اوصاف عقل وشرفه ٥	ذم الدنيا ٦	ان الاخرة هي دار القرار عزتها باقية ابدية ٦	اوصاف الجنة والحور والقصور ٦	ان الشيطان عدو مبين للانسان	في الجاهلين المتنسكين والعالمين الغافلين ٨	الباب الاول في الاعتصام بالكتاب والسنة ٩
الفصل الاول ٩	النوع الاول في الاعتصام بالكتاب الكريم ٩	الآيات الاخبار ٩ ١١	النوع الثاني في الاعتصام بالسنة ١٥	فلا وربك لا يؤمنون […] نزوله وجوع الغار […] ١٦	الاخبار ١٧	وحديث تفترق امتي على ثلث وسبعين ملة ٢٠
الفصل الثاني في البدع الاخبار ٢٣	فان قيل كيف يصدق من قوله عليه السلام كل بدعة ضلالة وبين قولهم ان البدعة قد يكون مباحا ٢٤	والبدعة معنى لغوي عام ومعنى شرعي خاص ٢٥	ثم ان فعل البدعة اشد ضررا من ترك السنة ٢٧	في بيان ما ابتدعه بعض متصوفة في زماننا ٢٩		
في بيان قول سيد الطائفة جنيد البغدادي وسري السقطي وابا يزيد البسطامي ٣٠	الفصل الثالث في الاقتصاد في العمل الآيات والاخبار ٣٢	في بيان قوله عليه السلام ان الله يحب ان يؤتى رخصه وقوله عليه السلام لتصومن النهار ولا تقومن الليل	اقوال الفقهاء لا يجوز الرياضة بتقليل الاكل ٣٨	حمل ما روي عن تشديد السلف على مداواة امراض القلوب ٤٠	الباب الثاني في الامور المهمة الشرعية المجهرية ٤٢	
الفصل الاول في تصحيح الاعتقاد ٤٧	وعذاب القبر للكافرين ٤٨	ويجوز العقاب على صغيرة	اشراط الساعة وخروج الدجال وخروج دابة الارض وخروج ياجوج وماجوج نزول عيسى عليه السلام وطلوع الشمس من المغرب	والايمان والاسلام واحد والايمان المقلد صحيح ٥٤	ورسل الملائكة افضل من عامة البشر ٥٦	
ولا يبلغ الولي درجة النبي عليه السلام ٥٨	وافضل الاولياء الصديق ابو بكر ثم عمر ثم عثمان ثم علي رضي الله عنهم ٥٨	ذكر ان النبي عليه السلام وعشرة مبشرة اصحاب اهل بدر وغزوة احد […] بيعة الرضوان ٥٨	فضيلة مهاجرين والانصار وتابعين وتبع تابعين ٥٩	ويجوز الصلاة خلف كل فاسق وفاجر والمسح على الخفين ٦٠	وفي دعاء الاحياء للاموات وصدقتهم نفع لهم ٦١	
وفضل الانبياء حق والعلم افضل من العقل ٦١	واحوال اطفال المشركين والكفر خطة ٦١	واصابة العين جائزة ٦٢	من قال بان الله تعالى جسم لا كالاجسام ٦٣	بان كلام ملا خسرو ومن انكر القيامة او الجنة او النار او الميزان او الصراط ٦٤	ومن انكر عذاب القبر وشفاعة […] ومن انكر رؤية الله بعد دخول الجنة ٦٤	
ويجب اكفار القدرية والروافض ٦٤	وبقولهم ان جبريل عليه السلام غلط في الوحي الى محمد دون علي ٦٦	انه قال عليه السلام الايمان ان تؤمن بالله وملائكته الى اخر ٦٦	يجب اكفار الخوارج والزيدية والنجارية والمجبرة ٦٨	ويجب اكفار المرجئة و[…] وعمرية وشيطانية ٦٩	واما الخوارج فمن لم يرد قولهم شيئا من الكتاب ٧١	
غاية النقص والتنبيه عن قول بعض المتصوفة في زماننا حكى عن شيخه ٧٢	ان تفضيل الولي على النبي كفر والمسموع عن بعض الخلوتية وطرزهاتهم ٧٣	خير الناس قرني ٧٥	لا تسبوا اصحابي الله الله في اصحابي لا تتخذوا غرضا من بعدي ٧٥	فضيلة ابو بكر لو قال عمر وعثمان وعلي لم يكونوا اصحابا ٧٦		
الفصل الثاني في العلوم المقصودة ٧٩	النوع الاول في المأمور بها ٧٩	الصنف الاول في فرض العين وهو علم الحال ٧٩	الصنف الثاني فرض الكفاية وعلم حساب ٨١	النوع الثاني في المنهي عنه ٨٢	فضيلة لغة عرب وعلم الكلام ٨١	
مباحثة ابراهيم عليه السلام مع نمرود عليه اللعنة ٨٢	علم النجوم ٨٣	والهرب عن قضاء الله وقدره غير ممكن ٨٣	هيئت فلاسفه منطق ٨٥	علم هندسه علم الهي علم الطبيعي علم اخر ٨٥	نيرنجات ومناظره ٨٦	
النوع الثالث المندوب اليها وهي معرفة فضائل الاعمال ومنها الطب ٨٦	دعاء النبي على عكاشة ٨٨	كي ورقيه وتطير توكل ٨٨	كمال التوكل والاخبار التحدث في النهي […] ٨٩	كون […] والدواء سبب لها ٩٠	فضل العلم على العمل ٩٠	
الآيات ٩٠	الاخبار ٩١	فضيلة في طلب العلم ٩٢	كون قوله العلماء ورثة الانبياء حديثا	قليل العلم خير من كثير العبادة	العالم الفاسق اشد عذابا من الجاهل الفاسق	
ما عبد الله بشيء افضل من فقه في دين الله	عماد الدين الفقه	فضل العالم على العابد	ان الله وملائكته يصلون على معلم الناس الخير	انما العلم بالتعلم	وتعليمه لمن لا يعلمه صدقة	
يبلغ العبد بالعلم منازل الاخيار	اقوال الفقهاء ٩٧	الرجل اذا تعلم بعض القرآن ولم يتعلم الكل	قال العبد الضعيف وكذا الاشتغال بالزيادة	علم الزهد وشمائل الصلحاء	في اعتزال العمل بالعلم وعدم اشتغاله بالتعلم	
اذا تعلم رجلان علما كان احدهما ليعلم الناس والاخر ليعمل به	فعليك ايها السالك بالجد والمواظبة وتحصيل العلم	الفصل الثالث في التقوى وهو ثلاثة انواع ١٠٢	النوع الاول في فضيلتها	الآيات في حق التقوى عددها اربع وستين	الاخبار ١٠٩	
موعظة رسول عليه السلام في فضيلة التقوى	التقوى جماع كل خير	النوع الثاني في تفسير التقوى ١١٢	في بيان تقوى الحقيق	العقاب على الصغيرة جائز	في عدد الكبائر	

النوع الثالث في مجاري التقوى فلا بد فيه من تسعة اصناف ١١٥	الصنف الاول في منكرات القلب وآفاته	القسم الاول في تفسير الخلق ١١٦	منشاء الخلق ثلاثة عقل غضب شهوة	ما ورد في ذم سوء الخلق اجمالا وتفصيلا
ما ورد في حسن الخلق اجمالا وتفصيلا	القسم الثاني في الاخلاق الذميمة وهي ستين بحسب النوع ١٢١	الاول الكفر من الستين	والكفر ثلاثة كفر جهلي وجحودي وحكمي	الجهل هو الثاني من آفات القلب
والنوع الثاني كفر جحودي ١٢٢	وسببه ثلاثة استكبار حب رياسة خوف ذم	السبب الثاني للكفر الجحودي خوف ذم	والخامس حب المدح والثناء	النوع الثالث من انواع الكفر مطلق كفر حكمي ١٢٥
وغاية الكفر العظمى حرمان دخول الجنة والعذاب المؤبد	والسادس اعتقاد البدعة وسببها اتباع الهوى	وسبب البدعة ثلاثة هوى عجب تقليد	واما اتباع الهوى فهو السابع من آفات القلب	ان اشد ما اخاف عليكم خصلتان
بيان صفة النفس	ثم اعلم ان مذموم في اتباع الهوى	وحديث خذوا من العمل ما تطيقون	واما التقليد فهو الثامن من آفات القلب	والتاسع الرياء وفيه سبعة مباحث
المبحث الاول في تعريف الرياء والاخلاص	وان كان الاعلام لاقتداء الغير لا يكون رياء	المبحث الثاني فيما به الرياء وهو خمسة	والثالث القول كالوعظ بالنطق والحكمة	والرابع العمل كتطويل المصلي القيام
والخامس كثرة الاصحاب والزائرين	المبحث الثالث فيما له الرياء وهو الجاه	واما حال المخلص اما الاول فكمن يقصد بعبادة واما الثاني فكمن يرائي بعبادته	واما الثالث فكمن يرائي بعبادته ليبتذل الاموال	واما الرابع فكالمثال الثاني للثالث
المبحث الرابع في الرياء الخفي وعلاماته	ومنها باطلاع الناس على عمله	ومنها ان يحب ان يوقره الناس	ومن العلامات المختصة بالعالم والواعظ	ومنها ان الاكابر اذا حضروا مجلسه
المبحث الخامس في احكام الرياء	النية ارادة التقرب بالعمل	الامل هو العاشر من آفات القلب	اعداد كفاية سنة لعياله لا يلام	واما من لا عيال له فله ان يدخر قوت اربعين يوما
واما ارادة طول الحياة	وسبب الامل حب الدنيا	مدح ذكر الموت	كفى بالموت واعظا وكفى باليقين غنا	ذكر هادم اللذات

حكاية ابراهيم ابن ادهم	ذم طول الامل	تجمعون ما لا تأكلون وتأملون ما لا تدركون	تعدوا انفسكم من الموتى	قصر امل وحياء من الله
فالامل ان كان للتلذذ بالمحرمات فحرام	عليك بالاياس في ايدي الناس واياك والطمع	المبحث السادس في مترددين الرياء والاخلاص	في وقع الشيطان فانه بمنزلة الكلب النابح	في الدوام على ذكر الله باللسان والقلب
حال الخواطر ويسمى هداية وتوفيقا	اما بواسطة ملك موكل من الله على ابن آدم عليه السلام	او بواسطة طبيعة مائلة الشهوات	او بواسطة شيطان مسلط على ابن آدم	وقد يكون خيرا مفضولا
وعلامة خاطر الشر مطلقا	في القلب لمتان لمة من الملك ولمة من الشيطان	ان الشيطان وضع خرطومه على قلب ابن آدم	علامة خاطر الخير اربعة موازين مرتبة	واما حيل الشيطان سبعة اوجه
في وسوسة الشيطان بان الاعمال مقدرة	جبر محض وجبر متوسط	المترددات بين الرياء والاخلاص	في التوجه الى الله تعالى والاقبال الكلي	اظهار الطاعة لقصد الاقتداء افضل من الاخفاء
وبالجملة الاخفاء في العبادات افضل من الاظهار	في ترك الاوراد المعين مخوف للناس ليتهم الرياء	مجرد وقوع خاطرة الرياء	سوء الظن بالمسلمين ترك لبس الطيلسان	التردد بين الرياء والاخلاص والحياء
كذا متى خاف	المبحث السابع في علاج الرياء	اما خيره شرك	واقل ما في الرياء صورة تلبيس وعبادة لغير الله تعالى	واما سبب الاخلاص فالايمان بوجوه
من فارق الدنيا على الاخلاص	فائدة الاخلاص رضا الله تعالى فعلاج الرياء على ضربين	فكم من عالم يحضره كلام لا يدعو الى قوته الا الرياء	مجرد خطور الرياء وميل الطبع اليه	واما اولوية غلبة الخوف على الرجاء او على العكس
الثاني عشر من آفات القلب الكبر وفيه خمسة مباحث	التملق لاستاذه	المبحث الثاني في اقسام الكبر والتكبر وآفاتهما	الكبرياء ردائي والعظمة ازاري	احوال شيخ زان وملك كذاب وعائل مستكبر
في تواضع عمر رضي الله عنه	يحشر المتكبرون يوم القيمة امثال الذر في صورة الرجال	المبحث الثالث اسباب الكبر والتكبر وهي سبعة	فضل العالم وما له فضل عند الله	اشد الناس عذابا يوم القيمة لم ينفعه الله بعلمه

يقرض شفاههم بمقاريض من النار	الزبانية اسرع الى فسقة القراء	العلماء امناء الرسل على العباد	عباد جهال علماء فساق	والثاني المعرفين ان الكبر من العباد حرام
الثاني من السبعة العبادة من اسباب الكبر	الثالث النسب والحسب	والرابع الجمال	والخامس القوة والشدة	والسادس المال والتلذذ
والسابع الاتباع من البنين والاقارب	ثم ان للتكبر ثلاثة اسباب اخر	المبحث الرابع في علامات الكبر والتكبر	في ذم محبت قيام الناس له	ومنها ان لا يمشي الا ومعه غيره
ومنها ان لا يزور غيره	ومنها ان يستنكف من جلوس غيره والتوقي مجالسة المرض	ومنها استنكافه لبس الدون من الثياب وعن الفقير وقضاء حاجة الاقرباء	ومنها ان يثقل عليها تقدم الاقران في المشي والجلوس	ومنها عدم قبول الحق
المبحث الخامس في اسباب الضعة والتواضع وفوائدهما	واما في الضعة الاولى ان يرى نفسه ادنى من كل مخلوق	وقال ابو سليمان الداراني	حكايت سفيان ثوري رحمه الله	ما ورد في فضائل التواضع
عمل حضرت عمر رضي الله عنه في التواضع	الرابع عشر العجب وسببه	الخامس عشر الحسد وفيه اربعة مباحث	غبطة ومنافسة	غيرة المؤمن لله تعالى
دعوة نامه اسكندر ذو القرنين	حرمت بن هشام حضرت عمر ايلدوكي نصيحت	المبحث الثاني في غوائل الحسد وعلاجه الاجمالي ثمانية	الاول اقسام الظلمات	والثاني الافضاء الى فعل المعاصي
والثالث حرمان الشفاعة	والرابع دخول النار	والخامس الافضاء الى اضرار الغير	والسادس التعب والهم من غير فائدة	والسابع عمى القلب والثامن الحرمان والخذلان
المبحث الثالث في علاج العلمي والعملي	والعلاج العملي ان تكلف نفسه نقيضه مقتضاه	المبحث الرابع في العلاج القلعي	الاول ان الحسد ضرر عليك في الدنيا والاخرة	الاول التعزز والثاني التكبر والثالث سببيته
والرابع مجرب الرياء والخامس حبس النفس	والسادس الحقد وفيه ثلاث مقالات	المقالة الاولى في تفسير الحقد وحكمه	المقالة الثانية في غوائل الحقد وهي احد عشر من آفات القلب	الاول الحسد والثاني الشماتة وهي السابع عشر من آفات القلب

والثالث هجره وعداوته وهو الثامن عشر من افات القلب	المقالة الثالثة في سبب الحقد وهو الغضب وفيه خمس مقامات	المقام الاول في تفسير الغضب	الجبن	التهور وهو عشرون من افات القلب
المقام الثاني في العلاج العلمي للغضب	وافات التهور اربعة	الاول افساد راس الطاعات	حديث الغضب يفسد الايمان	الثاني خوف المكافات من الشنعاء
والثالث حصول العداوة	والرابع قبح صورته عند الغضب	اما فوائد كظم الغيظ فسبعة	الاول اعداد الجنة والثاني التخيير حور العين	والثالث دفع عذاب الشنعاء
الرابع عظم الاجر والخامس حفظ الله والسادس رحمة الله والسابع محبة الله	المقام الثالث في العلاج العملي للغضب بعد الهيجان وهو اربعة اشياء	الاول التوضي والثاني الجلوس او الاضطجاع والثالث الاستعاذة والرابع دعاء مخصوص	المقام الرابع في العلاج القلعي	الغدر والنقض والحادي والعشرين من افات القلب
الخيانة وخلف الوعد انما المنافق ثلاث	اربع من كان فيه كان منافقا	الوعد بنية الخلف كذب عمل حرام	شان السالك وفيمن يغضب على نفسه وترك	واما الغضب عند رؤية المعاصي والمنكرات فمحمود
المقام الخامس في الحلم فيه ثلاث مقاصد	الاول محبة الله والثاني كونه زينة للنبي والثالث كونه قرين العلم	الرابع رفع الدرجات	المقصد الثاني في فوائد ثمرة الحلم والرفق	حرمها النار عليه واليمين وعدم الحرمان عن الخير والرفق لصاحبه
المقصد الثالث في طريق تحصيل الحلم	تحصيل خلق حسن وطريق ازالة كل خلق سيئ	الرابع والعشرون سوء الظن بالله والمؤمنين	المسلم اخو المسلم	حسن الظن بالله والمؤمنين قال الله انا عند ظن عبدي
الخامس والعشرون التطير والطيرة والتشاؤم	في قوله لا عدوى ولا طيرة ولا هامة ولا صفر	وقوله عليه السلم دعوها ذميمة	ذهب الاطباء الى ان العلل السبع تعدى	بيان مرض جذام و[illegible] وجلك وقرامق وعلاج رايحة فم
بيان علاج العين وبيان احوال الطاعون وعلاجها	وضد الطيرة الفال وهو مستحب حسن	السادس والعشرون البخل والتقتير	السابع والعشرون الاسراف والتبذير	كلام حضرت عمر رضي الله عنه
واعلى السخاء الايثار	ما شبع رسول الله ثلاثة ايام متوالية	ما جبل ولي الله الا على السخاء وحسن الخلق	السخي قريب من الله والبخيل بعيد من الله السخا خلق الله الاعظم	من الجواد ومن البخيل

واما البخل ففيه مباحث المبحث الاول في غوائله وافاته	واما سبب البخل وحب لا للتصدق وهو الثاني والعشرون	المبحث الثاني في سبب حب المال	وسببه ثلاثة حب الاولاد والاقارب والتلذذ بوجوه وحب الشهوات باللذات	حكاية مشهورة في زمان سلطان محمود غزنوي
حب الدنيا مع طول الامل	المقالة الاولى في ذمه وغوائله	حديث الدنيا ملعونة ملعون ما فيها الا ذكر الله تعالى	لو كانت الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى كافرا منها شربة ماء	من احب دنياه اضر باخرته
صاحب الدنيا لا يسلم من الذنوب الدنيا دار من لا دار له	حب الدنيا راس كل خطيئة	الدنيا حلالها حساب وحرامها النار	من بنى فوق ما يكفيه كلف ان يحمل يوم القيمة	اذا اراد الله بعبد هوانا انفق ماله في البنيان
حب الدنيا ونفعها	المقالة الثانية في ثمراتها ونفعها	المقام الاول في ثمراته	ان حب المال والدنيا يورث الحرص المذموم	ينادي مناد من الملئكة دعوا الدنيا لاهلها ثلاث
لو كانت لابن آدم واديان من مال لابتغى لهما ثالثا	المقام الثاني في ضده حب الدنيا وضده الحرص	الزهد في الدنيا يريح القلب والجسد	من ازهد الناس	قال عليه السلم اللهم قوت آل محمد كفافا
ليست الزهادة في الدنيا	يدخل الفقراء الجنة قبل الاغنياء بخمسمائة عام نصف يوم	اكثر اهل الجنة الفقراء	ان الله تعالى يحب الفقير المتعفف	قال عليه السلام بلال مت فقيرا ولا تمت غنيا
لم يكن يفضل لرسول الله الدقيق ولم يكن له الا قميص واحد	ما كان يبقى على مائدة رسول الله من خبز الشعير قليل ولا كثير	امير المؤمنين عمر وقد وقع بين كتفيه برقاع ثلاث لبد بعضها على بعض	اوصاف جليله حضرت عمر رضي الله عنه	رسول عليه السلام واصحاب كرامدن بعضيلر شدة جوعدن مبارك قارنلرينه طاش باغلديلر
عن عائشة رض انها قالت كان ياتي علينا الشهر ما نوقد فيه نار	قال عليه السلام ان بين ايديكم عقبة كؤودا لا ينجو منها الا كل مخف	واما الاسراف ففيه خمسة مباحث	المبحث الاول في ذمه وغوائله	اخ الشيطان شيطان
نهى الله تعالى من اعطاء المسرفين اموالهم	وذم فرعون بقوله لمن المسرفين وقوم لوط بقوله بل انتم قوم مسرفون	ان النبي عليه السلام نهى عن اضاعة المال	حديث لا يزول قدما عبد يوم القيمة حتى يسال عن اربع	المبحث الثاني في كسر مذمومته وفي مدح المال
عبد رزقه الله مالا وعلما فهو يتقي به ربه	لا حسد الا في اثنين	نعم المال الصالح للرجل الصالح	دعاء عليه السلام لانس باكثار المال والولد	ما ورد في ذم المال والدنيا

المبحث الثالث في اصناف الاسراف	واسراف المال هلاكه واضاعته	فمنه ظاهر مشهور كالقاء المال في البحر	ومنه ما فيه نوع خفا يحتاج الى تنبيه وتذكير	كان عليه السلام اذا اكل طعاما لعق اصابعه الثلاث
ومنه عدم التقاط ما سقط من الازواد ونحوه	ومنه عدم تحفظ العمامة واللباس ونحوه	ومنه البيع والشرا والاجارة بالنقصان	ومنه الزيادة في الكفن واكل فوق الشبع الا لاجل الضيف	ومنه الاكل في كل يوم مرتين واكل ما يشتهي كله
ومنه الاكثار في المباحات وانواع الاطعمة	ومنه اكل ما انتفخ من الخبز او وسطه مع ترك جوانبه	ومنه وضع الخبز على المائدة	واما اكل النفايس ولبس الفاخرة	ومن الاسراف كل ما صرف الى المعاصي
المبحث الرابع في ان الاسراف هل يقع في الصدقة	الابتداء بنفسك فتصدق عليها	ليس عليه ان يضيع اموال الناس بعلة الصدقة	لا يجوز للمديان التصدق وترك دينه	السفه وهو الحادي والثلاثون من آفات القلب
وعلاجه	واما الجهل فيزال بالتعلم	واما الكسل والبطالة وهو الثاني والثلاثون فمذموم	الثالث والثلاثون العجلة	خلق الانسان من عجل
فوت التقوى والورع	لتسويف العمل الرابع والثلاثون	نصيحة نافعة جدا	اغتنم خمسا قبل خمس	الخامس والثلاثون الفظاظة وهي غلظة الكلام
السادس الوقاحة	الحياء من الايمان وافضل الحياء	السابع والثلاثون الجزع والشكوى	الصبر على المصيبة الايمان نصفان نصف صبر ونصف شكر	الثامن والثلاثون كفران النعمة وضده الشكر
من لم يشكر الله القليل لم يشكر الكثير ومن لم يشكر الناس لم يشكر الله	السخط لعدم حصول المراد وضده الرضاء	من لم يصبر على بلائي ولم يرض بقضائي فليلتمس ربا سوائي	من احب ان يعلم منزلته عند الله تعالى	الاربعون التعليق بشيء من دون الله تعالى وضده التوكل
ومن يتوكل على الله فهو حسبه	قال عليه السلام لو انكم تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم	ان الرزق ليطلب العبد كما يطلبه اجله	الحادي والاربعون حب الفسقة والركون الى الظلمة	الثاني والاربعون بغض العلماء والصالحين
افضل الاعمال الحب في الله والبغض في الله	ان من الايمان ان يحب الرجل رجلا	حكايات موسى عليه السلام	في حديث المرء من احب	الثالث والاربعون الجراة على الله والامن من عذاب الله

استحضار الخضوع لحضرة الحق تعالى	الحزن من الدنيا الماضي والتاسف على العمر	اليقين والعبودية الجزئية والارادة	فان عينا تبكي من خشية الله لا يمسها النار ابدا	في حديث لا اجمع على عبدي امنين وخوفين
والله لو تعلمون ما اعلم لضحكتم قليلا ولبكيتم كثيرا	في رواية ابا ذر لوددت اني كنت شجرة تعضد	كلام فضيل رحمه الله وكلام عطا من كبار التابعين	وكلام سري السقطي رحمه الله	مناجات مصنف رحمه الله
الرابع والاربعون الياس من رحمة الله وضده الرجا	المغفرة العظمى وقوله ان رحمتي سبقت غضبي	في سعة رحمة الله على عباده المؤمنين	في حديث ابي ايوب الانصاري رضي الله عنه	الخامس والاربعون الحزن في امر الدنيا والفرح باتيانها
التسليم والتفويض	السادس والاربعون الخوف في امر الدنيا	اما الاول فمذموم جدا	الكسب قد قصد من الانبيا والاوليا	دعاء النبي عليه السلام في الصبح والمساء
واما الثاني لفوت النعم	واما لفوت الطاعة المعتادة	ان الاصحاء يتمنون الموت يوم القيمة ان كان ابدانهم تقرض بالمقاريض	واما الثالث فعلاجه ترك السبب	نعيم الدنيا ظل زائل
السابع والاربعون الغش والغل	واما الخديعة والمكر	ذم مجالسة ومعاملة اليهود والنصارى	لا يؤمن عبد حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه	والثامن والاربعون الفتنة وهي ايقاع الناس في الاضطراب
تطويل الامام في الصلاة مكروه	في التذكير والافتاء بالقول المهجور فيكون فتنة للناس	في الاحتراز كلامهم فتنة للناس	حال بعض الوعاظ وبعض الامر المعروف	التاسع والاربعون المداهنة وهو الفتور والضعف في امر الدين
وان كان سكوته لدفع ضرر عن نفسه فهو جائز بل مستحب في بعض المواضع	الخمسون الانس بالناس والكره والوحشة بالبستان	الحادي والخمسون الطيش والخفة في الراس والعين واللسان واليد	الوقار وعلامة الاخلاص	الثاني والخمسون التبرم والاباء
والثالث والخمسون العناد ومكابرة الحق	الرابع والخمسون الصلف وهو تزكية النفس	الخامس والخمسون النفاق	السادس والخمسون الجربز	السابع والخمسون البلادة والغباوة
الثامن والخمسون الشره على الطعام والجماع	التاسع والخمسون الجمود ونقصان قوة الشهوانية	الستون الاصرار على المعاصي	ولو تخلل الندامة فليس باصرار	ما اصر من استغفر وان عاده في اليوم سبعين مرة

الانابة والتوبة	التائب من الذنب كمن لا ذنب له والمستغفر من الذنب وهو مقيم عليه كالمستهزئ بربه	الندم توبة	ما علم الله من عبد ندامة على ذنب الا غفر له	كلمة عيسى وصفة التوبة
ذكر جملة الاخلاق الحسنة للمزموم والرزائل المذكورة	تعريف التصوف واخلاق حميدة والاستقامة	والادب وهو حفظ الحد بين الغلو والجفا	والفراسة وحديث اتقوا فراسة المؤمن	والتفكر في نفسه
تفكر في خلق الله وحصول محبة الله والشوق اليه تعالى والانس	تفكر ساعة خير من عبادة سنة	الصدق والصديق والمرابطة المشارطة ثم المراقبة	فمجموع ما ذكر من الاخلاق الحميدة ثمانية وسبعون	اصول الفضائل اربعة فشعب الحكمة
وشعب الشجاعة	وشعب العفة	وشعب العدالة	فمجموع الاصول والشعب وخمسون	تزكية النفس وتصفية الروح وتخلية القلب وتحليته
التصوف والطريقة عبارة عن هذه الامور سبعة من الرذائل	في مقالات اهل الطريقة عن رابعة العدوية وابا يزيد وجنيد رحمه الله	عن ابرهيم بن ادهم وشبلي وسليمان داراني وبالجملة تيقن بان نفسه اعدى عدوه	الصنف الثاني في آفات اللسان وهو ثمان	لا يستقيم ايمان عبد حتى يستقيم قلبه
لا يبلغ العبد حقيقة الايمان حتى يخزن لسانه	قول الجامع في الاساد	من تضمن لي ما بين رجليه وما بين لحيته تضمنت له الجنة	نصيحة حضرت علي عليه السلام	لا تكثروا الكلام بغير ذكر الله تعالى
عليك بتقوى الله فانه جماع كل خير	اكثر خطايا ابن ادم من لسانه من كثر كلامه كثر سقطه	من صمت نجا	القسم الثاني تفصيل افات اللسان	ففيه ستة مباحث
المبحث الاول في الكلام الذي هو الاصل فيه الخطر الخ وهو ستون	الاول كلمة الكفر العياذ بالله تعالى	حكم تكلم كلمة الكفر طوعا من غير سبق لسان	الثاني ما فيه خوف الكفر وحكمه	الثالث الخطا وحكمه ان يومر بالتوبة والاستغفار
الرابع الكذب وحديث لا يبلغ صريح الايمان حتى يدع المزاح والكذب	ان الكذب يسود الوجه اذا كذب العبد تباعد عنه الملك ميلا من نتن ما جاء به	الكذب مجانب الايمان	واشد الكذب والبهتان وحديث خمس ليس لهن كفارة	عدلت شهادة الزور الاشراك بالله تعالى
الا انبئكم باكبر الكبائر	الكذب على رسول الله	فمن الافتراء على الله توبة البهتان بثلاث	من ادعى الى غير ابيه الخ من تحلم بحلم لم يره	من صور صورة عذب

كفى بالمرء اثما ان يحدث بكل ما سمع	لا يحل الكذب الا في ثلاث والحق بهن الثلاث	التعريض وهو الخامس من آفات اللسان	ومن التعريض ان يقول لطفل وعسى وفي المخرج الكذب الخ	حديث ان الصدق يهدي الى البر
واضمنوا من انفسكم ستا	السادس الغيبة وهي ذكرك مساوي اخيك لمعين	الغيبة والنميمة يحتان الايمان كما يعضد الراعي الشجرة	قوم يأكلون الجيف من اكل لحم اخيه في الدنيا	يقول لهم اظفار من نحاس يخمشون بها وجوههم
قوله عليه السلام هل تدرون ما الغيبة	من القى جلباب الحيا فلا غيبة له	رجل اغتاب وقال ما اغتبت لاني ذكرت ما فيه فهذا كفر	الغيبة اشد من الزنا تهديد شديد	كفارة من اغتبته ان تستغفر
من نصر اخاه المسلم	السابع النميمة وهي كشف ما يكره كشفه وافشاء السر	لا يدخل الجنة قتات وفي رواية نمام	من سعى بالناس فهو لغير رشدة	حكاية نمام
لشاؤن النميمة يحشرهم الله تعالى في وجوه الكلاب	الثامن السخرية حرام	حال المستهزئين	التاسع اللعن	لعن رسول الله عليه السلام المذكورين واكل الربوا
صورة فتوى سعد افندي رحمه الله	في عدم ايجاب الله على احد لعن احد ولو ابليس	لعن المؤمن كقتله	ليس المؤمن بطعان ولا لعان	اذا لعن العبد شيئا رجعت الى قائلها
ان الاولى ان لا يلعن شيئا ولو اهلها	احوال الحضرت علي ومعاوية	عدد فرق ضاله	العاشر السب من قال لاخيه يا كافر فقد باء بهما احدهما	سباب المسلم فسوق وقتاله كفر
المستبان ما قالا فعلى الاول	النهي عن سب الدهر والديك والاموات	خاصة ديك نبيه ابيض	الحادي عشر الفحش وهو التعبير	الثاني عشر الطعن والتعيير
الثالث عشر النياحة	اثنتان في الناس هما بهم كفر	اتخاذ الطعام والضيافة للميت	لا عقر في الاسلام	الرابع عشر المراء وهو طعن في كلام الغير
من ترك المراء بني له بيت في الجنة	لا يستكمل عبد حقيقة الايمان حتى يدع المراء	الخامس عشر الجدال	ما ضل قوم بعد هدى كانوا عليه الا اوتوا الجدال	السادس عشر الخصومة

كفى بالمرء اثما

ان ابغض الرجال الى الله الالد الخصم	السابع عشر الغناء التغني حرام في جميع الاديان	الغناء ينبت النفاق كما ينبت الماء البقل	تغني صوفية زماننا	واما التغني وحده لدفع الوحشة
واما التغني بحسن الصوت بلا لحن فمندوب اليه	في حديث زينوا اصواتكم بالقران	ليس منا من لم يتغن بالقران	قراءة القران بالالحان معصية والتالي والسامع اثمان	التغني بالقران والالحان ان لم يغير الكلمة عن موضعها مستحب في الصلاة وخارجها
الثامن عشر افشاء السر	المجالس بالامانة الا ثلاثة	المجلس امانة لا يحل افشاؤه	اشر الناس عند الله الرجل يفضي الى امراته	التاسع عشر الخوض في الباطل
العشرون سؤال المال والنفقة	من سأل مسئلة عن ظهر غنى	نزول الى بكر في الاستخدام	لا يسأل الله بوجه الله الا الجنة	سؤال العبد والامة من ابى يستحقه التعزير
الحادي والعشرون سؤال العوام من كنه ذات الله وصفاته وكلامه	لا يزال الناس يتساءلون يقال هذا خلق الله فمن خلق الله	نهى عليه السلام عن قيل وقال وكثرة السؤال واضاعة المال	الثاني والعشرون السؤال عن المشكلات للتغليط	الثالث والعشرون الخطأ في التعبير
يكره ان يقول الرجل في دعائه بحق نبيك وبحق ملك وعرش وكرسي	قل ما شاء الله وحده	الرابع والعشرون النفاق القولي	امارة النفاق	الخامس والعشرون كلام ذي اللسانين
من كان له في الدنيا وجهان كان له لسانان من نار يوم القيمة	السادس والعشرون الشفاعة السيئة	الشفاعة تقليد القضاء والتولية	الشفاعة [illegible] اهلها	الشفاعة الحسنة
السابع والعشرون الامر بالمنكر والنهي عن المعروف	في حديث من رأى منكم منكرا فليغيره	التغيير باليد على الامراء وباللسان على العلماء	ايجاب الضمان في كسر الة اللهو اذا كان لها قيمة	مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوا كله
اتهلك القرية وفيها الصالحون قال نعم	لا يعذب الخاصة بذنوب العامة	الحسبة اكد من الجهاد والقيام بالمعروف	لا يزال لا اله الا الله تنفع من قالها	سيد الشهداء الحمزة ابن عبد المطلب
الثامن والعشرون غلظة الكلام وهتك عرض	موجب الجنة اطعام الطعام وافشاء السلام وحسن الكلام	تبسمك في وجه اخيك صدقة	ان من الصدقة ان تسلم على الناس وانت طليق الوجه	التاسع والعشرون السؤال والتفتيش عن عيوب الناس

الثلاثون افتتاح الجاهل الكلام عند العالم	حق العالم على الجاهل والتلميذ على الاستاذ	الحادي والثلاثون التكلم عند الاذان والاقامة الثاني والثلاثون الكلام في الصلوة	الثاني والثلاثون الكلام في حال الخطبة ولو تسبيحا او تصلية	عند الطحاوي يصلي ويسلم في نفسه عند تصلية الخطبة
ما يفعله المؤذنون في زماننا حال الخطبة	فضيلة صلوة جمعة مع شرائط فرائض وواجبات وسنن واداب	من ترك ثلاث جمعة تهاونا بها طبع الله على قلبه	مسائل في الجمعة والنية	صفة صلاة الجمعة قراءة رسول عليه السلام في الجمعة
فتح مصر وصلاة جمعة اولى قلنا انه باعث الاذان	صفة صلاة ظهر آخر وصورة مسئلة سعي	بعد صلاة الجمعة افضل حضور مجلس [illegible] او [illegible]	فضيلة غسل في يوم الجمعة ووقت اجابة دعائه	وقت صلوة عيد وصفة صلاة عيد مع التكبيرات
كيفية تكبير	الرابع والثلاثون الكلام الدنيا بعد طلوع الفجر	الخامس والثلاثون الكلام في الخلاء	السادس والثلاثون الكلام عند الجماع	السابع والثلاثون الدعاء على المسلم بالموت على الكفر
الثامن والثلاثون الدعاء للكافر والظالم بالبقاء	التاسع والثلاثون الكلام عند قراءة القران	العبرة لعموم اللفظ لا لخصوص السبب	الاربعون كلام الدنيا في المساجد	الحادي والاربعون وضع لقب سوء لمسلم
الثاني والاربعون اليمين الغموس	الكبائر والاشراك وعقوق الوالدين واليمين الغموس	من اقتطع حق امرئ مسلم بيمينه	الثالث والاربعون اليمين بغير الله تعالى	من حلف بملة غير الاسلام كاذبا فهو كما قال
والحنفية قيدوه بما اذا لم ينو اليمين	والثاني ما كان بحروف القسم فهذا كبيرة منه الكفر	الرابع والاربعون كثرة الحلف ولو على الصدق	اشتريت يميني مرة بسبعين مرة	اعلم ان الحلف بالله صادقا جائز
الخامس والاربعون سؤال الامارة والقضاء	لا يجوز قبول القضاء باختيار والمختار جوازه	من ولي القضاء فقد ذبح بغير سكين	في حديث ليأتين على القاضي العدل يوم القيامة ساعة	الامارة اولها ملامة وثانيها ندامة وثالثها عذاب
رجل ولي عشرة اوتي يوم القيمة مغلولة يده الى عنقه	السادس والاربعون سؤال تولية الاوقاف السابع والاربعون طلب الوصايا	لو كان الوصي عمر بن الخطاب رضي الله عنه لا يخرج عن الضمان	اتقوا الواوات و حكاية وصي	قال عليه السلام لا يتمنى احدكم الموت
الثامن والاربعون دعاء الانسان على نفسه وتمني الموت	التاسع والاربعون رد عذر اخيه وعدم قبوله	نصيحة عبد الله الانصاري على نظام الملك	الخمسون تفسير القران برايه	قال عليه السلام من كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار

واعظم لم يعرف الناسخ والمنسوخ ومواضع الاجماع	الحادي والخمسون اذاعة سر من غير ذنب	الثاني والخمسون السؤال عن حل شيء او حرمتها وطهارته	الثالث والخمسون قطع كلام الغير وكلام نفسه	الرابع والخمسون رد التابع كلام المتبوع
الخامس والخمسون تناجي اثنين عند ثالث	السادس والخمسون التكلم مع الشابة الاجنبية	السابع والخمسون السلام على الذمي	الثامن والخمسون السلام على من يتغوط ويبول	التاسع والخمسون الدلالة على الطريق
الستون الاذن والاجازة	اذن الزوج لامرأته ان تخرج عن بيته	يجوز للزوج ان ياذن للمرأة في الخروج الى سبعة مواضع	خروج المرأة الى مجلس العلم	المبحث الثاني من العادات وهو ستة انواع
النوع الاول المزاح	لا يحل للمسلم ان يروع مسلما يخوف ويفزع	كثرة الضحك يميت القلب	كلمات خمس عن رسول عليه السلام	النوع الثاني المدح وهو جائز
لو وزن ايمان ابي بكر بايمان العالمين لرجح	قال عليه السلام لو كان بعدي نبي لكان عمر	حديث نعت	والثاني الاحتراز عن الافراط	والثالث ان لا يكون الممدوح فاسقا
والرابع ان يعلم انه لا يحدث الممدوح كبرا وعجبا وغرورا	اذا رايتم المداحين فاحثوا في وجوههم التراب	والخامس ان لا يكون المدح لغرض حرام	والثالث الشعر	النوع الرابع السجع والفصاحة
قال عليه السلام المتنطعون ثلاثا	النوع الخامس الكلام فيما لا يعني	ومنه السؤال عما لا يهم اذا خلا عن الكذب والغيبة	كل ما لا يعني يستحب تركه	حديث من حسن اسلام المرء تركه ما لا يعنيه
اكثر الناس ذنوبا اكثرهم كلاما فيما لا يعني	صديق اكبرك مبارك اغزنم طاش طوتر وعی	النوع السادس فضول الكلام	المبحث الثالث فيما الاصل فيه الاذن من العادات	علم حال ومدارا امور دين خمس
المبحث الرابع فيما الاصل فيه الاذن من العادات المتعدية	المبحث الخامس فيما الاصل فيه الاذن من العادات القاصرة	لحن وتغني ولزوم تجويد	في ان الاجر في العادات البدنية حرام	ويكره ان يسبح في مجلس المعصية والبائع عند فتح المتاع
المبحث السادس في آفات اللسان من حيث السكوت	سلام على صبيان	حق المسلم على المسلم ستة	اذا عطس احدكم فحمد الله فشمتوه	ومنع اليد والثوب على فيه عند العطاس

اذا تثاوب احدكم في الصلوة فليكظم ما استطاع	ترك الاذن في دخول دار الغير فان الاذن واجب	في صفة الاستيذان الاستيذان ثلاث	ترك تعظيم اسم الله تعالى	ترك السؤال للعاجز عند المخمصة
الساكت عن كل كلام وجب او سن من مرتكب الحرام والمكروه وشيطان اخرس	عزلة وعدم اختلاط الناس جملة آفات اللسان سبعين	فعليك ايها السالك بصيانة اللسان عن جميع هذه الآفات	الصنف الثالث في آفات الاذن فمنها استماع ما لا يجوز	ومنها استماع الملاهي معصية والجلوس عليها فسق والتلذذ بها من الكفر
ومنها التغني واستماع الغنا حرام اجمع عليه العلماء	ويكره رفع الصوت عند قراءة القرآن والجنازة والزحف والوعظ واقبح التغني ما كان في القرآن والذكر والدعاء	ومنها استماع القرآن من قرأ بلحن وخطاء بلا تجويد	ومنها استماع كلام شابة اجنبية	زنى العين واللسان والاذن واليد
من تحلم بحلم لم يره كلف وحديث قوم وهم له كارهون	من تصور صورة عذب وكلف	الصنف الرابع في آفات العين اعلم ان البصر مامور به	في غض البصر ثلاثة لا يرى اعينهم النار ونظر الفجاءة	قال عليه السلام يا علي لا تتبع النظرة النظرة
ثم ان اعظم آفات العين النظر الى عورة انسان قصدا	فان كان النظر بغير شهوة يجوز وان كان بشهوة او شك يحرم مطلقا	والنظر الى وجهها وكفيها من غير حاجة مكروه	والحذر للنظر تسعة	والنظر الى الفقراء والضعفاء بالاستحقار
ومنها اتباع البصر الى انقضاء كوكب	وكذا النظر الى من فوقه في الدنيا على وجه الرغبة	ومنها النظر الى بيت الغير من شق الباب	ان رجلا مر على باب آخر لا ستر له فرأى عورة اهله	اما آفات العين من حيث التعريض
الصنف الخامس من آفات اليد	وهي القتل والجرح لنفسه او لغيره	وقتل القملة يجوز	سبب مغفرت شيخ شبلي رحمه الله	كتبة هرة وافية عربى اسمى كثير اولدوعى
في ضرب وجه والضرب بغير حق	والغني غني الاضحية	اخذ الصدقة ممن يعلم انه انما يعطيه لظن على صفة من الفقراء	تصوير صور الحيوانات ولبس ما يكره النظر	يجوز مصافحة العجائز ومصافحة الذمي مكروه
غمز الاعضاء في الحمام بلا ضرورة مكروه	ملاعبة الزوج والامة	من لعب بالنرد فكانما غمس يده في لحم خنزير ودمه	ولعب شطرنج ولعب الحمامة	التحريش بين البهائم والتشبيك في المسجد
كتابة القرآن بالجنابة والحيض والنفاس والجنابة	ويكره تصغير المصحف	اخذ مال الغير بلا اذنه لينتفع به	روعة المسلم ظلم عظيم	قال عليه السلام من حمل علينا السلاح فليس منا

ان رسول الله نهى ان يتعاطى السيف مسلولا	القزع وحلق راس المرأة ولحية الرجل	ونبش القبر وان دفنت مع ان الولد يتحرك في بطنها	التختم بغير الفضة للرجال حرام	نقش خاتم رسول الله عليه السلام
من تعلم الرمي ثم تركه فليس منا	واخذ الرشوة واعطائها	قص الاظفار	اخذ اللقيط واللقطة	وعن دفع الظالم والحيوان عند اخذ المال واهلاكه
كف الصبيان والمواشي في اول الليل واغلاق الباب	والاحتراز في الليل من الاشياء المذكورة	فان من السنة ليلة ينزل فيها وباء	الصنف السادس في آفات البطن	وهي ادخال الحرام لعينه او لغيره
والاكل فوق الشبع بلا قصد صوم وعدم استحياء الضيف	واكل كل ما يضر البدن كالتراب والطين	واكل ما فيه نجس كلحم حية وخرميان للتداوي	وينبغي للسالك ان يقلل الاكل	وتذكر جوع يوم القيمة واهل النار
وفي الثاني قسوة القلب وفتنة الاعضاء	البطنة تذهب الفطنة	وبعض ما ورد في ذم الشبع والسؤال والحساب	ان شدة سكرات الموت على قدر لذات الحيات	عن عمر رضي الله عنه تجشأ رجل عند النبي صلى الله عليه وسلم
بحسب ابن آدم لقيمات يقمن صلبه	ان النبي عليه السلام رأى رجلا عظيم البطن	اصاب النبي جوع يوما فعمد الى حجر فوضعه على بطنه	طعام الواحد يكفي الاثنين	سيكون رجال من امتي
يأكلون الوان الطعام والوان الشراب	ويكره الاكل في السوق والطريق وعند المقابر	ويكره الضحك ايضا عند المقابر والجنائز واكل طعام الميت	والاكل في اواني الذهب والفضة والشرب منها	وكذا الاكل بملعقة الذهب والفضة
وكره التجمر في مجمر الذهب والفضة	والمذهب والمفضض جائز عند الامام	واما السرج المفضض	واما التمويه الذي لا يخلص منه شيء	وكره اكل طعام ضيافة عند لعب ولهو او غناء
ويكره ترك التسمية عند الطعام واكل من وسط الطعام	البركة تنزل وسط الطعام	ويكره قطع اللحم بالسكين من صنعة الاعاجم	ويكره رمي ما في الفم والانف من الطعام والبزاق	ويكره ان يشرب من ثلمة القدح وان ينفخ في الشراب
واعطاؤه بعد الشرب الى من في يساره بلا اذن من في اليمين لقوله عليه السلام الايمنون ثلاثا	ويكره الشرب بنفس واحد والتنفس في الاناء	لا تشربوا واحدا كشرب البعير	والتسمية في اول الشرب والتحميد عند رفع وقال اللهم اجعله شفاء بطني	ويكره وضع المملحة على الخبز والخبز تحت القصعة

ولا بأس بالاكل متكئا او مكشوف الراس وقبل صلوة عيد الاضحى	ويكره مسح السكين واليد بالخبز	واما اكل طعام الفسقة واهل الربا والاجرة فلا يحرم اذا لم يعلم انه مغصوب لعينه	واما المعاصي العدمية فترك الاكل والشرب حتى يموت	ومنها تركهما اذا كان فيه عقوق الوالدين او احدهما
الصنف السابع في آفات الفرج وهو الزنا واللواطة ولو بزوجته او امته او عبده	واتيان البهيمة والحائض والنفساء فبيان حكمة واحوالها	من اتى حائضا او امرأة في دبرها	من وجدتموه يعمل عمل قوم لوط	واما الاستمناء باليد فحرام الا عند شروط ثلاث
ومن المعاصي ان يأتي زوجته الصغيرة التي لا تحتمل الجماع وكذا امته	ومن المكروهات ان يستقبل القبلة عند قضاء وكذا استدبارها	اللاعنين الذي يتخلى في طريق الناس او في ظلهم	اتقوا الملاعن الثلاث البول في الماء الراكد والجاري البول قائما بلا عذر وفي الجحر	فان الملائكة لا تدخل بيتا فيه بول منتقع
نهى عليه السلام ان يبال في الجحر انها مساكن الجن	كره احصاء بني آدم واستخدامهم	واما المعاصي العدمية ان لا يجامع زوجته اصلا	بخلاف امته فانه لا يجب مجامعتها اصلا ويجوز العزل بغير اذن الحرة	وعدم التسوية بين الزوجات
عامة عذاب القبر في البول وترك الختان بلا عذر	الصنف الثامن في آفات الرجل وهي الذهاب الى مجلس المعصية	والخروج الى الجهاد بغير اذن والديه	ويكره الفرار عن الطاعون والدخول عليه	اذا سمعتم بارض فلا تقدموا عليه واذا وقع بارض فلا تخرجوا منها
والمشي في ملك الغير بلا اذنه وان كان لا نبات له بلا حائط ولا خندق	ويدخل فيه الدخول الى الضيافة الى دعوة	والمشي على المقابر واتباع النساء الجنائز وزيارة القبور والقعود على القبر ودخول الحائض والجنب الى المسجد ومد الرجل نحو القبلة	وضرب احد بالرجل ولو حيوانا بغير ذنب	ويجتنب كل الجهد من نحو الحيوان
واتيان الظلمة والامراء لهم ثنا وقضاء من غير ضرورة	ان ناسا من امتي سيتفقهون في الدين يقرؤن القرآن	آفة الصيد ومن اتى ابواب السلطان افتتن	ويكره الدخول في المسجد والدار بالرجل اليسرى والموضع الخبيث باليمنى	والدخول على اهله بغتة عند القدوم من السفر
وتخطي رقاب الناس في المسجد اذا لم ير في الصفوف فرجة	واما المعاصي العدمية فالقعود عن الجمعة والجماعات والعلم والتعليم والحج والجهاد	حديث شر الطعام طعام الوليمة	اذا دعا احدكم اخاه فليجب عرسا كان او نحوه	حديث حق المسلم على المسلم خمس
من دعي فلم يجب ومن دخل على دعوة بلا اذن دخل سارقا	عدم جواز الذهاب الى دعوة فيها منكر او لعب او غناء	ثم الاجابة تتحقق بالدخول والقعود	والقعود عن الامر بالمعروف والنهي عن المنكر والسعي في حاجة العاجز وغسل الميت ودفنه	وانقاذ انسان او مال بصدد الهلاك او الحرق او الغرق
واما المشي لصلة الرحم والعيادة والزيارة والتهنئة والتعزية من السنن المستحبة	ومنها قعود الاجير عن الخدمة	الصنف التاسع من آفات بدن غير مختصة ببعض معين منها الرقص	رقص الصوفية وما في الاحياء للغزالي	نعم الذكر قياما وقعودا وعلى جنوبهم جائز

واما تحريك الرأس يمينا ويسارا	رفع المسبحة عند التشهد	ومنها كشف العورة عند الغير ومنها لبس الحرير والذهب	توسد الحرير جائز عند ابي حنيفة	ويكره ان يلبس الرجال الثياب المصبوغة بالعصفر والزعفران
ولا بأس بتحلية المنطقة وحمائل السيف .	واما تطويل الثياب الى ما تحت الكعب للكبر يكرهونها تحريما	واما لبس الثياب الرقيقة	واما الخشنة والمرقعة فتستحب عند اكثر العلماء	ستر اجنبية
ومنها السكنى في مسكن مغصوب	ومنها عقوق الوالدين او احدهما	ثلاثة لا ينفع معهن عمل الشرك وعقوق الوالدين والفرار من الزحف	حديث ان الله خلق الخلق فلما فرغ قامت الرحم فاخذت بحقو الرحمن	ان الرحمة لا تنزل على قوم فيهم قاطع رحم
اعلم ان قطع الرحم حرام	ومنها ايذاء الزوجة زوجها	اذا دعا الرجل امرأته الى فراشه فابت لعنها الملائكة	وحديث حق الزوج على الزوجة ان لا تصوم تطوعا الا باذنه	حق الزوجة على الزوج
وحديث حق المرأة على الزوج خمس	حق الاولاد ومن الوقاحة اضاعة الرجل اولاده	الخلوة مع الاجنبية	تشبه الرجل بالمرأة وعكسه	حديث لعن عليه السلام المخنثين من الرجال
ومنها اباق المملوك وعصيانه لمولاه	ومنها سوء الملكة	العفو عن الخادم في اليوم سبعين مرة	اعلم انه يجب على المولى تعليم مملوكه القرآن بقدر ما يقرأ في الصلوة	ايذاء الجار وحقه
من آمن بي من بات شبعانا وجاره جائعا	حديث اتدري ما حق الجار	مجالسة جليس الصالح جليس السوء	المرء على دين خليله	من ساكن المشركين او جامعهم فهو منهم
تناوب وجلوس في الطريق .	جلوس بين الظل والشمس	القعود وسط الحلقة والجلوس بمكان غيره والتفريق بين اثنين	القعود في المسجد لمصيبة	الانتحار في الاسلام ومنها التحرم فهو حرام
وحديث من عقد ونفث فقد سحر	ليس منا من تطير او تطير له او تكهن او تكهن له	ومنها تعليق التمائم ونحوها	حديث ان الرقى والتمائم والتولة شرك	والوشم ونحوه وتغيير نتفه وتوفير الشارب والواصلة والموصولة
قص الشارب وجواز ارسال شعر الرأس	ركوب النساء على السرج	ترك الوليمة والبيتوتة فيها بغير عذر	حديث ان الشيطان حساس لحاس	الانبطاح وهو الاضطجاع على البطن بلا عذر

النوم على سطح ليس بمحجر عليه	استصحاب الكلب والجرس للهو في السفر	الجرس من مزامير الشيطان	سفر الحرة بلا زوج ولا محرم حرام	الركوب عند الوقوف الطويل وعدم نزوله
سفر واحد او اثنين	عدم التأمين وذهاب من اكل ماله رائحة كريهة الى المسجد والجماعة	من اكل ثوما او بصلا والكراث والفجل	ترك الصلوة عمدا وهو من اكبر الكبائر	ترك الوضوء وغسل الفرضين وترك الجماعة
ترك تعديل الاركان وتسوية الصفوف وموافقة الامام	ترك الاعتكاف في عشر الاواخر وترك التراويح والجماعة فيها وترك السواك وفعل كل مكروه تحريما	ترك الجهاد والفرار عن الزحف	حديث اجتنبوا السبع الموبقات والهنية	نسيان القرآن بعد تعلمه وحديث عرضت علي اجور امتي
ربا وتلقي الجلب وبيع حاضر للبادي وسوم على سوم وخطبة على خطبة والاحتكار .	مطل الغني والرجوع عن الهبة واقتناء كلب لغير صيد	ايقاد الشموع في المقابر فانه اسراف وبدعة	اقتناء امرأة لا تصلي	توسد كتب الشريعة من غير قصد حفظ
واذا كان الرجل جوالق وفيها كتب الفقه والتفسير والمصحف او نام عليها يكره ان كان قصده حفظ	جعل شيء فيه اسم الله ونحوه وكذا البساط او مصلى	لا يكره حمل المصحف مع جوالق على دابة والركوب عليها	امتثال المعازف وآلة اللهو في البيت والتصدق على السائل في المسجد	الاشتراء من مكره واخذ الوكيل بالتصدق لنفسه وركوب البحر
اقراض بقال وحبس البلبل	وجملة ما ذكرنا فهنا الصنف ثمانون	تصحيح الاعتقاد وعلم الحال والتقوى	كلام الانبياء والاولياء والصلحاء	بيان اهتمام السلف في امر الدين والتقوى
احوال ابراهيم بن ادهم وابن مبارك	وابا يزيد بسطامي	كل قرض جر نفعا فهو ربا	الباب الثالث في امور يظن من التقوى	الفصل الثالث في دقة في امر الطهارة وغسل الاشياء الطاهرة وفيه اربعة انواع
النوع الاول في كون الدقة في امر الطهارة والتفتيش والتعمق فيه بدعة وهي صنفان	الصنف الاول فيما ورد عن النبي عليه السلام وخير القرون	قال عليه السلام اذا وطئ احدكم بنعليه الاذى فان التراب له طهور	في الصلوة بالخفاف والنعال	جواز صلوة النافلة بجماعة في قصة مليكة ومع النبي عليه السلام اربعة نفر
ثبوت اكله عليه السلام في بيت اليهودي وتوضئنا من مزادة المشركة	صفة وضوء رسول عليه السلام	كان النبي عليه السلام يغتسل بالصاع ويتوضأ بالمد	حديث يا صاحب الحوض هل يرد حوضك السباع	الهرة ليست بنجسة
سيرة الاولين استغراق جميع الهم في تطهير القلوب والتساهل في تطهير الظاهر	الصلوة في النعلين فضل تفعله عليه السلام وانكار خلعها	وكانوا يمشون في طين الشوارع حفاة	والاخير في البدعة وحديث بعثت بالحنيفية السمحة السهلة	الصنف الثاني فيما ورد عن ائمة الحنفية رحمهم الله

يتوضأ بماء الحوض الذي يخاف ان يكون فيه قذر	ليس على الضيف اذ يسأل من اين لك هذا الطعام	واذا تنجس طرف من اطراف الثوب ونسيه فغسل طرفا من الثوب بغير تحر يحكم بطهارته	مسائل مهمة في الطهارة	الطين النجس يجعل منه الكوز والقدور
بعر الفارة اذا وقعت في الحنطة	اخذ الذباب	مسائل مهمة من النجاسات	سئل عن المتيقن في الحدث اذا لم يتذكر حدثا	من شك في انائه او ثوبه او بدنه اصابته نجاسة اولا
ماء المطر الذي يجري في السكك	سئل عمن يغسل الدابة يصيبه من مائها او من عرق	السخلة اذا خرجت من امها	فاذا وقعت في البئر فارة او عصفور ونحوها	اذا غمس الرجل يده في سمن نجس
في الثوب يصيبه مثل قدر الدرهم من البول	يكره الصلوة في ثياب الفسقة	اذا ترشش البول على ظهر الخف	الجلود التي تدبغ في بلادها	غسل الثوب النجس بالاشنان والصابون ثلاث مرات
وفي القنية دعاة يشدون الضرع الشاة بخرقة	والحاصل ان وجوب الاحتراز عن النجاسة ليس لذاتها بل لوصفها المنفر	بخلاف امراض القلب من الرياء والكبر فان قبحها لذاتها	النوع الثاني في ذم الوسوسة وآفاتها	في حديث ان للوضوء شيطانا يقال له الولهان
اهل بدعة وفرقة ضالة / وثالثها ترك الاولى ومتابعة للوسوسة	وثانيها اسراف الماء وهو حرام	ورابعها افضاؤه الى تاخير الصلوة	وخامسها تاديتها الى امور محدثة	وسادسها سوء الظن للمسلمين بعدم التوقي عن النجاسة
وسابعها التكبر على الناس	النوع الثالث في علاج الوسوسة وعلاجها العلم والعمل	وان المقصود الاصلي من العبادة تطهير القلب وتخليته	واحتراز السلف عن حقوق العباد والحيوانات	وعن الاعمال المزيلة لبعض الوسوسة نضح الماء فرجه بعد الوضوء
النوع الرابع في اختلاف الفقهاء في المطهرات عن النجاسة والقول الصحيح	اما الاول ففيه اربعة مذاهب	الاول مذهب الظاهرية وحديثه الماء طهور لا ينجسه شيء	والثاني مذهب مالك رحمه الله الماء طاهر الا ما تغير احد اوصافه	والثالث مذهب الشافعية ان الماء اذا بلغ قلتين لا ينجس الا بتغير احد اوصافه
والرابع مذهب الحنفية	ويكره الاكل والشرب في اواني المشركين قبل الغسل	ولا بأس بطعام المجوس كله الا الذبيحة فان ذبيحتهم حرام	فالصحابة اكلوا من الطعام الذي طبخه الكفار وطبخوا في قدورهم قبل الغسل	وان عليا سئل عن ذبائح النصارى من اهل الحرب
الفصل الثاني في التورع والتوقي من طعام اهل الوظائف من الاوقاف او بيت المال	وطعام اهل الوظائف اذا روعي شرائط الوقف لا شبهة فيه اصلا وكذا من بيت المال اذا اخذ بقدر الكفاية	وبيت المال يحل لمن كان مصرفا له اذا اخذ بقدر الكفاية	قال الفقهاء ليس زماننا زمان الشبهات وعلى المسلم ان يتقي	تاريخ قاضيخان وصاحب الهداية والمصنف رحمهم الله

والورع والتقوى في زماننا في حفظ اللسان وسائر الاعضاء عن الظلم وايذاء الغير	فاخذ جائزة السلطان فان خلط الدراهم بعضها ببعض لا بأس به	فان السلطان يصيب من الحلال والحرام فما اعطاه فخذ فانما يعطي من الحلال	من اعطي شيئا بغير مسئلة فليأخذ فانما يعطي هو رزق رزقه الله تعالى	وامر الاراضي في زماننا مشوش جدا
وطريق الجواز احد الشيئين	المال الخبيث يجب على مالكه التصدق فيأثم بغيره من البيع ونحوه	جواز اخذ مال الغير باذنه ورضائه بعوض او بلا ما لم يعلم انه بعينه حرام	ان المشتري بحرام بعينه حلال طيب الا ان يشار الى الحرام حين العقد ويسلم فيكون ملكا خبيثا	من ان الخلط الرافع للتمييز استهلاك موجب للتملك والضمان وعما روي عنه انه يجب الطيب وجوب الضمان اداءه
الفصل الثالث في امور مبتدعة باطلة اكب الناس عليها على ظن انها قربة مقصودة	منها وقف الاوقاف سيما النقود لتلاوة القرآن او لان يصلي النوافل او لان يسبح او يهلل ويعطي ثوابها الروح الاموات او لروح من اراده	صورة فتوى شيخ ابي السعود رحمه الله تعالى	ومنها الوصية باتخاذ الطعام والضيافة يوم موته وبعده	واعطاء دراهم معدودة لمن يتلو القرآن لروحه او يسبح له او يهلل او بان يبيت عند قبره رجال اربعين ليلة او اكثر او اقل

تم فهرس الكتاب بعون الله الملك الوهاب الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد واله اجمعين

12

514/
652

الرموز

خ بخاری م مسلم د ابوداود ت ترمذی س نسائی ط موطا طب طبرانی فی المعجم الکبیر طط طبرانی فی المعجم الاوسط
طص طبرانی فی المعجم الصغیر طکص فی الکبیر والوسط طکطص فی الثلثه حب ابن حبان حک حاکم حد احمد بن حنبل
دم دارمی جه ابن ماجه خز ابن خزیمه صف اصفهانی صب اصبهانی قط دارقطنی حق بیهقی بر ابن عبد البر دیلم ابو منصور
دیلمی قش قشیری دنیا ابن ابی الدنیا یعل ابو یعلی نعم ابو نعیم سنی ابن السنی شیخ ابو الشیخ غ بغوی ز بزار
عسکر ابن عساکر عدی ابن عدی مبر ابن مبارک رزاق عبد الرزاق طح طحاوی رحمهم الله تعالی علیهم اجمعین

T. C.
MİLLÎ ...
... 514

RAGIP P.
Ka. N.
645

٦٥٢

برهان الطريقة المحمدية

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين ونستجير

الحمد لله الذى جعل لكل خطاء فى مرض الدين ۞ كما جعل لكل داء دواء فى مرض البدن
۞ وذلك كفارة تجلب العصم ۞ كما ان هذا خفادة تطب السقم ۞ والصلوة والسلام
على شمس الرسالة محمد سيد الانام ۞ وعلى اله العظام ۞ ورضى الله تعالى عن اصحاب
رسول الله اجمعين ۞ وعن التابعين ومن تبعهم باحسان الى يوم الدين ۞ وبعد
بو عبد فقير ۞ كثير التقصير ۞ يعنى محمد بن احمد بن ابرهيم بن حسن الطبيب ۞
غفر الله ذنبهما ۞ وستر عيبهما ۞ هجرة نبويه ۞ عليه افضل التحيه نك ۞ بيك يتمش
بش تاريخنه كلنجه مدت مديده ۞ واز مان بعيده ده ۞ مغرب زمين ومصر وشام ۞
ويمن نعمان ۞ وهندستانكى مكران وعراق ولايتلرنده علوم شرعيه ايله تقيد ايلدوب
ونيجه كامل ومكمل علماء كرام ۞ ومشايخ عظام ۞ ايله اختلاط ايدوب ونيجه لرينك
خدمتلرنده عمر كجروب وفناك يتمش ياشنه قريب اولدقده فؤاده بضاعه قالميوب ۞
زنده كانمدن خالك ياسه دوشوب عاقبت حميده مه ۞ وحسن خاتمته مه ۞ بر وسيله
تجسس اولندقده بو خاطره اولديكه مكر سندن صكره بو صدقه جاريه اثر قويوب
اول اثر دللرده مذكور اولوب رحمت حق ايله مغفور اولهسن ديو تفكرده ايكن
خاطره بو كلديكه انسان ذاتنده شرف وعزته واصل وكونينده درجات كماله نائل
اولماز مادام كه باطنى عقايد اسلاميه يقينيه ايله تزكيه وظاهرنى اعمال صالحه
دينيه تحليه قلميه امر اولك تعريفنه متكفل اولان علم كلامدر ۞ وامر ثانينك بيانه
مشتمل اولان علم فقهدر كه انى مطالعه ايدوب ومقتضاسيله عمل ايله سعادت دارينه
وصول بوله زيرا هر كسك محتاج اولديغى نسخه نك اوزرينه مشتمل در ديو بيك يتمش

تاريخنه

تاريخنده درة البرهانيه اسميله مسمى اولان كتابى كتب كلاميه نك مقبول ومنظورلرندن لازم
مسائل مفتى بهاى عزيزى جامعلر ايله ايراد ايلدكوزدن صكره نفعى عام اولمق ايچون دومى عامه لر
صارمغله ترتيب اولنديغى يتمش ايكيده قدوة المتقدمين وزبدة المتأخرين سديد الدين
كاشغرى عليه رحمة الله البارى حضرتلرينك التيوز اون تاريخنده تاليف وتصنيف وبين الناس
متداول اولان منية المصلى وغنية المبتدى بو تسميه بيوردقلرى كتابى دخى مسائل صلوة
عباده مشتمل اولمغله ترجمه اولنديغى بوندن صكره دائما خاطره بو انديشه لايح اولديكه عقايد
واعمالدن هر كسك محتاج اولدوغى نسخه نك بيانته متضمن اولوب بو ايكى علمدن هر كسك
محتاج اولدوغى نسخه نك اوزرينه مشتمل بولنه متفكر ايكن بركلى محمد افندينك رحمة الله
عليه رحمة واسعة نك طقوز يوز سكسان تاريخنده علم اصولده تاليف ايلدوكى طريقة محمديه
وسيرت احمديه اسميله مسمى فارق الكفر والايمان اولان كتابى مراد اوزره بولوب فى الحقيقه
سالك طريق حقه هداى مبين ونجاندر كه ايچنده بو قدر آيات كريمه واحاديث شريفه
اولديغندن ماعدا ائمه دينك كتب شرعيه دن مهم اولان مسائل مفتى بها ايله مزين وعقايد
اهل سنت ايله مملو وامت محمده نافع طريق حقه برهاندر ۞ وبركلى ديمكه سبب بودركه ولايت
اناطوليده بركلى محمد افندى رحمة الله تعالى عليه بالى كسرى ده پير على افندى نام مدرسك اوغلى در
وتحصيل علمدن صكره استانبوله كلوب قاضيعسكر عبد الرحمن افندينك ملازمى اولوب ادرنه ده
قسمت عسكريه خدمتنده اولوب بعده مرشد كامل طريق بيرامى شيخ عبد الرحمن قرمانى
حضرتلرينك خدمتنده بر زمان تصفيه باطنه مشغول اولوب ادرنه ده محصول قسمتدن
الدوغى مبلغى اصحابنه تقسيم ايچون ادرنه يه واروب دفتر قسام موجبنجه توزيع ايدوب
وارثلرى ايله حلاللشوب شيخ مزبورك اشارتى ايله افاده فنون نافعه يه مشغول اولوب نقل
حديث وتفسير ايله احراز رضاء رب ايله اتمش ايكن خواجه پادشاه مولانا عطاء الله شان فضايل
شانه اعتبار ايدوب عقد اخوت بنا بركيده بنا ايلدوكى مدرسه نك تدريسنى بونلره تفويض
ايدوب اول سبب ايله بركلى اولمش ايكن اطرافدن طلبه كلوب علم تحصيل ايدرلر ايكن ارباب استعداد
چوق اولوب كمالى زياده اولمغله كاه وعظ وكاه درس ديوب وامر بالمعروف ونهى عن المنكر
ايتمكله سنت سنيه نامى اجابه حريص ايكن طقوز يوز سكسان بر جمادى الاولى سنده دار فنادن
دار بقايه انتقال ايلديلر سنى اللى بش سال اولمش ايكى نيجه كتابلر ورساله لر تاليف ايدوب كندودن
صكره كلنلر منتفع اولسونلر ديو قصد ايتمشدر واخر عمرنده ينه استانبوله كلوب وزير اعظم
محمد پاشا ايله ملاقات ايدوب دفع مظالم بابنده كلامى مسموع ايدوب نيجه كتب ورسائل تاليف
ايدوب تلاوت قرآن عظيم ومباشرت تعليم وبالجمله عبادات مقابله سنده اجرتى تحريم بابنده
ووقف منقول ودراهم جائز اولمامق خصوصنده سيف صارم نام رساله يازوب علماء فحول

ایله سطر اوله منقول و معقول ایتمشدر و علوم شرعیه‌ده مدقق و محقق کمسنه اولوب
معقولاتدن فن منطقی اتقان اوزره تحصیل ایدوب سطر عمرنی کا صرف ایتمشدر دائما هر وقتده
و منقولاتدن و فقه خصوصنده ابو السعود افندی ایله عظیم محاوره‌سی واردر تطویل کلامه
باعث اولوردی بو طی اولندی بوندن معلوم اولورکه ابو السعود افندی کبی فاضل وجوده
قارشو طوروب مباحثه ایلیه نه مرتبه فاضل و کامل اولدوغی معلوم اولور رحمة الله
علیه رحمة واسعه بیت شو لرکیم علی عشقنده پاک ایدیلر ❊ دلیل صدقه افلاک ایدیلر ❊
صوکنده هر برینک برنشانی ❊ قالوب شاد اولدی انکله دوانی ❊ دیوب کتاب طریقت
محمدیه مراد اوزره بولوب تبرک قصدی ایله ترکی لسان ایله شرحنه و عبارتنی تقریبا الی الحفظ
تخفیف ایله تصدیر ایلدوکدن صکره محلنه مناسب هر کلستاندن برکل و هر بستاندن بر نیچه
اخذ اولنوب هر برینک مقامنده ترتیب اولنمغه مبدی ایله الله تعالی دن عون طلب ایتمکله زحمتنه
مباشرت اولنمشدر حضرت الله تعالی دن تمنا ایدرکه اتمامنی دخی ان شاء الله تعالی میسر و مقدر
ایده امین یا مجیب السائلین و بوندن صکره بیلنمک کرکدر که بر کمسنه هر زمانک پادشاهنه بر
تحفه و ارمغان عرض ایلمک دیلسه هیچ علم تحفه‌سی کبی تحفه اولماز خصوصا بویله بر
بر پادشاه قدرشناس زمان دولت سلطان سلاطین العرب والعجم و خاقان خواقین
ملوک رقاب امم قالع قلاع کفرة الکروس قاطع فجرة اذل ولج و قاتل اهل الشرک والطغیان
فرماندهٔ انس و جان و معین الضعفاء والمساکین و خادم الحرمین الشریفین السلطان
الغزاة والمجاهدین سلطان بن سلطان سلطان غازی محمد خان ابن سلطان ابراهیم
خان بن سلطان احمد خان بن سلطان محمد خان حضرتلرینه حق سبحانه و تعالی عمر
طویل و صفای درون و صحت بدن میسر ایلیوب روز برور بوانده کین جوانب اربعه‌ده
اعدای دین اوزرینه عسکر اسلام ایله سردارلر ارسال ایدوب علی الخصوص بحر سفیدده
جزیرهٔ کریدی بو قدر سنه‌در آتیه‌دن سنهٔ سابقه‌یه کلنجه تدبیر مهمات اهل غزات هر آن و هر
ساعت امور دین بابنده اقدام تام ایتمه‌دن خالی دکلدر دعای خیراتک جمله مسلمین اوزرینه
لازمدر دعا عرض حاجات و نیاز ایدوب مجیب الدعوات جناب عزتنه دست تضرعی کشاده
قیلوب فیض فضل الهیدن استفاضه و استفاده و الطاف نامتناهیدن مرادمزی افزون ایدوب
شهزاده‌لرینی بی نهایه و عمرلرینی غایه میسر ایلیه امین و اعدای بد نهاد و اهل فساد اولان دشمانلرینک
بنیاد عمرلرین تهدیم ایدوب و معموره وجودلرین خراب ایدوب دیارلرندن اطراف و اکناف ایله
ممالک اسلامیه‌یه مضاف ایلیوب و بوراز فتحی کبی فتوحات جلیله میسر ایدوب منصور و مظفر
ایلیه امین یا معین و زمان سعادتلرینده اولان وزیر مشتری تدبیر کر اول همنشین مقرب اسکندر
دوران آصف برتدبیر فیلسوف کامل دستور اعظم مشیر مکرم مسمی احمد دلیل محمد حضرتی احمد

پاشا

پاشا ایسه الله ما یمناه و ما یشاء زمان اقبالرندن مفارق اولوب صغیر و کبیر و غنی و فقیر
شرع شریفه بر مرتبه انقیاد کوسترمشلردر که بویله بر وزیر بو عصرده کلمکده دور آل عثمانده دخی
شرع الهی متمسک بر وزیر عالیشان کلدوکی کتب تواریخده مسطور دکلدر اوبله اولسه
بو محلده مناقب مدحتی ذکر دریادن قطره و کونشدن ذره ادا اولنمشدر لکن القلیل یدل
علی الکثیر نحو اسیجه مدح و ثناسی ارباب عقوله خفی دکلدر خصوصا متانت و استحکامی مشهور عالمین اولان
اولان اوبواز قلعه‌سن قرق کون ایچنده بر نیچه قلعه سیله فتح ایدوب ممالک اسلامیه الحاق اولنمسنه
سبب اولمشدر پس امدی بویله بر صادق القول بر وزیر حقنده حضرت رسول علیه الصلاة والسلام
حدیث شریفنده بیورر اذا اراد الله بالامیر خیرا جعل له وزیر صدق فی معنای مبنی بودرکه
قچنکه جناب جلیل بر پادشاه جمیله خیر جزیل اراد ایلسه اول پادشاهه بر صادق وزیر میسر ایدر
نور خورشید تدبیر و تدارکی ایله ظلمت شرور ممالک اسلامیه‌دن دور و بعید قیلور و بالجمله لقمن
حکمت و آصف کرامت عاقل و دانا بر وزیر عالی همت ویره اذا نسی ذکره یعنی احکام شریعت
و امور دینیه‌دن بر نسنه نسیان طریقیله فراموش قیلورسه آنی اول امیر که پادشاه زماندر خاطرنه
کتوروب غم و هم عموم مظلوملر مملکتدن مرتفع ایلر للمؤلفه ❊ خدا خیر مراد انسه شهریار شاه دورانه
وزیر ایلر اکا بو ایله مرد دینداری ❊ دلیل اولور صوابه اکیدیدر فراموشی ❊ بو مضمونک کلام مجید ده سوق قول تعالی در
وان ذکر اعانه و اکر اکا ذکر ایدر ایسه حصولنه سعی ایدر معاونت ایلر و تقصی ملالی منطقی ایلر
و اذا اراد به غیر ذلک جعل له وزیر سوء یعنی قچن اول پادشاه فلک بارکاه ایچون حق تعالی مرام
شر ایلسه اکا بر بدکار وزیر مرد ذکر ایدر استعمال ایتمسندن غیر ذلک ایله تعبیر بیوردیلر ذکری قبیح
اولدیغندن اوتوری ان نسی لم یذکره وان ذکر لم یعنه و اکر بر امری اونوتسه وزیر آنی اکا
و اکر پادشاه اکا دایسه وزیر حصولنه سعی ایلمز و معاون اولمز و ضبوت کمال امدادن کودنمز بلکه
ضدینه طالب و عکسنه راغب اولور نته کیم علقمه که وزیر مستعصم واقعه تاتاری بغداده
سمین خلاف ایلمکورمش شی و ضرر کولی نعمتنه عائد و راجع اولدوغی ایچون حکما سلف و فیلسوفان
خلف جمله‌دن بری بقراط حکیم دیمشدرکه دنیاده پادشاهلره کرکلو اولدر که بر پادشاهک کوکلی
سوزلو عدله قولاغی عدالتی خیرخواه وزیری اولیجک ایی و بخسول اول پادشاهی سویجی اولور
ولای و ولایتی اول سبب ایله عمارت اولور بحمد الله تعالی بونلرک زمانلرنده بو کتاب شریفک ترجمه‌سنه
شروع اولندی پس امدی بو بر کتاب مستطابدر که بونک ایچنده بو قدر بو آیت کریمه و احادیث شریفه
اولدوغندن ماعدا ائمه دینک کتب شرعیه‌دن مهم اولان مسائل مفتی بها اسیله مربن و عقاید
اهل سنت ایله مملو امت محمده نافع و طریق حقه برهان اولوب ائمه دینک مذهبلرینه و معتقدلرینه مغایر
بو کتابده بر مسئله یوقدر پس بونک کبی علم نافعه طالبلری ناهی و مانع اولان یوسی او غرلرندن کرکیان
اولوب یا رمقلردن دهان ثعبانه صوقیه زیرا انلرده بر رنک اشراق یوقدر عقاید مکاسدلری چوقدر

بو بله كتابه بهانه بولانلرك تحقيقى بودركه انلر قطاع اخرند رقطاع طريق دنيادن اشددر زيرا
الهك و رسولنك ارادە ايتدكلرى معنانك خلافنى اوزره اسناد ايدرلر و ضلالت جهتندن اول
كسنه دن اشددركه ناسى كفر بدعته دعوت ايدن و باطل ايله مجادله ايليه تاكه دين حقى باطل ايله
و كفرى باطل حق بر نيه ايراد ايدن حتى شرع سيد المرسلين ده اختلاف پيدا ايدن هيهات هيهات الطاف
عنايت رب عزت بو امت حقنده اولدركه بر طائفه نك اعتقادى منحرف اولسه بر طائفه يه دخى تاييد
الهى قرين ايلر كركدر فهم ايدر مقتدا خلافى اولميه قال عليه الصلوة والسلام ان الله
عز وجل يبعث لهذه الامة على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها موجبنجه الله بر اهل
حق ظهور ايدوب راه راستى كوستروب و مذهب حقى تجديد و تاييد ايدر زيرا سلفدن صوفيلردن
نيجه ستم كورلمشدر هر برى خليفه لك و مهديلك دعواسنده اولمشلر خصوصا شاهلر دولتى
صوفيلك طريقندن ظهور ايلمشدر اكا بناء تكثير مريد و باعث جمعيت اوليجق فوت مصلحتى ملاحظه
اولنمق لازمدر اما علماء شريعت و ائمه كرام ايله پادشاهلر نيجه قلعه لر فتح ايلمشدر بوز مائه
كلنجه انلردن بر خلاف شى ظهورى واقع اولمشدركه علما عظامك خلافنه ملابس اولنلر
بيت عنكبوته دوشن ذباب كبى ضعيف و بى تابدر چون پس ابليس آدم روى هست
پس بهر دستى نشايد داد دست يعنى چونكه چوق ادم يوزلو شيطانلر واردر شيخ صورتنده بلا تحجيلر
واردركه بدن دوشلر و بلا سوزلر ايله خلقى الدادرلر پس ارادت الين هر آله و يرمك لايق
دكلدر زيرا امور دينك حفظى و اصلاحى حقوق عبادك دنيا امورينك حفظى و اصلاحندن
مقدمدر حقوق الهى و حقوق عبادى حفظ ايدوب اهل سنت و جماعته ذرة جه مخالف
اولنلره كوكده اوجرسه قنادن قرارلركه انلر انسانك شيطانيدر و مسلمينك يا مرالله در
سلوكلرينه مامور اولدقلرى طريق مستقيم شرعك قاطعلريدر انلرك شرور و افعالندن و قولندن
مؤمنلر استعاذه لازمدر حق سبحانه و تعالى امت محمدى طريق ضلالت و راه شقاوتدن بو مقوله
كسه لرك اغواسندن محفوظ ايليوب شرع محمدى و طريق منيف احمدى بر له راه مستقيم اوزره
اولان قوللرندن ايليه و يره آمين يا رب العالمين پس امدى حق سبحانه و تعالى حضرتلرينك كمال كرمنه استنادا
ايدوب حضرت شيخك بو كتاب مستطاب شريفى خطابى تركى شرحه مباشرت اولنوب اسمنى تبديل
قلنوب همان برهان الطريقة المحمدية اسميله تسميه اولندى بونا ظر اولان اعيان و اكابر اخواندن خلل و زيغ
جانبلرندن رجا اولنوركه مظنه خلل و لا محلى مهما امكن حسن تأمل ايله توجيه تداركى ايله خطادن تنزيه
اولنه والا ظهور بولان وجه قصوره عطاى عفو ايله معذور قلنه فان العبد لا يخلو من العيب
و عند الله علم الحق لا ريب فان الله ميسر المرام و مسهل الاختتام و هو حسبى و نعم الوكيل
نعم المولى و نعم النصير بسم الله الرحمن الرحيم مصنف رحمه الله كتابنى تسميه ايله ابتدا ايلدى باسلام
حق سبحانه و تعالى اشرفيله آنجلين الله كه دوكلى نعمتلرى خلقه و يريجى ايجى اولدر دنياده و آخرته

مطلب اسم كتاب

اندن

اندن غيرى كمسنه يوقدر و بر كمسنه بر جبه و يرمكه قادر دكلدر و مبالغه ايله رحمت ايديجى در يعنى
اسم كبيردر پس بو نسنه الله تعالى دن قوللرينه تنبيهدركه هر ايشه حق تعالى نك آديله باشلیه
تاكيم اول آد بركاتندن اول ايش خير ايله تمام اوله كل امر ذى بال لم يبدأ ببسم الله فهو ابتر
حديث شريفنه اقتدادن اوترى علما فنون اتفاق ايتمشلركه هر كتاب بسمله ايله افتتاح بولور زيرا
بر كسه بر تصنيفه و بر بحثه شروع ايلسه انلره تسميه و تحميد و تنزيه و تصليه و استعانت مقارن
اولميجه تمام اولوب كمال بولماز ايكيجى مصنفين اوائل تصنيفده فعل محذوف تقدير ايدركر
قولوا بسم الله و الحمد لله ديمك اولور زيرا بسمله سر خوان كريمه صلادر و حمد دخى اول نعمت
جزيله اوزرينه اولمق سعادت كبرى در نكته كيم ابا سعيد ايدركه بن ابن عمر و ابن عباس رضى الله
عنهمادن ايشتدم ديدلركه هر نسنه نك بنيادى واردركه اول نسنه انكله قائم اولور جميع كتابلرك
بنيادى قرآندر و قرآنك بنيادى سوره فاتحه در و فاتحه نك بنيادى بسم الله الرحمن الرحيم در
بيت اول و اخر قرآن زچه آمد با و سين . يعنى اندر دو جهان رهبر تو قرآن سين
يعنى قرآنك اول حرفى بسمله نك باسى و آخر حرفى ناسينك سينى كلمه نك حكمتى بودركه دنيا و آخرت ابدهم
سكا قولاوزدر و مرشددر ايجى قرآن يتر آنى بيلن هيچ غيره محتاج اولمازدر ديمكدر زيرا بس لفظى جميع
لسانده يتر ديمكدر زيرا قرآن عظيمده يتمزه و دنيا مزه كرك اولان جمله احكام موجوددر
و حضرت على رضى الله تعالى عنه دن مرويدركه بسم الله ديمك كلى رنجه شفا و هر درده دوا اولدر
قچنكيم بر كسه بر زحمته يا خود بر رنجه كرفتار اولسه يكى بونى سكسان يكى كره بسم الله الرحمن الرحيم
اوقوب اندن صكره بو دعاوى توز ايكى كره حضرت رسول اكرمه صلوات كتورسه اندن هر نه دعا
ايدر ايسه حق تعالى دعاسنى قبول ايدوب حاجتن روا قيله و دائم اوقسه دعاسى مقبول اولاندن
اوله زيرا بو سنده حق تعالى امت محمده بر كنج قيلدى ايكى جهانك سعادتى بونك ايله حاصل اولور
نكته كيم رسول اكرمك دائما ايتدكلرى دعالرى دخى بو كا اشارتدركه بودر انت رحمن الدنيا
و رحيم الاخرة يعنى الهى سن جهت دنياده رحمن سنكه رحمتك عامدر مؤمنلره و كافرلره
رزق و يرمكده اما جهت آخرتده رحيم سن سنك رحمتك خاصدر مؤمنلره كافرلره دكل
نكته كيم قرآن عظيم الشانده بيوردى و كان بالمؤمنين رحيما يعنى اسم رحيم معناده خاصدركه رحيم
رحمتى انجق مؤمنلره اولمقده عامدر زيرا هركيمه اولورسه رحيم لكله وصف اولنور فلاندن
كثيردر دبرلر يعنى شفقتلودر ديمك اولور بونك ايچون اسم رحمن اسم رحيم دن خاصدر
بونك ايله كيم الله تعالى دن غيرى كمسنه رحمانيتله وصف اولنمز اما رحيملك ايله وصف ايدرلر
پس بو ايكى اسم كه رحمن و رحيم درانى دخى حق جل و علا الله اسمنه الحاق ايلدى بسم الله الرحمن الرحيم اولدى
الحمد لله جميع حامدلر حمدى و يا خود محمودلر الله ايچون ثابتدر يعنى او كمك اك تكرى تعالى يه
مخصوصدر بو محلده حمدك معناى لغويسى و عرفيسى و الفلامك جنس ايچون و استغراق ايچون

واستغراق ایچون اولماسی حضرت رسول اکرمك الحمد رأس الشکر وما شکر الله من لم یحمد
بیورد قلری دلالت ایدر که حمد شکردن برشیدر زیرا برشینك رأسی آنك جزئیدر زیرا
شکرك امور دینك ثلثه‌سنه عمومی واردر یعنی قولاً وعملاً واعتقاداً شکر ایلمك در نته کیم قاضی
بیضاوی سورهٔ فاتحه‌نك تفسیر شریفنك ابتداسنده شکرك ثلثه‌یه عمومی بربیت ایله
ایراد ایلمشدر که تبرکا بو محله تحریر ومناسبة ما اولمغله تسطیر اولندی بیت
افادتکم النعماء منی ثلثة ، یدی ولسانی والضمیر المحجبا ، یعنی دیمك اولورکه حق تعالینك نعماسی
بندن سزی اوچ نسنه اوزرینه افاده ایدر اول اوچ نسنه ید ولسان وضمیر محجبدر
شکری نعمتی ایچون استعمال ایله مکافات ایدر ولسانك شکری نشر محامد ایدوب ونعمت اوزره
ثنا ایتمکدر وضمیر محجب قلبه دیرلر قلبك شکری کیمی برنعمت بولفدقه لا انك معطیسی الله
تعالیدر دیو اعتقاد ایتمکدر بونقدیرجه حامدیت ومحمودیت الله تعالی‌یه مخصوصدر
الذی جعلنا امة وسطاً خیر امم یعنی اجلدن الله که بزی جمله امتلرك خیرلوسی ووسطی قیلدی
نته کیم بو امتك سائر امملردن افضل اولدقلری امر بالمعروف ونهی عن المنکر وقتال اعدای دین
ایتدکلری ایچوندر یعنی حقه حق دیوب باطلی قهر ایتدکلری ایچوندر وصحابهٔ کرامك جمله‌سی
صحبت عدل الانبیاء برکاتنده عدولدر زیرا ولا بل خیر امت امة وسطدر یعنی وسط
عدله دیرلر نته کیم سورهٔ بقره‌ده حق تعالی جل شانه بیوردی وکذلك جعلناکم امة وسطا
وعند المفسرین الله تعالینك ذکر اولنان قول شریفنك معناسی مبنی بودر که حق جل وعلا
بیوردی یا مؤمنلر سزه هدایت ویروب سلامه کوندردم وقبله کوزی قبله‌یه دوندردم کرو
سزی ایجلندن اختیار ایدوب امت عدل قیلدم تا قیامت کوننده پیغمبرلر ایچون اوزرینه شاهد
ایدن سز قضیه بودر که یارین حق تعالی محشر یرنده خلایقی جمع ایتدکده انبیالره صوره کیم
بنم خبرمی بو امتلر یکوردیکودیکز می انبیا کروهی دیه‌لرکه بلی یا رب ذکر ایتدك امتلری
انکار ایدن لر دکمدیلر دیو انبیالر دیه‌لرکه امت محمدك کلیسی بزی شاهدلرمزدر که بز بونلره
خبر ایرشدردك پس امت محمد انلر ایچون شهادت ایدرلرکیم بو سنك رسوللرك انلره خبر
ویردیلر اما بونلر عناد لرندن انکار ایدرلر اول امتلر دیه‌لرکیم بو شهادت کوزمك ایله قایشمك
ایله اولور سز خود بزدن آخرده کلدیکز یعنی برقاچ یوز ییل بزدن صکره کلدیکز وبزی کورمدیکز
ودعوت قلدقلرین دخی ایشتمدیکز نیجه شهادت ایدرسز امت محمد دیه‌لرکیم بزالله تعالینك
شهادتیله شهادت ایدرز که کندی کلامنده سزك قضیه‌لرکزی وپیغمبرلرکزی ایتدیکیکزی
ونه جفالر اونه ایشلر ایتدیکزی خبر ویروب بزه بلدردی آنکله شهادت ایدرز که
حق جل وعلا اصدق القائلین در وحضرت رسول علیه السلام دخی انلری تزکیه قلوب دیه‌کیم
بنم امتم حقدر دیدکده کافرلر ملزم اولوب کلیسنك نطقی طوتله سویلکه مجال اولمیه قالمیه دیکدر

والصلوة صلاتك معناسی لغوی سی دعادر ودخی الله تعالیدن رحمتدر والسلام وسلام
لغتده سلامته ونجاته دیرلر ودخی جمیع عیوب وآفاتدن بری اولمغه دیرلر وابتداسنده در
السلام اکا معطوفدر علی افضل من اوتی النبوة والحکم یعنی الله تعالیدن رحمت وسلام
اول حضرته حجج واضحه وبراهین ساطعه لاشرف رسل وافضل هادی السبل و پادشاه
تختگاه شریعت اولان حضرت محمد علیه الصلوة والسلام اوزرینه اولسونکه بودر
وحکمت کامله وبرلوب عالمینه رحمت ایچون بعث وارسال اولنمشدر مصنفه رحمه الله
صلاتیله سلامی جمع ایله سی حق سبحانه وتعالینك وسلموا تسلیماً قولنه امتثال واحراز فضیلت
ایچوندر وعلی آله ودخی صلوة وسلام رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك آلی اوزرینه
اولسون آل نبیدن مراد اهل عبالی واتباعی واصحابیدر وبعضیلر قتنده آل نبی هاشمدر امام شافعی
خلافنه ملابس اولوب انك قتنده عبد المطلبدر جد سلطان کونین صلی الله تعالی علیه وسلم
بورسمه ذکر اولنمشدر

وبعضیلر قتنده آلدن مراد اتقیاء مؤمنیندر حتی رسول اکرمدن ایلدیلرکه یا رسول الله
آل کیملردر دیدکده کل مؤمن تقی نقی فهو آلی بیورمشلردر بونقدیرجه صحابهٔ کرام دخی داخلدر
واصحابه ودخی صلوة وسلام رسول اکرمك اصحابی اوزرینه اولسون اصحاب اولدرکه
رسول الله مشاهده ایلیه وایمان کتوره واول ایمان اوزرینه فوت اوله نته کیم حق تعالی
حضرتلری اصحاب کرامك شاننده سورهٔ توبه‌ده والسابقون الاولون من المهاجرین والانصار
والذین اتبعوهم باحسان رضی الله عنهم ورضوا عنه واعدلهم جنات تجری من تحتها الانهار
ذلك الفوز العظیم بو آیت کریمه اصحاب کزین حقنده در که حق جل وعلا انلردن راضیم دیدکده
مؤمنلری اسلام اوزره مقرردر زیرا حق تعالینك علمی محیطدر بیلور انك کفر اوزرینه اولمك
محالدر زیرا الله تعالینك وعده سی حقدر انلردن راضیم دیدی اکر مؤمنلری کفر اوزره اولسه
حق تعالی انلردن راضیم دیمز ایدی عند المفسرین معناسی مبنی بودرکه شونلرکه مهاجرلردن دخی
انصاردن راضی اولدی انلر دخی بیلرندن راضیلردر وجنت ایچره مقیملردر وبیله جنتلرکه
اغجلرینك وکوشکلرینك آلتندن ارماقلر آقر وآنك ایچنده مخلدلردر دخی ابداً هیچ بر وجهله
چیقمق یوقدر بو هبت انلره یعنی اصحاب کرامه حق تعالیدن اولو سعادتدر بیت
بولردر سابقون قرآن ایچنده ، بولردر صادقون برهان ایچنده ، بولردر اولا اهل دین وایمان ،

بولره چون بشارت ایتدی رضوان، اولر چون دین بولینک هر بیری اولری سوزمز حقده بر بیدر
امدی اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلمک جمله سی صحبت عند الانبیا برکاتنده عدود
وعند الله قدر عظیملرینه وعند الرسول کرامت ودرجه لرینه دلیلدر زیرا حضرت رسول
اکرم انلره محبت واحسان ایدوب مساوی بیلزدی کما قال انهم لشاابله امر ایلدی المقتدین بی فی
القصد والشیم اوبله اصحابکه رسول اکرم حضرتلرینک افعال واقوالرینه قولاً وفعلاً
واعتقاداً اویلرینه خلوص محبت ایله تابع اولوب قصدلری سنت سنیه موجبله عملدر وقصدر
دیدکلری اصلنده طریقه استقامتده یعنی عملده اعتدال ممدوح اوزره افراطدن خالیه
وتفریطدن سالمه ایله معروف جامع محاسن شیم ومرغوب جناب رسالت ومقبول درگاه
ثبوت اولان اصحابی اوزره صلوة وسلام ایده دز مادامت السموات والارض وما
تعاقب الاضواء والظلم مادامکه سموات وارض ثابت وله یعنی یر یوزی دخی کوک
ثابت اولوب فلکلر دور ایله ودخی کیجه ایله کوندز بری بری اردنجه کلوب کیدرا وله یعنی
مادامکه کیجه کیدوب کوندز کله وکوندز کیدوب کیجه کله الی یوم القیام ای یتم دیر محمد علیه
الصلوة والسلام تعظیم ایله دنیاده ذکرنی اعلی ودعوتنی اظهار وشرعینی ابقا ایتمکله واخرتده
تعظیم ایله امتنه شفاعت ایتدرمک ایله اجر وثوابنی تضعیف ایله دیمکدر وبعد
بوندن صکره یعنی حق تعالی حمد ورسولنه وآلنه واصحابنه صلوة ایتدیکمزدن صکره
فان العقل یرامک تحقیقا عقل جمیع اشیانک حق باطلندن عقل ایله سچیلور وعملک مرشیدر
آنلر مثلی طوغری بوله قولاوزلر نته کیم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلر که حق تعالی عقلی
یراتدوغی ساعت نور ایچنده قودی وعلی عقلک تننه کیدوردی وفهمی جاننه کیدوردی
زهدی باشنه وبردی واخلاصی یوزینه وبردی ایمانلغی کوزینه وبردی خشیتی قوله
وبردی ذکر چکلکنی دیلنه وبردی توکلی بلنه وبردی طوروغی اباغنه وبردی خوفی بلندن آشاغیسنه
وبردی وامیدی بلندن یوقاروسنه قوبردی اندن حق تعالی بیوردی اقبل یعنی یا عقل فالذی باشکی
وحاجت دیله دیدی کیم روا قلم عقل ایتدی یارب بنم حاجتم اولدرکه هر قنغی قولکه بنی روزی
انی یارلغه یه سن حق تعالی ایتدی عزتم وعظمتم حقیچون هر قنغی قوله کیم سنی ویرسم
انی یارلغه یم دیدی زیرا قنغی کشیده کم عقل اولسه حق ایشلری باطل ایشدن سچه بیلور
نته کیم لقمن حکیم کندو اوغلنه ایتدی یا اوغل الزجکمه کیم حق تعالی سکا اوچ نسنه روزی
قیلدی اول کونش کبی معرفت ایکنجی آی کبی عقل اوچنجی یلدز کبی علم وبردی زیرا عقل علمک اساسیدر
والنقل یعنی بوکتابده ذکر اولنان تحریص کتاب کریمدن وفرقان عظیمدن ماخوذدر ودخی
حدیث نبویدن ماخوذدر متوافقان کر و بو مذکور کیده اول سنتلر اختیار اولنمشدر
ائمه مهدیینک کتابلردن اویله ائمه مهدین کم علما دیدن اولدوغی حالده قرآن آیتلریله

رسول اکرم حدیثلریله وعاقلرکه سلف صالحین دراشلدکلری علمی بوکتاب ایچنده درج ایلدم
والکتاب یعنی بوکتابده ذکر اولنان تحریص کریمه وفرقان عظیمه موافق ومطابق ذکر اولنمشدر
ودخی سید المرسلین وخاتم النبیین ورحمة للعالمین وشفیع المذنبین صلی الله علیه وسلمک
سنت سنیه سنه تابع اولمغه تحریص ایچوندر معلوم اوله که سنت رسول اکرمک فعلیله
ویا خود قولیله ثابت اولاندر یعنی رسول علیه الصلوة والسلامک اشلیه ویا علی ایله امر ایلدیکیدر
بو دخی ایکی قسمدر سنت موکده وغیر موکده وبعضیلر سنن هدی وسنن زوائد ایله تعبیر ایلمشلر
وبعضیلر اولکی سنت وثانی مستحب ایله تعبیر ایلمشلردر بونلر دخی علم حدیثک معتبر کتابلرنده
ذکر اولنمشدر منطابقان بوکتابده مذکور اولان آیات کریم الشان واحادیث رسول علیه الصلوة
والسلام بونک اوزرینه متعلق دلالت ایدرکه ان الدنیا فانیة سریعة الزوال والخراب یعنی
تحقیقا دنیانک بقاسی یوقدر فانیدر زیرا دنیاء هرنه قدر نظم واسباب ایله معمور ایلسک عاقبت
خراب وبنیا رجوع وعودت قیلور واسباب مثلی فنا بولور سریع الزوال اولسی وخرابی حالی
کبی کلسی هر عاقلک وهر عالمک معلومیدر ومفهومیدر که دنیای دار غرورک راحتی
کلفت وصفاسی کدورتدر انک کلفت وکدورتندن حذر ایلمک مؤمنه لازم قدر بیت
هل الدنیا وما فیها جمیعا . سوی ظل یزول مع النهار . عزها ذل ونعیمها نقم مؤمن دنیاده
نیجه صفا ایله سکه دنیانک نعمتی اکا زندان وبلا ورنج ومحنتدر دولتی وعزتی دوش
کبی سریع الزوالدر اخرتی قیلمکدر زیرا بو دنیانک بقا ایله افتخار ایدنلر ایچوندر اخرتده
عذاب شدید وحبس مدیددر وادرز دنیانک راحتنه مغرور اولمه کیم بو دنیاده فایده
اخرت با فیدر پس باقی قویوب فانیه طالب اولمق بو علامتدر که در نته
حکیم اوغلنه وصیت ایدوب دیرایدیکه ای اوغل دنیای ویر اخرتی صاتون آل زنهار
وزنهار صاقنکم اخرتی دنیایه ویرلردن اولیه سن دیرایدی زیرا دنیانک هیچ کمسنه یه
وفاسی یوقدر وشرابها سراب یعنی دنیانک اطعمسنه وشرابنه الدانمه وکفایتدن زیاده
تناول ایلمه زیرا شرابی سراب کبی ظلدر ایلدر سراب ایام حارده نصف نهارده کونشک پرتوندن
صحرانک چوقور یرلرنده صو کبی کورینور اکا واردقجه بر خیال کبی اولوردی دنیا دخی همان
بونک کبی کچر کیدر بو دنیا بر خیال خوابه بکزر ایچنده عمر ادم آبه بکزر کلامدکی بو خیاله
اینانمه اوصو یلسنر ایله طایانمه امدی برقاج کونلک عمری بونده طاعت وعبادت ایله
کچورک دیمکدن عبارتدر وان الدار الاخرة لهی الحیوان سورۀ عنکبوتک اخرنده قریب بو ایت
کریمه ده حق سبحانه وتعالی بیوردی عند المفسرین معناسی بودر که تحقیق حیوة باقیه
آندر اولوم واوجاع واسقام یوقدر وعجز وضعف وهرم یوقدر وبلا ومحن حادث
اولمقدن امیندر دائما نعمت وسرورلرده درکه اصلا حزن وغصه یوقدر که اوله در

اخرتده امدی حق تعالینك ثوابنه وعقابنه تصدیق ایدوب اعتقاد ایتدیلره طلب ایدیجك
مقام اولدر اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ بو دولت سرمدیه ایچون اولنان وعد وعیدك اثری حق تعالینك
امرینه یرینه کتوروب وحضرت رسول اکرمك قولنی وسنتنی کمال مرتبه اعتقاد یا اثر ایله
عمل ایدوب کفر ومعاصیدن بری اولان متقیلر ایچون حاضرلنمشدر شول تستنه لرکیم
جنتلر ایچنده واردر مِنْ اَهْلِ الْاِیمَانِ پس امدی بو وصف ایله کوز جنته مائل اولنلردر
عِزَّتُهَا بَاقِیَةٌ اَبَدِیَّةٌ زیرا اخرتك عزت ودولتنك هرکز زوالی اولمیوب باقیه در ابدی
بردخی زائل اولماز وَنِعَمُهَا صَافِیَةٌ سَرْمَدِیَّةٌ اکر دنیاده طاعت وعبادته انتظام ویردك
ایسه ونبات امر ونهیه استحکام کوستردك ایسه اول عالم بقاده دوام اوزره کوتلنمش
لذیذ نعمت وافره ایله متلذذ اولجقسن که هرکز زائل اولمان دائمدر وهر جنس میوه لردن
وکوکلك مرادنجه هر درلو قوشلر کلوب دیلدوککدن تناول ایدرسن وَشَرَابُهَا خَالِیَةٌ
عَنْ اِثْمٍ وَلَا غِیبَةٍ ودخی انده لغو سوزلر وباطل کلمات اولماز وکاهلردن بریدیچکم
کوکلی شراب دلسه اول جنتك درلو شیشه لرندن یاقوت وزمرددن کاسه لر ایله کتوره لر
که ایچیجك کوکلنده اصلا غصه قالمیه قلبلری صافی اوله فِیهَا حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِی
الْخِیَامِ ودخی اول حسنی وخلقی خوب اولان خاتونلر ایچون قصرلر اولنمشدر بردانه
اینجودن چادر ایچنده وفراشی مسك وعنبردن سندس واستبرقلر اوزرنده امدی
کوز کورمدك وقولاقلر ایشتمدك وکوکللره کلمدك اوجماق حوریلرینك وصفندن
بر ذره قدر دیو ویره تاکیم بله سن نَاعِمَاتٌ مُطَهَّرَاتٌ عَنِ الْاَقْذَارِ وَالْآلَامِ واول حوریلر
ختنه اولوب بر بری اغزمقلق بریدر وتبول وتشاثل ایمکدن پاکلردر حق تعالی انلری شویله
کوزل و یومشق یاراتمشدر که اکر حور عینك بریسی یوزینه نظر ایدوب نظرین کوسترسه
جمله عالم خلقنك عقللری کیدوب بیهوش ولالر ایدی حسن لطافتدن کَاَنَّهُنَّ الْیَاقُوتُ
وَالْمَرْجَانُ تخفیفا اول جنت حوریلرینك یوزلری بیاض کافور وقزللغی مرجان کبیدر ودوداقلرینك
قزللغی وحسنالعی یاقوت کبیدر حق تعالی انلری برحال اوزره یاراتمشدر که کوزلریکز انلردن
لذت الورسز انلر اویله حوریلردر که لَمْ یَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ اوجماق ایچنده قانعلردر
واذلرینه ادلرندن اوك ادمیلر وجنیلردن انلره کمسه ال دکورمه مشدر حق تعالی سزه انك کبی
مطیع حوریلر یاراتدی سزدن غیریه نظرلری یوقدر روایتدرکه اهل جنت جنته ناکاه بر نور
کوره لرکه سکز اوجماغی نورلندره عجبا نسنه نك نوریدر دیو تعجب ایتدکلرنده جنته اولان ملکلر
دیه لرکه بر حور کفری ایشنك قارشوسننده بر کز کلدی اول نور انك دیشلرینك نوریدر دیه لر ایکی
برذره سی بویله اولنجه زیاده سی نیجه اوله انی دلالت ایدر وُجُوهٌ یَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ اِلَی رَبِّهَا نَاظِرَةٌ
یعنی نیجه یوزلر قیامت کونده تازه لنوب اول عمل وطاعت نوریله روشن اوله اول ربینك لقاسنه

نظر

نظر ایدیجی اولدیغی حالده عِنْدَهُ مَرْضِیَّةٌ مُطْمَئِنَّةٌ وَعَنْهُ رَاضِیَةٌ شَاکِرَةٌ یعنی دنیاده ایکن حقی
باطلدن فرق ایدوب نفس امارهنك چکن خوبلرندن قورتلدیلر بو خوبلر ایله نفسلری مطمئنه
اولمغله امرینه مطیع اولدیغی ایچون الله تعالی سندن راضی اولوب عملك مقابله سنده جنتده
بونجه درجه لرکیم جواهر قبه لر ایچنده کوزلر کورمدك وقولاقلر اشتمدك نعمت وافره ایله فقر واحتیاج
کورمزلر دولت ابدی وسعادت سرمدیدن جدا اولمزلر ونعمتنه کثرت کلمز واسبابی اسکمز وصفالرینه
تغییر حالت واندیشه وقساوتلر برشمانده اما مسرت اوزره اوله لر انلر دخی دنیالرندن راضی
وشکری اوزره شاکرلردر اول پادشاه کیم بزه رسول کوندروب وقران عظیم انزال ایدوب
قیلدیغی وعدلرینی هپ بینه کوزدی دیه لر پس عقلی اولان دنیاده ایکن کندوبه ذکر اولنان
سعادتلری ابرار ایدیجك اشلردن ایراغ اولوب حق تعالینك کتابیله ورسول اکرمك سنتیله
عمل ایدوب کندوبی مفسده لر صحبتندن آیروب صالحلر وعالملر ایله طوروب اوتوره وَهٰذِهِ هِیَ النِّعْمَةُ
وَاللَّذَّةُ الْعُظْمٰی بو مذکور اولان دولتلره نائل اولمق متقیلره وعد اولنمشدر بو بر چاشنیسی
لذیذ هرکز تغییر اولمز اولو نعمتدرکه اصلا زوالی اولمز وَالْفَوْزُ وَالْفَلَاحُ وَالسَّعَادَةُ الْکُبْرٰی
پس امدی ابو بختلو شول کشیدرکه نعیم اوجماغنه ظفر بولوب اخرت عقبه لرندن نجات بوله
نه هی سعادت عظمی وموهبه کبری اولدرکه ملکلر سنی مژده ن خدادن واهل طاعت کبریادن
دیو اول کونده بربرلرینه کوستره لر وصفا کلدیکز دیو تعظیم واکرام ایدوب وقشام
نسیم جنت ایله بشارت ایده لر وَاَنَّ الظَّفَرَ بِهَا لَا یَحْصُلُ دخی اخرتده بو دولت ابدیه وسعادت
سرمدیه یه بر وجه ایله ظفر بولمق میسر دکلدر اِلَّا بِمُتَابَعَةِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ الا مکر جمیع پیغمبرلرك خاتمی
وجمله عالملر نور وضیاسی ودنیا واخرتك رحمتنه سبب اولان حضرت پیغمبره اتباع ایتمك
ایله میسر اولور سَیِّدِنَا سَیِّدِ الْاَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ فِی الْعَقَائِدِ بو ذکر اولنان دولت سرمدیه یه نائل
اولمغه طریق سیدمز وسید الاولین والاخرین ایکی جهان خلقنك کزیده سی حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك اعتقادی اوزره سنت غراسنه تابع اولمق اولور وَالْاَقْوَالِ
وَالْاَخْلَاقِ وَالْاَفْعَالِ ودخی هر فعلنده خلاف ایتمیوب یعنی افعال واقوال واخلاقده سنت
سنیه سنه کیمك ایله حاصل اولور والافعال دخی رسول علیه السلامك اشلیه فعلیله ویا علی ایله
امر ایله پس بو سعادته واصل اولمق اکا اتباع ایدوب اشلمك ایله اولور زیرا رسول اکرم حضرتلرینك
سنت غراسیله واقع اولان عمل قلیل هرنه قدر آز اولورسه ده منفعتی بوندن وثوابی جهتندن
کثرت اوزره در دائما بدعتدن اولان عمل کثیر یوننده ن اکثر در بلکه جمله ضرر محضدر وَاَنَّ الشَّیْطَانَ
لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِینٌ ودخی انسانه شیطان بیوك دشماندر زیرا شیطانك جبلتی وخلقتی انسانه
عداوت ایتمك اوزرینه در بصدد عنه زیرا شیطان انلری طوغری یولدن وقران وسنت ایله
منع ایدوب برام عملاری خوش کوسترد بونلر اویله ظن ایدرلرکه کندولری خواوزره در وعملری

دخی هدایت اوزره دورمکجهدنده قیلك شیطان سزی طوغری یولدن چقاروب ضلالت
وگمراهلق یوله براقمه سن صدًّا یاقصی چهه یمنعین زیرا شیطان جهد ایدوب بکجه وکوندز
چالشدیغندن قصدی سزی عباده دن منع ایدوب هلاك اتمکدن غیری نسنه ایله قانع دکلدر
دائما مکر او فلرن اتادرسن ایمدی غافل سن انك مکر وحیله سنه نهایت یوقدر انّما یدعو
حزبه لیکونوا من اصحاب السعیر یعنی شیطان دائم کندوبه تابع اولان حزبنی یعنی عسکرینی
دعوت ایدر کفره وشرکه تا انلر ایله جهنمه بیله اوله لر زیرا شیطانه متابعت ایدوب حقی
انکار ایدنلره لهم عذاب شدید واولیسر دوزیرا شیطان حسنوندر که صلح اولوب بارشماق
احتمالی یوقدر فخذوا حذركم شیطان دوستلغندن احتراز ایدوب کسلك زیرا دخول
ایلکه نیجه یوللری واردر جمیع طرفلرینکه کیروب کندو سنك ایندن خبرك اولمان ابدی بونك
کبی عدودن اولمق کمال غفلتدندر بوسوزمه شاهد استرسك بو آیت کریمیه نظر ایله که حق
تعالی بیورر فاتخذوه عدوا یعنی تحقیق شیطان سزك عدو کزدر سز دخی انی عدو اتخاذ
ایدك یعنی دشمان طونك فانّه کلب مبرر ابلیس امدی تحقیقا شیطان برمهلك صرتجی ایت کبیدر
سکا حواله اولنمشدر فغایة بغیته سلب الایمان دوزشب جهدایته سی صنمکه شیطان
سکا کاه ابندرمک ایله وآز قیلغکه قانع اوله اولماز ومرادی حاصل اولماز تا ایمانکه
کاه اشلدرمکدن غرضی حال جوتکده سنی کندوبه تابع قلمقدر تا حین وفاتکده آلدوب
ایمانك الموز اسان اولسون دیو زیرا نزع حالنده بعض کمسنه لره شیطان لعین مجسم آسیه
وآنه سی صورتنده کلوب دیرکه های وغاد بنك دین دکل یهود دینی ایاندن چقاره
النعیاذ بالله العظیم من شر الشیطان الرجیم والخلود الدائم فی النیران جهنم ابلیله کندو
ایدی فالمق ایچوندر جهدایته سی ثم الفسق الظاهر بوندن صکره اکرشیطان لعین هدایته الله
ابرشوب ایمانه فرصت بولمزایسه اشکاره فسق وفساده القا ایدوب عباده دن
منع ایدر ظرافتا اهلی اولدیو انواع دزلو کناهلره دلالت ایدر که حتی آخرت سعادتندن محروم
ومفلس قیلدیرایلیه والظلم القاهر ویاخود حق تعالی قوللرینك برینه ظلمی حرام ایلدی
وظالملردن راضی اولمدیغی ایچون شیطان لعین انلره نیجه درلو ظلم ایشلدوب القا ایدرکه سلب
ایمانه وفوت سلامته سبب اوله دیو وادناها التثبیط فی الخیرات والحسنات زیرا شیطان
علیه اللعنة انسان اوزرینه طریقی شردن دخوله قادر اولمسه جهت خیردن انك اوزرینه
داخل اولوب فرحه بولور یوردخی شیطان حیله لرینك ازیدر والحط فی المراتب وگندن
بوفقدر جهدایته سندن مرادی سنی آخرت درجه لری مرتبه سندن آشغه قومقدر برکسه
کثرت طاعت ومزید عبادته اولسه ومقبول خلق اولوب سوزی دکلنسه شیطان انی
مغرور ایدوب تضییع وریایه چکر ومزرعه قلبنده تخم انکار وخواطر فاسده اکر نعوذ

آمین

بالله

بالله بو اقوام ایچون مکر وحیله سنه نهایت یوقدر ولا یرضی منه الّا عند الیاس عن غیره
نعوذ بالله تعالی من شره ودخی بروجه ایله شیطان لعین بوذکر اولانلره راضی اولمیوب بلکه
جد وجهد اتمسی سنی ایماندن محروم اتمکدن غیری دکلدر مکر وحیله سندن دائما حق تعالیه
صغنمق کرکدر بوندن صکره اول کلب مسلطك شرینی اوزریمزدن دفع ایچون دائما الله
صغنوب استعاذه ایله محاربه جمع ایدرز زیرا که حق تعالی انك شرینی بزدن دفع اتمکه
قادر مطلقدر وکافیدر اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیو استعاذه ایدر وزعمنا سی
بودرکه صغنورز بز الله تعالیه اول سوزلمش شیطانك اغواسندن که بنی آدم دشمنیدر دیمکدر
والمؤمن الطالب للحق والباقیة لا یحق الاولی ولا الثانیة ایدی دار آخرت دولتنه راغب
اولان مؤمن معلوم اولسون شیطانك مکر وحیله لری خفی دکلدر که اول کیمسه جهد ایدر بناده
ایمان نوردن سنی محروم اتمك ایچوندر ایکنجیسی سنی آخرت سعادتندن محروم قلمق ایچون در
فسق وظلمه الفاسی سنك اوزرینه آشکاره ایله یکی ظاهردر ذکر لودکلدر تا که مهمات دینیه
سندن قویرمق ایچون یاخود بر فضیلتلو عملدن سنی آلی قومق ایچوندر وانّما الاشتباه
والالتباس وبعوذ بو کلب مسلطك شرینی صرف ایچون حضرت الهیه صغنمقدر زیرا
ملعونك مکر وحیله لری نفس ایله فادیشق اوزنلودر و بلورسزدر اوفکبی یا غددر
دوزشب سندن خالی دکلدر وسواس الخناس اول وسوسه قیلدی شیطانك آدی خناسدر
یعنی بورنی واغزی اوزادوب آدم اوغلنك کوکلنه وسوسه قیلور عبادتنی باطل قلمغه
قصد اتمکه نیجه یوللری واردر جمیع طرفلرینکه کیروب وسوسه قیلور سنك خبرك اولمز
سن انی کورمزسن اول سنی کوردر سنی اونوددرسن اول سنی ونوعما زداعما سنی دنیا واخرت
سعادتندن بری اتمکه مشغولدر فی الجاهلین المتنسکین بوندن جهالت برکشی حتی بلدکدن
صکره احکام شرعیه انکار ایلدوب اهل بدعت طرفنه ادله باطله کتوره بو غایت بله نا
اهلکلردن وجهل خرلکدندر برکسنه حق تعالی حضرتلرینك بیوردیغی نص شریفی ورسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك لسان شریفندن صدور ایلین حدیث لطیفی تمسك
واعتقاد اتمکی قوبه وشیطانه اویه وصدق کلام خدای ایشتمیه وآنی قبول ایتمیه ونفس وشیطان
قوللرینه ایشدوب وانکله ایش ایدر الحق بوندن زیاده جاهللك اولماز امام غزالینك شیخی
وطاماتی صوفیه دیدیکدن مرادی بو زماننا اولان دوردوراندر که ایمانی
حفظ اتمك مراد ایدیین کمسه اول بدعتلری بلمك لازمدر زیرا جن وشیاطین کوکلده
وسوسه ایدر اما آدم شیاطینی اشکاره کلور امدی برکسه قول شیطانه قولر رحمانی
تمییز قیلیه بوندن ارتوق نا اهللك اولماز والعالمین الغافلین واخرت امرندن غافل اولان
عالملردن که علمی هوا به اویدوردلر هرنه ایشلر ایسه هوا ایله اشلرلر دیلری منها به صاتلر

بونك كبى تاجرلر تجارتلرنده خاسرلردر زيرا اول علم ايله كرچه دنياده مال وجاه اله كيرر لكن
آخرنده جهنم اودونى اولور العياذ بالله من علم مضر وعمل مغر پس امدى شول كمسنه كه
علم ايله ورع وزهد وتقواسى زياده ايليه الله تعالى حضرتلرندن غضب وبعددن غيرى
نسنه زياده اولميه كما قال النبى صلى الله عليه وسلم اللهم انى اعوذ بك من علم لا ينفع
نته كيم رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردرلر ايكه اى بنم اللهم فائده سى اولميان علمدن
سكا صغنورين ديو بيوردقلرى احاديثده وغيرى كتابلرده مسطوردر زيرا علم عملك امامى
وعمل آنك تابعيدر فيما عداهما من الشرور پس امدى بو ايكى فرقه نك شرايشلرى وعقائد
اوزره احواللرى شيطانك لعبتك ووسوسه سندن ناشيدر فتلبيهما بغرور وبو ايكى طائفه نك
كمال مرتبه كندولره غرورى اولديغيچون شيطانك مكر وحيله سى دوزاغنه صيد اولديلر
دلالتيله فيفرطون او يفرطون وشيطان اكا ايكى وجه اوزره وسوسه ايتمسنك برى خير
آلى ايچوندر وتقصيرلك ايدروب تا خيرطاعات ايله امر ايتمسيدر بنا زنده لكى اندن اسقاط
ايدروب ملحد جانبنه اكادوش كوستردر نعوذ بالله يا خود زياده عبادت الفا ايدر لكن قصد
تدريج ايله سنى شو يتشدرمكدر بر وجه ايله شره كه سنك خيرك اكا كافيدر امر مثلا
اولور بعض نوافله دعوت ايدر كه آنى عمله كتورمكن نيجه فرائض ترك ايدروب نيجه ذنوبه
مرتكب اولور بر بويك فضيلتلو عملدن الى قوموق ايچون امدى عبادت ايله تقرب مراد ايدينينه
لازم اولان اولدر كه رسول اكرمك امتنه تعليم بيوردقلرى نمازلر عبادت ايله لربايعت
وعادت ناس واصلى اولميوب شارع اوزرينه افزاول نمازلر ايله عبادت وتقرب اوليه
صنمه بالونيزاوقف اولور برخير ايشى كوركك وجه ايله اشلمكه تحريك ايلر تا كه تمام اولديغى
حينده عجب القا ايليه جميع عملنى ابطال ايليه العياذ بالله شيطانك بو ايكى خدعه لرينى اهل
بصيرت اولان بيلوب اولكا مسلطك شرنى اوزرندن صرف ايچون الهه صغنه وهم
يحسبون انهم يحسنون بو ذكر اولان ايكى طائفه نك برى جاهلكى سببندن حق باطلدن
فرق ايدمزو برى دخى شول على هوا ايدوب عملسز عالملردر انجق شيطان انلرى بوله بولور
وسوسه سى ايله اضلال ايندكلريدر فاردت ان اصنف الطريقة المحمدية يعنى عالم متبحر
وعلامه خطير مؤلف صاحب التحرير والتقرير ايدر ديلدم كه طريقت محمديه اسميله مسمى
ورسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سنت غراسى اوزره متضمن بر كتاب
تصنيف ايليه يم تا كه سيد المرسلين وخاتم النبيين صلى الله عليه وسلمك عمل ايتدوكى وبا
اشارت ايتدوكى يوله راست سلوك اوله واحببت ان ابين السيرة الاحمدية ودخى بن
سوردم رسول اكرم حضرتلرينك سنت سنيه سى وعادت وخلق وصفاتنى اول كتابده انلره
بيان ايلك طريقنى حتى يعرض عليها عمله كل سالك تا كه هر كسنى عملنى بو كتاب مسطابقه اوزره

عرض ايدوب هر عملن طوتن سالكلر غفلتدن اويانوب متنبه اوله لر وجاهل اولنلر دخى
بدعت وضلالت اولان عمللرى بيلوب هدايت يولنه راغب اولنلر يوم قيامتده قورتوله لر
خلاص ايله مقاصد ومطالبه ظفر بولوب آنى سعادته يتشديرلر وبو كتابك برسوزن
انكار ايدن جاهللر طريق ضلالته قالوب بو سعادتدن محروم قالورلر نعوذ بالله تعالى فيتميز
المصيب من المخطىء پس امدى سبب تصنيف بونك ايچوندر كه بو كتابى كندويه ميزان اتخاذ ايدن
هر عملى سلطان انبيانك افعال واقواله موافق ميدر دكلميدر اهل سنته مخالف ولان
اهل بدعته ميدر دكلميدر سچله وخير عمل ايدنلر بيلنه وانا جى من الهالك واول صواب
ايشين ايله خلاف ذراه ضلالتده هلاك اولان سچله زيرا كيشى كندويى محاسبه ايدوب
سچمك بونك ايله اولور اقوالنى وافعالنى اكر طاعتده واكر معصيتده بو كتابه عرض ايليه كوركه
حسناتى غالب اولوب جنتلكميدر و يا سيئاتى غالب اولوب جهنملكميدر شريعت ميزان
طاوية اكا كوره ندادكن ايدم زيرا بو كتاب مستطابك ايچنده بو قدر آيت كريمه واحاديث
شريفه اولديغندن ما عدا ائمه دينك مذهبلرينه ومقتدا لرمغا ير بونده برحرف بوقدر
پس بونك كبى علم نافعك خلقى منع ايلين كندى جهلنى بلمديكندن بو يله بر كتاب لطيفك امت
محمديه نافع اولان علمنك خلقى منع تقيد ايدن جاهللرك جمله دن بر بحر طريقت محمديه اوقو
ديو بر كتابى احراق بالنار ايتمك كركدر دين عجبا تاتار شيخك خليفه سى اولان باطل الله تعالى
خوف ايتموب احراق بالنار ايلدوكى ايچون محروسه استانبولده اون قبانى قربنده مريض
اولوب تنورده يانوب كدن تنور ايش اولوب كندوسن خلاص ايدم ميسوب حق جل وعلا
دخى آنى احراق بالنار ايلدوكى قريب العهدده اولدوغى جهتدن هر كسك معلوميدر
دخى نيجه سنه واقع اولمشدر زيرا بو يله بر كتاب لطيفه اهانت ايلين ظالم معلومدر كه
لطيفى كشفدن وحق باطلدن وقول شيطانى قول رحمانيدن فارق اولوب تمييز ايلمز
امدى بو يله جاهللر زمره سى حق جل وعلا مغلوب ومخذول اوليوب زمره علما وعقلادن
مظفر قلوب شرع شريف محمدى وطريق منيف احمدى برله راه مستقيم اوزره اولان
قوللرندن ايليه آمين ويا ناصر يا معين كبر ونرمنقولمزه كه لمراكرسوا الا ولنور ايسه كه بو
ديباجه كتابى بو يله اوزا تمقدن مراد نه ايدى جواب بودركه كتابك قلتدر اولان كلامى
فهم ايدر لر اشاغيسنده تكليف چكمز لر اصل مقصود اكثر لر ورتبته على ثلثة ابواب
مصنفى رحمه الله تعالى عليه بيين قصد بله كتابك فهرستنى بيان ايدوب بيوردى بو كتابى
اوچ باب اوزره ترتيب ايلدم تا كيم قراءت ايدنلره كلى انتفاع حاصل اوله ان شاء الله تعالى
متوكلا على رب الارباب بو جمله علم وعلاده احسان وعدل فيض ايدن واجب الوجود
الارباب اوزرينه توكل ايدوب اندن يارديم طلب ايتمك ايله ابتدا ايدرم الباب الاول

فی الاعتصام بالکتاب والسنة اولکی باب کتاب الله و حضرت رسول صلی الله علیه وسلم
سنت سنیه‌سنه تابع اولمغه تحریض بیاننده‌در یعنی قیدلمق و اثرلرینه مقتدا اولوب
طورمق بیاننده‌در والاحتراز عن العادات السیئة و دخی اهوی هوانک جمعیدر و هوی
قصد ایله نفس هواسی آرزولرینه استعمال اولنان کاهلردن صقنمق و دخی خلوادا سنده
عادت اولان بدعتدن بدع بدعتک جمعیدر یعنی باب دینده احداث اولان بدعتلردن احتراز
ایلمک بیاننده‌در والبدع المحدثة اویله بدعتکه حضرت رسول اکرمک و اصحاب کرمینک
عهد شریفلرندن صکره حادثه اولاندر شارعدن اذنسز حادثه اولان بدعتلری بیان
ایدر والاقتصاد فی الاعمال والتوسط و دخی عملده اقتصاد کیدر عملده دخی اقتصاد
و اعتدال محمود و حددر زیرا عمل صالحه‌نک اقتصادی کسله و عجزه مؤدی اولدیغی کبی اکثاری
دخی ملالته مؤدی اولور امدی بو ایکی امرک آره‌سی اخذ اوزرینه ترجیحه قادر اولمز ایسه
وسط اولان امور جانبین طوتمسن که جمیع جوانبک نسبتی اکا دراجمل طریق و اکمل تحقیق
وسط امورک تحقیق ایدوب اکا تابع اولمق بیاننده‌در والاجتناب عن التطرفین الافراط والتفریط
و حالت متوسطه تحری ایدوب ترکدن تفریط و مبالغه ایله حد مشروعدن تقصیدن و حد
مشروعدن متجاوز اولمقدن احتراز ایدوب بو ایکی جانبک اتیانندن افراطدن اجتنابک لزومی
بیاننده‌در وهو بو اولکی ثلثة فصول الفصل الاول نوعان فصل اول دخی ایکی نوع
قلنمشدر النوع الاول فی الاعتصام بالکتاب الکریم والقرآن العظیم نوع اول قرآن
عظیم الشانی تمسک ایدوب هر حالده مدلولی شریفی ایله عمل واجب ایدوکی بیاننده‌در زیرا
شول کمسنه که قرآن ایله تکلم ایلیه یعنی وجهیله سویلیه طوغری سویلر و شول کمسنه که
قرآن ایله عمل ایلیه راشد و مهتدی اولور و شول کمسنه که قرآن ایله حکم ایلیه عدل ایتمش اولور
و شول کمسنه که قرآن ایله تمسک ایده صراط مستقیمه هدایت اولنمش اولور بو معنای متضمن
اولوب طرفیندن ذکر اولنان الآیات آیة من القرآن آیاتک معنای شریفه‌سی قرآن عظیم تبیانک
اجمع و اشملی الله تعالینک قول شریفیدر الم ذلک الکتاب لا ریب فیه هدی للمتقین سید المفسرین
ابن عباس رض قولنجه معنای منیفی انا الله اعلم دیمک اولور یعنی حق تعالی بیوردی بن اول اللهم که
جمیع نسنه‌یی بیلورن هیچ بر معلومات یوقدر که بنم علمندن طشره اوله اشبو کتاب که ابدکه
بن ولی الله تعالی قتیدنده اصلا بونده شک و گمان یوقدر متقیلر ایچون که شرکدن و کبائردن
و شرعه مخالف اشلردن صاقنمقدر بو قرآن انلره ضلالتدن هدایتی بیان قیلیجیدر که انده گمان یوقدر
و سورۀ آل عمرانده اولان قرآنیه‌دن بری دخی حق تعالینک بو قول شریفیدر واعتصموا بحبل الله
جمیعا ولا تفرقوا معنای منیفی قرآن عظیم الشانه محکم یاپشک حبل الله‌در یعنی الله تعالینک
رضاسنه و رحمتنه واصل اولمغه سبب بر حبل متیندر جمله‌کوزدن اسلام و قرآنه و سنت رسوله

یاپشوب الدن قومامک و معاونت الله تعالیدن طلب ایدن قوم فالذین ایتمک
یهود و نصاری و فرقه ضلالت کبی متفرقه اولمک زیرا انلردن متفرق اولانلره ضلالتلری
دوشدیلر ابولری دخی ایچلرنده هلاک اولدیلر امدی ایمانی حفظ ایتمک مراد ایدینلره لازمدر
شبهاتدن عبادتک خالص ایدوب قرآن ایله عمل اتمکی محکم طوتنلر و سورۀ مائده‌نک اولنه
قریب بو معنایه دلالت ایدر حق تعالی بیورر قد جاءکم من الله نور و کتاب مبین یهدی به
الله من اتبع رضوانه سبل السلام و یخرجهم من الظلمات الی النور باذنه و یهدیهم
الی صراط مستقیم و عند المفسرین الله تعالینک ذکر اولنان قول شریفنک معناسی
بودرکه حق جل و علا بیوردرکه تحقیق سزه الله تعالیدن نور کلدی دخی بیان ایلیجی
کتاب کلدی نوردیدوکی قرآندر دخی حضرت محمد علیه السلامدر زیرا اول نوردیو
اکا دینلور نسنه‌لری انکله ظاهر اولور و قرآنه نوردیدیکی زیرا حلال و حرامی و حق و باطلی اشکاره
ایدوب بیان قیلور و هدایت ویرر اول قرآن ایله شول کمسنه‌یه که انک رضاسی اولدوغی نسنه‌یه
متابعت قیله که اول رسول اکرمی کرچکله تکذیب ایتدیلر و انکا دیدوکنه اوتمیمندرانی حق تعالی
دلالت ایدر سلامتلک یولنه که اسلام یولیدر اول یولدن دار سلامه واصل اولورلر
اول جنتدر دخی حق تعالی انلری کوکلندن کفر حلالرندن چیقاررکه ظلماتدر و ایمان حلاوتنه
کوتوررکه نوردر دخی انلره توفیق صراط مستقیمه دلالت ایدرکه اول دین اسلامدر
وهذا کتاب انزلناه مبارک فاتبعوه لعلکم ترحمون بو ایت کریمه سورۀ انعامک اخرنده‌در
معنای منیفی بودرکه حق تعالی بیوردی اشبو قرآندرکه بز عظیم الشان انزال ایلدک بونک برکتی
کثیردر مبارکدر شونلره که انلر قرآنه ایمان کتوروب اناندیلر دخی انک حکمنه متابعت ایدوب
ایچنده کیله عمل ایدوب امر نهی برینه کتوروب نهیندن اجتناب ایدیلر بس امدی الهدی
قورقمک و حذر ایلک اولدکه رحم اولنوب عذابدن قورتوله سز دیمکدر و بو ایت
کریمه سورۀ یونسده حق تعالی بیوردی یا ایها الناس قد جاءتکم موعظة من ربکم
و شفاء لما فی الصدور و هدی و رحمة للمؤمنین معنای منیفی حق جل و علا جمیع انسانه
خطاب ایدوب بیوردی ای ناس تحقیق بیلورکه سزه بو قرآن عظیم الشان ربکزدن
نصیحت ایدیسی شرکدن و کفردن نهی ایدوب صدقه و اخلاصه دعوت قیلور و کوکلیکزده
کوزدیکی کیدرمک ایله اول قرآن شفادرکه حلالک و حرامک بیانی انک ایچنده‌در
دخی ضلالتدن هدایت یولنه هادیدر و دخی رحمتدر معنیدر و عذابدن نجاتدر
شونلره که اکا ایمان کتوروب انک ایله عمل قیلدیلر و بو ایت کریمه دخی سورۀ نحلک اخرنه
قریب بو معنایه دلالت ایدر ونزلنا علیک الکتاب تبیانا لکل شیء و هدی و بشری للمسلمین
حق جل و علا رسولنه بیانا بلیغا بیوردرکه یا محمد سنک اوزرینه قرآن اندردک تبیان ایچون

ورحمة

کلی نسنه که وار در امردن ونهیدن بر نسنه سؤال اولنمیه که انک بیانی قرآنده اولمیه
مجموع نسنه نک علمی قرآن ایچنده در زیرا قرآن هادیدر ضلالتدن صوابه دخی رحمتدر
عذابدن قورتاریجیدر شول کمسنه لره که ایمان کتوروب قرآنک حکمیله عمل ایلدی ودخی مسلمانلره
بشارتدر جنت ایله ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم سوره اسرانک قولنده بو آیتک معناسی
منبئ دخی بودر که اکا اشارتدر یعنی تحقیق اشبو قرآن دلالت قیلور شول کلمه یه که صوابلر
ودراست دره جنتده بونک ایله عمل ایدنلره دیمکدر دخی بنه سوره اسرانک اخرنده بیوردی
ونترل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین ولا یزید الظالمین الا خسارا معناسی
منیف دیمک اولور که بز عظیم الشان اندردک قرآندن شول نسنه که اول شفادر نیچه
بولنیاویجی قلوب اعمی اولمشلری یولک کوستروب کونکلی قلبیجیدر کوکللرده کی کفر وشرکک
تنجلرینه دخی دوادر خسته اوزرینه اوقونسه الله تعالی صحت ویرر یا خود رحمتدر
آسان ایلیلو ویرر ودخی نعمت رحمتدر که عذابدن قورتاروب ایمن قیلدر شونلری کیم
اکا ایمان کتوروب تصدیق ایدنلر اما بو قرآن ایتمکلک زیاده قیلماز اول مشرکلره الا زیانلق
آرتورر زیرا هدایت کلدکجه انکارلری مقابله سنده زیاده عقوبتلر وعذابلر حاصل
اولور آیتلر واحکام ایله عمل ایتمین اهل بغی علی دخی بوندن زیاده زیانلق ومغبونلق اولور
اولم یکفهم انا انزلنا علیک الکتاب یتلی علیهم ان فی ذلک لرحمة وذکری لقوم یؤمنون
حق جل وعلا یا محمد بونلره نشان وعلامت اولیتیرمی کیم بز سنک اوزرینه قرآن اندردک
که انلرک اوزرینه اوقونور جمیع سلفلرک خبرلری وکلجکلرک اوله جق نسنه لرک خبرلری
کلی انک ایچنده در که جمله اهل بر وبحر وجن وبشرک بلغاسی اکا موازی ومساوی ونظیره
بلکه اکا قریب بر اقصر سوره نک مثلنک بیانندن عاجز وقاصر اولوب کوزده مدلیه
وبالضروره بو کلام بشر دکلدر بلکه صاحب القضا والقدر کلامیدر دیدیلر وتحقیق
بو قرآن ایچنده اولو نعمت وار در وموعظه ونصایح وار در شونلره کیم انلرک اول
قرآنه ایمانی کامل اولوب شک ایتمزلر زیرا نظم کریم کندونک حقیقتنه حجت ومعنای لطیفی
جانب حضرت الله عباد الهی دعوتدر بو آیت کریمه دخی سوره صادده بو معنایه دلالت ایدر
کتاب انزلناه الیک مبارک لیدبروا آیاته ولیتذکر اولوا الالباب معناسی منبئ بودرکه
حق جل وعلا بیوردی یا محمد بو قرآن بر کتابدر که جبرائیل علیه السلام سکا اندردی بو مبارک
کتابدر برکاتی چوقدر شول کمسنه لره کیم اکا ایمان کترکجکلردر لر وآنک ایله عمل ایلیه لر
وبو کتابی بز اندن اوتوری انزال ایلدک کیم آنک آیتلرینی اوقویوب معناسنی تفکر قیله لر
وعقل اولنلر آنک ایله اوکونله نه لر پس بو آیتک معناسی دلالت قیلور کیم قرآن اوقوینسه
تدبر ایدوب آنک ایله اوکونلمیه سه وآیتلرینه تفکر ایدوب طاعته وعبادته رغبت ایتمسه

ووعید

ووعیدلرندن ایچنه قورقوتمسه وکناهلردن صاقنمسه اول احمقدر جاهلدر
غافلدر دکلدر کرک ایسه اول جمیع علومی حفظ ایلسون زیرادر کلی خطانک اصلی دنیانی
سومکدر وقرآنک اکثری خود دنیانی ذم ایدر بونلر حق تعالینک ذم ایلدیکی تحقیق قلدکی
نسنه یه حریص اولوب حرام ایدکنی بلوب ایشلرلر اما عوام ناسک شریعتی بلمین نیچه محی
طائفه سنه سبب اولورلر اول محرماتی حلال اعتقاد ایدوب بدعت وضلالت اوزره اولنه
دینلرینی یغمایه ویرورلر ایمانسز کیتمه لرینه سبب اولور نعوذ بالله من ذلک وسوره زمرده حق
تعالینک قول شریفی بوکه بشارتدر که بیوردی الله نزل احسن الحدیث کتابا متشابها مثانی
تقشعر منه جلود الذین یخشون ربهم ثم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله ذلک
هدی الله یهدی به من یشاء ومن یضلل الله فما له من هاد معناسی منبئ بودر که حق تعالی
سنک اوزدیکره سوزلک کوزلکلو وکزیده سن اندردی که قرآندر وکلی کتابلردن ییکرکدر
زیرا بونک ایله کرو قالان کتابلر منسوخ اولدی حکمی دوتماز وبو بر کتابدر که بعضیسی
بعضیسنه بکزر مختلف دکلدر اولکی کتابلر دخی توحید بلدکده وبر نیچه حکملرنده موافقدر
وبو قرآن عظیم الشان بر کتابدر که بونک ایچنده فاتحه سوره سی وار در ایکی کز انمشدر
ودخی ایچنده خبرلر وقصص لر وار در که تکرار بیان اولنور دخی وعد ووعیدلری وار در که
آنی اوقیه جق الله دن قورقان قوللرک اعضالری دیتره یوب بدنده کسیلری شاشروب
یقین اوردلور که هلاک اوله لر دیتیلرندن قورقدقلرندن اوتوری پس امدی تقشعر منه جلود
اوج معنایه مستعملدر بری خوف وخشیتدن تویلری قایم اولوب اوپردی ویا جلدلرینه
خوف وخشیتدن داغ لر ظاهر اولدی ویا جلدلری خوف وخشیتدن لرزه ناک اولدی
دیمکدر زیرا قرآن عظیم الشان تحقیق الله تعالی نک هدایت وتوفیقدر کیم دیلر ایسه توفیق
ویروب دین اسلامه دلالت قیلوب هدایت ویرر سعادت بولور اما هر کیمی کیم الله تعالی
هدایتدن محروم ومخذول قیلدی اکا کمسنه یاردمجی اولوب هدایته ایرشدرمز
دیمکدر وسوره فصلتده ادله قرآنیه دن بری دخی حق تعالینک بو قول شریفیدر
وانه لکتاب عزیز لا یأتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه تنزیل من حکیم حمید
معناسی منبئ تحقیقا قرآن بر کتاب عزیزدر که ایچنده کلام باطل اولمقدن بریدر علی الدوام
وچوق فائده لر وثوابلر حاصل اولمقده واکا ایقانی اولوب اوقیانلره بونک کبی بر دخی
یوقدر بوندن اول کلن کتابلردن بر کتاب کلمدی کیم بونی یلادنله یه بلکه کلیسی بونک کرچکلکنه
ایدوکنه شهادت ایدوب کرچک لیجیدر وبوندن صکره بر کتاب دخی کلیجک دکلدر کیم
بونی یلادنلیه وشیطان علیه اللعنه نک دخی طاقتی یتمز که قرآن حقنده باطل دیه بیلدندر
دیه یا خود باطل سوزی قرآن اوزرینه زیاده قیله نته کیم روایتدر حضرت علی کرم الله

وجهه ورضی عنه دن رسول صلی الله علیه وسلمدن سؤال ایتدیلر یا رسول الله سز بیوردیکز
بندن صکره امتم متفرق اولوب بولك بولك اولسه لر کرکدر هر بیری بر آیری طونوب طرفلری
آزدورسه لر کرکدر امته خبر ویردیکز که اول وقت نجات نه ایله اولور رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم بیوردیلر که نجاتی کتاب عزیز ایلهدر که اندن اوکدین آنی یلانلیجی بر کتاب کلمدی
اندن صکره دخی کلمجك دکلدر اول کتاب عزیز الله تعالیدن نازل اولمشدر امرینه حکمینه
وجمیع اشلرکز کلوسن وکز بیدنسن قرآنه ینادذی هرکیم قرآندن غیریده علم طلب
قیلدی حق تعالی آنی آزغره قیلر وکیمکه قرآن حکمن قویوب غیره حکم ایلدی الله تعالی
آنی قهر ایلیوب هلاك ایلر طوغری یول قرآن بولیدر آشکاره در صحیفات دهرده باقیدر
بر نقطه سی خلل پذیر اولماز تغییردن وتحریفدن بریدر واعدل آیات واببن دلالاتدر
واعجب کلماندندر دیمکدر الاخبار یعنی علمای محدثین رحمهم الله رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك فعلیله وقولیله ثابت اولمغله وبرکلری خبره دیرلر بومعنا
منفقتنه اولان احادیث نبویه نك جمله دن بو حدیث شریفدر طك امام طبرانینك
معجم کبیرندن روایت اولنمشدر عن ابی شریح رض بوحدیث شریفی ابی شریح رضی الله عنه
حضرت رسول اکرم جمیل الشیم وشفیع الامم وحبیب محترم صلی الله علیه وسلمدن
روایت ایدوب دیرکه انه قال خرج علینا رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال الیس
تشهدون ان لا اله الا الله وانی رسول الله تحقیقا جناب رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم سعادتخانه سندن بزیرا وزه ریمزه کلوب بزه بو یله خطاب مستطاب
ایلیوب بیوردیلر سزلر حق سبحانه وتعالینك وحدانیتنه وبنم تثلثنه رسول اللهم
اولدوغمه شهادت ایتزمیسز یعنی استفهام تقریری طریقیله اوزره کم مخاطبی اقراره
حمل ایلیوب حدیث شریفك مابعدیکه اصحاب کرام رضی الله عنهم اجمعینك قالوا بلی
دیدیکلری شهادت ایدرز مقرردرز دیمه لری استفهام اجابت ایلدکلرندن قال علیه السلام
ان هذا القرآن طرفه بید الله تعالی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اصحاب کرینه خطابلرینك
ایلیوب دیدیکه تحقیقا اشبو قرآن بر سببدرکه موصل الی اللهدر آنك بر طرفی الله تعالی
یدقدرتنه در بو متشابهاتدندر ننه کیم امام ابو حنیفه رحمه الله حضرتلرینك فقه
اکبرنده دیدیکه ید الله تعالینك بر صفتیدرکه معناسی ایلدیکی معلوم دکل مجهولدر
زیرا ید صفتیدر قدرتنك ونعمتنك غیری وید قدرتی ویا نعمتیدر دیجك ید صفت
اولماسی ابطال ایتمش اولور اهل قدریه نك واهل اعتزالك قولیدر بو سببدن اذیلرکه
الله تعالینك صفاتنك وصفلرن بیلدکلرندن اصللرینی انکار ایتدیلر حتی نفی صفات
ایله تعطیله واصل اولدیلر وفخر الاسلام علی بزدوی رحمه الله اصول فقهنده دیدیکه

الله تعالینك صفاتیله اسماسنك کلیسی فضیلتنده وعظمتنده برابردر فرقلری
بوقدر وطرفه با یدیکم واتك بر طرفی اخری سزك الیکزده در فتمسکوا به پس امدی
قرآن کریم الشانه تشبث ایدوب محکم یاپیشك یعنی هر حالده آنك ایله عمل آیله کز دیمکدر
فانکم لن تضلوا ولن تهلکوا بعده ابدا وحضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
اصحابنه امر طریقیله خطاب ایدوب سویلدیکه تحقیقا اکر سز بندن صکره قرآن
عظیم الشانی تمسك ایدیبوب اکر آنك حکمی ایله عمل ایدرسه کز ماجرا اولوب دنیا
واخرتده هلاکدن اولمقدن نجات بولوب ضلالتدن قورتیلورسز دیو بیوردی زیرا
الله تعالینك کتابی بر حبل متیندرکه کوکدن یره چکلمشدر هرکیم اکا یاپشوب حق تعالینك
رضاسنه واصل اولمغه سببدر انجلین سببدرکه انقطاعدن مصوندر وکتاب
اللهه حبل دینلدوکی استعاره در بره بیلنمه سی مبهم اولنلرده قرآن کریم وحدیث نبویده
واقع اولان متشابهات کبیدر زیرا الله تعالی آنك علمنی جناب کریمندن مرحمة وفضلا
بزه تکلیف ایلدی همان بزه لازم اولان قرآن عظیم ایله عمل ایدوب ومتشابهاتنه
ایمان کتورمکدر حب بو حدیث شریفی ابن حبان صحیحنده روایت ایتمشدر عن جابر
رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال القرآن مشفع وماحل مصدق
من جعله امامه قاده الی الجنة ومن جعله خلف ظهره ساقه الی النار جابر بن عبد
الله الانصاری رضی الله عنه حضرت رسول الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدوب
ایدرکه تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه شول کمسنه قرآنی اوقیه دخی قرآنی
کندویه مقتدی قیله پس امته قرآن اول کسبنك شفیعی در انجلین شفیع کم مقبول
شفاعتدر وماحل مصدق بو مفعول ایچون من جعله امامه بفتح الهمزة یعنی همزه نك
فتحیله اوقنور قدام معناسنه در یعنی قرآن عظیم الشانده اولان احکام وبیانی
التزام ایدوب اکا اقتدا ایلسه انی جانب جنته قائد اولوب مقصودینه واصل قیلور
وشول کمسنه که بو حقوقدن رعایتندن اعراض ایدوب وقرآنی خلفنده قوسه اووقیوب
عمل کتورمسه قرآن اول نادانی طرف جهنمه ایدوب کوتوردر اکا خصومت ایدر دیدکه
کلام قدیمی امامنه قومیوب خلفنه وضع ایدن کمسنه لر تحقیق بودرکه صحیفه قلبنده
آیات صدق وصفا وارقام اخلاص ووفا اولمدوغندندر ومصحف شریف خانه
ملحده غریبا ایدوکی مشهوددر مراد اولنان اوقوموب وعمل کتورمکدر دحك بو حدیث
شریفی امام دارمی مسنده وحاکم مستدرکنده روایت اولنمشدر عن سهل بن معاذ
رضی الله تعالی عنهما سهل بن معاذ رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم روایت ایدوب دیرکه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَعَمِلَ بِهِ أُلْبِسَ وَالِدَاهُ تَاجًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ضَوْءُهُ أَحْسَنُ مِنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ فِي
بُيُوتِ الدُّنْيَا فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ بِهٰذَا تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيورديكه بر كمسنه قرائت قران ايدوب محواسنجه عمل ايلسه انك والدينى يوم قيامتده بونى
غايتده غالب تاج ولباس ايله اكرام اولنور قادرتنك كندوسى اولان تعظيم واجلالى بوندن
قياس اولنه زيرا قران عظيمك فضائلى اوزرينه عد واحصا اولنمقدن اكثردر عد واحصا
ايكيسى دخى صايمق معناسنه در بو نقدير جه عطف تفسيرى اولورى حك عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ
ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ بو حديث شريفى حاكم مسندركنده روايت اولنور راويسى
حضرت رسول اكرمك خادمى اولان عبد الله بن مسعود رضى الله عنه در عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ هٰذَا الْقُرْآنَ مَأْدُبَةُ اللّٰهِ تعالى بيوردركه جناب جليلدن خبر وصنعت
بولندن بو قران عظيم الشان اهل اسلام واهل ايمان ضيافت واحسانلرى وضع بديع
فضلبندندر فَاقْبَلُوا مَأْدُبَتَهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ امدى بو ضيافت الله قبول ايدوب مدلول
شريفيله قادر اولدوغكز قدر عمل اتمكه سعى وكوشش ايدوكز زيرا تلاوت ايان قران
تحصيل فنون قراوندار عملسز اولماز ولنماز إِنَّ هٰذَا الْقُرْآنَ حَبْلُ اللّٰهِ الْمَتِينُ تحقيقا بو قران
عظيم الشان حبل الله متين در يعنى الله تعالينك رضاسنه ورحمتنه واصل ولمغه سببدر
انجلين سبب كه قويدر يعنى انقطاعدن مصوندر كتاب الهيه حبل دينلدوكى استعار
هركيمكه قران عظيم الشانه يابشورسه قران آنى جنته قائد اولوب اولاشدرردكه بكدر
وَالنُّورُ الْمُبِينُ يعنى قران سالكه بر ضيادر كه سبيل هدايتدر اهل هدايت انك ايله مستفيض
اولورلر اكا متابعت ايدوب امر قران ايله مأمور ومنهياتندن نهيا ايله مزجر اولنور
نور قران وصلاح وتقوى ايله قلبلرى منور اولور وَالشِّفَاءُ النَّافِعُ ودخى جميع دردلره
دوا وخسته لره شفا قران عظيم الشاندر زيرا امراض بدنيه يه ايت شفا كبى نافع
دوا اولماز عِصْمَةٌ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِ وَنَجَاةٌ لِمَنِ اتَّبَعَهُ لَا يَزِيغُ وشول كمسنه كه قران عظيم
الشانه يابشوب حدودك حفظ ايدوب قرانى تمسك ايدرم نجات بولوب صراط مستقيم
هدايت اولنمش اولور وشول كمسنه كه قرانه تابع اولمين فرقه بر ضلالتلرى ميل ايدوب
انلر ايله اوله بو ذكر اولنه نائل اولماز زيرا شونلركه حق تعالينك كتابى اخذ ايدوب انى متمسك
اوله لر وصول مقامات عليه يه وسعادت سرمديه يه موصل وباعث دركه نائل اوله لر
فَيُسْتَعْتَبُ بس امدى قران عظيم الشانه تابع اولوب عمل ايدنلرك حافظى الله تعاليدر
انلرى بدعت اهلنك تعب ضررلرندن حفظ ايلر نته كيم كتاب كريمنده بيان ايدوب
بيوردى إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ معناى شريفى حق جل وعلا بيوردر بز
عظيم الشان قرانى محمد عليه السلام انزدكه انك ايله عمل ايدنلرى كبر وبر انس وجن

وشيطانلر

وشيطانلرشرلرندن صاقله يجيوزدر بمكدر وَلَا يَعْوَجُّ فَيُقَوَّمُ وقران عظيم الشانى
كمسنه مجالس اتمدى لاكه يا استقامتا وزره ماجورا ولدوغى حالده قائم اولور
ويا مستحق عقاب اولدوغى حالده قائم اولور اعوجاج اولانى يعنى اكرى اولانى
دوغرلتمقدر بونده مراد معناى لازمه سيدر يعنى جدهمتنى قرائت وتجويد صرف ايدوب
احكاميله عمل اتمكدر بين بو ايكيسندن خالى اولمق متصور دكلدر ساير اعمالك فتحنه در
وَلَا تَنْقَضِي عَجَائِبُهُ كه انك عجائبى منتهى اولماز احاددن بر احد معانى سينك كنهنه
ونهايتنه واصل اولماز وبو بله دخى معنى وبرلديكه بلاغتنك عجائبى منتهى اولماز
ومخلوق آنك نهايتنه ايرشماز وَلَا يَخْلَقُ مِنْ كَثْرَةِ الرَّدِّ ودخى كثرت رد ايله م
اسكماز مقصود درونق ولذتى زائل اولماز كثرت تلاوت قران وكثرت استماع ايله
بلكه قارئينك وسامعينك ذوق وشوقى متزائد اولور كه بو قران عظيمك معجز اتندن
بر معجزه در اُتْلُوهُ فَإِنَّ اللّٰهَ يَأْجُرُكُمْ عَلَى تِلَاوَتِهِ كُلَّ حَرْفٍ عَشْرَ حَسَنَاتٍ پس امدى قران
عظيم الشانى اوقيكزكه تحقيقا الله تعالى حضرتلرى انك اوزرينه اجر وبرر سزه يعنى
يعنى اوقيان كمسنه ايچون هر بر حرف مقابله سنده اون حسنه ويرر اما انى لا اقول
الم حرف ولكن اما آنى ديمكه الم بر حرفدر بلكه آنى دير مكه ثواب بوندن دخى زياده
اير يشه الف حرف ولام حرف وميم حرف الف بر حرفدر ولام بر حرفدر وميم دخى
بر حرفدر دير م بو تقديرجه قارئ وتالى اولانلره الم مقابله سنده اوتوز حسنه اولور
واكر تدبر واتقان وتفكر ايله اوقورلرسه دخى زياده ثواب ايريشه لر واول كمسنه ايچون
هر بر حرفى مقابله سنده جنت علاوه بر حورى ويريلور پس امدى قران عظيم الشاندر
بو قدر ثواب جزيل واول ثواب ايدنن حور جميل ولطف وعنايت قارئ وتالى اولان مؤمنلره
حاصل در امدى تلاوت قرانى تدبر وعمل بوندن اوقورلر ايسه بو مرتبه يه استحقاق
بولورلر زيرا اخلاص جان تعظيم وتكريم قران ايله در ت بو حديث شريفى ابو
عيسى الترمذى نك سنندن اخراج اولنمشدر عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْأَعْوَرِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ
أَنَّهُ قَالَ مَرَرْتُ بِالْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ يَخُوضُونَ حارث بن اعور رض ديديكه تحقيق كوردم
بر نيچه كمسنه لركه مسجدده جمع اولوب دنيا امرينه متعلق فى الاحاديث سوز
تكلم ايدرلر امور دين ايچون دكل بونلرك مسجد ايچنده اوتوروب سويلشدكلرك
غيبت ايچون اولميوب خبر ايچون فَدَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ فَأَخْبَرْتُهُ چون انلردن كچوب حضرت
على رضى الله تعالى عنه اوزرينه كيروب بونلرك جامعده جمع اولوب دنيا كلامك
خبر ويردوكمده فَقَالَ أَوَقَدْ فَعَلُوهَا پس بيوردبلركه بونلر بونى يعنى جامعده دنيا امرينه
متعلق تكلم ايدرلرمى قُلْتُ نَعَمْ ديديمكه بلى يا امير المؤمنين قَالَ أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ

صلى الله تعالى عليه وسلم بقول حضرت على رضى الله تعالى عنه ديديكه تحقيقا بن رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرندن ايشتدمكه ألا بفتح الهمزة وتخفيف اللام
حرف افتتاح در معناى شريفى آگاه اولك ديمكدر تنبيهدر انها ستكون فتنة
قلت فما المخرج منها يا رسول الله مفهوم حديث شان بودركه حضرت رسالت
پناه صلى الله عليه وسلم بيورديلركه كلجك زمانده فتنه اولجقدر اصحاب كرام ديديلركه
يا رسول الله اول فتنه دن خلاصنه نسنه ايله اولور واندن نجات نه ايله اولور ديو
ايلدكلرنده قال كتاب الله فيه نبأ ما قبلكم بيورديلركه كتاب الله ايله عمل اول فتنه لردن
نجات بولورسز براسزدن اول كچن كلنلرك احوال كرى انك ايچنده مسطوردر وخبر ما
بعدكم وسزدن صكره كلجكلرده اولجقلرك خبرلرى انده مذكوردر وحكم ما بينكم
وسزك ما بينلرنده اول حكملرك بيانى انده ذكر اولنمشدر هو الفصل ليس بالهزل
قرآن عظيم الشان فصلدر حق ايله باطلى بيننده فرق ايدر بر حكم ايله كه هركز انده
لغو وهزل ولزم امدى قرآن ايله عمل ايلين راشد ومهتدى اولور وقرآن ايله حكم ايلين عدل
ايتمش اولور وقرآن ايله تمسك ايلين صراط مستقيمه هدايت اولنمش اولور من تركه
من جبار قصمه الله تعالى هركيم كه قرآن عظيم الشانى جبارلق ايله ترك ايلدى الله تعالى
انى قهر ايليوب هلاك ايلدى ومن ابتغى الهدى فى غيره اضله الله وهركيمكه قرآن عظيم
عظيمك غيرنده هدايت طلب ايلدى انى ضلالته براقدى واذ قلتيه ضالدى وهو حبل
الله المتين وهو الذكر الحكيم ودخى قرآن حبل اللهدر يعنى الله تعالينك رضاسنه ورحمتنه
واصل اولمغه سببدر ودخى آيات محكمدر وياخود ذو الحكم معناسنه در وهو
الصراط المستقيم يعنى اول صراط مستقيمدركه سالكى سعادت عظمايه واصل ايدر
بر طريق واضحدر وهو الذى لا تزيغ به الاهواء ودخى قرآن عظيم الشان شول
نسنه دركه انك ايله هوالر ميل اولنماز ولا يلتبس به الالسنة ودخى سائر لسان ايله
قارشوب مخلوط اولنماز زيرا عرب دلى غيردلردن افضلدر وهم آسان اولدوغى
ايچون قرآن عرب دلى اوزره نازل اولنمشدر اكا تابع اولنلر اهل بدعته فارشماز واهل
هوا ايردوشماز كندولرن شركدن وكفردن محفوظ ايدرلر ولا يشبع منه العلماء
وعلما اصلا اندن طويماز بلكه قارئنك وسامعنك شوقى متزايد اولور كه بيانى
لسان ايله تقرير وقلم ايله تحرير ممكن دكلدر ولا يخلق على كثرة الرد ولا ينقضى
ودخى چوق چوق تكرار اتمك ايله اسكمز وانك عجائبى توكنماز وغرائبى نهايت بولماز
ومخلوقاتك نهايتنه ايرشماز پس اسمى معلوم اوله كه كتب تفاسيرده اوائل سوره ده
يازلدوغى اوزره جميع آيات قرآنيه بو قدر ديو تعيين وحصر ايلمك مشكلدر لكن بعض

عجائب

كنده

كنده كورديكموز اوزره آيات بينات التى بيك التيوز التمش التى آيتدر اولوب بشيوزى حلال
وحرمته مبين وبوزآيت قصص واخبار يكرمى سكز پيغمبرلرك عليهم السلام قصانده
قصه حصه لرى وپادشاهلر حاللرندن اسكندر وطالوت وجالوت خبرلرى كبى واصحاب
كهف واصحاب اخدود واصحاب فيل وغيرى حكايه لركه آدمه صفا كتورر طوقوزبيك آيت
امر وبيك آيت نهى وبيك آيت وعد وبيك آيت وعيد اوله ديمشلر وديبامزه كلك اولان
احكام ايله برحصه يا اوله بر هو الذى لم تنته الجن اذ سمعته حتى قالوا انا سمعنا
قرآنا عجبا ودخى جن انك ايله منتهى اولمازلر حتى كه ايشيدلر يعنى بو آيتك سبب ورودى
ابن عباس رضى الله تعالى عنه روايت ايدركيم رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اصحاب
كرامندن بر جماعت ايله سوق عكاظه كتديلر اول وقت شياطين كوكلره چيقوب خبر اوغورلرلردى
منع اولنديلر بونك ايله كه اتلرينه اوده آتوب ياقدبلر چيقغه قومديلر اول شياطين ديديلركه
اشبو بو حال اولدوغى دكلدر الا بر اولو العزم ابينا ظهورى ايچون درسفرايلك كوررك
مشارق ومغاربده ظهورنى كلمشدركه بز منع اولندق پس بو جن وشياطين طالب اولوب
اسنديلركه نه حادثه اولدوغن بولهلر اندن بر بولك تهامه دن يكا چقديلر رسول اكرم
صلى الله عليه وسلم نخله ده اصحاب كرام ايله صباح نمازى قيلورلر ايكن قرآن اوقودكن
مبارك اوازين ايشيدلر طوروب دكله ديلر فتى تعجب ايدوب ديديلركه والله اشبودر كه
بزه حائل اولدى كوكدن خبر الدوق پس اندن دونوب قوملرينه كلوب ايشتدكلرينى خبر
ويرديلر نتكم حق تعالى بيورر تحقيق يا قومنا بز قرآن ايشتدك عزيز وشريف ايت
كريمه كه انك مثلى عزيز بولنماز يهدى الى الرشد فامنا به ولن نشرك بربنا احدا اونك
كبى قرآن كم هدايته دعوت ايدر وطريق صوابه ايلتر كه اسلام طريقيدر ودخى خير ايشلره
دعوت ايدوب يرامزايشلردن نهى ايدر پس بز اول قرآنى تصديق ايدوب الهه ايمان
كتوردك وبيلدك كيم محمد حق رسول اللهدر قرآن حقدر حق تعالى نك مشيدر واعتقاد
قلدقكه خالقمز بردر وانك ملكنده شريكى يوقدر وهيچ بركمسه بزاكا شريك قلماز
ديديلر من قال به صدق ومن عمل به اجر ومن حكم به عدل ومن دعى اليه هدى الى صراط
مستقيم يعنى امدى شول كمسنه كيم انك ايله تكلم ايليه طوغرى سويلر وشول كمسنه كيم قرآن
ايله عمل ايليه راشد ومهدى اولور وشول كمسنه كه قرآن ايله حكم ايليه عدل ايتمش اولور
وشول كمسنه كيم قرآن تمسك ايدوب نفسى ايله طلب رجاده دعا ايليه صراط مستقيمه
هدايت اولنمش اولور ديو بيورديلر حك بو حديث شريف حاكم مستدركندن روايت
اولنمشدر عن ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ان رسول الله صلى الله عليه وسلم خطب
الناس فى حجة الوداع عبد الله بن عباس رضى الله عنهما دن روايت اولندى تحقيق رسول

قرآن

جميل الشيم وشفيع الامم وحبيب محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك آخر حجلرينه حج
الوداع ديرلر هجرتك اونجى سنه سنده وقفه دخى جمعه كونى اولوب انده اولنلره وداع
ايچون خطبه اوقيوب حق تعالى حضرتلرينه حمد وثنادن صكره قال عليه الصلوة
والسلام ان الشيطان قد يئس ان يعبد بارضكم ديديكم تحقيقا شيطان عربدن
رجاسنى قطع ايلدى يعنى خلقنى اصنامه طاپدرمقدن اميدن كسدى ولكن رضى ان
يطاع فيما سوى ذلك ولكن بعض مؤمنلرى طريق شردن دخوله قادر اولمسه جهتـ
خيردن كلوب كبائردن غيرى صغيره كناهلره اغوا اتمسندن راضى اولدى فيما تحقرون
من اعمالكم فاحذروا پس سزلر عمللريكزدن كناهلركه اكا حقير كوستروب آنى مغرور الملك
ايله تضييع ريايه چكر وقلبده خواطر مفاسد اكر نعوذ بالله بو اقوام ايچون مزله
عظيمه دن حذر ايدن سز كناهلرى تحقيراتيه سز زيرا اول صغيره يه كثرت مواظبت ايله
كندلكجه كبيره اولور واصرار ايله كرفتار ذنب عظيم اولمقدن قورتلمز بو جهتدن بشلر
كه كشى جرمنه معترف ولمو طاعت بين اولمقدن بكدر انى قد تركت فيكم ما ان اعتصمتم
به فلن تضلوا ابدا كتاب الله تعالى وسنة نبيه يعنى تحقيقا سزه ترك ايتدوكم شيلرى
ياپشوب متمسك اولورسكز انلر ايله بندن صكره هيچ ضلالته دوشمزسن وطريق
صوابدن خطا اتمزسن انلر كتاب الله در ودخى بنم ارسال اولندوغم سنت شريعتدركه
دين مبينك استقامت واعوجاجك بلدندى هر كيملر ولى نقية بيضايه مالك ولدى
معوج اولمقدن قورتلدى طوغرى يولدى زيرا جميع حصول خير ومنفعت طريق شريعته
متابعتدر ذرب عن على رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من
قرا القرآن واستظهره على ابن ابى طالب كرم الله وجهه ورضى الله تعالى عنه دن روايت
اولندى تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بلركه شول كمسنه كه قرآن كريمى
اوقيوب حفظ ايليه وتفكر ايله نفائس قرآن ايله قلبنى پر نور قيله فاحل حلاله وحرم
حرامه پس انده اولان حلالى حلال وحرامى حرام بيلكز مادامكه سزلر ايچنكزده اولا
بنم قول وفعلمه تابع اولكز مادامكه سز بكا وقرآن ايله تابع اوليه سز خسران اهلى اولوب
اهل نار زمره سندن اولورسن زيرا قرآن عظيم الشان بكا نازل اولمشدر بن آنك ايله تخلق
سزدن اعلمم امابندن صكره مستلزم احكام قرآن اولكز وامر اولنان نسنه يى فعله
كتوروب ونهى اولناندن اجتناب ايله كز تاكه قلوبكز نور لمعانكمال ايله ظلام ملال
اختلالندن منجلى اوله وكلشن شمائل فضائلكز نسيم رضاى حقدن معطر بولنديغنه
اشارت قيلور ادخله الله تعالى به الجنة يعنى انك حفظنده ايتدوكى مواظبت ومداومته
چكدوكى مشقت ايچون اول كمسنه يى حق تعالى جنته داخل ورحمته واصل ايلر زيرا حفظ

حدود قرآن ايدن بنده سنه حق تعالى عذاب ايلمز اكا حفظ قرآن كفايت ايدر اما بر كمسنه
لفظ قرآنى حفظ ايدوب وحدودنى ضايع ايلسه اول كشى قرآن داعى وحافظ اولماز
بالجمله اهل بدعت اولان بطالتلر بو حصوله فيض سعادتندن محجوب ومبعود در
وشفعه فى عشرة من اهل بيته كلهم قد وجبت له النار وقرآن عظيم مقبول الشفاعه
اولوب مدلول شريفيله عمل ايدن كمسنه اهل بيتندن مستحق عقوبت اولنلردن اون نفر
كمسنه يه شفاعت ايدوب عذاب ناردن تخليص ايدرامكه فائدتك كندويه اولان تعظيم
واجلالدن بوندن قياس اولنه زيرا قرآن عظيم الشانك فضائلى بى غايته وبرحد منتهى
اكردر **النوع الثانى فى الاعتصام بالسنة** ايكنجى نوعى سيد المرسلين وخاتم النبيين
ورحمة للعالمين وشفيع المذنبين صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سنت سنيه لرينه
وموجبيله عمل ايله واجب ايدوكى بياننده در وبو معنايى متضمن طريقنده ذكر اولنان
الايات سوره آل عمرانك اولنده قريب بيوردر قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى
يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم والله غفور رحيم عند المفسرين معناى شريفى يا محمد انلره
ديكيم بز الله تعالى يى سورز الله تعالينك محبتيه بز دير سز اكر سز الله تعالى يى كرچك سورسكز
بنم دينمه وشريعتمه متابعت قيلك كه تحقيق بز الله تعالينك رسولى بيم انك خبر ويدركم
سزه ايرشدردم اكر سز بكا متابعت قيلوب آنك طاعتنه قصد ايدرسه كز وامرينى
يرينه كتوردسكز تحقيقكز تصديق اولور الله تعالى دخى سزى سوور وكناهلريكزى
دخى بارلغار زكه الله غفوردر مغفرت قيلور رحيم درا سزلجيدر شولرى كه توبه قيلور
اندن بكا محبت ايله توجه قيلر بو آيتك سبب نزولى بوايديكم رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى چون كعب بن اشرف اصحابيله اسلامه دعوت قيلدى
انلر ديديلر كه بزم الله تعالى قتنده مرتبه مز شول آنه قدر اوغول مرتبه سى كبيدر محبت بوندن
بز الله تعالينك محبلريوز ديديكلرندن حق تعالى بو آيت كريمه جيبنه انزال ايلدى امدى قولدن
محبت حضرت الهينك امرينه ورسولينك سنت شريعتنه مطيع اولوب حكمنه رام اولمقدر
والله دن دخى قولنه محبت اندن كناهى عفو ايدوب آنك اوزرينه رحمتك تمام قلمقدر دخى
اكا عافيت وبروب عصمت ايحتده طوتمقدر چون بو آيت نازل اولدقده اول يهوديلر ديديلركه
محمد ديلركه بز آنى خاص دوست طوتنوبا كا اكرام وعزت قيله بز نته كيم نصارى عيسى يى
دوست طوتدبلر واكا مطيع اولديلر چون انلر بو كلامى سويلديلر حق تعالى بو آيتى انزال ايلدى
قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لا يحب الكافرين معناى شريفى يا محمد سن دى
الله تعالى يه مطيع اولك شول حكم اوزرينه كيم انزال ايلدى ورسولنه مطيع اولك شول سنته
بيان قيلوب خبر ويردى امر ايتدن وامرا ايتدن اكا مطيع ومنقاد اولورز ايسه سعادتدن

انلرك واكر مطيع اولميوب اعراض ايدرلر ايسه كفر ايچنده قالورلر تحقيقا الله تعالى كافرلرى
سومز انلرى دوشمان طوتر وانلره رحمت ومغفرت قلمز ابديا لان ايچنده قالورلر
پس نظر قيل كوركه حق جل وعلا كندويه اطاعت قيلمغى رسولك طاعتنه مقارن قيلدى
ول كافرلرك زعمنه ودخى اكا اشارت قيلديكم رسول اكرمه كرچك اطاعت قيلمان الله
تعالى يه مطيع اولمش اولماز ايمش وايت اخرده سورۀ آل عمرانده بيورر واطيعوا الله والرسول
لعلكم ترحمون معناسى شويله الله تعالى يه مطيع اولك وفرائضلرى يرينه كتورك ورسوله
مطيع اولك سنتلرى يرينه كتورك اوله كه رحمت اولنه سز ديمكدر وينه آل عمرانده آيت
اخرده بيورر لقد من الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا من انفسهم يتلوا عليهم
اياته ويعلمهم الكتاب والحكمة وان كانوا من قبل لفى ضلال مبين يعنى تحقيق حق تعالى
انعام قيلدى مؤمنلر اوزرينه جناب عزتكه بى غايتى خروشان وجوشان اولوب عالمه
رحمت ودنيايه صلاح ورحمت ديله يوب جهان خلقنه هدايت ايتمك ايچون عالملره
خزانۀ لطفندن احسان مراد ايلكن ينه كندو اصل ونسللرندن انلره رسول كوندردى كه
نسبن بيلورلر وهم كندو جنسلرندن حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمى رسالتله
اختيار ايدوب وخلعت نبوت وتاج معجزه ايله عالمه ارسال ايلدى آدم اوغلى فرشته دن
دكل بو خطابى مخصوص مؤمنلره قيلدى كه رسول اكرمى تصديق ايدن مؤمنلردر وهم
رسول عليه الصلوة والسلام مؤمنلره نعمت اولدوغى بودركه انلرك اوزرلرينه قرآن آيتلرين
عرض ايدرا وقور وكلمۀ توحيدك انلره بيان ايدرتا كه انكله انلرى شركدن وكناهلردن پاك
ايده ودخى انلره قرآن اوكرده وحلال وحرامى بيان ايدوب بلدوره زيرا انلر مقدما باطل
دين ايچنده ايدى وضال اولمشلر ايدى ديمكدر يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله واطيعوا
الرسول واولى الامر منكم معناسى شويله بودركه الله تعالى يه ورسول الله واولى الامره
اطاعت ايدن ديمكدر بو مقوله موضعده امر الهى وجوب افاده ايتمك ايله اطاعت انلره
وجوبى مدلول آيت كريمه در وبعض مفسرين اولى الامردن مراد اولاتدر ولاة امور در ديو
تصريح ايتمشلردر بو تفسيره كوره شرع شريف مقتضاسنجه اولاة امور سلطانيه يه
اطاعتك وجوبى دخى بو آيت كريمه دن تخريج اولنور فان تنازعتم فى شىء فردوه الى الله
والرسول ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الاخر ذلك خير واحسن تأويلا موجبى ايله طلب
مأموردر يعنى حق جل وعلا بيورر كيم اكر دين امرنده بر شيئده نزاع ايدرسه كز الله تعالى
رد ايدك يعنى الله تعالى نك كتابنه ودخى رسولنك قول وفعلنه تطبيق ايدك اكر اول خصملك
جوابى كتاب الله ده وحديث نبويده بولنورا يسه مقبولكز اولسون اكر بولنماز ايسه متروككز
اولسون نتكيم حضرت عمر رضى الله تعالى عنه بيوردكيم حقه رجوع ايتمك خيرلودر

الدن كه باطل ايچنده بولنمق ازيدوب حقدن ايراغ اوله وكيشى بلمدوكى نسنه بلمزدن ديمك
نصف علمدر اكر صورده حق عالم بوله يمجق اولورسكز حقيقت ايله بلدوككزى طوتك
اولكه شبهه لودر انى الله تعالى يه ورسولنه تفويض ايدك اكر كرچك الله تعالى يه ايمانكز
وار ايسه واولدوكدنصكره كيرو حشر اولمغى انكار ايتمز ايسه بونى بويله اعتقاد ايتمك
سزه خيرلودر وعاقبتى احسن ولمقلق بوندن بو احسندر ديمك اولور وبر آيت اخرده
بيورر فلا وربك لا يؤمنون پس حبيبم انلرك زعم ايتدكلرى كبى دكلدركه ايمان كتوردك
ديوبده سنك حكمكه مخالفت اوزره اوله لر بلكه سنك يمينكه جقيقتده انلر مؤمن اولمزلر حتى
يحكموك فيما شجر بينهم تا كه بينلرنده مختلف ومختلط اولان امورده سنى حكم قلمديكجه ثم لا يجدوا
فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما بوندن صكره سنك حكم ايتدوككدن نفسلرنده
ضيق وحرج بولميه يعنى سنك حكمكه راضى اولوب وحكمكدن قلبلرى متألم ومضطرب
اولميه دخى تسليم تام ايله تسليم اولنه تفسير وسيطده بويله ذكر اولنمشدر اما تفسير
قاضيده فلا وربك قول شريفنده اولان لا حرفى تأكيد قسم ايچوندر زائده دكلدر
فوربك لا يؤمنون ديمكدر ذكر اولنمشدر وسبب نزولنده مفسرون رحمهم الله تعالى
يازمشلردر كه بر مسلم ايله بر منافق مابيننده دعوى واقع اولمغين حضور حضرت رسالته
كلدكلر سلطان انبيا مسلمانه قضا ايتمش منافق راضى اولمش ابوبكره كيدهلم ديمش ابوبكر
حضرتلرينه كلدكلرنده ابوبكر رضى الله عنه جواب ويرمشكه سرور انبيانك قضاسندنصكره
بن حكم قادر دكلم بعده حضرت عمر رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه كلدكلر جواب ويره مشركك
برمقدار آرام ايدك ايچرو وارهيم وچقوب حكم ايدهيم ديوب خانه سندن قليجك
الوب كلوب منافقك حوالتى دوكوب كيديسنه وارنجه ايكى شق ايلدى اشته سلطان
انبيانك قضاسنه راضى اولميانك بنم قضام بودر ديدى جبرائيل عليه السلام بو آيت كريمه
كتوروب قرآءت ايدوب عمر حق ايله باطلى فرق ايتدى ديو بيوردى ديرلر ينه سورۀ نساده
آيت اخرده بيورر ومن يطع الله والرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين
والصديقين والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقا معناسى شويله بودركه هر كيمسه كه حق تعالى
مطيع اولوب اوزرينه فرض اولنلرى كوكلك اداايدن ورسولنه مطيع اولوب انك سنتى ايله عمل قيله
انلر جنت ايچنده شول كسلرايله اولورلركيم حق تعالى انلره فضل وكرم ايلمشدرلر اودرلر انعام
وعطا قيلمشدر يعنى جنتده اول پيغمبرلرى كوروب انلرك زيارتنه واروب صحبتلر وصفالر
ايده لر ودخى اول صديقلر ايله اوله لر كيم انلر رسوللرك خاص اصحابلرى وصاحب سرلريدر
ودخى اول شهيدلر ايله اوله لر كيم حق يولنده جانلرك وتنلرك فدا قيلوب شهادت مرتبه سنه
ايرديلر ودخى شول صالحلر ايله كيم انلر دنياده عمل صالحلر ايشليوب جنته لايق اولديلر

سکوزلنسندرکه بونلره تابع اولوب جنته ایچندن رفیق اولملرینه امدی بو آیت کریمه ایله انکا
اشارت قیلورکه کشی سودوکی کسلردن بروقت ایرودوشمز ایمش ایچون محبتنک صادق اولوب
شرطلرینه کتورمه اول محبت ایدوب سودوکی کسنه نه قدر یوجه مرتبه ده اولورسه
انکله حشر اولور ایمش کما قال علیه السلام یحشر المرء مع من احب نتکم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیلرکه کشی کیمی سودیسه انکله حشر اولور ذکری مرور ایتدکی اوزره بو آیتك سبب نزولی بو ایدی
کیم ثوبان رضی الله عنه رسول اکرمك ازادلوسی ایدی و رسول اکرمی غایتده سوزایدی شویله که
بر ساعت کورمکه صبر ایدمز ایدی زیاده محبتدن بکزی متغیر اولوب تغیر قلمش ایدی
برکون رسول علیه السلام انکا سؤال ایلدیکه نه نسنه سنك لونکی متغیر قیلدی ثوبان دیدیکه
یا رسول الله بو حسته لکم وار در رنجم یوق لکن ایچنکم سنی کورمسم قتی حسته دوشرم و اندن
قورقرمکه آخرتده سنی کورمیه م بو غصه و بو المدر بنی بو حاله کتوردی دیدکده بو آیت انده نازل
اولدی و سوره نساده آیت آخرینده بیورر من یطع الرسول فقد اطاع الله یعنی هر کیمکه رسولك
بیوردقلرینه مطیع اولدی بلسونکه تحقیق اول الله تعالینك امرینه مطیع اولدی رسولك دعوت
قیلدوغی الله تعالینك امری ایلدیر پس انکا مطیع اولمق همان الله تعالی یه مطیع اولمقدر
بو آیتك دخی سبب نزولی بو ایدی که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم صحابه سنه بیورمشلر
لردیرکه هر کیمکه بنی سودی حقیقت الله تعالی یی سودی و هر کیمکه بکا مطیع اولدی حقیقت
الله تعالی یه مطیع اولدی منافقلر بونی ایشدوب دیدیلرکه بو کیشی دیلرکه بزانی کرچکدن
دوست طوتاوز آنك ایچون بویله سویلر دیدکلرنده حق تعالی حبیبنی کرچکلمك ایچون
بو آیتی اندردی سوره نسانك آخرینه قریب بر قول شریفدرکه بیورر و من یشاقق الرسول
من بعد ما تبین له الهدی و یتبع غیر سبیل المؤمنین نوله ما تولی و نصله جهنم وساءت مصیرا
معنای شریفی بودرکه طریق هدایت انکا بیان اولندقدنصکره هر کیمکه رسوله مخالفت ایدوب
قاچه و واروب بر آخر طریقه و بر مذهبه متابعت قیله که اول مؤمنلر طریقنه مخالف اوله
بز انی اصحاب لرز اول یوتلرینه که اول انلرو کندویه دوست طوتوندی حال بوکه اول بتلر
نه دنیاده و نه عقباده قادر و مالك دکللرکه انکا زیان یا فائده ایرشدرهلر یا آنی بزم
عذابمزدن قورتره لر بس بز آنی جهنمه قویوب اوده عذابلرك لازم قیلورز زیاده عذابلرك
کوردکدنصکره که اول جهنم دونوب وارهجق پرلرك قتی بدلو سیدر دیمکدر بو آیتك
سبب ورودی بودرکه طعمه قومندن برمی منافقانه ایمان اظهار ایدوب مدینه منوره کلوب
براوه کیروب و غورلغی ظاهر اولدی رسول علیه السلام بیوردیکه انك الن کسلر مدینه دن
قاچوب مکه یه کیدی واردی انده دخی براوك دیوارینی دلدیکه کیروب نسنه آله اول
دلوکدن ایچرو کیرکن ناکاه بر طاش بوشاندی انی بلندن یاصیدی بیله که مجالی قالمدی

اول دلك ایچندن صباحه دك قالدی صباح انی کوروب طوتدیلر مکه دن قوودیلر اندن چیقوب
شام طرفنه کیدرکن یولده دخی قافلهدن متاع اوغورلدی طوتوب انی اندن رجم ایدوب
طاشلره دپه لدیلر بس حق تعالی بو آیت کریمه یی اندردیکه معنای شریفی مرور ایتدی بو نه دلالت
قیلورکه اجماع امت دخی دینده حجت قاطعه در زیرا شولکسنکه اجماعه مخالفت قیله
یعنی جمیع ائمه دینك بر حکمده اتفاق ایدوب حق بودر دیدکلری انلرك مخالفت قیلمق حکم اسلامه
مخالفت اولور اکر انکاردندن اولورسه کافر اولور اکر هوای نفسندن اولورسه عاصی
و طاغی اولور دیمکه اشارتدر و بر آیت آخرده سوره اعرافده بیورر و رحمتی وسعت
کل شی فساکتبها للذین یتقون و یؤتون الزکوة والذین هم بآیاتنا یؤمنون عند المفسرین معنای
شریفی بودرکه حق تعالی ایدر بنم رحمتم واسعدر دنیاده هر نسنه یه کرك کافرلر و مؤمنلر و کرك قللرینه
و یرکن عام در اما جهت آخرتده رحمتم مخصوص ضدر شرکدن و کفردن و معاصیدن صاقنانلر
اول و قتکه بو آیت نازل اولدی ابلیس دخی بونی اوزاندی دیدیکه اول رحمتدن بکا دخی نصیب
اوله حق تعالی انك امیدن قطع ایدوب بحر و ملعنی بلدرمك ایچون بیوردیکه بز اول رحمتمزی
واجب قیلوب حکم ایدرز انلره کم معصیتدن صاقنور زکوة و یررلر و بزم آیتلرمزه ایمان کتوروب
تصدیق ایدرلر ایچون ابلیس بونك ایله امیدی قطع اولدی بوکن یهود و نصاری باشن قالدروب
دیدیلرکه بز ایا انلره ایمان کتوردك کتوریة و انجیلدر و زکوة دخی و یرزلك بو رحمت بزم
ایچوندر دیدکلرنده حق تعالی انلره بلدرمك ایچون بو ایکی اندروب بیوردیکه الذین یتبعون
الرسول النبی الامی الذی یجدونه مکتوبا عندهم فی التورية والانجیل یأمرهم بالمعروف وینهاهم
عن المنکر و یحل لهم الطیبات و یحرم علیهم الخبائث و یضع عنهم اصرهم والاغلال التی کانت
علیهم فالذین آمنوا به و عزروه و نصروه واتبعوا النور الذی انزل معه اولئك هم المفلحون
یعنی بز رحمتمزی شونلره واجب قلدقکه انلر تصدیق ایدوب متابعت قیلدیلر اول رسوله کیم امیدر کتابلر
اوقمز دخی اول رسوله متابعت قیلدیلر نیجه کیم انك صفتلرینی کندو کتابلرنده یازلمش بولدیلرکه توریة
و انجیلدر اول رسول بونلری شرایع اسلامه دعوت ایدر و شرکدن و کفردن و منکراتدن نهی ایدر
و حلال اولان نسنه لره رخصت و یرر اندن و پاکلیغندن و دخی بونلره بکزر نه وار ایسه بیه و ایچه
و دخی بیان قیلور حرام اولان نسنه لرکه میتدر و قاندر و خنزیردر و خمردر و قبیح رایحه اولوب بدن انسانه
مضر سیکرکبیدر دخی بو نجاسته داخل اولدوغی بد رایحه سی اولوب بدن انسانه مضر و هم بدعتدر
بدعت حسنه قیلندن قلمق محال اولدوغی ایچون دلیل کافیدرو بونلر کتوروب اظهار ایلدی
شول زحمتلو حکملر کیم اول انلرك شریعتنده وار ایدی زیرا انلرك کناهلرنده توبه قیلمق اشیلنی
اولدرمك ایدی و بر ثوبه نجاست دکسه ایکی یومق ایله پاك اولمیوب کسوب براقق ایدی بو مشقتلو اشلرکه
شریعتلرنده اولدی وار ایدی قالدیروب آسان اولندی و دخی رحمتمز انلره درکه اول رسوله

تصدیق ایله لر واکا تعظیم ایدوب حرمت قیله لر واکا معاونت ایدوب انک ایله بیله قلج ضرب ایده لر و دخی
متابعت قیله لر اول نوره که قرآن ایدر اول رسوله اندرلمشدر بو ذکر اولنان صفتلر ایله موصوف اولنلردر
آخرتده فلاح و نجات بولنلر حق تعالینک رحمت و مغفرتنه واصل اولنلر دیو بیوردی و بوندن
صکره دخی بیوردی که یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا الذی له ملک السموات والارض
لا اله الا هو یحیی ویمیت فامنوا بالله ورسوله النبی الامی الذی یؤمن بالله وکلماته واتبعوه لعلکم
تهتدون یعنی حق تعالی بیوروب ایدر یا محمد سن دی بو کلی خلایقه که بن سزک جمله کزه عرب و عجم
و ترک و روم و جن و انسه واره رسول کوندرلمشدر طریق حقه دعوت ایدرم و شول الله که
سموات و ارضک ملکی انکدر اندن غیری اله یوقدر الا اول واردر دنیاده دیرلیک ویرر و حشر و دخی
آخرتده اولولری احیا ایدر دیری کوررو اولو نطفه دن دیری آدم یاره دررو اجلی یتشدکده اولدرر
پس سز تصدیق ایدوب ایمان کتورن اول الله که بر در شریکی یوقدر و دخی اول رسوله که نبیدر امیدر
یعنی علی اصل عالمدر عاملدر الله تعالی یی تصدیق ایدر و آنک کلامنی تصدیق ایدر که قرآندر
سز اول محمده متابعت قیلوک تا که ضلالتدن قورتلوب هدایت بوله سز دیمکدر و دخی بیوردی
وما ارسلناک الا رحمة للعالمین و دخی دیمکدر یا محمد بز سنی کوندرمدک الا جمله عالمه فضل و رحمت
ایچون ارسال ایلدک ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر عامه ایمان کتورنلره دخی کتورمینلره
رحمتدر اما ایمان کتورنلره هم دنیاده رحمتدر و هم آخرتده رحمتدر و اما ایمان کتورمینلره
دنیاده رحمتدر که حق تعالی انلره عذاب تاخیر ایدوب صورتلری دونمکی و یرلره کچمکی
و اصلی ایله هلاک اولمغی بونلردن رفع ایلدیکی بعضیسی هلاک اولورسه بعضی برندن
قاله اندن کرو نسل اورنوب تا قیامته دکین حق تعالینک قوللری اکسلمیه دیمکدر و بر
قول شریفنده بیورر فلیحذر الذین یخالفون عن امره ان تصیبهم فتنة او یصیبهم عذاب
الیم یعنی صاقنسونلر شونلر که رسولک امرینه مخالفت و اعراض ایدرلر و دستورسز
دونوب کیدرلر که دنیاده شول نسنه لر کیم کوکلرده و یرلر ایچنده در کلی آنک قوللریدر
حقیقت بیلورسز نسنه اوزره سز ایماندن و نفاقدن شول کونده کیم طپراقدن باشکز
قالدرلوب اندن یکا دونه سز اول وقت خیردن و شردن نه اشلدیکز ایسه الله تعالی دخی کلی
نسنه بیلورسز اکا کوره جزا قیلور عذاب الیم دیمکدر و سوره احزابده بیورر لقد
کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة لمن کان یرجو الله والیوم الاخر وذکر الله کثیرا یعنی تحقیقا
سزه واجبدر که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حقنده کیم اول نه شروع ایدر ایسه
ایده و باوزده سز اکا متابعت قیله سز زیرا حرب اوزره کندو نفسکی سزک یولکزده قو
پس کرکدر که رسول علیه السلامه اقتدا ایده لر رسول کبی الله دن قورقوب رحمتک رجا
ایده لر و آخرت عقبه لرندن احتیاط ایده لر و الله تعالی یی چوق ذکر ایده لر دیمکدر یا ایها النبی

انا

وداعیا الی الله باذنه
وسراجا منیرا

انا ارسلناک شاهدا ومبشرا ونذیرا معنای شریفی حق جل وعلا بیوردی که ای بزم
پیغمبریمز تحقیق بز سنی امتک اوزرینه شاهد کوندردک تبلیغ رسالت قیلمغه و دخی
سکا مطیع اولنلره سنی انلره اوچماغ ایله بشارتچی کوندردک تبلیغ ایچون و دنیاده
نصرت ایله تبشیر ایدیجی ولدیغک حالده کوندردک کیم مؤمنلره نصرت قیلورز کافرلره
اوزره و دخی سکا عاصی اولوب و بزم امریمزه مطیع اولمیانلره سنی قورقودیجی کوندردک
بو قوللری الله تعالی قپوسنه دعوت ایدرسن تا که آنی بر بیله لر و شرکی اندن نفی ایده لر
و دخی اسلام یولنه سنی روشن چراغ کوندردک که سکا متابعت قیلانلر دوکلی ظلماتدن
قورتلوب انواع انوار ایچنده مستغرق اولوب ظاهری و باطنی کلی نور اولورلر دیمکه
اشارتدر و بونه سوره احزابده آیت آخرینده بیورر ومن یطع الله ورسوله فقد
فاز فوزا عظیما و دخی هر کیمسه که کیم کزلو واشکاره حضرت الهیه و رسولنه مطیع اوله
تحقیق اول کیمسه جمیع حالده خیر و نصرت بولوب کامل نصیبه ایرشدی سعادت
ابدی بولدی دیمکدر روایت آخرنده سوره حشرده بیورر وما آتیکم الرسول فخذوه
وما نهیکم عنه فانتهوا شول شی که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم سزه اعطا ایده
و یا سزه اول شی کتوره پس اول شیی سز اخذ ایدوب قبول ایدیکز و شول نسنه دن که
رسول علیه السلام سزی نهی ایلیه اجتناب ایدک واتقوا الله ان الله شدید العقاب
و الله دن قورقوک که تحقیقا الله تعالینک عذاب و عقابی قتیدر شول کیمسه لره که انلر
الله تعالی یه و آنک رسولنه مخالفت ایدرلر دیمکدر و قتا که ذکر اولنان آیتلر رسول اکرمه مخالفتک
عدم جوازینه دلالت ایلدیسه پس امت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه اتباع فرض
و لازمدر لکن شول معنا اوزرینه کیم فرض اولمغی اوزره اشلدوکی عملده اتباع فرضدر و واجب
اولمغی اوزره اشلدوکنده اتباع واجبدر و سنت اولمغی اوزره اشلدوکنده اتباع سنتدر و هیچ
حالده ترکه وسعت و رخصت یوقدر یعنی سفرده و حضرده خوفده و امنیتده صحتده و مرضده
و غیر ذلک اولحضرته مخالفت ایلمک نعمت اسلامک زوالنه باعث اولور الاخبار رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلمک سنته و یرلین خبره دیرلر کذلک بو معنای متضمن ذکر اولنان
احادیث نبویه دن بریسی بودر امام ابو داود سننده روایت اولمشدر عن العرباض بن ساریة
رضی الله عنه انه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم صلی بنا رسول الله علیه الصلوة والسلام
ذات یوم ثم اقبل علینا بوجهه عرباض بن ساریه رضی الله عنه دن روایت اولنوردیکه برکون
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بزم ایله نمازی ادا ایلدوکدن صکره مبارک
یوزلرن بزه دوندروب اقبال ایدوب فوعظنا موعظة بلیغة ذرفت منها العیون ووجلت منها القلوب
فقال رجل یا رسول الله کان هذه موعظة مودع یعنی بر موعظه بلیغه ایله وعظ بیوردیلر کیم

حاضر اولنلر کوزلرندن یاش سیل کبی جریان ایلیوب حضار مجلس اولانلر خوف وخشیت
الله ایله پر اولدقده فماذا تعهد الینا بر قائل دیدیکه کویا یا رسول الله بو بر موعظهٔ مودعهٔ در
مودع سفره متهیئ اولوب اهلنه وتوابعلرینه وداع ایدیجی دیرلرکه کلامک اهم
واکرمنی اول زمانده اصحاب سویلر اول قائل دخی بونی مراد ایلدی امدی یا رسول الله
بزه وصیت ایله دیدیکده قال اوصیکم بتقوی الله والسمع والطاعة وان کان عبدا حبشیا
فانه من یعش منکم فسیری اختلافا کثیرا فعلیکم بسنتی وسنة الخلفاء الراشدین المهدیین
تمسکوا بها وعضوا علیها بالنواجذ حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اولا
دیدیکه سزه وصیتم بودرکه اللهدن قورقه وحقه طاعت قیلوب هر منهیدن تجنب
وهر فعل مأموره اقبال ایده سز زیرا تقوی الله ظاهردر لفظ قلیل بر نسنه در لکن دنیا
واخرتده خیر کثیره شامل‌در واوزریکزه اطاعتی واجب اولان کمسنه نک کلامنی استماع
ایلیوب امرینه اطاعت ایدیکز واکر اول امیر اولان بر عبد حبشی دخی اولورسه ده انک
حکمنه تابع اوله سز وامر اتفاقی غنیمت بیله سز پس تحقیقا چوق یاشلو واختلاف
کثیره لر وغرایب عجیبه‌لر کورلسه کرکدر و بوندن صکره بر وجه وصیت ونصیحت
دخی بیورمشدرکه سزه ایصال واعلام ایلدوکم احکام فرائض وسنن بر خوشجه
کوزدیکز واوزریکزه لازم ولابددر بنم سنتم ایله عمل ایلک وبندن صکره خلفای راشدین
سنتلری ایله عمل ایدک بونلردن مراد ابوبکر وعمر وعثمان وعلی رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین بونلرک سنتلری واحکام اعتقادیه‌سی اوزرینه اولیکز انلر هادیهٔ طریق
هدایتدرلر سنتلرکه تمسک ایدینوب اسنانکز ودندانکز یعنی عضو دیشلریکز ایله
طوتکز نواجذ اضراس وانیابدر بو زیاده شدت تمسکدن وانلره لزوم واتباعدن
عبارتدر وکنایه‌در وایاکم ومحدثات الامور فان کل محدث بدعة وکل بدعة ضلالة
ومحدثات اموردن حذر ایدک زیرا محدث بدعتدر وهر بدعت ضلالتدر ومحدث شول
نسنه‌درکه کتاب وسنت واجماع امتده معلوم ومعروف اولمیه صحابهٔ کرامین رضوان الله
علیهم اجمعین اشد انکار ایله انکار ایدرلر ایدی شول کمسنه نک اوزرینه بر امر حادث
ایدوب ویا بر عادت اختراع ایلیه که اول زمان تعهد ایلمش اولمیه لر اول امر محدث قلیل
اولسون ویا کثیر اولسون کرک معاملاتده اولسون وکرک عباداتده اولسون وکرک
ذکرده اولسون بدعتدر بدعت ایسه خیر یوقدر صواب ایسه شارعک کوزدیکی نسنه‌در
دیمکه اشارتدر ابو داود سننده وامام ترمذی صحیحنده روایت اولنمشدر عن المقدام
قال بو حدیث شریفی مقدام بن معدی کرب روایت ایلدی تحقیقا قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم الا انی اوتیت الکتاب ومثله معه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

دیدیکیم

دیدیکیم اکاه اولک الله تعالینک کتابی بکا ویرلمشدر وانک مثلی حدیثم که قرآن عظیم
الشانک تفسیری ینک طبقیدر الفاظ قلیله ده معانی کثیره منکشف اولورسزی اکاه
ایدیم که تمام ایکزده وسائر احکام مکرده کرک اوله زیرا بکا جامع الکلام ویرلدی
دیدیکلرندن صکره بیوردیلرکه الا یوشک سزی اکاه ایده یم شول وقتدن که قریبدر ویحدث
رجل شبعان علی اریکته سزدن بریکوز قارنی طویوب بیونلرنده صفا ایله اوتوروب
سریر وفراشنده اتکا ایدوب بویله مدح صانور اکل وشربدن قارنی اینارده دونر طعام
ییوب یاتمقدن وهوای نفسه متابعت قیلمقدن خالی اولماز بو بر حالدر که باعث قسوت
قلب وجالب عقابدر بنم حدیثم ایدیجک ظن ایدرمی که دیر یقول علیکم بهذا القرآن
فما وجدتم فیه من حلال فاحلوه وما وجدتم فیه من حرام فحرموه یعنی سزلک اوزریکزه
اولسون بو قرآنده هر بولورسه کز بو ما استفهامیه در حلالدن حلال بیلورکز ودخی
بولورسکز حرامی حرام بیلورکز دیو سزه جواب ویره یعنی حق تعالی هرنه که حرام ایتمش
ایسه انجق همان قرآنده حرام ایتمش اوله دیر وان ما حرم رسول الله صلی الله علیه وسلم
کما حرم الله بونلردن بر نسنه که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کره کوروب حرام
ایتمشدر همان حق تعالی قرآنده حرام ایتمش کبیدر بردخی انک نتا ولحجا نردکلدر الا لا
یحل لکم الحمار الاهلی پس امدی اکاه اولک بو ما بعدنی بیاندر بو شول حماردر که بیوتده
ناسدن الفت ایتمشدر بو مقوله حمارک اتن یمک حرامدر لکن حراملغی قرآن عظیم الشاندن
اولمیوب سنت رسول کبریا ایله ثابت اولمشدر زیرا قرآن عظیم الشانک تخلفنه جملهٔ
اعلم واهمدر بو خصوصده نفعی عموم ایدر حکمت وار در حلالکلغندن تبری ایلیوب حرمتی ملعون
بلسونلر اشاندر ولا کل ذی ناب من السباع ودخی هر یرتجی حیوانک اتن یمک سزه حرامدر
ارسلان وقورد ودلکو وچقال وسائر بونلره بکزر اولنلری وطیور جنسندن طوغان
وشهباز وعقاب کبیلرک اتن یمک دخی حرامدر سزه حلال اولماندیکدر و بونلره واقع
اولان نهی تحریمی ایچوندر ولا لقطة معاهد لقطه بر ضایع اولمش نسنه بولان بولور
المقدر پس لایق اولان انی صاحبنه ویروب طاپشدرمقدر لکن ملحقوق عملک اکمک
شرط اسلام دکلدر البته بونک صاحبی کیمدر دیو بولنمغه سعی ایتمک علامت اهل
اسلامدر اکر بر کافرک دخی اولورسه سزه حلال اولماز بولوب ویرمک حرامدر
الا ان یستغنی عنها صاحبها مکر که بر حقیر شیء اولوب صاحبی اندن مستغنی اوله
انا قیوغی و بر ایش چکردکی ویرا ودم دانه سی کبی بر نسنه اوله اول وقت بر شیء لازم
کلماز زیرا صاحبی دخی بو مقوله نسنه لری بیان براغوب اندن مستغنیدر ومن نزل بقوم
فعلیهم ان یقروه ای یضیفوه یمک کذا وینه بر قومه کلوب اینسه اول خانه صاحبی

اوزرینه واجبدر غریب ولدوغندن تاکید ایله مؤکددر انلره قادر اولدوغی قدر شیئا
ایده ماحضرینی وجمله ممکن ومیسر اولورسه طعامدن دریغ ایتمیوب کوکلنی بوز ایله
کتورمکدر زیرا قونغه اکرام ایدن مردان عالی همیشه انصباب بوله کلمشلردر وله اذ
یعقبهم بمثل قراه واول مسافره دخی لازمدرکه قالقوب کیدر اولدوغی حینده خانه
صاحبنه اول ضیافت خرجی مقداری بر هدیه ویرمک کمال مودتندندر بواشلرک بیوردیلر
استحبابا وزره دت بو حدیث شریف دخی امام ابوداود سننندن وامام ترمذی
صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابی رافع رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
قال لا الفین صحابه دن ابی رافع رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمدن روایت ایدوب دیرکه تحقیقا رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه تاکیدا سزلرده
بو خصلتی بولمیم اولمسون بونده لا الفین متکلمدن مخاطبه متوجهدر اولور احدکم متکئا
علی اریکته یاتیه امری مما امرت به او نهیت عنه فیقول لا ادری یعنی سزدن برکمسه سریر
طیانوب ویورکن اکا سنلرمدن برامر ایرشسه اکا بنم امر ایتدکلرمدن برامر کلسه ویا خود
نهی ایتدکلرمدن برنهی کلسه اجتناب ایتمویلندن دیسه کیم بن امر ونهی بلمم اولکسنه بولدی
دیمه سن وما وجدناه فی کتاب الله اتبعناه حق تعالینک کتابنده هرنه امر بولورسم انجق
اکا تابع اولورم دیرسه حضرت رسول اکرمک امرینه مخالفت ایلمک خود نعمت اسلامک
زوالنه متعرض ومتصدیدر فلو بس امکه رسول اکرمک هر امرینه ونهیینه اتباع فرض ولازمدر
لکن شول معنی اوزرینه که فرض اولمق اوزره اشلدوکنده اتباع فرض وواجب اولمق
اوزره اشلدوکنده اتباع واجبدر وسنت اولمق اوزره اشلدوکنده اتباع سنتدر هیچ
بر حالده ترکنه وسعت یوقدر یعنی سفرا وحضرا خوفا وامنا صحة ومرضا وغیر ذلک
دیمکه اشارتندر زیرا ذکر اولنان ایتلر وحدیثلر رسول علیه السلامه مخالفتک عدم جوازنه
دلالت ایدر د ابوداود سننندن روایت اولنمشدر عن العرباض بن ساریة انه قال قام
فینا رسول الله صلی الله علیه وسلم بو حدیث شریفی عرباض بن ساریه رض روایت ایدوب دیرلر
تحقیقا دیدیکه برکون بزه حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قالقوب خطبه ایراده
فقال ایحسب احدکم دیدیکه سزدن برکیمسه بنم حدیثم بلوغ ایدیجک ظن ایدرمیسز
شول حالده که متکئا علی اریکته یظن سریر وفراشنه اتکا ایدوب بویله می صانورسن
امام بغوی قولنجه بو صفت ایله وصفلو کسهلردن مراد اهل راحتدر اولرکه صفا ایله اوتورر
طلب علمدن فارغ اولمشلردر ان الله تعالی لم یحرم شیئا الا ما فی القرآن یعنی حق
تعالی هرنه که حرام ایتمش ایسه انجق قرآنده حرام ایتمشدر ولهذا وبیننا وبینکم کتاب الله
دیو جواب ویره الا وانی قد امرت ووعظت ونهیت عن اشیاء انها مثل القرآن او اکثر

اشیاء

یعنی

یعنی بن سزه بیان ایتدوکیم سوزمدن برخوشیجه متنبه واکاه اولیکز ونه سویلدکم
قولاق طوتکز یعنی بن سزه قرآن قدر بلکه دخی زیاده امر ووعظ ومعنیر ایتدوم بونلره
امر ووعظ متعلق محذوفدر امرتکم ووعظتکم شیئا دیمکدر وانها بیان ایچوندر
واوشلک ایچون دکلدر بلکه طورا بعد طور توفیقه زیاده ایچوندر وسلطان انبیانک
کلمات شریفه سی قرآن عظیم الشاندن مستمددر وان الله تعالی لم یحل لکم ان تدخلوا
بیوت اهل الکتاب تحقیقا الله تعالی سزه ایچون حلال ایتمدی اهل کتابک اوینه کیرمکی
بونلردن مراد یهود ونصارادر شول کیسهدهکی انلک ایچون ذمت واردر الا باذن کم
انلردن سزلرک ایچون بیوتلرینه کرمکه صریحا اجازت اوله بونهیدن معناسندن متعبد انلرک
مراد اولنور وکذلک بیوت مسلمینه کرمک دخی اجازتسز حلال دکلدر ولا ضرب نسائهم
ودخی انلرک عورتلرینه برمصلحت ایچون وجماع ایچون دوکمک وسمت جفادن کوردکلری عنه
الله تعالی دن حلال دکلدر بس وبله ظن وقیاس ایلمکزکه سزلر حقنده بیلورک حلال اولدوغی
کبی نسای ذمیان سزه حلال اوله دکلدر ولا اکل ثمارهم اذا اعطوکم الذی علیهم ودخی
انلرسزه اوزرلرینه اولان جزیهلرینی ویردکدن صکره انلرک یمشلرینی وسائر ماکولاتلرینی
یمک ونا آرزو ایتمک حلال وزلال دکلدر دیمکدر م امام مسلم صحیحنده اخراج ایدوب روایت
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا خطب
احمرت عیناه وعلا صوته واشتد غضبه یعنی سلطان الانبیاء علیه السلام حضرتلری خطبه
خطبه اوقوسهلر ووعظ ونصیحت ایتسهلر مبارک کوزلری قیزه درایدی وصوت شریفی
عالی ومرتفع اولور ایدی بونلرک ظهوری غیرت حق ایچوندر که ظاهردر زیرا منذر ومخوفلک
صفت غضبان اولمق شاندندر ایدوکی عیاندر کانه منذر جیش کویا که برقومه طوردسز
اوزریکزه برلشکر کبیر کلدی شمدی نهب وغارت ایدوب سزی اسیر ایدرلر دیو تخویف وتحذیر
ایدکمسنهیه مشابه ایدی یقول صبحکم ومساکم یعنی سزه اول عسکر غارتیکوزه یا وقت
صباحده ویا وقت مساده کلور غالبا مراد سحر اولنور عسکر ثوابت ومتاعب ولشکر آجال
ومصائبدرکه یغماء حیات انسانه طالب وراغبدر کذلک اول سلطان سرور رسالت
مجلس شریفلرنده اولان قوم وجماعتی قرب قیامت وظهور هول ساعت ایله خطبه لرنده
انذار خوف وخشیت ایله تحذیره بوبوزدن اشارت بیوردیلرکه شول کسه کبی که قومی وقبیله سی
غفلتلری وقتنده کذولره علی الغفلة بغتة قصد واحاطه وغارت ایچون قریب اولان عسکر
ایله تخویف ویرن اولخالدن انلره خبر ایلمک ایچون ظاهر بودرکه یرک برک جاغروب وکوزلری
قیزه رد اول قومک تغافلی ایچون غضبی مشتد اولور وکذلک عند الانذار رسول مختار
پروردکار دبو ایله ایتمش دیمکدن مراد بیان اخبار ردد امدی فوز وصحت وسلامتک وعظ

ونصیحتی قبول ایله آگاه عنده دروالاجول حوادث وحلول عواقب کلمین کاهدر زدر غفلت
اولنمسون دیمکدر بعثت انا والساعة کهاتین یفرق بین اصبعیه السبابة والوسطی یقول رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم مبارک برمقلرندن شهادت برمغیله اورته برمغن بری برینه
قریب وقرین ایدوب ایتدیلر وساعت قیامت شویله جه برابر ارسال اولنمشدر دروقوشدق
کلمشدر دومدتدن نسنه قالمدی کوزک آچ دیمکه اشارتدر ویقول اما بعد فان خیر الحدیث
کتاب الله وخیر الهدی هدی محمد علیه السلام اما بوندن صکره بن ایدرم جمله کلاملرک
خیرلوسی قرآن عظیمدر جمیع کتبده اولان برهان ودلیل وصحت ایمان وقرآن عظیم الشانک
فضلی سائر کلام اوزرینه الله تعالینک فضلی کبیدر وسعادت سرمدیه یه باعثدر وخیر طریق
سلطان انبیانک وسرور اصفیانک قول وفعلیدر هر سنتک اهداسی وطریقتک اقومیدر
زیرا خیردر لا انک دلالتیدر وشر الامور محدثاتها فتحه ایله جمع محدثه در شول نسنه در که
کتاب وسنت واجماع امته معروف ومعلوم اولمیه وکل محدث بدعة وکل بدعة
ضلالة یعنی هر فعل که خلاف شرع اوله وشرع شریفه خلاف اوزره اولان هر نسنه بدعتدر
خالدر بوکه هر بدعت ضلالتدر وانک فاعلینک مصیری ناردر دیمکه اشارتدر خ امام بخاری
صحیحنده روایت اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه بو حدیث شریفی ابو هریره دن
روایت ایتدیلر انه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم کل امتی یدخلون الجنة الا من ابی
تحقیقا دیدیکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کل امتم جنته کیررلر مرام
امت اجابتدر مگر سنتمدن اعراض ایدن نیکیرمز بونلر ترک طاعت وترک اسباب وصول جنت
عاصیلردرکه قبول دعوتدن ابا وامتناع ایدن شفاعته نائل اولمازلر استخفافا اعراض ایدنلر
خود کفرینه شک یوقدر عیاذا بالله تعالی قیل ومن ابی قال من اطاعنی فقد دخل الجنة
ومن عصانی فقد ابی دینلدکده یا رسول الله اول ابا ایدن کیملردر بیوردیکه شول کمسنه لردر
که بکا تابع ومنقاد کوزدیکم نسنه یه اعتماد واعتقاد ایلسه جنته علاوه داخل اولور ورسول
کمسنه که عدم تصدیق ویاخود فعل منهی ایله بکا عاصی اولوب زلال منبع شریعتمله طاهر
اولمسه تحقیق اولکمسنه ابا وامتناع ایتمش اولور زیرا جنت طاهرلر مکانیدر ناپاکلر مکانی
دگلدر دیمکه اشارتدر حك حاکم مستدرکندن روایت اولنمشدر عن ابی سعید رضی الله عنه
روایت ایدوب تحقیق دیدیکه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من اکل طیبا رسول علیه السلام
بیوردیکه بو فقطه وتشدید ایله حلال دیمکدر یعنی کمسنه نک یدوکی حلال اولسه وعمل فی سنة
وسنته موافق عملی بولنسه وامن الناس بوائقه دخل الجنة وخلائق انک بوائقی
ودواهیسندن امین وظلم وجور وجفاسندن مخلص بولنسه واوصاف حمیده ایله منصف
اولسه جنته مع السابقین ایله دخوله مستحق اولور ذکر ایمان واسلام اوزره فوت اولورسه

قیل

قیل یا رسول الله ان هذا فی امتک کثیر دینلدکده یا رسول الله بوکون بونده امتکدن بو وصف ایله
موصوف اولوب ذکر ایدیکدن چوقدر زیرا اصحاب کرام صحبة اعدل الانبیاء قال وسیکون
فی قوم بعدی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بندن صکره بر قوم کلکه
بنی کوزمک انلره ممکن اولسه ماللری واهل عیالری اشتر ایدرلر ایدی بو مرادک حصولی ایچون
فدا قیلورلر ایدی وهم ایمان بالغیب کوزدن مؤمنلردر سنتم ایله عامل وتلرینک خیری
حسن قبولدن اشارتدر دیمکدر زیرا الطاف عنایت ربعزت بو امت حقنده اولدرکه بو طائفه نک
اعتقادی منحرف اولسه هر قرینده بر طائفه یه دخی تایید الهی قرین وفرصت ونصرتی معین ایلرکه
ناسه مذهب حقی تاکید ایدرلر هق بو حدیث شریف بیهقی سنندن روایت اولنمشدر
عن ابن عباس رضی الله عنهما عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال من تمسک بسنتی
عند فساد امتی فله اجر مائة شهید بو حدیث شریفی ابن عباس رضی الله عنهما رسول علیه السلامدن
روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه هر کمسنه بنم سنتمی خلقک
فسادی وقتنده ومذهبلرک وملتلرک اختلافی وقتنده تمسک ایدوب سنتمه یاپشوب انکله
عمل ایلسه اولکمسنه ایچون یوز شهید ثوابی حاصلدر دیو بیوردیلر ت امام ترمذی
صحیحنده روایت اولنمشدر عن زید بن ملحة عن ابیه عن جده عن النبی علیه الصلوة والسلام
انه قال ان الدین بدا غریبا بو حدیث شریفی زید بن ملحة باباسندن اول دخی دده سندن
روایت ایدوب بیوردیلر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیوردیلرکه
تحقیقا دین اسلام قلت ناس ایله غریبا اولدوغی حالده ظهور ایدوب منتشر اولدی وفیرجع
غریبا کذلک نقص وخلل وقلت وملل لاحق اوله جقدر واولکی منوال اوزره اولمیان غریب
کبیدر ظاهر بودرکه قیامت یقین اولدقچه مسلمانلر قلیل قالور وشروطی ایله عمل
ایتمز اولورلر وعمل ایدن اهل اسلام قومک ایچنده غریبا شکلنده کوریلور اویله اولسه
اولکی کبی غریب ولغه رجوع ایدر دیمکدر فطوبی للغرباء پس غربایه مسرت ودخی غبطت
ویا جنت ویا انده اولان شجر طوبی غربا ایچوندر دیو بشارتدر اصحاب کرام رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین سؤال ایتمشلردرکه اول غربا کملردر جواب ویروب بیورمشلردرکه الذین یصلحون
ما افسد الناس من بعدی من سنتی انلر شونلردرکه بندن صکره بنم سنتمی احیا ایدرلر
وناسک افساد ایلدوکی نسنه یی اصلاح ایلرلر وصحابه دینلرده مسائل قیلورلر وعملدن
ثواب زیاده خالص ایدوب وامتی خالص الاعتقاد اولمکه سعی ایدرلر دیمکدر م امام مسلم
اخراج اولنمشدر عن رافع بن خدیج رضی الله تعالی عنه انه قال رافع بن خدیج رضی الله عنه دن
روایت اولنورکه تحقیقا اول دیدیکه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم انتم اعلم
بامر دنیاکم اذا امرتکم بشیء من دینکم فخذوا به رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه

سن امور دنیاکزی بیلورسز و بن امر اخرتکزی بیلورم سزدن یک بو حدیث شریفک سبب
ورودی رسول علیه السلام برقاج کسنه لری کوردی که شجر خرمایه ارکک خرمانک چچکلرن
اصوب قودقلرن سعادت ایله کوروب بونی بویله اشلمک صالح دکلدر یعنی لیس بسدید
بویله ایتمک معقول دکلدر دیدکلرنده اول خرمانک چچکلرن چقاروب بیانه اتمشلر ایدی
الله تعالی اول ییل خرما اولمغله اعتقادلرن صیانت ایچون بیورمشلر که چنکم دینکزه سزه
منفعتلو نسنه امر ایلسم انی طوتوب اشلکز که حق و صواب اندر قبول ایدک دیمکدر
خ م امام بخاری ایله مسلمدن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن عمر رضی الله عنهما عن
النبی صلی الله علیه وسلم انه قال لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعا لما جئت به بو حدیث
شریفی عبد الله بن عمر رضی الله عنهما روایت ایدر رسول اکرمدن تحقیقا رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر که سزدن بریکز ایمان کامل ایله مومن اولماسز تا که انک هواسی
تابع اولنجیه دکین بنم الله تعالی طرفندن کتوردیکم شئیه دیمکدر ت ترمذی صحیحنده روایت
اولنمشدر که عن عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنه انه صلی الله تعالی علیه وسلم قال لیأتین علی
امتی بوندن مراد امت دعوتدر و یاخود امت اجابتدر و سائر بنم ملتمزه و سنته اولمیان اهل
ملل و نحله دخی شاملدر و بالجمله دن مراد یتمش اوچ فرقه در کما اتی علی بنی اسرائیل نه کیم بنی اسرائیل
اوزرینه کلن واقع اولان نسنه انلر دخی واقع اوله جقدر حذو النعل بالنعل بالحاء
المهملة والذال المعجمة حذو قطعه دیرلر زیرا ایکی ایاق قابی بری برینه قطع مناسب اولور تساوی
ایچون استعاره در یعنی بندن صکره بر زمان کله که امتم کندولردن مقدم کلن خلق
وامم سالفه نک آثار و عملرینه تابع اولوب انلره شویله مشابه اوله لر که پاپوج ایشنه
بکزه دوکی حذو النعال وزن مثقال تفاوت ایتمیه لر یعنی طاقت اخری اوزرینه توجه
ایله ترکیب و ترتیب اولنورسه همان انک مثالنده مثلا تمثیل اولدیلر نه کیم بنی اسرائیله
واقع اولمشدر حتی ان کان منهم من اتی امه علانیة لکان فی امتی من یصنع ذلک
یعنی لابد بنم امتم دخی و بویله ایدوب جکدر حتی انلردن بریسی علانیة انا سنی وطی ایلدی نعوذ بالله
من شرور انفسنا بونلر شول اهل هوادن اولان ذوزبلردر که بدعتلرینه مرتکبلردر تحقیق
اولدقلری علانیة خبردر و ان بنی اسرائیل تفرقت علی اثنین وسبعین ملة وتفرق امتی وستفترق
علی ثلث وسبعین ملة یعنی تحقیق بنی اسرائیل یتمش ایکی فرقه اولدیلر ایسه بنم امتم یتمش
اوچ فرقه اوله جقدر زیرا بنی اسرائیلک هر فرقه سی بر دین و بر مذهب طوتمشلر بخلاف
ما بین الاخری بونلرک طریقلرینه ملت تسمیه سی مجازیدر بو یتمش ایکی فرقه اهل
بدعت حالا اولفندکلری اوزره اولمشلردر که جمله فروعلریله یکی یوز سکز فرقه
اولمشلردر نه کیم امام فخر الدین الرازی بیورر که بعض کتبده افضل فرقه امامیه هم

بتمش

یتمش ایکی فرقه یا تمثیل کورمک واقع اولدی و بونلرک جمله سی بری برین تکفیر ایدرلر
قاتلهم الله تعالی و دمرهم انلر کبیلرک صحبتندن غایب دوردا و له لر الله تعالی قوللرن
انک کبیلرک ملحی اولمقدن حفظ ایلیه آمین یا معین کلهم فی النار یعنی اعمال قبیحه دن متعرض
اولدقلری نسنه کندولرینه نار سزاوار قهر قهار قیلوب اهل نار اولمشلردر الا ملة واحدة
همان ایچلرندن بر فرقه سی فرقه ناجیه اولمشدر و بنم امتمدن دخی یتمش اوچ فرقه اولوب همان
بر فرقه سی اهل حق اولمغله جنته داخل اولوب یتمش ایکی فرقه سی اهل بدعت اولمغله مکانلری
جهنم اولوردر بو بیوردی قالوا من هی یا رسول الله اصحاب کرین سوال اتمشلر که اول فرقه
ناجیه کیملردر دیدکلرنده جواب و یرمشلر که قال ما انا علیه واصحابی بیوردیلر که اول
شول دین مبیندر که حالا بن و اصحابم اوزرنده یم مراد عقاید سلیمه در بوندن معلوم
اولدیکه فرقه ناجیه سرور انبیانک و اصحابنک اعتقادلری اوزره اولان و اثرلرینه
مقتدی بولنان و انلرک سیرتی جمله سیله اصول و فروعده مهتدی اولان اهل سنت
و جماعتدر دیو بیوردیلر بو حدیث شریفه جمله معجزات سبیه کائناتدندر که خبر ویردکلری
اوزره واقع اولمشدر الی هذا الان مذاهب مختلفه ظهور ایتمشدر حق سبحانه و تعالی
امت محمدی طریق ضلالت و راه شقاوتدن اولان بدآیینک الغا و اغواسندن محفوظ
ایلیه اصحاب کرین حرمتنه ت ترمذی سننندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله عنه
ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال لی یا بنی ان قدرت ان تصبح وتمسی ولیس فی
قلبک غش لاحد فافعل خادم رسول الله اولان انس بن مالک رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام برکون بکا ایتدی ای بنم اوغلم اکر صباحدن
کیجه یه دکین و کیجه دن صباحه ایرشمکه قدرتک اولورسه سنک قلبنده برکسه یه
خیانت ایدوب مکر و ضرر حیله اولمسون بونی بویله اشله دیر احدیث احد ده بر مسلی ط یا بنی
الدیه بان امته دکلدر دیمش مسلمان اولان مسلمانه اختراع و خداع ایلماز ثم قال وذلک
بو نصیحتی ایدوکدن صکره تکرار بر نصیحته دخی شروع ایلدوب دیدیکه یعنی ولا غشنی
برامرلقدن طهارت و پاک ایدوکدن صکره ای بنم اوغلم من سنتی ومن احب سنتی
یعنی بنم سنتم ایله عمل ایدوب و عدم ترک ایله محبت ایدننه فقد احبنی تحقیق شول کسنه که
بنم سنتم ایله عمل ایلیه اول بنی سومش اولور ومن احبنی کان معی فی الجنة و بنی سودی
ایسه جنته بیله اولوردر دیو بیوردیلر و مشهور اولان اثرلرده کلدیکم بنم سنتم حفظ
ایدنی الله تعالی درت خصلت ایله معزز و مکرم ایدر برسی برده اکا محبت خلق ایدر
ایکنجی قلوب فجره ده انک ایچون هیبت ایدر اوچنجی رزقنی وسعت اوزره احسان ایدر
دردنجی دینده ثقه دن اولمغی خلق ایدر د دار قطنی و ابو داود سننندن روایت ایتمشدر

عن جابر رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حین اتاه عمر
رضی الله تعالی عنه فقال انا نسمع احادیث من یهود تعجبنا جابر بن عبد الله رضی الله عنه
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایدوب یهودلر رسول حالده
که حضرت عمر رضی الله عنه النده برقاچ یهودی ورقه‌لری ایله کلوب دیدیکه بن یهود سوزلرن
اشتدم که تعجب اولنه‌جق افترای اکا اذن واجازت ویرورمسن ان نکتب بعضها فقال
انک بعضیسن یازمغه دیدکلرنده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که
امتهوکون انتم کما تهوکت الیهود والنصاری یعنی دینکزده متحیرمیسز بویله متحیر
ومتردد اولمک نته کیم یهود ونصاری متحیر اولدقلری ایچون خاسر اولوب حددن
تجاوز ایتمک سببی ایله هلاک اولدیلر بزازیه‌ده نقل ایدر که مسئله لایق ومناسب دکلدر که
یهود ونصاری کتابنی یازمغه وتعلم ایتمکه زیرا که یهود ونصاری کتابلرینی تحریف ایله بلر
ودخی اثبات مطالب ایچون اول کتابلرده ذکر اولنان ایله استدلال اولنماز زیرا
احتمالدر که اول محرف اندن اوله اما علما رحمهم الله تعالی بزم پیغمبریمزک رسالتنی اسفار
توراتده ذکر اولنان ایله استدلال ایتدکلری مجرد کندو عندلرنده اولان ایله اول طائفه
ضاله‌یی الزام ایچوندر انلر کبی دینکزده تفرقه قیلمکز دیو بیوردی لقد جئتکم بها لا قسم
ایچوندر یعنی والله تحقیقا ملتلرک افضلی سمحه حنفیه در سمحه سکونهم ایله شول شی
درکه انده صیقو وشدت اولمیه حنیف مسلم معناسنه وبو وصف ابراهیم علیه السلامه غالب
اولوب حتی انک دیننده یعنی دین اسلام اکا نسبت اولنور حنفیه دینلور حاصلی ملت
ملت اسلام سزه کلدی دیمکدر بیضاء نقیه وسمحه بر طریق یعنی واضح وزده قودکه اصلا
انده ظلمت وشک یوقدر کیجه‌سی کندوزی کبیدر وشندر بویله بر واسع وواضح طریق
وار ایکن بونی ترک ایدوب اخر طریق باطله میل ایلرکه هالکدر زیرا اول محجه بیضایه
سالک اولان مقصده نائل ومنزله واصل اولمسی مقرردر بفضل الله تعالی بالجمله اول
شریعت غرادن عبارتدر ولو کان موسی حیا ما وسعه الا اتباعی یعنی اکر موسی پیغمبر علیه السلام
حیاتده اولوب بنم نبوتمه وبعثتمه ایرشسه ابتدا بکا تابع اولور ایدی زیرا حضرت
پیغمبر علیه السلام بر موجب نص کریم کافه ناسه مرسلدر امدی کرک موسی علیه السلام وکرک
جمیع انبیا جمله‌سی حیاتده اولسه ایدی اکا تابع اولملری لازم وموجب اولور ایدی وقوعی
مؤیددر که حضرت عیسی علیه السلام قیامته قریب نزول ایتدکده بزم پیغمبریمزک شریعتنه
متابعت ایدوب اجرای شریعتده پیغمبریمزک خلیفه‌سی اولسه کرکدر وهم اصل بودرکه حضرت
عیسی علیه السلام بزم پیغمبریمزک اوصافی جمله‌سی انجیلده کوروب وهم حق تعالی جل شانه
حضرت عیسی علیه السلامه وحی ایتمش ایدیکه اخر زمانده سندن صکره یا عیسی بر ذیشان

پیغمبرم

پیغمبرم کلسه کرکدر اسم شریفی محمد المصطفی در وجمله یدی قات کوکلری ویدی قات
یرلری وعرش وکرسی وجمله مخلوقاتی انک حرمتنه خلق ایلدم هم کندی بنم حبیبمدر دیدیکه
حضرت عیسی علیه السلام دعا وتضرع ایدوب ای بو مخلوقاتی یوقدن وار ایدن الله اول حبیبک
حرمتنه بنی انک امتندن ایله دیدیکده حضرت الله ذو الجلال حضرت عیسی علیه السلامک
دعاسنی قبول ایلیوب دردنجی قات کوکه رفع ایلدی وبر مدت مدیده جنوه ویروب ملئکه
کرام صفتنی ایله متصف اولوب اخر زمانده اینوب دجال لعینی قتل ایدوب بزم
پیغمبریمز محمد مصطفینک امتی اولوب شریعتیله عمل ایلسه کرکدر حضرت عیسی علیه السلام
یره ایندوکده نه مرتبه بویوک دولتلو ادم اولسه کرکدر پیغمبریمزک علماسندن تبع تابعین
وائمه مجتهدین کبی فضلادن اولسه کرکدر حسن بصری وامام اعظم وامام غزالی
کبی دولتلولردن اولسه کرکدر ارتوق پیغمبر دکلدر زیرا بزم پیغمبریمزدن صکره
پیغمبر کلمک یوقدر خاتم الانبیادر اکر کلوردیرسه کافر بالله اولور نعوذ بالله تعالی بو
امور مذکوره عند الله تعالی محبوبیت حضرت رسالت پناهه برهان کافیدر خبر
امام احمد سننده وبزازدن روایت اولنمشدر عن مجاهد رحمه الله تعالی قال کنا
مع ابن عمر فی سفر فمر بمکان فحاد عنه فسئل لم فعلت ذلک تابعیندن مجاهد
ابن جبیر رحمه الله تعالی تحقیق دیدیکه عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما ایله بر سفره
بیله کیدوب بر مکاندن مرور ایدرکن همان آندن اینوب اول مکانک بر یرنده
طبانوب اوتوردیلر اندن بونی بویله ایتدکلرندن سؤال ایلدم جوابا قال رایت
رسول الله صلی الله علیه وسلم فعل ذلک ففعلت دیدیکده بر سفرده حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم ایله بیله کیدرکن بو محله کلدکده آندن اینوب مقدار
بو یرده سعادت ایله طبانوب اوتوردیلر چونکه اول حضرت رسالت پناه بونی اشلدی
بنده انک سنت غراسنه اتباع ایچون هر قچن کیم بو محله کلسه بونی بویله اشلرم دیو
جواب ویردی رضی الله عنه خبر بزار وامام منذر کتابندن روایت اولنمشدر عن ابن
عمر رضی الله تعالی عنه انه کان یاتی شجرة بین مکة والمدینة فیقیل تحتها وعبد
الله بن عمر رضی الله عنهمانک عادتی بو ایدی که مکه مکرمه ایله مدینه منوره اراسنده
بر مغیلان اغاجی وار ایدی هر قچان کیم اول اغاجه کلسلر اینوب التنده قوشلق
وقتنه دک یاتوب اویورلر ایدی ویخبر ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم کان
یفعل ذلک خبر ویریدیلر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بو
اغاجک التنده یاتوب قوشلق وقتنه دک اویورلر ایدی اکا اتباع قصدی ایچون هر
قچان بو اغاجه کلسه بویله ایدر دیو بو روایت ایلدیلر کورامدی اصحاب [illegible]

رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتلرینك رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه
خلوص محبت ایله نه وجه ایله اقتدا وامور غزواتده وسائر افعال واقوالده جانلرن
واموالرن وخانمانلرن دریغ ایتمیوب فداك مهجتنا وآباؤنا وامهاتنا دیدکلرندن غیری
هیچ بر عملاری اولمسه بو عملاری ایکی جهان طاعتندن افضلدر وجمله سی صحبة اعلی
الانبیاء برکاتنده عدولدر م وامام مسلم اخراج ایلمشدر عن انس رضی الله عنه انه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من رغب عن سنتی فلیس منی انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب تحقیقا دیدی که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی
که بر کمسنه بنم سنتمی ترك ایلسه واندن انحراف وانصراف کوسترسه اول کمسنه بنم
منهاج طریقم اوزره اولمدوغندن بکا اتصالی یوقدر شفاعتمه نائل اولمازدیمکدر
زیرا امتدن اولمق سنتم اوزره دائم اولمغله اولور حب ابن حبان صحیحنده روایت ایلمشدر
عن عبد الله بن عمرو رضی الله تعالی عنه انه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
لکل عمل شرة ولکل شرة فترة عبد الله بن عمرو رضی الله عنهما روایت ایدوب دیدی
که تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی که هر عملك بر طریقه وصلت قوتشدر
عملنه برامزا اولان شول کمسنه لر که نعیم دنیا واسباب عالم فانی ایله متعدی ومتوسع
اولنلر بنم شرار امتم وبطران ملتمدندر وهر سوء عملك اهل هوا اولوب نفسانیدر وسی
ایله اختلاط سببیله دوشوب هلاك اولور دین ضعیفلکندن فمن کانت فترته
الی سنتی فقد اهتدی پس امتمدن شول کمسنه اختلافه دوشوب سنتمه میل ایلسه
تحقیق طریق حقه توفیقه هدایت بولور ومن کانت فترته الی غیر ذلك فقد هلك وشول
کمسنه که نفسی آرزولرینه متابعت وسنتمه مخالفت ایدوب اختلافه دوشسه بدعت
وضلالت ایچنده تحقیقا هلاك ابدی وفنای سرمدی ایله مستهلكدر استحسان جهتندن
غیر ذلك ایله تعبیر بیوردیلر ذکری قبیح اولدوغندن طب حب حك واخرج الطبرانی فی الکبیر
وابن حبان والحاکم امام طبرانی کبیرنده وابن حبان وحاکم صحیحنده ومسندرکنده اخراج
اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها وعن ابیها انها قالت ان رسول الله صلی
الله علیه وسلم قال ستة لعنتهم ولعنهم الله تعالی حضرت عائشه صدیقه رضی الله عنها
وعن ابیها روایت ایدوب دیدی که تحقیقا بن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
التی افعال ذمیمه وادرکه آنی اشلینه بن لعنت قیلورن والله تعالی دخی لعنت قیلور وکل
نبی مجاب الدعوة وهر بر نبی یعنی جمله پیغمبرلر دخی انلره لعنت ایدرشك بو قدر که انبیانك
هر برینك دعاسی مستجاب ومقبولدر الزائد فی کتاب الله تعالی اول کمسنه لرك بریسی
الله تعالینك کتابنده نسنه زیاده ایدرلر ویاخود نقصان ایدنلردر بو حدیث شریفده

الکلمه که

الکلمه که قرآن عظیم الشانده لحن اولمغی یازاده اولور یاخود نقصان اولمق مفرددر
پس اول لحان اولان کشیلره نهایت درجه قورقو واردر زیرا دنیا ایله اول علی اسلف
ایدوب صنایع قبلدیلرناسك کوزلرنده منظورلری اولوب وخلقك اغزلرنده فلانه ابو
فاریدر دیسونلر ایچون انلرك کوزلرنده پرده حرص وتوروب وحب دنیا سبب
حقی بیلمکه واشتمکه وشریعت غراسی طوتمغه واکلمغه قادر اولیوب ضلالت وقوتلو
اوزره قلانلردر حق تعالی جمله جزئی اهل دنیا واهل دنیاست والحانا اولمقدن حفظ ایلیه
والمکذب بقدر الله تعالی ایکنجی قضا وقدری تکذیب ایتکدر زیرا خیرك وشرك خالقی
حق تعالی ایدوکنه ایمان کتورمك لازمدر ولانلر دندرا اکر بر کشی خیری قضای الهیدن بیلدوکی
شری دخی قضای الهیدن بیلمسه واکا ایمان قلمسه اول کمسنه قدری تکذیب ایتمش اولور
وقدری انکار ایدن بکا نازل اولان قرآن عظیم الشانه ایمان ایتمیوب کافر اولوب وامور
مفروضاتی دخی انکار ایتمش نعوذ بالله تعالی من ذلك والمتسلط علی امتی بالجبروت
لیذل من اعز الله تعالی ویعز من اذل الله تعالی وجنجی متسلط غالب معناسنه در
ویاخود منکبر حاکمدر والجبروت فعلوت وزننده در شول شخص جبار وانسان ستمکار
که مستحق اولمدوغی منزلت عالیه دن دعوی ایدوب نقصان بشریتن بیلمیوب بنم دیکر
نسنت دیو سویلیوب کبر ونخوتی وعجب جهتندن حضرت جلیل جبارك ذلیل ایتدوکی
کمسنه عزیز وعزیز ایتدوکی کمسنه ذلیل ایتمك استر بلمازکه افعالندن خاسر ونادم اولجقدر
والمستحل حرمة الله تعالی دردنجی فعلی حرام اولان نسنه لری حلال بیلن کمسنه در
والمستحل من عترتی ما حرم الله تعالی بشنجی عترت قرابتدر یعنی فعلی حرام اولان
نسنه لری قرابتم ایله اویوردك دیو تعظیمده رکیم جائز کورنسه مذنبدر وحلال اعتقاد
اولورسه کافردر بونلری لعنته تخصیصدن مراد حرمتی تأکید ایچوندر وحضرت حقه
ورسوله مطلقا اضافتله قدر واعتبارلری اولدوغنه اشارتدر لکن بونلردن بریسی
بی ادبانه اوضاع ناهموار ایلسه وحقنه قابل اولمیوب قلوب ناسه طقونسه تأدیب ایچون
اجرای حق اولنور خصوصا ان اکرمکم عند الله اتقیکم آیت کریمه سی نازل اولمغی الدن رسول
نسب وحسب افتخاردن فالمشلردر ومطلوب اولان تقوی ایدوکندن آکاه اولمشلر
وبالجمله الله تعالینك غیری معین ورسول الله غیری دلیل اولماز وآخرته تقوی دن غیری
زاد اولماز والتارك لسنتی التنجیسی بنم سنتم غراسی تارك اولاندر وطریقه مخالف
اوضاع ناهموار قلاندر واستخفاف یوزندن اعراض وانقباض کوسترندر پس بو التی
خصلت مذمومه انسانده باعث لعنت خالق تعالی ورسول کبریادر خم بو حدیث
شریفی امام بخاری ایله مسلم صحیحلرنده روایت اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه

انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم لا يؤمن احدكم حتى اكون احب اليه
من والده وولده والناس اجمعين انس بن مالك رضى الله عنه دن روايت اولندى
ديديكه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه سزدن بريكز ايمانى
كامل ايله مؤمن اولماز تا كه انك محبتى الله تعالىيه و رسول اللهه سوكوسى باباسندن
وآناسندن واولادندن وعيالندن ومجموع ناسدن وانواع نسنه لر سوكوسندن زياده اولمينجه
اما الله سوكوسى و پيغمبر سوكوسى اول وقت اولور كه الله تعالى قوللغن و آخرت عملن
دنيا ايشندن ايلرو طوتوب اول حضرت رسول عليه السلامك طريقنه كيتمك و سنت
سنيه سن اجرا ايدوب و دامن خلعت شريفنه ياپشوب امر بالمعروف ونهى عن المنكر
ايله اولور زيرا سبب علاقهٔ محبت كليه در اما ادلك اكا امت اوله ده انك سنت سنيه سند
ومحبت كليه سنده ومحبت كليه سنده بولنميه سن اكا محبت ديمزلر همان يالان سويلك
اولور بركشى بركمسنه سوسه علامتى بودر كه انك سوزندن طشره اولماز ديمكه
اشارتدر الفصل الثانى باب اولك ايكنجى فصلى في البدع بدعتلر بياننده در
الاخبار ودخى مشهور اولان خبرلرده كلديكه خبر ديو رسول عليه السلامدن ودخى
اصحاب كرامدن وسلف صالحيندن نقل اولنان سوزلره ديرلر خ م امام بخارى و مسلم
صحيحيندن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضى الله تعالى عنها انها قالت قال رسول
الله صلى الله عليه وسلم من احدث في امرنا هذا ما ليس منه حضرت عائشه رضى الله تع
عنها تحقيقا ديديكه رسول عليه السلام بيورديكه بركمسنه بزم دينمز جنسندن اولميان برشى
احداث ايده اول شى كتاب وسنتدن دليل و برهان اولميان نسنه مجرد كندو رأيله
فهو رد يعنى بطلانى جهتندن فاعلى اوزرينه اوعمل مردوددر امام احمد بن حنبل
رحمه الله تعالى بو حديث شريفه ثلث علمدر ديمشدر زيرا جميع احكام اكا وارد ايدر
بناء اركانى عقايد اهل ايمانى محكم ايدر وفي رواية من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو رد
وبر روايتده بركمسنه كه طرفمزدن فعلنه اذن واقع اولميان بر عمل اشلسه اول عملك
اوزرينه بزم رضامز اولمسه اول عمل مردوددر زيرا بزه لازم اولوب منفعتى اولانى
جمله بيان ايلدك ديمك اولور خ عن الزهرى رحمه الله تعالى قال دخلت على انس
رضى الله تعالى وهو يبكى فقلت ما يبكيك قال لا اعرف شيئا مما ادركت الا هذه
الصلوة تابعيندن زهرى رحمه الله تعالى روايت ايدوب ديديكه بركون انس بن مالك
رضى الله تعالى عنه اوزرينه كردوكده انى اغلركن ردم اغلمسنك سببندن سؤال
ايلدوكده ايتديلر سن بيلورميسن شول نسنه كيم بزه حضرت رسول اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم ترك ايتديلر شعار اسلامدن يعنى بزه حضرت رسول اكرم

صحيح بخاريده روايت اولنمشدر

صلى

صلى الله تعالى عليه وسلم ترك ايتديلر شعائر اسلامدن يعنى بزه فرض اولان اسلام ملك
حقوقلرندن جمله دن برى نمازدر معرفت احكامى حقيقتى اوزره ترك ايتديلر ودخى
قولا و فعلا وقتى ايله مواظبت ايدركلدك وهذه الصلوة قد ضيعت شمديكه حالده
خلق بو نمازك احكامنى اجرا ايتموب تحقيقا ضايع قيلديلر انك ايچون اغلادم ديدى
طب طبرانيدن روايت اولنمشدر عن غضيف بن الحرث رضى الله عنه ان النبى
صلى الله عليه وسلم قال ما من امة ابتدعت بعد نبيها في دينها بدعة غضيف بن
حارث روايت ايدر تحقيقا نبى مكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديلركه امتدن
بركمسنه يوقدر نبى سندن صكره بر بدعت احداث ايتمشلردر الا اضاعت مثلها
من السنة الا اول بدعت مثللو طريقت محمديه دن برسنت ضايع ايتمش اولميه لر
ديمكدر واصحاب كرامدن رضوان الله تعالى عليهم اجمعين خبر ويرديلركه هيچ بريل كچميه
كه انده امت محمد سنتلردن برسنتى محو ايتموب بدعت احداث ايتميه لر حتى بدعتلر
ومنكرات لر بو مرتبه ده ظهور ايدوب معروف اولسه كركدركه اول بدعتلردن برلسى
تغيير اولدوغى وقتده رسول اللهك سنتى تغيير اولندى ديمك مرتبه سنه وارسه
كركدر ديمكه اشارتدر طب طبرانينك سنندن اخراج اولنمشدر عن انس رضى
الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله تعالى حجب التوبة عن كل
صاحب بدعة انس رضى الله تعالى عنه روايت ايدوب تحقيقا ديديكه حضرت رسول
الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه تحقيقا حق تعالى صاحب بدعتدن توبه
منع ايدر احتجاب منع دربو صاحب بدعتدن مراد شول بد اعتقاددركه حضرت مالك
العبادك ذات وصفات افعالنده خلاف حقده در زوهر بر صاحب بدعت عملدن
توبه سى قبول اولماتوب كرويه رد اولنور حتى يدع بدعته مادامكه اول بدعت عملدن
فراغت ايدنجه ديمكدر ج ابن ماجه سنندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضى
الله تعالى عنه انه قال قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ابى الله ان يقبل عمل
صاحب بدعة حتى يدع بدعته عبد الله بن عباس رضى الله عنهما تحقيقا ديديكه حضرت
رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورديلركه حق سبحانه وتعالى صاحب بدعتك عملنى قبولدن
امتناع ايلر مادامكه اول عملدن فراغت ايتميه واصول شريفه دن خارج اوله وكر
اول بدعت ايله ملتبس اولوب قلوبنه متابع اولماز و وصول مرام اخلص خدامدن
بولنماز وچمن مراد ومرامدن عام قبوله طاعتلرى محروم قلور ديمكه اشارتدر ج ابن ماجه
سنندن اخراج اولنمشدر عن حذيفة رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم لا يقبل الله لصاحب بدعة وحذيفة بن اليمانى رضى الله تعالى عنه ديديكه

حق سبحانه وتعالى صاحب بدعتك اولانك هيچ بر عملن قبول ايتماز بدعت ديو دين
اسلامده صكره دين بر نسنه احداث ايلكه ديرلر كرك اينسه اول امر محدث قبل
اولنشو وكثير اولسون وكرك صغير اولسون وكرك كبير اولنشو وكرك عباداتده
اولسون وكرك ذكرده اولنشو قبول طاعتدن يعني طاعتي قبول اولان آدمدن اول
بدعت ايشني ارتكاب ايدوب ايشلمسي سببيله محروم قلور اصلا طاعتي وعبادتي
مقبول اولماز زيرا اصحاب كرامين رضوان الله تعالى اجمعين حضرتلري اشد انكار ايله
انكار ايدرلر ايدي شول كمسنه نك اوزرينه بر امر محدث ايلبوب ويا بر عادت اختراع
اختراع ايليه كه آني زمان نبوتده تعهد ايلمشر وله لا صوما ولا حجا ولا عمرة ولا
جهادا ولا صرفا يعني طوتدقلري اورجلري ونه حجلري ونه كتوردكي عمره سني نه ايتدكي
غزاسني ونه قيلدقلري نافله نمازلري قبول اولماز ولا عدلا وبوندن مراد فريضه در
يعني حق تعالى حضرتلري انلردن قبول فريضه ايتماز وفريضه لري مقبول اولموب
خطيه لرينه كفارت بولنماز يخرج من الاسلام كما يخرج الشعر من العجين اماكي
بر كسنه نك اعتقادي رسول الله بو خبرينه واصحابنك بيانته مخالف اولوب ظاهرده
سيئه يي انكار ايتموب شارع طرفندن كتاب سنتده اصلا اذن اولنمش وله شارعك
امرينه وجمهور اهل سنتك اعتقادينه بو بدعتلري اشلين اهل هوى اسلامدن ديندن
چقار خبري اولماز نته كيم خمير ايچنده بر قيل كوروب چقاردوغي كبي چقار اصلا كتدوكي
خبري اولماز ديمكه اشارتدر زيرا رسول عليه الصلوة والسلام نهي ايلدي اهل بدعتك كلامني
استماع ايتمكدن جميعسنك اكرانلري اشد قول ايله زجر ومنعه قادر اولور ايسه وزياده
خورلق ايله خورلغه قادر اولور ايسه ايله سن وبر حديث شريفده بيوردكه شول كمسنه
بر بدعت صاحبني منع ايلسه اعتقاد واعتماد ايلدوكي قول وفعلدن حق تعالى ول
كمسنه حفظ ايليه فزع اكبردن مقاتل رحمة الله تعالى عليه ديمشدركه فزع اكبر
موت بر قوچ صورتنده جنت ايله جهنم بيننده ذبح اولندقده اهل جنت اميندن اولوب
واهل جهنم دخي كمال مرتبه جزع وفزع ايدرلر موتدن مايوس وموبد اولدقلرينه بنا
فزع اكبر اولدر شارح ابن سيد على مصابيح شرحنده بويله جه نقل ايتمشدر وقد سبق
حديث عرباض بن سارية وجابر رضي الله تعالى عنهما تحقيقا اهل بدعت وضلالتك
عدا ولندوغي عرباض بن سارية وجابر رضي الله تعالى عنهما روايت ايتدكلري حديث شريفده
بيان اول مرور ايتمشدر فان قيل كيف التطبيق بين قوله عليه الصلوة والسلام كل بدعة
ضلالة بونلردن اوتوري ديلدي كه نه ديمك اولور عرباض وجابر رضي الله تعالى عنهما
روايت اولنان اوزره بو ايكي حديث شريفك فرقي كه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك

قوله

قوله هر بدعت ضلالتدر ديو وكندن مراد باب دينده احداث اولنان بدعت
ضلالتدر ديمكدر پس امدي بو مقامده احداث اولنان بدعتك معناي لغويسي
وشرعيسي بلنمك لازمدر كه نبي عليه الصلوة والسلام نهي ايتدكلري نه مقوله بدعتلردر
فرق اولنوب بلينه وبين قول الفقهاء ان البدعة قد تكون مباحا وفقهانك
مباح ومستحب بلكه واجب عد ايتدكلري بدعتلر نه مقوله بدعتلردر بلنوب بري
برندن امتياز وافتراقنده اشتباه قالميه كاستعمال المنخل والمواظبة على اكل لب الحنطة
استعمالي مباح اولان الك كبي ونخاله سز بغداي اوني اتمكي اكلنه مدا ومت ايتمك كبي
والتشبع منه واندن طويمجه حصولنه مدا ومت ومواظبت وبرنجه درلو طعام
بر سفره ده جمع وبسط ايلمك واندن طويمجه يمك كبي وقاشق كبي نسنه لر مباحدر ومباح
شول شيدر كه حالت اصليه سي اوزره باقي قلانلردر سائر احكام كبي بوكه امر ونهي
جاري اولمامشدر نهايت فعل مشروع اولمسي اذن شرعك ورود اعتباري ايله در
كرك اشله سن وكرك ترك ايله سن برابردر فعلنده وتركنده ثواب ولوم وعقاب
يوقدر وقد تكون مستحبا تحقيق بعض مستحب اولور مستحب دبو اعمال صالحه يه
وافعال حسنه يه اطلاق اولنور فعليله ثواب وتاركي مستحق لوم وعقاب اولنماز كرك
كرك عمدا وكرك سهوا ترك ايله سن مندوب ومكروه ديمازكه كبناء المنارة والمدارس
وتصنيف الكتب بناء مناره ومدرسه وتصنيف كتب كبي بل قد تكون كنظم الدلائل
لرد شبهة الملاحدة ونحوهم حال بوكه بدعتك بعضيسي واجبدر فرق ضاله نك
روافض وغيرلري كبي شبهه ملاحده ازاله ايچون نظم وايراد اولنان دلائل كبي في
زماننا تنقيط واعجام مصاحف شريفه دخي بو قسمدندر زيرا واجبك فعليله
ثواب وتركي ايله مستحق عقاب اولور قلنا ابن دير زكه بونده بدعت بالجمله اوچ صنفدر
صنف اولي اعتقاده بدعتدر كه قبح جهتدن اقويدر للبدعة معني لغوي عام
جمله السنه ده بدعتك معناي لغويسي عامدر يعني دين اسلامده صكره دين بر نسنه
احداث ايلكه ديرلر هو المحدث مطلقا عادة او عبادة لانها اسم من الابتداع بمعنى
الاحداث كالرفعة من الارتفاع والخلفة من الاختلاف واول اخراج واظهار
ايلدوكي بدعتلر ديرلر عادتكي اولسون وكرك عبادتده اولسون زيرا علمانك خلق
كندو عمليه عبادتلر اختراع ايتمك مطلق بدعتدر بر اسم مصدردر صكردن احداث اولنان
عادت ناسده اصلي يلدن اولان شارع اوزرينه افترا اولان نمازلر ايله عبادت وتقرب
اولنوب صنميه لرحي برات وقدر ورغائب نمازلرنده امامه اقتدا مكروه اولدوغي فقهاء
تصريح ايلمشلر ابن ملك بو نمازلرك واضعنه فلعنه الله واضعها ديو دعا عليه ايلمشدر

زيرا فقه كتابلرنده و فتاوى كتابلرنده ذكر اولنان فرائض و واجبات و سنن مؤمنلره كفايه
ايدر حضرت رسول اكرم عليه الصلوة والسلامك سنت غراسنده واقع اولان عمل هر
نه قدر آز اولورسه ده منفعتى بوندن كثيردر اوزره در بلكه جملهسى نفع و فائده در
اما بدعتدن اولان عمل كثير ضرر بوندن اكثردر بلكه جملهسى ضرر محضدر وهذه
بو بدعت ديدكلرينك لغت معناسى هي الفعلة في عبارة الفقهاء يعنون بها ما احدث
بعد الصدر الاول مطلقا بو قسمه بدعت فقها عبارتنده قصد ايدرسنه احداث
ايدوب انك ظهورى صدر اولده اولمياندر لغتده بدعت ديدكلرى رسول عليه الصلوة
والسلامك و اصحاب كرامنك عهد شريفلرندن صكره حادث اولاندر كرك حدوثى
اذن شرع ايله اولسون كرك اولمسون مطلق بدعت دينلور و معنى شرعى خاصى بودركه
هو الزيادة في الدين والنقصان منه اولا اعمال دينيه اوزرينه زائد يا اعمالدن كوده
ناقصه اولوب الحادث بعد الصحابة رسول عليه السلامك و اصحاب كرامنك عهد
شريفلرندن صكره حادثه اولاندر بدعت ديدكلرى بغير اذن من الشارع لا قولا
ولا فعلا لا صريحا ولا اشارة و مجتهدينك اذنسز برى غيرى كمسنه كندى عقلى و فكرى
ايله امر دينده عهد صحابهدن صكره شارعك قوليه و فعليه و تقريريله اكا اشارت
اذنسز و حضرت آثار دخى بولنميه بو مقوله نسنه ايكى درلودر بدعت حسنه و برى بدعت
و برى بدعت سيئه در و بدعت حسنه دخى ايكى قسمدر برى بينى امر دينده و برسى عادتنده در
و اولكيسى كه بدعت حسنه در ديرلر اول زمانلرده اولميوب صكره حسبيله ائمه دين
رحمهم الله تعالى تجويز ايتديكلريدر و اكر كتاب الله و سنت رسول اللهه مخالف دينده
بر نسنه احداث ايتمش اولسهلر بو قسمى بدعت سيئه در بونلرك احكامى كتب شرعيه ده
مفصل يازلمشدر فلا تتناول العادات اصلا بل تقتصر على بعض الاعتقادات و بعض
صور العادات و بو معنى بدعتك معناى شرعى خاصيدر صحابهدن صكره حادث اولان
عادتنى تناول بو فقط اعتقادات و عباداتدن هر برينك صورتنه مخصوصدر بحسب
الاعتقادات اولان بدعتلر معتزله و شيعه و مجسمه و كراميه و تناسخيه و بونلرك
امثالى فرق ضالهنك اعتقادات سخيفه باطلهلرى كبى علمانك خلق ايتدكلرى و عمليه عبادات
اختراع ايتمك كبى نته كيم ذكرى سبقت ايتمشدر فهذه مراده عليه الصلوة والسلام بوندن
مراد بدعت معروفه بمعنى خاصدركه رسول عليه الصلوة والسلام نهى بيوردقلرى
بدليل قوله عليه الصلوة والسلام فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين
رسول عليه الصلوة والسلامك بو قول شريفى دليلدركه عرباض بن ساريه رضى الله تعالى عنه
روايتى اوزره بيوردلر بنم سنتمى برخوشجه برينه كتورمك سزه اوزريكزه اولسون

و بندن صكره خلفاء راشدين سنتلرى ايله عمل ايدك بونلردن مراد ابو بكر و عمر و عثمان
و على در رضوان الله تعالى عليهم اجمعين بونلرك سنتلرى و احكام اعتقاديهسى اوزره
اولبكه انلر هادى طريق هدايتدر و سنتلرين طوتمك محكم ديمك لزوم اتباعى
عباد ايله و قوله انتم اعلم بامر دنياكم بو حديث شريف دخى دلالت ايدر كه بيوردركه سز
امر دنياكزى بندن و بن امر آخرتكزى سزدن يك بيلورن ديمكدر و اكر دينكزده سزه
منفعتلو بر نسنه امر ايلسم طوتكز ديمكه اشارتدر و قوله من احدث في امرنا هذا ما
ليس منه فهو رد بو دخى رسول عليه السلامك بو قول شريفى دليلدر كه بيوردر بر كمسه
بزم دينمزده دينمز جنسندن اولميان بر شى احداث ايلسه كه اول شى كتابدن و سنتدن
دليل و شاهدى اولميان نسنه مجرد كندو رأيى ايله احداث ايلسه باطلدر جهتندن فاعلى
اوزرينه اول عمل مردوددر امام احمد بن حنبل حضرتلرى بو حديث شريفى ثلث علمدر
ديمشدر زيرا احكام اكا وارد اولور بناى اركان عقائدى اهل ايمانى محكم ايدر لازم اولان
جمله بيان ايلدك ديمك اولور والبدعة في الاعتقاد هي المتبادرة من اطلاق البدعة
اعتقاديه اولان بدعتلر بودركه شرع قتنده بدعت اوزره مضر اولوب متبادردر
اولان اطلاق اولنور بو ذكر اولنان بدعتلر امثالدر شارعك بونلرك برينه اصلا
اذن يوقدر والمبتدع اهل بدعته ديرلر والهوى قصد ايله نفس آرزولرينه ديرلر و اهل
الاهواء اهل هوا ايسه آفات نفسانيهدن غافل و اصلاح نفس ايلهدن فارغ و عاطل
اولاندر زيرا لفظ هوى مبتدع و اهل هوى مطلقا ذكر اولنسه اذهانه متبادر ايدن
بودر و هر يرده كه بدعت مطلق ذكر اولنسه مراد بدعت سيئه در هوسنه تابع
اولانلرك فبعضها كفر بعضيسى كفردر و بعضها ليست به ولكنها اكبر من كل كبيرة
حتى القتل والزنا وليس فوقه الا الكفر و بعضيسى كرچه كفر دكلدر لكن اكبر كبائردر
اولان قتل و زنا امثاللرندن اكبردر و بونك اوستنده دكلدركه الا كفردر والخطأ في الاجتهاد
فيه ليس بعذر بخلاف الاجتهاد في الاعمال و اعتقاد جهتندن اجتهادنده خطاسنك
عذرى مقبول دكلدر اما عمليانده اولان اجتهاد بونك خلافيدر زيرا مجتهد عمليانده
اجتهادى كتاب الله و سنت رسول الله ايله بيلور اكر اجتهادنده اصابت ايدر ايسه اولورسه
ايكى اجر ويريلور و خطا ايدجك اولورسه انك اجتهادى مقابلهسنده بر ثواب مقابله
ويريلور و مذكور اولان وجهان اوزره تفسير ايلدوب خطا ايدجك اولورسه انك
خطاسى معفودر اما مجتهد اولميان كتاب الله و سنت رسول اللهى شرح ايتمكله بيلور و انك
خطاسى و نسيانى شول وقتده عفو اولنوركه خطاسنده و نسياننده عذر شرعيسى
اوله و ضد هذه البدعة اعتقاد اهل السنة والجماعة بو بدعتك ضدى و خلافى اهل

في العمل

سنت وجماعت اعتقادیدرکه شیخان امامان ابو موسی الاشعری وابو منصور
ماتریدی اعتقادلریدر ماترید دیدکلری سمرقند قریه‌لرندن بر قریه‌نك آدیدر وَالْبِدْعَةُ
فِي الْعِبَادَةِ وَإِنْ كَانَتْ دُونَهَا وعبادتده اولان بدعتدرکه اعتقادده اولان بدعتدن
دوندر لٰكِنَّهَا اَيْضًا مُنْكَرٌ وَضَلَالَةٌ لَاسِيَّمَا اِذَا صَادَمَتْ سُنَّةً مُؤَكَّدَةً لکن کروچیلنر
بودخی منکر وضلالتدر خصوصا که معارضه سنت مؤکده اولان بدعتلر عراض و جدد
وسنتله بدعتك نه تبلرن بلنك وزرینه لازمدر وَمُقَابِلُ هٰذِهِ الْبِدْعَةِ سُنَّةُ الْهُدٰى
بو بدعتك مقابله‌سنده ضدی سنت هدیدر که جنس عبادتدندر وَهِيَ مَا وَاظَبَ
النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مِنْ جِنْسِ الْعِبَادَةِ مَعَ التَّرْكِ اَحْيَانًا اَوْ عَدَمِ الْاِنْكَارِ عَلٰى تَارِكِهِ ط كالاعتكاف
ونبی علیه الصلوة والسلام مواظبت ایدوب وترکی انکارده اتممش اوله اعتکاف کبی یعنی
سنت رسول علیه السلام فعلیله وقولیله ثابتدر وبو ایکیسی اشلیه ویا علیه امریده
بودخی ایکی قسمدر برقسمی سنت مؤکده وبرقسمی غیر مؤکده که بعضیلر سنن هدی وسنن زواید
ایله تعبیر اتمشلردر وبعضیلر اولکی سنت وثانی مستحب ایله تعبیر اتمشلردر صحابه‌دن صادر
اولانه دخی سنت تسمیه اولنور عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ حدیث شریفی
فحواسنجه وَاَمَّا الْبِدْعَةُ فِي الْعَادَةِ كَالْمُنْخُلِ فَلَيْسَ فِعْلُهَا ضَلَالَةً بَلْ تَرْكُهُ اَوْلٰى وَاَمَّا عادتده
ولان شول بدعتدرکه الك کبی که بربنك فعلنك استعمالی ضلالت اولان بدعتدن دکلدر
اما ترکی اولی اولدوغی سیرت سلف صالحین اتمکلرینه دعا ایدر ضلالت ترکی ولمغله عادتدندر
دوندر وَضِدُّهَا السُّنَّةُ الزَّائِدَةُ بو بدعتك ضدی سنت زائده‌درکه جنس عبادتدندر وَهِيَ
مَا وَاظَبَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جِنْسِ الْعَادَةِ كَالْاِبْتِدَاءِ بِالْيَمِينِ فِي الْاَفْعَالِ
الشَّرِيفَةِ وَبِالْيَسَارِ فِي الْخَسِيسَةِ فَهِيَ مُسْتَحَبَّةٌ نبی علیه الصلوة والسلام مواظبت اتمش اوله
افعال شریفه‌یه صاغیله باشلمق واستنجایی صولیله اتمك کبی بو مقوله سنن شریفه‌یه مستحب
تعبیر اولنور فَظَهَرَ اَنَّ الْبِدْعَةَ بِالْمَعْنَى الْاَعَمِّ فِي حَقِّ الْقُبْحِ ثَلٰثَةُ اَصْنَافٍ مُتَرَتِّبَةٌ فِي الْقُبْحِ
روایت ظاهره‌ده تحقیقا بدعتك بین الناس معنای لغویسی قبح حقنده اوچ صنفدر
اوبله صنفلرك ترتیب اولنمشدر قبحده جمله‌دن اقبح واشدی اولان اعتقادده بدعتدر اندن
صکره عبادتده بدعتدر اندن صکره عادتده بدعتدر فَاِذَا عَلِمْتَ هٰذَا فَالْمَنَارَةُ عَوْنٌ
لِاِعْلَامِ وَقْتِ الصَّلٰوةِ الْمُرَادُ مِنَ الْاَذَانِ پس بیلدکسه که بنای مناره‌دن مراد اولنان اذان
ویرمك ایچوندرکه اعلامك صفتیدر یعنی نمازك وقتنی خلقه بیلدرمکه یاردم اولسون ایچون
بنا اولنمشدر وَالْمَدَارِسُ وَتَصْنِيفُ الْكُتُبِ عَوْنٌ لِلتَّعْلِيمِ وَالتَّبْلِيغِ وبنای مدرسه وتصنیف
کتب اتمکدن مراد علم نشر اولوب تبلیغ تعلیمه وهرکیشه یاردم اولمق ایچون بنا اولنمشدر
وَرَدُّ الْمُبْتَدِعَةِ بِنَظْمِ الْاَدِلَّةِ لِاَجْلِ نَهْيٍ عَنِ الْمُنْكَرِ وَذَبٍّ عَنِ الدِّينِ وفرقه ضاله‌نك ملاحده

وروافض وغیریلری کبی ایراد ایتدکلری شبهاتی دفع ایچون نظم وایراد اولنان دلائلدر
ورد مبتدع ونهی منکرکه اشیاء مذکوره حدوثنك اسبابیدر بونلری دینده دفع
ومنع ایلمك ایچوندر ولا كبي فَكُلٌّ مَأْذُوْنٌ فِيْهِ بَلْ مَأْمُوْرٌ بِهِ پس هر بدعت حسنه
تعبیری ایله معتبر اولان بدعتلرك جمله‌سی تتبع اولنسه هربرنده طرف شرعدن
اذن بلکه مأمور بهادر یعنی امر بولنور وَعَدَمُ وُقُوْعِهِ فِي الصَّدْرِ الْاَوَّلِ بوننده صدر
اولدن مراد قرنیدر وقرن اولدرکه خیر القرونلردر یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
واصحاب کرامنك رضوان الله تعالی علیهم اجمعین که صدر ایله تسمیه اولندی انلر
زماننده بوذکر اولنان نسنه‌لرك وقوعنه احتیاجلری یوق ایدوکندن بیاندر
اِمَّا لِعَدَمِ الْاِحْتِيَاجِ اَوْ لِعَدَمِ الْقُدْرَةِ بِعَدَمِ الْمَالِ اَوْ لِعَدَمِ التَّفَرُّغِ لَهُ بِالْاِشْتِغَالِ
بِالْاَهَمِّ اَوْ لِنَحْوِ ذٰلِكَ زیرا اصحاب رسول علیه الصلوة والسلام اکثری مجتهد وعالم ایدیلر
هر امورده اجتهاد ایله عمل ایلیوب جمله‌دن غرایب مهدی کوروب اکا چالشدیلر وهم
انلرك احتیاجی دخی یوقیدی مال جهتندن فقرلری یوقیدی کتاب الله وحدیث
شریفدن چوقچه احکام چقاروب یازمغه الری دکمدی انلر کتدکده صدر ثانی که
بونلره تعقیب ایدوب بونلرك علمنی اخذ ایتدی تابعیندن ونیز القرانی حسن بصری وحماد
وقاضی شریح وابن سیرین وابو حنیفه رحمهم الله تعالی تابعیندن صکره کلوب تابعینه
ایریشوب انلردن علم اخذ ایلدیلرکه امام شافعی وامام مالك وامام احمد بن حنبل
وابی یوسف ومحمد وزفر وحسن بن زیاد کبی رحمة الله تعالی علیهم اجمعین اسلام
چوغالدی وحوادث وجهل شایع اولدی پس لازم اولدیکه اول زمانك عالملری سائر
شیلردن واز کچوب اجتهاد ایدوب کتاب الله وحدیث شریفدن احکام استخراج ایدوب
خلقه بیان ایدوب یازدیلر وانلر مدرسه‌لر بنا ایدوب جامعلر ومناره بنا سنه
رخصت ویردیلر وبوکه بکزر نسنه‌لره کذلك بونلرك هربرینه برطائفه تابع اولدی
کیمی ابو حنیفه‌یه وکیمی شافعی‌یه وکیمی مالکی‌یه وکیمی احمد بن حنبلی‌یه وسفین ثوری‌یه وداود
طائی‌یه وغیریلره بونلردن صکره علماء امت جمع اولوب اجماع ایله مذاهب اربعه که
حنفیه وشافعیه ومالکیه واحمد بن حنبلیه‌در غیریلردن صواب بونلری کوروب
اجماع امت ایله بونك اوزرینه عمل ایتدیلر بو زمانه کلنجه وَلَوْ تَتَبَّعْتَ كُلَّ مَا قِيْلَ فِيْهِ
بِدْعَةٌ حَسَنَةٌ مِنْ جِنْسِ الْعِبَادَةِ وَجَدْتَهُ مَأْذُوْنًا فِيْهِ مِنَ الشَّارِعِ اِشَارَةً اَوْ دَلَالَةً
اکر عبادت حسبیله حادث اولوب بدعت حسنه تعبیر ایله معتبر اولان بدعتلرك
جمله‌سی تتبع اولنسه هربرنده طرف شرعدن اذن بریله اکا اشارة امر بولنور ویاخود
دلالة اولنمشدر شارعدن ثُمَّ اعْلَمْ اَنَّ فِعْلَ الْبِدْعَةِ اَشَدُّ ضَرَرًا مِنْ تَرْكِ السُّنَّةِ بِدَلِيْلِ

بوندن صکره سن بلکه تحقیقا بدعت ایشلمه سنده ضرر سنتی ترك ایتمسندن اشددر
شول دلیل ایله که انّ الفقهاء قالوا اذا تردّد فی شیء بین کونه سنّة وبدعة فترکه لازم
تحقیقا فقهامز دیدیلر بو فعلك سنت وبدعت بیننده تردد واقع اولسه سنتك
ترکی اولیدر واما واجبك حکمی علی جهة فعلی ایله جائز ثواب وترکی ایله مستحق
عقاب اولور لکن منکر بنك کفرینه حکم اولنماز هل هو اشدّ من فعل البدعة او علی
العکس ففیه اشتباه بوندن اول بدعت فعلی اشددر یوخسه عکسی اولان واجبك ترکی
اشددر بوبونك اعلام اراده ایدر ایسه حیث صرّحوا فیمن تردّد فی شیء کونه بدعة
وواجبا انّه یفعله بو بدعت ایله واجب بیننده تردد واقع اولسه اول واجبك فعلی اولی
دربو فقهامز تصریح ایتمشلر وفی الخلاصة مسئلة تدلّ علی خلاف بونده صاحب خلاصه
اوزره دلالت ایدر حیث قال اذا شكّ فی صلوته انّه هل صلاها ام لا وان کان فی الوقت
فعلیه ان یعیدها شول مسئلهده دیدیکه قچن برکمسه نمازنی اداده شك ایلسه اکر اول شکی
اول صلوتك وقتی ایچنده ایسه اولان بودرکه ادا ایلسون وان خرج الوقت ثمّ شكّ
لا شیء فیه واکر وقت چقدی ایسه ظاهر اولان بودرکه ادا ایلمشدر شکك اصلی یوقدر
اداسی لازم کلماز ولو کان الشكّ فی صلوة العصر یقرأ فی الاولی والثالثة ولا یقرأ فی الرکعت
الثانیة والرابعة انتهی واکر شکی ایکندی وقتنده اولسه اولکی رکعتله وچنجی رکعتنده
سوره قرآن اوقوب ایکنجی ایله دردنجیده قرائت ایتمیه دیو صاحب خلاصه تصریح ایتمشدر
وتعیین الاولیین للقراءة فی الفرض واجب وقد امر بترکه حذرا عن احتمال وقوع النفل
بعد العصر وهو بدعة مکروهة وصلوة فرضده رکعتین اولیینده قرائت تعیین
واجب ایکن بونك ترکی ایله احتیاطا امر ایتمشلردر تاکه ایکندن صکره نافله نماز
وقوعی قلنسون ایچون زیرا بعد العصر نافله قلمق مکروهدر عند ایتمشلر فالتطبیق
امّا بحمل البدعة اما بدعت حملنك وعدم مذکور بینه مخالف کوردیکك ایله تطبیقده
درت وجه اختیار اولنمشدر وجه اول فقهانك دیدکلری بدعتی بخصوصها منهی عنها
اولمیوب بلکه تحت عموم نهیده داخل اولان بدعته حملدرکه بعد العصر نفل بخصوصه منهی عنه در
علی ما لم ینه عنه بخصوصه مادام که شارع انك اوزرینه نهی عنه خصوصه داخلدر
او الواجب علی معنی الفرض او الواجب المستقلّ لا الضمنی یا خود وجه ثانی واجبی فرضه
حملدرکه فیما بینهم ذکر واجب واراده فرض شایع ومستفیضدر او بالحمل علی
الروایتین والله اعلم یا خود وجه ثالث واجبی ما عدای ضمنیه حملدر وجه رابع
مخالفت مذکوره بعد العصر نفلك بدعتنده اختلاف ایکی روایت اوزره در والله اعلم
وبربسی بدعت سیئه در و بونك جمله سندن زیاده بدعت قبیح اولان بیك اون تاریخنده

ظهور

ظهور ایدن توتوندر بدعت حسنه قبیلندن اولمغه مجال یوقدر زیرا بدعت قبیحه
اولدوغنه دلیل مزدر ارقوقوسی ولوث شرعا کراهتی کریهه سی صوغان وصرمسوق
ویراصه اکلندن دخی زیاده اولدوغی کسه انکار ایتمز قتی ظاهردر وجحیمدن واقع
اولان شجره زقومك بو عالمده مثلیدر زیرا هر نسنه نك کم رائحه قوقوسی اوله وهم
سمهلاد هلکی ایچی اوله اول خبائثه داخلدر نته کم سوره اعرافده بیورر
ویحرّم علیهم الخبائث قول شریفی عباد مؤمنینه کافیدر بن فیدنده تفید ایدیلره
بونده غایده احتراز لازمدر وطب جهتندن دخی عموما اوزره توتون هوایی مکدر قیلمغه
طبا مضردر واصل توتون دردنجی درجه نك اخرنده حار ویابس در بونی استعمال ایدنلر یا مرطوب
المزاج ویا خود یابس المزاج اوله ایکی حالده مزاج صحیح اولماز یا منحرف اوله مرطوب المزاج صحیح
اولورسه بونی ایچمك ایله بو حال بوسبتا فنا ایدر واکر یابس المزاج اولورسه یبوستنك
آرتوب اعضای رئیه رطوبتك قورودب کیدر درحال وجه ایله استعمالندن غایت صقنمق

بانی بربر نار بدعت طوتدی آفاقی دخان ۰ کلدی وآرایسه مکر اشراط ساعتدن نشان
بربولك اهل هوا بر کافرك بدعتی ۰ زهر اولورسه ده بودوب بلع دخان
اهل نار حق تعالینك عذابی دد دخان ۰ شمدیدن اوکرنمك استرلر آنی خلق جهان
کافرك بعضی مسلمانه مقرردر ایشان ۰ اوغرادر فرنکه بوزینه یا خفقان

وبعضی خلق طوزلی بلغم نافعدر دیو دعوی ایدکلرنده طب دائره سنده اوغرامز بر
سوزدر هر مؤمنه اول داعیه کریهه نك استعمالنه میل ایدوب اکا مشغول اولمق
لایق دکلدر زیرا بو جهتدن مشایخ اسلام کراهتنه وبعضیلر دخی حرمتنه فتوی
شریفلر ویردیلر خلق بو بدعتدن خلاص بولمق ایچون برقاچ بو محله درج اولندی
مفتی الزمان محمد بن سعد الدین افندی ویردکلری فتوای شریف مسئله پادشاه اسلام
وامام کافه انام خلد الله خلافته حضرتلرینك دخان ایچمك ایچون فرمان شریفلری
صادر اولوب علماء دین منع ایتسه لر زید اصلا اعتبار ایتمیوب اشکاره دخان استعمال ایلسه
شرعا نه لازم کلور بیان بیوریله الجواب اهل اسلامدن اولان کمسنه یه لازم اولان
خلیفه زمانك مرتبه امتثال و ولات موحدینك نهیندن اجتناب ایدر خصوصا کوندز
سراج ابقاء ایدوب اکا توجه کوسترسه العیاذ بالله تعالی سنت مجوسی اجرا ودین کفره
ومشرکینك سنن باطله سن اجرا وکندوسی طریق ضلالتده الغا ایدوب اولی الامره
واهل شرعه مخالفت وعصیان اغلك ایله اقامت شرع محمدی ابطاله باعث وبادی ناموس
عرض پادشاهی یا عماله مجد وساعی ولمغله ضال ومضل ومفسد ومبطل ولدوغندن
ما عدا من تشبّه بقوم فهو منهم حدیث شریفك مفهوم منیفنه ما صدق اولوب

وماوراء اسلامده اولان کسه‌نك صحت نكاحنده استفتا غایت مستبعددر واسعد
افندی مرحومك فتوالری دکه ذکر اولنور سنت سنیه نبویه‌یه مضاده بدعت قبیحه
ایکن کفره وفجره اولان دخانی شرب ایدوب ابناء مسلمین وتلویث بیت الهی ایدن کمسه‌لرك شهادتی
ودلالتی جائز اولورمی بیان بیورله الجواب اولماز صورت مزبوره‌ده بونك کبی فسقی
قضایه تقلید اولنسه احکام نافذه وایتدکلری انکحه جائز اولورمی الجواب عزللری لازم
اولور صورت مزبوره‌ده بونك امثالی ملوثلری قضایه تقلید وعباد رحمانه تسلیط ایدنلره
شرعا نه لازم اولور الجواب اثم عظیم اولور صورت مزبوره‌ده شرب دخان مستهترین
ایله مبتلا اولان امامی جماعتی عزل ایتدرمکه قادر اولورمی الجواب اولورلر

ای مفتی مشکل‌کشا ؛ ای عالم دوران ؛ ای فاضل صاحب ادا ؛ دانای اسرار نهان
بو مشکلی ایله بیان ؛ ایله دیلر بالجهان ؛ کیم شیمدی بو خلق جهان ؛ رغبت ایدوب ایچر دخان
بونده نفع واری عجب ؛ یا نذر ایچکده نسبب ؛ بر قاچ دکلدر بیلکه هب ؛ ایچر دخانی پیر و جوان
ایاندر بونده بزه ؛ بو خسه حلال ایتمش دیمز ؛ لطف ایدوب جوابی یوسزه ؛ وبر حسبة لله همان

الجواب الله اعلم

هر کیم که شرب ایلر دخان ؛ الور جهنده نشان ؛ تغیر ایله اولور عیان ؛ اوز جانته ایلر زیان

پس امدی اطاعت ایله واصل رضوان اولوب درجات جنان بولمق لایق ایکن
اضاف مدرکه آنك برینه اثر جحیم اولان دخانی بدل ایدوب نکشی کندوسن بدبوی وسیاه
روی ایدوب اول هیئت ایله جامعه دخی کلوب مؤمنلره راحت ویرمیوب تعذیب
ایدر اهل ایمانی وتحقیر بیت رحمان مهمات دین وایمان سوالنی مجرد خواطر هوای نفس
امارن ودخی وساوس شیطانیه‌ده قلبنی جولان ایتدرمك مؤمنه لایق دکلدر بو دخاندن
غایتله احتراز اهم دیمشلردر والله اعلم فان قیل ما سبق دل علی ان الکتاب والسنة
کافیان فی الدین بو نقلدن اوتوری دینلدیکه بونه اولکی ذکری سبقت ایتمشدر حال
بوکه کتاب الله ایله سنت رسول الله کفایتی وذره اولمق لازملك ایدر وان ما لم یثبت
باحدهما بدعة وضلالة فکیف یستقیم قول الفقهاء الادلة الشرعیة اربعة
واکر سؤال نسنه که کتاب الله وسنت رسول اللهه مخالفا ولنبایندر اکر بو ایکیسندن
غیری ایله ثبوت بولان امورك بدعت وضلالت اولمسیدر بو منوال اوزره فقهانك
قولیکه ادلۀ شرعیه دردر کتاب سنت واجماع وقیاسدر بو تصریحلرینه مناقض
کورینمك ایله جواب ویرلمشدرکه اعتقادده ائمۀ دین اتفاقلرندن صکره احکام
شرعیه‌ده مسائل اجتهادیه‌ده اختلاف ایتدیلر واصول ارکان دردر کتاب وسنت
واجماع وقیاسدر واصل اجتهادی وانك ارکان واصولنی اجماع صحابه‌دن اخذ ایتدیلر

ذیرا

زیرا انلره حلال وحرامدن بر مسئله واقع اولدقده اجتهاده رجوع ایدوب کتاب
اللهه اقتدا ایدرلر ایدی اکر انده بر نص ظاهر اولورسه انكله تمسك ایدوب اول
مسئله‌نك حکمی آنك مقتضاسیله اجرا ایدرلر ایدی واکر انده بر نص بولمازلر ایسه سنته
رجوع ایدوب آنكله تمسك ایدرلر ایدی واکر انده رسول علیه الصلوة والسلامدن بر خبره واقف
اولمازلر ایسه اجتهاده رجوع ایدرلر ایدی پس انلرده ارکان اجتهاد ایکی ویا اوچ ایدی
انلردن صکره اجتهاد درت اولدی زیرا انلرك اجماعلری مقتضاسیله اخذ
ایلك واجتهادلری طریقنه کیتمك واجبدر وانلرك بر حکم اوزرینه اجماعلری حجت
شرعیه‌در نتکیم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی لا تجتمع امتی علی الضلالة قلنا لا
بد للاجماع من سند من احدهما حالا او مالا علی الصحیح بر دیرز که اجماعك البته کتاب
وسنتدن برینه استناد ایله منعقد اولوردر وایت صحیح اوزره والقیاس من اصل
ثابت باحدهما مظهر لا مثبت قیاس دخی البته امور ثلثه‌دن بری ایله ثابت اولمش بر اصله
نظر اولوردر علماء اصولك قیاسی احکام ثابتۀ مستوره‌یی اظهار ایدر بو حسنه ابداع
واثبات ایتماز فمرجع الاحکام ومثبتها اثنان فی الحقیقة امور اربعه‌نك مرجعی فی الحقیقه
کتاب وسنتدن بری اولدوغی مستبین اولوب اساس وهم اشتباه بالکلیه خلل پذیر
اولور حقیقة استنباط احکام شرعیه‌ده مدار کتاب وسنت اولدیغی کالشمس فی وسط
النهار اشکاره‌در نتکیم رسول علیه الصلوة والسلام معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه یمنه کوندرده
دیدیکه یا معاذ یمنه واردقده نه ایله حکم ایدرسن معاذ ایتدی کتاب الله ایله حکم ایدرم رسول
علیه الصلوة والسلام بیوردیلر که کتاب اللهده بولمزسك نه ایله حکم ایدرسن ایتدی رسول اللهك
سنتیله حکم ایدرم حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه اکر سنتده بولمزسك
نه ایله حکم ایدرسن معاذ ایتدی اجتهاد ایدرم پس حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم بیوردیکه الحمد لله الذی وفق رسول رسوله دیو بیوردیلر پس امدی بر کمسنه
بونلرك اجتهادلرینه اعتقاد وباعمل ایمیجك اولورسه بو خصوصده اول کمسنه‌یه لازم
کلن ضررلك دناسی اهل بدعت لمؤلفه

ایراغ اولا اهل بدعتدن ایراغ اول ؛ بو قرآن نوریله کل چراغ اول

فظهر من هذا ان ما ابتدعه بعض المتصوفة فی زماننا اذا انکر علیهم بعض امورهم
المخالف للشرع الشریف ان حرمة ذلك فی العلم الظاهر وانا اصحاب الباطن وانه
حلال لنا فیه صاحب طریقت رحمه الله علیه ایتدی بر فرقه ضاله دنیاده
ظاهر اولوب بعض جهلۀ متصوفه دعوا ایدوب وبعض امور شرعیه انکار ایدوب
وشرع شریفه مخالف اولوب ایدرلر که علم ظاهر اصحابنه حرام اولان ارباب علم

باطنه حلالدر وانكم تاخذون من الكتاب واصحاب ظاهرك كبدن الدوعی
اسنددر لا لیٔ اهل بدعت صوفیلرینك ترهات وباطل سوزلری فی زماننا وانا
ناخذ من صاحبه محمد صلی الله تعالی علیه وسلم وبز انی صاحب شرعدن اخذ
ایدرز واذا اشكل علینا مسئلة استفتیناها منه پس هچن بر مسئلهده اوزدیمزه مشكل
عارض اولسه یعنی مشكلمز اولسه انی پیغمبر علیه الصلوة والسلامدن استفتا ایدرز فاذا
حصل قناعة فیها والا رجعنا الی الله تعالی بالذات پس اكر بزه پیغمبر علیه الصلوة والسلامدن
قناعت كلمز ایسه بالذات باریدن اخذ ایدرزدر برلر وانا بالخلوة وهمة شیخنا نصل الی
الله تعالی فتنكشف لنا فیها العلوم فلا نحتاج الی الكتاب والمطالعة والقراءة علی
الاستاذ وخلوات وریاضات ومشایخمزك همتیله علوم جمیعا بزه منكشف اولور
بزم كتابه احتیاجمز یوقدر ومطالعهٔ كتبه واستاذه خدمت ایدوب اوقومغه احتیاجمز
یوقدر وان الوصول الی الله تعالی لا یكون الا برفض علم الظاهر والشرع والله تعالی
وصول بولنمز حتی بالكلیة علم ظاهر وشرعی ترك ایله اولور وانا لو كنا علی الباطل
لما حصل لنا تلك الحالات السنیة والكرامات العلیة من مشاهدة الانوار تحقیقا
بز اكر بطلان اوزره اولایدق بزم ایچون مشاهدهٔ انوار حاصل اولمز ایدی صدور كرامات
سنیه شاهددر دیو شهودی اولان خیالاتی ذات باری اولمق زعم وتوهم ایدرلر بو ایسه
فاسد واعتقادی كاسددر وقد نرى الانبیاء الكبار وانبیاء كبار ایله كوریشورز وانا
اذا صدر منا مكروه او حرام ینهننا فی النوم بالرؤیا فنعرف بها الحلال والحرام وانا
ما فعلنا مما قلتم انه حرام لم ننه عنه فی المنام فعلمنا انه حلال ونحو ذلك من الترهات
كله الحاد وضلال وبزدن صادر اولان مكروه وحرامی رؤیاده انواع محرمات وكرمتك
اجتنابه تنبیه اولنورز عدم تنبیه اولنان موفقی ولدیغمز امور مذكورهنك حلال اولدیغنه
تحصیل ایتمشزدر دیدكلری فبونك امثالی ترهات محض والحاد وضلال اولوب جادهٔ
شریعتدن وحكم حدیث وقرآندن خارجلردر وبو طائفه ما تقدم ایكی اوچ قدر فرقه
مجسمه وشیعه كبی علی الخصوص بو زمانده كه اهل بدعت كندولره صوفی نامن قومشلردر
انلره زمرهٔ معلومهدركه بغداده حاجت یوقدر بونلردن نیجه سنی كوزلمشدر شاهلرده
دخی دولتی صوفیلك طریقندن ظهور ایلمشدر مذهب وزخرفاتی اصلاله دوشوب
ومذهب باطللرینك ترویجنه چالشورلر اذ فیه ازدراء للشریعة الحنیفیة والكتاب
والسنة الحنیفیة وعدم الاعتماد علیهما وتجویز الخطأ والبطلان فیهما العیاذ بالله
وشرع محمدیٔ ازدرا وكتاب وسنتك تجویز خطادر بو مقوله مزخرفاتی استماع
ایدن انی اشد انكار لازمدر والا اول طائفهنك ابتداكی خطا باطللرینی تجویز

ایتمك

ایتمك همان اول ضالهیه ملحق اولوب زندقهدن حكم اولنور بونك كبی ملحدلرك صحبتندن
الله تعالی صاقلسن فالواجب علی كل من سمع مثل هذه الاقاویل الباطلة الانكار علی
قائله والجزم ببطلان مقاله بلا شك ولا تردد ولا تلبث والا فهو من جملتهم فیحكم
بالزندقة علیهم هر كیشینك اوزرینه واجب اولان بو ذكر اولنان بو مقوله مزخرفاتی اشتدكلرنده بر
آن طورمیوب تردد وتوقف ایتمیوب سوزلرینه دخی التفات كوسترمیوب اشد انكار ایله
انكار لازمدر والا اول طائفهٔ ضالهیه ملحق اولوب زندقه سنیله حكم اولنور حق تعالی
امت محمدی بو بلیه ملاعینك بابندن لقا واغوا سندن محفوظ وشرع شریف محمدی وراه
مستقیم احمدیده ثابت ولوب شاشرمه امین وقد صرح العلماء بان الالهام لیس من
اسباب المعرفة بالاحكام وكذلك الرؤیا خصوصا اذا خالف الكتاب العلیم العلام او سنة
محمد علیه الصلوة والسلام والكرام ائمه دین رحمة الله علیهم اجمعین بیوردیلر كه تحقیقا بونلرك الهام
دیدكلری اعلام شرعا اسباب معرفت احكامدن دكلدر دیو تصریح ایتمشلردر واویخوده
كوردیلن دوشلر دخی بو منوال اوزره خصوصا كتابه وسنته مخالف ولها احكام
شریعته موافق ومطابق اولمیه عین زندقه والحاد ومحض كفر وفساد اولور وقد
قال سید الطائفة الصوفیة وامام اهل الطریقة والحقیقة جنید البغدادی علیه
رحمة الهادی الطرق كلها مسدودة الا علی من اقتفی اثر الرسول علیه الصلوة والسلام
ایكی یوز طقسان تاریخ سنهسنده وفات ایدن امام طریقت وحقیقت جنید بغدادی
علیه الهادی دیدیكه الله موصل اولان طریقلر هپ باغلودر الا اثر رسول صلی الله تعالی
علیه وسلمك سنت غراسیله اقتفا ایدندن دكل انك غیریه یول مسدوددر زیرا كه قرآن
حكیمیه وحدیث حكیمیه دلیل مشایخ بولنده اكا انامق یوقدر زیرا مشایخك علی الكتاب
ایله حدیث ایله مقیددر ابو الحسن نوری ایدر شول كمسنه كه كوردك بیم بر حال الله
تعالی بیلور بن بلورن دیسه اول كمسنهنك حالی حد شریعتدن طشره اولسه زنهار
اكا یقین وارمغل دیندن چقارسن وقال من لم یحفظ القرآن والحدیث لا یقتدی به
فی هذا الامر لان علمنا ومذهبنا هذا مقید بالكتاب والسنة وتحقیقا دیدیكه بزم علم
ومذهبمز كتاب وسنته امتثال وانقیاد ایله مقیددر اولدوغی جهتدن قرآن وحدیث شریفی
حافظ امر تصوفده اقتدا اولنماز دیو تصریح ایتمشدر ابو حفص الكبیر ایدر دیدیكه افعالی
قرآن وحدیثه موافق اولمسه مجموع علی باطل اولور فضیل بن عیاض ایدر هر كیشی كه
بر مبتدعی سوه دیكه بونك باطنی مستغرقدر عشقیله ظاهرینه اعتبار یوقدر دیسه
اسلام دینی انك كوكلندن چقاركیدر زیرا شریعت ظاهره حكم ایدر هر كیم كه ظاهره اعتبار
دیسه شریعتی انكار ایتمش اولور شریعتی انكار ایدن مسلمان اولمز پس مشایخ اتفاق

امثلردرکه ولایت مرتبه سنه ایشلمز رسول علیه الصلوة والسلامك مجموع سنتلرینه
رعایت ایتمیجه نتکیم حسن بصری رحمه الله علیه ایتدی الخیر کله فی الاتباع والشر
کله فی الابتداع یعنی دوکلی خیر وسعادت رسولك سنتلرن طوتمقده در ودوکلی
شر وشقاوت سنتلری ترك ایدوب بدعتلری اشلمکده در وقال السری السقطی
التصوف اسم لثلث معان ایکیوز اللی ایکی سنه سنده وفات ایدن سری سقطی
رحمة الله علیه بیوردیکه تصوف اوچ معنانك اسمیدر وهو الذی لا یطفی نور معرفته
نور ورعه اول تصوف معرفة الله نورینی ورع نورینی طفا ایتمکدر ولا یتکلم بباطن
فی علم ینقضه علیه ظاهر الکتاب ایکنجیسی علم باطنه متعلق اولوب ظاهر الکتاب نقض
ایدوکی سوزی قطعا صحیفه نقش اولممقدر زیرا علم ظاهردن مراد علم طریق آخرتدر
واحکام قضایادر وعلم باطندن مراد علم عالم ملکوت واحوال قلبدر که شرع شریفه
مقارن ومطابق اولمغله مقبول وصحیحه در ولا اکر شریعت اوزره مبتنی اولمز
ایسه عین ضلالتدر نتکیم مذهب حنفیه ده امام ربانی فاضل سبحانی امام ثالث
محمد حسن الشیبانی درجه خامسده سلسله لری توشر وان عادله مستند اولور
وامام اعظم ابو حنیفه حضرتلری ایله جدلری بو سلسله ده جمع اولوب بعض احباسی
دیدیلر که علم تصوفده برکتاب تصنیف بلسه کز دیدکلرنده جواب ویردیلر که علم تصوفی
تصوفی مشتمل کتاب بیوعی تصنیف ایلدم بیع وشراده شبهه لردن ومکروهلردن
صاقنه لر زیرا تصوفك رکن اعظمی حلال لقمه وحلال کسوه در تصوف بونلری بلمك
ایله اولور ولا تحمله الکرامات علی هتك محارم الله تعالی اوچنجیسی کرامات سالکی
هتك محارم الهیه یه حامل اولمزه اولممقدر دیمشلر پس تصوف کشی کوکلنی حق تعالینك
محبتنه ربط ایدوب غیرك محبتندن قطع ایتمکدر اول تصوفده تکلم ایدن ایکیوز
سکسان سنه سنده مشایخ صوفیه دن ذو النون مصری حضرتلرینك تلمیذی سندن
ابو سعید احمد بن عیسی الخراز البغدادی علم تصوفی صفوت علوم وحلیه علما دیمش
در که علم ظاهر علم باطن سز مکمل وعلم رسوم علم حقیقت سز مقبول اولماز علم
ظاهردن مقصود تصفیه قلب وعدلدر صفاتی کدورتدن تزکیه نفسدر اخلاق
مذمومه دن که مادستی تخلقوا باخلاق الله حلیه سیله متحلی اولمقدر وقال ابو یزید
البسطامی رحمة الله لبعض اصحابه قم بنا حتی ننظر الی هذا الرجل الذی قد شهر نفسه
نفسه بالولایة وکان رجلا مقصودا ومشهورا بالزهد فمضینا الیه فلما خرج من
بیته ودخل المسجد رمی ببزاقه تجاه القبلة فانصرف ابو یزید ولم یسلم علیه ایکی
یوز التمش برتاریخنده وفات ایدن ابو یزید طیفور بن عیسی البسطامی رحمة الله علیه

برکون

برکون بعض اصحابنه دیدیکه قالق سزك ایله بصره ده زهد وتقوی ایله معروف
وولایت ایله مشهور الآفاق برکشی وار ایمش واروب کوره لم دیوب زیارت قصد
ایدوب کتدیلر بصره یه کلوب اول کشی کوردیلر آوندن چقوب جامعه کیردکن
بی ادبلك ایدوب قبله یه قارشو توکوردی ابو یزید بسطامی بونك نجاوزن کوردکده
اوزرینه سلام ویرمیوب دونوب کلدیلر وقال هذا رجل غیر مأمون علی ادب من آداب رسول
الله صلی الله علیه وسلم فکیف یکون مأمونا علی ما یدعیه واصحابنه دیدیکه بو کشی
حضرت رسول علیه الصلوة والسلامك سنت غیر اسیله مأمون اولامدی غیریدر زیرا
آداب رسول الله اوزره آدابلنمش دکل ایکن نه وجه ایله بو ایله دعوی ایدر حال بوکه کیم
علامت قیامت ایکیدر برسی معنای قرآنی وعلم شرعی بلمین جاهلی شیخ بلمك وبری ١
دخی شرع شریفی هواسنه اویدران تفولیسن عالمی مقتدا ایتمكدر دیو بیوردیلر ط
وقال لو نظرتم الی رجل اعطی من الکرامات حتی تربع فی الهوی فلا تغتروا به حتی تنظروا
تجدونه عند الامر والنهی وحفظ الحدود واداء الشریعة وابو یزید البسطامی رحمه الله
تعالی علیه دیدیلرکه اکر کشینك کرامت کوستردیکن کورسنکه هواده مربع اوتوروب
بوزر وصف اولندیغی اوزره اولسه سزی تغیره براقمسن تا آنك امر وامثالن ونهیلن
اجتناب وحدود الله نیجه حفظ ایدوب شریعته انقیادی انك قنده نیجه ایدوکن
کوره لر اهل سنت وجماعت مذهبنه مخالف بر ذره قدر اعتقادی وحرکتی واریاخود
بعض طاعتی ترك ایدریا معصیتی تجویز ایدریا حرامی تحلیل ایدر ایسه زنهار آنك
ایله صحبت ایتمه کوزکه عین شیطاندر وملحددر زیرا شریعتی اولیان ظاهر اولان
صور ولایت سحر ویا سیمیا ونارنجاتدر یا تسلیط جند روعمل شیطاندر بو مقوله لردن
احتمال وقوع کرامات ممتنعدر ومحالاتدندر شریعتسز کرامت اسنادی کفردر
قطب المشایخ ابو یزید بسطامی ایدر چون کورسکز که برکشی هواده اوچار یاخود دکزی
کچسن اکر رسول علیه الصلوة والسلامك سنتلرندن برسنت ترك ایدر ایسه اوول ایله
اوروب اشاغی دوشورکل شیطاندر رحمانی دکلدر پس مؤمنا ولان کسه نك
همتی شو ایله کرك ایمش رسول علیه الصلوة والسلامك سنتلرندن برسنته کرك کبی رعایت
ایده تا که کرچك مقتدی اوله یارن قیامت کوننده انك زمره سنده حشر اوله وقال
سلیمن الدارانی رحمه الله علیه ربما یقع فی قلبی النکتة من نکت القوم ایاما فلا
اقبل منه الا بشاهدین الکتاب والسنة ایکی یوز اون بش تاریخنده وفات ایدن ط عدلین
ابو سلیمن دارانی که عبد الرحمن بن عطیه در رحمه الله تعالی علیه دیدیکه نیجه کره قلبمه
بعض حالتلر ظهور ایدر که علمای عظام ومشایخ کرام خصلتلرینه مشابه حالتلر واقع

اولدقده قبول ایمز ایدم تا اکی شاهد عادلین شهادتلرینه عرض ایتمینجه اول شاهدلردن بری کتاب الله و بری سنت رسول اللهدر بو ایکی سی ایله وزن ایتمینجه بکا اعتقاد کلمزدی دیلر

ایدی وقال ذو النون المصري رحمة الله عليه من علامات المحب لله تعالى متابعة حبيب الله صلى الله تعالى عليه وسلم في اخلاقه وافعاله واوامره وسننه ایکی یوز قرق بش تاریخنده

وفات ایدن ذو النون مصری رحمة الله علیه دیدیکه الله تعالی یی محبتک علاماتی ولدوکی جمیع احوالده و افعالده کندونی رسول علیه الصلوة والسلامک اقواله و احوالنه و اخلاقنه اویدوروب اداء فرائض قیلوب سرو رانبیانک سنت غراسنه موافقت ایلیه زیرا

جناب جلیله متابعت رسول اللهه متابعتدن غیری دلیل یوقدر وقال بشر الحافي رحمة الله تعالى عليه رأيت النبي صلى الله تعالى عليه وسلم في المنام فقال لي يا بشر هل تدري بم رفعك الله تعالى من بين اقرانك قلت لا يا رسول الله قال باتباعك لسنتي وخدمتك للصالحين ونصيحتك لاخوانك ومحبتك لاصحابي واهل بيتي هو الذي بلغك منازل الابرار

ایکی یوز یکرمی یدی تاریخنده وفات ایدن بشر حافی رحمة الله علیه دیدیکه بر کیجه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه حضرتلرینی واقعه ده کوردم بکا خطاب ایدوب بیوردیلرکه یا بشر اقرانک آراسنده سنک درجک عالی قیلدوغی نه ایچوندر هیچ بلورمسن یوق بلمزم یا رسول الله دیدم بیوردیلرکه سن بو مرتبه سعادتک حصولنه و بو بیوک دولت و عزتک وصولنه سبب کتاب و سنت ایله عامل اولدیغک ایچوندر و صالحلره اتدیکک خدمت ایچوندر و دین قرنداشلرکه امر و نهی ایله نصیحت ایلدیکک و بنم اصحابمی و اهل بیتمی سودوب محبت اتدوکک ایچون سکا بو مرتبه ابراره ایرشمک حاصل اولمشدر دیو بیوردیلر

وقال ابو سعيد الخراز رحمة الله عليه كل باطن يخالفه ظاهر فهو باطل ایکیوز یتمش یدی تاریخنده وفات ایدن ابو سعید الخراز رحمه الله تعالی دیدیکه ظاهر شرعه مخالف اولان هر باطن باطلدر زیرا بر طریقت احکام شریعته اوزره مطابق اولمیه عین زندقه و فساد اولور

وقال محمد بن الفضل رحمة الله تعالى عليه ذهاب الاسلام من اربعة لا يعملون بما يعلمون ويعملون بما لا يعلمون ولا يتعلمون ما لا يعلمون والناس من التعلم يمنعون اوچ یوز اون طقوز تاریخنده وفات ایدن عبد الله ابن محمد بن فضل البلخي رحمة الله علیه دیدیکه اسلامک کیتمسنه سبب دورت نسنه در انلرک بری علمی ایله عمل ایتمیلردر که خلق انلرک حرام و بدعت اشاره بو لشدقلرن کوروب انلره متابعت قیلورلر دینلری خراب و آزرکند و ضال و کمراه اولور خلقک دخی ازدیرمغه سبب اولورلر ایکنجیسی علمی بلمز جاهللردر عالم صورتنده حرام ایلرلر که مسلمانلر انلرک مالکو حرام و حیله و خدعه ایله یرلر اوچنجیسی علمی اوکرنمز و کندودن کمسنه نفع

وفائده کورمز و دردنجیسی علما اولمقدن خلقی منع ایدوب علم طریقنه حجاب دیارلر امدی بو اصل کسه نک صحبتندن صاقنوب کندوکه دوست دوتمه که یاردن فائده کورنده پشیمان اولمیه سن ذیرا عالم روشن ضمیر مادامکه جلب دنیا ایلمیه و علمی الله دنیا تحصیلنه دوشمیه طبیب دیندر وقچن که علمی ایله جلب دنیا ایلسه نفسنه مرض اولمش وقچن که انک نفسی کرفتار علت و مبتلای سقامت اوله غیرلره طبیب اولوب و استشفاء دوا ابولمق ممکن اولمز بو مقوله کمسنه کورمک همان شیطان ضلالت نشانن کوررد یمکدن اجتناب در

كل ما ذكر من كلام سيد الطائفة جنيد رحمه الله تعالى الى هنا منقول من رسالة القشيري رحمة الله عليه بوراده کلی ذکر اولنان سوزلر جنید بغدادیدن اخذ ایدوب لا ان عظما مشایخ طریقت و کبرای سالکان حقیقت حضرت شیخ قشیرینک رساله شریفه سندن تحریر اولندوغی اوزره نقل اولنمشدر درت یوز التمش بش تاریخنده عبد الکریم بن هوازن القشیری ده مرحوم اولمشدر رحمه الله ذکر اولنان کلمات شریفه نک مدلولات مقبوله سی دکه بیان اولنور

قل انظر ايها العاقل الطالب للحق ان هؤلاء عظماء مشايخ الطريقة وكبراء ارباب السلوك الى الله تعالى والحقيقة كلهم يعظمون الشريعة ويبنون علومهم الباطنة على السيرة الاحمدية والملة الحنيفية ای طالب حق اولان عاقل سن بونلره عبرت نظری ایله باق کورکه علما کبار و عظما مشایخ طریقت و سالکان راه حقیقت اولان سلف صالحین شریعت شریفه یه نیجه تعظیم ایدوب علم باطنی سیرت احمدیه و ملت حنیفیه اوزرینه بنا و محکم ایدرلر ایدی تاکه حصه مندان عقل و طلبنده سزاوار اولان حبل متین اولان شرع شریفه تشبث ایدوب طورلر بو محلده ذکر اولنان علم ظاهردن مراد علم طریق اخرتدر و علم باطندن مراد علم احوال قلبدر که قلبی خلاق ذمیمه دن تطهیر ایدوب و اخلاق حمیده ایله مزین قلمقدر

فلا تغترنك طامات الجهال وشطحهم الفاسدين المفسدين الضالين المضلين لغيرهم جاهللرک شناعتلری و انلرک ایلدکلری دعوالر بیهوده آلدنوب دارره کوش ایله قبول اتمکدن احتراز ایدوب انلره اعتماد و اعتقاد ایدنلر هم ضال و هم مضل اولوب عند الله روی سیاه اولدقلرینه ریب و اشتباه یوقدر و شطحک معنای لغویسی شریعتدن طوغری اولمیان سوزدرکه غرور کندوبی کورمکدن سویلنور و شریعتی اکلمیوب بلمین نیجه درمندلر چاره اولمحرم حلاللری اعتقاد ایدروب اضلال ایدرلر امام غزالی رحمة الله علیه شطح و طامات صوفیه دیدوکدن مراد صوفیه نک سویلدیکلریدرکه ایمانی حفظ ایتمک مراد ایلین کمسنه اول ید غلطه بلمک لازمدر تاکه انلردن اجتناب ایده و اکر اول غلطی

بیلمك استرسك احیاء علومدن کتاب علمك باب ثالثك اواسطنده کوره سن ایمدی
بو احوال مذکوره یی مشاهده ایدوب لهو ولعبی دین اتخاذ ایتمشلردر بو طائفه مرقومه دن
تبری واستنکاف ایدوب وآنلرك ناسزالرینی استقباح ایت کالنعام بل هم اضل و تعلیدان
کانوا زائغین عن الشرع القویم ومائلین عن الطریق المستقیم اندن صکره اکرچه بونلر
کندولرك خلفه شرع مستقیمه مائل وطوغری واهل سنت وجماعت بولنه مثل
ایتمش کوسترلرسه ده خصوصا بو زمانده که اهل بدعت وارباب غوایت بو امت جمیله
سین ایچنده بول بولمشلردر واهل سنت وجماعت ایله قارشمشلردر باطلی صورت
حقده کوسترلر واسب فکر فاسدیه میدان صیدا فنده بلدرلر خارجین عن مناهج
علماء الشریعة ومارقین عن مسالك مشایخ الطریقة اهل سنت وجماعتدن اولان
علماء شریعتك بولندن بونلر خارجلردر ومشایخلر طریقنه سلوك ایتمکدن وآنلرك
حاللندن دخی خارجلردر زیرا علماء عظام ومشایخ کرام اولانلرك لابد جمله سی کتاب
وسنت ایله عامل اولوب دین اسلامده ضلالت اولان کل بدعة سیئه دن مجتنب
اولمشلر واعراض قلمشلردر اما انلردن صکره نیجه سفها کلمش وانلره تابع اولمش ولکن
انلرك رسمندن زیاده بر رسم اختراع واظهار ایلمش واولطرفدن آنی کوروب بری
دخی بررسم واثر زیاده ایدوب احداث قلمش حتی بدعت مذهبلو اولمش ومبتدع
مرتبه سنه ایرمشلر ومقدم اولان مقتدالرینی بورسم وزره ظن ایلمشلر وبزم
مقتدالرمز طریقی بودر دیو سویلمشلر پس اهل سنت وجماعتدن اولان انلرك سببیله
کند ومقتدالرینه سوء ظن اولنمغله سبب اولمشلردر وجمله اهل بدعت فرقه فرقه اولمشلر
بو وجه ایله اولمش ایدی فالویل کل الویل لهم ولمن تابعهم او حسنوا لهم امرهم فهم
قطاع طریق الله تعالی علی العابدین یلبسون الحق بالباطل ویکتمون الحق وهم یعلمون
عذاب شدید ایله جهنم عذابی بویله بدعت ایدنلر ایچوندر وانلرك دور ورقص
ایتدکلری تحسین ایدنلر وانلره ابداع ایدوب معین وظهیر اولانلر هدم شریعت نبویه یه
ساعی اولمش کبیدر زیرا بونلر قطاع طریق آخرتده قطاع طریق دنیادن اشددر والله
تعالی حضرتلرینه ایصال ایدن عابدلرك طرقنی اوزره حتی سد ایدوب انلری اعمال باطل
بدعتلره مبتدا اولوب حتی بیلمکدن فارغ اولمشلر حال بو که حق بیلور ایکن عمل ایتمازلر بونلردن
زیاده مغبونلق اولمق اولمازحق تعالی امت محمدی بو مقوله باطللرك اغواسندن
حفظ ایلیوب شرع محمدی برله راه مستقیم اوزره اولان قوللرندن ایلیه آمین
وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین الفصل الثالث فی الاقتصاد
فی العمل بو فصل اوکی بابنا وجینی فصل عملده اقتصاد واعتدال ممدوح اولوب

اولان علماء ومشایخ بونلری
تعیین ایدوب کوردکلرنده انلره اهل
بدعت دیو طعن وانکار ایلدکلرنده
ماعدا

حالة متوسطة تحری ایدوب ترکنده تفریط ومبالغه ایله اتیاننده افراطدن اجتناب ایلمك
لزومی بیاننده در الایات بو فصلده اولان ایات بیاننك اجمع واشملی سوره بقره نك
اوسطنده ذکر اولنان ایاتدن بریدر حق تعالی امت محمده خطابا بو قول شریفنده بیورر یرید
الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر عند المفسرین معناسی شویله اولورکه حق تعالینك سزلره
مرادی شویله بودرکه سزه حکمنی یسر ایلیه حالت مرضده وسفرده ییمکی رخصت ویروب
ایله آنی یبورمزکه سزه عسر ایدوب طاقتکزه براغه دیمکدر و بر آیت اخریده سوره نساده
بو قول شریفنده در یرید الله ان یخفف عنکم وخلق الانسان ضعیفا حق تعالی دیلرکه
سزه امری تخفیف ایدوب آسان قیله دیمك رخصتلو بیان ایدن اننك ایله عمل ایدوب معصیت
یوکلرندن نجات بولهسز زیرا بو انسان ضعیف خلق اولنمشدر دیمکدر سوره مائده ده
بو معنا به دلالت ایدر ما یرید الله لیجعل علیکم من حرج یعنی حق تعالینك مرادی شویله بو
احکامدن اول دکلدرکه سزه تکلیف ایدوب طاقتکزه براغه بلکه مرادی اولدرکه سزی
حدثدن وجنابتدن پاك ایدوب آندن زیرا دین مرتفع اولوب وکناهلریکزه دخی کفارت
اولور ولکن یرید لیطهرکم ولیتم نعمته علیکم ولعلکم تشکرون دخی بو حکملرك
دیلرکه سزلك اوزرکزه نعمتلری تمام قیله کرك اول رخصتیه نعمتدر بیله سزکه رسول علیه
الصلاة والسلامه تشریفا وتکریما سزدن اول امم سالفه یه ویرلان اثقال تکلیفه یی
حق تعالی تخفیف مراد ایدوب سزلك ایچون شریعت مستقیمه یی تسهیل ایلیوب وضیقده
رخصت ویردی اوله که حق تعالینك شکرلك برینه کتوره سز زیاده ثوابلر بوله سز بونلردن صکره
بو ایات اخرده بو قول شریفنده در یا ایها الذین امنوا لا تحرموا طیبات ما احل الله لکم
ولا تعتدوا ان الله لا یحب المعتدین یعنی ای انلرکه ایمان کتوردیلر حق تعالینك حلال
ایتدوکنی تحریم ایدوب جاده شرعدن تجاوز قیله لر وحرام قیله وعکس حلال قیله لر بو آیتك
سبب نزولی بو ایدیکه اصحابدن بر جماعت عثمان بن مظعون اوزره جمع اولدیلر بر بر الله
عهد ومیثاق قیلدیلرکه کندولرن خلقدن چکوب بر خلوت مقامده عزلت ایدوب عبادت
قیله لر ییمکدن وایچمکدن کندولرك قطع ایدوب رهبانلرکبی ریاضت قیله لر حق تعالی
انلری نهی ایدوب بیوردی ای مؤمنلر حق تعالی سزه حلال قیلدوغی نسنه لری سز کندوکزه
حرام قیلمق دیندن الله تعالینك قودوغی نسنه حددن اوته چکمك که الله تعالی حلاله حرام
قیلمق کسنه سومز زیرا حلاله حرام دین وحرامه حلال دین بالاتفاق جمله علمانك قتنده
اول کافر اولور کافرا ولانی خود الله تعالی سومز پس الله تعالی بیورر دیکه شول حلال
نسنه لرکه حق تعالی رزق ایلدی آندن یکز قودوغی الله دن کرچك مؤمن ایسه کز دیمکدر
وسوره اعرافده آیت اخریده بو قول شریفنده درکه قل من حرم زینة الله التی اخرج

لعباده والطيبات من الرزق ايت يا محمد كيم حرام ايلدى طوندن كيوب ستر عورت قلمغى حق تعالى
اولنلباسلرى وقوللرى ايچون يارتدى باخود كيم حرام قلدى آنى يا غنى وسميزنى يمكى حلال ايكن
بزم قلد يعزيدن ديمكدر قل هى للذين امنوا فى الحيوة الدنيا خالصة يوم القيمة كذلك
نفصل الايات لقوم يعلمون ايت يا محمد اول رزق طيبات بو دنيا حياتنده مؤمنلر ايله
كافرلر ارا سنده برابردر اما قيامت كوننده اول خالص مؤمنلره اولور فقد فضل ورحمت
وعزت وكرامت اوليسردر كه كافرلره اصلا اندن نصيب اولميه بز اشبو تحليلى بيان
قيلوردى كه حلال قلدق وآنى حرام قلدق دنياده واخرتده نه اولدوغنى بيلوردى اولبسردر
شول قوم ايچون كه انلرك علمى وار بيلورلر ان الله عظيم الشانكه شريكيم ومثلى وشبيهى
يوقدر ديمكدر بو ايتك سبب نزولى بودر كه مشركلر عريان بيت اللهى طواف ايدرلر ايدى
وآنى يا غنى كندولره حرام قلمشلر ايدى حق تعالى اندن نهى ايدوب بيوردى كه هر نماز
وقتنده ثوابلرك كيوب موضع عورتلرك ستر ايده لر چونكه اصحاب طونلرك كيوب
طواف قيلديلر مشركلر انلره توبيخ ايدوب تعييب قلديلر حق تعالى بو ايت كريمه انزال
ايدوب ذكر اولنان احكام ايله امر ايلدى وسورة طه بو قول شريفنده بيان ايلدى
بيوردى طه نك معناى شريفنده اهل تفسير اختلاف قلمشلردر بو طه حرف متشابهاتدندر
وبعضيلر ديدى كه قسمدر اما مجاهد وحسن وعطا وضحاك بوذ وركيديلر كه معناسى
سن ايچه يا رجل ديمكدر وسعيد بن جبير ديديكه طا حق تعالينك طاهر اسمنك افتتاحيدر
اكا اشارتدر قيلوردكه ابتدا اول وقتكه رسول عليه الصلوة والسلام وحى كلديكده مكه
مكرمه ده اول قدر عبادته دورشوب اجتهاد قلديلر كه مبارك قدم شريفلرى كيجه صباحه
دكين نماز قلمقدن شيشدى حق تعالى بو ايتى اندروب اندن بو تكليفى تخفيف قلدى وبيوردى
ما انزلنا عليك القران لتشقى يعنى يا محمد بو قرانى اندن اوتورى سنك اوزرينه اندرمدك
سن آنك ايله كندو نفسنه زحمت ومشقت ويرهسن لاكن اندن اوتورى اندردك
وعظ ونصيحت اوله انلره كه الله تعالىدن قورقوجيلردر ديمكدر وايت اخرى ده سورة حج
اخرنده بو قول شريفنده بيوردى وما جعل عليكم فى الدين من حرج عند المفسرين معناى
شريفى بو ديمك اولوركه يعنى حق تعالى والله عظيم الشاندركه سزه دين اسلام ايچون اختيار
قيلوب اوردوغى هيچ اوزريكزه حرج قومدى لكن اسلامى واسع قلدى تا هيچ بر
مؤمن بر نسنه ايله مبتلا اولميه بو كناهلردن الا الله تعالى كيروا كا اول كناهدن
خلاص اولمغى نسنه قومشدر كيمنده توبه ايله ومظالم اسنه رد ايتمك ايله كيمنده
قضا ايله وكيمنده انواع كفارت ايله هيچ دين اسلامده بر كناه يوقدركه اندن وآنك
عذابندن بر خلاص ولجى يولى اوليه ودخى ضرورت وقتلرنده رخصتلر قومشدر

انك

انك ايله عمل ايدوب خلاص اوله لر سفرده نمازلرى قصر ايتمك كبى واوروجلرى يمك كبى وصو
بولمسه تيمم قلمق كبى وجماعتلردن غيرى هر يرده نماز قلمق كبى وحالت مخمصه ده ميته
اتى يمك كبى وقيامه قدرتى اولمياناك اوتوركن نمازنى قلمق كبى بو مثللو نسنه لره ديمكدر
بلاده اهل بدعتك نقصانلرى واحوال رديئه كندولره اعلام ايتمكدن مقصود اولدركه
بونلر اول بدعتى اشلرندن وآزكلوب اخلاق ذميمه لرين حميده يه تبديل ايدوب انلكرى
بدعتلره توبه نصوح ايدوب هدايتلرينه سبب اوله حق تعالى جل شانه جمله امت محمده
رضاء كريمنه موافق عملر ميسر قيلوب خاتمه لرينى خير ايله ختم ايليه وبرحمته يا ارحم
الراحمين الاخبار كذلك بو معناى متضمنه طريقنده ذكر اولنان احاديث نبويه دن
برى بودر كه خ م امام بخارى ايله امام مسلم صحيحلرنده روايت اولنمشدر عن انس رض
انه قال جاء رهط انس بن مالك رضى الله تحقيق ديديكه بركون اصحاب رسولدن بش
اون كمسه بر بولك جماعت اولوب بر يره كلديلر الى بيوت ازواج النبى صلى الله
تعالى عليه وسلم يسئلون عن عبادة النبى عليه الصلوة والسلم فلما اخبروا كانهم
تقالوها رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ازواج مطهراتندن حفصه
بنت عمرك اوينه كلوب رسول اكرم عليه الصلوة والسلامك كيجه وكندوز ايدكلرى عبادتلرندن
سؤال ايديلر حضرت حفصه انا مز رضى الله عنها دخى انلره رسول اكرمك كاهى
اوروج طوتوب كاهى صائم اولمازلر ايدى كاهى كيجه قائم اولوب كاهى ازواج مطهره لرى
ايله ابدر ايدى ديو خبر ويردكلرنده بونلر حضرت پيغمبرك عبادتنك قليل عد ايدوب
قالوا فاين نحن من رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قد غفر له ما تقدم من
ذنبه وما تأخر ديديلركه بز رسول الله كبى اولمق نيجه قابلدر كه حق تعالى اكا پيغمبرلك
نعمتنك تمام ايدوب اولنى واخرينى بارلغه مشدر بزدخى زياده عبادته جهد ايتمك كركدر
ديديلر قال احدهم اما انا فاصلى الليل ابدا وقال الاخر وانا اصوم الدهر كله ولا افطر
وقال الاخر وانا اعتزل النساء ولا اتزوج ابدا انلردن برى ديديكه جانم اولدقجه
جمله دهرى صائم اولوب اوروج ايله كچوره يم وبرى دخى ديديكه عمرم اولدقجه
جمله كيجه لرى قيام ايله نماز قلمقدن خالى اولميايم وبرى دخى ديديكه نيجه كه چونكه
اولم تزوج ايتميايم وعورتدن بقين اولميه يم ديو ندا ايلديلر كلرنده فجاء رسول الله صلى
الله عليه وسلم اليهم يعنى رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم حفصه نك
حجره كلديكده حفصه رضى الله عنها دخى بونلرك بويله نذر ايدكلرى خبر ويروب
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم انلره كلدى فقال انتم الذين قلتم كذا وكذا يس رسول
عليه الصلوة والسلم ايدى سز بويله بويله ديو نذر مى ايلديكز اما والله انى لاخشيكم

لله تعالى واتقيكم له ولكني اصوم وافطر واصلي واتزوج النساء اما قسم وعين ايدرم وارقد
شول الهه كه تعالى دن سزدن زياده قورقاريكن بوقدر ولكن بعض ايامده صائم اولورم
وبعضيسنده افطار ايدرم وكاه نماز قيلورم وكاهى اويودرم وكاهى ويويورم وخاتونلر
تزوج ايدرم يعنى بركمسنه نفسى اوزرينه تشديد ووظايف عبادتدن نفسنه تحمل
اولان تحمل ايليه زيرا حالا نفك سبكى كه الله تعالى دن خوفم وتقوايم جمله دن
ايلرو ايكن بو مذكورلرى ايدرم فمن رغب عن سنتي فليس مني بونلر بنم صفتمدر
اعراض ايتمه كز هر كسنه بنم سنتمدن اعراض ايدوب يوز چويره اول بزدن دكلدر يعنى بنم امتمدن
دكلدر اكر اندن توبه قيلدن اولسه قيامت كوننده فرشته لرانى بنم حوضمه كلمكدن منع
ايدوب كرو وبلدر ديمك اولور وزاد في رواية النسائي وقال بعضهم ولا آكل
اللحم وامام نسائى روايتنده بعضيلرى هر كز ات يمم ديوب راندكلرن زياده ايتمشدر
رسول الله عليه الصلوة والسلام بوندن دخى نهى ايدوب ات بن سوورم وبمكلكى دخى سوورم ديو
بيوردبلر خ بخارى ومسلم صحيحنده اخراج اولنمشدر عن عائشة رضي الله عنها
انه صنع رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئا فرخص فيه فتنزه قوم فبلغ ذلك النبي
صلى الله عليه وسلم فخطب فحمد الله تعالى ثم قال ما بال اقوام يتنزهون عن الشيء
الذي اصنعه فوالله اني لاعلمهم بالله واشدهم له خشية حضرت عائشة رضي الله
تعالى عنها عسل ايله وباغ ايله وان ايله رسول عليه الصلوة والسلام مشتهيا بشنه درب
برشيء صنع ايلدى يعنى دوزدوب مبارك اوكلرينه كوردوب قودبلر بر مقدارك
استعمال اندن صكره وبر مقدارك دخى اصحاب صفه يه ترخيص بيوردقلرنده اصحابك
بعض تنزه ايتدكلرينك خبرى رسول عليه الصلوة والسلامه يرشديكه جامع شريفه كلوب
خطبه اوقيوب حق تعالى حضرتلرينه حمد وثنادن صكره استفهام طريقيله اول
قوم ديدبكه سز نيچون حق تعالى نك حلال ايلدكى نسنه دن استعمال ايتمزسز ذات بارى
حقيچون رب العزتى بز انلردن اعلم وخشيتده اشد ولازم انلر بن فعلمى ايقاع وترخيص
ايدوكم شيدن تنزه ايلهيه فضل حاصل اولور ديو بيورمشلردر خ امام بخارى وابو داود
اخراج ايتمشدر عن ابي جحيفة رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم آخى بين
سلمان وابي الدرداء رضي الله تعالى عنهما فزار سلمان ابا الدرداء فرأى ام الدرداء متبذلة
فقال لها ما شأنك فقالت اخوك ابو الدرداء ليس له حاجة في الدنيا ابو جحيفة رضي الله
عنه روايت ايدركه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم سلمان ايله ابو الدرداءى
بربريله قرنداش ايتدى يعنى حق تعالى مؤمنلرى بربريله قرنداش ايلمشدر انما المؤمنون
اخوة ديو بيوردكى انك ايچون رسول عليه الصلوة والسلام اصحابكز بعضى بربرينه قرنداش ايلدى

غرابه

غرابه كسنه لر نوبت ايله كيدرلر ايدى بريسى اوده قالوب اول بريسنك لوازمن كوردر ايدى
وبريسى برندن آخرنده قالدى او مالر ايدى بو معنى ايچون آخرت قرنداشى ديلور مراد
اولان محبت الله ايچون دروار اولوب بربرن زيارت ايليه لر زيرا هر مؤمنك حالنده كوره
قيامتده بربرينه شفاعتى اولسه كركدر بونده نيچه دوستلق ايدرلر ايسه آخرتده
دخى انلر بربرينه محبت ايسه لر كركدر وبربرنده اوب شفاعت ايسه لر كركدر بس
بو خصوص ايچون بركون سلمان رضى الله عنه قرنداشى ابو الدرداء زيارته قصد ايدوب
اوينه واردى اناسنى بيلدس ايچنده كوردكده ايندى سنك شانكده دوشرمى بونك له
اتوايلركه سن زيرا مؤمنك شاننده قرنداشنك هر حالندن صوروب بيلمك تا كه
ممكن اولدوغى مرتبه ضرورتى وار ايسه دفع ايليه ابو الدرداءنك اناسى ايتدى سنك قرنداشدن
ابو الدرداءنك دنيا فانيه ايچون بر حاجتى يوقدر روايت اولنور كه ابو الدرداءنك بو ايله
دارى وار ايمش كه ايچنه كيروب ياتدقده باشدن آياغيسى طشره قالور ايمش عزرائيل
عليه السلام جناب جليل ايله قبض روح ايچون كلدكده بو دارى نيچون بر مقدار دخى واسع
ايلمدك ديدكده ابو الدرداء اولى ايا غيله ديوب بيقمش وديمشكه بر كسنه نك اردنجه سنك
كبي كوزجيسى اوله ايو دخى چوقدر ديمش فجاء ابو الدرداء فصنع له طعاما فقال له
كل فاني صائم فقال ما انا بآكل حتى تأكل فأكل ابو الدرداء اوينه كلدكده قرنداشى سلمان
طعام حاضر ايدوب كوردبلدى بيبيك بن اورجم ديدكده سلمان رضي الله عنه ديدكه
بن يمم تا سن يمينجه ديدكده بيله يديلر فلما كان الليل ذهب ابو الدرداء رضي الله تعالى
عنه يقوم فقال نم فنام ثم ذهب يقوم فقال نم فنام فلما كان من آخر الليل قال
سلمان قم الآن فصليا فقال له سلمان ان لربك عليك حقا وقتا كه اخشام اولدقده
يتسو نمازن قيلوب قرنداشى سلمانه برپايوب استراحته وار دقده كندوسى قالقوب اولمق
ايچون قالدبكده سلمان رضي الله عنه ايندى ابو يا ابا الدرداء اول دخى اويودى بر
مقدار زمان كچدكده ينه قالقدى كه قالقوب ولدا سلمان دخى تكرار ايندى ياتا ويونه اويودى
وقتا كه كيجه نك ايكى بخشى كچدوب بر بخشى قالدقده زيرا بو وقتده استقبال صبحه وادكار
نهاره نشاط وانبساط حاصل اولور وكسب نطافتدن نفس انسانى خلاص قيلور وعبادت
ايچون اعظم اوقات حيات اولدوغى ايچون سلمان رضي الله تعالى عنه ديدبكه قالق امدى تهجدى
نماز قيلمغه وايندى تحقيقا سنك اوزرينه ربكك حقى وار در ادا ايت الصلوة صلوتي صفا بى
قلبله اذا ايلمك كبى اول حق اداء ايلمك سكا لازم در وان لنفسك عليك حقا ودخى سنك
اوزرينه نفسكك حقى وار در يعنى ايچك واويومق كبى زيرا او وجود نسنه حلالدن
صحيح اولمدز بونلر نفسك غذاسيدر اداسى لازمدر وان لاهلك عليك حقا ودخى اهلك

ط اولمسه عبادتك صح

سنك اوزرینه حقلری واردر آنك اداسی سكا لازمدر فأعط كل ذي حق حقه هر
حق صاحبنه حقنی ویرمك كركدر دیدی فأتى النبي صلى الله عليه وسلم فذكر ذلك
له فقال النبي صلى الله عليه وسلم صدق سلمان صباح اولدقده ابو الدرداء رضي الله
عنه رسول اكرم جميل الشيم وشفيع الامم وحبيب المحترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرینه
كلوب قرنداشی سلمان ایله اولان حالكرنی بر بر رسول علیه السلام ذكر ایلدی رسول
اكرم صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلری سلمانی تصدیق ایدوب ایتدی بو خصوصده
كرچك دیدی بو بیوردیلر خس امام بخاری وامام نسائی بو حدیث شریفی صحیحلرندن اخراج
ایتمشلردر عن انس رضي الله عنه دخل رسول الله صلى الله عليه وسلم المسجد فإذا حبل
ممدود بين الساريتين فقال ما هذا الحبل قالوا حبل لزينب انس رضي الله عنه دن روایت
اولندی حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى علیه وسلم مسجد شریفه كیروب كوردیلركه
مسجد شریفك ایكی كوشی اراسنده بر ایب باغلنمش طوردر ایدر اولانلره بو ایب ندر دیو
سؤال ایتدكده دیدیلركه یا رسول الله بو ایب جحش قیزی زینب ام المؤمنین زینب باغلدی
دیو خبر ویردیلر فإذا فترت تعلقت به فقال لا حلوه پس قچنكم عبادته خفت كلدكده
بو ایبه قولتوقلرك كیروب قیامه طورمق ایچون باغلدی دیدیلر پس رسول علیه السلام
نهی ایدوب بو چاغرد كلدردی واصحابه چوزمسن امر ایلدی ليصل احدكم نشاطه فاذا
فتر فليقعد قچن سزدن بریكز فرضا ونفلا نمازده ایكن بدنیكزه ضعف وخفت
كلسه اوتوروك تا اول خفت ونوم نعاس رفع اولوب نشاط كلنجه دك اندن نمازه
شروع ایدك دیو بیوردیلر د ابو داود سننندن روایت اولنمشدر عن انس رضي الله
تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال لا تشددوا على انفسكم انس
رضي الله تعالى عنه روایت ایدركه تحقیقا رسول علیه الصلوة والتسلیم بیوردیلركه اعمال شاقه
نفسكز اوزره تشدید ووظایف تعمیق فيشدد الله عليكم فان قوما شددوا على
انفسهم فشدد عليهم تا كه الله تعالى دخی سزلره اوزریكزه الزام وتحمیل ایتمیه كه بعض
اسلافكز تشدیدلری سبب تشدید الهی اولمشدر فتلك بقاياهم في الصوامع والديار
رهبانية ابتدعوها ما كتبناها عليهم انلردن دخی بقایا قالمشدر نتكیم یهود ونصاری
كنشه ولره تشدید قلوب طاغلرده مغاره لره وكنیسه لره كیروب خلقدن فارغ اولوب
ایدوب اطعمه واشربه وتزوجدن واز كلوب ریاضت ایله نفسلرینه تشدید ایله قالدیلر
الله تعالى دخی انلرك اوزرینه یازوب ولایشده تكلیفی زیاده قیلدی امدی رهبانلر كبی
خلقدن منقطع اولمق واختیار تجرد وترهب ایدوب مغاره لره كیرمك اسلامده جائز
دكلدر زیرا لطف جناب عزت الله بو امتك قالدرمشدر وشرع شریف یولنه تحمیل

حسن

حسن خصائل ایله فائق قلمشدر دیمكدر خم بو حدیث شریفی امام بخاری و مسلم
صحیحلرندن روایت عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم ان هذا الدين يسر ابو هريره رضي الله تعالى عنه دن روایت ایدوب دیدیكه تحقیق
رسول اكرم صلى الله تعالى علیه وسلم بیوردیكه دین اسلام عونی حق جلده وام ایله تسهیل
وتخفیف اوزره مبنی در كمال رحمتندن بزه امر ایلدیكی احكام شرعیه ده رضای شریفی
یسره تعلق ایتمشدر غیری امت سالفه كبی تشدد وزحمت ومشقت بیورمیشدر ولن
يشاد الدين احد الا غلبه وهر كسه دین مبین ده بر كسه كوردشمز یعنی مغلوب اولماز
الا دین هر كسنك اوزرینه غالبدر فسددوا طوغرلك صراط مستقیمه كیدك وعمله
اول محجة بیضایه سالك اولان مقصده نائل ومنزله واصل اولمسلمره مقرردر بفضل الله
تعالى وقاربوا اقتصاد واعتدال هر شیده ممدوح افراط وتفریط ایدوكی كذلك امر
مقرردر خير الامور اوسطها فوا سعيه وابشروا ودخی سزه بشارتدر سویلك
قسا و تلیمك تحقیقا الله تعالى كرمیله وبو امته فراض شرطلری اوزرینه حقوق
الله ومواجبی ایله اقامت ایلدكده اولوری عظیم ثوابلر ویروحی احسانه غرق ایلدر
واستعينوا بالغدوة والله تعالى دن استعانت طلب ایدوب اول نهارده عبادت
تحصیلی اوزره اولوك والروحة وبشيء من الدلجة تا زواله وارنجه یعنی بوندن
مراد اولنان بودركه طاعت اوزره اولوك ثواب تحصیلی ایچون صباحلك اولندن اخرینه
وارنجه دیمكدر وزاد في رواية والقصد القصد تبلغوا وبر روایتده بو زیاده قلنمشدر
وسط اموری تحقیق ایلدوب اكا قصد ایتمكدر زیرا جمیع جوانبك نسبتی اكادر سالك
اولان مقصده نائل اولوب درجات عالیه یه واصل اولمسی مقرردر بفضل الله تع
وكرمه رطب حب بو حدیث شریفی بزار وطبرانی وابن حبان اخراج اولنمشدر
عن ابن عباس رضي الله تعالى عنه انه قال قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ان
الله يحب ان تؤتى رخصه كما يحب ان تؤتى عزائمه بو حدیث شریفی عبد الله بن عباس
رضي الله تعالى عنهما روایت ایدوب دیدیكه تحقیق رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
بیوردیلركه تحقیقا الله تعالى قوللرك كندولره رخصت ویردكلری سور بونلردن مراد
شرع شریفده مباح اولنلردر ورخص شافعی قتنده فعلی واجب ولان اقسامدر
جمله دن بری مضطر ایچون اكل میته در وخوف هلاكدن وعطش وجوعدن قطعدر
وسفرده قصر صلوتدن مندوب ولاندر نتكم بوندن مراد مطلوبات واجبه در
زیرا حق تعالینك رخصلری واحددر پس وضو محلنده تیممك اولی كلدر وسلام
كبی مباح اولان نسنه در وایكی نهاسنه صو بولنه وعجز برده تیمم ایله ترك اولندر

حد ز طط خز بوحديث شريفي امام احمد بن حنبل و بزار و طبرانی في المعجم والاوسط
وابن خزيمة سننلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما ان النبي
صلى الله تعالى عليه وسلم ان الله تبارك وتعالى يحب ان تؤتى رخصه كما يكره ان
تؤتى معصيته وفي رواية لابن خزيمة كما يحب ان تترك معصيته بوحديث شريفي
عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت
ايدوب ديديكه تحقيقا رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیكه حضرت حق جل وعلا بو مندر
مرخص اولدقلری شيلرك اشلدكلرينی سورتنه كيم قوللرينك اشلدكلری كناهلری كريه
كوردكی كبی ابن خزيمه روايتنده نته كيم حق تعالی قوللرينك كناهی ترك ايندوكن
سودكی كبی ومعتبر شرع شريف عزيمتلری اشلدكلرينی سودكی كبی ديمك اولور طط ك
بوحديث شريفي طبرانی كبيرندن واوسطندن اخراج اولنمشدر عن ابي الدرداء وواثلة
ابن الاسقع وابي امامة وانس رضي الله تعالى عنهم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال ان الله يحب ان تقبل رخصه كما يحب العبد مغفرة ربه بوحديث شريفي ابي الدرداء
وواثلة بن اسقع وابو امامة وانس بن ملك رضي الله تعالى عنهم اجمعين متفق اولان راويلر
روايت ايدوب بيورديلركه تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردیكه عبد
عقابيله عبكا اوزرينه ستری حضرت الله سودیس امدكی رخص بعض محلده لايق كلدر
خصوصا شول عالمده كه افتدا اولنور خم امام بخاري ومسلم صحيحيندن روايت اولنمشدر
عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله تعالى عنهما انه قال اخبر رسول الله عليه الصلوة
والسلام مفعول ايچون بنادر يعنی هركشی عند الخير مستحود الفعلدر نجن كيم ابی امتحان
واختبار ايده سن حالنی بكمنوب اكا بلدورمه سن بوحديث شريفي عبد الله بن عمرو بن العاص
رضي الله تعالى عنهما روايت ايدرلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم خبر ويردی ديديكه
انی اقول والله لاصومن النهار ولاقومن الليل ما عشت فقال النبي صلى الله
تعالى عليه وسلم انت الذي تقول ذلك رسول عليه الصلوة والسلام عمرو بن عاصه بيوردیلركه
اولاجونده اولدوغجه صوم نهار وقيام ليلدن اولمم بوسنی بويله ديد ديكلرينی
فقلت له بابي وامي قد قلت يا رسول الله قال فانك لا تستطيع ذلك بن ايتدم انام
بابام سكا فدا اولسون يا رسول الله تحقيق ول سوزی بن سويلدم وبن يمين ايتدم
ديدكده سلطان انبيا بكا ديديكه سن اوله استطاعت بوقدر فصم وافطر ونم
وقم بيوردیلركه كاهی صائم اول كاهی افطار ايله كاهی نائم اول كاهی قائم اول بو ديديلر
يس امدكی بر كسنه نفسنی اوزرينه تشديد ووظايف عباد اللهدن نفسنه ثقيل اوله
تحمل ايليه تحقيقا خلايقك سببی كه الله تعالی دن خوفده وتقوی ده جمله ايلرو ايكن

بعض ايامده صائم وبعض ايامده افطار ايدر ايدی وكاه قائم اولوب نماز قيلور ايدی وكاه
ابور ايدی وصم من الشهر ثلثة ايام فان الحسنة بعشر امثالها وهر آيده اوچ كون صائم
اول حق تعالی بر حسنه مقابله سنده اون حسنه اعطا ايدر وذلك مثل صيام
الدهر يس امدی بويله اولورسك صائم الدهر اولمش كبی اولورسن مقصود ايام البيض
در كه هر آيك اون اوچی واون دوردی واون بشنجی كونيدر بر كسنه بو كونلرده صائم
اولسه وبقيه شهورده افطار ايلسه اول كشی فضيلتده دهری صائم وضيافة
الله ايله مفطردر وبيض تسميه سبب بودر كه حضرت آدم نبی عليه السلام بر بوزينه هبوط
ايتدكده جلدی سياه اولمش ايدی ذكر اولندی منوال اوزره امر حق ايله صائم اولدی
اولكی كونده ثلث ثانيسی واوچنجی كونده بقيه بدنی بيضه بيضا ودريكا كبی مبيض
اولمشدر بوطريق خاصی تعليم بيوردقلر قلت انی اطيق افضل من ذلك قال فصم يوما
وافطر يومين قلت انی اطيق افضل من ذلك قال فصم يوما وافطر يوما بن ديديمكه
يا رسول الله بنده بوندن افضل طاقت واردر رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیكه بر كون
صائم اول ايكی كون افطار ايله بن ديديم يا رسول الله بنده بوندن افضل طاقت واردر بيوردیكه
بر كون صائم اول بر كون افطار ايله بو اول صيامدر كه بر صائم اولوب بر كون اولموق
فذلك صيام داود عليه السلام وهو افضل الصيام وفي رواية اعدل الصيام قلت فاني
اطيق افضل من ذلك صوم داود عليه السلامدر كه اعدل صياملدر بر روايتده افضل صيامدر
زيرا بر كون طوتوب بر كون طوتمقده مشقت كثيره اولدوغندن صوم دهردن اشددر
نفس سركش بر كون مصادف قبلوب وبر كون مفارقت قلدوغندن زياده زحمت چكدی
ايچون حضرت خالقه زياده محبوب اولان صيامدر ديو بيورديلر وعبد الله بن عمرو بن عاص
بنده بوندن افضل طاقت وار ديجك فقال رسول الله عليه الصلوة والسلام لا افضل من ذلك
يس رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ايدی بوندن افضل صوم يوقدر ديو بيوردی وزاد
في رواية فان لجسدك عليك حقا وان لزوجك عليك حقا وان لزورك عليك حقا
وعبد الله بن عمرو رضي الله عنه زياده روايت ايتمشدر بونص ايله فعل محذوفه ايچون
مصدردر حق حقا ديمكدر يعنی معناى شريفی جسدك سنك اوزرينه حق واردر
كفايت مقداری يمك وايچمك واستراحت ايچون اويومق كبی وخاتونك دخی
حقلری واردر انك اداسی سنك اوزرينه لازمدر وسنك زيارتنه كلن اخوانك
دخی حقلری واردر وغايت ايدوب ضيافتلرنده قصور التبوب اداى حق ايده سن قونوق
ايچون زيرا حق تعالی هر حق صاحبنه حقنی تعيين ايدوب نصيبك بلدرمشدر يس
امدی هر كسك حقنی صاحبنه ويرمك كركدر ديمكدر وفي رواية اخرى الم اخبر انك

تصوم الدهر وتقرأ القرآن كل ليلة فقلت بلى يا نبي الله واني لم اُرد بذلك الا الخير
ويرد وايت اخرىده رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه شول نسنه دن بكا
ابلغ اولوب خبر ويره يم سنى ديدك جونكه اولدقجه اوروج طوتوب هر كيجه قرآن عظيم
قرائت ايدر يم سن ديديكلرنده عبدالله بن عمرو رضي الله تعالى عنهما ايتدي بلى يا رسول
الله بن ديديم اول ميل ايلدكدن مرادم خير و ثواب بو عبادتلر ايله جوق اولمق ايجوندر
ديمكدر وفيها دخي بو روايتده وارددر عبدالله بن عمرو رضي الله تعالى عنهما قال واقرأ
القرآن في كل شهر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه هر كيجه قرآن
عظيمي على التمام قرائته قدرتك يوقدر هر آيده بر كره تماما قرائت قرآن ايله ديو بيوردي
قال قلت يا نبي الله انا اطيق افضل من ذلك قال فاقرأه في سبع لا تزد على ذلك راوي
رضي الله تعالى عنه ديديكه بن ديديم يا نبي الله بنده دخي افضلنه طاقت وارددر ديديكده
رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیلر هفته ده بر كره تماما قرآن ايله بونك اوزرينه
زياده ايلمه ديو بيوردي وعبدالله رضي الله تعالى عنه ديديكه قال فشددت فشدد
علي وقال لي النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انك لا تدري لعلك يطول بك عمرك
بر كيسه نفسي اوزرينه تشديد و وظايف عباداتدن ثقيل ولا يتحمل ايلمه يه كه
اختيارلغنده طارلق اولميه نتكيم رسول عليه الصلوة والسلام راوي عبدالله بن عمرو يه ايدي
بنم ايجون بكا ديديكه اول سنك عمرك اوزون و قيصه اولاجغي بلمزسن اكر عمرك اوزون
اولورسه سكا ضعيفلك عارض اولدقده اوزرينه مشقت ويلمقدن اوتوري
دنيه اعتدال اوزره اولوب حددن متجاوز اولميه سن ديمكدر قال فصرت الى الذي
قال لي النبي صلى الله تعالى عليه وسلم فلما كبرت ديديكه عمرك اوزون اولوب يتمش
سكسان ياشنه ايرشورك نتكيم رسول عليه الصلوة والسلام بكا بيوردیلركه وقتاكه
بيوك اولوب پير و اختيار اولدسن وددت اني كنت قبلت رخصة النبي صلى الله
عليه وسلم رسول اكرم عليه الصلوة والسلام بيوردقلري رخص جمع رخصتدركه
اموره تسهيلدر قصر كبي زيرا سفرده فطر و سائر عبادات متعلق نسنه لردر كه
اخر عمرنده هر كيسه يه عجز و فتور كلدكده مشقت و زحمت اولمقدن اوتوري قبول
ايدوب سويدم لكن شول شرط ايله كه همان رخصت فرضدر ديو بونيندن عزيمت
ايله ترك ايتميه و الا كناهكار اولور وزاد في رواية لا صام من صام الابد ثلاثا ومما
مسلم روايتنده بوندن زياده ايتمشدر بو دعاء عليه در ويا خود اخبار در شول
شيدن كه فعلندن منفعت يوقدر كويا كه اول كشي صائم اولمشدر زيرا كثرت صوم معتاد
اولمغله مشقت و زحمت چكمز اولور حال بو كه حصول زياده ثواب نفسنه شدت

اتعابده

اتعابده در ويا خود مراد بيرام كونلري و ايام التشريق كذلك بو كونلرده دخي اوروج صحيح
اولمديغندن اول آفتاب فلك نبوت و اول سلطان سرير رسالت بو كونلرده صوم نهي
ايتمشدر ممنوعدر و حرامدر زيرا منعقد اولمديغي بلا كلامدر وزاد في رواية وكان يقرأ
على بعض اهله السبع من القرآن بالنهار والذي يقرأه يعرضه من الليل ليكون اخف
عليه بالليل و بر روايتده زياده قلمشدر عادتلرنده بعض اهل بصيرت قرآني يدي كونده
ختم ايدرلر ايدي نهارده يعني هفته ده بر كره اولور كه ابتداسي و انتهاسي جمعه يه مصادف
اولدقده نته كيم اصحاب كرامدن بر جماعت حضرت عثمان و زيد بن ثابت و ابن مسعود و ابي
ابن كعب رضي الله تعالى عنهم بو يله ايدرلر ايدي و دخي مستحبدر قرآن عظيمي جمعه ده واقع
اولدقده نهار اولنده ويا نهارك آخرنده ختم ايلمك و انجلين سنندندر قرآني كيجه ايله
اوقومق زيرا كيجه عبادتنده صفاي خاطر و فراغ بال بولنور پس امدي تحقيقا قرآن عظيم
قرائتي ايجون كيجه ده قائم اولمق صدرا ولده امر مشهور ايدي صدر اول ايله مراد قرن اولدر كه
خير القرون در اعني رسول اكرم و اصحاب كرام اولدقلري قرندر صدر ايله تسميه اولندي
جميع قرونه افضليته توقف و صدارتي اولديغندن اوتوري حسن بن علي رضي الله تعالى
عنهما قرآن عظيمي الثاني كيجه نك اولنده اوقور ايدي و حسين بن علي رضي الله تعالى عنهما
كيجه نك آخرنده اوقور ايدي زيرا مستحبدر قرآن عظيم ختمي قشده واقع اولدقجه كيجه نك
اولنده اولمق واذا اراد ان يتقوى افطر اياما واحصى وصام مثلهن يعني بيدك
قوي اولوب عجز و فتور لق ظهور ايتمه دن ديلرسك بعض ايامده افطار ايدوب
و بعضيسنده افطار مثلي مقداري صائم اولوب و اول بوندن مراد صوم داود عليه السلامدركه
بر كون طوتوب بر كون طوتمقدر وكراهية ان يترك شيئا فارق النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم عبدالله بن عمرو رضي الله تعالى عنهما اوزرينه سپارش ايتدوكي نسنه لري
ترك ايتمسندن كراهت واردر وفي رواية اخرى ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
قال ان احب الصيام صيام داود عليه السلام واحب الصلوة صلوة داود عليه السلام
روايت اخرى ده كلديكه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه تحقيقا حضرت
خالقه زياده محبوب اولان صيام داود عليه السلامدر و نافله نمازلرده حضرت حقه
زياده محبوب اولان داود عليه السلامك نمازيدر كان ينام نصف الليل ويقوم ثلثه
وينام سدسه مقتضاي فحواي جعل لكم الليل سكنا لتسكنوا فيه قول شريفي اوزره
نصف ليله دكين خواب فراغته و نيام فراغته و آرام ايتمش و اول نصفت انكيجه ده قالقوب
قائم اولور ايمش زيرا كه اول وقت عبادت ايجوندر و قالان عظم جزويدر و سدس آخرنده
نفسنه في الجمله حضور و استراحت ايجون اويورلر ايمش زيرا استقبال صبحه واركان

نهارده نشاط وانبساط حاصل اولور وكسب بطالتدن نفس انسانى خلاص قيلور
بو جهتدن قيام كل ليل مكروهدر وكان يصوم يوما ويفطر يوما بر كون طوتوب بر كون
طوتمقده مشقت كثيره اولدوغندن صوم دهردن افضلدر زيرا نفس بر كش مالوفه
نر مصادفه قيلور وبر كون مفارقت قيلديغندن زياده زحمت چكر اننك ايچون نافله
صباملرده بوندن افضل صيام يوقدر ديو بيوردبلر ٢ اقوال الفقهاء كذلك بو معناى
متضمنه اولان اقوال فقها كثيره در جمله دن بريسى فى تنية الاخيار لا يجوز الرياضة
بتقليل الاكل حتى يضعف عن اداء الفرائض شرح مختارا ولان اختيار صاحبى ديديكه
اداء فرائضه قدرت اولميه جق مرتبه تقليل غذا ايله رياضتك عدم جوازنه ترك
عبادته نقصنه اولمسى جائزدكلدر زيرا ناسك خير جهتدن زياده لكن بنده اعتدالده
اولاندر يعنى حددن متجاوز اولميوب وما عدا اولميانه را فراط وتفريط مذموم
ايدوكى مقرردر قال عليه الصلوة والسلام ان نفسك مطيتك فارفق بها وليس
من الرفق ان تجيعها وتذيبها رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امتنه خطابا ديدكه
نفسكز مطيه كزدر رفق ايدك آجلق ايله اريدوب تقليل ولاغى تحميل ايلمك رفق دكلدر
بس امك عملده وعملده اعتدالى تحرى وطلب ايدك ولان ترك العبادة لا يجوز زيراكه اول
آجلق ايله عبادت ترك اولنماسى جائز دكلدر فكذا ما يفضى اليه كره وبو مذكور كبيدر اولور
كمسنه بلسه كه رياضت تمك ايله اداء فرائض ايچون اكا ضعف عارض اولوردر رياضت
ايتمك جائز اولماز مكروهدر وقال فيه ايضا الكسب انواع فرض وهو الكسب
بقدر الكفاية لنفسه وعياله وقضاء ديونه كرو بو منوالكبى ايدن صاحب الاختيار
ديديكه كسبك انواعى واردر بعضيسى فرضدر زيرا كسب حقنده نبى عليه الصلوة والسلامدن
طلب الكسب على كل مسلم فريضة حديث شريفى واردر اولمشدر انبياء عظام صلوات
الله على نبينا وعليهم اجمعين اكتساب ايدرلر ايدى وفرضدر ولان كسب نفسى ايچون ودخى
عيالى ايچون ودينى قضا ايتمك ايچون ايدوجك مقدارى كسبدر ثم قال ان ترك الاكتساب
بعد ذلك وسعه واختيار صاحبى بوندن صكره بنه ديديكه تحقيقا بركسه كسبده
زياده وسعت تحصيل ايدوب اول فرضدر اولان كسبه احتياجى اولمديغندن صكره
كسبى جائزدر قال وان كسب ما يدخره لنفسه وعياله فهو فى وسعه واختيار صاحب
ديديكه بركسنه صنعت اوكرنوب شملك كندو نفسى ايچون واهل عياله اول رزق
ايله وسعت حاصل اولجق قدر اشلين جائزدر نتكيم انبياء عظام صلوات الله على نبينا
وعليهم اجمعين اكتساب ايدرلر ايدى حضرت آدم عليه السلام زراعت ايدرلر ايدى حضرت
نوح نجار ايدى وحضرت ابراهيم عليه السلام بزاز ايدى وحضرت داود عليه السلام زنبيل اشلر

ايدى

ايدى وحضرت سليمن عليه السلام خرما لغندن زنبيل اشلر ايدى وحضرت زكريا عليه السلام
نجار ايدى وابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه بزاز ايدى وعمر الفاروق رضى الله تعالى عنه
سختيان اشلر ايدى وحضرت عثمان رضى الله تعالى عنه تجارت ايدر ايدى وحضرت على بن ابى طالب
تعالى عنه بر قاچ دفعه نفسنى اجاره يه ويردوكى محققدر وكذلك اهل عيالنه قوت اولمق
ايچون قرق كونلك ويا خود بر يللق زواده جمع ايتمك دخى صحيحدر تا كه عبادتده خاطرينه
بر تشويش كلميه فقد صح ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ادخر قوت عياله سنة
خالى بوكه صحيح ولدى بر يللق ذخيره تدارك ايتمك زيرا عليه الصلوة والسلام حضرتلرى اهل
عيالنه قوتلرى ايچون بر يللق زواده جمع ايدوب باقى قالانك فقرايه تصدق ايدرلر ايدى
ومستحب وهو الزيادة على ذلك ليواسى به فقيرا وكسبك بعضيسى مستحبدر اولان
قدر كفايه مقدارى اوزرينه ارزياد اولانيدا اول مقدار زياده فقره معاونت وياردم
ايچون صدقه واحسان ايلمك مستحبدر او يجازى به قريبا ويا خود اقرباسينه صله
رحم ايلمك ايچون وخصملرينه معاونت ايچون اولان زياده سعى قدر كفايه دن زياده
بونلر ايچون كسب ايلمك مستحبدر فانه افضل من التخلى لنفل العبادة لان منفعة
النفل تخصه ومنفعة الكسب له ولغيره بس امدى تحقيقا بونلر ايچون زياده كسب ايتمك
ذكر اولنديغى منوال اوزره دخى اول كسبدن زياده سن فقرايه تصدق ايلمك انك رياسز
وسمعه سز خلوتده نافله نماز قلمسندن افضلدر زيرا كه اول قيلديغى نافله نمازك ثوابى
يالكز كندوسنه عائد اولور اما شول عامل كه كار مستفادده خالص الفؤاد اوله
وعملده غل وغشدن اجتناب ايليه تا كه اول قزاندوغى حلال كسب بكى چشمه زلال
كندو نفسنه زياده اولانى صدقه ونفقيه محتاج اهل عيال واقربا تعلقنه كلشن
احساننه معطر قيلدقدن صكره فضله قلانى سائر فقراى محتاجيندن دفع ضرر ايتمك
افضلدر ونيچه درجات عاليه يه اول تصدق سببيله نائل اولمق مقرردر زيرا
اول كسبك نفعى كيم غيرى يه اولدوغى ايچون نافله عبادتدن افضلدر نتكيم حديث شريفده
وارد اولمشدر قال النبى عليه الصلوة والسلام خير الناس من ينفع الناس انتهى حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه ناسك افضلى ناسه مواسات واحسان ايدندر
ومال وجاه وعلمنه حصه مند ايليندر زيرا حضرت حقه سوكلو خفنا ولان تصدق قدر ناسه خير
ومنفعت وفائده قيلاندر صاحب اختيارك كلامى بو راده تمام اولدى وقال فى
التاتارخانية يكره ان يجتمع قوم فيعتزلون فى موضع ويمتنعون عن الطيبات
يتعبدون الله فيه ويفرغون انفسهم لذلك وصاحب تاتارخانيه ديديكه بر جماعت
خلقدن اعتزال وطيباتدن امتناع ايدوب بر موضعده عبادته اشتغاللرى مكروهدر

زیرا کناسك یازه‌مز اولانی منفرد اولوب رأی عمل ایله عجب و غرور و ریا و سمعه ایلدی
وَكَسْبُ الْحَلَالِ وَلُزُومُ الْجُمُعَةِ وَالْجَمَاعَاتِ فِي الْأَمْصَارِ أَحَبُّ و استحباب امصارده ملازمت
جمعه و جماعات و حلالدن کسبه چالشمقدر و رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك
اصحابندن صادر اولانه موافقدن صکره سلف صالحینك طریقنه ملازمت ایتمکدر
انلر اصحاب کرامدن علم اخذ ایتمشدر و الزم بونلره اقتدا لازمدر بونلرك خلوص محبتی ایله
جمال با کمال رسول رب العالمینه باقدقلری و منظور نظر حبیب الله اولدقلری و مهاجرین
کبی ترك وطان ایلدکلری و اوردغزوانده و سائر افعال و افعالده جان قربن و اموالن
مانلرن حضرتدن دریغ ایتمیوب فدالر بهم بونا و امتاد بك کلرندن غیری هیچ عملری اولمسه
انلرك بو عملری کونیلك طاعتندن افضلدر انتهی تاتارخانیه صاحبنك کلامی بوراده تمام
اولدی فَإِنْ قُلْتَ يُعَارِضُ مَا ذَكَرْتَ بونلردن یعنی ذکر اولنان آیات و حدیث شریفلرك
فضیلت و دلالتی بودر که هر عبادتده اقتصاد و اعتدال ممدوح اولوب و فرائضه قدر
اولمغی مرتبه غذا ایله ریاضتك عدم جوازندر مَا نُقِلَ مِنَ السَّلَفِ مِنْ شِدَّةِ الرِّيَاضَاتِ
وَكَثْرَةِ الْمُجَاهَدَاتِ وَالِاجْتِهَادِ فِي الْعِبَادَاتِ كَصِيَامِ الدَّهْرِ وَالْوِصَالِ وَالْقِيَامِ فِي
كُلِّ اللَّيَالِي وَالِاجْتِنَابِ عَنِ الْمُشْتَهَيَاتِ وَالطَّيِّبَاتِ وَالْخَتْمِ فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ یعنی
و بو ذکر اولنان سلفدن منقول اولنان ییل اوروج طوتمق و کیجه‌یه واصل ایدوب
برقاچ کون افطار ایتمك و هر کیجه صباحه دکین نافله نمازه قائم اولمق و حلالدن اشتهاسی
اولان طعامدن اجتناب ایدوب تناول ایتمك و هر کون کلام الهی بر کره و یاخود ایکی کره
بلکه هر کون نیجه ختم ایتمك کبی موجبه شدت ریاضات و کثرت مجاهداتدر قُلْتُ أَوَّلًا
لَا مُعَارَضَةَ بَيْنَ الْوَحْيِ وَغَيْرِهِ حَتَّى تَحْتَاجَ إِلَى الْجَوَابِ فَعَلَيْكَ الْأَخْذُ بِمَا ثَبَتَ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ
اولا اسنده صحیحه‌سی تسلیم اولندقدن صکره مدلول کتاب و وحی ایله و رسول علیه الصلوة
والسلامك کلامی ایله و غیری ناسك کلامی ایله معارض عدا اولنمغه قوانین اصول اوزره
مجادلدرتا جوابه محتاج اولنمه اوج وجه ایله جواب و یرلوب ولکن مدلول کتاب الله
و نبی علیه الصلوة والسلام فعلیله و یا قولیله ثابت اولانی المق و بونلر ایله عمل ایتمك سنك
اوزرینه اولسون وَثَانِيًا أَنَّا نَمْنَعُ صِحَّةَ الرِّوَايَةِ عَنْهُمْ إِذْ لَمْ يَقَعْ عَنْهَا بَحْثٌ وَتَفْتِيشٌ
بَلْ أَكْثَرُهَا خَالٍ عَنْ سَنَدٍ ایکنجیسی مذکور روایتلرك صحتنی بز منع ایدرز زیرا طرق
اهلی اهل سنت و جماعت عندنده بحث و تفتیشی ترك ایلمك شو شیدنکه سنت رسول
الله ایله مشروع اولدی یعنی رسول اکرمدن حدیث ایله متعین اولدی سنك واضح و منتج
مستقیم اولدقدن صکره بعدما وضع سندن و استقامتن مبتناسی ایله اخذ
غیر صحیحه‌دن احتراز ایله زیرا که صحیح اولمیوب موضوع اوله اعتبار یوقدر

بلکه

بلکه بو حال اول سلفدن منقولدر بخلاف الکتاب والاخبار النبویة فلا مساواة فی
النقل فکیف یتصور التعارض زیرا کتاب و سنت شریفنك حکمنه موافق اولمیوب
خلافنه ملابس اولان روایتلره برابر عدا اولنماز ایکن نه تصور ایله صحتی معلوم
اولمین ایله صحتی تواتر ثابت اولان اخبار نبویه ایله معارض عدا اولنمه وثالثها ان
المنع عن التشدید فی العبادة معلل بعلتین اوچنجیسی تشدید عبادتك بوینه دلیلی
ایکی علتی اولدوغنده لیتیه هی الافضاء الی هلاك النفس ولکی دلیلی برهان ایله استدلال
تشدید ریاضله نفسك هلاکنه مؤدی اولدوغی شول وجه ایله درکه کیجه ایله کوندز
انشك توتونی اولدوغنه دلیلدر و کوندزن کوریبن توتونك انشی اولدوغنه دلیل او
کبی بو ریاضت دخی بونك کبی اضاعت نفوسه مؤدی اولدوغنه دلیلدر او اضاعة
الحق الواجب للغیر یاخود اول تشدید ریاضت سببیله اکا نفقتسی واجب اولانك
حقنی ضایع ایتمك ایله واجبك ترکنه مؤدی اولور او ترك العبادة یاخود کیجه صباحه
دکین نافله عبادته قائم اولورکندویه بو تشدیددن کسل و اویقو غالب اولمغله صباح
فرضنك ترکنه مؤدی اولور او ترك مداومتها و یاخود اول نافله عبادتلره ابتدا ایدرهم
زیاده تشدید ایتمك سببی ایله اتمامندن اول مداومتك ترکنه مؤدی اولور بولیسه
اکا غالب اولدیغندن آخر کسب کندو نفسنه و عیالنه کفایت مقداری فرض ایکن
بو تشدیددن بونلرك ترکنه مؤدی اولور و آیتیة یعنی دلیلی منسوبدر کتاب الله تعالی
و سنت رسول اللهك استدلالنه هی ان نبینا صلی الله تعالی علیه وسلم ارسل رحمة
للعالمین ومؤید من عند الله تعالی فیقوی علی ما لا یقوی علیه آحاد الامة شول
دلیل نقلیدر که کتاب کریم و فرقان عظیمدن مأخوذدر و دخی حدیث نبویدن مأخوذدر
تحقیقا نبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم عالمینه رحمت ایچون ارسال اولنمشدر بزم ایچون
حق تعالی عباداتدن و طاعاتدن سهولتك کوردی تشدیدی خارج امتدن برکسنه‌نك
اوزرینه کوچ قومدی یعنی حق تعالینك بزه بو احسانی اته سی پیغمبریمز محمد مصطفی علیه الصلوة
والسلامك سببیله درکه اول حضرتك حجج واضحه و براهین ساطعه و قاطعه ایله بعث
و ارسال ایلدی دنیا و آخرتده صلاح حمزه سبب و باعث اولانی بیان ایدوب بلدردی دیمکدر
وَأَنَّهُ أَخْشَى النَّاسِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَتْقَاهُمْ وَأَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ تَعَالَى وَلَا يُتَصَوَّرُ مِنْهُ الْبُخْلُ
وَتَرْكُ النُّصْحِ وَلَا التَّوَانِي وَالتَّكَاسُلُ فِي الدِّينِ تحقیقا نبی علیه الصلوة والسلام حق جل و علا
خوفندن و تقواده جمله‌دن اخشای الناس ایکن امته تبلیغی لازم اولاندن تکاسل و ترك نصح
ایتمز لایکه وار دینده براحه بر شیء کتم ایتمیوب و لانك بیانی ایدرلر ایدی فَلَوْ كَانَ فِي
الْعِبَادَةِ وَالتَّقَرُّبِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى طَرِيقٌ أَفْضَلُ وَأَنْفَعُ مِنْ غَيْرِهِمَا مِمَّا هُوَ فِيهِ لَفَعَلَهُ أَوْ بَيَّنَهُ

ط ول الجهل في ام

وحث علیه ودلیللری مذکوردر بونک منع تشدید مز بوزده خاصیتی اولدقلرنده محل خفا
دکلدر وحضرت حقه عبادت ایله درجات عالیه حاصل اتمکه افضل طریق وفائده لی بو
طریقدر که حضرت رسول اکرمک امتنه تعلیم بیوردقلری قول ایله ویا فعل ایله عمل
ایتدکلری طریقدر زیرا رسول علیه السلامک هدایتنک فوقنده بر اخر هدایت یوقدر سنت
غراسنده واقع اولان عمل قلیل هر نقدر از اولورسه منفعت بوندن کثرت اوزره در بلکه
جمله سی نفع وفائده در فتحرر قطعا ان ما هو علیه سنک اوزرینه بوندن قطعا بر غیری
شک اولمسنه که خیر الامور اوسطها فحواسنجه هر شیده اقتصاد واعتدال افضل
افضل اولدغنه وانفع واقرب الی معرفة الله تعالی ورضاه من کل ما عداه بوندن اول
سلفک روایتلرندن بر انفع منفعت بوندن فائده لی والله تعالینک رضاسنه یقیندر
بوندن غیری هر کسک حقنی حق صاحبنه ویرمکه دخی اساندر فتحمل ما روی عنهم بر نقل
اولنان اوزره تحمل ایتدکلری سلفک تشدید وریاضتلری علی انهم انما فعلوا ذلک
التشدید ایاما مداواة لامراض القلوب سلف صالحینک امر عبادتده تشدیدلری اوزرینه
شرع الزام ایتدوکی اشیاء ترک سز امراض قلوبه دوا ایچوندر او لکون العبادة عادة لهم
وطبعا کالغذاء للصحیح فیتلذذون بها بلا اضاعة حق ولا مداومة ولا اعتقاد انه
افضل مما کان علیه افضل البشر او قالدیا خود کثرت عبادت کندولرینه طبیعت ثانیه
اولوب صحتده صاغ اولانلر ریاضتدن حظ ایتدکی هیچ برکسه نک حقنی ضایع ایتمک
سوزک وعبادته ملازمتدن کسل ایله نوم غالب اولمق سوزک رضالری اوزره طبیعتلری
اولمش ایدی بو خسه لسان نبوتده مسموع اولمق عمله یا خود خاشا افضل اعمالدر
افضل اولمق اعتقاد ایله دکلدر واما نبینا صلی الله تعالی علیه وسلم فقد بلغ الدرجة
من الکمال واما بیغمبریز علیه الصلوة والسلام درجات عالی اوزره کماله ایرشمش ایکن طبعا
عبادتده تشدید ایتمکلری وهی ان لا یمنع عن توجه القلب اول ماه فلک سیادت وافتاب
آسمان رسالتک تحقیقا قلبی منوری حق تعالیه توجهدن انی هیچ برنسنه منع ایتمز ایدی
ظاهرا وباطنا یعنی هر نیه اشتغال اولنسه لر قلبلری الله تعالینک ذکرینه مانع دکل ایدی
لا التکلم مع الخلق ولا الاکل ولا الشرب ولا النوم ولا ملامسة النساء ویکون الخلوة
والعزلة سواء بو سلطان انبیاده بو ایکی حالتک خصلتلری بر ایدی یعنی جمیع حرکات
وسکناتده قلب شریفلری بر حالت اوزره برابر ایدی ایله تکلم ایتدکلرنده ودخی طعام
ودخی صو ایچدکلرنده ودخی خواب وراحته وارد قلرنده چشم مازاغ البصرلری اویقو
ایکن قلب شریفلری ویومز ایدی ودخی ازواج مطهراتلری ایله مکالمه ایتدکلرنده ونساء
ایله عشرتده اولدقلریله یا لکز خلوتده اولدقلری هب برابر ایدی بو مذکورات ولانلر

مشغول

مشغول ایکن دائما قلب شریفلری الله تعالینک ذکری اوزره اولمقدن برآن خالی دکل
ایدی ومجموع امور واحوالاتده قلب شریفی قرآن عظیم الشانک دلالتیله دوکی شیء اوزره
ایدی نیجه اولمسون که اکمل رسل وافضل هادیان سبل بیت
محمد نوییدر نور جلائل ؛ ضیا سیهدر آنک حسن شمائل ؛ آنک شاننده کولمز فضائل
نیجه ابله محتوی اولماز مشاعل ؛ دکل ذات شریفی وصفه حاجت ؛ کوکز نور رخ خورشیده دلائل
خطا مدح ایله براد شاکی ؛ نیجه اولمز بسندیده خصائل ؛ فاقتصاده علیه الصلوة
والسلام علی بعض العبادات الظاهرة لکونها افضل له ولا منه رسول علیه السلامک
بعض عباداتی ظاهرده اقتصاد اوزره اولدقلری افضل اولدوغی ایکا وامتدن خاص
وعامه اتده ضیق وشدت اولمسون دیو امورده بنده امته تعلیم ایچوندر وتلذذه
علیه الصلوة والسلام دائم لا یختص بالعبادة الظاهرة ورسول علیه الصلوة والسلامک
عبادت ظاهره دن قلبلری لذت وحظ ایتملری دائم ایدی سائر ناسه مخصوص اولدوغی
کبی دکل ایدی غیر ناسک حضور قلبی اولدوغی وقت ایتدکلری کبی دکل ایدی نتکیم مشایخدن
نیجه کمسه لر کمال درجه عالیه دن بو درجه یه ایرشمکه راغبلردر وقد بلغ بعض المشایخ
الی حیث کان له حظ من هذه الدرجة حال بوکه مشایخک بعضیسنک تشدید
ریاضتلری بوکا ایرشدرب ودلدکلرینک سببی اوزرلرینه شرع الزام ایتدوکی اشیا
ترک سز قلبلری امراضلرینه علاج ایچون بو ریاضتدن لذت آلوب وبو درجه دن زیاده سیله
صفا ایله حظ ایتدکلرندن اوتوری درتا قلبلرینی عبادته توجه ایتدرمک ایله بو مکانه بالغ
اولوب ایرشدردیلر نتکیم سلف صالحیندن روایت اولنور که سهل تستری رحمة الله علیه
کسب حلالدن اوج درهم تحصیل ایدوب بریله زیت یاغی بریله بکمز بریله
اون الوب بونلری بری برینه خلط ایدوب اوچ یوز التمش قرصه ایدوب هر کون
برن استعمال ایتمکله بریلی اکا کفایت ایدوب عبادته مشغول اولور ایدی وریاضتدن
زیاده سیله حظی اولور ایدی اول اجلدن بر رمضاندن اول بر رمضانه کلنجه افطار ایدی
اولدیلر اخر بوندن صکره ریاضتلری بر مرتبه یه بالغ اولوب ایرشدیکه بر رمضاندن
افطار ایدوب اخر عمرینه دکین بر دخی افطار ایلمدیلر بونلرک بو ایله تشدید ریاضتلری
کندولرینه بی مشقت طبیعت اولدوغندندر بو خصوصده رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مسموع اولمغله دکلدر یا خود انلرک عملی
خاشا افضل اولمق اوزره اعتقاد ایتمک دکلدر زیرا سلطان انبیانک سنت غراسنده
اولان عمل قلیل هر نقدر از اولورسه منفعت بوندن کثرت اوزره در بلکه
جمله سی نفع وفائده اولور حتی قال من رانی الآن صادقا زندیقا ومن رانی قبل

صادقه صدیقا اکرچه که اول طائفه اجتهادمز کوردکلرنده صدیق صانورایدی اما
شمدیکه حالده رخصنده اولدوغمز کورنلر بزی زندیق صانور دیرلر ایدی حیث کان فی
نهایته یقتصر من العبادات الظاهرة علی الفرایض والواجبات والسنن ویاکل و
یشرب وینام کالعوام وتشدید ریاضتی ترک ایدوب نهایتدن صکره عوام کبی
ییوایچر اولدق واویوراولوب وعبادتده دخی فرض وواجب وسنن اوزرینه
اکتفا ایدوب نافله عبادتلری قضا ایدر اولدق وفی بدایته یجتهد ویرتاض ومن
رای اجتهاده یجتهد کاجتهاده حتی یصیر صدیقا ومن راه فی نهایته ینکر الاجتهاد
والطریقة اصلا فیخاف علیه الکفر وبونده انلرک نافله ومستحب عبادتلره قدرتلری
یتدوکی قدر جهد ایدوب چالشدقلرندن واکل وشربدن پرهیز ایتدکلرن کوردکده
صدیقین درجه سنه واصل اولدی دیرلر ایدی وکذکه انلری اولکی حالدن صکره
کوردکلرنده زندیقه یکد صانورلرایدی وکذولرینه اقتضاده رخصت ویروب علمه و عمله
اعتدالی تحری وطلب ایتدکلری پیر وشابه وقوی وضعیفه آسان کلور واگر نفسنکک
وسائر اوزرینه نفقه سی لازم اولان حقلرینک اداسندن صکره انلرکبی ریاضته قدرتک
وار ایسه ایت انکار دخی ایتمه زیرا مجتهدینک اجتهادینی وطریقلرینک صلحنی انکار
ایلینک اوزرینه خوف کفر قورقوسی واردر ولو تاملت فیما کتبنا سابقا وما نقل عنهم حق
التامل وجدت فی اکثرها اکر دقت ایدوب اول یازدیغمزه نظر ایلسک انلرک روایتلرینه
حق تامل ایتسک اکثرنده منع وتشدید ریاضتلرینه اشارت بولورسن بونلرده پس نقل
اولنان اوزره سلف صالحینک عبادت امرنده تشدیدلری اوزرلرینه شرع الزام ایتدوکی
اشیایی ترک سرلرامراض قلوبه دوا ایچوندر یا خود عبادتده کثرت اوله دیو اویله کندولرینه
طبیعت ثانیه اولدوغی ایچوندر یوخسه رسول علیه السلامدن مسموع ورسول الله
ایتدوکی عملدن افضل اولمق اعتقادیله دکلدر وهذا هو المحمل الصحیح والحق الصریح
ولا نفرط فی حقهم ولا نفرط واتبع بین ذلک سبیلا بوله اول ریاضتلرندن
صحیح اولوب خلاف وباطلدن خالص اولان سلف صالحینک حقلرنده طعن وقدح
لایق دکلدر اطاله لساندن حذر ایدوب حددن متجاوز ومبتدع اولموب وریاضت
طلبنده افراط وتفریط مذموم اولوب خیر الامور اوسطها هر شیده اقتصاده
واعتداله ممدوح اولان بوله سالک اولوب کاتابع اولانلر مقصده نائل ومنزله
واصل اولسیلر مقرردر بفضل الله تعالی وکرمه وقل الحمد لله الذی هدانا لهذا وما
کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله پس امدی سن دخی جمیع حمد وشکر الله تعالی
حضرتلرینه مخصوصدر ایتکلی الله که بزه توفیق وهدایت ویروب بزی دلالت ایدسا

ط ایشارتًا الی هذا
فیحاو ما نقل عن السلف
من التشدید عن
العلتین مذکورتین

ایلری

اسلوم

ایلدی شول اسبابلره که بز انک ایله محکم اولوب انک ایله مقصودمزه ایرشدک دی اگر
بزه توفیق ویرمسه بز بو دولت ابدیه یه ندن نائل اولوردق پس امدی ایله کرکدر که انلره
وبرباد عطالرک جمله سی حق تعالینک فضل واحسانیدر که انک رسوللری بزه
حقی بیان قلدیلر بز انک عنایتی ایله انلری تصدیق ایدوب بو جنت مقاملرینه نزول ایلدک
اول دنیاده کی عمللریمزی مقداری اشبو جنتلری بزه تقسیم اولندی اگر ایمان واعتقادک
صحیح ایسه جمیع سعادت سکا آل وبرنکه اگر ایمانک واعتقادک بردلو خلل وار
واو بیلدیکه تو او بیلدی اهمال ومساهله ایتمه فرصت فوت اولمدن دردکه برچاره ایدوب
وبر زمان ایله علاجنه مباشرت ایله نه مراد اوله که ربانی رب العالمین و یرمیه
و نیجه مسافر اوله که منزلنه ایرمیه الباب الثانی فی الامور المهمة فی الشریعة
المحمدیة وهی بو کتاب طریقت محمدیه نک ایکنجی بابی موردینده وشریعت محمدیه ده اهل
حقک عقایدی بیاننده اهم ومهم اولان مسائلندن لازم اولان اقوال صحیحه یی بیان
ایدرکه انلر اهل سنت وجماعتدر بو ایکنجی بابده دخی ولکن که بیدر ثلثة فصول کلا منها
بتوفیق الله تعالی فی فصل علی حدة تصحیح الاعتقاد بیاننده اوچ فصل قیلنوب ضبطی
آسان اولمق ایچون الله تعالینک معاونتی وفضل وکرمی ایله وایکنجی فصلی وجر نوع
اوزرینه بنا اولنوب هر برینک شقه مبینه فلمتند بعون الله تعالی الفصل الاول
فی تصحیح الاعتقاد وتطبیقه لمذهب اهل السنة والجماعة فصل اول اعتقاد صحیح و مذهب
اهل سنت وجماعته تطبیق بیاننده در وجملته معلوم اوله که اهل سنت وجماعت
اشاعره وماتریدیه در کتب حنفیه ده تفحص ایتدم بزم ایله انلرک ارالرنده واقع اولان
اختلاف اون اوچ مسئله ده بولدم التیسی معنویه والتیسی لفظیه در مخالفتلری
بر نسنه اقتضا ایلمز بزم ائمه مز وانلرک ائمه لری بو امری تصریح ایتمشلر و بونلرک مذهبی
فرقه ضالهنک عقاید فاسده و بدعتلرندن خالیدر پس امدی سالک طریق حقه
اعتقادی لازم اولانلرک جمله سی ذکر اولنانلردر ان الله تعالی واحد لا یشبهه شیء
تحقیق الله سبحانه وتعالی واحد یکادر وحقیقتی هیچ بر شیئه مماثل ومشابه دکلدر
پس بو مدعایه دلیل نقلی کتاب کریمده حق تعالی بیوردی لیس کمثله شیء یعنی حق تعالی
بکزر بر نسنه یوقدر دیمکدر لیس بجسم والله سبحانه وتعالی جسم دکلدر زیرا هر
جسم مرکب ومحدثدر باری تعالی قدیمدر وازلیدر یعنی حادث ومحدث اولمدن
بریدر ومنزه در ومقدسدر ولا عرض والله سبحانه وتعالی عرض دکلدر زیرا عرض اکا
دیرلرکه قائم بذاته اولمیه بلکه بر مقومه محتاجدر که انک ایله قائم اوله لاجرم بوندن لازم
کلورکه ممکن اوله الله تعالی خود ممکن دکلدر و برکیفیت که لون ورنگ وطعم ولذت

ورائحه وحرارت وبرودت ورطوبت ويبوستدن وبونلرك امثالی كيفياتدن منزهدر
زيرا بو مذكورات عرض قسمندندر الله جوهر وعرض دكلدر ودخی الله تعالينك وجودنه
زمان كچمز زيرا زمان عرض قسمندندر الله تعالی ايسه عرضدن منزهدر ولا جوهر
والله سبحانه وتعالی جوهر دكلدر زيرا جوهر اولدركه بر مكانده اوله بارئ تعالی خود مكاندن
مستغنی ومنزهدر ولا مصوّر ولا متناه ولا متجزّ ولا يطعم ولا يشرب والله تعالی
مصور دكلدر يعنی انسان وغيری حيوان كبی صورت وشكل يوقدر زيرا صورت خاصهٔ
جسمدر الله تعالی ايسه جسمدن منزهدر ودخی بارئ تعالی بر مكانده متمكن دكلدر زيرا
هر متناهی القدر متمكندر الله سبحانه وتعالی متمكن دكلدر يعنی الله تعاليه مكان اولماز
انك ايچونكه هر نسنه كه مكانده اوله انك مقداری معلوم اولور وانك اجزاسی مكان
اجزاسنه منقسم اولور الله تعالی ايسه انقسامدن منزهدر ودخی الله تعالی ذاتنده و صفاتنده
اجزاء عالمدن برشيئه مشابه دكلدر وكذلك موجوداتدن برشيء دخی الله تعالی حضرتلرينه
مشابه ومماثل دكلدر زيرا هر جزء كل جزءه محتاجدر وهر محتاج محدثدر بارئ تعالی خود
قديمدر وازليدر وسرمديدر نه اولنه ونه اخرنه انتها واردر محدث اولمقدن منزهدر
ودخی الله تعالی ولد ووالددن منزهدر لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد يعنی
ولد ومولود ومن حيث الصفات والذات بر كمسنه اكا نظير واقرانی اولمق يوقدر
ومحالدر باری تعالی بونلردن منزهدر بوكا دليل سورهٔ اخلاصدر زيرا صفاته اختصاصا
جهتندن نور خورشيد توحيد مهر سپهر اخلاص شريفك معناسندن اسرار
بسياری شمس تابان كبی طالع ايدوكی تبركا تفسيری دخی تفسيری ومناسبة ما
اولمغله تسطير اولندی نظر ايدن اخوان عزت المعی حق تعالی ميسر ايده زيرا
بو سوره عقايد اسلامدندر حضرت رسول اكرمه خطابا نزول ايدن سورهٔ اخلاص
ايله حق تعالينك معرفتك استدلال ايدنمك تحصيل اولور بو جهتدن ثلث قرآنده
يا خود ثوابی ثلث قرآنه اوقدر قدر اولدوغی عياندر زيرا ذكر اولنان سورهٔنك سبب نزولی
بودركه قريش كفره سندن بر طائفه ايله بنی اسرائيلدن بر طائفه دخی يلوب رسول
عليه الصلوة والسلامه كلوب ديديلر كه يا محمد سن بزی دعوت ايتديكك ربك صفتنی
بزه بيان ايله حتی ذاتنده سنك ربك نه نسنه در و نه ييرو نه ايچر و كيمدن طوغمشدر
واندن كيم طوغمشدر وكيمك وارثيدر واكا كيم وارث اولور حتی بزده سكا
وربنه ايمان كتوره لم ديو سؤال ايتديكلرنده بو سورهٔ شريف نزول ايلدی قل پس ذكر
اولنان سورهٔ مباركده واقع امركه قل لفظيدر اول رسول اكرمه خطابدركه معناسی
منبئ ديمك اولوركه يا محمد سن دی هو الله احد اول سؤال ايتديككز الله كه بنم ربمدر

ديمك

ديمك اولور بونده واقع هو لفظی موجوده اشارت ايچوندر يعنی هو لفظيله موجوده اشارتدر
اولندی يعنی تقديرجه ذكر اولنان هو لفظينك مفهومی معطله ايله باطنيه طائفه سن نقض
ايچون وارد اولمش اولور زيرا ذكر اولنان معطله ايله باطنيه طائفه سی لعنة الله تعالی
عليهم اجمعين حاشا ثم حاشا الله ايچون موجود دكلدر ديرلر يعنی عالمك صانعی يوقدر
ديو اعتقاد ايدرلر احد لفظی ايسه انلرك قوللرينی رد ايدوب حق تعالينك وحدانيتك
اثباتی ايچوندر مشركلر ايله بوت طاپوجيلر دخی نقض ايدر زيرا بونلر اهلر دخی آلهك
اولدوغن اقرار ايدرلر لكن برلكن اقرار ايتمزلر پس تحقيق مذكور اوزره احد لفظنك معناسی
شرعی حق تعالی وحدانيتك اثباتی اولدوغی ومشركين ايله بوت طاپوجيلر ومعطله ايله
باطنيه يی نقض ايچون تحقيق وظاهر اولور الله لفظی اسم الذات المستجمع بجميع الصفاتدندر
اول تقديرجه لفظ مذكور ايله فلاسفه نك اعتقاد فاسدلری نقض اولنمش اولور
زيرا طائفهٔ مزبورهٔ نك اله اولدوغنه اقرارلری وار لكن اسمی وصفاتنی اقرار ايتمزلر
الصمد وسورهٔ مزبورهٔ منيفه ده واقع اولان صمد لفظی مشبهه ديدكلری طائفه نك
اعتقاد باطللرينك نقضی ايچوندر زيرا صمد لفظينك معناسی الله الصمد ديمكدر الله تعالی
بر آلهدركه كمال غناسنه وقوت وقدرتنه بناء جميع اشيادن مستغنيدر ومحتاجلر
معتمديدر وايچمز وياتوب اويومز ابتداسی وانتهاسی يوقدر بكلمش سوزلرك جميعسندن
منزه بر پادشاه بی زوالدر ديمكدر پس لفظ مذكور اوزره باطله اربابندن مشبهه ديدكلری
طائفهٔ فاسدهٔ نك اعتقاد باطللرينی نقض ايچون واقع اولمش اولور زيرا ذكر اولنان مشبهه
طائفه سی حق تعالی حضرتلرينی ذی صورت اولنلردن بعضيسنه تشبيه ايتمك ايله انك
ايچون صورت واعضا اثبات ايدرلر حال بوكه الله تعالی انلرك وسائرلرك ديدكلرندن
منزهدر وعالی وكبيردر لم يلد ولم يولد ذكر اولنان سورهٔ شريفه ده واقع لم يلد
قولنك معناسی الله تعالينك بابا اولمق ووجود آنا اولمق اوزره ولدی يوقدر ديمكدر
قول مزبور يهودی لر طائفه سن نقض ايچون وارد اولمش اولور زيرا كه يهوديلر عزير
ابن الله در ديرلر يعنی عزير ايچون حاشا الله تعالينك اوغلی اولمسنه قائل ومعتقدلردر
ولم يولد قول شريفنك معناسی الله تعالی غيريدن طوغمدی ديمك اولور قول مذكور
دخی نصرانيلرك اعتقاد فاسدلرك نقض ايچون وارد اولمش اولور زيرا كه انلر
مسيحك الوهيتنه قائللردر حال بوكه مسيح مريم اوغليدر اول تقديرجه قول مزبور
مذكورلرك اعتقاد باطللرك نقض ايچون وارد اولدوغی غايت ظاهر اولمش اولور
ولم يكن له كفوا احد قول منيفنك معنای لطيفی الله تعالينك بر كسنه نظيری واقرانی
اولمق يوقدر ديمكدر حق تعالينك بر قولشيئی دخی مجوسيلری نقض ايچون وارد

اولمشدر که حاشا الا الله ایکیدر بری یزدان درکه خیری خلق ایجیدر و بری اهرمن درکه
شری خلق ایجیدر دیرلر اول تقدیرجه و لم یکن له کفوا احد قول شریفی ذکر اولنان کرا هکر
باطللرک نقضی انلرکی غایتده ظاهر اولمش اولور زیرا بالادن بو محله کلنجه ذکر اولنان
فرقۀ ضالهلرک انلری انک ایچون ذکر ایتدککه بو زمانده بر امر اعتقادلر چوق ایدوکی بلوب
علم طالبی اولوب هرکسی اعتقادلرک صحیح ایتمکه چالشهلر زیرا عقاید اسلام ادامها الله
تعالی الی یوم القیام اهم مهماتدندر اهل سنت و جماعت اعتقادلرینی بلوب انک اوزرینه
اولهلر و بر امر اعتقادلردن حذر ایلیهلر حق سبحانه و تعالی امت محمدی طریق ضلالتدن
و راه شقاوتدن اولان بو ملاعینک اغواسندن محفوظ ایلیوب شرع شریف محمدی
و طریق منیف احمدی برله راه مستقیم اوزره اولان قوللرندن ایلیه آمین یا رب العالمین
و لا یتمکن بمکان و لا یجری علیه زمان و لیس له جهة من الجهات الست و لا هو فی جهة
منها و باری تعالی اوزرینه اوقاتدن بر وقت و احوالدن بر حال و ازمنۀ ثلثهدن بر زمان
طاری و عارض اولماز زیرا بو اشیا علامات محدثاتدندر باری تعالی جود قدیمدر و ازلیدر
کوکده و یرده دکلدر زماندن و مکاندن منزهدر الله تعالی بر مکانده در کرکسه اضلالتدر
و کرکسه تمکن و استقرادن منزهدر جهات ستهدن صاغده و صولده اوکده و آرد
اوستده و آلتده دکلدر جهتدن منزهدر زیرا الله تعالی احتیاجدن بریدر هر نه کیم واردر
جمله اکا محتاجدر اول هیچ برکسنهیه محتاج دکلدر مکانه دخی احتیاجی یوقدر زیرا مکان
یوق ایکن اول کندو وار ایدی مکانی صکرهدن یراتدی قوللری ایچون کندونک اولی و آخری
یوق و بونسنهلردن باری تعالی منزهدر و لا یجب علیه شیء و حق تعالی بر شیء وجوبندن
لازم کلمز منزهدر زیرا هیچ نسنه اکا واجب دکلدر برکسنهدن نفع کورمز و بر ضرر کورمز
بریدر و لا یحل فیه حادث و الله تعالینک صفاتی ازلیدر مخلوق دکلدر برکسنه الله تعالینک
صفاتی مخلوقدر و یا محدثدر دیرسه یا بیلمز طورسه هیچ ضمنسه یاخود شک ایتسه اول کشی
کافردر نعوذ بالله تعالی و بالجمله محل حوادث اولمقدن باری تعالی بریدر و منزهدر حکیم لا
یفعل شیئا الا بحکمة و فایدة و حق سبحانه و تعالی حکیم ابدی بجیدر جمیع امور اوزره اول
حکیمدر تعالی حکم و مصالحدن خالیه دکلدر هر ایشده نیجه حکمتلر و فایدهلر واردر آنی
رد ایدیجی یوقدر و بر وقت تأخیر قلمغه کمسه قادر دکلدر غفلتدن و سهودن منزهدر
فعال لما یشاء بلا ایجاب علیه الله تعالی هر نه استرایسه ایدیجیدر وجوبسز زیرا هیچ نسنه
الله تعالی اوزرینه واجب دکلدر واجب اولدرکه انک تارکی مستوجب ذم اوله اکر آنک
ترکی مستوجب ذم اولماز ایسه وجوب متحقق اولماز امدی اکر الله تعالی حضرتلرینه بر
شیء واجب اولسه مستوجب ذم اولور مستوجب ذم اولمق ایسه عین نقصاندر الله تعالینک

ذاتنه

ذاتنه بونی تصور محالدر اما معتزله طائفهسی مطیعه ثوابی و عاصیه عقابی واجبدر دیرلر حق تعالی نه خود جوردن
بریدر و منزهدر منزه عن صفات النقص کلها و باری تعالینک صفاتی هر نقصان صفاتلردن بریدر
بالجمله محال اولهدن منزهدر علم و قدرتنده هیچ برنسنه خارج دکلدر بعضیسنی عاجز اولوب
و بعضیسنی بیلمک دلیل عجز و نقصاندر الله تعالی ایسه عجز و نقصدن منزهدر متصف بصفات
الکمال کلها و حق سبحانه و تعالینک ذات کریمی صفات کمال ایله متصفدر بیت
اولدی وصف کمال ایله موصوف ، نعت ذاتی جلال ایله معروف
و لیس له کمال متوقع انک ایچون بر کمال متوقع یوقدر و شیمدی صکرهده کلیجک یوقدر کمالات الله تعالی ذاتیه
و صفات ثبوتیه اولدرکه انک نقیضندن نقیصه لازم کله مثلا باری تعالیدن قدرتی نفی ایتسک
عجز لازم کلور باری تعالی عجزدن منزه و مقدسدر سائر صفاتی بوکا قیاس ایله نتکیم علما علم
کلامده ما یکون حصوله اولی من لا یکون حصوله دیو کمال تعریف ایتمشلردر قدیر ازلی ابدی
قدیمدر بوابتداسی یوقدر کسنک معلومی اولمیه اکا دیرلر ازلی دخی اول معنایهدر الله تعالی برکیدن زائل
اولمدیغی کبی بر آن دخی بر وجه ایله ابدن زائل اولماز قائم بذاته قدیم و ازلی و ابدیدر که صفات قدیمة
قائمة بذاته لا هو و لا غیره اکا جواب بودرکه الله تعالینک صفاتی ذاتی ایله قائمدر اما ذات الله
اول صفاتک قیامی عرض ایله جوهرک قیامی کبی دکلدر زیرا صفات الله تعالی ایله قائمدر
و اهل سنت و جماعت قتنده صفات الله ذات الهک عینیده دکل و غیریده دکلدر و کیفیتی مثالی
یاخود واحدی عشره اوزره
واحد عشرهنک عینی اولیدی عشرهیی واحد اوزره اطلاق درست اولورایدی لکن درست دکلدر
و عشرهنک غیری دخی دکلدر زیرا عشره واحدسز متصور دکلدر معلوم اولدیکه واحد عشرهنک
نه عینیدر و لا غیریدر و علما علم کلامده ذات الذات ما یمکن ان یتصور بالاستقلال و صفت کل ما
یمکن تصوره الا تابعا دیو تعریف ایتمشلردر بالاتفاق ذات الله بلنمکده تامل حاصل و قابل دکلدر
ذات الله ایچون حد و تعریف واردهدر بو معنادندر که موسی علیه السلام فرعون فمن ربکما یا
موسی دیدیکده رب العالمین دیو جواب ویردکده فرعون ایدی رب العالمین کیمدر موسی علیه السلام ایدی
رب المشرق و المغرب و ما بینهما ان کنتم موقنین دیدی فرعون بی عون کندو اتباعنه
ایدیکه ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون تحقیقا سزک اوزرینزه ارسال اولنان
رسولکز مجنوندر بن آنک ربیسنک ذاتندن و صفاتندن و حقیقتندن سؤال استخبار
ایدرم اول بکا ذاتندن و صفاتندن غیری خبر ویرر بو مجنون دکلمیدر دیدی اکر الله تعالینک
ذات و صفات و حقیقتندن جواب میسر اولسه موسی علیه السلام فرعون بی عونه ذات و صفات
و حقیقتی بیان ایدردی بو که طرف متکلمیندن جواب بویله درکه ثبوتی محال اولان نسنه
ذات الهیدن سلب ایتمکدر ذکر اولنان صفات سلبیهنک بلوغ غایتی بو قدر همان نسنه که
اکسکلک و احتیاجه دلالت ایلیه اندن باری تعالی تنزیه لازمدر اشده باری تعالی

صفات سلبیه ایله بیلمك معناسی بودر صفات ثبوتیه دخی شول صفتلردر که انلر الله تعالینك
ذات شریفنده ثابتلردر کمال صفاتلریدر قدیملردر صکره دن اولمه دکللردر و دکه نوردخی دکللردر
و زوالدن و تغیردن بریلردر ذات شریفیله قائملردر نه عین ذاتدر و نه غیریدر بلکه اول ذات
باری ایله قائملردر اول صفاتلر سکز صفتدر اول صفتك اولکیسی الحیوة جونکه حیاتدر وجوه بر
صفتدر که موصوفنه حیاتی اقتضا ایدر پس حضرت الله جل شانه حیدر حیوة کامله ازلیه و سرمدیه ایله
که وفا و مرض و موت اکا عارض اولوب بوزلوب بولمق محالدر ایکنجیسی و العلم علمدر بو صفتدر که
فنی نسنه یه که تعلق ایدرسه اول نسنه اول صفت ایله تمام ظاهر اولور دلیل نقلی ایله قوله تعالی
و الله بکل شیء علیم و آیت اخریده و الله یعلم ما فی السموات و ما فی الارض و یعلم ما تبدون
و ما تکتمون الی غیر ذلك اما دلیل عقلی اولدر که الله فاعل مختاردر هر فعلی علم اشلمز هر کیم
که هیئت افلاك و انجم و انلرك حرکاتنه تأمل ایلیه و تشریح اعضا و منافعنی تفکر
ایلیه اول بلور که انك مبدع و خالق علیم و حکیمدر اوچنجیسی و القدرة کوجی یتمکدر بو
دخی بر صفتدر که بر نسنه یه تعلق اتسه اندن اتسه بر وجه ایله تأثیر ایدر پس قدرت حق ازلیه سبیله
قادر مطلقدر و دلائل عقلیه و نقلیه ایله ثابتدر اما دلیل نقلی قوله تعالی و الله علی کل شیء قدیر
و دلیل عقلی اولدر که الله تعالی فاعل مختار و قادر مطلق اولمسه اجسام صفات مختلفه اولماز ایدی
هر ممکن اولانه کوجی یتر اولوپ درلتمکه و طاشی و اغاجی سویلتمکه و یورتمکه و یرلری و کوکلری
براننده یوق ایتمکه و کیرو وار ایتمکه و نیجه بیك بو یرلر و کوکلر کبی کوکلر و یرلر وار ایتمکه کوجی
یتر قدرتی قدیمدر ازلیدر صکره دن اولمه دکلدر دردنجیسی و السمع یعنی اشدیجیدر بو دخی
بر صفتدر که هر اوازی اشدر کرك اواز اولسون اشکاره اولسون حتی بر کشینك قولاغنه
فسلده سك اول اشتمسه تکری تعالی اشیدر دلائل نقلیه ایله ثابتدر دلیل نقلی قوله تعالی
ان الله هو السمیع البصیر بر آیت اخریده دخی و الله سمیع علیم و دلیل عقلی بودر صمم
صفت نقصدر الله تعالی نقص و عیبدن بریدر و منزهدر اشتمسی ازلیدر ابدیدر آدم
اوغلانی اشتمسی کبی قولاق ایله دکلدر و قولاقدن بریدر و منزهدر بشنجیسی و البصر کورمکدر
بو دخی بر صفتدر هر نسنه یی کورر حتی قاره کیجه ده قره طاش اوزرنده قره قرنجه نك
یوردوکن کورر و ایاغی طوشنی اشیدر و دلائل نقلیه و عقلیه ایله ثابتدر اما دلیل نقلی
قوله تعالی ان الله بصیر بالعباد و قوله تعالی و الله بصیر بما تعملون و دلیل عقلی
بودر که عقل منع ایلمز که الله تعالی بصیر اولمیه دلائل عقل ایله ثابت
اولور که الله تعالی البته بصیر اوله و لکن کورمسی ازلیدر ابدیدر آدم اوغلانی کورمسی کبی
کوز ایله کوزدن بریدر التنجیسی الارادة دیلکدر بو دخی بر صفتدر که بر شیئك ایکی طرفندن برینی ترجیح
ایدر و تخصیص ایدر بو صفت ایله کندونك بعض مقدوراتی اوزرینه اراده بعض ایله در دلیل نقلی قوله تعالی

سبیله

و یرید الله

و یرید الله ان یحق الحق و یبطل الباطل آیت اخریده یرید الله ان یجعل بینکم و بین الذین
عادیتم منهم مودة و بری دخی ما شاء الله کان دلیل عقلی بودر که فاعل مختاره مخصص ایلمکدر
بعضی فعلی زمان معینده ایدر و بعض فعلی بر زمان اخرده ایدر بو ایسه اراده تسز اولماز
امدی اثبات اولندی که الله تعالی فاعل مختاردر دیلدوکن اشلر دیلدوکی نسنه وجوده کلماز
هیچ بر نسنه اکا لازم و واجب دکلدر اکا کوج ایله بر نسنه ایتدرمك بر کسه قادر دکلدر
ارادتی قدیمدر ازلیدر صکره دن اولمه دکلدر یدنجیسی و التکوین بو دخی باری تعالینك
صفت ازلیه سیدر شول معنادر که اول معنادن فعل و خلق و تخلیق و ایجاد و احداث
و ابداع و اختراع و غیری ایله دخی تعبیر اولنور و دخی تکوین اخراج المعدوم من العدم
الی الوجود دیمك ایله تفسیر اولنور تنکیم شرح عقائدده دخی بو وجه اوزره مذکور
و مسطوردر هر شیئی یرادن خالق اولدر که جمله حیوانك طوغمه لرك و کیمه لرك و اوتولرك
و باتمه لرك و جمله آدملرك خیرلرك و شرلرك و کفرلرك و ایمانلرك و بتك بتدکده طوتوغی
و ابجدکده قانمغی و اود دکده یانمغی و اسمغی قادردر و کده اوشمکی و صووق و ملحی یادن
اولدر اندن غیری مؤثر یوقدر و جمله اشیا بالذات انك مخلوقیدر سکزنجیسی و الکلام
الذی لیس من جنس الحروف و الاصوات الله تعالی دخی واحددر ازلی متکلمدر اوله کلام
حروف و اصوات جنسندن دکلدر سویلر لکن بزجلاین دل ایله دکلدر بعضی قوللرینه واسطه سز
سویلر حضرت موسی علیه السلام کبی و معراج کیجه سی بزم بیغمبریمز حضرت محمد صلی الله تعالی علیه و سلم
حضرتلرینه سویلدوکی کبی و بعضیسنه جبرائیل علیه السلام واسطه سیله سویلدی بیغمبرلرك
جوغنه بو یله واقع اولمشدر لکن سویلمه سی ازلیدر ابدیدر آدم اوغلانی سویلمکی کبی
دل ایله و حرف ایله و صوت ایله دکلدر بونلردن بریدر بو دلیل ایله که انبیا علیهم السلامدن بزه
تواتر ایله خبر واصل اولمشدر که الله تعالی صفت کلام ایله متصفدر پس الله تعالینك بو سکز
صفاتی ذات شریفیله قائمدر زوالدن و تغیردن بریلردر و القرآن کلام الله تعالی غیر مخلوق
و قرآن عظیم الشان الله تعالینك کلامیدر قدیمدر زیرا یرادلمش مخلوق دکلدر بلکه ذات شریفیله
ثابت و قائم صفت ازلیه سیدر تبدلدن و تغیردن بریدر صحیفات دهرده بر نقطه سی خللدن بری
اولمز جمله اهل بر و جن و بشر بلغاسی اکا موازی و مساوی بلکه کلامنه قریب بر اقصر سوره نك
مثلن اتیاندن عاجز و قاصر اولدیلر و بالضروره بو کلام بشر دکلدر بلکه کلام خالق
صاحب لعضا کلامیدر دیدیلر مصحفلرده یازیلور و کوکلرده از برلنور و دللر ایله اوقنور
و قولقلر ایله اشدیلور لکن مصحفلرده یازلمق ایله مصحفلره کیرمز و کوکلره از برلنمك ایله
کوکلره کیرمز و دللر ایله اوقنمق ایله دللره کیرمز و قولقلر ایله اشدلمك قولقلره کیرمز نتکیم
اتش کاغده یازیلور و دل ایله سویلنور و قولق ایله اشدیلور لکن کاغده و دله و قولاغه

کرمن نهایت مصحفلرده یازیلان یازیلر ودللر ایله اوقنان حرفلر و قولقلر ایله اشدیلن
آوازلر وکوکللرده اولان معنالر جمله مخلوقدر لکن بونه کلام الله دینلور نظمی مخلوق
صنعی اولمیوب وکلام نفسیه دال اولدیغنه بنا؛ بو مسئله نك تفصیلی کتب کلامیه‌ده‌در
مبیّندر الله تعالی قرآن عظیمی یردن دنیا کوکنه رمضان شریفده قدر کیجه سنده انزال ایلدی
نتکیم حق تعالی خبر ویروب بیوردی انا انزلناه فی لیلة القدر واندن جبرائیل علیه السلام واسطه‌سیله
بر نقطه زیاده ونقصان سز حضرت رسول اکرمه نجوما نجوما وسوره سوره مصالح عباد
اقتضا ایلدیکجه باری تعالی رسوله کوندرمشدر حضرت رسول اکرمك عمر شریفلری
اخر اولنجیه دکین قرآن عظیم الشان یکرمی اوچ ییلده تمام نازل اولمشدر وجمیع
آیات قرآنیه بو قدردر دیو تعیین وحصر ایتمك مشکلدر لکن بعض کتبده کوردیکمز اوزره آیات
بینات التی بیك التی یوز التمش التی اولوب بش یوز حلال وحرامی مبین و یوزی تسبیح وتهلیل
والتمش التیسی ناسخ ومنسوخ بیك آیات امثال وعبر بیك آیات قصص واخبار وبیك آیات
امر وبیك آیات نهی وبیك آیات وعد وبیك آیات وعید اوله والله اعلم وجبرائیل امین آیات
بیورمشلردرکه فلان آیت فلان آیتدن مقدمدر فلان سوره فلان سوره‌دن مقدمدر وبو
آیت فلان آیتك آردنجه‌در وفلان سوره‌ده‌در وفلان سورنك ردنجه‌در وحضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینه
بو اسلوب اوزره تعلیم بیورمشلردر حتی حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه‌دن بو یله روایت
اولنمشدرکه چونکه قرآن عظیمدن بر آیت یاخود بر سوره نازل اولدقده رسول اکرم کاتب
وحیه بیورلر ایدیکه بو سوره‌یی فلان سوره‌نك آخرینه قو و آیت نازل اولسه دیر ایدیکه
بو آیتی فلان آیتك عقبینه قو وقرآن عظیم لوح محفوظده دخی بو مصحفلرده یازلدوغی
ترتیب اوزره‌در دیو حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام زمان شریفلرنده دخی بو ترتیب اوزره
اوقنور ایدی نتکیم ابن عباس رضی الله عنهمادن روایت اولنورکه رسول علیه الصلوة والسلام بر
سوره‌نك تمام اولدوغن حکم بیورمزلر ایدی تا کیم بسم الله الرحمن الرحیم نازل
اولمینجه چونکه نازل اولور ایدی سوره ختم اولدی دیو بیورزلر ایدی و سوره لرك آدلرك دخی
جبرائیل امیندن سؤال بیورزلر ایدی اندن صکره کاتب وحی یازار ایدی و صحابه کرام دخی کاغد
اوزرینه وخرما یپراقلری اوزره ودوه لر وقیونلر اوزرینه یازارلر ایدی و قرآن عظیمی ازبر
ایدرلر ایدی وبو ترتیب اوزره بیلورلر ایدی چونکه ابوبکر الصدیق رضی الله عنه خلیفه اولدی
یمامه ولایتنده مسیلمه کذاب پیغمبرلك دعواسن ایلدی حضرت ابابکر رضی الله تعالی عنه
اصحاب کرامی یمامه ولایتنه غزایه کوندردی عظیم جنك ایلیوب مسیلمه کذابی قتل
ایلدیلر تاریخ شریفه روایت ایدرلرکه مسیلمه کذاب جنکنده اصحاب کرامك اهل

قرآنلردن

قرآنلردن البتوز کمسنه شهید اولمشدی بو که بنا؛ اصحاب کرامك مبارك خاطرلرینه خوف
عارض اولدیکه اهل قرآن شهید اولوب مرتفع اولمغله قرآن عظیم بر یوزندن کوتریله پس الله
تعالی حضرت عمرك قلب شریفلرینه الهام ایلدیکه قرآن عظیمی جمع ایلیوب بر مصحف یازلر فی
الحال فالقوب حضرت ابابکر الصدیقك یاننه واروب احوالی عرض ایلدی حضرت صدیق
اکبر رضی الله تعالی عنه بیوردیلرکه بن بو ایشده فکره وتأمله محتاجم زیراکه رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم جمع ایلدیلر وجمع ایلك دیو امر بیورمدیلر بعد زمان حضرت ابابکر
الصدیقك قلبلرینه حق تعالی الهام ایلدیکه خیر قرآن عظیم الشانی جمع ایلیوب بر مصحفه
یازمقدن در دیدی زید بن ثابت رضی الله تعالی عنه بیوردیلرکه بر کون حضرت ابابکر الصدیق رضی
الله تعالی عنه بنی دعوت ایلمشدر دخی یاننه واردم کوردم که حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
دخی انده‌در حضرت ابابکر الصدیق ما وقع فی بیان ایلیوب قرآن عظیم الشانی جمع ایلمکی بکا
تکلیف بیوردیلر بو کا ایسه بکا طاغلردن اغر کلدی بر نیجه کوندن صکره الله تعالی بنم دخی
قلبمه الهام ایلدیکه خیر ایلدیکه خیر قرآن عظیم الشانی جمع ایلمکده‌در و بن ایسم حضرت رسول
السلامك زمان سعادتلرنده کاتب الوحی ایدم وجبرائیل امین قرآنك جمله سنی حضرت پیغمبر
علیه السلامه قرائت ایتدکلرینك آخرنده بیله حاضر ایدم پس قرآن عظیمی اول ترتیب اوزره جمع
ایلمکه توجه ایلدوب تخته وکاغدلرده یازلدی و اصحاب کرامك خاطرلرنده محفوظ اولنلری
جمع ایلیوب رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرندن استماع ایلدیکم ترتیب اوزره یازدم و سوره
برائتك آخرینه وارد قده لقد جاءکم رسول من انفسکم ایتی آخرینه وارنجه خاطرمدن کیتدی هر
کمسنه‌دن طلب ایلدم خزیمه بن ثابت انصاری حضرتلرك یاننده بولدم برینه یازدم چونکه
سوره احزابی یازدم من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه ایتیکه رسول اکرم
حضرتلرندن استماع ایلمش ایدم انی دخی طلب ایلدم خزیمه انصاری رضی الله تعالی عنه
قتنده بولدم کندی موضعنه یازدم چونکه مصحف شریفی تمام ایلدم اکا مصحف ام دیو
اد قودیلر حضرت علی رضی الله تعالی عنه حقنده بیوردیلرکه اعظم الناس اجرا فی المصاحف
ابوبکر هو اول من جمع القرآن بین اللوحین مادامکه حضرت ابابکر الصدیق مسند خلافتده
مصحف امّ یانلرنده طوردی ایدی دار بقایه انتقال بیوردقلرنده صکره حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه یاننده طوردی ایدی حضرت عمر دخی دار بقایه انتقال ایدنجه آندن حفصه انامز
رضی الله عنها رسول اکرمك ازواج مطهراتندندر و حضرت عمرك قیزیدر انك یاننده طوردی ایدی
تا حضرت عثمان رضی الله تعالی حضرتلرینك خلافتی زماننده عراق وشام فتح اولندی
وخلق ما بیننده هیچ بر مصحف یوق ایدی چونکه حذیفة الیمانی حضرتلری عراقی فتح ایلدی
شام طرفنه غزایه واردی خلقك ما بیننده اختلافلری کوروب چوق الم چکدی حضرت

عثمان رضي الله تعالى عنه يانته كلدكلر ديديلر كه يا امير المؤمنين امت محمد مدد ايله كتاب
اللهده يهوديلر ونصارى لر كبى اختلاف قلمزدن اول پس حضرت عثمان رضي الله عنه بيوردى
ايشدنجك جمله اصحاب كرامى جمع ايلدوب بيوردىلر كه بنم خاطريمه بويله كلور كه مصحف
برنيجه مصحفلردن يازدروب هر برين بر ولايته كوندرم تاكيم خلق اكا اقتدا ايدهلر ديدكلرنده
صحابهء كرام يا امير المؤمنين زياده كوزل راى بيوردكز وحضرت على كرم الله تعالى وجهه
دخى ديديلر كه اكر بن دخى خليفه اولسم حضرت عثمانك ايلدوكى كبى ايدردم پس حضرت
عثمان مصحفلرى كه حضرت حفصه كوندرديلر سعيد بن عاص حضرتلرينه امر ايلديلر كه
املا ايدهلر وزيد بن ثابت حضرتلرينه امر ايلديلر كه كتابت ايدهلر وبيوردى كه اكر سزلره بر
مشكل اولورسه قريش لغتنه مراجعت ايلك زيرا قرآن عظيم قريش لغتى اوزرينه نازل
اولدى پس بونلره بر مشكل سورهء بقرهده برى تابوت وبرى تابوه اوقوديلر چون حضرت عثمان
رضي الله تعالى عنه عرض ايلديلر حضرت عثمان بيوردى كه تابوت يازك زيد بن ثابت رضي الله عنه
حضرتلرى بش وبر روايتده يدى مصحف شريف يازديلر بو مصحف شريفلرك آدلرى مصحف
امام قويوب هر برين بر شهره كوندرديلر تاكيم اختلاف وقتنده اكا مراجعت اولنه بر نسخهسى
مكه مكرمهده وبر نسخهسى كوفهده واوچنجيسى بصرهده ودردنجيسى شامده وبشنجيسى يمنه
والتنجيسى بحرينه ارسال ايلديلر ويدنجيسى مدينهء منورهده اليقوديلر وبو مصحفلرى كه
زيد بن ثابت حضرتلرى يازمشلر ايدى هر رمضان شريفده قرآن عظيم الشانى رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم قرآنى ايدرلر ايدى وجبريل امين استماع ايدرلر ايدى واخر سنهده
رسول عليه الصلوة والسلام ايكى كره قراءة بيوردرلر ايدى يعنى جبريل امين ايكى كره دكلهديلر
وبر نسخهده دخى زيد بن ثابت حاضر ايديلر ايكى كره بيوردقلرى آخركى قرآنى اوزره كتابت
اولنمشدر زيد بن ثابت رضي الله عنه حضرت رسول اكرمك تعليم بيوردقلرى اوزره
ايلمشلردر وبو زيد بن ثابته املاسى رسول عليه الصلوة والسلام تعليم بيورمشلر ايدى پس جمع
قرآن عظيم الشان بو املا وبو هجا وبو مثال اوزره نازل اولمشلر ولوزنه بر نقطه زياده
ونه بر نقطه نقصان اولوب لوح محفوظده دخى بويله يازلمش اولور كلام الله مخلوق
دكلدر بلكه رب العالمينك صفتيدر رب العالمين ايسه خود قديمدر ومخلوق دكلدر وحق
تعالى جل شانه امت محمده قرآن عظيم الشانه تابع اولمغى امر بيورمشدر دنياده وآخرتده سكا
قولاى وزانجى قرآن عظيم الشان يترانى بيلن هيچ غيره محتاج اولماز علومك جملهسن محيط
اولمشدر حق سبحانه وتعالى جل شانه كتاب كريمنده بنجه وصفلر ايله ايسه هما جملهٔ
صفات شريفنيه وصفلر ايكى اوزره در غيري اولمق محالدر پس الله تعالينك بو سكز صفاتى
ذات شريفى ايله قائملردر زائلدن وتغيردن بريلردر ورؤية الله تعالى جائزة في العقل

وواجبة

٤٧

وواجبة بالنقل في الدار الآخرة فيرى لا في مكان ولا على جهة من مقابلة واتصال شعاع
وثبوت مسافة يعنى دار جناتده الله تعالى حضرتلرينى رؤيت كوز ايله كورمك جائزدر اهل سنت قتنده
دلائل عقليه ونقليه ايله ثابتدر مكان وجهت ومقابله وثبوت مسافه واتصال شعاع بصر
وجهى اوزره دكلدر اما دليل نقلى قوله تعالى وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة مفسرين نظرى
رؤيت ايله تفسير ايتمشلردر وحديث نبوى دخى واردر اولمشدر صحيح بخاريده مذكوردر
واكا اصحابدن يكرمى بر صحابه نقل ايتمشلردر رضي الله تعالى عنهم اجمعين بوندن ماعدا قرون اولىده
اجماع امت اوزرينه منعقددر كه دار آخرتده رؤيت الله تعالى واقعهدر وشول آيات قرآنيه
دلالت ايدر ظواهرينه محمولدر وتوجيهه وتأويله احتياج يوقدر نته كيم اصحاب ديديلر كه بز ربمزى جنتده
كوردميبوز نيجه كوريوز ديدكلرنده حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى ديديلر كه
قمر بدر اولدوغى كيجه قمرى كورمكده هيچ بريكزه مضايقه وممانعه وارميدر ديديلر كه لا پس
امدى الله سبحانه وتعالى حضرتنى بويله كوررسز لكن مكان وجهات ومقابلهده وثبوت مسافهده
واتصال شعاع بصر وجهى اوزره دكل جهتدن منزه ومبرا اولدوغى حالده تجلى ايدر بو بيوردى
جواب ثونيده دليل عقلى بودر كه الله تعالى موجوددر وهر نسنه كه موجود اوله انك رؤيتى
جائزدر اما موجوداتدن بعض اشيا واردر كه رؤيتى جائز اما كورمز مثلا اصوات وروايح
كبى الله تعالى بونلرك عدم رؤيتنى انسانده بر سبيل عادة خلق ايتمشدر بو خصوصده انلرك رؤيتى
ممتنع اولدوغى ايچون دكلدر الله تعالينك رؤيتى جميع جهتدن منزه ومبرا اولدوغى حالده
واقعدر بزه لازم اولان آخرتده وقوعينك حقيقتنه اعتقاد ايتمكدر وافعال العباد بجميع
اجزائه وصغايره ولو كانت افعال العباد خيرها وشرها حادثة بخلق الله تعالى لا خالق
غيره وبتقديره وعلمه وارادته وقضائه وعالم جميع اجزا وصفاتيله افعال عبادك خيرى
وشرى بيله الهك خلق وتقديرى وعلم وارادتى وقضاسيله مخلوق وحادثدر يعنى
رب العالمينك ديلمسيله وعلميله وقضاسيله وقدرتيله حاصل اولماز قدرة عبادك بونده اصلا
مدخلى يوقدر بوكا دليل نقلى قوله تعالى والله خلقكم وما تعملون ودليل عقلى اولدر كه جميع
مقدوراته الله تعالى قادردر نته كيم بيانى كچدى بو تقديرجه اول فعلده مؤثر اولمق كرك واكر
بو مقدورده ايكى قدرت جمع اولمق لازم كلور فعلده الله تعالينك قدرتنه نقص لازم كلور
الله تعالى ايسه نقصدن منزهدر وللعباد اختيارات لافعالهم بها يثابون وعليها يعاقبون
وعباد ايچون افعال اختياريه ثابتدر كه مدار ثواب وعقاب اولدر معلوم اوله كه اصول دينده
بوندن اهم بر مبحث يوقدر وفنده بوندن دقيق بر محل دخى يوقدر بو آراده علمانك قوللرى
كثيرهدر اما اهل سنت قتنده بودر كه جميع افعال عباد وحركت وسكون وسائر فعللرى كندو
كسبلريدر وحقيقتده كسب بودر كه اختيار جزئيلرى ايله ارادتى صرف ايتمكدر اما

اما عبدك قدرتی و اصل ارادتی و شعوری الله تعالینك خلق ایتمسیله و ارادتیله اولور دیرز
الله تعالی جمیع افعال عبادی یاده درویاره دیجیدر قولك انجق کسبی واردر عبرت دخلی
بوقدر افعال عبادك بر ذره سی رب تعالینك دیلمسنه و علمنه و قضاسنه و قدرتنه
مخالف اولماز والحسن منها برضاء الله تعالی ومحبته والقبیح منها لیس بهما و رضاء الهیه
موافق اولانی حسنه و ما عداسی قبیحه در یعنی افعال عبادك کاهلری الله تعالینك علمیله
و قضاسیله و قدریله اولورکن محبتیله و رضاسیله و امریله اولماز معصیت
طرفنه رضاسی یوقدر رضا و محبت ارادهٔ مطلقه نك غیریدر والثواب فضل من الله
تعالی والعقاب عدل من غیر ایجاب و وجوب علیه ولا استحقاق من العبد و عقاب عدلدر
و ثواب محض فضل الهیدر عبدك استحقاقی یوقدر و الله تعالی اوزرینه اجرك وجوبی
طریقیله دکلدر یعنی الله تعالی مؤمن قوللرینه ایشلدوکی خیر مقابله سنده ویره جکی ثوابده
نیجه اول قدر ثوابلر زیاده ویرر فضل و کرمندن کاه اولورکه قوللرینه ایشلدوکی کناه ایچون
عدل و عقاب و عذاب ایدر کاه اولورکه اول کناهی عفو ایدر فضلاً و احساناً و کرماً
والاستطاعة مع الفعل و مدار تکلیف استطاعت عبده که اختیار کلی اولمیه کندونك فعلنی
دخی ایجاد ایله لازم کلمزکه عبدده اصلا اختیار اولمیه و الا تکلیف ما لا یطاق اولور
وتطلق علی سلامة الاسباب والالات وصحة التکلیف تعتمد علیها اهل سنت و جماعت
اتفاقی بونك اوزرینه درکه سلامت اسباب و الاتده اعتقاده راست و درست بودرکه
تکلیف صحتی اوزره اعتمادی اوله شول فعله که عبددن صادر اولور و کاه اولورکه عبدك
ارادتی ایله صادر اولور مثلا انسان صحیح المزاج کبی بر یوله کتسه اول ماشی اولدوغی
یولده که اقدامك حرکتی واقع اولور اول کندونك قدرت و ارادتیله اولور اما عبدك قدرتی
و اصل ارادتی الله تعالینك خلق ایتمسیله و ارادتی ایله در زیرا جمیع افعال عبادی یاردیجی الله
تعالیدر قولك انجق کسبی واردر ولا یکلف العبد بما لیس فی وسعه حق سبحانه و تعالی قوللرینه
طاقت کتوره مدکلرینی تکلیف ایلماز یعنی انسان ضعیف خلق اولنوب شهواتندن صبر و مشاق
طاعاته تحملی اولمدوغندن نبی علیه السلام تشریفاً امتندن امم سالفه یه اولان اثقال تکلیفه
الله تعالی ازاله ایدوب دین اسلامده حرج مرتفع اولمشدر دیمکدر والمقتول میت باجله
و دخی اعتقاد ایدرزکه مقتول اجلی ایله میتدر موتی تخلیق الهیدر خلق مؤمن قاتلك دخلی
یوقدر قصاص و دیت مسئله لری عبد اختیاری ایله اسبابنه مباشرت ایدر نهی الهیه مخالف
ایشه عزیمت و توجه ایتدیکیدرکه عالم کوندن اشیایه مباشرتی اوزره جاری اوله کلمشدر
والاجل واحد اجل بردر غیری اجل یوقدر نتکیم باری جل شانه کلام قدیمنده بیورمشدر
اذا جاء اجلهم لا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون والحرام رزق چونکه خالق

خیر و شر الله تعالیدر اعتقاد ایدرزکه حرام دخی رزقدر عبد اول حرامی ارادهٔ جزئیه سیله
اخذ ایتمکه قصد و عزم ایتدوکی ایچون الله تعالی عبده ویردکی صکره نیچون حرامی ایستدك
و اخذ و قبضنه سعی ایدوب اسبابنه مباشرت ایتدك دیو عذاب ایدر و کل یستوفی رزق
نفسه لا یأکل رزق غیره ولا غیره رزقه حتی آکل حرام مرزوق دینور بو محله مناسب اولان
ما یسوق الله تعالی الی الخلق فیأکله ایله تحریر اولنان کتب کلامیه ده ذکر اولندو یعنی اوزن
هرکسنك رزقی عمری اخرینه دکین خزانهٔ حی و قیومده اکا واصل اولجقدر نه سن غیری
کسنك رزقنی یرسین و نه سنك رزقکی غیری کسنه یر بلکه قبول ایتمك اینی سکا سنم
و جفا ایله و عدم رضاك ایله و یررلر پس اندیشه و پیشه ایدنمك و ازدیاد غم و ملالته
دوشمك حق تعالی دواحی درت بیك ییل اول خلق ایتمزدن مقدم ارزاقك و معیشتلرك
تقدیر و تیسیر ایتمشدر امدی تا اول رزق مقدر قسمتی اولدوغی اوزره کلوب سکا
واصل اولمیجه دنیادن انتقال ایتمزسن دیمکدر و عذاب القبر للکافرین ولبعض عصاة المؤمنین
و تنعیم اهل الطاعة فیه بما یعلمه الله تعالی و یریده و سؤال منکر و نکیر و قبرده عذاب قبر
بعض عصاة مؤمنین و مطلقا کفار ایچون عذاب قبر حقدر روحك جسده ردی ایله
مسلم و بخاری متفقلردر مخبر صادق القول وقوعندن خبر ویرمشدر امور ممکنه دندر
و اهل طاعاتدن مراد الله اولانه متنعم اولمق مقرردر و سؤال منکر و نکیر حقدر بونلر ایکی
ملکدرکه برینه منکر و برینه نکیر دیرلر بالکز صوریجنده نه وجه ایله حرکت ایدرلرسه تحت القدم
اول وجهله کلوب میتی اوتورده لر ربك کیمدر و دینك نه دیندر و سنده کندو نبی رسول الله
کیمدر دیه لر مؤمن اولانلر ربی الله و دینی الاسلام والرسول المبعوث الی کافة الانام
محمد رسول الله علیه الصلوة والسلام دیه لر اما کافر اولانلر هاه هاه لا ادری دیه لر بو سؤال
صدقنه کلام الله دخی ناطقدر کقوله تعالی یثبت الله الذین امنوا بالقول الثابت بو ایت کریمه
مفسرین عظام سؤال منکر و نکیر حقنده نازل اولمشدر دیو تفسیر ایتمشلردر اکر عنایت باری
معین اولور ایسه و کوچك عملرك بولنور ایسه حق تعالی حضرتی کثرت ثواب طاعاتدن
بر ملك خلق ایلر اول حالده سکا قوت قلب و تسهیل بیان لسان کلور و سکا صادق قودرتیه بونلره
شویله جواب ویر دیو تلقین شهادت ایدر منکر و نکیر اکا دیرلر امشکه بز سنك بویله جواب
باصواب ویره جکك بیلوردك اما لکن بزلر بو خدمته مأمورلرز سکا کلمیجه اولمازدی
بعده نم نومة العروس دیوب کیدرلر بو باب ایاتی احادیث صحیحه ایله ثابتدر و عذاب قبرك
تحقیقنه دلیل بودرکه شمدی بر کسنه اویونه وارد قده روحی جسدندن چقار و جسدیله
علاقه سی قلماز الا انجق اتصال جهتندن قلورکه اویندقده روح فی الحال کلوب جسده
کیر مسئله اتصال واسطه سیله اولور بعده منامنده کوردکلری واقعه لر و بعضی لطف و کوزل

واقعه لر کوردر اما بونک یاننده اولانلر حالندن بلمزلر مادامکه اویقودن اویانوب کوردیکندن
خبر ویرمینجه سائر کسنه لر انک حالندن آکاه اولمزلر کذلک میتک دخی بویله قبرنده اولان
عذابی و راحتی حالندن آکاه اولمازلر زیرا احوال اهل قبور ایله نائم اولان تحقیق مذکور
اوزره اولدوغندن نوم اخ الموت دینلمک جائز کورلمشدر و عذاب قبرک تحقیقنه
بر دلیل دخی بودر که اهل قبرک روحی جسدندن ایرلدقده جسدکی روح قلور اول تقدیرجه
المروجع عذابی نیجه مشاهده ایدرز بو سلطان انبیایه سؤال اولندقده جوابنده بیورمشلردر که
سنک دیشک آغریسه اغزیسک بیلوب اضطراب چکرسن اکرچه دیشده روح یوق ایسه
اغریدوغندن سکا نیجه الم و اضطراب ویرد ایسه جسد میته دخی قبرده اویله درننه کیم
دیشک بی روح ایکن آغریسی و آغرمق ایله صاحبنه الم ویرمسنک سببی جمله اتصال ایله در
دیو بیوردیلر و بو عذابی مصلوب فی الهوی و غریق فی الماء و ماکول فی بطون الحیوانات دخی
ادراک ایتمک مقرردر و کلام الله بوکا ناطقدر کقوله تعالی النار یعرضون علیها غدوا
وعشیا ویوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب بو آیت کریمه قیامتدن اول
بعد الموت عذاب اولمسنه دلیل صریحدر آیت ثانی اغرقوا فادخلوا نارا حرف فا تعقیب ایچوندر
اغراقک عقیبنده در قبل القیامه ادخال نار دخی عذاب قبردر آیت ثالث قالوا ربنا امتنا
اثنتین واحییتنا اثنتین فاعترفنا بذنوبنا بو آیت دخی دلالت ایدر که قبرده هم حیات اوله
وهم ممات اوله نتکیم اماته اولی انقضای اجل وقتنده و احیا اول قبرده اوله و اماته
ثانیه هم قبرده و احیا ثانیه بعثده اوله نتکیم حکایه اولنور که برکون ابا حنیفه رحمة الله علیه
اوغلی حماده عذاب قبردن سؤال ایتدکده اول دخی حقدر دیو جواب ویریجک دلیلک ندر
دیدکده الله تعالینک بو قول شریفیدر وان للذین ظلموا عذابا دون ذلک حماد باباسنه جواب ایده
ابتدا الله تعالینک ذکر اولنان قول شریفی استدلال ایدرم که معناسی شونلر که ظلم ایدرلر
انلر ایچون عذاب قبر واردر جهنم عذابندن غیری دیمکدر دیو جواب ویردیلر بیه حکایه
اولنور که برکون حضرت عیسی علیه السلام سیاحتده کزدکن مقابرستانه اوغرادی کوردیکه
اهل قبوردن بری عذاب قبره مبتلا اولمش شویله که قبری آتش ایله مملو اولمش حضرت عیسی
علیه السلام ایدی الهی و مولای سکا صیغنورم بو عذابه سبب ندر و باعث اولان اعمال ندر
دیوب کتدی بر مدت مدیدن صکره ینه اول یره اوغرادی کورسه که اول صاحب قبر
عذاب ایله معذب ایکن رحمت حقه غرق اولمش چون عیسی علیه السلام بو حالی کوردکده
تعجب ایدوب دیدیکه الهی بو نه سردر خطاب عزت کلدیکم یا عیسی سن دعا قیل بن اجل
قیلیم عیسی علیه السلام دعا قیلدی باذن الله تعالی اول صاحب قبر دیرلدی کوردیکه
بر جوان یکیتدر عیسی علیه السلام ایتدی یا کیشی احوالکنا فی البالک نه در خبر ویر دیدی اول

کشی

کشی ایتدی یا نبی الله بن غایتده جرم و کناه دریاسنه مستغرق ایدم دنیاده هرکز خیر
ایشلمدم اولدم چونکه کل نفس ذائقة الموت شربتنی ایچدم خاتونم حامله ایدی اول خاتوندن
بر اوغلوم اولدی دورت یاشنه کلنجه بن عذاب ایچنده ایدم چونکه خاتونم اول معصومی
آلوب مکتب شریفه کوتوردی خواجه اول معصومه اوغلانه تعلیم ایدوب بسم الله الرحمن الرحیم
دیدکیم اوغلم اول اسم شریفی دیمسی برکاتنده الله تعالی اول عذابی بندن دفع ایلیوب
بنده رحمت و مغفرتک احسان ایلدی و خاتونمه دخی یارلغدی دیدی نتکیم بو حدیث
شریفه دلالت ایدر عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم القبر روضة من ریاض
الجنان او حفرة من حفر النیران یعنی قبر جنت باغچه لرندن اولوب لذتدن و راحتدن
خالی اولماز و یا خود جهنم چقورلرندن بر چقور اولوب محنت و مشقتدن خالی اولماز
دیمکدر نتکیم نبی علیه الصلوة والسلام برکون بنی نجارک حائطنه کیردی آنده بر قبردن صوت
ایشتدی بو قبرک صاحبنه نه وقتده دفن اولندی دیو سؤال ایلدی زمان جاهلیتده
دفن اولندی دیو جواب ویردیلر کافرلردن اولدوغنه رسول علیه الصلوة والسلام فرح
اولدی و بو حدیث شریفی اول سبب ایله بیوردی عن انس رضی الله تعالی عنه قال قال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لولا ان لا تدافنوا لدعوت الله ان یسمعکم عذاب
القبر یعنی اکر سز میتلریکوزی دفن ایتمک خوفی اولمسه ایدی الله تعالیدن سزه عذاب
قبرک صوتنی اشتدرمکی دیلک ایدردم و ایشیدردیکز ولکن اول خوف سببی ایله
دیلک ایتمزم دیو بیوردی زیرا عذاب قبرک ثبوتنده آیات و احادیث ثابته وارددر
وهم مخبر صادق خبر ویرمشدر حقدر هرکیم آنی تصدیق ایتمز ایسه تحقیق بودر کیم
انک ایله معذب اولور و البعث مذهب اهل سنت و جماعت بودر که الله سبحانه و تعالی
خلقی فنا اولدقدن صکره عملرک صورمق ایچون احیا ایدوب جمیع اعضاسی حتی حقدر کما کان
اجزاء اصلیه سی و جوارحه سی ایله اولکی جسمی بعد التفرق کرو برابه جمع ایدوب روحی بینه
اعاده اولدوغی مخبر صادق خبر ویرمشدر حقدر تا اویله احتیاج یوقدر زیرا
رسول علیه الصلوة والسلام حدیث شریفنده بیوردیلر یحشر الناس علی نیاتهم دیو اثبات
ایتمشدر و بر حدیث شریفه حمل لسان کوهربارلرندن امام احمد بن حنبل و ابن ماجه
اخراج ایدوب جابر بن عبد الله رضی الله عنهمادن روایت ایدرلر انه قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم یبعث کل عبد علی ما مات علیه یعنی شول حالت اوزره بعث
اولنور قبرندن قالقار اولورکه خیر و شردن انک اوزرینه فوت اولمشدر اول عمل
ایله قالقارلر صالح اولانلر اعمال صالحه مجازات کوررلر و عاصیلر محنت مشقت حقده
قالورلر امدی دنیاده سعی ایله که روز محشرده عملکدن بونر قالغی حاصل اولمیه زیرا

اول روز محشرده بعض وجوه‌لر مبیض وبعض وجوه مسود اولورلر سعادت آنلره كه محاسن
خصال ومكارم افعال ایله كامللر وملكلر مردان خدادن واهل طاعات جناب كبریادندر
دیو اول كونده بری برلرینه كوستره‌لر وصفا كلدیكز دیو تعظیم واكرام ایدوب نسیم جنت
ایله تبشیر ایده‌لر وعند التعقل دخی حق تعالی موتایی احیا ایتمك ممكندر كه علی جمیع اجزاء
كائناتی احاطه ایتمشدر واجزاء میتی بعد التفرق جمع ایتمك مثالی ایام شتاده قرا یشل
یرلری واغاجلری یپراق وبردن خالی اولدقدنصكره بهار فصلنده نه حال ایله آنی یرك
وبر اشجار وازهار واثمار وزروع نباتات بی شمار ایله احیا ایلر تحقیقا بعد الموت دخی مبینی
بو ایله احیا ایلمكه قادر وقیوم اولان الله تعالی موتایی دخی احیا قلدیغنه شك وشبهه
یوقدر كه بو قورمش یرلری بهار تعمیری ایله حیات باغشلیوب تازه وتر ایلر كیرو كوز
فصلنده نیه موتی مثابه‌سنده واردقده تكرار ظهوره كوردكی مصنوعاته نظر ایدوب
خبردار اول دنیاده هر نه حال اوزره اولدك ایسه همان آخرتده دخی اول حال اوزره
قائم اولورسن هر كیجه مونك كوجك قرنداشی ولان نوم مدركه‌ین بر وجمله یقین كوردم
وبی شك میت كبی اولدوغی مشاهد مقلوم مكه نائم اولدقده احساس وحركتدن منقطع
اولورسن ومیت كبی قلورسن وصباحك بیدار اولدغنده ینه عقل وتمییز مرتبه‌سنه
كلورسن بونی خود هر كیشی اقرار ایدر چونكه بو ایله در تعیدا لنوم بیدار ایلكه قادر اولان
الله عظیم الشأن بعد الموت احیا ایلكه دخی قادردر زیرا موت نومك بیوك قرنداشیدر
بونی بو ایله تصدیق ایتمك بئس المصیر ولان سقرك دینه كیدر قرآن عظیم الشان متعدد
ایله وارد اولمشدر كه قیامت كوننده موتانك احیاسنه دلائل كثیره وارددر جمله‌دن بری
بو قول شریفدر وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ يُعِيدُهُ آیه كریمه‌سی دلیل كافیدر والوزن مذهب اهل سنت
وجماعت بودر كه دوز قیامتده حق تعالی قوللرینك اكر خیر واكر شر عمللرك طارتوب
كسد ولر معلوم ایتملری حقدر بو معنایه نص قرآن ناطقدر قوله تعالی فَأَمَّا مَنْ
ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ یعنی
اول كونده هر كیمك خیری اغر كلسه انك یری جنتدر وكناهی آغر كلوب مغفرت و
شفاعت ایرشمز ایسه انك یری جهنمده هاویه دراول برده دركه جمله دركه‌لرك الشده
الشی نهایه ایرشمشدر دیمكدر اناده كه مقداری یا نوب ایمان ایله كیدكدن صكره جیقوب
جنته كیرسه كركدر ثبوتنده آیات واحادیث وارده‌در وهم مخبر صادق خبر ویرمشدر
عبادك اعماللرك وزنی حق وثابتدر والكتاب وملائكه حفظه‌نك اسر وجندن ظاهر
اولان اعماللرندن نه وار ایسه یازدقلری كتاب حقدر وقیامت كوننده اول كتب نعره

مؤمننه

مؤمننه صاغندن واوكندن ومنافقلرك وكافرلرك طرف شماللرندن وارقه‌سی اردندن
ویریلوب وجمله اعماللری انده حاضر بولنور حقدر بوكا دلیل حق تعالینك بو قول شریفیدر
فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا اما اول كمسه كه اعماللرنك
دفتری صاغ الندن ویریله وحسابی كوركلكی ز اوله واسان اوله طرفه العینده اولور
حقدر وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ودونركندونك متعلقاتنه شادمان ومسرور اولدیغی
حالده وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا واما اول كمسه كه
اعماللرنك دفتری ارقه‌سندن صول النه ویریلوب هلاكی تمنی ایدرلر دیمكدر بوكا بو دلیل
كافیدر وحق اولدوغی ثابتدر والسؤال وجمله خلقه حق تعالی واسطه‌سز سؤال
ایدوب مظلومك حقنی ظالمدن الی ویرسه كركدر خیر عملك ویروب اگر خیر عملی یوق
ایسه مظلومك كناهنی ظالمه یوكلتسه كركدر پس امدی دنیاده ایكن خلقه ظلمدن
ووبالدن اجتناب اوزره اولمك وسؤال وحسابك حق اولدغنه دلیل حق تعالینك
بو قول شریفیدر فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا وآیت اخریده إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ
بیورمشدر وحضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حَلَالُهَا حِسَابٌ وَحَرَامُهَا
عَذَابٌ بیورمشلر مفهوم حدیث دیمكدر كه حلاللردن اوتوری آخرتده حساب وارد
وحرامدن اوتوری عذاب واردر دلائل قاطعه ایله ثابت اولمشدر حق الدركندولرك
برامز فعللرك انكار ایتدكلرنده ینه كندو اللری وایاقلری وسائر جوارحلری انلرك برامز
فعللرینه شهادت ایدرلر ومؤمن قوللرینه حق تعالی خطاب ایدركه نه كوردمشسن اول
شرم ایدركه عبادت عدایله حق تعالی انك اعضاسنی نطقه كوردناكه هر بر عملی یاد
ایدوب شهادت ایتدكلری حقدر بوكا دلیل يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَرْجُلُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ پس امدی دنیاده یكن جهل وغفلت ایچون عذر وبدا اولماز اولا سؤال وجوا
حیرت بی ارباذر نفوذ اوقاتك جهالتده صرفی نامحبوب وعلم معارف ایله تحصیل طاعات
وعباداتده قصور قومه‌كز دیو تنبیهدر زیرا اول كونده لازم اولجق ایچون صلاح وسدادر
وَالْحَوْضُ وهر پیغمبرك بر حوضی واردر جنته كیرمزدن اول امتیله اندن ایچسه‌لر كركدر
بزم پیغمبرلرمزك حوضی جمله‌سندن بیوكدر بر جانبندن بر جانبنه وارنجه بر ایلق یولدر
صوتی بالدن طتلو وسوددن آقدر وقاردن صووقدر امام قرطبی ایدر حوض ایكیدر
اولكی حوض اصح اقوالده صراط ومیزاندن اقدمدر زیرا خلق قبوردن صوسز بعث اولنور
دفع عطش ایچون اولكی حوضه وارورلر ایكنجی حوض جنته‌در پیغمبر علیه الصلوة والسلام
ایكی حوضنه دخی كوثر دیرلر دلیلی سوره كوثردر انس رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
دیدكه حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلركه هنوز بكا بر سوره نازل

اولدی دیو بو سورۀ کوثری اوقوب بیوردیلر که بیلورمیسز کوثر نه در ایتدیلر الله اعلم ورسوله
بیوردیلر که کوثر جنتده بر نهردر الله تعالی بکا اعطا ایتدی قیامتده امتم اکا اوغراسه لر
کرکدر انک کاسه لرینک عددی نجوم سما قدردر اندن بر ایچم صو ایچن بر دخی اصلا عطشان
اولماز وطلب ما قیلمز دیو خبر صحیح ایله حق اولدوغی ثابتدر والصراط ودخی اهل سنت وجماعت
قتنده صراط حقدر جهنم اورتاسنده واقعدر قلدن انجه وقلیجدن کسکندر واکر مؤمن واکر
منافق واکر عاصی جمله اوزرندن کچسه لر کرکدر اما اهل نار چرکین ایاغی قایوب جهنمه دوشمسی
حقدر هر کشی عملنه کوره مرور ایدرلر کیمی شمشک کبی کچه کیمی ریح عاصف کبی کیمی سرعتله اوچر
قوش کبی کیمی آت کبی وکیمی دوه کبی وکیمی سورنه سورنه ایمکلیه رک نیجه تفاوت مراتب اعماله
کوره دنیاده مثالی شرع شریفده هر حالده شرع شریفه رعایت اوزره اولوب دایره شرعدن
طشره کیتمیوب کسبه آسان ووسعت اوزرینه کوره وشرع شریف حکمنه مخالفت اوزره
اولنلره قلدن انجه وقلیجدن کسکن کورینور بو حکم قرآن عظیم الشان واحادیث صحیحه ایله مثبتدر
وکان ورود المؤمنین النار مرورهم علی الصراط دلائل آیات بو معنای ناطقه در نتکیم
معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه قولنجه صراطی کچمکده انسان قساوت واحزاندن حضور
قلبه وفکردن امن وامان اولدیغی ظاهردر عیاندر وشفاعة الرسل والاخیار لاهل
الکبائر اهل حق قتنده رسل وانبیانک واخیار عبادک عصاة واهل کبائر ایچون شفاعت
ایتملری حقدر نصوص قاطعه ودلائل کثیره ایله ثابت اولمشدر احادیث صحاح خلاف معتزله در
بو خلافده دخی مبتنیدر جواز عفو ومغفرته نتکیم کچدی چون دلائل سابقه شفاعت شفیعه
دلالت ایلدی جواز عفو ومغفرت جائز اولدوغی اظهر من الشمسدر بزم دلیلمز قوله تعالی
فاستغفر لذنبک وللمؤمنین والمؤمنات بو نظم کریمک اسلوبی دلالت ایدر که شفاعت فی
الجمله ثابت اولدی ولا کبائردن شفاعتی نفی ایلدکی جهتی اولمز وبر دلیلمز دخی بو حدیث صحیحدر که
قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم شفاعتی لاهل الکبائر من امتی بو حدیث شریف مشهوردر
ودخی باب شفاعتده متواتر المعنی احادیث شریفه کثیره در حتی معتزله دیرلر که عفو
مطلقا صغائردندر کبائردن بعد التوبه شفاعت ایلمک ثواب زیاده لکی ایچوندر بو کلام
منقوضدر که ایکی وجه ایله اولا بودر که تائب ومرتکب صغیره کبائردن مجتنب اولان مستحق
عذاب اولماز انلرک مذهبنده پس انلردن عفو ایلمک بی معنی اولور ووجه ثانی بودر که آیات
واحادیث صحیحه دلالت ایدر که معنای شفاعت طلب عفودر طلب زیاده ثواب دکلدر
نتکیم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلر که بنم شفاعتم زیاده مجرم وعاصیلر ایچوندر تاکه نار
کیرمیه لر ویا خود نارده اولانلر چقه لر وانلردن عذاب تخفیف اولنه زیرا انفع شفاعت
عامه جملیه شاملدر عموم مؤمنین ایچون شفاعتم مبذولدر لا اصحابه حقنده اطاله

لسان

٥١

لسان ایدوب سب ودشنام ایدن بدبختلر ایچون دکلدر انلردن ممنوعدر زیرا انلر نصرت
دین مبینده بذل نفس ایتمشلردر پس انلره سوء ظن ایدنلره یوق رحمت وشفاعت دکلدر
وامام طبرانی کبیرنده دخی بیوردیلر که بر حدیث شریفده بنم شفاعتمی اقرار ایتمینلر اول
کونده شفاعتمه نائل ومقصودلرینه واصل اولمازلر وغصه وندامتدن قورتلمازلر
زیاده مجرم وعاصیلردر بو بیورمشلر سائر نبیه شفاعتلر حقندر صدیقدر بردرلو دخی
دکلدر والجنة والنار الموجودتان الآن الباقیتان لا تفنیان ولا اهلهما مذهب اهل
سنت وجماعت بودر که جنت وجهنم شمدیکی حالده موجودلردر واهللری دخی مؤبددر تاندر
اصلا فنا بولمزلر کندولری واهللری باقیدر فنا بولمازلر یعنی ایمانک عاقبتی جنتده خلوددر
وکفرک عاقبتی جهنمده خلوددر ایکیسنک دخی وجودینه ادله نقلیه کثیره واردر جمله دن
بری حق تعالینک بو قول شریفیدر اعدت للمتقین اعدت للکافرین کبی آیاتک صیغه
ماضیه ایله ورودی حضرت آدم علیه السلام وحضرت حوانک جنتده سکونلری وجنتدن
خروجلری وحدیث اسراده رسول علیه الصلوة والسلامک جنته کردم وجهنمی کوردم دیو
بیوردقلری وبونک امثالی دلائل الآن ایکیسی دخی موجودتان اولدقلرینه حجت وبرهاندر
وجنت قول مختار اوزره سماده در بویله اعتقاد ایده در قصه آدم علیه السلامده قلنا اهبطوا
بیوردوغی واسئلوا الله الفردوس فانه اعلی الجنة وفوق عرش الرحمن بیوردوغی هم سماده
وهم الآن موجود اولمسنه شاهد کافیدر اما جهنم دخی دنیانک جمیع جهاتنه التنده در
وجهنم اوزرنده کچمین جنته وصول بولمز وبعضیلر فوقنده اولمسنه ذاهب اولوب
وبعضیلر جهنمک مکانی خصوصنده اولی اولان توقف وسکوتدر دیو الله تعالی
بیلور دیدیلر والآن ایکیسی دخی موجود اولمسی حقدر بو اعتقاد ایتمکدر والمعراج
لرسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی الیقظة بشخصه من المسجد الحرام الی المسجد
الاقصی ثم الی السماء ثم الی ما شاء الله من العلی مذهب اهل سنت وجماعت بودر که
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بشخصه یعنی بجسده حالت یقظه ده مکه دن
تا مسجد اقصایه اندن سمواته اندن مشیت الهیه تعلق ایتدوکی قرب علایه وصولی
حق وثابتدر حالت بیدارده اولدوغی نص قرآن ایله ثابتدر قوله تعالی سبحان الذی
اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی بارکنا حوله لنریه من آیاتنا
انه هو السمیع البصیر قول شریفی معراج جسمانی شریفلریله اولدوغنه شاهدر سیاق
دخی بو معنایه اشارتدر ومسجد اقصیدن سمایه دک عروجی خبر مشهوردر واجماع صحابه
ایله ثابتدر اندن صکره جنته وعرشه واطراف عالمه سیر وسلوک ایتدوکی اخبار
صحیحه ایله ثابتدر امام مسلم راوی حدیث معراج حقنده دیر که هبوط آدمدن النی

الی بیك یکرمی اوچ ییل اولنجه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قرق یاشنده انس و جنه
مبعوث اولوب طقوزنجی ییل ماه رجب شریفك یکرمی یدنجی کیجه سنده سعادتله حضرت علینك
قز قرنداشی ام هانی اونده یاتورکن امر رب العالمینله جبرائیل براقی ایله کلوب براق بر
دابه ایدی قامتی حماردن عالی و بغلدن کوچك ایدی آدیمی کوز ایردوکی یره بصر ایدی رسول
علیه الصلوة والسلام اکا بنوب جبرائیل علیه السلام ایله کیجه کیدرلر ایدی کعبه شریف ایله قدس مبارك
اراسی قرق کونلك یول ایدی آن وقتده واروب مسجد اقصی‌ده ایکی رکعت نماز قیلوب جمیع
پیغمبرلرك ارواحلری اکا اویوب نمازدن فارغ اولدقده رسول علیه الصلوة والسلام معراجك
مبارك اولسون دیوب سلام ویردیلر علیك الوب اندن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم قبه صخرایه کلدکده اوکنه اوچ کاسه قودیلر برنده سود و برنده صو و برنده شراب
وار ایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم سود کاسه سن آلوب ایچدی ایدی جبرائیل علیه السلام
احسنت یا محمد دیدی زیرا سود اسلام دیمکدر امتك اوزرینه اولدی اکر صو کاسه سن
السك ایدی امتك صویه غرق اولورلر ایدی اکر خمر کاسه سن السك ایدی امتك عاصی اولورلر
ایدی اکر خمر کاسه سن السك ایدی امتك عاصی اولورلر ایدی ابن عباس رضی الله تعالی عنهما
روایتنده صخره طاشندن کوکه دکین نوردن بر نردبان قودیلر ایدی و بر روایتده معراج
کوکدن یوللرندن بر یول ایدی اندن براقه بنوب معراجه آغدی بیت

عروج ایدوب سموات علایه	زهی عز و سعادت مصطفایه
انك ایچون ظل بوقدر سایه	طوتمز کنش وار در قدر جنا سنوایه

طرفة العین ایچنده اولکی کوکه ایردیلر که آدی رقیعدر یشل زبرجددندر اندن کچوب کیدرکن آدم
پیغمبر علیه السلامی کوردیلر سلام ویروب سلامك الوب مرحبا معراجك مبارك اولسون دیدی
اندن ایکنجی کوکه ایردیلر که آدی قیدمدر صایقللنمش دموردن ایدی اندن کچوب کیدرکن عیسی
و یحیی پیغمبر علیهما السلامه ایروب سلام ویردیلر انلر دخی تکریم ایله سلامك الوب مرحبا
دیوب اندن دخی کیتدیلر اوچنجی کوکه ایردیلر که اناك دخی یکی صایقللو باقردن ایدی اندن کچوب
کیدرکن یوسف علیه السلامی کوروب سلام ویردیلر انلر دخی تعظیم ایله سلامك الوب
مرحبا دیدیلر اندن کچوب دردنجی کوکه ایردیلر آدی طاهره در بیاض کمشه‌دن در اندن کیدرکن
ادریس پیغمبر علیه السلامه ایردیلر رسول علیه السلام سلام ویروب انلر دخی سلامك الوب مرحبا
دیوب کیدیلر کیدیلر اندن بشنجی کوکه ایردیلر ادی ینه صافیه دیرلر صاف التوندن ایدی کچوب کیدرکن
هرون پیغمبر علیه السلامی کوروب سلام ویروب کیتدیلر تا میکائیل مکانینه ایردیلر کوردیلر که
خلقه رزق اوزرینه موکلدر ایدی و کلوب فخر عالم حضرتلرینه سلام ویروب معراجك
مبارك اولسون دیدی اندن کیدوب التنجی کوکه ایردیلر که آدی خالصه در بیاض اینجودندر

یکوب

کچوب کیدرکن موسی پیغمبر علیه السلامه اوغرادیلر سرور انبیا اکا دخی سلام ویروب
اول دخی سلامن الوب مرحبا ایتدی اندن کچوب کیتدیلر اندن یدنجی کوکه ایردیلر نوردن
یرادلمش آدی غریبه در کیدرکن ابرهیم پیغمبر علیه السلامه اوغرادیلر رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم اکا سلام ویروب اول دخی سلامن الوب دیدیکه یا محمد امتکه بندن سلام ایریشدر
و آکاه ایله اشجار و کلزار جنت بو کلمات ایله منفعتده در بونك قائلی البته داخل جنت
اولور اول کلمات شریفه بونلردر سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ دردی عشر امتی چالشکه ارض جنته بو کلمات
ایله اکه سن و داخل اولدوغك جنته انك نسیبا اندن تنعم ایلیه سن دیمکدر و اندن کچوب
سدرة المنتهی یه ایرشدیلر سدره دیدکاری بر اغاجدر که انك یپراغی فیل قولاغی کبیدر
هر یپراغك اوستنده بر فرشته اوتورمش تسبیح ایدرلر اندن یوقارو کمسه کچمز جبرائیل علیه
السلامك مقامی اندر و اندن اولدوغی ایچون منتهی دیدیلر اندن جبرائیل ایتدی یا محمد
بکا بوندن ایلرو کچمکه اذن یوقدر دیدکده رسول علیه السلام یا قرنداشم جبرائیل بن یول بلمز
دیدی جبرائیل علیه السلام ایتدی حق تعالی سنی قنده دیلرسه اله توردیکه اندن بیت
المعموره واروب طواف ایلدکده بر یشل قوش شکلنده بر فرشته که اکا رفرف دیرلر
رسول علیه الصلوة والسلام اکا سوار اولوب کیدرکن عرش التنده اسرافیل علیه السلام قتنه واروب
سلام ویروب اول دخی سلامن الوب خوش کلدك یا محمد دیدی معراجك مبارك اولسون
دیدی اندن کچوب نور حجابلرندن یتمش بیك کچوب صحیح روایتده رفرف دخی یولده قالمشدر
مقرب ملکلردن کلوب رسول علیه السلامی تا قاب قوسینه کوتورمشلر نتکیم قرآن عظیمده
کشاندر فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى یعنی قاب قوسینده وحدانیت حجابندن رسول
اکرمی بر خاص الخاص ملك بر مرصع کرسینك اوزرینه قیوب کوتورمشلر تا الله تعالی حضرتلرینه
جل جلاله منزها عن المکان ذاته ایکی یای باشی قالمشیدی که دخی آنده بر احادیث صحیح دخی
بر بله بیوردیلر بو هیبتدن دهشت کلوب عقلی زائل اولمش اندن قدرت شرابندن ایچروب
کندولرینه کلدکده جبرائیل علیه السلام اشاغیده ایتمش یا محمد حق تعالی سکا ثنا ایدر الیشت
مطیع اول هیچ قورقمه دیدی ابن عباس رضی الله تعالی عنهما قولنجه الله تعالی حضرتیندن
کوز ایله کورمش نتکیم رسول اکرمك معراجده جمال الهی بن کوزیله کوردوکی احادیث
صحیحه ایله ثابتدر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم رأیت ربی عز وجل بو شول هدا عشا
عبنه‌دکه جمله سرور انبیایه مخصوصدر صاحب تجرید ایدیه بو کوز ایله که چشم کوزیدی
پیغمبر علیه الصلوة والسلام جمال الهی بو کوز ایله کوردوکنی انکار ایتمك مؤمنینه لایق دکلدر
نتکیم رسول اکرمك لحم و بدنکه الله تعالی یه ثنا ایلدکه اول جناب رب العزه اوچ کلمه که

التحیات لله والصلوات والطیبات درشنا ایلدی بونده علمانك اقوالی چوقدر تحیات تحیه‌نك
جمعیدر الملك لله معناسنه دردیمشلر بقا و دائم و جمیع نقایصدن سلامت معنالریله
تفسیر ایتمشلر بونلردن هر قنغیسی ایله تفسیر اولنور ایسه تعظیم رب جلیلی مشعر و مبنی
ایدوکنه اشتباه یوقدر بو معنالرك هر برینه بلکه دخی زیاده معنایه محتملدر یعنی عبادات
قولیه که ذکر و تسبیح و قراءت قرآن عظیم الشان کبی و عبادات بدنیه که اوروج طوتمق و نماز قلمق
و حج ایتمك و عبادات مالیه دخی زکوة و صدقه کبی هر نه عبادتکه حاصل اولور کلیسی
جناب رب العزتندر دیو عقبنده اوچ کلمه ایله سلاملك لدی بری سلام و بری رحمت و بری
برکات السلام علیك کلمه‌سی اول معامله حکایتدر یعنی الله تعالینك سلامی سنك
اوزرینه اولسون ای الهك نبیسی الهك رحمتی و برکاتی سنك اوزرینه اولسون دیمکدر
تنکیم امام همام قدوة شیخ جزری عرف الغرف نام کتابنده کتوردمشکه حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه و سلمك خصایصندن بری بودر که بر مصلی نمازنده اول حضرته
خطاب ایدوب دیرکه السلام علیك ایها النبی و رحمة الله و برکاته بو خطاب نمازده
اول حضرتدن غیریه اولسه نماز باطل اولوردی زیرا پیغمبریمزه بر شرفدرکه هیچ برینه میسر
اولمشدر لاجرم پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام کمال شفقتلرندن امته دخی نصیب اولمق ایچون
ینه رسول علیه الصلوة والسلام اول مقامده یاد ایدوکی حق تعالی حضرتلرینك سلامندن امته
دخی نصیب اولمق ایچون تکرار ایتمش السلام علینا و علی عباد الله الصالحین یعنی الله
تعالینك سلامی بزم اوزره اولسون دخی الله تعالینك صالح قوللری اوزرینه اولسون
دیمکدر چونکه لیلهٔ معراجده رسول علیه الصلوة والسلام امتی ایچون بو قدر شرفی دیلدوکنی
جبرائیل علیه السلام دخی اشاغیدن شهادت کتوروب ایدی اشهد ان لا اله الا الله و اشهد
ان محمدا عبده و رسوله دیدی معناسی بن ایدرم معبود بالحق اولمغه لایق الله یوقدر
الا الله تعالی واردر اندن آرتوق معبود یوقدر دخی شهادت ایدرم تحقیقا محمد علیه الصلوة
والسلام الله تعالی قولیدر و دخی رسولیدر دیمکدر درکاه حقنده مقبول اولمغله هر نمازك
قعده‌لرنده اوقیمق سنت اولدی و اخرنده توحید ایله شهادت اولدوغی تشهد دیدیلر
اندن جیبنه چوق نسنه‌لر دیمش یازلسه کتاب مطول اولور اخر امته الّی وقت
نماز فرض ایدوب اصطفائیل ادلو بر ملکه الکوتور محمدی سدرة المنتهی‌ده سکز جنتی
تفرج ایلسون کندی امتی ایچون اولان مقاملری کورسون دیدکده حضرت پیغمبری الوب
سدرة المنتهی‌یه کلدکده جبرائیل علیه السلام کلوب مبارك اولسون دیوب رسول اکرمك
مبارك اتنه یاپشوب اوپوب اصطفائیل ایله سکز جنتی تفرج ایتدروب اندن برافه
بنوب التنجی کوکه کلوب حضرت موسی علیه السلام معراجك سکا مبارك اولسون یا محمد

وامتنه

وامتنه نقدر نماز فرض اولدی دیو سؤال ایلدی رسول علیه الصلوة والسلام الّی وقت دیدکده
موسی علیه السلام ایتدی یا محمد امتك ضعیفدر الّی وقت نمازه کوجلری یتمز وار ربکدن تخفیف
استه واروب اون وقت تخفیف ایدوب کلدکده موسی علیه السلام کرو واردیمش تا اوچ
کره واروب کلمش الّی وقت بش اتمش موسی علیه السلام ینه واردیدکده رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه و سلم ایتدی یا موسی دخی تعدن حجاب ایدرم اول قدره راضیم دیمش بر دخی
تکرار برد دخی واردقده الله تعالی بیورمشکه یا محمد کیجه و کوندزده بش وقت نمازلرم
بر وقتنه اون وقت ثوابی یازیله الّی وقت قلمش کبی اوله دیدکده طرفة العین ایچنده قدسه
کلوب اندن سحر وقتنده مسجد حرامه کلوب اندن جبرائیل علیه السلام رسول اکرمه وداع ایدوب
مقامنه کیتدی چونکه صباح اولدی رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم معراج ایلدوکنی
مکه اهلنه خبر ویردی مشرکلر اینانمدیلر ابو بکره کلوب ایتدیلر محمد بو کیجه قدسه واردم
و کوکلره چقدم کنه کلدم دیر سن نه دیرسن دیدیلر کلرندی ابو بکر رضی الله تعالی عنه ایتدی
کرچکدر آمنا و صدقنا بن اینانیرم اکر اندن دخی برسه دیسه اندن اوتوری صدیق دیدیلر
آخر قریش قومی ایتدیلر اکر کرچك ایسك بیت المقدسك و مسجد اقصینك صفتلرندن
خبر ویر دیدیلر رسول علیه الصلوة والسلام کیجه ایله کورمشدی نشانلرینی اونتمشدی ملول
ایکن حق تعالی قدرتیله بیت المقدسی قارشوسنه کتوردی هر نه سؤال صوردیلر ایسه خبر
ویردی اندن ایتدیلر یولده کاروانیمز وارد کوردکمی دیدیلر رسول علیه الصلوة والسلام ایتدی
بر کاروانه فلان یرده کوردم بر دوه ضایع ایتمشلر انی ارارلر ایدی و بو کلرندن بر یرده قدح
صو وار ایدی صو صمش ایدم الدم ایچدم یا داغی ینه برینه قودم کلیجك سؤال ایلیك یاردیمی
هیچ صو بولدیلر می و سزلك کاروانه تنعیمده اوغرادم اوکلرنجه ایکی عدل یوکلی ایله بر دوه وار
کون طوغیجه کلورلر دیدی کوندیلر کون طوغیجه عینیله اول دوه اوکنجه کلدیلر معراج
خبرلرنده زنهار شك اولمسون حالت بیدارده اولدوغی مکه‌دن تا مسجد اقصی‌یه اندن سموات
و اندن مشیئة الله تعالی ایلدوکی قرب اعلایه عروجی نص قرآن ایله ثابتدر و یدی قات کوکلر
عجایبك و عرشك عظمتی و اولو فرشته‌لر کوردیکی اندن صکره جنته و جهنمه و اطرافه
عالمه سیر و سلوك ایتدوکی اخبار و احادیث صحیحه ایله ثابتدر که متواتر القرعه قریبدر هر کیمکه
شك کتوره کافر اولور زیرا حقنده اولان آیت کریمه تکذیب ایتمش اولور آیت کریمه تکذیب ایدن
خود کافر اولور نعوذ بالله بلکه لازمدر و لایقدر اولان معراجك هر خصوصنه حسن اعتقاد ایله
صدق الله العظیم و صدق رسوله الکریم دیمکدر و ما اخبره النبی صلی الله علیه و سلم
من اشراط الساعة و دخی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم روز قیامتك
علامتلری و اخباری احادیث شریفه ایله امته خبر ویردوکی جمله‌سی حقدر و صدقدر

اولسه كركدر مثلا من خروج الدجال و دجالك خروجيدر و امام احمد بن حنبل مسندنده
جابر رضي الله تعالى عنه دن نقل اولنديكى دجال دينك ضعفى و علمك ادبارى زماننده
خروج ايدر و جميع ارضى قرق كونده بالطول والعرض سير ايدر اول كونى بر ييل قدر ايكنجى
كونى بر آى اوچنجى كونى بر هفته قدر اوله سائر كونلرى بزم كونلر كبى اوله و بر حمارى اوله
ايكى قولاغى آره سى قرق ذراع اوله حاشا بن سزك الهكزم ديه اما كوزى اعور اوله
كذبنه شهادت ايده و ايكى كوزى آراسنده هذا كافر يازلمش اوله هر عالم و جاهل آنى اوقيه
جمله اقطار ارضى سير ايده مكه و مدينه دن ماعداسنه و آره اما بو ايكى حرم شريفدن
ملكلر منع ايده لر و شرور دجالدن دجال و نسا كبر ان اولوب شام شريفده جبل
دخانه تحصن ايده لر دجال جندا له كلوب بونلرى محاصره ايدوب عظيم تضييق ايدر حضرت
عيسى عليه السلام كليجه يه دك و دابة الارض و دابة الارض بر جانوردر كه مسجد حرامدن چيقوب
بر النده سليمان يوزكى و بر النده موسى عصاسى اوليسردر اول عصاى مؤمنلره النه
دكوره يوزى اق منور اوله و يوزك ايله كافرلر بورننه دمغه باصه بر نشانه بك اولوب
يوزى قاره و خلق ايله فصيح سويلشه و ياجوج و ماجوج و قيامت علامتلرندن بر دخى
ياجوج و ماجوجدر خروج ايدر نوح پيغمبر اوغلو يافث اولادندر اسكندرك يابديغى سدى
بوزوب چقه لر حضرت عيسى عليه السلام نزولندن صكره نقل اولنديكه اول وقتده حق
تعالى دن خطاب كله كه يا عيسى قوللريمى جمع ايدوب طور طاغنه چيق زيرا بر قوم
چقاردم كه هر كز انلر ايله كمسه نك جنك ايتمكه مجالى يوقدر ديه پس بونلر چيقوب دنيايى
باشدن باشه خراب ايدوب بيت المقدسه كلوب طور طاغنى احاطه ايليوب مؤمنلر
عيسى عليه السلام يانينه جمع اولمش عيسى عليه السلام دعا قلدقده حق سبحانه و تعالى اول قومى بر اوغوددن
جمله سنى هلاك ايده بر يوزى هب جيفه اولوب قوقه اول بد رايحه دن عاجز اولوب
كبر و حضرت عيسى عليه السلامه كلوب شكايت ايده لر عيسى عليه السلام حق تعالى يه دعا ايدوب عظيم قوشلر
كوندروب بونلرك لشلرن الوب كوتوره لر اراولندقلرى يره بوندن صكره حق
تعالى بركت بعموددن ياغدروب يير يوزى معمور اوله و نزول عيسى عليه السلام من السماء
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم حضرتلرينك بر مقدار دخى تأييد بن مبين ايچون
مجرد شعائر اسلامى تجديد مصلحتى ايچون قيامته يقين عيسى عليه السلامك نزولى حقدر
صاحب انجيل ايكن حضرت قرآن جميل و جليل ايله قضايا و احكام تقطيع و تفصيل ايده
بو امور مذكوره ده عند الله محبوبيت حضرت رسالت پناهه برهان كافيدر كه حضرت
عيسى عليه السلام سحر وقتده شامده آق مناره يه نزول ايده كه اهل اسلام صلوة فجرى اداى ايتمك
مراد ايدوب يا روح الله امامت ايدك ديشلدوكده اولدن امامكز كيم ايسه بنه اول قلسون

ديه

ديه بن مسلمين دن بريسى امامت ايده حضرت عيسى عليه السلام و غيريلر اقتدا ايدوب صباح
غازيني قلدرلر و دجالى قتل ايده و انك يغين قتد و ميله بر يوزنده اولمغربه امن و امان
اوله كه تعبيرى قابل اولميه و وجه ارضده عيسى عليه السلام بيك ييل قرار ايدن بعد دار قراره
كيده معتبر انده روايت صحيحه بودر ديمشلر و طلوع الشمس من مغربها و نحو ذلك
كله حقا و قيامت علامتلرندن بريسى دخى شمسك مغربدن طلوعيدر بر جمعه كيجه سى كه كون
طونله اوچ كون مقدارى طوغميه قچنكم صباح اوله كوره لركه كونش مغربدن طوغدى
ايكندى برينه چيقه قاپقره اولوب كروب بوندن صكره قلان علامتلر دخى اكلنميوب
ظاهر اوليسردر بونلرك امثالى قيامت علامتلرى حقدر اولسه كرك يعنى اولجيددر
و الكبيرة لا تخرج العبد المؤمن من الايمان اهل سنت و جماعت اعتقادى بو يله دركه
كناه كبيره عبد مؤمنى ايماندن چقاروب كفره ادخال ايتمز يعنى ايمانى فسق و معصيت
ايله زائل اولماز و عبد دخى مرتكب كبيره اولمغله ايماندن چيقماز و لا تدخله في الكفر
و كفره ادخال ايتمز يعنى عبد مؤمنى كناه كبيره كفره ادخال ايتمز و لا تخلده في النار و اهل كبائر كه
مؤمن و مسلم اوله يعنى آخرته ايمان ايله كيده جهنمده ابدى قالماز بلكه عاقبت توبه سز
دخى وفات ايدرسه حق تعالينك مشيئتنده اولور ديلرسه يارلغار و ديلرسه كناهى مقدارى
عذاب ايدر صكره جنته قويه و لا تحبط طاعته و احباط اعمال ايتمز يعنى خير ذره قدر
عمل ايشلرسه ضايع اولميوب ثوابن بولوردر ده دبو كونش ايچنده خيال كبى كوديكن
كوجك نونده برلكه آندن كوچك نسنه يوقدر شول مقدارى دخى عملدن ضايع
اولماز والله تعالى لا يغفر ان يشرك به و يغفر ما دون ذلك لمن يشاء و الله عز و جل
شركى يارلغمز شركدن ماعداسنى ديلرسه يارلغار كرك كبائر اولسون و كرك صغائر
اولسون ديلدوكن مغفرت ايدر و يجوز العقاب على الصغيرة و لو مع اجتناب الكبائر
والعفو عن الكبيرة و لو بلا توبة و حق تعالى كبيره يى توبه سز عفو ايدر و كبيره دن مجتنب
صغيره صاحبنه عقاب ايتمك جائزدر بوندن مراد توبه صحيحه در كه اثار خطايايى كبيره اولسون
نقد برجه محو ايدر و صغيره يه مواظبت ايله كبيره كبيره اولوب جهنمده دمشلردركه
جرمنه معترف و لموطاعت يتيم اولمه دن يكدر زيرا استغفار ديل عجز و اعتذار دوتوجه
قلب و انكسار ايله مؤمن صداقت شعارده كبيره قومز و اصرار ايله كرفتار ذنب عظيم
قومدوتلماز همان ان الله تعالى جمله مزى توبه يه توفيق و بروب طريق قرآن ارشاد ايده
والله تعالى يجيب الدعوات و يقضي الحاجات تفضلا والله تعالى دعالرى قبول ايدجى
و حاجتلرى قضا ايديجيدر تفضلا در وجوبا دكلدر والايمان والاسلام واحد
ايمان ايله اسلام آراسنده فرق يوقدر اهل شرع قتنده ايمان اسلام سز و اسلام

ایمانسز اولماز ایمان ایله اسلام ایکی قرداش کبیدر ارقه قرنسز ونه قرن ارقسز اولور زیرا
شرعده برکسنه نک اوزرینه مؤمندر مسلم دکلدر ویاخود مسلمدر مؤمن دکلدر دیو
حکم اولنمق جائز دکلدر اسلام ایله ایمان بو ایکیسی بری برندن منفک اولماز لکن هر برینک
مفهومی طریق لغتده ایمان ایله اسلام مابیننده فرق واردر زیرا ایمان لغتده اقرار و تصدیقدن
عبارتدر یعنی اینانمقدر خدایه ایمان کتوردن کسنه اندن خوف ایدوب اوامرینه مطیع و منقاد
اولوب رضاسن طلب ایلکدر وکذلک ایمانسز اسلام بولنماز زیرا اسلام تسلیمدن و اوامر
خدایه انقیاددن عبارتدر و اکا اویمقدر و هو تصدیق النبی صلی الله علیه وسلم فی جمیع
ما علم بالضرورة مجیئه به والاقرار به و اول رسول علیه الصلوة والسلام جمیع اخبارنده
تصدیق و لسان ایله اقراردن عبارتدر و امر الله انی جانبندن رسیده ایلدکدنکه مؤمن
ایله مسلم دخی ایمان ایله اسلام معناسنه در و بنی الاسلام علی خمس حدیثنده اول
قول شریفده ارکان اسلامدن بر رکن اولدوغنه اشارتدر و الاعمال خارجة عن حقیقته
و اعمال ایماندن خارجهدر زیرا ایمان عملک غیریدر و عمل ایمانک غیریدر اسم ایمان تصدیق
و اقراره در جمله مؤمنلر ایمانده برابرلردر ولکن اعماللرده بری برندن ارتوق و اکسکدر مثلا
بر مریض صحتده کبی بیوب ایچر ایسه کندویه ضرر ایدر چکن بیلورکن اشتهاسنه مغلوب
اولوب ذیبانه باقار ضررینه اعتقادی محکم ایکن تناول ایدر لکن اول زیاده اکل آتی
اولدیغمک خوفی واردر کذلک ایمانی نفسک هواسنه اویوب مراداتنه قول اولان کسنه نک کیدر
قلبی قراروب ایمانسز کیتمدن بعید دکلدر مؤمن خوف و حذر ایتمک لازمدر حاصلی فاسق
و عاصی کافر اولماز و ایمان ایله کفر ارا سنده دخی واسطه یوقدر همان ایمان کتنسه کفر کلور
و کفر کتنسه ایمان کلور ولا یزید ولا ینقص عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی امام
اعظم رحمه الله علیه قتنده اهل سمانک که ملئکه در و اهل ارضک که انس و جندر ایمانلری
نه زاید اولور ونه ناقص اولور پس بزم ایمانمز ملئکه و رسلک کبیدر زیرا برابرلردر
کوک و یر اهلنک ایمانلری کبی نه ارتار ونه اکسلور اما اعمال و طاعتده متفاضللردر
پس اهل ایمان ارا سنده واقع اولان مرتبه و درجات حسبیله در ایمان و توحید
حسبیله دکلدر نتکیم ابو مطیع و حماد بن سلمة ابو هریره دن روایت ایدرلر که برکون
برکسنه کلوب حضرت رسول علیه الصلوة والسلامدن سؤال ایتدیلر که ایمان زیاده و نقصانی
قابل میدر قال لا الایمان مکمل فی القلب زیادته و نقصانه کفر یعنی ایمان قلبده کامل و
برنسنه در اولالدیماز و اکسلمز ارتار و اکسلور دیمک کفردر دیو بیوردیلر ایمانک زیاده
و نقصانی اولمدوغنک قضیه سی زادتهم ایمانا ایمانلرک ازدیاد و نقصانک سندی ایلدکی
ناقص کوندکلری اوراده محققین دیمشلردر که حق تعالی حضرتنک ذکر اولنان قول شریفی

صحابه کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حقلرنده در زیرا انلرک حقنده بر آیت نازل اولدیغی
ویاخود بر نسنه ایله امر اولنه لر ایدی آنی تصدیق ایدرلردی و صکره دخی بر آیت نازل اولدقده و بر نسنه
ایله دخی امر اولندقده اکا دخی ایمان کتوررلر ایدی اول تقدیرجه ثابت و واقع اولان تصدیقلری
اوزرینه زاید اولمش اولوب زیادة فی الایمان انلره نسبت واقع اولمش اولور بونی ابن عباس
حضرتلرندن مرویدر و انلر ترجمان قرآندر و ذاهب اولدقلری نسنه حقدر اما بزم حقمزده
حالا وحی منقطع اولمغله ایمانمز حضرت قرآنک جمله سنه واقع اولمغله ایمانمزده زیاده
و نقصان محالدر و یصح ان یقول من وجد فیه انا مؤمن حقا ولا ینبغی ان یقول انا مؤمن
ان شاء الله تعالی و مؤمنه بن حقا مؤمنم دیمک لازمدر ان شاء الله دیمکده شکه دلالت
اولدیغیچون خشیت کفر واردر بوسوز ایماننده شکی اولدیغندن برکسنه ایماننده شبهه
ایلسه کافر اولور پس ان شاء الله دیمک ایله یاخود حق تعالی استرسه دیمک ایله استثنا
کرکمز زیرا بو عبارات ایمانده شکی ایما ایدر شک ایله تصدیق جمع اولماز خصوصا ان شاء
الله لفظی همان شک ایتمکدر حتی ایمانه کلن کسنه امنت بالله ان شاء الله دیسه بو استثنا
ایله اولان آمنت ایله ایمانه کلمش اولمز بلکه بونه کفر ایله قالور و اکر بوندن دینمن مؤمنم ایسه
ایمانلرین تشکیکه کتورمک مناسب دکلدر انک ایچون مصنف ولا ینبغی دیدی ولا یجوز
دیمدی زیرا شک ایچون اولمایچق نفی جوازک معناسی یوقدر و مع هذا اکا سلفدن حتی
صحابه و تابعیندن چوغی ذاهب اولمشلردر حتی امام شافعی رحمه الله تعالی علیه ایدر مؤمنم
ان شاء الله دیمک عاقبته کوره در چونکه عاقبتدن ناشیدر پس ان شاء الله دیمک جائزدر
اما حضرت امام اعظم همام اقدم رحمه الله تعالی علیه ایدر نعم اولکسی عند الخلق و عند
النفس و عند الله تعالی بحسب النص مسلماندر اما باعتبار العاقبة عند الله تعالی یعنی علم
الهیده نیجه ایدوکن بیلمز لکن اولی و احسن اولان ترکیدر ایمانی تشکیکه کتورمک مناسب
دکلدر والایمان بهذا المعنی مخلوق کسبی و ایمان تصدیق و اقرار معناسنه مخلوقدر
دیبیلر تصدیق و اقراردن و عملدن کنایتدر وشک یوقدرکه بونلر قولک فعلیدر و عبدک
جمیع افعالی ایله خدانک مخلوقیدر و اما بمعنی هدایة الرب لعبده الی معرفته فغیر
مخلوق و اما هدایت معناسنه ایمان غیر مخلوقدر یعنی ایمان کلمه لا اله الا الله در لا اله
الا الله ایسه کلام الله و کلام الله ایسه غیر مخلوقدر ایمان دخی غیر مخلوقدر و ایمان مخلوقدر
دیمک کفردر نتکیم قرآن مخلوقدر دین کافر اولدوغی کبی زیرا حق تعالی جمیع صفاتیله غیر مخلوقدر
و عبد جمیع صفاتیله مخلوقدر و کیمکه حق تعالی حضرتلرینک صفاتلرینی صفات عباددن
تمییز ایتمسه اول ضال و مبتدعدر پس هر نسنه که حقندر اول مخلوق دکلدر فتوی
دخی بو قول اوزرینه در و بو ایکی مسئلهده سکوت اولیدر و نزاع و خصومت مناسب

دکلدر وَاِیمَانُ الْمُقَلِّدِ صَحِیحٌ وَلٰکِنَّهُ اٰثِمٌ بِتَرْکِ الْاِسْتِدْلَالِ و مقلدک ایمانی صحیح و مقبولدر
پس شول کمسنه که صانع بی چونی اثبات ایتمکده و توحیدنده آفاق و انفسده برهان قاطع
ایله دلیلی اولمیه یعنی اثردن موثره استدلال ایلمیوب استدلال ایله حضرت حقک وجود
و خدانیتنی اثبات ایتمیه بلکه غیریدن استماع ایدوب تقلید ایله مؤمن اوله آنک ایمانی
صحیحدر زیرا تصدیق وجهی بولنوب مقرّدر که اول مقلدک اعتقادی سائر طاعات
ایله الله تعالی یه مؤمندر نهایت معرفت صانعده استدلال ایدجک اشتغاله تولی
ایکن استدلال ایتمدوکی ایچون عاصی و مجرم اولور و ترک دلیل ایسه استدلاله
اهمال ایتدکی اکا باعث اولدیلرسه استحقاقی قدر عذاب ایدر هله ایمانی مقبولدر تعذیب
اولنور ایسه ابدی نادره قالماز عاقبت ینه جنته کیرر بو معنایه کیرر بو معنایه حضرت
ابو حنیفه و شافعی و مالکی و احمد بن حنبل رحمهم الله تعالی حضرتلری متفقلردر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و صحابه و تابعین و کذلک انلردن صکره کلنلر
عوامی ایمان اوزره تقریر ایدرلر ایدی و ایمانلرینک اوزرلرینه حکم ایدرلر ایدی نتکیم شیخ
ابو منصور ماتریدی رحمة الله تعالی علیه رحمة واسعة حکایت ایدر که بر کون مرتبه
بنوب کیدرکن یولده بر چفتچینک اوزرینه اوغرایوب اکا سلام ویردی اول دخی سلام ملک
آلوب ینه چفتنک سورمکه مشغول اولوب اکا چوق ملتفت اولمدی شیخ اول چفتچیه
ایتدی سکا سلام ویردیکم زمانده همان سلامی آلوب ینه ایشکه مشغول اولدک دیدی
چفتچی ایتدی غیر مسلمانلرک سلامک نیجه آلورسه سنک دخی اویله آلدم یا سکا دخی
نبلسیم کرک ایتدی شیخ ایتدی سن بنی الله کبی کوردیسن چفتچی ایتدی یا سن نیجه سن دیدی
شیخ ایتدی بن عالم و فاضل کشی یم که حق تعالینک برلکنی یوز دلیل ایله اثبات ایتدم شیخ
منصور دیدکلری اولدر چفتچی ایتدی یوز شبهه‌ک وار ایمش یوز دلیل کتورمش سن بکا دلیل فتنه
کرکمز دیدی شیخ ایتدی یا سنک هیچ شبهه‌ک یوقمیدر دیدی اول ایتدی هیچ بنم شبهه‌م یوقدر
تکرینک بر اولدوغنه دیدی شیخ ایتدی برکسنه‌نک دلیلی اولمیه خصمک الزام ایده مز دیدی شبهه‌دی
برکسنه سکا بر یا کلش سوز سویلسه اکا نیجه جواب ویررسن دیدکده چفتچی ایتدی استغفرالله
او کیمدر که کوررمسن اکا شویله چالارم که تا بر دخی اویله سوز سویلمیه دیدکده شیخ ابو منصور
اول چفتچینک بو مرتبه قوت ایمانک مشاهده ایلدکده حیرتنه وارو قلدوغی غرورلره
نادم اولوب استغفار ایلدی و چفتچینک خاطری تسلی ایدوب دعادن اونوتمه دیوب
یولنه کتدی زیرا عوام بر امر عجیبی کوردکلرنده سبحان الله دیرلر و بر خلق غریبی مشاهده
ایتدکلرنده سبحان الخلاق دیرلر و سماده کوردکلری اولدقده و زیاده روزکار اسدکده
خدایه تسبیح ایدرلر و کمال قدرت ایله وصف ایدرلر انک ایچون مقلدک ایمانی صحیحدر

وفی

وَفِی اِرْسَالِ الْاَنْبِیَاءِ وَالرُّسُلِ بِالْمُعْجِزَاتِ وَالْکُتُبِ الْمُنَزَّلَةِ عَلَیْهِمْ مِنَ الْبَشَرِ اِلَی الْبَشَرِ حِکْمَةٌ بالغة
و جنس بشردن معجزات باهره ایله ارسال انبیا و رسل و انزال کتبده حکمت بالغه مقرردر
اهل ایمان و طاعته جنت و ثواب ایله تبشیر ایچون و اهل کفر و عصیانه تندیر ایچون و ناسه
امور دین و دنیالرنده محتاج اولدقلری نسنه‌یی تبیین ایچون انلر خلقه بعث اولنمشلردر
جمله سنی تصدیق فرض عیندر فرض کفایه دکلدر یعنی برکسنه انکار ایلسه کافر اولور
نعوذ بالله مِنَ الْکُفْرِ وَالشِّرْکِ وَهُمْ مُبَرَّؤُونَ عَنِ الْکُفْرِ وَالشِّرْکِ وَالْکِذْبِ مُطْلَقًا و انبیا و رسل
عَلَیْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ صغائر و کبائر کفر و قبایحدن بریلردر اصلا بونلردن کبائر و صغائر زلّه
صادر اولماز یعنی عمدا و سهوا معصیت ایشلمکدن بریلردر و حق تعالینک امین و امانتده
مأمونلر و مصونلردر هرکز مرتبه نبوتدن معزول اولمدن بریلردر مطلقا یعنی کرک جنون
و کرک غیر اولمغه نبوتدن معزول اولمازلر وَعَنِ الْکَبَائِرِ وَالصَّغَائِرِ الْمُنَفِّرَةِ کَسَرِقَةِ لُقْمَةٍ
وَتَطْفِیفِ حَبَّةٍ وَتَعَمُّدِ الصَّغَائِرِ وَغَیْرِهَا قَبْلَ الْبَعْثَةِ وَبَعْدَ الْبَعْثَةِ و کرک قبل النبوة اصلا
سرقهٔ لقمه و تطفیف حبه مثللی نفرته سبب اولور صغیره و کبیره‌یه تعمّددن ارتکاب ایتمدیلر
یعنی کرک بیوک و کرک کوچک کناهدن هیچ بریسنی ارتکاب و اختیار ایتمدیلر اکر سهوا اولور که
خطا واقع اولمشدر دیمکدر وَاَوَّلُهُمْ آدَمُ وَآخِرُهُمْ وَاَفْضَلُهُمْ مُحَمَّدٌ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی علیه
وسلم وَلَا یُعْرَفُ یَقِینًا عَدَدُهُمْ انبیانک اولی آدم علیه السلامدر و حضرت آدمک کنیه سی جنده
ابو محمد ایدی و یر یوزنده کنیه سی ابو البشردر و حضرت آدم علیه السلامی حق تعالی قدرتی یدیله
یراتمشدر جمله‌نک اصلی اولدر و آخری و افضلی حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدر و اکا
ایمان جمله انبیا و مرسلینه ایماندر و جمیع کتبه و روز جزایه و ما فیهایه ایمان کتورمکدر
زیرا امام و افضل مرسلین ایدیکه بو دلیل واضحدر که حضرت عیسی علیه السلام انبیا و اولو العزمدن
ایکن آخر زمانده اینوب علماء امت محمدیه کبی خلقی شریعت شریفهٔ محمدیه یه دعوت ایدوب
دین مبینه خدمت ایتسه کرکدر بو معنایی اثباته آیات و احادیثدن ادلهٔ قاطعه لا تعد
و لا یحصی در جمله‌دن بری قوله تعالی وَمَا اَرْسَلْنَاکَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِینَ دلیل کافیدر و عددلری
قرآن عظیم الشانده بیان اولنمدی یعنی یقینا کمسه بلماز اما احادیث شریفده یوز یکرمی درت
بیک دیو وارد اولنده ایکی یوز یکرمی درت بیکدر دیمشلردر اما مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَیْکَ وَمِنْهُمْ
مَنْ لَمْ نَقْصُصْ نظم کریمی ابهام ایدر که تعیین عدد مناسب اولمیه همان مناسب اولان
اعتقاد بودر که جمله پیغمبرلرک اولی حضرت آدم علیه السلام و آخری حضرت محمد صلی الله
تعالی علیه و علیهم اجمعیندر بو جمله پیغمبرلرک برن انکار ایدن کافر اولور و مجموع انبیانک
اوچیوز اون اوچ مرسلدر ما عداسی نبی ایدیلر پس تفاوت مراتب مقرردر و مرسل
پیغمبرلرک التیسی اولو العزمدر نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد صلوات الله علیهم اجمعین

حضرت آدم علیه السلام بر یوزینه ایندوکندن نوح علیه السلامه دکین ایکی بیك یوز قرق ایکی
ییل مرور ایتمشدر واندن حضرت ابراهیم علیه السلامه اوچ بیك اوچیوز طقسان سکز
ییل مرور ایتمشدر واندن موسی علیه السلامه کلینجه اوچ بیك سکز یوز قرق یدی ییل
مرور ایتمشدر وهم توراة بو ییل ایچنده نازل اولمشدر ودرت بیك اوچیوز التمش او
زبور حضرت داود علیه السلامه نازل اولمشدر وتوراة ایله زبور مابینی بیك درتیوز
سکسان درت ییل مرور ایتمشدر وحضرت آدمدن حضرت عیسی علیه السلامه کلینجه بش بیك
التیوز اون درت ییل مرور ایتمشدر انجیل دخی اول ییل ایچنده نازل اولمشدر واندن
خاتم الانبیاء وسند الاصفیاء حضرت محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
انس وجنه مبعوث اولدوغنه کلینجه التی بیك یکرمی سنه اولدوغنده خلعت نبوت وتاج
معجزه ایله عالمه ارسال اولنوب جمیعنك افضلی وجمیعنك آخری بویوندن صکره
پیغمبر کلماز وکلك دخی ممکن دکلدر زیرا خاتم الانبیادر جمله انس وجنه کوندرلمشدر وشرع
شریفی قیامته دکین باقیدر ولا تبطل رسالتهم بموتهم وموتلری ایله رسالتلری باطل اولماز
وهم افضل من الملائکة الذین هم عباد الرحمن مکرمون لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون وافضل
انبیاء عظام ورسل کرام حضرت محمد علیه الصلوة والسلام وملائکة الله قوللری اولوب حضرت
حق تعالیه عبادت ایدوب وخدمتلرنده هیچ بر آن اللهك امرینه عاصی اولمازلر هر نه کیم
حق امر ایدرسه تقصیر ایتمیوب یرینه کتورورلر لا یوصفون بمعصیة ولا بذکورة ولا انوثة
ولا یاکل ولا یشرب ولا توالد بینهما والله تعالی ملکلری انسان کبی معصیت ایله متصف اولماز
زیرا الله تعالیه عاصی اولمازلر وانلرده ارککلك ودیشیلك اولماز یمزلر وایچمزلر وتوالد ایتمزلر
بریلردر وشهوت داعی اولور ضرورتلری یوقدر ومعصیتدن معصوملردر زیرا بو
ابنا نمقدر ورسل الملائکة افضل من عامة البشر الذین هم افضل من عامة الملائکة ورسل
بشر رسل ملکدن افضلدر وعامه بشر عامه ملکدن افضلدر ورسل ملائکه عامه
بشردن افضلدر ورسل ملکه افضلکه حضرت جبرائیل ومیکائیل واسرافیل وعزرائیل
علیهم السلامدر انبیاء بشر بونلردن افضل اولدوغنه اهل سنت وجماعتك حجتی بودرکه اول
ملکه نك حضرت آدمه سجده ایدوکلریدر الله تعالی خبر ویروب بیوردی واذ قلنا للملائکة
اسجدوا لآدم فسجدوا پس حضرت آدم افضل اولدیغی ثابت اولدی ثانیا اولدرکه حضرت آدم ملکه دن
اعلم ایدوکیدر بناء آدم علیه السلام جمیع اسمائی بیلور ایدی اما ملائکه لر بیلمز ایدی نیتکیم آیت
کریمه بوکا ناطقدر قوله تعالی وعلم آدم الاسماء کلها ملکه دیدیلر سبحانك لا علم لنا الا ما
علمتنا پس حضرت آدم اعلم وافضل اولدی ثالثا بشرك طاعات وعباداتی صعبدر مشقت
ایله حاصل اولور اما طاعت ملکه بونك خلافنجه در زیرا انلرك طاعتی طبیعیدر پس طاعت

بشر افضل اولدی وانلرك مرتبه لری طاعت مرتبه لرینه کوره اعتبار اولنور زیرا انبیا وملکه
حق تعالی خدمتنده قوللر ایدر نیتکیم قرآن عظیم الشانده بیورلور لن یستنکف المسیح ان یکون
عبدا لله ولا الملائکة المقربون یعنی عار ایتمز عیسی علیه السلام عبد الله اولمقدن دخی ملائکه مقربین
عار ایتمز الله تعالینك قولی اولمقدن پس سیاق آیت اقتضا ایدرکه ادنادن اعلایه ترقی اوله
پس ملکلر افضل اوله الجواب آیت کریمه فضیلت ملائکه یه دلالت ایتمز بلکه بر غیری معنایه
دلالت ایدر یعنی اول نسنه یه که سز عیسینك الوهیتنه علت طوتارسز که اول علت
باباسز وجوده کلدوکیدر پس بو علت حضرت آدم ایله جمله ملکه ده دخی واردرکه بونلر
حضرت عیسی علیه السلامدن زیاده باباسز وجوده کلمشلردر امدی نه عیسی عار ایدر الله تعالینك
عبدی اولمقدن ونه ملائکه مقربین که اول علتده عیسینك اوزرینه زیاده درلر ومخالفینك
برسندی بودرکه ملك انبیاده معلمدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم قرآن تعلیم ایتدی
اوبله اولنجه معلم متعلمدن افضلدر دیرلر بوکا دخی جواب بویله درکه نعم بز تسلیم ایدرز
معلم متعلمدن افضلدر تعلیم ایتدوکی نسنه ده اما بوندن لازم کلمز که مطلق افضل اوله
زیرا لیله معراجده جبرائیل علیه السلام رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ایله سدرة المنتهی
کلدکلرنده مقامنده قالوب رسول علیه السلامه دیدیکه لو دنوت انملة لاحترقت یعنی
اکر بن بوندن بر پارمق مقداری ایلرو قدم بصارسه م تحقیق یانردم دیدی اوبله اولنجه انبیا
علیهم السلام افضل ایدوکلری ظاهر اولدی ورسل ملکه عامه بشرك صالحلرندن افضلدر
وعوام بشرك صالحلری عوام ملکه دن افضلدر اما خواص ملکدن عوام بشر افضل
دکلدر روحیاتیه شرحنده قرار داده کلام دخی بودر دیمش نیتکیم فخر عالم کوهر شاد
بیوردیلرکه حق تعالی ملائکه خلق ایلدکده انلره همان عقل معاد ویروب شهوتدن پاك
وبری ایلدی لاجرم هرکز انلردن فسق وعصیان ومخالفة امر رحمن صادر اولمز جمیع اخلاق
اخلاقدن میمه دلیلر درو پاك وغاری اولوب علی الدوام سجود وعباداتدن غیریسی
بیلمزلر غذالری همان طاعت وعباداتدر وحیواناتی خلق ایلدی شهوت ایله اما عقلدن
دور ایلدی عقلدن غیری کوزلر نظر والتفاتلری همان اکل وشربدر والله تعالی جل
شانه حضرتلری آدمی خلق ایلدی هم عقل وهم شهوت ویردی پس شول آدم که عقلی شهوتنه
غالب اوله یعنی دائما عبادات وطاعتده اولوب روحانیتی جسمانیتی اوزرینه فوقیت
اوله اول کمسنه عوام ملکه دن اعلا واشرفدر وشول آدم که شهوتی عقلنه غالب
اوله یعنی طاعات وعباداتده اولمیوب روز وشب نفسی آرزولرینه اکل وشربك ذوقنده
اوله والکاشی قروایه اول کمسنه حیوانات زمره سنده احقر وادنی ایدوکنه شك
وریب یوقدر اولئك کالانعام بل هم اضل بو طائفه نك حقنده در زیرا بهائم

عقل بوقدر بيت · دريغ آدمى زاده پر محل · كه باشد چو انعام بل اضل ·
بونا بر اقوال كثيره وارددر حاصلى تفضيل البشر على الملك در وبونك عكسى دليل قطعيه
مستند دكلدر وبو اول مسئله دندكلدر كه خلاف بدعت اوله نتكيم امام الاعظم
واول همام الاقدم رحمة الله عليه حضرتلرى ولا تقف ما ليس لك به علم نظم
كريمنده احتراز اكثرى المعارف فلا ادرى درايه كمال علمندن سكز مسئله ده سكوت
ايتمشلردر و فى نفس الامر بيلوب اعتقادى لازم اولميان مسائلده مادام كه دليل قطعى
بولنميه علم الٰهيه حواله ايدوب سكوت ايتمك اولىدر اول سكز مسائلك برى ملكه
كرامك وانبيا عظامك برى برندن تفضيلى حقنده در ایکنجی اوغلانك سنتى قاچ یاشنده
اولور و اوچنجی حمار و بغل ارتوغى طاهرمیدر نجسمیدر دردنجی دهرك معناسى بشنجی
خنثاى مشكل مسئله سى التنجی كلب و خنزیر كبلر نجس عینمیدر كلمیدر یدنجی اطفال المشركین
احوالى نيجه اولجقدر سكزنجی بقرة جلاله و دجاجه مسئله سيدر تفصيلى مطولاتده فليفهم
مسطوردر نظم ثمان توقف فيها الامام وقد عد ذلك دينا مبينا وان الختان وسؤر الحمار
وفضل الملائكة والمرسلين ودهر و خنثى وجلاله وكلب وخنزير وطفل من المشركين بسر
امدى ايمان كسبيدن ایکنجی ركندر الله تعالى حضرتلرینك جمله ملائكه خدمتنده فوالدى اولد
بر آن الله تعالينك امرينه عاصى اولمه قلريله ايمانلرى كرمكدر و كرامات الاولياء حق و كرامات
اولياء حقدر واقعدر و وقوعى ثابتدر رسول كسنه دنكه قرآن وحديثه وشرع وسنته مخالف
ذره مقدارى نطقى وعملى واعتقادى و وضعى اولميه طاعته مداوم ومعاصيه ذرة قدر
باقميوب بالكليه توبه كار اوله وخدمت حقده تقصيراتنه معترف ومغموم ومتفكر اوله
وشهواتنه مشتغل اولميه علو همت صاحبى اوله يعنى قلبى وهمتى وعزيمتى توجهى حق تعالينك
رضاسى و ذره ايدوب بو صفاتيله متصف اولان كمسه دن كراماتك ظهورى حقدر ورسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه انقياد و خلوص محبتى نه دكلو ايسه رسول اكرمدن
اول مقدار نور وفيض الٰهى المشدرينه حقيقتده كشف انك نورندندر فتظهر الكرامة بو
كرامت ظاهره اولور يعنى اوليك كرامت اظهار ايدر على طريق نقض العادة عادتى نقض
طريقى اوزره يعنى عادتك خلافى اوزرينه للولى ولى ايچون واردر من قطع المسافة البعيدة
فى المدة القليلة وظهور الطعام والشراب عند الحاجة والطيران فى الهواء والمشى على الماء
وكلام الجماد والعجماء وغير ذلك مدة قليلده مسافه بعيده ايتمك وهواده اوچمق وصو اوزرنده
يرده يوريكى يورمك و حيوانلر واغاچلر ونباتات سويلمك كبى وظهور طعام وصو ولباس
كبلر كلمك جمله دندر برى امير المؤمنين وامام المتقين حضرت عمر رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن
مكتوب ايله نيل مباركك جريان وطغيان ايدوب اقه سى ومدينه منوره ده منبر اوزرنده ايكن

تانها وندده اولان جيشه يعنى سر عسكر اولان سارية رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك
نداسن استدوب بيوردى وغى وساريه دخى ايكى ايلق يولدن حضرت عمر رضى الله تعالى عنه
حضرتلرينك نداسن اشدوب تدارك ايدوكى و حضرت على كرم الله تعالى وجهه حضرتلرينك
باب خيبرى قلع ايلدوكى و حضرت مريم انا مريك يانده رزق حاضر اولدوغى واصحاب كهفك
اوچيوز طقوز سنه بر مغاره ده باقى وسالم قالدقلرى و بونلردن ماعدا اصحاب كرام
وتابعين وتبع تابعيندن خوارق عادات واقع اولدوغى حالده لا يعد ولا يحصى كرامات ظهوره
كلمشدر اوليلردن خوارق عاداتك ظهورى حقدر و ثابتدر اكر افعال واقوال ميزان شرعه
اويارسه فيكون ذلك معجزة لرسولها اوليانك كرامتى شريعتنده اولدوغى پيغمبرك
معجزاتنه داخلدر و هر ولى ولى ولايت چراغى رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك معجزه مشكوتنه اقتباس ايتمشدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
نه دكلو اطاعت وانقيادى و خلوص و محبتى زياده ايسه رسول اكرمدن اوقدر مقدار نور
المشدرينه حقيقتده كشف وكرامت انك نورندندر وولايتك مرتبه سى آلوز ولا يبلغ
درجة النبي صلى الله عليه وسلم ولا الى حيث يسقط فيه الامر والنهى و ولى درجه
انبيايه واصل اولماز بو امرانب انبيا و مرسلين مراتب اوليادن افضل واعلى در هر كيم بر ولى
شرفده انبيا ورسلدن افضل واعلى ولمشدر دكل سائر امت انبيايه اطاعته ومتابعته مأمور
اولدوغى كبى اوليا دخى انبيايه تابعدرلر متبوع خود هر خصوصده تابعدن افضل واعلى اولدوغنه
شك يوقدر نتكيم حق تعالى انبيايه ورسله اطاعت ايدنلر حقنده بيوردى ومن يطع الله ورسوله
يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار بيوردى واقعا اولان لفظ من تحتنده اوليا وغير اوليا
داخل ومندرجدر هر كيمكه مرتبه اوليا مرتبه انبيادن افضل واعلادر ديرايسه كافر اولور
العياذ بالله واوليادن هيچ بر حالله تكليف وامر و نهى ساقط اولمز مرتبه يه بالغ دكلدر
زيرا شرعه ظاهرا اولمانده ظاهر اولان صور ولايت سحر قسميا و يا نيرنجاتدر يا تسلط
جن وعمل شيطاندر بو مقوله لردن احتمال وقوع كرامات ممتنع ومحالدر شريعتسز كرامات
اسنادى كفردر اكر صو اوزرنده مشى ايدرايسه چوب وخار و خس كبى و كوكده اوچر ايسه بعوض
وذباب كبى و طى مكان ايدرسه ده جن وشيطان كبى اكر دنياده ناديرمال الاخراج ايدرسه استخدام
جندر اكر نظر ايله ادمى بقار ايسه جن وشيطان دخى بقار ايمدى كرامتده وشيخلرى قالدر
قالقانلرى نفاق و استدراج وعمل شيطاندر اكر بو كرامتدر ديمزز بلكه اكا قضاى حاجات
ديرلر زيرا الله تعالى اعداسنك دخى حاجاتلرين قضا ايدر استدراجا اشد عذابه مستحق
اولسونلر ديو انكشافى كرامات ظن ايدوب وسوسه شيطانيه ايله عملرى حبط شيطانى
واصل اولورلر نتكيم سلطان العارفين ابو يزيد البسطامى رحمه الله تعالى ابو رشول كمسه

كه هواده اولورلر كوزسه لر امتثال اوامر واجتناب نواهيده وحفظ حدود الهده
ورعايت شريعت محمديه ده بنجه ذليلكجه مغرور اولوب كرامته واعتقاد ايدنده اولديلر
دبو بيوردبلر بوننده مراد هيچ بر عصرده دانشمندان دينداروصلحاى تقوى كذاروفقهاى
كرامت شعار اولبه كه فهم مجدى سالك مسلك شريعت اولورلر واهل بدعتى خورديجيلر
وذليل ايدرلر وافضلهم ابو بكر الصديق ثم عمر الفاروق ثم عثمان ذو النورين ثم
علي المرتضى وخلافتهم على هذا الترتيب ايضا رضوان الله تعالى عليهم اجمعين وافضل
اوليا ابو بكر الصديق رضي الله تعالى عنه وجميع اصحاب رسول الله اكا تكريم ايدرلر
ايدى بزم بو تكريم وتوقيرمز رسول عليه الصلوة والسلامك معلوم شريفلرى ايدى انكار
ومنع اتمزلر ايدى ديراهركيم ابو بكرى سودى رسول اكرمى سودى وهركيم ابو بكرى سومدى
رسول اكرمى سومدى رسول عليه الصلوة والسلام سومين كافر بالله در وجمله اصحاب رسول الله
حضرتلرينه سومين منافقدر ومعتزله درلر كه كافر اولورلر نعوذ بالله من ذلك وحضرت
علي كرم الله تعالى وجهه ديرايدى كه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ابو بكر حضرتلرينه
امر ديدى مقدم ايلدى بز آنى امرده زياده نه سبيدن تقديم ايتمه وز ديرلر ايدى يعني رسول
عليه الصلوة والسلامدن جمله دن حضرت ابو بكر صديق رضي الله تعالى عنه افضلدر واندن صكره عمر الفاروق افضلدر حق ايله باطلي
فرق ايتدوكي ايچون فاروق دينلمشدر اندن صكره عثمان ذي النورين افضلدر زيرا
رسول اكرمه ايكي كره داماد اولمشدر اول رقيه يي وبردي مرحومه اولدقده ام كلثومي ويردي
اول دخي وفات ايتدكده اگر بر قزم دخي اولسه ايدي اني دخي عثمانه ويرر ايدم ديو بيوردبلر
اندن او نورى ذو النورين ديديلر اندن صكره حضرت علي المرتضى افضلدر اسد الله نامي
حضرت حمزه نك وفاتندن صكره اولدى اول ولدوغي حضرت حمزه يه اعزاز واكرام
ايكي ديمشلر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ووقتي حضرت فاطمه انامزي حضرت علي
رضي الله تعالى عنه حضرتلرينه تزويج ايتمشدر وخلافتلري دخي بو ذكر اولنان ترتيب
اوزره اول ابو بكر اندن حضرت عمر اندن حضرت عثمان اندن حضرت علي خليفه اولمشدر
رضي الله تعالى عنهم اجمعين ذكر احوال شرف مآل حضرت خواجه عالم وكزين بني آدم
محمد صلى الله عليه وسلم ذكر نسب النبي صلى الله تعالى عليه وسلم هو محمد بن عبد الله
ابن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لوي
ابن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن الياس بن مضر بن نزار
بن معد بن عدنان هذا هو المتفق عليه وفيما بعد الى عدنان الى آدم صلوات الله
على نبينا وعليه اختلاف كثير

عبدالمطلب

عبد المطلب ...... هاشم ابو بكر بن ابي قحافة بن عامر بن عمرو بن كعب بن سعد بن تيم بن مرة
عبد الله حضرت محمد صلى الله عليه وسلم ابو طالب عباس حمزة عمر بن الخطاب بن نفيل بن عبد العزى بن رباح بن قرط بن رزاح بن عدي بن لؤي
علي عثمان بن عفان بن ابي العاص بن امية بن عبد شمس بن عبد مناف
حسن حسين
رضي الله عنهم

ثم سائر الصحابة ونكف عن ذكرهم الا بخير بونلردن صكره افضل امت سائر صحابه در
رضي الله عنهم اجمعين واصحاب كزينه وما عداسنه تعظيم واجبدر حقلرنده حفظ
لسان وامساك زبان ايدوب هر بريني خير ايله ذكر ايدوب دعا ايدنلر رحمت حقه مظهر اولورلر
ونشهد بالجنة للعشرة المبشرة واوني دخي جنت ايله بشارت اولنمشدر تعيين تبشير
حقنده اجماع نقل اثبات اتمشدر خلفاء اربعه عشره مبشره دندر كه انلر ابو بكر وعمر
وعثمان وعلي وزبير وطلحه وعبد الرحمن بن عوف وابو عبيده بن الجراح وسعد بن
ابي وقاص وسعيد بن زيددر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين چونكه رسول اكرمك
بشارتي امر مقرردر بونلرك اهل جنت اولماسنده شك جائز دكلدر وسائر كرام دخي
اصحاب جنت وفائز رحمتدر لكن انلره بو ايله بشارت ايله اشارت اولنمامشدر زيرا بو
عشره مبشره نك صدورى عظمت حق ايله طولمشدر وهر بري صرف مقتضاى
بشريتدن فوت اولمشدر اما غيرلرى اقتضاى نفوسلرندن امين دكللردر بالجمله بو اصحاب
هدايت انتساب اوصاف صفت اشداء على الكفار رحماء بينهم ايله موصوفلردر وجمله سي
عصات امت ايچون عين رحمت ايدكلري ظاهردر وطريق مستقيم توجيدده اساس
اسلامي بونلر بنا ايتمشلردر اول سببدن لايق جنت اولمشلردر ذكر احوال الخير مآل حضرت
عشره مبشره رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

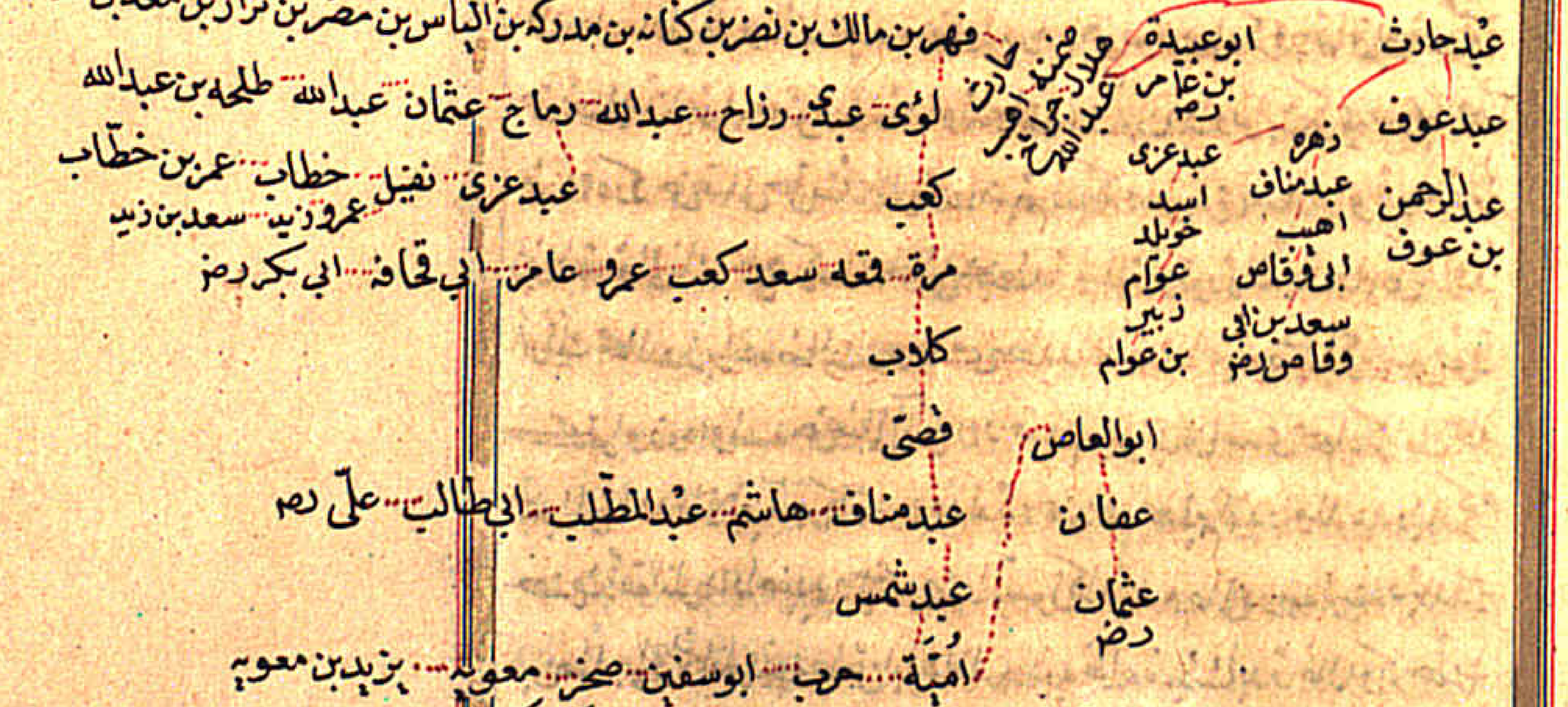

وبونلردن صكره اهل بيت دركه انلر اوچيوز اون اوچ كسه در حديث صحيحده كلديكه

حق تعالی جل شانه اصحاب بدره تجلی ایدوب هر نه استرسه کز دیله کز بن سزی بارغلدم
دیدی بونلردن صکره اصحاب غزوهٔ احددر بونلر فضیلتده اصحاب بدره قریبدر و بونلردن
صکره افضل اهل بیعة الرضوان اصحابیدرکه امام ابوداود و امام ترمذی روایت ایلدیلرکه
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه تحت شجرده بیعت ایدنلردن
اصلا برکسنه ناره کرمز نتکیم حق تعالی سورهٔ فتحده بیوردی لقد رضی الله عن المؤمنین
اذ یبایعونک تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم فانزل السکینة علیهم واثابهم فتحا
قریبا معناسی شویله تحقیقا یا محمد راضی اولدم شول مؤمنلردن که مغیلان اغاجی آلتنده
مبایعه قیلدیلر بیعت رضوان اصحابی ایدیلر اما حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه مکهٔ
مکرمیه کتمش ایدی انده حاضر دکل ایدی رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلرکه بر بیعت دخی
عثمان ایچون اولسون دیو بیعت قیلدی پس حق تعالی بیعت ایدنلرک کوکللرینه سکینه و وقار
اندروب انلردن راضی اولدی و الله تعالی انلره فتح و نصرتک معجل ایدوب هر لشکر
که چقدی ایچلرنده بر صحابه بیله اولدی فتح و نصرت اولدی فتح و نصرت انلره قرین اولدی
صحابه دن صکره بر شهر فتح اولنمدی شول وجه اوزرینه که انلرک شرفنده فتح اولندی
ایکی و سورهٔ توبه ده حق جل شانه مهاجرین و انصاری و انلره احسان ایله تابع اولنلری
مدح ایدوب بیوردی قوله تعالی والسابقون الاولون من المهاجرین والانصار والذین
اتبعوهم باحسان رضی الله عنهم ورضوا عنه اعد لهم جنات تجری تحتها الانهار
خالدین فیها ابدا ذلک الفوز العظیم یعنی شونلرکه مهاجرینلردن دخی انصارلردن
و انلره تابع اولنلر احسان ایله نکر ایدوب انلرک اعمالندن الله تعالی راضی اولدی انلر
دخی بیلردن راضیلردر و جنتلر ایچره مقیملردر اوبیله جنتلرکه اغاجلرینک و کوشکلرینک
آلتنده ارماقلر اقار و انلر ایچنده مخلدلردر ابدا هیچ بو وجهله کرو چقماق یوقدر
حق تعالیدن اصحابه اولو سعادت اولدوغنه بشارتدر و بو آیت کریمه صریحا اصحاب
حقنده درکه حق تعالی جل شانه انلردن راضیم دیدیکه مؤمنلری اسلام اوزره مقرردر
زیرا الله تعالینک علمی هر کسک حالنی محیطدر بیلورکه انلردن بریسی کفر اوزره
اولمکک محالدر زیرا الله تعالینک وعدسی حقدر انلردن راضیم دیدیکی اکر بریسی موتی
کفر اوزره اولسه حق تعالی انلردن راضیم دیمز ایدی امدی صحابه کرامک جمله
صحبتلری عدل الانبیاء برکاتندن عدلدر و عند الله عظیم القدر اولملرینه دلیلدرکه
حضرت الله انلردن راضیم دیدی و عند الرسول کرامت و عالی درجه لرینه دلیلدر بیر
دین صاحبی اولان انلره نیچه طعن ایلر و انلره نیچه ظلمه نسبت ایدر حال بوکه حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم انلره محبت و احسان و منا و بلردن کف لسان ایله

امر ایلدی

امر ایلدی قرآن عظیم الشان عدالتلرینه و خدانک انلردن رضاسنه شهادت ایدر بیت

بولاردر سابقون قرآن ایچنده — بولاردر صادقون برهان ایچنده
بولاردر اول دین ایمان — بولاره چون بشارت ایتدی رضوان
انلرچون دین بولنک دهر ایدر — انلری سوینی حقدن بر ایدر

زیرا اصحاب کرامک زمرهٔ سنیک شان شریفلری شکدن و شبههدن و نفاقدن پاك
و بری و طاهر ایدی انلره محبت ایدنلر اخرتده نجات بولوب رحمت حقه لایق اولورلر
و فاطمة والحسن والحسین رضی الله تعالی عنهما شباب اهل جنتک سیدیدر و فاطمه
رضی الله تعالی عنها جنت شابه لرینک سیده سیدیدر دیو رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم تبشیر بیوردی مثلا وغیرهم ممن بشرهم رسول الله صلی الله علیه وسلم و رسول
علیه الصلوة والسلام عبد الله بن سلام و بلال و بونلردن غیری نیچه لردن دخی جنت ایله تبشیر
ایتمشدر مشهود لهم بالجنة در زیرا الله تعالی انلره وعد ایلدیکه اهلنی عفو و مغفرت
سید الخلائق صحبتی برکاتنه صلی الله تعالی علیه وعلی آله وصحبه اجمعین لا نعرفهم
بعینه بونلردن غیری حقنده بعینه نص یوقدر و مؤمنه لازم اولان اصحاب کرامه
عن آخرهم تعظیم و هرکاه خیر ایله ذکر ایدوب سوادبدن اجتناب و احتراز ایتمکدر
ثم التابعین بونلردن صکره افضل اولان شونلردرکه اصحاب تعقیب ایدوب بونلردن
علم اخذ ایدنلر تابعیندن اویس القرنی حسن بصری حماد و قاضی شریح و ابن سیرین و ابو حنیفه
کبی رحمة الله تعالی علیهم اجمعین تابعیندن صکره کلوب تابعیه اینرشوب انلردن علم اخذ
ایدنلر امام شافعی و امام مالک و امام احمد بن حنبل و ابو یوسف و محمد و حسن بن
زیاد کبی جمله سی من عند الله تعالی هادی و مهدیلردر اتفاقلری حجتدر و هدایتدر و اختلافلری
سبب رحمتدر بونلر غیریلردن اکرم و افضلدر و بونلردن صکره افضل سلف صالحین
علماسی و سائر فقهای ائمه دیندر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و بونلردن صکره افضل
اولان بونلرک بولندیغی چقمیوب و حضرت رسولک صحابه یول قیوب کندیسه قولا و فعلا
و اعتقادا اثرلرینه کیدوب ایزلرندن صاپمیلردرکه صراط مستقیم اولان قرآن و حدیث
و اقوال ائمه فقهادرکه اهل سنت و جماعت فضائلک جمله خصایص تعیین ایتمشلردر
جمله نک اصلی نفس خبیثه و شیطان تلبیسه مخالفتدر و هر حالده الله سبحانه و تعالی
انقیاد و توجه ایتمکدر والمسلمون لا بد لهم من امام قادر علی تنفیذ الاحکام مسلم حر
مکلف ظاهر قرشی و تنفیذ احکام شرعیه ایچون امت محمد اوزرینه بر امام حر مسلم
مکلف لازمدرکه اقامت حدود و سد ثغور و تجهیز جیوش و اخذ صدقات و حفظ حوزهٔ
دین و راحت رعایا امامسز اولماز الدقلری عشور و رسوم حق حراسته و امام مسلمین

اولان ظاهر کرکدر ذکر لو کرکن شویله که ولایتنده نقیر وقطمیره وار ایسه ذوق
وشمه بتراشلنور ایسه آنی بیلمک کالازمدر زیرا حراست بلکه موقوفدر سیاستش
ایتدکدیمکله روز قیامتده سؤال اولنه‌لدن قورتلماز وقریشدن اولمسی ایسه
خلافتک نسبه تعلقی یوقدر زیرا ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه مع هذا که
قریشدندر دکل ایکن خلافتی اجماع ایله ثابت اولمشدر اکر نسبه تعلقی اولیدی رسول
اکرمک عموسی حضرت عباس رضی الله تعالی عنه خلیفه اولورایدی پس ملکده لازم اولان
امور عاقبت بیلوب بعضی اموردە اظهار شدت وبعضیسنده ملایمت ایده وَلَا
یُشْتَرَطُ اَنْ یَکُونَ هَاشِمِیًّا وَلَا مَعْصُومًا وَلَا اَفْضَلَ اَهْلِ زَمَانِهِ ودخی امام هاشمیدن
اولمق شرط قلنمدی ومعصوم اولمق وزمانی اهالیسندن افضلی اولمق لازم دکل
همان نبی وعمل صالح کرکدر وَلَا یَنْعَزِلُ الْاِمَامُ بِالْفِسْقِ وَالْجَوْرِ وامام فسق وجور ایله
معزول اولماز یعنی الله تعالینک اطاعتدن چیقمق ایله وعباد اللهه جور وظلم ایتمک
عزل اولنماز نتکیم فخر عالمک حدیث شریفنده بیوردی اَخْرَجَ الطَّبَرَانِیُّ عَنْ اَبِی اُمَامَةَ رَضِیَ
اللهُ عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّی اللهُ تَعَالَی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا الْاَئِمَّةَ وَادْعُوا اللهَ لَهُمْ
بِالصَّلَاحِ فَاِنَّ صَلَاحَهُمْ لَکُمْ صلاح ایله بوندن مراد امام مسلمین واعیان اصحابیدر بعض
انلرسزا جور وجفا ایتدکلری تقدیرجه سز انلره سب ودشنام ایلمکز صلاح ایله دعا
ایلکز زیرا انلرک حاصل اولان صلاحی سزه سبب اصلاح وفلاحدر زیرا حراست دینه
وسیاست دنیایه سعی وکوشش ایدرلر وسمت صواب وسداددن دفع فساد قیلورلر
انلرک سایه‌لرنده آسوده حال اولوب صفای خاطر ایله طاعت وعبادت ایدرسز
بو سببدندر سلطان اسلامه بددعا ایتمک حرامدر وَیَجُوزُ الصَّلٰوةُ خَلْفَ کُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ
وَیُصَلّٰی عَلَیْهِ وهر فرقه‌نک نمازی صالح اردنده وفاسق وفاجر اردندن نماز قلمق جائزدر
بر فاسق نماز قلدیرکن کوردیسک بو فاسقدر دیمه اکا اویمی نمازک صحیحدر لکن صالح اردنده
قلمنک ثوابی دها نقدر فاسقک امامتی مکروهدر وهر صالح وفاسقک صلوة جنازه‌سن
مسلمان اولیجق قلمق واجبدر زیرا فجوردی آنی ایماندن چقارمز وامام زمان کرک عادل
اولسون وکرک جائر اولسون وجوباً آنک ایله کفار اوزرینه چیقوب مجاهده قلمق
وامرینه تابع بولنمق واجبدر زیرا اولو الامره مشتمل اولمق جمله فرائضدندر قوله تعالی
اَطِیعُوا اللهَ وَالرَّسُولَ وَاُولُوا الْاَمْرِ مِنْکُمْ قول شریفیدر معنای شریفی الله تعالی ورسول
الله واولو الامره اطاعت ایدک دیمکدر شرع شریف مقتضاسی اوزره اولان اوامر
سلطانیه اطاعتک وجوبی بو آیت کریمه ایله ثابتدر وَیَجُوزُ الْمَسْحُ عَلَی الْخُفَّیْنِ فِی الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ
وسفرده اوچ کون واوچ کیجه ومقیم اولانلر بر کون بر کیجه مست وچزمه اوزرینه

مسح ایتمسی جائزدر الله تعالی طرفندن حکم اعتقاد ایلیه‌در زیرا که حدیث معتبرده پیغمبر
علیه الصلوة والسلام بهذا امر ایتی بیورمشدر الله تعالی توسیع وآسان ایدوب بونک ایله عبادی
اوزرینه فضل وکرمندن امدر الله تعالینک فضل واحسانی الله تعالی اوزرینه رد ایلمز
الا که ضال اولان رد ایدر حسن بصری رحمه الله تعالی روایت ایدر که مسحک خفین اوزرینه
جائز اولمسی یتمش نفر صحابه‌دن منقولدر وامام اعظم حضرتلری رحمة الله علیه بیوردرلر که
بکا مسح علی الخفینک جائز اولمسی کونش کبی آشکاره‌در سلطان انبیا دنیادن سرای
آخرته رحلت ایدنجه‌یه دک بونی نسخ ایتمامش وبو بابده احادیث تواتره یتشمشدر طالب مزید
تقوی اولان مطولاته راغب اولسونلر وبعضیلر دیمشلر که قورقه‌رز بونک انکاری
کفردر وَلَا یُحَرِّمُ نَبِیذَ التَّمْرِ وخرما ایله ماذ شول اوزوم صوی که ایکی ثلثی مقداری کیدنجه
قیناییه مثلث وبکز دیکی واکر مسکر اولمازایسه وَفِی دُعَاءِ الْاَحْیَاءِ لِلْاَمْوَاتِ وَصَدَقَتِهِمْ عَنْهُمْ
نَفْعٌ لَهُمْ واحیانک امواته دعا ایتمکده وروحلری ایچون صدقه ویرمکده نفع عظیمی واردر
قبرده معذب اولنلرک عذابلری خالصاً لوجه الله اولان صدقه سوبیدر نتکیم صدقه ایله
فقیرک حرجی منطفی اولوب واضطراب والتهابی ازاله قیلور پس جزاء وفاقاً مقتضاسنجه
صدقه صاحبنک موتاسی قبرنده بارد ولطیف حضوره واصل اولور دعا وصدقه‌نک
ثوابی نوردن طبقلر ایله بعث اولنمسی وروز قیامتده ظل صدقه سیله مستظل اولور
کویا که بر جبل عظیمک تحتنده اوتوردی بو خصوصده اول دلیل جنازه صلوة‌در زیرا که
دعاده امواته نفع اولمیه ایدی صلوة جنازه سنک معناسی اولماز ایدی وحدیثده اخرده
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر دنیادن آخرته انتقال ایلین اهل ایمانه سب
ایتمه کز زیرا اول اموات شرور وخبثدن اندن اشلدکلری اعمالده واصل اولدیلر وعالم برزخده
قرار قلدیلر پس انلره اسکی یوب حقلرنده بیهوده سوز سویلیوب دشنام وشتم
ایلمک فائده سی یوقدر انلره سب ودشنام ایلمک اکبر کبائردن ایدوکی بلا اشکالدر همان
انلرک روحلری ایچون دعا ایدوب صدقه ویرمک ایله اول موتایه نفع ایدر مقرردر
وَاَفْضَلُ الْاَمَاکِنِ حَقٌّ ویر یوزینک بعض یری بعضیسندن افضل اولمسی حقدر زیرا
حق تعالینک رضاسنده سوکلی یر مسجدلردر مسجدلرندن افضل اوچ مسجددر بری کعبه مکرمه
بونده بر عمل غیری یرده اولان عملدن یوز بیک قات افضلدر غیری یرده بر عمل ایدنه اقلی
اوننه ثواب یازیلور اما مکه شریفه‌ده بر عمل ایدنه اقلی یوز بیک ثواب یازیلور ایکنجی
مسجد مدینه منوره‌ده مسجد رسول علیه الصلوة والسلامدر بونده بر عمل ایدن کمسنه غیری
یرده اولان اللی بیک عملدن افضل اماکن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمک جسد
شریفلرینه متصل اولان تربه‌در اوچنجی قدس مبارکده اولان مسجد اقصی در بونده

ان لم یکون مسکراً

بر عمل عزیمه برده اولان بش بیک ثواب یازیلور ودخی نیجه اماکن مبارکه محللروار درکه دعا
مستجاب اولوب عبادتلک مضاعف اولمسی مقرردر والعِلمُ افضَلُ مِنَ العَقلِ و عقلدن علم
شریف وافضلدر بالجمله علم ایله عقلک ما بیننده فرق بسیاردر زیرا علمک بقاسنده احیای
شریعت وحفظ معالم ملت اولدوغی ایچون علم ایچون علم عقلدن اکمل ایلدوکی مقرر در وهم
علم موحدلر دوست صادقی ویار موافقیدر و عقل ایسه دلیل و مرشدیدر واما علم شرعی
عقلک مصلحیدر وجنته موصل اولمسنه باعثدر زیرا عابدلر عالم اولنلره تابع و مقتدیدر
بو جهتدن اسلامک حقیقتی و شروط و معرفتی علم شریف ایله بیلنور واطفال المشرکین لا
یُدرَی انّهم فی الجنّة واطفال مشرکین جنته میدر یوخسه نارده میدر فقیسنده ایدوکلری بیلنمز
و معلوم دکلدر زیرا کافرلرک کوجک ایکن اولان اولادنده علما اختلاف ایلدیلر کیمی جنتده
وکیمی جنت اهلنک خدمتکاری اولورلر دیدی و اولادلری فطرة اسلام اوزره در و دخی
بالغ و مکلف اولمدیلر که معذب اولهلر دیدیلر نته کیم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
کلّ مولودٍ یولد علی فطرة الاسلام اطفال مشرکین دخی اوبله میدر دینلدکده نعم اولنلر
دخی بویله دیدیلر و کیمی سایر کفره کبی نارده ابدی قالورلر دیدیلر اما امام اعظم حضرتلرینه
بو مسئلهدن سؤال ایلدیلر ولا تقف ما لیس لک به علم نظم کریمندن احترازا اکثر المعارف
بلمزین دیو بیورردی واما امام محمده سؤال ایلدیلر اولحقلر حالک بلمزین لکن شونی بیلورم که حضرت
رب العزه کسبی کناهسز عذاب ایلمز نفس الامری بیلوب اعتقادی لازم اولمیان مسئلهده
مادام که دلیل قطعی بولنمیه علم الهیه حواله ایدوب سکوت ایتمک اولیدر و بالکفرة
حفظه بو حفظه شول ملکلردر که انسانک هر ایشنی و هر سوزینی یازدلر کافرلرک واردر دخی
حفظه ملکلری تبرا التزوجندن ظاهر اولان کفرلرک یازدقلری نامه لرک صاغ الینی بو
بونلرینه یاغلیوب وصول الملک ارقه لرندن چقاروب نامه لری حصول الکرینه ویرلمسی
جهتدن دلیلی حق تعالینک بو قول شریفیدر واما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف یدعوا
ثبورا ویصلی سعیرا یعنی کافرلرک ارقه سندن نامه لرک ویرکم واولنلار لرده برلرینه
کوردکده ندامت یوزندن هلاک نفسی اسنیه لر زیرا که انک حاصلی بوقدر عذاب شدیدی
غیره دیمکدر والمعدوم لیس بشیءٍ یوق اولان نسنه بر نسنه دکلدر زیرا بو عالم اجزا جمیع
وصفاتیله محدثدر یوق ایکن حق تعالی آنی عدمدن موجود ایتمشدر نته کیم حق تعالی یوغیکن
بوق ایکن یوق بیلوب واری وجوده کتورسه وارلغی زمانده وار بیلوب ونه اسلوب ایله
وجوده کلجککی و نه سمت ایله فنایه وارجغنی بیلور علم الهیه اصلا تغیر وحدوث
عارض اولماز بلکه تغیر واختلاف مخلوقده در صفات الهیه ده دکلدر والسحر واقع
وسحر واقعدر اما علی الکبایردندر زیرا اشاعة بالفساددر ویسعون فی الارض

فسادا ان یقتلوا احکامنه داخلدر وهم نیت ایسه حالی قلیدر بلمیانرضرری عامدر و سبب
فتنه و فساد اولمسی حد مقرردر و ساحر اوچ نوعدر بیسی اولدرکه ایندوکی ایشی کندو
خالقی اعتقاد ایدر بو ایله ساحر کافر بالله در یعنی مطلق کافر در زیرا بو اعتقاد دن اختیار الله
ذنوب جمله نک خالقی حق تعالی در دیسه وقبل لا اخذ توبه اتسه توبه سی قبول اولنوب
قتل اولنماز زیرا کافر ایدی مسلمان اولدی اکر بعدا لا اخذ توبه ایدر ایسه قبول اولنماز
قتل اولنور دوجوعی معلوم اولنماز اکر سحری وکندوسی مشهور اولوب خبرت والحاده
دوشوب انکار و اقرار فهمنده میرا ایسه اندن میرا ایسه اندن توبه استماع اولنمازاله کیده
قتل اولنور غالبا برقاچ کره سحر علمک ابتدا بر دخی علمک ایدن بر دخی قلبنی اصلاح کوجدر
وهم ساحر کافر کبی اولوب کافر ایسه اهل نار دندر شریعت ظاهره حکم اولنور بر کمسه
بر کمسنه یی سحر ایله قتل ایلسه انک قتلی سیف ایله قتل ایلمش کبی اولور و دفع سحر ایچون اوقن
بر کره هر صباح واخشامده فاتحه وآیة الکرسی واخلاص و معوذتین اوقیه بامر الله
تعالی مجربدر واصابة العین جائزة وکوزدن انسانه وحیوانه ضرر اصابت ایتمسی جائزدر
حتی رجالی قبوره و دوه یی تجربه به قودوغی خبرده کلمشدر وکوزک قوت تأثیری شول
درکه شاخ اولان جبل راسخی یرندن قوپاررضه مستندل اولور و انسانی نطاعدن
اشاعه کوروب برتاب ایدر تأثیر عیندن نابوقدر الهاب واضطراب دوشه زیرا
عیندن تحکیم نفسی کیفیت ردیه ایله منکیف اولسه کوزلرندن سمه هلاهل کبی بر اثر شی
قاتلی منبعث اولور و حوادث و شدائد مضرت ظهوره کلوب برمرتبه ده که قادر شو سندن
مرور ایدن صالح دوه نک لحمنی اصحابنه یدر و نظری هرقنده طوقنسه ایدر بومقوله
کوزلردن نیجه قلوبیانام مجروح سهامدر دفع عین ایچون هرکون بوذکره ماشاء
الله لا قوة الا بالله دیو ویرد ایلسه باذن الله تعالی خلاص بولوب دفع اوله واوغلنجقلرک
کوزدکنه سوره نون والقلمک اخرنده بو آیتی اوقیوب اوزرینه اوفره لروهم
بازوب صوبک ایچوره لر بو دخی مجربدر بسم الله الرحمن الرحیم وان یکاد الذین
کفروا لیزلقونک بابصارهم لما سمعوا الذکر ~~لما سمعوا الذکر~~ ویقولون انه
لمجنون وما هو الا ذکر للعالمین وامام بخاری ایله مسلمدن روایت اولنمشدر که طفل
اوغلنجقلر ایچون بونی اوقسون دیو رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر
اعوذ بکلمات الله التامة من شر کل شیطانٍ وهامةٍ ومن کل عینٍ لامة معناسی
دیمکدر صغنورم الله تعالی یه اول تمام کلمه لرن التجا ایدوب هر شیطانک شرندن
وهر آغولی نسنه نک شرندن ودخی هر ضرر ایرشدوریجی کوزدن دیمکدر دفع ایچون
باذن الله تعالی مجربدر وکل مجتهد مصیبٌ ابتداءً بالنظر الی الدلیل وهر مجتهد سندی

في الانتهاء

اولان دليله نظر ايله ابتدا مصيبدر وقد يخطئ بالنظر الى الحكم لان الحق واحد
معين كاه انتها حكم نظر ايله مخطئ اولمقده اولور زيرا معين در حق براولدوغي عقلا
اسلامده بو فرقه جمله بردر فروع عملياتده وكتب كلاميه ده اون ايكيدر فاما في زماننا
مشهور اولان هجرتك بوزيجي تاريخنده واقع اولان نزاع وجدال خصوصنده اصحاب
وتابعين ومجتهدين جمع اولوب قرآن عظيمده واحاديث رسول عليه الصلوة والسلامده اولان
جمع ايدوب اجماع امتله عقايد اسلاميه يازيلوب اصول دين كتابلرينده تدوين اولنوب
اصحاب كرام حقنده هيچ كمسنه سوء حال ونقصان كمال ايله ذكر ايتميه زيرا حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم انلره محبت واحسان ومساويلرندن كف لسان ايله امر
ايلدكلرندن عامه اهل اسلامه واجب كوروب اهل سنت اعتقادى التي مذهب اولديلر كه
انلر حنفيه ومالكيه وشافعيه وحنبليه وسفيانيه وثوريه در اصول اعتقاديانده
البتسى ايله درونيو واحده اوزره اولوب متفقلردر جمله سي من عند الله هادى
ومهديلردر اتفاقلرى خير امت هدايت واختلافلرى سبب رحمتدر متكلم شاهنده
امام سبكينك اوغلي تاج الدين دركه كتب حنفيه نقض ايتدم بز بر ايله اتك اراسنده واقع
اولان اختلاف اون اوچ مسئله ده بولدم البتسى معنويه وبديسي لفظيه در ومخالفلري
بونسنه ايلمز وانلرك ائمه لرى بوارده تصريح ايلمشلردر والنصوص تحمل على ظواهرها اذا
امكنت ونصوص ممكن اولديغجه ظاهري اوزره محمول اولور زيرا نصوص اكر عبادت وكر
معاملاتدندر اصلاح نفس عباد ايچون نازلدر مادام كه متشابهات كبي نصوص ظاهره
حمل ايتمكده خطر اوليه نات معناى ظاهرندن خروجه رخصت يوقدر والعدول عنها
الى معان يدعيها اهل الباطن وظواهرندن اهل باطن ادعا ايتديكلرى عدول ايتمكدر
كندو عقلي ايله ميدان غوايتده ارخا عنان ايتمكدر وظاهر قرآن عظيم الشاني ترك ايدوب
هواى نفس وشيطان ايله تأويل ايدن ملحدلر قرآن عظيم الشاني وعلمي وكرمكدن اعراض
ايدوب حكما ومتبدعلر كتابلرينه متابعت ايدوب قرآن طريقنه جايدر حكما ومتبدعلر
اشعارينه وابياتنه طريقت بوادى فقروب عمرلريني هوا وضلالتده صرف ايدرلر
پس امت بركسه نصوص قطعيه بريني قطع بانص واجماع قطعي ايله ثابت اولان
احكامدن بر حكمي انكار ايتمكله قبله اهلي اولمقدن خارج اولدقد نصكره اكفار اولنور
زيرا اتباع سلف واقتفاء اثرى ترك ايدوب هواسي طريقنه كتمك ايله كفر وضلالته
مؤدى اولدوغي مقرردر نعوذ بالله من كلها ورد النصوص بركيشي الله تعالى نك
نصوصندن بر حكمي رد ايدوب انكار ايلسه ياسهل كوروب اولولسه يا مسخره لغه
السه كافر اولور واستحلال المعصية وكذا هذه بر كناهه حلالدر ديسه يا خود

حلا

حلال اولان نسنه يه حرامدر ديسه كافر اولور حاصل كلام شرعا قبيح اولان نسنه يي
تحسين ايدوب كوزل كورسه كافر اولمق كوردنور وبو مسئله چوغ واقع اولور اكثر ناس
بوندن غافللردر امدى كيشي خاطرنده شرعا حرام ومكروه وبدعت اولان نسنه لري
خوش كورمكدن زياده صاقنمق كركدر تا كيم دينده خلل يتشديميه والاستخفاف بالشريعة
وشريعت احكامندن برامرى استخفاف ايدوب تحقير ايتسه يا كوروب اولولسه يا خود سخريه
السه كافر اولور اما اول حكم برايت يا بر حديث ايله ثابت اولوب تواتره ايرشمش اولسه انك
تفصيلي اصول فقهده معلومدر واليأس من رحمة الله تعالى والله رحمتندن اميد كسمك
وهر كز بنم توبه م قبول اولمازدير كافر اولور والامن من عذابه تعالى حق تعالى نك
عذابندن وسخطندن امين اولمق دخي كفردر زيرا امن ويأس ايكيسيده كفردر نص قرآن
ايله وجود ايمانك دليلي ولازمي خوف ايله رجا اراسنده اولوب ايكيسي جمع ايتمكدر كاشره
ايديسه رجاسى غالب كركدر اولمديسه خوفي غالب كركدر ديمشلر وتصديق الكاهن فيما
فيما يخبره من الغيب كله كفر وكاهني ومنجمى وفال طوتانلرى غيبدن خبرويردكده
تصديق ايدوب فلان كيشي غيب بيلور ديسه بو ذكر اولنانلرك جمله سي كفردر زيرا غيب
بيلمك برامردر كه حق تعالى حضرتلرينه مخصوصدر رسوللرى ايچون غيب بيلمك يوقدر
الله خلق ايلدوكي نسنه وايدجكى نسنه لرك كيفيتك اصلا بر فرد بيلمز ديمشلردر اول
تقديرجه معاينه سز مخبر صادق خبرويرمكسزن بعض خصوص ولجنه دعوى ايدنلرك
اقواللرى باطلدر اعتقاد ايتملر قال في التاتارخانية من قال بحدوث صفة من صفات
الله تعالى فهو كافر صاحب تاتارخانيه ديديكه صفات الله حدوثنه ذاهب اولسه
اول كيشي كافردر ديديكه زيرا الله تعالى يي صفتلردر ديسه اكالايق اولميان صفت ايله توصيف
ديسه يا بر ظورسه طعنسه يا خود شك ايتسه اول كيشي كافردر نعوذ بالله وفيها سئل
عن قوم ذات الله محل حوادث ميكويند ما حكمهم قال كافر شوند بي شك تاتارخانيه نك
الفاظ كفر بحثنده مذكوردر كه اكر بر كيشي حق تعالى قدرتي محل حوادث اولمسنه ذاهب
اولسه فارسي تكلم ايله بركسه بر سؤال ايدوب ديسه كه ذات بارى محل حوادث ميكويند
سوال ايتدكده انك حكمي نه در ديو دكده جوابنده بي شك وشبهه اول كافر اولور ديدي
وفيها سئل عمن قال بان الله تعالى عالم بذاته ولا نقول له العلم قادر بذاته ولا نقول
له القدرة وهم المعتزلة هل يحكم بكفره ام لا قال يحكم لانهم ينفون الصفات
ومن نفى الصفات فهو كافر كذلك بونده دخي مسطوردر كه بر كيشي الله تعالى حضرتلرينى
صفتلردر ديسه اكالايق اولميان صفات ايله بتكيم معتزله ايدر ذات الله قديردر صفات الله
غير قديمدر ديرلر وحق تعالينك علمنه وقدرتنه كذلك ذاتيله در ديه نك كفر ايله حكم

حکم اولنورمی اولنمازمی دیو سؤال ایتدکلرنده صاحب تاتارخانیه دیدیکه صفات خدایی
نفی ایتدکلری ایچون انلر کافر اولورلر زیرا بو سوزده ابطال صفت واردر ابطال صفت
ایسه اهل قدرک واهل اعتزالک مذهبیدر وفیها ان اعتقد ان لله تعالی رجلا وهی
الجارحة یکفر وینه فتوای تاتارخانیه ایدر برکشی الله تعالی حضرتلرینی بعض اشیایه تشبیه
ایدوب اعضا وجوارح وعنصر رجل اثبات ایدن نصوص قطعی ایله کافر اولوردیدی وفیها لو
قال بان الله تعالی جسم لا کالاجسام فهو مبتدع ولیس بکافر وتاتارخانیه ده ایدرکیم
الله تعالی جسمدر لکن سائر اجسام کبی دکلدر دین کافر دکلدر واما اول بویله دین کمسنه
مبتدع وضالدر زیرا اعتقادنده اهل سنته مخالفدر ولدعوی ایچون وفیها من قال الله تع
فی السماء عالم ان اراد به المکان کفر ینه تاتارخانیه ده ذکر اولنمشدرکه برکشی ایتسه که الله
تعالی کوکده در بیلورز اگر نیتی شویله اولورسه که اکا مکان اثبات ایلیه کافر اولور وان اراد
به الحکایة عما جاء فی ظاهر الاخبار لا یکفر واکر مرادی قرآنده وحدیثده کلدوکی کبی
حکایه ایدر ایسه سویلک ایله کافر اولماز وان لم یکن له نیة یکفر عند اکثرهم وفی
التخییر وهو الاصح وعلیه الفتوی واکر هیچ نیتی یوق ایسه علمانک چوغی کافر اولور وفیها
لو قال نه مکانی ز تو خالی نه تو در هیچ مکانی فهذا کفر وینه تاتارخانیه ده فارسی تکلم ایلیه
یا ربّ نه سندن خالی مکان واردر ونه بر مکاندن موجودسن دیسه بو تلبدیه نک مطلقا
کفرینده شک یوقدر کافر اولور دیدیکه انک ایچون که ذات باری حاشا اثبات مکان لانه
کلمسیله کافر اولور الله تعالی مکاندن منزه ومقدسدر مکان اوزرنده ومکان ایچنده دکلدر
زیرا هر نسنه که مکانده اوله انک اجزاسی منقسم اولور الله تعالی ایسه انقسامدن منزهدر
وفیها رجل قال علم خدا در همه مکان هست هذا خطا ینه تاتارخانیه ده برکشی دیسه کیم
باری تعالینک علمی هر یرده واردر دیمک بونلر کبی سوز سویلکدن حذر ایدهلر خطا عظیمدر
وخطاسنه سبب علم اوصاف الهدن اولوب ذات باری ایله قائم اولمق ایله حاشا ذات
باری یه مکانی ایما ایتدوکیدر وفی النصاب وصاحب نصاب ایدر اظهر روایت بودرکه
والصواب ان یقول کل شیء معلوم لله تعالی یعنی بو خصوصده صواب اولان هر شیء الله
تعالینک معلومیدر دیمکدر وفیها رجل وصف الله تعالی بالفوق او بالتحت فهذا تشبیه
وکفر وینه تاتارخانیه ده ایدر برکشی الله تعالی یوقاروکوکده در ویا خود اشاغیده در
دیسه کافر اولور مثلا برکشی عورتی یانده حق تعالینک صفاتلرین بیان ایدرکن عورتی
بن حق تعالی حضرتلرینی کوکده صانوردم دیسه اول عورت مسلمان دکلدر وبرکشی
بنم کوکده اللهم وار ویرده فلان در وار دیسه کافر اولور وفیها رجل قال لا یجوز ان یفعل
الله تعالی فعلا لا حکمة فیه یکفر وینه تاتارخانیه ایدر کشی حق تعالی حضرتلرینه براشی

اشلر

اشلر وجودی کلور اول ایشده حکمتی یوق ایسه ده الله تعالی یه اول اشی اشلمه سی جائزدر
دیسه کافر اولور زیرا که الله تعالی یی بو وصف ایله سفهه حمل ایتمک اولور اول دخی کفردر صفت
نقص اولدوغیچون الله تعالی خود نقصدن وعیبدن وبونلره بکزر نسنه لردن منزهدر
شول دلیل نقلی ایله که حق تعالی قرآن کریمنده بیورمشدر والله علیم حکیم یعنی فاعل
مختار وعالم ودانادر هر فعلنی علم ایله ایشلر هر فعل که اندن صادر اولور حکمت وقاعده
اوزرینه در وهرکیم که هیئت افلاکه وانجمه وانلرک حرکاتنه تأمل ایلیه وتشریح ومنافعنی
تفکر ایلیه اول بیلور که انک بدیع وخالقی علیم وحکیمدر وفیها ولو قال خدای بود
وهیچ نبود و باشد تاتارخانیه ده دیدیکه اکر برکشی دیسه که برشی موجود دکل ایکن
الله تعالی موجود ایدی وهیچ بنا شد وینه الله تعالی موجود اولور برشی موجود اولماز
دیمک اولور فقد قیل الشطر الثانی من کلام الملاحدة فان ظنهم ان الجنة وما
فیها من الحور العین للفناء وهو تحقیقا دنلدیکه بونلرک سوزینک شطر ثانیسی جنت
ونارک نفیی وجنت اولان حور عینک فنالرینی اثبات ایتمک ایله مذهب ملاحده در
وانلرک بو سوزلری کفر عند البعض وخطأ عند البعض کفردر دیو بعض مشایخک
وبعضیلرک قتنده خطأ عظیمدر اولسنه ذاهبا اولمشلردر زیرا وجود ذاتیدر اولورسه لازم
اولورسه لازم کلوردکه وجودی ماهیتنه عارض اوله پس وجود واجبه محتاج اولور
عوارضه وهر نسنه که محتاج اوله ممکن اولور وممکن برسببه مضاف اولور اکر اول سبب
اولمق اولورایسه واجبک ماهیتی موجود اولمزدن اول موجود اولمق لازم کلور
اونوکه برامر وجودینک سببی ایله موجود اولور اکر اول سبب ماهیتنک غیری اولور
ایسه لازم کلورکه ذات واجب محتاج اوله بو خود محالدر ملاحده سوزلرینک بطلانی
اظهردر الله تعالی انلرک دیدکلرندن مبرا ومقدسدر وفیها من انکر القیمة او الجنة
او النار او المیزان او الحساب او الصراط او الصحایف المکتوبة فیها اعمال العباد یکفر
ینه تاتارخانیه ده ایدرکیم قیامته یا جنته یا ناره یا میزانه یا حسابه یا صراطه یا کشیلرک
خیر وشرینی بیلدرنه انکار ایلیسه کافر اولور وفیها ومن قال ان المیزان عبارة
عن العدل فقط ولا یکون میزان یوزن به الاعمال فهو مبتدع ولیس بکافر
وینه تاتارخانیه ده ایدرکیمکه میزان عدل سوادن عبارتدر انکله اعمال وزن
اولنمق ایچون دکلدر دیسه اول مبتدع وضالدر کافر دکلدر مبتدع وضال اهل سنت عنده
دیرلر وفیها ومن انکر عذاب القبر فهو مبتدع وتاتارخانیه ده ایدرکیمکه عذاب قبری
انکار ایدر اول مبتدع وضالدر ومحل بن عذاب قبری بلم دیه نک کفر ایله حکم اولنور
ومن انکر شفاعة الشافعین یوم القیمة فهو کافر تاتارخانیه ده دیدیکه کیمکه

قيامت كونده رسل وانبيانك واخيارك عصاة واهل كبائر ايچون شفاعت ايتملرن
انكار ايسه كافر اولورلر زيرا شول كمسنه كه شفاعتي تكذيب ايليه شفاعته نائل اولميوب
اول نعمت عظمادن محروم اولور وفيها ومن يتخلد اصحاب الكبائر في النار فهو مبتدع
تاتارخانيه‌ده ديديكه اهل كبائرك مسلمان اوله جهنمده ابدي قالور ديسه مبتدع وضال
اولور اول اعتقاد ايله قلورسه زيرا ايمان فسق ومعصيت ايله زائل اولماز اول ايمان
سببي ايله جهنمده ابدي قالماز بلكه چقار توبه سز دخي وفات ايدرسه وفيها ومن انكر
رؤية الله تعالى بعد الدخول في الجنة يكفر وتاتارخانيه‌ده مذكوردركه جنته كردكدن صكره
كيم جنته باري تعالى حضرتلريني كورمسني انكار ايدرسه كافر اولور زيرا نصوص قاطعه‌يي
انكاره مؤدي اولور وكذلك لو قال لا اعرف عذاب القبر فهو كافر بو منوال اوزره دركه
اكر بر كسي ديسه بن عذاب قبري بن بلمم ديسه كافر اولور امدي معلوم اوله كه كشينك
كفرينه سبب اولان سوزلر وايشلر چوقدر فقهاء رحمهم الله تعالى فتاواده كتوردر
بيان ايتمشلردر اني تفصيل اوزره ذكر ايتديكن محل دكلدر بو مقدار ذكر اولندی مقصود
بودركه بونلره بكزر سوزلري سويلمكدن واشلري اشلمكدن حذر ايدرلر نتكيم ايماني بيلوب
وايمان ايله متصف اولمق واجب اولدوغي كبي كفري دخي بيلوب واندن اجتناب ايدرلر
وواجبدركه بر امر اعتقاددن دخي صاقنه لركه دينلرينه خلل ايرشدرميه لر جمله‌دن بري
وفيها يجب اكفار القدرية في نفيهم كون الشر بتقدير الله تعالى وفي دعويهم ان
كل فاعل خالق فعل نفسه ينه تاتارخانيه‌ده ايدر طائفه قدريه شر تقدير الهي ايله دكلدر
ديو افعال عباد حقنده قضا وقدري انكار ايلدوب عبد كندو فعلنك خالقيدر معصيت
وكفر كندونك اختياري ايله دردبكلري ايچون اكفار اولنملرينك لزومي واجب اولدي وشرح
مصابيحده ديلديكه معتزله طائفه‌سي قدريدر افعال عباد خصوصنده منكر ايكن قدره نسبت اولندي
قضا وقدرده چوق مباحثه ايتدكلرندن اوتوري مشركلردن عد ايدوب خسته‌لرينه
وارمك وجنازه‌لرينه تابع اولمك ديو رسول عليه الصلوة والسلام امته تنبيه بيورمشلر
وبونلرك كفرلريله حكم ايتمين حقنده بو نهي واردر اولمشيدر نهي تنزيهي ايله اماكه كفرلريله
حكم ايدنلرك قولي اوزره نهي حقيقتي اوزره در شارح ابن سيد علي مصابيح شرحنده بويلجه
ديمشدر وبونلره معتزله ديدكلري اكا بنادركه حسن بصري حضرتلرينه بركمسنه
كلوب ديديكه يا امام الانام بو زمانده برجماعت پيدا اولديكه كناه كبيره‌نك مرتكبني
تكفير ايدرلركه انلردن مراد خوارجدر وبرجماعت دخي پيدا اولديكه ايمانه معصيت
ضرر ويرمز ديرلر كفر ايله طاعتك فائده‌سي اولمدوغي كبي بس بزه نه وجه ايله حكم
ايدرسك ديجك حسن بصري رحمة الله عليه سر فرو ايدوب تامل ايلدي واصل

ابن عطا

ابن عطا ديرلر بركمسنه ديديكه بن كبيره صاحبني مطلق كافر ديرم ويا خود مؤمن ديرم بلكه
آنك ايچون كفر ايله ايمان آراسنده بشقه بر منزله اولمق كركدر ديجك حسن بصري رحمه الله
بو كلامي تعويذي اني منع ايدوب زجر ايلدي ول قبول ايتميوب شيخ حضرتلرينك مجلسندن
قالقوب كوفه مسجدنك ديركلرندن برينه اوقه ويروب اوتوردي حسن بصري بو حالي
كورديجك قد اعتزل هذا عنا يعني واصل بن عطا بزم اعتقادمزدن ايريلوب چقدي
باطله ميل ايلدي ايچون انلر بو لقب معتزله ايله ملقب اولديلر وبونلرك اصول وفروعي
اوتوز اوچ فرقه اولوب بربرين اكفار ايدرلر بو زمانه قدر تاريخنده ظهور ايتمشلردر
وفيها ويجب اكفار الكيسانية في اجازتهم البداء على الله تعالى كيسانيه كه روافض
امامية‌نك بتر ايسيدر ملعونيتده سائرلرندن زياده‌در بونلرك زعم باطللري بودركه
حق تعالى حضرتلرينه بدا وغلط نسبت ايدرلر آنك ايچون اكفار اولنملري واجب اولدي
زيرا جمله صحابه عظامي حاشا اكفار ايدرلر ايچون حضرت علينك رضي بيعتنك ترك ايلدوب
حضرت ابوبكر رض بيعت ايتدكلري ايچون كافر اولديلر ديرلر حضرت رسول عليه الصلوة والسلام
اكا اقتدا ايتدوكي حضرت علي رضا ايدر رسول عليه الصلوة والسلام ابوبكره امام اولسون خليفه
نمازه قلبويرسن ديو عبد الله ايله خبر كوندردكده حضرت رسول عليه الصلوة والسلام
حضرتلرينك يانده حاضر ايدم غائب ومريض دكل ايدم چونكه حضرت رسول عليه
الصلوة والسلام ابوبكري امر دينده مقدم ايلدي بر امر دنياده نه سببدن تقديم ايتمه ورز
ديديكلري ايچون حضرت علي رضي الله تعالى حضرتلرينه اكفار ايدرلر حقين طلب ايلدوب اصحاب
ايله مقاتله ايتمدي بو بوبيله معاشك انكارلري مجرد ضلالت وجهالتلرندن ناشيدر
العياذ بالله كفرلرينه دلائل چوقدر ويجب اكفار الروافض في قولهم برجع الاموات
الى الدنيا وتناسخ الارواح وانتقال روح الاله الى الائمة وان الائمة آلهة
وروافض ديمكه سبب بودركه حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك بعثتيله دولت
اسلاميه ظهور ايدوب دين مبين امورينى تمشيت طرح اساس حكومت وآيين دولت
اقتضا ايتمكله كندولري زمان سعادتلرنده نبوت ايله سلطنتي بيني جمع ايلديلر
الخلافة بعدي ثلثون سنة بيوردقلري اوزره اوتوز سنه خلفاء راشدين اجراء
ايليوب مدت خلافت تمامندن صكره ثم يكون ملكا عضوضا فحواسنجه دولت
طالبلري حكم غالبك ديو صورة امر دينه متعلق دعوالره يا پشوب حركته كلديلر
اول بهانه ايله نيجه نزاعلر وجنكلر اولوب متغلبيندن شامده بني اميه دولت ظهور
ايلديكي بني هاشم آراسنده نزاع اوزره قالوب حضرت امام حسن خلافت دعواسندن
فراغت ايديجك دولت بني اميه‌ده قرار ايلدي لكن بني هاشم طرفنه جكر كاه اولعله

احكام دين

حضرت امام حسینی مدینه دن قالدروب دولتی انتزاع مصلحتی ایچون عراقه کتوردیلر
بنی امیه طرفی آگاه اولدقده اعوان وانصاری بهر حال غادر اوزره مدافعه یه قائم
اولدیلر کربلا واقعه سی ظهوره ایدوب اولدیلر کربلا واقعه سی ظهور ایدوب اول
آزاده امام حسین رضی الله عنه واتباعی شهید اولدیلر وقعه مذکوره هجرتک التمش
برنجی سنه سنده واقع اولوب اول زمانده شامده یزید بن معویه پادشاه ایدی بو خصوص
بنی هاشمه داغ درون اولوب سبعیا ایله انتقام قابل اولمیجق لسان ایله یزیدی واتباعنی عنه
شتم یا تسلیوب انک ایله تشفی غیظ ایدرلرنا بوزاوتوز ایکی سنه سنده بنی هاشمدن آل عباس
ظهور ایدوب بنی امیه استیصال اولندقده ملعنتین ادوروب حاشا سب شیخین ایتمکه
باشلدیلر تا وجه باطل ایله محمد بن الحنفیه ایله انتساب ایدوب اندن دم اوردیلر ایدی
اما اول باکدین اولردن بیک بیزادر بوندن صکره زید بن علی بن حسین بن علی بن
ابی طالب ملوک بنی امیه دن هشام بن عبد الملک عصرنده خروج ایدوب علویه دن
اوزرینه اون بش بیک بحیخانه دان یکنن شیعی جمع اولدی بولده که حضرت شیخین
رضی الله تعالی عنهمایه طعن ایدرلرایدی زید بن علی بونلری منع ایدیجک رنجیده اولوب
جمله روی گردان اولدیلر انجق یانده ایکی یوز نفر قالدی اول زمانده زید دیدیکه رفضتمونی
یعنی بنی رفض ایتدیکز یعنی ترک ایتدیکز یالکز برآقدیکز ودخی حقی ترک ایتدیکز
پس حقی ترک ایلدکلری ایچون آنلره رافضی دینلدی زیرا حق ادراک ایتیوب رأی صحابه
واجماع امتی ترک ایتدکلری ایچون رافضی دیو تسمیه اولنمشدر اوصول لری اوچ
قسمدر بری غلاة روافض دیرلر وبرینه زیدیه وبرینه امامیه دیرلر اما بو فرقه
ثلثه نک هر بری نیجه فرقه درکه فرق فرقه بلکه دخی زیاده در حتی امام فخر الدین الرازی
رحمه الله حضرتلری بیوردرکه بعض کتبده روافضیه ده فرقهٔ امامیه یتمش ایکی فرقه
یازمشلردر کوردم وواقف دردلر وجمله بری برین تکفیر ایدرلر لَعَنَهُمُ اللهُ وَاَعَدَّ
لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا زیرا بو روافض طائفه سنک کفرلری برمرتبه یه واردیکه
یتمش ایکی فرقهٔ اهل نارک هر بریندن برمقدار شرک آلوب کذو وهو الراجح اختیار
ایتدکلری کفرلری بو علی بنه الحاق ایدوب اعتقاد فاسدلری بودرکه ارواح بر جسدن
بر جسده انتقال ایدوب دنیایه کلورلر ارواح صلحا ابدان صلحایه وارواح فسّاق
بینه فسقه یه وارور ومستحق عقاب اولانک ارواحی اشباح خنازیره وکلابه کیرر
وروح الله ائمه اثنی عشره انتقال ایتمشدر دیرلر حاشا ائمة الهدی در خدانک وعلیدر یدالله
الله تعالی علینک وبعده اوغللرینک جسدینه حلول ایتمشدر همیشه الله تعالی
انلرک صورتنده ظاهر اولور دیدکلری ایچون تکفیر اولنملرینک لزومی واجبدر

ویقولهم

وَبِقَولِهِمْ بِخُرُوجِ اِمَامٍ بَاطِنٍ وَتَعْطِيلِهِمِ الْاَمْرَ وَالنَّهْيَ اِلَى اَنْ يَخْرُجَ الْاِمَامُ الْبَاطِنُ
وکفرلرینه مقتضی قوللرندن بیری بودرکه بر امام باطن خروجنه دک امر ونهیک تعطیلنه
قائل اولدقلری ایچون تکفیر اولنملرینک لزومی واجبدر حتی کفرلرینک مرتبه یه واردیکه دمشقده
هر ایکی باطفلی اراسنده بر امام واردرکه آنلره اقتدا اولنور چون نوبت محمد بن اسمعیله
کلدی خلق عالمدن تکالیف ظاهریه ساقط اولدی تا مهدی کلوب کوک یوزندن بن منادی
ندا ایتمیجه [illegible] جائزدرکه دیدیلر زیرا امامت بر نوردرکه متناسخ اولور یعنی
انتقال ایدر بر شخصدن بر شخصه وکاهی برنده نبوت اولور برنده امامت اولور دیو
کند وکفرلرینه خلقی القا ایدوب دیرلرکه تصفیهٔ باطن ایتمکدر و باطندن مرادلری بودرکه
صورت حقدن تزویر وتلبیس ایله جادهٔ شرع شریفدن خروج ایدوب کفر والحاده
قویه لر نعوذ بالله من مکرهم وَبِقَوْلِهِمْ اِنَّ جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ غَلِطَ فِي الْوَحْيِ اِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دُونَ عَلِيِّ ابْنِ اَبِي طَالِبٍ رضی الله تعالی عنه وکفرلرینه برسبب دخی بو قوللریدر
دیرلرکه حق تعالی جبرائیل علیه السلامی حضرت علی یه کوندرمشیکن جبرئیل حاشا غلط ایلدی
حضرت محمد علیه الصلوة والسلام ایله دوستلغی اولمغله قصدا رسالتی ونبوتی که علینک
حقی ایکن اندن صرف ایدوب محمده کتوردی دیو حضرت جبرئیله سب ولعن ایدرلر حتی
توروزلرده جبرائیل علیه السلامک تصویرین شکردن دوزوب ایچنه رنکلی شراب قویوب
اندن دیمیس بیجاراهانت طریقیله ایدرز یا جبرائیل نیچون وحیی علی یه کتورمدک شمدی
سنی پارلیوب قانینی ایچه یمی یاندره اولان قوم بر ضلالتک دخی حاشا سب ولعن
ایده رک پاره لیوب جبرئیلک قانیدر دیو شرابی و جگریله شکرینی ییوب [illegible] ایدرلر لعنهم الله
تعالی وقتلهم معلوم اولدیکه الله تعالینک بر ملکنه دشنام ایدن کافر اولور یا ملککه
اولوالعزم پیغمبر حضرت جبرئیله دشنام ایدن مرتبه ملحد وکافر اولور وَهٰؤُلَاءِ
الْقَوْمُ خَارِجُونَ عَنْ مِلَّةِ الْاِسْلَامِ وَاَحْكَامُهُمْ اَحْكَامُ الْمُرْتَدِّينَ یعنی انلر کردوا قصدد
ملت اسلامدن خارج برقومدر بونلرک احکامی احکام مرتددر یعنی مرتده اجرا اولنان
اولنان احکام بونلره اجرا اولنمق کرکدر زیرا اهل اسلام مرتدلر اوزره غالب اولسه
نسا طائفه سی وصبیانلری مسلمین میاننده قسمت ایدلمشدر جمله دن بری حضرت سادات
پناه اوطاس نام قبیله نک کبارینی قتل ایدوب اولاد ونسالرینی غنیمت ایلدی مجرد
ارتدادلری ایچون وحضرت رسول علیه الصلوة والسلام دار آخرته انتقال ایلدکلرنده بنی حنیفه
قبیله سی زکوة ویرمیه ایله مرتد اولدقلرنده حضرت ابوبکر رضی الله تعالی عنه اوزرلرینه
واروب نسالرینی واولاد صغارلرینی اسیر ایدوب رجاللرینی قتل ایدوب غنائمک
اصحابه قسمت ایتدکلرنده حضرت علی رضی الله تعالی عنه حصه سنه بر جاریه ویروب

اول جاریه دن محمد حنفی تولد ایلدی انک ایچون اول قبیله اسمیله تسمیه اولنمشدر محمد
حنفی دیو اکر خلفاء ثلثه نک خلافتلری استحقاق ایله اولمسه حضرت علی رضی الله عنه
انلردن حصه المازلر ایدی حالا بو زمانده اولان روافضک کفرلری بشمدی بر مرتبه
بالغ اولمشدر که حاشا خلفاء ثلثه اکفار ایدوب ایمانلر کلمه بلوربزلر و برنیجه سی دخی اسلامه
اسلامه کله بلرلر اما خلافت علینک ایکن غصب ایتمک ایله کافر اولدیلر دیدکلری ایچون کفرلرینه
علی وجه المختار حکماء کبار و فضلاء اولو الابصار فتاوای شریفه ویروب دارلرینی دار
حرب وکذولری سائر کفار حربی کبی حربیدن اولوب مسلمین ایله محاربه ایتمزلر ایسه ده
اوزرلرینه احکام حرب اجرا اولنور امامین قتنده و امام اعظم قتنده دخی روافضک
احکامی مرتدلر کبی در اصلنده بر دار اسلام ایکن اول دارک اهلی مجرد احکام کفر اظهار ایلمک
ایله دار الحرب ومرتد اولدوغندن ماعدا شعائر الاسلام اولان ایمانک التی سنه بیله
ایمان کتورمیوب انکار اتدکلری جهتدن نظاملری بوزیلوب بری برینه باغی وطاغی
اولوب ایمان نورندن محروم قالدقلرینی تفصیل ایدوب بونی برخوشجه بلدرمک کرک
که اصول دینده غایتله اهمدر زیرا بونلرک دین اسلامده ضررلری سائر کفره دن زیاده در
اصلا احکام شرعیه ده بر حکمه قائل دکللردر احوالنه واقف اولان کسه اصلا شائبه سنده
توقف ایتمیوب ازاله سنی اهم مهمات دینیه دن بلوب مذهبلرینی وباطل اعتقادلرینی
زیاده انکار ایده لر سائر کفره دن فرقلری بوقدر زیرا حقیقت ایله مذهبلرینی نفی صانعه
چقار و بعضیلرینک مذهبی انکار نبوته وارر مثلا بر کسه اعتقادی فرض ولانی فرض
دکل اعتقاد اتسه یا خود عملی فرض اولاندن برینی انکار ایدوب ترک ایلسه دکل ایمانک
انتفاسی ایله کافر اولدقلری بیان اولندی که عرفه شبهه ده روافض بالکلیه منقطع اوله بو
روافض ایسه اعتقادی فرض اولان ایمانک التیسنه بله اعتقاد ایتمدکلری عیاناً ذکر
اولنور ان شاء الله تعالی پس حق تعالی نک قوللرینه غایت عنایت ورحمتی اولدوغی ایچون
جبرائیل علیه السلام بو دیکه وار محمده ایمان ندر صورتا که سکا جواب ویروب ایمانی بلیده لم
قوللرم اشیدهلر ایمان نه ایدوکن بله لر دیو امر اولندقده جبرائیل علیه السلام بر بلدوکی آدم صورتنده
کلوب رسول علیه الصلوة والسلام دیزلرینه دیزلرینی استناد ایدوب والکلرینی اویلوقلری اوزرنه
وضع ایدوب دیدیکه یا محمد ایمان ندر واسلام ندر واحسان ندر دیو سؤال ایلدی رسول
علیه الصلوة والسلام جمله سندن تفصیل اوزره جواب ویردی بو سؤالک حکمتی حاضرونه تعلیم
ایچون ایدی یعنی اصحابه بو شول حدیث مشهوردر که مصابیحده واندهٔ عمر بن الخطاب رضی
روایت ایلمشدر انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الایمان ان تؤمن بالله وملائکته
وکتبه ورسله والیوم الآخر وبالقدر خیره وشره من الله تعالی یعنی جزما اعتقاد ایتمکدر که

حق تعالی موجوددر و واحددر قدیمدر ازلیدر ابدیدر کندویه لایق اولان کمال صفاتله
متصفدر و نقصان صفتلردن منزهدر و پاکدر و بریدر بو اعتقادی ایتمک فرض ایکن جمیع
اصناف روافض بویله اعتقاد ایتمیوب تناسخ و حلولی اوزره منتقلدر حالا فی زماننا
اولان روافض بو اعتقاد باطل اوزره درلر عقیده ایله الله تعالی حاشا ثم حاشا
اولاد علیدن حلول ایتدی دیو حالا شاهلری اولان رافضی ملحد شکلنده و صورتنده
تجلی ایتدی انک ایچون معبود کبی اکا سجده ایدوب جمیع شیاطینی شاهلرینه نسبت ایدرلر
بو سببدن مشرکلردن اولوب ایمانک اولکیسنه ایمان کتورمش اولمازلر اشد کفر ایله
قالمشلردر و ملائکته ایمانک ایکنجیسی الله تعالینک ملکلرینه ایمان کتورمکدر انلر هیچ
بر آن الله تعالینک امرینه عاصی اولمازلر هر نه کبی رب العزت بیورر تقصیرات ایتمیوب برینه
کتوررلر بو اعتقاد ایتمک فرض ایکن بو رافضیلر بوکا دخی ایمان کتورمیوب
جحودلر کبی حق تعالینک ملکلرینه بیله اسناد ایدوب عداوت ایدرلر تبلیغ رسالتده جبرائیل
علیه السلام غلط ایتدی دیو سب وطعن ایتدکلریندن ماعدا حاشا نوروزلرنده حضرت
جبرائیل علیه السلامه اهانت ایتدکلری ایچون ایمانک ایکنجی مرتبه سنه دخی ایمان کتورمش
اولمازلر زیرا جبرائیل علیه السلام ایسه غلط ایتمکدن شانی شریفلری امانت شعارلری متعالیدر
عما یقول الظالمون علوا کبیرا وکتبه ایمانک اوچنجی مرتبه سی الله تعالینک ابنیاسنه تنزیل
ایلدوکی کتابلره ایمان کتورمکدر بونا معتقد جمله سی الله تعالینک کلامیدر جبرائیل علیه السلام وحی
مبین دن مرسلین اوزره کتورمشدر احکام ایله عمل ایتمک فرض ایکن بو رافضی طایفه سی
ایمانک اوچنجی مرتبه سنه دخی ایمان کتورمیوب قرآن عظیمده حرام اولانی حلال
ونیجه حلال اولانی حرام عد ایدوب قرآن عظیمده اکثری مهاجرین و انصاره وانلره
احسان ایله تابع اولنلره مدح ایدوب الله تعالی انلردن راضیم دیدکده لابد مؤمنلری
ایمان اوزره اولمق مقرردر اکر انلردن بری قرآن عظیم و رسول اللهک سنت غراسنه
مخالفت اوزره اولسه حق تعالی انلرک جمله سندن راضیم دیمزایدی پس اصحاب
رسول الله رضوان الله تعالی علیهم اجمعین جمله سی صحبت افضل الانبیا برکاتنده عدول اولوردر
وعند الله عظیم قدرلرینه وعند الرسول کرامت ودرجه لرینه دلیل کافیدر دین صاحبی
ولان تسلطانلرینی نیجه طعن ایلیوب انلره ظلم نسبت ایدر رسول علیه السلام انلره محبت واحسان
ومشاوبلوندن کف لسان ایله امر ایلدی علی الخصوص حضرت عائشه صدیقه رضی الله
عنهانک برائتنه اون سکز آیت کریمه نازل اولمشکن انلره اطاله لسان ایلمک ایله قرآن
عظیمی تکذیب ایدوب کافر اولدقلرندن ماعدا حضرت رسالت پناهک عزجناب
عزتلرینه شان کتوردکلری سبب نجاستلیش اولور جمهور علماء عظام اجماعی ایله قتللری

فنلری واجب اولوب کفرلرینه شك ایدنلر دخی کافر بو بیوردیلر ایمانك اوچنجی مرتبه‌سی
دخی ایمان کتورمش اولملرو ورسله ایمانك دوردنجی مرتبه‌سی انبیا و مرسلین ایچون
اعتقاد ایلمکدر انلر بعث اولنمشلردر جناب رب العزت امرینی اجرا ایتمك ایچون که تبلیغ
رسالتدر جمله‌سی برابردر ولکن عند الله مرتبه و منزلت یوندن بینلرنده تفاوت
واردر نته کیم حق تعالی بیوردی تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ و بزم پیغمبرمز صلی
الله تعالی وسلم جمله‌دن افضلدر کُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ نظم کریمی ایله مصنفك قولی امور ثلثه‌دن
ما سبقه تأکیددر یعنی ملئکه و کتب و رسل ایمانلر که رسالتی انس و جنه شامل اولوب
الی یوم القیام باقی قلوب یوندن صکره بر پیغمبر دخی کلمك یوقدر خاتم الانبیا اولدوغنه اقرار
و اعتقاد ایدوب ایمان کتورمك فرض ایکن یوروافض طائفه ایمانك دوردنجی مرتبه‌سنه
دخی ایمان کتورممشلردر حاشا دیرلر که جبرائیل علیه السلام حضرتلرینك محمد علیه الصلوة
و السلام ایله دوستلغی ایلرو اولمغین ایلرو رسالت و نبوت علینك حقی ایکن قصدا اندن صرف
ایلدوب محمد علیه الصلوة و السلامه ایلتدی دیدکلری ایچون و بو نبوت علی ایله‌مش ایکدر
دیدکلری ایچون مشرکلردن اولوب حق تعالینك پیغمبرلرینه ایمان کتورممش اولورلر
و کفرلرینی بر مقتضی دخی بودر که حق تعالینك قران عظیمنه و رسول علیه الصلوة و السلامك
حدیث شریفلرینه حاشا اعتقاد و اعتمادی قویوب بر ملحد رافضی شاعرك دعبل
خزاعی نام کافرك کفرینی حاشا حدیث قدسی دیو وردا و قبوب اوقودلر شاعر بی
دین کافر. نَادِ عَلِيًّا مَظْهَرَ الْعَجَائِبِ . تَجِدْهُ عَوْنًا لَكَ فِي النَّوَائِبِ . كُلُّ هَمٍّ وَ غَمٍّ
سَيَنْجَلِي . بِنُبُوَّتِكَ يَا مُحَمَّدُ . وَ بِوِلَايَتِكَ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ دیر امدی هر کیمکه حدیث قدسیدر
دیو اعتقاد ایلسه شبهه‌سز کافر اولور زیرا بو دعبل خزاعی نام بر ملعونك شعریدر معناسی
کفرییی اولدرکه یا محمد سن علی‌یی چاغر که جمیع بلالردن امین و غصه‌لردن امین اولوب خلاص
بوله‌سن و روزکار شدائدندن سنی قورتاروب سکا یاردمجی اوله زیرا که علی عجائبك
ظاهر اولجی بر یردر و جمیع بلالردن و قضالردن علینك ولایتیله و کرامتیله خلاص اولورد
دیمکدر حاشا و کلا که رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم حق جل و علادن امرکله که یا محمد سن
هر نه طلب ایدرسك بندن طلب ایدرسك بندن طلب ایدوب دیکه چاغر کیم جمله بلالردن
امین اوله‌سن دیو امر اولنمشکن مؤمن اولان اولو شاعرك سوزینه اعتقاد ایلمك شرکدر نعوذ
بالله من ذلك و بالیوم الاخر بشنجی مرتبه‌سی قیامت کوننه و اندن اولان امورینه ایمان کتوردکدر
مذهب اهل سنت و جماعت بودر که حق تعالی بنی آدمی اماتدن صکره عملردن صورمق ایچون
احیا ایدوب جمیع تنسی حتی که کان اجزاء متفرقه‌سی و جوارحی ایله اولکی جسمی کبی بر
اراده جمع اولنوب حیات بولنسدر قران کریمده دلائل حشر کثیره در مخبر صادق دخی بیان ایلدی

خبر

خبر ویرمشدر هر نسنه که صادق القول خبر ویردی ول حضرتك ایله احتیاج یوقدر
بو ایله اعتقاد ایتمك فرض ایکن غلاة روافضدن منصوریه و خطابیه حشری انکار ایدوب
ایتدیلر که جنت بر کسنه‌نك اسمیدر که بزه اکا محبت ایله امر اولندق و جهنم دخی بر کسنه‌نك اسمیدر که
بزه اکا بغض و عداوت ایله امر اولندق دیو بو ملعونلر جمله فرائضی اسماء رجال او زرینه
تأویل ایدوب قتل نفس و زنا و سائر کبائری مباح بیلوب و جنتدن مراد حاشا نعیم دنیادر
و جهنمدن مراد الم و غم دنیادر دیو دنیانك عدم فناسنه ذاهب اولوب مؤبد فی النار
اولمشلردر و ایمانك التنجی مرتبه‌سی سنه هم دخی ایمان کتورمش اولورلر وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ
مِنَ اللهِ تَعَالَى ایمانك التنجی مرتبه‌سی قضا و قدره ایمان کتوروب انا نمقدر خیرده و شرده
الله تعالی دندر ابدو کنه اعتقاد ایلمکدر تحقیقا شول کسنه که خیر و شر و نفع و ضرر و غیریدر
عالمده واقع اولور الله تعالینك قضا و قدریله در و قضا ذکر اولنموب قدرك ذکری ایله
اکتفا اولندوغی بونك ایچوندر که قدره ایمان قضایه ایمانی مستلزمدر امدی قضا ایله قدر
بیننده فرق شول اراده ازلیه و عنایت الهیه‌در که اشبو موجوداتك ترتیب خاص او زرینه
نظامی مقتضیه‌در قدر ایسه اول ارادتك اشیایه تعلقیدر اوقات خاصه‌ده کذا فی شرح
المشارق لابن ملك و سائر شراح حدیث و لاانلر حضرت قرانی تفسیر قیلنلر ایمانك بو
التی مرتبه‌سنه چوق تحقیقلر و تفصیللر ایلمشلردر بزه لازم اولان خیر لو کلام قلیل
اولوب چوق معنایه دلالت قلان کلامدر اگر بعض محلده اطناب اولنور ایسه بینه تخصیصا
مطلوب اولنور ایو ذکر اولنانلری تصدیق ایتدکدن صکره بونلرك جمله‌سنه لسان الله
تصریحا اقراری فرض لازم اعتقاد ایله معلوم اولکه ایمان بو اعتقاد حسنه ایله عالی
بنیان اولوب دست عقاید مفاسددن مخلص بولنور اما رافضیلر بوکا دخی ایمان کتوردی موجب
ایمانك التی مرتبه‌سن بیله انکار ایدوب سبیل شیطانه سالك اولوب حاشا دیرکه خیر
الله‌دندر و شر شیطاندندر بو قضا و قدره اعتقاد ایتموب حق تعالینك قضا و قدر
حقنده اولان ایلوندن غافل اولوب ایمانك جمله‌سنده ایمان کتورمیوب محروم قالمشلردر
و کفرلرینی بر مرتبه‌یه وارمشدر که یتمش ایکی بولك اهل نارك هر برندن بر مقدار شرك
الوب کندو هوا و ایجه اختیار ایتدکلری کفر و بدعتلرینه الحاق ایدوب فرعون و نمرود
کفرلرینه کوبه دخی طور مبوب کوبندن کوننه ارتوروب ائمه دینه دخی حاشا سب
و طعن ایدرلر ظلمه مستمعین دخی اصرار کفرلرندن افضل اعمال اعتقاد ایدرلر صلوة
جمعه ثوابی تحصیل اتمش اعتقاد ایله اجماع امت و سنت رسول الله مخالفت ایدوب
جمعه و جماعتی ترك ایله و کرامات اولیایی انکار ائمه ایله احکام شریعتی بالکلیه
کوتورملسنه سبب اولمشلردر نته کیم مشایخ کباردن شیخ جعفر رحمة الله علیه

بنمش یرده تا کیم بونلرک کفرلری قرآن عظیم الشان ایله وحدیث شریف ایله ثابت
اولمشدر تا کیم هلاکدن خوف ایدنلر اول اعتقاددن اعراض ایلیه لر زیرا ارتداد ایله
کافر اولان کسنه نک کفری کافر اصلی اولان کسنه نک کفرندن اقبحدر اوزرلرینه احکام
حربی اجرا اولنور بونلرک دین اسلامه ضررلری سائر کفره دن زیاده در احکام شرعیه دن
اصلا بر حکمه قائل دکللر واقعا اولان اول فوقلرک ازاله سی اهم مهمات دینیه دن بلور حق
تعالی امت محمدیی بو مقوله ملاعینک اغواسندن محفوظ ایلیوب شرع شریف محمدی
وطریق منیف احمدی برله راه مستقیم اوزره اولانلردن ایلیه امین یا رب العالمین

وَیَجِبُ اِکْفَارُ الْخَوَارِجِ فِی اِکْفَارِهِمْ جَمِیعَ الْأُمَّةِ وَفِی اِکْفَارِهِمْ عَلِیَّ بْنَ اَبِی طَالِبٍ وَعُثْمَانَ
بْنَ عَفَّانَ وَطَلْحَةَ وَزُبَیْرَ وَعَائِشَةَ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُمْ اَجْمَعِینَ وخوارج دیو امامک اوزرینه
خروج ایدن طائفه یه دیرلر کرک اول خروج صحابه زماننده اولسون وکرک تابعین زماننده اولسون
اکا خارجی دیرلر انلر کیم حضرت علی رضی الله تعالی زماننده رافضیدن صکره اوتوز بیدی
تاریخنده مبغض مفرط یکرمی دیارندن بر کسه وار ایدی ابتدا عیله اون ایکی بیک سواری
وپیاده حرب وضرب اهلی کشیلر حضرت علی یه کلمشلر ایدی چونکه حضرت علی رضی الله تعالی
عنه ابو موسی الاشعری حاکم نصب ایدوب حضرت علی رضی الله تعالی عنه اول حکمه راضی
اولدقدن صکره بو یکرمی دیارندن اولان کسنه راضی اولیوب حضرت علی یه ایتدیلر که
سن حق اوزره امام ایسک نیچون حکمه راضی اولورسن اگر دکل ایسک نیچون بزی معویه
ایله قتاله کوتردک دیوب حضرت علی عسکرندن چیقوب معویه یه دخی عناد ایتمیوب
کتدیلر حضرت علی تکرار انلردن طاعته رجوع طلب ایتدکده کلمدیلر وبونلرک مذهبی
کرو کلمدیلر وبونلرک مذهبی کرکنولرک اتفاقلری ایله بو ایدی که حکم ایلک الله تعالی دن
غیریه لایق دکلدر دیدیلر وهر کیم که خلق اراسنده عدل ایله جور ایتمیه اول امام اولور کرک
قریشدن وکرک غیریدن اولسون دیدیلر حضرت ابو بکر الصدیق وعمر الفاروق رضی الله
تعالی عنهمایه تعظیم ایدوب حضرت علی رضی الله تعالی عنه اوزرینه خروج ایتدیلر حاشا
حضرت علینک دینی یوقدر دیو حضرت علی وعثمان وطلحه وزبیر وحضرت عائشه
صدیقه رضی الله تعالی عنها وعنهم اجمعین جمله سنی اکفار ایدرلر حضرت علی رضی الله
تعالی عنه حضرتلرندن دکل افراد مؤمنیندن بریسنی اکفار ایدن کافر اولور پس بونلرک دخی
اجماع امت ایله کافرلردر حضرت علی رضی الله تعالی اکثرینی بکرز خارجیلر ایله جنک
ومقاتله ایدرلر ایدی اکثری قتل اولنوب ایچلرندن از کسنه خلاص اولور ایدی واصحاب
کرامک اکثرینی تکفیر ایتدکلری ایچون اکفار اولنملری واجب اولدی ودنیاده بدعت وضلالت
بو ایکی فرقه دن ظاهر اولدی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک تهلکه

فیك

فیك اثنان محب غال ومبغض قال قول شریفنک ماصدقی ظهور بولدی وخوارج
اصول وفروعی ایله فرق دردن فرقه اولشدر وجمله سی بری برینه قول باطللری
موافقدر وَیَجِبُ اِکْفَارُ الْیَزِیدِیَّةِ فِی اِنْتِظَارِ نَبِیٍّ مِنَ الْعَجَمِ یَنْسَخُ مِلَّةَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ
وَالسَّلَامُ وخوارجک فروعندن یزیدیه شریعتی وشریعت محمدیه یی عجمدن بر نبی ظهوریله
معتقد ومتوقف اولدقلری ایچون اکفار اولنملرینک لزومی واجب اولدی زیرا حق
تعالی جل شانه قرآن کریمنده وَلٰکِنْ رَسُولَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِیِّینَ الاحکام بویورمشدر اخر نبیدن
غیری نبیه انتظار قائلدر وبونلرک جوابلرینک ردینه بو نص شریف شافیدر وَیَجِبُ
اِکْفَارُ النَّجَّارِیَّةِ فِی نَفْیِهِمْ صِفَاتِ اللّٰهِ تَعَالَی ونجاریه بو زمره محمد بن حسین النجار
اتباعیدر مرجیه نک دردنجی فرقه سیدر بونلره جبریه دخی دیرلر معتزله دن صکره بوندن
ایکیوز تاریخنده ظهور ایتدی بونلرک القابی مرجیه اولمغه باعث بودر که بونلر خلقه
امید ورجا ویررلر کفر ایله طاعت ویرمدوکی کبی ایمان ایله معصیت دخی ضرر ویرمز
دیرلر وکبیره صاحبینک حکمنی قیامت کوننه تاخیر ایدوب حکم اخرتی ایله دنیایی برابر عد
ایلدکلری نفی صفات الله وعدم رؤیة بالبصر انکار ایتدکلری ایچون اکفار اولنملرینک لزومی
واجبدر وَفِی قَوْلِهِمْ اِنَّ الْقُرْاٰنَ جِسْمٌ اِذَا کُتِبَ وَعَرَضٌ اِذَا قُرِئَ وبونلرک بو قوللری
ایچون کفر ایله حکم اولنور زیرا دیرلر که حضرت قرآن جلیل البرهان تلاوت اولندقده عرضدر
وکتابت اولندقده جسم اولور ذکر جت اهل سنت بودر که عرض قابل اجتماع وافتراق
دکلدر وقرآن کلام الله در جسم وعرض دکلدر زیرا حدوث جسم وعرضه لابددر
مخلوقیت ایسه حدوث لزومندن عبارتدر نته کیم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم اَلْقُرْاٰنُ کَلَامُ اللّٰهِ تَعَالَی غَیْرُ مَخْلُوقٍ بیورمشدر بونلره دلیل کافیدر بونلر دخی
اوچ فرقه در اولکیسنه فرقه برغوثیه ایکنجیسنه زعفرانیه اوچنجیسنه صنعیه
مستدرکه دیرلر اما مرجیه اصول وفروعی ایله اوتوز ایکی فرقه اولور جمله سی بری
برین اکفار ایدرلر وَفِیهَا وَاخْتَلَفَ النَّاسُ فِی اِکْفَارِ الْمُجْبِرَةِ فَمِنْهُمْ مَنْ اَکْفَرَهُمْ وَمِنْهُمْ
مَنْ اَبَی اِکْفَارَهُمْ ومجبره نک اکفارنده اختلاف وقوعی وتصریح اولنمشدر انلری
بعض علما اکفار ایدوب وبعضیسی دخی اکفارندن ابا ایتمشلردر وَالصَّوَابُ اِکْفَارُ
مَنْ لَمْ یَرَ لِلْعَبْدِ فِعْلًا اَصْلًا بو مجبره طائفه سی ایدرلر که عبد ایچون اصلا قدرت
واثر کسبی یوقدر وعلم الله تعالی حاشا حادثدر والله تعالی یه موجود وشی دیمک جائز
دکلدر دیدکلری ایچون اکفار اولنملری ائمه دین قتنده صوابدر زیرا بر فرقه جهمیه دخی دیرلر
مرجیه طائفه سنک جهم بن صفوان نام کسنه نک اصحابیدر وانک بدعتی ترمذ
شهرندن ظهور ایتدکده قتل ایتدی سالم بن احوز المازنی نام بر مرد دیندار مروه نام مکانده

قتل ايلدى وصفات ازليه نفيده معتزليه موافقت ايلدى وانلرك اوزرينه بعض اشيا
زياده قيلوب ديديلركه اهل جنتك وجهنمك حركتلرى منقطع اولورلر وجنت وجهنمى
بولورلر وخدانك جل ذكره خالدين فيها قولى شرعينى مبالغه وتاكيده اوزرينه حمل ايدوب
تخليده حقيقت اوزرينه حمل ايتمدوكى ايچون اكفار اولنور ويجب اكفار معمر في قوله
ان الانسان غير الجسد وانه حي قادر مختار وانه ليس بمتحرك ولا ساكن ولا يجوز
عليه شيء من الاوصاف الجائزة على الاجسام معتزله فرقه سندن معمريه ديديكلرى زمره
معمر بن عباد سلمى ابا عبده واصحابندن برنجه سى كفر والحاد ايله منفرد اولمشدر شول قول
ايله كه ديرلركه انسان بو جسدك غيريدر وانسان حي عالم قادر ومختاردر نه متحرك
ونه ساكندر وموضعندن خالى دكلدر تحصيل كلام انسانى الوهيت صفتى ايله
ايله موصوف قلمشلردر واول ملعونك زعمنجه مدبر عالم بو صفتلر ايله موصوفدر
والله تعالى حضرتلرى اجساددن غيريسنى خلق ايلمشدر واعراض ايسه اجساددن
تولد طريقيله تابعدر ديمشلردر حجت اهل سنت بودركه قوله تعالى قل الله خالق
كل شيء بونلر ايچون دليل كافيدر زيرا مذهبلرينك بطلانى اظهر من الشمس اولدوغى ايچون
اكفار اولنملرينك لزومى واجبدر ويجب اكفار قوم من المعتزلة بقولهم ان الله لا
يرى شيئا ولا يرى معتزله فرقه سنك بو قوللرى ايچون اكفار اولنملرى واجبدر ديرلر
حاشا الله تعالى كندو نفسنى كورمز وكندودن غيرى بر موجودى كورمز اما بلور ديرلر
بو زمره محمد بن كعب اصحابيدر انك ايچون كعبيه تسميه اولنور معتزلهٔ بغداددن فضلادر
مذهبى اولدركه الله تعالى دن بى اراده دن فعل صادر اولور ديرلر بو مقوله قول باطلك
بطلانى خود اظهر من الشمس اولدوغى ايچون كفرلرى فتى واضحدر زيرا بونلر اولكى
قوللريندن الله تعالينك صفاتنه عجز اثبات ايتمش اولور حق تعالى خود عجزدن ونقصاندن
منزهدر ايكنجى قوللرنده دار آخرتده رويتى انكار لازم كلور بو ايسه دلائل نقليه ايله ثابتدر
قوله تعالى وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة مفسرين نظرى رويت ايله تفسير ايتمشلردر تاويل
وتوجيه احتياج يوقدر ظواهرينه محمولدر وبو دليل كافيدر ومذهبلرينك فتى ظاهردر
ويجب اكفار الشيطانية الطاق بو كروه فروع روافضدن محمد بن نعمان شيطان الطاق
ايله ملقبدر انك ايچون بونلره شيطانيه ديرلر زعم باطللرى بودركه الله تعالى نوردر جسمانى
دكلدر وانسان صورتندهدر اما غيرى صورتنده دخى كيرر ديديكلرى ايچون اكفار اولنملرى
واجبدر في قوله تعالى ان الله لا يعلم شيئا الا اذا اراده وقدره وبونلرك بو قوللرى
ايچون كفرلرينه حكم اولنور كه ديرلر حاشا حق تعالى بر شيء قبل الوقوع بلمز مكر قچان بر شيك
ايجادنى ديله يوب براندقدنصكره بعد الوقوع بلور ديديكلرى ايچون اشد كفر ايله كافردرلر

ذات

ذات بأذى ايسه بونك كبى امثالدن منزهدر تعالى شانه عما يقول الظالمون علوا كبيرا
وفيها من يقول بقول جهم فهو خارج عندنا من الدين ولا نصلى عليه ولا نتبع
جنازته وسائر فرقدن دخى مناقض دين ومخالف شرع مبين امور باطله مذهب
اتخاذ ايدنلرك انده هر كيمكه جهم بن صفوان قولنه متابعت ايدنلر ايدر ديو ايمه فرقهنك
انلر ملت اسلاميهدن خارج اولمغين مزبورلرك خستهلرينى اعاده وجنازهلرينه حاضر
اولمقدن ومقابر مسلمينه دفن ايتمكدن ودم ومالى مسلمانلر اللرندن استخلاص كبى ومسلمه
قزى نكاح ايلدمك كبى احكام اجرا اولنمقدن رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
نهى بيورمشلردر زيرا ايمان بيلمزلرده ايمان اولماز ايمانى اولميان خود مسلمان اولمز
مسلمان اولميانك خود عملى مقبول اولماز واما صنف القدرية الذين يردون العلم
فكذلك عندنا واما بز ايمه مز قتنده معتزلهدن بر فرقه واردركه انلر جهم بن صفوان
مذهبنه قريبدر بو منوال اوزره كه علمى ردايدوب حاشا علم الله حادثدر الله تعالى
خالقيتى يعنى بر شيء واصل اولوركه اندن صكره بر شيء قادر اولمز ودخى مقدورات
الله وجنت وجهنم فانى اولور ديرلر انك ايچون بونلره معتزلهٔ الاولى الجهميه ديرلر زيرا
سوزلرى كتاب وسنت واجماع صحابه يه مخالفدر حجت اهل سنت بودركه حق تعالى
حضرتلرينه قدرت كامله اثبات ايلمك لازمدركه قدرتنه نهايت يوقدر واثبات قدرت
منافى ثبوت قدرت خلق اولماز وعالم بلا علم وقادر بلا قدرت وحى اولماز بى حيات
اولمز بو جمله مخالفدر زيرا الله تعالى عليم ايدوكنه دليل نقلى قوله تعالى والله بكل شيء
عليم دليل كافى وشافيدر وتفسيرده العليم انهم يقولون ان الله تعالى يعلم كل شيء
يكون عند كونه بونده علمى رددن معناسنك تفسيرى بودركه الله تعالى عالمدر بر علم
ايله كه اول ذات اللهده در وقادردر بر قدرت ايله كه اول ذات اللهدر والله تعالى مريددر
بر حادثك ارادتيله كه محلى دكلدر يعنى حق تعالى هر شيء ايجاد ايدوب براندقده بيلور وعندندن
بو منوال اوزره هر شيئك وار اولدوغنى بيلور ديرلر بو زمره ابو الهذيل محمد بن الهذيل
العلاف اصحابيدر اعتزالى عثمان بن خالد الطويلدن اخذ ايتمشدر وعثمان بن خالد
الطويل دخى واصلدن اخذ ايلمشدر وبونلرك سوزلرى دخى كتاب وسنت واجماع
مخالفدر واما الشيء الذي لم يكن فانه لا يعلم حتى يكون فهؤلاء كفار لا
نتزوج من نسائهم ولا نزوجهم ولا نتبع جنائزهم معتزلهدن اسواريه ديديكلرى
طائفه موافقلردر لكن انلرك اوزرينه زياده ايدوب ديركه الله تعالى قادر دكلدر
شول شيكه انك عدمندن خبر ويرمشدر يعنى اول شيء تا اولميجه بلمز شيء معدوم
قادر دكلدر ديرلر حاشا پس ايمدى تحقيقا انلر شركلرى ايله بو صفتنه مشاركلرى

اولدوغی ایچون انلردن عذاب ووب خارج وحربیه زندقیه یه داخل اولدقلرندن
ماعدا دنیا امرده دخلو واخرتده مطرود دخلق واخرتده مطرود وحق اولوب اولد
کروه عبید وللکافرین عذاب شدید مظهردر وشمشلردر واما المرجئة فان ضربا
منهم یقولون نرجی امر المؤمنین والکافرین الی الله تعالی واما مرجئه لقابی اولمغه باعث
بودرکه بونلر خلقه امید ورجا ویررلر ودیرلرکه مؤمنلر ایله کافرلرك امرلرین بر عذابلو
کفر ایله طاعت فائده ویرمدوکی کبی ایمان ایله معصیت دخی ضرر ویرمز الله تعالینك ارادتیله
دیرلر فیقولون الامر منهم الی الله تعالی یغفر لمن یشاء ویعذب من المؤمنین
ویعذب من یشاء ویقولون له الآخرة والاولی فکما نری یعذب من یشاء من
المؤمنین فی الدنیا وینعم من یشاء من الکافرین وذلك منه عدل فکذلك فی
الآخرة فیسوون حکم الآخرة والاولی فهؤلاء ضرب من المرجئة وهم کفار
ومرجئه دن بر طائفه دیرلرکه مؤمنلرك وکافرلرك حاللرینی مشیت حقه حواله ایدوب
انلر الله تعالینك امرینه مفوضدر هر کیمی دلرسه یارلغار وهر کیمی دیلرایسه اراده ایدوب
عذاب ایدر ودیرلرکه انلر مشیت خداده در قیامت کونی دیلرایسه انلری یارلغیوب
جنته ادخال ایدر ودیلرایسه عذاب ایچون جهنمه ادخال ایدر واخرت انکدرنکیم
دنیاده مؤمنلرك بعضیسی معذب وکافرلرك بعضیسی منعم ایندی کذلك اخرتده
انلرك بعضیسی منعم وبعضیسی معذب ایلر دیرلر پس حکم دنیا ایله حکم اخرتی برابر
ایتدکلری ایچون کفرلری ایله حکم اولنور اسلامدن نصیبلری یوقدر کافرلردر وکذا
الضرب الآخر الذین یقولون حسناتنا متقبلة وسیئاتنا مغفورة والاعمال
لیست بفرائض ولا یقرون بفرائض الصلوة والزکوة والصیام وسائر الفرائض
ویقولون هذه فضائل من عمل بها فحسن ومن لم یعمل بها فلا شیء علیه وبر طائفه
اخری دخی دیرلرکه حسناتمز مقبول وسیئاتمز مغفوردر واعمال اوزریمزه فرض دکلدر
ونمازك وزکوتك واوروجك وسائر فرضلرك فرض اولدوغنی اقرار ایتمزلر ودیرلرکه
بونلرك فضائل قبیلندندر ایشلین کیسه کوکچکدر واشلمین کیسه اوزرینه برنسنه یوقدر
فهؤلاء ایضا کفار بونلر دخی کافرلردر وقاتل سلیمن منهبنه وسائر مرجئه ذکری
سبقت ایتمشدر انلرك کفرلرینه مطابقدر واما المرجئة الذین یقولون لا نتولی امر
المؤمنین المذنبین ولا نتبرأ منهم فهؤلاء المبتدعة ولا یخرجهم بدعتهم
من الایمان الی الکفر اما مرجئه طائفه سندن شول قومدرکه دیرلرکه گناه ایدن مؤمنلره
بر محبت ایدوب دوست ایدنمزز واعمالری اولدوغی سبیله انلردن بالکلیه بری
دخی اولمزز دیدکلری ایچون اول طائفه مبتدعه در مبتدع اهل بدعته دیرلر بدعت

وللکافرین

ایسه

ایسه دین اسلامده صکره دینه بر نسنه احداث ایتمکه دیرلر اما بو بدعتلر انلری ایماندن
چقاروب کفره ادخال ایلمز واما المرجئة الذین یقولون نرجی امر المؤمنین الی الله
تعالی فلا ننزلهم جنة ولا نارا ولا نتبرأ منهم ونتولاهم فی الدین فهم علی
السنة فالزم قولهم وخذ به واما مرجئه دن شول طائفه دیرلرکه بز عصاة مؤمنینك
امرلرین تعیین ایدوب انلر ایچون جنتلکدر ویا جهنملکدر دیو حکم ایتمزز انلری مشیة
الله حواله ایدرز دیدکلرینده بو ذکر اولنان قوللری موافق اهل سنتدر انلرك سنت
اوزره اولان خلق افعال الله وعبدکند وفعلك کسب دیدکلری قولك طوتمسی لازمدر
زیرا بو مقالات ایله قائل اولانلر مؤمنلردر وجمله عجبدر بو درکه مرجئه دن غسان
الکوفی امام اعظمك کندو مذهبی کبی حکایه ایدردی والله کذب سویلدی وانك اوزرینه
افترا ایلدی وبو کذب افتراسیله کندو مذهب باطلنه بویله بر بیوك ومشهور کیسه نك
موافقتیله ترویج قصد ایلدی ومع هذا اصحاب مقالاتدن چوغی ابو حنیفه واصحابنی
مرجئه اهل سنتدن عد ایلدی وبونك سببنده ایکی وجه ذکر اولندی بیری اولدرکه
امام اعظم حضرتلری صدر اولده ظهور ایدن معتزله یه قدرده مخالفت ایدی وانلر
کندولره قدرده کندولره مخالفت ایدنه مرجئه دیرلر ایدی پس امامه واصحابنه لقب
انلردن صادر اولدی وبری دخی اولدرکه حضرت امام ایمان لسان ایله اقرار وقلب
ایله تصدیقدر دیرایدی وجوارح ایله عمل دکلدر دیرلر ایدی وایمانك زیاده ونقصان
قبول ایتمسنه ذاهب اولورلر ایدی پس بونده امام اعظم حضرتلری عملی ایماندن تأخیر
ایدر ظن اولندی وبو ظن ایسه فاسددر زیرا امام اعظم حضرتلرینك عمله مبالغه سی
معروف ومشهوردر وانك کمال اجتهادی بطون دفاترده مسطوردر وکوفه یه
داخل اولان علماء وفضلاء واولیاء واتقیاء کوفه ده ابو حنیفه دن افقه واورع کیمسنه
کورمدك دیو شهادت ایدرلر ایدی ورع دیو حرامه دوشمك خوفندن حلالی
ترك دیرلر اول اجلدن سلف صالحین بر حرامه واقع اولمق خوفندن یتمش حلالی ترك
ایدرلر وابن المبارك حضرتلری روایت ایدرکه عامه اهل کوفه بو معنای اقرار واعتراف
ایدرلر ایدی وکندولرینه اهل کوفه نك وعدن سؤال اولندقده ابو حنیفه حضرتلرینی
کوسترلر ایدی زیرا اساس قرآن ایله مؤسس وخلاف نصوص سلوکدن مقدسدر
پس نص قرآن وحدیث واعتقاد صحابه وتابعین حقیقتنه بحسب الحال شاهدلردر
سوء ظندن حذر کرکدر سوء ظن ایله حسن اعتقاد جمع اولمز زیرا انلر بونلرك مقلدلری
شانلرنده اصحاب اغراضك وسقط کلماتنه اعتبار والتفات موجب حرمت وسخط
الهیدر نعوذ بالله تعالی زیرا زمره مرجئه نك وسائر فرقه ضاله نك عقاید فاسده

وبدعتلرندن خالی در واما الخوارج فمن لم يرد قولهم شيئا من الكتاب وكان
خطأوهم على وجه التأويل واما خوارجدن شول طائفه كه حق تعالى كتابندن برشی
ظاهر قولندن رد ایدوب تكذيب دليل اقامت ایلیه‌لر خطاده اولدیلر تأويل وجهی اوزره
انلر دیدیلر شول تأويلریله يتأولون ان الاعمال ايمان يقولون ان الصلوة ايمان وكذلك
الصوم والزكوة وكذلك جميع الفرايض والطاعات تأويل ایدرلر كه تحقيقا ايمان عملدر نته‌كه
و عمل كوبوئيله دراوروج طوتمق و زكوة ويرمك دخی ايماندندر وسائر طاعات ایتمك وجميع
فرايضی برينه كتورمك دخی بومنوال اوزره ايماندندر دیرلر بونلرك مذهبنجه تارك
صلوة كافردر اما صلوتی ترك ایتدیكيچون دكل بلكه الله تعالى ايچون على ترك ایتدیكی اجلندن
كافردر دیرلر فمن اتى بالايمان بالله تعالى وملئكته وكتبه ورسله واليوم الاخر و
جميع الطاعات فهو مؤمن ومن ترك شيئا من الطاعات كفر پس فی زمره خوارجدن
بری دیرکه معرفة الله ايمان الله تعالى نك برلكنه وفرشته لرينك قوللری اولدوغنه و حكمنه
مطيع اولدوغنه و يوز صحف ايله ودرت كتاب خدايی وكتبه وجميع پيغمبرلرك حق
وكرچك اولدوغنه وقيامت وجنته ايمان كتورمك وسائر جمله فرض اولان طاعتلری
برينه كتوردن كسه مؤمندر كيم كه اول طاعتلردن برينی ترك ایلسه اول كافردر دیرلر
ويقولون الزاني يكفر حين يزني وشارب الخمر يكفر حين يشرب وكذلك يقولون في جميع
ما نهى الله تعالى عنه يكفرون الناس و دخی جمله ناسی تكفير ایدوب دیرلر زنا ایدن
كشی زنا ایتدوكی حالده كافر اولور وشراب ايچن ايچدوكی حالده كافر اولور ذكر و بو
مذكور كبی دردیرلركه حق تعالى نك نهی ایتدوكی شيلری ايشلين كشی كافر اولور دیو
جمله صاحب كبيره يی كافردر دیرلر بترك العمل الله تعالى انلره امر ایتدوكی عبادتلری عملی
ترك ایتدكلری ايچون دیرلر فهؤلاء تأولوا فاياك وقولهم ولا تقل بقولهم واجتنبهم
واخذهم وفارقهم وخالفهم بونلردن مفارقت ایدوب صحبتلرندن احتراز واجتناب
ایدوب بونلرك اعتقادلرندن وسوزلرندن دكلكدرکه انلر مبتدعدر و مبتدع مرادی شول
كسنه دركه انك اعتقادی اهل سنت وجماعتك اعتقادينه مخالف اوله پس اكر اعتقاد
ایتدوكی نسنه كفره مؤدی اولمز ايسه اكا اقتدا جائزدر مع الكراهة واكر كفره مؤدی
اولورسه اكا اقتدا جائز دكلدر شرع شريفه مخالف تأويلات باطله لره مشتمل
اولدوغندن غيری شرع شريفده علم مرتبه سی كوسترر اما اصطلاحات من خوف
والفاظ مستحسنة ايله مستوردر برنفيس طعام ايچنده بردزهر زهر قاتل كبيدر مبتدع
زنديق اولمز و على فاسد اولانی ضلالته دوشرر و نيجه سنی العياذ بالله ايماندن چيقاردر
ایدرو الحاصل اهل سنت وجماعتك اعتقادلرينه مخالف نسنه لرك خطاسی غايتده فتجيد

واخطاؤهم مبتدعة

زيرا بعضيسی كفردر ارجا مذهبی كبی و بعضيسی فسقدر و زنادقه اشدّدر جبری مذهبی
كبی بو ذكر اولنانلری تيقن ایدن سالكه لازمدركه اعتقادينی اهل سنت وجماعت
اعتقادينه تطبيق ایدوب خلافنی استماع ایتميه زيرا ملاحده نك كلامی باطلدر تأويل
ایتمك جائز دكلدر بلكه انك قائللری كفار و بدعت و ضلالتدر نفس ايچون قولنی
اتك اوزرينه رد ایتمكده مبالغه واجبدر واما من لم ير المسح على الخفين فقد رغب
عن سنة رسول الله عليه الصلوة والسلم وهر كيمكه مست وجزمه اوزرينه مسح ایلمكی
انكار ایدوب جائز كورميه تحقيق و لكشی رسول اكرمك سنت غراسندن اعراض
ایتمشدر رسول عليه الصلوة والسلامك سنتندن اعراض ایدن ايسه شفاعتنه لايق
ومستحق اولماز ديمكدر عياذا بالله تعالى روافض كبی استخفافا اعراض ایدرسه نك خوف كفرندن
شك يوقدر زيرا سلطان الانبيا دنيادن سرای عقبايه رحلت ايدنجه مسح على الخفين قولا
و فعلا ترك ایتيوب تمیش صحابه كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرت
رسول الله دن فرق حديث شريف روايت ایلمشدرلر فهو عندنا مبتدع فلا تتخذه
اماما في صلوتك ولا توقره ولا تختلط اليه فانه صاحب بدعة انتهى و بو خفين
اوزرينه مسحی جائز كورمين طايفه ضاله‌لر ايمه مز قتنده مبتدع اهل بدعتدر و انلر
اردنده نماز قلمق جائز دكلدر يعنی امام ایدوب اقتدا ایتمك و تعظيم و تكريم ایتمك جائز
دكلدر بلكه اشد قول ايله زجر ايله خونلق كركدر كه اهل بدعتدر يعنی طريق رحماندن
چيقوب طريق شيطانه بوردديمكدر تاتارخانيه صاحبنك كلامی آخر اولدی زيرا
مست وجزمه اوزرينه مسح ایتمك حق ومشروع والله تعالى طرفندن حكم اعتقاد و بتفصيل
ايله كه حديث معتبرده رسول عليه الصلوة والسلم بهذا امرنی ربی ديو بيورمشدر
ديمشلركه قورقرز بونك انكاری كفردر فعليك ايها السالك الجد والتشمر في تحصيل
اليقين بمذهب اهل السنة والجماعة والاذعان به بو ذكر اولنانه تيقن ایدن سالك
سنك اوزرينه لازمدركه كيجه و كوندز جهد ایدوب سن اعتقادكی اهل سنت وجماعت
اعتقادينه تطبيق ایدوب خلافك استماع ايتميه سن زيرا اعتقادا اهل كلام اهم مهماتدندر
وغاية التيقظ والتنبه والتضرع والاستعانة به تعالى حتى لا تزل قدمك
ولا يزول اعتقادك باضلال مضل وتشكيك مشكك بو اعتقاده متعلق ذكر اولنان
خبرلری تيقن ایدن سالكه لازمدركه اعتقادينی اهل سنت وجماعت اعتقادينه تطبيق
ایدوب عقيده سنه تشكيك مشككك ايله خلل كلمامك ايچون عون سبحانی طلبنده اهتمام
ايله تضرع و زاريلق قيلوب ياد ايكو كلی برامر اعتقاددن وازغيمسون ديمكدر سن صاقله
ديو نياز ايدرسن تا كه حق تعالى حضرتلری سنی حفظ ایدوب غفلت اويقوسندن هدايت

ايله اولورمش فانى قد سمعت عن بعض متصوفة زماننا حكى عن شيخه ان واحدا
من اوليائه يرى الله تعالى فى كل يوم مرة او مرتين وان موسى عليه السلام مع كونه كليم
الله لم يتيسر له ذلك وقيل لن ترانى عالم نحرير وعلامهٔ خطير صاحب مؤلف رحمه الله
ايدر تحقيقا بزم زمانمز صوفيلرندن اشتدمكه شيخندن حكايه ايدر على الخصوص اوليا
متعلقاتمزدن برى ديركه فلان كيشى هر كون الله تعالى حضرتنى بر كره ويا ايكى كره كورر
بوليه ديمك واكا اعتقاد ايتمك كفر صريحدر قرآنه واجماعه مخالفدر الله تعالينك ذات
ذات پاكى دنياده كورلمكدن منزهدر ودير كه حضرت موسى كليم الله ايكن اكا ميسر اولمدى
ديلديكه لن ترانى يعنى موسى عليه السلام جبل طورده بارى تعالى يه مناجات ايدى جبل طورده
بارى تعالى يه مناجات ايدوب يا رب بكا تجلى ايدوب جمالكى كوستر ديو دعا ايتدكده
خطاب عزت كلدى كه يا موسى بو دنياده سن بنى كورمكه طاقت كتورمزسن لكن شول طاغه
تجلى ايدهيم اول طاغ طاقت كتوروب يرنده قرار ايدر ايسه صكره سكا تجلى ايدهيم كورهسن
ديدى چونكه حق تعالى جل شانه اول طاغه تجلى قلدى طاغ طاقت كتورميوب پاره پاره
اولوب موسى عليه السلام حضرتلرينك اوصى كيدوب دوشدى بعده افاقت بولدقده
ايدى توبه قلدم وبن اول انا بجلرده ذركه سن دنياده كورلمزسن ديو قومنه كلدكده
قومى موسى عليه السلامه ديديلركه حق تعالى حضرتنى سن كوردك ايمدى بزه دخى
كوستر كوره لم ديديلر كلرينه موسى عليه السلام انلره ديديكه بن بارى تعالى يه نظر ايدوب كورد
لكن ديله ديكه اكا نظر قلدم طاغه بر كز نظر قيلوب تجلى ايلدى اول طاغ طاقت كتورميوب
پاره پاره اولدى ديو جواب ويردى انلر حضرت موسى عليه السلام سوزينه اعتقاد ايلرديديلركه
بز سكا اعتقاد ايلمزسن بارى تعالى يى كوردك بز دخى كوزيمز ايله كورمينجه اولماز الله تعالى
حضرتلرينى ديديلر ناكاه بونلر بو سوزده ايكن بر صاعقه كلوب جمله سن هلاك ايتدى
موسى عليه السلام انلرك اولدقلرن كوروب كرو بونلرك حياتلرى ايچون دعا قيلوب كرو درى
قلديغنه كلام ربانى وقرآن يزدانى بو كرنا طقدر ايمدى فلان عزيزه تجلى واقع اولدى
ديمك كفر صريحدر الله تعالينك ذات پاكى دنياده كورلمكدن منزهدر لكن آخرتده جنتده
كورمك ميسر اولجقدر وهذا الكلام ربما يسمعه الغافل بغتة فيظن انه صحيح
او يشك بونلرك سوزلرن ايشيدن غافللر اوغوردن انى كرچك صنور ياخود
على فاسدا ولانى نتيجه امى طائفه سنى اعتقاد صحيحندن شك دوشوروب نتيجه سنى
العياذ بالله تعالى ايماندن چقاروب زنديق ايدر زيرا در ره قدر شرع شريفه وسنت
مطهره يه نهايت ايله نظر ايليوب سنتدن غيرى مراتب عاليه وارد را اعتقاد ايلمك
قرآن عظيمه مخالفدر زيرا جمله اهل اسلامك اجماعى ايله شرع شريف جمله مراتبده جامعدر

وهذا

وهذا تفضيل لغير النبى عليه الصلوة والسلام على موسى عليه السلام بل على جميع الانبياء
والمرسلين عليهم السلام فان رؤية الله تعالى اعلى المراتب في اللذات ولم تتيسر
لاحد في الدنيا سوى نبينا عليه الصلوة والسلام في ليلة الاسراء وقد اختلف فيه
بوندن صكره موسى عليه السلام غيرى انبيا اوزرينه تفضيل اولنماز بلكه سائر انبيا
مرتبه لرينه كورهٔ تفاوتلرى واردر بونلردن حق تعالى حضرت محمد عليه السلامى اهل
سمايه وجمله انبيايه تفضيل ايتدوكينه بو دليل واضحدركه جمله رؤية الله تعالى نشأهٔ دنيويه
انبياء عظامدن انجق پيغمبريمز ليلة اسراده رؤيت ميسر اولوب دنياده ايتدن
غيرى بر پيغمبره ميسر اولمش دكلدر حال بوكه بعضيسى اختلاف ايدوب معراج رؤياده ايدى
ديلرلك اقوالى ضعيف ودلائل واهيه سنى تفاسير ومعتلات كلماتنى رد ايتمشدر خبر
معراج بودركه رسول اكرمك مسجد حرامدن مسجد اقصايه دك عروجى نص قرآن ايله
ثابتدر اندن صكره جنته وعرشه واطراف عالمه سير وسلوك ايتدوكى اخبار احاد
ايله ثابتدر و جسد شريفلرى ايله اولوب بيدار ايدى اولدوغى دلائله قرن ثانينك
اجماعيله ثابتدركه متواتر القرعه قريبدر ديمشلر بعض علما ديديكه معراج ايكى دفعه
اولمشدر برى يقظه ده بشخصه وبرى رؤياده ايدى معراجده رسول اكرمك جمال الهى
كوردوكى ابن عباس رضى الله عنهمادن وغيريدن احاديث صحيحه ايله ثابتدر زيرا كه پيغمبر
عليه الصلوة والسلام موجب نص كريمه كافهٔ ناسه مرسلدر ايمدى كرك موسى عليه السلام وكرك
انبيا عليهم السلامدن بريسى كه حياتده بولنسه ايدى تابع اولمق لازم كلوردى وبونى
مؤيددركه حضرت عيسى عليه السلام اولو العزمدن ايكن آخر زمانده اينوب علماء
امت محمدى كبى خلقى شرع شريف محمدى يه دعوت ايدوب بزم پيغمبريمزك خليفه سى
اولوب دين مبين وشرع متينى اولان محمد عليه السلامه خدمت ايتسه كركدر وقد
عرفت فيما سبق حال بوكه مسائل اعتقادياتده بونك بيانى سبقت ايتمشدر ان
الولى لا يبلغ درجة النبى عليه السلام فضلا عن ان يتجاوزها تحقيقا اهل سنت
وجماعتك اعتقادى اولدركه اوليا درجه سى انبيا درجه سنه واصل اولماز وهر
كز برولى شرفده انبيا ورسلدن افضل اولمش دكلدر سائر امت انبيايه اطاعته
ومتابعته مامور اولدقلرى كبى اوليالر دخى مامورلردر يعنى انبيايه تابعلردر متبوع
خود هر خصوصده تابعدن اعلى وافضل اولدوغنده شك يوقدر نتكيم حق تعالى
انبيايه ورسله اطاعت ايدنلر حقنده وعد ايدوب بيورمشدركه ومن يطع الله
ورسوله يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار بو بابده واقع اولان لفظ من تحتنده
اوليا وغير اوليا داخل ومندرجدر وقد ذكر فى شرح المواقف وشرح المقاصد ان الاجماع

متعقد علی ان الانبیاء علیهم السلام افضل من الاولیاء حال بوکه ولی نبی مرتبه سنه
بالغ اولمدیغنه متعقدلر و کنی سید شریف مواقفنده و شرح مقاصدنده ذکر
اتمشدرکه هرکز ولی انبیادن افضل اولماز زیرا نبی نبوة و ولایت ایله متصفدر
یس بالکز ولایت ایله متصف و لان نبوة ایله متصف و لاندن نیجه افضل اولور
مع هذا نبینک اولان ولایتی ولیده اولان ولایتدن اتم و اکملدر هرکز ولی نبیدن
افضل اولماز دیمکدر وذکر فی شرح العقائد ان تفضیل الولی علی النبی علیه السلام
کفر وضلال وشارح عقائد رحمه الله ذکر ایتدوکی اظهر روایت بودرکه ولی
نبی علیه السلام اوزرینه یعنی مرتبه اولیاء نبیا اوزرینه تفضیل ایتمک کفر و ضلالتدر یعنی
کافر اولور زیرا انبیانک بدایتی اولیانک نهایتیدر امدی هر کیم که مرتبه اولیای انبیادن
افضل و اعلادر دیرسه کافر اولور بو وجه ایله سوزلر جهلا اراسنده اولدوغی سببدن
تفصیل اولنوب فتوی صورتنک و مفتینک جوابک کندو خطندن بو کتابه تبرکا نقل ایلدک
تا که بونک کبی سوزلردن صاقنه لر توبه و استغفار ایدوب تجدید ایمان و تجدید
نکاح ایدرلر کندولرن بونلردن و بونک امثالندن حذر ایدوب حفظ لسان ایدرلر
تنکیم علماء متاخرین چوی زاده افندیدن فتوای شریفه اندروب دیمشلر که مسئله
شیخ محی الدین عربینک فصوصنده خاتم اولیا افضلدر خاتم رسلدن و فتوحاتنده
بن خاتم اولیایم دیدوکی بیلوب بو کلماتی حقدر دیو اعتقاد ایدن و حتی اولنوب
محتملدر دین کمسنه یه نه لازم اولور الجواب کافر اولور العیاذ بالله انک ایچون
مشایخ عظام رحمهم الله مریدلرینی فصوص و فتوحات اوقمقدن منع ایلیوب
اوقیانلرک اللرندن الوب غیب ایتمشلردر زیرا بو ایکی کتابک ضال و مضل اولوب
کتاب و سنت ایله عمل ایلکی قوپ بو ایکی کتابک ایچنده مسطور و مذکور اولان
کلمات ایله عمل ایدوب ملحد اولمشدر و ملحد اولمش فتی چوقدر اکر نظر انصاف ایله نظر
اولنسه بونلرک سالک حضرتی نفعلرندن ارتوقدر بو فقیر بیا حتماه نیجه کمسنه یه
کچمکر ان دیارنده راست کلوب شیخ اکبر مطلقا اولیادر دین ایله چوق بحث بابوشیخ
اکبردن صکره کلن اولیا یه نه درسک دیدکده ایتدی انلر شیخ حضرتلرندن صکره کلن
اولیا بالاصالة اولیا دکلدر بلکه بو نائب شیخدرکه انک باطنا روحانیتندن انلره معاونت
اولمسیله ولی اولمشلردر و بو جمله سی علومی و عرفانی انک مشکوة روحیندن اخذ
قلمشلردر دیو جواب ویردیلر ما بینمزده مباحثه چوق اولدی اراده حاجت یوقدر
حاصل کلام حال بو که اکر تصوف و اکر توحید کتاب و سنته و اجماع امته مخالف اولسه
شرعده تصوف اولماز و شرعده برکسه کندونک علم و عقلی مقتضاسی اوزره تصرف

ایلسه

ایلسه عین کفردر زیرا بر شی که شارع طرفندن کتاب و سنتده اصلا اذن اولمش
اوله و برکمسه شارعک امرینه و جمهور اهل سنتک اعتقادینه مخالف شریعتده
اول شئک صحتنی ادعا قیله اول کمسه شرعده تصرف ایلمش اولور بو ایسه کفر
محضدر نعوذ بالله تعالی سن ایسک خاتم الانبیا حضرتلرینک قول شریفنی ترک
ایدوب بویله دیرسکه بن خاتم الاولیانک یولنی طوتدم و کلمات غامضه سنی
فهم ایتدم و انک ایله عمل اتمک و انک طریقنه کتمک کفایت کتمک کفایت ایدر دیو
ضلالته کتمشدر واکاه اول که مومن اولان صاحب شریعتک قولی ایله عمل ایدر
و شرعنه تابع اولور و سنت سنیه سی اوزره سلوک ایدر دیو جواب ویرلدی کیف
وهو تحقیر للنبی علیه الصلوة والسلام وخرق للاجماع و نه طریق ایله کفر لازم
اقتضا ایدر دیرسک انلر و لینک نبیدن افضلدر دیدکلری رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینک عز جناب شریفلرینی حاشا خو یلقدر و اجماع امت ما بینلرده
بر تمقددر یعنی اجماعدن تفریق سببیله کافر اولورلر وسمعت عن بعض الخلوتیة
ان ما محمد علیه الصلوة والسلام من الانبیاء لم یبلغوا مرتبة الاسم السابع بل
وقفوا فی السادس ولم یتجاوزوه وانا قد تجاوزناه وهذا مثل الاول و بعض صاحبلردن
اشندمکه محمد علیه الصلوة والسلامدن غیری بر نبی اسمه بالغ اولمش یوقدر سائر
انبیاء الینجی اسمده توقف ایلیوب طورمشلردر حال بوکه بن یدنجی اسمه ایرشدم دیدکلری
بونک حاشا بو کلامی جمله انبیانک شانی استخفاف ایتمکدر بو دخی ولکی کفر محضدر
زیرا تخصیص ایتدکلری یدی اسمدر بو تخصیص کتاب و سنته مخالفدر قران عظیم الشاندن
جمله اسماء حسنی ایله دعا ایتمکه امر بیوردی و حدیث صحیحده طقسان طقوز اسمی وارد
ایدوکی تحسین بیوردیلر و جمله دن بری هو کلمه سی الله تعالی یه اسم اطلاق ایتدکلریدر
هو کلمه ضمیر غائبدر کلام عربده لا علی التعیین حضورده اولمین هر نسنه یه اطلاق
اولنور الله تعالینک اسم شریفندن مراد بر لفظدرکه ذاته و صفاته دلالت ایلیوب
شارعک وضعی ایله اوله ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها بیوردی اسمدن غیری ایله
ذکر ایتمکه نهی صریحدر زیرا تقربا ادعیه قرانیه و ادعیه نبویه و اسماء حسنیدر وقال
بو طائفه ضالهدن بری بعض دیدیکه ان ابا بکر لم یبلغ مرتبة الارشاد وانا
تجاوزن مرتبة الاصحاب رضی الله تعالی عنهم بونلر جنت ایله مبشر اولمش سلطان
عالیشانی یعنی ابا بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی افضل جمله اولیا ایکن
استخفاف ایدوب دیرلرکه ابی الصدیق رضی الله عنه حاشا دخی ارشاد مرتبسنه
بالغ اولمدی بن اصحاب مرتبسندن اعلی مرتبه یه ایرشدم دیدوکنه و بونک امثالی سوزلرینه

فولاف طوتموب اشد انكار ايله انكار ايدرلر زيرا بر كمسه انبيادن صكره ابى بكر
الصديقدن افضل وار ديسه اول كمسه ملحد محضدر فهذا قدح فى افضل الاولياء
وبو سوزلردن انلرك مرادى خلل كتورمكدر افضل اوليا اولان حضرت ابا بكر
الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك شان شريفلرينه كافر بالله اولملرى مقرردر
يعنى مطلق كافرلردر وطعن فى افاضل هذه الامة فى سيدنا وسيد الاولين والاخرين
رسول الله وحبيب رب العالمين ورسول عليه السلامك اصحابنه بويله طعن ايدوب
شان شريفلرينه لايق اولميان عيبله تحقير ايليكه قصد ايدن شول روافضلردركه
زمانمزده صورت صلاحده بولنوب ايچنده بول بولمش مذهب باطللرين ترويجنه چالشيرلر
پس امدى اصحاب رسول الله تنقص وبرد نسنه اكا نسبت ايليان ويا خود انلرى استخفاف
واهانت ايدن ويا خود قلبيله انلره عداوت بليان كافر اولورلر بلكه اول استخفاف جمله
سبب وسيد الاولين والاخرين اولان رسول اكرم ونبى محترم حبيب رب العالمينه راجعدر
زيرا مذهب اهل سنت وجماعت اولدركه رسول عليه الصلوة والسلام حضرتلرندن صكره افضل
خلايق اصحاب كرامدن وغيرى صحابه دن افضل واكرم ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه
حضرتلريدر ورسوله مخصوص محبتك دليلى دخى سنتلرينه محبت ايدوب واعداسنه
بغض ودينده بدعت پيدا ايدن ملحدلرى آنك غيرتيچون قهر ايتمكدر بو معنايه فتى جوق
احاديث صحيحه وحسنه واردر جمله دن برى بودركه خم بخارى ومسلم صحيحيندن اخراج
اولنمشدر عن عمران بن حصين وابن مسعود رضى الله تعالى عنهما ان النبى صلى الله
تعالى عليه وسلم قال خير الناس ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم اسناد صحيحيله قرني
عمران بن حصين وابن مسعود رضى الله تعالى عنهمادن روايت اولنور رسول محترم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى بيورديلركه خلقك افضلى سرور انبيانك عصر سعادتلرنده اصحاب كرامى
قرنلرندن مراد عبادت مدت زمانيدر بعثتدن يوز يكرمى سنه مقداريدر واول مدتده كلن
خلايق جمله دن فائقدر زيرا انلر كفرى فتنه سى سلطان انبيايه ايمان كتوروب مشركلر
انى تكذيب ايتدكلرنده انلر تصديق ايدوب سرور انبيانك نظر شريفلرى ايله افتخار ايدوب
قلوبلرى مفاتيح هدايتله كشاده وزلال چشمه علم رسالتدن دل تشنه لرى ريان قلنمشلردر
بو سببدن خير الناس اولمشلردر بونلردن صكره اتباع تابعيندر بونلرك صدورى يكرمى
يكرمى سنه سنه وارنجه دك بونلردن صكره تبع تابعيندر بونلرك صدورى اوچيوز
يكرمى سنه وارنجه در بعده انلره تابع اولنلردر بريك اردنجه كلنلردر شرح المشارق
وصحاح جوهريده نامدن قرن زمان واحدك اهليدر ديمكدر حكايت اولنديكه ابليس
عليه اللعنه صحابه زماننده چريسن جمع ايدوب اصحابه وزدينه كوندردركه آزدوره

هر بر فرد جهد ايلديلر ايسه بر نسنه بشاره مديلر عاجز اولوب ينه ابليسه كلوب
ديديلركه هيچ بر وجه ايله بز انلره يقين اولمدق بو خبرى ويردبلر ابليس ايتدى سزك
انلرى ازدرمغه كوچكز يتمز زيرا انلر پيغمبر كوزديلر وقرآن كلدوكن كوزديلر ديدكر
هم ديدر اما صكره كلنلرده مقصود يكوزه ايرشه سز ديديكى چون اصحاب رسول الله دوردى
چوب تابعين كلدى ابليس عليه اللعنة آنى ازدرمغه كوندردى ينه نسنه ايده مدوب كلوب
شيطانه ايتديلر بز بونلر كبى عجائب قوم كورمدك هر وجه ايله سعى ايتدك اولديديلر
ابليس ايتدى بو قومدن دخى سز بر نسنه بشاره مزسز زيرا بونلر شريعتى برك طوترلر
بونلرى ايمانلرى كاملدر اما بونلردن صكره ازدرمق كلنلرى آسان اولوردبدى ايندى
صكره اول زمان دخى كچدى بر قرن دخى كلدى ابليس ينه چريسن جمع ايدوب
ازدرمغه كوندردى ينه بر نسنه بشاره موب كلوب ايتديلر هر نيچه ازدروسق
كره پشيمان اولوب استغفار ايديلر ابليس ايتدى بونلر مجتهدلرى كورمشلر ايله احكام
شريعتى برك بيلورلر اما بونلردن صكره كلن قومى كوره سز نيچه لرينك بونلرده بو بوندرو
الكيزده اوله هر نيچه ديلرسكز اوبنياده سز ديديك اول زمان دخى كچدى ابليس ينه چريسن
جمع ايدوب كوندردى كلوب نيچه لرين طوغرى يولدن چقاروب شيطان انلره كاه
تجليات ناديه كوستروب تجلى حقدر ديو وكاه سموات وعرش كبى صورتلر كوستروب دركو
دو لو خيالات ايله انساندن مطلبى علاسى اولان عقيده سنه خلل ويرمكدر زياده تفصيله
طالب اولان دليل الازمه يه نظر ايليوب شيطانك زياده تسلطى آدم عليه السلامك قضيه سندن
معلوم اولنور وبر حديث شريفنده دخى بيوردى عن عائشة رضى الله تعالى عنها بو
حديث شريف امام مسلم سننندن روايت اولنمشدر راويسى حضرت عائشه صديقه
رضى الله عنهادر روايت ايدركه انه سال رجل النبى صلى الله تعالى عليه وسلم
اى الناس خير تحقيقا بر كمسه كلوب رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن
سؤال ايتديلركه يا رسول الله انسانك خيرلوسى كيمدر ديو قال القرن الذى انا فيهم
ثم الثانى ثم الثالث حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيورديكه مدت
زمان نزول وفات اوانه افضلدر واول مدتده كلنلر پيغمبر عليه السلامه معاصر اولوب
زمان شريفلرنده شرف اسلام ايله مشرف اولنلردر مراد اصحاب كرامدر رضوان
الله تعالى عليهم اجمعين بوندن صكره ايكنجى سى شونلردركه بونلرى تعقيب ايدوب بونلردن
علم اخذ ايتديلر تابعيندن اويس القرنى حسن بصرى حماد وقاضى شريح وابن سيرين
وابو حنيفه كبى رحمهم الله تعالى بوندن صكره اوچنجى سى تابعينه ايرشوب انلردن
علم اخذ ايدنلردر امام شافعى وامام مالك وامام احمد بن حنبل وابو يوسف وامام

محمد و امام زفر و حسن بن زیاد کبی رحمة الله تعالی علیهم اجمعین و بونلردن صکره
افضل بونلرك بولندن چقمیوب و حضرت رسول اکرمك اصحاب کرامی نه طریق
قبوب کتدی ایسه قولاً و فعلاً و اعتقاداً اثرلرینه کیدوب ایزلرندن صاپمیلودر
و بر حدیث شریفده دخی بیوردیلر امام بخاری و مسلم صحیحیندن روایت اولنمشدر
وخرجا عن الخدری رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
لا تسبوا اصحابی فان احدکم لو انفق مثل احد ذهبا ما بلغ مد احدهم ولا نصیفه
بو حدیث شریفی ابو سعید الخدری رضی الله عنهما نبی علیه الصلوة والسلامدن روایت ایلدی که
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بنم اصحابمه سب و شتم ایله بر مز
سوز سویلمك زیرا اگر سزلردن بر احد یعنی انلردن غیری سزدن بریکوز احد طاغی قدر
التون تصدق و انفاق ایلسه انلردن برینك ربع صاع انفاقنه ایرشمز و دخی انلردن
برینك نصیفنه صاع انفاق ایلدوکنه ایرشمز نصیف مددن آشغه بر اولچکك
اسمیدر و نصف معناسنه دخی استعمال اولنور آمدی رسول الله قتنده اصحاب کرامك
فضیلتلرینه نهایت اجماع اهل سنت بونك اوزرینه در بیت

سوه کور حضرت رسولك یارین	جنته گرمك استرسك یارین
وارمزکسه یادی منزلنه	اگر انفاق ایدر ایسه هب واردین

زیرا انلرك بعض اعماله بلوغ ایدهمزسز کرانلرده مزید اخلاص و صدق نیته کمال اختصاص
اولدوغندن غیری انلر خاص الخاص درکه سلطان انبیانك اول مبارك جمالك
کوروب مجلس شریفلرینه داخل اولدیلر و قبول ایمان ایله تحصیل علم و عرفان
ایلدیلر بس امدی انلرده آثار جمیله و مناقب جلیله و جزیله اولدوغی اظهر من الشمس
و ابین من الامس در بو حدیث شریف صحیح ترمذیدن روایت اولنمشدر عن
عبد الله بن مغفل رضی الله تعالی عنه سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
یقول الله الله فی اصحابی لا تتخذوهم غرضا من بعدی فمن احبهم فبحبی احبهم ومن
ابغضهم فببغضی ابغضهم ومن اذاهم فقد اذانی ومن اذانی فقد اذی الله
تعالی ومن اذی الله تعالی فیوشك ان یاخذه بو حدیث شریفی ترمذی صحیحنده
چقاروب بیان اولنمشدر عبد الله بن مغفل روایت ایدرکه رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم ایشتدم بیوردیلرکه بنم اصحابم حقنده اتقا ایله کوز خطرندن
قبیح سویلمکدن دیو مزید تاکید ایچون تکرار اتمشدر الله تعالیدن اتقا ایلك اصحابمه
غرض ایتمکن بعد موتی و غیبتی دیمکدر زیرا انلری سون بنی سور و بنی سون انلری
سور زیرا سودم بنم سودوکی همان بنی سوردر انلره سومیوب محبت ایلیه بکا بغض

ایدر

ایدر و اصحابمه جفا ایدن کمسنه بکا جفا ایدر و بکا جفا ایدر کمسنه حق تعالیه
جفا ایدر و حق تعالیه جفا ایدن حددن تجاوز ایدوب یولدن چقار یوشك
قریب و سرعت معناسنه در یعنی غضبا منتقم اولنك اخذی کبی بر وجه سرعتله
انك روحنی قبض ایدر و اول شوم و مذموم سببنك نیجه کرفتار عذاب و عقاب ایده جکی
بلور و حضرت رسالت بونه وصیتی بعد بنا ایله توجیه بیوردیلر و وعیدی کا
تخصیص ایلدیلر شك یوقدر که کندودن صکره انکشاف فتن و اصحابنه سوء ظن بونلردن
ابنا ایله نیجه بدبخت اولمسنه اشارتدر زیرا بو حدیث شریف دخی جمله معجزات نبی علیه
الصلوة والسلامدندر که خبر ویردکلری کبی اصحابه غرض ایله بعض بدبخت فرقه اهل نارده
ظهور ایتمشدر و بر حدیث شریفده دخی بیوردیلر امام ترمذی صحیحنده روایت ایتمشدر
عن انس رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لابی بکر و عمر رضی الله
تعالی عنهما هذان سیدا کهول اهل الجنة من الاولین والاخرین الا النبیین والمرسلین
بو حدیث شریفی انس رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب بیوردیلرکه تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه ابو بکر ایله عمر رضی الله تعالی عنهما ایکی
بو ایکیسی اهل جنتك اولولریدر یعنی اوتوز یاشنی تجاوز ایتمش کشیلریدر و اول و آخر
کلن مجموع ناسك افضلیدر و احسنیدر انجق نبی و مرسل دکلدر سائر کرامات ایله موصوفلردر
دیمکدر اولوتو بعضیلر قولنجه ابو بکر و عمرك کهول اولمسی عقل و حلم جهتندندر بو حدیث
شریفه نظرك ایکیسی تاثیر والتفات ضمیر آفتاب نظرلرندندر بالجمله انلرك مراتب مناقبلرینه
بر حد ایرشمز و بر حدیث آخرده دخی بیوردیلر و خرج امام ترمذی صحیحنده روایت ایلدی
عن الخدری رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال ما
من نبی الا وله وزیران من اهل السماء ووزیران من اهل الارض فاما وزیرای
من اهل السماء فجبرائیل ومیکائیل واما وزیرای من اهل الارض فابو بکر وعمر
رضی الله تعالی عنهما بو حدیثی ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنهما رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلدیکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیلرکه انبیادن هیچ بر نبی یوقدرکه الا انك اهل سمادن ایکی وزیری واردر و اهل ارضدن
دخی ایکی وزیری واردر حق تعالی انبیایه بو دولت وزیرا ایله موید ایلدی اما اهل
سمادن اولان وزیرلرك بری جبرائیل و بری میکائیلدر و اهل ارضدن اولان وزیرلرك بری
ابو بکر و بری عمردر رضی الله تعالی عنهما دیو بیوردیلر مثلا درزیرا ابو بکر میکائیله مشابهدر
و عمر جبرائیله مشابهدر بو جهتدن خالقی جونکه کندویه وزیر اتمشدر و فائده
صکره امتی اوزرینه خلیفه سی اولمشدر تحقیقا بو حدیث آخرده کلمشدرکه هر نبینك

بر مقبولی واردر بنم مقبوللرم ابو بکر ایله عمر رضی الله تعالی عنهمادر بوندن صکره انلره
اقتدا و متابعت قلکز دیمشدر و حقلرنده التفات بسیار و شرف و مدح و وصف بی
شمار واردر خ امام بخاری صحیحنده روایت اولنمشدر عن محمد بن الحنفیة رضی الله
تعالی عنه انه قال قلت لابی ای الناس خیر بعد رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ابو بکر
قلت ثم من قال عمر وخشیت ان اقول ثم من فیقول عثمان قلت ثم انت قال
ما انا الا رجل من المسلمین فانظر الی کلامه رضی الله تعالی عنهما و حضرت علی ولادندن
محمد بن الحنفیه دن اولنور که برکون باباسه سؤال ایدوب رسول اکرمدن صکره اصحابدن
خیرلوسی کیمدر دیدم ابو بکردر دیو بیوردیلر اندن صکره کیمدر دیو سؤال ایتدم عمردر دیو
بیوردیلر اندنصکره کیمدر دیو سؤال ایتدم عثماندر دیو بیوردیلر اوخینده حضرت عثماندر
دیمهلری خوفندن اندنصکره کیمدر دیو سؤال ایتمیوب یا حضرت عمر رضی الله تعالی عنهدندر
صکره سز میسز دیدم ایتدی بن دکلم الا مسلمیندن برکسهیم دیمشدر حضرت عثمانه
محبتندن قزی رقیهیی ویردی اول وفات ایدوبکن ام کلثومی ویردی انک ایچون ذو النورین
دیدیلر اول دخی وفات ایتدکده ایتدی اکر بر قزم دخی اولسه ایدی انی دخی عثمانه ویرر
ایدم دیو بیوردیلر که محرم خانهٔ نبوت و کاتب وحی جلیلدر و حضرت علی رضی الله
تعالی عنه خلیفه اولوب منبره چقدقده خطبهلرنده حضرت پیغمبر صلی الله تعالی
علیه وسلمدنصکره بو امتک خیرلوسی ابو بکردر اندنصکره عمردر اندنصکره عثماندر
اندنصکره علیدر دیرلر ایدی رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و دائما ایدر ایدی رسول
علیه الصلوة والسلام حضرت ابو بکری امر دینده مقدم ایلدی بز امر دنیاده نه سببدن
تقدیم ایده میز دیرلر ایدی **بیت** بونلردر سابقون قرآن ایچنده بونلردر
سابقون برهان ایچنده بونلردر اولون دین ایمان بونلر ایچون بشارت ایتدی رحمن
انلر ایچون دین بولینک رهبریدر زیرا بونلر خیر فرقهدر وانلری سوب خیر ایله
یاد ایدنلر رحمت حقه مظهر اولندر بو خصوص ایچون دلالت ایدن آیات احادیث شریفهنک
بایانی یوقدر جملهدن بری بودرکه وخرج ت بو حدیث شریفی امام ترمذی صحیحنده
روایت ایتمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت سمعت رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول لا ینبغی لقوم فیهم ابو بکر ان یؤمهم غیره بو حدیث شریف
حضرت عائشه رضی الله تعالی عنهادن روایت اولنورکه حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه ایتدی ابو بکر رضی الله تعالی عنه موجود ایکن برکسنه
لایق دکلدر غیره اوبوب امام ایدینه دیمکدر بو التفات عظیم الشان خلقه زمانی
ایچنده تعیین ایچون ایدوکی شمس تابان کبیدر وکذلک کندولردن صکره خلافت ابو بکردر

اولدوغنه اشارتدر و وصیت استخلاف واستیلاء شیئه عبارتدر بو حدیث شریف
مرض موتنده عبد الله بن زمعهیه واراو ابو بکره دی امام اولسون خلقه نمازی قلیورسون
دیو امر ایلیوکه علی رضی الله تعالی عنه ایدر اول جنبه بن حضرتک یاننده ایدم غائب
و مریض دکل ایدم حالت مرض موتنده بویله بیوردی عبد الله دخی وارب کوردیکه
ابو بکر انده دکل و اصحاب کرام مجتمع و حاضرلر و خروج حضرته منتظرلر حضرت
عمر نمازی قلیوردی حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بو امرک صدورن جناب رسالت پناه
جانبندن ظن ایدوب امامته اقدام و صلوته شروع و قیام کوستروب تکبیر ایلدی
چون صداری حضرت رسولک مبارک سمعنه واصل اولدوغی کبی تکرارا اوچ کره
ابو بکردن غیری کمسنه امامت ایلمکی جناب حضرت حق جل و علا روا کورمز و عامهٔ
مؤمنین و جمهور موحدین دخی روا کورمزلر دیو بیوردیلر تاریخ هجرتک اون بیجی سنهسنده
ربیع الاولک اون ایکنجی کونی بازارایرتسی صباح نمازینه ابو بکر الصدیق رضی الله
تعالی عنه امام اولوب جمله صحابه اکا اقتدا ایدوب نماز قلرکن رسول اکرم حضرتلری
حضرت عباس ایله حضرت علی مبارک قولتغنه کیروب نمازه کلدیلر ابو بکر الصدیق
حضرت رسالتک کلدوکن حس ایدوب کیرو متبل ایتمک دیلدکده حضرت رسول
اکرم مبارک الیله اشارت ایدوب نمازی قلیویر دیو ابو بکر قیام اوزره امام اولوب
نمازی قلیویردکده سرور انبیا صلی الله تعالی علیه وسلم اوتوردوغی یرده ابو بکره اویوب
نمازی قلدی و اول کون نصف نهارده دار فنادن دار بقایه رحلت ایدوب بویله بیورمشلرکه
ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه اصحابک افضلی واکرمیدر جملهسندن روایت ایدر
خلافته اولی و الیق اولدوغی بو حدیث شریف ایله ثابتدر وخرج ت امام
ترمذی صحیحنده روایت ایدر عنها ان عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه قال
ابو بکر سیدنا وخیرنا واحبنا الی رسول الله صلی الله علیه وسلم کبیر و جلیلدر دیدکه
تحقیقا حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه صدیق اکبر حقنده دیرلر ایدیکه
بزم سیدیمزدر و امت محمدک خیرلوسیدر حبیب اکرمدن صکره جمله ناسک خیرلو سید
ابو بکر زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اکا محبت ایدوب هر خصوصده
رعایت ایدرلر ایدی و ابو بکر صدیق احسن کوررلر ایدی رضی الله تعالی عنه دیرلر ایدی
وخرج ت امام ترمذی صحیحنده کیرو کچلین روایت اولنمشدر عن جابر بن عبد
الله رضی الله تعالی انه قال عمر لابی بکر رضی الله تعالی عنهما یا خیر الناس بعد
رسول الله صلی الله علیه وسلم جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه حضرت عمر
رضی الله تعالی عنه یعنی ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی کورسه وار

جواب ایله خطاب ایتمك لازم كلسه یا جیب اكرمدن جمله ناسك خیرلوسی دیو خطاب
ایدر ایدی نتكیم بركون ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه ابو بكر حضرتلرینك اوكنجه یوریردكن
رسول اكرم صلی الله علیه وسلم كوروب ایتدی یا ابا الدرداء دنیاده و آخرتده سندن
افضل اولان كمسه نك اوكنجه می یوریرسك انبیادن صكره ابو بكر الصدیقدن افضل
بر فرد اوزرینه كونش نه طوغمش ونه طولنمشدر دیو بیوردیلر پس امدی بو نقل اولنان
اخبار علی وجه الاختصار معلوم اولدیكه اصحاب كبارك زمره سنك شان شریفلری شك و نفاقدن
پاك وطریدر امدی ابو بكر الصدیق وعمر الفاروق وعثمان ذو النورین وعلی المرتضی
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینی وجمله اصحاب رسول اكرمی سوب خلوص
قلب ایله انلره محبت ایلمك كمال ایماندندر ایدوكی جمله كتب تفاسیرده واحادیثده و تواریخده
مسطور وبین العلماء مشهوردر انكاره مجال یوقدر بوندن صكره اصحاب كرامه
ایلكدن و محبتدن غیری كلمات نیچه فایده در رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری سعادت ایله انلره محبت واحسان ومثنا ویلرندن كف لسان ایله
امر ایلدی اكر اصحاب رسول الله حقنده خلافه طعن ایدوب سوكر ایسه كافر اولور
وقال فی التاتارخانیة لو قال رجل عمر وعثمان وعلی رضی الله تعالی عنهم لم یكونوا
اصحابا لا یكفر ویستحق اللعنة وفتاوی تاتارخانیه ده ایدر اكر بركشی حضرت عمر
وعثمان وعلی رضی الله تعالی عنهم اصحابی دكلدر دیسه كافر اولماز زیرا حقلرنده قرآن
عظیم الشاندن دلیل قطعی ثابت اولمدوغی ایچون لكن آنك بو بیله كذبی سببیله لعنته مستحق
اولور نتكیم حق تعالی قرآن عظیم الشانده بویله یلانجیلر حقنده الا لعنة الله علی الكاذبین
دیو بیورمشدر ولو قال ابو بكر الصدیق رضی الله عنه لم یكن من الصحابة كفر لان
الله تعالی سماه صاحبا بقوله اذ یقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا تاتارخانیه
دیدیكه اكر بركشی حضرت ابو بكر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك اصحابدن
اولدوغنی انكار ایلسه كافر اولور صریحا حقلرنده نص قاطع اولدوغی ایچون حق تعالی
كلام قدیمنده اكا صاحب اطلاق ایتدی یعنی ابو بكر الصدیق رضی الله تعالی عنه بعد
الایمان حضرت رسول اكرمدن بر آن ایرلمدی سفرده وحضرده كیجه ده وكوندزده
بیله ایدی و مكه دن چقدقلرنده اول وقت حضرت رسول علیه الصلوة والسلام ایله یار
رفیق ایكی همان ابو بكر الصدیقدن غیری كمسنه یوق ایدی حق تعالی اول ایكیسنه نصرت
قلدی اول مغاره ایچنده ابو بكر رضی الله تعالی عنه قورقدی یلان و عقرب و سائر
دوشمنلردن اما قورقوسی كندو نفسی ایچون دكلدی بلكه سرور كائناته بر المك
ایریشه دیو انك ایچون قورقار ایدی اول حینده جناب باری جبینه وحی ایدوب

كیا

كه یا محمد یار غارك اولان صاحبكه دیكه قورقمه وغصه لنمه حق تعالی بزم ایله بیله در دیسون
انلری دفع ایلكده دیمكدر بالاجماع ابو بكرك رضی الله تعالی عنه غارده صحبتنی منكر
اولان آیات قرآنیه یی تكذیب ایتمش اولور كافر اولور وفی الظهیریة ومن انكر امامة
ابی بكر الصدیق رضی الله تعالی عنه فهو كافر فی الصحیح فتاوی ظهیریه ده تصریح اولنمشدر كه
حضرت ابو بكر صدیقك امامتنی انكار ایلدن اصح روایتده كافر اولور بو یقینی واقع
نتكیم مسلم صحیحنده روایت اولنمشدر حضرت عائشه رضی الله تعالی دن روایت ایدر
حضرت رسول علیه الصلوة والسلام ایام مرضنده بكا خطاب ایدوب بابانی ابو بكری
وقرنداشكی چاغری وبن بر كتاب یازه یم زیرا تحقیق بر متمنی تمنی ایدوب بن قائل اولایم
دیمكدن خوف ایلرم حق تعالی صاقلسون ابو بكر حقنده مؤمنلر اختلافه دوشوب
مخالفته اولمقدن دیو بیورمشلردر نتكیم امامته دخی امر شریفلری اولدوغی خلیفه
اولملرینه دلیل كافیدر كه عرق شبهه روافض بالكلیة رفع اولور بیت

خواجه اول كه اول یار اوست	ثانی اثنین اذ هما فی الغار اوست
چون سكت شد زحق منزل برو	كشف مشكلهای عالم حل برو
چون تو كردی ثانی اثنین را قبول	ثانی اثنین امد بعد از رسول

وكذلك من انكر خلافة عمر رضی الله تعالی عنه فی اصح الاقوال انتهی فتاوی ظهیریه ده
كه بو منوال اوزره اظهر روایات بودركه حضرت عمر رضی الله تعالی عنهك خلافتنی
انكار ایدن اصح اقوالده كافر اولور دیمشلر فتاوی تاتارخانیه ده بو كلام بو راده نهایت
بولوب لحز اولدی خلاصه ده وفتاوی بزازیه ده دیركه رافضی حضرت ابو بكر و عمر
رضی الله تعالی عنهمایه سب ایدوب سوكسه كافر اولور وجوهره ده دیركه بركمسنه
حضرت ابو بكر و عمره سب ایلسه كافر اولور وبعده رجوع ایدوب توبه وتجدید ایمان
ایلسه توبه سی قبول اولورمی اولمازمی اختلاف واقع اولدی امام اعظم وسفین ثوری
وامام اوزاعی قوللرنده تمام صحت اوزره توبه ایدوب اسلامه كلیجك اكرچه بو كفری
دخی سائر كفرلری كبی عفو اولنوب قتلدن نجات بولور امام مالك وامام شافعی وامام
احمد حنبلی وامام لیث بن سعد وامام اسحق بن راهویه وسائر علماء اهل بیتدن و عظماء
دین مبیندن جمع كثیر قوللرنده اصلا توبه لری مقبول اولمیوب واسلاملری معتبر كلمز
توبه لری قبول اولمیوب اوزره فتوی ویردیلر زیرا سعادت انتساب حافظان شریعت
محمدیه وناصران طریقت احمدیه وناقلان كلام قدیم وراویان حدیث كریمه در انلره سب
ودشنام ایدن كافرلردن اشد اولدقلرینه دلیل بو دركه اكر طائفه یهوده سؤال ایلسه
خیر امت كیمدر دیو حضرت موسی اصحابیدر دیرلر وكافره سؤال ایلسه لر اصحاب

عیسی علیه السلامدر دیرلر روایت اولنور که کافرلر عیسی علیه السلامه قوم کوپی و ایاغی طرناغی
حرمتلرنه صاروب لیل و نهار زیارت ایدوب یوزلرک سوررلر و جمله پیغمبرلرک
اصحابنی امتلری سوه کلمش ایکن رافضیلره سؤال اولنسه لر شرملت کیمدر دیو اصحاب
محمددر جواب ویررلر حق تعالی قرآن کریمده حبیبک اصحابنی خیر ایله و عدل و وصف
ایدر ایکن حقلرنده وارد اولان آیات بینات و احادیثک حد و پایانی یوق ایکن
بوندن صکره اول قزلباش بد معاش طائفه سی بدکلری اشد کافرلر مرتبه ملعون
قومدر اندن بیلنه جمله دن برنجی سوره توبه ده مذکور اولان آیات کریمه درکه حق تع
مهاجرین و انصار حقلرنده و انلره احسان ایله تابع اولنلری مدح ایدوب قرآن عظیم
الشانده بیوردکه وَالسَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم
بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَحْتَهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَداً ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ یعنی شونلرکه مهاجرین و انصاردن و انلره تابع
تابع اولنلری حق تعالی احسان ایله ذکر ایدوب انلرک اعمالندن راضی اولدی انلر دخی رسیلرند
راضیلردر و جنت ابجده معیملردر اویله جنتلرکه اغاجلرینک و کوشکلرینک التند
ایرماقلر اقاردر و انده مخلدلردر هیچ بر وجه ایله کرو چیقمق یوقدر بو آیت کریمه حقدر حکما
اصحاب حقنده درکه حق تعالی حضرتلری انلردن راضیم دیدکن مؤمنلری اسلام اوزره
اولمق مقرردر زیرا الله تعالینک علمی هرکسه نک اول و آخر حالنه محیطدر انلرک برنجی
کفر اوزره مخالدلردر زیرا الله تعالی انلردن راضیم وعده سی حقدر اگر برینک موتی کفر
اولسه ایدی انلردن راضیم دیمزایدی پس امدی اصحاب رسول اللهک جمله سی صحبة
افضل الانبیاء برکاتنده عدوللردر زیرا انلرک مزید اخلاص و صدق نیتلرینه کمال
اختصاصلری اولدوغندن مرادن خاص الخاص سلطان انبیا صلی الله علیه تعالی
علیه وسلمک مبارک مجلس شریفنده داخل اولدیلر قبول ایمان ایله تحصیل علم و عرفان
ایلدیلر نتکیم قرآن عظیم الشان عدالتلرینه و جناب حقک انلردن رضاسنه شهادت ایدر
انلرده آثار جمیله و مناقب جلیله و جزیله اولدوغی اظهر من الشمسدر بونده نقل
اولنان آیات و اخبار و کلمات کبار علی وجه الاختصار معلوم اولدیکه اصحاب
کرامین زمره سنک شان شریفلری شک و نفاقدن پاک و طریلری بیکر کنه و جناب حقنک
انلردن رضاسنه نص قرآن و حدیث عدالتلری حقیقتنه شاهدلردر و اجماع
ایله ثابتدرکه خلفاء اربعه عشره مبشره دندر بونلردن صکره افضل بقایای
عشره درکه رسول علیه الصلوة والسلام اونی دخی جنت ایله تبشیری مفرد اولمشدر
بونلرک اهل جنت اولمسنده شک جائز دکلدر جمیع خصوصده انلره رعایت اوند

اولوب هرکاه اصحاب کرامین بربرده ذکر اولنسه تعظیم و تکریمده قصور قومیوب رضی
الله تعالی عنهم دیه زیرا رسول علیه الصلوة والسلام مخصوص محبتنک دلیلیدر و سنلرینه
محبت ایتمکدر یعنی صحابه کرامی سومه رسول اللهی سومک سببیله نتکیم رسول اللهی سو
الله تعالی حضرتنی سومک سببیله بو ذکر اولنانلرک جمعیسی دینی بابنک عقائدندندر
امدی بو محلده غایت ایله فکر ایتمکه الله تعالی حضرتنه محبت ایدن کیملردر و ایمان
کیملر ایمش الله تعالی به محبت ایدنلره انعام و احسان ایله محبت ایتمکه احساننک ضایع
اولمیه و اما الله تعالینک عدولرینه و اصحاب رسولک دشمنلرینه احسان ایدر ایسه
اول کمسنه انلر زمره سندن اولور زیرا بو مقوله یه صدقه و زکوة و اغراز جائز اولمدوغی
علماء دین نبویه اولنلره معلومدر زیرا اول کتبه لازم اعتقادن تصحیح ایدوب اهل سنت
اعتقادی اوزره اولمقدر امدی ایمان نه ایدوکن بلمیه نک و بلوب اهل سنت و جماعت
اعتقادندن قبول ایتمین برضاد لنک طاعتی اصلا قبول اولماز اگرچه کیم خیر صورتنده
نیجه خیرلر اشلر ایسه دخی ایمان ایله اولمیجق آخرتده هرگز فائده سی اولماز زیرا ایمان
بلمینلرده ایمان اولماز ایمانی اولمین خود مسلم اولماز و مسلمان اولمیانک خود عملی مقبول
دکلدر پس امدی طریق حقه سالک اولمق استینلره بلمسی لازم اولان علم اصول
دیندرکه اعتقادلرینی تصحیح ایتمک ایچون بو طریقت محمدیه درکه رسول اکرم صلی الله
الله تعالی علیه وسلم و آل کرام و اصحاب عظام اعتقادلری و ما فیها دلرن کیم که
بو کتابی حفظ ایدوب معناسنه اعتقاد ایتسه آنلرک اعتقادی و ایمانی اصحاب عظام
و تابعین و اولیاء الله و مشایخ کرام و مجاهدین فی سبیل الله کبی ایمانی اولور و دائما بو کتابه
نظری تعلق ایدن شول قدر علم تحصیل ایلیه کم الی و التمش سنه مدرسه کوشه سنده
زحمت و مشقت چکوب تحصیل علم ایدن طالبلر ایله برابر بلکه حتی زیاده اهل علم اولور
زیرا بو بر کتاب مستطابدرکه بونک ایچنده بو قدر بوز آیات کریمه و احادیث شریفه اولندوغندن
ماعدا اصحاب کرامینک عمل و اعتقادیه ائمه دینه مغایر و مخالف اصلا بو کتابده بر کلمه
یوقدر دولت و سعادت اکا کیم بو کتابه مالک اولوب بونک ایله تصحیح اعتقاد ایلیه
فوز و فلاح بوله و هر کیمک که اعتقادی بو کتابه یازیله نه مخالف اولسه آنلرک ایمانی
اهل هوا ایمانی کبی اولور انلر خود جمله اهل جهنمدر پس امدی امت محمده نافع اولان
صلحادن منع ایله تقید ایدن و بو کتابی احراق بالنار ایتمک ایستمکدن یونس او غزیلری اهل
سنت و جماعتک عدوسی و اصحاب رسول اللهک دشمنلری قطاع طریق آخرت
اولان روافضدن اولدوغنه هیچ کمان اولنسون حق تعالی امت محمدی بو مقوله ملاعینک
شرلرندن و اغواسندن محفوظ ایلیوب شرع شریف محمدی و طریق منیف احمدی بزه

راه مستقیم اوزره دائم و ثابت اولان قوللرندن ایلیه آمین یا رب العالمین
الفصل الثانی طریقت محمدیه نك ایكنجی بابنك ایكنجی فصلیدر معنای فصل لغتده
ظاهردر زیرا كه مابعدندن منفصل اولور ایسه منون اولور اگر متصل اولماز ایسه شارح
تحفه دیر كه فصل مصدردر فاصل معناسنه یا مفصول معناسنه اگر فصلده سكون
لفظ ذكر اولنور ایسه اول زماننده لام ساكن اولور زیرا بر كلمه اوزرینه وقف اولنسه
آخری ساكن اولور وقفا كه مصنف عقائددن مبین بیاننده فارغ اولدی ایسه فی
العلوم المقصودة لغیرها یعنی بونلر عمل ایچون مقصود اولان علمك بیاننده در وهی
ثلثة انواع بو فصل دخی اوچ نوع اوزرینه در مامور بها اولكیلر امر ایله مامور اولدقلری
فرض عین اولان علمی اذا فرضا ایده جك مقداری بیلكدر ومنهی عنها ایكنجیسی علم كلام مقدار
دفع خصم واثبات حق ایده جك مرتبه دن زیاده سی نهی صریح اولدوغی بیاننده در ومندوب
الیها اوچنجیسی عمالك اجور جزیله سی یعنی نافله لری وسنتلری ومكروهلری
وفرض كفایه نك احكامنی بیلمك بیاننده در النوع الاول فی المامور بها وهو صنفان
نوع اول امر ایله مامور اولدقلری فرض اول فرض عین دخی ایكی صنف قلنوب الصنف
الاول صنف اول فروض عین بیاننه شروع ایدوب ایدر معلوم اولكه عبد من حیث
الشرع مكلف اولدوغی حالده تیقن ایله كه علم حال دیدكلریدر فرض عیندر پس علم حالك
فرض عین اولسی بو آیت كریمه دن لازم كلور قال الله تعالی فسئلوا اهل الذكر ان كنتم
لا تعلمون عند المفسرین الله تعالینك ذكر اولنان قول شریفنك معنای منیفی بودركه
بیلمدككزی بیلندن سؤال ایدن دیمكدر ودخی لازم بودركه صیغه امر مفید وجوبدر وجوبده
ایسه قرینه صارفه اولمدیغه اصل وجوب عیندر پس علم حالك واجب عین اولسی بو آیت
كریمه دن لازم كلور زیرا الله تعالی قتنده افضل بر شی یوقدر شول علمدن كه حلم آنی
تزیین ایلیه حلم ترك حدت وتحمل شدتدن عبارتدر رسول علیه الصلوة والسلام اللهم
اغننی بالعلم وزینی بالحلم ایله دعا اتدوكی مرویدر علی الخصوص علم شریفنك خاصه سی
فقهك فضیلتلری بیاننده مصنف رحمه الله علیه تبركا وتیمنا حدیث بدءه شروع ایدوب
بیوردی وخرج مج بو حدیث شریفی ابن ماجه صحیحنده روایت ایتمشدر عن انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه انه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم طلب العلم فریضة
علی كل مسلم ومسلمة انس رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیدیكه تحقیقا رسول اكرم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیوردیكه علمی طلب ایتمك فرضدر هر مسلم ومسلمه
مكلفه اوزرینه بو علمدن مراد تعلمی ممدوح اولان علمدر جمله دن معرفت صانع وثبوت
رسالت وكیفیت صلوة و بونلره متعلق اولان علم حال فرض عیندر بو مقامده دیلدیكه

كشی

كشی نك طلبی فرضدر اولان علم اوچ نوع اوزره دربری علم توحیددر كه حضرت
پیغمبر علیه السلام جمیع تبلیغی قتندن كوردكی شیئك حق ایدوكنی تصدیق ایتمك فرضدر ایكنجی علم
قلبدر كه بعضیلر بو كه علم سر دخی تسمیه ایلیه لر زیرا كه اخلاص عملك كه عملك ریا وسمعه
وعجب وغیری كبی مفسدلرندن خلاص اولسی بونك ایله معلوم اولور اوچنجی علم
احكام شرعیه در طهارت وصلوة وصوم وحج وسائر كتب فقهیه ده مسطور
اولانلر كبی زیرا علمسز طاعت وعبادت اولماز حق تعالی انس وجنی خلق ایلدی
اشبو دار ابتلاده وامتحانده برقاچ كون حكمتی سببی ایله قودی كه معرفتنده اهتمام
وعبادت وطاعتنده قیام ایدوب فضل وكرمی ایله لایق دار السلام ولولر ایسه
علم ایله مبتلی اولور وقال فی تعلیم المتعلم ویفترض علی المسلم طلب ما یقع له فی حا
فی ای حال كان وتعلیم المتعلم صاحبی برهان الدین والاسلام الزرنوجی رحمة الله
علیه دیدیكه مسلم مكلف اوزرینه فرض اولور علمی طلب كه اول مسلم ایچون حالنده
واقع اولور قنغی حالده اولور ایسه اولسون وبو اجمالی تفصیل قصد ایدوب طریق علی
التفریق بیوردی فانه لا بد له من الصلوة پس امك تحقیقا اول عبد مسلم ایچون
لازمدر صلوات مفروضه اذا ایلمك فیفترض علیه ما یقع له فی صلوته وانلك اوزرینه
فرض اولور صلوتنده واقع او لان لازم كلن شی بیلمك شرائط واركانی كبی بقدر ما
یؤدی به فرض الصلوة عادة فرضنی اداء ایتمك قدر جك مقدار علمی فرض اولور وبوندن
زیاده تحصیل ایلمك مستحب اولور ویجب علیه ودخی مومن اوزرینه واجب اولور
یعنی صلاتنده واقع اولان شیئك علمی واجب اولور بقدر ما یؤدی به الواجب
اداء واجب ایده جك مقداری بیلمك واجبدر ونوافلك دخی كذلك علومی معلوم اولنه تا بعد
لان ما یتوسل به الی اقامة الفرض یكون فرضا وشول شی انك كبی ایله توسل اولنور یعنی
اقامت فرضه وسیله وواسطه اولنور اول شی دخی فرض اولور برینه كتورمكه
وما یتوسل به الی اقامة الواجب یكون واجبا وشول شی كه انكله واجبه توسل اولنور یعنی
اقامة الواجب یكون واجبا واجبه وسیله اولنور اول شی دخی برینه كتورمك واجب اولور
وكذلك فی الصوم والزكوة ان كان له مال اگر بو منوال اوزره در اوروج وزكوة دخی
دخی اگر انك ایچون زكوة لازم اولجق مالی وار ایسه والحج ان وجب علیه حج دخی بوله
شرائطی بولنمق ایله اوزرینه حج اولدی ایسه وكذلك فی البیوع ان كان یتجر اشتری بیوعده
یعنی المتدم وصاتمقده دخی اگر تجارت ایدر ایسه یعنی تجارت ایدنه فرض اولور بیع عقد
جوازو فساده وحل وحرمته متعلق اولنان علومی تعلیم ایتمك تا احكاملری وصاتمق
احوالنی بیله والده وصاتمقده حرامی حلالدن فرق ایده اول كسبه تجارت ایتمك مناسب

دکلدر نتکیم حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنور که بیع و شرا فقهنه اوکرنمین کمسه
بزم چارشومزده الم و صاتم ایتمسون و اما شویله کیم بر حلالی حرامدن و حرامی حلالدن
بیله وربادن قاچوب حلال کسب ایله غزا ثوابی قدر ثواب بولورز و اما محمد بن حسن
الشیبانی رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینه که نیچون علم تصوفده بر کتاب تصنیف ایلمزسن دیو
امام محمد جواب ویروب دیدیکه علم بیوعی مشتمل بر کتاب تصنیف ایلدم زیرا زاهد شول کمسنه
درکه بیع و شراده شبهه‌لردن و مکروهلردن صاقنه که تقوینک رکن اعظمی حلال لقمه
و کسوه‌در و سائر معامله‌لر و صنعتلر دخی بو منوال اوزره‌در و نهایه‌ده‌در که ثم قال وکل
من اشتغل بشیء من المعاملات و الحرف یفترض علیه علم التحرز عن الحرام فیه بوندن
صکره باقی معامله‌لرده و صنعتلرده هر عبد مکلف که اشیادن بر شیء اشتغالیله اول
کسبه فرضدر اول مشتغل اولدوغی ایشده حرامدن صاقنمق و قاچنمق و کذلك
یفترض علیه علم احوال القلب من التوکل و الانابة و الخشیة و الرضا و بنه بویلجه فرض
اولور هر عبد مکلفه احوال قلبه متعلق اولان علم حال امورنده حضرت الهیه توکلدن
دخی جناب حقه رجوع ایدوب ایشلدوکی نامعقول ایشلردن نادم و پشیمان اولوب و تایب
اولمقدر و دخی الله تعالی دن قورقمقدر و قلبك ایمان سروریدن رضاده و غضبنده
عدل اوزره اولمقدر سائر اخلاق کبی فانه واقع فی جمیع الاحوال انتهی زیرا که علم احوال
قلب جمیع ازماندن احوالده واقعدر کرك صحتده و کرك مرضده و کرك سفرده و کرك
حضرده اولمسی علمك شرفنه نهایی براحده کزلو دکلدر ثم قال و کذلك فی سائر الاخلاق ف
نحو الجود و البخل و الجبن و الجرأة و التکبر و التواضع و العفة و الاسراف و التقتیر
و غیرها بوندن صکره بنه بویلجه علم احوال قلب واجب اولدوغی کبی واجبدر سائر اخلاقده
متعلق اولان علومی بلمك جومردلك ضدی بخل و خوف ضدی جرأت کبی و بویوکلنمك
ضدی الچقلنمق کبی و حرامدن صاقنمق و مالنی حرام و عبث یره خرج ایتمك کبی و خرج
حوایجنده مرتبهٔ اعتدالدن زیاده و یا اکسك ایلمك کبی و دخی بونلردن غیری اخلاقکه
اول فن شریفه متعلق اولان کتبده مسطوردر خاصهٔ اخلاق علائیه نامیله متعارف
اولان کتاب مستطابکه فاضل و کامل و عالم و عامل حنالی زاده علی افندینك ترجمه‌سیدر
مطالعه‌سی فوائد کثیره‌یی مشتمل ایدوکی مقرردر فان الکبر و البخل و الجبن و الاسراف
حرام در زیرا که تحقیقا کبر و جبن و بخل و اسراف صفتلریله متصف اولمق حرامدر
و لا یمکن التحرز عنها الا بعلمها و علم ما یضادها و یفترض علی کل انسان علمها انتهی
بونلردن ایسه صاقنمق ممکن اولماز الا بو صفاتی بلمك ایله و بونلرك اضدادی اوله
علم و صفاتنی بلمك ایله اولور پس امدی هر انسان مکلفه فرض اولور اخلاقه متعلق

اولان علمی

اولان علمی دخی اعتدال ایدنجك مقداری بلمك فرض عیندر حاصله ان العلم تابع
للمعلوم فان فرضا او حراما ففرض و ان کان واجبا او مکروها فواجب حاصل کلام
بو نقل اولنان علوم معلوماتنه تابعدر جمله‌دن بری اداء فرض ایدنجك مقداردر و حرام
اولان نسنه‌لرك حراملغین بلمك ایچون علم دخی فرضدر و کذلك اداء واجب ایدنجك
مقداری اوکرنمك و یاخود مکروهلرینی و وقتلر کراهتنك بلمك دخی واجبدر
زیرا واجبه وسیله اولان شیء دخی واجب اولور و ان سنة فسنة و ان نفلا فنفل
و کذلك الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و دخی سنن و نوافلك دخی کذلك علومی
معلوماتنه تابعدر امر بالمعروف و نهی عن المنکر علمنی دخی تحصیل ایتمسی واجبدر
خصوصا سلاطینه ممالکلرنده اولان اهل اسلامه امر بالمعروف و نهی عن المنکر
ایتمسی و دین اسلامده حادث اولان منکرلك بدعتلری کیدرمسی و رسول علیه
السلامك شریعتنك و سنتنك احیا ایتمسی علمنی بلمك واجبدر نتکیم روایت در که حرث
ابن هشام حضرت عمر رضی الله تعالی عنه زماننده واعظ ایدی بر کون حضرت عمره
دیدیکه یا عمر سنك هر مسلمان اوزرینده حقك در که سکا خلوص اوزره دعا
ایده‌لر و سنك انلرك اوزرنده اولان نعمتکك شکرنی ادا ایده‌لر اما خلقك دخی سنك
اوزرنده حقلری واردر سکا دخی لازمدر که انلرك دین و دنیالرنده انلری ضررلردن
صاقنه‌سن زیرا ایدوکك طعام و ایمك و صوفقرانی حفظ و حراست ایتد و ککك
حقیدر اکر فقرانی و ضعفانی کوزه‌دوب حقلرینی ادا ایتمز ایسك ایدوکك سکا
حاوی دکلدر سن حضورلق سزا اختیار ایتمیجك خلق سنك سایه‌کده راحت اولمز
زیرا حضرت رسول علیه الصلوة و السلام و سائر انبیا راحت انام ایچون یعنی خلقك
راحتی اولمق ایچون انواع آلام شدائدی اختیار ایتمشلردر اکر مآلی و عاقبة الامری
تفکر ایدوب تامل ایدرسك حضور حرامدر اکر تفکر ایتمز ایسك نه دنیاده بقا و دولت
و نه آخرنده حضور و راحت بولورسك دیدیکلرنده امیر المؤمنین حضرت عمر رضی
الله عنه بو نصیحتی زیاده حظ ایدوب الله تعالی رحمت ایتسون اول مؤمنه که بکا عیبمی
ارمغان کتوره و قیامت رسوا ایلمکدن بنی قورتاره دیو بیوردیلر رضی الله تعالی عنه
غیر انهما علی سبیل الکفایة و امر بالمعروف و نهی عن المنکرده اکرچه مأمور به و منهی
عنه و منهی عنه تابعلردر لکن ایکیسیده فروض کفایه‌دندر و علم الحال علی سبیل العین
بلکه کشیه فرض عیندر اولان علم حالده اصول دین کبی اولنك اوزرینه فرض عین اولور
صلاتنده و عقائدنده لازم کلن شیء بلمك طریقیله زیرا هر بر علمی طریقیله هر بر
علمی طلب ایتمك فرض اولمز علم حالدن غیری جمله علملرك افضلی علم حالدر و علملرك

افضلی حفظ الحالدر ویاخود حفظ المآلدر ومنه ودخی فرض عین اولاندر اعتقاد
اهل السنة والجماعة الذی سبق ذکره وتنویره بالاستدلال للخروج عن التقلید
ودتبه تقلیددن تخلیص ایچون اهل سنت والجماعت اعتقادنی بطریق الاستدلال
علم قبیلندن اولدوغنک ذکری ایکنجی بابک اولکی فصلنده روشن بیان وعیان ایله
ذکری سبقت ایتمشدر الصنف الثانی ایکنجی صنفی فی فروض الکفایة وهو ما
یتعلق بحال غیره اعنی الفقه کله فرض کفایه بیاننده در وفرض کفایه اول علمدرکه انی
بر ولایتده برکشی بلور ایسه فرض برینه کلور کسنه لردن ساقط اولور انکره فرض اولدقده
واوکرنمسه کناهکار دخی اولماز اما هیچ برکشی اوکرنمسه جمله سی کناهکار اولور
بوندن معلوم اولدکه بوارآده علم حالدن مراد انسانه عارض اولان امردر ایمان
وصلوة وزکوة وحج وصوم کبی زیرا مکلفک کندودن غیریه متعلق اولمیه تیقنی
فرض کفایه درمثلا قرآن عظیم الشانی حفظ ایلمک علی طریق الکفایه فرض اولاندندر
اماکه فقیه دنکندویه لابد ولازم اولانی تعلیم فرض عیندر اما فقهک کلیسنی بلمک
فرض کفایه دن برقلعه دهکه تخصص ایدنی قورتارر جمیع شدتلردن هادیدر طریق مستقیمه
ومناقبنده مسطوردر امام ربانی محمد بن حسن الشیبانی حلال وحرامده ایکی یوز
بیک مسئله استنباط واجتهاد ایلدیکه ناس ایچون انلری حفظ ایلمک لابددر وعلم
التفسیر والحدیث والاصولین والقراءة یعنی مکلفک کندویه تیقن ومتعین اولاندن
ماعداسی واصول فقه وتفسیر وحدیث وکلام علمنی بلمک فرض کفایه در واما
الحساب فیحتاج الیه فی کثیر من المسائل واما علم حساب چوق مسئله ده اکا احتیاج
لازم کلمک ایله فرض کفایه دن عدّ اولنور خصوصا الفرایض فلذا قالوا هو ربع العلم
لانه نصف علم الفرایض فلا یبعد ان یکون فرض کفایة وصرح به الغزالی فی الاحیاء
خصوصا علم فرایضک احکامنده حساب لازم اولمغله علم حسابه ربع علمدر دیدیلر نتکیم
علم فرایضه دخی علمک نصفیدر دیمک ایله علم حسابه دخی ربع علم اولوب فرض کفایه اولدیغی
اولمق ازاق دکلدر امام غزالی رحمة الله تعالی علیه احیاء علومنده تحریر ایتدوکی اوزره علم
حسابی بلمک فرض کفایه دندر دیو تصریح ایتمشلردر واما علوم العربیة ففی بستان
العارفین اعلم ان العربیة لها فضل علی سائر الالسنة فمن تعلمها او علم غیره فهو
مأجور لان الله تعالی انزل القرآن بلغة العرب فمن تعلمها فانه یفهم به ظاهر القرآن
ومعانی الاخبار انتهی اما عربیت بلمک علم معلومه تابع اصل سابق اوزره وفروض
کفایه دندر نتکیم بستان العارفین صاحبی ابو اللیث سمرقندی رحمة الله علیه لسان
عربک غیری لسانلر اوزرینه فضیلتی قصد ایدوب بیوردیکه اعلم ایها المستمع لسان عربک

سائر

سائر لسانلر اوزرینه فضیلتی یعنی عرب دلی غیری دللردن اولی وافضلدرکه بهترین
کتاب ومهترین رسل بولسانله اوزره در وبرکسه بودلی اوکرنسه مقابله سنده
ثواب حاصل اولور ان شاء الله تعالی وبودلک ایلوکنه بو دلیل کافیدرکه حق
جل وعلا قرآن عظیم الشانی بودل اوزرینه ایندردی وغیری دل اوزرینه ایندرمدی
پس امدی لسان عربی تعلیم اوکرنمک کسنه تحقیق قرآن عظیم الشانک ظاهر معنای
منیفنی بلور ورسول علیه السلامک جمله حدیث شریفنک معنای شریفندن خبردار
اولوردیمک ایله تمام ایتدی سوزی والذی یقتضیه الاصل الجلی اول سبقت
ایدن عملک اصلی ایله عرب دلک بلمک قضا ایدر اعنی انما یتوسل به الی الفرض
فرض یعنی شول شیکه انک ایله توسل اولنور فرضی طوتمغه اول شی دخی فرض اولور
وکذا فی الواجب وغیره کونها فروض کفایة کرو بو مذکور کبیدر اقامت واجبه وسیله
اولان شی دخی واجب اولور بونلردن غیریه متعلق اولان علم فرض کفایه در لان
العلوم الشرعیة متوقفة علیها زیرا علوم شرعیه نک اصول فقه وتفسیر وحدیث
کبی علملری بلمک علم عربی به توقفی اوزره بلمکه واضحدر النوع الثانی ایکنجی بابک وایکنجی
نوعنک ایکنجی نوعی منهی عنه اولان علوم بیانندهدر وهو ما زاد علی قدر الحاجة
من علم الکلام وعلم النجوم معلوم اولکه علم کلام ایله علم نجومدن کندویه اهم
والزم اولدوغی مقداری اوزره اخذ ایلیه یعنی علم کلامدن دفع خصم واثبات حق
ایدجک قدر وعلم نجومدن دخی قبله احوالک بلجک قدر بلمک جائزدر بوندن
زیاده چالشمق جائز دکلدر تعلم مناظره سی منهی عنه در واما الاول فقد قال فی
الخلاصة تعلم علم الکلام والنظر فیه والمناظرة وراء قدر الحاجة منهی عنه
لنهی واول علم کلامدن حاجته کفایت ایدجکدن زیاده سی مکروه اولدوغنی فقها
تصریح ایتمشلردر جمله دن بری صاحب خلاصه تحقیق ایتدیکه علم کلامدن حاجتدن
کوره زیاده سنک تعلم ومناظره سی منهی عنه دردیمک ایله سوزی آخر اولدی
وقال فی البزازیة ودفع الخصم واثبات المذهب یحتاج الیه وصاحب البزازیة دیدیکه
علم کلام دفع خصم ومذهب حقی اظهار واثبات ایچون وباطلی ابطال ایچون بلمکه اول
اکا احتیاج اولنور وفی التاتارخانیة وفی النوازل قال ابو نصر رحمه الله بلغنی ان
حماد بن ابو حنیفة کان یتکلم فی علم الکلام فنهاه عن ذلک ابو حنیفة فقال
له ابنه قد رایتک تتکلم فی الکلام فما بالک تنهانی عنه قال یا بنی کنا نتکلم وکل
واحد منا کان الطیر علی رأسنا مخافة ان نزل وبونده امام اعظمدن اظهر روایت بودر
که صاحب تاتارخانیه صاحب نوازل فقیه ابو اللیث دن روایت ایتدیلرکه ابو نصر رحمه

الله علیه دیدیکه برکون حماد بن ابو حنیفه رحمهما الله تعالی برمکانده علم کلامدن مذاکره
ایدوکنی کوروب سراج الدین محمدی امام اعظم ابن حمادی تکلم علم کلامدن نهی ایدی ای اوغل
زنهار علم کلام مذاکره سندن صاقنه سن اکرچه بز علم کلامده تکلم ایدر ایدك اما عقفا
صحبتك خلافی فی برشیئ وقوعندن خوفمز اول مرتبه ده ایدیکه کویا باشمز اوستنده طیر
وار ایدی دیدیلر وانتم تتکلمون الیوم وکل واحد یرید ان یزل صاحبه واراد ان یکفر
صاحبه ومن اراد ان یکفر صاحبه فقد کفر قبل ان یکفر صاحبه سز ایسه هر
بریکز دیلرکه بو کلام سؤالنی فائده دن برکون دغدغهٔ غلط ایله هفوات لسانده وشوبه
کندوکز ممدوح ناس اوله سز واکر مرادکز انی یا کیلدوب کفر سویلدوب کافر ایتمك
اولور ایسه تحقیق کندوکز آندن اول کافر اولورسز بو معنی ممنوعدر نهی ایتدیلر
وعن ابی اللیث الحافظ وهو کان بسمرقند متقدما فی الزمان علی الفقیه ابو اللیث
رحمة الله علیه فقیه اوزره اولان صاحب تنبیه الغافلین وبستان العارفین فقیه
ابو اللیث زماننده اولکلن محدثیندندر بادی بخاری شهرلرندن سمرقندی ابو اللیث
الحافظ روایت ایدر قال من اشتغل بالکلام محی اسمه عن العلماء دیدیکه برکشی علم کلام
حاجتدن زیاده اشتغال ایدینه اول کشینك آدی زمرهٔ علمادن محو اولنور یعنی شویله
کمسه که الله تعالی حضرتلرینی یالکز علم کلام ایله طلب ایدر تحقیقا اول کشی زندیق اولور
زندیق فارسی معربدر زاعی زنده دن یعنی شول طائفه باغیه که صورت اسلامده مثنی ایدر
آخرتی وحشری منکر اولوب دهرك بقاسنه ودوامنه قائل اولور معرب اللغة ایدر
امام ابو اللیث نقل اولندوغی اوزره زندیق آخرته ایمان کتورمیوب ووحدانیت خالقی
انکار ایدندر نتکیم امام ابو یوسفدن مرویدرکه اشتدوکن نقل ایدن کشی بلا نجیه
وکیمیا ایله مال طلب ایدن کشی فقیر بیچاره اولور وعلم کلام ایله دین طلب ایدن کشی
زندیق اولور خطر عظیمدر صاقنه سن دیمکدر وعن ابی حنیفة رضی الله تعالی عنه
قال یکره الخوض فی الکلام ما لم تقع شبهة واذا وقعت شبهة وجب ازالتها وامام
اعظم رضی الله تعالی عنه دیدیکه برکشی علم کلامده وقوعسز اشتغال ایتمك مکروهدر اما
بر خصوصده شك وارتیاب دوشسه ایدی حقی اظهار ایچون وباطلی ابطال ایچون
قالغوب انك ازاله سن دفع ایتمسی اکا واجبدر نتکیم حق تعالی قرآن کریمنده وجادلهم
بالتی هی احسن وبر آیت اخرده ولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی هی احسن بیوردی مشددین
واکر مرادی فرقهٔ پر ضلالت ایله جنکلشمك آنی مضطر قلور ایسه سؤال ایتمجی و
وانلر سؤال ایتمکه تمکین وقدرت وبرمیه نتکیم حضرت خلیل الرحمن ابراهیم علیه السلامك
نمرود بن کنعان ایله مباحثه سنده کلدیکه وواقع اولدوغی کبی بونك اجمالی نمرود

عنود که شرقا وغربا دنیاده حکومت ایدنلردر حضرت ابراهیم علیه السلامك زمان
سلطنتنده وجوده کلوب انلرك پوتلرینی کسر ایتدکده ویا آخر وقتده نمرود ایله مکالمه
ایتدکده نمرود حضرت ابراهیمه ربیسنی سؤال ایتدکده حضرت ابراهیم علیه السلام ربی
الذی یحیی ویمیت دیدکده نمرود امر ایلدی ایکی قتله مستحق اولان مجوسی کتوردیلر
برینی قتل ایدوب برینی صالیویردی زعم فاسدنجه کانه احیا واماته ایلدی پس حضرت
ابراهیم علیه السلام ایتدی ان الله یأتی بالشمس من المشرق فأت بها من المغرب دیدکده
فبهت الذی کفر اول کافر بد آیین مبهوت اولوب قالدی ذکر اولنان فرقهٔ ضاله صکره
ظهور ایتدکده انلرك اقاویل باطله لرین ابطال لازم کلمك ایله علماء اکا بو منفرض اولدقده
صکره لازم کلمشدرکه علم کلامه اشتغال مکروهدر کمن یکون علی شاطئ البحر
ینبغی ان لا یوقع نفسه فی البحر وان وقع وجب علینا اخراجه انتهی ومثال کتوردی
تهلکه اولدوغی اعلام ایچون ایتدی خوض کلام شونکه بکزرکه کشی بر بیوك صونك
اوزرنده واقع اولمق کیدرامکه اول کشیه لایق اولان بودرکه کندو نفسنی اول صویه
براغوب هلاك ایتمیه واکر کوروب کندوسن اول صویه براقسه چالشوب نفسنی اول
تهلکه دن قورتارمق اول وقتده انك اوزرینه واجب اولور دیو بیوردی اقول افادانه
فرض کفایة ودخی ایدر برکشی بر برشیئ وقوعنده کفایت مقداری ازاله سی لازمدر
بیوردقلری علم کلامك فرض کفایه اولمسنی افاده ایدر لکن لا ینبغی ان یعلمه
او یتعلمه الا کل ذکی متدین مجد ومعلم ومتعلمدن هر بری ذکی وسلیم الذهن اولوب
امر دینی ضبط ایدوب ورع وتقویده زیاده اولمقدر بو بیله اولمین کمسنه نك
علم کلامه اشتغالی لایق دکلدر نتکیم امام اعظم رضی الله تعالی عنه حماد بن
سلیمن حضرتلرینی استاذلغه تامل بسیار وتفکر بیشماردن صکره ایتدی حماد
حضرتلرینی حلم ووفا وصبر ایله متصف بیر کامل بولدم دیدوکی کبی اوله ولا
یخاف علیه المیل الی المذاهب الباطلة والا بو صفت ایله متصف اولمیانك مذاهب
باطله یه میلی اوزره اولمسی خوف اولنمق احتمالی شرط اولمسنی افاده ایدر واما
الثانی ففی سنن د واما ایکنجی قسمی علم نجومك منهی عنه اولدوغنك بیاننده در رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه خبر ویردکلری ابو داود سننده واحمد بن
حنبل وابن ماجه صحیحلرنده روایت ایلمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا
من اقتبس علما من النجوم اقتبس شعبة من السحر زاد ما زاد وعبد الله بن عباس
بو حدیث شریفی بیوردیلرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
برکشی علم نجومدن برنسنه زیاده ایلسه یعنی بو نجوم علمنك تأثیراتی او کرنسه

اول كشينك جرمي معلوم اولان سحردن بر قطعه اوكرنمش اولور بوندن صكره جمله
اجزائي استيناف بيورمشدر بايدكه علم نجومدن زياده ابلسه كاهن نجوم
زياده اولور بوندن معلوم اولدي كه علم نجوم سحردن بربودر انجق مواقيت صلوة وقبله
بيلجك قدردن زياده اشتغال ايتمك حرامدر زيرا اكثرينك معرفت نجومه توغل ايلين سحر
سحاده توسل ايدر ديمكدر وفي كتاب الخلاصة وتعلم علم النجوم قدر ما يعلم مواقيت
الصلوة والقبلة لا بأس به والزيادة حرام انتهى وفتاوى خلاصه صاحبي ديديكه
علم نجومدن قبله ونماز وقتني بيلجك مقداري اوكرنمكدن بر نسنه لازم كلماز بوندن
زياده سني اوكرنمك حرامدر ديو سوزينك نهايتنه ايردي وفي بستان العارفين ولو
تعلم من علم النجوم مقدار ما يعرف به الحساب فلا بأس به ولا يزيد عليه وبستان
العارفين صاحبي فقيه ابو الليث ايدر اكر علم نجومدن قبله ومواقيتدن هر برينك احوالني
بيلجك قدر اوكرنه وكونلرك وآيلرك حسابنك بيلجك قدر تحصيل جائزدر بوندن زياده اتك
اوزرينه چالشمق جائز دكلدر اذا تعلم مقدار ما يعرف به القبلة وامر الحساب
انتهى يعني علم نجومدن كونلرك وآيلرك حسابنك بيلجك قدر بلدكدن صكره زياده سي
ممنوعدر ديو سوزي ممنوعدر ديو سوزي نهايت بولدي بو جميع احوالده لازم كلان
علم طعام منزله سنده دركه هر كشي آكسز اولمز وبعض زمانده واقع اولانك علمي دوا
منزله سنده دركه كشي آكا بعض وقتده محتاج اولور وفي تعليم المتعلم وعلم النجوم
بمنزلة المرض وتعليم متعلمده ديركه علم نجوم مرض منزله سنده دراكا مشغول
اولان مريض اولور فتعلمه حرام لانه يضر ولا ينفع پس امدي علم نجومك تعلمي حرامدر
زيرا كه ضرري مقرردر وفائده سي يوقدر والهرب من قضاء الله تعالى وقدره غير
ممكن انتهى وحق تعالينك قضاسندن قچمق ممكن دكلدر يعني نجوم علمك تعلمندن غرض
امور مستقبله دن خبردار اولمقدر امور آتيه دن خبردار اولمق ايسه ممكن دكلدر
اكر علم ازلنده اول شيء مقضي ومقدر ايسه خلاص متصور اولماز هر حالده تكريه
تعالى دن عفو وعافيت استيه كه حق تعالى بلالردن محفوظ ومصون ايليه وعاقبتلر
احسان ايليه زيرا حديث شريفده كلمشدر كه قضايي رد ايلمز الا دعا رد ايلر وعمري
آرتورمز الا صدقه واحسان آرتورر محدثين ايكي وجه اوزره معني ويردلر بري محكم
وبري مبرم دربرينك صدقه ودعا ايله دفعي قابلدر ارادة عليه تعلق ايدي ايسه اما
بريسنك ردي قابل وممكن دكلدر وتفصيلي هو لنجه انك دخي دعا ايله تسهيلي ممكندر
ممكن اولدوغي حالده رد ايتمك مرتبه سنده در ديمشلر تعليم متعلمك بو سوزي آخر
اولدي اقول فاما هو الحرام من علم النجوم ما يتعلق بالاحكام كقولهم اذا وقع

كسوف

كسوف او خسوف او زلزلة او نحوها في زمان كذا سيقع كذا كذلك علم نجومدن
نماز وقتلرك بيلجك مرتبه دن زياده سنك توغلي حرامدر اول زياده سي منجمين
طائفه سنك اول باطل قوللريدر كه ديرلر نجومه متعلق احكام ايچون قچن كونش
ويا آي طوتلسه ويا خود يرده برنسنه وساير بونكه بكزر علامتلر ظهور بنك احكام
ودلالتني ذكر اولنسه اكا ذكر اولنسه اكا خوض ايلكدن احتراز ايتمك كركدر زيرا فلان
بلده فلان برجده طالع اولدوغنه باران ياغدي بو حكم قطعي ايتمك وامر ونهيدن حقه
قارشمق علامت حرماندر چوق واقع اولوركه اول بلده ديديكلري برجه واصل و بعده
باغماز وطلوع عنده برنسنه حاصل اولماز كل منجم كذاب مفهومي معلوم اولور لابد
بو جهتدن فضل وفيض يزدان شايسته حرماندر كه تأثيري كواكب درخشانده بيلور
ايتمك بو دوران وحركت سعد ونحوستي مرجاب عزت ايله ديلديلر زمانده دنيا
كوكني زينت ايچون وبو جملر يول بلمك ايچون وشياطينه رجم اولنمقدن
غيري برنسنه يه اعتبار يوقدر زيرا حق سبحانه وتعالى خلق ايلدوكي وايدجكي نسنه
كيفيتنك اصلا برفرده بلدرمش اول نقد برجه معاينه سز مخبر صادق خبرو
سزن بعض خصوصا ولجعنه دعواي علم ايدنلرك اقوالي باطل وليديغي انك ايچوندر
كه منجم فالجي كبي اولوب وفالجي ساحر كبي اولوب وساحر كافر كبي اولوب برنسنه
خبرلري اولدوغي وجمله قوللرينك كذب محض اولدوغي بلا ريب ثابت اولدوغندن
شك يوقدر جمله هدايت الله دن اولمق اوزره اعتقاد ايتمك واجبدر بيت
قو منجم سوزني چونكه دكل واقف غيب . نجه بردر كه فلان اولدي فلان اوله كرك
نتكيم حضرت عمر رضي الله تعالى عنه نجومدن برقوم اوقومشدر بو بلده ايكن مداين كسرى
وقيصر رومدن نجه بيك شهر وقصبه فتح ايلدي وكذلك حضرت علي رضي الله تعالى عنه
نهروانه كيدركن بر منجم ديمشكه يا علي فلان برجدن كيمه فلان كيمه جانبنه وارتا كه
كارك آسان اولور جواب ويرمشكه بز بو سنك ديدوكي سلطان انبيادن
استماع ايتمدك اكر نظر برا بو نسنه اولسه سرور انبيا لا طير الا طيرك ولا خير الا
خيرك ديمزايدي پس امدي منجم معاينه سز مخبر صادقك اخباري يوق ايكن
بر بعض نسنه علم نجوم ايله عالم اولدق ديدكلرينه اعتماد اولنماز زيرا اهل
سنت وجماعتك اعتقادي بونك اوزرينه دركه ذكر اولنان بروج ونجوم
وشمس ايله قمر ايچون نيرنجاتك جميعي مسخراندن اولوب انلر ايچون تدبير
برنسنه يه قادر اولميوب عامة امور جمهورك مدبري وخالقي الله تعالى در
ديديلر واما معرفة القبلة والمواقيت فيحصل بالعلم المسمى بالهيئة واما

معرفة قبله ومواقيت صلوة كه وظيفه علم هيئت تسميه اولنور بونك دخی
اسبابنی بيلجك قدر تحصيل ايتمك لازمدر زيرا هيئت بر علمدر كه اجرام بسيطه
علويه وسفليه سنك احوال واشكالی واوضاع ومقادير وابعادك بياننده
فلما شرطی اداء الصلوة لزم معرفتهما بالتحری والامارات وهذه العلم من جملة كان
اسباب التحری فجاز الاشتغال به وقتا كه علم لازم اولان شرطی نماز اداسنك
وقتلرينی بيلمك واستقبال ايتمكه آسان تحريرندن اولمغله مهمه دن بو ايكی سنك
معرفتلرينی بيلمك ايچون علم هيئته اشتغال ايتمك جائزدر واما ان يجب فلا اذ
لا انحصار للاسباب فيه ولا يلزم اليقين فيهما بل يكفی الظن واما علم هيئت
اكر قبله ومواقيتدن هر برنده يقين لازم اولميوب غلبهٔ ظن كفايت ايتمك ايله اسبا
انحصار اولمغله واجبدن عد اولنماز زيرا علم هيئتك احوالی فقه كبی دكلدر وانه
يحتاج الی ذكاء وقوة حدس وخيال وجد كبير واما بو علم مذكوره طالب اولمغه ذكی
عقل اولوب ادراك سرعتی ايله زحمت ومشقت چكوب اول امرده چوق سعی ايتمك
لازمدر كه علمده وعملده خطا ايتمیه فلا يقع التكليف به لكل احد اذ لا يكلف الله
الا وسعها وهر بر آدمه بو علم هيئتك تكليفی واقع دكلدر يعنی تحمله بشر طاقت
كتوره مديكی تكليفات شاقه بعض قتنده جائز وبعض قتنده جائز دكلدر
كيم حق تعالی هر كيشيه طاقت كتوره مديكی تكليف ايتمز طاقتنجه بيورر وايضا يحتاج
معرفة القبلة الی عرض كل بلد وطوله ولا يمكن ذلك الا بتقليد من يعرف ذلك
فلا يوجب العمل كه وكچلين معرفت قانون هيئت اوزره طول وعرض بلدك
معرفته متوقفه در بوايسه عادلی معرفت اولنمانه توقف ايدوب موجبی ايله عمل
اولنماز مثلا قسطنطنيه نك طول الشمسی درجه در وعرضی قرق درجه واون بش
دقيقه در اطول نهاری اون بش ساعت واقصر نهاری طقوز ساعتدر وانحراف
قبله سی جنوب جانبنه اولان خط نصف نهاردن شرق طرفنه قرق ايكی درجه در
اما مكه مكرمه شرفها الله تعالی اقليم ثانيه ندر قسطنطنيه ايله ما بينی بيك بوز
سكسان بدی بچق ميلدر وبيدی يوز اوتوز ساعتلك يولدر ودخی اطول نهاری
اون اوچ ساعت ودرت بچق درجه در واقصر نهاری اون ساعت واون بچق درجه در
وقبلهٔ عامه لفظ اول عرصه نك اسميدر بنانك دكلدر حتی بنا كعبه مكاندن نقل
تحويل اولنسه لر استقبال جائز دكلدر بلكه استقبال نفس عرصه يه در پس آمدی
كسی كه مكه مكرمه ده اوله قبله كعبه عينيدر حتی ايكی كوزلرندن بر خط چكيلوب
مثلثك ساقی منزلنده دماغه طوغری كيدوب دماغده مجتمع اولسه كعبه اوله

ايكی خطلرك اراسنده واقع اولورايسه جائزدر خارج قالورايسه جائز دكلدر
كذلك امامين قتلرنده هر اقليمك طولك وعرضك بيلوب دائرهٔ هندسه ايله قبله
چقاروب هر مسجدك محرابی اول خط اوزرينه اولمق كركدر شويله كيم بودنی
طوغريسيندن بر خط چكسه طوسرد وغربسنه وارمق كركدر اكر طوغری وارمز
ايسه نمازی جائز اولماز وكعبهٔ مكرمه نك قسطنطنيه دن دائما نصف نهاری بر
ساعت وايكی درجه اول اولور واطول نهاری دخی شمسك طلوعی درت بچق درجه
وغروبی بر ساعت واون درت بچق درجه اول اولور ليل ونهار برابر اولدقده
طلوعی وغروبی بر ساعت ايكی درجه اول اولور اكر بر آدم صحراده ايكن قبله
كندويه مشتبه اولوب اولسه ايكی آدم قبله بودر ديو خبر ويرسه لر اكر اول آدملر بر لو
ايسه انلرك سوزلری ايله عمل ايليه اكر انلر دخی مسافر ايسه كندو تحريسی اوزره عمل
ايده زيرا اول مسافر آدمك قولنه اعتبار اولنميوب كندو تحريسنه اعتبار اولنور
اكر تحری ايتميز صلوته شروع ايلسه جائز اولماز قبله اصابت دخی ايدر ايسه زيرا
مشتبه اولان جهت تحری ايدر بلدكه اجتهادسز نماز قلسه صلوتی جائز اولماز
حتی ابو حنيفه دن روايت اولنديكه دينی استخفاف ايلدوكی ايچون اكفار اولنور و
كسه دخی قصدا قبله دن غيری يره توجه ايلسه لكن قبله سی كعبه يه موافق دوشسه
امام اعظم قتنده كافر اولور واما سائر علوم الفلاسفة واما علوم فلاسفه نك
سائرندن يعنی باقی علملردن هر برندن كفايت ايدجك قدر كندويه اهم والزم اولدوغی
مقداری اخذ واستفاده ايليه كه انك ايله سنت اقامت اولنوركه ويا بريد عنه
اولنور فالمنطق داخل فی الكلام ومنطق علم كلامده داخلدر اما مقصود بالذات
اولان دكلدر حتی كتاب وسنته تشبث ايدوب قواعد اسلاميه رسوخ واستحكام
بولمدن علم منطقه شغلی علماء عظام تجويز ايتمديلر اسكندريه فتحنده نيچه بيك جلد
بولنان كتابلری حضرت عمر رضی الله تعالی عنه آتشه يافديكه خلق انلر ايله مشغول
اولوب سائر مهمات اولان علوم شرعيه ومعارف دينيه دن غفلت اولنميه ديو علم
منطقه كفايت مقدارندن زياده سنده علماء عظام رحمهم الله منع ايلديلر عظيم
سنه لر كوسترديلر بو جمله دن مرادلری غرض تحصيل اعتقاداتی تصحيحدر والهندسة
مباح وعلم هندسه نك تعليم مباحدر يعنی فعلنده وتركنده ثواب ولوم وعقاب
يوقدر وعبارت مباح لسان اهل لغتده اباحه ای احله ديدكلری كلامدن مأخوذدر
اما شرعده محظورك ضديدر سائر علوم فلسفه كبی بوكه دخی نهی جاری اولمشكن
نهايه فعلی مشروع اولمسی انی شرعك ورودی اعتبار ايله دراپچق آنك ايله هر اقليمك

طولك وعرضك بلوب دائره هندسيه ايله قبله بلمك مقداري هيئت دخي علم
هندسيه موقوفدر والإلهيات ما يخالف منها ما يخالف منها الشرع جهل مركب
لا يجوز تحصيله والنظر فيه إلا على وجه الرد والهياتك شرعه مخالفي ولاني تعلم
وتحصيل ايتمك جاهلكدندر اصلا تحصيلي جائز دكلدر مكر ابدننه انجق رد ايتمك اوزره
اولمق ايچون اكا نظر ايتمك جائزدر طالب حقه معلوم اوله كه علم بشرك متعلقي موجود
كرك معدوم ومجهول مطلقدر اول جانبه ذهن توجه ايلمز موجود مطلوم مادهدن
مستغني اولور ايسه اول مقوله اموره متعلق مباحثه علم الهي ديرلر مبتدي اولاني
وعلي فاسدا ولاني ضلالته دوشوردر احتراز اوزره لازمدر وقد استقصي في الكلام
وما يوافقه فداخل في الكلام ايضا وحال بوكه الهياتك شرعا موافقي اولاني علم
كلامده داخلدر ذكر وكچلين هيئت وهندسه ومنطق كبي اولنلر كذلك والطبيعيات
ما خالف الشرع منها فمبني على الالهيات وقد عرفت حالها وتحقيقا اكر بونلرك
حالك بلمك ديلر ايسك علم طبيعيات حكمتك شرعه مخالفي ولاني الهياته ملحقدر
وما لم يخالف لم يمنع منه وشول نسنه كه طبيعيات حكمتك شرعه موافقي اولانيدر
منع اولنماز زيرا بو علم طبيعيات بر علمدر كه موجوده وهم خارجده وهم ذهنده مطلق
ماده يه محتاج اولسه اول مقوله امور مباحثه علم طبيعي ديرلر ايكي قسمه منقسمدر
بر قسمي اكر اول موجوده بزم اختيار وقدرتمزك مدخلي اولمق اولور حكمت علميه ديرلر
واكر قدرت واختيارمزك مدخلي اولميجق اولور ايسه حكمت نظريه ديرلر بو جمله حكمت
نظريه اقسامدر اما ايكنجي قسمي دخي علمه متعلق اولمغله حكمت عمليه وعلم اخلاق ديرلر بو
جهتدن كه افعال نفس انسانيه ده قنغسي محمود ومرضيه كه اكتساب قلنه وقنغسي مذموم
ورديدر كه اجتناب اولنه پس بو علمده هر شخصك علي حدة احوالي اعتبار اولنور اهل
منزلندن واهل مدينه سندن كسه نك اختلاطي جهتندن اولان احوالي اعتبار اولنماز
پس بو علم مفرد منزله سنده در وعلم تدبير المنزل وعلم سياسة المدينه كه انلرده شخصك
سائر ابناء نوعي ايله اختلاط ومعاملهسي معتبردر ومركب منزله سنده در چونكه
مفرد مركبدن اوزره طبعا مقدمدر پس علم اخلاق دخي علم تدبير المنزل وسياسة المدينه
اوزرينه وضعا تقديم اولندي زيرا نفس ناطقه اولدر كه قلبده اولان فانك مجادندن
منكوندر اولور ونفس روحاني مركبيدر مؤمنك ابدان تلقيده قيله بكرو اخلاق رديه
نفسك صفاتيدر وعناصردن اولمغله واخلاق حسنه روحاني صفاتيدر بوردن اولمغله
وصفا فيحه يكيدر منيحه صفات حميده حاصل اولماز محصل كلام اهل سنت وجماعت
اعتقادك تصحيح ايتمزدن اول علم خالك غيري علمي تعليم ايدنلر علي الخصوص فلسفيات

شرعه مخالف اولاني بر نفيس طعامك ايچنده بر درهم زهر قاتلك كبيدر مبتدي في سد
اولاني ضلالته دوشوردر زندقه ايدر العياذ بالله تعالى بو اعتقاد ايسه عقائده
متعلقدر اولاني كتابلري اهلندن اوقوق ايله حاصل اولور پس مدي سائر علومك
اوقسي جائز اولمق بو اعتقادي واخلاق حسنه تحصيلندن صكره در تلبيسات
ظلمك صحتندن صاقنوب تفسير واحاديث نبويه استماعندن خالي اولميه دينمكدر
واما السحر والنيرنجات ونحوهما من الشرور والمعاصي فيجوز تعلمها للاحتراز عنها
كما قيل عرفت الشر لا للشر ولكن لاتقيه واما سحر وطلسمات وياخود طالع مولود
اوكرنمك اكبر كبائردندر وسيميا وغيري بوكه بكرد علم افسون وخاصه بي طاش
كتورمك كبي نسنه لر شرور ومعاصيدندر تعلمنه مشغول اولانلرك مكر بوندن
احتراز ايچون اوكرنمك جائزدر شكيم ديلدي شري بلوب انندن صاقنمق ايچون اوكرنمشي
شر اولماز اما عمل ايتمك العياذ بالله تعالى شركدر خرابندن ابدز ساحر اوج نوعدر بري
ساحردر كه ايدكي ايشه كندو خالق اعتقاد ايدر ايسه بويله ساحر كافر اولور ايكنجي
نيرنجات وطلسمات ايله عمل ايتمكدر اوچنجي سيميا كبي خيالات كوسترمكدر بو ايكيسي معصيتدر
وكبائردندر اشد يدر چون ساحر اختيار ايله دونوب سحره توبه ايدوب جمله نك خالقي الله
تعالى در ديسه قبل الاخذ توبه سي قبول اولوب قتل اولنماز زيرا كافر ايكن مسلم اولدي
اما بعد الاخذ توبه ايدر ايسه قبول اولنميوب قتل اولنور زيرا رجوعي معلوم اولماز
اكر سحري مشهور اولوب انكار دوفهمندن مبرا ايسه اله كردكده قتل اولنور توبه طلب اولنماز
غالبا بر قاچ سحر علمك ابدن بر دخي قلبيني اصلاح كوچدر شرع شريف ظاهره حكم ايدر
ومن لم يعرف الشر يقع فيه كيم كه كندو نسنه ضرر ايدن شرلري بلميه اول شره واقع
واما المناظرة والحيلة فيها ففي الخلاصة التموية اما بر كمسه بعض مسائل مشكله ايله
خصمك الزام ايتمك ايچون اكا حيله ايدوب انك زلتسني استماعك جائز دكلدر ديس اولدي
خلاصه ده ايدر خصمي الزام ايلمك ايچون تلبيس كلامله مجادله ايلمك مكروهدر
زيرا بويله مباحثه دن وحشت وعداوت حاصل اولور والحيلة في المناظرة اذا
تكلم متعلما مسترشدا او تكلم على الانصاف بلا تعنت لا يكره اكر مرادي خصمك
زلتك دليوبيني مشتقته دوشرمك ايسه وبو بيله مناظره ده حيله برنه انصاف
اولورسه ده وتعلم واسترشاد وجهي اوزره اولورسه ده بلا تعنت الخصم مكروهدر
وكذا اذا تكلم غير مسترشد لكن على الانصاف بلا تعنت وكره ومذكوردكي بر نسنه
سويلمك كه استرشاد وجهي اوزره اولورسه ده بلا تعنت الخصم مكروهدر فاذا
تكلم مع من يريد ان يتعنت ويريد ان يطرحه لا يكره بونلردن مرادي محضا كذوبي

كوسترمك وخصمى الزام ايلمك اولمسه همان دفع ايلديوكى اكر اوزرندن خصم متعنتى دفع
وطرح ايچون اولور ايسه مكروه دكلدر ويحتال لكل حيلة ليدفع عن نفسه لان
الحيلة لدفع التعنت مشروعة ومناظره محضا اظهار حق وصواب ايچون اولوب
كندو نفسندن ذلتى ومشقتى دفع ايچون اولمق لا باسدر قال صاحب الخلاصة
سمعت القاضى الامام يقول ان اراد تخجيل الخصم يكفر وصاحب خلاصه ديديكه
قاضى امام ديركه اكر بركشى خصمك الزام ايدوب تخجيل ايتمك ايچون اولورسه كفردر
زيرا علماده بحث ايليوب مجادله ايتمكى كبره كورمشلردر وبو خصوصه ايچون ايات قرانيه
واحاديث شريفه دن دليل كتورمشلردر قال رأيت فى موضع آخر وعندى لا
يكفر وصاحب خلاصه ديديكه بر آخر يرده كوزدم وبزم قتمزده دخى كفر ايجاب ايتمز
اما وبال عظيم ايدوكى ظاهردر ويخشى عليه الكفر انتهى بلكه انك اوزرينه كفر
قورقسى واردر ديو صاحب خلاصه سوزن اتمام ايلدى والاولى فى زماننا
ان لا يناظر احدا اذ قلما يوجد من يريد اظهار الصواب اما اكثر علمانك قولى بودركه
بركمسه نك بحث ايتمكدن مرادى اظهار صواب وحق ايچون اولور ايسه اما كندوده
كوسترمك وخصمى الزام ايلمك ايچون اولميوب همان باطلى ابطال ايچون اولورسه بحثده
كراهت يوقدر بلكه ثواب واردر نتكيم حق تعالى قرآن كريمده وجادلهم بالتى هى احسن
بيورمشدر لكن وجه مزبور اوزره بو يله بحث ايله مناظره ايتمك فى زماننا قليل
اولمغله تركى اولى در ديمشلردر زيرا علماى اكابر منقرض اولدقدن صكره فرقه ضاله
ظهور ايتمكين هر بر فرقه ظهور ايتديكه انلرك اقاويل باطله لرينى ابطاله تقيد ايله
مناظره حد كثرت واشتهارده اولمشدر قول صحيح دخى بودر نتكيم اكثر فتاواده بيان
اولمشدر النوع الثالث كتاب طريقت محمديه نك ايكنجى بابك وايكنجى فصلنك وايكنجى
نوعى فى المندوب اليها بونده مستحب اولان علوم بيان اولنه در وهى معرفة فضائل
الاعمال ونوافلها وسننها ومكروهاتها وفروض الكفاية فيما يجد القائم بها
بو اعمالك اجور جزيله سنى ونافله لرينى وسنتلرينى ومكروهلرينى بيلمك لازمدر واداء
ايدنلر كمسنه بولنمدقده فروض كفايه نك احكامنى بيلميلره تعليم اولوب علمنى تحصيل
اجر عظيم وثواب جزيل مقرردر زيرا اتمام فرائضدن صكره نوافلدر حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ظاهرينه وباطننه واقواله وافعالنه
واكلنه وشربنه ولباسنه وسائر احوالنه استطاعت حسبيله اويمقده واتباعده
كمالى نوافل ايله عملدر محبت ووصلت بو ليدر نتكيم حديث قدسيده بيورر بندهم
قوللرم نوافل سببيله بكا تقرب ايتمكده دائم اولور تاكه اكا محبت ايليجنه دك اما

محقق

محقق ومقرر اولديكه طريق محبت بردر سلامت طريقتى دخى رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه تبعيتدر دكلدر اكر الله تعالى يه تقرب كثرت معارفه ايله
ايله اوله ايدى ابليس وبلعم غايت ايله مقربين دن اولورلر ايدى ولايت خوارق عادت
ايله اوله ايدى ابليس ودجال وامثالى اولنلرك رئيسلرى اولورلر ايدى واكر الله تعالى
يقين اولمق مشاهده روحانيت ايله اوله ايدى ابليس وسامرى وابن صياد وكشيشلر
جمله دن زياده مقرب اولورلر ايدى پس الله تعالى يه مقرب ولى الله اولوب اهل محبت
اولمغه هر حالده رسول اكرمك سنتيله عمل ايليوب سلامته داخل اولمغله اولور
والتعمق والتوغل فى ادلة فروض العين والكفاية ووجوهها وسنن ونوافل
فكرينه باتمق ومكروهلردن ايراق اولمق احكامنى بيلمك وفروض عين وكفايه نك
ودليللرينك وجوهنده فكر دقيق ايتمك مستحبدر ومنها الطب مثلا علم طب بيلمك
كشيه مستحبدر فى بستان العارفين يستحب للرجل ان يعرف من الطب مقدار
ما يمتنع عما يضر ببدنه انتهى وبستان العارفين صاحبى ديديكه بركمسنه علم طبدن
بدنى ضررلردن صقلنجق قدر بيلمك كوزلدر نتكيم حكما ديمشلركه بدنه پرهيزدن واز
يمكدن كوزل برنسنه يوقدر وطعامى اشتها ايله ييوب ويمكدن برمقدار اشتها
وار ايكن چكلمك كركدر واشتهاسز يمك ضرردر وغداسن يديكدن صكره كزمك
نافعدر ديو كلامى تمام ايلدى ولا يجب لان التداوى لا يجب ضارا اولاندن مستحب
اولدوغى ايچون واجب دكلدر منضر اولانه علاج ايتمك واجب اولمدوغى ايچون قال
فى الخلاصة رجل استطلق بطنه او رمدت عيناه فلم يعالج حتى اضعفه ومات
لا اثم عليه وصاحب خلاصه ديديكه بركشى اسهال اولسه ياخود كوزى اغريسنه
مبتلا اولسه اكا علاج ايتدرميوب اندن ضعيف اولوب هلاك اولسه آثم اولمز
نتكيم حسن بصرى رحمة الله عليه ايدر حق تعالى رحمت ايلسون شول كمسه كه
هليلجى وبليلجى بيلمز يعنى خسته اولدقلرى وقت كندولره دوا وعلاج ايتيوب
حالنه قودلر وصحتى همان الله تعالينك محض لطفندن اوموب امه وسنته مشغول
اولمزلردر ايدى اما اكثر علما دواء جائز كوروب كراهت يوقدر ديدیلر زيرا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدر كه حق تعالى بر درد خلق ايتمشدر كه اكا
دوا ودرمان برابر الا الموت ايله بيلك كه بو ايكى درده دوا وعلاج اولماز وينه
كلمشدر كه خسته اوليجق دوا ايلك بردرد خلق اولنمشدر كلدكده اكا شفا اولمسه دخى
بيورمشلر بوندن ماعدا طبه متعلق نيجه احاديث شريفه ونيجه كلمات منيفه صادر
اولدوغندن قطع نظر مشكوة نبوتدن طب نبى ديمك ايله مشهور بر كتاب مستطاب

دخی دفع نقاب ایدوب امت محمدك ضعیفه سنك دیانتی نیجه اصلاح بیوردیلر ایسه
ابدانتی دخی اصلاحه سعی بیورمشلردر بوندن معلوم اولدیکه صحت بدن اولمینجه طاعت
وعبادته قوت ولیاقت منصور اولمدوغی ایچون علم طبی تعلم الزم لوازمدن اولدوغی
مقرردر وفرق بین هذا وبین هذا ما اذا صام ولم یأكل وهو قادر حتی مات یأثم بو ایکی
مسئله نك آراسی فرق ایچون انلرك جوابی مثلا برکمسنه صائم اولوب اکل قابل ایکن طعام
یمیوب آجلقدن هلاك اولسه گناهکار اولور والفرق ان الاکل مقدار قوته فرض
لان فیه شبعا بیقین فاذا ترك متلفا لنفسه اولکی مسئله دن آرمق ایچون ایدکسنه بدنه
بر مقدار قوت اولوب آجلقدن اولمیه جك قدر طعام یمك اکا فرضدر زیرا کندونك یقینی
وارکه طوقلوق ابدانه ضرر ایدن اشیادندر وآجلغی نفسنك تلفنه سبب اولدوغنه
بناء گناهکار اولور ولا کذلك المعالجة لان الصحة بالمعالجة غیر معلومة ودخی کنده
بویلجه در مرضیه علاج المسی نیز معلوم دکلدر خسته نك اول علاج ایله صحت بولمسی
وبولمامسی وفائده فصول العمادیة اعلم ان الاسباب المزیلة للضرر تنقسم الی مقطوع
به وفصول عمادی صاحبی دیدیکه یقینا سن بلکه حفظ صحت ایلمك ایچون اسبابك
ضرری ازاله سی تفصیل اولندوغی اوزره بدندن اول ضرری کیدرمسی اوچ حالته
منقسمدر قسم اول کالماء المزیل لضرر العطش والخبز المزیل لضرر الجوع صوسزلغی
بنه صو ایچمك دفع ایدر کذلك آجلق ضررك بنه اتمك یمك دفع ایدوکی کبی آجلغه وصوسزلغه
توکل ایدرم دیو بو قسمدن اولان علاجی ترك توکل دکلدر زیرا عادة الله بو ایله جاری
اولمشدرکه یمك یمدکده طویمغی وصو ایچدکده قانمغی یاراده دن الله تعالیدر اول اتمك
دکلدر اگر طویمغی وقانمغی یاردمسه اوطولیسی طعام یسك طویمازایدك وبالجمله عندی
مؤثر یوقدر الا الله تعالی واردر الله تعالی حضرتنه صفات ثبوتیه ایله بیلمك معناسی
بودر والی مظنون کالفصد والحجامة وشرب المسهل وسائر ابواب الطب اعنی
معالجة البرودة بالحرارة ومعالجة الحرارة بالبرودة بو ایکی قسمك ازاله سی بیلینمشلردرکه
مثلا قاندن ظهور ایدن امراضه قان المق وحجامت ایتمك تنقیه بدن واستفراغ کلی
اما امراض بلغمیه وسائر اخلاط ایچون مسهل ایچمك کبی زیرا علم طب ایله تحقیق ایدن اولا
اخلاط اربعه یی وانلرك طبایعی بلوب هرشیء ضدی ایله منکشف اولدوغی کبی
دخی ضدی ایله اولمق گرك مثلا برعلتك ماده سی حار ویابس ایسه اکا بارد ورطب
علاج اولنه واگر ماده سی بارد ورطب ایسه اکا حار ویابس ایله معالجه اولنور
بو قسمدن اولان علاج توکله مانع اولماز لکن ترکی ممنوع دکلدر وهی الاسباب
الظاهرة فی الطب بو ذکر اولنان معالجه لرك جمله سی طبتك اسباب ظاهره سندندر

والی

والی موهوم کالکی والرقیة واوچنجی قسمی اول دوا ایله ازاله سی بر ظن لمش اولانلردر
مثلا حصول شفا ایچون یعنی بر درده علاج بولنمسه اول دردك اوزرینه طاغ
اورمق کبی تکلیم رسول علیه الصلوة والسلام کبی فهم اولنماز احتمال مقوله سی گرکدر اولنجلرك
باشنه تعلیق ایدرلر کوزدکسون دیو وبعض عودت آدینه کندوبی شرینی کوسترملك
ایچون سحره متعلق ایلدوکی شیلر شرکدر انواعندر زیرا بغیر قرآن واسماء حضرت
یزدان رقیه نك جائز اولدوغی بیان ایدر واما المقطوع فلیس ترکه من التوکل بل
ترکه حرام عند خوف الموت وبو قسمدن گسلمش اولان علاجی ترك ایتمك توکل دکلدر
بلکه حرامدر هلاکك خوفی قتنده واما الموهوم فشرط التوکل ترکه اذ وصف رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم المتوکلین بها اوچ شیء اسباب موهومه دن اولمسیله
توکلك شرطندندر زیرا بو قسمدن اولان علاجك ترکی شرط توکلدر زیرا بونلر ایله توکل ایدنلری
حضرت رسول علیه الصلوة والسلام وصف ایدوبلر هرشیده اعتماد واتکالدن الله تعالی حضرتلرینه
اعتماد ایدنلردر وذلك فی حدیث بلغنا عن رسول الله صلی الله علیه وسلم فیما رواه
ابن مسعود رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام اریت ونقل ایله شول
حدیث شریفده کلدیکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بالبناء للمفعول
یعنی بن کوردم الامم بالموسم فرأیت امتی قد ملأوا السهل والجبل فاعجبتنی کثرتهم
وهیئاتهم فقیل لی ارضیت قلت نعم قال ومع هؤلاء سبعون الفا یدخلون الجنة
بغیر حساب یعنی موسم حجده جمله انبیا کروهی امتلری ایله امر حق ایله بکا عرض اولنوب
ایتیه ده صورت کوندردکی کبی کوسترلدی کوردمکه بو امتلردن برامت طاغ وصحرایی
طولدیرمش بونلرك چوقلغی وصلاح حاللرین کوروب عجبلیوب بونلر کیملردر دیو
جبرئیل علیه السلامه سوال ایتدکده ایتدی بونلر سنك امتکدر راضی مسن دیو سوال ایلدیلر
راضی یم دیدکده بونلردن یتمش بیك کمسنه حسابسز وعذابسز داخل جنت وفائز
رحمت اولورلر دیو جواب ویردی قیل من هم یا رسول الله قال الذین لا یکتوون ولا
یرقون ولا یتطیرون وعلی ربهم یتوکلون اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم اجمعین رسول
ایدوب دیدیلرکه انلر کیملردر یا رسول الله رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه انلر شول
کمسنه لردرکه انلرك توکلی واعتمادی حق الله تعالی اوزرینه در غیریه دکلدر مسترقی
دکللردر کی دن ورقیه دن ودخی تطیردن دکللردر زیرا طیره نوع شرکدر توکله ما تعدد
اول زمان جاهلیده برکمسنه نك سفره کیمه سی اولسه خانه سندن چیقوب بر جانبه
روانه اولدقده یولده بر حجر وشجر باشنده اولان طیری اوچوروب اگر صاغ طرفنه
پرواز ایدر ایسه حصول مقصود بالدر دیو گیدر ایمش واگر صول طرفنه اوچر

اوجۀ ایسه منتظر اولوب قالمر بر امر کلدی دیو د ونوب کروا وینه کلور ایمش انلک
ایچون پیغمبر علیه الصلوة والسلام بوا وچ شی ترک ایدنلر بغیر حساب جنته داخل اوله
دیو روایت ایلدکلرنده فقام عکاشة رضی الله عنه عکاشة رضی الله عنه اسمنه بن
محصن الاسدی دیرلر ایدی اصحاب کرین اراسندن قالقوب فقال ادع الله تعالی ان
یجعلنی منهم فقال علیه الصلوة والسلام اللهم اجعله منهم فقام آخر فقال ادع
الله ان یجعلنی منهم فقال علیه الصلوة والسلام سبقک بها عکاشة عکاشة ایدی یا
رسول الله بنم ایچون دعا ایله جناب جلیل جبار بنی دخی انلرک زمره سندن قله انلر ایلکه جنته
ادخال ایده دیو التجا ایتکده حضرت علیه الصلوة والسلام ای بنم اللهم عکاشة اول متوکلین
قوللرک ایلهبیله جنته کیرنلردن قیلیویر دیو دعا ایتدکلرنده بریسی دخی قالقوب خطیب
بغدادی مبهمسنده ایدر اول صکره قالقان سعد بن عباده ایدی ایدی یا رسول الله
بکا دعا ایله که حق تعالی بنی انلردن قیله دیدکده رسول علیه الصلوة والسلام ایتدی بو دعایه
عکاشه سندن اول سبقت ایتدی دیو بیوردیلر وصف رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم المتوکلین بترک الکی والرقیة والتطیر وتطیرک وکی ودقیة ترک ایدن توکل
ایدنلری رسول کرم صلی الله تعالی علیه وسلم مدح ایدوب بیوردیلر واقواها الکی ثم
الرقیة والتطیر آخر درجاتها والاعتماد علیها والاتکال الیها غایة التعمق
فی ملاحظة الاسباب المذکورة بو مذکورلرک اسبابنک قوی اولانی اغلبسی اوزره
طلغ اورمقدر رسول علیه الصلوة والسلام امتی نهی ایتمشدر بوندن صکره معناسی تفهم
اولنمین طلسم کاغدلری کوتورمک وایچک حرامدر کفر اولمق احتمالی دخی وارد
وبرنسنه شومللق وارد بوقاله اعتقاد ایتمک ایسه کفردر و شرکدر بونلرک ایله
علاجک ترکی شرط توکلدر بو ذکر اولنان شیلر اوزره طابتمق واکا حاصل اولان
شفای بو اسبابدن ملاحظه ایتمک غایت ایله عمیقدر غایت حقه مظهر اولمیوب
عقل سلیم وذهن مستقیم ایله مرزوق اولمیانلری ضلالته دوشرر بو نظر ایسه
اصلا جایز دکلدر واما الدرجة المتوسطة وهی المظنونة کالمداواة بالاسباب
الظاهرة عند الاطبا ففعله لیس مناقضا للتوکل واما بو ایکی درجه اراسنده غالد
یقین ایله خوفی اولیوب اعد دوا ایله شفا ظن اولنمش واطبا قتنده اول مرضینه
پکمش ایو طبیب نسنه ایله علاج ایتمک ایله توکله مناقض کلماز بلکه خوفی ایله
علاجی ترک ایتمک حرامدر توکله مانع دکلدر بخلاف الموهوم وترکه لیس محظورا
اما فعلی مناقض اولوب بغیر حساب جنته کیرمکه مانع اولان توکل بو مندرکه خلد
اولان توکلدر بو خسته اطبا قتنده سنرلمش وامتحانی چکمش دوا ایله علاج ایتدرمسی

حرام

حرام کلدر بخلاف المقطوع بر دوا ایله اولان شفا اشلمسنده توکل بونلردن بعضی قائل
اول دوانک ترکی افضل اولور بلکه قد یکون افضل من فعله فی بعض الافعال والا
وفی بعض الاشخاص فهو علی درجة بین الدرجتین انتهی بلکه کاه اولورکه بعض احوالده
توکل ایدوب بر دوا ایتمدن ترکی افضل اولور اول علاج طبیعتک قابلی اوزره ولمدیغی
ایچون انی کیدرمک ممکن اولماز براهر علاجک وجوبی ایله حرمتی مابیننده بر طبیعته
ایلا ایکی مرتبه سنک تفصیلی بودرکه الله تعالی یه توکل وامر تفویض ایکی قسمدر
انتهاسی اقول بالتوکل کما له اذ اصله فرض عماد الدینک ظاهر کلامیدر که بوندن
مراد اصل توکلدرکه فرضدر هر مؤمنک اوزرینه که حق تعالی یه توکل ایلیه نتکیم قرآن
عظیم الشانده بیوردی وعلی الله فلیتوکل المؤمنون یعنی توکل ایدک حق تعالی یه اکر سز
مؤمنلر سکز هر شی حقدن دیلوب هر ایشده اعتمادی حق تعالی یه قلمق کرکدر فهو
ان یعتقد ان لا خالق ولا مؤثر فی شیء الا الله واول توکلک بر قسمی هر شیده
مؤثر الله تعالی اولوب هر خالقی وهر امری بالذات حضرت اللهه اسمار لیوب اکا توکل
واعتقاد ایلیه فالشفاء لیس الا منه وانه جرت عادته تعالی علی ربط المسببات
بالاسباب وشفا غیردن اولمیوب وعادات الهیه به اشیانک مربوط اولمسی
اوزره جریان ایتدیکینه اعتقاددر بیت

بوقولی علم طبده ایلیان کوش
سبب ایجاد وانک صاحبی حق
جدل قلمیه بحثه اوله خاموش
قوا اجزا انک امرنده مطلق

فالتشبث بالاسباب علی هذا الاعتقاد لا ینافض هذا التوکل مظنونة او موهومة
بو اعتقاد اوزره تمسک ایدوب اول دردک علاجی سبابنه مباشرت ایله یاپشمق
ودردینه درمان ایچون علاج ایتمک ایله انک توکلنه خلل کلماز کرک اول علاجک اسبابی
ظنی ایله اولسون وکرک اطبانک تجربه لری ایله سنرلمش اولسون علاجلری ایتمکدی اعتقاد
وتوکلی کامل اوزره اولان بو مذکور علاجلر اکا ضرر ایتماز ولو لم یعتقد هذا بل اعتقد
ان الشفاء من الدواء فالمظنون بل المتیقن مناقض لهذا التوکل ایضا واکر اول
مرضنه شفا اندوکی علاجک ظن ایدوب بو ایله اعتقاد ایدر ایسه توکل ایتمش اولماز
کرو کچلین بلکه بوندن اوتوری آنک توکلی اکسک اولور زیرا سبب مؤثر دکلدر
هیچ سببه اعتقاد ایتمه هر نسنه حق تعالیدن بیله مثلا ادیه وبوغدای اکسک بتورمک
قوتک ویرن الله تعالیدر ادیه بوغدای بتدورک یا عمور یا عدو غدن بلمسک توکل ایتمش
اولورسن واکر بتمزیه بتیحنه ادیه وبوغدای بتمزدی بو اعتقاد ایلسک بو خود کفردر
امکا ادیه وبوغدای بتدورک ودردلره شفایی علاجدن بلمیوب حق تعالیدن بلمک کرکدر

اولدیسبیلردن ظن ایلمك توکل اولمازدیمکدر واما کمال التوکل والاعتماد والاتکال
علی الله تعالی بلا استقصاء ولا تعمق فی ملاحظة الاسباب واما کمال توکل ایچون
حق تعالینك عون ونصرتنه طبنمقدر یعنی بالکلیة اعتماد واتکال الله تعالی یه ایدیکه
اعتقاددر وبونك اسبابنه جهد ایدوب عودینه ایرمك غایت ایله عمیقدر بو محلده
عماد الدینك توکلدن مرادی قسم اول اولمغه مجالی یوقدر والا علاج موهوم سببه
تشبث قبیلندن اولوب اصل توکله مناقض اولمغله ترکی توکلك شروطندن
عد اولنمق صحیح اولمامق مرادی قسم ثانی اولمق متعین اولوب علاج موهومه تشبث
کمال توکله مناقض اولمغله ترکی شرط توکل اولمغه مجال اولور فهذا مستحب
یناقضه التشبث بالسبب الموهوم فترك الکی والرقی والتطیر مستحب لکن واجب
بوندن اوتوری بونلره دال اولان نقوش مستحب ولانه موقوف علیه واقع او
ترککی ورقیه وبوکا بکزر شیلر امثالنه یاپشمق ایله توکله مناقض اولمغله مستحب
اولور واجب اولماز قال فی بستان العارفین واما الاخبار التی وردت فی النهی
منسوخة بستان العارفین صاحبی امام ابو اللیث رحمه الله علیه دیدیکی وامثالی
حقنده وارد اولان نهی خبر منسوخدر یاخود شفای وعافیتی الله تعالیدن بلمیوب دوادن
اولدی بو اعتقاد ایدن حقنده در دیمشدر الا تری الی ما روی جابر رضی الله تعالی عنه
ان النبی صلی الله علیه وسلم نهی عن الرقی وکان عند آل عمرو بن حزم رقیة یرقون
بها عن العقرب فاتوا النبی علیه الصلوة والسلام فعرضوها علیه وقالوا انك
نهیت عن الرقی فقال ما اری به بأسا من استطاع منکم ان ینفع اخاه فلیفعل
بو حدیث شریفك راویسی جابر رضی الله تعالی عنه در اسناد صحیح ایله رسول علیه
الصلوة والسلام رقیه دن نهی ایدرلر ایدی وعمرو بن حزم قتنده بر رقیه وار ایدیکه عقرب
صوقانلر ایچون اوقوب وبردکلرنده بعون الله تعالی دفع اولوردی ضرری کیدر ایدی
برکون اول رقیه یی رسول اکرمك حضور شریفلرینه کتوردیلر عرض ایتدکلرنده حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ایتدی بن رقیه دن نهی ایدردم اما خیرلوکز اولدیسه
خلقه نفعی دکر اکر اولور ایسه اشلسون دیو بیوردیلر امدی رقیه دیو بعض کلامی
اوقیوب خسته اوزرینه اوفورمکه دیرلر یاخود کاغده یازوب کتورمکه دیرلر
ایکی قسمدر برقسمی اولدرکه کتاب الله دن اوله واسماء الله اوله عربی کرك
فارسی کرك وغیری لسان اولسون دعوات مأثوره حکمنده در طب روحانی دیمکله
معروفدر هرکیم که صفای دل وصدق نیت وحسن ظن توسلی ایله ایلیه البته
فائده لرین اولور ایکنجی قسمی اولدرکه اندن اسم الله تعالی ولیه اولدخی ایکی قسمدر

بو قسمی

بر قسمی معناسی معلوم اولان لا بأس در تأثیری من عند الله در حکمتی نامعلومدر
اما ایکنجی قسمی معناسی تفهم اولمیان طلسم کاغدیکه انی دفع مضرت عیون ایچون
اطفال اوزرینه تعلیق ایدرلر وخاتونلر قوجه شیرین کوسترمك ایچون ایلدیکی
نسنه لر شرکدر العیاذ بالله اندن احتراز لازمدر زیرا بغیر قرآن واسماء یزدان رقیه
جائز اولمدیغی بیان ایتدك واکاه اولکه دخی بونبیه در ویحتمل ان النهی عن الذی یری
العافیة فی الدواء من نفسه رقیه دن نهی اولنمسنده احتمال وار که شفانی وعافیتی
الله تعالیدن بلمیوب اول رقیه اولدوغی اعتقاد ایدن حقنده اوله زیرا حقدن غیریدن
امید منفعت ایتمك همان سرابدن صو امیدی کبیدر واما اذا عرف ان العافیة من الله
تعالی والدواء سبب لا بأس به واما ایچون شفانی وعافیتی حق تعالیدن بلوب هر شیئك
خالق ومؤثری الله تعالی اولوب شفا غیریدن اولمیوب وعادات الهیه اشیانك
اسبابنه مربوط اولمسی اوزره جریان ایتدوکنه اعتقاد ایدر ایسه رقیه ودوا ایله علاج
ایتمك اکا لا بأس در یعنی اعتقادینه ضرر ویرمز کلمات ورقیه دن بر نسنه لازم کلماز دیمکدر
وقد جاءت الاثار فی الاباحة الا یری ان النبی علیه الصلوة والسلام لما جرح
یوم احد داوی جرحه بعظم قد بلی تحقیقا مشهور اولان اثرلرده کلدیکه اثر رسول
علیه الصلوة والسلامدن واصحاب کرامدن وسلف صالحیندن نقل اولنان سوزلره دیرلر
پس امدی بونلر ایله علاج ایتمك فعلنده وترکنده لوم وعقاب یوقدر نتکیم روایت
اولندیکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم یوم احدده مجروح اولدقلری
زمانده چورومش کمك ایله یاره لرینه علاج ایلدیلر اکر مکروه اولسه ایدی نبی علیه السلام
کندولره اکا التماس ایلمازلر ایدی وروی ان رجلا من الانصار رمی فی الاکحل بمشقص فامر
به النبی صلی الله علیه وسلم فکوی وامام روایتنده جابر بن عبدالله ایدر انصاریدن
سعد بن معاذ رضی الله تعالی عنه احزاب کوننده اوق ایله مجروح اولدقده تمره نی یا
ایچنده فالوب رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امر ایلدی چورومش کمکی یاقوب
یاره سی اوزرینه اکدیلر واصحاب دخی کندولره انی علاج ایدرلر ایدی اکر مکروه اولسه
ایلمازلر ایدی پس صحیح بودرکه دواده کراهت یوقدر وعن ان النبی صلی الله علیه
وسلم کان یرقی بالمعوذتین ورقیه نك مکروه اولمدیغنه دلیلدر روایت اولندی
که نبی علیه الصلوة والسلام سوره قل اعوذ برب الفلق وقل اعوذ برب الناس ایله اکثریا
خسته یه شفا قصد ایلیوب بو ایکی مبارك سوره یی اوقیوب خسته نك اوزرینه اوفورلر
ایدی والاثار اکثر فیه من ان تحصی انتهی ودعا وسائر معالجات حقنده وارد اولان
آیات کریمه واحادیث شریفه وسلف صالحیندن نیجه کلمات حکمت غایت منیفه در

وارد وصادر اولمشدر بوندن ذکر اولنانلردن چوق در عدده کلمازدر بر احضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امت ضعیفه نك ادیاننی اصلاح بیوردیلر ایسه ابدانلرك
دخی اصلاحه سعی بیورمشلردر عماد الدینك کلامی تمام اولدی ثم ان عدّ الکی من
الموهوم لیس بکلی بل قد یکون من المظنون بل من المتیقن وعماد الدینك کی اسباب
موهومدن عد ایدوکی دخی کلی دکلدر که اولورکه ازاله ضرر ایتمسی یقیناً معلومه
اولمیانلردن اولور فلذا امر بالحسم فی قطع السارق لئلا یفضی الی الهلاك کی ازاله
ضرر ایتمسی متیقنه اولانلردندر اولور سارقك الی کسلدوکی وقت هلاکه مؤدی اولمق
ایچون طغلمق کبی وعد التطیر من الموهوم یوهم الجواز کفر بینه بل هو حرام اختلف
فیه فی کونه کفرا ذکره قاضیخان وغیره کذلك تطیر کیه و رقیه یه قرین ایلدوکی الرکبی بونکده
جوازنی ایهام ایتدوکی ایچون مناسبدر کلدر ذیرا فخر الدین قاضیخان فتاواسنده وسائر
فتاواده اظهر روایات بودر که قوش اوچماسن فال طوتمسن حرامدر بلکه بعض علمانك
اکثری کفردر ولمسنه ذاهب اولمشلردر فظهر ان الطب لیس بفرض بل هو مستحب
عندنا و بو محله کلنجه ذکر اولنانلردن بزم ائمه مز قتنده طبك ذکر ایتدوکی علاجلر فرض
کفایه اولمیوب مستحب اولدوغی ظاهر اولور وقال الغزالی فی احیاء العلوم انه فرض
کفایة وامام غزالی رحمة الله علیه احیاء علومنده ذکر ایتدوکی اوزره علم طب فرض کفایه در
دیك حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك بو حدیث شریفنده بیورمشلرکه
قچن خسته اولیجق دوا ایلك و بر درد خلق اولنمش دکلدر الا که دوا و شفا خلق اولنمیه
دیو بیوردقلری دلیل کافیدر فاذا فرغ السالك عن فرض العین و وجد من یقوم
بفرض الکفایة او لم یوجد فحصله ایضا فله الخیار ان شاء اقبل علی العبادة وان
شاء اقبل علی العلم المندوب الیه فهذا افضل من الاول پس قچن سالك اکا مرشد
سداد اولان فرض عینی ادا ایدوب و فرض کفایه دخی ادا ایدرکسنه بولنمدوغی وقتده
ادا و تحصیل ایتدوکدن صکره عبادتنا اشتغالدن مندوب اولان علمه اشتغال افضل
ایدوکنی بو اوکلیکدن ابیان ایدر الابیات طریقنده متضمنه ذکر اولنان آیاتدن بری
حق تعالینك بو قول شریفیدر وعلم آدم الاسماء کلها عند المفسرین معناسی شریفی
بودر که حق تعالی مخزن اسرارنده اولان سر حکمتی ملکلره دیو بیوردیکه بر یوزنده خلیفه
قلسم کرکدر ملائکه کرام ایشدوب یارب خلیفه ندر و آنك بر یوزنده کاری و ایشی
و اشیاعنك دوسرفتاری ندر دیدکلرنده بیوردیکه برپرلرینه بغض و حسد و عداوت
و خصومت ایله فساد ایدوب دائما جنك و جدال و متصل حرب و قتال ایدرلر دیو بیوردی
قالوا اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفك الدماء ونحن نسبح بحمدك ونقدس لك

ملکلر

ملکلر دیدیلرکه یارب بر یوزنده اهل فساد و قاتلر دوکجی خلق یاره دمی سن حال
بوکه بز سکا تسبیح و تحمید و تقدیس ایدرز دیدیلر قال انی اعلم ما لا تعلمون اول
ذات بیچون بیوردیکه سزك بلمدوککز نسنه بن بیلورم حکمتم واردر بن عالمك عوای
انانیت ایدنلردن منتقیم دیدی وقتا که زمان ظهور قریب و نفخ روح نصیب اولدی
حضرت حق جل و علا آدم نبی علیه السلامه جمله اشیانك آدلرن جمیعیسن بر اوغودن
اوکرندی دیمکدر ثم عرضهم علی الملئکة اندن صکره ملئکه اوزرینه عرض ایلدی
اول اشیانك آدلرن فقال انبئونی باسماء هؤلاء ان کنتم صادقین حق سبحانه
و تعالی ملئکه قوللرینه ایتدی بکا خبر و یرك جمله خلق ایتدیکم اشیانك آدن که
برادوب طورورم اکر سوزلریکزده کرچکلردن اولدیکوز ایسه قالوا سبحانك لا
علم لنا الا ما علمتنا انك انت العلیم الحکیم ملئکه دیدیلرکه بزم علمز بو قدر الا شمول
نسنه که سن بزه بلدردك تحقیق علیم و حکیم سن قال یا آدم انبئهم باسمائهم فلما انبأهم
باسمائهم قال الم اقل لکم انی اعلم غیب السموات والارض واعلم ما تبدون
وما کنتم تکتمون وقتا که حق تعالی جل شانه آدم علیه السلامه امر ایدوب دیدیکه یا آدم
خبر و یر ملئکه لره جوابدن و عجز ایدن یا ربنا و غم مخلوقاتك دللرینی چونکه امر ربانی
ایله آدم علیه السلام انواع لغات لسنه ایله کلیسنك آدلرن و جمله اشیانك اسملرن خبر
و یردکده الله سبحانه و تعالی ملئکه یه ایتدی بن دیمدمی سزه کیم تحقیق کوکلرك
و یرلرك غیبنی و اسرارینی و بن بلورم شونی که اظهار ایدر ایدیکوز و دخی شونیکه
اخفا ایدر ایدیکز بوندن مراد آدم علیه السلام حضرتنك اطاعتیدر و ابلیس علیه اللعنه نك
شقاوتیدر و بنه سوره بقره ده آیت اخراده بیوردی ومن یؤت الحکمة فقد اوتی
خیرا کثیرا و دخی شول کسنه که حکمت و یرلدی اکا چوق خیرلر و یرلدی حکمت ایسه اعتقاده
عمله و حقه موافق طوغری سوز سویلمکه دیرلر اما عرف علماده اقتباس انواع علوم
نظریه بر له نفس انسانیه تکمیل و قدرتی یتدیکجه اعمال فاضله ایله ملکه تامه نی تحصیلدر
و سوره آل عمرانده بیوردر و ما یعلم تأویله الا الله یعنی انك بر کسنه انك تأویلنی
بلماز الا الله تعالی بیلور دیمکدر آل عمرانده آیت اخراده بیوردر شهد الله انه
لا اله الا هو والملئکة واولوا العلم یعنی حضرت الله تعالی شهادت ایدر و دخی ملکلر
و علم صاحبلری دخی شهادت ایدرلر که عدل ایله قائم و دائم معبود بالحق بو قدر الا
الله واردر اول عزیز و حکیمدر دیو آیت اخراده آل عمرانده بیوردر و لکن کونوا ربانیین
بما کنتم تعلمون الکتاب وبما کنتم تدرسون سید المفسرین ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما قولینه معناسی شریفی بودرکه حق تعالی قوللرینه ایدر قوللرم بکا عبادت ایدیجی

وهر شی حکمتك ایله اشکریی

اولوب اول حضرته دیر شول سببدن که خلقه کتاب اوکره درسکز وشول سببدن که
اوقورسکز دیمکدر وسوره طه ده بیورر وقل رب زدنی علما یعنی معناء منیفی ذکر
اولنان سوره مبارکده واقع اولان امرکه قل لفظیدر اول رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینه دعا تعلیمی ایچون خطابدر که یا محمد سن دعا ایت دی یا رب فضل
وکرمکدن بنم علمی زیاده ایله دیو دعا طلبی ایله مأمور اولمشیدی حال بو که اول حضرت
عارف بالله اولنلرک اعرفیدر واحکام الهیه یی بیلنلرک دخی جمله دن اعلم واکملی ایکن ینه
الله تعالی ینه یا محمد علمده توقفه استکمال دیر زیرا بیلن ایله بیلمین برابر دکلدر نتکیم حق
تعالی آدم علیه السلامی یراتدی اکا علم دوزی قلدی بنی آدم طاعت قلمامش ایکن اما ملائکه
نیچه بیک ییلدن برو طاعتده ایدیلر ایکن حق تعالی آدمی ملائکه یه عرض قلدی علم ایچنده
آراسته اولمش کوردیلر و ملائکه نک علمی اکسک اولدیغیچون آدمه سجده قبلوک دیو
ایلدی زیرا علمسز طاعت اولماز امدی نوافل عبادتدن علمه چالشمق افضلدر وسوره عنکبوتده
وتلک الامثال نضربها للناس وما یعقلها الا العالمون وعند المفسرین معناء نظم
کریم دیمک اولور که بز مثللر کتوررز و بیان ایدرز ناس ایچون تعقل ایدوب آکلمازلر
آنک ثمره سنی وفائده سنی الا مکر علماء راسخون وعالمر دانالر آکلرینه تدبر ایدرلر حقا
اشباه دیمکدر وسوره رومده بیورر ان فی ذلک لایات للعالمین تحقیقا که السنه
والوان مخالف قلنده با وجود که بر آتادن و بر آنادن متولدر ولسانلرده نشانلر واردر قدر
وحکمتدن جمله عالمیانه یعنی هیچ بر عاقلدن وملک وانس جندن مخفی دکلدرکه بو اختلافده
کلی حکمت مندرجه فی الواقع بو وجها وزره اولمسه ایدی امتیاز بین الاشیا مشکل اولور
ایدی وهماندن خلق نسنه معطل قلور ایدی وحفص کسر لام ایله اوقور یعنی بوده لکن
دانالر ایچوندر آنده نظر ایدرلر و عبرت آلورلر دیمکدر وینه سوره فاطرده بیورر انما
یخشی الله من عباده العلماء یعنی حق تعالی دن قورقماز الا عالملر قورقارلر زیرا قورقمق
بلمک ایله اولور بو آیتده اشارت وارکه هر کیمسه ده که قورقو یوقدر اول کیمسه جاهلدر
کفر دخی جهلدن اولور دیمشلر امدی الله تعالی دن عالملر قورقدوغی کبی کیمسه قورقماز اکر
سؤال ایدرسنکه نیچه عالملر وار کیم حق تعالی دن قورقوب بیوروغن طوتماز اکر بیوروغن
طوتار ایدی جواب بودر که الله تعالی حضرتلرینک بیوروغن طوتمانیه عالم دیمماز شیطان دخی
چوق بلور ایدی الله تعالی حضرتنه عاصی اولدوغیچون علمنک فائده سی اولمدی واردی
دخی عالملر قترندن چقاریلوب شیطان اولدی درکاه عزتدن سورلدی و نیچه جاهللر
واردر که دیننه اصلا ایتندر وزیان ایتندکی بلماز و بلنند دخی اوکرنمک طلب ایلماز
شویله جاهل بورز اما کوکلنده الله تعالی دن بنلذن زیاده قورقار یوقدر دیر امدی الله

تعالینک اولولغین کیم که دوتوق بلور ایسه اول کیمسه زیاده قورقار دیمکدر وسوره
زمرده بیورر قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون یعنی ایت یا محمد ایا برابر
اولورمی اولماز انلر که توجه ما آتی بلورلر ارباب فضائل کبی وانلر که بیلمازلر حقک حکملرینی
اصحاب رذائل کبی هیچ بیلنلر ایله بیلمینلر برابر اولورمی اولماز سوره مجادله ده بیورر یرفع الله الذین آمنوا
منکم والذین اوتوا العلم درجات سید المفسرین ابن عباس رضی الله تعالی عنهما قولنجه
یعنی الله تعالی سزدن مؤمن اولانلرک درجه لرین ترفیع ایدر علم وعطا واحسان ایتدکی
مؤمنینک درجه لرینی انلردن دخی زیاده ترفیع ایدر زیرا عالم اولان مؤمن افضلدر اول
مؤمنلرنکی علمی اولمیه دیمکدر کشف الاسرارده ابن منذعور رحمه الله تعالی علیه روایت
ایدرکه اوزاعی یی واقعده کوردم دیدم که بکا خبر و یر بر عملدن که احسن اعمال اوله
تا انکله تقرب ایدیم ایتدی هیچ علماء درجه سندن بلند درجه کورمدم دیدی یس اهلکی
علم ایله عمل ایدن علماء دینک درجه لری اعلادر هم دنیاده وهم عقباده اکر جاهل ایسه
طریقت معرفت وعبادتی جهل ایله دنیاده وجودی وعدمی یکساندر واخرتده مقرون
نیران اولور العیاذ بالله تعالی والاخبار نتکیم اسناد صحیح ایله حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت اولنان خبرلرده یعنی بو معنایه دلالت ایلر حدیث
شریفده ثابتدر دن ابوداود وترمذی صحیحلرندن روایت اولنمشدر عن کثیر بن قیس
رضی الله تعالی عنه انه قدم رجل من المدینة علی ابی الدرداء وهو بدمشق کثیر بن قیس
رضی الله تعالی عنهدن روایت اولنورکه مدینه منوره دن برکشی علم تحصیلی ایچون ابو الدرداء
شام شریفده ایکن یعنی علم اخذی ایچون ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه
کلدی فقال ما اقدمک یا اخی قال حدیث بلغنی انک تحدثه عن رسول الله صلی الله
علیه وسلم ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه ایتدی ای بنم قرنداشم بو قدر سفر زحمتنی
چکوب بونده کلمکه باعث ندر دیو سؤال ایتدکده اول کشی جواب ویردیکه رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلمک حدیث شریفلرندن سنک قتنده اولان احادیثی اوکرن
کلدم دیدی قال اما جئت لحاجة قال لا ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه اکا دیدیکه بو خسته
بو حدیث طلبندن غیری دنیا امورندن او توری بر حاجتک ایچونمی کلدک دیدکده اول کشی
دیدیکه یوق کلمدم الا سنده اولان حدیث ایچون کلدم دیدکده قال اما قدمت
لتجارة قال لا ابو الدرداء ایتدی بو خسته بو سفرندن اول بر تجارتک وارمیدر دیدیکه
یوق قال ما جئت الا فی طلب هذا الحدیث اول کشی ایتدی بونده کلمکدن مرادم بو حدیث
شریفدن غیری اصلا بر طلب ایتدیکم نسنه یوقدر قال ما جئت الا فی طلب هذا
الحدیث ابو الدرداء ایتدی چونکه کلمکدن مرادک بو حدیث شریفدن غیری نسنه دکلدر

قال فانی قد سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول من سلك
طريقا يبتغی فيه علما سلك الله تعالى به طريقا الى الجنة ابو درداء رضی الله تعالى عنه
ديديکه تحقيقا بن حضرت رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن اشتدم که
دیدیکه برکسنه دنياده طريق طلب علمه سلوك ايلسه الله سبحانه وتعالى اول علم
سببيله اکا اول طريقی اسهل قلور ودنياده امور آخرت ايچون عمل صالحه موفق وحصول
مقصودنی مقرر ومحقق ايلر وجنت اعلايه من غير صعوبة وزحمة طريق سلوکی ونفوذ
ورودی قيامتده خير ايله مجازاتی ميسر ايدر ديکه امدی غفلت ايله که تحصيل علم ومعرفت
دنيا واخرتده دولت عظيم وسعادت کبریدر ديکه وان الملائكة تضع اجنحتها رضاء
لطالب العلم ودخی علم شريفك طالبنه سكان الارض اوزره اولان ملکلر تحت
اقدامنه توقير وتعظيم ايچون جناحلرن فرش ايدرلر ايکی وان العالم ليستغفر له
من في السموات والارض حتى الحيتان في الماء ودخی عالم وعامل ايچون کوکلرده
اولان ملکلر ويرلرده اولان مخلوقات انك ايچون دعوات کثير البرکات ايدرلر
دور قيام الساعة حتى دريا ده اولان بالقلر آنك ايچون استغفار ايدرلر بو جهتدن
که علمانك فوائدی کثيردر که ناسه تعليم علم ايدرلر وهر حيوانی رفق ايله طوتمق ديو
نصيحت ايدرلر حضرت حق بردوام دخی جميع اشيايه الهام ايتمك علما ايچون استغفار
ايدرلر مكافاة لهم على ذلك ديمکدر وفضل العالم على العابد كفضل القمر على
سائر الكواكب بونده فضلدن مراد عالم روشن نهار اوزرينه ثواب کثير زياده در بر
عابد اوزرينه فضل عالم عامل قمرك نور وضياده سائر کواکب اوزرينه اولان فضلی
کيدر نا اول قدر انور وروشن ومنوردر ديمکدر ان العلماء ورثة الانبياء عليهم
السلام لم يورثوا درهما ولا دينارا انما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر
ودخی ظاهرده بودر که ميراث اقربايه منتقل اولور واما نسب دينده اقرب علماء امت
بر فضيلتدن بو جهتدن که دنيادن اغراض ايدوب آخرته اقبال ايدن علمايه انبيا عليهم السلام
برالمشلردر ونابرده زهم کومش ميراثی ترك ايتديلر علمدن غيری انلرك علمنه وارث اولان
علماء عظام تحقيقا انلردن الدقلری علمك زياده سی ايله سرور ايدوب اول علمدن حظ
وافر الدیلر ديمکدر طب بو حديث شريف طبرانيدن روايت اولنمشدر عن ابن عمر
رضی الله تعالى عنه عبد الله بن عمر رضی الله تعالى عنهما روايت ايدرلر انه قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم افضل العبادة الفقه وافضل الدين الورع رسول اکرم صلى
الله تعالى عليه وسلم بيوردیلر که دين مبينك فهم وفطانت وعلم اليقينده انكشاف
عطايه اشارتدر که افضل عبادت اولان علم فقه تحصيل ايتمکدر وعماد الدينده بعضيلر

قولنجه

قولنجه فقه اشتغالدن عبارتدر امدی فقه ايله اولانلر بلنلردر وبلنلر عمل ايدنلردر وعمل
ايدنلر هدايت بولنلردر ودينده افضل اولان حرامه وقوع بولمامق ايچون هر شبههدن
خروجدر وهر طرفده وهر خطرده نفسنی محاسبه دندر زيرا ورع وتقوی سرمايه درر
خدادر دفع امراض ايچون هر دوانك اصلی پرهيز اولدوغی جهتدن ورع دخی قلبه غدا
وروحه صفادر طط امام طبرانينك معجم اوسطندن روايت اولنمشدر عن عبد الله
ابن عمر رضی الله تعالى عنهما عبد الله بن عمر رضی الله تعالى عنهما روايت ايدر عن رسول
الله صلى الله عليه وسلم قليل العلم خير من كثير العبادة حضرت رسول اکرم صلى الله
تعالى عليه وسلم دن روايت ايدر تحقيقا رسول اکرم ديديکه علم ايله آز اولان عبادت
منفعت بونلردن کثرت اوزره در بو جهتدن که تصحيح عبادت علم ايله ميسردر اما جهل ايله
اولان عبادت کثرت ضرر بوندن اکثردر بلکه جمله سی ضرر محضدر زيرا بلمك ايله جمله
علك افنا ايدر ديمکدر طط طبرانينك اوسطندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله
ابن عباس رضی الله تعالى عنهما انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من جاءه اجله
وهو يطلب العلم لقی الله تعالى ولم يكن بينه وبين النبيين الا درجة النبوة يعنی
شيخ عبد الله بن عباس رضی الله تعالى عنهما روايت ايدر رسول اکرم صلى الله تعالى عليه
وسلم ديديکه حق تعالينك محبتی ورضاسی ايچون اجلی کلنجه يه دك علمه طالب اولانك
انبيا عليهم السلام ايله انك اراسنده فضيلت بوندن انجق نبوت درجه سی زياده در ديمکدر
زيرا علمانك وجودی دليل راه هدايتدر وزبانلری مفتاح سعادتدر وعلمك ثمره سی
وفائده سی وفاتدن صکره دخی صحائف روزکارده ذکر جميلی علم نافع سببيله روز
قيامته دکين باقی قلور موجب حيوة ابديه ودولت سرمديه ابدوکی بيندر طك
امام طبرانينك معجم کبيرندن روايت اولنمشدر عن ثعلبة رحمة الله عليه انه قال
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول الله عز وجل للعلماء يوم القيمة اذا وقع
على کرسيه لفصل عباده انی لم اجعل علمی وحلمی فيكم الا وانا اريد ان اغفر لكم ولا
ابالی ثعلبة رحمة الله عليه دن روايت اولنور که تحقيقا رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیکه
حق جل وعلا قيامت کوننده عبادی اراسنده مظلومك حقی ظالمدن الیو يرمك ايچون
فصل ايتدکده بو حديث شريف جمله متشابهاتدندر حق تعالى دنيا پادشاهلری کبی تخت
اوزرينه اوتوروب حکم ايتمه دن واوزرينه برشيء وجوبندن وزمان ومکاندن وجهتدن
منزهدر بونده تمثيل قوللری ما بيننده فصلی ايچون اولان حکميدر اول وقت علمای الهیه
عامل اولان علمايه ديه جکم تحقيقا بن علمی وحلمی سزه انك ايچون اعطا ايتدم که دبلرمکه
بو کون سزی رحمت ومغفرتم ايله بارلغه يوب وجمله خطا اولان عيوبلريکزی

بوزیکزه اوزمیم دیو بیوره حضرت الله جل شانه زیرا الله تعالی قتنده افضل بر
شیء یوقدر رسول علیه‌دن که حلم آنی تزیین ایلیه حلم ترک حدت وتحمل شدتدن عبارتدر
نبی علیه الصلوة والسلام اللهم اغننی بالعلم وزینی بالحلم ایله دعا ائدوکی مرویدر زیرا علم
آنی زاه صلاحه مهتدی ایدر کذلک حلم دخی علمه متابعت ایتدکدن جهت امداد واعانتدن
کوریتوز امدی ای سرخیلکاه بادیهٔ ذنوب وتشنه کاه ادویهٔ کروب شربت شفا مغفرتدن
وسن چشمهٔ زلال رحمتدن مأیوس ومنعوس اولمکز سزی یوقدن وار ایدن ربکز کریمدر
وصوچنز وکناهنز بلوب بلوا ازن مجرملری رحم ایده دیمکه اشارتدر اما حدیث آخرده کورکیم
حق تعالی یوم جزاده علمادن عفو ایتدوکی تقصیری جهلادن عفو ایدر زیرا جهلا بر نسنه
بلمزلر علم ومعرفتدن دوردر اما عالم هواسنه مرتکب اولوب علمی ایله عامل اولمدوغندن
مناقشه اولنور وعذاب قلنور معاصیدن احتراز لازمدر صعفا اصفهانی سننده اخراج
اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم یجاء بالعالم والعابد فیقال للعابد ادخل الجنة ویقال للعالم قف حتی تشفع
للناس ابی امامة رضی الله عنه دن روایت اولنور تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم دیدیکه قیامت کوننده عالم ایله عابد جمع اولوب عرصاته کلدکده عابده
جنته کیرک دینلدوکده اول وقتده علمایه سن دورک کیمک تا اهل بیتکزدن کیمی دیلرسکز
شفاعت ایلک دخی اولوب جنته بله کیدک دینلور صعفا اصفهانی سننده اخراج اولنمشدر
عن عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
خطو فضل العالم فی الجنة علی العابد سبعون درجة ما بین کل درجتین حضر الفرس
سبعون عاما وذلک لان الشیطان یبتدع البدعة للناس فیبصرها العالم فینهی
الناس عنها والعابد مقبل علی عبادة ربه لا یتوجه لها ولا الیها بو حدیث شریفی
عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت ایدرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری بیوردیکه جنتده عالملر درجه سی عابدلر درجه سندن یتمش درجه آرتوقدر
وهر بر درجه دن اول درجه وارنجه اراسی آت سکردمی ایله یتمش یللق یولدر دیو بیوردیلر
زیرا شیطان ضلالت نشان خلق جهان ایچون وضع بدعت قیلور عالم آنی کوروب
نهی ومنع ایلر عابد ایسه کندو ربسنک عبادتنه وذدینه مقبلدر سائر ناسی قایرمیوب
انجق کندو وجودنی خلاص ایده بلور دیمکدر قطن هق بو حدیث شریف دار قطنی
وبیهقی صحیحلرندن روایت اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن
النبی صلی الله علیه وسلم انه قال ما عبد الله تعالی بشیء افضل من فقه فی الدین
بو حدیث شریفی ابی هریره رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

حضرتلرندن

حضرتلرندن روایت ایلدی بیوردیلرکه حق تعالی حضرتنه عبادت اولنمغه فقهدن افضل
بر علم یوقدر دینده زیرا بو علم فقه دلیلدر طریق مستقیمه که ادای عبادت ومعرفت
فقه شریفه اوزرینه موقوفدر زیرا جاهل جانب امر وجانب نهیدن نه وجه ایله
اتقا ایتمک کرکدوکنی بلمز وصورت سهو وخطاسنی کورمز وفقهدن مراد معرفت
احکام شرعیه در پس برکسه الله تعالی حضرتنه امر ونهی اوزرینه عبادت ایلسه واول
امر ونهیده بر خوشجه تدبیر وتدارک ایله امری طوتوب ونهیدن اجتناب قلسه ورضای
رب ایچون سالک بوادی طلب وجود بندهٔ ده نقود علم وادب بولنسه اول کشی عبادت
خالصه دن محظوظ اولور زیرا برکسه امر اولندوغی شیئک ذاتنی کورمسه ونهی
نسنه نک شبهه سندن آکاه اولمسه اول کسه اعمی در زیرا علم فقه کوزو بیلن
کمسنه نک علی بصیرت اوزره بوسبیدن حمد وشکر بسیار اولور ونقد طاعتی
سکهٔ شوق ونیاز ایله مشکور بولنور دیمکدر ولفقیه واحد اشد علی الشیطان
من الف عابد وبر فقیه که ورع وتقوی ایله متصف اوله شیطانه اشد در بیک
عابد غیر عالمدن زیرا که عالم متقی عباد اللهی طریق هدایته دلالت وشیطان وهوا و
هوسه عدم متابعته ساعی وداعی اولوب صلاح وتقوی سبیله نفسی یوروهر
حال ایله شیطانه منضجر اولمسی مقرردر اما عابد غیر عالم عبادت صمدانیه یه مفارقت
اولدوغی صورتده انجق زورق وجودنی دریای حیرتده غرق آب اولمقدن خلاص ایدم
بیلور وکاه اولور که حبائل شیطانه کرفتار اولور ورشتهٔ جملهٔ شیطنت سررشته سنه
انضمام وانتظام بولور لکن بلیدوکندن آنی عین طاعت وکمال کرامت صانور بالجمله شیطان
براجبالک دوام دانهٔ مکر وحیله سیدرکه اکا عقول فحول رجال ایرشمز لکن فقیه
عالم عامل تقوی شعار ایله شیطان لعین باشه چیقمازدیمکدر ولکل شیء عماد وعماد
الدین الفقه ودخی هر شیئک دیرکی واردر دینک دیرکی علم فقهی تحصیل ایدوب بلمکدر
زیرا سقف دینک قوامی واستحکامی دیرک ایله اولدوغی کبی دینک دخی محکم اولمسی علم
فقه ایله درکه بقاسی احیاء شریعت وحفظ معالم ملت اولدوغی ایچون بو علم فقه
برقلعه در تحصن ایدنی جمیع شدتلردن قورتارر وقال ابو هریرة رضی الله تعالی
عنه لان اجلس ساعة فاتفقه احب الی من احیاء لیلة القدر ابو هریره رضی الله تعالی
عنه دیدیکه قدر کیجه سی احیا ایتمه دن بر ساعت علم فقه مجلسنده اوتورمق بکا سودکلودر
زیرا فرضدر وواجبدر صکره علمه سعی ایلک کبی ثوابلی عمل وطاعت جمیع نافله عملردن
فقه شریفی اوکرنمک اولی اولدوغنه اکثر علما قائل اولمشلردر که فقهک بقاسنده
احیای شریعت وحفظ معالم ملت اولدوغنده شک وشبهه یوقدر وعلم ایله ازاجت

عمل حقیقتنده چوقدر و جهل ایله چوق عمل حقیقتنده قلیلدر دیمکدر و فی روایة لیلة
الی الصباح و بر روایتده کیجه صباحه دك احیا ایتمه‌دن بر ساعت اوتوروب فقهه نظر
ایتمك یکا سوکلودر علم فقه سعادت دارینی جامع اولدوغنه بناء بو حدیث شریفی امام
ترمذی صحیحنده اخراج اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه ذکر لرسول الله
صلی الله علیه وسلم رجلان احدهما عابد والآخر عالم فقال علیه الصلوة والسلام فضل
العالم علی العابد کفضلی علی ادناکم ابی امامة رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب بیوردیکه
تحقیقا بر کون حضرت رسول اکرمك حضورنده شول ایکی کشینك که بری عالم و بری عابد
اوله انك قنغی سنك فضلی زیاده اولدیغی ذکر اولندقده حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه شرف عابده نسبت شرف عالم نیجه در بنم سزه یعنی کرد دنای
شرف صحابه اوزرینه بنم فضل و شرفم نقدر ایسه عالم دخی عابد اوزرینه فضل و شرفی
اول قدر اولدوغی مقرر در دیمکدن اخبار در ثم قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ان الله تعالی وملئکته واهل السموات والارض حتی النملة فی جحرها والحیتان فی
البحر یصلون علی معلم الناس الخیر اندن صکره پیغمبر علیه السلام بیوردیکه تحقیقا الله تعالی
حضرتی عظیم الشان و ملئکه آسمان و زمین و زمان حتی تحت ارضده قرنجه‌لر آتینه کروب
چقدقده و بالقلر دریاده عالم و عامل معلم الخیر ایچون دعا و استغفار ایدرلر یعنی حق
تعالی جل شانه اکا رحمت ایدر و ملکلر و سائر ذکر اولنان مخلوقات انك ایچون دعا
واستغفار ایدر و ملکلر و سائر ذکر اولنان مخلوقاتك انك ایچون استغفار ایدرلر
بو جهتندن که عالم خیرخواهك تعلیم مستفادی دریاده حیتان بیله و سائر و سائر
انلره احسان و بذل نان ایله کز بالوقلر ایسه خالق بیلور دیو ناسه نصیحت ایدرلر
و فرجوانی دقت ایله طوتکز دیرلر حضرت حق برد و امر دخی انلره الهام ایتمکله انلر
معلم خیرخواه ایچون دعا و استغفار ایدرلر مکافاة لهم علی ذلك دیمکدر جح
بو حدیث شریفی ابن ماجه صحیحنده روایت اولنمشدر عن عثمان بن عفان رضی الله
تعالی عنه انه قال یشفع یوم القیمة الانبیاء ثم العلماء ثم الشهداء حضرت
عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن
روایت ایدوب بیوردیلرکه اوچ طائفه روز قیامتده شفاعت ایدرلر انلرك بری سلطان
رسالت و سائر انبیا علیهم السلام در اندن صکره علمای عامل ولان علماء عند الله
اظهار رتبه شفاعت ایدوب یوم قیامتده مشیة الله تعلیق ایله و کی کسبه شفیع اولورلر
اوچنجی طریق حقده شهید اولانلردر اصول و فروعنده وزوجات و معلقاتنده بیته
کمسنه‌یه شفاعت ایده جکدر بوندن مراد تکثیر درتهدید کلادر طك بو حدیث

شریفا امام طبرانینك معجم کبیرنده روایت اولنمشدر عن معاویة بن ابی سفین رضی
الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول یا ایها الناس
حضرت معویه رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدر تحقیقا دیدیکه اشتدم رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن بیورزلر ایدی که ای آدم اوغلانلری انما العلم
بالتعلم والفقه بالتفقه ومن یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین وانما یخشی الله
من عباده العلماء یعنی علمی تحصیل اولماز الا استادك تعلیمی ایله اولور زیرا علمه
وصول تواضع بونلندر اکا سعی و مداومت ایتمك صاحبنی ظلمت جهالتدن خلاص
ایدوب جوهره علمه یتشدرنکیم امثالده دینلدیکه شول کمسنه که بر شیء طلب ایلسه
و طلبنده جد و اهتمام ایلسه اول شیئی بلوب اکا نائل اولور و شول کمسنه که بر مراد
قاپوسنی قاقسه و اقدام و اهتمام ایلسه اول بابه داخل اولور زیرا تعلیم علم ایچون
اولان سؤال عنایت حق تعالیدن سبب حصول مالدر که خزائن علمك مفتاحی
سؤالدر بو بابده دورت کمسنه اجر و ثواب وارد رکه انلر معلم و متعلم و سائل و مستمع
ولانلر انلر ایچون محبدر کذلك علم فقه تعلیم تفکر و تدبر ایله حاصل اولور زیرا آدم
دیندن فهم و فراست عطیه جزیل جناب عزتدر نتکیم حق تعالی بر قولنه خیر کثیر مراد
ایلسه آنی دین مبیننده فقیه ایلر و اسرار امر شادعدن خبردار قیلور و علوم عقلیه
و نقلیه دن آکاه ایدوب امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایندیرر و غبار ظنوندن اعتقادن
پاك و طاهر ایلر و دائما مقتضای امر ربانی و سنت رسول یزدانی اوزره ثابت و برقرار
و دیندار و خوشنا قیلور دیو بیوردقدن صکره بو آیتی تلاوت ایلدی اولور معنای شریفی
یعنی حق تعالینك قوللرندن عالملر قورقدوغی کبی الله تعالیدن کمسه قورقماز زیرا حق
تعالینك اولوهیت هرکیم ارتق بیلور قورقدن اول زیاده خوف ایدر انك ایچون که رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه الله تعالیدن بندن زیاده قورقار یکن بو قدر دیمکدر
امدی علم نافعك علامتی جناب جلیلدن خوف و خشیتدر مادامکه خوف و خشیت
اولمیه علم نافعك علامتی بولنماز زیرا عالم و فقیه اولانلر بیلنلردر و بیلوب عمل
قیلنلر هدایت بولنلردر زیرا علماده علمك نشانی و آثاری خوف و خشیت جناب یزداندر
بر عالمکه الله‌دن قورقمز جمیع اشیادن قورقار حـ بو حدیث شریفی ابن عبد البر
صحیحندن روایت اولنمشدر عن معاذ رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلم تعلموا العلم فان تعلمه لله تعالی خشیة وطلبه عبادة و
مذاکرته تسبیح والبحث عنه جهاد معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه علم اوکره نیکو زیرا که سزك علم اوکره نوب

سائره اوکرندیکوکرزک حق تعالی دن خوف وخشیت حاصل ایدر ونافع اولان
علم شرعی طلبنده اولمق نوافل اعمالدن افضل عبادتدر نتکیم عبد الله بن مبارکه
سؤال ایلدیلر که نه زمانه دکن علم طلبنده اولورسن دیدکده دیدیکه بلمم جائزدرکه
شول کلمهٔ شریفه که اندن بنم نجاتم واردر هنوز استماع اولنمیه وعلمک مذاکره‌سی
تسبیح وتهلیل ایتمک کبیدر زیرا مذاکره صواب اولانی ظهوره کتورمک ایچوندر
وعلمده برکسه‌نک بحثندن مرادی کلمهٔ الهیی اعلا ودین حنیفی اظهار ایچون
اولسه محضا کندونی کوسترمک وخصمی الزام ایلمک اولمسه بحثده کراهت یوقدر
بلکه بیک کره غزا ایتمکدن ارتوقدر وثوابی قتی چوقدر اکثر علما رحمهم الله تعالی
قتنده علم طلبنده اولمق کفایه ایله جهاددن افضلدر زیرا بونده جهاد اکبرکه مجاهده
بالنفسدر موجوددر اجر وثواب ایسه الاجر علی قدر مشقتکم
فحواسنجه تعب ومشقتک مقدارنجه ویریلور وتعلیمه لمن لا یعلمه صدقة ودخی
بلمینلره علمدن برمسئله تعلیم ایدنه صدقه ویرمشجه ثواب ویریلور هر مسئله‌ده بیک
کناهی عفو اولنور انک ایچونکه حق تعالینک وحدانیتی وذات وصفات وافعال
واسماسنی علم ایله بیلور وطاعت وعبادت دخی علم ایله اولنور وبذله لاهله
قربة ودخی علمی اهلنه بذل ایلمک تقرب الی الله در یعنی علم اهلندن منع ایتمیه زیرا بر
کمسنه خلقه علم نافع تعلیمی ایچون خانه سندن طشره چقسه ومحل اقامتندن
نیتی جناب جلیله صدق تقرب ایچون اولسه عبادت ثوابنه نائل اولور هر برکونی بر
ییللق طاعتدن افضل اولور دیمکدر لانه معالم الحلال والحرام ومنار سبل اهل
الجنة زیرا که حلال ایله حرامی بیلدورن علما اولمسه همان دنیاسز حیوان کبی اولوب
حلال وحرامی بیلمز ایدیکوز پس بوندن ارتوق مرتبهٔ علیه اولورمی که حلال وحرامی
بیلدورن وعلمی ایله عامل اولان علما یر یوزنده مصابیح مشکوة نشان فضایلدر
انک انوار وضیاسیله خلایق ظلمات جهالتدن سبیل هدایته رهبر اولورلرکه اول اهل
سنت یولیدر زیرا هرشیئه برطریق وصلتی تمشدر اما جنتک طریق موصلی
شرع شریفه موافق اولان علم نافعدر سعادت دارینی جامع اولدوغنه بنا وهو
الانیس فی الوحشة والصاحب فی الغربة والمحدث فی الخلوة والدلیل علی السراء والضراء
واول تحصیلنده اولدوغک علم سنی یالکوز قویوب کتمز هر حالده سنک مونسک
اولان یولداشکدر حیاتکده ومماتکده ودخی غربتده علم ایله نفسک تسکین اولوب
سنی آه صلاحه مهتدی اولورز ودخی علمه راغب اولوب کا چالشمق ایله یالکز
مصاحبک اولوب ویارغاد کدرسنی انواع درلو حکمتلر ودلیل قلادر زیرا هر خلیل قرین

مقارنه مقیدیدر ووفاتندن صکره دخی اول علم ایله ذکر جمیلی صحائفده وزکارده
باقی قلوب اکا علم جهوه ایدنه ایدیکی بی دیبدر ودخی علم شریف تحصیلی اوزره
اولانه فقر مستولی اولمقدن اکا نجاتدر یعنی ضیق وشدتک وحال غنا وفقرک
وواقع اولان مرض علاج علم سببیدر وفکر هر غمکده وسرورنده بیله قولاوزدر انک
مهتدی اولوردیمکدر والسلاح علی الاعداء ودخی علم دینده اولان دشمانی دفع
ایتمک ایچون جنک آلتیدر انک ایله دفع خصم قلاورسک زیرا بو علم بر قلعه‌در که
تحصن ایدنی جمیع شدتلردن قورتارر والزین عند الاخلاء ودخی دوستلرنک
اکا میل ایلمسی ومحبتی زیاده اولوب جمله سنک قتلرنده شرف وقدر صاحبی اولور
زیرا علم وزینتدر اهلنه یعنی علمایه دیمکدر یرفع الله به اقواما فیجعلهم فی الخیر
قادة وائمة یقتص آثارهم ویقتدی بفعالهم وینتهی الی رأیهم ودخی حق تعالی
علمی ایله عمل ایدن علمانک درجه لرینی سائر ناسدن زیاده یوجه ایلدی فالدردی نتکیم
سوره مجادله‌ده حق تعالی بیوردیکه یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین اوتوا العلم
درجات یعنی حق تعالی سزدن مؤمن اولنلرک مرتبه لرینی یوقارو قالدوروب یوجه
ایدر وعلم اعطا اتدیکی مؤمنلرک مرتبه لرینی آنلردن دخی زیاده یوقارو قالدردیمکدر
بوندن معلوم اولدیکه علمانک درجه لرینی یوجلدرهرد زیاده مرتبه وشرف ایله
وانبیا علیهم السلامک وراثتیله اولدقلری ائمه دینک طریقینه که اول مشهود اولان
حضرت رسول اکرمک کندو اشلدیکلری ویا عملی ایله امر ایتدکلری احکام شرعیه‌ده ناسی
تابع ایتمک ایچون ترغیب ایدرلر علمی عمل اوزرینه زیرا علمک فضائلی غایته ورحده منتهی
اولمقدن اکثردر وبو مقامک تفصیلی اصول فقه کتابلرنده مبیندر ترغب الملائكة
فی خلتهم وباجنحتها تمسحهم ودخی ملائکه رحمت طالب علم ایله دوستلق ایتمک
ایچون طالبنه راغب اولوب اکا تعظیم یوننده تواضع قرارندن ایله قنادلری ایله ارقه
صیغایوب نهی سعادت سکاکیم دیو تحسین ایدرلر وتیسیری ایچون معاونت ایدرلر
یستغفر لهم کل رطب ویابس وحیتان البحر وهوامه وسباع البر وانعامه
ودخی روز قیامته دکین طالب علم ایچون هر یاش وقوری حتی دریاده اولان بالقلر
وبر یوزنده اولان برنجی حیوانلر وقوشلر وسائر حیوانلر آنک ایچون رب العزتدن طلب
مغفرت ایدرلر وبجملة جمیع حیوانلر واشیای جهان عددنجه آنک اوزرینه ثواب
واستغفار مقبوله یازدرلر صلاح علم شریف عالمه منوطدر وآنک ایله طیر وحوش
اذا وجفا ایتمزلر زیرا عالم اسماذکه مخلوقاتدن برنسنه یه ظلم اولنه بلکه جمیع حیوانات
نظر رحمت ایله نظر ایدرلر وخلقه نصیحت ایدرلر که حیواناته اذیت وجفا ایله عنف

وقهرايتمه لر وبجاغى كوزلرينه قارشو بيليه لروطاغده حجر وشجر وصحراده صيد كسنلر
وشكار ايدنلره دخى كذلك رفق وشفقت ايله طوتكز ديو سپارش قلادلر زيرا انلر
وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ مضمونندن عالم وآكاه وعارف بالله در يعنى معناى
نظم كريم بودركه اشيادن بر شئ يوقدر الا الله سبحانه وتعالى حضرتنه تسبيح وتحميد ايدر
لكن سز انلرك تسبيحن ادراك ايلمه مزسز لِاَنَّ الْعِلْمَ حَيٰوةُ الْقُلُوبِ مِنَ الْجَهْلِ وَ
مَصَابِيحُ الْاَبْصَارِ مِنَ الظُّلَمِ زيرا علم معرفت وزلال مقال بحارى سطورده جارى
اولدقجه خسته خاطر اولان قلوب عليله جان بخش ايلر ودل تشنه دن موجب
انطفاى آتش عطش اولوب علم نافع سببيله نفسنك جهلى كيدر زيرا علم على تصحيح الله
ناس عالم نور شمس رشاد وسداده واصل اولور وجهل ايله ضلالته دوشر زيرا
عبادتك اداسى جهالت ايله ممكن ومعلوم اولماز وشروط اجراسى بلنماز حتى فراكولقده
علم چراغى ايله كوزلرك آچيجه وعلمه راغب اولدوغك حالده علم نورى ايله هدايت
بولوب ظلمات واديلرندن قورتلورسن يَبْلُغُ الْعَبْدُ بِالْعِلْمِ مَنَازِلَ الْاَخْيَارِ وَالدَّرَ جاتِ
الْعُلَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ودخى شرف علم ايله برقول بويله بربيوك درجه عاليه يه واصل
ونائل اولوركه ممالك كثيره اولان ملك ودولت صاحبى عزت علم ايله معزز اولانك
مرتبه سنه نائل اولوب ايرشمز زيرا اول قول دين ودنيا سنده شرف علم ايله كامران
اولوب اشتغال احوال دنيادن قورتلور وفكر امور آخرته دوشوب حفظ احكام
شريعت وضبط قواعد سنت قيلادر ديمكدر وَالتَّفَكُّرُ فِيهِ يَعْدِلُ الصِّيَامَ وَمُدَارَسَتُهُ
تَعْدِلُ الْقِيَامَ ودخى بر طالب علمك غرايبنه طالب استخراج ايچون برآن تفكر اتسه
جمله نافله اورادلردن خيرلودر كذلك اخوانلرى ايله مذاكره علم طلبنده اولمق تهجد ليله
كامله دن خيرلودر لكن مراد لوجه الله اولان علم شريعتدر زيرا علم شريفك بسيار
وعوايدى بيشمار نافله صلوة وصيام وحج وجهاددن افضلدر كه علم دليل راه هدايتدر
بِهِ تُوصَلُ الْاَرْحَامُ ودخى بو علم ايله بلنور اقربا تعلقات برى برينه صلة رحم مستند
تفصيلى اولدوغى وَبِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ ودخى حلال وحرام بو علم شريف ايله
بلنور زيرا اولادى وعيالى ايچون كسب حلال وبونك كبى تحصيل حلال ايله قيام وحصوله
اقدام واهتمام علم اولور وَهُوَ اِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ واول مذكور اولان علم شريف
عملك امامىدر واول امامه تابعدر نتكيم رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حديث آخرده
بيوردكه علم نقلى بكا عمل نقلنده سوكلودر اما برعلم كه انى عمل اوله صاحبى اودرينه
حجت ودليل واثبات خلدر وجناب عزتك حصول منفعت علم ايله عمله منا بعدده
امدكه عملك بوقايسه علمك ايله مشرور اوله زيرا فوائد علم عمله مربوطه دريلمه

السُّعَدَاءِ وَتُحْرَمُهُ الْاَشْقِيَاءُ ودخى حق تعالى شول قولنه كه رشد وصلاحى الهام ايلر
علم شريعتى بلمكه اكا فهم ايدر در زيرا امر دينده فهم وفراست عطيه جزيله جناب
عزتدر نتكيم حق تعالى نظم كريمنده بيوردر فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ يعنى داود وسليمان عليهما
كلمه حضرتلرينك ايكى سنه ده بيله علم وحكمت ويرمشزديدو كندن صكره فهمى حضرت
سليمان عليه السلامه تخصيص بيوردى بوندن شرف علمه وفضل علمايه اشارت واردر
امدكى بنده تفقه علامت حسن خاتمه در وحصول مزيد رجانه بوندن بشارت واردر
ودخى جناب حق تعالى بركمسه يه توفيق وهدايت مراد ايلسه اكا علمده اوكا تفصيلت
فهم ايدر روب اخلاق دنيه وطبايع رديه دن اجتناب ايتمكى خاطرينه كتوررانى
دين مبيننده فقيه ايدوب امر بالمعروف ونهى عن المنكر ايدر ديمكدر زبج بو بابده
ابن ماجه مرموزندن روايت اولنمشدر عَنْ اَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا اَبَا ذَرٍّ لَاَنْ تَغْدُوَ فَتَعَلَّمَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللهِ تَعَالَى
خَيْرٌ لَكَ مِنْ اَنْ تُصَلِّيَ مِائَةَ رَكْعَةٍ وَلَاَنْ تَغْدُوَ فَتَعَلَّمَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ عُمِلَ بِهِ اَوْ لَمْ
يُعْمَلْ خَيْرٌ لَكَ مِنْ اَنْ تُصَلِّيَ مِائَةَ اَلْفِ رَكْعَةٍ بو حديث شريفى ابو ذر رضى الله تعالى
عنه روايت ايدركه بركون حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ابو ذره خطاب
ايدوب ديديكه يا ابا ذر صباحه داخل اولدوغكده علمدن برباب تعليم ايتمك اول علم
ايله كرك احتياج حسبيله عمل اولنسون كرك احتياج اولمقله عمل اولنسون سكا بيك
ركعت نافله نماز قلمقدن خيرلو ايدوكى محققدر ديمكدر وبالجمله علمك فضل وشرفنك
حقنده نيجه آيات بينات ونيجه صحيح ومشهور حديثلر واردر اولديكه انلرك ذكرينه مشتغل
اولنسه حتى كتاب طويل اولمسون ايچون كذلك ائمه دينندن دخى برنيچه اقوال ذكر اولنه ان شاء
الله تعالى اقوال الفقهاء ائمه دينندن نقل اولنان اقواللرى ذكر وبيان ايدوب
تحرير ايدر فِي الْخُلَاصَةِ سُئِلَ اَبُو بَكْرٍ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْاٰنِ لِلْمُتَفَقِّهِ هَلْ هِيَ اَفْضَلُ اَمْ دَرْسُ الْفِقْهِ
ابو بكر ايدر صاحب خلاصه يه سؤال اولندى كه بركمسه قرآن عظيم الشان اوقومق ايله
فقه درسنى اوقومق قنقسى افضلدر ديلدكده ايتدى فقهك نفعى عموم اولمغله قرآن
عظيم الشان قرائت ايتمكدن فقه افضلدر افضليتى تصريح اولنمشدر قَالَ حُكِيَ عَنْ اَبِي
مُطِيعٍ الْبَلْخِيِّ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى اَنَّهُ قَالَ النَّظَرُ فِي كُتُبِ اَصْحَابِنَا مِنْ غَيْرِ سَمَاعٍ اَفْضَلُ مِنْ
قِيَامِ اللَّيْلِ وجوابنده صاحب خلاصه ديديكه ابى مطيع بلخيدن حكايه ايدوب ايدر تحقيقا
ديديكه بزم ائمه مز قرآن عظيم الشاندن استخراج ايتدكلرى فقه كتابلرينه بر طالب علم با
صدق وق اوزرنده يا اوتوركن باقسه تهجد ليله كامله دن افضلدر بر روايتده يتمش بيك نافله
طاعت ثوابى بوله وياخود بر غريبك اشتسه يعنى علماء عظام درسنه واروب كلسنه

نورعلی نوردر اما شول کمسنه که بغیر سماع علمدن برشیء تکلم ایلسه بلاحساب ناره داخل
اولمغه بو جرمی کفایت ایدر دیمکدن وَعَنِ الْاِمَامِ اَبِی بَکْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْبُخَارِیِّ رَحِمَهُ اللهُ
سُئِلَ عَنِ الْفَقِیهِ هَلْ یُصَلِّی صَلٰوةَ التَّسْبِیحِ فَقَالَ تِلْكَ طَاعَةُ الْعَامَّةِ فَقِیلَ فَلَانٌ الْفَقِیهُ
یُصَلِّی صَلٰوةَ التَّسْبِیحِ قَالَ هُوَ عِنْدِی مِنَ الْعَامَّةِ انْتَهَی فقهانك كبارندن اولان ابو بكر
محمد بن الفضل البخاری علیه رحمة الباری حضرتلرندن فقیه تسبیح نمازن مطالعهٔ کتب
فقه وتدریسنه قادر اولمیانلر نمازیدر دیمك اولوربوندن فقهك جلالت شانی وفقیهك
عزیز الوجود ورافع القدر ومشار الیه اولدوغنه اشارتدر خلاصه نك كلامی بو آراده
آخر اولدی وَفِی التَّجْنِیسِ الرَّجُلُ اِذَا تَعَلَّمَ بَعْضَ الْقُرْاٰنِ وَلَمْ یَتَعَلَّمِ الْكُلَّ فَاِذَا وَجَدَ فَرَاغًا
كَانَ تَعَلُّمُ الْقُرْاٰنِ اَفْضَلَ مِنْ صَلٰوةِ التَّطَوُّعِ لِاَنَّ حِفْظَ الْقُرْاٰنِ فَرْضُ كِفَایَةٍ وَتَعَلُّمُ
الْفِقْهِ اَوْلَی مِنْ ذٰلِكَ انْتَهَی ودخی تجنیسده مسطوردركه قجنكم قرآندن برمقداری تعلم
ایدوب فراغ بولدقده افضل اولان علم فقهه اشتغالدر زیراكه قرآن عظیم الشانی
حفظ ایلمك یعنی مجموعنی علی طریق الكفایه فرض اولنلرندندر اما فقهدن كه كندویه لازم
ولابد اولانی تعلم فرض عیندر خزانه ده علم فقهك جمیعسی لازم ولابددر دیمش
منافیده مسطوردر امام ربانی محمد بن الحسن الشیبانی علیه رحمة یزدانی حلال وحرام
حقنده ایكی یوز بیك مسائل استنباط واجتهاد ایلدیكه ناس ایچون انلری حفظ ایلمك
لازم ولابددر اما فقه شریف ایسه قرآن عظیم الشانك ایاتنی تدبر وتفكر ایدوب معناسی
اوزره واقف اولمقدر وتوری علم فقه تعلیم ایتمك نفعی عام اولدوغی جهتدن قرآن حفظ
ایتمسندن اولی‌در زیرا ماكولات ومشروبات وملبوسات وحلال وحرامك معرفتی اوكر
علم فقه ایله اولور اكا مشغول اولمغك نفعی عام اولدوغی ایچون فقه اوكرنمك افضلدر
وَفِیهِ اَیْضًا طَلَبُ الْعِلْمِ وَالْفِقْهِ وَالْعَمَلِ بِهِ اِذَا صَحَّتِ النِّیَّةُ اَفْضَلُ مِنْ جَمِیعِ اَعْمَالِ الْبِرِّ لِقَوْلِهِ
عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ مَا عُبِدَ اللهُ بِشَیْءٍ اَفْضَلَ مِنْ فِقْهٍ فِی الدِّینِ وكذلك ینه تجنیسده دی
ایدر طلب علم وفقه وموجبی ایله عمل تصحیح نیت ایله قادر اولدقده جمیع عمالدن افضلدر
نتكیم رسول علیه الصلوة والسلام حدیث شریفنده بیوردر الله تعالی حضرتنه عبادت اولنمغه
علم فقه كبی دینده افضل برشیء یوقدر زیرا اداء عبادت معرفت فقه اوزرینه موقوفدر
آنك ایچون جاهل جانب امروجانب نهیدن انقا نیجه كركدر بلمز وصورت سهو وخطاسن
كورمز وفقهدن مراد معرفت احكام شرعیه اجتهادیه‌در وبعضیلر قولنجه بوندن
مقصود معنای لغویدركه اولفهمدر پس بركمسنه الله تعالی حضرتنه امر ونهی اوزرینه عبادت
ایدوب اولامر ونهی برخوشجه تدبیر واذعان قلسه اولكشی عبادت خالصهٔ محضه‌دن
محظوظدر اما بركمسنه امر اولندوغی شیئك ذنوبك كورمسه ونهی اولندوغی نسنه‌نك

قیلدی محمد حو سؤال
اولندوغی ابتدی
تسبیح نمازی

شبهه سندن آكاه اولمسه اول اعمی‌در ولاِنَّهُ اَعَمُّ لِاَنَّ نَفْعَهُ یَرْجِعُ اِلَیْهِ وَاِلَی غَیْرِهِ
مِنَ الْاَعْمَالِ یَرْجِعُ اِلَی الْعَامِلِ خَاصَّةً زیراكه علم دین عبدك جمیع اشیاده فایده سنك
افضلیدر زیراكه صاحبك چونكه وهمانده دخی فایده سی كندویه عائد اولور
یعنی بوندن مراد اولنان عمل اخروی بدبناء مساجد كبراكبی اما علم فقهك فوائدی
كندوسنه عائد اولدوغندن ماعدا عموما جملیه عام اولور خاصة اول علم ایله
عمل ایدن كمسنه بو علم سببی ایله مظهر قرآن ومحض رضوان اولور وبو مقامده
دینلدیكی كشیه طلبی فرض ولازم اولان علم اوچ نوع اوزره‌در برنجیسی علم توحیددر
رسول علیه السلامك رب العزه قتندن كتوردوكی شیئك حق ایدوكنی تصدیق ایتمكدر
ایكنجی علم قلبدركه بعضیلر بوكا علم سر تسمیه ایلدیلر زیرا عمل خلوص اوزره اولوب
وعملك ریا وعجب وغیریلری كبی مفسداتدن خلاص اولمسیدر بو دخی علم ایله معلوم
اولور اوچنجی علم احكام شرعیه‌در طهارت صلوة وصوم وحج وزكوة وسائر
كتب فقهیه‌ده مسطوردر اولان علم معاملات كبی نسنه لردیلمكدر زیرا علم
سعادت دارینی جامع اولدوغنه بناء فوائد جمله سی جملیه راجع اولوردیمكدر
قَالَ الْعَبْدُ الضَّعِیفُ عَصَمَهُ اللهُ تعالی نتكیم عبد الضعیف صاحب التجنیس حق تعالی
آنی كناهلردن محفوظ ومصون ایلیه دیدیكه وَكَذَا الْاِشْتِغَالُ بِالزِّیَادَةِ بَعْدَ مَا
تَعَلَّمَ قَدْرَ مَا یَحْتَاجُ اِلَیْهِ اَفْضَلُ اِذَا كَانَ لَا یَدْخُلُ النُّقْصَانُ فِی فَرَائِضِهِ وَهُوَ الصَّحِیحُ
لِمَا قُلْنَا كرو بو مذكوركبیدر فرائضه نقصان ترتب ایتموب وتصحیح نیت ایچون اوایچون
فقهك احتیاج مقدارندن زیاده سنی تعلمك دخی فضیلتی تصحیح ولمسددر نتكیم
علمك فوائدی كندویه وغیره عائد اولدوغی اقلده بیان اولنوب دینلدی وَصِحَّةُ
النِّیَّةِ اَنْ یَطْلُبَ بِهِ وَجْهَ اللهِ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا یَنْوِیَ بِهِ طَلَبَ الدُّنْیَا ونیتی تصحیح
الله تعالی ایچون خالص ایلیوب متعلم علمی طلب ایله دار آخرتی نیت ایلیه اما كناسدن
كندویه توجهی ودنیا متاعك جلب وجمعیتی وسلطان وغیریلك یاننده معززو
ومكرم اولمغی نیت ایلمیه وَقِیلَ اِذَا اَرَادَ اَنْ یُصَحِّحَ نِیَّتَهُ یَنْوِی الْخُرُوجَ مِنَ الْجَهْلِ وَ
مَنْفَعَةَ الْخَلْقِ وَاِحْیَاءَ الْعِلْمِ انْتَهَی وتجنیسده دینلدیكه قچن بركمسنه دیلسه كه نیتی
تصحیح ایده اكا لازمدركه اول كندو نفسندن وسائر جاهللردن جهللری كیدروب منفعت
خلق ایچون دین مبینك احیاسنی واسلامك بقاسنی نیت ایلیه زیرا اسلامك بقاسی
علم ایله‌در وزهد وتقوی جهل ایله صحیح اولمازدر بو كلامی آخر ایلدی وَفِی بُسْتَانِ
الْعَارِفِینَ فَاِذَا لَمْ یَقْدِرْ عَلَی تَصْحِیحِ النِّیَّةِ فَالْعِلْمُ اَفْضَلُ مِنْ تَرْكِهِ لِاَنَّهُ اِذَا تَعَلَّمَ الْعِلْمَ
فَاِنَّهُ یُرْجَی اَنْ یُصَحِّحَ الْعِلْمُ نِیَّتَهُ وبستان العارفین ده فقیه ابو اللیث ایدر طالب علم

ابتدا طلبنده تصحیح نیته قادر اولمازایسه ده کیدرك شرف علم لطف حق ایله سبب
تصحیح نیت اولمق رجاسی میسر اولور قال مجاهد رحمه الله طلبنا العلم وما لنا فیه
کثیر من النیة ثم رزق الله تعالى فیه التصحیح للنیة انتهى تابعیندن و اوسطلرندن اولان
مجاهد رحمه الله تعالى دیدیکه بزدن چوغی نیتی تصحیح ایمه‌دن علمه شروع ایدن صکره
حق تعالى اول کسنه‌نك مرادنی کیده‌رك نیتنی تصحیح ایمك اوزره دونی قیلادر مرادنك
نهایتی اولور زیرا بر حال علمك ترکندن سعی ایدوب چالشمسی اولدر و فیه قال
بعضهم تعلمنا العلم لغیر الله تعالى فابى العلم ان یکون الا لله وبستان العارفینده
سفین ثوری وبعضیلر دیدیکه علمی ابتدا طلب ایلدوکمزده لوجه الله تعالى طلب ایتمش ایدك
بعده علم لغیر وجه الله‌دن ابا ایتدك دیدوکندن مراد تصحیح نیت احسان ایدی دیمکدر
والظاهر ان مراده العلوم الزاجرة بدلیل قوله فیما سبق ظاهرا بوندن مرادی شول
علمدر که انی غفلتدن آگاه اولمغله حضرت باری تعالى یه توجه ایدوب هم علم نصیب ایدی
وهم تصحیح نیت احسان ایتدی دیو شکر نعمت رب مجید ایتمکدر نتکیم بونك ذکری اول
کچمشدر واذا اخذ الانسان حظا وافرا من الفقه ینبغی ان لا یقتصر على الفقه
ولکن ینظر فی علم الزهد وفی کلام الحکماء وشمائل الصالحین فان الانسان اذا
تعلم الفقه ولا ینظر فی علم الزهد والحکمة قسا قلبه والقلب القاسی بعید من الله
تعالى انتهى وقچن برکشی علم فقهی تمام تحصیل وتکمیل ایلدکده نصکره علم زهد وعلم
حکمته دخی بر مقدار نظر ایلیوب وعلما ومتقدمینك ومشایخ عظامك زهد
وتقوی سن وحسن خلقلرینه دخی نظر ایلیوب انلری تحصیل ایلیه بونلردن عجز
برکسنه بر شی کوزمیوب مجرد فقه اوکرنسه زهد وکلام حکمته و سلف صالحینك
حاللرینه نظر ایتمسه اول کسنه‌نك قلبی برك اولور و قلبی بویله برك وقتی اولان
ایسه الله تعالى‌نك رحمتندن ایراق اولور دیمکدر نتکیم شرعه ده مسطوردر که
شول کسنه‌هم مجرد فقه ایله الله تعالى حضرتنی طلب ایلسه فاسق اولور زیرا که زهد
وتقوی وصلاح حال دخی لازمدر که انك ایله اخلاص حاصل اوله اما بلا علم زهد
ایله یالکز حق تعالى‌یی طلب ایلسه مبتدع اولور زیرا که احکام عبادات دخی عقل
ایله وقیاس ایله بلنماز الا علم ایله بلنور پس امدی علمك شرف وعزتی دکلدر الا
که تقوی‌یه وسیله وسبب اولدوغی جهتندندر انجلین تقوی که صاحبنی مستحق ونائل
قیلادر انك سببی ایله حق تعالى قتنده کرامه و دخی سعادت ابدیه‌یه و مرادینك نهایتی
اول اولور تقوی کمال مرتبه احتراز واجتناب ایلمکدر محرماتدن ونامشروع اشیالردن
وشبهاتدن پرهیز وورع ایتمکدر بونلره متعلق بالاده کلمات کثیره مرور ایتمشدر

فاذا کان الحال هذا فی الفقه فما ظنك بسائر العلوم غیر الزاجرة پس امدی بستان
العارفینده اولانی تقویت وتأیید ور تعلیم علم افضل ونفعی عبادتی اکمل ایکن
زهد اولمیجه نفعی اولمیه باس نه ظن ایدرسنکه علم نجوم ومنطق وسائر دنیا
ایچون اولان علومی غضب وبغض وعداوتدن غیری نسنه زیاده ایلمز وفی التجنیس
رجل تفقه ثم اشتغل بالعبادة وامتنع عن التعلیم فان کان الناس استغنوا
عنه بغیره اجزاه کما فعل داود الطائی فانه تعلم العلم عن ابی حنیفة رحمه الله
تعالى ثم اشتغل بالعبادة واعتزل الناس ولم یشتغل بالتعلیم نتکیم علم فقهك
تعلیمی جمله علمدن افضل ونفعی عبادتدن عام ایکن واختیار عزلتدن وافر واکمل ایکن
داود طائینك حضرت امام اعظمدن تحصیل علم ایدوب کندن صکره عزلت کزین اولوب
اختیار عبادات ایتدوکی کثرت فضلا ومعلمین ایله کندودن استغنا حصولندن
ناشی اولدوغی تجنیس مزبورده مسطوردر وهذا لانه اخذ بالفاضل وان کان التعلیم
افضل لان نفعه اوفر فلا یکون به بأس انتهى بو علمه اشتغال وبونلرك خصلتلری
ایله عامل اولمق سالك طریق آخرته لازمدر پس امدی علم فقهی تعلیم ایتمك عبادتدن
افضلدر زیرا که فائده‌سی کندویه عائد اولدوغندن ماعدا غیری‌یه دخی نفعی چوقدر
والا نمازنده واقع اولان کلی فسادی بلمك وفرضینی ادا ایده‌جك قدر اصلاحی
تحصیل ایتمك علم ایله اولدوغی ایچون علمك زیاده سنده بأس یوقدر زیرا مرادنك
نهایتی اولور والحاصل ان العبادة المتعدیة الى الغیر افضل من القاصرة حاصل کلام
بر عبادت که نفعی عائدك غیریه عام وشامل نفعی انجق عابده مقصور اولان عبادتدن
افضلدر لان خیر الناس من ینفع الناس زیرا که بو حدیث شریفی جابر رضی الله تعالى
عنه رسول اکرم صلى الله تعالى علیه وسلمدن روایت ایلدوب دیدیکه ناسك افضلی
ناسه فائده‌سی اولاندر یعنی مواسات واحسان ایدندر بالجمله خیرلردن حقه سوکلوراك
عمل ناسه منفعتلو اولاندر زیرا فقری بلنلر اغنیا کبی راغب اولماز وبقا سز اولان
نسنه‌یه کوکل بغلمزلر بلکه مال وجاه علمندن حصه منداولیسلردر ثم المتعدیة
نوعان اخروی وهو افضل من جمیع اعمال البر اذ هو عمل الانبیاء وبه فضلوا بوندن
صکره نفعی عام اولان عبادتك ایکی قسمدر بری اخرویه‌در که اولا انبیا عظامك منا
الامتیازلریدر یعنی امتلرینی کفر ظلماتندن چقاروب ایمان نورینه قوبوب وغضب
اللهدن قورتاروب رضاء اللهه واصل ایتدکلریدر خرج دیلم ابو منصور دیلمی دن روایت
اولنمشدر عن عبد الله بن مسعود رضی الله تعالى عنه عن النبی صلى الله علیه وسلم
انه قال من تعلم بابا من العلم لیعلم الناس اعطی ثواب سبعین صدیقا بو حدیث

شریفی عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیدیکه تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر که برکمسنه برکمسنه یه علمدن بر باب یا خود
بر مسئله اوکرتسه حق تعالی اکا یتمش صدیق ثوابن ویره دیدی زیرا آنک اجر وثوابی
جناب عزتدن روز قیامته دکین زیاده قلنور وکندو سنه موت ایرشوب فوت
اولسه اول ثواب لا ینقطع اکا ایرشور علمدن بر باب اوکرتمکده بو قدر اجر وثواب
ومواهب وهاب واردر ولذا قال فی التجنیس اذا تعلم رجلان علما علم الصلوة و
او غیره احدهما یتعلم لیعلم الناس والاخر لیعمل به فالذی یتعلم لیعلم الناس هو افضل
لان منفعته اکثر للناس وابلغ فی امر الدین انتهی کذلک تجنیس مزید صاحبی دیدیکه ایکی
ایکی کمسنه علمه راغب اولوب علم صلوة وسائر علوم دینی تحصیل ایدوب اوکرندکده
آنک بریسی شول کمسنه درکه علمی اوکرنوب وغیریسنه دخی اوکرده ایکنجی علم ایله مستلزم
عامل اولور لکن غیریلر کندودن وعلمندن نفع وفائده کورمز انجق کندو علمی ایله عامل اولور
پس امدی بونک افضل اولانی امر دینک ناسه منفعت یتشدروب مسلمانلره سبب توفیق
تحصیل علم اولان در دیو سوزی نهایته ایردی ودنیویة کالصدقة والاعانة
والدلالة والشفاعة وبناء القناطر ونحوها وتسویة الطریق واماطة الاذی عنها
وبری دنیویه درکه صدقه کبی وشفاعت حسنه ومظلوملره یاردم ایتمک کبی نیتی
شرعده بیان ومسطوردرکه حق تعالینک برنیجه قوللری واردرکه انلری همان
خلقک خیر مصالحنه بولنسونلر وخلقه خیری ایرشسن دیو خلق ایلمشدرکه
عباد الله اعانت ایلیه لر وبناء قناطر وخانلر یاپوب وبونک امثالی خیرلر ایله
ایده لر وبولری دوزلدوب یوللر اوزرنده اولان طاش وچالو ودیکن کبی نسنه لری که
عباد الله اذیت ویره انلری ازاله ایتمکدر فهذا متوسط بینهما دون الاول بو
قسمک نفعی دنیوی ایله اخروی اولان عبادت بیننده اوسطدر زیرا دینه وهم
مالنه فائده حاصل اولور هر نه وجه ایله اولور ایسه خلقه منفعتی دکین خلقک
خیرلوسی اولمش اولور ونفعی غایته مقصور اولان عبادتدن افضلدر وفوق
القاصرة کالصلوة والصوم والذکر والدعاء وعبادة قاصره ایسه صاحبی
تجاوز ایتمدوکی ایچون ایکنجی نوع عبادة قاصره دن افضلدر تمام اولدی والله
تعالینک صفاتلری مدح ایتمک کبی ودعا قلمق ایسه مؤمنلرک صلاحیه ودنیانک
قوامینه ونفع عبادتدر ودعادن مقصود قولدن اظهار عجز درعینکده واحتیاج
اقرار ایدوب الله تعالینک قادر اولدوغنه وغناسنه اعتراف قلمقدر آنک هیچ برنسنه
بو قدر ذکر اولان الله تعالینک عادتی مکرم اوله عزیز اوله زیرا بو دعاه عجزه داعی

بولنور

بولنور واظهار شکر نعمت کوربنور ودخی باعث رد قضا وموجب تحصیل رضا
درکه قول مولاسی قپوسنده طوروب تملق ایله خدمت کوستروب اکا یلواروب
ایله حاجتن دیلمک غایتده محبوبدر فلذا کان الاشتغال بامر النکاح والکسب لاجل
التصدق افضل من التخلی للعبادة بو مذکور یعنی اولنمک وتصدق نیتی ایچون حلالدن
کسب وتجارت وزراعته اشتغال ایتمک بر خالی یره عبادته اشتغالدن افضلدر
زیرا عبادتک فائده سی ومنفعتی انجق کندو یه غایتدر اما اول حلالدن کسب ایدوب
تصدق ایتمسی ویاخود علم تعلم ایلمسی کندو یه وهم مخلوقاته فائده ومنفعت
یتشدرمک ایله اول کمسنه اجر جزیل ایله نائل اولور افضلیتی بو جهتدندر فعلیک ایها
السالک بالجد والمواظبة فی تحصیل العلم فلا تصغ الی ترهات جهلة المتصوفة فی
زماننا یقولون العلم حجاب پس سالک طریق آخرته لازمدرکه تحصیل علوم شرعیه
اهتمام ایدوب کماله سعی بلیغ اوزره علمه جهد ایدوب اوکرنه که جمیع فرائض وواجبات
وسنن ومحرمات ومکروهات علم ایله معلوم اولنور لکن جهلهٔ متصوفه بو زمانده
خلقی علمدن منع وعلمی اوکرنمکدن اعراض ایدروب قرآن اوقومق وعلم اوکرنمک
طریقنه حجابدر دیو ملاحده زنادقه سوزلرن استماع ایتمکله انلر دین اسلامک هدمنه
سعی ایدوب الحاده دوشوردیلر نعوذ بالله بونلرک بو قولی جمله شرایعی تکذیب ایدوب
قدماء زنادقه قولیله عمل ایتمکدر فرعون ونمرود وامثالی بو قبیلدن اولمغله ربوبیت دعوا
ایدوب معجزات ظاهره ایله کلن انبیایه تابع اولمدیلر نفسلرینه تصدیق وار ایکن بیلمدیلر
بونلرک اول ظهوری معلوم اولدی که طلب حق ایدنلردن ایکی صنفدر بری شول کمسنه لر
درکه انلر انبیادن بر بنک ملتنه اتباع ایدوب وحقه اتباعی التزام ایدوب نورلر بونلره
متکلم دیرلر یعنی اهل کلام دیدیلر ایکنجی صنفی مجرد کندو عقللری وهواللری مقتضاسنجه
یوریوب واکا تابع اولورلر بونلره حکماء مشائیون دیرلر شویله که بناء که افلاطون الهی
اسکندریه یه تعلیم ایچون کتدکده یولده کیدر ایکن تعلیم حکمت ایدرلر ایدی وصنف ثانیه
سالک اولانلر یعنی مجرد مقتضای عقل وهواللری ایله عمل ایدنلر دخی نظر استدلال
اربابی کبی ایکی فرقه اولوب بر فرقه سنک ریاضتلری احکام شریعته موافق اولنه
صوفیه دیرلر وایکنجی فرقه سی که هواللری ایله عمل ایدنلره اشراقیون دیرلر وذکر اولنان
درت فرقه دن نیچه فرقه واقع اولمشدرکه اسلاومک یتمش ایکی فرقه ضلاله سندن خارجدر
فی زماننا صوفیلک نامیله مشهور اولان اون ایکیدر یعنی اون ایکی فرقه اولوب
همان بر فرقه سی اهل سنت وجماعتدندرکه انلر سلف صالحین عابدلریدر سالم بن عبد الله
وفضیل بن عیاض ومعروف کرخی وجنید بغدادی وبونلرک امثالی کبی شقایقده ونفحات

الآنده اسملری مسطوردر بونلر حضرت رسول اکرمک شرع شریفنه هر حالده
اتباع ایلمشلردر اما اول بر فرقه سی جادۀ شریعتدن و حکم قرآن و حدیثدن خارجلردر
و بونلردن ماعدا نیجه فرقۀ خبیثه دخی واردر قلندریه و حیدریه کبی فرقۀ ضالّه چوق
علی الخصوص بو زمانده اهل بدعت کندولره صوفی نامک قومشلردر آنلرک زمرۀ معلومه
تعداد و تقریره حاجت یوقدر وانه یحصل بالکشف فلا حاجة الی الکسب فانه
کذب و ضلال و اضلال امدی تحقیقا جملۀ متصوفه نک سلوکه علم پرده در
باطنه کوشش ایدنه علوم کشف اولور تحصیل ایچون کسبه اشتغال قلب و سفر غربه
اختیار وسیله سی خود استاد روزکار اولمغله حاجت یوقدر دیدکلرینک کذب و
ضلالی و اضلال اولدوغنه اعتقاد ایده زیرا اهل ضلالتدر انلره متصوفه تعبیر اولنور
خلقده مشهود کتابلری واردر شرع شریفه مخالفتا و بلادت باطله مشتمل اولدوغنه
غیری شرع شریفی سبند یلر مرتبه سی کوستریا اما اصطلاحات مزخرفه و الفاظ
مستحسنه ایله مستوردر بر نفیس طعام ایچنده بر درهم زهر قاتل کبیدر مبتدی
اولانی و علم و عملی فاسد اولانی ضلالته دوشوردر نیجه سنی ایماندن چقاردر زندیق
ایدر العیاذ بالله زیرا ذره قدر شرع شریفه و سنت مطهره یه نقصان نظر ایلیوب سندن
غیری مراتب عالیه یه واردر دیو اعتقاد ایلمک کفر صریحدر و زندقه در و قرآن عظیمه
مخالفتدر زیرا اهل اسلامک اجماعی ایله شرع شریف جمله مراتبی جامعدر و علمک فضیلتی
حقنده بش بیک سکز یوز حدیث صحیح وارد اولمشدر فان العلم فرض بونلردن علم
اوکرنمک ایسه هر کسنه یه دینده و معاشنده محتاج اولدوغی نسنه لرک علمنی بیلمک
فرض عیندر جمله دن معرفت صانع و نبوت رسالت و کیفیت صلوة و بونلره متعلق
اولانلر جملۀ علم ایله بیلنور وانه بالتعلیم لما قال علیه الصلوة والسلام وان مأخذه
کتاب الله وسنة حبیبه صلی الله علیه وسلم لما بینا سابقا پس امدی تحصیل تحقیق
استادک تعلیمی ایله اولور زیرا علمه وصول سعی و ملازمت ایله در تنکیم بو محلک
بیانی حضرت معویه رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک روایت ایتدوکی حدیث شریفله
مرور ایتمشدر و دخی مراجعت اولنور الدوغنی علم قرآن عظیم الشان ایله سنت رسول
الله دندر تنکیم بو محلک بیانی دخی بونده اول فصل الاعتصام بالکتاب والسنه ده
ذکر اولنمشدر وان الصحابة خیر هذه الامة وافضلها وانهم اجتهدوا واختلفوا
واستدلوا بالکتاب والسنة ولم یقل احد منهم الهمنی الله انه حرام او حلال او
غیر ذلک تحقیقا اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بین الانام بو امتک جمله سندن
خیرلودر و افضل ایکن بونلردن بریسی بکا الهام اولندی دیو هر جنک برمهمده

اجتهاد

١٠١

اجتهاد و اختلاف ایدوب کتاب و سنتدن استدلال ایدوب بریسی بن بو امرده ملهمم
دیمشدر فان ادعوا انهم کوشفوا ووصلوا الی ما لم یصل الیه الصحابة فهم مبتدعة عون
خارجون عن مذهب اهل السنة والجماعة اکر اول طائفۀ مذمومه وصول مراتب
علیه ده اصحابه امتیاز دعواسن ایدرلر ایسه مبتدعه در زیرا انلر دیدیلرکه بز واصل
اولدوغمز کشفه اصحاب اکا واصل اولمشدر دیدکلری ایچون مذاهب اربعه دن خارج
و مراتب زندقه یه داخل اولدقلرندن ماعدا دنیاده مرده و دخلوق و آخرتده حق اولوب
اهل سنت و جماعتدن خارجلردر ولو سئل احدهم عن الاخلاق المذمومة مثل الریاء
والکبر والعجب والحسد والحقد او عن علاجها و اکر انلرک بریسنه اخلاق ردیه
علاجلرندن سؤال اولنسه مثلا ریا و سمعه ایلمک و بیوکلنمک و کندوسن کوروب
اولولنمق و بر کسنه نک نعمتنک زوالک تمنی ایلمک و کین طوتمق اولمق کبی نسنه لرک
کیدرمسی نه وجه ایله ممکندر دیسه لر اصلا جوابه قادر اولمازلر او عن الاخلاق
الحمیدة مثل النیة والتوبة والتوکل والصبر والشکر والرضاء بالقضاء او عن
طریق تحصیلها او تقویة ضعیفها بهت وخجل وخلط فی کلامه وتکلم بالشطح
والطامات و یاخود انلره اخلاق حمیده دن نیت ایتمکک طریقی و کناهدن نه وجه ایله
رجوع ایدرسن و توکلکده نیجه اعتماد اوزره اولورسن و نفسکی جزعدن و فزعدن
حبس ایتمک یولنی و الله تعالینک احسان ایدوب و یردوکی نعمتلرینه نه وجه ایله حمد
و ثنا اولدوغن و حق تعالینک قضالرینه نه وجه ایله رضا اوزره اولمق کرک
و بونلرک حدلرینی و سبیللرینی و علامتلرینی و دخی قلبک صحت حفظنک و صحتنک
قوتنی زیاده اولمسنک و اخلاق حمیده نک قوتلری زیاده اولمسنک علاجلرینی
و طریق تحصیللرینی سؤال اولنسه مبهوت اولورلر یا خلط کلام ایدرلر احکام
شرعیه ردّ ایتمک ایچون ادلۀ باطله کوردکلرینه شطح طامات صوفیه دیو اکا دیر برکه
خلقی علمدن و تعلیمدن منع ایدوب قرآن حجابدر دیو فقها فلاسفه یه تابع اولمود
بونلر مرتدلردر نکاحلری فاسددر ذبیحه لری نجسدر دیس امام غزالینک شطح طامات
صوفیه دیدوکندن مراد صوفیه نک شول بدعتلریدرکه ایمانی حفظ ایتمک
مراد ایدن کسنه انلرک اول باطل اشلرندن و سوزلرندن بلمک لازمدر تاکیم اجتناب
ایده لر زیرا جاهل جهلی اوزرینه قالمق و عالم اولدوغی هیچ کسبه اوکرتمک حلال
دکلدر بل لو سئل عن فرائض الصلوة والوضوء والاستنجاء تحیر واضطرب
بلکه بونلره اکر نمازک و آبدستک و طهارتک فرضلرندن سؤال اولنسه حیرته
واروب ضبط ایدوشرلر قطعا اشنا چقه مازلر و تعدیل ارکاندن بیکانه درلر

بل بعضهم لم يصحّ اعتقاده بعد ويظنّ أنّ الله تعالى في السّماء وأنّه على صورةٍ وبعضهم
يعتقد أنّ الله تعالى لا يريد القبائح والمعاصي وبعضهم يعتقد أنّه موجدٌ لفعله بلكه
انلردن بعضيسينك اعتقادى صحيح اولمدوغندن ماعدا حاشا الله تعالينك مكانى
وطاغى كوككه ظن ايدكلرى ايچون كافر اولورلر زيرا الله تعالى بر مكانده متمكن دكلدر يعنى الله
تعالىيه مكان اولماز آنك ايچونكه هر نسنه كه مكانده اوله انك اجزاسى مكانك اجزاسنه
منقسم اولور الله تعالى ايسه انقسامدن منزهدر تعالى الله عن ذلك علوّاً كبيراً و انلردن
بعض زمره الله تعالى حضرتنى بر نسنه اوزرينه تمثيل ايدركه حاشا صورتى هيولى اوله
ياخود موجوداتدن سائره حلول ايده الله تعالى خود بو مزخرفاتدن منزهدر و بعضيلرى
دخى اعتقاد ايدرلركه الله تعالى قبائحى و كناهلرى ديله مز ديرلر و بعضيسى اعتقاد ايدركه
فلاسفه كبى الله تعالينك وجودى ماهيتى ايله بردر زياده دكلدر ديرلر بو ذكر اولنان
احوال شول متصوفه نك حاللريدركه انلر جاده شريعتدن و حكم قرآن و حديثدن خارجلردر
وأكثرهم يصلّون بلا تعديل الأركان ولا تجويد قرآن و بونلرك چوغى نماز قيلدقلرنده
تعديل اركانه رعايت ايتمزلر و قرآن عظيم الشانى ترتيل ايله اوقوموب سرعتله يعنى
ايله اوقويوب تجويده دخى رعايت ايتمزلر بو ايله نماز قيلانلر شريعت حكمنجه نه قدر آثم
و كناهكار اولورلر ومع هذه الفضائح يدّعون أنّهم واصلون كاشفون فهيهات
هيهات بو ايله اعتقاد صحيحى بى ضبطلر ايكن نه قباحتدر بونلر ادعا ايلرنده مكاشفه
مرتبه سنه ايرشمك و قرب حضرت رب العزتنه يتيشه واصل اوله لر هيهات هيهات كه
ايريشه لر انلردن بو مرتبه قتى ايراقدر زيرا ذره قدر شرع شريفه و سنت مطهره يه
حقارت ايله نظر ايليوب سنتدن غيرى مراتب عاليه واردر ديو اعتقاد ايلمك
كفر صريحدر نعم أنّهم واصلون إلى الشيطان مغرورون بأمانيه عاملون بوساوسه
بلكه مكر شيطانيه يه واصللردر وساوس شيطانيه ايله عمللرى حسبيله مغرور
اولوب شيطانك درلودرلو صنعتنه الدانوب مكرينه واصل اولورلر ولا يبعد
أن يقع لبعضهم كشف حسّيّ لبعض الأشياء أو نحوه من خوارق العادات بمقتضى
الرياضة أو إرادة الشيطان مكراً أو استدراجاً من الله تعالى و ايراق دكلدركه انلرك
بعضيلرنده واقع اولان مكر شيطانيه و استدراج جهتندن بعض كفرهٔ مرتاضيه
اولدوغى كبى خوارق عادات امور حسيه انكشافنى كرامات ظن ايدوب شيطانك
تصنيعلرينه الدانديلر شيطان بونلره كاه خضر عليه السلام صورتنى كبى بر صورته كيروب
بونلر ايله مصاحبت ايدر و نيجه سنه همت ايدر معرفتنى و مكاشفاتنى زياده اولور
وصايايى قدسيه رساله سنده ذكر اولندوغى كبى وكاه فرشته صورتنه كيرر وكاه

جبرائل

جبرائيل عليه السلام صورتنى كبى بر صورته كيرر وكاه بونلره تجليات ناديه كوستردر تجلى حق ديو
وكاه سموات وعرش كبى صورتلر كوسترور وكاه هوايه اوچورر وكاه آفاقده و يا انفسلرنده
ندا ايدر ندا حق ديو كوسترور وكاه درلودرلو قلبلرينه الهام ايدوب معارفه متعلق زخرف من القول
غرورا وحى ايدر وكاه بونلره خلق ما بيننده آثار حسنه و افعال محموده اظهار ايدوب
خلقى بونلرك سببى ايله ضلالتده و شورش خسنه صغا ايتمك كبى و زهد و ترك دنيا
كبى كيشيلره القا ايلدوكى كبى بونلر ايله شيطانك انساننه مطلب غلاسى عقيده سنه
خلل و بر مكردامنه بر ادمك عقيده سنده فساد اولوب شيطانك دوستلغنه رياضات
شنيه ايله كيشيلر وكاهلر كبى عالم روحانياته واصل و مكاشفات شيطانيه يه واصل
دخى شيمالزر حاجتلرن قضا ايدر استدراجا
مظهر اولدقلرنده الله تعالى بو ايله آزغونلقلرى زياده اولسون ايچون حتى اشد عذابه
مستحق و عقوبتلرى آرتوق اولمق ايچون زيرا انلر بو حالك كندولر اولدوغندن صانوب قيشايدى
زياده ايدرلر و شيطان اولادمى كندويه ولى ايدينوب زهد ترك ايله ديو امرايلر خلقه
مرشد كامل كوستردر زياده تفصيله طالب اولان دليل لا ادنه يه نظر ايليسون كما نقل
عن بعض الكفرة المرتاضين فيظنّون أنّه كرامةٌ وولايةٌ فيغترّون به نتكيم كفره
مرتاضيندن نقل اولنان كبى نيجه خوارق عاديه و مكاشفات شيطانيه استدراجا بز
صباد كاهنك خوارق عاداتى و دجال وغير دجال الروهر زمانده شيطانى مجذوبلرك
قصه لرى و انلردن صادر اولان احواللرى كبى وكاه اولور كه شيطان انلر ايچون بر شيء
كوستردر يعنى باطل صورت حقده اظهار ايدوب فيوضات الهيه و واردات غيبيه در
ديو تصور ايدركه بو كرامات كندويه مخصوص و ولايت مرتبه سى ظنى ايله مغرور اولوب
كندولر خود فاسد خلقى دخى افساد ايدرلر حب جاه و رياست و مقتداى عوام اولمق
محبتى انلرى صراط مستقيمدن منع ايدر وقد سمعت سابقاً قول سلطان العارفين
أبي يزيد البسطامي رحمة الله عليه لو نظرتم إلى رجلٍ أعطي من الكرامات حتّى تربّع في
الهواء فلا تغترّوا به حتّى تنظروا كيف تجدونه عند الأمر والنّهي وحفظ وأداء الشّريعة
انتهى حال بوكه ايكى يوز التمش بر تاريخنده وفات ايدن ابويزيد بسطاميدن روايت
ايشدلمشدركه بركسه هواده مربع اوتوردكوردكز امتثال اوامر و اجتناب نواهيده
و حفظ حدود الهيه ده و رعايت شريعت محمديه ده نيجه در بلمجه مغرور اولوب كرامتى
وار اعتقاد ايتمه اولمك ديو بيوردقلرى تقرير سابق دليلدر بزك محض صدق و صواب اولدوغنه دليل
متين سيزده ديمك ايله سوزن آخر اندى ونعوذ بالله من شرورهم وأفعالهم وأقوالهم
فإنّهم شياطين الإنس وقطّاع طريق الله تعالى وخصماء حبيبه عليه الصّلوة والسّلام
پس اول قوم بدكردار انسانك شيطانلرى و مسيلمك بامر الله تعالى سلوكنه مامور

اولدقلری طریق مستقیم شرعك قطاعلری و رسول اکرم حضرتلرینك دشمانلریدر
انلرك شرور افعال و اقوال لرینه مؤمنه استعاذه لازمدر زیرا بونلر بیچه دزد مذهب جاهلری طریق اسلامدن چقاروب اغوا ایتکلرینه ضلالته براغوب ایمانسز کیتمکه سبب اولورلر
دنیالکن جهل و غفلت ایچون عذر اولمز نفوذ او فانی جهالته صرف ایدوب جاهل قالمکز
علم و معارف ایله تحصیل علمده قصور قوماکز دیو تنبیه ددر و اول کون لازم اولجق صلاح
و سداددر پس امدی دعامز بودرکه حق سبحانه و تعالی امت محمدی بو بله باطللرك القا
و اغوا سندن محفوظ ایلیوب شرع محمدی و طریق منیف احمدی برله راه مستقیمده
دائم و ثابت اولان قوللرندن ایلیه یا رب العالمین الفصل الثالث فی التقوی
باب ثانیدن اوچنجی فصل تقوی بیانندهدر و هو ثلثة انواع و اول اولکی فصللر
کبی بودخی اوچ نوع قلنمشدر النوع الاول فی فضیلتها نوع اول فضیلت تقوی
بیانندهدر اعلم اولاً انی اردت ان اورد جمیع الآیات الدالة علی فضیلة التقوی
فوجدتها تجاوزت مائة و خمسین و وجدت صریح الامر بها فیها اکثر من اربعین
سن بلکه مؤلف رحمة الله علیه ایدر صیغهٔ امرایله مزید تنبیه قصد ایلدوب هر کاهکه
طالب علمك تقوسی زیاده اوله علمنك نفعی زیاده اولدیغی ایچون علمدن صکره تقوینك
فضیلتنه شروع ایلدی دیر معلوم اوله که قرآن عظیم الشانده تقوی کبی کثیر الذکر و کثیر الثناء
بر خصلت حمیده یوقدر یعنی لفظ تقوی و قلیل ولدوغی نقدر بر جه بر کلمهٔ جامعه در که حقوق
حق و خلقه شاملدر قرآن عظیم الشانده تقوینك فضیلتنه دال اولان جمع ائمه سن
دیلدکمده معتمد آیات قرآنیهدن یوز اللی آیتی متجاوزه در بو قدر آیات کریمهدن تقوی بر خالص
امر ایچون وارد اولان قرق آیت کریمهدن متجاوزهدر فاقتصرت من المکررات علی واحدة
ولم اراع ترتیب المصحف کما راعیت فیما سبق نقدیماً للمناسبة المعنویة و آیات کریمهنك
مکرر و تکرار کلنلرینك بری اوزره اختصاری مراد اولنوب نقر بر سبق ترتیب مصحف و النمو
معنای منفی اولی کوزلیوب تقدیم و تأخیر اولنمشدر معناسنك مناسبتی ایچون الآیات
و آیات مزبورهدن فضیلت تقوی ایچون اولان آیات بیناتك اجمع و اشملی سورهٔ حجراتده
الله تعالینك بو قول شریفیدر ان اکرمکم عند الله اتقیکم عند المفسرین معنای شریفی
سزدن الله تعالی قتنده مکانت و منزلت جهتندن زیاده نفیس و مکرم اولهنکز الهدن
خوفی و حذری زیاده اولانکزدر دیمکدر یعنی کناهدن پرهیز اولنمق ایله اولور پس شرف
عزت و کرامت رفعت تقوی و طاعت بر له اولور مال و یا منصب عالی و حسب و نسب
ایله دکلدر و ایکنجی آیت سورهٔ مائدهده بو قول شریفیدر انما یتقبل الله من المتقین یعنی
تحقیق عبادتی حق جل و علا متقیلردن قبول ایدر یعنی تقوی ایله معروف اولانلرك طاعتی
عندالله

عندالله مقبوله اولور دیمکدر بنکیم علماء عاملیندن عامر بن قیس دائما اغلار ایدی
احبابندن بری نیچون بو قدر اغلارسن دیدکده ایدی ایدوکم عبادتی تقوی ایله می قلدم
یا خود غفلت ایله می قلدم بکا بو آیت کریمه قتی اثر قیلدی انك اغلارم دیدی پس امدی
دائما توبه ایدوب کیجه و کوندز تقوی ایله عبادت ایدنلر قورقوب بو قدر اغلایجق مغرور
اولوب کناهه مشغول اولنلر نیچون اغلمیه دیمکدن عبارتدر و بوندن کایه در
اوچنجی آیت کریمه سورهٔ انفالده ان اولیاؤه الا المتقون یعنی دکلدر انلرك صاحبلری
الا الله دن قورقانلردن انلر الله تعالینك ولیلری و حبیبلری اهل تقوی ایدر دیمکدر دردنجی
سورهٔ جاثیه نك اوسطنده بو قول شریفی که بیوردر والله ولی المتقین و اول که الله تعالینك
دوستلری متقیلردر که انلری بالجمله سن دخی سود دیمکدر بشنجی سورهٔ توبهده بیوردر ان الله
یحب المتقین یعنی تحقیقا حضرت الله متقیلری سوردیمکدر التنجی آیت سورهٔ نجمده بیوردر
فلا تزکوا انفسکم هو اعلم بمن اتقی معنای شریفی اولدرکه کندو نفسکزی بیکناهلق
و خیرخواهلق ایله و اوصاف حمیده ایله متصف دیمکز که حق تعالی زیاده بیلور شول
کمسنه یی که تقوسی واردر و عملنده اول مخلص اولانی بیلور دیمکدر یدنجی سورهٔ بقره
و سورهٔ توبهده بیوردر و اعلموا ان الله مع المتقین و بیلکز که تحقیقا الله تعالی تقوی ایدن
متقیلری ایله بیله دردیمکدر سورهٔ طهده بیوردر و العاقبة للتقوی و سر انجام نیک
پسندیده تقوی صاحبلری ایچوندر یعنی عاقبت خیر لیعنی الله دن الله تعالی دن قورقان
ایچوندر دیمکدر طقوزنجی آیت سورهٔ اعرافده و العاقبة للمتقین یعنی دنیا و اخرت
خیری الله تعالی دن قورقان متقیلر ایچوندر اوننجی آیت سورهٔ زخرفده بیوردر و الآخرة
عند ربك للمتقین یعنی اخرت نعمتی یعنی جنت کرمك الله تعالینك قتنده پرهیز
کارلر ایچوندر که شرك لوثندن و معاصی قسمندن احتراز ایدن متقیلر ایچوندر بیت
دو ندر بوزکی دنیا دردار فنا ، عقبای طلب قیل کاو در ملك بقا ،
اون برنجی آیت سورهٔ صدهبیوردر و ان للمتقین لحسن مآب یعنی کناهدن احتراز
ایدنلر ایچون نه کوزل مقام در جنت که متقیلر ایچون اعداد اولنمشدر دیمکدر
اون ایکنجی آیت سورهٔ آل عمرانده بیوردر و سارعوا الی مغفرة من ربکم و جنة
عرضها السموات و الارض اعدت للمتقین یعنی حق تعالی بیوردر که ای قوللرم
بیچ بر یکزدن ایوانشاك تکری تعالیدن مغفرت و رحمت طلب ایلمکله بیچکه سعی
ایلك و ربکزدن رحمت طلب ایلك تا که جنته واصل اولهسز اویله جنت که انك
وسعتی یرلردن و کوکلردن زیاده بیوکدر پس امدی اول جنت صالح اولان متقیلر
ایچون حاضرلنمشدر هرکسه و یرلمز اون اوچنجی آیت سورهٔ مریمده بیوردر تلك الجنة

الّتی نورث من عبادنا من کان تقیاً شول جنتدر که بوکا وارث اولانلر متقی قوللرمزدندر
بو ایتلردن بلندیکه ایکی جهانک سعادتی تقواده مندرجدر امدی سن دخی تقوادن
نصیبک فوت ایله اکر سعادت دارین کرکسه و دخی بلکل که عبادت امرنده معتبر اولان
اصول ثلثه درکه بری توفیق طاعت بری دخی اصلاح عمل و بری دخی قبول عبادتدر
جمیعسی تقوی جامعدر نتکیم بیان اولندی اون دردنجی ایت سوره زمرده بیورر
وسیق الذین اتقوا ربهم الی الجنة زمراً یعنی سوره لر انلری که انلر دنیاده ایکن الله تعالیدن
خوف ایدیلر و عذابندن قورقوب کناهلردن پرهیز ایتدیکلری ایچون جنت جانبنه
لطف و ملایمت ایله سورمک و جهیله یعنی ملئکه کرام شتاب و تعجیل ایدرلر انلری یورد
کروه کروه انک مراتبی تفاوتی موجبنجه اهل جنتک مرکبلرینی سوره لرکه متقیلری سوار
ایدوب جنته الوب کیدرلر الایتین بو ایکی ایتده دخی بیورر حتی اذا جاؤها وفتحت
ابوابها وقال لهم خزنتها سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین چون سعادت ایله
جنته کلدیلر جنتک قپولری انلره کشاده اولوب اچلدی و جنتک خازنلری انلرک اوزرلرینه
سلام ویروب دیه که دنیاده معاصیدن پاکیزه اولدوغکز ایچون پس امدی کیرک یکز جنته
مخلد و جاودان اولجلیر سزانده دیمکدر اون بشنجی ایت سوره زمرده بیورر وقالوا
الحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا الارض نتبوأ من الجنة حیث نشاء فنعم
اجر العاملین یعنی مؤمنلر چون جنته داخل اوله لر الله تعالی یه حمد و ثنا ایدوب
دیه لرکه اول الله صدق ایلدی بزم ایله کندو وعده سنی ثوابه وارض جنتی بزه ویردی
هرنه یرده دیلرایسه انده اولورز و ابو عملدار ایچیلرک اجرنی ویرر یعنی امرینی طوتانلرک
ثوابنی انلره ویرر و انلره جنتده احسانلر ایدر دیمکدر اوننجی ایت سوره یوسفده بیورر
ولدار الاخرة خیر للذین اتقوا افلا تعقلون یعنی دار اخرت خیرلودر شونلر ایچونکه
شرک و معاصیدن اجتناب ایدوب الله تعالیدن قورقدیلر سز نیچون تعقل ایدوب اکلمزسز
دیمکدر اون یدنجی ایت سوره یوسفده ینه بیورر ولاجر الاخرة خیر للذین امنوا
وکانوا یتقون واخرت ثوابی یکرکدر شونلردنکه ایمان کتورب متقیلردن اولدیلر اوتوز
سکزنجی ایت سوره شعراده بیورر وازلفت الجنة للمتقین بو کونکه یقین ایدرکا هلردن
صاقندیلر ایچون موت حالنده جنتی کوره لر و متقیلر کندولرک منازللری مشاهده
مسرور اوله لر اون طقوزنجی ایت سوره محمدده بیورر مثل الجنة التی وعد المتقون
یعنی جمله اولنسنه لردنکه سکا ذکر ایدرز جنت صفتلریدر اول جنت متقیلره
وعد اولنمشدر انک ایله دیمکدر یکرمنجی ایت سوره نحلده بیورر ولنعم دار المتقین
جنات عدن ونه کوزلدر اودن الله تعالینک قورقان متقیلرک عدن اوجماقلریدر

یدخلونها

یدخلونها تجری من تحتها الانهار لهم فیها ما یشاؤن کذلک یجزی الله المتقین
یعنی داخل اولوب کیررلر اول جنتلره که التندن ازماقلر اقر و هم انلره جنت ایچنده هرنه
دیلرلرایسه سعادتندن وار در اوبله اجر و عوض ایدر کندودن خوف ایدن متقیلرهم
الذین تتوفیهم الملئکة طیبین یقولون سلام علیکم ادخلوا الجنة بما کنتم تعملون
یعنی شونلرکه ملئکه کرام روحلرک قبض ایدیلر شرکدن پاک و طاهر اولدقلری حالده
ملئکه انلره دیرلرکه الله تعالینک سلامی سزک اوزریکزه اولسون کیرک جنته اشلدیکز
عملر سببی ایله الایتین بو ذکر اولنان ایکی ایتدر یکرمی برنجی ایت سوره دخانده بیورر
ان المتقین فی مقام امین تحقیقا کناهدن صاقنانلر امین محلده طوررلر یعنی بر مقام
که انده افات و مخافات اولماز فی جنات وعیون جنت بستانلرنده و پکارلرنده اولورلر
یلبسون من سندس واستبرق متقابلین نازک حریرلر کیادرلر اول حالده که مقابل
اولدقلری مجالسده بری برلرینه مستانس دوشه لر کذلک وزوجناهم بحور عین
بو نجلین بو حال اوزره اولورلرکه بلا تغییر و تبدیل قرین ایدرز متقیلری یعنی تزویج
ایدرز شول بیاض چهره لو خاتونلر ایله کوزلری کشاده و اختلاف وارد بو قولده
که بونلر کندو خاتونلریمیدر یاخود حور عین جنتمیدر دیو یدعون فیها بکل فاکهة
امنین دیلرلر جنتده هر میوه دنکه ارزو ایدرلر اول حالده که امیندرلر ضرردن یا انک
انقطاعندن لایذوقون فیها الموت الا الموتة الاولی ووقیهم عذاب الجحیم اول
متقیلر بردخی اخرتده موتی طاتمزلر اولکی موتدن صکره که دنیاده اذاقه ایدوب طاتدیلر
و چون خلق قلنده بودرکه هر حیونک و زنده کاینک عقبنده بر موت اولور حق تعالی
جل شانه خبر ویرر دیکه جنت جنونک موتی یوقدر و الله تعالی حفظ ایدوب صقلر
اهل جنتی و انلردن عذابن دفع ایدر فضلا من ربک ذلک هو الفوز العظیم فضل
و کرم یوزندن که واقع اولور سنک ربکدن اول عذابه صرفی و ارایدی حیوة بهشتده
اولدیکه اولو فضل و نجات باری تعالیدن دیمکدر یکرمی ایکنجی ایت سوره طورده
بیورر ان المتقین فی جنات ونعیم تحقیقا کناهلردن صاقنان متقیلر جنتلر ایچنده
نعمتلره مستغرقدرلر فاکهین بما اتیهم ربهم ووقیهم ربهم عذاب الجحیم شادمان
اولوب لذت بولیجیلردر جنت میوه لرندنکه الله تعالی انلره عطا و احسان اتمشدر
جاودان کرامتلردن انک ایله حفظ اتمشدر انلری و دخی انلرک نکر ایسی جهنم عذابندن
وجنت خدامی ملئکه انلره دیرلرکه کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون ثنا و لاید جنت
طعاملرندن و شربتلرندن انک شرابلرندن که اکل و شرب که هضم اولنمش تخمه سز
و امتلاسز و بو جزا و عوضدن احسان اولنان سزه اول نسنه نک سببی ایله

دنياده عمل ايدرديكز و امام زهدى تفسيرنده ديركه هرنه دكلو وعده كه قولك عملى ايله
واما اصل اولان جمله سى فضل الهيدر و الا بزم نقصان و نسبتمز ايله اولان اعمال
و اعمالمزك اجرتى نه اولسه كركدر متكئين على سرر مصفوفة و زوجناهم بحور عين
يعنى متقيلر جنتده تكيه ايدرلر و يانن ياتورلر التون ايله و زلمش تختلر اوزرنده و جفت
ايلدك انلره جنت حوريلرى ايله كه كوزلرى اچوق يكرمى اوچنجى آيت سوره مرسلاتده
بيوردى ان المتقين فى ظلال و عيون حتا كه متقيلر شركدن و عصياندن اجتناب ايدنلر
جنت اغجلرى سايه سنده و هم چشمه لرينك كنارنده اولورلر و فواكه مما يشتهون و ميوه لر
ايچنده اول نسنه دنكه آرزو ايدرلر ملكلر انلره ديرلركه كلوا و اشربوا هنيئا بما كنتم
تعملون اكل ايديكز بو ميوه لردن و ايچك بو صولردن اول يمك و ايچمك مزاجه موافق و هضمى
سريعدر اول سبب ايله كه دنياده انكله عمل ايدرديكز انا كذلك نجزى المحسنين
تحقيقا بز بو وجه ايله جزا و عوض ويرورز اعمال حسنه سى اولنلره يكرمى دردنجى
آيت سوره نباده بيوردى ان للمتقين مفازا تحقيقا كناهدن صاقننلر ايچون
عذابدن خلاص واردر كه اول فوز و فلاحدر حدائق و اعنابا و كواعب اترابا و انلر
ايچون انار بستانى فورلر جمله سى همزادلر سينه در و اغلب تفاسيرده مذكوردر كه جمله
اهل جنت رجالى و نساسى اوتوز اوچ ياشنده اولسه كركدر و كاسا دهاقا و انلر ايچون
انواع دولو شرابلردن طولو كاسه لر واردر لا يسمعون فيها لغوا و لا كذابا ايشتمزلر
متقيلر جنتده بيهوده سوزلر و باطل و نه يالاندن جزاء من ربك عطاء حسابا جزا
ويردى انلره برنوع سنك ربكدن كه كندو وعده سى مقتضاسنجه و عطا ايدى انلره كندو
فضلندن برنوع عطا كه كافى و وافيدر يعنى انلرك پسنديده و مرغوبى اولان عمللرى
حسبنجه يكرمى بشنجى آيت سوره بقره ده و تزودوا فان خير الزاد التقوى و اتقون
يا اولى الالباب و ازوقلانكز آخرت ايچون تحقيق ازيغك خيرلوسى الله تعالى دن اتمكدر
پس امدى قورقك بندن اى عقل صاحبلرى ديو بيورر حضرت الله جل شانه يكرمى
التنجى آيت سوره اعرافده بيوردى و لباس التقوى ذلك خير ذلك من آيات الله لعلهم
يذكرون يعنى تقوى لباسى خيرلودر و دائما اول لباسى كيمك كركدر زيرا اول تقوى
لباسنى كين سلامتده ملامتدن جنته داخل اولور لباسلركه ذكر اولندى حق تعالينك
ايتلرندندر اولكه تذكر ايدهلر و كوتلر الهلرز برانيچه سعادت كبراى حق تعالى تقوى
قويوبدر متقيلره وعد ايلديكه بنم عنايتم و نصرتم دائما متقيلر ايچوندر ديو بيوردى
يكرمى يدنجى آيت سوره حجراتده بيوردى اولئك الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى
يعنى اول كروه انلردركه امتحان ايتمشدر حق انلرك قلبلرينى تقوى قبولى ايچون و كشف

الاسرارده

الاسرارده ايدرپاك و مطهر ايتمشدر حق تعالى انلرك كوكللرينى و امتحان پاك ايتمك
معناسنه در شويله كه التونى خالص و لمق ايچون آتشه يونه ايچنده قورلرنا غل و غشى
باتوب ذرخالص قلور محلنده بو ذرقا لا ولنوب امتحان اولنمش ديرلر يكرمى سكزنجى
آيت سوره حجده بيوردى و من يعظم شعائر الله فانها من تقوى القلوب يعنى هركم
تعظيم ايليه الله تعالينك نشانه لرينه كه حج مناسكيدر يا هديا ادر و هديا اى عظيم
اولدر ذبح ايده جكى قربان سمز و عيبسز اوله و بهاسى چوقجه پس تحقيقا هر شيئك
حدودنى بيلوب انكا تعظيم و تكريم ايتمسى كوكللر تقواسندندر يعنى تقوى صاحبلرينك
و ارباب قلوبك جان كوكلدن تقواسى غضب الهى ايجاب ايدن شيلردن خلاص و لمسيدر ديمكدر
يكرمى طقوزنجى آيت سوره توبه ده بيوردى افمن اسس بنيانه على تقوى من الله و رضوان
خير پس اول كسنه كه بنيادنى تقوى اوزرينه ايلدى الله تعالى دن قورقوب رضاسى اوزرنده
اولمسى انكا يكدر فكر ايله ديمكدر اوتوزنجى آيت سوره اعرافده بيوردى و رحمتى وسعت
كل شئ فساكتبها للذين يتقون يعنى رحمتم قابليدر هر نسنه يه بو
آيت كلدكده شيطان سويندى زيرا اول دخى شيدر حق تعالى صكره فساكتبها آيتنى
اندردى يعنى رحمتى يازرم شونلر ايچونكه تكرى تعالى دن قورقارلر ديجك شيطان مغبون
اولدى اوتوزنجى آيت سوره بقره ده بيوردى هدى للمتقين يعنى الله تعالى دن دوغرى
يوله كيدرمك طريق ضلالته قويماز حرامى و حلالى سچار متقيلر ديمكدر اوتوز ايكنجى
آيت سوره آل عمرانده بيوردى و موعظة للمتقين يعنى الله تعالينك بو قرآن كريم وعظ
و نصيحتدر متقيلره ديمكدر اوتوز اوچنجى آيت سوره انبياده بيوردى و ذكرى للمتقين
بو قرآن عظيم الشان نصيحتدر كه ارتكاب معاصيدن اجتناب ايدهلر پس اما متقيلرنك
ايچون منتى دركه كندولره ضررى و ضررا وليانلرى بيله ترك ايدنلر برازه موذى اوله
اعبدوا ديو حذر ايلدكلرى ايچون اوتوز دردنجى آيت سوره بقره ده يا ايها الناس ربكم الذى
خلقكم و الذين من قبلكم لعلكم تتقون يعنى اى آدم اوغلى ربكزه عبادت ايدوب
قوللقده ثابت قدم اولك كه سزى يوقدن وار ايدوب يراتدى و دخى شونلرى يراتدى
خلق ايلديكى سزدن اوكدن كلوب كچنلر اولهكيم تقوى ايتكز طوتوب كناهلردن و شرعه
مخالف اشلردن احتراز ايدهسز ديو بيوردى اوتوز بشنجى سوره بقره ده بيوردى و اذكروا
ما فيه لعلكم تتقون يعنى اكوك شول نسنه يكيم قرآن عظيم الشان ايچنده در ثواب
و عقابدر اولهكه سز لر قورتوله سز كه عمل ايتمك قولايه اوله بو بيوردى اوتوز التنجى آيت سوره
بقره ده بيوردى و لكم فى القصاص حيوة يا اولى الالباب لعلكم تتقون يعنى الله تعالى
بيوردركه سزك ايچون قصاص ايتمكده واردر حيوة و ديرلك واردر زيرا انى كوردلر و عبرت

اولورلر آروق کسنه اولدزمرلرای عقل صاحبلری اولهکیم قورقه سز قصاصدن ودم
اولندرمکدن صاقنه سز دیمکدر اوتوز بشنجی ایت سورهٔ بقره ده بیوردر یا ایها الذین
آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون یعنی شونلر
که ایمان کتوردیلر یازلدی سزک اوزیکزه رمضان آیی که اوروج طوته سز شونلر اوزرینه
که سزدن ایلرو ایدی آدم علیه السلامدن زمان حضرت محمد علیه الصلوة والسلام ورینه کلنجه
شایدا وقانده اولکه قورقوب صاقنه سز یمکدن واچمکدن وجماع اتمکدن صباحدن
اخشامه دکین دیمکدر اوتوز سکزنجی ایت سورهٔ بقره ده بیوردر کذلک یبین
الله آیاته للناس لعلهم یتقون یعنی بونجلین بیان ایدر الله تعالی حضرتی ایتلرینی خلق
ایچون اولهکیم کناهلردن احتراز ایدوب صاقنه لر دیمکدر اوتوز طقوزنجی ایت سورهٔ
انعامده بیوردر وانذر به الذین یخافون ان یحشروا الی ربهم لیس لهم من دونه ولی
ولا شفیع لعلهم یتقون حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ایچون خطاب
یعنی یا محمد قورقوت وحی اولنان آیاتم ایله شونلری که قورقارلر حشر اولنمقدن ربلرینه
وانلرک یاره دنک غیری دستکیرلری یوقدر وانلره اندن غیری هیچ یار ودوست وشفاعتجی
یوقدر اولهکیم انلر الله تعالیدن قورقارلر دیو بیوردر قرقنجی ایت سورهٔ انعامده بیوردر
ذلکم وصیکم به لعلکم تتقون معناسی شیقی بودرکه حق تعالی حضرتی وصیت ایلدی
آنک ایله سزه اولهکیم قورقه سز یعنی کناهی ترک ایدوب دائم عبادت وطاعته مشغول
اوله سز بوندن معلوم اولدیکه تقوی بر اولو سعادت ایمش که حق تعالی انک ایله
قوللرینه امر ایلدی اول سعادتی حاصل ایدوب ابدی راحته ودولته مستحق اوله لر دیو
قرق برنجی ایت سورهٔ مائده ده بیوردر اعدلوا هو اقرب للتقوی یعنی عدل ایدککه
اول تقوی یه یقیندر والهدن قورقمق ایله دیمکدر قرق ایکنجی ایت سورهٔ بقره ده
بیوردر وان تعفوا اقرب للتقوی یعنی الی الله اولنلرک بعض صوچلرک شونلرک که
عفو ایدیکز تقوی یه یقیندر یعنی سزک ترک ایتدیکز اردن ویا عورتدن برینک حقوق
باغشلمق تقوی دندر قرق اوچنجی ایت سورهٔ بقره ده بیوردر ولو انهم آمنوا واتقوا
لمثوبة من عند الله خیر واکر انلر ایمان کتورسه لر والهدن قورقوب تسلیم بر ثواب که الله تعالی قتنده
اول خیرلرک یکره کیدر دیمکدر قرق درنجی ایت سورهٔ آل عمرانده بیوردر وان تصبروا
وتتقوا لا یضرکم کیدهم شیئا واکر سز والهدن قورقارسز برا صبر ایدرلرسه نفوذ
ایدوب دشمانلرک مکر وحیله لری ضرر ایله حق تعالی شرلرندن صقلر دایم حفظ
حفظ وحراست ایچنده قلورلر قرق بشنجی آیت سورهٔ آل عمرانده بیوردر بلی ان تصبروا
وتتقوا ویاتوکم من فورهم هذا یمددکم ربکم بخمسة الاف من الملئکة مسومین

یعنی

یعنی بلی سز اکر صبر ایدرسکز والهدن قورقارسکز مشرکلر کلوب ایسه الله تعالی
بوارا لقده یاردم ایدر بش بیک ملک ایله آنلر علامتلنمش اولدقلری حالده علامتلری
آنلرک الده جه ودلبندلری صاری واولوب اوچلری یاغزنلرنده اوله بو امداد ایله
بشارت سزک ایچوندر تا قیامته دکین قلبلریکز مطمئن اوله بو امداد الله تعالی
قورقانلر غزالرده کلوب ایشده اریشر دیمکدر قرق التنجی ایت سورهٔ آل عمرانده بیوردر
وان تصبروا وتتقوا فان ذلک من عزم الامور عند المفسرین معناسی اکر صبر
ایدرسز الله تعالیدن قورقارسز تحقیق صبر ایله تقوی حقایق اموردندر و معظمات
ومهمات جمهوردندر اولنسنه قصد ایله جلک اشلوندندر قرق یدنجی ایت سورهٔ
نساده بیوردر وان تصلحوا وتتقوا فان الله کان غفورا رحیما واکر اصلاح عمل
ایدرسکز والله تعالیدن قورقارسکز تحقیقا الله تعالی غفور رحیم اولدی یعنی
الله تعالی قوللرینک کورکلو وایو عملکرن اظهار ایدوب وقبیح عملکرن ستر ایدر رحمتندن
ولطف وکرمندن قرق سکزنجی ایت سورهٔ مائده ده بیوردر ولو ان اهل الکتاب
آمنوا واتقوا لکفرنا عنهم سیئاتهم ولادخلناهم جنات النعیم عند المفسرین
دیمشلرکه اکر تحقیق اهل کتاب ایمان کتوردلرسه وتکریبی قورقسه لر البته محو ایدردک
انلرک کناهلرینی وجنات نعیمه ادخال ایدردک دیو بیوردی دیمکدر قرق طقوزنجی
ایت سورهٔ اعرافده بیوردر ولو ان اهل القری آمنوا واتقوا لفتحنا علیهم برکات
من السماء والارض واکر اهل قری یعنی کویلر اهالیلری ایمان کتورسه لر والهدن قورقسلر
انلرک اوزرینه اچاردق کوکدن وییردن برکاتلرینی دیو بیوردی دیمکدر اللنجی ایت سورهٔ
انفالده بیوردر ان تتقوا الله یجعل لکم فرقانا ویکفر عنکم سیئاتکم ویغفر لکم اکر سز الله تعالیدن
قورقار ایسه کز سزک ایچون فرصت ایدر ایدی وکیده رز ایدی کناهلریکزی وبارلغار ایدی
سزی زیرا الله تعالی اولو کرم ولطف صاحبیدر دیمکدر اللی برنجی ایت سورهٔ نورده بیوردر
ومن یطع الله ورسوله ویخش الله ویتقه فاولئک هم الفائزون یعنی هرکیم حضرت
الله تعالی یه ورسولنه مطیع اوله وهر نه که بیوردلر ایسه طوته وعقاب الهیدن خوف
ایدوب کناهلردن اجتناب ایده وانک خشمندن قورقوب معصیت ایتمیه کلیا زماننده
پس امدی اول کروه انلردر که فوز ونجات بولمشلردر تفسیر نعیمده وکشافده کتورمشکه
ملوکدن بری آیته التماس ایتدیکه انک ایله عمل ایدوب اخرایا محتاج اولیه علما زماننده
بو آیته اتفاق ایتدیلر فی الواقع فوز وفلاح حصولی هر حالده امر حقه امتثال وخشیت
وتقوی دن غیری ایله منصور دکلدر دیمکدر اللی ایکنجی ایت سورهٔ طلاقده بیوردر
ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لا یحتسب عند المفسرین

ابن عباس رضی الله عنه قولنجه معناء شریفی بودر که هر کیمکه الله دن قورقوب ارتکاب معاصیدن
اجتناب ایلیه یعنی شول کمسنه که حق تعالی رضاسی ایچون ترك ذنوب ایدوب تقوی
الله تعالی اوله کمسنه‌یی غمدن و غصه‌دن قورتاروب خلاص ایدر و دخی اومدیغی یردن
رزق و یرر انواع درلو سببلردن کل امتی تقوی ایله طلب ایدك تا سزی روزقلیه حق
نه کاتك ایرده نه تجارت حق تعالی باغشلیه سزه رزق حلال زیرا هر کیم تقوی
علمنه مباشر اوله حلال رزق بولور بر اخرینه دخی بودر و من یتوکل علی
الله فهو حسبه ان الله بالغ امره قد جعل الله لکل شیء قدرا و هر کیم الله تعالی
توکل ایدوب کندو ایشنی اکا حواله ایده پس حق تعالی اکا کفایت ایدر اکا مهم اولان
نسنه که حق تعالینك مراد ایدر اندن فوت اولماز فقر و عنادن تجاوز ایتمز و بر مقدار
زماننه تقدیم و تأخیر وشمار کلور بو آیتك سبب نزولی بودر که مشرکلر عوف
ابن مالك و علی اسیر ایتدیلر عوف حضرت رسول اکرمه کلدی دیدیکه یا رسول الله
اوغلم کفاره اسیر اولدی اناسی جزع و فزع ایدر کندن ماعدا فقر و فاقه دخی نهایتسز
ایرشمشدر که تعبیری قابل دکلدر دیدیکلرنده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه تقوی
شعاری ایله صابر اولك سن و آنك اناسی چوق چوق لا حول ولا قوة الا بالله
العلی العظیم دیوك دیو بیوردیلر بعده عوف او بنه کلوب خاتونی ایله بوکا اوقدیلر مشغول
اولدیلر اول زماننده عوفك اوغلی اهل شرکك قیدندن خلاص اولوب و درت بیك قیون و نیجه دوه
سوروب سلامت ایله مدینه منوره یه کلدکده بو آیت نازل اولدیکه هر کیمکه تقوی
عملنه مباشر اوله حلال رزق بولور و غمدن و غصه دن خلاص اولور و اکر توکل
ایلسك عبادتکده خالص اولسك رزقك ضمند و غك بردن کلوب تیسیر حق تعالینك
کرمیله و ابو ذر غفاری رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه بن بر آیت بیلورم اکر جمیع بنی آدم بو آیتك قراتیله عمل قلسه
بلیات دنیایه و شدائد آخرته کفایت اولنور دیوب و من یتق الله یجعل له مخرجا آیتنی
اوقودی و نیجه دفعه اعاده ایلدیلر بر ابو آیتك بناسی تقوی و توکل اوزره اولمقدر که
جمیع خوف و حذردن حصن حصین و هر خائف ایچون امن و امان و سبب اطمینان در
نتکیم روایت اولنور که بر کمسنه بر وقتدر سفرینه عزم ایدوب بر کمیه بنوب کیدرکن
ناکاه هاتفدن بر آواز کلدیکه هر کیم که اون بیك التون ویره اکا بر نیجه کلمات ذکر
هر نه درد ایچون اوقورسه درمان اوله و غم و غصه دن و فتنه دن اولورسه شاد
و سروره مبدل ایده جك و کمی خلقی ایچنده بر کشی وار ایدیکی اون بیك التونه مالك
ایدی اول ایندی یا هاتف دیدکك بها یه بن آلورم و ثمنی حاضردر دیدکده اول

ط نسنه‌نك حصولنی تحقیقا الله تعالی ابر شدیر تحدید ر کسندو مهماتنی حرینه محله که ایرده ایدر یعنی

هاتفدن

هاتفدن بر آواز کلدیکه اکر صادق ایسك اول التونی دریایه براق در حال التونی اول
دریایه براقدقده بر آواز ایشتدیکه چونکه التونیدن وارکلدك بو جوهره قولاق طوت
هر کاه که بر یرده عاجز اولوب طاقت قلمیه و من یتق الله یجعل له مخرجا آیتك
آخرینه دك اوقودیوب ساکت اولدی کمی خلقی اکا لوم ایدوب نقدیکه باد هوایه ویردك
دیدیلر اول کشی ایتدی بو بازاری بن غنیمت و بو آتی سعادت حجت بیلورم دیدی
برقاچ کون کیتدکدن صکره ناکاه بر مخالف روزکار اسوب کمی هلاك اولدی اول
کشیدن غیری بر کمسه نجات بولمدی بو آیت برکاتنده بر تخته اوزرینه کلوب موج
دریا انی بر جزیره یه براقدی اول جزیره اوزرینه بر کوشك کوروب اکا واروب ایچنه
کیردی آنك ایچنده بر قیز و انواع درلو جواهر کوردی واروب اول قیزه بو محله
نوجه ایله کلدك دیو سؤال ایتدکده قیز ایتدی بن بصره ده بر بازرکان قیزی ایدم و اتام
هر سفره بنی بیله الوب کیدر ایدی کمیمز دریایه غرق اولوب بن بر تخته اوزرنده
قلوب موج بنی بو جزیره یه براقدی دریادن دریادن دو کبی بر شخص پیدا اولوب بنی الوب
بو کوشکه کتوردی هفته ده بر کون دریادن چقوب بنم ایله اولور اما اوطه مباشرت
زحمتنی ایتمز و بر هفته دکرده اولور بو کون کلجك کونیدر اول کلمدن که اکر کلوب
سنی کورر ایسه سنی هلاك ایدر بر کون دریا طرفندن پیدا اولدی کلوب هلاك قصد
ایدوب اوزرمه هجوم ایتدکده خوفمدن و من یتق الله یجعل له مخرجا آیتنی اوقومغه
مشغول اولدم هنوز آیت تمام اولمامش ایدیکه دوشوب هلاك اولدی نجاتم ایچون
شکر ایدوب اندن صکره اول جواهرك ایوسنی الوب اول قیز ایله ساحل بحره دریایه
کلوب بر کمیه منتظر اولدق ناکاه بر کمی ظاهر اولدی کندوزی اتلرم ایله دردك بر نیجه
اول جواهر ایله کلوب بکمیه الدیلر بر نیجه ایامدن صکره چون بصره یه ایرشدك اول قزك
اولرینك نشانك خبر ویردی واروب اقرباسنه خبر و یردم کلوب اول قزی بکا
شرع ایله نکاح ایدوب و یردیلر اول جواهری سرمایه ایدندم بو کون بصره ده بندن
غنی کمسه یوقدر بو آیت برکاتنده دیدی زیرا شول کمسنه که حق تعالی رضاسی ایچون
ترك ذنوب ایتمکه تقوی ایدر اول کمسنه یی الله تعالی غم و غصه دن قورتاریر و دخی
یردن اکا رزق و یرر التی او نجی آیت سوره طلاقده بیورر و من یتق الله یجعل
له من امره یسرا یعنی هر کیم الله تعالی دن خوف ایدر و انك احکامی حدودینه رعایت
ایدوب اظهار ایدر الله تعالی اول متقی ایچون انك اشنده بر آسانلق خلق ایدر و آنك
مهماتنی اکا تسهیل و تیسیر ایدر دیمکدر الکی بشنجی آیت سوره طلاقده بیورر و من
یتق الله یکفر عنه سیئاته و یعظم له اجرا و دخی هر کیم عذاب الهیدن خوف ایده

واتك امرینه مطیع اوله الله تعالی اندن انك ذنوبنی ستر ایدوب بر امر لعنی عفو ایده
و ثوابنی زیاده بیوك ایده دیمکدر الکی بشنجی ایت سوره بیوردی یا ایها الذین امنوا اتقوا
الله و قولوا قولا سدیدا یصلح لکم اعمالکم سید المفسرین ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما قولنجه معناسی شویله بوردکه ای شول کسنه لر که ایمانه کلدیکز الله تعالیدن خوف
ایدك و سوزیکزی طوغری سویلك عملکزی اصلاح ایلیه سن سزك ایچون قبول
صلاحیتن ویره انك رضاسن طلب ایدن سز و جامع قول بو بابده بودر که قول سدید
بر سوزدر که صدق اوله کذب اولمیه صواب اوله خطا اولمیه خالص اوله قارشق اولمیه بیر
بو وجه ایله سویلك کذب سویلمك دیمکدر الکی النجی ایت سوره بقره ده بیوردی و اتقوا
الله لعلکم تفلحون یعنی قورقك اللهدن اوله کیم فلاح بوله سز دیمکدر الکی یدنجی ایت
سوره آل عمرانده فاتقوا الله لعلکم تشکرون یعنی قورقك الله تعالیدن که اوله کیم
شکر ایده سز تکرینك سزه ویردکی نعمتلرینه الکی سکزنجی ایت سوره حجراتده بیوردی
و اتقوا الله لعلکم ترحمون یعنی قورقك الله تعالیدن اوله کیم رحمت اولنه سز
دیمکدر الکی طقوزنجی ایت سوره مائده ده بیوردی و تعاونوا علی البر و التقوی یعنی بر
ایپیشك عبادت اوزرینه و الله تعالیدن قورقمق اوزرینه زیرا رب العالمین
مؤمنلره معرفت و احده جمع ایلمشدر تاکیم بری برینه یاردم ایدوب و بری
برلریله الفت طوتوب و دشمنلری اوزرینه رجل واحد کبی اتفاق ایله یکدل و یك
جهت اوله لر تقوی ایله عبادتده زیرا بر کسنه حزب رحماندن منفرد اولسه شیطان
انك ایله منفرد اولور اغوا ایله اضلال ایدوب عذاب خالقه کرفتار قیلور و بالجمله
جماعت مسلمیندن اجتناب ایدن جامع کل العیوبدر اونجی ایت سوره اقرأده بیوردی
او امر بالتقوی یعنی یاخود تقوی ایله امر ایدوب بوره خلقه که الله تعالیدن قورقك
و کناهلردن صاقنك دیو بو هنر کارلق انی منع ایتمك اولورمی ندن دیمکدر الکی التمش
برنجی ایت سوره نساده بیوردی و لقد وصینا الذین اوتوا الکتاب من قبلکم و ایاکم
ان اتقوا الله یعنی تحقیق وصیت قیلدق سزه و سزدن اولکیلره که کتاب کوندردیکم اناره
و سزلره کیم حق تعالی حضرتندن تقوی ایلك انندی حق تعالی قوللرینه امور لرینه اصلح اولان
کنه ولردن اعلمدر و دخی اشفقدر و ارحمدر اکر عالمده تقویدن اوزکه بر ایو خصلت
اولسه ایدی قوللرینه انك ایله وصیت ایدر ایدی چونکه بو خصلت شریفه ایله وصیت
قیلدی معلوم اولدیکه تقوی بر اولو سعادتدر ایمش که حق تعالی قوللرینه امر ایلر اول
سعادتی حاصل ایدهلر راحت و دولته ایرشهلر بیوردی
اوله لر التمش ایکنجی ایت سوره مائده ده
فلا تتقوا الله ان کنتم مؤمنین یعنی اکر مؤمنلردن اولدیکز ایسه قورقك

وشریعت واحد[illegible] مح

دیکزده

دیکزدن دیو بیوردی حق تعالی هر نه مکانده اولور ایسه کز و هر نه مجلسده بولنورز
ایسه کز حق تعالینك اوامرینه امتثال و نواهیسندن اجتناب ایدوب خوف و حذر
و هوای نفسکزدن کذار انده اوله سز زیرا مؤمن موحده تقوی کار اولمق اقوی در
التمشی اوچنجی ایت سوره آل عمرانده بیوردی یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته
یعنی ای ایمان کتورن مؤمنلر حق تعالیدن قورقك دیو بیوردی تفسیر تعویده ایدر
حق تقاته حق تعالیه عاصی اولمق ایدوکی محققدر و کمال طاعت ایله طاعت ایدك
عبادت ایتمك ایله و ترك معصیت قلمق ایله ذکرش ایتمك و نوتمقدر و شاکر اولوب
کفران نعمت اولمقدر التمشی دردنجی ایت سوره تغابنده بیوردی فاتقوا الله ما استطعتم
عند المفسرین معناسی شویله بودرکه حق تعالینك عذابندن خوف ایدك و پرهیز ایدك انك
موجباتندن اول مقدار که قادر اوله سز دیمکدر بو ایت اول حکمك ناسخیدر فاتقوا
الله حق تقاته کشف الاسرارده کتورمشدر بونده اشارت ایدر امرك وجوبنه
و بونده خفت واجبنه و امرك واجبی کاری و حق تقاته واجبه سنی نسخ ایلدی
زیرا حق سبحانه و تعالی بنده لکی مطالبه ایدر واجب امر ایله تا انك فعلی عقوده ایرسنه
داخل و لعنه صالح اوله دیو و ابن عباس رضی الله تعالی عنهما قولنجه نسخ دکلدر حق
تقاته سبیل حقه جهاد ایلك ما استطعتم طاعتکز اولدیغی قدر دیمکدر حق
تعالی مؤمنلره طاقتلرینه کوره تکلیف ایدر بر کسنه اوزرینه کوجی قومدی
دیمك اولور دیکر و تقوی فضائلنده وارد اولان ایات کریمه قابل بیان دکلدر دنیا
و عقبانك خیری بو خصلت حمیده نك ایچنده در فما من خصلة من خصال الخیر
اکثر ذکرا و ثناء علیها فی کتاب الله تعالی من التقوی معلوم اوله که قرآن
عظیم الشانده تقوی کبی کثیر الذکر و کثیر الثنا اوزره اولان خصلتلردن بر ایو خصلت
بوقدر فتأمل فیما کتبنا من الآیات الکریمة پس اکر تأمل قرآن کریمك ایات بیناته
نظر ایلسك تقوی ایچون اون ایکی ایو خصلت حمیده بولورسنکه انلر حمد و ثنادر
و اعدادن خراسندر و نصرتدر و شدائددن نجات ایله رزق حلالدر و اصلاح عملدر
و کناهلر بارلغنمقدن و اکا الله تعالینك محبتیدر و قبول عبادتدر و اکرام و اعزازدر
و موت حالنده بشارتدر و نار جهنمدن نجاتدر و جنته وارث اولمقدر بو مذکوردن
بیلندیکی ایکی جهانك سعادتی تقویده مندرجدر امدی سن تقویدن نصیبکی فوت
ایله ایکی جهانده سعادت استرسك کیف کان المتقی اکرم عند الله تعالی و مقبول
الطاعة و ولیه و حبیبه پس نیجه تقوی ایله معروف اولنلر طاقتلری عند الله
مقبوله اولوب و انلر الله تعالینك ولیلری و دوستلری اولمشدر و کیف کان

الله تعالى له وليا ومجيا ومزكيا وناصرا ونيجه اهل تقوى الله تعالينك وليلرى و
حبيبلرى اولوب وحضرت بارى تعالى انلرك علو شاننه مزكى وهرجا لكرنده
نيجه معين وناصر اولمشدر تأمل ايله كور وكيف كان له العاقبة والآخرة وحسن
مآب ودخى نيجه اولدى متقيلرك روزجزاده آخركارلرى ومراجعت ايدجك يرلرى
جنتدر بيل وكيف اعدت له الجنة واورثت وازلفت ووعدت وكانت دارا ونيجه
جنتلر انلر ايچون اعداد اولنوب وارثى اهل تقوى اولديغنه رحمت غفرانه يقين و مكانلرى
جنت باغچه لرى اولديغن كور وكيف كانت التقوى للآخرة زادا ولباسا پس نيجه
اولدى خزينه تقوى لباسن كيوب وهم زاد ايدنلر سلامت بى ملالت وملازمت جنته
نيجه كيرسلر كور وكيف اضيفت الى الرئيس لاشرف وامتحن بها ونيجه اعضانك رئيسى
واشرفى ولان قلبه نور وضيا ويروب وحق تعالى انلرك قلبلرينى تقوى قبولى ايچون
امتحان ايتمشدر كور يعنى امتحان پاك ايتمك معناسنه دركه پاكيزه ومطهر ايتمشدر ديمك اولور
وكيف جعلت سببا للخيرية وكفاية الرحمة ونيجه تقوايى خيره سبب قيلدى وانلر ايچون
تقواى رحمته لايق اولنلر يازدى تأمل ايله بيل وكيف خص لها كون كتاب الله تعالى
هدى وموعظة وذكرا ونيجه بناء عالى در تقوى ايله اولمق كوركه حق تعالى كتاب كريمنده
اهل تقوى يه هدايت ايله نصيحتى ايروب ذكر ايدر كورده شرفدر تقوى وكيف جعلت غاية
للعبادة والذكر والقصاص والصيام والتبيين والانذار والتوصية والعدل والعفو
وحق تعالى نيجه قيلدى هر عبادتك وتلاوتك ثوابنى وهر نسنه نك اخرى نظر قيلوب
تأمل ايله كور بارى تعالينك عذابندن قورتمق واولون وآخرون تقوى ايله وصيت
اولنمشلردن عدل ايتمك وصوچك عفو ايتمك بو جمله سنك باشى تقوى ايله اولور بيل
وكيف كانت شرطا وسببا للمثوبة ودفع الكيد والامداد ونيجه علامت اولنمشدر
اول تقوى سببيله بونجه ثوابه ودشمنلرك ضرر ومكرندن انى دفع ايدوب اكا نصرت
ايله نيجه ياردم ايدر كور تأمل ايله واتيان ما يجب العزم عليه والمغفرة والرحمة
ودخى اداسى واجب ولازم اولان نسنه لر انك اوزرينه آسان كلمك وحق تعالى
كناهلرينى باركيوب مغفرت ايله رحمت ايدر اهل تقوى يه ديمكدر وتكفير السيئات
وادخال الجنة وفتح البركات وحق تعالى دنياده اهل تقوى يه خير كثير قپولردن اچوب
وآخرتده كناهلرين ستر وعفو ايتمك ايله جنته ادخال ايدر والتفرقة بين الحق والباطل
وتقوى مقتضاى ايمان اولديغنه بناءً باطللرى انلردن چقروب ايله انلرى متقيلردن
قيلر والرزق من حيث لا يحتسب ودخى شول كمسنه كه ترك ذنوب ايتمك ايله تقوى ايده
حق تعالى اكا اومديغى يردن رزق ويرر واليسر واعظام الاجر واصلاح العمل

والفلاح والشكر واسانلق ايله مهمنى آسان وصوابن بيورر وتقوى سببيله عملى
اصلاح ايدوب على وجه التعظيم مدح وثنا اولنمشلردن اولوب عند الله محمود حللردن
اولمشلردر وكيف امر بالتعاون عليها ومدح الامر بها ووصى بها الاولون
والآخرون ونيجه تقوى ايله برى برينه يردم اولمشك دبوما مورلردر واعانتلرى حسبيله
عند الله محمود حللردن اولوب اولون وآخرون تقوى ايله وصيت اولنمشلردر تأمل ايله كور
وجعلت مقتضى الايمان وامر بتحصيل حقيقتها وكمالها بقدر الاستطاعة وتقوى
مقتضاى ايمان اولدوغنه وامت محمد بقدر الاستطاعه حقيقتى وكمالن تحصيلنه
امر اولندقلرينه بناءً مأمورلردر بيل فيا ايها الطالب للآخرة والسالك طريقها
ان كنت صادقا في دعواك اكببت عليها وصرت عاشقا لها مشتهرا بها حتى
لا يعوقك عنها عائق اصلا ولو اجتمعت الانس والجن على ذلك پس اى طالب آخرت
وسالك راه عاقبت اكر دعواكده صادق ايسك عزيمت تقوى ده ثابت قدم اولوب
تقوى يه بر وجه ايله عاشق وحريص اولمق كرك سنكا اكر انس وجن جمع اولوب
منعنه سعى واهتمام ايسه لر سنك درياى عزيمت ومحبتكدن بر قطره ناچيز
نقصان ياب اولميه كه سعادت دنيا وآخرت بو ايكيسندن بيله فوز ونجات تقوى ايله
ميسردر ولكن الله يضل من يشاء ويهدي من يشاء بيده الخير وهو على كل
شيء قدير ولكن حق تعالى ضلالته قور هركيمى ديلر ايسه وهدايت يولن كوسترر هر
كيمى اراده ايدر ايسه خيرانك يد قدرتنده در واحسان وعطا ايدر هركيمى ديلر ايسه
زيرا اول هر نسنه نك اوزرينه قادردر كمال قدرتنه نهايت يوقدر امدى بوقدر آيات
بيناتدن بلندك كه تقوى خصلتى جامع جميع خيراتدر دنياده وعقباده كافى وشافيدر
حق تعالى قوللرينه امر ايلديكى اول سعادتى حاصل ايدوب ابدى ذاته ولنه مستحق
اوله لر حضرت مبشر الآمال ولن خصلت حميده ايله فيض فضلندن جمله مزى ايليه
آمين يا رب العالمين الاخبار حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
تقوى فضيلتندن امتنه ويردكلرى خبره دير لر كذلك فضيلت تقوايى متضمنه ذكر
اولنان احاديث نبويه دن برى حد امام احمد بن حنبل مسند المرموزندن روايت اولنمشدر
عن ابي ذر رضي الله تعالى عنه ان النبي عليه الصلوة والسلام قال له فانك لست
بخير من احمر ولا اسود الا ان تفضله بالتقوى ابى ذر غفارى رضى الله تعالى عنه
روايت ايلدى تحقيقا فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورديكه اكا نظر
ايلعب كور ديكز تحقيقا سنك سياه اولانكز ايله قرمزى بكزلو اولان اصنافكز
بر برندن خيرلو دكلدر الا برى برندن خيرلو اولانكز تقوى سى زياده اولانديكد

تتكيم رب كريم قرآن كريمنده بيوردر ان اكرمكم عند الله اتقيكم امدي لايق اولان بودركه
كسبه نظر احتقار ايله نظر ايتميه سز و كندوكزده شرف و فضيلت كورميه سز شايد
اول ديدوكز حقارت ايله نظر ايتديككز كشينك تقوسيي عند الله سزك عملكزدن مقبول و افضل
اوله و جهره خضوع و خلوص نور يناز خشوعه مخصوص بوله بو جهتدن خلق خدايه
نظر احتقار كار مردان دكلدر هق بو حديث شريف امام بيهقي سننندن روايت اولنمشدر
عن جابر رضي الله تعالى عنه قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم في وسط
ايام التشريق فقال يا ايها الناس ان ربكم واحد جابر بن عبد الله رضي الله تعالى
عنه تحقيقا روايت ايدوب ديديكه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
ايام التشريق وسطنده يعني بيرامك ايكنجي كوننده منبره چقوب اثناء خطبه لرنده
بيوردبلر اي ناس تحقيقا تكريكز بردر شريكي يوقدر الا لا فضل لعربي على عجمي ولا
لعجمي على عربي ولا احمر على اسود ولا اسود على احمر آكاه و متنبه اولك
جنس اعتباريله بري بريكزدن افضل و رجحان دكلدر يعني عربك عجم اوزرينه فضيلتي
يوقدر و عجمك عرب اوزرينه دخي كذلك فضيلتي يوقدر و لون اعتباري دخي دكلدر
قرمزلك سياه اوزرينه و نه سياهك قزل اوزرينه افضليتي يوقدر و ان اباكم واحد
تحقيق جمله كزك باباسي بردر يعني حضرت آدم عليه السلامدر الا بالتقوى مكر فضيلتكز
تقوى و صلاحيت ايله اوله نتكيم حق تعالى نظم كريمنده ان اكرمكم عند الله اتقيكم
يعني تحقيقا سزك الله تعالى قتنده اكرم اولنكز تقويده زياده اولنكزدر بو روايت كريمه
الشاني بلاوت ايتمشلردر الا هل بلغت قالوا بلى يا رسول الله قال صلى الله عليه وسلم
فليبلغ الشاهد الغائب بوندن صكره تاكيد ايچون تكرار اعاده بيوردبلر كه بو وعظ
سزه ايرشديمي و كلامم فهم ايتديكزمي واكاه اولدكزمي بو خطبه لرنده اصحاب كرينه
خطاب ايتدكلرنده اصحاب نعم يا رسول الله ديو جواب ويردكلرنده امدي بونده حاضر
ولنكز غائب اولنلره بو موعظه خبرن ايرشدرسز ديو تنبيه بيوردبلر زيرا تقوى ظاهرده
لفظ قليل برنسنه در لكن دنيا و آخرت خيرينه شاملدر ديمكدر هق طس بو حديث
شريف بيهقي مرموزنده و طبراني اوسطنده و صغيرنده مستخرج اولنمشدر عن ابي هريرة
رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اذا كان يوم القيمة
امر الله تعالى مناديا ينادي رواة اخبار و ثقاة ابرادن ابي هريره رضي الله تعالى حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ابرادخير قيلوب ديديكه شفيع روز جزا حضرت
محمد عليه الصلوة والسلام في الملأ الاعلى تحقيقا بيوردبلر كه قچن قيامت كوني اولدقده حق
تعالى بر منادي يه ندا ايله امر ايدر بو مفعول ايچون بنا در او ملك دخي الله تعالينك امريله

ندا قيلر كه الا اني جعلت نسبا و جعلتم نسبا فجعلت اكرمكم اتقيكم فابيتم
الا ان تقولوا فلان بن فلان فاليوم ارفع نسبي و اضع نسبكم اين المتقون
يعني آكاه و متنبه اولكز كه تحقيقا بر كون حق تعالى متقيلر ايچون نسب قيلدي
هر كيشي كيم الله تعالى دن قورقوب كناه اشلمكي ترك ايلسه و طاعت و عبادته مشغول
اولسه الله تعالى قتنده اول مقبول اولوب عزت و كرامته نائل اولور و دنياده اولان نسبلري
بو كون حق تعالى دفع ايدوب كيدردي يعني دنياده ديرايدوكز بو فلان او غلي فلاندر
يا خود فلان كيشي فلاندن خيرلودر مال و منصبي ايله فخر ايتمك ايله ذاتلر اهل دنيا تعظيم
و تكريم ايدردكز الله تعالى نسبلري قالدردي كندوسي ايچون اهل تقوىيي نسب قيلدي
بو كرامتي و عزتي اهل تقوايه ويردي دنياده سزك قاتكزده هر نقدر حقير و ذليل ايسه
حق تعالى بو كون حقارتي و ذلتي اهل معصيته ويردي دنياده هر نقدر عزيز و مكرم ايدي
ايسه آخرت دولتندن محروم در بو كون قنده در متقي اولنلر ديو ندا اولنسه كرك تقوى
سببيله و حق تعالى قتنده كرامت و عزت بولوب سلامت ملامت جنته كيرسلر
و نيچه حسنا تلر و درجات وعده اولنمشدر اهل تقوايه زيرا الله تعالى سعادتن كبرايي
تقواده قيلمشدر و اول متقيلر ارتكاب معاصيدن اجتناب ايدنلردر حد بو حديث
شريف امام احمد بن حنبلك سننندن روايت اولنمشدر عن ابي ذر رضي الله تعالى
عنه ان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال ستة ايام اعقل يا اباذر ما
يقال لك ابي ذر غفاري رضي الله تعالى عنه روايت ايدر كه تحقيقا بر كون حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بكا خطاب ايدوب ديديكه يا اباذر سكا التي كوندن صكره
ديلرم كه بر حديث شريف سويليه يم اول كلامي زياده سيله تعقل ايدوب اني بر خوشجه
ضبط ايدوب حفظ ايده سن ديو هر كون بو وجه ايله تنبيه بيوررلر ايدي فلما كان
يوم السابع قال اوصيك بتقوى الله تعالى في سر امرك و علانيته و قتاكه يدنجي
كون اولدقده ديديكه يا اباذر اول وصيتم بودر كه كزلو و اشكاره امركده حق
سبحانه و تعالى دن دائما ايشكده خوف و حذر ايده سن زيرا تقوى دنيادن سلامت
و عقبادن كرامتدر هر كيمك كه اللهدن قورقسي اكثر در آنك تقوسيي اقوى در فاذا
اسأت فاحسن و قچن كه بر قبيح و قول فضيح سويليه سن اكا احسان ايده كور و يا خود
بر شيء خطيه اشليه سن اكا بر حسنه تابع ايليه كور ان الحسنات يذهبن السيئات
وارد اولمشدر يعني سندن بر كناه صادر اولسه اول سيئه يي حسنه يه تابع ايليه
كور كه اني محو ايدر يعني كراما كاتبين دفترنده ثابت اولمش ايكن ابتغاء بر كوزل عمل
اشلمك ايله حسنه يه تبديل اولور زيرا مرضه ضدي علاج اولنور كه سيئاتي حسنات

عزت و كرامته تقوى
سبب قلدي

ازاله ایده بالجمله حسناتك ایکی فائده سی واردر بری بودرکه هوای نفسی هلاك
ایدر ایکنجی بودرکه سیئاتی محو وازاله ایدر ولا تسألن احدا شیئا ودخی مقام
توکله مرتقی اولیکز برکسه دن رجا، رزقی و نعمتی والتماس منصب و رتبه طلب
ایلمیه سز وان سقط واکر راکب ایکن الکده قامچك دوشه وشرابسه برکسه یه
قامچی الی ویر دیمیه ولا تقبضن امانة ودخی برکسه دن قبض ودیعه واخذ امانت
ایتمیه سن اکر حفظدن عجز وقصورك اولورایسه اول مقوله نسنه سکا الوب
جرامدر قش امام قشیری دن استخراج اولنمشدر عن ابی سعید الخدری رضی الله
تعالی عنه انه جاء رجل الی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فقال یا رسول الله
اوصنی بو حدیث شریفی سعد سعد بن مالك بن سنان الخدری رضی الله تعالی
عنه روایت ایدرکه بنی النجار قبیله سندن انصاردن بر رجل رسول اکرمك حضور
شریفلرینه کلوب یا نبی الله بکا خیرلو اولانی تعلیم ایله دیو رجا ایتدکده فقال علیك
بتقوی الله فانه جماع کل خیر رسول علیه الصلوة والسلام ایتدی او زریکزه تقوالی
التزام ایله جمیع خیراتی جمله دن زیاده جامع اولان تقویدر دیدیلر زیرا الله
تعالی دن قورقمق وفایه نادردر وفوز دار قراردر ووقایت اولی تقوی ایله حاصل
اولدوغی آشکاردر پس امدکی وقایتی وسمت استغنایی کده وکه طریقت ایلیوب اول
سوآء سبیلدن انحراف وانصراف ایله وخیرات تقویه مقالان کبیره وار درن واجب
التقوی شرکدن انقادر ودخی عقوبت حقدن طاعت ایله تحرزدر ودخی معاصی و
سیئاتدن صاقنمقدر ودخی شبهاتدن پرهیز قلمقدر نتکم روایت اولنورکه ابراهیم بن
ادهم رحمة الله علیه اجر نهاره دکین اجرت ایله اوراق بیچر ایمش واجرتك ویردکلرنده
الله الوب نظر ایدر ایمش واصحابنه دیر ایمشکه بن قورقرم که صاحب زرعك مرادی
خدمتمه بدل مقدورو سعی ایتمدم پس بو اجرت بکا حلال دکلدر دیو ترك ایدر ایمش
اول کیجه آج وصوسز یاتور ایمش زیرا انلرك قتنده هر عمله حضور حلاله دلالت ایچون
شرطدر تقوینده مج بو حدیث شریفی ابن ماجه صحیحنده روایت اولنمشدر عن ابی امامة
رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه کان یقول ما استفاد
المرء بعد تقوی الله خیرا من زوجة صالحة ابی امامة رضی الله تعالی عنه رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلدی بیوردکه تحقیقا سلطان انبیا و
کبریا محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دیرایدیکه بر انسانه دنیاده فائده
بولنمزکه کندویه فائده لی تقوی دن صکره اکا خیرلو تر عفیفه وامینه وجمله زوجه سی
اولمقدر زیرا بو مقوله زوجه صالحه جناب عزتدن فائده عظیمه ومنفعت جسیمه در

ان

ان امرها اطاعته واکر برنسنه امر ایدر ایسه اول خدمتی یرینه کتورر تمام ایدر
وان نظر الیها سرته واکر اکا نظر ایدر ایسه انك حسن خلقته وجمال مجبولیتنه باقدقده
شادخندان اولوب سوینور وان اقسم علیها ابرته ودخی اردینك نهی ایتدکلرندن
احتراز ایدوب امرینه امتثال ایدر خاطرین صیانت ایدوب خدمتی وزره اولور
واذا غاب عنها نصحته فی نفسها وماله واکر یره کیدوب غائب اولسه کندو نفسنه
نصیحت ایدوب والله تعالی دن قورقوب کندوی زنادن منع وصیانت ایدر وارینك
مالنی حفظ وحراست ایدوب یوق یره اسراف ایتمز بو ایله خاتون ذی عصمت دینیه
عفت در نصف دینی انك ایله کامل اولور زیرا دینده اعظم بلا قادح شهوت بطن
وشهوت فرجدر و نصف ثانیسی که اول شهوت بطندر اانده دخی حرامدر اتقا ایلیجه
کامل اهل تقوی اولور طب بو حدیث شریف امام طبرانی مسندندن روایت اولنمشدر
عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه قال اقبل نبی الله صلی الله علیه وسلم من غزاة
او سریة عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم ایله بر غزادن ویاخود بر لشکر میمنت کوسترد که سرو دکانتك کندن
مراد ایلیوب بر عسکر ایله بر مقدار جیش تعیین ایلیوب سریة اسمیله تسمیه ایدرلر
السریة بفتح السین وکسر الرآء ایله وتشدید یا ایله سریه دن مشتقدر اصل اطلاق شب
هنکامده تجهیز اولنان مباردزه لره ایدی کیده رك مطلقا اخراج اولنان عدد قلیله
اطلاق اولندی خلیل بن احمد الفراهیدی دن یوزه دك اطلاق اولنور حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك خبرا السرایا اربعمائة دردیدیکی بو کا دلیلدر زیرا حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم یکرمی یدی کره مشغله برانداز اولوب اولان غزا اولوب فرق
یدی دفعه رویت قرار اولمشدر بو ایله بر جیش ایله مکه مکرمه یه توجه ایدوب کلدکده
وانذر عشیرتك الاقربین ایتی نازل اولدوغنده بو خوف وخطاب خاصده اول حضرت
حق تعالی بیوردیکه یا محمد تخویف ایله قورقوت الله تعالینك عذابندن کندوکه یقین اولان
اقرباکی حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بو آیتك نزولندن صکره صفا طاغینه چیقوب
فدعا فاطمة رضی الله تعالی عنها فقال علیه الصلوة والسلام یا فاطمة اشتری نفسك
من الله تعالی فانی لا اغنی عنك من الله شیئا وقال لنسوته مثل ذلك وقال مثل ذلك
لعترته یرندا ایلدی چون جمع اولدیلر جمله سندن اول حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها
ایتدی یا فاطمه نفسکی خلاص ایدوب چقرادن تحقیق بن سزك ایچون مالك دکلم
حق تعالی دن نسنه یعنی بن قادر دکلم استمدیکیکز نسنه لری قیامت کوننده سزدن
دفع ایدوب کیدرمکه اکر الله تعالی سزه عذاب ایتمك مراد ایلدی ایسه پس جد وجهد

ایلک عمل صالح اشلمکه و جمله خاتونلرینه دخی بونک مثالی دیدی و دخی جمله اقربالرینه
کذلک بونک مثالی دیدی ثم قال ما بنو هاشم باولی الناس بامتی ان اولی الناس بامتی
المتقون بوندن تصکره اهتماما و تاکیدا تکرارا ایلیوب دیدیکه بنو هاشم ناسدن بکرك
بنم امتمك اقرب و خیرلوسی دکلدر تحقیقا ناسدن بنم امتمه اقربا و لنلر متقیلردر دیدی زیرا
متقیلره آنك ایچون متقیدرلر که برامر اولیانلری ترك ایدرلر برامره مؤدی اوله دیو قورقارلر
و لا قریش باولی الناس بامتی ان اولی الناس بامتی المتقون و دخی قریش قومی سائر ناسدن
بکرك اولمسی مجرد نسب بوندن دن امتمك اقرب خیرلوسی دکلدر تحقیقا بنم امتمدن ناسدن
بکرکی و خیری اقربا و لنلری متقیلردر و لا الانصار باولی الناس بامتی ان اولی الناس
المتقون و دخی انصار اولنلر سائر ناسدن و لا امتمدن اقرب دکلدر تحقیقا امتمدن سائر ناسدن
خیرده اقربا و لنلر متقیلردر انما انتم من رجل و امراة و انتم کجمام الصاع لیس لاحد
علی احد فضل الا بالتقوی بوندن غیری دکلدر که سز حضرت آدم علیه الصلوة و السلام ایله
حضرت حوادن ظهور کلدیکز سزلر مثالکز بودر که بر شینك طولوسی بغدای دانه سنه
بکزر که بری برندن هیچ فرقی یوقدر سز دخی انجلین بری بریکزا و زرینه فضیلتکز
و شرف خدمتکز دین و دیانت و صلاحیت ایله ان اکرمکم عند الله اتقیکم نحو اسیله
عامل اوله سز کسبه نظر احتقار و استکراه ایله بقیه سز و کندو کزده عجب و کبر ایله ناس
او زرینه شرف و فضیلت کورمیه سز دیو بیوردر و الاحادیث فی هذا الباب کثیرة جدا
فضیلت تقوییه وارد اولان احادیث شریفه بو بابده تقوی امرینه غایت چوقدر زیرا
ایکی جهانك سعادتی تقوییه مندرجدر و العقل ایضا یدل علی افضلیة التقوی و عقلده
بو نجلین سائر طاعاته تقوینك فضیلتی او زرینه مطاوع و متکفلدر من غیرها من
الطاعات و تقوی طاعت و عبادته بدنیله و قولیله و فعلی ایله اقدام تام ایلمکدر لان
التحلیة بعد التخلیة و التزیین و الاول یفید الثانی لا یفید و عکسه یفید زیرا تحلیه
کار طاعاته تخلیه دن صکره در و وظیفه تقوی حقاکه موضعی پاك و نظیف اولمادن
مقدم تزیین غیر مفید اولدوغی بالبداهة مستحیل اولوب محتاج و کسب نظر دکلدر فهی
الاساس لجمیع خصال الخیر فخذها بقوة و امر قومك یاخذوا باحسنها فان فیها
سعادة الدارین و دخی بیلکل که بو تقوی بر تیلی اصل بنادر که دنیانك و عقبانك خیری
و برکتی اهل تقوی جمله جمع اولوب بو خصلت حمیده نك ایچنده مندرجدر پس امدی
قوت ایله تقوایی اخذ ایدوب و قومکه دخی احسن وجه ایله طوتمسنی امر ایدسن تحقیقا الله
اکا خیر عظیم و سعادت دارین وارد که قابل بیان دکلدر و الفوز بالحیوتین دنیا و اخرت
و ایکی سنی دخی بیله فوز و نجات تقوی ایله میسردر یسر نا الله تعالی و ایاکم آمین

هو

هو البر الرحیم و الجواد الکریم مبشر الامال اولان حضرت الله اول خصلت حمیده
ایله محض فیض فضلندن جمله مزی دنیا و اخرتده بهره یاب ایده تحقیقا الله تعالی جود
و کرم ایله موصوف رحمن دنیا و رحیم آخرتدر اهل تقوییه موصل اولمزی فضل
و کرمندن نیاز ایلیه محمد النبی الامین و آله و اصحابه اجمعین النوع الثانی فی تفسیرها
فصل ثالثدن ایکنجی نوع تقوینك تفسیری بیاننده در پس امدی واجب اولدر که
تقوینك انواع اقسامنی و مراتبنی و شرائطنی علی وجه التفصیل بیلیز تا که تقوییه عمل
کتورمك و حقوقنه رعایت ایتمك بزه میسر اوله هی فی اللغة من وقاه و الوقایة
فرط الصیانة بو تقوی لغت عربیده صقلمغه دیرلر وقایه معناسنه فرط صیانتده و قتا
غایتدر ترك معصیتده و ذره تصمیم نیت ایتسه لر بو معنی او زرینه مفرد اولسه لر
تحقیق نفسلرینی معصیتدن صقلرلر و صفت تقوی ایله معروف و موصوف اولورلر
بو تقدیرجه معنای تقوی قلوبی ذنوبدن صقلمقدر اصلها وقی قلبت واو هاتاء
کما فی تکلان و تاوهاوا و کما فی تقوی اصل اشتقاقی وقی یقی دن اولوب لفظ
واوی تا به قلب ایدیلر تکم و کلاءنك واوینی تا به قلب ایدوب تکلان اوقورلر و تجاهلك
ناسی واودن واوی یا دن مقلوبه در تکم تقوی اولدوغی کبی و الفها للتانیث لقوله تعالی
علی تقوی من الله حق تعالینك بو قول شریفی کبی تقوی قولی من غیر تنوین الفی تانیث ایچوندر
الحاق ایچون دکلدر و عدم انصرافی حبلی کبی اولدوغی ایچوندر و هو الصیانة و الاجتناب
عن مضرة فی الآخرة و اول تقوی اخرتده مضرت اولان اشیادن صاحبنی صیانت
و اجتناب در فله عرض عریض یقبل الزیادة و النقصان ادناه الاجتناب عن الشرك
المخلد فی النار بو تقوینك طول و عرضی عام اولان وصف تاکیدندر بو معنی او زرینه
تقوی اعمال بر و خیرك زیاده سبیله زیاده و نقصانی ایله ناقص اولوب اقل مراتبی تخلیدی فی
العذاب و ناره سبب اولان شرکدن اجتنابدر و اعلاه التنزه عما یشغل سره عن الحق
و التبتل الیه تعالی بشراشره و تقوینك اعلا مراتبی قلبی تب رجمله اشتغالاتدن اشیادن اجتناب
و صرف اولان نسنه لر جمیعسندن احتراز ایلمکدر و هو التقوی الحقیقی المراد بقوله
تعالی و اتقوا الله حق تقاته و اول تقوی ظاهرده و باطنده طرف الهی یه توجه و عزیمت
ایتمك ایله ماسوا اللهدن انقطاعدر که تقوای حقیقی بودر حتی قلوبنه بر نسنه نك کلمسی
حق تعالینك ذکرینه مانع اولر اندن احترازدر حق تعالی حضرتنك و اتقوا الله حق تقاته
قول شریفنده تکم شرح اولنمشدر الله تعالی یه عاصی اولمق ایلهکی محققدر و ذکر نفسی
اونوتمامقدر و شاکر اولوب کافر اولمقدر بر کمسنه حقنده اتقا ایلسه حق تعالی
او کمسنه ایچون مخرج قیلر اما مخالفت ایدوب هواسنه متابعت ایتسه شقاوت

ومشقته دوشوردر زیرا جمیع فتوح وتفویده ونهدا قوتیده در وخاص وهو
المتعادف فی الشرع المراد عند الاطلاق وعدم القرینة اعنی صیانة النفس عما یستحق
العقوبة من فعل او ترك وبری دخی خاصدر که شبهاتدن ومباحاتك اسرافندن حذر
وترکندن هر بری موجب عقوبت ولان اجتنابیدر اهل الشرع قتنده متعارف اولوب اتقیادن
اطلاق اولنان اوزره تقوی ذکر اولندقده متبادر اولان بو معنادر فاجتناب الکبائر لازم
بالاتفاق وحصول تقوینه کبائردن اجتنابك لزومی جمله دن ائمه دین قتنده متفق علیه در
واما الصغائر فقیل لا لانها مکفرة عن مجتنب الکبائر فلا تستحق بها العقوبة واما
صغائردن اجتنابك لزومنده بعضك خلافی وار در ذلك البعض کبائردن اجتناب ایلینه
صغائری مغفوره در ایجاب عقوبت ایتمز دیو عدم لزومنه ذاهبلردر وقیل نعم لان
المفسرین حملوا الکبائر فی الآیة الکریمة علی انواع الشرك فلم یتعین التکفیر دیلدی
اویله در بعض مفسرین لزومنه حمل ایدوب مجتنب کبیره دن اغتفار صغیره قطعیمیدر
ظنیمیدر محل خلافدر وتفصیل وتحقیق بودر که تقویده صغیره دن اجتنابك لزومنده
اولان خلافك منشئی در شرح جوهرة التوحیده ذکر اولندیغی اوزره فقهاء ومحدثین
اهل سنتدن ومعتزله دن بعضیسی مذهبی بورك قطعیتنه واهل سنت ومعتزله دن
البعضلری غیریلری قاطعة ظنیه یه ذاهبلر اولمشلردر قطعیته ذاهب اولنلر حق جل و
علانك ان تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه نکفر عنکم سیئاتکم آیت شریفیله احتجاج
ایدنلر معناسی شرطی معنی بزم نهی اولندیغکز اشیانك کبائرندن اجتناب ایدرسکز سزدن
سیئاتکزی عظمت شانمز ایله تکفیر ومغفرت ایدرز دیمکدر مذهبلرینه استدلال
ایتمشلر ظنیتنه ذاهب اولنلر صغیره نك کبیره دن اجتناب ایله بیله عفوینك مشیئة
الله متعلقه اولمغله جوازنی کبیره دن اجتناب سز عفوینك جوازی کبی حق جل وعلانك
ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء قول شریفی ایله اثبات
ایلدوب وایت اولك معناسی ایت ثانیه قرینه سیله نهی اولندیغکز اجتناب ایدرسکز
صغائرینه مشیئتمز تعلق ایدر ایسه تکفیر سیئات وعفو ایدرز دیمکدر حمل ولنور و بعض
مفسرین کبائری ایت کریمه ده انواع شرك ایله تفسیر ایتمشلردر اویله اولسه تکفیر عن
الصغائر اینده متعین اولمیوب دلیل قطعیتدن تنزل ایدر وقد سبق ان العقاب
علی الصغیرة جائز ولو مع اجتناب الکبائر عند اهل السنة حاصلی بوکه تصحیح الاعتقاد
بیاننده بونك ذکری سبقت ایتمشدر که اهل سنت وجماعت قتنده تحقیقا حق جل
وعلا کبیره دن مجتنب صغیره صاحبنه عقاب ایتمك جائزدر اکر توبه سز اولور ایسه
الله تعالینك مشیئتنده اولور دیلر ایسه یا دلغا دیلر ایسه کناهی مقداری عذاب

ایدر

ایدر صکره جنته قویر ماداکه شرك کتمز غیر بیدر نهایة الله تعالی جملمزه توبیه توفیق ویره
حقه ارشاد ایلیه وایضا لم یثبت تغایرهما بالذات کرو بو یله دکبیره ایله صغائر بری
برینه مخالف اولوب بالذات مسلم الثبوت دکلدر بلکه ذنوبك صغیری وکبیری فرق
تحتنده اولنلره اضافی ایلدر مثلا اکبر کبائر شرك واصغر صغائر حدیث نفسدر شویله
بکلمدیکك کوچك کناهلر بیوك کناهلره سبب اولور یعنی کبیره کناهلر کفرك الچیسیدر
یعنی کناه هرنقدر کوچك اولسه بر قاج اولیجق بیوك اولور اکر درت نقطه اول قدر ط
قره دخی زیاده اولور ودخی شول اقن بیوك سیللر اولیجق معمور قطره لرندن جمع اولوب
نیجه معمور یرلری خراب ایدر زیرا هیچ بر مؤمن بر صغائر کناه اشلسه انك قلبنده بر
قره نقطه حاصل اولور اکلجی اوکجی اولور ایسه قلبنی قیلر واول قلبده ظلمت
پیدا اولوب طاش کبی قتی اولور پس امدی بو درده علاج اولدر که توبه واستغفار و
حقه تضرع واعتذار ایلر اولور طب روحانیدر نتکم حدیث اخرده کلمشدر لا کبیرة
مع الاستغفار ولا صغیرة مع الاصرار بوندن مراد توبه صحیحه ایله خطایای کبیره
اولدیغی نقدر بر چه محو ایلر نتکم بر حدیث شریفده دخی التائب من الذنب کمن لا
ذنب له بیورلمشدر زیرا اول صغیره یه کثرت مواظبت ایله کندیجه کبیره اولور ودخی
عظیم بولنور امدی الاستغفار صابون الاوزار نحواسنجه دوی عجز واعتذار وتوجه
قلب وانکسار ایلر هو من صداقت شعارده کبیره قومادز واصرار ایلرکرفنار ذنب عظیم
قورتولماز بو جهتدن دیمشلردر که کشی جرمنه معترف ولمق طاعتدن ولمقدن یکدر
بوندن بلندیکه تقوی ایچون اوچ منزل وار در بریسی شرك بالله دن تقوی در وبریسی
بدعتدن تقوی در وبری معاصی فرعیه دن تقوی در وعلی التسلیم لم یعلم یقینا عدد
الکبائر بو وجه اوزره کبیره دن اجتناب مادون کلی اولان منهیاتك جملسندن اجتناب
ایله منحصر اولوب طاقه بشریه دن برتر اولور دیدیکی محل نظردر ثبوتی تسلیم اولنسه
دخی کبائر یقینا قاج اولدیغی معلوم دکلدر قیل سبع وسبعون وسبعمائة وغیر ذلك
دینلدیکه عدد کبائر بعض یدیدر وبعض یتمشدر وبعضیلر یدی یوز در دیدیلر واول
غیریلری دخی اون ایکیدر وبعض اون اوچدر دیو اختلاف ایتمشلر وقد قال علیه الصلوة
فیما خرجه ت وحسنه وجه وحك صححه عن عطیة رضی الله تعالی عنه بو حدیث شریفی
غایله صحیحدر وحاکم مستدرکدن وابن ماجة وامام ترمذی سنندن اخراج ایتمشلر
حدیث حسنده عطیة بن عروة السعدی رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیقا نبی
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه لا یبلغ العبد ان یکون من المتقین حتی یدع ما لا بأس به یعنی
عباد اللهدن بر عبد مسلم درجه متقینه بلوغ ایتمز شایدکه حرامه وقوع بولمغی دیونا

ط نتکم ایکی کوچك نقطه بریرا کلسه بیوك اولور

حذرا مما به بأس

فضول حلالی ترك ایتمكه و یاخود اجتنابی لازم اولان شبهه‌یه مؤدی اوله دیو قورقد
لازم اولمین شیئی ترك ایتمكه اصحاب تقوی‌دن عد اولنجق مرتبه‌یه بالغ اولماز یعنی
اهل تقوانك درجهٔ رفیعه سنیه‌سنه وصول میسر اولماز دیمكدر بوكا ورع المتقین درلر
درجات ورعك درجات ثالثه‌سیدر یقول العبد الضعیف هذا الحدیث نص فی لزوم
اجتناب الصغائر لانها تعد الاغماض ومساعدة الخصم مما لا باس به یعنی بو عبد ضعیف
صاحب الطریقة المحمدیة دیركه بو حدیث شریف صغائردن اجتنابك لزومنده نص قاطعدر
زیرا بوندن صكره خصمك اسندی لالذین برنسنه لازم كلماز بل یرید كلمة ما عامة لكل
ما فیه احتمال الحرمة والافضاء الی الحرام كعموم ما الثانیة للحرام واما الحلال الخالص
عن الشبهة فلا یتناوله عرفا وان تناوله لغة بلكه ما بوندن زیاده قلندی دیرلر اما لا
باس به ده كه ما عامدر حلال خالصه‌یه شامل میدر دیو سؤال اولنور ایسه بونده ما
حلال خالصه عرفا یعنی عرف شرعده شامل دكلدر مثلا انما حرم علیكم المیتة
ایتنده ما عام اولوب لغت جهتندن بعده رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك احلت
لنا میتتان بیورملری ایله عمومدن داخل ایكن ذكری خارج اولندیغی بو مثالده شبهه‌دن خالص
اولان حلال صرف لغة مانك عمومنده داخل ایكن عرفا خارج اولور زیرا كلام رسول
علیه الصلوة والسلام عرفا و ذریته مبنیدر خرجه خ م نتكم بو حدیث دخی دلالت ایدر
امام بخاری و امام مسلم‌دن اخراج اولنمشدر عن نعمان بن بشیر رضی الله تعالی عنه انه
قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول ان الحلال بین والحرام بین وما بینهما
مشتبهات لا یعلمهن كثیر من الناس الا العلماء الراسخون لا یعلمهن
كثیر من الناس الا العلماء المجتهدون بو حدیث شریفی نعمان بن بشیر رضی الله تعالی عنه
روایت ایلمشدر تحقیقا دیدیكه حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم‌دن اشتدم بیوردیكه
تحقیقا حلال اولان ادلهٔ ظاهره ایله بیان اولنمشدر ظاهر و واضحدر كزلو دكلدر حلاله
نص قرآن ایله بیان و اجماع امت ایله ظاهر و ثابتدر و كذلك حرام اولان نسنه‌لر دخی جمله
ظاهر و آشكاره‌در اما بو ایكیسی اراسنده شبهات بوندن نیجه نسنه‌لر واردر كه
مشكوكدر نه بیلسن حلالدر و نه بیلسن حرامدر برنسنه كه برابر اوله بر طرفی رجحان
اولمیه اول نسنه شبهه‌لودر حرامه بكزر حلاله بكزر حال مشتبه اولدیغی اجلدن بیلكلو
بلمیه‌سن اكا شبهه‌لو دیرلر زیرا حلی و حرمتی محل شكوك و شبهاتدر اكثر ناس اول مقوله
شبهاتی بلمزلر و حل و حرمتنك كلمازلر بو جهتدن كه بیانی صریح اولنمشدر فمن اتقی الشبهات
استبرأ لدینه وعرضه یعنی بر كمسنه كه شبهاتدن اجتناب ایلسه ذم شرعیدن دینی و عرضنی
معرا و مبرا قیلور و ورع ایله وقوع شبهاتدن صاقنور نتكم روضه‌ده روایت ایدركه امام

اعظم

امام اعظم رحمة الله تعالی علیه تجارت ایدرلر ایدی بر شریكی وار ایدی ادینه بشیر دیرلردی
ایكی بر زمان بشیر مصرده تجارتده ایكن ابو حنیفه كوفه‌دن اكا یتمش پاره قماش كوندردی
و مكتوبنده اشعار ایلدی كه فلان قماشك شو ایله بر عیبی واردر زنهار انك عیبك دیمینجه
صاتمیسن دیو تنبیه اغش بعده بشیر ابو حنیفه‌یه كلیجك اول عیبلو قماشی عیبلی صاتدك
دیو سؤال ایتدكده بشیر ایتدی انلری براو عوردن صاتمشم عیبك دیمكه اصلا خاطرمه
كلمدی دیجك ابو حنیفه رحمه الله تعالی كندو مالینی اثبوب اندن اوتوز بیك اقچه‌یه فقرایه
تصدق ایدوب بیوردیكه بو جمله مال شبهه‌لو اولدیكه بو ایله مال كركمز دیدی امدی
بوندن بره بر عظیم حصه واردر آخرت چالیشانلر كوردك نه مرتبه‌دن صاقنورلر با خصوص
قصد ایله اولمش دكل ایكن ومن وقع فی الشبهات وقع فی الحرام یعنی امور شبهاتدن
حذر ایتمین اكا وقوع بولجقدر و اكا وقوع بولان حرامه كرفتار اولجقدر و قصد ایتمدوكی
تقدیرجه محرماته دوشجكدر زیرا شمدیكی زماننده بر درهم حلال امر محال كیبیدر بو سببدن
صاحب ترجمه ایدر فی زماننا حلالدن حصول درهم فی مشكل اولدیكی بولنسه و الله
كرسه خسته و شكسته اولان مرضامزه انكله دوا و استشفا ایدردك
نتكم عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما فضیلت اساس قوتجه كسب حلال ناسه و مؤمن
تقوی اساسه بر جبلی بر جله نقل ایتمك كبیدر دیمش ابو بكر صدیق رضی الله تعالی عنه
حضرتلری شبهاتدن نفسنی حمایت ایدوب دفع احتمال شبهه ایچون یتمش باب حلالی
مسدود ایلر ایدی اول زماننده بوبله ایكن شمدی نیجه اولمق كركدر قیاس كالراعی یرعی
حول الحمی یوشك ان یقع فیه شول چوبان و حافظ حیوان كبی كه شول قوروقده قوریدیكه
صاحبنه احترام بوندن كسه انك حوالیسنده كچماز و اشجار سبزه زار نسنه‌لر الماز
او كشینك حمایتنده اولدیغی ایچون اندن سرعت ایدر اول مقوله مرعاده قیونن
و صغرین او تلتدر و بو كوسنا هلغی جهتندن قوروغینك صاحبنه معاتب و معاقب اول
اولمقدر امدی حرامه سلوك ایدن كسنه‌نك حالی علی التوالی بونك مثالیدر الا وان
ان لكل ملك حمی وان حمی الله محارمه امدی آكاه و متنبه اولكز كه هر بر ملكك بر
بر حماسی یعنی بر قوروسی واردر ناسدن حمایت ایدرلر آنده اول سلطانك جلالتندن
و غضبندن خوف و حذر ایدركلرندن بر كمسنه اول مرعایه قریب اولماز و ایچنه كیرمز
و اكا قریب اولنلره عقوبت ایدرلر كذلك ملك الملوك سلطان السلاطین رب
العالمین حضرتلرینك حمایه‌سی دخی معاصی و محارمیدر بر كمسنه اول حولی حمایه
اولشوب ایچنه بر نسنه المغه ارتكاب ایلسه شك یوقدر كه كرفتار عقوبت اولور
و قهر غضب حقه مستحق بولنور امدی دینده احتیاطی اولان كمسنه ارتكاب

معاصیدن اجتناب ایدوب خطایایه قریب اولماز وسوخته جهنم غضب رب بولنماز
الا وان فی الجسد مضغة واکاه اولیکز که تحقیقا سنک جسدنده بوغازه مضغ
ایدجک قدر بر پاره ات واردر اذا صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد
کله یعنی که اول جسدده اولان بر پاره لحم صالح اولورایسه جمیع جسد صالح اولور
وجمیع جوارحی کندویه تابع وصالح قیلور زیرا انلرک جملهسی اوکه متبوعدر اکر اول لحم
پارهسی فاسد اولورسه جمیع جسد فاسد اولور وانلری منکراتده استعمال قیلور الا
وهی القلب اکاه اولیکز که اول قلب انساندر زیرا قلب حرکات بدنیه واداوات نفسانیهدر
اکر اراداتی صلاح وصواب اوزره اولور ایسه جمله اعضا وجوارح دخی صالح اولور وصلاحیت
اوزره حرکت ایدر واکر صلاحیت اوزره اولماز ایسه فسادی ظهوره کلور زیرا اول
مملکت بدنک پادشاهدر سائر جوارح اعضانک تحت حکومتندهدر وایضا کرو
کچیلین تقوانک تحققنده صغائرک صغائردن اجتنابک لزومی ترجیح ایدر المعنی
اللغوی مرعی فی الشرع ما امکن تقوانک معنای شرعیسنده معنای لغویسی بحال رعایت
اولنور وفرط الصیانة تقتضی الاجتناب عن الصغائر والشبهات ایضا فرط صیانت ایسه
صغائر کناهلردن وشبهاتدن اجتنابی مقتضی اولدیغی کچیلین واضحدر لکن الاحتراز
عن جمیع الشبهات لا یمکن فی هذا الزمان علی ما سیجیء ان شاء الله تعالی لکن فی زماننا جمیع
شبهاتدن احترازه مجال یوقدر اول شبهک اوزرینه تفصیلی ایشبه ذکر اولنور کلور ان
شاء الله تعالی فخرج ما عدا الشبهات القریبة من الحرام لان الطاعة بقدر الطاقة ودخی
حرامه یقین اولان شبهلرک ما عداسندن غیری شبهلو اولانک جملهسندن اخراج تمیسی
غایت ایله مشکلدر زیرا طاعات وعبادات کوزه بلدوکی مقدار بحهدر واکر بو زمانده هر
نسنه کمالی ایله تفتیش اولنسه اقل مرتبه شبههدن خالی نسنه بولنماز بو تقدیرجه امر متعسر
اولور بو جهتدنکه ناسک مالنه حرام قارشمشدر بر درهم حلال امر محالدر اهل ورع
ایچون بر نسنه قلمش دجله ارماغنده وبل مبارکده صو ایچمک قلمشدر اول دخی کندو کف
دستی ایله ایچرسه در یاخود سلف صالحین کبی نیجه کسنهلر طاغلرده ووادیلر کوشهسنده
خالی یرلرده بتن بتمشلردن وشول اوتلردنکه آنلرده شائبه شبهه یوقدر انکله قناعت
ایدرلر ایدی زیرا ادنی خیرلوسی تقوی اما ورع بابک ادنی مرتبهسی اولدرکه خلق ایله
مصاحبتا بالعدب غدا امرینه بر مقدار استیفا ایله اکتفا ایلیه زیاده احتیاط ودقت
ایتمیه بو دخی مراتب ورعدن بر مقدار استغفار ایله مرتبهدر فتعین لزوم اجتناب
کل حرام ومکروه تحریما فی تحقق التقوی پس تحقیق تقوی دیدکلری حرام وهر حرامه
یقین اولان مکروهات تحریمیهدن اجتناب اولدوغی متعیندر که شبههلو اولان نسنهلردن

آل

آل چکمکدن تنکیم ابو بکر الصدیق رضی الله عنه بیورمشکه باب حرامدن بر نسنهیه
دوشمهیندیو باب حلالدن یتمش درلو نسنهلر خوفندن ترک ایلدم مکروه اولان
ابو حنیفه ایله ابو یوسف قتنده حرامه اقربدر زیرا دلیللری متعارضدر وامام محمد
قتنده هر مکروه اولان شی حرام دکلدر یعنی امام محمد مکروه حقنده نص قاطع بولمدیغیچون
لفظ حرام ایله تلفظ ایلدی اما کراهت تحریمیه ایله اولان مکروه امام محمد قتنده شول
حرامدن عبارتدر که دلیل ظنی ایله حرمتی ثابت اولا اندر پس امدی مکروهک حرامه نسبتی
واجبک فرضه نسبتی کبیدر بو خصوصده فضلادن چوق کسنه امام محمد ایله امامین بیننده
واقع اولان خلافک ثمرهسنی بولممشلردر لکن بعضیسی دیمشدر که ثمره بیننده ظاهر اولور
شاید بر کمسنه حرام اشلیم دیو یمین ایلسه وکراهت تحریمیه ایله بر فعل اشلسه امام محمد قتنده
حانث اولور اما امامین قتنده حانث اولماز اما حذر ایدوب حرامه قریب وهر کراهت تحریمیه
یقین اولمه قائده قلدیکه اشلیسن دیمکدر هذا ما عندی والعلم عند الله تعالی انلرک قتندهدر که
ائمه دیندر جمیع علم کمالی ایله الله تعالی حضرتلرینک قتندهدر النوع الثالث فی مجاریها
اوچنجی فصلک اوچنجی نوعی تقوانک جریان ایتدوکی مواضع بیانندهدر اعلم ان التقوی لا
تحصل الا باجتناب المنکرات والمنهی عنها واتیان المعروفات والمأموربها اذ ترک المأموربه مما
یستحق العقوبة ولکن المتبادر من الذنوب فی اول السماع الوجودیات کالزنا وشرب الخمر
لا العدمیات معلوم اوله که خاطر حقیر وعلاوه خاطر مؤلف رحمه الله تعالی تقوانک جمیع اقسامی
جامع اولان تعریفنده اعلم کلمهسی ایله تسطیر ایدوب تقوانک علمیه زیاده اهتمام قصد ایدر
علم اجمالی حاصل اولوب انواع فوائدینه واصل اولورلر زیرا تقوانک تحقیقی وجمیع اقسامینی
جامع اولان تعریفی بودر که تقوی تحصیل اولماز مکر که امور دنیه احتمال ضرر اولان
منکرات ومنهیاتک جمیعیسندن اجتناب ایتمک ایله تحصیل اولور که انده افعال فضیحهدن
واقوال قبیحهدن بر نسنه قلمیه بو محتمل ضرر اولنلر ایکی قسمدر بریسی معصیتدر صرفدر حرام
محضدر ایکنجیسی مشتبهات وفضول مباحاتدر زیرا که بونلره حرص کوستروب مشغول
اولمق حرامه وعصیانه ایلتشدور ورنفس امارهنک طغیاننه سببدر ودخی ادای فرض الله
یعنی فرض وواجب وسنن ومستحباتی اداء ایتمک ایله وعمله کتوردمک ایله اولور بونلری ترک
ایدن سبب عذابه وباعث عقابه مستحق اولور ومنکرات ومنهیاتدن تقوی ایلمک
فرضدر ترکی سبب عذابدر مشتبهاتدن تقوی ایلمک مندوبدر بو تقوانک موجبی ثواب
وترکی موجب عقاب اولور فضول مباحاتدن تقوی ایلمک خیر محضدر وتقوانک ترکی
سبب حساب وقیامت کوننده حبس مدید اولور بوندن بلندیکی عند الاطلاق متبادر
اولان وجودی اولنلردر زنا ایتمک کبی وشراب ایچمک کبی عدمی اولانلر دکلدر مثلا ترک

ط یعنی امدی تحریم ایله

ط اولمش اوله وحرام دلیل قطعی ایله

الصلوة والصوم فلذا لم يعد من الكبائر مع كونه من اكبر الكبائر ترك صلوة واوروج كبي بو
جهتدندر كه ابكيسندندر برسيني ترك ايتمك اكبر كبائردن ايكن كبيره عد اولنمامشدر فلنذكر
الوجوديات مفصلة ثم العدميات مجملة پس بونده مناسب اولان اولا وجودي اولانلري
تفصيل اوزره ذكر ايدوب عدمي اولنلري تاخيرده اختصار بيورلنه فنقول المنكر اما
مخصوص بعضو معين او لا بر ايدر كه اول منكرات وجودي اولانلرده يا عضو معينه
مخصوصلردر يا دكللردر والاول في الغالب ثمانية اول بونك بياننده مخصوص اولدقلري
عضولرده بحسب الغالب علماء آخرت وفضلاء بصيرت سكز عضوك اعضاء رئيسه دن
كيفيت تغوبيني بيان ايلديلر بو بيان اولنان اعضانك ولكسي قلب واذن وعين
ولسان ويد وبطن وفرج ورجل چونكه قلب جمله اعضانك رئيسي اولوب وسائر
اعضاء جوارحلر نقدر وار ايسه ذكر اولنديغي اوزره قلبك فرماننه تابع اولوب اطاعت
كوستردلر وهر نقدر امر ايلر ايسه اني اشلرلر مثلا كوزه امر ايلسه آچ ديو آچر وايقلره امر
ايلسه حركت ايلر ديو حركت ايدر ودله امر ايلسه سويله ديو سويلر فعلى السالك ان يحفظ
كل عضو من كل معصية حتى يكون ملكة فينخرط في سلك المتقين فلا بد من تسعة
اصناف اي سالك تقوى بو اعضادن هر بيني حفظ ايتمك اوزره مقيد اولدر تا جميع
معاصيلردن بونلري حفظ سالكه ملكه راسخه اولدقجه سالك متقين طوغرولماز ومسلك
اولمز واعضاء معينه مخصوص اولان منكراتك قلا وجوداتي ثانيا عدمياتي
صنفده اولنان بر صنفده بيان اولنور اوزره نوع ثالث صنف قلنوب الصنف الاول
في منكرات القلب وآفاته اولكي صنف قلبك منكراتي وآفاتي بياننده در اعلم ان اصلاحه
اهم من كل شيء اذ هو ملك مطاع نافذ الحكم والاعضاء رعية وخدام پس امدي
بلكه تحقيقا ابدان ايچنده قلوب انسان عساكر كردون ماثر ايچنده سلاطين زمين وزمان
اولوب سائر اعضاء واركان آنك رعيت وخدامي اولمغله فرماننه تابع اولوب اطاعت
كوسترلر ايچنكه سلطان صلاح اوزره اولسه رعيت دخي صلاح اوزره اولورلر
متبوع اولنلر امورنده مستقيم اولسه لر تابع اولنلر دخي آنك ايچون مستقيم اولورلر
ولذا قال عليه الصلوة والسلام الا وان في الجسد مضغة الحديث يعني حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه تحقيق انسانك ايچنده بر پاره ات وار در ايچنكه اول
بر پاره ات صالح اولسه اول بدن انسان جمله صالح اولور چون فاسد اولسه بدن انسان
دخي جمله فاسد اولور بو حديث شريفك بياني بونده اول آگاه اولوك بيان اولوك
ديو ذكري مرور ايتمشدر واصلاحه تخليته عن الاوصاف الذميمة وتحليته بالاوصاف صاف
الحميدة وقلبك اصلاحي نفسني اوصاف ذميمه دن خلاص ايدوب واوصاف حميده ايله

منصف

متصف ومزين ايلديب تربيه ايتمكدر زيرا نفس بو درتده قلبده اولان فانك بجاندن
متكون اولور وبو نفس دوحك صفا ايلده نوردن اولمغله صفات قبيحه كيدرمنجه
صفات حميده حاصل اولماز وحاصل اولمديغي ايچون سالكه لازم اولمغين ولا بد
من قسمين بونك بياني ايچون صنف اولي ايكي قسم قلنوب القسم الاول في تفسير الخلق
وبيان منشئه وتقسيمه الى الممدوح والمذموم قسم اول خلقك تفسيرنده منشئني
بيان ومذموم ومحمود وجهه تقسيمنده وطريقة ازالة الاول وعلاجه اجمالا وخلق
مذمومك ازاله سي طريقنك وعلاجنك اجمالا بياننده وتحصيل الثاني وابقائه و
حفظ صحته وتقويته اجمالا او لكي ايكنجي قسمي خلق محمود وحي تحصيل وابقاسنك صحتي
حفظ وتقويتنك اجمالا بياننده در فنقول الخلق ملكة تصدر عنها الافعال النفسانية نية
بسهولة من غير روية يعني بر ذكه خلق دوية وفكر سز افعال اختياريه مصدر اولان كيفيت
راسخه در كه بر ملكه در كه آنك سببي ايله نفسدن اول سهولت ايله صادر اولور و فكر ورويته
محتاج اولماز ويمكن تغييره بورود الشرع به واتفاق العقلاء والتجربة وورود شرع مطهر
واتفاق عقلاء وتجربه ايله تغييري ممكندر ويختلف الاستعدادات فيه بحسب الامزجة
اما اختلاف استعدادات امزجه حسبيله مختلفه در ومنشاؤه قوى النفس وهي ثلثة
ومنشائي نفسك ادراك اظهار وعياني ايچون اوج مقام ابراز اولندي وهر مقام مدح
نيجه امور مهمه وفوائد نافعه مندرج قلنديك النطق وهو قوة الادراك فاعتداله الحكمة
وهي ملكة للنفس يدرك الصواب من الخطأ اول نطقدر كه عقل ايله معتبر اولان قوة
ادراكدر اعتدالي حكمتدر نفسك صوابي خطادن تمييزه مصدر اولان كيفيتدر وافراطه
الجربزة وهي ملكة ادراك تدعو الى اطلاع ما لا يمكن معرفته كالمتشابهات وبحث
القدر ياكر قوة ملكه حد اعتدالده اولوب افراطه وتفريطه ميل ايلرسه اول حكمتدر اكر
افراط اولورسه اكا جربزه ديرلر وزا الذر بضم الجيم والباء معناسي لغوسيي نفسك فساده
ساعي اولدوغي وقوة غافله حيل وتزويرات ومضاحك ومسخره لك امورنده عجائب
نسنه اختراعه صرف ايليه نفس متشابهات وبحث قدر كبي اطلاعي ممكن اولميان اشيا
راغب اولديغي بيلك كركه مؤات وجوداتي رذيلتدن باك ومجلي اوله او يصدر بها افعال
يتضرر الغير بها يا خود غيرك متضرر اولدوغي افعال صدورينه داعي اولان كيفيتدر
وتفريطه البلادة وهي ملكة بها يقصر صاحبها عن ادراك الخير والشر وتفريطي بلادتدر كه
اول نفسك خير وشرك ادراكنه تمييز ايتمكده عاجز وافعال محموده افعال مذمومه دن
سچوب فرق ايتمكه قادر اولميوب ملكه سي قصورينه سبب اولان كيفيتدر والغضب وهو
حركة النفس دفعا للمنافر وبريسي دخي غضبدر كه بو نفسك كندويه نا ملايم اولوب مؤدي

اولان دفع ایچون حرکتدر فاعتدالە الشجاعة اکر مؤدب اولوب افعال معتدلیه سبب
ومنشا اولورسه اکا شجاعت دیرلر قوی القلب اولمقدر وهی ملکة بها یقدم علی امور
ینبغی ان یقدم علیها اول ملکەنك تعریفنك تفسیری اولدرکه ملکه هیئات نفسانیة
راسخه دیرلر زیرا کیفیت نفسانیه ایکی قسمدر بری حال وبری ملکهدر زیرا سریع الزوال
وغیر راسخه اولورسه حالت وضحك کبی که حال دیرلر اکر بطیء الزوال وراسخه اولورسه سخا
وشجاعت کبی اکا ملکه دیرلر ولا خلقك تعریفنده ملکه ذکر اولندی بو کا بنا کر نفسك
اقدام سزاوارە اولان امورلره اوزرینه اقداممنه سبب ولان کیفیتی ایچون وافراطها التهور
وهی ملکة بها یقدم علی امور لا ینبغی ان یقدم علیها افراط تهوردر که فکر ایتمدن و صوکی
نیجه اولوردیمهدن برایش اوزرینه شروع ایتمسیدر که نفسك قدامی اوزرە اولان
امورهم لایق دکلدر انك اوزرینه سبب اولان کیفیتدر وتفریطها الجبن وهی هیئة
راسخة بها یحجم عن مباشرة ما ینبغی وبونك تفریطی جبندر که نفسنا محل اولان اوردە
قورقق اولمقدر شول لایق اولمین امورە مباشرتندن منعه سبب اولورك دیو بو مختلر
زمرەسنه داخل اولمقدر بو هیئته راسخهدر والشهوة وهی حرکة للنفس طلبا للملاذ
وبری دخی شهوتدر که نفسك کندویه لازم اولانی طلب ایچون حرکتدر فاعتدالها
العفة یس اعتدال نفسی محارمدن ومناهیدن منع ایتمکدر وهی ملکة بها یباشر المشتهیات
علی وفق الشرع والمروة اول ملکه ایسه نفسك مشتهیاته شرعی شرع وعقل تجویز
وتحسین ایتدکی ماکل ومشارب ومناکحهده اعتدال اوزره تصرف ونناولنه مباشرتنه
سبب اولان کیفیتدر وافراطها الشره وافراطی نفسك طعامه زیادهم حریص اولدیغندن
حل وحرمتنه باقیوب حددن تجاوز ایتمکدر والفجور وهو ملکة بها یتناول المشتهیات
مطلقا وفجوردر بودخی شرعدن وعقلدن تجاوز ایدوب محرمات ومکروهاتی تناول
وفواحش وقبایحدن تمتع وتلذذ ایدوب بی باك استعمالنه سبب اولان کیفیتدر وتفریطها
الخمود وهو ملکة بها یقصر عن استیفاء ما ینبغی من المشتهیات وبونك تفریطی
خموددر خمود اولدرکه بالکلیه نفسك ترك شهوات مباحه ایدوب یا هلاك بدنه یا
انقراض نسله مودی اولوب تناکحوا تکاثروا حدیث شریفنه مخالفت قلوب مشتهیاتدن
جائز وسزا اولانلرڭ استفادهم قصورینه سبب اولان کیفیتدر مثالی بودر شهوت حمیتدر زید عفت ...
والاوساط تحصل باستخدام الاولی الاخرین واقسام ثلاثهنك وسطی اولان حکمت
وشجاعت وعفتك ذوده بازوسی شرع ومروت ایله شهوت وغضبی طرف معقولهیه
امالهلکدر ومقتضاسی اوزرە استخدامی ممکن اولوب اصرافی تحصیل عکس مذکور
ایله اولور والاطراف باستخدامهما ایاه والاطراف مطلقا والاوساط المشوبة

بها غرض فاسد زائل فکل خلق مذموم منفردة او مجتمعة بعضها او کلها واطرافی (ناشئ منها)
تحصیل عکس ایله حاصل ایدنمکدر یعنی افراط مطلقه ایله غرض فاسد شائبەسی اولان
اوزنده اولو ایله درذائلی زائل ایدوب برینه خصال عفتی تحصیل اولمغله اولور هر برنده
وبا مجموعندنە ویا بعضیسینك اجتماعندن ناشی اولان هر خلق قبیح ومذمومدر
وعلاجه الکلی الاجمالی معرفة حقایق الامراض وغوائلها واسبابها واضدادها
وفوائدها انك علاجی امراض قلبك غوائل واسبابنی بلوب معلوم ایتدکدە قانون
صناعی اولدرکه اول مرضك اجناسی قاجدر وجنسك سببی وعلامتی نه ایله مندفع
اولور تشخیص اولنده قده معالجه مشغول اولوب علاجات معینه استعمالیه تمك
ایله مرض دفع اولنور پس طب جسمانیده اولدیغی کبی طب روحانیده دخی بو قاعده
امر مقرردر وبو اسلوب اوزره علاجی مقدر ومیسر در علاج بابنده مهم اولان اك
اصولی وفروعی امراض قلوبه شافی اولمق قدر معرفت حقایقك بیانی ایدهلم بعونه الله تعالی
ثم معرفة وجود الامراض في نفسه بالتفتیش والتامل بوندن صکره امراضك اصلی
کندو نفسنده وجودنی تفتیش وتامل ایله اطلاع قصدنده اوله وبو اطلاع عده
نقدر قدرنا اسباب اهتمام دقایق حیله قادر ایسه تقصیر وتهاون ایتمیه اکثر آدمی راه
فضائل سعادتدن اکی قویوب بیوله شقاوت وجهالته قویوب کندو افعال واحوالنی
بلمیوب دقایق عیوبندن غافل ووساوس نفس امارەسنده داهل اولدیغیدر پس عاقل
اولانه لازمدر که کندو عیبنی بلمکه تدبیر ایدوب هر صفة ذمیمه انك ضدی ایله علاج
ایلیه واختیار من ینبهه علی عیبه من اصدقاء الصدق و بر عاقل وداناو صادق
دوست قازنوب دائما کندو عیبنی اکا سوال ایدوب هر نه قدر که سنده عیب یوق دیرایسه
مقید اولمیوب بنه ابرام ایدوب وبعض اشارت ایدنه تمام سرور ونشاط کوستروب ظاهر
وباطنده شکر وسپاس اظهار ایدە نتکیم روایتدر اسکندر خواصلوندن برینه دیدیکه
بو قدر زماندر سن کندو کی بزه مخلص خاص عرض ایدرسن اما سن هیچ بر دفعه شول خدمتکه
لایق حله امدر آنی اعتدك دیدك اول خاصه اضطراب عظیم طاری اولوب ایتدی شاه
جهان بیورسن که تقصیر ایدیکم نخدمتدر اسکندر ذوالقرنین دخی دیدیکه سن دعا
اخلاص تلبس ایلدك ذیرا بر کره بنم عیبمی بکا تنبیه ایتمدك اول ندیم خاص دخی ایدیکه
حضرت پادشاهك محاسن وفضائل ایله مجلا اولان وجودنده ذره قدر عیب نا پیدادر
دیدی اما اسکندر اصلا قبول ایتمیوب ایتدی بنم نفسم عیبدن خالیدر کل ایدیکی مقرر ومحققدر
وآنی انکار ایدن یا مکابر یا احمقدر وسن دخی فی الواقع بنده عیب کورمز سن احمق ونادان
کشی ایمشسن واکر کوروب بوحقی کتم ایدرسك منافق وفتانه کشی ایمشسن دیو

شرف صحبتندن انى مرد وداپلدى اكر دوستلردن برمنفعت حاصل اولمزسه بارى
جهتندن دوست صحيحك نظرى محاسنه وهنرده منحصر وانك مشاهده سندن و
معائب ومطاعنى محجبدر وتفحص قول اعدائه فانهم ينظرون الى عيوبه ويذكرونها
بها وعيبنه ناظر اولان دشمانك قولنه اعتبار ايدوب كندو عيبنى عدا سندن تفحص
وطلب ايليه زيرا تحقيقا انلر سنك عيبك كوزدوب سائر ناسه اظهار واعلان
اهتمام ايله جهد ايدرلر عيبكى انلردن تجسس ايدوب كوره سن والنظر الى الناس
فانهم مرآة وتذكرة لكل طالب مستبصر ودخى احوال ناسه نفسكى حواله ايت
ايدوب هر طالب مستبصر ايله قودقوب تذكر ايده سن زيرا نفس كندو قبايحك ادراك
ايتمكده سستدر اما غيرينك قبايحن وزيانن ادراك قلمقده چالاك وچستدر
پس بو مقوله تدبيرات وحيل ايله معايبنى ادراك ومن بعد اول مقوله افعال ايقاعندن
امتناع ايتمك شيوه زيركان جست وشيمه متبصران چالاكدر ثم تمييز اسبابها
بوندنصكره هر مرضك اسبابنى ايرمق ايله علل معالجات اولنه تدبيرات صناعيه ايله
ثم ازالة الاسباب وارتكاب الفضيلة المقابلة والتكليف فى تحصيلها بوندنصكره
نفسنى خوى ولوث اسبابى خلوق ذميمه نفسدن كيدروب واكا مقابل اولان فضيلتك
تحصيلنه سعى بليغ ايدوب برينه خلق حميده هواى شرعه اعتصام ايله تبديل ايليه
ديمكدر اذ الامراض تعالج بالاضداد كما ان الصحة تحفظ بالانداد وازاله علت
دفع مرضدر ودفع مرض ايسه ضدى ايله علاج ايتمك ايله اولور نتكم امراض حاره ادويه
بارده ايله علاج وامراض بارده ادويه حاره ايله معالجه اولنوب تبديل مزاج اولنور
پس طب جسمانيده اولدوغى كبى طب روحانيده دخى بو قاعده ايله صحتى صاقلمق
مبشر در ثم التعنيف بالتغيير والتوبيخ فى السر والعلانية بوندنصكره لانم اولدكه
نفسنى كزلو واشكاره عيوبك باشنه قاقوب سرزنش ايدوب غالندرمق ايله تربيت وتقويت
قلمه وذبردرجه ده كه بونك ايله صفات ذميمه وخصال قبيحه دن نفرت ايدوب خلاص بوله
ثم الرذيلة المقابلة فليحفظ حتى لا تتجاوز الى الطرف الاخر بوندنصكره صفات ذميمه نك ازاله
واكا مقابل اولان خصال حميده تحصيلنه سعى بليغ حفظ اولنمسى ممكن وظاهر در تا صفات
ذميمه بر آخر طرفدن مبحاوز اولميه لر زيرا بو صحتك حفظنه وفضيلت نفسك بقاسنه
بوندنا افضل سبب يوقدر كه دائما معاشرت واختلاطى تحصيل فضائل ايتمش وعيوب ورذائلى
ترك ايتمش اهل خير وفاضل كمسنه لر ايله اولوب بونلردن غيرى تحصيل فضائل ايتمش كمسنه لر
صحبتندن اجتناب ايتمك ايله تبديل وقلوبك صلاحنه مدار اولور ثم الرياضات الشاقة
كالنذور والايمان والعهود على التزام الاعمال الشاقة حتى تذعن ما هو اسهل منها

بالطب والسهولة بوندنصكره ذيلنده متمكن وشهرتشان بدنده مدت مديد متمكن
ومتوطن اولمغله علاجات مزبوره ايله دفع اولميجغى متعين اولسه نفسه تحمل عبادات
شاقه وتكليف رياضات صعبه ايدوب تا فعل مذكوره رجوع ايچون عهد سندن
خروج ايتمسى متعسر نذرلر ونقضنا وفسخى قابل دكل عهدلر ايده كه نفس عبادات ورياضات
انوارندن صفا وايمان ونذور ومواثق وعهود سببيله اول خلق مذموم دن آزاده رها
بوله نتكم طب جسمانيده اعضايه داغ وعروقى قطع وكى ايدرلر تا كه اول عرقه كه مواد
فاسده يه مجرى واعضايه انك طريقندن اخلاط رديه منصب اولمش ايدى بالكليه منسد
اولوب سهولت ايله علاج اولنديغى كبى صحت نفسه دخى اعتنا الازمدر بلكه بو دخى اهم
واقدم وبوكا اهتمام اتمرو الزمدر زيرا نفسك خباثتى وحماقتى بر مرتبه ده دركه قچن
بر شهوت ويا بر معصيته عزيمت ايلسه آنى منع ايتمك قصد ايلسك دكمه علاج ايلكه
فراغت ايلمز اما بر كون اعمال شاقه التزام ايدوب طعامنى قطع ايلسك وقتنده غداسنى ومسك وبر
شهوت ساكن اولور اول معصيتى ترك ايدر هيچ بو بيله ايتمكدن متأثر اولديغى كبى بر
غيرى نسنه دن متأثر اولماز نتكم حكماء هند مرضاى احتما ايله علاج ايدرلردى ايلك امرلى
خسته اولسه لر بر قاچ كون يمكدن واچمكدن پرهيز ايدرلردى صحت بولورلر زيرا خسته نك
علاجى ايكى قسمدر بردو ابرى احتمادر يعنى پرهيز ايلكدر ذاكر دوا ايله احتماى جمع ايلسه خسته شفا
بولور بو سبيدن دوادن احتما اوله در اكر احتمانى ترك ايلسه لر دوا نافع اولماز اما وقت
اولوركه دوا سز احتما نافع اولور نتكم حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردر
اصل كل الدواء الحمية بونك معناسى بودركه احتما ايله دوادن استغنا حاصل اولور
ديمكدر طب روحانيده دخى بو قاعده مقرر در واستماع ما ورد فى ذم سوء الخلق اجمالا
وتفصيلا كوزه ذم سوء خلقده طرف شرعدن وارد اولانلرى استماع ايتمكدر اجمالا وتفصيلا
بيان اولنسه كركدر والثانى سيجئ فى النسخة الثانى ان شاء الله تعالى ذم سوء خلقك بيانى
كتابك ايكنجى قسمنده يقينده كلور الله تعالى ميسر ايدر ايسه واما الاول ففيه ما خرج
صف عن ميمونة بن مهران رضى الله تعالى عنه وانده اولانك ولى سوء خلقده وارد اولان
بو حديث شريفا اصفهانى سندندن اخراج اولنوب ميمونة بن مهران رضى الله تعالى عنه روايت
ايدرلر انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من ذنب اعظم عند الله من سوء الخلق
تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه عند الله سوء خلقدن بيوك بر كناه
بوقدر يعنى بو امر خلق صاحبى كبيدر ديمكدر وذلك ان صاحبه لا يخرج من ذنب
الا وقع فى ذنب واول سوء خلق صاحبى ولان ايچون انده توبه منصور اولنماز يعنى توبه
اوزره ثابت وبر قرار اولماز بلكه كسنه اصرارده قلان مصر كبيدر بر كناهدن توبه ايلسه

ضحجه اهتمام لوزم ايسه
حفظ صحت

اندن دخی قبیح شر وشوره رجوع ایدر دیمکدر وخرج طط بو حدیث شریفی امام طبرانی
اوسطندن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انه قال رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلم وعائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایلدیکه تحقیقا شان
بودرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه الشؤم سوء الخلق یعنی
خلق قبیح اولان کمسه ده شوملق واردر واکا مناسب نیشوملق اندن موجوددر ویا خود
شوم دیمک خیرسز کشی دیمکدر بو صفت مذمومه اندن متولد اولدیغیچون مراد غضب
دکلدر زیرا امر منکرا وزرینه دارلنمق وفی الجمله اظهار غضب قلمق انبیایه دخی واقع و المشدد
بوجهدنکه هر زمان وضع کستاخ نادانه تحمل اولنماز ودالک کوستروب رخاء عناد
قلنماز زیرا الغیرة من الایمان ایدوکی ظاهر وعیاندر طط صف بو حدیث شریفی امام
طبرانی اوسطنده واصفهانی سننده روایت اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها
عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وعن ابیها روایت
ایلدی بیوردرکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه ما من شیء الا له توبة
الا صاحب سوء الخلق فانه لا یتوب من ذنب الا عاد فی شر منه یعنی اشیادن برکنا
یوقدر الا اول کناهک توبه سی واردر سوء خلق صاحبنک توبه سی اولماز تحقیقا شان
بودرکه اول توبه ایلماز وایلدوکی تقدیرجه توبه اوزرینه ثابت اولماز برکناهدن توبه ایلیه
اندن قبیح وشری زیاده بر دخی عودت ایتمک ایله توبه منصور اولیوب برکناه دخی کناه
ایلردیمکدر بوتقدیرجه توبه قلمق اکا طبیعت اولمش اولور زیرا امدی صفات قبیحه
کیدرمینجه صفات جمیله حاصل اولماز طکط بو حدیث شریفی طبرانی معجم کبیرنده
واوسطنده وامام بیهقی سننده روایت اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی
انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الخلق الحسن یذیب الماء الجمد والخلق السوء الخطایا کما یذیب
یفسد الاعمال کما یفسد الخل العسل ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایلدیکه
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه صو قاری وبوزی بنجه ایدرسه
خلق حسن دخی کناهی انک کبی ایریدوب محو ایلر وخلق قبیح دخی عملی فاسد ایدر نتکیم
سرکه عسلی افساد ایلدیکی کبی دیمکدر امدی جمیع خیراتک وافضلی غایاته بلوغ محاسن
اخلاق ومکارم استحقاق ایله در وهب قولنجه برکسنه قرق صباح برخلق ایله
متخلق اولسه هم جناب عزت آنی اول کسنه یه طبیعت قلور زیرا صفات ذمیمه دن
تخلیه وصفات حمیده ایله تحلیه هر مؤمنه فرضدر قال الله تعالی قد افلح
من زکیها وقد خاب من دسیها تحقیق نفسنی پاک ایلین مطلب علاوه واصل اوله
ونفسنی ذنوب ظلماتنه کیدروب برینه خلق حمیده القا ایلمکدر ولا الاوساط الخالیة

عن

عن الغرض الفاسد فضائل فکل خلق محمود ناش منها منفردة او مجتمعا او من مجموعها
المسمی بالعدالة وغرض فاسددن خالی اوله ولان افراط ایله تفریطک اورتسنده فضائل
اولمغله هربرندن ویاکلنک ویا بعضنک اجتماعندن ناشی اوله ولان هر خلق محمود ذکره
عدالت له تسمیه اولنور نتکیم امام ربانی مرشد کامل حجة الاسلام ابو حامد محمد الغزالی
علیه رحمة الوالی حضرتلری دخی احیاء علوم کتابنده بو اسلوب وزره ایراد ایلدی ومع هذا
دیدیلرکه عدالت خلق حکمتدر وعفت وشجاعتک اجتماعندن حاصل اولور زیرا بواوچ
خلق مجتمع وممتزج ومنسلم اولیجق اوچنک ترکیبندن برحالت متشابهه حادث اولورکه
اول فضائلک کمالی وتمامی اولوب اکا عدالت تسمیه اولنور وبو اوچک مجموعنه عدالت
دینلر برشخصده توفیق الهی ایله مجتمع اولوب بواوچک اجتماعی میسر اوله اول شخص عادل اولور
فمن حصل بکسب او بطبع فلیحفظه بملازمة اهله وعدم صحبة الاشرار پس امدی خلق
حمیده نک تحصیلی طبعا ویاخود کسبا متخلق اولانه و بونک حفظنه بوندن افضل سبب
یوقدرکه دائما اهل صلاح خدمتنه ملازمت وصالحلره یولداش اولمق ایله حاصل اولور
زیرا صحبت مؤثردر طبیعت دخی سارقه در آدمک خوین کسوب اخرخوی قلمق حد ذاتنده
قابلدر نفس غایت ایله مکاره در وشیطان اکا مساعد انسانی تلبیس ایدر صفات ذمیمه
صفات جمیله کبی کوسترر وبو بابده لازمدرکه کشی رب کریمه صغنوب نفسنه محاسب
اولوب وصحبت اشراری ترک ایلیوب تلبیسات ظلماتک صحبتلرنه آتش سوزاندن احتراز
کبی کریزان اوله وایاه والاستئناس فی الملاهی والمزاح والمراء وبیل ضاق اشراریله
کردار ایله صحبت کستاخلقلر ممنوع اولدیغی کبی مجرد استماع کلام غیره اعراز والات
لهو ایله لغو لطیفه نافرجاملری دخی ممنوع ومحرمدر طالب فضائل ومجتنب رذائل اولانلره
ضرر محض واجتنابی واجب ولازم اولنلردندر ولیرض نفسه بوظائف علمیة وعملیة
فتح ایله وباضم را ایله ریاضت که ذکری مرور ایتمشدر نفسنده تحصیلی امر ایلیه که هیچ
جمیع مسائلده قطع ویقین مرتبه سنه معتاد وزاویه جهل ونقصانک هاویه ذلتندن خلاص اولنه
نفسندن کیدرمکه همت ایده نفسنی تکمیل ایتمک ایله متعلق اولان ایکی قسمدر برقسمی علم
اعتقادات صحیحه ومعرفت حق جل وعلا وتفکر آیات ملک معبوددر وبرقسمی دخی
متعلق اولان علمیه وعملیه که پس وقت نماز وصوم رمضان وسائر عبادات ووقف
موافق احترامه نفسنی راضیه ومنقاد ایلیه وحلالی وحرامی ومکروهی بیلدوره بو علمک
دخی علم طریقت اخرندر دیمکدر ولیذکر جلالته ودوامه وصفاءه وحقارة الدنیا
وزوالها وکدرها وبو خصلت جلیله نک جلالتی ودوام وصفاسنی ودنیانک حقارت
وزوالنی ومکر کیدنی یعنی خبرسز اولدیغنی ذکر ایدوب بلسک بودنیانک فلکی بقا سنده

وكثرة عناسنه وخيرك شربنه كفايت ايتمز وكنه مرافقا ولورايك زيرا مجموع دنيا
حق تعالى قتنده نعمت عقبانك ادناسنه نسبت بر سوزى سنك قنادى قدر دكلدر
نتكم ابو خازمه صورديلركه يا اباخازم دنيا ندر ديو جواب ويرديكه دنيانك كچمشى
دوشدر وخيالدر باقى قلانى آرزودركه كشى شر وفساده سوق ايدر وباستماع
ما وَرَدَ فِي حُسْنِ الْخُلُقِ اِجْمَالًا وَتَفْصِيلًا وحسن خلقك مدح وثناسنده طرف
شارعدن واردا ولانلرى استماع ايدهكه مسائلك تحصيل وهر اجمالى بالغ وزمانه كوره
تفصيلى واردر وَالثَّانِي سَيَجِيءُ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى حق تعالى ميسر ايدرسه كتابك ايكنجى
قسمنده تفصيلى كلور وَمِنَ الْاَوَّلِ قَوْلُ اللّٰهِ تَعَالَى وَاِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ واجمالى اولنك
برى سورۀ ن ده حق جل وعلانك بو قول شريفيدركه شان رسول اكرم صلى الله
عليه وسلمى تكريم وتسليه بيورر معناى شريفى بودركه تحقيق يا محمد سن خلق عظيم
اوزره سن بر عظيم حسن خلقكه امثالنك تحمل ايتدكى امورده تحمل ايليوسن اول نسنه
كه هيچ كمسنك انى تحمله قدرتى وقوتى يتيشمز وقومكدن كه تحمل ايدرسن بو خلق حسن كسبله اولمشدر
وبعضيلر ديمشلردركه مراد قرآن آدابيدركه حق تعالى اكا اتمشدر نتكم حضرت عائشه
رضى الله تعالى عنهادن سؤال ايتديلركه حضرت رسول اكرمك صلى الله تعالى عليه
وسلمك خلقندن وانك كيفيتندن بيوردىكه اول حضرتك خلقى قرآن ايدى واول
سلطانك حقايق اخلاقندن برشمه مرآت صفا فى صفات المصطفى رساله سنده مسطوردر
وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا خَرَّجَ طك ودخى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه
وسلم حضرتلرينك قول شريفيدر قول شريفيدركه بيورر بو حديث شريفى امام
طبرانينك مجمع كبيرندن اخراج اولنمشدر اسناد صحيح ايله عَنْ اَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ
اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انس رضى الله تعالى عنه روايت ايلديكه بيوردىلر
تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه اِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ عَظِيمَ
دَرَجَاتِ الْاٰخِرَةِ وَشَرَفَ الْمَنَازِلِ تحقيقا بر عبد حسن خلقى سببيله آخرتده درجات
عاليه واشرف منازله بلوغ ايدر يعنى ايرشور زيرا محاسن اخلاق ومكارم شيمكه كرم اهل كرمدر
خطاياى زائل وذنوبى قلاور آفتابك الهابى قارى وبوزى نيجه زائل قلاور ايسه امدى
كولر يوز وطتلو سوز خلق حسندر اول وجه ايله ايلدوب محو ايدر وآنى جنته
ايرشدرر وَاِنَّهُ لَضَعِيفُ الْعِبَادَةِ وتحقيق اول كمسه عبادتى ضعيف ولا ايدر ايسه دخى
وَاِنَّهُ لَيَبْلُغُ بِسُوءِ خُلُقِهِ اَسْفَلَ دَرَكِ جَهَنَّمَ وتحقيقا خلقى قبيح اولان كمسنه دخى
اول سوء خلق سببيله جهنمك اسفل دركنه نزول ايدر داخل اولور زيرا اخلاق ذميمه
آنك كوزلرن قيار صواب وصلاحى كوسترمز وسينكه عسكلينه وجه ايله فائده ايدر كه

يوان

برامز خلق دخى اعمال حسنه يى اويله بوزوب فاسد ايدر وبنا اخلاقى اولمق شوم ومنحوس ومكدر
صاحبنه وغيريه باعث شر وشور ايدوكى معلومدر آنك ايچون دنيا واخرتده سوء
خلقه مبتلا اولان عذابده در حذهق حك بو حديث شريفى فاضل محدثيندن امام
احمد بن حنبل وبيهقى وحاكم مستدركنده صحيح شرط مسلم اوزره اخراج اولنمشدر
عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ بُعِثْتُ لِاُتَمِّمَ مَكَارِمَ
الْاَخْلَاقِ ابو هريره رضى الله تعالى عنه روايت ايلديكه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم بيوردىكه بن بو عالمه وزمره مجموع بنى آدمه تكميل مكارم اخلاق وطاعت عبادت
خلائق ايچون ارسال اولندم ويا خود تعدد التفرقه انى جمع ايچون بعث اولندم ديمكدر
سلطان سرير لولاك مصداق شرفه وما ارسلناك مفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
اتمام ايچون بعث اولندوغى صفت جليله نك عند الله منزله شانى ومرتبه بلنداولدوغى
بوندن معلوم اولور نتكم حضرت على كرم الله تعالى وجهه حضرتلرينه بر كشى كلوب
ايتدى يا امير المؤمنين بكا رسول اكرمك خلقندن خبر ويرديو سؤال ايتدكده حضرت
على رضى الله تعالى عنه ايتدى سن دخى بكا دوكلى دنيانك نعمتلرندن خبر ويرده بن دخى
سكا خلق رسولك شان شريفلرندن خبر ويره يم ديدى اول سائل ايتدى يا
امير المؤمنين بكا اول نيجه ممكندر وكيمك فهمنه كيرر ديجك بيوردىلركه دنياده حقنده
حق تعالى قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ بيوردى يعنى متاع دنيا قليلدر ديدى ورسول اكرمك
شاننده حق تعالى اِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ بيورمش ايكن سن بكا ذره قدر آز اولاندن
خبر ويرهمزسن يا بن سكا عظيم اولاندن نيجه خبر ويره بيلورم ديو بيوردىلر بيت
وصف خلقى كيمك كه قرآندر ، خلقه تعدادى آنك نه امكاندر ،
طب ذ بو حديث شريفى امام طبرانى وبزار مسندلرندن اخراج اولنمشدر عَنْ اَنَسٍ
رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ ذَهَبَ حُسْنُ الْخُلُقِ بِخَيْرِ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ انس رضى الله تعالى عنه روايت ايدوب ديركه تحقيقا حضرت رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه جناب جليل عزندن بر كمسنه حسن خلق ايله
مرزوق اولسه آنى خير الدارينه يعنى دنيا واخرت خيرى ايله سعادت عظمايه
ودولت كبرايه ايرشدورب دنيا واخرتده عالى رتبه ومنزله ايريشدورر زيرا
حسن اخلاق بر جوهردركه هر معدنده بولنماز سلطان انبيايه هر بار مشكوندر
كردون بد دعا ايلكز ديد كلرنده بن خلقه رحمت كوندرلدم ديرايمش طط بو حديث
شريفى امام طبرانينك اوسطندن روايت اولنمشدر عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى
عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا حَسَّنَ اللّٰهُ خَلْقَ رَجُلٍ وَخُلُقَهُ

فقطعمه النار ابی هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه بن حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمدن اشتدمکه دیرایدی که بو حدیث شریفک معناسی وصف طردنده
مراد انساندر بونده طعم احراق ایچون استعاره ومبالغه در انسان اطعام نار اولمق
ونار آنی متغذی بولنمق لطف کرم حقدن بعید در شول بنده که خالص الجنان ایکن اول خلق
وخلقی احسن ومستحسن ایتمش اوله وکم طاعتی میان جانته باغلمش اوله وآنی
بعده غذای نار سوزان ایله بو معنا کرم نا متناهی متعالدن مبعود در زیرا اول سلطان
ازلک باب رحمت مغفرتی غیر مسدود در خصوصا وما ارسلناک الا رحمة للعالمین
بیوردیغی سید المرسلین حضرتنه امت امین وسعادتین اولهلر پس امدی بونده جواب
محذوف وقدر تقدیر کلام برشخص که الله تعالی احسن خلق ایدوب وحسن خلق ایله تخلق
ایلیه حق تعالی کمال کرمندن اول کمسنه ناره اکل ایتدرمز یعنی ناره ادخال ایلمز حسن خلق
سببیله مغفرت ایدر هق بو حدیث شریف بیهقی سنندن اخراج اولنمشدر عن
ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام یا اباهریرة علیک
بحسن الخلق ابی هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا شان بودر که برکون حضرت
رسول علیه الصلوة والسلام ابو هریره یه دیدیکه یا اباهریره حسن خلق سنک اوزرینه
اولسون آنی بر وجه ایله مقصود ومرام وجمیع اوقاتنی مدام التزام ایله قال ابو هریرة
رضی الله تعالی عنه وما حسن الخلق یا رسول الله ابو هریره رضی الله تعالی عنه رسول
علیه الصلوة والسلامه سوال ایدوب ایتدی حسن خلق ندر یا رسول الله دیو جواب
منتظر اولدقده قال علیه الصلوة والسلام تصل من قطعک وتعفو عمن ظلمک و
تعطی من حرمک حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه یا ابا هریره حسن
خلق اولدرکه هر کمسنه که سندن منقطع اولورایسه صحبتندن ووصلتندن انقطاع
اختیار ایدرسه سن آنه وفادن وصورت صدق صفادن اکا واصل اوله سک وقادر
اولدیغک قدر بذل وعطا وکف اذی وترک جفا خاطرینه طوقنمیسز وبری دخی
بودرکه سنک نفسکه وعرضنه وما لکه ظلم ایدن کمسنه نک صوچندن چوب عفو
ایدسن وبری دخی بودرکه سکا عطاسنی دریغ ویا خود مودت ومعرفتندن منع
ومحروم ایدن کمسنه یه سن اکا ویره سن واحسان وکرم قله سن ایشته بو اوچ
خصال هرکیمده که موجود اوله شک یوقدرکه خلق عظیم وحلم کریم ایله موصوف
اولور دیمکدر فعلیک ایها السالک بتخلیة قلبک عن الرذائل وتحلیتها بالفضائل
فان التصوف عبارة عنهما ای دهدوآن احکام شریعت وای سالکان احوال
طریقت بونلرسنک اوزرینه لازمدر که خلق ذمیمه نفسندن کیده رب یرینه

خلق حمیده وفضائلی ایله بزه یرسن بونلردن یعنی تصوف دیدکلری بو ایکی سندن عبارتدر
اذ قیل فی تفسیره هو الخروج من کل خلق دنی والدخول فی کل خلق سنی اول تصوف
ایچون دینلدی یعنی تصوف دیدکلری هر یاراماز خلقلری ترک ایدوب وهر ایو خلقه دخول
ایله مفسردر والحاصل هر صفت ذمیمه انک ضدی ایله تبدیل ایلیه زیرا ایو خلق اولانلر
ایمانک قوشطلری بولنور پس امدی اول یرامز خلقلردن صافنه سن ایو خلقله تخلق ایلیه سن
حق تعالی فضلی ایله دوستلرندن اولان قوللردن اوله سن القسم الثانی فی
الاخلاق الذمیمة وتفسیرها وغوائلها وعلاجها تفصیلا ایکنجی قسمی اخلاق ذمیمه
خلق قبیحه دیرلر که بخل وجبن وخفت وسائرلری کبی وبونلرک تفسیری وغوائلی و مفصلا
علاجلرینک بیاننده در اعلم انی تتبعتها فوجدتها ستین معلوم اوله که بن اخلاق
ذمیمه تتبع ایدوب التمش عدده بالغ بولدم الاول الکفر بالله تعالی العیاذ بالله تعالی
منه وهو اعظم المهلکات علی الاطلاق واقلی اعظم مهلکات که کفردر نعوذ بالله
تعالی کفرک سببلرندن زیرا بر کسنه اعتقادی فرض اولانی اطلاق اوزره فرض کلدی
اعتقاد ایلسه یا خود علمی فرض اولانی انکار وجحد ایدوب ترک ایلسه دکل ایمانک انتفاسی
ایله کافر اولور پس امدی ایمانی بلوب وایمان ایله متصوف اولمق واجب اولدوغی
کبی کفری دخی بلوب واندن اجتناب ایتمک واجبدر فنقول وبالله التوفیق پس بن
دیرمکه بنم بوکا موفق اولمقلغم دکلدر الا الله تعالی حضرتنک معونتی وفضل وکرمی
ایله در هو عدم الایمان عمن من شأنه ان یکون مؤمنا اول ایمان بولقلغی که مؤمن اولمق
شاننده اولان آدمده ایمانک بولقلغی در والایمان هو التصدیق بالقلب بجمیع ما
جاء به محمد صلی الله تعالی علیه وسلم من عند الله تعالی وایمان حضرت رسول علیه
الصلوة والسلامک حق جل وعلا جانبندن نه کتوردی ایسه ومبدا ومعاد واصول
معرفت واعتقاددن هر نه بیوردیسه جمله سنه قلب ایله تصدیق ایتمکدر اذعان
قبول وتسلیم ایلمکدر والاقرار به عند عدم المانع حقیقة وحکما او حکما فقط ودلیله
اقرار وتصدیق قلبیه موافق اعترافیدر وبو ایکی نسنه هر مکلفه واجبدر شویله که
بریسنده اهمال وایاننده اخلال ایلسه آخرتده عذاب جاودانیدن نجات فی الجمله
حق جل وعلا قتنده درجات بولمق یوقدر مگر کیم اقرار باللسان ایتمکده عذری حکمی
اوله مثلا آلت تکلمده قصوری اوله دلسز اولمق کبی یا خود تکلم ایدر ایسه آنی کفره
قتل ایتمک مقرر اوله یا خود بالکره حکمنک صبی ومجنون کبی انعدامی اوله بو عذرلر ایله
اقرار لسانی ساقط اولور انجق واما تصدیق جنانی بهر حال واجب ولازمدر وانک
سقوطنه عذر اولمق متصور ومعلوم دکلدر وتفسیر الکفر بالانکار لیس بجامع

الخروج الشك وخلو الذهن عنه انكار ایله تفسیر اولنسه شك وخلو ذهن خارج
اولمغله افرادنی جامع اولماز کفر وایمان بینندە فعلی الاول بینهما تقابل العدم والملكة
تعریف اولور زیرا عدم ملكه تقابلی اولور وعلی الثانی تقابل التضاد ایکنجی اوزره
بری برینه ضد وشمانلق قبوله ممکن تقابلی واردر والكفر ثلثة انواع وکفرك انواعی اوچدر
اولکسی الله تعالی غیریه عبادت ایلمك ایکنجی معصیتده برکسنه مطیع اولمق اوچنجیسی
ریادر اولکی کفر ایکنجی واوچنجی معصیتدر جهلی وسببه عدم الاصغاء والالتفات
والتامل فی الایات والدلائل ککفر العوام وکفرك انواع ثلثه سندن نوع اول کفر
جهلیدر که سببی آیات ودلائله اصغا وتامل ایتمکدر کفر عوام کبی والجهل هو الثانی
من افات القلب وجهل ایسه علمی ولمسندندر اولایسه افات قلبك ایکنجیسیدر
وهو عدم العلم عمن من شانه ان یکون عالما وجهل عالم اولمق شانندن اولان کمسنه
عدم علمدر وهو نوعان بسیط اصحابه کالانعام لفقدهم ما به یمتاز الانسان
عنها بل هم اضل لتوجهها نحو کمالاتها واول ایکی نوعدر بری جهل بسیطدر که شیئه
علمی اولمیوب واول شیئه کندوی عالم صانمیه وجهل بسیط ابتداده مذموم دکلدر
زیرا جهل بسیط اولمیجه تعلم واکتسابنه سبب اولمق ممکن دکلدر
اما اول مقامنده قالمق جهل علمه واسطه قلمق مذمومدر که اصحابی انسانك جهوندن
مابه الامتیازی فاقد ولمزبله انعام کبیلردر بلکه حیواناتك کندو کمالاتی جانبنه توجهی
انعامدن من حیث الضلاله اشدلردر فاوجب علیه مما سبق خرم جهله وما لافره
وبلمسی واجب ولان عدم علمه خامدر وعلاجه بعد معرفة غوائله وفوائد العلم مما
سبق فی فضل العلم التعلم وعلاجی ولدر که انسان وسائر حیوان کبی احواله نظر
وهر نوعك خواص وما به الامتیاز لرینه کدر ایدنتا یقینا معلومی اوله که انسانك
سائر حیواناته شرفی تمییزی شرف علم وکوهر نطق وتمییز ایله غوائل جهلی وفوائد
علمی بیلدکدن صکره تعلمه ترکیم بونك بیانی فضل تعلمده کچمشدر وقد یحصل بسبب
تعارض الادلة العقلیة جهل یسمی حیرة وشكا وترددا وتوقفا حال بوکه
ادله عقلیه تعارضندن ناشی اولوب حیرت وشك وتردد وتوقف ایله مسمی اولان
جهالت معلومی اوله فعلاجه ممارسة القوانین العقلیة کالمنطق وغیره حتی یطلع
علی شرط اهمله او اعتبره ولم یکن معتبرا فی احد الدلیلین فیزول التعارض فالحیرة
اما علاج حیرت اولدرکه اولا بر قضیه بدیهیه تفکر وتذکر ایده که اجتماع وارتفاع
عادم اولوب مقدمات غیر بوزه یقین ایده وکندن صکره قواعد منطقیه وضوابط
میزانیه یه عرض ایدوب احتیاط بلیغ وتدقیق ایله قواعد عقلیه یه ممارست ایده حتی

دبلده

حتی دبلده اهمال اولنوب باحد دلیلین ده اهمال وآخرده اعتبار ایله حتی باطل
تمییز وترجیح وحق محض تعیین اطلاع علی ایله تعارض وحیرت زائل اوله وتعارض
ب الادلة الشرعیة قد لا یمکن دفعه بان لا یعلم التاریخ وامتنع الترجیح بالاسباب
الراجحة فیوجب الشك والتوقف وادله شرعیهده اولان تعارضك تاریخی
عدم اسباب مرجحه ایله ترجیحه عدم امکان ایله کاه اولور دفعی ممکن اولمیوب
شك وتوقف واجب اولور فلذا توقف بعض المجتهدین فی بعض المسائل کالثمانیة
الثلثة فی سؤر الحمار والبغل شکم دفعی اولمیوب مجتهده دخی شك وتوقف واقع
اولور ائمه ثلثه نك سؤر حمار وبغلده اولدوغی کبی وابی حنیفة رضی الله تعالی
عنه فی اطفال المشرکین ووقت الختان ودهر منکر وحضرت امام اعظمك اطفال
مشرکین ووقت ختان ودهرده توقفلری کبی نیرا امام اعظم والمجتهد الاقدم رضی
الله عنهلری ولا تقف ما لیس لك به علم نظم کریمندن احتیاطا اکثر المعارف الی
ادراکه بیوردمش کال علمدن سکز مسئلهده توقف ایتمشلردر که توقفلری منافی
دینیه لردن ایدی اول مسائل ثمانیه نك بوندن اقدم ذکری مرور ایتمشدر ومرکبه
هو اعتقاد غیر مطابق ایکنجیسی جهل مرکبدر که برنسنه بلمیوب ما بلمدوکنی دخی
بلمیوب کندوسنی آنی بلورم اکله مقدر وجهلی ایکی کره اولوب هم بلمك وهم بلمدوکنی
بلمك اولدوغی ایچون جهل مرکب دیو تسمیه اولنمشدر اولایسه واقعه مطابق اولمیان
اعتقاددر وهو شر من الاول واول ایسه اولکیدن شردر زیرا اولکی علاجی قبول
ایدر اما بو هیچ علاجی قبول ایتمز مرض مزمن وبر مرض مزمندر که اطبا اجسام بدنیه
ازالهسنده متحیرلردر کذلك اطبا نفوس دخی بو مرض مزمنك علاجنده عجزه
معترفلردر فقلما یقبل العلاج لان صاحبه یعتقد انه علم وکمال لا جهل ومرض
فلا یطلب ذلك وعلاجه چون نفس کندونك جهلنه احتمالی ویرمیوب عالم
ایدوکنه جازم اوله علاجی قبول ممکن اولماز که صاحبی کمال اعتقادنده اولوب ازالهسی
ملاحظه سنده اولمق ایله دکمده که علاج پذیر اولماز مریض ایدوکنه تا معترف
اولمیجه طلب علم وازاله مرض جهل ایتمکه نیجه متصف اوله بلور بو سببدندر که
حضرت عیسی علیه السلامدن منقولدر که بیوردلر ابرص واکمه معالجه سنه
بعون الله تعالی قادرم اما احمق وجاهل علاجنده عاجز وقاصرم الا ان یطلع
علی فساده بغتة بعنایة الله تعالی مکر که استاد اوزره اولدوغنه حق تعالینك
عنایتی ایله اکسندن جهلنه مطلع اولوب ظلماتدن نوره چیقه بر طبیب حکمت شناس
قد تغیر مذاق غفلت ایدر بر کوار خوش شربت انتباه ویره که فی الحال تخلص میسر

اولوب صحیح المزاج فضل وکمال حقیقی اوله والنوع الثانی ایکنجی نوعی کفرک انواعندن بیانی
ایدر کفر جحودی وعنادی وسببه الاستکبار وسیجیء ان شاء الله تعالی کفر جحودی
وعنادیدر وبونلرک اسباب ثلثه سندن سبب اول اولوب ذکر اولنمقده در ان شاء الله تعالی
بیانی کلور ککفر فرعون وملائه فرعونک وقومنک کفرلری کبی که لقوله تعالی فاستکبروا
وکانوا قوما عالین فقالوا انؤمن لبشرین مثلنا وقومهما لنا عابدون سورة المؤمنون
بو قول شریفیله حاللری حکایه بیورلمشدر عند المفسرین معنای شریفی یعنی فرعون
وقومی استعلا وقهر غلبه لری ایله اولولندقلری حسبیله کندولرک موسی علیه السلام
ایمان کتورمیلری عالی قوم عذاب بعث عمالندن استکبار وشرکلک ایتدیلر پس دیدیلر کم
ایمان کتوره لمی یعنی ایمان کتورمز ز ایکی ادمه کم بزه مانندلردر بشریتده صفتلرنده و حال
بوکه انلرک کروهی یعنی بنی اسرائیل قومی بزم فرمانمزده بنده لردر بو تکذیب سببیله ایمانندن
محروم اولوب اخر دریایه غرق اولدیلر که قلزم بحرنده دیمکدر وسورة النمل ده
بو قول شریفنده بیوردی وجحدوا بها واستیقنتها انفسهم ظلما وعلوا یعنی انکار
ایتدیلر اولدیلر اول معجزه لری که کاذب بلورلر ایکن بو ایتدیلر الله تعالی قتندن اولدوغنه لکن
ستمکارلق یوزندن اولنمق ایچون سرکشلک ایتدیلر ایدی کورکه نیجه اولدی فساد
ایدیجیلرک حاللری واخر کارلری که دنیاده صویه غرق اولدیلر وآخرتده آتشه یاسلو
کرکدر دیمکدر وخوف عدم وصول الریاسة او زوالها ککفر هرقل ایکنجی سببی ریاسته
عدم وصول ویاخود زوال خوفیدر هرقلک کفری کبی ملوک کفره دن قسطنطینیه
مالک اولورایسه هرقل اولوردیلر ایدی وحب الریاسة الدنیویة هو الثالث من
امراض القلب وریاسة دنیویه یه محبت ایتمک ایسه اول امراض قلبک اوچنجی سببیدر
وهی ملک القلوب وتسمی جاها وشرفا وصیتا وریاست قلوب ناسی تملک ایتمکدر وآکا
جاه وصیت دخی دیرلر وصیتدن مراد ذکر جمیل اشتهاریدر ومحبت مرفوعک ضررینده
متضمنه ذکر اولنان احادیث نبویه دن بریدر که ت س امام ترمذی ونسائی سننلرنده
روایت اولنمشدر عن کعب بن مالک رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم ما ذئبان جائعان ارسلا فی غنم بافسد لها من حرص المرء علی المال
والشرف لدینه بو حدیث شریفی کعب بن مالک رضی الله تعالی عنه حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدوب بیوردیلر که بو خبر ما ذئبان یه محلنده
زائده در اشد فسادا لها بو غنمه راجعدر جنسیت اعتباریله مؤنث دیو ونده
شرعدن مراد منصب وجاهدر معنای حدیث شریف بودر که برکسه نک ماله وشرفه
ومنصب وجاهه حرصنک دینی افساد ایتمسی قیونه صالیویریلن آج قوردلرک

قیونی

قیونی افساد ایتمسندن زیاده در زیرا منصب وجاه دیدیکمز مالدن فتنه بونندن اعظمدر
شول ایکی آج قوردلردنکه قیون اورته سنه ارسال اولنورلر انلردن زیاده در واشددر
ضرر بونندن امدی درکاه حق وبارکاه مطلقده مال وجاه استمکدن ایسه ذنوب
سالفه ایچون مغفرت وایام آتیه ده طلب عصمت وتوفیق حسن طاعت استمک جمله سندن
اعلا واحسندر هق بو حدیث شریف امام بیهقی سننندن اخراج اولنمشدر
عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حسب امرئ
من الشر ان یشار الا من عصمه الله تعالی ان یشیر الناس الیه فی دینه ودنیاه
بالاصابع صح
انس رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیدیکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم دیدیکه برکسه یه دین ودنیاسنده خلقک آنی برمق ایله کوسترمکلکنک
شری کفایت ایدر مکرکه اول صفت ایله متصف اولمقدن آنی حق تعالی حفظ و
حراست ایدوب وامن امانده قیله دیلم بو حدیث شریف دیلمی مسندنده روایت
ایتمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام
حب الثناء من الناس یعمی ویصم عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه برکسه نک خلقک کندویه
دعا وثنا ایتملرینه محبتی اولمق کندونک عیوبنی کورمکه واشتمکه مانع اولور یعنی
طریق رشددن اعمی قیلور واستماع کلام حقدن صغر قیلور دیمکدر وسببه ثلثة
بالجاه
وبونک سببلری اوچدر احدها التوسل الی ما حرم من مشتهیات النفس ومراداتها
وهذا حرام وحب ریاستک اسباب ثلثه سندن بری منصب وجاهی نفسنک
مشتهیات ومراداتنه وسیله عد ایتمکدر اول ایسه حرامدر وثانیها التوسل بها الی
اخذ الحق وتحصیل المرام المستحب او المباح او دفع الظلم والشواغل والتفرغ للعبادة
ایکنجی جاه آخردن حقنی المق ایچون ومستحب ومباح دخی بو مرادی تحصیله ویا عبا
الهدن دفع ظلم ویا فراغ بالله عبادته اشتغال ایسه او الی تنفیذ الحق واعزاز الدین
یاخود حکم شرعی واعزاز دین اوله واصلاح الخلق بالامر بالمعروف والنهی
عن المنکر وامر بالمعروف والنهی عن المنکر ایتمک ایله اصلاح خلقه وسیله عد ایتمکدر فهذا
ان خلا عن المحظور کالریاء والتلبیس وترک الواجب والسنة فجائز بل مستحب بو جمله اکر
ریاء وتلبیسدن وواجبی یا سنتی ترکدن خالی اولورسه مباحدر بلکه مستحبدر بو ایسه
جائزدر قال الله تعالی حکایة واجعلنا للمتقین اماما صلحادن اولانلره حکایة
وجه ثنا اوزره حق تعالینک بو قول شریفنده معنای شریفی بزی پرهیزکار اولانلره
قوللرکه پیشوا ایله یعنی بزه شول دکلو پرهیزکارلق ویرکه متقیلر امامته لایق

وصالح اوله بن دائما امر معروف و نهی منکر اوزره طلب کار اولق دیمکدر واما
فلا لان النیة لا تؤثر فی المحرمات والمکروهات واکر خالی اولمز ایسه بو ذکری سبقت
ایدن خبرلره نیت ریا وامثالی کبی محرماتك حلتنه مؤثره اولمدیغی ایچون حرامدر
وثالثها التلذذ به نفسه وطبعه کالاول وهذا کحب المال للتنعم والتلذذ واوچنجی نفسی
جاه ایله متلذذ اولوب کمال عد ایتمکدر بو مجرد تنعم وتلذذ ایچون اولان حب مال کبیدر
فان خلا عن المحظور فلیس بحرام ولکنه مذموم لکونه صاحبه مقصود الهمم علی
مراعات الخلق اکر شرعا ممنوع اولان شیلردن خالی ایسه حرام دکلدر لکن مذمومدر
زیرا جاه صاحبنك همتی اکثریا جلب مال ایچون مراعاتی مقصوده اولدوغی جهتدن
ونخوف تادیته الی المرایاة لاجلهم والنفاق باظهار ما لیس فیه من الکمالات لاقتناص
القلوب والتلبیس والخدعة والکذب والعجب ونحوها ومراعات مرقومه نك خلقه
مداهنه به قلبلرینی صید ایچون منافقانه اعماله وتلبیس وکذب وعجبه ومحرماتك
بونلرك امثالنه مؤدی اولمسی خوفندن مذمومدر پس بو اوچ نسنه نقدر طبیعته
شیرین دخی کلور ایسه دفعنه سعی کرك ایدی اولا مضرتی فکر ایتمك ایله وبو حلاوتك
عاقبت مرادنه مؤدی اولمغی ذکر ایتمك ایله زیرا عبد طاعتنی پنهان ایتموب خلقه ابراز
ایلدوب کوسترمکدن که انلردن کندویه بعض نفع وتعظیم وتکریم کبی ومدح وثنا
ومنصب ومال وغنا حاصل اوله پس بو فقیر کبی غرقه دریای عیوب ومعاصی که قولی
فعلنه مطابق وظاهری باطننه موافق اولمغله عاصیدر خلاص اولمق احتمالی بعید ونجات
بولمق متصور دکلدر بالله العظیم نهایتدو که معاصینك اکثری ایله بن متصف و متسم
بو مقوله ترجمه نك ایدوکیمه مقر و معترفم ولکن شاید عفو الهی وجود نا متناهی ایله
یاد وغم بکا یا غیره فی الجمله نافع اولوب انلرده وبنده فیض لطفندن نصیبم نیجه
ونسیانم عفو ومحو ایله باب دینك نظر صحیح وحق صریح بودر وعلاجه ان یعلم
انه لیس بکمال حقیقی لفنائه وکدورته ومعرفة غوائله المذکورة چون معلوم اولدی که
ریا موجب حبط اعمال ومورث مقت وبغض خدای ذو الجلالدر وامهات کبائردن
معدود وشقاوت حقیقیه ایله موجوددر پس ضدینی عین یقین ایله مشاهده وازالسنه
تحمل مشقت ومجاهده ایله علاجی حب ریاستك فنا وکدورتنی وکمال حقیقی دکل ایدوکنی
بلدکدن صکره مذکورلرکه اصول ریادر قلع وقمع ایتمکدر وان یعمل ما یسقط الجاه
عن قلوب الخلق من الامور الخسیسة المباحة مباح اولوب جاه اسقاط ایدن
وخلقك قلبلری بعض عمل خسیسه به اشتغالدر کما روی ان بعض الملوك قصد
بعض الزهاد فلما علم بقربه استدعی طعاما وبقلا واخذ یاکل بشره ویعظم اللقمة

فلما

فلما نظر الیه الملك سقط من عینه وانصرف فقال الزاهد الحمد لله الذی صرفك
عنی نتکم روایت اولنور بر پادشاه بر زاهدك زیارتنی قصد ایدوب یقین کلدکده
زاهد طعام استیوب وکتوروب عظیم حرص کوستررك وهر لقمه اغتنام ایدرك یمکه
باشلدوغی کبی پادشاهك نظر اعتبارندن دوشوب وکلدوکنه پشیمان اولوب
ارادل ناس ایچون دیوب دونوب کتدکده زاهد حمد اوله اول مولایه که سنی بندن صرف
ایتدی دیو بو لطف الهیه به شکر ایده قلدی واقوی الطرق فی قطع الجاه الاعتزال عن
الناس الی موضع الخمول وحب جاهك محبتی قطعنك زیاده قوسی بر کوشه یه چکلوب عزلت
اختیار ایلیوب بو زماننده لسانکی صاقله مکانکی یرامزدن بکله دخول ایتمسونلر فلکم
معالجه قل حق تعالینك بیوردغی اسله نهی ایدو کوك ترك ایله و بو خلقدن بالکلیه طمعکی
قطع ایلیسك ریانك دفعنه سعی ایتمش اولورسك واما الجاه بلا حب ولا حرص علیه
للذة العاجلة فلیس بمذموم ودخی بوده محققدر که منصب وجاه محبت وحرص
اولمیوب وعاجلده بر لذت دنیایه مدار اولمدوغی صورتده مذموم دکلدر
فای جاه اعظم من جاه الانبیاء والخلفاء الراشدین انبیای عظام علیهم الصلوة
والسلامك وچهار یار کزینك رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینك جاهلری
زیاده جاه منصوص دکل ایکن کندولرنده قطعا محبتی اولمیوب ولذائذ دنیویه دن بر
لذته مدار ایتمك احتمالی بالکلیه بر طرف ولمغله اوصاف حمیده لرندن ذکر نیجه فتوحاتلره
موصول اولوب تا خزان دربندینه ویاجوج وماجوج سدینه وهندوستان و عمانه
وکرمانه ومصر وشامه ومغربه حکمی یتیشوب عالمی طوتمش ایکن هرکز خاطرلری ناسر
ایچون مداهنه ومدارا ایتموب اجرای احکام دینده ذره خطایه رضالری یوق ایدی
کتسه انلره مسلکنه سالك واول محاسن اخلاقه مالك اوله مرذیرا مناقبلری قابل
تحریر دکلدر والسبب الثالث للکفر الجحودی اوچنجی سبب کفر جحودیدر یعنی عناددن
مصر ارتکاب ایتمکدر خوف الذم والتعبیر ککفر ابی طالب خلقك ذم وملامت
خوفندن اولوردی ابو طالبك کفری کبی وهو الرابع من منکرات القلب وخوف ذم
ایسه امراض قلبك دردنجیسیدر والخامس حب المدح والثناء بشنجیسی خلقك کندی
مدح وثنا ایلمسنه محبتدر وهما کحب الریاسة سببا وحکما وعلاجا غیر ان السببین
الاولین فی الاول عدم التوسل وبو ایکیسنده هر برینك سببی اوچ اولدی وحکم
وعلاجنده هر بری دخی ایکی اولدی حب ریاستك بیدر یعنی اولو اولمق سومك اولنمقدر
لکن بونك ایکی سببی بری برینه یقین اولدوغی کبی خوفدمك ایکی اولکی سببی عدم
توسلدر یعنی بر برینه اولمهدر والثالث الشعور بالنقصان وعدم ملکه

القلوب وكالحشمة فيها واوچنجى سى خلقك مدح منندن كندويه اولان نقصانی خلقك
قلوبنه مالك وقلوبده قدر ومنزلى اولمدوغنه شعوردن ناشى اولنه تألم ایدر یعنی
غصه چكمكدر وعلاجه ان تحضر قلبك ان الذام ان كان صادقا فقد عرفنی او
ذكرنی ونبهنی علی عیبی وان كان ممكن الزوال فاجتهد فی ازالته وعلاج ذم ایدن
كمسنه اكر ذمنده صادق ایسه ذم اولندیغی نك عیبنه تنبیه ایتمش اولور وذم اولنان
كمسنه ده عیبك ازاله سی ممكن ایسه ازاله سنه سعی عسى جهتندن نقید ایدر فهو
نعمة توجب الفرح والحب والثناء والمكافات لمعطیها بو نیندن اوتوری ذم قلبه سرور
وفرحی وذم ایدنه محبت ومكافاتی ایجاب ایدر بر نعمت عظیمه در اولدوغنی ملاحظه ایدوب
اول قائله انعام واحسان ایده فلو اراد قدحی وطعنی اذیته لا تؤثر فیها ولا تخرجها
من ان تنفع لی بل تزید لصبوره ذمه حینئذ لم او غیبة فیكون مهدیا الی بعض
حسناته او منتقلا الی عن بعض ذنوبی فیضاعف النعمة فاین الالم واكر ازاله سی ممكن
اولمیوب یاخود ذم ایدنك مرادی مجرد قدح وطعن ایسه كندوده دخی معایب وار
ایدوكی خود مقرردر واول معایبك ذكرندن مكدر اولمق ... ذكر معایبكده تحریض
نه فائده وارانی نیچون مساوی ایلیم دیو تذكر ایتمك كركدر بلكه كندوده اولان نقصانه
وخلقك غیبتك ایده نك حسناتندن بعضنی ذم ایده كی كسبه اهدا ویاخود انك
سیئاتندن بعضنی ذم ایدنه تحمیل ایتدوكی نعمتی ملاحظه ایدوب فكر ایلیه حسن بصری
بركمسه ایدیكه سن بنی غیبت ایدرایمشسن دیدی حسن بصری ایتدی سنك بنم
قتمده اول قدر عزتك وقدرك یوقدركه حسناتمی سكا هبه ایدیم اكر غیبت اتسم
انامی ویا بابامی غیبت ایدردم زیرا چونكه حسناتم آخره ویریله جك اولدقده شكر
باری انلره ویرلسون دیدی نتكم حسن بصری یه حجاجك ظلمنی تذكر ایدوب ذمنه
خوض ایتمكه جانبنه تحریك وتیسیر ایلسه لر موافقت ایتمیوب دیرایدیكه احتمالدر
یعنی ظالمین
اول توجه ایله نجات بوله وحسن بصری غیبت ومساوی سویلمك ایله هلاك
اوله دیكه امدی حجاج ظالمكبی كمسنه ذكری مساویسندن سكوتی اولیجی ملاحظه
ایله كه بعضنه لانه مبتلا اولنه نیجه غیبت اولور وغیبت اولنان كمسنه یه بونلنه
المز اوكه نیجه كما هی كیدوب انك نعمتی زیاده اولور وان لم یمكن زواله یحصل لی
النعمة الثانیة واكر ازاله سی ممكن اولمان ایسه اكا صورت اولیده حاصله اولان
نعمتدن ایكنجی مرتبه زیاده اولجغنی ملاحظه ایتمكدر وان كان كاذبا فقد بهتنی
واضر نفسه وحصل لی النعمة الثانیة واعظم من الاول واكر ذمنده كاذب
ایسه تحقیقا اكا بهتان ایتمش اولور بو ایسه اول كندو نفسنه ضرر ایتمش اولوب

ذم ایتدوكنه ایكنجی مرتبه نعمت اولیده حاصله اولان نعمتدن زیاده واولو نعمت حاصل
اولجغنی ملاحظه ایدوب خلقك ذمندن متألم اولمدن نفسكی تخلیص ایتمكدر تا كیم
كندوبی دنیا واخرتنا الام شدائدندن خلاص ایلیه سن فالالم من الذم انما یحصل
لمن قصر نظره علی الدنیا پس امدی عند التحقیق ذم ناسدن متألم اولان نظرنی همان
دنیایه قصر ایدوب طرف آخرتدن تغافل ایدندركه خطا وصوابك بلمیندر واما لطالب
الاخرة فالحاصل له الفرح والنشاط اما طالب آخرت اولنه ذمدن حاصل اولان
سوینمك وشادلق وسروردر والسبب الثالث فی حب المدح التلذذ بشعور النفس
الكمال بتعریف المادح او تذكیره فی الصدق واوچنجی سببنك بری مادحك مدحیله
كندونك كماله شعوریندن ناشی اولان تلذذدركه مدح دعوای مطابق اولیجی دنیا مدح صدق واقع
محض اولور مثلا زاهددر واهل ورعدر دیمك زیرا حقیقت زهد وورع بر كمسنه ده
متحقق اولدوغنه علم مشكلدر افراط مدح ایسه كذبه مؤدی اولور وبشعورها
ملك قلب المادح وسببیة لملك قلوب الاخرین وحشمتها وبری دخی مادحك قلبه
مالك اولوب وحب مدحك ایكی اولكی سببی نوسلدر اكا مالك ولمغله غیریلرك قلوبنه
وقلوبده قدر ومنزلته شعوردن ناشی اولان نفسك تلذذیدر زیرا مدحی استماع
ایدیجك كندوده اولدوغنك تحقیقی مقرر اكله یوب زیاده طلب ایچون جد وسعیده
فتور وكسل كلور بو سببندندركه جناب رسالتپناه حضورنده بر كمسنه آخری
مدح ایدیجك قطعت عنق صاحبك بویرمشلر یعنی هلاك ایلدك ولسؤن قرنداشكی
بو یتون كسدك دیرلر ایدی وعلاج الثانی سبق بونك ایكنجی علاجنك بیانی مقدم
اولمشدر والاول ان كان الكمال دنیویا فكالثانی بونك علاجی تلذذ اولك علاجی كبی
اكر متلذذ اولدوغی كمال دنیوی ایسه بلا فرق حب دنیاسنك ایكنجی سببنك علاجی دیر
نتكم امام غزالی ایدر مدحده آلتی آفت وار دردی دردی مادحه ایكیسی ممدوحه عائدر
اولور آفت اول كذبی مؤدی افراط مدح وان كان اخرویا فالعلم والعمل فقط خیر
ونفعهما موقوفة علی استجماع الشرائط كالاخلاص والعمل واكر مرادی اخروی ایسه علاجی
علوم شرعیه یه اشتغال وموجب علم ایله عمل خیر ونفعی جمیع شرطلرك جمع ایتمك
اوزره مشروطدر اخلاصه وعمله وعدم الاحباط بالكفر الی الموت والا فینقلب
شرا ضررا والما وحزنا وعدم عمل احباط بالكفر الی الموت كبی یعنی جمیع شرائط اولمازایسه
وعلم وعملدن هر بری شر ودخی ضرره منقلب اولور خلوص قلبه وحین موته دك
ایدوكی عمل كبری لعوایدرشیلردن اجتنابه مقرون اولورسه خیردر والا شر وضرره
منقلب اولور ایسه مورث الم وحزن وكدر ایجاب ایدر وهی مجهولة ومشكوكة بل

عدمها مظنونة غالبة لان النفس لامارة بالسوء وشياطين الانس والجن صارفة
عنها واول خلوصه مقارن اولمقده مجهول ومشكوكدر وبلكه خلوص قلبه عدم مقارنندن
غالبدر زيرا نفس امارة هرچند امور قبيحه مائل اولوب الله تعالينك امرينه مخالفت
ايلمكه محبت ايدر وبو كا كفر ونفاق وفسق داخلدر وشياطين جن وانسدر وبونلردن
تخيل وشياطين انس ابليس برتلبيسه هواسنه تابع اولمغله بيرونلردن اضلال وتسويل
انلر ضعفانك عقايدلرن افساد ايتمكه توسل ايدرلر فسببيتهما الخشية والوجل اولى واقرب
منهما الى الفرج والامن عند سالك طريق الاخرة يعني راه اخرته سلوك قصد ايدنك قتنده
علم وعملدن خشيت الهيه ثمر سببا اولمسى فرح وامنه سبب اولمسندن اقرب واولىدر
فلذا قال الله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء يعني الله تعالىدن خوف ايدن علمادر ديمكدر
وفسر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قوله تعالى والذين يؤتون ما اتوا وقلوبهم
وجلة بالذين يعملون الصالحات سوره مؤمنده بو ايت كريمه ده بيورر يعني انلر كه ويررلر
اول نسنه كه صدقات وزكوتدن اعطا ايتدكلري بر وخيرى انلرك كوكلري سخط اللهدن
خشيت وخوف اوزره در ناكاه اعطالرينك خيرى مردود اولمه ديو قورقوده درلر
ديمكدر وخيرى الله تعالىدن خوف ايدرك ايدنلرى نبى عليه الصلوة والسلام اعمال
صالحه اشلينلر ايله تفسير بيوردقلرى بو معنايه دليل روشندر وسيجيء ضرر المدح
في افات اللسان ان شاء الله تعالى ومنحك ضررى ومدحك ضررى آفات لسانده
تقييده ان شاء الله تعالى ذكر اولنور **النوع الثالث** كفر حكمي اوچنجى نوع كفر حكمي
بياننده در وهو ما جعله الشارع امارة التكذيب اول ايسه علامات تكذيبدن
عد اولنان شيدر كاستخفاف ما يجب تعظيمه من الله تعالى وكتبه وملئكته ورسله
واليوم الاخر وما فيه والشريعة وعلومها حاشا الله تعالى يي وكتابلريني وملئكه
ورسللريني ويوم قيامتي وقيامتده قطعية الثبوت اولان اموري وشرعي وعلم
شرعي وبونلرك امثالي واجب التعظيم اولان اشيايي استخفاف ايتمش اولور
بركشى بونلردن بريني انكار ايلسه ياسهل كورسه اولوله مسه يا خود مسخره لكله
كافر اولور والرضاء بكفر نفسه مطلقا وبكفر غيره استحسانا له بالاتفاق ومطلقا
عند البعض ونفسنك كفرينه رضا بالاتفاق كفردر استحسان وجهي اوزره اولسون
كرك اولمسون اما غيرك كفرينه استحسان وجهي اوزره رضا ويرمك كبي وبعض علما
قتنده غيرك كفرينه رضا دخي مطلقا كفردر وبعضيلر قتنده كفره استحسانا كفردر
اما ظلمنده وفسقنده اولوردي عذابي دائم وشديد اولسون ديو رضا ايسه كفر دكلدر
والتكلم بما يوجبه طايعا من غير سبق اللسان عالما بانه كفر بالاتفاق وجاهلا

به عند

به عند عامة العلماء وكذلك بالاتفاق كفر ايجاب ايدر ايدكني بلدوكى كلمه خبيثه
سبق لسان ايتمكسزين اختيارى ايله تكلم ايتمك اكثرى علما قتنده كفر ايجاب ايدر
واگر كفر ايدوكن بلمدن سويلسه صحيح بودر كه كفر ايجاب ايدر زيرا ايدوكني بلمز ايكن
تكلمده بلوركن تكلمي كبيدر ديمشلر زيرا بلمك عذر اولماز نتكم ايمان بلوب وايمان
ايله متصف اولمق واجب اولدوغي كبي كفرى دخي بلوب واندن اجتناب ايلمك
دخي واجبدر بونلره بكزر سوزلردن زياده حذر ايده وكذا الفعل ولو هزلا ومزاحا
بلا اعتقاد مدلوله بل مع اعتقاد خلافه فانه يكفر به عند الله تعالى فلا يفيده
اعتقاده الحق وكذلك كلمه كفر ايله معناسنه عالم اولدوغي حالده كفر ايجاب
ايدن فعلي موجبنه معتقد اولميوب بلكه خلافنه معتقد ايكن قصدا طريق هزل
ولطيفه وجهي اوزره اولور ايسه اشلمك وتكلم ايتمكسنه تحقيقا جميع علما قتنده
كافر اولور وانك اعتقادنه اعتبار اولنماز بو مقوله فعل شنيعك فاعلي قضاء
كافر اولدوغي كبي عند الله ده كافر اولور قلبي اعتقاد حق اوزره عدم كفرنده مفيد
اولماز وقلبنده اولان اكا نفع ويرمز **پس** اول عندنا وعند الله كافر اولور وسببه
قصد اظهار الظرافة والبلاغة واتيان الامر الغريب وتطييب المجلس واضحاك
الحاضرين بالهزل والهزء والمزاح وكفر حكمينك سببي كثر ظرافت اظهارن
قصد ايچون مجلس ازالق ولطيفه غريبه كوريلك ايده رم زعمي ايله خلقي كولشدرمك
مطالبه ايدوب بعض خلقك اوضاع واطوارنه تقليد ومسخره لغه الموق ايله لطيفه
ايتمكدر كه انده حاضر اولنلري كولشدرمك ايله مراد ذات نفس امارة سنه وصول بولوب
وصول بولوب ومزاح كسه نك خاطريني منكسر وسروريني منعدم وبين الرفقاء
اساس غرضي في الجمله منهدم اولمق مقرردر بو مرتبه مؤمنه اذى حرامدر وممنوع دين
اسلام اولدوغندن غيري اخوان واقران اراسنده عداوتلر حدوثنه سببدر او
شدة الغضب والضجر وبالجملة الخفة والشره على الكلام والمحاكاة وعدم حفظ اللسان
والاعضاء وعدم المبالات في امر الدين ويا خود كفر حكمينك بر سببي دخي اكر دينيده
مبالاتي اولميان بي حميت اولدوغندن وغضبنك قتى لغندن وعقلنك خفتندن
بر امر لغندن اعضاسيني ولسانني حفظ ايتميوب مجلس ازالق قصد ايدوب ظرافت
كلام اوزره حكايت غريبه كوبلق ايده رم زعمي ايله هرزه خورلق ايتمسيدر وعلاجه
ان يعرف اولا افات الكفر بعد الايمان من حبط الطاعات كلها وبونك علاجى
اولا كفرى بلمكدر سره قائلدر بر سهل سوز ايله ايمان واسلام دولتي ويرلش ايكن
كافر در بر كشي ايمان كتوروب جميع فرض وواجبي وسنتي ولان عمللري اشلدكدنصكره

اختيار ايله بر كره كلمهٔ كفر سويلسه كافر اولور وجميع اعمالى باطل اولور انك ايچون
آفات كفرى بيلمك لازمدر وانلردن اجتناب واجبدر صافنه‌لردينه خلل يوشيدهٔ
وَذِهَابِ النِّكَاحِ وَحُرْمَةِ ذَبِيحَتِهِ وَالعَذَابِ المُخَلَّدِ فِي النَّارِ لو مات بدون التوبة كلمهٔ
كفرى تكلم ايدن كمسه‌نك عورتى بوش اولور واكا تجديد ايمان وتجديد نكاح لازم
كلور وقبلى حلال وذبيحه حرام اولور واكر توبه سز فوت اولورسه نماز قلمق جائز
اولميوب نار دوزخده عذابنك مخلد اولمسى بلوب انلردن دائما احتراز ايلمكدر وثانيًا آفات
اللسان مما سيجيئ ان شاء الله تعالى كفرآفاتنك بيكجى تفصيلى ايتمش عدده بالغ اولور
كلمات قبيحه كه اولكسى عياذا بالله تعالى كلمهٔ كفردر بيان آفات لسانده عن قريب كلور
ثم ملازمة الصمت والسكوت بوندن صكره سويلمك ايله سكوته ملازمت ايلمك
اعضا لسانى حفظ اتمكدر اللسان قليل الجرم كثير الجرم دردينلدوكى اوزره
لسان طغيان بوندندر اعضانك اعظميدر نتكم سفين بن عبد الله رضى الله تعالى عنه
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه صوردیلركه يا رسول الله زياده
خوف ايدجك نه نسنه‌دركه آندن حذر ايدهوز ديو جك مبارك بر مغيله لسان شريفه
ياپيشوب بودر ديو جواب ويرديلر وحفظ اللسان والاعضاء والجد وترك الهزل
والهزء ونحو ذلك من الاسباب والدعاء والتضرع لله تعالى ان يحفظه من الكفر
خصوصا الدعاء الذى رواه ابو موسى الاشعرى رضى الله تعالى عنه ودخى
لسانى واعضاسنى حفظه وهر امورده جد وملازمت ايدوب ولعو ولطيفه ايله
ومسخره‌لق ايله لطيفه مثللى كفره سبب اولان اشيايى ترك ايدوب بعده دركاه سبحانه
كفردن كندوبى حفظ ايچون تضرع ونياز ايله دعايه مشغول وله على الخصوص
شركدن حفظ ايچون ابو موسى الاشعرى رضى الله تعالى عنه روايت ايلدكى اوزره
دعا بودر بعض محدثين روايتى اوزره كونده اوچ كره اوقيه خرّجه حم طب بو حديث
شريفه امام احمد بن حنبل وامام طبرانى مسندلرندن اخراج ايدوب روايت اولنمشدر
قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ذات يوم فقال يا ايها الناس اتقوا هذا
الشرك فانه اخفى من دبيب النمل فقال له من شاء الله ان يقول وكيف نتقيه وهو
اخفى من دبيب النمل يا رسول الله فقال قولوا اللهم انا نعوذ بك ان نشرك بك
شيئا نعلمه ونستغفرك لما لا نعلمه وخرّجه يعلى من حديث حذيفة رضى
الله تعالى عنه وزاد يقوله كل يوم ثلث مرات حضرت رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم بركون عموم اوزره حاضر اولان جماعته خطبه لرنده خطاب ايدوب
ديديكه اى ناس بو شرك خفى اولان نسنه‌لردن قورقوك تحقيقا بو شرك خلق اوزرينه سنلر

وجل ذهب صحيح

خطبنامه

كزلو

١٢٧

كزلو وبلورسزدر بلمزسكز بر سياه قرنجه بر قره كوكيجه‌ده قره طاش اوزرنده يوروديكى
كورنمدوكى كبى شرك زياده كزلودر بو سوزدن قلرينه اصحاب كرين رضوان الله تعالى عليهم
اجمعين اينديلر يا رسول الله آندن حق تعالى صقنلسن قرنجه اياغندن دخى زياده كزلو
اولان نسنه‌دن نيجه صقنلم ديديكلرنده بيوردیلركه هر بار كه شعب شركدن بر شعبه قلبكزه
مختلط اوله اول وقتده بو دعا اوقيوب حق تعالى حضرتنه استعاذه قيلكز شرك
خفى‌دن امين اولورسز وآندن خلاص اولمغه فوت واقتدار بولورسز ديديلر اول دعانك
معناى شريفى بودر كه يا رب بن سكا صغنورم شرك اولان شيلردن بلمدوكم
وخطا ايله واقع اولاندن رجوع ايلدم وبلدوكم نسنه‌لركه تفريط وتقصيردندر انلرى
سن بلورسن استغفار ايلدم يارلغه بنى كيم كه اهلى سندن ارتوق يارلغيجى يوقدر ديديلر
ابو يعلى موصلى مسندمرموزندن اخراج ايلدوكى اوزره بو حديث شريفى حذيفة بن
اليمانى رضى الله تعالى عنه روايتى اوزره بو دعانى كونده اوچ كره اوقيه ديو زياده ايتمشدر
و بوكه مداومت ايدننك لسانى الله تعالى كفر وشركدن حفظ ايدوب صقلية بو دعا
بركاتندن وغائلة الكفر العظمى حرمان دخول الجنان والعذاب المؤبد فى النيران
وكفر سويلين كشينك اعظم ضررى دائما عذاب موبد اولوب ونار جهنمده مخلد قلوب
جنته كرمك اكا حرام اولور العياذ بالله تعالى نيچه كمسنه كلمهٔ كفرى سويلر واو نودد
خاطرينه كلمزكه آندن رجوع ايدوب توبه ايليه نعوذ بالله تعالى ابديا شقاوت قلمق كوريلدد
بو مشكلك چاره‌سى اولدركه كفر ايجاب ايلين الفاظى ضبط ايدوب انلردن احتراز
ايده‌لر وبعضى كمسنه‌لر مسلمان كافر اولمادلكن علمانك انسان فلان نسنه ايله كافر
اولور ديديكلرى تهويل وتخويف ايچون حقيقت كفر ايچون ديكلدر ديديلرك سوزلرينه
قولاق طوتميه‌سز زيرا بو مقوله سوز سويلين كشى ضال ومضلدر وكلام فاسد ايله
عقايد صحيحه‌يه مخالدر بو دكر ايلدوكر انك ايچوندركه اهل اسلام ارا سنده بر امر اعتقاد
چوق اولدوغك بلوب بو ايله يوسه اوغر بلردن ارسلاندن قچركبى فرار ايدوب انلرك
صحبتلرندن غايت دور اوله‌لر هر صباح واخشامده ذكر اولنان دعا اوقيه‌لركه اكر
ماضيده كفر كلمه‌سى لسانندن جارى اولدى ايسه انى محو ايدوب توبه واستغفار قلميه
ومستقبلده كلمهٔ كفردن حق جل وعلا لسانى حفظ ايلر وسبب الايمان النظر
والتامل فى الايات الدالة على وجود البارى واتصافه باوصاف الكمال وتنزهه
عن صفات النقصان وايمانك سببى الله تعالينك وجودينه واوصاف كمال ايله متصف
اولدوغنه ونقصان صفتلردن تنزيه وتقديس ايلمكدر الله تعالى صفات واسماسيله
واحد بيدر بعنى ابتداسز وانتهاسز وذات پاكى جمله حوادثدن وتغيرلردن منزه ومقدسدر

لود

مخلوقك صفتنه يا اسمنه بكزدرايسه كافر اولور وعلى نبوة محمد صلى الله تعالى عليه
وسلم ويتيقن التأبيد في النار ان مات على الكفر والانكار ونبي عليه الصلوة والسلام
نبوتنه اعتقاد وجميع حق تعالى دن كتوردوكى اوزره انقياد ايدوب وانكار وكفر
اوزره فوت اولانك جهنمده مخلد اولمسنه اعتقاد ايلكدر ورجاء دخول الجنة
دار القرار اولان جنته دخوللرى رجاسنه دلالت ايدن ايات بيناته نظر وتامل
ايلكدر وفائدته العظمى النجاة من التابيد المذكور والفوز بالدخول المزبور رزقنا
واياكم الكريم الغفور وايمانك اعظم فوائدى آب حيات ايله تربا كم اكبردر كل محدث
سن كفرك اعظم غوائلك سمّ قاتلدر كفرك ضررى ولا نخلود في النار دن نجاة
وكفره نك دخولندن محروم اولدقلرى دار نعيمك شرف دخول وخلود ينه فوزدر
اول جنتك وصولى حق تعالى لطفيله وكرميله ميسر ايليه مغفرت ورحمت ايدن
اولدرو وعديه وفاصناجيك ومبالغه ايله مغفرت ايدنجى پادشاهدر اوله كرم
محض فضيله برى وجمله اخلاء دينى اول نعمت جليله ايله متنعم ومسرور ايليه يا
رب العالمين والسادس اعتقاد البدعة وامراض قلبك التجى سى عهد نبويده نصكره
جدوث بولان بدعتى حق ولمق اوزره اعتقاد ايدوب مذهب اعتقاد ايلكدر وسببه
اتباع الهوى والاعتماد على العقل والاعجاب بالرأي والتقليد وسببنك برى نفسك هواى
ومقتضاسنه تابع اولوب وعقلى اوزره اعتماد ايدوب خوب پسند ويا خود راى
اولمدن لازم كلور دين امرينه الله تعالى يه مخالفت ايليوب مخلوقه طاعت ايلمك شركدر
بدعتده هم نفسى هواسنه وهم شيطانه وهم تقليد ايلديكى آدمه مطيع اولمقدر
بو بدعت ايسه كبائر اشد بدتر راطريق حقدن چيقوب طريق شيطانه يورديكدر
فاما اتباع الهوى فهو السابع من آفات القلب واماكشى نفسنك هواسنه تابع اولمق
ايسه آفات قلبك يدنجيسيدر واتباع هوادن نهيه دلالت ايدن ايات سوره نساده بو
قول شريفده بيوردر قال الله تعالى فلا تتبعوا الهوى ان تعدلوا يعنى حق تعالى بيوردركه
هواى نفسكه متابعت ايدوب كاتابع اولمك تحقيق نفسك هواسنه متابعت ايدنلر
حق وصوابدن تجاوز ايتمش اولوردیمكدر وينه سوره صاده بيوردر ولا تتبع الهوى
فيضلك عن سبيل الله يعنى يا محمد قضا كده مقتضاى اتباع ايتمه مزبور دسنى مستقيمدن
اخراج ايتمه يعنى تابع اولمه نفسك هواسنه وارزولرينه كه كمراه ايدر سنى هوى حق
تعالى يولندن منع ايدر ديمكدر وآيت اخريده سوره نازعاتده بو قول شريفده بيوردر
واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هى المأوى يعنى الله تعالى
خوف ايدوب نفسى هواسندن منع ايدنك مكانى جنت اولور ديمكدر بوآيت كريمه شول
كن

ومؤمنلرك دار القراره

كمسنه شاننده در بر معصيته خلوتنده قصد ايلسه واكا قادر ايكن الله تعالى دن
خوفندن نفسنك خلافك ايليوب اول معصيتدن الچكوب نفسنك هواى وارزوسنى
دفع ايدوب صبر ايليه بو سعادت كبرايه نائل اولور ديو بيوردر وسوره فرقانده بو قول
شريفده بيوردر ارأيت من اتخذ الهه هويه يعنى كوردوكمى اول كمسه اتخاذ ايتدى
كندو هواسنى يعنى ارزوسنى معبود ايدندى مفعول ثانينك تقديمى اهتمام
كرتى جهتى ايچوندر كويا كه اهل هوادر والهه باطله جمله انك ايچون هوايه مخالفت
جنت المأوى يه وصول وسوره اعرافده بيوردر واتبع هويه فمثله كمثل الكلب
يعنى شول كمسنه كه دنيايه ميل ايدوب نفسنك هواسنه اويدى والله تعالى نك
امرنى ترك اخرتى دنيايه مبدل قلدى انك مثلى شول كلبه تمثيل دوندكه اكر حمله
قلوب رد ايدرسك دلنى چقاردر وچر واكر فراغت ايدرسك اغزندن آچوب دلنى
چقاروب اوستونه هجوم ايدر بونك قاننده اولو احسان بركوكدر كرك سن اول
كموكى الوب سينه قويوب ويروكرك سوبروب تلوكه براغى وبراول كلبك قاتنده
برابردر آمدى اول بنده خسيس الهمت سول كلبه دنى كيدر ديمكدر سوره كهفده بو قول
شريفده بيوردر واتبع هويه وكان امره فرطا يعنى هواى نفسنه تابع اولنه دبركه
اولا موردينى حق اوزره اولمدن تغيير ايدوب طريق حق ورآء ظهرينه قيوب تبديل
ايتمشدر ديمكدر بل اتبع الذين ظلموا اهواءهم سوره رومده ديمشدركه بلكه هواى
نفسنه تابع اولانلردن اضل بركسه اولمويكد ولرينى شرك ايله ارزولرينى دانشلرديمكدر
سوره قصصده بو قول شريفده بيوردر ومن اضل ممن اتبع هويه يعنى دانشرسز
وتجسسز كيمدر زياده كمراه اول كمسنه دنكه يرا اولور كيدر كندو هواسنه رهبردن
وبيان وبصيرتسز هواسنه تابع اولاندن اضل ديمكدر وبالجمله هوانك ذمنه وتابع اولانك
قدح وخذلاننه متعلق ايات بينات چوقدر لكن ازدن چوغه استدلال ايله بو قدر
اختيار اولندى وقتا كم حق تعالى هواى براتدى جهلى انك تننه كيدردى وياپى بو زينه
بوزينه اوردى شهوتى كوزينه وبردى شرى قولاغنه وبردى يلانى دلنه وبردى
حسدى قارننه وبردى ظلمى بلينه وبردى حرصلغى النه وبردى مرداراغى فرجنه وبردى
فسادى اياغنه وبردى شكى بلندن اشاغسنه وبردى شركى بلندن بوقارسنه
حق تعالى هوايه وعده ايلدى ايتدى ملكلرم هر كيم بنم بيودوغم قوبوب نفسى هواسنه
اويارسه بن آنى طاموبه قويام ديكى بس مدى جنات هوادن شهوات بى ثبات دن اعتب
اولمقدن حذر ايله زيرا بو معناى مضمنه ذكر اولنان احاديث نبويه دن بودركه تخريج
نبو حديث شريف بر حديث طويلك احبيدر بزادسندن اخراج ايتمشدر عن انس

وكندويى كورمكى كوكسنه ويردى

رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال فی آخر حدیث طویل واما
المهلکات فشح مطاع وهوی متبع واعجاب المرء بنفسه انس رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب بیوررلر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
عذابنه اوغرایجی بخیل لکدرکه انسان حرص فراوان ایله اکا تابع اولور واوزرنده حق
الحق وحق الخلق ادا اتمز وبونده مجرد شح نفسی مهلکدر دیدیلر اکر مطاع اولورسه
مهلکدر دبو بیوردیلر پس مدی شح نفس انسانده بولنسه لکن اکا اطاعت بولنمسه
چوقلق نسنه کلمز زیرا اول لوازم نفسدندر وجبلی اولان سرشت ترابنده مستمددر
وترابده قبض وامساك اولدوغندن مقتضای حال بودرکه فی الجمله نفوس بخلدن خالی
اولمیه نهایت عزة غالی همت اولدرکه اکا تنزل بویوندن متابعت اتمیه وبخل ایله وجودینه
زیجك تنزل ویرمیه دائم الزمان سخا واحسانه مباشرت ایده ودخی امر هواسنه تابع اولمیه
ونفسنه کمال استحسان ایله یا قوت مقبول پسند اتمیه وفضل ونعمت خالقك فراموش
قلمیه وبونلرك آردنجه اولونیریه کنوز ملك ایچون سعی ایلیه سبب دخول جناندر وخرج
دنیا بو حدیث شریف دلالت ایلر ابن ابی الدنیا صحیحنده اخراج اولنمشدر عن علی رضی
انه قال صلی الله تعالی علیه وسلم ان اشد ما اخاف علیکم بعدی خصلتان اتباع
الهوی وطول الامل علی رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
بنم سزلك اوزریکزه زیاده قورقدوغم ایکی نسنه در بری طول امل در ایکنجیسی اتباع هوادر
حقدن عدوله سبب اولوردیکدن عبارتدر فاما اتباع الهوی یعدل بك عن الحق
اما هوایه تابع اولمق حقدن اعراض ایتدرر واما طول الامل فانه یحبب الیك الدنیا
ودخی طول امل که برشیئه طول ودراز امید اتمکدن عبارتدر محبت دنیای دنیه یه سبب اولمسیدر
وخرج ت بو حدیث شریفی امام ترمذی صحیحنده اخراج اولنمشدر عن شداد بن اوس
رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال الکیس من دان نفسه و
عمل لما بعد الموت والعاجز من اتبع نفسه هواها وتمنی علی الله تعالی بو حدیث
شریف شداد بن اوس رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه تحقیق رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه موت عاقبت موردینا دیر پس غافل ومرد کامل اولدرکه عاقبت واخرتی
فکرنده اوله وبعد الموت ذخر آخرت ایچون کوچك عمل تدارك قله وعاجز وذلیل وناچار
وزبل اولدرکه هوای نفس سرکشنه تابع اولوب آنی شهواتندن ومفارقت محرماتدن
کف ومنع ایلیه ودائما سیئات وغفلاته وخصوص شبهات ایله برامرحالاتده
تضییع اوقات حیات ایلیه وتمادن مرادلمانی جمع امنیه دریعنی طاعت خالقده تفریط
وتقصیرن واتباع شهواتك بلدوکدن غیری اولمان نسنه لر تمناسنده اوله وطلب عفو

ورجاده

ورجاده قله ونفس حریص وارتکاب صنوف شدایده ومتاعب دائما لانق حصول
مقاصد ومطالب ملاحظه سنده اولان تابع هوای مقتضای احمق اولدوغندندر
فالهوی مصدر هویه یهواه من باب علم ای احبه واشتهاه وهوی علم باب ثانیدن
هوی یهوی دن مصدر مستقیدر ومعناسی برشیئه محبت ایلمکدر والنفس بالطبع
مبالة الی الشر امارة بالسوء ونفس دائما شره زیاده مائله واشیای سیئه زیاده
داعیه اولمسیدر فاتباع هواها یردی ویهلك لامحالة وهواسنه اتباع اکرمباحده
غیریه اولورایسه هلاکت ودخول ناره مؤدی ولیس باشتباهده واما فی غیر المباح فظاهر
واما فیها فبعد کونه صفة البهیمة ورکونا الی الدنیا الدنیة وشغلا شاغلا عن التجهیز ل
وزاد الآخرة مفض الی المحظور وجاذ الی الشر ومؤد الی الفجور ومجر الی الحرام ومأو
الی الاثام والآثام وصاحبه خبیس دنی لئیم وذلیل بل هو خنزیر الشهوة خادم
مطیع وعبد ذلیل امامباحده غیریده حرام اولانلردن ایسه ترتیبا وزره اولورایسه
حیوانلرکبی مبتل دنیا اولوم ورزالت وخادمیت شهوت اولدوغندن قطع نظر شیئ
ومحظوره مفضی اولمغله قبیح ومذموم مدر وافراط فجوردرکه دائره شرعدن وعقلدن
تجاوز ایدوب محرمات ومکروهات تناول وفواحش وقبایحده تمتع وتلذذ قلمقدر
بو فعلك صاحبی ایسه حد نفسنده دنائت وذلیل وخبیس والحاصل بلکه خنزیر کبی نفسنك
اسیری وشهوتنك عبد ذلیلی اولمشدر وانشدوا

نون الهوان من الهوی مسروقة ۞ فصریع کل هوی صریع هوان

وشول عاملکه نفسنك مغلوبی اولوب هواسنه متابعت ایدن دنیا واخرتده خوار
وحقیر اولوب سعادت سرمدیه دولتندن محروم اولورسنکم شرح خطبه ده حسن بصری رحمه الله
تعالی دن منقولدرکه دیمشلر عاملك عقوبتی موت قلبدر موت قلب ایسه دنیای آخرت
عملی ایله طلب اتمکدر بونك سببی ایسه نفس هواسنه تابع اولمقدن ناشیدر ومقابله
المجاهدة واتباع هونك ضدی اولان مجاهده نفسدرکه هواسنه متابعت ایتمیوب
امر حققه اطاعت قلمقدر وهی فطم النفس عن المألوفات وحملها علی خلاف هواها
فی عموم الاوقات واول مجاهده بودرکه نفسنی عادت امور شنیعه دن قطع ومشتهیاتندن
زجر ومنع ایدوب وجمله اوقاتی نفسنك هواسی خلافنه اوزره اولمسنه سعی ایده
زیرا نفس اوچ قسمدر بریسی نفس اماره در که حق تعالینك امرینه مخالفت ایلکه محبت
ایدر ودرکه کفر ونفاق وفسق داخل ایکنجیسی ملهمه درکه الله تعالی حضرتی طاعتنه
الهام ایدر اوچنجیسی مطمئنه درکه طاعتده ساکن اولوب غیریه التفات اتمز واما لوامه
وراضیه ومرضیه جمله سی مطمئنه نك صفاتیدر بو نفس امارة نك صلاحنده اتمهٔ

دین اوچ وجه بیان ایلدیلر برنجیسی بودر که مرادینی منع ایدوب وار دولتی قطع ایتمک
ایله مطیع و منقاد ایدن لرڭ کیم بر حمار سرکشڭ ابلسه علفنی آز ویرمک ایله زبون
ایدرلر ایکنجیسی بودر که زیاده یوك اوره لرڭ کیم بو مرکبك بر مقدار یوکی ارتوسه ال
ذلیل و خوار اولوب یواش اور اوچنجیسی اولدر که حق تعالی حضرتنه تضرع و نیاز قیله کیم
سکا مدد و عنایت و لطف ایله معاونت ایدوب نفسکی هر حالده مقهور و منقاد ایلیه
و هر برکشه بو اوچ امره اوزرینه مداومت قلسه لر اول کمسه نفسنی مطیع اولور
هواسنه تابع اولمز امدی سعی ایلیکه کندو نفسکه مالك اولوب ضررندن امین اوله سز
زیرا الله تعالی لوامه ایله قسم بیوروب غایت ایله عالی مرتبه ده اولدوغی ایچون کلمه تفسیر
ایدرلر که لوامه کندو یه لوم ایدب حالنی بکمیزورعك غایتنده ایسه ده امدی مطمئنه اولمق
لازم کلور بلکه مطمئنه نڭ غایتیدر و راضیه و مرضیه مطمئنه نڭ ایکی صفتیدر زیرا
اطمئنان رضایه مستلزمدر و مرضیه نهایتیدر فهی بضاعة العباد و رأس مال
الزهاد و مکاد صلاح النفوس و تذلیلها و ملاك تقویة الارواح و تصفیتها و وصولها
و اول مجاهده نفس ایسه طاعت ایدیجیلرڭ سرمایه دن اولان فائده سید و دنیادن
اعراض ایدن زاهدلرڭ بو تقوی ایسه باش سرمایه سی و نفسلری اوزره اولان صلاحدر
زیاده و لرنجه رام اولورسه انلر دخی نفسلرڭ ریاضته رام ایدوب کندولرڭ دنیا مکرندن
و محنتلرندن بری ایدوب تقوا ثباتنه سبب و مقام عرفانه یتشوب تصفیه ارواح
ایتمشلردر دنیا و عقبانڭ خیری و برکتی بو خصلت حمیده نڭ ایچنده درزیرا تقوی کنز
مخفیدر فعلیك ایها السالك بالتشمر فی منع النفس عن الهوی و حملها علی المجاهدة
ان شئت من الله الهدی پس سالك طریق آخرت اولان کمسه نڭ اوزرینه لازمدر کی
نفسنی هواسندن منع ایدوب و آرزولرندن صاقنمق و دائما الله تعالینڭ طاعتنده
اولوب مجاهده اوزره اولمق کرکدر زیرا الله تعالینڭ طریق هدایتنی طلب ایدن کمسنه لر
خواب غفلتدن بیدار اولوب کندو نفسلرینڭ صلاحنه مشغول اولورلر نتکم سوره
عنکبوتڭ بو قول شریفنده حق تعالی بیورر قال الله تعالی والذین جاهدوا فینا
لنهدینهم سبلنا عند المفسرین معناء شریفی بودر که یعنی حق تعالی جل شانه بیورر که
شول کمسنه لر که بزم دینمز یولنده مجاهده ایدرلر بز انلره هدایت ایدرز طوغری یوللرمزه
قولاوزلرز و ان الله لمع المحسنین و تحقیقا حق تعالی عملری ایو اولانلر ایله در یعنی
حق تعالینڭ عونی و نصرتی مجاهده ایدنلر ایله در و بیله ددر و اعانت ایله مجاهده ابرار
ایلدیکه اطلاق طریقی ایله تا منا ولا اوله جهاد ظاهری و باطنی پس انلر که بزم یولمزده
جهاد ایدرلر و دین دوشمنلری ایله و نفس و هوا عدو للری ایله بز انلره کوسترز بقا

دولتك وصولی یولنی دیمکدر و سوره عنکبوتده و ایتا اخری ده بیورر و من
جاهد فانما یجاهد لنفسه ان الله لغنی عن العالمین یعنی شول کمسنه که کفار ایله
فی سبیل الله جهاد ایدر یا خود هوای نفس غدار ایله مجاهده ایدر اول کمسنه کندو
نفسی ایچون سعی ایدر زیرا حق تعالی جمیع عالملردن منزهدر غنی مطلقدر هیچ بر وجه
ایله احتیاجی یوقدر جمیع نقایصدن منزهدر مقدسدر عبادت تکلیفی عباده نجو
انلرڭ احوالرینڭ صلاحی جهتی ایچوندر غیری دکلدر ثم اعلم ان المذموم فی
الهوی الاصرار علیه اذ طبع البشر لا یحتمل المخالفة الکلیة بوندن صکره بیلکل کیم
تحقیق نفسڭ هواسنه تابع اولمق شرعا مذمومدر سالك رهنما رو وصول فوز و نجاة
نفس هواسنه خلاف و لا بددر اما مباح اولان اکر اصرار دوچی اوزره اولمازایسه
بالکلیه مخالفت نفس مقتضای طبیعت بشریه اولیوب ملال ایراث ایتمك عبادته
مداومته سبب و لمغن مذموم دکلدر و لانه یؤدی الی الغلو و الافراط و قد عرفی
فصل الاقتصاد انه منهی عنه و اکر اصراره منعك اولورایسه دائره شرعدن افراط
ایله حددن ایتدرایسه تحقیقا اندن نهی اولندوغنك بیانی برکره دخی فصل اقتصاده
کچمشدر و لانه یورث الملالة و السامة المؤدیة الی عدم المداومة المذمومة جدا فی
العبادة زیرا که ریاضتده اولنجه ملال ایراث ایتمك ایله عبادته ملالت کتوردعدم مداومته سبب
اولمغن هر وجهله مذمومدر نتکم برکشی هرکیجه قائم ایکن صکره ترك ایتدوکی ایچون رسول
علیه الصلوة والسلام عبدالله و لکشی مثللی اولمه دیو بیوردیلر و لهذا اول کشینڭ عبادته
اولکی مداومتی اولمغله جدا مذمومدر بلکه مقتضای حدیث بودر که قال علیه الصلوة
والسلام یا ایها الناس خذوا من الاعمال ما تطیقون فان الله لا یمل حتی تملوا معنای
حدیث شریف بودر که بخاری ایله مسلم اتفاق ایله اخراج ایلمشلردر و بیسی ابو هریره
رضی الله تعالی عنه در رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه ای ناس عملالردن
شول نسنه اخذ ایله کز که انك اوزرینه دوام و ثبات و مداومت اوراد ایله حفظ
اوقات بولنه و اول اوقاتده توفیق حضرت صانع ایله باب موانع مسدود اولوب و آنده
حضور قلب و انبساط و نشاط بولنه مادامکه سزده نشاط طاعت و صفای عبادت
اوله تحقیقا جناب حضرت عزت سزدن اعراض ایلمز و ثوابکزی قطع ایلماز و کذا
احب الاعمال الی الله تعالی ما دام وان قل تحقیقا درکاه عزتده انسانك زیاده
سوکلی اعمالی دوام منا یعنی محبوب اولان اعمال صالحه ده ثابت اولوب ثوابی اکثر
اولاندر یالجمله عمل قلیل دائم کثیر المنقطعدن خیرلودر بعده منقطع ایسه آهسته اولمقدن
نشاط صفا ایله آز اولمق اولی و احسندر ملال ایله چوق اولمقدن خرجه م خ عن

عائشة رضي الله تعالى عنها وفي رواية خذوا من العمل ما تطيقون فوالله لا يسأم
الله حتى تسأموا امام بخاری ایله مسلم استخراج ایدن حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها
روایتنده عملده وعبادتده قادر اولدیغکز نسنه‌یی اخذ ایدوب مداومت ایلکز که حق تعالی
حضرتی ایله نیجه معامله ایدرسکز او دخی سزک ایله اول وجه ایله معامله قلور بیلاد
تشبیه سلاطینده براسی کورسه که بر بنده سی کندوبه خلوص اوزره صفای تام و همّ
ایله خدمت قیلور آنی خلعت لطفات ایله مرتبه سن عالی ایدر کذلك توفیق کردکار حضرت
دخی خدمت وعبادته بذل اقدام ایدنلره اظهار سلامت و طالت ایدنلره دکلدر
امدی وسعتیکز اولدوغی قدر عمله اقدام ایله کز تا حکیکز سزه فکر و فراغت و سآمت
کله قعود ایله کز ملال ایله عمله اتمکز دیمکدر وعن علي رضي الله تعالى عنه انه قال
روحوا القلوب فانها اذا اكرهت عميت وعلی رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب تحقیقا
بیوردیکه بعض اوقاتده مکابده عبادتدن و مشاق طاعتدن قلوبکزه راحت و صفا
ویره تا که زحملو ومشقتلو اولوب صکره ملول وغمناك اولمیه طاعتکه اندن عقاب
وعتاب بولنمیه بویله اولور ایسه بر مقدار قواده قوت و قلوبه مسرت و بهجت کلور دیمکه
اشارتدر وعن ابي الدرداء رضي الله تعالى عنه انه قال اني لاستجم نفسي باللهو لتكون
عونا لي على الحق ابی داود ترمذی روایتنده ابی درداء رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا دیدیکه کاهی بن کندو نفسمی اصلاح اتمك ایچون لجام تقوی ایله ملجم قلوب
مباح اولان لهو ایله که آت قوشمق واوق اتمك و زوجم ایله مکالمه اتمك ایله اویناردم که
تا نفسم استراحت کلوب حق اوزره عبادت اتمکه آسان وجه ایله یاردم ولسون دیو سویلردی
فحينئذ لا بد احيانا ان يتناول من المشتهيات المباحة استراحة من التعب وتحرزا عن
عن السآمة وتحريكا للنشاط للعبادة بلکه مقتضاسی اوزره استراحت و عبادته
قیامده قوت وعدم سآمه ایچون ترقیه قلب و تحریك نشاط ایدوب و بو نیت ایله نفسی تناول
تناول مباحات ونوم فرحه کاهی رخصت یار اتمك محض هوایه تبعیت اولمیوب نشاط
اوزره عبادته نفسنی ترغیب اتمکدر ولذا قال حجة الاسلام لو سكن نشاطه وضعفت
رغبته وعلم ان الترفه بالنوم او الحديث او المزاح في ساعة يرد نشاطه فلذا كان له
افضل من الصلوة مع الملال نتم بشیوز بش تاریخنده اواسط جمادی الاولی ده باغ
جنانه عازم اولان حجة الاسلام لقبی ایله مشهور اولان محمد بن محمد الغزالی علیه الباری
امام الحرمیندن اخذ علوم ایدوب صکره بغداده کلوب نظامیه مدرسه سنده درت
ییل ساکن اولوب اندن حج شریفه کلوب بذات حجدن صکره اون ییل مقداری شام شریفده
آرام ایلدوکی ایامده احیاء العلوم نام کتاب مستطابی انده تألیف ایتدی بعده قدسه

ومصره واسکندریه‌یه اندن وطن اصلیسی اولان طوسه وارد قده بقیهٔ عمرینی کتب
نافعه‌یه صرف اوزره عمرشریف بلدیی الکی بش سنه‌یه ایرشمش اولانه دیدیکه بر کسنه‌نك
حضور قلب ایله اولان سروری کسنه عبادتده رغبتی زائل و اکا کسل ایله فساوت قلب
حاصل اولور بونك علامتی اتك معده سندن بو مشغلق و رطوبت عارض اولمغله
بخاری دماغه ایریشوب اندن اکا کسل و ملال ایله اکا اویقو غلبه ایدر پس امك علاجی بودرکه
بر ساعت قدر اعتدال شرعه موافق لطیفه سویلشمك سببی ایله دفع تجبر و تکبر حاصل
اولور نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدرکه انا امزح ولا اقول الا حقا بو لطیفه
اول ملال ایله کسلی دفع برینه شادلق و سرور قلب کتوردن اول ملادن خلاص بولوب
بولوب مسرور اولمغله نماز قلمق افضلدر فساوت ایله نماز قلمدن بو ایسه مباح بلکه
مستحب و مندوبدر اما لطیفه آنی چوق قدر اولا صاحبنك حشمت و وقارینه مانع
اولور ثانیا مساخر و مضاحك مرتبسنه نازل ولاحق اولور ففي الحقيقة هذا
اتباع للشرع لا للهوى المحض و دخی بحسب الحقيقة بویله لطیفه ایسه محض هوایه تبعیت
اولمیوب بو اتباع شرعه راجع اولمغله رتبهٔ استحبابدر والعجب سيجيء ان شاء الله تعالى
وکشی کندو بی بلنمك احوالی ان شاء الله تعالی عن قریب بیان اولور و اما التقلید
فهو الثامن من آفات القلب واعتقادده بدعت سیئه نك بری دخی تقلیددرکه اقتدادر
سکن بحسید و هو الاقتداء بالغير بمجرد حسن الظن من غير حجة و تحقيق و بو
ایسه حجت قطعیه ایله بر شیئك حقیقتنی بلمدن مجرد غیره حسن ظن ایله اقتدا اتمکدر
عبادتدر وذا لا يجوز في العقائد بل لا بد من نظر و استدلال و لو على طريق الاجمال
بو ایسه اعتقادیاتده دلائله نظر و استدلال ایله و اجمال طریقیله ده اولورسه جائزدر
دکلدر بو معنایه دلالت ایدر بو آیت کریمه که سورهٔ یونسده حق تعالینك بو قول شریفیدر
قال الله تعالى قل انظروا ماذا في السموات والارض یعنی یا محمد سن دی کافرلره کوزکز
و برلرده اولان غرائب و صنایعه نظر ایلك که بونلرك جملسی وحدانیت حقه دلالت
ایلر نیجه آیات عظیمه وار در تاکه سز اول آیات و علامتی کوره سز دیمکدر و لو زوا الایات
فيه وفي ذم المقلدين في الاعتقاد كثيرة جدا والاجماع منعقد عليه مقلدینك مذمته
اولدقلرینه دلالت ایدن آیات و احادیث جدا چوق قدر قابل بیان دکلدر و بونك اوزرینه
اجماع انعقاد دخی متواتر اولمشدر فالمقلد في الاعتقاد آثم وان كان ايمانه صحيحا
عندنا مقلدك ایمانی اعتقادیاتده حضرت حقك وحدانیتی اثبات اتمکه بلکه غیریدن
استماع ایدوب تقلید ایله مومن اولوب آنك ایمانی صحیحدر نهایت معرفت صانعده
استدلالا ایدجك اشیاء عالمده فکر و تفکر استدلال اتمك ایچون عاصی و کناهکار اولور

رتبه کرتبه دیلر ایسه اسنددلالدن اجمالی ترك اتمکی جرمی اکا باغشلور دیلر ایسه هم
استخفافی قدر عذاب ایدر هله ایمانی مقبولدر تعذیب اولنور ایسه ده ابدی نارده قالمز
عاقبت جنته کیرر دیو بو معنایه درت مذهب متفقلردر واما التقلید فی الاعمال
فجائز لمن کان مجتهدا عدلا اما عقاید دینیه که تقلید جائز اولمیوب انجق اعمالده مجتهد
عدل اولانه تقلید جائزدر ولکن لما انقطع الاجتهاد منذ زمان طویل انحصر طریق
معرفة مذهب المجتهد للمقلد فی نقل کتاب معتبر متداول بین العلماء مصحح لمن قدر علی
مطالعته واستخراجه لکن زمان مدیدبرو اجتهاد منقطع اولمغله تقلید اولنان مجتهد
مذهبنی بلمك انجق مذاهب ائمه تحریره متکفل اولوب اجماع مسلمین ایله هر مذهبده
مذاهب اتباعه دن تصنیفا اولنان کتب شرع شریف اصحدن و اول مذهب خلفنه اتباع
واجبدر علی الخصوص مذهب ابو حنیفه ده اولان فتاوای قاضیخان وخلاصه وهدایه
مثللی بین العلماء تتبعنه منحصردر زیرا فقهاء عظام احادیث شریفه تطبیق محکمنه
عمل ایتمشلردر و وجوه تفاسیره یا قوت قولایی استخراج ایدوب طوتمشلردر واخبار
عدل موثوق به فی علمه وعمله هرکیم که علمی ایله عملده صادق اولوب صلاحی شرعا
ثابت اولانك اخبارینه اعتماد اولنه که اندن علماء مجتهدین تصنیف ایتمشدر فلا
یجوز العمل بکل کتاب ولا بقول کل من تزیا بزی العلماء هر کتاب ایله وذی علماده
هر مقوله نك قولی ایله عمل جائز دکلدر زیرا شول عالمك که صلاحی شرعا ثابت اولمیه
اکا اطاعت ایتمك وامور دینیه دن خبر ویردوکی وقتده خبرینه اینانمق و مجلسنده حاضر
اولمق شرعا جائز دکلدر ومقابل اعتقاد البدعة اعتقاد اهل السنة والجماعة وعقائد
بدعتك مقابلی اعتقاد اهل سنت وجماعتدر که باب اعتقادده انلر رسول علیه الصلوة
والسلامك ظاهر طریقلری اوزره اولوب وذکر اولنان طریقه سالك اولنلر اهل سنت
والجماعت دیو تسمیه اولنور وسببه التمسك بالسنة وما علیه الصحابة والاجماع
الامة وترك الهوی والاعجاب بالرأی مع النظر والاستدلال سببی بودرکه هوای
نفس وخود پسندلکی ترك ایدوب نظر واستدلال حسبیله سنت سنیه ومعتقد
صحابه طریقلری اوزره اولوب واجماع امته تمسکدر والتقلید بصاحبه ولو مع
اثم یا خود نظر واستدلال صاحبنه گناه دخی اولور ایسه تقلید ایتمکدر والتاسع
الریاء وفیه سبعة مباحث المبحث الاول فی تعریفه وتقسیمه مبحث اولده ریانك
تعریف وتقسیمی بیاننده درکه آیات قرآن عظیم واحادیث شریفه تقبیح خلق ریانك ذمیم
حقنده چوقدر هو ارادة نفع الدنیا بعمل الآخرة او دلیله اولا ایسه کوره مکدن مقصددر
یعنی عبد طاعتنی پنهان ایتمیوب عمل اخرته دلالت ایدن شیء ایله خلقه اراءت ایدوب

کوسترمکدر

کوسترمکدر او اعلامه احدا من الناس من غیر اکراه ملجیء ویا خود عمل آخرت ایدوب کندی خلقه
بلنسنی دیلر خواهی اولدن مضطر وغیریدن اکراه اتمکسزن عمل اتمکدر الباعث علی نفسه
نفسی اوزرینه باعث اولسون ایچون مجرد اعلام ایچون عمل اتمکدر وضده الاخلاص
وریانك ضدی وخلافی اخلاصدرکه طاعتلری خلاص ایله قلمق فرضدر فتوی طاعت
کیم اخلاص ایله اولمیه قبول اولنماز زیاده حذر ایدوب خلاصه سعی واهتمام کرکدر وهو
تجرید قصد التقرب الی الله تعالی بالطاعة عن نفع الدنیا والاعلام السابق واول
اخلاص ایسه منفعت دنیویه واعلام خلق قصدندن عملنی تجرید ایدوب مطلبنی انجق
تقرب درگاه رب العزتدن طلب ایلیه نفع دنیا اوزرینه عطفدر یعنی هرگاه کندی
حضور رب العالمینده بلمك وجهی اوزره عبادت ایتمکدر نتکم ریا تعریفنده بیانی اول
کچمشدر ویثمر الاحسان بونلرك کلیسی مبادی آخرت واحسان الجیددر وهو ان
تعبد الله کانك تراه یعنی عبودیتده مجد ونیتده مخلص اولوب عملنی الله ایله ومشاهده
انوار تجلیده کندوکی منظر اولوب نظرینی ملاحظه قبل کویا که بارگاه عزتی نور عین الیقین
ایله مشاهده قلور سن زیرا سن انی کورمز سك اول سنی کورر سمیع بصیردر وسنك جمله کرکدن
اول خبردر اندن بر شیء خفی و پنهان دکلدر نتکم سلاطین حاجب بابنده مقام عبودیتده اولان
خدام ذوی الاحتشام نه وجهله مقام خشوع وارادت وخوف وحذر واضطراب
اوزره ایدکلری اولو الالباب قتنده معلومدر که بر قاج کون فانی دنیاده مسافرکبی
سن وجانکی دخی بدنده دعابت ملاحظه ایله حیوة دنیایه ونعمت ودولت بی بقایه آلدنمه
بر ظل سریع الانتقال در کندوکی دنیاده بر غریب مسافر شکلنده اکله دیمکه اشارتدر
وقد یطلق الریاء علی حب المنزلة وقصدها فی قلوب الناس باعمال الدنیا وهذا ریاء
اهل الدنیا حاصلی بو که ریا اطلاق اولنور حب جاه ومنزلت جاه مراد اولنور منزلتدن مرادی
خلق قتنده مقبول ومعزز ومکرم اولمقدر قصدی ناسك عمل دنیا ایله قلبلرینه کرمکدر
بو ایسه اهل دنیا ریاسیدر والاول بقسمیه ریاء اهل الدین ریاء اهل دینك ایسه اولی
ایکی قسمدر فالقسم الاول ان لم یقارنه ارادة نفع الآخرة فریاء محض قسم اولی
اکر منفعت اخرویه قرین دکل ایسه ریای خالصدر وان قارنته فریاء تخلیط اما
غالب او مساو او مغلوب واکر تساوی ایسه یا ایکی سندن بری غالب اولمق اوزره
قرین ایسه ریاء تخلیطدر فالجملة خمسة بالجملة ریانك انواعی بشدر والمراد منه
نفع الدنیا اما خالق او مخلوق یعنی شوندن خالی دکلدرکه مرادی محضا عبادتدن
عرض دنیوی ورأیت مخلوق ایچون اوله یا ایکی غرض که رضاء حق قلوب خلقده موجود اوله
ونفع الدنیا اما جاه او مال او قضاء شهوة او دفع ضرر یسیر ونفع دنیا ایچون اولان

ریا یا منصب و یا مال و یا قباض شهوت یاد فع ضرر دیسیه‌در پس هر عبادتدن که اندن
اظهار عبادت مقصود اوله اول ریادر و کل منها اما للتوسل الی عمل الآخرة او لا بو
دوردیم کرك خالقدن مطلوب و کرك مخلوقدن مطلوب اولسون یا عمل اخرته
یقین اولمق ایچون ریا دکلدر والاول من الخالق تعالی لیس بریاء لورود صلوة الاستسقا
والاستخارة ونحوها پس ضرب ثانیده ریای تخلیطك اقسامی اون ایکی اولدوغی ظاهر
اولور و اقسام مزبوره‌دن منفعت دنیویه‌نك خالقدن مطلوب اولان هر قسمی اخرته
توسل ایچون اداده اتمك که صلوة استسقا و استخاره و دفع فاقه ایچون سوره واقعه
اخبار ماثوره‌دندر مراد طلب دنیا دکلدر بلکه قوت قناعته و عبادته عدت و تعلیم
و تعلمه قوت حاصل اولمقدر حکایت اولنور که ابن مسعود رضی الله تعالی عنه اولادینه
مال ترك ایلدی حتی جمله مالی حق یولنه بذل ایلدی عتاب ایلدیلر که فقر قالدی اولاددن جواب
ویردیکه انلر ایچون واقعه سوره‌سن الی قویدیم کفایت ایدر دیدی بو اجلدندرکه
علماء اخرت ایچنده بو خصلت جاری ولدی اوقات عسرتده تلاوت ایدلر بالاخره بونلر
کبی ایله عمل اخروی ایچون اراده اتمك اولمغله ریا دکلدر وغیره کله ریاء بومذکوردن
ما عدا جمیعا ریادر وان کان اعلام الغیر باعثا علی مجرد الاظهار للاقتداء ونحوه
من النیات الصالحة لا علی نفس العمل فلیس بریاء پس امدی اهل دینك قسم ثانیسی
که عمل اخرویه‌سی وجه مذکور اوزره اکر خلقه اعلام اراده ایدوب نیات ایچون ایسه اولدی
ریا اولماز زیرا کا عبادته استطاعت طلب ایتمك حق تعالیدن لطف و معاونت ایستمکدر
بوکه نیت خیردر لکن بو نیت ایسه اعمال اخرتندندر ریا دکلدر البحث الثانی فیما به الریاء
ایکنجی مبحث ریانك مواد حصولی بیانندەدر وهو خمسة الاول البدن بودیا ایسه بش
نسنه‌ده‌در بدن وزی و قول و عمل و اتباع او لکیدن جهتدن اولان وذلك باظهار النحول
لیدل علی قلة الاکل وشدة الاجتهاد فی العبادة وغلبة خوف الآخرة و شول بدندن ریا ایسه که
اظهار خلق ایچون قصد ایدوب قلت اکل و عبادتده اهتمام و خوف اخرت غلبه‌سنه دلالت
ایتمك ایله اظهار صلاح ایدن اهل دین ریاسیدر ریا صنایله اهل جهاد کورینمکدر واظهار
الاصفرار لیدل علی سهر اللیل کذلك کیجه‌لری او یومیوب و فکر احوال اخرته دلالت
ایدن صورتك ضعیف و یوزنده صاریلق اظهارن کوسترر وکثرة الحزن فی الدین
و کندوسن دین قیغوسی ایچون ضد سرور کبی پرغم و قساوت کوسترر و ذبول
الشفتین و دخی دوداقلری بخلیش وخفض الصوت لیدل علی الصوم وضعف
الجوع ووقار الشرع وغیر شرحه دلالت ایدن ضعف جوع که اوروج اوزره اولدوغی
خلقه اعلام واوزن دخی الجق ایلر ریا ایچون وحلق الشارب واطراف الراس

والهدو

والهدو فی الحرکة ونحو ذلك و بیق قرمق و ارخاء راس و سکون و وقار اوزره حرکت
بدن اتمسی بو جمله ریاء اهل دین وریاء اهل الدنیا باظهار السمن وصفاء اللون
واعتدال القامة وحسن الوجه ونظافة البدن ونحوها و ریاء اهل دنیا بدنی سمین
و نظیف و چهره‌سی صافی و لطیف و اعتدال قامت و بو زینه زینت و لطافت
بدن مثللوری اظهار ایتمکله ریا ایدرلر والثانی اولیانك بش مواد حصولینك
ایکنجیسی الزی کلبس الصوف وتشمیره الی قریب من نصف الساق یعنی لباس
هیئت بزه‌یوب صاقمق تا خلقه تمیز حسبیله انکشت نمای اعتبار اولمق ایچون
انجه صوفدن یاری بالدرینه یقین برقصه اثواب کیمك کبی وغلیظ الثیاب والمرقع
والطیلسان لیظهر انه متبع للسنة سنت سنیه اتباع اظهاری ایچون قالن و غلیظ
اثواب یا برمرقع که پارچه‌لو قفتانه دیرلر انی کیوب وطیلسانی صاریوب برشکل غریبه
کیرمك کبی نتکم برصوفیه دیمشلرکه مرقعك بزه و بردیدیکه صوفی دیمشکه صبا
شبکه‌سنی آخره ویریجك یا نه ایله صید ایلردیمش ولسبیدن ائمه سلف لباسده ایکی
شهرتدن احتراز ایلك دیو نصیحت ایدرلر ایدی بریسی غایتده نفیس اولمغله اهل دنیا
وبری غایت خسیس اولمغله ریا و ثوبی تی قیع اتمك مستوندر ولینصرف الیه
الاعین بسبب تمیزه بللو اولمق سببی ایچون خلقك کوزینه غریب ثواب ایله کورینمکه
ریانی تحصیلدر ولبس الثیاب المخرقة والوسخة لیدل به علی استغراق الهم بالدین
ویا خود مهمات دینیه‌یه مستغرق اولمغله دیمکدر که و یا تقاعده بروقت اوزره فارغ
اولمغن قصد الله تعالی و یا کرلی قفتان کیمك دلالت اهل صلاح دیه‌لر نتکم اسنا بنولده
میر آخور خدمتنه بر درویش مرقع یوس سلسله ابا علقنه کرمك استمش بیوردمشلرکه
درویش بو مرقع خرقه دفع ایله سکا برچوقه الی ویرسونلر والا بو مرطریقتده بوکا تجویز
و رخصت یوقدر درویش دیمشکه سلطانم بن بو مرقعی شبکه ایدینوب کسنه‌دن
طلب مال و حلال و حرام اتمزن میر آخور دیمشکه درویش کرچه سن استمزسن ولکن
بو مرقع استر استمز نه کوزل بیوردمش زیرا مرقعات دائم سوال و شبکه جمع مال الدن
یا خود حزن اخرت ایچون دکلدر وعدم التفرغ للخیاطة والغسل و خرقسنك کیرن
بیتمقدن و یرطوق اولان محلك دیکدن خالی اولدوغی فقرك جهتندن اولیوب
قصد ایله کرلی و یرطوق کیمك دخی ریا قسمندندر او علی التواضع وکسر النفس
والفقر والزهد ویا خود تواضع اوزره کسر نفس و فقر و زهدی ایلد زمك یعنی
یرطوق و کرلی ثوبلر ایله کورنمك ولو کلف ان یلبس ثوبا وسطا نظیفا لکان عنده
بمنزلة الذبح لخوفه ان یقول الناس رغب فی الدنیا ورجع عن الزهد وجند

ایلسیدن اولان بو مقوله شخص بد کرداره بر ثوب لطیف ورطه کیجک کیمک تکلیفی خلقدن
زهددن رجوع ایدوب مائل دنیا اولدی دیه لری خوفندن قتنده ذبحدن اهون بر آبردر
وَمِنْهُم مَنْ يُرِيدُ الْقَبُولَ عِنْدَ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنَ الْمُلُوكِ وَالْأَغْنِيَاءِ وَعِنْدَ أَهْلِ الصَّلَاحِ
وانلردن بعض طائفه دخی غایت خشین طون کیمکله نفسلرینی راضی و لماز تا قلوب ملوک
واغنیاده و اهل صلاحده محسن قبول اراده ایدرکه قتلرنده انلر نفرت ایمیه و حقارت
نظر ایله باقمیه و اهل صلاح قتنده دخی مقبول اوله لر فَلَوْ لَبِسَ الْخَلَقَةَ وَالْوَسِخَةَ ازْدَرَتْهُ
أَهْلُ الدُّنْيَا وَلَوْ لَبِسَ الْفَاخِرَةَ رَدَّتْهُ أَهْلُ الدِّينِ وَلَا يُعْلَمُ زُهْدُهُ وَصَلَاحُهُ واکر لباس
فاخره کیرایسه اهل دین ردینه و کیرلی لباس کیرایسه اهل دنیا ردینه باعث اولور پس امدی
انلر دنیادن و وجه الله اغراض ایدوب و صلاحک نیجه تحصیل اولدوغن بلمکدندر
فَيَطْلُبُونَ الْأَصْوَافَ الرَّقِيقَةَ وَالْأَكْسِيَةَ الرَّفِيعَةَ مِمَّا قِيمَتُهَا قِيمَةُ ثِيَابِ الْأَغْنِيَاءِ
وَهَيْئَتُهَا هَيْئَةُ ثِيَابِ الصُّلَحَاءِ فَيَلْتَمِسُونَ الْقَبُولَ عِنْدَ الْفَرِيقَيْنِ و بعض طائفه دخی
ثیاب صلحا هیئتلرنه طالب و لوب اغر بها لوانواب لرکه اغنیا قفتانی بهاسندن زیاده
اولور انجه لطیف مربع صوفلردن دکلش اولان قفتانی کیمک ایله ایکی طائفه قتنده حسن
قبول التماس ایدرلر وَلَوْ كُلِّفُوا لُبْسَ خَشِينٍ أَوْ وَسِخٍ لَكَانَ عِنْدَهُمْ كَالذَّبْحِ خَوْفًا مِنَ
السُّقُوطِ مِنْ أَعْيُنِ الْمُلُوكِ وَالْأَغْنِيَاءِ واکر قالن و کیرلی اثواب کیمک تکلیفی بونلرک قتنده
نظری ملوک اغنیادن سقوط و همیله موت برابر اولور وَلَوْ كُلِّفُوا لُبْسَ مَا يَلْبَسُ
الْأَغْنِيَاءُ لَعَظُمَ عَلَيْهِمْ خَوْفًا مِنْ أَنْ يُقَالَ رَغِبُوا فِي الدُّنْيَا واکر بونلره ثیاب اغنیا تکلیف
اولنسه دنیایه رغبت ایتدی دیو خلقک ملامتی اوزرینه خوف ایتملرندن ناشی امر
دشوار کورینور زیرا اهل صلاح زیندن چقمق لازم کلور وَلَا يُعْلَمُ أَنَّهُمْ أَهْلُ
الدِّينِ وَالصَّلَاحِ وَالزُّهْدِ بو ذکر اولنان جمله اهل دین و اهل صلاح ریا سیدر زیرا
دنیاده زهدک تحصیلی نه ایله در و عمل صالحک اصلاحی نه وجه ایله ایدوکن انلر غافللردر
وَرِيَاءُ أَهْلِ الدُّنْيَا بِالثِّيَابِ النَّفِيسَةِ وَالْمَرَاكِبِ الرَّفِيعَةِ وَالْمَسَاكِنِ الْوَسِيعَةِ يَلْبَسُونَ
فِي بُيُوتِهِمُ الثِّيَابَ الْخَشِنَةَ وَلَا يَخْرُجُونَ بِهَا اما اهل دنیانک ریاسی چارشویه چقدقده
اورته کیدوکی قفتانی چقاروب اخر قفتان نفیسه کیوب و ابو اتلره بنوب و بیوک
اولرنده قیمتلو خالیلر ده سیر نشین و نازنعیم ایله موجب نخوت و شهرتده اولمغله در
وَالثَّالِثُ ریانک اوچنجیسی قولدر و انلرک حصولنه مواد بشدر اول بِالْقَوْلِ كَالْوَعْظِ وَالنُّطْقِ
بِالْحِكْمَةِ وَالْأَخْبَارِ وَالْآثَارِ إِظْهَارًا لِغَزَارَةِ الْعِلْمِ وَدَلَالَةً عَلَى شِدَّةِ الْعِنَايَةِ بِأَحْوَالِ
السَّلَفِ اما ریای قول اولدرکه اصحاب وعظ و تذکیر محافل و کراسیده نقل تفسیر
و حدیث و معارف و حقایق و مسائل و دقایق سویلینلره عارض اولور که غرض

اصل نصیحت و بیانی واقع محض ارشاد امت دکلدر بلکه تبحر علوم و وسعت مولویت
و فقه و حدیث و لغت عربیت و تواریخ و اخبار و آثار و محاضرات و امثال و اشعار
فوت تحریر و تقریر و املا و قدرت فضل و کمال ایله امتیازن عیان ایتمکدر و بوندن
افاضل علما و اکابر مشایخ و حکما مجهدتام ایله خلاص اولورلر وَتَحْرِيكُ الشَّفَتَيْنِ
بِالذِّكْرِ وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ بِمَشْهَدِ الْخَلْقِ و خلق یوزنده اظهار علم
ایتمکدن مرادی عالم و فاضل ایدوکنه در دیو شهادت ایتسونلر ایچون ذکر الله ایله
طوداقلرن تحریک و امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایله تحصیل دنیا ایچون وَإِظْهَارُ
الْغَضَبِ لِلْمُنْكَرَاتِ و منکراته غضب اظهار ایتمک وَإِظْهَارُ الْأَسَفِ عَلَى مُقَارَفَةِ النَّاسِ
لِلْمَعَاصِي و ناس بونده اکا مجتنبدر اولایشی کریه کورد یکندن معاصیه منهمک اولدقلری
اوزره غصه و حزن اظهار ایتمک کبی وَتَرْقِيقُ الصَّوْتِ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ لِيَدُلَّ بِذَلِكَ
عَلَى الْحُزْنِ وَالْخَوْفِ و قرائت قرآن ایتدکده حزن و خوف کوسترمک ایچون سوزن
کوجک سویلیک اوزره دلالت ایتسون ایچون رعایت مخارج حروف و نقل
قرائت سبعه ایتمسی دخی ریایه داخلدر وَادِّعَاءُ حِفْظِ الْقُرْآنِ وَالْحَدِيثِ وَلِقَاءِ الشُّيُوخِ
حتی حفاظ ادعا حفظ قرآن و حدیث و لقاء شیوخ ایتمسی دخی ریایه داخلدر
وَذِكْرُ مَا فَعَلَهُ مِنَ الطَّاعَاتِ و طاعات سلف ذکر ایتمک کبی وَالرَّدُّ عَلَى مَنْ يَرْوِي
الْحَدِيثَ بِبَيَانِ خَلَلٍ فِي نَقْلِهِ أَوْ صِحَّتِهِ أَوْ لَفْظِهِ لِيُعْرَفَ أَنَّهُ بَصِيرٌ بِالْأَحَادِيثِ و علم حدیثده
تفوقن اظهار ایچون روایت حدیث ایدنی صحت نقل و لفظنده رد و خطایه نسبت ایتمک
یا کلیمق ایله بیله لر علم حدیثده ماهر و امثالندن خلقه عیان ایتمکدر وَالْمُجَادَلَةُ عَلَى
قَصْدِ إِفْحَامِ الْخَصْمِ لِيَظْهَرَ لِلنَّاسِ قُوَّتُهُ فِي الْعِلْمِ وَالدِّينِ وَنَحْوُ ذَلِكَ و علم و دیننده
فوت اظهاری ایچون الزام خصم قصدینه مجادله یعنی خصومت ایتمک کبی دخی بو که
بکرزنسنه لرده ریای قول چوقدر حتی بو مقام هائل سببی ایله اکثر محققلر کندولرینی
وعظ و تذکیردن نفی و غیرلری دخی منع ایتمشلردر امام غزالی ایدر عزیزدن بر کسنه
بر عالم سؤال ایلدیکه بن وعظ و نقل حدیث و تذکیر ایدرم نیت ایله ایدیم بن دیدیکده
بیورمشکه معصیت ایدرمشسن معصیتده نیتی اولورمی نیت ایدرسک ایله و دخی
و دخی نقل ایدرکه بر عزیز بر شیخ ایله ملاقات ایدوب حقایق و معارفدن چوق کلمات
ایلدیلر اخر مجلسده عزیز بن بو مجلسدن چوق نفع اومارن دیو جک شیخ بیوردیکه
بن بو مجلسک چوق ضررندن قورقارن نه ایچون اولیه دیو سؤال ایتدکده بیوردیکه
سن قصد ایدوب معارفک احسننی سویلیک استدک و بن قصد ایدوب معلوماتمک
و معارفک احسنتی سویلدم بوندن ارتوق ریا و تصنع اولورمی دیو بیوردیلر بونلر

بونلر اهل دین ریاسیدر وریاء اهل الدنیا بالاشعار والامثال واظهار الفصاحة
والبلاغة وریاء اهل دنیا اشعار وامثال انشاد ایدوب وبلاغت اظهاری ایله دوشن
اولمق استمکدر والرابع العمل کتطویل المصلی القیام والرکوع والسجود وتعدیل
الارکان واطراق الرأس وترک الالتفات واظهار الهدوء والسکون وتسویة
القدمین والیدین شول عملدر که خلق یاننده کثرت صلوة وتطویل قیام ورکوع
وسجود ایله نمازده فقط تعدیل ارکان ارخای رأس وسکون آرام واظهار وقار وتسویة
بدن ایدوب ایکی یاننه بقمیوب ووقار ایله کیتمک حتی بعض مرائیلر تنها کتسه لر سرعت
ایله حاجته کیدرلر برآدم کورسه یاب یاب وقار ایله کیتمکه باشلر وسائر افعال
خیریه ایسه اظهارندن نفع دنیوی وغیری اوله اول ریادر زیرا الله تعالی ایچون
ایتمیوب خلق بکا صالح کسنه دردیو مال وصدقه ویرسونلر دیو ایدوب حق تعالی بوندن
مقابله سنده بکا اجر ویرسون دیمک زیرا آوبده ایش اشلیوب اجرتن عمرودن طلب
ایتمک کبیدر فی محضر الناس دون الخلوة وقس علیها سائر العبادات وخلوتده تکاسل
ایدوب خلق کوردکده ایلدوغی صورتده خلافنی ایتمک کبی وسائر عباداتی بوکا قیاس
اولنور هر نه ایسه ریاء اهل دیندر وریاء اهل الدنیا بالتبختر وریاء اهل دنیا صاغنه وصولنه
صالنه رق یوریوب عظمت کوسترمکدر والاختیال تکبر ایتمک ایله وتقریب الخطا
ایکی ایاغی آراسی که اکا آدیم دیرلر آدیملری یقین ایدوب یورمک ایله ریا ایدر والاخذ
والاخذ باطراف الذیل ونحوه ودخی غلاملر اتکلرن طوتوب قالدرمق مثللو شیلر که
موجب شهرتدر اهل دنیا ریالریدر والخامس الاصحاب والزائرون وریانک مواد
حصولنک بشنجیسی که آخردر اصحاب وزواردر که اکا ارشاد وکمال صاحبیدر دیسونلر
ایچون ایدر کمن یفرح بکثرتهم وتشبیهم خلفه عند ذهابه الی الجمعة او الدعوة
ویباهی بهم ویذهب وجهه لیقال انه مرشد کامل له اتباع کثیرة شونلر که کثرت احباب
وخدام ایله مباهات ایدوب جمعه یه ویا دعوته کتدکده تنها کتمیوب جم غفیر ایله
محفوظ اولمق ایچون یالکز کتمز حتی مریدلری چوق اولدوغندن مرادی انلر دیه لر تحقیقا
مرشد کاملدر بزم شیخمزدر دیملری ایله افتخار اتمسی نفع دینلری قبول عز اوله اول دخی
ریاء اهل دیندر وریاء اهل الدنیا لیقال انه ذو قدرة وثروة وعبید وخدم کثیرة
وریاء اهل دنیا خلقک کثرت خدام واحباب وغلام رائیدر که صاحب شکل وکثرت مال لدی
یاشی جلیل الشان کسنه دردیمه لرندن محظوظ اولملرندر المبحث الثالث فیما
له الریاء اوچنجی مبحث ارتکاب ریانک بیاننده در وهو الجاه واستمالة القلوب اما لذاته
واما للتوسل به الی معصیة او مباح او طاعة فی اعتقاده واول ریادن غرض یا نفس

جاهدر

جاهدر ویا استماله قلوبدر ویاخود معصیت ومباحدن واعتقادی اوزره
طاعاتدن هر برینه جاه ایله یقین اولمقدر وقد تکون هذه الثلثة اغراضا من الریاء
بغیر توسط جاه فتلک اربعة که اولوب جاه واسطه سزده امور ثلثه مذکوره
اغراض ریا اولمق اولور وجاهه انضمام لری ایله اقسام ریا دردت اولور ولکل نتیج
الریاء آن وهر بری ایچون ریانک ایکی نوعده واقع اولور اما الاول فکمن یقصد بعبادة
ان یشتهر بالزهد والارشاد وکثرة المریدین والاحباء امار ریانک ولکی نوعنک
اولکی ریاء اهل دینک نفس جاه ایچون وقوعی زهد وارشاد وکثرت مریدان و
عبادت ایتمک کبی وسرعتله حرکت اوزره ایکن خلق حرکت اوزره ایکن خلق مطلع
اولدقده اهل تقوی وقار ایچون دیملری ایچون حرکت اوزره بطیئه ایتمک کبی بودیلک
وکمن یمشی فیطلع علیه الناس فیترک العجلة کی لا یقال انه من اهل اللهو والسهو
لا من اهل الوقار بومقوله ناداندر مرائیلر تنها کتسه سرعت ایله حاجته کیدرلر برآدم
کورسه یاب یاب وقار ایله کیتمکه باشلر ومشقت ایچون هزار درلو دردمشقت
تام چکر وکذا ماعدا اجتباء الله دن اولمغله مظهر خسران دنیا واخرت اولور
ومنهم من اذا سمع استحیی ان یخالف مشیته بمرأی من الناس فیکلف المشیة
الحسنة فی الخلوة ایضا حتی اذا رآه الناس لم یفتقر الی التغییر فیظن انه تخلص
وقد تضاعف به ریاؤه انلردن هر قچن برسوز ایشتدکده ویا برشیء کوردکده ایکی
یاننه بقمیوب کوزل سکون ووقار ایله یورر شویله که کمسه کورمیه اصلا او ایله
حیا ایله کیتمز ایسه بوغایت ریای قبیحدر کوجلین محض خلقده تکلیف محتاج اولمیه
دیو تنهاده حرکت بطیئه کذلک اولکی کبی مشقت تغییر ایتمز شول ظنی ایدرکه ریادن
خلاص اولور تحقیقا ریاسی مکرر اولوب مظهر خسران دنیا واخرت اولور فانه
انما یحسن مشیته فی خلوته لیکون کذلک فی الملأ لا لحیاء من الله تعالی پس مدی تحقیقا
انک ارادتی ایله یورمسی یوندن تنها خلوتنده اویله یورمز ایدی کروبویلجه در خلقک
ایو دیمسی حق تعالی دن اوتانمق ایچون دکلدر بلکه خلق صالح وایو کسنه در دیو
اعتقاد ایدوب تحصیل دنیا ایچون ایدر بوایسه ریاء قبیحدر وکذلک یسبق الی الضحک
او یبدو منه المزاح فیخاف ان ینظر بعین الاحتقار وبو منوال اوزره در مظهریا
ضحک ولطیفه ایدرکن نظر حقارت اغنیا وهمی خاطرینه کلدوکی کبی ریا اولور فیتبع
ذلک بالاستغفار وتنفس الصعداء ویقول ما اعظم غفلة الادمی عن نفسه
والله تعالی یعلم منه انه لو کان فی خلوة لما کان یثقل علیه ذلک فعل بو تنهاده دل
خواهی وشنادونکار پیشه سی اولدوغی محاط علم الهی ایدوکنی بیلور ایکن رجوع واستغفار

ط فی الخلوة مشیته

ط من الریاء

وهزار آه آه جان سوز آن ایله بغلادمك الوده غفلت اولدوغندن حزن اظهار ایدر
اکر تنهاسنده اول قدر آغلموب وایشنه ندامت وزره اولمازایسه انك وزرینه
خوف کفر احتمالی اولمق اکثردر وانما یخاف ان ینظر الیه لا بعین التوقیر وانه
بویله اتمسی وتمنی ایچوندرکه ناس اکا خور وحقیر نظر ایتمیه لر بوقورقوسندن ایدر
یوخسه ناسك تعظیملری ایچون دکل وکالذی یری جماعة یتهجدون او یصومون
او یتصدقون فیوافقهم خیفة ان ینسب الی الکسل ویلحق بالعوام کذلك بینه ریا الحق
بر جماعت ایله بر یرده یاتلدقده انلری تهجد قالقارقلار کوردکده انلر ایله بیله تهجد قلمق
یاخود نافله اوروج طوتمق عادتی اولمین کمسنه معتاد اولنلر ایله بر یرده قالدقده
اولدخی بونلره موافقت ایلمك کندوسنه بخل وکسل دردیمه لری خوفی ایچون اتمسی
بونلرك جملسی ریادرکه مرادی عوامك قلبلرینه کرمکدر ولو خلا بنفسه لکان لا
یفعل شیئا منه اکر تنهاسنده واوینده اصلا بر عبادت اتمزایسه غایت ریادر قبیحدر
وکالذی یعطش یوم عرفة او عاشوراء فلا یشرب خوفا من ان یعلم الناس انه
غیر صائم وکاه اولورکه اهل ریا عرفه کونلرنده ویاخود عاشورا کونلرنده ناس کندویی
اوروج طوتلر صانسونلر ایچون صو ایچمکی ترك ایدر ضعف جوع وذبول شفتین
کوربنور تخفیفا خلقك بوکونلرده اوروج دکلدر دیملرندن خوفندن اوتوری
بودخی قبیحدر زیرا حق تعالی قتنده مذموم ولان خلق قاتنده ممدوح اولمدیغی فائده
عاقبت بر یرده آچلور وقبایح نهانی یوزینه صاچلور واذا اضطر الیه ذکر لنفسه عذرا
تصریحا او تعریضا ودخی اوروج طوتموب صو ایچمدوکك کندوسنه عذر اظهار ایدوب
سوزن اوزنلو سوزلر اخلاصن کوربنور حال بوکه عینی ریادر بان یتعلل بمرض اقتضی
فرط العطش ودخی مرضك حرارتی زیاده اولدوغی ایچون صویه صبر ایدهمم دیو عذر بهانه
ایدوب علتك ذکر ایدر او یقول افطرت تطییبا لقلب فلان ویاخود عذرندن ظاهر
ایتمك ایله فلان ضیافت ایتدکلرنده طیب خاطرلری ایچون صایم اولمیوب بوکون افطار
وقد لا یذکر ذلك متصلا بتشبه کیلا یظن انه یعتذر ریاء ثم یذکر عذره فی
معرض حکایة کاه اولورکه بر وجه ایله عذرن تعریف ایتمز ذاتن صویه ایچرتا ناس عذرنه
ریا اولدوغن ظن اتمسونلر دیو بر مقدار صبر ایدوب اندن صکره اوروج اولمدوغنك
سببك بلدرمك ایچون نیجه حکایتلر تمثیل کتوروب عذرنك ناسه عرض ایدر مثلا ان
یقول ان فلانا محب للاخوان شدید الرغبة فی ان یاکل الانسان من طعامه وقد
الح الیوم علی ولم اجد بدا من تطییب قلبه مثلا شونك کبی عذرلر تقریر ایدوب بر که
فلان کمسنه عجب محبتندن طعامی یمسنه عظیم رغبت وچوق ابرام والحاح ایدوب

ولا کذب ط

انك

انك ایچون بوکون خاطری خوش اولسون دیو طعام یدوب اوروج طوتمدق دیو عذر
وبهانه ایلر ومثل ان یقول ان امی ضعیفة القلب مشفقة علی تظن انی لو صمت یوما
مرضت فلا تدعنی ان اصوم وشونکله تمثیل کتوروب دیرکه تحقیقا بن برنسنه بلمزم
ضعیف ولغن بدنم اسرکه زمکه اکر بو ضعیفلك ایله اوروج اولورایسم انك قدرده
ظن اولنورکه غایت خسته اولمسی سبب اوله دیو بوکون اوروج اولمدم دیر وسائر
افعال خیرنه ایسه که عذری اظهارندن مقصود دفع دنیوی قبول عذری اوله بومذکور
جملسی ریادر واما المخلص فلا یبالی کیف نظر الخلق الیه فان لم یکن له رغبة فی
الصوم وقد علم الله ذلك منه فلا یرید ان یعتقد غیره ما یخالف علم الله تعالی
فیکون ملبسا واما خلوص قلب صاحبی ولان خلقك نظر اعتباری قیدنده اولمیوب
اذا واجباتدن صکره بر عبادتی اسرایسه ایدر وتحت علم سبحانه اولمسیله قناعت
ایمز علم اللهه مخالفا ولان شیلردن اراده اللهه حواله ایدوب عبادتی اوزره اولا
رغبت ایدوب تحمل مشقتنده مستریح اولور وان کان له رغبة فی الصوم قنع بعلم
الله تعالی ولم یشرك فیه غیره الا ان یخطر له ان فی اظهاره اقتداء غیره به فیظهر
یعنی اکر نافله اوروجه رغبت ایدر ایسه انك ایله اکتفا ایدر وعلم الهیه اولمسیله قناعت
ایدوب علم غیری تشریك اتمز زیرا اکا مرادی اوزره بو ظاهر اولور دیو نیت خیر واعمال
اخرتندندر ریا دکلدر ودخی خلقه اظهارندن مقتدای ناس اولمسن مراد ایدنسه مذهب
حق اوزره موید اولمغی ایچون ودخی عالمده کثیر علم ایتمك ایچونکه اهل بدعتك مذهبنی
رد ایدوب خلقی اهل سنت وجماعت قتنده مق ایچون بونلری اظهارنده شوق
نفس وحطام دنیا مرادی اتمسه بونلرك کلیسی ریا دکلدر بلکه نیت حمیده واراده محموده
زیرا که مبادی اخرت ومقدمه حسن عاقبتدر وکمن یرید باظهار الشجاعة وحسن
التدبیر الامارة والوزارة ونحوهما وریای اهل دنیانك نفس منصب ایچون وقوعی
امارت ووزارت مثللو اشیا اراده سیله شجاعت وکار کاهلك وحسن تدبیر
ایتمکدن مرادی خلق قتنده مقبول ومعزز اولمقدر واما الثانی واما ریانك ایکنجی
نوعی شول ریادرکه معصیته وسیله اولمق ایچون ورع اظهارنده ایکی مثال بیاننده در
فکمن یرائی بعبادته ویظهر التقوی والورع والامتناع من اکل الشبهات
لیعرف بالامانة فیولی القضاء والاوقاف او مال الایتام وریانك وریا
اهلنك جاه ایله معصیته توسل ایچون تقوی ایله ورع ووقوعی وشبهاتدن امتناع
اظهاری ایله خلق قتنده امانت ایله معروف ولمغی قضایه ومال واوقاف ومال
ایتام وودیعه متولی ووصی اولوب اخذ واکله وسیله عدا ایتمك کبی او یودع

ابدر غیری اعتقاد ط

الودايع فيأخذها ويجحدها ويا خود اهل ديانتدن دبوجه الجيسي الى وبروب جح
ايندرسونلر واما نت نسنه قوسونلر اجلى ايچون صورت صلاحده كورنود
احكام شرعيه يه احترام ايچون دكل بلكه قضاء شهوتدن اوتوريدر وكمن يظهر
زي التصوف وهيئة الخشوع وكلام الحكمة على سبيل الوعظ والتذكير ليتحبب
الى امرأة او غلام لاجل الفجور بجوزنده كريبوب خلق يانند كندولرن اهل تصوف
وتواضع بوندن كما لصلاح صورتنده خلقه وعظ ونصيحتده حكمت سوزلرن
سويليوب اما بوندن مرادى تازه اوغلنلر وخاتونلر كندويه محبت ايدوب زنا ولواطه
فجورينه وسيله دربو ايدر ومن يحضر مجلس العلم لملاحظة الصبيان والنسوان وخلقة الذكر
وشونك كبى دياد ركه علم مجلسنده وتلاوة قرآن اولان يرلره حاضر اولور شوندن
اوتوري آنده عورت وتازه اوغلنلر اولدوغى غرضى ايچون وآرزولرده خود نظر حرام مدر
اندن احتراز ايليه لر كه انلر كيلردن خبرسزلك وحراملك دركاردر ودخي صلاح
عباد تميز يوقدر دنيا ومعصيت اوزره بوزديو ندامت وغصه چكرلر بن انلر
كا هلوك يلوب اكثريا پشمانلق اوزره اولورلر وهيچ بركسنه آنلرك افعالنه الذنمبو
برامزلولرار تكاب ايلمزلر صورتا اما بويله صالح شكللو مرابيلر زنا ولواطه وسائر
حرام اولان نسنه لردن برنا معقول وضع ايلسه جهلادن بعض كسنه بو فعلده نسنه
يوفاعش كه بونك كبى صالح اشلدي ديوب انلرك كره كرملرينه سبب ولور العياذ بالله
تعالى اول فعلدن اجتناب ايلموب انك ايله عمل ايدر بو مذكورك جملسى اهل صلاحدن رياسيدر
وكمن يظهر الشجاعة وحسن السياسة والضبط ليصل الى ولاية ووصاية او
نحوهما فيتمكن من المحرمات المشتبهات وشونك كبى دياد ركه جاه ايله معصيته توسل
ايچون وقوعى مشتبهات محرماته وصول ووسيله شجاعت وحسن سياست وضبط
اظهارنه ودخي ولايت ووصايته وسائر بونك كبى نسنه لره امثالنه وسيله عد ايتمكدر
واما الثالث واما الثالث واما اوچنجى نوعى اول مباح اجلى ايچون اولان رياتك ايله در
فكمن يرائي بعبادته ليبذل له الاموال ويرغب في نكاحه النساء ويسارع في
خدمته وحاجته الناس وشول دنيا اهل دينك جاه ايله مباحه توسل ايچون وقوعي عي
خلق خدمتنه مسارعت ايدوب ومالرين بولنه بذل ايدوب ونساء طابعسنه
نكاح ايتمكه رغبت ايتمك ايچوندر زهد وعبادت اظهار ايتمسي وكمن يخفف الصلوة
ويترك التعديل والاداب في الخلوة ويطيلها ويراعي التعديل والاداب في الملأ
فرارا عن ايذاء الناس بمذمته وغيبته لا طلبا للمدح منهم ولا ثوابا من الله تعـ
وشونك كبى كه خلوتده تخفيف صلوة ايدركن خلق محضرنده قصد ثواب وطلب مدح ايتميوب

بلكه

بلكه انجق مذمت وغيبتلرندن قورقوب تعديل اركان ايله كثرت صلوة وطول قيام
وركوع وسجود امرحق بربنه كتورمكيچون ديو الله تعالى ايچون قلمز خلق بكا صالح ويو
كسنه ديو اعتقاد ايدوب رغبت ايتسونلر ديو تحصيل دنيا ايچون قيلر اوبله اولان
كمسنه كر توبه وندامت ايلمزسه مقامي جهنم اولمق احتمالي اكثردر وكمن يصلي او يقرأ
او يهلل لاخذ المال والتلذذ به وشول كمسنه مجرد اخذ مالدن تلذذ ايچون نماز قيلور
تسبيح وتهليل وقرائة قرآن عظيم الشان ايتمك كبى بو مذكورلك جملسى اهل دين رياسيدر
وكالمثال الاخير للثاني ليصل الى المشتبهات من المباحات وجاه ايله مباحه توسل
ايچون وقوعى شجاعت وحسن سياست وضبط اظهاردنى مشتبهات مباحاته وصوله
وسيله عد ايتمك ديناى اهل دنياتك ايكنجى آخر مثالبدر واما الرابع فكالمثال الثاني
للثالث واما ريانك دردنجى نوعى همان ايكنجى نوعك مثاللرى كبيدر اذا كان غرضه
صيانة الناس عن المعصية بالغيبة والذم ودناى اهل دينك جاه ايله اعتقادى اوزره
طاعته توسل ايچون وقوعى خلوتده تخفيف صلوة ايدركن مذمت وغيبت معصيتندن
خلقى صيانت ايچون حضورلرنده تطويل ايتمك كبى وكالمتعلم يرائي بطاعته لينال
عند المعلم رتبة فيتعلم منه علما نافعا ومتعلم معلم قتنده بر رتبه ايله تحصيل علم
نافع ايچون اداء طاعت ايلك كبى وكالولد يرائي بعمله ليميل اليه قلب ابويه
فيكون بارا لهما وولدك والدينه قلبلرينى محبت وميل وآماله ايله باره اولمق ايچون
ارادت علم ايتمسى دياد روكمن يرائي عند الاغنياء لينال منهم ما لا يتخذه عدة للعبادة
وشول كمسنه كبيكه عبادت ايدركه اغنيالك احسانه دوش ولوب انك قتنده بر مقدار
ماله نائل اوله بر ديوريا ايله اصلاح بوتنك كوربنود اويرائي عند الامراء والوزراء
والقضاة لينال منهم جاها ومنصبا ليتفرغ به للعبادة ودفع الشواغل والظلم
او لينفذ به قوله في الامر بالمعروف والنهي عن المنكر ويا خود عبادته تضرع ودفع ظلم
وامر بالمعروف ونهي عن المنكر وامثالي ايچون وزراء وامراء وقضاته اراءت طريق ايتمك
كبى حتى انلر قتنده مرتبه حاصل ايتمك ايله برمنصبه نائل ولدقده دفع ظلم ايچون اشغالمز
اولمغله ولكى عبادته مشغول اوله مم ديو بو ذكر اولنان تفصيل دخي انواع ريادندر
وكمن يعطي له دراهم مسماة عينها واقف او غيره ليقرأ اجزاء من كلام الله تعالى
كل يوم او يصلي ركعة كذا او يسبح او يهلل او يصلي على النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم ويعطي ثوابه للمعطي او لاحد ابويه وشول كمسنه كبيكه اجزاء شريفه
ويا تسبيح تلاوتي ايچون انك نماز قلمق ويا تكبير كتورمك ويا رسول اكرمه صلوات كتورمسي ايچون
موقوفه اولان نقودلك معامله سندن بر مقدار مبلغه طمع ايدوب جمل مال ماخوذ

وموافقه وصول ثواب وریا والدیندن بریسنك دوخی ایچون هركون تعیین اولنماسنده
درت درلو فساد وشرع شریفه مخالفت واردر ولا یجه وقف ایتمك ائمه دین قتنده صحیح دكلدر
امام زفردن برقول ضعیف وارد ر جوازنه اما اولدخی لزوم وقفه قائل دكلدر اكر
وصیت طریقنه كرمزسه ورثه یه اشتغال ایدر دیمشدر ایكنجی اقچه معامله سندن
زیاده حذر كركدر زیرا معامله یه لعنت اولنمشدر اوچنجی بو معامله نك جوازینه ایچون
فتاوی بر صورت ایتمدكلری یدی دردنجی اكل بالدین وابتذال قرآن عظیم الشان خوشلقلو
ایله زمانه جز خوانلری كبی سبب ولدقلرندن درد بابه واجرتیله عملی دنیا ایچون اشلمكه
سبب اولور بوجهتدن دخی آثم اولورلر احاذ عبادت اعتقاد ایتمك ایله فیفعل ذلك
المسكین تلك العبادات طمعا للمال لیجعله عدة وقوة للعبادة ویظن ان حلاله
وان ثوابه یصل الی الامر وانه فی طاعة مذكور عبادتلری اشلمه ده اول فقرا یسه اول
مال سببندن طمعه دوشوب كندو بروا اهل عیالنه قوت فوق اجلی ایچون قلروقبا
ایلركه تحقیقا اول مال اكا حلالدر وامرایدن وقف صاحبی ثوابه نائل اولوب وصول
بولور ظن ایدر وعبادت اعتقادنده اولور حال بوكه اخرت عملی ترك ایتسه دنیا ایچون
اشلسه انك ایچون اخرتده اصلا نصیب یوقدر دیو اخبار صادقه وارد اولمشدر
وكمن یصلی او یهلل فی الملاء بمجرد اراءت الناس لیقتدوا وبتعلموا منه كیفیة العمل
ولیصیر سببا لطاعتهم ولو لم یره الناس لم یفعل وشول كمسنه كبیكه خلوتكا
ایو كمسنه در دیو دیسونلر دیو خلقی یاننده تانی وترتیب ایله چوق نماز قیلوب
تهلیل ایدر مجرد خلقه كندوسنی كوسترمك ایچون ایدوب انی بیلنلرك اقتدا ایتملرنه
وسیله ولمغی طاعتی سبب قیلر واكر تنها اولسه وناس انی كورمسه اول عملی اول
وجه اوزره اشلمك مقرر اوله بو دخی ولكی مستحق بعض حقنده وهذا ایضا ریاء
بو دخی كوكچلین ریادر بخلاف ما لو كان قصد الاقتداء باعثا علی مجرد الاظهار
لا الاحداث فانه لیس بریاء بل هو مستحب اما خلافنه ملابس اولسه لكن باعث
اظهار مجرد اقتداء ناس قصدی ایچون ریا اولمیوب بلكه مستحب اولور ورئاء
اهل الدنیا باظهار الشجاعة ونحوها لیصل الی ولایة لینفذ احكام الشرع و
یصلح الناس ویرفع الظلم والمنكرات وریای اهل دنیانك جاه ایله اعتقادی
اوزره طاعته توسل ایچون ولایته وصوله اظهار شجاعتی وسیله عد ایتمك
كبی البحث الرابع فی الریاء الخفی وعلاماته دردنجی بحث ریاء خفی نك
وانك علامتلری بیاننده در اعلم ان الریاء قد یكون خفیا الی ان یكون اخفی
من دبیب النمل فیحتاج فی معرفته الی علامات معلوم اوله كه ریا كاه اولور كه

قرآن عظیم سببیله اولورلر

ظلمتنده قره قرنجه نك قره طاش اوستنده حركتی نیجه خفی ونهان ایسه ریاء خفی دخی
اول وجه ایله پنهان اولمق دینه سنه بالغ اولمغله علامتنی معرفته محتاجدرنتكه
ان یسر باطلاع الناس علی طاعته ومدحهم من غیر ان یلاحظ اقتداء غیره
او اطاعتهم لله تعالی فی مدحهم ومحبتهم للمطیع پس ریاء خفی علامتلرندن بری
خلقك كندویه اقتدالرینی فمطیعه محبت ومدحی ایله الله تعالی یه طاعت قصد ایتملرینی
وكندونك عبادته موفق اولمسی ایله خلقك اكا محبت ومدحندن حاصل ولان
سرور ایسه ریادر او یستدل به علی حسن صنع الله تعالی ونظره له حیث ستر
القبیح واظهر الجمیل فیكون فرحه بجمیل نظر الله تعالی له لا لحمد الناس وقیام المنزلة
فی قلوبهم ویا خود كندونك عبادته موفق اولمسی ایله نظر عنایت سبحانه ایله
منظور اولمسنه استدلال ایله ایتمكی ونشأه اخرویه نشانی اولایه قیاس ایتمكی ناس
ایچون اولمیوب انجق برامز وكرم عملی ارتوب وایو عملرینی اظهار ندن حفظ ومدحندن اولان
ایو عملرینه فرح وسروركه ابلیس ابلیس آلوده اولمیجق ریا اولمز قلبك صلاحی منزلسنده
ولور اكر احوالی كذا رخاطری اولمیوب انجق سروری خلقك مجرد كندونك طاعتنه
اطلاعلرینه وكندوبی مدحلرینه محضورا ولمقده اظهارنده غرض صحیح غرض یوقسه
محض خفی قدر كه ریا اوله زیرا مقتضای قیاس بودركه عمل وقول صحیح اولدقده نصكره
اظهار ثانی ضرر ایمیه غایتی اظهارندن ایچون معاقب اوله سفین ثوریدن حكایت
اولنور كه برنا جرانلری ضیافت ایدوب اثنای ده عونده خذ متكارینه دیدیكه حجدن
صكره كی كوزدیكم طبقی كتوزدیوب ایكی حجه اشعار ایندوكن اشیدیجك امام سفین
اصحابنه بقوب مسكین بوسوزی ایله ایكی حجك بیله ابطال ایلدی دیدوكی بوكا
اوله یعنی عملده دخی ریادن اخلاص كاملا وم اولمق اعتش انك ایچون بعض سلف
دیرلرایدی كه عمل ایتمك آساندر لا ایتدوكندن صكره حفظی قتی كوجدر وقد قال
الله تعالی قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فلیفرحوا تحقیقا ایمان كتوردیكه انك الله
عمل قلنلر حقنده سورة یونسده حق تعالینك بو قولشریفی یعنی سن دی یا محمد اول
مؤمنلره كه الله تعالی فضلی ایله سزه ایمان واسلام ورحمتی ایله قرآن عظیم الشان
انعام قلدیكه بونلردن اولو نعمت یوقدر مسرور اولوب وفرح قلدرسه كراعیان
وقرآن وشرف اسلام نعمتیله مسرور اولوب فرح قیلك دیو بیوردی او یستدل بان الله
الله تعالی الجمیل وستر القبیح فی الدنیا انه تعالی یفعل به كذلك فی الاخرة كما جاء فی الخبر
ویاخود انك ایچون استدلال ایدركه الله تعالی دنیاده افعال قبیحه لرینی درتوب
ایو افعاللرینی خلقه آشكاره وظاهر قلدوغی كبی تحقیقا اول ستار العیوب اولان

الله ذوالجلال آخرتنده دخی عیوبمزی لطف وکرمی ایله ستر ایدر نتکم خبر صحیحده کلمشدر که
بر مؤمن ناکاه بر ذنبه دوشوب پشیمان وندامت ایله توبه واستغفار ایلسه وجرم وخطاسنه
معترف اولسه حق تعالی جل شانه آنی دنیاده ستر ایلدوکی کبی آخرتنده دخی جرم وکناهك
عفو ومحو ایدوب عیب وعارك بو ذنبه اوزره وذنبنه مغفور ومعترف اولدوغندن آنی
تخجیل وتشویر ایتمز فان السرور باحد هذه الاربعة حق لا یدل علی الریاء ولکن کثیرا
ما یدخله التلبیس فلیکن علی بصیرة تحقیقا شادی وسرور محلی بودر که ذکر اولنان درت
نوعك بری ریا اوزره دلالت ایتمز لکن مذکورلره چوق یرده تلبیس عارض اولور غایت
حذر وبصیرت اوزره اولمق اهم ومهماتدندر زیرا تدارك ایله عمل ایله کر ریا قارشوب
ثوابندن وعزتندن محروم قلمیه ومنها ان یحب ان یوقره الناس ویثنوا علیه وان
ینبسطوا فی قضاء حوائجه وان یسامحوه فی البیع والشراء وان یوسعوا له فی المکان
وبری دخی خلقك کندویه ثنا وتوقیرلرینه وحوایجی اسنده وصتمسنده مسامحه
وبر مجلسه کلدکده تعظیما یر ویرمه لرینه محبت ایتمه دز فان قصر فیه مقصر ثقل علی
قلبه ووجد لذلك استبعادا کان نفسه تتقاضی الاحترام علی التی اخفاها پس
اکر بونلردن برنده قصور اولسه نفسنه آغر کلوب استبعاد ایتمکدر مذکور عبادت
خفیه یه نفسك اعتناسی کوسترمکدن خالی دکلدر فلو لم یکن سبقت منه تلك الطاعة
لما کان یستبعد ذلك ومهما لم یکن وجود العبادة کعدمها فیما یتعلق بالخلق لم
یکن خالیا عن شوب خفی من الریاء اکر عابد ایتدوکی عبادتی قبول خلق ملاحظه سی
رضای ازادنه غالب ایسه عملنا معتدبه دکلدر واکر عرض مساوی اولوب فساد وبطلانه
قابل دکلدر عمل ایسه صدقه وقرآت کبی نیت خیر ایله مثاب ونیت رجحله ایله معاقب
اولور زیرا سبق طاعت ولمیجه استبعاد اولمز عبادتك ایسه خلقه متعلقه اولان
امور مذکور موجود اولوب واولمه بر اولمیوب ایدن خالی ایسه قارشو ولان ریای
خفیدر ومهما ادرکت نفسه تفرقة بین ان یطلع علی عبادته انسان او بهیمة ففیه
شعبة من الریاء الا ان یقارنه الملاحظة والا سند لان السابقات وقلیل ما هم
اکر امور مذکوره ده وجود عدمی عبادته ترجیح ایله انسانك اطلاعی بر اولمقجه
غایت ریادن تخلیصنه مجال اولمز مکر ملاحظات صحیحه سالفه دن بری قرینه دن
خالی اوله اول ایسه محاله قریبدر فلیکن علی بصیرة وحذر من التلبیس فان کان قد
بصیر لا یخفی علیه قلیل ولا صغیر تحقیقا آز وکوجك ولاندن الله تعالیه بر نسنه
کزلو اوزره اولمز جمیع نقایص ومعایبلرندن مخفی دکلدر پس سالکه تلبیسات نفسانیه دن
قورقوق وبصیرت اوزره اولمق اهم مهماتدندر زیرا ریانك وعجبك مجراسی خفی

وتابثری قویدر جریاننه کسنه مطلع اولمز الا اصول کمسه لر اولور که عبادتنه نافذ
وبصیر وعلوم دینیه ده عالم متبحر اوله جاهل وغافل اولانلر بونك کیفیتنه واقف
اولمزلر نتکم روایت ایدرلر که نیسابورده عطا بن سلمی بر ثوب دوقیوب تحسیننده
سعی بلیغ کوسترردی بازاره کتوروب تجاره عرض ایلدکده تاجرلردن بری صاحب بصیرت
ایدی بونك عیبنه مطلع اولدی عطا اغلمغه باشلدی تاجر اظهار عیب ایلدوکنه نادم
اولدی عذر ایلیوب ایتدی کتور متاعك الهی بکا خاطرك قلمسون عطا دیدیکه
سنك ظن ایلدوکك ایچون اغلمزم بلکه ثوبك اصلاحنده سعی ایدوب جمیع معایبندن
سالم اعتقاد ایلدم آخر تاجر صاحب بصیرته عرض اولندقده عیبی ظاهر اولدی
بنم اغلدوغم اولدر که احوالمز نیجه اولور معایبمز خود الله تعالیه مخفی دکلدر بز
غافلز بو متاعك عیبندن غافل اولدوغمز کبی زیرا اشلدوکمز عمل جمله نقصاندن
وریادن خالی اولمدوغندن ما عدا ریا وسمعه ورطه سندن عاری دکلدر دیدی
ومنها انه لو کان له صاحبان غنی وفقیر وجد عند اقبال الغنی زیادة هزة فی
نفسه لاکرامه الا اذا کان فی الغنی زیادة علم او ورع او صداقة سابقة او نحوها
ریانك مذکورك بری دخی کندویه حقوق سابقه سی اولوب ولمسنه بر ابر اولوب
لکن ایکی دوستندن غنی یه اقبال خاطری فقیره اقبالندن زیاده اولسه مکر اول
غنی اولندن اسکی دوستی اوله ویا خود صلحای امتدن اهل ورع اولدوغی ایچون ویا
علمای عاملیندن اولمق ایله زیاده کلدر فمن کان اسیر راحة الی مشاهدة الاغنیاء اکثر
بدون ما ذکرنا فهو مراء پس مدی اغنیادن برنی کوردکده راحت اولوب نشاط
بولور نتکم بونك ذکری سبقت ایتمشدر عملده وورعده اولنلر کبی اولمز ایسه ریا
علامتلریدر ومن العلامات المختصة بالواعظ والعالم والشیخ انه لو ظهر
من هو احسن منه وعظا واغزر علما والناس اشد له قبولا ساءه وحسده
ریای خفینك علامتلرندن بری دخی علمك اظهار وبیان وغایت ناسده فضل وکمال
ایله امتیاز کسب ایتمك ایچون کرسیده نقل حدیث وتفسیر ومعارف ومسائل
دقایق سویلکدن مرادی فلان واعظ سایر واعظلردن احسن وعظ ایدر دیو
کندوبی کثرت علم وعربیت ایله مشهور اولمسیله افتخار ایتمسیدر نتکم امام غزالی
رحمة الله علیه روایت ایدر که بر عزیز شیخمز ملاقات ایدوب حقایق ومعارفدن
چوق کلمات ایلدیلر آخر مجلسده اول عزیز بو مجلسدن چوق نفع اومرم دیمجك
شیخ بیوردیکه بو مجلسك چوق ضررندن قورقرم نیچون اوله دیر سك دیدکده
بیوردیکه سن قصد ایدوب معارفك احسنی سویلمك استدك وبن قصد ایدوب

معلومات ومعارفك احسننی سویلدم بوندن اروق ریا وتصنعی اولوردیلکه
بونلرك مرادی ناسك رغبت ایتدکلرینه نضایر حسد ایتدن وریاسندن اوتوریدر
نعم لا بأس بالغبطة یعنی بر کسه نك علمنی وسائر ایلوکنی کوروب کندونك دخی انك
کبی اولمسن تمنی ایتمکدن برنسنه لازم کلمز زیرا بو شیء عالا باسدر که غبطه مرتبه سندن
تجاوز ایدن حسددن ناشی خاطرلرینك اعتباریدر ومنها ان الاکابر اذا حضروا
مجلسه یغیر کلامه عما کان علیه تصنعا واستمالة لقلوبهم ودیانك بری دخی مجلسه
اکابر حاضر اولدقلرنده تصنع واستماله قلوب ایچون سوزن تغییر ایتمکدر نعم لو
زاد ما یتعلق باصلاحهم بلطف ورفق لیسند رجهم الی التوبة والصلاح حسن
ذلك ولكن محل تلبیس لکن رفق ایله ولطف ایله قلبلرلرن تدریجا توبه وصلاحه اماله
ایچون زیاده سوز سویلمك ریا دکلدر اما محل تلبیسدر ولعله شبهه دن خالی دکلدر فاذا
اشتبه علیه فلینظر الی الخلق بعین واحد بسراهمك مخلص همان یکسر مخلفه برکوز ایله
باقمقدر واعظ وعالم وشیخه مختص اولان علامات ریا کندولرندن وعظلرینك
احسن وعلم جهتندن اقوی وقلوب ناسده قبول جهتندن اکثر اولانلرك ازاله سی محتاج
مشاهده اولور **البحث الخامس** فی احکام الریاء یعنی مبحث ریانك احکامی بیانندهدر
اعلم ان الریاء بعمل الدنیا لا یحرم ان خلا عن التلبیس والتزویر ولم یتوسل به الی
المنهی عنه معلوم اولکه اعمال دنیویه ده ریا تلبیس وتزویردن ومنهی عنه برامره
وسیله اولمقدن خالی اولورسه حرام اولماز ولكن ان كان للحظ عاجل فمذموم والا
فمستحب لما بینا فی حب الریاسة لکن حظ دنیوی ایچون اولیجق مذموم وحظ اخروی
ایچون اولدقده مستحب اولور نتکم بیانی حب ریاسنده ذکر اولنمشدر واما الریاء
بالعبادة فحرام کله بل ان کان فی اصل العبادة واما عبادتده ریانك کرك ضعیف اولسون
خلوتنده تخفیف صلوة ایدوب محضر ناسده تطویل ایتمك کبی وکرك اصل عبادتده اولسون
اولسون خلوتنده ترك صلوة ایدوب محضر خلقده قلمق کبی بونلرك جملسی حرام ولکن
اجر وثوابدن نصیبی اولور کمن یصلی الفرض عند الناس ولا یصلی فی الخلوة یکفر
عند البعض شول کسنه که فرض نمازلری ناسده قلیوب خلق کوردوکی یرده
قبله اکثر علما قتنده کفرینه ذاهب اولمشلردر قال فی التاتارخانیة وفی الینابیع
قال ابراهیم بن یوسف لو صلی ریاء فلا اجر له وعلیه الوزر وصاحب تاتارخانیه
دیدیکه بونك ینابیعده ابراهیم بن یوسف تتمه فتاواسنده دیدیکه ریا ایله قلنان نمازده ثواب
بالکلیه فوت اولدوغندن غیری کناهکار اولوب مستحق غضب ومعوض حق اولمسی
مقرردر وقال بعضهم یکفر انتهی وبعضلر کافر اولور دیدیلر تاتارخانیه کلامی

اخر

واغلظ

اخر اولدی وممن قال بکفره الفقیه ابو اللیث رحمه الله ذکره فی تنبیه الغافلین حیث
جعله منافقا تاما فی الدرك الاسفل من النار مع ال فرعون وهامان حتی مثال ثانی
مدلولی مرتکب اولانك کفرینی فقیه ابو اللیث سمرقندی رحمه الله تعالی تنبیه الغافلینده
دیدیکه اهل ریا منافق تام اولوب آل فرعون وهامان ایله درك اسفل نارده اولمسی
تحریر اتمشدر وکون غرضه منه الطاعة لصیانة الناس عن الغیبة وتحصیل العلم
النافع وبر الوالدین والمال عدة للعبادة وقوة علیها وتفرغا لها ودفعا لما یمنعها
ریانك مانعسن دفع ایتمك ایچون طلب مال ایله قلبی معاشه شغل ایدوب عبادت اوزره
اولمغه فوت بدن لازمدر تحصیل علم نافع وبر والدین وخلقی غیبت ومذمت ومعصیتدن
تخلیص مثللو لکه ذکرلری سبقت ایتمشدر والجاه کذلك فبعد تسلیم صدقه لا یبقیه
ولا یجعله حلالا لانه تلبیس وکذب فعلی وصورة استهانة واستهزاء بالله تع
ومنصب ایچون خلقه طوغریلقدن کورنمك دخی بو منوال کبیدر فایده قلنمازدر زیرا
تلبیس وکذب فعلی اولوب وحاشا حق جل وعلا حضرتنه استهزا وشرع شریفی تحقیر ایتمك
صورتنده اولمغله ریا اعلرینه مجال یوقدر بخلاف ما لو کان قصده
من عبادته وطلبه بها المال والجاه المذکورین ابتداء من الله تعالى ولم یرد اراءة
الناس واسماعهم فانه حلال لا ریاء کما سبق لانه لیس فیه تلبیس وصورة
استهانة اکر ابتدا درکاه حقدن اخرویه ایچون مال ومنصب طلبنه عبادتی وسیله
عد ایدوب خلقه اراءت صدق ایتمز ایسه تلبیس یعنی حقی ستر ایدوب خور قلمقدن
سالم اولمغله بو ایکیسی متضمن اولان صور سالفه نك ضد وخلافی اولمغین ریا
اولمیوب حلال اولور نعم لو کان مقصوده منهما الحظ العاجل فریاء لا یحل بو صورتده
اکر مرادی طلب مال وجاه ومنفعت دنیویه ایچون اولورسه حلال اولمز لانه جعل
عبادة الله تعالی آلة وشبكة للدنیا وقد وضعها الله تعالی لنفع الاخرة منافع
اخرویه ایچون موضوعه اولان عبادتی دام تزویر وشبکه یعنی طوزق مراد دنیویه
ایدوب وقلبی موضوع ایتمکدن ناشی ریا حرام اولوب ابتدا درکاه رب العزتدن طلب
ایتمشدن ناشی ریا حرام اولویدر وفیه قلب الموضوع فلا یفیده کونه اراءته من الله
تعالی لا من الخلق ابتداء درکاه رب العزتدن طلب ایتمسی حلتنه مفید اولمز زیرا دنیا
اولمغله چقمز وحلال دخی اولمز نتکم سورة شوریده حق تعالینك بو قول شریفنده
بیورر قال الله تعالی ومن کان یرید حرث الدنیا نؤته منها وما له فی الاخرة من نصیب
حق تعالینك بو قول شریفنك معنای لطیفی بودرکه یعنی شول کسنه که دنیا زراعتنی
استر دیلر وکندن دنیاده ویررز اکا آخرتده نصیب یوقدر بو بیوردی ودخی نیجه

بولرده حق جل وعلا کلام قدیمنده بیورر ومن كان يريد الآخرة ومن يريد العاجلة
ارادت ذکر ایدر سائرینی ذکر ایتمز که ارادت مهم اولوب سائرینی مستلزم اولدیغی ایچون
زیرا هرکیم آخرت طلب ایدرسه دنیادن نصیبنی الور و عقباده زیاده دن زیاده بولور
قچنکه ترك طلب دنیا و نفرتی جمع اوزره مداومت و ملازمت قلسه مرجو در که
حضرت رب العزت فضل و کرمی برله ترك اراده دنیا دنیه میسر ایلیه آمین یا رب العالمين
واما تأثيره في الطاعة فالمغلوب ينقص اجرها ولا يبطلها وکذلك بو صورتده منفعت
دنیویه قصد ایدوب و قصد عبادتی ریا مغلوب اولور ایسه تنقیص اجر عبادت ایدوب
ابطالنده تأثیر ایتمز والمساوي والغالب والمحض يبطلها لعدم النية شونلرده خالی
دکلدر که محضا عبادت غرض دنیوی رؤیت مخلوق ایچون اوله یا ایکی غرض که
رضاء حق و قبول خلق موجود اوله اما بری غالب اولسه یا مساوی اولسه بالکلیه ثواب
عباداته مدار و شرط اولان خالص نیتك انعدامی سببیله کلیتله ثوابی احباط و عبادتی
ابطال ایدر وهي شرط في كل عبادة من حيث انها عبادة لقوله عليه الصلوة والسلام
انما الاعمال بالنيات ولكل امرئ ما نوى رواه عمر رضي الله تعالى عنه بو نیت ایسه
هر عبادتك شرطندندر که فعل قلبیدر فعل لسانی دکلدر زیرا امرك اوزرینه قلبك
انبعاث و توجهندن عبارتدر ریا ایله مخلوط اولوب ثوابی ناقص و یا محو اولمیه نتکیم حق
تعالی قرآن عظیم الشانده بیوردی مخلصين له الدين امر اخلاص خالص اولمز
الا نیت ایله اولور زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم حدیث شریفده
بیوردوغی قولیله معناسی شرعی اعمال عبادك صحتی و کمالی و استقامت افعالی نیت ایله در
هرکیشی ایچون واردر عملندن نیت ایتدوکی دیمکدر الی آخر الحدیث که راویسی حضرت
عمر رضی الله تعالی عنه در یعنی هرکیشنك بلاد کفره دن هجرت و انتقالی الله تعالی
و رسول اکرمی رضاسی ایچون اولسه الله تعالینك رحمتنه و رسولنك شفاعتنه مظهر
اولور و دخی دنیوی زیاده اولمنك اولسه حق تعالی آنی ایرشدورر هر نه کیم نیت
ایدرسه مرادینك نهایتی اولا اولور حاصلی اعتبار نیته در وهذا حديث مشهور
خرجه الائمة الستة الاماثل رحمهم الله تعالى بو حدیث شریف کتب ستة محدثینك
النیسی که امام بخاری و مسلم و ابو داود و الترمذی و النسائی و ابن ماجه ده مسطور در
و محدثین قتنده صحیح مشهور اولان حدیثدر جمله نك اتفاقی ایله استخراج اولنمشدر
اما امام مالك بن انس موطأ سننندن تخریج دکلدر والنية ارادة التقرب الى الله تعالى
بالعمل فنیت تقرب الی الله تعالی وسیله اولان عملی تحصیله باعث اولان ارادتدر
الباعثة عليه المتصلة بأوله حقيقة او حكما اول نهارده صوفا غسل کبی و یا خود نیمه ده

بوزنبه

بوزنبه مسح ایتمزدن اول نیتی متصل اولملق اوزره باعث اوله ریادن حذر ایدوب
هر ایشنده اخلاص ایله خیر نیتنه اهتمام ایتمسیدر والارادة احتراز عن مجرد
التلفظ باللسان وحديث النفس و اراده ایسه تقرب ریادن احترازدر که احباط
ثواب ایدن متقرب الی الله اولمز زیرا اراده قصد قلبدر مجرد لسان ایله تلفظ بار فعلی
احداث دکلدر والتقرب عن الرياء المحض و ریای خالص ایله الله تعالی یه تقربدن اولمز
زیرا ریا ایکی قسمدر بریسی ریاء محضدر و بریسی مخلوط ریادر ریاء محض اولدر که عمل آخرتی
ایله دنیا طلب ایلیه آرتق نسنه طلب ایلیه بو غایت ریادر قبیحدر عملنك ثوابی
بالکلیه محو اولدی و عند الله غیری مستحق غضب و مبغوض حق اولمسی مقرردر قول صحیح بودر که
بر کشی حق تعالی یه بلوب و یوم آخرته اعتقاد ایلیه اندن ریای محض کلمز اما ریاء
مخلوطك عمله تأثیری بودر حسن قبولی مانع اولور ثواب موعوده نقصان ویرر
والباعثة عن القصد المساوي والمغلوب و عمله باعث اولاندن یعنی رضاء حق
و هم قبول خلق قصد ایلیه اگر قبول خلق جانبی غالب اولوب تنها اولسه عملی اشلمك
مقرر اوله بو دخی ولکن مستحق بعض حقدر اما ایکی غرض برابر یا مغلوب اولدیغنده
ثواب دخی بو قسمه عقاب و بغض دخی اولموب راسا برأس لا عليه ولا له اولمز
مرجودر والمتصلة عن الأمل ونحوه فان من اراد جزما الصلوة الظهر غدا او نحوها
فامل وان بشرط الصلاح والاستثناء فغير امل وغيرنا وايضا حتى لا يجوز
شيء مما ذكر بتلك الارادة وكذا بعد الشروع و اراده متصله املدن و شبهلرندن
احترازدر و بو مقامده املدن مراد بو کوندن ایرونك عبادتنی یعنی و یا بله مماز نی جزم
و قطع طریقیله اراده دن و شبهلرندن مراد صلاح بد شرطیله یا ایچه برینه ضم ایتمك
طریقیله چوق یا شمعی سومکدن استثنا طریقیله عبادت فردانی اراده در که بو املدن
عبادتنه سسلك کلور زیرا ایدرکه زمان چوقدر بو کون عبادت ایلدم ایسه قابرمز
یارن ایدرم او برکون ایدرم دیمك ایله عمر تمام اولور بو مقوله اراده ایله اولان
عباداتك عدم جوازده بعد الشروع لاحقه اولان اراده ایله عبادت کبیدر او حكما
ليدخل فيه نية الزكوة عند العزل والصوم بعد الغروب الى نصف النهار في رمضان
و اراده ده اتصال حکمی اعتبار شرع اراده نك وانلرده حکم انلو کی عباداتك دخولی
ایچوندر که زکوة ویرلدیکی و یردکی یا مالندن افراز ایتدیکی نیت قلمق واجبدر اکر
نیت ایتمدن ویرسه جائز دکلدر زیرا که زکوة عبادتدر و عبادتده نیت شرطدر
نیت اخراج وقتنده اولان اراده به مستحق اتصال حکمی ویرمك کبی و صوم رمضان
اوروج طوتمق اولدرکه حق تعالی یه عبادت ایچون نیت ایلدوب صبح صادقدن کوندز

طولنجه یمه واچمیه وجماع ایلمیه مكلف اولانه رمضان آیی اوروج طوتمق فرضد
والنذر المعين الى طلوع الشمس في غيرها ونذر معین و نفلده کیجه دن یارنده
وقت زوالدن اولكه نصف نهارده اولان اراده یه حین غروبه اتصال وبونلرك
غیرنده طلوع فجره اتصال حكمی ویرلمك كبی قضایه فالمشروع رمضان اوروجی كبی والصلوة
الى الركوع عند الكرخي على وجه وغازده امام كرخیدن بر روایتده ركوعه
اول نمازینه اتصال حكمی ویرلمكدر والامل وهو العاشر من آفات القلب طول
امل وچوق یاشمغی سومك ایسه قلب مرضلرینك اونجیسیدر ارادة الحيوة للوقت
المتراخي بالحكم اعني بلا استثناء ولا شرط صلاح وغوائله اربعة وصلاحنده
شرطیله واستثنا طریقیله اولمیوب بلكه حكم وضم طریقیله زمان آتیه ده حیوة
اراده سندن عبارتدر زیرا طول امل دیدیكمز صفت بر اولو آفتدركه نفوسده طاعتك
حلاوتنی سلب ایدر وهمیشه شر و فساده جلب ایدر ودخی بو بر فتنه عظیمه دركه
خلقی انواع بلایه واصناف سیئاته سوق ایدر شول سببدن كه بركیمسنه طول امل قلبنه
ایلندن درت نسنه ظهور ایدر الكسل في الطاعة وتاخيرها وتسويف التوبة
وتركها واول درتدنك بریسی بودركه عبادتده سستلك كوسترر زیرا دیركه زمان چوقدر
بوكون عبادت ایلمزم ایسه فابرمزم یارین ایدرم اوبركون ایدرم دیمك ایله كاهل
ایچنده عمری تمام اولور ایكنجی توبه نك تاخیرینه سبب وتركنه باعث اولور
زیرا طول امل ایدن ایدركه دخی یكتلكم واردر و زمانم چوقدر سعی ایده یم مال
كسب ایدوب براقاج كون ذوق وصفا ایده یم اندن صكره توبه ایده یم وعمل صالح
قیله یم ملاحظه سیله اجل یتشوب محروم ومغبون قالور زیرا طول امل حرمان
جاودانیه مفضی وبطلان مرادات دوجهانیه مؤیددر ایات قرآنیه تامل اولنسه
جمله مواضعده درجات فاخره یه سعی واجتهاد وعمل ایله كه تركی بطالت وكسالتدر
دیو وعده بیورمشدر وقسوة القلب بعدم ذكر الموت وما بعده اوچنجیسی
قساوت قلوبه ونسیان ذنوبه حاصل قیلر ودخی غفلت ویرر زیرا كه كیچن عیش
طویل فكر ایلمسك كناهی انكار اولورسن موتی وموتدن صكره اولجق احوال برزخ
وآخرتی ملاحظه ایلمز اولورسن سنك اكثر فكرك وذكرك حدیث دنیا واسباب
صفا ومؤنت معیشت وخلق ایله مصاحبتدر بو جمله سبب غفلت آخرت وقسوت
قلوب ونسیان ذنوب حصولیدر زیرا كه كیشینك قلبنه رقت ودرونته صفوت
وتوبیه عزیمت واندیشه آخرت حاصل اولماز كیشیه الا ذكر ثواب طاعت وفكر
عقاب معصیت وتامل احوال آخرت وملاحظه شدائد موت ایله حاصل اولور

والحرص

والحرص على جمع الدنيا والاشتغال بها عن الآخرة درد نجیسی اولدركه فكر
آخرتدن اشتغال ایتمك مرتبه سنده اولان دنیانك جمعی اوزره حریص
اولوب هر بر نسنیه طمع ایتمكدر یعنی هوهوسی اجرا ایلمك ایچون تحصیل ماله
سعی جد واهتمام ایتمكدر فلا يزال الامل يشتغل بجمع الدنيا وتكثيرها خوفا
من الشيخوخة والمرض ونحوهما وعمل صاحبی بر حال حرص ایله مال جمع ایتمسی شغلندن
زائل اولمز زیرا دیركه شمدی قوتم وقدرتم وار ایكن كسب ایدوب ذخیره ایده یم براقاج
كوندن صكره پیرلك یتشوب ضعیف اولورم كسب مال ومنال ایدمم فقر وفاقه
غلبه ایدر زیرا لكن بو خصلتك كوچ اولور صاغلق وخسته لك زمنه ایچوندر آخر وقتنده
كیمك قپوسنه واروب خوار وذلیل اولمیم دیو بونك كبی خوف افكاری ملاحظه سیله اجل
یتشور اولور بو قدر اوقاتی ضایع اولور كسب ایلدوكی مال ومنال بونده قالور و
بوكلنوب بیله الوب كیدر ابد الآباد ندامت ایله باقی قالور ومنهم من يتهيى كفاية
عشر سنين ومنهم خمسين سنة ومنهم اكثر ومنهم اقل انلردن بعضیلری اون
یتجك مقداری ادخارینه وانلردن بعضیلری اللی سنه یتجك قدر ادخار وبعضیلری
دخی آز ادخارینه اشتغال ایدرلر وانلردن هر بریسی آخرتی فراموش ایتمك اولمز طول
املی كندینجه زیاده اولوب انلرك دخی همتلری مال ومنال حاصل اولور قال بعض
الصوفية من اعد كفاية سنة لعياله لا يلام ولا يخرج من التوكل لما روي ان
النبي عليه الصلوة والسلام ادخر لازواجه قوت سنة فلذا بعض الفقهاء قال
انه من الحوائج الاصلية لا يعتبر في الغناء لكن مشایخ صوفیه دن بعضیسی دیدیكه
بر كیمسنه بر یللق كفایت مقداری عیالنه ایلسه لوم اولنماز وتوكلنه دخی ضرر كلماز
زیرا قچن كه قوت ایچون بر یللق ذخیره خانه سنده حفظ وحراست قلسه قلبی
بولور و وسوسه دن قورتلور خصوصا شول اهل سلوككه استكمال ایتمش اوله لر
انلرك خانه سنده كفایت مقداری قوت اولسه ویا انلرنده بر مقدار خرجلق بولنسه
شیطان كلوب نه اوتورورسن نیچون معاش تداركنده اولمزسن دیو اغوا ایكوستردكده
اكا ظفر بولمز وضرر وفسادی كاركیر اولماز وبعض فقها كفایت سنه حوائج اصلیه
عد ایدوب غنادن اعتبار ایتمشلردر زیرا حضرت محمد علیه الصلوة والسلام ازواج
مطهراتی ایچون قوت سنه ادخار بیوردملری ایله ذو عیال اولانك قوت سنه
ادخار المسی ایله ملام اولمسی كیبدر وان كان الاصح ان ما زاد على قوت شهر يعتبر في
الغناء پس امدی قول اصح بر آیلق قوتدن زیاده سنك غناده معتبر اولمسیدر
واما من لا عيال له فله ان يدخر اربعين يوما وان ادخر زايدا عليه خرج من

التوكل ودخی و عيال اولمياننك قرق كونه كفايتندن زياده سنی ادخار ايلسه نقل اولنان
كمال توكل دائره سندن چقار ديمشلردر زيرا توكل هر شيده اعتماد واتكال الله
تعاليه ايدوكنه اعتقاد واسبابی نظر اعتباردن اسقاطدن اقول لعل مرادهم التوكل
النفل لا اصل التوكل الفرض لما بينا في فصل العلم بوندن مراد مشايخ صوفيه نك
توكلدن خروج ايدر ديدكلری قولنك تفصيلی مقامی بودركه توكل كه الله تعالیه
تفويض امردر ايكی قسمدر بری اصل توكلدركه فرضدر هر شيده خالق ومؤثر الله تعالی
اولوب وشفا غيريدن اولميوب وعادات الهيه اشيانك اسبابنه مربوط اولمسی
اوزره جريان ايدوكنه اعتقاددر ايكنجی قسمی كمال توكلدركه اولی مستحبدر اسبابی نظر
اعتباردن اسقاط ايدوب هر شيده اعتماد الله تعاليه ايدوكنه اعتقاددر بو محلده
عماد الدين نك توكلدن مرادی قسم اولدر ولمغه مجال يوقدر مرادی قسم ثانيدر
تكم فصل علمده بيان اولنمشدر واما ارادة طول الحيوة بالاستثناء وشرط الصلاح ح
لزيادة العبادة فليس بامل مذموم بل هو مندوب اليه واما چوق ياشمغه صلاح
شرطيله واستثنا طريقيله زياده عبادت ايتمك ايچون اراده تك املی مذموم اولميوب
بلكه مستحب اولدوغی متضمنه ذكر اولنان احاديث نبويه دن بری بودركه ت امام
ترمذی سنندن اخراج اولنمشدر عن ابی بكرة رضی الله تعالی عنه ان رجلا قال
يا رسول الله ای الناس خير قال من طال عمره وحسن عمله قال وای الناس
شر قال من طال عمره وساء عمله ابی بكره نفيع بن حارث الثقفی رضی الله تعالی عنه
روايت ايدوب ديدی كه سلطان انبيايه بركمسنه كلوب بر وجه استفنا سؤال ايدوب
ديديكه يا رسول الله ناسك خيرلوسی كيمدر حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی عليه
وسلم بيوردی كه ناسك خيرلوسی عمری اوزن اولوب عملی كوزل اولاندر يعنی عمری
اوزون اولدقجه عمل كوكچكی چوق اولاندر زيرا ازدياد عمل درجاته سبب اولان
ازدياد اعمال عمر ازدياد ايله قربن حصول اولمسی بيان بيوروب اكثار عبادات
ايچون طول عمری تمنايه امتی تحريض بيوردیلر نكرار اول سائل سؤال ايدوب يا رسول
الله ناسك شرلوسی كيمدر ديدكده بيوردی كه عمری اوزن اولوب وعملی قبيح اولان
ناسك شرلوسيدر ديو بيوردی زيرا اوقات حيوة رأس مال اهل تجارت كبيدر امدی
رأس مالی كثير اولانك ربحی وفائده سی چوق اولور وهوايولنه صرف اولنان نقود
اوقات بوق اولور حد هق بو حديث شريفی امام احمد بن مالك وبيهقی مرفوعا لرندن
اخراج اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله عليه
وسلم لا تتمنوا الموت فان هول المطلع شديد جابر رضی الله تعالی عنه روايت

حنبل ط

ط وكذلك بزار وابو يعلی وحاكم دخی سنندن ذكر ايتمشلردر

ايدركه

١٤٣

ايدركه رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم بيوردی كه موتی تمنی ايتمكز امور آخرته
اطلاع محلنده اولان هول قيامت واهوال شديدر وقويدركشينك عمری اوزون
اولوب حق جل وعلانك محض فضل وكرمی ايله دنياده بركره خلوص قلبيه وصفای خاطر
ايله لا اله الا الله محمد رسول الله ديمك افضلدر زيرا اعتبای موتدن ازاله نعمت حيوة واردر
وفوت فوائد وامتناع عمل وعوائد اولدوغی ظاهردر وان من السعادة ان يطول عمر
العبد ويرزقه الله تعالی الانابة زيرا عمر اوزنلغی حق تعالينك محض فضل وكرمی ايله
توبيه رجوع وانابت رزقی ايله مرزوق اولمق سعادت ابديه دن معدود در ديمكدر
زيرا كشينك عمری دنياده اوزن اولمق جانب عزتدن طاعت اوزرينه امداد واعانه در كه
زياده عبادته بولنور وجنته درجات عاليه سامياتدن اولور وبعض صالحلر
موتی تمنی ايدكلرندن مراد حق تعالی حضرتنك سخط وغضب ايدوكی برنسبه واقع
اولميوب وقهرحنه دوش بولميم ديو خوف نفوسلرندندر نتكم عطا بن سلمی دائما موت
تمناسنده ايمش عطايه ازرق اكاه ديمشكه سلطان انبيانك نهی ومنع ايدوكی نسنه
نيچون استرسن جواب ويرمشكه حيوة دنيايه اول كشی اسنتر كه كون بكون خيراتی واعمال
حسناتی زياده اوله اما سنك وبنم كبيلره حيوتدن ممات اولی واحريدر ديمش
س عن عمرو بن عنبسة رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله صلی الله
عليه وسلم يقول من شاب شيبة في الاسلام كانت له نورا يوم القيمة بو حديث
شريفی امام نسائی وبيهقی وترمذی بر وجه اتفاق اخراج ايتمشلردر عمرو بن عنبسة رضی الله
تعالی عنه روايت ايدوب ديدی كه تحقيقا بن ايشتدم سلطان انبيا صلی الله تعالی عليه
وسلمدن بيوردی كه دين اسلامده صاچ وصقال آغردنلر ايچون قيامت كوننده وظلمات
صراطده نور وصاچی انك ايله مهتدی بولنور شيب يعنی پيرلك اكرچه كسب عبد دكلدر
لكن جهادده وطاعاتده وحق تعالی حضرتندن خوف وحذرده واقع اولمغن منزله
خيره نازل اولور وانمدن امداد فيض نور بادی كوردر خرج د عن عبيد بن خالد رضی
الله تعالی عنه انه اخی رسول الله صلی الله عليه وسلم بين رجلين فقتل احدهما و ت
الآخر بعده بجمعة او نحوها فصلينا عليه فقال رسول الله صلی الله عليه وسلم
ما قلتم فقالوا دعونا له وقلنا اللهم الحقه بصاحبه فقال رسول الله صلی الله عليه
وسلم فاين صلوته بعد صلوته وصومه بعد صومه شك شعبة في صومه وعمله
بعد عمله فان بينهما ما بين السماء والارض بو حديث شريفی ابو داود مسندلرندن وامام
احمد بن حنبل ونسائی وطبرانی سننلرندن اخراج اولنمشدر عبيد بن خالد السلمی رضی الله
تعالی عنه روايت ايدوب ديدی كه حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری

دا اغفر له

صحابه‌دن ایکی کسنه اخرت قرنداشی ایدوب بو ایکی قرنداشك بری بر جمعه کونی بر غزاده
شهید اولوب بر کوندن صکره اول بر جمعه کونی اول بری دخی مریض اولوب وفات
ایتدکده رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم استفهام طریقیله سعادتیله بیوردیلرکه
اول بر قرنداشنك بونك عمری یدی کون زیاده اولدوغنك فضیلتی یوقدرکه اندن صکره
بو قدر فریضه نمازلر قلمشدر ونیجه نافله نمازیله اوروج وعمل صالح اتدی ظهور ایتمشدر
مغفرتی ایچون دوزت تکبیرات ایله دعا ایلدی بودعانك معناسی ای بنم اللهم سن بونی
مغفرت ایله یارلغه ومتابعتی ایچون روحی وراحتی مخصوص قیلودیو دعا ایتمکیدر
واول زیاده ایتدکلری عمل صالح اولمبوب اجر وثواب بولورز تابعین محدثیندن
شعبه رحمه الله تعالی علیه حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام صومی دیدی یوخسه عملی
دیدی دیو شك ایتمشدر لفظ نبوی صومی یوخسه عملیدر اول اجلدن ایکیسنك بیله
ذکر ایلدی پس اول مکثمدت ایکیجی میتك نماز وقتی یدی کون اولیردن صکره وفات ایتمك
ایله برابر ایله کوك اراسنجه عملده فرقی وارد ردیو ازدیاد درجات سببی اولان ازدیاد
اعمال عمردراز ایله قرین حصول اولمسنی بیان بیوروب اکثار عبادات ایچون طول عمر
تمناسنه امتی تحریض بیورودیلر وسبب الامل حب الدنیا والغفلة عن قرب الموت
والاغترار بالصحة والشباب واملك سببی حب دنیا وقرب موتدن غفلت
وصحت وشبابه مغرور اولمقدر وعلاجه ازالة اسبابه وعلاجی اسباب مذکوره‌یی
کیدرمکدر واما حب الدنیا فسیجیء ان شاء الله تعالی اما حب دنیایی ازاله ایتمسنك
طریقی عن قریب ان شاء الله تعالی ذکر اولنور واما البواقی فبالمداومة علی ذکر الموت
وقربه ومجیئه بغتة علی غفلة واما ماعداسنك ازاله سی سن غفلت اوزره ایکن موتك
قریبی وبغتة یعنی اکسزین سکا کلمسی ذکرینه مداومت ایتمکدر زیرا شول کسنه‌لرکه
انلر اجلك سرعتنی اکارلر وطول املدن اعراض ایدرلر وان الصحة والشباب لا
یمنعانه بل موت الشباب اکثر من موت الشیوخ کما ان موت الصبیان اکثر
من موتهما وصحت وشبابك موته مانع اولمدوغنی ملاحظه ایله اولورکه اکثریا
نا ذلره موت پیرلردن زیاده اصابت ایدر صبیانده موتك اصابتی خود تازه‌لردن
وپیرلردن دخی زیاده‌در وکم من صحیح یموت ویبقی المریض بعده سنین ونیجه
کمسنه‌لر خسته لکدن زبون وضعیف المزاج اولنلر صحت بولوب ونیجه صاغ وسالم
وبدنی قوی وصحیح المزاج اولنلر اکسزین فوت اولدقلرینه نهایت یوقدر غافله لایق
اولان اولدرکه وقتا فوقتا دخی بن دخی برکون علی الغفله فوت اولم امکندر قلیم آخرتی
تدارك ایتمکن کوره‌یم وصحتمه مغرور اولمیه‌یم دیو بر سن طول امل آفتلرندن خلاص بولورسن

ومن اقوی

ومن اقوی علاجه استماع ما ورد فی مدح ذکر الموت وذم طول الامل وطول املك
اقوی علاجی مدح ذکر موتده وذم طول امله وارد اولان اخباری کوش جان ایله
استماع ایتمکدر مدح ذکر الموت ومدح ذکر موتی متضمن اولان احادیث نبویه‌دن
بری بودرکه ذکر اولنور دنیا عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة
والسلام اکثروا من ذکر الموت فانه یمحص الذنوب ویزهد فی الدنیا بو حدیث
شریف ابن ابی الدنیا سنندن اخراج اولنمشدر انس بن مالك رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتیله بیوردیلرکه
تحقیقا کشی موتی چوق ذکر ایتمك تحقیق کناهی زائل قیلدر ودنیایی خور وحقیر کوستردر
زیرا ننك خوف موت ایله بنای اساس غنانی هدم ایدوب فقر وفاقه‌یه رضا کوستردر
ومضایق طلب دنیادن قورتیلورودنوب وکروبی طاعتدر وتفویض وتوکله
بو ذکو ستروب ظلمانیدن قورتیلور ج عن البراء رضی الله تعالی عنه قال کنا مع
رسول الله صلی الله علیه وسلم فی جنازة فجلس علی شفیر القبر فبکی حتی بل الثری
ثم قال یا اخوانی لمثل هذا فاعدوا بو حدیث شریف ابن ماجه صحیحندن اخراج اولنمشدر
برا بن عازب که صحابه‌دندرلر رضی الله تعالی عنه روایت ایدردر روایت ایدر وانشاد ماده حدیث
ایله حکایت ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بزم ایله بیله بر آدم
جنازه‌سنه حاضر ودفن اولنماسنه منتظر اولوب وقتاکه امر دفن تمام اولدقده رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم قبرك اوزرنده اوتوروب شول قدر اغلدیلرکیم مبارك
کوزلرینك یاشی اول قبرك اوزرنده اولان طپراغی یاش ایلدی اندن صکره بزه خطاب
ایدوب دیدیلرکه ای بنم قرنداشلرم کندو نفسکزی بو تجلینن اصحاب قبوردن صانك
وبو میتکبی دنیادن کتمش تصور ایدوب مستمرا بو ملاحظه‌دن خالی اولمك دائما
نفسکزی امواتدن محسوب ومعدود ایدم کوردك بو وسائل ایله سزه چوق نسنه
حاصلدر زیرا عاقبت منزل انسان ووادیء خاموشان وقبور بی نام ونشان اولدر
پس امکن ماضیه ایریشلم واستقباله وصلت بولنماز اجل غرور وطول املدن سنی صرف
ومنع ایلمدن وطاقه جشمك خانه سنی قاپمدن کادا آخرت جانبنه آچلوب منازل
آخرت اولان قبره دخول ایچون اعداد عمل صالح ایلك دیو اندن حاضر اولانلره رسول
علیه الصلوة والسلامك بو وجه ایله نصیحت بیوردیلر وبعضیلر قولنجه بو حدیث شریف
جامع الکلمدر طب عن عمار رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال
کفی بالموت واعظا وبالیقین غنی بو حدیث شریف امام طبرانی مسندندن اخراج
اخراج اولنمشدر عمار بن یاسر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر رسول اکرم صلی الله

وکفی

تعالی علیه وسلم بیوردیکه موت غافله واعظ ونصیحت بوندن کفایتدر زیرا بوکون
دنیاده ویارن قبورده اولان جوقه دنیایه مغرور واندن مسرور اولمان نتکم
فضیل بن عیاضه برکسنه کلوب بکا نصیحت ایله دیمشدرکه بابالک فوت اولمشمیدر
دیمشکه نعم فضیل انی یانندن طرد ایلمش باباسی فوت اولان آدمه نصیحت نه لازمدر دیمش
امدی موت کبی واعظ وفوت کبی مواعظ اولماز زاجر جوقدر لکن منزجر یوقدر آتانا
وباباك واولادلرك کوزك قارشوسنده جان ویرلرده سن نصیحته نه سه محتاج اولمق
وکار آخرتده بی عمل بولنمق کار ناداندر واحمق ایدوکی امر محققدر وسکونت نفس صدد
انسانده عند جولان الموارد یقیندن حاصلدر ومرتبه یقینه واصل اولیجق بیلورکه
جناب عزتدن عنایت اولمازایسه حرکت بی منفعتدر بونی بویله بلدکده نصکره قلبنه
سکون کلور وامورنی قضایه رضا ایله تسلیم قیلر وجه مشروح اوزره کبریت
احمر وغنای اکبره واصل اولور دیمکدر حب عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اکثروا ذکر هادم اللذات یعنی الموت فانه
ما ذکره احد فی ضیق الا وسعه ولا ذکره فی سعة الا ضیقها علیه بو حدیث شریف
ابن حبان صحیحندن اخراج اولنمشدر ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدرکه تحقیقا
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه سز لذتی قاطع اولان موتك ذکرینی چوق
چوق ایلکز اکثروا وفائده ذکر ایدلکه برکسنه موتی هنگام طارلغنده ذکر ایلسه
ضیق معاشنده وسعت بولور وبرکسنه آنی وقت وسعتده ذکر ایلمزکه تضییع نعمته
معیشتنده مضایقه چکرلر دیمکدر امام غزالی رحمه الله تعالی علیه قولنجه ذکر موتده
مؤمنه ایکی فائده وار در بریسی دنیادن نفرتدر وبریسی الله لقاء حقه شوق
ومحبتدر دنا طص بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا وطبرانی معجم صغیرندن اخراج
اولنمشدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنه انه قال اتیت النبی صلی الله علیه وسلم
عاشر عشرة فقام رجل من الانصار فقال یا رسول الله من اکیس الناس واحزم
الناس قال اکثرهم ذکرا للموت واکثرهم استعدادا للموت اولئك الاکیاس ذهبوا
بشرف الدنیا وکرامة الآخرة بو حدیث شریف عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب بیوردیکه انصاردن اون نفر کسنه کلوب رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضورنده طوردیلر ایچلرندن بری قالقوب دیدیکه یا رسول الله ناسك
عاقلی کیمدر وکشی نه ایله عمل خیره ایرشور دیو سؤال ایتدکده حضرت رسول
الله علیه الصلوة والسلام جواب ویروب بیوردیکه عاقل ودانا شول کشیدرکه امور
عاقبته ناظر ومستبصر اوله ودنیاده هر حالده ذکر موتی تذکر وتکرارندن خالی

اولمایاندر

اولمیاندر زیرا موتی چوق ذکر ایلمك انسانی معصیتدن زجر ایدوب طاعته داعی قیلور
واکیس واضبط ناس انلردرکه عاقبت وآخرت فکرنده اوله وبعد الموت کاره کلجك
عملی تدارك قیله وموتدن مقدم استعداد بودرکه تقصیر طاعتکه اعتذار واستغفار
وسیئاتکی حسنات ایله استبدال قلوب طاعت عبادتدن خالی اولمیه سن زیرا موت
وصول بولدقدن تدارك کده اول یوقسه بعد النزول عندك قبول اولماز زیرا دنیا
شرفی ایسه دنیاده طاعت وزهد اوزره اولمغله اولور بعض قوللرده مؤمنك شرفی
کیجه ایله تهجد قلمق ایله اولور واخرت کرامتی ایسه تقوی ایله حاصل اولور وتقوی حق
تعالینك امتثال امری واجتناب نهیندن خوف وحذرده وهوای نفسندن کذرده
اولمقدر حکایه اولنورکه ابراهیم بن ادهم حضرتلری ولایت بلخدن قالقوب شهر بغداده
کلمش ایدی برخرابه یرده اولوب برکیجه کندویه شوق الهی غالب اولوب نصف لیلده
چیقوب بغدادك صو قاپولرنده کزرکن والی بلده طرفندن بوکا راست کلدی کزرینده
بو عیاردر دیو طوتوب پادشاهی هرون رشیدك اوکنه کتورمشلر شو سارقی
بوکیجه شهرده طولاشیرکن طوتدق دیمشلر اول محلده هارونك اوکنده طعام
قالمشدی پالوده بیراغیش ابراهیم بن ادهم تقصید تعقل واحساسنه نظر بصیرتی صالوب
بقوب ودیمشدرکه بو کیشینك اوزرینه سارقلق دوشمز بونك چمن دل وشجره
جانندن میوه خلوص صدق نمایاندر صوباشی‌یی طوتوب سویلیندکده بن
سارق دکلم دستان خنادن بردرویش دلریش برکسنه یم دیدکده صوباشی
یالدن سویلدك دیو برایکی سله اورمش ابراهیم بن ادهم ایتمشکه نظر شاهانه بونوجه
ایله کسنه دوکلك ترك ادب دکلمیدر هارون صوباشیه بیچون اوردك دیو عتاب
وعقاب ایتمش واوکندن پالوده قالدیروب کندو ابراهیم بن ادهمه اکل ایلسون دیمش
ابراهیم بن ادهم دخی اجتناب ایدوب قبول ایتمش هارون دیمشکه حرام دکلدر حلالدر
مالمزدندر ابراهیم بن ادهم دیمشکه بن نفسمی زهد ومجاهده وریاضت ایله آجی
نسنه لره بدوب ضبطنه قادر دکلم فنده فالدی حلویات وپالوده سکریات
بدوردم هارون زیاده محظوظ اولوب سنك عقل وادراك فهمکی جلی کیدرم
کل سنی وزیر ایدهیم دیدکده جواب ویروب دیمشکه یا اکر صوجم بولسك نه ایدرسك
هارونك یاننده برمرصع تیغ آتش تابی وار ایمش یا دوسنه دکین بیامندن چکوب
چقارمش ایشده شونکله کسردم دیدکده دیمشکه یا سکا خدمت ایدیجکم دیمه
طاعت ایلسمکه کوندن بیك برعیبمز کوردینه بوذیمزه اورمز عفو ایدرز هارون
دیمشکه امدی برنسنه طلب ایله سکا آنی احسان ایدهیم جواب ویرمشکه خزائن

احسان برداز بی عوض و بذل بی غرض و بی علاقه و امید و رجادر انك موهبه سی
علیه سنده و عنایت سامی ربه سنیه سنه موثوق در و خزینهٔ کرم حق ایله غیریدن
مستغنی ولیانلر علاویق و عوایقدن حرمانه ملصوقدر هارون دیمشکه سنی زیاده
زیاده عالی همت و شایستهٔ سعادت و کرامت کوردم و خروهٔ فنا عنده شاه
بیتاج و کمر بولدم و اغصان بستان مقالنده شمیم نسیم ازهار کلزار معرفت الله
شو الله تعالی حقی ایچونکه انك درکاهنه انتسابك وار دیمی خالکدن اکاه ایلیم
و طوغری سویلیه سن کیم سن دیو سؤال ایتدکده جواب ویرمشکه اول بلخ پادشاهی
دیدکلری شهنشو ادهم فقر و قناعت و طالب دولت و عزت آخرت بنم دیدکده
هارون بربندن صچرایوب صدر رغبت و التفات ایله آنی و ییوب قوچقلمش و جوهرا
بعض یادکار تکلیف ایتمش عالم سیاحتده شاید لازم اوله یانده بولنسون دیمش
ابن ادهم قبول ایتمیوب کتمش و صوباشی دخی النه و ایاغنه دوشوب سزی بیلمدم دیو
عذر و تقصیر ایتمش پس امدی آخرت کرامته بویله زهد و تقوی ایله نائل اولنور
زیرا سنك بوقدر که کمال زهد و صفای تقوی ایله انسانی علمده و دینده راسخ قیلور
ذم طول الامل طول امل افتك بنك ذمی بیاننده در طول امل دیدیکمز صفت بر
اولو آفتدر که نفوسدن حلاوت طاعتی سلب ایدر و خلقی شر و فساده جلب ایدر و ذم
طول املی متضمنه ذکر اولنان احادیث نبویه دن بریسی بودرکه د نیا هق ابن ابی الدنیا
و بیهقی مرموزلرندن اخراج اولنمشدر عن ام المنذر رضی الله تعالی عنها انها اطلع
رسول الله صلی الله علیه وسلم ذات عشیة الی الناس فقال یا ایها الناس الا تستحیون
من الله قالوا وما ذلك یا رسول الله قال تجمعون ما لا تأکلون وتأملون ما لا تدرکون
وتبنون ما لا تسکنون ام منذر که انصاریه سلمه بنت قیس رضی الله تعالی عنهما بو حدیث
شریفی روایت ایدوب دیر که بر کون اوبله وقتنده ایکن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
چقوب بزی کوردکده استبعاد و تعجب طریقی ایله دیدیکه ای ناس متنبه و آکاه اولك
الله تعالیدن استحیا ایدك دیو بیوردیلر انده حاضر اولنلردن بری جواب ایتمشکه حجابه
موجب اولور سبب قبایحدن افعالمزده برشی یوق ظن ایدرز یا رسول الله الله تعالیدن
قورقوب حیا ایدرز دیدکلرنده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه ناس الله تعالیدن استحیا ایتمزلرمی که یییه دکلری جمع ایدرلر و الدیغی برشیی
ادراك ایتمدکلرینی امید ایدوب و ساکن اولمدقلرینی بنا ایدرلر دیدی و بو حدیث شریفده
چوق نصیحتلر و اشارتلر واردر و اشارتنك بریسی بودرکه صباح اولیجق اخشامه و اخشام
اولوب یاتنجق صباحه چقارم دیمک طول امل اولور زیرا ایکی محال و توزیل عمرک

اولمق

اولمق تصور ونه دوشر د نیا طب نعم هق عن ابی سعید رضی الله تعالی عنه انه
اشتری اسامة بن زید من زید بن ثابت رضی الله تعالی عنهما ولیدة بمائة دینار الی
شهر فسمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول الا تعجبون من اسامة
المشتری الی شهر ان اسامة لطویل الامل بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا و طبرانی
مسندلرنده و ابو نعیم و بیهقی مرموزلرنده اخراج اولنمشدر ابی سعید الخدری رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر اسامه رضی الله تعالی عنه بر آی وعده سیله یوز التونه ولیده
ادلو بر جاریه سعید بن مالکدن اشترا ایتدوکنی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
اشتدیکده اشتراسنی طول امل عد ایدوب ایتدی ای قوم عجله ایتمزمیسز اسامه که مالکدن
اشترا ایتدوکی بر آی وعده ایله ویره سیه جاریه الوب برای دیری ولمسنی اومار و الذی
نفسی بیده ما طرفت عیناي الا ظننت ان شفري لا یلتقیان حتی یقبض الله
تعالی روحی ولا رفعت طرفی فظننت انی واضعه حتی اقبض ولا لقمت لقمة
الا ظننت انی لا اسیغها حتی اغص بها من الموت شول نفسم ید قدرتنده اولان
رب العالمین حقیچون کوزم ایچاق یوممازکه دیمیه ایکی کوز کوزمی یومم و نظرم
تعلق ایتدکی شیدن ینه محل اصلنه عودت ایدنجه روحم قبض اولنماز ظننده بری
اولام و ایاغم بردن قالدردیغی اورمکه جانم ایکن ایاغم یره قویامام و اغزمده
چینه دوکم لقمه یی اورمکه دیری ایکن یوتدم موت غصه سندن خالی دکلم دیو
بیوردیلر ثم قال یا بنی آدم ان کنتم تعقلون فعدوا انفسکم من الموتی والذی
نفسی بیده انما توعدون لآت وما انتم بمعجزین بوندن صکره دیدیکه ای آدم
اوغلنلری اکر عقلکز وار ایسه کندوکزی اولمش بیلك و موتالردن عد ایدك شول
الله تعالی حقی ایچون بنم نفسم انك ید قدرتنده در تحقیق شول وعده لرکه وعید
ایتلری ایله بیان قلندی البته موعودکز اولان موت سزه اصابت ایدیجکدر
سزه ایرشمکده بر وجه ایله منع ایدیجی دکلز زیرا بر نسنه که کلجکدر آنی همان کلمش
کبی بیلك کرکدر زیرا اولدن قورتلمش یوقدر و معنای حدیث شریف بودرکه
بوندن غیری دخی چوق معنالر اکله نوردر زیرا رسول الهی عجله ایتمزمیسز حال اسامه
دیمك ایله بونی بلدردی که کشی کندودن الومی بعید کورمك قتی عجب نسنه ایمشدر
پس امدی الومی دائما حاضر بیلك کرکدر بو فکر اوزره بر قاچ کون مداومت کوستر
تحقیق طول امل زائل اولوب برنده قصر امل حاصل اولور انك ایچون حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه کوزم آچوب کرو یومجق قدر اعتمادم یوقدر
دیدوکی بو کا اشارتدر که پیغمبرلر کوز آچوب یومش قدر الومدن غافل اولمز طول

امل اولیجق سائر کمسنه لر ایرلومندن غافل ولمق طول امل اولور دنیا عن الحسن
رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام اکلکم یحب ان یدخل الجنة
قالوا نعم یا رسول الله قال قصروا الامل واجعلوا آجالکم بین ابصارکم واستحیوا
من الله تعالی حق الحیاء بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا مرویدر ندن اخراج اولنمشدر
تابعیندن مرسلا حسن بصری رضی الله تعالی عنه اصحاب رسولدن روایت ایدرکه تحقیق
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرینه خطاب ایدیکم اکر سزدن بریکز
جنته دخوله محبت ایدر ایسه کز آمالکز دنیویه قصر ایلیک واواخرا وقات حیاتکزی
نصب عین ایدوب اجلکزی کوزیکز اوکنه بیتک وحق جل وعلادن حق حیا ایله
دیو بیوردوب وحیا فعل جمیله وترک قبیحه باعث ولان خلقدر واهل حیانک
جمله علامتلرندندرکه حیا وحجاب چکیلجک موضعده وارمیه وحیای دم وعبیدیده
بولنمیه زیرا غافل ورشید وعارف سعید دائما موته مستعد اولور وآتش خوف
موت ایله نفس منبوغ ومحروق قیلر فالامل ان کان التلذذ بالمحرمات فحرام والا
فلیس بحرام ولکنه مذموم جدا ولو کان لتکثیر الطاعات للآفات السابقة
الحاصل امل محرماتدن تلذذ دنیا ایچون ایسه حرامدر واکر طاعات وعبادتی
چوق اشلمک ایچون ایسه بونک آفاتی اولمرور ایمشدرکه حب دنیا وقرب غفلت
وشبابه تغرور مثللو آفات ایله آلوده اولمق احتمال غالبدر ولانه یستلزم
الطمع المذموم وهو ارادة الحرام الملذ او الشیء الخاطر اعنی النوافل والمباحات
بالحکم زیرا که طمع مذمومی استلزام ایلدکی جهتندن مذموم اولسی طمع ایسه بر حرام
لذیذ بشی حکم ایله ارادهسی ایمکدن عبارتدر وهو الحادی عشر من آفات القلب واول طمع
ایسه آفات قلبدن اون برنجیسیدر حدیث عن سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه
انه جاء رجل الی النبی علیه الصلوة والسلام فقال یا رسول الله اوصنی قال علیه
الصلوة والسلام علیک بالایاس مما فی ایدی الناس وایاک والطمع فانه الفقر الحاضر
وصل صلوة مودع وایاک وما تعتذر منه بو حدیث شریف بیهقی وحاکم
مستدرکندن اخراج اولنمشدر سعد بن ابی وقاص که آدی مالک بن وهیب در رضی
الله تعالی عنه روایت ایدرکه برکشی کلوب حضرت رسول اکرمدن وصیت وطلب
ایلدکده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه کشی سنک او زرینه اولسون ایادی ناسده اولان
اشیادن قطع امید ایلمک زیرا ایاس ضد رجادر یعنی ناسک الرنده اولان دنیاوی نعمتدن
نفسکی مأیوس ونا امید ایدوب کورکسنک آنه باقمیکده وکه الزام ایلمه وخلقدن قطع حضور
مرام ایدوب کور ودخی حرص وطمعدن حذر ایله که اول حرص وطمع فقر حاضر ایدوکی

حضر

ظاهردر بو جهتدن دیمشلرکه دینک هلاکی طمعدندر بیت

قناعتدن قچنلر فقره دوشدی
بلادن بورلری باشنه اوشدی
طمع نارنه طوتدن انلورسن
بو آتشدن جمله دنیا طوتشدی

ودخی اداء صلوته عالم جبوته وداع ایدن کمسنه نک اهتمام ایتدوکی کبی اهتمام ایله
ودخی سنی عذره محتاج ایدن سوزی سویلکدن احتراز ایله دیو نبیه بیوردیلر
زیرا کبوتر نطق وبیان قفس رهاندن پرواز ایدیجک قفس قومق ممکن اولمادوغی طرینده
طوقندوغی کمسنه بلمزلک ایله سویلدم معذور طوت دیمک فائده ویرمز بس سوزنکی
تدبیر وتدارک ایله سویله که پشیمان وپریشان اولمیه سن دیمک اشارتدر فطمع
الحرام حرام وطمع الخاطر لیس بحرام ولکنه مذموم جدا پس حرام شیئه طمع
ایتمک دخی حرامدر وخاطرناک اولان شیئ حرام دکلدر لکن اول طمع جدا مذموددر
واقبح الطمع الطمع من الناس وهو ذل ینشأ من الحرص والبطالة والجهل بحکمة
الله تعالی فی الحاجة الی التعاون وطمعک غایت قبیح اولانی ناسدن طمع ایلمکدرکه
حرص وبطالتدن تعاون وتعاضده احتیاجی ضمنده مخفی اولان حکم واسرار
الهیه یه جهلدن ناشیدر وضد الطمع التفویض وهو ارادة ان یحفظ الله علیک
مصالحک فیما لا تأمن فیه الخطر اعنی النوافل والمباحات وطمعک ضد وخلافی
تفویضدرکه جمیع مصالحی الهک فضل وحفظنه اصمرلمقدر وضد اولان نوافل
ومباحی مراد ایمکدرکه ریا ایله قاریشق اولان عملدر فان کان فیه صلاحک کثیرکه
والا فامنعک پس مدکجنکم امرنی تفویض ایلسه انسوکه یا ربیم ایچون صلاح وخیرنه
ایسه آنی تیسیر ومصالح ایدوب خطرناک اولان اموردن حفظ وحمایت الله تعالینک
دیو اعتقاد ایلسه انک ایچون هر نه فیض اولور ایسه خیر محض ونفع صرفدر الله تعالینک
لطفیله سلامت غنیمتدر قال الله تعالی حکایة وافوض امری الی الله ان الله
بصیر بالعباد فوقیه الله سیئات ما مکروا نتیکم حق تعالی حضرت موسی علیه السلامدن
حکایه ایدوب بیوردکه سوره مؤمنک معنای شریفنک مدلولیکه آل فرعوندن مؤمن
اولان الله تعالیه تفویض امر ایتمک ایله الله تعالی فرعونک لندن خلاص ایتدکه روا
آل فرعوندن مؤمن اولان ایچون فرعون امر ایتدیکه انی قتل ایده لر اول قچوب بر طاغه
چقوب ایتدیکه اشمی الهه تفویض ایلدم بنی حفظ ایدوب صقلیه تحقیقا حق تعالی
کندو قوللرینک اموریی بصیرددر بو عمارته شروع ایتدی وحق تعالی سباع لشکرینی
حشر ایلدی تا انک اطرافنی احاطه ایدوب حراست ایتدیلر وتفویضک نتیجهسی اکا
ایرشدی کشف اسرارده کورمشدرکه فرعون کندو هواسندن بر جماعت کوندردی

بر دخی الی طوغری

انی طوتوب کوزه‌لر وسیاستاین لر اندر اکا ایرشدیلر وغزاده مشغول بولدیلر وتبلیغ
حفظنی مشاهده ایدوب خوف ایلدیلر وفرعون قتنه کلوب صورت حالی ادا ایتدیلر فرعون
جملسنی سیاست ایله هلاک ایلدی تاکه بوسوز فاش اولمیه الله تعالی اول مؤمنی دشمنلر
مکرندن حفظ ایلدی امدی بوایت کریمه‌یه نظر ایدوب کورکه حضرت الله تعالیه تفویض
عقبنجه نیجه خلاص ایلدی ودخی اعداسی نیجه قهر ایدوب مرادنی حاصل قلدی ٥
انظر کیف عقب التفویض بالوقایة وهو مقام شریف یدل علی حسنه العقل
ایضاً کور کیجلین معنای مذکوره دلیل منبسر اولدوغندن ماعدا نظر ایله کورکه تفویض
عقبنجه قبول ایمان ایتمیلرک مکرندن وقایه الله اولدوغنه دلالت ایدر اول مقام شریف
اوزره امرک حسننه عقل سلیم دخی متکفلدر المبحث السادس فی ذکر امور مترددة
بین الریاء والاخلاص والحیاء یدخل فی کلا الجانبین تلبیس ابلیس البحث بحث ریا ایله
اخلاص بیننده وباخود ریا ایله حیا بیننده متردد اولان امور بیاننده در پس معلوم
اولکه ریانک ایکی جانبنک هر برینه تلبیس ابلیس کرمک ایله سمت تقوایه سالک اولنک
طریق دفعی بیاننده در فلنقدم مقدمة فی دفع الشیطان وحیله تشتد الیها
الحاجة فی التقوی فی جمیع مجاریها خصوصا فی الاخلاص فنقول وبالله التوفیق
بعض امورکه هیچ اشباه ثلثه‌دن متردد اولور وکاهیجه اشباه ثلثه بر مرده تساوی
وجهی اوزره یا خود ریا غالب ویا مغلوب اولمق وجهی اوزره جمع اولمشدر اولورکه
بونک احکامی وائل مبحث ریاده بیان اولنمشدر طرف ریادن هر برینه تلبیس ابلیس
کرمک ایله سمت تقوایه سالک اولانه طریق دفعنی بیلمک اهم اولمغین حیل شیطان
دفع ایچون علی الخصوص اخلاص بیننده اولان حیله‌لرک طریقن دخی الله تعالینک
توفیق ایله بیان ایدیب دیرلر المذهب المختار فیه بین الاستعاذة والمحاربة
وحیل شیطانیه دفع ایچون تحریر اولنان مذاهب اربعه‌دن مذهب مختار ملعونک
شرندن استعاذه ایله محاربه وقت ضرورتده جمع ایتمکدر فنستعیذ بالله تعالی
اولا من شره کما امر الله تعالی به فان الشیطان کلب سلط علینا فعلینا الرجوع
الی ربه لیصرفه عنا نص شرینی موجبنجه اول مسلطک شرینی اوزریمزدن دفع ایچون
الله تعالیه صغنوب شرندن خلاص اولوب دفع ایتمک استعاذه‌دن غیری نسنه
ایله ممکن دکلدر زیرا که برکلب عقور درحق تعالی بزم اوزریمزه حواله ومسلط ایلشدر
اولابوردکه صاحب کلبه مراجعت ایدرکه کلبنی بزدن منع ودفع ایلیه ثم
نستحیی بدعوته ونبغیها کلما وردت ولا نشتغل بالمحاربة والجواب فانه بمنزلة
الکلب النابح کلما اقبلت علیه ولع بک ولج وان اعرضت سکت فان لم یسکت

بل

بل تغلب علینا علمنا انه ابتلاء من الله تعالی لیری صدق مجاهدتنا وقوتنا بو تذکره
شیطانک دعوتنه ملتفت اولمیه وقلبی اول طرفه متوجه قلمیه زیرا شیطانک
فعلی شول دیوانه کلب کبیدر کوردایسه اوررسکوت اولنسه سنی کسر فراغت ایدر
واکر سؤال اولنسه که شیطانک مکری وحیله‌لری نه وجه ایله معلوم اولور بیان
ایدوب جواب ویرزکه شیطانک وسوسه‌لری واردر انسانک اوزرینه هر زمانده
اوق کبی یاغدورر خالی اولماز بو وسوسه‌لری ونفس امارهنک مخاطره‌لرینی بیلمیلر
اکله مزلر ودخی حیله‌لری واردر طرفی منزله سنده انک ایله خلقی صید ایدر بونی بیلورلر
مکرکه قلب انسانه نه وجه ایله دخول ایلدکلرنی معلوم ایدینه‌لر وسوسه ایله که
مخالفت ایدن لر بعضیلر قتنده طریق اعدل واسلوب اسهل اولدرکه استعاذه ایله
محاربه جمع ایده‌لر اکر استعاذه‌دن صکره اوزریمزه غلبه ایدرسه بیلورزکه حق تعالی
طرفندن بزم اوزریمزه ابتلا واقع اولمشدر یعنی بزم مجاهده مزی وصدق قوتمزی
ودینمزه اهتمام ایلدکمزی تجربه‌در کما ان الله تعالی سلط علینا الکفار مع قدرته
علی کفایة امرهم وشرهم لیکون لنا حظ من الجهاد والصبر نتکم کافرلری بعض وقتده
اوزریمزه مسلط ایلور دفع ایتمکه قادر ایکن بزه جهاد ثوابنی وصبر درجه‌سنی وشهادت
مرتبه‌سنی نصیب ایدوب جمیع ذنوبمزدن پاک ایدوب رحمتی ایچون بونلرک تسلطی
اعدا معتاده عنایت عظیمه وفضیلت جسیمه‌در اکرچه ظاهرده مشقت شدیده
کوربنور ایسه ده قال الله تعالی ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یعلم الله الذین جاهدوا
منکم ویعلم الصابرین نتکم حق تعالی قرآن کریمده اواخر سوره بقره‌ده بیوردی
یعنی سزیله می حسب ایدرسز سزک اوزریکزه فرض اولان جهادی یرینه کتورمدک
جنته کیره‌سز نتکم غزا به امر ایتمک ایله سزی تجربه ایدرز تاکه دین یولنده مجاهده قلدرن
وبلایه صبر ایدن کیملردر بیلورز دوزخ حملونیه کوره ثواب وحسن مآب ایدرز دیو بیوردی
وایضا قد یشتبه علینا خاطر لا ندری انه شر من الشیطان او خیر من غیره فعلینا المحاربة والقهر
علی ذکر الله تعالی باللسان والقلب فمعرفة وساوسه ومکایده کذلک قلبنه کاهی
الله تعالی جانبندن اولمغله خیریت وشیطاندن اولمغله شریتی معلوم اولوب بعض
خواطر ظهور ایتدکده خیری شرندن تمییز ایتمک ایچون خواطر مرقومه‌نک علامتلرنی
بیلمک وسالکه بالضرورة محاربه وقهر ولسان ایله وقلب ایله ذکر الهیه مداومت اوزره
اولمق لازم کلوردیر ایچنکه انسان حق تعالی حضرتلرینی ذکر ایلسه شیطان نکیر ودور
واعراض ایلر ایچنکه غفلت ایلسه کلور وسوسه ویرر ملعونک القا ایلدوکی وساوسک
امتناعده قوتنی امتحان اولدوغی بیلور ایسه ذکر الهیه مداومت لازم کلور

فلا بد اولا من معرفة منشأ الخواطر وتمييز خيرها وشرها ودخی علمای آخرت
وفضلاء بصيرت بلبسك منشأ نبيسك اكثری خواطر قلبه ايدوكی بلدبلر اول جهتدن
خواطر قلوب ماهيتنی وانواع احكامنی وخيری شردن تمييز ايچون مفصلا
بيان ايلديلر لابد انلری معرفتيله بيلك دخی اهمدر فهي آثار يحدثها الله تعالى في قلب
العبد تبعثه على الافعال والتروك اما ابتداء فيقال الخواطر فقط اولجهت حق تعالی
عبدنك قلبنی ابتداء بلا واسطه خلق واحداث ايدوب فعلی وتركی اشيايه باعث
اولان اثره اكا خواطر اولنور بو اثرلره انك ايچون خواطر اطلاق اولنور بو اثرلره
انك ايچون خواطر دیرلر كه حادث اولدوغی زمانده اضطراب ويرر زيرا كه خاطره
اضطرابه دیرلر اكرچه بو خواطرك حدوث حقيقتده حق تعالی دندر لكن بعضيسی واسطه سز
وبعضی واسطه ايله اولدوغی جهتدن درت قسمه منقسم اولمشدر اكرچه خاطره
جملسنك اسميدر لكن مشايخ اصطلاحنده واسطه سز حاصل اولان اثره خاطر
دیرلر وعلامته كونه قويا مصمما في الاصول والاعمال الباطنة وعلامتی حدنده
قوی اولوب وباعث اولدوغی فعلدن وتركدن هر برنده قطعا تردد احتمالی اولمیوب
وعقايد واخلاقه متعلق اولمسيدر وان يكون خيرا عقيب اجتهاد وطاعة اكراما
فيسمى هداية وتوفيقا ولطفا وعناية ايكنجی طريق اولدركه اكر حدوث خاطر عبدك
اجتهاد وطاعتی عقبنده اولورايسه حق تعالی دنده عبد مجاهد مطيعه اكراما خير
اولوب اكا هدايت وتوفيق ولطف وعنايت تسميه اولنور نتكم سوره عنكبوتده بيورر
قال الله تعالى والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا يعنی شول كمسنه لر كه بزم دينمز
يولنده مجاهده ايدرلر انلره هدايت ايدوب يوللرمزه ... مجاهده حضرتلری
اطلاق طريقی ايله ثامنا وله اوله جهاد ظاهر ايله جهاد باطنی پس انلر كه جهاد ايدرلر بزم
يولمزده دين دشمنلری ايله ونفس وهوا عدولری ايله بز انلره بقا دولتنه وصول يولن
يولنی كوستروب هدايت ايدرز ديو بيورر والذين اهتدوا زادهم هدى يعنی شول
كمسنه لر كه هدايت بولديلر انلرك هدايتنی زياده ايدرز ديمكدر يعنی او شرا عقيب
ذنب اهانة وعقوبة فيسمى خذلانا واضلالا وجنجی طريق اولدركه اكر قلبنكره
كلن خواطر كناه عقبنجه حادث اولورايسه عبد مذنب عاصيه حق تعالی طرفندن
اولد اشلدوكی كناهك شومنلغندندر كه حق تعالی اكا اهانت وعقوبت ايدوب قلبنه
القا اولنان خاطره شر اولوب اكا خذلان واضلال تسميه اولنور واما بواسطة ملك
موكل من الله تعالى على ابن ادم جاثم على اذن قلبه اليمنى يقال له الملهم ولدعوته
الالهام ولا تكون الا الى خير دردنجی قسمی ملك واسطه سيله حادث اولان خواطردر

حق تعالی ادم اوغلانی خلق ايلدوكی جهتده انك اوزرينه بر ملكی موكل ايلدی اول ملك
دعوت ايدر وعلامته كونه مترددا وفي الفروع وفي الاعمال الظاهرة وبلا سبق
طاعة او معصية في الاغلب وعلامتی باعث اولدوغی فعل وتركك بيننده متردد اولوب
واحكام شرعيه واعمال جوارحه متعلق اولوب وبحسب الغالب طاعت ومعصيتدن
بر بيننك عقبنده اولمغله دخی مشروط اولمسيدر زيرا خاطره ابتداء حادث اولور
اكثريا ملكدندر اكر خاطره اعتقاديات وافعال باطنه ده اولورايسه بالذات حق
تعالی حضرتندندر اكر فروعده واعمال صالحه ده اولورايسه ملكدندر زيرا جمهور علماء
اتفاق ايله بيلديلر كه ملك اعمال باطنه نك معرفتنه قادر دكلدر پس امدی بو خواطر مذكوره
اقسامنی بيلدكدن صكره واجبدر كه في الجملة خواطر بشريه دن بيله وزواندن اجتناب
ايده وذلك بواسطة طبيعة مائلة الى الشهوات يقال لها النفس ولدعوتها هوى
ولا يكون الا الى شر يا خود خلق واثر ملك واسطه سيله اولميوب بلكه شهوته
مائل اولوب نفس تعبير اولنان طبيعت وساطتيله اولورايسه اكا هوى اطلاق
اولنور والبته شر اولور وعلامته كونه مصمما على حالة واحدة وعلامتی باعث
اولدوغی فعل وتركدن هر برنده قطعا تردد احتمالی اولميوب برقرار اولور وان لا
يضعف ولا يقل بذكر الله تعالى ودخی ذكر الله ايله قلت وضعف قبول ايتمسيدر
زيرا هوای نفسندن دخی كلن تقرر وثبوت اوزره در حكمتی بودر كه بونك هجومی
اقدامی زياده در بو اجلدندر كه علماء راشدين نفس اماره قيلاغی بكزدرلر كيم كه هجوم
ايدرايسه قلع وقمع اتمينجه ترك ايتمز ودخی دين دشماننه بكزدرلر كه حجت دين
اوزره جنك ايدريا الوريا الدورر اما شيطان فوردده تشبيه ايدرلر بر طرفدن
قوادآيسك دونر اول بر طرفدن ينه كلور وطوروب جنك ايلمز اما بواسطة شيطان
مسلط على ابن ادم مسلط جاثم على اذن قلبه اليسرى يقال له الوسواس الخناس
ولدعوته الوسوسة ويا خود خلق واثر نفس وساطتی ايله اولميوب بلكه عبدك
قلبنك صول قولاغی اوزرنده اوتورر وسواس خناس تعبير اولنان شيطان مسلط
بيننده متردد اولوب اكا شيطان وسواسی دیرلر اطلاق اكثريا دعوت شردر
وعلامته ان يكون مترددا او مضطربا وبلا سبق ذنب الا اكثر وبو خاطره
علامتی بودر كه وسواس خناس تعبير اولنان شيطان مسلط بيننده متردد اولوب
وذنب عقبنده واقع اولمسی اكثريا غالب اولمقدر وان يقل ويضعف بذكر الله
تعالی وذكر الله قلت وضعف قبول ايدوب وقد يكون شرا في الاغلب وقد يكون
خيرا مفضولا ليمنعه عن الفاضل او يجره الى ذنب عظيم وبحسب الغالب خواطر

شر اولمسیدر وکاه اولورکه خاطر خیر شیطاندن واقع اولور زیرا اوزره خیر اولمق
خیر اولمق اولور ایسه ده خیر بنی راجحه اولاندن منع ایدوکی ایچون خیر مرجوح اولور
یاخود بر کناه عظیمه مؤدی بر خیر اولور وعلامته ان یکون قلبك فیه مع نشاط
لا مع خشیة ومع عجلة لا مع تأن ومع امن لا مع خوف ومع عمی العاقبة لا
مع بصیرة وبو ایکی وجه اوزره اولان خیرك علامتی بودرکه وقت اولورکه قلبنده
وسوسه نك خطورندن ناشی قلبنده نشاط اولوب خشیت اولمیوب وعجله اولوب
تأنی اولمیوب وامن اولوب خوف اولمیوب وعاقبتی امرندن عمی وجهل اولوب بصیرتی
وفکر عاقبتی اولمیه بو مقامده ایکی حدیث شریف بو کا دلالت ایدرکه بیان اولنور
ت س عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
انه قال ان فی القلب لمتان لمة من الملك بایعاد بالخیر وتصدیق بالحق بو حدیث شریفی
امام ترمذی ونسائی صحیحلرندن اخراج اولنمشدر ابن مسعود رضی الله تعالی
عنهما دن روایت ایدرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه هر
بر کیمسه نك قلبنه آدم اوغلانی طوغسه حق تعالی اکا بر ملك مقارن قلار اول شیطان انسانك
قلبنك موصول قولاغندن اولوردائما قلب انسانه خطور ایدن خواطر خیر اولمکله
اولوب اول ملکدن اولوب اول ملك دائما حقی تصدیق ایچون خیردن غیری نسنیه
دعوت ایلمز ولمة من العدو بایعاد بالشر وتکذیب بالحق ونهی عن الخیر یعنی وقت
اولورکه عدو انسان اولان شیطان قلبه نزول ایدر ووسوسه القا ایدوب خیردن
سنی نهی وحقی تکذیب ایله شره دعوت ایدر د نبا عن انس رضی الله تعالی عنه انه
قال علیه الصلوة والسلام ان الشیطان واضع خرطومه علی قلب ابن آدم فاذا
ذکر الله تعالی خنس واذا نسی الله تعالی التقم قلبه بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا
صحیحندن اخراج اولنمشدر انس رضی الله عنه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم دن روایت ایدرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
شیطان قلب انسانه خرطومنی وضع ایدوب وآنك اوزرینه مستولی اولور زیرا
قلب انسان رئیس بدن وامیر تندر جمیع جوارحك افعالی اندن صادر اولور اکر حق تعالی
حضرتنك ذکر ایدر ایسه منقبض ومتأخر اولوب خرطومنی کندویه چکر وچونکه
ذکر حقی اونودر ایسه شیطان انك قلبنی ملتقم وبلع ایدر دیمکدر امدی کشی ذکر الله وتلاوت
قرآنه هر نقدر ملازمت ومداومت ایدر ایسه شیطان انك یانندن بعید اولور
زیرا آتشدن نیجه فجر سق شیطان دخی ذکر الله دن وتالی حضرت قرآندن اوبله
فجر دیمکه اشاندر واما علامة خاطر الشر مطلقا واما شول خاطر که مطلق شر در

ودخی شیطانلردن بر شیطان مقارن قلو

انك علامتی بودرکه دائما شر وآزغونلق اولور هیچ خیر اولماز وعلامة خاطر الخیر
کذلك فلمعرفتهما اربعة موازین مرتبة وعلامة خاطر خیرك باعث ولدوغی فعل
وترکدن هر برندن قطعا تردد اولماز بو منوال اوزره بونلرك معرفتلرینی بلمك وخاطر
خیر ایله شری بری برندن فرق ایتمك وکذلك کرك نفسانی وکرك شیطانی خواطر
شرك علامتنی بلمك ایچون بعضیسی بعضی اوزرینه مرتب اولان دورت میزانکه
علماء آخرت وضع ایلدوکی کبی بر بسی ایله وزن ایلیه که تا کیم بری برندن فرق اوله الاول
عرضه علی الشرع فان وافق جنسه فخیر وان ضده فشر میزان اول شرع شریفدر
شول امرکه خاطره که خطور ایدرسه اول خاطره یی شرع شریف محمدی یه تطبیق ایدوب
آنی شریعت ترازوسنده قویه سن اکر موافق کلور ایسه خیردر واکر مخالف اولور
ایسه یا موافقتنده شبهه اولور شردر آنی ترك ایلیه زیرا که ضدی مخالف شرع
اولان البته بدعت وضلالتدر والثانی عرضه علی عالم من علماء الآخرة و
مرشد کامل ان وجد فان قال خیر فخیر وان شر فشر ایکنجی میزانی علماء عاملین
ومرشدین کاملیندن برینه سؤال ایتمکدر اکر خیردر دیر ایسه خیردر والا شردر
دیر ایسه شردر والثالث عرضه علی الصالحین فان کان فی فعله اقتداء بهم فخیر
وان بالطالحین فشر اوجنجی میزانی صلحایه اقتدادر واکر اخاطر که کلن اعمال الصالحین
اقتدا ایسه خیردر اکر فاجرلره اتباع ایسه شردر زیرا سیرت صالحین تطبیق ایتمکدر
اکر اقتدا متضمن ایسه خیردر والا شر والرابع عرضه علی النفس والهوی فان
نفرت عنه نفرة طبع لا نفرة خشیة من الله تعالی فخیر وان مالت الیه میل
طبع لا میل رجاء من الله تعالی فشر اذ النفس اذا خلیت وطبعها لامارة بالسوء
دردنجی میزان نفس وهوایه نسبت ایتمکدر اکر نفرتی خشیة الهیه دن ناشی اولمیوب
مقتضای طبیعتی اولور ایسه خیردر واکر رجای اجر وثوابدن ناشی اولمیوب طبیعی اولور
ایسه شردرکه نفس کندو حالنه قونلسه بهر حال شری داعیه در نفسك دیلدوکی اکر
الله تعالی دن قورقوسندن ایسه خیردر والا نفسك مرادی ایچون ایسه شردر زیرا
نفس خیره بالطبع میل ایلمز انی دخی میزان شرع ایله وزن ایلیه تا که بلاسن خیرمیدر
شرمیدر زیرا نفس اماره که الله تعالینك امرینه مخالفت ایلمکه محبت ایلدر حق تع
ان النفس لامارة بالسوء دیو بیوردوغی اولدر وایچوردن دشمندر واما حیل
الشیطان ومخادعاته فمن سبعة اوجه واما شیطانك حیله لرینی بلمکلکه انسانك
وسوسه قلوب عبادینی ابطال قلمغه قصد ایلدوکی یدی طریق اوزرینه در
اولها ان ینهاه عنها طریقا اولا اولدرکه عبادت وطاعتدن شیطانك نهی ایتمسیدر

فان عصمه الله تعالى ردّه بان قال انی محتاج الی ذلک جدا اذ لا بدّ من التزود من هذه للاخرة
الدنیا الفانیة التی لا انقضاء لها مظهر عصمت الهیه اولان وسوسه رد ایدوب
ایدرکه بنم بو دنیایه کلدکدن مقصود اصلی آخرت تدارکی واخرت زادن کورمکدر
وهر کونک بر عملی مقرردر بو کونک عملک ایرتیه قودسم ایرته نک عملنی نه زمان ایدم
اجلم الده دکلکه تدارک ما فات ایدم بو تقدیرجه ترک عمل ایتمک بکا خسران عظیمدر
دیوب رد ایدر ثم یأمره بالتسویف ایکنجی طریق تأخیر طاعت ایله اغوا ایدوب
بوندن صکره ایدر که برقاچ کون بو عالمک ذوق وصفاسنه مشغول اول دنیا
ارزوسنی قیلسون صکره توبه قیل دیو تأخیر طاعت ایله امر ایتمسیدر فان عصمه الله
تعالى ردّه بان قال لیس اجلی بیدی علی انی ان سوّفت عمل الیوم الی غد فعمل الغد
متى اعمله فان لکل یوم عملا مظهر عصمت الهیه یه قرین اولان اهل عرفان جواب
ویروب ایدر که اجلم بنم الده دکلدر وقتا وله که صباحه یتشمیم اولوم فرض ایدلم
که یارینه یتشورین بو کونکه عملی یارنه اشلیجک یارنکه عملی نه وقت اشلرن بنم ایچون
خود هر کون بر عمل فرض اولنشدر دیو بو وسوسه دخی رد ایدر ثم یأمره بالعجلة
فیقول له عجّل لتفرغ لکذا وکذا بوندن صکره اوچنجی طریق بودر که وسوسه قیلور
ایدر عبادته سعی ایله بو عملی تمام ایت برینه دخی باشله فرصت فوت اولمدین
چوق خیرلر کسب ایله حق تعالى قتنده تقربک زیاده اولسون دخی بو تعجیلین مباشرت
اولنان طاعتی عجله ایله امر ایتمسیدر فان عصمه الله تعالى ردّه بان قال قلیل العمل
مع التمام خیر من کثیره مع النقصان اکر عصمت الهیه یه قرین اولان صاحب
هدایتلردن ایسه بو وسوسه دخی دفع ایدوب دیر که از عمل اشلیوب تمام ایلمک
خیرلودر چوق عمله شروع ایدوب ناتمام قومقدن ایسه دیو رد ایدر ثم یأمره
باتمام العمل مع المرایات بوندن صکره دردنجی طریق وسوسه ایدر که عملی کوکجک
ایله شول طننده وارکانده رغبت ایلسین کورنلر عملده قصور ایدر دیو تهمت ایتمسونلر
بلکه سنک عبادتکه اتباع ایدرلر بوندن سکا ایکی ثواب حاصل اولور بری عبادت
ثوابی وبری اقتدا ثوابیدر غرضی عملنه ریا خلط ایدوب ابطال ایتمکدر طاعتی خلقه
اراءت ایله امر ایتمسیدر فان عصمه الله تعالى ردّه بان قال الناس لا یقدرون على
نفع وضرّ فلا یکفینی رؤیة الله تعالى الضارّ النافع پس قرین عصمت الهیه اولان
اهل اخلاص بو اغوایی دفع ایدوب دیر که بزم طاعتمز حق تعالى ایچوندر خلق ایچون
دکلدر خلقه کوسترمکده زیاده فایده مزدن ادنوقدر طاعتمزی ربمز کورر و بیلور کی
یتر خلق نیجه اعتقاد ایدر ایسه اتسون بزم امیدیمز خالقدندر مخلوقدن دکلدر

دیوب

دیوب رد ایدر ثم یوقعه فی العجب فیقول ما ایقظک واعقلک تنبهت لما لم یتنبه
له غیرک بوندن صکره بشنجی طریق صاحب طاعتک تیقظ وعقلنه وغیرلرین تنبه
اولمدقلرینه تعجب ایله عجب وکبر الفاسنه دخول ایدر وایدر که ذهی عمل ذهی اخلاص که
سن قلدک حق تعالى قتنده اولو مرتبه کسب ایلدک مخلصلر مقامنه وصدیقلر درجه سینه
یتشدک دیو عجب القا ایتمسیدر عجب عملک وعبادتک کندودن کوروب الله تعالیدن
اولدیغن بیلممکدر فان عصمه الله تعالى ردّه بان قال المنة لله فی ذلک دونی
فهو الذی خصّنی بتوفیقه وجعل لعملی قیمة عظیمة بفضله ولولا فضله لما کان
له قیمة فی جنب نعم الله تعالى وجنب معصیتی له مظهر عصمت الهیه اولان اهل بصیرت
بو وسوسه دخی رد ایدوب ایدر که منت اللهه که بزه توفیق نصیب ایلدی بو دخی
مولی عزک فضل عظیمی ولطف کریمیدر بزه قدرت وقوت ویردی ودخی معرفت
وبصیرت ویردی وعبادتی موانعدن صاقلدی وطاعتمزی کندو فضل وکرمیله
قدر وقیمت ویردی والا بزم قلدوغمز طاعت وعبادتک ویردوکی نعمتلره
نسبت اول مرتبه دکلدر که بیکده برینک شکرک برینه کتورمکه صالح اوله ودخی
ایتدیکمز معصیتک بوزبیکده برینه کفارت اوله امدی حق تعالى حضرتلری
بزم عبادتمزی مجرد قبول ایتمک اولو عنایت اولو سعادتدر بونک ایله رفعت درجه
وازدیاد مرتبه نه وجه ایله طلب قیله بلکه حقیقتده حق تعالینک کندو فعلیدر
قیامت کوننده بزمدر دیو نیجه عرض ایده بز غریق عصیان ومظهر انعام بی کرانز
لکن محض فضلی ایله بنم عملی قیمت کران ایتدی دیو رد ایدر ثم یقول اجتهد انت
فی السرّ فان الله تعالى سیظهره ویجعلک شریفا خطیرا بین الناس واراد بذلک
ضربا من الریاء الخفی بوندن صکره التنجی طریق بودر که بر مکره دخی اغاز ایدر که
عبادتکی بو خلقدن اخفا ایله هر نه اشلرسک خفا ایله اشله کیمسه مطلع اولمسون
زیرا مخلصلر طاعتی بو وجه ایله قیلدرکه حق تعالى دن غیری کیمسه واقف اولمز
بوندن غرض بعضی اعمالکه اشکاره اشلمک لازم کلور انلری ترک ایدوب عملنی
اخفا ایدیویرمک ایله خلق ایچنده مشهور ایلمکدر بو ریانک غایتله مشکلدر بونکا
کیمسه مطلع اولماز مکر حق تعالى نور بصیرت ویره بونک اشکالنک حکمتی
بودر که ریاء سابق خلقه عمل عرض ایتمکدر اما بو ریا خلقه اخلاص عمل عرض ایدوب
بین الناس شهرت ایدر دیو ریای خفی القا ایتمسیدر فان عصمه الله تعالى ردّه بان
قال انما انا عبد الله تعالى وهو سیدی ان شاء اظهر وان شاء اخفى وان شاء
جعلنی حقیرا وذلک الیه ولا ابالی ان اظهر ذلک للناس او لم یظهره فلیس بیدیهم وان شاء جعلنی خطیرا

شیئ واکر مظهر عصمت الهیه قرین اولور ایسه بو درجه ده حق تعالی هدایت
قلدیغی صدیقلر کبی بو وسوسه یی دخی دفع ایدوب ایدرکه ای ملعون شیمدیه دکین
عملمزی افساد اتمکه سعی ایدردک شیمدی قصد ایلدک که دینمزی افساد ایده سن امدی
بن حق تعالی عبدیم اول بنم ربیدر دیلر ایسه عبادتمزی اظهار ایلسون دیلر ایسه
اخفا ایلسون و دخی دیلر ایسه بنی شریف ایلسون دیلرسه حقیر ایلسون الحمد لله تعالی
انکدر بن انک ارادهٔ سنه بیم بو خلقت النده نه واردرکه انلرک طوبیدیغندن و
اندیشه ده دوشرسن ناس بنم عملی بیلوب و بیلدکلری یا عمله برابردر بو ایدی ثم
یقول لک آخرا لا حاجة لک الی هذا العمل لانک ان خلقت سعیدا لم یضرک ترک
العمل ففیم تجتهد و تترک راحتک و تضر نفسک بوندن صکره اول لعین مکار
وحسود حیله کار زوری یازوبه کوروب بدبختی مکره آغاز ایدر قضا و قدر مسلکیدر
و بو بر بحر عمیقدر و طریق مظلمدر و امر ناصبه دن مشترک اولانلرک منبدندر اوراتایه
کوروب ایدرکه عملدن سکا نه فائده حاصل اولور اکر سن اولدن سعید خلق
اولوندک ایسه عملی ترک اتمک سکا ضرر اتمز و اکر شقی خلق اولوندک ایسه سکا عمل
فائده اتمز پس اتعاب نفس و ترک راحت اتمک لغو محضدر دیو اغوا و القا ایدر
فان عصمه الله تعالی ددهٔ بان قال انما انا عبد و علی العبد امتثال امر سیده و الرب
اعلم بربوبیته یحکم ما یشاء و یفعل ما یرید قرین عصمت الهیه اولان اکر عنایت
حقه مظهر و هدایت رب میسر اولور ایسه بو ورطهٔ عظیمه و عقبهٔ شدیده دن
الله تعالی خلاص ایدیکی صدیقلردن اولوب لعینک اغواسین رد ایدوب جواب
ویررکه تحقیق بزدن بمز قولی یز بزه خدمت بیوردیغی ایشنه قارشمق بیوزمکدر و ا
اولان اولدرکه مولیمز امرینه امتثال ایدوب بیوروغی یرینه کتوره وز حضرت
عالم ربوبیت اسرارینی و الوهیت اطوارینی کندو بیلور قوللرینه نیجه دیلر ایسه
اویله ایدر فاعل مختار و جلیل جباردر دیلدوکنی اشلر کسه نک نه زهره سی بو قدرکه
اعتراض ایده استدوکی حکم ایدر اسرار سلطنتنده اولان عواقب اموری عبد
ادراکدن عاجزدر و لانی العمل کیف ما کنت ان کنت سعیدا احتجت الیه لزیادة
وان کنت شقیا فکذلک لئلا الوم نفسی و دخی جواب ویروب ایدرکه اکر سعید
اولام اکر شقی بهر حال بکا عمل صالح اشلمک و دیمک امرک طوتمق نافعدر زیرا که
سعید اولورسم عبادتمی حجت و ازدیاد ثواب ایدینورم زیرا عمل صالح قلنلره کندو
فضلی ایله ثواب جزیل وعد ایلمشدر اول وعد کریمه سی مقتضاسنجه فضل و کرمی
ایله علو منزلت میسر ایدر و اکر شقی اولورسه قیامت کوننده باری نفسیمی لوم

وان خلقت شقیا لم ینفعک العمل

ینفعنی

ایمدن

ایمدن تخلص جهنمدن نفعی مقرر اولوب اکر دنیاده عاصی اولمسک بو بلایه کرفتار
اولماز ایدک دیو مطعون اولمیم علی ان الله تعالی لا یعاقبنی علی الطاعة بکل
حال و لا تضرنی و دخی الله تعالی حضرتنک طاعتی اوزره اولنلر هر حالده عذاب
عقابدن نجات بولورلر زیرا امرینه امتثال عبدینه عقوبت ترتب اتمدوکی جهتدن
ضرری دخی اولمدیغی محقق اولدیغندن قطع النظر اخرنده سنک رضاک اوزره یم
کرک جنته قوی کرک جهنمه ایکی جهانده بکا سعادت بترکی سنک رضاک اوزره
اولمم علی انی ان دخلت النار و انا مطیع احب الی من ان ادخلها و انا عاص
علی الخصوص که بویله قدرت و عظمت صاحبی کریم الشان بر پادشاهک قدر
عبودیتنی ادراک سعادتنه نائل اولان عبد عبودیه بی ادبانه اوضاع ایله جنته
کرمدن امرینه امتثال ایله جهنمه کرمک یک دکلمیدر فکیف و وعده حق و قوله
صدق و قد وعد علی الطاعات بالثواب فمن لقی الله تعالی علی الطاعة و الایمان
لن یدخل النار البتة و دخل الجنة لوعده الصادق و شول کمسنه که حق تعالی
حضرتنه ایمان ایله و طاعت ایله اوله البته جنته کیرر وعده سی مقتضاسنجه تخلف
اتمز شونکبی طاعت اوزرینه اولنلره ثواب و حسن ماب وعده قلمشدر حاشا
و کلا که انک وعدنده تخلف و قولنده خلاف اوله و لذا تنکیم تنزیلنده سعیدلر
احوالندن الله تعالی حکایه ایدوب سورهٔ زمرده بو قول شریفنده بیوردیغی قال
الله تعالی و قالوا الحمد لله الذی صدقنا وعده یعنی مؤمنلر چون جنته کیردکلرنده
دیرلرکه شکر اولسون اول الله تعالی حضرتنه که بزه وعده قلدیغی یرینه کتوردی
یعنی ابو عمل ایدیجیلرک اجرینی و فرمانبر اولنلرک ثوابنی ویردی دیمکدر و ان
الله تعالی مسبب الاسباب و قد جری عادته فی الدنیا و الاخرة علی ربط
الاشیاء باسباب ظاهرة کالغیث للنبات و الجماع للولد و الصیف لینع الثمار
تحقیق الله تعالی حضرتنک عادتی جمله اشیانک اسباب ظاهره سنه ربط
اوزره جریان اتمک ایله در بولطی یغموره و یغموری نباته و اولنمکی ولد ظهورینه
و یاز کوننی یمشلر پشمسنه سبب ایتدوکی نص قرآن ایله ثابتدر تنکیم سورهٔ
زخرفده اولان آیت کریمه بوکا دلالت ایدر و قد قال الله تعالی و تلک الجنة
التی اورثتموها بما کنتم تعملون تحقیق حق تعالی بیوردیکه بو وصف ایلدیکم
شول جنتدرکه بوکون میراث ویردیکیکز که جنته لایق اولمغه اشلدوکیکز صالحا
عملکز سببی ایله دنیاده انواع طاعات خیر اندن جزائی میراث لفظیله ذکر ایلدیکی
خالصدر و استحقاق عمل ایله الدکرز دیمکدر تنکیم سورهٔ ص ده بیوردر

ام نجعل المتقين كالفجار یعنی عمل صالح ایدن اهل تقوی اولان منقبلری جزاده واحسان
وعطاده یاذمز فعلی اولان فاسق وفاجرلرکبی ایتمز دیو بیوردی فان لم تزل هذه
الوسوسة بامثال هذه الاجوبة وتعوذ بان الاعمال ایضا مقدرة فلا نفقد تحا
تقدیر الله تعالی پس امثال وجهی اوزره الله تعالییه ملاقی اولان دار نعیم اولجق
محل ریب اولمزدیوب رد ایدر واکر لعینک وسوسه سی بو ذکر اولنان مذکورایله زائل
اولمز ایسه امثال مقدر ایسه ترکنه قدرت اولماز در اول حیلین اعمال مقدرک
مخالفتی اوزره اولمغه والله تعالی تقدیرینک خلافنه کسنه نک قدرتی یتمز فان
قدرلنا الاعمال الصالحة والسعی لها والقصد الیها حصلت لا محالة وان لم
یقدر استحال وجودها فنحن مجبورون علی العمل والترک فلا یفید القیل والقال
واکر امثال مقدر دکل ایسه وجودی محال اولوب عمل ایله ترکک ایکیسنده بیله عبد
مجبور اولمق متعین اولور دیو قبل وقال ایله مقابله مفید اولمق محال در دیر اعلما
محققین وفضلا مدققین دن اهل سنتک مذهبی قدریه ایله جبریه دن فرق
اولمق ایچون تفصیل اوزره بیان اتمشلر در پس امدی اول کمسنه که عبادک افعال
تقدیر اولنمدیغی بوقدری انکار ایلدی اکا قدریه دیرلر وشول کمسنه که انسانک نه
استطاعتی ونه کسبی وار در دیو عبدک فعلینی نفی ایدوب اختیارنی انکار ایلدی اول
قضا وقدره ایمان کتورمشدر اکا جبریه دیرلر ایکیسی دخی اهل بدعت وضلالتدر
اهل هوانک سبیلیدر زیرا بونلر سبیل الرشد کورد کده اهل حقک طریقیدر دیو
انلردن نفرت ایدوب طریقلرینی طریق واهلنی رفیق ایدنمزلر اما سبیل اهوا کورد کده
اهل ضلالتک طریقیدر انلره تابع اولوب دینلرینی دین واهلنی رفیق ایدنورلر بو بیله
اهل هوانک شانی حقدن چقوب باطله تابع اولمقدر حال بوکه بو فرقه لرک ایکیسی
دخی مخالفتدر تمکن انسب الحال واصوب المقال اهل سنت وجماعتک
قولیدر که اعمالری حق تعالی خلق ایدر فقل ان الله تعالی وان کان خالق افعال
العباد کلها وغیرها لا خالق غیره لکن للعباد اختیارات جزئیة وارادات
قلبیة قابلة للتعلق بکل من الضدین الطاعات والمعاصی ودخی جوابنده
دیرز که الله تعالیدن غیری فعل عبدی وسائر اشیایی خالق یوقدر لکن طاعت
ومعصیتدن هر برینه تعلق قابل اولور ایسه عبدک اختیار جزئیسی وارادۀ قلبیه سی
اولوب جمیع افعال عباد وحرکت وسکون وسائر فعللری کندو کسبیلریدر
وحقیقتده کسب دیمک قولک ارادتی وقدرتی صرف اولمقدر بر جمیع افعال
عبادی الله تعالی یرادر ویرادیجیدر قولک انجق کسبی واردر غیر مدخلی یوقدر

ولیس

و بر کسب ایلرز اختیار تمکن
مختارلرز اختیارمز
واردر فعلمزده مضطر
ومجبور دکلز دیرلر

ولیس لها وجود فی الخارج حتی تحتاج الی الخلق وتتعلق بها الخلق ایجاد المعدوم
فما لا یوجد لا یکون مخلوقا فلا یکون مریدها خالقها وقد جعلها الله تعالی شرطا
عادیا لخلقه افعال العباد واختیار مرقومک خارجده وجودی اولمغله مخلوق
اولمغه صالح اولمدیغی جهتندن انی اراده ایدن خالقی اولماز انجق فعل عبدی خلقه
شرط عادیدر عبد بر فعلی اراده ایتدکده دن عقیب حق جل وعلا اولمرادی خلق
ایدر وکون افعال العباد بعلم الله تعالی وارادته وتقدیره وکتبه فی اللوح المحفوظ
لا یستلزم کون صدورها من العباد بالجبر یعنی بو جمیع افعال عباد حق تعالی
علمیله وقضاسیله در بو تقدیر اوزره فعل عبد الله تعالینک تحت علم وارادۀ
وتقدیرنده اولوب ولوح محفوظده مکتوب اولمسی عبدک فعلنک جبر طریقیله صدورنی
استلزام ایتمز زیرا حق تعالی قوللری اوزره اختیاری ایله ایشلیجکلرن مجموع قبل
الوقوع فعللرک بیلورایدی وهر برینی کسبی ایله نه اولجغن بیلور ایدی اول وجه
ایله تقدیر ایدوب لوح محفوظده یازدی لکن قوللر بو بیله ایشلسون بو کمسنه طوغری
کتسون واول اکری کتسون دیو حکم ایله یزمدی بلکه قوللر بو بیله ایشلسه کرکدر
دیو بیورمشدر کما اذا علم زید جمیع ما یفعله عمرو یوما من الایام فاراده
وکتبه فی قرطاس فهل یکون عمرو مجبورا فی فعله من زید وهل یکون له ان
یقول لزید فعلت ما فعلت لعلمک وارادتک وکتبک ایاه نتکم زید عمرونک بر
کونده ایدجکی فعلی بلوب مراد ایدوب وبر کاغده یازمسنده عمرونک اول فعلی
جبر طریقیله ایتمسی لازم کلمز اختیاری ایله زیدک کندو اراده ایتدیکی فعل اولور
فان عمرا فعله باختیاره وارادته لا لاجل علم زید وارادته وکتبه فلا یتصور
فیه الجبر فکذا فیما نحن فیه فتدبر وکن من الشاکرین زیرا که تحقیق عمرونک فعل
مزبوری جبر طریقیله ایتمسی لازم کلمیوب اختیاری ایله ایتدیکی بوصورتده دخی
عبد فعلنده مختاردر ودعوای جبر باطله دیوب الحام وتبکیت ایدر وتعالیم جمیل
ایله تدبر ایلیه تا که حق تعالینک شاکر قوللرندن اوله فهذا هو الحاسم لهذه
الوسوسة ومعنی قول السلف لا جبر ولا تفویض ولکن امر بین امرین وبو جوابک
باصواب اهل سنت وجماعتدن سلف صالحیندن قطعی جوابدر که بو ایکی مذهبک
اورته سنده اعتدال بر له مبانه واقع اولمش بر پاکیزه اهل سنت وجماعت مذهبیدر که
جبردن بری وتفویضدن آیدر فعل عبدده یا لکز مؤثر خلق الله دکلدر که جبر اوله
ویالکز عبد اختیاری دکلدر که قدر وتفویض اوله تفویض دیو ایشنی بر کمسنه یه اصمرلقد
بلکه مؤثر خلق الله ایله اختیار عبدک مجموعیدر که بین الامرین بر امر دیدکلرینک معناسیدر

وَاَمَّا قَوْلُ الْاَشْعَرِي رَحِمَهُ اللّٰهُ الْقَائِلُ بِالْجَبْرِ الْمُتَوَسِّطِ اَعْنِي كَوْنَ اَفْعَالِ الْعِبَادِ
بِالْاِخْتِيَارِ لَا بِالْاِضْطِرَارِ كَمَا يَقُولُ الْجَبْرِيَّةُ فَاِنَّهُ جَبْرٌ فَاِنَّهُ جَبْرٌ مَحْضٌ وَلٰكِنَّ الْاِخْتِيَارَ
مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى بِالْجَبْرِ وَالْاِضْطِرَارِ فَنَحْنُ مُخْتَارُونَ فِي اَفْعَالِنَا مُضْطَرُّونَ فِي اِخْتِيَارِنَا
واما قول ابی الحسن الاشعری حضرتلرینکه اهل سنت وجماعتك برامامیدر جبری
ایکی قسمدر بر قسمی خالصه در و بر قسمی متوسطه در و جبریه متوسطه شونلرکه
قوللرك فعللرنده مضطردكللر مختارلردر لكن اختیارلرینده مضطردرلر اختیار لازم كلور
دور و تسلسل اختیارات مؤدی اولمسندن ناشیدر بولر فهذا معنى الجبر المتوسط
فلا محيص من هذه الوسوسة بو معنی ایسه جبر متوسطه در علماء بونلردن خلاص
ایدوب افعاللرندن احتراز ایتدکدن بو وسوسه لر شیطاندندر واردر برکه عصیان
ایله معذور اولمغه باعث اولمزده قضا و قدرله مشیئة الهی حجت طوتوب کندو
مجبورینه قویوب فیما اغویتنی دیوب دیتسله عنف ایله سویلشن لعین ابدی
واندن صکره هر کلمن منکرلرك طریقنی طوتوب کفر و عصیان اوزره ثابت اولور
باینده مشیئة الهی حجت طوتوب انبیا ایله مجادله ایدیلر وهو مخالف لقول السلف
اذ لا فرق بينه وبين الجبر في الحقيقة فاي نفع في وجود اختيار اضطراري بو قول
دخی سلف صالحین اقوالرینه مخالفدر زیرا جبر متوسط تسمیه اندکی مذهب تحقیق
تفصیلی سبقت ایدن مذهب منصور سلفه مخالف اولوب وسوسه مرفوعه حاصل
دکلدرکه اضطراری اولان اختیارك جبر محضدن تخلصده نفعی یوقدر بلکه انکسینك
دخی مآلی بردر واما قوله فيلزم ان يكون للاختيار اختيار فيدور او يتسلسل
فمفوض باختيار الله تعالى فجوابه جوابه واما قول ابی الحسن الاشعری اختیار جزء
اختیارلر و حی واجب الوجودك جلت عظمته فاعل بالاختیار اولمسی ایله منفوضدر
وحل نقضده اختیار اولنان شیء اکر قصد اصالت وجهی اوزره مختار اولورسه سبقه
اختیار عینی اولدیغنه وجدان شاهد عدلدر بو بیلان جواب ما نحن فيه
جواب اولور وحله ان المختار اذا كان قصدا واصالة فلا بد له من اختيار
مغاير له سابق عليه بالضرورة سؤال مقدره جواب بودرکه حل نقضده اختیار
اولنان شیء اکر قصد بری بینه اولاشدرمق وجهی اوزره مختار اولورسه سبق
مغایرت اختیار بالضروده واقع اولوب دور و تسلسل لازم اولور واما
ان كان ضمنا وتبعا فلا بل يكون اختيار المقصود اختيارا لنفسه ضمنا والتزاما ٢٠
كما يشهد له الوجدان اما عبد کندو فعلنی کاسبدر بنما ول فعلی خالق الله
تعالیدر و اختیار جزئیدن مقصود اختیار بنفسه اختیار اولدوغنه وجدان

سبق ومغایرت اختیار بالضروری واقع اولوب دور تسلسل لازم کلور واما شیء تبعیت والتزام وجهیله اولورسه اختیار

شاهد

شاهد عدلدرکه عبدك الثده در و عبدك اختیاری دسالت امرنده نفی اولور ویا خود
هذا بت امرنده بو ایکیدن غیرده عبدك اختیاری مقرردر وکاسبدر فاعل حقیقی
حق تعالیدر پس برکسنه براخر کسنه نك قفسندن مرغ ذی قیمت کبو ترن اطلاق
ایلسه ویاخود آخردن حیوانك اطلاق ایلدوب مذکور مترتب اولسه اطلاق
ایدنك اوزرینه امام اعظم قتنده ضمان لازم کلمز واما اکر برکسنه برکسنه نك
بردستی یاغن ویا خود بر کوکم کلاین دوکسه اول دوکن کسنه یه ضمان لازم کلور
زیرا اول حیوان وکوزجین ذی روح اولدیغی ایچون انلرك اختیاری واردر انك ایچون
ضمانی لازم کلمز اما یاغ ایله کلاینك ضمانی لازم اولور اختیاری یوقدر بو جواب
و بو بلور والترجيح بلا مرجح جائز عند المتكلمين في الفاعل المختار و ممتنع اولان
رجحان بلا مرجحدرکه برشیء ممکن بلا موجود اوله ز والا فاعل مختارك برشیئه اراده سی
تعلق ایدوب مرجح و داعی یوق ایکن اول شیئك وجود بولمسی متکلمین قتنده
جائزدر وانما الممتنع الترجح بلا مرجح فيجوز ان تتعلق الارادة شيئا بلا مرجح وداع
وآنك صدوری کسبندن تعلق اولنسه صحیحدر بو معنی ایله عبدك فعلنه الله تعالینك
قدرتنك تأثیری دیمك جائزدر و تأثیر قدرت عبد دیمك دخی جائزدر و فعل
بو ایکی اثر ایله تمام اولور معلوم اولکه اصول دینده بوندن اهم بر مبحث یوقدر
و بو فتنه بوندن دخی قوی بر محل یوقدر بو اراده ده علمانك اقوالی کثیردر واما
ممتنع اولان رجحان بلا مرجحدرکه برشیئه ممکن اولمز والا فاعل مختارك برشیئه
اراده سی تعلق ایدوب مرجح و داعی یوق ایکن اول شیئك اولمسی متکلمین قتنده جائزدر
فلا بد ان تعلق الارادة لا بد له من مرجح فان كان من خارج يلزم الايجاب
وان من نفس المريد ننقل الكلام عليه انه بالاختيار او بالاضطرار دیسلا شعریلر
اکر مرجح خارجدن ایسه ایجاب و اضطراب لازم کلور اکر نفس مریددن ایسه انك
دخی اختیاری یا اضطراری اولمسنه قائل اولمشدر فيلزم اما الدور او التسلسل
او الايجاب ولازم کلورکه اول سببه بر سبب آخر دخی الی غیر النهایه ضمیمه اوله
بوندن ایسه تسلسل لازم کلور و اکر سبب اول ثانیه و سبب ثانی سبب اوله
محتاج اولورایسه یا دور ویا تسلسل یا ایجاب لازم کلور دیدوکی مندفع و منحل
اولور فاذا تمهدت هذه المقدمة فلنشرع في المقصود پس امدی بو ایکی مذهبك
اوسطنده بینه بینه واقع اولان اهل حقك مذهبی بودرکه ذکر اولندی ولیکن
مذهبلرك انلردرکه اهل حقك قوللری انلری رد ایلدی و مسئله جبر و قدر مذهب حقی
تحقیق وما عدای ابطالدن صکره بو مقدمه دن مقصود دنیا ایله اخلاصدن بینك

مترددا اولان امور بیاننه شروع ایدیلم فنقول من المترددات بين الاخلاص
والرياء ان قد يبيت مع قوم فيقومون للتهجد كل الليل او بعضه وهو ممن لا
الرجل
يقوم اصلا معلوما اوله کردیا ایله اخلاص بیننده مترددده اولان اموردن بری
تهجد قلمق عادتی اولمین کمسنه متهجد اولنلر ایله بر یرده بیتوتت ایدوب کلیسی
ویاخود بعضیسن معتادی اولنلر ایله بر یرده فالدقده تهجده مزبورلر ایله موافقت
اتمك اما اول تنهاسنده یالکز اولدوغی حالده اصلا قلمز بو موافقتده ریا عدمنده
اخلاص صورتی واردر او يقوم قليلا من قيامهم فاذا راهم انبعث نشاطه
للموافقة حتى يزيد على معتاده یاخود یالکز ایکن تهجده قیامی آز ایدی ایکن تهجده
معتادی اولنلر ایله بر یرده قالدقده مزبورلره موافقت ایچون معتادندن زیاده
تهجده قیام اوزره اولوب وموافقت ایله قلبنده سرور وشادلق انلره اقبالك
وقوعیدرکه موافقتده ریا عدمنده بونده دخی اخلاص صورتی واردر وكذلك
قد يقع في موضع يصوم اهله تطوعا فينبعث له نشاطه في الصوم فربما يظن
انه رياء یعنی بومنوال اوزره در صوم نفل عادتی اولمین کمسنه معتادی اولنلر ایله
بر موضعده اولدقده صومده مزبورلره موافقتده قلبنده سرور واقبالك وقوعی
بونده دخی موافقتده ریا عدمنده اخلاص صورتی واردر وان الواجب ترك
الموافقة ودخی مذکور اولنلره موافقت اتمکی ترك اتمسی واجبدر وليس كذلك
على الاطلاق بل له تفصيل كذلك مذكورلرك فعلی انلره موافقت دکلدر کردیا
اطلاق اولدبلکه انلره موافقت تفصيل ایچوندر فان كان نشاطه لزوال الغفلة
بمشاهدة الغير وقد اقبلوا على الله تعالى واعرضوا عن النوم والاكل او اندفاع
العوايق والاشتغال التي في بيته مثل تمكنه على فراش وثير او تمكنه من التمتع
بزوجته او امته پس امدی بویله وقتده اکر سرور وشادلغی نوم واکلی ترك ایدوب
رب تعالیه متوجه اولنلری مشاهده اتمکله کندوده اولان غفلتك زوالندن
ناشی اولور ایسه ویاخود خانه سنده بومشقتدن وشکنده یتوب جاریه سی واهل
بیتی اوله مشغول اولمق مثللی والمحادثة باهله واقاربه او الاشتغال باولاده
وحساب معاملته ویاخود خاتونی ایله وخصملری ایله ویاخود غلامی ایله
اشتغال ایچون وبعض الاحق ووبره جك حسابنه اشتغالدن اوتوری ایسه
سروری او المفارقة للنوم لاستنكاره الموضع یاخود شول مکاننه ابدی نوم
اراده ایدوب مانع تهجد اولدوغندن اول مکانی انکارندن ناشی ایسه او سبب
آخر فيغتنم زوال النوم تهجده مانع سبب اخر اسبابندن غیریسیله نومی زائل

المسندن اوتوری ایسه سروری وفي منزله ربما يغلبه النوم بونده معتاد نوم
اولدوغی محلده اراده سیله وارد قده تهجد قیامنه نومی غلبه ایدر ایسه وقد يتعسر
عليه الصوم في منزله ومعه اطايب الاطعمة فاذا اعوزته تلك الاطعمة لم يشق
عليه خال بوکه اونك نفسی اوزرینه اوروج طوتمق مرتبه سی کوچ کلدیکی ایچون
انلره موافقت ایدوب بیله صوم اوزرینه اولمق مفارقتی ایچون پس دفع فقر ایچون
ایسه صوم مشقت اوزره اولمز فهذه وامثالها ليست برياء فعليه الموافقة
والعمل بو مذکورلر اولان افعاللردن مثاللری ذکر اولندی ریا دکلدر پس انك اوزرینه
اولسون اول قومك عملرینه موافقت اتمك والشيطان عند ذلك ربما يصد
عن العمل ويقول لا تعمل ما لا تعمل في بيتك فتكون مرائيا وصوم وتهجددن عوق
ایدر علاوه یعنی اندفاعندن ناشی اولور سه شیطانك وسوسه ایدوب خانکده
اتمدوکك عملی اتمك ایله کندوکه قید ویرمك ریادر دیمکله قولنی طوتمیوب بونده
لعینك غرضی عملی ترك اتدرمك در بونده دخی ریادن بر مشكل قسمدر وان كان
نشاطه طلبا لحمدتهم او خوفا من ذمهم ونسبتهم اياه الى الكسل لا سيما
اذا كانوا يظنون انه يقوم بالليل او يصوم تطوعا فلا تسمح نفسه پس اشبو
حالات مذکوره دن ناشی اولان سروری نفس لامرده ریا اولدوغی جهتدن
موافقت اتمك لازمدر واکر سرور ونشاط مرقومه خلقك کندوینی ذم ایدوب
کسل صاحبیدر دیملرندن خوفا یعنی ومدح وثنالرینی اراده اتمه دن ناشی اولور
ایسه ویاخود کیجه قیام ایله وصوم وصلوة نفله اشتغال ایله معروف اولمغ
استمکدر بان يسقط من اعينهم فيريد ان يحفظ منزلته في قلوبهم اکر خلقك
نظرلرندن دوشمکلکی اراده اتمه دن ناشی ایسه واکر قلوبی حفظ ایچون ایسه ریادر
وعند ذلك يقول الشيطان صل فانك مخلص وانما كنت لا تصلي في بيتك
لكثرة العوايق علماء عاملین قتنده زیادندر بوصورتده که شیطانك سن مخلص سن
اوینده علايق کثرتی اولدیغندن نوافله رعایت ایدمزسن شمدی فرصت عبادت
ایله دبوصورت صلاحده مکر ایدر لازمدر اولان وسوسه مکرینه وجود ویرمیوب
دفع ایلمکدر فلا يجوز له ان يزيد على معتاده لانه رياء محظور حالات مذکوره دن
ناشی ولان سرور نفس لامرده ریا اولدیغی جهتدن فدیمی معتادندن زیاده جایز
دکلدر زیرا ناسك مدح وثناسی ایچون ایسه الله تعالیه عاصی اولوب محل خوفدر
یاخود خلقك کندوینی ذم خوفنی دفع ایچون ایسه الله تعالینك طاعتی مرتبسندن
دشمکدر بوایسه ریا محضدر والعلامة الفارقة بينهما ان يعرض على نفسه

يعصي الله تعالى بطلب محمدة الناس او دفع ذمهم وسقوط منزلته عندهم بطاعة الله
صح

أنها لو رأت هؤلاء يصلون ويصومون من حيث لا يرونه من وراء حجاب هل
كانت تسخو بالصلوة والصوم فالإخلاص تورا فقهم بونك علامتی فلدر که ایکی
نشاطك بيني فرق ايتمه نك طريقى نفسه عرض ايتمكدر مثلا وراء حجابده اولمق
كندويى كورمسه لر اورج طوتوب نماز قلسه لر ايدى قلبده موافقته نشاط حاصل
ايسه اخلاصنه اكرینی کورمه بلردی بو اشتغالی نمایان اولور ایسه ریادر اولا تسخو
وتثقل لعدم اطلاعهم عليها فرياء لا يزيد على المعتاد مذكوردن ناشی وار
سرور او وزره اولدیغی نفس لاتردده ریا جهتندن کندو اظهار ایدرسه اظهارندن
غرضی صحیح غرض بو فقسه محل خوفدر که احباط عمل اولمقدر ابن مسعود رضی الله تعالی
عنه قتنده برکسنه دون کیجه سوره بقره قراءت ایلدم دیدکده ابن مسعود رضی الله
عنه دخی ایدی سنك اندن نصیبك همان بودر دیدکده دیدی برکسنه جناب
رسالت پناه حضورنده بن صائم اولدم دیدی بیوردیلر که لاصمت ولا افطرت یعنی
نه صائم اولدك که مثاب اوله سن نه افطار ایلدك که دنیاده زحمت چکمیه سن اظهار
عمله بویله ریا اولمغله کلندی و غندن اول معتادی او وزره اولدیغی نافله عملك زیادهسنه
ومن ذلك الاستغفار والاستعاذة عند الناس فقد يكون لخاطر خوف و
تذكر ذنب وتندم عليه وامور مترددهدن بری دخی خلق یاننده استغفار و استعاذه
ایدرکه گاه خوفدن جرم وگاه ذکر ایله عیب ندامتنا و وزره اولمغدن ناشی در وقد يكون
للمراياة فراقب قلبك وميز بينهما بالعلامة السابقة وأمثالها فإن كان لله تعالى
فالقه وإلا فاحذر گاه اولورکه ریادن ناشی اولور بویله یرده ایکیسنك بینی فرق
ایتمسنك علامتی بودر که طریق سابق مثللو ایله فرق ایدوب استغفارا و وزره ثابت
اولوب یاخود ترك ایتمك لازمدر زیرا ریانك بو اصول فروعی اوچ نسنهدر بریسی حب
جاه منزلتدر که مرادی خلق قتنده معزز و مکرم اولمقدر ایکنجی حب ثنا و مدح و نفرت
ذم و قتحدرز اوچنجی خلقك الندن اولان نسنه لره طمع ایلمکدر بو اوچ نسنه نقدر
طبیعته شیرین کلور ایسه ده دفعنه سعی ایتمك گرکدر زیرا اولان مضرت عظمای فکر
ایتمك ایله و بو حلاوت عاقبتی مراداته مودی اولماجغن ذکر ایتمك ایله نیچه عسل شیرین
زهرناك ایدوکی معلوم اولسه البته تناول اولمیوب صبر اولنوب پس امدی ریانك صوندیکی
اولان عذاب الیمی و مقت حقی کرتبی ملاحظه ایلیه ومن ذلك اظهار الطاعات فإن
الباعث عليه قد يكون قصد الاقتداء فيكون أفضل من الإخفاء وامور مترددهدن
بری دخی بر عملی اتمامندن صکره خلقه تحدیث واشاعه یعنی شایع ایتمکدر که حکمی بعینه
عملك کندویی اظهار ایتمك حکمیدر اما گاه اولورکه نیتی خلقك اول عمله اقتداسی

قصد

قصد ایدرسه اولوقت اخفاسندن اظهاری افضلدر زیرا مجرد عمل ایله سرور
ضرر ایتمز اگر عمل ولمق اراده ایسه شویله که بو اراده ریاسی اولمسه عملدن فراغت ایتمك
مقرردر اول عمل حبط اولور مقتضای قیاس بودر که عمل اول صحیح اولدقدنصکره
اظهار ثانی ضرر ایتمیه غایت اظهار ایچون معاقب اوله بوندن ظاهر اولدیکه
اخفای عملك لزومی و اخلاصی اکمالی مراد اولمق ایتمش اتك ایچون بعض سلفه برلو
ایدیکه عمل ایتمکدن ایسه اندکدن صکره حفظی کوجدر عن ابن عمر رضی الله تعالی
عنهما أن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم عمل السر أفضل من العلانية والعلانية
أفضل لمن أراد الاقتداء بو حدیث شریف امام بیهقی مرموزندن اخراج اولنمشدر
عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه عملك خفیسی آشکارهسندن افضلدر زیرا خفی اولان عملده ریا و سمعه
اولمز و خیر و منفعت واردر گاه علم و گاه عملده مقتدای ناس اولمغله کندویه غیری
اقتداسنی قصد ایدر ایسه آشکارهسی افضلدر بیوردیلر عملك اخفاسندن اشکارهسی
افضل اولوردیمکدر وهذا لا يكون إلا في المقتدى بهم بو ایسه خلقك کندویه اقتدا لرینه
اراده ایتمکدن ناشی اولور وقد يكون الباعث الرياء وللإبليس تلبيس في كلا
الجانبين گاه اولورکه ریادن ناشی اولور و ایکی طرفده تلبیس ابلیس ایله آلوده
اولمق جائزدر فعليك التيقظ فإن اشتبه فعليك بالإخفاء فإنه لا ضرر فيه
البتة إلا أن يكون الإظهار واجبا أو سنة مثل الجماعة سنك او وزرینه اولسون
ریا بکزر نسنه لردن اشتباه گاه اولوب غفلت و تقوسندن اوینمق بو محلده
اولور ایسه لازم اولان او وزره اخفاسنك او وزرینه اولسون که اخفاده ضرر اولماز
مگر که اظهاری واجب اوله یاخود سنت اوله جماعت ایله نماز قلمق کبی ومن
ذلك التحديث بما فعله من الطاعات بعد الفراغ و دخی ریا ایله اخلاص بیننده
مترددا اولاندندر که بر عملی اتمامندن صکره خلقه آنی تحدیث و اشاعه ایلمك و حکمه
حکم اظهار نفسه إلا أنه إذا تطرق إليه الرياء لم يؤثر في إفساد العبادة الماضية
بل يكون تحديثه معصية جديدة حکمی بعینه عملك کندویی اظهار حکمیدر بوندن شغل
قدر فرق واردر که اگر ریادن ناشی اولور ایسه عمل سابقی افساد ایتمز انجق تحدیث ایله
بر یکی معصیت قزانمش اولور وبالجملة الإخفاء في العبادات التي لا يلزم إظهارها
أفضل من الإظهار إلا عند التيقن بقصد التعليم والاقتداء بالإظهار حينئذ
أفضل من الإخفاء وبالجملة عباداتده اخفای عمل که اظهاری واجب ولمیه اخفاسی
افضلدر اظهارندن مگر که تعلیم قصدیله مقتدای ناس اولمغله کندویه اقتدالرینی قصد

عمل

ايدينه اول وقتده اشكاره سي اخفادن افضل ولور وقس على هذه امثالها ريانك
سائر مثاللرن دخي بونه قياس ايله تنكيم تعليم واقتدا قصدنه يقين تحصيل المتين
كمسنيه اظهاري لازم اولدين طاعاتي اخفا ايتمك افضلدر ومن مكايد الشيطان
ان الرجل قد يكون له ورد كصلوة الضحى والتهجد فيقع في قوم لا يفعلونهما
فيتركهما خوفا من الرياء فهذا غلط ومتابعة للشيطان زيراكه مكايد وتلبيسات
شيطانيه بي نهايت بوقدر ومكرندن امين اولمغه كوشش بسياره محتاجدر جمله دن
بري صلوة ضحى وتهجد وردي اولان كمسنه ضحى وتهجد قلمايانلر ايچنده واقع اولسه
اكرچه وردندن زياده يه باعث شرعي ولمديغي ريا اولمسندن خوف ايدوب فوت
نمازي ايله دون نمازي معتادي ايكن قلمق غلط وشيطان لعينه متابعت وغرضني
تحصيل ايتمك كبيدر اذ مداومته السابقة دليل على الاخلاص فمجرد وقوع خاطر
الرياء في القلب بلا اختيار وقبول ليس بضار ولا رياء فلا يخل بالاخلاص فترك
العمل لاجله موافقة للشيطان وتحصيل لغرضه لكن صلوة ضحى ايله تهجده مداومت
سابقه سي دليل اخلاص ايكن ورياي كندويه اختيار وقبول يوق ايكن مجرد خاطر
كلمسي ريا اولميوب واخلاصي مخل دكل ايكن ريا اولمسندن خوف ايدوب ضحى وتهجدي
ورد ايدوب معتادي ايكن قلمق بو دخي غلط شيطانه متابعت وغرضني تحصيل ايتمكدر
نعم عليه ان لا يزيد على المعتاد ان لم يجد باعثا دينيا كرچه بلا اول ذكر اولنان
معتادي اوزره زياده اولمز ايسه احوال دينيه دن باعث اولاندن زياده ترك اولنور
باعث اولان عمل اوزره بولنماز وقد يتركهما خوفا من ان ينسب الى الرياء ويقال انه
مراء خال بوكه ضحى ايله تهجدي اكر قلمسي ريايه نسبت اولنمغه نظر ايدندن دوشمك خوفندن
ايسه اولخود عين ريادر بوني اشلين كمسنه مرائي دير لر وهذا عين الرياء لانه تركه
خوفا من سقوط منزلته عندهم وفيه ايضا سوء الظن للمسلمين وبو ريانك
غايته قبيحدر اولكندن زياده زيراكه قلمسي ريايه نسبت اولنغله كذلك ترك ايتمسي
خلق قتنده مرتبه دن دوشمك خوفندن ايسه اولخود اولكندن اشد وعين ريادر
ومسلمينه سوء ظندر وقد يوقع الشيطان في قلبه ان تركه لاجل صيانتهم عن
معصية الغيبة لا للفرار عن ذمهم وسقوط منزلته عندهم وهذا ايضا
سوء الظن بهم وكاه شيطان القاسيله قلبنه وسوسه قيلور تركي اجلي ايچوندر كه خلقي
غيبت معصيتندن صيانت ايسه اول دخي كذلك كروكچلين مسلمينه سوء ظندر
وصيانة الغير عن المعصية انما تحسن في ترك المباحات لا المستحبات والسنن ومن
هذا القبيل ترك السواك والطيلسان والمشي حافيا وركوب الحمار ونحوها صيانة

لالسنة الناس عن الغيبة ومع ذلك صيانت مرقومه ايچون مباحاتي تركدر
حسندر والا مستحبات وسنندن اولان سواك وطيلسان وحافيا مشي
وحماره بنمك وبوكه بكزر نسنه لركبي شيلر ترك ايتمكده استحسان ايتمك كبي وفيه
ترك السنة وسوء الظن وعدم المبالاة على ترك السنة بل استحسانه وعده
عيبا ونقصانا انلرده مستحبات وسنني عيب ونقصان وانلره عدم ندامت اوزره
اولميوب بلكه اشلبوب وعيب ونقصانلق كورلميوب تركلريني استحسان ايتمكدر
وهذه الاشياء تكفي لزجر العاقل مع ان تركه ناش من الرياء وقوله ونفاق
فنعوذ بالله تعالى منها بو ذكر اولنان شيلرك هر بري عاقلي زجر ومنعده كافي اولان
امور قبيحه متضمن اولمغله قبيح ومذمومدر ريادن ناشي اولور كذب ايله نفاق
سوزلري نعوذ بالله تعالى شرك اصغردر كه حقدن غيري غرض آخري ملاحظه ايتمكدر
وقد يتردد بين الثلثة الرياء والاخلاص والحياء حال بوكه اوچي بيننده متردد
اولان امور وار در يعني ريا ايله اخلاص وحيا بيننده اولاندن بري دخي كه رجل
يطلب منه صديقه قرضا ولا يسخو باقراضه الا انه يستحيي من رده ويعلم
انه لو ارسله على لسان غيره لا يستحيي ولا يقرض رياء ولا لطلب الثواب بر كمسنه
حجاب ايدوكي صديقنه عرض احتياج ايدوب قرض اوله رق بر مقدار مبلغ رجا
ايتمكله مساعده ايدوب عطا ايتمسي ثواب ايچون فله عند ذلك ان يشافه بالرد
الصريح فينسب الى قلة الحياء اكر ذلك الاعطاء صديقنه رد بورنه طوتمدن ناشي
فله حاد را او يتعلل بكذب او تعريض فيأثم او يستحيي الا ان يوجد حاجة الى التعريض
فيباح ياخود تعلل ايدوب سوزك تخفيفي ايسه كذب سببيدر بو مقوله لرك اكثري
ريا اولوب حيا اولمز كه شرمسار اولمق اكثر قبايح ذنوبدن اولور ياخود مرادي
تخفيفه حاجت كه اندن بولمق اولدوغي صورتده دخي تعريضدر او يعطي لمجرد الحياء
او لهيجان خاطر الرياء ياخود ناسك مجرد حياسندن كي ايچون عطا ايدوب ويرسه
وياخود ويرديكنده حجاب مضطرب اولوب ويرسه بو ذكر اولنانلرك جملسي
ريادر انه ينبغي ان يعطي حتى يثني عليك وينشر اسمك بالسخاء تحقيقا لا يبقى
اولان بودر كه اول دوستنه ويرديكي ثنا انك وزرنه مجرد حب ثناسندن ديليوب
وياخود ادني جود وكرم ايله ناس بيننده شهرت بولمسن قصد ايدوب ويرسه او
حتى لا يذمك وينسبك الى البخل ياخود خوف ذم وحب مدحدن ناشي كندوي بخلك
ايله ذم ايلمدن اولنماسن منع ودفع ايچون ايسه ريادر او لهيجان باعث الاخلاص
ان الصدقة بواحدة والقرض بثمانية عشر واكر صدقه يه طرف الهيدن اوچ

حسنه احسان اولنمق حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن مروی
اولمغله اجو بکثرة احزان اتمك اراده سندن ناشی ایسه اخلاصدر و امام ترمذی ذکر
ایتدیکی اوزره قرضه اون سکز حسنه احسانندن حکمت بودر که غنی و فقره تصدق
واقع اولوب صدقه مقابله سنده ویریلان برثواب که مجموعی عشره در قرضدن ضعف
اولوب اول حساب اوزره قرض مقابلسنده ویریلان ثواب علت سابقه مقتضاسنجه
ایکی عدد سقوطندن ناشی اون سکز اولوردیمکدر اجعد دفیه اجر عظیم و
ادخال سرور علی قلب صدیق یس بردوستنه اودنج ویرمك ایسه غایت اولو
وعظیم ثوابدن ناشی بو ایسه اخلاصدر زیرا اول دوستنك قلبنه ادخال سروری
دفع حاجت منضم اولمغله اقراضده تصدق اجرینك بری ایکی اولوب برحسنه ایدنه
مقتضای نص قرآن اوزره بری حسنه عدل وطقوزی حسنه فضل اولمق اوزره
حسنه ویرلمك حسبنجه برکره اقراض ایله دفع حاجت ایدنه یکرمی حسنه ویریلوب
حسنه عدلکندویه مالی ینه عودت اتمك ایله ساقط اولوب اون سکز حسنه
باقی قلور پس امکی دوست حقیقی اولانك انبساطی بوصورتده ازدیاد بولور فتح
موصلی رحمه الله بردوستنك اوی قپوسنه کلدی اول حاضر دکل ایدی کیسه سنی جاریه
طلب ایتدی وایکی درهم آلدی و باقیسنی جاریه یه کرو ویردی چون خواجه اوه کلدی
وواقع حالی جاریه دن ایشتدی اول انبساطه شکرانه سنه جاریه یی آزاد ایتدی بیت

دیدم برکیجه بردرد خدایه	که ابمش تکیه که کنج درباطی
نه لذتدر جهانده جمله دن خوش	دیکیم دوستنه ایدن انبساطی

وعوارف المعارفده ابدر برکسنه دوستنه دیسه که اعطنی من مالك واول دخی
جوابنده دیسه که کم زیدا اول کسنه دوست اولمغه لایق اولماز زیرا که دوست
جانی بکدر مال فانیدر زیرا انك عسر نخسیری تبدیل و فرح ایله اندن دفع طرح قلدنك
الله تعالی روز محشرده ظل عرش رحماننده مستظل ایدوب و کرب اخرتدن قورتارد
وقد تجتمع هذه الثلثة او اثنان وحكم التساوی والطرفین قد بینا تحقیقا ریا
وجا و اخلاص بیننده مترددة اولان اوچ امور بونده برامرده جمع اولمشدر
یا خود کاهی بونلرك ایکیسی برامرده حکم تساوی وجهی اوزره ایکی طرفدن برطرفی
غالب یا مغلوب اولمق وجهی اوزره جمع اولمقده اولورکه احکامی وانك مبحثی ریاده
بیان اولنمشدر ومن ذلك الذنوب الخالیة فانه قد یکون لله تعالی و اوچ اشیاء
مذکوره بیننده مترددة اولانلردن بری دخی ذنوب ماضیه ترك وعدم معاوده در
که تحقیق کاه اولورکه قوت دینیه سی اولان الله تعالی دن حیا عناسندن جانبی اوزرینه

ترجیح

ترجیح واخبار ابر الله تعالینك اجلالی شاننه تعظیما وعلامته ترکها فی الخلوة
ایضا علامتی بودرکه ترك یالکز خلق ایچنده اولمیوب خلوتده دخی اولورایسه خشیت
الهیدن ناشی اولمغله اخلاصدر وقد یکون للحیاء من الناس وکاهی اولور حیا خلقه
مخصوص اولورایسه حیادر وقد یکون لئلا یقتدی به غیره فیعظم اثمه کاهی اولور
ترك غیرلر اقتدا ایتمسیله اثمك عظیم اولمسی خوفندن ایسه اولئلا یصغر فی عینه
فلا یقتدی به ولا یقبل قوله فیحرم عن ثواب الاصلاح ویا غیرلر نظرنده حقیر
اولمغله اقتدا ایتمیوب ونصحتی قبول اتمامك خوفندن ناشی ایسه اول ناس بیننده
بونلرك هربری ثواب وصلاح ایچون اولورایسه ده وقد یکون لئلا یقصد بشر
اولئلا یذمه الناس فیبغضون به وکاهی اولورکه برکادشرده استخدام اولنمق خوفندن
ویا خود خلق ذم ایتمکله کناهکار اولملری خوفندن اولورایسه وعلامته ان
ذمهم لغیره ایضا بونك علامتی ایسه اول کمسنه غیری ذم ایتملریله کندوذم ایتملری
کراهیتله یانننده برابر اولمقدر اولئلا یتأذی طبعه بذم الناس فان فیه الشعور
بالنقصان وتألم القلب بالذم لیس بحرام وانما یحرم اذا دعاه الی ما لا یجوز ویا
خود کندو نقصاننه شعوردن ناشی خلقك طبعنه کوچ کلمسندن ایسه که ذم خلقدن
متألم اولمق وخلقی دخی کندونك ذم ایتمسنه باعث اولمغله ارتکاب حرام لازم
کلمدیکجه اکرچه حرام دکلدر لکن شان کمال بودرکه نفع وضری الله تعالی دن بیلوب
خلقك کندو یی ذم ومدحی یاننده برابر اوله اما ذم ایتمسنه فصبر جائزدکلدر حرامدر
نعم کمال الصدق فی ان یزول عن ذوبه الخلق فیستوی عنده ذامه ومادحه
لعلمه ان الضار والنافع هو الله تعالی لکن شان کمال نفع وضری الله تعالیدن بیلوب
خلقك مدح وذمی یاننده برابر اولمسیدر کمال صدق کرچه مدح وذمدن فارغ
اولمقدر اولجق اولورلر بوسك کبار مشایخ و انقیا دخی کندولره ذم و غیبت
اولنمسه تمامی حضور اولورلر بن دیرزکه طبیعته کوچ کلمك بعیددر ولکن اول
مرتبه تکلیفا ولنماز ملاحظه ایدرلر وان العباد کلهم عاجزون فذلك قلیل
جدا ودخی بومرتبه نهایت مراتب سلوك اولمغله اهلی حیتا آزدن آزدر عباد ایسه
ایسه جملسی عاجزلردر اولئلا یشغل قلبه الفارغ بذمهم فلا یتفرغ لبعض
العبادات فان بعض الناس قد یفعل بعض الذنوب و لا یترك بعض الطاعات
وان کان نفلا وقد یکون لئلا یظهر المعصیة فیضعف ویا خود ذم خلقه اشتغالدن
ارتکاب ذنب ملاحظه سی اولیوب مجرد بعض نافله عبادتی قلبی فارغ اولماز ونا سلك
بعضیسی دخی کناهی اشلر و بعض عبادتی نافله ایسه ترك اتمز کاه اولورکه اول قلدیغی

یکون

طاعاتی ترك ایدوب ضعیفلکن سبب قیلر اما اشکاره نیجه کاهلر اظهار ایدر خم
بو حدیث شریفی امام بخاری و مسلم اتفاق او زره اخراج ایتمشلردر عن ابی هریرة
رضی الله تعالی عنه مرفوعا کل امتی معافا الا المجاهرین ابو هریرة رضی الله تعالی
عنه مرفوعا روایت ایدرکه نبی علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك جمله امتی معافادر
الا المجاهر اولنلر دکل یعنی اشکاره معصیت ایدنلردن غیریلری عفو رب العزته قر
دبو بیوردقلرندن اعلان ایله ذنبی مضاعف و لوم خوفندن ایسه یعنی معاصیده
اشلدکلری مآثم و جرایمی اظهار خلقه سویلینلر و بز شویله و بویله ایلدك دیو
صورت افتخاردن حکایه ایدنلردر او لئلا یهتك ستر الله تعالی فیخاف ان یترك
ستره فی القیمة ویاخود حق تعالی حضرتلرینك ستر ایلدیکی عیب قبیحی صباح
افعال شنیعه سندن خلقه و برمسی ستر الله او زرینه جنایت دن خوف اولنورکه
قیامت کوننده ایدوکی کز لو کناهلری اشکاره اولوب عقاب اولنه م بو حدیث
امام مسلم صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روا
اولنورکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حق جل وعلا
دنیاده عیبنی ستر ایلدیکی قولنك آخرتده دخی عیبنی ستر ایدر دیو بیورملرندن
مراد شول مؤمن خالص الفؤاددرکه ناکاه بر ذنبه سقوط ایده و ندامتلر چکوب توبه
واستغفار ایدر انی جرم و خطاسنه معترف اولدیغندن تخجیل و تشهیر دیمکدر
وقد یکون لیری الناس انه ورع وخائف من الله تعالی ولیس کذلك فهذا ریاء
محظور وکناه اولورکه نفس الامرده قلبنده خشیة الله اولمیوب مجرد خلقه ورعنی
والله تعالی دن خشیتنی کوسترمکدن ناشی ایسه ورع دکلدر بلکه صرف ریا ونفاق
وما قبله کله جائز لیس بریاء وحکم الممتزج معلوم مما سبق ودخی بوندن اول
ذکر اولنان ترك جلسی جائز در ریا دکلدر اما عمل ایله ریا قریشمش اولنك حکمی ایسه
معلوممزدرکه بیانی اول سبقت ایتمشدر تکراری لازم دکلدر وستر الذنوب الماضیة
وعدم ذکرها علی هذه الوجوه واول ایدوکی کناهی ستر ایدوب ذکر ایتمك دخی بو وجه
او زره در زیرا ذنوب ماضیه ستر ایدوب لسانه الماك حکمی دخی بعینه ترکك حکمی
کبی اولدیغی بو بوندندر ومن المتردد بین الریاء والحیاء ان یمشی رجل علی العجلة
فیری واحدا من الکبراء فیعود الی الهدوء و ریا ایله حیا بیننده متردده اولان امور دن
بری دخی بودرکه بر محله سرعتله کیدرکن کبار دن برینی کوردکده اهسته یورمکه
باشلیوب وانقباض پیدا ایتمسیدر او یضحك فیرجح الانقباض والاغلب فیهما
الریاء لان الحیاء فی الاکثر من القبائح والذنوب وهو فیهما محمود ولو من الناس

ط ما ستر الله علی عبد فی الدنیا الا ستر الله علیه فی الآخرة ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا

وياخود

ویاخود خنده ناك اولان کمسنه کبار دن برینی کوردکده کولمسندن فراغت ایدر
ایسه اولمسیدر بو مقوله لر اکثر وا کبیدر دخی ریا اولوب حیا اولمز شرمسار اولمق
بونلرك ایکیسنده بیله اکثر قبایح ذنوبدندر اولدکیکی غیرك معایبنه اطلاعندن حجاب
ایتمك ایسه خصال حمیده دندر اکر ناس کوردکده اولور ایسه ده وسیجیء ان شاء
الله تعالی ان شاء الله تعالی بونك بیانی عن قریب کلور و اما الحیاء من المندوبات
والواجبات والسنن فمذموم جدا ویسمی عجزا وضعفا وخورا کمن یستحیی من
الوعظ والامر بالمعروف والنهی عن المنکر والامامة والاذان ونحوها واما
واجبات وسنن ومندوباتدن اولان وعظ والامر بالمعروف ونهی عن المنکر وامامت
واذان مثللولردن حیا وحجاب ایتمك جدا مذمومدر زیرا اکا عجز وضعف وخور
خاابله واوك فتحیله ضعف دین اولمغله خور تسمیه فالقوی یؤثر الحیاء من
الله تعالی علی الحیاء من الناس وقوة دینیه سی اولان الله تعالی دن حیانی ناسدن
حیاسی او زرینه ترجیح واختیار ایدر المبحث السابع فی علاج الریاء یدنجی مبحث
ریانك علاجی بیاننده درکه ریا موجب حبط اعمال ومورث مقت و بغض خدای
ذی الجلال وامهات کبائر دن معدود و شقاوت حقیقیه انك موجودر وذلك
یتوقف علی معرفة اسبابه وغوائله ومعرفة اسباب ضده وفوائده معلوم اولکه
ریانك علاجی اسبابنی و غوائلنی و ضد و خلافی اولان اخلاصك اسبابی و فوائدنی
بلمکه موقوفدر اما اسباب الریاء فقد علم مما سبق انها حب الجاه والمنزلة فی قلوب
الناس حتی یمدحونه ولا یذمونه اما ریانك اسبابی سابقا ذکر اولندیغی او زره
درتدر اول جاهه وقلوب ناسده قدر ومنزلته محبت وخلقك مدحلرینه وذم
ایتملرینی طلبدر اما لذاته او للتوسل به الی غیره یا ذاتیچون ویا بر مراده توسلیچون وسیله
عد ایتمك جهتندن اتدر والطمع لما فی ایدی الناس ایکنجی سبب خلقك النده اولانه
طمعدر والفرار عن الم الذم والجهل اوچنجی ذم خلقدن تالم واحترازدر دردنجی
سبب جهلدر واما غوائله فقد قال الله تعالی ولا یشرك بعبادة ربه احدا ودخی
ریانك ضرر و غوائلی محض اولوب غالب یا مساوی اولدیغی محللرده عذاب الیمه
استحقاق ایله ابطال عملدر مغلوب اولدیغی محلده نقصان اجر عملدر وذم ونهیی
متضمن سوره کهفك اخرنده ایات کریمه دن دلالت ایدوب ذکر اولنان حق جل
وعلانك قول شریفنك معناسی یعنی دیمکه حسن ملاقات رجا سنده اولان
عبد رضاء شریفنه موافق عمل ایدوب وعبادتی ربی تعالینك بلمسیله قناعت
ایدوب خلقك بلمهلری ارادهسنی اکا تشریك ایتمز دیمکدر پس امدی کیم دیلر ایسه الله

تعالى قتنده ابدی سعادته ایریشه عملك اخلاص ایله پاك اولسون وخرّج تعلی بو
حدیث شریفی ابو یعلی وعبد الرزاق وبیهقینك مرموزلرندن اخراج اولنمشدر
عن ابن مسعود رضی الله تعالى عنه انه قال علیه الصلوة والسلام من احسن
الصلوة حیث یراه الناس واساءها حین یخلو فتلك استهانة استهان بها ربه
تبارك وتعالى ابن مسعود رضی الله تعالى عنه روایت ایلدوکه تحقیقا رسول اکرم
صلى الله تعالى علیه وسلم بیوردیکه بر کمسنه خلقك کوزینه قارشو نمازی طول
قیام واتمام تعدیل ارکان ایله ادا ایدوب خشوع وخضوع صورتین بر له قلسه وامّا
تنهاده آداب وسنندن برینه رعایت ایتمیوب سرعت ایله قلسه حق تعالى حضرتنه
استهانت اولسنه مشابهدر اکراندن مرادی جناب جلیله استهانت ایسه العیاذ
بالله کفردر رحد بو حدیث شریفی احمد بن حنبل اسناد جید ایله ابن ابی الدنیا وبیهقی
اخراج اولنمشدر عن محمود بن لبید رضی الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله علیه
وسلم قال ان اخوف ما اخاف علیکم الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر
یا رسول الله قال الریاء محمود بن لبید رضی الله تعالى عنه روایت ایدرکه تحقیقا رسول
اکرم صلى الله علیه وسلم اصحاب کرامه خطاب ایدوب بیوردیلرکه سزلره اوزریکزه
بنم زیاده خوفم سزدن شرك اصغر صدوریدر اصحاب کرام دیدیلرکه یا رسول
الله شرك اصغر ندر دیو سؤال ایتدکلرنده ریادر دیو جواب ویردکلرندن صکره
بیوردیلرکه یقول الله تعالى اذا جزی الناس باعمالهم اذهبوا الى الذین کنتم تراؤون
فی الدنیا فانظروا هل تجدون عندهم جزاء یعنی یوم قیامتده حق جل وعلا
عبادینه جزاء اعمالك عطا ایتدکده مرائیلره دیرکه واروك جزاء اعمالکزی دنیاده
کوسترمك قصد ایتدیککز کمسنه لردن طلب ایدك کورك انلر قتنده جزاء
اعمال بوله بیلورمیسز دیو عتاب ایدوب جزاء اعمال احساننده محروم ایدرکیدر
بلکه غالبا ریاسی معلوم اولوب عند الناس دخی مردود وتصور ایتدیکی نسنه دن
محروم اولمق مقرردر وله دنیا بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا مرموزندن اخراج اولنمشدر
عن جبلة الیحصبی رضی الله تعالى عنه عن النبی صلى الله تعالى علیه وسلم انه قال
ان المرائی ینادی یوم القیمة یا فاجر یا غادر یا کافر یا خاسر ضلّ عملك وحبط
اجرك اذهب فخذ اجرك ممن کنت تعمل له جبلة الیحصبی رضی الله تعالى عنه روایت
ایدرکه تحقیقا رسول اکرم صلى الله تعالى علیه وسلم بیوردیکه قیامت کوننده مرائیلر
درت اسم ایله ندا ایدرلر یا فاجر یا غادر یا کافر یا خاسر عملك ضایع اولدی واجرك
باطل اولدی عملکدن سکا نصیب یوقدر دیرلر یا خادع کیمك ایچون عمل قلدك ایسه

اجرکی اواندن طلب ایله دیرلر یعنی وارك عمل کیمك ایچون ایتدك ایسه اجرکی دخی اندن
طلب ایدك دیو خطاب وعتاب اولنه ز بو حدیث شریفی بزار مرموزندن اخراج اولنمشدر
عن الضحاك رضی الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله علیه وسلم ان الله تع
قال انا خیر شریك فمن اشرك معی شریکا فهو لشریکی یا ایها الناس اخلصوا اعمالکم
فان الله تعالى لا یقبل من الاعمال الا ما خلص له بو حدیث شریفی ضحاك رضی الله
تعالى عنه روایت ایدوب دیرکه حضرت رسول اکرم صلى الله تعالى علیه وسلم دن
مرویدرکه حق جل وعلا یوم جزاده بیورکه شریکك خیرلسی بنم ذات کبریایمدر علنده
غیری شریك ایدن ذلك الغیر ایچون عمل ایتمش اولور دیو رمسناه وعمل خالصدن غیریسی
مقبول دکلدر اولمغله انك اوزرینه مثاب اولنماز دیو بو حدیث شریفی بعضیلر
تمسك ایتمشلر ولا تقولوا هذا لله وللرحم فانها للرحم ولیس لله شیء منها ولا تقولوا
هذا لله ولوجوهکم فانها لوجوهکم ولیس لله شیء منها رسول علیه الصلوة والسلام
امتنه اعمالده خلوص ایله توصیه ایدوب شو عمل الله ایچون وفلان قومیم ایچوندر
وشو صدقهم الله تعالى رضاسی ایچون وفلان رضاسی ایچوندر اولمغین رسول علیه الصلوة
والسلام قول مزبوردن نهی بیوردیلر زیرا عملی ریا ایله اولدیغی ایچون الله تعالى قتنده مقبول
دکلدر والآیات والاحادیث فی ذم الریاء کثیرة جدا لا حاجة الى ذکرها ههنا
الحاصل ریا خلق مذموم ووصف قبیحدر بوکا دلالت ایدر آیات قرآن عظیم واحادیث
نبی کریم تقبیح خلق ریا وذمیم حقنده اولانك حد پایانی یوقدر اختصار اختیار اولنوب
بو مقدار ذکر اولندی حال بوکه قلیل کثیره دلیلدر جمله سی ذکرینه حاجت یوقدر
وفیما ذکرنا کفایة للمسلم العاقل بل العقل یهتدی الیه بقلیل التفات وبر درجه
بونده مسلم عاقل ایچون کفایت مقداری ذکر ایلدك که حضرت رب العالمین تعظیمی ایچون
موضوع اولان عباداتی ضعفای مخلوقدن برینه تقرب وسیله ایتمك قبحی عقل
سلیم صاحبی ادنی توجه ایله ادراك ایدر اذ معنى الریا جعل عبادة الله تعالى
الموضوعة لتعظیمه والتقرب الیه وسیلة الى غیره زیرا سابقا ذکر اولندیکی حضرت
حق تعظیمی ایچون موضوع اولان طاعتی پنهان ایتمیوب عباداتی اظهار عباده
مقصود ایدوب انك ایله خلقه تقرب وسیله عد ایتمك مرائیه در ریادر بو معناء
فاسدیه دیرلر وفیه قلب الموضوع وعکس المشروع بونده ایسه ریانك قبحی الله
تعالى یه عبادت صورتنده خلقه صلاح کوسترمکدر الله تعالى یه غیری تعظیمه
ایچون اولان عبادتك ترکی توجیه اولنمشدر زیرا الله تعالى دن تعبّد سببا ولو
بلکه اولیه وقته بر مکانده یالکز قلمق کبی بونك عکسی ایسه مشروع عدانك ایچون

علی وصدقدن هر بری رضاء لله ایچون

بعض سلف دیرلر ایدیکه عملی ایتمکدن ایسه ایتدکدن صکره حفظی کوجدر و تلبیس
باعلام الناس انه یقصد بالعبادة تعظیم الله تعالی والقربة الیه مع انه لیس کذلك
بل یقصد بها التقرب الیهم والتحبب لهم وتلبیس بوندن عبادته قصدیکه ناسه
بلدرمك ایچون ایدر الله تعالی تعظیم یوزندن قربت حاصل ایتمك مقصودی دکل
بلکه آنك ایله ناس یاننده اول طاعتی ایله تقرب ایچوندر تقربا وتسبیحدن ایدر فلو
علموا نیته لمقتوه وهجروه والله تعالی عالم بها فهو اولی بالمقت والله تعالی به عبادت
صورتنده خلقه صلاح کوسترمك نیتنه ایدن ابلیس مسخره سنك تلبیسنی بیلن
اولیدی جناب الله تعالی ایچون بعض ایدر جمیع اسرار کونینه تحت علمنده اولان اول
قهار ذو الجلالك بعضی خود دخی قوبدر وفیه استهانة بالله تعالی العیاذ بالله منها
انده حق تعالی حضرتنه استهانت اولنسنه مشابهتی اندن مرادی جناب جلیله هم
استهانتدر بو خود العیاذ بالله تعالی کفردر واقل ما فی الریاء صورة تلبیس وفی عبا
لغیر الله تعالی فهذا کاف فی التحریم فلذا حرم کله ودیانك اقلی ایسه صورت عبادتده
عمل اخرت ایله دنیاده طلب ایلمکدر وعبادتی اظهاردن مقصود بو اوله بو ایسه تلبیس
مرفوعکه اقل مراتب ریادر جمیع افرادنك حرمتنده کافی اولوب بونلرك کلیسی حرمتده
وان تفاوتت احادها فی غلظة التحریم وخفته ودخی ایچی بعض افرادی وزدینه تفاوتی
حرمتی خفیفه وبعضنك غلیظه اولسنده در فغائلة الریاء استحقاق العذاب
الالیم وابطال العمل او نقص اجره اما ریانك عملنه کیفیتی بودرکه انفا اعلی الاطلاق
موجب حبط اعمال ومورث مقت وبغض خدای ذو الجلال دروعده اولان ثوابی استحقا
ضایع وزایل اولدیغندن غیری مستحق عذاب الیم اولمسی متقرر در امدی مخلوقك رضا سنه
تابع اولسك مجموع قلوب الله تعالی حضرتی سننه مصرف قلوب خلقی سکا دشمان ایدر
موانعی مزاحم قیلر مرادی فوت ایدر خلقك مبغوضی وحق تعالینك مستحق غضبی اولورسن
العیاذ بالله تعالی نتکیم حسن بصری رحمة الله تعالی علیه روایت ایدرکه بر کیشی وار ایدی
عهد ایلدی که حق تعالی حضرتنه بر وجه ایله طاعت وعبادت ایلیه که عالمده مشهور اولا
مسجده جمله ناسك اقل وار ایدی وجمله دن صکره جقار ایدی مسجد ایچنده آنی دائما
عبادده کورر لر ایدی کوندز طعام یمز ایدی وعلم مجلسندن خالی اولماز ایدی بونلك اوزرینه
بیله ای کچدی بو کیشی یه خلق کوردکجه عجبا بو مرائی نیجه بر ریا ایدر حق تعالی دن اوتانماز می
دیرلر ایدی آخر بو کیشی بر خلوت یره واردی کندو نفسنه خطاب ایلیوب دیدیکه ای
بر امر نفس عبادت ایله شهرت بولمق قصد ایدردك خلق ایچنده ریا ایله مشهور اولدك
بن دخی عهد ایلدم که من بعد عبادتمده خالص ونیتمده مخلص اولیم ضا حق ایچون عزی بر

نسنه

نسنه دیلیم دیو یمین ایدوب بعده عبادتنده بر نسنه زیاده قلمدی بنه اولکی طاعتی
اوزره مداومت کوستردی خالصا ومخلصا اول حالده دیبسنه عبادت ایلدی
بو کره خلق آنی کوردکده دیمکه باشلدیلر که حق تعالی بو کشیه رحمت ایلسون خیر
اوزرینه طوغری اولدی مخلصلر مقامنه قدم بصدی دیرا اولدیلر واما سبب
الاخلاص فالایمان ووجوبه وتوقف قبول کل عمل علیه واما ریانك ضدی
وخلافی اولان اخلاصك اسبابنه سبب الله تعالی حضرتنه ایمان کتوروب
واخلاصك وجوبنه وهر عملك اخلاصه توقفنه تیقن ایتمکدر واما فوائده وقد
قال الله تعالی وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین له الدین واما فوائده رضاء
الله وقبول عمل اخرتده عذاب جهنمدن نجات ونعیم جنانه نائل ومتنعم اولوب دخی
متضمنه ذکر اولنان آیت کریمه دن سوره بینه ده حق تعالینك بو قول شریفنك
معنای لطیفی مکلفینك مأمور اولدقلری انجق ایتدکلری عبادتی الله تعالی یه تخصیص
ایدوب اول عبادتنده غیری تشریك ایتمکدر که عبادتلری انجق الله تعالی یه اوله دیمکدر
وسوره زمرده بیوردی الا لله الدین الخالص یعنی عبادت خالصه نك استحقاقی
الله تعالی یه مخصوصدر تا کیم طاعتلری شرك وریادن خالص اوله دیمکدر وکذلك
بو معنای متضمنه ذکر اولنان احادیث نبویه دن بری بودرکه ذکر اولنور حب حك
بو حدیث شریف ابن حبان وحاکم مستدرکی ومرمونندن اخراج اولنمشدر
عن انس رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله علیه وسلم انه قال من فارق
الدنیا علی الاخلاص لله تعالی وحده لا شریك له واقام الصلوة وآتی الزکوة
فارقها والله تعالی عنه راض بو حدیث شریفی انس بن مالك رضی الله تعالی عنه حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدوب دیرکه تحقیقا رسول علیه الصلوة
والسلام بیوردیکه دنیادن اخلاص اوزره کیدن کسنه نك طریقی بودرکه الله تعالینك
برلکنه وشرکدن منزه اولدیغنه بیلوب وبش وقت نمازك سننی واداسی ایله قیله
وزکوتنك ویره الله تعالی حضرتنه ملاقات ایتدکده اندن راضی ورضاء شریفنه مقرون
اولدیغی حالده ملاقات ایدر دیمکدر حك بو حدیث شریفی حاکم مستدرکندن اخراج
اولنمشدر عن معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه انه قال حین بعث الی الیمن یا
رسول الله اوصنی قال اخلص دینك یکفیك العمل القلیل بو حدیث شریفی معاذ بن
جبل رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
یمنه کوندردکلرنده وصیت بیورملرینی رجا ایدیجك بو حدیث شریفی بیوردیلر یعنی
طاعتکده الله تعالی حضرتنه خلوص اوزره اول واول خلوص ایله اولان عمل قلیل

عاقبت حمیده حصولنه سککفایت ایدر بالجمله ریا ایله اولان عمل کثیردن خلوص
عمل قلیل یکدر دیمکی بیاندر مخلصلر ریا اولماز وصادقده عجب نفس بولنماز دائما
اخلاص وادیعی یرده صدق اولور واول صدق وادیعی یرده اخلاص بولنور و صبر
دخی ایکیسندن خالی و منفک اولماز هق بو حدیث شریفی امام بیهقی مرموزندن
اخراج اولنمشدر عن ثوبان رضی الله تعالی عنه قال سمعت رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول طوبی للمخلصین اولئك مصابیح الهدی ینجلی عنهم کل فتنة
ظلماء رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک خدمت شریفلرنده اولان
ثوبان رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه رسول علیه الصلوة والسلام ایشتدم
بیوردیکه سعادت شول کسنه لره که عملارن شوائب ریادن خالص ایتمشلردر
و ملاحظه اشخاصدن منوفی اولوب اخلاصی اختصاص قلمشلردن اولوب انلر
توفیق خدا ایله آخرینده طیب و راحته مظهر اولمسنه و باطنلری ذای ثاقب و فکر
صائبدن شیطانه شهاب ثاقبدر پس جمیع فتنه ظلماء و ظلمت ذاهبه دهما انلردن
منجلی اولور دیمکدر طب بو حدیث شریفی امام طبرانی مرموزندن اخراج اولنمشدر
عن ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال الدنیا ملعونة
وملعون ما فیها الا ما ابتغی به وجه الله ابو درداء رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه حضرت
نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه دنیا ملعوندر بو جهتدنکه نفس کثیر مزخرفات
و زینت زاهراتی دنیا ایله متعزز و مغرور اولور و لذتنه الداونوب عبودیتدن هوا
و ماسوایه تمثل و میل قیلر آنک دنیا و دنیانک ایچنده اولان وجه مشروح اوزره
مطرود و متروکدر مگر کشی که اشلدیکی عملی خلوص نیت ایله الله تعالی ایچون اوله
اعراض قلنماز بلکه نعمت حق غفلت و جهالت ایله شکر ندن محجوب جزیدن بلنلر
ابتغاء وجه حقدن اعراض قیلرز دیمکدر هق حم بو حدیث شریفی بیهقی و امام احمد
ابن حنبل مرموزلرندن اخراج اولنمشدر عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه ان رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال قد افلح من اخلص قلبه وجعل قلبه سلیما
ولسانه صادقا ونفسه مطمئنة وخلیقته مستقیمة وجعل اذنه مستمعة
وعینه ناظرة ابو ذر الغفاری رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه بیوردیکه فوز و فلاح ایمانده اخلاص اوزره اولوب قلبی
امراضدن سلیم و اوامر الهیه حافظ لسانی کذبدن سالم و نفسی جانب حقه
مخصصه و طبیعتی مستقیم اولوب و اناء اذنی ماء الحبوة استماع آیات ایله مملوء و عینی
نور بصیرت ایله عجائب مصنوعاته ناظره اولانلر فلاح بولوب نفس مطمئنه سن اصلاح للدیلمان

المشدد

ایتمشدر دیمکدر فاما الاذن فقمع والعین مقرة بما یوعی القلب پس قولاق شول
چناق مثالی کبی ایچنه یاغ واشربه ویا اکابکزر نسنه قویلدقلری کا مشابه بر عزیز آلتدر
بنی آدمک سائر حیوانی اوزرینه فضیلتی و شرافتی معرفت ایله در حق تعالی آنی
قلبه آلت ایچون خلق ایتمشدر هرنه حاصل اولور ایسه ایشتمکدن حاصل اولور
نیرا قولاق هرنه ایشیدر ایسه آنی قلبه القا قیلر انده قرار ایدر پس مدی انسان
سمعنی ما لا یعنی کلامندن حفظ ایدوب قولاق چناغنی ماء الحبوة استماع آیات
ایله طولدرسه و کوزنی نور بصیرت ایله عجائب مصنوعاته نظر قلوب اندن عبرت
یدبرا ولسه قلبه داخل کلور ذکر اولنان مرضلر افلرندن خلاص اولوب نجات
بولور بعون الله تعالی وقد افلح من جعل قلبه واعیا تحقیقا آخرنده فلاح بولور
مقصودلرینه نائل اولانلر شول کسنه لردرکه انلر قلبنی وسوسه شیطانیه دن حفظ
ایله یلر و فائدة الاخلاص رضاء الله وقبول العمل والنجات والفلاح یوم القیمة
واذا تمهد هذا پس امدیکی که مذکور فوائد اخلاصک ثمره سی اولوب خبرنده سابق
والله تعالینک رضاسی تحصیل و عمل قبول و آخرنده عذاب ناردن نجات و نعیم جنت
فوز و فلاحدر بو مذکورلرک جملسی اخلاص ایله اولور و فعلاج الریاء علی ضربین
پس علاج ریا ایکی مقام اوزره ضرب اولنمشدر قطع عروقه واستیصال اصوله
مقام اول اصول ریاکه فروعی اکا منتبتدر و عروقی که اغصانی اندن منشعبدر
بونلری قطع و قمع ایتمک وذلك بازالة اسبابه وتحصیل ضده واول ریانک ضدی
کاملی اخلاصدر انی تحصیل ایتمکدر لازمدر واهم مهمات دیندندر زیرا اخلاص سز
عملدن فائده اولماز همان زحمتی قلور و ریا به سبب اولان شی دخی ازاله اولنسنه
جهد ایدوب مجاهده ایتمک لازمدر واصل اسبابه حب الدنیا واللذة العاجلة
وترجیحها علی الاخرة وهذا غایة الحماقة ونهایة البلادة واصل اصول عروق
ریانک اسبابی اوج نسنه دربری دنیایه محبت ایلمکدر مثلا لذت دنیایی لذت آخرت
اوزرینه ترجیح ایتمکدر بو ایسه نهایت حماقت کوتیلکدرکه ذکاوتک ضدیدر و اسباب
ریانک علی واصلیدر فان الدنیا کلذة سریعة الزوال والاخرة صافیة
باقیة والخلق کلهم عاجزون ولا یقدرون علی شیء فلا یملکون ضرا ولا نفعا
پس سالکه لازم اولان بودرکه اولا سریعة الزوال اولان دنیاکه بلدرم کبی کچر
و کولکه بوردابنا نمیه بوکولکه کبی بونک زوالی تیزدر ایلک یاز چمنی کبی تیز صولار
و خواب خیال کبی کلمسی هر عاقلک معلومی و هر عالمک مفهومیدرکه دنیای غرور دار
راحتی کلفت و صفاسی کدورتدر مؤمنه لازمدرکه انک کلفت و کدورتندن حذر ایلیه

وآخرت نعمتی ایسه اودنده لنمش حاضر ولذیذ نعمتدر که هرکز زوال بذیر
اولمیوب باقیدر وخلق ایسه بر کمسنه اوزرینه فائت وباضر ایرشدرمکه مالك
دکللردر قدرتلری یر شیئه جمله‌سی عاجزلردر فعلیك ایها العاقل ان تقنع بعلم
الله تعالی عبادتك ولا تطلب علم غیره الیس الله بکاف عبده پس ای عاقل کامل
سنك اوزرینه اولسونکه اولا سریعة الزوال ولان لذت عاجله خاطردن اخراج
ایتمکی سنبهانه حیوة ابدیة بیلوب وعبادتی حق تعالینك بلمسیله قناعت ایلمك
وغیری کمسنك بلمسنی طلب ایتمکدر زیرا عبدك عبادتنی الله تعالی حضرتنك غیری بلمسی
کافی دکلدر آمدی غیری عبادتنه شریك قلمیوب ریادن طاعتنك پاك ایلدیکی حالده
جناب باریتك بلمسی کفایت ایدر وان تتذکر وتکرر علی قلبك غوائل الریاء وفوائد
الاخلاص لذتکور تین وریانك ضررنی عین یقین ایله بیله که موجب حبط اعمال
وموروث مقت ذی وبغض خدای ذو الجلالدر وامهات کبائردن معدوددر وشقاوت
حقیقیه اننده موجود اولدیغنی ملاحظه ایلیه واخلاصك فوائدنی دائما تذکر
ایلیه که تکرر بتکرار قلبك اوزرینه غرض ایدوب مذکورلری ایکیسك بیله تفکر ایلیه
والعلاج العملی اخفاء العمل واغلاق الباب لا ما لزم اظهاره وعملك ریادن علاجی
ایسه اظهاری لازم اولمیان عملی اخفا ایدوب کشف واعلانی لازم اولانی اظهار
قیوسنه قفل نسیان اورمغله اخلاصه سعی وکوشش ایدوب ریانك عرقلی قطع
ایدوب کوکك کسمکدر والضرب الثانی دفع ما یخطر من الریاء فی الحال ودفع ما یعرض
منه فی اثناء العبادة ریانك ایکنجی ضربی هر حالده قلبه کلدکده فی الحال دفع ایلدب وبر
عبادته دخی شروع ایلدکده عارض کلوب فعلیك فی اول کل عبادة ان تفتش قلبك
وتخرج منه خواطر الریاء وتقر علی الاخلاص وتعزم علیه الی ان یتم لکن
الشیطان لا یترکك بل یعارضك بخطرات الریاء وسنك اوزرینه اولسونکه بر عبادته
شروع ایلدکده قلبکی بوقله یوب حالکی تفتیش ایتمك اکر قلبکده ریا وار ایسه چیقاروب
عبادتك اتمامنه دك قلبنی اخلاص اوزره تثبیت وتقرره سعی بلیغ ایلمکدر زیرا
عبادت عابده مال خواجه تاجر کبیدر وشیاطین حرامی راه زندر مثال لازمدر علی
الدوام قصدکی اخذ ونهب وغارت ایتمکده در بر طرفدن منع ودفع اولنور ایسه دیکر
الحال طرف آخردن ینه کلور اشکاره قطع طریقه ایدر مزایسه نهایت نتیجه ایام مرور
ایتمش تا هموار نسنه خاطره کتور کیف که محل عبادت اولوز نیتی اوله وهی ثلثة
مرتبة اول زیان ایسه اوج مرتبه در جمله دن بری العلم باطلاع الخلق او رجاء
او ایکیسی خلقك قبولك تذکر وتفکر ایدوب اطلاعی رجاسنه دوشورمکدر

تحرّ الرغبة فی حمدهم وحصول المنزلة عندهم بوندن صکره ایکنجیسی قبول مذکوره
مدحلرینه وعندلرنده قدر ومنزلت حصولنه رغبت القا ایدرمکدر ثم قبول
النفس له والرکون الیه وعقد الضمیر علی تحقیقه بوندن صکره اوچنجیسی قلبنه القا لنده
ایتدیکی اشیانه تمام میل ورکونی امرینه اهتمام اوزره بودرغبت قرار طوتوب حصول
مصمم ولمعدر فعلیك رد کل منها ای سالك مستمند سنك اوزرینه اولسون بو اوچ
مرتبه‌نك خواطرك بلمك وهر برن رد ایلکدر اما الاول فبان تعلم ان الخلق
علموا او لم یعلموا ان الله تعالی عالم بحالك فای فائدة فی علم غیره جواب ویل ولدر
غایتك ایلدوکی عبادتی الله تعالینك بیله‌یکی کفایت ایدر خلقك بلمسندن نه مفید
اولور دیو اولکی خاطره رجانی دفع ایدر واما الثانی فیتذکر آفات الریاء وتعرض یصنه
لمقت الله فیثیر کراهیة فی مقابلة الرغبة تدعو الی الاباء فی مقابلة القبول
واما ایکنجی خاطره که هیجان رغبت اطلاع خلقدر اول دخی کلور ایسه سابقه ذکر اولنان
اطلاع ناس ملاحظه‌سی ریا جانبنه میل ورغبت ویردیکی کبی آفت ریانی ملاحظه ایتمك
دخی نفرت وکراهیت ویرور زیرا نفس لیئه اقوی ضدینه متابعت ایتمکی الله تعالینك
مقت وبغض شدیدنی تذکر ایتمك ایله نفسك رغبت حرقتندن استکراه وامتنا عنه
باعث ونفسنده قبول نضایحه رغبت پیدا اولور والنفس لا محالة تطاوع اقوی
المتقابلین فلا بد فی رد خواطر الریا من ثلثة امور یعنی بو ایکی خاطره دفع اولنجق وجنبسی
دخی که بونلره مرتبه در مندفع اولوب ریانك دفعنده مؤثر اولان امور ثلثه که بغض
الهی معرفتله نفسده استکراه کلور المعرفة والکراهیة والاباء ونفس معرفت ایله
ریانك ضررنی واخلاصك منافعنی بلوب ریادن کراهت ایله نفرت وقبولی اختیار
ایله عمل ایتمك ایله اخلاصه عزیمت قیلر زیرا معرفت ایله استکراه نفسی جمع ایتمك ایله
ریادن اخلاص اولور وقد یشرع العبد فی العبادة علی عزم الاخلاص ثم یرد
خاطر الریاء فیقبله بغتة ولا یحضره واحد من وجود الرد بسبب امتلاء القلب بحب
المدح وخوف الذم واستیلاء الحرص علیه فیعزب عن القلب آفات الریاء فینسیها
فلم تظهر الکراهیة لانها ثمرة المعرفة حال بو که عبد عزیمت اخلاص ایله شروع ایتمش
لکن خاطر ریا غلبه ایدر بوندن صکره نفس آنی رد ایتمیوب قبول ایدر سببی بودر که انك
نفسی حب مدح وخوف ذم ایله مملو اولمشدر لا بد حرص سببی ایله آفات ریانك کراهیجی
وسؤ عاقبتنده اولان مقت وثمره اخلاصك فائده سی خاطره کلمز زیرا کاسه پر
قبول زیاده‌یه محتمل دکلدر که معرفت مذکوره‌یه محل قالماز لا بد اصلا خاطره کلماز
وقد یتذکر فیعلم ان الذی خطر له خاطر الریاء حال بو که ریا موجب حبط عمل اولدیغنی

تندكر ايدوب بلدكدن صكره جهدا بلبوب خاطرهٔ ريای كيدروب اخلاص اوزره
عمل تمسنه شروع ايتمك ايله ريادن خلاص اولور وانه تعرضه لسخط الله تعالى
ولكن لا تحصل الكراهية لشدة شهوته فيغلب هواه عقله ولا يقدر على ترك
لذة الحال فيستلذ بالشهوة فيسوف بالتوبة واكر عابد ريانك بغض شدة
الهيه يه باعث اولديغنه علمی وار ايكن قلبنك حب شهوات ايله ابتلاسندن وغا
ايله شدت حرصندن وهوانك عقله غلبه سندن ناشی نفسنك خواطر ريادن
استكراه وامتناعنه مجال اولميوب هوای نفسنك لذتی تركی اوزره قدرتی اولمز
تائب اولوب شهوات غلبه سندن فارغ اولما ويتشاغل عن الفكر في ذلك لشدة
الشهوة فكم من عالم يحضره كلام لا يبتغي له قوله الا الرياء وهو يعلم ذلك
ولكنه يستمر عليه ولا يكرهه فتكون الحجة عليه اوكد وياخود ريانك ضررك
فكر ايتموب اشكاره ايتمسی شهواتك غلبه سندن ناشی و ناسك مدحى رجاسنده
حاصل ولجعى نامعلوم اكر بر نيك يا اننه مقبول اولور ايسه نيجه سينك يا انه
مذموم اولمق وار بلكه غالبا رياسی معلوم اولديغی صورتده بيله يته اول ريا او
اولدوغندن استكراه ايتمز اوزرينه هر نقدر حجت الهيه الزام اولنور ايسه ده
اذ قبله داعی الرياء مع علمه به وبغائلته وقد يحضر المعرفة والكراهية معا ذ ربا
ريانك اول بيانی مقدم اولمشدر ريا اولديغی اكر بيله و ياتمليه و بلديكی صورتده
امتناعنه مجال اولمز و خالد بوكه خاطر ريا ده كراهت ايله معرفت ايكيسی بيله جمع اولور
ولكن لا يحصل الاباء بل يقبل داعي الرياء ويعمل به لكون الكراهية ضعيفة
بالاضافة الى قوة الشهوة والرغبة لكن نفس ريا كراهتندن اجتناب ايتمكی تحصيل
ايتمز بلكه خاطره ريا غلبه ايدوب نفس آنی رد ايتميوب قبول ايدر وطبيعت اكا ايله
ورغبت ايديكی هواسنه تابع اولديغندندر انك ايله عمل ايتمكه عزيمت قيلور
بو نفس شو ملعغی عاقبت كفره مؤدی اولور شهواتنه رغبت ايتكلها لعياذ بالله
وهذا ايضا لا ينتفع بكراهيته اذ الغرض منها صرفه عن الفعل فاذا لا فائدة الا
في اجتماع الثلثة بو ريانك كراهيتنده انتفاع اولنماز كر وتحليلن مراسی نفسنك
خواطر ريادن امتناعه قادر اولميوب اتمام عبادت ايدنجيه دكن قلبنده حاصل بشين
اولورسه ده دفع ريا ده مؤثر اولان اموری مذكوره جامع اولمغله ريادن
خلاص اولميوب اخرت حالی خراب اولور فاذا اجتمعت هذه الثلثة فقد
برئ من الرياء پس ريانك دفعنده مؤثر اولان اموركه اول معرفت واستكراه
نفس وابا ايلمكدر بو اوچنی جمع ايتمك ايله ريادن خلاص اولور ومجرد خطور

الرياء وميل الطبع اليه وحبه له ومنازعته اياه لا يضر اذا لم يكن منه قبول
وحسن اختياری ايله ريايه دكونی اولمدقچه مجرد قلبنه ريا خطوری وطبع نفسانی
سنك دخی اكا ميلندن ناشی منازعه سی ضرر ويرمز بلكه بو محض اخلاص صددن دوركودن
بالاختيار اذ ليس في وسع العبد منع الشيطان عن نزغاته ولا قمع الطبع حتى لا — يغال
يميل الى الشهوات ولا ينزع اليها وانما غايته ان يقابل شهوته بكراهيته وابائه
وعدم اجابته استفادها من علم الدين واختياری ايله ريايه ميلی اولمدقچه شيطان
وساوسندن منع ونفسنی شهواتندن قلع ايدوب قوپرمق وقهر ايله خود ويلد
ايتمك وسع عبدده كلدر بلكه الله تعالينك تحت قدرتندر اولان علوم دينيه دن
استفاده ايتدوكی اوزره نفسك شهوتنی كرهه عدا بعدب ابا وعدم اجابتندن
ناشی مقابله ايتمكدر مأموربهانك اداده غايتيدر فاذا فعل ذلك فهو الغاية في
اداء ما كلف به مذكوردركه معرفت ايله استكراه نفسدن امتناعی فعلله كتوره
اكا اول ريادن نفرت وبر و زيرا حق تعالى هيچ بر نفسه كوچ يتمدوكن تكليف ايتمز
بلكه نفسه طاقتنه كوره تكليف ايدر ثم اذا فرغ فعليه ان لا يتحدث به ولا يظهره
الا اذا امن من الرياء وقصد اقتداء الغير به في مظنته وعابد عبادتدن فراغندن
صكره دخی لازمدر كه ريادن امين وياخود غيرك اقتداسی قصدی اولمدقچه عملنه
ريا خفی دخولندن خوف ايدوب عبادتنی تحديث واظهاردن حذر اوزره اوله
ويكون وجلا عن عمله خائفا ان يدخله من الرياء الخفي ما لم يقف عليه فيكون
مردودا ممقوتا عند الله تعالى خوف مزبور ابتدا شروعنده اولماز بلكه ريا خفی
كده — شائبه سندن خوفی خلوصنه يقينی اولمق وجهی اوزره شروعدن بر لحظه كچد
داخل اولان ريا ايسه نفس الامرده عملی رد وبغض شديد الهی يه باعث اولور
ويكون هذا الخوف في دوام عمله وبعده لا في ابتداء العمل بل ينبغي ان يكون متيقنا
في الابتداء انه مخلص ما يريد بعمله الا الله تعالى حتى توجد النية وعبادته ابتدا
شروعنده مخلص اولوب اول عبادت ايله الله تعالينك غيری اراده ايتمدوكنه يقيني
اولمدقچه شك واقع اولور نيت بولنمدوغی جهتندن بو خوف مزبور ابتدا شروعده
اولمز اذ هي العزم المصمم الباعث فلا يجتمع مع الشك والاحتمال زيرا بو زياده
پيهز ايدوب صافيمی ايسه اخلاص [illegible] اولمسنه باعث دكه اخلاص ايله شك
اولمز زيرا اخلاص ذی شأن ايماننددر شك ايسه عين ريادر كلمكدر پس شكدن
اجتناب ايدوب مقصدی تحصيل ايتمكدر فاذا شرع على اليقين ومضت له
لحظة يمكن فيها الغفلة والنسيان جاء الخوف عن شائبة خفية من رياء

أو عُجْبٍ پس عبد اخلاصه يقين اولمق وجهی اوزره شروع ايدوب برلحظه كچدكده
اولوردى ريا ممكندر كه غفلت ايله برشىء اهمال ايتمسيله او تحسندن خوف كلمسی
ايله كوزليجه ريا اولور ويا خود كشی كندوسنى بكنمكدن ناشی اولان ريادر وأمّا
أَوْلَوِيَّةُ غَلَبَةِ الْخَوْفِ عَلَى الرَّجَاءِ أَوْ عَلَى الْعَكْسِ واما عبادتدن فراغتدن صكره
عبادتنه دخول ريا خوفندن سلامتی رجاسنك غالب اولمق اوزره می اولادر
يا خود اولويت عكسنده میدر فقد اختلف أقوال المشايخ فيها حاصلی بوكه انده
مشايخ رحمهم الله اختلاف ايتديلر قال بعضهم ينبغي الرجاء لأنّه استيقن أن يغلب
أنّه دخل بالإخلاص وشكّ في زواله بعضيلر ايتديلر لايق اولان بودركه خوفنه
رجاسی غالب اوله زيرا رجايه اميد ايله عمل ايدوب اخلاصه يقينی داخل
اولمغله شكی زائل اولوردیديلر فمن قواعد الشرع أنّ اليقين لا يزول بالشكّ
فبذلك يعظم لذّته في المناجاة وخوفه لأجل ذلك الشكّ جديرٌ بأن يكفّر خاطر والطاعة
الرياء إن كان قد سبق عنه وهو غافل عنه پس مكه قواعد شرعده يقين ايله
شكده برحكم ثابت اولمز زيرا يقينده شك بولنماز زيرا نظر احتمالده كه زوال اخلا
اوله ديو طاعاته ومناجاتنه لذت آلوب صفا ايله اخلاصك بقاسن ديلبوب
خوفا شتغالنده اولمق اهمدر كه توجه اخلاصه سبب اولوب خاطره ريای كيدر
اگرچه سبقت ايدن خاطره دن غافل ايسه ده عبادتك فراغتدن صكره عباد
دخول ريا خوفی كركدر والمنقول عن أكثر المشايخ غلبة الخوف حتى نقل عن
رابعة العدوية رحمها الله تعالى حين قيل لها بم ترجين أنّها قالت باليأس من جلّ
عملي اكثر مشايخ اولويت خوف مذهبنده اولمشلر حتى رابعه عدويه دن منقوله عمل
ايله مغفرت رجاسن طلب ايدرسين ديو سؤال اولنيقده ايتدی اكثر اعمالدن يأس ايله
رجاء مغفرت الهی طلب ايدرم ديو جواب ويرمشی منقولدر والذي عندي اختلاف في ذلك
باختلاف الأشخاص والأحوال صاحب الطريقه رحمة الله تعالى ايكی اختلافك بيننده
محاكمه ايدوب ديمشدر كه خوف ورجادن هر برينك اولويت غلبه سی اشخاص
واحوال اختلافی ايله مختلف اولمق طبايع سليمه نك كمال توجه ايله واقبال استقبا
بسلر اولابق برامر مستحسندر فإنّ المبتدي ومن فيه بقيّة من آثار العجب و
الأمن والغرور أو البطالة ينبغي لهما غلبة الخوف ولغيرهما غلبة الرجاء أو المساوا وآت
والعلم عند الله تعالى بونلردن مبتديه عجب وامن وغرور وبطالت حصه سی اولنلره
لايق اولان غلبه خوفدن ماعداسينه رجا وياخود مساوات بين الخوف والرجاء در
ديمشدر جميع علم ايسه الله تعالى قتنده در والله المستعان وعليه التكلان

يادرم

يارديم طلب اولنه حق الله تعالى حضرتلريدر ودخی توكل آنك اوزرينه اولمقدر ودخی
وجود ايمانك دليلی ايسه خوفا بله رجا اراسنده ايكيسنی جمع ايتمكدر لكن كناره
توبه ايتدی ايسه رجاسی غالب كركدر ايتمديسه خوفی غالب كركدر بو خوفك دخی
مقدمه سی واردر بريسی ذنوب سابقه سنی ذكر ايتمكدر ايكنجيسی عقوبت شديده
فكر ايلمكدر اوچنجيسی عقوبته عدم طاقتنی ملاحظه قلمقدر دردنجيسی حق تعالينك
سكا عذاب اليم قيلمغه كمال قدرتنی وسنده مجال وخلاص بولمدوغنی ادراك ايلمكدر
اما رجا حق تعالى فضلنی وكرمنی ورحمتنك وسعتنی فكر ايلمكدن حاصل اولور
سرور ابتهاجدر مثلا حق تعالى حضرتنك فضلنه وكرمنه وكمال رحمتنه عفا
ايلديكندن صكره اگر سكا يأس هجوم ايدوب دفعنه قادر دگل ايسك اول درجه
رجا فرض اولور سائر زمانده نافله در بو رجانك دخی مقدمه سی دوردر بريسی
حق تعالينك سنك اوزرينه اسمه دن وبكسه شفاعت قلمقدن وارد اولان نعمتلری
فكر ايلمكدر ايكنجيسی آنك فضل عظيمندن عمل قليله ثواب كثيره وعده قلديغنی و
بوق ايكن دنياده وعقباده كرامتلر ويردوكنی ذكر ايلمكدر اوچنجيسی موردينه ده
سكا هدايت ايدوب علم ومعرفت وخدمته لياقت نصيب ايلديكنی ملاحظه
قلمقدر دوردنجيسی حق تعالى حضرتنك رحمتنی وغضبنی اوزرينه اسبق قلديغنی
بلمكدر فحكم بو ايكی نوع اوزرينه مواظبت قلسك خوف ورجا صفتلك استكمال
ايتمش اولورسن زيرا بونلر بری بريندن منفك ولازم والا امن ويأس اولور ايسه خوف
ورجا اولماز لكن كشينك زمان صحتنده خوف جانبی غالب كركدر كه نفوسك خوفدن
تأثيری زياده در اما زمانده كه مريض وضعيف اوله عبادتدن وطاقتی قلبه
اول وقتده رجا جانبی غالب كركدر زيرا اول دمده خوف سابق ورجا لاحق ايله
قلب منكسر اولوب مولى سنك كرمنه منتظر اولمق اولیدر اما خلق اكثری رجا ايله
تمنی فرقن ايتمزلر غلط ايدرلر ادعا رجا شول ايتمه ديرلركه براصله مبتنی اوله وتمنی شول
اميده ديرلر براصله مبتنی اولميه مثلا اكينجيلر مزرعه لرينی سوزمك اصلاح ايلسه لر
حق تعالينك كرميله اول مزرعه دن برمبلغ معين اميد ايدرنسه لر اول اميده رجا
ديرلر اما شول كشيلر كه اكمازلر نه بچسونلر مزرعه سمنه اوغرمزلر هوالرنده كزرلر
برمبلغ اميد ايدرنسه لرنه فائده ايدرلر اگرچه حق تعالى قادردر لكن عادة الله تعالى
اوبله جاريدر كه دانه اكمين بچمز لر تمنی ديرلر زيرا كه براصله ابتناسی يوقدر
بو نسقده برخطا دخی بودر كه ايچون دخی توبه واستغفار ايدرلر بو مجلسلرده فكر ايدوب
اولنلر ريادن عدا اولنور بونك فرطه سنده خلاص وبوم يهلكدن اخلاص بولمق

ربّ العزتك عنایتنه و رحمتنه مختصدر طریقت محمدیه نك ایكنجی بابنك اوچنجی
فصلنك ربا ایچون اعداد اولنان یدی مبحثك تمامی مبتسر اولوب ان شاء الله الرحمن
بوندن صكره كبر ایچون اعداد اولنان بش مبحثك اولكی مبحثك ترجمه سنه مباشرت
اولندی الثانی عشر من آفات القلب و آفات قلبك اون ایكنجیسی الكبر كبردر
كندو نفسنی غیریلردن اوكورمكدر و فیه خمسة مباحث كبرك بش عدد مبحثی وار
البحث الاول فی تفسیر الكبر و ضده و مناسبتهما و حكمهما اولكی مبحث كبرك و ضدی
و هر برینك سببلرینك تفسیرنده و جمله سنك احكامنی بیاننده در الكبر هو
الاستزواح و الركون الی رؤیة النفس فوق المتكبر علیه معلوم اوله كه كبر كندینی
غیرك فوقنده كورمكدر و ملاحظه ایتمكدر یعنی حق ظاهر اولدقدن غرور و نخوتدن
مطیع اولمیوب سركشلك قلمقدر و حق جل و علانك قوللرینه حقارت نظری
و اهانت نظریله نظر ایلمكدر بخلاف العجب و الكبر حرام و رذیلة عظیمة من العباد
و عجب كبرك خلافیدر كه كشینك ایچی كندوزاته و عمله اعتنا سندن عبارتدر
غیره تفوق ملاحظه سنك عدمندن اعم اولدیغی جهتیله كبردن مقدار
و كبر صانع عالم اولان اول ذات بی مثال خدای لایزاله لایق و مختصدر عباددن
كبر صادر اولمق خصلت رذیله و حرامدر و ضده الضعة و كبرك ضدی كشی كندینی
غیریلردن اشاغی ملاحظه ایتمكدر و هی الركون الی رؤیة النفس دون غیره
اول ایسه كشی كندو یی برابر قدن اشاغی كورمكه میل ایتمكدر و هی فضیلة عظیمة من
المخلوق و اما ایسه عبادك خصال حسنه سندن عظیم فضیلتدر و اظهار
الكبر موجودا او معدوما حقا او باطلا بقولا او فعلا تكبر كبرك سبب علتی تكبردر
كه نفس الامرده یا معدوم او لوب حق یا باطل او لان كبری كشی فعلی ایله یاخود قولی
ایله اظهار ایتمكدر و الاستكبار و تخصص بالباطل فلذا لا یوصف الله تعالی به
بخلاف المتكبر او لمغله ایچون نفس الامرده باطل كبری اظهار ایتمكدن عبارتدر و لمغله
ذات باری جلت عظمته تكبر ایله موصوف اولدوغی كبی استكبار ایله جمله موصوف
دكلدر و التكبر حرام تكبر ایسه بلا ضرورت حرامدر الا علی المتكبر فانه قد ورد
فیه انه صدقة و الا عند القتال و الصدقة و كبرك متكبره صدقه اولمسی جهتیله
غیری برده جائز دكلدر دیمك اولور بونده جائز اولدوغی كفاره جرأت كوسترو ب قتلینه
مهابت دوشورمك ایچوندر حین مقابله و فقرای امتنادن خوف سبی باك
كلوب جمع اولنسونلر دیو مال حقیر عد ایدوب ثروت غنا كوسترمك ایچون
حین تصدقده ممدوح اولمسی مدلول حدیث نبوی علیه الصلوة و السلامدر و نفس

الامرده كبر قصدی یوق ایكن خلقه اسباب احتشام كوسترمك ایله تكبر تنزیهاً مكروهدر
و بو مذكور اتك غیریده بلا ضرورة حرامدر بو حدیث شریفی ابو داود مرموزندن اخراج
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم كان
یقول و ان من الخیلاء التی یحب الله تعالی فاختیال الرجل نفسه عند القتال و اختیاله
عند الصدقة جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندیكه تحقیقا رسول
اكرم صلی الله تعالی علیه و سلم دیرایدیكه تكبر كفره یه جلادت و حشمت كوسترمك ایچون
حین مقابله ده و فقرا كلوب جمع اولسونلر دیو مالی حقیر عد ایدوب غناسنی اظهار
ایتمك تكبرك منكره بو ایكی یرده در غیری یرده جائز دكلدر دیمك اولور بونده جائز
اولدوغی كفاره جرأت كوسترمك ایچون در فقرا حین تصدقده ممدوح اولدیغی
نكتم سبب وارد و حدیث شریف بودر كه اسحق رحمه الله تعالی ایدر كه رسول الله صلی الله
علیه و سلم بر قلیچی مبارك الینه الوب دخی اصحابنه خطاب ایدوب ایتدی بو قلیچی حقی ایله
كیم الور دیدی بر قاچ كمسه لر كلوب المق استدیلر ویرمدی اندن صكره ابو دجانه
رضی الله تعالی عنه یاننه واروب یا رسول الله بونك حقی ندر دیدی بونك حقی اولدر كه
تا ایكی قات اولنجه بونك ایله كافرلر صورتنه چاله سن دیدی اول ایتدی یا رسول الله بن
بونی حق ایله الورم دیدی اندن رسول علیه الصلوة و السلام قلیچی اكا ویردی زیرا احد ذات
غایت شجیع و دلاور كمسنه ایدی جنك یوزنده بی خوف صالنی بودر ایدی
آنك رفتارینه اشارت ایدوب بو بر نوع یوری یوردشدر كه حق تعالی بوكه بغض ایلر
الا بونك كبی یرده دكل دیو بیوردیلر و لعل المراد بالاختیال عند الصدقة
اظهار الغنی و عدم الالتفات الی المال و استصغاره و استقلاله لیقصده
الفقراء بنشاط و امن من المن و الاذی حین تصدقده تكبر ایتمكدن مرادی بو اوله كه
فقرایه نشاط ویرمك ایچون غناسنی اظهار ایدوب اولمغله مالی حقیر عد ایدوب دنیایه
و مالنه التفات ایتمیوب همان فقرانك ضرورتلرینی دفع ایدوب عسرتنی یسره تبدیل
و فرح ایله اندن رفع ترح قلمغه قصد اولور ایسه تكبر اولماز زیرا محسن و منفق
قبول احسان و انفاق ایدن كمسنه دن افضلدر امدی هذا اولدركه ید علیا یه مالك اولور
بالكن و یر مكده در الفقیه دكلدر و الا التكبر بالمزایات باسباب الدنیا یعنی الكبر فانه
لیس بحرام و ان كان مذموما و قد مر و سیجیء ان شاء الله تعالی و نفس الامرده
كبر قصدی یوق ایكن خلقه اسباب احتشام كوسترمك ایله تكبر تنزیهاً مكروهدر
و مذكورلرك غیریده بلا ضرورة حرامدر تكبر بیانی یقینده كلور الله تعالی میسر ایده
و اظهار الضعة بمادون مرتبة قلیلا تواضع محمود و ان كان كثیرا فتملق مذموم

الا في طلب العلم وضعه نك معناسي بالفتح حقدلق وذليلكدر كه مناسبي تواضعدر
كشي غيريدن ادناكلكي قلت اوزره اظهار ايتمكدر بوايسه ممدوح ومحموددر ودخي تواضع
وملاطفتي چوق اولاندن صاقنوب انك شر ومكرندن امين اولمق كركدر زيرا تملق
ونفاق ونشاط رذيله دن اخلاقي اولديغندن مذمومدر علم طلبي ايچون اولان تملق مذموم
دكلدر عدي بو حديث شريفي ابن عدي مرموزندن اخراج اولنمشدر عن معاذ وابي امامة
رضي الله تعالى عنهما مرفوعا ليس من اخلاق المؤمن التملق الا في طلب العلم معاذ بن
ابن جبل وابي امامة رضي الله تعالى عنهمادن مرفوعا روايت اولنمشدر كه فخر عالم صلى
الله تعالى عليه وسلم بيورمشدر بو ننه تملق كثرت تعلق بوننده دلكو لنمكدر ودخي
اولمبالغه زياده اظهار مودت ايتمكدر واندن استخراج مراد وحصول مقصد ايچون ثنا
اظهار موالات ومصانعات قلمق اخلاق مؤمندن دكلدر الا كه علم طلبنده مذموم دكلدر
وفي تعليم المتعلم التملق مذموم الا في طلب العلم فانه ينبغي ان يتملق لاستاذه
وشركائه ليستفيد منهم انتهى وامام برهان الاسلام الزرنوجي رحمه الله ابدر
تملق تركيبه بيلنفلشمقدر امدي جميع احوالده تملق مذمومدر الا كه علم طلبنده مذموم
دكلدر بلكه ممدوح ومطبوعدر پس طالب علمه لايقدر كه استاذينه وشركاسنه
تملق ايلمك حتى انلردن استفاده ايليه تعليم المتكلم كلامي تمام اولدي وان اكثر
فتذلل حرام الا لضرورة وهو الثالث عشر من آفات القلب واكر كثرت حدينه بلوغ
مرتبه سني تجاوز ايدر ايسه تحقيقده آفات قلبك اون اوچنجيسيدر وضرورت
محلنده غيريده حرامدر كالعالم اذا دخل عليه اسكاف فتنحى له عن مجلسه واجلسه
فيه ثم تقدم وسوى له نعله وغدا الى باب الدار خلفه فقد تخاسر وتذلل بر عالم
ذي قدرا وزرينه ارباب حرفدن بر ايشمجي داخل اولسه ومجلسنده حاضر اولسه وبرينه
اوتورتمق كبي وكندوكد پابوجك چوزمك كبي حال بوكه اولكندويي دنائت ايله الحقلو
ايتمشدر كه اول تذللدر واما تواضعه له بالقيام والرفق في السؤال واجابة دعوته
والسعي في حاجته بو سوطني ايچون بر عالمه ارباب حرفدن بري كلدكده قيام ورفق
كوستروب وحاجتي وار ايسه دفع ايدوب اونده دعوت ايسه اجابت ايدوب وبالجمله
متواضعا معامله ايتمك مرغوبدر ولا يرى نفسه خيرا منه ولا يحقره ولا يصغره
واكر نفسندن اني صغير كورمز ايسه ودخي اني حقير وكندوسي خطير ظن ايتمز ايسه
واندن كندويي خيرلو كورميوب بلكه كندوسي اذل وارذل واقل قليل ايدركي تحقيق
ايتمك ايله لشكر شياطين كبري طغيان مالك وجودندن نفرتي ايدر ومنه السؤال
لمن له قوت يومه لنفسه وسيجيء ان شاء الله تعالى في آفات اللسان وتذللدندر

قوت يومية بر مالك اولان نفسي ايچون ناسدن بر منفعت دنيويه جر ايتمك ضرورت
اولمدقده حرامدر آفات لسانده بياني يقينده كلور الله تعالى ميسر ايدر ايسه ومن
السؤال الاهداء قليل لاخذ كثير كما يفعل في دعوة العرس والختان وكمن يريد اتخاذ
غنم او نحل قيل فيه نزل قوله تعالى ولا تمنن تستكثر ودخي سنت واولنمك ايچون دوكون
ايدن وياخود قبون وآدي قوانك جمع ديليوب اشياء كثيره جمع وتحصيل اشتيه
وبيكا بنه موم وهلال كبي اشيا قليله يي توزيع واهدا ايتمك كبي كه بعض مفسرين
سوره مدثرده ولا تمنن تستكثر نظم كريمنك نزولنه بو ماده سببدر ومعناي شريفي
اشياء قليله اعطاسيله اشياء كثيره مطلوب ايتمكدر ديمشلردر وبو دخي تذللدن
عد اولنور ومنه الذهاب الى الضيافة وفي صفة الميت بلا دعوة وتذللدندر ضيافته
وميت وصيتنه دعوتسز وارمق كه حضرت رسول عليه الصلوة والسلام اندن نهي
ايتمشلردر بو حديث شريفي ابو داود مرموزندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن عمر
رضي الله تعالى عنهما انه قال عليه الصلوة والسلام من دعي فلم يجب فقد عصى الله
ورسوله ومن دخل على غير دعوة دخل سارقا وخرج مغيرا بو حديث شريفي
عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهمادن روايت ايدوب ديمشدر كه رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم بيوردي شول كمسه كه دعوت اولنه قبول ايتميه تحقيقا اول كمسه
الله تعالى حضرتنه ورسولنه عاصي اولور وهر كيم دعوت اولنمه دن بر كمسه نك
مجلسنه ويا ضيافتنه وارسه خرسز كبي كيرر وغارتكر ومضطرب وپريشان
چقار پس هر مكانه كه بر كمسه كلوب كنسه اهلينك اذنيله واجازتيله كلوب كيده
ديمكدر ومنه الاختلاف الى القضاة والامراء والعمال والاغنياء طمعا
لما في ايديهم بلا ضرورة وتذللدندر ضرورت يوق ايكن مجرد حرص وطمعدن اوتوري
قاضي وبك وتجار واغنيا ايله اختلاط ايتمك ومنه السجود والركوع والانحناء
للكبراء عند الملاقات والسلام ورده والقيام بين يدي الظلمة وتقبيل
ايديهم وثيابهم واكابره ملاقاتده وسلام ورد سلام ايتدكده ركوع وسجود
انحنا ايتمك وظلمه نك اللرين واتكن اوپوب وقرشولرنده قيام ايتمك تذللدن ناشيدر
ولبس مباشرة اعمال البيت وحاجاته ككنس البيت وطبخ الطعام وحمل المتاع
من السوق الى البيت ولبس الخشين والخلق والمرقع والمشي حافيا ولعق الاصابع
والقصعة بر كمسنه قالن واسكي ويمالو اثواب كيمك ومشكت ايله بوزمك واحداث
بيني ايله مقيد اولوب چارشودن الديغي طعامي ايشروب اويني كندو سوپرمك بعد
الاكل چاناغني يالامقله صبر وب بيلامق بونلرك جملسي ممدوح اولوب تذللدن

دكلدر واكل ما سقط على الارض من الطعام والتقاط دقاق الخبز ونحوه من السفرة
والارض والحصير وبونك ارض اوزرينه دوشن طعامی قالدروب واتمك وقاقلرينی
سفره وحصير وارضدن دوشرمك كبی شيلر تذللدن دكلدر ومجالسة المساكين
ومخالطتهم وانواع الكسب من البيع والشراء وانواع كسب حلال ايله مباشرت وفقرا
مساكين ايله مجالست واختلاط ايتمك تذلل دكلدر واجارة نفسه للاعمال المباحة
كرعی الغنم وسقی البستان والكرم وعمل الطين والبناء وحمل الحطب وغيره وكسبه على ظهره
قيونك كودمك وبستانی صووارمق وبناسن يا يوب وبالچقن اصلاح ايتمك ودره
اودون كتورمك مثللو مباح ايشلر ايچون نفسنی ايجار ايتمك كبی نسنه لرك جملسی تذلل دكلدر
فان كل ذلك وامثاله تواضع فعله الانبياء عليهم الصلوة والسلام والاولياء رضی
الله تعالى عنهم واكثره صدر عن سيد المرسلين عليه وعليهم صلوات الله وسلامه
اجمعين وصحابته المكرمين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين بونلرك جملسی تواضعدندر
فعل نبينا عليه الصلوة والسلام حضرتلرندن ودخی اصحاب كرامدن واولياء سلف صالحيندن
رضوان الله تعالى عليهم اجمعين واكثرينی حبيب رب العالمين وسيد المرسلين صلوات الله
عليه وعلى سائر الانبياء والمرسلين وعلى آله واصحابه اجمعين ايتمشلردر والتجنب منه
والتانف عنه كبر وهو من اخلاق الجبارين ولكن كثيرا من الناس بجهلهم يعكسون
الامر منكورلردن يعنی بو ذكر اولنان اوصاف حميده دن تجنب واعراض واستنكاف
ايلك متكبرين وجبارين كاريدر العياذ بالله تعالى ولكن ناسك چوغی جاهل ونادان
اولملری سببيله بوندن غافللردر بونك ضدين ايدرلر **البحث الثاني** في اقسام الكبر
والتكبر وآفاتهما كبرك ايكنجی مبحثی كبر وتكبردن هر بريننك اقسامی وآفاتی بياننده در فيه
يعرف العلاج الجلي قد عرفت انه لا بد للكبر والتكبر من متكبر عليه نجه لركندوده م
تكبرك بوق صانوب بلمز نشانن ديرلكه وار می بوقمی بلمك لابد ولازمدر كه علاج
اجمالبسده ذلك لبيانه منفهما اوله كه معظم علاجی اولدر كه كندوده كه عجز وضعف
وذلت وحقارت ومسكنت بلوب وكبريا وعظمت حق وجبروت قهار مطلقی مد حظه
قيلوب وكندوسی اذل وذليل واقل ايدوكن تحقيق ايتمك لشكر شياطين كبر وطغيانی
مملكت وجوددن تفريق ايلوب هر بريننك مدلولی وزره تفوق ملحوظ اولان غرضی
مقتضيدر وهو اما الله تعالى واول ذلك العرده خاشا الهيه تكبر افحش انواع كبردر
وهو افحش انواع الكبر مثل نمرود حيث حدثت نفسه ان يقاتل رب السماء عز وجل
ومثل فرعون حيث قال انا ربكم الاعلى واما رسوله عليه الصلوة والسلام كبعض
الكفرة حيث قالوا لولا نزل هذا القرآن على رجل من القريتين عظيم لا جرم بو

اهذا الذي بعث الله رسولا

خلق

خلق اقبح وافحش انواع كبردر ونمرود وفرعون كاريدر كبری سماده مقاتله عزيمت ايدوب
وبری دخی سزك ربكز اعلاكزم ديمشلردر خذلهم الله تعالى ورسول الهه تكبر مشركين
ومستكبرين كاريدركه منصب نبوت عظيمه وعظيمه لايق در اكر محمد نبی اولسه
واكا نازل اولان قرآن اولسه مكه وطائفدن بر ذات اولان عظما مردن وليد بن
مغيره وعروه بن مسعود ثقفی كبيلره نيچون نازل اولمادی ديدی ديو قرآن كريمك وآيتنه
اعتراف قلبيه لری وار ايكن مجرد عناد واستكبار ايدوب وحاشا حضرت رسول
اللهی استحقار ايدوب زعملرنجه سمت سندلاله سلوك ايدوب انكار ايتمشلردر
بصر بصيرتلری خيره توفيق هدايتدن بی نصيب اولمغله منصب نبوت رتبه روحانيه
اولوب فضائل كمالات قدسيه ايله متحليه اولديغی جهتدن عظمت شان تحصيل ايتمش
بر نفس مهذبه اسنادنی ايدكی بلميوب مزخرفات دنيويه ايله تزخرفی عظم كمال
ظنندن ناشيدر دهی نقصان نظر واما سائر الخلق وغائلتهما منازعة العبد المملوك
العاجز الضعيف الذي لا يقدر على شيء لله المالك الملك القادر القوي على كل شيء
في صفة لا تليق الا بجلاله والتادية الى مخالفته تعالى في اوامره ونواهيه واما خلقه
تكبر مالك الملك قوی شاننده اولان صفة خاصه سنده عبد مملوك عاجزلرك منازعه سی
اسناده اولوب ومتابعت ابليس اولديغندن ما عدا اكثر احوالده اوامر ونواهی الهيه يه
مخالفته مؤدی اولديغی بياندندر مستفيد دركه ابليس قال أأسجد لمن خلقت
طينا انا خير خلقتني من نار وابليس عليه اللعنه نك حضرت آدم عم سجوددن
ابا واستكبار ايتمك ايلمرده وداولمسنه متعلق سورده اسراده ادله قرآنيه دن حق
تعالى نك بو قول شريفيدركه معناسی حق تعالى بيوردركه چون بز امر ايدوب فرشته لره
ديدك كه آدمه سجده ايلك جميع فرشته لر سجده قلديلر الا ابليس امتناع ايدوب سجده
قلمدی ديديكه بن سجده می قليم بو كمسنه كه انی طبراقدن خلق ايلدك وسوره اعرافده
آيت اخرده كذلك حق سبحانه وتعالى بيوردی كه چون بن بيوردم سكا يا ابليس كه
آدمه سجده قلاسن نه نسنه سنی منع ايلدی كه آدمه سجده قلمدك ابليس لعين ايدی
آنك ايچون سجده قلمدم كه بن اندن اعلاء ايم بنی اوددن خلق ايلدك انی طبراقدن چون
ابليس بو قياس فاسد ايله الله تعالى حضرتنه عاصی اولوب سجده ترك ايلدی حق تعالى
بيوردی كه اين يا لعين بنم جنتمدن وكوكلرمدن اشغه حقير وذليل ومرجوم
ومطرود اولديغك حالده ديو بيوردی فاذا سمع الحق من المتكبر عليه استنكف
من قبوله وتشمر لجحده ويكفيك فيه قوله تعالى سأصرف عن آياتي الذين يتكبرون
في الارض بغير الحق ليس امدی تكبر خلقه تحقير ايله نكاه واهانت ايله نظر ايدوب كندوده

عظمت صورتلرینك ایله حقوق شرعیه دن تجاوز ایتمك در مثلا قچنكم برحق سوز
ایشیدكده تكبر او زره اولدیغندن قبول ایتموب عادتندن بقوب طورمق و شرعك
ایجاب ایتدوكن انكار ایتمك غایت جهلدن در عیاذا بالله تعالی كار منكردر حق تعالینك
بو قول شریفی منكر اولنلره زجرا سوره اعرافده بو آیت كریمه نك كفایت ایدر عند المفسرین
معنای شریفی شونلركه یر یوزنده بغیر حق تكبر ایدرلر و لولندیلر عل فیحلری مقابله سنده
جمالرن ترتیب ایدرب ذات كریمم ایله قائمه اولان اوصاف كمالیه مه ادراك ایتمكدن صرف
ایده رم كه من بعد حقی فهم ایدوب قبول ایتمك شانلرندن اولمیوب كوكلرنده دون دوبر
مظهر حرمان مبین اولورلر دیمكدر و ینه سوره مؤمنده بو قول شریفده بیوردی
وكذلك یطبع الله علی كل قلب متكبر جبار یعنی بنه بو نجلیدر حق جل و علانك
هر متكبر جبارك كوكلنه مهر ضلالت اورمه سی كی كه كندو یی آخرلردن یوكسك طوتر
و آیت اخرده سوره بقره ده بو قول شریفنده بیوردی ابی و استكبر و كان من الكافرین
وابلیس علیه اللعنه نك حضرت آدم علیه السلام سجودندن ابا و استكبار ایتمك ایله
سجده ایتمدی مردود اولوب كافرلردن اولدی امدی بو سجده نك اصل معناسی لغت عربیه
بركسنه میل ایله تواضع قلمقدر پس بو سجده كه ادم قلدیلر سلام و تحیت سجده سی
ایدی اكرام یوننده عبادت سجده سی دكل ایدی یعنی آدم انلره معبود اولوب انلر عبادت
قلمه اویله دكل ایدی بلكه طاعة الله تعالی حضرتنه قلدیلر كه سجده ایدوب امر الهی یرینه
كتوردیلر آدم انلره همان بر قبله كبی ایدی دیمكدر بو معنای متضمنه ذكر اولنان
احادیث نبویه دن بریسی بودركه د ابوداود مراسلندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة
رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام قال الله تعالی الكبریاء ردائی والعظمة
ازاری فمن نازعنی فی واحد منهما قذفته فی النار بو حدیث شریفی ابو هریره رضی الله تعالی
عنه رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدوب ایدركه تحقیقا حضرت
حق وجاب مطلق بیوردیكه كبریا بنم ردامدر و عظمت بنم ازارمدر یعنی كبریا و عظمت
كرد انكبی بنم خاصمدر اولا ازارك صاحبنه اختصاصی كبی انلر ایكی صفت خاصمدر بنم بندم
غیری یه لایق دكللردر بو ایكی صفات جمیله جلیله مك بریسنی بر احد بندن نزع و جذب
مراد ایلسه و خلقنه كبریالق و عظمت قصد ایلسه انی عظیم جزاء ایله ترتیب ایدوب
نار القا ایتمك محققدر دیو بیورمشلردر زیرا اول صفاتلر زیرا اول صفاتلر واحد قهاردر
وجلیل و جباردن غیری یه لایق دكلدر دیمكدن اخبار در و علما ایدرلركه هر ذنب
و عصیانك عفو ایتمسی حق تعالی یه تكبرو یا جود دار آخرته تاخیر ایتمك جائزدر الا جرمه
كبرو غرور كه صاحبی دنیاده معجلا معاقب اولمق مقرردر و نظر معتبرلره عبرت معتمددر

م ت امام مسلم ایله امام ترمذی مرحوملردن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود
رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال لا یدخل الجنة من كان فی
قلبه مثقال ذرة من كبر بو حدیث شریفی ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرت
رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدركه تحقیقا رسول علیه الصلوة
والسلام بیوردیكه جنته كیرمز شول كسنه كه انك قلبنده ذره قدر كبر اوله اول زمان
حاضر اولان اصحابك بعضیلر حضرت رسول اكرمدن سؤال ایدوب فقال رجل ان
الرجل یحب ان یكون ثوبه حسنا ونعله حسنا بریدی ایدیكم تحقیق كیشی كیدوكی
قفتانك جمیل و ایاغنه كیدوكی نعلینی دخی جدید اولمغی استر قال ان الله جمیل
یحب الجمیل الكبر بطر الحق وغمط الناس رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی تحقیقا
الله تعالی جمیل الافعالدر و قولنك تجملنی سور كندودن غیری یه اظهار حاجت ایتمكدن
ناشی اولمیوب كیردكلدر حب جمالدر الله اعلم بر كسنه نك بدننه كیجك ثوابلری ایو اولمك
اولمق لسان حالندن اشارتدر خلقه محتاج اولمسنه لكن بطر حق و غمط ناسدر
بطر فتح با و طا ایله سركشلكدر كه كبردن ناشی اولور معناسی حق تعالینك امرلرینی
و نهیلرینی ضایع ایدوب التفات ایتمكدر و بعض علماء دیمشلردركه بطر حقدن مراد
ازغونلقدر عند النعمة یاخود بطر حقدن مراد بودر كه حقی باطل ایدوب و حقی طوره
كتورمكدن متجبر اولوب حق اولانی نسنه یی حق كورمكدر و غمط فتح غین و سكون
میم ایله تحقیر و اهانت معناسنه در و معنای كبر اولدر كه حق ظاهر اولدقده غرور
و نخوتدن كندویی منع ایدوب حقه مطیع اولمیه اما ادم كندونك ملابسنی حسن
وجمیل و اسباب امتعه سنی فی الجمله ایو اولمغی استمك جائزدر تكبر تحتنه داخل
و غرور حدینه واصل دكلدر دیمكه اشارتدر ت عن ثوبان رضی الله تعالی عنه
انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من مات وهو بریء من الكبر والغلول
والدین دخل الجنة بو حدیث شریف امام ترمذی صحیحندن روایت اولنمشدر حضرت
رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خدمت شریفلرنده اولان ثوبان
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیركه تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلركه
بر كیشی كبردن و دخی خیانتدن و دخی دینی قارایسه ادا ایدوب حقوق ناسدن بری
اولدیغی حالده فوت اولسه بلا عذاب جنته داخل اولور دیمكدر هق عن انس
رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه انه ان فی النار توابیت یجعل فیه
المتكبرون فیقفل علیهم بو حدیث شریفی امام بیهقی مرحومدن اخراج اولنمشدر
انس بن ملك رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیركه تحقیقا حضرت رسول

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه جهنمدن متکبرلر ایچون اعداد اولنمش تابوتلر
وارددر که عذابلرینک اشدادی ایچون اول تابوتلرک ایچلرینه قونیلوب اوزرلرینه کلید
اوریلوب دیمکدر طب عن عبد الله بن سلام رضی الله تعالی عنه انه مر بالسوق وعلیه
حزمة حطب فقیل له ما یحملک علی هذا وقد اغناک الله تعالی عن هذا قال اردت
ان ادفع عن نفسی الکبر بو حدیث شریفی امام طبرانی سننندن اخراج اولنمشدر عبد الله
ابن سلام رضی الله تعالی عنه دفع کبر ایچون بر یوک اودونی ارقسنه یوکلنوب سوقدن
سوقغه اول حال اوزره مرور ایتدکده احبالرندن بری بوارقکا اوزره اودون کتورمکه
احتیاجک یوقدر الله تعالی شکر اولسون بو قدر غناک کمال مرتبه واردر دیدکده اینکی
تحقیقا کندو نفسمدن کبری کیدرمک ایچون ایدرم سمعت رسول الله صلی الله علیه
وسلم یقول لا یدخل الجنة من فی قلبه خردل من الکبر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم دن اشتدمکه بیورر ایدیکه قلبنده خردل مقداری کبر اولان جنته کیرمز
م عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام ثلثة لا ینظر
الله تعالی الیهم یوم القیمة ولا یزکیهم ولهم عذاب الیم شیخ زان وملک کذاب
وعائل مستکبر بو حدیث شریفی امام مسلمدن اسناد صحیح ایله اخراج اولنمشدر
ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایلدی تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه اوچ نفر کمسنه یه حق تعالی قیامت کوننده رضا یوزندن
کلام سویلمز ومسرور ودلشاد ایلماز وانلره نظر عطف رحمت ایله باقماز وذنوبدن
تطهیر ایلماز ویا خود انلرک اوزرینه ثنا اتمز انلر رحمت حقدن ناامید اولدیلر
وبونلرک زیانه اوغرادیلر بونلر کیملردر یا رسول الله دیو سوال اولندقده بالاده
مرور ایلدیکی اوزره رسول علیه الصلوة والسلام اوچ نفر کمسنه یه عذاب مرجع عظیم
وغایتده شدید والیم واردر انک بر کیسی پیر فانی شیخ زانیدرکه قلت مبالاتی
وزوال طبیعتندن کثرت هوای میلندن زنایه جرأت ایدندر ایکنجی ملک جهاندرکه
کذبه ضرورت واحتیاجی یوغ ایکن یلانی اخبار وارتکاب ایلمکله جناب
جلیلدن مستوجب عذاب وعقاب اولمشدر اوچنجی شول فقیر وحقیر متکبردرکه نفسی
سرکشنی کبر احاطه ایلمشدر زیرا استکباره باعث اولان مال وجاه ودولت وسلطنت
بونلر اولمیجق عائل مستکبرده کبر واختیال ایله مطبوع اولوب غایتده بدفعال
اولدیغندن استقامت حال وفکر عاقبت مآل بولنمدوغی جهتدن شایسته عذاب
ومستوجب عقابدر دیمکدر حیفا اول کمسنیه که بو اوچ نسنه نک مقتضاسندن
قاصردر حل حاکم مستدرکندن اخراج اولنمشدر عن طارق رضی الله تع

عنه

عنه انه خرج عمر رضی الله تعالی عنه من المدینة الی الشام ومعه ابو عبیدة رضی
الله تعالی طارق رضی الله عنه دن منقولدرکه حضرت عمر بن خطاب رضی الله تع
عنه خلیفه ایکن مدینه دن شام شریفه سفر وعزیمت ایدوب کلوب قریب اولدقلرنده
ابو عبیدة بن جراح رضی الله تعالی عنه اهل شام ایله بیله استقباله کلمشلردر فاتوا
علی مخاضة وعمر علی ناقة له فنزل وخلع خفیه فوضعهما علی عاتقه واخذ بزمام
ناقته فخاض فقال ابو عبیدة رضی الله تعالی عنه یا امیر المؤمنین انت تفعل هذا
ما یسرنی ان اهل البلد استشرفوک دفع کبر وکسر نفس ایچون حضرت عمر رضی الله
تعالی عنه دوه سندن اینوب چزمه سن چقاروب منکبی ایله عنقی اراسی که موضع
رداء در بری برینه باغلیوب اوموزینه آلدی ودوه سنک یولارینه یاپشوب صو یوغوجه
ایله کچدکلرنده ابو عبیدة بن جراح رضی الله تعالی عنه یا امیر المؤمنین قارشوکزده
دشمانلریمزک اشرافلری یایاق طوررلر ایکن سزک بو ایله اشلدیککز بنی مسرور ایتمدی
دیدکلرنده اوه ولو یقل ذا غیرک جعلته نکالا لامة محمد علیه الصلوة والسلام
انا کنا اذل قوم فاعزنا الله تعالی بالاسلام فمهما نطلب العزة بغیر ما اعزنا
الله تعالی به اذلنا الله تعالی حضرت عمر رضی الله تعالی عنه ابو عبیدة بن الجراح رضی
الله تعالی عنهک سوزی ایله متألم اولوب ایتدی یا ابا عبیدة اکر بو کلامی سندن غیری
بری سویلسه ایدی انکا بر عذاب الیم ایدردم که امت محمد علیه الصلوة والسلام ایچنده عبرت
اوله ایدی یا ابا عبیدة اول بز ذلیل وحقیر قوم ایدک الله تعالی بزی شرف اسلام ایله
مشرف ایدوب عزتلندردی پس امدی بز عزتی وشوکتی الله تعالیدن طلب ایدرز
اکر عزت وشوکتی الله تعالینک غیریدن طلب ایتسک الله تعالی بزی اولکیدن زیاده
ذلیل وحقیر ایدر دیو بیوردیلر ت عن عمرو بن شعیب رضی الله تعالی عنه عن
ابیه عن جده رضی الله تعالی عنهما بو حدیث شریفی امام ترمذی رموزندن
منقولدر عمرو بن شعیبدن اول دخی باباسی محمد بن عمرو بن العاصدن رضی الله تعالی
عنهما اول دخی باباسنک جدی عبد الله رضی الله تعالی عنه دن روایت ایدرکه عنعنه
ایله ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال تحقیقا رسول علیه الصلوة
والسلام بیوردیکه یحشر المتکبرون یوم القیمة امثال الذر فی صور الرجال
یغشاهم الذل من کل مکان یساقون الی سجن فی جهنم یقال له بولس یعلوهم
نار الانیار یسقون من عصارة اهل النار طینة الخبال یعنی دنیاده کبر ایله متکبر
اولنلری حق سبحانه وتعالی روز قیامتده آدم شکلنده اوفاجق قرنجه قدر خلق
وحشر ایلیوب اهل محشرک ایاقلری التنده ذلیل وهر یرده خور وحقیر اولدقلری

خالده جهنمك دبنده بولسه دبرلر ابناری که آتش ایله طولو بر زندان جهنمه قوبارلرانده
بیوب وایجه کلری طامو اهلنك کوده لرندن آقان قان واریك وصاری صولری
اوله بو نسنه انلرك دنیاده ایجه کلری کبرلرینه موافق جزالری اوله دیمکدر رم
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالَى عَلَيْهِ أَنَّهُ قَالَ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ
يُسْتَخْلَفُ عَلَى الْمَدِينَةِ فَيَأْتِي بِحُزْمَةِ الْحَطَبِ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَشُقُّ السُّوقَ وَهُوَ يَقُولُ
حتى ينتظر الناس اليه
جَاءَ الْأَمِيرُ وَفِي رِوَايَةٍ طَرِّقُوا لِلْأَمِيرِ بو روایت صحیح مسلمدن اخراج اولنمشدر
محمد بن زیاد رحمه الله تعالی روایت ایدر که امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله تعالی
عنه خلافتنده ابو هریره رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی مدینه منوره ده امیر نصب
ایتدیلر بر کون بر یوك اودونی ارقه سنه یوکلنوب چارشونك مجمع ناس اولان یرندن
امیر بکزه کلیور دیو چوب کندیلر وایناخرده یول ویرك امیر بکزه دیوب کیدردی ایدی
حتی ناس کوره لر بوندن مرادی دفع کبردر انجق الله تعالی یه تواضع ایله ثوابه نائل اولمقدر
خ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا
رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخُيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ بو حدیث شریف صحیح بخاریدن اخراج اولنمشدر عبد الله بن عمر رضی الله تعالی
عنه روایت ایدوب ایدر که تحقیقا حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه
شونلر که قفتان وفراجه لرن اوزن ایدوب طوپقلرندن تجاوز ایلیوب رض وزره
دوکله نار جهنمده اکا عقوبت اولنور وشامت استکباری کندویه ییلدیریلور پس فعل
خیلادن اسباب ازار حرام اولور وبو بر شخص مسرور وجاهل مغرور دکاریدی سزدن
مقدم کلن قوملر بری افتخار بوندن ازارن اوزن ایدوب خرم وخندان وکبر ایله
خرامان ایدیکه مستوجب القهار اولوب حق تعالی حضرتی انی ارضه خسف ایلدی
قارون کبی ارضه بوددردی قیامته دکین اول متحرك اولوب دخی ارضك قعرینه
کچوب کیتمکده دردیمکدر پس امدی صلوتده وغیریده کیشینك اسبابی طوپقلرندن اشاغه
اولورایسه اول قفتان محل شرعیه دن خارجدر اکر قفتان واکر فراجه نصف ساقدن
دکین کرکدر بادی طوپقلردن تجاوز ایلیه دیمکه اشارتدر ت عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ
رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ يَقُولُونَ فِيَّ التِّيهُ وَقَدْ رَكِبْتُ الْحِمَارَ وَلَبِسْتُ الشَّمْلَةَ
وَقَدْ حَلَبْتُ الشَّاةَ بو حدیث شریف امام ترمذی مرموزندن اخراج اولنمشدر
جبیر بن مطعم رضی الله عنه روایت ایدوب تحقیقا دیدیکه ناس کبر حقنده دیرلر برکسه
قیون باغلیوب انك سودین صغسه وملبوساتدن خشین وعتیق اولنلری
کیسه شمله دیو شول کلیم کبی اولان ثوبکه جمله بدنه شامل اولوب کیمکه

قابل

قابل اوله وسوفا فلرده حماره سوار اولسه بو بیله ایدنلرده اثار استکبار قالمز
وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ فَعَلَ هٰذَا فَلَيْسَ فِيهِ مِنَ الْكِبْرِ شَيْءٌ یعنی
تحقیقا حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بو مذکور اولان اوچ نسنه یی
اشلینده کبر ونخوتدن بر شی قالماز واکا متکبردر دیمك صحیح اولماز بو شیلر
افعال کبر وعجبدن دکلدر بلکه سلطان الانبیانك وبریلان تواضع ومسکنت
کمسنه وبریلمش لکن بو مذکوراتی چوق ایدنلر ایدی المبحث الثالث فی اسباب
الْكِبْرِ وَالتَّكَبُّرِ أَعْنِي مَا بِهِ الْكِبْرُ وَالتَّكَبُّرُ وَالْعِلَاجُ التَّفْصِيلِيُّ اوچنجی مبحث کبر
وتکبردن هر برینك اسبابی وتفصیلا علاجی بیانندهدر وَهِيَ سَبْعَةٌ بِاعْتِبَارِ الْجَهْلِ
الْمُقَارِنِ بِهَا إِلَّا أَنَّهَا فِي أَنْفُسِهَا أَسْبَابٌ تَامَّةٌ وَعِلَلٌ مُوجِبَةٌ فَسَبَبِيَّتُهَا فِي الْحَقِيقَةِ
رَاجِعَةٌ إِلَى الْجَهْلِ اولدکبرك اسباب مشهوره سی یدی ایسه بدیدر اولکیسی علم ومعرفت
ایکنجیسی عمل وطاعت اوچنجیسی اصل ونسب دردنجیسی حسن وجمال بشنجیسی
مال ومنال التنجیسی قوت بدن وشدة بطش یدنجیسی منصب وجاهدر بوندن
معلوم اوله که اسباب سبعه دن هر بری جمله مقارن اولمق اعتبار ایله جهل
انضمامسز سبب مستقل اولمغه صالح اولمدوغی جهتندن کلیسنك سببیتی
جهله راجعدر فَعِلَاجُهُ وَإِزَالَتُهُ وَسَنُبَيِّنُهُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالَى الْأَوَّلُ علم کبرلکی کیدروب
ازاله ایتمسنك علاجی ان شاء الله تعالی عن قریب بیان اولنور جمله کبر وتکبردن
هر برینه سبب اول وعلاج جهتندن اضعف اولان علمدر وَهُوَ أَعْظَمُ الْأَسْبَابِ
وَأَشَدُّهَا وَأَصْعَبُهَا عِلَاجًا لِأَنَّ قَدْرَ الْعِلْمِ عَظِيمٌ عِنْدَ اللّٰهِ تَعَالَى وَعِنْدَ النَّاسِ
واول کبر اسبابنك اعظمی اولان بدی صنفلرندن صاقنمق ممکن اولماز علاجی
غایت ایله اشد واصعبدر الا انلرك اضدادی ولان صنفلری بلمك ایله ممکن اولور
اکا ایسه علاج بوندندن کبردن خلاصه علم لازمدر وانك نفعی خطمه اکثردر
وامر دینده ابلغدر وعند الله علمدن افضل نسنه بو قدر نکیم اکا نص قرآن دلالت
ایدی وعلمك افضل اشیا اولدوغنه حق تعالینك حبیبنه وقل رب زدنی
علما قول شریفی کفایت قیلدی اکر علمدن افضل بر نسنه اولسه ایدی حق تعالی رسولنه
انك طلبی ایله امر ایلردی وناس قتنده دخی علمی ایله عامل اولنلر هر وجه ایله مرغوبلر
ذیرا خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ بیورلمشدر وَقَدْ سَمِعْتَ مَا وَرَدَ فِي فَضْلِهِ وَالْحَثِّ
عَلَى تَعَلُّمِهِ وَكَوْنِهِ فَرْضًا فَلَا مَجَالَ لِقَلْعِهِ مِنْ أَصْلِهِ وَتَرْكِ تَعَلُّمِهِ فَإِنَّمَا عِلَاجُهُ
بِمَعْرِفَتَيْنِ وعلم تعلیم اولندیغی اوزره اولان فضیلتی واکا تحریض ایدوب قدرینی
صوابی حقنده وارد اولان ایات واحادیث شریفه نك بیانی ایکنجی بابك ایکنجی

فضلتنه تحقیقا دیلمشدر علم ایسه اوچ نوعدر بر نوعی مأمور بهدر و بر نوعی منهی
عنهدر و بر نوعی مندوبدر ایمدی بر نوعی اولدخی ایکی صنفدر صنف اول فرض عیندر که
اول علم حالدر مسلمانلر ایرینه کندو حاللرنده واقع اولان نسنه‌نك علمی فرض
عیندر صوم و صلوة و حج و زکوة بیلدکلری کبی صکره بر آدم هر نه حالده ایسه اول
اولدوغی نسنه‌نك علم حالنی بیلوب فساد و نقصانی و حرام و شبهه‌لو و مکروه و ربا
و غبن فاحش و غبن یسیر و سائر معامله‌لرك حالنی دکلدر بونلرك علم حالن بیلمك
کرکدر که حلالجه شرع شریفده و زره سلوك ایلیه ذکر اولنانلردن برین ترك ایتمیه زیرا
رخصته امکان یوقدر و اصلندن هیچ بر وجه ایله برینی قویا دوب برندن کیدرمکه
کمسنه‌نك مجالی یوقدر زیرا فرض عین اولنلردن بریسنی ترك ایدن جهنم عذابنه
کرفتار اولور و اینانموب انکار ایدن کافر اولور و ترك تعلمه عذر یوقدر بو کلمکده
احتراز ایلیه که تکبرلك ایله علم حال حاصل اولماز نتکیم آق صولر یوکسك یرلره قرار
ایتمدوکی کبی علم دخی متکبرلر ایله جمع اولماز بونك علاجی ایکی معرفتك اسبابی بیلمك
ایله حاصل اولور معرفت ان فضلة انما هو بمقارنة النیة الصالحة والعمل به و نشره
لله تعالی بلا طمع نفع من الناس و اخذ مال علیه والا فینقلب علیه فیصیر اخس
مرتبة من الجاهل او اشد عذابا منه علی القول الاصح فکیف یتکبر به علیه
اوکی معرفته سبب علاج جهتندن اضعف اولان علمدر عند التحقیق سببتی
عالمك تعلیمی طمع دنیوی ایچون اولیوب بلکه نیتی عمل صالحه‌یه مقرون اولوب
متعلم علم طلبی ایله حق تعالینك رضاسن و کندو نفسندن و سائر ناسدن جهلی
کیدرمکی نیت ایلیه و اما نشر و تعلیم علمی طمع دنیوی ایچون اولوب و نیت
صالحه‌یه مقرون اولمین علمك فضیلتی اولمدیغنه و بو مقوله عالمك دنیه شی جاهلدن
دون اولوب و قول اصح اوزره عذابی دخی اندن اشد اولدیغنه و کبر و تکبر دخی هر
بری الله تعالی‌یه مخصوص اولمغله عبادن حرام اولدیغنه جهله‌نك علمنه منتظم
اولمشدر زیرا عالم فاسق و عابد جاهل عالمده فتنه عظیمدر شول کمسنه ایچون
که باب دینده بونلر ایله متمسك اوله و بونلره تابع اوله و یدل علی هذا ما اخرج ت
دلالت ایدن احادیث نبویه‌دن بری بودر که امام ترمذی مرموزندن اخراج اولنان
حدیث شریفده‌در عن ابن عمر رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه و سلم
انه قال من تعلم علما لغیر الله تعالی او اراد به غیر الله تعالی فلیتبوأ مقعده من النار د
بو حدیث شریف عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه‌دن روایت اولندی حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم حضرتلری بیوردیلر که بر کمسنه جلب دنیا و تحصیل

جاه و جلالت ایچون علم اوکرنسه اول کمسنه ناردن اتخاذ منزل ایلسون زیرا نار اکا
دار قرار و محلدر و لفظ روایت ترمذیدر علی رضاء الله غیری ایچون طلب ایدن کمسنه‌نك
حضرت حقك آنك مسکنی نار ایدردیمکدر د بو حدیث شریف ابو داود مرموزندن
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله
تعالی علیه و سلم من تعلم علما یبتغی به وجه الله لا یتعلمه الا لیصیب به عرضا
من الدنیا لم یجد عرف الجنة یوم القیمة یعنی ریحها بو حدیث شریفی ابو هریره
تعالی روایت ایدوب ایدر که تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم
بیوردیلر که بر متعلمك تعلیم علمی رضاء الله ایچون اولمیوب تعلمدن مقصودی جلب
دنیا و ناسك کندویه اندن تحصیل جاه و مال و جلالت و قدر و اقبالك دیلین
متعلم قیامت کوننده جنت قوقوسن استشمام ایتمیه جنت قوقوسی خود بیش
یوز ییللق یولدن فاش کلور ایکن اکا جنتك قوقوسن الموقبیله نصیبی اولمیه
دیو بیوردیلر طك بو حدیث شریف امام طبرانینك معجم کبیرندن اخراج اولنمشدر
عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم
علماء هذه الامة رجلان رجل آتاه الله علما فبذله للناس و لم یأخذ علیه طمعا
و لم یشتر به ثمنا فذلك یستغفر له حیتان البحر و دواب البر و الطیر فی جو
السماء بو حدیث شریفی عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدوب ایدر که
حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم تحقیقا بیوردیلر بنم امتمك علماسی
ایکی صنفدر بر صنفی الله تعالینك کندویه اعطا ایتدوکی علمی ناسه بذل ایدوب
مقابله تعلیمده مولاسندن اجر و مغفرت طلب ایدوب غیریدن ثمن و مال
و جاه طمعنده اولمیانلردر که انلر ایچون قیام ساعته دکین دریاده بالقلر
و ارضده اولان حیوانلر و هواده اوچن قوشلر درکاه حقنده انلك ایچون
مغفرت طلب ایدرلر بو جهتدنکه علمانك فوائد ارشادی و ناسك تعلیم مستفادی
دریاده اولان حیتانیله سائر یدرلر انلره احسان و بذل نان ایله کرز بالق بلماز
ایسه خالق بیلور دیو ناسه نصیحت ایدرلر و هر حیوانی و اشیایی جهانی دفق
ایله طوتدیلر حضرت حق بر دوام دخی جمیع اشیایه الهام ایتمکله علما
عاملین ایچون استغفار ایدرلر مکافاة لهم علی ذلك دیمکدر و رجل آتاه
الله علما فبخل به عن عباد الله و اخذ علیه طمعا و شری به ثمنا فذلك یلجم
یوم القیمة بلجام من نار و ینادی مناد هذا الذی آتاه الله علما فبخل به عن عباده
و اخذ علیه طمعا و شری به ثمنا و ذلك حتی یفرغ من الحساب و بو ایکنجی

صنفی الله تعالی اعطا ایتدوکی علمی کتم وعباد اللهه بذل وتعلیمه بخل ایدوب واخذ
ثمن طمعنه اولانلردرکه انلرك اغزینه یوم قیامتده ناردن لجام اوریلوب وبر
منادی ندا ایده کیم بو اول معلمدرکه حق تعالینك اکا احسان ایتدوکی علمی دنیاده
بخل ایدوب برکسنه یه تعلیم اتمدوکی ایچون واندن برکسه فائده لنمدی دیو میداد
عرصاتده ندا ایلیه لر تا طول حسابدن خلق فارغ اولنجه قهر جلال عظیمدن اکا بو
وجه ایله عذاب ایرشور زیرا علم شجره وعمل ثمره کبیدر برشجرکه بی ثمر اوله مستحسن
المنظر اولمدوغی نقدیرجه معتبر دکلدر وشایسته نار اولماغه سزادرکه بی ثماردر
اول مقوله شجرنی ثمر انضباب مطر ایچون لایق دکلدر امدی تعلیم درس اهل نظره
براشارتدرکه امرمقرردر بوقدر تکراردن مراد کوش هوشکده قبول نصیحی اولمه
دیمکدر خم بوحدیث شریفی امام بخاری ایله امام مسلم بروجه اشتراك اتفاق
اوزره اخراج اتمشلردر عَنْ اُسَامَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ
صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَيَنْدَلِقُ
اَقْتَابُ بَطْنِهِ فَيَدُورُ بِهَا كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ فِي الرَّحَى فَيَجْتَمِعُ اَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ يَا
فُلَانُ مَا لَكَ اَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَيَقُولُ بَلَى كُنْتُ آمُرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَاَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ بوحدیث شریفی اسامة بن زید رضی الله
تعالی عنه روایت ایدوب دیدیکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن ایشتدم کیم بوزدی نهانی منکرات ایله الوده اولوب ظاهر صلاح
فروشلق ایدنی قیامت کوننده سوروب نار جهنمه براغه لر شدت عذابدن قرنی
یاریلوب شکمندن بغرصقلری طشره چقاریلوب نار ایچنده ذکر من اشکی
کبی دوراید وب دونه لر بونك ودرینه جهنم اهلی جمع اولوب دیه لرکه دنیاده
ایکن خلقه امر بالمعروف ونهی عن المنکر اتمزمی ایدك که بو اشد عذابه کرفتار اولدك
اول دخی دیه کیم بلی خلقه امر بالمعروف ایدر ایدم لکن کندم اول معروفه ایله عمل ایتمز ایدم
وخلقی منکراتدن نهی ایدردم اما منکراتی کروکندم اشلرایدم ایشته اول سببدن
شمدی بو عذابه کرفتار اولدم دیو جواب ویره زیرا ذلك عالمك بو عالمه ضرردر
مثلا بر عث فیحه اولان تونخ ایچن عالمه سائر خلق دیرلرکه بونی شرب جائزاولمسه
بونی عالملر ایچمزلر ایدی دیوب اول عالملرنیجه لرك ضلالتنه سبب اولورلر اندن
ناشی بو بله اشد عذابه کرفتار اولورلر دیمکه اشارتدر وَزَادَ فِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ قَالَ
وَاِنِّي سَمِعْتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ مَرَرْتُ لَيْلَةَ اُسْرِيَ بِي بِاَقْوَامٍ تُقْرَضُ شِفَاهُهُمْ
بِمَقَارِيضَ مِنْ نَارٍ فَقُلْتُ مَنْ هٰؤُلَاءِ يَا جِبْرَائِيلُ قَالَ خُطَبَاءُ اُمَّتِكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ

ما لا

مَا لَا يَفْعَلُونَ وابی الحسین مسلم بن الحجاج القشیری روایتنده ابن عباس رضی الله
تعالی عنه روایتی زیاده نقل ایدوب بیوردیلرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدم که بیوردی لیلهٔ معراجده برالای قومك
طوداقلری اتشدن مقراضلر ایله کسیلور کوردوکمده حضرت جبرائیل علیه السلامه
سؤال ایدوب دیدمکه یا قرنداشم جبرائیل بونلر کیملردر بویله عذابه کرفتار
اولمشلردر دیو سؤالمده جبرائیل علیه السلام جواب ویروب دیدیکه یا رسول الله بونلر
سنك امتك خطباسیدر که خلقه ایلدکلری نصح وپنده عمللری موافق
اولمیوب دیدکلرینی کندولر ایشلزلر ایدی دیو جواب بیوردیلر طب قطن نعم
بوحدیث شریفی امام طبرانی وابی الحسن بن علی بن عمر الدارقطنی وابو نعیم مرفوعا روایت ایدوب
اخراج اولنمشدر عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ الزَّبَانِيَةُ اَسْرَعُ
اِلَى فَسَقَةِ الْقُرْاٰنِ مِنْهُمْ اِلَى عَبَدَةِ الْاَوْثَانِ فَيَقُولُونَ يُبْدَأُ بِنَا قَبْلَ عَبَدَةِ الْاَصْنَامِ فَيُقَالُ
لَهُمْ لَيْسَ مَنْ يَعْلَمُ كَمَنْ لَا يَعْلَمُ بوحدیث شریفی انس بن مالك رضی الله تعالی
عنه روایت ایدوب حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن که علمی ایله
عامل اولمیانلره عذاب ایتمکه زبانیلر اصنامه عبادت ایدن مشرکینك عذابندن
مقدم بونلره عذابه مباشرت ایدکلرنده بو فسقهٔ قرآن زبانیلره دیه لرکه بز اهل
اهل قرآن ایکن بو نرطیان مشرکیندن اول بزه عذابه نه ایچون مباشرت ایدرسز
دیدکده زبانیلر انلره جواب ویره لرکیم انك ایچون سزلره عذابه اول مباشرت
اولنور که بیلن ایله بیلمین بردکلدر سز اوقودغکز علم قرآن ایله عمل ایتمیوب دنیاده
فسقه مباشرت ایتدیککز ایچون بو کون انلردن مقدم سزه عذاب اولنور دیرلر
حك بوحدیث شریف غایت ایله صحیحدر حاکم مسندرکندن روایت اولنمشدر وصل
عَنْ اَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعُلَمَاءُ اُمَنَاءُ
عَلَى الْعِبَادِ مَا لَمْ يُخَالِطُوا السُّلْطَانَ وَيَدْخُلُوا فِي الدُّنْيَا فَاِذَا دَخَلُوا فِي الدُّنْيَا وَخَالَطُوا
السُّلْطَانَ فَقَدْ خَانُوا الرُّسُلَ فَاعْتَزِلُوهُمْ بوحدیث شریفی انس بن مالك رضی الله تعالی
عنه روایت ایدرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه
علماء عباد خدا اوزرینه امین نصب اولنمشدر زیرا رسل وانبیا دنیاده شریعتلرن
علمایه امانت قومشلردر وخلقه طلب تعلیمی تکلیف ایتمشلردر وعلم وعملی انلره
سپارش قلمشلردر بو سببدن علماء امناء انبیادر مادامکه انلر ارباب ملوك ایله خلطه
ایتمزلر واکر ارباب ملوك ایله مخلوط اولوب دنیاده اظهار انبساط ایدرلر ایسه هم
وجابره ملوك ایله اختلاط اوزره اولوب عباد اللهه جور وظلملرك مشاهده

ایتدکه جاه ومنصبلری خوفندن نصح جمیل ایله منعوی دفع ایتمکه سعی ایتمیوب
رسول الله خیانت ارتکاب ایدوب هوای محبت دنیایه تابع اولمشلردر انلردن خوف
وحذر ومصاحبتلرندن اعتزال ایدوب شر وشرورلرندن مجتنب اولمکز دیو بیوردر
زیرا انلر سعادت علم اینادن حصه مند اولسه لر واصداف بحر فضائله برشسنه
ابواب سلاطین سلاطین ووزرا وذرایه وارمزلر ایدی پس ابواب امرایه وارمقدن مراد
ومقصودلری طمع دنیا وجاه فانی بوندن انلرک هواسنه متابعت وخوان احسانلر
میل ومذلت وشرف تقوی ایله مشرف اولمدقلرندن ناشیدر شعر

اذا کان للعلم من دون التقی شرف ، لکان اشرف خلق الله ابلیس

ز بو حدیث شریف بزار مسندندن اخراج اولنمشدر عن معاذ بن جبل رضی الله
تعالی عنه انه قال تعرضت او تصدیت لرسول الله صلی الله علیه وسلم وهو
یطوف بالبیت فقلت له یا رسول الله ای الناس شر فقال علیه الصلوة والسلام
اللهم غفرا سل عن الخیر ولا تسئل عن الشر شرار الناس شرار العلماء بو حدیث
شریفی معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم کعبه مکرمه طواف ایدوب مقام قربنده قرار ایتدکده بن
قارشوسنده طوردم وسؤال ایدوب دیدم که یا رسول الله ناسک شرلوسی کیمدر
حضرت رسول الله بیوردیلر الله تعالی مغفرت ایله یاد لعنه سن خیردن سؤال ایدوب
شره متعلق اولاندن سؤال ایتمه افراد بریه نک زیاده شرلو اولنلری علمانک اشرار
دیو بیوردیلر زیرا علما عملری ایله عامل اولمدقلرندن ناشی حق تعالی حضرتنه عاصی
وکرفتار معاصی اولمشلردر زیرا علم ایله اولان معصیت جهل ایله اولاندن نیجه
کره اشددر طط هق بو حدیث شریف امام طبرانینک اوسطنده وبیهقی مسندلرندن
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم اشد الناس عذابا یوم القیمة عالم لم ینفعه علمه ابو هریره رضی الله
تعالی عنه دن روایت اولنورکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم تحقیقا
بیوردیکه قیامت کوننده اشد عذاب ایله معذب اولنلر علمی ایله عمل ایتمیلردر که نفعی
اولمیان علمدن عصیان واعظم جرم واقبح اثمدر بو جهتدن که منافقلر جهنمده درک
درک اسفلده در علمدن صکره جاحد ومنکر ومعاند اولدقلرندن ناشیدر
حد هق بو حدیث شریفی امام احمد بن حنبل وامام بیهقی مسندلرندن اخراج
اولنمشدر عن منصور بن زاذان رحمة الله علیه انه قال نبئت ان بعض من
یلقی فی النار یتأذی اهل النار بریحه فیقال له ویلک ما کنت تعمل اما کفینا

ما نحن

ما نحن فیه حتی ابتلیتنا بک وبنتن ریحک فیقول کنت عالما فلم انتفع بعلمی منصور
ابن زاذان اخبار اخرت خبرلرندن روایت ایدرکه علمی ایله عامل اولمیانه عالم اطلاقی
صحیح اولمیوب جهنمه القا اولندقدن زاتجه کریهه سندن اهل نار متأذی اولوب
الله تعالی عذابک زیاده ویرسون نه عمل ایله بو بلیه عذابه کرفتار اولدک بزم عذابمزه
بزه یتشمزمی ایدیکه سنک بو بلیه مکروه رایحه که مبتلا ایدک اولدخی دیه که بن دنیاده
عالم ایدم لکن علمم ایله عمل ایتمیوب فائده حاصل ایتمز ایدم دردی هق حب عن ابی الدرداء
رضی الله تعالی عنه انه قال لا یکون المرء عالما حتی یکون بعلمه عاملا بیهقی وابن
حبان روایتلرنده وارد اولمشدرکه ابی درداء رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنور
بر کمسنه یه عالم اطلاقی صحیح اولماز حتی علمی ایله عامل اولمیجه دیمکدر خب حل
بو حدیث شریف ابن حبانک وحاکم اسنا صحیحه ایله مسندلرندن اخراج اولنمشدر
عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام یکون فی آخر الزمان عباد
جهال وعلماء فساق بو حدیث شریفی انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب
دیرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه عبادتهم
عین وتشدید باء ایله جمع عابددر یعنی اخر زمانده عابدلر جاهلکده قالوب علمانک
اکثریسی فاسق اوله لر وقراء فاسقه انلردرکه علم وعملی ودینی اکل دنیایه سبب ایلر
واشقیا لر ایله فسق وفجور ایدرلر بونلرک ظهوری اشراط ساعتدندرکه دین ودیانتلر
بر حرف اوقادر عمل اخرت ایله طالب دنیا اولمشلردر وصورت زهد وصلاحده
بر دانه معاش ایچون دام بلایه کرفتار اولوب قالمشلردر برابر عالمکه علمی ایله فتخار
ایلیه اول کرفتار دام استکبار اولوب وشیطانه قرین بولنوب پرتو نور علم
وعرفاندن مبعود اولوردیمکه اشارتدر ج بو حدیث شریفی ابن ماجه صحیحندن
اخراج اولنمشدر عن ابی سعید رضی الله تعالی عنه انه قال من کتم علما مما ینفع
الله به فی امر الناس فی الدین الجم یوم القیامة بلجام من نار بو حدیث شریفی ابو
سعید خدری رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر عالم شرعی واول علم شریفی طالب علم
ومعرفندن کتم ودریغ ایلسه بو مفعول ایچون بنادر الجمه الله دیمکدر یعنی حضرت
رب یزدان طرفندن انک اغزینه روز قیامتده ناردن اویان اوریلوب قهر جلال
وعظمتنک اکا بو وجهه ایله عذاب اولنوردیمکدر ذ طط بو حدیث شریفی اوسط
طبرانی ایله بزاردن اخراج اولنمشدر عن عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه انه
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یظهر الاسلام حتی یختلف التجار فی البحر

وحتى يخوض الخيل في سبيل الله تعالى عمر بن خطاب رضي الله تعالى عنه دن روايت
ايدوب ديركه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم تحقيقا بيوردي كه اسلام
دينى اطراف عالمي مشرقدن مغربه وارنجه طوپ طولو اوله بو حديث شريف جمله
معجزات سيد الكائناتدن دركه بيوردقلري كبي ظاهر اولدي وجمله عالم شوكت
اسلام ايله طولدي حتى بازركانلر كيلره كيروب ولايت بولايت سفر ايدوب
تجارتلريندن فائده حاصل ايدرلر حتى امتدن نيجه لري غزا ورباط ايچون يعنى سرحدي
حفظي ايچون واعداء ديني قهر ايچون آتلر صقلسه نار جهنمدن اكا برده اوله زيرا
آتلر ايله اولان غزانك ثوابي دنيادن ودنياده اولان اشياي حق يوله انفاق
ايدوب فدا اتمك ثوابندن بكركدركه جميع اعمال الحسنه جهاده نسبت ايله كلدكده
لابر عميق بحره براغلمش توكرك كبيدر ثم يظهر قوم يقرؤن القرآن يقولون من   اقرء منا
اعلم منا من افقه منا اولئك منكم من هذه الامة واولئك هم وقود النار
وبونلردن صكره بر قوم ظاهر اوليسه كركدر كيم انلر قرآن اوقويوب ديه لركه بزدن
يوقرآن اوقيان وبزدن اعلم وبزدن افقه كيم واردر بو ايسه كندو نفسني بكنمك
وكندويي كورمكدركه راسل دو صفت شيطان غدار وفعل نفس حيله كاردر زيرا
فخر بر عالم علمي ايله معروف ومشهور اولمق استسه اول شيطاندن امردر
بو امتدن اوبله اولانلر حطب جهنم يعني جهنم آتشنك اودوني اولنلر اول
طائفه در ديمكدر ط امام طبرانينك مرموزندن اخراج اولنمشدر عن مجاهد رحمه
الله عن ابن عمر رضي الله تعالى عنه انه قال لا اعلمه الا عن النبي عليه الصلوة
والسلام انه قال من قال اني عالم فهو جاهل وامام ابو حنيفه طريقنده تابعيندن
مجاهد بن جبير رحمة الله عليه عبد الله بن عمردن روايت ايدركه بو بزم قوليمز دكلدر
بلكه نبي عليه الصلوة والسلامدن منقولدر يعني نقل اولنمش حديث شريفدر بو بيوردركه
تحقيقا پيغمبر عليه الصلوة والسلام بيوردي كه بر عالم منكر كه علمي ايله افتخار ايدوب بن
عالمم ديسه پس بلكل اول عالم منند جاهلدر ديمكدر بلكه جاهللردن خبرلودر
زيرا متكبر نفسه قالدروب وبوزين شيشوروب مرتبه ومنزله سن كوزله مرتبه كبيسي
منقاد اولماز دماغنده مرغ كبي هواي ونفس طغيان ايدوب اشيان كبردن فتنه
خانه سنك اتنده قره جاهل اولوب قالمشدر وآني كندو بر نام وناموس بلمشدر
واكر ورع وتقوي سز علمدن فائده كورسه ايدي شيطان ضلالت نشان چوق فائده
كوررايدي ديمكه اشارتدر ولا ارى عالما منصفا اذا نظر وتامل في احواله
واعماله يحكم لنفسه انها بريئة من هذه الآفات بل الظن ان يحكم عليها بهما

اوبعضها

او ببعضها فتكبره بالعلم جهل محض كوروبلكل كه عالمند ايله منصف اولمق كركدر
انصاف ايدوب كوره كه كندوده تكبرلك نشاني واري يوقمي بيله قچنكه اعمال واحوال
عبرت وتامل ايله نظر ايده نفسنده اولان تكبر آفتلرينك نشاني اولدوكه دنيا
غفلتي اوزره اولدوغي ايله حكم اولنور ودخي بو مهلكات آفتلرندن ظن ويقيني
اولان نسنه اوزره حكم قلنور ويا خود علمي وار ايكن كاهي نفسك بعض عيبن كوردن
جاهل محض صفتيله متصف اولمغله قالوركيدر خلاصه چالشماز دور دورشما
ديمكدر وثاني المعرفتين ان يعرف ان الكبر من العباد حرام وهر مكلفه معرفتي
لازم اولان معرفتنك ايكنجيسي كبر ايله تكبرلك اتمك عباده حرام اولدوغن بلمكدر
وانه لا يليق الا بالله تعالى وانه صفة مختصة به تعالى تحقيقا تكبرلك كمسنه لايق
دكلدر الا الله تعالى حضرتنه لايقدر وتحقيقا كبر الله عظيم الشانك شاننه لايق
صفة خاصه سيدر ولو سلم ان العالم بريء من الآفات المذكورة واكر عالم كبردن
مذكور اولان آفاتلريندن سلامت بولمق اولور ايسه الله تعالينك كندويه توفيق
واحساني اولان مقتضاي علم ايله اولور وكان لعلمه فضلا فعلمه يورث خشية
من الله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء ودخي علم ايله موصوف اولان
عالم كبرياي وعظمت حق ملاحظه ايدكده الله تعاليدن قورقوب دهشت
وخشيت عارض اولديغنه الله تعالينك بو قول شريفي دلالت ايدر معناي شريفي
بودركه حق تعاليدن قورقماز الا عالملر قورقار يعني حضرت حقدن عالملر
قورقديغي كبي كسنه قورقماز ديمكدر زيرا الله تعالى حضرتنك اولولغن وعظمت
كبرياسن كيم كه ادراك بيلور ايسه اول ادراك قورقار وتواضعا لا جرءة على
الله تعالى وامنا به وكبرا على عباده وعجبا فلذا صار الانبياء عليهم الصلوة
والسلام متواضعين خاشعين لم يكن فيهم كبر ولا عجب وحقيقت حال بودركه
كبر وعجبدن تنزه حقيقي وكمال خشوع وخضوع اوزره دوام واستمرار انبياء
عظام عليهم الصلوة والسلام شانلري اولمغله بر عالم منصفدن خالي حالي تربيه
تطبيق اتمك ايله كبر وتكبردن هر برينك آفاتندن خلاص دعواسي كرچه محالدر
لكن حق عبوديته رعايت ايكي سندن هر برنده تجنب واحتراز كركدر نعم حق العبد
ان لا يتكبر على احد پس امدي قولك قول اوزرينه اولان حقي بر كمسه اوزرينه
اصلا تكبرلك اتمكدر وان نظر الى جاهل يقول هذا عصى الله تعالى بجهل وانا عصيته
بعلم فهذا اعذر مني اكر بر جاهل كورسه بو الله تعاليه جهل ايله عصيان ايدبسه
بن علمم ايله عمل اتميوب عصيان اتدم ديه وان نظر الى عالم يقول هذا عالم ما لم

أعلم فكيف أكون مثله واكر بر عالمي كورسه بن بونك بلدوكني بلمم كندومي بوكه نظير
عد ايدرم ديه وان نظر الى اكبر منه سنا يقول انه اطاع الله تعالى قبلي واكر سنا كندودن
بيوك نظر ايدوب كورسه بو حضرت الله تعالىيه بندن اول عبادت ايتدي ديه
وان نظر الى مساويه سنا يقول انا اعلم بحالي ولا اعلم حاله والمعلوم اولى بالتحقير
من المجهول واكر سنده برابرينه نظر ايدوب كورسه كه بن كندو حالم وعملم بلورم
انك عمل وحالني نه وجه ايله اولدوغي معلوم دكلدر اولي اولان كندو عملم حقير
واني خطرده ظن ايتمكدر زيرا انك عملي نشانسز وبلورسزدر شايد اولا كه اول ناردن
خلاص اولوب بن ناره كيرم ديو تفكر ايتمكدر وان نظر الى صغير يقول عصيت الله
تعالى قبله فكيف اكون مثله واكر سنا كندودن اصغره نظر ايدوب كورسه بن
الله تعالىيه بوندن اول عصيان ايتدم پس كندم نيجه بونك مثللو اولورم ديه وان
نظر الى مبتدع او كافر يقول ما يدريني لعله يختم له بالاسلام ويختم لي بما هو
عليه الان واكر مبتدعي وياكافري كورسه كه بغض وعداوتلرينه طرف حقدن
مأمور ايكن بغض ولعنله كندو نفسك ناجيه وانلري هالكه اولديغنه جهلندن
وخطاياي ذنوبنه رب العالمينك اطلاعنه يقيننددن ناشي شايد بونلرك عاقبتي
خير اولوب بنم عاقبتم شر اوله ديو كمال خوف وخشيت ايله طلب عفو وغفران
ايتمك لازمدر وان نظر الى كلب او خنزير او حية او عقرب او نحوها يقول هذا
لم يعص الله تعالى فلا عتاب عليه ولا عقاب عليه وانا عصيته فانا مستحق لهما
واكر كلب وخنزيره ويلان وعقرب وبونلر مثللو وياخود سائر حشرات كورسه كه
بونلره تكليف الهي اولمغله الله تعالىيه عصيانلري اولمديغندن عقابه استحقاقلري
يوقدر بنم جرم وعصيانم وعقابه استحقاقم واردر ديو خاتمه امرندن خوف ايدوب
هر وقتده وهر ساعتده قلبني عيوب ايله اشتغال ايتمكدر فيكون مصروف الهم
الى نفسه مشغول القلب بعينه لخوفه لعاقبته من عيب غيره غافل اولدكده هر
حالده عاقبت امري خوفندن اكاه اولوب آخرك عيبنه باقيوب كندو عيبنه نظر
ايله ونفسني عجب وكبردن وغرور خصلتلرينك خلاصي سببنه مشغول اولوب
كندو قلبنده اولان عيوبي فهم ايدوب نه وجه ايله كيدرمك ممكن ايسه اول خصلتي
كندودن كيدرمك علاجنه سعي وجهد ايله زيرا بر كسنه غيرك يعني آخر كسنه ننك
عيبك سويليسه اول كسنه عيبده جمله دن زياده اولوب جهل وحماقته منسوب
قيلنور فان قلت فكيف ابغض المبتدع والفاسق في الله تعالى وقد امرت به وكيف
انهاهما عن المنكر مع رؤيتي نفسي دونهما واكر سؤال ايدوب ديرسك اهل بدعت

ايله

ايله فاسقه رضاى رحمن ايچون بغض ايتمك اهمدر ديندر زيرا انلرك ايكيسنه بغض
ايتمكه الله تعالى امر ايتمشدر انك ايچون اهل بدعته وفاسقه بغض اولنور وانلري
منكردن نه وجه ايله نهي اولنور كه اول نهي ايتديكم منكري كندو نفسمزده مشاهده
ايدوب كوروب طورركن ديرسك قلت تبغض وتنهى لمولاك اذ امرك بهما
لا لنفسك وانت فيهما لا ترى نفسك ناجيا وصاحبك هالكا بل يكون خوفك
على نفسك بما علم الله تعالى من خفايا ذنوبك اكثر من خوفك عليهما مع الجهل
بالخاتمة جواب ويرزكه اهل بدعت ايله فاسقه ولانه بغض ايتمك وانلري اول بدعت
ايله فسقدن نهي ايتمك الله تعالىنك امرى ايله دركندو نفسي ايچون نهي ايتمك دكلدر
كه كندو نفسني نجات اهلندن وانلرك نفسني هلاك اهلندن كورمك دكلدر بلكه
كندو نفسني ايچون جهل اوزره اولان كرلوكلرندن اكثري خوف خاتمه امردن
اولوب هر چند قلبني تفتيش عيوب ايله اشتغال ايتمكدر زيرا عاقبت كار حكم سابق
پرورد كاره نيجه در معلوم دكلدر احتمالدر كه بو برايش اشلينه عاقبتي بندن يك
اوله ديو كورلمكدر فتكون كعبد امره مولاه بمراقبة ولده والغضب عليه وضربه
عند الاساءة امتثالا لامر مولاه وتقربا اليه بلا تكبر عليه نتكم بر پادشاه بر قولنه
اوغلني كوردكوزت تجاوزلك ايدوب ديسزلك ايدر ايسه انك اوزرينه غضب ايدوب
ضرب ايله ديو سپارش ايلسه اول قول دخي پادشاهه تقرب قصدي ايچون پادشاه
اوغلينك اوزرينه غضب ايدوب وهم ضرب ايتمسي اكا تكبرلك ايچون دكلدر بلكه
پادشاهك امرينه اطاعت ايچوندر پس امكه نهي ايدوكري نفسمزده كوردكن
بزه لازم اولان ربمزك امرينه امتثالا فاسقه فسقندن واهل بدعته بدعتندن
نهي ايتمك بو منوال اوزره بزه لازم اولور بل هو متواضع له يرى قدره عند
مولاه فوق قدر نفسه بلكه اول قولك پادشاه زاده يه ضرب ايله غضب ايتمسي
افنديسنك وعلي اولديغندن اوتوري تواضع ايچوندر حتى پادشاهك قاتنده قدري
عالي كورمك ايچون ايدركه امر صاحبنك اراده ايتديكي امريني يرينه كتورمكدر مرادي
كندو نفسي اراده سي دكلدر فكذلك عليك ان تنظر الى المبتدع والفاسق
وتقول ربما كان قدره عند الله تعالى اعظم لما سبق لهما من حسن العاقبة
في الازل ولما سبق لي من سوء العاقبة فيه كرو بو بيلجه در زيرا اهل بدعت وفاسق
اوزره نظر ايتدكده ايدركه شايد بونلرك عاقبتي احتمالدر كه بر ايو ايش اشليه بندن
يك وخيرلو اوله وبنم عاقبتم شر اوله ديو كمال خوف وخشيت ايله طلب عفو وغفران
ايتمك كبي زيرا هر كسنه نك امر عاقبتي نيجه اولسه كرك معلوم دكلدر همان خوف

ورجائی بیشه ایلدیب غافلتی اندیشه قلمق کرکدر وانا غافل عنه فتغضب لحكم الامر
محبة لمولاك اذ جرى ما يكرهه مع التواضع لمن يجوز ان يكون اقرب منك عنده
في الآخرة اخر امرنده نه واقع اولجغنی هر کشی غافلدر زیرا حکم سابقه پروردکار
نیجه در معلوم دکلدر فاسق فسقندن اوتوری و بدعت ایشلری ارتکاب ایتدکلرندن
اوتوری اول مکروهلردن انلری نهی ایلدیب غضب ایتمسی حضرت مولانك محبتی
ایچون امرینه امتثالدن اوتوریدر و تواضع ایچون درکه نفسنی اول فاسقك
نفسندن عالی و شریف کورمامکدر بلکه الله تعالی عندنده آخرتده قرب معنوی تحصیلی ایچون
انلره بغض ایدردیمك اولور والثانی ایکنجیسی کبر و تکبر اسبابلرینك سببك بیانی
ایدر العبادة والورع فان العابد الورع قد يتكبر على الفاسق بل على من يعمل مثل
عمله من النوافل والاحتراز عن الشبهات وفضول الحلال وهذا ايضا من الجهل
عبادت و ورعدکه هر برینك کبر نفسه ساعی اولوب و نوافله اشتغال ایتموب
و شبهاتدن احتراز ایتمنلره زینه تفاخر و تکبره سببیتی تکبرك حرام اولدیغنه
و عبادت و ورعدن هر برینك فضیلتی تقوی واخلاص و نیت صادقه مقارنت شرطیله
اولدیغنه جهلدن ناشیدر بوکچلرین هذا جهة ایضا معرفتان پس علاج حرمت
تکبری و مزبورلردن هر برینك فضیلتی شرطنی بیلمك ایکی معرفته مربوطدرکه
انلر ایله اولو جهل مزبورك ازاله سی معرفتان ان فضل العبادة والورع انما يكون
باستجماعهما الشرائط والاركان معرفة اول عبادتی و ورع ایتمك الله تعالی قتنده
فضل مرتبه سی عالی و ایلغه ثوابی چوق اولمسنك بیانندر و اتك ایله عبادتك
و ولانه ارکانك جملسی جمع اولوب هر برینك فضیلتی شرطنی بیلمك ایله جهل مزبورك
ازاله ایدردیمکدر ومجانبتهما المفسدات والمكروهات ومقارنتهما النية الصالحة
والاخلاص والتقوى وصونهما عن المحبطات والمبطلات وحصول هذه بأسرها
من امثالنا برعبادتکه تقوی و ورع ایله اولیه انك هرجانبندن عملنه ریا کروب
عبادتك هباء منثورا ایمه دن خالی اولماز و اکر مکروهات داخل اولور ایسه
عملنك ثوابك ناقص ایدر پس امدی هر وجه ایله عبادت و ورعدن هر برینك فضیلتی
تقوی واخلاص و نیت صادقه مقارنت شرطیله اولمق کرکدر حتی عملك ثوابن
حفظ ایتمك ایسه منهیاتدن صاقنمق ایله ذکر ایتك عبادتك صحتی باقی اوله
بو مذکورلرك حصولنك جملسندن صاقنمق غایت ایله مشکلدر متعسرة
بل متعذرة لاسيما الاخلاص والتقوى بر امور غایت ایله کوجدر بلکه کوجدن کوچ
لا بد مفسدات ایله مکروهاتدن خلاصه اخلاص ایله تقوی لازمدر فلذا كل

الله تعالی

الله تعالى فلا تزكوا انفسكم هو اعلم بمن اتقى سوره نجمده بو آیت کریمه بو معنایه
دلالت ایدر یعنی سز کندو نفسلرکزی ستایش ایتمه کز چونکه هلوق ایله و خبرلو
خلق ایله و اوصاف حمیده ایله که سزلك احوالکزی الله تعالى اعلمدر مبدأ خلقتده
اهل تقوی اولوب صکره عملنده مخلص اولان کیمدر اول بیلوردیمکدر تفسیر لبابده
کوردمشکه هرکاه که یهودك طفلی ظهور ایتسه ایدی بزلر ایدیکه بو صدیقدر
حضرت رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم اشیدوب بیوردیلر که یهودلر کذب
ایدرلر هیچ بر مولود یوقدرکه آنه قارنده الا که اول سعید در و یا شقیدر و بو آیت
کریمه نازل اولدیکه اوحالکزی الله تعالى اعلمدر اول بیلوردیمکدر مشيرا بان تزكية
النفس انما تكون بالتقوى پس امدی کشی کندو نفسنی مدح ایلدیب تفاخر ایدر ایسه
بو علی و تقوی سبیله تفاخر ایتمك کرکدر زیرا عبادت امرنده معتبر اولان اصول
بیرسی توفیق طاعت ایکنجیسی عمل خالص اوچنجیسی قبول عبادتدر جمعیسنی
تقوی جامعدر وانها لا يعلم كنهها وحقيقتها الا الله تعالى و اندرك عاقبت
احوالی حقیقتك وکنهیله نه اولجغن بر کسنه بیلمز سعید میدر شقی میدر آخرتده نه
وجه ایله حشر اولورلر بلمازالا الله تعالى بیلور والمعرفة الثانية مثل ما سبقت
فتذكرها ایکنجی معرفتك ذکری بیانی اولنوب مثل سبقت ایتمشدر والثالث اسبا
کبرك اوچنجیسی النسب والحسب بفتحتین جمع انساب و حسب بفتحتین اصل شریف
معناسنه جمع احساب کلور کیشینك قرابتی واهل دینی مراد اولنور که والكبر بهما
ناش عن الجهل ايضا لانه تعزز بكمال غيره کبی نفسه و نسبی و لجبا انلر اوزرینه تعزز
و تکبر غیرلرك کمالی ایله افتخار و مباهات ایلدیکی فی الجملة غیرت و حمیت اولان کسنه
قتنده عیب و عاردر مکمل ذات اولمدقلرینه جهلدن ناشیدر وكذا قيل

لئن فخرت بآباء ذوي شرف ۔ لقد صدقت ولكن بئس ما ولدوا

نتکم کندوسی فضیلتدن مجرد و عاری ابا و اجدادی مناقبنی تالی و قاری اولنلر
حقنده دیمشلردر که اکر آبا و اجدادك شرفیله فخر ایدرسك لکن اجدادیندن اولان
شرف تحقیق کرچکدر اما او علی بر امر لغی سببندن اول شرفدن عاریدر پس علاجی
زینتن بلمك ایله جهل مرقومك ازاله سیدر وقال عليه الصلوة والسلام فيما خرج
مسلم عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه من ابطأ به عمله لم يسرع به نسبه امام
مسلمدن اخراج اولنمشدر ابو هریره رضی الله تعالى عنه حضرت رسول علیه السلامدن
روایت ایدر که عملی قبیحی سبیله جنته وصولنه بطئ و تاخیر ایدن کسنه نك شرف
نسبی آنا نلق و سرعت ایله جنته وصولنه سبب اولدیغی مدلول حدیث شریفدر

انظر الى ابن ادم عليه السلام قابيل وابن نوح عليه السلام كنعان هل نفعهما نسبهما نظر ايله كوركه
اكر شرف نسب سبب فلاح ونجات وكمال اولسه حضرت ادم عليه السلامك اوغلى
قابيل وحضرت نوح عليه السلامك اوغلى كنعان اولور ايدى چونكه ايكيسى دخى اولو
العزم پيغمبرلرك اوغللرى ايكن نسبلرى فائده ويردى دينلرى اوزره اولمديلر
ايچون حضرت نوح عليه السلام اهلمندن ديو رب العزته دعا ايلدكده حقنده انه ليس من
اهلك بيورلوب ولسنك اهلندن دكلدر دينلدى زيرا دين بولنده ايمان كتورمينكر
غرقا وليجعنى بلدرمش ايكن بوندنصكره ديلدوكى ايچون عتاب ايلدى بكا سوال ايلمه
شول نسنه كه علمك يتشمز خطابى كلدكده نوح عليه السلام دخى ايدى الهى سكا صغنورم سوال
ايتمكدن چونكه علمم يوقدر ديو تضرع ايتدى وعلى كنعان دخى سائر كفره ايله بيله غرق
وتعذيب اولنمشدر امدى انبياء عظام عليهم السلام نسلندن اولمق دنيوى واخروى نجات
سببى اولمايكنسه اولور ايدى بوندن نجات بولنلر شعائر شرع شريف مبينه واحكام
دينه حمايت ايدنلردر ثم انظر الى نسبك الحقيقى فان اباك الاقرب نطفة قذرة
وجدك البعيد تراب ذليل فكيف يليق بك التكبر بالنسب بوندنصكره نسب حقيقتك
اولان بابالك ايله افتخار ايدرسن كه نظر ايله كوركه اول اتك نطفه ناپاك ومستقذردر
يعنى قذر ناپاك وعلقة مستقذره در واجدادك ايسه طراق اولنده حقير وذليل حشرات
اعضاسندن اكل وخراطين اجزاسندن شارب وهزار زحمت ايله بروزده ايندكى بدن
رهين زمين اولمشدر بونلر ايله اولان نسبك ايلمه وجه ايله افتخار ايدرسك وتكبر
نيچه ايدرسن بر عبرت ايله نظر ايدوب كوره سن والرابع الجمال وذلك اكثر ما يجرى
فى النساء اسباب كبردن دردنجى حسن جمالدر اول كوزلك ايسه اكثرى خاتونلرده
اولور وهذا ايضا جهل اذ هو فان سريع الزوال لا تنظر الى ظاهرك نظر البهائم
وانظر الى باطنك نظر العقلاء وبو دخى كبر وكخيلاء جهلدن ناشى در سببى جمالدر
كبر وتكبردن هر برينه سببيتى جمالك سريع الزوال ولديغنه جهلدر حيوانلر كبى نظر ايتمه
بلكه عقلا اولنلر كبى باطنه نظر ايله كوركه بنى ادمك كيفيت خلقتى پس علاجى بودركه
اوّلك نطفة مذرة خرجت من مجرى البول ودخلت فى اخر واختلط باخرى
وهو دم الحيض ثم خرج منه مرة اخرى پس انسانك اول مجرى بولدن چيقوب
موضع اخره كيروب وبول ايله ودم حيض ايله مخلوط اولان نطفه نجسه اولوب اندن
صكره آثار حمدن چيقمش سكدر وآخرك جيفة قذرة وانت بينهما حمالة العذرة
الرجيع فى امعائك والبول فى مثانتك والمخاط فى انفك والبزاق فى فمك والوسخ
فى اذنيك والدم فى عروقك والصديد تحت بشرتك والصنان تحت ابطك وتغسل

الغائط كل يوم دفعة او دفعتين بيدك وتتردد الى الخلاء كل يوم مرة او مرتين وكل
هذا سبب الضعة والذل والحياء فضلا عن الكبر والخيلاء واخرك جيفه در نجس
ومستحقر وسن بو ايكى حال اراسنده بى طاعت وحول حامل ناپاك نجاست وبول
اولديغنى بلمك جهل مرقومك ازاله سنده وبو شكوندن بر ويا ايكى كره بيت الخلاءيه
وارمغى وسنندن خروج ايدن غائطى الك ايله تطهيره احتياج ويبودنن وقولاغندن
واغزندن وبالجمله بدنك ظاهر وباطنندن انا فانا حدوث ايدن ملوثاتى درست وفكر
ايدن غافلك خاطرينه كبر وخيلا كلمك دكل بلكه تذللى وحياسى زياده اولمق مقرردر
زيرا كندوده كه عجز وذلت وبو حقارت ومسكنتى بيلوب وكبرياء عظمت حق
وجبروت قهار مطلق ملاحظه قيلوب كندوسنى اذل وذليل واقل قليل ايدوب كنجى
تحقيق ايتمك لشكر شيطان لعين وابليس پر تلبيسك كبر وطغيانى مملكت وجودندن
تفريق ايدوب سورمكه معظم علاجدر والخامس القوة وشدة البطش كبرك التنجى
سببى قوت بدن ايله حمله ايدوب طوتمقدركه كبر وتكبردن هر برينه سببيتى قوتك
بركون محدوم اولمغله زوال پذير اولمسى بيان ايدر وتكبرهما جهل ايضا اذ الحمار
والبقر والجمل والفيل كل ذلك اقوى من الانسان واى افتخار فى صفة يسبقك
بها البهائم فيها ثم انها تزول بحمى يوم ونحوها فلا تقدر على حفظها ولا على
تحصيلها بل هى كظل زائل وتوم نايم كبر وكبرك ايكيسى بيله نفسك امرده اغنيا به صلح
برشى اولمديغنه جهلندن ناشى در وكخيلى بو دخى اقبح خصائل واشنع رذائلدن
بو تقديرجه قوتك سرعت زوالى وجماد وصغر قدوه وفيل بونلرك كلبسى
قوتده انسانلدن قويدر انسانلدن زياده بولنان وصفك سبب بهاجى اولمغله عدم
صلاحيتنى بلمك ايله جهل مرقومك ازاله سيدر والسادس المال والتلذذ بمتاع
الدنيا التجمل بمال ومنال ودنيا اسبابى ايله افتخار ايدوب اندن حظ ايتمك مذمومدر
زيرا دنيايه رغبت ايدنلرك تحصيلنه مشغول اولوب عبادتدن قالور ظاهرى طلب
ايله مشغول اولوب عبادتدن قالور ظاهرى طلب ايله مشغول اولور وباطنى ارادت
ومحبت ايله مشغول اولور امدى بر كيشينك ظاهرى وباطنى دنيايه مشغول اولسه
عبادت اكا ميسر اولمياز بيت

بو لادك عقلك المش فكر دنيا • قومش دللرنده خوف عقبى

وبالجمله دنيا فانيه بر جيفه خبيثه بر تلبيسه در كه نه خالنده خير واخرونه مالنده
خير وار كوزمى سنكه طعام اولان نجس ولباس اولان پلاس اولور عقار اولان
خراب دواب اولان تراب اولور وحكم حكومتى زائل اولور كشى بونك نسبنده مائل

اولور لكن هوای نفسه خوش كورینور غافل اولانلر ظاهرینه نظر ایدر مغرور
اولور و عاقل اولنلر باطننه نظر ایدوب دنیادن اعراض و نفرت ایدرلر زیرا مال
چوق لغتك حق تعالی قتنده قدر و قیمتی یوقدر اكر وار اولسه ایدی كافرلركه شیمدی
انلره برایچیم صو و برمبه ایكی نیچه كافرلره خود بی عدد لعل و جواهر و زمرد و مرجان
و التون و برمشك بونلری بیلن غافل كمسنه مال ایله كندویی كوزمیوب صوكی
اخراولوب قویوب كیتمكدر دیو آخرته اعتقادی اولوب بصیرتی اولانه بوقدر زینتی
والسابع الاتباع من البنين والاقارب والغلمان والجواری والتلامذة والتقرب
الی السلطان وولاته وقضاته اسباب كبرك یدنجیسی اولاد و اتباع و غلمان و جواری
ایله افتخار و سلطان و بكلره و قاضیلره تقرب ایتمكدر وهذا اقبح انواع الكبر لانه
تكبر بما هو خارج من ذات الانسان سریع الزوال والانقلاب یشترك فیه الیهود
والنصاری لو هلك ماله واتباعه او عزل او مات سنده كان اذل الخلق و
احقرهم بو ایسه كبرك انواع اسبابنك اقبحیدر زیرا بونك سببلری سریعة
الزوالدر و یهود و نصاری مشترك اولدقلری امورا و ملكلری ردیه و مستحیله
اولدقلرینه جهلتدن ناشیدر پس علاجی اولاد و امثالنك هلاكی و اول جمع ایلدیكی
حلالدن و حرامدن ایركیلان مالكری و ملكلری و قوللری و جاریه لری دوكولدی
و اول اتخاذ ایلدوكی سنه دك عزل و موتی ایله عزتك تكبتنه انقلابی احتمالنی ملاحظه
قلوب كندوسی اذل ذلیل و اقل قلیل ایدوكن تحقیق ایتمك ایله لشكر شیاطین كبی
طغیان مملكت وجودندن تفریق ایلیه فان الشرف یسبقه بر الیهود وان
لشرف یاخذه السارق فی لحظة بو بر كلمه در وقت ملامنده تلفظ ایدرلر سؤال
اولنوب سنك سبقت ایدن شرف كذشته ایله افتخار ایدرسك اول ایسه حقیقتده
غیرك كمالی ایله افتخار فی الجمله غیرت و حمیتی اولانكسنه قتنده عیبی و عاردر و اكر
مال شرفی ایچون ایسه یهود و نصاری مشترك اولدقلری اشیا حقیقتده خسیسدر
سارق المسیله برآنده ضایع و زائل اولدیغی بیلنك جهل مرقومك ازاله سیدر
ثم ان للتكبر فقط ثلاثة اسباب اخر بوندن صكره كبر تكبردن هر برینك ذكر اولنان
سببندن غیری تكبرك كندویه مخصوص اوچ سببی دخی واردركه بیان اولنوردی
الحقد كالذی یتكبر علی من یری انه مثله او فوقه ولكن قد غضب علیه بسبب
سبق منه فاورثه حقدا ورسخ فی قلبه بغضه فلا تطاوعه نفسه ان یتواضع
له ویحمله علی رد الحق اذا جاء من جهته آنك بری دنیا اجلی ایچون مؤمنلره بغض
ایدوب محبت ایتمكدر یعنی كندو مثللی یا فوقنده ملاحظه ایتدوكی كمسنه ایله

بیلنرنده

بیلنرنده شكراب وقوعندن ناشی تواضع ایله معامله قادر اولمیوب سركشلك
قیله بر حق كلامی سنوح ایتدیكی ایچون رد و اكوزمیوب خلقه حقارت و اهانت
ایله نظر ایده وعلی الانفة من قبول نصحه وحق اوزره اولان نصحك قبولندن
عارلنمق حسبیله اعراض ایدر منكرلر وعلی ان یجتهد فی التقدم علیه وهر
چند اكا تقدم اوزره اولمق و تفوقه سعی و اهتمام ایتمك ایله تكبردن ناشیدر
اسباب كبرك ایكنجیسی والحسد فانه یدعو الی جحد الحق والتكبر علی المحسود
مع معرفته بفضله علیه حسد دركشی محسودینك كندو اوزرینه فضل و غلبه
سن بیلدیكن ناشی اندن صدور ایدن حقی حسدا انكار ایتمك تكبردن ناشیدر وعلاج
التكبر بهذین ازالتهما وسیجیء ان شاء الله تعالی و بو ایكی سبب ایله وقوع بولان تكبرك
علاجی عن قریب بیان اولنور الله تعالی میسر ایدرسه و اسباب كبرك اوچنجیسی
والریاء ریادر و یا عمل آخرت ایله یاد ایله دنیا فائده سن دیلكدر نتكم ذكری سبقت ایتمشدر
حتی ان الرجل لیناظر من الناس من یعلم انه افضل منه ولیس بینهما معرفة ولا حقد
ولا حسد ولكن یمتنع من قبول الحق ویتكبر علیه خیفة ان یقول الناس انه افضل
منه ولو خلا معه بنفسه لكان لا یتكبر علیه كشی كندویه فضیلتده غلبه سنی
بیلدوكی كمسنه ایله بر مجلسده مناظره ایدركه بینلرنده سابقا حسد و عداوت یوق
ایكن مجرد اصحاب مجلس غلبه سن بیلمسونلر دیو اندن صدور ایكن كلمات حقی قبولدن
امتناع ایتمك ایله تكبر اوزره اولدیغندن ناشیدر اما خال مناظره ده كندولوجهه نفسنده
اولوب ناسدن امتناع ایدرسه دنیا تحتنده داخل و غرور حدینه واصل اولماز وانك
اوزرنده تكبر علامتی یوقدر وقد یكون الباعث علی التكبر المراءاة باسباب الدنیا كمن
یلبس ما لا یلبس عند الناس ویستنكف من حمل حوائجه بین الناس ویحمله فی اللیل
وحیث لا یراه الناس كاه اولوركه دنیا خلقه ارادت ایچون طشره چقدقده اوینده كیدوكی
اسبابی كیمیوب و حوایج بنی بین الناس كتورمیوب كیجه ایله خلق كورمدوكی وقتده
كتورمكله اظهار حشمت تكبردندر البحث الرابع فی علامات الكبر والتكبر
دوردنجی مبحث كبر و تكبرك علامتی بیاننده در اعلم ان الكبر قد یخفی علی صاحبه
حتی یظن انه بریء فلا بد من بیان اخلاق المتكبرین حتی یعرض كل سالك نفسه
علیها فیمیز الخبیث من الطیب فلا یغره الغرور اكاه اولكه اخلاق كبر بیلنمكه محتاجدر
حتی كیشی اخلاق خبیثه طیبه دن تمیز ایدوب تلبیسات شیطانیه یه مغرور اولمیه
نشانی دیولر بلكه كوادمی بوقسمی نشانی اولدركه كندودن الحق مرتبه لو كمسنه كندونك
اوست یاننه كچدوكنه قاقیه كوجنه كله یا یوردو كنه كچدیكی ملول اوله و یا بر كمسنه

نشنه دلسه و برمدوکنه ویا برکشی اکا نصیحت ایندوکنه وعیبن دیدوکنه فاقیه
کوجنه کله ویا برکشی ابله علم ویا غیری سوز سویلشسه کده وسوزی اشاغه
فالدیغنه ملول وله ودکه طعامی یکمتکدر ومنها ان یحب قیام الناس له او
بین یدیه تعظیما لنفسه بلا وجدان کراهة وعدم نفسه لهذا الحب بل بقبول وکونه
الیه فان وجد کراهة وعدم اجابة فی نفسه فمیل طبعی او وسوسة لا یضر اذ
کما ذکرنا فی الریاء واول اخلاق مرقومه دن بری بر مجلسه کلدکده خلقک قیام
واقباللرن ودکونده میل مزبور ایچون اکر قلبنده کراهت بولور ایسه وسوسه دن نکم
ریا مبحثنده ذکری سبقت ایندیکی اوزره ضرر ویرمز ومنها ان لا یمشی الا ومعه
غیره یمشی خلفه وتکبرک بری دخی برینه کندوکده خلقک کندویه تعظیما اردنده بوریمه
محبت ایتمکدر دیلم حدحج نتکم بو حدیث شریف دیلمی واحمد بن حنبل وابن ماجه سنن
صحیحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه علیه الصلوة والسلام
خرج الی البقیع فتبعه اصحابه فوقف وامرهم ان یتقدموا ومشی خلفهم فسئل
عن ذلک فقال علیه الصلوة والسلام انی سمعت خفق نعالکم فاشفقت ان یقع فی نفسی
شیء من الکبر بو حدیث شریفی ابی امامة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بر کون بقیع شریفه توجه ایدوب اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین رسول علیه الصلوة والسلامک خلفلرندن مشی ایتدکلرنده توقف بیوروب ایلری
اوکو بجه بیوردیکن بوندن سؤال اولندقده بیوردیکی صوت نعالکزی استماع ایله قلبمه
نوع کبر وقوعندن خوف ایلدم دیو بیوردیلر ومنها ان لا یزور غیره وان کان
یحصل من زیادته خیر له ولغیره من تعلیم التواضع علامات کبردن در غیرینی زیارت
ایتمک تکبرا وعظمة اکرچه انک زیارتندن انک ایچون ویا غیری ایچون خیر حاصل اولو
تعلیم تواضعات اننده اکا اقتدا اولندیغندن اوتوری ومنها ان یستنکف من جلوس
غیره الا ان یجلس بین یدیه علامت کبردن بری دخی صدر نشین مجلس ایکن اخرک
کلوب یاننده اوتوردیغنه یا اوکنه کچدوکنه عار ایدوب ملول اولمقدر ومنها ان
یتوقی مجالسة المرضی والمعلولین ویتحاشی عنهم کبر علامتک بر دخی خسته و
مجروح ایله اوتورمه دن عار ایلمکدر ومنها ان یتعاطی بیده فی بیته کبرک علامتندن
بری دخی اونده کندو الی ایله برایشه مباشرت اتمه دن عار ایتمکدر ومنها ان لا یحمل
متاعه الی بیته وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم یفعل هذه المتقیات علامت
کبرک بری دخی متاع بیتی طشره بازاردن الوب کندو اوینه کتورمکدن عار ایتمکدر
بو مذکوراتی خود حضرت رسول علیه الصلوة والسلام عز شان نبوت ایله ایتمشلر

ومنها ان یستنکف لبس الدون من الثیاب وبری دخی سبابک الچغن کیمه دن
تحاشی ایتمکدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم عز شان نبوت ایله
اسکی وقالن اثوابی کیر ایدی وقد قال علیه الصلوة والسلام فیما خرجه د
نتکم ابو داود مرموزندن اخراج اولنوب تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حدیث شریفنده بیوردی عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه البذاذة
من الایمان یعنی اسکی اسباب کیمک ایماندندر دیو بیوردیلر راویسی ابی امامه
رضی الله تعالی عنه در ومنها ان یستنکف عن دعوة الفقیر لا عن دعوة
الغنی والشریف واسباب کبردن بری دخی غنی اولانک دعوتنه واروب دعوة
فقیردن استنکاف ایدوب وار مقدن ومنها ان یستنکف عن قضاء حاجة الاقرباء
والرفقاء فی السوق خصوصا شراء الاشیاء الخسیسة کالصابون والکبد
والکرش والحناء والنورة والمصطکی والمشط کبر اسبابنک بری دخی خصملرینک
و یولداشلرینک مصالحلرک سوقدن یعنی چارشو وبازاردن صابون وجکر و بوره
وحرصنه وصاقز وطراق کبی اشیاء خسیسه الیویرمک ایله حاجتلرن قضا ایتمه دن
عار ایتمکدر ومنها ان یثقل علیه تقدم الاقران فی المشی والجلوس بحیث ان
مشی او جلس احدهم یمشی خلفه ویجلس تحته متصلا به فان اتفق ذلک فاما
ان یذهب ویفارق فلا یمشی ولا یجلس او یبعد عنه فی المشی والجلوس بحیث
یکون بینهما اشخاص ممن یعلم کل احد انهم ادون منه لیظهر انه اختیار التواضع
علامات کبرک بری دخی اوتورمده ویورومده اقرانی اوزره استثقال ایدوب بری
کندونک اوست یاننه کچدوکنه وکندودن الچق مرتبه لو ایدوکنی بلدرمک ایچون خلقک
معلومی اولان کشیدن برینی مابیننه توسط ایدرک اتی الچقلمق ایچون خلقه تواضع
ایله اظهار دن کوسترر حرکات وسکناتنده اظهار حشمت ایسه کبردن ناشیدر
اذ لو کان متصلا مؤخرا لظن انه ادون منه ایچون بویله اولور ایسه مؤخر بورومه
ویا خود بر مجلسده اوتورمده انی حقیر وکندوسنی خطیر ظن ایدر ومنه عدم قبول
الحق عند مناظرة الاقران من صاحبه وعدم الاعتراف بخطائه والشکر له
واسباب کبرک علامتلرینک بری دخی تامل ایتمه دن عناد و مکابره سمتنه سلوک
ایتمه دن ناشی کندو کلامنک حق اولوب وحقه موافق اولدوغنه شکردر اما لعدم
الاصغاء والتامل فی کلامه احتقارا واستصغارا له او عنادا او مکابرة
اما حقی قبول ایتمیوب استماع وتامل ایتمه دن عنادا انی خورلق ایله حقیر کورمک
وبلدوکنه عناد ومخالفه ایتمکدر فکل هذه ان کان فی الملاء فقط فریاء وبو ذکر

وبو ذكر اولنان امورك جملسنك وقوعى اكر محض ناسه مخصوص ايسه ريادر وان
فيه وفي الخلوة فكبر وتكبر اكر خلوتده ده اولور ايسه كبردر وتكبردر المبحث الخامس
كبر وتكبرك تشنيع وتقبيحى ضدى اولان تواضعك بيانندهدر في اسباب الضعة و
التواضع وفوائدهما وتواضعك اسبابى وفوائدى بيانندهدر اما الاولى فهى معرفة
نفسه من اين الى اين ومعرفة عيوبه وغوائل الكبر وفوائد التواضع وفضائله من
كونه من اخلاق الانبياء عليهم الصلوة والسلام والاولياء والعلماء والصالحين
اما آنك اولكيسى اولدركه تواضعك اسبابى كشى كندونك نه دن حاصل اولوب عاقبت
امرى نيجه اولجغنى وعيوبنى وكبرك غوائلنى وتواضعك فضائلى انبياء عظام
عليهم الصلوة والسلام واولياء وعلماء وصالحين رحمهم الله تعالى اخلاقندن اولوب
ومحمودا عند الله تعالى وسببا لرفعة الدرجات في اعلا عليين وعند الله محمود اولوب
وسيلهٔ ارتفاع درجات جنة الاعلى اولديغنى بلمك ايله اولور ودخى حق تعالى اكا
نيجه مرتبه لر ويره جكين كوز كورمك وقولق ايشتمك وكوكللره كلمك اوله وكان القياس
ان ينزل العبد نفسه منزلته لا دونها ولا فوقها صاحب كتاب ديركه لايق اولان كشى
كندويى رتبهٔ حقيقيه سنك آلتنده واوستنده كورممكدر بويله ايكن نفس وطبيعت
هرچندده علوه مائله اولمغين احتياط آنى رتبهٔ حقيقيه سندن نوع تنزيل ايله
فضيلت تواضعى احراز ايمه دهدر كالشجاعة بين التهور والجبن شجاعت كبى كه شجاعتك
ضدى وطرف افراطى تهوردركه اقدام وهجوم ايمك معقول اولان اموردده اقدام
ايمكدر و ما بيننده اولان طرف تفريطى جبندركه خوف جائز اولمغين بعض موضعده
خوف بليغ وجزع بى محل اظهار ايمكدر والعفة بين الشره والخمود عفت ايسه
شرع ايله سو بلمكدر عفتك طرف افراطى فجور وشرهدر تناول مشتهيات فانيه
واستعمال لذائذ حسنه ده حد اعتدالدن تجاوز ايدوب شرعا وعقلا جائز اولميان
مرتبه لره تعدى ايلمكدر وطرف تفريطى خموددركه شرع وعقل اباحت ورخصت
ويردوكى لذائذ مشتهيادن بالكليه اعراض ايدوب يا ضرر بدن وقوى ويا انقطاع نسل
وعقبيه مؤدى اولمقدر والسخاء بين البخل والاسراف وسخا اولدركه نفسه بذل
وانفاق مال ومنال ايمك سهل وآسان اوله شويله كه لايق و واجب اولان مقدارى
محل ومناسبى اولان مواضعه صرف وايصال ايمكده تكاسل ايميه وسخا ما بيننده اولان
ضدى اسراف ايله بخيللكدر حقيقتده سخى اولدركه نفسنى رذيلهٔ بخلدن پاك وطاهر
اوله فان خير الامور اوسطها بونلردن امورك خيرلوسى افراط وتفريطك طرفينى
بيننده متوسطه اولان خالت اولمقدر لكن لما كان النفس مائلة بالطبع الى العلو

كان الاحوط

كان الاحوط والانسب حطها عن مرتبتها قليلا كى لا تتعدى مرتبتها فينزل
نفسه فوقها غفلة وحبا للعلو اذ حبك الشيء يعمى ويصم لكن لايق اولان
كشى نفسنى رتبهٔ حقيقيه سنك فوق وتحتنده كورممكلكن نفس وطبيعت هر
چندده علوه مائله اولمغين احتياط آنى رتبهٔ حقيقيه سندن نوع تنزيل ايله هم
تواضع احراز ايمكدر زيرا حق بر كشى بر نسنه يه محبت ايدوب سوسه آنك سائرين
كورمز و ايشتمز اولور ديمكدر مضمون حديث شريفدر هذا في التواضع بو ايسه
تواضعدندر وتواضع اولدركه نفس وجاه رفعتنه كندودن ادنى اولنلره اكرام ايمكدر
اما انلرلكى جلب نفع يا دفع ضرر ايچون ايدنجك كاصنعت دنيالر تواضع ديمزلر زيرا
تواضع ايسه اكابر و غالى دن مستحسندر واما في الضعة بان يرى نفسه ادنى من
كل مخلوق وهذا دأب السلف الصالحين واما انده اول خودلقدر نفسنك عيوب
عظيمه وخباثت كثيره سنه نظر ايمكدن ناشى آنى هر مخلوقدن الحق عد ايمكدر كه سلف
صالحين آدابلرندندر بو حتى قال الشبلى رحمه الله تعالى عطل ذلى ذل اليهود يعنى
شيخ شبلى رحمه الله تعالى ديمشدركه ذل نفسم ذل يهوده غالب اولمغله تعطيل ايتمشدر
وقال ابو سليمن الدارانى رحمه الله تعالى لو اراد جميع الخلق ان يضعونى دون ما
فى نفسى من الضعة ما قدروا عليه وابو سليمن دارانى رحمه الله تعالى ديمشدركه نفسمك
مراتب ذلتدن بر مرتبه خورلغه بالغه اولمشدركه اكر خلق عالم جمع اولسه لر آنى
اول مرتبه دن ادنى درجه يه تنزيله قادر اولمزلر فان اختلج فى قلبك انه كيف يتصور
ان يرى الانسان نفسه ادنى من فرعون وابليس پس اكر قلبك تحريكى واشكالى
نه وجه اوزره تصور اولنور كشى كندويى فرعون وابليسدن ادنى كورمك كه فرعون
وابليس ديانات وقباحتلرى سببى ايله ايكيسى دخى مغضوب غايت اولمشلردر
ومحروم ابدى قلمشلردر ديو سؤال وارد اولور ايسه فقل ان الله تعالى خذلهما
واضلهما فوقعا فيما وقعا ووفقنى وهدانى للايمان والطاعة فلو عكس لعكس
جوابنده ايديكم كبر وتكبرى نفسندن كيدرمك ايچوندر نفسنى فرعون وابليسدن
ادنى عد ايديكى كه تحقيقا الله تعالينك امريله فرعون وابليسك مخالفتلرى ايله
عصيانلرى نه عجب وكبرلرى سببى اولمشدر طريق هدايتدن محروم اولوب ضلالت
ايله اضلاللرينك قضا وتقديرى اولمشى خود حق تعالينك حكمله دركشى نفسك
مظهر توفيق وهدايت وايمان اولمسنه موفق اولديغيه الله تعاليه حمد وشكر
ايدوب صدى ولا كفر وصيدن دونوب نجاتنى محض فضل الهى بلمكدر وكبر اجتناب
نفسنى مما فعلاه من ذاتها بل من عناية الله تعالى اجنابى عاقبت امرينده كفر ومعاصى

ترك ایچون دکلدر دانشده بلکه هدایت وایمان ایسه الله تعالی نك فضل وعنایتیله در
کفر ومعاصیدن اجتناب ایتدیکی وانا اعلم من نفسی من الجنایات الکبیرة والعیوب
ما لا اعلم منهما والمعلوم ادنی علی من المشکوك والمجهول ولا اعلم کیف اموت
ویحتمل والعیاذ بالله تعالی ان اموت علی الکفر فاشارکهما فی العذاب المخلد یعنی بن
کندو نفسیمك عیوب عظیمه وخبائث کثیره سن بلورم فرعون وابلیسك شقاوتلری
حاللری خود معلومدر اما کندو حالمی بلمیوب مشکوکدر غیبی بلمز الا الله تعالی بلور
بنم مومنیکن اوزره اولجغك بلمازم العیاذ بالله تعالی قورقارم که کفر اوزره اولوب
جهنمده فرعون وابلیس ایله ابدی قالم وعاقبت کار وحکم سابقه پروردکار نیجه مفهوم
معلوم دکلدر تنکم محمد بن یوسف حکایه ایدر که برکون وبر کیجه سفین ثوری ایله
اولدم کیجه نك اولندن اخرینه دکین اغلدی صوردم که کناهك ایچونمی اغلارسن
دیجك بردن بر صمان چوبی قالدردی ایدیکه کناهم قورقوسی ایمان قورقوسی یانندن
اشبو قدردر بن قورقارم الا ایمانسز کیدم دیو خوفدن اغلرم دیدی رحمه الله تعالی علیه
ولنذکر ما ورد فی فضائل التواضع وفضائل تواضعی متضمن ذکر اولنان حدیث نبویه
د ابوداود مرحومدن منقولدر عن عیاض بن حمار رضی الله تعالی عنه عن النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی اوحی الی ان تواضعوا حتی لا یبغی احد
علی احد ولا یفخر احد علی احد بو حدیث شریف عیاض بن حمار رضی الله تعالی عنه
حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدوب حضرت رسول علیه
الصلوة والسلام بیوردی که تحقیقا الله تعالی بکا وحی ایلدی امتمك تواضع ایله مأمور
اولملرنی حتی برکیمسه کندو اوزرینه برکیمسه حقیر کورمك ودخی برکیشی شرف وفضل
ایله برکیمسه نك اوزرینه کبر وتکبر یوزندن فخر ایتمك لایق دکلدر بالجمله مراد
احتقار نعمت واحتقار ناسدر صحاحده بویله یازلمشدر امام وابن مسلمه عباد
الهی خورله مقدر وکندویی بکنمکدر معنالری بودر امتی کبر وغروردن حذر ایدوب
بربرلری اوزرینه تواضع ومسکنت ایله معامله ایلمکه اشارتدر بری دخی طب
طبرانیدن اخراج اولنمش حدیث شریفدر عن رکب المصری رحمه الله تعالی علیه
انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم طوبی لمن تواضع فی غیر منقصة وذل
فی نفسه من غیر مسکنة رکب مصری رحمه الله تعالی علیه ابن حبان رضی الله تعالی
عنه دن روایت ایدر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه
طوبی فعلو زندن جنتده براغاجك ادیدر وهند لغاتنده جنته دیرلر بعضیلر
قتنده اصلی طیب ایدی یانك ویانك ما قبلی مضموم اولدیغی ایچون واوه

قلب

قلب اولندی بو تقدیرجه معناسی رضا وایلك جنتده اکا حاصل اولوب سعادت
عظمی اکا در دیمکدر زیرا تواضعدن مقصود بقاء عزت دینله مؤمنلر ایچون
خفض الجناحدر وحقك وخلقك حقنی ضایع قلمقدر وکندو نفسنی بکنوب
کمسنه خور وحقیر کوردمکدر وبن دولتلولر غنی ولو فقیرلر دردیمکدر وهر کیمسنه
اولورایسه حق سوزی قبول ایتمکدر وعروة بن زبیر حضرتلرندن نقلدر که برکون
حضرت عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی کوردم مبارك ادقسنه بر قربه صو المش
کتوروب بر بیره زن ضعیفه نك کوبن ویاردا غن طولدرورزایدی دیدیم که
یا امیر المؤمنین سزه لایق اولان بو دکلدر جواب ویروب ایتدیکه کوردمکه نیجه بردن
سامعین ومطیعین ایلچیلر کلدی نفسیمه فی الجمله کبر وعجب یرمصرت یول بولمغه استر
استمدیکه نفسیمك بورننی قیرم وشوکت ریاستك کسر ایدوب طاعتیده اول
آجلدن واردم انصاردن برطولجه خاتونك کوبن ویاردا غن طولدردم دیمش
امدی اظهار کبر وجاه افعال رجال دکلدر وهر حالده کبر وعجب مذموم مددر وتواضع
ومسکنت محموددر وناسدن برکیمسنه اظهار ذلت ومسکنت بولنده اولورسه
مقبول اهل شریعتدر لکن علما قتنده علم شریف قبول ذلت ایتمز وکیمسنه ذلت
نفسنه رخصت ویرلمازدیو اکثری آدم ذاته کبره کرفتار اولمشلردر وتکبر بموقع
عزت وتواضعدن وصیانت علمدن معدود ومحسوب قلمشلردر وتحریفا للاسم
واصلاً للخلق ایدوکندن اغماض ایتمشلردر وانفق مالا جمعه فی غیر معصیة
ودخی جمع وتحصیل ایتدیکی مالی حلالدن وجوه خیراته صرف وانفاق ایلیه
وطریق حرامه صرف ایلیه ورحم اهل الذل والمسکنة ودخی شمشلوه مرحمت
وشفقت ایلیه وطلاوذ نعمت ورافتدن مواسات یوننددن نظرنی انلره معطوف
ومعقود ونی مصروف قیله وخالط اهل الفقه والحکمة وعلما واهل حکمت باب
کمال فضل ومعرفتدر انلر ایله مخالطت ومصاحبت ایله احیاء قلوب اولور
وشمائل خصالری جمع اشیانی جهانلنده قورتادر طوبی لمن طاب کسبه وصلحت
سریرته وکرمت علانیته وعزل عن الناس شره وسعادت شول کمسنه یه که
وجه حلالدن کار وکسبنی طیب ایلیه ودخی صفای قلب ایله حضرت حق جمله
وعده مزینه واثق اولوب قلبنی غل وغشدن پاك ایلیوب کسه یی رنجیده ایتیوب
افت شرو شوردن نفسنی منع ایدوب خلق خدادن منعزل ومنصرف قیله
طوبی لمن عمل بعلمه وانفق الفضل من ماله وامسك الفضل من قوله ودخی
سعادت شول شخصدر که علمی ایله عامل اوله واخرنده عمل کندونك سؤ اعماله

حجت اولمیه ودخی وجوه قربدن حاجتندن زائد اولان مالنی عباداته ومستحقلره
انفاق ایلیه ودخی حاجتنده زیاده بی معنی وما لا یعنی سوز سویلمیه زیرا کلام
مرغوب لین محبوب کبی مطلوبدر ودخی ذکر اولنان حدیث شریف غایتده لطیفدر
وفوائد عظیمه وآداب کریمه‌یی مشتملدر عاقله لازم اولان انك حفظیدر
ومعناسی مقتضاسی اوزره عملدر حب بو حدیث شریفی ابن حبان مراسله سندن
اخراج اولمشدر عن ابي سعيد رضي الله تعالى عنه عن رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم انه قال من تواضع لله تعالى درجة يرفعه الله تعالى درجة حتى يجعله
في اعلى عليين ومن تكبر على الله تعالى درجة يضعه الله تعالى درجة حتى
يجعله في اسفل السافلين بو حديث شريفی ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه
حضرت رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن روایت ایدر تحقیقا علیه الصلوة والسلام
بیوردی که شول کمسنه که الله تعالی ایچون قوللرینه الله رضاسی ایچون تواضع ایلیه حق
جل وعلا اول تواضع ایدنی قوللرینی اعلی علیینه رفع ایدر وشول کمسنه که عباد الله‌ه
اوزرینه تکبر ایلیه حق جل وعلا انی اسفل سافلینه تنزیل ایدوب تذلیل ایدر دیو بیوردی
نتکم روایت اخریده کلدی که هر کشینك باشنده ایکی زنجیر واردر بر زنجیرك اوجی
یدنجی قات کوکده وبر زنجیرك اوجی یدنجی قات یرك التنده در هر کیمکه اهل تواضع
اولسه اول زنجیری یوقارو چکرلر حق تعالی اول قولك قدر واعتبارینی بین الناس
عالی قیلوب معزز ومکرم اولور وهر کیمکه تکبرلك ایلرایسه اشاغی طرفده زنجیری
چکرلر خلق ایچنده خوار وذلیل اولور طط بو حدیث شریفی امام طبرانی اوسطندن
اخراج اولمشدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من تواضع لاخيه المسلم رفعه الله تعالى ومن ارتفع عليه وضعه الله تعالى ابو هريرة
رضي الله تعالى عنه رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن روایت ایدر که تحقیقا
رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی که حق جل وعلا حضرتی قرنداشی مسلمینه تواضع
ایدن قولنی ترفیع ایدر یعنی قدر ومرتبه‌سنی عالی ایدر زیرا دائما تواضعده اولان کمسنه
قلوب انسانده مکان ایتمك ایله نفوسده منزلی عالی اولور وقلوبده کردان اعتبار جواهر
مدح وثنایه لایق بولنور وکذلك قرنداشی مسلمینه ترفیع ایدنی یعنی قرنداشی مسلمینی
اوزرینه کندو نفسنی عالی طوتنی حق تعالی ذلیل وخوار وحقیر ایدر دیمکدر امکه
تواضع براولو نعمتدر وکشیه بخشندر وبو اشارت کفایتدر وقد يكون سبب
التواضع السخرية والنفاق والرياء والطمع والخوف فيكون رذيلة بحسب العارض
والكيف فعليك بصيانته عنها وکاه اولورکه تواضع مسخره‌لق ونفاق وریا

وطمع

وطمع وذم ناس خوفندن اولان تواضع مذموم در عاقله احتراز لازمدر زیرا انلکی
جلب نفع یا دفع ضرر ایچون ایدیجك اکا صنعت دیرلر تواضع دیمزلر تواضع ایسه
اکابر واغنیادن اولورایسه معتبر ومستحسندر فقرادن اولورایسه اکا اعتبار
یوقدر زیرا تواضع ضروریدر بو وجه اوزره اغنیادن تواضع احسندر وکبر
غایتده قبیحدر خصوصا برمنصبه واصل اولمغه دوستلرینه اظهار تکبر ایلیه
رنجیده ایدن اهل تواضعك خود حق جل وعلا حضرتی قدرنی زیاده رفیع وذی شان
ایدوب واخرتده کثرت اجور ایله اجر وجزا ویرر زمیحث تواضعده بو قدر فوائد
کفایتدر زیرا مقام بسیط کلام اقتضا ایدر ایدی بو قدر ایله اکتفا ایلدك
تواضع حقنده ایسه انواع فضائل آیات کریمه متکاثره واحادیث نبویه متوافره در
الرابع عشر العجب وافات قلبك اون دردنجیسی عجبدر کشی کندو سنی بکنمك
وکندونك اوصاف وافعالنی بو اعتقاد ایتمکدر وهو استعظام العمل
الصالح وذكر حصوله بشرفه بشيء دون الله تعالى من النفس او الناس ولا يسه
کشی ایتدوکی عبادتی یا مظهر اولدیغی نعمتی عظیم عد ایدوب شو مقوله سعی وکوششم
بنیمك ایله و یا فلاندن کمسنه سببیتی ایله حاصل اولدی دیوب ونعمتدن هر برینه
موفق اولمسنك وهر برینك شرف وجلالت وقدرینك واجر وثوابنك
حصولك محض فضل سبحانی ایله اولدیغك یاد ایتمیوب فراموش ایتمکدر وقد
يطلق على مطلق استعظام النعمة والركون اليها مع نسيان اضافتها الى المنعم
حال بوکه اطلاقا اوزره نعمتك کندوسنه اضافتی جهتندن اولیوب همان کندو وجه اوله
اول نعمتك وجودی ایچون اولمق ایله کندونك عزتنی ومحض عطای حقی ایدوکنی
نسیان سببیله ترك ایلسه اول کمسه ده عجب متحقق در وضده ذكر المنة وهو
ان تذكر انه بتوفيق الله تعالى وانه الذي شرفه وعظم ثوابه وقدره اکر توفیق
ربانی ایله حصولنی تذکر ایدرایسه اکا منت دینلور عجبك ضدی خلافیدر تحقیق
اول عالی مرتبه وقدرنك اجر وثوابنك حصولی محض فضل سبحانی اولدیغنی بیلمك
ایله عجب وطغیانی وجودندن کیدررده وهذا الذكر فرض عند دواعي العجب بو بلچه
ذکر ایتمك بعضیلر قتنده فرضدر زیرا تذکر مرقوم عجبه داعی اولمغله دفع ایتمکه
عظیم دوا سببدر عجبك وسبب العجب في الحقيقة الجهل المحض او الغفلة او
الذهول وعجبك سبب حقیقیسی محض جاهللکدر زیرا اهل سنت وجماعت مذهبی
اوزره هر شیئك خلقی واراده‌سی الهیه ایله اولدیغندن ادراکسز اولوب غفلت
ایتمکدر فعلاجه الجلي معرفة ان كل شيء بخلق الله تعالى وارادته عجبك معظم علاجی

لله

اولدركه هر شيئك معرفتك بلمك ايله كندوده كه عجز وذلت وحقارت ومسكنتي
وكبريا وعظمت حق وجبروت قهار مطلق حضرتنك تقديري ايله خلق ايتمسي
انجق كندو ارادتي ايله اولديغي ملاحظه قلوب كندوسي اذل ذليل واقل قليل
ايدوكن تحقيق ايتمك ايله عجب طغياني مملكت وجودندن تفريق ايليه وان كل نعمة
من عقل وعلم وعمل وجاه ومال وغيرها من الله تعالى وحده وهر نعمتدركه عقل
وعلم وعمل وبونلرك امثالي كبي نعمتلرك هر بري حضرت حقك عون وخلق وتوفيق
واعطاسي ايله نائل اولديغنه هزار حمد وشكر ايتمكدر حضرت الله تعالى يه والتنبه
والتيقظ بذكره واخطاره بالبال سالكه لازمدر اولان غفلت عرقومه‌دن منتبه
اولوب اويانمقدن ذكر اولنان علاجلريني تذكر ايتمك ايله قلبك خالي اولور عجبك
عظيم دواسي وسبب حقيقيسيدر غصه وغيغوسندن خلاصنه سببدر
وفي الظاهر اسباب الكبر السبعة السابقة والعلاج التفصيلي يعرف مما سبق
وكبر اسباب ظاهره‌سي سبقت ايدن يدي سببدر وعلاج تفصيلي كبرك اولكجن يدي
علاجك بلمكدر زيرا كبرك سبب علتي عجبدر پس عجب رفع اولنجق كبر دخي مندفع اولور
فعلى السالك الشكر على كل ما وجد فيه من النعم من علم وعمل وغيرها پس سالكه
لازمدر اولان عقل وعلم وعمل وامثالي نعمتلر اوزرينه شكر ومنت بي نهايه قلمق فرض
عين اولمشدر بو معناي موجب اولان ايكي امردر برنجيسي بو حاصل اولان نعمتلرك بقاسي
وايكنجيسي زياده اولمسيدر اما حمد وشكر موجب دوام نعمت اولديغنك وجهي
بودركه شكر ومنت فيه نعمتدر شكر ايله مقيدا اولان نعمت صاحبندن غيبت
ايتمز اكر شكرده تقصير اولسه نعمته تغيير كلور زيرا قولده چون حقك نعمتي موجود
اوله علم وعمل وفضل وكمال وجمال كبي وعلى توفيق الله تعالى وعونه ونصره وخلقه
واعطائه اياه له وحضرت حقك كندوده اولان نعمتلريني وحق تعالينك اني طوغري
يول اوزره دلالتي وياردمي ايله ويرانمسيله وويرمسيله اولديغنك شكريني يرينه
كتورسه حق تعالى اول قولني دخي زياده لايق كوردوكي احساني آرتورر اما نعمت
حقي دغايت ممنوب شكرني يرينه كتورمسه اول عزتي ذلته تبديل ايدر ومن اقوى
العلاج معرفة افاته وهي كثيرة وعجبك معظم وقوي علاجي ولدركه عجبك
اولان افات كثيره‌سين بيله اول آفات ايسه جوقدر ويكفيك انه سبب الكبر و
نسيان الذنوب ونعم الله بالتوفيق والتمكين والامن من مكر الله تعالى وعذابه
وان يرى ان له عند الله تعالى منة وحقا باعماله التي هي نعمة من نعمه وعطيته
من عطاياه ويدعوا الى ان يزكي نفسه ويمنعه من الاستفادة والاستشارة

وعجبك

وعجبك افات كثيره‌سندن كبره سبب اولانلرك كاهي بودر زيرا شيطانك كبري كفره سبب
اولدي بوندن بلندي كه كبرك مرتبه‌سي صاحبني كافر ايلمكدر نعوذ بالله تعالى اما انك
مرتبه‌سي دورت درلو افته سبب اولمقدر برنجيسي حقدن محروم اولوب بصيرتي
اعمى اولمقدر ايكنجيسي منكر اولاني الله تعالى سومز اوچنجيسي حق تعالى اكا خوف
ويرر حتي خوفلي كورمينجه دنيادن چقمازدور دردنجيسي اخرتده جهنم اودي ايله
معذب اولمقدر پس متكبر بلمسي لازمدر اولانلركه صاحب كبر ودرطه‌سنه دوشوب
وذنوبني اونودوب وسخط وعذاب الهيدن ايمين اولوب وعطاياي ربانيه‌دن اولان
علم ايله حاشا جناب باريه اثبات منت ايدوب وقوت فكريه‌سنه اعتماددن
ناشي علم ايله عملندن فائده حاصل ايدوب مشاوره ايلمكي دخي ترك ايتمسيدر
كبره سبب اولانلرنكم حديث شريفده كلمشدر زهق امام بن راويه‌نق سننلرندن منقولدر
عن انس رضي الله تعالى عنه عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال ثلاث مهلكات
شح مطاع وهوى متبع واعجاب المرء بنفسه بو حديث شريف انس رضي الله
تعالى عنه رسول عليه الصلوة والسلامدن روايت ايدوب ديركه تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه اوچ نسنه فاعلني هلاك ايچوندر يعني
اخرتده عذابه كرفتار ايدنجيدر انك بري بخيللكدركه كوكلده وشر انسانك حرص فراواني
ايله اكا تابع اولوروا اوزرنده اولان حق الحق وحق الخلق ادا ايتمز بونده مجرد
شح نفسنده مهلكدر ديمديلر اكر مطاع اولور ايسه مهلكدر ديو بيوردبلر يعني
كوكلي اكا اوبرينه تيرنجك توبه ايتمز ايسه مهلكدر ايكنجي نفس اردن ولر بيده
كشي اني يرينه كتورمك اردنجه اوله زيرا هواي نفسندن بالكليه چكينجه اولمز
اما انك اردنجه اولوب نفسي مرادين يرينه كتورمك ايچون دوروشمق اولور كاهد
اوچنجي انسان نفسنه كمال استحسان ايله باقوب فعل نفسني غيرلريله اوزرينه مقبول
ومستحسن كورمكدر وفتنه پر اشوب اولديغي نقدر برجه مطلوب ومرغوب بلمكدر
بالجمله انسان كندو نفسني بكنمك وعلم وفضيلتنه مغرور ومسرور اولمق وفضل
نعمت حقي فراموش قلمق عجب ايدندرور بو حديث اخرده دخي بيوردرد ابي سليمن بن
ابن الاشعث السجستاني مرحومندن اخراج اولنمشدر وحديث شريفده عن انس
رضي الله تعالى عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لو لم تذنبوا لخشيت عليكم
ما هو اكبر من ذلك العجب العجب انس رضي الله تعالى عنه روايت ايدركه تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم عجبي مهلكاتدن عد ايدوب اصحاب كرامنه بلكه عموما
امتنه خطابا بيوردي كه سز هيچ بر كناه اشلمه‌سكز بينه جميع كناهدن اعظم بر كناه

اشلمسکزینه جمیع کناهدن اعظم برکناه اتمکزدن خوف ایدرمکه اول کناه عجبدر
عجب بو کلمهٔ عجبی تکراردن مراد زیاده تنفیر و مبالغه تحذیردر زیرا عجبدن
کرفتار معاصی اولمغله ذنب نقصاننه معترف و بجرم اعتذاردن معترف اولوب
وکریان و پشیمان اولوب توبه‌لر قلدلر اما عملنه مغرور و کثرت طاعتنه مسرور
اولنلردن توبه بعیددر و اقبح العجب العجب بالرأی الخطأ فیفرح به و یصر علیه
ولا یسمع نصح ناصح بل ینظر الی غیره بعین الاستجهال و عجبک غایده قبیح و اکنی
کسبنک رأیی ایچون یعنی رأی فاسدندن اولان عجبدر که صاحبی ایدوکی رأی
صواب ظنی ایله کلام حقی کوش اتموب اول رأی ناصواب ایچون فرحلنوب برکسه‌نک
پند و نصیحتین قبول اتمز بلکه قائلنه چشم و تحقیر و تجهیل ایله نظر ایدوب عجبی
ازاله ایتدوکن کندو سندن ظن ایدر و آنی دخی محض فضل حق اکله مبوب دفع عجب
ینه عجبه سبب اولور نتکم ابن مسعود قولنجه هلاک ایکی نسنه‌ده در بریسی قنوط
دکر رحمت حقدن مأیوس اولمقدر و بریسی دخی عجب و کبره مبتلا بولنمقدر قانط
قنوطی جهتندن طالب رحمت و راغب سعادت و مغفرت دکلدر و معجب
و متکبر جهتنه کناه اشلدم کرلاینق عذاب و سزاوار عقابم دیو بر جنته کیرمیو بدرم
کبرسه کرکدر دیو نیجه عجبده قیش قیش اوتر کرفتار ذنوب بنده کولر و اویاد
و کیمن کشتر و کیمن پیحر و شیطانه صفالر باغشلر اول مقوله عجب ایسنکیار لردن
بعیدا ولمق کرکدر پس بوندن معلوم اولور که عجب سائر کناهلردن اولو ایمش نتکم
سورهٔ فاطرده بو آیت کریمه دلالت ایدر قال الله تعالی أفمن زین له سوء عمله
فرآه حسنا یعنی حق تعالی بیورر که شول کسکه اندن قبیح عملی اکا خوش کوسترلوب
عجبی سببی ایله عملنک براخرلغیله هیچ اول قبیح نظری ابو اولور می اول کسه کبی که
حسنی قبیحدن تمییز ایدر و هر بری بر صفت ایله کوره عمل قبیح اکا تزیین اولنما
و اکا اول که کوستریلوب هدایت بولی طوتنه اول بکزرمی دیمکدر و برآیت اخرا
سورهٔ کهفده ده بیوردر وهم یحسبون أنهم یحسنون صنعا یعنی شول کسه‌لر
کندو رأیلری ایله عمل بولنده سعی ایدرلر ایکی عجبلرندن اومارلر ده انده
انلره ثواب و درجات اوله بلکه انلره عقاب حاصل اولور شول بازرکان کبی که
متاع الذی فاتت قلیم دیرکن زیان ایلدیکه دیمکه اشادندر و جمیع اهل البدع
والضلال انما اصروا علیها لعجبهم بآرائهم و اهل بدعت و ضلالت اولنلرک
جملسی عجبلری اوزره مصر اولوب راه ضلالتده دوشمشلردر نتکم عزازیل سجده
امرنی طوتموب رأی نص کریمی قادشلیوب انا خیر منه دیدوکی ایچون مرجوم و ابدی

اولمشدر کذلک اهل بدعت و ضلالتلری ضلالتله صرفا بیدلر و علاج هذا العجب
أعسر و أصعب لأن صاحبه یظنه علما لا جهلا و نعمة لا نقمة و صحة لا مرضا فلا
یطلب العلاج و لا یصغی الی الأطباء و هم علماء أهل السنة و الجماعة کسبنک
رأی فاسدندن بو عجبی دشوار و صعب العلاجدر و حجبی بودر که صاحبی ایدوکی رأی
صواب ظنی ایله کلام حقی کوش اتموب خطاسی مرضنه علاج ایله تعبد اتمک خاطرینه
وکذ یجه مرضی اشتداد بولوب علاج یذیرا ولمه‌دن قلمق ایله هلاککه مؤدی
مؤدی اولور زیرا برکسنه خسته اوله کن و به علاج طلب اتمیه و علاج ایدیجی
دین طبیبه دخی مطیع اولموب رضا و برمیه بلکه آنی دشمان طوته اتک کبی خسته
ترک ایدوب و دخی آدتوب تبن هلاک اوله پس عجب و تکبر مرضلرینه مبتلا اولنلر
دخی بونک کبیدر انلردن صحت قلب فوت اولوب برینه عجز و ضعف و فتور
حاصل اولور بو مرض عاقبت آنی هلاک ایدر ادتوق نجات اومولماز بلکه حق
لطف و عنایتی ایله من غیر قصد انک فسادی اوزره مطلع اوله فی الحال کندو
عجز و تقصیرین تذکر و اول محض عطای حق و کندوسی همان مظهر جناب حق
و فیاض مطلق ایدوکن تفکر عجبک سرور و غرور باطلندن استعاذه ایلیه
پس عجبک علاجی هر نسنه‌ده که کندو بی کوردر اول نسنه‌ده کندودن بوقادر
و کسبه نظر ایده دخی کندو بی اکا نسبت طوتوب تصویرینی تأمل ایلمکدر ٥
الخامس عشر الحسد و آفات قلبک اون بشنجیسی حسد بیاننده‌در حسد الله تعالی
برکسنه‌یه و برمدیکی نعمتک کندینک اسمتکدر یا خود بکا کلسه یا بکا کلمز ایسه یادی
اندن کتسه دیو فکر اتمکدر و فیه أربعة مباحث بونده حسد ایچون دورت مبحث
اولکی مبحث حسدک تفسیرنده در ایکنجی غوائلی بیاننده‌در المبحث الأول فی
تفسیره و ضده و مناسبهما و حکمهما اولکی مبحث حسدک و ضدینک و هر برینه
فی الجمله قریب اولانک تفسیرنده و جمله احکامنک بیاننده‌در الحسد إرادة
زوال نعمة الله تعالی عن أخیه مما فیه صلاح دینی أو دنیوی من غیر
ضرر فی الآخرة معلوم اولکه حسد الله تعالی بنک نعمتک زوالک برکسه‌دن
کتمسن استمکدر اول که کسنه که انک انده صلاح دینیه‌سی اوله یا اخرتده ضرری
و لیان اصلاح دنیویه‌سی اوله انک زوالنی فکر ایده أو عدم وصولها إلیه
و نجته من غیر إنکار له و یا خود کشینک نعمته عدم وصولنی اراده ایدوب و زوال
و عدم وصولندن هر برینه محبت اتمسن اراده و محبت مرقومینن دن هر برینی
انکار اتمسنه مقرون اولمق سرزنی وقوع بولمقدر و لو وقع فی قلبک من غیر

کلمات

ونسیاندن عارض اولان صوچلرن الله تعالی عفو ایدر دیمکه حمل اولنور
وسئل الحسن عن الحسد فقال غمه لا یضرك ما لم تبده سنکم حسن بصری
رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینه حسددن سؤال ایندکلرنده حسن ایندی حسد
اشتغال الهموم وافکار فاسده در قول وفعل ایله اظهار اتمزسه ضرر ویرمز شول
شول نسنه کیم حسك عملہ کلوروب ظاهر اتمیه دیو جواب ویردی ولقوله علیه
الصلوة والسلام ان الله تعالی تجاوز لامتی عما حدثت به انفسها ما لم تتکلم او
تعمل به خرجه خ م عن ابی هریرة مرفوعا قول شریفك معناسی بنم امتمدن هر
کسك قلبنه شرع شریفه مخالف فکرلر کلسه مادام که لسانه کتوروب سویلیه
لکن ضروری کلسه اما اولکشی فکرینه وجود ویرمیه وانك ایله عمل اتمیوب اظهار
اتمدکلرنجه مؤاخذه اتمیوب عفو ایدر دیمکدر بو حدیث شریفك راویسی ابو هریره
وعمران بن حصین رضی الله تعالی عنهما امام بخاری ومسلم اتفاقا اخراج اتمشلر
وحمله الامام الغزالی رحمة الله تعالی علیه علی میل الطبع بلا اختیار مردود
من اربعة اوجه الاول ان غیر الاختیاری لا یدخل تحت التکلیف فلا عفو
ولا تجاوز مع ان بمعنی عفا وامام غزالی رحمة الله تعالی علیه ظهور ایسه
ایسه جانبن اختیار اتمکه حمل ایدوب اما صاحب الطریقة رحمة الله تعالی علیه
انك حملنی انکار ایدوب وجه ایله رد ایدوب جواب ویرمشدر اولکی وجه
اولدر که اکر حسد اختیاری ایله اولمیوب ومقتضاسی ایله عمل اتمزایسه تحت
تکلیفه داخل دکلدر حق جل وعلا حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
تشریفا وتعظیما اول قولنك عزیمت مصیتمدن اولان اثم وجرمنی دفع ایدوب
مظهر عفو وغفران اتمك بعید اولماز والثانی ان غیر الاختیاری لا یواخذ
به احد من الامم فلا وجه للتخصیص حینئذ بقوله امتی ایکنجی وجه اولدر که
غیر اختیاری اولان حسد امم سالفه دن بر نیمه غیرك امتی حدیث شریف ایله
جناب عزتدن مؤاخذه اولنماز ایکن امتی قولینك وجه تخصیصی بو لنمش اولور
والثالث ان ذلك الحمل انما یصح علی روایة رفع انفسها واما علی روایة نصبها
فلا تصح اذ الرفع دال علی الاضطرار والنصب علی الاختیار اوچنجی وجه
اولدر که امام غزالی رحمه الله تعالی اول اختیاری اولان حسدك جرمنی جانبنه
حمل ایندوکی روایتی اوزره اکر حسك کندو نفسندن قالدرمق ایچون ایسه روایتی
صحیحدر واما نصب روایتی اوزره غیر اختیاری اولان حسدك جرمنی صحیح دکلدر
زیرا جرمنی دفع انیله مضطر اولوب چاره سز اولوق اوزره دلالت ایدر

ونصب ایله اولنجه اختیاری ایله حسد اوزره اولمغه دلالت ایدر والرابع ان
آخر الحدیث المذکور ینافی ذلك الحمل لانه یفید معنی الغایة فتقدیر الحدیث عفا
الله تعالی عن امتی کل ما حدثت به انفسها الی ان یظهر اثره علی الجوارح اما
بالتکلم او بالعمل فیدخل فی العفو الهم والعزم بالقلب بعد میل الطبع دردنجی
وجه اولدر که واخر حدیث شریف مذکورا اولان اوزره حمل اتمك هر اراده
اخرنده فائده حاصل در تقدیر دیمکدر که الله تعالی حضرتی بو امت اجابتدن کم
بنم امتمدن عفو ایلدی شول نسنه که وسوسه یوننده شرع شریفه مخالف
فکرلر خاطرلرینه کلسه مادام که لسانه کتوروب سویلمیجه ویاخود جوارح ایله
عمل اتمدکلرنجه الله تعالی مؤاخذه اتمیوب سهو ایله اولان صوچلرن باغشلر
دیمکه صاحب النسخة علیه العفو والرحمة حمل ایدوب صورت مزبوره ده
عدم حرمتنه ذاهب اولمشدر زیرا قلب ایله قصد اتمکدن صکره طبعك میلی
ظهور ایدر اکا خاطره دیو تسمیه اولنور اذا لم یتکلم ولم یعمل به مادام که کشی
فکرینه وجود ویرمیه وانك ایله عمل اتمیه وسوزن اظهار ایدوب سویلیه
والمراد بالتکلم تکلم ما هو اثر من آثاره ومقتضی من مقتضیاته کالغیبة و
القدح والسب فی الحسد وسوء الظن سوزدن مراد اولنان شول سوزدرکه
ذم حسد حقنده وارد اولان حدیث نبی علیه الصلوة والسلام ده دخی حسد مقتضی
اثرلر ظهور ایدر مجالسده آنی نقص ذم وغیبت وطعن وشتم وحسد مؤمنلره
ظن سوزدن بونلر بر اوزره بر عبد مسلم وامثالکی قبح محسوده اولان تحضیض
ذم وقدح مثللی بر عمل قبیحه سبب اولمدن ناشی اولوب وکذلك المراد بالعمل
وکرو بویلجه در عمل ایله مراد اولنان ضرری محسودك اوزرینه عائد اولور
فان قلت ان مجرد اعتقاد الکفر والبدعة حرام لا یعفی فلم لا یکون مجرد
سوء الظن والحسد ونحوهما کذلك مع ان کلا منهما فعل قلبی فما الفرق
بینهما پس امدی کفر ایله بدعتہ مجرد اعتقاد اتمك حرامدر بونلر اوزره فاعل
اولان لر عفو اولنماز لر ایکن مجرد سوء ظن وحسد ویوکه بکزر نسنه لر امثالی
اولنلر دخی بو منوال اوزره جمله سی اعتقاد مذکوریده فعل قبیلدر بونلر
ایکی اولکیسی کفر ایله بدعت حرام اولوب سوء ظن ایله حسد کبیلر دخی فعل
قلبی ایکن کفر وبدعت کبی بونلر دخی نه ایچون تحریم اولنمیه جملسی خود فعل
قبیحدر بو ایکیسی ما بینده فرق نه وجه ایله در دیرسه ذکر ایلیوب بیان ایله دیرسك
قلت الاول لان قبحهما وحرمتهما لذاتهما واقبح ما نحن فیه وحرمته لسببیته العمل

القبيح فاذا تجرد عنه ولم يفض اليه لا يبعد ان ترتفع عنه الحرمة والاثم لا سيما
في امة محمد عليه الصلوة والسلام خير امم لتشريف حبيبه وتكريم صفيه جواد
ورؤف دركه اول ايكي اولكه لركه وبدعته دبونلرك ذاتلري جركلك ايله قائم اولور
اولدقلريندن اوتوري حرام ايدرلر اما سوء ظن ايله حسد امثاللري اولنلرك قبحي محسوس اولان
شخصك ذم وقدحي مثللي بر عمل قبيحه يه سبب اولمدن ناشي اولوب كفر واعتقاد
بدعت كبي قبحي لعينه اولانلردن اولميان شبهه ميل طبعدن صكره قصد وعزيمت
مصممه ايدوب لكن لسانه كتورميوب ومقتضاسي ايله عمل اتمسه في زماننا كبريت
احمر مقوله سيدر حق جل وعلا حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
تشريفا وتعظيما اول قولنك عزيمت وتصميمندن ناشي اولان اثم وحرمتي دفع ايدوب
مظهر عفو وغفران اتمك بعيد اولمازدر ممكندر نعم قصد المعصية وهمها لا سيما
العزم المصمم فقلما يخلو على الجوارح كرچه بو بله اما قلب اول كناهه ميل ايدوب چكنه
وجوارحدن عملنك علامتي واثري ظاهر اولور كناهكار اولور اول وقت عفو اولنميوب — ط يوجد بدون الاثر
جزاسن بولور ولا كلام ايضا ان يخلي الانسان قلبه عن العزائم الفاسدة — ط ان الكمال
والصفات الخبيثة وتحليته بالنيات الصالحة والصفات الحميدة پس سالك راه
خدايه لازم اولان اولدركه هر سوزك ذكري كروچنلين مرور اتمشدر لكن سوزك
كمالي اولدركه هر كشي قلبني اوصاف ذميمه دن وصفات خبيثه دن منع ايدوب ونيت
خالصه ايله تزيين ومعرفت وفضائل تزيين قلوب اخلاق حميده ايله تحليه ايتمكدر
زيرا صفات قبيحه كيدرمينجه صفات حميده حاصل اولماز بو صلاح قلبك نتيجه سي
نتكم ابن ملك رحمه الله روضة المتقين نام كتابنده بيوردركه حسدده قلب قنديل ايله سراج
كبيدر وفتيل دن تنسيه محتاجدر بري نار در زيرا عدد اوچنجي صرحچه قنديلده
دردنجي مانع اولمقدر اكر فتيلك اوزرينه آتش اولمسه اتك نوري چوق دور دوشوب اكر
آتشي ويا عني اولوب لكن قنديل ناپاك اولور ايسه نوري وشعله سي نقصان اولور واكر
قنديل پاك اولوب لكن دوزكار مانع ومزاحم اولور ايسه سونيور واكر دوزكار شدتلي
اولسه نوري متحرك اولوب بريلور اول فتيلك نوري كامل اولماز و بو ذكر اولنان
اشيا مجتمعه اولسه آنك نوري كامل اولوب بيتي منور قيلار در وايچنده اولانلر نفع
وضرر اولان نسنه نك مابيني فرق ايدرلر پس قلب انسان فتيل كبيدر وصدق
وعا قلبده صرحچه كبيدر واوامره امتثال ياغ كبيدر وحب دنيا واكل حرام وبغض و حسد
وعداوت وارتكاب منهيات صرحچه نك وسخي كبيدر واعتقادات فاسده دوزكار
كبيدر نور ايماني بالكليه اطفا ايدر واكر اعتقادي بدعت اولور ايسه نور ايماني

بالكليه

بالكلية سوندرمز لكن ناقص ايدر چونكم قلبك ايچنده نور ايمان ودهن وامتثال
اوامر وجائز اولميان نسنه دن احتراز صرحچه صدده مجتمع اوله نور قلب كامل
اولوب اول كشيه حقيقت اشيا ظاهر اولور اعمال نافعه يي اعمال ضاره دن
ومنجيه يي مهلكه دن فرق ايدوب بيلور پس منجيه نافعه يي اشلر وضاره مهلكه يي
ترك ايدر بو جسدك صلاحيدر و بو صلاح ايسه قلب صلاحنك نتيجه سيدر واكر
بو شروطدن بري اكسك اولور ايسه قلب سياه اولور و بيت صدر قرانلق اولور
وكشينك اعمالي قبيح اولوب اعمال منجيه مهلكه دن فرق ايتمز اولور وكناه اولور
جميع اعمالي خبط ايدر جسدك فسادي بو در واول فساد قلبك نتيجه سيدر انتهى كلامه
واما الرياء بطاعة او دليلها فلا ينفك عن عمل بمقتضاه فان الاجتناب عن
عن بعض شبهات ليري للناس اياه وورع كف الجوارح عنها وهو عملها اما اخلوق
بينده كثرت ايله طاعت اتمك وياخود ساير افعال خير ايسه دليل ومستندن
مقصودي دفع دنيوي وقبول غير اوله ريادر ومقتضاسي ايله عمل اتمك مطلق
حرامدر حتى بر آدم نيچه مرائيلر كورسه بعض شبهاتدن اجتناب اتمكدن كوريب اهل
ورع ديسونلر ديو جوارح ايله بر عمل ايدر ايكن بر كسه كورسه اول ايشده ساكت
اولور واجزا جوارحك آدابي اوزره عمل ايدر نتكم نيچه راهبلر قله كوهده مدت
مديد ساكن اولوب قطعا بر كسه ايله اختلاط وملاقات ايلمز اما بو بله ريا ايله
مرادي قلوب ناسده محبتي ثابت اعتقادي ايله كندو بيلرنده معتبر وذكري دائم
اولمقدر اكر خلق كندوده بر جرم اكليوب اعتقادلري كندوكي بلسه بر كون اول
غارده مقيم اولماز ايدي اما حسد ريانك خلافنه ملابسدر بو ايسه سؤال مقدره
جواب ايدركه ريا ايله حسد آراسنده اولان فرق نه وجه ايله اولوركه ريا مطلق حرام
اولوب حسد حرام اولمسنك حكمتي نه در ديرلر ايسه والذكر القلبي والتفكر
عمل قلبي وكلاهما عمل بمقتضى الرياء كرك قلب وزبانه جاري اولان عمل سوء ايله
اولسون كرك انسان قلب ايله مشغول اولديغي عملدن اولسون تفكر بونده تدبير
معناسنه در بونلرك ايكيسندن بيله اظهارندن مقصود نفع دنيوي وقبول
غير اوله اندن ريا اقتضا ايدر واما كف الحسود الجوارح فليس بعمل بمقتضى
حسده بل عمل بضده مقتضاه واما امتناع اتمك حسودك قلبنده اولان حسدي
كبي دكلدر مادام كه جوارح ايله عمل اتمدكجه حسد اولماز بلكه مذكوردن امتناع
ضدي ايله عمل مقتضي اتمك ايله اثم اولماز زيرا حسد حسوده زوال نعمت محسوده
اتمكده نفع وسود ايلماز بلكه هر نعمتك بر زماني وهر دولتك بر معين مقداري

واردر اول زمان تمام اولمیجه واول مقدار کلمینجه نعمت زائل وبجم سعادت داخل
اولماز واما الکبر والعجب فمن قبیل اعتقاد الکفر والبدعة والله تعالی اعلم وانما
کبر وعجب بونلردندر اولکی اولان اعتقاد کفر وبدعت هر برینک ذاتلری قبیح اولدقلر
تا جوارح اوزره اثرلری ظهور ایتمدکجه ومقتضاسی ایله عمل ایتمسه الله تعالی اول
قوللرنک جرمک مظهر عفو وغفران اتمک بعید ولماز اخر الکلام حقیقة الحال الله
ابو بیلور وان لم ترد زوال النعمة ولکن اردت لنفسک مثلها فهو غبطة هی
لیست بحرام بل مندوب فی الدینی وحرص منه موهم فی الدنیوی وسیجیء ان شاء
تعالی واکر کشی نعمتک اول شخصدن زوالک طلب ایتموب بلکه کندونک دخی انک
کبی واصل نعمت حصولک طلب وتمنی ایلسه اکا غبطه دیرلر حسد دیمزلر وبو طلب
وتمنایه رغبت ایلمک امور دینیه ده حرص منه موهمدر بونک بیانی الله تعالی میسر
ایدرسه یقینده کلور وان لم یکن فی النعمة صلاح لصاحبها بل فساد ومعصیة
فاردت زوالها عنه او عدم وصولها الیه فذلک ناش من غیرة المؤمن لله تعالی منه
الیه واکر اول نعمتک صاحبی اولمیوب اول نعمت ایله فساد ومعصیته صرف اولنیور
اول نعمت ایله فساد ومعصیته صرف ایلسه اندن اول نعمتک زوالن اراده ایتدیکی
نعمت دنیویه آخرک آخرتنه ضرر ویرنلردن ایسه حسد دکلدر بلکه فوت دیانت
وغیرت ایمانیدن ناشی بر مؤمنی ارتکاب ذنبدن صاقنمقدر که مستحبدر بلکه سوجهندن
حق تعالی فواحشی حرام ایتمشدر زوالنا وزرینه اعظم عقوبات مقرر ومحقق
قلمشدر زیرا غیرت حق رضا ویرمزکه مؤمن اولان محرماتی ارتکاب ایلیه خ
بو حدیث شریف ثقات آثار اسحقدن ابی عبدالله محمد بن اسمعیل البخارینک مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم قال ان الله تعالی یغار وان المؤمن یغار وان غیرة الله تعالی ان یاتی
المؤمن ما حرم الله تعالی ابی هریرة رضی الله تعالی عنه رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلمدن روایت ایدر تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه حق جل
وعلا غیوردر وایمان نصیب ایتدیکی عبدنی غیور خلق ایتمشدر وغیرة الله تعالی
اولدر که مؤمن قولنی فواحشه اقدامدن منع ایدر بیورمشلر امدی جناب عزت سنک
غیرتک چکنه غیرتسزلکدر که سنک غیرت وحمیت ولمیه وقلبکده طلب
رضا بولنمیه والغیرة فی الاصل کراهیة مشارکة الغیر فی حق من الحقوق وغیرتک
معنای لغویسی کشینک حقوقندن برحقده اخرک کانه مشارکتنی کریه عد
ایتمسیدر وغیرة الله تعالی منعه عبده من الاقدام علی الفواحش لان فیه

مشارکة

مشارکة الله تعالی بان یفعل ما یرید من غیر تعبده وبامره ونهی عبده مؤمن امر
ونهیده قیدنده مطلقا اولوب استدوکنی اشلمه دن رب العزتی وصف خاصنده شا
مشارکت صورتی اولمغله معنای لغوی وشرعی بیننده مناسبت واضحه اولوب
رسول علیه السلامک غیرة الهی وجه مشروع اوزره تفسیر بیوردقلرینک حکمتی
نمایان اولور وغیرة المؤمن لنفسه هیجان وانزعاج من قلبه تحمله علی منع الحرم
من الفواحش ومقدماتها لان فیه کراهیة الاشتراک وهذه واجبة ومؤمنک
کندو نفسی ایچون غیرتی قلبنده حرمنی فواحش ومقدماتندن منع وزجره باعث
اولان اضطرابدن اضطراب وقوعبدر که عند التحقیق غیرک اشتراکنی کریه عد ایتمسیدر
وغیرة سابقه کبی بو دخی واجبدر نتکیم امام مسلم مسندندن اخراج اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال سعد بن عبادة رضی الله تعالی عنه یا
رسول الله لو وجدت مع اهلی رجلا لم امسه حتی اتی باربعة شهداء قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم نعم ابی هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر برکون حضرت
رسول اکرمک مجلس شریفنده حاضر ایدم اول مجلس نبویده سعد بن عبادة رضی
الله تعالی عنه ایدی یا رسول الله اجنبی اولان کمسنه اهلم ایله بر محلده کورسهکی
اسم سنی حق اوزره بعث ایدن جناب کبریا حقی ایچون معامله فاحشه دورت
شاهد شهادتنه توقفه غیرت وحمیته تحمل ایتموب قتلنه مباشرت ایدردم دیو
رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه عرض ایتدکده انکار ایتمیوب اویله درد بیوردیلر
قال کلا والذی بعثک بالحق ان کنت لاعاجله بالسیف قبل ذلک قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم اسمعوا الی ما یقول سیدکم انه لغیور وانا اغیر منه والله
اغیر منی وروایت اخری ده اکر اهلمی بر فساده کورمکی فرض اتسم سنی حق اوزره
بعث ایدن باری تعالی حقیچون غیرت وحمیتم تحمل ایتمیوب شاهد شهادتندن اول
قلیجم ایله انک معالجه سن کورمسنه سعی ایدردم دیدکده رسول علیه الصلوة والسلام
کورمسنه سعی ایدردم دیدکده رسول علیه الصلوة والسلام سعد بن عبادهنک جوا
انکار ایتموب انصاره خطاب ایدوب بیوردیکه اولوکی سعدک سوزن ایشیدک
وغیرتنه تعجب ایلک اهلی وسائر مؤمنلری لایق اولمیان افعال واقوالدن صقنور
عظمت باری حقیچون بنم غیرتم سعددن زیاده در والله تعالی حضرتنک غیرتی بندن
زیاده در وفی روایة خ وامام بخاری روایتنده قال علیه الصلوة والسلام اتعجبون
من غیرة سعد والله لانا اغیر منه والله تعالی اغیر منی لا احد اغیر من الله تعالی
من اجل ذلک حرم الفواحش ما ظهر منها وما بطن ذکری کچنلر روایة اخری

ط ومؤمن لوجه الله
غیرتکه رضاء الله موافق اولمیان
عملی کریه عد ایتمسیدر وواجبدر

رسول علیه الصلوة والسلام اصحابه خطاباً بیوردیلر که سز سعدك غیرتنی تعجب ایلك
عظمت باری حقیچون بنم غیرتم سعددن زیاده والله تعالینك غیرتی بندن زیاده
وحضرت باریك غیرتندن زیاده براحد غیرت یوقدر که ظاهر و باطن فواحشك
تحریمنه باعث وباری غیرة اللهك جمله دن اوفق و اکثر اولمسی دربیوزملری ایله
مؤمنك کندو نفسی ایچون غیرتنك وجوبنه استدلال اولنمشدر وبوجهدن
حق تعالی فواحشی حرام ایتمشدر وآنی ارتکاب ایدنه اعظم عقوباتی مقرر ومحقق
قلمشدر زیرا غیرت حق رضاو برمزکه مؤمن اولان محرماتی ارتکاب ایلیه دیمکه
اشارتدر فلنمشدر وقد یطلق الغیرة علی کراهیة المرأة اشتراك الغیر فی بعلها
وهذه مذمومة وغیرت کاهیچه برخاتونك آرینك اخرخاتون ایله اشتراك
ضره سنی کرهیه عد ایتمسنه اطلاق اولنور که بو غیرت ایسه مذمومدر نخرجه
بو حدیث شریف ابی الحسین مسلم بن الحجاج القشیری مرموزندن اخراج اولنمشدر
عن عائشة رضی الله تعالی عنها ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خرج من عندها
لیلا فغرت علیه فجاء فرأی ما اصنع فقال ما لك یا عائشة اغرت فقالت
ومالی لا یغار مثلی علی مثلك فقال رسول الله علیه الصلوة والسلام لقد جاءك
شیطانك قالت یا رسول الله اومعی شیطان قال نعم قلت ومعك یا رسول
الله قال نعم ولکن اعاننی الله علیه حتی اسلم حضرت عائشه صدیقه رضی
الله تعالی عنها روایت ایدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بر کیجه
حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها قتندن خروج ایتمك ایله غیرت
چکدوکی کلوب سؤال ایتدکده ایتدی یا رسول الله ذات شریفك کبی وجود مکرم
ایچون غیرت چکمك ولمادیچك سنك غیرتك شیطانك کلوب القاء وسوسه
ایتمسندندر بیورملری ایله مذموم غیرته مرابه استدلال اولنوربوندن
صکره یا رسول الله بنم شیطانم وارمیدر دیدکده واردر بیوردیلر بعده یا رسول
الله سنکده شیطانك وارمیدر دیدکده واردر ولکن الله تعالی بکا مدد ایلدی
آنك وزرینه بکا اعانت سبحانیه اولمغله شیطانم مسلم اولوب خیردن
غیری برشیئ بکا القا ایتمز اولدی دیمکله حمل ایدوب اسلامی رسول علیه الصلوة
والسلام معجزه خاصه سنه عد ایتمشلردر وغیرة المؤمن لله تعالی کراهیة المعصیة
وما لا یحبه الله تعالی وهذه واجبة ومؤمنك لوجه الله غیرتی که رضاء الله
موافق اولمیان عملی کرهیه عد ایتمك دیو ایسه واجبدر هر کشیه که معصیت وفساددن
نفسنی منع ایدوب وجوارحك معاصیده استعمالنیه وصنة للجسد النضح

والنصیحة

والنصیحة وحسد ضد وخلاف فی نصح ونصیحتدر کرچه موجز ومختصر لفظدر
اما معناسی کثیردر کلام عربده بویله برلفظ جامع دخی یوقدر پس مؤمنه لازمدر
اولان بودرکه دنیا وآخرت سعادتنه وسیله اولان معنالری جمع واحاطه ایده
کبا لغتده نصیحتك معناسی خالص وصافی وسلیم وظاهر وباطن پاك وطاهر
اولمقدر غل وغشدن وحقد وحسد وکبر وعداوتدن اولیه هر حالده جمله مخلوقه
خیرخواه اولمقدر وهی ارادة بقاء نعمة الله تعالی علی احد مما له فیها صلاح
او حدوثها وان شئت قلت ارادة الخیر للغیر وهی واجبة واولا ایسه برکشینك
آخره خیر صادقمدن ناشی بدننده بقاسی مستحسن اولان نعمتك بقاسنی ویا خود نعمت
مرقومه یه وصولنی اراده ایتمکدر وهر کسك اصلاحنه سعی او زره اولمقدر وهی واجبة
وغیرة سابقه کبی اول دخی واجباتدندر ورسول علیه الصلوة والسلامك قوام دین
وشریعتی نصیحته تعلیق بیوردب وبر روایتده بر معنا یه دلالت ایدن کلمه شریفه
اوچ کره تکرار بیورمشدر متنکم بو حدیث شریف مسلم صحیحندن اخراج اولنمشدر
عن تمیم الداری رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال
ان الدین النصیحة قلنا لمن یا رسول الله قال لله ولکتابه ولرسوله ولائمة
المسلمین وعامتهم تمیم الداری رضی الله تعالی عنه روایت ایلدی که تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه دین اسلام الله تعالی ایچون نصیحت وخیر
دلالتدر صنع ومنشا الله تعالی یه و رسول اللهه وکتاب اللهه وامام حقه وعامه
مسلمینه نصیحه اشتغال ایمان مسلمیندر دکلدر دیو بیورمق نصیحته اهتمام تام بیورملری
ایله وجوب استدلال اولنمشدر بونلرك تفصیلی اولدر که نصیحتدن مراد الله تعالیه
ایمان وعبادتده اخلاص واوامرینه امتثال ونواهیسندن اجتنابدر ورسول
اللهه نصح قرآن عظیم الشانك حقیقتنه ایمان وتلاوتنده رعایت تجوید ومواعظنه
اعتبار وعجایبنه تفکر ومتشابهاتنه تسلیم واحکام شریفه سیله عملدر وامامه
نصح امر معروفده اطاعت وغفلتنه تنبیهدر وعامه مسلمینه نصح امور دینیه ده
بیلمدکلرینی تعلیم وحق وصوابه ارشاد بیورندن خیر منفعت دینك عماد وقوامی
ومزید استحکام دوامیدر تنکم اسکندر ذوالقرنین زماننده خلقی توحید حقه
دعوت نامه یازوب اطراف عالمه ارسال وایصال ایلدوکی محلی کورلت عین توحید
اولمغله بو محله تحریر ومناسبته مآل ولمغله تسطیر اولندی نظر ایدن اخوانه موجب
عمل ایتمك ونظر عبرت ایله القلعی حق سبحانه وتعالی میسر ایلیه ترجمه دعوت نامه اسکندر
ذوالقرنین بملوك طائفه عابد بن لغیر الله تعالی سبحان الله یا قوم کلك خطاب

ذات رسالتپناهلرینی طرفه
سبحانیدن کتوردکلری احکام
جمیعسنك تصدیقیدر وکتاب الله
نصح

غفلتدن انتباه بولك وحقيقة حالدن آكاه اولوك كه الله تعالى وتبارك بردر
جمله موجودات لسان حال ومقال ايله حقك وحدانيتنه مقردر كه اِنَّمَا اللّٰهُ
اِلٰهٌ وَاحِدٌ مضمونى بو سوزى مفسردر وجمله مرئيات ربتيسيله وسماء سبع الطبقاتى
ونجوم مسخراتى وسائر نيراتى وارض فسيح الجهاتى وجبال راسياتى وبحار زاخراتى
واشجار ونباتاتى وجميع بادراتى وكائناتى فاطر ومبدعيدر نظم

زهی صانع كه حرف نون وكافى ۰ قيليدر امرينه كائناتى كافى ۰
موجود ايلدى كونينى جودى ۰ دليل وحدانيتيدر هر وجودى ۰

ودخى حضرت حق محض فضلندن معرفتنى بنم قلبمه القا وايمان وخشيتنى اندە
اسكان ايدوب حكمتنى بكا الهام واعلام قلوب عبادتنه دلالت ايتمشدر وحضرت
واجب الوجود كه بنى آدمى كتم نابوددن منبعثة شهوده كتوروب نيجه سنك ابنيا
واصفيا اولمسنى بلا موجب اختيار واصطفا قلمشدر وبنى دخى آدم وكليم وتجار اولنده
زمره نوع بشردن تصيير ايتمشدرتا اول دمدن برو حب الهى مزرعهٔ قلبمده نابت
ودرسهٔ اخلاص عبوديت لوح ضميرمده محرر وثابتدر بن حضرت حقك حسن صنيع
وانعام سابقنه حامد وشاكرم وبنه كمال كرمندن اول انعامى خير ايله اتمام ايتمسنه
راغب وناظرم قطعه شكر انعام سابق مولى جان دماغمزه اولدى شهد شكر بن
وارامیدم جناب حضرتدن كه اولام لطف لاحقه مظهر يا قوم بيلورسنز كه
آبا ضلالت آيينكز اغواى شياطين لعين ايله رب العالمين دركاهنه وضع
جبين ايله اخلاص عبادت كزين وموحدين ومخلصين اولميوب ساطين اولديلر
اوزره جهل جبللرى وتقليد مضللرى حسبى ايله غير الهه عبادتى ارتكاب ايدوب
قرين ضلالت مبين اولمشلردر حال بو كه ما سوى الله ضره ونفعه يادرينه براشيئه
ابدلر ونه كوررلر ونه ايشيدرلر غافللر بقيدرر كه شاه راه اولان توحيددن
اولمبانلره طاب وانلردن احشا استيوب قبوردن اويه كلك بابالريكزك دين باطلنى
ترك ايلك كه اول قوم شومهم ضالللر وهم مضللر قوم توحيد مرقوم اولنلر تابع
اولوك كه بونلر هم قوم لا يشقى جليسهم مقتضاسنجه كرا اهلوه دليللر وقرب
حقه موصللركلك ما سوى الله عبادتندن رجوع ايلك وربكزى توحيد ايدوب
انجق آنك عبادتنه شروع ايلك كه حق تعالى معبود بالحقدر وجمله دن عبادتنه احق
ورب معبود اتخاذ ايتمكه اولى واليقدر اول الله تعالى محض لطفندن بنى انجق كندو
عبادتنه تخصيص وحاشا غيره طاعتدن تخليص ايتمشدر اول متعال دركاهندن تضرع
تضرع وابتهال ايله سؤال ايدرم كه محبتنى سزك قلبكزه ملقى ومفقودر طاعتنى

صله نفع وضرره قادر

صدوركرده

صدوركرده مثبت ومقرر ايده وبنى سزك ذاكر اصلاحنه واسطهٔ كافيهٔ
ومصالحكز انتظامنه رابطهٔ وافيه قيله وبنى شهوات نفسانيه ولذات فانيه
دنيويه اشتغال ايله سزك صلاح حال ومآلكزدن اشتغال ايتميه انتهى ترجمه
نامه اسكندر الحمد لله الواحد الاكبر كرو منقولدر كه لاهبولر دنيا وعقبى
خصوصنده امور صلاحلرى ايچون نصيحت ايتمكدن روا بند ركه حرث بن هشام
حضرت عمر رضى الله تعالى عنه خلافتندن واعظ ايدوب كون اثناء وعظده ديدى كه
هر كيم پادشاهلغنه كيره اختيارى ايله بلاى عظيمه تحمل ايتمش اولور يا عمر اكر
مآلى وعاقبة الامرى تفكر ايدرسك سكا حضور حرامدر اكر تفكر ايتمزسك نه
بقاء دولت ونه آخرتده راحت بولورسن سكا فرض عيندر كه اهل ايچون بى اختيار
وبى قرار وراحت اوله سن واكل ايله بيكك ايتمك فقرايى حراست ايتدوكك حقيقتدر
اكر ايتمز ايسك سكا حلال دكلدر حضور دسزلق اختيارايتمنجه خلق سايكده راحت
اولمزكه حضرت رسول عليه الصلوة والسلام وسائر انبيا راحت انام ايچون انواع آلامى
اختيارى ايتمشلردر يا عمر اكر مست الايش دنيا ومخمور تجليات صفرا وبيضا اولورسه
زاويهٔ خمولده كزلنوب وذيره قناعته اصمرلدم دبرسك انلرك جرم وخطاسى
ايله سزه عتاب بلكه عقاب متوجه اولور ودعاى فقرا بر مهلك خزينهٔ دريا به صاحبه
كبى اولور زيرا خزينه نك كوكى دعا بادر عشر برينه وكلا محصول الندن واونوب
الورسه بر دخى محصول ايلمنده عشرى قدن الورسن كه خزينه كله الدنيا
لا مع الناس ديديكلرنده امير المؤمنين رضى الله تعالى عنه بو نصيحته خطا ايدوب
الله تعالى رحمت ايتسون اول مؤمنه كه بكا عيبمى ارمغان وقيامت رسوايلغندن
بنى قورتره بيورديلر روايت اولنور كه هشام بن عبد الملك ابو حازم مكى رحمة الله تعالى
عليه دن استفسار ايلديكه نتايج سلطنت ومصالح رعيت كلى مصلحتيدر دنيا واخرت
بونك سؤالندن نيچه خلاص ميسردر ديو جواب ويرديلر كه هر آقچه نك حصولى شرعه
موافق ومصارفى امر حقه مطابق كركدر هشام بن عبد الملك ديديكه بو كا كيم
قادر اولور ابو حازم مكى بيورديلر هر كسكه اتش دوزخدن يران ونعيم بهشته جويا
اوله لاجرم اول شان دولت نشان طالب رضاء رحمن اولورسنكم علماء راسخين
رحمة الله تعالى عليهم اجمعين تصريح ايتمشلر كه سلاطين نصح ناصح حقى استماع ايله
معمر اولورلر زيرا تعظيم قرآن وحديث شريفه باعث طول عمر ودولت جاودانيه
طب بو حديث شريف طبرانى مرموزندن اخراج اولنمشدر عن حذيفة رضى الله تعالى
عنه انه قال قال رسول الله صلى الله تعالى عنه من لا يهتم بامر المسلمين فليس

مِنْهُمْ وَمَنْ لَمْ يُصْبِحْ وَيُمْسِ نَاصِحًا لِلّٰهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِاِمَامِهِ وَلِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ
مِنْهُمْ حذیفة بن الیمانی رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول علیه
الصلوة والسلام بیوردیکه امور مسلمینه اهتمام ایتمیان مسلمیندن دکلدر وکیجه و کوندز
امام حقه وعامه مسلمینه کتاب الله ایله وحدیث رسول ایله نصیحت ایله اشتغال
ایتمین کیشی مسلمیندن دکلدر دیو امر نصیحده اهتمام بیوردیلر البحث الثانی فی غوائل
الحسد ایکنجی مبحث حسدک ضررلری بیاننده در وفیه نعرف العلاج الاجمالی
واول حسد قلبه مرض عظیمدر انک علاج اجمالیسی ذکر ایلیاندر اندن منفهم
اولنور که دواسی علم وعمل ایله اولور وهی ثمانیة اول ایسه سکز نسنه در یقین بلمک
ایله حاصل اولور الاول افساد الطاعات اول سکز نسنه نک اولکیسی ابطال
عمل وافساد احوالدر مبادی حسد درکه طاعتلری افساد ایتمسنه سبب اولور نتکم د
بو حدیث شریفی ابو داود سننندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی
عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال ایاکم والحسد فانه یاکل الحسنات
کما تاکل النار الحطب او قال العشب ابی هریرة رضی الله تعالی عنه روایت
حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حسددن حذر ایلک که تحقیقا
حسد کسبنک خیر وحسناتن بیوب زائل وذاهب قیلر نتکم اتش اودونی بیدیکی
کبی حسد دخی خیرات واعمال حسناتی اول وجه ایله زائل ایدر بیورمشلر
والمراد اکل الاضعاف اذ لا حبط بالمعاصی عند اهل السنة والجماعة او تادیته
الی الکفر معاصی طاعتی حبط ایتمز مذهب اهل سنت وجماعتده ولیمق ایله مراد
حسناتی فضلی اکل ایلدیکیدر یاخود حاسدک اصرار ایلدیکی حسدک کفره ایصال ایتمک
ایله حسنات فضلی اکل اندوکی کبی حسنه عدلی دخی اکل ایدوب بالکلیه احباط
عمل ایلدیکیدر دیو ایکی وجه ایله حدیث شریفی تاویل ایتمشلردر حطب لفظی ایله
عشب لفظنده شک ایتمشلر عشب بالفتح والضم مع السکون یاش اوندر قوری نسنه
حشیش دیرلر جمعی اعشاب کلور یعنی اتشک خاصه سی بودر که طاشدن و اغاجدن
واوتدن هر نه بولور ایسه یقر چون یقجق نسنه بولمیه کندوکندوسنی یر اخر
دوکوب سوینور کذلک حسد اهلی اولان کمسه ده اکرچه غیری ایچون حسد
اتشک یقارن صنور امابلمزکه اول اتشی حقیقتده کندو ایچون یقار احزانک ایچنده
یانکیدر نتکم بر عربی بیتده بونی دیمشلر شعر

اِصْبِرْ عَلَى حَسَدِ الْحَسُو	دِ فَاِنَّ صَبْرَكَ قَاتِلُهُ
كَالنَّارِ تَاْكُلُ بَعْضَهَا	اِنْ لَمْ تَجِدْ مَا تَاْكُلُهُ

يعني

یعنی حسودک حسدینه صبر ایله تحقیقا اودن کبی که یقجق نسنه بولمسه
کندوکندوینی بیر دیمکدر ت بو حدیث شریفی امام ترمذیدن اخراج اولنمشدر
عَنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَبَّ
اِلَيْكُمْ دَاءُ الْاُمَمِ قَبْلَكُمُ الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ وَهِيَ الْحَالِقَةُ اَمَا اِنِّي لَا اَقُولُ
تَحْلِقُ الشَّعْرَ وَلٰكِنْ اَقُولُ تَحْلِقُ الدِّينَ زبیر بن عوام رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه سزدن اول اولان
امم سالفه نک عادتی ومرضی یعنی که سزه اولاشمشدر اول داء حسد و بغض در که
انلرک معائب ودنائتلرندن سزه تاثیر ایتمشدر بونده داء اجسامدن معانیه
نقل بیورلدیلر و بر وجه استعاره امر دنیادن اخرته تحویل قلندیلر سؤال ایتمشلر
که یا رسول الله حالقه ندر جوابنده بیوردیلر که دینک تراش ایتمکدر دوکی
دین قلمقدر بو خصه صاچن تراش ایتمک دکلدر امکیسو سنوده شعرینه وجه
ایله قطع ایدر بغض دخی دینی انسانی اول وجه ایله قطع ایلر یعنی بغضک ضرری
حسددن دخی قطع واقبحدر غافل اولمکز دیمکدر وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ شوال الله
حتی ایچون که بنم نفسم انک ید قدرتنده وتصرفنده در لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ
حَتَّى تُؤْمِنُوا یعنی حق تعالی حضرتنه ورسول علیه السلامک کتوردیکی علم
شریفه ایمان کتوره سز مادام که ایمان کتورمیه سز وخلوص ایماننه منتظم
بولنمیه سز جنته کیرمز سز وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا ودخی ایمانکز کامل اولمز
حتی بری بریکزی سوب مؤالات ومصافات کوسترمینجه زیرا کمال ایمان مؤمنلرک
بری برلرینه محبت ومودت ایتملریدر اَلَا اَدُلُّكُمْ عَلَى مَا تَحَابُّوا سزه برشیدن خبر
ویروب اکا ایدیمیکی اننی اشلمک ایله بری بریکزی سوه سز واظهار محبت قیله سز
اصحاب کرام یا رسول الله خبر ویرک دیدکلرنده بیورمشلرکه اَفْشُوا السَّلَامَ
بَيْنَكُمْ وسبب محبت حین ملاقاتده سلامی افشا واعلان ایتمکده در انی بیلوب
بلدیککزه اعلان ایله کز زیرا اسلام مورث تحابب ومصباح قلوبکزدر وَالثَّانِي
الْاِفْضَاءُ اِلَى فِعْلِ الْمَعَاصِي اِذْ لَا يَخْلُو الْحَاسِدُ عَنِ الْغِيبَةِ وَالْكَذِبِ وَالسَّبِّ
وَالشَّمَاتَةِ عَادَةً غوائل حسدک ایکنجیسی حسد معاصیه مؤدی اولمسیدر
بحسب العاده شول بوقدر که حاسد محسودک غیبت وکذب وسب واکا
غم وغصه یتشدوکنه شاد اولمقدن خالی اولماز بلکه قانن دوکمکه ومالک تلف
ایتمکه ساعی بو ایسه اخرتنده اخذ حسنات او ایچون مظالمدر طب بو حدیث شریف
طبرانی مسندندن اخراج اولنمشدر عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ لَا

لا یزال الناس بخیر ما لم یتحاسدوا ضمرة بن ثعلبة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
که تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه مادام که انسانده حسد جاری
اولمیه ایه حالکار خیر دندر قالمزلر بو بیوردیلر والثالث حرمان الشفاعة
حسدک اوچنجی ضرری آخرتده شفاعتدن محروم اولمغه سبب اولمسیدر طب بو حدیث
شریف طبرانی مرویدندر اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن بشر رضی الله تعالی عنه
أن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال لیس منی ذو حسد ولا نمیمة ولا کهانة
ولا انا منه ثم تلا رسول الله صلی الله علیه وسلم والذین یؤذون المؤمنین
والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا عبد الله بن بسر
رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدرلر رسول
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه تحقیقا حسود اهلی اولنلر وقوجیلق ایدوب افشاء
سر ایدنلر وفالجیلق ایله سحر ایدنلر بزم اهل سنتمزدن وعمردان طریقتمزدن دکللردر
یعنی بو اوچ صفت ایله متصف اولانلر شدن دکلدر وبن دخی انلردن دکلم دیو
بیوردقلریدن صکره سورۀ احزابک آخرینه قریب ذکر اولنان آیت کریمه اوقوب
تفسیر بیوردیلر وبعضیلر دیدیلر که بو آیت کریمه عامدر جمیع مؤمنلر حقنده که معناء
شریفی انلر که زحمت ویررلر مؤمنلری ایکیدیور ایلان سوز ایله وافترا ایله وجلدر دوزمک
ایله مؤمنلره ابتدا ایدرلر بوینک گناه کبائر ارتکاب ایتمشلردر ویتک اولوردیر ابو
مذکور اولان صفتلر رذالت وفعل اشخاصدر بکینه رحذر ایله کردیکدن عبارتدر
والرابع دخول النار اما غوائل حسدک دوردنجیسی جهنم آتشنه دخوله سبب
اولمسیدر دیلم بو حدیث شریف دیلمی مرویدندر اخراج اولنمشدر عن ابن عمر
وانس رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ستة
یدخلون النار قبل الحساب بستة قیل یا رسول الله من هم قال الامراء بالجور
والعرب بالعصبیة والدهاقین بالکبر والتجار بالخیانة واهل الرستاق بالجهل
والعلماء بالحسد عبد الله بن عمر وانس رضی الله تعالی عنهم روایت ایدرلر که تحقیقا
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه التی نفر طائفه التی نسنه سببی ایله
قبل الحساب جهنمه دخول ایدرلر اصحاب کرام ذوی الاحترام سؤال ایتدیلر که یا رسول
الله اول التی نفر طائفه کیملردر دیو سؤال ایله کلرنده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلر
امراء ظلم وجور ایله عربلر تعصب ایله و صوباشیلر وکتخدالر کبر ایله وتجار خیانت
ایله وقریه اهلی جهل ایله وعلماء حسد ایله بونلرده علم ومعرفت وار ایکن ازاله سنده
عاجزلردر سائر ناسک حالنی قیاس ایله دیمکه اشارتدر دیو بیوردیلر وبو جمله نک سببی

حب دنیا وما فیهادر طالب علم طلب علمه وتاجر تجارته ودلال دلالته زیاده
ایدر اما علمه سپاهیلر وتاجرلر اولی قدر حسد ایلمز اهل صنایع کندو طائفه سنده
ارتوق حسد ایدرلر بو سببدندر که بنی عم واخوان اراسنده اولان حسد علاج
پذیر اولمازو الخامس الافضاء الی اضرار الغیر فلذا امر الله تعالی بالاستعاذة
من شر الحاسد کما امرنا بالاستعاذة من شر الحاسد کما امرنا بالاستعاذة
من شر الشیطان اما حسدک ضررلرینک بشنجیسی حسدک ضرری غیره مؤدی اولمسیدر
تنکم حسد اهلینک شرندن حق تعالی کندویه صیغنمق بیوردی شیطاندن وساوسندن
کندویه صیغنمق بیوردیغی کبی حق تعالی جل شانه بو اوچ نسنه دن استعاذه قلمغی
سورۀ فلقده بیان ایلدی بیورمشدر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما بیوردی مشکه
اگر عالمده حسد شرندن برامر نسنه اولیدی بو سوره آنک ایله ختم ایدلیدی حسد
ایسه صفات ذمیمه نک غایتده برامریدر وبتریدر حاسد وشیطان شرلرندن
الله تعالی استعاذه ایله امر ایلمشدر وقال علیه الصلوة والسلام استعینوا
علی قضاء الحوائج بالکتمان فان کل ذی نعمة محسود خرجه طط دنیا عن معاذ
رضی الله تعالی عنه مرفوعا ودخی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه هر نعمت صاحبی البته محسودلردر حاجتلرکزی اتمامه کتم واخفا ایله
اعانه ایدک حسودلرک وقوف واطلاعندن حذر ایدیکز دیو بیورمشلر بو حدیث شریفی
معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدوب مخرجی امام طبرانیک اوسط
وابن ابی الدنیانک سننندندر زیرا قبل الحصول سعی ایلمکز اما بعد الحصول ضرر
موصول دکلدر دیمکدر بو سببدن که حصول موصولدن صکره حسدک اثری اولمز
والسادس التعب والهم من غیر فائدة بل مع وزر ومعصیة قال ابن سماک رحمه الله
لم ار ظالما اشبه بالمظلوم من الحاسد له نفس دائم وعقل هائم وغم لازم
اما غوائل حسدک التنجیسی حسدک بلا فائده تعب ومشقته ومدام غم چکمکه سبب
اولمسیدر بلکه موجب خطیئات ومورث سیئاتدر تنکیم محدثیندن ابن سماک
رحمه الله تعالی دیدیکه حاسدکبی مظلومه شبیه کورمدم که هر آدم حیران
ومغموم ایکن بینه خلقی لسانیله آزرده ایتمکدن خالی اولماز زیرا که حسودک
نفسی خاسر وعقلی حیران وغصه سی متواتر در دیمشلر والسابع عمی القلب
حتی لا یکاد ان لا یفهم حکما من احکام الله تعالی قال سفیان رحمه الله لا تکن
حاسدا تکن سریع الفهم اما حسدک ضررلرینک یدنجیسی حاسدک کوکلنک کوزی
کور اولمقدر بروجه ایلکه حق تعالینک حکمندن بر نسنه درک وفهم ایتمز بصر

بصيرت ايله ادراك ايتمدن خالى قالورلر نتكيم سفيان رحمه الله ديديكه كملينه حسد
ايتمكه تيز فهم اوله سن ديمشلردر ودخى ديديكه اهل ورع اولمق استرسك صمت
اول حافظ اولمق استرسك دنيايه حريص اولمه خلقك ديلندن نجات استرسك
حسود اولمه فالثامن الحرمان والخذلان فلا يكاد يظفر بمراد ولا ينصر على
عدو فهلا قيل الحسود لا يسود اما حسد غوائلندن سكزنجيسى حسد اعدادن
اوزرينه ظفر ونصرتدن حرمان وخذلاندر سببا ومسبب زيرا نفسنده عمر بلر
كه نعمته طمع تام وحرصنده منتهى اولميه ايكي نفس محنت حسده مبتلا اولمز ايكي
امنك معلوم اولديكه حسد بو ايكي خلقده منوطدر وانلرك غلبه سندن مومن ... عيش
چونكه مطلوب حسودك نعمتك آخردن زوالي وانتقالي واحساني خلقدن انقطاعي
وانها سبب حقك نعمتي خوديناه منقطع وفيض احساني قبولي خلقدن سد اولنمق
ممتنعدر پس حسودك متصل غم والمدن نهي ومادهٔ غيض وغضبي نامنقطع
ونامتناهي اولمق لازمدر الحسود لا يسود ديدكلرينك معناسي بودر مثل مشهور
اولدي ذو حسد ولان تابع ديدكلري مقصود اولماز ديمكدر البحث الثالث في العلاج
العلمي والعملي اوجنجي مبحث حسدك علاج علميسي وعمليسي بياننده در الاول ان تعلم
ان الحسد ضرر عليك في الدنيا والدين وانه لا ضرر على المحسود فيهما بل ينتفع
به فيهما اما ضرره لك في الدين فذلك بالحسد سخطت قضاء الله تعالى وكرهت
نعمته التي قسمها لعباده وعدله واستنكرت ذلك وغششت رجلا من المؤمنين
وتركت نصحه والغش حرام والنصيحة واجبة معلوم اوله كه حسدك علاج دوسى
علم وعمل ايله اولور سابقا اشارت اولنان كبى تحقيق قلب سن ويقين بيله سن كه
حسد ايتمك ايله ترسيلماني موجب خيانت ايلدك ونصيحتي عامهٔ مومنينه واجب
ايكن سن ترك واجب قلدك واوليا وانبيا واخيار عباد الله كه عادتلري عامهٔ
اهل ايمانه خير رضا ايمكدر انلردن مرة سندن منفصل اولدك
وابليس لعين وطائفه كافرين كه ارادتلري مومنلره بلا ونكبت يتشمك ايسترلر
انلرك فرقه سنه منضم ومتصل اولدك حق جل وعلانك ارزاق عبادى قسمت
عدالت ايله تقسيم ايلدوكي خاشاكرلره عداوت ونعمت رضا جنبنه غش وخيانتي
متضمندر اولمغله ضرر دينك اولدوغي ظاهردر كه حسد دنياده واخرتده ضرر عظيم
ومحسوده كه دنياده واخرتده بالكليه ضرردن عاري بلكه حسدك سببي انك
جانبنه دنيا واخرتده منفعتلر سار ايكي وجه ايله ديله حسدك ضرري كنده
اوزرينه عائد اولديغي تفكر ايليه واما في الدنيا فغم وحزن وضيق نفس

اما دنيوي ضرري دخى ظاهردر كه محسودك احوالي منتظم اولديغجه سن مضطرب
ومتألم ومتحسر ومتحزن وضيق صدره مبتلا اولورسن بو حالده بلاده دوشمكدن
كندوكى حل وعقد وحزن اكا نسبت وزره آزرده ابدرسن كندوكى ...
واما انه لا ضرر على المحسود فيهما فظاهر لان النعمة لا تزول عنه بحسدك
ولا يأثم به واما انتفاعه في الآخرة فهو انه مظلوم من جهتك لا سيما اذا اخرجك
الحسد الى القول والفعل بالغيبة وهتك ستره والقدح فيه ونحوها فهذه هدايا
تهديها اليه فينتفع بها في الآخرة اما تحقيقا حسد ايتمك ايله محسودك اوزرينه
جهتدن بيله ضرر وليماز نيجه كه انلرك حسد وتماسى سنك نعمتك باطل ايتماز
سنك دخى حسدك محسودينك نعمتني زائل ايلماز هر نعمتك بر زماني وهر دولتك
بر معين وقتي واردر اول زمان تمام اولمينجه واول وقت كلمينجه نعمت زائل
ونجم سعادت آفل اولماز زيرا رزق مقسوم خزائن حي وقيومدن اكا واصل
اولجقدر قبول ايلمسه اكا شتم وجفا وعدم رضا ايله ادبرجقلردر پس حسد
انديشه سنه دوشمك نه لازمدر حق تعالى مومنلره ويرديكه نعمتي حسودلر تماسى
ايله زائل اولمز ومطيع قوللرينه قوبوب كندونك دولتنه وحكومتنه طعن ايله
ياوز ايلماز اما حسدك محسودك دين ودنياسنه نافع اولديغي اول جهتدن
مقرر وواقعدر كه حسد محسودك زوال نعمتنه واثمنه سبب اولمغله دينوي انتفاعي
ومحسود بني جهتدن مظلوم اولور بلكه حاسدك ذم ومساوي وغيبتي جهتندن
هدايا اخرويه يه نائل ولمغله اخروي انتفاعي كوردر واما في الدنيا فلان اهم
اغراض الخلق مساءة الاعداء وغمهم ونفع دنيوي بودر كه هر كسنه دشمانك
معذب اولمسن استر حسود كندوسي محسود ايچون عذاب حسده كرفتار والم
واضطراب ايله پرنار اولوب عامهٔ خلق اهل حسد اولديغندن اندن اعراض ومساوي
بدذردبوا اجتناب بدرلر زيرا حسد اثام اخروي وسيئات وتبعات كثيره يه دخى
مودي مثلكوا اندن عداوتلر متولد اولوب ايذاي مسلم ضرب وقتل مال وشتم
كبى نسنه لر حاصل ولمق مقرردر پس غافل بو معنالري ملاحظه وتفكر وذكر
ايديكن مقدمات متقبوله لشاعقل ايله تذكر ايدكجك حسدى تركنه دواء علمى
حاصل اولور باذن الله تعالى والعلاج العملي ان يكلف نفسه نقيض مقتضاه
اما علاج عمليسي اولدر كه چون حسد اكثر قلوبده مذكور وغالب طبايعده مجبولدر
تكلف ايدوب نفسني مقتضاي حسدينك خلافنه معتاد ايتمكدر فان بعثه على
القدح فيه كلف لسانه المدح له تحقيقا غافل ولان حركت حسدى احساس

ایدبجک همان مقتضاسی اولان قول و فعلک مخالفنی ایتمکه عزیمت ایلیه مثلا
محسودینک قدحک مدحه تبدیل ایدوب کاثنا و مدح ایتمکه آلشلیه وان علی
التکبر علیه الزم نفسه التواضع له والاعتذار الیه واکر تکبر اوزره داعی اولورسه
سنک نفسک اوزرینه لازمدرکه مخالفی اسلوب تذلل و تواضع ایتمک ایله عدد
ایدرسن وان علی کف الانعام علیه الزم نفسه الزیادة فی الانعام واکر ترک
انعام وابطال انعام اوزرینه اولورسه سن احسان و انعام فراوینه تبدیل
نفسک اوزرینه الزام ایله وان علی الدعاء علیه دعا له بزیادة التی یحسده فیها
واکر سنک زوال نعمته بددعا ایدرایسه سن انک ازدیاد نعمتی دعاسنه مشغول
اول تاکه نفس عداوت و حسد ایتمکدن مأیوس اولوب یوما فیوما آثار محبت و مودت
ایله مأنوس اوله چونکه محسود حاسدک لطف و کرمنه عارف اولیجق لابد اندن دخی
محبت ظاهر اولوب تبدیل اخلاق ایدر **المبحث الرابع** فی العلاج القلبی دردنجی
مبحث حسدک علاج قلبیسی بیانندهدر وهو یحتاج الی معرفة اسبابه ثم ازالتها
اولی حسدک اسباب موجبه و علل مستقلهسنی بیلوب ازالهٔ ایتمسنه محتاجدر وهی
ستة اولا ایسه التی نسنه نسنه در الاول التعزز اولکیسی کیشی غیرینک کندو اوزرینه
رفعتنی ثقیل عد ایتمکدر وهو ان یثقل ان یترفع علیه غیره فاذا اصاب بعض امثاله
ولایة او علما او مالا خاف ان یتکبر علیه یعنی اول محسود اولان کمسنه جاه و ولایت
یا علم و حکمت یا مال صاحبی اولسه حاسد انک تعزز و ترفع ایتمسنی ملاحظه و تأمل ایدوب
انک اوزرینه تعزز و ترفعنه تحمل ایدهمیوب غیرک کندو اوزرینه تکبر ایتمکی قبول و تحمل
احتمالی مندفع اوله وهو لا یطیق تکبره ولا تسمح نفسه باحتمال صلفه وتفاخره
علیه فلیس غرضه ان یتکبر علیه بل غرضه ان یدفع کبره ویرضی بمساواته
وزیادته علیه من غیر تکبر واول غیرک کندوسنه تکبری کورلکدن کلدیکی احتمالندن
دکلدر غرضی حاسد اوزرندن دفع تکبر محسوددر بلکه غرضی صورت تساویه دخی
راضیدر فان اراد عدم وصوله الی تلک النعمة او زوالها مقیدة بالافضاء الی
الکبر فلیس یحسد لما مر واکر کیشی آخردن اول نعمتک زوالنی یا آخرک عدم وصول
ارادهٔ ایدیکی نعمت دسنوبه آخرک اخرینه صرف و یربلدردن اولوب انی تکبره ایصال
ایتمزسه حسد دکلدر لکن منافسه در یعنی اول نعمته رغبت ایتمکدر پس نکم ذکر
مرور ایتمشدر وان مطلقا فحسد لعدم التیقن بالفساد وامکان التقیید واکر عدم
وصولندن هر حینی مطلقا کانسه فساده اراده ایدرسه حسددر قلعنک علاجی
تعززی تواضعه تبدیل ایله ازالهدر والثانی التکبر فان من طبعه التکبر علی

انسان واستصغاره واستخدامه فاذا نال نعمة ان لا یحتمل تکبره ویترفع عن متابعته
وخدمته ویرید زوالها وعلاجه سبق ایکنجیسی کبردر کشینک حقیر عد ایدوب
اوزرینه تکبر ملاحظه ایدیکی کمسنه کندو اوزرینه تکبر و ترفع ایتمسنی نفسنه کبر
کلمک ایله انک زوال نعمتنی یا نعمته عدم وصولنی اراده ایتمسیدر و بو صورتده مرادی
کندو تکبر ایتمکدر صورت سابقهده مذکور اولان مساواته راضی دکلدر زیاده
متقاضیدر علاجی کبرک علاجیدر ازاله کبردر والثالث سببیة نعمة الغیر لفوت مقصوده
اوچنجیسی کیشی فوت مقصودینه غیر نعمتنک سبب اولمسنی ملاحظه ایتمکدر و ذلک
یختص بمتزاحمین علی مقصود واحد فان کل واحد یحسد صاحبه فی کل نعمة یکون
زوالها عونا له فی الانفراد بمقصوده فهذا الحسد یکون بین الاقران والامثال
اولیحسد سببی اکثر احوالده بر طائفه آراسنده رابطه و مشارکت اولوق اولدیغجه حسد
و منافسه دخی اولور مثلا اهل مشرق اهل مغربه حسد ایلمازلر بلکه بر ولایتدن
اولسه حسد ایدوب اولور واکر بر شهردن اولسهلر دخی زیاده اولور واکر بر محلهدن
اولسهلر دخی قوی اولور و هر بری برینه حسدی زیاده ایدر و حاسدلک علامتلرندن
بری دخی بودرکه سنی کوردکجه دلکی تملق ایدر غائب اولسک سنی غیبت قلار
و سکا بر مصیبت اصابت ایلیکه کولر خندان اولور بو جهتدن که هرکیشی رضا ایتمک قابلدر
اما حاسدی ارضا ممکن دکلدر همان مقصودی و رضاسی غیرک زوال نعمتی یا
نعمته عدم وصولی مراد ایدر بو مقوله حسد ایسه اقران و امثال بیننده کثیرا واقع
اولور کالضرات والاخوة یتحاسدون المنزلة فی قلب الزوج والابوین و بو حسد
واحد خواتین کضرات اطلاق اولنور کمال محبت و ترجیح زوجلر بینه مزاحمه ایدوب
محاسده ایدرلر و قرنداشلر دخی اکثر احوالده ابوینک قلبنه کیرمک قصدیله یجوز
اولادی تحاسد جمله برقسمدر حتی طفل رضیع طفل اخی متولد اولوب ارضاع
و سائر رعایت و مساعدهده کندویه مشارکت فهم ایدیجک حسد اول قدر غلبه
ایدرکه مریض اولور و بعضنک هلاکنه دخی مؤدی قلوق واقع اولور وتلامذة
استاذ واحد و مریدی شیخ واحد و ندماء الملک وخواصه ووعاظ بلد واحد
وطلاب ولایة وقضاء وتدریس وتولیة او جهة من جهاتها وما له حب
المال والریاسة بو مقوله حسد ندماء و مقربان ملوک و سلاطین میاننده قوی
کثیردر و لابد غایت جاه عظیم صاحبی اولان اصناف بنی آدمده کندو
مساقنی کلدیکی کمسنه لره حسد ایدر تلامذه استاذدان و بر شیخک مریدی مریدینه
و طالب علم طالب علمه و قاضی قاضیه و مدرس مدرسه و متولی متولیه و تاجر

ناجحه ودلال دلالة حسبيله كندو طائفه سنه ارتوق ايدرز ديو ذكر ايلديكمز اسباب
حسد عداوت وتعزز وتكبر وطلب رياست واحد اوزدينه مزاحمت ارتوق اولور
اكثرا خلالده مشاركت اقران اراسنده اولور لاجرم حسد علاج كره نقصان پذير اولمز
وبو جمله نك سببي حب دنيا وحب رياستدر علاجي حسده مترتب اولان وعيدي
تذكر ايتمك ايله سببني محو ازاله ايدر والرابع محبة حب الرياسة دردنجي سبب حب
رياستدر كه مال ويا جاه وعلم كبي كمن يريد ان يكون عديم النظير في فن من الفنون
ويغلب عليه حب الثناء فاذا سمع له بنظير في اقصى العالم ساءه ذلك واحب
موته وزوال النعمة التي بها يشاركه في المنزلة من شجاعة او علم او عبادة او
صناعة او جمال او ثروة اول موافقي اولدوكي بر كسنه مجرد علم وكمال ويا جاه
وجمال ويا ثروه ومال ده عديم النظير اولمق سوداسن استر بعضي ابناء نوعندن
كندويه مشاركت واول تفوق ادعا ايتدوكي دائره ده مداخله فهم ايلسه اندن اول
نعمتك زوالي وفنائن طلب وكندو شجاعت ايله ويا خود علم ايله ويا عبادتنده ويا خود
صناعتنده ويا مال ده انفراد وبي نظيرلكده تفرد ويقاسن استر لاجرم طلب زوال نعمت
مذكوره قلبنده حاصل وتحسبو خباثت درجه سنه واصل اولور وبونده هر كز عداوت
وتعزز وتكبر وخوف مطالب غوبت تفكر اولنميه كلدر بلكه سببي محض نفاست
وعين حب رياستدر وعلما ارسنده اولان حسد غالبا بو قسمدندر علاجي حب
رياستي ازاله در والخامس خبث النفس وشحها بالخير لعباد الله تعالى فانك تجد
من لا يشتغل برياسة وتكبر وطلب مال اذا وصف عنده حسن حال عبد في
نعمة يشق عليه ذلك واذا وصف له اضطراب امور الناس وادبارهم وفوات
مقاصدهم فرح به فهو ابدا يحب الادبار لغيره ويبخل بنعمة الله تعالى على عباده
الذين بينهم وبينه عداوة ولا رابطة اسباب حسددن بشنجيسي خبث نفس
ولؤم طبعدر انلك دخي وقوعي كثيردر نيجه بعض ارذال ناسي كوردك بعض اعالي
وافاضله لا عن شيء بغض وحسد ايدوب مجالسده انلك نقص وذمن ايله ياد ايدر
زوالي نعمتندن فرح شاد اولور با انكه ارالرنده هر كز عداوت يا تعزز يا تكبر يا طلب
مرتبه ده مشاركت احتمالي يوقدر بلكه محسبو ايله داسنا آشنا ومشاهده سيله اصلا
ديده كز نظري روشن اولمشدر كه محض خبث لئيم ولؤم ودناءت خسندندر
وبو مقوله نفوس صاحبي دائما معذب وممتحن وسائر كسنه لي عزيز ورفيع
اولدقجه بو غليل ومهمندر زيرا حق تعالينك نعمت عامه وكرم تامنه بخل وبغض
ايلمكدن بر كسنه يه نعمت ميسر وعزت ورفعت مهتدا اولدقجه بو محنت والم

وغمه

نعمكرفنار اولسه كركدر عالم حوه ارباب جاه ونعمت واصحاب دولت عزتندن
خالي اولمق دكلدر وهذا اخبث الحسد واعسره ازالة وعلاجا لانه طبع
وجبلة يكاد يستحيل في العادة زواله وبو نوع اسباب حسدك علاجي عسير
وبو مقوله مزاجك صاحبي دواپذير دكلدر زيرا سببي ذاتيدر رغبت نفسانيدن ناشيدر
عارضي دكلدر كه سببنك دفعي ايله مرتفع وماده سن دفع ايتمك ايله مندفع والغله
صعب الازاله ايسه ده علاجي صحيفه خاطردن محو وزائلدر والسادس
الحقد اسباب حسدك التنجيسي مؤمنلره كين طوتمق وبغض ايدوب امور دنيا
ايچيون محبت ايتمكدر عن قريب تفسيري ذكر اولنور واسباب سابقه كبي كسي غرضي
زوال نعمتي يا نعمه عدم وصولني اراده ايتمكه سببدر علاجي ازاله حقددر وهو
السادس عشر من آفات القلب وفيه ثلث مقالات المقالة الاولى في تفسيره
وحكمه وحقد آفات قلبدن التنجيسيدر ومباحثي متضمنه اولان اوچ مقاله
اولكي مقاله سي حقدك تفسيري وحكمي بياننده در وهو ان يلزم نفسه استثقال
احد والنفار عنه والبغض له وارادة الشر معلوم اوله كه كسنه احدي
ايدوب واندن تنفر ايدوب واكا بغض ايدوب شرينه ساعي اولمسيدر وحكمه ان
لم يكن بظلم اصابه منه بل بحق وعدل كالامر بالمعروف والنهي عن المنكر فحرام
پس امدي اكر اول كسنه اكا ظلمي ايرشديكي اولميوب بلكه اني حق عدل ايله معصيتدن
منع ايتمك ايچون اخرك امر بالمعروف ونهي عن المنكر اتدوكي ايچون ايسه اكا بغض
ايتمك حرامدر وان كان بظلم فليس بحرام واكر اكا بعضي ظلمي ايچون ايسه حرام دكلدر
فان لم يقدر على اخذ الحق فله التاخير الى يوم القيمة او العفو وهو افضل واكر
اول كسنه ظالمدن جاه ومنصب سببيله حقني المغه قادر اولمغن مظلوم حقدن
كچوب عفو ايتمسي اخرته تاخير ايتمسندن افضل ايدوكي متضمنه ذكر اولنان آيات
كريمه دن بري سوره بقره ده حق تعالينك بو قول شريفيدر كه بيوردي وان تعفوا
اقرب للتقوى يعني قبل الدخول تطليق ايتديككز نسانكزه صداقلريني عفو ايتمكز
كاملكزه وبرمك تقوايه اقربدر ديمكدر وعفوك تقوايه اقربيتي اطلاقي حسبي ايله هو
وغربينه اولمسي مسئله مشهوده دروينه ايت اخري ده سوره اعرافده بيوردي خذ
العفو يعني يا محمد طريق يسر طوت عفو ايتمكله بو امر قبيل بيورلدوغنده اوللكه
كه عفو ايدوب مقيد اولميه ابي بن كعب رضي الله تعالى عنه حضرتلري روايت
اول وقت بو ايت كريمه نازل اولدي رسول عليه الصلوة والسلام بو ايتك معناسنده
جبرائيل عليه السلامه سؤال بيوردي جبرائيل ديدي كه صبر ايله ربك عزته عرض ايديم بعده

کلدی دیدیکه یا محمد حق تعالی سکا امر ایدوب بیوردی که سکا ظلم ایدننی عفو
ایده سن و سندن قطع اولنه سن واره سن و سنی محروم قیلوبی احسان ویرمینه
ویره سن قلبیله دیلدوکنی بر بینه کتوره سن دیمکدر و بو ایت کریمه رسول اکرمه تعلیم
اخلاقدر و سوره آل عمرانده حق تعالی بو قول شریفنده بیوردی و العافین
عن الناس معنای شریفی رسول علیه الصلوة و السلام امتی ناسن وزرنده اولان حقوقی ترک
عفو ایله استحسانا و جمیلی وزره مأمور اولدی و غیری سوره نورده بو قول شریفنده
بیوردی و لیعفوا الا تحبون ان یغفر الله لکم یعنی کرکدر عفو ایدهلر و سوء ظنک ترک ایدهلر
و الفتح ایله اشتداد انتقامدن یوز چویروب عفو ایدهلر آیا سوز مسیبتر کم الله تعالی
سزی یارلغیه بو آیت دلالت قیلدی کم کیشی مسیئه احسان ایتدی اغماض عین و عفو ایله
احسان ایله معامله ایلمکلر مغفرت الهیه مظهر اوله لر و تفسیر کشاف صاحبی
بو آیت ابو بکر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک فضلنه اشارتدر ... و تفسیر
تحفة الواعظ بو فارسی بیتی حکم شانه بیانده نقل ایتمشدرکه حقیر ترجمه سن تحریر
ایلدیکه ... اولدی یعنی ایجون کرامت فضلی بولدی صدیق حامد و الفضل

صوت و سیرتی ایکی چون جانان	اولدی چشم عوامدن پنهان
اوکیچه نکم خلوص ایدی اکا کار	ثانی اثنین اذ هما فی الغار

و بو معنای متضمن ذکر اولنان حدیث شریفدن بری بو در م ت ١ امام مسلم و ترمذی
مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی
الله تعالی علیه وسلم قال ما نقصت صدقة من مال وما زاد الله عبدا بعفو الا
عزا وما تواضع عبد الا رفعه الله تعالی بو حدیث شریفی ابی هریره رضی الله تعالی
عنه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلمدن روایت ایدرکه حضرت رسول علیه السلام
بیوردیکه صدقه برکتی حسبیله صدقه فک مالندن برشی نقصان ویرمز بو حدیثده
واقع اولان من لفظی زایددر ما نقصت صدقة مالا اوصله لنقصت دیمکدر
امک صدقه دن زیاده برکتدن مال و مالکه ضرر و نقصان ویرمز بلکه مالدن دفع
مفسدات ایلر و انواع منافعه سبب اولور زیرا دنیاده و بر ده و بحر ده تلف مال
اولدیغنه سبب زکوة و صدقه ویرمکدن اولور و دنیاده زیاده عزت و آخرتده
مزید درجه رتبه ویرر حق جل علی حقوقی ابدن عبدینه و برکیمسنه دنیاده عفو ایله
معروف و کظم غیظ ایله موصوف اولسه قلوب ارواحده عظیم الشان اولور و ثواب
الهی عبدی رفعت درجه احسان ایدر دیمکدر زیرا تواضع بر نعمتدرکه آنکا اوزرینه حسد
اولنماز و کبر بر محنتدرکه صاحبی اوزرینه شفقت و رحمت قلنماز پس عزت

دیدکلری

دیدکلری تواضعده دروکی طلب ایلین کبرده بولماز امک تواضع اوددرکه حق
رضاسی ایچون خضوع اوله سن و هرحالده امر حقه منقاد بولنه سن و حق
سوزی قبول قیله سن و مشهوردرکه حق تعالی جل جلاله و حی ایتمشکه سن بن
اوزرنک انبیادن بر نبیه تکلم ایلسم کرکدر جمیع طاغلر منطاول اولمش و طور
سینا کندیده قیمت و مقدار کورمدوکندن تواضع ایلمش انک تواضعی جهتندن
حضرت حق موسای کلیم الله ایله تکلم ایتمش امک تواضع دنیاده و آخرتده سبب رفعتدر
وان قدر فله العفو ایضا وهذا افضل من الاول اکر ظالمدن حقنی المغه
قادر اوله بیلورسه آنی عفو ایتمسی صورتی اولدر اولان عفو افضلدر
و الا انتصار ای استیفاء حقه من غیر زیادة و هو العدل المقبول لکن قد
یکون افضل من العفو بعارض مثل کون العفو سببا لتکثیر ظلمه و الا
لتقلیله او هدمه او نحو ذلک وان زاد فجور و ظلم و اکر بو وسعتک یادن
المشی تمام حقنی من غیر زیاده المق برمکدن عبارتدر اولا ایسه عدلدر لکن
کاه اولورکه عفو ایتمکن افضل اولور شو مثللی ظالمدن حقنی مع زیاده اخذ ایتسه
که جور و ظلمدر سوره شوریده حق تعالی بو قول شریفنده بیوردر ولمن انتصر
بعد ظلمه فاولئک ما علیهم من سبیل الی الامور یعنی بر ظالمک ظلمنه مظهر
اولدقدن صکره اخذ انتقام ایدوب حقنی تمامه المغله اکتفا ایدنلر ایچون عتاب
و عقاب یوقدر دیمکدر و سوره مائده ده بو قول کریمنده بیوردی ولا یجرمنکم
شنآن قوم علی ان لا تعدلوا یعنی کفره و مشرکین سوقلری ایله عدلدن خلافنه
سلوک ایتمک هر بار عداوت و صدیقه عدل اوزره اولوک دیمکدر المقالة الثانیة
فی غوائله ایکنجی مقاله حقدک مهلکاتی و آفتلری بیانندهدر وهی احد عشر
اول حقدن اسباب موجبه سی و علل مستقله سی اون بردر الاول الحسد اول
حقدک اولی حسد دکه ذکری سبقت ایتمشدر و الثانی الشماتة بما اصابه من البلاء
ای الفرح و السرور و الضحک بر ایکنجیسی شماتتدر اول فرحلنمق و سرور و کولمکدر بر
مؤمنه بر بلا اصابت ایتدکده سوینمکدر وهی السابع عشر من آفات القلب
اول ایسه آفات قلبک اون یدنجیسیدر ت بو حدیث شریفی امام ترمذیدن منقولدر
عن واثلة بن الاسقع رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
قال لا تظهر الشماتة باخیک فیعافیه الله تعالی و یبتلیک واثله بن الاسقع رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم زجر بیوروب دیدیکه
بنکز ده اخوت دینیه اولان مؤمنین دن بر بینه بر بلا اصابت ایتدکده اظهار

شماتت ایدرسکز بونده شماتت بر عداوتدن اوزره اولدیغی کمسنه‌نک حال
مصیبتنده اظهار مسرت ایلمکدر یعنی اول محله اظهار سرور و فرح ایدرسکز
حق جل و علا اول بلادن انی تخلیص ایدوب سزی کرفتار ایدر زنهار انک اول
حالنی کوروب سونمکز حق تعالی حضرتنه عمکین ذکر اکا رحمت و مرحمت ایده و سنی
مبتلا ایلیه فیله دیو بیورمشلر و الفرح بمصیبة العدو مذموم جدا خصوصا
اذا حملها على كرامة نفسه و اجابة دعائه عليه اذ يخاف ان يكون مكرا
له و تحزنه و يدعو بذلك بلا خير و ان يخلفه الله تعالى خيرا مما فات و كسنه‌نک
عدوسنه بر بلا کرفتار اولسه کندو بیمکر اولیوب بلانک انکا سنه دعا ایلدیکی لازم اکن
اظهار فرح و سرور ایلمک جمعا مذموم مذمومدر خصوصا صورت صلاحده اولوب
کندونک کرامتنه و استجابت دعوتنه نسبت ایده مذموم مبنی قات قات اولور
الا ان يكون ظالما فاصابه تبلاء يمنعه من الظلم و يكون لغيره من الظلمة عبرة
فقرحه بزوال الظلم مكرية اصابت ایدن کمسنه ظالم اولوب و ابتلاسی ظلمنه مانع
اولوب سائره موجب عبرت اوله بو تقدیر اوزره ابتلاسنه فرح و سرور حقیقتده
ظالمک زواله مذموم اولمز زیرا اهل اسلام اوزرندن بر ظالم اهل بدعتک کیمسه
ناس انک فسادندن خلاص اولمق کویا فتح عظیم اولمشدر انده بوقدر فوائد کثیره واردر
و الثالث هجره و عداوته اوچنجیسی هجردر که بر کمسنه ایله عداوتدن ناشی مکالمه
ترک ایتمکدر و هو الثامن عشر من آفات القلب اولهجر ایسه آفات قلبک اون
سکزنجیسیدر بر مومن دنیا ایچون مومن قرنداشنه اوچ کوندن زیاده کسشوب هجر ایتمکدر
دنیا ایچون دیدکمز زیرا آخرت ایچون و معصیتی ایچون و تادیب ایچون هجر ایتمک جائز
اما دنیوی ایچون حدیث شریف مقتضاسنجه حرامدر بر روایتده دخول ناره سببدر
بو حدیث ابوداود سننده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
انه قال علیه الصلوة و السلام لا یحل لمؤمن ان یهجر مؤمنا فوق ثلاث فاذا مرت به
ثلاث فلیلقه و لیسلم علیه فان رد علیه فقد اشترکا فی الاجر و ان لم یرد علیه
فقد باء بالاثم بو حدیث شریفی ابوهریره رضی الله تعالی عنه تحقیقا رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه بر مومنه غضب بوننده انی حضور و السکیندن
هجر و مفارقت قلیسک کرکدرکه اول مفارقت اوچ کونی تجاوز اولیه ما بینلرنده
ما مضی یوب تکراردن لایق اولان باریشوب کورشمک اولمقدر و اوچ کوندن صکره
غضبی بر طرف قلمقدر اما ایام ثلاثه ده مادون اولور ایسه جائز دکلدر زیرا انسانک غضب
اوذرینه مجبوردر اوچ کونه دکین غضبی ذاهبا و لعله عفو اولمدر پس لازم اولان

اوج

اوچ کون تمامنده محقود علیه ملاقی اولوب قطع سلام ویرمکده اکر ردّ سلام
ایدرسه اجر سلامده مشترک اولورلر و الا تارک واجب عکله اثم اولورلر
و زاد فی روایة فمن هجر فوق ثلث دخل النار بو حدیث شریفی ابوداود سننده
بو روایتی منقولدر که اوچ کونی تجاوز ایدنی معتبردر و تجاوز ایده اکرام
ایچون دخول ناره سبب‌در بیورمشلر هذا محمول على الهجر لاجل الدنيا و اما
لاجل الآخرة و المعصية و التأديب فجائز بل مستحب من غير تقدير و هجر
اوزره اولدوغی اکرام دنیوی ایچون ایسه حدیث شریف مقتضاسنجه حرامدر
و اکرام اخروی ایچون و معصیت و تأدیب ایچون ایسه مدت معینه تقدیر ایتمکسزن
جائزدر بلکه مستحبدر لورود عن النبی علیه الصلوة و السلام و الصحابة رضوان
الله تعالی علیهم اجمعین امور مذکوره بر که کلام نبی علیه الصلوة و السلامدن و اصحاب
کرامدن رضوان الله تعالی علیهم اجمعیندن واقع اولمشدر و الرابع استصغاره
و هو التكبر و قد مر دوردنجی بر کمسنه‌یی حقیر کورمک و تحقیر ایلمکدر که ذکری تکبر
بحثنده مرور ایتمشدر بر کره و الخامس افضاؤه الی الکذب علیه بشنجی آفت محقود
علیه بهتان و خفیه بلادن ایله افترا مؤدی اولمسیدر زیرا کذب قبایح ذنوب
و فواحش عیوبدندر و السادس الی غیبته التنجی آفت محقود علیهک غیبتیدر
بر کمسنه‌نک مساوی‌سنک یعنی استنده و کی تقدیرجه ایچنمسی محتمل و لا ایسه
سویلمکدر و السابع الی افشاء سره یدنجی آفت افشای سر بینه مناثر و منالم اولانک
افشاسنی خیانتدر و المجالس بالامانة دخی بودر و الثامن الی الاستهزاء به
سکزنجی آفت بر کمسنه مسخره ایله اکوب خاطرینی محزون و قلبنی بر رنجیده ایلمکدر
و التاسع الی ایذائه بغیر حق او اکثر منه طقوزنجی آفت بغیر حق ایذاسنه یا مستحق
اولدوغندن زیاده ایذاسنه مؤدی اولمسیدر و العاشر الی منع حقه من صلة
رحم و قضاء دین و رد مظلمة اونجی آفت محقود علیه قریب ایسه صله رحمی
قطعه و دائنی ایسه قضاء دینی معینه و مظلوم ایسه اوزرندن ظلمی دفع ایتمسی
رده و منعه مؤدی اولمسیدر و الحادی عشر منعه عن مغفرة صاحبه اون برنجی
آفت صاحبنی مغفرت الهیه‌دن محروم ایتمسیدر حقد مذمومدن منقولدر اولان
اعراض و اکا مترتب اولان اعراض ذکر اولنانلردر بو معنایه دلالت ایدر احادیث
نبویه‌دن بری دخی بو قول شریفدر امام طبرانینک اوسط کبرندن منقول
اولنمش حدیث شریفده عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی
الله تعالی علیه و سلم ثلاث من لم یکن فیه واحدة منهن فان الله یغفر له ما سوی

ذلك لمن يشاء من مات لا يشرك بالله شيئا ومن لم يكن ساحرا من السحرة ومن لم
يحقد على اخيه بو حديث شريفی عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه اوچ خصلت مذمومه دن
بری ولا ایلك ذنوبنه قدر کثیر اولور ایسه ده حق تعالی وعلا عفو ایدر اول اوچ خصلت
ثلثه دن بری بودرکه شرك اتمیوب وسحره تابع اولمیه ساحرلردن اولمیوب کندو کیرودن
کمسنه یه دخی اوکره نمیه وعلمه کوندرمیه وقرنداشنه حقد وحسد ایلمیه بکی حالده فوت
اولان قوللری حق جل وعلانك مشیتی تعلق ایدرسه مغفرت ایدوب جنته ورحمتنه واصل ایدر
دیمکدر طط بو حدیث شریف امام طبرانینك معجم اوسطندن اخراج اولنمشدر
عن جابر رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال تعرض الاعمال
یوم الاثنین والخمیس فمن مستغفر فیغفر له وتائب فیتاب علیه ویرد اهل
الضغائن بضغائنهم حتی یتوبوا جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه عبادلرك اعمالی اثنین وخمیس کونلرنده درکاه
رب العزته اعمال اسبوع عرض اولنور قلبنده استغفاری عرض اولنان مغفرت اولنور
وتوبه سی عرض اولنانك توبه سی قبوله قرین اولور انك ایچون رسول علیه الصلوة
والسلام برابیکم بکا زیاده سوکلو کلور بو کونلرده صائم اولام وعلم جناب حقه عرض
اولنه طط بو حدیث شریف امام طبرانی اوسطندن اخراج اولنمشدر عن معاذ بن
جبل رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال یطلع الله تعالی
الی جمیع خلقه لیلة النصف من شعبان فیغفر لجمیع خلقه الا لمشرك او مشاحن
معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم تحقیقا بیوردیکه حق جل وعلا شعبانك شریفك اون بشنجی کیجه سی جمیع
خلقه نظر رحمت ومغفرت ایله نظر ایدوب حاشا ذات کریمه سی شرك قوشان
ایله بر مؤمنه قلوبنده کین وعداوت ایدنلردن غیریلرك جملسینی مظهر عفو وغفران
ایدر دیمکدر وفی روایة هق عن عائشة رضی الله تعالی عنها ویؤخر الحقد کما هم اهل ط
بیهقی روایتنده حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایتی اوزره
بر مؤمنه حقد ایدنلر دخی مشرك ومشاحن کبی مغفرتدن محروم مدر بو
روایت اولنمشدر المقالة الثالثة فی سبب الحقد وهو الغضب فانه اذا لزم
کظمه لعجزه عن التشفی فی الحال رجع الی الباطن واحتقن فیه فصار حقدا
اوچنجی مقاله حقدك سببی بیانندهدر که غضبدر کشی غضب ایلدوکی کمسنه دن اخذ
انتقام اتمك ایله شفای صدر تحصیلندن مانع حسبیله عاجز اولدقده غیظ

وغضبی

وغضبی کظم وامساك لازم کلدکده اول باطنه رجوع ایدوب قلبنده حبس اتمك
ایله حقد اولور وفیه خمس مقامات وغضبك احوالی بیانی ایچون بش مقامات
اعداد اولندی المقام الاول فی تفسیر الغضب واقسامه مقام اول غضبك تفسیری
واقسامی بیانندهدر اعلم ان الغضب هو غلیان دم القلب لدفع المؤذیات قبل
وقوعها ولطلب التشفی والانتقام بعد وصولها لیس بمذموم بل هو امر لازم
به یحفظ الدین والدنیا سن بلکه غضب بر مؤمنك اذاسنی وقوع و وصولندن اول
دفع اتمك وصولندن صکره اخذ انتقام اتمك ایله شفای صدر تحصیل اتمك ایچون
کشینك قلب صنوبریسنده اولان قانی دقیق قاینیوب غلیان اتمسیله اعالی
بدنه منتشر اولمسندن حاصل اولان حالتدر مذموم دکلدر بلکه اول لازم اولان
امردندرکه دین ودنیا حفظنك مداریدر ومنه الشجاعة الممدوحة عقلا وشرعا
وعرفا وانما المذموم طرفاه تفریطه وضعفه المسمی بالجبن اندندر عقلا وشرعا
ممدوح اولان شجاعتك منشأی اولدیغی جهتندن ممدوحدر مذموم اولان طرفیندر
درکه بری تفریط وضعیفدر وجبن ایله مسمی درقودفاق اولمق وعورت اوزره
واقربایه غیرت وحمیت اولممقدر بو ایسه نفسك خستلیکدر وهو التاسع عشر
من آفات القلب اول ایسه آفات قلبك اون طقوزنجیسیدر وذلك مذموم جدا
لانه یثمر عدم الغیرة او قلة الحمیة علی الزوجة والاقرباء وخسة النفس واحتمال
الذل والضیم فی غیر محله وشول عدم غیرتی وزوجه واقربا اوزرینه قلت حمیتی منتج
اولمغین ذلك وحقیر وظلم ایله مکرایمکدر انده ستر والجبن والسکوت عند مشاهدة
المنکرات وضعفی ودفع منکرانده مسامحه وسکوتی محتمل اولمغین جدا مذمومدر
بو معنایه دلالت ایدن آیات کریمه الشاندن سوره توبه ده قال الله تعالی ولیجدوا فیکم
غلظة یعنی شول کافرلر سزك یقینکزده اندرك اوزره ایچکزده غایت شدت غضب
ایده حقیقت بلکه الله تعالینك نصرتی دشمانلری اوزرینه دکلدر متقیلره در
ودخی اکا مطیع قوللری ایله دردیمکدر ابتا خرنده سوره فتحده بیوردی اشداء علی
الکفار رحماء بینهم یعنی مؤمنلر کفار اوزرینه اشدا اولوب وانلره اظهار غضب
اتمك ایله یعنی کافرلره غلیظدرلر اما بری برلرینه مهربان وشفقتلولردر اولدقلرینه
حضرت قرآن ناطقدر بو معنایه ذکر اولنان احادیث نبویه دن بری هق طط بو حدیث
شریف امام بیهقی وطبرانینك مرموز اوسطندن اخراج اولنمشدر عن علی رضی الله
تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال خیر امتی احداؤها حضرت علی
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه

بنم امثمك خبیثلوسی شرعه مخالف ولالتری منعدن صلابت دینیه لرحد بیکی
اولامندر دیو بیوردمشلر وقد مر ما فی الغیرة فینبغی ان یعالج نفسه بابقائها
فیما تخاف وتفر منه بتكلف مرة بعد اخرى تحقیقا بو شریف جناب رسالتپناه
علیه الصلوة والسلامدن متوارد اولوب ذكری مرور ایتمشدر پس امتی مؤمنه لایقدر
جبن مذمومدن متولد اولان امراض نفسك علاجنده كمال مرتبه تقید ایلیه
زیرا جبنك مضرت جسمانی و روحانیسی بی حسابدر خوف اولنور كه بر قاچ كره
تكلیف ایله باطنه رجوع ایمیوب علاجی مشكل اوله جبن ایسه آدمی كندو خلقندن
اخراج ایدر پس معالجه سنه مشغول اولوب جبن و فزعی سببی دفع ایتمك لازمدر و استماع
غوائل الجبن وفوائد الشجاعة وتذكرهما مرارا وكرارا حتی یزول ویقوی غضبه
شاكله لازمدر كه غوائل جبن وفوائد شجاعتی نیجه كره تكرار تكرار تذكر ایتمك
ایله مورد دینك صلابت وشجاعت اوزره اولوب و محلنده اعمال غضب ایلیوب
جبن مذمومك ازاله سنه سعی ایده وافراطه وزیادته وغلبته وسرعته وشدته
المسمى بالتهور وغضبك طرفینك بری دخی افراط وزیاده سیدر كه عجله ایدوب
ابو مكدر تهور ایله مسمیدر وهو العشرون من افات القلب وثمرته الحدة والعنف
اول تهور ایسه افات قلبك یكرمنجی سیدر غضبك افراط وغلبه سی وزیاده سی ایله
سرعتی وشدتیدر وحدت وعنفی انتاج ایتمك ایله مذمومدر وضده الحلم وهو
ملكة الطمانینة عند محركات الغضب وعدم هیجانه لاسباب قویة ویمكن
دفعه عنده بلا سبب وضدی وخلافی حلمدر كه تحریك غضب ایدن كشینك
وجودی قتنده نفسك طمانینت وسكوننه وغضبك هیجان ایتموب قیرمسنیه
رسوخ بیدا ایدوب ورحمتسز غضبی دفعه قدرت تحصیل ایتمسیدر والتهور
مرض عظیم الضرر وصعب العلاج فلا بد من شدة المجاهدة والتشمر والسعی
فیه وتهور بر مرض عظیمدر كه صعب العلاج خلاصی مجاهدات كثیره یه محتاج اولمغن
سعی واهتمام لازمدر زیرا امراض مهلكه‌دن اولدیغندن غیری نیجه امراض
مذمومه‌یه دخی سبب اولمغله بونك دفعنه وعلاجلرینه اهتمام تام گركدر
وعلاجه باربعة اشیاء بالعلم والعمل وازالة السبب وتحصیل الضد فلنبین
كل واحد منها بمقام علی حدة مقامات خمسة سابقه نك دوردی تهورك درت
نوع علاجنه بیاننه تخصیص ایتمشدر زیرا قانون صناعی ولدر اولا مرضك جنسی
قاچدر وهر جنسك سببی وعلامتی ندر وسببی نه ایله دفع اولور معین قیله لر
پس مرضك مرضی بو اجناسدن قنقیسی ایدوكی علامتلری ایله تشخیص اولندقدن صكره

سببی

سببی دخی معلوم اولمشدر پس معالجه یه مشغول اولوب علاجات معینه استعمال
ایتمك ایله دفع وسببی دفع ایده لر المقام الثانی فی العلاج العلمی وهو نافع قبله
وحین الهیجان بالتذكر او التذكیر ان لم یشتد جدا ایكنجی مقام تهورك علاج
علمیسی بیاننده‌در كه تهورك افاتی وفائده‌غی وقتی بو تماسینك ثوابنی وفوائدینی
بلمك معرفیدر ومعرفت مزبوره نك نفعی تهورك وقوعندن اول ویاخود وقوع
بولوب وهیجان ایدوب قیرمسندن صكره واشتدادندن اول اولدوقده‌در حدا
والا فلا یفید بل قد یضر ویكون كالوقود یعنی بو خصوصه مشتد اولدقده تذكره افات
وفوائد مرقومه مبتنی تذكرك نفعی اولمان بلكه اتشنی اشتعال ایدر وهو معرفة افاته
وفوائد كظم الغیظ واول تهورك علاج علمیسی ایسه افاتك بلمك ایله اولور كذلك كظم
فائده‌غن بو تمك فائده سنی واجر وثوابین بلمك ایله اولور وتفكر ایتمك ایله علاج علمیسنی
تحصیل ایدر اما افاته فاربعة اما تهورك مهلك وضرری ولا انلرے دوردر الاول
افساده راس الطاعات اولی شدت غضب كشینی اكثر كفر ایجاب ایدر شیئه القا
ایدوكی جهتندن راس طاعات اولان ایمانی افساد ایتمشیدر حقوقطك امام بیهقی سنندن
وامام طبرانینك معجم كبیرندن اخراج اولنمش حدیث شریفده عن بهز بن حكیم
عن ابیه عن جده رضی الله تعالی عنهم عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال
الغضب یفسد الایمان كما یفسد الصبر العسل بهز بن حكیم باباسی حكیمدن روایت
ایدر اول دخی جدی اولان معاویه بن خیده رضی الله تعالی عنهم روایت ایدر تحقیقا
رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه تهور ایله غضب مؤمنك ایمانی
فاسد ایدر نتكم صبر بالی افساد ایلدیكی كبی صبر دیدكلری بر آجی اوتدر كه بوذره سن
بر چاناق عسله قوسك آغو یه دونه رب حلاوتی بالكلیه ازاله ایتمك ایله تاهدی كبی
غضب دخی كشینك ایمانك افساد ایدر دیمكدر المراد الغضب فیما لا ینبغی او ضده وزره
فیما ینبغی اكثر واشد مما ینبغی فهو التهور وحدیث شریفده غضبدن مراد نامحل شرعیده
مصادف قلنان غضبدر كه اول تهوردر وكثیرا ما یطلق الغضب علیه لا اصل
الغضب لما مر انه امر لازم وقد صدر عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مرارا
عند محله وچوق اولور كه محل اولان اصل غضب دكلدر كه لازم وممدوح اولمغله
نبی علیه الصلوة والسلامدن نیجه كره واقع اولمشدر وغضب ذكر اولنوب افضا مرادی
تهور اراده اولنمق بلغا ما بیننده شایع ومستفیضدر ووجه افساده الایمان انه
كثیرا ما یصدر عن شدة الغضب قول او فعل یوجب الكفر اما ایمانی بوزدیغی
كه كشیده چوق واقع اولور فعلی ایله ویاخود قولی ایله اكثری كفر ایجاب ایدن شیئی القاسی

ایچون ایمانی افساد ایدر غضبک شرندن الله تعالی‌یه صغنمق کرکدر زیرا دوکلی
بر امر صفاتلر غضب و وزره ظهوره کلمکدن حاصل اولور والثانی خوف المکافاة
فان قدرة الله تعالی علیک اعظم من قدرتک علی هذا الانسان فلو امضیت
غضبک علیه لم تأمن ان یمضی الله غضبه علیک یوم القیمة ایکنجیسی حق جل
وعلانک مکافاتندن که کشینک مغضوبنه ترتیب جزا به قدرتندن الله تعالینک
غضب صاحبی اولان قولنه مکافاة وجهی اوزره جزا ترتیب ایتمکه قدرتی زیاده غضبی
اوزره مستمر اولان کمسنه یوم قیمتده غضب الهینک استمرارندن خوف ایدوب
غضبی دفع ایتمک لازمدر والثالث حصول العداوة فیتشمر العدو ویلقنا بلیتک والسعی
فی هدم اغراضک والشماتة بمصائبک فیتشوش علیک معاشک ومعادک فلا
تتفرغ للعلم والعمل اوچنجیسی مغضوبک عداوتی حصولیدر که غضب صاحبی الله
مقابله ومجادله‌یه شروع ایدوب تشوش سبب اولمغین فراغ باله علم وعمله چالشمق
زمانی قالمازدر والرابع قبح صورتک عند الغضب ومشابهتک للکلب العاوی
والسبع الضاری واما فوائد کظم الغیظ فسبعة الاول اعداد الجنة له قال
الله تعالی والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس دردنجیسی غضب صاحبنک
شکلی قبیح اولوب کلب عقوره وشیر شکاره دونوب سباع ضاریه وحشیاننه دونی
کبی مقتضای عقل ایله تجاوز ایدوب کره دونمیسیدر زیرا غضب کلبی کده فائده وعود
بو تمسنک یدی فائدسی اولدوغی عدادندکه حق تعالی سورهٔ آل عمرانده بیوردی
دار القرار جنتی غیظلرینی امساک ایدوب وناس اوزرلرنده اولان حقلرینی عفو ایدنلر
ایچون اعدا اولنمشدر دیو بیوردی والثانی التخییر فی حور العین ایکنجی حور عینده م
تخییردر که رسول علیه الصلوة والسلام حدیث شریفلرنده بیورمشدر دث بو حدیث
شریفی ابو داود سننده وترمذی اخراج اولنمشدر عن سهل بن سعد رضی الله تعالی
عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال من کظم غیظا وهو یستطیع
ان ینفذه دعاه الله تعالی یوم القیمة علی رؤس الخلائق حتی یخیره فی ای الحور
شاء سهل بن سعد الانصاری الساعدی رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حق تعالی حضرتی اهل محشر میاننده غضبی
تنفیذه واجرایه قادر ایکن کظم وهضم ایدوب امساک ایدن قولنی مخصوص دعوت ایدوب
حور عینیدن قنغیسنی استرسه بو مخیر ایدوب استدوکنی اعطا ایدر دیمکدر والثالث
دفع عذاب الله تعالی اوچنجیسی الله عذابنی دفع ایتمسیدر طط بو حدیث شریف طبرانینک
معجم اوسطندن استخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال رسول

من الله تعالی

الله صلی الله تعالی علیه وسلم من دفع غضبه دفع الله تعالی عنه عذابه انس بن مالک
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه کظم غضب وغیظ ایدن کمسنه‌یه حق تعالی مکافات بوندن ایدن
عذابی دفع وصرف ایلر زیرا رضای حق وخوف جناب مطلق ایچون نفسنه قهر ایلمشدر
ایدی غضب خالقندن ایمن اولمق استین ترک غضب ایلسون دیمکه اشارتدر وحق
جل وعلا قتنده رضاسنی طلب ایچون امساک غیظدن اجر وثوابی زیاده عمل یوقدر
والرابع عظیم الاجر دردنجیسی اجر بنک ثوابی عظیم اولمسیدر جه بو حدیث شریف
ابن ماجه صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم ما من جرعة اعظم اجرا عند الله تعالی من جرعة
غیظ کظمها عبد ابتغاء وجه الله تعالی عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما
روایت ایدوب دیر که تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
حق جل وعلا قتنده امساک غیظدن ثوابی چوق بر عمل یوقدر بونده جرعهٔ غیظی
کشیده ودرونه رد ایدوب نوشیدن اولمغی جرعهٔ مایه تشبیه‌در پس جرعهٔ غیظ
وغیظ وغضبی مرادنه چکوب هضم ایدنلره وحرارت شدتی اب حلم ووقار
ایله طلب رضای حق ایچون منطفی قیلنلر ونفوسلرن حبس ایلینلری حق جل وعلا
سرور وقلبنی نور ایمان وعرفان مالامال ایلر دیمکه بشارتدر والخامس حفظ
الله تعالی بشنجیسی حق تعالینک بلادن حفظ ایلمسیدر والسادس رحمة الله
تعالی التنجیسی حضرت الله تعالی‌نک رحمت ایلمسیدر والسابع محبته تعالی یدنجیسی
حق سبحانه وتعالی کظم غیظ ایدوب وغضبک امساک ایدن قولنک قلبنه کندو محبتنک
القا ایلمسیدر سه عن ابن عباس رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم ثلث من کن فیه اواه الله تعالی فی کنفه وستر علیه برحمته من اذا اعطی
شکر واذا قدر غفر واذا غضب فتر عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما رسول
اکرمدن روایت ایدر تحقیقا رسول الله تعالی علیه الصلوة والسلام بیوردیکه بر کمسنه‌ده
قچن بر نعمته واصل اولدقچه شکر ایلیه وغضبنی تنفیذ اجرایه قادر ایکن صبر ایدوب
پکوب عفو ایلیه وغضبه کلدکده غضبنه فتور وضعف کلن قوللرینی حضرت حق
جل وعلا محض فضل وکرمندن حفظی ایله محفوظ ایدوب وقایت وحمایت قلوب
عیوبنی ستر ایدر ورحمتنه ادخال ایدر دیو بیورمشلر هذه الفوائد لمجرد الکظم
وبو ذکر اولنان اینجی کظم غیظدن یدی فائده دردر واما اذا عفا معه فاکثر واعظم
فانک اذا عفوت مع عجزک واحتیاجک فالله تعالی ان یعفو مع قدرته وغنایه

وادخله فی جنته

واما ايجون عفوه مقرون اولورسه فوائدى اعظم واوفر ولسى بى شتبا هدركه
عبد عجز واحتياجى ايله عفو ايدنجك قدرت تامه ورحمت عامه وغناى كامل صاحبى
حضرت مولى عفو ومغفرتيله هر وجه ايله دخى اولى واليق اولمسنه شبهه يوقدر
ويدل عليه قوله تعالى وليعفوا وليصفحوا الا تحبون ان يغفر الله لكم سوره
نورده حق تعالينك بو قول شريفى دلالت ايدركه بيوريور يعنى جونكه مغفرت الهيه
مظهر اولمغه محبت ايدرسز كوردكلريكزه صوجلرن عفو ايدك واسا ئلرندن
صفح واغراض ايدوب مقابله ده احسان ايدك كه مقصود ومرادنا نائل اوله سز
ديمكدر بو ايسه دليلنا مددر المقام الثالث في العلاج العملي بعد الهيجان اوجنجى
مقام نهوردن حيوان اولدوغى وقت متحرك اولديغندن صكره علاج عمليسى بياننده در
وهو اربعة اشياء الاول التوضوء اولا ايسه دردت شيئه محتاجدر اولى ابدسته
مباشرت ايله نار غضبى سويندرمكدر بو حديث شريف ابوداود سننندن اخراج
اولنمشدر عن عطية رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم ان الغضب من الشيطان فان الشيطان خلق من النار وانما يطفا النار
بالماء فاذا غضب احدكم فليتوضأ عطية بن عروه رضي الله تعالى عنهما روايت ايدر
تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردكه غضب شيطاندندر زيرا
حضرت مستعان خلق الجان من مارج من نار بيورمشدر ابليس اتلرك جملسندن
اعتدا ايمش حضرت حقه عاصى ولمغله شيطان قلنمشدر پس سزدن بريكزك غضبى كلسه
ابدست الكز زيرا آتشى سويندرمك صو ايله اولور اكر ابدستى دخى وار ايسه تجديد ايد
وضوءنك مندوبدر ويا خود غسل ايتسون ديو خبرده كلمشدر زيرا كه حال غضبده
ماء وضو ايله نار غضبى سويندرمك لازمدر بيورمشلردر اما حال غضبده وضو
سنندر نهايت غسل آندن اكمل وافضلدر والثاني الجلوس والاضطجاع ايكنجى غضب
طاريى اياق اوزره طورر ايسه اوتوروب واوتورر ايسه يانى اوزرينه ياتمق
ايله ياتمق ايله غضبى ساكن ايليه بو حديث شريف ابوداود سننندن اخراج اولنمشدر
عن ابي ذر رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا
غضب احدكم وهو قائم فليجلس فان ذهب الغضب والا فليضطجع بو حديث
ابي ذر الغفارى رضي الله تعالى عنه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت
ايدر تحقيقا رسول الله عليه الصلوة والسلام بيوردكه ايجون سزدن بريكزك خصوصده
غضبى كلسه قائم ايسه غضبى حالنده اوتورسون اكر غضبى زائل اولماز ايسه
ياتسون ديو بيوردى زيرا اياق اوزره قائم اولانلر كمسنه اخذ انتقام ايجون انتقام حاضردر

اما قاعد بوندن بعيددر ويانى اوزرينه ياتن كمسنه ايكى مرتبه اشا عبددر پس بوندن
مرادى ممكن اولدوغى قدر دنوبندن حذر ايدوب غضبه جرأت قلمقدر والثالث
الاستعاذة اوجنجيسى مرادلردن الله تعالى حضرتلرينه صغنمق كركدر خم بو حديث
شريف امام بخارى ايله امام مسلم صحيحلرندن اخراج اولنمشدر عن سليمن
ابن صرد رضي الله تعالى عنه انه قال استب رجلان عند رسول الله صلى الله عليه
وسلم فبينما يسب احدهما صاحبه مغضبا قد احمر وجهه سليمن بن صرد رضي الله
تعالى عنه روايت ايدوب ديديكه ايكى كمسنه حضور رضى الله ده برى برينه سب ايتمشدن
ناشى هر برى آخره غضب ايدوب جهره لرى قزاروب واندامليرى لرزان اولدقده
قال رسول الله عليه الصلوة والسلام انى لاعلم كلمة لو قالها لذهب عنه الذى
يجد لو قال اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ذهب عنه ما يجد حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه بن بر كلمه بيلورم انى سويلسنك غضبى
زائل اولور اول كلمه اعوذ بالله من الشيطان الرجيم درمعناسى بن صغنورم اول
الله تعالى سورلمش شيطانك اغوالرندن كه بنى آزدرميه زيرا شيطان آدم وغلادنه
دشمنيدر سائر اشلرنده بركشى غضبه كلوب مسنه اغواسى دخى زياده در واستعاذه
سلاح اهل ايماندر آنك ايله دفعى قابل وامكاندر ديمكى بياندر والرابع دعاء
مخصوص دردنجيسى دفع غضب ايجون رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك دعاء مخصوصى ولديغندن سنى بو حديث شريف على بن السنى الدينورينك
مسندندن منقولدر عن عائشة رضي الله تعالى عنها انها قالت دخل علينا النبي صلى
الله تعالى عليه وسلم وانا غضبى فاخذ بطرف المفصل من انفى فعركه ثم قال يا عويش
قولي اللهم اغفر لي ذنبي واذهب غيظ قلبي واجرني من الشيطان الرجيم حضرت
عائشة صديقه رضي الله تعالى عنهادن روايت اولنور ديديكه بر كون سلطان انبيا عليه
الصلوة والسلام بنم اويمه داخل اولدى حالبوكه بن غضبده ايدم بنى اول حالده كوردكلرنده
مبارك برمقلرينك اوجى ايله بورنمى طوتوب بعده يا عائشة بو دعاى اوقو ديو سويلدى
ذكر اولنان دعانك معناسى يا ربى كناهلرم عفو ايدوب باغشله وقلبمدن شدت
غضبى سن دفع ايدوب كيدر وآخرنده اجر وثواب روزى قيل وزيان ايرشدرجى
وغضبه كتوريجى شيطانك شرندن سكا صغنورم ديمكدر المقام الرابع في العلاج
القلعي دردنجى مقام نهودك علاج قلعيسى بياننده در وهو بازالة السبب ولا ايسه
اسبابنى ازاله ايدوب كيدرمك ايله اولور وهو الحرص على الجاه والتكبر والعجب وصاحب
احد هذه الثلثة يغضب بادنى شئ يوهم نقصا فيه مما لا يغضب به غيره عادة وعلاج

سبق وتهوردن اسباب موجبه و علل مستفله سی وجدنه برینه حرص جاه ایکنجیسی
تکبر اوچنجیسی عجبدر که هر بریله صاحبی برشیٔ حسبنجه کندوده نقص وبرمسبب وهمی
ایله منفعل اولوب غضب پیدا ایدر که اول مقوله شیلردن بحسب العاده غیرلر غضب
طاری اولماز واول اوج شیئک بربسنک ازاله سنک علاجی و ذکری مرور ایتمشدر
واول خلق مذمومدن متولد اولان امراض واکا مترتب اولان اغراض بونلردر والمزاح
والهزل والهزء والتعيير والمماراة والمضادة والظلم بالقول كالكذب عليه والغيبة
والنميمة والشتم او بالفعل كالضرب واخذ المال ومنع حقه وهذه الاشياء تورث
الغضب لاكثر الناس اما مزاح که اکا عرفده لطیفه دیرلر قد راعتدالی اتلک سببیله ملائم
انشراح اخوان حاصل اولورکه مباح بلکه مستحب و مندوبدر واندن اوته سی عقلا و شرعا
مذمومدر براکثر مزاح ولطیفه افنی جوقدر اما هزل که خلق کولشدرمک مسخره لق
ایله مطالبه ایدوب بعض خلقک اوضاع واطوارینه تقلید ایتمکدر غرضی اهل مجلس
قتنده رغبت و قبول بولمق وآنلری کولشدرمک ایله مراد نفس اماده سنه وصوله
اما هزء ایسه مسخره لغه المقدر اما تعییر ایسه برکسنی عارلندرمق سبب اتمکله اما
ممارات جدال ومخالفت ایلمکدر و برکسنیه سوکمک وغیبت و ذم ایتمک و حقنده
کذب وافترا ایتمک و برکسنه ضرب ایدوب مالن المق وحقنی منع ایتمکدر که بو
اولنانلک جملسی اکثر ناسه غضب ایراث ایدر بونلرک دخی علاجی سائر امراضی کبی
مادهسن قطع وسببنی دفع اتمک ایله اولور فعلیک الاجتناب منها الا ان تثق
بتحمله وحلمه فلا بأس حينئذ بما حل منها قليلا و بو جمله یلک حلالا ولمباننن مطلقا
اجتناب اوزره اولمق سکالازمدر وهزل ومزاح کبی حلال اولانی حلم و تحمل بنثق
اولان کسنیه القا ایتمکده برنسنه لازم کلمز واما اذا صدرت عن غيرك فعليك
الحلم والعفو واما ضرب دن وقوع بولمسی احتمالی اولان برده حلم وعفو سنک ایلدرد
لازمدر فان لم تقدر فالصبر والكظم والانتصار واکر اول مجلسده تهورده کلوب
صبر ایتمکه تحمل ایدوب کظم غیظ ایدر ایسه و یا خود انده تمام حق المغه قادر اولور
ایسه واره وان لم تقدر فلا تذهب ولا تجلس في مظانها واکر فاقده و عن نو بمعنه
قادر اولمجغنه یقینی ولمباته کمسنه اول مجلسه وار میوب اندن کیده وان وقعت
بغتة ففر فرارك من الاسد واکر احتمال اولمیان مجلسه وارد قدنصکره فجاءة
وقوع بولور ایسه برینجی دستلاندن نیجه بقا ایسه اول مجلسدن اوبله فرار ایتمک
کرکدر واحوال هذه الاشياء سیجیٔ ان شاء الله تعالی بو ذکر اولنان نسنه لرک
سائر احوالی ان شاء الله تعالی عن قريب آفات لسان محلنده بیانی کالور ومن

اشد

اشد بواعث الغضب عند الجهال تسميتهم اياه شجاعة ورجولية وعزة
نفس وكبر همة وغيرة وحمية حتى يميل النفس اليه وتستحسنه و دخی بو نوع
اسبابک زیاده قوبلردن بری بعض اشخاص شدتی غضبی بهادرلق و رجولیت
ونفس انسانیه یه کمال عد ایدوب قتنده شجاعت و غیرت نفس و غیرت حمیت
تسمیه ایدرلر لکن اول خیال فاسد واندیشه کاسددر زیرا شجاعت فضیلتدر
وخلق مشهور حودر ذیلتدر زیرا سبب قبایح وموجب فضایحدر و بو مقوله
غضب صاحبی دائم معذب اولدیغندن غیری اصحاب و احباب یانندن دلکیر و دمبسته
اولور بس امدی شجاعت قوت بندرکلدر بلکه شجاعت شدید و بهادر جلید اولدر کم
وقت غضبده کلم نفس توسنی ضابط وهنکام آشوب دریای کشتی اضطراب
دستنی ساحل صبره وآرام ایدر رابط اولاندر مستحسن اولان وقد يتأكد ذلك
بحكاية شدة الغضب من الاكابر في معرض المدح والنفوس مائلة الى
التشبيه بالاكابر وکاه اولور که بزندن وقوعی حکایت ایتملریدر که نفس اکابره
بکزه مکه میل ایدوکی جهتدن قبول ایدوب اکثر احوالده تهوری عادت ایدر
وهذا خطاء وجهل بل هو مرض قلب ونقصان عقل بو ایسه نفس الامرده جهل
عظیم ونقصان عقلدر بلکه مرض قلب وعقل اکسکلکندن ناشیدر الا يرى ان
المريض اسرع غضبا من الصحيح والمرأة من الرجل والشيخ من الكهل اکاه
اولوب کورکه مریض صحیح ایلدندن و پیر اورته یاشلودن وامرأة رجلدن تیز
غضب ناک اولور ومنه الامر بالمعروف والنهي عن المنكر خصوصا اذا
كان بالحدة والعنف وعدم الاضافة الى الشارع بری دخی کسنک شاید
اضافه ایتمکسزن حرکات ایله امر معروف ونهی منکر ایتمسیدر وفي الملاء فيظن
المخاطب انه من عند المتكلم لا الشارع وانه يريد به اللمز والطعن لا النصح
فيغضب لجهله انه اول مخاطب اکر جاهل ایسه ظنده دو شوب انی کندودن
سویلر صنوب شارع قتندن اولدوغن بلمز بلکه کندوبی عیب قلمق وقدح ذم
ایچون سویلر مرادی نصیحت دکلدر صنوب غضبه کلور وعلاجه التكلم
باللين والرفق والاضافة الى الشارع في السر ان امكن وتعلم الشرايع وانك
علاجی الهک امرنی ومخالفتک عذابنی سویلمکه اسهل وجه اوزره ابتدا ایلیه
ممکن ایسه ستر ادکل ایسه علانیه اول نهی شارع جانبندن اولدوغنی اعلام ایده
رفق ولین ایله اکا شرع شریفی بیان و تعلیم ایتمکدر واما اذا غضب مع العلم فمن
الرياء او الكبر او العجب واما بخن مخاطب عالم ایسه غضبی کبر وعجب وریادن ناشیدر

ومنه الظن والخطأ وعدم فهم مراد المتكلم فعلى المتكلم التبيين والتفسير برى
دخي مخاطبنك ظننده ايلدوكي متكلمك مرادني فهم ايتممسيدر پس متكلمك اوزرينه
لازم اولان اولدركه ظن ايتدوكي شيئ اكا بيان ايدوب تفسير ايتمك معناسنى بلدرمك
ايله شبهه سنى زائل ايتمكدر والاحتراز عن الاجمال في الكلام واحتمال الاذى
پس متكلمه لازم اولان مرادني بياننده اجمالدن احتراز ايدوب سوزدن
برهينه كره كوروب محزون ايدن فعلدن صاقنمق كركدر وعلى السامع
التثبت والتامل وحسن الظن بالمؤمنين وان اشتبه فالاستفسار لا
العجلة وسوء الظن واول نصيحتي ايشيدن اوزرينه لازم اولان حقه دامن
تامل ايله ياپشمق ومؤمنلره حسن ظن ايتمكدر واكر تامل كاركير اولمزسه بركار
شيئنا بيننده سؤال ايدوب تهور ايله عجله دن حذر ايده ومنه العقل الصادر
الصادر خطأ كمن يرمي الى صيد فيقع على انسان او ماله فيتلف فعليه التثبت
والاحتياط برى دخي كشينك فعل خطا صدور ايدوكيدر بر كسنه بر شكاره اوق اتوب
خطأ بر كسنه يه ياخود ماله اصابت ايدوب هلاك اولنسه پس آتنه لازم اولان
اطرافني كوزه دوب صقنمق اوزره اولمقدر وعلى المجني عليه العفو وطوقنانه لازم
اولان عفو اوزره اولوب تهور ايتمكدر ومنه حب الدنيا والحرص عليها فان
الرجل قد يسئل عن غني شيئا فلا يعطيه فيغضبان ويجيئ علاجه ان شاء الله
وبرى دخي دنيايه محبت وحرصدر كه غناسي اولاندن بر شيئ سؤال اولنوب وبرمك
مسألة عدم اعطا ايچون ناغضبندر وعلاجي ان شاء الله تعالى عن قريب ذكر اولنور
فان كان غضبه بمجرد كلامه وعدم اجابته فمن التكبر والعجب پس اكر
سائلك غضبنه باعث مجرد كلامنك رد اولنوب شفاعتك يكمسي ايسه كبر
وياعجبندن ناشيدر كمن يغضب عند رد شفاعته في امر مباح او حرام تكلم
بر امر مباح وياخود حرام اولان شيئ ايچون شفاعت سببيه سني رد ايدكلرنده
آوتوري انلر فقنده غضبه كلمكدر فوق الحد خشم موضعي ولمين يرلرده خشم
ايتمك غضبك غايت مهلك ومذموم اولنلري ذكر اولنانلرك اوچ قسميدر ومنه
الغدر بالفتح برى دخي فتح ايله غدردر نقض عهد وترك وفادر وهو نقض العهد
والميثاق بلا ابتداء غدر ايسه اول عهد وپيمان ايدوكي كسنه يه اعلام ايتمكسزن
عهدي نقض ايتمكدر وهو الحادي والعشرون من آفات القلب اول ايسه
آفات قلبك يكرمي برنجيسيدر بو حديث شريفي امام مسلم سننندن اخراج ايلمشدر
عن ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عنه انه

وان لم يقدر فالتضمين على وفق
الشرع لازم واكر عفوه قادر
اولمز ايسه شريعت مطهره اقتضا
سنجه كوره اوزرينه آور
ايتميوب تضمين ايتمكدر

عنه انه قال رسول الله عليه الصلوة والسلام لكل غادر لواء عند استه يرفع له
بقدر غدره ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه دن روايت ايدر كه تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه روز قيامتده بين الناس هر غدارك
ارديده ودبري قتنده بر بيراق اولور بلنمك وخوار وحقير قلنمق ايچون بر علامت
حقارت ايله بدنام اولور زياده ايدوكي غدرك قوت وضعفنه كوره حيله
كارلغي شهرت بولور وقباحتي دفع اولنوب اهل محشر مياننده تشهير اولنور ودنياده
دخي كذب وحيله ومكر ايله شهرت فضيحت بولمش ايدي بوشول غدار دركه قول
كفارنده ووعد واقرارنده اثار وحسن وفا بولنمق لازم اولدبغنه اشارتدر
وهو حرام وضده واجب واول غدر ايسه حرامدر وضدي كه عهده وفادر واجبدر
وهو حفظ العهد وعند الحاجة الى نقضه وجب ايذانه اول ضد وخلافي عهد
وپيماني حفظدر كه نقض عهده احتياج وقتنده اعلامي واجب اولدوغي كبي واجبدر
ومنه الخيانة برى دخي خيانتدر اولكه قولنده وفعلنده اذن سز امانته وضع
اولنان شيئده تصرفدر وهو الثاني والعشرون من آفات القلب واول خيانت
ايسه آفات قلبك يكرمي ايكنجيسيدر وهو ايضا حرام وضده وهو الامانة
واجب واول خيانت ايسه كرك قولي كرك فعلي حرامدر وضد وخلافي امانتدر امانت
ايسه واجبدر حد ز طب حب بو حديث شريفي احمد وبزار وطبراني وابن حبان
مسندلرندن نقل اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه انه قال خطبنا رسول الله
عليه الصلوة والسلام قال الا لا ايمان لمن لا امانة له ولا دين لمن لا عهد له انس رضي
روايت ايدر وقتا كه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم خطبه يه چقوب بيوردي كه
الا بفتح الهمزة وتخفيف اللام حرف افتتاحدر معناسي آكاه ومتنبه اولك كه ديو
بيوردي فهنصكره ديدي امانتي ولمايانك ايماني وعهدينه وفا ايتميانك ديني كمال
رتبه سنه بالغ دكلدر ديو بيورمشلر زيرا ايمان امانت اولديغي يرده مؤمن اولدركه
كسنه مالنه ودرقنه طمع ايلميه وحفظ عهد ايسه مقتضاي دين وديانتدر
ويجري الامانة والخيانة في القول ايضا كركچلين امانت وخيانت هر برى فعلده
جاري اولديغي كبي قولده دخي جاريدر امام ابو داود سننندن اخراج ايلمشدر
عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم المستشار
مؤتمن ابي هريره رضي الله تعالى عنه دن روايت ايدر كه تحقيقا رسول عليه الصلوة والسلام بيوردي كه
كشي مهمي اولان امرده انبه كلامنده امين ومعتمد بيلديكي كسنه ايله مشورت
ايدر يعني اول مشاوره اولنان كسنه امين كركدر كه صواب وصلاح كوزديكي

نسنه دن آنی آگاه و خبردار ایلیه قبل بو دخی امانت کیدر ومن افتى بغير علم كان
اثمه على من افتاه و کیم که علمسز فتوی ویرسه گناهی فتوی ویرن اوزرینه در و اما
علم ایله چالشوب اجتهاد ایدوب خطا ایلسه اول خطایه یازلمازلر اول خطادن بری
کمسنه خطاسنی صواب اکلر و اول مسئله ده قادر اولدیغی قدر چالشور حق تعالی
اول کمسنه نک خطاسنه گناه یازمزلر بلکه ثواب ذکر اولندی مجتهد بعض زمانده
خطا ایتمک جایزدر نهایت خطاسنه گناه یازلمازلر پس عالم بی غرض که قلبنده حسد
مرضی اولمیه آنک مشاورتی مکرمدر و یالکز انک ایله قانع اولمیوب مفتی عقلدن
استفتا لازمدر ایلسه خبرده وان افتاك المفتون بیورلمشدر ومن اشار على
اخيه بامر يعلم ان الرشد في غيره فقد خانه و کیم که اخ مسلمنه مصلحتی خلافی
ایدوکی معلوم اولان امره دلالت قیلوب ویرمسه تحقیقا اول قرنداشنه خیانت
ایتمش اولور مدعای حقیره بوره دلیل دوشنه دایما بو بابده فساد حساد و اخوان مکاره
بدنهاددن حذر و کید ایدوب هر کسه کشف اسرار اولنمیه فلهذا پیشوای صدور
الاحرار قبور الاسرار دیو اهل غرض و غدارلر لایق استشاره اولمدیغی کلدیکی ...
ومنه خلف الوعد یعنی غیریه وعده ایدوب بر شی ویرمسه وعده شرعیسز وهو
الثالث والعشرون من آفات القلب و لسانه آفاتی قلبک یکرمی اوچنجیسیدر ضده
انجاز الوعد والوفاء به قال الله تعالى يا أيها الذين آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون
كبر مقتا عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون وصدق و خلاف غیری ایله وعده ایله که
شیء اشلکدر اگر مشروع ایسه وعدنده بریته کتورمکدر ... حتی جل و علادن
خلف وعد ایدنلری توبیخ و عتاب طریقیله سوره صف اوله ادله قرآنیه در
بو قول شریفدر که معناسی شویله اول کمسنه لر که ایمان کتوردیکز مؤمن و موحد
اولدیکز نیچون دیرسز اول نسنه که ایتمزسز فعلی اولو خشم بونندن بغض الهیه
سبب اولندرک اعظمی اینجککز شی ایدرم دیرسز و اول نسنه یی ایتمزسیکز و بعض
علما قتنده ابن غامدر و جمله شامل در یعنی هر کیم بر سوز سویلیه ده انجیه بو
غایده داخلدر و شول اعمالر که خلقی ... علامت غایت ... و کندولری برده ایدر
بو سبب انتم الله دخی افلسه کرکیدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
معراج کیجه سنده کوردیکه بو مقوله کمسنه لرک طوداقلرینی آتشدن مقراض ایله
کسرلر ایدی. بیت. اشجار علم مثمره سیدر عمل عملسز علم ... اولور عبا
بو حدیث شریفی مسلم ابن الحجاج القشیری بنک سنی صحیحنده اخراج اولنمشدر
عن أبي هريرة رضي الله تعالى عنه أنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم آية المنا
فق

ثلاث

ثلاث وإن صلى وصام وزعم أنه مسلم إذا حدث كذب وإذا وعد أخلف وإذا
اؤتمن خان. ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه منافقک علامتی اوچ نسنه در اگر اوروج طوتوب
و نماز دخی قلسه و دعوای اسلام دخی ایلسه بری بودر که نچن که سوز سویلسه
یالان سویلیه یعنی خلافی واقع دیه و هر نچن که وعده ایلسه وعده سنه طورمیوب
خلافینه و نچن که امین ایدنوب کندویه امانت بر نسنه قویسه لر خیانت ایده یا خود
اکا اعتماد ایله امین اتسه لر خیانت ایده امدی بو اوچ خصلت ذمیمه هر کیمده جمع
اولسه ... نفاق ایله کذا ایلیدر و صحیح که بو صفات ذمیمه کندودن کیدرمیه بو
دلیل ایله حدیث شریفده جمله شرطیه اذا ایله واقع اولمشدر و فروع بر نوع معنای نسبی
بشتللر ... اکی نورانی کبی کوریمشدر خرجه الامام البخاری ایله مسلم صحیحلرنده منقولدر
عن عمرو بن العاص رضي الله تعالى عنه أنه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
أربع من كن فيه كان منافقا خالصا ومن كانت فيه خصلة منها كانت فيه
خصلة من النفاق حتى يدعها إذا اؤتمن خان وإذا حدث كذب وإذا عاهد
غدر وإذا خاصم فجر. بو حدیث شریفی عبد الله بن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهما
روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بو دورت صفت
بر کمسنه ده موجود اولسه تمام خالص منافقدر شبهه سز و اگر بر کمسنه ده بو دورت
صفتدن بریسی اولسه خصلت نفاقدن اول شخصده بری موجود اولور تا که اول
صفات نفاق مادامکه انی ترک ایلیه نفاقدن قورتلماز ذکر اولنان دورت صفاتک
بریسی اولدرکه نچن که امین طوتسه لر اول خیانت ایده و نچن که سویلیه کذب ایلیه
و قتاکه عهد ایلیه غدر ایدوب خلاف ایده و ارادینه طورمیه و نچن که بر کمسنه ایله
مخاصمه ایده یعنی بحث ایلدوب شتم ایده و نامشروع سوزلر سویلیه وانک
حقنده بهتان اسناد و قصد مضرت ایله حقدن عدول ایدوب باطله میل ایلیه بو
مقوله خصال بد نفاقدندر بو خصال ذمیمه ترک ایلکز دیو منع و زجردر و اهل
عقول سلیمه معلومدر که نفاق دیدکلری اقبح قبایحدندر زیرا نفاقده حضرت
رب الارباب و عالم الاسرار جنابنه خداع و استهزا بولنور بو معنا ایسه کفردر
حق حضرتی پروردکار بو منافقلره نار دوزخده کمال ایله عذاب بسیار ایدر
وانلری نارده درکات اسفلده قیلور دیو بیورمشدر بالجمله منافقلر حقنده آیات
و احادیث کثیره واردر فالوعد بنية الخلف كذب عمدا حرام پس کشی ایدوکی وعدی
خلف ایتمک نیتیله قصد ایتمک عمل اولدوغی جهتدن حرامدر و اما بنية الوفاء فجائز

ثم انه لا يجب عند اكثر العلماء بل يستحب فيكون خلفه مكروها تنزيها اما
وفا ايتمك نيته وعده ايتسه وفاواجب اولميوب مستحب اولمغله خلفه وعده
مكروه تنزيهي اولوب حرام اولميه بعنده اكثر علماء رحمهم الله تعالى جائز اولمسنه
ذاهب اولمشلردر بدليل قوله عليه الصلوة والسلام اذا وعد الرجل وينوى ان يفي
ولم يف به فلا جناح عليه كه رسول اكرمدن اسعد ويعلي ايولنان حديث
شريف ايله احتجاج بيورمشلردر اسنادلا امشلردر حديث شريفك معناسي
تحقيقا بر كيمسه بر نسنه وعده ايلسه ونيتنده وعده سنه وفا ايتمك و
بكن فرصت اولوب بر مدت بكلندن ممكن ومستقر اولمسه انك او زرينه كناه يوقدر
وفي سنده لقد وانو علية رواه ت د عن زيد بن ارقم رضي الله تعالى عنه امام ترمذي
وابو داود رحمهما الله زيد بن ارقم رضي الله تعالى عليه دن روايت ايتديلر وقال
وعن ابي يعقب بعده وفا ايدمين كمسنه اوزرينه جناح يعني اثم اولميا في دون
اخرده دخي استدلال امشلردر وعند الامام احمد رحمه الله تعالى ومن
تبعه الوفاء واجب والخلف حرام مطلقا وامام احمد بن حنبل واتباعي عليهم
الرحمة مطلقا وعده وفانك وجوبنه وخلف وعدك حرمتنه ذاهب اولمشلردر
ففيه شبهة الخلاف وايتة النفاق ووعدك وجوبنده خلاف شبهه ايتمك
نفاق علامتلرندن بر علامتدر دنبراضيو دخي يوق لكن وعد سنده وفا ايتمسه
آثم اولوب منافق حكمنده بولنور وشان السالك الاجتناب من الخلاف والاخذ
بالوفاق بس شان سالكك لايق اولان جوازنده اختلاف اولنوب وعلامتدن
عد اولنان خلف وعددن احتراز وحسننده اتفاق اولنان انجاز وعددن عدم
مفارقتدر ومنه التكلم وعرض الحاجة لمشغول بمهم او مهموم او مغموم ومحزن
والشباب تهورلي زياده قوبلرندن بري دخي كشي بر كاره مشغول ايكن وغم
وغصه لي وياخود محزون ايكن اكا عرض حاجت ايتمسنده تهور ده كلمكدر
ومنه ما صدر من صبي او مجنون او حيوان مما يتأذى به كبكاء كبير وشتم
وعناد فيغضب بري دخي حيوانك شرجه سندن وصبي لك كثرت فرياددن
ومجانينك بيهوده كولوب وبغضي وضعي ايچون غضبندن ضرب وايذا
ايتوب هيچ سوكك وبلا سبب خشم ايتمكدر وربما يشتم ويلعن ويضرب في هذا
وهو اقبح انواع الغضب ومنشاؤه خبث الطبع اكر شدة غضبندن لعن وضرب
ايلمك وسبا ايتمكه واقع اولور ونوع تهورك انواعنك غايت قبحيدر كه بو
ظهور ايدجك بريد وبو اليته مزاجك مرداد لغندن نا شيدر قبح كبي واقبح من

هذا يغضب على جماد بسقوطه او عدم قراره او عدم انقطاعه او انكساره او نحوه
فيغضب ويشتم ويضرب بل ربما يضربه ويتلفه مع علمه بانه لا حيوة له ولا
شعور ولا تأذي وبوندن اقبح عد اولنان شيلك حيوتي وادراكي اولميان جماده
سقوطندن ويا عدم قراريندن ويا عدم انقطاعندن ويا انكسارندن اوتوري
شتم ايدوب ورمي وضرب كبي كه بعض جهله دن واقع اولور كه عضوندن طوقنور
مثلا او لو رجماد انه ادراك خودمتأثرا ولمازو من يغضب على فعل نفسه كالعثار
وعدم احساس شيء فيسب نفسه ويلعنه ويضربه وكذلك كندو نفسنه ايلشي سور
ويا خود مرادي لعدزه بر كاره موفق اولمسي كبي احوالندن ناشي سبا ايتسدوكاهي
عضوندن ضرب ايله كندو بي الجاع ايتمكه اولور بخلاف من يغضب على نفسه لغضبه
لله تعالى او كسله وتركه بعض النوافل فيحمل عليه امورا شاقة وربما يحلف ويتعد
وهذا حسن وغيرة دينية واكر غضبنا نن اولوب كندو نفسنه غضب ايتمك بو خلاف
ملاحظه بر كندو بي سبب باعثا اولان عصياني ونوافله تكاسلي ايسه ايكي سيندن
بريني اتكه يمين ونذر ايتمك خود غيرة دينيه دندر ناشي اولمغله بو ايسه كوزلدر
واقبح من هذا كله من يغضب على الله تعالى في اوامره ونواهيه او على الرسول عليه
الصلوة والسلام في سننه بو غضبك جمله دن اقبح واشنع اولانيحاشا حضرت الهيه ولو
ونواهيسنه ورسول عليه الصلوة والسلام شريفه سنده تهورده عياذا بالله تعالى
وكثيرا ما يقع هذا بعد الغضب على شيء وقول غيره له هذا امر الله او نهيه او سنة
نبيه عليه الصلوة والسلام فلذا قال عليه الصلوة والسلام الغضب يفسد الايمان
نعوذ بالله تعالى من شرور انفسنا كسي غضبه كله وكندن صكره بوذكر اولنان
انك اوزرينه چوق واقع اولوردكري سبقت ايدن حديث شريفده بيان اولنشدر
الحاصل غيره ديمكده بو سكا دبدوكر الله تعالى نك امري ونهيي ياخود نبي عليه الصلوة والسلام
سنتيدر ديو اعادم ايتمكده غضبك ضرريني تنكم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
غضبه كلمك قلقوم كشينك ايماني فاسد ايدر ديو بيوردمشلردر ذكري مرور
غضبه كيفيتي نفسمزك شرورندن الله تعالى يه صغنورز واما الغضب عند
رؤية المعاصي فمحمود لانه غضب لله تعالى وحمية في الدين ولكن بشرط الاعتدال
وعدم تجاوز الحد المشروع في القول يا كافر ويا منافق ويا زاني ويا لوطي ويا سارق
فان هذه كلها حرام فيكون تهورا اما بر كشي بر معصيتي بر كسه كوردكده فاعلنه اول
بسندن جزا ايچون اول منكردن منع ايلميوب غضب ايتسه انك ديننده حميه بندن
او نود عاالله تعالى نك رضا سيچون اكا غضب ايتمك كوزل محموددر لكن شول شرط

ایله خطا ایتدکلری تجاوز ایتمیه یا کافر یا منافق و یا لوطی و یا زانی و یا سارق دیو
بونلرک امثالی حرامدر و ممنوعدر زیرا اسلام اولدیغندن ناشی غیری عداوتلر
حدوثنه سبب اولور و بو کلمه بل یکنی نحو یا جاهل و یا احمق ان احتیج الیه بلکه
حدّ تعدیدن تجاوز ایتموب ای احمق و ای جاهل دیمک ایله اکتفا ایله و زیرا بو
المنکر و فی الفعل کالضرب للتعدید و للجارح و للمتلف ضرورت یوق ایکن فعل ایله
فاعل معصیتی و جرح الممنوع تعیینده و کوبیار و جرح اعیبه بل یکنی نحو الجذب
و الکشف بیته و بین المعصیة الا ان لا یمکن بدفه الضرب فیقتصر علی قدر
الضرورة یعنی بلکه ضرورت یوق ایکن فاعل معصیتی ضرب و جرح ایتموب بلکه حکمی
اول معصیتدن ایرمک ایله اکتفا و جمیع اوذرته توبیخ غلغله جهتی اسلمه یه درد نامی
و ملغله ممدوحدر و کثیر من المحتسبین یخطئون ریثی فی هذا مغرور ریا فی الخشیة
فلذا بو خیرهم شتم هو و ریا محتسبلر بینک اکثری امر معروف و نهی منکرا ایتمک
دعیله حسب دیلجد احمد الی تحری ایتموب قراط اممادی ایله ابنکلری حیر کسبنا الله کاری
کاهه دکار المقام السابع فی الحلم بشنجی مقام حلم بیانندده در کیم بو ذکر اولنان صد
و خلافیده و هو افضل من کظم الغیظ لان کظم الغیظ تحلم یعنی بعد هیجان الغضب یحتاج
الی مجاهدة کثیرة و الحلم عدم الهیجان و هو دال علی کمال العقل و انکسار قوة
الغضب و خضوعه للعقل اما حلم اولدرکه نفس انسانیه طمانینت و قرار و ترک
اضطراب و اضطرار اولوب ایله کله که عواصف خشم و غضب آنی فتور ایلد و قلعه
کوه وقارندن متزلزل ایلیه کونه بر طبیعت بمک ایله حلم غضبک عدم هیجانندن
عبارت اولغله هیجاننده صکره نفسه تسکین ایتمکدن عبارت اولان کظم غیظدن
افضلدر و عقلک کمال غلبه سینه و قوت غضبیه نک مغلوبیتنه و انقیادنه دلالت ایدر
و فیه ثلاث مقاصد مقاصد ایله حلمک احوالی بیان ایچون اعدا اولنان اوچ مقصد در
المقصد الاول فی فضیلة الحلم و هی اربعة الاول محبة الله تعالی اولکی مقصد
حلمک فوایدی بیانندهدر و ایکنجی حق تعالی حلمه محبتنا اسنددر
صف بو حدیث شریفی اصفهانی مسندندن منقولدر عن عائشة رضی الله تعالی
عنها انها قالت سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم یقول وجبت محبة
الله تعالی علی من اغضب فحلم حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن روایت
ایلدی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم دن اشتدیم دیرایدیکه بر کمسنه یه
غضبیه کتورسه لر و دنجیده خاطر قلسه لر غضب ایتدکده ایکن حلم ایلدکده
غضبیه کتورن مؤاخذه قلسه او کمسنه یه محبت الله واجب اولور دیرایدی طب

بو حدیث

بو حدیث شریفی امام طبرانینک مسندندن اخراج اولنمشدر عن فاطمة رضی الله
تعالی عنها انها قالت قال رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم ان الله تعالی یحب
الحیی الحلیم المتعفف و یبغض البذی الفاحش السائل الملحف حضرت فاطمه
رضی الله تعالی عنها روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه
ضرورتسز سؤالدن عفت ایدر و حلم و حیا صاحبی اولان قولنه حق جل و علا
محبت ایدر و سوز آمدی حلم اوزره اولکه امردین و دنیاده و اقوال و افعالده نور
ضمیر ثاقب و تدبیر مناسب ایله عالی مراتبه وارده اولا امر بالمعروف و نهی عن
المنکرده حلیم علم فقد بولنه و سلیم طبیعت اولوب هر کسه قول حکمیدن سوییلیوب
خیرخواه اوله و کذلک ضرورت یوق ایکن سؤالده الحاح و اقدام ایدن کمسنه یه
و فحش سویلین بی حیایه حضرت حق بغض ایدر دیو بیورمشلر و الثانی کونه محبوبا
لمحمد علیه الصلوة و السلام ایکنجیسی حلمک صاحبنه زینت بخش اولوب رسول علیه
الصلوة و السلام حضرتلرینک مطلوبی اولمسیدر دنیا بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا
مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عیینة رضی الله تعالی عنه انه قال کان من
دعاء النبی صلی الله علیه و سلم اللهم اغننی بالعلم و زینی بالحلم و کرمنی
بالتقوی و جملنی بالعافیة سفین بن عیینه رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنمشدر
دیدیکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم هر کاه درکاه بنیه نیجا
تضرع و نیاز ایله دعا ایدوب یا رب العالمین محض فیض فضلکدن بنی علم ایله اغنا
و حلم ایله مزین و تقوی ایله مکرم و بدنمی صحت و عافیت ایله جمیل و حسن ایله دعا
دیو ایدرلر ایدی و الثالث کونه قرین العلم و ما مورا به اوچنجیسی حلمک علمه تابع
اولمسیله عبادک مأمور اولملریدر نتکیم بو حدیث شریف ایله استدلال اولنور سنی
ابن السنی سنندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه
الصلوة و السلام اطلبوا العلم و اطلبوا مع العلم السکینة و الحلم لینوا لمن تعلمون
و لمن تتعلمون منه و لا تکونوا من جبابرة العلماء فیغلب جهلکم حلمکم ابو هریره
رضی الله تعالی عنه رسول علیه الصلوة و السلامدن نقل ایدوب دیرکه تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم امتنه خطابا بیوردیکه علم ایله بیله طلب ایدیکز
الله تعالی قتنده مقبول بر شی یوقدر شول علمدن که حلم انی تزیین ایلیه و حلم تحدث
و تحمل شدتدن عبارتدر کذلک حلم دخی علمه متابعت ایدر و کندن جهت امداد و لعا
و استاذ لریکزه رفق و لین اظهار ایدک و علمانک تجبر و تکبر ایدنلرندن اولمک
تاکه غضبکز حلمکزه غالب اولمیه دیو بیورمشدر و الرابع رفع الدرجات و تمل

البیان در د مجلسی حلیم اولنه رفعت درجه و جنتده بناسی شریف بیورت جلیله م
احسان اولنسیدر طب بوحدیث شریفی امام طبرانینک و بزارک سننلرندن اخراج اولنمشدر
عن عبادة بن الصامت رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
الا انبئکم بما یشرف الله تعالی به البناء ویرفع به الدرجات قالوا نعم یا رسول الله
قال تحلم علی من جهل علیک وتعفو عمن ظلمک وتعطی من حرمک وتصل من قطعک
عبادة بن الصامت رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم اصحاب کرامه خطاب ایدوب بیوردیکه اصحابم امتم آگاه و منبه اولوب خبردار
اولک سزه خبر ویره یم شول نسنه که حق جل وعلا بنالریکز شرفن زیاده ایدوب
وآنک ایله درجاتکز رفعت و دار القرار جنتده سزه اعطا اولنان بنالریکز ابنیه سینک
شریف اولمسنه سبب اوله اصحاب دیمشلر که خبر ویر یا رسول الله دیدکده اول علکه
سزه غضب ایدر تحلم ایلیوب و سزه ظلم ایدنی عفو ایده سز و سبب حرمانکز اولانه
احسان ایلیوب و قطع صله ایدنه سز صله رحم ایلیکره دیو بیوردوب تاکید ایلمشدر
بومذکور سعادت دارین و باعث عز و رفعت منزلتین اولدیغنه اشارتدر المقصد
الثانی فی فوائد ثمرة الحلم اعنی اللین والرفق مقصد ثانی حلمک ثمره سی اولان رفق و لینک
فائده لری بیاننده در وهی خمسة الاول حرمة النار علیه حلمک اول فائده لری بشدر
اولکیسی رفق اوزره اولان ناجیمک اکا حرام اولمسیدر نتکم رسول علیه الصلوة والسلام
بیورمشدر ت بوحدیث شریفی امام ترمذی سننندن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود
رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الا اخبرکم بمن یحرم
علی النار وبمن تحرم علیه النار علی کل قریب هین سهل عبد الله بن مسعود رضی الله
تعالی عنهما روایت ایدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه آگاه
اولک سزه خبر ویره یم روز قیامتده جهنم کیمک اوزرینه حرام اولجقدر بلورمسز
مسلمینه نفعی و خیری قریب اولوب هین یعنی هوین و یوغار رضا جو و کرم طبیعتلو و سهولتلو
بولنانکز و هر کسنه ایکولکه بو دنیاده و کوچکلکه سزدن کوی رویه [illegible] و حاجتک مهما امکن
مصالحنه بولنوب و شاد [illegible] تابع [illegible] و مغادرلرین اولور [illegible]
خشونتدن [illegible] حق تعالی جهنم اتش حرام ایدوب آنی جنتنه ادخال ایدر
جنتنه ادخال ایدر والثانی الیمن حلمک ثمره سی اولان ایکنجیسی رفق اوزره اولمق یمن و برکت
اولمسیدر طط امام طبرانینک معجم اوسطنده و بیهقی مسنداتندن اخراج اولنمشدر
وحدیث شریف بومعنایه دال و شاهد خالد در عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها
قالت قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الرفق یمن والخرق شوم حضرت

عائشه

عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدر
تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه رفقده یمن و میمنت و برکت واردر و خرق
یعنی دیو احمق و نادانه و امورنده بلا ذلک ایله تصرفه قادر اولمیان انسانه دیرلر خرق ولکن
شئامت خیر و برکت کیدر بالجمله شنا شارع رفق اوزرینه کثیردر و عنفده شامت
و ضرردن غیری نسنه اولمدیغی مشیردر والثالث عدم الحرمان عن الخیر و حجیبی
رفق اوزره اولانک یعنی ملایمت ایدنک خیردن محروم اولمسیدر نتکم حدیث شریفده
وارد اولمشدر د امام ابوداود سننندن وارد اولمشدر عن جریر رضی الله تعالی عنه
انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول من یحرم الرفق یحرم
الخیر کله جریر رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلمدن اشتدم دیرایدی که رفقدن محروم اولان خیرک کلیسندن
محروم دردیو بیوردیلر زیرا رفق اولدر که نفس مطیع و منقاد اوله تسرع اولان
اموره و بوخلقه دمانت دیرلر ارباب حکمتک سرمایه جبولی و زینت خلعت وفا
رفق و حلمدر والرابع زین صاحبه دردنجیسی رفق صاحبنه زینت بخش اولمسیدر
زیرا رفق ایله نظام امور و اصلاح جمهور ممکن و میسر ایدوکی ارباب نظاره مخفی
دکلدر رفق اولدیغی شیئه زیب و زینت ویرر والخامس محبة الله تعالی له
بشنجیسی رفق اوزره اولان قوله الله تعالینک محبت ایتمسیدر بونی مؤید حدیث
وارد اولمشدر م بوحدیث شریف صحیح مسلمدن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضی
الله تعالی عنها ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال ان الرفق لا یکون فی شیء
الا زانه ولا ینزع عن شیء الا شانه حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها
روایت ایدر حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیوردیکه تحقیقا
رفق موجود اولدیغی کمسنه یه عیب و نقصان ایراث ایدوب خیر و برکتی کیدر و فی
روایة ان الله تعالی یحب الرفق ویعطی علی الرفق ما لا یعطی علی العنف وما لا
یعطی علی ما سواه و بر روایتده بو حدیث شریف زیاده روایت اتمشلر یعنی تحقیق
حق تعالینک قول و فعلنده ملایمت ایله صاحب رفق و مدارا اولان و هر امورده
سهولت ایلیان بنده سن سور دخی حق تعالی رفقه ویردوکی ثوابی عنفه ویرمز
دخی مطالبنی رفقه ویردوکی عنفه یعنی غلظه ویرمز و رفق خصلتنه سائر
خصال حمیده دن آرتوق ثواب ویرر دیمکدر یعنی حق جل وعلا رفقده و هر امرده
رفق سور و عنف ایله حاصل اولمیان نسنه رفق ایله حاصل ایدی ویرر پس امدی
مؤمنه لایق اولان اولدر که دائما خلق معامله سن رفق ایله ایلیه دیمکه اشارتدر مشار بیورد

زینت ویرر بعید اولدیغی

المقصد الثالث في طريق تحصيل الحلم وهو التحلم اعني حمل النفس على كظم الغيظ
مرة بعد اخرى بالتكلف حتى يكون ملكة وطبعا المسمى بالحلم اوچنجي مقصد حلمي
تحصيل ايتمه نك طريقي بياننده‌در اول حلم ايسه نفس انسانيه ده بر ملكه‌در كه
غضبك تحركي قتنده طمانينت وقرار وترك اضطراب واضطرار اوله وجه ايله
كه عواصف خشم وغضبك اجراسي اندن كلور ايكن ايتميوب نيجه كره اكا
ابلك تمكين كندويه طبيعت ايتمكه حلم تسميه اولنور بو معنايه دلالت ايدر بو حديث
طب قط طبراني ودارقطني مسندلريندن نقل اولنمشدر عن ابي الدرداء رضي الله
تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انما العلم بالتعلم والحلم بالتحلم
ومن يتحر الخير يعطه ومن يتوق الشر يوقه بو حديث شريفي ابو الدرداء رضي
الله تعالى عنه دن روايت اولنديكه ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردي كه اكتساب علم اوكرنمك وچالشمق ايله اولور بطالت وكسالت ايله اولمز
تحصيل معرفت ايله دروني مشتغل بولنمه كه علم معتبر انبيادن وانلرك ورثه سندن
تعلم ايله الينور تاكه ثمره فوائد ويروب اصوله موافق اولوب صدوري منور ايليه
نزد الله تعالى قتنده افضل برشي بو قدر شول علمدر نكه حلم اني تزيين ايليه پس حلم
وقار وتحصيل معارفده سكون واصطبار نتيجه عقل سداددر غافل اولان مرد
فاضل جمليه واصل اولور واظهار نشاط وانبساط قيلر لكن تحمله تكليف واردر
اني كندويه طبيعت ايتمك ايله حاصل اولور حلم ترك حدت وتحمل شدتدن عبارتدر
نبي عليه الصلوة والسلام اللهم اغنني بالعلم وزيني بالحلم كلماتي ايله دعا ايلدكي
كمال وقايتندندر يعني شر وشامتدن بر كمسنه حضرت الهيه صغنوب اتقا
واحتراز ايلسه حق تعالى اني صقلر ووقايه قيلر بو مجهول ايچون بنادر يعني بر كمسنه
تحصيل خيرده اجتهاد ايلسه حضرت حق تعالى اكا اعطا ايلر وشردن حذر ايدني
شرور وقبايحدن حفظ ايدر ديو بيورمشلر من جد وجد معناسنه وعن بعض
السلف رحمه الله تعالى اني حصلت الحلم بمساكنة متهور يبذي اللسان مدة
مدة وكنت اصبر على اذاه واكظم غيظي حتى صار ملكة وسلف صالحيندن
عبد الله بن مبارك حلم صفتني نيجه روزكار بدخلق وبدزبان اولان متهورلر
ايله قونوشوب وهرزه كويلكلرينه صبر وتحمل ايتمه نفسمه زور ايدرك امساك
غضبه رسوخ پيدا ايتمك ايله تحصيل ايتدم ديمش وهكذا طريق تحصيل كل خلق
حسن كالتواضع والسخاء والشجاعة اعني الممارسة الكثيرة بالتكلف الى ان
يكون كيفية راسخة كذلك تواضع وجومرد اولمق بهادرلك كبي هر خصلت

حميده تحصيلي دخي ذكر اولندوغي اوزره ممارسه كثيره ايله وجوده بولور وكذا طريق
ازالة كل خلق سيء كالتكبر والبخل والجبن اعني الممارسة الكثيرة على ترك مقتضاه
والعمل بضده الى ان تزول تلك الملكة الرديئة باذن الله تعالى كبر وبو مذكور كبي
كندويي غيريدن ايو كورمك وبذلي واجب اولان مالي امساك ايدوب صقنمق
وغيرت وحميتي اولمق كبي بو اوچ صفتي ترك ايدوب هر صفت ذميمه نك ضدي
وخلافني تحصيلده سعي وجد ايله تبديل ايليه زيرا بر شيئك سببي وعلتي منقطع
اولمجق لابد مسبب ومعلول اولمق نسنيه دخي مندفع اولور باذن الله سبحانه وتعالى
الرابع والعشرون من امراض القلب سوء الظن بالله تعالى وبالمؤمنين بمجرد
الوهم او الشك فانه حرام افات قلبك بري درد بخيلي الهيك رحمتندن ومرادني
اعطا ايتمسندن مايوس اولمغله حاشا الهيه سو ظن ايتمك ومجرد فسق وفساد وهمي
ايله دليل قويسز بر مومنه سوظن ايتمك تحقيقا نص قرآن ايله حرامدر قال الله تعالى
حق تعالى سوره حجراتده بيوردي يا ايها الذين امنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض
الظن اثم يعني اي تصديق ايدجي مومنلر كروهي پرهيز ايدك وترك ايلك سو ظنك
چوغني تحقيقا كه سوظنك بعضيسي كناهدر ديمكدر زيرا اثم اكا متفرع وبلمك كركدر كه
سوظن اوچ قسمدر اولكيسي مامور به اولان حسن ظندر كه حق تعالى يه ومؤمنلره حسن
ايله خبرده وارد اولمشدر كه ان حسن الظن من الايمان ايكنجيسي حرامدر وبدكمان
اولمقدر خداي رب العالمينه ومؤمنلره اوچنجيسي مندوب اليه واول تحري قبله ارنده
وبناء وضع ايلمكده وغلبه ظن اوزره اجتهاد امورنده وامور دنيويه ومعيشت
مهماتنده اولان ظندر مباحدر بوندن ماعداسي حرام قيلندقدن عدا ايتمشلردر
بو حديث شريف امام مسلم مسندندن منقولدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اياكم والظن فان الظن اكذب الحديث ابي
هريرة رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردي كه اتباع ظندن ويا خود سوظندن حذر ايلكز وظن شول تهمتدر كه بلا دليل قلبه
سبيل بولور تحقيقا ظن نفس انسانده القا شيطان ايله وقوع بولور بونده ظني خدعه
ايله وصف ايلديكندن ناشي اولمغله مجاز بوندندر ولا تجسسوا ولا تنافسوا
ولا تحاسدوا ولا تباغضوا ولا تدابروا وكونوا عباد الله اخوانا كما امركم الله
بر مومنه سوظن ايدوب وتنهاسنده اولان حالني تفتيش ايدوب واكا متعلق
خفيه بر سوزي استماع ايدوب واني تذليل وتحقير ايتمدن وبالجمله بري بر بكزه غبطه منافسه
ومنافسه ومحاسده ايلكز وغيريدن زوال نعمت وانقراض دولت تمناسنده اولمكز

ودخی بری بریکره اسبابه بعض متعاطی بولمیکز وبری بریکزدن منقاطع اولمکز
بونده حرف ندا محذوف وقدر تنکم امر اولنمشدر یا عباد الله برخوشجه بری بریکز ایله
بولداش وقرنداش کبی خالداش اولیکز المسلم اخو المسلم لا یظلمه ولا یخذله
ولا یحقره التقوی ههنا ثلثا ویشیر الی صدره بحسب امرء من الشر ان یحقر
اخاه المسلم مسلملر بری برینه قرنداشدر انک اوزرینه انواع ایذاسی حرامدر بوندن
صکره آنی بیان ایتمش یعنی غضب وظلم ایله طوقنمق وصوچی یوق ایکن آنی ذلیل
کسر خاطر واستحقار ایتمکز دیو نهی بیورمشدر ومبارک الک کوکسنه قویوب اوچ
کره تکرار ایدوب تقوی بوراده در دیو مؤمنک قلبی محل ومأوی ایدوکنه اشارت بیوردیلر
وکل المسلم علی المسلم حرام دمه وعرضه وماله ان الله تعالی لا ینظر الی اجسادکم
ولا الی صورکم واعمالکم ولکن ینظر الی قلوبکم بو مبتدا وخبری حرامدر یعنی
هر مسلمک قانی وعرضی ومالی آخره حرامدر ناحق یره انک قانک دوکمک وهتک استار
عرض ایتمک شان اهل ایماندن دکلدر زیرا مؤمن نفس واحد کبیدر کندو نفسنه نه صیانت ایدر
ایسه دینده برقرنداشنه دخی آنی صقنمق کرکدر واکر اکا غضب وظلم ایدر ایسه همان
کندو نفسنه ایتمش کبیدر پس سلامت استرسک مقتضای قلب سلیم وطریق مستقیمدن
ایرلمکز زیرا قلبه هربرخاطره خطور ایتدکجه مرة واخراج ایتدکز نظرکاه خدا قلبکزدر
صور واعمالکز دکلدر یعنی تحقیق حق تعالی صورة ظاهره کزه نظر ایلماز ودخی خیرایدن
خالیه اولان اموالکز ایله سزی مثاب ایلماز لکن الله تعالی سزک موضع تقوی
اولان کوکلکزه نظر ایلر دیمکدر وزاده فی روایة ولا تناجشوا وامام صحیحنده
روایت اخریده زیاده ایتمشدر یعنی نزاع اولنان متاعه طالب دکل ایکن بر متاعه
ایکی کسنه ارتوردلر غیری یه قصد ضرر ایچون زیاده قیلورلر بو حرام اولدیغندن حضرت
سید الانام علیه افضل الصلوة والسلام نهی ایتمشدر وزاده خ ولا یخطب الرجل
علی خطبة اخیه حتی ینکح او یترک وصحیح بخاری زیاده ایتمشدر بو معنای یعنی بر
کیشینک نکاحنی مراد ایدوب برخاتونی آلمق ایچون سوز باغلمش ایکن نشان
قومش ایکن انی نکاح ایتمدن ویا ترک ایتمدن اول سن کلوب بوزمق وکندی
ایچون آلمق اول خاتونی نکاح ایله طالب اولمقدن نهی ایتمشلردر مکرکه خاطب الخطبه
اختیاری ایله ترک ایلیه اول زمان غیری آلمه اول خاتونک خطبه سنه اذن
ویره دوکی تقدیرجه جائزدر بونده نهی تحریم ایچوندر واما اهل المعصیة والفسق
المجاهرین او دل علیه قرائن تفید غلبة الظن فعلینا ان نبغضهم فی الله تعالی
فلیس من سوء الظن فی شیء واما بر مسلمه سوء ظن ایتمک اعلان فسق ایتمسیله ویا
فسقنه

فسقنه غلبه ظن ایراث ایدر قرائن ظن حسبیله ایسه سوء ظن دکلدر بلکه آنک
اوزرینه بغض فی الله اولمغله واجبدر ویدل علی هذا قوله تعالی فما لکم فی المنافقین
فئتین الآیة بو معنی اوزرینه دلالت ایدر زیرا آیة قرآنیه دن حق تعالینک سوره‌ء
نساده بو قول شریفی سبب نزولی بودرکه منافقلردن بعض کیشی مدینه یه کلوب بر
قاچ کون رسول الله علیه الصلوة والسلام ایله طوردیلر بعده کلدکلرینه پشیمان اولوب
اتفاق ایتدیلرکه بز محمددن دستور آلوب مکه یه واروب اجداد مرتد دیننه مشغول
اوله لم دیو بو اتفاق ایله رسول علیه الصلوة والسلام قتنه کلوب دیدیلرکه یا رسول الله
بزه مدینه نک هواسی خوش کلمدی بزه اجازت ویرکز مکه یه واروب اندن اوله ورز
رسول علیه الصلوة والسلام انلره دستور ویروب کیتدیلر واروب مشرکلره قاریشوب
کرو کافر اولدیلر اندن صکره مکه دن بازرکانلغه چقوب شام طرفنه روانه اولدیلر
چون مدینه اهلی انلرک کاربانندن اولدیغنی ایشتدیلر دیدیلرکه انلرکا قرلوده کلن
چقلوم انلری هلاک ایدهلم ومالکرین الهلم بعضیسی دیدیلرکه انلر مسلمانلردر انلری
قتل ایدوب مالکرین المق روا دکلدر دیو ایکی بولوک اولوب اختلاف ایتدیلر حق جل
عزشانه انلرک نفاقلرینی وکفرلرینی بیان قلمق ایچون بو آیتی نازل بیوردیکه اولی
سزه ای مؤمنلر کیم منافقلر حقنده ایکی بولوک اولوب خصومت قیلورسز بعضیکز ایدرلرکه کافرلردر
وبعضیکز ایدرسز مسلمانلردر تحقیقا حق تعالی انلری خود دیلیلرکی قیلوب کرو اولکی
کفرلرینه تحویل ایلدی اول نفاقدن صکره کرو ارتداده میل ایتدکلری ایچون دیلرمیسز
که حق تعالی ضلالته براغدوغی کرو ارشاد ایدوب هدایته کتوره سز شونی که
الله تعالی هدایتدن چقاروب ضلالته براغه سزاکا برطریق بولماسزکه اول آنک ایله
نجات بوله قورتیله دیمکدر وعلی الاول انما یحرم اذا ظهر اثره علی الجوارح اولکی
وجهی اوزره بلا دلیل قلبه سبب بولان سوء ظنک اثری قچن اعضا وجوارحک اوزرینه
ظاهر اولدقده ستر ایتموب اول ظنی غیره سویلرایسه شرعا حرامدر قال سفین الثوری
رحمه الله تعالی الظن ظنان احدهما اثم وهو ان یظن ویتکلم به والآخر لیس باثم
وهو ان یظن ولا یتکلم سفین بن سعید الثوری رحمه الله تعالی بیوردیکه کیشینک
ظنی ایکی نوعدر بر نوعی اثمی موجب اولور قرنداشی مؤمنه سوء ظن ایدیکنی غیره سویلمکدر
ایکنجی نوعی مجرد وهم وشک ایله سوء ظن ایتمک دخی فسقنی [illegible]
حرام اولمق اختیار اولنمشدر زیرا اثمی موجب دکلدر وهذا هو المختار وقد سبق
فی الحسد قول مختار وضد سوء الظن حسن الظن بالله تعالی وبالمؤمنین اما
اما الاول فواجب وکشی وسعت رحمت الهیه یه وطرف عالیسنده فیوضات

اولان دخی بودر بونک
ذکری حسد بحثنده
مرورا ایتمشدر صح

نامتناهیه نك دوام واستمرارنه دلبسته وهرجنده الطافنه غایتسز امید
وار اولمغله الله تعالی یه حسن ظن ایتمك وشرف ایمان ایله مشرف اولان اخوان
مؤمنینه دخی حسن ظن ایتمك حضرت الله تعالی یه ومؤمنینه سوء ظن ایتمك
ضدی وخلافیدر واجتناب اولینك وجوبنه دلالت ایدن احادیث نبویه دن بری بو
حدیث شریفدر م امام مسلم بن الحجاج القشیری سننندن اخراج اولنمشدر عن جابر
رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یموتن احدکم
الا وهو یحسن الظن بالله تعالی جابر رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم دن روایت ایدرکه تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی که
اخر الحالاتدن واوقات ساعاتدن هر نه حالده اوزره ایسه فوت اولدیغی وقت حضرت
الله تعالی جل شانه یه حسن ظن ایتدوکی حالده فوت اولوب یعنی حالت موت قریب
اولدقده رجاسنی قطع ایتمسون نقدر کناهی چوق ایسه ده حق تعالی حضرتنه حسن
ظن واعتقاد پاك اوزرینه بولنسون وتحقیق بیلسنکه حضرت جلیل وجبار
زیاده رحمت ایدیجی وکناهلری یارلغیجی غفار ولطف وکرمی چوق پروردکار ورحمتندن
بر ذره سی کفایت ایدر ذوراوی حدیث دیدیکه بو حدیث شریفی ایشیتدیکم حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بو عالمدن انتقال ایتمزدن اوچ اول بیورمش ایدی یعنی
احتضار یعنی حالنده اولا ارحم الراحمین حضرتنه حسن ظن اوزره بولنك سوء ظندن
حذرا اوزره اولك دیو بیوردی لکن ملاحظه مقام اولدرکه قوللك حال صحتنده خوفی
ایله رجاسی مساوی کرکدر زیرا رجا وخوف بونلردن اولان حسن ظن اعلا ومستحسندر
امامریضه اولی واحسن اولان بودرکه مطلقا رجاده اوله ورجا ایله خاطر معلولندن
حسن تسلی بوله ظاهرده نهی موتدن واهمدن معناده سیئات اعمالی ملاحظه سبیله
رحمت حقدن نا امید اولمقدن نهیدر وخدانك فضل واحسانی رجایه ترغیبدر زیرا
اول حالده خوف نافع دکلدر زیرا ثمره خوف عملدر وزمان عمل فوت اولدی وعمل قلبی
کبی اول خلای کریمه حسن ظندر روانك سمت رحمته میلی دور رحمتنك غضبی اوزره
سبقتیدر باقینه قلبی دیمکه اشارتدر خ م ط بو حدیث شریفی امام بخاری ومسلم
وترمذی سننندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا
قال الله تعالی انا عند ظن عبدی بی ابی هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر
حضرت جلیل وجبار لسان رسول مختاردن اظهار واخبار ایدوب بیورمشکه قولمك
بکا اولان حسن ظنی قتنده یم وانك ظنی حسبنجه بن انك ایله معامله قیلرم
ویندن امید ایتدوکی نسنه یی اکا ویررم مغفرت ایلرم وکناهدن توبه ایله کرم

توبه سن

توبه سن قبول ایدرم وبکا دعا ایلدکده دعاسنی قبول ایدرم وبکا صغندقده اکا کفایت
ایدرم دیمکدن عبارتدر د بو حدیث شریفی دخی امام ابو داود مراسیلندن نقل اولنمشدر و
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال حسن الظن
من حسن العبادة ابی هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بعض صلحا ومؤمنین ایچون حسن ظن ایتمك جمله حسن
عباداتندندر یعنی اعتقاد خیر جمله احکام عباداتندندر دیمکدر حم حب هق بو حدیث
شریفی امام احمد بن حنبل وابن حبان وبیهقی مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن واثلة
رضی الله تعالی عنه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول قال الله عز وجل
انا عند ظن عبدی بی ان ظن خیرا فله وان ظن شرا فله واثلة بن الاسقع رضی الله
تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن اشتدم
که حضرت جلیل وجبار لسان نبی مختاردن اظهار واخبار ایدوب دیدیکه بن قولمك
ظنی قتنده یم یعنی ضمیرنه عالمم وانك ظنی حسبنجه بن انك ایله معامله قیلرم اکر بکا خیر
ظن ایدرسه مقتضای ظنی کندویه راجعدر واکر بکا شر ایدرسه شرکوروب وظن
ایتدیکی فعل کندویه عودت قیلر پس معامله ظنی اوزره دور ایدر ان خیرا فخیر وان شرا
فشر دیمکدن عبارتدر طب بو حدیث شریف طبرانینك سننندن نقل اولنمشدر عن ابن
مسعود رضی الله تعالی عنه انه قال والذی لا اله غیره لا یحسن عبد بالله الظن
الا اعطاه ظنه وذلك ان الخیر بیده عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما روایت
ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم قسم ایدوب بیوردیکه اول
الله تعالی حضرتنه که اندن غیری معبود بالحق یوقدر الا انك ذات پاکی واردر انك
رحمتی حسن ظن اوزره اولان عبدلك سینه دن انك ظنی اوزره معامله قیلر وممنوع
اولدوغی نسنه ظننه کوره اکا ویرر وطریق رضاسنه استعمال ایدر پس امدی
اکر ظنی خیره ایسه خیر وشره ایسه شر کورور لکن لایق اولان بودرکه جناب عزته
ایچون ظنك انواع کمالاتندن قانون تنزیه وتقدیس بونلردن ایره سن وفکرکی معنوی اولان
سمت حسندن قیلیسن دیو اشارتدر هق وبو حدیث شریفی امام بیهقی سنندن
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم امر الله تعالی بعبد الی النار فلما وقف علی شفیرها التفت فقال اما والله یا
رب ان کان ظنی لحسن فقال الله تعالی ردوه انا عند ظن عبدی بی ابی هریره رضی
الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
تحقیقا یوم قیامتده عبادن بریسی جهنمه فرمان اولنوب باب جهنمه وارد قده درکاه

دیرا دوکلی خیر الله تعالینك
ید قدرتنده در اکر قولنه خیر
مراد ایتسه اکا حسن ظنی ویرر

رب العزته توجه ایدوب بالله العالمین دیناده وسعت رحمتکی بیلوب طرف شریفکه
حسن ظن اوزره دکلمی ایدیم علم شریفك خود محیطدر دیو تضرع ونیاز ایلدکده
رحیم اولان مولیبیم رحمتیم بکا حسن ایدن قولمه ایلهدر دیو عفو ایدوب جنته کرمه
سنه امر ایلیه واما الثانی فقد وجب البنه فیما یشك من امرهم فیحتمل الصلاح من
امرهم فیحتمل الصلاح والفساد خصوصا فی المسلم الظاهر العدالة فحمله علی الفساد
حرام وعلی الصلاح مستحب واما ایکنجیسی مؤمنلره حسن ظن ایتمکدر برادر مؤمن
ظاهر العدالة اولانی فساده حمل ایتمک حرامدر وصلاحه حمل ایتمک مشکوك الحال اولوب
صلاح وفسادی محتمل اولانی صلاحه حمل ایتمک مستحبدر الخامس والعشرون
التطیر والطیرة وآفات قلبك یکرمی بشنجیسی طیره ونظیردر که بعض اشیاده شوم
وار اعتقاد ایتمک بیاننه مخصوصدر وهو التشأم وهو حرام اول شوم طوتمق
ایسه اوغور حرامدر یعنی برشیئی شره علامت ایتمک حرامدر وحرمتنه دلالت ایدن
احادیث نبویه دن بری بودرکه د ابوداود مرسلدن منقولدر عن ابن مسعود رضی
الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال الطیرة شرك ثلثا وما منا
الا ولکن الله یذهبه بالتوکل بو حدیث شریفی عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب دیرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اوچ کره بیوردیکه
شوملق اعتقاد ایلمك شرکدر یعنی الله تعالی قضاسنه تخمیق وایتدیکم فاله برازن
کلدی دیو نیتندن رجوع قلمق شرکدر زیرا بو معنا غایت جهالتدر وسوء ظن اعتقادینه
ناشیدر پس برکسنه الله تعالی دن غیری سنده نفع وضرر وارددر دیو استقلال بونه
اعتقاد ایلسه اولکسنه یه فقط مشرك دیمشلردر زیرا طیره سوء ظندر واول صاحبی
کرفتار رنج اولوب توکل بونندن عقیدهسی درست بولنمه یعنیدن ترك سن وتسلیم وتفویض
قلوب خانه فلاکت ماله عودت ایلر بلکه توکله مانع اولان اسبابه اعتماددر اما ترك
اسباب شرط توکل دکلدر حاصلی شیای اسبابدن بلمك جهالتدر وحقدن غیری شینه
تاثیر اثباتی شرکدر وشرك دخی اوچ قسمدر اولکیسی الله تعالی دن غیریه عبادت ایلمکدر
ایکنجیسی معصیتده برکسنه یه مطیع اولمقدر اوچنجیسی ریادر اولکی کفردر ایکنجی اوچنجی
معصیتدر خ بو حدیث شریف صحیح بخاریده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی
عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال لا عدوی ولا طیرة ولا هامة ولا صفر بو حدیث
شریفی ابو هریرة رضی الله تعالی عنه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر انساندن یا برحیواندن مرض آخر
انسانه ویا برحیوانه سرایت ایدوب اولمشدر تاثیری یوقدر زیرا اطبا یعیون قولنجه علت

دن

تاثیر

تاثیر وارددر دیرلر بو سوز باطلدر ولغودر وفاسددر اصلی یوقدر برکسنه که سنك
اوزرینه مقدرا ولیه اصابت ایتمز واندن سکا ضرر وزیان کلمز بو شولیکسنه خطا ایدر
اعتقاد ویقینی قوی اوله ولوح سینه سی تشویشدن خالی بولنه وبرشیدن فال ولنوب
اکلمامادر زیرا طیرك اصلی اولدرکه اهل جاهلیت سفره چقدقلرنده ویاخود بر مصلحته
مباشرت ایتدکلرنده برلر ایلی حجر وشجر باشنده اولان قوشلری اورکودوب چودرلر ایدی
هم صاغ جانبی خذ ایدوب برواز ایدرسه انکله تبرك ایدوب سفره کیدرلر ایدی
وسوانح تسمیه ایدرلر ایدی ومصلحتلرینی ترك ایتمزلر ایدی اکر صول طرفنه پرواز ایدرسه
بوللردن دونرلر ایدی وآنکله نشان ایدرلر ایدی واکا بوارح دیرلر ایدی ومصلحتلرینی
ترك ایدرلر ایدی بو معنا غایت جهالتدر وسوء اعتقاددن ناشی اولدیغندن رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بو فعلدن بونلری نهی ایلدی وآنی ابطال ایدوب نفع وضرر
ایله انك تأثیری یوقدر خبر ویردی وبایغوش کلوب طاملر اوزرینه قونوبی فاذ
ایدکن بو کاطیره ایتموب بونك کبیلره وجود ویرمیه زیرا انسان هم کوروب نیجه
کسه لری خوفدن مریض اولسنه باعث اولورلر انسان عربده بایغوشه هامه ویوم
وجغده دیرلر بو قوشدرکه کیجه اوچرو منکر آواز ایدر اهل جاهلیت دیرلرکه ارواح
اموات بایغوش قلوردیرلر وبو بیله کوبنوز دیرلر انکم نقل اولنور که بر عرب ایکی بایغو
بازاره کتوردمش اکا ایدیلر بونلری نیجه صاتارسن دیدیکه اولی عرب بوکن برا قچه یه
وکوچکینی اون اقچه یه دیو ایدیلرکه نیچون بو بیله دیرسن ایتدی انک ایچون که بوکوچکینك
اردینا اولمدر وبویوکنك نقصانی اولمدهدر زعم عرب اشته بو بیله در بونك
اصلی یوقدر بو شارع انلری تکذیب ایتمشدر وبو اعتقاد فاسددن ومکرکاسددن ردر
دیو منع ایلمشدر وبیوردیکه بو بر مبارك قوشدر حکایه اولنور که برکون قوشلر
جمع اولوب حضرت سلیمن علیه السلامه کلوب بایغوشدن شکایت ایدوب دیدیلرکه یا
نبی الله بزم آرامزده برقوش واردرکه اکا بایغوش دیرلر اولابادانلغه ومعمور محللره
کلمز وبنی آدمك طعامین یمز وایکی اوزن قولاغی واردر دائما طاملر اوزرنده اوتورر
وخراب اولمش ویرانلرده وسرایلرده وخانلرده واورلرده اوتورر خلقلرنی شوم فال
طوتارلر ومزار طاشلرنده اوتوردیرلر پس حضرت سلیمن علیه الصلوة والسلام بایغوشی
احضار ایکورب جمله قوشلرك تربیه شکایتن نقل بیوردقلرنده بایغوش ایتدیکه
یا سلیمن بن انلرك اراسنه وارمزم اول اجلدن که انلرك بلاسی وحسدندن امین اولمم
ودخی آدم اوغلانلرنك طعامن یمزم زیرا بن انلرك طعامك یمزایکن بنی بوامده وغیری
محلده طوتمزلر اکر بیچاك اولورایسم خود بنم هلاککه سعی ایدرلر ودخی قولاغمی

ط سوانح

خلاق عالم اوزن براندی جنسمك فولاغندن زیاده انك ایچون که اولور اولماز شوی
ایشتمیم و دیمی تشبیهات فراغت ایتمیم و دخی طاملر اوزرنده اوازایدردم اول اجلدن
یا آدم اوغلانلری ای واه بو فضله و بو سزایله و بو آوازه و بو خانلره مغرور اولوب
دیکمی تغافل ایدرسز و طاعتده تکاسل ایدرسز بو بلالری سزدن اولورلر یا سزی
بونلردن اولورلر بو بلیجه انلره نصح ایدردم و قرنشلرم اکثرا اولمغله ایدردم که ای صاحب
الفضر و یا صاحب القبر اولدیکز و اول کوشکی و سرایلری قوبوب کلدیکز سزه اول
دیدیکم سوزلر کرچکمی ایدی بو خسته بلانمی ایدی دیرم دیدیکده حضرت سلیمن علی
نبینا وعلیه افضل الصلوة والسلام جمیع قوشلره عتاب ایله خطاب ایدوب ایتدی بو مبارکی
کوجندرمکز بو خسته صکره جوابه قادر اولمزسکز زیرا بونده چوق حکمت واردر
دیو بیوردیلر زیرا عوام ناس اکا حقارت کوزیله نظر ایدرلر اما خواص الناس خفیفت نظردن
ایدرلر زیرا بیغوش و سائر حیوانلرده غراب کبی و صقصغان کبیلرك اوازلمسنده
ضرر ایله انلرك تأثیری اولدیغن خبر ویردی و دخی صفر آینده و کونلردن برکونده
شوملق یوقدر و نحس اولمق یوقدر اکر الله تعالیه استقامت اوزره توکل ایدوب
خیر ایله عبادتده اولورسك ای ایله و کونك جملسی سکا خیر ایله سعد اکر اولور
واکر عصیان اوزره اولور ایسك اول ای ایله و کونك جملسی سکا نحس و شوم اولور
زیرا و کونلر جمیعسی مسخر ایلدی اولوب تدبیردن برنسنه ده علاقه لری اولمدیغنه
اهل سنت والجماعت ذاهب اولدیلر و صفرك معناسی لغویسی بفتحتین بوش و خالی
دیمکدر و مشهور عربیه دن محرمدن صکره کلن دیرلر جمعی اصفار کلور و دخی عرب
اوزره کشینك قارنی ایچنده طوردر بر یلانك اسمیدر اکا حیة البطن دیرلر و شجاع
الجوع دخی دیرلر قچن اجقسه ادمی قارنی ایچنده ایصرر حتی جوعده کشینك قارنی
وبعدکی اچقدوغی اندندر دیرلر زعم عرب بو بله در امدی بو زعمك قطعا اصلی یوقدر
دیو شارع انلری تکذیب ایلدی و بو سو اعتقاددر و فکر فاسددر دیو منع ایلمشدر
وَزَادَهُ فِی رِوَایَةٍ وَفِرَّ مِنَ الْمَجْذُومِ کَمَا تَفِرُّ مِنَ الْاَسَدِ وامام بخاری بو حدیث شریفك
نیلنده بر زیاده روایت صحیح ایتمشدر اول روایتده مجذوم ایسلاندن فرار
ایدیکی فرار ایلدی دیو بیوردقلری سول کسنیه خطابدر که نظر ضعیف و یقینی
قلیل اولمغله سببینه قطع نظر ایدوب اسبابه مربوط بولنانك اعتقادندن صیانت ایچوندر
زیرا سبب و تأثیرات حق قدیر ایله درکه تقدیردن خلاص بولمز هر نه تدبیر اشخاص رو ویرمز
و قوس قضادن اتلان سهام مرض والا نشانه خطا ایتمز دیمکدر بیت

تیر قضا و قدر اکر بر ایدرسه کمانی   استر ایسه ورآء قاف قوسولر نشانی

بو حدیث شریف ابوداود مراسیلندن اخراج اولنمشدر عَنْ قَطَنِ بْنِ قَبِیصَةَ رَضِیَ
اللهُ تَعَالَی عَنْهُ عَنْ اَبِیهِ اَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّی اللهُ تَعَالَی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَقُولُ اَلْعِیَافَةُ
وَالطِّیَرَةُ وَالطَّرْقُ مِنَ الْجِبْتِ قطن بن قبیصه رضی الله تعالی عنه باباسی قبیصه دن
روایت ایدرکه تحقیقا بن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدم بیوردیکه
قوش اوچوروب اردنجه حایقروب چاغرمق و آنی تشأم ایدوب شومه و برامره
کوزمك و کاهنك کوجك طاشلری ایله و یا قوم ایله فال ایتمك اعمال سحردندر و انکه
سحر حرام اولدیغی کبی بو مذکورات دخی حرامدر دیمکدر خ بو حدیث شریف اتفاق
اوزره امام بخاری و مسلم سنن صحیحلرندن منقولدر عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِیَ اللهُ تَعَالَی عَنْهُ
اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَی وَلَا طِیَرَةَ وَاِنَّمَا الشُّومُ فِی الثَّلٰثِ
فِی الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالدَّارِ بو حدیث شریف عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت
ایدوب ایدرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر انسان و یا بر
حیوانك مرضی اولسه سن اینه بلوب اولاشماز و بر شیدن براغز فال اولوب کلنمادر
تأثیری یوقدر لکن اشیادن برشیده شوملق اوله اولا اوچ نسنه ده اولور
ایدی بریسی شول اتدر اولور که انك اوزرنده غزا اولنماز ایکنجیسی شول سلیط خاتون
و یا خود فاسده و یا خود طوغرمیان عاقره و عقیمه خاتوندر اوله اوچنجیسی شول
جاری قبیح اولان قساوت مداردر که ضیقه اوله و مسجددن بعید بولنه و بونلردن
غیری برشیده شوم و ضرره علامت اولمق یوقدر دیمکه اشارتدر و اشیاء ثلثه
وجودی دوبت مضره ده و کونده اولان اثارکی موثر حقیقتك وضع و ابداع ایلدیکی
خاصه حسبیله در مزجت الطبع دکلدر وَفِی رِوَایَةٍ قَالَ ذَکَرُوا الشُّومَ عِنْدَ
النَّبِیِّ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ فَقَالَ اِنْ کَانَ الشُّومُ فِی شَیْءٍ فَفِی الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ
و روایت اخری اوزره سلطان انبیادن بو حدیثك معناسی سوال ایلدکلرنده
بیوردمشلر که دین مبیننده عدوی و طیره یوقدر و اکر اشیاء محسوسه دن بر شیده
یعنی ضد الیمنه عبارت اولان شوملق بر نسنه ده وجودی اولایدی اوده
و خاتونده و آتده اولور ایدی پس بو اوچ نسنه ده اولمیجه عدمی موجودده وجودی
یوقدر دیمکدر بر روایتده بو حدیث شریف ابوهریره دن خبر ویردکده حضرت عائشه
استماع ایلدکده جواب ویروب مشکل ابوهریره بو حدیث شریفی برخوشجه اصلندن
ضبط ایتمامشدر و اولندن دکلمیوب حدیث شریفك اخرینه انجق یتشمشدر
زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قَاتَلَ اللهُ الْیَهُودَ هُمْ یَقُولُونَ
الشُّومُ فِی ثَلٰثَةٍ الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ معناسی الله تعالی حضرتی انلری قتل ایلسونکه

زعم فاسدلرنجه اوج نسنه ده شوملق واردر اولر خانه ده وخاتونده وآتده بونلرده
شوملق ترتب ایدن برشیء اولدیغنه اشارتدر بوحدیث ابوداود حضرتلرندن
اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال رجل یا رسول الله انا کنا فی
دار کثیر فیها عددنا وکثیر فیها اموالنا فتحولنا الی دار اخری فقل فیها عددنا
وقلت فیها اموالنا فقال علیه الصلوة والسلام ذروها ذمیمة انس رضی الله تعالی
عنه روایت ایتدی بر کیمسه سلطان انبیا یه خانه سندن شکایت ایدوب
ایتدی یا رسول الله اول ساکن اولدیغم خانه ده اولاد واتباعمز چوق وکثیر ایدی واموالمز
وافر ایدی والا اول خانه دن غیری خانه یه وارد قده قلیل العدد وفقیر الحال اولدق
انلرک حقلرنده ضایع و واهب اولدی دیدکده حضرت رسول علیه الصلوة والسلام
انلرک اعتقادلرینه صیانت ایچون خروج ایله امر ایدوب اول دارک ترکی بیورمشلر
بیورمشلرکه ذهاب عدد و مال وانتقال احوالی قضای حقیقیدن ولکن اول دار ایله
وقتنه اولمغله ظهور ایلدکده جماددن اولان خانه نک نسبتیله اولدیغی ظن ایدوب
اولدیغندن تشویش خاطره دوشرلر ایمک خشیته صحت ومالی نعمتلرندن زوال
وظهور عاهت وآفت خانه دن ویا غیریدن دکلدر الا قضای جنابی [illegible] ایله در
ذکر اولنان خانه عبد الرحمن بن عوفک قرنداشی [illegible] بن عوفک ایمش [illegible]
گلوب سوال ایتمش ایدی و [illegible] اختلفوا فی تطبیق قوله علیه الصلوة والسلام در
انما الشؤم فی ثلث لعموم قوله علیه الصلوة والسلام الطیرة شرک ولا طیرة بوحدیث
بر برینه موافق اولمدیغنده علما اختلاف ایتمشلردر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمک قول شریفلری تطبیق ایدوب اگر بر شومک شیئک وجودی فرض اولنسه
آتده وخاتونده واوده اولوردی بو اوچ شیئدن طیره دیکی عبارتدر وبونک
اعتقادانده مضرت کفر وشرک واردر دیدیلر قال بعضهم شؤم الثلث طیرة
الفرض بدلیل الروایة الاخری وبعض علما روایت اولیایه وزیرا ولان حدیث شریفک
معناسی حتی روایت ثانیه قرینه سی ایله طیره وجودی فرض اولنسه بو اوج
شیئده اولوردی دیمکدر حمل ایدوب وبعضهم شؤم المرأة سوء خلقها وشؤم
الفرس شموسها وشؤم الدار ضیقها وسوء جارها وقیل شؤم المرأة غلاء
مهرها وقیل ان لا تلد وشؤم الفرس ان لا یغزی علیها وبعضهم ان هذه
الثلثة مخصوصة من الطیرة بعض علما قولینه اثلک شومی ظهوریه بر شیء تحمیله
مجال اولمیانده در ویا اوزرینه عزیمت وقلیل اولمیانده در دنیا اشکی دار اوله بلادر وخاتونک
شومی سیئ خلقی اولماندر ویا خود مهری اغراقله قیدر ویا خود طوغرمدیغیدر

وخاتنک

وخاتنک شومی طارلغی ویا خود قومشینک بدمردلغی ایمش دیدیلر وبعضیلر قولنجه
بونلرده شوملق عدم موافقتدر دیو بحدیث شریفده شوم لفظی طیره معناسنه
وبرممشلر لا طیرة علی هذا دیمشلر لکن ابن قتیبه وغیریلر رد ایدوب جواب معقول
ویرمشلر لا طیرة الا فی هذه الثلثة دیمشلر وبو اوچ نسنه طیره دن عبارتدر
وتقویه قوله علیه الصلوة والسلام فی الحدیث الآخر ذروها ذمیمة ویکون شؤمها باذن
الله تعالی وبخاصیة وضعها کالادویة المضرة والغبن لا بطبعها وحدیث آخرکله
اعذره اول خانه نک ایله دیو امر بیوردقلری واشیاء ثلثه ده وجودی دخی دوا
مضرده وغبنده اولان آثارکی موثر حقیقتک وضع وابداع ایدیکی خاصه حسبیله در
من حیث الطبع دکلدر بوحدیثی طبرانی وابن ابی الدنیا روایت ایتمشدر ومفتاح دار السعادتده
یازمشکه نظر ایلدیکی نظردن خوف وحذر ایلین کمسنه در اما خوف وخشیت
واندیشه مضرت ایمشه اکا نظردن احتمال ضرر یوقدر خصوصا حال نظرده نشانه
کفاره دقی بودرکه ابن لر اللهم لا خیر الا خیرک ولا طیر الا طیرک ولا اله غیرک
معناسی یا رب هیچ بر خیر یوقدر الا سندندر دخی هیچ بر اوچ قوشک الا وجود ایدن
سنسن ودخی سندن غیری معبود یوقدر الا سنسن دیمکدر اولا اعتقاددن کشی
بو حد قیلر وکذا اختلفوا فی تطبیق قوله علیه الصلوة والسلام وفر من المجذوم وقوله
لا یوردن ممرض علی مصح کرک بومذکورکه یدر رسول اکرمک قول شریفلری صاحب جذامدن
فرار ایله دیو قرار ایتدیکی دیو بیوردی حدیث آخرده خستنه دوه لری صحیح دوه
لر اسنه خلط ایتمسون بیوردقلری بحسب الظاهر موافق کورنمک ایله بعض علما
نفی عدوی ده برمرضک بالطبع سرایتی نفی ایدوب الا الله تعالی نک اذنی وخلقی ایله
سرایتنک جوازینی اثبات ایدوب حدیثین مذکورینده فرار ایله امرک وخلطدن نهیک
محمل مناسب بدر دیو توفیق ایتمشلردر بو حدیث شریفی امام بخاری ایله مسلم اتفاقا
اخراج ایتمشلردر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه لعموم قوله علیه الصلوة والسلام
لا عدوی اکثرهم حملوا الاولین علی صیانة الاعتقاد کما فی الطاعون ابو هریرة
رضی الله تعالی عنه روایت ایتدکلری اوزره حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمک بو قول شریفی عموما عدوی نفی بیوردقلرندن اکثر علمای حدیث اولکی معناسی
اوزره حمل ایتمشلردر تا خلقک اعتقادی صیانت ایچوندر نتکم طاعونده دیدکلری
امراض سیفت اشیحه فکیف غیرها دیمکدر وبعضهم علی ان النفی التعزیة
بالطبع کما یعتقده اصحاب الطبیعة واما باذن الله تعالی وخلقه فجائز وبعضیلر
دیدیلرکه نفی عدوی دن مراد برمرضک بالطبع سرایتی نفیدر الا الله تعالی نک اذنی

وخلق ایله اولان سرایتك جوازی جائزدر زیرا بو باب طبده دا استصلاح هوا
صحت ابدان اوزره اهون اشیادندر و فساد هوا اسقام اشیادندر بو باب عدوی
وتأثیردن دکلدر و واردر نیا حوه ابدی بر کمسنه باقی و بای دار دکلدر و دوات
وخدمتکار دخی صددنوالده در خاتونه دخی بوشار یا خود اجلی ایله فوت و خادمی
دخی یا بودر کر صاتر سن یا بودر که قچار یا فوت اولور بو برمتر لدر که اکا ماذلاولی
قوافل غافت رحلتا تمسی ظاهر و امر مقرر در و ارتضاه الامام التوربشتی رحمه الله
لما فيه من التوفيق بين الاحاديث وبينها وبين قول الاطباء حيث ذهبوا الى ان
العلل السبعة تتعدى الجذام والجرب والجدري والبخر والحصبة والرمد
مسکینلق اویوز چیچك اغز قوقسی قزمق کوز اغریسی
والامراض الوبائية حديثين مذكورين ده فرار ايله امرك و خلطدن نهيك اعتقادلرك
طاعون
صيانتی ایچوندر بو توفیق امتثالدر بو وجه اوزره بری برینه مخالفت صورتنده
وردو بولان احادیث بینی و احادیث ایله اطبانك امرلرنده بدنده رلو مرضده
سرایت امسنه ذاهب اولدقلرینك بری جلاه ملک سوی آبدنه منتشر اولمقدر حادث
اولور پس امدی طبیب اکیمز سببی ایله لازم کلدی که بونك دجه ده اعراضنك و سائر
محللرده صاحب عذرا ولنلره لازم کلن مجرب علاجلر یزدن تشریح ایله برقاچ
بیان ایدهلم تبرکا ان شاء الله تعالی بر عاجز نفعن کورندکده خیر دعاسنه باعث اوله
جذامك بسه سببی مزاج اعضانك افسادی دلیلی بکزنجکرك حرارتی و یبوستی
زیاده لکندندر فان منحرف و یا برودتندن سودا منجل اولور علامتی ابتدای الجذام
بکزی زیاده قزلاندن سیاه اولوب نفسی طارلر و اوازی بوغولمش کبی ودرلکه
چرکن قوقار و شعری ایجه اولوب دوکلور و قورقلور و شیلرکور رعلك و طرناقلر
بارلنق و نبضی ضعیف و صلب اولمقدر علاجی ابتدا بسنده الاکحل طمارندن قان
الدلر اوچ کوندن صکره دارچکن دبرلر بو یننك ایکی طرفندن شاه طمرندن غیری
ایکی بویك طماردن اندن دخی قان الدلر و سودای قوی مسهللردن ایارج ویا مطبوخ
افتیمون ایله تنقیه دن صکره هرکون حمامه کیروب نخود اونی ایله بویلر و الینك
وایاغینك طرنقلرن اتنه دکین کسه لر و هربار مفلرن ابو وجه برز برایله صاره لر
اندن صکره براوه قویوب هیچ طشره چقرمیه لر کونده اوچ کره تازه اینك سودن
ایچورلر صباح براویلن بر اخشام هیچ سوددن غیری برنسنه ویرمیه لر قرق
کوندن صکره چقاره لر اول زحمتدن خلاص اوله بعون الله تعالی دوای اخر
جذام ایچون فراسیون که کراس جبلی دخی دیرلر ثابت حاتنالده یا بسدر اخلاط
غلیظه دفع ایلر جکردن و طلقدن سودالری دفع ایدر ذاکر فراسیون عصاره سندن

هرکون بوچق درهمك اللی کون بری بری اوزه ایچه ایچوب و بدننه سورمك ایله شو
مرضلری زائل ایدر صنعتی تازه فراسیون عرق حوالنده دوکوب صوین الهلر طراق
تجربه ده فایده لر قوالهکلیه یانده حفظ ایده لر مقدار شربت نصف درهمدر دوای
آخر بقراط و ابن واقد و مالکی ایدر طرفانك یعنی الغبیراك کوکن قزل اوزم ایله بیله
قاینادهلر مجذوم اولان کمسنه ایچسه عون حق ایله خلاص اولور تکرار و تکرار
تجربه اولنمشدر دوای آخر حکماء هند ایدر جذام اولان کمسنه اون کونه دکین هرکون
دورت مثقال سی مسناق ایله استعمال ایلسه فانه ابدعه اول مرضدن بریا قله مجرب
دوای آخر استفراغدن صکره اون کون هیچ آراسنده فاصله ویرمیوب بری برینه
اردنجه هرکون قوتج تهری یعنی صوتنا لنسی مرحواننده دوکوب بکرمی درهم صوینه
بر بوچق مثقال تریاق فاروق قتوب ایچه لر و جمله بدننه سوره لر و یاتوب دررلر
باذن الله تعالی صحت بولوب جذام علتندن خلاص بوله و غداسی وغادقلی و طاوق
و بلبل و دارچین ایله سیاه نخود چوربسی اولوب غلیظ طعاملردن صاقنه لر
ایکنجی اویوز و کیچیك در که محترق صفرادن قان فاسد و غدندی و بعضیسی قانی طوزلی
بلغم فاسدو غدندن اولوب و بوزدخی کیچیك کبیدر اما کیچیکده دانه لر اولمازو
ایکیسنك دخی نیز و طنلو مرتبه لری چوق بکدن حاصل اولور علاجی اول قان الملر
اندن صکره مطبوخ فاکهه و یا مطبوخ ایچه لر صنعتی فیه قوردوغی و جوبز
چیچکی و ترسن یپراغی و ذنب برابر ایدوب حکم قنباد دوب اخشام و صباح برز
فنجان استعمال ایده لر هر نه قدر مزمن اولور ایسه دفع اوله باذن الله تعالی
دفعت باغن کول یاغی ایله فاسد و دبا بجنه طوز قاتوب بدننه سوره لر دو حال
ساکن اوله و غداسی سمیز اوقی و اسفاناخ اولوب غلیظ غدالردن پرهیز اوده
اوزده اولمزکرکدر اوچنجیسی چیچك و ده چیچسی قزامق در بو ایکی مرض تقاطاث
جنسندندر و زیاده برازری سیاه اولور اندن صکره بنفشه رنکنده اولانی
اندن صکره یشل اندن صکره قزل اندن صکره صاری و اندن صکره بیاض اولانی
بو سایرندن اسلمدر خصوصا بوکه اولوب قلیل العدد اولانك خروجی اسان
و کرب حماسی زیاده اولمیه بونلرك اسلمی اول حما ظاهر اولوب صکره چیچك و قزامق
حادث اولمقدر اما اول چیچك و قزامق چیقه اندن صکره حما طوتشا یو دکلدر
اکثری ابالك یه ذن حاود طب شهرلرده اوغلنجقلره و یکتلره عارض اولور قوجه
کسیلرده نادردر بر قزامق صفراوی و چیچك دموید علامت ظهوری حمای
مطبقه اولمق و یورتی کوچك و ابودکن قوروفق و بیلی اغرمق و کوزی قزل اولمقدر

علاجی اکر قان المغه قابل اولوب قتی کوچک دکل ایسه ظاهر اولمزدن اول قوتنه
کوره قان چقارمق در اما ظاهر اولدقدن صکره قان الموق و حجامت جائز دکلدر
جاسوس اطبا اولان طبیبلر دیمشلردر زیرا طبیعی حالی اوزره قویوب استفراغ
ویلیین اولماز ایسه ماده دماغه چیقوب سرسام حادث اولمق احتمالی واردر
مذکور سببی ایله علاج هیچ ماده تحریک ایتمیه لر طبیعته لینت ویرمکدن حذر ایده لر
خصوصا ابتدای کوندن صکره اسهال ضرردر زیرا اکر ماده تحریک اولنسه ستمینی غضا
رأسه یتشوب هلاکه ایلتمک و رزب و سحج ایتمک احتمالی واردر بو مرضده اکثیلردن
سرنجبین کبی و غیری خشکدن و بنفشه شربتلرندن ایچرمکدن حذر ایده لر اکر عطش غالب
اولوب ایچمک سودین و قاربوز صوین و خیار و قبق صوینی ویره تا توناء ابیض لعاب
ویره لر و قارینه نفخ ایلکدن حذر ایده لر تا که ضیق نفس و افراط اسهال و قان ایشمک
عارض اولمیه و بلغ [illegible] زنهار و غیرتمیه لر همان قانی علیا نفخ دیلن شی تلو تقوع
حلو السکر و شراب عناب و شراب نیلوفر ویره لر اکر ایچک و قرامق تیزیلور مبتلایم
یا خواطنده بجوعندن خوف اولنسه ایچیرمی دارابه ایله قینادوب صوین ایچورنه
طبیعت حقک فرمانیله چقاره و کرفس صوینی سکر ایله ایچورمک دخی نافعدر
بو ایکی مرضده بدنی اصیجی طوتمق و باردن دوز کاردن صاقنمق کرکدر و طبانی النه
حنا وره لر و صماقی کول صوینده اصلادوب و سوزوب کوزینه طامزمق کرکدر
تا که کوزنده چقیه اکر اوازی طوتلمق واقع اولورسه دوتش ابی ایله غرغره ایده
و انار صوینی استعمال اولنه و حمامدن صاقنه لر غایت مضردر بشنجیسی اغز قوقسی
بیاننده در اکثر اغز قوقسی عفونتدن اولور اما دیشلردن اولور ایسه دیشی اتلری
کوشک اولمغله بیلنور و یا سطح فمده و یا معده ده و یا دیشلرده اولور بو دخی
دیش متاکل و دنکی منغیر اولمق ایله بیلنور و یا سطح فمده و یا معده ده اولور اکر
صفراویه اولسه اغزینک چقلغیله و زیاده عطشی اولمغله بیلنور نکم سیلدن
واقع اولدوغی کبی علاجی اولدر که اغز قوقسی کبی و آزا اولورکه جمیع بدنده اولورجی
و بلابثه ده واقع اولدیغی کبی علاجی اولدر که اغز قوقسی دیشی اتلرنده اولورسه
انک دواسی اطه صوغانی سرکه سی ایله مضمضه ایده لر و دیشلری یاکلاولدقدن صکره
بو سرکه ایله قلیه طاشین خمیر ایدوب بر بز ایچنه قویوب دیشلرن ایله ایله محکم
اووه لر بزا عفونتی زائل ایدوب تازه ات بتور و اکر سببی معده ده و یا سطح فمده
صفرا غلبه سندن اولورسه معده نک حرارتن کیدرمکدر انار صوینی ایله شکر
و ترنجبین ایچوره لر و یا تمر هندی ترنجبیلی یا خود زردالو جوشن آبیله استعمال

ایدوب

ایدوب طبخ فاکهه ایله صفرانی ایندوره لر و اکر بلغمی اولورسه شراب لیمون و یا سکنجبین
رمانی و بروجا یا فیقرا ایله مقوی اولمش اطریفل ایله بلغمی استفراغ ایده لر و نتیجه اطریفل
صغیر ایله بنفشه خمیره سین یمکی عادت ایدنوب عشلری ترک ایده لر و قاورلمش و برینی
اولمش غدالر ییه لر و چوریالری ترک ایده لر و مرسین یپراغیله چکردکی چقمش قزل
اوزملک وزننده برابر ایدوب بر هوانه قویوب دوکه لر محکم تمام خمیر کبی اوله اندن صکره
نخوددن بویوجک حبلر ایدوب ایکی دانه اخشام و ایکی دانه صباح بر مقدار اغزده
طوتوب صکره یوتسه اغز قوقوسین ایدن کسوب خوش قوقار غایت مجربدر
التنجیسی رمد یعنی کوز اغریسیدر اولی براسی قرمدکه طبقه ملتحمه ده حادث اولور
ملتحمه کوزنک آغنه دیرلر کوزنک جمیع اجزاسین سترایلمشدر انک ایچون بدن انسانده
کوزدن بیلنه لطیف ایکی کوزده المش طقوز مرض عارض اولور اما زنهار اولور
اولخادثیه ایله کوره علاج ایتمیه لر حذر ایده لر و غلیظ طعام و اشربه دن و تپی یسنه
براصه و صوغان و صمصق و اندن احتراز اولنه و شول نسنه لر که خاصیه تی ایله
کوز اغریسی عارض اولا اندر خرما و طتلو یاش اوزوم و قاوون و باد نجان
و قورد در یعنی کشش و دخی زمان حمامی ترک ایده لر رمد حاصل اولور حادث اولمد
مشابه لر منسنده اولدیغی واسطه ایله و جماعد و کیجه ایله امنداندن صکره اویو
زیرا بوقفه کوزلر صاغلق حالنده کوزه ضرردر و بو نسنه لردر و اکر کوز اغریسی بو
کونشده بودهکدنکوزه هیجان کلورسه اغریسه افیون فوقولیه و آزوب صوینی
ایله کوزه قبلغنی اوستنه طلا ایده و اکر آتش یاننده چوق اوتورمقدن عارض اولسه
عقبنجه شلغم طعامنی ییه لر و کتاب شاملده بر حکیمدن نقل ایدرکه هر کیمکه شلغم یکه
مداومت ایلسه کرک جبک و کرک پشمش کوزینه کاینه دوا اولنه اکرچه ذهابه
قریبا اولسه ده دیمشدر و هلیلج کابلی سوره مه چکه صنعتی بودرکه هلیلجی
خمیر ایله قابلیوب تنورده کرمداوزرنده تا قرار دنچه پیشوره لر اندن هلیلجی چقاروب
قابن الدلر بر دنک زعفران قتوب محکم سحق ایدوب کوزه چکه لر همان اول ساعت
ایو اوله باذن الله تعالی و اکر دیلسه کمه برکیشی کوزینک اغریسی و بولانقلغی برآنده
ساکن بره مقدار صافی صوتی قینادوب اندن صکره اول صودن بر کاسه آلوب بر
مقدار صوفنوب ایحسه لر و اول استی صویه بربز اصلدوب کوزی اوزرینه قویسه
اغریسی اول ساعت ساکن اوله باذن الله تعالی یدنجیسی طاعوندر براستی ورمدر
قولاق اردنده و قولتوقده و قاسقده ظاهر اولور کوزکبی چقر بعضیسی چقر کره
و باشر عضوی افساد ایدر اطرافنده اولان اعضایه تغیر ویرر دوکلی در و یرو قومر خفقان

وقطعشان واقع اولور قلبه كيفيت رديه واصل اولديغي سببدن اكثر امراض مشتد
اولور ينبوعي قلبدر واعضا آندن اسنبه بر قريب اولدوغي سببدن انسانلق اخص بدندن اصغر
اولا ايدي اولا كراپشل ويا سيماه اولور ايسه تر فضل ايدر و علاجي بو علته طبيب
اولنجه سحر قندري چيكدي البته فصد ايتمه شكم اغولي ايصورسه لفصد ايتمك كلري
كبي تا كيم ماده بدنه سميتي جميع بدنه انتشار ايدنده احتراز ايچون بلكه تدبير صواب
جمله غايتام قلبه صرف اولوب تقويت اولنه وكيفيت سميت اكا واصل اولمقدن
حفظ اولنه هر صباح شراب حماض وشراب ليمون وشراب رمان هر قنقيسي بولنور
ايسه اوندن درهم الوب قاون تخمي كلاب وسنطاني وسكوت يپراغي صويندن ولسان
الثور صويندن اون درهم قاتوب ايچيرلر ومشمومات لكوري كافور وصندل آنلر استنشاق
ايده لر وترياك فاروق ايام وباذ مشربا وطلاء مجرب اولدن استعمال ايدنلر
وتجارت ايتدرلر مرويدر كه ايام طاعونده زعفران ومر مكي وصبر اسقطريني هر برندن
بار الوب كلاب ايله فلفل دخي اولوب نخود مقداري حب ايدوب يا درت باشند
فلا ايلدن اوچ حب ويره ... استعمال ايدن اولور ... بريكي
اوچ كوندن بري اركنجه ... غايت نافعدر وهيچ بر احدي كورمدي كه بو دواي
استعمال ايدن طاعونده كلمه ... لا يستعمله ابن رطبين ارمني بلكه ايچمسني
برقومي عادت ايتدكلري سببدن طاعوندن ... اولدقلري ... طاعوني
امك دخي فائده ايدر ... فوقيه الاهل ومتقالي ... كل ... بن حملك
بملك غايت نافعدر صوييله فارصوق ... طاعوندن ايچيلر و آخر قرينه
ما ذلك ... دكوب ... مطعومه ... غايت نافعدر وشيخ
ابو علي بن سينا ... ذكر ... البزر ... بعني قوت وفا
ايلرسه اول ظهورنده ... تحقيق ... وتبيين ... طاعون
چقاره بن بكشنه دن في ... الوب ... قابي ايله برددهم
عاقرقرحا دوكوب ... وتورزدن درهم ... كلاب قاتوب ايچيرلر تجربه
كسنه لر معلوم ... علاج ... كسه ... اوله دخي زمان
ايله لسانعلم ... كلابي ... دوكوب ... طاعون تاثيرندن اول
ايچملي قوي علاجيدر بفضل الله تعالى وبعض ... حكايه اولنور كه طاعون
بله ... ايچيلر ... بعون الله تعالى صحت بولورلر كه
بنكم اطباء ... نقل ... ابتداي ... يوم ... دوشنم
مطعون اولمش كوردكم ... ايكه تمام صحت ... دروب ... سوال ايتدم

ايدني خبر ابتداده ضادن قديمه مزن اوندن كسدم ايدم كسيلي قطعه دن نكا
دنك اولوب حله ديدني بر يوزنده صحيحدي بونده بر اتك بوا اوقسمي ايچوده بعض
تستنه اسنكي كوندردم بفضل الله تعالى افاقت بولدي وبعض اترالك ياقجه دينو
ياقرلر ايدي خوش اولور ايمش طبيب بو ايچي سحر قندي موتا بن فصد واسهالي انكار
ايدر وكي كبي عمل اترالك بيلك دخي انكار ايدي اما بعضيلر اول ظهورنده فصد واسهال
ونشتر ايله يا دوت شيشه چكوب يا ايچه يا ايچه صوغورمق نافعدر واتراك بيلك بي
وشيراز چانه كبي بيابانه اتمق دخي عيان دكلدر ديديلر لكن بر زمان اهمال اولنوب
ماده بدنه منتشر اولدقدنصكره بونلرك هيچ بر يسنك فائده سي يوقدر بلكه ضرري
واردر همان اول زمانده تبريد قلبه تقويت ايده لر تا كه قلب ايچينه اكسيلر بونلغه
مشغول اولوب واطرافنه چوق قارلر وبوزلر قويه لر وسكوت يپراغي وقبق يپراغي
ونيلوفر وكول وبنفشه كبي نسنه ايله ترتيب ايده لر اما طاعون چيقان موضعه
باردطلا ايده لر بلكه طاعون چيقيجق چاقمق طاشني اودا وزرنده قزدوروب
بر بيرايچنه قويوب اسني ايكن يارو اوزرنه دكوره لر نيچه دفعا تكرار ايده
فرمان حق ايله طاعوندن خلاص اوله نيچه لر تجربه ايدوب فائده سن بولديلر يا خود
طاعون اوستنه يومرطه صاروسني اوروب قوريدقجه تجديد ايتمك نافعدر وقرحه
شوبندرمك ايچون شكر ايله بنفشه يپراغني دوكوب اوره لر ودخي مرداد ايلك ديد يكرن
شكر ايله دوكوب مرهم كبي اولدقده اوره لر معتاددي طوره مهرسين كيدرر غايت
مجربدر ودواي جسمانيده مرضي زياده ايدر مضرا ايدر پرهيز ايليوب مرضدن بالكليه
خلاص وبرنجي دوا استعمال لازم اولديغي كبي دواي روحانيده دخي لازمدر
بو مترجم حقير ايدر بركسنه اسماء حسنيدن الخلاق العليم يازوب كوندسنه
باذن الله تعالى اكا طاعون اصابت ايتمه وطعن طاعوندن وجروبادن امين
وسالم اوله بعون الله تعالى بيسر مدي على طريق الاختصار ذكر اولنان بدني مرضلرك
علاجي كتب متقدمين ومتأخريندن استخراج قلنوب بو محله درج ايتمكدن مراد
بودر كه حين احتياجده اسقام مؤمنينك وامراض مسلمينك صحتنه سبب اولمغله
اميددر كه باعث رحمت رب مجيد ومستوجب غفران غني حميد اوله ان شاء الله
تعالى زيرا بو ذكر اولنان مرضلرك بريكي بر بريه اولاشمسي يوقدر همان منكور اولان
علاجلره مشغول اوله لر نتكم ابو هريرة رضي الله تعالى عنه دن روايت اولنور مدينه
منوره ده ايكي طبيب وار ايدي صحابه كرامدن بريسنه رسول عليه الصلوة والسلام اول
طبيبلري كوردوب علاج ايلك بو امر ايله كلرنده طبيبلر ديديلر كه يا رسول الله

بر زمان جاهلیتده علاج ایدردک امّا دین لسبلا و توکل بیت الاثنا مدن غیری نسنه
یوقدر وتجاهی علاج ایتملردیه کلردلر رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه دردی خلق
ایدن دواسنی خلق ایدر دیمکدر طور مدام طاری علاجک اعلان بوامر بیوردقلری تداوی و علاج
معتادلری الله علاج ایتمیلر اولدخستده مشقیار بولدی بو حدیث شریف ایله دیرکه دو
معتاد منظوم ایله یشفا ایچون شرعا جایزدر بلکه مستحبدر رجعنا الی الکلام منا
سباطنا نک ذکر اولنان مرضلرده سرایت وارد بیکلری ینی جمع وتطبیقده محلی و نقل
وجه معروفه امام تورپشتی رحمه الله تعالی ارتضا ایدوب اختیار ایتمشدر نبی علیه الصلوة والسلام
اخبارندن بر شبهده شوملق وصاحب مرضدن غیری کمسنه اول مرضلردن ولا تشیمق
وتاثیر ونشر ایتن یوقدر بوقده دیو نطق ایعونک بو سوزلری باطل ولدیغنا اشارتدر بیوردی دینلر
دیو بر نفسیه کمسنهنک خاطرینه مفسد ... اولیه تاثیر ... مسکلهٔ صفرن و نبات
کلماتی بوشول اعتقادی قوی اولوب هیچ خاطرینه تشویش کلمز ... وجود
ورتبه دیکه اشارتدر روضة الطیرة الفال وطیره نک صلاح وخیر فالده دیکه اول
فالک دخی نظیر کبی کرچه خیرده وشرده تاثیری یوقدر لکن اول فال جایزدر بلکه حسنیده
زیرا انده خدایه حسن ظن واردر وتطیر ایله دکلدر اول اجلدن رسول علیه الصلوة والسلام
تفاءل ایدردی وتطیر اتمز ایدی — بو حدیث شریفی امام بخاری ایله مسلم اتفاق صحیحلرنده
اخراج ایتمشلردر عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
لا عدوی ولا طیرة ویعجبنی الفال قالوا وما الفال قال کلمة طیبة بو حدیث شریفی
انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایلدی تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم بیوردیکه بر کمسنهنک بر اخر کمسنهیه مرضی سرایت ایتمز ولا امر و برشیدن براز
فال اولنوب کلاتمازیعنی بر کمسنهنک عضوی سکردکده ویا خود بولنه بر قوش کوردن
ویا اولدی اشندکده بولبو دو ویا کیمه زدیو نظرده لکیه اما دهاذ ناسک مراده موافق
بر مصرح سوز اشتمک کبی نسنه ایله فال ایتمک ... بیوردقلرنده ... اصحاب
ولان اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ... یا رسول الله اول فال
نه کبی فالدر دیو سوال ایتدکلرینده جواب ویروب بیوردیکه ایو کلمهٔ صالحه ایله
... یا حسن یا محمود ... خیر وفلاح وارد اولوب
ناشی بر مصرح سوز اشتمکدر ... اجلدن رسول علیه الصلوة والسلام تفاءل
ایدر ایدی وتطیر ایتمز ایدی ونفع وضرر ایله ... تاثیر ... خیر ویرد ...
بو حدیث شریفی امام ترمذی صحیحنده اخراج ایتمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه ان
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یعجبه اذا خرج لحاجة ان یسمع یا راشد

قال

یا نجیح بو حدیث شریفی انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قچن بر حاجت ایچون کیمسنهنکندن طشره یه خروج
ایلدکده ای راشد صاحبی وای نجاح صاحبی کبی بر مصرح سوز ایشتمک واکا فال
مبارک عد ایتمک فال حسن نی تجبه کورر یعنی بوکاردده خیر وصلاح واردر و ترکنده
منفعت وصلاح یوقدرهادن ناسدکی برلرینه جواب دوینه موافق اولانی فعله
کتورمک ویا خود ترک ایتمک صواب اولدیغنه اشارتدر بو حدیث شریفی ابو داود
مراسیلنده اخراج ایتمشدر عن عروة بن عامر رضی الله تعالی عنه انه ذکرت الطیرة
عند رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فقال احسنها الفال ولا ترد مسلما
بو حدیث شریفی عروة بن عامر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم قتنده طیره ذکر اولندقده بیوردیکه طیره نک اعتقادنده مضرت
واردر احسن اولانی فال حسن درکه مسلمی اولادن آنی رد ایتمز بو فالدن مقصود یا
حسن یا محمود بو ایشر ولوزا و لمازدر بودهان ناسدکی بر بینه خطابدر واذا رأی
احدکم ما یکره فلیقل اللهم لا یاتی بالحسنات الا انت ولا یدفع السیئات الا
انت ولا حول ولا قوة الا بک والله حاضر بولنان اصحابه دعشلرکه یا اکابر علاج
واریدکه آنی دفع ایده دیدکلرنده بیوردیکه قچن سز قوش وجهسندن واواز
ایتمسندن بر نسنه کورسکز سزه خوش کلمسه بو دعایی اوقیه نفعی فی چوقدر
بو دعانک ایله امر ایتمشدر معنای شریفی یا رب بو نسنه لری کوزده سنسن ویاوز نسنه
لری کسه کیدرمز الا کیدرن سن دخی دبره نوب حرکت ایتمک یوق وقوت وقدرت
یوق الا سنک قوت وقدرت ویرن وحرکت ایتدرن سنسن دیمکدر کیشینک
اعتقادنده موحد قیلمغه وجه مشروح اوزره اولا فالده الله تعالی جانبندن بشارت
وخیر وحصول مراد طلبندن غیری غایته حکم ایتمک قانون شرعه مخالف برشی اولمغله
محمود در فظهر ان المراد بالفال المحمود لیس الفال الذی یفعل فی زماننا مما یسمونه
فال القرآن وفال دانیال ونحوهما بل من قبیل الاستقسام بالازلام بو ندنصکره
اولدیکه فی زماننا قرآن فالی ودانیال فالی تسمیه اولنان فال عنبد اخباردی وحاشا
قران عظیم ایله تطیر بر وجه ایله مساغ شرعی یوقدر ونص قرآن ایله حرامدر بو
یازمش لکن شافعیده مکروه در اما حنابل قباحت دیمش وحاشا قرآن کریم الشان
تطیری متضمن اولوب استقسام ازلام قبیلندن اولدیغی جهتندن استعماله بر وجه
ایله اذن شرعی یوقدر ومعنای استقسام ازلام واقلام ایله بر اخبری طلب ایتدکت
عبارتدر ونص قرآن ایله حرامدر وعادات جاهلیتدندرکه اول زمانده بر کمسنه

برامر قصد ایتسه اوچ قلمك بركاغده امر ایتدی یازدیلر وبرینه نهی ایتدی یازدیلر وبرینی
دخی خالی قویوب بعده كیف ما اتفق بر چكوب بری چیقارلر ایدی اكر امر ایتدی دیو یازیلان قلم
چقار ایسه مقصودینه شروع ایدرلر ایدی واكر نهی یازیلان قلم چقار ایسه شروعدن
امتناع ایدرلر ایدی واكر خالی قلم چقار ایسه امر ونهیدن بری چیقنجه عملی سابقی تكرار ایدرلر
فلا یجوز استعمالها ولا اعتقادها وان فیها التجرّی علی الغیب والتطیّر بالقرآن العظیم
نعوذ بالله تعالی وشوفالجیلر كه علم غیبدن خبر دادن دیو خلقه دعوای باطل ایدرلر
انلره وارمق وعلوم غیبیه دن خبرلرین طلب ایدوب تعریف قلمق وسوزلرینه اعتقاد
واعتماد ایتمك حرامدر خصوصا قرآن عظیم الشانده فال ایچون اذن اولمیوب استعمالنه
هر وجه ایله اذن شرعی یوقدر بو منكرات ایله فال الاصلا جائز دكلدر زیرا منجملره وكاهنلره
وبا قدح صالجیلره ایناق وبروب سوزلرین تصدیق ایتمك كبیر كناهدر سحر حرام اولدیغی كبی
بونلر ایله فال ایتمك دخی حرامدر واما التفاؤل التیمّن والتبرّك بالكلمة الموافقة للمراد
لما قال علیه الصلوة والسلام كالرشد ویلحق بها رؤیة الصالحین والایام الشریفة ونحوها
فال دكلدر لا مراده موافق سوز اشیتمكدر ولوبده لطشره یه خروج ایدنلر بری
نجات وفلاح صاحبی وای رشد صاحبی خطابی كبی سوز استماع ایدوب شاد اولوب
وكوچك فال عد ایدوب كویا كه عالم غیبدن بر كوزل كز لو خبر معتبردر كه اندن خوف احتمالی
یوقدر وحذر واندیشه وخیال ضرر یوقدر ویا صلحادن بریسنی كورمك یا خود ایام
شریفه دن برینه ایرشمك كبیلری ویا نه بونك كبی یا حسن ویا محمود دیو ایش اولورلر
ویا خود كلور كلماز ویا خود كار نده خیر وصلاح وار دور تركنده منفعت وفلاح
واردر دیو اشتدوكی جوابلری اكر نیتنه موافق دوشر ایسه اول فعله كیرمك ویا خود
تركنه اقدام صوابدر رسول علیه الصلوة والسلام بوتی فال حسن عد ایدوب وكلمه صالحه ایله
تفسیر بیوردی وبونك كبی خطابات استماعندن خاطر شریفلرینه فرح وسرور حاصل
اولوب شروع اولنان عمله طرح سببی ایله تركندن نهی بیورمشلر فلیس فیه الحكم علی
الغائب بل مجرد طلب الخیر ورجاء حصول المراد والبشارة من الله تعالی غائب ویدن
انده حكم ایتمك یوقدر بلكه بر خبر الیشر طلبنی مراده ایرشمك رجاسندن اولمقدر پس
وخیر مشروع اولاولی فالده حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك بشارتی وحصول مرادینه طلب
غیری غائب حكم ایتمك ونظر ایتمك كبی قانون شیء مخالف بری اولمغله محمود دیر
زیرا رسول علیه الصلوة والسلام فال حسنی سوز ایدوب استحسان بیورمشدر كبی **السادس والعشرون**
البخل والتقتیر وآفات قلبك بری بخلدر وبخلك زیاده مذموم بریا انده دیر
وهو ملكة امساك المال حیث یجب بذله بحكم الشرع او المروءة واول البخل بر ملكه در كه

حكم شرعی ایله ویا مروت ایله بذلی واجب اولان مالی امساك ایدر زكوة واضحیه ونفقه
كبیلری اداء ایتمدن واقارب وغریب فقیرا ولانلره مضایقه لریندن فقدرتی یند وكجه
دفع ایتمدن مالی امساك ایدوب بذل ایتمكدر وهو ترك المضایقة والاستقصاء فی
المحقرات اولا ایسه اقارب وجیرانلرینك فقرابه وصلحا به احسان ایدوب وصروندلری
قدرتی وار ایكن انلرك اظهار لقلریكیده روب فواصل نعمندن انلره آزدن آز بر حبه
ویرمسه اگرچه زكوة چكرن ویره ایسه ده بو كمسنه بخل تحتنده داخل ووعید بخل اكا
متواصل ذاكر ده بخلدر وادنا ولان آثار ذكرا ولنوب برادا ولنسه نطولی حدودن
بیرون اولور اندن فراغت ایدوب بخلك حدلرین بیان ایدرلر وذلك یختلف
باختلاف الاشخاص والاحوال والاقارب فی الاجانب والغنی والفقیر ونحو ذلك
وذكر اولنان اول منكورات اختلاف اشخاص وازمان واحوال ایله مختلف اولدی
مثلا نعمت عظما به قادر اولوب اقارب واهل عیالی شدت افلاس ایله معاش
ایدوب فواضل نعمتندن بونلره محبه ویرمكدر ویا خود بو كا بكر زاد نسنه لرده
وبخلك تعریفنده چوق كلمات ایتمشلر لكن اصح اقوال بودر كه بخل شرعا واجب یا مروت
بوندن مناسب ولان عطا حالنده قادر اولوب ایتمكدر زیرا بخلتلوق كوكل قا
غادر اولوب صفات ذمیمه نك غایت شدتندن زكوة وصدقه كسیلدن بخیل اداله
ایدوب كیدرمك ایچوندر اما احتیاجی ولان فقر برجزئی نسنه امساك ایتمك مروته
مانع اولماز اما غیری مانعدر بو ایسه ذوق سلیم وعقل صحیح ایله معلوم اولوركه
نه مرتبه مانع مروتدر ونه مرتبه دكلدر پس بر كمسنه زكوة مفروضه ویرمسه یا مالندن
اوسط ندن با ادناسندن ویرسه اول كمسنه اقبح بخل ایله بخیل در واشدّ البخل الامساك
عن نفسه بان لا یستمع او یاكل او یلبس او یتداوی قبل یسمی شحا وبخلك زیاده مذموم مدر
اكا شح تعبیر اولنور كشی كند ومالی جاننددن دریغ ایدوب طعام ولباسنه و زمان
مرضنده علاج ایتمیوب عمرنادینی خون جكر ایله كچوروب اولعرضلری اوذره مرضی دخی
زیاده قیلر بخلی سببندن تداوی صرف ایتمیوب عمرن آه وآه ایله كچورمكدر **والسابع والعشرون**
الاسراف والتبذیر قلب مرضلرینك بكرمی یدنجیسی اسراف ایله
تفریق ایتمك یعنی بذرك بیاننده در وهو ملكة بذل المال حیث یجب امساكه بحكم
الشرع او المروءة وآفات قلبك بكرمی یدنجیسی اسرافدر اول اسراف ایسه بر ملكه در كه
حكم شرع ویا مروت ایله امساكی واجب اولان برده مالی ویا خود مروتا ایجاب
ایتدوكی جهته بذل ایتمكه باعث اولان خالتدر وهی دعیة صادقة للنفس والافادة
بقدر ما یمكن والفتوة اخص وهی كف الاذی وبذل الندی والصفح عن العثرات و

العورات وهما في مخالفة الشرع حرامان اولدحرامان اول ايسه بر رغبت صادقه
نفس ایچون افاده‌سی ممکن اولدوغی اولاندن عبارتدر و فتوت ایسه غیره احسانا بذل
واذیدن کف نفس ایدوب و غیرك زلاتندن اغراض و قبایحی ستر ایتمکدن عبارتدر و انلغله
اول مرتبه‌دن اخصدر و بخل و اسراف هر بری اکر شرع ایجاب ایتدوکی یرك خلافنده
واقع اولور ایسه ایکیسی دخی حرامدر و في مخالفة المروءة مكروهان تنزيها و اکر مروت
ایجاب ایتدوکیك خلافنده واقع اولور ایسه مکروه تنزیهیدر و ضدهما وهو
الوسط بين ذينك الطرفين التفريط والافراط مع الميل الى البذل السخاء والجود
و ایکیسنك هر برینك ضدی و خلافی سخادرکه کشی ثوابه نائل اولور و فضیلت جود
لکن احراز ایدوب و رذالت بخلدن خلاص اولمق ایچون اسراف رتبه‌سنه بالغ اولمیوب وجهی
اوزره یعنی بخلده تفریط و سخاده افراط ایتمك ایله مالنی بذل ایتمکه باعث اولان حالتدر
عبادتدر اولغله ایکیسی بیننده متوسطه بر خصلت ممدوحه‌در و ایکیسندن حذر
ایدوب ایکیسی اراسنده متوسط اولان سخا و کرمی اختیار ایتمکدر فهو ملكة
بذل المال زائدا على الواجب لنيل الثواب او فضيلة الجود وتطهير النفس عن رذالة
البخل لا لغرض آخر مع الاحتراز عن الاسراف و اول سخا ایسه بر تصرفدرکه واجب
اوزره مال زائدی بذل ایتمکدر ثوابه نائل اولمقدن اوتوری و سخانك رتبه‌سی جمعندن
اعلی بخلی نفسندن اخراج ایچون ایثاردرکه کندو محتاج ایکن اخرك احتیاجن مشاهده ایدوب
اکا بذل و صرف ایله و کندو صبر و تحمل ایلیه بو عظیم فضیلتدر اما بر آخر غرضی
یوق ایکن جوهرد ایله وجودن تطهیر ایدوب و ایکیسنك هر برندنکه بخل ایله اسراف
بونلردن احترازدر قرآن عظیم الشانده ایکیسندن بیله حذر ایدوب بینهماده متوسط
اولان سخا و کرمی اختیار ایدنه مواضع جنانك علاوسی احسانا اولنجغی تنصیص اولنوب
و ایکیسنك هر برندن احتراز ایتمك سوندیری حسبیله ملامتن و نادم اولمسی
تصریح اولنمشدر سخا ایله ایثارك مدحی و بخلك ذمی متضمنه اولوب ذکر اولنان آیات
کریمه‌دن سوره بنی اسرائیلده حق تعالی بو قول شریفنده بیوردی ولا تجعل يدك
مغلولة الى عنقك ولا تبسطها كل البسط فتقعد ملوما محسورا یعنی حضرت
الله جل شانه بو آیت کریمه‌ده حضرت رسول اکرمی طریق اقتصاده ارشاد ایچون ایراد
بیوردی و اسرافده زیاده حذر لازم ایدوکی بیان بیورمشدر سبب نزول آیت کریمه
بودرکه جابر رضي الله عنه روایت ایدر جناب رسالت پناهده کر مجلس شریفلریله
مشرف ایکن بر اوغلانجق کلدی ایتدی والدم سزدن بر کوملك دیلر دیدی رسول عليه
الصلوة والسلم بیوردیکه حاضر یوق کلسنده و بره‌لم دو بیوردی اوغلاندن کیدوب

ینه کلوب ایتدی یا رسول الله والدم ارقکزده‌کی کملکی رجا ایدر دیدکده رسول عليه
الصلوة والسلم سعادتا ایله چقاروب و بردی کندوسی عریان قالدی بلال حبشی اذان
اوقدی نمازه کیتمکه مجال اولمیجق حضرت الله عظیم الشان بو آیتی انزال ایدوب بیوردیکه
حبیبم و رسولم سن و یرمکده ممسك اولمغل شول الی بوینکه باغلو کبی اتمه و دخی الکی
الکده‌کنی بالکلیه و یرمه شویله که عریان قله سن نمازه چقمغه یتیمه عطا ایتمکده مرتبه
اسرافه وارمه حال اعتداله ملازم اول که عدل دردر بو بیوردی مفسرین دیمشلرکه
اکر بخلك نیجه قبیح نسنه دیکلك دیلر ایسك اشبو آیت کریمه‌یه نظر ایله کورکه حق تعالی
اولا ممسك و بخیل اولمقدن نیجه منع ایلدی صکره بر اعوردن و یروب یالنجق قالدوغنه
عتاب قلدیغ ایدندن دخی نهی ایله بونی بلدردیکه افراط و تفریط مذموم در طریق محمود
اولدرکه نه حددن تجاوز ایدوب اسراف ایده‌لر و نه امساك ایدوب بخل ایده اشلرك
خیرلوسی اعتدال اوزره اولمقدر دیمکه اشارتدر حق تعالی جمله مزیی اعتدال طریقه سالك
ایدوب و اسراف یولنده هالك ایلیه آمين يا رب العالمين و سوره فرقانده ادله قرآنیه‌دن
بو آیت کریمه بیورر والذين اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما
سید المفسرین عبد الله ابن عباس رضي الله تعالى عنهما قوللنجه معناسی بیلی شول کمسنه
قچن مالکرن انفاق ایتسه‌لر اسراف ایدوب حددن تجاوز ایلمدیلر یعنی معاصی و محرماته
صرف ایلمدیلر و حقی مضایقه ایله دخی طوتوب ممسکلردن اولوب بخل ایتمدیلر یعنی حق
الهی مستحقلرندن منع ایتمدیلر بلکه امساك ایله اسراف اراسنده مقام وسط مستقیمی
اختیار ایتدیلر که رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم بیورمشدر اشلرك خیرلوسی
اورته درکه ایکی کناهك اراسنده‌در یعنی بر کناه اسراف و بر کناه دخی امساکدر
کفایت مقداری نسنه سبب معیشته خرج و صرف ایمیه اهل عیالی احتیاج
ایلمکچنه و دخی دیمشلرکه معصیت اولمیجق یره خرج اولنان هر نقد از دخی اولورسه
اسرافدر اما اقتار اولدرکه حق الله منع ایتدکنده و بر لایق اولمیجق یرلره خرج ایتمیه
وارنه مقام اولدرکه اصحاب رسول الله اختیار ایتدیلر یدکلری طعامی تنعم ایچون
یمزلر ایدی و کیدکلری لباسی زینت ایچون کیمزلر لکن طعامدن شول قدر یرلر ایدیکه آچلقلری
دفع اولنوب طاعته و ذره قوت بوله‌لر و اسباندن دخی شول قدر کیرلر ایدیکه
ستر عورت اوله و اولری دخی اسیدن و صووقدن صقلیه یعنی اعتدال طریقنی رعایت
قلدیلر و اول که طرفین دن مذموم احتراز کوسترمدیلر بيت

وسط حدنی کوزله ایته رها — که خیر الامور اولدی اوسطها

امیر المؤمنین حضرت عمر رضي الله تعالى عنه بیوردیکه کشیه اسراف شول قدر بترکه

نفسنی ایثار ایلدوکی بیله وَاَعْلَى السَّخَاءِ الْاِیثَارُ وَهُوَ بَذْلُ الْمَالِ مَعَ الْحَاجَةِ وسخانک رتبه
جهتندن اعلاسی ایثاردر کم کشی مالنی کندو محتاج ایکن بذل ایتمه‌دن عبارتدر انصار نفسلرینه
حضرت مهاجرینی تقدیم ایتملری ایله حضرت قرآن عظیم الشانده ثنالری اولنوب
فلاح و نجاح ایله وصف اولنمشلردر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و سخا ایله‌لرینه شایان
مدحی بیانده سورهٔ حشرده قال الله تعالی حضرت الله جل شانه بیوردیکه وَیُؤْثِرُونَ
عَلَى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
معنای منیفی حق سبحانه و تعالی انصاری شاهد بیوردکه کندولرک احتیاجلری وار ایکن
ایثار ایدرلر ایدی و تقدیم قیلورلر ایدی مهاجرلری کندو نفسلری اوزرینه یعنی کندولرک
الیقو یوبده انلره ویررلر ایدی انلرک کندولرینه حاجت وار ایکن و اول ایثار انلرک
نسنه‌لر اسباب نزولده عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهما دن منقولدر که بر زمانده
قیون باشی صحابه فقرالرک برینه هدیه کوندردیلر انی کندودن محتاج براخر فقیره ویردی
واول دخی براخرینه ایثار ایلدی بو وجه اوزره طقوز نفر فقیردن انی بری برینه ایثار
ایتدیلر بو آیت کریمه انلرک شانلرنده نازل اولدی حکما بونک اوزرینه دیرلرکه اول
ایکی خصلتدن که جود مشتملدر انلرکه ایثار صفتی اکمل و افضلدر و ایثار اولدر که بر
کمسنه کندو بر نسنه‌یه محتاج اوله و اکا اخری مستحق کوروب واکا باغشلیه و هم کریم
بخلدن حفظ اولنمش اوله و کندو نفسنی منع ایده مال حبندن و انفاق بغضندن
بس امدی اول کروه هدر دنیا و عقباده سعادت بولنلر یعنی دنیاده ثنا، عاجله ایله
واخرتده ثواب آجله ایله دیمکدر بو معنایه دلالت ایلر حدیث شریفدر بری دخی بودرکه
حب شیخ ابن حبان و ابو شیخ مسندلرندن اخراج اولنمشدر عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضی الله تعالی
عَنْهُمَا اَنَّهُ قَالَ علیه الصلوة والسلام اَيُّمَا امْرِئٍ اشْتَهَى شَهْوَةً فَرَدَّ شَهْوَتَهُ وَاٰثَرَ عَلَى نَفْسِهِ
غُفِرَ لَهُ بو حدیث شریفی عبدالله بن عمردن روایت ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة و
السلام بیوردی بر کشی بوقدرکه طعام و امثالی مشتهیات اولاندن بر نسنه‌یی احضار او
لندقده یعنی محبوب محتاجیدن بری نفسی اوزرینه تقدیم ایلسه اول قولی حضرت باری تعالی
مظهر عفو و غفران ایدر دیمکدر رهق امام بیهقی مراسلندن منقولدر عَنْ عَائِشَةَ
رضی الله عنها اَنَّهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ رَسُولُ اللّٰهِ صلی الله علیه وسلم ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ
وَلَوْ شِئْنَا لَشَبِعْنَا وَلٰكِنَّهُ كَانَ يُؤْثِرُ عَلَى نَفْسِهِ حضرت عائشه صدیقه رضی
دیدیکه شبع تحصیلنه قدرتمز وار ایکن غیری نفسمزه تقدیم ایتمه‌ناشی حضرت رسول
علیه الصلوة والسلام اوچ کوندرکه شبعی تحصیل ایتمشدر بو بیوردقلرینه متعلقه‌در کندو
نفسلری اوزره فقرای تقدیم ایثار ایتمکده دیمکدر قطن عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضی الله تعالی عنهما

انّه

انّه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم طَعَامُ الْجَوَادِ دَوَاءٌ وَطَعَامُ الْبَخِيلِ دَاءٌ
بو حدیث شریفی دار قطنی علی بن عمر سننندن اخراج اولنمشدر عبدالله بن عمر رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه
مردان سخاوتک طعامی کوکلری یوز و طتلو سوز ایله بدردوکی ایچون دوا و شفادر
اما بخیلک طعامی غیر طیب نفس ایله بدردوکی ایچون مرضدر لمنشئه

شفا وار درکریمک صحبتنده — مرض وار در بخیلک عشرتنده

شیخ بو حدیث شریفی ابو شیخ سننندن اخراج اولنمشدر عَنْ عَائِشَةَ رضی الله تعالی
عنها اَنَّهُ قَالَ رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مَا جُبِلَ وَلِيُّ اللّٰهِ تَعَالَى اِلَّا عَلَى
السَّخَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایدرکه
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه سخا اخلاق الهیه‌نک اعظمی اولوب
وولی الله اولان البته سخا و خلق جمیل اوزره مجبول اولوردیمکدر قطن بو حدیث
شریفی ابی الحسن علی بن عمر دار قطنی مرموزندن اخراج اولنمشدر عَنْ اَبِی هُرَيْرَةَ رض
اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلی الله تعالی علیه وسلم اَلسَّخَاءُ شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ فَمَنْ كَانَ سَخِيًّا
اَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْهَا فَلَمْ يَتْرُكْهُ ذٰلِكَ الْغُصْنُ حَتّٰى يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ وَالشُّحُّ شَجَرَةٌ فِي النَّارِ
فَمَنْ كَانَ شَحِيحًا اَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْهَا فَلَمْ يَتْرُكْهُ ذٰلِكَ الْغُصْنُ حَتّٰى يُدْخِلَهُ النَّارَ ابو هریره
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه سخاوت اشجار کلزار جنتدن بر شجر معتبردرکه دالی و بوداقلری دنیایه
صارقمشدر هر کیمکه اول بوداقلرک برن اخذ ایلسه اول بوداق انی جنته چکر
و بخل دخی جهنم اغاجلرندن بر شجردر که اول شجرک دخی دالی و بوداقلری دنیایه صارقمشدر
هر کیمکه اول بوداقلرک برن اخذ ایلسه اول بوداق انی جهنمه چکر دیمکدر ت بو حدیث
شریفی امام ترمذی مسنندندن اخراج اولنمشدر عَنْ اَبِی هُرَيْرَةَ رضی الله تعالی عنه
قال ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قَالَ السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللّٰهِ تَعَالَى قَرِيبٌ
مِنَ النَّاسِ قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ بَعِيدٌ مِنَ النَّارِ ابی هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه سخا ایله موصوف اولان کمسنه
الله تعالینک رضاسنه یقیندر و دخی ناسه یقیندر و دخی جنته یقیندر و جهنمدن
اوزاقدر وَالْبَخِيلُ بَعِيدٌ مِنَ اللّٰهِ تَعَالَى بَعِيدٌ مِنَ النَّاسِ بَعِيدٌ مِنَ الْجَنَّةِ قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ
و بخل ایله موصوف اولان کمسنه الله تعالینک رضاسندن اوزاقدر خلقدن دخی
اوزاقدر جنتدن دخی اوزاقدر جهنمه یقیندر وَلَلْجَاهِلُ السَّخِيُّ اَحَبُّ اِلَى اللّٰهِ تَعَالَى
مِنْ عَابِدٍ بَخِيلٍ و دخی سخی و جومرد اولان جاهل خدایه سوکلودر بخیل اولان

عابدن پس بوندن معلوم اولدی که سخا رتبهٔ اعلا و اولیدر بعده جود و بعده ایثاردر
برکسنه مالنی ویرسه و بعضیسن ابقا ایلسه اول کشی صاحب سخادر اما مالنک
اکثری بذل ایدوب نفسی ایچون بر نسنه ایلقوسه اول کمسنه صاحب جوددر اما بر
کمسنه الینه بر نسنه کیرسه کندوسی محتاج ایکن انی چیقاروب بر فقیره ویرسه
اول کشی صاحب ایثاردر لکن علما قتنده سخا ایله جود مابیننده فرق یوقدر امدی
قادر اولور ایسک هیچ برکسنه طلب ایتدوکی حاجتندن رد ایله اکر اول کشی نفسنده
بر کریم کسه ایسه عرضنی صیانت ایتمش اولورسن اکر لئیم ایسه اندن کندو عرضنی
صیانت قیلارسن و بعضیلر قتنده سخا اتم و اکملدر و بخل جودک مقابله سندهدر
و شح سخا مقابله سندهدر و انلرک هر برینک تفصیلی بیان اولنمشدر و حق سبحانه و تعالی
حضرتی سخا و جود ایله موصوفدر الا اخبرکم من الاجود حدیثنده وارد اولمشدر
شیخ بو حدیث شریف ابو الشیخ سننندن منقولدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنه
انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول السخاء خلق الله الاعظم
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتندن ایشتدم بیوردیکه سخا جناب جلیل کبریانک اخلاق
اعظم صفات عظما سندندر پس هر کیم سخا ایله متخلق اولور ایسه حق تعالی حضرتنک
صفاتندن بر صفات ایله متخلق اولور امدی فقرایه عطا و انفاق ایلمک افضل رجال
ذوی الاسخا قتندر ضعف بو حدیث شریف اصفهانی مسندندن نقل اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال الا ان کل
جواد فی الجنة حتم علی الله و انا به کفیل الا و ان کل بخیل فی النار حتم علی الله تعالی و انا
به کفیل ابو هریرة رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن
روایت ایدوب بیوردیلرکه آگاه و متنبه اولک یعنی هر اهل ایماندن جوامرد اولان
جنتدهدر و انلرک جنته کیرمسنه بن دخی کفیلم و سزه خبر ویره یم اهل نار کیمدر
هر بخیلدرکه الله تعالی بخلی سببی ایله انک اوزرینه جهنمی حتم ایدر بن دخی و بلهم
بخیلک جهنمه کیرمسنه کفیلم دیو بیوردقلرنده قالوا یا رسول الله من الجواد و من
البخیل اصحاب حاضرون سؤال ایتدیلرکه یا رسول الله جوامرد اولان کیملردر
و بخیل اولان کیملردر دیدکلرنده قال الجواد من جاد بحقوق الله تعالی فی ماله و
البخیل من منع حقوق الله تعالی و بخل علی ربه و لیس الجواد من اخذ حراما
و انفق اسرافا یعنی جوامرد اولان حقوق الله رعایت ایدندر و بخیل اولان حقوق
الله رعایت ایتمیندر بلکه جوامرد اول کشی دکلدرکه مال حرامی اخذ ایدوب بی نفاقده

اسراف ایتمکله حق الهی منع ایدنلردر دیو بیورمشلردر زیرا محلنه صرف ایتمیوب اسراف
ایلسه دنیاده و آخرتده فائده سن کورمیوب بخیللق ایتمک ایله حفظ و حراستی الملک
کوروب و آخرتده حسابنده صکره عذابن چکمکدن غیری فائده ایلمز دیمکدر
و اما البخل ففیه مبحثان المبحث الاول فی غوائله و سببه و آفاته و بخلک احوالنی بیان
ایچون اعداد اولنان ایکی مبحثدن اولکی مبحث بخلک غوائلی و سبب و آفاتی بیانندهدر
و اما الاولی فقد قال الله تعالی ما بخل اناس و لکنه حق سبحانه و تعالینک بو قول
شریفیدرکه سورهٔ آل عمرانده بیوردی و لا یحسبن الذین یبخلون بما آتیهم الله من
فضله هو خیرا لهم بل هو شر لهم سیطوقون ما بخلوا به یوم القیمة معنای شریفی
بودرکه سید المفسرین عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما قولنجه صاقنمسن شونلرکه
بخللک ایدرلر شول نسنهده که حق جل و علا محض فضلندن اعطا ایتدوکی ماله بخل
ایدوب شرع ایجاب ایتدوکی جهته بذل ایتمزلر مالدری بو مرفیا مندرج ناردن طوق اولورلر
اولوب بو غازلرینه کچورلر امده صاقنمسنلرکه اول بخیللکلری انلره خیر اوله بلکه
زکوة ویرمیوب بخللک ایلکلری انلره شردر زیرا حق تعالی بیورمشدرکه سزدن
اذنال مالی بناده مسکینلره و فقیرلره زکوة ویروب تصدق ایلک دیمشلر بیش بخیللک
ایدوب ویرمیلر امر حقه اطاعت ایتمیوب کناهکار اولمشلر اولورلر و صولدن اوجی
مالی دخی الدن چیقارکیدر عذابه کرفتار اولورلر سیطوقون بیوردی و غی بوکا اشارتدر
ت بو حدیث شریفی امام ترمذی صحیحندن اخراج اولنمشدر عن الخدری رضی الله
تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام خصلتان لا تجتمعان فی مؤمن البخل و سوء
الخلق ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیقا حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه ایمانی کامل اولان خالص مؤمنده ایکی صفت
جمع اولماز اول ایکی صفتک بری بخلدر و بری یارمز خلقدر ت بو حدیث شریف
امام ترمذی سننندن اخراج اولنمشدر عن الصدیق رضی الله تعالی عنه ان رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال لا یدخل الجنة خب و لا بخیل و لا منان ابو بکر
صدیق رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر قاچ طائفه جنته کیرمزلر یعنی دخول اولمیله
اولمازلر بخیل و مکر و حیله صاحبی و نفاق صاحبی و احسان ایدوب منت ایدیجی یعنی
منت ایله ویردوکن ضایع ایدن کمسنه لرکه ویردوکی نسنه خلقه منت بوکلهدرلر
سرچشمه عطیه سن زهرها اهل قیلردیمکدر د ابو داود مراسلندن منقولدر عن
ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال شر ما

فی الرجل شح هالع وجبن خالع ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه برکسهده شر و بر امرلو نسنه نك زیاده
لکی حرص و جزع ایدندر و یاخود خوف زیاده لکی آنی محاربه کفاردن منع ایدر
و یاخود وجوه خیراته نسنه صرف ایدمدیکه یوره کی اوقیار یعنی کرم اتمکه
مانع اولور ایشته بو صفاتلر علامت شردر و بو صفات ذمیمه ایله موصوف
اولان شخص البته شریر اسدر طب مسندندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله
ابن عمرو رضی الله تعالی عنهما انه قال علیه الصلوة والسلام صلاح هذه الامة
بالزهادة والیقین وهلاك اخرها بالبخل والامل عبد الله بن عمرو رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب دیرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
زهد و توکل بو امتك صلاحی اولدوغی کبی یقین ایله عبد مؤمن شاکر اولوب
حضرت حقه قلادوغی تفویض جمیع کارنده جناب جلیله توکل ایده بولنور بالجمله تحقیق
ایله اولان زاهدلك نقدنده دنیانك وارلغی و یوقلغی یکساندر و بعضیلر قولنجه
زهد دیدکلری استغناء دنیا و عدم التفات و ما فیها بو وجه ایله که آنی تملك
قلبنده بقیه اولیه و نفسنده هرگز آنك ایله اشتغال بولنمیه بلکه فقر و فاقه سنه
صابر مرده کامل اولوب عزت دولت دنیادن و نعمت عالم فنادن هزار مرتبه
اولی و مقبول و مستحسن اوله امدی رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه بو امتك اول
صلاحی زهد و یقین ایله اولدوغی کبی آخر کلدوك امتك هلاکی دخی بخل و طول امل
یعنی بو ایکی خصلت ذمیمه عبدك وجودنی ضایع قیلور و نسنه ظنی قبیح ایلر
و لذت شهوات ایله املی طول و دراز ایدر و غرور شیطان ایله مغرور ایدر دیمکه
اشارتدر دیمشلر و اما سبب البخل حب المال لا للتصدق و قوام البدن و اقامة
الواجب وانما للامل و لنفسه سبب بخل عین ماله محبت ایمکدر تنکم کیسه نك مالی
موفور و خزاینی مکنوزی اول قدر اولور که اصلا فقر و احتیاج احتمالی یوق ایکن
ینه ماله محبت و نفسی دنیاده و درهمه عشق و مورث ایدوب نه زکوة و اجنبی
برجه و نه صدقه ویرمز بر فلوس حمر و بن بلکه کذ و حفظنه اول قبل الدنیه اختصاص
ونهانیجین ایله اکتفا ایدوب اموالی محبت ایدنده دفن ایلیوب نه صارف شرعیه
برینه صرف ایتمك قلادخطه سی ایله محبت ایدر امدی بو ایله اتمك بخله سببدر
وهو الثامن والعشرون اول حب مال ایله آفات قلبك یکرمی سکزنجیسیدر
وهو للحرام حرام وللحلال لا ولکنه مذموم و اول مال حرامه محبت ایسه حرامدر
و حلاله محبت خود مذمومدر قال الله تعالی حق تعالی امت محمده خطابا سوره انفالده

اولنده

اولنده بیورر انما اموالکم واولادکم فتنة والله عنده اجر عظیم معناسی منیف حق
جل و علا امت محمده خطاب ایدوب بیوردیکه ای مؤمنلر تحقیق بلکز سزك مالکز
و اولادکز سزه دکلدر الا فتنه و کناهه سببدر که انلرك اوچندن الله تعالیه و رسولنه
خاین اولوب دیکره فسادی ارتکاب ایدرسز و اگر الله تعالیه و رسولنه مطیع اولوب
ارتکاب معاصیدن اجتناب ایدرسکز الله تعالی سزی جمله طاعتلردن خلاص ایدر
و الله تعالی قتنده در اجر عظیم که جنته قونعمتلر ایله قوللرینه احسان ایدر دیمکدر
طب بو حدیث شریفی امام طبرانی مسندندن اخراج اولنمشدر عن عبد الرحمن بن
عوف رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال الشیطان
لن یسلم منی صاحب المال من احدی ثلث اغدو علیه بهن واروح اخذه من غیر
حله وانفاقه فی غیر حقه واحببه الیه فیمنعه من حقه عبد الرحمن بن عوف الزهری
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر و بیان ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه شیطان دیدیکه صاحب مال بنم وسوسه مدن سالم اولماز اخشامده و صباحده
برقاچ دفعه الحاح ایدرم حلالی و لیاقی اخذ ایله و بغیر حق انفاق ایله و بن سوزمه ایی
منع ایتکی دیرو هر امتك اختلالنه سبب وارددر بنم امتمك مصرف شرعیسنه صرف ایتمدن
شیطان منع ایدر دیمکدر ت بو حدیث شریفی استخراجی صحیح ترمذیدندر عن ابی
هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لعن عبد الدینار
لعن عبد الدرهم ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه دنیاده حرص ایله دینار و درهم محبت ایله
غرض عبودیت ایدن ملعوندر و مطروددر لعن بوننده طرد و بعد معناسنه در جمیع
بعید کلور یعنی الله تعالینك رحمتندن زیاده ایراق اولور کشیه که جمع دینار و درهم
اوسنه حریص جمع ایدوب بعنده حسرت و حرمان ایله قویوب کیدر بو ایسه عاقل
دانا ایشی دکلدر دیمکه اشارت بیورمشلر ت امام ترمذی مسندندن اخراج و نشر
عن کعب رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول ان لکل
امة فتنة وفتنة امتی المال بو حدیث شریفی کعب بن عیاض الاشعری رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب دیرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن
ایشتدم دیرایدی که هر امتك ابتلاسنه بر ضلالتی و معصیتی و فتنه و بدعتی واردر
بنم امتمك فتنه و فسادی مالدر قیام طاعت خدای منع ایلدی مال کذ و لذته مشغول
ایدوب اخرتی فراموش قیلادر دنیانك زیب و زینتنه آلده نورلو زر آمال دیدکلری
انسانی فکر آمال الا خرندن الله قورقان انسان و ملبسی جناب حضرته یزداندر شعر

من جاد بالمال مال الناس قاطبة	الیه والمال للانسان فتان
ویا حریصا علی الاموال تجمعها	انسیت ان سرور المال احزان

البحث الثانی فی سبب حب المال وعلاجه وسببه ثلثة الاول حب الاولاد
والاقارب ایکنجی مبحث حب مالک سببی وعلاجی بیاننده در سبب بخل ایسه اوچ
نسنه در آنی بیان ایدوب طریق علاجن عیان ایدهلم بخلک اولکیسی و سببی اولاد
واقاربه محبتدر و علاجه ان تتذکر ان الذی خلقهما خلق معهما رزقهما وکم من
ولد لم یرث عن ابیه شیئا مالا وحاله احسن ممن ورث وانهم ان کانوا اتقیاء
فیکفیهم الله تعالی سببی معلوم اولدقدن صکره هر شینک ضدی ایله علاج
اولنور رحمت مشتهیات و قناعت بسبب تحصیلی ایله اولور و طول امل تذکر موت اقران
وامثال و معارف و اشنالر ذکری ایله اولور که هر اراده زحمت و تعب ایله جمع مال
ایدنلر اخر فوت اولوب کتدیلر مال انلرک اجللرندن صکره بقالرینه سبب اولمدی
الان مالری غیرلر تصرف ایدنلر و انلر خاک ایچنده تحسر و تأسف ایدنلر اولاد ایچون
حرص و بخل جود حرص و بخل جود غایت جهل و حماقتدر انلری خلق ایدن رزاق
عالمدر فرزندکار فرزندندن اول ایچه روزکار حالنی تدبیر و رزقنی تقدیر ایتمشدر
زیرا نیجه کمسنه پدر و مادرندن بر حبه میراث انتقال ایلمادیغنه فضل حقدن اول
قدر ملک و مال مالک اولورکه اباء واجدادی عشر عاشرینی کورمشلر و نیجه
کمسنه پدر و مادرندن اموال و اسباب خارج بی حد و حساب انتقال ایدوب آز زمان
اولور مال الیسندن و عروض الندن کیدوب قوت یومیه سنی افق قلیل قالور و کندو فقیر
و ذلیل اولور بیس وار ایچون خزینه دار لق خیال باطل واولادی مال ایله اصلاح ایتمک
احمق و جاهل تکلم حکایت مشهوردر دیرلر که سلطان محمود غزنوی زماننده بر
خواجه مالدار وار ایدی که کثرت مال و خزائنه قارونی روزکار ایدی خواجه عدیل
قارونکه فارمو عدا نقاة الجلم لایستاخرون ساعة ولا یستقدمون موت
اولدقده او غلی یوز بیک سنه عمر نفقه بر ایدوب هر کونه بیک التون خرج
و بقیه صرف ایدوب مبلغ حاصلی مخزون خزائن و صایالری وکیده و قنی اولادی
بر عاید ایدوب سفر اخرتی تصمیم ایلدی چون او غلو مبلغ زیاده و اصل و اموال دست
تصرفنه حاصل اولنجی اسراف و اضافه و تبذیر فنونلری ایله بر باد ایدوب حتی نقل
اولنور که کمانکره و توفنکله سیم و زری فندوقی قورشونلر دوکوب دریاده مرغ
آبیلری اتار ایمش و همیان بر زری نفقا ایدیجک کندو فهمیه ایله بی حساب کوللی ایمش
بر کونده نیجه صندوق تهی و همیان اولور ایمش چون او اجوان وارث اموالی تلف

وانفاق

٢٢٤

وانفاق ایدوب وافلاس سببی ایله ساکن کلخن اولدی ماداولمش سلطان محمود استماع
ایتدکده خواجه بخل صفتی ایله سابقا معاد فرسنی ولد و عی ایچون اول جوان احضار
احضار ایلدوب تنبیهات و تاکیدات ایله اکار اس مال بخش ایتیجک دیمش کر غنی جواد
شرط حق کذاری و پند پرزر احسنا وسخا کستری پادشاه جهان بیورودی اول عرض
دیدیکی ای پادشاه بو بنده کی فقر فنادن غنایه چقرمق ممکن دکلدر برای دیر بنده کی
حتی و الجلاله اصم لبوب مال و مناله اصم لمشدر حق تعالیک غیره اصملنار
ذلیل و فضل خدادن غیر سبی بخی فیلدیس امدی او غلی و قرینی اجلی ایچون کندو
هلاک و ذامن عضمت و همتی خاک انمبه بونک کبیلره نهایت بوقدر مع ذلک
اکراو غلی صالح فوبار ایسه مامول الله کاری محلدن درفنی عطادرذب رزاق
متکفلدر و هو یتولی الصالحین بیوردیغی کبی آنی ضایع ایلمز وان کانوا فسقة
فیستعینون بماله و یرجع مظلمته علیه ای علیم اوظن واکر فاسق اولور ایسه فاسقه
آلت فساد ایچون مال ادخار ایتمک معصیتلری و ذربنه معین اولمقدر اکر فسقلری ینی
بیلور ایسه خود مال ادخاری ایله معصیتلرینه شریک اولوق و جه معقول عزیزلردن
برینه التمش بیک درهم واصل اولوب جمله سنی صدقه ایدیجک دیمشلر که برقیقه
اولادکر ذخیره ایلسک اولادکی ایدیکی ایچک دیمش که لا بلکه جمله سنی الله تعالی
قتنده نفسیمه ذخیره ایدرم الله تعالی حضرتنی اولاده ذخیره قلدرم و بو مفیدی مالی
تذکر و سائر بخلاردک احوالی عند الله تعالی و عند الناس مذموم اولدقلرینی تفکر
ایدوب بو علم و عمل ادویه سی ایله اصلاح مزاج و تحصیل علاج والله تعالی الموفق
والثانی التلذذ بوجود المال و رؤیته و تقلیبه بیده و قدرته علیه فلا تسمح نفسه بان
بان یاکل او یتصدق منه و بخلک ایکی سببی عین ماله محبتدر که وجودندن
و رؤیتندن و الیله فادشدرمه دن و بالجمله قدرة مالیه سی اولمقدن اولورکه صلو
فقر و فاقه احتمالی بوقدر لکن بینه عین ماله محبت و نفسی دینار و درهم عشقو مونن
ایدوب نه زکوة و اجیدن بر حبه و نه صدقه مندوبدن بر فلس ویره بلکه کندو نفسی
حقنده دخی اقل قلیل ایله اختصار سبیله ایلمک ایله اکتفا ایدوب اموالنی طراق ایچنده
دفن ایلر و بعض مونثله ضایع اولمسنی دخی اختیار ایلر و بعض وارث میغوضه
انتقالی تمسیله کاه نالهٔ دلسوز و کاه آه جانه افکار ایله ناله و فغان ایدر بو
مقوله اشخاص روزکار و هنکامه لا یعد و لا یحصی بولنور تقدیرا حتاج بوق قدر
وهنا مرض للقلب عسیر العلاج لاسیما فی کبیر السن بو ایسه قلب مرضلرندن
اولدوغی سببیله بغایت علاجی مشکل مرضدر خصوصا پیرلک زماننده اوله

علی المعصیة

فان قيل العلاج بكثرة التأمل فيما ورد من ذم البخل والبخلاء وتنفر الطبع
عنهم وذم المال والقناعة اكر دینلور ایسه بحسب العاده بونك علاجی غایت صعبدر
مکر علاجندن اول بخل وبخیلك ولذتلرنده منده وما له حرص ایله محبت ایتمك
آفاتی حقنده وارد اولان آیات بینات واحادیث شریفه تامل ایدوب ومقتضالری
ایله عمله ممارست کثیره ایدوب حتی کندو طبیعتنده بخیلك وماله محبت ایتمك دنیا
و آخرتده ضرر اولدیغی تفکر ایله بیلوب بخل مذموم اولدیغی اکره کلمك ایله طریق علاجی
میسر اوله ومنها التسخاء والزهد والبذل تکلفا حتی یصیر طبعا کذلك سمح
و سخا و بذل و زهدك مدحنده وارد اولان آیات واحادیثی دخی تامل ایدوب
ومقتضالری ایله عمله ممارست کثیره ایدوب حتی کندوده طبیعت ثانیه اولمغله
علاجه مجال اوله والثالث حب الشهوات واللذات العاجلة قبل الموت
التی لا وصول لها الا بالمال وبخیلك وبخی سببی مال فوتی ایله موندن اول وصولی
ممکن اولان لذات عاجلهیه محبتدر وهو المسمی بحب الدنیا واوله ایسه انك
ایچون حب دنیا ایله مسمی در وهو التاسع والعشرون مع طول الامل وآفات
قلبك یکرمی طقوزنجیسی حب دنیادر اولکه اوملرندن اقل لذات عاجله واسنو
سومکدر اولبیله لذات عاجله که مشتهیاتیله طول امله مقرون اوله کا ایسه
وصولی بو قدر الآمال ایله در وعلاج طول الامل کثرة ذکر الموت وغوائله وسنتی
چونکه بخلك سببلرنده ذکری سبقت ایتدی شمدن صکره طول امل علاجی
ایسه هر شینك ضدیله علاج اولنور حب مشتهیات فنا ایله [illegible] تحصیلی ایله
اولور و طول امل ضررلرن تفکر ایدوب تذکر موت اقران وامثال ومعارف واشنالری
ذکر ایله اولور که هر زمان زحمت وتعب ایله جمع مال ایتدیلر وحسرت ایله آخرته
قویوب کتدیلر مالی انلرك اجللرندن صکره بقالرینه سبب اولمدی وغك تامل اکدر
واما حب الدنیا فان کان للحرام حرام وان کان من الحلال فلا ولکنه مذموم
جدا وفیه مقالتان المقالة الاولی فی ذمه وغوائله قال الله تعالی انما الحیوة
الدنیا لعب ولهو الآیة اما لذائذ دنیاده حرام اولنلرینه محبت ایمان حرامدر
وحلال اولنلرینه محبت ایسه جدا مذمومدر وحب دنیانك احوالنی بیان
ایچون اعداد اولنان ایکی مقالهدن اولکی مقالهسی حب دنیانك ضررلری ودنیایی
بیان ایتدرکه سوره الحدیدده بو آیتده بیورر یعنی ای دنیا طالبلری بیلکز کر بو
بو دنیاده بولکی دکلدر الا اولاد و غلنجقلر اویونی کبیدر زیرا دنیانك در نور مغة درلشود
زحمت چکر حق تعالی [illegible] فولقدن کر [illegible] قلور بونجه زحمتدن صکره حسرت

وپشیمانلق

و پشیمانلق حاصل اولور انجق سنکم او غلنجقلر او یونلرندن هیچ فائده اولمز ایمان طولدری
بیراقدوغی قالور پس امدی امور دنیا اوقات آخرته وسیله عد اولنمغه صلاحیتی
یوقدر و قلیلة النفع سریعة الزوال امور خیالیه در دیو ذم وتحقیر بیوردی وکذلك بو
آخرتی توقیر وتعظیم ایدوب وشدة عذابنی بیان ایکی کلمه امور دنیایه انهماکنه ایله
آخرتی فراموش ایتمهدن قلوبی تنفیر بیوردمشلردر بو حدیث شریف امام ترمذینك
مسندندن منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم یقول الدنیا ملعونة ملعون ما فیها الا ذکر الله وما
والاه وعالم ومتعلم ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب بیوردیکه تحقیق
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدم دیرکه دنیا و دنیانك
ایچنده اولان وجه مشروح اوزره مطرود و مردود اولوب دنیایه میل ایدنلر
درکاه حقدن سورلمش و جنت علادن ایراق اولمشلردر بو جهتدنکه نفس سرکش
دنیا الدندنه الدانوب هوای ما سواییه میل ایدرلر مکرکه ذکر الله و اکا تابع نسنهلر
اوله وعالم ومتعلم بولنه بوشول علم نافع درکه طریق حقه دلالت قیله بونلر
غیریسی متروك و مطرود در زیرا اعمال آخرتدن دکلدر واما بو ذکر اولنان اوج نسنه
آخرت کارلرندندر دیمکدر بو حدیث شریف امام ترمذی مسندندن اخراج
اولنمشدر عن سهل بن سعد رضی الله تعالی عنه انه قال قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم لو کانت الدنیا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقی کافرا منها شربة
ماء سهل بن سعد الساعدی رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه دنیا و ما فیها نظرنده غایت قلت وغایت
حقارتدهدر یعنی دنیا حق تعالی قتنده جناح بعوضه قدر یعنی سوری سکك
قنادی مقداری اعتباری یوقدر وا بعض بخلو قدرکه خلق ایتدیلر بر والتفاتنه مقارن
قلوب ایتمهدن نظر ایتمشدر اکر اعتباری اولسه ایدی دنیاده کافرلره اموال وارزاق
دکل بلکه بر ایچم صو ویرمزایدی لکن دنیا جناب حق قتنده عاینده ادنادن ادنی
و هیچدن هیچ اولمغله کافری دنیادن منع ایله بی نصیب ایتمشدر و شمع تحصیل ورجالی
منطفی قلمشدر بلکه انلرك شمع جانلرن ظلمت محبت دنیا ایله ظلمانی ایتمشدر
سنکم مؤمنلرك قلبی نور ایمانی و ترك حب مال جهان ایله شمع نور افکنی تنور قلمشدر
پس بو حدیث شریفده اولان اشارت دنیانك تحقیر و حقارتنده کوینی شهید علی حقارتها
دیمکدر دنیا ابن ابی الدنیا مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنه
انه قال علیه السلام لا یصیب عبد من الدنیا شیئا الا نقص من درجاته عند الله

تعالى وان كان عليه كريما عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما دن روايت ايدر
تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه بر قولك
دنيادن و مالدن و متاعدن بر شيئه ابرشمسى الا انك حق جل وعلا قتنده درجاتنك
اكسكلكنه سبب اولور اكرچه تحيلك محبوب كاتضيبيا ولاتى مالدن فقرايه
كرم اوزره اولور سه ده بنه قلتنده اولان دنيا محبتى كيدرمك كوچيدر مكر
عنايت حق ارشه يس دنيا محبتنك خود كذرا ايلكز بوامر معناسنه نهى بيوردمشلر
خذر حب المال هق بو حديث شريفي احمد بن حنبل مسندنده وابن حبان وحاكم
وبزار مسندلرنده وبيهقي مرموزندن اخراج اولنمشدر عن ابي موسى الاشعري
رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عنه قال من احب دنياه اضر
باخرته ومن احب اخرته اضر بدنياه فاثروا ما يبقى على ما يفنى ابي موسى الاشعري
رضي الله تعالى عنه دن روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردى بكه هر كيم كه اخرتى سوه دنياسنه ضرر ايلر و هر كيم كه دنياسى سوه اخرته
ضرر ايلر يس امدى باقى و لايتنكه اخرتدر فانى اولان اوزرينه ترجيح ايلكز
حاصلى ايكيسنك اجتماعى محال در كلدر يس احدهما اخرك اوزرينه ترجيحدن لابدر
و باقى اولان فانى اولاننك اوزرينه ترجيح ايتمك اولى و احرى در زيرا دنيا ايله اخرت
ضدلردر اجتماعى محالدر اولا اجلدن رسول عليه الصلوة والسلام حديث اخرده دنيا ايله
اخرتى ايكى ورتاق عورته تشبيه ايلمشدر ويوردى بكه هر بارى كيرينى راضى قلسك
البته اول بريسى يى حسنون ايلسك كركدر يس بركشى بيلوب طوروكن بو دنياى
فانيد تو اولان اخرتى باقيه يه ترجيح ايتمه طالب اولمق بو غايت غفلتدر ديكلو ديكه
اشارت ايتدي هق بو حديث شريفى امام بيهقي مسندنده نقل ايلمشدر عن انس
رضي الله تعالى عنه انه عليه الصلوة والسلام قال هل من احد يمشي على الماء الا ابتلت
قدماه قالوا لا يا رسول الله قال كذلك صاحب الدنيا لا يسلم من الذنوب
انس بن مالك رضي الله تعالى عنه دن روايت ايدر تحقيق حضرت رسول اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه دنيا صاحبى شول صويه كيدن يوريين كمسنه يه
بكزيوركه هيچ ايلكى صويه باتميه و ياخود اصلنميه ديدكلرنده حاضر اولان اصحاب
كرام ديديلركه يوق ايلك صويه اصلانمايدر رسول عليه الصلوة والسلام بيوردى بكه
كذلك صويه يوريين اياغى اصلنديغى كبى دنيايه محبت ايدن كمسنه دخى وساخ
ذنوبيله ملوث اولمق اولمز صويه كرن كمسنه نك اياغى ياش اولمقدن خالى اولمديغى
كبى اهل دنيا دخى ذنوبدن وخطايادن خالى اولمقدن منفك دكلدر بو حديث

شريفده

شريفده ناسه تحذير وارد روزهد وتقوى اوزرينه ترغيب واردر حد بو حديث
شريفي امام احمد بن حنبل مسندندن منقولدر عن عائشة رضي الله تعالى عنها
انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الدنيا دار من لا دار له ولها يجمع من
لا عقل له حضرت عائشه صديقه رضي الله تعالى عنها دن روايت ايدر تحقيقا
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه دنيا اوى اولميانك
اويدر بر كمسنه نك كه اوى دار دنياده اوله انك اخرتده دار راحتى يوقدر زيرا
اول اودر كيم انده ابدى عيش وراحت اوله اول دار اخرتدر كه انده بقا وارد ولذت
وحضور راحت واردر ولذات دنيا ايچون جمع مال ومنال ايتمك عقلى و تميزى اولميانك
كاريدر اكر بر كمسنه نك عقلى كندويه يار اولسه باقى دارا ولميان دنياى غداره
وفاحشه يى عاولر جمعنه مشغول اولمازايدى زيرا دنيادن كلورى سراب كرومال
ومنال كرو عيال واولادلر دكلدر بلكه هر نسنه كه سنى حقدن مشغول ايدر
اول دنياى دنيدر دنيا خود قبل الموتدر اولان حالتدر واخرت خود بعد الموتدر
اولان حالتدر اكر دنيانك ايچنده حظك علم ومعرفت وتحصيل فوائد فقول
اخرت اولورايسه عاقبتك خير سعادت وحسن فلاحدر ديمكه اشارتدر
هق دنيا بو حديث شريفي امام بيهقي وابن ابي دنيا سننندن منقولدر عن علي
رضي الله تعالى عنه انه قال الدنيا حلالها حساب وحرامها النار حضرت علي
كرم الله تعالى وجهه تحقيقا روايت ايدوب بيوردى بكه لذات دنيا ايچون مال جمع
ايدوب عمر نادرينك افنا ايتمك بى عقل اولنلرك كاريدر كه اول حيله وخدعه ايله جمع
ايتدكلرى مال ومنال تارمار اولور خوارلره كيدر كندوسى اخرتده حلالدن ايسه
حساب اكر حرامدن ايسه عذاب چكر ديو بيوردى طب بو حديث شريفي امام
طبراني مرموزندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى
عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من بنى فوق ما يكفيه كلف
ان يحمله يوم القيمة عبد الله بن مسعود رضي الله عنه دن روايت ايدر تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه بر كمسنه نفسى وعيالى صغنمق ايچون
وجه لايقدن زياده بنا بنياد ايلسه ومالنى اول بنايه صرف ايتمك اول كمسنه نك
خذلاننه ارادة الهيه تعلق ايتمسنه علامتدر وقدر كفايتدن زياده اولان بنانك
قيامت كوننده بوينينه طقلدجغى محققدر ظاهرا حلاوت عنوان ايچون بنا
رفيع الاركان بنا ايتمه اولنلرك حالكرينى بونلره قياس ايله سز ودنيانك بو يوزدن
شهرت وشانك غير مضرت ومحض ندامت اكلبه سن ديمكدر طب بو حديث

شریفنی امام طبرانی اوسطده تخریج ایتمشدر عن ابی بشیر رضی الله تعالی
عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال اذا اراد الله بعبد هوانا انفق
ماله فی البنیان یعنی محمد بن ابی بشیر الانصاری رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیق
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حق جناب عزت بر کمسنه
ذلت و حقارت مراد ایلسه انی کرفتار ذلت و هوان ایدر و مالنی وجه رضاسندن
غیری و طریق غیرده صرف و انفاق قلدرور دیمکدر بو اول زماندر اولورکه رضاء رحمن
ایچون اولیه و غرض شرعی ایچون بولنمیه و ترک واجب قیلوب فعل حرام ایچون اوله
و اکرم ادمی آیینه زماندن منظور عامه عیون اعیان اولهلر دیو قصد شهرت و
استعلاء مراد ایدرلر ایسه بیلمش اولسونکه حق جل و علا انی کرفتار مذلت ایله خوار
و حقیر ایدر دیمکه اشارتدر هو دنیا بو حدیث شریفی امام بیهقی و ابن ابی الدنیا
سنندن اخراج ایتمشدر عن الحسن البصری رحمة الله علیه انه قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حب الدنیا رأس کل خطیئة الحدیث حسن بصری رحمه الله
روایت ایدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه دنیایی
سومک جمله خطالرک باشیدر زیرا محبت دنیا انسانی شبهاته القا ایدر بعده محرماته
دوشورر کذلک انی ترک ایلمک جمله عبادتلرک باشیدر دیمکدر **بیت**

عجب دنیا سور عقبای نیلر || یا عقبی استین دنیای نیلر

هو دنیا بو حدیث شریفی امام بیهقی ابن ابی الدنیا اتفاق اوزره استخراج ایتمشلر
عن موسی بن یسار رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم لم یخلق الله خلقا ابغض الیه من الدنیا وانه منذ خلقها لم ینظر الیها ان الله
موسی بن یسار رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه تحقیق حق تعالی جل شانه کندویه دنیادن ابغض
نسنه خلق ایتمشدر و دنیایی خلق ایدلیدن نظر عنایتله نظر ایتمشدر فلمثل بو مدنی
لازم اولان نظر و اعتباردن اسقاط ایدوب رب العزتک اوامر و نواهیسنه امتثال و
نواهیسندن اجتنابه مشغول اولمقدر زیرا دنیا جناب عزتدن بغضه سبب اولور زکه
اولیاسی دنیادن طور و اجتناب کندو و مشغول ایدوب وجوه عبادتی کندودن
منصرف قلدر و ارهرده مردان خدا اولور بو جهتدن دنیا حضرت حقه ابغض خلق
اولمشدر بو نیله اولدر و عقیدتن ناشی کافرلرک و فاسقلرک دخی دشمنی اولدر و بو
دشمنلر اولدوغی شول جهتدندرکه بونلر دنیانک مکر و حیله سنه الدنوب طولنمیه
طوتیله و استدراجله ایناندردیلر کرچک صانوب بو دنیاده برمراد اولورلر

کرلر

کرلردن و دولت عزتی بتشدیلر صندیلر و فرحناک اولوب عاصی و کافر اولدیلر
مغرور و مغبون و مفلس مندم بور و خاسر محروم اولوب دنیا و جنتدن نار جهنمه
کتدیلر اولی جمع ایدوب حلالدن و حرامدن ادخار ایدکلری مال امثالری کلیدی
قالدی کندی پشیمان اولدیلر لیک اصلا هیچ فایده اولمدی دیمکه اشارتدر فآفة
کونها عدوة الله و حبیبة ملعونة و صادة عن عبادة الله تعالی و مفضیة الی
المعاصی و المناهی و حطة الدرجات و شدة الحساب بل العذاب فی الآخرة و دنیا
افاتی ایسه دنیایه غایت محبت ایتمکدن حاصل اولورکه دنیا خود حق جل و علانک
بغض ایتدیکی نسنه در هر کیشی انکا محبت ایلسه شک یوقدر که اول کمسنه مردود اولور
لعنت و غضب حقه لایق اولور و اوناس خناس انسانی بولورلر زیرا ابتغای رضاء
حقدن اعراض قیلر و دنیا محبتنه مبتلی و لعله ... مناهی ارتکاب ایتمکله کناهه سبب
اولور و آخرت امرینه کاهل اولور و عبادتدن طلب دنیا انکا مانع اولوب آخر دنیا
درجه لرندن چقوب مراد و مقصودلرینه ایرشمدیلر آخرتدن دخی محروم قالدیلر
و دوز جزاده شدة حساب بلکه مؤبد عذابه مبتلا اولدیلر و قلة غنائها و کثرة
عنائها و سرعة فنائها و خسة شرکائها و دنیانک غناسی فنی اذدن ازدر نفعی
قلیله و زوالی سریعه در بر کولکیه بکزدکیم سن آنی طور رضا نور سن اما اول
بوبدر و لکن یوردوکن کوره مزسن بر زدن کوردسنکم کتمش پس بو دنیای کشی
طور رضا نور اما ازمدتده خراب و یباب اولمش کتمش عاقل اولان عزیز ایامنه
بو کولکیه که بونک زوالی ییز زود دنیاده کثرت مال مالک زحمتی و زیادتی فنی
چوقدر بر سوری قیونک ایچینه ایکی آج قورد کیروب ایدکلری فسادن زیاده
کشینک مال و منصب و زوبنه حرص دیننی فساد ایدر اذا حقوقده
تقصیر ایدوب واجب لازم اولان نسنه وبر مز اولوب نیجه فتنه و فساد
سبب اولورز براحق تعالی دنیا ایچون بو ملک ایلدی بولکن مؤمنلره و بر بولکن منافقلره
وبر بولکن کافرلره و بردی پس مؤمنلر بخش دنیاده آخرتلرینی تحصیل ایدوب
المقعد الجوی و منافقلر بخشی دنیانک زینتله دنیاده بزمکندو و کافرلرک بخشی آخرت
عملرین ترک ایدوب کیجه و کوندز اکل و شرب ایدوب بو دنیاده ذوق حظ ایتمکدر
پس باقی قیوب فانیه طالب اولمق بو علامتدر که اننجامی بو دنیایه حرص ایتمک
زوال ایماندر نعوذ بالله تعالی اکر ذم دنیایه وارد اولان آثار و اخبارک جمله سی
ایراد اولنسه تطویلی حدّدن بیرون اولور انلر ایله مقاله اولی اخر اولوب مقاله
ثانیه یه شروع اولور ان شاء الله تعالی **المقالة الثانية** فی تبرئة وذمها وضده

ومدحه وفیه مقامان المقام الاول فی ذم ابو ایکنجی مقاله دنیا او دنیانک مجتنی
ضررندن وایکیسنک بیله صفتلرین ومدح وضعیتلرین بیاننده در بو مجموعک بیانی
ایچون اعداد ایکی اولنان ایکی مقامده نن مقام اول حب دنیانک ذمی بیاننده در اعلم
ان حب المال والدنیا یورث الحرص المذموم وهو التلفون معلوم اولدیکی مالله
ودنیایه محبت اتمک حرص مذمومی ایراث ایدر که آفات قلبیه دن و قورتیجیلردندر
وهو یورث التشتت واستغراق الاوقات للصناعات والتجارات او الطمع فیما فی
ایدی الناس فهذا شر من الاول وقد سبق تفسیره وضده اول الحبه دنیایه حرص
ایله یا قوت طودمق وجمیع اوقاتده انواع کسب فی التجارته ویاخود کوننه کون حیله
وخدعه ایله طمع ایدوب اخلال الناسی جلب واخذ ضرره ایراث ایدر بو ایسه مالی
ومنال حسبیله درجه سی حب دنیا ثمرائلدن معدوده در وجانلر مومن دندر زیرا
هوای هوسن اجل ایچون تحصیل ماله سعی واهتمام اتمکدر لکن اخبار رسول علیه
الصلوة والسلام مده واردو لمشدر بو حدیث شریف امام ترمذیدن منقولدر عن
انس رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من کانت الاخرة
همه جعل الله غناه فی قلبه وجمع علیه شمله واتته الدنیا وهی راغمة ومن
کانت الدنیا همه جعل الله فقره بین عینیه وفرق علیه شمله ولم یاته من الدنیا الا ما
قدر له انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حدیث قدسیده خبر ویروب بیورر دیکه حق جل وعلا امر آخرته اهتمام
ویره اولان قولنک قلبنی غنی ایلر یعنی شول کمسه نلک کر مقصودی وجرعمی آخرت
ایچون اوله الله تعالی اول قولنه غناء قلب احسان ایدر وهر احوالنی وامورینی جمع
ایدوب ودنیانی ذلیل وحقیر اولدوغی حالده اکا توجه ایتدورر وشول کمسنه که امور
دنیایه اهتمام اوزره یعنی مقصودی ومرادی تحصیل دنیا اوله حق تعالی فقر وفاقه
فلاکتنی انک نصب عینی قیلوب وهر امور واحوالنی پراکنده وپریشان ایدر وعمر
وکوزینی فقر واحتیاج ایله بکورر ودنیادن اکا نسنه ویرلمز الا انقدر اولنان ویره
پس امکی قدر کفایت ایدن زیاده طلب دنیا ایدن حقیقتده هلاک اخروی طلب ایتمش
وذر فی دوائر فلا یصبح الا فقیرا وما یمسی الا فقیرا امام بزاز سننده بو حدیث
شریفی زیاده اعتشید معنای منیفی دنیا جمعنه محبتی اولان کمسنه صباحه داخل
اولماز الا فقیر وذلیل وخلقه محتاج اولدوغی حالده اولدره صباحه داخل اولدر
اول طالب دنیا وراغب فنا اولان اخشامه داخل ولماز الا انه خلقه محتاج فقیر
وذلیل حال اوزره اخشامه داخل اولوردی بو بیورمشلردر بر حدیث اخرده دخی

بیورر عن انس رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال ینادی مناد
دعوا الدنیا لاهلها ثلثا من اخذ من الدنیا اکثر مما یکفیه اخذ حتفه وهو لا یشعر
انس بن مالک رضی الله تعالی عنه رسول علیه الصلوة والسلامدن روایت ایدر تحقیقا حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورر که هیچ دنیا کونلرندن برکون یوقدر که الا
حق تعالی ایله بر ملک بو عالمه دورایدوب ندا قیلور وهر کیمه مومن اولنلر سزه موت
کلوب ایرشمه دن دنیایی ودنیا اهلینی ترک ودنیانه کفایتدن زیاده یه راغب اولمیک
اولومه وقت کله جکن کمسه بلماز اجل اکسیزین کلوب یتیشه جکدر کی پشیمانلق فائده
ویرمز بو دنیا النه الدنمغه بو ندا کلور دیو بیورمشلردر خ بو حدیث شریفی امام
بخاری ایله امام مسلم سنن صحیحلرندن اخراج اولنمشلردر عن انس رضی الله تعالی
عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال یهرم ابن ادم ویشب منه اثنان
الحرص علی المال والحرص علی العمر انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیقا
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه دائما زمان بنی آدم پیر و اختیار
وضعیف نه اقتدار اولدقچه ماله وطول عمره حرصی زیاده اولوب هنکام
جوانلغی متمنی اولور وبو ایکی خصلت قلبنده ثابت ومستحکم اولور وحال مشایخ
اولان قوی شبابیه کبی متین بولنور انلرک بری شول حرص مذمومدر که طلب
مال ومنصبدر وبری دخی شول عمر اوزنلغنه حرصدر بو ایکی صفت کندوده
زیاده متبل ایدر واول قوتجه دقچه بو نلر تازه جوان شکلنده کورینور دیمکدر
خ بو حدیث شریفی امام بخاری ایله امام مسلم تعالی نقل ایلمشلردر عن انس رضی
الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لو کان لابن آدم وادیان من
ذهب لابتغی لهما ثالثا ولا یملأ جوف ابن آدم الا التراب ویتوب الله علی من تاب
انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیورر دیکه اکر بنی آدم ایچون ایکی دره طولسی مال والتون اولسه اکا راضی اولیوب
اوچ اولسه دیو ایدی طبع انسان حرص مالدن خلاصه امکانی یوقدر تا کر فوت اولنجه
حرص وطمعه مبتلادر دائما غنی معجه ایله طلب معناسنه در ما فوت ولدقده بصکره
آدمی اوغلنک قرننی طولدرمز الا طراق طولدرر یعنی بنی ادم مالا اول مرتبه حرص یصدر
اکر کندو لرا ایکی دره طولسی ماله مالک اولسه اکا قناعت ایتمیوب دخی زیاده طلب
ایدر اکر بولسه اول ایکیه اوچنجی ضم ایدر اکر اوچنجی حاصل اولسه دردنجی ضم
فیه دن خالی وزائل اولمز تا قبرینک طپراغی انک قرننی طولدورو دنجیه دک وبو نوع
ابن آدمک مذموم طبیعتا عنادیله جنسدر ودخی حرص مذموم دنیا اولنلرک

حضرت تواب توبه‌لرڭ قبول ايجيدر و غيرى گناهلردن و شرعاً مذموم اولان
شيلردن توبه ايدنلرڭ توبه‌سى قبولده واقع اولمق دخى بويله‌در و بعضيلر قوللرينه
تاب وفق معناسنه‌در يعنى جناب دلالت نائبا و لنلره بو وجهله تحقيق حق جل و علا توفيقنى
رفيق ايلردى ديمكدر بو حديث شريفده انسانڭ طول املنه و زياده حريص اولمسنه هم
دلالت واردر و دنياده حريص اولنلردن توبه ايتمك ممدوح اولمسنه دلالت واردر
المقام الثانى في ضد حب الدنيا و ضد الحرص و مدحهما ايكنجى مقام دنيا محبتنڭ
و حرصڭ هر برينڭ ضدى و مدحى بياننده‌در ضده الاول الزهد اعنى كراهة الدنيا
و برودتها على القلب معلوم اولا كه حب دنيانڭ ضدى اولى زهددر كه هر چند دنيايى
و عمر خوفا نفى قلبى اعزز بنه كركدر بار زعدا ايمكدر بر زهد حب دنيانڭ مقابليدر
و حب دنيا ايسه مذموم مذمومدر و اندن تنفير و اعراض ممدوحدر احمد بن حنبل
قوللرينه زهد اوچ قسمدر اولكيسى ترك حرامدر كه زهد عوامدر ايكنجيسى
حلالدن زياده‌سنى ترك ايتمكدر زهد خواصدر اوچنجيسى الله تعالى‌دن سنى مشغول ايدن
نسنه‌يى ترك ايتمكدر بو زهد العارفين‌در و ضده الثانى القناعة و هو الاكتفاء
باليسير من الدنيا بلا طلب الزيادة و حرصڭ ايكنجى ضدى قناعتدر كه قدر حاجتدن
زياده برشى طلب ايتميوب امر يسير ايله اكتفا ايتمكدر مثلا بر كسنه دعواى زهده
و خلقه وعظ و نصيحت ايلسه فرسه انلردن بر نسنه اميد ايتمه اولسه حق تعالى
اولكسنه‌نڭ قلبندن آخرت محبتنى اخراج ايدر ديو مشلردر كه دنياده صدقله
زاهد اولنه حق جل و علا لطف بى‌انتهاسندن اكا بر ملك موكل قيلور و قلبنى حكمت
ايله مملو ايلر شاخسار زباندن و غصن لساننده ميوه بالغ و بهار حكمت و نور خوش
نهال معرفت بادان مثالى دوكيلور زهد و قناعت مدحنده وارد اولان احاديث
نبويه‌دن بريسى بودر طب بو حديث شريفى امام طبرانى سندندن اخراج اولنمشدر
عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه و سلم
الزهد فى الدنيا يريح القلب و الجسد ابو هريرة رضى الله تعالى عنه روايت ايلدى
در كه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم بيوردى كه دنياده زهد ايلمك
يعنى دنيادن اعراض ايتمك قلب و قالبه راحت ويرر زيرا دنياى دنيه ميل و رغبت
اميد و منفعت قلب و بدنه مستجلب تعب و مشقتدر و دنيانڭ نفعى حضرت حق
ذكرندن ديمكدن عبارتدر و شبهه يوقدر كمال زهد و صفاى تقوى انسانى
و نيتنده راسخ قيلدر و قلبنه كوزن افسد اشيا اولان حرص و طمع علائقنى
قطع ايلر ديمكدر اشارتده و هبا بو حديث شريفى ابن ابى الدنيا سندندن منقولدر

عن الضحاك

عن الضحاك رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله عليه و سلم اتى رجل
فقال يا رسول الله من ازهد الناس قال من لم ينس القبر و البلى و ترك زينة
الدنيا و آثر ما يبقى على ما يفنى و لم يعد غدا من ايامه و عد نفسه من الموتى
بو حديث شريفى ضحاك رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه و سلم حضرتلرينه بر رجل كلدى و ديدى كه ناسڭ زياده زاهدى
كيمدر يا رسول الله ديو سؤال ايلدكده رسول عليه الصلوة و السلام بيوردى كه زهد كامل
موصوف اولان اول كمسنه‌در كه قبرى و قبرده اجزا ابدانڭ چوريوب مضمحل اولدغنى يعنى
اونوتميه و زينت دنياى ترك ايليه و فانى اولان دنيا اوزرينه نعم باقيه اولان
آخرتى اختيار ايليه و فردا اولان ايامى يعنى كچن كونلرينى چونلردن عد ايتميوب و هر گاه
كندو نفسنى موتادن صيوب موتالره ملحقدر ملاحظه ايده ديمكدر خم بو حديث
شريفى امام بخارى و مسلم اتفاق اخراج بيورمشلر عن عمر رضى الله تعالى عنه ان
رسول الله صلى الله عليه و سلم قال ليس الغنى من كثرة المال و لكن الغنى غنى النفس
حضرت عمر بن خطاب رضى الله تعالى عنه روايت ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه و سلم بيوردى كه غناء حقيقى اموال و ارزاق كثرتندن حاصل اولان دكلدر
زيرا عرض بلكه غناء نفس غناسيدر قناعت كنجنه وصولدن حاصل اولاندر يعنى
نفسڭ قسمت مقدره ايله قناعت و متاع جهاندن فراغت ايتمه كثرت عرضدن
بولنمز و حرص طمعدن قورتولمز ديمكدر م بو حديث شريفى امام مسلم صحيحندن
نقل اولنمشدر عن ابن العاص رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه و سلم
قال قد افلح من اسلم و رزق كفافا و قنعه الله بما آتاه عمرو بن عاص رضى الله تعالى عنه روايت
ايدر تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم بيوردى كه تحقيق مقصودنه
فائز و مطلب مرادينه نائل اولدى انڭ اوزرينه مطالب قبولڭ اجلدى شول
كمسه كه مسلمان اولدى و لسانى كلمه كفردن سالم اولدى و كفاف ايله رزقلندى
و حق تعالى انكا كندويه ويردوكنه راضى و قانع اولدى امدى كفافڭ اختلاف اولندى
بعضيلر ديديلر كه شول نسنه‌در كه حاجتنى دفع و ضرورتنى دفع ايليه و بعضيلر
ديديلر كه اقل زياده و نقصان سز كفايتدر و اكثر استعمالى غنا ايله فقر اراسنده
واسطه اولان نسنه‌در يعنى كفافه واصل اولان كمسنه‌نڭ امر معاشى تمام
اولوب كندويه نافع اولان نسنه‌نڭ تحصيلنه قادر اولور ديمكدر بو حديث
شريفى صحيح مسلمدن اخراج اولنمشدر عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه انه
قال رسول الله صلى الله تعالى عليه و سلم اللهم اجعل رزق آل محمد كفافا

ابی هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیلر که یا رب آل محمدك رزقنی کفاف ایله قوت که طعامدر آنك ایله سد رمق
اولنور و حاجتی دفع ایدیجك نسنه نك اسمیدر یعنی آل محمدك رزقلرینی بر نسنه قیلکه
انك ایله سد رمق ایدهلر و حاجتلرینی دفع ایلیهلر و احلق اناره کی انجتیمه و سؤال
ایلری ذلیل اعتبه و در رزق زیاده لکی اسرف ایلمیه و بعض روایتده اللهم اجعل رزق
آل محمد کفافا واقع اولمشدر پس بو تندن معلوم اولدیکه قوتدن لابد و لازم اولاندر
و قوتدن افلی بعض علماء تقتنده مذموم مدر و رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
عوام و خواصه نافع و اصلح اولانی بیان ایلدی و بو حدیث شریفك مآل مستفیدی
جمیع ناسی داخل اولورلر قوت سد رمق ایچون محتاج الیه اولان نسنه در
عیاردن بر حیثیت ایله که انده اسراف و اکثار اولمیه و معتاد ناس مختلفدر بعضیسی
کله معتاد اولمشلر و وظیفه ایدر لرکه اکل و شرب و ملبسه اکا ضرورت لاحق اولور
پس اول کمسنه نك قوتی اول وقتیه نفسندن ضرری دفع ایده بلسنه در و اکر
اول شخص معتاددن زیاده طلب ایدر ایسه حقنده اسراف اولور و اول منزلده اولمیان
کمسنه حقنده اسراف اولمازو کذلك عیالده دخی مختلفلردر و بعضینك عیالی
آزدر پس هر کسك قوت عیالنه کوره اولورو آنلر محمود اولانلر کشیه طاعته اوزرنه
قوت و بریلر و مذموم اولانلر طاعتدن منع ایدنلردر و بو قدرجه قوت لایموت ایچون
جناب حق لایموت حضرتنه دعا دروه زیاده دکول اعتقولر دیو رجا دیدیمکه اشارتدر
ت بو حدیث شریفی امام ترمذی سننده نقل ایلدی عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه
انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی وسلم یقول لیست الزهادة فی الدنیا
بتحریم الحلال ولا اضاعة المال ولکن الزهد ان تکون بما فی ید الله تعالی اوثق
منك بما فی یدیك وان تکون فی ثواب المصیبة اذا اصبت بها ارغب منك
فیها لو انها بقیت لك لما انها عند المصیبة بها تنال ثوابها الاخروی بحسب
ما قدر لك ابی ذر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن ایشتدم بیوردیلر که زاهدلك حلالی ولانسنه دن
فراغت ایتمك ایله دکلدر و الذی اولادی مالی یوق یره ضایع ایتمکده دکلدر بلکه زاهدلك
اولدرکه دنیانك جمعیتسنده مالك اولورایسه ذهبینه المده اولان نسنه یه
طبیعتی جمیع امورنده الله تعالی یه توکلی زیاده ایتمکدر و کنبو بینده اولان اعتماد
قنیوب الله تعالی نك الطاف خفیه سی ظهورینه اعتقاد و اعتمادی متین و محکم
ایتمکدر زیرا لطف حقه اعتقاد و اعتمادی اولمین زاهد و تقوی اولماز و زاهد اولمیان

ترك دنیا ایدمز بوندن معلوم اولدیکه زهد دیدکلری مالدن کلیت ایله اجتناب دکلدر
همان بر نسنه واری و یوغیسنك قتنده مساوی اولمقدر و مصیبتی حضورو راحتدن
اعلا و احسن بلمکدر و نه اولیدی بو محنت و بلا کلمسه ایدی دیمدن زایل اولمیه ایکی دیمکدر
زیرا افات و لانشبك ثوابنه رغبتدن زیاده حاصل اولور و عنه دلالت بیورمشلر
بوندن مرادلری زهد و تقوایه ترغیب و محبت دنیادن تزهید و لکن ذکر ما ورد
فی مدح الفقر فان سماعه من جملة اسباب الزهد و فقرك مدحنده وارد اولوب استماعی اسباب
زهد و تقوادندر و لعله بو محلده مذکور اولان احادیث نبویه دندر یری ت امام ترمذی
سننده اخراج ایلدوکی حدیث شریفدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یدخل الفقراء الجنة قبل الاغنیاء بخمسمائة
عام نصف یوم ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر که فقراء صابرین جنته اغنیادن پیش یوز ییل اول
کیررلر و ایام اخرتدن بر کونك نصفیدر و نصف یوم جرایله خمسمائة عام قولندن
بدلدر و یا خود اکا عطف بیاندر و مراد قیامت کونینك نصفیدر خ بو حدیث شریفی
دخی امام بخاری و مسلم اتفاق سنن صحیحلرندن نقل ایتمشلر عن ابن عباس رضی الله
تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اطلعت فی الجنة فرأیت
اکثر اهلها الفقراء واطلعت فی النار فرأیت اکثر اهلها النساء عبد الله بن عباس
رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیلر که بن جنته و دوزخه مشرف اولدم و اهل جنته اطلاع ایتدم
اکثر اهلنی فقراء کوردم واطلعت بتشدید الطاء اشرفت معناسنه در و جهنمه نظر
ایلدم اهلنك اکثری طایفه نساء کوردم روایت اخرده اهلنك چوغنی اغنیاء
کوردم دیو بیورمشلر پس امدی فقر بر متاع مقبولدر که بارکاه اله کریمدر
حکایتدر اولور که ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك حضورنده فقر و فاقه دن شکوا
ایلدکده جواب ویرمشکه فقر دیدکلری بر جنتدر مآبدرکه سن آنی غاییه مفت و بد
هوا بولمشسن انك ایچون قدر و قیمتنك بلمزسن بن کوردکه فقر ایلجه پادشاهلغی
دکشدم و تحصیل دوزنشدم هنوز دخی سلطنت فقره واصل اولدم
و مملکت فقری و یدنذالش و عرفان ایله کورمدم زیرا فقر صالحلك مرتبه سی
حق تعالی قتنده اغنیاء صالحیندن اعلادر و بو جهد دیمشدر ج ابن ماجه سننده
اخراج اولنمش حدیث شریفدر عن عمران بن حصین رضی الله تعالی عنه انه
قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یحب الفقیر المتعفف

ابکا لهما الی عمر ابن الخطاب رضی الله تعالی عنه دن روایت ایدوب ایدر تحقیقا حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه عیالی صاحبی اولوب متعفف اولان فقیری
حق تعالی سوور یعنی عیال صاحبی اولوب فقر و احتیاجی کمالنده ایکن کسب شکایت
اتمیوب حالنی جناب جلیلدن غیریه اظهار ایلمیه و خلقدن بصر بصیرتن خالقه
منصرف قیلوب و فقردن ایچون سؤالدن تنزه ایدن عبد فقیری حق جل وعلا کمال
محبت ایله محبت ایدر دیمکدر پس بر فقیر متعففه قلندرکه خلقنی کوزلدوب حق تعالیه
اطاعتن مستغنی ایلیوب و شکر و قناعت ایدوب فقر و فاقه دن شکایت اتمیوب
صبر و رضا ایله کوزیته شفیق اولمیه و فقر فاقه سنی کیدو نفسنه دخی غضبله
بخلصون و فقدر ایکیجیسی بدخلق اولوب خلقه شکوی ایدندر و دخی تبیسنه عاصی
اولوب شانیسنده تخط قهادر ولاندر پس مرغوب حق اولان فقیر اولدرکه کبریت
احمر و اکسیر اکبر معلومده و تعلیمجا النده ر فقیر ثانی دجال و اسفل دیمکه اشارت
بیورلمشلردر طب بو حدیث امام طبرانی نیسنه نددن منقولدر عن ابی سعید رضی الله
تعالی عنه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یا بلال مت فقیرا ولا تمت
غنیا ابی سعید الخدری رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام
حضرت بلاله خطاب ایله امر بیوردیکه یا بلال اولدقک حالده اخرته کیتمکه سعی ایدوب
غنی اولدوغک حالده کیتمکه سعی ایتمه یعنی مؤمن دنیاده قدر کفایه دن زیاده یه اشتغالی
اولوب ده منتهی اولوب عقرده دنیاده خلق عندنده قبیح و مذموم اولدوغی کبی قیامتده
حق جل وعلا قتنده دخی قبیح و مقبول دکلدر نیکم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فقر ایله
افتخار ایدوب الفقر فخری و به افتخر کمالت غنی اولدوغک حالده اخرته کیتمکه
همت ایله کذلک دنیا اشتغال ایله الوده بولنمیه سن و دوزخده حسابک اسان
اوله دیو بیورمشلردر طص بو حدیث شریف امام طبرانینک صغیر و وسطندن
اخراج اولنمشدر عن ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه انه لم یکن یحمل لرسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم الدقیق ولم یکن له الا قمیص واحد ابو الدرداء رضی الله
روایت ایدر که رسول علیه السلام ایچون الک الکنمش اون الکی بیمدی و بر کوملکدن غیری کوملک
غیری یوغیدی دیمکدر طب طبرانی مرموزندن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی
عنها انه ما کان یبقی علی مائدة رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من خبز
الشعیر قلیل ولا کثیر حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها و عن ابیها
روایت ایدر که رسول علیه الصلوة والسلام سفره سنده ارپه دن و جوقدن و از
اتمکدن بقیه قالمز ایدی بو حدیث مشلر ط موطا امام مالک مرموزندن اخراج اولنمشدر

عفته مبالغه اوزره
اوله و دخی فقیر ایکی
نوعدر برسی فقیر
مشوش و برسی فقیر
عقوتندر و تکلیسی
علامتی اولدرکه صح

عن انس

عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال رأیت عمر رضی الله تعالی عنه وهو یومئذ امیر المؤمنین
وقد رقع بین کتفیه برقاع ثلاث لبد بعضها علی بعض انس بن مالک رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر که حضرت عمر رضی الله تعالی عنه کوردم که ایام خلافتلرنده بو قدر
دولت و سعادتده ایکن اوقه سنده برکهنه پلاس که اوچ یمه یمه اوزرینه یمه بوب
کیمش و اول کیدوکی پلاس عتیقی غسل اتمک لازم کلسه اخردن دغابنی لباس کوزد
ایمش مع هذا هیبتی انوار عالم و مهابتی سبب دهشتی بنی ادم و پادشاه عرب وعجم
انک خوف سطوت جلالتندن برک بید کبی لرزان ایدیلر و اطراف ممالک فتح و فتوحاته
موصول اولوب مسلمانلره عزت و شوکت و ازدیاد کثرت ایله شهرت طوتمشیدر
و هرگز خاطر ناس ایچون مداهنه و مدارا اتمامش و خیر بودرلو و برسوزلو عمدندن
نفاق و مرآت بلمز ایمش اجرای احکام دینیه ده قبل و قدر خطابه رضا بوقلمیش و امضای
شرع شریف عنالنده بای و فقیر و کبیر و صغیر بلمز ایمش و امور احکام دینیه ده و سیاست
مقتضای شرعیه ده بروجه ایله مساهله و مساعده اتمز ایمش انک ایچون قیصر روم
و سائر کفره منشوم انک سیف نصرتندن امان بولمیوب باج و خراجن کوندردر کلرندی
غیری و انک ایام خلافتلرنده الی بیک الی یوز التمش الی شهر و قصبه فتح اولنمشدر
بو مقدار عدد آیات قرآن جلیل الشان دربو مفاتیح جلیله تاریخ قضا عبده مصر حدد
بو ایله ایکن ظاهره کاصورت و باطنه سلاطین سر بر ثابت قیصر روم و شاهان
عجمان ایلچیلری برکونده کلوب جمع اولدقلرنده حضرت عمر رضی الله تعالی عنه قنده دد
برقربه الوب عیان ناسه قارشو وادوب صوکتودوب انضادن برطولیه خانوتک
کوینه بوشالتمش دیمشلرکه یا عمر سن خلیفه رسول الله سن سزلره بو کار لایق
اولمدوغی اشکاره دردید کلرنده جواب ویرمشکه کرچکسز لکن آیینه قلبمده صود
استکبار و زنکار افتخار اکله دم پس نفسمی استحقار ایچون بو مقوله کاردی اختیار
ایلدم دیمشلر و بالجمله زمان خلافتده بر دلکیرلک و عدالتده بر طریق محمود و حمیده
سلوک ایتمش که برکسه اول مسلک محموده سالک اوله مزدی بلکه دی بر امثاقب
ایشانلری قابل تحریر و تعداد بر دکلدر دیمشلر ت بو حدیث شریف امام ترمذی
مسندندن اخراج اولنمش عن ابی طلحة رضی الله تعالی عنه انه قال شکونا الی رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم الجوع ورفعنا ثیابنا عن حجر حجر علی بطوننا فرفع رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم عن حجرین جلیل القدر صحابه کرامدن ابی طلحه زید بن خالد
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب بیوردیکه اصحاب کزیندن بعضیسی رسول علیه الصلوة
والسلامه کلوب فقلرندن و شدة جوعلرندن اتوابلرین ایله قرنلرینی اسنده اولان

طاشلری چقاروب دفع جوع وحصول طعام ایچون دعا استمداد ایدکلرنده
رسول علیه الصلوة والسلام دخی مبارك قرنلرینه بند ایتدکلری ایکی طاشی اظهار ومعکوس شدة
فقره تحملك اجر عظیمنه اشارت وحالت قدیمه اوزره اشتمراره انلری ارشاد بیورمشلر
خ امام بخاری ایله امام مسلم اتفاق اخراج ایتمشلردر عن عائشة رضی الله تعالی
عنها انها قالت کان یاتی علینا الشهر ما نوقد فیه نارا انما هو التمر والماء الا ان
نؤتی باللحیم حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن روایتدر که بیت شریف نبیلرده
اکثرا وقاتده خرمادن غیری برنسنه بولنمق ایله جوادن لحم وسمینه متعلق برشیئ
کلمیوب برآی کچر ایدی اوجقه آتش یاقلمز ایدی دیو بیورمشلر وفی روایة ما شبع
آل محمد من خبز البر ثلثا حتی مضی سبیله بر روایتده اخراده ایدیکه حضرت رسول
علیه الصلوة والسلام آخرته انتقال ایدنجیه دکین آل محمد اوج کون بربری اردنجه متوالیه
قرنی طویجه بغدای اتمکی یمك واقع اولمش دکلدر وفی اخری ما شبع آل محمد من
خبز شعیر یومین متتابعین حتی قبض رسول الله علیه الصلوة والسلام کذلك روایت
اخراده دخی ذکر اولنمشدرکه تا رسول علیه الصلوة والسلامك روح پرفتوحلری قبض اولنجه
دکین اولاد وانسابی ایکی کون بربری اردنجه متوالیه اربه اتمکی ایله قرنلرین طویورمق
میسر اولمش دکلدر دیدیکی بو حدیث شریف بزار مسندندن منقول اولنمشدر عن
ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان بین ایدیکم
عقبة کؤدا لا ینجو منها الا کل مخف ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین حضرتلرینه خطاب ایدوب بیوردیکه سزلرك اوکیکوزده بر صعب یرده
واردر اندن خفیف الحال اولوب دنیاده فقیر الحال اولنلردن غیریسی اندن نجات
بولمز دیو بیورمشلر واما الاسراف ففیه خمسة مباحث واما اسرافك
احوالنی بیان ایچون انعقاد اولنان بش بحثلردن بحث اول اسرافك ذمی وغوائلی بیانندهدر
وایکنجی بحث اسرافك ظاهر اولنلرینك بیانندهدر درد نجی بحث صدقهده اسرافك
جاری اولمسی بیانندهدر بشنجی بحث اسرافك اوج علاجی بیانندهدر المبحث
الاول فی ذمه وغوائله اعلم ان الاسراف حرام قطعی ومرض قلبی وخلق ردی
ولکن مبحث اسرافك ذمی وضررلری بیانندهدر معلوم اوله که اسراف بخل کبی حرام قطعی
ومرض قلبی واخلاق خبیثهدر ولا تظنن انه ادنی کثیرا من البخل بسبب کثرة ما ورد فی
ذمه بخلاف الاسراف لان ذلك بسبب کون اکثر الطباع مایلة الی الامساك
فاحتاج الی کثرة الزواجر وبخلك زجر ومنعنده وارد اولان نصوصك اسرافك

خلافی

خلافی حقنده واردا اولان اثاردن زیاده اولمسی امساکك مقتضای طبیعت بشریه
اولدوغندندر زیرا اسراف بخلك مقابلیدر انلك ایچون اسرافك حرمتی بخلك حرمتندن
دون اولدوغندن دکلدر نتکم بعض اسخیا بو مراد ایدوب لا خیر فی السرف دیدیلر
اولدخی مقابلهده عکس ایدوب لا سرف فی الخیر دیدی وجنس ملبوس ومرکوب
ومسکن واساس بیت بو جملهده اسراف ممکن وواقعدر زیاده تحسین جامه وحریر
وزربفت شرعا حرام وعقلا اسرافدر وماعداسی دخی بوکا قیاس اولنه وقرآن
عظیم الشانده اسرافدن منع وتبذیردن تحذیر نیجه ایتده واردا اولمشدر کما ان البول
فی حرمته ونجاسته اشد من الخمر کما صرح به الفقهاء رحمهم مع انه لم یرد
فیه ما ورد فی الخمر ولم یشرع فیه حد نتکم بولك حرمتی ونجاستی خمردن زیاده
ایکن خمره طبایعك میلندن زجرنده ورود بولان اثار زواجر بولدن زیادهدر
وبولك حقنده دخی خمر کبی حد یوقدر خمرك ایسه حد شرعیسی بکی آدم شراب
ایچدوکنه شهادت ایلسه برکسهنك حقنده ویاخود کندوسی ایچدوکنه بر دفعه
اقرار ایلسه امام ابو یوسف قتنده ایکی دفعه اقرار ایلسه ابوا اولدقده سکسان
قرباج جمله بدننه ضرب اولنور الا یوزینه وباشنه وعورت موضعنه ضرب
اولنماز وشرابك قطرهسنده حد مقرردر سکره حاجت یوقدر وحسبك فی
الاسراف قوله تعالی کلوا واشربوا ولا تسرفوا انه لا یحب المسرفین واسرافك
زیاده ذل واحتیاج وندامته سبب اولدوغندن قطع النظر آخرتده دخی عذاب
وعقابه سببی حقنده واردا اولاندن بری سوره اعرافده حق جل وعلانك بو قول
شریفیدر معنای شریفی حق تعالی سزه امر ایدوب حلال قیلدوغنك اکل وشرب
ایدك وحلالی اسراف ایدوب حرام اتمك دیو بیورمشدر واسراف اولدرکه
حلال اولنان نسنه اکل وشرب ایتمکدر یاخود حاجت یوقدر مقداریندن زیاده
اکل ایده ان تحقیق حق تعالی مسرفلری سومز پس مسرف اولدرکه الله تعالینك حلال
قیلدوغنی اول حرام قیله یعنی دیمك حرام اولور دیکه ای آدم اوغلانلری الله تعالی
سزی حلال قیلدوغنی سز کندوکزه حرام قیلمك زیرا الله تعالینك حلال قیلدوغنی
حرام قیلمق وحرام قیلدوغنی حلال قیلمق بومثللو نسنه دعوای ربوبیتده حکم
ومنازعه قلمقدر بوایسه اولور بوك کفردر نعوذ بالله تعالی من ذلك وآیة اخراده
سوره بنی اسرائیلده بیوردی ولا تبذر تبذیرا ان المبذرین کانوا اخوان
الشیاطین وکان الشیطان لربه کفورا یعنی مالکزی الله تعالینك رضاسی
اولمدیغی موضعلره انفاق ایلك اول اسرافدر روایتدرکه عثمان بن اسود دن

که ایدر بیت الهی طواف ایدر ایکن مجاهددن ایشتدم باشنی ابو قبیس طاغنه چویروب
ونظر قلوب دیدیکه اکر کیشینک بو طاغ قدرلو التونی اولوب جمله سن الله تعالینک
طریق معنویسنه انفاق ایتسه اولا اسراف ایدیجی اولمازدی اما اکر بر درهم الله تعالینک
رضاسی اولمدوغی یره انفاق ایتسه اول مسرفلردن اولوردی تحقیقا شول کمسنه‌لرکه
مالارین معصیت اولیجق یرلره صرف و خرج ایلسه‌لر انلر مسرف و مبذرلر اولورلر
و مظهر عداوت الهیه اولان شیطان قرنداشی اولوب و شیطانلرله معا و بیلریکدر
اکا تابع اولمغله معاصیلرینه شریک اوله جق شیطان الله تعالینک نعمتلرینی کافردر
اکا متابعت قیلوب امرینه اطاعت کتورنلره خوف و خشیت وارکه اخری ایمانسز
کیدوب شیطان ایله بیله جهنمده قیلرلر بیمکه اشارتدر و اخ الشیطان شیطان
و لا اسم اقبح من الشیطان فلا نرعی ابلغ من هذا و شیطانک قرنداشی دیمی
بوندن اقبح اسما یوقدرکه انک اذی شیطان قرنداشی دیمک و له بویله کمسه‌نک د
بر شی لازم کلمز زیرا معاصیه به مبتلی اولمغله شیطان جمله‌سی طوتوب اعنه بندن
اولا فعالارنی کبیرلرک کفره ایرشه و در العیاذ بالله تعالی حذر ایلر کرکدر حتی منبه او
حق جل جلاله امرینه امتثال ایدوب و نهیندن اجتناب ایتمک ایله شیطانه مخالفت
ایدوب توبه ایتمک میسر اوله و نهی الله عن ایتاء المسرفین اموالهم معبرا عنهم بانهم
من اقبح الاسماء و زیاده قبیح و سفیه اسمیله مسمی و لان مسرفلر مالارنی حفظ
ایدمزلر امکه عقل و فراستی و دین دیانتی قوی و متین اولمیه و زشیهه اولمسی مشا
اولمیه مالرینی الرینه تسلیم ایتمه‌دن حق جل و علا نهی ایتمشدر بنکم سورده
نسائنک ولنده بیورور و لا تؤتوا السفهاء اموالکم معناسی شریعی مالی اصلاحه
اولنلر وصالتوا و بازان بیلمان سفیهلره ماللرنکی الرینه ویرملک صحکدر
بعضیلری عیشلرکه بوندن مراد اولدرکه ماللرکنی عورتلر و اوغلانلره ویرمکدر
که انلر تصرف ایده بیلمزلر کری انلرمحتاج قالوب حاجتکز اولدیغی وقتده بولمیه
دیمکدر و ذم فرعون بقوله تعالی و انه لمن المسرفین و فرعون مسرفلردن
مذموم اولدوغی سوره یونسده حق جل و علانک بو قول شریفنده که بیورر
معناسی تحقیق فرعون بر یوزنده تحقیق طاغی و باغی و متکبر و زیاده ظالم
ایدیکه دعوت یوزینی تیاره عمر کچوردی کا بر زحمت و مرض واقع اولمدی
و شکایت ایتدی موسی علیه السلام الی دعوت قیلدی ایمانه کلدی تحقیق اولیله
اولا مسرفلردن ایدی دیمکدر و ذم قوم لوط بقوله تعالی فی قوم لوط ذمی حقنده و
اولملریله ذم اولندقلری سوره اعرافده الله تعالینک بو قول شریفنده بل انتم

قوم

قوم مسرفون یعنی معناسی بلکه بو اشلرده ای قوم مسرفلرسز قورقک اولا الله
تعالیدن که شهوتکزی عبث یره و معصیته خرج ایدرسز و نسلکزی قطعا سبب
اولان فعل شنیعه که لواطه در اکا میل و محبت ایدرسز و حلالدن حرامه تجاوز
ایدرسز اول قدرت و جلال صاحبی الله تعالینک عذابی سزه کلور ایشه دیمکدر
و ورد فی الصحیحین ان النبی صلی الله تعالی علیه و سلم نهی عن اضاعة المال و یکفی
العاقل ما خرجه صحیحنده وارد اولان حدیث شریفلردن امام بخاری و مسلم
انفاقی روایت ایتدکلری اوزره کشی مالنی اسرافدن نهی اولنمغی و نه جهتنه صرف
و انفاق ایتدوکندن سؤال اولنجغی احادیث نبویه شریفه مدلولاتندن امام ترمذی
مسندندن اخراج اولنان حدیث شریفدن بری بودرکه عن ابی برزة رضی الله تعالی
عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه و سلم قال لا تزال قدما عبد یوم القیمة حتی
یسئل عن اربع عن عمره فیما افناه و عن علمه ما عمل به و عن ماله من این
اکتسبه و فیما انفقه و عن جسمه فیما ابلاه ابی برزة رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه یوم قیامتده حساب
و میزان ایتدن اول حق جل و علا قولنه دردت نسنه‌دن سؤال ایتمجه بر قدم جنت
و جهنم جانبنه زائل قلماز اولکیسی اولدرکه سکا بو قدر مدت عمر ویردک انی وقت
بلوغدن بری نیه صرف ایلدک ایکنجیسی سکا بو قدر علم احسان ایلدک اول علمی نیجه
کبی عمله صرف ایلدک اوچنجیسی الکده اولان مالی نه کیفیت ایله کسب ایلدک و نه
جهته صرف و انفاق ایلدک دردنجیسی سنک جسم و بدننه بو قدر صحت و قوت ویردک
اول جوارحی طاعات و عبادتمی صرف ایلدک یوخسه نفسک هواسنه می صرف
ایلدک دیو سؤال اولنور اکر انلری رضاء حق اولدوغی یرلره صرف ایلدک ایسه فوز
و مغفرت بولورسن زیرا الله بونلر اولنان درت نسنه‌یه اوغراسک کرکدر او
وقت انکار ایلسک جمله اعضاء جوارحک شهادت ایدوب یارب بنی ایشلدی
دیرلر عجب اول وقت حال نیجه اولور امدی بو حال باشه کلمزدن مقدم تدارک اوزره
اولوب اول وقتک بلاغین کورمک کرکدر دیمکه اشارت بیوریلمشلر و من الدلائل
علی حرمته مومنیه جبیا حرمة الربوا الذی هو من الکبائر اذ علتها فی الحقیقة صیانة
اموال الناس عن الضیاع فی المبایعات لکن الضیاع انما یتحقق عند اتحاد العوضین
صورة و معنی مع زیادة احدهما و الاول باتحاد الجنس حین مصنف رحمه الله تعالی
علیه اسرافک … دلائلندن صکره بری دخی بوانک احکامی اسرافدن
عد ایدوب انک بیانینه شروع ایلدی بو رانک کبری الله اصطلاح فقهاده شول

شبهه ذکر ایتدکلری وجنسی ایله متفاضلاً یاخود اول نسیئه زیاده لك ایله بیع ایلمك حرامدر
مثلا بغدایی بغدای ایله آلتونی آلتونه کومشی کومشه بیع ایلمك کبی بو ایکی وصفدن ایکی عوضدن اولکیسی جنس واحددن اولمق ایله زیاده لك حرمتیدر کرکناه کبائر
موبقه دلالتی واردرکه حق تعالی قرآن عظیم الشانده بو معامله نك اکل ایدنه
عقوبت عظیمه وعید شدید ذکر ایدوب حتی خزانة المفتینده ایدر حق جل وعلا نك سوره
بقره ده الذین یأکلون الربوا ایتدنه لا تظلمون ولا تظلمون ایتنه تحلیلیجلو
بش محلده کفر تهدیدی واقع اولوب حکم المسئله وتفاسیرده بیان اولنمشدر وبش
نشئه وعید قلمه نی ربوا اکل ایدنلره اول مقبره سنده قوییجی دلو وجنون فوینه نکم
قرآن عظیم الشانده خبر الذین یأکلون الربوا لا یقومون الا کما یقوم الذی
یتخبطه الشیطان من المس معناسی منبئ بودرکه شول لرکه خلافه کوروب ربوا اکل
اکل ایدنلر قیامت کوننده قبرلرندن قالقمیه لر الا شول کمسنه لر کبی قالقلرکم
شیطان وجن الکا مکر وخسران ایلدی برینده ورب مصروع ومجنون قلمش اوله لر
والعیاذ بالله کورکه بیلیکلر ربوا بی خبر اولدقلری کبی بیکی ایطاعی باطل اوله
نکم قرآن عظیم الشانده بیوردی یمحق الله الربوا ویربی الصدقات یعنی باطل
ایدر ربوا بی حق جل وعلا ایله ورسول علیه الصلوة والسلام ایله صنعتلشمك
کتب اولنکم قرآن کریمده بیوردی فأذنوا بحرب من الله ورسوله معناسی منبئ
اولدر کبی بیلك بوفعلدن اللهدن الله ورسول ایله محاربه قلمش اولدیکز دیدی
الله تعالی قرآن عظیمده بیوردی والله لا یحب کل کفار اثیم
یعنی حق تعالی حضرتلری سومز شول کمسنه لرکه ربوا ایلك جرمنی انکار ایدرلر
فعله کتو دیبان ایدن اکل ایلیان ربوایی جمله مؤمن قلوبلری سوکمیه ایدو
فاولئك اصحاب النار هم فیها خالدون معناسی منبئ هرکیم که ربواده ضحکدر
حلالدر کوروب ایشلسه اهل النار دن اولوب تحقیق آنلر دمکدر بو ایدن اهل الجحیم
ربوا عظیم کبائر دن اولدیغی اتفاق ایدر کیشی ربوایی انکار ایدکیده و تفصیل اولنجه
ربواده الحاصل حرمت وتحریمه نصدر نیکم رسول علیه الصلوة والسلام ربوای
یپانه ربعه وتحریمکا اتیله ربواده امت ایلیجی اکرچه ایلاو لمق ربمه کاربی ربوا
اکل ایلیه و کاتبلری وشاهدلری حرامه معنا ونسبت اکل ایدلی الحنه مستحق اولورلر
اما مبتلی بوللانلر نیاده مضطر اولنشه فانه ایله ایقه الذی ضرورتدن حرامی خود
مباح ایدی نه وجهله ... مضطر لعنت مستحق اولورلر دیلودکه ... جمله سی
بودرکه بو معنی مبالغه یه اشارتدر یعنی الله تعالی ورسولی قتلده تنبیه ایدر جهم

عظیم

عظیم دنکه ضررندن سبب اولان ملعون اولیجی اختیار ایله ربوایه رضا و بروب
مباشرت ایدنلك شقاوت عقوبتنه حتی بوقدر دیمکدر یاخود معامله شرعیه
فائده ایله ایقه الوب بیمك دیو اعتقاد ایله کافر اولوب لعنته مستحق اوله رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه ناسه اوزره بر زمان کله که بعضی کسبده ربوانك کناهی
ایرمکدن قورتلمیه شاهد وکاتبا ولدوغندن او تورتی یاخود ربوا اخوندن ضیا
بدوکی اجلدن دیو بیوردی دیو خبرلر وعاد شدیده وحکایات هذلبه قدر
بر قصر ایلدك زیرا حرمتك علتی اضاعة مال دن افهام ناسه یسر وسهولت حصولی
ایچون فقهار حمهم الله تعالی علة حرمتی قدر وجنسده دیمشلر والثانی باتحاد القدر
اعنی الوزن والکیل ایکیجیسی مکیلاتده کیله در وموزوناتده وزندر شول شیکه
کیلی اوله اول جنسدن انده ربوانك تحریمنه نص وارد اولمش اولوب اول دائما کیلی در
بغدای وآرپه وخرما وطوز کبی شیلر واول شیکه وزنی اوله اوبله اولدوغی
انده ربوانك تحریمنه نص وارد اولمش اوله اول وزنیدر دائما آلتون وکومش کبی
اکر ناسده متعارف بونده خلافی ایسه ده بنه نص وارد اولدوغی اوزره زیرا
نص عرفده اقویدر ضعیف ایله قوی ترك اولنماز فقیل العلة هی الجنس والقدر
تیسیرا دینلدیکه ربوانك علتی کیلدر ووزنیدر جنس ایله برابر اولمق تقدیرجه
ناسه سهولتی آسان اولمق ایچون نتکم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی مثلا کالنونی
آلتونه وکومشی کومشه مثلا بمثل بیعده زیاده سی حرامدر بغدایی وآرپه ده وخرماده
مثلا بمثل ویدا بید کیله بکیل ده زیاده سی حرامدر چونکه بو علتلر بولنسه زیاده سی
حرام اولور دنیا اولکه وغی اجلدن هرکیم زیاده ویرسه وزیاده السه تحقیق ربوا دخی
الآن دخی ویرن دخی ربواده برابردر دیدی وزیاده جمله اعتکدن احتراز ایدهلر
زیرا مجوزلری بالوطو تعمده جمله ایله کلری ایچون جملسی مهموت وخنزیر اولدیلر
حق جل وعلا امت محمدی ربوایه یقین اولمقدن صقلیه آمین یا رب العالمین
فعواقل الاسراف مشارکة الشیطان وفرعون وقوم لوط وعدم محبة الله
تعالی له وغضبه علیه وتسمیته سفیها واستحقاق العذاب فی الآخرة والذلة
والاحتیاج والندامة فی الدنیا واسرافك ضررلری دنیاده ذلت واحتیاج وندامته
سبب اولدوغندن قطع النظر آخرتده دخی عذاب وعقابه سببدرکه مسرف
ومبذر اولان مظهر عداوة الهیه اولدوغندن ما عدا شیطان ایله معا اولوب
واقبح اسما اولان سفیه اسمیله مسمی اولوب یعنی عقلك ضعیفی وخفتی ایله
فراست وذکاوتی اولمق ایله مسمی اولوب وفرعون وقوم لوطه مسرفین تسمیه

اولنوب اول مسرف دخی انلر کبی ذم اولنمشلردر نصوص قرآنیه ده مسطوردر
المبحث الثانی فی السر والسبب الاصلی فی مذمومیته ایکنجی مبحث اسرافک
مذمومیتنک حکمتی و سبب اصلیسی بیاننده در وهو ان المال نعمة الله تعالی
ومزرعة الاخرة اذ به ینتظم المعاش والمعاد وبه صلاح الدارین وسعادة
الحیاتین تحقیقا مال ایله معلوم اوله که امر معاش ومعاد وصلاح دنیا واخرت
وقوام بدن وعبادات اقتدار تحصیلی حلال مال ایله اولور و حبوبنده و حماسنده کشی انک
کسبی انک ایله اجر و ثوابه نائل اولور اولیه نجح ونجاهد الکفار دیر اجر ثوابنه کشی
مال ایله واصل اولور و جهاد فضیلتنه مال ایله واصل اولور و به قوام البدن
وقیامه الذی هو مطیة الفضائل و آلة الطاعات زیرا طاعاته تقویت ایچون مال
ایله اولور لایق اولنه طوروب نماز قلمغه قدرت تحصیلی ایچون بقاء بدنیه انک
انسیز بقاسی یوقدر واداء فرایضه قدرت وسایر نافله و تهجده و فضائله قدرت
بدن ایله حاصل اولور الته زیرا بر کیسه اکل و شربی هلاک اولنجیه دک ترک
ایتسه عاصی اولور زیرا طاعاته و زینه تقویته سبب اولان نسخ طعام ایدر
اذ به تحصیل الغذاء واللباس والمسکن وبه یحصل الغنی عن ذل السؤال زیرا مال
ایله کشی ناسه سؤالدن خلاص اولور یعنی طعام وکیجک ثیاب و ساکن اولجق
خانه نک بناسی یوقدر کورک تحصیلی مال ایله حاصل اولور و به ینال درجات
المتصدقین وبه یوصل الرحم وبه یدفع حاجات الفقراء وتقضی دیونهم
وتذهب همومهم وتسلی قلوبهم وصدقه ایدیجیلرک فضیلتی مرتبه سنه
مال ایله تحصیل اولنور وصله رحم فاصل ولمق ینه مال ایله اولور فقرانک
حاجتلری بر نیه کوز دمک وکیشی بوزجی و بر مانک و غملرینی وفنا و ناک کیدیک
وخوف وخشیتی دفع ایدوب متسلی قلب ولمق بونلرک جملسی مال ایله حاصل
اولور دیمکدر وبه یحصل نفع الناس ببناء المساجد والمدارس والرباطات
والقناطر وسد الثغور وخیر الناس من ینفع الناس ومال ایله حاصل اولور
ناسک ایچون فائده اولان نسنه لری بنا اتمک مسجد و معلم خانه کبی ومدرسه
وخانلر وکوپریلر وسبیل واقع اولان یرلرده سقا وبنا ایلمک کبی وسایر بونلرک
امثالی خیرات وحسنات ایلمک جمیعا مال ایله حاصل اولور زیرا انسانک
افضلی ناسه نفع کوسترندر ومواسات واحسان ایدنلردر و مال و جاه و علمندن
حیثیت منفعت ایلیدندر زیرا جمیع خلق عیال اللهدر وحقه سوکلی اولان عیالنه
منفعت قیلاندر و دنیا اخرتک مزرعه سیدر بو مال انسزدن با نه بکز درلر آدم

اولورکه

١٢٥

اولورکه نردبان ایله قویه اینر و آدم اولورکه نردبان ایله کوشکلره و سرایلره
چیقار پس بو مال خیرلودر خیراته و حسناته صرف ایدنه واچلر طیورلر و چلاقلر
کیدورنه و بورجلری بورجندن خلاص ایدنه ابخلین کسنه آخرتده بو جهته مرتبه لره
و عالی مقاملره ایریشور وقد سبق ان الکسب لاجل التصدق افضل من التخلی
للعبادة وبه یحصل افضل المنازل تحقیقا بو مذکور بک ذکری اول کچمشدر زیرا
دنیاده تصدق ایتمک ایچون کسب ایتمک نافله صوم وصلوهدن وسائر عباداتدن
افضلدر زیرا نفلک منفعتی کشینک کندوسنه در وکسبک منفعتی کندوسنه وهم
غیریه در بو بیله مال ایله کشی جنت درجه لرندن حاصل ایدوب منازل ابراره واصل اولور
بو حدیث شریفی امام ترمذی اخراج اولنمشدرکه بو معنایه دلالت ایدر عن
ابی کبشة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال فی حدیث طویل
عبد رزقه الله تعالی مالا وعلما فهو یتقی به ربه ویصل به رحمه ویعلم الله فیه حقا
فهذا بافضل المنازل ابی کبشة الانصاری رضی الله تعالی عنه روایت ایدی تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بویتدیلر اول زین حدیث شریفی تفصیل ایدوب
بیوردیکه حق جل و علا کرم و احسانندن قولنه انعام ایدوکی مال ایله عملدن قدر
بیلوب تعظیما شکرن بربنه کتوروب و اول مال ایله رضاسی اولان یرلره صرف
ایدوب ای حق اسداد اوصله رحمی لازم اولنلره واصل اولوب حق جل و علا حضرتلرینک
حقنی بیلوب بر لو یرلده ادا ایلدیکیدن طعام الفقرا وایتامی بیوره و ایچوره و چیناقلری
ایله قاپولرینه کلان غریب و مسکینلره احسان ایدوب حاجتلرین کیدوب
ومنع ایتمیه وفقرا انا امید اولوب بونلره بوره بوره کیمیه زیرا عمر صابر صدقه سنه
فانز اجر عظیم ایدوکی ظاهردر جنت درجه لرینک افضل منازلینه نائل و واصل اولور
بو کا اشارت بیوردیلر امام بخاری و مسلم اتفاقا اخراج ایلدکلری حدیث
شریفده در عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
قال لا حسد الا فی اثنین رجل آتاه الله تعالی الحکمة فهو یقضی بها ورجل آتاه الله
تعالی مالا فسلطه علی هلکته فی الحق عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر که تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حسد اصلا
غیرک نعمتنک زوالنی وانک کندوسنه انتقالنی تمنی ایتمکدن عبارتدر و اول بو معنی
ایله مذمومدر اصلا جوازی وجه یوقدر و کاه اولورکه اول غبطه اوزرینه اطلاق
اولنور و غبطه اولدر که کشی غیرینه اولان نعمتک مثلی کندو ایچون تمنی ایلسه لکن
انک اندن زوالنی تمنی ایتمیه و اول بو معنی ایله حسن ومرضیدر اکر متمنی انک

ایله جناب حقه تقرب ولنان نسنه قیلندی اولور ایسه خیر وانفاق ایچون
طلب مال کبی وعمل ایچون وخلقی ارشاد ایچون نه کوزلدر اما حدیث شریفده حسد
غبطه در الا فی اثنین قولنك معناسی الا فی خصلتین اثنتین دیمکدر رجل دفع الله
خبر در مبتدا محذوف بو مضاف تقدیری ای هما خصلة رجل دیمکدر و بعض روایتده
والا فی اثنین واقعدر تقدیری الا فی شیئین اثنین دیمکدر و بعضیلر دیدیلر که اوچ
روایاتده فی اثنین در ومبتدا لیت ا وزره رجلان خبریدر یعنی برکسنیه غبطه
اولنمق جائزه کلدر الا ایکی خصلتك بریله اوزرینه واول ایکی خصلتك بری
اولدر که حق تعالی بر قولنه مال حلال ویره اول دخی کیجه ده وکوندزده انفاق
ایدوب صدقه ویرمك اوزرینه انی وجوه خیراته صرف ایلمکه غالب وله وایکنجیسی
اولدر که حق جل وعلا علم وحکمت احسان ایلدکده انك ایله عمله مشغول اولوب
حکم ایلیه وانی ناسه تعلیم حکمت علینه انك ایله عمل دن عبارتدر وقال صلی الله
تعالی علیه وسلم لعمرو بن العاص رضی الله تعالی عنه نعم المال الصالح للعبد الصالح
تنکم بو حدیث شریفده رسول علیه الصلوة والسلام عمرو بن عاص رضی الله تعالی
عنهه بیوردیکه هر کیمسنه وجه حلالدن حاصل ایده وکی مالی رضاء الهی وفق اوزره
صرف ایده وکی اجلدن رجل صالحك مالی کوزل صالح مالدر دیو مدح وتحسین
بیوردی ودعا لانس رضی الله تعالی عنه وکان فی اخر دعائه اللهم اکثر ماله وولده
وبارك له فیه وحضرت رسول علیه الصلوة والسلام انس رضی الله تعالی عنهه کثرت مالی
وولد ایله اخر دعالرنده یا رب انسك مالنی چوق ایله واوغلانلرن واهل ایله وبونلرده برکت ویر
انك ایچون مبارك ایله دعا بیوردی وقال لکعب رضی الله تعالی عنه امسك
بعض مالك فهو خیر لك حین اراد ان یتصدق کله وکعب بن مالك الانصاری
رضی الله تعالی عنه جمیع مالنی تصدق اتمك اختیار ایلدکده رسول علیه الصلوة والسلام بو
مالك بعضیسنی مسك ایله سکا خیرلودر دیو بیوردی مثللو وکل هذه فی الصحاح
وبو مذکورلر ولندن کلیسی صحاحده نقل اولنمشدر وقد سمی الله تعالی المال خیرا
وامتن علی حبیبه علیه الصلوة والسلام حیث قال ووجدك عائلا فاغنی ای بالمال
علی احد الوجوه تحقیقا حق جل وعلا قرآن عظیمده مالی خیر تسمیه بیوروب
وحبیبنه اکرمنه امتنان ایدوب خلقنك الذی ... وما الیکی ... الهادیه
سنی فقیر بولوب مال خدیجه ایله اغنا ایلدی انك ایله تجارت ایلدوك ونصکره
سکا خلعت نبوت ایله حکمت ویروب وقران انزال ایدوب بونجه قبائل وشهرلری
سکا فتح ایلیوب وکفار غنائمی ایله ملکلندردی بر وجوه دن اولان مال ایله سنی

اغنا

اغنا ایلدی دیو بیورمشدر وقال سفیان الثوری رحمه الله تعالی علیه المال فی هذه
الزمان سلاح وسفیان رحمه الله تعالی ایتدی زمانمزده مال سلاح کبیدر یعنی سبب
نجات در دیمشدر وقال سعید بن المسیب رحمه الله تعالی لا خیر فیمن لا یطلب المال
یقضی دینه ویصون به عرضه فان مات ترکه میراثا لمن بعده وکبار تابعیندن سعید
ابن المسیب رحمه الله تعالی دیدیکه دیونی قضا ایدوب وعرضنی صیانت ایچون وورثه سنه
میراث ترك ایتمك ایچون طلب مال ایتمین کمسنه ده خیر یوقدر وقال ابن الجوزی
رحمه الله تعالی متی صح القصد فجمع المال افضل من ترکه بلا خلاف عند العلماء وثقات
محدثیندن ابن جوزی رحمه الله تعالی ایدر نیت صحیح ایله حلالدن وجهی اوزره جمع
مال ترکندن افضل ایدوکنه اتفاق وارد روما ورد فی ذم المال والدنیا راجع
الی صفته الضارة وهی الاطغاء والانساء والالهاء عن ذکر الله تعالی وعن
الموت والاخرة ومال ودنیا ذمنده وارد اولان آثار کثیره صاحبنك طغیاننه
وذکر الهی وموتی واخرتی فراموش ایتمسنه سبب ولمغله عقبی اوله یعنی ضرر ویادی
اولان مال حقنده در وهذه الصفة غالبة علیه فلما انفك صاحبه عنها فلذا
اکثر الذم بو ذکر اولنان صفات الایمه کثرتله باعث اولان وجه مشروح اوزره
اضرار تبات غالب اولمسی صاحبنه دنیاده اول اجلدن مال ایله دنیا چوق ذم اولندی
دیمکدر فللمال جهتان متضادتان خیر وشر فالمدح والذم حقان ومال ایله دنیا
خود ایکی جهتدن بیله مدح ایله ذمده برابردر لکن بونلرك هر بریسنك اعتبار جهتیله
حقلرینك محلی وار در مدح جهتده وذمده بوندن بیلندی کیم خیره خرج اولنان
خیرلو یرلره ویره مسجدلر وکوپریلر بنا ایتمکلر طویره وچیلر قلرکید وارد وبورلر جلولری
بورخندن قورتره زیاده بو بخیلین مال صاحبنی جنته ایله تور بوجه مرتبه لره اعلی
مقاملره ایرشدوره اما شره خرج اولنان مال ایسه صاحبنی جهنمه داخل ایدر نعوذ بالله
فاذا ثبت کونه نعمة عظیمة فحکم کسب المال مصادر فی شرعیه دن تجری بو صرفده
امساك اتمك ایله الله تعالینك بو ایله بر نعمة عظیمه سنك شکرن بر ینه کورمامك
بدن بدنه ثبات وادیادنه سبب اوله نه قدر چوق اولور ایسه اولسون فقرایه بذل
ایدوب خیراتلر وحسنات ایلدیکجك اخرتنده بونجه مرتبه لر حاصل اولور ... اوله
مالکه صالح اوله صاحبی دخی صالح اوله دیمکدر فاشکر فی استحقاق النعمة اللائقة
وکهانتها واضاعتها وکفرانها وترك لشکرها ومالی مصارف شرعیه دن
غیریه بذل واسراف ایدن کمسنه مستحق اولدوغی نعمة الهیه دخی حقیر ایتمك ایله
مذموم اولوب زیاده الذنه اولان مالنك نزع وازاله سنه سببیت کفران نعمت

اولوب شکرنی ترك ایلدوکی ایچون فیستوجب المقت والبغض والعقاب
والعتاب والآخرته الله تعالینك غضبنه ودشمنلکنه باعث اولمغله عذاب
وعقابنه مستحق اولور من معطیها وسلبها وازالتها عن محلها لعدم معرفة
قدرها ورعایة حقها کیمکه حق جل وعلا کندویه اعطا ایتدوکی نعمتك
قدرنی وحق رعایتنی بیلمیه کندوبی اسراف محلندن چکوب چقارمدوغی ازاله سن
بیلمکدن ناشی اول نعمتك قدرنی بیلوب حق رعایتك بیننه کتورك کرشسته
محل اسرافی کندونه قالدرله ایله منازل حقك فضلندن اسکان اولنور
دیمکدر نکا ان شکرها وحفظها عما ذکر یستوجب ثباتها وزیادتها قال
الله تبارك وتعالی لئن شکرتم لازیدنکم یعنی شکر ایدرسکز حضرت وهابك عطا
واحسان ایتدوکی نعمتلرك حفظ ایله شکر ایتدکز انی وشکر معا ضبده
اسرافدن صاقنوب هر نعمتی لایق شکر ایتمك ایله اول نعمتی مقرر ایلدوب دخی زیاده
ایدرز سبب دولتده ویمن ایلدوکنه ذکرنی تسبق ایتدکی ورده حق جل وعلا
زیده شکر کرو تعالی ایله سنده کوندر [illegible] لات ایدرادکه قرآنده
سوره ابراهیمده حق تعالینك قول شریفنه تعالی [illegible] حق تعالی بیوردیکه
بن ویردوکم نعمتلره شکر ایدرسکز بن سزلره نعمتلریکزی دخی زیاده ایدرم
دیمکدر ومفسرین دن نحاک [illegible] کریم حق تعالینك ویردوکی نعمتلره شکر
ایلسه الله تعالی انی جهاندن انك نعمتنی زیاده ایدر وهر کیم نعمته شکر ایلمسه
اول نعمت اندن زایل اولور کبدر اوله که حق تعالی جمله مزی نعمتی اوزره شاکر
اولانلر قوللرندن ایلیه وبرم آمین یارب العالمین المبحث الثانی فی اصناف الاسراف
اوجنجی مبحث اسرافك انواع وصنفلری بیاننده در اعلم ان الاسراف اهلاك المال
واضاعته وانفاقه من غیر فائدة معتد بها دینیة او دنیویة مباحة معلوم اوله که
اسراف دیدکلری کشی مالنی یوق یره تلف ایدوب کرك دنیوی کرك اخروی بر فائده
ظاهر اولمین مباح کبی نسنه لرده حد دن زیاده انفاق ایتمك دخی اسراف اولنی باشید
فمنه ظاهر مشهور کالقاء المال فی البحر والبئر والنار وغیرهما مما لا یوصل الیه
ولا ینتفع به وخرقه وکسره وقطعه بحیث لا ینتفع به اسراف ایدوکی مالك
آشکاره مشهوردر ولاز لینك برینی دوکابه المق یاخود صویه یاخود اوته
اتوب هلاك ایتمك ویاخود ثوبنی اسراف عدقومق وجه اوزره قطع ایتمك اوزره قو
کبی نسنه لر اسراف اولنان ناشیدر وکعدم اجتناب النماء واکثر وقوع حتی تهلك و
تفسد ودخی اشجار اوزرنده اولان میوه سنی واکینك ضایع ایلیه قبل دوشرمك

ویجمك اسرافدندر وعدم ابواب المواشی والارقاء دار اولونحوها فی موضع یحتاج
فیه وعیده وحیوانلری قوتلولردن اوینه ویاخود برامکن کوزدمك اسرافدندر ومنها
وعدم الاطعام والالباس حتی تهلك من الجوع او الحر او البرد اسدا وصبو
وجوعدن هلاك اولنجه اطعام والباس ایتمك اسرافك ظاهر ومشهور اولانلرندندر
ومنها ما فیه نوع خفاء یحتاج الی التنبیه وتنبیه کبی که عدم تعهده اسرافدندر کبی
خرج ومصرفك بلمسی انی علوم ایتمك کرکدر اسرافك ولا نوعی کرلو صرر لازم
بلمك لازم که کندو بی اسرافدن حفظ ایتمك آسان اوله بعدها جمعه وحفظه
حتی تعفن بنفسه او بوصول رطوبة ونکل او نحوها او یاکله السوس
او الفارة او النمل او نحوها واسرافك مشهور اولنلرندندر کبی تعفن قوللاند
اشیاسنده وباخود رطوبتی اولوب جوده کم شی اولانی ویا کووه وقوده وفار
وقرنجه بیجك اشیاسنده اهمال اولنجه اغماض عین ایتمك اسرافدندر حتی بوکا
بکرد هر نه اولادیسه واکثر وقوع هذا فی الخبز والتمر والمرق والجبن ونحوها
فی الفواکه الرطبة کالبطیخ والبصل بونك جوق واقع اولسی ایتمك ایله اکثرده
جنسنده وفرقسنده بکرده اولور دخی بو کبی بکردنسنه لرده ویاخود یای
یمشلرده اولور قاون وقاربوز وصوغان کبی شیلرده اولور جوده وبوکت ایله
اسراف اولوب ضایع اولورکیدر وقد یقع فی الیابسة کالتین والزبیب والمشمش
وکاه اولور کوفی یمشلرده جوده یمك ویقدر ینه ملحق واقع اولوب اسراف اولور
کیدا انجیر واوزم ویاره الوکی یمشلر وقد یکون فی الحنطة والشعیر والعدس
ونحوها وکاه اولور عفونت ایله قوردلنمق بغدایه وارپه ومرجمکه وسایر
بو کبی بکرد نسنه لرده دخی واقع اولور وقد یکون فی الثیاب والکتب وکاه بجك
اشیاسنده وکتابلرده دخی اسراف واقع اولور بوکا نه طورینی ایله فان کورك
دوشمك ایله هکذا اولمغه باعث اولور واسراف اولور کیدر وکصب ما فضل
من الطعام ونحوه وطعامك ارتانی دوکمك وغیری بوکا بکزد نسنه لر اسرافدندر
وکغسل القصعة وللعقة والید قبل اللعق والمسح والاکل وطعامدن
فراغدن صکره پرمقلری ایله صحنی وچناغی وقاشغی دلیله یلامدن ویاخود
الیله ویا بر اتمك پاره سیله سیلوب بعده اکل ایتمدن قاپلری یومق اسرافك خفی
اولوب تنبیه اولنلرندندر وعدم الالتفات الی ما سقط من کسرات الخبز
وغیره من ایدی الصبیان وغیرهم علی السفرة وطعامدن یره ویا سفره یه
دوشن اتمك پاره لرنی وغیری بونك امثالی وغلنجقلرا النه دوشن طعامی

علی الارض

قالدرمیوب صنایع ایتمك وسائر بوکا بکزر شیلر جملهسی اسرافدندر زیرا نکیم
رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی امام مسلم صحیحندن اخراج اولنمشدر عن
جابر رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم امر بلعق
الاصابع والصحفة جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم اصابعی و طبقی یالامق ایچون طعامی یدکدن صکره بارمقلرك
ایله صحانی و چناقلری یالامغی امر ایتدی و بیوب طریقیله امر بیوردیلر زیرا بو برکت
طعام اولدیغنه محافظه بوندنك سنت اولدیغنه اشارتدر وفی روایة قال
ان الشیطان یحضر احدکم عند کل شیء من شانه حتی یحضره عند طعامه
فاذا سقطت لقمة احدکم فلیأخذها فلیمط ما کان بها من اذی ولیأکلها ولا
یدعها للشیطان فاذا فرغ فلیلعق اصابعه الثلث فانه لا یدری فی ای طعامه
البرکة واخرجه اسناد صحیح ایله روایت ایدوب بیورمشلردر که تحقیقا شیطان
فقط اکل طعامده میله شرکت قلکرده حاضر اولور تحقیق حالت اکلده البکرده
بر لقمه دوشسه برشئ بولشدی ایسه الده اولان طپراغی و غیریکی نسنه وار ایسه
کیدروب اول لقمهیی اکل ایله ص النیزه دوشمکله کیدوب یا انی الحسن ویاخود
بر غیرشیله بدغیر مسلم ایکن کندوسی بنی منه و یده لقا فی شیطانه قومسون و شیطان
ایچون ترك ایله مسلم او طعامدن فارغ اولدقده بارمقلرین یالاسون زیرا اول کیشی طعامك
برکت قنفیسنده ایدوکین بلمز احتمالدر که اول دوشن لقمهده اوله ایکی اجزا بیوب
بیمده اوله و یاخود صحانده و چناقده قلدیغی اوله و یاخود اولدیرکت اصابع
یلمك اوله بو حدیث شریفی امام مسلم مسندندن اخراج اولنمشدر عن
انس رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اذا اکل طعاما
لعق اصابعه الثلث انس بن مالك رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق
رسول علیه الصلوة والسلام طعام تناول بیورسه مبارك ایلیکلرینی اوچ مبارك بارمقلرن
یلاوولرایدی وانلر ایله بیرلر ایدی و هرچن طعامدن فارغ اولدوقلرندن صکره
اصابع شریفلرندن باش بارمق و شهادت بارمق و اورته بارمقلرن مبارك
لسانلری شریفلریله یلار لر ایدی فی اللعق واخذ الساقط فوائد الاحتراز عن
الاسراف ودفع الکبر والریاء واحتمال وصول البرکة والاقتداء بسیدنا المرسلین
والامتثال لامره وربطا للعبید وطلب المزید بوندندر دوشن لقمهیی
قالدوروب یمك و بارمقلرن یلامق فوایدی اسراف و تکبردن صاقنمق
ایچوندر و سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اقتدا و امر

شریفلرینه

شریفلرینه امتثال و شکر نعمتدر که سابقا ذکر اولندوغی اوزره سبب زیادتدر
ومنه عدم التقاط ما سقط من الارز والحمص ونحوهما لاسیما عند الغسل حتی
یرمی بها و یکنس و اسراف خی اولنلردن بری دخی پرنج و نخود و بغدای کبی شیلر
یره دوشدوکده قالدرمیوب ویاخود غسل ایدن بانه اتوب ضایع ایتمکدر ویا
سپورکه ایله بیانه سپورمکدر فان اطعم کسرات الخبز ونحوه الدجاج او الشاة
او البقرة او النمل او الطیر لا یکون اسرافا پس اکر ایتمك پاره لرینی طاوغه
و قیونه و صغره ویاخود قرنجهلره و سائر قوشلره و بو حیوانلر مثللرینه ویرمك
اسراف دکلدر ومنه عدم تحفظ العمامة واللباس والنعل عما یبلیه او یحرقه
وکثرة استعمال الصابون فی الغسل والدهن والشمع فی السراج اول اسراف
خفینك بری صاروغی و کیجك اسبابی و ایاق قابی اسکیدجك شیلردن صاقنیوب
و بر شیء غسل ایتدوکده صابونی چوق سوروب اوغمق ایله و چراغ یاقدوغی وقتده
زیاده استعمال ایتمك اسرافدر ومنه البیع والاجارة بالنقصان والشراء
والاستیجار بالزیادة علی القیمة اذا لم یضطر او لم ینوا الصدقة ونحوها
و اسراف خی اولنلردن بری دخی مضطر اولمهدن بیع و اجاره قیمتی مثلندن
نقصان ایله بیع ایدوب الدقده استیجاری زیاده ایتمکده بوکا بکزر شیلرده زیاده
و نقصاندن هربری اضطرار ایله ویاخود صدقه خفیه نیتی ایله اولمزسه اسراف
اولمز وان کان بطریق الغبن فقد ورد المغبون لا ماجور ولا محمود واکر
غبن طریقیله اولور ایسه خلق قتنده و خالق قتنده محموده و مقبول عدا اولنمق
شیء اولمز ومنه الزیادة فی الکفن کما او کیفا وفی الوضوء و اسراف خفینك
بری دخی کفنك مقداری و قیمتی لباس جیوه قیمتندن زیاده ویاخود ازادر
ایسه اوچ عدددن زیاده خانونك ایسه بیش عدددن زیاده اولمسی اسرافدن وبری
دخی آبدست الدوقده صویی چوق استعمال ایتمکدر نتکیم رسول علیه الصلوة حضرتلری
بو حدیث شریفلری بو معنایه دلالت ایدرلر بو حدیث شریفی امام بن حنبل مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنه انه مر رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم بسعد رضی الله تعالی عنه وهو یتوضأ فقال ما هذا السرف یا سعد
قال او فی الوضوء سرف قال نعم وان کنت علی نهر جار فلیکن بقدر الحاجة بو حدیث
شریفی عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر بر کره رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه حضرتلرینی آبدست الورکن کوردوبی
سعد نه در بو اسراف بیوردیلر سعد ایتدی یا رسول الله وضوءده دخی اسراف

[illegible]

اولور دخی بیجاك رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکی اکر برادمك صودن دخی ابدست
الورسکده اسراف مقرطادر دیو بیورمشلر ومنه الاکل فوق الشبع الا لاجل
الضیف حتی لا یخجل او لیصوم الغد اسرافك بری دخی طوقلوقدن زیاده
شبع حصول بولندن صکره طعام یمکدر برادا والا اصابعن مالادیو خسته اولمغه
سبب اولور وبلکه برو اسرافدر واکر انکله ارتسی طعام اولمق ایچون ویا تقویت قصد
ایدرسه یاخود قونقدن حجابت دفع مراد ایدرسه حرام اولماز زیادهٔ قوت بصدد
ضعیف اولنجه اکلی تقلیل ایتمك جائز دکلدر ومنه الاکل فی کل یوم مرتین اسرافك
بری دخی کونده ایکی نوبت طعام یمکدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك بو حدیث شریفی بوکا اشارتدر امام بیهقی شعب الایمانده اخراج ایتمشدر
عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت رآنی رسول الله صلی الله علیه وسلم
وقد اکلت فی الیوم مرتین فقال یا عائشة اما تحبین ان یکون لك شغل
الا جوفك الاکل فی الیوم مرتین من الاسراف والله لا یحب المسرفین
حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایدرلر که حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بنی طعام ایکی کره کورنجه ویا خبر بکو یا عائشه
کونده ایکی نوبت طعام اکل ایتمك اسرافدر حق جل وعلا مسرفلری سومز
دیو بیوردیلر بو حدیث شریفی ابن ماجه وبیهقی وابن ابی الدنیا سننده
صحیحلرنده اخراج ایتمشلردر عن انس رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم من السرف ان تاکل کل ما اشتهیت انس بن مالك رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر که
کوکلك استدیکی نسنه یی یمك اسرافدر و ینبغی ان یکون الحال من هذین
الحدیثین الاکل بعد الشبع او قبل الهضم او الجوع اذ الغالب ان الاکل مرتین
فی بیاض النهار لا سیما فی الایام القصیرة خصوصا ممن لا یعمل الاعمال
الشاقة بالجوارح لا یکون عن جوع صادق وان اکل ما اشتهی فی مجلس واحد
یفضی الی الزیادة علی الشبع ویجوز ان یراد التشبیه لا التحریم و دخی هر کسه
لایقدرکه اسراف اولان [illegible] اسراف اکثرایه خصوصا قصبه
کبی یرلرده طعامك ایکنجی نوبتی جوعدن وهضمدن اول واقع اولور واشتها ایتدوکی
اطعمه نك بعضی بلکه اکثری طوقلوق حصولندن صکره واقع اولور بس کونده ایکی
نوبت یمك وهر اشتها ایتدوکنی یمك اسرافدر والله اعلم حکم بیوردقلری ایکی حدیث
شریفلرده واقع اولان معنی بیننك جوع وهضمدن اول واقع واخراك

ایدرکن

تاکله

تاکل

کل

طوقلوقدن

طوقلوقدن صکره واقع اولمسی ایله مقیددر اولمق ظاهر حال اولور ویاخود مراد
شریفلری ایکیسی ایله اسراف کبیدر دیمك اولمقده جائزدر ومنه اکثار فی
المباحات الا عند الحاجة بان یاکل من باجة فیستکثر حتی یستوفی من کل نوع
شیئا فیجتمع قدر ما یتقوی به علی الطاعة بری دخی اسرافك حاجت یوق ایکن
برقاج درلو طعام پشوروب یمکدر مثلا طعام حلالی شول قدر پشورر که کمسنه ییوب
بیتاندورکله وانواع والوانی اول قدر ایلیه که تکلف ایله یوب بلکه هضم اولنموب
امتلای معده ومرض تخمه یه مؤدی اوله اما طعام معده جابعه روزی ولنجی نقد
چوق پشوریلور ایسه اسراف ومذموم اولماز لکن برکسنه هرنه طعام وشرا
مشتهاسی اولانی تناول ایلمك مسرفلردن اولور اما طاعت اوزره قوت وقدرة
تحصیلی ایچون ماجود علیه دردر طاعت اوزرینه تقویه سبب اولان دخی
اما ضیافتلرده شهرت وافتخار ومباهات ایچون ایلیه که هم مالی کیدوب هم
ثوابدن محروم اولیه او قصد ان یدعو الاضیاف قوما بعد قوم الی ان یاتوا الی
اخر الطعام کذا فی الخلاصة وغیره ویاخود اجابه برطائفه یدکدن صکره طائفه
اخرایه ده کفایت ایتمك ایچون وبالجمله ضیافت نیت فاسده احتمالنسز تلذذ وتنعم
ایچون اکثار طعامدن برنسنه لازم کلمز لا باس دیو فتاوی خلاصه ده و سائر
وسائر کتب فتاوالرده بونی اختیار ایتمشلردر و ینبغی ان لا یحمل کلامه هذا علی
حضر الحاجة فی هذین بل یعمم ارادة التلذذ والتنعم من غیر ضیاع وبنیة فاسدة
لقوله تعالی قل من حرم زینة الله التی اخرج لعباده والطیبات من الرزق و بیوردی
لایق اولان بودرکه ظاهر اخوانه زیاده تکلیفات حاجتی تحمل ایتدوکی اوزره
احضار ایدوب بو ضیافتی نیت فاسده احتمالنسز تلذذ وتنعم ایچون واکثار اطعمه نك
جوازینه دلالت ایدرلر ایت کریمهٔ الشانده سورهٔ اعرافك ولنه قریب حق جل وعلا
بوقول شریفنك معناسی ضمنی بودرکه ایت یا محمد کیم حرام ایلدی شول زینتی که حق
سبحانه وتعالی انی سزه حلال ایلدی حددن تجاوز ایتمك اکل ایدك شول حلال نسنه لردنکه
الله تعالی انی سزه رزق ایلدی اول رزقك طیباتی مؤمنلرکدر کما قوله الذ
نصیب بو قدر دخی قورقك الله تعالی حضرتلرندن که اول سزه حلال قیلدی غی
نسنه سز حرام ایلمك اکر سز حق تعالی یه تحقیق مؤمنلرسکز وبونه ایت اخرده
سورهٔ مائده ده بیوردیا ایها الذین امنوا لا تحرموا طیبات ما احل الله لکم
ولا تعتدوا ان الله لا یحب المعتدین حق تعالی مؤمن قوللرینه خطاب ایدوب
بیوردیکه ای وحدانیته حق لسان ایله اقرار ایدوب قلبلری ایله تصدیق ایدن مؤمنلرکی

حق تعالینك سوزه حلال قیلدوغی نسنه لری سوزکند وکره حرام قلمك وکذا
حددن تجاوز ایتمك که حق جل وعلا امر ویرده حددن تجاوز ایدنلری سومزکه
حق تعالی انلره حلالی قیلدوغی انلر حرام قیلورلر وحرام قیلدوغی حلال قیلورلر
اکر سز تحقیق مؤمنلر ایسه کز وحلال اولانی استعمال ایتمکده برنسنه لازم کلمز
وحق جل وعلا حضرتلری تجاوز ایدنلردن راضی دکلدر تحقیقا الله تعالی حلالی
دخی حددن تجاوز ایدرك اسراف ایدن کمسه لری سومز وقد صرحوا بجواز التفکه بانواع الفواکه
مستثنیا به الاثنین وقد وقع تحقیق ائمه فقهاء رحمهم الله تعالی تصریح ایلدکلری
تلذذ وتنعم ایچون بر قاج درلو میوه لری کرك یاش وکرك قوری یمشلری بربرده
استعمال ایتمك ایچون جمیع ائمه نك جوازینه بو ایکی آیت کریمه ایله استدلال ایتدکلر
وصحابۀ کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین نقل صحیح اوزره روایت ایتمشلر
عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ولا فرق بین جمیع الفواکه والباجات
ورسول علیه الصلوة والسلام حدیث شریفی روایت اوزره انواع درلو طعاملرو
میوه لری ایله تلذذ وتنعمك جوازینه دلالت ایدر باجاتك معناسی لغوی فارسیده
معرب دنمك ایچون ایلدکلری انواع طعام وچوربالره دیرلر وبونلرك ما
بیننده بیجه درلو میوه لر جمع ایتمك فرقی اولمدکه ذکری سبقت ایتدوکی اوزره
اکر ضیاع اولمیه فاسده احتمالی اسز ایکان طعام وبیجه درلو یمشلر جمع ایتمکده
برنسنه کلمز لا باس بدر اما شهوات محرمه در ولذات فیه بر صرف اولنه وانده
اوفیما حاجته اسراف قلانی شرعا حرام وعقلا غایت ایله اسراف ومذموم
خ بوحدیث شریفی امام بخاری دن اخراج اولمشدر عن ابن عباس رضی الله ماشئت
تعالی عنهما انه قال کل ما شئت والبس ما اخطأك سرف ومخیلة تحقیقا
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما بیوردیکه بر کسنه کبر واسراف اولمدوقجه
تفکر وکی طعامی اکل ایدوب واستدوکی اسبابی کیسون بونلره حددن تجاوز
ایتمکز عظیم وترتبه خیلا معناسنده کبر دیندکه کما قال تعالی ان الله لا یحب کل
مختال فخور یعنی تحقیقا استکبار وافتخار ایدنلری الله تعالی سومز والذین اذا
انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا معناسی شویله کانلر انفاق ایتدکده اسراف ایلیوب
وتقتیر ایلمین قوللری حق جل وعلا سورلر وانلره عین وعنایت ورضا ایله نظر ایدر
دیمکه اشارت بیورمشلر ومنه اکل ما انتفخ من الخبز او وسطه مع ترك جوانبه
الا ان یاکلها احد وان کان بحال یأکلها غیره فلا باس به کذا فی الخلاصة
فیما غیره واسرافك بری دخی اتمك قابوغنی یاخود کذا دینی یا اورطه سنی اکل ایدوب

بعض

بعض یرینی ترك ایتمك اسراف ایتدکدر لکن اکر انی غیری یرایسه اسراف دکلدر فتاوا
خلاصه ده وسایر فتاوی کتابلرنده بویلجه ذکر اولنمشدر وعنه ووضع الخبز علی
المائدة اکثر من قدر الحاجة کذا فی الاختیار واسرافك بری دخی سفره یه ایتمکی
قدر حاجتدن زیاده قومقدر فضله قالانلری ضایع ایتمکدر شرح مختارده اظهر
روایات بو منوال اوزره واقع اولمشدر وینبغی ان یحمل هذا ایضا علی ان یضیع
ما فضل من الکسرات ولا یأکلها احد او علی ان یقصد الریاء والسمعة والشهرة
والا فلا اسراف پس امدی لایق اولان اسراف واقع اولانك کثرتیدن احتراز اوزره
اولمقدر دکبر وکچنلین سفره ده قلان ایتمك وفقرانی عبث بره ضایع ایتمك اسرافدر
اسراف نسبه حرامدر ویاخود سفره ده قلان ایتمك خرده لرنی اکل ایدر کمسنه عیشه کیدوب
ضایع اولمیه وبالجمله ضایع ونیت فاسده احتمالی اسز تلذذ وتنعم ایچون وریا وسمعه
قصد مقرون اولمیجق اولور ایسه قول صحیح اوزره اسراف اولماز واما اکل الفنا یس
من الاطعمة والالوان ولبس الملابس الفاخرة والرقیق وبناء الابنیة الرفیعة
ونحوها مما لا یمنع عنه الشارع تحریما فالصحیح انه لیس باسراف اذا کان من حلال
ولم یقصد به الکبر والفخر وان کان شبیها به ویعد منه مجازا ومکروها تنزیها
ودخی بر قاج درلو طعامی اکل ایدوب وثیاب رقیقه کیوب یوکسك اوبنا ایتمك
کبی شیلر شرع مبینك نهی ایتدوکی مرتبه یه بالغ اولمیوب دخی بوکا بکزر نسنه لره
مقرون اولمیجق اصح روایت اوزره اسراف دکلدر لکن اسرافه شبهه دن ناشی طالب آخرت
دوشرکیار اولمق ایله مکروه تنزیهیدر محصل کلام مکروهك ترکنده ثواب وفعلنده
عقاب خوفی وارد در زاد اللائق بطالب الآخرة ان یقنع ویتصدق لان الآخرة
خیر وابقی زیرا طالب آخرت اولانه لایقدر که حاجتی منع وضرورتی دفع
ایدجك مقداری ایله اکتفا ایدوب زیاده سنی وجوه خیراته کرك نفل وسنت
کرك واجب اولسون تصدق ایچون صرف ایتمکدر زیرا حق جل وعلا قرآن کریمده
بیورر تحقیقا آخرت خیرلودر وبقاسی دائمدر دنیا کبی فانی دکلدر دیمکدر زیرا
کفایت مقدارندن زیاده خیرلو یرلره صرف ایدوب مسجدلر یاپوب وکوپریلر
یاپوب واچلری طیوروب [illegible] وپورچلو بورجندن قورتروب اولی خیرلو
سببی ایله بوجه مرتبه لره وعالی مقاملره نائل اوله ومن الاسراف کل ما صرف
الی المعاصی والمناهی وکناهلری ارتکابنه ونهی اولنان مناهیه صرفی ولنانك
کلیسی اسرافدر البحث الرابع فی ان الاسراف هل یقع فی الصدقة دوردنجی
مبحث صدقه اسرافك جاری اولوب اولمیسی بیاننده در روی عن مجاهد رحمه الله تعالی

آية قال لو كان ابو قبيس ذهبا لرجل فانفقه في طاعة الله تعالى لم يكن مسرفا ولو
انفق درهما او مدا في معصية الله تعالى كان مسرفا كبار تابعيندن مجاهد بن جبر رحمه
الله تعالى روايتدر بلوب تحقيقا دينكه كشي معصيته بر درهم ويا بر مد تسنه صرف
ايتمك اسرافدر اما مكه مكرمه نك صاغ جانبنده واقع اولان ابو قبيس طاغي قدر
التون اولوب لوجه الله تعالى صرف وانفاق ايتسه اسراف اولماز ولكن انفاق ايدر
مستك اولدر بكه دخي انفاق اولنور زيرا زكوة وصدقه كثيره بخلي ازاله ايچوندر
وبخل ايسه صفات ذميمه نك اشدندر نتكم كرم صفات حميده [illegible]
وفي هذا المعنى قول الحكيم حين قيل له لا خير في السرف فقال لا سرف في الخير وظاهر
بعض الناس من ظاهره ان لا سرف في الصدقة مطلقا وهذا فاسد بل فيه
تفصيل يظهر مما نورده ان شاء الله تعالى جونكه صدقاتي اولمازده بد وكلام ظاهر
نظرا [illegible] وجوه محاوره مشهور اولمغله طاعتده اسراف يوقدر ديلدكده
اولدخي جواب وبرويب خيرده اسراف اولماز ديدي وكني مجاهد موافق عدايدن
صدقه على الاطلاق اسراف جريان ايتمز ديدلر مذهبلرينك فسادي
واضح وبر وجه ايله اعتبار صالح اولمدوغنك حكمي تفصيل وبيان اولنور
ان شاء الله تعالى كما قال الله تعالى نتكم سوره بقره ده ولله دخي بعض ايتك بو
شريفه ومما رزقناهم ينفقون قال الزمخشري والقاضي والامام فخر الرازي
وغيرهم رحمهم الله تعالى ادخال من التبعيضية عليه للكف عن الاسراف
المنهي عنه بعد اتفاقهم ان المراد من هنا الانفاق في صرف المال في سبيل الخير
زمخشري وقاضي بيضاوي وامام فخر الرازي واكثر مفسرين حق جل وعلانك
بو قولي شريفنده كلمه تبعيضيه منهي عنه اولان اسرافدن منع ايچوندر
ادخال اولنمشدر وانفاقدن مراد في سبيل الله مالي صرفدر ومعناي شريفي تقوى
صفتي ايله موصوف ولا بالغيب ايمان كتوروب واقامت صلوة ايدوب وعظمت
ايله احسان ايلدكلري مالدن بعضيسني اسراف ايتمكسزين صدقه ايدنلردر
وقال الله تعالى في سورة الانعام ايتا اخراده حق تعالى بيوردي وآتوا حقه يوم
حصاده ولا تسرفوا انه لا يحب المسرفين [illegible] عشردن
اكل ايدوب وآتي كسوب [illegible] ووقتي حاصلاتك موتنيه كوره يا عشر
عشرني ويا نصف عشرني صدقه ويرك اسراف ايدوب حاصلاتكزي كلي
ويرمك كه اهل وعيالكز نفقه سز قالميه بو آيتك سبب نزولي حقنده مفسرين
ديمشلر كه ثابت بن قيس بشيوز اغاج خرماسي وار ايدي كليسني بر كونده

تصدق

تصدق قيلوب ايچي الي بوش اخشام اولنجه كلوب ايدي اهل واولادي ايچون بر نفسنه
الي قومامز ايدي بو آيت كريمه انك حقنده نازل اولوب بويردي كه حاصلاتكز كليسني
صدقه ايدوب اهل وعيالكز آج قومه بو اسراف قدر الله تعالى مسرفلري سومز بو آيتك
بو آيتك حكمي عام اولوب جمله خلق اولدقچه شامل در اكر چه لو آيتده ثابت
ابن قيس رضي الله تعالى عنه دخي تعالى رضاسي ايچون تصدق قيلدي پس انكيچون اسراف
طوتوب نهي اولندي بزلكا جواب ويردكه الله تعالى نك رضاسي ايله ايدي كه اهل وعيالنك
نفقه سني كفايت مقداري ابقويه ابدي اندن زياده قالورسه تصدق قيلديقه ابدي
زيرا صدقه مستحب اهل وعيالنك نفقه سي فرض وواجبدر پس فرض ترك ايلدوب
استحبابي برينه كتورمك حق جل وعلانك قتنده راضي اولدوغي فعل دكلدر اهل
وعيالك آج قوپوب محتاج خلقه معصيتدر اولدوغي ايچون اول صدقه معصيت
اولور انك ايچون اسراف اولور ديمكه اشارتدر فالكشافقون ايى ولا تسرفوا
في الصدقة لما روي عن ثابت بن قيس رضي الله تعالى عنه انه صرم خمسمائة نخلة ثم
قسمها في يوم واحد ولم يترك لاهله شيئا فنزلت ولا تسرفوا اي ولا تعطوا كله
نتكم سابقون ديديلر زمخشري وسائر مفسرين دخي ذكري سبقت ايتدوكي بيته
اولنمشي حسن كورلمشدر ولا تسرفوا قول شريفنك معناسي مالكز كليسني تصدق
كند وكز فقير قالمغله صدقه ده اسراف ايتمك ديمكدر وجملين ثابت بن قيس
بشيوز اغاج خرماسي وار ايدي بر كون خرمالرندن دوشروب كليسني اول كونده
تصدق ايلدي بوندن صكره اهل واولادي ايچون بر دانه خرما ابقومدي بو آيت كريمه
حقنده نازل اولدي يعني جمله حاصلني صدقه ايلدوب اهل وعيالك آج قومه كه بو
اسرافدندر ديمكه اشارتدر وروى عبد الرزاق رحمه الله عن ابن جريج رضي الله تعالى
عنه قال جد معاذ بن جبل رضي الله تعالى عنه نخلة فلم يزل يتصدق حتى لم يبق منه
شيء فنزل ولا تسرفوا وروايت اخراده ابدر مفسرلردن عبد الرزاق رحمه الله تعالى
ابن جريجدن روايت ايدركه معاذ بن جبلك بر خرما باغچه سي وار ايدي هر قچن خرما
دوشردوكده فقرايه تصدق ايدر حالي اولمايدي حتي اهل وعيالنه وبر كمه خرمادن
بر دانه سي قالماز ايدي كليسن فقرايه تصدق ايلدكده بو آيت كريمه انك حقنده نازل
اولدي بو بوردي جمهوردن نقل اولنمغله علماء شرع شريف ابيدلر مادامكه
مديون اولوب وصدقه دن فضله فلاني مالي اداء دينه ويا صبره تحملكري اولمادن
عيالنه كفايت ايتميوب ويا خود كندونك مضايقه به صبر ايتمسنه توقفي اولدوغي
صورتلرده اسرافك تحقق ايتدكلرندن ايمشلردر امدي كلي حاصلي صدقه ايدوب اهل و

اچ قومیه که بو اسرافدر دیمکدر وفی الکاشفی رحمه الله تعالی ای ولا تعطوا اموالکم
فتقعد و افتقر کما مفسرین سندی رحمة الله تعالی علیه تفسیرنده سورهٔ نساده
اولندی بو معنایه اشارت ایدر یعنی صاتوا و یارلریکزی سفیهلره مالکم التی
ویرمك و بعض مفسرین دیمشلر کیم بونده مراد اولادکزدر کما الکریمی کری عورتك
واوغلانلردر فیلمك که انلر ضبط و تصرف ایدرسز کندی و کری انلره محتاج قالهسز
حاجتکز اولمیجق سزه بولنمیه بویله بولمه فقر ایله اوتورهسز دیو بیوردیلر کما
قال الله تعالی نکم سورهٔ بنی اسرائیلده ولذا حق تعالینك بو قول شریفنده ولا تجعل یدك
ولا تبسطها کل البسط فتقعد ملوما محسورا معناسی شریفی بودرکه یا محمد سن
ویرمکده ممسك اولمغل شول الی بوینینه باغلو کبی ایمه و دخی بالکلیه الکریم کبی دخی
ویرمکل که شویله عریان اولوب قلاسن نمازه چقمغه قادر اولمیه و زیاده
عطا ایتمکده مرتبهٔ اسرافه وارمه حال اعتدالی ملازم اولکه عدل دربو بیوردی
قال جابر رضی الله تعالی عنه و ابن مسعود رضی الله تعالی عنه جاء غلام الی النبی
صلی الله علیه وسلم فقال ان امی قد تسئلك کذا وکذا فقال علیه الصلوة والسلام ما عندنا
الیوم شیء قال فتقول لك اکسنی قمیصك فخلع علیه الصلوة والسلام قمیصه ودفعه
الیه وجلس فی البیت عریانا حضرت الله جل شانه بو آیت کریمه رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم طریق اقتصاده ارشاد ایچون انزال ایدوب اسرافدن زیاده خلقی
ایتدوکی بیان ایدوزمشدر سبب نزول آیت کریمه جابر الانصاری و عبدالله بن مسعود
رضی الله تعالی عنهما روایت ایدرلرکه جناب حضرت رسالتپناه صلی الله تعالی علیه
وسلمك مجلس شریفنه بر فقیر اوغلان کلوب یا رسول الله
انام سزدن بر کوملك رجا ایلدی دیدی رسول علیه الصلوة والسلام دیدیکه شیء حاضر
بوقدر کلسون تکرار اوغلان کیدوب ینه کلوب دیدیکه یا رسول الله انام
اول کیدوکی کوملکی رجا ایلدی دیدی رسول علیه الصلوة والسلام کوملکی مبارکلری ارقهسندن
چیقاروب اول اوغلانه ویروب کندوسی عریان قالدیلر و فی روایة جابر رضی
الله تعالی عنه فاذن بلال فانتظروا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یخرج
واشتغلت القلوب فدخل بعضهم فاذا هو عار فنزلت هذه الآیة کذا ذکره السابقون
جابر الانصاری رضی الله تعالی عنه روایتنده نماز وقتی اولدقده بلال رضی الله تعالی
عنه کلوب اذان اوقودی اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین جمع اولدیلر
و رسول علیه الصلوة والسلامك چقمسنه منتظر اولدیلر رسول علیه الصلوة والسلام
کلماتیله هر بریننك قلبی ملال اولدی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم عریان

اولمغله

اولمغله نمازه کیتمکه مجالی اولمیجق اصحابك کبارندن برنیچهسی اذن رسول الله ایله
حجرهٔ شریفنه کیروب سلطان انبیایی کوردیلرکه شویله عریان اوتورمشلر ایدی
ثواب بو قدرکه انلك ایله نمازه چیقه اولدقده حضرت الله بو آیتی انزال ایدوب
بیوردیکه یا محمد یا حبیبم سن عطا ایتمکده ممسك اولمغل شول الی بوینینه باغلو
کبی و الکده هیچ نسنه دخی بالکلیه ویرمکل شویله ونوروب فلاسن نمازه چیقمغه قادر
اولمیه یعنی زیاده عطا و احسان ایتمکده مرتبهٔ اسرافه وارمه حال اعتدالی ملازم
اولکه عدل دربو بیوردی و بعض مفسرین دیدیلرکه بخیلك هیچ نسنه دکرمز اکر
بیلك دیلرسك شو آیت کریمهیه نظر ایله کورکه حق جل وعلا رسولنه خطاب
ایدوب اولا ممسك و بخیل اولمقدن نیجه منع ایلدی صکره یا اوغوردن ویروب
عریان قالدوغنه عتاب قیلدی و اندن نهی ایلدی بونی بیلدوروب دیکه افراط
و تفریط مذموم طریق محمود اولدرکه نه حددن تجاوز ایدوب اسراف ایدهلر
و نه امساك ایدوب بخیل اولهلر خیرلوسی اعتدال اوزره اولمقدر دیمکه اشارتدر
حق جل وعلا جملهمزی اعتدال طریقه سالك اولوب و اسراف یولندن صاقلیه
آمین یا رب العالمین خ بو حدیث شریفی امام بخاری و مسلم صحیحلرنده اخراج
اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم خیر الصدقة ما کان عن ظهر غنی ابو هریره رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب ایتدی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه صدقهنك
افضلی اولدرکه تصدق ایتدوکی شیء ایچون کندوده احتیاج اولمیه یعنی نفسنده اول
صدقه ایلدوکی نسنه محتاج اولمیجق ظهر غنادن ویرمش اولور و بونده غنی تعظیم ایچون
نکرهدر زیرا صدقهنك خیرلوسی نفسندن و عیالندن ارتانی صدقه ایلمکدر دیمکه
اشارتدر جمع غ بو حدیث شریفی امام ابن ماجه و مسلم و امام بغوی صحیحلرنده
منقول اولنمشدر وعن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه جاء رجل الی النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم فقال عندی دینار فقال انفقه علی نفسك فقال عندی آخر
فقال علیه الصلوة والسلام انفقه علی اهلك فقال عندی آخر فقال انفقه علی
خادمك فقال عندی آخر فقال انت تعلم ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت
ایدوب ایتدی بر کشی نبی علیه الصلوة والسلام کلوب ایتدی بنم فقط بر التونم واردر
رسول علیه الصلوة والسلام انی کندو نفسنه نفقه ایله دیدی اول کشی ایتدی بنم
غیری التون واردر رسول علیه الصلوة والسلام ایتدی آنی ولدك اوزرینه نفقه ایله
دیدی اول کشی ایتدی اندن غیری یانمده بر التون دخی واردر دیدی رسول علیه الصلوة

وعلى انى اهلك اوزرينه انفاق ايله ديدى اولكشى ايدى قيمده برغيرى اليلون دخى
واردر رسول عليه الصلوة والسلام ابتدى انى خذ منكارك اوزرينه نفقه ايله ديجى
اولكشى بيك انلدن غيرى بر السلون واردر يا عنده ديدى حضرت رسول عليه
الصلوة والسلام سن بيلورسن ديدى يعنى بونلردن صكره كيمه ديلرسك ويرديمكه اشارت
بيوردى ٥ بو حديث شريف امام مسلم مسندندن اخراج اولنمشدر عن جابر
رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ابدأ بنفسك
فتصدق عليها فان فضل شئ فلاهلك فان فضل عن اهلك شئ فلذى قرابتك
فان فضل عن ذى قرابتك فهكذا وهكذا جابر بن عبد الله رضى الله تعالى عنه
روايت ايدر تحقيقا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه كشى جهتلوسندن
صدقه اولكندو نفسنى فاروب وتقديم ايليوب انك اوزرينه تصدق
وتوفق كوسنره زيرا منعمك سنك اوزرينه اولان نعمتنه سن اولى ومخصوص
سن نفسك ايچون احتياجك اصكره اهلك ايچوندر زيرا خاتونك لزوم نفقه سنه
مستلزمدر مضى زمان ايله سندن ساقط اولماز واكر خاتونكدن فضله بر
شئ قالورايسه قرابتك اولنلرى تصدق ايله بوجهتدنكه اول قرابت حقيقتده سندندر
واول انسابك انتسابى سكادر بو معنى تطوع اوزره حمل اولنور ايسه جميع قربيه
شاملدر واكر واجبا وزره محمولا اولنور ايسه اختلاف مذاهب اوزرينه نفقه سى
واجب اولنه مخصوصدر واكر اقربادن فضله قالورايسه فهكذا وهكذا ديو اشارت
بيوردلرى تكثير صدقات وتوزيع جهاتدن عبارتدر يعنى يمين وشماله وقدامكه
ابتغاء لوجه الله تعالى ومرضاته صدقه بونلرى بذل وصرف ايليه ديمكدن كنايه در
زيرا اوزديكره مؤنتى لازمدر ولان خاتونكدن وقرابتكدن اولدوغك ذى روحدن
باشليوب ابتداء ايله وجوبا بونلرى غيريلر اوزرينه صدقات وخيراتده تقديم
ايله كرديمكدر وقال خ ومن تصدق وهو محتاج او اهله محتاجون او عليه
دين فالدين احق ان يقضى من الصدقة والعتق والهبة رد عليه وكشينك
كندوسى واهلى محتاج ايكن ويا خود دينى دفع احتياج ايدوب واداء دين اينمسى
صدقه دن اولى واحقدر بو بله اولدوغى اجلدن امام بخارى سنن صحيحلرنده
تصريح وبيان اتمشدر ودخى مديون اولان سفيهلر بخشيش ايدوكى وصدقه
ويردوكى وقولن ازاد ايدوكى سفه اولدوغى ايچون حجر اولنور وانك كندو مالى
كندويه دفع اولنماز تا ذامكر رشدى ولمسى مشاهده اولنميه بو مذكور اوله
تصرف صحيح اولماز قاضى كيرو رد ايدور واكر عبدن ازاد ايلسه امامين قتنده

نافذ وصحيح اولور لكن صكره اولكندو قيمتنه سعى ايدر تا اداايليه ديو قاضى حكم
ايدر وهبه لرين انلرك اوزرينه رد ايتمكه قاضى رد ايدر دروقال فليس عليه ان
يضيع اموال الناس بعلة الصدقة وبعضيلر ديديكه حيله ايله محلنه تصدق ايدرم
ديو ناسك مالكرن الوب اسراف محلنه ضايع ايدينك اوزرينه حرامدر قال الفقيه
ابو الليث رحمه الله تعالى فى تنبيه الغافلين عن ابرهيم بن ادهم رحمه الله تعالى لا ينبغى
لرجل اذا كان عليه دين ان يضطبغ بالزيت او بالخل ما لم يقض دينه فقيه ابو الليث
رحمه الله تعالى تنبيه الغافلينده ابراهيم بن ادهم رحمه الله دن روايت ايدوب ديركه قچن
بركشينك بورجى اولسه اكا لايق دكلدركه بورجى وار ايكن زيت ياغنه ويا خود
سركه به باتروب فاتق ايديتوب بيه مادامكه اوزرنده اولان بورجى ادا ايدوب خلاص
اولمدقچه ديو بيوردى وقال ابن حجر قال ابن بطال رحمه الله تعالى اجمعوا على ان
المديان لا يجوز ان يتصدق بماله ويترك قضاء الدين وحافظ ابن حجر العسقلانى
رحمه الله شارح البخارى اولان ابن بطال المالكى رحمه الله تعالى احمد وسائرلرى ديديلركه
بورجلى اولانلر ومالله تصدق ايتمك جائز دكلدر بلكه بورجينك اداسى ايچون تصدق
ترك ايتمك اولى در ديديلر وقال الطبرى رحمه الله تعالى وغيره قال الجمهور من
تصدق بماله كله فى صحته وبدنه وعقله حيث لا دين عليه وكان صبورا على
الاضافة ولا عيال له او له عيال يصبرون ايضا فهو جائز محدثيندن امام طبرانى
وسائر جمهور محدثيندن نقل ايتمك ايله علماء شرع ايديلركه كشى بروجه ايله مديون
اولميوب وصحيح البدن اولوب ودينى وعيالى اولدوغى وجه اوزره ده انلرك وكندو وعيالى ولمبصه
مضايقه يه صبر ايتملرن توقفى اولدوغى حالده جميع مالنى تصدق ايتمك جائزدر ديديلر
كرو كچلين فان فقد شيئا من ذلك كره واكر اولكشينك اوزرينه اداسى واجب
دينى اولسه ويا خود صبره تحملدرى اولميان عيالى اولدوغندن جمله مالنى تصدق
ايتمك اكا تحريما مكروه دره وقال بعضهم هو مردود وبعضيلر قتنده اول تصدق
ايتدوكى كرو اكا رد اولنوردر زيرا حكمى نافذ اولماز سفيه اولانلركبى وروى عن
عمر رضى الله تعالى عنه نتكم قول برده حضرت عمر رضى الله تعالى عنه دن روايت
سبقت ايتمشدر فظهر ان السرف يقع فى الصدقة ايضا اذا كان مديونا ولا
يفى ما فضل من الصدقة لدينه او كان ذا عيال لا يصبرون ولم يترك لهم كفاية
او كان محتاجا لا يثق بنفسه الصبر على الاضافة كبر وكچلين تحقيق صدقه ده
اسراف واقع اولور قچن مديون اولوب وصدقه دن فضله قلاماليه اداء دينه
ويا خود صبره تحملدرى اولميان عياله كفايت ايتموب ويا خود كندونك مضايقه

صبر ایتمسنه توقفی اولدوغی صورتلرده صدقه ده اسراف جریانی انکار ایدنلر
مسند مذهبلری واضح و بر وجه ایله اغنیایه صالح دکلدر المبحث الخامس
فی علاج الاسراف بشنجی مبحث اسرافک علاجی بیاننده در و هو ثلثة علمی
و اول اسرافک علاجی ایسه اوچدر اولکیسی علمیدر و هو معرفة غوائله السابقة
و استماع ما ذکرنا و التأمل فیه و المداومة على التذکر اول ایسه اسرافک سابقا
ذکر اولنان غائله لرینی بیلوب و دائما تذکر ایتمکدر و الثانی عملی و اسرافک ایکنجی علاجی
عملیه در و هو التکلف فی الامساک و نصب رقیب علیه یعاتبه و یذکره آفات
الاسراف و اول ایسه اسرافندن زجر و منع ایدر بر کسنه یی کندویه و ماله ناظر
نصب ایتمکدر که کندوبی اسرافندن آگاه ایلیه و الثالث قلعی اوچنجی علاجی اسرافندن
کندوبی قلع ایدجک قویلر مقدر و هو معرفة اسبابه ثم ازالتها اول ایسه
اسرافک اسبابنک معرفتی بلدکدن صکره ازاله ایدجک یدر مکدر و هی
ستة الاول و هو الغالب السفه و اول اسرافک اسبابی سته سنی بیلوب بعده
ازاله ایتمکدر اول ایسه عقلک ضعفی و خفتیدر و هو الحادی و الثلثون اول
ایسه آفات قلبدن اوتوز برنجیسیدر و هو ضعف العقل و خفته و سخافته
و رکاکته اول ایسه آفات قلبدن اوتوز برنجیسیدر که عقلک ضعیفلکندن و آن
فکرلولکدن و غایت خفیفلکدندر ناشیدر و ضده الرشد و هو قوة العقل و بلوغ
کماله و ضدی کمالی رشددر و لکه عقلک کمال قوتندن عبارتدر و ضدی
اولدوغنه سوزه نسناده ادله قرآنیه دن قال الله تعالى عز و جل و علا بیوردر و لا
تؤتوا السفهاء اموالکم الآیة معناسی شریفی مالریکزی خفیف العقل اولان
اشخاص الرینه دوشرمنکه مالریکز ضایع اولمسنه سببدر ثم قال الله تع
فان آنستم منهم رشدا فادفعوا الیهم اموالهم معناسی شریفی بودر که خفیف
العقل اولانلرک مالرینی حفظه مأمور اولانلر یکز مزبورلرنده رشد کامل حس
ایتدکجه مالرینی الرینه تسلیم ایتمک دیمکدر و اکثر السفه طبعی و قد ینظم الیه
ما یقویه على الاقدام على کثرة الاسراف و سفه‌نک اکثری طبیعی اولوب و ناز و نعیم
ایله پرورش و مال و ملکه زحمتسز واصل اولمش احتیاج و یوقلق غمندن بی خبر
میراث یکی تازه چلبیلرده چوق واقع اولور و هو تملک المال بغیر کسب و تعب
و حث جلسائه على الانفاق و تنفیرهم عن الامساک لیاکلوا ماله و یأخذوه
فلهذا ینهى عن جلیس السوء و اول مال تحصیلنه چالشوب کسب و کار ایتمه دن
زحمتسز میراث سببی ایله مالک اولدقلری اجحون ایدرلر و دخی یانلرینه مال صحبتی

اکل

اکل و تلف ایتمک ایچون بیهوده یرلره بذللرینی ترویج ایدرلر قرینلردن بولنورلر ایسه
خود سفاهت طبیعتلری قوت بولوب زمان قلیلده مفلس و نکبتلی اغنیا
اولورلر بو جهتدندر که قرینلرندن شرع مبین نهی ایلمشدر و بعض عارفین ده بو مثللو
بیت یار بد بدتر بود از مار بد معناسی بد مصاحبک ضرری ییلان ضرری زیاده
بلانک ضررندن زیاده دیمکدر و هذا النوع من الاسراف یکثر وجوده فی
اولاد الاغنیاء و بو مقوله سفاهت و اسراف ایتمک اکثری اولاد اغنیا و علما
و مشایخ مثللولرده چوق واقع اولور و قد یحصل السفه او یزید برعایة
الناس و تعظیمهم و تعزیزهم و ثنائهم کما فی اولاد الکبراء من الامراء و الفضلا
و المدرسین و المشایخ و نحوهم و گاه اولور که سفه طبعی اولمیوب خلقک اعزاز
و اکرام و ثنالرینی کوروب عارض اولور نتکیم بو مقوله سفاهت اکثرا اولاد امرا
و علما و مدرسین و مشایخ مثللولرده اولور و الثانی الجهل یعنی الاسراف
او ببعض اصنافه فلا یظنه سرفا بل یظنه سخاء او لا یشعر بهما فی بذل غیر
الواجب او بحرمته و ضرره ایکنجی اسرافک معناسی بیلیوب و یاخود بعض جنس
اسراف اولدوغنی ادراک ایتمامز بلکه سخاوت ظن ایتمک ایله و اجبدن غیریلری اشتراکلرن
ظن ایتمدن و یاخود حرام و مضر اولدوغن بیلمکدر علاجی تعلمدر و الثالث الریاء
و السمعة اوچنجی سببی ریا و سمعه در که عملنی ناسه اظهار ایتمکدر علاجی مبحث
ریاده سبق ایتمشدر و الرابع الکسل و البطالة دردنجی سببی کسل و بطالتدر و امر
آخرتده تکاسلدر مثلا صوم و صلوتده و تعلمده تکاسل ایتمکدر علاجی جد و سعی
اربابیله معاشرت ایدوب کسلان و بطالت اولانلردن اجتناب ایدر و الخامس
ضعف النفس و هو الذی یسمیه عوام الناس حیاء بشنجی سببی ضعف نفسدر
و هوایه تابع اولمقدر اولکه شرعه مخالف اولان یرلرده نفسنه موافقت ایدر عوام
ناس اکا حیا تسمیه ایدرلر علاجی حجاب و لناجی و حیا ایدجک نجی شدید العقاب ذات
جلالت عنوان الهی اولدوغنی تاملدر و السادس ضعف الدین فلا یهتم له و
التنجی سببی ضعف دیندر ناشی مالنه عدم اهتمامدر و علاجه اما السفه الطبیعی
فزواله عسیر جدا بونک علاجی مشکلدر زیرا سفه طبیعی مرضی زیاده دن زیاده در
سعی ایتمک کرکدر علاج پذیر اولد فلهذا نهى الشارع عن ایتاء المال له و امر بحجره فان
اکثر الفقهاء ذهبوا الى وجوب حجر السفیه المسرف مع الحاقهم للآدمیة
و الحاق بالحیوانات العجم و الجمادات بو ایسه یعنی سفه طبیعی علاجی مشکل
مرض اولمغله شرع شریف سفیهک الینه مال تسلیمندن نهی ایدوب اکثر

فقها بالكليه سفيه اولانلر آدميتى باطل ايدوب وانلرى حيوانات وجمادات
يولكينه الحاق ايلمشلردر بو تركيبده اولان ضمائر سفيهه راجعدر فان قيل العلاج
فبالمنع عن جلساء السوء والزامه مجالسة العقلاء والحكماء واستماعه
ما ورد في آفات الاسراف وحمله على تكليف الامساك وبالعتاب
والعقاب واكر علاجی نه‌در ديرلرسه سفيهه قرناء سوءدن اعتزال ومجالس عقلا
وحكمايه مداومت واسراف حقنده وارد اولان تشديد عتاب وعذابی
ايشتمك وامساكه تكلف اعتياد ايله مجال اولور ومذكورلرك علاجی جهل وعدم
تصلب اولوب دينلرنده قوی اولانلر ايله مجالسه ايتديروب وضعيف الدين
وفساق ومداهنين صحبتلرندن ابعاد ايله اولور واما الجهل فيزول بالتعليم
وعلاج آنلره مشتغل اولان جاهلك علم تعليمی ايله زائل اولور ذكر اولنان علاج
جهت علميه‌ده علاجيدر بنه تحصيل ادب وعمل ايتمكده طريقی بنه بر اخلاق
وتحصيل فضائل ايتمكده طريق حكما وعلمادر علاجی بيا تحصيله سيفغف آنلره
واما الكسل والبطالة واما بطالت انلرلرده كه اخراج دوه تكاسل دركه تماولا
تمامده عدم وحضره وتعلمه تكاسلدر اوهو الثانی وكسلونك اولا بسط آفات
قلبك وتوز ايكجيسنده نقد سوء احيا وتحنيها فيه بقوله تعالى فاول كتك
وبطالت حكما مذمومدر ومذمومیتنه دليل وبرهان حق جل وعلانك سورهٔ
نجمده بو قول شريفی كافيدر وان ليس للانسان الا ما سعى معناى شريفی كيم
دنياده ايتديكی سعيدن غيری آخرتده نفع ويرر بر شیء يوقدر ديمكدر واستعاذ
النبي صلى الله تعالى عليه وسلم منه رواها خ عن عائشة وانس رضى الله
تعالى عنهما وحضرت رسول الكريم صلى الله تعالى عليه وسلم دخى ايتمك الزندن
كسالت وبطالت ولده ضعف بدندن سنكا عون والطافكله صغنورم
ديرلر ايدی نتكيم بو حديث شريف شيخان امام بخاری ايله مسلم صحيحلرنده
اخراج اولنمشدر حضرت عائشه صديقه وانس رضى الله تعالى عنهما روايت
ايدرلر اللهم انى اعوذ بك من الهم والحزن والعجز والكسل والجبن والبخل وضلع
الدين وغلبة الرجال يعنی يا رب ما يجب حتی ما بن سكا صغنورم غصه دن وعاجز
لكدن وعبادت تقصير لكدن وقورقاقلقدن وبخيللكدن وديونك ورجالك غالب
اولمسندن يعنی مغلوب اولمقدن پس بو دعايه رابن حا امتك كسل ايله تخلق
ايليانلر كه دكر ايكی عالمك سعادتندن مفلس اولور وجملهٔ مرادندن خائب
وخاسر قاله زيرا كسل مانع تحصيل علم وعمل ده وبالجمله بطالت وكسالت

هيئت انسانيه باطل قيلر بيت اى پسر سعى ايتكه بيوردى خدا
وان ليس للانسان الا ما سعى سعيده كارى هميشه عنا فلك
عادتنه كاهل اولمق جاهلك سعى ايدن بولور سعادتی كاهل اولمقده شفا وندامت
وكونه مقتضاه هلاك النفس والبدن وكونه تشبها بالجماد وابطالا للحكمة
ومقتضاسنك هلاك نفس وجمادات لحوق وابطال حكمت اولدوغيدر والعلاج
العملى للكسل مجالسة ارباب الجد والسعى ومجانبة الكسلاء والبطالين وعلاج
عملى اولدركه جد وسعى اربابى ايله معاشرت ايدوب كسلان وبطال اولانلردن بعيد
وبقين اولمبوب انلردن اجتناب ايتكدر والضعف يعالج بالتأمل في ان الحياء
من الله تعالى احق وعذابه اشد عبادت عملنده كاهل وضعيف ولانك علاجى
اولدر اجتنابنه ادمان مفاسدينی تفكر ومنعنده وارد اولان آيات واحاديث
واثار علماء وحكمايی تذكر وتفكر ايدوب ناسدن حيا ايمدن حق جل وعلا حضرتندن
حيا ايتمك اولى وعذابى شديد العقابدر بالجمله حيا كبى ممدوح وحياسزلق كبى
مذموم نسنه اولماز بر احمدن حيا ايدن كمسنك علامتى بوديكه اودينه فرض
اولان امورده اهمال ايتماز وكان اشلماز دليل دينى صحيحدر وشاهد فضلى صريحدر
ومجالسة الاقوياء وذوى الصلابة في الدين والاحتراز عن مصاحبة الفساق
والمداهنين والضعفاء في الدين ومجالسة اهل ورع ايله ومتقى ولانلر ايله
اوتوروب طوره وصلحا ايله بولكه‌دن ابرلميوب انلره بولداش اولكه سعادتنه واصل
وضعف الدين اولان اهل بدعت واكى يوذلو فاسقلر صحبتلرندن ابراق اولوب اهل
هوا ايه بولداش وانلره مصاحب ولقدنه صافنه زيرا صلحا ايله اولمق سنى صالح ايلر
وفاسقلر صحبتنده اولمق سنى ابلر صحبت مؤثره اولور طبيعت طوبماز هر كسبنك
حالى مصاحب وبولداشندن معلوم اولور نيسل مدى‌ايما صلحا مجلسنده بر ليوب
ضعف الدين وفساق ومداهنين صحبتلرندن اعتزال واحتراز كركدر فعليك
بالتشمر والسعى البليغ في ازالة صفة الاسراف فانه خلق ذميم قبيح جدا ومرض
مزمن عسير العلاج الا ان يتداركك الله تعالى بتوفيقه فانه ميسر كل عسير ونعم
المولى ونعم النصير اى سالك راه آخرت سنك اوزرينه اولنمق اسرافك صفتلق
بيلوب كذودن سعى بليغ ايله انی زائل ايدوب كيدرمك زيرا اسراف شيع بر خلق
قبيحدر وعلاجی مشكل مرض مزمن اولمغله اكر علاجه مجال اولور ايسه اسراف
حقنده وارد اولان آيات كريمه واحاديث شريفه تذكر ايدوب اسرافك اجتنابنه
ادمان وضدى اولان اعمالى تحصيل ايتمكدر تا كيم حق جل وعلا حضرتلرينك

معاونتی و فضل و کرم ایله هر مشکل آسان اوله والثالث والثلثون العجلة
وافات قلبك اولوب ایچیسی عجله در وهی المعنی الراتب فی القلب الباعث علی
حصول المرام بسرعة واول عجله درکه کشینك قلبنه بر مراد کلسه عند الله نیز
حاصل اولمسنه باعث اولان حالتك وجود و ثبوتی در و یا بر معنای دیکر ده
او علی الاقدام علی شیء باول خاطرة من غیر تامل واستطلاع نظر بلیغ او علی
الاتمام ببعض توفیة کل جزء حقه و یاخود خاطره کلن امره فکر عاقبت اوزره
فکر اتمك سزن اول وهله دن وقف نفوذ اتمك کبی و یا شروع اولنان امرلرك
جزئنه تمام حقنی ویرمکسزن اتمامنه باعث اولان حالتك ثبوتیدر شروع اولنان
عبادتی اتمامده عجله ایدوب فرایض و واجبات و سنن و مستحباته رعایت ایتموب
و اذکاری مواضعندن نقل و تحویل ایدوب قول و افعالده سبق الله امامه مخالفت
ایتمك کبی وضد العجلة مطلقا الاناءة عجله نك ضدی تانیدر یعنی عجله ایتموب
تانی اوزرینه اولمقدر وضد الاول حسن الانتظار و تفسیر اول وزره اولانك
ضدی حصول مراده وجه حسن اوزره انتظاردر و افتی یا فتوریا انقطاعدرکه
عجله اولنان امر ارادت اولنان وقتده قرین حصول اولمیجق ارادت سنته ضعف تردد
ایتمك حصولندن مایوس اولور و یا حصولی ایچون اتعاب نفسده افراط اتمك ایله
بی طاقت اولوب صبر و دی فراغ و انقطاعه قرار و یرر وضد الثانی التوقف الی
التبین حتی یتبین له رشده و تفسیر ثانی اوزره اولانك ضدی خاطره کلن
امرده رشد و سداد متبین اولنجه توقف و ترویدر وضد الثالث التانی
والتؤدة حتی یؤدی لکل جزء حقه قال الله تعالی خلق الانسان من عجل الآیة
و تفسیر ثالث اوزره اولانك ضدی بر نفعدر یعنی نفسی مطیع و منقاد و ملقد
علی الکمال حقنی ویرنجه تمهل و تاخیردر بو ایت کریمه نك معنای شریفی یعنی هر اوزره
عجله نوع انسانك شانی و اکثری کاری و پیشه سی کویا که عجله دن مخلوقدر دیمکدر
و بر ایت اخرا ده دخی بیورلدی ولا تعجل بالقران من قبل ان یقضی الیك وحیه الایة
معنای شریفی یا محمد مبین اولنجه تمام وحی ابدیجه قرائتده عجله ایلمه دیمکدر
یعنی سکونه و وقاره ملتصق اولان حدیث شریفده در که امام ترمذی سنندن منقولدر
عن عبد الله بن سرجس رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال
السمت الحسن والتؤدة والاقتصاد جزء من اربعة وعشرین جزءا من النبوة
عبد الله بن سرجس رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه سکون و وقار و کوکجك و هیئت ایله تکمیل نفسده طریق

ط شروع واقدامه باعث اولان حالتك ثبوتیدر تفتیش صحت و فساد اتمك سزین

حسنی

حسنی اختیار و شروع اولنان عملك حقنی ابقا ایدنجه نقض ایدوب هر امورده افراط
و تفریط بیننده توسط علم نبوتك یکرمی دورت جزئندن بر جزءدر دیو بیوردی
یعنی بو خصائل جمیله و شمائل جلیله اهل نبوتك اجزاء فضایلندن جزء در پس امدی
انلره اقتدا ایلمکدن غفلت ایتمه سز دیر الاخلاص ایله بو خصائل محموده یه اختصاص
اخلاق ذمیمه دن خلاص وارد در و اکثر محدثین رحمهم الله تعالی اجزاء نبوتك
یکرمی دورت اولمسنك حقیقتنه اعتقاد اولنوب و کیفیتنك استعلام و استخباره
توقی و تحفظ لازمدر دیمشلر والرابعة العجلة الاولی الفتور والانقطاع عن عمل
الخیر و عن حصول المراد و عجله نك اولکی افتی یا فتوریا انقطاعدر که عجله اولنان امر
ارادت اولنان وقتده قرین حصول اولمیجق یا ارادت سنته ضعف ترتب ایدوب
حصولندن مایوس اولور بان یقصد مثلا منزلة فی الخیر و یتعجل فی حصولها
فاذا لم تحصل فاما ان یفتر و ییأس او یغلو فی الجهد و اتعب النفس فینقطع
فان المنبت لا ارضا قطع ولا ظهرا ابقی و اکر اول کشینك امرینه قصدی خیر
منزلتنه دخی اولورایسه ده عجله ایتمك ایله اول امر حاصل اولمادیغی تانی ایله عندنده
حاصل اولور حتی عند الله نجات و زیادی شفقته اکا حصول اولمیجق ارادت سنته
ضعف ترتب ایدوب حصولندن مایوس اولور و یا حصولی ایچون اتعاب نفسنده
افراط ایتمك ایله بی طاقت اولوب صبر و دی فراغ و انقطاعه قرار و یرر او یدعو
الله تعالی فی حاجة و یستعجل الاجابة فاذا لم یجدها فیترك الدعاء فیحرم
مقصوده و یا خود حق جل و علادن حاجتنی طلب ایدوب تکرار ایلیوب بو دیکم
بکا دعا قبلندن اجابت ایدویم هر کسه کیم حق جل و علایه دعا ایلدی ایسه
حق تعالی اکا غضب ایدر و دخی حاجتی ایچون استعجال ایلمیه و بو دکلو وقتدر دیکم
دعا ایدیم قبول اولمدی دیمك عبادت قوللغندن محروم اولمقدر پس امدی مصلحتی
نیز بیورمدوکی ایچون اعتقادن بو زمینه مراد حاصل اولنجه حالشه زیر ابعض
قول الله تعالیه دعا و تضرع ایلمه و کی حق تعالی سودده دعاسنی تاخیر ایلر و
قول و الا کسنیه لابد اولان اولدکه هیچ بر زمانده تضرع و نیازدن خالی اولمیه بو
زماندن دعا ایلرم قبول اولمدی دیمه زیرا دعا ایلین کسنه ابتدا یه ورث ایلمکدن خالی
دکلدر اولکی حق جل و علادن دعاسی قبول ایله ایکنجی اخرتده ظهور ایله اوچنجی دعاسی
مقابلنده بر اولو بلاء دفع اوله دوردنجی بر کناهه کفارت اوله دعا مکرم
اولمغه سبب بودر والثانیة فوت التقوی والورع لان اصلهما النظر البالغ
والبحث التام فی کل شیء هو بصدده واصابة مکروه لنفسه بان یتعجل فی شروع

أَمْ فِيهِ ضَرَرٌ بلده تأمل اوكَانَ فِي بَلِيَّةٍ فَلَا تحملها فَيَدْعُو عَلَى نَفْسِهِ فَيُسْتَجَابُ وعليه
ایکنجی آفتی خلوص قلبك فوتی احتمالندر قطع النظر نفسنده یا غیریده مكروه
اصابتی دروتقوی وورع فوتیدر زیرا لازمدر اولا بن هرشیئده نظر صحیح وهرشیئك
احوالنده تأمل ایتمك سن دخی بحث وتفتیش وتجسس ایدروی یا خود خشمه کلوب تحمل
ایدمیوب ولادینه وماله شر وهلاك ایله دعا قیلور رزق ومغفرت دیلدوکی
کبیکه خیر دعاسی قبول اولندوغی کبی شر دعاسی دخی قبول اولنسه اولادی وکندوسی
هلاك اولور ومالی تلف اولور خشمه نك خود دعاسی اجابته قریبدر نتکیم سورنك
اسراده حق تعالی نك بو قولی شریفی دلیل کافیدر قال الله تعالی وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ
بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ الآية معناسی بنی آدم اوغلانی کندو نفسنه وذریته واو علی
وقیزی وماله وذریته لعنت ایله وهلاك ایله دعا قیلور نتکه سؤال رزق ومغفرت
دیلدوکی کبیکه اندن قبول اولنه اکر اول خیر دعاسی قبول اولندوغی کبی اول شر ایله
قیلدوغی دعا دخی قبول اولنسه کندو واولادی هلاك اولور ومالی تلف اولور
بو آدم اوغلانی ولشدکه صبری یوقدر أَوْ لِغَيْرِهِ بِأَنْ يَظْلِمَهُ إِنْسَانٌ فَيَعْجَلُ فِي الْانْتِقَامِ
وَالْانْتِصَارِ أَوْ يَدْعُو عَلَيْهِ فَيُسْتَجَابُ وَرُبَّمَا يَتَجَاوَزُ عَنِ الْحَدِّ فَيَقَعُ فِي مَعْصِيَةٍ وَ
فَوْتِ النِّيَّةِ وَالْإِخْلَاصِ ویا خود نیت صحیحه نك وخلوص قلبك فوتی احتمالندر
فورفار ویا غیره مكروه اصابتی ایچون انتقام ایتمده انسانك عجولدر انك وزریته
حدندن تجاوز وتشرع قدر دعا ایتمك ایله اکر قبول اولنه استعجال ایدر ایسه مبتلا اولور اکا
معصیت قسمندن بر جزء واقع اولور وَالثَّالِثَةُ نُقْصَانُ الْعَمَلِ بَلْ بُطْلَانُهُ بِفَوْتِ
آدَابِهِ وَسُنَنِهِ بَلْ بِفَوْتِ وَاجِبَاتِهِ وَفَرَائِضِهِ مِثْلُ مَنْ عَجَّلَ فِي إِتْمَامِ الصَّلَاةِ فَرُبَّمَا
يَفُوتُ مِنْهُ بِتَثْلِيثِ تَسْبِيحَاتِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ أَوْ بِغَيْرِهِ الْأَذْكَارُ وَيُنْقَلُ مِنْ
مَحَالِّهَا فَتَحْصُلُ فِي غَيْرِهَا وعجله نك اوچنجی آفتی شروع اولنان عملك یعنی امرك
بطلانی یا نقصانیدر ویا خود شروع اولنان امرك هر جزئنه حقینی وبرمکسزین
اتمامنه باعث اولان عجله نك ثبوتیدر شروع نمازی اتمامده عجله ایدوب فرائض
وواجبات وسنن ومستحباتنه رعایت ایتمیوب رکوعده قیامده فالقدر نماز
اتمك وسجودك تسبیحلرن جهه سی بر ده ایکن تمام اتمیوب بیچی یا ایکیسنی
جلسه ده اتمك مكروهدر زیرا بونده ایکی کراهت وارددر بریسی اذکاری محلندن
ترك ایتدوکی کراهتی بری دخی محلندن غیری جزءده ایتدوکی کراهتی اولدوغی
ایچون مكروهدر ودخی ایکی سجده بیننده سبحان ربی العظیم وسجده ده دخی سبحان
ربی الاعلی اوچ کره اولندوغی حالده بو تسبیحلری دیمك کمالك ادناسیدر یعنی

پشی

پشی کره یا یدی کره یا اون بر کره دیسه اکمل ومکمل اولور لکن مسنون اولان عدد وتر
اولمقدر واول اسلامده رکوعده ایتدکلرنده اللهم رکوع ایتدی دیرلر ایدی فسبح باسم ربك
العظیم آیت کریمه سی نازل اولیجق رسول علیه الصلوة والسلام اجعلوه فی رکوعکم بیوردی
تسبیح رکوع سبحان ربی العظیم اولدی وسجده ده سبحان ربی الاعلی اولدی وَمِنْهَا
يُخَالِفُ الْإِمَامَ فِي الْأَفْعَالِ وَالْأَقْوَالِ بِالسَّبْقِ وَالتَّقَدُّمِ یعنی اقوال وافعالده سبق ایله
امامه مخالفت ایتمکدر یعنی امامدن اوکدن رکوع ایتسه ودخی امام رکوعدن قالقمدین
مقتدی باشن امامدن اول قالدرسه رکوع جائز اولماز صحیح ولان هر وجه ایله
امامه سائر افعالده متابعتدر وَرُبَّمَا يَفُوتُ تَعْدِيلُ الْأَرْكَانِ وَالتَّجْوِيدُ وَيَقَعُ زَلَّةٌ
مُفْسِدَةٌ لِلصَّلَاةِ وَلَا تَظُنَّنَّ أَنَّ الْأَنَاةَ یعنی التأخیر والتسویف وشروع
اولنان نمازك مقتضای شرعی اوزره تعدیل ارکان وسائر واجبات وسنتی بر لو بر لو نه تمام
ارکان ایله وقرآنده هر حرفی مخرجندن اخراج ایدوب هر کلمه نك حقن اداء ایتمك ایله
نماز صحیح اولمق مقتدی قرآن عظیمی بلمك فرضدر تا کم هر حرفی تلفظ ایتمکه قادر
ناقل اولور ونمازی ... احتراز ایتمکه کرکدر تعدیل ارکان دیو نمازك جمیع
بو ایله کنور مکه بولر بوندن خلقك اکثری غایت غافللردر ذکر اولنان نمازك سکز
شروطندن بری ترك اولنسه نماز ایچندن قضا ممکن اولور ایسه نمازی فاسد اولور
دیو خلاصة الفتاوی ده وکتب فروعك جمیعسنده بو بابده تحقیق وتصریح اولنمشدر
٥ وثانی که بر امرك اداسی اوزره فرض ویا واجب اوله علی تأخیردر وَهُوَ الرَّابِعُ وَالتَّلْو
اول ایسه تسویف عمله تسویف عمل اوزره اداسی فرض ویا واجب ولان عملی تأخیر
ایتمکدر وآفات قلبك دردنجیسیدر فَإِنَّهُ مَذْمُومٌ جِدًّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ وَضِدُّهُ
الْمُسَارَعَةُ وَالْمُبَادَرَةُ وَالْمُسَابَقَةُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَسَارِعُوا إِلَى
مَغْفِرَةٍ الآية تحقیقا بر امری وقتندن تأخیر ایتمکدر وعمل اخرویده جدا مذمومدر
وضدی مسارعتدر ایله موصوف اولان عباد مؤمنینی مدح ایدوب وذات کریمندن مغفرته
مسارعت ایتملرینه امر بیورمشدر بو حدیث شریفی ابن ماجه سننده اخراج وتخریج ایتمشدر
عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا وَبَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ قَبْلَ
أَنْ تَشْتَغِلُوا وَصِلُوا الَّذِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ رَبِّكُمْ بِكَثْرَةِ ذِكْرِكُمْ لَهُ وَكَثْرَةِ الصَّدَقَةِ
فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ تُرْزَقُوا وَتُنْصَرُوا وَتُجْبَرُوا وجابر انصاری رضی الله تعالی عنه روایت
ایدوب دیرکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم خطبه لرنده عامه امته خطاب
ایدوب بیوردی که ای ناس آگاه ومتنبه اولوك قبل الموت عصیانکزه توبه ایدوب

ومبادره در کرحو حرا و علی
سوره آل عمرانده خیراته مسارعت

طاعتدن الهیدن فارغ اولمك كه پیر فانی وشیخ عاجز ناتوانی اولمدن زمان فرصتی غنیمت بیلوب عمل صالح اشلك واول هرم وسقامت بدندن اول تازه لكده اولان قوت وصحتی وفقردن اول غناتی وامور دنیویه شغلدن اول فراغتی وموتدن اول حیوتی فرصت وغنیمت عد ایدوب اعمال صالحه مبادرت ومسارعت ایلدر دیو بیوردی یعنی فی الواقع مبادرت اعمالدن غفلت وامور مهمه دن کمالك سبب بلا مدت ذیس بو منع کورد بر ایشی ظهور ایلمدن وناصر مصائب زمان سنی پریشان قلمدن فرصتی وقانقه جونی غنیمت واولو نعمت بیلوب عمل صالحده تقصیر ایلمکه دیو تنبیه بیوردیلر هم حکمی طاعتی وعبرته اولمغه اقبال تام ایلکز ورمکز لی لسانا و فلبا ذکر کثیر ایله الله یكره وکرلو شکار ضیعه مبادرت ایلکز حتی انك ایله جمیع حل وعلاقه کی معفرته واصل اولمغه تعرض خاصل ایدن سطر والخبا اجی اولنه اخشان الی رب نو ابعد اسم اوزنیه لکار بر وهم لکل ایله بوامرح خیرلاته الجد وسعیکز سبیله وکرم معفرته واصل اوله سزدنیکه اشارت الدی بو حدیث شریف هام بر مثنیه مسنیده بدن

منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم

هَلْ تَنْظُرُونَ اِلَّا غِنًى مُطْغِيًا اَوْ فَقْرًا مُنْسِيًا اَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا اَوْ هَرَمًا مُفَنِّدًا

اَوْ مَوْتًا مُجْهِزًا اَوِ الدَّجَّالَ وَالدَّجَّالُ شَرُّ غَائِبٍ يُنْتَظَرُ اَوِ السَّاعَةَ وَالسَّاعَةُ اَدْهَى وَاَمَرُّ

ابو هریره رضی الله تعالی عنهدن روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه اعمال صالحه سبب طغیان وغنی واخرتی اونتدیه فقر وعلی اقسام ایدن مرض وپیر فانی اولوب زیاده اختیارلقدن سویلدوکی بلمك وبونك امثالی موانعك وقوعندن ویاخود دجالك ظهوری یعنی دجالك چیقوب حاشا تکری بنم دیوب صانع یاندیه وجنت وصولندن جهنم کوسترمه اسندراج ایله شر اکثری اقلد یعنی فیامتدن اولی بوا وج علامتی ظاهر ولقه کرکدر بلکه قیامت یقیندر بونلرك وقوعندن اول مبادرت ایدوب امطر دیمه کورمه نك وقوعنه تسویف وتاخیر ایتمك بیورمشلر دنیا جلت بو حدیث ابن ابی الدنیا سیننده ن والحاکم مسنده کذلک اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه علیه الصلوة والسلام قال لرجل وهو

یَعِظُهُ اِغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ وَغِنَاكَ

قَبْلَ فَقْرِكَ وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَحَيَوتَكَ قَبْلَ مَمَاتِكَ عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما رسول علیه الصلوة والسلامدن روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بر کمسنه یه وعظ ونصیحت ایدر اولدوغی حالده بیوردیکم بش نسنه یی بش نسنه دن اول غنیمت وفرصت بل وانی فعله کتور اول بش نسنه نك اولکیسی

ینظر

ویاخود اکثر دن اولمک ابد

مونلن

موندن مقدم نفع جونی غنیمت بیل هادم اللذات اولان موت البته بر کلور ابریشو حیوة دنیایه الدانمه زیرا بعد الموت فرصت وکونب عمل انسان منقطع اولور ایکنجیسی عرض مرضدن اول جوة صحتکی غنیمت بیل وبشنجیسی احوال قیامت و مضایقه قبر واخرت ایله مشغول اولمدن دنیاده خال فرغتکه غنیمت وفرصت بیلوب وکندوکه اولو نعمت ملاحظه ایله دردنجیسی وقت شبابك که تازه لك زمانی وجوانلق ایامیدر غنیمت بیلوب هرم شیب یعنی قوجه لق وپیرلك کلوب ابرشمدن وصاجك وصقالك اغاروب دوشکون اولمدن وکوجك وقوتك کیتمدن فعل طاعات ومزید عبادات چالش ودورش بوخسه پیرلك هجوم ایتدکدن صکره قطع عقبات طاعات وقایع عظیمه در قوجه لقدن شکایت وکچن تازه لك زمانینه حسرت چکوب دیرسن بیت

لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا ٭ فَاُخْبِرُهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ

بشنجیسی مالك سرمایه بازار عمرك کبی ضایع اولمزدن اول وبسلك عشره مبدل اولمدن مقدم غنیمت بیله کور وصدقه ایله صفحه بیاضنکی مسکوك ایدوب صرافان بازار دانش قبولنه کتوریجك اغیار خلوصه مخصوص قلوب فقرایه بذل وایثار فلمغله شایسته متاع ایلیه کور اکر تجارتی این بیلورسك فواید بسیار کوردسن والادر زدالی دربند دنیاده اکده نوردسن ورآه قافله عمریکی اوتدوقدسن پس بو بشو نسنه نك قدری زوالندن صکره معلوم اولور بو ایله موانعك وقوعندن اول مبادرت ایدوب امور مذکوره نك وقوعنه تسویف وتاخیر ایتمك دیو بیوردیلر

الخامس والثلاثون الْفَظَاظَةُ وَغِلْظَةُ الْقَلْبِ وافات قلبك اوتوز بشنجیسی فظاظتدر فظاظت برمومنه اذی وخوف قلنمق ترحمت ایتموب واجتماعه مفید کربد خلقه وقلبك قسوتی وغلظتی تنفر قلوبه سبب اولدوغنه قال الله تعالی سوره ال عمرانده حق جل وعلانك بوقول شریفی دلیل قطعیدر وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ معناسی یعنی منبقی یا محمد اکر سن بر امر خلقلی وجفا ایدیجی وکوکلی غلیظ کمسنه اولسك ایدی بو ناس سنك قاتکدن طاغلورلر ایدی دیو بیوردی زیرا حق جل وعلا حضرتی بر قولنك خلقی کوزل اولسه انی سورو وسودوکی قولنك محبتنی قلوب ناسه القا ایدر دیمکه اشارتدر وَضِدُّهَا اللِّينُ وَالرِّقَّةُ وَهِيَ التَّاَذِّي عَنْ اَذَى الْغَيْرِ وَالرَّحْمَةُ وَالشَّفَقَةُ وَهِيَ صَرْفُ الْهِمَّةِ اِلَى اِزَالَةِ الْمَكْرُوهِ عَنِ النَّاسِ وضدی قلبك لین ورفق درکه کشینك قلبنده غیره لاحق اولان اذی وجفادن تاثیر کدر اولمسیدر ناشی مرحمت وشفقت ایدوب اصابت ایدنه اذانك ازاله سنه صرف همت ایتمسیدر

تکم ذکر اولنان نص قرآن کریم واحادیث شریفه ناطقلردر خ بوحدیث شریف امام
بخاری ایله امام مسلم اتفاق سنن صحیحلرنده اخراج عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه
انه قال عليه الصلوة والسلام من لا يرحم لا يرحم ابی هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قلبنده خلقه مرحمتی اولمیا
خلقدخی مرحمت ایتمز یعنی الله تعالی اسرکمز شول کمسنه که آدمه وغیره تلوبنی اسرکیه
دیمکدر ت بوحدیث شریف امام ترمذی مسندنده اخراج اولنمشدر عن ابي هريرة
رضي الله تعالى عنه انه قال اني سمعت ابا القسم عليه الصلوة والسلام يقول لا تنزع الرحمة
الا من شقي ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرندن ایشتدم دیرایکه شقی وغلیظ القلب ولان رحمت الهیدن
محروم اولور زیرا رحمت خلق ایچنده رقت قلبدر وقلبك رقتی علامت ایمانیه بیلن
کمسنه ده کورکه رقت قلب اولمیه آنده پرتو نور عرفان بولنماز امکلکه رقت وبی مرحمت
اولان اهل شقاوتندر نتکه دیمکه اشارتدر السادس والثلثون الوقاحة وآفات قلبك
اوتوز التنجیسی وقاحتدرکه اوتاناملق وقتی بوزلکدر وضدها الحياء وهو
انحصار النفس خوف ارتكاب القبايح وضدی حیادر اول ایسه قبایح عادتنده اولنو
یعنی نفسك قبایح ارتکابندن ناشی صقلنوب اوتانمقلقدر د عن ابن مسعود
رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم استحيوا من الله حق الحياء
عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندیکه برکون حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینه
الله تعالیدن حیاء تام ایله استحیا ایدك دیو بیوردی قلنا انا لنستحيي من الله حق
الحياء يا رسول الله والحمد لله اصحاب کرام یا رسول الله بز الله تعالیدن حیا ایدرز من الله تعالى حق الحيا
الحمد لله دیدکلرنده قال ليس ذلك ولكن الاستحياء ان تحفظ الرأس وما وعى رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه سزك حیا ظن ایتدوککز بنم آیتدوکم حیاء
تامدکلدر بلکه حیاء تام کامل راس انسانك حواس ظاهر وباطنه جمع ایتدوکی
نسنه لردر بو قلبه داخل جوفده اولانلردر وما وعى اشارتدرکه ان تحفظ الرأس من الشرك
شرکدن نتیجه دلالتلرندن حذر ایدرکز دیمکدر عبارتندر والبطن وما حوى
یعنی قارنکزی وفرجکزی حرامدن حفظ ایدرسز فتذكر الموت والبلى یعنی اولوب وبر امدی
وچوریوب طپراق اولمغی ذکر ایلسن وحرامدن اعضا وجوارحن صاقنسون زیرا اهل
جبونك جمله علامتلرندرکه حیا وحجاب چکلمك موضعه وارمز وحیای ذمت
وعیبدن اجتناب ایلمك بولنماز وتحت ترابده واقع اولان احوالی تفکر ایدن

خالی

فمن فعل ذلك

خالی قلماز ومن اراد الاخرة ترك زينة الدنيا وآثر الآخرة على الاولى فقد استحيى
من الله حق الحياء وبرکشنك نعیم آخرت وفوز وفیض مغفرت استرسه دنیا زینتنی
ایلر وسیمزدر وکوهر وحجرلرك باشنده برابر اولور ونعیم ابدیه وبوندن اخروی سریعة
الزوال دنیوی فاده بیاتك لذاتنده اولوانده هر آنوده ترجیح ایدر تحقیقا حقدن حق استحیا بودر
دیو بیوردی ت بوحدیث شریف امام ترمذی مسندندن نقل اولنمشدر عن ابي
هريرة رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال الحياء من
الايمان والايمان في الجنة والبذاء من الجفاء والجفاء في النار ابو هریره رضی الله تعالی
عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حیا دخول
جنته سببدر ولان ایماندن ناشیدر زیرا ایمان معاصی وعصیاندن انسانیه منع
ایدر ایسه حیادخی اول وجهله منع ایدر وبذا که بی حیالکدن وجفاکارلکدن عبارتدر
دخول ناره سببدر ولان غلظة قلبدن ناشیدر یعنی جفادن مراد سبب آزار اولان مقال
بر فساد درکمده ایله اوقنور ایسه طرد واعراض وترك صله بوندندر ولان انقیاد ضدی
خلقك چوغنی ناره دوشورن حصائلدن السنه سببدر بر حدیث اخر دخی ت امام
ترمذی سنندن منقولدر عن انس رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم قال ما كان الفحش في شيء الا شانه وما كان الحياء في شيء الا زانه انس رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه فحش وحیا
جماده دخی نفوذ ایدرسه حیا صاحبنه زینت بخش اولور وفحش ارتکاب ایدنه
عیب ونقصان ایراث ایدر دیو بیوردی مثللرد زیرا فحشیات شول کشیده اولورکه انده ادب وحیا
اولمیه لمنشه فحشه مایلدر حیاسز بی ادب نیجه ممکندر اکا توفیق رب
دیمکه اشارتدر وافضل الحياء من الله تعالى ثم من الناس فيما لا معصية ولا كراهة
فيه واما ما فيه احديهما كالحياء وافضل ولان حیاء جناب کبریادن حیادر لکن حیادن
ناشی معاصی ومکروهاتدن بریننی ارتکاب لازم کلمه مك شرط فضیلتدر في الامر
بالمعروف والنهي عن المنكر وترك السنن كالسواك والطيلسان وتقصير الثياب و
ترقيعها والمشي حافيا وركوب الحمار والاكاف ولعق الاصابع والقصعة واكل ما
سقط على السفرة او الارض من الطعام والجهر بالسلام ورده والاذان والاقامة
والامامة ونحو ذلك یعنی امر معروف ونهی عن المنکر ایدوب ومسواك استعمال ایدوب
وطیلسان صارندوب وقیصه اثواب کیوب ویمالو کیوب وبیالن یوریوب
اياق یوریوب وسمر ایله ویالکز ایله حماره بنمك کبی وطعامدن فراغتدن صکره
اصابعنی ویا صحانی وچناغی ایله یالدلیله لعق ایدوب بلاموق یا براغمك یاده سبیله

سبلوب بعده اكل ايمك كبي وجهرايله سلام ويروب ورد سلام ايلوب وامثالي
ايمك كبي شيلردن بربنك تركي ارتكاب لازم كلور ايسه حيا ايسه حيا مذموم
دخي بوكا بكزر نسنه لركبي لانه في الحقيقة جبن وضعف في الدين او دنيا اوكه
زيرا امور مذكوره نك بربني ترك ايلمك في الحقيقة ضعف دين ويا دنيا وياخود بر دردر
حيا دكلدر ولو سلم انه حياء فحياء من الناس ووقاحة لله ولرسوله وجراءة
عليهما واكر حيا ايدوكي تسليم اولنذوغي وجه اوزره ناسدن حيادر والله تعالى
ورسول الله عليه الصلوة والسلام دن قاچمقدر يعني حركات قبيحه ارتكاب ايتمكدر والله
والرسول احق بالحياء من الناس فما حال من لا يستحيي من خالقه ورازقه وهاديه
ومنجيه بترك الاوامر والسنن ويستحيي من المخلوق العاجز لطلب ثنائهم و
رضاهم وحطامهم ويفر من تعييرهم ولا يفر من العذاب الاليم ولا من حرمان
الشفاعة فنعوذ بالله من ذلك حضرت باري جلت عظمته و رسول عليه الصلوة
والسلام استحيا ناسدن احق واولى ايكن كه سنك وجودني خلق ايدوب ورزقني اعطا
ايدوب وهدايت ايدوب دنيا وآخرتده محن وبلايادن نجات ويرن مولى سنك اوامر
جليله سني وحبيبنك سنن شريفه سني ترك ايتمكدن حيا ايتميوب عاجز وفقير
اولان مخلوقك تعيير واستهزالرندن حيا ايتمك عذاب اليمه وحرمان شفاعته سبب
اولور برامر شنيع ايدوكي بياندن مستغنيدر السابع والثلاثون الجزع والشكوى
وافات قلبك اوتوز يدنجيسي صبرسز اولوب مصيبتلره تحمل ايتميوب شكوى ايتمكدر
وهو عدم تحمل المحن والمصايب واظهارهما قولا او فعلا تضجرا اولا بسه محن
ومصايبدن برينه كرفتار اولدقده تحمل ايتميوب فرياد ايتمك ايله وياخود يوزن
يرتوب صاچن وصقالن يولوب وكوكسن دوكمك كبي اوضاع ايله ضجر واضطراب
ايتمكدن عبارتدر وضده الصبر وهو حبس النفس عن الجزع وضدي صبردر كه بر مصيبته
اوغرادقده كندوني ضبط ايدوب امور مذكوره دن يعني جزع وفريادن برني اظهار
ايتمكدر وخصلت جليله دركه قال الله تعالى حق جل وعلا سورة زمرده بيوردي
انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب معناي شريفي الله تعالى جانبندن كلن بلايه
صبر ايدوب ومعاصيه داعيه اولان لذاتك مفارقته تحمل وبر ساعت صبر ايدنلره
خزائن كرم الهيدن بي حساب اجر جزيل احسان اولنور ديو بيوردي بو
تفاصيلدن بلندي كه ايكي جهانك خيري مصايبه صبر ايتمكده در طب بو حديث شريفي
امام طبرانينك سننندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما انه
قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من اصيب بمصيبة في ماله او في نفسه

فكتمها ولم يشكها لاحد كان حقا على الله ان يغفر له عبد الله بن عباس رضي الله تعالى عنهما
روايت ايدوب ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه بر كسنه مصيبت
اصابت ايلسه ماله يا نفسنه ويا اولادنه واقرباسنه اول اصابت ايدن بلايي الله تعالى ايدن
بيلب ايله كتم واخفا ايدوب غيره شكايت ايتميوب عبد صابري اكرم الاكرمينك لطف فرا
لايقي اولان مظهر عفو وغفران ايتمكدر ديمكه اشارتدر خرد يلم بو حديث شريفي شيخان
وانه
ودیلمی مرموزلرندن اخراج اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم قال الايمان نصفان نصف صبر ونصف شكر وافضل الصبر ما عنده
الصدمة الاولى
بو حديث شريفي انس بن مالك رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه ثمرات ايمانك نصفي مصايبه صبر ونصف اخري نعم
الهيه يه شكردر ولهذا جميع دين بو ايكسنك ايچنده در يعني صبر شكر ايله ايمانك
ذو الجناحين ايدوكي بياندر وصبرك ايسه رتبه سي كماله بالغ اولاني مصيبتك ابتداسنده
اول وقتده اولان صبر وتحملدر خم بو حديث شريفي امام بخاري ومسلم سنن صحيحلرندن
اخراج اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
الصبر عند الصدمة الاولى انس بن مالك رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه صبرك رتبه كماله بالغ اولاني مصيبتك ابتداسنده
اول وقتده اولان صبرك وتحملدر كه فجاءة يعني بغتة واقع اولان شئ مكروهك اول
وقوعي وصدمه مسنده صبر ايلكدر زيرا قلب انسان اول حالده زياده شدت اوزره
پريشان بولنور پس مراد انلك اودركه اول زمانده واصبر وما صبرك الا بالله مضمونيله
عمل قيله سن ديمكه اشارتدر والصبر اصل كل عبادة وكف عن معصية وصبر هر
عبادتك اصلي اولوب وطبيعتا شهوتا ايستديكي هر معصيتدن نفسني زجر ومنع ايدر
الثامن والثلاثون كفران النعمة جحودها وسترها وافات قلبك اوتوز سكزنجيسي
كفران نعمتدر كه كشي مظهر اولدوغي نعمتي انكار وستر ايدوب شكر ايتمامه مقامنده
اولمقدن عبارتدر قال الله تعالى حق تعالى انكار نعمت ايدنلرم سوزنه نقلده بيوردي فكفرت
بانعم الله فاذاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا يصنعون معناي شريفي خوف
ومضايقه دن امن واطمئنان اوزره اولوب هر يردن دولري وسعتا اوزره كلوب
لكن انكار نعمت ايدن اهل قريه حق سبحانه وتعالى اول فعللري مقابله سنده انلره
عقاب ايدوب بك بيل اچلق وخطا انلري شول لباس كبي قاپلدي ديو رسول عليه الصلوة
والسلامك شكري قورقوسي ويدلرنه غالبا ولمق چاشنيسي على وجه الكمال دوق
ايدلك ايدوب روب عالمانه باعث اعتبار ايتدي ديمكدر وضده الشكر وهو تعظيم

المنعم على مقابلة نعمه على حد يمنعه عن جفاء المنعم وضدى شكردر كه كشى قدرى
نعمتى بيلوب مقابله نعمتده منعمه لايق اولان وجه اوزره تعظيم ايتمكدن عبارتدر
وقيل معرفة النعمة ودينلديكه اثر نعمتك معرفتك شكر ايله اظهار ايتمك واجبدر
نعمت اولدوغى جهتدن زيرا هيچ بر مصيبت يوقدر كه آنك عقبنده نيجه نعمت اولميه
بو تقديرجه لازمدر كه نفس مصيبت ايچون صبر ايليه ومقارنده اولان نعمت ايچون
شكر ايليه كه ازدياد نعمته سببدر كما قال الله تعالى نتكيم سوره ابراهيمده لئن شكرتم
لأزيدنكم معناسى شويله كه اكر سز شكر ايدرسكز نعمتكزى زياده ايدرز ديمكدر زيرا شكر
ازدياد نعمته سببدر وآيت اخرده سوره نساده بيوردى ما يفعل الله بعذابكم ان
شكرتم وآمنتم الآية معناسى شويله كه حق جل وعلا ايمان صفتى ايله موصوف اولوب شكر
نعمت ايدن قولنه مقتضاى كرمشانلرى عذاب ايتمكدر يعنى حق تعالى سزه عذاب ايلمز
اكر سز تكره مؤمن اولوب وحقيقته شاكر اولورسكز ديمكدر بو حديث شريفى
امام ترمذى سنن صحيحنده اخراج اولمشدر عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الطاعم الشاكر بمنزلة الصائم الصابر ابو هريرة
رضى الله تعالى عنه دن روايت ايله تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردى بر كمسنه يمكله وايچمكله وسائره شكر ايلسه اول كيشى صائم وصابر عملى
ايله مشغول اولنلر مرتبه سنده حضرتدر اصولده ايچوخ فائده سى وار نفعى كندو نفسنه
عائددر اما طاعم وشاكر ظاهر بودر ارزاق عالمه شكر قيلديغندن غيرى نيجه فقير
ومحتاج ومسكين ويتيم ولاحق ايجابينى طيوروب حمده وشكره باعث وبادى اولور
وفقرا واهل صلاح حضراتنه مطبخينه كلوب كاسه لرلى طولديرروب كتورمكه ايلدر
كه امين بيكون صائمدر وطعام يمشدى ديو لر خبر عن النعمن بن بشير رضى الله
عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من لم يشكر القليل لم يشكر
الكثير ومن لم يشكر الناس لم يشكر الله تعالى والتحدث بنعمة الله تعالى شكر
وتركه كفر والجماعة رحمة والفرقة عذاب نعمان بن بشير رضى الله تعالى عنه
دن روايت ايله تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه شول كمسنه كه
نعمتك آزينه شكر ايليه چوغنه دخى شكر ايتمز وناسه شكر ايتمين الله تعالى
حضرتنه دخى شكر ايتمز زيرا حق جل وعلا ظهور احسانى ايچون خلق عالمى برى
برينه واسطه ووسيله قلمشدر والامانع ومعطى حضرت الله جل شانه در پس شكر
دنيدكلرى نعمتى نعمت صاحبنه اضافت در وخلوص نيتله اظهار ايتمكه ديندر
ونفسنى اول نعمته اهل كورمكدر وبن بو نعمته و بودولته وعزته لايق دكل ايدم

انجى

انجى ديمك كرم وفضلى لايق ايلدى ديمكدر زيرا شكرك حقيقتى محسن اوزرينه
ثنادر ونعمت استكانت ايله نعمت خالقه اعتراف در پس امدى لوازطعم ايله منعم اولور
اذا شكر ايدن فضيلتده صائم صابر كبيدر يعنى صائم صابر كبيدر ونعم الهيه هركاه
ياد ايدوب تذكر ايتمك شكردر وفراموش ايتمك كفردر يعنى كفران نعمتدر ولزوم
جماعت مسلمينه خير زياده لكدر ويا خود سبب رحمت حقدر وناسدن آيرلوب
وبا صلوتده جماعت ايله بيله اولمق ويا اجماع امتدن مفارقت اعتقاد بونددر
سبب عذاب اليمدر زيرا حضرت رب تعالى مؤمنلرى معرفت واحده وشريعت واحده
اوزرينه جمع ايلمشدر تاكه برى بريله الفت طوتوب دشمنلرى اوزرينه بك دل
وبك جهت اوله لر رجل واحد كبى پس امدى بر كمسنه حزب رحماندن منقطع و
منفرد اولسه شيطان آنك ايله منفرد اولور واضلال واغوا ايله عذاب خالقه
وسزاوار قيلور وذكر قصد دنده اولدوغمز حديث شريفك مضمون لطيفى بر كيشى
بر كمسنه نعمت وعطا ومروت كوره شكرندن غافل وعاجز اولميه ديمكه اشارتدر
الناسع والثلاثون السخط بعدم حصول المراد وآفات قلبك اوتوز طقوزنجيسى
مرادك عدم حصولنه يعنى مرادى حاصل اولمدوغنه طارلمقدر وهو ذكر غير ما
قضاه الله تعالى بانه اولى واصلح له فيما لا يستيقن صلاحه وفساده والتضجر
بما قضاه الله تعالى وضده الرضاء اولايسه كشى الله تعالينك قضا ايتدوكى
امردن تضجر ايدوب خلافنى كندويه اصلح اولمسن اكله مقدر ودخى الله تعالينك
قضاسنه طارلمقدر وضدى دخى رضادر يعنى حق جل وعلانك امرينه راضى
وخوشنود اولوب بكمكدر وهو طيب النفس فيما يصيبه ويفوته مع عدم التغير
والتسليم وهو الانقياد لامر الله تعالى وترك الاعتراض فيما لا يلائم طبعه
طيب خاطر ايله كشى قضا وقدره والله تعالينك امرينه انقياد وتسليم اولمقدر
وطبعنه ناملايم اولنه اعتراض ايدوب بهرحال متغير اولمدن عبارتدر طك حب
بو حديث شريفى امام طبرانينك مجمع كبيرندن وابن حبان صحيحنده نقل اولنمشدر
عن ابى هند الدارى رضى الله تعالى عنه انه قال عليه الصلوة والسلام قال الله تع
من لم يرض بقضائى ولم يصبر على بلائى فليلتمس ربا سوائى ابو هند الدارى رض
روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه حديث قدسيده
حق جل وعلا بيوردى شول كمسنه كه بنم قضامه راضى اولميه وبلامه صبر ايليه و درگاه
عزتمه عبوديت مقتضاسيله عمل ايتمين كمسنه وارسون اول بنم ذات كريممدن غيرى
ربا التماس ايلسون ديو بيورمش بوندن محصل معنى بودر كه شول كمسنه كه بنم

ربوبیتنه و حکمنه راضی اولیه بن انک جرم و کناهنی عفو ایلرم امدی عاقللر قتنده
بوندن اولو بر وعید و بوندن اوزکه بر تهدید اولماز و بر حدیث شریفده دخی بیوردی
حل حاکم مستدرکندن منقولدر عن جابر رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام
من احب ان یعلم منزلته عند الله تعالی فلینظر منزلة الله تعالی عنده فان الله
تعالی ینزل العبد منه حیث انزله من نفسه جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه الله تعالی قتنده مرتبسنی بلمک
استینن قول حق جل و علانک کندی قتنده اولان منزلته نظر ایلسن قلبنده قضاء
الله رضا و نعمتنه شکر و بلاسنه صبر نه مرتبه ده ایسه رب العالمینک دخی
کندودن راضی اولمسی اول مرتبه ده دردیو بیورر والشرور والمعاصی
مقضیات لا قضاء فلا یرد ان الرضاء بالکفر کفر وبالمعصیة معصیة
و شرور و معاصی الله تعالینک قضاء و تقدیری ایله اولمغن قضاء الله رضادن
شرور و معاصیه رضا لازم کلمز و رضای معصیت معصیتدر و رضاء کفر کفردر بویله
اولمق قضیه مسلمه سی وارد اولمز مرقوم دخی معصیتی استقباح ایتمک ایله م
صاحب الطریقه رحمه الله شرور و معاصی قضاء ازلیه الهی مقتضاسیدر قضایه
رضادن مقتضیاتنه رضا لازم کلمز که رد مذکور لازم کله دیو تحریر مقام و تبیین
مرام ایتمشدر الاربعون التعلق ولفات قلبک قرقنجیسی تعلقدر که کشی بدنک
قوام و سلامتنی الله دن بلمیوب غیریدن بلمکدر وهو ذکر قوام بدنک عن شیء
دون الله تعالی و لایسه تعلق قلبدر یا اشیایه تعلق قلب بدنک قوامنی الله
تعالیدن غیری شیء ایله ذکر ایتمکدر وضده التوکل انک ضدی توکلدر که وهو
ذکر قوام بدنک من الله تعالی و اول توکل ایسه کشی قوام بدنی الله تعالیدن بلمکدر
وقیل کلمة الامر کله الی مالکه والتعویل علی وکالته و بعض علمادن دیدیلرکه هر
امری الله تعالیه تفویض ایتمک و هر کارده لطف الهیه یه اعتماد ایتمک ایله تفسیر ایتمشلر
زیرا دنیا حق تعالی حضرتنک املاکی و ملکیدر سنک تصرفک یوقدر و کلا طریقی اوزره در
شول جهتدنکه انلردن سزه انتقال ایلدی سزدن اول منصرف اولانلردن سزه انتقال
ایلدی و عن قریب سزدن صکره کلنلره انتقال ایلر دیمکه اشارتدر وقیل ترک السعی
فیما لا یسعه قدرة البشر عن المسببات فلا یضره السعی فی الاسباب
و بعض آخر روایتده دیدیلرکه قدرت بشریه تحتنده اولمین مسبباتده سعی ترک
ایتمک ایله تفسیر ایتمشلردر که بو تفسیردن تحت قدرت بشریه ده اولان اسباب
ظاهره یه سعی ایتمک توکله ضرر ویرمیه کی منفهم اولور کما قال الله تعالی نتکم حق

جل

جل و علا قرآن کریمده سوره عنکبوتده بیوردی فابتغوا عند الله الرزق معناسی شریفی
رزقکزی طلب ایدکز رزاق عباده مالک اولوب شریک و نظیردن منزه و مقدس واحد احد
و واحد حقیقی اولان حضرت الله تعالیدن طلب ایدن دیمکدر روایت اخرایده سوره
طلاقده بیوردی ومن یتوکل علی الله فهو حسبه معنای شریفی هر کیم حق جل
و علایه توکل ایدرسه هر حالده کندو ایشنی اکا حواله ایلیه دنیاده و اخرتده الله
تعالی اکا کفایت ایدر مهمنی اولانی حصولده دیمکدر زیرا توکل اولدرکه کشی جمله امورنده
قلبی حق جل و علایه متعلق قلوب ماسواسندن قطع تعلق ایتمکدر لمنشئه

کچ سبیلردن سن ای تقوی طلب — تا سکا روزی قیله حق بی سبب
نه کمانک یره اکانه خیال — حق باغشلیه سکا رزق حلال

و روایت اخرایده سوره زمرده حق جل و علا بیوردی الیس الله بکاف عبده یعنی حق
تعالی متوکل اولان بنده سنک جمیع امورنه کفایت ایدیجی کافی دکلمیدر یعنی حق تعالی
بتمامی قوللرینک حاجتنی بتورمکه دیمکدر و بینه ایت اخراده سوره مائده ده حق
تعالینک بو قول شریفیدر وعلی الله فتوکلوا ان کنتم مؤمنین حق جل و علا
حضرتنه توکل ایدینی اکر سز مؤمنلر ایسه کز دیمکدر توکل بابنده چوق ایت کریمه
نازل اولمشدر تاکه قوللری توکلی قیوب دنیایه مشغول اولمیه لر دیو تنبیه بیورمشدر
طب بو حدیث شریفی امام طبرانینک سنندن اخراج اولنمشدر عن مغیرة بن
شعبة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام لم یتوکل من استرقی او
اکتوی و تأویله سبق مغیرة بن شعبة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه شونلرکه دیلرنه توکل ایدرب
رقیه و افسون ایتمزلر زیرا اول مرضنه شفانی اکر کی ایله رقیه دن ظن ایدر ایسه
توکل ایتمش اولماز بونده تأویلک بیانی اول توکل بابنده کچمشدر رقیه دن نهی
اولنمسنده احتمال وارکه شفاء و عافیتی حق تعالیدن بلمیوب اول رقیه دن اولمق
اعتقاد ایدن حقنده اوله زیرا حقدن غیریدن امید و منفعت قلمق همان سرابدن
آب اومق کبیدر توکل ایتمش اولماز دیمکدر بت بو حدیث شریفی امام ترمذی
مسندندن اخراج اولنمشدر عن عمر رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام
لو انکم تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم کما یرزق الطیر تغدو خماصا
وتروح بطانا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه خطابا بیوردیکه اکر سز حق تعالینک درکاهنه
توکل ایشه کز اول سزک رزقکزی زحمتسز ویررایدی قوشلره رزقلرن ویردوکی

کبی انلر بواسنددن صباح اوچارلر قرنلری آج اولدوغی حالده بلمازلرکه رزقلری
قنده الدوینه کیره وقرنلری قنده طیوره لر حق تعالی بیلمدوکلری یردن انلرک قرنلرن
طیورر احتشام کبی بوالرینه طوق کلورلر کیجه اکل ایدجکن بیله الوب کلمزلر
صباح اکل ایده جکنک هیچ قیدنی چکمازلر تغدو خماصا وتروح بطانا
قولنک معناسی تذهب اول النهار جیاعا وترجع اخر النهار شباعا دیمکدر
پس خماص خانک کسریله جیاعا دیمکدر اجلو معناسنه وبطان بانک کسریله شباع
دیمکدر طوقلر معناسنه وبعضیلر قتاده معنای حدیث بو دکلدر دیرلر زیرا
قوشلر اوچوب رزق استمک ایچون کتسه توکل ایتمش اولماز بلکه اول قوشدن مراد
قوزقون قوشی یوزبیسیدرکه یومرطه دن چیقاجق بیاض قوزقون انی اوبله چقار
کوربجک بسلمیوب قورقیدر اول یاوری آغزن اچر حق تعالی قرنجه لری وسکرکری
کوندرر کلورلر کی آغزینه کیرر کیربکه بوزارانک ایله قادنی طویار قرق
کوندنک تونی قاره در حق جل وعلا اول قوزقونه یاورسن آزروایندر کلور
کورکه کندو کبی قارمش بوندن صکره بسلمک قیدنده اولور بو تقریره اشارت
اشارت ایده وکیا ورزق لوکی تاویل حدیث شریف معناسنه موافق اولمغه منادر مستندر
اما بو توکل خاص ایدر خاصه اشار علیه الصلوة والسلام الی ان حق التوکل واعلی کماله
ان لا یتجاوز طلب الرزق کفایة الیوم الی کفایة الغد ولا یدخر له فیحمل هذا
علی حق نفسه لا عیاله اذ ثبت ادخاره علیه الصلوة والسلام لازواجه سنة وکمسی
نفسی ایچون برکونلک رزقدن زیاده طلب ایتمک توکلک اعلاء مراتبیدر ولهذا وغنه
حدیث شریفده اشارت واردر وعیالی ایچون زیاده طلب ایتمک مانع توکل
اولمدوغی رسول علیه الصلوة والسلام کندولک عیالی ایچون برسنه لک ذخیره ادخار
ایتدکلرینک ذکری مرور ایتمشدر حب ز بو حدیث ابن حبان وبزار مسندلرندن
منقولدر عن ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم ان الرزق لیطلب العبد کما یطلبه اجله ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کشی یه تقدیر
اولنان رزقی اجلی کندویی طلب ایتدوکی کبی رزقی دخی اوبله طلب ایدر زیرا البته
رزق مقدر سکا واصل اولجقدر اما مقدر اولمیجق دستم وزال اولسه تحصیل
مالده برحبه یه قادر اولمزسن بالجمله رزق ایچون طلب وجد کبی رنج وقناعت
کبی کنج اولماز وشویله بیلکه تحقیق جمله خلق سکا برنسنه ایله نفع ایتمک اوزره
جمع اولسه لر برنسنه ایله سکا نفع ایتمکه قادر دکللردر الا ازلده حق جل

وعلا هر تقدیر ایتدیسه مبشر اولان اولدر واکر سکا برنسنه ایله
ضرر قصد ایلملک اوزره جمع اولسه لر سکا اضرار ایلمزلر الا اول نسنه ایله کیم
ازلده حق تعالی سنک اوزرینه تقدیر ایتمشدر اولاجق اولدر وانی یینه تبلیغ تعینه
بوقدر دیمکدر حب هق ابن حبان وبیهقی سننلرندن اخراج اولنمشدر عن عبد
الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم رای تمرة غائرة
فاخذها فناولها سائلا فقال اما انک لو لم تأتها لاتتک عبد الله بن عمر رضی الله تعالی
عنهما روایت ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام یرده طپراغه بولشمش یاتور خرمایی
فالدیروب بر سائله ویردکلرنده اکرسن کلمسندک بو خرما سکا واصل اولوردی ایدی
دیو بیوردیلر ت امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی
عنه انه قال رجل یا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اعقلها واتوکل او اطلقها
واتوکل قال اعقلها وتوکل انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدی
تحقیقا بر کسنه کلوب یا رسول الله ناقه می باغلیه یمده می توکل ایده یم یوخسه بوشه
قویا یمده می توکل ایده یم دیدکده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه ناقه کی باغله
اندن ایله یکجه باغلد وامن وسلامت بوندن حضرت حقه توکل واعتماد ایله
زیرا انسانه مالک وراکب اولدوغی حیوانی باغلمق توکله مانع دکلدر اما دوه نک
تقیدمعنی بیلورایسه توکلدن چیقار لکن اکرانلری حق تعالی دن بیلوب ودوه نک
باغلمسنی سبب بیلورایسه توکلدن چیقماز وتوکله مانع ظن ایدوب اسبابی بالکلیه
ترک ایتمک نامشروع عدد دیمکه اشارت بیوردمشلر فالاول محمول علی اعتقاد
القدر والاخیر علی التمسک بالسبب المأمور به فلا منافاة وحدیثین اولدر کشی
امرینی قضا وقدره حواله ایتمکه اشارت اولوب وحدیث اخر سبب ظاهر ومظنه اولمغه
ولان شبهه مباشرت ایتمک توکله منافی اولمدیغنه اشارتدر فظهر ان مباشرة
الاسباب الظاهرة المظنونة الوصول الی المسببات لا ینافی التوکل اصلا ظاهر دکی
اسبابه مباشرت توکله مانع دکلدر مانع اولان اسبابه اعتماددر زیرا قولک حرکتی
حقدر اولمق انک قولدن طلبی منافی دکلدر نیجه منافی اولسون حال بوکه مامور
بهادر وحقیقت امر طلبدر نیکم محلنده تحقیق اولنمشدر فلذا فرض الکسب للمحتاج
ولو نسوا لاکل والاکل لدفع الهلاک وامر باخذ الحذر والسلاح کذلک اسبابی بالکلیه
ترک واهمال ایلمک بطالتدر کمال پاشازاده مرحوم بیوردیکه طلب رزق ممنوع اولدقده
خلاف بوقدر وسوزلری ذکر بعض طلب فرضیه داخل ولوحی اولمازمی امام دغیب
ذریعه نام کتابنده بیوردیکه زیاده تکسب اکرچه مباحاتدن اولسه دکلدر من وجه واجباتدندر

ذیرا عبادته اشتغالدن وجه ممکن دکلدر الا ضرورت ازلتِه سبیله اولیجق ضرورتك
ازاله‌سی واجب اولور و بالجمله خلقك عملندن منتفع اولان کمسنه لازمدر اولان اولدرکه
انلرك عمللرندن نه مقداری منتفع اولدیسه انلر ایچون اول مقدار عمل ایلیه تا که
انلره ظلم ایتمش اولمیه زیرا ناسك منفعتلرینی اخذ ایدوب انلره کندودن بر نفع ایلمه‌دی
ایتمك ظلم عظیمدر لیس محتاج اهل لان کمسنه سؤال طریقیله اولور ایسه سؤال ایتمك
وهلاکه سبب جوعی دفع ایچون اکل ایتمك و شر عدودن خلاص اولمق ایچون سلاح
اخذ ایتمك فرضدر والله تعالی اعلم **الحادی والاربعون** حب الفسقة والرکون
الی الظلمة وآفات قلبك قرق برنجیسی فسقه‌یه محبت و ظلمه سوکمکدر انلره میل
وانلره مخالطه ایتمکدر و بعض محققین میلی سیر ایله یعنی انلره کیدوب کلمك ایله
تفسیر ایتمشلردر نتکم سوره هودده بو آیت کریمه ده لالت ایلر قال الله تعالی ولا ترکنوا
الی الذین ظلموا فتمسکم النار الایة یعنی حق جل وعلا بیورر که ظلم ایدنلره میل ایدوب
معاون اولمك و بینده محبت اهلنك عمللرندن راضی اولمك تا که آخرتده سزه جهنم
آتشی سنی طوتمیه هیچ بر کمسنه سزی عذابدن قورتارمغه چاره قلمیه قوم و قبیله کرك
و بر کمسنه‌دن نصرت بولمیه سن زیرا کشی کیمك ایله دوست اولور ایسه اول دخی
اول طریقده اولور دینه اولورلیس مؤمن اولان کرکدر که صالحلر و دیندارلر ایله دوست
و یار اولوب انلر ایله اوتورب طوره که تم صلاح کسب ایدوب آخرتده فوز و نجاة
و سعادت بوله و اکر ظالملر و فاسقلر ایله مصاحب و یار اولور ایسه انلر کبی ظالم
و فاسق اولور عالم آخرتده حاصلی عذاب جهنم اولور نجات بولمازدیمکدر امام
ترمذی مسندنده اخراج اولنمشدر عن بریدة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله
تعالی علیه و سلم قال لا تقولوا للمنافق سید فانه ان یك سیدا فقد اسخطتم ربکم
بریده بن حصیب رضی الله تعالی عنه روایت ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
و سلم بیوردیکه منافقه سید دیمك که غیر مستحقه تعظیم ایتمش اولورسز
و کذب ایتمش اولور غضب الهیه مظهر اولوردیبوز مقصود بغضه البغض
فی الله تعالی الکل عاصی لعصیانه وضدیه بغض فی الله دن عاصیه عصیانی ایچون
عداوتدن عبارتدر لاسیما المبتدعین والظلمة لکون معصیتهم متعدیة فلا بد من
اظهار البغض لهم ان لم یخف بخلاف غیرهما من العصاة وعصاتدن تسلیمده ظلم
ایلنلره اظهار عداوت ایتمك اکرچه لزوم مرتبه‌سنه بالغ دکلدر اما معصیتلری غیره
تجاوز ایدن ظلمه و مبتدعه عدم خوف وقتنده اظهار بغض ایتمك مهمدر فی الارتبه
الثانی والاربعون بغض العلماء والصالحین وآفات قلبك قرق ایکنجیسی

باشینی چیقان کم او اتشی سنزی

علما

علما و صالحلره بغض ایتمکدر انلره میل و محبتدن قلبك دونه‌رمکدر و ضده حبهم
فی الله تعالی و ضدی مزبورده علم و صلاحلری ایچون سوب محبت ایلمکدر زیرا ایمانی
کامل اغراض دنیویه‌دن بر غرض ایچون اولمیوب انجق رضاء الله ایچون اولان محبتدر
حاکم بو حدیث شریفی حاکم مسندنده اخراج اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی
عنها انه قال رسول الله صلی الله علیه و سلم الشرك اخفی من دبیب النمل علی الصفا فی اللیلة
الظلماء وادناه ان تحب علی شیء من الجور وتبغض علی شیء من العدل وهل الدین
الا الحب والبغض حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایلدیلر ایدر
تحقیقا رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه بو امته خطاب ایدوب ایها الامه دیمکدر
یعنی اصحاب امتیم سزلر ایچیکرده شرك خفیسی لیله مظلمه‌ده بر قرینجه‌نك دونوسیاه
مرمر طاش اوزرنده یوریمه‌سنك حرکتی کبی اخفی و پوشیده‌در ایسه شرك خفی دخی
اسمك ایچنده اولوب و جهله پنهاندر زیرا نظرلری مسببده دکلدر اسبابده درمثلا
مطری سحاب یاغدردی و یاخود فلان کوکب فلان برجه کلمك ایله یاغدی دیرلر
پس امکه حق جل و علادن غیریسن ولی نجاذ ایلین اسبابده قالور مسبب و حقایدن
بعید اولور و تحول کسبنك کرا اعتقادی محکم دروب ایتدا بدا ایله مشغول اولمازکرو
تداوه طبیعتی بالطبع اسبابدن کچوب مسبب الاسبابه توجه و اقبال قیلور و حقدن
بیلنده حکم و محال تصرفی کورز و شرکك ادناسی ایسه جور و ظلمه مائل اولان کمسنه
سومکدر و عدل و داد صاحبنه بغض و عداوت قلمقدر حاصل کلام ناقص لئامی
سوب کاملِ ذوی الاحترامه سوء قصد و مضرت ایتمکدر بلکه ظالمه اعانه و مظلومه
اشتها ایلدر بو جهندنکه اهل جورك احسانه طالب و کرمندن راغبسن بس امیدی
بر کمسنه سوزسك الله ایچون سو و بغض و عداوت ایدرسك الله تعالی ایچون ایله
غیری غرض و علت بولمیه زیرا قلبك البته بر محبوب و مطلوبدن عاریدر قسی واردر
نتکم تحت ترابده صو پنهاندر و قازمق ایله ظهوره کلمسی عیاندر قلوبده دخی
اثار محبت بیله کمایندر **شعر**

هر دلده وار اسکی بولود عشقك اثر — هر طاغده قازسه البته صو چیقر

سعادت شول کمسنه‌یه که انك محبوب و معبودی و ایکی عالمده مراد و مقصودی همان
واجب الوجود اوله دیمکدر نتکم قال الله تعالی نتکم سوره آل عمرانده حق تعالی نك بو قود
شریفیدر که بیورر قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله ویغفر لکم ذنوبکم
والله غفور رحیم یعنی یا محمد انلره دیکم بز الله تعالی نك محبلریوز دیرلر اکر سز الله تعالی
حضرتنه کرکچکدر سوزسکز بنم دینمه متابعت قیلك که تحقیق بن الله تعالی نك

رسولیم انک خبری ویرکه سزه ابن شدردم اکر سز بکا متابعت قیلوب انک
طاعتنه قصد ایدرسه کز وانک امرینه بر بنه کتوررسه کز محبتکز کرچک اولور
الله تعالی حضرتی دخی سزی سورر وکناهلریکزی دخی یارلغار زیرا الله تعالی
غفوردر مغفرت ایدر رحیمدر اسرکر شونلری که توبه قیلوب انابت ایدوب بکا عزیمت
وتوجه قیلر بو کریمه نک سبب نزولی بو ایدیکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم چونکه کعب بن اشرفی اصحابی ایله ایمانه دعوت ایلدی انلر دیدیلر که بز الله
تعالی نک محبلری یوز دیدیلر نده حق جل وعلا بو ایتی انزال ایلدی زیرا قوللرک
محبت الله تعالینک امرینه ورسولنک امرینه وشریعتنه مطیع اولوب حکمته
رام اولمقدر وحضرت الله تعالینک بندن محبتی قوللرینک کناهلرن عفو ایدوب رحمتی
انلر اوزرینه انعام قلمقدر که بمکه اشبات ایتدیلر بو حدیث شریفی ابو داود سننندن
منقولدر عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم افضل الاعمال الحب فی الله والبغض فی الله ابی ذر الغفاری رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
محبت وعداوت الله ایچون اوله ودین مبین قوللرینه ایچون لوجه الله تعالی
حب وبغض اوزرینه بنا اولنمشدر فاما که الله تعالی دوستلرندن اولان اصدقایی
الله ایچون سومک واعدای دین الله ایچون عداوت عمک جمیع عمللرک افضلی
اولمغله الله تعالینک رضاسنه موافق بر خصلت جمله دن در دیو بیوردی
حم طب بو حدیث شریفی امام احمد بن حنبل وامام طبرانی مسندلرندن اخراج
اولنمشدر عن عمرو بن الجموح رضی الله تعالی عنه انه سمع النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم یقول لا یجد العبد صریح الایمان حتی یحب لله ویبغض لله
فاذا احب لله واذا ابغض لله فقد استحق الولایة لله عمرو بن الجموح رضی
الله تعالی عنه ایتدی تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن
ایشتدم که ایدر ایدی ایمانی خالص وکامل ولان اولدر که بحق کیشی مخلصا
سود وکیمی الله تعالی ایچون سوسه کندو هوای نفسی ایچون سومیه بلکه صالح
رفیع معتقد ... کا محبتی ومودت ایلسه وعداوتی دخی الله تعالی ایچون
اولسه که وغرض نفسی ایچون وغرض دنیوی ایچون اولمیه الله رضاء الله
اولان بغض وعداوت ومحبت ومودت عمللرک افضلیدر وولی الله اولمغه
استحقاق سبب اولور دیمکدر طط بو حدیث شریفی امام طبرانی اوسطندن اخراج
اولنمشدر عن عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله

کما

تعالی علیه وسلم ان من الایمان ان یحب الرجل رجلا لا یحبه الا لله من غیر مال اعطاه
فذلک الایمان عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم تحقیق ایمانک کامل اولدر که بر کیشی بر کیسه یه صادقانه وخالصانه
اغراض دنیویه دن بر غرض واعطاسی ایچون اولمیوب رضاء الله ایچون اولان محبتدر
ایمانک کامل بودر دیو بیوردی نیکم خبرده کلمشدر که حق جل وعلا حضرت موسی علیه
السلامه خطاب ایدوب بیوردیکه یا موسی بنم ایچون هیچ بر عمل ایلدک می موسی علیه السلام
ایتدی الهی سنک ایچون نماز قیلدم واوروج طوتدم وصدقه ویردم وسنی ذکر ایتدم
دیدکده خلاق عالم بیوردیکه یا موسی نماز قیلدک ایسه سکا حجتدر واوروج طوتدک ایسه
سکا قلقاندر وصدقه ویردک ایسه روز محشرده سکا کولکه در وبنی ذکر ایتدک
نورانی اولدک سکا نوردر وبو دیدکلرینک جملسی سنک ایچوندر بنم ایچون
نه عمل ایلدک دیو بیوردقده موسی علیه السلام ایتدی یارب بکا بلدر که قنغی عمل سنک
ایچوندر ایتدی یا موسی هیچ بر کیسه یی بنم ایچون دوست ایدندکمی وبنم ایچون کیسه یه دشمن
ایندکمی دیو خطاب کلدکده موسی علیه السلام بلدیکه عمللرک کزیده سی کیشی سوه وکیمی الله
تعالی ایچون سووب ودشمان ایدنه وکیمی الله تعالی ایچون دشمان ایدنه عمل ایتمشکه
صفحه خاطرینه اصلا نقش صور غرض دنیوی بولنمیه دیمکدر خم بو حدیث شریفی
امام بخاری ومسلم اتفاق ایتدکلری سنن صحیحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن
مسعود رضی الله تعالی عنه انه جاء رجل الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال
یا رسول الله کیف تری فی رجل احب قوما لم یلحق بهم فقال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم المرء مع من احب عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا
رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه بر کیسه کلدی ودیدیکه یا رسول الله
کمسنه نک حقنده که بر قومه محبت ایلیه وانلرک عمللری کبی عمل ایلیه یعنی
صالحلره محبت ایلیوب لکن انلرک عمللری کبی عمل ایلیوب عملنده قصور ایده نک حالی
سؤال ایلدکده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کیشی سودوکی
کمسنه ایله دردیدی وبعض محققینک تخریجی وزره دنیاده ایکی عبدکه خالص
الجنان اولوب صادقانه بری برلریله لله وفی الله سوسه لر وانلرک بری مشرقده
وبری مغربده اولسه حق جل وعلا روز قیامتده انلرک ما بیننی جمع ایدوب نعیم
ایچون سودیکک ایشته بودر دیو بیوردی ملک جناب عزت ایچون اولان محبتده
فضل اخوت بویله در نیکم روایت کلدی که زمان قدیمده بر دوست بر دوستنه
خالص نیت ایله زیارتنه کیدرکن ملکلر ایله دمک ایچون حق جل وعلا بر ملکی

انسان صورتنه کوندردی اکا سوأل ایلدیکه قنغی محله کیدرسن اول کمسنه جواب ویروب
بوده براخرتم دوستم وار ودر انک زیارتنه کیدرم دیدی اول ملک ایتدی یا برحاجتک
وارمیدر اولایتدی هیچ برمرادم یوق همان الله ایچون واروب کورمک دیلرم دیدی اول ملك
ایتدی سکا بشارت اولسونکه بن ملکم حق تعالی بنی سکا کوندردی هرشول
کمسنه که بویله واروب الله تعالی ایچون بردوستنی زیارت قیله حق تعالینک هربر
خطوسنه برحسنه الک ثوابی ویردیکی غائب اولدی بوحکایتدن مراد بودرکه کشی
صلاح ودیانتی ایچون محبت ایدوب ومهمات دینیه دن مهما امکن اقتدا واتباع
ایلدیکی کمسنه ملحقه دیمکدر الثالث والاربعون الجراءة علی الله تعالی
والامن من عذابه وسخطه واقف قلبک قرقا وجحیسی منشد وامن الله تعالی اوزرینه
جرأت ایتدو عذابندن وخشم وغضبندن امین اولمقدر معاصی ومناهیه تأمل وتفکر
ایتمیوب بالعرافدام ایدوب بسیه نرآمنت مسلمی وبربلش شخص مغرور کبی قهار ذو الجلالک
خشم وعقابندن امین واستراحتده اولمقدر عبارتدر وضده الخوف وضدی
حق تعالیدن خوفدر فان کان مع الاستعظام والمهابة یسمی خشیة واکر عظمت
وهیبت وسلطنت الهیة ملاحظه اتمدن ناشی اولور ایسه خشیت تسمیه اولنور
وحقیقته رعدة تحدث فی القلب عن ظن مکروه یناله فی الحقیقة کار عقابته سند
برمکروه اصابتندن قلبک لرزان اولمسندن عبارتدر وسببه ذکر الذنوب
وشدة عقوبة الله تعالی وضعف النفس عن احتمالها وقدرة الله تعالی علیه متی
شاء وکیف شاء وانت عبد عاجز ذلیل محتاج الیه من کل وجه وقد خلقک و
هناک وانت تخالفه وتعصیه وخوفک سببلری کشی ذنوبنی وعقوبت الهیه سنی وکندو رزقك
نفسنی وتفسیلن عدم تحملنی ذکر ایدوب رب العالمینک مشیتنی تعلق ایتدوکی
زمانده تعذیبه قادر اولدیغنی ملاحظه ایدوب وکندونک کمال عجز واحتیاج
ودلتیله خالق ورزاق وهادیسی اولان مالک الملکه مخالفت وعصیاننی یاد ایتکدر
ویثمر الحزن وهو حصر النفس عن النهوض فی الطرب والتوجع علی الذنب الماضی
والتأسف علی العمر والطاعة الفائتین وثمره لرندن بری حزندرکه کشی طلب
سرورده نفسنی حبس ایدوب وذنوب ماضیه سنی تذکر ایدوب دائما آه وحاذ
ایتمکدر وبری دخی بیهوده مضی اولان اوقات عمرندن نه وما لا یعنی اشتغال
ایله فوت اولان طاعاتنه تأسف وتحسر ایتمکدر والخشوع وهو قیام القلب بین یدی
الحق بهمة مجموع بری دخی خشوعدرکه کشی کندو قلبنی جمعیتله وهر وقتده حضور رب
العزته علی اولمغله جمع همّ حواس ایتمکدر وقیل تذلل القلوب لعلام الغیوب

وبعضیلر

علم علی

وبعضیلر دیدیلرکه درکاه الهیده آن وهرساعت تذلل وتضرع ایتمکدن عبارتدر
والیقین وهو عند الصوفیة استیلاء القلب واستغراقه یقال لا یقین ابقی
للموت اذا لم یستول ذکره علی قلبه ولم یستعد له بری دخی یقیندرکه صوفیه
اصطلاحنجه ذره قلب سالکه علم الهینک شمول واستیلاسندن عبارتدر وطائفه
مرقومه نک ذکر موت قلبنه مستولی اولمغله مونه استعداد تام تحصیل ایتمکین سالکک
یقینی یوقدر دیدیکلری اصطلاح مزبوره مبنیدر والعبودیة وهی ان تکون عبده
فی کل حال کما انه ربک علی کل حال بری دخی عبودیتدرکه حضرت مولانک هرحالده
پروردکار عالم اولدوغی کبی سالکک دخی مقام عبودیتدن برذره انحراف ورخصت
کوسترمیوب مستمر اولمسندن عبارتدر وهی اتم من العبادة واول مرتبه عبودیت ایسه عبادت
مرتبه سندن اتم واعلادر ویلزمها الحریة وهی ان لا یکون العبد تحت رق المخلوقات
ولا یجری علیه سلطان المکونات ولزوم حریتدرکه اوبیه دن بربنک تحت رق عبودیتنده
ومربا زبانه قهر ومتتبعی اولمقدر نیزه بوعقلدن تحصه منفد اولان مرد عرفان پسندیده در

بیت — برقیودندن بیلورم فتح باب　　آنی بیلان نیچون اولوردیده در

دیوب دمام امورده قدرتی شامله سندن اولان قادر لایزالک آستانه علیه سنه
برمنتسب ودوی ماعداده عجزه مخلوقات قوللرندن ابتداله دکشماز ویلزمها الارادة ایضا
وهی نهوض القلب فی طلب الحق بالخروج عن العادة وعبودیت حریته ملزوم
اولدوغی کبی اراده دخی ملزومدرکه قلبک عادات ناسدن خروج ایله طلب حقده ثابت
قدم اولمسیدر وخشیت الهیه مدحی متضمن اولان ایکی آیت کریمه نک بری سوره فاطره ده
قال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء حق تعالینک بوقول شریفیدرکه
بیوردی یعنی عباد الله بیننده جلال سبحانیه کما هی ادراک واستعظام ایتمدن
ناشی سطوت وبطشندن خوف ایتمک شرف علم مستعد اولانلردر دیمکدر
وایت اخریده سوره بینه ده اولکی قرائتده دن بریسی حق تعالینک بوقول شریفیدر
ذلک لمن خشی ربه یعنی دار القرار جنتنه دخول ایتمک ربیسندن خوف وخشیت
اوزره اولانلر ایچوندر دیو بیوردی وکذلک مدح خشیتی متضمن ذکر اولنان
اوج حدیث شریفک بری بودرکه دیناصف بوحدیث شریفی ابن ابی الدنیا واصبهانی
مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن زید بن ارقم رضی الله تعالی عنه انه قال رجل
یا رسول الله بم اتقی النار قال علیه الصلوة والسلام بدموع عینیک فان عینا بکت
من خشیة الله تعالی لا تمسها النار ابدا زید بن ارقم رضی الله تعالی عنه روایت
ایدرکه حقیقی برکشی ایتدی یا رسول الله نه سبب ایله نار جهنمدن خلاص اولورم دیو سوال

ایدن کمسنیه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم جواب ویروب بیوردیکه
نار جهنمدن کوزلرینک نه شی ایله خلاص اولورسن بو کوزلرکه خشیة اللهدن ناشی کریان
اوله کا ابدالآباد نار جهنم مس ایلمازدیو بیوردی حب بو حدیث شریف ابن حبان
سنندن نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم فیما یرویه عن ربه قال وعزتی وجلالی لا اجمع علی عبدی خوفین ولا امنین
اذا خافنی فی الدنیا امنته یوم القیمة واذا امننی فی الدنیا اخفته یوم القیمة
ابو هریره روایت ایدر که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حدیث قدسیده
بیوردی حضرت رب العزتدن روایت ایدوب حق تعالی بیورر بکم دین عزتم و عظمت
جلالم حقیچون بر قولده ایکی قورقو و ایکی امینلکی بر اراده جمع ایتم دنیاده بندن
خوف ایدنه یوم قیامتده اکا امن و حضور احسان ایدرم اما دنیاده اخرت خوفندن
آمین و فارغ اولاندن روز جزاده شدت خوف و خطردن الوان سلامت و حضور
و راحت کورمز عبادلله خائف قلبلرینه میسر کیفیتی حق جل و علادن قورقمق
ذات الله تعالی عبادتنه باعث خاطی و الملحدلر برا قورقو نشانه سی حرامدن الکی چکمکدر
و امید نشانی ایلک ایلمکدر قول خوف ایله رجا ارا سنده کرکدر نیجه حضرت ابرهیم
علیه الصلوة والسلام حضرتلرینک قلب شریفی صبحدنده فکر عاقبت وذکر آخرت خفقانندن
ایمش یعنی صدای غظامی وقت صلوتده بر میل قدر یردن اشیدلر ایمش امدی ایقاظ
و انتباهدن صاحبی اولاندر دنیای غداره الدنمازدر اخائف و اهل ورعه کر اخرت
خوفندن علی التوالی خالیه کالمردر بو حدیث شریفی امام ترمذی مسندندن اخراج
المشدر عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
انی اری ما لا ترون واسمع ما لا تسمعون اطت السماء وحق لها ان تئط ما فیها
موضع اربع اصابع الا وملک واضع جبهته لله تعالی ساجدا والله لو تعلمون
ما اعلم لضحکتم قلیلا ولبکیتم کثیرا ولخرجتم الی الصعدات تجارون
الی الله تعالی لوددت انی شجرة تعضد ابی ذر بن جنداب بن جنادة الغفاری رضی
الله تعالی عنه روایت ایدر که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینه خطاب ایدوب بیوردیکه
سزلر بنم کوردکمی کورمزسز و ایشتدکمی ایشتمزسز و ملائکه نک عبادتنک کثرتی
تثقیلندن ناشی دنیا هر بار حرکت و صوت اظهار ایتمکده در و صفحه آسمانده دورت
پارمق مقداری بر محل یوقدر که اکا وضع جبهه ایلمیش بر ملک اوله رب العزته سجده
وادلمش بر ملک مکرمدن خالی و الله الله تعالی حقیچون اکر اخرتده نیجه هول اولدیغنی

وما تلذذتم بالنساء على الفرش

ایتدوکی حقیقتی و ذره اکلسه کز و سؤال و جوابدن بینه ملاقی اولجقسز آنی
تحقیق ایلسه کز قتی چوق اغلایه کز و قتی آز کوله ایدکز و قرا شکرده اهلکز
معامله دن ومکدنده اولمازایدیکز واستغاثه ایچون صحرالره چقوب رفع صوت
ایله فریاد و فغان ایدوب نالان و کریان ایله تضرع و نیازه مشغول اولوردیکز
کریبولرده دائما الله تعالی حضرتنه تضرع ایله دیرایدیکز که کاشکه بر اغاج اولایدی
دیو تمنا ایدرایدیکز دیو بیوردی بو بیاندن معلوم اولدیکه خوف و حذردن جانی
زیاده اولهلر دائما بکا الملک عاقبت اندیش اولان اهل عرفان کار دیده و خرم و خندان اولمق
جاهل و نادانلر شعاریدر که کثرت تعلقات دنیویه ایله قلبلری و دریای امور غفلتده
طالمشدرلرکند وسنی غلیق دکل بلکه آنک یانده کریان اولسنک حماقتکه حمل ایدوب
کولر خصوصا مجلسکز کولکدن محل اولان ایله اعلمی و لمی و احسنه و فی روایة
ان اباذر قال لوددت انی کنت شجرة تعضد و ابوذر رضی الله تعالی عنه لسان نبوتدن
بو کلمات حسرت افزایی استماع ایدوکه قطع و احراق اولنمغله محو وجود ایدرلر
اغاج اولمغله تمنی ایتدم دیدوکی آخر حدیث شریفده رواة رحمهم الله تعالی درج
ایتمشلردر و عن الفضیل رحمه الله تعالی انی لا اغبط ملکا مقربا ولا نبیا مرسلا
ولا عبدا صالحا الیس هؤلاء یعاینون القیمة انما اغبط من لم یخلق و فضیل بن
عیاض دیدیکه بر ملک مقربه و بر نبی مرسله و بر صالح قوله غبطه ایتمم کم انلر اهوال
آخرتی معاینه ایدرلر انجق غبطه عالم وجودی جلوه کاه ایتمیوب زاویه نشین عدم اولنلره
غبطه ایدرم که شدائد قیامتی مشاهده ایلمکی تصور اولنمامشدر و عن عطاء
رحمه الله تعالی لو ان نارا اوقدت فقیل من القی نفسه فیها صار لا شیئا لخشیت
ان اموت من الفرح قبل ان اصل الی النار یوز درت تاریخنده وفات ایدن تابعیندن
عطا رحمه الله تعالی بر یرده آتش یاقوب طرف الهیدن کیم کندوینی بو آتشه آتار ایسه
لا شیء محض اولور دینسه بی باک کندومی اول آتش سوزانه پرتاب ایدوب آتاردم همان
خوفم آتشه واصل اولمزدن اول فرحمدن فوت اولوب بینه اهوال قیامتی ادراک
ایتمزدم دیمشدر و عن السری رحمه الله تعالی قال انا انظر فی انفی فی الیوم کذا وکذا
مرة مخافة ان یسود صورتی بما اتعاطاه و سری سقطی رحمه الله تعالی ارتکاب
ایلدیکم ذنوب سببی ایله سیاه روی اولمق خوفندن کونده برقاچ کره انفمه نظر ایدردم
دیمشدر و عنه انه قال اشتهی ان اموت غیر بغداد مخافة ان لا یقبلنی قبری فافتضح
و دخی موتمدن صکره قبرم بنی قبول ایتمیوب طشره آتوب و ذریعه نزول عذاب ظاهر
اولمغله اخوان و اصدقام یانده رسوا اولمق خوفندن ناشی بغداددن غیری

ببلدة

بربلده‌ده موتیجه تمنی ایدرمز دیمشدر فیا ایها الاخوان ذوو الاحترام انظروا
الی هؤلاء الاخلاء الکرام والمشایخ البررة الجلیلة العظام کیف نخاف ونخاف
لیس فینا عشر عشیرهم ونحن احق بها منهم یعنی ای اخی بو لاحقی بنی امدی ای
بنم قرنداشلرم خطا ایچنده مجرم کناهکار انلرم بو ایله بر نظر ایله کور نیجه
مجاهدات کثیره ایله معروف ومشهور اولان مشایخ عظام رحمهم الله تعالی
حضرتلرینک جناب کبریادن جلالت وعظمته خشیت وحیالری نیجه مشروح
اولدوغی اولوب هر دم مرتبه خوفا وخشیته بزلر انلردن احق واحری ایکن انلرک
خوفلرینک عشر عشیرنی بزلرده اولمق زیاده عجبا خلقمزدن ناشی اولمه غفلت سنتناه
بوقدر زهمانه بز که لاانها ولان او لاجرائم وخطایا مزم اعتراف ایلمکدر ولا سبب
لهذا الا ان قلوبنا غافلة قاسیة وقلوبهم زاکیة صافیة یعنی بونک دکلدر الا
تحقیق بزم قلبلرمز غافل وقاسیه در ومشایخ قلبلری ذاکر ونفسلری اخلاق
ذمیمه دن طاهر وصافیدر بو بزم کوکللریمزده احتیاط قوی یا ولمدوغندن عقلت
ایله قاسی قلوب نصیحت قبول ایتمز وحق سوزی قولاغنه قویماز واحرق عال
صالحلردن بر نسنه ادخار ایتمز خسر الدنیا والآخرة قبیلندن اولدق وانلرک
قلوبلری ذاکر ونفسلری اخلاق ذمیمه دن پاک وطاهر وصافی اولدقلری حالا بونی
فما سبب رجائنا الا ان کلنا نشتاق الیهم ونحبهم وقد قال علیه الصلوة والسلام
المرء مع من احب یعنی امیدی بزده عمل صالحدن بر نسنه اولمغله رجادن غیری بر سبب
باقی قالمشدر تمیکم دا رسول علیه الصلوة والسلام تحقیقا حدیث شریفلرنده بیوردیکه
هر کیشی سودوکی ایله بیله حشر اولنور دیو بو حدیث شریفک معناسی تفصیل اوزره سبقت
ایتمشدر ان کان مجرد المحبة منا بغیر الاتباع یعنی بها وکر اولورسه اول
صالحلره تمام محبت ایدوب سومکمز سبب ولوبوا [illegible] وکا شکر ویری
بر نیجه سوق ابعنیب شیندن تبع ایتمک ایله اولورکه امر معروف ونهی منکر
دیر رضا الحق بولنداشی وعمله حاصل اولور بر اصحبت مؤثره در طبیعت دخی
او غریب بولدیشک خویلرندن آلور اکرچه طبیعتنی دوعیادتی ایسه ده اولک
دوستنک نائل اولدوغی سعادته نائل وواصل اولور دیمکه اشارتدر فیا غیاث
المستغیثین ویا مجیب المضطرین ویا ارحم الراحمین ویا غافر المذنبین بحرمة
حبیبک المصطفی ونبیک المجتبی علیه من الصلوات ازکاها ومن التحیات
اوفاها وجمیع الانبیاء والمرسلین والملائکة المقربین علیهم الصلوة والسلام
اجمعین صاحب طریقت عفی عنه کاتبک ولنده صلوات شریفه وتضرع ایله

دعاء

دعا به ابتدا ایلدوکی کبی اوسطنده دخی بنه انجلین دعا به شروع ایدوب ایدر یا رب
سنک لطف وکرمندن یاردم طلب ایدرز شول یغمورلر کبی کثیر الاثر وکبیر القطردر
انک یاغشی کبی رحمت ومغفرتک دائما یاغدوردی وبیچاره ومضطر فالمشکر
مددنه ایریجی وحسابسز لطفلر وکرملر ایدیجی ودعالرن قبول ایدیجی سنسن
دنیاده واخرتده قوللرینی مبالغه ایله اسرکیجی پروردکار وکناهلر عفو ایدیجی
سنسن حبیبک حرمتنه مجرم قوللری مغفرتک ایله یارلغه حبیبک محمد مصطفی
حرمتنه بونده مصطفی مختار معناسنه در ترکیده اوزندیلمش دیمکدر حق جل
وعلا پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلرینی جمله مخلوقاتدن اوزندیلوب جمیع مخلوقاتک
کافه انامه پیغمبر کوندردوکی ایچون مصطفی دیمشدر ونبی لفظی معطوفدر علی رسوله
خبر بدر حق تعالینک رحمت وسلامی اول خاتمی که نهایتی قرار وانمامدر جمله عالمیند
نور وضیاسی ودنیا وآخرتک ضیاسنه سبب اولان نبیسی اوزرینه اولسونکه
عالمینه رحمت ایچون بعث اولنمشدر ودخی الله تعالینک رحمتی وسلامی جمیع انبیاء
ومرسلین وملائکه مقربین اوزرینه اولسونکه دین مبین اوزره اقدام ایتمشلردر
واصحاب حبیبک السابقون رضیت عنهم وهم عنک راضون والتابعین لهم
باحسان علیهم الرحمة والغفران ارحمنا فانا مجرمون وبالآثام والخطایا معترفون
واغفر لنا ذنوبنا وکفر عنا سیئاتنا وتوفنا مع الابرار انک انت الرحیم الغفار
ولعیوب عبادک المذنبین ستار آمین آمین یا اکرم الاکرمین ودخی الله تعالی
رحمت ایلسن حبیبک آلنه واصحابنه اصحاب انلردرکه مسلمان اولوب رسول علیه
الصلوة والسلامک حدیث روایت ایدنلر یاخود پیغمبر علیه الصلوة والسلامک مجلسنده اوزردن
وچوقدن اولنلر یاخود رسول اکرمی کوره لر یاخود پیغمبر علیه الصلوة والسلام انلری کوره
معنای لغویسی برکسه نک بولداشنه ودوستنه همنشین اولدوغی یار وفادار نیه
اصحاب دیرلر مهاجرین وانصار کبی که سرور انبیانک نظر شریفلری ایله زلال
چشمه رسالتدن دل تشنه لری ریان قلدقلری ایچون الله تعالی انلرک عملرندن راضی
وانلرده ربلرندن راضیلردر رسول علیه الصلوة والسلامک صحبتی برکاتندن حق تعالی
انلردن راضیم دیدکه موتلری اسلام اوزره اولمق مقرردر زیرا الله تعالینک
علمی هرکسک حالنی محیطدر انلردن بریسی کفر اوزره اولمک محالدر زیرا حق تعالینک
وعده سی حقدر انلردن راضیم دیدی اکر موتلری کفر اوزره اولسه اول حق تعالی
انلردن راضیم دیمزایدی زیرا الله تعالی صحابه کرامک جمله سندن راضیم دیمش ایکن
روافض فرقه لری بز بوامره راضی دکلز دیمک ایله الله تعالی حضرتی ایله محاربه ایتمش

اولورلر نعوذ بالله تعالى و دخی الله تعالینك رحمت و مغفرتی احسانی ایله اصحاب
کرامك اثرلرینه تابع اولانلرك اوزرلرینه اولسون یا رب بزم جرمزی عفوك
ایله غفرانك ایله تجاوز قیل و ایدیکمز تقصیرلرمزی فضل و احسانك ایله ستر ایله کناهلر
یارلغیجی و قوللرینه اسیرکیجی پادشاه سن رحمت و مغفرتك ایله کناهلرمزی یارلغه
و خطالرمزی احسان و کرمك ایله محو قیل بزی اسلام اوزره اماته ایدوب صالحلره
اولشدر غفور سن و رحیم سن و قوللرینك دنیاده قبایح و ذنوبك ستر ایدیجی سن
و عقباده ترك قیلیجی غفار سن یا رب دعالرمزی قبول قیل کرامت و جلالتك حرمتی عزیز
مکرم سن دیو نیاز ایتمك الرابع والاربعون الیأس من رحمة الله تعالى و افاده قلبك
قرقدردنجیسی رحمت الهیه دن یأس در یعنی رحمتندن قطع امید ایتمك بیاننده در اول
ایسه کفردر آمن کبی اولدیغی کبی پس مؤمنه خوف و رجا ایکیسی دکیدر اصلا بونلرك
ترکی کبائردن کلدر و هو تذکر فوات رحمته تعالى و قطع القلب عن ذلك اول ایسه
کشینك کناهنی استکثار ایتمك ایله تعالینك فضل و رحمتندن قلبنی قطع امید ایتمکدن عبارتدر
و هو کفر کالامن و ضده الرجاء اول ایسه رحمت حقدن یأس و حق تعالینك
غضبندن امین اولمق کفر اولدیغی کبی رحمتندن دخی مأیوس اولمق کفردر و یأسك
ضدی رجادر و هو ابتهاج القلب بمعرفة فضل الله تعالى و استرواحه الى سعة رحمته
اول ایسه حضرت ربك رحمتك و سعت رحمتی بیلدیکندن ناشی قلبك شادلغندن و سرورندن
عبارتدر و سببه ذکر سوابق فضله تعالى الینا من غیر عمل و شفیع و ما وعد من جزیل
ثوابه دون استحقاقنا ایاه و سعة رحمته و سبقها غضبه و رجانك سببلری عبد
مؤمنك و کندونك عملی و شفیعی و استحقاقی یوق ایکن و مستحق دکل ایکن ثواب جزیل
احسان اولنمغه رب العزتك وعدینی تذکر ایتمسیدر کشی اهلی ایدی قول بهر حال
هر نقدر جرم و کناه ایتسه ایسه ده عبودیتنی خدمتك ایدیکم کریم جهان آفرینك
فیض و کرمی فراوندر بو امید عفو ایله دل محزوننه تسلیت ویرمك کرکدر حق جل
و علانك لا تقنطوا من رحمة الله تعالى بیوردیغی آیت کمال رحمتندندر و سوره زمرده
ولان آیت اشارتلیدر قال الله تعالى حق جل و علانك بو قول شریفیدر که بیوردر قل
یا عبادی الذین اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب
جمیعا انه هو الغفور الرحیم یعنی یا محمد سن بنم قوللریمه دی اول قوللرم که ذنوب
و معاصی و مناهیده نفسلری اوزره تجاوز قیدوب افراط ایله اسراف ایله دیلرسز
الله تعالینك رحمت و مغفرتندن مأیوس اولمك و قطع امید قیلمك زیرا تحقیقا الله
تعالى جمیع ذنوبی مغفرت ایلر تحقیق اول الله مبالغه ایله مغفرت ایلمك و رحیم

اولمق

اولمق اکا مخصوص و منحصردر پس امدی قوله لا یبقی اولان بودر که معصیتندن و نعمتندن
ازاد ازاد اولمغی الله تعالینك عند معنویتندن بیلوب و اکر جرم و معصیتده
کندو نفسنه اسراف و افراط قیلدیغی ایسه حق تعالینك لا تقنطوا آیتی اول
مجرملره رحمت الهیه دن خبر ویرر و صنا فلك جرم و کناهکر جوقلغنه باقوب
ربکزك رحمت و مغفرتندن مأیوس اولمکه حق جل و علا جمیع کناهلری
یارلغیجیدر دیمکه چون مأیوس اولورسکز دیو انلره بشارت ایچوندر تنکم بو آیتك
تفسیرنده جواهر التفسیر صاحبی ایدر دیمادلره جرم و عصیان بیمارستاننده داخل
شونی بو دار الشفادن غیری حاصل اولماز و هوای نفس بیابانك سرکرداننه
نجات طریقنی بو اینادن غیری مدد میسر دکلدر پس امدی امید اوج نسیه کرك اول
حق تعالینك رحمتنه ایکنجی رسول اکرمك شفاعتنه اوچنجی قیامت کوننده باری
تعالى حضورنده سویلیو بیلمك حق جل و علا عباد مؤمنینی فضل رحمتندن مأیوس
اولمدن نهی بیورمشدر و سوره رعدده ادله قرآنیه دن بو آیت کریمه بو کا دلالت ایدر
و ان ربك لذو مغفرة للناس على ظلمهم معناسی شریفی تحقیقا یا محمد سنك ربك مغفرت
ایسیدیار لغار شونلری که کفرلرندن و شرکلرندن توبه قیلورلردیکدر کذلك یأسدن نهی
ایچون ذکر اولنان حدیث شریفلردن بری بودر که دبنا بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا
مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود رضی الله تعالى عنهما انه قال قال
رسول الله صلى الله علیه و سلم لیغفرن الله یوم القیمة مغفرة ما خطرت قط
على احد حتى ان ابلیس لیتطاول رجاء ان تصیبه عبد الله بن مسعود رضی الله تعالى
عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلى الله تعالى علیه و سلم بیوردیکه قیامت کوننده
اهل محشر تصور ایدهکلرندن بیك مرتبه زیاده مغفرت سبحانیه اولور قدر شمول و عموم
اوزره اولور که شیطان بیله رجا به دوشوب حصه مند اولمق امیدی ایله بویونی اوزاددر
دیو بیوردیلر خ بو حدیث شریفی امام بخاری نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالى
عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى علیه و سلم ان الله تعالى لما قضى الخلق کتب
عنده فوق عرشه ان رحمتی سبقت غضبی ابو هریره رضی الله تعالى عنه روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلى الله تعالى علیه و سلم بیوردیکه تحقیقا الله تعالى ازل
آزالده مخلوقاتی تقدیر ایتدکده تحقیق بنم رحمتم غضبیم اوزرینه سبقت ایتدی دیو
کلام جلیللی عرش اوزره کتابت و ثبت ایتدی یعنی رحمت که مطیعه ثواب ویرمکدن
عبارتدر و غضب که عاصیه انتقام ایتمکدن عبارتدر پس بو تقدیرجه رحمت اراده ثواب
و غضب اراده عقابه راجع و ارادت صفات ذاتیه دندر و صفات ذاتی بالاتفاق قدیمدرلر

بعضیسی سابق ویا غالب اولمغله وصف اولنماز و بو کلامدن مقصود خلق اوزرینه
حق تعالینک وسعت رحمتنی بیاندر حتی کویاکه اول غضب نسبت ایله سابق و غالبدر
والا حقیقته صفات خداده سبق و غلبه یوقدر و فی روایة تغلب غضبی و روایة اخری
دیرکه تحقیق بنم رحمتم غضبم اوزرینه غالب اولدی یعنی بو بیوردی و غلبه رحمتدن
درکه بر کیشی رحمته استحقاق و تحصیل ایلمکسزین لطف و کرم ایرشدرر واما
غضبنه استحقاق و تحصیل ایلمکسزین یعنی غضبه مستحق اولمدقجه بر کیسه یه غضبه
ایرشدرمز زیرا حق تعالینک صفتنک ولی رحمتدر واکر اویله اولمسیدی بو عالم
موجود اولمزایدی دیمکه اشارتدر خ بو حدیث شریفی امام بخاری و مسلم اتفاق
اوزره اخراج ایتمشلردر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله
صلی الله علیه وسلم یقول جعل الله الرحمة مائة جزء فامسک عنده تسعة وتسعین
وانزل فی الارض جزءا واحدا فمن ذلک الجزء یتراحم الخلائق حتی ترفع الدابة حافرها
عن ولدها خشیة ان تصیبه ابوهریرة رضی الله تعالی عنه ایتدی بنم اشتدوکم بودرکه
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حق سبحانه وتعالی رحمتنی یوز جزء ایتدی
طقسان طقوزنی کندو عندنده ممنوع ایتدی امسک ایدوب بر جزئنی اهل ارضنه انزال
ایلدی اول جزء رحمتی ایله کوکلرنی بینی طولدردی جمله خلائقک بری برینه
مرحمتلری حتی دابه نک شعوری یوق ایکن ولدینه مرحمت ایدوب ایاغی طرناغن ایلشدرمسندن
حذر ایدرلر رحمت الهیه نک بو جزءدن بربوزینه نزول ایدن برجزءک اثاریدر بو مرتبه
تخصیصدن مراد اذلکی بوندن اشد حیوان ما الوفدر وغیر ناصیه سی جمله دن خیر
ایله موصوفدر وفی روایة ولله تسعة وتسعین رحمة یرحم الله بها عباده
یوم القیمة وروایة اخری نقلنده امام مسلم زیاده روایت ایتمشدر اول باقی اولان طقسان
طقوز رحمت ایله قیامت کوننده جناب عزت جل شانه قوللرینه رحمت قیلوب نعمت
عظمی ایله مغتنم ومحظوظ اولورلر دیو بیوردی بو حدیث شریفی امام مسلمک
صحیحنده اخراج اولنمشدر عن ابی ایوب رضی الله تعالی عنه حین حضرته الوفاة
انه قال کنت کتمت حدیثا سمعته من رسول الله صلی الله علیه وسلم وسوف
احدثکموه وقد احیط بنفسی سمعته یقول ابی ایوب الانصاری رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر شویله که فرق یدی تاریخنده عسکر اسلام ایله کلوب قسطنطنیه یی
محاصره سنده ایکن ایچ اغریسنه خسته اولوب وفاتی زمانی قریب اولدقده لجنا
کاغدخانه صحراسنده چادرینه دعوت ایدوب حدیث شریفی مرهوی اخر حیوتنده
روایت ایدوب ایتدی خالی ذهن اولانلردن بری استماع ایتدکه ذنوبه تحریص ظنی

ایله

ایله معاصیه جرأت ایتمسی خوفندن بوانه کلنجه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمدن ایشتدیکم بو حدیث شریفی کمسنه یه دیممش ایدم شمدی کدرم ایتمیوب دیرم
ایشتدم که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرامین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین حضرتلرینی تسلیت بیوروب قلبلریندن شدة خوفی ازاله ایتمک ایچون بیوردیکه
لولا انکم تذنبون لذهب الله بکم وخلق خلقا فیذنبون فیغفر لهم اکر سز کناه
ایتمسه ایدیکز حق جل وعلا کیدررایدی وبر یکزه ذنب ایدنلری خلق ایدایدی وانلری
مغفرت ایدرایدی دیو بیورمشلر زیرا عبادک کاهیجه ذنوبه وقوعی قولدن خالی
دکلدر کناه ایلمک ایله مذنب نکس رأس ایدوب عجز وقصورینه معترف اولوب غرور
واستکباردن قورتیلور شویله ذنوبه اصرار بولنمیه توبه واستغفار ایله قول رسول
مختار اوزره عفو غفار الذنوب وستار العیوبدن مأمول ومسئولدر حق سبحانه
وتعالی محسنه احسان ایتدیکی کبی سوء ایسه مسیئدن دخی عفو ایدوب تجاوز
ایتدکی اویله سور ومغفرت قیلردیمکدر الخامس والاربعون الحزن فی امر الدنیا
وآفات قلبک بشنجیسی امر دنیا ایچون حزندر یعنی غم دنیویه فوت اولان نسنه اوزرینه
متألم اولوب اجیمق سببی ایله تأسفدر ویلزم الفرح باتیانها واقبالها وکثرتها ومنشأه
حب الدنیا وتوقع حصول جمیع المطالب وبقائها ولازم اولان اولدرکه دنیانک
توجه واقبال ایتمسندن نشاط وسرور حاصل ایدوب کثرتنه محبت اوزره مطالبک
اعتنابه صالح برشی صانوب بقاسن توقع ایتمدن ناشیدر وهو جهل فلیتوجه الی
الباقیات الصالحات اولایسه عقول سلیمه صحابی قتنده دنائت طبع وجهالتدن
همان سالکه لازم اولان اولدرکه فنا دنیای قبول ایتمیوب باقیات صالحات اولان اعمال
حسنه تحصیلنه جهد ایدوب امور دنیویه نک فوتی اولانه محزون اولمیوب قرین
اولانندن دخی مسرور اولمقدر کما قال الله تعالی نتکم سوره حدیدده حق سبحانه وتعالی
بو قول شریفنده بیوردی لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتیکم الآیة معناسی
مینفی غمناک اولمیه سز والحکیمه سز اول نسنه یه که سزدن فوت اولمشدر مال وعافیت
وصحت کبی وشادمان اولمیه سز اول نسنه یه که سزه ویردی مال ودنیا متاعندن
اندکی بونلرک ادبارندن ملول واقبالندن مسرور اولمیه سز زیرا انک دوام وثباتی
واعتباری یوقدر مثنویه

کرمال ویره غافل نسنه ایدی فرح — کرفوت اوله ذکر غم بی پایانه

نتکم حضرت علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن منقولدرکه هرکیم آیت ایله عمل ایدرسه لابد
زهدک ایکی جانبنه محیط اوله یعنی تمام ورع ایله زاهد اولور بیت

کر مال سکا بوزطوته اولمه فرحان | کر فوت اوله سنده ایتمه فریاد و فغان
بو پند و نصیحتی کوش ایدوب فکر ایله | تا دنیا و دینکی ایده آبادان

زیرا فکر صحیح صاحبی جهان فانیءنه جای آسایش عد ایلر و نه جاه و دولتنه دل بسته اولور
دیمکدر و غافل اولان دنیا فانیک دولتنا استواء زینتی تمنی ایتمز بوآنه دک اوریدن دن
بر فرده وفا ایتمدیکه بنه وفا ایده دیمکدر اعلم ان الحزن اذا اخرج صاحبه من الصبر
الی الجزع والفرح من الشکر الی الطغیان والبطر فحرامان والا فلا ولکن الکمال استواء
اتیان الدنیا وفواتها بیل که تحقیق امور دنیا ایچون غم چکمک اکر کشی صبردن فریاده واری
اتمکه ایلبوب و فرح شکردن طغیان وکبره ایصال ایدر ایسه ایکیسی دخی حرامدر و الا
مذمومدر و کمال تسلیم و رضا ایکیسیده برابر اولمق مقامیدر وهو مقام التسلیم
والتفویض وهو عزیز جدا زیرا امال دنیویه نک وجود و عدمی برابر در حق جل و علا نك
قضا و قدرینه مطیع اولوب جمله ایشک کا اصمارلمقدر السادس والاربعون الخوف
فی امر الدنیا وآفات قلبک قرق التنجیسی مرد نیا ایچون اولان خوفک بیانندهدر وهو
انقباض کراهة ان یصیبه مکروه دنیوی واول بر مکروه دنیوی اصابت ایتمك
خوفندن قلبک منقبض اولوب صیقلمسیدر اصابت ایدر دیو وهو غیر الحزن لانه
لما مضی والخوف للمستقبل کلجک و کچمش نسنه ایچون عارض اولان قورقو ایسه غم
وغصبه عمل اولنور کلدر زیرا دنیاده الله تعالی قورقوار و لا ایلرده قتی لری قند
انلرکم اجر و ثواب و آخرتده حزن و غصبه دن خلاص اولمغه اشارتدر وغیر الجبن لانه
نقصان الغضب ولا یستلزم الخوف و قورقاقلق غیرتسی غضبک اکسکلکندن ناشیدر
قلبک ضعیفلکندن عارض اولور اما غضبک اکسکلکندن قورقو عارض اولمق لازم
کلماز نتکم صاحب المصابیح مرویدر که قورقاق کشی لا بد بخله مقارن اولور کرم صاحبی
شجاعته مقارن اولدوغی کبی بیورمشلر ایکی خصلت غایتله مذموم اولدوغی ایچون
خوفدن یعنی یورکسزلکدن و دخی بخیلکدن یارب سکا صغنورم دیو دائما رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دعا ایدر ایدی وهو اما من الفقر او المرض او اصابة
مکروه من مخلوق واول قورقو که دنیاده فقیر اولمقدن ویا خود خسته اولوب قالمقدن
ویا خود مخلوقدن کندوبه ویا مالنه بر ضرر ایرشمک توقع ایلیه و دفعنه قادر اولمیه
زیرا دفع مکروهه قادر اولیجق محل قورقو اولماز بونلرک جملسی قصور عقل و نقصان
فهمدن ناشیدر اما الاول فمذموم جدا لان الفقر حال نبینا صلی الله تعالی علیه وسلم
وحال اکثر الانبیاء علیهم الصلاة والسلام والاولیاء والصالحین ایدی اولنلر کبی
فقردن قورقمق جدا مذمومدر زیرا فقر نعمت جلیله و علامت سعادت اخرویه در

ورسول

ورسول علیه الصلوة والسلامک و اکثر انبیاء عظامک و اولیاء کرامک و عالملردن
صالحینک حالدر ایدی و بر متاع مقبولدر که بازارکاهینه الله کرمز نتکم ابرهیم بن ادهم
رحمه الله علیه قتنده بر فقیر فقردن شکایت ایلدکده جواب و برمش فقری بیدکلری
بر جناب جنت مابدر که سن انی غایتده مفت بولمش سن انک ایچون قدر و قیمتک
بلمز سن بن کورکه فقری بلخ پادشاهلغنه د کشدم و تحصیلی روزنسیده وشدم هنوز
سلطنت فقره دیکن دانش ایله کورمدم دیمش فهو نعمة و علامة سعادة فالخوف
منه عدة محنة وبلیة وعلی التسلیم ففیه سوء الظن بالله تعالی واول فقر نعمت حق
و سعادت دارینده فقردن خوف ایتمک وانی بلیه و محنت عد ایتمک بلکه فیض مستمر
الهیه عدم شوقندن ناشی در رزاق عالمه سوء ظن ایله اسائت ایدر در زیعل طکط بو حدیث
شریف بزار و ابو یعلی و امام طبرانینک اوسط کبیرندن اخراج اولنمشدر عن ابن
مسعود وابی هریرة رضی الله تعالی عنهما ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم عاد بلالا
رضی الله تعالی عنه فاخرج صبرا من تمر فقال علیه الصلوة والسلام ما هذا یا بلال قال
ادخرته لك عبد الله بن مسعود و ابو هریرة رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر و بر ایدرلر
تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بلال رضی الله تعالی حضرتلرینی عیادت
ایتدکلرنده بر بیغن خرما کوروب ندر بو دیو سوال بیوردقلرنده یا رسول الله سنك
ایچون ادخار ایتمش ایدم دیجك وفی روایة لاضیافك قال علیه الصلوة والسلام اما تخشی
ان یجعل لك بخار فی جهنم و بر روایتده بلال رضی الله تعالی عنه جواب و بروب دیدیکه
یا رسول الله سزك ضیافتکز ایچون تدارك ایلدوب حاضر ایلدم دیجك رسول
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه خوف ایتمز مسن اول سنک ایچون بخار جهنم اولوب متأذی
اوله سن وفی روایة ان یفور لك بخار فی نار جهنم و بر روایتده جهنم آتشنك علیانی
بخارندن و حرارتندن خوف ایتمز مسن دیمکدر وفی اخری ان یکون لك دخان
فی نار جهنم انفق بلالا ولا تخش من ذی العرش اقلالا و روایت اخرده بیوردیکه
سن خوف ایتمز مسن اول سنک ادخار ایتدوکك اخرتده جهنم آتشنك دخانی اولمسندن
بو خرمای انفاق ایله یا بلال و عرش عظیم صاحبی واهب الارزاق سنک نفقه نی
آز اعطا ایتمسندن خوف ایتمه دیو بیورمشلر وعلاجه القلعی ازالة اسبابه وهی
ثلثة خوف الموت او المرض من الجوع وخوف فوت النعم المعتادة وحصول القلق
وخوف الاحتیاج الی الکسب او السؤال و فقردن خوفک فروعی اکا مترتب عروقی
ایدن منشعبدر علاجی انلری قلع و قمع ایتمکدر اول ایسه اوج نسنه در سببلرندن
بیاسی کشی معتاد اولدوغی نعمتک فوت اولمسندن ناشی اضطرابه دوشمکدر ایکنجیسی

کسب وسؤاله محتاج اولمدن خوف ایلکدر اوجنجیسی جلقه هلاک اولمدن ویا خود
بر خسته لکه مبتلا اولمدن خوف ایلمکدر وطریق ازالتها اجمالا الاول ان کل هذه سوء
الظن بالله تعالی وانا مأمورون بحسن الظن بالله تعالی تحری ایتمکدن تجاوز ایلمک
اجمال ایله مبتدیلرک افهامنه قریب وعوامک ادراکنه مناسب طریقیله ازالهسنه
عبد مؤمنه لایق اولان حق جل وعلایه سوء ظن ایتمکدن نهی اولنوب وحسن ظن ایتمک
ایله مأمور اولدوغنی بیلمکدر زیرا معامله ظن اوزرینه دوروایلر ان خیرا فخیر وان
شرا فشر مقتضای ظنی کندوبه راجعدر ومختار اولان اولدر قولک حال صحتنده خوف و
رجاسی مساوی وحال مرضنده رجا خوفندن خالص اوله نتکم حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم موتندن اوج کون اول بیوردیکه سزک بریکز اولمسون الا
اولحق تعالیه ظنی کوزل اولدوغی حالده اولسون ظاهرده نهی بیوردی وافعل معناده
اعمالی ملاحظه سببیله رحمت حقدن ناامید اولمقدن نهیدر وخدانک فضل واحسانی
رجایه ترغیبدر زیرا اولده خوف نافع دکلدر زیرا ثمرهٔ خوف عملدر وزمان عمل فوت
اولدی وعمل قلیله اولدر کریمه حسن ظندر واول رحمتنه میلدر ورحمتک
غضب اوزرینه سبقتی درکار فالدیه دیمکدن عبارتدر وتفصیلا ان الموت
متیقن وانه علی کل حال اما بغتة واما بسبب مقدر واما موت ومرضدن هر برینک
تفصیلنک بیانی بودر که اگرچه موت جمله آدمه مسئولیه بهر حال اول موت
سکا ابر بشور اکسزن اولسون وگرک سبب آخردن اولسون هر حالده اوزره چون حصولی
مقدر ووقوعی مقرر اوله وقتندن اول غمک چکمک استعجال الغم واستقبال الکدر پس
غافل اولان بونک ترک وغم وخوف بیهوده سندن اینهٔ قلبک پاک وتحضیر
زاد آخرت وتکمیل اسباب سعادت ایتمکدر بونکله الزم اولان بو بابده اطناب ویر دکلدر
والا معلوم اولسونکه موت فناء محض وانعدام صرف دکلدر زیرا نفس انسانیه یه
فنا وهلاک عارض اولمق محالدر بلکه موت قوای جسمیه نک جادر ومواد عناصردن
مألوف اولان بدنک قصر سلطان روحدن منهدم اولمقدر ونفوس فاضلهٔ
وارواح کامله فضاء رضوانده طایر وکنکرهٔ عرش حوالیسنده دائر اولمشلردر
نتکم بو قاریده عذاب قبری بیان صددنده ذکر اولنان احادیث شریفه غزاده بدندن
روح البنوب ملائکه الری اوزرنده صوب سمایه صالنوب کیمنه رحمت وکیمنه
لعنت وقبرلرنده کیمنه عذاب وکیمنه راحت میسر اولدوغی بیان اولنمش ایدی
امدی دفعی وخوفک علاجی اولدر که سعی وجد ایلیوب افعال قبیحه واخلاق
ردیه وقبیحه که موجب عذاب ومورث عقابدر ترک ایلیوب ونفسنی ابلیسدن

تخلیه

تخلیه واعمال حسنه واخلاق رضیه که سبب نجات ونیل درجاتدر کسب ایلدوب
انلر ایله تحلیه وتزکیه ایتمکدر فان قدرکونه جوعا فلا مرد له وان کان عندک
ملء الارض ذهبا والا فلا اصلا وای فرق بین الموت جوعا وشبعا اگر خوف
موت ومرضدن ایسه هر بری اجلی سببیله مقدر اولور ایسه دوی زمین طلوعی
الموتک اولدوغی تقدیرجه بوغازندن بر لقمه طعام چکمیوب اجلی ایله موتک امر
مقرردر واکر موتک طوقلق ایله مقدر ایسه فقر وبر بوله مالک دکل ایسهده حق
جل وعلا دوستلرک ایله شول قدر نعمت ارسال ایدر که هیچ بر فردک خاطرینه
خطور ایتماز لکن موتک طوقلق ایله اولمق امر مقرردر پس امدی موتک اجلی ایله طوقلق
اراسنده فرق اولنماز مقدر اولان نه ایسه علاج پذیر اولمیوب کل ایسه اجلی
مضر اولدوغی ملاحظه وتذکر ایتمک ایله معلوم اولورکه بونلر موجب خوف وخوف
بیم دهشت دکلدر فعلیک الرضاء بالقضاء سنک اوزریکه اولسون قضاء الهیه
راضی ولعله اسباب مرقومه ازاله ایتمک وکذا المرض ان قدر والا فلا ولا دخل فیه فانیه
للغناء والفقر بل تری الاغنیاء اکثر امراضا من الفقراء کرک بو تجلیدر مریض اولمقدن
خوف ایتمک اول مرضک سبب وقوعی وعدم وقوعی برابردر پس وقوعی مقدر اکلنور
المرخوفه مبتلا اولمنک وجهی ندر بوند فقرا ایله اغنیانک نه فرقی اولور بلکه فقرادن اغنیا
مریض اولنلری جوقدر بو خاطردن خوف فقری قلع ودفع ایتمکدر وتنعم وتلذذ
سبزول لا محالة فکیف یخاف العاقل من تقدمیه ایاما فلا بل لو سلم وخوف فقردن
ولمیوب اغنیاده حاصل ولان نعمتک فوت اولمسی سببیله مریض اولمدن ایسه ازاله سنک
طریقی مرور المشدن سابقا دیدوکمز بکی حصولی مقدر ووقوعی مقرر اولانک وقتندن
اول غمنک استعجالی چکمک استعجال الغم واستقبال الکدر غافل بونک کبی ذبک غم
وخوف بیهوده دن اینه قلبک پاک وتحصیل زاد آخرت ابدوب نعمتک لذتی
زائل اولمسی ایچون خوف وخشیت واضطراب ودهشتدن بیباک اولمق کرکدر زیرا
کندوبه مقدر اولان نعمتی تمام ایتمیجه داد دنیادن کوچمز دیمکله اشارتدر والکسب
قد صدر عن الانبیاء والاولیاء فالخوف منه اما للریاء او الکبر او البطالة ویا خود
کسبه محتاج اولمدن خوف ایدر ایسه کسب سید المرسلین علیه الصلوة والسلام وسائر
انبیاء عظام واولیاء کرام علیهم الصلوة والسلام حضرتلرینک جملسی کسب ایدرلر ایدی
وکندو کسبلرندن برلر وایچرلر ایدی وجهار یار کزین حضرتلرنده دخی اکتساب ثابت
اولدی واولیاء کرام رحمهم الله تعالی کار ایدرلر ایدی وکسبده خوف ایتموب ریا وکبر
وبطالتدن احترازدن ناشی اولدوغی مقرردر ومحمد بن سماد برکه امام محمددن اشتدر

دیمکدرکه طلب علم حال فرض اولدوغی کبی طلب کسب دخی فرضدر زیرا اقامت فرضه
توسل اولنماز الا انک ایله توسل اولنور دیسی اولدخی فرض اولور واداء عبادات
ممکن اولماز الا قوت بدن ایله اولور و قوت بدن عادة اکل وشربدن ظهوره
کلور و تحصیل قوت ایسه کسب ایله اولور و طهارتده صو قابنه و نمازده ستر
عورت ایدجک نسنهیه محتاج اولور عادتا بونلرک جملهسی اکتساب ایله صونیت
بولور و اخیارده دیرکه بر جماعت التفات اولنمازکه کسبک فرضیتنی انکار
ایتدیلر و مسجدلرده اوتوردیلر و خلقک اللرنده اولان نسنهیه کوزلرن دیکدیلر و اللرن
اوزاتدیلر و کندو نفسلرینی اهل توکل تسمیه ایدوب وفی السماء رزقکم وما توعدون
قولنی تمسک ایلدیلر حالا بو اویله دکلدر بونلر آنک معناسنه وقوف بولمیجاهللردر زیرا
اندن مراد یغموردر و اول یغمور ابناتدن رزقه سببیدر و اکر دیدیکم اوزره رزق
سمادن نازل اولسه ایدی حق جل و علا اکتساب ایله و اسبابه سعی ایله امر ایتمز ایدی
نتکم امام غزالی رحمه الله تعالی احیاء علومنده بیوردرکه روایت اولندیکه حضرت
عیسی علیه السلام بر کون بر کسنهیه اوغرادی و نه اشلرسن دیو اندن خبر صوردی اول
دخی الله تعالییه طاعت ایدرم دیدی عیسی علیه السلام ایدی ضرورهنک کیم دفع ایدر دیدی
اولدخی برادرم دفع ایدر دیدی عیسی علیه السلام ایدی برادرک سندن زیاده عابددر والله اعلم
والسؤال عند الضرورة جائز فانه ضرر و اکر سؤاله محتاج اولمدن خوف ایدر ایسه
ضرورت وقتنده سؤالک جوازی مضطر ولانه جائزدر اندن سکا نه ضرر وارد
بویله تصور خود عقلدن دوردر واما الثانی فاما لفوت التنعم فقد عرفت علاجه
واما خوفک ایکنجیسی حاصل ولان نعمتک فوت اولسی سببیله مریض اولمق ایسه تحقیقا
ذلک سنک طریق علاجی بیلنوب مرور ایتمشدر واما لفوات الطاعة المعتادة ونقص
الثواب فجهل اذ ورد فی الخبر ان المریض یکتب له ما اعتاده فی الصحة بل یزید ثوابه
ان صبر و اکر مرضدن خوف فوت طاعته ویا نقصان اجره سبب اولور دیو ایسه جهل
محضدرکه مریض ایچون صحتنده معتادی اولدوغی طاعت کتابت اولنوب بلکه صبر ایدر
ایسه اجر و ثوابی صحتنده اولان عبادتک ثوابندن زیاده اولمسی رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری خبر ویرمشدر لما ورد ان الاصحاء یتمنون ان کانت ابدانهم
تقرض بالمقاریض لما رأوا من کثرة ثواب المریض نتکم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرندن مشهور اولان اثرلرنده کلمشدرکه دنیاده صحت اولانلر قیامت کوننده
مریض اولنلره اعطا اولنان ثوابی معاینه ایدوب کوردکلرنده دنیاده مقراض ایله بدنلری
پاره اولمسنی تأسف و تحسر بوندن تمنی ایدجکلری رسول علیه الصلوة والسلام طرف

عالیلرن

عالیلرندن وارد اولمشدر فعلیک العزم علی الصبر ان وقع وان خفت من نفسک
عدم الصبر یعنی امدی سنک اوزرینه لازمدرکه بر مرض وقوع بولدقده صبره عزیمت
اوزره اولهسن و اکر صبر ایدهمامکدن نفسک قورقر ایسه فعلیک ان تسئل من الله
تعالی العافیة وتداوم علی دعاء النبی صلی الله تعالی علیه وسلم سنک اوزرکه اولسون
حق جل و علادن حصول عافیت ایچون رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینک کیجه و کوندز
اوقودقلری دعاء شریفه مداومت ایتمکدر بو حدیث شریف ابو داود سننده منقولدر
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لم یکن یدع
هذه الکلمات حین یمسی وحین یصبح عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایت
اولندیکه تحقیق حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه هر کسهکه بو کلماتی صباح
وقتنده اوقوسه اخشامه دکین اصلا اکا ضرر ایرشماز دیو بیورمشلر امام طبرانی زیاده بونی
دردیکه اوقوسه دیو روایت قلمش و هم ثوابنده بیورمشکه هر کیم صباح وقتنده
بونی اوقوسه اکا اول کون اصابت ایدن کاهی حق جل و علا بار لغیه و هیچ مرض
ایرشمیه اول دعا بودر اللهم انی اسئلک العفو والعافیة فی دینی ودنیای واهلی
ومالی اللهم استر عوراتی وآمن روعاتی اللهم احفظنی من بین یدی ومن خلفی
وعن یمینی وعن شمالی ومن فوقی واعوذ بعظمتک ان اغتال من تحتی صباح
واخشام اوقونمسی مثبت ولان احادیث نبویه ایله اشبو دعاء شریفک معناسی
منفی الله اعلم بودرکه رسول علیه الصلوة والسلام جناب رب العزته تضرع ایدوب ای بنم رب
تحقیق بن سندن دنیاده و آخرتده سلامت دیلرم زیرا جمله مکروهاتن و آفاتندن بو
دعانک ایچنده مندرجدر ای بنم ربم بن سندن دیلرمکه کناهلرمدن کچوب محو ایدهسن
و دخی عبدک جمله بلالردن و دنجلردن سلامت ویرسن بلکه دینمده و دنیامده
واهلمده و مالمده اول عافیتکی دائم و ثابت قلیسن ای الهم سندن دیلرمکه بنم جمله
عیبلرمی و تقصیرلرمی عفوک پردهسیله اورتوب بنی رسوای قلمیهسن بوندن مراد
شول عیوب و خلل و تقصیردرکه انسان انلری ایشلدوکی طویلسه اندن استحیا ایدر
پس عیبلرم اورتوب بنی خجالت و ملامتدن و شرمندهلکدن قورترمدن و دخی سن دیلرمکه جمله
بنی امین قیلی ویرسن و دخی زمانک فتنی ایله روعت فزع و جزع بونلردن خوف
و حذردر و دخی یارب سندن دیلرمکه شعور و آکاهسز اولان هلاکلکدن
و صاعقهدن و صولهدن و اوکدن وار دمدن بکا توجه ایدن بلالرکه بنی تجدید ایدر
انلری دفع ایدی ویر و دخی یا غم التندن بر خسف اولمدن بنی حفظ ایدی ویر
وسائر نوائب و نوازل جهات ستهدن توجه قلان بلالری دفع ایدی ویره دیو

باری تعالی حضرتنه وبنا دائید للرابدی واما الثالث فعلاجه ترك التسببات لمكر
بلا ضرورة دينية والا فالتوطين اذ المقدر كائن والاجل واحد وخوفك ونجی قسمی دخی
وقوعی في الجملة رجحان درجه سنه واصل اولمش اوله وقسم اول وثانی حوفی ممكن وا[جب]
الوقوع اتخاذ ايتمك قسمندن اولدوغی كبی بو قسم دخی اكر خوف فقر ومرضدن اولميوب
بلكه طرف مخلوقدن بر مكروه اصابتندن ايسه علاجی خودن اصابت ايدن مكروهه
سبب عد اولنان اشيای ترك اتمكدر والا نفسه توكل ياعلمكدن فارغ اولوب مقدر اولاندن
غيری برشی وجود بولماز واجل بردركسه اجلسز اولماز ديو اول مكروهك وقتندن
اول غمن چكمك طور عقلدن دوردر ونعم الدنيا ظل زائل ونوم نائم فليس من علو
الهمة والمروة ان يبالي بزوال مثله بل هو من الخساسة والدناءة ودنيانك نعمتی ظل
زائل مقوله سی بر كولكه يه بكزدكيم سن آنی طوردرصانوردسن اما اولمبوزر ولكن بو دو[كن]
كورمزسن بر ذن كوردسن كيم كتمش پس بو دنيا ونعمتلرينی كشی طوردرصانور
كوردكيم هيچ وفا اولمش كتمش پس ... دنيانك نعمتی اكادوش كبی سريع الزوال وخاب
خيال كبی كلمه سی هر عاقلك معلومی وهر علو همت صاحبنك مفهومی دكه بونك
زوالی قيدندن چكوب اهتمام اتمكه دكر وعلو همت مقتضاسی دكلدر بلكه دنيا نعمتلرينه
محبت اتمك قباحت قصور عقل ونقصان فهمدن ناشی دربونی بستراحت خاطر ايدا
اتمكدر كه علو همت مقتضاسيدر خوف وخشيتی بر مقدار اوبرتولور والله الموفق والمعين
السابع والاربعون الغش والغل آفات قلبك قرق يدنجيسی بر كشی صاتی
متاعنه خلل ايرمك ايله بری بر بنه قارشودروب خيانت ايدوب صاتمقدر وهو
عدم تمحيض النصح بان لا يجتنب عن اصابة الشر للغير وان لم يرده ابتداء وقصدا
كمن يريد ازالة متاع معيب له فيكتم عيبه فيبيعه واول كشی ايسه شر اصابت
اتمه دن اجتناب ايلماز ونصيحت قبول اتمه دن عبارتدر ومتاعنی صاتمق مراد ايدر كه عيبنی
صاقلیوب صاتمقدر وهذا غير الحسد وبو ايسه حسددن غيردر نصيحت قبول
اتمدن ناشيدر وهذا ايضا حرام بو ايسه كرك چلين غل وغش وحسد كبی حرام
نتكم بو حديث شريف صحيح مسلمدن اخراج اولنوب بو معنايه دلالت ايدر عن ابن
عمر وابي هريرة رضی الله تعالی عنهم ان رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم قال
من غشنا فليس منا قاله حين مر علی صبرة طعام فادخل يده فيها فنال اصابعه
بللا فقال ما هذا يا صاحب الطعام قال اصابته السماء يا رسول الله فقال افلا
جعلته فوق الطعام حتی يراه الناس عبد الله بن عمر وابو هريرة رضی الله تعالی
عنهم روايت ايدرلر تحقيق رسول اكرم صلی الله تعالی عليه بيوردیكه معلی بازارنده

بربعض بغدای كوروب مبارك اللرينی اول بغدای ایچنه ادخال ايدكده بر مقدار ياشلق
اصابت اتمك ايله بو ياشلق ندر ديو سؤال بيوردقده اول بايع ايتدی يا رسول الله يغمور
اصابت ايلدی ديدكده رسول عليه الصلوة والسلام شفا دلله بيوردیلر كه نيچون جملكه[سنك]
اوزرينه قومادك كه خلق كورسه لر ايدی وسؤال كمسنه نك كاری وفعلی كه بو يله غش[ين]
فاحش اولدوغی بيلوب ستر ايلسه بزه وساترناسه خبر ديلمسه وشرا صاتندن اجتناب
ايلمسه اول بزدن دكلدر زيرا شول كمسنه برزم سنتمز ايله عامل اولميه شفاعتمزه
مستحق اولماز ديو بيورمشلر فيجب علی كل اظهار عيب متاعه او ان يخبر به ان كان
خفيا پس اول هر كسبه واجبدر كه اسبابنك وسائر متاعنك عيبنی وصقادیغ[ی]
اظهار اتمك اكر كزلو ايسه خبر ويروب بلدرمك بايعه لازمدر وكذا علی كل من علم
به من يريد بيعا او اجارة او نكاحا او نحوها ان يخبر بعيب المبيع او المستاجر او المنكوح
ان علم به وبعدم علم الاخذ الا ان يخاف علی نفسه وكذلك آخر بيع واجارة ونكاح
مثللولری اراده ايدكده بونلرك صاحبی مستاجر ومنكوحه دن هر بريبنك عيبلرينی
بيلن كمسنه يه لازمدر كه بلنبه خبر ويره اكر نفسنی اوزرينه خوف ايله متضرر
اولميجغنی بيلورسه خبر ويره زيرا كشی كندو نفسنه نه صنور ايسه غيره ده انی صنمق
كركدر اويله اولمجق تاجرك بر كسه ايله ما بيننده صداقت وقديمدن علاقه ومحبت
اولسه مروت دكلدر كه بر شیء بيع وشراده اندن فائده المق وانك حرمتنی غيری
شخص جنبی برينه قومق بلكه لايق ولان اولدركه راس مالنه وير مكدر ومكارم
اخلاقدن كودمكدر ومن الغش الغبن اذ وجد منه التغرير تصريحا او تعريضا
مثل ان يكذب في قيمته بر اسبابك عيبنی اودتمك ايله بربن الدامقدر چنی اوروتولو
عيبی ظاهر اولمغله تادبب بولنور ايسه كه بايع متاعنك بهاسنده يلان سويلدوكی
ايچون او تمدحه بحيث يشعر انه بيع بقيمته او اقل فهذا غش حرام حتی يتخير
المشتری وان لم يوجد تغرير اصلا فليس بحرام فلذا لا يتخير المشتری في الصحيح
ولكنه مذموم وياخود متاعنی مدح ايدوب قيمتنه ويا قيمتندن اقله بيع ايدر
كبی كوستروب زياده يه بيع اتمه دن عبارتدر مشتريانك جلسنه مطلع اولسه
الدانمق حرام اولمغله ديلر ايسه جمله ايچه سبله قبول ايدر وديلر ايسه رد ايدر
مشتری رد وقبول ما بيننده مخيردر واكر وجه مشروح اوزره تغرير بولنماز
ايسه حرام اولميوب وقول صحيح اوزره مشتری مخير اولماز لكن مذمومدر واما
الخديعة والمكر وهو اصابة المكروه لغيره من حيث لا يعلم فان كان مستحقا له
فمندوب اليه لوروده ان الحرب خدعة والا فحرام لانه غش وترك نصح واجب

فمن اراد ان ینجو من الغل وشبهته بالکلیة فعلیه ان یعمل بما خرجه خم وامابری برین
الدایمق وحیله ایتمک غیره بلدوکی جهتدن ضرر ایرشدرمک مراد ایتمه‌دن عبارتدر اکر اول
ضرر مرقومه غیرک استحقاقی یوق ایسه غش حرام قبیلندندر والا اکر استحقاقی
وار ایسه مستحبدر دشمن ایله محاربه ایتمک کبی رسول علیه الصلوة خندق غزاسنده الحرب
خدعة بیورمش یعنی جنک بری برین الدایمق ایله اولور بو جهتدن حیله وخدعه
کفار اوزرینه اتفاق ایتمشلر ودشمن دینی صنوف حیله‌دن نه وجهله ممکن اولورسه
اتسونلر دیمشلر وارلق ویندر طقوزی حیله‌در دیو بلدیرمشلر لکن عدو دینه غیری یه
حیله وخدعه ایتمک مروت دکلدر پس ایمک بیعده وشراده شرع شریف اجرا اولمق لازم
اولدوغندن ماعدا مؤمنینه دخی نصیحت لازمدر ونصیحت غیره خیر قصد ایتمکدر
بر کشینک دینی بتون اولماز مؤمنینه خیر قصد ایتمدکجه پس آدمی مؤمنینه خیر قصد
ایتمک تصور اولنماز تاکه نفسنه نه صنور ایسه غیره ده آنی صانمق اولمدقجه حتی غبن
فاحش تحتنه داخل اولمیه وغبن فاحش اولدرکه بر اقچه‌لک شیئی ایکی اقچه‌یه ویا ایکی اقچه‌لک
شیئی اوچ اقچه‌یه صاته زیرا زیاده‌سی فائده‌در آنسه مؤمنینه فائده بولنماز یعنی نصیحت بولنماز
ودخی مؤمن اولانه لازمدر که حرام ومکروه وشبهه‌لو اولان توتون ولوله وچبوق ودفی
چقارجی بیل صاتمق جائز دکلدر معصیته آلتی اولدوغی ایچون لمتنعه

بدعة الدخان عمت وها العالم یاتی	انها نار عذاب یوم متاتی

ودخی فاسق وفاجر اولان اهل بدعت ایله آلش وصاتش ایتمک جائز دکلدر امدی مؤمن اولان
آدمک معامله‌سی دخی اهل سنت وجماعت ایله اولوب فسقه وفجره ایله اولمقدن کرکدر
تاکیم خاتمه‌ی مؤمنده دخی احکام شرع مبین اوزره ایمان ایله قبض اولوب مقامی
جنت اوله نتکیم حدیث شریفده وارد اولمشدر که سز دنیاده نه عمل اوزره اولدیکز
ایسه فوت اولدیکز زماننده اول حال اوزره واررسز امدی دنیاده شرع شریفه
خور کورن اعدا دینه محبت وموالات ومناده‌ده جهودی مسلمین اوزره تسلیط
ایتدکلری دین دولتنه ضررلری بر فتنه عظیمه‌در وامر دینه مخالف مسلمانه لایق دکلدر
کذا فی التبیین وفتاواده بو بابده منع کثیر وارد خصوصا حضرت قرآنده ولتجدن
اشد الناس عداوة للذین آمنوا الیهود الآیة حق تعالی یهودیکن بونلرده مال ویا عروض ویا
طبابتده یعنی حکیم اولان جهودلر بدنن وجاننی اینانمق قرآن عظیم الشانه ضعف
یقینندن ناشیدر ابن حجر رحمه الله تعالی شام شریفده مفتی الانام ایکن قایتبای مصره
برامورده بر جهوده نوعا میل ایتدکده بو عمل حرامدر بونلره محبت رسول الله‌ه عداوتدر
دیو فتوی ویردکلرنده قایتبای استماع ایتمش بالآخره یازمشکه السلام علیک یا

قایتبای

ونه حال اوزره تبدیل محشر اولوب عمل ایله قالعب برینه اول حال اوزره واردر

یا قایتبای ولن ترضی عنک الیهود والنصاری حتی تتبع ملتهم یعنی اعتقاداً صورت
محبتلرینه اعتماد ایتمه‌دن ومادامکه حاشا مسلم جهود اولمیه بونلر مسلمی سومک وخیر
صانمق امر محالدر ابن همام وغیری رحمه الله تعالی دیرلرکه نصاری وجهودی امین ایدوب
دنیا خاطری ایچون عباد الله وامت محمد اوزرینه مسلط ایتمکده عظیم خطا واردر دیو
بیورمشلر وفصولده مؤمنین اوزرینه جهودی تسلط کفر فتوی ویرمشلر زیرا انلر
ایله معامله ایلدکی خوف اولنورکه اول حال اوزره فوت اولوب محشر یرینه اول حال
اوزره وارد الله تعالی جمله امت محمدی شرع شریفدن وصراط مستقیمدن ایرمیه
امین بحرمة سید المرسلین امدی بالکلیه مذکور اولان غل وغش شبهه‌سندن خلاص
اولمق ایستین کمسنه خم امام بخاری ایله مسلم اتفاق سنن صحیحلرندن اخراج ایتدکلری
بو حدیث شریف مقتضاسی اوزره عمل اتسون دیمکه اشارتدر اول حدیث شریف بودر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم والذی
نفسی بیده لا یؤمن عبد حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه یعنی ابی هریره رضی الله
تعالی عنه روایت ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قسم ایدوب بیوردیکه
اول الله تعالی حقیچون بنم نفسم انک قبضه تصرفنده‌درکه سزدن بر بکز ایمان
کامل ایله مؤمن اولماز وخلعت ایمان وتاج اسلام ایله سرافراز بولنماز حتی دخی
کندو نفسنه هر نه صانور ایسه سائر اخ مسلمنه دخی آنی صانمیجه یعنی
بر قول ایمان کامل ایله مؤمن اولماز حتی کندو نفسی ایچون سودوکی نسنه‌لری
خیرلردن وطاعتدن وسائر مباح اولان اشیالردن آخرت قرنداشنه دخی ویله
صانمیجه وبو ذکر اولانلر اکا دخی ولسون دیمیجه زیرا اهل اسلام نفس واحده کبیدر
کندو نفسنه نه صانور ایسه دینده وقرنداشنه دخی انی صانمق کرکدر واکر بر
مؤمنه ظلم وغضب ایدرهمان کندو کوروب کمسه آجیسه واسیرکسه تحقیق
اول کمسنه ظالمدر اکر بر صالح وعابد ودیندار کمسنه‌یی کوروب انک ایتدوکی طاعات
وعبادته وانک صلاحنه تحسر چکمین کمسنه بر امر لزمندر پس امدی مسلمنه
خیر صنمغی عادت وطبیعت ایتمک کرکدر دیمکدن عبارتدر الثامن والاربعون
الفتنة وافات قلبک قرق سکزنجیسی فتنه‌در وهی ایقاع الناس فی الاضطراب
والاختلال والاختلاف والمحنة والبلاء بلا فائدة دینیة واول فتنه بر فائده دینیه
سز بلا ومحنه واختلاف واختلال واضطرابه براقمقدن عبارتدر کان یغری
الناس علی البغی والخروج علی السلطان خلقی ضلاله ایلدوب حددن تجاوز
ایدنلری اول انلری خلیفه طاعتنه دعوت ایلیه وسبب شبهه‌لری کشف اوله

ذیرا حضرت علی رضی الله تعالی عنه قتالدن اول عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما
حضرتلرینی کوندروب سبب شبهه لری کشف اولنمغ ایله مخاصمه و محادثه دن نیجه
قوم رجوع ایلمشلر و اگر بونلر دخی کلوب خلیفه نک دعوتنه اجابت ایتمزلر ایسه ناس
خلیفه ایله معاً قتال ایله باشلیه لر اگر ازغونلق ایدن طائفه مجتمعین اولدقلری حالده
بر مکان اتخاذ ایدرلر ایسه بیت

اولوا الامره اطاعت اولدی بس فرض	کالسلطان ظل الله فی الارض
اولوا الامره اولان عاصی جهانده	جزاسی بولور بونده و آنده
دخی هر کیم اوله شاهنه عاصی	جزاسی بوکا هیچ بولنمز خلاصی

وچوق کره دفعه دفعه واقع اولمشدر که فتنه یه سبب اولوب پیدا ایدن کمسنه نک
عاقبتنه کندویه لاحق اولوب ضعیف و بیچاره و خانمانلردن آواره اولمشلردر
الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها مقتضاسنجه اول کمسنه حضرت الهک لعنتنه مستحق
اولور و حضرت حقک لعنته مستحق اولان کمسنه دن اجتناب ایتمک لازمدر و تطویل
الامام الصلوة وکان یقول لهم ما لا یفهمون مراده ویحملونه علی غیره و امام نمازی
جماعته ملالت ویرجک قدر تطویل ایتمک مکروهدر زیرا قومک ایچنده مریض
و پیر و ضعیف واردر و ذی حاجت و اهل ضرورت واردر انلره سبب کلال
و ملال خاطر فاتر حاصل اولور بو سببدن تطویل صلوة تفریق جماعته باعث اولور
خصوصا زمان مشاغل اوله و ایکندی وقتلری کبی ما باشقه باشنه قلدرت
اسندوکی قدر قرآن اوقوب نمازی تطویل ایدر ایسه مانع یوقدر و هر کسه سوزی
فهمی قدر سویلمیوب زیاده سویلمک ایله معنای مخالفه حمل ایتمسنه سبب اولمق کبی
فلنا ورد کلموا الناس علی قدر عقولهم نتکم حدیث شریفده کلمشدر که ناسه عقللری
ایردوکی مقداری تکلم ایتمک ایله حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم طرف
عالیلرندن بو امت مکرمه مامورلردر او لا یحتاط فی التأمل والمطالعة فیخطأ
فی فهم مسئلة او نحوها من الکتاب فیذکر للناس او یذکر او یفتی قولا مهجورا
او ضعیفا او قولا یعلم ان الناس لا یعملون به بل ینکرونه او یترکون بسببه
طاعة اخری و قاضی اولان فهم مسئله ده تأمل و احتیاط ایتمیوب خطا ایتمک
کبی و یاخود اول خطا ایتدوکی مسئله نک اصلی فلان کتابک فلان محلنده بو وجه
ایله مسطوردر دیو ناسه خطاسن ذکر ایدوب بیلدرمکده و یاخود مفتی قول
ضعیف مهجور ایله فتوی ویرمک کبی و یاخود خلقک انکار ایتدکلرینه و یاخود طاعت
اخرای ترک ایتدکلرینه سبب اولان معنای فاش ایدوب افشا ایتمک کبی نسنه لرده

اهلی اولمیجی فتوی ویروب مسلمانلری اذدرمق کاهدر کمن یقول لاهل القری والتجار والاماء
لا تجوز الصلوة بدون التجوید وهم ممن یعلم انهم لا یقدرون علی التجوید ولا یتعلمونه
فیترکون الصلوة رأسا مثلا اهل قریه و اختیار خاتونلره و جواریه تجویدسز
نماز جائز دکلدر دیمک مزبورلرک تجویده قدرتلری یتمزدیو رأسا نمازی ترک ایتمکه سبب اولور
وهی جائزة عند البعض وان کان ضعیفا فالعمل به اولی من الترک اصلا و اول بعض علما
قتنده تجویدسز صلوة جائزدر دینلرک قولی ضعیف ایسه ده بالکلیه نمازی ترک
ایتمکدن قوللری ایله عمل ایدوب قلمق اولیدر دیمشلر فعلی الواعظ والمفتین
معرفة احوال الناس وعاداتهم فی القبول والرد والسعی والکسل ونحوها
فیتکلمون بالاصلح والاوفق لهم حتی لا یکون کلامهم فتنة للناس پس مفتیه و واعظه
لازمدر که خلقک احوالنی و منسوبلری اولان کلامی رد و قبولدن و سعی و کسللرین
عادتلرینی بیلوب انا و نصیحتده خلقه اوفق و اصلح اولانی تحری ایدوب سویلیه تا که
فتنه ایقاعنه سبب اولمیه وکذا الامر بالمعروف والنهی عن المنکر اذ قد یکون سببا
لزیادة المنکر او اصابة مکروه لغیره فیکون اثما اگر و بو نجلیندر امر معروف و نهی
دخی چون منکرک کاه زیاده اولمسنه باعث اولمغله کاهه سبب اولور لکن نهی منکر
کشینه اول زمان واجب اولور که ظن غالبی اوله کیم اگر انی نهی ایدر ایسه کندویه
مضرت لاحق اولمیه و نهی اولنان کمسنه منکراتی زیاده ایتمیه و نهی اکا تأثیر
ایدوب مصر و اثم اولمیه نعم ان علم او ظن ان بعضهم وان قل یقبله او یعمل به
او اصابة له لا لغیره وانه یصبر علیه فجائز وجهاد کرچه اوله در اگر امر و نهی
ناسک بعضیسی قبول ایدوب و موجبیله عمل ایتمسنه و یاخود امر و ناهی اولان
کمسنه نک امر و نهیدن ناشی نفسنه اصابت ایدن ضرره صبر ایتمسنه یقینی اولور ایسه
جائزدر بلکه جهاد مقوله سیدر زیرا جهادک افضلی بر ظالم پادشاهک یاننده حق
سوز سویلمکدر نتکم حجاج ظالمک و عبد الملک بن مروانک ظلملرینی ازاله ایچون
جمع کثیر تابعیندن نفسلرینی قتله عرض ایدنلر علمادن بریلرک اوزرینه اول
ایشلری انکار ایتدیلر و سلف صالحیندن چوغی بو صفت ایله متصف اولدیلر پس
نصوصدن ظاهر اولدی که مفسده عظیمی بو قبیلک غیریدر اولور ایسه امر و نهیدن
منع ایدر وقس علی هذا وحسبک فی آفة الفتنة قوله تعالی والفتنة اشد من
القتل و فتنه آفتلرینی بونک اوزرینه قیاس ایتمک سکا یتر حق جل و علانک
سوره بقره ده اولان بو قول شریفی یعنی فتنه نک قتلدن اشد اولمسی نص قرآن ایله
مدلولی اولمق فتنه نک آفت عظیمه اولمسنه کافی دلیلدر التاسع والاربعون المداهنة

آفات قلبك قرق طقوزنجيسى مداهنه دركه امر دينده ضعف وقصوردر بونلر
وهي الفتور والضعف في امر الدين كالسكوت عند مشاهدة المعاصي والمناهي مع
القدرة على التغيير بلا ضرر فهذا حرام واول مداهنه ايسه كشى بر كناه اشلدكلرن
كوردكده كندسنه ضرر اصابت ايتمكسزين دفع وتغييرينه قادر ايكن ضعف دينندن ناشى
سكوت ايتمكدن عبارتدر بو ايسه حرامدر فقد ورد ان الساكت عن الحق شيطان
اخرس تحقيقا حديث شريفده وارد اولمشدركه حق سويلميوب سكوت ايدن تحقيق دلسز
شيطاندر وضده الصلابة في الدين وضدى امر دينده صلابتدر شدت وهيبت معناسنه در
دينده نتكم سوره مائده ده بو آيت عظيم الشان بو معنايه دلالت ايدر قال الله تعالى
يجاهدون في سبيل الله ولا يخافون لومة لائم حق تعالى بويورر شونلركه دين اسلامي
عالى قلمق ايچون في سبيل الله كفار ايله محاربه ايدرلر وطاعتنده مجاهده قيلورلر انلر هيچ
ملامتجى قورقمازلر ديمكدر مفسرين رحمهم الله تعالى بيورمشلركه صريحا بو آيت
كريمه حضرت ابي بكر الصديق خلافتنه دلالت ايدر زيرا انك ايچون رسول عليه الصلوة والسلام
زماننده بو ايكى كونده دوت حق جل وعلا حبيبنه خبر ويروب بيوردى كه يا محمد سندن
صكره بر قوم مرتد اولوب ايمانلرندن رجوع ايدرلر ايسه نه غم ولكن حق تعالى بر قوم كتورر
مؤمنلره معاونت قيلوب مدد ايركوره بو آيت كريمه حقنده سيد المفسرين عبد الله بن
عباس رضي الله تعالى عنهما ايدر شول مرتدلر حقنده دركه حضرت رسول عليه الصلوة والسلام
دار آخرته انتقال ايلدكلرنده حذيفه قبيله سى زكوة ويرمكه منع ايدوب مرتد اولدقلرنده
حضرت ابو بكر الصديق رضي الله تعالى عنه اونلرينه واروب جنك ايدوب تا اسلامه
كلنجه جهاد ايدن ابو بكر حضرتلريدر وخلافتلرينه بو آيت كريم الشان حجتدر بو بيورمشلر
وقومدن مراد ديمشلركه اول يمندن كلان قوم ايديكه اهل اسلامه معاونت ايدوب
مدد ايرشديلر وكافرلرى منهزم قيلديلر ابو بكر انلرى اتا اوغلونى سوزكبى ايدر وانلر دخى
ابو بكر الصديقه اول اوغول اتايي سوركبي سورلر ايدى انلر مؤمنلره رحيم وبو مشفق
كوكللو ايدى كافرلره درينه ايدى وقتى سوزلو ايدى شول [illegible] وقيلار كبى
اولورلر ديمكدن عبارتدر زيرا كشى امر معروف ونهي منكر ايتمكه مجد وساعى اولوب
كيمسنك لوم ايتمسندن خوف ايتمكدر وقال عليه الصلوة والسلام قل الحق وان كان
مرا بو حديث شريفي احمد بن حنبل مسندندن نقل اولنمشدر ابو ذر الغفارى رضي
الله تعالى عنه روايت ايدركيم حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم مخاطب
اولمغه صلاحيتي اولانه خطاب ايدوب بيوردى كه حق سوزى سويله آجى ايسه ده
زيرا نفس وطبيعت حقه راضى اولمغله انلره حق سوز آجى كلوردى ديمكدر وان كان

سكوته

سكوته لدفع ضرر عن نفسه او غيره فهو مداراة جائزة بل مستحبة في بعض
المواضع واكر كشى نفسنه يا غيره ضرر اصابت ايتمك ايچون كلامدن حفظدن سكوت
ايدر ايسه اول مدارادركه جائزدر بلكه بعض محلده مستحب اولور الخمسون
الانس بالناس والوحشة لفراقهم وهذا مذموم وافات قلبك اللى برنجيسى خلق
ايله انس والفت معتاد اولوردوشنلق ايدوب وانلردن فراق ايله يعنى مفارقتلرندن
توحش ايدوب غربلنمكدر بو ايسه مذمومدر فلذا قيل من علامة الافلاس
الاستيناس بالناس نتكم ناسه مانوس اولان فقر علامتيدر ديمشلر يعنى آخرت
فقيرلكندن عبارتدر وكذا الانس بسائر متاع الدنيا كالكرم والبستان والرحى
والضيعة ونحوها كرم وبو نجلين مذمومدر املاك وعقار وباغ وبستان ودكرمن
وسائر امتعه دنيويه يه مانوس اولمق وبونلر ايله مقيد اولمغله آخرت امرندن غفلت
ايلمك بل اللائق للسالك الانس بذكر الله وطاعته والوحشة والضجرة عند
ملاقات العوام لا للكبر والعجب بل لمنعهم عن الذكر والطاعة والفكر بلكه
عاقل اولان سالكه لازمدركه دائما ذكر الله ايله انس ايدوب ذكر وفكر وطاعته
مانع اولان شيلردن توحش واجتناب ايتمكدر لكن كبر وعجب ايچون دكل بلكه فرصت
الدن ايكن قدرن بيلوب عبادات وطاعته مشغول اولمق كركدر وعوام ايله ملاقات
ايدوب مجلس ولمدن اجتناب كركدر حكايه اولنوركه مشايخدن برينك مريدلرى ايله
كيدركن بر بوزصاتيجيه اوغرادى باشنه طپله ايله بوز كتوروب چاغرركه
ارحموا من يذوب راس ماله يعنى يا مسلمين اسركك شول كشى كه سرمايه سنى
اسن يلله وكونش آنى اريدر شيخ بوز صاتيجينك بو سوزنى ايشيدنجك آه ايدوب
عقلى كيدوب بيهوده اولدى مريدلرى آلوب اياغنى اوويدلر واغلاشديلر بر زماندن
صكره عقلى باشنه كلدكده ايتديلر يا شيخ اول بوز صاتيجينك اوازينى ايشيدنجك
آه ايدوب نيجه حاله مبتلا اولدك ديدكلرنده جواب ويروب ايتدى نيچه عقل
ضايع وزائل اولمسونكه انك سرمايه سى اولان بر مقدار بوزك اريمكنه چاغروب
اغلر بزم غفلتمزى كوردكه كون وهفته وآى ونيچه ييللر عمرمزى بو فنا دنياده هوا
وغفلت ايله اريدرز نيچه آه ايله اغلميوب رحم طلب ايتميم ديدى بوندن منتبه
ومنفتح اولوب بو جهانك متاعك اول جهانه بذل قيل كيم تجارت كونلريدر
زيرا دنيا بر ساعتدر انى طاعتده ايله كچورك ديمه دن عبارتدر الحادى والخمسون
الطيش والخفة آفات قلبك اللى برنجيسى طيشدركه كشى سكوت ووقاردن
اولميوب بينيجك وحيله باز اولمدن عبارتدر ويظهر ذلك في الاعضاء وفي

الرأس والعين والاذن بلتفت وينظر لكل جاء وذاهب ومتحرك ويريد ان يسمع
كل قول وخفتك ظاهر نمكدر اقضا اعتسكون واعضاسن هر جانبه تحريكيدر
فائده دينيه ودخى دنيويه سز باش صالوب وكوزى وقولاغى ايله خلقك كلتنه
وكيدينه باقوب وهر سويلينك سوزى ايشتمك استمكدر وفى اللسان بان
يكثر الكلام والاستفسار عما لا يهمه والاستعجال فى السؤال والجواب ودل
ايله دخى چوق سويليوب ومهمى اولميانى سوروب وسؤال وجوابده عجله ايتمكدر
وفى اليد بالتحريك الكثير وحك العضو وتسوية العمامة واللحية والثوب بلا حاجة
وعبثها واللوى ايله چوق حركت ايدوب وبيهوده يره عضاسن قاشيوب صاروغن
وصقالن واسبابن حاجت يوق ايكن ايكيده برده اوكاروب وبى معنى يره اعضاسن
تحريك ايتمكدر وفى القدم بالمشى فيما لا حاجة فيه وتحريكها وفى سائر الاعضاء
بالتمدد وتحريك الكتفين ونحو ذلك ناش من السفه وخفة العقل وبى حاجت ايكن
الن واياغن مدو تحريك ايدوب وسائر اعضاسن قاشمق كبى شيلر ايتمك ودخى بوكا
بكزرلر بونلرك جمله سى سفاهتدن وعقل اكسكلكندن ناشيدر وضده الوقار
والسكون وهو الاحتراز عن فضول النظر والكلام والحركة فهو علامة قوة العلم
والحلم وسيماء الصالحين لكن لا بد من ان لا يكون للرياء والتكبر وطيشلك ضدى
وقاردر كه كشى باقمه ده وسويلمه ده وحركتده قدر حاجتى تجاوز ايدوب زياده سندن
احتراز ايتمكدن عبارتدر اول ايسه وحدتده وكثرتده وقار وسكون اوزره اولمق علم
وحلمك قوتى علامتيدر وسيماء صالحيندر نتكيم روايت اولنوركه داود عليه الصلوة
والسلام تعليم ملك ايله آدم ايله جبه وجوشن صنعتنه اشتغال ايدر ايكن لقمن حكيم حاضر
اولدى خاطرينه كلديكه بو نه نسنه دردر بو سؤال ايليه يه دزانت وقار ايله عامل اولوب
سكوت ايلدى چون تمام اولدى داود عليه السلام جنك ومحاربه ده حفظ نفس ايچون
نه كوزل نسنه ديدى پس حضرت لقمن آنده الصمت من الحكمة بيوردى يانكه سكوت
فراغ خاطر وموجب عبادتدر وعلامة الاخلاص استواء الخلوة والخلطة
واخلاصك علامتى ايسه هر عبادتى كرك خلق ايله اختلاطى قتنده وكرك خلوتنده
على الستويه برابر اوله وخلقك اطلاعى اولوب اولمسى انك قتنده يكسان اولمقدر
نتكيم حضرت عيسى عليه السلامدن حواريون صوردىلركه اخلاصدن ندر ومخلص كيمدر
ديديلر جوابنده بيوردىلركه اخلاص اولدركه حق جل وعلايه عبادت ايدرلر بر وجه
ايله كه اول عبادتى اجلى ايچون كندولرن مدح ايلدكلرندن سومیه لر بو تعريف ديانى
ترك ايله اشارتدر الثانى والخمسون العناد ومكابرة الحق وانكاره بعد العلم

وهو ناش من الرياء او الحقد او الحسد او الطمع وآفات قلبك اللى ايكنجيسى عناددر
كشى حق بلدكدن صكره انكار ايتمكدر وسبب حدوثى ريا ويا كين ايچوندر ويا حسد
ويا طمع ايچوندركه برشيئه حريص اولمقدن ناشيدر الثالث والخمسون التمرد
والاباء وآفات قلبك اللى اوچنجيسى تمرددركه كشى حقدن ابا ايدوب عنادندن
مخالفت ايتمكدر وهو عدم قبول العظة والاطاعة لمن هو فوقه اولدركه كندودن بوقارو
اولانك وعظ ونصيحتنى قبول ايتميوب اطاعت ايتمكدر وسببه الكبر والعجب والرياء
والحقد والحسد واتباع الهوى بونك سببى ريا دخى عجب دخى حقد ودخى حسد ودخى
طمع ودخى اتباع هوادر اسباب مشهوره سى بونلردر الرابع والخمسون الصلف
آفات قلبك اللى دردنجيسى صلفدركه بالتحريك كندو مقدارندن زياده تكبرلك
دعواسن ايتمكدر وهى تزكية النفس واظهار القدرة على الامور الشاقة والاخبار
عن الامور الغريبة مع عدم مبالاة عن الكذب وعدم الصدق اول نفسنى اوكمكدر يعنى
كشى كندوبى مدح ايدوب ومشكل ايشلره قدرت اظهار ايدوب وامور
غريبه دن خبر ويروب وكذبدن وكلام غير تصديقدن ومبالاتى اولمقدن عبارتدر
وهو ناش عن الكذب والعجب ويتشأ منه النفاق وبو خلق ذميم يلان ايله عجبدن
بونلردن نفاق حاصل اولور وهو الخامس والخمسون واول نفاق ايسه آفات
قلبك اللى بشنجيسى اولان نفاقك منشا ندر يعنى بريدر ومعناه عدم موافقة
الظاهر للباطن معناسى نفاقدركه كشينك قولى فعلنه وظاهرى باطننه اويمقدن
عبارتدر السادس والخمسون الجربزة بضم الجيم والباء بين القوم سلحى بالفساد
اولوب مكار وغدار اولانه دیرلر وهى ملكة اذراك تدعو الى اطلاع ما لا يمكن معرفته قته
كالمتشابهات وبحث القدر اول برادراك ملكه دركه معرفتى ممكن اولميان شيئه
دعوت ايدر متشابهات كبى وبحث قدر كبى وعلاجه تأمل قوله تعالى وما اوتيتم من
العلم الا قليلا جربزه دركه تفسيرى مرور ايتمشدر وازاله سنك علاجى حق جل
وعلانك سوره اسراده بو قول شريفنك تأمل ايتمكدر معناسى عبد الله بن مسعود رضى الله تعالى
عنه ايدر رو قلرده بركون رسول عليه الصلوة والسلام ايله مدينه نك مزرعه سنده
كيدر ايكن رسول اكرمك مبارك اللرنده برخرما بوداغى وار ايدى اكا طيانور
ايدى كلوب يهوديلر جماعتنه اوغرادك اول يهوديلر بربرينه ديديلر كه كلك
محمده روحدن سؤال ايدهلم دیوب انلردن برى كلوب ايدى يا ابا القسم روح نه نسنه در
رسول عليه الصلوة والسلام سكوت قيلدى بن ديدم كه رسول عليه الصلوة والسلام چون وحى
اولنور اول حال كشف اولندى مبارك باشن قالدوروب بو آيت كريمه اوقودى يعنى

حق تعالی بیوردیکه یا محمد سکا روحدن سؤال ایدنلره سن اینکم اول روح بنم ربمك
امرندندر و بونك حکمی قضاء مبرمندندرکه اول بیلورسزه اندن علم ویرلمدی الا آز
ویرلدی پس آنك نه ایدوکن کمسه بلماز الا الله تعالی بیلور دیمك اولورلکن بو سؤال
اولنان روحده عقلا اصحاب ملل و علما طلاب بی خلل و بی علل حقیقت نفسده و روحده
اختلاف ایدوب اثبات مدعالری ایچون چوق ادلهٔ عقلیه تفصیلا بیان ایلدیلر
اما اهل سنت و جماعت و اصحاب اتباع حضرت رسولدن غیریلر جمله ضلالتله
هلاك و امراض افکار فاسده ایله دردناك اولدیلر اما اهل سنت و جماعت حبل متینه
تمسك ایدوب وحقدن استعانت ایدوب آیات قرآن عظیم و کلمات احادیث حضرت
رسول کریم ایله استدلال ایدوب کندیلر سالك طریق مستقیم اولدقلرندن غیری سایر
ضالّان راه هدایته دلیل و دال اولدیلر حق جل و علانك وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي و قُلِ
الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا قول شریفلری ایله روحك قدمنه استدلال
ایدن زنادقه و اهل ضلال تمسکلرینه ایدوکی بلموب ارواح خبیثه لری حاشا ثم حاشا
تکری اولمغه قرار ویردوغی الوهیت ایله مرتبهٔ عزازیلدن کذا ایدیلر خذلهم الله قاتلهم الله
واتباعهم لاشارد فهذا تمرکه حق تعالی و تبارك قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي
مِنْ رُوحِي دیو روحی کاهی امرینه و کاهی نفسنه مضاف قلمقدن مراد تشریف روحی و تشریف
و تکریم و انسان قابل خطاب اولوب بار امانته تحمل ایلدوکی ایچون ذکر بالتعظیمدر
نتکم سایر ذات الله تعالی مضاف اولان اشیاده بو معنای مرادر عباد الله و بیت
الله و ناقة الله و رسول الله کبی امر روح بیدندر دیمك یعنی کن لفظندن ناشی و صادر و اول
امر منقاد و مطاعدن ظاهر و متبادر دیمك اولمشدر کن لفظی کندو ذرد دیمك دکلدر
حتی کن لفظی کلام قدیمدر روح و حی کلام الله اولیجق قدیم اولمق لازم اولور دینله
و آدمه روحمدن نفخ روح ایلدم دیمك حاشا روح آدم بنم روحمدن جزءدر دیمك دکلدر
زیرا حق تعالی جزءدن و کلدن منزهدر و متبرادر و تبعیض و تقسیمدن بری و لباس حوادث
مخلوقاتدن معرادر مع هذا قرآن عظیمده ذکر اولنان روح کاهی روح القدس معناسنه
کلدیکی جبریل امین و منزل قرآن مبیندر که اندن تعبیر بر ملك عظیم کلدیکی يَوْمَ يَقُومُ
الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا بیوردوغی وصف اولنان مهیب و جسیمدر که اکثر مفسرین رحمهم الله
الله تعالی وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ آیت کریمه سنده واقع اولان سؤالی يَوْمَ يَقُومُ
الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ قول شریفلرنده تعظیم
و اجلال طریقیله مذکور اولان ملك بر عظمت و جلالدن سؤالدر روح انسانی قرآن
عظیمده عنوان روح ایله بیان اولنمش دکلدر بلکه عبارت نفس ایله تعبیر و لفظ نفس

ایله تسمیه و تقریر اولنمشدر يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً و دخی إِنَّ
النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ کبی و دخی لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ کبی و دخی وَنَفْسٍ وَمَا
سَوَّاهَا کبی و دخی أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ کبی و دخی وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا وَتَقْوَاهَا کبی
وَكُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ کبی بو تقدیرجه حق جل و علانك قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي بیوردوغی
روح انساندن جواب ولماز امر ربدن اولان اول روح عالی جناب و معالی نصاب
اولوردیه اضافتی تشریف و تعظیم و تبجیل و تفخیم ایچون دردیدیلر اما سنده رسول اکرم
صلی الله علیه و سلمدن کاهی لفظ نفس و کاه لفظ روح ایله کلمشدر الحاصل بو آیات
کریمه لرده نفسك قدمنه دلالت و حاشا روح تکری اولمغه حجت یوقدر نتکم
زنادقه و نصاری و ملاحده بدلقا خذلهم الله تعالی قدمنه ذاهب اولوب حاشا ارواح
انسانی تکری اولمغه اعتقاد ایلدیلر تعالی عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا امدی معلوم
اوله که حضرت آدم علیه الصلوة و السلام حقنده رب عزت وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي و حضرت
مریم رضی الله تعالی عنها حقنده فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا بیوردوغی نفخ روحه بالذات
بن مباشرت ایلدم دیمك دکلدر بلکه ملك کوندردم بنم اذنمله نفخ روح ایله دیمکدر
زیرا حق جل و علا حرکت و سکون و مباشرتدن و کوندن منزهدر عادة الله بودرکه
بطون امهاتده جنین استعداد حیاته قرین اولدقده نفخ روح مصلحتنه موکل اولان ملك
مبتلی ارسال ایدوب اول جنینه نفخ ایله روح ایصال ایدر و رزقی و اجلنی و سعادت
و شقاوتنه موصل عملنی یازر اما اول ملك مقرب بر روح عظمت شعاردرکه الله تع
آنی سایرلر واحدن انتخاب و اختیار ایدوب انلرك تعظیملرینه مدار ایلدی سایر
ابدان انسانه نفخ روح ایدن ملك بو ملکك غیریدر مراد واهب بنیاز حضرت آدم
علیه السلام و حضرت مریم غیریلردن متعین و ممتاز و سر دفتر مخلوقات و سرافراز اولدی
و اول روحی ذات بیچونلرینه مضاف قلمقدن مراد بو تعظیمی افاده و ایجاددر وادلهٔ
قرآنیه دن سورهٔ آل عمرانده حق تعالی بو قول شریفیدرکه بیوردی وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ معناسی منبفی قرآن عظیم الشانده واقع اولان متشابهاتك تأویللرینی بر
کمسه بلماز الا الله تعالی بیلور و ضرب الاذی و اصل علاجی کسی غیره اذی ایتمك
ضربتحمل ایتمکدر السَّابِعُ وَالْخَمْسُونَ الْبَلَادَةُ وَالْغَبَاوَةُ و آفات قلبك اللی یدنجیسی
عقلی و لبوب ایله اولوب فکر و فراستی ازلغیدر وَضِدُّهُمَا الذَّكَاءُ وَالْفِطْنَةُ وَ
عِلَاجُهُ السَّعْيُ وَالْمُوَاظَبَةُ فِي التَّعَلُّمِ قال ابو حنیفة لابی یوسف رحمهما الله تع
كُنْتَ بَلِيدًا أَخْرَجَتْكَ ذکری سبقت ایدن بلادت و غباوتدر و بو ایکی دردك مواظبت
ضدلری ذکا و فطنتدرکه قوت عقل و سرعت فهمدر و علاجلری تعلمه جد و سعیدر

حضرت امام ابو حنیفه امام ابو یوسفه خطاب ایدوب دیدیکه سن ابتدا حالکده حمقو
ایدوک علمه مداومتک سنی دائره حماقتدن چقاردی امدی صاقن کسلدن درسه
مداومت ایله زیرا کسل تحقیق شومدر و آفت عظیمه در دیمشلر الثامن والخمسون
الشره علی الطعام والجماع وآفات قلبک التی سکزنجیسی شره درکه طعام وجماعه
حرصدر التاسع والخمسون الخمود فان کان متأهلا او له مرض فی المعدة فعلاجه
بالطب وآفات قلبک التی طقوزنجیسی خمود درکه تعریفی متأهل اولان آدمک طعام
وجماعه میلی اولممقدر اکر مرضدن ویا تأهلدن ناشی ایسه علاجی علاج طبیبدر
والا فلا یحتاج الی العلاج فقد کفی مؤنتهما ونجا عن غوائلهما واما تفاسیر هذه
الاشیاء فقد سبقت والا متأهل دکل ایسه محتاج علاج دکلدر عافیتدر ولکن
قوه شهوانیه‌نک فتور ونقصانی غنیمت عد ایدوب قیود وغوائل کثیره‌دن خلاص
اولوب عالم اطلاقک دلخواهی اوزره ذوقن ایده اما نفس بهیمیه‌نک عند العقلا ده
شرع وعقل تجویز ایتدوکی ما‌کل ومشارب ومناکحه علی وجه الاعتدال تصرف وتناول
ایتمکدر وبو قوه‌نک افراطی فجوردر که دائره شرعدن وعقلدن تجاوز ایلیوب محرمات
ومکروهات تناول فواحش وقبایحه وتلذذ قلمقدر وبونک تفریطی ایسه خموددر
اولدر که بالکلیه ذکری اولدیغی کبی ترک شهوات مباحه ایدوب یا هلاک بدنه یا انقراض
نسله اولمغه مؤدی اولمسیدر وبونک مذکور اولان اشیانک بیانی وضد لرینک
تفسیری ایسه تحقیق اوله سبقت ایتمشدر الستون الاصرار علی المعاصی والمناهی
وآفات قلبک التمیشنجیسی معاصینک وذنبه اصراردر زیرا اصرار ایله کشی کفار دنب عظیم
اولمقدن قورتلماز بوجهتدن دیمشلر که جرمنه معترف اولمق طاعت بیندر ولمقدن بکدر وهو
دوام قصد المعاصی فلو صدرت احیانا او مرة کشینک هرکاه بر معصیتی ویا خود
احیانا قصد ایتمکه قصدینه دوام صادر اولور ایسه ولو تخلل الندامة والرجوع فلیس
باصرار ولو صدرت فی یوم واحد سبعین مرة هکذا ورد عن النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم واکر ایتدوکی معاصی بینینه ندامت واندن رجوع قصد ایدر ایسه اصرار اولماز که
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ما اصر من استغفر وان عاد فی الیوم
سبعین مرة بیورمشلردر یعنی برکناهی بعده استغفار ایدوب کوننده یتمش کره اول
معصیته عودت ایدر ایسه دخی انکا مصر اولمش اولماز دیمکدر زیرا رحمت حقه نهایت
وغایت یوقدر انک عفوی وکرمی قتنده ذنوب عالم لاشیدر بو حدیث شریفک راویسی
ابو بکر الصدیقدر رضی الله تعالی عنه امام ترمذی وابو داود مسندلرندن نقل
اولنمشدر اسناده غریب وضده غنی عن البیان ویکفیک جعله الصغیرة کبیرة لورود

انلا

ان لا صغیرة مع الاصرار ولا کبیرة مع الاستغفار واصرارک ضدی خود بیاندن
مستغنیدر وضدی نه مرتبه عظیم ایدوکی بوندن بلک صغیره کبیره قلمسندن معلوم
اولور نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدر رسول علیه الصلوة والسلام بیوردی صغیره اصرار
ایله کبیره اولور وکبیره استغفار ایله محو اولور یعنی توبه صحیحه مراد اولنور که آثار خطایای
کبیره اولدوغی تقدیرجه آنی محو ایلر اما اصرار ایله کرفتار ذنب عظیم اولمقدن قورتلماز
زیرا اول صغیره به کثرت مواظبت ایتدیکجه کبیره اولور وذنب عظیم بولنور دیمکدر
وضده الانابة والتوبة واصرارک ضدی اشلدوکی کناهدن توبه ورجوع ایدوب پشیمان
اولمقدر وهی الرجوع عن قصد المعصیة والعزم علی ان لا یعود الیها تعظیما لله
تعالی وخوفا من عقابه اول توبه ایتمکدر که کشینک باری تعالییه تعظیم ایدوب وعقوبتندن
خوفدن ناشی معصیت قصدندن رجوع ایدوب بر دخی اول کناهی ایتمکه عزیمت ایتمسندن
عبارتدر وهی واجبة علی الفور قال الله تعالی توبوا الی الله جمیعا الآیة واول کناهلرک
عقبنده توبه ایتمک واجبدر که امنک توبه خالصه ایله مأمور اولملری سوره نورده حق
جل وعلانک بو قول شریفیدر که بیوردی ای مؤمنلر سز جمیعکز توبه قیلک تا که
قورتلمشلردن اوله سز دیمکدر نتکم کشف الاسرارده کورلمشکه حق جل وعلا
مطیع وعاصیه توبه ایله امر ایلدی تا که عاصی اولنلر خجل اولمیه لر زیرا اکر بیورسه
ای عاصیلر سز توبه ایدک انلر رسوا اولوب قلوبینه سبب اولور ایدی چونکه دنیاده انلرک
رسوای اولدوغنی استمدی مبیددر که عالم آخرتده رسوای ایتمیه لمؤلفه

جو فاش ایتمدک بو نیجه جرم وخطا	صوچیم بلدی جمله شاه وکدا
و مادام که حشر اولنجق خاص وعام	خجل ایتمیه سن بنی والسلام

توبوا الی الله توبة نصوحا وبو آیت کریمه دخی سوره تحریمده بو معنایه دلالت ایدر
معنای لطیفی آنی انلر که ایمان کتوردوب مؤمن اولدیکز مراجعت ایدک حق جل وعلایه
خالص مراجعت ایله یعنی توبه ایدک وینه کناهه رجوع ایتمک دیمکدن عبارتدر نتکم
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنه روایتنده توبه نصوح دورت درلودر اولکیسی
مجموع کناهلرینه توبه در ایکنجیسی کناهنه استغفار ایلمکدر اوچنجیسی جمیع اندامی
ایله مناهیدن پرهیز ایتمکدر دکلیک کناهدن کناه ایتمکدر وسوره بقره ده بیوردی ان الله
یحب التوابین یعنی الله تعالی شرک ومعاصیدن توبه قیلانلری سور هرقچن بر بنده
بر مؤمن درونیجه کناهنه توبه ایلسه حق تعالی اول ولاینک وذرینه رحمتک یعنی
کبی یاغدورور دخی حق تعالی توبه ایدن قوللرینه نکیکی درلو نسنه وعد ایتمشدر اولکیسی
تائبا ولان تکری یه دوست اولور ایکنجیسی جهنم عذابندن ازاد اولور اوچنجیسی

درنجیسی

رحمتنی اکا وعده ایتمشدر دوردنجیسی توبه سن کناهلرینه کفارت قلمشدر بشنجیسی
جنته داخل قیلر التنجیسی توبه سن قبول ایتمکه وعده ایتمشدر یدنجیسی کناهلرنی حسناته
تبدیل ایتمکه وعده قیلمشدر **لمنشئه**

طاعت وزهدك ثباتی توبه در	حل ایدن هر مشكلاتی توبه در
محو ایدن هر سیئاتی توبه در	جنته ارزانی ولایق قلان

مؤمنین ومؤمناتی توبه در. بو آیتك مفهومنه مناصدق اولورسن سنك ایچون
جر جزیل وثواب جمیل حاصل اولور وكذلك توبه یه متضمنه ذکر اولنان حدیث شریفك
بری بودر **هق** بو حدیث شریف امام بیهقی مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن
عباس رضی الله تعالی عنهما عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال التائب من الذنب
كمن لا ذنب له والمستغفر من الذنب وهو مقیم علیه كالمستهزئ. ترجمه
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی تحقیقا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه كناهدن توبه صحیح ایله توبه ایدن كمسنه كناه ایمان كمسنه
كبیدر امدی معلوم اولدیکه كناهدن توبه ایدن ایله ایمان كمسنه بیننده مساوات
ایچون كناهك عذابن چکمه ده ورفع درجاتده دکلدر زیرا هیچ كناه ایمان كمسنك درجه سی
كناهدن توبه ایدن كمسنك درجه سندن بوجه دراما كناه اوزرینه مصر اولدوغی حالده
كناهدن استغفار ایدیجی بیتسی استهزا ایدیجی کبیدر بو توبه یه توبة الكذابین دیرلر
ومنافقلر توبه سی دیرلر **حب** بو حدیث شریف ابن حبان صحیحندن اخراج اولنمشدر
عن حمید الطویل رضی الله تعالی عنه انه قال قلت لانس رضی الله تعالی عنه الندم
توبة قال نعم تابعیندن حمید الطویل رحمه الله روایت ایدر کیم تحقیق برکون انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه سوال ایدوب دیدیکه رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلری كناهه ندامت
ایتمك توبه دردیو بیوردیمی دیدیم جواب ویروب دیدیکه بلی بیوردیکه دیدیلر زیرا ذنبه
ندامت توبه نك معظم ارکانندندر واول قلب جوارحه متعلقدر واکا تابعدر وچونکه
قلبه وفکر ملالت کلسه معاصیدن منقطع اولور واندن ایله جوارح دخی قبلر پس ای
شرع شریفدن ابرله واستغفار وندامتدن علی التوالی منفك وخالی اولمه خلوص
نیت ایله توبه وندامت ایدرایسك كناهی ولبوب وعصیانه قربب ایمان كشی کبی اولورسن
دیمکدن عبارتدر **حك** بو حدیث شریف حاکم مستدرکندن اخراج اولنمشدر
عن عائشة رضی الله تعالی عنها عن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال ما علم
الله من عبد ندامة علی ذنب الا غفر له ان یستغفر له حضرت عائشه صدیقه رضی
الله تعالی عنها روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه چونکه

قال النبی صلی الله علیه وسلم

حق جل وعلا بر كمسنه نك كناهنه ندامت ایلدوکنی بیله كناهنه هنوز توبه واستغفار
ایتمدن اول مذنبی باغلار زیرا هر کیم استغفار دائما کرمدا ومت ایلسه یعنی دائما
استغفار اوزرینه اولسه الله تعالی اول كمسنه یی هر طارلقدن وهر کوچ ایشدن
چقاررو هر غم وغصه دن خلاص ایلر ودخی مأمول ایتمدوکی حق سبحانه وتعالی
اکا رزق احسان ایدر دیمکدر **رج** بو حدیث شریف ابن ماجه سننندن اخراج اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال لو
اخطأتم حتی تبلغ السماء ثم تبتم لتاب الله علیکم ابو هریره رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی وسلم بیوردیکه اکر سزخطالرکز اسمانه
طولوسی یعنی تا کوکه بالغ اولنجه كناه ایدوب بعده اولایدیکز كناهه نادم وپشیمان
اولوب تائب وطاهر اولسه کز واول توبه اوزرینه ثابت اولنلرك توبه سنی حق جل
محض فضل ولطف وکرمی ایله قبول ایدر بو احادیث نبویه مدلولنجه ثابتدر زیرا توبه
وندامت مزیل خطایا ومحو ذنوب ایدر نتکیم حضرت جناب عزت بو فرقانده ذکر اولنان
ایکی ایت کریمه ده عبادینه توبه ایله امر ایدوب وایکی ایت کریمه ده دخی انلرك قبولنه
وعده ایلمش وایکی ایت کریمه ده دخی انلری مغفرت ایلمکه وعده ایتمشدر پس ای
بالجمله بو دار دنیاده استغفار سرمایه دار القرار در وسبب بعد عن النار ومطفئ
غضب الجبار در لکن متصل امور شرع شریفه مخالف ومغایر اولوب بالکز
استغفار استظهار ایله وانی مكفره ذنوب دیو غواص بحر خطایا اولمه خصوصا
انك شروطی وارددر بالجمله اهل ایمان داخل روضه جنان اولنجیه دکین اطمینانندن
بولمازو اندیشه سلامت قیلماز پس شرع شریفده ابرله واستغفاردن وندامتدن
علی التوالی منفك وخالی اولمه دیمکدر واما کیفیة خروج التائب عن تبعات
الذنوب والمظالم فقد بیناها فی جلاء القلوب واما حقیقت توبه کسی حق جل
وعلادن یعنی رضاء الهیدن ایراق ایدن طریقدن چیقوب کا یقین اولان طریقه
رجوع ایلمکدر لکن صاحب ذنوب اولنلر كناهلرینك قباحتنی فکر ایدوب وحق
تعالی حضرتنك اهل ذنوبه عذاب عظیم وعقاب الیمنی فکر ایدوب وکذلك
قلت طاعتلرینی ملاحظه ایتمکدر بو معنی ایسه اوچ قسمدر اولکیسی فرائضی ترك
دنیاده انك تدارکی قضا ایتمکدر ایکنجیسی عبد ایله حق جل وعلا اراسنده واقع
اولان كناهلردر بونك دخی تدارکی کچن كناهنه ندامت ایدوب وترکی اوزرینه
عن صمیم القلب نیت ایتمکدر اوچنجیسی حقوق عباددر بو جمله دن مشکلدر زیرا
بو دخی ینه قسمدر اوزرینه منقسمدر ماله ونفسه وعرضنه وحرمنه ودینه متعلق

اولور بونلرك دخی نه دارکی دنیاده اذا ایمك ایله ویا حلال ایتدرمك ایله اولور
بو معنای صاحب طریقت برکلی محمد افندی رحمه الله تعالی بیان توبه ندم بوقدر ایله هم
اکتفا ایلیوب توبه نك سائر تفاصیلنی جلاء القلوب نام ایله مسمی اولان رساله سنه
حواله ایلدی اما بو فقیر محمد طیب حواله قیلدوغی محلدن ذکری لابد ولازم
اولنلر بعضنی ایراده ایلدم وقتا که توبه نك کیفیتی ایله قیلمق کرك وکناه ایدوکن
بلمك کرك دیش ایمدی کناهك ماهیتی حق تعالی حضرتنك امر شریفنه مخالفت
ایتمکدر قولا ولازم در که حق تعالینك هر امرینه مخالفت ایتمیوب هر حالده
مولاسنه رجوع ایلیه نتکم لقمن حکیم اوغلنه نصیحت ایدوب دیدیکه توبه یی تاخیر
ایلیه که اجل کیشیه انسزن کلور ایمدی غافل اولانه واجبدرکه اولمزدن اول
کندو احوالنی تدارك ایدوب کناهلرینه توبه ایلیه که تاخیرده آفت واردر پس امدی
هر حالده جمیع کناهلریکه توبه ایده سن اکر تکرار کناه ایشلر ایسك تکرار توبه
ایلیه سن کناه ایشلمکی نیجه عادت ایدندك ایسه توبه قیلمغی دخی عادت ایده سن
ودخی کناه ایشلمکدن نیجه عاجزلك کوسترمز ایسك توبه قیلمقدن دخی عاجزلك
کوسترمه ودخی شیطانه نیجه تابع اولوب کناه ایشلدك ایسه رحمانه دخی
تابع اولوب توبه ایله زیرا که کناه آزدر نیجه توبه ایلمك علامت خیردر نتکم حضرت
رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم سعادت ایله بیورر که خیارکم کل
مفتن تواب یعنی سزك خیرلوکز کثرت ذنوب ایله مبتلا اولوب وکثرت توبه
ایله حق جل وعلایه رجوع ایلیندر ودخی حق تعالی قرآن کریمنده بیوردر ومن
یعمل سوءا بجهالة او یظلم نفسه ثم یستغفر الله یجد الله غفورا رحیما
یعنی شول کمسنه که بر امر لق اشلیه کندو نفسنه ظلم ایلیه اندن صکره توبه
واستغفار ایدوب حق تعالیدن مغفرت طلب ایلیه اول کمسنه حق جل وعلا
حضرتنی کندو ایچون کناهلرینی ستر ایدیجی واسرکیجی بولور دیمکدر بر بخاری
شارحلرنده مصرحدرکه توبه نصوحده قول جامع ابو اللیث حضرتلرینك تعریفی
ایتدوکیدرکه قلب ایله ندامت ولسان ایله توبه دروبر دخی ایتمکه عزم وجزم ایتمکدر
بو وجه توبه ده بولنه محقق در تردد جائز دکلدر بلکه تردد ایتمکدن کفر احتمالی واردر
زیرا قرآن کریمنده توبوا الی الله توبة نصوحا بیوردقدن صکره عسی ربکم ان یکفر
عنکم سیئاتکم بیورلمشدر کلمه عسی کلام اللهده تحقیق ایچوندر تردد ایچون دکلدر
تردد ایتمك ایسه عجبا الله تعالی وتبارك عهدینه طوردمی اوله یوخسه طورمزمی
دیمکدر نعم بعض توبه نك قبولی ظنیدر دیدکلرینك معناسی توبه نصوح بولنماز

توبه ده

توبه قبولی ظنیدر دیمکدر دیمشلر مآل بودر بو معنای ابن حجر رحمه الله تعالی مناسکنده
تفصیل ایدوب تشدید دلائل ارکان ایلمشدر وبالجمله چونکه بو وجه ایله توبه ایلسك
وقبلکی کناهلردن بری ایلسك وممکن اولدیغجه ارضاء خصماء وقضاء فوائت ایلدك
سائر امورده الله تعالی حضرتنه تضرع وابتهال ایده سن تا که عنایت ایدوب ذنوبکی
عفو ایلیه وخزانه لطفندن خصماکی تسلی ایلیه اندن صکره توبه نك صفتی بودرکه
اولا بر خلوت یره وارکه احوالکه کمسنه مطلع اولمسون غسل ایلیه ولباسکی پاك ایله
ایکی رکعت ویا درت رکعت نماز قیله اندن صکره قبلیه قارشو یوزکی یره سوروب
باشکه طپراق قوی قلب ایله ممکن اولدوغی مرتبه اغلیوب وآه واواز ایلیه وکندو
نفسکی ملامت ایدوب سرزنش ایلیه وایتکه ای بوقاده عاصی وکناهکار نفس الله
تعالیدن قورقوب واوتانمازمیسن واخرتکی انکار میسن واولوب حضور عزته
واره جغیکی صانمازمیسن دخی انصاف کلمازمیسن نیجه بر معصیت ایشلرسن
مولاکه مخالفت ایدرسن عذابنه طاقت کوره بیلورمسن وغضبندن قورتولمغه
قادرمیسن بونجه ذنوبه مرتکبسن دیو بونك امثالی سوزلر ایله نفسکی زجر ایلیه قیامت
کوننك شدتنی فکر ایلیوب کندو حالنه مقدار اغلدقدن صکره باشکی
طپراقدن قالدوروب اندن ایکی الکی رفع ایدوب حق جل وعلا حضرتنه دعا
وتضرع ونیاز ایدوب ایتکه الهی عبدك الآبق رجع الی بابك عبدك العاصی
رجع الی الصلح عبدك المذنب اتاك بالعذر فاعف عنی بجودك وتقبلنی
بفضلك وکرمك وانظر الی برحمتك اللهم اغفر لی ما سلف من الذنوب
واعصمنی فیما بقی من الاجل فان الخیر کله بیدك وانت بنا رؤف رحیم بو دعانك
معناسی بودرکه الهی سنك قاچقن قولك بنه قپوکه کلدی سنك عاصی قولك صلح
ایچون تضرع ایتمکه کلدی ترك عصیان ایدوب امرینه مطیع اولمق استر سنك کناهکار
قولك تقصیراتك بلدی عذر دیلمکه کلدی جواد مطلقسن صوچیمی باغشله فضلك
ایله بنی خدمتکه قبول ایله وبنی سرکه قپوکدن رد ایلمه الهی کچمش کناهمی عفو ایله و
باقی عمرمی طاعتکه صرف ایله معصیتدن بکا عصمت نصیب ایله جمیع خیر سنك ید قدرتنده در
وقبضه اراده ده در نیجه دیلر ایسك ویله ایدرسن بکا عنایت ایله رضاکه
اوزره خدمت میسر ایله اندن صکره بو دعایی اوقویه سن یا مجلی عظائم الامور
یا منتهی همة المهمومین یا من اذا اراد امرا فانما یقول له کن فیکون احاطت بنا
ذنوبنا انت المذخور لها یا مذخورا لکل شدة کنت ادخرتك لهذه الساعة فتب
علی انك انت التواب الرحیم اندن صکره بو دعایی اوقویه سن تضرع وزاری قلوب

بو دعایی و قویه یا من لا یشغله شأن عن شأن ولا یسمع عن سمع یا من لا تغلطه المسائل
ولا یبرمه الحاح الملحین اذقنا برد عفوک وحلاوة مغفرتک انک علی کل شیء قدیر
الهی کچمش کناهلریمی عفوک ایله و کلجک کناهلردن صاقلمغه عنایت بویوره اورحم سن ارحم
الراحمینسن یارلغه وجمیع مؤمنین ومؤمنات ومسلمین ومسلمات یارب العالمین
دیه اندن صکره رسول علیه الصلوة والسلامه صلوات شریفه کوندروب عبادت حقه مشغول
اوله که بو تقدیرجه اناکدن یکی طوغمش کبی جمیع کناهلرندن پاک اولورسن و محبوب
حق اولورسن و دخی ان الله یحب التوابین ویحب المتطهرین آیتنک مفهومنه مصداق
اولورسن سنک ایچون اجر جزیل و ثواب جمیل حاصل اولور و توبه نصوحی جمیع ارکانی
وشرائطی ایله تمام ایدوب برکت اخلاص ایلوب محنت ومعصیتدن خلاص اولورسن
بعون الله تعالی و توفیقه ولنذکر جملة الاخلاق السیئة المزبورة والرذائل
الردیة المذکورة لیسهل حفظها للطالب بو محله کلنجه افات قلبیه اخلاق ذمیمه سنک
اللمش عددی بتمامها ذکر اولنوب ولکن صاحب طریقت رحمه الله تعالی طالب اولانلر
سالکه حفظی آسان اولسی ایچون التکرار حسن مقتضاسنجه جمله اخلاق ذمیمه
وذرائل ردیه اجمال طریقیله تکرار ذکر اولنده حسن وارد قلوبه زیاده تقرر لنیه
باعث اولوردیو ذکر ایتمشدر خصوصا امهات خباثت اولانلر اولکی کفر کفر
بالله در العیاذ بالله تعالی منه واول مهلکاتک اعظمیدر و کفر عدم ایماندر شول
کمسنه یکم مؤمن اولمق اننک شانندندر بونک علاجی ایماندر و ایمان حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم عند جناب عزتدن کتوردوکی نسنه نک
جملسنه قلب ایله تصدیق و لسان ایله اقراردر ایکنجیسی بدعة بدعتدر بدعت
اهل سنت و جماعت اعتقادینه مخالف اعتقاددر اوچنجیسی ریاء ریادر و ریا ایکی
قسمدر برقسمی اهل دنیا ریاسیدر و برقسمی اهل دین ریاسیدر اهل دنیانک ریاسی
قلوب ناسده اعتماد دنیا ایله مرتبه و منزله دیلمکدر و اهل دینک ریاسی عمل اخرته
نفع دنیا دیلمکدر و یاخود انی ناسدن برینه ضرورتسز سویلمکدر و بونک مقابلی
اخلاصدر دوردنجیسی کبر کبردر کبر کندو نفسنک غیریلردن ایو و اعلا کوریکدر
بشنجیسی عجب عجبدر عجب عملنی و عبادتنی کندودن کوروب حق جل وعلادن اولدیغنی
بلممکدر التنجیسی حسد حسددر حسد الله تعالینک نعمتک برکمسه دن کتمسنی استمکدر
وضدی نصح و نصیحتدر یدنجیسی بخل بخلدر بخل شرع و مروت اسرافدر و اسراف
بیلکه دکه حکم شرع و مروت ایله امساک واجب اولان یرده مالی بذل و صرف
طقوزنجیسی جهل جهلدر و جهل عالم اولمق شانندن اولان کمسنه نک علمی اولمقد

حکمیله بذلی واجب اولان مالی احسان ایتمکدر سکزنجی

دجهل

وجهل ایکی نوعدر بر نوعی بسیطدر انک صاحبی حیوان کبیدر بلکه دخی ضلالدر و بر
نوعی مرکبدر و اول اعتقاد غیر مطابقدر و بو نوع جهل نوع اولدن کمدر و علاجی
قابلدر زیرا صاحبی انی علم و کمال اعتقاد ایدر و جهل مرضنی اعتقاد ایلمازین ازاله سی
و علاجی استمز مکر که خدانک لطف و عنایتیله من غیر قصد انک فسادی اوزره
مطلع اوله اونجیسی کفران نعمة کفران نعمتدر و کفران نعمة الله تعالینک نعمتی
مقابله سنده شکر ایدوب تعظیم ایتمکدر اون برنجیسی سخط القضاء الله
تعالینک قضا و تقدیرینه و کندو غیریسی کندوبه اصلح اولسن اکلمقدر اون ایکنجیسی
جزع جزع و شکوی در و اول محن و مصائبه تحمل ایتمیوب قولا و فعلا انلری اظهار
ایلمکدر و ضدی صبردر اون اوچنجیسی امن امندر و امن الله تعالی اوزرینه جرأتدر
و عذابندن و سخطندن امین اولمقدر و ضدی خوفدر اون دردنجیسی یأس یأسدر
و یأس رحمت حقدن امیدن قطع ایلمکدر لکن حق تعالینک غضبندن امین اولمق
کفر اولدوغی کبی رحمتندن دخی قطع امید ایتمک کفردر و یأسک ضدی رجادر
اون بشنجیسی حب ظلمة ظلمه و فسقه سومکدر و ظلمه یه اعتماد ایتمکدر و انلر ایله
مخالطه ایتمکدر اون التنجیسی بغض الصالحین علما و صلحایی سوممکدر مؤمن کامله
لازمدر که ظلمه یه و فسقه یه عداوت و علما و صلحایه محبت ایده کما قال علیه الصلوة
والسلام یحشر المرء مع من احب یعنی کشی کیمی سور ایسه انک ایله حشر اولور اون یدنجیسی
تعلیق قلب باسباب اسبابه قلبنی تعلیقدر و تعلیق قلب بدنک قوامی الله تعالیدن
غیری شیئله ذکر ایتمکدر اون سکزنجیسی حب جاه منصبی سومکدر حب ریاست دنیویه
و بو جمیع قلوبه مالک اولمقدر الا شول قلبی که حق تعالی حفظ ایتمش اوله و بونک
علاجی اولدر که منصب نبوتنک کمال حقیقی اولدوغی بیله و امور حسبیه ایله
مباحاتده خلقک قلبندن جاهی اسقاط ایدن نسنیه مباشرت قلمه در روایت اولنور که
ملوکدن ماضیه دن بری زهاددن برینک زیارتنی قصد ایلدی و زاهد پادشاهک
کلدیکنی بیلدکده طعام سپارش ایلدی بعده پادشاه کلدی و اوکنه طعام قودیلر
برابر اکل ایدرکن اول زاهد قصدا لقمه بیوک ایلدی پادشاه بو حالی کوریجک زاهد
کوزندن دوشوردی و قالقوب یانندن کتدی و زاهد بو معنادن خدایه
شکر ایلدی بنی بو ظالمک قلبندن صرف ایلدی دیدی اون طقوزنجیسی خوف ذم خوف
ذمدر مثلا بن اکر ایمانه کلورسم خلق بنی عیبلردیو ابوطالبک کفری کبی یکرمنجیسی
حب مدح حب مدحدر حب مدح خلقک ثناسنی سومکدر حب مدح ایله حب ثنا
حب ریاست کبیدر سببا و حکما و علاجا قلبنده احضار ایده کیم اکر بنی ذم و تغییر

ایدن کمسنه کلامنده صادق ایسه اول کمسه‌یه بنی عیبمك اوزرینه منتبه قیلدی
پس ممکن اولدقجه انك ازاله سنه سعی ایده واکر کاذب ایسه بکا بهتان ایلدی
وکندو نفسنه ضرر ایلدی دیه اویله اولیجق مدح وذمدن المرشول کمسنه‌یه حاصل
اولور که انك نظری دنیا اوزرینه قاصر اوله اما طالب آخرت اولان کمسنه‌یه
حاصل اولان فرح ونشاطدر نتکم سفین ثوری رحمه الله دن روایت اولنور که
نفسنی بیلن کمسنه‌یه خلقك مدحی ضرر ایتمز که اول خلقك مدحنه مغرور اولمز
زیرا ناسك مغرور اولمق نفسنی بلمدکندن ناشیدر یکرمی برنجیسی اتباع هوی هوایه
تابع اولمقدر که مخالف شرعه اولان نرده نفسه موافقتدر زیرا نفسنی هلاك ایلین سعادت
ابدیه‌دن زیاده الذی ایمکدن عبادتدر یکرمی ایکنجیسی تقلید تقلیددر اول حجت
وتحقیقسز حسن ظن ایله غیره اقتدادر بو ایسه عقائدده جائز دکلدر بلکه نظر
واستدلال لازمدر واکر اجمال طریقی اوزره دخی اولورسه ده اعتقادده
مقلد اثم دار کبرده انك ایمانی صحیح ایسه واما اعمالده مجتهده تقلید لازمدر یکرمی
اوچنجیسی طول امل طول امل اوزون یاشمغی سومکدر یعنی سنتنا سز وشرط صلاح حسن
یکرمی دردنجیسی طمع طمعدر لذتنی اولان حرامی مراد ایتمکدر ویا خود اندن ضرر اولان
نوافل ومباحی مراد ایتمکدر یکرمی بشنجیسی تذلل تذللدر مثلا بر عالم اوزرینه بر
باشمقجی داخل اولسه برینه اوتورمقدر وکندیکه پابوجین چویرمك کبی یکرمی آلتنجیسی
حقد حقددر وحقد مؤمنلره کین طوتمق ایله بغض ایدوب محبت ایتمکدر امر دنیا اجلیچون
انك سببی غضبدر زیرا فی الحال تشفیه عجزی سببی ایله انك کظمی لازم اولدقده
اول باطنه رجوع ایدوب کین اولور قالور یکرمی یدنجیسی شماتة بالفتحات اول
فرحدر وسرور وکولمکدر بر مؤمنه بر بلا اصابت ایتدکده ویا خود دشمانه بر بلا
وغم وغصه یتشدکده شاد اولوب سومکدر یکرمی سکزنجیسی عداوة دشمنلك
ایتمکدر امر دنیا اجلیچون بعض ایله وکی آدمه سلام ویرمیوب وسلامن المامقدر بو
ایسه بر مؤمن دنیا ایچون مؤمن قرنداشنه اوچ کوندن زیاده هجر ایتمك جائز
دکلدر دنیا ایچون دیدی اما آخرت ایچون ومعصیت ایچون وتأدیب ایچون عداوت
ایدوب هجر ایتمك جائزدر یکرمی طقوزنجیسی جبن جبندر وقورقاق اولمق وعورت
اوزره ویا عورت اوزره ویا اقربایه غیرت وحمیتی اولمامقدر بو ایسه نفسك خسته‌لکدر
اوتوزنجیسی تهور تهوردر اولکه غضبك افراط وغلبه‌سی وزیاده سعیدر شدید
فکر ایمدن وصوکی نیجه اولور دیمدن بر ایشه شروع ایتمکدر اوتوز برنجیسی غدر غدردر
یعنی نقض عهددر ترك وفا ایتمکدر ونقض میثاقدر اوتوز ایکنجیسی خیانة

خیانتدر

خیانتدر و اول قولنده وفعلنده اذنسز امانت اولنان شیده تصرفدر بو ایسه حرامدر
وضدیکه امانتدر و آجیدر نتکم حدیث شریف کلمشدر ایمان امانت اولان یرده در
انك امانتی یوقدر ظاهر بودر که مؤمن دکلدر دیمکدن عبارتدر اوتوز اوچنجیسی
خلف وعد خلف وعددر اول غیره وعده ایتدوکی شیء عذر شرعیسز بوزمقدر
ومقابلی وعده وفادر اوتوز دوردنجیسی سوء ظن سوء ظندر مجرد وهمله ایله
ویا خود شك ایله دلیل قویسز مؤمن صالحی فاسق ظن ایتمکدر اوتوز بشنجیسی
طیرة نظیر تشأمدر یعنی بر نسنه‌یی شره علامت قیلمقدر وبعض اشیاده شؤم واردر
دیو واردر دیو اعتقاد ایتمکدر بو ایسه حرامدر اوتوز آلتنجیسی حب مال حب مالدر
یعنی مالی سومکدر وامساك ایلمکدر خیرات وحسنات وتصدق واحسان
ایتمکدر اوتوز یدنجیسی حب دنیا دنیای سومکدر اول ایسه اولمزدن اول لذات
عاجله وشهواتی سومکدر اویله لذات عاجله که اکا وصول یوقدر الا ماله ایله در
حرام اولنلرینه محبت حرامدر وحلال اولنلرینه محبت جدا مذمومدر اوتوز
سکزنجیسی حرص حرصدر وحریص اولوب بر نسنه‌یه طمع ایچون تحصیل مال وسعی
واهتمام ایتمکدر نفس هواسن اجرا ایتمك ایچون اوتوز طقوزنجیسی سفه سفهدر
اول عقلك ضعفی وخفتی وشقاوتی ورکاکتندن عبارتدر وضدی کاملی رشددر
عقلك کمال قوتندن عبارتدر قرقنجیسی بطالة کسل وبطالتدر اول امر
آخرته تکاسلدر مثلا صلوة وصومده وتعلمده تکاسل ایتمکدر جدا مذمومدر
ومذمومیتنه دلیل حق جل وعلانك سوره نجمده بو قولیدر یفیددر وان لیس
للانسان الا ما سعی معناسی سنوی یعنی انسان ایچون دنیاده ایتدوکی سعیندن
غیری آخرتده نفع ویرور بر شیء یوقدر دیمکدر وحضرت رسول علیه الصلوة والسلام
خود کسلدن استعاذه ایتدوکی ثابتدر وآنك مقتضاسی نفسی وبدنی هلاك ایتمکدر
وحماقته لحوق وابطال حکمت اولدوغندر وعلاجی جد وسعی ارباب ایله مجالست
واصحاب کسل وبطالت اولنلردن اجتناب ایتمکدر بیت

ای پسر سعی ایله بیوردی خدا	وان لیس للانسان الا ما سعی
سعیدر کاری همیشه عاقلك	عادتیدر کاهل اولمق جاهلك
سعی ایدن بولور سعادت بی کمان	کاهل اولمق شقاوتدر نشان

قرق برنجیسی عجلة عجله‌در عجله بر مقصودك سرعت ایله حاصل اولمسنه قلبده
باعثه اولان حالتك ثبوتیدر ویا خود خاطره کلن امره فکر عاقبت ایتمکسزین
وهله اولیده‌ن تشرعده واقدام ایتمکدر قرق ایکنجیسی تسویف عمل بری وقتندن

تأخیر ایتمكدر یعنی تسویف عمل اوزرینه فرض ویا واجب اولان عملی تأخیردر عمل اخروده
جدا مذمومدر وضدی مسارعه ومبادرتدر كه حق جل وعلا خیراته مسارعه ایله
موصوف اولان مؤمنلری مدح ایدوب ذات كریمندن مغفرته مسارعت ایتملرینه
امر بیورمشدر فرق اوجنجیسی فظاظة غلیظ وكریه الخلق اولان بدخو بلقدر كه بر
مؤمنه اذی وخوف ورحمت ایلدیب اجیممقدر وضدی لین ورفقدر فرق دوردنجیسی
وقاحة وفاحشدر یعنی اوتانمازلق وفاتی یوزلولقدر كه نفسك قبایح ارتكابندن
عدم انحصاردر وضدی حیادر فرق بشنجیسی حزن فی امر الدنیا دنیا امورندن
حزندر كه اول نعم دنیویه نك فوتی اولانه تأسفدر فرق التنجیسی خوف فی امر
دنیا ایچون خوفدر كه بر مكروه دنیوی اصابت ایتمك خوفندن اوتوری قلبنك منقبض
اولوب صیقلمسیدر فرق یدنجیسی غش فتح الله منا عنك یعنی اودیمكدر زیرا
غش وغلدر كه كشی شر اصابت ایتمسندن اجتناب ایلماز ومتاعنی بیع مراد ایتدكده
عیبنی صیقلیوب كوسترمكدر وغش حرامدر فرق سكزنجیسی فتنة فتنه در
بر فائده دنیویه سز ناسی بلایه ومحنته واختلافه اوغرتمقدر فرق طقوزنجیسی
مداهنة مداهنه در مداهنه امر دینده ضعف وفتوردر برلر یعنی كشی بر معصیتی
مشاهده ایتدكده كسیه ضرر اصابت ایتمكسزن تغییره قادر ایكن سكوت ایتمسی ضعف
دیندن ناشیدر حرامدر حتی سویلیوب سكوت ایدن شیطان اخرسدر بیورلمشدر
وضدی صلابة فی الدیندر كه كشی امر معروف ونهی منكر ایتمكده مجد وساعی اولوب
كمسنك ایتمسندن خوف ایتممكدن عبارتدر اونجیسی انس بالمخلوق خلق ایله انس
والفتده معتاد اولوب مفارقتلرندن توحش ایدوب غریب ایتمكدر بو ایسه مذموم مدركه
ناسه مأنوس اولمق فارس علامتندر دیمشلر الی برنجیسی خفة اولاعضا تحریك ایدر
فائدۀ دینیه ودنیویه سز ضدی وقاردر كه كشی بلا قدم وسویلمه وحركتنه قدر حاجتی
تحری ایدوب زیاده سندن احتراز ایتمكدن عبارتدر الی ایكنجیسی عناد عناددر كه حقی بلدكدن
صكره انكار ایتمكدر سببی مكابره یا ریا یا حقد یا طمعدر الی اوچنجیسی تمرد تمرددر كه
كشی حقدن ابا واجتناب ایدوب كندودن یوقاری اولانك وعظ ونصیحتنی قبول
ایتمیوب اطاعت ایتمكدر سببی ریا وكبر وعجب وحقد وحسد وطمعدر واتباع هوادر
الی دردنجیسی صلف صلفدر كه تزكیۀ نفس ایدوب كندو نفسنی اوكمكدر وامور
شاقه اوزره قدرتنی اظهار ایدوب وامور غریبه دن خبر ویروب وكندی
وغیرك كلامنی عدم تصدیقدن مبالاتی اولمامقدن عبارتدر وبو خلق ذمیم كذب
وعجبدن ناشیدر الی بشنجیسی جربزه اول برادراك ملكه دركه معرفتی ممكن

اولمیان

اولمیان شیئه دعوت ایدوب ایتمكدر متشابهات كبی وبحث قدر كبی تفسیره تفصیل
اوزره مرور ایتمشدر الی التنجیسی نفاق نفاقدر كشینك قولی فعلنه وظاهری
باطننه اویمامقدن عبارتدر الی یدنجیسی غباوة فكر وفراستی ازلغیدر وضدی
كیس ایله فطنتدر ادراكك قوی اولمسیدر وعلاجلری تعلمه جد وسعیدر كه
حضرت امام اعظم ابو حنیفه رحمه الله تعالی امام ابو یوسفه خطاب ایلدیلر دیدیكه
سن ابتدا حالكده احمق ایدك علم شریفه مداومتك سنی دایره حماقتدن چیقاردی
امدی كسلدن بك صاقین درسه مداومت ایله زیرا تحقیقا كسل شومدر وآفت
عظیمه در دیمشلر الی سكزنجیسی شره شره طعام وجماعه زیاده حریص اولمقدر
الی طقوزنجیسی خمود خموددر كه نفس بهیمیه نك اعتدالی عفتدر كه شرع وعقل
تجویز وتحسین ایتدوكی مآكل ومشارب ومناكحی علی وجه الاعتدال تصرف
وتناول ایتمكدر وبو قوتك افراطی فجوردر كه دایره شرعدن وعقلدن تجاوز محرماته
ومكروهاته تناول وفواحش ودخی قبایحه تمتع وتلذذ قیلمقدر وبونك تفریطنه
خمود دیرلر وخمود اولدر كه بالكلیه ترك شهوات مباحه ایلدیب باهلاك نفس ویا
انقراض نسل وعقبه اولمغه مؤدی اولمقدر تعریفی سبقت ایتمشدر الی یكرمنجیسی اصرار
معصیته اصراردر كه كشینك هركاه بر معصیتی ایتمدن ویا احیانا ایتمكه قصدندن
ودوامندن عبارتدر زیرا اصرار ایله كشی كرفتار ذنب اولمدن خالی اولماز وقوتلمك
بوجهدن دیمشلر كه اصرارك ضرری بیاننه مستغنیدر وضرری نه مرتبه عظیم
ایلدوكی كناه صغیره كبیره قیلمسندن معلومدر واصرارك ضدی توبه وانابتدر كه كشینك
جناب باری تعظیم ایلدیب وعقوبتندن خوف ایتمدن ناشی معصیتندن قصدندن
رجوع ایلدیب بر دخی ایتمسندن عبارتدر پس سالك راه خدا اولان مؤمنه لازمدر
اولان اولدر كه اجمال طریقی اوزره ذكر اولنان بو التمش عدد صفات ذمیمه كیده دب
قلبنی دائما كدن خالی قیله واخلاق ردیه ایسه نفسك صفاتندر عناصردن
اولمغله اعمال صالحه نك ثوابك كیده ردب انسانی اسفل سافلینه رد ایدر دبونك
علاجی هر صفۀ ذمیمه آنك ضدی اولان ایله تبدیل واخلاق حمیده فضائلی ایله
تزیین ایلیه زیرا صفات ذمیمۀ قبیحه كیدروب ازاله ایتمینجه صفات حمیده حاصل
اولماز تصوف دخی بونلردن عبارتدر نتكم تصوفی تعریف ایدوب دیدیلر كه
هر دنی ولیچ خلقدن چیقوب وسنی وعالی خلقه كرمكدر وتبدیل اخلاق ایسه
موت ایله وموتدن صكره واقع اولان احوال ایله نفسنی قورتارمق ایله حاصل
اولور نتكم حق جل وعلا قرآن عظیم الشأنده بیوردركه قد افلح من زكیها وقد

الاستقامة

خاب من دسّیها یعنی نفسنی پاك ایلین فلاح و نجات بولوب مطلبنه واصل
اولدی و نفسنی ذنوبك ظلماتندن چیقارمیان سعادت ابدیه دن محروم اولدی دیمکدر
ومن الاخلاق الحمیدة غیر ما ذكر ضمنا وتبعا وهی الوفاء بالعهود كلها وملازمة
العدل والتوسط فی كل الامور وافات قلبیه ضمننده مذكور اولان اخلاق
حمیده دن ماعدا استقلالا ذكرلری مهم اولان خصال مرضیه دن بری استقامتدر
كه كشی عهود الهیه وفا ایده و هر حالده عدالتی مفارقت ایتمیوب و جمیع مورده
حالت متوسطه تحری ایتمكدر كما قال الله تعالی فاستقم كما امرت یعنی حق تعالی جل شانه
سوره هودده بیوردركه یا محمد طوغری اولوب محكم طور و دائم و ثابت اول توحید
اوزره و الله تعالیه عبادت قلمق اوزره زیرا سن استقامت ایله امر اولندك حضرت
رسول علیه الصلوة والسلام طرفندن استقامت كاملا ایله مأمورلردر والادب
وهو حفظ الحد بین الغلو والجفاء بمعرفة ضرر التعدی بری دخی ادبدر كه كشی غیره تعدی
و جورك ضررین بیلوب معاملاتنده افراط و تفریطدن حذر ایتمكدر والفراسة
وهی خاطر ینشأ من قوة الایمان یهجم علی القلب فینبغی ما یضادّه بری دخی فراستدر كه
كشینك قلبنه قوت ایمانندن ناشی اولان امورك هجوم ایتمسیدر قشیری امام
قشیری مسندندن نقل ولیشدر عن ابی سعید رضی الله تعالی عنه انه قال اتقوا فراسة
المؤمن فانه ینظر بنور الله تعالی ابی سعید الخدری رضی الله تعالی عنه روایت ایدر كه
تحقیق رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه ضمیر كزده اولانی عبد مؤمنك
فراست و اطلاعندن صاقنك و اتقا ایلك زیرا مؤمن موحد نور الله ایله كورر
و كوكل كوزی نظر ایدر دیمكدر والتفكر فی نفسه هل هی متصفة بمعصیة فیتوب
او متعرضة لها فیحترز اولا فیشكر الله تعالی علی التوفیق بری دخی تفكردركه
كشی كندو حالنی فكر ایده ب معصیت ایتدی ایسه توبه ایده ب و معصیته عزیمت
اندیشه سی احتراز ایده ب بكیسیده یوق ایسه توفیق الهیه شكر ایتمكدر وفی الطاعة
لیتدارك ما غاب و یحترز عن تركها و یشكر علی توفیق الله تعالی بما حصل منها
و یا خود طاعتی مرتبه فكر ایدوب فوت اولانی تدارك ایده ب و فوتندن احتراز
ایده ب و قرین حصول اولانك شكرین ایتمكدر حق تعالینك توفیقی اوزره اولدوغنه
وفی خلق الله تعالی و آیاته فی الانفس والآفاق حتی یزید و یعظم فیه معرفة عظمة
الله و قدرته و علمه و حكمته فیحصل فیه محبة الله تعالی والشوق الیه والانس به
و یا خود انفس و آفاقده اولان آیات عجیبه فكر ایده ب حق جل و علانك وجوده
كتوروب خلق ایلدوكی صنایع و بدایعه نظر قلوب اندن عبرت پذیر اولوب الله

تعالینك

تعالینك عظمت قدرتنه و حكمت و علمنی بیلك ایله ذات با كمالنه شوق و محبت ایله
انس بالله تحصیل ایتمكدر كما قال الله تعالی و یتفكرون فی خلق السموات والارض
یعنی حق تعالی سوره آل عمرانده حق جل و علانك بو قول شریفی دلیل كافیدر كه بیورر یعنی
و كوكلری یر و كوكلرك خلقتنده تفكر ایدنلر ذات باری جلت عظمته نقایص و عیوبدن و خلقده
عبثدن تنزیه و تقدیس ایله مسترشد اولدقلری نص قراندن مدلولدر و بو آیت كریمه
موجبنجه حق تعالینك بو زمین اوزره خلق ایلدوكی عجایب و بدایعه باقوب اندن
عبرت الله و یر یوزنده سیر ایده ب آنده اولان غرایب و صنایعه نظر قلوب قدرت خالق
بیله و جناب عزتك مصنوعنده اولان آثار و حكمت بالغه سنی مشاهده قیله
و بو آیتك تفسیرنده كشاف دیر كه تفكر قلبه مخصوصدر و قلب ایسه اعضادر اشرف
اشرف مخصوص اولان دخی اشرفدر لما قال علیه الصلوة والسلام تفكر ساعة خیر
من عبادة سنة انك ایچون رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حدیث
شریفنده بر ساعت تفكر ایلمك بر سنه عبادتدن خیرلودر دیو بیوردی والصدق
قولنده و معامله سنده طوغریلق ایتمكدر و سوزنده كرچك سویلمكدر وهو فی
سبع فی القول ضد الكذب اول صدقك ایسه قولنده یدی خصال حمیده وارددر
بلاندر وفی النیة الاخلاص و بونده سنت اسلامدندر الله تعالی ایچون نیتنی خالص
اخلاص ایله ایلمك زیرا طاعتلرده اخلاص اوچ وجه اوزره در اول توجیدده
ایكنجی عمل صالحده اوچنجی جمیش كناهلرینه اخلاص استغفار ایتمكده در وفی الوعد
وفی العزم قوتهما و خلوهما من الضعف والتردد وفی الوفاء تحقیقه والنجاز
علی وفق الوعد والعزم وفی العمل موافقته الباطن وعدم دلالته علی امر لم
یتصف به وفی نحو الخوف قوته و كثرته والصدیق من اتصف بهذه جمیعا بری
دخی كشی عزیمتنده و قولنده و وعدنده و عهدنده وفا و انجازنده یعنی وعده سنده
تعجیل ایتمك ایله یرینه كتوروب و عملنده ظاهری باطننه موافق اولمه و خوفنك
قوت و كثرتنده صدق و خلوص اوزره اولمقدر كه صدیق اسمیله مسمی اولان
وجه مشروح اوزره اولنلردر جمله خالری بو خصال حسنه و صفات حمیده
ایله موصوف اولنلردر والمرابطة وهی ربط النفس فی طاعة الله تعالی بخمس
ضم مهم و كسریا ایله اولنفسی طاعت الهیه بش خصله حمیده ایله آراسته قلوب
باغلمقدر و فوت عمل ایتمكدن نفسنی فرجه بولمجق یرلرن كوزلیوب صقلمقدر و هر
كشی كند و نفسنه امرنده اهتمام تام ایدوب اصلاحنه اقدام ایتمكدر المشارطة علی
النفس اولا بترك المعاصی و ترتیب الوظایف والاوراد فی كل یوم و لیلة اول نفس

نفس و ذرینه معاصینك تركنی اولا التزام ایمكدر و كیجه كوندز اوراد ینك مداومتی
كندو یه شرط ایتمك ایله ادا ایتمكدر ثُمَّ الْمُرَاقَبَةُ بِمُرَاعَاةِ الْقَلْبِ الرَّقِیبِ بِاسْتِدَامَةِ
الْعِلْمِ بِاطِّلَاعِ الرَّبِّ وَالنَّظَرِ إِلَیْهِ فِی أَثْنَاءِ الْعَمَلِ وَقَبْلَهُ وَبَعْدَهُ هَلْ یَفِی بِالْمَشْرُوطِ عَلَى
عَلَى وَجْهِهِ أَمْ یَزِیغُ عَنْهُ بوندن صكره هر حالده اطلاع الهی بیلوب هر وقتده حدود
الهی حفظ و رعدت ایلیوب قول ایتدكلری و صكره ایتدكلری عمله نظر ایدوب
كوره اول عملده شروطی اوزره می ایتدی یوخسه شروطی اید میوب فلدیسه زائل
اولانی تدارك ایمكدر و شروطی قلبك ترغیبه مراعاتدر یعنی عبادتك حدودینی حفظ
ایتمكدر و فوت اولانی قضا ایمكدر ثُمَّ الْمُحَاسَبَةُ بَعْدَ الْعَمَلِ هَلْ أَتَمَّ الْمَشْرُوطَ أَمْ نَقَصَ
بوندن صكره ایتدوكی عملك شروطك تمام ایدوب تمامندن نقصان واقع اولدیسه
نفسنی محاسبه ایتمكدر ثُمَّ الْمُعَاتَبَةُ وَالْمُعَاقَبَةُ إِنْ نَقَصَ بِنَحْوِ الْجُوعِ وَالْعَطَشِ وَالسَّهَرِ
وَالنَّذْرِ بِالتَّصَدُّقِ وَنَحْوِهِ حَتَّى لَا یَرْجِعَ إِلَیْهِ ثَانِیًا بوندن صكره بر دخی وقوع بولمق
ایچون نفسنه عتاب ایدوب تربیت و تقویت قلبه بر درجه ده كه بونك ایله خیر اشلكه
قدرتی كله آج و صوسز و اویقوسز و نذر ایمك ایله صدقه ویرمك ایله دخی بو كا بكزر
ریاضتلر ایله نفسنك مرادن منع ایمك ایله زبون ایدر كه شركشلكی ترك ایدوب بر دخی
نقصان طاعت ایمكه قلبنی علی وجه الكمال طاعت الهیه ربط ایتمكدر فَمَجْمُوعُ مَا ذُكِرَ
مِنَ الْأَخْلَاقِ الْحَمِیدَةِ تَبَعًا وَأَصَالَةً ثَمَانِیَةٌ وَسَبْعُونَ پس بونك مجموعیسی شول ذكر
اضدادلر ایله بو اخلاق حمیده تبعًا و اصالة یتمش سكز عددینی علمای متأخرین عدد و بیان
ایتدكلری اوزره علی وجه الكمال ذكر اولنور ان شاء الله تعالی و اول یتمش سكز اخلاق
جمیده نك اولكیسی ایمان ایماندر و ایمان دیو الله تعالینك وحدانیتنه و رسولنك
و رسولنك حقیتنه و جمله مؤمن به اولنلره لسان ایله اقرار ایدوب قلب ایله تصدیق
ایتمكدر جمله كتابلره و كتابلرده ذكر اولنانلرك جمیعسنه اناتمقدر ایكنجیسی اعتقاد
اهل السنة اعتقاد اهل السنة والجماعتدر اولكه جمیع انبیاء و مرسلین و صحابه هم
اعتقاد ایلدكلریدر اوچنجیسی اخلاص در اخلاصدر كه طاعتله دنیا نفعندن تقرب قصدینی
تجرید در یعنی حق جل و علایه عبادت ایتمكدر بر وجه ایله كه اول عبادت اجلی ایچون
كندولرن مدح ایتدكلرن سومكدن بر ریانك قوسی محبت مدحت اخلاصه زیاده
خلل ویرن بودر دردنجیسی احسان الله تعالییی كورر كبی عبادت ایتمكدر اكر سن آنی
كورمز ایسك اول سنی كورر بشنجیسی تواضعدر اظهار ذلتدر اولكه كندوی مستحق
الهی اولنلره و لهذا تواضع اكابر و اعالیدن مستحسندر التنجیسی ذكر منته در اولكه و
عبادت و طاعتی حق تعالینك توفیقیله اولدوغن اكلیوب و عبادتك ثواب

ویره وقدرتن تعالی ایدن الله تعالی ایدوكنی بلمكدر یدنجیسی نصیحتدر اولكه غیره خیر
مراد ایلمكدر نصیحت كرچه بر موجز كلامدر اما معناسی كثیردر كلام عربده بو یله
بر لفظ جامع یوقدر نتكم روایت اولنور كه هشام بن عبد الملك یوزاون تاریخنده
ابو حازم مكی رحمه الله دن استفتا ایلیوب نصیحت طلب ایلدی كه نتایج سلطنت
و مصالح رعیت كلی مصلحتده دنیا و آخرتده بونك نتیجه خلاص میسر دردیدكده
جواب ویردیكه هر ایچه نك حصولی طریق شرعه موافق و مصارفی امر حقه
مطابق كركدر دیدكلرنده هشام بن عبد الملك دیدیكه بو كا كیم قادر اولور ابو حازم
مكی حضرتلری جواب بیوردیكه هر شول كمسنه كه آتش دوزخدن كریزان و نعیم بهشته
جویان اولدیغندن خلاص و جنته كیرمك مرادی اوله لاجرم اول شان دولت
نشان طالب رضای رحمن اولوب نصیحتی قبول ایلدی دیو بیوردیلر ذكر اولنان لفظك
نصیحتك معناسی هر حالده هر مخلوقه خیر خواه اولمقدر سكزنجیسی تصوفدر اول
ایسه حضرت رسول علیه الصلوة والسلام طریقنه اتباع و جماعت طریقندن اجتناب در نتكم
تصوف تعریف ایدوب دیدیلر كه هُوَ الْخُرُوجُ مِنْ كُلِّ دَنِیٍّ وَالدُّخُولُ فِی سَنِیٍّ یعنی تصوف
هر دنی و الچق خلقدن چیقوب و هر سنی و عالی خلقه كیرمكدر طقوزنجیسی غیرتدر
مؤمنك لوجه الله غیرتی كه رضای الهیه موافق اولیانن عملی كریه عد ایتمسی واجبدر
زیرا غیرتی قلبنده حرمی فواحش و مفسدت مانندن منع و زجره باعث اضطراب و قوعیده
عند التحقیق اشتراكی كریه عد ایدوب مكروه اولمدن ناشیدر اونجیسی غبطة
فی عمل الآخرة عمل آخرتده غبطه در اولكه حق تعالینك معارف علمیه و عملیه دن
قرنداشنه میسر ایلدوكی شیئی تمنی ایدوب سنكده بنمده بویله اولسه دیو اون برنجیسی سخا
اولدركه نفسنی اوزرینه بذل و انفاق مال و صرف ایمك سهل و آسان اوله شول یه كه
لایق و واجب اولان مقداری محل و مناسب اولان مواضعه صرف و ایصال
ایتمكدر زحمت چكیه ثوابه نائل اولمدن او تودی مدحی مدح استحیاده آیات كتاب كریم
متكاثر و احادیث نبی رحیم متواتره وارددر مستقل بر تألیف كتاب كركدر كه مدح سخا
فی الجمله میسر اوله و دخی سخاتحتنده انواع فضائل و مكارم چوقدر اون ایكنجیسی
ایثار ایثار اولدركه مال و اسبابنه كندو محتاج ایكن آخرك احتیاجن مشاهده
ایدوب اكا بذل و صرف ایلیه و كندوسی تحمل و صبر ایلیه و بو عظیم فضیلتدر و بو خلقك
مدحنده وَیُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ آیت كریمه سی نازل اولمشدر
اون اوچنجیسی مروة اولدر رغبت صادقه در كه نفسنی ایچون افاده ممكن اولدوغی
مقداری بذل مال ایدوب و زیاده یی احسان علی الغیر و افاده ایمك ایله نفس متحلی

ومنزّه ایصال نفع غیر ضمننده مترتب ومتعین اولمقدر اون دوردنجیسی فتوّة
بضم الفاء والتاء وفتح الواو المشددة جومردلك وسخا وكرم معناسنه كلور اما بو محلده
اذانی كفا ایدوب كیدرمك دروغیرینك منع ایتمكدر وعوراتی ستر ایتمكدر اون
بشنجیسی حكمة حكمت نفس ایچون بر ملكه در كه آنك ایله خطادن صوابی فرق وادراك
ایدر وحرامی حلالدن سچر وحكمت عقلدر دیمشلر وبعضیلر ایدر حكمت اولدركه
آدم كندونی بیله كیم قولدر هر كیمه كه تعالی حكمت ویردی ایسه اكا خیر كثیر اعطا ایلدی
نتكم قرآن كریمنده بیوردی یؤتی الحكمة من یشاء ومن یؤت الحكمة فقد اوتی
خیرا كثیرا اون التنجیسی شكر منعم انعام مقابله سنده تعظیم ایتمكدر بو حد اوزره
كیم منعم جهاسندن منع ایدر نتكم ابو الفتح حكیم رحمه الله تعالی ایدر نعمتنه شكر ایلمك
اكا دیمازلر كه كندوسی بینه كندوسی شكر ایلیه اول كسه بخیلدر دیر فادون اوبله
ایلدوكی ایچون نعمتیله بره چكدی امدی حق تعالینك نعمتنه شكر دیرلر اما اولندوغی
كبی چقره ویره وتچه وآره ویتیملره ومحتاجلره صدقه ویره وضعیفلرك چومرد ثوابك
بولوب نعمتك شكرن برینه كوروب شاكرلردن اوله زیرا شاكرلره حق تعالی اوج
درلو نسنه وعده ایلمشدر اول كندونك رضاسی ایكنجی حاصل اولان نعمتك بقاسی
اوچنجی شاكرك نعمتلری زیاده اولمسیدر نتكم قرآن عظیم الشانده بیوردیلر لئن شكرتم
لازیدنكم یعنی ویردیكم نعمتلره شكر ایدرسه كز سزك نعمتكزی دخی زیاده ایدرم دیو
بیوردی مفسرلردن ضحاك ایدر هر كیم حق تعالینك ویردوكی نعمته شكر ایلسه حق
تعالی آنك ایكی جهانده نعمتن ارتورر وشكر ایسه اوج درلودر اولكی لسانك شكریدر
ایكنجی تنك شكریدر اوچنجی قلبك شكریدر اما لسانك شكری الحمد لله دیمكدر وتنك
شكری حق تعالی حضرتنی كمال صفتی ایله موصوف بیلمكدر هر كیمسه كه لسان ایله شكر
ایدوب وقلبی ایله شكر ایلمسه مثلی شول كمسنه یه بكزر كیم اسبابی وار اما كیمادن عریان
كزر اوله كه حق تعالی جمله مزی شاكر وذاكر اولان قوللرندن ایلیه ویره آمین
یا رب العالمین اون یدنجیسی رضاء رضا كه اولدركه كندویه اصابت ایدن نسنه دن
نفسك طیبه وعدم تغیریدر اون سكزنجیسی صبر صبر اولدركه نفسی هوایه میل ایتدورن
اسباب هوایه مقاومت ومدافعت ایتمكه قادر اوله تا كه لذات قبیحه كه مؤدیسی
لذت فضیحتدر اندن صادر اولمغه پوشیده اولمیه كه صبر ایكی نوعدر بریسی صبر عن
المعاصی والاثام یعنی نفس اماره وشیاطین مكاره معاصی واثام طرفنه دعوت
ایدیجك قوة مصابره وتقوی ایله دفع ایلیوب راه مستقیمدن چقمیه وایكنجی صبر علی
المصائب والبلایادر یعنی نفسه مكروه اولان نسنه كه بلا ومحنت وفراق ومصیبتدر

متوجه

متوجه اولدقده جزع وفزع ایتمیوب تحمل ایده اكثری عوام اراسنده صبر بو معناده
مستعملدر وایكی نوع دخی مقبول وممدوح بلكه واجب ومفروضدر روایت
اولنور كه ابا یزید بسطامی یه صوردیلر كه صابر میسن یوخسه شاكر میسن دیو جواب
ویروب دیدی كه صبر ایله شكر ایكیسی بر بردر اولیجق تمام اولمقدر دیدی ودائما
دعالرنده حضرت حقه تضرع ایدوب دیر ایدی كه الهی دورت نسنه بكا میسر قیل
ودورت نسنه دن بنی حفظ ایدوب ایراق ایله دورت اولنجك اولكیسی اولدركه
نومی صبرلی ایله ایكنجی قلبمی شكرلی ایله اوچنجی لسانمی شكرلی ایله وذكرلی ایله دوردنجی
بكا برخاتون روزی قیل كیم بكا موافق اوله اما دورت نسنه دنكه بنی حفظ ایده
ایراق ایده سن اولكی بكا مال ویرمه كیم انك ایله بكا عذاب اوله ایكنجی بر اوغول
ویرمه كیم سوزم طوتمز اوله اوچنجی بر عورت ویرمه كیم بنی قوجالده دوردنجی
بكا شول قومشویی ویرمه كیم ایلوكی بلمیه ویاوزلغی وكملكی سویلیه نتكم حدیث
شریفده رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه لیس المؤمن الذی لا یأمن
جاره بوائقه یعنی مؤمن كامل ایمان دكلدر شول كشی كه آنك جاری كندونك
دواهیه سندن امین اولمیه جمع بائقه در كه اصلنده امر مهلكیه دیرلر بونك سببی
بودركه بر كمسنه رسول علیه الصلوة والسلامه كلوب ذا آجاریندن شكایت واظهار
درددل ایدوب حالندن حكایه ایلمش رسول علیه الصلوة والسلام انی دكلدكتنصكره اخرج
متاعك فی الطریق دیو بیورمش اول كشی دخی برشاهراه یول وزره اسبابن چقروب
طورمش پس ناسدن آنك اوزرینه مرور ایدوب مالك دیلره جاری بودنی دیو سؤال
ایمش واستماع ایدنلر اكا لعنت ایدر ایمش بو خبر بد سبتك قولاغنه دكمش سلطان
انبیایه واروب فلان كشیه بن نه ایلدم كه خانه سندن اسبابك چقاروب بنی خلایقه
سبب لعنت وباعث نفرت قلمش وآینده وروندهیه سب ودشنام ایتدرمش
دیدكده سلطان انبیاء جواب بیورمشكه ان الله لعنك قبل ان یلعنك الناس
بیورمش وبالجمله صبر پیشه ورضا اندیشه اولمین دردینه دوا ومرضنه شفا بولماز
جمیع خیر صبر ایله رضاده وتسلیم قضاده در اون طقوزنجیسی خوف من الله خوف بودركه
الله تعالینك عذابندن امین اولمقدر یكرمنجیسی حزن له اما حزن اولدركه الله تعالی
ایچون محزون اوله كه اول نفس منهوضدن طریبه فارغ واطمئنانه واصل اوله هم
واحزان وغموم دنیویه ساحه قلبندن منتفی ودنیای غصه دن نجات حاصل
اولمقدر یكرمی برنجیسی رجاء اما رجا حضرت رب رحیمك وسعت رحمتندن بلكدن
شی قلبك ابتهاج وسروریدر عباداتك ورجانك سببلری عبد مؤمن دریای

رحمت الهیه نك بی پایانلغنی و رحمتنك غضبی اوزرینه سبقنی ملاحظه ایدوب
کنده ونك اکا لایق عملی و شفیعی و استحقاقی یوق ایكن ثواب جزیل احسان و نعمته
رب العزتك وعدنی ننذکر ایتمسیدر یکرمی ایکنجیسی **بُغْضٌ فِي اللهِ** بغض فی الله
اولدر که ظالملری و فاسقلری ظلم و فسقلرندن اوتوری سومیه‌ د یکرمی اوچنجیسی
حُبٌّ فِي اللهِ حب فی الله اولدرکه اول اهل صلاحی صلاحندن اوتوری سومکدر
نتکیم خبرده کلمشدرکه حق تعالی موسی علیه الصلوة والسلامه خطاب ایدوب بیوردیکه
یاموسی بنم ایچون هیچ عمل ایتدوکمی حضرت موسی ایتدی الهی سنك ایچون نمازم قیلدم
واوروج طوتدم و صدقه ویردم وسنی ذکر ایتدم حق جل و علا دخی بیوردیکه
یاموسی نماز قیلدك ایسه سکا حجتدر واوروج طوتدك ایسه سکا قالقاندر
وصدقه ویردك ایسه روز محشرده کولکه‌ در و بنی ذکر ایتدك ایسه سکا نوردر
یاموسی بو دیدکلر یکك مجموعیسی سنك ایچوندر بنم ایچون نه عمل قیلدك موسی عم
ایتدی یارب بکا بیلدر که قنقی عمل سنك ایچوندر حق جل و علا بیوردیکه یاموسی
هیچ برکسه بنم ایچون دوست ایتدکمی و یا هیچ کسه بنم ایچون دشمان ایتدکمی
اندن صکره موسی علیه السلام بیلدیکه عملرك کزیده سی کشی سودوکنی الله ایچون سوب
ودشمان ایتدوکنی الله ایچون دشمان ایتمکدر نتکیم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حدیث شریفنده بیورمشدر **اَفْضَلُ الْاَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللهِ وَالْبُغْضُ فِي اللهِ** یکرمی
دردنجیسی **تَوَكُّل** ما توکل خالق موثر یوقدر الا الله تعالی وارد ر دیو اعتقاد ایتمکدر
زیرا قدرت و کفایت بشر دائره سندن بیرون و امکان تغیر و تبدیل مرتبه سندن
افزون اولان امور الهیه ده و تقدیرات ربانیه ده اضطراب بی فائده بر طرف ایدوب حواله
الطاف الهی ایتمك ایله واثق و معتمد اولمقدر یکرمی بشنجیسی **حُبُّ خُمُولٍ** حب خمول و
معنای لغویسی ضم ایله کشی کندوبی نظردن دوشورمك یعنی انزوا ایله عدم اختلاطه
میل ایدوب سومکدر یکرمی التنجیسی **اِسْتِوَاءُ ذَمٍّ وَمَدْحٍ** اما انك قتنده مدح ایله ذم
برابر اولمقدر یعنی برکسه نك مدحندن حظ ایدوب ذمندن المرحکمیدر یکرمی
یدنجیسی **مُجَاهَدَة** یعنی کشی کندوبی مألوف اولدوغی شیلردن کسمکدر و جمیع اوقاتده
خلاف هوایه تحمل ایتمکدر زیرا قوه دشمانلردن کشیه کندو نفسی دخی زیاده دشمندر اولو
غازیلك اولدرکه کشی کندو نفسی ایله محاربه ایدوب دورشمك و چالشمق ایله نفسن
کندویه مطیع ایده تحقیق دنیاده زاهد و آخرته طالب و راغب اولوب خلقدن منفرد
و اشتغال هوادن منقطع اولمقدر یکرمی سکزنجیسی **تَحْقِيق** یعنی تحقیق اولدرکه اول
غیره تجسس اقتدا ایتمکدر **قَصْرُ اَمَل** یعنی قصر امل اولدرکه وقت مزاحی ایچون حکم ایله

یکرمی طوقوزنجی

چوقی

چوقی مراد ایتمکدر یعنی اواخر اوقاتی چونکری نصب عین ایدوب کوزیکزی
اوکنده بیلمك ایله امل دنیویه قصر ایدوب دیمکدر اوتوزنجیسی **ذِكْرُ مَوْتٍ** یعنی
موتی اکثر ذکر ایدوب اوندن غافل اولمقدردر زیرا موتنك حلولك یعنی کلمسن تکرار
تفکر ایتمکدر و ذکر موتی اظهار اکثار ایتمکدر تطهیر توبه سببیدر اوتوز برنجیسی
تَفْوِيض یعنی کوکلی امین اولمین یرده جمله اموری الله تعالی حضرتنه اصمرلمقدر
اوتوز ایکنجیسی **تَسْلِيم** یعنی حق جل و علانك امرینه انقیاد در و طبعنه ملایم
اولمین یرده اعتراضی ترك ایتمکدر یعنی شرایع الهی و نوامیس نبویه ده وارد اولان
تکلیفات و احکامی و ائمه دین طرفندن وارد اولان رسوم و آداب اسلامی مقتضای
طبع بشریته مخالف دخی اولور ایسه طلاقت وجه و رضا قلب ایله قبول و تلقی
ایتمکدر اوتوز اوچنجیسی **تَمَلُّقٌ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ** یعنی طلب علمده تملق اولدرکه استاده
و شرکاسنه تذلل و انلردن علم استفاده ایتمك ایچون یعنی ترجیه بیلمك ایچون تملق ایتمکدر
تملق جمیع احوالده مذمومدر الا که علم طلبنده مذموم دکلدر بلکه ممدوح و مطلوبدر
پس طالب علمه لایق اولان استاذینه و شریکلرینه تملق ایدوب انلردن استفاده
ایلمکدر اوتوز دوردنجیسی **سَلَامَةُ صَدْرٍ عَنْ حِقْدٍ** یعنی سلامت صدر اولدرکه کشی
قلبنده کین طوتمیه یعنی اولنفسنده بر احدی اشتغال ایتمکدر زیرا نفس ارادهٔ مختلفه
تصادم و اهواء متخالفه تعارض ایدرکن مخاشنت و شقاق ترك و مجاملت و وفاق
ترك ایتمکدر اوتوز بشنجیسی **شَجَاعَة** یعنی شجاعت اولدرکه متشبثا و فق شرع اوزره
و مروت اوزره مباشرت ایتمکدر و عند الحرب قوی القلب اولمقدر اوتوز التنجیسی **حِلْم**
یعنی نفس انسانیه طمأنینت و قرار و ترك اضطراب و اضطرار اول وجه ایله که
عواصف خشم و غضب نفسی متزلزل و قلعهٔ کوه وقارینی تزلزل ایلیه و غضب کلدکده
وقت نفس ساکن ایدوب خصمن اسرکیه و صوچن عفو ایده و کندو جور جفایه متحمل
اوله اکر دشمن آنی انجیدر ایسه اول دشمندن خبرن کتمیه شایان انصافه کله دوست
اوله دیو انتقام ایتمکدر زیرا حلم غضبك عدم هیجانندن عبارت اولمغله هیجاننددن
صکره نفسك سکوننده عبارتدر اوتوز یدنجیسی **رِفْق** یعنی رفق نفسك مطیع
و منقاد اولمسیدر رب العالمینه عبادت و طاعت ایلمك ایله اوتوز سکزنجیسی
اِنَابَة یعنی اول حق تعالینك رضاسی اوزره شرعه موافق اعمال ایله عمل ایدوب
شرعه مخالف اولیندن رجوع پشیمان اولمقدر اوتوز طقوزنجیسی **اِنْجَازُ وَعْدٍ**
یعنی انجاز وعد غیری ایله وعد ایلدوکی شیئی اشلکدر اکر مشروع ایسه انجاز
و عددن عدم مفارقتدر قرقنجیسی **حُسْنُ ظَنٍّ** یعنی حسن ظن اولدرکه حق

جل وعلا حضرتنه اعتقاد ایتمك كركدر كه حق تعالی قوللرینه فضل ورحمتی ایله معامله
ایدر عدلندن قورقمق ایله بیله مؤمنلر حقنده صلاح ایله ظن ایتمكدر مادامكه شرعه
مخالف شیء مشاهده ایتمیجه زیرا مؤمنیندن ظاهر العداله اولانی فساده حمل
ایتمك حرامدر وصلاحه حمل مشكوك الحال اولوب صلاح وفسادی محتمل اولانی
صلاحه حمل ایتمك مستحبدر قرق برنجیسی وفاء عهد یعنی وفا عهد اولدركه اوزرینه
عهد ایلدوكی شیء قرق ایكنجیسی زهد زهد اولدركه دنیادن اعراض ایدوب زینت حفظ ایله
دنیای ترك ایله نعم باقیه اخیار وفردا ایام جنتدن عد ایتمیوب هركاه كندوی
مونا به ملحق ملاحظه ایتمكدر قرق اوچنجیسی قناعة یعنی نفس ماكل وملابس ومشارب
وغیریلری استعمالنده شیء یسیر ایله كه سد خلل ودفع ضرورتدر اكتفا ایدوب
طلب مزید ایلمیه امابو اكتفا رضا ایله ولذات فانیه استهانت جهتندن اوله جمع
مال ایچون اولمیه از شیء ایله اكتفا ایتمكدر قرق دوردنجیسی رشد یعنی ما النده بنده
كلیجك بری ایلمك كشینك عقلنك قوتندندر وكمال بلوغنده قرق بشنجیسی سعی
اما سعی فتح ایله كسب ایتمكدر وكمالاته یتشمه ده عدم بطالتدر قرق التنجیسی اناة
یعنی اناة اولدركه افاضل وامائلدن اقران وامثالنه صدق اوزره محبت ایدوب
وبذل مال ونعمت محبتلری اكتساب ومودتلرینی اجتلاب ایتمكدر زیرا اناة بونده
توددمعناسنه در قرق یدنجیسی مبادرة فی عمل الاخرة یعنی عمل آخرتك ولذتك
تحصیلنده عجله ایدوب لازم اولان عمل آخرتی وقتنده تأخیر ایتمكدر قرق سكزنجیسی
دقة یعنی نفسه ابنای جنسنه عارض اولان الم ومحنتندن تأثیر وانفعالی كلمكدر
باشرط انكه افعال واقوالنه اضطراب واختلال كلمیوب بلكه مجرد ابنای جنسنه احسان
وافضال ایتمكه مباشر اولمقدر قرق طقوزنجیسی شفقة یعنی ابنای جنسنه عارض
اولان ملالنا ملایمدن متنفر وانلره اصابت ایدن الامدن متألم ومتأثر اولوب قصاری
همتك ازاله سنه مقصور وقصاری سعی دفع ورفعنه صوفر اولمقدر اللنجیسی
حیاء یعنی نفسه انقباض وانحصار كلمكدر شول زمانكه برامر قبیحه ارتكاب
ایتدیكنه شعوری اوله كندوبی مذمته استحقاق كلمكدر وانك كراهتندن وتابعندن
اللی برنجیسی صلابة فی امر الدین امردینده صلابت اولكه عدم فتوردر اللی
ایكنجیسی انس بالله الله عظیم الشان ایله انس وعوام ملاقاتی قندن اولوب وحشت
الله تعالینك ذكرندن منع ایدوكندن اوتوری اللی اوچنجیسی شوق الیه الله تعالی
حضرتنه شوقدر یعنی ذكر الله ایله طاعته اشتغال ایلمكدر اللی دردنجیسی
محبة الله یعنی كشی قلبنده الله تعالینك ذكرندن غیری اولمقدر وحق تعالینك اوامرینه

امثال

امتثال ونواهی سندن اجتناب اوزره مواظبت ایلمكدر اللی برنجیسی وقار یعنی
نفس كسب مطالب طرفنه عازم ومطلب معالی ایتمكه جازم اولدقده اطمئنان بانی
ایله عامل اولوب وسرعت وعجلهٔ نامناسبدن احترازدر كامل ایدر اما باشرط انكه
فوت فرصت تحصیله مؤدی اولمقدر اللی التنجیسی ذكاء یعنی ذكا برملكه در كه
انك سببی ایله مقدماتدن استخراج نتایج ومواددن اولیدن استنباطه مطالب سهل
واسان اولور وبوملكه مقدمات منتجه دن مطالب ایتمكه مزاولة مداومت
ایتمك ایله حاصل اولور اللی یدنجیسی عفة یعنی نفسنی محارمدن ومناهیدن منع ایتمك
ومشتبهاتی وفق شرع ومروت اوزره مباشرتدر اللی سكزنجیسی استقامة یعنی
اعتقادده اولسون وعملده اولسون اولدعهودك جملسنه طوغریلق ایتمكدر
ووفادر امورك جملسنده عدلدر وتوسطدر اذ منددر نتكیم حق جل وعلا رسول
علیه الصلوة والسلامه ومؤمنلره استقامت ایله امر ایدوب بیوردیكه فاستقم
كما امرت اللی طقوزنجی ادب یعنی نفس امور لازمه ومصالحه ترتیب ملایمت
وتقدیر مناسبت ایتكی ملكه ایدینه وخلق ایله جفا بینندن حددن حفظ در تعدیه نك
ضدی معرفتیله بیلوب معاملاتنده افراط وتفریطدن حذر ایتمكدر التمشنجیسی
فراسة یعنی فراست كشینك قلبنه قوة ایماندن نشأت ایدر وقلب اوزره هجوم
ایدر زیرا مؤمن كامل اولان كوكل كوزی ایله نظر ایدر انك اطلاعندن صافیمقدر
التمش برنجیسی تفكر یعنی كشی كندو حالنی فكر ایدوب نفسنی عاصیمیدر بوخسه
عصیاننه معترضمیدر یا مطیعمیدر حق تعالینك تامل ایدوب وآیات آفاقیه وانفسیه
تامل دراگر معصیت ایتدی ایسه توبه ایدوب معصیتنه عزیمت ایدیسه احتراز
ایدوب وایكیسیده بوقسه الهیه شكر ایتمك وبا خود انفس وآفاقده اولان آیات
عجیبه فكر ایدوب حق تعالینك عظمت وقدرت وعلم وحكمتنی بیلمك ایله ذات
باكمالنه محبت صادقه كمال ایتمكدر التمش ایكنجیسی صدق یعنی كشی قول وفعلنده
واعتقادنده شرع شریفه موافقت اوزره اولمقدركه صدیق اسمی ایله مسمی
اولانلرده وجه مشروح اوزره اولنلردر التمش اوچنجیسی مرابطة یعنی كشی نفسنی
طاعة الله یه بغلمقدر ودنیا اولجق برلری كوزلیوب صاقنمقدر هرحالده حدود الهی
رعایت ایتمكه مترقب اولمق ایله بعده ایندوكی عملك شروطنی تمام ایدوب تمهیده محاسبة
نفس ایدوب نقصان واقع اولدیسه بر دخی وقوع بولمق ایچون نفسنه عتاب ایتمك
ایله قلبنی على وجه الكمال طاعة الله یه ربط ایتمكدر التمش دردنجیسی مشارطة
یعنی نفس اوزره معاصینك تركنی الزامدر التمش بشنجیسی مراقبة قلبك عبادته ترغیبه

مراغانه در يعنى ضم مبهم ايله دقت ايله نظر ايتمك وطاعت بولنكوزلمكدر التمس التخيسى
مُحَاسَبَة يعنى عملى قلدقد نصكره نفسنه نظر دركه اندوكى طاعتى شروطى اوزره اتمام
ايدوبمى يوخسه اتمدىمى ديو نفسنه محاسبه ايتمكدر التمش بدنجيسى مُعَاتَبَة لازم اولان
شيئده نقصانى اوزره نفسنى توبيخ وتقريع ايتمكدر التمش سكز نجيسى مُعَاقَبَة طاعت
ايتمده وعمله نقصانى وار ايسه نفسنه جزا ايتمكدر آج وصوسزلق طوتمق ايله زيرا
نفسك بركونه طعامنى قطع ايده وقنده وبرمهكدن متأثر اولدوغى كبى هيچ بر
متأثر اولماز ديمكدر التمش طقوزنجيسى كَظْمُ غَيْظ يعنى غضبى كلدكده غضبك بو مقدر كه
غضبنك وجودى قنده نفسك طمأنينت وسكونت وغضبك هيجانى تمام اولوب
قيرمسنه رسوخ پيدا ايدوب وزحمتسز غضبنى دفعه قدرت تحصيل ايتمشدر
يتمشنجيسى عَفْو يعنى كندوبه اذيت وجفا ايدنى عفو ايتمكدر انتقام ومجازات ايلدى
ايدوب عقوبته قدرتى وار ايكن ترك ايده اكر مجازات بالاحسان ايدرسه دخى احسن
وانسب اولور يتمش بر نجيسى نيّة يعنى اول عمل ايله حقيقة وحكما اولنه متصل حق جل
وعلايه تقرب قصد ايتمكدر امته كشى نيتنده وعزمتنده وقولنده ووعدنده ووعيدنه
وفا وانجازنده وعملنده وخوفنك قوت وكثرتنده نيتك صدق وخلوص اوزره ايتمكدر
يتمش ايكنجيسى زِيَادَةُ طُولِ حَيٰوةٍ لِلْعِبَادَةِ يعنى كشى عمرينك اوزون اولمسن استمكدر
وعبادتى زياده ايتمك ايچون يتمش اوچنجيسى تَوْبَة يعنى كناه اشلمكدن رجوع ايدوب وبر
دخى اول معصيتى اشلمكدن عزم ايتمكدر الله تعالى حضرتنى تعظيمدن وتودى وعذابنه
خوفندن اونودى يتمش دردنجيسى خُشُوع يعنى قلوبه علام الغيوب ولان الله تع
ايچون تذللدر عند الله محمد اولوب ووسيلۀ ارتفاع درجات اولدوغى بلمكدر يتمش
بشنجيسى يَقِين يعنى عملك قلب اوزرينه استعلاسيدر يعنى بر نسنه نك حقيقتنه
قلب ويلمكدر واطمئنان بولمقدر كه شك زائل اوله وصوفيه اصطلاحى اوزره قلب
سالك علم الهينك شمول واستيلاسندن عبارتدر وطائفه مرقومه نك ذكر موت قلبلرينه
مستولى ولمغله استعداد تام تحصيل ايتمك سالكك يقينى بوقدر ديدكلرى اصطلاح
مزبوره مبنيدر ويقين ايسه اوچدر ننكم حق تعالى بيورر علم اليقين وعين اليقين
وحق اليقين اما علم اليقين مخلصلردركه وعين اليقين عارفلركدر وحق اليقين دوستلرينكدر
وبعضيلر ايدر دنياده ايكن بلمكدر وعين اليقين اولور ايكن بلمكدر وحق اليقين اولدر قد نصكره
اولان احوالدر اما مؤمنلر دنياده الله تعالى حضرتنى كورمدن ايناندبلر ننكم بيورردى
اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ عين اليقين ايچوندر كه بيلورلر ايناندبلر حق اليقين دركلى خلق
ايچوندر روايت اولنور كه رسول عليه الصلوة والسلام جبرائيل عليه السلامه سؤال ايلديكه

يقين

يقين معناسى نه در جبرائيل عليه السلام ايدر يقين اولدركه قول ايشنى حق تعالى ايچون
اشليه حق تعالى كورديكى سن آنى كورمز ايسك يقين ايدهاول سنى كورر
بوندن نصكره تحقيق رسول عليه الصلوة والسلام بيورديكه امتلرينك صلاحى هدى ويقين
يقين ايچنده در ننكم جمله وبخل وحسد مال ايچنده اولدوغى كبى ودخى روايت
اولنور كه بر خاتون اكين اكدى قضاء الهى ايله اكيننه طلو اوغرادى هيچ بر نسنه
قومدى پس اول خاتون ايدى الهى بنم اميدم سكا در وروزى قرسندنه رد بدى اول
خاتونك يقينى بركاتنده الله تعالى بر غنينك كوكلنه الهام ايلدى اول خاتونى
چاغردوب اكابيك التون احسان ايلدى امدى هر كيمكه يقينى زياده اوله حق تعالى
اكا امدوغى يردن احسان ايدر ديمكدر يتمش التنجيسى عُبُودِيَّة يعنى هر حال اوزره
الله عظيم الشانه قول اولمقدر ننكم اول سنك هر حال اوزره ربك اولدوغى كبى
سالكك دخى عبوديته يرده انحراف نفسنه رخصت كوسترممسندن عبارتدر وربه
عبوديت عبادتدن مرتبه سنده اعلى در يتمش يدنجيسى حُرِّيَّة يعنى عبد مخلوقاتك
رقنى تحت ده اولممقدر يعنى قول حق جل وعلانك عزيز قول ومحبوب وافريدن ذنك برينك
تحت رق منتده اولممقدر يتمش سكزنجيسى اِرَادَة يعنى حق طلبنده نهوض ايدركه عادتك
چيقماق ايله ارادته ملزوم در كه قلبك عادات ناسدن خروجى ايله طلب حقده ثابت
قدم اولمسيدر بو محله كلنجه يتمش سكز عددينه بالغ اولان اخلاق حميدهٔ
بتمامها ذكر ايدوب علماء متأخرين عد وبيان ايدكلرى اوزره على وجه الاكمال ذكرها
اولنمشدر وَلِلْمُتَّقِينَ الْمُتَقَدِّمِينَ وَمَنْ سَلَكَ مَسْلَكَهُمْ فِي ضَبْطِ الْفَضَائِلِ وَحَدِّهَا
طَرِيقَةٌ لَا بَأْسَ أَنْ نَذْكُرَهَا وَإِنْ وَقَعَ تَكْرَارٌ فِي بَعْضٍ لِعَدَمِ خُلُوِّهَا عَنِ الْفَائِدَةِ
وعد وبياننده متقين متقدمين مسلكى دخى اكرچه صاحب طريقت رحمه الله
اخلاق مرقومه نك تكرار ذكرلرنده نسنه لازم كلمز ايسه ذكرلرنده حسن وارددر
زياده تفردلرينه باعث اولوردى بوذكر ايتمشدر لكن متقدمين اكثر اخلاق في عبادت اخرى
تفسير اتدكلرى ايله علماء متأخرين تحرير ايتدكلرى اوزره يتمش سكز خصال حميدهنك
امراض قلوبه شافى وعبادت امرنده كافى اولدقلرى شول كمسه لركه خواب غفلتدن بيدار
اولوب كندو نفسلرينك اصلاحنه مشغول اوله لر بوذكر اولنان خصال شريفه
وافعال منيفه فائده لرندن عمله كتورمكده تكاسل ايتمزلر وصورت تكاهل كوسترلر
وَهِيَ حَصْرُ أُصُولِهَا وَتَفْرِيعُ شُعَبِ كُلٍّ مِنْهَا عَلَيْهِ واولا ايسه طريقتده مذكور اولدوغى
كبى خصلت حسنه نك بوداقلرى وهر برينك اصللرى اوزره اضدادى اوزره
ذكر اولنور حفظى سالكه آسان اوله ديو وَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّ أُصُولَهَا أَرْبَعَةٌ ثَلٰثَةٌ مُفْرَدَةٌ

تحقیقا سن بلکه اصل فضائل دورت خلقدر اوج مفردر وهی الحکمة والشجاعة
والعفة وواحد مرکب من مجموع هذه الثلثة وهی العدالة واول مفرد اولنلر حکمت
وعفت وشجاعتدر وبو اوچك جملسندن بر مرکبدر نتکم امام ربانی مرشد کامل
حجة الاسلام ابو حامد محمد الغزالی حضرتلری دخی کتاب احیاء علومده بو اسلوب اوزره ایراد
بیلدی ومع هذا دیدیلر که عدالت خلق حکمت وشجاعت وعفتك اوچندن حاصل
اولور زیرا بو اوچ مجتمع وممتزج ومتساوی اولیجق اوچنك ترکیبندن بر حالت متشابه
حادث اولور که اول فضائلك کمال وتمامی اولور اکا عدالت تسمیه اولنور فشعب
الحکمة وشعبه ضم شین ایله خصلت وپاجز معناسنه در یعنی حکمتك تحتنده اولان
انواع زیدی نوعدر صاحب الکتاب رحمه الله حساب جمل کبیره دخی ماهر اولدوغنی
اعلام ایچون شعبه لرك عددلرینی حروف تهجی ایله بیان ایتمشدر ا اولکیسی صفاء
الذهندر ب ایکنجیسی جودة فهمدر ج اوچنجیسی ذکادر د دردنجیسی حسن التصوردر
ه بشنجیسی سهولة التعلمدر و التنجیسی حفظدر ز یدنجیسی ذکردر اما برنجیسی صفاء
الذهن استعداد النفس لاستخراج المطلوب بلا تشویش بر ملکه در که انك سببی ایله
نفس سبیله نفس اضطراب سز وتشویشسز استخراج مطالب ایتمکه مستعد اولور
ب اما ایکنجیسی جودة الفهم صحة الانتقال من الملزوم الی اللازم بر ملکه در که
انك سببی ایله لوازمدن ملزوماته وقضیه دن صحته سرعت ایله انتقال حاصل
اولور وحاصل فرق جودة فهم ایله ذکا ما بیننده اولور که ذکا فکر ونظرده اولور
وفکر ونظر امور معلومه ترتیب ایتمك بر مجهوله متادی اولمقدر اما جودة
الفهم فکر ونظرده اولماز غیریده اولور زیرا لوازمدن ملزوماته انتقال و
عکس نقیضه وعکس مستویه انتقال فکر ونظر دکلدر نتکم علم میزانده محقق اولنمشدر
ج اما اوچنجیسی الذکاء سرعة اقتداح النتائج بر ملکه در که انك سببی ایله
مقدماتدن استخراج نتایج ومواددن استنباط مطالب ایتمك سهل وآسان
اولور وبو ملکه مقدمات منتجه دن انتاج مطالب ایتمك ایله مزاوله ومداومت
ایتمك حاصل اولور د اما دردنجیسی حسن التصور البحث عن الاشیاء بقدر
ما هی علیه بر ملکه در که انك سببی ایله بر ملکه در انك سببی ایله تحدید واستکشاف
مطالب ایتمکده هر ماده یه مناسب اولان حد مقداری حفظ ورعایت ایلر شویله که
نه واجب اولان نسنه ترك واهمال ونه مدخلی اولمیانی اخذ وقبض واستعمال ایلر
ه اما بشنجیسی سهولة التعلم قوة النفس علی درك المطلوب بلا زیادة سعی
بر ملکه در انك سببی ایله نفسه حدت وتیزلك حاصل اولور که خواطر متفرقه

مانع

مانع ودافع اولیوب کلیت ایله مطلوب جانبنه توجه ایدوب تحصیل ایلر و اما
التنجیسی الحفظ ضبط الصور المدرکة بر ملکه در که انك سببی ایله نفس تعقل
وتحصیل ایتدوکی صور معقوله متخیله کما ینبغی حفظ ایلر ز اما یدنجیسی الذکر
استحضار المحفوظات یعنی بر ملکه در که انك سببی ایله نفس حفظ ایتدوکی نسنه
هر نه زمانده مراد اولسه تذکر ایراد ایلر انواع فضیلت حکمت بودر ایلری بونلردر که
شرح اولندی وشعب الشجاعة اما شجاعت تحتنده اولان انواع فضیلت یب
اون ایکیدر ا اولکیسی کبر النفس استحقار الیسار والفقر والکبر والصغر
یعنی کبر نفس اولدر که کرامت وهوانه مبالات وفقر وغنا ویسار وعبارة النفاذ
التموب بلکه مدح وذم خلایق قتنده یکسان ورد وقبول طوائف نظر همتنده متساوی
اولوب هر ملایم وغیر ملایمی تحمله قادر وتغلب احواله ومشاهده مخاوف واهوال
ایله قصر همتنه قصور کلمك نسنه اندن صادر اولمیه دیمکدن عبارتدر ب اما
ایکنجیسی العفو ترك المجازات بسهولة من النفس مع القدرة یعنی انتقام ومجازات
بالعقوبه قدرت وتمکنت وار ایکن ترك ایدوب عفو ایتمکدر واکر مجازات بالا
ایدر ایسه دخی احسن واز بندر نتکم دیمشلردر بیت

بدی را بدی سهل باشد جزا | اکر مردی احسن الی من اساء

ج اما اوچنجیسی عظم الهمة عدم المبالات بسعادة الدنیا یعنی عظم همت اولدر که
نفس طلب جمیل حقیقی وکمال ذاتی قلمقده مطمع نظری عالی ومحل رقبی بلند اولوب
جهانك رفعت جاه وسعادت وشقاوتی نظر اعتبارندن ساقط اقبال ورد
راضی وادبارده اولندن ساخط اولمیه حتی مرادنه مرك تخیر عندنده دخی نفرت و
اضطراب کوسترمیه دیمکدن عبارتدر د اما دردنجیسی الصبر قوة مقاومة
الالام والاهوال اما صبر اولدر که نفس جزعدن حبس ایتمکدر یعنی نفسه مکروه
اولان نسنه که بلا ومحنت وفراق ومصیبتدر متوجه اولدقده جزع قبیح ایتموب
تحمل ایتمکه قادر اوله یعنی نفس اماره وشیاطین مکاره معاصی واثام طرفنه دعوت
ایدیجك قوه مصابره وتقوی ایله دفع ایلیوب داه راستندن چقمیه بو مقامده تعریف
اولنان صبر بودر ه اما بشنجیسی النجدة عدم الجزع عند المخاوف یعنی نجدت اولدر که
نفس مواضع مخاوف واهوال وهجوم عظام احوالده صبر وثبات وتحمل ایتمکه قادر
اولوب جزع وفزع عرض ایله امر نامناسب صادر اولمیه و اما التنجیسی الحلم
الطمانینة عند سورة الغضب یعنی حلم اولدر که نفسك نسنانیه طمانینت وقرار
وترك اضطراب واضطرار اول وجه ایله که عوا صفت خشم وغضب آنی

منزل وقلّه کوه وفارندن ننزل ایلمه دیمکدر عبارتدر ز بدنجیسی السکون
الثابت فی الخصومات والحروب یعنی سکون اولدرکه خصومتلرده ومحاربه لرده
حمایت حمای دین وملت ورعایت دائره حرمت ایچون واقع اولور خفت وسبکبارلق
کوسترمیوب سخره دشمن دوندن محل طعن طانون اولمیه ح سکزنجیسی التواضع
استعظام ذوی الفضائل ومن دونه فی المال والجاه یعنی تواضع اولدرکه نفس جاه
رفعتده کندودن ادنی ولانلره ترفع قلمیه وانلردن کندو نفسنه مزیت دعا ایمیه
زیرا کندوده هر نقدر جاه ورفعت وار ایسه محض فضل وعطای حقدر وکندونک
مدخلیتی معدومدر مطلقا چون بونظر ایله اوله تواضع محمود در ولهذا تواضع
اکابر واغنیادن مستحسن در اما اندللی جلب نفع دنیا ویا دفع ضرر ایچون ایدر ایسه
اکا صنعت دیرلر تواضع دیمزلر سائللرک اید وکی تذللکبی ط طقوزنجیسی الشهامة
الحرص علی ما یوجب الذکر الجمیل من العظائم یعنی شهامت اولدرکه نفسک
اکتساب امور شرعیه یه وتحصیل مراتب علیه یه حریص اولوب ذکر جمیل جائز
واجر جزیل ایله فائز اولمغه یعنی زیرک عقللو اولمقدر ی اونجیسی الاحتمال اتعاب
النفس فی الحسنات یعنی احتمال اولدرکه تحمل نفس کسب فضائل عدیده وخصائل
حمیده ایتمکده آلات بدنیه سی که قوی واعضاسیدر استعمال کلی ایتمکدن فرسوده اولمکدر
یا اون برنجیسی الحمیة المحافظة الحرم والدین من التهمة یعنی حمیت اولدرکه حمایت
حمای ملت وحراست حریم نفس وحرمت ایتمکده تکاسل وتهاون ایتمیوب اقصی الوسع
سعی وکفایت کوسترمه یب اون ایکنجیسی الرقة التأذی عن اذی یلحق الغیر یعنی رقت
اولدرکه نفسه ابنای جنسه عارض اولان المحنتدن تأثر وانفعال کلمکدر بشرط انکه
افعال واقوالنه اضطراب واختلال کلمیه بلکه مجرد ابنای جنسه افضال واحسان
ایتمکه مباشر اوله شجاعت تحتنده مندرج اولان اون ایکی فضائل تمام اولدی وشعب
العفة اما عفت تحتنده مندرج اولان فضائل یب اون ایکیدر ا برنجیسی الحیاء انحصار
النفس خوف ارتکاب القبائح یعنی نفسه انقباض وانحصار کلمکدر شول زمانکه
برامر قبیحی ارتکاب ایده وکندی شعوری اوله کندویه مذمته استحقاق کلمک کراهتندن
ب ایکنجیسی الصبر حبس النفس عن متابعة الهوی یعنی صبر اولدرکه نفس هوایه میل
ایتمیوب اسباب هوایه مقاومت ومدافعت ایتمکه قادر اوله تا که لذت قبیحه که مودیسی
ذلت وفضیحت در اندن صادر اولمیه معلوم اوله که صبر ایکی نوع اوزره اولدی بری
شعب شجاعتده ذکری مرور ایتمشدر ج الدعة السکون عند هیجان الشهوة یعنی دعت
اولدرکه حرکت شهوت زماننده نفس ساکن اولوب زمام اختیاری کندو النده اوله

د دوردنجیسی النزاهة اکتساب المال من غیر مهانة ولا ظلم وانفاقه فی المصارف دف
الحمیدة یعنی نزاهت اکتساب اولدرکه نفس کسب مطالب مالی مکاسب جمیله دن
کسب ومقاصد حسنیه صرف ایتمکه قادر اولوب مکاسب خبیثه دن
ووجوه ظلمیه دن تحصیل ومصارف قبیحه یه صرف ایتمکدن اجتناب ایتمکه قادر اولمقدر مالک
ه بشنجیسی القناعة الاقتصار علی الکفاف یعنی قناعت اولدرکه نفس مأکول وملبوس بس
ومشارب وغیری استعمالنده زیاده طلب ایتمکسزین آز شیء ایله اکتفا ایلیه و التنجیسی
الوقار الثانی فی التوجه نحو المطالب یعنی وقار اولدرکه نفس کسب مطالب
طرفنه عازم ومطلب معالی ایتمکه جازم اولدقده اطمئنان ربانی ایله عامل اولوب
وسرعت وعجله نامناسبدن احتراز کامل ایده اما بشرط انکه فوت فرصت تحصیله
مؤدی اولمیه ز یدنجیسی الرفق حسن الانقیاد لما یؤدی الی الجمیل یعنی رفق نفسک
مطیع ومنقاد اولمقدر تسرع جهتندن لازم اولان امورده وبوخلقه دماثت
دخی دیرلر ح سکزنجیسی حسن السمت محبة ما یکمل النفس یعنی حسن سمت
اولدرکه نفسک کندو نی اخلاق جمیله ایله آراسته ایتمکه رغبتی اوله ط طقوز نجلسی
الورع ملازمة الاعمال الجمیلة یعنی ورع اولدرکه نفس اعمال مرضیه یه مداومت
وافعال حسنه یه ملازمت ایدوب تصور فتوره عارض اولمقدن مجتنب اولمقدن
عبارتدر ی اونجیسی المروة الرغبة الصادقة للنفس فی الافادة بقدر ما یمکن
یعنی مروت ممکن اولدیغی قدر غیره فائده مند ایتمکه نفسک رغبت صادقه سندن عبارتدر
زیرا بذل مال ایدوب وزیاده احسان علی الغیر وافاده ایتمک ایله متزین وایصال
نفع غیر ذمن همتنه مترقب ومتعین اولمقدر یا اون برنجیسی الانتظام تقدیر
الامور وترتیبها بحسب المصالح یعنی انتظام اولدرکه نفس امورلازمه ومصالح
سانحه ده ترتیب ملایم وتقدیر مناسب ایتکی ملکه ایدینه یب اون ایکنجیسی السخاء
اعطاء ما ینبغی لمن ینبغی یعنی سخاوت اولدرکه نفس قتنده بذل وانفاق مال
ومنال ایتمک سهل واسان اوله شویلکه لایق وواجب اولان مقداری محل واهلنه
مواضعه صرف وایصال ایتکده زحمت چکمیه مخفی اولمیه که وصف سخاوت نظر
شروع واعتبار عقلده افاضل فضائل واحاسن خصائلدندر سخا تحتنده انواع
فضائل ومکارم چوقدر اما مشهورلری وهذا تحته ستة انواع وبو انواع
فضائلکه سخا تحتنده مندرجدر التی نوعدر ا برنجیسی الکرم الاعطاء بالسهولة
وطیب النفس یعنی کرم اولدرکه نفعی عام اولان وفائده سی تام اولان امورده مصلحت
اقتضا ایدوکی اوزره مال موفور بذل نفسه اسان اوله ب ایکنجیسی الایثار آن

أن يكون مع الكف عن حاجته اما ايثار اولدركه مال واسباب كندو محتاج
ايكن آخرلك احتياجن مشاهده ايلدكده اكا بذل وصرف ايلوب وكندو صبر
وتحمل ايده بو عظيم فضيلتدر ج النبل ان يكون مع السرور يعنى نبل اولدركه
اعطا واحسان ايتمك ايله نفسنا نائل ثواب اولمقدن اوتوري سويمك ايله
و قلب صفاسي ايله بذل ايليه د دوردنجيسي المواساة ان يكون مع مشاركة
الاصدقاء اما مواساة اولدركه ياران واخوان واصدقايه حوايج ومعايش ومصالحلر ٥٥
معاونت ومظاهرت ايدوب مال واسبابده مشاركت ومساهمت كوستره لر
ه السماحة بذل ما لا يجب تفضلا يعنى سماحت اولدركه بذلي لازم وواجب اولميان
نسنه لري حسن رضا وصفاء قلب ايله بذل ايليه و التنجيسي المسامحة ترك ما لا
يجب تنزها يعنى مسامحه تركي لازم وواجب اولميان نسنه لري نفع غيري ورضا ما
سوى ايچون رضاء واختيارا ترك ايلمكدر ز شعبة العدالة اول انواعكه جنس
عدالت تحتنده مندرج اولان شعبه لري ا اون دوردر ا برنجيسي الصداقة المحبة
الصادقة بحيث لا يشوبها غرض ويؤثره على نفسه في الخيرات يعنى صداقت بر
محبت صادقه دركه صديقك جمله اسباب فراغني واستراحتني مهيا ومرتب قلمغه
باعث اولور وحقيقت ولدد احكام تغاير واثنيت شرعا وعقلا ممكن اولان مواضعده
دفع اولنوب وهر مضرتكه نفسكه اندن اجتناب ايلر صديقي دخي اندن تخليص وانعاد
وهر مسرتكه نفس آني ايراد ايلر صديقه دخي ايصال وايراد اولنمقدر ب ايكنجيسي
الالفة اتفاق الآراء في المعاونة على تدبير المعاش يعنى الفت بر طائفه نك
آراء وافكار واعتقادات وانظاري مورد بنيه ودنيويه ده منطابق ومتوافق
اولمقدر ج الوفاء ملازمة طريق المواساة ومحافظة عهود الخلطاء وفا طريق
مواساته يعنى هر جهتدن ناسه ياردم وايلك ايتمكه ملازمت ايدوب وعهودي محافظه
ايلمكدر د دوردنجيسي التودد طلب مودة الاكفاء بما يوجب ذلك يعنى تودد
اولدركه افاضل وامائلدن اقران وامثالنه صدقا اوزره محبت ايدوب بذل مال
ونعمت قلوب محبتلريني اكتساب ومودتلريني اخلاص ايتمكدر ه بشنجيسي المكافاة
مقابلة الاحسان بمثله او زيادة يعنى مكافاة اولدركه غيريدن نفسنه احسان
واصل اولدقده مقابله سنده انك مثلي قدر ويا خود دخي زياده انعام واحسان
ايتمكي ايدينه و التنجيسي حسن الشركة رعاية العدل في المعاملات يعنى حسن
شركت اولدركه معاملات ومعاوضات واقع اولدقده انصاف ايله انصاف ايدوب
اعتدال ايله عامله اولنه شويله كه جمله معامله وشركاسي حسنات ايده لر ز يدنجيسي

حسن

حسن القضاء ترك الندم والمن في المجازاة يعنى حسن قضا اولدركه حقوق
اخوان وخلايقي وسائر نوع انساني على احسن الوجوه قضا ايدوب منتدن
عاري وندامتدن منالكرا اولمقدر ح سكزنجيسي صلة الرحم مشاركة ذوي
القرابة في الخيرات يعنى صلة رحم اولدركه اقارب وعشائره نجه غايت واضنا
فضي الوسع ساعي وانلره بذل مال ومشاهده جمال ايتمكه مقتضا ومستند عاليه
مراعي اوله وشرع احمدي ودين محمديده احسن الوجوه اوزدينه خصائل مراعاتنه
مشروعدر بو خلقك رعايتنه اهتمام تام واعتناء ما لا كلام اوزره مشتملدر
حتى جناب رسالت پناه بعثت لكسر الاصنام ووصل الارحام بيورمشدر
و اول حضرتدن صلة رحم خصوصنده منقول اولان احاديث شريفه ووصايا
لطيفه حددن حصردن خارجدر ط طقوزنجيسي الشفقة صرف الهمة الى ازالة المكروه
عن الناس شفقت اولدركه ابناء جنسنه عارض اولان ملال نا ملايمدن متنفر وانلري
ايريشن الامدن متالم اولوب قصارى همتن ازاله سنه دفع ورفعنه موفور ايليه
دمكدر ى اونجيسي الاصلاح التوسط بين الناس في الخصومات بما يدفعها يعنى
ايكي كمسنه ارا سنده عداوت واقع اولسه انلرك خصومتلرينك دفعنه بذل وسع
ايدوب معتبر اولمق مستحبدر زيرا دين ايچنده قرنداشنه هر اثنينه كن ونفسنه
صنورايسه اكا دخي اني صنمق كركدر ديكم خبرده وارد اولمشدركه حق جل وعلانك
برنجيه قوللري وارددر انلري همان خلقك صلحي وصلاحي مصلحتنده بولنسونلر و
خبرلري اصابت ايلسون ديو خلق ايلمشدر پس امدي اصلاح ايلمك ايچون انلرك
اراسنه كيروب عداوت وخصومتلردن توسط خالي ايله دفع مضرت ايتمكدر
يا اون برنجيسي التوكل ترك السعي فيما لا يسعه قدرة البشر يعنى توكل اولدركه
قدرت بشريه تحتنده اولميان مسببات سعي ترك ايتمكدر ونقديرات ربانيه اضطرابي
بي فائده برطرف ايدوب حواله الطاف الهيه ايتمك ايله واثق ومعتمد اولمقدر يب
اون ايكنجيسي التسليم الانقياد لامر الله تعالى وترك الاعتراض فيما لا يلايم يعنى تسليم
حق تعالينك امرينه انقياد ايدوب وطبعنه نا ملايم اولان يرده اعتراضي ترك
ايتمكدر يج اون اوچنجيسي الرضاء طيب النفس فيما يصيبه ويفوته مع عدم
التغير يعنى رضا اولدركه كشي طيب خاطر ايله قضا وقدره انقياد وتسليم و طبعنه
نا ملايم اولاني ترك واعتراض ايدوب بهر حال متغير اولمقدن عبارتدر يد اون دردنجيسي
العبادة تعظيم الله تعالى واهله وامتثال اوامره يعنى عبادت اول ملك معبوددركه
خزائن كرمندن انواع نعم جليه وخفيه واصناف احسان ظاهره وباطنه ايله

ملك وجودنی معمور ایتمشدر دخی سن خدمت وطاعاتده سعی وكوشش
ایدوب تقصیر ونهاونی جایز كورمیه سن ومقربان درگاه عزت كه رسل
وانبیا وملائكه اصفیادر صلوات وتسلیمات ایله انلره تقرب ایدوب شرع شریفه
اتباع وانقیاد ونواهی واوامر قبول وامتثال ایده سن وبو فضیلتك متمم
ومكملی صفت تقوی‌در كه احسن اوصاف وافضل اخلاقدر واول عبارتدر جمله
مانهی الله تعالی عنهدن اجتناب واتقادن فلیسه مجموع الاصول والشعب شعبه اصول اوزره مبنیدر
خمسة وخمسون اصولی شعبه اوزره مبنیدر وكذلك بونلر بری بریندن منفك
اولمزلر پس امدی اوكی اصول ایله دورت شعبه نك فضائلن علماء متاخرین
عد وبیان ایدكلری اوزره مجموعی اللی بشدر وفیه زیادة ثلثین فضیلة علی
ما ذكرنا یعنی مذكور اولان خصال حمیده‌دن متقدمین اكثر اخلاق عبادات اخری
ایله تفسیر ایتمك ایله لكن متاخرین ذكرلرنده حسن واردر قلوبده زیاده تقرره
باعث اولوردی بو فضائلك ضبط واكتسابی سالكه اسان اولمق ایچون بز اوتوز
فضیلت دخی وزدینه ذكر ایتدك دیمشدر فعلیك ایها السالك بالاحتراز عن
جمیع الخبائث المذكورة ودفعها وحفظ اضدادها وباقی الفضائل او
ازالتها ودفعها وتحصیل اضدادها وسائر الفضائل حتی یتیقن او یحصل
لك تزكیة النفس وتصفیة الروح وتخلیة القلب وتحلیته پس سالك راه
خدایه لازم اولان اولدر كه خبائث مرقومه نك جملسندن اجتناب واضدادی
اولان خصال حمیده اكتساب ایدوب قلبنی رذائلدن خالی قیله وآنی فضائل ایله مزین
ایلیه زیرا حسن خلق خطالری محو ایدوب ریدر كونش یوزی محو ایدوكی كبی وسوء
خلق دخی افساد سركه بالی افساد ایلدوكی كبی امدی صفات قبیحه دفع ایتمكه صفات اعمال حسنه
حمیده تحصیل همان اخلاق حسنه بفاسنه سعی وكوشش ایتمك ایله نفسنی تزكیه
وروحنی تصفیه وقلبنی تخلیه‌دن صكره تحلیه ایلدوب نائل سعادت اخرویه اولمقدر
فان التصوف والطریقة عبارة عن هذه الامور خصوصا سبعة من الرذائل فانها
امهات الخبائث فینبغی ان یحترز من غیرها ایضا وهی الكفر والبدعة والریاء والكبر
والحسد والبخل والاسراف تحقیقا تصوف ذكر اولنان امورده عبارتدر نتكم تصوفی تعریف ایدوب
دیدیلر كه تصوف هر دنی وآلچق خلقدن چیقوب وهر سنی وعالی خلقه كرمكدر نتكم
مراقبه احوال ولزوم ادبدر دیمشلر پس امدی اولاردن خروج اصل تصوفدن
خروجدر خصوصا عجائب الغلوبده یدی خصلت واردر كه امهات خبائث نفوس
فتنه سی وقلوبك بلیه سیدر اولان كفر وبدعت وریا وكبر وحسد وبخل واسرافدر

بو مذكوراتن

بو مذكوراتدن نجات بولان سائر خصال ذمیمه‌دن دخی نجات بولمق ظن غالبدر
بل اریده واقول ان نجوت من الاربعة الاول فلعلك تفوز وتفلح لان البواقی
اما اسبابها او ثمراتها او متعلقاتها فزوالها بالتمام یستلزم زوال هذه الثلثة
سن بلكه كبر وكینه‌دن دیمك اكر دورت اولكیدن نجات بولان سائر خصال
ذمیمه‌دن دخی نجات بولمق اسان میسر اولور پس امدی سنك اوزرینه اوزرینه
اهم مهمات‌دندر كه دورت اولكیدن احتراز ایده سن بدی سنك باقی اسبابی وثمرتی
دورده متعلقدر زوالی اولدقده اوچینك دخی كه حسد وبخل واسرافدر زوالی
تمام اولوب علاجی اسانلق ایله دفع اولمق میسر اولور ولا ولان ظاهر الفساد
بینا العوائل غنیان عن الحجج والدلائل والاخیران قد كان اكثر اهتمام السلف
فیهما ایكی وكبسی كه كفر ایله بدعتدر فسادلرینك ظاهر درتكم دلائل برهان وحجت
ایله بیان اولندی كه ابو اللیث سمرقندی رحمه الله تفسیرنده بیورمشدر كه شرك وجه
قسمدر ویكی سی الله تعالی ایلدن غیریه عبادت ایتمك ایكنجیسی معصیتنده بركسنه مطیع اولمق
اوچنجیسی ریا ایتمك اولكی كفردر ایكنجی واوچنجی معصیتدر وبدعت ایسه كبائردن
اشددر كه هم نفس هواسنه هم شیطانه وهم تغلیه ایلدوكی آدمه مطیع ولمقدر
وایكی اخرلری كه ریا وكبردر اكثر سلف صالحین زیاده احتراز ایتدكلری خصلتلر
بو ایكیسیدر وحكی عن رابعة رحمها الله تعالی انها قالت ما ظهر لی من اعمالی
لا اعده شیئا رابعه عدویه رحمها الله تعالی دیدیكه تحقیقا اعمالمدن ظاهر اولان
علی برشی عد ایلمم وعن بعضهم قال قضیت صلوة ثلثین سنة كنت صلیتها
فی المسجد فی الصف الاول وذلك انی تأخرت یوما بعذر فصلیت فی الصف
الثانی فاعترتنی خجلة من الناس حیث راونی فی الصف الثانی فعرفت ان نظر
الناس الی فی الصف الاول كان یسرنی بسبب استراح نفسی من حیث لا
تشعر ابا یزید البسطامی رحمه الله تعالی ایدردی اوتوز ییل صف اولده نماز قیلوب
بركون عذر حسبیله مسجد شریفه كیچ كلوب صف اخرده واره میوب خلق ایكنجی
صفده قیلدی نمازی دیمشلردن ابا یزیده حجاب طاری اولدقده صف اولده قیلدوغم
خلقك نظری واردر دیوب قلبمه سرور كلدوكی بیلوب مقدم صف اولده قیلدوغم
اوتوز سنه لك نمازی اعاده ایتدم دیمشدر بر روایت اخریده حسن بصری حضرتلرینه
واقع اولمشدر وقال ابو یزید رحمه الله تعالی ما دام العبد یظن ان فی الخلق شرا
منه فهو متكبر فقیل متی یكون متواضعا فقال متی یكون متواضعا فقال اذا
لم یر لنفسه مقاما ولا حالا وعنه انه قال كابدت العبادة ثلثین سنة فرایت

فانا لا تقول لي يا ابا يزيد خزائنه مملوة من العبادات ان اردت الوصول اليه
فعليك بالذل والاحتقار وابو يزيد رحمه الله تعالى ديديكه مادامكه عبد عالمده
كنده ونفسندن اشرو ارایدوکی بیلور ایسه اول کمسنه منکر در دیدکده
مخاطبلرندن بعضیسی یا شیخ زمان متواضع اولور دیو سؤال ایدیجك حضرت
الله تعالى قتنده كندو ایچون بر حال وبر مقام تصور ایمدوکی وقتده متواضع
اولور دیدی واوتوز سنه عبادتده مشقتده چکدکدن صکره هاتفدن دیلدیکه
یا ابا یزید خزائن الهیه عبادات ایله طولو در اگر رب رحیمه وصول مراد ایدرسك
ذل واحتقار تحصیلنه سعی ایله دیو بر آواز استماع ایلدم دیمشدر وعن الجنيد
رحمه الله تعالى انه كان يقول يوم الجمعة في مجلسه لولا انه روى عن النبي
صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال يكون في آخر الزمان زعيم القوم اذلهم
ما تكلمت عليكم وجنید بغدادی رحمه الله تعالى مجالس وعظندن برنده حضرت
رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتن ایله بیورمشکه تحقیقا آخر
زمانده قومك رذیلی رئیسلری ولاندناس اوزرینه اگر او بیله بیورمسه لر
ایدی بن سزه نصح ووعظ مقامنده اولمازایدم دیمشدر وعن ابراهيم بن
ادهم رحمه الله تعالى انه قال ما سررت في اسلامي الا في ثلثة مواضع كنت في
سفينة فيها رجل من المسلمين مضحاك يقول كنا ناخذ برأس العلج في بلاد
الترك هكذا وكان يأخذ بشعر رأسي فيهزني فسرني ذلك لانه لم يكن في
تلك السفينة احد احقر في عينه مني یعنی ابراهیم بن ادهم رحمه الله تعالى تاج
وتختك ترك ایتدکدنصکره سؤال ایتمشلرکه هیچ دنیاده فرحان وشادمان
اولدوغی جواب ویرمشکه دنیاده بکا اوچ دفعه مسرت وصفا حاصل اولمشدر
بری بودرکه برگمی ایله چیقلوب کیدر ایکن انی کوردمکه اهل سفینه بر رجل مضحك
برندن قالقوب اولکمنك ایچنده بندن حقیر الشکل بر کمسنه کورمك ایله باشمه
کلوب صقالمه یاپشوب ایشته بزم یرده بیابان توردکی شویله اوینادرلر دیوب
بنی اول خلق ایچنده چکوب صارصدی وکوناکون هزلیات ایله اظهار استهزا
ایتدی زیرا انك کوزینه بندن خور وحقیر کمسنه طوقنمدی پس بو معنی نفسمه زیاده
آغر کلوب خوش کلمدکندن غایت مسرور اولدم دیدی وكنت عليلا في مسجد فدخل
المؤذن فقال اخرج فلم اطق فاخذ برجلي وجرني الى الخارج وایکنجی بر مسجد شریفده
خسته یاتور ایدم آنی کوردمکه مؤذن چیقه کلدی بکا دیدیکه باب مسجدی کلیسم
کرکدر قالق طشره چق دیوب اقدام ایلدی بنده دخی قوتم وحرکته طاقتم

اولمتی ایله کا اظهار اعذار ایلدم فائده ویرمدی بنم ایاغمدن سریوب طشره
براقدی وكنت بالشام وعلي فرو ونظرت اليه لم اميز بين شعره وبين
القمل فسرني واوچنجی بودرکه شام شریفده ایدم واوستمده قیون دریسندن
بر اسکی کورکم وار ایدی اکا بر کون نظر ایلدم کوردمکه قللری فرق اولنموب کلدن
کورنماز اولمش بوندن دخی عظیم صفا وسرور حاصل اولدی دیمشدر وعنه
ما سررت بشيء كسروري في يوم كنت جالسا فجاء انسان وبال علي وحکایت
اخریده یازمشلرکه بر کوشه خرابه ده خسته وشکسته اولدوغم اجلدن بر اسکی
حصیره صارلمش یاتر ایدم آنی کوردمکه بر کمسنه کلوب بنی بر شیء برینه قومیوب بیت
الخلایه بول ایدرکبی اوستمه شرشر بول ایلدی وبکا بوندن زیاده مسرور واقع
اولمدیغی دیمشدر امدی ناسك جفاسنه مسرور اولوب صبر وتحمل محاسن اخلاق
جمله سندندر وقيل من رأى نفسه خيرا من فرعون فهو متكبر وقد مر وجهه
ودیمشلردیکه شول کیمسه که نفسنی فرعوندن خیرلو کورسه اول متکبردر تکمیل ذکری
بر کره مرور ایتمشدر اگر سؤال وارد اولورایسه نه وجهه اوزره تصور اولنور که کیشی
نفسنی فرعوندن وابلیسدن ادنی کورمك که انلر معتقدندن غایت ایله ابراق واشرار
ومحروم ایدی فالمشلر در جوابنده ایتمشلر کبر وتکبری کندو نفسندن کورمك ایچوندر
نفسنی فرعوندن ادنی عد ایتدوکی کبر عصیانلرینه کبر وعجبدن نجات ولمشدر زیرا نفس
هر چند علوه مائل اولمغن احتیاط آنی فضیلت رتبه حقیقیه سندن نوع تنزیل
ایله فضیلت تواضعی احراز ایتمه دررا اما فضیلت صنعتی احراز کیشی نفسك مظهر
توفیق وهدایت وایمان اولماسی محض فضل الهی بیلوب وعاقبت امری معلوم
اولمدیغی ایله خوف وخشیتی زیاده اولوب عیاذا بالله تعالى سوء خاتمه دن جناب
حضرت حقه صغندقدنصکره نفسنك عیوب عظیمه وجنایت کثیره سنه نظر
اتمه دن ناشی آنی هر مخلوقدن دون عد ایتمکده درکه سلف صالحینك دابلری بو در نتکم
روایت اولنور وقول الشبلي رحمه الله تعالى ذلي عطل ذل اليهود اوچیوز اوتوز
بش تاریخنده وفات ایدن ابو بکر الشبلی رحمه الله تعالى دیمشکه بنم ذل نفسم ذل
یهوده غالب اولمغله انی تعطیل ایتمشدر دیو بیورمشدر وابو سليمن الداراني
رحمه الله تعالى لو اجتمع الخلق على ان يضعوني كاتضاعي نفسي ما قدروا عليه
وابو سلیمن دارانی رحمه الله تعالى دیمشکه نفسم مراتب ذلدن بر مرتبه خودلغه
بالغ اولمشدرکه خلق عالم جمیع اولسه لر اول مرتبه دن دخی ادنی درجه تنزیل ایله قادر
اوله مزلر دیمشدر وبالجملة من تيقن بان نفسه اعدى عدوه لم يستبعد الفرح

والسرور عند لحوق الذل والهوان لها واما من اتخذها اصدق اصدقائه فبعده
منعا ومحالا الحاصل نفسنى اعدا عدوسى بيلن ذل وهوان لحوقندن سرور بال حصول
امرىعيد عد ايتمز اما نفسنى اصدق اصدقاسى بيلن ذل وحقارت شدايجه سى استشمامندن
هلاك اولور نتهيتر نفسنى پاك ايلين مطالب علا يه واصل اولدى ونفسنى ذنوبنك
ظلماتنده ترك ايلين سعادت ابديه ده زيان ايلدى پس مدى نفسنى موت ايله
وموتدن صكره اولان احوال ايله خوف ايتدروب وخلق ذميمه نفسندن كيدروب
يرينه خلق حميده وهوا شرعه اعتصام ايله تبديل ايليه وعجبى وبخلى كيدروب
جمله مؤمنلر ايله كندوبى برابر كوروب ذاتنده زياده ما اولان نعمت ايچون الله تعالى
حضرتنه حمد وثنا ايليه الصنف الثانى في آفات اللسان وهو قسمان اى حج
نوعك اصناف تسعه سندن ايكنجى صنفى اجماله لسانك آفاتى بياننده در واول
آفات لسان ايسه ايكى قسمدر القسم الاول في وجوب حفظه وعظم جرمه
اجمالا قسم اول لسانك حفظنك لزومى وصغر جرمى ايله جرمنك عظمى بياننده در
وحفظ لسانك لزومى بياننده ايات كريمه واحاديث جدوبى شمار در وجمله دن برى
سوره ق فاقده قال الله تعالى بوقول شريفيده ذكر بيورر ما يلفظ من قول الا لديه
رقيب عتيد يعنى انسانك اغزندن چيقوب سوز چقماز الا يانده كاتبنه مترقب
اولور ملك حاضر وموجود در ديمكدر يعنى بر سوزكه كتابت اولنوب يوان الهيده
قرائت اولنمق مقرر اوله حرامنك اجتنابده قطع النظر قدر حاجتدن زياسنده دخى
لسانى امساك لازمدر كه قيامت كوننده حجاب عظيم لا دم كلميه وكذلك بو معنايه
دلالت ايلر احاديث نبويه دن ت بو حديث امام ترمذى مسندندن منقولدر عن
الخدرى رضى الله تعالى عنه انه قال عليه الصلوة والسلام اذا اصبح ابن آدم فان
الاعضاء كلها تشكو اللسان فتقول اتق الله فينا فانما نحن بك ان
استقمت استقمنا وان اعوججت اعوججنا ابو سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه
روايت ايدر ويا ايدر تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه
قچن بنى آدم صحت وصلاح وسلامت ايله صباحه داخل اولدقده جمله اعضا
لسانه تذلل وتواضع ايدرلر وديرلر كه بزم حقمزده حق تعالى حضرتندن خوف وحذر
ايله تعبير سنك ايله بوز پس اكر سن مستقيم اولورايسك بز دخى مستقيم اولورز
واكر سن معوج اولورسك بز دخى معوج اولورز وسكا اقتدا قيلرز وشر عذابندن سنك انحرافك
ايله بز دخى منحرف اولورز الله تعالى دن خوف ايله بزى دخى مظهر عقاب وعذاب
ايتمه ديرلر ديمكدر امدى لسانك عضويه وشكلى صغيردر اما ضررى ونفعى كبير

واكردر

واكردر حد بو حديث شريفى امام احمد بن حنبل سنندن اخراج اولنمشدر
عن انس رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم لا
يستقيم ايمان عبد حتى يستقيم قلبه ولا يستقيم قلبه حتى يستقيم لسانه
انس بن مالك رضى الله تعالى عنه روايت ايدوب ايدر تحقيقا حضرت رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردىكه بر قولك ايمانى مستقيم اولمازحتى قلبى مستقيم
اولمينجه وقلبى مستقيم اولماز حتى لسانى مستقيم اولمينجه ططص بو حديث شريفى
امام طبرانينك اوسطى ايله صغيرندن منقول اولمشدر عن انس رضى الله تعالى عنه
عن النبى صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال لا يبلغ العبد حقيقة الايمان حتى يخزن
لسانه انس بن ملك رضى الله تعالى عنه روايت ايلدى رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم بيوردى كه عبد مؤمن مادام لسانى خزينه سنده بر مقبول شى حفظ
ايدركبى حفظ ايتمدكجه حقيقت ايمانه واصل اولماز وانك لذت حقايق ودقايقندن
خبردار اولمماز پس امدى اغزينى خزانه لسانى ايلدوب تا ادن شرع ولمينجه احميانلر
اهل ايقان وعرفاندر تنهار اغزى اجقلردن اولميه سزديمكدن عبارتدر طب
بو حديث شريف امام طبرانى مسندندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن مسعود رضى الله
تعالى عنهما انه قال والذى لا اله غيره ما على ظهر الارض شئ احوج الى طول سجن
من لسانه عبد الله بن مسعود رضى الله تعالى عنه رسول عليه الصلوة والسلامدن
روايت ايدركه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه وحدانيت
الهيه حقيچون اندن غيرى معبود بالحق يوقدر بو زنده لسان قدر طول ودراز
زندانده دهانده حبس اولنمغه حاجت اولور برشى يوقدر ديو بيوردى شيخ هق
بو حديث شريف ابو شيخ وبيهقى مسندلرندن نقل اولنمشدر عن ابى جحيفة رضى
الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اى الاعمال احب
الى الله تعالى قال فسكتوا فلم يجبه احد قال هو حفظ اللسان ابو جحيفة رضى الله
تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردىكه حق جل
وعلا نك زياده محبت ايتدوكى عمل ندر ديديكلرنده اصحاب عظام سكوت ايدوب
بريسى جوابه قادر اولمدقلرنده رسول عليه الصلوة والسلام سعادت بيوردى كه اول
حفظ لساندر كه حق تعالى نك زياده محبتنا ايدوب سودوكى اعمالدندر ت
بو حديث شريف امام ترمذى مسندندن نقل اولنمشدر عن سفين بن
عبد الله رضى الله تعالى عنهما انه قال قلت يا نبى الله حدثنى بامر اعتصم به
قال قل ربى الله ثم استقم قلت يا رسول الله ما اخوف ما تخاف على

فاخذ بلسان نفسه ثم قال هذا سفين بن عبد الله بن شفيق الطائفي رضي الله
تعالى عنهما روايت ايدوب ديديكه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك صحبتنده ايدم ديدمكه يا رسول الله بكا اسلامده بر قول
جامع سويله كه كفايت ايده ديدكده سعادت ايله بيوردي كه وحدانيت حقه
تجديد ايمان بالله ايدوب قلبك ايله تصديق و لسانك ايله ناطق اول بوندن صكره
استقامت اوزره اولوب عمل و طاعتي و ضدي اولان مخالفتي نفسكه التزام
ايده كور زيرا استقامت ضد اعوجاجدر طريق عبوديته وسمت عبادته
طوغريلقدر قول و فعلنده صادق و خالص اولمقدردر و دخي سؤال ايدوب
ديديكه يا رسول الله اشيادن قنقي شيئه زياده خوف ايتمكلك لازمدر كه انك
اوزرينه خوف ايده وز ديديكده مبارك الليرى ايله لسان شريفنه يا پشوب بشده
زياده خوف اولنجق بودر ديو بيوردي ط موطأ مالك مسندندن نقل اولنمشدر
عن أسلم رضي الله تعالى عنه أن عمر رضي الله تعالى عنه دخل يوما على أبي بكر
وهو يجبذ لسانه فقال عمر رضي الله تعالى عنه مه غفر الله لك فقال له ابو بكر
رضي الله تعالى عنه إن هذا أوردني الموارد اسلم رضي الله تعالى عنه روايت
ايدركه تحقيقا بر كون صاحبه حضرت عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه ايله
حضرت ابو بكر الصديق رضي الله تعالى عنه حضرتلرينك خانسنه واروب كيردكده
چونكه ابو بكر الصديق بزي كوردي مبارك لساني الندن باقله مقداري بر طاش
چقروب اندن تكلم ايتدي حضرت عمر رضي الله تعالى عنه ايتدي نه در بو شيء سنك
حق تعالى حضرتندن جنت ايله مبشر اولنوب مغفرت اولنمشلكن ديديكلرنده
حضرت صديق اكبر رضي الله تعالى عنه لسانينه اشارت ايدوب بني موضع هلاكه
اوغردن بودر ديو بيوردي خ بو حديث شريف صحيح بخاريدن نقل اولنمشدر عن
سهل بن سعد رضي الله تعالى عنه أنه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من
تضمن لي ما بين رجليه وما بين لحييه تضمنت له بالجنة سهل بن سعد الانصاري
رضي الله تعالى عنه روايت ايدركه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردي كه شول كمسنه كه ايكي ايقلري اراسنده اولان فرجني و ايكي صقالي يعني
ايكي چكه سي اراسنده اولان لساني محافظه يه متكفل اولسه بن دخي اول كمسنه نك
جنته دخولنه متكفل اولورم ديو بيوردمشلردر و حفظ اللسان لا يتيسر إلا
بالاحتراز عن كثرة الكلام وملازمة الصمت إلا فيما لا بد منه بعد التأمل
والاقتصار على قدر الحاجة و حفظ لسان كلامي قدر حاجته قصر ايدوب

وكثرتندن

وكثرتندن احتراز و لازم اولان مرتبه دن زياده دن صمت و سكوته ملازم
و مداوم اولمق ايله ميسر اولور زيرا آفات لسان اعظم آفات و اشد مخافاتدر
بو معنايي متضمن ذكر اولنان حديث شريفدر بري ت امام ترمذي مسندندن
اخراج اولنمشدر عن أبي هريرة رضي الله تعالى عنه أن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
قال من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا أو ليصمت ابو هريره رضي الله تعالى عنه
روايت ايدوب ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه شول
كمسنه كه حق تعالينك وحدانيتنه و قيامت كوننك حقيقتنه ايمان كتوره اول كمسنه يه
واجب اولان اولدركه خير سويليه و ياخود سكوت ايليه زيرا امر مطلق وجوب
ايچوندر پس صادق و ملتجه انك اوزرينه حمل اولنوردر و امام مسلمك بر لفظنده
واقع اولمشدر من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فإذا شهد أمرا فليتكلم بخير أو ليسكت
يعني كيمكه حضرت حقه و قيامت كوننه ايمان كتوردرجق مشورت كبي و تدبير كبي
بر امرده يعني ايشده حاضر اولدقده اكا واجب اولان اولدركه خير سويليه و ياخود
سكوت ايليه و يوم آخردن مراد قيامت كونيدر زيرا اول ايام دنيانك آخريدر و ياخود
ازمنه معدوده ايامنك آخريدركه اندن صكره كيجه يوقدر و حق تعاليه و يوم آخره
ايمان اوزره اقتصار ايلدي و كتبه و رسله و غيريلر ايله ايماني ذكر ايتمدي زيرا يوم
آخره اولان نسبته اوزرينه ايمان انك جملسنه ايماني مستلزمدر زيرا قيامت
كوننه رسول عليه الصلوة و السلامك خبر ويره كي نسبته اوزره ايمان انك نبوتنه ايماني
مستلزم اولور و نبوتنه ايمان جميع خبر ويردوكي نسبنه ايماني مستلزم اولور
پس قيامت كوننه ايمان على ما هو عليه انلرك جملسنه ايمان اولور و امام
نووي ايدر بو حديث شريف نص صريحدر نتكيم حضرت عيسى عليه السلامدن مرويدر كه
حواريونه ديمشلركه بزه نصيحت ايله كه بز انكله عمل ايدوب كتوردمك ايله جنته كيرمكه سبب اوله
بيورمشلركه هر كز سوز سويليه كز بو ابسه ممكن و ميسر دكلدر تكرار ديديلر بيورمشلركه
چون اغاز كلام ايده سز باري خيردن غيري اصلا بر نسنه نطق ايتمك يعني دائما
خير سويلك شره منصب اولمكز ديمكدن عبارتدر ت بو حديث شريف ابي عيسى
ابي عيسى محمد بن عيسى الترمذي مسندندن منقولدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنه
أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لا تكثروا الكلام بغير ذكر الله عز وجل
فإن كثرة الكلام بغير ذكر الله تعالى قسوة القلب وإن أبعد الناس من الله
تعالى القاسي القلب عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما روايت ايدركه تحقيقا رسول
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه حق جل و علانك ذكريندن غيري

خبر آخر

ایله اکثار کلام ایلمکدر زیرا ذکر اللهدن غیری ایله کلام مک چوقلغی قلبه قسوتدر
یعنی قسوة قلبه سببدر وناسک حضرت حقه زیاده ابعدی واراغی قلبی قاسی
اولاندر ویاخود قلوبه ناسک رحمة الهیه زیاده اوزاق اولانی قلب قاسیدر که
اکا نصح جمیل تاثیر ایلمدن قلمشدر دیمکدر عبارتده طص شیخ بوحدیث شریف ابو شیخ
واما طبرانینک معجم صغیرندن نقل اولنمشدر عن ابی سعید رضی الله تعالی عنه انه
جاء رجل الی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فقال یا رسول الله اوصنی قال
علیک بتقوی الله فانها جماع کل خیر ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه روایت
ایدوب دیرکه برکسنه سلطان انبیایه کلوب دیدیکه یا رسول الله بکا نصیحت ایله
حضرت رسول علیه الصلوة والسلام سعادت ایله بیوردیکه ای کشی سنک اوزرینه
اولسون تقوایه ملازمت ایلمک واندن منفک اولمه زیرا جمله حسناتی جمع ایدیجید
جماع جمع ایدیجی معناسنه در امدی تقوی لفظی ظاهرده قلبدر لکن دنیا واخرت
خیرینه شاملدر ودخی حق حق وحق خلقی جامعدر وتقوی اصلی وقوه در واویا
قلب اولنمشدر زیرا فعلی اسم اولدقده یاسی واوه اولنور والف تانیث ایچوندر قاضی
بیضاوی دیدیکه تقوی عرف شرعده کشی کندو نفسنی اخرتده ضرر ایدر نهیدن
تجنب وهر فعلی ما موریه الذر وضرر ایدر هر نسنه دن کندوی حفظ ایتمکدر وانک
اوج مرتبه سی واردر مرتبه اولی شرکدن تبری ایله عذاب مخلده تحفظدر که حق جل
وعلانک والزمهم کلمة التقوی قول شریفی بونک اوزرینه واردر ایکنجی مرتبه سی فعل
وترکدن هر گناهه سبب اولان نسنه دن تجنبدر حتی صغایردن بیله تقوی ایله
متعارف اولان اولدر ورب العالمین حضرتنک ولو ان اهل القری امنوا واتقوا
قول شریفنده تقویدن مراد اولان بودر اوچنجی مرتبه اولدر که قلبی مشغول ایدن
نسنه دن کندوی بعید ایدوب وکلیت ایله متوجه اوله یا ایها الذین امنوا اتقوا
الله حق تقاته قول شریفنده مطلوب تقوای حقیقیدر وایت اخریده هدی
للمتقین قول شریفی اوجه ثلثه اوزرینه تعبیر اولنمشدر وعلیک بالجهاد فی سبیل
الله فانه رهبانیة المسلمین اول رهبنتدندر که ترک ملاذم دنیادر وتعدیه
مشتقدر که اول رهبان نصاری فعلیدر نیجه راهب قله کوهده مدة مدیده
ساکن اولوب قطعا برکسنه ایله اختلاط وملاقات ایلمزلر اما اصلی بودر که
مرادی قلوب ناسک محبتی ثابت وشجره اعتقادی عالمینده ثابت اولمقدر زیرا
قلوب مجردات وارواح غالبه جنسندندر مطلوبی انلری صید ایدوب تملک ایدکدر
حتی خلق کندوبه رجوع ایلیوب اعتقادلری کندوکن بیلسه لر کون اول عادت

مقیم

٢٩٩

مقیم اولمالر ایدی بونلر ایسه جمله رهبان نصاری فعلیدر انلرک قتنده ترهیب
رهبانیت نیجه افضل ایسه بزم قتمزده دخی جهاد فی سبیل الله اول وجه ایله
افضلدر واسلامده رهبانیت جهاد اوزره اولمقدر که اهل اسلامده احسن
اعمال عباد بودر وعلیک بذکر الله تعالی وتلاوة کتابه فانها نور لک فی الارض وذکر
لک فی السماء ودخی سنک اوزرینه اولسون حق تعالی حضرتنی ذکر ایلمک ودائما
قران عظیم الشانی تلاوة ایلمک تحقیقا ذکر الله وتلاوة قران اوزرینه اولمق سنک
ایچون یرلرده وکوکلرده نور وسرور اولور مراد دعا وثنادر یعنی یرده یر یوزینک
خلقی وکوکده ملئکه ذوالجلال ذکر جمیل قیلورلر لکن ذکر وتلاوتک شروطی واداب
هر وجه ایله صورت کوسترملک کرکدر زیرا هر مرتبه که انسان ایرشه داه ادب ایله
ایرشور واخزن لسانک الا من خیر فانک بذلک تغلب الشیطان ودخی لسانی
حفظ وصیانت ایله اغزیدن نطق قبیح چقمسن الاخیردن حفظ وصیانت ایلمکه مراد
ذکر ودعادر وعلمه متعلق تعلیم وتعلمدر واکر بویله ایدر ایسک یعنی کلام خیردن
ما عدا سنک لسانی حفظ ایله شیطانه غالب اولورسن دیمکدر وبوحدیث شریف
جامع الکلامدندر طب بوحدیث شریف طبرانیدن اخراج اولنمشدر عن ابی
وائل رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول اکثر
خطایا ابن ادم من لسانه ابی وائل شقیق بن سلمة الاسدی رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر که تحقیقا ایشتدم حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
ادم اوغلانک خطاسی اکثری لسانی جهتندن واقع اولور زیرا لسان انسانک عمل
یونندن اکثر اعضادر وجرم یونندن اعضانک اصغریدر وضلالت یوننده اعظمیدر
دیمکدن عبارتدر ت بوحدیث شریف امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام ان الرجل لیتکلم بالکلمة
لا یری بها باسا یهوی بها سبعین خریفا من النار ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه برکشی نطق وبیان
یونندن بر سوزک قباحتی فکر ایتموب سویلر واندہ باس وشدت وضرر یوق
قیاس ایلر زیرا اول انی کناه ظن ایلمزکه مواخذه اولنمق فکرنده اوله اول سبب ایله نتیجه سی
ییل نارده سقوط ایدر سقول وزاد ایچون که بروجه اعزازیدن غافل اولمشدر یس اول
کمسنه نارده صعود وهبوطدن خالی اولمسه کرکدر وسبعین بونده تحدید ایچون
دکلدر بلکه تکثیر ایچوندر دنیا بوحدیث ابن ابی دنیا سندنده منقولدر عن امة بنت
الحکم رضی الله تعالی عنها انها قالت سمعت رسول الله تعالی علیه وسلم یقول ان

الرجل ليتدنو من الجنة حتى ما يكون بينه وبينها الا قدر رمح فيتكلم بالكلمة فيتباعد
منها ابعد من صنعاء امه بنت الحكم رضى الله تعالى عنها روايت ايدركه تحقيقا بن
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن اشتدم بيوردبكه بر عبد مؤمن جنته كركنه
سكو مقدارى قالمش ايكن يعنى قريب ولمش ايكن بر كلمهٔ نامشروع صدور ايتمك
ايله مكه ايله صنعا اراسى قدر بعيد اولور بيورديلر نعم بو حديث شريف ابو نعيم
مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما انه قال عليه الصلوة
والسلام من كثر كلامه كثر سقطه عبد الله بن عمر رضى الله تعالى عنهما روايت
ايدركه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه سقطى يان و هفوات
لسانه بى نفع وبى فائده دراكرانك آثرا ولسوب لغو ولدوغى تقديرجه چوق سوزن
سقطاتى دخى چوق اولور زيرا تضييع اوقات عمرايدوكى اجلدن حساب اولنور
پس امدكى كثرت فشا وعدم صلاح وسداد چوق سويلكدن در ذ بو حديث شريف
بزار سندندن منقولدر عن انس رضى الله تعالى عنه انه قال عليه الصلوة والسلام طوبى
لمن امسك الفضل من كلامه وانفق الفضل من ماله انس بن مالك رضى الله تعالى عنه
روايت ايدوب ايدركه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى سعادت
شول كمسنه يه كه قدر حاجتندن زياده اولان ماللرى انفاق ايليه وقيل وقال وكثرت
مقالدن لسانى حفظ وصيانت ايليه وناسك زائد ونافضول كلامنك فضولنى
امساك ايدن ايچوندر سعادت وطيب وراحت ديو بيوردى دنيا بو حديث شريف
ابن ابى الدنيا مرويندن نقل اولنمشدر عن عمرو بن دينار رضى الله تعالى عنه انه تكلم
عند النبى صلى الله تعالى عليه وسلم واكثر فقال النبى عليه الصلوة والسلام كم دون
لسانك من حجاب قال شفتاى واسنانى فقال عليه الصلوة والسلام اما كان فى ذلك
ما يرد كلامك عمرو بن دينار رضى الله تعالى عنه روايت ايدركه مجلس رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلمده بر كمسنه اكثار كلام ايتدكده سلطان انبيا عليه الصلوة
والسلام بيورديكه لسانه پرده اولان طوداقلرك وديشلرندن فضول كلامكى
منع ايتمك هيچ واقع اولمازمى ديوب قدر حاجتندن زياده سويلمه دن زجر ومنع
بيورديلر ت طب بو حديث ترمذى وطبرانينك مسندلرندن اخراج اولنمشدر
عن عبد الله بن عمرو رضى الله تعالى عنهما انه قال عليه الصلوة والسلام من صمت نجا
عبد الله بن عمرو رضى الله تعالى عنهما روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم بيورديكه بر كمسنه اقوال شردن لسانى ونطق بيانى صيانت ايچون
صامت وساكت اولسه اول كشى عذاب وعقابدن نجات بولور نتكم ابو بكر

الصديق رضى الله تعالى عنه ما لا يعنى سوزيندن صادر اولمشدر بو مبارك
آغزينه طاش قويدرغنك ذكرى مرور ايتمشدر زيرا اكر صلحا واغلب حكما صمت
وسكوتى ترجيح وضرورت اولميان موضعده تصحيح ايلوب احسن كلام محلنده
وبرنده سويلين سوزدر ديديلر وشول كشى كه سوزنك ايو سن سويلر بلادن امين
اولور ديو بيوردى القسم الثانى فى آفاته تفصيلا ايكنجى قسمى لسانك كلام جهتندن
اولان آفاتنك تفصيلا بيانندر اعلم ان آفاته اما فى السكوت او فى الكلام
معلوم اوله كه آفات لسان يا سكوتنده در ويا خود كلامنده در والكلام على ضربين
ما فيه الاصل المنع والاذن لعارض وما على العكس وكلام ايسه ايكى قسم اوزره
مبنيدر بر قسمنده اصل منعدر وبر قسمنده اصل اذندر واذن عارضيدر ومنع
بر عارض ايچوندر والثانى اما من العادات او من العبادات وايكنجى قسمى عادتدندر
وما من العادات اما ان يتعلق بانتظام العالم او بانتظام المعاش او لا اما
عادتدن اولان ايسه يا نظام عالمه تعلق ايدر ويا خود انتظام معاشه تعلق ايدر
ويا خود ايمز وما من العبادات اما متعدية او قاصرة ففيه ستة مباحث اما
عادتدن اولان متعديه در تعليم وامر بالمعروف كبى ويا خود قاصره در تلاوت
ذكر كبى وبو قسمك تفصيلى ايچون اعدادا اولنان التى مبحثدر المبحث الاول
فى الكلام الذى الاصل فيه الخطر وهو ستون واولكى مبحث قانون شرعى حسبيله
شول كلام كه واجب اوله ويا خود سنت اوله اندن سكوت حرام اولوب وحلى شرع
واعتبار ضرورتلرينك وجودينه مقصود اولمقدر سكوت جهتندن لسانك آفاتى
قراءتى فرض ويا خود واجب ويا سنت اولان نسنه نك تعلمنى تركدر وأنك وتشهدك
وقنوتك تعلمنى تركى وقدرت وقتنده بلا ضرورة امر بالمعروف ونهى عن المنكرى
تركى وقدرتى وار ايكن قوللى ايله مظلومك خلاصنى تركى كبى وبالجمله شول
كلام كه اصل اندن منع اوله بو كتابده ذكر اولنديغى اوزره التمش عدد نه بالغه
اولان كلمات قبيحه بياننده در الاول كلمة الكفر العياذ بالله تعالى وحكمه
وايكنجيسى كلمهٔ كفردر عياذا بالله تعالى وسبق لسان واقع اولمقسزن اختيارى
ايله تكلمنك حكمى ايسه ان كان طوعا من غير سبق لسان احباط العمل كليتة ثم
لا يعود بعد التوبة فيجب عليه الحج ان كان غنيا ولو حج اولا واكر اختيار
ايله كفرى تكلم ايدر ايسه حين تكلمه كليته او لان اعماللرينك جملسى محو ولغو اولور
بعد التوبة استطاعتى وار ايسه تكرار حج ايتمسى اكا واجب اولور اكر غنى ايسه
كرك اولدن حج ايتمش اولسون وكرك اولمسون ولا يجب قضاء ما صلى وصام

وبا خود عبادتندر

دى

وزکی و نمازینک و صومنک و دکونینک اعاده‌سی واجب اولماز و یجب قضاء ما
فات منها لان المعصیة لا تذهب بالکفر و اندن فوت اولان نسنه‌نک اعاده‌سی
واجب اولور زیرا کفر کشینک ذمتنده متقرر اولان عباداتی اسقاط ایتمز و کنه بناء
مقدم فوت اولان نمازلرینک دخی قضاسی ذمتنه لازمدر و استغفار ایلیوب اول
سویلدوکی سوزدن رجوع ایدوب توبه ایتدکدنصکره زیرا نمازی ترک ایتمک معصیتدر
قضاسی واجب اولور و انفساخ النکاح و لو من المرأة بلا طلاق فلا یلزم الحلة
بعد الثلث و دخی احدز و جنک کلمهٔ کفری تکلمی ایله نکاحک انفساخی اولمسیدر
طلاق واقع اولمغز و جرکه تکلم ایله حله‌یه محتاج اولماز فلو صدرت من المرأة
تجبر علی النکاح بعد التوبة و اکر تکلم کفر زوجه‌دن واقع اولسه ارندن بوش اولور
اما عورت توبه و استغفار ایدوب شهادت کلمه‌سن کتوردکدنصکره جبر ایله
کرو نکاح اولنور و من الرجل تخیر المرأة ان تاب و اکر زوجه یعنی ارندن واقع اولور
ایسه توبه‌دنصکره عورتی مخیره اولور دیلر ایسه وارر دیلماز ایسه وارمز و حرمة
ذبیحته و حل قتله و الاجبار علی التوبة و هی الرجوع عما قاله لا مجرد الشهادتین
و المجحود توبة فان لم یتب یجب قتله فیتأبد فی النار و کفر سویلینک بوغازلدوغی
مردار اولمغله حرام اولور و اول تکلم ایتدوکی کلمهٔ قبیحه‌دن رجوع ایدوب بعده کلمتین
شهادتین کتورمک ایله توبه ایتمز ایسه قتلی حلال اولور ضرب ایله حبس اولنوب جبر
اولنمسی لازمدر و اکر کفر اوزرینه مصر اولوب قبول ایتماز ایسه قتلی واجب اولور و نارده
مخلد اولور و لکن تکلم کفری انکار ایتدوکی توبه‌در دیمشلر و توبه ایتدکدنصکره
کرو بکی مسلمان اولور اول اولان عباداتلری کفر سویلمک ایله باطل اولدیصکره توبه
ایتمک ایله کرو یرینه کلماز تکرار عبادت ایتمک لازم اولور الثانی ما فیه خوف الکفر
و حکمه ان یؤمر بالتوبة و تجدید النکاح احتیاطا ایکنجیسی اندن خوف کفر اولان کلمه‌در
بر بد قضا اصابت ایتدی دیمک کبی و بونک حکمی احتیاطا توبه و تجدید نکاح ایله امر
اولنوب مأمور اولمسیدر الثالث الخطأ و حکمه ان بالتوبة و الاستغفار فقط
اوچنجیسی تکلمنده خطا اولان کلمه‌در قول صحیح اوزره اللهک عزیز یمین ایتمک کبی
و بونک حکمی توبه و استغفار ایله مأمور اولمسیدر و تفصیل هذه الثلثة یعرف
من الفتاوی و اسبابها و علاجها جهار اوبو اوچ قسمک تفصیلی و احوالی و علاجی
کتب فتاوی تتبع ایله معلوم اولور نتکم آفات قلبک یدنجیسی کفر حکمی بیاننده
اولوب اسباب و علاجی تفصیل اوزره ذکر اولنمشدر پس دین قیدنده اولان کسیلره
واجبدر که برامز اعتقاددن و بر از سوزلردن صاقنه‌لر کفر سوزی سویلمک ایله هم

ایمانلرینه

ایمانلرینه ایرشدرمیه‌لر زیرا که ایمان ایله کشی آب حیات تربالک اکبر کبیدر کل امدی
سن کفری دخی بیلکه سنی فائده‌تر نتکم ایمانی بیلوب و ایمان ایله متصف اولمق واجب
اولدوغی کبی کفری دخی بیلوب اندن اجتناب ایتمک دخی واجبدر الرابع الکذب
و هو الاخبار عن الشیء علی غیر ما هو علیه فان لم یکن عن عمد فمعفو بدلیل
یمین اللغو و ان عن عمد فحرام قطعی الا فی مواضع عند البعض و سیجیء ان شاء
الله دوردنجیسی کذبدر که واقعک خلافی خبر ویرمکدر اکر قصدده مقارن اولماز
ایسه یمین لغو کبی معفودر و اکر عمدا اولور ایسه حرام قطعیدر و اکرچه کذبک
اصلی حرامدر لکن بعض یرده جائزدر و اول ضبط ایتدکلری امورک اجمالی بیانی
اولدر که کلام مقاصده وسیله‌در و هر مقصود محمود که اکا صدق ایله وصول
ممکن اوله انده کذب حرامدر زیرا کذبه حاجت یوقدر و اکر اکا صدق ایله وصول
ممکن اولمز ایسه انده کذب مباحدر اکر اول مقصودک حصولی مباح اولور ایسه
و واجبدر مثلا بر ظالم بر مسلمانی ظلما قتل ایتمک استرسه و یا خود مالنی الموق مراد ایلسه
اول کمسنه خوفندن قاچوب کزلنسه اکا واقف اولسه و اندن سؤال اولنسه اول قتنده
آنی صقلیوب دیو بیلمک ایله کذب ایلمک واجب اولور حتی طوغریسن سویلیوب
اول کمسنه الدوررسه کناهکار اولور و کذلک ایکی کمسنه اراسنده عداوت اولسه
هر برینه کذب ایدوب عداوتی دفعه مؤدی اولمق مستحبدر و کذلک آدمی عورتنه
و عورتی ارینه سودرمک ایچون کذب مباحدر و بالجمله بو مواضعدن غیری کذبک
تحریمنه و انک افحش ذنوبدن و اخبث عیوبدن اولدوغنه دلالت ایلر آیت کریمه‌دن بری
سورهٔ بقره‌ده قال الله تعالی حق تعالی بیوردر و لهم عذاب الیم بما کانوا یکذبون
یعنی قلبلرنده مرض نفاق و انلر ایچون کذبلری سببی ایله اخرتده عذاب الیم واردر
استحقاق عذابی جهات مختلفه‌دن کذبک اوزرینه اقتضا ایلدوغی کذبک نهایت
قبحنه اشارتدر که بلوینک سبب ایتدکه اشکاره قیلدیلر و کذب دیجنددن صحت
صحت بولوب قورتولمغی طلب ایتدیلر و آیت اخرده سورهٔ حجده بیوردر و اجتنبوا
قول الزور حنفاء لله یعنی الله تعالی‌یه مخلصین اولدوغکز حالده و افعادن منحرف
و منصرف اولان قولدن یعنی یلان سویلمدن و بهتان سوزلردن که بو ایلرشکه برابردر
بونلردن اجتناب ایدک که اخلاص اهلندن اوله‌سز دیو بیوردی و کذبک حرمتی
متضمن ذکر اولنان احادیث نبویه‌دن بری بودر که حد امام احمد بن حنبل مسندنده
نقل اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة و السلام یطبع المؤمن
علی الخلال کلها الا الخیانة و الکذب ابو امامه رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه مؤمن جمیع اخلاق ایله مخلوق اولور
یعنی خصال حمیده وذمیمه دن هر برینه اوزره مجبول ومطبوع اولور الا کذب وخیانت
خصلتلری اوزره مجبول اولماز دیو بو کذب ایدنلر حقنده تهدید بیوردی زیرا
وخیانت انسانده قبیح صفتدر ونفسنه سبب زوالدر ومهانتدر یعلی بو حدیث
شریفی ابو یعلی سنندن اخراج اولنمشدر عن عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه
انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یبلغ العبد صراحة الایمان حتی
یدع المزاح والکذب ویدع المراء وان کان محقا حضرت عمر بن الخطاب رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه کشی ایمان کامله واصل اولماز وانک حقایق ودقایقندن خبردار اولمز حتی
لطیفه وبلانی وجدالی ترک ایتمدکجه نه قدر جدالی محق ایسه ده کمال ایمان ایله
موصوف اوله مز زیرا بر کسه نک هرکز کذبی اولمسه خلقه شویله وبویله اولمش
دیو نقل ایلمک کذب بونندن اول حکایت ایلرو نیجه کره مشاهده اولنمشدرکه جدال
مفضی جدال ایله مؤدی قتال اولمشدر وصاحب مزاح غالبا مسخره ومضحکه
مرتبسنه لاحق اولوردیمکدر حب بو حدیث شریفی ابن حبان مسندندن اخراج
اولنمشدر عن ابی برزة رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم یقول ان الکذب یسود الوجه والنمیمة عذاب القبر ابو برزة رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن
ایشتدم بیوردیکه تحقیق یالان سویلمک قیامت کوننده کشینک یوزنی
قره ایدر وقوغوجیلق وافشاء سر ایتمک کشی یی عذاب قبره مبتلا قیلور دیو بیوردی
ت بو حدیث شریفی امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضی الله
تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال اذا کذب العبد تباعد
عنه الملک میلا من نتن ما جاء به عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قچن قولدن یالان سوز صدور
ایتدیکده کذبک رایحه کریههسندن اعمالی کتب ایچون دائما یاننده حاضر اولان ملک
مکرم کندودن بر میل مقداری بعید اولور اول سویلدوکی کذب قبیحدن مردود ونا پسند
اولدوغندن اوتوری بو بیوردی ز بو حدیث شریفی امام بزار سنندن اخراج اولنمشدر
عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت ما کان من خلق ابغض الی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم من الکذب ما اطلع علی احد من ذلک بشیء فیخرج من
قلبه حتی یعلم انه قد احدث توبة حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن

روایت اولنور تحقیقا بن دیدمکه حضرت رسول علیه الصلوة والسلامک اخلاق ذمیمه دن
زیاده بغض ایتدکلری خلق کذب اولوب وحضرت رسول علیه الصلوة والسلام بر کسه نک
کذبنه مطلع اولسه اکا التفات ایتمکی قلب شریفلرندن اخراج ایدرلر ایدی
حتی اول کمسنه آنی بیلوب یالان سویلمدن رجوع ایدوب اندن توبه ایتدکجه یه دکین
اکا التفات ایتمزلر ایدی دیدک هق بو حدیث شریفی امام بیهقی سنندن اخراج اولنمشدر
عن ابی بکر رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال الکذب مجانب
للایمان حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول
اکرم صلی الله تعالی بیوردیکه کذب ایله ایمان بیننده کمال بعد وار در واشد البهتان
کذب ایسه قبایح ذنوب وفواحش عیوبدندر اولدوغی ایچون بهتاندن اشد در حد
عن ابی هریرة رضی الله تعالی انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم خمس لیس
لهن کفارة الشرک بالله تعالی وقتل النفس بغیر حق وبهت مؤمن
والفرار عن الزحف ویمین صابرة یقتطع بها مالا بغیر حق ابو هریرة رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی بش
نسنه نک کناهلرینه مکفر اولور شیء یوقدر البته صاحبی نار جحیمه مستحق ایدر
اولکیسی حق تعالی یه شریک قوشمق ایکنجی صوچسز کناهی یوق ایکن ظلم ایله قتل نفس
ایلمکدرکه الله تعالی آنی حرام ایتمشدر اوچنجی بر مسلمک مالنی نهب وغارت وظلم
وخسارت ایتمکدر ویاخود بر مؤمن کمسنه یه بهتان ایتمکدر دردنجی جائز اولمیان
یرده وقتال کوننده کفار ایله معرکه دن فرار ایدوب سائر غازیلر محاربه ده ایکن
عدودن یوز چویروب قاچمقدر بشنجی بغیر حق بر کمسه نک مالنی قطع ایتمک
ایچون یالان بره یمین غموس ایلمکدر دیو بش نسنه نک ایتملرینی مکفر اولور شیء یوقدر
دیو بیوردی ق واشد البهتان شهادة الزور وبهتانک زیاده اشدی یالان بره شهادت
ایتمکدرکه رسول علیه الصلوة والسلام اشراک بالله ایله برابر دیدیکه زیرا بونلر الله تعالی
ورسوله افترادر وحق تعالی ورسول اکرمه افترا ایدن اصلا فلاح بولماز دیو
بیوردی د بو حدیث شریفی ابو داود سنندن اخراج اولنمشدر عن خریم بن فاتک
رضی الله تعالی عنه انه قال صلی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم صلوة الصبح فلما
انصرف قام قائما فقال عدلت شهادة الزور الاشراک بالله تعالی ثلث مرات
ثم قرأ فاجتنبوا الرجس من الاوثان واجتنبوا قول الزور خریم بن فاتک
الاسدی رضی الله تعالی عنه روایت ایدر دیدکه بر کون حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم صباح نمازنی قلدقدن صکره اصحاب کرام رضوان الله

تعالی علیهم اجمعین جانبنه افترا ایدوب بیوردیکه یالان یره شهادت ایتمک الله تعالی
حضرتنه شرک ایتمکله معادلدر دیو باقی اوزره قالقوب اوچ کره تکرار تکرار
بهتان ایدوب یالان یره شهادت ایتمک بوتلره شرکه برابردر دیو بیوردقلرندن صکره
سوره حجک وسطنده ذکر اولنان آیت کریمه‌یی اوقودیلر عند المفسرین معنای شریفی
یعنی الله تعالی‌یه مخلصین اولدیغکز حالده هر رجس و نجس اولان بتلردن اجتناب ایدیکه
سبب عذابدر قیامت کوننده و دخی صنملره طاپمقدن و یالان شهادتدن و اولو
بهتان سوزلردن اجتناب ایدیکه بونلر برابردر بو حالده که اخلاص اهلندن اوله سز
و هر حالده واقعه‌دن منحرف اولان اقوالدن اجتناب ایدک دیمکدر خم بو حدیث شریف
امام بخاری و امام مسلم اتفاقلری ایله صحیحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابی بکرة
رضی الله تعالی عنه انه قال کنا عند رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فقال الا
انبئکم باکبر الکبائر الاشراک بالله تعالی و عقوق الوالدین و شهادة الزور و قول
الزور ابی بکرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم قتنده ایدک بیوردیلرکه اکبر کبائردن آگاه اولیکز سزه خبر ویره‌یم اوچ
کبائرک بیوک اولنلری وجدر اولکیسی حق تعالی‌یه شریک قوشوب کافر اولمقدر
ایکنجیسی صله رحم و مخالفت بوندندن آنایه و آتایه عاصی اولمقدر و انلره عصیان
اوچنجیسی باطل بوندن کذب و بهتان ایله یالان یره شهادت ایتمکدر امدی
کبائر اوچدن زیاده ایدوکی ظاهردر لکن بو اوچی غایتده بیوکدر و جرمی کثیردر
و بر روایتده قول الزور یمین غموس ایله تعبیر بیورلدی مکرر اولورشی یوقدر دیو
بیورمشلر و کان متکئا فجلس فما زال یکررها حتی قلنا لیته سکت حضرت
رسول علیه الصلوة والسلام سوزی قدر تکرار ایدوب بیوردیکه اتکادن فارغ اولوب
اوتوروب برخوشجه تنبیه اولیکز دیمکدن زائل اولمدی حتی ساکت اولوب بر غیری
نصیحته شروع ایتسه تمنی ایدر اولدق والافتراء علی الله تعالی و رسوله و یالان
شهادت ایتمک الله تعالی‌یه و رسول اللهه حضرتلرینه افترادر که اشراک باللهه
معادلدر دیو بیوردی قاضی اولان کمسنه اول شاهد زوری اهل سوقدن
ایسه اهل سوقه ارسال ایلیه و اگر اهل سوقدن دگل ایسه آنی کندو قومنه و اهل
محله سنه ارسال ایدوب اشهار ایلیه که بو شاهد زوردر بوندن حذر اوده‌ز
اولیکز دیو تنبیه ایلیه زیرا قاضی شریح رحمه الله تعالی ابو حنیفه‌دن بویله
روایت ایلدی و امامین قتنده آنی ضرب و حبس ایله ایجاع ایدوب حبس ایدرلر
زیرا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بر شاهد زوره قرق قرباج اوروب یوزنی

الا و شهادة الزور صح

تسوید

تسوید ایلدی شرع شریف موجبنجه دنیاده جزاسی بو وجه ایله اولدقدن آخرتده
جزاسندن خود فلاح بولمازکما قال الله تعالی تنکیم سوره انعامده بیورر ومن اظلم
ممن افتری علی الله کذبا او کذب بایاته انه لا یفلح الظالمون عند المفسرین
معنای شریفی دیمک اوله که کیم ظالمراوله اندن که ظالملک ایدوب الله تعالی اوزرینه
افترا قیلوب یالان سویلیه الوهیتده اکا غیری شریک قیله یا خود انک کتابنی یالانلیوب
دیه که بو الهدن دگلدر تحقیق بونک کبی ظالملر آخرت عذابندن فلاح بولوب قورتولمازلر
و آیت اخریده سوره نحلده بیوردر ان الذین یفترون علی الله الکذب لا یفلحون
یعنی شونلرکه الله تعالی اوزرینه یالان دوزوب افترا قیله‌لر و اول حلالی قلدو غیری
حلال قیلدی دیه‌لر انلر هرگز عذابدن نجات بولمسرلر دیمکدر و بو معنای مؤید
احادیث شریفه‌دن بری بودر خم امام بخاری و مسلم اتفاقی اخراج ایلدکلری بو حدیث
شریفدر عن المغیرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان
کذبا علی لیس ککذب علی احد فمن کذب علی متعمدا فلیتبوأ مقعده من النار
مغیرة بن شعبة رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه بنم اوزریمه اولان کذب و بهتان ایتمک بر غیری کمسه اوزرینه
اولان کبی دگلدر بو کذبدن مراد هدم قواعد دیندر و شرع شریفه قصد افساد
دیندر زیرا رسول اللهه افترا قواعد اسلامیه هدمنه راجع اولمغله بر غیره افترا کبی
دگلدر لکن خطا بوندن دگل بلکه قصد مفادندن اولدوغی حالده کیم که بنم اوزریمه کذب
افترا ایله جرأت ایلیه کندو نفسی ایچون ناردن مقعد و مسکن اتخاذ ایلسون و جهنمی
کندویه حاضر ایلسون بو خبر معناسنه امردر و یا خود تحذیر و تهکم معناسنه‌در
و یا خود فاعلی اوزره دعادر حق تعالی حضرتلری انک منزل و مصیر سعیر ایلسون دیمکدر
و تعمد قیدی بیوردی زیرا کتاب و سنت و اجماع امت متوافقه‌در شونک اوزرینه
کیم ناسی ایله غالطک گناه یوقدر امدی معلوم اوله که بو حدیث شریف عظیم القدردر
و صحتده نهایتده واقع اولمشدر حتی بعض علما متواتر اولدوغی اخبار ایتمشدر
بزار مسندنده دیر که بو حدیث شریفی حضرت رسول اللهدن التمش نفر صحابه روایت
ایتدیلر و عشره مبشره جمع اولمشدر دیدیلر و بعضیلر دخی دیدیلر که بو حدیث
شریفی صحابه‌دن ایکی یوز کمسنه روایت ایتدیلر معنای شریفی اولدر که حضرت رسول
علیه الصلوة والسلام اوزرینه عمدا کذب سویلین کمسنه‌نک جزاسی جهنمه کیرمکدر
پس بو فعل ایله متصف اولان کمسنه گناهکار اولور جهنمه داخل اولور و گناهکار اولور
حق تعالی لطف و کرمی ایله عفو ایدر و اکا جهنمه دخول ایله قطع اولنماز و اهل

سنت قتنده کفردن غیری اصحاب کبائر ایچون ناره دخول ایله وارد اولان وعید
طریقی بودر وجمله سنك حقنده دیمودکم بو انك جزاسیدر که اولور انك ایله
جزالنور وکاه اولور حق تعالی آنی عفو ایدر و اکر جزالنوب ناره داخل اولورسه دخی
آنده مخلد اولماز بلکه حق تعالی حضرتنك فضل ورحمتی ایله جهنمدن انك خروجی
لابددر و توحید اوزرینه اولنلردن بری نارده مخلد قالماز بو قاعده اهل سنت
قتنده متفق علیهدر ومن الافتراء على الله تعالى ان يفتى بغير علم ومفتی علمسز
فتوی ویرمك الله تعالی یه افترادر الله تعالی حضرتنه افترا ایدن فلاح بولماز زیرا
حق تعالینك حکمی بودر دیو کذب ایله فتوی ویردکندن اوتوری کاکولکلرده و
یرلرده اولان ملکلر لعنت ایدرلر کما قال الله تعالى سنکم سوره نحلده حق تعالی بیورر
ولا تقولوا لما تصف السنتكم الكذب هذا حلال وهذا حرام لتفتروا على الله
الكذب یعنی دیمك ولودکیم یا مکه اهلی لسانیکز ایله وصف ایدوب شول نسنه لرکی
کندن سزه حلال قلدم اشبو نرلره حلالدر عودنلوه حرامدر دیو مجرد یکز ایله بلا
دلیل بو شیئك حل وحرمتنه حکم ایتمك الله تعالی یه کذب وافترا قیلوب یلان دوزه سز
شونلرکیم الله تعالی اوزره یلان دوزوب افترا قلدیلر اول حلال قلدوغن حرام قلدی
دیرلر و حرام قیلدوغن حلال قیلدی دیرلر انلر هرکز عذابدن نجات بولمیجکلردر دیمکدر
امدی بو آیت کریمه نك ولنده قاضیلره و مفتیلره تنبیه واردر که دلیل و برهانسز
کندو کندودن حکم ایدوب و یرمیدلر اول مقبول دکلدر دیمکه اشارت ایدر بو حدیث
شریفی ابوداود سننده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالى عنه مرفوعا من
افتى بغير علم كان اثمه على من افتاه ومن الافتراء على الرسول عليه الصلوة والسلام ان
يحدث بغير علم عنه ابوهریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدوب ایدر نبی
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه علمسز ویریلان فتوی موجبله عمل ایتمکك کناهی مفتی اوزرینه
اولور زیرا اصلاح وصواب دلالت ایتدوکی امرك خلافنده اولدوغنی بیلوب اشارت
ایلدی ایسه اول قرنداشنه ظلم وخیانت ایتمشدر امام ترمذی مسندنده اخراج
اولنمشدر عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما مرفوعا اتقوا الحديث الا ما علمتم عبد الله
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدوب مرفوعا دیرکه احوال احادیث و محدثینی
بلمیان حدیث روایت ایتمك رسول الله افترادر رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه
بندن صدور ایتدوکنه یقینکز اولمیان بنم حدیثلرمدن برحدیث بکا صحت نسبتنی
تواتر ابلاغ و ایقان طریقندن بلمیه سز و معناء صورت جمال اجمیلن تحقیق ایلیه
و کرچکیه سز و اول مقوله متضمن شکوك و شبهه اولان احد بنی طریقندن نقل ایدن

ایدوب

بهتان نحو

ایدوب ویکا اسناد ایتمکدن صاقنوب حذر ایدن دیو بیورمشلر و بعضیلر زعم ایتدیلر
که ترغیب وترهیب ایچون اوتوری وضع حدیثی جائز کوردیلر بو زعم خطا وجهالتدن ناشیدر
رسول علیه الصلوة والسلام اوزرینه کذب حرام اولدیغنه احکام ایله غیر احکام بیننده
فرق یوقدر پس ترغیب وترهیب مواضعی جملسنده رسول علیه الصلوة والسلام کذب
حرامدر و اکبر کبائردندر و اقبح قبایحدندر وتوبة البهتان بثلاث عزمه على ترکه
واستحلاله ان امکن وتکذیب نفسه عند السامعین و بهتاننده توبه نك اوچ
طریقی واردر بری ترکنه عزیمت ایتمکدر ایکنجی مؤمن ایسه استحلال ایتمکدر اوچنجی استماع
ایدنلر قتنده کندو نفسنی تکذیب ایدوب استغفار ایتمکدر ومن الكذب الادعاء الى
غير ابيه والى غير مواليه وکشی حقیقت حالی بیلوب کن نسبینی غیره نسبت ایتمك کذبدر
و بر قول افندیسندن غیره عبودیت دعواسن ایتمك دخی کذبدر انکچون حدیث صحیحده وارد
اولمشدر خم بخاری و مسلم سنن صحیحلرندن اتفاق ایله اخراج ایتمشلردر عن سعد
بن ابي وقاص رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم قال من ادعى الى غير
ابيه وهو يعلم انه غير ابيه فالجنة عليه حرام سعد بن ابی وقاص ابتدا اسلامه کلنك
اوچنجیسدر و ابو بکر الصدیق الندن اسلامه کلمشدر و دخی اول وقت تموز
انلره مبشر اولمشدر هر زماننده مستجاب الدعوه ایدی زیرا رسول علیه الصلوة والسلام
انلرك حقنده دعا ایدوب بیوردیکه اللهم سدد سهمه واجب دعوته وعشره
مبشره دن اولوب کندولر دخی جمیع عشره مبشره دن صکره آخرته انتقال ایتمشدر
رضوان الله تعالى عليهم اجمعين و حضرت رسول اللهدن ایکی یوز بیلمش بر حدیث شریف
روایت ایتمشلر بو حدیث شریفی امام بخاری ایله مسلم اتفاق اخراج ایدوب روایت
ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه شول کمسنه که باباسی اولمیان کمسنه یه
بابامدر دیو دعوی ایلسه حال بوکه باباسی اولمدوغن بیلور ایکن اول کمسنه یه جنت
حرامدر یعنی عقوبتده اول جنتك اوزرینه ممنوعدر ویا خود بوا کان جوق
تخو بیدردویا خود اکر استحلال ایدر ایسه دمکدر حد مج حب و بو حدیث شریف
احمد بن حنبل وابن ماجه وابن حبان مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن
عباس رضي الله تعالى عنهما انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من ادعى
الى غير ابيه او تولى غير مواليه فعليه لعنة الله والملئكة والناس اجمعين عبد الله
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر تحقیقا رسول الله صلى الله علیه وسلم بیوردیکه
کشی حقیقت حالی بیلور ایکن نسبینی باباسندن غیریه نسبت ایتمك و کذلك عبد
مولاسندن غیریه عبودیت دعواسن ایتمك کذبدرکه انلر لعنت الهیه کافردر واکا جنت

حرامدر وحق تعالینك وملكلرینك وجمیع ناسك لعنتی اول كمسنه نك ومولاسندن
غیریسنی سید اتخاذ ایدن عبدك اوزرینه اولسون دیمكدر خ م بو حدیث شریفی امام بخاری
ومسلم اتفاق روایت ایتدكلری حدیث شریفدر وصحیح سننلرندن اخراج اولنمشدر
عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه انه سمع رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول لیس
من رجل ادعی لغیر ابیه وهو یعلمه الا كفر ابو ذر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیق بن حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدم كه دیر ایدی بر كمسنه
باباسندن غیری بر كمسنه یی بابا اتخاذ ایلسه بنم پدرم فلان كمسنه دیو كذب ایلسه حالبوكه
بنم پدرم فلان كمسنه دیو كذب ایلسه حالبوكه اول كشی كندونك پدری دكل ایدوكن
بیلدوكی حالده انامدر دیو دعوی ایلسه اول كمسنه اولا الا كافر اولمش اولور شویله كه
بویله دعوی حلالدر دیو دعوی ایدر ایسه حقیقت كافر اولور زیرا مستحلدر واكر
اعتقاد اتمز ایسه اول منعمك نعمتی نعمت نسبتنا كافردر زجر وتنفیردر وكفر نعمت والحسان
لیدوكندن تحذیردر وامام نووی قولنجه بو استثنا واقعدر كه معنی اوزرینه وقوع بولمشدر
ومن ادعی ما لیس له فلیس منا ولیتبوأ مقعده من النار ودخی بر كمسنه كندونك اولمیان
نسنه یی نمدر دیو دعوی ایلسه كندونك دكل ایدوكن بیلدكده اول كمسنه بنم سنتم ایله
عامل وطریق مستقیمزده سالك دكلدر اول كمسنه مقامنی جهنمده كندو ایچون اتخاذ
منزل ایلسون بو ایبد عادر ویاخود خبر معناسنه امردر ای هذا جزاؤه ان جوزی
دیمكدر ومن دعی رجلا بالكفر او قال یا عدو الله ولیس كذلك الا حار علیه یعنی
بر كمسنه بر مسلمه یا كافر ویا عدو الله دیسه حالاكه اول كمسنه دیدوكی اولمسه
اول قول كرو اول قائل اوزرینه عودت ورجوع ایلر وچون بر مسلمه یا كافر دینلسه
ویا وبلنه قادر اولسه اول یا كافر دین كمسنه كافر اولور ونار كفر ایله سوخته اولور خرمن
ایمان یولنور اكر كفر نعمت مراد ایلسه كافر اولماز بس اول فسق وكفره متعلق قذف
ایلدوكی كلمه كرو قائلی اوزرینه مردود اولور دیمكدر ومنه ما فی قصة الرؤیا
وكذلك كشی كوردوكی رؤیایه كورمدوكی دخی الحاق ایدوب كوردمشی كبی حكایت
اتمك دخی كذبیندندر نتكم اخبار نبویه دن وارد اولمشدر خ بو حدیث شریف امام
بخاری صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما من تحلم بحلم لم
یره كلف ان یعقد بین شعیرتین ولن یفعل عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهما
روایت ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیكه كشی عالم رؤیاده كورمدوكی واقعه
لی كوردم دیو خلقه حكایت ایچون دعوای باطل ایلسه اخرتده ایكی ارپه بری برینه وصل
اتمك كبی تحت قدرتنده اولمین شیء تكلیف اولنور ایلا اول كشی بو فعلك حصول انتظامی

جالشوب

جالشوب قادر اولمدقجه معذب اولور بو اتمك دوام عذابندن كنایه در وعذاب
نتیجه كذبدن عبارتدر امدی كذب ایله واقعه سویلمك عین شقاوت ایدوكنه
دلالت ایدر ومن استمع الی حدیث قوم وهم له كارهون یصب فی اذنیه الآنك
یوم القیمة ودخی بر قاچ كشی بربریه كلوب مصاحبت ایتسه لر اجنبینك استماع
كربه كوررلر ایكن خارجدن دكلیه نك قیامت كوننده قولقلرینه قورشون ایقدلر
امدی بر جماعته محرم راز اولمیان كمسنه انلرك اقوالنه قولق طوتمق وخلاف
رضالرینه بولنمق نشانه احمق وبو جزایه احق ایدوكی محققدر ومن صور صورة
عذب وكلف ان ینفخ فیها الروح ولیس بنافخ وشول كمسنه كه ذی روح اولان
صورتی تصویر ایلسه تحقیق حق جل وعلا كندو عظمتیله انكا عذاب ایلر حتی
اول تصویر ایتدوكی نسنه یه روح وبر نجیه دكین حالبوكه اول صورته روح
ویرمكه ابدی قادر دكل اول نقدیرجه بو حدیث شریفك دلالتی بودر كه صورت
تصویر اتمك حرامدر بلكه بوننده اولان وعید قتل نفسدن دخی اعظمدر وكبیره جهنمده
اولان كناهدن عبارتدر دینن كمسنه نك قولی اوزره كبائردندر اكر دینور ایسه كه
بو حدیث شریف دلالت ایدر كه مرتكب كبیره جهنمده مخلد اوله زیرا انقطاع عذابی
محال ایلدكه تنفخ وجود انكا منحصر قیلدی حالبوكه اهل سنت قتنده مرتكب كبیره
جهنمده مؤبد ومخلد دكلدر زیرا ایمان خلوده منافیدر جواب اولدركه بونك كبی حدیث
جهنده مستحل وارددر یاخود استخفافه محمولدر دیمكدر ومنه الوعد اذا كان فی
نیته الخلف وقد مر خلف نبی ایله وعد اتمك دخی كذبیندندر نتكم بیانی نجدی
كره دخی ومنه تحدیث كل ما سمع وكذلك كشی هر ایشتدوكی صدقه وكذبنه
مبالات اتمك سزن سویلمك دخی كذبیندندر نتكم امام نووی شرح مسلمده دركه
بو بابده انسان صادق وكذبی محتمل اولان شیء ایشیدوب سویلمك ایله اكا كاذب اولور دیدكی
م بو حدیث شریف صحیح مسلمدن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم كفی بالمرء اثما ان یحدث بكل سمع والجد والهزل
فیه سواء ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اكرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه كشیه یلان بوندن هر ایشتدوكی سویلمك یتر كذبیده
بوكذوبه كفایتدر زیرا انسان عمرنده یلان سویلمیسه ولكن خلقدن جمیع ایشتدوكن
سویلسه صدق وكذبی تحقیق اتمیوب تعیین اتمدن كذب بوندن اكا كافیدر وقاضی
كذبا بر سنه اثمار روایت اتمشدر اویله اولیجق معنی كشیه كافیدر كناه بوندن جمیع
ایشتدوكی سویلمك بو حدیث شریفده زجر وارددر انسان هر ایشتدوكی صدق وكذبه

اطلاق کذب ایتمکسزن ودخی لغو سوز ولطیفه جدا وباهزل حدیث ایدوب
سویلمکدن تا حقیقتنك وصدقك بلنمیه زیرا عادتا انسان صدق وکذبی ایشیدر
پس هر ایشتدوکن سویلمك کذبا ولور ایمش ومذهب اهل سنتده کذب واقع
اولان نسنه نك خلافی اوزره خبر ویرمکدر وانده تعمد شرط دکلدر لکن تعمد
انك کناه اولمسنه شرطدر دیمدن عبارتدر ویجوز الکذب فی ثلث وما فی معناها
وکذب اوچ معناده جائزدر واول جائز امورك اجمالا بیانی اولدرکه اول کشی
کافر ایله محاربه ده غالب اولمق ایچوندر ایکنجی ایکی کسه اراسنده عداوت واقع
اولسه هر برینه کذب ایدوب اول عداوتی دفعه مؤدی اولمق ایچوندر واوچنجی
ارك عورتنه وعورتنك ارینه بینلرن اصلاح نیتیله بری برینه محبت ایچون اولان
کذبدر بونلرك جائز اولدوغی حدیث شریف ایله استدلال ایتدیلرکه اول حدیث
شریف بودر (ت) امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن اسماء بنت یزید
رضی الله تعالی عنها انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یحل الکذب الا
فی ثلث رجل کذب امرأته لیرضیها ورجل کذب فی الحرب فان الحرب خدعة
ورجل کذب بین المسلمین لیصلح بینهما اسماء بنت یزید رضی الله تعالی عنها روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کذبك جمله سی حرامدر
لکن اوچ احوالده جائزدر اولکیسی برکشی عورتنه وعورتی ارینه کذب ایلکدر بینلرن
اصلاح ایچون وحسن معاشرت قصد ایدوب ایکیسی دخی قلبلرك تطییب ایتمك
ایچون کذب ایتمکدر ایکنجیسی کافر ایله محاربه اثناسنده غالب اولمق ایچون کذب ایتمکدر
زیرا تحقیق جنك حیله وخدعه ایله در دشمن دینی صنوف حیله دن نه وجه ایله ممکن
اولورسه کفار وسنه غالب اولمق ایچون کذب ایتمك ایله کاذب اولماز اوچنجیسی ایکی
کشی اراسنده عداوت اولسه هر برینك ما بینی صلح واصلاح ایچون بلا ان سویلسه
یعنی خیر ایچون اولدوغندن کذب ایتمش اولماز زیرا اول خبر ویردوکی وصلح واصلاحی
مراد ایلدوکی کسنك خیرن سویلر وشره متعلق اخبارندن سکوت ایلر بوحالده
کذب جائزدر بلکه محمود ومندوبدر وبلکه واجبه منسوب ومصحوبدر ولیس
مراد نفی ذات الکذب دکلدر بلغ خیرا علی وجه الاصلاح دیمکدر وزاد فی روایة د
عن ام کلثوم والمرأة تحدث زوجها وابو داود سننندن بر غیر طریقدن بونك زیاده سی
زیاده ایله ب وعلمائنا بو خالده کذبك جوازنه ام کلثوم بنت خانونیدر زوجندن روایت
ایتدوکی حدیث ایله استدلال ایتدیلر اول حدیث بودر والحق بهذه الثلث دیواوج
شئ دخی کذبك جوازنه الحاق اولنمشدر اولکیسی دفع ظلم الظالم واحیاء الحق کما

فی جبار

فی جبار البلوغ تقول فی النهار بلغت الآن وفسخت النکاح مع انها بلغت باللیل
وکیجه ده بالغه اولان مرأنك احیاء حق ودفع ظلم ایچون کوندزده بالغه اولوب
نکاحی فسخ ایتدم دیو کذب ایتمسی کذب مباحه ملحقدر ودخی دفع ضرر مفسدك اولسه
مثلا برظالم بر مسلمانی ظلما قتل ایتمك ویاخود مالنی المق مراد ایلسه واول اندن
کزلنسه ویاخود مالنی کزلسه وبرکسه اکا واقف اولسه وانده سؤال اولنسه
انك اخفاسیله کذب ایتمك مندوبدر وبلکه واجبدر دخی طوغروسن سویلسه کناهکار
اولور زیرا ظلما قتل نفسه واخذ ماله سبب اولور وقیل ومنه الوعد والوعید لکاذبا
للصبی اذا لم یرغب فی المکتب وایکنجیسی کذبك جوازنده مسائلدن دیدیلرکه مکتبه
وارمدقچن صبیه برشی وعده ایدوب ویا وعید ایدوب قورقوتمق دخی کذب
مباح قبیلندندر والانکار لستر الغیر ومعصیته نفسه وجنایته علی غیره لتطییب
قلبه وبعض آخر کشی آخرك سترینی وکندونك معصیتنی وغیره جنایتنی غیرك خاطرینی
تسلیت ایچون کتم وانکار ایتمك کذب مباحه ملحقدر دیمشلر وهذا من الصلح
وقیل المباح فی هذه المواضع التعریض بومذکورات ولنلرك جملسنده کلامنی اصلاح
مسلمین ودفع ضرر مفسدین ایچون خبر نیتی ایله سویلمکدر وبعضیلر قتنده
دیدیلرکه بو ذکر اولنان موضعلرده تعریض ایله ضرورت مندفع اولیجق کذب صریح
اولور دیمکدن عبارتدر دیدیلر وهو الخامس من آفات اللسان واول ایسه تعریضیدر
که لسانك بشنجیسیدر وهو ارادة غیر الظاهر المتبادر من الکلام ولابد من احتماله
لمراده بحسب اللغة اول تعریض طریقیله کذبدرکه کشی کلامنك ظاهر معناسن اراده
ایتمیوب بحسب اللغة محتمل اولنان اولان معنایی اراده اعدن عبارتدر ولا یکفی
مجرد النیة حدیث مدلولاتنده وملحقاتنده تجویز اولان کذبی تعریض وجهی اوزره
کذب یحمل ایلمشلردر مجرد نیت اکتفا ایتمز وهو جائز عند الحاجة کالصور السا لقة
عن عمر رضی الله تعالی عنه ان فی المعاریض لمندوحة واول تعریض ایسه حاجت
وقتنده بلا کراهة جائزدر نتکم صور سابقه ده حضرت عمر رضی الله تعالی عنهدن
مروی اولنمشدر زیرا معاریض بفتح المیم برسوزی سویلیوب بر غیر نسنه مراد ایتمك مندوحه در
ویکره بدونها اما تعریضه حاجت اولمیجق ایکی حالده دخی مکروهدر واما الکذب
فحرام لا یحل بحال واما کذب صریح جمله حرامدر بر حالده حلال اولماز حدیث شریف
ملحقاتنده تجویز اولنان کبی ومن التعریض تقیید الکلام بلعل وعسی وتاتارخانیه ده
لعل وعسی ایله تقیید اولنان کلام تعریضدن عد اولنوب وعن النبی علیه الصلوة والسلام
المخرج من الکذب اربع ان شاء الله وما شاء الله ولعل وعسی کذا فی التاتارخانیة

تاتارخانیه ده اظهر روایت بودرکه حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه
کذب کاهنلردن خلاص طریقی بودر ودخی نسنه دن قنغیسی ایله ابتدا ایدوب
سویلر جائزدر اولا کشی فعلی مشیة الله ه تعلیق ایدوب الله تعالی میسر ایدر ایسه
ویا خود ایتمك میسر ایدرسم ویا خود عن قریب ایدرم ویا خود الله تعالی دیلر ایسه اولور
دیمکدر زیرا یالان سوز موضعندن خروج ایدوب چیقمق بیوردقلری ایله اسناد
اولنمشدر ومن التعریض ان تقول اشتریت هذا بخمسة مثلا وقد اشتراه بستة
لان القلیل موجود فی الکثیر فلا یکون کذبا بودخی تعریضدندر یعنی برکسنه مرادی
آخر نسنه مرادی کبی کوسترمك جائزدر نتکیم برکشی آلتی درهمه آلدوغنی بش درهمه آلدم
دیمك آلتیده بش موجود اولمغله تعریض قبیلندن اولوب کذب اولماز وقد یکون
ذکر العدد کنایة عن الکثرة فلا یراد به خصوصه کما تقول دعونك سبعین مرة
او مائة او الفا فلا یکون کذبا اذا لم یبلغ عدد دعوتك الی احد هذه ولکن عدد بتی
الناس کثیرة وکاهی ذکر عدد مبالغه دن کنایه اولوب خصوص عدد مقصود اولمز ایله
کشی برصدیقنی کثرت حدنه مبالغه اولان دفعات ایله دعوت ایدوب بعده یتمش کره
یا یوز کره ویا خود بیك کره دعوت ایتدم دیسه کذب اولماز بو ناسك آراسنده چوق واقع
اولور دوستلر مابیننده عدد بونلردن دیمکدن عبارتدر وضد الکذب الصدق
وهو الاخبار عن الشیء علی ما هو علیه وکذبك ضدی وخلافی صدقدر که اولدوغی
کبی واقع حالی خبر ویرمکدر خم نتکیم بو حدیث شریفی امام بخاری ومسلم صحیحلرنده
اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله
ان الصدق یهدی الی البر وان البر یهدی الی الجنة وان الرجل لیصدق حتی یکتب
عند الله تعالی صدیقا وان الکذب یهدی الی الفجور وان الفجور یهدی الی النار
وان الرجل لیکذب حتی یکتب عند الله تعالی کذابا عبد الله بن مسعود رضی الله تع
عنهما روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کرچك
سویلمك کشی ایلوکه یتشدورر یعنی حسنات کسب ایلیوب کناهلردن اجتناب ایتمك
ایله ایلوکه یتشدورر وکرچك شورها دیدر خیر ایله صاحبنی تحقیق جنته دلالت
ایدر و برکشی دائما کرچك سویلسه شول مرتبه وارر که تحقیق الله تعالی قتنده صدیقلردن
یازیلور و عالم علویده صدق ایله شهرت بولور یعنی برکسنه اقوالنده دائما صدق اوزره
اوزره اولسه اول کمسنه صدیقلر دفترینه کاتب اولنور دیمکدر و تحقیق یالان
سویلمك کشی فسق و فجوره دلالت ایدر و تحقیق فسق و فجور جهنم آتشنه دلیل
و دخولنه سبب اولور و برکشی که دائما یالان سویلسه حتی شول مرتبه وارر که

تحقیق

تحقیق الله تعالی قتنده کذابلردن یازیلور یعنی برکشی اقوالنده کذبی عادت ایدینسه
اول کمسنه کذابلر دفترینه یازیلور و انلك ایله شهرت بولور دیمکدر ح بو حدیث
شریفی امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابی الجوزاء رضی الله تعالی عنه
انه قال قلت للحسن بن علی رضی الله تعالی عنهما ما حفظت من رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم قال حفظت منه ما یریبك الی ما لا یریبك فان الصدق طمأنینة
والکذب ریبة ابو جوزاء رضی الله تعالی عنه روایت ایدر برکون حسن بن علی
رضی الله تعالی عنهما یه سؤال ایدوب دیدم که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمدن نه اوکرندك و نه حفظ ایتدك دیدیکمده جواب ویروب بیوردیکه اوکرنوب
حفظ ایتدیکم حدیث شریف بودرکه حلنده شك و شبهه ایتدوککز نسنه ترك
ایلکز زیرا اول مقوله شبهه لردن خوف و حذر ایتمك واجبدر کل ایسه منه و بدن
و شول شیء که سکا شك و شبهه لو اولمیه عدول ایله یعنی حلالا اولان نسنه
عدول ایدوب شك کتورن شیئدن اتقا ایدوب صاقنکز دیمکدر یعنی نسنه که
حسن و قبیح و حلال و حرام اولسنده سکا شك و شبهه ویره آنی ترك ایله و شول
شیئده که آنك حل و حسنندن سکا شك و شبهه کلمز اول مقوله شیئه میل ایلکز
دیمکدن عبارتدر فان الصدق طمأنینة والکذب ریبة تحقیق صدق ایله قلبه
سکون و اطمینان بولور و یالان ایله قلبه قساوت و اضطراب کلور و اندیشه
تشویشه دوشوب پریشان خاطر اولور دیمکدن عبارتدر حم دنیا حب ك
بو حدیث شریفی امام احمد بن حنبل و ابن ابی الدنیا و ابن حبان و حاکم مسندلرنده
اخراج اولنمشدر عن عبادة بن الصامت رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم اضمنوا لی انفسکم ستا اضمن لکم الجنة اصدقوا اذا حدثتم واوفوا
اذا وعدتم وادوا اذا ائتمنتم واحفظوا فروجکم وکفوا ایدیکم عبادة بن صامت
رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنوب ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تع
علیه وسلم امته خطابا بیوردیکه سز آلتی خصلتی فعله کتورمك ایچون نفسکزه
کفیل اولوب اول خصالك جمله سنی دائما ایشلیجك اولورسه کز بن دخی سزه
دار جنان اولمکزه تکفل ایدوب ضامن اولورم اول خصلتلرك اولکیسی بودرکه
قچن برسوز سویلرکه یالان سویلمیوب کرچك سویلیه سز ایکنجیسی قچن وعده ایلسه کز
وعدیکزه ایله سز که ممدوح و مطلوبدر اوچنجیسی قچن سزه امانت قونلسه
اول امانتی اهلنه تماما ویروب خیانت ایتمیه سز دردنجیسی فرجکزی حرام فعلدن
که زنا و لواطه در آندن حفظ و صیانت ایلیه سز بشنجیسی حرامه نظر ایتمیوب

وحقارتيله غيره بقمقدن وشهوات ايله نامحرمه بقمقدن اغماض عين ايلسكز
التجسس شرعاً حرام اولان نسنه به آل اوزاتمسكز والوب ووبرمسى جائز اولميان
شيء الكز ووبرمكز وغيرك مالنى اخذ وضرب كبى نسنه لردن كف يد ومنع ايله كز
اكر بو آلتى خصالى فعله كتوره جك اولورسكز بن دخى سزه دخول جنته ضامن اولورم
سابقين اولنلردن اوله سز ويا خود من غير سبق عذاب جنته كره سز ديو بيورد مشلر
نفس الامرده ادراك تام وبابك اولنلر بوتلر دوشنه السادس الغيبة آفات لسانك
التجسس غيبتدر بر كسه نك مساويسن ايتمك يعنى اشتدوكى نقد برجه تجسس محتمل
اولان نسنه سويلكدر وهي ذكر مساوى اخيك المعين المعلوم عند المخاطب
او تفهيمها او محاكاتها باليد او غيرها من الجوارح على وجه السب والبغض واول
غيبت ايسه كشى مخاطبك معلومى اولان كمسه بعض ايتدن ناشى سب ايتمك قصد
ايله عيوبنى ذكر ايدوب ويا خود آلى ايله وسائر اعضاسى ايله شكلنى ويا اوضاع
اشارت ويا حكايت طريقيله اولنسو سويلكدر وبو بابك ضابط مضمونى اولدر كه
هر نسنه كيم بر مسلمانى نقصانى ايهام ايدر اولسه اول غيبت ايتمكدن عبارتدر
وهو حرام قطعي واول حرام قطعى در كه حق جل وعلا سوره حجراتده خبر ويروب بيوررد
ولا يغتب بعضكم بعضا ايحب احدكم ان يأكل لحم اخيه ميتا فكرهتموه واتقوا
الله ان الله تواب رحيم يعنى بريع بريكز غيبتك ايتمك ايله قرنداشكز بر مسلمك
حيوننده غيبتك ايتمك مونندن صكره لحمنى يمك كبيدر وآنك اكلى ايله تكليف
اولونسكز اسنكراه ايدردكز شويله كه مرده آتندن اسنكراه ايدرسكز كركدر
كه غيبتدن دخى اكا كوره استكراه ايده سز امدى سخط الهيدن خوف ايله غيبتدن
اجتناب وتوبه ايدك زيرا حضرت رب العزه تواب رحيمدر اولكمسه لركه غيبتدن
رجوع ايدوب توبه ايده لر صب بو حديث شريف اصبهانى سننندن اخراج اولنمشدر
عن ابي امامة رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
ان الرجل ليؤتى كتابه منشورا فيقول يا رب اين حسنات كذا وكذا عملتها
ليست في صحيفتي فيقول له محيت باغتيابك الناس ابو امامه رضي الله تعالى
عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى بكه غيبت
ايدن كشينك آخرتده عملى صحيفه سى ويرلدكده بنم بو قدر حسناتم وار ايدى كتابت
اولنمش يا رب ديجك آنى سنك ناسى غيبت ايتدوكك محو اولندى ديو جواب ويريله
صب بو حديث شريف سننندن اخراج اولنمشدر عن عثمان بن عفان رضي الله
تعالى عنه انه قال سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول الغيبة

والنميمة

والنميمة يحتان الايمان كما يعضد الراعي الشجر حضرت عثمان بن عفان رضي الله تع
عنه دن روايت اولندى تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دن ايشتدم
بيوردى بكه راعى ماشيه سنه كسوب ييدردوكى اشجارى افنا ايدوكى كبى بر مسلمى
غيبت ونميمه اولوب ناسك بعضيسنك كلامنى بعضنه مابينلرنده افساد ايچون
اوزره نقل ايتمك بو ايكيسى ثمرات ايمان اولان اعمال صالحه اولوجه ايله افنا
ايدوب حبط ومحو ايدر ديو بيوردى نتكم ابن مبارك قتنده بر بنك ذم وغيبتى
ذكر اولندقده ديمشكه اكر بن كمسنه غيبت ايتمك لازم كلسه انامى واتامى غيبت ايدرم
زيرا انلر بنم حسناتمه الغه اولى والبقدر وقيامت كوننده بعض كسنه نك كتابى
كنديه ويرلدكده ايچنده خير وحسناتدن بر نسنه كورميجك نالان وكريان اولوب
قنى بنم صلوة وصيامم وطاعتم وبو قدر ذكر وعبادتم ديدكده اكا جواب ويره لركه
دنياده سنك ناسى ذم وغيبتك ورافع استجاد عبادتك جمتك وقات چونتنده برازد
قلنشدر ومحو اولنشدر ديه لر اما بعض كسنه كوره كيم كتابى ايچنده خير وحسنات
فراوان يازلمشكه دنياده هيچ آنى عمله كتورمشدى واول مقوله خيرات وحسنات هركز
خاطرينه خطور ايتمشدر اكا ديه لر كرچه دنياده سن بو خير وثوابى ايتمدك ايدى لكن
ناس سنى دنياده چوق چوق ذم وغيبت ايتدكلرى اجلدن انلرك خير وحسناتلرندن
سكا بو قدر حسنات جزيله اول جهتدن ميسر اولمشدر ديه لر پس بوندن زياده خسروان
اولورمى كه اوقات چوننده تحصيل ايلدوكى خيرات وحسناتى بو وجه ايله ضايع ايدوب
كندوكى خائب وخاسر قيله س حد بو حديث شريف امام احمد بن حنبل مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما انه قال ليلة اسرى بنبي الله صلى
الله تعالى عليه وسلم ونظر في النار فاذا قوم يأكلون الجيف قال من هؤلاء يا جبريل
قال هؤلاء الذين يأكلون لحوم الناس عبد الله بن عباس رضي الله تعالى عنهما
روايت ايدر تحقيقا حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ليلة معراجده
نار جحيمه نظر ايتدكده كوردكه بر الاى قوم جيفه يرلر حضرت جبرائيل عليه السلام
سؤال بيوردقلرنده بونلر كيمدر ديو حضرت جبرائيل ويردكه بونلر ناسى
غيبت ايدنلردر دنياده بونده انلر لحوم ناسى اكل ايتمك ايله عذاب اولنور ديو جواب
ويردى يعل طب بو حديث شريف ابو يعلى وطبرانى مسندلرندن اخراج اولنمشدر
عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من
اكل لحم اخيه في الدنيا قرب اليه يوم القيمة فيقال له كله ميتا كما اكلته
حيا فيأكله ويكلح ويضج ابو هريرة رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول

اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قیامت کوننده بر کشینک دنیاده غیبتنک
ایتدوکی کمسنه‌نک اوکنه کتوره وبیرلرکه چیوننده آنی یدوکک کبی مؤمن قرنداشکی
غیبت ایتدوکک ایچون شمدی میتا دخی آنی اکل ایله دیو بیوریلدکده ترش روی
اظهار ایدوب ضجرت واضطراب ایله صیحه وفریاد ایلیه دوزخ‌زاده ورسول
علیه الصلوة والسلام اخ ایله قید بیوردوغی کافرلری اخراج ایچوندر زیرا کافرلک
غیبتنده وحضورنده مساویسنی ذکر ایلمک جائزدر بعل بوحدیث شریف ابو یعلی
سننده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال کنا عند النبی صلی
الله تعالی علیه وسلم فقام رجل فقالوا ما اعجز او قالوا ما اضعف فلانا فقال
النبی علیه الصلوة والسلام اغتبتم صاحبکم واکلتم لحمه ابو هریره رضی الله تعالی عنه
روایت ایدوب ایدر تحقیقا حضرت رسول علیه الصلوة والسلام قتنده ایدک حضور شریفلرندن
بر کمسنه حاجت ایچون کیرو قالدقلرنده اصحابدن بری تعجب ایدوب عاجز اولور یاخود
ضعیف اولوردیملر ایله رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه اسلامده هم صحبت
اولدوغیکز کمسنه‌نک غیبتنک ایدوب لحمنی اکل ایتدیکز دیو عتاب ایلدی
بیوردیلر پس امدی مؤمنک سنده حظی اوچ نسنه‌دندر اکر اکا فائده یه قادر دکل ایسک
ضرر دخی ایلمه واکر آنی مسرور وخندان ایدمز سک باری مغموم ومحزون ایلمه واکر
مدح وثنا ایلمز ایسک باری ذم وغیبتنه دخی اتمه واکر ایدر ایسک انک میتا لحمنی
ییمش اولورد دیمکدن عبارتدر دنیا بوحدیث شریف ابن ابی الدنیا مسندندن اخراج
اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت قلت لامرأة مرة وانا عند
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان هذه لطویلة فقال الفظی الفظی فلفظت بضعة
من لحم حضرت عائشة صدیقه رضی الله تعالی عنها حضرت رسول اکرمک حضور
شریفلرنده اوتوردکلری اوزون طویله خاتون کوروب تعجب اوزون قد قامت اولور
دیدیکده رسول علیه الصلوة والسلام اکل ایتدک دیکیکی چقار آغزیندن چقارات دیدکده
بن دخی توکوردکمده اغزمدن بر آت پارچه‌سی چقدی دیو بیوردی د بوحدیث شریف
ابو داود سننندن نقل اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم قال لما عرج بی مررت بقوم لهم اظفار من نحاس یخمشون بها وجوههم
فقلت من هؤلاء یا جبرائیل قال هؤلاء الذین یأکلون لحوم الناس ویقعون فی
اعراضهم انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم بیوردیکه لیلهٔ معراجه چقدوغمده بر قومک وزرینه اوغرادم
اول قومک باقردن طرناقلری کوردوکه یوزلرینی وکوکسلرینی طرمالرلر جبرائیل

علیه السلام

جبرائیل علیه السلامه سؤال ایدوب دیدمکه بونلر کیملردر جبرائیل علیه السلام دیدیکه
شونلردرکه خلقک اتلرینی یرلر ایدی وعرضلرینی صیانت ایتمیوب هدم وغیبت
ومساوی ایدرلر ایدی پس امدی غیبت ومساوی دنیاده واخرتده مستلزم
تعب وملال ومستوجب اختلال احوالدر د ت بوحدیث شریف ابو داود سننندن
وامام ترمذی مسنددندن نقل اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت
قلت لرسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یا رسول الله حسبک من صفیة قصرها
قال لقد قلت کلمة لو مزج بها البحر لمزجته حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها
روایت ایدوب ایدر رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدمکه صفیه‌نک قصر
قامتی سکا کفایت ایدر دیدکده حضرت رسول الله بیوردیکه یا عائشه والله بر سوز
سویلدککه اکر اول سوز بحره خلط اولنسه رائحهٔ کریهه‌سی ایله آب دریانک طعمی
ولونی ورائحه‌سی متغیر اولور ایدی دیو بیوردیلر م بوحدیث شریف صحیح مسلمدن
نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال
هل تدرون ما الغیبة قالوا الله ورسوله اعلم قال ذکرک اخاک بما یکرهه قیل
ارأیت ان کان فی اخی ما اقول قال ان کان فیه ما تقول فقد اغتبته وان لم یکن
فقد بهته ابو هریرة تعالی عنه روایت ایدر تحقیق حضرت پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه اصحابم امدی غیبت ندر بیلورمیسز دیدیلر الله ورسولی بیلور
حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه بر مسلم قرنداشکی بر مکروه نسنه‌یه نسبت
ایدوب وصفله مقدارنده اولنلرک بعضیسی دیدیکه یا رسول الله قرنداشم مسلم ذکر
ایتدوکم صفت ایله موصوف ایسه ده غیبت اولورمی دیدکلرنده رسول علیه الصلوة
والسلام بیوردیکه اکر موصوف ایسه غیبت ایتمش اولورسن دکل ایسه بهتان ایتمش
اولورسن زیرا بهتان انسانک خبری واکاهی اولمین نسنه‌یه نسبت ایتمکدر دیو بیوردیلر
اعلم ان الغیبة تعم ذکر عیوب الدین والدنیا تشترط معرفة المخاطب وان یکون
علی وجه السب عند علمائنا رحمهم الله تعالی معلوم اوله که اکرچه غیبت حرامدر
اسبابک وجودنده حرام اولور بزم ائمه‌مز رحمهم الله تعالی قتنده سب اول غیبتک
تعریفنده مأخوذ اولان عیوب دینیه ودنیویه تعمیم اولنه فقد تصکره عیوب صاحبی
مخاطبک معلومی اولمق وذکر عیوب ایدن دخی سب ایتمک وجهی اوزره ذکر عیب ایتمکی
اکرچه امام غزالی علیه رحمة الباری غیبتک تحقیقنده شرط ایتمک ایله تضییق ایتمشلر
قال قاضیخان فی فتاواه رجل اغتاب اهل قریة فقال اهل القریة کذا لم یکن
غیبة لانه لا یرید جمیع اهل القریة فکان المراد هو البعض وهو مجهول وقاضیخان

وقاضی خان فتاواسنده بیورر که برکسنه برکویك اهلنی غیبت ایلسه یعنی اهل
قریه اشلدیلردیسه اول غیبت اولماز زیرا جمله اهل قریه مراد ایلماز و مرادی انلردن
بعضیدر اول ایسه مجهولدر اراده اندوکی جهتدن غیبت اولمدوغی ائمه ثلثه
رحمهم الله تعالی توسعة للناس شرکا ایلدکلرینه بناء الرجل اذا کان یصلی و یصوم
ویضر الناس بالید واللسان وذکر بما فیه لا یکون غیبة واکر کسنه صائم اولسه
و نماز قلسه و ال ایله و دل ایله خلق ایچنده ضرر اولان نسنه کسنه ذکر ایتمك
غیبت دکلدر زیرا خلقه ضرری اولان شخص مرقومه و خلقه زحم و جهی اوزره ذکر
ایتمك دخی غیبت اولماز وان اخبر السلطان بذلك لیزجره فلا اثم علیه واکر
انده اولان نسنه پادشاهه خبر ویرسه انی اندن منع و زجر ایلسون دیو اندن انك
اوزرینه کناه یوقدر و رجل ذکر مساوی اخیه علی وجه الاهتمام لم یکن ذلك
غیبة انما الغیبة ان یذکر علی وجه الغضب یرید السب انتهی وهکذا ذکر فی
الخلاصة وغیرهما و برکسنه قرنداشنك اهتمام طریقی اوزره مساویسی سویلسه
و اندن سب مراد اولنه انتهی خلاصه ده و غیریده دخی بویله ذکر اولنمشدر فذکر
العیب لتغییر المنکر او للاستفتاء او للتحذیر من شره او للتعریف کالاعرج ونحوها
لیس بغیبة پس تغییر منکر ایچون فلان کمسه بکا ظلم ایتدی دیو استفتا ایچون
و یا خود شرندن مسلمینی تحذیر ایچون و یا خود انسانی بر لقب ایله و یا اباغی طوپال
دیمکله معروف اولسه انی تعریف نیتیله اول تعریفا کالجائز و تنقیصی طریقی اوزره
حرامدر و اکر غیری ایله تعریف ممکن ایسه اول غیری ایله تعریفا بیلمکدر اول زمان عیبی
ایله ذکری حرامدر مکرکه جوازی ذکر اولنان اوزره اسبابدن برسبب وله اولف
تعریف ایچون ذکر عیب ایتمك غیبت اولماز وکذا ان کان مجاهرا بالفسق والظلم
وذکرهما فاما ان ذکر عیبا آخر فغیبة وکذلك علان فسق ایدنك فسقنی ذکر
ایتمك دخی غیبت اولموب و بر ولایتلی اولوب ذکر ایدیه نك ظلمنی ولایتناغاسنه
سویلمك غیبت تاکه انی ازاله ایدوب برینه صالح کمسه اقامت ایلمك ایچون زیرا
مصادره ناس ایله و ظلما اموال ناسی جنایت ایله مجاهر اولان کمسنه اشکاره
اشلدوکی ظلمی ایله انی ذکر ایلمك حرامدر نتکیم حدیث شریفده دلیل کافیدر شیخ
بو حدیث شریفی ابو شیخ سننندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حیا پرده سن
براغن کمسنه فواحشه مرتکب اولوب و هوای نفسه تابع بولنوب اعلان فسق
ایدنك فسقنی ذکر ایتمك آنك ایچون غیبت اولماز بیت

بی حیا اولنلرك ای سرافراز   هم عدوسی اولور هم عریان

دینا بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا مسندندن اخراج اولنمشدر عن بهز بن حکیم
رضی الله تعالی عنه عن ابیه عن جده ان النبی صلی الله علیه وسلم اترعون
عن ذکر الفاجر متی یعرفه الناس اذکروه بما فیه یحذره الناس بو حدیث شریف
بهز بن حکیم باباسی حکیمدن روایت ایدر که اوسط تابعیندندر اول دخی جدندن روایت
ایدر که صحابه رسول اللهدن معاویه بن کعبدر رضی الله تعالی عنهم روایت ایدوب ایدر
تحقیقا رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه ذکر فاجردن اوصانورمیسز که
صنق و زحمتی چکرسز امدی ایلکز بلکه خلقه انك قباحتك و فسقك بیلدورك
تاکه بیلسونلر فعل شنیعی شنیعندن اجتناب و حذر ایتسونلر دیو سویلکز بو نهی
ایدرسه کز بر نسنه لازم کلموب غیبت اولماز وفی الامام الغزالی ضیق حیثه
بشرط السب ولم یلتفت الی الاهتمام ثم ان الغیبة علی ثلثة اضرب و امام
غزالی رحمه الله تعالی غیبتك تعریفنه اهتمام وجهیله تخفیفنه بناء سب شرط
ایتمك ایله تضییق ایلدکده نصکره غیبتی اوچ قسم قیلمشدر الاول ان تغتاب و تقول
لست اغتاب لانی اذکر بما فیه فهذا کفر ذکره الفقیه ابو اللیث فی التنبیه
لانه استحلال للحرام القطعی اولی اولدرکه غیبت ایدن کمسنه به فلان کمسنه نك
ایچون غیبتك ایدرسن دنیلدکده اول کمسنه بن انك غیبتك ایتم زیرا انده انك
موصوف اولدوغی شیئی ذکر ایدرم دیمك حرام قطعی اولان غیبتی استحلاله مؤدی
اولمغله امام ابو اللیث رحمه الله تنبیه الغافلینده ذکر ایدوکی اوزره کفردر زیرا
حرام قطعی استحلاله مؤدیدر والثانی ان یغتاب و یبلغ غیبة المغتاب فهذه
معصیة لا تتم التوبة عنها الا بالاستحلال لانه اذاه فکان فیه حق العبد
ایضا وهذا محمل قوله علیه الصلوة والسلام فیما خرجه غیبتك ایکنجی قسمی اولدرکه
غیبت اولنان مغتابه اکر غیبتی واردوغی ایشدی ایسه متاذی اولدوغندن
ناشی غیبت حق عبده منضم اولمغله توبه سنك تمامنده یالکز استغفار کفایت
ایتموب استحلال لازمدر زیرا انده حق عبد واردر انضمامنه محتاج اولدوغی
جهتدن و رسول علیه الصلوة والسلامك قول شریفنه حمل اولنور محدثین اخراج
اولندوغی اوزره دیناطط بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا و امام طبرانی اوسطنده
نقل اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه الغیبة اشد من الزنا قیل کیف قال
الرجل یزنی ثم یتوب فیتوب الله تعالی علیه وان صاحب الغیبة لا یغفر له
حتله صاحبه وان لم یبلغ فیکفیه التوبة والاستغفار له ولمن اغتابه

جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندیکه غیبت زنادن اشد در دیدکده
اکا نه کیفیتدن اشد اولور دینلدکده بیوردیکه بر کشی زنا ایتسه اندن کنه پشیمان اولوب
حق جل و علایه توبه و استغفار ایله رجوع ایلسه حق جل و علا انک توبه سن قبول
ایدوب آنی باد لغار اما غیبت ایدن کمسه‌نک توبه سنک تمامنده یالکز استغفار کافی
اولمازحتی اول ایندوکی غیبت صاحبندن وارو استحلال ایتمینجه توبه سی قبول اولنمز
اول اجلدن غیبتک بو شفقتی زنادن اشد عد ایتمشلر در غیبتک او جنجی قسمی اولدر که
اکر غیبت استماع ایتمش و لسه بو قسمده کندوسی غیبت ایلدوکی کمسنه ایچون
توبه و استغفار ایلمک کندو یه کفایت ایدر دنیا بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا
مسندندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
كَفَّارَةُ مَنِ اغْتَبْتَهُ اَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر کمسه‌نک غیبتنده
بولنمز سوز سویلیسک کرا ایشیدیلدن متأذی و بی حضور اولورانک علاجی
و کفارته‌سنک بودر که اول کمسنه ایچون جناب عزتدن مغفرت طلب ایدوب و استحلالی
ایچون اظهار اعتذار ایدوب پشیمان اولوب ندامت کوستر مکدر زیرا معتاب ایچون
استغفار غیبتک کفارتیدر دیو بیورمشلر وَهٰذَا التَّفْصِيلُ هُوَ الْاَصَحُّ الَّذِى
اَخْتَارَهُ اَبُو اللَّيْثِ الْفَقِيهُ رحمه الله واصح اولان بو تفصیلدر آنی امام ابو اللیث
اختیار ایتمشدر وَعِنْدَ الْبَعْضِ يُحْتَاجُ اِلَى الْاِسْتِحْلَالِ مُطْلَقًا و بعض علما قتنده
مطلقا استحلاله احتیاج مذهبی اتخاذ ایدوب حتی عطا قتنده وارو ب سکا
ظلم ایدوب غیبت ایتدم دیلرایسک عفو ایله دیلرایسک حقکی آل دیمک لازمدر
دیر امام غزالی بو قولی تصحیح ایدر فقرا ایدرمکه استحلال ایندوکی تقدیر جه دخی زیاده
انجمنک احتمالی اولیجق اجمال ایله استحلال اولنمق احسندر وَعِنْدَ بَعْضِهِمْ
لَا مُطْلَقًا بَلْ يَكْفِيهِ التَّوْبَةُ وَالْاِسْتِغْفَارُ و بعضیلر قتنده مطلق توبه و استغفار
کافیدر و غیبتک کفارتی توبه و ندامتدر که بردخی من اعمکه عزیمتدر وحسن بصری
قتنده غیبت ایندوکی کمسنه دن حلاللغن طلب ایتمک لازم دکلدر استغفار
کافیدر دیو بیورمشدر ثُمَّ اعْلَمْ اَنَّهُ لَا بُدَّ لِمَنِ اغْتِيبَ عِنْدَهُ رَجُلٌ اَوْ بُهِتَ
اَنْ يَنْصُرَهُ وَيَذُبَّ عَنْهُ بوندن صکره معلوم اولسونکه غیبته مخاطب اولان
کمسنه معتابه و یا خود بهتان اولنانه نصرت ایدوب و غیبت و بهتان ایدنی منع
و دفع و رد ایله تقبیح ایتمک لازمدر اکر منعنه قادر ایکن منع ایتمسنک بلکه حظ
نفس ایله دکلیوب و تو دسک سخط حقه مظهر اولور سن زیرا غیبت و بهتان

جمله شیاطیندن معدود در و رحمت حقدن مبعود اولنلو عابد در دنیا نتکیم
بو حدیث شریف دلالت ایدر ابن ابی الدنیا سنندن اخراج اولنمشدر عن جابر
رضی الله تعالی عنه مرفوعا مَنْ نَصَرَ اَخَاهُ الْمُسْلِمَ بِالْغَيْبَةِ نَصَرَهُ اللّٰهُ فِى
الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ بو حدیث شریفی جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه مرفوعا
روایت ایدر حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه دین اسلامده بر مسلم
قرنداشی ذم و غیبت ایدکلرنده بر کمسه غائبانه و مشفقانه نصرت ایلسه و کلمه
حقی قادر اولدوغی قدر سویلسه و اول مسلمانک حرمتک وقایه قلسه حق جل
و علا دنیاده و اخرتده اکا نصرت قیلر پس امدی نصرت مظلومه قادر اولنلرک
اوزرینه فرض کفایه در محرمدر و غیبت اولنان اخوانک الندن اولوب خلاص
ایده‌لردیمکدر عبارتندر شیخ بو حدیث شریفی ابو شیخ سنندن نقل اولنمشدر
عَنْ اَنَسٍ رضی الله تعالی عنه مرفوعا مَنِ اغْتِيبَ عِنْدَهُ اَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ
وَهُوَ يَسْتَطِيعُ نَصْرَهُ اَدْرَكَهُ اِثْمُهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ انس بن مالک رضی الله تعالی
عنه مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
بر مسلمک غیبتنه مخاطب اولان حال بوکه معتابک نصرتنه قادر ایکن نصرت
ایتموب بنا کوش ایلیه دنیا و اخرتده اثم غیبتدن حصه مند اولور زیرا بر مسلم
قرنداشی ذم و غیبت ایده‌نلرانک منع و انتصارنه قادر ایکن ایتمسک بلکه حظ
نفس ایله دکلیوب و تو دسک بو مضمون حدیثده و تحتنده داخل و شاملنه
واصل اولور سن دیمکه اشارتدر دنیا بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا مرموزندن
منقولدر عن انس رضی الله تعالی عنه مرفوعا مَنْ حَمَى عِرْضَ اَخِيهِ فِى الدُّنْيَا
بَعَثَ اللّٰهُ مَلَكًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَحْمِيهِ عَنِ النَّارِ انس بن مالک رضی الله تعالی عنه
مرفوعا روایت ایدر معتابک عرضنی حمایه ایدوب نصرت ایدنه مظهر نصرت الهیه
اولور و آخرتده ناردن حمایه ایتمک ایچون بر ملک مکرم بعث اولنور آنی جهنم
آتشندن حمایه ایدر دیو بیورمشلر زیرا حما شوداو تلافی در که بر ملک بر حماسی وار در
آنی غیریلردن حمایت ایدر و اکا قریب اولنلره عقوبت ایدر دخی حق جل و علانک
دخی یوننده حماسی حرام ایلدوکی مساویدر و غیبتدر که انک حول حماسنه قریب
اوله شک یوقدر که حق جل و علانک اولکشی عقابنه مستحق اولمقدن قورتولمق
امکی دینده احتیاطی اولان کمسنه ذم و غیبت ایتمز و حمایه قریب اولماز
و سوختنه غضب جهنم بولنماز دیمکدر عبارتندر شیخ ابو شیخ مسندندن اخراج
اولنمشدر عَنْ اَبِى الدَّرْدَاءِ رضی الله تعالی عنه مرفوعا مَنْ ذَبَّ عَنْ عِرْضِ اَخِيهِ

يردّ الله عذاب النار يوم القيمة وتلا عليه الصلوة والسلم وكان حقا علينا نصر
المؤمنين ابو الدرداء رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر كه بر كمسه بر مؤمن
قرنداشني ذم و غيبتدن دفع و منع ايلسه بونده ذم منع معناسنهدر يعني بر
كمسه بر مؤمن قرنداشنك عرضني غيبت و ذمدن صيانت ايلسه حق جل
و علا قيامت كوننده اندن جهنم عذابك دفع ايليه ديو بيوردي واندن صكره
سورۀ رومده بو ايت كريمه رسول عليه الصلوة والسلامه تلاوت ايلدي ديمكه
جابر بن عبد الله رضي الله تعالى عنه زياده روايت ايتمشدر معناي شريفي يار دم
ايلمك انلرهكه تصديق ايتمشلردر و بزه لايق سزاواردر مؤمنلره يار دم ايلمك
في الواقع انلر نصرته مستحقلردر كافرلر اوزره غالب اولمغه نصرت قلوز ديو
السابع النميمة يعني نجيسي قووجيلقدر هي كشف ما يكره كشفه و افشا
السر وفي الاكثر تطلق على نقل القول المكروه الى المقول فيه وهي حرام الا
ان يكون فيه ضرر له ولم يعلمه ولم يمكن دفعه الا بالاعلام فيجب لانه
نصح و اول قووجيلق ايسه كشي اخرك مكروه اولان شيئني كشف و سرني
افشا و بعضيسنك كلامني بعضنه ديمك ارالرنده افساد جهتي اوزره اخرك
بو زينه خلقك حقنده هرزه سوزلريني نقل ايتمكه اطلاق اولنور و اكر نقل
مرقوم اخرك نفعني و يا ضرري اصابتندن خلاصي ايچون اولور ايسه واجبدر
و الا حرامدر كه بر مسلمك عرضني كسر و عيبني ذكر ايدوب فلان كشي سني سومز
حقنده شويله ديدي يا شول ايلدي يا سنك امريني افساده دشمنك ايله محبت
بنياد ايتمك استر ايسه امام غزالي ايدر بونك مقابله سنده سكا الّتي نسنه لازم
و واجبدر اول كيمسيي ولدركه اني تصديق ايلميه سن زيرا غماز فاسقدر و فاسق مردود
الخبردر ايكنجيسي اولدركه اكا پند و نصيحت ايليوب و نميمه دن منع و نهي ايليوب و فعلني
انك اوزرينه قبيح ايليه سن اوچنجيسي اولدركه الله تعالى رضا سيچون اكا بغض ايليه سن
زيرا اول كمسنه حق تعالينك مبغوضيدر و حق تعالينك بغض ايتدوكنه بغض ايلمك
واجبدر دردنجيسي اول كمسنه نك غمزي ايله اول مسلمانه سوء ظن ايتميه لر بشنجيسي اولدر
سوزي حميت دكلميدر تفتيش و تفحص اولنمق كركدر زيرا تجسسدن حق تعالى نهي ايدوب
ولا تجسسوا بيورمشدر التنجيسي انك غمازلغني هيچ كمسنه يه حكايت ايدوب فلان كشي
بكا بويله ديدي ديميه زيرا كندو دخي غماز و نمام اولمش اولور نتكم حكمادن بريسنه بر
دوستي كلوب فلان كشي شويله ديدي ديجك ديدي كه اي برادر بني زيارته چوقدن
كلمدك ايدي حالا اوچ دنلو خيانت ايله كلدك بنم دوستمي مبغوضم ايلدك و قلبم

فارغ اسوده ايكن بني هم و غم ايله مشغول و آلوده قيلدك و كندوني بنم قتمده امين
ايكن كندوكي متهم ايلدك ديدي و علمادن بريسي بر پادشاهه نميمه ايله بر پادشاه
اول عالمه عتاب ايديجك انكار ايلدي پادشاه ايتدي بوني بكا بر معتمد كمسنه نقل
ايلدي ديجك عالم ايتدي يا امير نمام معتمد اولماز پادشاه ايو ديدي ديو انك سوزندن
راضي و نمامه ساخط اولدي زيرا بر مسلمك سوزيني برينه نقل ايدوب بينلرينه
افساده ساعي اولمق نص قرآن ايله حرامدر نتكم سورۀ نونده حق تعالى بيوردر
ولا تطع كل حلاف مهين هماز مشاء بنميم معناي شريفي يعني اطاعت ايله هر يلان
يره آند و قسم ايديجيه ابو جهلدر و يا وليد بن مغيرهدر كه يلان يره چوق يمين ايدردي
و دخي غيبت ايديجي يا طعن ايديجي خلقك بو زينه كوليجي سخن چينلك و نماملق
خلق ايچنده ناحق يره فتان ايتمكه و كوكللريني قمعه و دوستلري برينه دشمان اولمغه
سببدر اولكه حق تعالى جمله مؤمنلري سخن چين شرندن امين ايليه و سورۀ همزهده
حق جل و علا بيوردر ويل لكل همزة معناي شريفي اولدركه اول ويل دره سي كه جهنم
اننك عذابندن الله تعالى ايله صقنورز و دخي عذاب شديد شول كمسنه لر ايچوندركه
همزه در لمزه در همزه اولدركه خلقك بو زينه قارشو غيبت ايدوب عيب ايله اكا طعن
ايده و لمزه اولدركه خلقك ارديجه غيبت ايده و كوزي ايله و قاشي ايله و اغزي ايله
مسخره يه طوتوب اشارت ايده و غمازلق ايدوب ايكي دوستي ارا سنده دشمانلق
براغه بو ايت كريمه وليد بن مغيره حقنده نازل اولدي كه حضرت رسول اللهي غيبت
و طعن ايدنلرك حقنده شاملدر خ بو حديث شريفي امام بخاري ايله مسلم اتفاق
اوزره مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن حذيفة رضي الله تعالى عنه انه قال
سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول لا يدخل الجنة قتات وفي
رواية نمام حذيفة بن اليمان صحابي ابن صحابيدر رضي الله تعالى عنهما تحقيق روايت
ايدوب بيوردي كه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دن ايشتدم كه
بيوردي قووجيلق ايدن جنته كيرمز و بر روايتده نمام اولان جنته كيرمز ديو بيوردي
نمام ديو افشاي سر ايدن و بعضك كلامني بعضنه على وجه الافشا نقل ايدن كمسنه يه
ديرلر يعني قووجي اولوب ناسك غيبت و مساويسن سويلينه ديرلر حد بو حديث
شريف حاكم مسندركندن روايت اولنمشدر عن ابي موسى الاشعري رضي الله تعالى عنه
انه قال عليه الصلوة والسلم من سعى بالناس فهو لغير رشدة او فيه شيء منها ابو موسى
الاشعري رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلم بيوردي كه كورمدك و بلدك و ايشتدك ناسك عيبك طوتمغه سعي ايدن غماز

وفتنه اولان کمسنه لرك شری عظیمدر نتکم حکایت اولنور که بر کمسه بر قول صاتدقده
عیبی همان قوجلقدر دیوب بر کمسنه اول عیب ایله اول قولی آلوب بر قاج کوندن
صکره افندیسنك خاتوننه ایدر که افندیسی سنی نیچون سومز بیلور مسن مرادی بنجه
بر جاریه المقدر اما بن خواص نیر نجاته واقفم امدی افندی کیجه یاتورکن بوغازی النده
بر قاج قیل کس اول قیللر ایله آنی سکا شبیه ایده یم که سکا زیاده محبت ایدوب
وقولی سکا السون دیدی اول سببدن که خاتون خادم مردکل ایمش ما صدق کلامه علام
جازم ودیدوکی نسنه یه ایتمکه عازم اولدی واول قول افندیسنه دیدیکه بو سنك
خاتونك خارجه میل ایدوب وسنی اولدرمکه قصد ایلدی اکر واقعی بیلمك دیلرسك
کیجه اویور کبی حقیقت حاله واقف وشر نسایه عارف اوله سن دیدی خواجه دخی
اویله ایدوب کندوزنی اویورلغه اوردی خاتون دخی النه اوستره آلوب کلدی که
بر قاج قیل قویره همان که خاتون آلتی خواجه نك صقالنه یقین ایلدی خواجه آرتق
تو خاتون بنی اولدرمك استر دیوب فی الحال یرندن صیچره یوب خاتونی بی توقف
اولدردی ایرتسی کون خاتونك قرباسی جمع اولوب کلوب خاتونك قتلنه تحمل ایتمیوب
خواجه یی دخی قتل ایتدیلر وخواجه نك قرباسی دخی جمع اولوب کلوب بکی قتیله محاربده
مشغول اولوب نیجه کمسنه لر آراده قتل اولندی پس بو قوجینك سوزی ایله نیجه لرك
قصر دولتی منهدم ومایه اقبالی منعدم اولدی امدی ذکر اولندوغی وجه اوزره
غمز ایدن غمازی قوجلقدن نهی ایلیه که بو نهی منکردر بوندن فارغ اولدیه اکر
نهی ایدرسه الله ایچون دشمان طوتنه که غماز دشمان اولمغه واجبدر نتکم حق جل
جل وعلا فاسق فتانك سوزنی دکلمك دیمشدر شیخ عن العلاء بن الحرث رضی الله
تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال الهمازون واللمازون و
المشاؤن بالنمیمة الباغون البرآء العیب یحشرهم الله تعالی فی وجوه الکلاب
علاء بن الحرث رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه شونلر که خلقی یوزینه قارشو بر عیب ایله اکا طعن ویا اردنجه غیبتك
ایدوب ناسك ذم ومسایسن ایلیه لر اول عیب کرك اننده اولسون کرك اولمسون
اول نمیمه اولور نتکم کعب الاحبار روایت ایدر که بنی اسرائیلده قحط یتشدکده حضرت
موسی علیه السلام نیجه کره استسقا ایدوب وحی الهی نازل اولدیکه ایچکزده نمام واردر
موسی علیه السلام مناجات ایلدیکه کیمدر اول نمام وحی کلدیکه یا موسی بن قوللریمی نمیمه دن نهی وانا ابغضه
ایدرکن ممکنمیدرکه نمیمه ایلیم پس مجلسی توبه ایلدیلر ثادا اجابتکه تابع استغفار
ظاهر اولدی زیرا نمیمه عظیم معصیتدرکه عیوب ناسی تجسس اوزره اولنلر اخرتده کلب

صورتنده

صورتنده حشر اولورلر پس نمیمه نك کفارتی حلاللق طلب ایدوب بر دخی نمیمه
ایتمکه عزیمت وتوبه وندامتدر الثامن السخریة وهی تتضمن الاستصغار و
الاستخفاف وهی حرام آفات لسانك سکزنجیسی مسخره لغه الوب خاطرك محزون
وقلبی پرخون ایتمکدر اول ایسه کشی آخری استحقار واستخفاف وعیوبنی کولرك ذکر
ایدوب مزه لنمکدن عبارتدر اول ایسه حرامدر کما قال الله تعالی نتکم سورة
حجراتده حق جل وعلا حضرتنك بو قول شریفیدر که بیوردی لا یسخر قوم من قوم
عسی ان یکونوا خیرا منهم ولا نساء من نساء عسی ان یکن خیرا منهن معناسی یعنی
حق جل وعلا مؤمنین ومؤمناتدن بعض بعضیسنی مسخره ایتمه سز ومزه
واستخفاف واستحقار کوسترمیه سز شاید که سزلر کروهکزدن اخر کروه
خیرلو اوله لر انلرکه سخریه اولنور شاید که الله تعالی قتنده سخریه ایدندن خیرلو اوله
یعنی انلر استهزا ایدیجیلردن یك اولوب خیرلری زیاده اوله وازواج مطهراتدن
بعضیلری ام سلمه رضی الله عنهن قصیرة القامة اولمغله وصفیه رضی الله تعالی عنها
یهوددن اولمغله انلری عیب ایتدیلر حق جل وعلا بیوردیکه سزا دکلدر که عورتلری
استهزا ایده لر شاید که اول عورتلر الله تعالی قتنده استهزا ایدیجیلردن خیرلو اوله لر
وثابت بن قیس رضی الله تعالی عنه اصحابدن بر بنك عیبنك ذکر ایلدیکلرندن دخی نهی
کلدیکه غیبت ایتمکز نفسکزی یعنی کندو دینکز اهلنی فی الواقع مؤمنلر نفس واحد
مثابه سنده در پس هر کیم آخری بر عیب ایله استهزا ایدر ایسه کندو نفسنی استهزا
ایتمش اولور وحضرت رسول علیه الصلوة والسلام خلقی استهزا ایتمکه معتاد اولنلر ایچون
بو حدیث شریفی بیورمشدر دنیا بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا مسندندن اخراج
اولنمشدر عن حسن رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان المستهزئین
بالناس یفتح لاحدهم بابا من الجنة فیقال هلم هلم فیجیء بکربه وغمه فاذا جاء اغلق
دونه فما یزال کذلك حتی ان الرجل لیفتح له الباب فیقال هلم هلم فما یأتیه
وحسن بصری رحمه الله تعالی نیجه صحابه کرامدن روایت ایدر که رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه دنیاده عباد اللهی مسخره واستهزا ایدن کمسه لر قیامت کوننده
جزاء عمللری بو وجهله اوله که حق جل وعلانك امری ایله جنت قپولری قرشولرینه
اچلوب کالك جنته کرك دینلدکده اول آنه کلنجه چکندکی شلندن کمال حزن وانکسار
ایله کیره که جان آتوب یتوشمایان ایدکلرینه فی الحال جنتك قپولری قپانوب
اول مستهزیلر دخولدن منع وقطع امید ایدوب چکلدکده تکرار اچیلوب کالك
کرك دیو دعوت اولنوب کما فی الاول کماکان هجوم ایدیجك ینه مسدود اولوب

قپانور بو کرب ومحنت ایله مردود اوله لر بعده بر قپو دخی آچیلور بونه دعوت اولنور
وصول قریب ولیجق بونه قپانور بو الم واضطراب بر وجهله ظاهر اوله که لسان وقلم
شرحنده عاجز اوله وعلی هذا القیاس بو حال ایله مبتلا بو منوال اوزره مستمر اخر جرملرینه
عظیم ایله بربلا اوله لر دیمکدن عبارتدر بو خبری مؤید وبو حدیثی مؤکد درکه مستهزئین
حقنده نازل اولمشدر الله یستهزئ بهم ویمدهم فی طغیانهم یعمهون سوره بقره نک
اولنده حق تعالی بیورر انلرک اول استهزالرینک عوضی ایچون اجللرینی تأخیر ایدوب
اوزدر اول ضلالتلری ایچنده شویله متحیر اولوب تردد ده قالالر اول استهزالرینک
عقوبتلری زیاده اولمق ایچون دیمکه اشارتدر التاسع اللعن وافات لسانک
طقوزنجیسی لعن انسان یا حیوان یا جماددر وهو الطرد والابعاد من الله
تعالی ولا یجوز لشخص معین بطریق الجزم الا ان یثبت موته علی الکفر ولا لحیوان
وجماد واول لعن اتمک ایسه معین برکسنه یه جزم طریقیله جائز دکلدر مگرکه
انک کفر اوزرینه اولمسی ثابت اوله ابو جهل کبی وحیوان وجماده لعنت ایلمک
جائز دکلدر زیرا لعنت ایلمک معناسی برکشی اخر کسنه یه رحمت حقدن دور ومردود
اوله سن دیمکدر نهی لعن حقنده احادیث نبویه چوقدر وقد ورد التصریح عن
النبی صلی الله تعالی علیه وسلم بالنهی عن لعن الریح والبرغوث وانما یجوز اللعن
بالوصف العام المذموم تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن
تصریحا وارد اولمشدر ریحه وپیره لعن اتمدن نهی بیورمشلردر اما لعنک جوازی
صفت مذمومه عام ایله موصوف اولنلره مخصوصدر که وصف عام مذمومه
جهتندن لعنت اتمک جائزدر اذ ثبت عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه لعن
من ذبح لغیر الله تعالی ومن لعن والدیه ومن آوی محدثا ومن غیر منار الارض
زیرا حدیث شریف ایله ثابت اولمشدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلمدن روایت اولنور که حین ذبحده یعنی خدا لعنت ایلسون شول کسنه یه
که الله تعالی حضرتلرندن غیری ایچون قربان ایدر و الله تعالینک اسم شریفندن
غیری ایله ذبح اولنان نسنه یه میته در و ذبح ملعوندر زیرا بر قربان که جناب
جلیل یزدان اولمیه اول قربان همان ناحق یره قان کیبدر و دخی الله تعالی لعنت
ایلسون شول کسنه یه که اناسنه وباباسنه عاق اوله وانلره لعنت ایلیه وشک
یوقدر که اول ملعوندر ولعنی کندو یه راجعدر و دخی جائزدر که مجاز اوله هم
شویله که بر نسنه یه اشلیه که اول نسنه اشلیه که اول نسنه انک اناسنه وباباسنه
لعنت اولنمغه باعث اوله وخدا لعنت ایلسون شول کسنه یه که جنایت ایدن کمسنه یه

نصرت

نصرت وحمایت ایده واکر ذلک فتحله اوقو دایسه امر مبتدع دیرلر بو تقدیرجه
معنی بدعتی حمایت ایدن مظهر لعنتدر زیرا ظلمیه رضا ویرن ظالمدر وخدا لعنت
ایلسون شول کسنه یه که یرک علامتنی تغییر ایلیه ومنارک جمعی منار درکه علامتدر
مراد ایکی قونشی بیننده معین اولان باغ و باغچه وتارلانک حدودی و صنوری درکه
انی تغییردن مراد کندو یرینه ادخال والحاق ایلمکدر پس اول سببدن لعنه ذوی
الاستخفاف دو اکل الربوا وموکله وکاتبه وشاهده والواشمة والموشومة و
مانع الصدقة والمحلل والمحلل له والمختفی والمختفیة ومن ام قوما وهم له
کارهون حضرت پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه حق تعالی لعنت ایلسون
ربوا مالی اکل ایدنه یعنی اقچه فائده سندن حاصل اولان معامله یه یوب ویدورنه
وکاتب وشاهدینه زیرا انلر انک ربوا اولدوغنی بیلورلر ومعصیته مباشرت اولورلر
وانی کندولره سبب ایدینورلر وکلاهما آثم دیمکدر زیرا حق جل وعلا رباجیه بشر
نسنه وعده قیلدی اولکیسی قبرندن قالقیجق مجنونا قالقه نتکم قرآن عظیم الشاندنده
خبر ویروب بیورر الذین یأکلون الربوا لا یقومون الا کما یقوم الذی
یتخبطه الشیطان من المس ایکنجیسی عبادت وطاعتی باطل اوله نتکم بیوردی
یمحق الله الربوا اوچنجیسی حق تعالیه ورسولنه قارشو طوروب محاربه قالمقدر
نتکم حق تعالی بیوردر فأذنوا بحرب من الله ورسوله دردنجیسی حق جل وعلا
آنی سومز نتکم بیوردی لا یحب الله کل کفار اثیم بشنجیسی طاموده مؤبد
قلقه ومن عاد فأولئك اصحاب النار هم فیها خالدون بیوروب بو بش عقوبتی
خبر ویردی ورسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حدیث شریفنده شرک ربا کبی
اولوب ابواب کثیره سی وارد رایکیسی میزانده برابردر دیمشلر و براخر حدیثده
دخی وارد اولدیکه ربا هر نقدر عاجلا زیاده مال ایله اولسه ابتنه آجلا عاقبتی
نقص وحرمان وندامت وخسرانه چیقر اول کرت عاقبت قلت اولوردیو بیوردیلر
زیرا ربانک ادنی مرتبه سی کناه جهتندن والده سی ایله زنا اتمک کبیدر پس بوندن
معلوم اولدیکه ربا اعظم کبائردندر وبعضیلر قتنده رباخورلق سوء خاتمه یه علامتدر
اولدکه مولای رحیم امة محمدی رباخورلقدن حفظ ایلیه امین و دخی حق تعالی
لعنت ایلسون شول عورتلره که کوده لرینی اکنه ایله دلوب وایچنه سورمه وغیری
شیلر قودرلر نقش وشباه بکلر اولسون دیو و دخی الله تعالی لعنت ایلسون شول
عورتلره که بو فعلی کندو سنه ایشله ده یعنی بر غیری عورتنه دیه که بکا شویله بکلر
ایله و دخی الله تعالی لعنت ایلسون مانع صدقه اولانه بو صدقه دن مراد زکوتدر

ودخی الله تعالی لعنت ایتسون حله ایدن اره دخی حله ایتدوب صکره عورتلری
یکی نکاح ایله نکاحلرینه کتسینه اولکی غیرتسز اولدوغندن اوتوری بو شول کیشیدر
که برکسنه خاتوننی اوچ طلاق ایله بوشسه فقط صکره انی وطی ایدوب کرو طلاق ویرمک
ایچون متزوج اولور مرادی حاصل اولدقدنصکره ینه اسکی ارینه نکاح ایله حلال
اولنسون دیو طلاق ویرر کویاکه اکا وطی ایله زوج اوله حلالرینی ایله اولسه رسول
علیه الصلوة والسلام انلرک ایکیسنه بیله لعنت ایتمش بو جهتدنکه انلرک هتک مروت
وقلت حمیت ونفسلرینه خساست واردر ودخی الله تعالی لعنت ایتسون قراجوب
کفن صویجیلره وعورتلره دخی کندودن استکراه ایدن قومه امامت ایدن بو
شول امامدرکه شرعا صفة مذمومه سی اولدوغندن اوتوری جماعت کریه کورهلر
مثلا ربا خور ویا شارب خمر اولدوغندن ویا شارب دخان اولوب اول رائحه
کریهه سندن جماعت استکراه ایدوب تعذیب اهل ایمان وتخفیف بیت رحمن ایتمک
مجرد نفس هوای امارهده جولان ایتدرمک برامامه لایق دکلدر بو جهتدن علماء دین
وفضلاء اهل یقین بو بدعت قبیحه دن ممنوع اولنمق ایچون مفتی الزمان وعالم علماء الاسلام
مبین الحلال والحرام اسعد افندی رحمه الله تعالی ویردکلری فتوای شریفه دکه بعبارتها
بو محلده درج اولندی والله المستعان وعلیه التکلان صورة مزبورهده شرب دخان
ایله مبتلا امامی جماعتی عزل ایتدرمکه قادر اولورلرمی الجواب قادر اولورلر
صورة مزبورهده بونک امثالی ملوثلری امام ایدوب عباد اللهه تسلیط ایدنلره
شرعا نه لازم اولور الجواب اثم عظیمدر بو وجه ایله تفصیل اولنوب بو کتابده نقل
ایلدک تا کیم فهم ایدوب کندولرین بو عملدن حفظ ایدهلر ویا خود اول امام تعدیل
ارکان ایتموب نمازی قیلوب سنت شریفه رعایت ایتمز اولسه اول امام لعنته
مستحق اولوب جماعته امامت ایتمک مکروه اولور وامراة باتت وزوجها علیها ساخط
ودخی حق تعالی لعنت ایتسون شول عورتلره که زوجک شرعه موافق اولان برده
رضاسن کوزتلمیه ورجل سمع الاذان ولم یجب ودخی اذانی ایشیدوب اجابت
ایتمیان رجله حق تعالی لعنت ایتسون والراشی والمرتشی راشیدن مراد رشوت ویرندر
ومرتشیدن مراد قبول ایدندر پس ممکن قبول رشوت قیلانلره حق تعالی لعنت ایتسون
ومواطن مغفرت ومنازل رحمتدن مهجور ومبعود قیلسون دیمکدر عبارتده
وعاصر الخمر ومعتصرها وشاربها وساقیها وحاملها والمحمولة الیه وبایعها
ومبتاعها وواهبها واکل ثمنها ودخی کندو ایچون ویا غیری ایچون شراب صنعته
وایچنه وساقیلک ایدنه وکتورن حماله صاتنه والنه وهبه ایدنه وبهاسن ینه

رسول

رسول علیه الصلوة والسلام لعنت ایتدوکی روایات صحیحه ایله ثابت اولمشدر فالاولی
ان لا تصدر اللعنة عن المؤمنین الم تر ان الله لم یوجب علینا لعن احد ولو ابلیس
ففیه عبرة لمن اعتبر پس علماء دین بیوردیلر اولی اولان اولدرکه مؤمندن لعنت صادر
اولمیه زیرا حق جل وعلا اوزریمزه برکسنهنک لعنتنی ایجاب ایلمدی وبو ذکر اولنان دین
برکمسنه ده لعنته استحقاق وار ایسه ده لعنتک ترکی اولنمسی اولی واولق فهم اولنور
شاید بحسب الظاهر لعنته استحقاقی اولیوب لعن قائلنه رجوع ایده مع هذا اشو
کفر ایله ختم اولدوغی ثابت ایسه فرعون وابو جهل وابو لهب کبی لعنتی جائزدر
والا احیادن ایسه یهود کبی جائزدکلدر زیرا کفر ایله ختمی اولمغی معلوم دکلدر
واکر اموات مؤمندن ایسه ینه لعن ایتمسی اولیدر شاید ایمان ایله ختم اولمش اوله خصوصا
که کافره لعنت ایتمکده ثواب یوقدر اقل ما یکون عبث قسمندن اولور حتی برکسنه
ابلیسه دخی ایتمسه ترک واجب ایتمش اولماز پس همان شرندن خلاص ایچون جناب
منعمدن اولمق کرکدر زیرا شیطانی بو عالم کونده فساده قویوب ضالبورمکدن مراد
حق بودرکه دائما انک شرندن درکاهمه استعاذه ایلکز وانک ضرر واضلالندن
بکا متعوذ اولیکز دیمکدر پس لعنت بدلی تسبیح وتهلیل ایلیه ثواب بولور وبو
اطلاقده تنبیه واردرکه یزیده لعنت ایتمک دخی بویله در زیرا یزید قتل امام حسین
رضی الله تعالی عنه واهل بیتنه امر ورضا ویردوکی مقرر دکلدر اکر ایتدی ایسه
شاید توبه ایتمش اوله عم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت حمزه قتل
ایدن وحشی ایمانه کلوب وثابت اولوب قبول اولندی لعنت ایتمکده ضرر یوقدر ایتمکده
خطر واردر پس ترکی افضل وانک بدلی تسبیحه مشغول اولمق اکملدر وبو کلام کمالی
امام غزالی رحمه الله تعالی بغدادده مدرسه نظامیه مدرسی وشافعی مفتیسی ایکن
استفتا اولنوب ویردکلری جواب فتوی واحیاء علومده ذکر ایتدکلری بودر مع ذلک
شرع امت محمدی اوزرینه شیطانه بیله لعن ایتمشدر وعدم ایجابده اصحاب بصیرته اعتبار
ایدجکلری نیجه حکمت وعبرت بالغه سی واردر بو معناده قنی چوق احادیث صحیحه
واردر جمله دن بری خود بو حدیث امام بخاری ومسلم صحیحلرندن اخراج اولنمشدر
عن الضحاک رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال لعن المؤمن
کقتله ضحاک رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه مؤمنک لعنی قوة اثمده وشدتده قتلی کبیدر بو حدیث شریفی امام
ترمذی مسندنده نقل اولنمشدر عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما ان رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال لیس المؤمن بطعان ولا لعان ولا فاحش ولا

بَذِيٍّ عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنهما روايت ايدر حضرت رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديلر ديشديكه بويندن عرض ناسه ذم وغيبت
وقوع طعنده ودخي رحمت حقندن بعيد اولمق نسنه ايله صريحا ويا خود كنايه
وقوع طعنده ويا خود كتابه قدح وذم ايدردكلدر يعني بر مؤمن كه خالص الايمان
اولميه اولدر ذم ولعنت ايديجي اولور ودخي كلامنده دائم فحش بولنور يعني خالص
مؤمن اولان كمسه نك اقوال وافعالي ومجموع احوالي رضاء خالقه موافق اولوب
لساننده فحشيات متعلق بر نسنه صادر اولماز ممدوح ومقبول حضرت خالق
اولور وجاسر فاحش اولماز يعني مؤمن كامل اولان قول قبيحي لسانه الماز ديمكدر
م بوحديث شريف امام مسلم سننندن اخراج اولنمشدر عن ابي الدرداء رضي الله
تعالى عنه انه قال سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول ان اللعانين
لا يكونون شهداء ولا شفعاء يوم القيمة بوحديث شريفي ابو درداء رضي الله تعالى عنه
روايت ايدر تحقيق بن رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن ايشتدم بيوردديكه
تحقيق لعانلر اولنلردر وزجراده امم سالفه نك وذريته شهيد اولمازلر يس مخصصه
اولان رتبه شرفدن محروم اولورلر ومؤمنلر دينده قرنداشلرينه شفاعت ايدكلري
انلر شفاعت ايدنلر علماء ديديلر رسول عليه الصلوة والسلام لعان صيغه سنك ايله ذكر
بيوردي يعني دلالت ايدركه بوندن رسولك كسنه به دركه اندن لعن چوق واقع اوله واما
كمسنه كه اندن لعن بركره ويا ايكي كره صادر اوله اول ذمه مستحق دكلدر واكر
ديلورايسه كه لعن كتاب وسنتده وارد اولدي نتكم سابقا ذكري سبقت ايتدي
جوابنده ديلديكه اندرده واقع اولان لعن انلرك اكا استحقاقندن اخبار وبوخد شارع
واقع اولان لعندن مراد انشاطر يقي اوزره لعندر ويا خود حديثده اولان لعندن
مراد مستحقنه اولميانه وشارعدن صادر اولان مستحقنه واقع اولمشدر ديمكه
اشادتدر دم بوحديث شريف ابو داود سننندن اخراج اولنمشدر عن ابي الدرداء
رضي الله تعالى عنه سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول اذا لعن العبد
شيئا صعدت اللعنة الى السماء فتغلق ابواب السماء دونها ثم تهبط الى الارض
فتغلق ابوابها دونها فتاخذ يمينا وشمالا فاذا لم تجد مساغا رجعت الى الذي
لعن ان كان لذلك اهلا والا رجعت الى قائلها بوحديث شريفي ابو درداء رضي الله تعالى
عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن ايشتدم بيورديكه
بر كسنه بر كسنه يه لعنت ايدوب رحمت حقدن طرد ايتمك قصد ايلسه اول لعنت سماء
صعود ايدر وابواب سما اكا اچيلوب قپانور زيرا ابواب سما خير عمل ايچون اچيلور ايكن

بر بوزينه نزول ايدر بيرك دخي قپولري قپانور يول بولمق ايله صاغ وصوله كيدوب بر
مدخل بولمجق لعن اولنانه استحقاق وار ايسه اكا رجوع قيلور واكر لعنته مستحق دكل
ايسه امر حق ايله انك قائلنه كه لعنت ايتمشدر اول لاعنه رجوع ايدر زيرا لعنت
حقدن طرد ايتمكدر يس رحمت حقه لايق ولائق رحمتدن طرد ايتمك همان كندو نفسني طرده
لايق اولمقدر امكه مقالندن سقوط ايدن ميوه ذوقيرلعني ينه سكا ايدر مسئلر حذر
ايله ديمكدر وفي هذا الحديث اشارة الى ان الاولى ان لا يلعن ولو اهلها بوحديثده
اطلاقنده اشارت واردركه اكر بركسنه ده لعنته مستحق وار ايسه لعنت تركي اولويدر
فهم اولنوركه شايد بحسب الظاهر لعنه استحقاق اولميوب قائلنه لعنت رجوع ايده
مع ذلك شرع شريفده اولى اولان اولدركه لساني لعنه معتاد ايتميه وبر مؤمندن بر
شئه لعنت صدور ايتميه نفسني رافضيه تشبيه ايتمكدن ابعاد ايتمك اولى واكمل وافضلدر
زيرا لعن بريد واجب بريده مندوب دكلدر اكثري قزلباش ايدمعاش يداسيدر
شيطان اغواسي ايله اعتقاد فاسده احداث ايدوب خاندان نبوت واهل بيت رسالته
اسناد ايدوب شرع سيد المرسلين ودين رب العالمين ده رخنه واخلال ويرديلر ضال
ومضل اولوب بو وجه ايله روز شب خلايقي اضلاله چالشورلر جوجل وعلا بو مقوله
قوملرك مكر وحيله لرندن ومكايدلرندن ومفاسدلرندن اغواسندن محفوظ ايليه آمين بسن مكي شيعه
شناعت آيينك كفر وضلالتلرينك ابتدا ظهور ايتدكلرينك سبب اصليسي بود دركه
حضرت فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم بعثت شريفلري ايله دولت اسلاميه ظهور
ايدوب دين مبين امورني تمشيت طرح اساس حكومت وآيين دولت اقتضا ايتكله
كندولري زمان سعادتلرنده نبوت ايله سلطنتي بيننده جامع اولديلر الخلافة
بعدي ثلثون سنة بيوردقلري اوزره اوتوز سنه خلفاء راشدين اجراء احكام
شرع دين ايلبوب مدة خلافت تمامنده نصكره ثم يكون ملكا عضوضا نحو اسيجه
دولت طالبلري حكم غالبك قضيه سبيله عمل ايدوب حركته كلديلر غرض بللو دكلدي
بعض امر دينه متعلق دعواله يا يشوب اول بهانه ايله حضرت علي ومعويه رضي الله
تعالى عنهما عصرنده نيجه كره نزاعلر وجنكلر اولوب حتى رقه قربنده صفين نام موضعده
تقابل فريقين وقوع بولوب مدت اقامتلري يوز اون ايكي كون اولدي بو ايام مدتده
بينلرنده طقسان كره جنك واقع اولوب واقعه عظامي اولوزيدي تاريخنده ماه صفرده
غره سنده واقع اولدي قتلاء صفيندن يتمش ايكي بيك محاربن يكي حضرت علي لشكرندن
قرق بش بيكي حضرت معاويه لشكرندن ايدي آخر ايكي جانب دخي حكم شرعه رضا
ويروب صلح وصلاح اولديلر تفصيلي كتب تواريخده مسطوردر آخر شام شريفده

بنی امیه دولتی ظهور ایلدی بو خصوصده بنی امیه و بنی هاشم آراسنده نزاع
اولوب حضرت حسن رضی الله تعالی عنه خلافت دعواسندن فراغت ایدیجک دولت
بنی امیه‌ده قرار ایلدی لکن بو خصوص بنی هاشم طرفنه غایت کران کلوب جکرکاه
اولوب هضمی و کظمی مشکل اولمغله امام حسین رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی مدینه
منوره‌دن قالدوروب دولتی انتزاع مصلحتی ایچون عراق و عربه کوندردیلر بنی امیه طرفی
آگاه اولوب اعوان و انصاری بهر حال عادت اوزره مدافعه‌یه قائم اولدیلر و کربلا
واقعه‌سی ظهوره ایدوب اول آراده امام حسین رضی الله تعالی عنه و ابنالری شهید اولدیلر
واقعه مذکوره هجرتک التمش برنجی سنه‌سنده ایدی اول زمان یزید بن معویه شامده
پادشاه ایدی بو خصوص بنی هاشمه داغ درون اولوب سیف ایله انتقام قابل اولمیوب
لسان ایله یزیده و اتباعنه شتم و لعنه باشلیوب انک ایله تشفی غیظ ایدرلر ایدی
اهل اسلام آراسنده اختلال دوشوب فرقه فرقه اولدیلر شیعیلر آراسنده بو مأتم
لعن اول زماندن برو بدعت اولمش و شول کسنه‌لرکه اهل سنت و جماعت طریقنه
مخالفت اوزره اولوب و انلرک ضلالتلری اولدقلری ظاهر سببی ایله ضلالتلری اولمغی
ترک ایله‌لر آنلرک کبی کیمسنه‌لره اهل بدعت و ضلالت دیو تسمیه ایدرلر اصولی
التی فرقه‌در اولکیسی غلاة روافضدر ایکنجیسی معتزله‌در قدریه تسمیه اولنور
اوچنجیسی جبریه‌در دردنجیسی خوارجیه‌در بشنجیسی مشبهه‌در التنجیسی مرجئه‌در
بعده هر برینک فرقه‌سی اون ایکی فرقه اولوب التمش ایکی اولور و بو تمییز
ایکی فرقه اهل بدعت حالا اولقدر کثرت اوزره اولمشلردر جمله‌سی فرق علیه ایله
بدی یوز سکسان فرقه اولمشدر نتکم امام فخر الدین الرازی رحمه الله تعالی یوز دیکر
بعضیلر روافضه‌ده فرقه امامیه یتمش ایکی فرقه کورمک واقع اولمشدر دیدی بونلرک
جمله‌سی برای بر بن تکفیر ایدرلر که ملت اسلامیه‌دن خارج بر قومدر فرعون کبی سوء ظن و شقاوت
نشو و نما بولوب بر له شوب قالدی یوز اوتوز ایکی سنه‌سنده بنی هاشمدن آل عباس ظهور
ایدوب بنی امیه استیصال اولندقده سب و لعن ارتوب حاشا سب شیخین ایدرلر رفض
ظهور و غرض اصلیدن قطع النظر الآنی بهائم مقوله‌سی اشخاص حضرت معویه‌یه دخی
سب و لعن ایدرلر ماوراسنه کیمسه‌لر بین شیعیلرده اولانلر کفر و بدعتلری خصوصنده
اصحاب و تابعین و مجتهدین جمع اولوب قرآن عظیم و احادیث رسولدن احکام
استخراج و جمع ایدوب اجماع امت ایله عقاید اسلامیه‌یی یازیلوب اصول دین کتابلری
تدوین اولنوب اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حقنده عامه اهل اسلامه واجب
اولان اهل سنت اعتقادیدر که التی مذهب اوزرینه که انلر حنفیه و مالکیه و شافعیه

و حنبلیه و سفیانیه و ثوریه‌در اصول اعتقادات اثنی عشریه ایله بیره واحده اوزره
اولوب اعتقاد اهل سنتی بو یله بیان ایلدیلر که عموما اوزره رسول علیه الصلوة و السلامک
اصحابینی خیر ایله ذکر ایدرلر و شتره متعلق کلام انلر حقنده انشا ایلمزلر و انلر جمله‌سنه حسن
ظن ایدوب طعن ایتمیه‌لر زیرا انلری رسول علیه الصلوة و السلام سوردی و انلری سومک
همان رسول علیه الصلوة و السلامه طعن ایتمک طعن ایدوب و سومک کبیدر و آرالرنده
واقع اولان نزاع و جدال خصوصنده دیدیلر که انلر جمله مجتهدلردر و مجتهد خطا ایدرسه
جائزدر اصابت ایدرایسه ایکی اجر خطا ایدر ایسه بر اجر واردر عند الله جمله‌سی مثاب
و مأجورلردر و حضرت علی و معویه رضی الله تعالی عنهما خصوصنده دیدیلر که معویه‌نک
اجتهادنده خطا ایتدی حق حضرت علی طرفنده ایدی علی الخصوص کندو وقتی امام علینک
امامتنه لیاقتی منکر لکل ایدی بو مقامه سزا لا یقسین بو خصوصه علی بن ابی طالبک لایقدر
دیدکلرنده انلر بنده احق و الیق دیرایدی بانیچون اجتهادن قبول ایدوب تبعیت ایلمزسن
دیدکلرنده اراده اللهده اولحق وار در عناد دمزه باعث اولدرد برایدی پس حضرت علی
رضی الله تعالی عنه حضرت عثمان رضی الله تعالی عنهک شهادتندن صکره خلافت
صندنده کجوب اهل اسلامه حاکم اولدقده امر شام اولان حضرت معویه‌نک عزلنه
مراد ایلدی عبد الله بن عباس رضی الله عنهما مناسب کورمدی ایدی یا امیر المؤمنین بو وجه
بللردرکه شامده حکومت ایدوب خلق ایله امتزاج اتمشدر و عمرو بن عاص کبی صاحب
تدبیر کسنه انک یانندهدر شمدی سن آنی عزل ایدرسن بو کلی فتنه ظهورینه سبب مقرردر
ایله سن دیمش ایدی لکن حضرت علی رضی الله تعالی عنه ایتدی آنک ایله منافقانه
ایدمزم مداراه دیوب عزل حکمنی یازوب کوندرمش ایدی بو فرقت و اختلافه سبب
حضرت علینک عبد الله بن عباسک پند و نصحی طوتمدوغی اجلدن و معویه‌نک
عزلندن استنکاف ایلدوکی سبب اولدی بو اثنالرده نعمان بن بشیر انصاری حضرت
عثمان رضی الله تعالی عنهک قانلو کوملکن آلوب شامه واروب خلیفهٔ رسول اللهک
عمیسی اوغلوسن و کاتب محرم اسرار و وحی خدای بردن کوا ایله حاکم جلیل القدرسن
بو بابده حضرت عثمانک قانی دعوی ایلمک سنک حقنده‌در دیو سویلدکده معویه
دخی حضرت علینک کندوبی عزل ایلدوکی تفصیل اوزره سویلدی و بنی امیه
ایکی بولک اولوب بر بولکی حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها یاننه واردی
و بر بولکی معویه یاننده قالوب آخر کار افترا ایدیلوب حضرت عثمانک قتله حضرت
علی باعث اولمشدر دیو اهل شام حضرت علیدن یوز چویروب اختلاله سبب اولمشدر
و بعض اصحابدن واقع اولان مخالفت معویه رضی الله تعالی خطا ایتدی حق

حضرت علی رضی الله تعالی عنه طرفنده ایدی دیمکدر زیرا شیعه شنیعه بو بابده
چوق تمسکات ذکر ایتمشلردر اما اهل سنت و جماعت طرفندن جملسنه جواب با
صواب ویریلوب الزام اولنمشلردر زنهار انلرک اقوال ضلالتلرینه الدانوب صراط
مستقیمدن اولان قرآن عظیم الشاندن عدول اولنمیه نتکیم طبرانی نقل اولنمشدر عن ابن
عباس رضی الله تعالی عنهما من سب اصحابی فعلیه لعنة الله والملائكة والناس اجمعین عبد الله
ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی بو اصحابک برینه سب ایدن ویاخود
تابعین ایچون تاکیددر یعنی کلهم دیمکدر یعنی الله تعالینک و ملائکه کرامک و ناسک جمیعسنک
لعنتی اصحابمه سب و شتم ایدنلک اوزرینه اولسون دیمکدر امدی اول باطله جرات ایدن
شیعه شنیعه یه بوندن بیوک زخم دوقومی وارکه اول کلبلر اصحابه سب ایلیه لکن اصحاب
کرامه ایدن ضرر بو قدر اما حضرت رسول اکرمک انلرک اوزرینه بو وجه ایله بد دعا
ایتملری همان غضب الهیدر و بل لکن خصمه شفیعه بو حدیث شریفک اطلاقنده تنبیه
واردر که حضرت معاویه نک طرفنه سوء ظن و اطاله لسان ایدن حذر ایکدر زیرا کاتب
وحیدندر و بیعت رضوانده بیله بولنوب رضی الله تعالی عنهم آیتنه داخل و لاندر
اما یزید صحابه دن اولمیوب یکرمی بش سنه سنده طوغوب التمش درد ینده وفات
ایتمشدر و جمهور روافض غرض سابقیه بنا امر بو لعنی حقنده لعنی تجویز ایلدیلر اما
اکثر اهل سنت تجویز ایتمدیلر امام غزالی رحمه الله تعالی دخی عدم جوازینه مفصل فتوی
ویروب منع ایلدی کافر و شیطاندن بیله لعن ایتمک اولی دردیک و امام سراج الدین
علی بن عثمان بن اوشی دخی اصول دیننده نظم ایلدوکی یقول العبد فی بدء الامالی قصیده سنده

ولم یلعن یزیدا بعد موت • سوی المکثار فی الاغراء غالی

ترجمه سی یزیده بعد موت لعنت ایتمز مگر اولکیمسه اغراده غالی یعنی یزیدی براحد لعنت
ایتمدی لعنت تحریضنده غالی و لان مکثاردن غیری احتمالکه مغفور اوله زیرا ایمانه
واقع اولان لفظ سوی غیری معناسنه در و لفظ مکثار کثیر الکلام معناسنه در مراد
روافض و معتزله در خذلهم الله تعالی فی الدارین بو ایلدن صکره خلق ازسنده فرعون
کبی سوء ظن و شقاوت بر لشدی فالذی یسر طالبی اهل سعادت و لان بی غرض
اهل سنت علماسی مسلکی اختیار ایدوب امام غزالی فتواسیله عامل اولوردر بر اصحاب
کرامک خلوص محبتا و درجه جمال با کمال رسول رب العالمینه باقدقلری و منظور نظر
حبیب الله اولدقلری و مهاجرین کبی یردن اوطان اتدکلری و امور غزوانده و سائر اقوال
و احوالده جانلرینی و اموال و خانمانلرینی جناب رسول اکرمدن دریغ ایتمیوب فداک
مهجتنا و ابونا و امهاتنا دیدکلرندن غیری هیچ بر عملری کوینک طاعتندن افضلدر و کاهلرک

دخی

دخی اولنسه بو فضا ایله قیاس ایله مقابله اوله مز اکر صحبة مؤثرة حدیث شریفی مصداقی
اوزره پس مصاحب خدا ایله مصاحب اولمق نه مرتبه در فکر ایله اصحاب رسول اللهدن
هر برینک مناقب و فضائلنده قتی چوق احادیث صحیحه واردر اولنسه دخی ذکر جملسی
اولنور ایسه بر فاج مجلد کتاب اولور اما عاقله بو مقدار کفایت ایدر دخی زیاده تفصیله
واقف اولمق مرادی اولان بو حقیرک درة البرهانیه اسمیله مسمی اولان کتابمزی مطالعه
ایده تب تفصیل اوزره حقیقت حالده واقف اولوب بو فقیری دخی خیر دعا ایله یاد
ایده بز منقولدر که لم مع ذلک شرعده امت اوزرینه شیطاندن دخی لعن ایجاب ایتمشدر
و عدم ایجابنده اصحاب بصیرت اولنلره نیجه عبرت واردر زیرا سب و لعن اکر کبائردندر
و بویله ایدوکی کلامدر الکبائر السب افات لسانکدر و نجیسی سب ایتمکدر یعنی
شتم ایتمک ایله سوکمکدر اکا بدلسانلر دیرلر بو مقوله سب و شتم کذب ایسه حرام و موجب
جرم و اثامدر و بونک سببی خبث طبیعت و دنائت و خیانت جبلتدر اما کذب
دکل ایسه دخی بهر حال عقلا مذموم و شرعا حرام و صاحبی ملولدر نتکیم حدیث
شریفده وارد اولمشدر خم امام بخاری و مسلم صحیحلرنده اخراج اولنمشدر
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال من
قال لاخیه یا کافر فقد باء بها احدهما فان کان کما قال و الا رجعت علیه عبد الله
ابن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه بر کشی دینده قرنداشنه یا کافر دیو سب ایسه اکر الفاظ کفر
سویلینکدن اولدی ایسه فیها و الا ذنب بلکه کندن مسلمک کافر اولمسی اعتقاد
ایدر ایسه اهل ایمانه کفر ایله حکم ایتمدن ناشی تکلم ایلدوکی کلمه نک مضمونی کندیه
راجع اولوب کافر اولور دیمکدر خم بو حدیث شریفی امام بخاری ایله مسلم اتفاقله
اخراج ایتمشلردر عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم سباب المؤمن فسوق وقتاله کفر عبد الله بن مسعود رضی
الله تعالی عنهمادن روایت ایدلدی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
بکسر السین سباب و فسوق مخففا بر مسلمه سب و دشنام ایتمک ایله لایق اولمیان
کلامدر و فسوقدن مراد طاعت حقدن و رضاء رسول حقدن خروج ایدر سبب
شرعی غیسز بر مسلمه سوکمک و خاطرینی رنجیده ایتمک حرامدر و دخی مسلم اولدوغی
اجلدن اکا محاربه و مقاتله قلمق حقیقت بوندن کفر محضدر و یاخود بو کفردن مراد
کفر لغویدر که حقی ستر ایتمکدر و الا اطلاق کفر اتکا اوزرینه زجردن مبالغه در
و بر حدیثده خرده حق جل و علا انک قتلی نیجه حرام ایلدی بغیر حق مالنی اخذ ایتمکی

دخی اوبله حرام ایتمشدر وکسی مال انك قتنده محاربه ایدوب مقتول شهید در
وبو حدیث شریف امام مسلم سننندن منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال المستبان ما قالا فعلی الاول ابو هریرة رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه ایکی
مسلم بری برینه سب ایتکده بونلر اندرکه ایکیسی بری برینه سب و دشنام وشتم
ایتدکدن اول قبیح سوزلر اول سب وشتم جهتندن واقع اولان مظالم واثم متعلق
قبل وقال ایکیسنده برسی باعث وبادی اولانك وزرینه در زیرا مخاصمه سبب اولمشدر
اکا راجع اولور وفی روایة فعلی البادی منهما حتی یعتدی المظلوم و بر روایت اخریده ایله
مظلومك سبده تجاوزی اولمدقچه اثمی ابتدا اولان شتم ایدن اوزرینه اولور مادامکه مظلوم
حددن تجاوز اتمیه اما اگر حددن تجاوز ایدر ایسه اثمی یالکز بادی اوزرینه اولماز
بلکه ایکیسنك بیله اوزرینه اولور نتکم حدیث آخرده کلور که ایکی کمسنه بری برینه
دشنام ایدنلری حالده کویا که ایکی شیطاندر زیرا که بری برینی تنقیص وناموس
ایتمکه ساعیلردر وهذا فی نحو یا جاهل ویا احمق مما یجوز فیه المقابلة وبو یالکز
بادی اولانه رجوع ایده یا جاهل ویا احمق دیمك کبیلره اولورکه مخاطب دخی مقابله
ایدوب متکلمك کلامنك مثلی ایله جواب ایتمك کبی جائز اوله واما نحو یا زانی ویا
لوطی مما لا یجوز فیه المقابلة فکلاهما اثمان وان کان اثم المبتدی اکثر واما یا زانی
ویا لوطی دیمك کبی مقابله جائز اولمیانلر مقابله ایتمك اگرچه بادی اولانك گناهی
زیاده اولور لکن مقابله ایدن دخی آثم اولور وفعلی الثانی اما الصبر مع العفو او
الدعوة الی القاضی والمقابلة بنحو یا جاهل ومقابله ایتمك جائزدر اولانلرده دخی
مسئله اولی اولان صبر ایدوب عفو ایتمکدر ایکنجی مرتبه سنك اوزرینه لازم اولان
ویاخود قاضیه دعوت ایدوب موجبنی اجرا ایتمکدر زیرا مؤمنی یعنی بری بری
تنقیص عرض وناموس ایتمکه ساعیدر **بیت** دیلرسن که سنی مولی بکنه
قیل دعا الرسکا سوکنه ارقعك طوت دوکنه وقد ورد التصریح بالنهی عن
سب الدهر والدیك والاموات وتخفیف دهردن شکوی وشکایت واظهار غم
وقساوت بونلردن اکا سب ودشنام ایتمکدر که جمیع حوادثی کوردن وابداع
واختراع ایدن اراده حضرت پروردکاردر دهرك انده تصرفی وعلاقه سی یوقدر
غلط ایلیوب آنی دهردن صانمکدر پس اگر ذیح وراحت واگر شفا وسقامت
عزتدر دهرك مدخلی یوقدر ودخی صدای خروسه سب ایتمکدن منع بیورمشلردر
زیرا خروسك آوازی اهل طاعته مانوسدر صبحه صباحی ایله قیام لیله قائم قیلر

وخواب

۲۱۹

وخواب غفلتدن اویاندیرر پس اندی طاعته معاون اولدی ایسه مدحه مستحقدر
ذمه لایق دکلدر اگرچه انك صیحه سنده حقیقت صلوة قرب اوقاتی اعتباری
یوقدر بلکه انك عادتیدرکه فجر قریب ولیجی وشمس زواله واریجق بر قاچ دفعه
چاغرر فطرة الهیه بر فطرت انك طبعنده حاصل اولمشدر تا تجربه اولنیجه
صلوتنه اکا اعتماد جائز دکلدر اما قاضی حسینك واقع فتواسی اوزره اوقات
صلوتده تجربه اولنمش خروسه اعتماد جائزدر رسول علیه الصلوة والسلام حرم
محترملرنده بر بیاض خروسی منفك اولمزلر ایمش وصحابه کرامدن برسی قچنکه بر جانبه
مسافرت ایتسه لر تعریف اوقات صلوة ایچون یانلرنجه بر خروسی منفك ایتمیوب
بیله کتوردرلر ایمش نتکم حدیث آخرده کلدیکه خروس آوازن استماع حق جل وعلا
حضرتنك فضل واحسانی طلب ایدوب سؤال ایلیك وبنا ایدیکز زیرا خروس
ملکی کوردیکی صیحه اولورلر وچنکه حمار اغرمسی استماع ایده سز تعوذ ایلیوب
شیطاندن استعاذه ایلکز زیرا اول شیطانی کوردکده چاغرر که شیطاندن
استعاذه ایدك دیو خبر ویردیکه دن عبارتدر وبر روایتده حق جل وعلا
بر بیاض خروس خلق ایدوب ایکی قنادلرینی زبرجد ویاقوتدن خلق ایلمش ولی
سماده سحر وقتنده اول ایکی قنادلرینی بری برینه اوروب صیحه وصباح اوزره
صیحه وصباح ایدوب دیرکه سبحان الله الملك القدوس ربنا الرحمن الملك لا
اله غیره دیوب ایندوکی تسبیح صداسنی بر بودنده اولان خروسلر ایشیدوب
چاغرشمغه باشلرلر وخبر وارد اولمشکه حضرت رب العالمین اوچ صوتی مقبول
ومرغوب طوتر بری قاری قرآن عظیم الشان وبری صوت خروس وبری دخی
المستغفرین بالاسحار پس امدی دیك ابیضك او صاحبنك غیری بکیاوه دیکن
انك صدا وصیحه سندن شیطان فرار ایدر بویله فائده سی اولان خروسه سب
ایتمکدن منع ایتمشلردر وبری دخی امت محمدك موتالرینه سب وشتم ایلمکدر
رافضیه تشبه ایتمکدن نفسکزی بعید اولکز زیرا انلره موافقت ایدنلرك عند الله تعالی
نمازی مقبول ونه حجی مبروردر کافردن اشد اولدقلرینه دلیل بودرکه اگر طائفه
یهوده سؤال ایلسه لر خیر امت کیمدر دیو حضرت موسی اصحابیدر دیرلر واگر نصاریه
سؤال ایلسه لر اصحاب عیسیدر دیرلر وجمله پیغمبرلرك اصحابنی امتلری سؤه کلمش
ایکن روافض لر جمله اصحاب رسول الله سومیوب سب ودشنام ایتدکلری ایچون
کافردن اشد اولمشلردر حق جل وعلا انلری قرآن کریمنده خیر ایله وعدل ایله
وصف ایدیکن الله تعالینك قرآنی تصدیق ایتمدکلری ایچون کفرلرینه حکم اولنور

زیرا اهل دین اسلامه لایق اولان کچمش اهل ایمانی ادواحنه دعا واستغفار
ایتمکدر سب ودشنام اهل ایمانه لایق دکلدر وبونلرده نهی تحریم ایچوندر یعنی دهره
زمانه وخروسه ومیته سب ایتمکدن مخصوص نهی وارد اولمشدر الحادی عشر
الفحش وهو التعبیر عن الامور المستقبحة بالعبارة الصریحة آفات لسانك
اون برنجیسی فحشدر هر برامر نسنه مستقبح نسنه‌یی قولا وفعلا سویلمکدر فحشك
حقیقتی اولدرکه امور قبیحه‌یی الفاظ صریحه ایله ذکر ایلیه مثلا الفاظ جماع و
اعضاسی الفاظ جریحه والفاظ قبیحه ایله اهل فساد اراسنده معروف واهل
صلاح اندن اجتنابه موصوفلردر ذکر ایلیوب کنایه وستر ایله سویلمیوب امور
قبیحه‌یی آچق یوزدن تعبیر ایتمکدر وتجری ذلك فی الفاظ الوقاع وقضاء الحاجة
فهذا مکروه عند عدم الحاجة والادب ان تذکر بالکنایة وهو داب الصالحین
وکذلك تبول وتغوط دخی لفظ صریحی ایله تعبیر بیورلدوغی بوادبه رعایت
ایچوندر وبومقوله الفاظ والقاب اکثریا فحش وشتم حدندن ذکر اولنور وبعضی
بعضیسندن متفاوتدر اولکی مکروه واوخری حاجت اولمدقجه حرامدر ورعایت
ادب کنایه ایله تعبیر اولنمقده درکه اول اداب صالحیندر وفحشك سببی یا اذا اعزیدر
یا اختلاط فساق سببیله لسانی فحشه معتاد قیلمقدر علاجی فحشك قبحنی تذکر
وحقنده وارد اولان احادیث واثاری تفکر ایتمکدر نتکم بو حدیث شریفده بیوردی
دنیا نم ابن ابی دنیا ایله ابو نعیم مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن
عمر رضی الله تعالی عنهما انه قال علیه الصلوة والسلام الجنة حرام علی کل فاحش ان
یدخلها عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی تحقیق رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکی فحش سویلمکی عادت ایدنك اوزرینه جنته داخل
اولمق حرامدر دیمکدر الثانی عشر الطعن والتعییر آفات لسانك اون ایکنجیسی
برکشینك ایشنه خلل ویرمك ایچون عیبلرین ذکر ایدوب ذم وقدح ایتمك ایله
آنی عارلندرمق حرام قطعیدر کما قال الله تعالی نتکم قرآن عظیم الشانده سورة
حجراتده حق جل وعلا بیوردی ولا تلمزوا انفسکم ولا تنابزوا بالالقاب یعنی کندو
نفسکزی عیب ایتمکز که بعضیکز بعضیکزی عیب ایتمك کندو نفسکزی عیب
ایتمکدر فی الواقع مؤمنلر نفس واحده حکمنده اولدقلری جهتندن مؤمن قرنداشنه
عیب وطعن همان کندو نفسنه طعن ایتمش اولور هرکیم عیب ایدرسه بینه سکا
راجع اولور حق جل وعلا حکم ایتدی یری بریکزی لقبلری ذکر ایتمکز کرا یهودیه
مسلم ومسلمانه فاسق ومنافق دیه سز ویا جهود وترسا دیه سز بونلر برامر

اسمه‌در

٣٢٠

اسمه‌در خصوصا ایمانه کلوب اسلام ایله مشرف اولدقدنصکره وهرکیم بو
منهیاتدن رجوع ایدوب سخط الهیه مستحق اولور دیمکدن عبارتدر
بو حدیث شریف امام ترمذی سنندن نقل اولنمشدر عن معاذ رضی الله تعالی
عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی
یعمله بو حدیث شریف معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی تحقیق
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه برکمسنه بر مؤمن قرنداشنی
برکناه اشلدوکی سببدن تعییر ایتسه اولکمسنه انك مثلی کناهی اشلمیجه فوت
اولماز یعنی مادام که سوء ایدندن صافنوب کمسنه‌نك عیبنه نظر ایتمکدن حذر ایتمك کرکدر
تا که سکا دخی اول فعل قبیح سرایت ایتمیه دیمکدن عبارتدر الثالث عشر النیاحة
آفات لسانك اون اوچنجیسی میته نواحه ایتمکدر یعنی میت اوزرینه بویله فریاد
وفغان ایدنلر حق جل وعلانك نعمتنه کافر اولوب قضاسنه رضا ویرمیلردر
نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدرکیم امام مسلم صحیحندن اخراج اولنمشدر
عن ابی مالك الاشعری رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام النائحة
اذا لم تتب قبل موتها تقام یوم القیمة وعلیها سربال من قطران ودرع من جرب
ابومالك الاشعری که اسمنه کعب بن عاصم دیرلر ایدی رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
میت اوزرینه نواحه ایدن عورت قبل التوبه فوت اولانه قیامت کوننده اکا قطران
کوملك کیدرلوب وبدنی سربال مجروب اولوب کانه جرب برکسه
برلباس کیدرلمش کبی اولور اول بوزه جرب دیرلر بحث فلك جرب یاده اولان ایوز
کبی شکلنده جهنمده جربانك بدنی اوستنده شکل قمیص اولوب قاشنه‌سنه
وجودنی پاره پاره قیلور وقطرانك لباس ایتمکدن مراد اکا علاج دکلدر بلکه آتش
جهنم اکا سریع التأثیردر انك ایچون ایچنده اول وجه ایله عذاب اولنور نتکم
قلوردیمکدر بو حدیث شریف امام مسلم صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابی
هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اثنتان فی
الناس هما بهم کفر الطعن فی النسب والنیاحة علی المیت ابوهریرة رضی
الله تعالی عنه دن روایت اولندی تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم بیوردیکه خصال ناسده ایکی خصلت رذیله وطبیعت ردیه واردر
اول ایکی خصلت مذمومه نك بری اخرك نسبنه طعن ایتمکدر ایکنجیسی میت اوزرینه
نواحه ایتمك کفران نعمت الهیه درزیرا ایکاری یوقا ایکن رفع صوت ایله فریاد وفغان

ایدرلر پس میتك اوزرینه بویله نایحه اولنلر حق تعالینك نعمتنه کافر اولوب قضاسنه
رضا ویرمیلر دردیمکه اشارتدر ودخی قدح نسبندن اعراض ناسه وقوعدرکه
شرع شریفده جائز دکلدر لکن حسب ونسبله بری برینه فخر ایدرلر ومنها
اتخاذ الطعام والضیافة للمیت واهل میتك اوزرینه جمع اولوب ومیت ایچون
اتخاذ ایتمك نیاحه دن معدوددر حدیث عن جریر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه
انه قال كنا نعد الاجتماع الی اهل المیت وصنعتهم الطعام من النیاحة
جریر بن عبد الله البجلی رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیدیکه تحقیق بز میت
اوزرینه جماعتمز صاحب میت انلره فریاد وفغان ایله نوحه ایتدرمك ایچون طعاملر
تدارك ایدوب ضیافت ایتمکی مذموماتدن عد ایدرایدك بو عادت جاهلیتدر ولعله
رسول علیه الصلوة والسلام بوندن نهی ایلمش وبونك حرام ایدوکنه اشارت ایلمش پس وصیت
ایلیوب کشیه لازمدرکه ضیافه عادت ناسه بقوب شرع شریفه مخالف وصیت ایتمیه
زیرا وصیتك محلی تجهیز وتکفینندن صکره وقضاء دیوندن صکره ثلث مالدن اولور
کشیه کرك اوزرینه حقوق الهی ویاخود حقوق ناسدن نسنه اوله انك
اوزرینه واجبدرکه وصیت ایلیه واکر یوق ایسه انك اوزرینه وصیت ایلمك
واجب دکلدر بلکه مستحبدر شرع موافق بعض وجوه خیراته وصیت ایلسه اولور
کیمی وفالدیر وصو کوروب چشمه یا یموق کبی افضل خلقك حاجتنه کوره اولور
لکن جمله دن افضلی حال حیوتنده وکمال صحتنده ایکن فقرایه تصدقدر نتکیم ابو سعید
الخدری رضی الله تعالی عنه رسول علیه الصلوة والسلامدن روایت ایلدیکه بر کمسه
حال حیوتنده بر اقچه صدقه ایلسه وفاتندن صکره یوز اقچه صدقه ایتمکدن خیرلودر
دیو بیوردی پس کشیه لازم اولان بودرکه حیوتنده ایکن کندو حالنی تدارك
ایدوب جمله حقوقی برلشدرمکه سعی ایلیه آردینه قلنلره اناتمیه زیرا کندو وصی شرع
شریف مقتضاسی اوزره وصیت ایتدوکی تقدیرجه اردینه قلنلر انی شرع شریف
مقتضاسنه کوره بر خوش محلنه کوره صرف ایتمزلر بلکه کندو هوالرینه کوره ایدرلر
نتکیم بعض وصیت نامه لرده وار ایسه ده قبر قتنده بر قیون ویا بر صغر قربان
ایتمك نهی وارد اولمشدر زیلعی کنز شرحنده انس رضی الله تعالی عنهدن روایت ایدوب
دیمشدرکه رسول علیه الصلوة والسلام لا عقرة فی الاسلام بیورمشدر یعنی عقره دیو
بوغزلنان قیون وصغردکه نهی اولنمشدر ودخی وفاتندن صکره طعام اولسون
دیو وصیت ایتمه لر اکرچه بعض زمانمزده معتاد اولندی ایسه خلاصه ده دیمشدرکه
موتندن صکره ناسه اوچ کون اطعام اولنسون دیو وصیت باطله در امدی

وصیت

وصیت باطله اولیجق اول طعام ورثه حقنده راویله اولیجق اول طعامی ییمك
فقیره وغنیه جائز دکلدر علی الخصوص ورثه ده صغیر وصغیره اوله کرچه قاضیخانك
فتاویسنده دیمشدرکه برکشی اکر وفاتندن صکره ماتم ایچون طعام اولسون تعزیه یه
حاضر اولنلر ییسونلر دیو وصیت ایلسه جائزدر ابو جعفر قتنده بو وصیت ثلث
مالدن حاضردر وحلالدر شول کمسه لره کم اول میتك یاننده چوق بکلمش اوله
وشول کمسه لرکه اوزاقدن کلمش اوله لر بوننده فقیر وغنی برابردر اما شول کمسه لرکه
که میتك یاننده آز طورمش اوله وشول کمسنه لرکه اوزاقدن کلمش اولمیه انلره جائز
اولمز وطعامدن زیاده نسنه آرتار ایسه وصی اولان کمسه ضامن اولور اکر بیچوك شیء
قلیل آرتار ایسه ضامن اولماز دیمش فتاوی بزازیه ده ایدرکه اولکی کون اوچنجی
ویدیسنجی وقرقنده وسنه سنده طعام پشوروب دینلك ایتمك مکروهدر
عادت ناسه باقوب ایدنلر اخرتده مسئول اولور غفلت اولنمیه لکن اقربایه ومتعلقاته
لایق اولان بودرکه اول مرحومی اونوتمیه لر بلکه حق تعالی رضاسی ایچون
صدقه ایدوب انك روحنه حضرت رب العالمینك وعد بیوردوغی ثوابی
باغشلیه لر واکر اقچه صدقه سی ویرمکه قادر دکلسه ایتمکدن ویا بر بخدن ویا غذا هر نه
قدرتی وارسه آزدن وچوقدن محتاج اولنلره الله رضاسی ایچون ویروب
حاصل اولان ثوابی لسانلر ایله باغشلیه لر وبونلردن عبرت الوب فانی دنیایه
کوکل باغلیه لر دائما علم نافع وعمل صالح تحصیلنه سعی ایده لر تا که هم دنیاده
وهم اخرتده سعادته ایرشوب حسابسز فائده لر کوره حق تعالی جمله مزی سعادت
دارینه ایرمیه امین بحرمة سید المرسلین والحمد لله رب العالمین وقد فصلناه
فی جلاء القلوب صاحب الکتابك جلاء اسمیله مسمی اولان کتاب لطیفنده تحقیق
تفصیل اولنمشدر مطالعه سنه موفق اولان حقیقت حالده علی وجه الکمال اطلاع
تحصیل ایدر الرابع عشر المراء آفات لسانك اون دردنجیسی مرادر یعنی جدالدر
کسر ایله غیرك کلامنه اعتراض ایتمکدر شریعتده منهی حکمنده مذمومدر وهو
طعن فی کلام الغیر باظهار خلل فیه اما فی اللفظ من جهة العربیة او فی المعنی
او فی قصد المتکلم اولا ایسه کشی اخری تحقیر قصد ایدوب کلامنده لفظ ومعنی
جهتندن ویاخود مقصودینه عدم موافقت ایتمکل اخره تحقیر وتکرار ایتمکدر
یقول هذا الكلام حق ولكن لیس قصدك منه الحق من غیر ان یرتبط به غرض
سوی تحقیر الغیر واظهار مزیة الکیاسة وهذا حرام وکرچه اولکی کبی نفس الامرده
بو کلام حقدر لکن غرض مقصودی حق دیمك دکلدر بلکه کندونك کیاست وزکا

وفضل ورجحاننی اظهار ایتمك ایله اخری تجهیل ایتمکدن عبارتدر بو ایسه حرامدر
والذی ینبغی للمؤمن اذا استمع کلاما ان کان حقا ان یصدقه ومؤمنه لایق اولان وبر
استماع ایتدوکی کلام حق ایسه تصدیق ایدوب قبول قیلمه وان کان باطلا ولم
یکن متعلقا بامور الدین ان یسکت عنه واکر باطل اولوب امر دینه متعلق دکل
ایسه اولیسی سکوت ایتمکدر وان کان متعلقا بها یجب اظهار البطلان والانکار
ان رجا القبول لانه نهی عن المنکر واکر دینه متعلق اولوب ومتکلمدن قبول رجا
ایدر ایسه لازم اولان بطلاننی اظهار وانکاردر که نهی منکر قبیلندندر رفق ونصیحت
طریقی اوزره اعلام اولنه جدال ونزاع طرفنه اقدام اولنمیه بعض علماء دیدیکه
برکسه برمجلسده خطا ایلسه وخطا سویلیسه یا لفظ جهتندن یا معنی جهتندن اول
مجلسده تخطی ایدوب وموضع خطاسنی بیان وصوابه ارشاد ایلمه زیرا هم سندن
بی منت تعلم وسکا عدو اولور وچون مراسنی تکرر درعلاجی سبقت ایلدی بوکا دخی
علاجدر وجدالدن نهیی متضمن ذکر اولنان احادیث نبویه دن ت امام ترمذی مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم من ترك المراء وهو مبطل بنی له بیتا فی ربض الجنة ومن ترکه وهو
محق بنی له فی اعلاها ابو امامه رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کیمکه کذبی باطل اولدوغی حالده ترك ایلیه
ربض جنتده یعنی جنتك خارجنده واطرافنده انك ایچون بر او بنا اولنور وکیمکه
مجادله ومخاصمه محق اولدوغی حالده ترك ایلیه انك ایچون کوکجك ایلیه انك ایچون
جنتك اعلا مشنده بر او بنا اولنور رابك وبابك فتحله ربض دیو جنتك خارج
واطرافیدر من ترك الکذب وهو باطل بیوردی نتکم حدیث مسلمده تقدیم اولنمشدر
دنیا طب هق بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا وطبرانی وبیهقی مسانیدلرندن نقل اولنمشدر
عن ام سلمة رضی الله تعالی عنها انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان اول
ما عهد الی ربی ونهانی عنه بعد عبادة الاوثان وشرب الخمر ملاحاة الرجال
بو حدیث شریفی ام سلمة رضی الله تعالی عنها روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه اوثانه عبادتدنصکره ربمك اکا اول نهی ایلدوکی شرب
خمردر زیرا رسول علیه الصلوة والسلام شرب خمر حرام اولمدن یکرمی سنه مقدم
مبعوث اولمش ایدی وکرچه انك شربی کندویه حلال قیلنمش ایدی بوندنصکره کیمسه ایله
مناظره ومخاصمه دن نهی بیوردی دیمکدن مراد اکثری بو مقوله ملاحات مجلس شرب
خمرده اولور بو اجلدن بنی ربم شرب خمردن وملاحاه رجالدن منع ونهی ایلدی

دیو بیوردی

دیو بیوردی دنیا بو حدیث شریف ابن ابی الدنیا مسندندن اخراج اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا
یستکمل عبد حقیقة الایمان حتی یذر المراء وان کان محقا ابو هریره رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم رجال ایله منازعه
اولدوغنه وعند ایتدوکی مرآءده محق ایسه ده حتی ترك ایتمینجه حقیقت ایمانی
تکمیل ایتمز دیمکدر ت بو حدیث شریف امام ترمذی سنندن اخراج اولنمشدر
عن ابن عباس رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال لا
تمار اخاك ولا تمازحه ولا تعده موعدا فتخلفه عبد الله بن عباس رضی الله عنه
روایت ایدوب ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه مسلم قرنداشنه
خصومت ایله وممارات ومجادله یوزندن کوندمه ولطیفه ومزاح یوزندن تلاحی
اولمه وخاطرینه خوش کلیجك سوزی سویلمه زیرا تلاحی ومزاح حضوری منطفی
قیلور ودخی اکا خلاف ایدجك وعده ایتمه دیمکدر زیرا وعده یه وفا سنت مؤکده در
بلکه بعضیلر قتنده واجبدر دیمشلر الخامس عشر الجدال آفات لسانك اون بشنجیسی
برکشی ایله مناظره ایتمکدن عبارتدر وهو ما یتعلق باظهار المذاهب وتقریرها
فان قصد تجهیل الخصم واظهار فضله فحرام بل کفر عند البعض وقد مر فی فضل
العلم واول جدال ایسه مذاهب اعتقادیه وعملیه یی اظهار وتقریره متعلقه اولان
مناظره دن عبارتدر اکر تجهیل خصم واظهار فضل ایچون اولور ایسه حرامدر بلکه
صاحب خلاصه اختیاری اوزره کفردر که بونك بیانی تفصیل اوزره فضل علمده
مرور ایتمشدر نتکم بو معنای بو حدیث شریف تأیید ایدر ت امام ترمذی سنندن
نقل اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم ما ضل قوم بعد هدی کانوا علیه الا اوتوا الجدال ابی امامه رضی الله
تعالی عنه روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
اهدی صفتی ایله موصوف اولنلر ضلالت ایله برشی ایله دوشمازلر وطریق هدایتدن
دوشمن وطریق هدایتدن بعید ومهجور اولمزلر الا شو ایله خصومت وجداله
دوشه لر وبری برلرینه عناد ومخالفت طریقن طوتهلر وباطل یره خصومت ایدرلر
ایلرك احوالندن اول وقت خوف اولنور که طریق سمت هدایتدن مبعود اوله لر
ثم تلا علیه الصلوة والسلام اندنصکره رسول علیه الصلوة والسلام سوره زخرفدن بو آیت
کریمه تلاوت ایلدی ما ضربوه لك الا جدلا بل هم قوم خصمون یعنی یا محمد نصاری
شدید خصومتله ولجاج وجدال حریصلردر عیسی علیه الصلوة والسلام الهه دن

فقنبسی خیرلودر دیو سؤال ایتدکلری مجرد خصومت وجدل ایچون ایدی حق باطلدن
تمییز ایچون دکلدی بلکه انلر جمله امورده بوکا وهلردکه خصومت ولجاج ایدرلر ایدی
دیمکدر وَاِنْ قَصَدَ اِظْهَارَ الْحَقِّ وَهُوَ نَادِرٌ فَجَائِزٌ بَلْ مَنْدُوبٌ اِلَيْهِ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ واکر جدال اظهار حق ایچون جائزدر بلکه مندوبدر
نتکیم حق جل وعلا سوره نحلده خطاب ایدوب بیوردی یا محمد بو قوم ایله که مجادله
قیلرسن ایات قرآن عظیم الشانک دلیللری ایله وحجتلری ایله اولسونکه طبیعتلر
انلردن نفرت قیلمیه طرف مجادله نک احسنی اولوب رفق وحسن خطاب وحجج
اوزره فهوم کفاده بسیره مقدمات بشریه بیانندن عبارت اولان مباحثه
ومطارحه ایله مأمورلردر دیمکدر السَّادِسَ عَشَرَ اَلْخُصُومَةُ آفات لسانک
اون التنجیسی خصومتدر وخصومت مرادندن وجدالدن اشدّدر زیرا مراد وجدالده
محضا مجلسده برکسنه نک کلامنی رد وسوزینه مناقشه در قدیمدن قالمش مخالفت
یوقدر اما خصومتده قدیمدن مخالفت ومنازعت مستمر اولوب شقاق وعداوت
مثلا اصحاب اهل سنت ایله روافض مابیننده اولان نزاع کبی ویا امور دنیویه ده
خصومتلری ونزاعلری اولوب انک ایچون کلامنی و مقاله سنی تزییف ایتمکدر
وَهِيَ اللَّجَاجُ فِي الْكَلَامِ لِيُسْتَوْفَى بِهِ مَالٌ اَوْ حَقٌّ مَقْصُودٌ فَاِنْ كَانَ مُبْطِلًا اَوْ
خَاصَمَ بِغَيْرِ عِلْمٍ واول ایسه جلب مال ایچون ویاخود بر حق تحصیلی ایچون عناد
ایتمکدر کندو طرف باطلده اولدوغن بیلور اوله ویاخود حق کیمکدر بیلمز اوله بغیر
علم دعوالرده وکیل اولمغی عادت ایدینن کسنه لر کبی که بیلمدن وکیل اوله اَوْ مَزَجَ
بِالْخُصُومَةِ كَلِمَاتٍ مُؤْذِيَةً لَا يُحْتَاجُ اِلَيْهَا فِي نُصْرَةِ الْحُجَّةِ وَاِظْهَارِ الْحَقِّ اَوْ كَانَ
الْخُصُومَةُ لِقَهْرِ الْخَصْمِ وَكَسْرِهِ فَقَطْ فَحَرَامٌ ویاخود مقتضی یوغیکن کلامن
قارشدوروب احتیاجی اولان مسئله یه یاردم قصدنی ایتمیوب وخصومتنی اظهار
حق ایچون اولمیوب محضا غلبه واذلال خصم ایچون یعنی خصمنی ذلیل وحقیر ایتمک
ایچون خصومت ایلر حتی خصومتی تمام واولنسنه کندویه واصل اولدقدنصکره
قبول ایتمیوب آخره ایثار بلکه بیانه رغبت والقا ایدر ومقصودم انکا غلبه در بو خسیسه
مال دکلدر دیو اثناء خصومتده هرزه کویلک تخلل ایدر ایسه حرامدر وَاِنْ خَلَا
عَنْ هٰذِهِ الْاُمُورِ وَهُوَ نَادِرٌ فَجَائِزٌ وَلٰكِنْ تَرْكُهُ اَوْلَى مَا وُجِدَ اِلَيْهِ سَبِيلًا واکر
بو ذکر اولنان احواللردن خالی اولوب خصومتی انجق اظهار حق ایچون اولور
ایسه جائزدر ولکن اول ایسه نادر الوقوعدر یعنی آز بولنور بولنور وبوندن غیری
خصومت ایچون یول بولنماز هرنه وجه ایله ترک اولیدر زیرا بو خلق خبیث

وفعل

وفعل باطلدر وخصومت دنیاده موجب تشویش خاطر وتفرقه حال واخرتده
مؤدی عتاب ونکالدر وترکی دارینده حضور وسعادتدر نتکیم حدیث شریفده
وارد اولمشدر خم عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اَبْغَضَ الرِّجَالِ اِلَى اللّٰهِ تَعَالَى الْاَلَدُّ الْخَصِمُ حضرت عائشه
صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه تحقیق الله تعالینک زیاده سومدوکی وزیاده بغض ایتدوکی شول
شدید الخصومت اولاندر دیمکدر ت بو حدیث شریفی امام ترمذی مسندندن
نقل اولنمشدر عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَفَى بِكَ اِثْمًا اَنْ لَا تَزَالَ مُخَاصِمًا عبدالله بن عباس رضی الله تعالی
عنهما روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کسنه خصومتی
عادت ایتمسنک اثمی یعنی انک کناهی اکا کفایت ایدر دیمکدر زیرا کثرت مخاصمه صاحبی
مذموم وبدخلق قیلر وغوغای خلایقده قالمق ایله درکاه حقدن مبغوض اولنور
پس مدیده انما غوغای وخصومت طبیعتده بر امر خصلتدر ذوات اهل فساد ورذائل
بدنهادکاریدر دیمدن عبارتدر د یناصب بو حدیث شریفی ابن ابی دنیا واصبهانی
سننلرندن نقل اولنمشدر عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَادَلَ فِي خُصُومَةٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللّٰهِ تَعَالَى
حَتَّى يَنْزِعَ ابوهریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه مدعی معلوم دکل ایکن مجادله ایدن مادامکه
فارغ اولمیه مظهر سخط الهی اولمدن خلاص اولماز زیرا امر آتی استعمال ایلسه
وبیلدوکی خصوصده ناس ایله دعوای عقل وحواس بوندن بروجهی وجه ظن
وقیاس خصومتنده وعناد مخالفتده اولسه تا اول حالدن فارغ ومجتنب اولنجه
وتوبه صحیحه ایله تائب بولنجه غضب حقده اولمقدن خالی وزائل اولماز دیمکدر
السَّابِعَ عَشَرَ اَلْغِنَاءُ آفات لسانک اون یدنجیسی غنادر غینک کسریله ونونک
مدیله شول ترکی واشعاردرکه کوینه لرانک ایله تغنی ایدرلرکه طرب حاصل اولور
صوتک اسمیدر وصاحب قاموس دخی بویله دیمشدر واصطلاحده معناسی نغمات
وترنمات ایله شعر اوقمقدر وبعضیلر دیدیلرکه غنا صوت مطربدر بر حیثیت ایله
کیم تغییر کلماته مؤدی اوله جمیع ادیانده حرامدر وکتاب ایله وسنت ایله اما الکتاب
قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ سوره لقمانده حق جل وعلا
بیوردی عند المفسرین بو نظم کریمک معنای شریفی یعنی ابن عباس وابن مسعود

باطل سوزلری صاتون الوب کتوروب انی خلقه اوقورده اوقوتدی تاکه انك ایله بو خلقی
الله تعالینك دیننه دن دونده روب ضلالته براغه جهل ایله کذب و نفسنی
کمراه قیله و دیدیلرکه اول سوزلر ایله قرآن عظیم الشانی برابر طوتوب استهزا
قیله دیلرسز و جنسز انلرکبیلر ایچون در عذاب جهنم دیمکدر و بینه سوره لقمانده
حق جل و علانك بو قول شریفیدرکه بیوردر واقصد فی مشیك واغضض من
صوتك ان انکر الاصوات لصوت الحمیر یعنی لقمن اوغلنه نصیحت ایدوب دیدیکه
ای اوغلجغم اشکلرکبی چاغریب باغریب سفیهلرکبی چوق سوز سویلیجی اولمه تحقیقا
اوازلرك قبیحی اشك اوازی کبی های هوی ایله باغرمقدر حق تعالی بونك ایله تشبیه
ایدوب مثل قوردی زیرا صوت ایله اولمقدن برفضیلت یوقدر انك اغلبی واذی دیر
و ضمان طلبی ایچوندر و یا اخر حمارلر ایله جنك ایچوندر اول ایسه صفات بهیمه
غلبه سندن متولد اولور اقبح صدالردر نتکیم مجلس رسول علیه الصلوة والسلامده برکسه
فریاد ایله آه ایتدکده رسول علیه الصلوة والسلام کیمدر فریاد ایدن دیو بنی بره تلبیس ایدن
اکر کرچك ایسه ریا ایله نفسنی مشهور ایلدی اکر یلان ایسه الله تعالی انی هلاك
ایلسون دیو بیوردی و کتب فتاویده مذکوردر عبدالله بن عباس رضی الله عنهما
خبر ویردیلرکه مسجدده بعض کسنه لر جمع اولوب رفع صوت ایله تهلیل و تصلیه
ایدرلر فی الحال واروب انلری مسجددن اخراج ایتدی و کندو اصحابنه کسنه لا دیمیوب
اندوکنه سکوت ایتدیلر بو مقوله اجماع سکوتی دیرلر دیمشلردر علما ایسه قبول
ایدوب و موجبی ایله عمل واجب کوروب کتابلره یازمشلردر تواتر مرتبه سنده
معتبردر زیرا رسول علیه الصلوة والسلام زمانندە و اصحاب کرام عصرنده جمعیت اولوب
رفع صوت ایله ذکر ایله اولمشدر بو قنده قالدیکه رقص و دوران اوله فی زماننا
مشایخ طرزنده و عبادت دیکلده اولنلر نیجه نغمات ایله قالقشی قالقشی چاغرانلر
و دوران ایدوب دزلو دزلو اصوات ایله باغرانلره کفر لازم کلمسه دخی اهل سنت
و جماعت عندلرنده اولمری دودرو مخالف وضع ایله اصل طریقتدن عبده مکلف
مهجوردر ابا زمانه قومنك ادا کنه نه آفت کلدیکه بو خالك ما آلك اکلمه دیلرو علمانك
سوزنی دکلمه دیلرو ضلالته مبتلا و کرفتار هوی و بدعت اولدیلر طریق حقی استهزا
و دین مبینه اهانت ایدنلر ایچون اخرتده عذاب مهین وارددر دیمکدر دهو
بو حدیث شریف ابوداود و بیهقی مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود
رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال الغناء ینبت النفاق
کما ینبت الماء البقل عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر حضرت

و مجاهد و ابن جبیر و عکرمه و قتاده و حسن بصری رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین دیدیلرکه لهو الحدیثدن مراد غنادر و واحدی حضرتلری و اکثر مفسرین
قتنده لهو حدیث انلرك حقنده درکه مغنیه جاریه لر صاتون آلوب خلقی انلرك
اصوات و الحاننی استماع ایله حقی استماع ایتمکدن الیقورلردیمه ناشیدر زیرا علما
دیدیلرکه کبار سلفدن روایت کلامنه اعتماد و نقلنه استناد اولنور زیرا حدیث
شریفده وارددرکه مغنیه جاریه صاتون المق و صاتمق حلال دکلدر حرامدر
شول کسنه لرکه آنی چالدروب دکلمك ایچون صاتون اله و صاتون دخی ساز
چالوب و اوینامسی ایچون صاتسه حرامدر والا انك و صاتانك نیتلری خدمت
ایچون و یا تناسل ولد ایچون جایزدر زیرا معاصی اوزرینه اجاره جائز دکلدر غنا کبی
کرکسه اول آلتیله مقارن اولسون کرکسه اولمسون اجاره ایله اجرت لازم
کلمز معصیتك عقد ایله استحقاقی تصور اولنماز پس اجر ویرمك واجب اولمز
و اعطا اولندوغی تقدیرجه اخذی جائز دکلدر زیرا برکسنه بر قول و یا بر
جاریه صاتون السه انی ایرلنغ بولسه شرعا بو عیب ایله کیرو رد ایتمکه قادر اولور
پس بوندن معلوم اولدیکه تغنی ایتمك و شعر اوقومق عیوب شرعیه عد اولنور
و کتاب کراهیتده مسطوردرکه برکسنه بر یره دعوت اولنسه اکده غنا بولنسه
اکر قادر ایسه منع ایلسون و اکر قادر دکل ایسه صبر ایلسون لکن قلبی ایله انکاری لازمدر
تاکیم رضا ایله معصیته شریک اولمیه و اکر مقتدای ناس اولور ایسه قاضی و مفتی
کبی منع ایلسون و اکر منعدن عاجز اولور ایسه اندن چقسون کتسون اوتورمسون
زیرا مقتدای ناس اولنلره محل معصیتده اوتورمق جائز دکلدر زیرا اول مسلمانلرك
اوزرینه باب معصیتك فتحنه سببدر و اکر انده غنا اولدوغنی بیلور ایسه جمیع
وجوهدن منعنه قادر اولسون اولمسون انده حاضر اولمسی جائز دکلدر زیرا اکا اجابت
جائز اولماز اکثر مفسرین قتنده بو ایتك سبب نزولی بودرکه نضر بن حارث فارس
ولایتنه تجارته واردوغنده انده بولدوغی رستم و اسفندیار قصه لرینی و قوم
عجمك مقالاتندن باطل ترهات کتابلری جمع ایدوب کتوردی و حضرت رسول
اکرمه زیاده عداوت باغلمش ایدی خلقی فتنه یه دوشوروب دیر ایدیکه سزه بن
بیچه که محمد رسولدر انك کتابی وار ایسه بنم دخی کتابم وارددر و قتی رسول علیه الصلوة
والسلام اصحاب کرامنه حضرت آدم علیه السلامك قصه سندن خبر ویردکده اول دخی ابتدا
جمع ایدوب دیر ایدیکه محمد سویلدوکی سوزك تمامی بنم قتمده در پس حق جل و علا بو ایت
کریمه ایندوروب خبر ویروب بیوردیکه بو مکه خلقنده کسنه لر واردر کیم واروب

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیكه تحقيقا صو بقله یردن بیتجه بیتورد
ايسه ونه طربوقیله سبب جنونه اولور ايسه تغنی دخی قلبده انساننده نفاقی بیتوریر
شرشقاقی اول وجه ایله بیتورر شهوته ونفسه تقویت ویرر وبو غنادن مراد
هوايه متعلق ترنمات وتغماتدر صو بیتشدیكی اوتلوغك بیتمسنه سبب اولدوغی
كبی غنادخی قلبده نفاقك حادث اولمسنه سببدر دیمك عبارتدر دیناطك بوحدیث
شريف ابن ابی دنیا وطبرانی كبیردن اخراج اولنمشدر عن ابی امامة رضی الله تعالى
عنه عن النبی صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال ما رفع احد عقيرته بغناء الا بعث
الله له شيطانين على منكبيه يضربان باعقابهما على صدره حتى يمسك ابو امامة
باهلی رضی الله تعالى عنه روايت ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بیوردیكه تحقیقا براحد رفع صوت ایدوب تغنیه آهنك ایتمدی الا كه ایكی شیطان
بعث اولنور كه شوق ویرمك ایچون اموزلرنده اوتوروب ایسه اولنجه ایاقلری ایله
اولكمسنه نك دوشنه وكوكسنه ضرب ایدرلر نتكم تغنينك بياننده تصرفات
شيطانيه دن نيجه حكايت يازمشلردر تفصيله احتياج يوقدر اهلنه معلومدركه
ابراهيم ابن ادهم رحمه الله تعالى بر صاحب وجد واهل رياضت بردرويش زيارتنه
وارديلر اول درويشك التماسی ايله اوچ كون مهمان اولدی كوردیكه بو
درويشك كفاف وجهت معيشتی حلالدندر لكن اما شوق وذوقی ديدكلرندن
زياده بولدی وبلديكه بو ايش كشاكش نفسويدر ابراهيم بن ادهم دخی درويشه التماس
ايديكه وبر دخی مهمان اوله پس اوچ كون كچدی ولقمسندن اكا ايدردی اول
درويشك شوق وعشق حالتی زائل اولدی ابرهيم بن ادهم ايديكه سن يكانه
ايلدك ذوق وشوق بيننده نه كچدی ابرهيم بن ادهم ايدی سنك لقمك وجه حلالدن
دكلدر شيطان سكا دخول ايتمش ايدی عجب وغرور ويرمك ايچون تصرفات ايدر
ايدی شمدی حلال لقمه يدك يولی منسد اولدی سكا خالت ويرمز اولدی دبو
بيوردی نتكم حماد شيطانی كورديكنده اكثر معنه باشلر بونلر فعل منكردر
شيطان اثری اولوب باغر معنه باشلد قلرنده بعض اثری ظهور ايسه عجب دكلدر
بونلرك تفصيلی وارد اولمشدر وفی تاتارخانية اعلم ان التغنی حرام فی جميع
الاديان وفتاوی تاتارخانيه ده اظهر روايت بويدركه معلوم اولدكه اصوات
والحان ايله اولان تغنی جميع اديانده حرامدر ديو تصريح ايتمشلر فالكنز الزيادات
اذا اوصى بما هو معصية عندنا وعند اهل الكتاب فذكر منها الوصية للمغنين
والمغنيات وامام محمدك صاحب زيادات روايت ايدركه كناه اولان نسنه ايچون

وصيت

وصيت ايلسه باطلدر جمله اديانده غنا ايله وصيت حرامدر كذلك امام محمددن
نقل اولنمشدر ايرلجی مغنيه ويا جاريه ير برنسنه وصيت ايلسه معصيتی مرتكب
اولدقلری ايچون وصيتی اجرا اولنماز زيرا غنای معتاد امور محرمه دندر تحريمنده
اختلاف يوقدر جهله صوفيه نك ابداع ايتدكلری اقواله واسندلاله اعتبار
يوقدر بن امثالك كوردم واثارندن يقلرينه وقوف بولدم ديو خز الشارحين
امام عينی شرح غنا جاريه بن حديثنده ذكر ايتمش مغنيلری استماع ايتمك خود
جميع اديانده حرامدر وحكی عن ظهير الدين المرغينانی رحمه الله تعالى انه قال من
قال لمقری زماننا احسنت عند قرائته يكفر انتهى وظهير الدين المرغينانی رحمه
الله تعالى روايتنده زماننه مقريلرينك قرائتك استحسانی حرام قطعی اولان تغنی
تحليل ايدوكی جهتندن كفردر ديو بيورمشلر ووجهه ان التغنی للناس لما كان
حراما بالاجماع كان قطعيا فتحسينه تحليل للحرام اكفار اولدوغنك وجهی بودر كه
بالاجماع حرام قطعی اولان تغنی استحسان ايتمك ايله تحليل قيلدوغی جهتندن كفردر
وكذا كل تحسين القبيح القطعی كفر ذكر وبو منوال اوزره درهر قبيح وبدعت
اولنلری استحسان ايلمك كفردر ديمشلر وصاحب الهداية والذخيرة سمياه كبيرة
هذا فی غير الاعياد والعرس وصاحب هدايه وذخيره برهاننده كبيره عد ايتمشلر
بيرام كونلرنده ودوكون كيجه لرنده چالغوسز طايره چالمق ويوردكی سويلمك
حرام ايدوكی مختلف فيه اولوب ومطلق منعی اولی علماء شريعت قراردویر مشلردر
بونلر غيريه كرك اذانده وخطبه ده وقرائنده وتسبيحاتنده وآمينده وتهليلده تغنی
ايتمك وخطبه حالنده موذنلرك تغنيلری جملسی هوادندر انسان هواسن ذكر ايله
قلبی مطمئن اولمبوب ذكر وعبادتدن هواسبی ايله حظ وصفا لذت ايسه لاجرم
حقيقتده هوايه عبادت ايدر ديمكه اشارتدر ويدخل فيه تغنی صوفية زماننا
فی المساجد والدعوات بالاشعار والاذكار مع اختلاط اهل الهوى والمرد
بل هذا اشد من كل تغن لانه مع اعتقاد العبادات وزمانه صوفيلرينك منسا حدده
اهل هوا وتازه لر ايله اختلاطی اذكار واشعارده ايتدكلری تغنی حرام قطعی ولا
تغنی قبيلندن اولوب بلكه عبادت نيتيله ايتدكلری ايچون هر تغنيه حرامدر بوفعل المری
نيجه مرتبه اقبحدر نتكم نجم الدين روايت ايدر كشف المحجوب اسميله مسمی اولان
كتابندن كه اولكتاب علی بن عثمانندر اوليدر شيخ ابا العباس شقلی ايدرن
ذكر مجلسنده كوردم شيطانلر عريان فالمشلر وانلرك اوزرلرينه اوفوردلر ايدلك
اوفورمسندن وجد اولوردوشرلر بونلرن وجد اولوردوشرلر بوندن معلومدركه

شیطان فعلیدر صیچرمق جیوانلر ایشیدر زیرا رقص ودوران اندکلری قرناولده
اولان انقادن وانلره تابع تبع تابعین اولان علمادن صادر اولوب احکام
الهیه بسط وبیان اندکلری اقوال ایله ثابت اولسه دعولری صحیح اولوردی
اما خلافی ثابت اولوب معالم التنزیل وغیری تفاسیرده الله نزل احسن
الحدیث تضاعیف تحقیقده عبد الله بن عمر رضی الله عنه واسما بنت ابی بکر
وکزیده تابعیندن قتاده وابن سیرین رضی الله تعالی عنهم قرآن دکلیوب
وایشیدوب وجده کلن وکندودن کچنلرک چوغنه دخول شیطان ایله واقع
اولور وفعل شیطان ایله صدور بولور دیو بیورمشلردر حتی قتاده نعت اولیا
خوف حقدن صفلمق وذکر الله ایله سکون بولمقدر بوخسه عقلی کیتمک ایله
دیمش نتکم حضرت عمر رضی الله تعالی عنه خلیفه ایکن یولی بر کمسنه یه اوغردی
کوردیکه دوشمش یاتور وعقلی کیتمش بیوردیکه بوکا نه اولدی یهود اولمش
یاتر بوسؤال بیوردقلرنده دیدیلرکه یا خلیفه بوکشی که قچن قرآن عظیم الشان
ویا خود الله تعالینک اسمنی برکشیدن ایشتسه دوشر عقلی کیدر دیو جواب
ویردکلرنده حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بیوردیکه بوشیطان فعلیدر زیرا
بز حقدن زیاده خوف ایدرز نوبله عقلمز کیتمز زیرا جذبهٔ رحمانی عقلی زیاده ایلیوب
وسنت مطهره یه مجد ساعی اولاندر شیخ جنید بغدادی رحمه الله تعالی ایشتدیکه
ابو الحسین نه وجد حاصل ایدیکوندرکه یدی واکیدی حیران اولوب الله الله دیو
ذکر ایدردیدیلر حضرت جنید فی الحال بو مریدکوندروب ایندی وارکور نماز
وقتنده آیغوب نماز قیلدیمی واروب کوردیکی نماز وقتی کلدکده طابطوری کلوب
آبدست الور نمازی نمازی قبلرینه حیران اولوب الله الله دیو ذکر ایدر کلدیلر جنیده
خبر ویردیلر شیخ جنید دخی ایندی شکر الله تعالی یه کیم شیطانه یول قالمدی که
ابو الحسینی ازدوره امدی کلک واره لم زیارت ایده لم دیوب مریدلری ایله واروب
انی زیارت ایتدیلر اما جذبهٔ شیطانیه اولدرکه عقلی ناقص ایلیه وشرع شریفک
حصارنده چقاره اول وجدکه مانع صلوة اوله وجد شیطانی اولوب ضلالتدن
ایمش بو مذکورات انلردن معلوم اولدیکه مجموع سعادت وکرامت ولایت کشفیه
رسول علیه الصلوة والسلامک سنن شریفلرینه مراعات اتمک ایله میسر اولور
وظاهرینه وباطننه واقوالنه وافعالنه اویمق ایله حاصل اولور اما بو
عصرده صوفیلردن مشاهده اولنان بودرکه شهوت وشهرت وارزوی
رغبت ولذت صحبت ومریدلرده کثرت ایله هوای هوس بونلری شول مرتبه

زبون ومفتون ایلمشدرکه علمای مجتهدینه اقتدا واجب ایکن وکفره یه تشبهدن
احتراز فرض ایکن رقص وسماع ایله مساجدده وبقاع شریفه ده وضیافتنده
اولمغه شرط ایکن فرائض وواجباتی منکر وتارکلردر نتکیم عوارفده وشرح
منازلده مذکوردرکه بونلرک برینه یا محبوب معانده ومکابر اولدیلر تشبهی
قولقدرینه قویمدیلر جوامع ومساجد ومجالس ضیافاتی مکروهاتلر ایله هم
امتلا ایلدیلر احیاء سنت وتهذیب ملت واکتساب فضیلت وازدیاد معرفت
ایتمک دکمه کشی نک قلبنه یول بولمشدر بلکه مرده وموفات ایدیجه اوزریه کنبد
وباشه اوجنده طاش وذرینه دل بند اولمسنه صوفی خرکوش اولالیدن
بروکو کلندن زائل اولمشدر واسمی شیخدر دیدیرمیجه کوکلی راحت اولمشدر
زیرا سجاده نشین تکیه ده شیخ آیین او قافده تصرف زمین اولمسنه طمع ایدرلر ایسه
نفسنک مقتضاسیجه تمام مساعده ایتمش اولور وقدرین ایله دنیای اشترا وصنعت
وحیله ایله جهلا ایدنلردن اولور نتکیم بعض اثارده کلمشدرکه حضرت یعقوب
علیه السلام قورده سؤال ایلدیکه یوسفمی سنمی اکل ایلدک دیدکده قورد جواب ویردیکه
اگر بن بیم ایسه ودیشم وطرناغم مبارک وناز ک وجودنه اوردم ایسه اخر
زمانده کلن شیخلردن اولیم دیو یمین ایلدی امدی بوبابده اگاه اولوب بر مجلسده
که شرعه مخالف بوقدر محرماتی جامع اوله اول شیخه صالح اول دیمیسن زیرا
شریعته مخالف ایشلرندن برسی بودرکه کلمهٔ توحیدی طرز وطورندن چقاروب
کوینده لرکبی ایلمک واول بیاننده اولان تشبهات ایکیدن خالی دکلدر یا خالق
حقنده اوله یا مخلوق حقنده اوله امدی عبادت دیو اول تشبیهاتی مخلوق حقنده
صرف اتمک ایله اول بیاتی اوقمق کفر وضلالت دکلیدر ویا خالق حقنده صرف ایدوب
اوقومغک حرمتی شرعا دخی ارتوق دکلیدر برکره تفکر ایدوب کودکوزلک اچوب
وحق بیلوب دوزانی شیخلر مجلسلرندن اجتناب ایدوب صفنه سن امدی ایمانی
ایمانی حفظ اتمک مراد ایلین کمسنیه انلرک بدعت باطله لرینی بیلمک لازمدرکه
بونلردن اجتناب ایده دیمکدن عبارتدر واما التغنی وحده بلا اشعار لدفع
الوحشة او فی الاعیاد فاختلفوا فیه والصواب منعه فی هذا الزمان مطلقا
واما معلوم اوله زمانه خاننده لری کبی بعدبدا اصوات والحان ایله اولان تغنی وسرور
کونلرنده بیرام کونی کبی ونکاحده واوغلنجقلری سنت ایلده وطبل غزوانده
غیریده حرمتنه ذاهب اولدیلر وقد دخی برکشی یالکز تنها سنده دفع وحشت ایچون
اوقودوغی اشعارده مختلف فیه اولوب ومطلق منعی اولی ایدکنه علمای شریعت

قرارویرمشلر بو زمانده اولیا دخی دیمشلردر نتکم سابقا ذکر اولندوغی نقل بو امری
مؤید در زیرا اهل حجاز غنانک کراهتنه ذاهب اولمشلردر واهل کوفه تحریمی غناده
زیاده اهتمام ایلمشلردر هرکز انک حرمتنده نزاع اتمشلردر وبعضیلر دیدیلرکه
لهوه مقارن اولمیان غنا مباحدر وحرمتی بعض اسباب عارضه سببیله در
امام غزالی رحمه الله تعالی بونی اختیار اتمشدر ودیمشدرکه بش نسنه عارض اولیجق
سماع صوت طیب حرام اولور اولکی عارض اولدرکه صوت صاحبی اجنبیه خاتون
اوله ویاخود انک صوتنی استماعدن فتنه احتمالی اوله غلام صاحب جمال کبی زیرا
استماع صوتنک تحریک شهوتده عظیم تأثیری واردر خصوصا که صوت طیب
نغمات موزونه مقارن اوله اول اجلدن فضیل بن عیاض بیوردی الغناء رقیة الزنا
ایکنجی عارض اولدرکه آلات لهو وفسقه مقارن اوله شعار واوتار ومزامیر کبی اما
مشایخ حنفیه دف تنه جلاجلدن عری نسنه مباح طوتمشلردر اوچنجی عارض اولدرکه
صوتنده اشعار فحش وهجو مسلم اوله یا معین خاتون ویا غلام تصریح اولنمش اوله
دردنجی عارض اولدرکه مستمعده شهوت هوا غالب وهوای هوسه طالب اوله
زیرا بو مرتبه ده اولان کمسنه نک صوتی سماعی وزمانانک شهوت تهییج بالکلیه کلدور
وسلسله هوا وهوسنی تحریک قیلور وصاحب صوت دخی فتنیه باعث اولور بشنجی
عارض اولدر مستمع عوامدن اولوب حب الهیله قلبی منور اولمش اوله اگرچه سماع
بونک کبی کمسنه یه تحریک شهوت واثارهٔ فتنه ایجوب لذت مباحه دن دخی اولورسه
ادمانی کثرت تضییع اوقات وتعطیل مهماته مؤدی اولمغله ممنوع وصاحبی سفیه
مردود الشهاده اولور صغیره یه مداومت ایله کبیره اولور مباح دخی مداومت ایله صغیره
اولور اما استماع صوت طیبک اوچ قسمدر بریسی حنجرهٔ انساندن چقاندر ایکنجیسی
حنجرهٔ حیواندن چقاندر بلبل وقمری وطوطی وسائر طیور کبی اوچنجیسی جماداندن
حاصل اولان ساز وآلتک امثالی مزامیر نای وطنبور وسائر آلاتکه ضرب ایله
ونفخ ایله صدور ایدرلری سائر ملل وادیانک اصحابی جمله سنی استعمال ایدرلر ملت
اسلامیه ده اهل شرع طیوردن صدور ایدن نغماتی مطلقا جائزدر دیوب حنجرهٔ
انساندن صدور ایدنده دخی بعض شروط وقیود ایله تجویز ایدیلر ضرب ونفخ ایله هم
استعمال اولنان آلاتلری استماع اصلا جائز دکلدر دیدیلر واما اکثر علماء بونک
اوزدینه در ابتدا تغنی ایدن ایلیسه معلوم اولکه غنا ایکی قسمدر اوزدینه در بر قسمی
آلات لهوه مقارندر وبر قسمی آلات لهودن مجرد در قسم اول که لهوه مقارندر ائمهٔ
اربعه قتنده حرامدر وقسم ثانی دخی ایکی قسمدر قسم اولی عجزه حصول لذت

ایچوندر

ایچوندر وبر قسمی دخی مجرد نفسدن ازالهٔ وحشت ایچوندر قسم اول کرک مال
مقابله سنده اولسون وکرک اولمسون علماء حنفیه قتنده بالاتفاق حرامدر وایکنجی
قسمی ائمهٔ اربعه دن برجماعتک قتنده مباحدر حنفیه دن شمس الائمه السرخسی
وشافعیه دن عز الدین بن عبد السلام ومالکیه دن ابن العربی وحنابله دن خلال
کبیلر بوکا ذاهب اولمشلردر لکن شول شرط ایله که منفرد اوله وانک ایله لهو مراد
اتمیه دفع وحشت ایچون ذکر الله ونعت رسول الله وبعض ترهیبه وترغیبه متعلق
اشعاری جائزدر وفقهادن انده دخی قیل وقال ایدوب بو زمانده مطلق منعی اولیدر
دیمشلر وانما قیدنا بالاشعار لان التغنی بالقرآن والدعاء یستلزم اللحن الحرام
بلا خلاف واما التغنی بمعنی حسن الصوت بلا لحن فمندوب الیه وتحقیقا تغنی
قیدی اشعارده اولان تغنیدر اما قرآن ایله وذکر ایله ودعا ایله اولان تغنی لحنه
مقرون اولمسزن تحسین صوت اولورایسه اول مندوبدر زیرا احسن صوت ایله
تلاوت ایلمک صلوتده وخارج صلوتده مطلوبدر نتکم رسول علیه الصلوة والسلام
بیوردی رزاق بو حدیث شریف عبد الرزاق مسندندن اخراج اولنمشدر عن البراء
ابن عازب رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال زینوا
اصواتکم بالقرآن براء بن عازب رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنورکه حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قرآن عظیم الشانی تلاوت ایلدوککزده
اصواتکزی تزیین وتحسین لطافت بهجت اخذ ایلککز فان الصوت الحسن یزید القرآن
حسنا تحقیقا قرآن عظیم الشانی صوت ایله واداب تجوید ایله اوقومق قلوبه انک
استماع وتدبری جهتندن صفا وحلاوت کلوب وانوار افتاب معانیسندن قلوب
اهل ایمانه شعلهٔ عرفان وایقان حاصل اولوردیمکدر وفی روایة دس بو روایت
اخری ابی داود وابن سنی مسندلرندن اخراج وابو هریره رضی الله تعالی عنهدن بو
عبارت ایله روایت ایتدکلری زینوا القرآن باصواتکم بیورلمشدر بو تقدیرجه
معنی بودرکه حال قرائتده خشیت ایله اصواتکزه زینت ویریکز وجمعیت خاطر
ایله قرآنی کوکلدن تلاوت ایلککز دیمکدر خم بو حدیث شریفی امام بخاری ایله امام
مسلم صحیحلرندن نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال
علیه الصلوة والسلام ما اذن الله لشیء ما اذن لنبی ان یتغنی بالقرآن وابو هریرة
رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنور تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه هیچ کیمنزله قرائتنده طرف الهیدن تغنیه مأذون اولدوغی کبی بر
شیئه مأذون اولمشدر یعنی حق جل وعلا بوافاذی سومدیکی قرآن اوقیانی سودکی

کبی شول اغزدنکم قرآنی کوزل اوقویوب افصاح واعلا ایده یاخود تغنینك معناسی
یستغنی معناسنه اوله یعنی قرآن ایله اکتفا اولنوب غیریسندن مستغنی اوله
بیانی بودرکه الله تعالی هر رسوله کوندردوکی کتابی الله تعالی رضاسی اوزره
اوقودوغنی سوب استماع ایدر زیرا بکسر الذال اوقنور استمع معناسنه اصغا
اوزرینه حمل اولنمق بو محلده جائز دکلدر فهو مجاز عن تقریب القاری وقبول
قراءته دیمکه اشارتدر وفی روایة لنبی حسن الصوت بالقرآن یجهر به بو حدیث
شریفی امام ترمذی مسندندن روایت صحیحه انس رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله
زیاده روایت ایتمشلردر بو تقدیرجه معنای شریف دیمکدرکه رسول علیه الصلوة والسلام
ایتدی الله تعالی هیچ بر نسنه دکلمدی بنیدن دکلدوکی کبی که نبی علیه الصلوة والسلام
قرآن عظیم الشانی حسن صوت ایله اوقور ایدی یعنی نبی علیه الصلوة والسلام اوازی کبی
قرآن اوقومقده هیچ بر اوازی سومز ایدی پس رسول علیه والسلام اوازی غایت کوجك
ایدی و بونده قرآن عظیم الشاندن مراد کلام ملك العباددن کتب منزله دن شول
نسنه درکه قرائت اولنور پس انبیا علیهم الصلوة والسلامك اصوات حسنه ایله
کلام الهی تلاوت اتملری جناب جلیل قتنده جمله دن مقبولدر وفی روایة وبر
روایت اخریده ابو منصور دیلمی مسندنده نقل اولندوغی اوزره م لنبی یتغنی
بالقرآن یجهر به ومسلم روایتنده بو عبارت ایله روایت اولنمشدرکه رسول علیه
الصلوة والسلام قرآن کریمی اشکاره کوزل اوقویوب علانیه ایدر ایدی زیرا رسول علیه الصلوة
والسلامك مبارك اوازی کوزل ایدی تغنیدن مراد یا صوت اوله یا قرآن ایله غیریدن استغنا
ایلمك اوله یعنی بر کسنه قرآن اوقیسه غنا اولور بر غیری کتابه دخی حاجت قالماز
دیمکدر صاحب نهایه بو حدیثك معناسنده دیرکه ای ما استمع لشیء کاستماعه و قاضی
بیضاوی رحمه الله دیرکه استماع قبولدن کنایه در یعنی عند الله تعالی مواقع قبولده اتك وقوعی
کبی بر احسن کلام اولماز پس امت متکلم جانبنه قولاق طوتوب واتك دیدوکنی
استماع ایدر دیمکدر خ بو حدیث شریفی امام بخاری سنن صحیحلرندن اخراج ایتمشلردر
مرفوعا لیس منا من لم یتغن بالقرآن ابو هریره رضی الله تعالی عنه بو حدیث شریفی
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن مرفوعا روایت ایدر بیوردکه بزم سنتمز
و طریقتمز اهلندن دکلدرکه شول کسنه که قرآنی بلیغ وفصیح قرائت ایده وکی چند
کلماتنی و حروفنی اظهار ایتمیه بعض علما و محققین بیوردیلرکه معنای حدیث بودرکه
بزم سنتمز اهلندن دکلدر شول کسنه که قرآن کریم ایله کندویه غنا و برمیه یعنی
قرآن ایله غنا اولمیه و قرآن کریمی اوقومق ایله غملرن و غصه لرینی کشف ایدوب

فرحناك

فرحناك اولوب جانب حقه متوجه اولمیه زیرا مؤمن صادقك غم و غصه سی
وقلیلرینك مضایقه سی یوم قیامتك هولی و شدتندن زائددرکه قرآن ایله اول
جناب غالبه متوجه اولوب جلال وجمال ملاحظه سی ایله مغتنم و فرحناك
اوله که قرآن عظیم الشان حق تعالینك صفات جلال و جمالنی و جمیع اذکار خیری
جامع اولمغله مؤمنلرك دنیوی و اخروی جمیع غصه لرینی دافع و رافعدر و بعض
شارحلر بو حدیثك معناسی دیمکدرکه بزم سنتمز اهلندن دکلدر شول کسنه که
تلاوت ایتدوکی وقتده صوتنی نغمات ایله تحسین و تزیین ایلیوب قلبی متأثر و متحزن
اولمیه دیمکدر لکن بو وجه ایله تحسین ایده کیم صوتنی قرآنه تابع ایلیوب اظهار
بند بل ایمنوب مدلرینی و وقفلرینی رعایت ایده زیاده نغمات کثیره ایلیوب سامعلر
قرآنی ایشتمکدن تفصیلی اوزره مانع اولمیه زیرا مانع اولمق وجه اوزره اسلامده
بدعتلرك زیاده شنیعدر امام تورپشتی دیرکه بو حدیثك تغنیدن مرادی مشهور دکلدر
زیرا امت بیننده خلاف یوقدرکه تحسین صوتسز قرآن اوقیان کسنه مثاب اولور
پس وعیده نیجه مستحق اولور معنای تغنیده اقوال وارده اولدی ابو اللیث رحمه الله
دیرکه من لم یتغن قولنك معناسی من لم یتحزن و یتخشع و یتباك به دیمکدر
ولیس المراد بالتغنی فی هذه الاحادیث المعنی المشهور منه بوجوه ثلاثة
الاول ان لا خلاف بین الائمة ان قاری القرآن مثاب من غیر تحسین منه صوته فضلا
عن التغنی فکیف یستحق الوعید بو حدیثده تغنیدن مراد تجوید و ترتیلدر دیوب
وشراح کبار تغنینك اقوالنی اوج وجه اوزره بیان ایتمشلردر وجه اول تغنینك
معنای مشهوری مقصود دکلدر بلکه تغنیدن قطع النظر تحسین صوت
ایتمکسزن قرائت قرآن ایدن مثاب اولمدن ناشی وعیده استحقاق متصور
اولمامغله وعیده نیجه مستحق اولور دیکیم بیانی مرور ایدی وهذا الوجه
للامام التوربشتی رحمه الله وامام توربشتی رحمه الله بو وجهی اختیار
ایتمشدرکه اشهر روایات بودر والثانی انه یعارض خ ما خرج الترمذی
الحکیم رحمه الله عن حذیفة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اقرؤا القرآن بلحون
العرب واصواتها وایاکم ولحون اهل الفسق ولحون اهل الکتابین فانه
سیجیء بعدی قوم یرجعون بالقرآن ترجیع الغناء والرهبانیة والنوح لا یجاوز
حناجرهم مفتونة قلوبهم وقلوب من یعجبهم شأنهم ایکنجی وجهی معنای مشهور
اراده سنه معارضه سیله حاصل حسن صوت ایله قرآن اوقیق مستحبدر
شول شرط ایله که اول عربك لحون و اصواتی ایله اوله . نته کیم بخاری صحیحنده و حکیم

وترمذی مسندلرنده نقل اولنمشدر حذیفه رضی الله تعالی عنه رسول اکرمدن
مرفوعاً روایت ایدوب بیورر قرآن عظیم الشانی لحون عرب ایله قرائت ایدك که انلرك
مخرجنده وحروفلرنده خلل وعلل یوقدر ومستوجب نشاط وسرور وانبساطی
مستلزم اولانلردر ودخی یهود ونصارادن اولان اهل تورات وانجیل در
وقرآن عظیم الشانی لحون اهل فسق ایله قرائت ایلمك که حرف زائد وناقص ایله
کندو موضعندن چقاردرلر ومجارئ لسانلری ایله مجری قیلادرلر بو اجماعاً حرامدر
رسول اکرمك بو حدیث شریفی دلالت ایدر که بیورر تحقیقا بندن صکره بر قوم
کله که آنلر قرآنی ماتم زده اولان صدای اهل مصیبت اولان پاپازلر و نوحه
سازنده لرکبی قرآنی اوقورلر بوغازلرندن ایچرویه تجاوز اتمز وقلوبلرنده صفا
وحالت بولنماز زیرا آنلرك قلوبی نسا وجوان اوغلان محبتی ایله مفتوندر
اول اجلدن محبت قرآن درون قلبلرینه داخل اولماز وآنلرك بو حالنی مقبول
ومرغوب کورنلرك شانی حکمده همان آنلرك حکمی کبیدر هیچ آنلردن فرقی یوقدر
دیمه دن عبارتدر وما خرجه بر من حدیث ابی عنبس رضی الله عنه
وسیجیء فی دعاء الانسان علی نفسه ان شاء الله تعالی بو حدیث شریف
ابن عبد البر مسندندن اخراج اولنوب ابی عنبس رضی الله تعالی عنه بو روایت
ایله بیورمشدر که نبی علیه السلام بیوردی کندو نفسلریکز اوزرینه شر
ایله دعا ایلمکز دعاکز کلور ظاهر اولنور پشیمان اولورسز پس امدی نفسکز
اوزرینه یاره ماز دعا ایلمك بلکه خیر ایله ایو دعا ایلك دیمه دن عبارتدر
والثالث ان الفقهاء صرحوا بکون التالی بالتغنی والسامع آثمین اوچنجی
وجه ایسه فقهاء رحمهم الله تغنی ایله قرائت قرآن ایدنك واستماع
ایدنك کناهکار اولملرینه اتفاقلری ایله استدلال اتمشلردر زیرا
اشتمه مکه سعی ایلمك آنك اوزرینه واجبدر نته کیم رسول الله صلی الله
علیه وسلم تغنی اشتمه یه یم دیو مبارك پارمغنی مبارك اذننه ادخال
ایلدی قال الامام البزازی رحمه الله قراءة القرآن بالالحان معصیة والتالی
والسامع آثمان وکذا فی مجمع الفتاوی امام بزاز رحمه الله دیرکه قراءة قرآنده
لحن اتمك معصیتدر وحرمتنده خلاف یوقدر ولحن ایله قرآن اوقیان دخی
استماع ایدن آثم اولورلر پس امدی قرآن عظیم علمنك اعلاسی وفرقان کریم
فننك اسبابی قاری اولان کسه کندونك لحن وخطاسن بلمکدر
ولساننده واقع اولان ولفظنده ظاهر اولان لحنی ازاله ایلمك واجبدر

اندن احتراز اتمك بلمك ایله اولور زیرا لحن نه ایدوکین بلمسه احتراز ممکن اولماز
شول کمسه لرکه لحن بلمدیلر انلرك جهلرك اصلا عذرلری مقبول دکلدر لحنلری
ایله آثم اولوب ودکلینلری دخی آثم اولورلر اکر ایله اولان اوزانه تحسین ایدوب
آفرین دیسه اکا کفر ایله فتوی ویررلر زیرا لحن خود قرآندن دکلدر لحنه اولان
تحسینك مآلی قرآندن اولمین شیء قرآندر دیمکه راجع اولور دیو ذکر وکینلی مجمع الفتاوی
صاحبی امام زیلعی رحمه الله تعالی بو قولی اختیار اتمشدر وقال البزازی رحمه الله تعالی
ایضا اللحن فیه حرام بلا خلاف وکذلك امام بزازی رحمه الله تعالی دیدیکه قراءة
قرآنده لحن حرامدر خلافسز وعلما بونك اوزرینه جمع اولدیلر لحن ومد صوت
استماعی حلال دکلدر که فسقه نك حال فسقده فعللرینه ولان تغنیه تشبه ایدر
دیمشدر کما قال الله تعالی نته کیم حق تعالی سوره زمرده بیوردی قرآنا عربیا غیر
ذی عوج یعنی حق جل وعلا قرآن جلیل الشان عربی ولغلده عیب وخللسز
وناقصسز اکر بلکه دن نتره وسلامت ایله توصیف اتمش ایکن حروف
ساکنه سنه حرکه ادخال ایدوب ومقصودنی مد وممدودنی قصر ایدوب ولفظنی
تمدید ایله معناسنه اشتباه کلجك مرتبه اخفا ایدوب وبالجمله کلمات قرآنیه
صیغندن اخراج وجهی اوزره قراءة قرآن اتمك فرقان کریمی نهج قویم مستقیمدن
طرف اعوجاجه اماله قلمق ایله حرام اولمه دن ناشی قرآن قاری تفسیق اولنوب
سامع دخی آثم اولمغی کبار شافعیه دن امام نووی رحمه الله تعالی تبیان نام
اولان کتابنده قاضی القضاة شافعینك حاوی نام تألیفنده نقل اتمشدر
وقال الزیلعی رحمه الله تعالی لا یحل الترجیع فی قراءة القرآن ولا التطریب
فیه ولا یحل الاستماع الیه تشبها بفعل الفسقة فی حال فسقهم
وهو التغنی وامام زیلعی دیرکه قراءة قرآنده ترجیع واننده تطریب جائز دکلدر
وآنی دکلمك حلال اولماز زیرا اننده فسقه نك حال فسقلرنده فعللرینه بکزمك
واردر اننده اولان حال ایسه اولی تغنیدن عبارت اولنور دیمشدر نته کیم سابقا
بیان اولنمشدر وفی فتاوی التاتارخانیه التغنی بالقرآن والالحان ان لم یغیر
الکلمة عن موضعها بل یحسنه تحسین الصوت وتزیین القراءة فذلك
مستحب عندنا فی الصلوة وخارجها وان کان یغیر الکلمة عن موضعها
یوجب فساد الصلوة لان ذلك منهی عنه وصاحب تاتارخانیه دیرکه
تغنینك کلمات قرآنیه مواضعندن اخراج اتمیوب تزیین وتحسین ایتدکده
صلوتده وخارجنده حسن صوت ایله قرآن اوقومق مستحبدر بزم ائمه مز

قنده شول شرط ایله که اننده بر حرف بر حرفه و بر کلمه بر کلمیه بکزمیه و صفات
حروفه زیاده و نقصان طاری اولمیه واکر اول قرآنی تجویددن اخراج ایدرسه
وآنک کلمات و حروفنه و مراعات نظمندن صرف ایلرسه استحباب کراهته
مبدل اولوب افساد صلوة امثلی تصریح اولنمشدر وقال التوربشتی رحمه الله
القرآن علی الوجه الذی یهیج الوجد فی قلوب السامعین ویورث الحزن
ویجلب الدمع مستحب ما لم یخرجه التغنی عن التجوید ولم یصرفه عن
مراعات النظم فی الکلمات والحروف فاذا انتهی الی ذلک عاد الاستحباب
فیه کراهة واما توربشتی رحمه الله تعالی دیر که قلب سامعه حالت تخشع اولوب
وجلب دمع وایراث حزن ایدوب کلمات قرآنیه تجویددن اخراج اتمین تغنی
مستحبدر والا استحباب کراهته مبدل اولور دامدی جمیع معرفتلرک اتفاقی
حرفلرک حفظلرینک ذغانی وحدلرینک عرفانی بیلمک سکا لازم وواجبدر
خصوصا قرآن عظیم کلماتنک لفظلرینی بیلمک ولسانکده برکیتمک اهم مهماتدن
واتم واجباتندندر که قیلدوغک نماز صحیح اولمق مقداری کشاده روشن اوقیه سن
واما الذی احدثه المتکلفون وابدعه المتزهنون بمعرفة الاوزان وعلم
الموسیقی فیأخذون فی کلام الله تعالی مأخذهم فی التنشید والغزل
والمثنویات حتی لا یکاد السامع یفهمه من کثرة النغمات والتقطیعات
فانه من اشنع البدع واسوء الاحداث فی الاسلام اما شول دین اسلامده
حادث اولان بدعتلری بیلمک هر مکلفه آنی انکار اتمک واجبدر خصوصا
موسیقی شناسلرک نشید وغزل ومثنویده ایدکلری نغماتکه ایشیدنی الفاظنی
تمییز ومعناسنی ادراکدن عاجزدر اول وجه اوزره قراءة قرآن اتمک اسلامده
احداث اولنان بدعتلرک اشنعیدر وتری اذی الاقوال واهون الاحوال فیه
ان توجب علی السامع النکیر وعلی التالی التعزیر وقال النووی رحمه الله تعالی فی
التبیان قال قاضی القضاة فی کتاب الحاوی القراءة بالالحان الموضوعة
ان اخرجت لفظ القرآن عن صیغته بادخال حرکات او اخراج حرکات منه
او قصر ممدود او مد مقصور او تمطیط یخفی به اللفظ ویلتبس المعنی فهو
حرام یفسق به القاری ویأثم به المستمع لانه عدل به عن نهجه القویم الی
الاعوجاج والله تعالی یقول قرآنا عربیا غیر ذی عوج صاحب طریقت
رحمه الله تعالی دیر که شمدیکی علما بعض ایدوب تغنی اولان بدعتلره دخل ایدی
دیو ظن اولنمیه بلکه سلفده یعنی علماء عاملینک کلامیدر که انلر شمدیکی

زمانمزده

زمانمزده تغنیدن ناشی اولان مفاسدی کوره لر ایدی زیاده سیله نهی ایدرلردی
تعداد اولنه ایدی عناده بدعتلری تیده ایدوب احوالی بیلمسلره تنبیه وطریق
اسلامی علمایی ایله توجیه ایدرلر ایدی زیرا هر کسک فعلی معتاد شرع ایله عیار
اولنوب معلوم اولدقدنصکره صفاتنه کوره حکم ویرمک موجب شریعت
شریفه و مقتضای سنن منیفه در ائمه حنفیه دن تغنینک قبحنی ذکردن فارغ
اولدقدنصکره ائمه مالکیه وشافعیه وحنابله دن اولان اقوالک احوالدرد
دخی اسان وجه ایله بیاننه شروع ایدوب کبار شافعیه دن امام نووی رحمه الله
تعالی تبیان اسمیله مسمی اولان کتابنده قاضی القضاة شافعینک حاوی نام
تألیفنده بیوردرکه تمطیط فاحش وتغییر ذاتی ایله قرآن اوقومق اجماع علماء
ایله حرامدر واولوا الامره لازمدرکه اول شکلده تلاوة قرآن ایدنلری زجر
وتعزیر اتمک وانلره اندن توبه ویرمک وسامعینه وهر مکلفه آنی انکار ایلمک
واجبدر انتهی کلامه زیرا حق جل وعلا قرآن جلیل لسانی عربی ولعله وعوجادن
تنزه وسلامت ایله توصیف اتمش حروف ساکنه سنه حرکه ادخال ایدوب مقصورنی
ممدود وممدودنی قصر ایدوب ولفظنی تمدید ایله معناسنه اشتباه کلنجک مرتبه
اخفا ایدوب وبالجمله کلمات قرآنیه صیغه سندن اخراج وجهی اوزره قراءة قرآن
اتمک قرآن کریمی نهج قویم مستقیمندن طرف اعوجاجه اماله اولنعله حرام اولور
وقویان و دکلینک کاهکار اولورلر وآنی دکلمک حلال اولماز زیرا اندن فسقه
حال فسقنده فعللرینه بکزمکلک وارددر دیمشلر فاذا تقرر هذا فالمراد بالتغنی
فی حدیث ابو عبید اما الجهر والاعلان والافصاح فیما یحتاج الیه ویؤیده
وقوعه موقع التفسیر للتغنی فی الحدیث الآخر پس فحکم شراح کبار قتنده هو
حدیثین آخرینده بو تغنیدن مراد شریفلری یا تحسین صوت ایله وقت احیانا
جهر ایله تغنی یه اظهار ایدوب سوزنی فصاحت ایله سویلکدر ویا خود تجوید
وترتیلدر دیوب تغنینک معنای مشهوری مقصود اولمدوغنه تغنیدن قطع
النظر تحسین صوت ایمکسزن قراءة قرآن مثاب ولمدن ناشی اول مندوبدر زیرا
حسن صوت ایله تلاوت ایلمک صلوتده وخارج صلوتده مطلوبدر بو ذکر اولنان
تغنی اشعار ایله اولان تغنیدن تنکم حدیث اخرده بیان اولنمشدر ابو هریره نک
حدیثنی بخاری روایت وسعدک حدیثنی امام احمد وابو داود وحاکم وابن حبان
روایت ایتدیلر وابو امامه نک حدیثنی ابو داود روایت ایتدی وابن عباسک
وعائشه نک حدیثنی حاکم روایت ایتدی وبعضیلر دیدیلر که معناسی من لم

بجهره بمكدر وحديث آخرده آنك ايله مفسر كلدوكى معناى تابيد ايدر وأما الاستغناء
بالقرآن عن الاشعار وأحاديث الناس وقد ورد التغني بهذا المعنى واما بو ذكر
اولنان تغنى اشعار ايله تغنيدر اما قرآن ايله ونعت الله وبعض ترغيب وترهيبه
متعلق اشعار ايله بلا لحن حسن صوت معناسنه اولورسه اكثر قتنده استماعى جائزدر
تلاوت قرآنده غريب قراءته يعنى مخارج حروفه وترتيل تجويده خلل ويرمك ايله
مشروط ومقيد اولوب قاعده اصوله رعايتخنه مودى اولمق لازمدر زيرا
حديث شريفده معناى تغنيده اقوال وارده اولدى بو بر مخصوص تغنى اولوركه
علم ادوار اصلنه اويمازمن لم يتغن في القرآن حديثندن مراد بو نوع تغنيدركه
سابقا بيان اولنمشدر آنده ذات وصفات حروفه زياده ونقصان طارى اولمية
وكيفيات حروفده كه حركات وسكنات ومدات بونلردن بر نسنه ارتوب
اكسلمية واكر اول قرآنى تجويد وترتيلدن اخراج ايدوب لحن حرامى مشتمل اولور ايسه
معصيت اولوب استحباب كراهته مبدل اولور او التجويد والترتيل فانه زين
للقرآن لاسيما مع حسن الصوت وأما في حديث ما أذن فاحد هذه الوجوه
مع زيادة تحسين الصوت بل هو أولى الوجوه على رواية حسن الصوت وياخود
تجويد قراءته مخارج حروفلره رعايت ايتمك ايله واشكاره ودوشن وقبوت
عند الله تعالى مواقع قبولدن كنايه در يعنى عند الله انك وقوعى كبى بر كلام وقع
بولمازو اذن صلهء متكلم جانبنه قولغى طوتمقدر انك ديدوكى استماع ايچون تغنيده
معناى مشهور مقصود اولدوغنه تغنيده قطع النظر صوت معناسنه اولا
تغنى مستحبدركه رسول عليه الصلوة والسلام قرآن كريمى قراءة ايدوب وكبكرده اصوات كريمه
تزيين وتحسين ايدك ديو بيوردى الحاصل اولى اولان وجوه اوزره حسن صوت
ايله قراءت ايلمك مستحبدر ديو روايت اولنمشدر وهذه الوجوه ذكرها النووي
واكمل الدين في شرح هذه الاحاديث والله أعلم بو ذكر اولنان اوچ وجه امام
نووى رحمه الله بو وجه ايله بيان واكمل الدين رحمه الله تعالى دخى بو حديث شريفك
شرحنده بو منوال اوزره بيان ايتمشدر والله تعالى حضرتى جميع امورك طوغريسنى بلك
بيلور الثامن عشر افشاء السر آفات لسانك اون سكزنجيسى كيشى سرنى آخره
سويلمكدر بو حديث شريف ابوداود سننده تخريج اولنمشدر عن جابر رضي الله تعالى
أن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال المجالس بالأمانة الا ثلثة سفك دم
حرام وفرج حرام واقتطاع مال لغير حق جابر بن عبد الله رضي الله تعالى عنه دن
روايت اولنديكه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه زنا وبغير حق

قتل نفس واخذ مال مجلسلرندن ماعدا جميع امانته ملتبسدر يعنى ايكى كمسنه بر
يره كلوب مجالست ومصاحبت ايتسهلر اول مجلسده هر نه واقع اولور ايسه امانة
الهدر انلره لايق اولان بودركه انده واقع كشف اسرار وكزلو اخبار اظهار اولنديسه
صاحبلرينه عيب وعار كلوب محجوب اولسهلر انكشافى جائز دكلدر صدور الاحرار
قبور الاسرار مضمونجه آنى مخفى قيلمق كركدر مكركه اهل مجلس مياننده بر خائن
كتوروب زنا ايتمك وبر كمسنه مالنى سرقه وياغصب ايتمك وياغير حق قتل ايتمك مذ كره
اولنان مجالس اصحابندن استماع ايدن انلره اول محله وارمكزدر بو خبر ويرمك واول
سترى واحوالى انلره بيلدوروب بيان ايتمك جائزدر بلكه مستحبدر بو اوچ نسنهدن
غيرى اهل مجلس مياننده اقوال وافعالدن هر نه واقع اولور ايسه اجنبيه افشا ايتمك
خيانتدر دت بو حديث شريف ابوداود وترمذى تخريجندن منقولدر عن جابر
رضي الله تعالى عنه أن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال إذا حدث رجل رجلا
بحديث ثم التفت يمينا وشمالا فهو أمانة جابر رضي الله تعالى عنه دن روايت اولندى
تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه قچنكه بر كمسنه بر كمسنك
ياننده بر سوز سويلسه بعده صاغنه وصولنه بقوب ملتفت اولسه وياخود
اول مجلسده كمسنه اول سويلدوكى سوزى سنك قتنده امانتدر شرط ديانت
بودركه انى صقليسن زيرا اول كشينك يمين وشماله التفاتى دليل وقرينهدركه بو
كمسه مطلع اولميه تا صاحبنك اجازتى اولميجه زيرا انك خوف ايتدوكى نسنهء
خلقه فاشى ايتمك خائنلكدر والله لا يحب الخائنين ديمكه اشارتدر حك بو حديث
شريف حاكم مستدركندن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود رضي الله تعالى عنهما
انه قال عليه الصلوة والسلام انما يتجالس المتجالسان بالامانة لا يحل لأحدهما أن
يفشي على صاحبه ما يكره عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنهمادن روايت
اولندى تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى وسلم بيوردى كه ايكى كمسنه بر مجلسده
اوتورمزلر الا امانت ايله اوتورديلر پس انلرك برينه بولداشنك اوزرينه ديلدوكى نسنه
افشا ايتمك حلال دكلدر بوندن معلوم اولديكه ديلدوكى بيلوب افشا ايدرسه
جائزدر م بو حديث شريف امام مسلمك سنن صحيحنده نقل اولنمشدر عن أبي
سعيد رضي الله تعالى عنه مرفوعا إن من أشر الناس عند الله منزلة يوم
القيمة الرجل يفضي إلى امرأته وتفضي إليه ثم ينشر أحدهما سر صاحبه أبي
سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر ديركه تحقيق رسول
عليه الصلوة والسلام بيوردى كه معناى حديث شريف الله اعلم بودركه تحقيقا حق جل

وعلاقنده قیامت کوننده منزله ومرتبه بوننده اشر الناس اولان شول آدمدر
خاتوننی ایله مباشرت ایده وخاتوننده خاتونی ایله مباشرت ایلیه بوندنصکره مابینلرنده
قولاً وفعلاً واقع اولان جماع وبعض استمتاع ماجراسنی چقوب طشره ده خاتوننك
سترنی شایع ایتمك خیانت عظیمه در زیرا امانده اعظم ۲ خیانت درکه خاتوننی
ایله کندو مابیننده اولان سرّی فاش ایله بو مقوله نسنه نك ذکری حرامدر
اِعلَم اَنَّ ما وَقَعَ اَو قِیلَ فی مَجلِسٍ مِمّا یُکرَهُ اِفشاؤُهُ اِن لَم یُخالِفِ الشَّرعَ یَلزَمُ
کِتمانُهُ وَاِن خالَفَ فَاِن کانَ حَقَّ اللّٰهِ وَلَم یَتَعَلَّق بِهِ حُکمٌ شَرعِیٌّ کالحَدِّ
وَالتَّعزیرِ فَکَذلِكَ الحاصل معلوم اولسونکه بر مجلسده قول وفعلدن اجنبی
واقف اولمیجق شیئ وقوع بولدقده اکر شرعه مخالف دکل ایسه کتمی لازمدر واکر
یلان وغیبت کبی حق الله اولوب وحکم شرعی تعلق ایدوب حده ویا تعزیره
مستحق اولمز ایسه کذلك کتمی لازمدر وَاِن تَعَلَّقَ فَلَكَ الخِیارُ وَالسَّترُ اَفضَلُ
کَالزِّنا وَشُربِ الخَمرِ واکر زنا وشراب ایچمك کبی تعلق ایدر ایسه مخیردر یعنی کتمی
واظهاری برابردر اما افضل اولان ستر ایتمکدر وَاِن کانَ حَقَّ العَبدِ فَاِن تَعَلَّقَ
بِهِ ضَرَرٌ لِاَحَدٍ اَو حُکمٌ شَرعِیٌّ کالقِصاصِ وَالتَّضمینِ فَعَلَیكَ الاِعلامُ اِن جَهِلَ
وَالشَّهادَةُ اِن طُلِبَت وَاِلّا فَالکَتمُ واکر قصاص وضمان کبی حق عبد اولوب
وحکم شرعی یا اخره ضرری تعلق ایدر ایسه بیلمدکده انی اعلام ایتمك ودخی طلب
ایلدکده شهادتی اوزرینه لازمدر واکر خبر غیبت وصول کبی تعلق ایتمز ایسه
کتمی لازمدر اَلتّاسِعَ عَشَرَ اَلخَوضُ فی الباطِلِ آفات لسانك اون طقوزنجیسی
کشی ماضیده وقوع بولان باطل نسنه لری سویلمکه شروع ایتمکدر وَهُوَ الکَلامُ
فی المَعاصی کَحِکایاتِ مَجالِسِ الخَمرِ وَالزُّناةِ وَالزَّوانی مِن غَیرِ اَن یَتَعَلَّقَ بِهِ غَرَضٌ
صَحیحٌ وَهذا حَرامٌ لِاَنَّهُ اِظهارُ مَعصِیَةِ نَفسِهِ اَو غَیرِهِ مِن غَیرِ حاجَةٍ اول ایسه
بحش مفاسدنی نقل ایتمك کبی بر غرض صحیحه مقرون اولمقسزن اخبار عشق
حرام وشراب مجلسلرنده ایتدکلری فسق وآثام وذکر نغمات کبی وزفهات ملوك
ظلمه وجبابره ونوادر لطایف فحش وزنا ایتدکلرینی حکایه ایتمکدن عبارتدر
بو آفت ایسه حرامدرکه حاجت یوق ایکن نفسنك ویا غیرینك معصیتنی اعلان ایدر
زیرا بو اولکیلردن اولمشدر انلرك ترکی اولی اما بو حرامدر نتکم حدیث شریفده
وارد اولمشدر دنیاطب بو حدیث شریفی ابن ابی الدنیا وطبرانی مسندلرنده اخراج
اولنمشدر عَنِ ابنِ مَسعُودٍ رضی الله تعالی عنهما موقوفا اَنَّهُ قالَ اَعظَمُ النّاسِ خَطایا
یَومَ القِیامَةِ اَکثَرُهُم خَوضاً فی الباطِلِ عبدالله ابن مسعود رضی الله تعالی عنهمادن

۲ خیانت شول اردن مح

منقولدرکه

منقولدرکه حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قیامت کوننده خطاسی
جمله دن بویك اولان وکناهلری چوق اولان دنیاده کذشته مفاسدنی چوق چوق
حکایه ایتمك ایله خوض باطلی ایدنلردر دیمکدر دنیا ابن ابی الدنیا مخرجی مرسلا عن قتادة
رحمه الله مرسل شول حدیث شریفدرکه انی قرن ثانی وقرن ثالث ارسال ایتمش اوله
ثانی وثالث ارسال ایتدوکی احادیث شریفه دخی حجتدر مذهب حنفیه ده ومالك
قتنده واحمد بن حنبلدن بر روایتده واکثر متکلمین قولنده مقبولدر زیرا بو ذکر
اولنان حدیث شریفی قتاده رضی الله تعالی عنه مرسلا روایت ایتمشدر بونك علاوه
ملاحظه ایتمکدرکه بر فعلکه ترکی اولی وافضل وتضییع عمر اولدوغنده غیری تحصیل
وخطیئه ایتمکدر نتکم خوض باطلی چوق ایدنلر حقنده حق جل وعلا بیوردی وَکُنّا
نَخُوضُ مَعَ الخائِضینَ اَلعِشرُونَ سُؤالُ المالِ وَالمَنفَعَةِ الدُّنیَوِیَّةِ عَمَّن لا حَقَّ
لَهُ فیهِ وَهُوَ حَرامٌ اِلّا عِندَ الضَّرُورَةِ آفات لسانك یکرمنجیسی شول سؤالدرکه کشی
اوزرنده حقی اولمیان کسنه دن مال ویا بر منفعت دنیویه جرا ایتمکدر وضرورتدن
وحرمتنه دلالت ایچون ذکر اولنان احادیث نبویه دن بری خم صحیح بخاری ومسلم
اخراج ایتدکلری حدیث شریفده عَنِ ابنِ عُمَرَ رضی الله تعالی عنهما اَنَّ النَّبِیَّ صلی الله
تعالی علیه وسلم قالَ لا تَزالُ المَسئَلَةُ بِاَحَدِکُم حَتّی یَلقَی اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ وَلَیسَ فی
وَجهِهِ مُزعَةُ لَحمٍ بو حدیث شریفی عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه هیچ بر کشی ناسدن دائما
دلنمکدن یعنی سؤالی عادت ایدندن حتی قیامت کوننده اول رب العالمین حضورینه
کله یوزنده بر پاره ات اولمدوغی حالده یعنی انك ایچون علامت وله اول علامت
ایله ناس بیلهلر که تحقیقا اول کشی دنیاده ایکن دلنجیلك ایدر ایمش دیمکدر دس
بو حدیث امام ابو داود سننندن وامام نسائی مسندلرنده اخراج اولنمشدر
عَن سَمُرَةَ بنِ جُندَبٍ رضی الله تعالی عنه اَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صلی الله تعالی علیه وسلم
قالَ المَسائِلُ کُدُوحٌ یَکدَحُ بِهَا الرَّجُلُ وَجهَهُ فَمَن شاءَ اَبقی عَلی وَجهِهِ وَمَن
شاءَ تَرَکَهُ اِلّا اَن یَسئَلَ الرَّجُلُ ذا سُلطانٍ اَو فی اَمرٍ لا یَجِدُ مِنهُ بُدّاً سمرة بن جندب
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
کشینك دلنجیلك بر اثردر یعنی یوزی صوینی ییره دوکمکدر مکرکه مصرفی بیوت
المالدن مستحق اولدوغی مرتبه ویا خود ضرورت اباحه ایتدوکی مرتبه سؤال ایدن
ماعدا جمیع مسائل کندویه دلنمك سببیله کندویه دلنمك سببیله یوزی صوینی
دوکر الا مکرکه حکم صاحبندن دلنه وشول کسنه یه دلنمك جائزدرکه انك مالنده مالی

اولیه مدیون اوله ویا مالنه وطوارینه آفت ایرشمش اوله دیمکدن عبارتدر ط
بو حدیث شریفی امام طبرانی اوسطندن اخراج اولنمشدر عن علي رضي الله تعالى عنه
أنه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من سأل مسئلة عن ظهر غنى استكثر
بها من رضف جهنم قالوا وما ظهر غنى قال عشاء ليلة حضرت علي كرم الله تعالى
وجهه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم بیوردیکه کیمکه مجرد
مالی چوق اولمق ایچون خلقدن طلب مال ایلیه یعنی مالم چوق اولسون دیو اسئله
فقر واحتیاجی اولدوغی ایچون استمیه اول دلنمک ویا خود اول جمع ایتدوکی مال
ناره وعقابه سبب اولوب قزمش طاشلر اولوب قیامت کوننده کندویه بیدیریلویکه
انکله عذاب اولنه اصحاب کرام ایتدیلر یا رسول الله غنی اولان نه نسنه‌در بیوردیکه
صباح واخشام ییجک مقداری اولان غنادر وبر دوا ایتدیه بر کون بر کیجه طیوردجق
قدر اولاندر دیدیکه وجایز که دلنوب نفسنک اخذ ایتدوکی نسنه جمع اوله حقیقت
قیامت کونی ایله عذاب اولنه نتکم مانع زکوتده وارد اولمشدر که مالی ناردن تختیه
اولوب انکله عذاب اولنوب ت بو حدیث امام ترمذی مسندنده اخراج اولنمشدر
عن حبشي بن جنادة رضي الله تعالى عنه أنه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
إن الصدقة لا تحل لغني ولا لذي مرة سوي لا تحل إلا لذي فقر مدقع أو غرم
مفظع أو دم موجع ومن سأل الناس ليثري به ماله كان خموشا في وجهه يوم
القيمة ورضفا يأكله من جهنم فمن شاء فليقل ومن شاء فليكثر حبشي بن
جنادة رضي الله تعالى عنه روایت ایدر که تحقیقا رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بیوردیکه برشی دلنمک غنیه حلال دکلدر ودخی قوتیه قادر اولنه که صاغ وسالم اوله
آکا ده حلال دکلدر مکر که زیاده فقر اوله ویا دیون کثیره یه مبتلا اوله ویا عجزی
کلیه ده ایکن اوزرینه دیت لازم اولنلر صدقه اخذی حلال اولدی والا غناسی اولوب
ویدننده قوتی اولوب خسته اولمیانلره اخذ صدقه حلال اولماز وکیشی مجرد مالی چوق
اولمق ایچون خلقدن سؤال طریقیله نسنه دلنسه قیامت کوننده یوزنی طرناقلریله
طرمیه لوب ویاره لیوب وجهنمک قزمش طاشلری ییدیروب انکله عذاب
اولنه لر دیمکدر پس عاقبت حالی بویله اولجغنه یقین ایدن کیفیت مشروحه اوزره
اولان عذابی دیلرایسه کندویه آز ایلسون ودیلرایسه چوق ایلسون دیمکدر نتکم حق
تعالیتک فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليكفر قولنده واقعدر وقال عليه الصلوة
والسلام لأبي بكر وأبي ذر وثوبان رضي الله تعالى عنهما لا تسألن أحدا شيئا وإن سقط
سوطك وحضرت رسول اکرم صلى الله تعالى عليه وسلم ابو بکر وابو ذر وثوبان رضي الله

تعالى

تعالى عنهم اجمعین حضرتلرینه خطاب ایدوب بیوردیکه برکسنه‌دن برشی سؤال
ایله کز اکر الکزدن قمچیه کزدوشرسه ده تیجیمی لویردیو کیمسه‌دن سؤال ایتمک
وكان أبو بكر وثوبان رضي الله تعالى عنهما ينزلان عند سقوط سوطهما في أجمع ما
يكون من الناس ولا يقولان للمشاة عندهما ناولونيه پس انلر دخی رسول علیه
الصلوة والسلامک بو یله نهی بیوردقلری ایله ابو بکر وثوبان حضرتلرینک مجمع ناس
اولان یرده بیله اللرندن قمچیلری دوشمک واقع اولسه برکسنه‌دن الیویرك دیو سؤال
وتکلیف ایتمیوب بلکه کندولری آتلرندن قمچیلرینی کندولری الوب ینه سوار اولورلر
ایدی فدل أن حرمة سؤال لا تقتصر على المال بل تعم الاستخدام خصوصا إذ
كان صبيا أو مملوكا للغير بو سند لال اوزره هر نهی اولنان تحریم اولنماز لکن
کراهة تحریم ایله اطلاق اولنور اما امام اعظم ایله امام ابو یوسف قتنده کراهة
تحریم ایله مکروه اولان حرامه اقربدر اما کراهة تنزیه مکروه اولان حلاله
اقربدر بو روایت ایله سؤال ماله منحصر اولمیوب خصوصا صغیر اجنبی وممکو[ک]
غیر استخدام ایتمک وأما صبي نفسه فيجوز استخدامه إن كان فقيرا أو أراد تهذيبه
أو تأديبه اما فقیر ولد صلبی صغیرینی تأدیب ویا ایتمک قصدیله تربیه ایچون
خدمتلنمک جائز والضرورة التي تبيح السؤال أن لا يقدر على الكسب للمرض
أو الضعف ولا يكون عنده قوت يوم وکیشی مریض اولوب ضعفندن نفسنده شی
کسبه قادر اولمیوب وطعام جنسندن قوت یومیه‌یه مالك اولمق ایله
زیاده سؤال ضرورتی اولسه بو مرتبه‌ده که کثرت جوع واحتیاجندن کندویه شدت
ضعف واقع اولسه سؤالدن انک اوزرینه حرج یوقدر زیرا کسبدن عاجز اولان
کسبه سؤال اولور یعنی دلنجلك دخی کسبك بر نوعیدر لکن مادام که عاجز
اولمیه حلال اولماز نتکم رسول علیه الصلوة والسلام السؤال آخر كسب العبد بیورمشدر
پس انک ایچون اکثر مشایخ کرام وعامل اولان علمای عظام اجلعنه معتاد اولمشدر
وسؤال الصدقة والزكوة سواء بخلاف سؤال حقه من الدين أو من
المال المصرف وصدقه وزکوه ضرورتی اولدوغنه سؤال ایدوب اسمك برابردر
اما برکسنه اخر اوزرنده اولان حقنی طلب ایتمک حرام اولماز وبیت المالدن
مستحق اولدوغی مرتبه طلب ایتمک مصرفی ایچون جائزدر واستخدام مملوكه
وأجيره وزوجته في مصالح البيت وتلميذه بإذنه إن كان بالغا وبإذن وليه
إن كان صبيا وقولی واجیری ایله طوندوغی کمسه وخاتونی مصالح بیتده
خدمتلنمک جائزدر وتلمیذینی بالغ ایسه اذنی ایله واکر بالغ دکل ایسه ولیسی

ووصیسی اذنی ایله خذ منلنمك مطلقا جائزدر واقبح السؤال ما كان بوجه الله تعالى
وسؤالك زیاده بد وقبیح اولانی الله ایچون دیوب برشی استمكدر یعنی لوجه الله
سؤالدر زیرا كذلك الله تعالیدن غیریدن برنسنه استمك جائزدكلدر طب امام طبرانی
مسندندن منقولدر عن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالى عنه عن النبی صلی الله
تعالى علیه وسلم انه قال ملعون من سأل بوجه الله ابی موسی الاشعری رضی الله
تعالى عنهكه اسمی عبدالله بن قیسدر رسول اكرم صلی الله تعالى علیه وسلمدن روایت
ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیكه وجه الهی جلب دنیایه وسیله ایدوب
الله ایچون برشی سؤال ایدن رحمت حقدن ایراغ ومطرود ومردود اولوب خائب
وخاسر قلور پس بو ایله سؤال ایدن كمسنه او زرینه تحذیر عظیم ووعید شدید
وارددر امدی قچنكه سائل مخلوقدن برشی سؤال ایدوب رضای خالقی ایله اكتفا ایلسه
الا من حیث لا یحتسب رزقی سوق ایلر اكر اول رزقی تاخیر ایدر ایسه بلكه كندو
ذنبی وزرینه عقوبت بونندن دردیمكدن عبارتدر د ابوداود مراسیلندن اخراج
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالى علیه وسلم
لا یسئل بوجه الله تعالى الا الجنة بو حدیث شریفی جابر بن عبدالله رضی الله تعالى عنه
روایت ایدر تحقیقا رسول اكرم صلی الله تعالى علیه وسلم بیوردیكه رضاء الله ایچون
جنتدن غیری برشی سؤال اولنماز انا نسئلك بوجهك الكریم ان تدخلنا الجنة دیمكدر
ویا خود وجه الله ایله ناسدن برنسنه رجا ایتمكز یا فلان اعطنی لوجه الله دیمكز فان الله
اعظم من ان یسئل به دیمكدر كذلك الهدن غیریدن برنسنه استمك خلاف طریقتدر
لكن مشایخ رحمهم الله تعالى بو وجه اوزره ایدن برشی اعطاسنده اختلاف ایدوب
اكثری وجه الهی رعایت ایچون اعطا مستحبدر دیوب عبدالله بن مبارك و تابعی زجر
سائل ایچون برشی عطا اولنمیوركرككدر دیمشلر اما حدیث اخرده ایدر دخول جنته
ایچون جان كوكلدن اوج كره حق جل وعلادن طلب ایلیه جنت جناب عزتنه لسان حال
ایله بلكه قدرت حق ایله زبان مقالدن دیر ایشكر یا رب اول بنده مشتاق بكا داخل
ومادن واصل ایله دیو رجا ایدر دیمشلر ومن استجار من النار ثلث مرات قالت
النار اللهم اجره من النار دیمشلر یعنی سنك ایله دعاسی جناب عزت قتنده مقبولدر
دیمكدر ومن السؤال المذموم سؤال المرأة الطلاق والخلع عن زوجها من
غیر بأس وبرخاتون زوجندن بأس وظلم كورمدن طلاق طلبی وخلع طلبی ایتمك
مذمومدر دت ابوداود وترمذی مسندلرندن بو عبارت ایله منقولدر عن ثوبان
رضی الله تعالى عنه عن النبی صلی الله تعالى علیه وسلم انه قال ایما امرأة سألت زوجها

طلاقا فهاما من غیر بأس فحرام علیها رائحة الجنة وقد ورد ان المختلعات هن المنافقات
بو حدیث شریفی ثوبان رضی الله تعالى عنه حضرت رسول اكرم صلی الله تعالى علیه
وسلمدن روایت ایدر تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیكه برخاتون زوجندن
بأس وظلم كورمدن طلاق وخلع طلب ایلسه اول خاتون نسیم گلشن جنتدن محروم
اولدوغندن ماعدا اكا قوقسی بیله حرامدر بر روایتده خلعه طالب اولان خاتونلر
منافقاتدن معدوددرلر دیو بیورمشلر فی الواقع خاتونلرده وجادیه لرده نا جنسلر
وارددكه فسادلری ظاهر اولیجق بوشه بنی وصاتین دیرلر ورجالك كلشنان صفاسی
كلمزدن قبل لرپس انلره لایق اولان بودركه انلر رائحه جنت بولمیه لر وراحت جمعیت
كورمیه لر اولی بر ولد حلال ورجل ذی كمال الیمزه كیرسه دیو قربانلر نذر ایدوب
روز وشب دعالر ایدرلر الكرینه كیرنجك نظر ایدن اولوب شكرلری شكایته تبدیل
ایدرلر پس انلر لا یجدن رائحة الجنة اصلا دیمكدر ومنه سؤال العبد او الامة
البیع من المولی من غیر بأس وقد ذكر فی الفتاوی انه یستحق به التعزیر والتادیب
ودخی سؤال مذموم قبیلندندر قولك وجاریه نك افندیسندن جور كورمدن
بیعی طلبی ایتمك تحقیق افندیسندن جور كورمدن بیع صاتین دیو قول وجاریه نك تعزیره
مستحق اولدیغی كتب فتاویده تادیب وتربیت ایچون تعزیر جائز اولدوغی مسطوردر

الحادی والعشرون سؤال العوام عن ذات الله تعالى وصفاته وكلامه وعن
الحروف اهی قدیمة او محدثة وعن قضائه وقدره مما لا یبلغه فهمهم وافات لسانك
یكرمی برنجیسی عوام ناسك ذات وصفات الهیه نك كنهندن ومصاحف شریفه ده
مكتوب اولان حروف قرآنیه نك حدوث وقدمندن والله تعالى نك قضا وقدرندن
عقللری ایرمیجك مراتبی سؤاللری بیدرتیرا بو بحر عمیقدركه وطریق مظلمدركه ومظلم
اسم فاعل صیغه سی اوزره قره كو دیمكدر پس بو قضا وقدر الله تعالى نك سریدركه
بونك اوزرینه براحد مطلع اولمشدر وكیفیتندن تكلم ایلمك جائزدكلدر تنكیم احبار
نبویه ده وارد اولان حدیث شریف دلالت ایدر خم امام بخاری ومسلم اتفاق اخراج
ایلمشلردر عن ابی هریرة رضی الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالى علیه
وسلم لا یزال الناس یتساءلون حتی یقال هذا خلق الله فمن خلق الله فمن وجد
من ذلك شیئا فلیقل امنت بالله ورسله وفی روایة فلیستعذ بالله ولینته
ابو هریره رضی الله تعالى عنه دن روایت اولندی تحقیقا حضرت رسول اكرم
صلی الله تعالى علیه وسلم بركون بیوردیكه یا ابا هریره ناس زائل اولمازلر سندن
سؤال ایدنلكه بو كوردیكنی حق تعالى یراتدی وحق جل وعلا كیم یراتدی دیو بو سؤالی

ایدن کمسه جهلاء عربدن ایدیلر پس اول حق تعالی نك دشمنی اولان معاندلره بن
دیکه بن اول صفات نقصاندن منزه اولوب و کمال صفتی ایله متصف اولان
الله تعالی حضرتنه ایمان کتوردم و سول نسنه که رسولی کتوردی اکا اعتقاد
ایلدم دیمك ایله شرلریندن قورتلسن زیرا عقول قاصره اصحابی خلق اللهدن
بحث و سوالی قیلدقلرینه الله تعالینك خالقی کیمدر دیو سوال ایتمك خطور ایدنجه
انکار ایدرلر بو وقتده لازم اولان الله تعالی نك وحدانیتنی و شریك و نظیردن
منزه اولدوغنی و ذات کریمندن غیری خالق بولنمدوغنی و وجودی ذاتندن اولوب
و جمیع عوالمدن مستغنی اولوب و جمله نك خالقی و رازقی و سببی و جمله عالم
اکا محتاج اولدوغنی کتاب اللهده و حدیث رسول اللهده مذکور اولدوغی اوزره
تصدیق ایتمکدر و بر روایتده واقع اولمشدر که شبهه شیطانك چارهسی اعراض
ایلکدر و اوسننه استعاذه ایله شرندن خلاص ایچون جل جلاله متعوذ اولیکز
دیمکدر و زاد د فَإِذَا قَالُوا ذَلِكَ فَقُلْ اللهُ أَحَدٌ اللهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ثُمَّ لْيَتْفُلْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَسْتَعِذْ مِنَ الشَّيْطَانِ ابو داود سننده
بو حدیث شریفی بو روایت ایله زیاده نقل اولنمشدر که انلرك جوابلرنده دیدیکه سزلره
سوال ایدیلکز الله تعالی بردر و نظیری و شبیهی و مثلی یوقدر و بر الله در که کمال غناسنه
و قوت قدرتنه بناء جمیع اشیادن مستغنیدر و محتاجلرك معینیدر و عجز و
فنا یوقدر و قدم ابتداسی و انتهاسی یوقدر بکلش سویلیلرك جمیعنسدن منزه و مبرا
بر پادشاهی ذو الجلالدر و الله تعالینك بر کمسنه بابا اولمغی و یاخود انا اولمغی و
ولدی یوقدر و الله تعالی غیریدن طوغمدی و غیری طوغرمدی و الله تعالینك بر
نظیری و اقرانی اولمغی یوقدر دیمکدر بونکله سوال ایدن کمراهلرك اعتقاد باطللرندن
نقصیتی و کی غایتده ظاهر اولمشدر بوندن صکره قلبنه خطور ایدن وسوسهدن
طبیعتك تفرقهسی تشغا ایچون صول طرفنه توکروب و اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
دیمکدر خ بو حدیث شریف امام بخاری ایله مسلم سنن صحیحلرندن اخراج اولنمشدر
عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ
قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ بو حدیث شریفی مغیرة بن شعبة رضی
الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم امتنی قیل
و قالدن و کثرة سوالدن و اضاعة مالدن نهی بیورمشلردر و قال بعض اهل لغت
تفسیری اوزره شویله دینلدی شو ماده و فلان کمسه شویله دیدی دیو تکثیر
کلام ایتمکدن عبارتدر و بعضیلر قیل اعتراضدن و قال جوابدن کنایه در دیمشلر که

صدر

صدر الافاضل ضرام السقطده بو معنای اختیار ایتمشدر ضرام دیو اتش کبی طوتوشوب
مشتعل دیرلر و یا خود حق ایچون عناد ایله باطل بولندن اولان جدالدر و وهم
و خیال فاسد جهتندن اولان قیل و قال و کفر و ضلالی مؤدی و قبیح مقالیدر
الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ السُّؤَالُ عَنِ الْمُشْكِلَاتِ فَمَوَاضِعُ الْغَلَطِ لِلتَّغْلِيطِ وَالتَّخْجِيلِ
وَهُوَ حَرَامٌ افات لساننك یکرمی ایکنجیسی مشکلاتدن و خلقك غلط ایدجك موا ضعدن
سوالدر که اکر مخاطبی غلطه دوشوروب تخجیل ایتمك ایچون اولور ایسه حرامدر بو حدیث
شریف ابو داود امام سننندن اخراج اولنمشدر عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّ
رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْأُغْلُوطَاتِ بو حدیث شریفی حضرت
معاویه رضی الله عنهدن روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم
بیوردیکه کشی بر عالمی یا کلمتی ایچون غلطه دوشوروب تخجیل ایتمك ایچون اولورسه
حرامدر زیرا بر عالمی غلطه دوشورمك ایچون تخجیل و کندو فضلنی اظهار قصد ایدر
اولامرده مسائل مشکلهدن بریسی سوال ایتمکدن نهی بیورمشلردر زیرا کثرة سوال
بی فائده ایله مجروح قلبلر اسیر که انی دغدغه غلطات ایله انی خلق دلنه دوشورور
و کندونك خلق ایچنده شهرت طوتوب ممدوح ناس اولمسن طلب ایدر بخلاف
السُّؤَالِ لِلتَّعْلِيمِ أَوِ التَّعَلُّمِ وَاخْتِبَارِ الْأَذْهَانِ أَوْ تَشْحِيذِهَا أَوْ حَثِّهِمْ عَلَى التَّأَمُّلِ فَإِنَّهُ
مُسْتَحَبٌّ اما سوالی ذکر اولنان طرز خلاف اوزره ایسه مثلا اکر تعلیم یاخود تعلم
ایچون ایسه و یاخود مخاطبك ذهننی امتحان یا تشحیذ و تجدید ایچون ایسه و یاخود
مخاطبی تأمل و تفکر و بحث و تشویق ایچون اولورسه بو مثللرده مستحبدر و اکر مخاطبی
غلطه دوشوروب تخجیل ایتمك ایچون اولور ایسه حرامدر الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ
الْخَطَأُ فِي التَّعْبِيرِ وَدَقَائِقُ الْخَطَإِ افات لساننك یکرمی اوچنجیسی کلامده واقع اولان
دقایق خطا و خللدر که اندن احتراز متعذر و یا متعسردر انك بر مرادی تعبیر ایتمکدن
خطا ایتمکدر بو معنای تایید ایدرز م بو حدیث شریفی امام مسلم سننندن اخراج اولنمشدر
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ لَا تُسَمُّوا الْعِنَبَ الْكَرْمَ
إِنَّمَا الْكَرْمُ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ وَزَادَ فِي رِوَايَةٍ عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ
وَلَكِنْ قُولُوا الْعِنَبَ وَالْحَبَلَةَ ابو هریرة رضی الله تعالی عنهدن روایت اولندی تحقیق
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم بیوردیکه البته بر کیزه اوزمه و اوزم
اغاجنه کرم دیمسن کرم الا مؤمنك قلبیدر و رسول علیه الصلوة و السلام نهی ایلدی
اوزمه و اوزم اغاجنه کرم دیمکی و سابقا عرب طایفهسی زمان جاهلیتده
خمرك کرم طبعه باعث اولمسندن زعم ایدوب و کوکدن ظهور ایدن اوزوم

شبره سی ایدن حاصل اولمغله اوزم ویتوکدن هر برینه کرم تسمیه ایتدکلری
جهتدن حضرت رسول علیه الصلوة والسلام کرم اسمیله مسمی اولمغه لایق
اولان عبد مسلمدر یوخسه اوزم وتوکلدکدن هر برینه کرم ایله تسمیه دن
امتی نهی بیورمشلردر وابوداود مرموزنده زیاده روایت بوعبارت ایله وائل
ابن حجر رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنمشدرکه اوزمه عنب وحبله بکر
دیوب کرم دیمکدن نهی اولندوغی اکا تحقیر بونددن وحرمت خمری تذکر ایچوندر
زیرا اوزومدن اغاجنه کرم دیو اسم قومشلر ایدی وخمر ایچمکه حمل ایدر دیمك
ایچون رسول علیه الصلوة والسلام اسمنی اکا اسند اولمنی کرمه کوردیلر وکرمك اصل
معناسی کرندر وخیر ایله برمحلده جمع اولمقدر انك ایچون انسانك خیرلو خیرلی
اولسه اکا کریم دیرلر پس شجر عنبدن ایسه قلب مومنه لایق ومستحقدر دیمکدر [عبادتند]
بوحدیث شریفی امام مسلم مسندنده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله عنه
انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اذا سمعتم الرجل یقول هلك الناس فهو
اهلکهم هذا اذا قال معجبا بنفسه مزریا بغیره ابوهریرة رضی الله تعالی عنه دن
روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه قچنکه بر
کسنه نك اشیدرسه کز ناس هلاك اولشودیر پس والانلردن اول هلاکه ایجیدر بیان
اهلکهم فعل ماضی وزنی اوزرینه بفتح الکاف اوقنور ایسه معناسی دیمك اولورکیم
قچن بادمی کورسه کز که ناس هلاك اولدی دیر پس ناسی قال اول هلاك ایتمش اولور یعنی
کناهکارلره سز هلاك اولدیکز جهنمه کیرسز دیسه اول انلری هلاك ایتمش اولور
الله تعالیدن امیدلرنی کسمیه ده واحمقلدر عاصیلرك بغضیسی دیه که چونکه بز جهنمك
ایز عبادت ایتمرز دیوب معصیتنه مصر اوله لر واکر اهلکهم لفظی اسم تفضیل وزنی اوزره
بضم الکاف اوقنور ایسه معنا بو ایله اولورکیم اول انلردن ارتق زیاده شدت ایله هلاك
اولیجیدر دیمکدر یعنی برآدم خلقی عیبلیوب وتحقیر ایدوب کندونی کوروب نفسنی بکنمك
ایله هلك الناس دیسه کندودخی هلاك اولوب واقوال غیرمرضیه یه مرتکب اولسی
ایله هلاك جهتندن ناسك اشدیدر دیو بیورمشلر واما اذا قاله وهو یری نفسه معهم
وهو لنفسه اشد احتقارا منه لغیره فلا بأس به کذا فسره مالك رحمه الله تعالی واما
قچنکه کلام مرقومی عیوب ناس ایچون عیوب ناس ایله آلوده اولمغله کندو نفسنی
ناس ایله مشترك بلسه انتهی ملاحظه ایدن کسنه دیمکده باس اولمدوغی امام مالك
رحمه الله تعالی بویله تصریح ایتمشدر بوحدیث شریفی ابوداود سننده اخراج اولنمشدر
عن حذیفة رضی الله تعالی علیه وسلم انه قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم لاتقولوا

ماشاء

ماشاء الله وشاء فلان ولکن قولوا ماشاء الله ثم شاء فلان بوحدیث شریفی حذیفه
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب
کرین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینه خطاب ایدوب بیوردیکه فلان فعلی الله تعالینك
وفلانك مشیتی تعلق ایتدکلرنده ایتدی دیمکز بلکه الله تعالینك مشیتی تعلق
ایتدکلرنده سبب ظاهر خلق ایتدوکی عبد مشیتی دخی تعلق ایتدکده ایتدی
دیکز کسی کندونك مشیتنی ثم ایله تأخیر وتراخی ایچون موضوعدر انك ایله ادا
ایتمکده عبد عبودیتنه اعتراف وتذلل ایتمکده اتصاف بولنور اما واو ایله اداده توهم
تساوی واشتراك که محض بی سقاوت وهلاکدر فی الجمله منفهم اولمغله انلردن نهی اولنوب
وشقی ثانی ایله امر اولنمشدر فی الجامع الصغیر یکره ان یقول الرجل فی دعائه بحق
نبیك اقول وکذا کل مخلوق وافریده دن برینك خلاق عالم اوزرنده حقی اولمق
منصور دکلدر اولمغله کسی دعاسنده یارب رسول اکرمك ایچون یاملائکه مکرمه
حقی ایچون یاعرش اعظمك حقی ایچون کرو بونجلین هرمخلوق اولانك حقی ایچون دیمك
مکروه ایدوکی جامع صغیرده مصرحدر لانه علل صاحب الهدایه بقوله لانه لاحق
للمخلوق علی الخالق تحقیق جل وعلانك اوزرینه مخلوقدن برکسنه نك حقی اولمق وجود
منصور دکلدر براحق تعالینك اوزرینه برنسنه واجب دکلدر فاعل مختاردر
دیلدوکی ایشلر جمله صفات کمال ایله متصفدر هیچ برنسنیه محتاج دکلدر عجزدن
بریدر جمله صفات نقصاندن منزهدر وجوز فی البزازیة ان یقول بحرمة فلان
ویکره بمقعد العز من عرشك بتقدیم العین وتأخیرها بزازیه ده تجویز اولنمشکه
حق کلمه سنی حرمت تبدیل ایدوب رسول اکرمك حرمتی ایچون دیمك بلا کراهة
تجویز اولنمشدر لکن عرش اعظمك مقعد عزتك حرمتی ایچون دیمك مکروه دکلدر
ومکروه اولمسنده قافك عین اوزرینه تقدیمی وعیندن تأخیری برابردر وفی
الخلاصة وقال محمد رحمه الله تعالی یکره ان یقول ایمانی کایمان جبرائیل ولکن یقول
آمنت بما آمن به جبرائیل وایمان بحسب الحال زیاده ونقصان قبول ایتمز ایسه ده
کیف مقوله سندن اولمغله شده وضعف قبول ایتمسی مقرر اولوب وجبرائیل
علیه السلام اشد واقوی اولدوغی بلا اشتباه هدر بو اجلدن ناشی سوء ادبدر دیو احتراز
ایتمك ایچون کسی جبرائیل علیه الصلوة والسلامك ایمانی کبی دیمکه بن دخی ایمان کتوردم
دیمك اولوب تشبیه طریقیله ایمانم حضرت جبرائیل علیه السلام ایمانی کبیدر دیمکده کراهت
اولدوغی کتب فتاوی ده وخلاصه امام محمد رحمه الله دن منقولدر وفی السراجیة
یکره ان یدعو الرجل اباه والمرأة زوجها باسمه وسراجیه ده کلدیکم اوغول

باباسنه وخاتون زوجیسنه اثناء کلامده اسملری ایله خطاب ایتمك مكروه در دیمشلر
خم امام بخاری ومسلم صحیحلرندن اتفاق ایله اخراج اولنمشدر عن سهل بن حنیف
رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یقولن احدکم خبثت
نفسی ولکن لیقل لقست نفسی بو حدیث شریف سهل بن حنیف رضی الله تعالی عنهدن
روایت اولندوغی مشارقده اشارت اولنمشدر اصحاب کرین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعینه خطابا تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه سزدن بریکزك
البته قلبنه غثیان عارض اولدوغی وقتده خبثت نفسی دیمسن ولکن لقست نفسی
دیسون بیان خبثت نفسی دیمك بر معناسی غثیاندر ولکن بر معناسی دخی خبیث امردر
اولوب طیب مقابله سنده طیب دیو ایوبه دلر وخبیث دیمك قبیح ویرامز اولدی دیمکدر
اویله اولیجق بر کسنه نك کوکلی دونوب غثیان عارض اولسه عربیله تعبیر ایتمك
استنسه لقست نفسی به معناسی کوکلم دونوب غثیان عارض اولدی دیمکدر خبثت
نفسی دیو سویلکی نهی ایتمشلردر دیو ابوداود مراسیلندن اخراج اولنمشدر عن عائشة
رضی الله تعالی عنها انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یقولن احدکم
احدکم جاشت نفسی ولکن لیقل لقست نفسی حضرت عائشه صدیقه رضی الله
تعالی عنها بو عبارت ایله روایت ایتمشدر که اصحاب کرینه خطابا رسول علیه الصلوة
والسلام بیوردیکه سزدن بریکز جاشت نفسی دیمه سن معنی بودرکه بر کسنه نك کوکلی
جوشدی غثیان عارض اولدقده بو ایله دیمیوب کوکلم دونوب غثیان عارض اولدی
دیسون دیمکدر رح بو حدیث شریف ابن ماجه سننندن اخراج اولنمشدر عن ابن
عباس رضی الله تعالی عنهما انه جاء رجل الی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فکلمه فی
بعض الامر فقال ما شاء الله وشئت فقال علیه الصلوة والسلام اجعلتنی لله عدلا
قل ما شاء الله وحده عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدرکه بر کون
بر کسنه کلوب حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك حضور شریفلرنده
بر امرك حصولنی مشیئة الهیه ومشیئت شریفلرینه تعلیق ایتدکده الله تعالی حضرتنه
بنی عدیلمی ایدرسن یا اکرم مشیئة الهیه تعلیق ایله دیوب اصحاب کرینه بیوردیکه بر کسنه
فلان فعلی الله تعالینك و فلان کسنه نك مشیئتی تعلیق ایتدکده ایدر زدیکز بلکه الله
تعالینك مشیئتی تعلیق ایتدکدن صکره سبب ظاهر خلق ایتدوکی عبدنك مشیئتی
دخی تعلیق ایتدکده ایدرز دیکز دیو بیورمشلردر ننکم حدیث آخرده وارد اولمشدرکه
ما شاء الله وشئت دیمسن ولکن ما شاء الله ثم شئت دیسون کدونك مشیئتی
ثم ایله که تاخیر و تراخی ایچون موضوعدر اداتکده عبد عبودیتنه اعتراف وتذلل

لازمدر

لازمدر انضاف بولنور اولکی اداده توهم تساوی واشتراك مقتضی شقاوت
وهلاکدر فی الجمله منفهم اولدغی اندن نهی وثانی ایله امر ایتمشدر رخ بو حدیث شریف
امام بخاری ومسلم اتفاق ایله اخراج ایتمشلردر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یقولن احدکم عبدی وامتی کلکم
عبید الله وکل نسائکم اماء الله ولکن لیقل غلامی وجاریتی وفتای وفتاتی ولا
یقول المملوك ربی ولا ربتی ولکن یقول سیدی وسیدتی فکلکم عبید والرب
واحد ابی هریره رضی الله تعالی عنهدن روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه سزدن بریکز قولنه وجاریه سنه بنم عبدم و بنم جاریه‌م
دیمسن جملکز الله تعالینك قوللریسکز وجمیع نساء طائفه سی الله تعالینك قره
واشبو مملوککزه غلامم وجاریه‌م دیکز ویاخود فتام وفتاتم دیسونکه جمله
الله تعالینك جاریه لریدر والله تعالی بردر دیو بیورمشلردر وغیر رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلم اسم عاصیة الی جمیلة وحزن الی سهل حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بر امرادلری تبدیل ایدوب عاصیه اسمنی جمیله یه وحزن
اسمنی سهل ایله تبدیل بیوردی وعزیز وعتلة وشیطان وحکم وغراب وشهاب وحرب
الی سلم عزیز اسمنك معناسی هر شیئك اوزرینه غالب دیمکدر اول ایسه حق جل وعلا
مخصوصدر انجق قولك بوندن نصیبی کشی کندو نفسنی عزیز ایلمکدر ودخی نفسنه قهر
ایلیوب هواسندن منع ایلمکدر عزیز اسمیله مسمی اولانی رسول علیه الصلوة والسلام عبد العزیز
اسمنه تبدیل ایلدی وعتله اسمنی دخی عبد الله اسمنه تبدیل ایلدی زیرا عتله دیمك
شدید وغلیظ وزیاده بخیل دیمکدر وشیطان دیو حق تعالینك رحمتندن
بعید وایراق اولمش دیمکدر بو اسمی دخی عتبه یه تبدیل قیلدی اول ایسه عبد السلمی
دیمکدر و حکم اسمی دخی تزکیه نفس معناسنه اولمغله انی دخی عبد الله اسمنه تبدیل
قیلدی و غراب وشهاب وحرب اسملرینی سلمه اسمنه تبدیل قیلدی زیرا بو اسملرده
تطیر وشامت بولنوب احتمالکه مضرت بولنه دیمکدر وبرة الی زینب فقال لا تزکوا
انفسکم وبرة لفظی منهی عنه اولان تزکیة نفسی مشعر اولوب وفلانك عندندن
بر خروج ایتدی دیمکی کریه کوردکلری ایله برة اسمنی زینبه تبدیل بیورمشلر وکان
یکره ان یقال خرج من عند برة وبالجمله کراهت اشعار ایدن اسامی حسن اولان
اسامیه تغییر بیوروب انك قندنی جقدی دیمکی کریه کوردکلرندن اسمنی زینبه تبدیل قیلمشلر
وبرة الی جویریة وسمی المضطجع المنبعث مرة بضم المیم وتشدید الراء ایچی نسبته
دیرلر وبو اسمی فتح اسما بیوروب ثانی جویریه اسمنه تبدیل قیلدیلر معناسی فتح ایله

صوچغند وعنی بره دیرلر بو ایکی اسمك صاحبنك بریسی عمر بن مغیثك قولیدر ایکنجیسندر
ذکری ثابت اولمشدر وارضا تسمی عفرة خضرة بر یرك اسمی تغییر ایدوب عفرة ایکن
خضرة تبدیل بیوردی وشعب الضلالة شعب الهدی راه بیننده بر طاغك اسمی شعب
لفظ ایکن لفظ حسنه تبدیل ایدوب شعب الهدی دیو اسم قودیلر وبنی الزنیة بنی
الرشدة وبر قبیله نك آدی بنی الزنیة ایکن آنی دخی وزکون ولباس معناسنه کلمکن
کریه کوروب بنی الرشدة دیو تسمیه ایدوب تبدیل ایدوب تبدیل قیلدیلر معناسی
دینی مصلح اولوب فساد اولمجی یری وحق وصوابی بیلمکدر وبنی مغویة بنی رشدة
وبر قبیله اسمی بنی مغویة ایکن معناسی کمراه ویزیمکدر دخی کورملری ایله بنی رشدة
دیو تبدیل ایلدیلر معناسی لغوبسی عقل وادراکی قوی اولمسیدر وطوغری یولده کیدر
یعنی یا رب بنی هدایتك ایله طوغری یولی ازانی قیلوبر دیمکدر واصرم ذرعة هم
قطع معناسنه اولمغله کریه کوروب آنی دخی ذرعه یه تبدیل بیوردی معناسی لغوسی
بر مقدار اکین اکیلن یر دیمکدر ومنع عن التکنیة بابی الحکم وابو الحکم یعنی حکم بابا
دیمکی کریه کوردیلر ایله ابو الحکم کنیه سی ایله کنیه لنمکدن نهی بیوروب مطلق حکم الله
مخصوص اولوب مخلوقه بو کنیه لایق دکلدر دیرلر بونده ترکیة نفس واردر وقال اقبح
الاسماء حرب ومرة وبالجملة کراهة اشعار ایدن اسامی اسماء حسنه یه تغییر بیوروب
وحرب ومرة اسملری اقبح اسماء ایله تعبیر بیوردی بونلرك معناسی لغوبسی قبح ایله
صواشمق وذلیل تمکدر صنم وتشدید ایله اجی نسنه دیمکدر وروی ان اخنع
اسم عند الله ملك الاملاك وتحقیق الله تعالی قتنده اسمالرك زیاده ذلیلی
ملك الاملاك تسمیه سیدر بیوروب معناسی جمیع خلایقك مالکی وجمله عالمك
پادشاهی پادشاهی الله تعالی دیمکدر زیرا جمیع خلایقك مالکی وخالقی حضرتیدر
وغیر یلر مالکی حضرت ملك الملوك ردا اولنور پس بر کسنه بونك کبی اسم ایله حق
تعالی رداء کبریا سینه ایلدن نزع ایدر وآکا قولم دیمکدن استنکاف قیلور اقی
ذلك وهو انه دوشور بو حدیث شریف مسلم سننده نقل اولنمشدر وقال
لا تسمین غلامك یسارا ولا رباحا ولا نجیحا ولا افلح ولا برکة ولا نافعا
فانك تقول اثم هو فیقال لا سمرة بن جندب رضی الله تعالی عنه روایت
ایدر معناسی حدیثك الله اعلم بودر که صاحبك قولکزه یسار اسمیله ورباح ونجیح
وافلح وبرکت ونافع اسملرندن بری ایله آد ویرمه که زیرا بری ایله تسمیه اولنان
غلامی شاید طلب ایتدوکك وقت بونده وقت بونده میدر دینلدکه بوقدر دینیله
دیو اسامی مذکوره دن بری تسمیه غلامدن منع بیورمشلر وسبب نهی بودر که

یسار

یسار دیو سعت غنایه وصول که خلافی بیننه دیرلر ورباح دیو ربحه دیرلر ونجیح
دیو ظفر بولمجی یه دیرلر وافلح دیو مقصود ومراده یتشوب فلاح بولنه دیرلر
وبرکت دیو زیاده لکه وخیر کثیره دیرلر جمعی برکات کلور ونافع هر نسنه نك فائده سینه
دیرلر ضرك ضدیدر وخلق بو اسملری قوللرینه آد قومامزلر الا خیر تفألی ایچون
قودلر فرضا افلح بونده میدر سؤال اولنسه مذکور اولان آده حاضر اولوب بولنمسه جواب ایده
دیو که افلح بونده یوقدر دینلدکه سائلك خاطری مشوش اولوب بر امر تفألی ایدوب
نظر اولنمق احتمالی واردر پس رسول علیه الصلوة والسلام بونلر ایله آد قومغی نهی ایلدی شول
سببدنکه انسانه سوء ظن وخیرلردن امید کسمك کتورر وبو حدیثده واردر ولاذ
نهی تنزیهیدر بو غلامی بو اسملر ایله مسمی قیلمق تنزیها مکروهدر الرابع والعشرون
النفاق القولی آفات لسانك یکرمی دوردنجیسی نفاق قولیدر یعنی منافقلك
بوزلولك ایده نك بیاننده در وهو مخالفة القول الباطل فی الثناء واظهار الحب
واول منافقلق ایسه کسینك مقلبی لسانه او یموب مبغوضی اولان شخصه ثنا وحب
وعرض حب ایتمکدن عبارتدر طب بو حدیث شریف امام طبرانینك مسندندن
نقل اولنمشدر قیل لابن عمر رضی الله تعالی عنهما انا ندخل علی امرائنا فنقول القول
فاذا خرجنا قلنا غیره فقال کنا نعد ذلك نفاقا علی عهد رسول الله صلی الله تع
علیه وسلم ومنه تصدیق الکاذب عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمانك مجلس
شریفلرینه اذن دخول ایله کامیاب اولانلردن بعض اثناء صحبتده دیدیکه بز
امرا صحبتنه داخل اولدوغمزده ثنا ایدوب طبیعتلرینه موافق سوز سویلیوب
خلافنی سویلرز دیدکده عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما ایدی بز بو مقوله سوزلری رسول
علیه السلامك عهد شریفلرنده نفاقدن عد ایدر ایدك دیو بیورمشلردر وکیشی آخرك
قولنده کاذب ایدوکنی بیلور ایکن تصدیق ایتمك نفاق قولی قبیلندندر نتکم رسول
علیه الصلوة والسلام بیورمشلردر حم بز حب ن ت بو حدیث شریفی فحول محدثین تقیید
اولنوب امام احمد بن حنبل وبزار وابن حبان ونسائی وترمذی مسندلرنده
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی وسلم قال لکعب بن
عجرة اعاذك الله من امارة السفهاء قال وما امارة السفهاء قال علیه الصلوة والسلام
امراء یکونون بعدی لا یهتدون بهدیی ولا یستنون بسنتی فمن صدقهم
بکذبهم واعانهم علی ظلمهم فاولئك لیسوا منی ولست منهم ولا یردون
علی حوضی ومن لم یصدقهم ولم یعنهم علی ظلمهم فاولئك منی وانا منهم
وسیردون علی حوضی جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه روایت ایلدیکه بر کون رسول

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم کعب بن عجرهٔیه خطاب ایدوب بیوردیکه
الله تعالی سنی امارة سفها زماننده بنشمه‌دن صاقلسون بیوردقلرنده یا رسول الله امارة
سفها ندر دیو کلدر دیدکلرنده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه شول امرالرکه بندن صکره
بنم سنتم ایله مهتدی و سنتم ایله مستنیر اولمیه‌لر در و انلرک کذبلرینی
تصدیق ایدوب ظلملرینه معین اولنلر بندن دکلدر و بن انلردن دکلم و آخرده
بنم حوضمه داخل و وارد اولمزلر و کذبلرینی تصدیق ایتمیوب و ظلملرینی اجرا ایتمکده معین
اولمیانلر اوبله اولانکسه‌لر بندندر و بن دخی انلردنم و آخرده حوضمه داخل و وارد
اولورلر یا کعب بن عجرة الناس غادیان فمبتاع نفسه فمعتقها وبایع نفسه فموبقها
و یا ابا عجرة راه آخرته سلوک ایدنلر ایکی صنفدر بر صنفی اعمال صالحه ایله نفسلرینی
عذاب الهیدن اشترا ایدوب تخلیص کریبان ایدنلردر و بر صنفی دخی ترک اعمال و اتباع هوی
ایله نفسلرینی هلاک ایدنلردر دیو بیورمشلر وقلما یخلو عن هذا من یدخل علی
الکبراء والامراء بو زمانده فهم اولنان جبابره‌نک شرورندن خوفا انلرک اوزرینه داخل
اولنلر انلرک کذبلرینی تصدیق ایتمک شرلرندن خلاص اولمق ایچون نعم یجوز المداراة و
اکرچه شرع شریف مداراته رخصت ویرمشدر ولکن اولدرجه‌که ایله خصومت ایتمیه مصاحب
هر نه قدر فاسق فاجر و عاصی دخی اولورایسه اکا سویلدوکی وقت ملایم سویلمک
کرکدر زیرا حق جل و علا حضرت موسی ایله هرون علیهما السلام حضرتلرینی فرعونه
کوندردوکی زمانده بیوردیکه فقولا له قولا لینا یعنی سز فرعونه سویلیجک یومشق
و ملایمجه سویلک پس بر کیمسنه موسی ایله هرون علیهما السلامدن افضل اولمیه
و سویلدوکی فاسق دخی فرعوندن خبیث و بدتر اولمیه فرعونه یومشق سویلمک
ایله امر اولنجق فاسقلره مداراته ایله ملایمجه سویلمک دخی اولی اولور وهی ما یکون
لدفع الضرر والشر مما یخاف منه اولا ایسه جبابره‌نک ظلمی نفسندن و مالندن
و عرضندن ضرری دفع ایچون مداراة ایتمک جائز کورلمشدر وضده المداهنة
و نفاق قولنک ضدی مداهنه در مسامحه ایچون بو مشغلده امور دینیه‌ده عدم
مبالاتدن عبارتدر وهی ما کان للتوانی وعدم المبالاة لامر الدین وقد مر هذه
الثلثة بو اوچ نسنه کا امور دینیه‌ده عدم مبالاتدن عبارتدر انک و کیسی نفاق قولنه
ایکنجیسی مداراة در اوچنجیسی مداهنه در بونلرک ذکرلری آفات قلبک محلنده مفصلا
مرور ایتمشدر اما ملازم مجلسلر اولنلرده تصدیق و اعانت ظلم فی زماننا تخلیص
رتبه استحاله قریبدر نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدر خم امام بخاری ایله
مسلمک اتفاقی اوزره بو حدیث شریفی اخراج ایلمشلردر عن عائشة رضی الله تعالی عنها

ان رجلا

ان رجلا استأذن علی رسول الله صلی الله علیه وسلم فلما رآه قال بئس اخو العشیرة
او بئس ابن العشیرة فلما جلس تطلق فی وجهه وانبسط الیه بو حدیث شریف حضرت
عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن روایت اولندیکه بر کیمسه استئذان درسانه‌نیا
و بارکاه نبوت دستکاهه کلوب دخول ایچون استیذان ایتدکده رسول علیه الصلوة
والسلام انک آوازنی ایشیدوب بئس اخو العشیرة دیمش یوخسه راوی شک ایدوب بئس
ابن العشیرة می دیمش اولدی یعنی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک
سمع شریفلری تعلق ایتدکده بد عشیرت قرنداشندر و یا خود بد عشیرت اوغلودر
دیو بیوردقلرندن صکره دخوله رخصت ویروب حضور شریفلرینه کلدکده جلوس
ایتمش و رسول علیه الصلوة والسلام اکا اظهار انبساط ایتمدی مداراته رخصت شرعیه
اولدوغنه دلیلدر فلما انطلق قلت یا رسول الله حین رأیت الرجل قلت له کذا وکذا
ثم تطلقت فی وجهه وانبسطت له و قالقوب کتدکدن صکره حضرت عائشه
رضی الله تعالی عنها ایدر بن دیدم که یا رسول الله اول رجل قچنکه کلدیکنی کوردکده شویله
دیدیکز کلوب اوتوردقده کولر یوزلو ایله تکلم ایتدیکز دیدم فقال یا عائشة متی
عهدتنی فحاشا ان من شر الناس عند الله منزلة یوم القیمة من ترکه الناس
اتقاء شره اول وقتده بیوردیکه یا عائشه نه زمان کوردک بنم عهدمده کلدی کیسنه‌یه
کریه کلام سویلدکم استفهام انکاریدر که فحش سویلرمی و لام حاشا بو بیلده کلدی
تحقیق آدم اوغلانلرینک غایتده شرلوسی قیامت کوننده حق تعالی قتنده مرتبه
بوننده‌ن شول کسه درکه دنیاده ناس انک فحشندن حذر ایدوب قورقه و معنای
فحش ایسه قبیح و بدخویلر درکه قولنده و فعلنده خوف ایدوب ناس انی ترک ایدرلر وفی
روایة ان من شرار الناس الذین یکرمون اتقاء السنتهم و بر روایتده من ترکه
بر بنه یکرمون واقع اولمشدر معنادیمک اولورکه تحقیق ناسک شرلوسی شول
کیمسنه درکه قولی قبیح اولدوغندن حذر ایتمک ایله اکا اکرام ایلیه‌لر و اردوغی مجلسلرده
و سننه برکیسنه اوتورمیه ناس اندن قورقلرد لندن صادر اولان فحشندن حذر
ایدوب دیمکدن عبارتدر الخامس والعشرون کلام ذی اللسانین الذی یتکلم
بین المتعادیین کل واحد بکلام یوافقه آفات لسانک یکرمی بشنجیسی ایکی دللی
اولمقدر که اکا ذو اللسانین دیرلر مثلا ایکی دوشمان آراسنه کیروب هر برینه برلو
سوز سویلیوب اساس عداوتی محکم ایتمکدر او ینقل کلام کل واحد الی الآخر او کان
یحسن لکل واحد منهما ما هو علیه من المعاداة و یثنی علیه او یعد کل واحد
منهما او ینصره وهذا یتضمن النفاق و یزید علیه و یا خود قلم مثلی ایکی دلی

اولان شخصك كلامندن كه برى برينه عداوتلرى اولان ايكى كسنه نك هر برينه موافق سوز سويليه ويا خود احدهمانك سوزنى اخره نقل ايليه ويا خود هر برينه اخره عداوتنه ثنا وتحسين واوزرينه ايعب ويا خود هر برينه نصرت وعده ايده وبو وعده مرقوم ايسه ايكى مسلم بيننده تشديد عداوته باعث اولدوغندن ما عداهر برينه اظهار صداقت اشعار ايتمك ايله بو ايسه ايكى يوزلولكدن ناشى نفاق قولى متضمن اولدوغندن منافقلقدر اما بر كسنه ايكى دشمان آراسنده صداقت اوزرينه معامله وهر برى ايله فى الجمله مجامله ايليسه اما آخردن برينه نقل كلام وهر برينه اصرار واعلام ايلمسه ذو الوجهين اولماز بلكه بو مداراة مقوله سى اولمغله مستحب ومناسبدر اكثر عقلا بو اسلوبه سالك وبو خلقه مالك وظرفيتك مدار اسنده عالم وهر بريلك عداوت وبغضندن سالم اولورلر اگرچه ايكى طرف ايله دخى صداقت ميسر اولماز ايسه ذى بر اصدقيق اولكه دشمنه دشمان اولمق لكن ايكى كسنه نك بيننده تشديد عداوته سبب اولمق نفاق قوليدر نتكم حديث شريفده وارد اولمشدر خد بو حديث شريف صحيح بخارى وابو داود مراسيلندن اخراج اولنمشدر عن عمار بن ياسر رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من كان له وجهان فى الدنيا كان له لسانان من نار يوم القيمة بو حديث شريفى عمار بن ياسر رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورديكه بر كسنه كندوينى بر آخر كسنيه مخلص كوستروب وغيبتنده مذمت وغيبت ايلسه قيامت كوننده انك ناردن ايكى لسانى اولوب شمع دلسوز كبى يانر امدى بو صفت ايله متصف اولان كسنه دنياده وآخرتده فضايحدن خلاص اولماز وانك صحيفه حالى ايكى يوزلو كاغد كبيدر قلم قبايح وفضايح يوزينه سياه مركب سوزمكدن خالى اولماز بيت

ايكى يوزلو اولدى كاغد لاجرم — يوزينه قره سوردى دائم قلم

دنياده ايكى يوزلو اولوب صورت نفاقده اولانك جزاسى اخرتده بو وجه ايله اشكار اولهجغنه اشارت بيورمشلر وبر حديث آخرده كلمشدر خم دنيا امام بخارى ومسلم صحيحلرندن وابن ابى الدنيا مسندندن نقل اولنمشدر عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم تجدون من شر عباد الله يوم القيمة ذا الوجهين الذى يأتى هؤلاء بحديث وهؤلاء بحديث ابو هريرة رضى الله تعالى عنه دن روايت اولندى رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه تحقيقا بينلرنده عداوت واقع اولان ايكى طائفه دن برينه بر كونه وبرينه دخى

برکونه

بر كونه سوز سويليين ايكى يوزلو اولدقلرنده كه ظاهرلرينى كزلوب باطنلرندن ظلمت نفاقده قيلنلرى قيامت كوننده انلرى عباد الله ك شرارندن بولورسن ديو بيورمشلر وفى رواية يأتى هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه وبر روايت اخريده كلمشدر كه بونلر شول منافقه مشابه ايكى يوزلو اولدقلرندن اهل اسلامه بر يوزدن واعداسنه بر يوزدن ضدى ايله سويليلردر شر الناس اولان طائفه در ظلمت نفاقده قيلنلرين بونلر انلردركه بر يوزنده نفاق ايله عمرلرين ضايع ايلمشلردر ديمكه اشارت بيورمشلر

السادس والعشرون الشفاعة السيئة آفات لسانك يكرمى التنجيسى شريعت محمديه نك خلافنده واقع اولان شفاعت سيئه نك بيانندهدر كما قال تعالى ومن يشفع شفاعة سيئة يكن له كفل منها نتكم سورة نساده حق جل وعلا يعنى هر كيم سعى ايدوب بر كناه اولمغه بر ظالمك ظلمنه معاون اولسه يا الى ايله ويا دلى ايله شفاعت سيئه ايدن ايچون اخرتده انك فعلنه اولوكناه كندويه دخى نصيب اولور ديمكدر طب احد بو حديث شريف ابو داود وطبرانى وحاكم مستدركندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما انه قال سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول من حالت شفاعته دون حد من حدود الله تعالى فقد ضاد الله تعالى عبد الله بن عمر رضى الله عنهما روايت ايدوب ايدركه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن ايشتدم كه بيورديكه بر امرك بعد الثبوت موجب شرعيه اجرا وتنفيذنه حاكمدن شفاعت ايدوب اجراسنه مانع اولان كمسنه احكام الهيه ده رده ساعى اولوب رب العالمينه مخالفت ايتمش اولور ديمكدر وهى كثيرة منها الشفاعة لتقليد القضاء والامارة والتولية مطلقا لورود النهى عن طلبها اول شفاعت سيئه چوقدر جمله دن برى توليت وقضا وامارتك طلب شفاعتدن نهيك ورودندن ناشى هر برى بر بنى اهلنه دخى ولور ايسه شفاعت سيئه قبيلندندر بر كيمسه فروعده شروط قضايى مطالعه ايدن كمسنه صعوبت قضايى بيلورز واكا طالب اولمق دكل بلكه ممكن اولدقجه قبولندن فرار ايدر وتوليت دخى قضا آتى استعمال كبيدر نتكم ابن همام رحمه الله تعالى بيورديكه اوقاف اوزرينه ولايت طلب ايدن توليت اوقاف وبر حاكم نتكم قضاى طلب ايلين تقليد اولنماز زيرا اوقاف اوزرينه توليت خيانت علامتيدر ومال اوقافى اكل وبلع تجربه اماريدر ودخى امارت كبرى كه بكلك ووزيره حريص اولوب انى رغبت ايله طلب ايتمك ايسه قيامت كوننده اول حسرت وندامتدر اولور ديمكدر عبارتدر والشفاعة فيها وانلرى شفاعت ايتمك ايسه شفاعت سيئه جنسندندر بونلردن احتراز ايتمك لازمدر ومنها الشفاعة للامامة لمن ليس اهلا

لما او وجد من هو اولى بها منه ودخى شفاعت سيئه قبيلندندر اما منه احق واولى
وار ايكن نا اهلنه شفاعت دون ايتمكدر وكذا الاذان والتعليم والتدريس ونحوها
وكذلك اذان وتدريس وتعليم امثالنى نا اهلنه شفاعت ايتمك شفاعه سيئه در
وسببها الجهل والطمع وحب الاقرباء والاحباء وحب الله وحب نفسه اولى
واحق والحياء من الناس والحياء من الخالق المنعم الضار النافع اقدم والزم
وارتكابنه سبب اولان اكثرى جهل وطمع وحب قربا واحبا وخلقدن حيادن
وحيا وخوف ولنفعه اولى واحق اولان انجق جميع مكونات تحت قدرتنده اولان
خالق ومنعم قادر مطلق اقدم والزم ايدوكنى تامل ايدن شفاعة سيئه سببيله (بيهوده)
آب رونى يره دوكماز والخوف من العداوة او ذهاب المنصب والرزق والذكر فالله
احق ان تخشاه وعداوتدن ياخود منصبك ويا رزقك كيتمسندن خوف ايدرسكز
حق جل وعلادن خوف ايتمك اولى در زيرا اندن غيريسى نفع وضره قادر دكلدر ايكن كيشى
مولاسنك رضاسنى ترك ايتمكدن خوف ايتميوب عجزه مخلوقك تغيرندن قورقمق عذاب
اليمه كرفتاره وحرمان رسول رب العالمينك شفاعتنه سبب اولور نتيه كيم بوبابده آيات
واخبار نيجه قتى چوقدر جملتك باشى الله تعالى دن قورقمقدر نتكيم امام غزالى احياء
علومنده بيوردركه ربيسندن زياده خوف ايدن كمسنه ربيسنه ونفسنه زياده عارف
اولاندر يعنى عبد هرنه دكلو نفسنك عجز وذلتنه واقف وربيسنك قوت وقدرت
وعظمتنه عارف اوله او دكلو انك اندن خوف وخشيتى زياده اولور وضدها
الشفاعة الحسنة وضديكه شفاعت حسنه در اذا فرضدن صكره عملرك
افضلى برنو شفاعت ايلموب بركمسنه نك حاجتك كورمكدر رسول عليه الصلوة
والسلام بيورمشكه ناسك افضلى ابوسى شول كمسنه دركه ناسه نفعى وقنده (خلقك)
حاجتك كوره پس هر مؤمنه لايق اولان بودركه قادر اولدوغى مرتبه ناسه بولنه
نقدر رحمت ايسه وغيريه دخى فاروب شفاعت ايليه ودخى علما ديمشلركه (الك)
زكوتى اقچه ويرمك وديلك زكوتى شفاعت حسنه در بركمسنه خيره دلالت ايتمك
همان كندو اشلمك كبيدر نتكيم سوره نساده اشارت وارد اولمشدر قال الله تعالى
من يشفع شفاعة حسنة يكن له نصيب منها حق جل وعلا خبر ويروب
بيوردى هر كيم بر مؤمن قرنداشى حقنده شفاعت قيلسه شول نسنه ده كيم
دنيا ايچنده اكا شفاعت قيلمق وارو ورد اولسه شونك كبيكم اول قرنداشنك
نفسنه ويا مالنه ويا اهل واولادينه ظلم ايتمك ديلبه لر اول كمسنه انى دفع ايده (وياخود)
ايكى كوسكلى مسلمانلر ارسنده اصلاح ذات بين ايده اول شفاعتدن اكا عند الله تعالى

اولو

اولو ثوابلر ونصيبلر اولور يعنى آخرتنده ثوابندن نصيب عظيم وار در ديمكدر
خم بو حديث شريفى امام بخارى ومسلم ايله اخراج ايتمشلردر عن ابى موسى
الاشعرى رضى الله تعالى عنه انه كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم جالسا
فجاء رجل يسأل فاقبل علينا قبل الجواب بوجهه وقال اشفعوا توجروا ويقضى الله
تعالى على لسان رسوله ما شاء ابو موسى الاشعرى رضى الله تعالى عنه روايت
ايدوب ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مجلس شريفنده
حاضر ايدم برشخص كلوب رسول اكرمدن برنسنه سؤال ايتدكده مبارك يوزينى
بزدن توجه ايدروب بيوردى كه ارباب حوايجك شفاعتى اوزره ديكزه الزام ايلكه
ماجور اوليكز وحى والهام ايله ازلده تقدير ايلدوكى نسنه لسان رسولم اوزره
قضا واجرا قيلر وعطا وحرماندن مراد الله هرنه ايسه اول اولور ديمكدر عبارتده
وفى رواية كان اذا اتاه طالب حاجة اقبل على جلسائه فقال اشفعوا فتوجروا
وروايت اخرى ده نتكيم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بركمسنه
برحاجت طلبى ايچون كلسه مجلسلرنده اولانلره اقبال ايدوب بيورر ايدى كيم شفاعت
ايليكز بربريكزه حدودده غيريه توجروا جزم ايله جواب امردر معناى شرطى
متضمن دكلدر ولاة اموردن اولانلره غيريه شفاعت مندوبدر بروايت اخرى ده
سنن ابى داوده بو عبارت ايله روايت اولنمشدر عن معوية رضى الله تعالى عنه انه
قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اشفعوا توجروا فانى لاريد الامر
فاؤخره كما تشفعوا وتوجروا معوية رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه بربريكزه شفاعت ايليك ماجور
اولورسكز وحق جل وعلا اول ايشى انك اوزرينه لسان ايلر وشفاعت حسنه
ايله مكن ايله اخرتده اجر عظيمه نائل اولورسز نتكيم حديثك اولنده مرور ايتمشدركه
سز شفاعت حسنه ايلكز ايله اخرتده ثوابن حاضر بولورسز ديمكدر السابع
والعشرون الامر بالمنكر والنهى عن المعروف وهو صفة المنافقين آفات
قلبك يكرمى يدنجيسى امر بالمنكر ونهى عن المعروفدر اولا ايسه منافقين شاننده
اولدوغى نص قرآن كريم مدلوليدر وضدينك دخى سبب فلاح اولدوغنه حضرت
قرآن ناطقدر ونفسنه ضرر اصابت ايتمكسزين تغييرينه قادر اولنه فرض كفايه در
قال الله تعالى نتكيم حق جل وعلا سوره توبه ده بيوردى والمنافقون والمنافقات
بعضهم من بعض يأمرون بالمنكر وينهون عن المعروف يعنى منافق ايرلر
ومنافقه عورتلر كلى برنده نهاده بريبرندن اوزره در شويله كه الله تعالينك حكمنه

ورسول اكرمك شريعت غراسنه مخالفدر آنى برى برينه بيوردركه ايشليه لر اول
ايشى واول سوزكه حق جل وعلا ورسولى بيورمشدر آنى سويلمكدن وايشلمكدن
منع ايدرلر وحق تعالينك رضاء شريفى بولنه انفاق ايتمكدن امساك ايدرلر وحق
تعالينك طاعتك ترك ايدرلر حق جل وعلا دخى انلرى طامودده ترك ايدوب مخلد
ومؤبد قلورلر انلر ايچونكم اول منافقلر الله تعالينك امرندن طشره دركلى فاسقلر
ديمكدر ويدخل فيه الامر بالظلم واعانة الظلمة على ظلمهم بالقول بر ظالمه ظلمى
اوزره معاون اولمسى كرك افعال قبيلندن اولسون كرك اقوال قبيلندن اولسون
انك ايله ظلمده شريك اولمغه داخل اولور وهذه فرض على الكفاية عند القدرة
بلا ضرر وضدينك سبب فلاح اولدوغنه ونفسنه ضرر ايرمكسزين تغييرينه
قادر اولنه ظلمى كيدرمك فرض كفايه در وفرض كفايه اولدوغنه حضرت قرآن ناطقدر
قال الله تعالى سوره آل عمرانده حق تعالى بيوردر ولتكن منكم امة يدعون الى الخير
يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون منكم قولنده من لفظى
تبعيض ايچوندر زيرا امر بالمعروف ونهى عن المنكر فرض كفايه در ولتكن ده كى تامه دن
امردر ومنكم امره متعلقدر وياخود امة دن حالدر وامة ولتكن فعلنك فاعليدر
ويدعون الى الخير جمله سى صفتدر تقديرى ولتوجد منكم امة داعية الى الخير
ديمكدر وياخود كن ناقصه دن امردر وامة اسمى ويدعون جملسى خبريدر تقديرى
ولتكن امة داعين الى الخير ديمكدر لكن اكا هركس صالح دكلدر زيرا اكا متصدى
اولان كسنه حق جل وعلانك احكامنه ومراتب احسانته وكيفيت اقامتنه
عالم كركدر زيرا جاهل كاه اولوركه معروفدن نهى ايدر ومنكر ايله امر ايدر وكاه
اولوركه كندو واولوركه كندو مذهبك بيلور وغيرك مذهبن بلمز پس غير منكرن
نهى قيلر ومقام لينده شدت ومقام شدتنده ملايمت ايلر وانكارى اكا اضرار در
غيرى نسنه اتمين كسنك اوزرينه انكار ايله يعنى سزدن داعيه ايله معروف
امره ومنكرده نهيه برامت يعنى انلره اقتدا اولنور برجماعت بولنسون وياخود
سزدن خيره دعوت ايديجى ومعروف ايله امر ايديجى ومنكردن نهى ايليجى جماعت
اولسون واول جماعت ذكر اولنان اوصاف فاضله ايله اتصافلرى اعتبارى ايله
كمال فلاحه مخصوصلردر وحق تعالى جمله يه خطاب ايدوب وانلرك
بعضيلرينك مراد ايلدى تاكه جملنك اوزرينه واجب اولدوغنه دلالت ايليه
اكر بالكليه ترك ايلسه لر جملسى كناهكار اولورلر لكن بعضيلر اقامت ايلسه لر
باقيلرندن ساقط اولور وهر فرض كفايه ده حال بو يله در وجايزدركه

منكر

منكر قولنده من تبيين ايچون اولوب وامر كن تامه دن اوله معناسى كونوا امة
داعين الى الخير ديمكدر وبو معنى حق جل وعلانك كنتم خير امة اخرجت للناس
قول شريفنه موافقدر وبو معنى دعوتك فرض عين اولدوغنه مقتضى دكلدر
زيرا جهاد فرض كفايه دندر وثبوتى خطابات عامه ايله در وخيره عائددر
وياخود نبوى اولان نسبيه دعادن عبارتدر وامر بالمعروف ونهى عن
المنكر اوزرينه عطف خاص على العام قبيلندندر وفائده سى انلرك فضلن
اظهاردر كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن
المنكر كنتم فعلنده نقطه كن ناقصه دندر واول شيئك صفتى ايله زمان
ماضيده تحققنه دلالت ايدر وعدم سابقه وياخود عدم لاحقه دلالت
ايدر وبعضيلر ديديلر كنتم خير امة فى علم الله تعالى او فى اللوح المحفوظ او فى
الامم السالفة اخرجت امت صفتدر للناس اخرجت فعلنه متعلقدر يعنى
كثرامت ايديكز انجلين امتكز ناس ايچون يعنى انلرك مصلحتى ايچون اخراج
واظهار اولندى وبعضيلر ديديكه للناس خير امته متعلقدر اى كنتم خير
الناس للناس ديمكدر وبو صريحدركه خيريت ناسه نفع معناسنه در وبو معنى نادر
ايچون اخراجدن ديمك دخى فهم اولور وبعضيلر ديديكه تأمرون بالمعروف
وتنهون عن المنكر قول شريفى استيناف در انلرك خير امت اولدقلرينى بيانده
ابن عباس رضى الله تعالى عنهما بيوردركه امتدن حضرت محمد عليه الصلوة والسلام
امتيدر پس كيم كه امر بالمعروف ونهى عن المنكره قادر اولورسه انك اوزرينه واجبدر
وترك جائز اولماز واكر اتمز ايسه اول منكرك ارتكابى ايله شريك اولوب عقابه
مستحق اولور لكن امر بالمعروف ونهى عن المنكره مراتب وشروط واردر تعبيرى
متضمنه ذكر اولنان حديثدن برى بودركه مسلم سننندن اخراج اولنمشدر
عن ابى سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه قال سمعت رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم يقول من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه
وان لم يستطع فبقلبه وذلك اضعف الايمان ابى سعيد الخدرى رضى الله
تعالى عنه ايتدى حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن ايشتدمكه
ديرايكن سزدن بريكز برمنكر كوركده بونده رأى علم معناسنه در امتك خطابى
بونندندر يا معشر المسلمين المكلفين القادرين ديمكدر يعنى منكر شول
نسنه دن عبارتدركه انى شرع شريف انكار وتقبيح ايده وحق تعالينك رضاء
شريفنه مخالف اوله كرك افعال وكرك اقوال قبيلندن اولسون ومعروف

ومعروف منكر مقابلیدر وعند الاطلاق معروف واجبه ومنكر محرمه منصرف
اولور ومنكرده واجب اولان اول ایله تغییر ایلسون اكر ال قادر اولمزسه دلیله تغییر
ایلسون اكر دلیله قادر اولمزسه قلبیله تغییر ایلسون یعنی كوكلی ایله انی كریه كورسون
وقلبی ایله انكار ثمرات ایمانك اضعفیدر دیمكدر وهذا الحدیث نص فی كون الوجوب
علی هذا الترتیب علی شخص وهو قول اكثر العلماء وهو المختار للفتوی وبو حدیث
شریفده امر وجوب ایچون اولوب وكلمه فاء ترتیب وتعقیبه دلالت ایتمك ایله نهی منكرك
هر شخص وزرینه وجوبی واجب اولان اولدركه انی اله تغییر ایلیه ممكن ایسه اكا لسان
ایله وقلب ایله انكار اوزره اقتصار جائز دكلدر واكر ال ایله ودل ایله تغییره قادر دكلسه
اكا واجب اولان قلبی ایله انكار ایلسون واكر المدن كلسه قادر اولمسه آنی دفع ایدردم
نیت ایلسون پس ترتیب وجوب بو منوال اوزره اكثر علمانك قولی دخی حدیث شریفده
ذكر اولنان ترتیب اوزره در كه اظهر روایات وبه یفتی واقع اولمشدر وقال بعضهم
التغییر بالید علی الامراء والحكام وباللسان علی العلماء وبالقلب علی العوام وهو
المروی عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی فلذا اوجب الضمان فی كسر المعازف اذا كان لها
قیمة من غیر اعتبار صلاحیته للهو وكان بغیر اذن الامام وبعض علما دیمشلردركه
ال ایله تغییر امرا وحكام اوزرینه لازمدر ودل ایله علما اوزرینه لازمدر وقلب ایله
انكار سائر عوام ناس اوزرینه لازمدر امام اعظم حضرتلرندن اظهر روایتده
وبو روایت اوزره بر كمسنه طنبور وامثالی ذی قیمت اولان آلات لهودن برینی اذن
حاكمسز كسر ایدوب قیرسه ضمان لازم كلور ولا یشترط فی وجوبه كونه عاملا
بما امر به امر معروف ونهی منكر وجوبنده آمر وناهینك امر ایتدوكی ایله عامل
اولوب ونهی ایتدوكدن مجتنب اولمسی شرط دكلدر نتكم بو حدیث شریفده دلالت
ایدر طط صط امام طبرانینك مجمع اوسطندن وصغیرندن اخراج اولنمش حدیث
صحیحدر عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال قلنا یا رسول الله لا نأمر بالمعروف حتی
نعمل به ولا ننهی عن المنكر حتی نجتنبه كله فقال علیه الصلوة والسلام انس بن مالك
رضی الله عنهدن روایت اولندیكه بركون اصحاب كرامدن رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلامدن سوال ایدوب دیدیلركه یا رسول الله
فعلمز وحالمز قولمزه مطابق اولمق ایچون بر معروف شی ایله كندومز عامل اولوب
ومنهی عنه اولاندن اجتناب ایتمزاولنجه امر ونهی ایتمیه لم می دیو سوال ایتدكلرنده
رسول علیه الصلوة والسلام جواب ویروب بیوردیكه بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا
به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله اكر معروف اولانك كلیسنی الله

عامل اولمیوب ومنكر اولانك كلیسندن مجتنب اولمز ایسكز ده امر ونهی ایتمك
اوزرینه لازمدر یعنی جملسنك عهده سندن كلمه دوكیكز نقد برجه امر
بالمعروف امر بالمعروف ونهی عن المنكردن خالی اولمكز زیرا انلرك منكرات وانلرك
انكاری واجبدر وایكیسندن بریسنك تركی ایله وجوب اخرك سقوطی امر وحسن
قولنجه بوندن مراد شیطان ضلالت نهاد بو خصلت ایله سزه ظفر بولمسون
زیرا بونلرك امرینه فارغ اولدقجه كیدركن باب خوف وخشیت مختوم ومسدود
اولوب ومعاصیدن معتصم اولمقدن قلور وكندوده علل جامعه مجتمع بولنور
دیمكه اشارتدر وبر حدیث شریفده دخی وارد اولمشدر ذطب بزار وطبرانی
مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه قیل یا
رسول الله اتهلك القریة وفیها الصالحون قال نعم قیل بم یا رسول الله قال
بتهاونهم بالامر وسكوتهم عن معاصی الله تعالی عبد الله بن عباس رضی
الله تعالی عنهمادن روایت اولندیكه تحقیق حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی
علیه وسلمك مجلسنده دیلدیكه یا رسول الله ازمنه ماضیه ضلالتنده اتفاق
ایدن اهل قریه نك ایچلرنده صلحا وار ایكن جملسنك عموما هلاك اولنملرینه
سبب نه اولدی دیه كلرنده جواب ویروب بیوردیكه انلر ایله بیله صلحانك
هلاكنه سبب بودركه خاصه وعامه دن كوردكلری منكراتی ومشاهده
ایتدكلری معاصیی هین عد ایدوب سكوت ایتدیلر انكاره قادرلر ایكن
انكار ایتمدیلر آنك ایچون انلر دخی معذب ولملرینه سبب اولدی بو بیورد مشكلر
حد بو حدیث شریف امام احمد بن حنبل مسندندن اخراج اولنمشدر
عن عدی بن عمیرة رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام ان الله تعالی
لا یعذب الخاصة بذنوب العامة حتی یری المنكر بین اظهرهم وهم
وهم قادرون علی ان ینكروه فلا ینكروه عدی بن عمیرة رضی الله تعالی
عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه حق
تعالی برینك كناهی ایله برینی عذاب ایتمز حتی منكری ومعاصیی خاصه وعامه
اشكاره كوردكلری منكراتی انكاره قادر ایكن منع ایتمیوب سكوت ایدوب انكار
ایتمدكلری ایچون عذابلری ایله معذب اولورلر ابدی دیو عبارتدر خ بو حدیث
شریف امام بخاریدن منقولدر عن علی بن معبد عن یحیی بن عطار رضی
الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال ما جمیع اعمال
البر والجهاد فی سبیل الله عند الامر بالمعروف والنهی عن المنكر الا

كنعنة في بحر لجي تابعيندن علي بن معبد رحمه الله تعالى يحيى بن عطاردن رضي الله تعالى عنهدن روايت ايدر اول دخي حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت ايدر تحقيق رسول عليه الصلوة والسلام بيوردي جميع اعمال بر ك
وفي سبيل الله جهادك ثوابي امر معروف نهي منكرك ثوابي قتنده بر قعر دريا
بي پاياننه نسبت ايله بر بياض قيل كبيدر ديمكه اشارت بيورمشلر في هذا الحديث
قال الفقهاء الحسبة امر بالمعروف آكد من الجهاد فانه لا يجوز عند تيقن
القتل وعدم النكاية للكفر ويجوز الحسبة وتكون من افضل الشهداء وبو
حديث شريفده فهمانك امر بالمعروف ونهي عن المنكر جهاددن فضيلت جهتي
ايله اكد يعني محكم واقوي در كه جهاد قتله تيقن وقتده جائز اولمز اما حسبه
جائزدر و محتسب افضل شهداء در ديدكلرينك منشئدر وبو معناي متضمن ذكر
اولنان احاديث نبويه دن بري بودر كه حب ابن حبان واصفهاني مسندلرنده
نقل اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
قال لا يزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة
ما لم يستخفوا بحقها انس بن مالك رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه كلمهٔ توحيدك حقني استخفاف ايتمين
قائلنى البته عذابدن تخليص ايدر انلردن مراد علماء عاملين ودينداردر كه امر
معروف ونهي عن المنكر ايدرلر تا قيامت قوتيجه دك امتم ايچنده انلر حق اوزره
ثابت قدم اولمقدن زائل اولمزلر ديدكلرنده قالوا يا رسول الله وما الاستخفاف
بحقها قال نظر العبد بمعاصي الله تعالى فلا ينكر ولا يغير واصحاب كرام ايتديلر
يا رسول الله كلمهٔ توحيدك حقني استخفاف ندر ديديكده رسول عليه الصلوة والسلام عبد
مشاهده ايتدوكي معاصي انكار وتغيير ايتمسيدر ديو بيوردي مثلا حك بو حديث
شريفي حاكم مستدركندن اخراج اولنمشدر عن جابر رضي الله تعالى عنه عن
النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال سيد الشهداء حمزة بن عبد المطلب
ورجل قام الى امام جائر فامره ونهاه فقتله جابر بن عبد الله رضي الله تعالى
عنهدن روايت اولندي اول دخي رسول اكرمدن روايت ايدر تحقيقا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه شهداءنك افضلي عبد المطلب اوغلو
حمزه در شهداء جمع شهيددر سبب تسميه بودر كه شهيدك موت قتنده روحي
دار السلامده حاضر اولور دوقدر وسرورهاي وصفاي وسرور ايله مستمر اولور
پس حضرت حمزه حقنده بو معنانك عمومي واختصاصي سائر انبياء عليهم السلامدن

صكره درر انلرك مقامات سنيه لري عاليه در يعني بو امتدن شربت شهادت
ايچنلرك سبكى حمزه در و يوم قيامتده تخصيص بيورلدي زيرا روز قيامت كشف
الحقايقدر و دخي شول كمسنه در كه بر ظالم پادشاهك وار وب رضاء الله جور و ظلمدن
اني نهي ايدوب ومعروفه امر ايتدوكي ايچون قتل ايتدوكي كمسنه در و حضرت رسول
عليه الصلوة والسلام اني افضل جهاددن قيلدي وكلمه بينني فرق بودر مدعي بيس كرك
اصولده اولسون وكرك فروعده اولسون وكرك كبائردن اولسون وكرك صغائردن
اولسون وحجاج ظالك وعبد الملك بن مروانك ظلملرى زائل ايچون جمع كثير تابعيندن
نفسلريني عرض ايتديلر وانلردن چوق كمسنه قتل اولنديلر واول فروعده واصولده
دكل ايدي و علمادن بري انلرك اوزرينه اول ايشلري انكار ايتديلر وسلف صالحيندن
اهل جد و عزم هميشه بو صفت ايله متصف اولديلر ديمكدن عبارتدر بو حديث
شريفي ابو داود مراسيلندن اخراج اولنمشدر عن ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى
عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم افضل الجهاد كلمة عدل عند سلطان
جائر او امير جائر ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنهدن روايت اولندي حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى وسلم بيوردي كه تحقيقا جهادك افضلي بر ظالم پادشاهك
ويا بر ظالم بكك قتنده سويلكدر و معلومدر كه مجرد اول سوز ايله نفسني قتله عرض
ايلدي عدو ايله مجاهده خوف ورجا مابينندهدر اما بر پادشاه ظالمه بر معروف ونهي
منكر ايلمك معرض تلفده در بونده غلبهٔ خوف زياده اولدوغندن افضل جهاددر ديمكدر
بو حديث شريفي امام مسلمك سنن صحيحندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن مسعود
رضي الله تعالى عنهما ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال ما من نبي بعثه الله
تعالى في امة قبلي الا كان له حواريون واصحاب يأخذون بسنته ويقتدون
ثم انها تخلف من بعده خلوف يقولون ما لا يفعلون ويفعلون ما لا يؤمرون
فمن جاهدهم بيده فهو مؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم
بقلبه فهو مؤمن وليس وراء ذلك من الايمان حبة خردل بو حديث شريف عبد
الله بن مسعود رضي الله تعالى عنهما روايت ايدوب ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم بيوردي كه بندن اول مبعوث اولان انبيادن بر نبي يوقدر كه الله
تعالى انى بندن اول بر امته كوندرمش اوله والا كوندردوكي وقت اول نبي ايچون صديقلر
و دينينه نصرت ايديجيلر و مخلص تابعلر و محب حقيقيلر وار در كه ذو امتدن دوشنلر
دخي وار در اول نبينك سنتني بر ك طوترلر ايدي و امرينه اقتدا ايدرلر ايدي و اندن
صكره كلنلر امتدن سني و او امرينه خلف ايدوب فعللرينك خلافني سويليوب

وماموراولدقلرینك خلافنك تمكن مباشرتیجه كسنه لر ظهور ایتمشدر واوّل
وقتده انلرك ارتكاب ایتدكلری منكراتی الی ایله ویا دلی ایله مجادله ایدوب انلری
اول افعال منكراتدن نهی ایدوب تغییر ایدن مؤمندر ویا قلبی ایله انكار ایدوب دیركه
اكر قدرتم یتیشه ایدی انلر ایله محاربه وجنك ایدر ایدم دیه اول دخی مؤمندر وانكار
قلبنك ماوراسنده ثمرات ایماندن ذرهٔ خردل مقداری ایماندن نسنه یوقدر
اعنی مرتبهٔ ثالثه كه اول ظالملرك ایتدوكی افعاله راضی اولمیوب انلره بغض وعداوت
ایتمك ایدی قلبی ایله وبوندنصكره بر مرتبه یوقدر كه بكسه آنی اشلیه ده اول علامت
ایمان اوله بو مرتبه دنصكره مرتبه یوقدر الا ایمانسزلقدر عیاذا بالله تعالی زیرا
بوندنصكره كلن ابنیانك حواریلرندنصكره اصحاب شرور پیدا اولدوغی كبی زمن رسولمزه
دخی بونلرك امثالی آخر زمانده امتده ظاهر اولسه كركدر پس بر كمسنه انلری كورسه
ذكر اولنان مراتب ثلثه نك مقتضیسنه قادر اولیسه انك ایله عمل ایلیه زیرا رسول علیه
الصلوة والسلم بو ایله بیورمشلردر ت اما ترمذینك سنن صحیحنده منقولدر عن
ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لما
وقعت بنو اسرائیل فی المعاصی نهاهم علماؤهم فلم ینتهوا فجالسوهم فی مجالسهم
واكلوهم وشاربوهم فضرب الله قلوب بعضهم ببعض ولعنهم علی لسان
داود وعیسی بن مریم علیهم السلم ذلك بما عصوا وكانوا یعتدون عبد الله
ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر تحقیق رسول اكرم صلی الله تعالی علیه
وسلم اصحاب كرامین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینه خطاب ایدوب بیوردیكه
وقتا كه بنی اسرائیل علماسی نهی ایدوب منتهی اولمدقلرندنصكره ینه انلر ایله بیله
اسلوب قدیم اوزره معاشره ومجالسه ترك ایتمدكلری ایچون زبور وانجیلده ملعونیتلری
ذكر اولنمشدر انلرك سبب عصیانلری حد شرعدن تجاوز ایتدكلری ظلم و
فجورلری اولدیغی بیوردقلرنده فجلس رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وكان
متكئا فقال لا والذی نفسی بیده حتی تأطروهم علی الحق اطرا حضرت رسول
صلی الله تعالی علیه وسلم اتكالری حالنده ایكن جلوس ایدوب بیوردیكه اول الله
تعالی حقیچون كه بنم نفسم انك ید قدرتنده در سز دخی نهی منكر ایتدوكیكزده
منتهی اولمیانی رد اكید ایله رد ایتمیجه انك كناهندن خلاص اولمزسز بیوردی ذلك
هذا الحدیث الشریف ان مجرد النهی لا یكفی فی الخروج عن الاثم بل لا بد من
البغض والغضب والهجر وعدم الاختلاط ان لم ینتهوا وبو حدیث شریف نهی ایله
منتهی اولمیانه بغض وغضب وترك اختلاط ایله مهجور اولمینك لزومنه دلالت

ایدر

ایدر دلیل قویدر الثامن والعشرون غلظة الكلام والعنف فیه وهتك العرض
لا سیما فی الملاء وفی غیر محله ومحله الكفرة والمبتدعة والظلمة والنهی عن
المنكر اذا لم ینجع فیه الرفق واللین واقامة الحدود والتعزیر والتأدیب افات لسانك
یكرمی سكزنجیسی غلظة كلامدر كه كشینك اخره عنف ایدوب یعنی رفق اولمیوب غلیظ
وشدید اولوب عرضنی هتك ایدر سوز سویلیدن عبارتدر وعنف بی محل اولوب
ومجمع عظیمده واقع اولور ایسه كسنه عرضنده اول داخل اولمغله قبحی زیاده اولور
وحربی كافره واهل بدعته عنف ایتمك ورفق ولین تأثیر ایتمدوكی وقتده نهی منكر
ایتمدوكی وقتده نهی منكر ایتمده عنف ایتمك تعزیر وتأدیب وحد اقامت ایتمده عنف ایتمك
محلدر نتكم سورهٔ توبه ده بو آیت كریمه دلالت ایدر قال الله تعالی واغلظ علیهم
ولیجدوا فیكم غلظة ولا تأخذكم بهما رأفة فی دین الله حق سبحانه وتعالی بیوردی
كافرلره وسفیهلره ومنافقلره اقامت حدود ایله كه انلرك اوزرینه اقامت حد
ایدوب سوزی خشونت ایله سویلك انلره وشدت غضب ایدك حقیقت بلكه
حق تعالینك نصرتی دشمنلری اوزرینه دكلدر منقبلره در و دخی كا مطیع اولان قوللری
ایله در رسول علیه الصلوة والسلم اصحاب كرامه كفاره غلظة اظهار ایلمك ایله امر ایلدی
وعامهٔ مؤمنینك زانی وزانیه یه حد اقامتنده رأفت وشفقت ایتمك ایله مأمورلردر
وفیما عداها یستحب طیب الكلام وطلاقة الوجه والتبسم ومواضع كلامك
ما عداسنده حسن كلام وبشاشت وجه وتبسم مستحبدر كه صفت رسول اكرمدر
نتكم بو حدیث شریف دلالت ایدر طب امام طبرانینك مسندنده اخراج اولنمشدر
عن مقدام بن شریح عن ابیه عن جده رضی الله تعالی عنه انه قال قلت یا رسول الله
حدثنی بشیء یوجب لی الجنة قال موجب الجنة اطعام الطعام وافشاء السلام
وحسن الكلام مقدام بن شریح اول دخی باباسی هانیدن اول دخی جدی هانی
رضی الله تعالی عنهمدن روایت ایدوب دیركه بر كون حضرت سرور كائناته دیدكم
یا رسول الله بنی بر عمله دلالت ایلكه اول شیء ایله جنته كیرمك بكا سبب اوله دیدكده
بیوردیكه فقرایه طعام اطعام ایلك وبلدوكنه سلامی بذل ایلك وسویلدوكنه
حسن وجه ایله وملایمت ایله سویلمك موجب جنتدر طب حك بو حدیث شریف
امام طبرانینك مسندندن وحاكمك مستدركندن اخراج اولنمشدر عن عبد الله
ابن عمر رضی الله تعالی عنهما ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال فی الجنة غرفة
یری ظاهرها من باطنها وباطنها من ظاهرها فقال ابو مالك الاشعری لمن هی یا
رسول الله قال لمن اطاب الكلام واطعم الطعام وبات قائما والناس نیام

عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردیکه جنتده كمال لطافتندن ايچندن طشره سی و طشره سندن ايچرو سی کورينور بر قصر واردر که زياده شفافدر بو بيوردقده ابو مالك الاشعري رضي الله تعالى عنه سؤال ايدوب ديديکه يا رسول الله اول مقام کيملر ايچوندر بيوردیکه کلامی طيب و ملايم سويلينلر و فقرا و مساکينه اطعام طعام ايدنلر و کيجه ايله قائم اولوب خلق اويودقده اول بيدار اولوب حق تعالى حضرتنه خلوص اوزره قوللق ايدوب و درونی تضرع و ثنا ايدنلر ايچون معدوددر دیو بيورمشلر

حب بو حدیث شريف ابن حبان مسندندن منقولدر عن ابي ذر رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم تبسمك في وجه اخيك لك صدقة ابي ذر الغفاري رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیکه دين اسلامده بر قرنداشکه کولر يوز ايله تبسم ايدرك سلام ويرمکده صدقه ثوابی بولورسن و دخی صدقه در و شرع شريفده حسن اولان امر بالمعروف ايلمك صدقه در و دخی منکر و قبيح اولان نسنه نهي ايلمك سنك ايچون صدقه در دیو بيوردی

دنيا ابن ابي الدنيا مسندندن اخراج اولنمشدر بو حديث شريف عن الحسن رضي الله تعالى عنه عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ان من الصدقة ان تسلم على الناس وانت طليق الوجه حديث مرسلدر حسن بصري رحمه الله اصحاب كرامدن رضي الله تعالى عنهم اجمعیندر روايت ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردی شول کسنه کيم ناسه ملاقات ايتدکده وبر وجه بشاشت ايله موالاة ايلدکده کولر يوز ايله انلرك اوزرلرينه سلام ويروب مسرور قيلمق اول کسنك ايچون صدقه واجردر نتکم صدقه اوزرينه اجر و ثواب بولورسن عين خير و ثواب محضدر ديمكدر اما بر کسنه بر کسنه يه بولشوب سلام اول سلام ويردوکی کسنه دخی بونك سلامك المق واجبدر ديسه علما رحمهم الله تعالى بونده اختلاف ايلديلر بعض علما ديديلر که ويرنك ثوابی الانك ثوابندن ارتقدر زيرا سلام ويرمك سنتدر وسلام المق واجبدر واجبك ثوابی سنتك ثوابندن ارتقدر وبعض علما ديديلر که سلام ويرمك ثوابی سلام الاندن ارتقدر زيرا سلام ويرن ايلوکی اولمشدر ولور ايلوکی اولانه نك اجر و ثوابی صکره ايليندن ارتقدر فقها ديمشلرکه اولى اولان بودرکه يورين کسنه اوطوران کسنيه سلام ويره و بيوك کوچکه سلام ويره و اتلو ياياية سلام ويره و ارددن کلن اوکنجه کیدنه سلام ويره وآز آدم چوق کسنيه سلام ويره اول سلام المق جملسنك اوزرينه فرض

اولور

اولور لكن ايچلرنده بريسنك المسی كفايت ايدر ميت نمازی کبی زيرا جماعتك اوزرينه ميتك نمازنی قلمق فرضدر اما ايچلرندن بعضيسی قيلسه ساقط اولور و علما ديمشلرکه بر کسنه بر کسنه يه سلام ويرسه اولى اولان بودرکه السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ديه عليكم السلام ديميه زيرا روايت اولنور که بر خاتون بر کون رسول اکرمك حضور شريفنه کلدکده عليك السلام ديدی رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیکه بو وجه ايله و بر بو وجهله موتايه سلام ويريلور رضا غيره السلام عليكم ديو السلام عليه اوزرينه تقديم قيلنور و سلام ويرمده اولى بودرکه السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ديه الن کسنه دخی افضلی بودر اما بوندن زياده ديمك کرکدر نتکم بعض کسنه السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ومغفرته ديرلر لايق اولان وبركاته دن صکره نسنه زياده ايتمکدر امدی سلام ويرن والن ايکيسی دخی صدقه ثوابی بولور ديمکدر

التاسع والعشرون السؤال والتفتيش عن عيوب الناس هو التجسس وتتبع عورات المسلمين قال الله تعالى ولا تجسسوا افات لسانك يکرمی طقوزنجيسی عيوب ناسی سؤال وتفتيش وتجسس ايتمکدر اول ايسه نص قرآن ايله نهی اولنمشدر نتکم سوره حجراتده بو ايت کريمه ده خبر ويروب بيورر يعنی بر مسلمانك ادنجه عيبك ارايوب سؤال ايتمك و کسنه تجسس ايتمك درر زيرا انك سوزی حقيدر دکلی تفتيش و تفحص و تجسس ايتمکدن حق جل وعلا نهی ايتمشدر بو حديث شريفی امام داود سننندن اخراج و لنمشدر عن معوية بن ابي سفيان رضي الله تعالى عنهما انه قال عليه الصلوة والسلام انك ان تتبعت عورات الناس افسدتهم او كدت تفسدهم معوية رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم بيوردیکه تحقيق عيوب ناسی تتبع و تجسس ايتمك زيرا خلقك دبرکز ستمدنصکره بلمدکت عيبيز فلدی بوندنصکره اولمق احتمالی واردر ديوب ذنوب مستوره لرنی اشکاره ايدوب بلکه اقدام ايدمدکلری نيجه امور فاحشه جسارت ايتملرينه باعث ولعله معاصيه نصرتی متضمن اولوب خلقی افساده مؤدی اولور ديو بيورمشلر بو حديث شريفی ابو داود سنندن اخراج اولنمشدر عن ابي ذر رضي الله تعالى عنه انه قال عليه الصلوة والسلام يا معشر من اسلم بلسانه ولم يدخل الايمان في قلبه لا تغتابوا الناس ولا تتبعوا عوراتهم فان من تتبع عورة اخيه تتبع الله عورته ومن تتبع الله عورته يفضحه ولو كان في جوف بيته ابي ذر الغفاري رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیکه يا جماعة المنافقين اسلام انجق لسانلريله

اولوب قلبلرینه ایمان داخل اولمیانلره خطابا غیبتك ایتمك وعیوبك تفحص ایتمك زیرا
مسلم قرنداشنك عیوبك تتبع ایدیكسنك الله تعالی انك عیبن تتبع ایدر وانك عیبنی
ایدن حضرت عالم السّر اول عیبنی سویلدی دلنده ایسه ده آشكاره ایدوب مفتضح ایدر
دیمكدر زیرا بر قرنداشنك عیبنده اشاعنی ترك ایدن موفق اهل موفق اراسنده
معاصیسنك اشاعنی ترك ایله جزا اولنور زیرا جزا عمل جنسندندر یعنی برقولك بر
قولی دنیاده ستر ایلرسه حق تعالی دخی كونده انی ستر ایلر اكر عیوبی خانه سی ایچنده
كزلو ایسه الثلاثون افتتاح الجاهل والتلمیذ عند الاستاذ او اعلم و افضل
منه افات لساندن اوتوزنجیسی جاهل عالم قتنده وشاكردك اوستادی یاننده ویا خود
كندودن اعلم ویا افضل بركسنه یاننده برسوز اچمسیدر قال فی الخلاصة
قال الزندوسنی رحمه الله تعالی سألت الامام الخیزاخزی رحمه الله تعالی عن حق
العالم علی الجاهل والاستاذ علی التلمیذ قال كلاهما واحد وامام زندوسنی
امام خیزاخزیه عالمك جاهل اوزرنده حقی واستادك شاكرد اوزرنده حقی ندر دیو
سؤال ایتدكلرنده بونلر جواب ویروب دیدیلركه ایكیسنك دخی حقلری بردر دیدیلر
وهو ان یفتح الكلام قبله واول ایسه حق ادبه رعایت جاهل عالمك وشاكرد
استاذندن اول اذن نشر قتنده كلامه شروع ایتمكدر ولا یجلس مكانه وان غاب
عنه ودخی چوب یرنده اوتورمیه اكر غائب اولدوغی تقدیرجه بیله ولا یرد كلامه
علیه وكلامنی اوزرینه رد ایمیه ولا یتقدم علیه فی مشیه ویورومده اوزرینه
تقدم ایدوب اوكنجه یورومیه وفی تعلیم المتعلم ومن توقیر المعلم ان لا یمشی امامه
وامام برهان الدین الزرنوجی تعلیم المتعلم مؤلفی رحمه الله تعالی دیدیكه استادك توقیر
وتعظیمندن بعض اولدركه اوكنجه یورومیه ولا یبدأ الكلام عنده الا باذنه ودخی
استادك اذنی اولمدقجه اول سوزه باشلمیه ولا یكثر الكلام عنده اذنی اولدوغی
تقدیرجه یاننده چوق سوز سویلمیه ولا یسأل شیئا عند ملالته ویراعی الوقت
والمی وقتنده اندن برنسنه صورمیه ووقتی رعایت ایدوب كوزلیه ولا یدق
الباب بل یصبر حتی یخرج ودخی قپوسنی چالمیه بلكه اوندن چقنجه صبر ایلیه فالحاصل
انه یطلب رضاءه ویجتنب سخطه حاصل كلام هر حالده استادك رضاسنی طلب
ایلیوب غضبندن اجتناب ایلیه ویمتثل امره فی غیر معصیة الله عز وجل انتهی
وحق تعالیه معصیتدن غیریسنده انك امرینه امتثال ایلیه تعلیم المتعلم صاحبنك
سوزی بومحله قرار بولدی وقد صرحوا فی الفتاوی بكراهة ان یقول رجل لمن فوقه
فی العلم حان وقت الصلوة او قوموا نصل او نحوها لانه ترك ادب وتوقیر

وفتاویده تصریح ایتدیلركه بركسنه علمده كندونك اوستنده اولان كسنه یه
نماز وقتی یقلشدی دیمك ویاخود قالقلك نماز قلالم دیمك مكروهدر زیرا اول
ترك ادب وترك توقیردر پس بوندن قیاس اولنه كه علمك وعالمك وجوب تعظیم
وتوقیرلری نه مرتبه دره دخی استاذه تعظیم ایلمك كبیدر انك اولاد وانسابنه تعظیم
ایلمك الحادی والثلاثون التكلم عند الاذان والاقامة قالوا یقطع كل عمل
بالید والرجل واللسان حتی التلاوة ان كان فی غیر المسجد ولا یسلم عند الاذان
افات لساندن اوتوز برنجیسی اذان واقامت وقتنده اجابتدن غیری ایله تكلم ایتمكدر
علماء دیدیلركه كشی اذان واقامت وقتنده الیله وایاغیله ودلیله اولان هر عملی
قطع ایدر الا مكر مسجدده قطع ایتمز خارج مسجدده قطع ایدوب اجابته اشتغال
ایلكسه سلام ویرمز واما رده فقد اختلفوا فیه وسیجیء ان شاء الله تعالی
ویشتغل بالاجابة واختلفوا فی الوجوب والاستحباب وردنده دخی قطع اولنور
تحقیقا ردنده فقها اختلاف ایلدیلر ولكن تاتارخانیه ده دیركه صحیح اولان اولدركه
سلام رد اولنور كذلك علما وجوبیله استحبابنده دخی اختلاف ایتدیلر تحفه
وبدایعده ذكر اولنمشدركه واجبدر وهدایه ده وغیرنده استحبابی ذكر اولنمشدر
كه اكثر فقهانك تلقی بالقبول ایتدكلریدر بیانی ان شاء الله تعالی كلور الثانی والثلاثون
الكلام فی الصلوة سوی القرآن والاذكار المأثورة افات لساندن اوتوز ایكنجیسی اثناء
نمازده قرآن واذكار ماثوره نك غیری اولان دنیا كلامك سویلمكدر زیرا قرآن
اوقنوركن انی دكلمك وسكوت ایلمك هرچنده مطلقا واجبدر نتكم اصولده منكوردر
لكن دیدیلركه بركسنه ناسك عملوبنه اشتغاللری قتنده قرآن اوقنه باشلسه كناه
انك اولور ویكمكه قرآن اوقند قتنده عمله شروع اتسه كناه كار اولور روا فی
التاتارخانیه واذا سلم رجل علی الذی یصلی او یقرأ القرآن تاتارخانیه ده ایدركه
بركسنه نماز قیلنه ویا تلاوت قرآن ایدنه سلام ویرسه روی عن ابی حنیفة
انه یرد بقلبه وعن محمد انه یمضی علی القراءة ولا یشغل قلبه كما لا یشغل لسانه
كما فی فتاواه وعند ابی یوسف یجیبه بعد الفراغ امام ابوحنیفه دن روایت
لسانی تحریك ایتمكسزن قلبی ایله رد سلام ایتمك جائزدر وامام محمددن رد سلام
ایله لسانی اشغال ایتمدوكی كبی قلبنی دخی اشغال ایتمسی مروی اولدوغی تاتارخانیه ده
مذكور اولوب وامام ابویوسف رحمه الله تعالی قتنده بعد الفراغ رد سلام ایتمسی فتاوای
آهوده ذكر اولنمشدر الثالث والثلاثون الكلام فی حال الخطبة ولو تسبیحا او تصلیة
او امرا بالمعروف او نحوها افات لساندن اوتوز اوچنجیسی اثناء خطبه ده سویلمكدر

اكر تسبيح وتصليه وامر بالمعروف ايسه ده جائز دكلدر نتكم بو حديث شريف دلالت ايدر
كه امام بخاری ومسلم اتفاق ايله اخراج ايتدكلری حديث شريفدر عن ابي هريرة
رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم اذا قلت لصاحبك يوم الجمعة
والامام يخطب انصت فقد لغوت بو حديث شريفي ابو هريرة رضي الله تعالى عنه
روايت ايدر كه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردی جمعه كونی امام خطبه ده ايكن
بولداشنه سكوت ايله ديسك لغو ايلدك ما لا يعنی يه اشتغال ايلدك يعنی بر كمسنه اثناء
خطبه ده يانندەكی اولان كمسنه يه بر سوز سويلسه تحقيق انك جمعه سی لغو اولور
زيرا خطبه ايكی ركعت اويله نمازينك مقامنه قائمدر انده كلام تنزيها مكروهدر
امام شافعی قتنده واما ائمه ثلثه نك قتنده تحريميدر ولغو ديدكلری ثوابدن [illegible]
بلكه بطلان جمعه دردر زيرا انده كلام دنيا معصيتدر سويلين حق تعالى يه عاصی اولور
الله تعالى حفظ ايليه اثناء خطبه ده تكلم ايدنك دخی خطبه دن انتفاعی يوقدر وبو حديث
شريف تنبيه طريقيله حال خطبه ده جميع انواع كلامدن نهيه دليلدر زيرا قائلك انصت
قولی امر بالمعروفدر ديسه اول نهی اولنجق غيری منهی اولمسی اولى بالطريقدر والامام
يخطب قولنده نفی دلالت ايدر كه خطيب منبره چقوب خطبه يه باشلامزدن اول ومنبردن
اينوب تكبير ايتمزدن اول كلام اولمیه بر حديث اخرده حد زطب امام احمد بن حنبل
وطبرانينك سنن صحيحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما انه
قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من تكلم يوم الجمعة والامام يخطب فهو
كمثل الحمار يحمل اسفارا والذي يقول له انصت ليس له جمعة عبد الله بن عباس
رضي الله تعالى عنهما روايت ايدوب ايدر كه تحقيق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردی كه سوزلكسنك جمعه كونی امام خطبه ده ايكن بر كمسنه يانندە اولان كمسنه يه
سكوت ايله ديسه اول كمسنه نك مثلی اول حمارك كه يوكلدوكی كتاب يوكندن انتفاع
اولمدوغنه بكزر كه ديدكلری اندن بر نفعی يوقدر انلار جمعه كوننده خطيب خطبه ده ايكن
يانندەكی كمسنه يه سكوت ايله ديسه انك ايچون جمعه نمازينك ثوابندن نصيبی يوقدر
بلكه بطلان جمعه دن ديمكدن عبارتدر وقال قاضيخان رحمه الله تعالى عن ابي يوسف
رحمه الله تعالى وهو قول الطحاوي رحمه الله تعالى اذا قال الخطيب في الخطبة يا ايها
الذين امنوا صلوا عليه صلى على النبي صلى الله تعالى عليه وسلم في نفسه قاضيخان رحمه الله
ديديكه ابو يوسفدن مرويدر كه خطيب خطبه يا ايها الذين امنوا صلوا عليه ديسه
مستمع نفسنده سرا تصليه ايتمك امام طحاوی رحمه الله تعالى حضرتلرينك مختاريدر
ديدی ومشايخ بخارا رحمهم الله تعالى قالوا بانه لا يصلى على النبي صلى الله تعالى عليه وسلم

بل يستمع ويسكت لان الاستماع فرض والصلوة على النبي صلى الله تعالى عليه
وسلم سنة تمكن بعد هذه الحالة انتهى ائمه دينمز مشايخ رحمهم الله تعالى ديديلر كه
صلوة ايلماز بلكه سكوت استماع ايلر زيرا استماع ايتمك فرضدر وحضرت رسول عليه
الصلوة والسلام صلوة ايتمك سنتدر تصليه يه اشتغال ترك فرضه مؤدی اولمغله
سكوتك لزومنی اختيار ايتمشلردر زيرا بو حالدن صكره اقامتی ممكندر قاضيخانك كلامی
بو محلده نهايت بولدی وفي التجنيس رجل سلم على رجل والامام يخطب رده عليه
في نفسه وكذا اذا عطس حمد الله في نفسه لان رد السلام واجب ويمكنه اقامة
هذا الواجب على وجه لا يخل بالاستماع هكذا قال ابو يوسف رحمه الله تعالى وكذلك
امام خطبه ده ايكن اخره سلام ويرمك ويا بو تجليسده عاطسه يرحمك الله ديمك
في نفسه رد سلام ايتمك سكوت ايدوكی تجنيسده مسطوردر اما امام يوسف
قتنده اثناء خطبه ده سراً رد سلام ايتمك واكسيردقده حمد ايتمك جائز اولور
والاصوب ان لا يجب لانه يخل بالانصات وبه يفتى واصوب اولان سكوت
اولدوغی تجنيس مزيدده ذكر اولنمشدر امام اعظمدن اظهر روايات بودر كه وبه
يفتى واقع اولمشدر وفي الخانية ولا يسلم على احد وقت الخطبة ولا يشمت
العاطس فما يفعله المؤذنون في زماننا في حال الخطبة من التصلية والترضية
والتامين والدعاء على السلطان عند ذكره منكر يجب منعه على من قدر
وفتاوی تاتارخانيه ده مذكور اولان اثناء خطبه ده اخره سلام ويرمك واكسيرنه
يرحمك الله ديمك سكوت وجه اولمغه اولى ايدوكی مسطوردر پس زمانه مؤذنلرينك
اثناء خطبه ايتدكلری تصليه وترضيه وتامين وپادشاه بی دين ذكر اولندقده دعا
ايله مؤذنلرك ايتدكلری تغنيلر جميعاً منكر ايدر قادر اولانه منعلری لازمدر زيرا
مؤذنلری ايتدكلری تصليه وترضيه وتامين ودعا امثالنده تغنيلری هوای امارده
انسان هواسز دعا وذكر ايله قلبی مطمئن اولمیوب هوای اولان تغنيلردن صفا ايدر
ايسه لاجرم حقيقتده هوايه عبادت ايتمش اولور بونك امثالی ايتدكلری نامشروع عدد
زيرا شرع شريف وسنت مطهره دن غيری مراتب واردر ديك قرآن عظيم ومخالفدر
اجماع ايله شرع شريف مراتبی جامعدر لكن صاحب طريقت رحمه الله تعالى كتابنی
عقائد دينيه ايله تزيين واخلاق حميده ايله ترشيح ايلمیوب التمش عدد اقامت سانده
بو محله كلدكه خطبه وقتنده سويلمك حرام اولدوغنی بيان ايدوب اما جمعه نمازينك
فضيلتی وشرائطی وعملی كتب شرعيه يه حواله ايلكی بو حقير وفقير ومعترف
بالتقصير ديلدم كه بو محلده جمعه نك فضيلتنی وشرائط فرائضنی وواجب وسنن

واذا بی ومکاره ومنهیلرینی علی طریق الاختصار تحریر ومناسبت تام اولمغله تبرکاً
اکثر احوالده لازم اولان جمعه ارکانی سالکلره تحصیل وتکمیل ایتمکه کافی اولان
بیان ایدم ان شاء الله تعالی معلوم اوله که تحقیقا جمعه نمازی شرائطی ووجوبی
استکمال ایلین کمسنه لر اوزرینه فرض عیندر وترکی جائز دکلدر ومنکری کافر
اولنور وایکی رکعت جمعه نک فرضیتی کتاب الله ایله وسنت رسول الله ایله واجماع
امت ایله ثابت اولمشدر اما کتاب الله ایله ثبوتی دلیلی بودر قوله تعالی یا ایها الذین
آمنوا اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله نص قاطعدر فاسعوا
امردر ومقتضای امر عند الاطلاق وجوب افاده ایدر یعنی حق تعالی قرآن عظیمنده
قوللرینه امر ایدوب بیوردی ای انلر کیم ایمان کتوردیلر چونکیم جمعه کونی جمعه نمازی ایچون
اذان اوقنسه دیکری ذکر ایدوب نماز قلمغه ایدن یکا سعی ایدن اکرچه صاتمغی ذکر
ایلدی صاتون المغی ذکر ایلدی اما ایکیسی ایله مقصوددر یعنی المغی وصاتمغی ترک ایله
دیمک اولور چونکه تاکید ایله حق سبحانه وتعالی سکا اولو خیرلودر دیو شهادت ایلدی
بیع وشرائی ترک ایدوب جمعه نمازینه قلیه سن وبو محلده ذکر الله مراد جمعه نمازیدر
وحدیث شریف ایله ثابت اولدوغنه دلیل بودر که امام احمد بن حنبل سنندن وحاکم
مستدرکندن روایت اولنمشدر عن ابی جعد الضمری رضی الله تعالی عنه انه قال رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم من ترک ثلث جمعات تهاونا بها طبع الله علی قلبه
بو حدیث شریفی ابی جعد الضمری روایت ایدوب ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه برکسنه اوج دفعه جمعه نمازینی قلمسه حق تعالی انک
قلبی اوزرینه مهر اورر پس انک قلبی غفلت ایله مختوم اولیجق الطاف حقدن ممنوع
ایدوکی معلوم ومفهومدر وحدیث آخرده طبرانی مسندندن منقولدر عن اسامة
ابن زید رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من ترک ثلث
جمعات من غیر عذر کتب من الغافلین اسامة بن زید رضی الله تعالی عنه دن روایت
اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه برکسنه عذرسز
اوج دفعه جمعه نمازینی قلمسه غافللردن عد اولنور وجاحداً انکار ایدرسه انک کفرینه
حکم اولنور زیرا جمعه نمازی فرضدر وظهردن مؤکددر وحق جل وعلا جمعه یی بزم
ایچون ادخار واختیار ایتمشدر وامم سالفه دن بر طائفه اکا ظفر بولمشدر وبزم ملتمزه
نصیب اولمشدر تحقیقا جمعه نمازی سیئاتی کیدرر وبرکاتی کتورر وناردن نجات ویرر
وجنانه ایرشدرر ودائما فرضیتنه اجماع ایتمشلردر اختلاف ظهر ایچون وقتنده در اما
معنادن بر معنی ایله ثابت اولمسی کوننده بر اویله نمازینک ترکی ایله اولنور جمعه نمازنی

قلمق

قلمق ایچون اویله نمازنی ایسه فرضدر ترکی جائز الا اول فرضدن مؤکده بر فرض ایله
اولنور آندی بو تقدیرجه جمعه نمازی اویله نمازندن مؤکد فرض اولمغله لازم اولورکه
جمعه نمازی اویله نمازی یرینه طورمشدر اکر جمعه نک بولنورسه نیر لزوم
جمعه نک اون ایکی شرطی واردر التیسی مصلینک کندو حقنده درکه انلره شروط
وجوب دیرلر والتیسی دخی جمعه حقنده درکه انلره شروط صحت وشروط ادا دیرلر
شروط وجوبک اولکیسی اقامتدر پس مسافر اوزرینه فرض دکلدر ایکنجیسی ذکوریتدر
عورتلر اوزرینه جمعه فرض دکلدر اوچنجیسی حریتدر آزادسز قول اوزرینه جمعه
فرض دکلدر دردنجیسی صحتدر مریض اوزرینه جمعه فرض دکلدر بشنجیسی ایکی کوزی
وایکی الی وایکی ایاغی صاغ اولمقدر پس اعمینک والی وایاغی اولمینک اوزرینه جمعه
فرض دکلدر اکرچه قائدی یعنی یدیجی کسه دخی اولورسه امام اعظم قتنده واما امامین
قتنده اکر یدیجی کسه بولورسه فرض اولور التنجیسی بالغ اولمقدر پس صبینک اوزرینه
فرض دکلدر واوزرلرینه جمعه نمازی فرض اولمیانلر اکر حاضر اولوب جمعه ادا ایدرلر
ایسه جائزدر وانلره اویله نمازی قلمق لازم دکلدر اما اول التی شرطکه جمعه حقنده در
اولکیسی مصر اولمقدر یعنی انده قاضی وامیر اولوب احکام شرعیه اجرا اولنه زیرا
مصردن مراد جامع طولمسیدر ایکنجیسی پادشاه انده امام اوله ویاخود پادشاهک
اذن ویردوکی کمسنه امام اولمقدر اوچنجیسی جماعتدر اقلی امامدن غیری اوچ کمسنه در
شول شرط ایله که انلر دخی امامته صالح اوله لر اکر نسا ویا صبیان اولورسه صحیح اولماز
وامام یوسف قتنده اقلی امامدن غیری ایکی کمسنه در اکسک اولمجق اولورسه جمعه
صحیح اولماز امام شافعی قتنده امامدن غیری قرق رجل حر مقیم لازمدر دردنجیسی
وقتدرکه اویله وقتنده جمعه نمازی تمام اولمق کرکدر مقدم ومؤخر صحیح دکلدر حتی
اویله نک وقتی چقمسی ایله جمعه نمازی باطل اولور واویله نمازی قضا اولنور اکر
جمعه ده ایکن وقت چقسه جمعه نمازینی بوزوب اویله نمازینه باشلمق لازم کلور
بشنجیسی جمعه دن اول خطبه در وایکی خطبه اراسنده اوتوروب دعا ایلمکدر
التنجیسی اذن عامدر دخی پادشاه سرایینک قپوسن قپسه وجماعتی ایله جمعه
نمازنی قیلسه جائز اولماز زیرا جمعه شعائر اسلامدندر وخصائص دینیه دندر
پس اشتهار طریقی اوزره اداسی واجبدر واکر سرایینک قپوسنی اچوب وناسه دخول
ایله اذن ویررسه جائزدر واکر جمعه وقتنده شهرک قپوسی قپانسه جامع قپوسی
قپانمق کرکدر زیرا جمعه صحیح اولماز اذن عام اولمدیغیچون وشمس الائمة السرخسی
مبسوطده ذکر ایدوکی اوزره امام اعظم ایله امام محمددن روایت اولنان برنسخه ده

منعقد دیرده جمعه نمازی جائز اولدوغنده‌در زیرا بیوک شهرلرده بر یرده اجتماع اولنده
حرج واردر و حرج مدفوعدر پس امدی ادا ایچون اولانک جملسی نمازک متعلقی
وجوب ایچون اولانک جملسی نماز قیلانک صفتیدر ادا ایله وجوبک ما بیننده اولان
فرق بودر که ادا ایچون اولان شرطک انتفاسی ایله جمعه‌نک اداسی صحیح اولماز اما
وجوب ایچون اولان شرطک انتفاسی ایله اداء جمعه صحیح اولور مثلا مریض و اعمی و قول
ایله جمعه‌ی ادا ایتسه‌لر جمعه صحیح اولور زیرا بو الفتی شرطه شرط ادا دیرلر شول فقیر کبی که
فقیر عندی ایله اوزرینه حج فرض دکلدر اما فقیر ایکن حج ایلیوب کعبه مکرمه‌یه کوردکده
اوزرینه سعی و طواف واجب اولور اول حجی ادا ایتمک ایله فرض حج ساقط اولور
صکره غنی اولسه تکرار دینه بر حج دخی ایتمک لازم کلماز حجی صحیح اولدوغی عندسن ظهرینی
قیلن مصلی جمعه‌یه سعی ایلیوب حالبوکه امام جمعه نمازنده اولسه اول کمسنک اویله
نمازی باطل اولور جمعیه سعی خصایص جمعه‌دندر الا احتیاطا ترک ظهر منزلته سنه
نتیجی اولور اما امامین دیدیلر که مادام که جمعه‌یه ایرشوب و صلوة جمعه‌یه شروع
ایلمینجه ظهری باطل اولمز اگر بر کشی جمعه نمازینه امام تحیاتده ایکن یا سجده‌ده ایکن
یتشسه امامه اویوب امام سلام ویردکدن صکره قالقوب نمازنی
تمام ایده امام محمد قتنده اگر ایکنجی رکعتک اکثرینه یتشور ایسه یا قیسن اتمام ایسون
اگر یتشمز ایسه اویله نمازنی بنا ایتسون و اذان اول ایله جمعه نمازینه سعی واجب اولور
و بیع و شرا حرام و اذان اولدن مراد نه اولدوغنه اختلاف اولندی بعضیلر دیدیلر که
اولیت شروعنه اعتباری ایله‌در و اول منبر وکیدنه اوقنان اذاندر زیرا رسول علیه
الصلوة والسلام و حضرت ابو بکر و عمر رضی الله تعالی عنهما زمانلرنده اول اولان اذان
اولدر ایدی حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه ایکنجی اذانی احداث ایلدی و اصح اولان
اولدر که اولیت وقت اعتباری ایله‌در و اول وقت زوالدن صکره مناره اوزرنده
اولان اذاندر تفصیلی ان شاء الله بیان اولنور شول کمسنه که خارج مصرده اولان
اگر بدائی ایشیدر ایسه جمعه نمازی انک اوزرینه واجب اولور امام محمد قتنده
و بر روایتده رجل ایله مصرک ما بینی اوج میل اولور ایسه واجب اولور دیمشدر
فتوی دخی بونک اوزرینه‌در و جمعه نمازی عبد المؤمنین اولدوغیچون غسل
ایلیه که واجبه یقین سنت مؤکده‌در و غسلدن صکره قادر اولدوغی مرتبه ابو جه
لباس کیوب طیبلنه و تراش اولوب طرنقلرینی کسه و بونک کبی نسنه‌لردن قادر
اولدوغی مرتبه ایدوب جامع قپوسنه وارد قده اول صاغ ایاغن اوتوب بسم الله
الرحمن الرحیم دیوب جامعه کروب ایلدن صفه وارمغه اقدام ایلیوب بعده

ایکی

ایکی رکعت تحیة المسجد قیلمه‌یه اوتوره‌یه و جمعه وقتی اولتوب اذان اوقندقدن صکره
قالقوب درت رکعت جمعه نمازینک اول سنتی دیو نیت ایده نیت کوکلدن کچورمک ایله
دخی جائزدر اما مستحب اولان بودر که دلیله دخی نه دیل بیلور ایسه دیه اما احسن
اولان عربی لسان ایله نیت ایلیوب نویت ان اصلی سنة الجمعة لله تعالی دیه دخی تکبیر
الافتتاح ایدوب جمعه‌نک درت رکعت اول سنتنک قیلوب خطبه ایشیدر اولدوغی
یره اوتوره قچن امام منبر اوزرینه جلوس ایلیوب امامک اوکنده اذان اوقنه اما
خطبه‌دن فارغ اولنجه جماعت و مؤذن ایچون اصلا صلوة و کلام و ترضیه یوقدر
اگر بر کمسنه سنت جمعه‌ی ادا ایدرکن خطیب خطبه‌یه باشلسه ایکی رکعتی ادا ایتدکدن صکره
قطع ایدر اگر بر رکعت قیلدیسه بر دخی ضم ایدوب سلام ویره جمعه نمازینک فرض
ادا ایتدکدنصکره ایکی رکعتک دخی ادا ایدر اندن صکره آخر سنتلرنی قیلر نتکم
اویله نمازینه اقامت اولودکن کلسه و یا خود جماعت قیلورکن کلسه فرضه اویوب
صکره سنتی ادا ایدر ناسدن بعض کمسنه خطیب خطبه‌ده ایکن کلوب دخی ایکنجی خطبه‌ده
قالقوب قیلنلر خطا ایدرلر زیرا خطبه‌یی استماع ایدوب ساکت اولمق فرضدر اگر
اولوب استماع ممکن اولمز ایسه‌ده استماع ایله مأمور اولدقلری کبی انصات ایله دخی
مأمورلردر پس دخی استماع بولنمدوغی محلده انصات باری بولنمق کرکدر خطیب قائم
اولدوغی حالده ایکی خطبه اوقیه و ایکیسنک ما بینی بر مقدار اوتورمق ایله فصل
ایده و اوتوردقدنصکره هر عضوی موضعنده قرار ایده اویله خطبه‌ده کر بر آیت
کریمه‌نک تلاوتی و دخی تقوایه وصیتی و دخی رسول علیه الصلوة والسلام اوزرینه
صلواتی مشتمل اوله و قچن خطیب خطبه‌یی تمام ایلسه اقامت اولنوب امام ایکی رکعت
جمعه نمازینی جهر ایله قیلوویره جماعت امام ایله جمعه نمازینی قیلمغه شروع قیلمغه
نیت ایدوب امامه اویه امامک قیلدوغی نمازه شروع ایتدم دیوب اقتدا ایلسه ائمه
دین اقتداسی جائز اولمسنه ذاهب اولمشلردر زیرا امامک نمازینه منصرف اولور
بر کشی جمعه نمازینه یا خود بیرام نمازینه نیت ایلسه امامه اقتدایه نیت ایلمسه جائزدر
زیرا جمعه ایله بیرام نمازی امامسز اولماز اول نیت ایلیه صکره تکبیر ایله ایکی الرین
معا قالدره مقدم ایلیه و برمقلرینی یری جبرینه دکر محبوب زیاده دخی الرنک
آیه‌سن قبلدن بکادوندوره و ایکی باش برمقلرینی ایکی قولغی یومشغی برابرینه ایله توتوب
الله اکبر دیه امامک تکبیری ایله برابر اولمسی افضلدر اما امام اعظم و امامین قتنده مقارنت
لازم دکلدر بلکه مقتدینک تحریمه‌سی امامک تحریمه‌سندن صکره اولمق اولیدر دیرلر
و بو اماملر اراسنده اختلاف فضیلتده‌در بو خصوصده امام ایله برابر اولسون صکره اولسون

جائزدر تکبیردن صکره صاغ الینی صول الی اوزرینه قویوب صاغ الیله صول
الینك بلکنه یاپشوب بورسمه ایکی الینی باغلیوب کوبکی التنه قویه وخاتونلر ممه‌لری
برابرنده باغلیه اندن صکره سبحانك اوقیوب اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ایله اوقیه
زیرا امام ابو یوسف قتنده اعوذ ثنایه تابعدر صکره بسم الله الرحمن الرحیم اوقیوب امام
ایکی رکعت جمعه نمازینی قیلوبروب هر رکعتده فاتحهٔ شریفه وبلدوکی سوره قرائت
ایلیه رسول اکرم حضرتلرینك قرائتنده اختلاف ایلدیلر بعضیلر سبح اسم ربك الاعلی
وهل اتیك حدیث الغاشیة سوره لرینی اوقومشدر دیدیلر وبعضیلر سوره جمعه
وسورهٔ منافقین اوقمشدر دیدیلر وجمعه کوننده اجابت ساعتنده اختلاف واقع
اولمشدر اما اصح اولدر امام منبرده اوتوروب صلوتی تمام ایدنجه اولان ما بیننده
چونکه امام جمعه نمازینی ارکانی ایله قیلوبروب سلام ویردکدن صکره اوتورمق
مکروه دربلکه اوتوروب جمعه نك اخر سنتنك قلمغه بنا اشسون یعنی جمعه نك
اخر سنتنك قلمغه مشغول اوله سنت ایله مکتوبه ما بیننی فصل لازم کلمیه زیرا جمعه دن
صکره درت رکعت سنت مؤکده حقنده حدیث وارد اولمشدر قال النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم من کان منکم مصلیا یوم فلیصل اربعا بوردی وروایت اخری ده جمعه دن
صکره التی رکعتدر اکثر مشایخ بوقوله ذاهب اولمشلردر وحضرت عائشه رضی الله
تعالی عنهادن روایتدر رسول علیه الصلوة والسلام اللهم انت السلام ومنك السلام
تبارکت یا ذا الجلال والاکرام اوقیوب سنته قالقارلر ایدی وسنتی فرض مکاننده
اداایلمزلر ایدی بر مقدار صاغنه ویا صولنه ویا خلفنه چکلور ایدی سنت ایله فرض ما بیننده
تکلم ایلمك سنتی اسقاط ایدر وانما منده اختلاف اولندی بعضیلر مطلقا ساقط
اولور دیدیلر زیرا رسول علیه الصلوة والسلام جمعه نمازندن صکره دورت رکعت قیلرلر ایدی
وچقنجه کیدر اولسه ایکی رکعت نماز قیلرلر ایدی امام ابو یوسف بو قولی اخذ ایدوب
انك قتنده جمعه دن صکره التی رکعت نمازدر اکثر مشایخ بوقوله ذاهب اولمشلردر
وعلمامز رحمهم الله تعالی دیدیلرکه شرائط جمعه دن برشرطك فواتندن شك ایله
جمعه نك صحتنده شبهه اولسه کرکدرکه وجوبا درت رکعت نماز قیله احسن واحوط
اولان اولدرکه انك نیتنده نویت ان اصلی اخر ظهر ادرکت وقته ولم اصل بعد
دیو نیت ایلیه تاکه اکر جمعه سی یرنده صحیح اولمزسه فرض وقتك عهده سندن یقین ایله
چیقه واکر یرنده اولوز ایسه اوزرنده اولان قضایه صرف اولنور واکر قضاسی یوقیسه
نافله اولور ومختار اولان اولدرکه دورد رکعتنه دخی ضم سوره ایلیه وبعضی روایتده
اخر کی رکعتلرده ضم سوره لازمدر کلدر دیمشلر ولکن روایت اوزره فرض اولور ایسه

ضم

ضم سوره اکا ضرر ایلمز واکر نفل اولور ایسه قرائت سوره جمیع رکعاتنده فرضدر
وفرضه مشابه اولان نفلدر وصفت جانبنه دعا ایدوب ایکنجی رکعتك اخرنده
صلوات ودعا سن ترك ایتدیلر وصکره کی ایکی رکعتك اولنده سبحانك وقومغی ترك
ایلدیلر پس مناسب اولان اولدرکه فرضه محتمل اولان نمازده دخی فرضیت جانبنه
رعایت اولنه زیرا جمهور علمانك اجماعی ایله جائز کورلمشدر اول قیلمسنك سببی
سببی بودرکه سلف صالحین جمعه بر یرده قیلرلر ایدی تنکیم مجمع شرحنده کورلمشکه
ابو حنیفه رحمه الله تعالی قتنده برشهرده ایکی یرده جمعه قیلمق جائز دکلدر مکرر
ولکی جمعه ده قبله لرکه جائز اوله صکره بنا اولنان جامعلرده جائز اولمیه واول
قیلمسی جائز اولان جامعلرده دخی ذکر اولنان شرطلر بولنور ایسه جائز اوله
امدی بو تفصیلدن فهم اولنان بودرکه جمعه نمازی صحیح اولمسی شبهه اولمیه بریرده
ظهر اخری قلمق لازم اولمیه شرطی بولندوغی ایچون اما برشهرده شرطی بولنمیجق
لازمدرکه جمعه نك اخر سنتك قلدقدنصکره احتیاطا ظهر اخر بودرت رکعت
نمازه نیت ایلیه اول قیلنمسنه باعث بودرکه عمرو بن عاصی رضی الله تعالی عنه
مصر فتحنه کلدکده هجرتك یکرمنجی تاریخنده فسطاطك یعنی چادرك جامع عمرو
اولدوغی محلده قوروب کیدر اولدقده مهترلر اول چادر قلدرمق استدکلرنده
کوردیلرکه چادرك دپه سنده کوکرجین یووه یاپمش یومرطه سی اوزرنده اوتورر
کلوب عمرو بن عاصی حضرتلرینه خبر ویردیلر عدالت ومرحمتلرندن ناشی تاکه یاوروسی
اوچونجه اشیانی هدم وپریشان اتمك مناسب کورمیوب چادری اول محلده قویوب
کیتدیلر کوکلدکلرنده اول محله جامع عمروی بنا ایدوب اول یره شهر واقع
اولمغین فسطاط دیو تسمیه ایلدیلر مصرده اولنان جامع بو اولوب نیچه زمان اول
جامعده جمعه نمازی قلنور ایکن یوز التمش درت تاریخنده احمد بن طولون کلوب
جامع طولونی بنا ایلدوب جمعه قلنمسنی اجرا ایتدکده اول عصرك علماسی ایکی جامعده اداء جمعه
جائز کورمیوب بر جمعه نمازن جامع عمروده قیلوب وبر جمعه دخی جامع طولونده
قیلرلر ایدی تا اوچ یوز التمش سکز سنه سنده قرامطه دن عبد الله المهدی ظهور ایدوب
جوهر قائدی مصره کوندروب مصری ضبط ایدوب وجیوز التمش بر سنه سی رمضاننك
یکرمنجی کونی جامع ازهری تمام ایدوب بونده دخی جمعه نمازی قیلنسون دیو تقیید
ایتدکده کذلك ینه اول زمانك علماسی بر جامعدن غیری جامعده جمعه نمازی قیلنمسنه
رخصت ویرمیوب اخر الامر اولکی منوال اوزره هر جامعده قیلنمیوب بر جامعده قیلرلر ایدی
اول ایکی جامعده قیلنماز ایدی تا درت یوز تاریخنده حاکم بامر الله کلوب جامع حاکمك

بنا سن اتمام ایدوب مصرده دوردنجی جامع اولوب بنم جامعمده دخی جمعه نمازی
ادا اولنسون دیدکده علماء عصر رضا ویرمدوکی ایچون جامع ازهردن خطبه
رفع ایدوب کندو جامعنده اقامت ایتدوردی بوز ییل مقداری جامع ازهرده
خطبه اوقنمیوب بو اوچ جامعده هر جمعه برنده قیلنور ایدی تا التیوز التمش بش
تاریخنه کلنجه بو رسمله جمعه نمازی ادا اولنور ایدی چونکه ملك الظاهر بو تاریخنده
ظهور ایتدوکی جمله علماء مصری حضورینه جمع ایدوب ایتدی بو دورت جامعلرك
جملسنده جمعه نمازی قیلنمسی ایچون بر مسئله استخراج ایلك که جامع عمرو و جامع
ازهر کبی مبارك جامعلرده جمعه نمازی قیلمق روا دکلدر دیو اقدام ایدیجك انلر
دخی بو اوچ مسئله اوزرینه اختلاف ایتدیلر شمس الائمة السرخسی کتاب مبسوطنده
ذکر ایلدوکی وجه اوزره امام اعظم ایله امام محمددن صحیح اولان روایت بودرکه
بر شهرده متعدد یرده جمعه نمازی جائز اولدوغیدر زیرا معظم شهرلرده خلقك
بر یرده اجتماعلرنده حرج واردر و حرج دخی مدفوعدر واما امام یوسفدن
ایکی روایت واردر بر روایتده انجق بر یرده جائزدر و بر روایتده دخی ایکی یرده
جائزدر و بر شول شرط ایله ارالرنده آرقه صو اوله بغداد کبی اما اول صویك کپریسی
اولسه کپرو جائز دکلدر مکر کپریسی کسله پس علمانك اختلافی اولان یرده احتیاط
نه محلده ایسه انك ایله عمل اولنه دیو پس امدی اولکی مسئله بودرکه کفاردن بر شهر
النسه فتحده ابتدا جمعه نمازی نه محلده قیلنورسه انده جائز اولور صکره بنا اولنلرده
جائز اولمز دیدیلر ایکنجی مسئله بودرکه بر شهرده اول بنا اولنان جامعده قیلمق جائز
اولور صکره بنا اولنان جامعلرده جمعه نمازی قیلمق جائز اولمز دیدیلر اوچنجی مسئله
بودرکه صحیح اولان اولدرکه تکبیر افتتاح ایله اعتبار اولنور پس هر قنغیسنك تکبیرة
الافتتاحی مقدم واقع اولورسه انك جمعه‌سی صحیح اولوب باقیسنك فاسد اولور
واکر برابر قیلنورسه ویاخود قنغیسی افتتاح تکبیر ایلدوکی معلوم اولمزسه جملسنك
نمازی فاسد اولور دیدیلر و بعضیلر دخی دیدیلر که بر شهرده متعدد یرده جمعه
نمازی قیلنسه هر قنغی خطیب اول سلام ویررسه انك نمازی صحیح اولوب صکره
سلام ویرنلرك نمازی صحیح اولماز دیدکلرنده اول عصرك علماء کبارندن عبد الرحیم
ابن یونس رحمه الله تعالی ایتدی کفاردن بر شهر فتح اولندقده هر نه محلده جمعه نمازی
قیلندوغی و قنغی جامعی اول بنا اولندوغی تاریخیله معلوم اولمزدی اما بر شهرده بر فاتح
جامع اولدقده انلرك قنغیسی اول تکبیر ایتدی ویاخود قنغیسی اول سلام ویردی قنغی
خطیب اولدوغی کیمسه بلمز انجق الله تعالی بیلور پس شرائط جمعه‌دن بر شرطك

فوائدنده شك ایله جمعه‌نك صحتنده شبهه اولسه خیرلوسی الله اعلم بودرکه
جمعه نمازینك آخر سنتندن صکره جمعه‌نك آخر ظهری دیو نیت ایدوب درت
رکعت نماز قیله اکر جمعه‌سی شرائطی بولنمق ایله قبول اولمزسه تاری اول آخر
دیدوکی درت رکعت اول نمازینك فرضی قضاسنه قلنمش اولور یعنی فرض وقتك
عهده‌سندن بونك ایله چیقه واکر جمعه نمازینك شرائطی یرینه کتورمك ایله قبول
اولنورسه آخر الظهر دیدوکی اوزرنده قضاسی قلنمش نمازی وار ایسه آکا صرف
اولنور اکر قضاسی قالمش اوله نمازی یوق ایسه ظهر آخر دیو قیلدوغی درت رکعت
نماز نافله اولور دیو جواب ویردکلرنده جمهور علماء صواب کوروب صورت مسئله‌یی
یازوب مکه مکرمه و مدینه منوره علماسنه کوندردیلر جملسی پسند ایدوب قبول
ایتدیلر و شام و بغداد و سائر اماکن اسلام اولان ولایتلرك جملسنه صورت مسئله‌یی
اعلام ایتدکلرنده انده اولان علماء عظام و مشایخ کرام رحمهم الله تعالی صواب و مناسب
کوروب اجماع امت اولدوغی اوزره قیلنمسنه التیوز بش سنه‌سی تاریخنده بو
ذاهب اولدیلر بر کیمسه رد ایلمدی و بعض روایتده آخرکیده آخر رکعتلرینك و نافله‌نك
هر رکعتنده ضم سوره واجبدر وهم فرضك ایکی اولکی رکعتلرنده سوره قوشمق
واجبدر صکره که ایکی آخرکی رکعتلرده مصلی مخیردر دیدیلر ایسه قرآن اوقوردیلرسه
اوچ کره تسبیح ایدرز دیدیلرسه هیچ نسنه اوقنموب اوچ تسبیح مقداری طوردی اما
سنت اولان بودرکه خاصه فاتحه شریف اوقویه اکر سوره قوشه ایسه بر نسنه لازم
کلمز دیدیلر زیرا جمعه کونی ایام عید کبی اشرف ازماندن ایدوکی عیاندر و بالجمله حق
تعالی جمعه کوننك شاننی عظیم ایتمشدر نتکیم سوره بروجده و شاهد و مشهود دیو
آکا قسم ایدوب جمعه نمازینه حاضر اولنلره شهادت ایلدوکی ایچون نتکیم طبرانینك
مسندندن و بخاری و مسلم سنن صحیحلرندن نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی
عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الصلوة الخمس والجمعة الی الجمعة
ورمضان الی رمضان مکفرات لما بینهن اذا اجتنب الکبائر بو حدیث شریفی ابو هریرة
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
بو شرط جزادر ما قبلنه دلالت ایدر یعنی ذنوب کبائردن اجتناب کیمسه‌نك بر جمعه‌دن
اول بر جمعه نمازینه کلنجیه دکین و بر رمضاندن اول بر رمضانه کلنجیه دکین ایکیسی
آراسنده واقع اولان جرائم و صغائر و خطایای متکاثره مزید کرم خلاق قادردن
صلوة جمعه ایله صوم رمضان حرمتنه کبائردن غیری ذنوبه کفارت و سبب مغفرتدر
پس امدی ذنوب کبیره اولمیه فضل و کرم حضرتی بونلر ایله عفو اولنور و جمعه کوننده

واقع اولان شرف احوال ومحاسن اعمال ومقاصد شرف حسن نیت عقاید حسبیجه‌در
بس عمله اولان نیت مقبول جناب جلیلدر لکن خالصاً کرکدر چونکه جمعه نمازنی ادا
ایدوب فارغ اولدقدنصکره بنه مشغول اولمق کرکدر زیرا حق جل وعلا سورهٔ جمعه‌ده
بیوردی فَاِذَا قُضِیَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِی الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا
اللّٰهَ كَثِیرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ یعنی چون نمازدن فارغ اولسکز چیقوب یر یوزنده طالب
الله تعالینک فضل وکرمن طلب ایلک یعنی تجارت وکسب علمک ایله الله تعالیدن حلال
طلب ایلک دخی هر نسنه‌ده کیم الله تعالینک رضاسی وار انده حاضر اولوک خسته‌نک
حالنی صورمق وجنازه‌یه حاضر اولمق وعلم مجلسنه وارمق کبی وصالحلر زیارتنه وقوم
وقبیله وارمغله وبا بر مؤمن قرنداشنک خیرلو حاللرنک کتورمکله سعی ایتمک کبی
ودخی بونلره بکزر نه وار ایسه اندن سکا ثواب اولور اکا سعی ایده سن کناه ولحوق
برلردن صاقنه سن وذکر کثیر ایله حق تعالیی ذکر ایدوب وقرآن عظیمی چوق اوقیوب
مدلولنی شیخی ایله عمل ایده سن وخیرلو برلرده سعی ایدوب حق تعالیی ذکر ایلدوکک
سببیله فلاح ونجات بولسن زیرا جمعه کونی خیر عمللره صرف ایده سن صدقه
وصلوة وسایر ذکرا ولنلر کبی غیر کونلرده ایلدوکک ذنوبک تقصیراتنه کفارت اولور
نتکم صلحادن بری روایت ایدر که محمد واسطی رحمه الله تعالی دیر کانم اوکندن چوب
جمعه نمازینه کیدرکن ناکاه نعلینک برینک تصمیسی اوزیلوب ایاغی طاشه طوقنوب
مجروح اولدی بکا سؤال ایتدیکه حمام قنده‌در دیدی ایتدم نعلینک تصمسی قوپوب ایاغک
طاشه دوقنمق ایله حمام سؤالنک مناسبتی نه‌در جواب ویرمدی آخر اندو برهم ایتدی
بز رسول اکرمک سنت شریفلرنی فرض کبی رعایت ایدرز حتی که بر سنتک ترک ایتسک
فی الحال انک جزاسی بولمز کلور الا نعلینک تصمسی اوزلدی ایاغم طاشه طوقندی
فکر ایتدم که عجبا بندن نه نسنه نقصان اولدی عجبا نه ترک ایلدم دیرکن خاطریمه کلدیکه
جمعه غسلن ترک ایتمشم پس حمام استرم که وارم اول سنتی یرینه کتورم پس بوندن
معلوم اولدیکه جمعه فضیلتنه وولایت نه نسنه ایسه‌لر الا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمک سنت شریفلرینه رعایت ایتمک ایله ایتشلوردر نتکم حدیث صحیحده
بیورر اَلْغُسْلُ وَاجِبٌ عَلٰی كُلِّ مُسْلِمٍ فِی سَبْعَةِ اَیَّامٍ یعنی یدی کونده بر کره هر مسلم اوزرینه
جمعه کونی طاهر اولمق واجبدر هر خطوسنه بر حج ثوابی ویریلور لکن اول ابدست
السه صنسه کبر وابدست السه اول ثوابه نائل اولماز اما حسن بن زیاد قتنده اول
ثوابینه نائل اولور زیرا غسل جمعه کونینکدر هر کیشی جمعه کونی غسل ایتسه وجه
الزام ایلمک لازمدر ومعهد زیرا وسخ بدن وثیاب وبدرایحات ایله مساجده عزیمت

ایلمزدن

٣٥٢

ایلمزدن اول فاسد اولدیغی مرتبه جسدینه نه کونه طیب بولور ایسه بخور اتلوب ومسوک
ایله دیشلرینی پاک ایتمک سنن غرابه مثابه‌سندر وجمعه کوننده بر ساعت واردر که
هر کیم دعاسی اول ساعته موافق کلسه کندو مقصودی ودعاسی مقبول اولور
بو بابده کلام کثیر وارددر حتی علما رحمهم الله تعالی قرق قول یازمشلر جمله‌سندن
ارجح اولان بودر که ساعت مقبول ما بین قعود الامام علی المنبر الی انقضاء
الصلوة دیمشلر نتکم رسول علیه الصلوة والسلام حدیث شریفنده خبر ویروب بیوردی
چونکه جمعه کونی اولسه فرشته‌لر جامع قپولرنده طوروب اول کلنک ثوابنی صکره
کلنک ثوابندن زیاده یازارلر ودخی جامعه وقت اولده کلنک مثلی ثواب بونه‌دن بر دوه
قربان ایلمش کبیدر اندنصکره کلنک ثوابی بر صغر قربان ایلمش کبیدر اندنصکره کلنک
ثوابی بر قیون قربان ایلمش کبیدر اندنصکره کلنک بر طوق صدقه ایلمش ثوابی یازارلر
اندن صکره کلنک بر یومرطه ثوابی یازارلر اندنصکره چونکه خطیب منبره چیقدقده
یازدقلری دروب دخی صکره کلنلره بر ثواب یازمزلر خطبه دکلمکه مشغول اولورلر
دیو بیورمشلر وجمعه کونی صلوات شریفه کتورمک وسورهٔ کهفی تلاوت ایلمک
محمود خبردر وجمعه نمازی حقنده شیخ علی المقدسی رحمه الله تعالی نور شمعه نامنده جمعه
نمازی بیانی حقنده بر رساله‌سی واردر زیاده تفصیله طالب اولنلر اکا مراجعت
ایلسون والله اعلم جمعه نمازندن صکره بیرام نمازینک دخی بیانی لازمدر جمعه
نمازی هفته‌ده بر قیلنور اما بیرام نمازی ییلده ایکی کره قیلنمق ایله هر کیشینک
خاطرندن چیقر اکر اوکندو ویا نده اولنلره بقوب تکبیر ایدرسه نمازی فاسد
اولور اول اجلدن بیلنمسی غایت اولا ایدندکه چوق کیسلر بوندن غافللردر
نمازلری فاسد اولمسی ایچون بو محله بیرام نمازینک شرائطنی بیاننه شروع
اولندی ان شاء الله تعالی بیرام نمازی واجبدر علی الصحیح جمعه واجب اولنلره
وجمعه نمازنده معتبر اولان شروط بونده دخی معتبردر الا خطبه دکل زیرا بیرام
نمازنده خطبه شرط دکلدر بلکه سنتدر واوروج بیرامنده نمازدن مقدم یمک
وغسل ایتمک ومسواک طوتمق وطیب ایله نسنه سورنمک واسبابک ایو سنن
کیمک وصدقهٔ فطری ویرمک مستحبدر وقربان بیرامنده مستحب اولان اکلی
نمازدن صکره‌یه تأخیر ایتمکدر زیرا رسول علیه الصلوة والسلام طعامی نمازدن کلوب
اضحیه‌سندن اکل ایدرلر ایدی وبیرام نمازی نمازندن اول نافله نماز قیلمق مکروهدر
وبیرام نمازینک وقتی کونشک بر مزراق ویا ایکی مزراق مقداری دوغدقده زواله
کلنجه‌یه دکدر انس رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن روایت اولندیکه بر هلاک

شوالده بولنلى هوا اوتمغله اصحاب كرام اول كون صائم اولديلر زوالدنصكره برقاج
كمسنه كلوب رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضور سعادتلرنده بز هلالى
كوردك ديو شهادت ايلديلر رسول عليه الصلوة والسلام افطار ايلمكه امر ايدوب
وصباح مصلايه چقمغه تنبيه بيورديلر اكر بعد الزوال بيرام نمازى قيلمق جائز
اوله ايدى رسول عليه الصلوة والسلام بيرام نمازينى صباحه تأخير ايتمزلر ايدى بيرام
نمازينك صفتى اولدر كه قلبى ايله نيت ايدوب ولسانى ايله دخى كيم طقوز تكبير ايله
ايكى ركعت بيرام نمازى قيلمغه اويدم امامه الله اكبر ديوب تكبير افتتاح ايليوب
الكين باغليوب سبحانك اوقويه سائر نمازلر كبى اندن صكره الكلرين قالدرمق ايله
اوچ كره الله اكبر ديه هر تكبيرده الكلرين قولغنه مقابل قالدروب بغلمقسزين صالى
ويره اوچنجى الكلرين بغليوب اعوذ وبسمله سرًا اوقيوب امام فاتحه وضم سوره
ايدوب جهرًا اوقويه اندن صكره الله اكبر ديوب ركوعه اينه سائر نمازلر كبى اول
ركعتنه بش تكبير اولور ايكنجى ركعتده فاتحه وضم سوره ايله قراءتدن فارغ اولنجه
اوچ كره دخى الله اكبر ديوب هر بر تكبيرده الكلرين قولغنه مقابل قالدروب بعده ايكنجى
صالبويره دردنجيده الله اكبر ديوب الكلرينى قالدرميوب ركوع ايليه پس تكبير اولكى
ركعتده ودرت تكبير ايكنجى ركعتده طقوز تكبير تمام اولور سجده يه واروب سائر
نمازلر كبى اندن تحيات وصلوات دعاسن اوقيوب سلام ويره بعده منبره چيقوب
ايكى خطبه اوقويه مابينلرنده اوچ آيت اوقونجق مقدارى بر جلسه ايله فصل ايده
واحكام فطره خلقه خطبه ده تعليم ايليه وامام ايليه اداء اولنان بيرام نمازى
فوت ايلسه قضا اولنماز ومنفردًا اولنماز جماعت شرط اولدوغيچون واكر اولكى
كونده بر عذر سببى ايله فوت اولسه ايكنجى كونده بيرام نمازنى
قيله لر ولكن ايكنجى كوندنصكره قيلنماز جمعه قضا اولنمدوغى كبى واكر امام تكبيرات
عيدى اونودوب قراءته شروع ايلسه بعد القراءه تذكر ايدرسه تكبيرات عيدى
قضا ايدر اندن ركوع ايدر واكر ركوعده تذكر ايدرسه باشن قالدرمدن تكبير ايده
صكره سهو سجده ايدر محلندن تأخير واقع اولدوغيچون بو ذكر اولنان امام
اعظم قوليدر امام ابو يوسف قتنده اكر ركوع ايتمدن تذكر ايتسه تكبير ايدر امام حسن
روايتنده قراءته شروع ايتدكدنصكره تكبير ايتماز زيرا وقتى كچمشدر دير اما قول
مختار اولان امام اعظم قوليدر زيرا واجبدر واجبك حكمى قراءت حكميدر زيرا تكبيرات
عيد واجباتدندر تركى ايله سهو سجده لازم اولور احوط اولان قاضيخان قولى ايله
تكبير لافتتاحه رعايت لفظ تكبير واجبدر الله اكبر يرينه الله اجل ديسه يا خود الله

اعظم ديسه سهو سجده لازم اولور اما سائر صلوات مكتوبه جائزدر وتكبير تشريق
بركره ديمك واجبدر على الصحيح قوله تعالى واذكروا الله في ايام معدودات بوندن
مراد تكبير تشريقدر معناى لغويسى آت قورتمقدر اكر بونده آت قورتمق چوق
واقع اولدوغيچون تكبير تشريق ديو تسميه اولنمشدر تكبير تشريقك اول وقتى
عرفه كوننك صباح نمازى فرضنك عقيبيدر واخرى بيرامك دوردنجى كوننك
ايكندى وقتيدر پس مجموعى يكرمى اوچ وقت نمازلك عقبنده اولور وفتوى دخى
بو قول اوزره در وقربان بيرامنده مصلايه جهر ايله تكبير اولنمق مستحبدر بالاتفاق
واورج بيرامنده امام اعظم قتنده جهر ايله تكبير اولنماز امامين قتنده جهر ايله
اولنور امام اعظم قتنده رفع صوت ايله تكبير بدعتدر قال الله تعالى واذكر
ربك تضرعا وخيفة ودون الجهر وبوندن بعضيسى اذان كبى واقامت كبى و
تكبيرات امام كبى اجماع ايله مخصوص اولدى زيرا بونلرده اعلام واردر انك
ايچون انلرده جهر واجب اولمشدر اول اجلدن مقتدى تكبيرات ايله واذان واقامت
ايله جهر ايلماز وامام ابو يوسف ايله امام محمد ديديلر كه تكبير هر فرضك عقيبنده
مطلقا واجبدر كرك جماعت ايله اولسون وكرك جماعتسز اداء اولنسون كرك
مقيم اولسون وكرك مسافر اولسون جوهرده دير كه فتوى امامين قوليدر اوزرهدر
وتكبيرك كيفيتى بودر كه الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر ولله الحمد
ديمكدر بو تكبير ابراهيم پيغمبر عليه الصلوة والسلامدن مأثوردر ديديلر كه چونكه جبرائيل
عليه السلام قربانى جنتدن الوب كلوردكن حضرت ابراهيم عليه الصلوة والسلام قربانى
جنتدن الوب كلوردكن حضرت ابراهيم حضرت اسمعيل عليهما السلامى بوغازلمغه عجله
ايلدوكى خوفندن حضرت جبرائيل عليه السلام الله اكبر الله اكبر ديدى حضرت ابراهيم عليه السلام
جبرائيل عليه السلامى كوردكده لا اله الا الله والله اكبر ديدى حضرت اسمعيل عليه السلام
دخى چون فدا كلدوكنى بيلدكده الله اكبر ولله الحمد ديدى اول اجلدن واجب قيلنمشدر
واكر امام تكبير تشريقى ترك ايدر ايسه ده مقتدى ترك ايلماز زيرا تكبير صلوتدن صكره
اولور بونده امامه تابع اولنماز حتى امام ابو يوسفدن روايت اولندى كه ايدر بر يوم
عرفه ده صلوة مغربده امامت ايلدم اونتدم امام اعظم بكا اقتدا ايلمشلر ايدى
بن تكبيرى سهو ايلدم استادم تكبير ايلدى بو دلالت ايدر امام تكبير تشريقى اونتسه
ايلمك لازمدر تركى اتمك كركدر زيرا امر عبادتده چونكه وجوب ايله عدم بيننده
بر شى دوران ايلسه احتياطا وجوب طرفى اخذ اولنوب ايليه وبر كمسنه بيرام
نمازندن قبل ايكن ابدستى بوزولسه همان تيمم ايدوب نمازه داخل اولسون اما اكر

جمعه نمازنی قیلر لکن ایدسنی بوز ولسه ایدسنی المق کرکدر اکر جمعه یتشه بلورسه خوش واکر یتیشمزسه اویله نمازنی قیلسون وخلقک عرفه کونی عرفاتده واقف اولنلره تشبیه طریقیله برمکانده جمع اولوب طورملری مکروهدر علی الصحیح کافیده دیرکه عرفاتده عبادت مخصوصدر اندن غیری برمسجدک اطرافنی طواف ایلسه کفر خوفی واردر انک ایچون قدس شریفده ومدینه منوره ده تعریف ثابت اولمدی بیت مقدسه تضرع جائز دکلدر وابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن منقول ولان اجتماع وعظ ویندکره ایدی تشبیه دکل ایدی وبرد خی برکه وعظ ویندکر ایچون اولان اجتماع عند ضرر یوقدر وبعضیلر دیدیلرکه انک اجتماعی استسقا ایچون ایدی ویاخود دعا ایچون ایدی الله اعلم وبیرام کونلرنده عادت معتاد اوزره تهنیه عبد تمنک مشروع دکلیدر امام اعظمدن واصحابندن بو خصوصده روایت یوقدر اما کتب فقهیه ده اشبه بودرکه جائز اوله فی الجمله مستحب اوله دیمشلر زیرا اثرده کلمشدرکه صحابه کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین یوم عبدده ملاقی اولسه تقبل الله منا ومنکم دیرلر ایدی اما دیار مصرده وشامده عید مبارک علیک دیمک ایله دوربرلرمز دیار لره اشتهار بولان بیرام قوتلو اولسون دیمکدر پس کلام مصریه وشامیه معنی بوندن لفظ ماثوره کیدرز مبارک اولسون دیمک ایله دعانیجه بریده واردر بودخی اول قبیلدندر اولور پس امدی خطبه اثناسنده موذنلرک ایتدکلری تصلیه وترضیه وتأمین ودعا امثالی جمیعا مکرهدر قادر اولان کسنیه منع ایتسی لازمدر

الرابع والثلثون كلام الدنيا عند طلوع الفجر الى الصلوة وقيل الى طلوع الشمس فانه مكروه افات لسانک اوتوزدوردنجیسی فجرک طلوعندن نمازه دک کلام دنیا سویلکدر زیرا اولدخی مکروهدر وبعض علما قتنده کونش طوغنجه واقع اولان کلام همدر کذا نزهه مکروهدر دیدیلر وبو موضعلرده سویلیان مکروه اولدوغی کبی کولمک دخی مکروهدر الخامس والثلثون الكلام في الخلاء وعند قضاء حاجة فانه مكروه ايضا افات لسانک اوتوزبشنجیسی خلاده وقضاء حاجت وقتنده اولان کلامدر کم تحقیقا بودخی کروکچلن مکروه تنزیهیدر وفي الخانية رجل سلم على من كان في الخلاء يتغوط او يبول لا ينبغي ان يسلم عليه في هذه الحالة فان سلم عليه قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى يرد عليه السلام بقلبه لا بلسانه وفتاوی تاتارخانیه ده دیرکه برکشی تغوط ایدرکن انک اوزرینه سلام ویرلمک کرکمز اکر انک اوزرینه سلام ویرلسه امام اعظم قتنده لسانی ایله ردا تمنوب قلبی ایله رد ایتمک کرکدر دیر وقال ابو یوسف رحمه الله تعالى لا يرد اصلا

ولابعد

ولا بعد الفراغ من الحاجة وقال محمد رحمه الله تعالى يرد بعد الفراغ امام ابو یوسف دیرکه اصلا ردده مساغ یوقدر اول واخرده اولماز امام محمد ایدرقضاء حاجتدن فارغ اولدقدنصکره رد سلام ایدردیر السادس والثلثون الكلام عند الجماع ايضا مكروه وكذا يكره الضحك في هذه المواضع افات لسانک اوتوز التنجیسی جماع حین جماعده اولان کلامدرکه مکروه مذکورده کولمک دخی مکروهدر کلام مکروه اولدوغی کبی السابع والثلثون الدعاء على مسلم خصوصا بالموت على الكفر فانه كفر عند بعض وعند اخرين ان كان لاستحسان الكفر واما الدعاء عليه بغيره فان لم يكن ظالما فلا يجوز افات لسانک اوتوزیدنجیسی برمسلمه بددعادر خصوصا کفر اوزره فوت اولسنه بددعا ایلمک بعض علما قتنده مطلقا کفردر وبعض اخر روایتده اکر کفری استحسان ایچون ایسه کفردر والا اکر عذابی شدید اولسون ایچون ایسه کفر دکلدر دیمشلر واما کفر اوزره مونتک غیری ایله بددعا ایلمک ظلمی اولمینه قطعا جائز دکلدر وان كان فيجوز بقدر ظلمه ولا يجوز التعدي والاولى ان لا يدعو عليه اصلا واکر ظالم اولور ایسه ظلمی قدر بددعا ایلمک جائزدر زیاده ایلمک جائز دکلدر واکر ظالم دکل ایسه هرکز بددعا جائز دکلدر وبالجمله دن ترک بددعا اولیدر الثامن والثلثون الدعاء للكافر والظالم بالبقاء وحصول المراد بلا شرط الايمان والعدل والصلاح فانه لا يجوز فانه رضاء بالمعصية بل يقتصر في الدعاء له على التوبة والصلاح ورفع الظلم وافات لسانک اوتوزسکزنجیسی کافره ایمانه کلمه سی ملاحظه اولنمیزن وظالمه صلاح بذیرا ولمسی ملاحظه سی اولنمیزن بقا ایله وحصول مراد ایله دعا ایتمکدر معصیته رضا اولمغله جوازینه اصلا رخصت یوقدر شریعت شریفه ده بلکه دعا کافرک اسلامنه وظالمک توبه وصلاحنه وظلمنک رفعنه قصر اولنمق لازمدر لکن ظالمک صلاحه میل ایتمسی وکافرک اسلامه میل ایدوب یا اداء جزیه یه میل ایتمسی نیتی ایله هر برینک بقاسنه نفس الامرده اعانت مسلمینه وکافرک قبول اسلام ایتمسنه راجع اولمغله جائز اولدوغی خلاصه ده وسائر کتب معتبره ده تصریح اولنمشدر پس ظاهرا ظلمی اولمیوب بر دولتمند مسلمینه نفعی واعانتی نیتیله بقاسنه وحصول مرادینه دعا ایتمک اولو نیتی ایله جوازی ذکر اولنان مسئله دن منفهم اولدوغی حالدن واضح ومستنبردر التاسع والثلثون الكلام عند قراءة القران فان استماع القران والانصات واجب مطلقا في ظاهر المذهب وافات لسانک اوتوز طقوزنجیسی قرآن اوقونورکن سوز سویلکدر زیرا قرآن اوقونورکن آنی

دکلمك وسکوت ایلمك مطلقا ظاهر مذهبده واجبدر کما قال الله تعالی نیتکم حق
سوره اعرافده قرآن اوقنور ایکن کلامدن نهی ایدوب استماعنه امر بیورد وَاِذَا قُرِئَ
الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ معناسی لطیفی امام جهراً قرآن اوقودیغی
استماع ایدوب کندو کری کلامدن امساك ایدك که مظهر رحمت و غفران اوله سز
دیو امر ایدر یعنی قچنسز نمازه طوروب رسوله متابعت ایلسکز اول قرآن اوقودیغی
وقتده سز بیله اوقیمك وغیری کلام سکوت ایدوب اول اوقنان قرآن اوقنان قرآن
دکلان مجاهد ایدر سکوت ایکی یرده کرکدر بری نمازایچنده امام اقودایکن بر دخی
جمعه کونی خطبه ده ایکندر فَاِنَّ الْعِبْرَةَ لِعُمُومِ اللَّفْظِ وَاِطْلَاقِهِ لَا لِخُصُوصِ السَّبَبِ
وَتَقْيِيدِهِ كَمَا عُرِفَ فِي الْاُصُولِ یعنی تحقیق علم اصول فقهیه ده جمله عربت وارد دل
استماع و سکوت ایله امر صلوتده قراءت اولنان حقنده ایسه ده کتب اصولده تحریر
اوزره اولنان اعتبار سببك خصوصنه اولمیوب لفظنك عمومنه اولمغله ظاهر
مذهب اوزره صلوتك داخل وخارجنده استماع و سکوتك وجوبنه اعلام شریعت
قرار ویرمیدر زیرا عبرت لفظنك عموم و اطلاقنه در سببنك خصوص و تقییدنه
نکم اصولده منکوردر لکن قالوا مَنْ قَرَاَ عِنْدَ اشْتِغَالِ النَّاسِ بِاَعْمَالِهِمْ فَالْاِثْمُ عَلَى
الْقَارِئِ فَقَطْ لکن دیدیلر که کیم که ناسك عمللرینه اشتغاللری وقتنده قرآن اوقومغله
باشلسه کناه اوقیان کمسنه اوزرینه اولور وَمَنِ ابْتَدَاَ الْعَمَلَ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ فَلَمْ يَتَيَسَّرْ
لَهُ الْاِسْتِمَاعُ وَالْاِنْصَاتُ فَالْاِثْمُ عَلَى الْعَامِلِ وکیم که قرآن اوقنمغه بدء اولندقدنصکره
عمله مشغول اولسه یا شروع ایلسه کاهی عمله شروع ایدن کمسنه نك اوزرینه
اولور دیمشلر قال فی التاتارخانیه وَيُكْرَهُ السَّلَامُ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْاٰنِ جَهْراً وَكَذَا
عِنْدَ مُذَاكَرَةِ الْعِلْمِ وَلَا يُسَلِّمُ عَلَى اَحَدِهِمْ عِنْدَ مُذَاكَرَةِ الْعِلْمِ وَهُمْ مُسْتَمِعُونَ وَ
اِنْ سَلَّمَ فَهُوَ اٰثِمٌ وجهراً قرآن اوقنه نه و مصاحبت علمیه ایدوب و استماعنه مشغول
اولنلره سلام ویرمك تحریماً مکروهدر وکذلك علم مذاکره سی ایدنلره بر کمسنه
مذکور لرك اوزرینه سلام ویرلر بلکه همان دکلمك لازمدر ایکن انلره سلام ویرنك
همان اثم اولدوغیدر و صحیح اولان مزبورلرك دخی رد سلام اتملری مکروه اولدوغی
تاتارخانیه ده محیط برهانیدن منقولدر زیرا قرآن دکلمك فرضدر وَكَذَا عِنْدَ
الْاَذَانِ وَالْاِقَامَةِ وَالصَّحِيحُ اَنَّهُ لَا يَرُدُّ اَيْضاً فِي هٰذِهِ الْمَوَاضِعِ انتهی کرو کچنلین اذان
ویروب واقامت کتوره نه سلام ویرمك صحیح اولان سلام ویرمك دخی مکروه
کچنلین بو مذکور محللرده سلام ویرمك تحریماً مکروهدر تاتارخانیه کلامی تمام
اولدی وَيُخَالِفُهُ فِي الرَّدِّ مَا فِي الْخُلَاصَةِ حَيْثُ قَالَ هَلْ يَجِبُ الرَّدُّ تَكَلَّمُوا فِيهِ

والمختار

وَالْمُخْتَارُ اَنَّهُ يَجِبُ بِخِلَافِ مَا اِذَا سَلَّمَ وَقْتَ الْخُطْبَةِ وصاحب خلاصه خلافنه ذاهب
ومالدبس اولوب دیرکه خطبه اثناسنده واقع اولان سلامدن غیریسنك سلامی
رد اولنور دیرا ردی مختار اولدوغی ذکر اولنمشدر خلاصه کلامی دخی نهایت بولدی
وَمَا فِي الْمُحِيطِ لِلسَّرَخْسِيِّ رحمه الله تعالی حَيْثُ قَالَ وَاخْتَارَ الصَّدْرُ الشَّهِيدُ اَنَّهُ يَجِبُ
عَلَيْهِ الرَّدُّ دخی محیط السرخسی صاحبی رحمه الله اختیار ایلدوکی که تحقیقا مختار اولان
سلامك ردی انك اوزرینه واجب اولور دیدی هٰكَذَا حُكِيَ عَنِ الْفَقِيهِ اَبِي اللَّيْثِ
رَحِمَهُ اللهُ بِخِلَافِ السَّلَامِ وَقْتَ الْخُطْبَةِ حکایت اولندیکه فقیه ابو اللیث رحمه الله
تعالی دیمشدر که خطبه وقتنده اولان سلام تلاوت ایدرکن ویریلن سلامك خلافنه
ملاپسدر دیدوکی تحریر اولنمشدر الْاَرْبَعُونَ كَلَامُ الدُّنْيَا فِي الْمَسَاجِدِ بِلَا عُذْرٍ
فَاِنَّهُ مَكْرُوهٌ آفات لساندن قرقنجیسی مسجدده عذرسز دنیا کلامی سویلمکدر زیرا مکروه
نهی حقنده احادیث صحیحه وارد اولمشدر بو حدیث شریفی ابن حبان مسندنده
اخراج اولنمشدر عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا اَنَّهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيَكُونُ فِي اٰخِرِ الزَّمَانِ حَدِيثُهُمْ فِي مَسَاجِدِهِمْ لَيْسَ لِلّٰهِ فِيهِمْ حَاجَةٌ
عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت ایدرکه تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه آخر زمانده مساجدده دنیا کلامی سویلیور
بر قوم کلیجکدر که انلره نظر رحمت الهیه بی نصیبلردر دیمکدر وَيَدْخُلُ فِيهِ الْبَيْعُ وَالشِّرَاءُ
لِغَيْرِ الْمُعْتَكِفِ وَاِنْشَادُ الضَّالَّةِ وکراهت اجهتی ایله دنیا کلامندن اولان مسجد شریفده
معتکف اولمیانلر بیع وشرا ایدوب وتنسنی غائب اولوب مجمع ناسده بو مسجد شریفده
کلوب ضایع اولان اشیا می کیم بولوب ویرسه الله تعالی رحمت ایلسون دیمسیدر
نتکم اخر حدیث شریفده وارد اولمشدر امام مسلم سنندن منقولدر عَنْ اَبِي
هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ مَرْفُوعاً مَنْ سَمِعَ رَجُلاً يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ فَلْيَقُلْ لَا
رَدَّهَا اللهُ عَلَيْكَ فَاِنَّ الْمَسَاجِدَ لَمْ تُبْنَ لِهٰذَا بو حدیث شریفی ابو هریره رضی الله
تعالی عنه دن مرفوعا روایت اولندی یعنی شول کمسنه که مسجدده بر کمسنه
ایشتسکه ضایع ایلدوکی شئ چاغروب مسجدده طلب ایدرا ولاوازی ایشیدن کمسنه
دیسونکه اولدضایع اولان نسنه یی الله تعالی سکا ویرمسون زیرا مساجد اشیاء ضایعه طلب
ایچون بنا اولنمشدر بلکه محض عبادت ایچون بنا اولنمشدر دیسون دیو بیورد
الْحَادِي وَالْاَرْبَعُونَ وَضْعُ لَقَبٍ سُوءٍ لِمُسْلِمٍ وَذِكْرُهُ بِهِ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةِ التَّعْرِيفِ
آفات لساندن قرق برنجیسی بر فنا بر لقب وضع ایدوب ضرورت یوق ایکن اول لقب
ایله تعریف ایدوب ذکر ایتمکدر نص قرآن ایله نهی اولنمشدر کما قال الله تعالی وَلَا تَنَابَزُوا

بالالقاب بئس الاسم الفسوق سورهٔ حجراتده حق تعالى بیوردمنافقك برى بكرنى
برامز لقبلردنكه ابو اولمیه انك ایله ذكر ایتمكز دیمكدر نتكم یهود وترساكه اسلامه كلمشلر
اولدیلر انلرى یهودیت ونصرانیت ملقب ایمیه سز یاخود مؤمنه فاسق ویامنافق
دیمیه سز بویله دیمك برامز فعلدر بس كسنهٔ فسق ایله ویهود وترسا دیمك ایله
ذكر ایلمكز اول كمسه نك ایمانه دخولندن صكره وهر كیمكه بو منهیاتدن توبه ایلمیه
بس انلردركه نفسلرینی سخط الهییه مستحق ایدنلر دیمكه اشارتدر واما اللقب الحسن
فجائز اما لقب حسن وضع ایتمك جائزدر بلكه مدلوله اهل اولانه مستحبدر الثانی
والاربعون الیمین الغموس وهو الحلف على الكذب عمدا آفات لسانك قرق ایكنجیسی
یمین غموسدر اولكه بر كسنه یلان یره قصدا یمین ایتمكدر بو اول یمیندر كه بر كشی كچمش زمانده
اشلدوكی نسنه یه قصد ایله اشلدم دیه یاخود اشلدوكنه والله اشلدم دیه ایشده
بوكه یمین غموسه دیرلر و یمین فاجره دخی دیرلر فقی اولوكاهده صاحبنی ولاكناه دریاسنه
طالدرمقدندر جهنمك قعرینه اندوراندر ایچون یمین غموس دینلدی مذهب حنفیده
یمین غموسه كفارت اولماز زیرا كبیره در كبیره نك كفارتی ندامت ایله توبه و استغفاردر
اما امام شافعیده یمین غموسه دخی كفارت لازمدر بو یمین غموس ومنعقده لغی
كلمه ایله اولور والله والرحمن والرحیم وعزة الله وجلاله وكبریائه اوچ اولكی اسماء
الهیدر واوچ اخركی صفات الهیدر بو الفاظك هر قنغیسیله قسم ایلسه حكمی لازم اولور
یعنی اكر كچمش زمانه یلان یره یمین ایلسه یمین غموسدر كبیره در ندامت ایله توبه و استغفار
ایتمك كركدر اكر كلجك زمانه ایلدی ایسه یمین منعقده در حانث اولدقده كفارت
ایتمك كركدر زیرا مخلوقده اك اول یلان یره یمین ایدوب انده ایچن شیطان ایدیكه حضرت
آدم علیه السلام ایله حضرت حوا انامزه جنتدن چقرمق ایچون حیله ایدوب دوستلق صورتینده
شول بغدای یمشندن اكل ایدك جنتده ابدی قالورسز بن سزه خیرخواه صدیقكزیم دیدكده
بونلر ایتدیلر سنك سوزك الله تعالینك امر شریفنه مخالفدر بز سكا نیچه ایناناورز دیدكلرنده
ابلیس پر تلبیس ایدیكه حق تعالى سزی جنتدن چقرمق مراد ایدیدانك ایچون اول اغاجدن
اكل ایتمكدن نهی ایلدی دیوب والله بن سزه ناصحم وسزه خیر صانندم
دیدی بونلر دخی یلان یره انده ایچلمز دیو اینانوب اول بغدایدن اكل ایلدیلر اول ساعت
جنتدن اخراج اولندیلر وابتداء اسلامده آنك اول یلان یره انده ایچنلر منافقلر ایدی
منافق ایسه كافردن اشددر وجهنم مقاملرینك اسفل جهنمدر زیرا حق جل وعلا قرآن
عظیم الشانده بیورركه جمیع منافقلر یالكز سویلرلر سكا ایمان كتوردك بیلورز شهادت ایدرز
دللرندن كوكلدن دكلدر دیو بیوردى شمدى بر كسنه مؤمن ایكن یمینله دكلمیدر بلك

استرسك

استرسك كور اكر هر نه كرك ایسه هر نه كرك ایسه همان یمین ایدر ایسه بلكه هم
كسبنك دیانتی یوقدر نتكم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیكه یلان یره ایدن یمین كسنه نك
البته اوچ عقوبتدن بری ایله معاقب اولور یا دنیاسنه اوغریوب مالی ضایع اولور
یا بدننه اوغریوب بر عضوی تلف اوله بو ایكیسندن بری اولماز ایسه بلسونكه دینی
كتمشدر نعوذ بالله بیوك دولت اولدركه دینه كلجك ضرر ماله كله ویا بدننه هم
كله اندن اشغه دولت اولدر بدینه كلجك ضرر ماله كله سعادتك برى اولدركه مال
وبدن دینه فدا اوله وحدیث شریفده وارد اولمشدر خ بو حدیث شریف امام بخاری
صحیحنده منقولدر عن عبد الله بن عمرو رضی الله تعالى عنهما ان النبی صلى الله تعالى
علیه وسلم قال الكبائر الاشراك بالله وعقوق الوالدین والیمین الغموس عبد الله
ابن عمرو رضی الله تعالى عنهما روایت ایدر كه تحقیق رسول اكرم صلى الله تعالى علیه
وسلم بیوردیكه اولو كناهلرك برنجیسی حق تعالى حضرتنه شرك قوشمقدر ونه طریقیله
اولورسه اكا كافر بالله اولمقدر ودخی آناسنه وآتاسنه عاصی اولمقدر وانلره افعال
غیر واجبه دن كوردیكنك وایذا وجفا ایدوب سوزلرن طوتمقدر ودخی یلان یره
انده ایچمكدر بونلر جمله كبائردندر حك حاكم مستدركدن اخراج اولنمش حدیث شریفده
عن ابن مسعود رضی الله تعالى عنهما انه قال كنا نعد من الذنب الذی لیس له كفارة
یمین الغموس عبد الله بن مسعود رضی الله تعالى عنهمادن روایت اولندی دیدیكیم
تحقیقا بز یلان یره انده ایچمكی كفارتی ممكن اولمیان كناهدن عد ایدر ایدوك شدة
اثمندن كنایه ایتمشدر كه یمین غموس ایچون كفارت یوقدر م امام مسلم سننندن
منقولدر عن ابی امامة رضی الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله علیه وسلم قال
من اقتطع حق امرئ مسلم بیمینه فقد اوجب الله له النار وحرم علیه الجنة قالوا
وان كان شیئا یسیرا یا رسول الله قال وان كان قضیبا من اراك ابی امامة رضی الله
تعالى عنه روایت ایدر كه تحقیق رسول اكرم صلى الله علیه وسلم بیوردی شول كسنه كه
بر مسلمانك حقنی یلان یره انده ایچمسی ایله السه حق جل وعلا اول كسنه یه جهنمی
واجب قیلور وجنتی اول كمسنه یه حرام قیلور واول اثناده بر كسنه ایدوكی شیء قلیل
دخی اولورسه اولورمی یا رسول الله دیو سؤال ایلدكده بیوردیلر كه اكر مسواك اغاجندن
بر اینجه بوداغی دخی اولورسه جنت اكا حرامدر دیدی بو یمین غموسك زیاده شدت
اثمدن كنایه در زیرا یمین غموس یلان یره شهادتك بدلیدر زیاده كبائردن ایدوكی ظاهردر
بو ایكیسی غایتده كبیره در اشراك بالله برابردر بونلری مكفر اولور شیء یوقدر وآخرت
جزاسندن خود فلاح بولماز دیمكه اشارتدر الثالث والاربعون الیمین بغیر الله

تعالی وهذا علی قسمین افات لسانك فرقاو جنیسی الله تعالینك غیریله یمین ایتمكدر
بو یمین ایسه ایكی قسم اوزره اولدیغنك بیاننده در الاول بطریق التعلیق
فان كان المعلق غیر الكفر كالطلاق والعتاق والنذر فعند بعضهم یكره
وعند عامتهم لا یكره قسم اول بر شیئك فعل وتركندن هر بری الله تعالینك
غیریه تعلیق طریقیله یمین ایتمكدر وتعلیق مزبور دخی اگر طلاق وعتاق ونذر
كبی كفردن غیریه ایسه بعض علما قتنده مكروه واكثر علما قتنده مكروه دكلدر
دیمشلر وان كان كفرا فالحرام ثم ان كان صادقا لا یكفر وان كان كاذبا فهذا من اكبر
الكبائر حتی ذهب بعضهم الی انه كفر مطلقا واگر فلان فعلی ایتدم ایسه ویا خود
ایتمدم ایسه حاشا كافر اولایم دیمك كبی تعلیق كفر ایسه حرامدر وایدوب ایتدوكنه
هر برنده صادق ایسه كافر اولمز ولكن اكبر كبائردندر حتی بعض علما دیدیلر كه بر شیئ
كفر اولان شیئه كاذبا تعلیق ایلین كمسه یمیننه نیت ایدر ایسه ده وایتمز ایسه مطلقا
كافر اولور دیدیلر بوكا دلالت ایدن حدیث شریف بودر كه خم امام بخاری ومسلم
اتفاقیله اخراج ایتمشلردر عن ثابت بن ضحاك رضی الله تعالی عنه انه علیه الصلوة والسلام قال
من حلف بملة غیر الاسلام كاذبا فهو كما قال ثابت بن ضحاك رضی الله تعالی عنهدن
روایت اولندی كه رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تحت الشجرهده
بیعت ایتمشلردر واون درت حدیث شریف مبارك لفظ شریفندن روایت ایتمشلردر
جمله دن بری بو حدیث شریفی روایت ایدوب دیر كه تحقیقا رسول اكرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیكه شول كسنه كه اسلام ملتندن غیری ملته یمین ایدوب دیسه كه
اگر شونی ایشلیهیم یهودی اولایم ویا نصرانی اولایم دیسه حال بوكه یمیننده كاذب
اولسه اول دیدوكی كبی در یعنی كافر اولور بو قول امام شافعی قتنده در اما امام
قتنده تهدیده حمل اولنور وحدیث اخرده وارد در كه د جه حك بو حدیث شریف
ابو داود وابن ماجه سننلردن وحاكم مستدركندن اولنمشدی عن ابی بریدة
رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله وسلم من حلف فقال انی بریئ من
الاسلام فان كان كاذبا فهو كما قال وان كان صادقا فلن یرجع الی الاسلام سالما
بریدة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیكه كیمكه اسلام ملتندن غیری آند ایچسه یادن بره اول كمسه كندو دیدوكی
كبی اولور یعنی اگر شونی ایشلیجك اولور ایسم یهودی اولیم ویا نصرانی اولیم ویا
اسلامدن طشره اولیم دیسه تعلیق ایدن كمسنه كاذب ایسه اسلامدن بری اولور
ویهودی ونصرانی اولور واگر صادق ایسه اسلامه سالم ایكن رجوع ایلمز یعنی

اولكی

اولكی كبی تمامیله اسلام اوزره بولنور دكلدر امدی بو یجلین آندی ایتمك كركدر دیدیلر
عبارتندر علماء صحابه شونك اوزرینه اتفاق ایتدیلر كه انك اوزرینه كفارت یمین واردر
دیدیلر ابو حنیفه وامام احمد دخی بونك اوزرینه در وبعضیلر ایدر بو بر بیوك ایشدر
بوكا كفارت اولماز بو قول شافعینك ومالكك ومدینه اهلنك قولیدر حك بو حدیث
شریف حاكم مستدركندن بو عبارت ایله نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی
عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من حلف علی یمین فهو كما حلف ان
قال هو یهودی فهو یهودی وان قال هو نصرانی وان قال هو بریئ من الاسلام فهو
كما قال ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر كه تحقیقا رسول اكرم صلی الله تع
علیه وسلم بیوردی هر شول كمسه كه بر امری اسلامدن بری اولمغله یا یهودی ویا نصرانی
اولمغه یمین ایدوب تعلیق ایلسه اسلامدن بری ویهودی ونصرانی اولایم دیسه اگر
كاذب ایسه دیدوكی كبی یهودی ونصرانی كافر اولور اگر صادق ایسه آثام معاصیدن
سالم اولدوغی حالده اسلامه عودت ایلماز دیو بیورمشلر ایله استدلال ایتمشلردر
زیرا اسلامدن غیری بر ملته كاذبا حلف ویمین ایدن كمسنه همان دیدوكی كبی اولور
دیمكدر وهذه الاحادیث تدل علی ان تعلیق شیئ بما هو كفر كاذبا كفر مطلقا والحنفیة
بما اذا لم ینو الیمین والا فیمین لا كفر ماضیا او مستقبلا لكن جمهور حنفیه بو احادیث
مذكوره تهدیده حمل ایدوب كفر اولان شیئه كاذبا تعلیقك ایجاب كفر ایتمسی یمینه نیت
ایتمك ایله تقیید ایتمشلردر ویمینه ایدوكی تقدیرجه كفره تعلیق ایدوكی شیئ كرك فلان فعلی
ایتدم ایسه یهودی اولیم دیمك كبی ماضی اولسون وكرك فلان فعلی ایدر ایسم دیمك كبی
مستقبل اولسون یمین مستقبل اولوب كفر اولمسنه ذاهب اولمشلردر كه مذهب منصوردر
فی زماننا مختار للفتوی بودر زیرا كفارت عباداتدر صوم ایله دخی كفارت اولور اگر
عبادت اولمسه صوم ایله كفارت جائز اولمز ایدی ودخی یمین الله تعالینك غیری ایله
مشروعدر بو یمین ایسه جزا شرط تعلیقدر مثلا ان دخلت الدار فانت حر ویا خود
فانت طالق دخی بونلره مشابه اولان یمین دكلدر لكن عند الفقها معنی یمین تسمیه
یمین بالله ایله حاصل ولان شیئ بونك ایله حاصل اولدوغیچون در دخی بر كسنه یمین
ایلمكه یمین ایلسه بعده طلاق وطلاق مثلیه یمین ایلسه حانث اولور ویمین ایلمك
كرچه كتاب وسنت ایله مشروعدر لكن تقلیلی تكثیرندن اولیدر زیرا حتما الله حق
جل وعلا نك اسم شریفنك حرمتی هتك ایلمك واقع اوله وبعضیلر قتنده حق تعالی
غیری ایله یمین مكروهدر دیو رسول اكرمك من كان حالفا فلیحلف بالله اولی دیمشلر
واهل شرع قتنده یمینك التی اسمی واردر قسم ویمین وحلف وعهد ومیثاق وایلادر

و الثاني ما كان بحرف القسم فهذا كبيرة يخاف منه الكفر و يمينك ايكنجي قسمي كشي بر
شيئك فعل و تركندن هر برينك الله تعالينك غيري ايله قسم طريقي ايله يمين ايتمكدركه
كبيره در و خشيت كفر وارددر و رسول عليه الصلوة و السلام بو بابده امته تهديد بيورمشلردر
طب طبرانينك مسندندن اخراج اولنمش حديث شريفده در عن عبد الله بن مسعود
رضي الله تعالى عنهما مرفوعا انه قال لان احلف بالله كاذبا احب الى من ان احلف
بغير الله صادقا عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنهمادن مرفوعا مرويدركه الله
تعاليك غيري ايله صادقا يمين ايتمكدن الله تعالى ايله يمين ايتمك كناهي زياده در
و تحقيقا يلان يره الله تعالى ايله يمين بكا سوكلودر الله تعالى دن غيري آن ايچمكدن ديمشدر
نتكم بو حديث شريفده الذي در ت حب حك امام ترمذي و ابن حبان و حاكم مستدركندن
اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما انه قال سمعت رسول الله صلى الله
تعالى عليه و سلم يقول من حلف بغير الله فقد كفر او اشرك عبد الله بن عمر رضي الله
تعالى عنهما روايت ايدوب ايدي تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلمدن
بن ايشتدم ديرايدي كه هر كيم الله تعاليدن غيريه آند ايچسه تحقيق كافر اولوب حق
تعالى يه شرك كتوردي ديو بيوردي شارح ديركه يعني الله تعالينك غيري اولورلر
اعتقاد ايده جك اولورلر ايده جك اولورسه و انلرك فعلي ايله شروع ايلسه
و ياخود انلره متشبه اولسه و بالجمله انلره اولكمسنه مشركلرندر و شايسته
نار سقر ايدوكي مقرردر ديمكدن خبردر خم بو حديث شريف امام بخاري و مسلمك
اتفاق سننلرنده منقولدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما عن النبي صلى الله
تعالى عليه و سلم انه قال ان الله ينهيكم ان تحلفوا بآبائكم من كان حالفا فليحلف
بالله او ليصمت عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما روايت ايدوب ايدركه رسول
اكرم ايله بر كون بر محلده بابام ملاقي اولدقده بر قاچ آدم بري بريله سويليشورلر
ايدي و انلر بابالرينك يمين ايدرلر ايدي رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم تحقيق
انلره خطاب ايدوب بيوردي كه باباكزه يمين ايتمك و آند ايچمك يعني يمين ايدركن
الله تعالى حضرتنه يمين ايدك و ياخود سكوت ايدك تحقيق الله تعالى سزي بابالريكزه
يمين ايتمكدن نهي ايدر ديو بيوردي ج بو حديث شريف ابن ماجه سننندن اخراج
اولنمشدر عن بريدة رضي الله تعالى عنه انه قال سمع رسول الله صلى الله عليه و سلم
رجلا يحلف بابيه و قال لا تحلفوا بآبائكم من حلف بالله فليصدق و من حلف
له بالله فليرض و من لم يرض بالله فليس من الله بريدة رضي الله تعالى عنه روايت
ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم بيوردي الله تعالى ايله يمين ايدكز

صادق اولدوغكز حالده يمين ايتسون و آخر كمسنه كندو ايچون يمين ايتدكده راضي اولسون
الله تعالى يه راضي اولميان الله تعالينك رحمتنه مستحق اولمز ديو بيورمشلردر يعني امدي
آند ايچمك الا الله تعالى يه آند ايچك و دخي آند ايچمك لازم كرچك اولدوغكز حالده آند
ايچك ديمكدن عبارتدر الرابع و الاربعون كثرة الحلف و لو على الصدق آفات
لسانك قرق دردنجيسي تعدد ذكر چكده اولورسه چوق چوق يمين ايتمك بيانندهدر
كما قال الله تعالى و لا تجعلوا الله عرضة لايمانكم و لا تطع كل حلاف مهين
نتكم حق جل و علا سوره بقره نك اوسطنده بيورر يعني سز الله تعالى ايله آند ايچمكلكي آرزوي
طوتوب علت ايدنمك قصد ايله آند ايچه سز دخي آني علت ايدينوب قرابتكزدن
كسلوب انلره احسان قيلمغي ترك ايتمكدن نهي ايتمشدر بو آيتك سبب نزولي عبد الله
ابن رواحة آند ايچديكم داماذي بشير بن نعمانه سويلميه و اوينه كيرميه و فحتكه دعوت
قلسه لر برابر ايتديكم يكا اول حلال دكلدر ديكه اندم اوزره طورمبوب اندمي صيم ديرايدي
حق تعالى بو آيت كريمه انزال ايدوب آني بويله ديمكدن نهي ايلدي مثلا بر كمسنه فلاندن
كمسنه سويلشميوب سلام ويرميم ديو يمين ايلسه اول كمسنه يميني اوزره اولمقدن
حانث اولمسي افضلدر و حانث اولدقدنصكره كفارت ايلسون و ياخود بر كمسنه آند
ايچوب والله دخان ايچميه يم و ياخود بو كون اويله نمازيني قيلميه يم ديسه اول كمسنيه
واجب اولوركه دخانك تركي ايله يميننده ثابت اولوب بر دخي ايچميه و اما اويله نمازيني
ادا ايدوب انديكي ايچون كفارت ايلمه و آيت اخرى ده سوره ن ده بو معنا بردلالتده
حضرت الله تعالى جل شانه رسول عليه الصلوة و السلامه اكر حق اكر باطل بره كثير الحلف اولان
اطاعت ايتمه و هر آنده و قسد ايدي يجيه يلان بره كه وليد بن مغيره در كه يلان يره چوق
يمين ايدرايدي انك آندينه فرمان براولمه ديو بيوردو بو معنا بره دال اولان حديث شريفده
بر عيبوردكه حب ابن حبان سنننده اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما
قال رسول الله صلى الله عليه و سلم انما الحلف حنث او ندم عبد الله بن عمر رضي الله تعالى
عنهما روايت ايدركه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه و سلم بيوردبكه سزك يمينكز
ايكيدن خالي دكلدر يا حنثدر يا پشيمان اولمقدر امدي مستلزم ذنوبا و لا نعمينه
و ندامت و ملامت كتورن آنددن حذر ايتمك كركدر ديمكه اشارتدر طب امام طبراني اينك
مجمع اوسطنده نقل اولنمشدر عن جبير بن مطعم رضي الله تعالى عنه انه افتدى يمينه
بعشرة الاف ثم قال و رب الكعبة لو حلفت صادقا و انما هو شيء افتديت به
يميني و جبير بن مطعم رضي الله تعالى عنه دن بر كمسنه كاذبا اون بيك درهم دعوى
ايدوب و بينه دن عاجز اولمغله يمين طلب ايتدكده يميني اتمبوب اون بيك درهمي

وبردکدن صکره دیدیکه حضرت رب الکعبه حقیچون اکر یمین ایتسه یمینده صادق
اولمش اولوردم لکن اسم الله تعظیم قصد ایدوب بو مبلغی فدا ایتدم دیمشدر
وَعَنْ اَشْعَثَ بْنِ قَيْسٍ رضی الله تعالی عنه انه قال اِشْتَرَيْتُ يَمِينِي مَرَّةً بِسَبْعِينَ
اَلْفًا اشعث بن قیس رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیقا بن یمینمی بر کره
یتمش بیک درهمه صاتون الوب اشترا ایتدم دیمشدر اِعْلَمْ اَنَّ الْحَلْفَ بِاللهِ تعالی صادقا
جَائِزَةٌ بِلَا خِلَافٍ وَقَدْ صَدَرَ عَنْ نَبِيِّنَا عليه الصلوة والسلام وَعَنِ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِينَ رضی الله
تعالی عنهم وَلَكِنْ اِكْثَارُهُ مَكْرُوهٌ لِمَا سَبَقَ مِنَ الْآيَةِ وَالْحَدِيثِ معلوم اولسونکه یمین
صادقه جائزدر بلا خلاف تحقیق رسول اکرمدن واصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم
اجمعین وتابعیندن صادر اولمشدر فَمَنْ اَبَى مِنَ السَّلَفِ فَيُحْمَلُ اِمَّا عَلَى الْاِتِّقَاءِ مِنَ
التُّهْمَةِ اَوْ عَلَى اَنْ لَا يَدْعُوا اِلَى تَكْثِيرِ الْحَلْفِ وَعَلَى تَعْظِيمِ اَمْرِ الْيَمِينِ لِيَخَافَ النَّاسُ عَنِ
الْغَمُوسِ اَشَدَّ الْخَوْفِ اَوْ نَحْوِهَا پس امدی اصحاب کرامدن وسلف صالحیندن رحمهم الله تعالی
نقل اولنان یمینلرینه فدا ویردکلری تهمت اوزره اولمقدن اتقا ایتدکلرینه حمل اولنور
ویا خود یمینک تقلیلی تکثیرندن اولدیغندن تکثیر حلفه داعی اولمسندن خوف
ایچوندر ویا خود یمین غموسدن خلق زیاده خوف وحذر ایتسونلر دیو امر یمینک تعظیمی
وهیبتنی اظهار ایچون اولدوغنه محمولدر الخامس والاربعون سُؤَالُ الْاِمَارَةِ
وَالْقَضَاءِ فَاِنَّهُ لَا يَجُوزُ كَسُؤَالِ الْمَالِ آفات لسانک قرق بشنجیسی امارت وطلب قضادر
وسؤالی سؤال مالکبی حرامدر واکر سؤال ایتسز وطلب ایتسز وشفاعتسز اولورسه جهتندن
مختار اولان اولدرکه قبول ایلیه‌یک جائزدر خم بو حدیث شریف امام بخاری ومسلم
ایکیسی صحیحلرندن اخراج اولنمشدر عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ رضی الله
تعالی عنه انه قال لِي يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلِ الْاِمَارَةَ فَاِنَّكَ اِنْ اُعْطِيتَهَا
مِنْ غَيْرِ مَسْئَلَةٍ اُعِنْتَ عَلَيْهَا وَاِنْ اُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْئَلَةٍ وُكِلْتَ اِلَيْهَا عبد الرحمن
ابن سمره رضی الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بکا خطاب ایدوب بیوردیکه یا عبد الرحمن امارت طلبنی سندن وقوع
بولمسون اکر طلب ایتسز ویریلورسه من قبل الله اعانت اولورسن والا طرف الهیدن
اعانته مظهر اولیوب معینسز وظهیرسز قالورسن دیمکدر د ت بو حدیث شریف
ابو داود سننندن وترمذی صحیحندن روایت اولنمشدر عَنْ اَنَسٍ رضی الله تعالی عنه
عَنِ النَّبِيِّ صلی الله تعالی علیه وسلم اَنَّهُ قَالَ مَنِ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَسَأَلَ فِيهِ شُفَعَاءَ وُكِلَ
اِلَى نَفْسِهِ وَمَنْ اُكْرِهَ عَلَيْهِ اَنْزَلَ اللهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ انس رضی الله تعالی عنه رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت ایدر تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام

بیوردیکه

بیوردیکه حق جل وعلا قاضیلق طلب ایدوب بر جماعتی اتخاذ ایدن کمسنه‌یه اعانت ایتمز
لکن اول قضایی رضا ایله قبول ایتمین قاضینک اوزرینه بر ملک کوندررکه صوابه تشفیع [illegible]
واحکام قضایی اکا خبر ایله الهام قیلر بیورمشلردر فَمِنْ هَذَا قَالَ بَعْضُهُمْ لَا يَجُوزُ قَبُولُ
الْقَضَاءِ بِالْاِخْتِيَارِ پس امدی بو حدیث شریفدن ناشی بعض علما اختیار ایله قضا قبولنک
عدم جوازینه ذاهب اولمشلردر اول اجلدن سلف صالحین قضا قبولندن فرار ایدرلر ایدی
حتی امام اعظم حضرتلری حبس وضرب اختیار ایدوب قضا قبول ایتمدی وکتب فروعده
شروط قضایه مطالعه ایدن کمسنه صعوبت قضایی بیلور واکا طالب اولمق دکل
بلکه ممکن اولدیغجه قبولندن ابا وفرار قیلر وَالْمُخْتَارُ جَوَازُهُ رُخْصَةً اِنْ كَانَ بِلَا سُؤَالٍ
وَلَا طَلَبٍ وَلَا شَفَاعَةٍ وَالْعَزِيمَةُ تَرْكُهُ وَكَذَا الْاِمَارَةُ وَوَجْهُهُ اَنَّهُمَا ثَقِيلَانِ جِدًّا
فَقَلَّمَا يَقْدِرُ الْاِنْسَانُ عَلَى رِعَايَةِ حُقُوقِهِمَا لکن مختار اولان طلب ایتسز وشفاعتسز [illegible]
جوازیدر زیرا افضل عبادتدن عالم اولوب حق اوزره اولان خلقک بو قضاسیدر جاهل
ومرتشی بو سببدندرکه امام جلال الدین سیوطی رحمه الله تعالی جامع الکلم نام کتابنده
ایدر حاشا ادب خانه اغزیدر ولان ابو طاشلرینک تسبیحی بودرکه دیرلر الحمد لله حق
تعالی بزی بویکا نه لایق ایدوب جاهل ومرتشی وظالم وفاسق قاضیلردن ایتمدی
دیو ذکر ایدرلر اما رخصت وعزیمت قضا وامارتدن هر برینه صالح کمسنک وجودی
فقدنده هر برینی عدم قبولدر وقت مزبورده عزیمت عدم قبول اولدیغنک وجهی ایکیسی
ایله حمل ثقیل اولمغله حقلرینی ایفا ورعایتده اشکال اولدیغیدر وقاضینک
رزق وکفایتی اهلنک وخدمتکارینک کفایتی فی الجمله بیت المالدندر زیرا عامه
ناسک مصلحتلری ایچون نفسنی حبس ایتمشدر واکر کفایت اولمزسه جائزدر اموال ناسه
طمع ایلیه اول اجلدن دیدیلرکه پادشاهه اولی اولان اولدرکه قضایی مال ایله اولوب
طمعی اولمین کمسنه‌یه اعطا ایلیه تاکه اموال ناسه طمع ایلمیه د ت بو حدیث شریف ابو داود
مرحومدن وترمذی مسندندن منقولدر عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله تعالی عنه انه قال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مَنْ وَلِيَ الْقَضَاءَ اَوْ جُعِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ فَقَدْ ذُبِحَ
بِغَيْرِ سِكِّينٍ ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم بیوردیکه بین الناس قیلنان عذاب شدید ایله بچاقسز بوغازلنمش
کبیدر معلوم اوله کیم قتل ایکی قسمدر بر قسمی آلت ایله در وبر قسمی آلتسزدر
وآلت ایله اولان قتل آلتسز اولان قتلدن اسهلدر پس قضاده خطر وصعوبت اولدیغی
جهتندن رسول علیه الصلوة والسلام آنی قتلک اصعبنه تشبیه بیوردی وجائزدرکه فقد
ذبح بغیر سکین قولندن مراد شهرلرینک مخصوصه سزا اهلاک ایدر دیمک

اوله یعنی هر کیمکه قضای قبول ایدی اولکمسنه آلت مخصوصه سز قتل اولندی دیمکدر
بوحدیث شریفک اشارت لطیفه سی چوقدر اهله جمله دن بری بودر که اصحاب سنن
اربع روایت ایدرلر که قاضیلر اوچدر ایکیسی جهنمده و برسی جنتده در برقاضیکه
حقی بیلوب وحق ایله حکم ایلیه اول اهل جنتدر اما جهنمیلر ولاتک بری اولقاضیدرکه
حقی بیلوردکن علمی ایله عامل اولمیوب مقتضای حکم ایتمیه بلکه رشوت هدیه دیو الوب
وباب ملوک وامرایه وار وب کله وتحصیل صلاح واجتناب مظالم عباد ایتمیه واکر
رشوتی المق حلالدر دیرسه نعوذ بالله تعالی کافر اولور وبری دخی ولدر که جاهل اوله
وینه قاضیلق اختیار ایده زمانه قاضیلرینک اکثری کبی اول دخی جهنمده در دیمش حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم خبر ویروب بیورد یکه جهل ایله وجور ایله حکم
ایدنلرک اهل نار اولدقلرندن ذکر اولنان اوچ بولک قاضیه بو حدیث شریف شاملدر
حد حب امام احمد وابن حبان مسندلرندن اخراج اولنمش حدیث شریفده عن عائشة
رضی الله تعالی عنها انها قالت سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول
لیأتین علی القاضی العدل یوم القیمة ساعة یتمنی انه لم یقض بین اثنین فی تمرة قط
حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت ایدوب دیدیکه تحقیق رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن ایشتدم دیر ایدیکه الله حقیچون قاضی عادل اولانک
قیامت کونده هول سوالندن بروقت اولورکه کاشکی نه اولیدی دنیاده مدت عمرده
ایکی کسنه نک مابیننده برخرمانی حکم ایتمش اولهیدم دیو حسرت ایله ندامت وملامت چکر
بونک سببی ایله مسببدن تعبیر ددر زیرا حاکم عادل ایله وخرما ایله تقییدن مراد مبالغه
ایچوندر پس امدی حال قاضی عدل بویله اولنجه جابرک احوالی وعاقبت مالی نیجه اولور
کرکدر برقاضیکه ظلمه راضی وحقدن متغاضی وله شاسنه فیض دکلدر قاضیی
الجنة وقاضیان فی النار خبری بوکادالدر ورشو ایچون ظلمه مرتکب اولنلرک امورعاقبتلری
بدمالدر دیمکدن عبارتدر طب امام طبرانینک مجمع کبیرندن روایت اولنمشدر عن عوف
ابن مالک رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ان شئتم انبأتکم عن
الامارة وما هی فنادیت باعلی صوتی وما هی یا رسول الله قال اولها ملامة وثانیها
ندامة واخرها عذاب یوم القیمة الا من عدل وکیف یعدل مع اقربیه بوحدیث شریفی
عوف بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام بکا
وانده حاضر بالمجلس اولنلره بیوردیکه بز ولایت وذره قاضی وبک اولوب صاحب
احوال اولندن سزه خبرویره یم می دید کلرنده اول عوف بن مالک رضی الله تعالی عنه صوتی
اعلی ایله ندا ایدوب یا رسول الله انلرک ترتب وذره اولدقلرندن بزه خبرویرک

دیدکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه امارتک اولی ملامتدر ایکنجیسی
ندامت اوچنجیسی عدل ایتمدیکه عذابدر عدل ایسه اقربا ومتعلقات صاحبی اولانه
بعیددر دیو بیورمشلردر خ بوحدیث شریف صحیح بخاریدن اخراج اولنمشدر عن ابی
هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال انکم ستحرصون علی
الامارة وستکون ندامة یوم القیمة فنعم المرضعة وبئست الفاطمة ابوهریره
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم بیوردی تحقیق سزلر طلب ایمکه حریص اولسکز کرکدرکه بک وامیرلک اوزرینه
رانک کسرایله وفتحیله جائزدر وتحقیق بو بکلکدن مراد خلافت وانک نیابتیدر شول
کمسنه ایچونکه اول منصبنده امرحق اوزره عمل ایلمز وانصاف وعدالتدن
کورمز اول بکلکدن یقینده ندامت اولسه کرکدر قیامت کوننده فنعمت
المرضعة وبئست الفاطمة یعنی بکلک کوزل مرضعه در اولنه نسبت وعزل اولوب
برامز فاطمه در یکه نسبت امر دیجی عورندرندیمکدر وفاطمه بونده اوغلی سوددن
کسیجی عورتدن عبارتدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ولایت
ومنصبی امزدیجی عورته تشبیه بیوردی امدیکه حظ ولذت کوررلر بکلک دخی انواع
لذت فانیه ومنافع غیرباقیه ودنیای غیرزائله وذاهبه ده بک اولان کمسنیه وصول
بولمدی باعث اولورفاطمه که سودی منقطع اولوب فلمشدر سود وبرمزاوغولکری
وقولری فریاد وفغان ایدرلر اول هیچ التفات ایتمزلر اولکه بک انواع لذتلر ایله متلذذ
واصناف منفعتلر ایله منتفع ایکن موت کلوب ایریشور اول منافع ولذاتی قطع ایدر
وحسرت وندامتی ورزینه باقی قلور امدی اخرنده حسرت وندامت ولان لذات
ایله مسرور دوانی حصولی ایله مغرور اولمق شان عاقله لایق دکلدر پس قاضی وبک ولان
کمسنه لازمدر که اخرتی اوندوب رعایاسی ازاسنده الله نک امر ایله ورسول اکرمک
قولیله حکم ایدوب منصرف اوله تاکه قیامت ستیلرنده الله تعالینک عرش اعلاسی
کولکسنده کولکلنه پس امدی بوحدیث شریفده قبول امارنده مدح وذم ووصفا
والم بولنور ابوهریره رضی الله تعالی عنه ایدر برکون رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه دیدمکه یا رسول الله غیرلری قیلدیغنکز کبی بنی دخی بیت المالک بعض اموالی
اوزرینه عامل قیلمزمیسن دیدکده بوحدیث شریفی ذکر ایلدی حد احمد بن حنبل مسندندن
منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال
ما من امیر عشرة الا یؤتی یوم القیمة مغلولا لا تفکه الا العدل ابوهریره رضی الله
عنه رسول اکرمدن روایت قیلر تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم

بیوردیکم ناسڭ اون نفر کسنه نڭ مصالحنه متولی اولان کمسنه قیامت کوننده
الری بوینینه باغلو کوزیلر مزبورلر ایله بینلری فصل اولمدقچه بندی چوزلماز
دیو بیوردی طلط طبرانینڭ معجم الکبیر واوسط صغیرا اولان مسندلرندن اخراج
اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما یرفعه ما من رجل ولی عشرة الا
اوتی به یوم القیمة مغلولة یده الی عنقه حتی یقضی بینه وبینهم یوم القیمة
عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر حدیث شریف مرفوعدر نبی محترم
صلی الله تعالی علیه وسلم دن بر آدمکه اون نفر کمسنه یه والی اوله یوم قیامتده الی
بوینینه باغلو کوزیلرتا بینلری فصل اولنوب اکر عدالت وار ایسه حق تعالی انك
الینی بندڭ خلاص ایدر واکر جوری وظلمی وار ایسه آنی الی باغلو جهنمه ادخال ایلر بس
احوال امارت واکا طالب ومنصب اولان ولاة حکومتڭ روز قیامتده بو وجه ایله
حتلری قضا اولنجه دکن ندامت وملامت چکرلر لکن بو شول حاکملره درکه مغرق
لردر محجب الامورلر دکلردر لذت حکومتڭ مسرور اولورلر واجراء حقدن تغافل
قیلرلر وتحصیل امارته سیم وزر خرج ایدوب وجهد ایله وسعی وکوشش ایله قا
ویك اولورلر حلال وحرام فکرینه اولمزلر وطریق استیفاده خاصل ولان محصوله
قناعت قیلمزلر بلکه جهنم طبیعتڭ بغلیوب هل من مزید دیرلر بو دخو رشید عدالت
کند ولر بر توصا الهد یغندن ظادم ظلم وبا الدم قالمشلردر زود دریای حرص
وطمعه طالمشلردر اکر انلره حق جل وعلادن توفیق بودتو به اقبال ایلمز ایسه حالی
مشکلدر پس بومقوله اهل امارت بلکه اون نفر کمسنه یه حکام ولان ارباب
حکومت ایچون عاقبت ملالت مقرردر امدی حاکملره سلامت عدالته دردیمکدر
عنایت در وکون ترکهما عزیمة اذا وجد من یصلح لهما غیره ولا فعلیه القبول لانهما
فرضا کفایة وقضا ایله بکلك ایکیسنڭ بیله خطر وصعوبتی وار در وغیری وارکن او نو
ترکی اولیدر زیرا سندن اصلح وصالح وغیر اولده افضل واولی ولان کمسنه موجود اولیجق
ترکی اولدر ولا کن اودن غیری کمسنه اولمیجق اولور ایسه ایکیسنڭ دخی قبولی اوزرینه
فرض عین اولور فرض کفایه ایکن یا خود اختیار المسی فرض اولوراندن غیری ولمغله هم
عباد اللهڭ حقوقنی صیانت ایچون اولمغله هر کس خوف وجدا ایدوب اجتناب ایلرلر
زیرا انلر اولمسه امور مسلمین معطل قلور واحوال عباد مشکل اولور ایدی وجها
واراذل بلدوکن اشلر ایدی پس حال قضا سنده بر ظالمدن مظلومك حقنی خلاص
ایتمك ایله عدل وعدالتی سبب مغفرتی اوله زیرا قضا اجماع علماء ایله فرض کفایه در دیدیلر
وایکی خصمك ما بینلرنده حق عدل ایله قضا ایلك قوی ولانی قاضی ندندر وفضل

اولان عبادتندن در السادس والاربعون سؤال التولیة الاوقاف کسؤال القضاء
اوقاف لساننڭ فرق لتجنیسی تولیت اوقاف استمکدر اول ایسه قاضیلك استمك کبیدر
وسؤال القضا کبی اولدخی حرامدر قال ابن الهمام رحمه الله تعالی قالوا لا یولی من طلب
الولایة علی الاوقاف کمن طلب القضاء لا یقلد ابن همام رحمه الله تعالی بیندی دیدیلرکه
اوقاف اوزرینه ولایت طلب ایدنه تولیت اوقاف ویرلمز نتکم قضا طلب ایدنی تقلید
اولنماز انتهی زیرا اوقاف اوزرینه طلب تولیت خیانت علامتی ومال اوقافی اکل وبلع
ایتمسی تجربه اماره در عفانا الله عن ذلك السابع والاربعون طلب الوصایا افات
لساننڭ فرق بتجنیسی طلب وصایتدر وانی استمکدر نتکم حدیث شریفده وارددر
مدحك امام مسلم وابوداود سننلرندن وحاکم مستدرکندن روایت اولنمشدر
عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال له یا اباذر انی اراك
ضعیفا وانی احب لك ما احب لنفسی لا تامرن علی اثنین ولا تلین مال یتیم سبب ورود
حدیث بو درکه ابوذر رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب دیرکه سلطان انبیا وسند
اصفیا علیه اکمل التحایا حضرتلرینه دیدمکه یا رسول الله غیریلری قیلدوغك کبی بنی
دخی بعض الممالك بعض امواله وزرینه عامل قیلماز میسن دیدیکمده بو حدیث شریفی
بیوروب دیدیکه یا اباذر هر چند تحقیق بن سنی تنفیذ امورده ورعایت حقوقده
کوردون وتحقیق سکا محبتم ناشی بن نفسمه ندن رضا ویرر ایسم سکا دخی انی رضا ویرم
ایله ایکی کمسنه نك اوزرینه امیر اولمقدن صاقن ایکی آدمه بیله ایکیدن زیاده نك
اوزرینه امیر ووالی اولمقدن نهی اولونوب ایله اقتضا ایدر وانسه مال یتیمه متولی
ووصی اولمقدن اصاقن یقین اوله دیو تنبیه بیورمشلر وقال قاضیخان رحمه الله تعالی لا
ینبغی للرجل ان یقبل الوصایة لانها امر علی خطر لما روی عن ابی یوسف رحمه الله تعالی
انه قال الدخول فی الوصیة اول مرة غلط والثانیة خیانة وعن غیره والثالثة
سرقة وعن بعض العلماء لو کان الوصی عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه لا ینجو عن
الضمان قاضیخان رحمه الله تعالی ایتدی غافل ولان کمسنه لایق دکلدرکه وصایتی قبول ایله
انك ایچونکه وصایت بر امر خطرناکدر امام یوسف رحمه الله تعالی دن روایت اولندیکه
وصایت اول مرده خطا وایکنجیده خیانت ولمسی منقول اولوب وبعضیلر قتنده اوچنجیده
سارقا ولدوغی مروی بدر وبعض علمادن نقل اولندیکه اکر وصی ولان کمسنه عمر بن الخطاب
رضی الله تعالی عنه اولسه بیله ضماندن خلاص اولمازدیمشلر وعن الشافعی رحمه الله تع
لا یدخل فی الوصیة الا احمق او لص وامام شافعی رحمه الله دن مرویدرکه احمق یعنی عقلسز
ویا خود خرسز اولیان کمسنه وصی اولماز دیمشدر قاضیخا نقلی آخره ایردی فلذا قیل

اِتَّقُوا الوَاوَاتِ نكتهٔ بعض عارفيندن نقل اولنديكه اول حرفى واو اولان اموردن قوركك
خلاصه سى ذوات واو اولان وكالت ووصايت وولايتدن اتقا ايدك ديمكدر زيرا
مال ايتام اكل وبلع ايتمكدن بغايت صاقنمق كركدر حق تعالى قوللرينى مال ايتامدن منع
ونهى ايدوب بو آيت كريمه جليله ورسوله انزال ايلدى كما قال الله تعالى وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ
الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ نتكم حق جل وعلا بيوردى يعنى ولد ايتامه يقين اولمكز الا مكر
منفعت جهتى ايله سعى ايده سز حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى
هر كيم كه مال يتيمى اكل ايلسه قيامت كوننده اننك ايچنده آتش ويلان وعقرب ولور قرآن مبين
دليل ناطقدر كما قال الله تعالى نتكم حق جل وعلا بيوردى إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا يعنى تحقيق شونلركه
مال ايتامى ظلم ايله يرلر انلر عنقريب الآخره يرلر آتشى قارنلرينه قورلر ويقينده جهنمه ايصال
اولنورلر يعنى ديمك اولوركه شونلركه ظلم وجبر ايله يتيم مالنى يرلر انلر مال يتيمى اكل ايله
قياس ايدلو خبرلرى بوهكه قارنلرى جهنم آتشى ايله طولدورورلر دخى انلر يقينده جهنمه واصل
اولورلر ديمكدر روضة الاسلام نام كتابده ايدر حضرت عمر رضى الله تعالى عنه زماننده
خلافتنده بركمسه وفات ايلدى مزارينى قزمغه مباشرت ايلديلر فى الحال قان بيلن
بردن يلانلر وچيانلر ظاهر اولدى وبالجمله يكيردن مزار قزديلر بديسنده دخى يلانلر
يلانلر وچيانلر ظاهر اولدى حضرت عمره وارووب احوالى تقرير ايلديلر حضرت عمر رضى
الله تعالى عنه ايتدى واروك اول قازانيكزده دفن ايلك زيرا بوكشى مال يتيمى يمشيدر اكر
مغربدن مشرقه وارنجه مزار قزسه كز مزارى ينه يلانلر وچيانلر اولور ديدى واول
كمسنه نك اوينه واروب احوالك سؤال ايلدكده مكر بر يتيم بيچاره يه وصى اولمش
واول يتيمه دخى زمانك مالندن برمقدار آقچه يمش اول سببدن حق جل وعلا انك قبرينه
طار وايچنى طوب طولو مار ايلمش واول كمسنه نك وارثلرى دخى دوب اوليدوكى مقدار
آقچه صاحبنه ويردكلرى كبى حكمت رب ستار ايله اول يلانلر وچيانلر غائب اولديلر
امدى كما ل ايتامى ضايع ايتمكدن زياده حذر ايتمك كركدر الثَّامِنُ وَالأَرْبَعُونَ دُعَاءُ
الانسان على نفسه وتمنى الموت آفات لسانك قرق سكزنجيسى كشى بر ضرر دنيوى
اصابتندن اوتورى تمناى موت ايتمسيدر قال الله تعالى وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ
بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا نتكم حق جل وعلا سوره بنى اسرائيلده بو آيت كريمه يى
بيوردى يعنى انسان خاطرينه كلن شيده فكر عاقبت ايتمكسزين مسارعت ووزره
مجبول اولمق ايله بر ضرر دنيوى اصابت ايلدكده تحمل ايدميوب غضبندن نفسنه ومالنه
واهلنه شر ايله دعاى خير ايله دعا ايتمك كبى ايدر ديمكدر اما اكثر مفسرين ايدرلركه آدم

اوغلانى

اوغلانى عجولدر ديدكى يعنى شول خير دعا قيلمقده نيجه ايوز ايسه شر ايله دعا قيلمقده
دخى اويله ايونجيدركه صبرى يوقدر واكر خير دعالرى قبول اولدوغى كبى شر دعالرى
دخى اويله قبول اولنسه كلى هلاك اولورلردى اما حق جل وعلا فضل ولطفندن
شر اوزره اولان دعالرين قبول ايتمز خير اوزره دعالرين قبول ايلدوكى كبى ديمكدن عبادينك
وتمنى موتدن نهى متضمن ذكر اولنان احاديث نبويه دن برى بودر خَرَّجَهُ السِّتَّةُ
الا ط بو حديث شريف مسندندن غيرى اصحاب محدثينك التيسنك مسندلرندن
اخراج اولنمشدر بخارى ومسلم وابوداود وترمذى ونسائى وابن ماجه دن احمد محدثيند
ونقلى بو عبارت ايله منقولدر عَنْ أَنَسٍ رضى الله تعالى عنه أَنَّهُ قال رسول الله صلى الله تع
عليه وسلم لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ
أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي انس بن ملك رضى الله تع
عنهدن روايت اولندى بو عبارت ايله كه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردى سزدن بركزه ضرر دنيوى اصابتندن اولومى تمنى ايتمسون تضجردن كندوسنى
منع ايدهموب اولومى تمنى ايدر ايسه ده پس ديسونكه يا رب اكر بكا حيوة خيرلو ايسه
بنى احيا ايله واكر وفات خيرلو ايسه بنى اماته ايله ديسون ديو بيوردى مسلم خ بو حديث
شريف امام بخارى صحيحنده منقولدر عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله تعالى عنه أَنَّ رَسُولَ
اللهِ صلى الله تعالى عليه وسلم قَالَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ يَزْدَادُ
وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ يَسْتَعْتِبُ ابو هريره رضى الله تعالى عنه روايت ايدركه تحقيق رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى كه سزدن بريكز اولومى تمنى ايلمسون زيرا حق تعالى
حضرتندن نازل اولان مصائبه عدم رضادندر زيرا انسان ايكيدن خالى دكلدر اكر
بر صالح كشى اولجق اولور ايسه اوله كه اول كمسنه چونده اولمغله خير وحسناتى
زياده اولور واكر كناهكار اولجق اولور ايسه اوله كه اولمغله كناهندن رجوع ايدوب
توبه واستغفار ايليه والله تعالينك رضاسنى طلب ايليه حالنى اصلاح عملن تبديل
ايليه واكثر نوكته بو ايكى موضعده بيله تعالى دن رجا محمود دور بوندن معلوم ومفهوم
اولان بودركه انسان دنياده كندويه واقع اولان مصائب وشدائد ايچون تمناى
موت ايتمك مكروهدر وبعضيلر قوتنجه موته طالب اولان اوچ نفر كمسنه در
بر تحول نادانكه موتندن صكره كندويه مخوفات اخرويه دن نه اولجغين آكاه بيلمز وايكنجيسى
مصائبه صابر اولمين ورضاء حقدن فرار ايلين بد بختدر كه تحصيل رضاء حقدن
بى خبردر اما اوچنجيسى لقاء حقه طالب اولان صادقدر كه موت قتنده عسل مصفادن
شربندن دهشتلر م وَفِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ لَا يَتَمَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ وَلَا يَدْعُ بِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ

بأتیه انه اذا مات انقطع عمله وانه لا یزید المؤمن عمره الا خیرا بو حدیث شریفی
مسلم زیاده ایدوب بو عبارت الله زیاده ایلمشدر یعنی سزدن بریکز اولومی تمنی ایله
اوزرینه ایرن ضرر و بلا اجلی ایچون اولوم کندویه کلمزدن اول دعوت ایلمسون
زیرا هیچ سزدن بریکز اولسه عملی کسلور و مؤمنه عمری الا خیر زیاده اید دیدی تنکم
روایت احمدده وارد اولمشدر که بر کسنه رسول اکرمه ناسک خیرلوسی کیمدر دیو
سؤال ایلدی جوابنده بیوردیکم دین اسلامده اولوب و اسلام اوزره عمری اوزون
اولوب کوچک عمله مقارن اولاندر للمنشئه

بیور حضرت نبی جلیل — که بودر قول حضرت جمیل
خیر ناس اول کشیدر عالمده — عملی کوچک وله عمری طویل

حدهق بو حدیث شریفی احمد بن حنبل سنندن و بیهقی شعب الایمانده بو عبارتله
عن جابر رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تتمنوا الموت فان
هول المطلع شدید وان من السعادة ان یطول عمر العبد ویرزقه الله الانابة
جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرامینه خطاب ایدوب بیوردی تمنی موت ایتمک که آخرته
اطلاع محلی هولناکدر و عبدک عمری اوزون اولوب من قبل الله تعالی رجوع و توبه ایله
مرزوق اولمق علامت سعادتندر وهذا النهی لمن تمنی الموت لضرر دنیوی نزل به واما
ان خاف علی دینه من الفساد فجائز بو موتی استمک دنیا ضررلرندن اوتوری نهی
وارد اولمشدر اما بو عنه حدیث شریف دلالت ایدر مکروهدر اما انسان زمانک فسادی
اجلندن دینه خلل کلمک اوزره قورقوسندن اولمن استمک مکروه دکلدر اول
اولمن استمک جائزدر ب برار مسندندن منقولدر عن علیم الکندی رحمه الله تعالی
انه قال کنت جالسا مع ابی عبس الغفاری رضی الله تعالی عنه علی سطح فرأی ناسا
یتحملون من الطاعون فقال یا طاعون خذنی الیک یقولها ثلاثا فقال علیم لم تقول
هذا الم یقل رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یتمن احدکم الموت فانه عند ذلک
انقطع عمله ولا یرد فیستعتب تابعیندن علیم الکندی رحمه الله روایت ایلدی تحقیقا
علیم دیدیکه بر وقتده ابو عبس غفاری ایله بیله بر طام اوزرینده اوتوردکن ابو عبس
رضی الله تعالی عنه طاعوندن فوت اولنلری مشاهده ایتمک ایله کندونک
دخی مطعونا فوتنی ولمسنی تمنی ایدوب اوچ کره ایندی یا طاعون بنی دخی طوت سکه
دیدکده علیم رحمه الله تعالی نیچون بویله درسن رسول اکرم علیه الصلوة والسلام
بیوردی که بر کسنه اولمن تمنی ایتمسون که هیچ سزدن بریکزک اولومی کلسه عملی کسلور

زیرا

زیرا مؤمنك دنیاده عملی زیاده اولسه مأمولدر خیر عملی دخی زیاده اوله و اکر کناهکار
ایسه دری اولمغله کناهدن رجوع ایدوب توبه ایلیه و حق جل و علادن رضاسنی طلب
ایلمک میسر ایلیه دیو رسول اکرم نهی ایتمش ایکن تمنی موت ایتمکزه سبب ندر دیدکده
فقال ابو عبس رضی الله تعالی عنه انا سمعت رسول الله تعالی علیه وسلم یقول بادروا
بالموت ستا امرة السفهاء وکثرة الشرط وبیع الحکم واستخفافا بالدم ونشوا
یتخذون القرآن مزامیر یقدمون الرجل لیغنیهم وان کان اقلهم فقها ابو عبس
رضی الله تعالی عنه دیدیکه بن دیدکده بن حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن اشتدم بیوردیکه التی شیئک وقوعی واقع اولمزدن اول موتکزی تمنی
ایدک که انک بریسی سفیهلرک رقاب ناس اوزرینه ولایتلری و تصرف امر حکومتلریدر
ایکنجیسی والی ولایتلرک اعوانی چوق اولدوغیدر اوچنجیسی قضاتک احکام
شرعیه بیع ایدوب حجج و سجلاتک اجر مثلدن زیاده مبلغ اخذ ایتملری و دخی حکومت
ضایعلری و رشوت الملریدر و بو مقوله اشلرده ناس ابواب امرا و قضاتده ظلم کثیره
حاضرلر و شرایطه حاضرلردر دردنجیسی دم مقتولی قاتلدن عدم انصاف ایله
استخفا قدر فاعلدن اخذ قصاص ایتمزلر بشنجیسی ابنا و جور و جفا ایله قرابتدن
منقطع اولورلر و صورت هجرتدن اتلری ترک ایدرلر آلتنجیسی قرآن کریمی مقامات مزامیر
اوزره قرائت ایدوب تغنی ایدنی قبل الفقه ایکن آنی اقامته تقدیم ایدرلر غرضلری
اول الحان و اوصافدن تلذذ استماعدر زیرا انسان هوا سز عبادتدن قلبی مطمئن اولمیوب
هوالی قرائتدن و عبادتدن صفا ایدر ایسه لاجرم حقیقتده هوایه عبادت ایتمش اولور
حروفلرن مواضعندن اخراج ایدنلری امامته چورن قومدر دیو بیورمشلر التاسع
والاربعون رد عذر اخیه و عدم قبوله لسانک فرق طقوزنجیسی کشی مسلم قرندشنک
عذردن محتاج اولان امرده اعتذارینه رد ایدوب قبول ایتمکدر ج بو حدیث شریف
ابن ماجه سننندن اخراج اولنمشدر عن جودان رضی الله تعالی عنه انه قال رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم من اعتذر الی اخیه فلم یقبل منه کان علیه مثل خطیئة
صاحب مکس جودان رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تع
علیه وسلم بیوردیکه دینده بر قرنداشک کلوب عذر ایلسه اظهار عذرینی قبول
ایتمک اوزرینه باجدار کناهی مقداری کناه اکا توجه ایدر یعنی باجدارک کناهی کناه
کبائردندر پس ترک عذر فعل اجبارندن دکلدر بلکه فعل اشرار دندر دیمکدن عبارتدر
تنکم روایت اولندیکه نظام الملک عبد الله الانصاری حضرتلرینه خبر کوندردیکه
لطفا ایدوب بزه بر نصیحت ایلسون تاکیم کوکلم اول پند ایله بند اوله اول دخی یازوب

كوندردیكه هر كمسنه بو اون خصلتی عادت ایدنسه دنیاده و عقباده صاحب سعادت
اوله و عند الله مراتب عالیه یه واصل اوله اول اون خصلتك اولكیسی حق ایله صدق ایله
ایكنجیسی خلق ایله انصاف ایله اوچنجیسی نفسنه قهر ایله دردنجیسی فقرا ایله لطف ایله
بشنجیسی اولولره حرمت ایله آلتنجیسی كوچكلره شفقت ایله یدنجیسی دوشمنلره حلم ایله
سكزنجیسی دوستلره نصیحت ایله طقوزنجیسی جهال ایله مداراة ایله اونجیسی علمایه
تواضع ایله عذرلر قبول ایدوب كوكللر غایتنده كوشش ایله و عیبلر اورتوجی اولوب دیمكه
دنیایه صانمه و خانكی جهنم اته چون بو مكتوب نظام الملكه ارشدی كوروب ایندی
تا عمر نظامست · این نصیحت تمامست · طط بو حدیث شریفی امام طبرانینك
معجم اوسطندن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انه قال علیه الصلوة
والسلام عفوا تعف نساؤكم وبروا آباءكم یبركم ابناؤكم ومن اعتذر الی اخیه
فلم یقبل عذره لم یرد الحوض حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن روایت ایدر
تحقیق رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیكه سز فقرا حشدن چكلوب قبول عفت
ایله كز خاتونلریكز دخی عصمت اوزرینه عفیفه اولسونلر آتالریكزه ایلكلر قیلوش قیمكز كه
بللردخی سزك قپولریكزی قیمیلر بیت

عیسی بره‌ی دید یكی كشته فتاده · حیران شد و بگرفت بدندان سر انگشت
گفته كه كرا كشتی تا كشته شدی باز · تا باز كجا كشته شود آنكه ترا كشت
انگشت مكن رنجه بدر كوفتن كس · تا كس نكند رنجه بدر كوفتن مشت

ودخی بابالریكزه تابع اولوب ایلك ایلكز اولادكز دخی سزه ایلك بوزندن متابعت
قیلسونلر و سوزیكزی عنوان كامرانی ایله بیلسونلر و شول قبول عذر ایتمین اخرتده بنم حوضمه
وارد اولماز و زلال كوثرم نوشیده اولمز پس عذر كرام ناس عندنده مقبولدر دیدی غرجا
دیمكدر والظاهر ان هذا الوعید فیمن لم یتیقن بذنب اخیه واحتمل عذره الصدق
والا یكون قبوله عفوا وهو لیس بواجب و وعید مزبور ظاهرده اعتذار ایدنك
عذرنده صادق اولمسی احتمالی وار ایكن قبول ایتمین كمسنه حقنده در اما نفس الامرده
ذنب واقع اولان كمسنه اكا ذنبنه جهی اوزره عذر دیمك ایله عذرنده كاذب اولسه قبولی
تكرما عفو اولوب واجب اولمزكه قبول ایتمین وعیده مستحق اوله دیمكه اشارتدر الحسن
تفسیر القرآن برأیه آفات لساندن اللنجیسی قرآن عظیم الشانی كندو رأیی ایله تفسیر ایلمكدر
دت تنكم بو حدیث شریفی ابو داود مراسیلنده و ترمذی مسندندن نقل اولنمشدر عن
جندب رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من قال فی كتاب
الله تعالی برأیه فاصاب فقد اخطأ جندب رضی الله تعالی عنه روایت ایدر

تحقیقا

تحقیقا رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی شول كمسنه كه كتاب الله منقول
یوق ایكن كندو رأیی ایله تفسیر ایدوب خاطرینه خطور ایلین سوزی سویلیه
و قول صوابه دخی اصابت ایلسه لكن نظر علمایه و قوانین علمیه یه موافقت بولنمسه یعنی
اصلندن خبردار اولمدیغندن مراد بودر دیو الله تعالی اوزرینه شهادت ایتدوككندن
اوتوری كشی حقیقت احكام قرآنده خطا ایتمشدر زیرا رأیی ایله تفسیر ایتمكدن امت نهی
بیورلدیلر كشی كندو عقلی اوزره ذاهب اولوب میدان غوایه ارخاء عنان ایتمكدر
پس بو خطایه مؤدی اولدوغی مقرردر و حدیث آخرده ترمذی مسندندن منقولدر
عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم من قال
فی القرآن بغیر علم فلیتبوأ مقعده من النار عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن
روایت اولندی تحقیق رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی شول كمسنه كه
قرآنی كندو رأیی ایله تفسیر ایدر نفسی ایچون جهنمده بر منزل اتخاذ ایتمش اولور دیو بیوردی مشارٌ
بیلمیوب سویلدوككندن اولوری دیمكدر و فی روایة و روایت اخریده امام ترمذی
مسندندن عبد الله بن عباس حضرتلرندن كذلك بو عبارت ایله روایت اولنمشدر
ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال اتقوا الحدیث عنی الا ما علمتم فمن كذب
علی متعمدا فلیتبوأ مقعده من النار ومن قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده
من النار تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام امته خطابا بیوردیكه سز بندن صدوری
یقینا بلدیككز حدیثی روایت ایلمك طریقندن قصد ایله كذب طریقیله بكا اسناددن
حذر ایلكز یعنی بر كمسنه بنم اوزریمه قصدا كذب ایله بو حدیث رسولدر دیو كندو نفسندن
بر سوز سویلر ایسه اول كمسنه جهنمده مكان و منزلنی حاضر بیلسون و یا خود
حاضر و مهیا قیلسون دیو تخویف و تحذیر دوردخی حضرت قرآنی كندو رأیی ایله
تفسیر ایدن كمسنه علوم معانیسندن غافل ایكن مجرد كندو رأیی ایله و بندادی ایله
غلط سوزلر سویلین اخرتده محل قعود و جلوس نفسی ایچون نار جحیمده بر منزل اتخاذ
ایتمش اولور دیو بیوردی مثلا اعلم انه لیس المراد بالنهی عن التفسیر بالرأی ان یقتصر
فیه علی المسموع من رسول الله صلی الله علیه وسلم فانه اقل قلیل فیلزم ان لا یحتج
احد بالقرآن فی غیر المسموع فینسد باب الاجتهاد وذا باطل بالاجماع بلكه
نهیدن مراد رأی ایله تفسیر ایتمكدن نهی بیوردقلری بندن مسموع اولمدقچه آیات
قرآندن بر نسنه كندو كندودن معنی ویرمك دیمك دكلدر كه طرف عالیلرندن مسموع اولان
معنای شریفه اقل قلیلدر و هر تفسیر سماعه موقوف اولسه مسموع اولان عربی بر
ماده ده قرآن ایله احتجاج محال اولموجب بالكلیه باب اجتهاد منسد اولمق لازم

کلور انسه دایسه بالاجماع باطلدر قال الفقیه ابو اللیث فی البستان انتهى
انما ورد الی المتشابه منه لا الی جمیعه وامام ابو اللیث رحمه الله تعالی بستان العارفین
نام کتابنده بیوردکه رای ایله تفسیر قرآن عظیم الشانک نهی متشابهنده وارد اولدی
جمیعنده وارد اولمدی کما قال الله تعالی نتکم سوره آل عمرانده بو معنایه دلالت ایلر حق
جل وعلا بیورر فاما الذین فی قلوبهم زیغ فیتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة
وابتغاء تاویله وما یعلم تاویله الا الله اما شول کمسنه لر که انلرک کوکلنده حقدن
باطله میل اوله یهودیلر کبی انلردرکه متشابه ایشلره متابعت ایدرلرکه اکا معنا ویره لر
اندن فتنه طلب ایتمک اوله که اول شرکدر و اول شرکلری اوزره قاله لر ولمقدودخی کا
تاویل طلب ایدرلر تا که انک ایله بو امتک فناسن بیله لر و قیامت قوپمقلغی وقتنی
حال بودرکه بو قیامت قوپمسنک وقتنی و بو امتک فناسنی هیچ کمسه بیلمز الا الله تعالی
بیلور دیمکدر بو آیت کریمه الشانک سبب نزولی بودرکه یهودیلردن بر جماعت کلوب
رسول اکرمک سعادت خانه سنه کیردیلر انلردن بریسی حیی بن اخطب ایدی دیدیلرکه
یا محمد بزه خبر اویله واصل اولدیکه سکا الم نازل اولمش اکر بو سوزک کرچک ایسه سنک
امتمک بقاسی دنیاده یتمش بر سنه اوله زیرا جمل حسابنده الف بردر ولام اوتوزدر
میم قرقدر که جملسی یتمش بر اولور بونلر بویله دیدیلر حق جل وعلا بو آیت کریمه انزال ایدوب
بیوردیکه وما یعلم تاویله الا الله والراسخون فی العلم یعنی بو امتک بقاسی نه قدر
اولدوغنی کمسه بیلمز الا انجق الله تعالی بیلور و دخی انلرکه علم ایچنده راسخلردر هر نسنه نک
حقایقن و دقایقن بیلمشلردر انلر دیرلرکه بز بوکا ایمان کتوردک بو متشابهک حقیقی
معناسی الله تعالی قتنده در انده مراد الله نه در اول بیلور بز اکا مراد الله بودر دیو قطعا
حکم ایدمزدیس بو قرآن نصیحتلمز الا شونلرکه عقل صاحبلریدر ایشته کلردن ادراک
ایدرلر محکمی ایله عمل ایدوب متشابهنه ایمان کتوروب مراد الهیه تفویض ایدیکدر لان
القرآن انما نزل حجة علی الخلق فلو لم یجز التفسیر لا یکون حجة بالغة فاذا کان کذلک
جاز لمن یعرف لغات العرب وعرف شان النزول ان یفسره زیرا قرآن خلقک
اوزرینه حجت نازل اولدی پس اکر تفسیری جائز اولمزایدی اویله اولمق شول کمسنه که
لغات عربی بیله عرب لسانی جمله بیله و هر آیتک نازل اولمسنه سبب نه اولدوغنی
بیله اول کمسنه قرآن عظیم الشانی تفسیر ایتمک جائزدر اما بکلش معنی ویرمکدن
حذر ایتمک کرکدر مقبول اولان بو قولدر واما من کان من المتکلفین ولم یعرف
وجوه اللغة لا یجوز له ان یفسره الا بمقدار ما سمع فیکون ذلک علی وجه
الحکایة لا علی سبیل التفسیر انتهى واما کیمکه وجوه لغات بلمیه و شان نزولی معلوم

ایدیمیه اکا قرآن عظیم تفسیری ایشتدوکندن زیاده ایله تفسیر ایلمک جائز دکلدر
پس انک تفسیری حکایت وجهی اوزره اولور تفسیر طریقی اوزره اولمازن بستان
العارفینک قوللری بو محله تمام اولدی اقول ومن جملة محل النهی من لم یعرف
الناسخ والمنسوخ ومواضع الاجماع وعقاید اهل السنة والجماعة فیفسر علی
مقتضی العربیة فلا یامن عن الخطا فلا یفید مجرد معرفة وجوه اللغة بل لا بد
معها من معرفة ما ذکرنا فاذا حصل له هاتان المعرفتان فله ان یفسر ولا یکون
تفسیره بالرای لکن بستان العارفیندن زیاده صاحب الکتاب دیدیکم قرآن عظیم الشانی
تفسیر ایتمک مجرد وجوه لغتی بیلمک کفایت ایلمز بلکه انکله شان نزولک و ناسخ و منسوخک
ومواضع اجماعی و عقاید اهل سنت و جماعتی بیلمک لازمدر و اکا بو ایکی معرفت حاصل
اولدقده تصکره قرآن جلیل الشاندن متشابه اولانک غیریسینی تفسیر ایتمسی جائزدر
و بو تقدیرجه رای ایله تفسیر اولماز الا یری ان المجتهدین اختلفوا فی تفسیر آیات
واستنبطوا منها احکاما مبنیة علی فهمهم کورمزمیسنکه مجتهدلر بعض آیات کریمه
تفسیرنده اختلاف ایدوب هر بری کندو فهملری اوزره مبنیه احکام استنباط
ایلدیلر دیلد جمله دن بری کقوله تعالی او لامستم النساء حمله الشافعی رح
علی اللمس بالید واوجب الوضوء بلمس النساء نتکم حق جل وعلانک بو قولنی شیخ
امام شافعی رحمه الله تعالی لمسی حقیقتنه صرف ایتمکین ال ایله لمس اوزرینه حمل
ایدوب پس مس نسا ایله وضو ایجاب ایلدی و تجدید وضونک لزومنه ذاهب اولمشدر
یعنی نسایه الیک ایجی ایله یا پیشسه مذهب شافعیده تجدید وضو لازمدر و ابو حنیفة
رحمه الله تعالی علی الجماع فلم یوجبه به وغیر ذلک مما لا یحصی و حضرت امام
اعظم و اول امام الخیر علیه الرحمة جماعه حمل ایدوب ال ایله نسایه لمسک اوزرینه
حمل ایلدی پس مس نسا ایله وضو ایجاب ایلمدی و وضونک عدم لزومنی اجتهاد ایتمشلردر
بونلردن غیری حسابسز مسائل شرعیه ده اجتهادلری واقع اولمشدر الحادی
والخمسون اخافة المؤمن من غیر ذنب واکراهه علی ما لا یریده کالهبة والنکاح
والبیع آفات لسانک الیکرمی بجیسی بر مسلمی بر کناهی یوقایکن خوفه دوشورب و بر
شیئک بیعنی و یا هبه سنی و نکاح مرادی اتمزایکن هر بر نیه اکراه ایتمکدر بو حدیث
شریف طبرانینک مسندنده اخراج اولنمشدر عن عمر رضی الله تعالی عنه انه قال
سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول من اخاف مؤمنا کان حقا
علی الله تعالی ان لا یؤمنه من افزاع یوم القیمة حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
بو عبادت ایله روایت ایدرکه تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن

بشندم دیر ایدیكه بر مؤمنی بغیر حق خوفه دوشورمك حق جل وعلا قیامت كوننك فزعلرندن
امین ایتمك مقرردر دیو بیورمشلردر. براهر كیشی انك دلندن وسائر افعالندن امین اولمز
مؤمنلر علامتیدر. لكن ونفسنه نه صنور ایسه اكا دخی انی صانمدیكچه عبادتنده الثانی
والخمسون قطع كلام الغیر وحدیثه بكلامه من غیر ضرورة خصوصا اذا كان فی مذاكرة
العلم او تكرار الفقه افات لسانك اللی ایكنجیسی كیشی آخرك سوزنی ضرورة یوق ایكن كندی
سوزیله قطع ایتمكدر خصوصا قطع اتدیكی كلمات علمیه ومسائل فقهیه ایسه خود قبیح
دخی اشد اولور وقد مر ان السلام علیه اثم تحقیقا مصاحبت علمیه استماعنه مشغول
اولنلر او زرینه سلام ویرمك تحریما مكروه. سلام ویرننك كناهكار اولدوغی آفات لسانك
اوتوزطقوزنجیده بركره دخی ذكری مرور ایتمش ایدی وكذا قطع كلام نفسه بخلاف
جنسه واخرك سوزینی كندو سوزی ایله قطع ایتمك ویا خلاف جنسی بر امر اجنبی ایله قطع
كلام ایتمك كذلك لساننده كمن یقرا او یدعو او یفسر او یحدث او یخطب للناس
ویلتفت فی اثنائه فیامره ببعض حوایج بیته او نحوه وشول كیشی كه قراءة قران ویا خود
دعا ویا تفسیر ایدر ایكن ویا وعظ ویا حدیث شریف نقل ایدر ایكن ویا خطیب خطبه
اوقور ایكن ویا بونلره بكزر نسنه لر ایدر ایكن آخر كسنه آوی مصلحتی سپارش ایتمك
كبی سوء ادبدن ناشیدر وكذا تكلم من فی مجلس عظة او تدریس او من فوقه حین یتكلم مع
یمینه او شماله ولو مع الاخفاء كرو بوبخلیندر برامر اجنبی ایله قطع ایتمك ووعظ
وتدریس مجلسنده ویا خود كندونك فوقنده اولان كسنه مجلسنده صاغنده
وصولنده اولنلر سترا ایسه ده وكذا تجرد التفاته وتحركه من غیر حاجة وكل هذا
سوء ادب وخفة وعجلة وسفه بنه مجرد بو منوال وذره دن صاغه وصوله التفات
ایتمك حاجت یوق ایكن مصاحبت ایله اخرك كلامنی كنده وكلامی ایله قطع ایتمك كبی
ادب وعجله وخفة عقل وسفاهتدر بونلرك جملسی بل علی المتكلم ان یسرع كلامه
الكل ان ینتهی من غیر كلام اجنبی بلكه متكلم او زرینه لازمدر كه نهایت بولنجه اراه كلام
اجنبی ادخال ایتمیه وعلی المخاطب التوجه الیه والانصات والاستماع الی ان ینتهی كلامه
بدون التفات ولا تحرك ولا تكلم خصوصا اذا كان المتكلم فی تفسیر كلام الله تعالی
او رسوله صلی الله تعالی علیه وسلم ومخاطب اولوب دكلینه لازمدر كه طبعا ویا
شرعا انصات واستماعك خلافنه باعث اولوبنی اولمیجه تكلم وحركت كیلردن حذر
ایده خصوصا كه شروع اولنان كلام تفسیر شریف وحدیث رسول اكرم صلی الله علیه وسلم
الا ان تبدو حاجة داعیة طبعا او شرعا فلا بد من بعض ما ذكر الا ممكر كه
انده سویلكه طبعا وشرعا بر حاجت ضرورت اولدوغی تقدیرجه حتی اظهار وطلب

ابطال

ابطالی ایچون تكلم ایتمكده نسنه لازم كلمز نكم بعض محله ذكر اولنمشدر كورمزمیسنكه
امرا مجلسنده امرا مجلسنده عوام نیجه سكوت ایدوب ادب اوزره طورورلر علم شریف
مجلسنك تعظیمی خود امرا مجلسندن اولی ولدوغی مقرردر اوكل تقدیرا اوزره انصات
واستماعی علی وجه الكمال لازم اولور الثالث والخمسون رد التابع كلام متبوعه
ومقابلته ومخالفته وعدم قبوله واطاعته فی امر مشروع افات لسانك اللی اوچنجیسی
تابع متبوعك سوزینی امر شرعیده رد ایلمك وآنی قبول ایتیوب امر مشروعده مقابله
ومخالفت ایدوب سوزینی طوتمیوب اطاعت ایتمكدر كالرعیة للامیر والقاضی والولد
للوالد والمملوك لسیده والتلمیذ لاستاذه والمراة لزوجها والجاهل للعالم وهذا
قبیح جدا یستحق به التعزیر مثلا شرعه موافق اولان خصوصده رعایا پادشاهك وقاضینك
واوغول باباسنك وانانك وقول افندیسنك وشاكرد استاذینك وعورت آرینك
وجاهل عالمك قوللرینی رد ایدوب مخالفت ایتدكلری كبی وجاهل عالمك قولنی رد ایلمك
زیاده قبیحدر وانلرانك ایله تعزیره مستحق اولورلر اول مخالفتلری سببی ایله قال فی
الخلاصة رجلان وقعت بینهما خصومة فاخذ احدهما خطوط المفتین فقال
الاخر لیس كما كتبوا ولا یعمل بهذا یجب علیه التعزیر صاحب خلاصه دیركه ایكی
كسنه نك اراسنده خصومت واقع اولسه انلردن بریسی علمادن فتوی اخذ ایلسه اول
بری مسئله یازدقلری كبی دكلدر دیسه اكا تعزیر واجب اولور الرابع والخمسون
السؤال عن حل شیء وحرمته وطهارته ونجاسته صاحبه ومالكه تورعا بلا
ریبة وامارة ظاهرة علی الحرمة والنجاسة افات لسانك اللی دردنجیسی بر نسنه نك
حل وحرمتندن ونجاست وطهارتندن انده حرمت ونجاسته دلالت ایدر نسنه
یوق ایكن صاحبنه صورمقدر یعنی ظاهرده علامت یوق ایكن سؤال ایلمكدركه كمن
یرید ان یشتری شیئا فیسئل مالكه وهو مستور او یدعوه الی ضیافة فیسئل
عن حل الهدیة والطعام وشول كسنه كه بر كسنه دن بر شیء صتون المق مراد ایلسه
واول اكا بو نسنه حلالدمیدر یوخسه حرامدمیدر دیو سؤال ایلسه ویا خود
بر شخص مستور او زرینه بر هدیه كوندرسه واول انده بو نسنه حلالدمیدر یوخسه
حرامدمیدر دیو سؤال ایلسه ویا خود بر كیشی بر نسنه او زرینه دعوت ایلیوب اوكنه طعام
كتورسه واول اكا بو طعامك حلالدمیدر یوخسه حرامدمیدر دیو سؤال ایتمك كبی
او یاتیه ماء فی كوز لیشرب او یتوضا او یفرش له ثوبا او سجادة لیصلی ولیس فیه
علامة نجاسة فیسئل عن طهارته فهذا اذی وسوء ظن او ریاء او عجب او جهل
وتجسس وبدعة ویا خود ایچمك ایچون بر ابریق ایچنده صو كتورسه ویا خود ابدست

او یهدیه رجل مستور

الموق ایچون صو کتورسه ویاخود اوسنده نماز قیلمق ایچون اثواب ویا سجاده انلرده نجاسته دلالت ایدر نسنه اولمسه بونك جملسی اذی در وسوء ظندر ویاخود ریا ویا عجبدر ویا جهلدر دخی تجسسدر و بدعت مذمومه در فعلیك الاعتماد علی الظاهر کما اعتمد علیه الصحابة والتابعون رضوان الله تعالی علیهم اجمعین فان الید دلیل الملك والاصل فی الاشیاء الحل والطهارة والیقین لا یزول بالشك پس سنك او ذرینه لازم اولان اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم وتابعین طریقلرینه اوقو ظاهر حاله اعتماد ایتدکلری کبی بزه لازم اولان اولدرکه ظاهره اعتماد ایدوب تجسسی ترك ایدر زیرا النده دلیل ملکدر واشیاده اصل اولان حل وطهارتدر ویقین شك ایله زائل اولمز دیو کتب اصول وفروعده مبسوطدر وسیجیء لهذا زیادة تفصیل فی الباب الثانی ان شاء الله تعالی وبونك زیاده تفصیلی ان شاء الله تعالی ایکنجی بابده کلور الخامس والخمسون تناجی اثنین عند ثالث ولو ساکتا فانه منهی عنه اللی بشنجیسی ایکی کمسنه بینده خفیة سویلشمسیدر واوچنجیسی ساکت اولدوغی حالده منهی عنهدر خم بو حدیث امام بخاری ایله مسلم صحیحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال اذا کنتم ثلثة فلا یتناج اثنان دون الآخر حتی تختلطوا بالناس من اجل ان ذلك یحزنه عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهمادن روایت ایدوب ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه چون سفرده و حضرده اوچ کمسنه بر یرده اولسه کز ایکیکز کزلو مصاحبت ایلمیه سز زیرا اول بر قرنداشکزه سبب حزن وملالت وتشویش خاطر واختلال اولور سز پس مادام که کزلو سویلشمیوب ناس ایله استیناس بولندن مختلط وممتزج اوله سز خفیه تکلم ایتمسندن ثالثه حزن والمطاری اولمغله نهی بیوروب ولا تباشر المرأة المرأة فتصفها کانه ینظر الیها یعنی بر عورت بر عورتك بدننك ظاهرینه طوقنمسنکه بدننه طوقندقدن عورت کندو ارینه وصف ایلمیه فلان عورتك بدنی کوزل و کوچکدر دیو پس مادحه نك اری کانه ممدوحه یه نظر ایتمش کبی اولور دیمکدر وصف ایتمسندن نهی بیورمشلردر وحدیث اخرده وارد اولمشدرکه طب طبرانی مسندندن بو عبارت ایله منقولدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول لا یتناج اثنان دون واحد عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن اشتدمکه بیوردی کزلو مصاحبت ایدن ایکی کمسنه نك یانلرنده ثالث اولان واحده غیرلره حزن واقع اولور وزاده دا ابو داود سنندن بو عبارت زیاده روایت اولنمشدر

قال

قال ابو صالح رحمه الله تعالی قلت لابن عمر رضی الله تعالی عنهما فاربعة قال لا یضرك تابعیندن ابو صالح رحمه الله تعالی راوی حدیثدر و اولان عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن سؤال ایدوب دیدیمکه خفیة تکلم ایکی کمسنه یاننده اوچنجی ماعدادرت اولسه ینه تکلم ایدن اوچ کمسنه اولدوغی کبی منهی عنهمیدر دیدکده بیوردیکه اوچ کمسنه دن زیاده اولیجق نسنه لازم کلز لا باسدر دیو جواب ویرمشلر السادس والخمسون التکلم مع الشابة الاجنبیة فانه لا یجوز بلا حاجة حتی لا یشمت ولا یسلم علیها ولا یرد سلامها جهرا بل فی نفسه آفات لسانك اللی آلتنجیسی کنج عورت ایله سویلشمکدر بلا حاجت یوق ایکن اجنبیه تازه خاتون ایله مصاحبت ایتمك جائز دکلدر حتی اغسردقده یرحمك الله دیمیه واکا سلام ویرمز سلامنی جهر ایله رد ایلمك مکروهدر حتی شاید خاطرینه قبیح فکر ایله نفس وشهوت مستولی اولان استقامت حالنی سالب قیله بیت

صاقن محبوبلرك یانجه کتمه	یقیلور خانهء صبر وقرارك
وادب دیواری محبوبه سورتمه	طاشی باشك بر رصقن چیدرك

پس امدی هر کسه لایق بودرکه تهمتدن نفیه واهل هوا وبر امرد کمسه لرهوا و بر امرد و انلر ایله اختلاطدن چقه رسول اکرمدن روایت اولندی بیورمشلرکه شول کمسنه که حق تعالی حضرتنه واخرته ایمان کتوره اول کمسنه تهمت محلنه وارمیه حتی خلقك خاطرینه سوء ظن کلمکدن خلاص اوله وکذا العکس لقوله علیه الصلوة والسلام واللسان زناه الکلام وسیجیء تمامه فی آفات الاذن ینه بو محلده اجنبیه نك سلام ویرمسنه ویردکده جهر ایله رد سلام ایتمکه رخصت شرعیه یوقدر حضرت رسول اکرمك حدیث شریفلرنده لسانك زناسی کلام ایتمکدر دیو بیورمشلردر تکلم بونلرك ذکری سبقت ایتمشدر وبو حدیث شریفك تمامی دخی ان شاء الله تعالی عن قریب قولاق آفاتی بیاننده کلور السابع والخمسون السلام علی الذمی بلا حاجة عنده فانه مکروه ومعها لا بأس به آفات لسانك اللی یدنجیسی حاجت یوق ایکن ذمیه سلام ویرمکدرکه مکروهدر وحاجت وقتنده لا باسدر نسنه لازم کلز وعن اصحابنا انه لا یسلم المغل ولا علی الذی یتغنی والذی یطیر الحمام کذا فی التاتارخانیة نقلا عن العتابیة وبز ائمه مزدن تحقیقا روایت اولندیکه اعلاء فسق ایدن ونغمه ساز اولانه وکبوتر باز اولانه سلام ویرمکك کراهتی علماء حنفیه نك بعضندن مرویدر یعنی تاتارخانیه ده فتاوای عتابیه دن منقولدر ویرد سلام الذمی بقوله وعلیکم ولا یزید علیه کذا فی الخانیة وغیرها وبعض علماء دیدیلرکه کافره سلام ویرمك لکن شویلکه کافر مسلمه سلام ویرسه علیك کلمسی ایله اکتفا اولنور زیاده نسنه دیمیه

فتاوای خانیه ده وغیرنده مذکوردر بو قول اولیدر وفتوی دخی بو قوله در وزدنبه در
وعلماء دیمشلرکه برکسه برجماعته راست کلسه اول جماعتك ایچنده مسلم وذمی اولسه
اول راست کلن کمسه نك النده دردیلر ایسه السلام علی من اتبع الهدی دیسون دیرکر سیسه
السلام علیکم دیسون مرادی مسلمانلره سلام ویرمك اولسون الثامن والخمسون
السلام علی من یتغوط او یبول وقد مر افات لسانك الی سکزنجیسی تغوط وبول
ایدرکن اول حالده اولان کمسه یه سلام ویرمکدر امدی اول حالده اولان
کمسنه یه سلام ویرملك کرکدر ذکر اتلك وزدنبه سلام امام اعظم رحمه الله ایدر کیشی
خلاده ایکن سلام ویرسه لسان ایله رد اتمیوب قلب ایله رد اتمیوب قلب ایله رد اتمك
کرکدر دیرو امام محمد رحمه الله تعالی بعد الفراغ اولدوغی حالده رد اتمسون دیرو امام
ابو یوسف رحمه الله تعالی واخرده اصلا رد اولنماز دیمشدر سابقا افات لسانك وتوز
بشنده ذکری مرور اتمشدر التاسع والخمسون الدلالة علی الطریقة ونحوه لمن یرید
المعصیة فلا یجوز لانها اعانة علی المعصیة افات لسانك الی طقوزنجیسی طالب معصیة
بول کوسترمکدر دخی برکناه اولان فعلی دیلین کمسنه یه طریقنی کوستری ویرمکدرکه
معصیته وزره اعانت اولمغله جائز دکلدر قال الله تعالی ولا تعاونوا علی الاثم
والعدوان سوره مائده ده حق جل وعلا بیوردیکه بو معنایه دلالت ایدر ظالمك ظلمنه یاردم
اتمك دخی بو نهی یه بودر مشدیعنی کناه وظلم بربریکزه معاونت قیلمك الله تعالی دن قورقك
انك امرینه مطیع اولونکه تحقیقا حق تعالینك عقابی شدیددر اکا کمسه طاقت کتورمز
دیمکدر وفی الخلاصة ذمی سأل مسلما عن طریق البیعة لا ینبغی له ان یدله لانه
وخلاصه ده دیرکه بر ذمی بر مسلماندن سؤال ایلسه اکا کنیسه یولنی کوسترمك روا
وجائز دکلدر انتهی ومنها الدلالة للشرطی والظلمة اذا ذهبوا للفسق والظلم وظلمه
وفسقه یه ظلم وفسق یرینی کوسترمك ومنها تعلیم المسائل للمبطل فی دعواه وتعلیم
الاقوال المهجورة والضعیفة ونحو ذلك ودخی باطل اولان کمسنه یه مسئله وکره دوب
واقوال ضعیفه ومهجوره تعلیم اتمك دخی بونلر کبیلر اعانت قبیلندندر دیمشلر الستون
الاذن والاجازة فیما هو معصیة فان الرضا بالمعصیة معصیة افات لسانك التمشنجیسی
معصیت اولان نسنه یه اذن واجازت ویرمکدر زیرا معصیته رضا معصیتدر
کاذن الزوج لامراته ان تخرج من بیتها الی غیر مواضع مخصوصة واول عورتنه مواضع
مخصوصه دن غیری یه بیتدن خروجنه زوجك اذن ویرمسی کبی که معصیته رضا ویرمکله
معصیته وقوع عذر یعنی عورتنه اوندن چقمغه اجازت ویرمسی یونك کبیدر وفی
الخلاصة وفی مجموع النوازل یجوز للرجل ان یاذن لها بالخروج الی سبعة مواضع

کنیسه یولنی صح

زیارة

زیارة الابوین وعیادتهما وتعزیتهما خلاصه ده ومجموع النوازلده دیرکه عورتنك
اوندن خروجنه یدی یره کیتمسنه اجازت ویرمسی جائزدر اول کیمسی اناسنك زیارتنه
واتاسنك خسته اولدقده حاللرین صورمغه وتعزیتلرینه یعنی برکمسنه لری اولدکده حکم الله
تعالینك دردیمکدر رویا ابو بیدندن برینی زیارت وعیادت وتعزیت ایچون اذن ویرمك
جائزدر وزیارة المحارم فان کانت قابلة او غاسلة او کان لها علی اخر حق او لاخر
علیها حق تخرج بالاذن او بغیر الاذن والحج علی هذا ونکاحلری حرام اولان خصملری
زیارته اذن ویروا کر عورتی ابه ایسه وضع حمل ایتدرمك ایچون ویا میت غسلی ایچون
ارینك اذنیله واذنسز چقمسی جائزدر کیشی عیری اوزرینده اولان حقنی طلب ایچون
ویاخود غیرك کندو اوزرنده اولان حقنی ناخبر ایچون بونجلسی محرمی ایله حج اتمکه اذن ویرمك
وزوجه نك دخی محرمی اولدقده حج ایچون بلا اذن خروجنك جوازیدردر بر محرمی اولدقده
اوزرینه اولان فرض حج حقوق زوجدن اولدوغی ظاهردر وفیما عدا ذلك من زیارة
الاجانب وعیادتهم والولیمة لا یاذن لها ولو اذن وخرجت کانا عاصیین وبونلردن
غیری اجانبك زیارتلرینه وعیادتلرینه ودوکنه وارمغه اذن ویرمك جائز دکلدر
واکر اری اذن ویروب عورت دخی چقار ایسه ایکیسی دخی عاصی اولورلر وتمنع عن
الحمام فان ارادت ان تخرج الی مجلس العلم لیس لها ذلك فان وقعت لها نازلة ان سألها
الزوج من العالم واخبرها بذلك لا یسعها الخروج وحمام ایچون اذن ویرمك عدم
جوازی واذن خروج ایله ایکیسنك بیله عاصی اولمسی ومجلس علمه زوجنك اذن ورضاسی
بوقیکن چقمق جائز اولدیغی بیاندر ذکر برمشکلی اولوب ایسه اری واروب اول مشکلی
برعالمدن سؤال ایدوب اکا خبرویرر ایسه کندو سؤال اتمك ایچون چقمق جائز دکلدر
فان امتنع عن الخروج یسعها الخروج من غیر رضاء الزوج وان لم یقع لها نازلة
لکن ان ارادت ان تخرج الی مجلس العلم لتتعلم مسئلة من مسائل الوضوء والصلوة
ان کان الزوج یحفظ الاولی ان یاذن لها احیانا وان لم یاذن فلا شیء علیه ولا
یسعها الخروج ما لم یقع لها نازلة انتهی واکر زوجی سؤالدن امتناع ایدرسه اول
زمانده انك اذنی ورضاسی یوق ایکن مشکلی اولان نسنه صورمق ایچون چقمق
جائزدر اکر مسائل ابدسندن ونمازدن بر مسئله صورمق دیلرایسه واکر اری اول مسئله یی
بیلورایسه واکا ذکر ایدر ایسه انی صورمق ایچون چقمقدن منعه قادردر واکر بیلمزسه
اولی اولان اولدرکه احیانا یعنی کاه کاه اکا اذن ویره واکر ویرمزسه نسنه لازم اولمز
واذن ویرمیوب بر امر مهم واقع اولمدقجه بلا اذن عورتك خروجنك جائز اولمدیغی
خلاصه ده ومجموع النوازلده ذکر اولنمشدر انتهی وقال ابن همام رحمه الله تعالی

وحيث ابحنا لها الخروج فانما يباح بشرط عدم الزينة وتغيير الهيئة الى ما لا يكون
داعية لنظر الرجال والاستمالة وابن همام رحمه الله تعالى ديديكه نسوانك خروجى
مباح اولدوغى برده شرطى اولدركه زينت ايله طشره چقميه وهيئتى رجالك استماله
نفوسنه داعى وباعث اولميه ايچون عدم زينت ايله وتغيير هيئت ايله شرطا ايلدى اختيار
ايتمشدر زيرا تبرجلرى نص قرآن ايله منهيدر نتكيم سورهٔ احزابده بو معنايه دلالتدر
قال الله تعالى ولا تبرجن تبرج الجاهلية الاولى حق جل وعلا بيوردى عند المفسرين
معناى شريفى بودركه يا رسولك خاتونلرى وقار ايله وحيا ايله اولريكزده اوتورك
كندوكزى اولا ولكى قوم جاهليت كبى زينتلريكزى بزه نوب كمسنه يه كندوكزى
آشكاره قيلمك ديمكدر اولكى زماننك جهلا جاهليتلرى كه ديرلر ادريس عليه السلام زماننده
نوح عليه السلام وقتنه دكن اصح بودركه جاهليتك اولى ابراهيم پيغمبر عليه السلامك زماننده ايدى
حتى اول زمانده انجولرى ايله منسوج طوقنمش لباس كيوب كندولرينى رجاله عرض
ايدرلر ايدى وجاهليت اخرى عيسى ايله رسول اكرم عليهما الصلوة والسلام ما بيننده در وبعض
مفسرين آيت كريمه نك معناسنى بو وجهله ديمشلركه بوروده صالحلكدن جاهليت
اولى حرامبيسى كبى وبعضى ديمشلركه آيت كريمه نك معناسه شاملدر وقول الفقيه رحمه الله تع
ويمنع من الحمام مخالفة فيه قاضيخان رحمه الله تعالى قال في فصل الحمام في فتاواه
دخول الحمام مشروع للرجال والنساء جميعا وامام ابو الليث رحمه الله تعالى
دخول حمام ايچون عدم جوازى قولنه ذاهب ولعله آرى عورتلرك حمام دخولدن منع ايلد
ديو بيورمشدر وقاضيخان خلافنه ذاهب ولوب فصل حمامده ديركه حمامده مكشوف
العوره بر كمسنه بولنمامق شرطى فتاواسنده ايله حمامه دخول ادركه ودپشيه جائزدر
ودخول للرجال مشروعيتى جميعا مذكوردر خلافا لما قال بعض الناس روى ان رسول
الله صلى الله تعالى عليه وسلم دخل الحمام وتنور وخالد بن الوليد رضى الله تعالى
عنه دخل حمام حمص لكن انما يباح اذا لم يكن فيه انسان مكشوف العورة انتهى
وبعضيلر خلافنه ملازمسلر ولوب ابن همام رحمه الله حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم سعادتيله حمامه كيروب نوره استعمال ايلديكى روايت اولنمشدر
وخالد بن الوليد رضى الله تعالى عنه دخى حمص حمامنه كيردوكى مرويدر لكن حمامده
مكشوف العورة بر كمسنه بولنمامق شرطيله بو وجه ايله حمامه كيرسه نسنه لازم كلمز
ديمشدر وبعض ناس عورتلر حمامه كيرمك مكروهدر ديديكى ما قول صحيح اولكى فقه
وطبعا حمامه كيرمك مراد ايلين آدم براو غوردن اسى خلوته كيرميه بلكه اول معتدل
اولان خلوته كيروب بر مقدارى طوره اندن صكره اسى خلوته واره چقدوغى وقت

بولجه ايليبوب بردن جامكانه چقميه تدريج ايله چقه وحمامه كيرن آج ايكن وزياده
طوق كيرميه زياده ضرردر زيرا آج ونه طوق اولدوغى زمانده كيره وحمامدن چقدوغى
وقت صوق صو ايچمك ودوكونمك ضرردر يا زن حمامك نفعى قيش كوننده كيرمكدر
ديمشلر وعلما ديمشلردركه بر كمسنه جنب ايكن تنوره طوتنمق ويا خود دوشنه
طوتنمق مكروهدر بلكه اول غسل ايدوب صكره طوتنمق مندوبدر ودخى
اولان حمامدن چقد قدن صكره تمام بر كون بركيجه چكمه دن جماع ايلميه وحكما
ديمشلركه بر كمسنه صووق صو ايله چوق قانمك بوزى قاردردر ومرضلرى تحريك ايدر
واولى اولان بودركه ياز كوننده غسل ايلدوكى صوقلى اسى اولميه صوو غيره مائل
اوله وقيش كوننده اسى مائل اوله لازمدر اولان اعتدالى رعايت ايتمكدر وقاضيخانك
انتها كلامى عورتنك حمامه اذن ويرمسنه ذاهب اولمشدر وعلى هذا فلا
خلاف في منعهن من دخوله للعلم بان كثيرا منهن مكشوف العورة شونك
اوزرينه منع ايلكده خلاف يوقدركه شمدى حمامده عورتلرى خود چوغى مكشوف
عورت اولدقلرينى بلورايسه آر حمامه عورتنى كيتمكه اذن ويرميوب حمامه كيرمكدن
منعى اوزره اصلاف اولنماز فقيه ابو الليث حضرتلرينك ولكى قولنى تأكيد ايدر
وقاضيخان دخى عورتلرك حمامه كيرمسنه جائز اولدوغى حمامده مكشوف العوره
بر كمسنه بولنمامق شرط قيلمشدر وقد وردت احاديث عن رسول الله صلى الله تع
عليه وسلم تؤيد قول الفقيه رحمه الله وتحقيق احاديث شريفه وارددركه حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك حديث شريفى امام ابو الليث حضرتلرينك
قولنى تأييد ايدر منها ما في النسائي والترمذي وحسنه والحاكم وصححه على شرط
مسلم عن جابر رضى الله تعالى عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم من كان يؤمن بالله
واليوم الاخر فلا يدخل حليلته الحمام اندندر شول حديث شريف كه سنن نسائيده
باسناد جيد وترمذى مسندنده حديث حسنكه ديمشدر وحاكم مستدركنده
صحيح ديمشدر شرط مسلم اوزره جابر الانصارى رضى الله تعالى عنه بو عبارتيله
روايت ايتدكلرى كتب سته ده مسطوردر اولان الحديث شريفدر كه جابر بن عبد الله
رضى الله تعالى عنه روايت ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن شول
كمسنه كه الله تعالى حضرتنه وقيامت كوننه ايمان كتوره اول كمسنه حليله سنى يعنى
عورتنى حمامه ادخال ايتمز بيوردلر بو ايله حمامده نسوانك ممنوعيتلرينى وحمام ايچون
خروجلرينه اذن ويرمك عدم جوازينى ترجيح ايتمشدر زيرا خاتونلره دخول حمام
حرام اولدوغى تقديرجه مكروهدر مكركه حيض ونفاس ايچون عذر اوله ويره

حديث آخرده واردر كه عن عائشة رضي الله تعالى عنها قالت سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول الحمام حرام على نساء امتي رواه الحاكم صحيح الاسناد انتهى حضرت عائشه صديقه رضي الله تعالى عنها ديديكه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دن ايشتدم دير ايدي بنم امتمك عورتلرينه حمام حرامدر يعني حيضدن وغيريدن عذر وضرورت يوق ايكن نسوان امتلرينه حمام حرامدر ديمكدر حاكم مستدركنده اسناد صحيح ايله روايت بيوردي ابن همامك بو محله دكين قوللري آخر اولدي وقد يكون الاذن بالسكوت فهو كالقول لان النهي عن المنكر فرض واما المنع والرد بالقول فيما يجب الاذن فداخل في النهي عن المعروف واولوركه اذن امرنده كاهي زوجك سكوتي تمسي عورتنه اجازت ويرمك مثابه سنده اولوب ومنكردن نهي تمسي فرض مثابه سنده در واما اذن واجب ولان يرلرده قول ايله منع تمسي معروفدن نهي تمسي مثابه سنده در ومن جملته منع امرأته من تمريض احد ابويها اذا لم يوجد من يمرضه ويقوم بحوائجه فيأثم الزوج وعليها ان تخرج بلا اذنه ان لم يمنعها بالفعل وجمله دن بري زوجك باباسي ويا اناسي خسته اولوب وكندودن غيري خدمتنا يدركسه بولنمدوغي وقتده ابوينه خدمت ايچون خروجندن منع ايله زوج گناهكار اولور وفعلي ايله منع ايلديكچه بلا اذن زوجه خروجه قادره اولوب چونكه آفات لسانك التمش عددي بو محله گلنجه بو قدر ذكر وبيان اولنديغي بو مقدار ايله اكتفا واختصار اولنمدر ويردخي آفات لساندن احتراز ايدوب ختم كلام ايده لم **المبحث الثاني** فيما الاصل فيه الاذن من العادات التي لا يتعلق بها نظام المعاش قسم ثانينك مباحث سته سندن ايكنجي مبحث انتظام معاشه متعلق اولميان عادتلر اولوب وامتك قانون شرع حسبيله مأذون اولديقلري امورك بياننده در وهو ستة واونلر التيدر اصل اذن اولنلردن الاول المزاح اولكيسي مزاحدر وكاه اولمين نسنه ايله مزاح يعني لطيفه ايتمك جائزدر عرفده اكا خوزته ديرلر قدر اعتدالي كه انك سببي ايله مباسطه ياران وانشراح اخوان ودفع تكبر وتجبر كه يارانه موجب تكسر حاصل اولور مباح بلكه مستحب ومندوبدر اعتدالدن اوته سي عقلا وشرعا مذموم ومنكردر زيرا مزاح اولنان كمسنه نك خاطري منكسر اولمق مقرردر وعرضي منهدم اولور بو مرتبه ايسه ممنوع اولدوغندن غيري اخوان واقران اراسنده عداوتلر حدوثنه سبب وحقد وحسد ظهورينه باعث دكرات ايله مشاهده اولنمشدر كه مزاح محض جدالي الكه مؤدي قتال اولمشدر ايكنجيسي بوكه مزاح صاحبنك حشمت ووقارينه مانع وعائق وصاحب مزاح

غالبا مسخره ومضاحك مرتبه سنه نازل ولاحق اولور وجناب رسول اكرمدن صادر اولان كلام مليحي كه اسم مزاح اطلاقي مجاز ايدوكي صحيحدر بو آفتدن محفوظ وانلردن الفت اصحاب كرام وتودد وانبساط ياران سعادت نظام مقصود ايدي نتكم حديث شريفده وارد اولمشدر امام ترمذي مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه قالوا يا رسول الله انك لتداعبنا قال اني لا اقول الا حقا ابو هريره رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا اصحاب كرام رضي الله تعالى عنهم مزاحك جوازندن استفسار قصد ايدوب اثناء كلامده بر تقريب ايله يا رسول الله بزم ايله ممازحه بيورورسز ديديكلرنده رسول عليه الصلوة والسلام بيورديكه اصحابم بنم لسانمه گلن جميعا حق ايدوكي مقرردر رخصت شرعيه اولمين كلام محال لسانمه اجرا اولنماز ديمكدر دت بو حديث شريف سنن ابو داود ومسند ترمذيدن منقولدر عن انس رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال له يا ذا الاذنين يعني يمازحه انتهى انس بن مالك رضي الله تعالى عنه روايت ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ابو هريره يه طبع شريفلرينك ميل ايلدن ناشي لطف ايدوب اي ايكي قولاقلي ديو ممازحه بيورديلر مراد شريفلري حسن استماع ايله ثناء جميلدر يعلى ابو يعلى سننندن نقل اولنمشدر بو حديث شريف عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم كان يدلع لسانه للحسن بن علي رضي الله تعالى عنهما فيرى الصبي لسانه فيهش اليه ابو هريره رضي الله تعالى عنه حضرت حسن بن علي رضي الله عنهمانك طفوليت حسبيله كوروب الدنمق ايچون مبارك لسانني چيقاروب شادمانلق ايله ملاطفه كوستردي بو حديث شريف مزاحك اباحتنه دليلدر لكن كثير منه مذموم ومنهي عنهدر ووجهي اولدركه وشرط جوازه ان لا يكون فيه كذب ولا روع مسلم ومزاحك شرط جوازي اولسه يلان اولمبوب وبر مسلمي قورقوتيه دوشورمك وجهي اوزره اولمز ايسه بحسب الشرع جائزدر والا حرامدر نتكم حديث شريفده وارد اولمشدر دت ابو داود مراسلنده وترمذي مسندنده بو عبارت ايله اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن سائب عن ابيه عن جده رضي الله تعالى عنهما انه سمع رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول لا يأخذ احدكم عصا اخيه لعبا ولا جدا انتهى عبيد بن عبد الله باباسي يساردن ويسار دخي جدي سائب رضي الله تعالى عنهم اجمعيندن روايت ايدر تحقيق حضرت رسول اكرمدن ايشتدم كه بيوردي بر مسلمي مزاح ولطيفه طريقيله خوفه دوشوروب قورقتمق وسبب جزع وفزع اولمق سوزيلك

حلال دکلدر زیرا انده ایذاء و جفا بولنور و بنای ارکان خاطری یقیلور دیمکدن
عبارتدر بو حدیث شریفی ابوداود مراسیلندن نقل اولنمشدر عن ابن ابی لیلی
رحمه الله تعالی قال حدثنا اصحاب محمد صلی الله تعالی علیه وسلم انهم کانوا
یسیرون مع رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فنام رجل منهم فانطلق بعضهم
الی حبل معه فاخذه ففزع فقال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لا یحل لمسلم
ان یروع مسلما تابعیندن عبد الرحمن بن ابی لیلی رحمه الله تعالی نیجه اصحاب رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن بو حدیث شریفک سبب ورودنی روایت ایدوب
دیرکه بر سفرده رسول علیه الصلوة والسلام ایله کیجه لرده کیدرایکن اویخوسی غالب و
بری دوه اوزرنده اویوز ایدی اصحابدن بر نیجه لطیفه برایب ایله اول کمسنه یی بغلدیلر
چون اول کمسنه اویخودن اویانوب کندو بغلو کوردکده فریاد ایله جزع وفزع
حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بونک فریاد وفغانن ایشتدکده بو حدیث شریفی اول
وقت بیوردیکه بر مسلمان بر مسلمانی لاغ و لطیفه یوزندن قورقتمق حلال دکلدر زیرا
انده مرارت رخسارنده صورت وحشت و خشیت کوریلور و مشاغل حضوری
وقنادیل حبوری سونور دیمکدن عبارتدر واکثار مدن موم لما سبق فی المراء من حدیث
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما لکن لطیفه نک چوغی مذموم در و منهی عنهدر نتکم بیانی
ابن عباس رضی الله تعالی عنهمانک حدیثنده کچمشدر و وجهه ان کثرته تسقط المهابة
والوقار و تورث الضغینة فی بعض الاحوال وکثرة الضحک الممیت للقلب وجهی
اولدرکه مزاحک کثرتی کشی نک مهابت و وقارینی اسقاط ایدر و بعض احوالده صاحبنه
عداوت ایراث ایلر و چوق کولمک کمسنه نک حقد وغیظ و غضبنه سبب اولدیغی قلبی
اولدردر زیرا قلبی اماته ایدن کثرة ضحکدر بو کا دلالت ایدر احادیث شریفه دن بری
محمد بن عیسی ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لاصحابه من یاخذ هؤلاء الکلمات
فیعمل بهن او یعلم من یعمل بهن قال ابو هریرة رضی الله تعالی عنه انا یا رسول الله
فاخذ بیدی فعد خمسا ابو هریرة رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرینه خطاب ایدوب بیوردیکه ذکر ایدجکم
کلماتی اخذ ایدوب عمل ایدن و یاخود عمل ایدنه تعلیم ایدن قنفکزدر دیو بیوردقلرنده ابو هریره
رضی الله تعالی عنه ایدی بنم یا رسول الله دیجک رسول الله علیه الصلوة والسلام الن
مبارک النه الوب بیوردیکه سکا دیجکم بش نسنه دردیوب بشنه دکن صایدیلر
اولکیسی فقال اتق المحارم تکن اعبد الناس رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم

بیوردیکه

بیوردیکه حق جل و علا سنک اوزریکه حرام ایتدوکی نسنه دن حذر و اجتناب
ایله که ناسک اعبدندن اوله سن زیرا ترک محارم ایله فعل فرایضه مداومت لازم
کلور مضمون حدیث نبوی اوزره اعبد الناس مرد تقوی اساسیدر ایکنجیسی وارض
بما قسم الله لک تکن اغنی الناس والله تعالی سنک قسمت ایتدوکی رزقه قناعت ایله که
ناسک زیاده غایب و زیاده غنیسی اوله سن زیرا بر کسنک تقوی نسنه اوج
ایله اسندلال اولنور بریسی نائل اولمدوغی شیئه ایرشمدوکی نسنه ده حسن توکلدر
ایکنجیسی نائل اولدوغی نسنه ده حسن رضادر اوچنجیسی فوت اولان نسنه یه حسن
صبردر زیرا قسمت حقه راضی ولان کمسنه ده ناسدن مقرردر وغنادیدکلری
غنای نفسدر کثرت مال و منال و احتشام و اولاد و رجال دکلدر اوچنجیسی واحسن
الی جارک تکن مؤمنا وقومشکه احسان و اکرام ایله مؤمن اوله سن زیرا اسلام حقی
وقومشولق حقی مرتبه ثلثه جامعدر امدی کرکدرکه بونلرک حقوقنده منازل قرابتلری
قدر احسان درخشان اوله و قومشولک کافر اولدوغی تقدیرجه قومشولک جهتندن
اوزرنده بر حقی واردر بوادنا جاردندر فنده قلدیکه جار مسلم و جار قرابته
سنک ضررک اوله و شرندن بر تعب چکه و مشقته اوله زیرا مؤمنه لایق دکلدر
الا جارکره خلق کریم و حسن معامله ممکن اولدوغی مرتبه اکرام و احسان ایده سز
دیمکدن عبارتدر دردنجیسی واحب للناس ما تحب لنفسک تکن مسلما یعنی
کندو نفسنده نه سورنه دیلرایسک سائر ناسه دخی انی سوب دیله که اسلام تام
ایله مسلم اوله سن بونده مؤمن ایله مسلم ما بیننده فرق واردر زیرا مؤمن
لغتده تصدیق و اقراردن عبارتدر که رسول علیه الصلوة والسلام الله تعالی طرفندن
کتوردیکی شیئی اقرار و تصدیق ایدر بش وقت نماز و زکوة و صوم رمضان و حج
و سائر فرایض و اوامر الهیه نه وار ایسه جملسی ایمانک دکلریدر قلب ایله تصدیق
ولسان ایله اقرار ایدنه مؤمن دیرلر و عمله کتورنه مسلم دیرلر زیرا شرعده بر کمسنه نک
اوزرینه مؤمندر مسلم دکلدر و یاخود مسلمدر مؤمن دکلدر دیو حکم اولنمق جایز
دکلدر زیرا مؤمن ایله مسلم ایکیسی دخی ایمان ایله اسلام معناسنده در ایمان ایله اسلام
ارسنده فرق یوقدر اهل شرع قتنده ایمان اسلامسز و اسلام ایمانسز بولنمز و بری برندن
منفک اولمازلر لکن هر برینک مفهومی طریق لغتده ایمان ایله اسلام ما بیننده
فرق واردر زیرا ایمان لغتده اقرار و تصدیقدن عبارتدر یعنی اعتقاد و حق تعالیه
ایمان کتورن کمسنه اندن خوف ایدوب اوامرینه مطیع و منقاد اولمقدر و کذلک
ایمانسز اسلام بولنماز زیرا اسلام دخی تسلیمدر و اوامر حقه انقیاددن عبارتدر

يعني امر الله تعالى بجا ابدرایسه تسلیم اولوب بيلمكدر ولا تكثر الضحك فان
كثرة الضحك يميت القلب چوق كولمكدن وچوق كولمك قلبي اولدرر وغم وغصه ايرر
خصوصا وقتسز حزم وخندان اولمقدن وفي الله تالان وكريان اولمق يكدر پس نيجه
خرم وخندان ومسرور وشادان اولورسه كشي طريق اخرته بو عقبات مشقت
واردر بو حديث شريف جامع الكلام نوعندندر هق بو حديث شريفي امام بيهقي شعب
الايمانده بو عبارت ايله اخراج ايلمشدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى
الله تعالى عليه وسلم إنَّ العبدَ ليقولُ الكلمةَ ليُضحِكَ بها المجلسَ يَهْوي بها أبعدَ ما
بينَ السماءِ والأرضِ وإنَّ الرجلَ ليزِلُّ عن لسانِهِ أشدَّ مما يزِلُّ عن قدمَيهِ ابو هريرة
رضي الله تعالى عنه روايت ايدركه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیكه
تحقيق قول بر سوزدر لا اشول سوزي در كه اهل مجلس كولوشسونلر ديو ب يا وه
وكذب سويلين ويا خود غيبت ونميمه وبهتان متعلق كلام قبيحه تكلم ايدر جهنمه اينر
اول جهنمك درينلكي نك وار افلغينك سما وارض ولان مسافه مقدارندن ارتوقدر
وكشينك لساندن ناشي ولان زلل وخطاسي ايا غندن ناشي ولان زللدن اشد واقوي در
بو حديث شريفده كشي قلت كلامه اوزره تنبيه قنديرمق واردر وحكيم ايدرحق جل وعلا انسانه
ايكي قولاق وبر دل ويردي وبله اولنجق كشينك سويلديكندن دكلدوكي ايكي مثلي
ايشيتمك يعني سكوتي چوق كرك ايشيتمك سويلديكندن ديمكدن عبارتدر الثاني المدح وهو جائز
ايكنجيسي مدحدر واول جائزدر جوازينه دلالت ايلر حديث شريف لبرى عدي ابن عدي مسندنده
اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما انه قال عليه الصلوة والسلام لو وزن ايمان
ابي بكر رضي الله تعالى عنه بايمان العالمين لرجح عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما دن روايت
اولندي تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیكه انبيا وملكدن غيري عالم
ايمانلري ايله ابو بكرك ايماني وزن اولنسه فوت وشدتده ابو بكرك ايماني عرك ايمانلريندن
ترجيح اولنور ايدي ديمكدر ورواه هق موقوفا على عمر رضي الله تعالى عنه امام بيهقي روايتي
اوزره اسناد حضرت عمر رضي الله تعالى عنه دن وارد اولمشدر نكنتا امام سيوطي ذكر ايتدي
دخي عمر رضي الله تعالى عنه دن مرويدر ديمشلردر ت بو حديث شريف ترمذي مسندنده
منقولدر عن عقبة بن عامر رضي الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
لو كان بعدي نبيٌّ لكانَ عمرَ بنَ الخطابِ عقبة بن عامر رضي الله تعالى عنه روايت ايدر
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردیكه اكر بندن صكره بر نبي حق بعث اولنمق
منصور اوله ايدي عمر بن الخطاب بعث اولنور ايدي بو اول عالي جنابي تعريف وتوصيف ايلدي
ولكن جوازه بشروط خمسة الاول أن لا يكون لنفسه لأن تزكية النفس لا يجوز

لكن

لكن جوازينه بش نسنه شرطدر شرط اول اولدركه مدحي كندو نفسني ايچون اولميه
زيرا تزكية نفس جائز دكلدر كما قال الله تعالى ولا تزكّوا أنفسكم هو أعلم بمن اتقى
يعني حق جل وعلا سوره بيورركه نفسلريكزي كاهلوق ايله وكون لحوبلوق
ايله مدح ايتمك اول الله تعالى عليمدر سزك اقوال واحوالكزه اهل تقوى اولاني وعمله مخلص
اولاني بيلور ديمكدر وفي حكمها مدح ما يتعلق بها من الأولاد والآباء والتلامذة
والتصانيف ونحوها بحيث يستلزم مدح المادح وبر كشينك مدحي كندو نفسنه
اولمق متعلقاتني وباباسني واولادني وشاگردني وتاليفاتني وسائر بونلك امثالني
مدح ايلمك تزكية نفس حكمندهدر زيرا انلري مدح ايتمك ايله كندو نفسني مدحي مستلزمدر
قيل للحكيم ما الصدق القبيح قال ثناء المرء لنفسه حكيمه ديلديكه صدق قبيح ندر حكيم
كشي كندو نفسني مدح ايتمكدر الا أن ينوي التحديث بنعمة الله تعالى مگر كه انك
ايله تزكيه وفخر مراد ايتميه بلكه نيتي بو اوله نعمت الهيه ذكر وتحديث قصد ايليه زيرا اول
جائزدر قال الله تعالى وأما بنعمة ربك فحدث سوره ضحيده حق جل وعلا بيورركه يا محمد
اول ربكك سكا اعطا واحسان ايلدوكي نعمتلردن وكرامتلردن خبر وير وانك احكامني
خلقه ابرشدركه نعمتي تحديث منعمك شكريدر حق تعالى انى سوركه قوللرينه ويردوكي
نعمتلرك شكريني برينه كتوروب قوللري انى خلقه سويليوب اظهار ايليه اما مرادي
انك ايله فخر ايتمك اولميه بلكه حق جل وعلانك احسانني بلدرمك ايچون اوله نتكم صاحب
فتوحات رحمه الله تعالى كتورمشكه نعمت بر نسنهدركه محبوب بالذات ومنعم على الاطلاق
مشكور اولور پس حق سبحانه وتعالى كندو حبيبنه بيوردیكه بنم نعمتمدن سوز سويله كه
خلق محتاجدرچون ذكريجي ايشيده اكا ميل ايده اني سوريس بنم نعمتمك تحديثي جهتيله
خلقي بنم دوستم ايدرسن وبن انلري سوزم ديمكدن عبارتدر امديكي اول نعمتك اثري كندوده
اوزرنده بلورده كه فقرا انك غناسن بيلوب اندن حاجت طلب ايدرلر أو إعلام حاله من العلم
والعمل ليأخذوا عنه ويقتدوا به أو ليعطوا حقه أو يدفعوا عنه الظلم أو نحو ذلك
مما يقصد به التزكية والفخر ويا خود علم وعملندن خالني اعلام مرادي ايليه تا كه اندن
اخذ ايدهلر وخلق امور دينده كندويه اقتدا ايدهلر وحقني ويرهلر ويا خود اندن ظلمي دفع ايدهلر
اما انك ايله نفسني تزكيه وفخر مراد ايليه ت جه ترمذي وابن ماجه مسندلرنده اخراج
اولنمشدر عن ابي رضي الله تعالى عنه انه قال عليه الصلوة والسلام انا سيد ولد آدم ولا فخر
ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه روايت تحقيق رسول عليه الصلوة والسلام بيوردیكه
بن اولاد آدمك سيدي يم لكن بو سيدلكم تفاخر جهتي ايله دكلدر بلكه نعمت ربّ العزتي
ذكر وتحديث ايله مأمور اولدوغمدن ناشيدر ديمكدر والثاني الاحتراز عن الإفراط

المؤدی الی الکذب والریاء والقول بما لا یتحققه ولا سبیل له الی الاطلاع الیه
کالتقوی والورع والزهد فلا یجزم القول بمثلها بل یقول احسب ونحوه ایکنجی
شرط اولدر که کشی مدحده تحری ایدوب و برکسه نك زهدی ایله یاسایر اوصاف حمیده
بریله موصوف ایدوکنه یقینی یوق ایکن زهد وتقوی ده اوججه‌دردیمك کبی جزم ایتمه‌ین
وبالجمله کذب وریایه مؤدی اولان افراط مدحدن احتراز ایلیه واکا اطلاع نه طریق
اولمین نسنه جزم ایتمیه بلکه انك حقنده ظنم وارددر یه ویا خود مادحك اعتقادی
حسبیله در مظنون اولمسی عندالله انجلین اولمسیله نیجه شخص وارکه انك صلاحی
جزم اولنور حال بوکه اولکسه افسق فسقه دندر والثالث ان لا یکون الممدوح
فاسقا اوججی شرط اولدر که ممدوح فاسق اولمیه نتکم دینا حق بن ابی الدنیا مسندندن
وبیهقی شعبندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام ان
الله یغضب اذا مدح الفاسق وفی روایة انس رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی چون برکسنه فاسق مدح اتسه حضرت الله تعالی
اول فاسقی مدح ایدنه غضب ایدر و بر روایت اخریده یعلی عدی ابو یعلی وابن عدی
بو عبارت ایله نقل اولنمشدر اذا مدح الفاسق غضب الرب واهتز العرش انس بن ملك
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایدر چون بر فاسق مدح اولنسه حق تعالی
غضبه کلور وعرش انك ایچون لرزه ایدر رضاده صلور زیرا بونده غضب حقه رضا بولنور
امدی ایمانی کامل اولان انسان اظهار کبر وفخر ایتمز بلکه اعمال صالحه ومزید شکر یزدانه
مشغول اولور اکا اکر فاسق لایق اولمدیغندن شایسته غضب خالق اولوردیمکدر
والرابع ان یعلم انه لا یحدث فی الممدوح کبرا وعجبا وغرورا دردنجیسی اولدرکه مدح
ممدوحه کبر وعجب وغرور احداث ایتمدوکنی بیله زیرا مدح سببیله ممدوحه بونلر عارض
اولمجعی متیقن اولمقدر خم امام بخاری ایله مسلم سنن صحیحلرندن اخراج اولنمشدر
عن ابی بکرة رضی الله تعالی عنه انه رجل علی رجل عند النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
فقال علیه الصلوة والسلام ویلك قطعت عنق صاحبك ثلاثا ابو بکرة الثقفی رضی الله تعالی
عنه روایت ایدر که تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم قتنده برکمسنه ذکر
اولندی وبرکسنه انی مدح اوزره اکا ثنا ایتدکده حضرت رسول علیه الصلوة والسلام
اوچ کره صاحبك عنقنی قطع ایتمکله مستحق عذاب جهنم اولدك دیو بیوردی مسلم
ثم قال من کان منکم مادحا اخاه لا محالة فلیقل احسب فلانا والله حسیبه
ولا ازکی علی الله احدا احسب کذا وکذا ان کان یعلم ذلك منه مسلم روایتی اوزره اولکی
حدیثك اخرینده ذکره حضار مجلسه خطابا بیوردیکه سزدن بر کیمسه قرنداشنی

مدح

مدح ایتدکده اوصاف حمیده دن فلانی وصف ایله موصوف ظن ایدرم قطع وجزم
ایتمم دیسون زیرا حدیثك جمله‌سی فلان قولیدر حالا حسیبله محاسبه ومجازیه
علی اعماله دیمکدر ولا ازکی علی الله احدا ای ولا اغیّر الله فی حق احد بانه طاهر
عن العیوب ایکنجی احسب ولکن احسبه فعلی تاکید در کذا وکذا اولکی فعلك
مفعول ثانیسیدر ان کان یعلم ذلك قولی فلیقل قولنك شرطیدر معناسی الله اعلم
بو در که کیمکه قرنداشی البته مدح ایدرسه یعنی انی مدح ایتمکی بر مصلحت اقتضا
ایلسه اکر انی بیلور ایسه دیسونکه فلانی بویله ظن ایدرم زیرا حدی انك اولدکی
مجزوم بر اولمسی مادحك اعتقادی حسبیله در ومظنون اولمسی عندالله انجلین اولمسیدر
زیرا نیجه شخص وارکه انك صلاحنه جزم اولنور حال بوکه اول عندالله فسق فسقه دندر
م امام مسلم سنن صحیحندن اخراج اولنمشدر عن المقداد رضی الله تعالی عنه ان رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال اذا رایتم المداحین فاحثوا فی وجوههم التراب
مقداد بن اسود رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم بیوردیکه چون مدح ایدیجیلری کوردیکزده اهانة وزجر یوزلرینه طپراق
صاچکز بونده احثوا صاچق معناسنه در حثی التراب فی الوجه حثوا قبیلندن
ای القاه یعنی مادحلر مدح ایدرایکن کوردیکزده یوزلرینه طپراق صاچك دیکدر
نتکم روایت اولندیکه برکسنه حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه یوزینه قارشو
مدح ایلدی و مقداد رضی الله تعالی عنه اول مجلسده حاضر ایدی همان ایکی دیزی
اوزرینه قالقوب اول مدح ایدنه کمسنك یوزینه طپراق صاچمغه باشلدی
حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه نیچون بویله ایلدك دیدکده مقداد حضرت ایتدی
رسول الله دن بویله اشتدم دیوب حدیث مذکوری روایت ایلدی مبرك بو حدیث
شریفی عبدالله بن مبارك مسنددندن روایت اولنمشدر عن یحیی بن جابر رضی الله
تعالی عنه انه قال علیه الصلوة والسلام اذا مدحت اخاك فی وجهه فکانما امررت علی
حلقه موسی رمیضا یحیی بن جابر رضی الله تعالی عنهدن مرسلا روایت اولندی
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه چون برکسنه اخ مسلمینی
یوزینه قارشو مدح ایلسه بوغازینه برکسکین اوستوره یورتمك کبیدر دیمکدر
والخامس ان لا یکون المدح لغرض حرام او مفضیا الی فساد بشنجیسی اولدرکه
مدحی غرض حرام ایچون اولمیوب واندن برفساد ظهوره کلمکه باعث اولمقدر
مثل مدح شخص معین من المرد والنساء بین الاجانب لتحریك الشهوة وتحمیهم
الی اللواطة والزنا نتکم معین برا وغلانك ویا خود بر کنج عورتك حسنی اجنبیلر

يانده مدح ايليوب تاكيم انلرك شهوتنى تحريك ايده ويا خود انلرك لواطه وزنايه
قندوره عياذاً بالله تعالى وانلره مؤدى اولورسه دن أو لتلذذ النفس وتطييب
المجلس واضحاكهم ويا خود خاطرلرن خوش ايدوب وانلرى كولدوره وخلقك
بعض اوضاع واطوارن تقليد هزليه ايله ذكر ايليه حتى اهل مجلس قتنده رغبت
بولوب وانلرى كولدورمك ايله نفس اماره سنه وصول بوله امام نووى اذكارده
بيوردركه انسانى مدح ايتمك وصفات جميله سيله اكا اوزرينه ثنا ايتمك كاه اولور
ممدوحك حضورنده اولور وكاه اولور غيابنده اولور اكر غيابنده اولورسه اندن
منع يوقدر مكر مبالغه ايدوب كذب مرتبسنه واصل اوله پس كذب اولدوغى سببدن
حرام اولور مدح اولدوغى سببدن حرام اولماز اكر اوزرينه بو امورده برنسنه خوف
اولنورسه مدحى كراهت شديده ايله مكروه اولور ومثل مدح امرأة لذ وجها
اجنبية وقد مر في حديث ابن مسعود رضى الله تعالى عنه وشول مثللو مدحدن نتكه
برعورت آرينه براجنبيه عورتك حسننى وصفا ايتمسندن نهى وارد اولدوغى
تحقيق آفات لساناتك التى يتنجيسنده عبدالله بن مسعود رضى الله تعالى عنه روايت
ايتدوكى حديث شريفده بركره دخى ذكر اولنمشدر ومثل مدح الامراء والقضاة
ليتوسل به الى مال الحرام او التسلط على الناس وظلمهم ونحو ذلك ودخى والى وبينه
وقاضيه تقريب حاصل ايتمك ايله مال حرامه وصول بولهيم ديو مدح ايدر ويا خود انلر
سببيله ناس اوزره ظلم ايتمكه معينم اولسونلر ديو مدح ايتمك مثللو نه كه بكر دنسنه دكه
واما الذم المذموم فاكثره داخل في الكذب والغيبة او التعيير او اللمز ومما لم
يدخل فيه ذم الطعام ترفعا ومنحده ضدى كاملى ولان مذمومك اكثرى ذكرلرى
سبقت ايلدى كذبدر ويا خود غيبتدر ويا كسر عرض وحجبى برمستور كسنه نك اردنجه
سوز سويلمكه ديرلر استماع انسه ايدى انجيز اكر كرنجات اولورسه ذكرى عيب اولور
اكر يلانه اولورسه بهتان اولور ويا خود تعيير ايلمك يعنى انى عارلندرمق ايچون بر
عيبنى ياشنده قاقمق كبى ويا خود لمز ايلمك كه تعييبده داخلدر وغايتيه اصلاح طعمه
تغليبى قصدسنز ترفع وجهى اوزره طعام وشرابى يعنى ييكى وايچكى ذم ايتمك اولق دخى
كره داخلدر ذم ايلمك جائز دكلدر نتكيم بو حديث شريف دلالت ايدر خ امام بخارى
ومسلم اتفاقيله اخراج ايلمشلردر عن ابي هريرة رضى الله تعالى عنه انه قال ما عاب
رسول الله صلى الله عليه وسلم طعاما قط ان اشتهاه اكله وان كرهه تركه ابو هريرة
رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن
برطعامه عيب بولنمق واقع اولمدى حضور شريفه طعام احضار اصلا برطعامى

ذم

ذم ايتمدى اكر طبع شريفلرينه خوش كلوب كوكلى استرسه يرلر ايدى واكر استمزسه
ترك ايدرلر ايدى ديو بيوردى وكذا ذم اللباس والدابة والمسكن ونحوها وكل
هذه داخل في الكبر ولباس وآت وحمار وسائر دابه لر ومسكن كبى لرك ذمى دخى
كذلك بو تكبرلكدن زوائده داخلدر والثالث الشعر اوچنجيسى شعر سويلمكدر علما چوق
اختلاف ايتديلر اوقومغه رخصت ويرمشلردر اما رسول عليه الصلوة والسلامدن منقولدر كه
ان من الشعر لحكمة ديو بيورمشلردر يعنى بعض شعرده حكمت واردر بو سوزكه انك ايچنده
حكمت اوله انى اوقومسى جائزدر ونقل اولنوركه اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم
اجمعين رسول اكرمك حضور شريفلرنده كاه بكاه شعر اوقويوب برى بريله سويلشورلر
ايدى حضرت رسول عليه الصلوة والسلام انلرى منع ايلمدى والحاصل اصح اقوال بودركه
شول شعركه نمازه ويا خود تلاوة وذكر الهيه وبونلره بكزر عبادات مهمه يه مانع اوليه
شعر اوقومده وشعر ديمده نسنه لازم كلمز وهو جائز اذا خلا عن الكذب والرياء
والهجو ما لا يجوز هجوه واول شعر جائزدر اكر كذبدن وريادن وقدمدن وجائز اولمين هجودن
خالى اولورسه يعنى كفره واعلا فسق ايدنلردن غيرى قدحدن احتراز اتمكدر وذكر الفسق
والتغنى وآفات المدح والاستكثار منه والتجرد له حتى يشغله عن بعض الواجبات
او السنن وقلما يخلو عن هذه الآفات وذكر فسقدن وتغنيدن ومدحى چوق ايتمكدن
خالى اولورسه ومشتهيات نفسانيه ذكرندن وواجبات وسنن تركنه مؤدى اولمجق مرتبه
تو غلدن خالى اولدقده جائزدر نتكيم تفصيلى سابقا بيان اولندى وشعرلرينى ذكر طاعت
وتوحيد ومدح سيد المرسلين تخصيص وتخصيص ايدن شعراء موفقين صالحيندن غيرى
حق جل وعلا ذم ايدوب شعرلرنده نسيب غزل وتمزيق اعراض ايدوب وهر واديده
نفسلرى امردن مقدمات خياليه ذكر واكاذيب وترهات باطله ارتكاب ايدن شعرا يه
سوزن شعرا ده قال الله تعالى والشعراء يتبعهم الغاوون الى آخر السورة نتكيم حق
جل وعلا بيوردى شول شاعرلركه ضلالته دوشمشلردر ايدوكلرى باطل سوزلرى الله
هجو ايدرلر انلرك دوتوب وارجق يرلرى جهنمدر بو آيتك سبب نزولى اولدركه ابن زبعرى
وهبيره ومسافع ووافيه ثقيفى شاعرلر حضرت رسول اكرم واسلامى مذمتى بابنده
شعرلر سويلديلر مشركلر واول قومك آزغونلرى آذبلبوب چقوب خلقه سويلبو
ويرلر ايديكه رسوله واصحابنه هجو ايدرلر ايدى بو آيت كريمه انلرك حقنده نازل اولدى
وتفسيركو اشتنده كتورمشكه بو آيت كريمه نك نزولندن صكره حسان وعبدالله بن رواحه
صحابه شعراسندن ويرجمع رضى الله تعالى عنهم جناب رسول اللهه كلوب عرض ايتديلركه
يا رسول الله بز شاعرز قورقرز كه بو وصفا اوزره وفات ايدرز ديدكده رسول عليه السلام

بیوردیکه مؤمن جهاد ایدر کندو قلیجیله وکندو لسانیله واول شعرکه سز آنی کفار حقنده
دیرسز انلرك هجولرین ینه انلره رد ایدرسز اول انلره اوقدن زیاده طوقنور دیو بیوردی وقده
آخر ایت نازل اولدیکه معنای شریفی یعنی سفهایه متبوع اولان شعرا جمله وادیلرده متحیر
اولوب طریق حقی یاوی قلوب ضلالتده وشمشلر وسرکردان اولمشلردر مکر انلرکه ایمان
کتوردیلر وصالح عمللر ایشلدیلر یعنی رسول اکرمی مدح ایدوب کفارك هجو ومذمتنه
اشتغال کوستردیلر ویاد ایتدیلر یعنی انلرك اکثر اشتغالی حق جل وعلانی تحمید وتمجید وتوحید
وطاعته تحریضده وغفلتدن متنبه ده واول مشرکلردن انتقام آلوب هجولرینی انلره
رد ایلدیلر پس بو ایتلرده اشارت واردرکه اشتغالك کلیسی مذموم دکلدر اولهکه کذب
وباطل وکلام قبیح دردر مذمومدر وانلرك کبی شاعر الله تعالی قتنده ممقوت ومبغوضدر
نتکم احادیث شریفه وارد اولمشدر (ت) حکیم ترمذی صحیحندن اخراج اولنمشدر عن ابی
هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال لان یمتلی جوف
احدکم قیحا حتی یریه خیر له من ان یمتلی شعرا ابو هریرة رضی الله تعالی عنهدن بو
عبارت ایله روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه خطاب
بیوردی سزدن بریکزك قرنی ایچنده جکرینی افساد ایدر ایرین وقان ایله طولمق شعر ایله
طولمقدن خیرلودر یعنی اجنبیه محبوبه شابه لری مدح ایتمك وبزم شرابی وساغری مدح
ووصف ایلمك وشرعه مخالف ایله سزدن بریکزك جوف بطنی طولدرمقدن ایسه
قیح وصدید ایله طولدرمق خیرلودر دیمکدن عبارتدر الرابع السجع والفصاحة
وهما ان کانا بلا تکلف فمحمودان وخصوصا اذا کانا فی الخطابة والکتابة والتذکیر
بل یستحب تکلف الیسیر لان فیهما تحریك القلوب وتشویقها وقبضها وبسطها
واما فیما عداهما فالتکلف فیهما والتشوق مذموم ناشئ عن الریاء وحب الثناء دردیو
کشی تکلف وتصنع ایتمکسزن کلامنی سجع قافیه ایله تزیین ایدوب فصاحت وبلاغت
اوزره مرادنی بیانه حسن تعبیر ایتمك حمد وحدز وخطبه جمعه ده وخطبه کبده یعنی وعظ
ونصیحتده قلوبك میل وانبساطلرینه باعث اولدوغیچون سجع رعایتنده تکلف یسیر
مستحب دردر زیرا انلرده قلوبك تحریك وتشویقلری وقبض وبسطلری واردر وانلردن
ما عداده تکلف مذمومدر زیرا اول ریادن وحب ثنادن ناشیدر وعوام ناسه خطاب
دقایق اعراب ایله ولغة غریبه ایله تکلم بوندندر بلکه اکا لایق اولان اولدرکه عوامه حال
مخاطبه ده بر لفظ قصد ایده که مخاطبی آنی فهم ایلیوب وآنی استشفا ایتمه (ت) بو حدیث
شریفه ترمذی سنندن نقل اولنمشدر عن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم قال ان الله یبغض البلیغ من الرجال الذی یتخلل بلسانه کما تتخلل

البقرة عبد الله بن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهما روایت ایدرلر تحقیق رسول علیه
الصلوة والسلام بیوردی شول کشیکه کلامنی بلیغ وظریف سویلمك قصدی ایله تکلمنده حین
تحریکنده ناشی صغر کبی لسانینی اداره ایدوب یعنی لسانینی دیشلری اطرافنده کزدیروب
ودیلنی چینیه وخار وخاشاکی دیمز جکه سیله چینزو توکرر اسنان جولنده اداره
لسان وتفصیل بیان ایتدر سامعینه کسل ومعارف اهلنه ملال کتوردر وبولدوغی سوزلینه
حق تعالی بغض ایدر دیمکدر وآنی بقره تشبیه ایتمکدن مراد بودرکه سائر حیوان نباتی اسنانی
ایله اخذ ایدر اما بقر لسانی ایله اخذ وحشر ایتدوکی کبی اولدخی لسانی ایله متشدق اولوب
بولدوغی سوزلری ودلنه کلنی دیردیمکدن عبارتدر وبو حدیث آخرده (م) امام مسلم مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم هلك المتنطعون ثلثا ابن مسعود رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اوچ کره بیوردیکه کلامنده مبالغه ایدنلر هلاك اولدیلر
علما رحمهم الله تعالی دیدیلرکه متنطعلر شونلردرکه سوزلرنده مبالغه جیلر هر امورده
ناسك ذملنی ایدرلر ویاخود قوانین شرع شریفدن خروج ایله عبادتلرنده غالین
وخادعین تجاوز ایدرلر هلاك اولنلر دیمکدن عبارتدر (ت) بو حدیث شریف ترمذی مسندندن
اخراج اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه انه قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان
ابغضکم الی وابعدکم منی مجلسا الثرثارون المتفیهقون المتشدقون فی الکلام
جابر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی
مجلسمدن غایتده دور اولوب وزیاده مبغوض اولنلر افصاح کلام مرادیچون قدر حاجتدن
زیاده اکثار کلام ایدوب وفصاحت زعمی ایله آغزینك ایکی جانبنی توسیع وطولدورق
تکلم ایدنلردر تحقیق سزك بکا زیاده مبغوضکز وقیامت کوننده بندن زیاده بعیدکز
واخلاق جهتندن زیاده چرکینکز ثرثاردر یعنی فائده سز چوق سویلیکزدر ومتشدق
کلامده متکلم اولاندر یعنی سویلکده ابدی تجاوز ایدر الخامس الکلام فیما لا یعنی
بشخنیسی دین ودنیاده نفعی ظاهر فائده سی مرجو اولمیان سوزی سویلمکه اکا اهل
لسانا ما لا یعنی دیرلر مثل حکایة اسفارك وما رأیت فیها من جبال وانهار وطعمة
وثیاب زمان سابقده اولان احوال سرکذشتنی برکشی حکایه ایدوب سفرلرده کوردکی
طاغلری وآقصولری واستعمال ایتدوکی اثوابی وبدوکی طعامی بیان ایتمکدر بس بو کلامدن
سکوت ایلسك دین ودنیوی بر ضرر ترتب ایلماز ومنه السؤال عما لا یهم وهذا اذا
خلا عن الکذب والغیبة والریاء ونحوها من المحرمات لا یحرم بل قد یستحب اذا
اذا قارنه نیة صالحة مثل دفع التهمة بالکبر والعجب ونحوها بعدم التکلم ومهمی

اولمین شی سؤال ایتمک کبی یالان وغیبت ودنیا مثللی محرمانندن خالی اولدقده اکرچه جائزدر
اما ترکی مستحبدر چونکه نیت صالحه یه مقرون اولان کلام بحسب الحقیقه مالا یعنی
حدندن خروج ایتمک ایله مستحباتدن معدوددر لکن کبر وعجب ومجلسی تحقیر ایتملرینی
دفع قصدی اولورایسه واحتقار من فی المجلس او دفع المهابة والحیاء حتی یتکلم
صاحبه تمام مراده من الاستغناء وغیره واصحاب مجلس تحقیر ایتملرینی دفع قصدیکبی
یا مستغنینک دفع حجاب ایتمک ایله مرادنی علی الکمال قدرت وعزی بونک شبیلرده
او دفع الحزن من المحزون والمصاب وتسلیة النساء وحسن المعاشرة معهن او
التلطف بالصبیان او لعدم ادراک الی السفر او العمل ونحو ذلک ویاخود برکسنه نک
قساوت کیدرمک ایچون قصدی اولمق کبی ویا نسوانی تسلیت وحسن معاشرت ویا
صبیانه تلطف ویا سفر وعمل الملرینی فراموش قصدیکبی ودخی بونلره بکزر واردایسه ازاله
ایتمک قصدیکبی نسنه لر مستحبدر وکذا یستحب المزاح فی هذه المواضع نعم بهذه النیات
تخرج عن حد مالا یعنی یستحب ترکه ومواضع مرقومه ده دخی بو نیتلر لطیفه کلاه
اولمین نسنه ایله خوزاتی قدر اعتدالیکه انک سببیله انشراح اخوان ودفع تجبر وتکبر
اوله مباح بلکه مستحبدر اغراض صحیحه دن برینه مقروندر او لان کلام بحسب الحقیقه مالا یعنی
حدندن خروج ایتمک ایله مستحباتدن معدوددر لکن مالایعنی فی الجمله مباح دخی اولورسه طالب
فضل کمال اولنلره ترکی اولیدر اکراول کلام ذکر تسبیح وتحمید اوله ایدی مثوبات جلیله
حاصل اولمق محتمل ایدی پس سوزک کبی زوائده تبدیل ایتمک عاقله لایق دکلدر امام
ترمذی مسندندن منقولدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم قال من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه ابن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت
ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی کشینک کندو دین ودنیا
فائده سی مرجو اولمین سوزی ترک ایتمک اسلامنک کوزلکندن ناشیدر دیمکدر بو حدیث
شریفی امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله تعالی عنه انه توفی رجل
فقال آخر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یسمع ابشر بالجنة فقال رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلم ما یدریک لعله تکلم بما لا یعنیه او بخل بما لا یغنیه انس بن مالک
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا مسلمیندن بری فوت اولدقده براخر کسنه
انی دخول جنت ایله تبشیر ایدوکن رسول علیه الصلوة والسلام ایشیدوب کندویه اکا خطاب
ایدوب بیوردیکه انک جنتلک اولدوغندن یلدک شاید که کندویه نافع اولمین سوزی
سویلیجی اوله ویاخود نافع اولوب لساننده کندویه برشی نقصان ایتمین کلام خیری بخل
ایدیجی اوله دیمکدر ودنیا یعلی ابن ابی الدنیا وابو یعلی مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن انس

رضی الله تعالی عنه انه استشهد رجل منا یوم احد فوجد علی بطنه صخرة مربوطة
من الجوع فمسحت امه التراب عن وجهه وقالت هنیئا لک الجنة یا بنی فقال علیه
الصلوة والسلام ما یدریک لعله کان یتکلم فیما لا یعنیه ویمنع ما لا یضره انس بن مالک
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا انصاردن برجوان بکت احدغزاسنده شهید
اولوب مبارک جسدی معرکه دن قالدرلدقده قارننه جوع ایچون بغلدوغی طاش
ظاهر اولدی والده سی یوزینه بولشن طپراغی مسیلوب وهم نعیم جنانه وصولیله
تهنیت ایلدوکی حضرت رسول اکرمک مسموع شریفلری اولدقده بیوردیلرکه نعیم
جنته وصولی ندن بیلدک شاید کندویه نافع اولمین کلام مالا یعنی سویلدی اولر
یاخود مهم ومحتاج اولمدوغی نسنه منع ایلدی اوله یعنی اولیانی منع ایندی اوله
دیمکدن عبارتدر ووجهه ان البشارة لمن لا یحاسب اصلا اذ الحساب نوع
عذاب ومن تکلم بما لا یعنی یحاسب ویسئل ووجهی ولدر که مالا یعنی تکلم ایدن اخرت
عذابی نوعندن اولان حسابدن خلاص اولیوب وبشارت کامله ونهنیه دن هر
بری اخرتده حسابدن بری اولنه مخصوص اولمغله هر بری حدیثن اولکینده منع ولنون
ومالا یعنی اکثری کذب وغیبته منجر اولمغله حدیث ثالثده اکثر ایدن ناسک ذنوبی
جهتندن اکثر بیدر بیورلمش زیرا مالا یعنی سویلین سویلدیکندن سؤال ولنوب
حساب ایسه عذابک بر نوعیدر شیخ ابو الشیخ سننندن اخراج اولنمشدر عن ابی
هریرة رضی الله تعالی عنه انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اکثر
الناس ذنوبا اکثرهم کلاما فیما لا یعنیه ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه ناسک کناه جهتنده اکثری
اکثری مالا یعنی ده سوزی سویلیندرکه انک کناهی غیریدن اریتوق اولور زیرا سوزی
کثیر اولانک سقوطی دخی کثیر اولور یعنی کثرت ذنوبه کرفتار اولور پس انسانده
فلتک کرفتار وقارندر ووجهه انه یجره غالبا الی ما لا یحل من الکذب والغیبة ونحو
ووجهی اولدر که مالا یعنی اکثری یالان ایله غیبته دخی بوکا بکزر نسنه لره منجر
اولمغله سوز دخی غالبا مباحدن حرامه منجر اولور نتکم مشهدی خلقی اولاسنده اول
مشاهده دیپس علاجی بودر که ملاحظه ایده که موت وفنا در میان وانفاس رأس
مال انسان وزمان عمر ضعیف وبو راس مال ایله تحصیل سعادت ممکن ایکن تضییع
عمر ایتمک عظیم زیان اولدوغنی بلمکدر بو علم جهتندن علاجیدر اما عمل جهتندن
علاج عزلت نوع بش ویا اغزنده بو کوچک طاشی طوتمقدر حتی لسانی سکوته
معتاد ایدوب اخلاط دخی ایده ایسه سکوت مالک اوله نتکم ابو بکر الصدیق

رضی الله تعالی عنه اون ایکی سنه بر کوجک طاش مبارک اغزنده طوندی که مالا
یعنی سویلیوب اشتا کلامده بر امر سوزیدن صادر اولمسون دیو احتراز ایدردی
طاعت ایدوب وطعام یدوکی وقتلرده اول طاشی مبارک اغزندن چقاردایدی فارغ
اولدوغی ساعت ینه آغزینه الورایدی مالایعنی سویلمیم دیو زیرا هر کیمکه کلام منده
بر هیز ایدر عذابلردن امین اولور ومجموع خلایق اندن خشنود اولور حکیم قاسم
رحمه الله تعالی ایدر جمله عباداتک افضلی دنیا کلامنی از سویلمکدر بر سوزی چوق
بیل ولکن آز سویله بری بیک ایلمه بیکی بر ایله والسادس فضول الکلام وهو
الزیادة فیما لا یعنی علی قدر الحاجة وکثیر منه التجنیسی فضول کلامدر یعنی مهم اولان
موضعده قدر حاجتدن زیاده ایتمک یا بر کره سویلدیکدن صکره ینه اعاده قیلمق یا
اختصار ممکن ایکن تطویل واجمال ایله مرام حاصل اولور ایکن بسط وتفصیل ایتمک
کبی واول ایسه مالایعنی یه قریب بلکه اندن متجاوز قسمدر اما تذکیر وتعلیم امثالنده
تکرار ایتمک بو نوعدن دکلدر التفصیل فی المسائل المشکلة خصوصا للافهام القاصرة
والتکرار فی العظة والتذکیر والتعلیم والتعلم ونحوها لانه للحاجة وفیما لا حاجة
فله یستحب الایجاز والاختصار مستحب اولان قدر حاجتی تحری وما عدادن امساک
لساندر ومسائل مشکله افهام قاصره اصحابنه بسط وتفصیل ووعظ وتذکیرده
وتعلیم مسائل وتعلمده وامثالنده تکرار ایتمک بو ندن دکلدر زیرا اول حاجت ایچوندر
اولمیانده مستحب اولان ایجاز واختصاردر نتکیم بعض صحابه دن مرویدر که بعض
کمسنه تکلم کما کان جواب ویرمک ایله مشتهی اولور داما اترم فضول کلامدن اولمقدن
خوف ایدرم دیر ایدی وبو آفتک دخی علاجی اولکی کبیدر وقد سبق فی القسم الاول
حدیثا عمرو بن دینار وانس رضی الله تعالی عنهما فتذکر تحقیقا بو ایکی حدیث
شریفک تفصیلی اوزره اولکی قسمده ذکری کچمشدر عمرو بن دینار رضی الله
تعالی عنهدن روایت اولنان حدیث شریفک معناسی رسول اکرمک مجلس شریفنده
بر کمسنه اکثار کلام ایتدکلرنده لسانه پرده اولان طوداقلرک ودیشلرندن فضول
کلامنی منع ایتمک هیچ واقع اولمزمی دیو قدر حاجتدن زیاده سویلمکدن زجر بیوردقلرینه
متعلقدر وانس رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنان حدیث شریفک معناسی یعنی
یعنی طیب وراحت کیشی کلامنک فضولنی امساک ایدوب ومالنک فضولنی انفاق
ایدن ایچوندر دیو بیوردقلرینه متعلقه در نتکیم ذکری سبقت ایتمشدر پس مدعیه بو
ایکی حدیثدن مراد اولان تعلیم وکلامنی قدر حاجه ایجاز واختصار اوزره ایتمک مستحسن
ومقبولدر ومالنک قانون شرع حسبیله ماذون اولدقلری امورده سنه لنک اولکیسی

مزاحدر لطیفه ایتمکدر برلرا ایکنجیسی مدحدر اوکمکدر برلر اوچنجیسی شعردر منظوم کلام
سویلمکدر برلر دردنجیسی سجع قفادر یعنی کلامنی قافیه ایله تزیین ایتمکدر برلر
بشنجیسی مالا یعنی که فائده سی اولمیان سویلمکدر التجنیسی فضول الکلامدر یعنی سوزی
قدر حاجتدن زیاده سویلمکدر آفات لسانک جملسی التمشدر الی اولور والبحث الثالث
فیما الاصل فیه الاذن من العادات التی یتعلق بها النظام اوچنجی مبحث انتظام
معاشه متعلقه اولان عاداتدن اولوب وامثالی قانون شرع حسبیله ماذون
اولدقلری امور بیانندهدر وهی المعاملات واول ایسه نظام وانتظامه متعلق اولان
عادات معاملاتدر که بر کسنه ایش ایشلمک اولوب صاتمق کالبیع والاجارة والشرکة
والمضاربة والرهن والهبة والنکاح والطلاق والعتاق والایداع والاجارة
والاعارة ونحوها صاتمق وصاتون المق واجاره کبی اصطلاح شرعده بر شیئک
منفعت معلومه سنی بر عوض معلوم ایله بیع ایلمکدر ورهن لغتده بر شیئی محبوس قیلمقدر
ونکاحک معناسی عقد ایتمکدر برلر یعنی بغلمقه دیرلر وطلاق وعتاق وسلم وهبه
وعاریه وودیعه ووکالت وحواله ومضاربه وشرکت کبی وبو امورک امثالی ولکن
کتب فقهیه ده ذکر اولندوغی اوزره احوالنی بلمک کرکدر حلالجه شرع شریف اوزره
سلوک ایلیه حتی رسول الله سنت سنیه سی وشریعت مطهره سی ایله عالم وعامل
اوله فهذه الامور مباحات فی نفسها وان کان بعضها فی بعض الحال واجبا
او سنة او مستحبا ولکن الشرع اعتبر فیها ارکانا وشروطا یجب رعایتها عند
المباشرة وبو امور نفسلرنده مباحلردر واکر بعضیسی بعض محلده واجب ویا خود
سنت ویاخود مستحب اولور ایسه لکن شرع شریف انلرده ارکان وشروط اعتبار
ایتمشدر ووقت مباشرنده انلرک رعایتلری واجب کورمشدر زیرا کشی شروع ایتدوکی
امر شرعینک احوالنی بلمک علم حال قبیلندندر اولمغله نیس معاملات شرعیه دن برینه
مباشر اولان کمسنه مباشرت ایتدوکی امرک اولا ارکان وشروطنی بیلوب بعده
مقتضای علمی اوزره هر برینه رعایت ایتمک واجبدر والا یصیر باطلا او فاسدا
او مکروها فیاثم صاحبه فیکون افة للسان تا که عدم رعایتلری بطلاننه ویاخود
فساد دینه ویا کراهیته مؤدی اولمغین رعایتلرین ترک ایدن کیشی کناهکار اولور تا انک
ایچون اول آفت لساندن عد اولنور که مذکور صورتلرنده آثم ومسیء اولمیه فلذا
لما قیل لمحمد رحمه الله تعالی لم لا تصنف کتابا فی الزهد قال صنفت کتاب البیوع اشارة
الی ان الزهد والتقوی لا یحصل الا بالتحرز فی المعاملات عن کل بطلان وفساد
وکراهة امام محمد رحمه الله فقهه ایچون زهد حقنده دخی بر کتاب تالیف ایتمدیکز

دیدکلرنده بیورمشلرکه علم بیوعی مشتمل بر کتاب تصنیف ایلدم مصنف رحمه الله بو جوابی
اسلوب حکیم طریقی اوزره واقع اولدوغنی عیان وسؤال وجواب بیننده ارتباطی بیان
قصد ایدوب اشارت ایدیلرکه زهد وتقوی حاصل اولمز الا معاملاتنده هر باطلدن
وفساددن وکراهتک مواضعنده تحرز واجتناب ایله حاصل اولور زیرا برکمسنه که
مادام المق وصاتمق احوالنی بلمیه والمدیه وصاتمدیه حرامی حلالدن فرق ایتمیه اولکمسنه
تجارت مناسب دکلدر وحضرت عمر رضی الله تعالی عنه دن روایت ایتمشلردرکه دیمشکه
فقیه اولمین کمسنه بزم چارشومزده المسون وصاتمسون وامام برازی رحمه الله تعالی
ایدر کتاب بیوعی حفظ اتمینه بیع وشرایه مباشرت ایتمک حلال دکلدر وفقیه ابو اللیثدن
مروی اولدوغنی حکایه ایتمشلردر وسائر معاملاتده وصنعتلرده دخی حال بو منوال
اوزره در هر عبد مکلف که اشیادن برشیئه اشتغال ایده اول کشی یه فرضدرکه اول
مشتغل فیه ده حرامدن صاقنمق زیرا تقوی انک رکن اعظمی حلال لقمه وحلال کسوه در
نتکم امام غزالی رحمه الله تعالی احیاء علومنده بیورر برکمسنه حرامی حلالدن سچوب
قچه وحلالدن کسب ایلیه غزا ثوابی قدر ثواب بولور بلکه کسب حلال غزادن افضلدر
بیورمشلر وموضع معرفتها علم الفقه فلابد لکل من باشر هذه الامور او بعضها
معرفة احوال ما باشره لانه علم الحال فانه فرض عین کما بیناه فی فضل التعلیم بو امورک
جملسنده ویا خود بعضیسنه مباشرت ایدن کمسنه اندوکی نسنه نک احوالنک معرفتی
لازمدر زیرا اول علم حالدر وعلم حال فرض عیندر معلوم اوله که امور دینک مبادی
بش نسنه اوزرینه در اولکیسی اعتقاددر ایکنجیسی عبادتدر اوچنجیسی معاملاتدر
مناکحه بشنجیسی ادبدر وکتب فقهده دخی مذکور اولان عبادات معاملات
نماز وروزه وزکوة وصوم رمضان وحج وجهاددر ومعاملات دخی بشدر
معاوضات مالیه در ومناکحاتدر ومخاصماتدر وامانتلردر وترکاتدر نتکم بو محلک
تفصیلی کتب فقهده مسطوردر وفضل علمده بیانی مفصلاً مرور ایتمشدر زیرا آدم
هرنه حالده اولورسه اولدوغی حالک علمنی بلمک فرض عیندرکه هرنه حالده اولورسه
اول حال فساددن ونقصاندن وحرامدن وشبهلودن خالی دکلدر امدی اول حالک علمنی
بلمک کرکدرکه حالا شرع شریف اوزره سلوک ایلیه وامت محمد ایله حسن معاشرت
ایدوب کندوینی حرام وشبهلولردن وفساد ونقصاندن حفظ ایدوب تاکه ایکی
جهانده یوزی اق اولوب رسول اکرمک سنت سنیه سیله وشریعت مطهره سیله
عالم وعامل اوله حق جل وعلا جمله مزه میسر ایلیه آمین بوندن صکره هیچ برکمسنه
برکمسنه برنسنه صاتسه ویا خود السه الان وصانن پشیمان اولوب صاتدوغی

ویا الدوغی

ویا الدوغی بوزمق دیلسه بولداشی دخی راضی اولسه راضی اولانه نیجه ثوابلر
حاصل اولوردر دخی معلوم اوله که هیچ برکمسنه برنسنه المق استسه صتون کتسه
طات چاشنیسی حلال اولسون دیسه اولی اولان بودرکه طاتمیه زیرا صاتانک
بونیدن مرادی بودرکه اله دیکدر الدوغی نقد برجه بجضور اولمق احتمالی واردر
بو شبهه دن بری اولمق ایچون طاتمق مناسبدر وبرکمسنه صاتلمغی متاعی اوکوب
وعیب ایتمک مکروهدر ومتاعی مشتریه کوستردوکی زمانده صلوات کتورمک
مکروهدر بو مذکورلردن اجتناب اولنمغه اشارتدر المبحث الرابع فیما الاصل
فیه الاذن من العبادات المتعدیة دردنجی مبحث آخره تعدی وتجاوز ایدن
عباداتدر اولوب وامثالی قانون شرع حسبیله مأذون اولدقلری امور
بیاننده در مثل التعلیم والتذکیر والتأذین ولصحتها واستحبابها ووجوبها
شرائط لابد من معرفتها ورعایتها لمن باشرها حتی یحصل المشروط
فیصیر عبادة یترتب علیها الثواب ولا یأثم بترکها عبادات متعدیه امثال
کبی که انلردن حاصل اولنان التعلیم کبی وتذکیر کبی وامامت واذان کبیکه بونلرک هر
برینک صحیح اولمسنک صحتلرینه واستحبابلرینه ووجوبلرینه شرائط واردر انلری
مباشرت ایدن کمسنه انلرک معرفتلرندن ورعایتلرندن لابددر تاکه مشروط
حاصل اوله واول عبادات اولوب انک اوزرینه ثواب مترتب اوله واکر انلری ترک
ایدرسه اثم اولماز فان لم یراع صار اثما فلا یکون متقیا فکان آفة للسان ایضا
وموضعه ایضا علم الفقه وهو علم الحال ایضا لمن یتصدی لها واکر شرطلرینه
رعایت ایتمزسه کناهکار اولور سابق کبی آفات لسانده مکانی حافظ بولنمق ایله
متقی زمره سنه الحاق اولمز وبونک دخی شرائطی محلی مفصلا کتب فقهیه ده بیان
اولنمشدر سابق کبی شروع ایلین کمسنه یه علمی کذلک علم حال قیلنمشدر زیرا علمک
شرفی براحده کیزلو دکلدر صفت انسانیه یه مختص اولان انجق علمدر المبحث الخامس
فیما فیه الاصل فیه الاذن من العبادات القاصرة کالتلاوة والذکر والدعاء
بشنجی مبحث عبادات قاصره دن انلره اصل اذن اولانلرک بیاننده در عبادات
قاصره که انلرده اصل اذن اوله تلاوت قرآن کبی وذکر تسبیح وتهلیل کبی ودعا کبی
ولهذه ایضا شروط وآداب تعرف فی الفقه فان لم تراع یأثم صاحبه فتکون
آفة للسان کالسابقین المتصلین بها وبونلرک دخی وارداتی واردر وانلر علم
فقهده معلوم اولورکه آنده بیان اولنمشدر پس اکر انلرک بری رعایت اولنمسه
ایدی صاحبی کناهکار اولوب وسابقلر کبی آفات لساندندر کمن یقرأ او یذکر

او يدعو باللحن او التغني فهما حرامان فلا بد من التجويد وقد صنفنا فيه رسالة
سميناه در اليتيم فعليك بحفظه فانها تكفيك في هذا الباب نتكم كمسنه
لحن ايله وياخود تغني ايله قرآن اوقويه وياخود ذكر ايليه امابلكه ذكر الله ايلمك
جهر ايله واخفا ايله دخي جائزدر واما اخفا ايله ايتمك ثوابي جهردن يتمش ايكي
درجه ارتوق نتكم حديث شريفده اولمشدر كه خير الذكر اخفاه جميع مشايخ ذكرك
اخفا ايدلمه يدي صكره جهر ايله ايتمكه اجازت ويردبلر اما تبديل وتغيير ايتمكه اجازت
ويرمديلر على الخصوص كه ذكر الله ايدرز ايكن فالقمق واياغن فالقمق وچاغرمق جمله
ممنوعدر وشرعا مكروهدر كراهت تحريم ايله حرمتي قرآن وحديث ايله ثابتدر
وياخود دعا ايليه وقرآنده وذكرده ودعاده دخي لحن وتغني حرامدر پس علم تجويد
لابددر وبو محلك تفصيلنه واقف اولمق مراد ايلين كمسنه مصنفك در يتيم اسميله
مسمى اولان رساله سي مطالعه سنه موفق اولان كمسنه حقيقت حاله على وجه
الكمال حفظ اوزره سالك اولانه بو بابده كفايت ايدر او بالاجرة والنفع الدنيوي
فانه حرام في العبادة البدنية الصرفة وفيه صنفنا انقاذ الهالكين وايقاظ
النائمين فعليك بهما وياخود تجويدي ترك ايدنلر لحن وتغني واجرت ايله نفع دنيوي
ايچون تلاوت وذكر ودعا حرام ايكن آني ارتكاب ايدوب آثم اولمه صاحب طريقتك
تصنيف ايتدكلري ايكي رساله سنده كه انقاذ الهالكين وايقاظ النائمين اسميله مسمى
اولان رسائل لطيفه سنده اجرت ايله قرآن عظيم اوقوتوب اوقدنه اولمق شرطيله
جائزدر كل ايدوكن اثبات واظهار ايچون بو مسئله اندده تمام تحقيق وتدقيق ايله
اهل حقدن بالكليه شبهه ازاله ايتمشدر اول ايكي رساله كوزمك اوزره اولمسن
على وجه الكمال تحصيل اطلاع سالك اولانه كفايت ايدر وكمن يسبح في مجلس
المعصية لفعلها او البايع عند فتح المتاع لترويجه او الحارس فانهم يأثمون و
معصيت مجلسنده اولان كمسنه معصيت ايچون وبايع مشتريه متاعني عرض
ايتدكده ترويج ايچون وياخود حفظ وحراست ايچون يا حارس حراستي ايچون يعني
بكجي بكجيلكده تسبيح ايتمك دخي حرام اولمغله مسبح كناهكار اولورلر وكذا سائر
الاذكار والتصلية على النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ومواضع مذكورده سائر
اذكار ورسول اكرم اوزرينه تصليه ايتمك مشتريه متاع كوستردكده دخي بو منوال
اوزرينه در بخلاف من يقصد الاعتبار بانهم يشتغلون بالمعصية او امور
الدنيا وانا اشتغل بذكر الله تعالى او الواعظ يقول صلوا او الغازي كبروا فانهم
يثابون كذا في الخلاصة وغيره لكن خلافنه مندوبدر ولان ايسه متاع ذكر اللهه مشغول

اولان

اولان كمسنه معصيته وياخود دنيايه مشغول اولانلري ايقاظ ايتمك ايچون ذكر
ايتمك وواعظ اثناء وعظنده مستمعينه حضرت رسول عليه الصلوة والسلام صلوة
وسلام ايدك وياخود غازي اثناء حربده مجاهدينه تكبير ايدك ديمك موجب اجر
وثوابدر كه خلاصه ده وغيريده مذكوردر وجملة ما ذكرنا الى هنا آفات اللسان
من حيث النطق شول ذكر اولنلرك جملسي مباحث خمسه سابقه نك مدلولي
ولسانك كلام جهتندن اولان آفاتنه متعلقه اولمشدر المبحث السادس في آفات
اللسان من حيث السكوت النبحي مبحث لسانك سكوتي جهتندن اولان آفاتي بياننده در
كترك تعلم القرآن او التشهد والقنوت ونحوها مما يجب او يسن او ترك
قراءته وترك الامر بالمعروف والنهي عن المنكر عند القدرة بلا ضرر وظن التأثير
وكشي قرآن عظيم تعلمني وتعليمني وتشهد وقنوت دعالريك تعلمني وواجبات
وسنن دن سائرينك تعلمني وجملنك قرائتي ترك ايتمك وبلا ضرر كندوده قدرت وكلامنده
تأثير ظن ايدركن امر معروف ونهي منكري ترك ايتمك لسانك سكوت جهتندن آفاتندندر
وترك النصح والاصلاح عند ظن القبول وقبول احتمالي وار ايكن واصلاحي ترك
ايتمك وترك التعليم والفتوى عند التعين وتعلم وفتويدن هر برنده كندويه انحصار
وار ايكن هر برك ترك ايتمك وترك الحكم من القاضي بما انزل الله تعالى وحكم ايدك
شرع شريفه موافق اولان حكملري ترك ايتمك وترك السلام ورده اذا كان مسنونا
وكافر واجنبيه وشابه مثللرندن غيريه سلام ويرمكي وسلامني رد ايتمكي فجور
ايشتدوكي تقديرجه ترك ايتمك مذكورلرك جملسي لسانك سكوتي حسبيله اولان
آفاتندندر وسلام حقنده ذكر اولنان احاديث شريفه دن بري بودر كه امام
ترمذي مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه ان رسول
الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال اذا انتهى احدكم الى مجلس فليسلم فان بدا له ان
يجلس فليجلس ثم اذا قام فليسلم فليست الاولى احق من الثانية ابو هريره رضي الله
تعالى عنه روايت ايدوب بو عبارت ايله ديديكه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم بيوردي كه سزدن بريكز بر مجلسه وارد اولدقده اصحاب مجلسه سلام
ويرسون واول مجلسده اوتورمسه چون قالقدقدينه سلام ويرسونكه تسليمه
ثانيه تسليمه اولى ايله ثوابده برابردر دون ونقصان دكلدر ختم بو حديث شريفي امام
بخاري ايله مسلم اتفاق روايت ايتمشلردر وعن انس رضي الله تعالى عنه انه مر على صبيان
فسلم عليهم وقال كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يفعله انس بن مالك رضي
الله تعالى عنهدن نقل اولنديكه اوغلانجقلر يانندن كچدكده اوزرلرينه سلام ويروب

بیوردیکه تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک عادت کریمه‌لری
وسنت شریفه‌لری بیدرکه بر یولدن کچرکن اوغلنجقلره راست کلسه انلرک اوزرینه سلام
ویرورلر ایدی امد تجنبیا اوزرینه سلام ویرمک دخی سنت شریفه‌لرندندر وقاضی
شریح عادتی بیوکه وکوچکه سلام ویرمک ایدی طب امام طبرانی مسندندن منقولدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اعجز الناس من عجز فی الدعاء وابخل الناس
من بخل بالسلام ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر ایدرلر زنانسک زیاده
عاجزو رأی وتدبیرده قاصر اولان مهمی رب العزتدن طلبده عاجز اولاندر وخصوصا
زمان شدائدو متاعبده اولدر ونانسک زیاده بخیلی قرنداشی مسلمانه ملاقی اولدقده
سلام لسانا افشا قیلمیه نسنه ایکن بلدوکی وبلمدوکی مؤمنلره راست کلدوکنده
سلام بخل ایدنکسنه غایتده ابخل ناسدر م امام مسلم سنندن اخراج اولنمشدر
عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا حق المسلم علی المسلم ستة قیل ما هن
یا رسول الله قال اذا لقیته فسلم علیه واذا دعاک فاجبه واذا استنصحک فانصح
واذا عطس فحمد الله فشمته واذا مرض فعده واذا مات فاتبعه ابو هریره رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر دیر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه
مسلمک مسلم آخر اوزرنده التی حق واردر بو بیوردقلرنده اصحاب کرین رضوان الله
تعالی علیهم اجمعین سوال ایدوب یا رسول الله ندر دیدکلرنده انلرم جوابنده بیوردیکه
فیجن بر مسلمانه ملاقی اولسه انک اوزرینه سلام ویرمکدرکه سنتدر اکر سلام ویرمز
ایسک آنی تحقیر وسنتی ترک ایتمش اولورسن ایکنجی فیجن سنی دعوت ایلسه اکا اجابت
ایلیه سن اوچنجی فیجن سندن اوکوت ونصیحت وطلب مشورت ایدرایسه نصیحت ایدوب
ونداه صلاح وصوابه دلالت قیله سن وبو بابده وجوکا بذل وجهد ایدرسن دردنجیسی
فیجن اکسرسه الحمد لله دیسه یرحمك الله دیه سن بشنجی فیجن خسته اولسه عیادت
ایدوب خاطرن صورمغه وارهسن التنجی فیجن وفات ایلسه جنازه سنه بیله واروب
نمازن قیله واکر دفننه دخی بیله کیدرسن دخی افضلدر دیمکله اشارتدر وترك
التشمیت اذا عطس وحمد اذا کان واجبا سکوت حسبیله اولان آفاتندندرکه فیجن
اکسروک عقبنده حمد ایدن خطبه وامثالی اولان محلده ترك التسمیه وتشمیت حقنده
ذکر اولنان احادیث شریفه بر یره دخی بودرکه م امام مسلم سنندن اخراج اولنمشدر
عن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه مرفوعا اذا عطس احدکم فشمتوه وان
لم یحمد الله فلا تشمتوه ابو موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرینه خطاب ایدوب بیوردیکه

فیجن

فیجن سزدن بریکز اکسرسه والحمد لله دیسه یعنی الله تعالی یه حمد ایلسه سز دخی
اکا یرحمك الله دیمك ایله خیر دعا ایلك واکر اکسروغی وقتنده الحمد لله دیمزسه سز دخی
اکا یرحمك الله دعا ایلمك پس بو جهتدنکه عطاس ایله یعنی اکسرمق ایله نعمت حقه
شکر ایتمش اولور زیرا بخاران راسده وبدن انسانده مرابط ومفاصلی حل ایدر تشمیت
حق جل وعلا آنی ذکر ومحل اولدیغی ایلسون دعادر ولکن بو نعمته شکر ایچون
حمد وثنا ایتمز ایسه اکا یرحمك الله دیمك جائز دکلدر پس اهدی لایق اولان بودرکه
سز بریکز اکسرسه الحمد لله دیسون بریجه تا که خلق ایشیدوب اکا یرحمك الله دیسونلر
واکسرن دخی یرحمك دینه یهدیکم الله ویصلح بالکم دیسون بو دعانک معناسی الله
تعالی سنی دین اسلامده ثابت قدم اولسون وحالکی وشانکی اصلاح ایلسون دیمکدر
بو حدیث شریفک سبب ورودی بو ایدیکه ایکی کسنه حضور رسول الله ده هم
اکسرمشلر برینه یرحمك الله دیمشلر وبرینه دیمشلر اصحابدن بعضی کمسنه نیچون
بونله ایلدیکز دیو سوال ایلدیکده اول وقت بو حدیث شریفی بیوردیلرکه بری
اکسردوغی وقت الله تعالی یه حمد ایلدی بز دخی اکا یرحمك الله دیدك اول بریسی حمد
ایلمدی بز دخی دعا ایلمدك بوندن معلوم اولدیکه الحمد لله دیمین کمسنیه یرحمك الله
دینلمسه نسنه لازم کلمز اما فیجن برکسه اکسرسه کندو حمد ایتمدن یاننده اولانک
بریسی حمد ایلسه کوزلدر دخی دیش اغریسندن وقولاق اغریسندن امین اولدیغی بیورمشلر
د ابو داود مراسیلندن منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه یرفعه شمت اخاك
ثلثا فان زاد فهو زکام ابو هریره رضی الله تعالی عنه دن مرفوعا روایت اولنورکه حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب کرین خطابا بیوردیکه قرنداشکز
مؤمن اوچ دفعه اکسردقده تشمیت ایدك اکر زیاده اولورسه اول زکامدن ناشیدر
بیورمشلر د بو حدیث شریف ابو داود سننده بو عبارت ایله منقولدر عن ابی هریرة
رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان اذا عطس وضع یده
او ثوبه علی فیه وخفض او غض بها صوته ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت
ایدوب ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سعادت ایله
اکسردقلرنده مبارک اللرین یاخود برثوب مبارکی اغزلرینه وضع ایدوب وصوتلرینی
یا پیچه ایدرلر ایدی رفع صوت ایتمزلر ایدی سنت اولان بویله ایتمکدر وطریق اشرف
خدا به ایتمکدر خ صحیح بخاریدن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
مرفوعا ان الله تعالی یحب العطاس ویکره التثاوب واذا عطس احدکم فحمد الله
فحق علی کل مسلم سمعه ان یقول یرحمك الله ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا

روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه تحقیق الله تعالی
اکسرمق سیبن سورر و دخی اسنمك سیبن کریه کورر پس بر کمسنه اکسرسه و عقبنجه الله
تعالی یه حمد ایلسه آنك حمدن ایشیدن هر مسلمانك اوزرینه حق و واجب اولورکه اول
کمسنه یه خیر دعا ایلیه یرحمك الله دیمك ایله یعنی الله تعالی سکا رحمت و مرحمت ایلسون
دیمکدر و اکسرمك سببی مسامات اچلقدر دخی خفت دماغدر و دماغك خفتی
اولمغله مظهر محبت سبحانیه در رضا جنبی طاعت اوزره قوی اولمغه معین اولور آندن
اوتوریدرکه رسول علیه الصلوة والسلام اکسرمغی نعمتدن عد ایدوب عقبنجه حمد ایتمکی سنت
قیلدی و اکسرنه خیر دعا قیلدی و خیر دعا ایلمك اکثر علما قتنده فرض کفایه در و اما
التثاؤب فهو من الشیطان و اذا تثاوب احدکم فی الصلوة فلیکظم ما استطاع
ولا یقل هاه فانما ذلك من الشیطان یضحك و اما اسنمك شیطاندندر پس نماز
قیلرکن بریکزه واقع اولسه ممکن اولدوغی مرتبه اول فعل معیوبی دفع ایتمکه سعی ایلسون
دفع ایده میوب عاجز قلورسا سنه که الینی یا خود یکینی اغزینه طوتسون و هاه دیمسنکه
شیطان اغزینه کیرر زیرا اسنمك کسل و نوم جالب اولدوغندن فعل مذمومدر تحقیق
شیطان ضلالت نشانی تثاوب ایدنك اغزندن کیروب باطن بدننه داخل اولور
و قپودان سر یرده سرایه یول بولور و اکا غالب اولوب نمازی کندویه ثقیل قیلور
و یا خود نمازه شروع ترك ایتدورر بو نهی عامدر لکن صلوة اهمیه تاکید مؤکددر بو ادبی
ایدوب الینی اغزینه اوزرینه قومسه شرعا مکروهدر و منها ترك الاذن فی دخول
دار الغیر فان الاذن واجب و لسانك سکوت حسبیله اولان آفاتندندر بری دخی
کشی بر آخرك دارینه دخولده اذنی ترك ایتمکدر که اذنسز دخولدن نص قرآن ایله نهی اولنمشدر
کما قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوتا غیر بیوتکم نتکم سوره نورده
حق جل و علا بیوردی یعنی ای وحدانیت حقه ایمان کتورن مؤمنلر سز کندو اویکزدن
غیری کمسنه نك اوینه کیرمه دستور دلینجه و اول او اهلنه سلام ویرمینجه بیلك که
سزه بو نسنه لر خیرلودر آنی طوتوب عمله کتورمك ایله نجات بولسز تیرامدی استیذان
بودرکه قپویه واریجق سبحان الله دیه یا خود الله اکبر دیه یا خود دق باب ایده تاکه او صاحبی
وار ایسه ایشیده وب اکا دستور ویره بونده دخی علما اختلاف ایتمشلر اول سلام ویروب
اندن دستور دیلیه اما اصح قول آیت کریمه یه موافقدرکه حق جل و علا بیوردی اول
دستور دیلیوب اندن سلام ویره لر اکر دستور اولورسه کیره و اکر دستور اولمزسه کیرو
دونه کیده امام ثعلبی کتورمشکه بر اصحابدن عودت جناب رسول اکرمه کلوب ایتدی
بز کندو اولریمزده بر صفت ایله اولورزکه ایستمزکه هیچ کمسنه بزی کوره ناکاه بزم ادملریمزدن

برکسنه کلوب اوتمزه کیرر بزی کورکلو اولمیوز و جمله کوررد ایدکده حق جل و علا
بو آیت کریمه یی کوندردی و حکم ایلدیکه کمسنه لرك اولرینه اجازتسز کیرمیه سز
بو استیذان یعنی دستور اذن که اجازتسز کیره سز دیمکدر و دیمشلرکه بر کمسنه کیدیکی
غیری اوزرینه داخل اولدقده کیرکدرکه بر کلمه ایلیه و یا ایاغی صداسی ایله و یا تنحنح
ایتمك ایله اعلام ایده تاکه اول او اهلی عورات سترینه و مکروهات دفعنه اقدام
ایده لر و بو حکمی ایلدیکه شاید سز منفتح اولدی سز دیمکله اشارتندن د ابو داود مسندندن
اخراج اولنمشدر عن ربعی بن خراش رضی الله تعالی عنه انه جاء رجل من بنی عامر
فاستاذن علی رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو فی بیت فقال ءالج ربعی بن خراش
رضی الله تعالی عنه روایت ایدوب ایدرکه بنی عامر قبیله سندن تحقیق بر کشی باب
رسول اللهه کلوب سعادتخانه لرینه دخوله اجازت طلب ایلدوب کیرهیمی دیدکده
فقال رسول الله صلی الله تعالی علیه لخادمه اخرج الی هذا فعلمه الاستیذان فقل
له قل السلام علیکم ءادخل فسمع الرجل ذلك من رسول الله صلی الله علیه وسلم
فقال السلام علیکم ءادخل فاذن له رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فدخل
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم خدمت شریفلرنده اولانه بیوردیکه
وار شول قپوده اولان ادمه اذنك طریقنی تعلیم ایله که اول سلام ویروب صکره
استیذان ایتسون دیو بیوردقلرنده خادم دخی اول امر شریفلری اوزره تعلیم ایتمك
ایله شخص مرقوم دخی اول سلام ویروب بعده استیذان ایتدیکی اذن ویروب ایچرو
رسول اکرم حضرتلرینك حضور شریفلرینه واردی مسلم در م صحیح مسلمدن اخراج اولنمشدر
عن ابی موسی رضی الله تعالی عنه مرفوعا الاستیذان ثلث فان اذن لك و الا فارجع
ابو موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه سزدن بریکز بر کسنه نك اوینه واردقده دخول ایچون اوچ
کره طلب اذن ایلسون اکر اذن اولورسه اولا اوه دخول ایچون السلام علیکم دیه
و اکر اذن اولمزسه رجوع ایلمك ایله امتثال امر بیورمشلردر اوچ کره تکرار ایله دستور
اولورسه کیره دستور اولمزسه کیرو دونه و سلامی دخی اوچ کره ویرمك کرکدر
سلام اول اعلامدر ایکنجی سلام دانشقدر اوچنجی سلام کرو دونمکه دستور دیلمکدر
د بو حدیث شریف ابو داود مراسیلندن نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
مرفوعا اذا دعی احدکم فجاء مع الرسول فان ذلك له اذن ابو هریره رضی الله تعالی عنه
مرفوعا روایت حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اصحابکزدن رضی الله
تعالی عنهم اجمعین حضرتلرینه خطابا بیوردیکه قچن سزدن بریکز دعوت اولنسکز

دعوت صاحبنك خدمتكاری ایله کلوب اوینه کیرسه کز و مجلسه داخل اولسه کز
تحقیق اول سزه اجازتدر یعنی رسول اولکمسنه طرف داعیدن طلب ایلمسی مقام
اذنه قائمدر ذاکر کلمه سیله طلبی مابیننده عهد طویل اولمدیسه تجدید اذنه محتاج
اولمز دیمکدر وفی روایة رسول الرجل الی الرجل اذن وابوداود روایتنده ابوهریره
رضی الله تعالی عنه دن مرفوعا بو عبارت ایله روایت ایتمشدرکه سزدن بریکز دعوت
اولنوب داعینک رسولیله معا وارمق اذندر ط بو حدیث موطا مالک سنندن
اخراج اولنمشدر عن عطاء بن یسار رضی الله تعالی عنه ان رجلا سأل رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم فقال استأذن علی امی فقال نعم تابعیندن عطاء بن یسار
رضی الله تعالی عنه بو حدیثی مرسل روایت ایتمشدر تحقیق بر کیشی کلوب رسول اکرمدن
سؤال ایلدی دیدیکه کیشی آناسنک اوزرینه کیرمکه اذن طلب ایتمک لازم میدر
دیدکده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه نعم اذن طلب ایتمک
لازمدر دیو بیوردیلر وترک الکلام مع الوالدین وسائر المحارم وکیشی والدینی
ایله وسائر خصملری ایله مکالمه ترک ایتمک دخی آفات لساندندر وترک انقاذ
المظلوم عند القدرة ومظلومی بر ظالمدن سوز ایله خلاصنه قادر ایکن ترک ایدوب
خلاص ایتمک دخی آفات لساندندر وترک الشهادة عند التعین وشهادت وتزکیه
متعین اولدقده
هر بری کندوبه منحصر ایکن هر برینی ترک ایتمک اولدخی آفات لساندندر وترک تعظیم
الله بمثل سبحان الله وتبارک الله عند سماعه فانه واجب وحق جل وعلانک اسم
شریفی ذکر اولندقده سبحان الله ویاخود تبارک الله جل شانه وعم نواله دیمکی ترک ایتمک
کذلک لسانک سکوت حسبیله ولازم افاتندر که اسم الهی هر کره استماع ایلدکده
وجه مشروح اوزره تعظیم ایتمک واجب ایکن ترک ایتمکدر بخلاف الصلوة علی النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم فانه یجب فی العمر مرة عند الاکثر واسم رسول اکرمی استماع
ایدنه تصلیه ایتمک اسم الهک خلافنه دررز بر اسم رسول الهی استماع ایدنه واجب
اولان عمرنده بر کره تصلیه ایتمکدر اکثر علمانک قولی بونک اوزرینه دروعند
بعضهم یجب هو ایضا عند کل سماع وبعضیلر قتنده وامام طحاوی وابن بلخی رحمهم الله
تعالی دیمشلرکه هر بار که اول حضرتک اسم شریفلری ذکر اولنسه هر کره استماع
اولندقده تصلیه ایتمک وجوبنه ذاهبلردر دلیللری سورۀ احزابده حق جل وعلا
بو قول شریفیدرکه بیوردی ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا
صلوا علیه وسلموا تسلیما یعنی تحقیق حق تعالی وفرشته لری رسول علیه الصلوة
والسلام اوزرینه صلوات کوندرلر ای ایمان ایله مشرف اولان مؤمنلر سز دخی انک اوزرینه

صلوة وسلام ایدک دیمکدر امام شافعی رضی الله عنه قتنده امرک وجوب ایچوندر
وجوب ایسه خارج صلوتده اولماز ایچی صلوتده اولور لکن بزم ائمه مز شافعیه
جواب ویروب دیدیلرکه صلوا علیه امرنده امر ایسه ایجاب ایچوندر لکن لا وجوب
خارج الصلوة تسلیم اولنمزدر زیرا جمهور علما متفقلردرکه آیت صلوتده واقع اولان
امر فرضیت اوزره محمولدر امام مالک قتنده عمرنده بر کره صلوات کتورمک فرضدر
معین وقتی یوقدر حضرت امام اعظم قتنده صلوات فرضدر اما حضرت رسول
الهک اسم شریفنی سویلمک واشتمک وقتنده اختلاف واردر بعضیلر دیدیلر هر
ایشتدکده وسویلدکده واجب اولور وبعضیلر ایندیلرکه بر مجلسده بر کره یاد اولنسه
واجب اولور وفتوی دخی بونک اوزرینه درکه اول حضرتک اسم شریفی بر مجلسده
نیجه کره ذکر اولنسه بر کره صلوات کتورمک واجبدر بافیسنده سنتدر دیدیلر
بعض مشایخدن نقل اولنور حق جل وعلا صلواتی فرض ایلدی وزمان تعیین ایتمدی
پس لازمدرکه قادر اولدیغی صلواتدن خالی اولمیه نتکیم کشف الاسرار صاحبی امام
رشید الدین ابو الفضل رحمه الله تعالی بو آیت صلواتک تفسیرنده بیوردیکه زهی
سعادتکه حق جل وعلا کلمه شهادتده واذان واقامتده انک اسمنی کندو اسم شریفنه
قرین ایلدی وجبینه صلوات ویرمکده اول کندو زمره ملائکه ایله اکا صلوات
ویردی ومؤمنلره دخی صلوات ویرک دیو امر ایلدی بو تشریف حرم رسالتک
صدر نشینلرندن بر پیغمبره اولنمشدر

بیت

محمد نوریدر نور جلائل	ضیاسیدر انک حسن شمائل
انک شاننده کلمز فضائل	نیجه ایله محقق اولمز مشاعل
دکل ذات شریفی وصفه حاجت	کوکمز نور خورشیده دلائل
خدا مدح ایلیه بر ذات پاکی تا ابد	نیجه اولمز پسندیده خصائل

حالا لفظ صلوات ایکی نسنیه اطلاق اولنور بری دعادر مضمونی حق جل وعلادن
حضرت رسول الهک درجه قدرینک رفعتی ومرتبه قربنک ازیادنی استدعادر
ایکنجی عبادت ارکان معلومه وافعال مخصوصه دن عبارتدر صلوات الله تعالیدن
رحمتدر وفرشته لردن طلب مغفرتدر معناسی الله تعالی رسولنه رحمت ومغفرت
قیلدی وفرشته لرینه دخی امر ایلدی کیم انک ایچون مغفرت طلب ایدوب دعا ایده لر
وایمان اهلنه دخی بیوردیکیم انک ایچون صلوة وسلام ایده لر اکر اسم الهک
تعظیمی وتصلیه نک اداینه رعایت ایتمزلرسه صاحبی آثم اولور وسائلرکبی
افات لساندر وترک السؤال للعاجز عند المخمصة فانه فرض ولو عجز عن الخروج

يفترض على من علم حاله ان يعطيه بقدر ما يتقوى به على الطاعة فان لم يجد ما
يعطيه يفترض عليه ان يخبر حاله لمن يقدر على اعطائه فاذا فعل البعض سقط
عن الباقين وعجزى وار ايكن مخمصه حالنده سوالى ترك ايتمك زيرا حال مخمصه ده
سؤال فرضدر مضطر اولیجق عجزینی بیلنه طاعته قادر اولجق مقداری شی عطا
ایتمك واعطایه قدرتی یوقسه قدرتی اولنه عجزینی اخبار ایتمك فرض كفایه دركه بریندن
مباشرتیله باقیلریندن فرضیتی ساقط اولور وبالجملة السكوت عن كل كلام
وجب او سن حرام او مكروه آفة للسان وصاحبه شيطان اخرس وبالجملة
شول سوزكه واجب وله ویا سنت وله اندن سكوت ایتمك حرامدر ویاخود مكروهدر
پس امدی هر كیمكه حقدن سكوت ایلیه اول دلسز شیطاندر زیرا بونلرك دخی شرطی
وآدابی واردر وانلر علم فقهدن معلوم اولورلر پس انلركه رعایت اولنمقلق ایسه
صاحبی آثم اولور سابقلر كبی آفت لسان اولور وهذه الاربعة لو فصلت لزادت على
مائة فهي كلها آفة وخطر يجب تعلمها وتعليمها وتوقيها لمن باشرها بو كورت آفات مذكوره
اكر تفصيل اولنسه یوزی تجاوز ایدر زاید ایدی لكن سالكه بصیرت مقداری مذكور كفایت
ایدر همان لازم اولان تعلم ایدوب آفات لسانك هر برندن قادر اولدوغی مرتبه احترازه
سعی بلیغ ایتمك لازمدر نتكم امام قشیری رحمه الله رساله سنده بیوردركه صحبت وسلامتدر
ووقتنده سكوت صفت رجالدر نتكم محلنده سویلمك اشرف خصالدر ولا خلاص
عن جميعها في هذا الزمان الا بالعزلة وعدم اختلاط الناس الا في الجمعة والجماعة
وضرورات المعاش والمعاد وآفات لسانیه آفات قلبیه كبی اعظم اموردر وانسانك
قلب ولساندن عبارتدر وزهد وتقوی ایكیسنك بیله آفاتدن تحفظ ایله میسردر
تحفظ ایسه فی زماننا خلقدن عزلت ایدوب قارشمقدر همان جماعته جمعه لرده
وعیدلرده ومجلس علمده ومعیشت بابنده مهم اولان یرلرده قارشوب سائر
اوقاتده كندویی خلقدن كزلیوب هر كز حلقه قارشمیه زاویه نشین خمول ومغنه
محتاجدر نتكم ابن عبیدن روایت اولنوركه هر حكیمه كیم یتشدم بكا نصیحتلری بو اولدكیم
اكر بیلمك حق تعالی قاتنده قدرك ومرتبتك ارتوب وشرفك زیاده اوله خلق
ایچنده معروف اولمق هوسنی قلبندن چقرامدی بلكل عزلت بابنده اخبار وآثار چوقدر
لكن بو كتابده اختصار اولندی تفصیلك استیلر احیاء علومه نظر ایلسون پس امدی بو محله
كلنجه آفات لسانك جملسنی تفصیل اولندی فاذا ضم هذه العشرة الى ما سبق جملتها
تصیر سبعین یعنی بو اون آفات لساندن اولكی مبحث مدلولاتی اولان التمش ایكی آفته
درت مباحث باقیه مدلولاتی اولان درت آفت منضم اولیجق مجموعی یتمش آفات

لسان

لسان اولور بو مقدار ایله اكتفا واختتام اولنمشدر همان بزدخی آفات لساندن احترازه
سعی بلیغ ایتمك لازمدر كه آفات لسانیه آفات قلبیه كبی اعظم اموردر ولنذكرها بجملتها
اجمالا لتسهل حفظها على القارى كما فعلنا في آفات القلب آفات لسانك تفصیلی ذكر
اندكدن صكره صاحب الطریقه رحمه الله ابن طالب ولان سالكه حفظی آسان اولمق ایچون
التكرار حسن مقتضاسنجه آفات لسانی جمله اجمال طریقی ایله تكرار ذكر اینه حسن واردر
دیو تكرار ذكر ایتمشدر نتكم بز آفات قلبیه ده دخی اجمال طریقیله تكرار ذكر اولندوغی كبی
آفات لسانی تكرار ذكر ایتمشدر خصوصا امهات جنایات اولنلر اولكیسی كفر كلمهٔ كفردر
العياذ بالله تعالى كفر اوزرینه مصر اولوب قبول توبه ایتمزسه واجب القتل اولوب نار دوزخده
مخلد قلور وكفر سویلدوكی انكار ایتمك توبه دردیمشلر وتوبه ایتدكدن صكره اولادینی و
عبادتلری كفر سویلمكله باطل اولوب صكره توبه ایتمك ایله كیرو برینه كلماز تكرار ایتمك
لازم اولور ایكنجیسی خوف كفر اینده كفر قورقوسی اولاندر وبونك حكمی توبه واستغفار ایله
امر اولنمقدر واحتیاطا تجدید نكاحدر اوچنجیسی خطا تكلمنده خطا اولان كلمه در
قول صحیح اوزره الله تعالینك عفوینه یمین ایتمك كبی وبونك حكمی انجق توبه واستغفار
ایله امر اولنمقدر دردنجیسی كذب یلان سویلمكدر اكر عمدا اولورسه حرامدر واكر
سهوا اولورسه مغفوردر نتكم ذكری مرور ایتمشدر بشنجیسی غیبت بركسه نك مساویسین
ایلمكدر ایشتدوكی تقدیرجه انجمسی محتمل اولان نسنه سویلمكدر التنجیسی نمیمه
بالفتح قوجیلقدر وافشاء سر ایتمكدر وكشفی مكروه اولان نسنه نك كشف واظهار
ایتمكدر یدنجیسی سخریه مسخره لكه الوب خاطردن محزون وقلبنی پرخون ایلمكدر
سكزنجیسی سب بركسنه یه شتم ایتمك ایله سوكمكدر اكا بدلسان دیرلر بو مقوله شتم وسب
كذب ایسه حرام وموجب جرم وآثام ایدوكی ظاهردر طقوزنجیسی فحش امور مستقبحه دن
عبارتدر وامور قبیحه یی اچق یوزدن تعبیر ایتمكدر اونجیسی لعن رحمت حقدن دور وبعید
اولسون دیمكدر زیرا صاحب لعن اكبر كبائردن ایدوكی بلا كلامدر اون برنجیسی طعن بركسنه نك
ایشنه خلل ویرمك ایچون عیبلرن ذكر ایدوب قدح وذم ایتمك عادتلندر اون ایكنجیسی
نیاحة میت اوزرینه فریاد وفغان ایدوب اغلمقدر اون اوچنجیسی مراء كسر ایله
غیرك كلامنه اعتراض ایدوب لفظنده ویا معناسنده خلل واردر دیو اعتراض ایتمكدر
اون دردنجیسی جدال بركیمسه ایله مناظره ایتمكدن عبارتدر اون بشنجیسی خصومة خصومتدر
واول كلامده لج ایدیجیدر تا كه انك ایله مالدن وغیریدن مقصودنی اكفا واستیفا
ایلیه پس اكر مبطل اولورسه ویاخود علمسز مخاصمت ایدرسه ویاخود خصومتنجی
خصمك قهرینه ایچون وكسرینه ایچون اولورسه حرامدر اكر بو اموردن خالی اولورسه

جائزدر امام غزالی رحمه الله تعالی مراء وجدال وخصومتی بو وجه فرق ایتمشدر
اون النجیسی تعریض سوزنی اوزرینه سویلمکدرکه کلام فهم اولنمیه یعنی کلام
اصطلاح کورمکه حریص اولمقدر طلب فضیلت ایدنلره جائزدکلدر زیرا تضییع
اوقات اولدوغندن غیری شرعا مذموم وعقلا ممنوعدر اون بیدنجیسی غناء کسر
ومد ایله شول نوعکی اشعاردرکه کوینده لرانک ایله تغنی ایدرلر طرب حاصل اولان
صوتک اسمیدر وصاحب قاموس دخی بویله دیمشدر واصطلاحده معناسی نغمات
وترنمات ایله اوقمقدر وبعضیلر دیدیلرکه غنا صوت مطربدر برحیثیت ایله که تغیر کلام
مؤدی اوله جمیع ادیانده حرامدر کتاب وسنت ایله اون سکزنجیسی افشاء سر
کشی اخرک سرنی افشا ایتمکدر زیرا اهل مجلس یاننده هرنه واقع اولورسه انی
اجنبیه افشا ایتمک خیانتدر اون طقوزنجیسی خوض فی الباطل کشی ایام ماضیه ده
وقوع بولان باطل نسنه لری روایت ایتمسنه شروع ایتمکدر یکرمنجیسی سؤال مال
ومنفعة دنیویة کشی اوزرنده حق کسنه دن مال ویاخود بر منفعت دنیویه جر ایتمکدر
ضرورت اولدقجه حرامدر یکرمی برنجیسی سؤال عوام عما لا یبلغه فهمهم عوام
ناسک ذات وصفات الهیه نک کیفیتندن ومصاحف شریفه حروف مکتوبه قرآنیه نک
حدوث وقدمندن والله تعالینک قضا وقدرندن عقللری ایرمیه جک مراتبی سؤال ایلمک
اولی اولان بودرکه قضا وقدردن بحث اولنمیه زیرا ابو بحر عمیقدر الله تعالینک
سریدرکه بونک اوزرینه براحد مطلع اولمشدر کیفیتندن تکلم ایلمک جائز دکلدر
نتکم خبرده کلمشدرکه برکون عزیر پیغمبر علیه السلام حضرت رب العالمینه سؤال ایدوب
دیدیکه یا رب خیری وشری سن یراتدک پس نیچون شر اشلینه عذاب ایدرسن دیدی کده
رب العزة دخی بیوردیکه یا عزیز بوندن بکا سؤال ایتمه شویله که اکر بردخی سؤال ایدرسک
اسمکی انبیاء دفترندن اخراج ایدرم وهر مؤمنک اعتقادی بویله درکه اکر خیر واکر
شر جملسی حق تعالینک خلقی ایله وارادتی ایله اولور اکر دیلمسه قطعا وجوده کلمز ایدی
ولکن نصرانلر ایله بحثلشمکه ابی مضطر قیلرلر ایسه سؤال ایدیجی اولسون انلره سؤال
ایتمکه وقدرت ویرمکه نتکم حضرت ابراهیم علیه السلام نمرود بن کنعان ایله مباحثه سنده
واقع اولدوغی کبی بونک اجمالی نمرود دعوی ایدردیکه شرقا وغربا دنیاده حکومت ایدنلردنده
حضرت ابراهیمک زمان سلطنتنده وجوده کلوب بعده انلرک بوتلرین کسر ایلدکده
حضرت خلیله ربکندن سؤال ایلدی حضرت خلیل ربی الذی یحیی ویمیت دیدکده
نمرود فرمان ایلدیکه ایکی دفعه قتله مستحق اولان ایکی محبوس کتوردیلر برینی قتل ایلدوب
برینی اطلاق ایلدی کانه زعم باطلنجه احیا واماته ایلدی پس حضرت ابراهیم علیه السلام

ان الله یأتی بالشمس من المشرق فأت بها من المغرب دیدکده اول کافر نعین مبهوت
اولدی زیرا بو سر قدره بحث وانده تکلف تکلم ایتمک مناصبه ده ضلالته دوشنلرک
الله تعالیه شریک اتخاذ ایدنلرک بونک مبداسیدر زیرا بو بر بحر عمیق وطریق مظلمه
ضلالت بادیه دق ایدر واکثر عاقبتی قعرها وبیه دوشر بوندن سؤال منهیدر کرچه
الله تعالینک صفات کیفیتندن مناظره ایلمیه اویله الله که منزه ومقدسدر
شبهه دن وقیاسدن وخاطره خطور ایدنلردن یکرمی النجیسی سؤال عن اغلوطات
مشکلاتدن وخلقک غلط ایدجکی مواضعدن سؤالدر تعلیم یا تعلم ایچون مخاطبی
تامل ویا تفکره حث وتشویق ایچون اولورسه مستحبدر واکر مخاطبی غلطه دوشردوب
تخجیل ایتمک ایچون اولورسه حرامدر یکرمی وجنجیسی خطأ فی التعبیر کلامده وقوع
ودقایق وخللدرکه ایدن احتراز متعذردر انک ایچون برمرادی تعبیر ایتمده خطا ایدر
ایتمکدر یکرمی یدنجیسی نفاق قولی کشی قلبی لسانینه اویمیوب مبغوضی اولان
اولان ثنا جمیل وعرض محبت ایتمکدن عبارتدر یکرمی بشنجیسی کلام ذی اللسانین
ایکی دللو اولمقدرکه اکا ذو اللسانین وذو الوجهین دیرلر مثلا ایکی دشمن اراسنه
کیروب هر برینه بردلو سویلیوب اساس عداوتی محکم ایتمکدر یکرمی التنجیسی
شفاعة سیئة شرع محمدینک خلافنده واقع اولان شفاعت سیئه درکه حق
جل وعلا شفاعت سیئه ایدن ایچون اخرت وزرندن نصیب واردر بیوردیدر
اول شفاعت سیئه ایسه چوق نوعدر جمله دن بری تولیت وقضا وعمارتنه طلب
شفاعتندن نهی اولنمشدر ودخی امامته احق واولی وار ایکن شفاعت سیئه قیلنیدندر
یکرمی یدنجیسی امر بمنکر امر منکر اولان ایله امر ایتمکدر یکرمی سکزنجیسی نهی عن
معروف ومعروف اولاندن نهی ایتمک منافقین شانی اولدوغی نص کریم ایله مدلولدر
وسنة نبینک سبب فلاح اولدوغنه دخی حضرت قرآن ناطقدر ونفسنه ضرر
اصابت ایتمکسزین تغییرینه قادر اولانه فرض کفایه در نتکم قرآن کریمده وارد اولمشدر
قال الله تعالی ولتکن منکم امة یدعون الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن
المنکر ومنکم قولنده من تبعیض ایچوندر زیرا امر بالمعروف ونهی عن المنکر فرض
کفایه در ولتکن ده کی تامه دن امردر ومنکم امره متعلقدر ویاخود امة دن حالدر
وامة ولتکن فعلنک فاعلیدر ویدعون الی الخیر جملسی صفتیدر تقدیر کلام ولیوجد منکم
امة داعیة الی الخیر دیمکدر واکا هرکس صالح دکلدر زیرا اکا متصدی اولان کمسنه حضرت
حقک احکامنه ومراتب احسانه وکیفیت اقامتنه عالم کرکدر زیرا جاهل کاه اولورکه
معروفدن نهی ایدر ومنکر ایله امر ایدر پس امدکسزدن خیره دعوت ایدیجی ومعروف

اهلی اولمیه شفاعت ایتمک اذان وتدریس
وتعلیم مثللولری نااهله ایتمک صح

ایله ابیحی و منکردن نهی ایلیجی جماعت اولسون و اول جماعت ذکر اولنان اوصاف
فاضله ایله کمال فلاحه مخصوصلردر و حق جل و علا جمله‌یه خطاب ایدوب وانلرك
بعضیلرینك فعللرینی مراد ایلدی تا که جمله‌نك اوزرینه واجب اولدوغنه دلالت ایلیه
اگر بالکلیه ترك ایتسه‌لر جمله‌سی گناهکار اولور لکن بعض اقامت ایلسه باقیلردن
ساقط اولور و هر فرض کفایه‌ده حال بویله‌در یکرمی طقوزنجیسی غلظة کلام
وسؤال عن عیوب الناس کیشی اخوه ضعف ایدوب عرضنی هتك ایدر سویلیه‌دن
عبارتدر بعض نسخه‌ده سؤال یرینه غلظة الکلام واقع اولمش عیوب الناس سؤال
و تفتیش و تجسس المسیه معناسی یعنی کافرلك و منافقلك اوزرینه سوزنی خشونت
ایله سویلك و غایتده شدت و غضب ایدك که حق جل و علانك حضرتی مؤمن متقیلره‌دن
رسول علیه الصلوة والسلام و اصحاب کرام کفاره غلظتی اظهار ایله و عامه مؤمنیندن زانی
و زانیه حدود اقامتنده رأفت و شفقت ایتمك ایله مأمورلردر و مواضع مذکوره‌نك
ماعداسنده حسن کلام و بشاشت وجه مستحبدر اوتوزنجیسی تکلم عند اذان
و اقامة اذان وقتنده و اقامت وقتنده اجابتدن غیری ایله تکلم ایتمکدر ائمه دین
دیدیلر که اذان وقتنده اکله و اچمکله و بیله هر عمل قطع اولنور حتی تلاوت قرآن
بیله خارج مسجدده اولورسه دخی و کیمسنه سلام ویرلمز ورد ایدنه دخی قطع
اولنور و لکن ردنده اختلاف اولندی تاتارخانیه‌ده دیرکه صحیح اولان اولدرکه رد
اولنور اوتوز ایکنجیسی کلام فی الصلوة اثنا صلوتده قرآن و اذکار ماثوره‌نك غیری
اولان کلامدر بر کیمسه مصلیه و تلاوت قرآن ایدنه سلام ویرسه لسانی تحریك
ایتمکسزین قلبیله رد سلام ایتمك امام اعظم حضرتلرندن مرویدر و امام محمددن
رد سلام ایله لسانی اشغال ایتمدوکی کبی قلبنی دخی اشغال ایتممسی مرویدر دیو تاتارخانیه‌ده
مذکور اولوب و امام ابو یوسف قتنده بعد الفراغ رد سلام ایتمسی فتاوی آهوده
ذکر اولنمشدر اوتوز اوچنجیسی کلام فی حال خطبه خطبه وقتنده سویلمکدر ذکر
تسبیح و تصلیه و امر بالمعروف دخی اولورسه بخاری و مسلم اخراج ایتدکلری اوزره
حدیثك معناسی شویله جمعه‌ده ایکی یاننده اولانه سکوت ایله دیسك لغو ایدرسن
بو حدیث شریف تنبیه طریقی ایله حال خطبه‌ده جمیع کلامدن نهیه دلیلدر زیرا
فانلك انصت قولی امر بالمعروفدر پس اول منهی اولیجق غیری منهی اولمسی اولی بالطریقدر
اوتوز دردنجیسی کلام دنیا بعد طلوع فجر صباح ظلمتی اچیلوب روشن اولدقده
نماز فجری ادا ایدنجیه دك دنیا کلامنی سویلمکدر زیرا اول دخی مکروهدر و بعضیلر قتنده
گونش طوغنجه دیدیلر و بو مواضعده مکروه اولدوغی کبی سویلمك گولمك دخی مکروهدر

اوتوز بشنجیسی کلام فی الخلاء خلاده و قضاء حاجت وقتنده اولان کلامدر که
تنزیهاً مکروهدر و امام اعظم رحمه الله دیرکه بر کیشی بول ایدرکن سلام ویرمك
کرکدر و اگر سلام ویرسه لسان ایله رد ایتموب قلبیله رد ایتمك کرکدر دیو
و امام محمد رحمه الله بعد الفراغ رده ذاهب اولوب و امام ابو یوسف رحمه الله
اصلا رد اولنماز دیمشدر اوتوز التنجیسی کلام عند جماع حین جماعده اولان
کلامدرکه مکروهدر و مواضع مذکوره‌ده کولمك دخی کلام کبی مکروهدر اوتوز
یدنجیسی دعاء علی مسلم بر مسلمه بد دعا ایلمکدر لیس اگر ظالم اولورسه ظلمی
قدر بد دعا ایلمك جائزدر و زیاده ایلمك جائز دگلدر اوتوز سکزنجیسی دعاء
للظالم بغیر صلاح کافره ایمانه کلمسی ملاحظه سیز و لمفسدین و ظالمه صلاح
بولمه ملاحظه اولنمقسزین بقا حصول مرادیله دعادر که معصیته رضا اولمق
ایله جوازینه رخصت شرعیه یوقدر اوتوز طقوزنجیسی کلام عند قراءة قرآن
قرآن عظیم اوقنور ایکن انی دگلمك فرض و سکوت ایلمك مطلقا ظاهر مذهبده واجبدر
حق جل و علا قراءت وقتنده مؤمنلری کلامدن نهی ایدوب و استماعنه امر بیورمشدر
زیرا عبرت لفظك عمومنه و اطلاقنه‌در سببك خصوص و تقییدینه دگلدر اصولده
مذکوردر لکن دیدیلر که کیمکه ناسك عمللرینه اشتغاللری قتنده قرآن اوقومغه باشلسه
گناهکار اولور و کیمکه قرآن اوقنور ایکن عمله شروع ایتسه گناهکار اولور قرقنجیسی
کلام دنیا فی مساجد عذرسز مسجدده دنیا کلامنی سویلمکدرکه مکروهدر و انك
نهینده احادیث صحیحه وارد اولمشدر قرق برنجیسی تنابز بالالقاب چرکین لقب ایله قومدن
و ضرورت یوق ایکن انك ایله ذکر ایتمکدرکه نص قرآن ایله نهی اولنمشدر اما لقب حسن
وضع ایتمك جائزدر بلکه مدلولنه اولانه مستحبدر قرق ایکنجیسی یمین غموس یلان یره
قصدیله یمین ایتمکدر و یمین فاجره دخی دینلور فتی ولو کاهد صاحبنی اول گناه دریاسنه
طالدرمقدر اندن جهنمك دیبنه ایلتدکی ایچون یمین غموس دینلدی غایت کبیره
اولوب اشکه بابودر العیاذ بالله تعالی آخرتده جزاسندن خود یمین غموس ایدنك فلاحی بولنماز
بو کامکفر شی یوقدر مکر ندامت ایله توبه صحیحه ایلیوب استغفار ایدر دعکدن عبارتدر
قرق اوچنجیسی یمین بغیر الله الله تعالیدن غیری یمین ایتمکدر قرق دردنجیسی کثرة یمین
چوق چوق یمین ایلمکدر چوق یمین ایلمك مکروهدر قرق بشنجیسی سؤال الامارة
والقضاء بگلك و قاضیلك سؤال ایدرمال سؤالی کبی حرامدر و اگر سؤال ایتمسز و طلب ایتمسز
و شفاعتسز اولورسه رخصت جهتندن مختار اولان اولدر که قبولنك جوازیدر
قرق التنجیسی سؤال التولیة تولیت اوقاف ایستمکدر اولایسه قاضیلك ایستمك کبیدر

وسؤال قضا کبی اولدخی حرامدر زیرا اوقاف اوزرینه طلب تولیت علامت خیانت
وعلامت مال اوقافی اکل وبلع ایله تخریبنه در الذی عافانا الله تعالی عن ذلك قرق یدنجیسی
سؤال وصایت واصیاك طلب عملنده در آنی استمك دخی جائز دکلدر نتکیم قاضیخان رحمه الله
دیمشدرکه وصایت برامر خطرناکدر عاقل اولانلر آنی دکلدرکه انی قبول ایلیه وامام
ابو یوسف رحمه الله دن وصایت اول مرده خطادر اولدوغی ایکنجیده خیانت وثالثده
نقل اولنوب وبعضیلر اوچنجیده سارق اولدوغی مرویدر وبعض علماء دیدیلر که اگر
وصی عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه اولسه ده بنه ضماندن خلاص اولمز دیمشلردر
قرق سکزنجیسی دعاء علی نفسه وتمنی موتدر کشینك برضرر دنیوی اصابتندن ناشی
موت تمنی دخی آفت لساندندر قرق طقوزنجیسی عذر اخیه کبی مسلم قرنداشنك
عذردن اکا محتاج اولدوغی مرده اعتذارنی رد ایدوب قبول ایتمکدر اللنجیسی تفسیر قرآن
برأیه قرآن عظیمی کندو رأیی ایله تفسیر ایتمکدر اللی برنجیسی اخافة مؤمن بر مسلمی بر کناهی
یوق ایکن خوفه دوشروب وبرشینك بیعنی ویاهبه سنی مراد ایتمز ایکن هر بینه اکراه
ایدرمکدر اللی ایکنجیسی قطع کلام غیره ونفسه ونحوه کبی آخرك سوزنی کندو سوزی
ایله ضرورت یوق ایکن قطع کلام ایتمکدر خصوصا قطع ایتدوکی کلمات علمیه ومسائل
فقهیه ایسه خود قبحی دخی زیاده اولور اللی اوچنجیسی تتابع کلام ممنوع شرعه موافق
اولان برلرده رعایا پادشاهك وقاضینك واوغول باباسنك وانانك وقول افندیسنك
وشاکرد استادینك وعورت قوجه سنك وجاهل عالمك سوزلرینی رد ایدوب
وآنی قبول ایلیوب وامور مشروعه ده مقابله ومخالفت ایدوب سوزلرینی طوتمیوب
اطاعت ایتمکدر اللی دردنجیسی سؤال عن حل شیء وطهارته فی غیر محله حل وحرمت وطهارت
ونجاستی مستور اولان شیئك که انده حرمت ونجاسته دلالت ایدر نسنه یوق ایکن
صاحبنه صورمقدر وظاهرده علاقه یوق ایکن سؤال ایتمکدر بونلر جمله اذا دروسوء
ظندر ویاخود ریا وعجبدر ویاخود جهلدر پس صحابه وتابعین ظاهر حالده اعتماد ایدرلردی
کبی بزه دخی لازم اولان اولدر که ظاهره اعتماد ایدرز وتجسسی ترك ایلرز زیرا انده
دلیل حلدر واشباهده اصل حل وطهارتدر ویقین شك ایله زائل اولماز اللی بشنجیسی
مزاح کثیر ایله مصدر لغو ولطیفه ایلمکدر قدر اعتدالی مندوبدر وایذا اولنمسی شرعا
وعقلا مذمومدر اللی التنجیسی مدح برکشی اوکمکدرکه صدقی مندر زیرا افراط مدح کذبه
مؤدی اولور نتکیم بیانی سبقت ایتمشدر اللی یدنجیسی شعر شعر دکه اول جائزدر اگر
کذبدن وریادن وهجوی جائز اولمین هجودن وذکر فسقدن وتغنیدن خالی اولورسه
بیانی مرور ایتمشدر اللی سکزنجیسی سجع وفصاحه کبی تکلف وتصنع ایتمکسزن

کلامی

کلامی سجع وقافیه ایله تزیین ایدوب بیان مرادده حسن تعبیر ایتمك محمد وحدر
خطبه جمعه ده وکتبده مثل قلوبك میل وانبساطلرینه باعث اولمق ایچون سجعه
رعایتنده تکلف ایتمك مستحسندر لکن اثناء محاوره ده بلا تکلف تسجیع کلامه مجال اولمغله
ریا وحب ثنایه راجع اولمغن مذمومدر اللی طقوزنجیسی مالا یعنی فائده سی اولمین نسنه ده
کلامدر بونك ذکری مرور ایتمشدر التمشنجیسی فضول کلام یعنی مهم ولان موضعده
قدر حاجتدن زیاده سویلکدر بودخی مالا یعنیه قریبدر بلکه اندن متجاوزدر قسمدر
التمش برنجیسی تناجی بری برینه سرینی عیان ایتمکدر واوچ آدمك فیلدی ایتمکدن عبارتدر
التمش ایکنجیسی تکلم مع شابة اجنبیة زیرا اول ضرورتسز جائز دکلدر حتی اکسرسه
تشمیت اولنماز واکا سلام ویرلماز وانك سلامی جهرا رد اولنماز التمش اوچنجیسی
سلام علی ذمی وفاسق معلن کافر ذمیه واشکاره فسق ایدن فاسقه حاجت یوقکن
سلام ویرمك مکروهدر دخی آفت لساندندر التمش دردنجیسی سلام علی متغوط
وبائل تبول وتغوط اوزره اولان کمسنه یه سلام ویرمکدر که ذکری مرور ایتمشدر
التمش بشنجیسی دلالة علی طریق معصیة کناهه طالب اولانه یول کوسترمکدر
معصیته اعانت اولمغله جائز دکلدر حتی جل وعلا عبادی اثم وعدوانه معاونتدن
نهی ایتمشدر التمش التنجیسی اذن بما هو معصیة معصیت اولان نسنه یه اذن ویرمکدر
زیرا معصیته رضا معصیتدر التمش یدنجیسی آفات المعاملات بیع واجاره ورهن
ونکاح وامثالی کبی وبوامورلر نفسلرنده مباحلردر واگر بعضیسی بعض محلده واجب
ویاخود سنت ویاخود مستحب اولورسه ده لکن شرع انلرده ارکان وشروط اعتبار
ایتمشدر ووقت مباشرتده انلرك رعایتلرینی واجب کورمشدر وعدم رعایتلرینی
بطلانی ویاخود فسادی ویاخود کراهتی مؤدی اولمغن رعایتلرین ترك ایدنلر کناهکار اولورلر
انك ایچون اول دخی آفت لساندن عد اولنور التمش سکزنجیسی آفات العبادات المتعدیة
وعبادات متعدیه دن دخی انلره اصل اذن اوله تعلیم کبی وتزکیه وامامت کبی واذان
کبی که هر بیرینك صحیح اولمسنك وبحسب الاوقات وجوب واستحبابی شرطلری واردر
انلره مباشرت ایدن کمسنه شرطلرینی بیلوب ورعایت ایتمك لازمدر تا که مشروع
حاصل اوله واول عبادات اولوب انك اوزرینه ثواب مترتب اوله اگر انلری ترك ایدرسه
آثم اولور واکثر شرطلرینه رعایت ایتمزسه اثم اولور وسابق کبی آفات لساندن مکانی حافظ
اولور وبونك موضعی علم فقهدر سابق کبی بیان اولنمشدر التمش طقوزنجیسی آفات
العبادات القاصرة وعبادات قاصره که انلره اصل اذن اوله تلاوت کبی وذکر وتسبیح
کبی ودعا وتهلیل کبی وبونلرك دخی شروطی وادابی واردر وانلر علم فقهده معلوم اولور

پس اگر انلر دعایت ولنمازلر ایسه صاحبی آثم اولور و سابقلر کبی لسانک کلام جهتندن اولان
آفاتنه متعلقه اولورلر نتکیم بر کسنه لحن ایله و یاخود تغنی ایله قرآن اوقویه و یاخود ذکر
ودعا ایلیه قرائتنه و ذکره لحن و تغنی حرامدر زیرا بونلرده علم تجویده لابددر
یتمشیجیسی آفات السکوت لسانک سکوت جهتندن اولان آفاتی قرآن عظیم الشانی تعلیم
وتشهد وقنوت تعلمی ترک ایتمک کبی و واجبات وسنتندن سائرلرینک تعلمی و بونلرک قرا[ئتنی]
ترک ایتمک بلا ضرر کندوده قدرت و کلامنده تأثیر ظن ایدرکن امر معروف و نهی منکر
ترک ایتمک کبی حاصل کلام مسلمه هر واجب ولازمده سکوت ایتمک حرامدر و هر مسنون
اولان سکوت ایتمک مکروهدر و سکوت ایدن کمسنه شیطان اخرس اولور و آفات
لسانده مبحث اول و ثانی مدلولاتی اولان التمش ایکی آفاتدن مباحث باقیه مدلولی
اولان درت آفت منضم اولیجق مجموعی التمش آلتی آفت اولور اگر آفاتی تبعه تفصیل اولنسه بوندن
اقدن زیاده اولور ایدی لکن سالک بصیره مقدار مذکور کفایت ایدر فظهر ان امر
اللسان من اعظم الامور و اهمها کالقلب پس ظاهر اولدی که آفات لسانیه آفات قلبیه
کبی عظیم امورده و مهمدر لازمدر و لازم اولان آفاتلرین تعلم ایدوب و کرنوب هر برندن قادر
اولدوغی مرتبه احترازه سعی بلیغ ایتمک گرکدر فلذا قیل انما المرء باصغریه وهما اکثر
مجاری التقوی بونلر اولدوغی اجلدن دینلدیکه تحقیقا انسان قلب و لسانندن عبارتدر
و زهد و تقوی ایکیسینک بیله آفاتندن صاقنمق ایله میسر اولور فلذا کثرة اهتمام
السلف رحمهم الله تعالی بهما من بین سائر الاعضاء سلف صالحین رحمهم الله تعالی
سائر اعضادن بو ایکیسندن غایت ایله احتراز ایدرلر ایدی نیتر اصحاب مجاهدات کلامده
آفات بیلدکلری ایچون سکوتی اختیار ایلدیلر که کلامده آفات و مهالک واردر و آفاتک
اکثری نفس اماره یه مشتهی کلوب انک ایچون هر برندن قادر اولدیغی احترازه سعی بلیغ
ایدرلر ایدی فی فصلناهما بعض التفصیل و ان کان بالنسبة الی مقتضی الحاجة غایة
لا یجاز نتکیم آفات لسانک بعض محلده تفصیلی حاجت اولدوغی قدر بیانی سبقت ایتمشدر
پس ایمدی سالکه حفظ لسان اولمسی ایچون اقتضا ایلدوکی آفات قلبیه کبی آفات لسانیه دخی
اجمال طریقی ایله قلوبه زیاده تقریرلرینه باعث اولور دیو تکرار ذکر اولندی بو مقدارینه
اکتفا و اختتام ایدوب و بر دخی آفات لسانک کلیسندن احتراز ایدرلر فعلیک ایها السائل
بصیانة اللسان عن جمیع هذه الآفات اذ لا تقوی بدونها ای طالب سالک سنک و زرد
لازمدر که بو آفات قلبیه و لسانیه نک جمیعیسندن صاقنمق زیرا زهد و تقوی بو ایکیسنک
آفاتندن اهتمام و وزره اولونب صاقنمقدن حاصل اولور بونلرسز تقوی اولماز و لا صاقنمق
ایله میسر اولور تحفظ ایسه فی زماننا جمعه و جماعاتدن و ضروراتدن و معاددن عزلت

خلقدن

خلقدن عزلت ایدوب زاویه نشین حمول اولور و اکا محتاجدر و خصوصا الکفر
وقرینیه والکذب والغیبة خصوصا کشی کفر و خشیة کفر و خطا اولان کلمات قبیحه
تکلمندن لسانی کف ایندکدنصکره کذب و غیبتدن دخی تحاشی ایلیجک کرم الهیدن
مسئولدر که سائر آفات لسانیه دن دخی کندویی حفظ ایده لما ان الثلثة الاول
ظاهرة واما اوج اولکیسنده شدة قبحلک حالی ظاهردر که اول کفر و خشیه کفر
و خطا اولان کلمات قبیحه در که رجوع ایدوب بعده شهادت کلمتینی کتورمک
ایله توبه ایتمسنه خبرا و لنتسبب عیاذا بالله تعالی اگر کفری او ذرینه مصر اولوب قبول
توبه ایتمزسه واجب القتل اولور و مخلد فی النار اولور و اما الکذب والغیبة فهما فی
آفات اللسان کالریا والکبر فی آفات القلب فکما ان من نجا منهما بعد النجاة من
الکفر والبدعة یرجی ان ینجو من سائر آفات [القلب] کما ذکرنا سابقا و اما یلان سویلمک
ایله غیبتدن و ایکیسنک هر بری آفات لسانیه نک قوتلیسی اولمغین و ریا ایله کبر دخی
آفات قلبک قوتلیسیدر بونلردن اجتناب ایلین کفردن و بدعتدن عمل صالحه شروع
ایتمک ایله نجاتندنصکره تحقیقا سائر آفات قلبیه دن دخی نجات بولمسی کاسان
و جمله میسر اولور نتکیم التمش عدد آفات قلبیه سابقا ذکر اولنمشدر فکذلک یرجی
ههنا ایضا ان من نجا من الکذب والغیبة بالکلیة بعد النجاة من تلفظ الکفر
وقرینیه ان ینجو من سائر آفات اللسان باذن الله تعالی و توفیقه پس کرو بونلرک
آفات لساندن خلاص اولمق تحقیقا یلاندن و غیبتدن خلاصندنصکره کفر و خشیت
کفر و خطا اولان کلمات قبیحه تکلمندن لسانی کف ایندکدنصکره کذب و غیبتدن
اجتناب ایدیجک کرم الهیدن مسئولدر که سائر التمش عدد آفات لسانیه دن دخی خلاص
اوله الله تعالینک اذن و توفیقی ایله فلذا ورد فیهما من الاخبار والآثار والاهتمام
من السلف ما لم یرد فی غیرهما نتکیم آفات قلبیه و آفات لسانیه حقنده مذکور اولان
و وارد اولان اخبار و آثار سائر حقنده وارد بولان آثاردن زیاده در اخبار ایله
مراد احادیث نبویه و آثار ایله مراد سلف صالحین مأثوراتی و لابد انلردن غیری بونلر
امرنده هیچ بر احد سوزلرن رد ایتمدی روی عن عمر بن عبد العزیز رحمه الله تعالی انه
قال ما کذبت کذبة منذ شددت علی ازاری عمر بن عبد العزیز رحمه الله تعالی
تحقیقا روایت ایلدیکه التمش ییلده بر ازار ایله متمکن اولدم بر دیلانی واقع اولمدی یعنی
ابتهاج سویلمز ایدی وذکر الفقیه ابو اللیث رحمه الله تعالی عن بعض الزهاد انه
اشتری قطنا لامرأته فقالت الزوجة ان باعة القطن قوم سوء قد خانوک فی
هذا القطن فطلق الرجل امرأته و فقیه ابو اللیث رحمه الله تنبیه الغافلینده یعنی

تنبيه الغافرفنده نقل وروايت اولنمشدركه زهاددن بريسي سوقدن بر
مقدار پنبه اشترا ايدوب اهلنه كوتوردكده اهلي ايدي بو پنبه ده بهاسني اتقال ايدن
اهل سوقنسني الديوب خيانت ايتمشلردر بسيله تطليق ايلدي فسئل عن ذلك فقال
إني رجل غيور اخاف ان يكون القطانون خصماءها يوم القيمة فيقال ان امرأة
فلان يتعلق بها القطانون فلاجل ذلك طلقتها وسببندن سوال اولندقده
جواب ويروب ايدي بكه بن غيور آدمم قيامت كوننده اهل سوق اهلمه خصومت ايدوب
فلانك حليله سنده دعواي حق ايدرلر بودلر اهل محشر ميانده تشهير اولنمغه تحمل
بوقدر ديو جواب باصواب ويردي الحمد لله الهادي جونكه آفات لسانك نوع ثالثك
اصناف تسعه سندن صنف ثاني بوقدر ذكر وبيان اولندي بو مقدار ايله اكتفا
واختتام اولنوب بردخي آفات لساندن احتراز ايدوب ختم كلام ايدلم حالا آفات
لساندن صكره نوع ثالثك اصناف تسعه سندن صنف ثالث قولاغك سماع جهتندن
اولان آفاتي بيانندهدر وياخود ايشتمكدن اعراض اولان آفاتي بيانندهدر قولاغي حق
جل وعلا كندونك كلامني ورسولك سنتني واولياء وسلف صالحينك حكمتني استماع ايله
وآنك ايله عمل واستفاده ايله ملك ونعيم دائمه توصل ايچون خلق ايتمشدر پس كركدر
قولاغي خلق اولندوغي نسنه ده استعمال اوله نحق تعالى اني اشتمك ايچون خلق ايلمشدر
واكا حسن ايچون وبعض آفاته مانع اولمغه صدف شكلنده قيق خلق ايدوب دلكيني اكري
خلق ايتمشدر تاكه مضر اولان نسنه دفعة كيروب ايچروسن بر ماندان قلوب عصب ايله
دوشه مشدر اول عصبده ادراك اصوات خاصه سن قومشدر وايچني هوا ايله
طولدرمشدر قچن صوت ايله متكيف اولان هوا تموج ايده رك آنده وارسه ايچه صوتي
اينسه ادراك ايدر بو سببدن ايشتمك النك كورمك آلتي اوزرينه فضيلتي واردر بو
فضيلت جهتلهدر كه هركاه كه انادن بري صغر سنلده اولسه اول دلسوز اولور
امدي هر كيمكه سوز ايشيدميوب برنسنه اوكرنمز بوندن ظاهر اولور كه قوه سامعه
قوه باصره النك اوزرينه افضل اوله پس ايمدي لازمدر كه قولاغي كوزلمك آني طوزدن
وصودن وباد دنسنه لردن صاقلمق واحتياط ايلمك كركدر كه آنك ايچنه قورتجق وبرن
كيروب سمع بولني ابطال ايتميه وكردن دخي صقلمق كركدر تاكه سماع بولني تغليوب
ايشتمكه زحمت ويرميه وآني پاك ايدوب حفظ ايتمك طريقي بودر كه هر هفته ده بر
كره كيجه بادام ياغندن بر مقدار ايچنه طمله لر قورتجه دن وبره دن وسائر امراضدن
سلامت بولور الصنف الثالث في آفات الاذن صنف ثالث قولاغك آفاتي بيانندهدر
فمنها استماع كل ما لا يجوز تكلمه بلا ضرورة دينية كخوف الهلاك واخذ

الحق وكسب المعاش او دينية كاقامة واجب وسنة كتشييع جنازة معها
نائحة وسماع جهتندن اولان آفاتندن بري دخي كسنه نك تكلم ايتمسي جائز اولمدوغي
سوزي اختيار ايله استماع ايتمسيدر زيرا هر نسنه نك كه تكلمي جائز اولميه آنك استماعي
دخي جائز اولمز واستماع ملاهيدن واستماع غنادن وضرورتسز كنج شاه واجنبيه
خاتونك كلامني استماعدن قولقلريني منع ايله وسنن وواجبات اداسي ايچون تعيين ايلدي
ومكروهات اولان جامعده ونوحه وفرياد وفغان اولان جنازه اردنجه كتمك
ضرورت دينيه اولمغله وهلاك خوفي وخوف اخذ ومعاش كسبي كبيلر قوه غنا استماعي عنده
ضرورة دنيويه اولمغله غنا ونوحه هر بريني استماعه شرع رخصت ويرمشدر
بخلاف اجابة دعوة فيها منكر كالغناء واللعب فان الداعي لما ارتكب المعصية لم
يستحق الاجابة فلم تكن سنة بل حراما وانما لم يجز الاستماع لان المستمع شريك
القائل اما غنا اولان دعوته اجابت بونك خلافنهدر يعني مسنددر منكر اولدوغي دعوت
حتي دعوته اجابت غنا ولعب اولان دعوته اجابنده سنت اولمديغي ناشي اجابت استحقاقندن و
هر بري حرام اولوب وتكلم حرام اولان شيئك بلا ضرورة مستمعي نص حديث شريف
مقتضاسي اوزره قائلي ايله كناهده بيله شريك اولور طب بو حديث شريفي امام طبراني
سنندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما انه نهى رسول الله صلى
صلى الله تعالى عليه وسلم عن الغيبة وعن الاستماع الى الغيبة عبد الله بن عمر رضي الله تعالى
عنهمادن روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دن كسنه غيبت ايتمكدن
وغيبت دكليوب ايشتمكدن نهي بيورمشدر ديو روايت ايتمشلر ومنها استماع الملاهي
بلا اضطرار كذلك كالتجارة والغزو اذا لم يكن الا مع استماع الملاهي لا يضره بري
دخي كسنه نك ملاهي استماع ايتمسيدر كه بلا ضرورة حرامدر وبغتة ايدن آثم اولمز كذلك
تجارتده وحج يولنده وطبل غزوات ودف نكاح كبيلرده نتكم مناويده مذكوردر كه
بر كمسنه بر شخصي طبل ايچون اجاره ايلسه اكر لهو ايچون اولورسه اجاره سي باطلدر
واكر غزا ايچون وياخود قافله حج ايچون اولورسه جائزدر ودخي حضرت عائشه رضي
الله تعالى عنهادن مرويدركه براوغلان جنك يا غنده چنقرق كوردلر ديديلر كه چقارڭ
شو چنقرقي ملكه بوندن چقارنميه رحمه الله تعالى ايدي جاك وچنقرق اول وقتده مكروه
طفلسندهدر فائده اولمبه بلكه همان تماشا ايچون اوله اما شويله كه فائده سي اولسه مثلا سفرده
آتي ودوه سي بلمك ايچون ويا اوازندن بولمق ايچون اولورسه اول زمانده جائزدر
نتكم سفرلرده ايدرلر اما مجلس الفنده بونلرك عدم استماعنه سعي لازمدر قال
قاضيخان رحمه الله تعالى عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم استماع الملاهي معصية

والجلوس عليها فسق والتلذذ بها من الكفر وانما قال ذلك على وجه التشديد وان
سمع بغتة فلا اثم عليه قاضیخان رحمه الله تعالى عليه رسول عليه الصلوة والسلامدن
روایت ایدر استماع ملاهی معصیتدر و اول مجلسده اوتورمق فسقدر و ملاهیدن
تلذذ کفردن معدوددر دیورلر قلری تشدید محمولدر و بلاضرورت حرامدر و بغتة
ایدن عبد آثم اولماز اما بحسب القدرة عدم استماعه سعی لازمدر دیمشلر و اما علما
بونده مبالغه ایلدیلر حتی اندن اهل ذمتی دخی منع ایندیلر امام ابو یوسف رحمه الله تعالی
بیوردیکه اهل ذمت غنادن و مزامیردن و ضرب عیداندن و لعب حماملردن و طنبوردن
منع اولنورلر پس مطلقا طائفه صوفیه نك قتنده سماع جائزدر دین کمسنه قولی مرد
ودر نتکم فتوحات مکیه ده و غیریده بیان اتمشدر و بعضیلر دیدیلرکه سماع ما نفنه
صوفیه حلالدر و فقهاده حرامدر بو قول کذب و افترادر زیرا طریق صوفیه عین شریعتدر
پس هر نسنه که شریعتده حرامدر اول صوفیه ده و فقهاده دخی حرامدر و ابو علی رودباری
سؤال اتمشلرکه سز نه دیرسز کمسنه نك حقنده ملاهی استماع ایدوب دیرکه بن بر درجه یه
واصل اولدمکه بکا اختلاف احوال تاثیر اتمز انلر بیوردیلر مشلرکه نعم صدق وصل لعمری ولکن
الی سقر یعنی کرچك واصل اولدی بنم عمرم وهبی حقیچون ولکن جهنمه واصل اولدی زیرا
بر نسنه که شریعته مخالف اوله اول صاحبی جهنمه واصل ایلدیکندن شك یوقدر دیمشلر
ويجب عليه ان يجتهد كل الجهد حتى لا يسمع لما روي ان النبي صلى الله عليه وسلم
ادخل اصبعيه في اذنيه انتهى واکر بغتة یعنی اکسزن ایشدرسه انده کناه یوقدر لکن
ایشتممه قادر اولدوغی قدر جهد ایلمك انك اوزرینه لازمدر زیرا مرویدرکه رسول علیه
الصلوة والسلام ایشتممه یم دیو مبارك پارمقلرین قولقلرینه سد ایچون ادخال ایلدیلر ایدی
قاضیخانك سوزی نهایت بولدی ومنها استماع الغناء بالاختيار قال في التاتارخانية
التغني واستماع الغناء حرام اجمع عليه العلماء وبالغوا فيه یعنی دخی کشینك
اختیاریله غنا ایشتمسی کذلك حرامدر و تاتارخانیه ده دیرکه تغنی و استماع غنا
حرامدر علما بونك اوزرینه جمع اولدیلر و انده مبالغه ایلدیلر انتهى وفي الهداية المغني
للناس لا تقبل شهادته بخلاف لنفسه لدفع الوحشة لما سبق لانه يجمعهم على كبيرة
مباحث هدایه دیرکه مغنی اولان کمسنه خلقك کبیره اوزرینه اجتماعلرینه سبب اولمغله
مقبول الشهادة دکلدر وابن عساکر دیرکه اکثر علما بونك اوزرینه در که ابتدا تغنی
ایدن ابلیس علیه اللعنه در وفي التاتارخانية ايضا والحاصل انه لا رخصة في باب
السماع في زماننا لان جنيدا رحمه الله تعالى تاب عن السماع في زمانه و تاتارخانیه
اولکچیلین دیرکه فی زماننا قطعا سماعه رخصت اولمدوغی وجنید رحمه الله تعالى زماننده

سماعدن

سماعدن توبه ایتدیکنك سببی بو ایدیکه سری السقطی رحمه الله جنیدك طایی
و هم شیخی ایدی جنیدك سماع ایلمکه کوروب منع ایلدی جنیدك تکرار سماعه میل
اتدوکن معلوم ایدیجك جنیده ایدی یا جنید بو سنك اتدوکك فعلی قیامت کوننده
اولیجق ترازونك خیرلی یانینه می قورلر یوخسه شرلی یانینه می قورلر نیچه اکلرسن دیدکده
جنید ایدی اکر خیرلو جانبینه قورلر دیسم یلان سویلمش اولورم و اکر شرلو جانبینه
قورلر دیرسم حرام ایدوکنه اقرار اتمش اولورم دیوب توبه صحیحه ایله توبه و رجوع
ایتدیلر پس امدی شول کمسنه که اصرارا احکام شرعیه انکار ایدوب فسقه فسق
ایتدکلری کبی های وهوی ایله تغنی ایتمکله لا اله الا الله ایله بنی جبران مست ایلدی
عشقك کورلدن کوزلرمدر بو بو اصل محرماتی جامع اوله و مجلسلرها البسنه صاحب
و یا شیخ دیمك شریعته زیاده مخالفتدر زیرا نیچه امی مسلمانلره سبب اولور اول محرماتی
حلال اعتقاد ایدوب آنی ذکر و عبادت بیلهلر دخی بدعت و ضلالت اوزرینه
اوله لر پس امدی ایمانی حفظ اتمك مراد ایدینن کمسنه اول بدعتلری بلمك لازمدر
بونلردن اجتناب ایده زیرا امور دینیه نك و حقوق عبادك حفظی و اصلاحی دنیا
امورینك حفظندن و اصلاحندن مقدمدر هر کیم حقوق الهی و حقوق عبادی حفظ
ایدوب دین اسلامده حادث اولان منکراتی شریعت حکمی ایله ازاله ایدوب شریعتی
احیا ایدن دولت دارینه واصل اولور وفي الاختيار عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انه
كره رفع الصوت عند قراءة القرآن والجنازة والزحف والتذكير والوعظ فما
ظنك به عند استماع الغناء المحرم الذي يسمونه وجدا انتهى یعنی علیه الصلوة والسلام
قراءت قرآن و وعظ و جنازه و کفار ایله جنك و قتالده رفع صوتی کریه کوردیلر یعنی مختار
شرحی اختیاردن نقل اولنوب غنای محرم وقتنده وجد حال تسمیه اولنان رفع صوتك
شدت کراهتی بوندن معلوم اولور دیمشدر بو محلده کلینجه اختیارك کلامی نهایت بولدی
واقبح التغني ما كان في القرآن والذكر وقد مر شيء منه في آفات اللسان و تغنینك
اقبحی قرآنده و ذکرده و دعاده اولان تغنیدر که اکر لحن حرامی مشتمل اولورسه معصیت
اولور و اوقیان و دکلین کناهکار اولورلر تحقیقا بونك تفصیلی آفات لساننده برکره
دخی ذکر مرور اتمشدر ومنها استماع القرآن ممن يقرؤه باللحن وخطأ بلا تجويد فعليه
النهي ان ظن التأثير والا فعليه القيام والذهاب ان قدر بلا ضرر فلا تقعد
بعد الذكرى مع القوم الظالمين یعنی کشینك لحن ایله تجویدسز قرآن اوقیانی
استماع اتمکدر اکر بر مجلسده واقع اولسه اهل مجلسه لایق و لازم اولان آنی نهی اتمکدر
ممکن اولمزایسه فالقوی تکمیلکده ضرر احتمالی اولمیجق بلا توقف کیتمك لازمدر نتکم

سورهٔ انعامده بو آیت کریمه دلیلدر معناسی یعنی قرآن عظیم الشانی لحن و تغنی ایله اوقیر
ظالملر ایله مجلسده قلمغل و اندن اوتورمه قالقوب کیتکل بو آیت کریمه دلیلدر که هر یرده
فسق و فساد اشلنسه یا غیبت و کذب فاحش سویلنسه منع ایتمک الدن کلمزسه قالقوب
کیتمک کرکدر که دنیاده سلامتده اوله و الا کیتمک ضرورت اولمیوب و توردسه
کناهده شک سز بیله شریک اولور دیمک عبارتدر وهذان وان دخلا فی الآفات
الاولی اجتنابهما لکثرة الابتلاء بهما مع اعتقاد جوازه واشبههم من یقول الاثم
علی القاری لا السامع بو تغنی استماعی ایله قراءة قرآن ایدن اکثر ناسک بو ایکی اشیاء
مرقومهدن تغنینک جوازینه معتقد اولدقلری غلطدر قبوله اشبه و اقربا و لادن
کناه انجق قاری اوزرینه دیلرک قوللریدر اکسزلنه ایشیدنسه اندن کناه یوقدر
لکن ایشیتمکه سعی ایلمک انک اوزرینه واجبدر ومنها استماع کلام شابة اجنبیة
من غیر حاجة قولاق آفاتنک بری دخی کیشینک کنج نامحرم عورت سوزنی ایشیتمسیدر
حاجت یوق ایکن حرامدر خ بو حدیث شریفی امام بخاری و مسلم سننده اتفاق
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا کتب فی الازل علی
ابن آدم نصیبه من الزنا یدرک ذلک لا محالة العینان زناهما النظر والاذنان
زناهما الاستماع واللسان زناه الکلام والید زناها البطش والرجل زناها الخطا
والقلب یهوی ویتمنی ویصدق ذلک الفرج او یکذبه ابو هریرة رضی الله تعالی عنه
بو حدیث شریفی مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردی که حق جل و علا اوغلانده زنایه ولذتنه ادراک وسیله اولیجق حواس خلق
ایدوب و جبلتنده شهواتنه میل و محبت قومشدر بنی آدم اوزرینه لوح محفوظده
کندودن ظهوره کلن فعل زنا ثابت و قضا اولنمشدر تمنی تمنی و انی لسان ایله
بیان کتوروب سویلمسی و اول فعلی طلب ایدوب و هوس و شرمسی و یاخود حکایه ایلمسی
و سائر بو مقوله خلهٔ و مقالاتی اول کسبنک اوزرینه مکتوبدر اکر قضاء متعلق
ایسه اغلبوب خیرده غالب اولوب و بر سبب ایله دفع و دفع اولور و اکر قضاء مبرم ایسه البته
منفذ قیلنور بو امتحان کاردن نیجه لرده وقوع بولمشدر ظهوره کلدکدن صکره
هزارا عجز و مذلت و هزاران توبه و استغفار ایله نالان و کریان اولورلر و مقتضای
قضایه رضا کوسترلر حق جل و علا مظهر عصمت ایده و کنی تخلیص ایده و فعلنه
مشیتنی تعلق ایده و کندن بهر حال صدور ایدر کوزک زناسی نامحرمه باقمقدر و قولاغک
زناسی نامحرم سوزینی ایشتمکدر و دیلک زناسی حرام زناسی سویلکدر و الک زناسی نا
محرمه یاپشمقدر و ایاغک زناسی معصیت اجلی ایچون یوریمکدر و نفس اتمام

دواعی

و هواسی ایله زنایه میل فرج یا زنا صدوری ایله انی تصدیق ایدر یا زنادن کف و منع
ایتمک ایله تکذیب ایدر دیو بیورمشدر ومنها استماع قوم یکرهونه الا ان یکون فی قصد
اضرارهم فهذه مع حدیث آفات اذنک بری دخی بر قومک بینلرنده سویلشدکلری سوزی
آخرک ایشتمسنی کریه کوردکلری کلامی کیشینک دکلمسیدر که منکر استماع قصده مقرون
اولوب ضروری دکلسه تحقیق اول مقوله شخصک قیامت کوننده قولقلرینه قورشون
اقیدیلور دیو رسول اکرمک بیوردقلری حدیثک تفصیلی آفات لساننده بیانی مرور ایتمشدر
خ بو حدیث شریفی امام بخاری صحیحنده اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انه قال من تحلم بحلم لم یره کلف ان یعقد
و لن یفعل ومن استمع الی حدیث قوم و هم له کارهون صب فی اذنیه الآنک یوم
القیمة عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایدر تحقیقا حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه بر کشی عالم رؤیاده کورمدیکی واقعه لری کوردم دیو
خلقه بیلدیرمک ایچون دعوای باطل ایلسه قیامت کوننده اکا ایکی ارپه بری برینه یاپشدروب
بتور ایله دیو تکلیف اولنور او کشی بو فعلک حصول انتظامنه چالشوب تعالی عمر
ممکن دکل قادر اولمدیغی معذب اولور بو آنک تعذیبندن کنایه در و دخی بر قومک آخر
ایشتمسنی کریه کوردکلری سوزی استماع ایدوب دکلمک سببیله قیامت کوننده قولقلرینه
قورشون آقیدیلور ومن صور صورة عذب وکلف ان ینفخ فیها الروح ولیس بنافخ
و شول کمسنه که ذی روح اولان صورتی تصویر ایلسه قیامتده اکا روح و بر دیو الیه
ابدی قادر دکلدر معذب اولنور الی ماشاء الله تعالی اول تقدیرجه بو حدیث دلیلدر
بودر که تصویر ایتمک حرامدر بلکه بونده اولان وعید قتل نفسدن دخی اعظمدر وکل هذه
آفات الاذن من حیث السماع بو ذکر اولنانک جملهسی قولاغک ایشتمک جهتندن اولان آفاتیدر
واما آفاته من حیث الاعراض عنه فکعدم استماع القرآن والخطبة وخطاب
المتبوع کالامیر والقاضی والوالدین والاستاذ والمحتسب والمعتمد والزوج
والسید و قولاغک ایشتمکدن اعراض جهتندن اولان آفاتی بری دخی کیشینک قرآنی
و خطبه استماع ایتمسیدر بری دخی تابعک بک و قاضی کبی و یا استادک و یا اناسنک و یا باباسنک
و عورت زوجنک و قول افندیسنک و محتسب و معتمد و انلرک متبوع اولنلرک کلاملرینه
اعتبار ایتموب و سوزلرینی و خطابلرینی استماع ایتمسیدر وکعدم استماع الخصمین او
احدهما والمفتی کلام المستفتی و قاضی خصمینک کلاملرینی استماع ایتمک و یاخود
ایکی خصمک بریسنک سوزن استماع ایتمسیدر و دخی مفتی مسئله سوال ایدنک سوزنی
استماع ایتمسیدر واولوا الامر شکوی المظلوم والمسؤل عنه کلام السائل المضطر

واولوا الامر اولان كمسنك مظلومك شكايتني استماع ايتمك مسئول عنه ومذكوراً
امثالى ايشتمك واجبه يا مسنونه اولان كلماتى استماع ايتمك وسائل مضطر سؤال
ورجاسنى استماع ايتمك سيد وَالْكِبْرَاءِ وَالْاَغْنِيَاءِ كَلَامَ الضُّعَفَاءِ وَالْفُقَرَاءِ اِسْتِكْبَاراً
وَاسْتِخْفَافاً وَنَحْوُ ذٰلِكَ مِمَّا يَجِبُ اَسْتِمَاعُهُ اَوْ يُسَنُّ واكابر تكبرندن ناشى ضعفا كلاملرينى
واغنيا تحقيرندن ناشى فقرا كلاملرينى استماع ايتمك دخى كذلك سماعندن اعراض حسبيله
اولان افاتندندركه واجب الاستماع اولانى استماعدن اعراض ايله جلب كناه ايدوب مسنون
اولانى استماعدن اعراض ايله ارتكاب مكروه ايتمش اولور اَلصِّنْفُ الرَّابِعُ فِى اٰفَاتِ
الْعَيْنِ ونوع ثالثك اصناف تسعه سندن دردنجى صنف كوزك نظر جهتندن اولان
افاتى بياننده در اِعْلَمْ اَنَّ غَضَّ الْبَصَرِ مَأْمُورٌ بِهِ معلوم اوله كه جميع مؤمنين ومؤمنات
محارمدن غض بصر ايتمك ايله طرف الهيدن مأمورلردر ودخى عبرت ايله عجائب ملك
ملكوته نظر ايدوب انلر ايله وحدت ذاتنه وعظمت قدرتنه استدلال ايتمك ايچون خلق
ايتمشدر پس كركدر كه كوز خلق اولندوغى نسنه ده استعمال اولنوب ونهى اولندوغى نسنه دن
اغماض اولنه مثلا نامحرم اولان كمسنه يه نظردن وبر مسلمانك عيبنه مطلع اولمقدن
وحقارت ايله باقمقدن حفظ ايده نتكم علما رحمهم الله تعالى ديديلركه كشى غيرلرك عيبنه
مطلع نفسنه عارف ولمقدن ناشى در زيرا نفسنه عارف اولان كمسنه اخرده كوردكى
عيبلرك جملسنى كندو نفسنده بولور پس همّاز ولمّاز اولمز همّاز شول كمسنه در كه
كشينك اردندن عيبنى سويليه ولمّاز شول كمسنه در كه يوزينه وكيم كه غيرى
اولانك عيبنى كندو نفسنده بوله ونفسنك عيوبنه واقف اوله اول كندو نفسنك عيوبى
ايله مقيد اولور وغيرك عيبندن بالكليه اغماض عين ايدر يعنى كوزينى حرام جانبندن
منع ايلمك مأموربه در كما قال الله تعالى نتكم حق جل وعلا بيورر قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا
مِنْ اَبْصَارِهِمْ يعنى يا محمد سن دى مؤمنلره كه كوزلرن بو مسونلر نسنه دن كه بزانلره
حرام قيلدق اول جانبه باقميونلر وفرجلرنى محرمادن حفظ ايلسونلر مفسرين
ايدر قرآن عظيم الشانده هر يرده فرج حفظ اولنمق بيورلمشدر اندن مراد زنادن اما بو يرده
امر اولنان ستر عورتدر ايدوب كمسنه كوستر ميكدر پس كوزى حرامدن حفظ ايلمك
سنزه انفع واظهردر زيرا حق جل وعلا اشلدكلرى نسنه جمله بيلور وعمللرينك جزاسنى
ويرر پس نسا دخى رجال كبى حفظ نظر ايله اولنديلر ديمكدن عبارتدر فِيهِ تَأْدِيبٌ
وَاِيجَابٌ لِغَضِّ غَضِّ اَعْيُنٍ مَا كَانَ نَحْوُ الْمُحَرَّمِ بو نده ذكر اولنان ايات قرآنيه عبادى
محارمه نظردن اجتنابه مقتضاى ادبى رعايت ايچوندر پس حق جل وعلانك نظرى
منع ايلمسى نامحرم جانبنه اولان نظرده ايجاب ايله وَتَنْبِيهٌ عَلَى فَائِدَةِ الْغَضِّ وَهِيَ

التزكية

اَلتَّزْكِيَةُ وَالطَّهَارَةُ لِلْقُلُوبِ وَتَكْثِيرُ الْخَيْرِ وَالطَّاعَةِ ومنع نظرك فائده سى
اوزرينه تنبيه بيورديلر اول فائده تزكيهٔ نفس وتصفيهٔ قلب وخير طاعاتى
زياده ايتمسنه سببدر اِذْ بِالنَّظَرِ تَحْصُلُ خَوَاطِرُ تَشْغَلُ عَنِ اللهِ تَعَالَى وَيَفُوتُ حُضُورُ
الْقَلْبِ وَجَمْعِيَّةُ الْخَاطِرِ وَتَدْعُوكَ اِلَى اُمُورٍ مُحَرَّمَةٍ وَيَجِدُ الشَّيْطَانُ فُرْصَةً وَطَرِيقاً
اِلَى الْاِضْلَالِ وَيَمْلَأُ الصَّدْرَ بِالْوَسَاوِسِ فَيَنْفَتِحُ اَبْوَابُ الشُّرُورِ وَالْمَعَاصِى زيرا نظر
ايله خواطر حاصل اولمغين حضور قلب وجمعيت خاطره فوت اولور واول خاطره انسانى
ذكر اللهدن مشغول ايدوب الفور وامور محرميه دعوت قيلر واول محلده شيطان
قرين فرصت بولور وصدور انسانى وسوسه لر ايله طولدرر وشرور ومعاصى قپولرى
اچيلور عياذاً بالله تعالى غايت حذرا ولنجق امردر وتهديد باَنَّ اللهَ تَعَالَى خَبِيرٌ بِمَا
يَصْنَعُونَ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْاَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى الصُّدُورُ وَكَفَى بِهٰذَا تَحْذِيراً وحق جل وعلا
بو قول وعيد وتهديد در وتحذيرده وسوزه نورده بو آيت كريم الشان كافيدر معناى
شريفى تحقيق الله تعالى خبير وعالمدر كه بيلور بونلر اوله نسنه اشلرلر حرامه نظردن
واعضاء جوارحى طاعات ويا اثامه استعمال ايدرلر بيلور وسوره مؤمنده ايت آخرده
دخى جل وعلانك بو قول شريفيدر حق تعالى بيلور اول نسنه كه پوشيده ومستوردر
قيلمشدر سينه لرنده يعنى قلبلرنده پنهان ايندوكى ضمائر وسرائرده جملسنى بيلور
وامام قشيرى رحمه الله تعالى بيورمشدركه محبلرك كوزلرينك خيانتى اولدر كه مناجات
اوقاتنده اويقويى كوزلرينك دائره سنه صالويره ز بوردهم شول كه كلمشدر كه كذب
ايدر هر اول كمسنه كه بنم محبتمى دعوى ايدر چونكه كيجه داخل اوله انك كوزى اويقويه واره

خاب ايله عشاق اتمز كار بازار | چشمى اولور شمع كبى اشكبار
عاشقك چون ديده سنده بى يوق | انك ايچون كوزلرنده خابى يوق

وتحذير حقنده وارد اولان احاديث نبويه دن برى طب حك امام طبرانى مسندندن
وحاكم مسندركندن اخراج اولنمشدر عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضى الله تعالى عنهما
مَرْفُوعاً قَالَ اللهُ تَعَالَى اَلنَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ اِبْلِيسَ مَنْ تَرَكَهَا مِنْ مَخَافَتِى
اَبْدَلْتُهُ اِيمَاناً يَجِدُ حَلَاوَتَهُ فِى قَلْبِهِ عبدالله بن مسعود رضى الله تعالى عنهما رسول
اكرمدن مرفوعاً روايت ايدر حديث قدسى اولمق اوزره حق جل وعلا بيورر نامحرمه
نظر باعث هلاك اولده ابليس اوقلرندن بر زهرناك اوق مثابه سنده در اول كمسنه كه
بنم سخطمدن خوف ايدوب ترك ايدن قوله خوفندن بدل اكا احسان ايدرم ايمان وانك
حلاوتنى قلبنده بولوب ذوق وادراك ايدر دبو بيوردى حد هق طب بو حديث شريف
امام احمد بن حنبل سنندن وبيهقى واصبهانى دن منقولدر عَنْ اَبِى اُمَامَةَ رضى الله تع

عنه مرفوعاً ما من مسلم ينظر الى محاسن امرأة ثم يغض بصره الا احدث الله له عبادة
يجد حلاوتها في قلبه ابي امامة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً روايت ايدر شول مسلم كه بر محرم
خاتونه اول نظرده كوزى طوقنده فم خشية الجليل ناشى اندن كوزلرن قپايوب اعراض
ايتمك بر مسلمده واقع اولسه حق جل وعلا انك ايچون اول غض بصر مقابله سنده نظرينه
بر نوع دوسرور وباله بر عبادت خلق واحداث ايدركه قلبنده حلاوتنى ذوق ايدر ديو بيوردى
حم هق بو حديث شريف امام احمد بن حنبل سننندن وبيهقيدن منقولدر عن ابي هريرة
رضي الله تعالى عنه مرفوعاً كل عين باكية يوم القيمة الا عيناً غضت عن محارم الله تع
وعيناً في سبيل الله وعيناً خرج منها مثل رأس الذباب من خشية الله تعالى ابو هريرة
رضي الله تعالى عنه مرفوعاً روايت ايدر قيامت كوننده جميع كوزلر ناله وكريان اولور
اغلر مكر شول كوزلر اغلمزلر كه حق جل وعلانك حرام ايتدوكى نسنه لردن غض بصر ايليه وعيوب
ناسه ناظر اولميه ودخى شول كوزلر اغلمزكه اول سبيل الله ده اويقوسز قاله ومسلمانلرى
محافظه ايچون غزا اولنده ديدبان اوله وخابنى كندوى منع ايليه ودخى شول كوز اغلمزكه
دنياده ايكن الله تعالينك خوفندن سرمكس مقدارى يعنى سوردسكك مقدارى دانه دانه
كوز ياشى دوكن كوزلر اغلمز يعنى دنياده بو مقوله كريان اولان جشمان بين قيامتده بكا حزن
ايله بكا ايلمز وجهال وفرح وسرور دن غيرى نسنه كورمزلر بيورمشلر طب بو حديث شريف
طبراني مسندندن نقل اولنمشدر عن معوية بن حيدة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً ثلثة لا
ترى اعينهم النار عين حرست في سبيل الله وعين بكت من خشية الله وعين كفت عن
محارم الله معوية بن حيدة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً روايت اولنديكه اوج كوز جهنم
اتشى كورمز برى شول كوزدركه في سبيل الله غزا لرده مسلمينى اعداشرندن حفظ وحراست
ايدوب اويقو اويوميان كوزدر ايكنجى شول كوزدركه حق جل وعلا حضرتلرينك عظمتندن
وجلالندن خوف وخشيت ايدوب دائم الزمان باكى اولوب كريان اولان كوزدر اوچنجى
شول كوزدركه حق جل وعلانك حرام ايتدوكى نسنه لردن الله تعالينك خوفندن صاقنوب
وعيوب ناسه ناظر اولمين كوزدركه بونلره نار جهنم مس ايتمز طوقنمز ديمكدر م بو حديث
شريف صحيح مسلمدن اخراج اولنمشدر عن جرير رضي الله تعالى عنه انه قال سألت رسول
الله صلى الله تعالى عليه وسلم عن نظر الفجاءة فقال اصرف بصرك جرير رضي الله تعالى عنه
روايت اولندى بر مجلسده رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن نامحرمه كسزن باقمق
واقع اولان نظرك حالندن سؤال ايتدكده بيوردى بكه قچن كوزك بر اجنبيه خاتونه راست
كلسه بر آخر جانبه صرف ايله يوز ايله ايدرسك وكوزيكي جهت اخره تقليب قيلر ايسك اثم
اولمزسن واكر قصد مقارنت ندامت نظر ايله تكرار نظر ايدرسك كناهكار اولورسن

نيرا

نيرا حرامه ايكنجى نظر سهام ابليس ايدوكى ذكرى مرور ايتمشدر اما فجاءة اولان نظر اوله
ضرر يوقدر ديمدن عبارتدر د ت بو حديث شريف ابو داود ومسند ترمذيدن منقولدر
عن بريدة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً يا علي لا تتبع النظرة النظرة فان لك الاولى
وليست لك الثانية بريدة رضي الله تعالى عنه دن مرفوعاً روايت اولندى حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرت علي رضي الله تعالى عنه بيوردى كه يا علي بر كره
باقمغى بر دخى باقمغه تابع ايتمه يعنى قچن بر اجنبيه عورت كورسك ناگاه نظرك اكا دشدكده
دونوب صكره بر دخى باقمه كه اول باقمقده سكا عتاب اولنمز اما دونوب ايكنجى قصداً
نظر ايدرسك اندن سكا واردركيم سؤال اولنوب عتاب اولنورسك اندن حذر ايله وتوب
اجتناب ايتمك كركدر ديو بيوردى ثم ان اعظم آفات العين النظرة الى عورة انسان
قصداً بوندن صكره آفات عينك اعظمى كشينك قصد ايله آخرك عورتنه اولان عضو
نظر ايتمسيدر نتكم رسول عليه الصلوة والسلام علي بن ابي طالبه بيوردى كه كندو يلوغك دن
دبردن بو قادر آچمه وغيرى كسنه نك يلوغنه دخى باقمه زيرا كه سترى آچمق وباقمق
جائزدكلدر فيقول المنظور اليه ان كان نفسه او صغيراً وصغيرة لم يبلغا الحلم والشهوة
وقدر بان لا يتكلم وتفصيل مقام بودركه امام محمد رحمه الله مبسوطده نقل ايتدوكى
اوزره تكلم مرتبسنه كلمكله حد شهوته بالغ اولميان صغير وصغيره نك عورتلرينه نظر
ايتمك ويا خود وجه مشروح اوزره كندولرك عورتلرينه ناظر اولان كشينك عورتنه
نظر ايتمك شرعاً جائزدر لكن مقتضاى ادب ايتمسيدر او منكوحته بنكاح صحيح او امته
التي لم تحرم عليه بمصاهرة او رضاع او نكاح او حرمة غليظة ويا خود كشي كندو
نفسنك ويا خود نكاح صحيح ايله منكوحه سنك عورتنه نظر ايتمك ويا خود مصاهره
بودركه بر عورتك فرج داخلنه نظرى وعورت دخى ذكرينه شهوت ايله نظرى وبرى
برينه شهوت ايله مس ايتمسى حرمت مصاهره ايجاب ايدر اول ارك او علته واناسنه دخى
نكاحى حرام اولور وكندو اول نظر ايتدوكى عورت قزينى واناسن دخى المبه بو حرمت مصاهره
ثابت وواقع اولدوغى ايچون ويا خود رضاع طريقيله تطليق ايتمدن ناشى حرمت غليظه
وقوعى طريقيله كندويه اولمان جاريه سنك عورتنه نظر ايتمك كبي او يكونها مشركة
غير كتابية او مشتركة يجوز النظر من كل منهما الى كل عضو منها لكن قالوا الادب ان
لا ينظر الى الفرج لقوله عليه الصلوة والسلام لا تتجردوا تجرد البعير ويا خود مشتركه يا مجوسيه
ويا مشركه غير كتابيه اولمق طريقيله كندويه حرام اولميانلردن هر برى سنك وجه مشروح
اوزره كندولرك عورتلرينه ناظر اولان كشينك انلرده دخى نظر ايتمك شرعاً جائزدر لكن
مقتضاى ادب كشى زوجه سنك ومملوكه سنك فرجلرينه نظر ايتمكدر رسول عليه الصلوة

والسلام حيوانلر مجرد عريان اولدوغي كبي اولملك كذلك ايكي ازويا ايكي عورت بردوشكده
قوجيلوب بالنفاق نهي تنزيهي ايدوب ولقول عائشة رضي الله تعالى عنها ما رأى مني
وما رأيت منه حضرت عائشه صديقه رضي الله تعالى عنهانك بو قولنده حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بنم عورتمي و بن دخي انك عورتني كورمك واقع
اولمدي ديو روايت ايتمشلردر ام المؤمنين حضرت صديقه نك رعايت ادب ايتدوكلري
اهتماملرندن ناشي عورتك لفظني بيله استحسان ايدوب ذكر ايتمدكلري بيك دبدبدن
خبرلو ولاني اولو الابصاره باعث اعتباردر وقيل يورث النسيان وديلديكه بعض
علما نظره وقوع مورث نسيان ديو بيدر وقيل يورث العمى فيه حديث لكن قيل
انه موضوع وديلديكه مورث عما دردي بعضلر حديث روايت ايتمشدر
لكن ثبوتي ايچون ديلديكه بعض علما قتنده موضوعيتني قرار داده قيلمشلردر وروى
الفقهاء عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما انه قال الاولى ان ينظر الى فرج امرأته ليكون
ابلغ في اللذة والمحدثون انكروا ثبوته وكشي لذتده ابلغ اولمق ايچون خاتوننك فرجنه
نظر ايتمك اولويتني بعض فقها عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهمادن روايت ايدوب
ومحدثين روايت مزبوره نك ثبوتني انكار ايتمشلردر وان كان المنظور اليه غير هؤلاء
فان كان النظر بعذر يجوز مطلقا واكر بو مذكورلردن غيريلرك عورت اولان عضولرينه
نظر ايتمك اكر عذر شرعيه بر عذر شرعي حسبيله كرك شهوت ايله اولسون كرك اولمسون
جائزدر والا فان كان بشهوة او بشك فيحرم مطلقا واكر عذر شرعيه دن بري اولميوب
شهوت ايله ويا شهوت شبهه سي ايله ايسه مطلق حرامدر والا فان كان المنظور اليه
ذكرا يحرم النظر اليه من تحت السرة الى تحت الركبة مطلقا وان انثى فان كان الناظر
ايضا انثى فكالنظر الى الذكر واكر شهوتدن وشبهه شهوتدن بريسي اولميوب نظر
اولنان ازادمسه عورت يري كوبكنك التندن دبزلرينك التنه وارنجه درو نظر ايتمك
مطلقا حرامدر واكر نظر ايدن دخي عورت اولورسه همان ازادم كبي عورت عورتنك كوبكي
التندن دبزلرينك التنه وارنجه عورتلر دخي بربرلرينه باقمق آدم نظري كبي كره وجلينه
حرامدر والا فان كانت المنظورة اليها حرة او اجنبية غير محرم للناظر يحرم النظر
اليها سوى وجهها وكفيها مطلقا حتى قالوا لا يجوز النظر الى عظم امرأة بالية في
القبر واكر نظر ايدن رجل اولوب ونظر اولنان نكاح اولنمسي جائز اولور حرة اجنبيه ايسه
بونلره ايكي اليه سندن غيريرينه نظر حرامدر حتى بو مقوله اجنبيه نك قبرده چوريمش
كموكنه باقمق بيله جائز دكلدر ديمشلر والنظر الى وجهها وكفيها من غير حاجة تكره
والحاصل حاجت دكل ايكن وعذر شرعيسز يوزينه واليلرينه باقمق بيله مكروهدر

واكر

واكر نظر اولنان نكاح ايله الميسي جائز ولمين حره ايسه ويا خود غيرك مملوكه سي
ايسه ظهر وبطنندن غيري يرينه وتحت ركبه سي ما بينندن غيري يرينه جائزدر
والا فكالنظر الى الذكر مع زيادة البطن والظهر واخرك عورت اولان عضونه
نظر ايتمك مبيحه اولان اعذار ايسه فارن وادقه دن بيله زيادة اولان عذردر
والعذر تسعة وعذر واقع اولنلر طقوز عذر اولكيسي آ تحمل الشهادة كما في الزنا
تحمل شهادتدر تكمه زنا شهادتنده اولور ب ايكنجيسي اداء الشهادة وحصول حاكمنه
اداء شهادت ايتمكدر ج دردنجيسي الولادة للقابلة ايه دركه ولادة ولدي اخذ واخراج
ايتدكدر ه بشنجيسي البكارة في العنة والرد بالعيب وصاحبه رده ايتمك ايچون عيبي
وارميدر ديو كورندرو ذكري قوامه كلمبوب جماعدن عاجز اولانه علاج ايتمك
كورلندر وقزلرن قزلغي وارميدر ديو كورندركه اكا اهل قبله ديرلر و التنجيسي
الختان والخفض سؤال آدم ويا عورتدركه جراحدر وذكر وانثى دن هر بريني سنت
ايتمك ايچون كورندر اكا خافضه دخي ديرلر ز يدنجيسي المداواة منها الاحتقان
للمرض والهزال لا للجماع وارقلق مرضني دفع ايچون احتقان مثللو علاج ايتمك ايچون
كورندر لاجل الجماع عذر جائز دكلدر فرجه نظر ايتمك جائز دكلدر الا علاج ايتمك
ايچون باقمق جائزدر ح سكزنجيسي ارادة النكاح واجنبيه نكاح ايله المق
مراد ايدن كورمك جائزدر ط طقوزنجيسي ارادة الشراء بر جاريه المق قصدينه
كورمكدر ففي هذه الاعذار يجوز النظر وان خاف الشهوة لكن لا ينبغي ان
يقصدها پس كشي بو ذكر اولنان عذر حسبيله شهوت خوفي وار ايكن اخرك عورتنه
نظر ايتمكه شرع رخصت ويرمشدر لكن لايق اولان حين نظرده قصد شهوتي ايتمكه
عزيمت تامه اوزره اولمقدر وفي حكم النظر الى البدن النظر فوق ثيابها ان كانت
دقيقة او ملتزقة بتصفها وبونده نظري حرام اولان موضعه مكشوفه ايكن نظر ايتمك
ايله رقت اوزره اولوب ومواضع مرقومه يه انجه وغايتده اراولغله ما تحتني تمام
كوسترن اسباب النندن نظر ايتمك اشكاره نظر ايتمكدن فرقي يوقدر ومن آفات
العين النظر الى الفقراء والضعفاء بطريق الاستخفاف فانه تكبر حرام وكوزك
افاتندن بري دخي كشينك فقرا وضعفايه نظر استخفاف ايله نظر ايتمسيدركه بو تكبردن
تحقيق تكبر حرامدر ومنها مشاهدة المعاصي والمنكرات بغير ضرورة بري دخي ضرورتدن
يوق ايكن كناه اولان منكراته نظر ايتمسيدر ومنها اتباع البصر الى انقضاض الكوكب
فانه منهي عنه بري دخي سقوط ايدن يلدزدن مضمحل اولنجه كوزن ايرميوب اكا
باقمق مغناطيس دميري نيجه كندويه جذب ايدرسه اول سقوط ايدن يلدزه نظر

اغمك كشبنك كوزی نوربنی اوبله جذب ایدر نتكم عبد الله بن مسعود رضی الله
تعالی عنهمادن روایت اولندیكه سقوط ایدن كوكبه نظرمزی اتباع ایتمیوب اول
وقتده ماشاء الله لا قوة الا بالله دیمك ایله مأمورلرز دیدیكی امام نووی رحمه الله تع
اذكارده ذكر ایتمشدر وسقوط ایدن یلدزه نظر ایتمكدن تحقیقا حضرت رسول علیه
الصلوة والسلام نهی تحریم ایله نهی بیورمشلردر زیرا نیجه كسه لر مصر اولمغله كوزلرینك
نوری كیدوب بر علاج بنیر اولمشدر وكذا عن النظر الی من فوقه فی امر الدنیا علی
وجه الرغبة وللمن دونه فی امر الدین وكرو بو نجلیندر امور دنیویه ده كندونك
فوقنده اولانه رغبت وجهی اوزره رغبت ایدوب وامور دینیه ده كندودن احقیه
وادنی اولانه عجب وجهی اوزره ایتمشدر زیرا كندودن یوقاروا ولانه باقوق كندوده اولان
نعمتی تحقیر ایتمكه سببدر اما دین امرنده كندودن یوقاروا ولان علما وصلحایه نظر ایله
تاكه انلره اقتدا ایده سن وكندنكده اولان قصوری بیلسن وكندكدن اشغیه اولان
فاسقین وفاجرینه نظر ایتمك كشی دنیا ایله عجبه دوشورر امدی قوله لا ابوا ولا بودركه
تجمل اهل دنیایه نظر رغبت قیلمیه وانلك ایچون داعیه مطلوبه حركت ویرمیه نتكم
حضرت عیسی علیه السلام بیورمشدر لا تنظروا الی اهل الدنیا فان بریق اموالهم یذهب
بحلاوة ایمانكم ومنها النظر الی بیت الغیر من شق الباب او من ثقب او كشف
ستر فانه منهی عنه یعنی بری دخی آخرك اوینه قپو یاریغندن ویاخود دیوارد لكندن
ویا اجنبیه دن ستر ایچون وضع اولنان پرده ایچون نظر ایتمسیدر بو مقوله حرامه
وضع جسارت واقدام ایدنلره نه زجر تأكید ایله زجر ایتمك ایچون دلالت ایدر احادیث
نبویه دن بری بودركه **خم** صحیح بخاری ومسلمده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی
الله تعالی عنه مرفوعا من اطلع الی بیت قوم بغیر اذنهم فقد حل لهم ان یفقؤوا
عینه ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایلدیكه بغیر اذن بر قومك بیتنه
نظر ایدنك بر نسنه ایله اوروب انك كوزنی چقارسه لر كه اندن غیری فعنه جاره
بولمسه لر قودوب كوزنی چقارمق حلالدر **خم** عن انس رضی الله تعالی عنه ان رجلا
اطلع من بعض حجر النبی صلی الله علیه وسلم فقام الیه النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
بمشقص او بمشاقص فكانی انظر الیه یختل الرجل لیطعنه انس رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر كیم حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حجرات
شریفه لرندن برینه نظر ایدن بر آدمی كمسنه براوزن دمرلی اوق ایله اورمق مشكلنی
اظهار ایتمشلردر بو حدیث شریفی روایت ایتمشلردر **حد** احمد بن حنبل مسندنده
روایت اولنمشدر بو حدیث شریف عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه مرفوعا ایما رجل

كشف سترا فادخل بصره قبل ان یؤذن فقد اتی حدا لا یحل له ان یأتیه ولو ان
رجلا فقأ عینه لهدرت ابی ذر غفاری رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایلدیكه بر بیتك
صاحبندن اذنسز پرده سنی قالدروب ایچروسنه نظر بر وضع ایتمش اولورسه صاحب البیت
بر طاش ایله اوروب كوزنی چقارسه دیتنه دخی ضامن اولمازو انك ایچون كوزن
چقاردك دیو تعدی ایتندن جزا بولمماز باطل اولوردی بو بیورمشلر ولو ان رجلا
مر علی باب رجل لا ستر له فرأی اهله فلا خطیئة علیه انما الخطیئة علی اهل المنزل وكر
بر كمسنه آخرك قپوسی اوكندن مرور ایلسه اول خشبدده وغیریده چوره سنده
حجاب اولورحوا لبسی اولمغله اول سترسی اولمین بیتنك قپوسی اوكندن یكنك نظری
اهل بیتنه تعلق ایسه مأمور بهما اولان ستره ترك واهمال ایندكلری ایچون كناه اهل
بیتنك اولوب ناظرك اولمزدر بو بیورمشلر **طب** بو حدیث شریفی امام طبرانی مسندنده
اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن بسر رضی الله تعالی عنه مرفوعا لا تاتوا البیوت من
ابوابها ولكن ائتوها من جوانبها فاستأذنوا فان اذن لكم فادخلوا والا فارجعوا
عبد الله بن بسر رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اكرم صلی الله
تعالی علیه وسلم امته خطاب ایدوب بیوردیكه بیوتك ابوابندن ایچرویه اول وهلهده
دخول ایتمك اطرافنده كزوب اذن طلب ایدن اكر مأذون اولورسكز كرك والا رجوع
ایدك دیو بیورمشلر واما افات العین من حیث التغمیض وعدم النظر فانه مكروه
اما عینك عدم نظر جهتندن اولان افاتندن بری دخی كشبنك نماز ایچنده كوزینی
قپامسیدركه یهوده تشبیه اولدیغی جهتندن مكروه در وكذا فی كل موضع یجب النظر
وانما یجب اذا توقف علیه واجب كحضور الجمعة والجماعات اذا لم یمكن بدون
النظر بو دخی اولكی كبیدر جمعه وجماعته بلا نظر حضوری ممكن اولمیانك اغماض
عینی ایتمسیدركه واجب توقف ایتدوكی شیء ترك ایتمك اولدوغی جهتندن ایدن كما هكذا
اولور وكحكم القاضی والشهادة ونحوهما كوزا فانك بری دخی حكم وشهادتده
هر برینك نظره توقف ایتدوكی یرده قاضینك وشاهدك ترك نظر ایتملریدر زیرا بر
امره شاهد اولان كمسنه حاكم قتنده بلدوكی وجه اوزره اداء شهادت قلمق كركدر
طانقلغی بیلوب كزلین كمسنه یه فاسق وفاجر در حق جل وعلا حضرتلری اشلدوكی
بیلور كرك كیم اولور ایسه كرك كرك كزلمك اكا معلوم مددر حق تعالی قیامت كوننده سزه
بودنیه وعید وتهدید ایتدك فلر كیم بر كمسنه شهادتك كزلیوب بر مسلمك حقی
ضایع قلمیه دیمكدن عبارتدر **الصنف الخامس فی افات الید** ونوع ثالثك اصنافی
تسعه سندن بشنجی صنف الك افاتی بیاننده در وهی القتل والجرح لنفسه او لغیره

بلا حق الك معصیتنه الت قلمسیدر و اول کشی نفسنی بغیر حق قتل و جرح ایلمکدر
و امانته خیانت ایتمک کبی و یا یوزینه قره سوزمک کبی اذا و جفا و یاخود بر اجزی بخیده
ایتمکدن الرین حفظ ایتمسیدر و یجوز قتل النملة بغیر الالقاء فی الماء اذا ابتدأت بالاذی
و بیوت بکره و قرنجه دن اذیت ظهور بولدقده صوبه ایتموب انی قتل ایتمک جائزدر
و اضرردن اول قتل ایتمک تنزیهاً مکروهدر و قتل القملة یجوز بکل حال و کهله نك هر
حال ایله قتلی ایله جائزدر و کذا الجراد و چکرکه قتل ایتمک دخی کهله کبی جائزدر و الهرة
اذا کانت مؤذیة تذبح بسکین و لا تضرب و لا تقرض اذنها و اکر کدی مؤذی اولورسه
کسکین بچاق ایله ذبح اولنور ضرب ایتمك و قولغنی بوزمق ایله تعذیب اولنمق کرکدر
زیرا کدی خدم و خدمتکار کبیدر کبی داخل خانه ده فاره دن تحفظ اکثریا ممکن دکلدر بلکه
اذنسز و اجازتسز اوزدیکره طواف ایدر پس خدمتکار ده اولان خدمادن بعضیدن
جرم و خطا ظهور ایتدکده بر وجه ضرورت نیجه عفو اولنورسه کذلك هره دن دخی
عفو اولنمق کرکدر کسب غفران اوله نتکیم ابن عساکر تاریخ بغداده بعض اصحاب شبلیدن
بیان ایتمشکه بر کیجه واقعه مده مرحوم شیخ شبلی رحمه الله حضرتلرینی کوردم حالندن سؤال
سؤال ایلدیم ما فعل الله بك دیدکده جواب و بر مشکه بنداوردا اولدیکه یا ابا بکر
هیچ بیلورمیسنکه حق تعالی سنی نه دن یارلغه دی جواب ویردمکه بنم صالح عملمدن
فقال لا فقلت باخلاصی فی عبودیتی فقال لا فقلت بحجی و صومی و صلاتی قال لم
اغفر لك بذلك فقلت بهجرتی الی الصالحین فقال لا فقلت بادامتی اسفاری فی
طلب العلم شبلی رحمه الله تعالی دیمشکه بونلر نجات و سبب غفران و درجات اولان اعمال
خیرات و افعال حسنات بونلردر بونلردن غیری نه اولمق کرکدر دیدکده بر ندا ایشتدمکه
یا شبلی برکون بغدادده کیدرکن اننده دیوار کنارنده بر صغیره کدی بولدیکه شدت برددن
دیواره ملتجی اولمش ایدی سن انی مرحمت و شفقت بوندن الوب فروك داخلنه ادخال
ایتدك و انی اول مشقت شتادن و بردباران بلادن خلاص ایلدك سن اول هره ضعیفه یه
مرحمت ایتدوکك اجلدن حق جل و علا دخی سکا رحمت ایتدی دیدیلر بز انسانه مالوف
بر حیوان متواضعدر حضرت حق انی دفع مؤذیات خلق ایتمشدر کنیه سی ابو خداش و ابو
غزوان و ابو هیثم و ابو سماحه در و بالجمله لسان عربیده هره نك اسمی کثیردر و نقل اولنور که
بر اعرابی بر کدی صید ایدوب انك نه نسنه اولدوغنی بیلمش ناکاه بر کمسنه راست کلوب
ما هذا السنور و بر اخر کمسنه راست کلدکده ما هذا القط دیمش بعده بر آخره دخی راست
کلدکده ما هذا الضیون دیمش بعده آخره دخی ما هذا الخیطل دیمش بر آخره دخی ما هذا
الهرة دیمش و بر اخره دخی ما هذا الجیدع دیمش و بعده بر اخر کمسنه ما هذا الدم دیمش

بعده اول اعرابی دیمشکه بو قدر اسمه کثیر صاحبی ظاهر بو مال کثیر ایدیجیدر دیوب
کتوروب بازارده بیع ایده یم دیوب اوله المه چوق مال کیره دیو صوقه کلدکده
اندن سؤال ایتمشلر بونی نه بهایه ویررسن اعرابی یوز التوندن اکسك اولمز دیمکین
کولشوب بونك بهاسی نصف درهمدر دیمشلر اعرابی جواب قالدوروب یره اوروب
ما اکثر اسمه و اقل ثمنه دیمش چونکه حیوانده بر که سنور اوج جنس اوزره در اهلی
و وحشی و زباد کدیسیدر جملسنك نفسی عضویه در دیشیسی بیلده بر کره طوغورر
مدة حملی التمش کوندر امدی اتخاذ هره و انك تربیتی مستحبدر و مجاهد قولنجه ایکی کمسنه
بر کدی دعواسنده بر وجه خصومت قاضی شریحه محاکمه ایدوب اول بنمدر و اخر دیر
بنمدر دیو منازعه قلمشلر قاضی شریح مدعیدن بینه استمش اول کشی دیمشکه بینه م
بو قدر لکن بو کدی بنم فهمده طوغمشدر و اناسی موجوددر وارك اناسی کوزلك اکر انك
قاتنده مستقر اولوب و سودنی چکرسه کدی سنکدر و اکر مقشعر اولوب هر بری
صیحه ایدرسه کدی سنك دکلدر دیمش و شرح مهذبده یازمشکه بیع الهرة بزم مذهبمزده
بلا خلاف جائزدر نتکیم امام بغوی شرح مختصر مزنیده یازمش و ابن القاصیدن
تعیین ایلمش علما قتنده مشهور اولان هره نك جوازیدر و ابن عباس و حسن بصری
و ابن سیرین و حماد و مالك و سفین ثوری و شافعی و اسحق و ابو حنیفه رحمهم الله
تعالی بیعی ایچون اتفاق ایتمشلردر بو جهتدن بعضیلر بری برلرینه هبه قیلورلر و عاریت
ویررلر نفعی مقرردر اولنلر ندر اوده اولان حشرات یلاندن و چیاندن و عقرب و فاره
کبیلری هلاك ایدر لکن ابو هریره و طاووس و مجاهد و جابر بن زید انك بیعی
مکروه کورمشلر و ابی بیردن و کتب فقهیه ده سؤال ایتمشلر جواب ویرمشکه
رسول علیه الصلوة والسلام اندن بیعی منع و زجر ایلدی بعضیلر بونی سنور وحشی ایله در
محمولدر دیمشلر زیرا وحشیده منفعت یوقدر و بعضیلر قولنجه نهی تنزیهیدر و هره
افساده ساعی اولسه انك ذبحی جائزدر لکن حامله ایسه قتلی جائز دکلدر و بر هره نك
بر کمسنه جنایت و فسادی ظاهر اولدقدن قتل ایتسه لر جائز اولدوغنده ضمانی مقرردر
و بعض تفاسیرده مسطوردر که سفینه نوح علیه السلامده فاره استکثار اولوب اهل
سفینه اضطراب چکدکلرنده حضرت نوح علیه السلام جبهه سنه مسح ایدیجك بعد العطس
ملتمس اوزره ارسلانك بورنندن بر کدی چقمش بو جهتدن ارسلانه زیاده مشابهتی
واردر بالجمله کدی غایتده ظریفدر یوزنی و بدنن لعاب ایله مسح ایدر شتاده شهوتی
غالب اولوب هیجان قیلورلر ماده نطفه دن المرشدیه ایله متألم اولدوغنده چاغرر
و صیحه اورر حتی ماده شهوتی نقصان پذیر اولنجه حالی بو ایله و قچن دیشیسی ولد کودسیه

اولا ولادن اکل ایدر بعضیلر قولیجه بونی ولادنه شدت محبتندن دیمشلر حافظ شیرازی حضرتلرینک مسطوردر

جاءت مع الاشفین فی هودج	تزجی الی البصرة اجنادها
کانها فی فعلها هرة	ترید ان تاکل اولادها

و فقیر بر مکانده بول انشه صیچن قوقشن الوب قرارا بمشنه و دبو تراب و غربیله سنر ایدر و بر الفت طوتدوغی منزلده استمز کندودن غیری کدی اوله جهتدنکه مطعمده اکا شریك اولوب منزلنده التفات بولمیه لر و انلره نظر استحسان ایله بقمیه لر و اصحاب منزلك قویوب حفظ ایلدوکی طعاملر و اروب بر نسنه اکل اتسه ضرب قود قیسندن اول محلده طوزمز فرار ایدر و اکابر لغه طرح انسلر کلوب انلره تملق و تمسح و انی عفو احسان و نظر امتنان دن بیلور و فیل کبی بونك جنوان کدی کوردیجك هارب اولور و جماعت هندستاندن مرویدرکه بر پادشاه بر ولایتك اوزرینه جنك و جدال و حرب و قتال ایدرلر وار دقده فیللرینه کدی کوستر مشلر فیللر اول کدیلری کوردکلرنده منهزم اولوب قرار ی فراره تبدیل فیلمشلر و یکره احراق کل حی قملة او نملة او عقرب و نحوها و کهله و قرنجه و عقرب و بلدن امثالی دیری ایکن انشه یاقمق مکروهدر و القیلق لو القی الی الشمس لیموت الدید بان لا باس به و ابریشم قوردینی صارلدوغی ظرف ایله امانه ایچون کونشه قومقده نسنه لازم کلمز لا باسدر و فی السراجیة لا باس باحراق حطب فیه نمل سراجیه ده ایدر قرنجه اولان اودنی یاقمق مکروه دکلدر و المثلة و ضرب الوجه مطلقا و الضرب بغیر حق معلوم اوله که افات بدنه امثالی چوقدر و اول جملهدن بری بونده او رمقدر یعنی کرك حق ایله اولسون و کرك ناحق یره اولسون و بری دخی برکسنه ناحق یره او رمقدر و الغصب و الغلول و السرقة بری دخی کسنه نك مالنی غیری سرقه ایلمکدر یا غصب ایدوب یا مال غنیمته خیانت ایدوب بر نسنه اخذ ایتمکدر و اخذ الزکوة و العشر و النذر و الفطر و الکفارة و اللقطة بری دخی غنی اولان کمسنه نك زکوة و نذر و فطره و کفاره المسیدر و دخی یولده ضایع نسنه بولوب الملقدر و انی بولدقده صاحبنه ویرمك شرط اسلام اولمدوغندن منهیدر پس امدی لقطه اولان انك صاحبی بولمغه سعی و اهتمام ایدوب بونك صاحبی کیمدر دیو ارامق حسن خصالدر اهل اسلامدن لقطه یرده بولنان مالدر که صاحبی معلوم اولمیه و اکر لقطه طعام اولان یاش میوه کبی فسادی خوف اوله وقنده دکن تصرف اولنور اندن تصدق ایدرسه دیلرسه اول لقطه تصدق قایدر اما امام شافعی قتنده لقطه بنیع اولنور لقجه سی بر سنه حفظ اولنور کر صاحبی مدتده مدیع تصدق دن صکره کلسه دیلرسه تصدقه اجازت ویرد ثوابی صاحبی ایچون اولور و اکر بولان فقیر ایسه انتفاع ایلمك وارددر و اکر غنی ایسه حرامدر

اول

اول لقطه تصدق قیدر پس اقربای محل صدقه دردر و ما وجب تصدقه من المال الخبیث ان کان غنیا غناء الاضحیة فهو من یملك مائتی درهم او قیمتهما فاضلا عن الدین و الحوائج الاصلیة ویا خود بنی یوقا ایکن غنی نك بونلرك بهاسی المسیدر ویا خود دینندن و حوایج اصلیه سندن زاید قربان ذبح ایتمکه ایکیوز درهم شرعیه مالك ایکن غنی اولدوغی حالده تصدقی واجب اولان مال خبیثی اخذ ایتمسیدر او هاشمیا مطلقا او کان المعطی اصله او فرعه فیما عدا الاجنبیین ویا خود هاشمی اولوب ویا خود اشیاء مرقومه نك لقط و مال خبیثدن غیریسی اصل و فرعندن اخذ ایتمسیدر و اخذ الصدقة و الهدیة ممن یعلم او یظن انه انما یعطیه لظنه علی صفة من الفقر او العلم او الصلاح او التقوی او الکرامة او الولایة او نحوها و هو خال عنها و فقر و علم و صلاح و تقوی دن و اهل صلاحدن و کرامتدن خالی ایکن بونلردن بریله موصوف اولمق اعتقادی ایله اعطا اولان شیء اخذ ایتمسیدر و الاخذ من الوقف الباطل کوقف الدراهم و الدنانیر بدون الاضافة الی الموت و لو کان مسجلا و سیجیء ان شاء الله تعالی او من الوقف الصحیح علی خلاف شرط الواقف او من بیت المال لمن لم یکن من مصارفه او اکثر من کفایته و بری دخی دراهم و دنانیر وقفی کبی وقف باطلدن شرط واقفك خلافی اوزره مال وقفدن الموقدر یا خود صاحب الوقف ایدجك شیء موته تعلیق ایلسه کذا اولدیکم زماندن فلان شیئم وقف اولسون دیسه امام محمد قتنده مادام که وقف ایلدوکی شیء تسلیم متولی اولمیه وقف صحیح اولمز مکر حاکملر و منه حکم ایلیه مثلا بر کمسنه وقف ایلدوکی متولیه تسلیم ایلدکدن صکره رجوع مراد ایدوب عدم لزومنه ذاهب اولوب منازعه ایلدکده قاضی دخی حکم ایلسه اول وقف لازم اولور و ملکندن زائل اولور بونك تفصیلی اوزره بیانی اخرده کا ان شاء الله تعالی عن قریب ذکر اولنور و خلاف شرط واقف و وقف صحیحدن استحقاقی یوق ایکن بیت المالدن و ار ایسه ده کفایتدن زیاده المقدر دیدیلرکه انسان بیت المالدن کفایتدن زیاده الموق غلولدندر و من مملوك الغیر بلا اذن مولاه و کمال له و الك فاندن غیرك مملوکندن افندیسنك اذنی یوق ایکن بر نسنه الموق لکن قید المسیدر مالی و لیوب بو غیری کمسنك مالی اولوب بونی بکا بیع ایله دیو ویرسه انك بیعی جایزدر و من مال من بحجة او عتة او اغماء او صغر و لو کان المعطی ولیه الا بطریق المعاوضة بمثل قیمته او اکثر و بری دخی مجنونك و یا خود معتوهك یعنی عقلی کلوب کیدر کسنه نك و اوصنی بیهوش اولان کمسنه نك مالندن المقدر و یا خود مال صغیردن و لیسی دکل ایکن بر شیء اخذ ایدوب و لیسی نقد برجه قیمتی مثلندن

نقصان ایله برشئ اشترا اتمه سیدر. واخذ المیتة والدم والخمر ونحوها مما یحرم
عنه وحملها ولو لاطعام الهرة ونحوها او للتخلیل الا لتطهیر المکان والاراقة. ومردار
اولموش لاشه وقان واوزمدن اولان شرابی وسایر بونلاره مشابه مثللو لعینه حرام در کو
اخذ ایلوب کوتورمسی حرام اولانی یا خود اول مکانی تطهیر ایچون صودوکمک ایله پاک اتمک
قصدیندن غیری تخلیل ایچون ویا برکدی وکلب کبیلری اطعام ایچون اولور ایسه ده نه
افات یدنلر. وتصویر صور الحیوانات. افات یدک بری دخی کشینک صورت حیوانات
تصویر ایلمه سیدر. نته کیم بوکا دلالت ایدن احادیث نبویه دن بری م امام بخاری ایله مسلم
اتفاق اخراج اتمشلردر. عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه مرفوعا ان اشد الناس عذابا یوم القیمة
المصورون. عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهادن مرفوعا روایت اولندیکه تحقیق قیامت
کوننده ناسک اشد عذاب ایله عذاب اولنانلری تصویر دوزیجیلردر. وفی روایة ابن عمر رضی الله
تعالی عنهما یقال لهم احیوا ما خلقتم. وعبد الله بن عمر روایه تنده قیامت کوننده بو صورتکرلره
ایلنور دیرلرکه شول یارتدیککزه یعنی تصویر اتدککزه دیرلک حال بوکه بر احد نفخ روح ایله
حیات ویرمکه قادر دکلدر. وصورتدن مراد ذی روح اولانک تصویریدر. وبو حدیث شریفه
دلالت واردرکه ذی روحک تصویری حرامدر کبیره در و حقنده وعید اولان کافر زعم اتدکلری
دین کمسه نک قولی اوزرینه کافر دنلر. اکر دنور ایسه که بو حدیث شریف دلالت ایدرکه کبیره صاحبی
جهنمده مخلد اوله. زیرا انقطاع عذابی محاله تعلیق ایتدیکه نفخ روحدر حال بوکه اهل سنت قتنده
مرتکب کبیره جهنمده مؤبد ومخلد دکلدر. زیرا ایمان مخلد اولماغی منافیدر جواب اولدرکه بو
کبی حدیث مستحل حقنده واردر ویاخود استخفافه محمول ایدیلمشدر. ولمس ما یحرم نظره او کره
من ذکر او انثی بلا ضرورة. وبری دخی کشینک رجال ونسادن نظر اتمسی حرام ویا مکروه اولان
محله ضرورت یوق ایکن یاپشمه سیدر. غرلة یجوز مصافحة العجایز وغمزها رجله اذا امن
الشهوة. لکن شهوتدن امن قتنده قوجه قاری ایله مصافحه ایلمک وقوجه قاری مصافحه سنک خارج
ملابسده زیرا ذمی ایله مصافحه اتمک مکروهدر اکرام اولندیغندن او توری نهی ولمس. والهلاک
اونقصه اوتعییبه بلا غرض مشروع بالقطع او الکسر او الحرق او الغرق او الالقاء الی ما یمکن الوصول
الیه. الا فانه لیعیری دخی کشینک مال غیری کسوب پاره لمک ویاخود قرمق ویا اتشه یاقمق
ویا صویه براقماق مثللو نه طریق ایله اولور ایسه ویدشت ویدامر ممکن اولمیان یره القا اتمک ایله
تنقیص وتعییب اتمه سیدر. بر دخی وصولی ممکن اولمیان یره القا ایلدکده انی کتورمک ممکن
اولمیه ضایع اولورکیدر. لانه ان کان لغیره فظلم وتعدی یوجب الضمان وان کان لنفسه
فاسراف وهو حرام لما سبق. زیرا اکر اول مال غیرک اولور ایسه ظلم وتعدیدر اکان او واجب
واکر نفسنک تنقیص وتعییب ایتدیکی کندو مالی ایسه اسرافدر واسراف ایسه حرامدر نته کیم

اسرافک ذکری مرور اتمشدر. والاعطاء للزنا والمعصیة. بری دخی زنا ایچون ویا برکناه اولان
نسنه ایچون برشئ ویرمه سیدر زیرا رضا بمعصیت همان اول معصیتی کندو اتمش کبیدر.
والانتزاع عن ید الانسان من یده فانه ظلم یستحق التعزیر لا الضمان. بری دخی برکمسه نک غریمی
یعنی مدیونی بر وجه الماقدر زیرا اول ظلمدر فاعلی تعزیره مستحق اولور لکن ضمانه مستحق اولماز
ورفع الذلة فانه حرام بکل حال الا باذنه کذا فی الخلاصة. وبری دخی اخرک صفره سندن صاحبک
اذن صریحی یوق ایکن برطعام قالدورب زله بنلک اتمه سیدرکه خلاصه ده حرمتی تصریح اتمشدر
وغمز الاعضاء فی الحمام بلا ضرورة فانه مکروه. بری دخی ضرورت یوق ایکن حمامده اعضانی
صقمقدرکه مکروهدر. وکل لعب ولهو سوی ملاعبة الزوجة والامة وما هو من جنس
الاستعداد للحرب کالنرد. بری دخی لعب ولهودر زیرا کشی خاتونی ایله وجاریه سی ایله واوق
ایله ویای ایله وات ایله اوینادوغی جایزدر حتی جنک وحربه استعداد کلجک اشیاء دن
غیری امور ایله لعب اتمسیدرکه حرامدر حدیث شریف مقتضاسنجه نته کیم بو حدیث شریف
صحیح مسلمدن اخراج اولنمشدر. عن بریدة رضی الله تعالی عنه مرفوعا من لعب بالنردشیر فکانما
غمس یده فی لحم خنزیر ودمه. بریدة بن حصیب رضی الله تعالی عنه دن مرفوعا روایت اولندی
شول کمسنه که نردشیر اویناسه اول کمسنه ال خنزیر قارننه وقاننه صوقمش کبیدر یعنی خنزیر
اتن یمک کبیدر دیمکدن کنایه در وبو نردشیر دیدکلری تاوله دیدکلریدر واول شابوردن اردشیر
موضوعاتندندر. واردشیر بابک ملوک ساسانیه نک اولیدر وانلردن صکره اوغلی شابوردر
وعلماء سلف نرد ایله لعب حرام اولدوغنک اوزرینه اتفاق اتدیلر زیرا انلر تهدیده مبالغه
وارد اولدی سول جهتدنکه حضرت رسول علیه السلام انک ایله اوینامغی الک خنزیر اتنه وقاننه
بتمه سنه تشبیه ایلدی. وابوداود روایتنده بو حدیث شریفی بو وجه ایله
زیاده روایت اتمشدر عن ابی موسی رضی الله تعالی عنه فقد عصی الله ورسوله. ابو موسی الاشعری
روایتنده تاوله اوینیان کمسنه تحقیق الله تعالی حضرتنه ورسولنه عاصی اولمشدر. والشطرنج
وضرب القضیب والطنبور وجمیع المعازف والملاهی الا الدف بلا جلاجل فی لیلة العرس
وشطرنج اوینامق کراهه تحریمیه ایله مکروهدر. نای وچالپاره وطنبور وسایر الات ملاهی نک
جمله سنی اتخاذلری وچالوب استعمالری وصناعتلری حرامدر. لکن کیجه سی بولنسز دف چالمغی بعض
علما جایز دیمشلر فقیه ابو اللیث بو اختلاف بولنمزدن فده در اما بو للی اولان دف مقرردر که مکروهدر
والا طبل الغزاة والحجاج والقافلة وکفار ایله حرب وقتنده طبل غزادن وحجاج وقافله دن
ماعدا جمیع الات لهوی چالمق کذلک حرامدر غزاده وحجاج وقافله لرده طبل چالمغی علماء شریعت
تجویز اتمشدر. بونلارده غیر یسنی جایز کورمشلردر. ولعب الحمامة بری دخی کشینک کوکرجین ایچون
کبوتر بازلق اتمه سیدر. بو حدیث شریف سنن ابوداوددن منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه

ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم رأى رجلاً يتبع الحمامة فقال شيطان يتبع شيطانة
ابو هريره رضي الله تعالى عنه دن روايت اولنديكه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
وقتاكه بر كشى كوكرجين اوجورب انلر ايله لعب ايلد كلرينى كوردكلرنده بيورديكه بر شيطاندركه
شيطانه تبعيت ايلدى بو نهى بيورمشلر والتحريش بين البهائم الى افاتك برى دخى طوقوشديه
خروس و كوشدوب وارسلانه صيغر و آيو بارشلتمك كبى افعال قبيحه ايتمه سيدركه طرف نبوتدن
نهى اولنمشدر د ت بو حديث شريف ابو داود سننندن و ترمذى مسندندن اخراج اولنمشدر
عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما انه نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن التحريش بين البهائم
اتخاذ ذى روح غرضاً و قتله صبراً عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنهما دن روايت
اولندى تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم جانلو حيوانى بلا نفقه بر مكانه باغلق
واج و صوسز قويوب تغافل و اهمال ايله هلاك ايتمه دن و برى برى ايله جنك ايتديرمه دن
نهى بيورمشلردر زيرا زمان جاهليتده بر كمسنه فوت اولسه انك قبرى و ناقه سنى كتوروب
مزارى طاشنه باغلارلردى كه قيامتده انك اوزرنده حشر اوله جق ديرلر ايدى اول حيوان انده
باغلو قالوب اچ و صوسز دينه دينه هلاك اولور ايدى و بعضيلرى اول حيوانى اوقه طوتوب
و يا طاش ايله اوروب هلاك ايدرلر ايدى طرف نبوتدن نهى تحريمى ايله نهى اولنمشدر م
و امام مسلم روايتنده بو وجهله منقولدر عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما مرفوعاً لا تتخذوا شيئاً
فيه الروح غرضاً و فى روايةٍ له بو حديث شريف ابن عباس رضي الله تعالى عنهما مرفوعاً
بو منوال اوزره روايت ايلمشدر يعنى جانلو اولان حيوانى نشانكاه طوتمق ديمكدر زيرا غرض
معجمه نك و راء مهمله نك فتحه لرى ايله هدف معناسنه در يعنى بر شيدر كه روح اوله اول حيوان
سهام تير يكرم نشان طوتمق كرك اوق كرك توفنك كرك صبان طاشى اولسون انلر ظلم و جفا
ايتمه كز زيرا انده تعذيب عظيم و جور جسيم و عذاب اليم و آردر جناب خلاق عليم و حكيمه
خوش كلز بونده واقع اولان نهى تحريم ايچوندر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم برجماعتى
كورمشكه بر طاوقى اوقلرينه نشانكاه قيلمشلر اول حالده انلاره بويله جه بيورمشلر خ اما
بخارى سنن صحيحنده بو حديث شريفى بو وجهله روايت ايتمشدر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
لعن من اتخذ ذا الروح غرضاً تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله وسلم بيوردى بر ذى روحى
نشان ايدوب حجر ايله و يا عصا و كبير ايله و يا بلا نفقه حبس مديد ايله بر حيوانى آجلقدن اولدرمك
كرك نهى بيوروب و فاعلنه لعنت ايتمشلردر بو حيوانات درى ايكن بعض يرينى كسمك و يونى
اختيار ايلدكمسنه مرحمتسز غايتده بى انصاف اولدوغندن شايسته لعنتدر م امام مسلم
مرموزندن اخراج اولنمش حديث شريفده عن جابر رضي الله تعالى عنه انه نهى رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم ان يقتل شئ من الدواب صبراً جابر بن عبد الله رضي الله تعالى عنهما دن

روايت

التشبيك في المسجد

روايت اولندى تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بر حيوانى بر يره باغلديوب آج
و صوسز حبسده اولدرمكدن نهى تحريمى ايله نهى بيورمشلردر والتشبيك فى المسجد
وفى الذهاب اليه و افات يدك برى دخى كشى نك مسجده كيدركن و مسجد ايچنده ايكن
ايكى اليناك بارمقلرن برى برينه صوقمق و برى برينه ادخال ايتمسيدركه نمازه تهيئ
و انتظار وقت صلاتدن معدود اولمغله منهيدر حد نته كيم بو كا دلالت ايدن حديث شريف
احمد بن حنبل مسندندن اخراج اولنمشدر عن كعب بن عجرة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً
اذا توضأ احدكم ثم خرج عامداً الى الصلاة فلا يشبكن بين يديه فانه فى صلاةٍ كعب
ابن عجرة رضي الله تعالى عنه مرفوعاً روايت ايلدى قچان سزدن بريكز آبدست آلوب مسجده
كلسه نماز وقتندن اول جماعته منتظر اولدوغى حالده بارمقلرن برى برينه كيدرلوب
تشبيك ايلمه سين زيرا اول كشى تحقيق نماز ايچنده اولان كمسنه نك حكمنده در كبيدر
زيرا بارمقلرن برى برينه ادخال ايدوب اوتورمق اويقو كتورمه دن خالى دكلدر بو حالدن
مكروهدر لبس بارمقلرن برى برينه ادخال ايتميوب صفات كمال و احسن حال اوزرينه اولسون
ديمكدر وفى روايةٍ يا كعب اذا كنت فى المسجد فلا تشبكن بين اصابعك فانت فى صلوةٍ
ما انتظرت الصلاة بر روايت اخرده بو حديث شريفى بو وجه ايله روايت ايتمشدركه حضرت رسول
عليه السلام بكا خطابا بيورديكه يا كعب قچانكه مسجده كيروب صلوته انتظار اوزره حاضر
اوتوردىغكده صاقن ايكى اليكك بارمقلرن برى برينه كيدرلوب اوتورمه كه تحقيقا سن نماز ايچنده
اولان كمسنه نك حكمنده سن زيرا بو تشبيك ايسه نومى جالب اولدوغندن احتمال غفلتدن
خالى دكلدر بو حالدن مكروهدر پس اندى مسجدده بارمقلرن برى برينه ادخال ايتميوب صفات
كمال و احسن حال اوزرينه اولوك ديمكدر وكتابة ما يحرم تلفظه فان القلم احد اللسانين
افات يدك برى دخى كشى نك سويلمه سى حرام اولان تكلمى كتابت ايتمسيدر كرك بو دخى
حرامدر كه كاتبك ايكى لساننك بريدر انك ايچون بعض ناس يازمغى مكروه كورمشلردر اما
اكثر علما يازمقده كراهت يوقدر بلكه ثواب واردر ديمشلر قول صحيح بو اولدوغى ديمكدر محلنده
دليللرى بيان اولنمشدر وكتابة القرآن بالجنابة والحيض والنفاس والحدث افات يدك
برى دخى جنابت حالنده و حيض و نفاس حالنده و آبدستسز حالده قرآن عظيمى كتابت ايلمك
و يا اوقمقدر زيرا مصحف شريفى آبدستسز و جنابت اولدوغى حالده اوقمق و يازمق روا دكلدر
و دخى نسوان حيض حالنده و نفاس حالنده اوقمق جائز دكلدر لكن آبدستسز و از بردن اوقمق
جائزدر مس مصحف جائز دكلدر وكذا مس هؤلاء المصحف والتفسير وما كتب فيه آية
و ينه مصحفدن اوقمسى جائز اولمدوغى كبى مصحف شريفه و تفسير شريفه و بر آيت كريمه يازلمش
كاغده دخى يا پشمق جائز دكلدر حرامدر انك ايچونكه بو قرآن عظيم الشان رب العالميندر.

كلام قيلمييه كركبكه انى طاهر ايله قيوب وطاهر ليمس ايليه ديمكدر ويكره تصغير المصحف
ومصحف شريفك حجمنى كوچك قطعه ايلمك انجه خطيله يازمق قنيه ده ذكر اولندوغنى اوزره
ابو حنيفه وابو يوسف قتلرنده مكروهدر نته كيم روايت اولنور حضرت عمر رضي الله تعالى عنه
بر كشينك الندن انجه قلم ايله يازلمش بر كوچك قطعه لى مصحف شريف كوردكده يا رجل بو نه
ديدكده اول جواب ويردكه كليسى قرآن عظيمدر حضرت عمر رضي الله تعالى عنه اول كشنى طوره
ايله ضرب ايلديكى نيچون قرآن عظيمى بويله كوچك قطعه ايلدڭسن ديو زجر ايلدى وفتاوى
قاضيخانده ويكره تصغير المصحف وان يكتب بقلم دقيق مروي عن ابي حنيفة وهو قول
ابي يوسف ومحمد رحمهم الله ديمشدر واخذ مال الغير بلا اذنه لينتفع به مدة ثم يرده ولو لم
يلحقه نقص وعيب لانه تصرف في ملك الغير بلا اذنه فهو حرام واما بيك برى دخى
غيرك مالنى صاحبنك اذنى يوق ايكن انى استعمال ايتمك طوتمه سيده اكر اول شيايه عيب
واكسكلك كلمز ايسه ده برزمان كندو يانده اليقويوب صكره ينه صاحبنه رد ايتمك نيتى
ايله اخذ ايتمسيدركه بر غير كشينك ملكنى اذنسز تصرف ايتمك حرام اولمغله اولدخى حرامدر او لعبه
عن صاحبه جدا وهزلا ياخود بر كشينك مالنى قندو برمدت اليقويوب حبس ايتمسيدركه
بعده ينه صاحبنه ويرمك نيتنه اولسون وياخود لطيفه وخوراته طريقيله اولسون كذلك
بودخى حرامدر وروع المسلم كاخافته بسل السلاح ونحوه مزاحا بودخى بر كمسنه نك
بر آخر كمسنه قورقيتمق ايچون اوزرينه بر سلاح ايله واكا بكزر بر نسنه ايله سله سيف ايلدكى
قورقيتمسيدر اكر خوراته طريقي ايله دخى اولور ايسه ممنوعدر د طب سنخ بو حديث شريف
ابو داود سننده وطبراني مسنده وابو شيخ صحيحندن اخراج اولنمشدر عن عامر بن ربيعة
رضي الله تعالى عنه ان رجلا نعل رجل فغيبها وهو يمزح فذكر ذلك رسول الله صلى الله عليه
تعالى عليه وسلم فقال لا تروعوا المسلم فان روعة المسلم ظلم عظيم سبب ورود حديث شريف
موجودات حضرتلرندن مروى اولان عامر بن ربيعة رضي الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق
ديمشدركه بر كشى بر كمسنه نك صورت لوغ ولطيفه يوشندن پابوجنى آلوب غيب ايلدكده اول
كشى حضور رسول اكرمه كلوب اول كشيدن شكايت ايلدكده رسول عليه السلام بو حديث
شريفى بيوردى مسلملر يعني مسلم قرنداشكزي قورقيتمه كز لطيفه اولدوغى تقديرجه ايمدى اذا وجفادن
وبنا اركان خاطري يقيلور وجزع وفزع ويره جك سوزلري سويلمك زيرا انك تخويف
وترويعى ظلم عظيمدر بونده انك كبيره اولماسنه اشارت واردر زيرا بر مسلمانى قورقيتمق
وسبب جزع وفزع اوله جق ايش ايتمك وسوز سويلمك حلال دكلدر ديمكدن عبارتدر
بو حديث شريف امام بخاري ومسلم سنن صحيحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابي موسى رضي الله
تعالى عنه ان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم قال من حمل علينا السلاح فليس منا ابو موسى

الاشعري رضي الله تعالى عنه روايت اولنديكه تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردى شول كمسنه كه بزم اوزريمزه سلاح ايله حمله ايليه اول بزدن دكلدر يعني بزم اخلاقمز
ايله متخلق دكلدر زيرا حامل سلاح اكر انى مستحل اولور ايسه مسلمان اولماز واكر مستحل
اولماز ايسه فليس منا قولنك معناسى ليس متخلقا باخلاقنا ولا عاملا بسنتنا ديمك اولور
وسلاح نزع خافض اوزره منصوبدر اى من حمل علينا بالسلاح ديمكدر وجائزكه حمل
فعلنك مفعولى اولمق اوزره منصوب اوله بو تقديرجه من حمل علينا لاالنا ديمكدر يعني
كيم كه بزم اوزريمزه سلاح ايله حمل ايده اكر انى استحلال طريقي ايله ايدر ايسه اهل اسلامدن
دكلدر واكر انى استحلال طريقي اوزره اتمز ايسه مسلم اولور لكن بزم اخلاقمز ايله متخلق
اولمايوب وسنتمز ايله عامل اولمازدير بيورمشلردر د ت بو حديث شريف سنن ابي داود
وترمذي مسندندن نقل اولنمشدر عن جابر رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم نهى ان يتعاطى السيف مسلولا جابر بن عبد الله رضي الله تعالى عنه روايتيله
تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم قينندن قليجي بر كمسنه نك صوغمه دن نهى
ايلدى زيرا خطا ايتمه دن خالى دكلدر مسلولا ويرمسى مكروهدر شايد تيغ بران عريانا ويرلودن ايسه
الدن دوشوب بعضك بريى مجروح ايلر وياخود بر كمسنه نك اوزرينه سقوط ايدر احتمالى
ضررندن خالى دكلدر غالبا بو حديث شريفى اول زمانده بيورمشكه غزالريك برنده بر وادينه
قونديلر وكندو ايله اولان عساكر اطرافه طاغلوب هر برى اغاجلر كولكه سنده كولكه لنوب
اويقويه وارديلر رسول عليه السلام دخى بر اغاجك كولكه سنده متمكن اولوب مبارك قليجلرين
اول اغاجك بوداغنه آصديلر مكركه اعدادن بر قاج كمسنه لر زاغ جبلدن كوزلر ايمش ايچلرندن
بريسى فرصتدر ديو كلوب رسول اللهى تنها كوردكده يا محمد شول باشك اوزرينه اولان قليجى
وير تماشا ايدهيم ديدكده رسول عليه السلام دخى چقاروب النه ويرمش آكوب سير ايلدى
بر قليجه باقوب بردخى رسول اكرمك يوزينه باقوب اول تيغ آتش تاب ايله حركت وقصد
مضرت اوزره ايكن حضرت جبرائيل امر جليل ايله ايريشوب انى ظهرندن قمع ايلدوب يوزى
اوزرينه يقيلوب اول مسلوب الذن دوشدكده اصحاب كرام هر برى يوردعون بر اغاج
النده يتورلر ايكن بو متضادن خبردار اولمغله بريردن سل سيف اولوب اول ملعونك اوزرينه
هجوم ايلدوب انك صحيفه مقتضيات حياتنى خطوط سيوف ايله مرقوم قيلمشلر ايدى قلعه
بوقدميدان وبروب تاوخته قيلمق مراد دوشمنانه واعداى بدنهاد الينه يا الاينه قليچ ويرمه سن
ضردن خالى دكلدر وبو حديث شريفده رسول اللهڭ كمال توكلنه اشارت واردر وحق
تعالى نك قولي نه تماما احسان كليسى اولدوغنه دلالت ايدر نته كيم حق جل وعلا بيورمشدر
والله يعصمك من الناس والقزع وحلق رأس المرأة ولحية الرجل وبرى دخى عورتك باشنى

وارك صقالنی تراش ايلمكده وَقَصُّ اَقَلَّ مِنْ قَبْضَةٍ مِنْهَا وَلَوْ بِالْاِذْنِ اِلَّا لِلتَّدَاوِى وبری دخی
برجم آلیقویوب ویا صقالنی قبضه دن نقصان قرقمقده اکر اذنی ايله دخی اولورایسه كراهة
تحریمیه ايله مكروهدر مكركه تداوی ايچون اولمجق لا باسدر افات يدن اولماز والقاء قلامة
الظفر او الشعر الى الكنيف او المغتسل فانه مكروه يورث ادآء كذا فى الخلاصة برى دخی
كشینك طرناق وصاچ وصقال كسنتی سنی خلايه ويا مغتسله يه آتماسيدر ومكروهدر كه مباح
خلاصه ايدن مرض ايراث ايدديمشدر وقلع الشوكة والحشيش الرطبتين على القبر فانه مكروه
بخلاف اليابس افات يدك بری دخی مقبره اوزرنده بتن نباتات رطبه قومارسیدر كه مكروهدر
زيرا ياش نباتاتك تسبيحلری ايله ميت منتفع اولور وانس ايدر واما قوری نباتات رطبك خلافنده
قومارمسی جائزدر ونبش القبر وان دفنت مع ان الولد يتحرك فى بطنها ثم رؤيت فى المنام
وقالت ولدت الا ان كانت دفنت فى ملك الغير فصاحبه مخير ان شاء اخرج وان شاء سوى
وزرع فوقه وحملی حركته بدا اتدكده صكره حامله فوت اولوب بعده دوشنده كورلوب قبرده
طوغردم ديمه سی ايله قبرنی آچمق دخی مكروهدر الا مكر غيرك ارضنه دفن اولنمش اوله
تقدير اوزره صاحب ارض مخيردر ديلر ايسه اخراج ايدر ديلر ايسه دوزلديوب اوزرنده زراعت
ايدر وادخال الاصبع فى الدبر والفرج ولو عند الاستنجاء الا للتداوى والاستنجاء
والامتخاط فانه مكروه وبری دخی كشينك دبر وفرجندن هر برينه تداوی قصدی اولمق
سزن پارمغن دبرينه ادخال اتمك وصاغ الى ايله استنجا اتمك وسومكرمك كبی حسيس شی
اتمسی مكروهدر وينبغى ان يكون بالشمال وكذا كل ما فيه دفع اذا وخبثه ولايق اولان بودركه
هر حسيس اولان شيلری صول الى ايله كيده ره كذلك بولا اوزرنده اولان اذا دخی قالدرلوب
كيدرمسی صول ايله كركدر ديمشدر فان اليمين للامور الشريعة كاخذ المصحف والكتب والاكل
والشرب وكذا تقدم اليمنى فى لبس القميص والقباء وتوخر فى النزع وهذا عند عدم العذر
زيرا صاغ ايله مصحف شريف وكتب شرعيه اخذی امور شريفه يه مخصوصدر امور حسيسه
صول ايله استعمال اولنمق كركدر مكركه صول النده عذری اوله اول وقتده جائزدر واكر
واكر عذر سز اولور ايسه مكروهدر كذلك عذر اولمدقجه طون وقفتان وسائر اثواب كيمه ده
صاغ ال استعمال اولنوب وچقارمقده صول ال استعمال اولنمق كركدر زيرا رسول عليه
السلام هر نسنه ده صاغ ايله باشلمغی سوولر ايدی حتی نعلين كيمه ده بيله اول مبارك صاغ
ايا قلرين كيرلر ايدی اما چقارمقده مراد شريفلری اولمغين اول صول طرفندن چقارلر ايدی كذلك
طعام يمك وصو ايچمك دخی صاغ ايله كركدر صول ايله مكروهدر حتی رسول اكرم صلی
الله تعالی عليه وسلمه برقدح سود كتورديلر برمقدار ايچدكدن صكره صاغ يانده براوغلان بچی
واردی وصول جانبلرنده بر پير فانی وار ايدی اوغلانجغه بيوردیلركه حقكدر بجزئی سن پيره سنده

ولاولوب

اولوب يره بر ديدكده اوغلانجق كرم يا رسول الله ديدكده اول اوغلانجغه وبردیلر بو
ايسه صاغ جانبك فضيلتندندر ومنها التختم بغير الفضة للرجال والعبرة
للحلقة لا للفص ويجوز ان يكون من ياقوت او عقيق او فيروزج افات يدن بری
دخی كسبنك حلقه سی التون اولان خاتم ايله تختم اعتبار كه رجال حرامدر واعتبار
حلقه اولمغله حلقه سی انجق فضه اولوب ذهبدن غيری فضه ويا خود عقيق ويا خود
پيروزه ويا خود هر قنقی جنسدن اولور ايسه جائزدر وخاتمی اهل حكم وغيری كتورمك جائز
تنكم بو حديث شريفده لالتزايدر ت امام ترمذی مسندنده بو عبارت ايله اخراج اولنمشدر
عن بريدة رضى الله عنه انه جاء رجل الى النبى صلى الله تعالى عليه وسلم وعليه خاتم من
حديد فقال عليه الصلوة والسلام مالى ارى عليك حلية اهل النار ثم جاءه وعليه خاتم
من صفر فقال مالى اجد منك ريح الاصنام ثم اتاه وعليه خاتم من ذهب فقال
مالى ارى عليك حلية اهل الجنة قال من اى شىء اتخذه قال عليه الصلوة والسلام من
ورق ولا تتمه مثقالا بريدة رضى الله تعالى عنه دن روايت اولندی تحقيق بر كمسنه رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضور شريفنه كلدكده اول كمسنك برمغنده بر دمردن
يوزكی وار ايدی انی كوردكده بن سنك اوزرنده اهل نار حليه سی كوردم بعده بر دخی
كلدكده بنه توجدن يوزكی كوردمكله سنك اوزرنده رائحه اصنام سزدم ديو بيوردی
بعده بر دخی كلدكده بنه برمغنده التون خاتم كوردمك ايله بن سنك اوزرنده اهل
جنته مخصوص ولانی كوردم ديو بيوردملرندن ناشی اول كمسنه ايندی بر رسول الله بانه
مقوله خاتم اتخاذ ايده يم ديدكده بر مثقالدن اقل كومشدن خاتم اتخاذ ايله ديو بيورمشلر
د بو حديث شريف ابو داود سننده منقولدر عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما ان النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم كان يتختم فى يساره وكان فصه فى باطن كفه عبد الله بن عمر
رضى الله تعالى عنهمادن روايت اولندیكه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك خاتم سعادتلری مبارك صاغ النده اولوب ونقشی كف شريفلرينك ايچنده
اولوب وخاتم شريفی يكپاره خالص كمشدن اولدوغنه اشارتدر ت س بو حديث شريف
ترمذی مسندندن وامام نسائی سننندن روايت اولنمشدر عن انس رضى الله تعالى عنه
ان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا دخل الخلاء نزع خاتمه انس بن مالك رضى الله تعالى عنه دن
روايت اولندیكه تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم قچن خلايه داخل اولسه لر
استنجا ايدركن مبارك خاتملرين چقارلر ايدی خ بو حديث شريف امام بخاری بنك سنن
صحيحلرندن نقل اولنمشدر عن انس رضى الله تعالى عنه انه كان نقش الخاتم محمد
رسول الله محمد سطر ورسول سطر انس بن مالك رضى الله تعالى عنه دن روايت

اولندی تحقیق خاتم رسول اللهده یعنی قاشنده یازیلدن اوچ سطر اولنوب بر سطری
محمد بر سطری رسول و بر سطری الله یازلمشدر و حضرت ابو بکر رضی الله تعالی عنهنك
خاتمی قاشنده نعم القادر الله یازلمشدر و حضرت عمر رضی الله تعالی عنهنك خاتمی
قاشنده کفی بالموت واعظا یا عمر یازلمشدر و حضرت عثمان رضی الله تعالی عنهنك
خاتمی قاشنده لتصبرن او لتندمن یازلمشدر و حضرت علی رضی الله تعالی عنهنك
وَمِنْهَا اَخْذُ الرِّشْوَةِ وَاِعْطَاؤُهَا اِلَّا لِدَفْعِ الظُّلْمِ افات یددن بری دخی رشوت المق
و آنی ویرمکدر الا مکر یا ضروری دفع ظلم ایچون اوله پس بو حالده ویرمك جائزدر
اما المق بو حال ایله جائز دکلدر زیرا حضرت رسول علیه الصلوة والسلام رشوتی ویرنه و آلنه
و آرالرنده واسطه اولنله لعنت ایتمشدر وَاَخْذُ الْهَدِيَّةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْمَبِيعِ وَنَحْوِهِ اِذَا
عَلِمَ اَنَّهَا بِعَيْنِهَا مَغْصُوبَةٌ اَوْ حَرَامٌ افات یددن بری دخی هدیه و صدقه و مبیع امثالنی
سرقه اولدوغنی بیلوب و یا بر ظالم بر مسلمك مالنی ضرب ایله الدوغنی بیلور ایکن
و یاخود عینی یعنی حرام اولدوغنی بیلور کن المسیدر وَاَمَّا الْمَعَاصِي الْعَدَمِيَّةُ فَكَقَبْضِ الْيَدِ
وَاِمْسَاكِهَا عَنْ اِنْقَاذِ الْمَظْلُومِ عِنْدَ الْقُدْرَةِ وَعَنِ الرَّمْيِ بَعْدَ تَعَلُّمِهِ اما افات یدك ایکنجی
نوعی خیر و صواب اولان فعللردن امساك ایتمسیدر مثلا بر مظلومی ظالم الندن خلاص
ایتمسنه قدرتی بر ایکن ایتمسیدر و بر کیشینك اوق اتمغی تعلمدن صکره آلچکوب ترك
ایتمسیدر نتکم بو دلالت ایدن بو حدیث شریف ایله تأویل اولنمشدر امام مسلم صحیحنده
اخراج اولنمشدر عَنْ عُقْبَةَ رضی الله تعالی عنه مرفوعا مَنْ تَعَلَّمَ الرَّمْيَ ثُمَّ تَرَكَهُ فَلَيْسَ
مِنَّا عقبة بن عامر رضی الله تعالی عنه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن مرفوعا
روایت ایدرکه بر کیشی اوق اتمغی اوکرندکدن صکره الچکوب ایدکمسنه سنتمز ایله عامل
اولمغله اول بزدن دکلدر دیو بیورمشلردر زیرا اوق عدو دینه حرب و قتال ایتمکده نعم العوند
بس بیننا انداز لق صنعتی مقبول و مندوب ایدی بلدکدن صکره ترك ایتمسی مکروهدر
وَعَنْ قَصِّ الْاَظْفَارِ حَتَّى تَطُولَ فَاِنَّهُ مَكْرُوهٌ وَسَبَبٌ لِضِيقِ الرِّزْقِ كَذَا فِي الْخُلَاصَةِ
وَغَيْرِهِ بری دخی طرنقلرن اوزدوب کسممکدر تحقیق مکروهدر ضیق معیشته سبب
ایدوکی فتاوای خلاصه ده و غیریده مذکور و مصرحدر وَعَنْ كَسْرِ الطَّنْبُورِ وَسَائِرِ
الْآلَاتِ اللَّهْوِ خُصُوصًا اِذَا لَمْ تَصْلُحْ لِغَيْرِهِ وَلِاَنَّ لهودن نسنه یه بیکلر طنبور و
ششته مثللو آلات لهوی قریسه امام اعظم قتنده انك اغاجی بهاسنه ضامن اولور
و امام ابو یوسف و امام محمد قتلرنده ضامن اولمز فتوی امامین قولی اوزره دروائمه
ثلثه نك دخی قوللری بودرکه زیرا اول معصیت ایچون یاپلمشدر و جمهور علما دیدیلرکه
نکاحده و ختانده اولان دف و غزاده و قافله ده اولان طبلدن غیری جمیع آلات

ملاهینك اتخاذ و استماع و صناعت آلاتك حرمتنه ذاهب اولدیلر و دیدیلرکه هر نسنه نیم
انك فعلی و یاخود قولی حرام اوله آنی دکلمك و اکا باقمق دخی قضده الملك حرام اولور بلکه
کفری جائزدر زیرا آلات لهوی ابتدا احداث ایدن شیطان لعین ابدی وَاِرَاقَةِ خَمْرِ
الْمُسْلِمِ الشَّارِبِ لَهَا و شراب ایچن کسنك خمرن بر مسلم کوردکده انی دکمك دخی افات یدندر
وَعَنْ مَحْوِ صُوَرِ الْحَيَوَانَاتِ الْكَبِيرَةِ عِنْدَ الْقُدْرَةِ بِلَا ضَرَرٍ و حیوانات کبیره صورتنی محو
ایتمسیدر که هر بری بلا ضرر قابل ایکن ایتمسی دخی افات یدندندر وَعَنْ اَخْذِ اللَّقِيطِ وَ
اللُّقَطَةِ عِنْدَ خَوْفِ الضَّيَاعِ و ضایع اولمق احتمالی اولان لقیط و لقطه و بالجمله تلف
و نقصان ترتب ایدن اشیای الوب صقلمق دخی افات یدندندر معنای لقیط فعیل بمعنی
مفعولدر یعنی بیانه براغلمش او غلان دیرلر لقطی کتورمك مندوبدر اکر هلاکی خوفی
اولورسه واجبدر صبیانه شفقت امانات ایماندندر اما لقطه یعنی بیابانده بولنمش ماله دیرلر
قچن صاحبی بولدقده ویرمك ایچون الورسه و یا هلاکی خوفی اولنورسه واجبدر
و اکر هلاکی خوفی اولمزسه کذلك بو دخی لقیط کبی مندوبدر لقطه ده واجب اولور
وَعَنْ دَفْعِ الظَّالِمِ وَالْحَيَوَانِ عِنْدَ اَخْذِ الْمَالِ وَاِهْلَاكِهِ اَوْ اِضْرَارِ النَّفْسِ وَعَنْ اِنْقَاذِ
عَنِ الْحَرْقِ اَوِ الْغَرَقِ اَوِ السُّقُوطِ اَوْ نَحْوِهَا مِمَّا يُوجِبُ التَّلَفَ اَوِ النُّقْصَانَ عِنْدَ الْقُدْرَةِ
بِلَا ضَرَرٍ و حیوانی ظالمدن هر برینك ضررنی دفع ایتمك و نفسنك و یاخود غیرك
مالی انشه یانر ایکن و یا سیل الوب کیدر ایکن و یا بر یردن دوشر ایکن و سائر بوکا بکزر
نسنه هلاکدن خلاص ایتمك ممکن ایکن و قدرتی وار ایکن ایتمسی بو دخی افات یدندندر
وَعَنْ كَفِّ الصِّبْيَانِ فِي اَوَّلِ اللَّيْلِ وَعَنْ اِغْلَاقِ الْبَابِ وَاِطْفَاءِ السِّرَاجِ وَتَخْمِيرِ
الْاِنَاءِ وَاِيكَاءِ السِّقَاءِ یعنی اخشامدن صکره اولاد کزی و حیوانلریکزی صوقاقلردن
انتشاردن منع ایلیوب کیجه اولنده یتاقلرینه کوتورب و اویك قپوسن کیجه قپایوب
مصالحدن فراغت ایتمك کرکدر زیرا اول وقت مذکورده طائفه جن ایچون انتشار
اذن اولنوب حرکت ایدرلر و خانه توجهده سراجی و شمعی سوندیروب و چناق و چوملکلر
آغزن اورتمك و قربه و چوال امثالنك اغزلرینی بغلملق دخی افات یدك نوع ثانیسندندر
نتکم بو حدیث شریفه وارد اولمشدر امام بخاری و مسلم اتفاقا اوزره سنن صحیحلرنده
اخراج اتمشلرکه دلالت ایدر عَنْ جَابِرٍ رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
قَالَ اِذَا اسْتَجْنَحَ اللَّيْلُ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَاِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ فَاِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ
مِنَ اللَّيْلِ الْعِشَاءِ فَخَلُّوهُمْ جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امته خطابا بیوردیکه قچن کونشك غائب اولدوغی
حیندن ظلمة لیلك ذهابی حیننه کلنجه یعنی اخشام ایله یتسو بیننده سزلره

اوغلنجقلریکزی طشرده حرکتدن منع ایدوب اولریکزه ادخال ایلکز تحقیق
اول وقتلرده تحت ارضده اولان جنیلر یوزینه چیقوب منتشر اولورلر راست
کلدکلرینی رنجیده ایدرلر قچنکه کیجه دن برایکی ساعت مرور ایدیجك ضرر اتمز اندنصکره
دخول وخروجدن طشره چیقمادقدن انلری منع ایتمکز. وَاَغْلِقْ بَابَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللّٰهِ هم
ودخی بسم الله دیوب قپولریکزی کلیدلك شول قپوکه اوزرینه اسم الله ذکر اولنه شیطان
انك اچمغه قادر اولمز وَاَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللّٰهِ ودخی یتجق وقتده
بسم الله دیوب موم وقندیلی سوندریکز وانشکزی کومیکز. زیرا رسول علیه الصلوة
والسلام مدینهٔ منوره ده ایکن برکمسه خانه سنده قندیلی سوندرمیوب وتقویه و ارقده
برفاره کلوب قندیلدن فتیلی چکوب اول سقفنه کتوردر اول فتیلدن اول خانه واثواب
کاشانه یانوب ومجموع متاعلرینی جمله احراق بالنار اولمغله باعث اولوراول فاره
برموذیدر حذر ایلکز دیو بو حدیث شریفی بیوردیلر پس امدی اتش دخی سائر اشرار
نابکار کفار خاکسار کبی اعدای بدکردار در خوف ایدیکز قچنکه نوم مراد ایله سکز ضرردن
امین اولمق ایچون انی سوندروب واتش وار ایسه انی کوموب راحت وله سز دیمکدن
عبارتدر وَاَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللّٰهِ ودخی بسم الله دیوب قربه نك اغزینی باغلك
واوزرینه الله تعالینك اسم شریفن ایلکز وَخَمِّرْ اِنَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللّٰهِ وَلَوْ تَعْرُضُ
عَلَيْهِ شَيْئًا ودخی چناق وچولك مقوله سنی اورتك وهر برنده الله تعالینك اسم شریفن
ذکر ایدك کی شیطان صلاولك نشان چناقلریکزی یلامیه وخانه نکزه کیمیه بو اتك
دفعنه علاجدر وزاد فی روایتهم ومسلم صحیحنده بو عبارت ایله زیاده روایت ایتمشدر
فَاِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَحُلُّ سِقَاءً وَلَا يَفْتَحُ بَابًا وَلَا يَكْشِفُ اِنَاءً تحقیقا شیطان صلاولك
نشان طعام وشرابکزی اکل وشرب اتمز وخانکزه داخل اولمز وچناقلریکزی چوب
یلامز مادامکه ذکر اولنان شیلرده اوزرینه حق جل وعلا حضرتلرینك اسم شریفنی ذکر
اولنه امدی اغلاق ابواب واطفاء سراج والقاء انیه کثیر الاحتیاج اولان ابلیسك دفعنه
علاجدر وَفِي رِوَايَةٍ اُخْرَى فَاِنَّ فِي السَّنَةِ لَيْلَةً يَنْزِلُ فِيهَا وَبَاءٌ لَا يَمُرُّ بِاِنَاءٍ لَيْسَ عَلَيْهِ
غِطَاءٌ اَوْ سِقَاءٍ لَيْسَ عَلَيْهِ وِكَاءٌ اِلَّا نَزَلَ فِيهِ ذٰلِكَ الْوَبَاءُ وبر روایت اخرده دخی
مرویدر که ییل ایچنده بر کیجه وار درکه اول کیجه ده وبا نازل اولور وبا چوق بولندوغی چناق
وچولك واچوق اولان دستی وبادق ایچنه دخول ایدوب نازل اولور وشول قربه
وچول که اغزینی بغلودکلدر انك مثالی شیلرك اچوق بولندوغنه داخل اولوب نزول
ایدر بیور مشلردر وبا وطاعون جندن اولان دشمنلرك سزه طعنیدر وفی اخری
لَا تُرْسِلُوا مَوَاشِيَكُمْ وَصِبْيَانَكُمْ اِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ حَتَّى تَذْهَبَ فَحْمَةُ الْعِشَاءِ فَاِنَّ

الشياطين

الشَّيَاطِينَ تُبْعَثُ اِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ حَتَّى تَذْهَبَ فَحْمَةُ الْعِشَاءِ وروایت اخرده بو
عبارت ایله روایت اولنمشدر یعنی اخشام اندنصکره عشا وقتنه دکین حیوانلریکزی
واوغلانجقلریکزی طشره دن یتاقلرینه کتورك صوقاقلرده انتشاردن منع ایلکز
قچنکه کیجه دن برایکی ساعت مرور ایدوب یتسو وقتنه دکین منع ایدوب بعدنصکره
دخول وخروجدن منع ایلکز ضرر اتمز تحقیق اخشامدن عشایه دکین شیاطین یردن یوزینه
چقرلر ودخی تحت ارضده اولان جن طائفه سی دخی یر یوزینه منتشر اولورلر حتی
یتسو وقتی اولنجیه دکین انسانی اضلالدن خالی اولمزلر دیمکدن عبارتدر الصِّنْفُ السَّادِسُ
فِي اٰفَاتِ الْبَطْنِ اوچنجی نوعك طقوزنجی اصنافندن التنجی صنف بطنك یعنی قارنك افتلری و
بیانندهدر اولان افاتی بیاننده درهی اِدْخَالُ الْحَرَامِ لِعَيْنِهِ اَوْ لِغَيْرِهِ اول ایسه قرنك
اکل وشرب جهتندن اولان افاتندندر که برکشی قرننی حرام لقمه دن حفظ اتمکدر اول
لقمه نك حرمتی کرك لعینها اولسون وکرك لغیرها اولسون وبیت صالحه سنز فوق
الشبع یمکدن بدن ضرر ایدر نسنه اکل اتمکدن حفظ اتمکدر وَمَا يَقْرُبُ مِنْهُ وَمَا تَمَلَّكَهُ
خَبِيثًا بِالْعَقْدِ الْفَاسِدِ وَنَحْوِهِ مِمَّا يَجِبُ فَسْخُهُ اَوْ تَصَدُّقُهُ وحرام اولانی وتحریما
مکروه اولمغله حرامه یقین اولانی وملك خبیث ایله ملکی اولانی اکل ایدوب ومشرب
اتمسیدر وبیع فاسد فسخی واجب ایکن بیع اتمسیدر وتصدق جائز اولمیان مالی تصدق
اتمسیدر وَالْاَكْلُ فَوْقَ الشِّبَعِ بِلَا قَصْدِ صَوْمِ غَدٍ وَصَوْمِ اسْتِحْيَاءِ ضَيْفٍ
بری دخی صباحك صومنه قوت اولمق قصد اتمکسزین ویا خود مسافری حجابه
دوشمك قصدی اولمقسزین طوقلغی حصولندن صکره یبوب وایچمکدر وَاَكْلُ كُلِّ
مَا يَضُرُّ الْبَدَنَ كَالتُّرَابِ وَالطِّينِ وَنَحْوِهِمَا وشنه بری دخی طپراق وکرامید کبی مضر
اولانی یمسیدر وصفراسی غالب ایکن عسل شرب اتمسیدر وَاَمَّا اَكْلُ مَا فِيهِ نَجَسٌ
كَلَحْمِ حَيَّةٍ وَخَمْرِ بَانٍ لِلتَّدَاوِي اِذَا انْحَصَرَ فِيهِ فَقَدِ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَجَوَّزَ بَعْضُهُمْ بِلَا
انْحِصَارٍ اَيْضًا اِذَا عُرِفَ فِيهِ الشِّفَاءُ وَالْاَحْوَطُ الْاِجْتِنَابُ مُطْلَقًا واما برمرضك
علاجیکه انده بلدن انی وقوندز خیاسی کبی لحم بجنس اکلنه منحصر اولدقده اکلنك جوازنده
اختلاف واقع اولمغن حیه تریاك اجزاسندن اولوب وقوندز خیاسی سائر معاجین
ومتردیطوس اجزاسندن اولمدن ناشی انحصار وقتنده هر برینك استعمالی محل خلاف
اولوب اکرچه بعض علما شفا اولمسنی متعین اولمجق انحصار یوق ایسه ده اکلنی تجویز
ایتمشلردر اما احوط اولان اجتناب ایتمکدر وَيَنْبَغِي لِلسَّالِكِ اَنْ يُقَلِّلَ الْاَكْلَ وَيَجْتَنِبَ
عَنْ كَثْرَتِهِ وَمُدَاوَمَةِ الشِّبَعِ فَاِنَّ فِي الْاَوَّلِ صِحَّةَ الْجِسْمِ وَجَوْدَةَ الْحِفْظِ وَصَفَاءَ الْقَلْبِ
وَالذَّكَاءَ وَخِفَّةَ الْمُؤْنَةِ وَاِمْكَانَ الْقَنَاعَةِ وَعَدَمَ نِسْيَانِ بَلَاءِ اللّٰهِ تَعَالَى وَعَذَابِهِ

پس امدی سالکه لایق اولان بودرکه اکلی تقلیل ایلیه وکثرتندن ومداومت شبعدن
اجتناب ایلیه زیرا تقلیل اکل صحت جسمی حاصل ایدر نتکم حکمای هند مرضایه احتما
ایله علاج ایدرلردی وایله امر ایدرلردی که خسته اولسه‌لر بر قاچ کون ایچمکدن پرهیز
ایدرلر صحت بولورلر زیرا خسته‌نک علاجی ایکی قسمدر بری دوا وبری احتما پرهیزدر
واکر دوا ایله احتما جمع ایلسه‌لر خسته تیز شفا بولور واکر دوادن احتما اولیدر اکر
احتما ترک ایلسه‌لر دوا نافع اولمز اما وقت اولور که یمکده واسراف احتما نافع اولور ووجودی
محفوظ وصفای قلب وذکا وخفت مؤنت اولدوغندن ماعدا کشی قناعت کنجنه مالک
اولور ونسیاندن بری اولور والله تعالینک عبادتنده سلامت حال وحلاوت عبادت سهولت
وحکمت ومعرفت حاصل اولور صبر نعمت سببی ایله دروتده کر تجوع یوم القیمة واهل النار
وتیسر المواظبة علی العبادة لاسیما الوضوء وتمکن الایثار والتصدق بما فضل
من الاطعمة وقیامت کوننک احوالنی واهل نارک احلاقنی تذکر ایدوب وعبادته
مداومت خصوصا ابدستلمغه کمال مرتبه شوق ایله مداومت ایدر بلکه احیانا
فضلة طعامندن بر مقداردن ارتوب فقرایه ایثار وتصدق ایدر وفی الثانی قسوة
القلب وفتنة الاعضاء لانه ان جاع البطن شبع سائر الاعضاء وسکن ایکنجی
اولدر که چوق یمکده قسوت قلب وسائر اعضایه فتنه وفساد حاصل اولور زیرا کشی طوق
اولسه کوزلری حرام وشبهه‌لو نسنه‌لره باقمغه باشلر ودخی لسانی کلامه وفرجی فعل
حرامه قصد ایدوب وایاقلری یوریمکه باشلر والالری یاپشمغه حریص اولور اما
قچن اچ اولسه جمیع اعضاسی طوق اولوب ساکن اولور شر وفساد منبسط اولمز
وان شبع جاع سائر الاعضاء وهاج واکر طوق اولور ایسه جمیع اعضا اچ اولوب
دزلو دزلو هوالره وهوسلره مائل اولور وقلة الفهم والعلم فان البطنة تذهب الفطنة
وقلة العبادة وفقد حلاوتها وخطر الوقوع فی الشبهة والحرام وچوق یمک
فهمی زائل ایدر وعلمی خاطردن کیدر متغیر عقل ولغله کشی عبادتده کسل اوزره اولور
وشبهات ومحرماتدن احتراز ایتمیوب بدنی حمال طعام اولور عبادتده حلاوت
وقلبده نور معرفت حاصل اولمز وکثرة شغل القلب والبدن بالتحصیل اولا
ثم بالتهیئة ثانیا ثم بالاکل ثالثا ثم بافراغه والتخلص عنه بالاختلاف الی
الخلاء رابعا ثم بالسلامة عن الامراض المتولدة عن الشبع خامسا وبدنی طعامک
تحصیل وتهیئه سبیله وکثرة اکل ایله نیچه دزلو ضرر مشاهده ایدر اولکیسی اولدر که
قلبنه قساوت حاصل اولوب نور بصیرت زائل اولور بوندنصکره ایکنجیسی بدنی طعامک
تحصیل وتهیئه سبیله واکل دفعیله وشبعدن حاصل اولان امراضدن خلاص اولمسنه

مشغول

مشغول ایدر اوچنجیسی طعامی زیاده یمکده خلاء وارد وب کلمک ایجاب ایدر نتکم مالک
ابن دینار ایدر حق تعالیدن حیا ایدرم خلایه ملازمت قلمغه بوندنصکره دردنجیسی
چوق یمکدن نیچه عارض اولمقده امدی دوانک اهلی پرهیز ایلمکدر که طوقلقدن حاصل
اولان امراضدن خلاص اولمسیله مشغول ایدر والسؤال والحساب یوم القیمة وخوف
الدخول فی وعید قوله تعالی اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم الدنیا بشنجیسی اولدر که
قیامت کوننده سؤال وحساب وجنس چوقدر ودخی ملامت ایدرلر حلالی استعمال
ایتمکده نیچون ترک ادب ایلدک امدی شول کمسه‌لرکه بو اقیلری فکر ایلیه غداسنده احتیاط
ایدر حرامدن وشبهه‌لودن اجتناب ایلر ودخی حلالدن عبادتنه کفایت ایدجک مقداری
اکتفا ایلر نتکم سورۀ احقافده حق جل وعلانک بو قول شریفنک خوفی خطاب اولنمق
خوفنده بیوردی معناسی مبنی حق تعالی قوللرینه اخرتده دیه که اومیدوعنکزی دنیاده
بولدوکز طیباتکزی انده ضایع قیلدیکز دنیاده وبیلدن اخرتده نقصان اولور
نتکم روایت اولنور که حق جل وعلا رسولنه دنیای عرض قیلوب بیوردیکه اخرتده
نسنه نقصان ایلمم بوندن اکلندیکه بو فضیلت انجق رسول اکرمه مخصوصدر وسائرندن
نقصان اولنمغه اشارتدر وشدة سکرات الموت اذ ورد فی بعض الاخبار ان شدة
سکرات الموت علی قدر لذات الحیوة وسکرات موتک شدتنه سبب اولور نتکم
بعض اخبارده روایت اولنور که سکرات موتک شدتی لذت حیوتک مقدارنجه اولور
شول کمسه دنیا لذتلری ایله متلذذ اولور فوت اولدقده جان ویردیکن زیاده زحمت
چکر بو دیلدن ناشی روحک بدندن کیفیت انتزاعی واوقات عمرنی بیهوده یره
چورمه دیمکدر ولنذکر بعض ما ورد فی ذم الشبع وکثرة الاکل والتنعم نتکم
طوقلغک وچوق یمک ونعمته متنعم متضمنه ذکر اولنان احادیث نبویه‌دن وارد
اولانک بری بودر که دنیا ابن ابی الدنیا مسندندن بو وجهله اخراج اولنمشدر عن عائشة
رضی الله تعالی عنها انها قالت اول ما حدث فی هذه الامة بعد نبیها الشبع فان القوم
لما شبعت بطونهم سمنت ابدانهم وضعفت ابدانهم وجمحت شهواتهم حضرت
عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنهادن روایت اولندیکه تحقیق حضرت عائشه تدکه
بو امتده عهد نبویدن صکره اول حدوث ایدن خصلت ذمیمه بودر که قارنی طوق
اولوب وبدنی سمین وقلبی ضعیف واربوب شهوتی ازغون وزورآور اولوب غالب
الشهوه اولاندر بوزمشلرت بو حدیث شریف امام ترمذی سنندن منقولدر
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما انه تجشأ رجل عند النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فقال
کف عنا جشاءک فان اکثرهم شبعا فی الدنیا اطولهم عذابا یوم القیمة

عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلمك حضورنده شو یغیل بنه کگرن کمسنه‌یه خطابا بیوردیکه بضم الجیم
معناسی امتلادن ناشی اولان ککرمه‌یی منع ایله که بو معده‌دن خارج اولان بخاردر پس بوندن
جشادن نهی سببندن نهی دکه اول چوق یمکدر بو معنی شرعا وطبا مذمومدر یعنی
ککرمه‌یی منع ایله دیمك اولورکه قیامت کوننده چوق اولان کمسنه دنیاده شبعی اکثر اولانلر
دیمکدر یعنی یمکله دنیاده طوقلغی زیاده اوله آخرتده انك آجلغی غیریدن زیاده اولور
حاصل کلام کشی اکل حلاله سعی ایلیك وقارنینی حلال لقمه‌دن خالی ایتمك واجبدر بیت
دائما چوق چوق یوب چوق ککرمه ای رفیق   دنیاده شبعان اولنلردر قلان عقباده آج
باوج خاك سیاهدن تیزی طویودر کوزلرك   شاه عالم اولوب السنك یدی اقلیمدن خراج
ظل دنیادن امین اولمق دیلرسك طبیبا   دنیانك مکرینه الدانمه یاننه یقلشمه قاج
نتکم ابراهیم بن ادهم رحمه الله دن مرویدر که لسان طاغی عابدلرینك اکثریله مصاحبت
ایتدکدن صکره وصیت ایلدیلر اولکیسی چوق یمیان کمسنه عبادت حلاوتن بولمز
ایکنجی چوق اویویان کمسنه عمرینك برکتن بولمز اوچنجی خلقك رضاسن کوزه‌دن مولیسی
رضاسنه منتظر اولمز دردنجی کثرت کلام وکثرت غیبت ایله متصف اولانلرك عاقبتی
اسلام اوزره ختم اولمز وسهیل رحمه الله تعالی ایدر جمیع خیر بو درت خصلت ایچنده در
ختم بو حدیث شریفی امام بخاری ومسلم صحیحلرنده اتفاقی روایت ایتمشلردر عن نافع رحمه الله
انه کان ابن عمر رضی الله تعالی عنه لا یأکل حتی یؤتی بمسکین معه فادخلت رجلا یأکل
معه فأکل کثیرا فقال یا نافع لا تدخل هذا علیّ سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم
یقول المسلم یأکل فی معاء واحد والکافر والمنافق یأکل فی سبعة امعاء
نافع رحمه الله تعالی عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن بو قولی روایت ایدر که بنم مالکم یعنی
افندم یالکز طعام یمز ایدی لابد فقرادن بر قاج فقیر بولوب انلر ایله معا یرلر ایدی بر
کون داخل خانه اولدوغمده کوردمکه بر رجل مسکین ایله طعام تناول ایدرلر اما
اول رجل حوصله‌یه بزبز وچوق چوق اکل ایدر ایدی بکا خطاب ایدوب بیوردیکه یا نافع
قلت اکل وقناعت مؤمن شاننده وقارنینی طعام ایله مالامال ایتمك منافع کاردر
بر دخی بو نیله کمسه‌لری اوزریمه کیرمکه اجازت ویرمه که حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه مسلم اولان ایچون بر امعاسی طولنجه اکل ایدر اما کافر
ومنافق اولانلرك یدی امعاسی طولنجه اکل ایدر حیوان مثالی دیو بیوردی ت بو حدیث شریف
امام ترمذی مرموزندن اخراج اولنمشدر عن مقداد بن معدیکرب رضی الله تعالی عنه
انه قال سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول ما ملأ ابن آدم وعاء من

بطن

بطن بحسب ابن آدم لقیمات یقمن صلبه فان کان لا محاله فثلث لطعامه وثلث
لشرابه وثلث لنفسه مقداد بن معدی کرب رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی
دیدیکه تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدن اشتدمکه بیوردی کشیه
قوام بدنی حاصل اولجق لقمه کسیر کفایت ایدر زیرا بوندن بطن انسان ظرف طعامدن اشتها
طبیعت بوندندر اما حددن زیاده امتلاسی وطبقه بطنه طولدرمسی فساد دین
ودنیادر پس هدی آیینه خاطرك اول زمان مجلا اولور که قادر اولدوغك قدر جوعه
صبر ایدرسن قارنکی ظرف طعام ایلیه‌سن ایچون کفایت قبلر وامساك قوت ایدر وطاعت
اوزرینه وبرحلف قدر بر قاج لقمه اهل قناعته کفایتدر واکر کندینی زیاده اکل ایتمکدن
حفظه قادر اولمز ایسه باری قارنینی اوچ بخش ایدوب بر بخشنی طعام ایله وبر بخشنی
صو ایله مشغول ایدرسه باری بر بولوکنی دخی نفسی ایچون الی قوسن تاکه تمکن تنفس
قابل وامکان اوله وانك ایچون صحت وعافیت بولنه دیمکدر طب دنیا بو حدیث شریف
طبرانی مسند دکندن وابن ابی الدنیا مسندندن بو عبارت ایله اخراج اولنمشدر عن جعده
رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم رأی رجلا عظیم البطن فقال
باصبعه لو کان هذا فی غیر هذا لکان خیرا لك جعده رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که
تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بر عظیم البطن کمسه کوردکلرنده مبارك
پارمغیله اشارت ایدوب دیدیکه اکر قارننده اولان طعامك قوامی بدننه کفایت
مقدارندن زیاده‌سنی فقرایه ایثار ایتسك سکا خیرلو اولوب آخرتده تحصیل ایدردك
دیو بیوردی دنیا ابن ابی الدنیا بو عبارت ایله روایت ایتمشدر عن ابن بجیر رضی الله تعالی
عنه انه قال اصاب النبی علیه الصلاة والسلام جوعا یوما فعمد الی حجر فوضعه علی بطنه
ثم قال الا رب مهین لنفسه وهو مکرم لها ابن بجیر رضی الله تعالی عنه روایت ایدر که بر
کون حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم تحقیق جوع غلبه‌سندن
ناشی مبارك بطنلرینه بر طاش وضع ایدوب بعده معهودك حسننی اشعار قصدیله
چوق کمسنه واردر که نفسنه اهانت صورتنده اکرام ایدر دیو بیوردی م بو حدیث
شریفی امام مسلم صحیحنده اخراج اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه انه قال سمعت
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول طعام الواحد یکفی الاثنین وطعام
الاثنین یکفی الاربعة وطعام الاربعة یکفی الثمانیة جابر بن عبد الله رضی الله تعالی
عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن ایشتدمکه
بیوردی بر کشینك طعامی ایکی کشیه کفایت ایدوب عبادته قدرت حاصل اولجق
مرتبه قوام بدنلرینه سبب اولور وکذلك ایکی کمسنه‌نك طعامی درت کمسنه‌یه ودردك

سكن كمسبه وجه مشروح اوزره كفايت ايدر اصحاب صفه فقرا و ملوى ايله سائر
اصحاب كرامه توزيع بيورديقلرنده بو حديث شرحى بيورمشلر دهنا طكط بو حديث شريف
ابن ابى الدنيا مسندندن وطبرانينك سنن كبيرندن و اوسطندن اخراج اولنمشدر
عن ابى امامة رضى الله تعالى عنه مرفوعا سيكون رجال من امتى يأكلون الوان
الطعام ويشربون الوان الشراب ويلبسون الوان الثياب ويتشدقون فى الكلام
فاولئك شرار امتى ابى امامة رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر رسول اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم بيورديكه يقين زمانده امتمدن بر قوم كلجكدركه انواع اطعمه و اشربه
ايله كونا كون فاخر ثوابلر ايله تنعم ايدوب و اظهار فصاحت ايچون تكلمده تكلف
ايدرلركه مرقومون بنم امتمدن بو صفتلر ايله متصف اولنلر شرار امتمدردر بيوردى
امدى رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك جمله معجزاتندندركه بيوردقلرى
واقع اولوبدر معناسى ضوء شمس منير كبى ظاهر اولدوغندن زياده تفصيل بو شرحندن
بولنمدى ويكره الاكل فى السوق وبمرأى الناس وفى الطريق وخلقك نظرى تعلق ايدكى
چارسوده و يولده طعام يمك مكروهدر اول اجلدن يولده اكل ايدنك شهادتى رد
اولنمشدر وعند المقابر والضحك عندها ايضا وعند الجنازة واكل طعام الميت
وقد بيناه فى جلاء القلوب و مقابر اراسنده طعام يمك دخى كذلك مكروهدر و جنازه
قتنده و مقابر اراسنده ضحك ايتمك دخى مكروهدر و ميت ايچون اتخاذ اولنان طعامى
يمك كذلك مكروهدر تنكم بونك تفصيلى صاحب طريقتك جلاء القلوب مسمى
اولان رساله لطيفه سنده بيان اولنمشدر والاكل فى اوانى الذهب والفضة
والشرب منهما للرجال والنساء و دخى التون وكومش قابدن طعام يمك و صو ايچمك
ارادمه و نسا طائفه سنه حرامدر وكذا الاكل بملعقة الذهب والفضة وكذا
الاكتحال بميل الذهب والفضة مطلقا كذلك التون وكومش قاشق ايله طعام
يمك دخى حرامدر وكذلك التون وكومش ميل ايله سورمه چكمك دخى حرامدر
وكذا احراق العود فى مجمر الذهب والفضة وكومش والتون بخوردانلق ايله عود و عنبر
ياقمق كذلك مكروهدر واما المذهب والمفضض فجائز عند الامام ابى حنيفة
رحمه الله تعالى اذا لم يضع فمه على الذهب والفضة واما بونون التون وكومش ايله موه
لكن بعض جوانبنده التون ويا كومش اولان قابدن يمك وايچمك امام اعظم قتنده
جائزدر اكر اغزينه اولمزسه وكذا الكرسى اذا لم يجلس على موضع الذهب والفضة
كذلك كرسيده اوتورمق التون وكومش اولان موضعندن اتقا اولنجق امام ابى
حنيفة قتنده جائزدر وكذا حلقة المرآة والمصحف واما السرج المفضض فعن ابى حنيفة

رحمه الله تعالى لا بأس به كذلك آينه حلقه سى و مصحف شريف قابى حليه سى و رحله دخى
بو وجهله دربونلرده اولنجه برنسنه لازم كلمز امام اعظم قتنده لا بأس در وكذا الثغر
المفضض واللجام والركاب المفضضين واما التمويه الذى لا يتخلص منه شئ فلا
بأس به بالاجماع واما كومشلى اكر و قوشقون وكم واوزنكى استعمال ايدوب بالاتفاق
التون ويا كومش يالدزلى اشيا استعمالنده نسنه لازم كلمز وكره ابو حنيفة رحمه الله تعالى
ان يأكل على خوان الذهب والفضة كله من الخلاصة و حضرت امام اعظم رحمه الله تعالى
التوندن ويا كومشدن مصنوع اولان سينى و اسكمله اوزرنده طعام يمكى دخى كريه
عد ايتمشدر و مستحب اولان اسكمله ترك ايدوب مطلقا سفره اوزرنده يمكدر زيرا
انبيا عليهم الصلوة والسلام حضرتلرينك سنتلريدر فتاوى خلاصه ده بو يولجه مسطوردر
واكل طعام ضيافة عنده لعب او لهو او غناء او غيرها من المنكرات واكل طعام
اتخذ للرياء والسمعة اذا علم ذلك او غلب على ظنه بالقرائن وكسى ضيافت ايجون
حاضرلنان طعامى يمك و لعب و غنا منكرات ايله الودهم ضيافت اتخاذ اولنان طعامى يمك
كذلك مكروهدر و ريا و سمعه و تفاخر ايچون اتخاذ اولنان طعامى يمك دخى مكروهدر
و اول ضيافت حرام مال ايله اولدوغن بيلور ايسه و يا خود انده فسق و فجور اولوردى كه
وار ايدوكنى و يا خود ظنا قرينه سى يقين ايدرسه وار وب اول طعامى يمك كراهت تحريميه ايله
مكروهدر زيرا اول طعامه وارمق انك فسقنه راضى اولمش كبى اولور ويستحب الاكل على
السفرة لا الخوان و مستحب اولان طعامى سفره اوزرنده يمكدر مطلقا اسكمله
ده كل تنكم حديث شريفده وارد اولمشدر خ صحيح بخاريده اخراج اولنمشدر عن انس
رضى الله تعالى عنه مرفوعا ما علمت النبى صلى الله تعالى عليه وسلم اكل على سكرجة
قط ولا خبز له مرقق قط ولا اكل على خوان قط انس بن مالك رضى الله تعالى عنه
مرفوعا روايت ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك وفاقى طبقلركه
اطعمه اطرافنه بعض طوزشى كبى شيلر هضم طعام ايچون قودلر بونك مثالى طبقده
طعام ييدكلرن كورمدم والكدن چقمش نجه اوندن اتمك ييدكلرن كورمدم و سفره
و بشخوان اوزرنده ييدكلرينى كورمدم بلمم ديمشدر قيل لعبادة فعلى ما كانوا ياكلون
قال على السفر ديدكه عباده رضى الله تعالى عنهدن طعام نه اوزرنده يمك
كركدر ديو سؤال اولندقده سفره اوزرنده يمك كركدر ديدى ويكره ترك
التسمية وطعامه بسمله سز بدء ايتمك مكروهدر د ت ابو داود مسندنده و ترمذى
صحيحنده منقولدر عن عائشة رضى الله تعالى عنها انه قال رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم اذا اكل احدكم طعاما فليقل بسم الله فاذا نسى فى الاول فليقل فى

بسم الله في اوله واخره حضرت عائشه رضي الله تعالى عنهادن روايت اولندى
تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردى قچنكه سزدن بريكز طعامدن
بر لقمه يمك مراد ايلدكده اني يرندن اول الله تعالينك اسم شريفني ذكر ايدوب بسم الله
ديسون زيرا اسم حق جل شانه دفع داء و رفع سوداء و جلب شفاء و طرح ضرر طعام
المعاددر و طعامه بركت ويرر و اكر حضور قلب ايله ذكر اولنور ايسه فوائد كثيره كورر
ارباب بصائر قتنده بو معنى ظاهر اولدى و اكر طعام اولنده نسيان بوندن فراموش
قلندى ايسه اولى و اخرى اوزرينه بسم الله ديسون يعنى يمك يورايكن بسم الله
ديمكى اونتمش اولسه صكره خاطرينه كلسه اول زمانده دخى بسم الله على اوله واخره
ديمك جائز و لازمدر و حديث شريفك وارد اولديكه بر كسنه طعام يدكدن صكره الحمد
لله الذي اطعمني هذا ورزقنيه من غير حول مني ولا قوة ديسه اول طعامك حق جل
و علا قبول ايله ويانك كچمش كناهلرينى عفو و مغفرت ايدر دييو بيورمشلر و الاكل
بالشمال وصول اليله يمك دخى مكروهدر و كراهته دلالة اولان حديث م امام مسلم
سننده نقل اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما مرفوعا لا ياكلن احدكم بشماله
ولا يشربن بها فان الشيطان ياكل بشماله ويشرب بها عبد الله بن عمر رضي الله تعالى
عنهما مرفوعا روايت ايدر صول اليكز ايله يمكى يمكز وصول اليكز ايله صو ايچمكز تحقيق
شيطان صو اليله بر وصول اليله ايچر امدى اهل ايمان اولان ضد شيطان اولمق كركدر
زيرا انسانك صاغ الى صولدن اشرف و اقوى در اهل جنت صاغه نسبت ايله جناب
عزتدن شرف و كرامت اولديلر نتكم اهل نار صوله نسبت ايله يعنى صوله منسوب اولدقلرندن
مذموم اولدقلرندن مذموم و مقهور اولديلر و بالجمله صاغه منسوب اولنلر عقلا و شرعا
محمود و دنياده و اخرتده مطلوب و مقصوددر وصول بونك ضديدر و كان نافع
يزيد فيها يزيد فيها ولا ياخذ بها ولا يعطي بها نتكم نافع بو حديث شريفي عبد الله بن عمر
رضي الله تعالى عنهمادن بو عبارت ايله زياده روايت ايتمشدر يعنى صول ايله الوب و ويرمك
ممنوعدر بوجهدن كه فعل شيطاندر ديمكدر ديمكده امام غزالي قولنجه صاغ الك صول
الاوزرينه فضيلتي زياده در بو سببدن صاغي تقديم ايدرلر صول ال ايله الوب ويرمك
مكروهدر پس صاغ اليله الوب ويرمك كركدر و الاكل من وسط الطعام و مما يلي
غيره اذا كان لونا واحدا و طعامك اورطه سندن يمك دخى مكروهدر زيرا بركت طعامك
اورطه سنه نازل اولور اما ايچنده بر طبق ايچنده بر قاج ميوه اولسه اوكندن و غيريدن اسند وكي
كبي يمكدن نسنه لازم كلمز اول جائزدر اما غيري طعامده جائزدر كلدر هر كسى كندو اوكندن
يبوب كسنه اوكنه الصونميه كه ترك ادبدر ت ترمذى مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن

عباس رضي الله تعالى عنهما مرفوعا البركة تنزل وسط الطعام فكلوا من حافتيه ولا
تاكلوا من وسطه عبد الله بن عباس رضي الله تعالى عنهما مرفوعا روايت ايدر كه بركت
وسط طعامه نازل اولور اورتاسندن يمكز هر كسى كندو اوكندن يسون ديو بيوردى
خم بو حديث شريفي امام بخارى و مسلم سنن صحيحلرندن اتفاقا اخراج ايتدكلرى
حديث شريفدر عن عمر بن ابي سلمة رضي الله تعالى عنه قال كنت غلاما في حجر رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم وكانت يدي تطيش في الصحفة فقال لي رسول الله صلى الله
عليه وسلم يا غلام سم الله تعالى وكل بيمينك وكل مما يليك فما زالت تلك طعمتي بعد
عمر بن ابي سلمة رضي الله تعالى عنه رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت
ايدوب ايدر تحقيق بن رسول اكرم حضرتلرينك حجر سعادتنده اولدم بر او غلنجق ايدم بر طبق
ايله كرزايدي طعامه الصوقوق ايلدي رسول عليه الصلوة والسلام الي طوتوب بنى يعنى
سببي شيطان ملعون طعامه اورطوب و الوب بركتي زائل اولدى و بيوردى كه يا غلام
طعامه باشلدوغكده اول بسم الله ديمكه باشله و صاغ الك ايله اكل ايله ديو بيورمشلردر
ت بو حديث شريف ترمذى مسندندن منقولدر عن عكراش رضي الله تعالى عنه مرفوعا
كل من حيث شئت فانه غير لون واحد قاله عليه الصلوة والسلام حين اتى بطبق فيه
الوان التمر او الرطب عكراش رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر كه بر طبق ايچنده
بر قاچ درلو قورى خرما كتورلدكده يا خود يا ش خرما كتورلدكده اول سفره ده حاضر
اولنلره رسول عليه الصلوة والسلام خطاب ايدوب بيوردى كه او كيكزدن و غيريدن استدوككز يجه
يكز بر درلو اولميوب بر قاچ درلو اولدوغى ايچون هر نه سندن استرسكز جائزدر بيوردى
و قطع اللحم والخبز بالسكين عند عدم الحاجة بر كسى حاجت يوق ايكن اتى و اتمكى ايله بچاق
كسوب يمك مكروهدر د ابو داود سننندن اخراج اولنمشدر عن عائشة رضي الله تعالى
عنها ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال لا تقطعوا اللحم بالسكين فانه من
صنع الاعاجم وانهسوه نهسا فانه امرأ واهنأ حضرت عائشه صديقه رضي الله تعالى
عنهادن روايت اولندى تحقيق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بر كسنه نك احتياج
يوق ايكن اتي و آت مثللويي بچاق ايله كسوب يمك مكروهدر زيرا اول صنع اعاجمدر اولى
اولان بودر كه اوك ديشلرك ايله اصره كه عافيت و هضم و سلامت اندهدر ديو بيوردى
عن صفوان بن امية رضي الله تعالى عنه انه قال كنت اكل مع رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
فاخذ اللحم بيدي من العظم فقال ادن اللحم من فيك فانه اهنأ وامرأ صفوان بن امية
رضي الله تعالى عنه روايت ايدوب ايدر بر كون رسول عليه الصلوة والسلام ايله معا طعام ير
ايكن اتي كمكدن الم ايله قوپاروب يدكده حضرت رسول عليه الصلوة والسلام بكا خطابا

بيورديكه آني كوكله الوب اغزينه كتوردب ديشلك ايله اصركه آني هضم ايدوب سكرمك آنانك
اولوب مشقتدن اقل وادنى درر دخي بدن ومعده او زرينه ثقلتي قليلدر طعامي سكرمك
جهتندن بيورمشلر ويكره رمي ما في الفم والانف من الطعام والبزاق والمخاط نحو
القبلة وفي المسجد والشرب من ثلمة القدح والنفخ فيه وبر ده جي كسي يدوكي طعامدن
اغزينده قلان بقيه وبراقني وسموكني قبله جانبنه القا اتمك مكروهدر وصو يا دخي غيري
كلي بر نسنه ايچمك كه مجمع سخطه وايچراكن ايچنه او فورمك دخي مكروهدر د ابو داود
سننندن اخراج اولنمشدر عن ابي سعيد رضي الله تعالى عليه وسلم نهى ان يشرب من ثلمة
القدح وان ينفخ في الشراب ايضا مكروه ابي سعيد الخدري رضي الله تعالى عنه روايتيله
تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ذلك وقرق وكذلك باردقدن وكاسه دن صو
ايچمكي نهي ايلدي تبرا زهومت وسخ وبو مثللو نسنه بونلرده جمع اولور اعتباريله ساقط
اولوب وغسل وتطهير اولنمدوغندن كرلنوب قلوز امدي اولا اصل بارداق وكاسه دن صو
ايچمكدر وكچلين منهيدر ودخي صوبي اوفوروب ايچمك كرو كچلين ممنوعدر واعطاؤه
بعد الشرب الى من في يساره بلا اذن من في اليمين لقوله عليه الصلوة والسلم الايمنون ثلثا
خرجه واحضار اولنان سودي رسول عليه الصلوة والسلم ايچدكلرنده ابو بكر الصديق صول
جانبنده بولنوب صاغ جانبنده جاهلنده قريب العهد بر اعرابي دن اسيتلدن شي كورمكن
سودلري ابو بكره اعطا اتمك ايچون اغر ايدن استيذان اتدكلرنده اول اعرابي سودلريني كم
كماشوقدن ناشي لا والله ديوب اذن ويرميجك ول اعرابيه اعطا بيورمشلر تنكم
رسول عليه الصلوة والسلم اولى ولان بر شي ول صاغ جانبنده اولان كمسنك حقيدر ديوب
تكرار تكرار اوچ كره بيورديلر خم امام بخاري ومسلم اتفاقيله سنن صحيحلرندن منقولدر
عن انس رضي الله تعالى عنه والشرب بنفس واحد والتنفس في الاناء رضي الله تعالى عنه دن
روايت اولنوركه صويي بر نفس ايله ايچمك وصو ايچراكن چاناق وباردق ايچنه تنفس اتمك مكرو هدر
ديو بيورديلر ت تنكم امام ترمذي مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضي الله تعالى
عنهما مرفوعا لا تشربوا واحدا كشرب البعير ولكن اشربوا مثنى وثلاث وسموا الله
اذا انتم شربتم واحمدوا الله اذا رفعتم عبد الله بن عباس رضي الله عنهما دن مرفوعا روايت
اولنوركه صويي صيغير ننفسنده ايچمك ايكي نفسده ويا اوچ نفسده ايچك واولنده بسم الله ديوب
تماممنده الحمد لله تعالى به حمد ايدك وفارغ اولدقده اللهم اجعله شفاء بطني ديه بوا اسلوب الله
صو ايچمن قيامتده صوحساين اسان ويره ديمكدر خم بو حديث شريف امام بخاري ومسلم
اتفاقيله سنن صحيحلرندن اخراج اولنمشدر عن ابي قتادة رضي الله تعالى عنه مرفوعا
اذا شرب احدكم فلا يتنفس في الاناء واذا اتى الخلاء فلا يمس ذكره بيمينه واذا تمسح

فلا تمسح

فلا تمسح بيمينه ابي قتادة رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايلديكي سنندن بريكز صو
ايچراكن صاقنسن ايچدوكي قابك ايچنه نفس وير مسن مكروه تنزيهيدر زيرا بوندن
تغير رائحه ايله اكراه وارد ر ايچدوكي كاسه بر مقدار اغزيندن ابراق ايدوب نفس السون
ودخي اغزينك صوين قاب ايچنه اقتمسن وقچن سزدن بريكز خلايه وارد قده
ايله ذكرينه يا پشمسن وقچن قضاء حاجتدن فارغ اولدقده صاغ ايله سلنمسن
يعني استنجا اتدوكي وقتده طاش ايله يا ترك ايله يا صو ايله وغيري ايله صاغ صا قنسونلر
ايله اتمسونلر تنزيها مكروهدر ديمكدر ويكره وضع المملحة على الخبز والخبز تحت القصعة
وتعليق الخبز على الخوان وانما يوضع بحيث لا يتعلق كراهة وطوزلغي اتمك او زرينه
قومق واتمكي طبق وچنق التنه قومق وسفره ايله اتمكي اصه قويوق وبچاغيني والني ويا مقلريني
اتمك ايله سلمك دخي مكروهدر زيرا انده اتمكه اهانت وارددر ومع هذا اتمك اكرام اهليه
طرف نبويدن اتمكه اكرام ايدك ديو بيورلمش ايكن اهانتي مشعر وضع اتمك دخي مكروهدر
ولا بأس بالاكل متكئا او مكشوف الرأس وقبل صلوة عيد الاضحى في المختار وقول
مختار اوزره بيرام نمازندن مقدم طعام يمك وبرشئه طيانوب يمك وباشي آچوق
طعام يمك لا بأسدر بر نسنه لازم كلمز ويكره مسح السكين واليد بالخبز بچاغني والني
اتمك ايله سلمك دخي مكروهدر وبعضهم جوز ان اكل بعده وبعضهم جوازنه ذاهب
اولوب اگر اول بچاغي والني سلدوكي اتمكي اكل ايدر سه جائزدر ديديلر وسفره دن دوشن
سقاطاتي دوشوروب اكل ايلسه حق تعالى اول كمسه نك ذنوب صغائرني محو ايدوب
اني فقرلكدن خلاص ايدر امدي نعمة احترام جناب عزته اكرامدر واذا اكل من حاجته
ليتقيأ قال الحسن رحمه الله لا بأس به فلقد رأيت انس بن مالك رضي الله تعالى عنه يأكل
الوانا من الطعام ويكثر ثم يتقيأ وينفعه ذلك وقچن كشي قوصمق ايچون قدر حاجتدن
صكره يمكده بو وجه اوزره ذكر نافع بدن اولمغله انس بن مالك رضي الله تعالى عنه جانا
انواع درلو طعام ييوب في ايتدكلريني كوردم ديو حسن بصري رحمه الله حكايت اتمشدر
ولا يؤكل طعام حار ولا يشم كلما ذكر بحديث شريف في الخلاصة ايسيچق طعام
خادتي ييوب ورائحه سني شم اتمك حواسه ضرر اولمغله نهي اولندوغني صاحب خلاصه
حديث شريف ذكر اتدكدن صكره تركي لازمدر ولا يجمع بين الفاكهة والثقل في طبق
واحد لنهيه صلى الله تعالى عليه وسلم كذا في التاتارخانية وهر درلو ميوه اولوريسه
اول يمشي بر طبقده چكردك ايله جمع اتمك منهي ايدوكي تاتارخانيه ده مسطوردر واما
اكل طعام الفسقة واهل الرباء والامراء اذا لم يعلم انه مغصوب لعينه ولم يوجد
منكر فلا يحرم بل لا يستحب واما فسقه واهل ديانتك وامرانك طعاملري مال

مال مغصوبدن اولوب و بر وجه ایله مکروه مقرون اولدوغی معلوم اولمیجق
بیسی اکرچه حرام دکلدر اما استحباب تنزه ایدوب اکل ایتمکدر اولیسی نتکیم امام
غزالی احیاء علومنده بیورد که حرامک جملسی خبیثدر لکن بعضیسی بعضیسندن
خبیثدر درجه اولیده و بعضیسی حاردر درجه ثانیده و بعضیسی حاردر درجه
ثالثده و بعضیسی حاردر درجه رابعده نتکیم احیاده در که امرا جوائزی هدیه‌لری
قبول ایتمک جائز دکلدر بر احکم ظن غالبه و طعاملرینی یمک دخی بویله‌در و بعض علما
دیدیلر که ظاهرا اولان حرامدن احتراز ایلیه و بونلرک الشبوزدن اولدیغی وقتی
بیک سکسان ایکیده واصل اولدیغی عهد نبوتدن بعید اولمغن زمان زیاده مرور
ایلدکجه فتنه و فساد ایله تغیر زیاده اولور و زمانمزه ورع و تقوی اولدر که هر کسک
المندن اولان شیئ انک ملکی قلنه مادام که انک بعینه مغصوب اولدوغی معلوم اولمیه
انک هبه‌سن الوب و طعامک یمک جائزدر اما استحباب تنزه ایدوب یمکدر و اما
المعاصی العدمیة فترک الاکل والشرب حتی یموت او یمرض او یضعف فلا یقدر علی
الجمعة والجماعات ونحوها من الواجبات والسنن واما بطنک اکل و شربی ترک ایتمکدن
اولان آفاتی کشینک حتی اولنجه یا خسته اولنجه ویا خود ادا فرایضه ضعیف اولنجه
جمعه و جماعاته وادمغه عاجز اولنجه قدری آج طوتمقدر کندوبی ویا واجبات وسنن
اداسنه قدرت فالمیجه ضعیفا ولوب اکل و شرب ایتمسه دیرا اول بقاء بنیه ایچوندر و بنیه
انسنین اولمز بقاسی بوقدر و اداء فرایضه قدرت انک ایله حاصل اولور پس بر کمسنه هلاک
اولنجه دکن اکل و شرب ترک ایلسه منهی عنهدر مثلا بر کمسنه حالت مخمصه‌ده اکل
میته‌دن امتناع ایلسه ویا خود صایم اولوب یمسه و ایکی صورتده ده هلاک اولسه کناهکار
اولور و بر کمسنه ندا و یدایا ایلسه حتی هلاک اولسه کناهکار اولمز زیرا اولدرانک
یقین ایله اکا شفا ویرمسی متعین دکلدر ومنها ترکهما اذا کان فیه عقوق الوالدین
او احدهما او نحوهما مما حرم او کره واکل و شرب ترکیله والدیندن برینه عقوق ایتمک
کبی حرام ویا خود مکروه شیئ ارتکاب لازم کلمسیدر مثلا بر کمسنه نافله اوروجنه نیت
ایمش ایکن باباسی ویا خود اناسی یمسنی اراده ایلسه‌لر انلرک و ذرینه اکل ایتمسی مستحب اولور
و دخی بر کسنه ایلک برابر اولنجه انابه اوروج بخشر زیاده لازم در انابه حرمت ایله و کندن
صکره انک ایچوندر که نماز قیلر ایکن اکر اناسی چاغرسه نمازی تأخیر ایدوب جواب ویرمک
لازم در بو حقوق والدین حقنده بز ازبه‌ده قتی چوق نسنه‌لر یازمشلر که تعبیری ممکن دکلدر
الصنف السابع فی آفات الفرج اوچنجی نوعک اصناف تسعه‌سندن یدنجی صنف فرجک مطلب آفات الفرج واللواطة
فعلی و ترکی جهتندن اولان آفاتی بیانندهدر و هی الزنا واللواطة ولو بزوجته او امته

او عبده

او عبده فانهما حرام و یکفر مستحل ما عدا المذکورات اولا یسه فعل جهتندن آفاتی
کشینک زنا و لواطه ایتمسیدر و اکر لواطه زوجه سنه اولسون و کرک جاریه سنه
اولسون و کرک کولسنه اولسون حرامدر بو مذکورلرک غیریه مستحل کافر اولور
واتیان البهیمة والحائض والنفساء والاستمتاع بهما تحت الازار فلا بد من معرفتها
و حمار و بغل و سائر حیواناتدخی وارمق حرامدر و کذلک خاتونه حیض و نفاس
حالنده وارمق دخی حرامدر و اکر حلال طریقیله ایدرسه کافر اولور و اکر نفسی
تقاضا ایلدکده صبر ایدموب تقاضاسن دفع ایچون خاتونی اوچقودنی محکم باغلیوب
کوبکنه تسویق ایله بالدیرلرسنه تسویق ایله دفع ایلیه و یلوغی ارسنه تخیدندن
حذر ایلیه و دخی بر قوه کبی شیئ بلینه باغلیوب انک الندن حیضلی عورته جلوق ایتمک
کذلک حرامدر و حیض بالغه خاتونک رحمندن چقان قانه عبارتدر و اقل
و اقل حیض اوچ کون اوچ کیجه‌در و اکثری اون کون اون کیجه‌در حیض و نفاس کوردن
خاتونه بدی نسنه حرامدر اوروج و نماز و قرآن اوقمق و مسجده کیرمک و کعبه طواف
ایتمک و مصحفه یاپشمق و اربله یاتمق بو حرامدر اما اوروجی صکره قضا ایدر غازی
قضا ایتمز حکمتی بودر که حضرت حوا چونکه بغدای یدی دنیایه ایندی قان کوردی حضرت
آدم علیه السلام سؤال ایدوب بکا بر نسنه عارض اولدی هیچ اولدوغی یوق ایدی نیجه ایدیم
آدم علیه السلام دیدی که حق جل و علا وحی قلدیکه اول حالده قوت اولان نمازی
ایلمسون حوا کر و یز دخی اوروجی حالنده قان کوردکده آدم علیه السلام سؤال ایلدکه نیجه ایدیم
حضرت آدم علیه السلام اوروج طوتمه تاکه آدمیمچه چون اردندی اول ایندی نیجه ایده‌یم
آدم علیه السلام ایندی اول اوروجی دخی اداایلمه کندو عقلی ایله نمازه قیاس ایدوب سویلدی
حق تعالی بو سببدن اوروجی قضا ایله امر بیوردی علم اللهی حواله قیلدی حیضی اوچ کوندن
و اون کوندن اکثر اولان استحاضه‌در نمازی و اوروجی و جماعی منع ایتمز و اکر حیض عادتی
عشره‌ده منقطع اولور ایسه غسل ایتمدن اری وطئ ایتمک جائزدر و اکر اون کوندن اقلده
منقطع اولورسه مادام که غسل ایتمیه ویا انک اوزرینه غسل ایله تحریمه صغری وقتی
کچمیه انک ایله مجامعت صحیح دکلدر و نفاس خاتونلر طوغردقده ولدک اردنجه کلن قانه
عبارتدر و انک اقلنه حد یوقدر و اکثری قرق کوندر و نفاس دخی حیض کبی صومی و صلوتی
و جماعی منع ایدر و اوروجی قضا ایدوب نمازی معفودر و قرق کوندن زیاده اولورسه
استحاضه‌در ذکر اولنانلردن برنی منع ایتمز و جنب و حایض و نفسا اولان کمسنه‌لره
قرآن اوقمق و قرآنه یاپشمق و مسجده کیرمک جائز دکلدر و آبدستسز قرآنه یاپشمق
جائز دکلدر لکن اوقمق جائزدر فعلیک برسالتنا المسماة بزجر المتاهلین والنسا

في تعريف الأطهار والدماء فإنّ أحوالهما مستقصاة فيها ولا كفاية في المتون
المشهورة وشرح وجها فيهما وصاحب حيض ونفاس حقنده صاحب الطريقه رحمه الله
تعالى ذخر المتأهلين نامنده بر رساله مستقله سنده تفصيل اوزره تحرير ايتمك ايله طريقتك
بو محلّى على الكمال بيلمك مراد ايلين رساله‌لر اوزرينه لازمدر ذكر رساله مرقومه‌نك مطالعسنه
موقوف اولدقده تحصيل ايدرز زيرا اول رساله مشهور اولان متونك شرحلرندن نقل
اولنمشدر ذلك مطالعه سنه حواله ايتمشدر ولواطه وعيد اولنان احاديث نبويه‌دندر
برى د حد ابوداود سننندن واحمد بن حنبل مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابي هريرة
رضي الله تعالى عنه مرفوعا ملعون من أتى امرأة في دبرها ابوهريره رضي الله تعالى عنه
مرفوعا روايت اولنديكه يعني خاتوننى دبرندن تصرف ايدن ملعوندر ديمكدر زيرا اكا بو
وجه ايله جماع ايتمك كبائردندر ت س جه د حد بو حديث شريفى امام ترمذى
ونسائى وابن ماجه وابوداود واحمد بن حنبل سننلرندن منقولدر عن ابي هريرة رضي
الله تعالى عنه مرفوعا من أتى حائضا او امرأة في دبرها او كاهنا فصدقه فقد كفر
بما انزل على محمد صلى الله تعالى عليه وسلم ابو هريره رضي الله تعالى عنه دن مرفوعا
اولنديكه كيمكه خاتوننى حيض حالنده جماع ويا خود دبرندن تصرف ايلسه ويا خود
كاهنى تصديق ايلسه يعني سويلديكي سوزلره اعتماد ايلسه حضرت محمد عليه الصلوة والسلام
اوزرينه انزال اولنان قرآنه كافر اولور زيرا امور مفروضاتى انكار ايتمش اولور امدى عقلا
بونلردن سؤال وتصديقه بو قدر شناعت واردر واما تصديقه سوزينى تكذيب
ايلسه اكا وعيد لاحق اولمز امدى كوكب بختكى منجمدن وكاهندن صورمه ديمكدن عبارتدر
وصاحب تيسير ديركه تصديقندن مراد حقيقة كفر دكلدر بلكه محض زجر وتنفيردر ديرلر
وصاحب الطريقه رحمه الله ديركه هامش كتابده كاهنى تصديق مطلقا كفردر واولينجى
اتيان كفران نعمه دردر بو تحرير مبحث ايتمشدر امتنه خطابا بر حديث اخرده د ت جه هق
وابوداود وترمذى وابن ماجه وبيهقى مسندلرندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضي
الله تعالى عنهما مرفوعا من وجدتموه يعمل عمل قوم لوط فاقتلوا الفاعل والمفعول عبد الله
ابن عباس رضي الله تعالى عنهمادن مرفوعا روايت اولنديكه بركمسنه قوم لوط عملى كبى عمل ايدر
بولد وعكرده فاعلى ومفعولى قتل ايدك كه بو لوطيلر ايچون بو فعل غايتده اقبح القبيحدر
زيرا حق جل وعلا بو عالمده هر نه ايجاد ايلديسه بر فعل خاص ايچون قيلمشدر اول فعل
غيرى ايچون صالح دكلدر پس ذكرى فاعليت وانثاى مفعوليت ايچون قيلمشدر بركمسنه كه
عكسنى قصد ايلسه حكمت رب العالمينك ابطاله قصد ايتمش اولور نتكم حديث اخرده واردر
اولمشدركه بنم امتمدن هركيم قوم لوط عملن اشلسه بعد الوفاة مسلمانلر

مزارنده دفن اولنسه حق جل وعلا انى مقابر قوم لوطه نقل ايدر وانلرك مزارلرينه
الحاق قيلور وروز محشرده انلر ايله حشر ايدر انلر هر قنده اولورسه اول كشي دخي
انلردن خالى ومنفك اولمز نتكم سوره هودده حق تعالى لبنك بو قول شريفى دلالت
ايدر قال الله تعالى وما هي من الظالمين ببعيد يعني لوط قومنك فعل قبيحى ايدن
ظالملردن ايراق دكلدر يعني لوط قومنك فعل قبيحى ايدن ظالملردن ايراق دكلدر يعني
حق تعالى وعيد عام قيلوب بيوردكه اول بزم عذابمز كه لوط قومى شهرلرينه انديردى
اول فعل قبيح ايدن ظالملردن ايراق دكلدر هر كمسه كه اول اهل شركدن اولنلرك عملن
اشليه انلر كبي هلاك اولور ديمكدر بوندن مقصود زياده زجر وتنفيردن دريا خود
نظم كريما اول فعل قبيحى مستحل حقنده در امدى انلرده وعودنلرده بو مقوله فعل شنيع
ايدنلر نكاح حلالدن محظوظ اولوب باشه چقميانلردر و قوم لوطك وجوه افعال
قبيحه سى ابنه دوشنلردر واول فعلى خوش اين بلنلردر ومن أتى بهيمة فاقتلوه
واقتلوها معه وبركمسه برحيوانى تصرف ايدركن بولد وعكرده قتل ايده ب واول تصرف
ايلدوكى حيوانى بيله قتل ايدك ديمكدر وحديث شريف ائمه ثلثه نك قتلرنده مؤولدر
والمعلل امام اعظم حيوانك غيريده فاعل ومفعولدن هربرى تعزير اولنسه وامامين
رحمهما الله تعالى حكمى زنا حكمى كبى اولمسنه ذاهب اولوب بهيمه ده فاعل تعزير اولنوب
وبهيمه نك ذبحنه وغيرك ملكيسه صاحبنه قيمتنى ذاهب اولمشلردر وبعض علماء
ظاهر حديث شريف على مسلك ايتمشدر واما الاستمناء باليد فحرام الا عند شروط
ثلثة ان يكون عزبا وبه شبق وفرط شهوة وان يريد به تسكين الشهوة لا قضاءها
واكر بر كسنه نك اليله صغمق جلق ايدوب منى استخراج ايتمسيدركه حرامدر اما اوليجاق اولور
وشهوت غالبه اولمغله فعل شنيع شبقوا رتكابنه مؤدى اولمسنه حذر ايلدب مجرد
تسكين شهوت ايچون استمنا حرام اولماز ومن المعاصي ان يأتي زوجته الصغيرة التي
لا تحمل الجماع او المريضة المتضررة بالجماع وكذا امته ودخى زوجه وجاريه سندن شرز
برى صغيره اولمغله جماعه تحملى يوق ايكن اكا استمتاع ايتسيدر وجنحى شرطلى مريضه
جماعدن متضرره ايكن جماع ايدوب وامسنه استبرا لازم ايكن قبل الاستبرا جماع
ودواعيسنه مباشرت ايتسيدركه حرامدر كذلك او يجامع عند احد يعرفه او يجامع
قبل الاستبراء من يجب عليها استبراؤها او يفعل دواعيه فانها حرام ايضا قبله
يا خود جماع ايدركه ياننده بركمسنه اولمسى محقق اولان موضعده جماع ايتمسى حرامدر
ويا خود جماعه تحملى اولميان زوجه صغيره سنه وقبل الاستبراء جاريه سنه جماع ايلمك
دخى بوندندر زيرا انك اوزرينه استبرا ايتمك واجبدر وجماعه ودواعيسنه مباشرت

اتمسیدر کذلك حرامدر ذکر وکچلین مریض اولوب جماع ایتمك ضرر اولیجق اکا جماع
ایتمك دخی بویله در ومن المکروهات ان یستقبل القبلة عند قضاء الحاجة او الشمس
والقمر اذا لم یکونا محجوبین وکشینك قبله یه توجه ایدوب یا اردنی چویروب یا برحجاب یوق
ایکن کونشه وآیه قارشو توجه ایدوب قضاء حاجت قضاء حاجت اتمسی مکروهدر
وکذا استدبار القبلة والاستنجاء بما له قیمة او وجوب تعظیم من ماکول انسان
او دابة او نحوه قبله یه قارشو اوردن دونوب تبول اتمسی کذلك مکروهدر وذی قیمت
برشیء ایله ویاخود انسان ویاخود حیوان اکل ایده جکی نوقر لازم برشیء ایله بوکا بکزر نسنه
ایله استنجا اتمسی دخی مکروهدر او ضرر لمقعده کالزجاج او نجاسة کالروث والتخلی
فی الطریق او فی ظل الناس وفی مواردهم ویاخود مقعده مضر اولان برشیء ایله
استنجا اتمسیدر شیشه وقینا پاره سی کبی شیلر ویاخود نجاست که تزك ایله استنجاء
اتمسیدر وخلقك اوغراغی یولاوزرینه ویاخود خلقك استظلال ایتدکی کولکه جکلری
یرده قضاء حاجت اتمسیدر که جمله بو ذکر اولنانلر مکروهدر م بوحدیث شریف امام
مسلم صحیحنده اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اتقوا اللاعنین
قالوا وما اللاعنان قال الذی یتخلی فی طریق او فی ظلهم ابوهریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا
روایت ایدر یولاوزرنده وخلقك کولکه جکی یرده قضاء حاجت اتمك خلقك لعنتی جلب
ایدر دیو بیوردیلر زیرا انلر خلایقه ایذا وجور وجفا اولدوغنی ملاحظه قیلنلر اول معقوله
کمسنه لره لعن ایدنلر اعتراضنه صاقنك دیمکدر اشاره در نهیها وتحریما مکروه اولدوغنه
عبارتندر وتفصیل قولنجه کباره دلالت ایدر زیرا مسلمانلره جفا جسیم وجور عظیمدر
د ابوداود مراسیلندن منقولدر حدیث اولی تأیید ایدر عن معاذ رضی الله تعالی عنه
اتقوا الملاعن الثلاث البراز فی الموارد وقارعة الطریق والظل والبول قائما بلا عذر
والبول فی الماء الراکد والجاری والجحر والمغتسل ونقع البول معاذ بن جبل رضی الله تعالی
عنه مرفوعا روایت ایدر که اوچ نسنه مواضع لعنندر جمع ملعنةدر بو شول فعلدرکه
فاعله فعلی جهتندن لعن اولنور بو اشیءنك اصل ملعون ایدوکی دیو لعنت ایدنلر بین اوچ ملاعندن
انفا ایلکز که انك بریسی شول کشیدر که ناسك جمع اولوب محل مشاورة ومحادثه اولان
مکان لریکه کونش حرارتندن کلوب انك کولکه سنده مستظل اولورلر اول مقوله محله
کلوب قضاء حاجت ایدندر ایکنجیسی یولاوزرنده قضاء حاجت ایتمك خلقك لعنتی
جلب ایدر اوچنجیسی بلاعذر قائم اولدوغی حالده تبول اتمسیدر کذلك اقار صویه ویا
طورغون صویه ویا برده واقع اولان دلکلردن برینه ویاخود غسل ایتدوکی یره بتول اتمسی
یا برشیء ایچنه تبول ایدوب بیتنده حبس اتمسی مکروهدر حذر ایلمك کرکدر م امام مسلم

سنندن

سنندن اخراج اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم نهی ان یبال فی الماء الراکد جابر بن عبدالله رضی الله تعالی عنه روایت ایدر
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ساکن اولان طورغون صو ایچنه تبول ایتمکدن
نهی بیوردی تنزیها مکروهدر طط بوحدیث شریفی امام طبرانی اوسطندن نقل
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه انه صلی الله تعالی علیه وسلم نهی ان یبال فی
الماء الجاری جابر بن عبدالله رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم اقار صو ایچنه بول ایتمکدن نهی بیورمشلردر مکرکه بحر شکلنده اوله ونفس
انسانه اکراه کلیه امااول اقار صوازیسه تنجیسی جهتندن اشددر بلکه بعضیلر قولنجه
حرامدر طط حك بوحدیث شریف طبرانی اوسطندن وحاکم مستدرکندن منقولدر
عن عبدالله بن یزید رضی الله تعالی عنه مرفوعا لاینقع بول فی طست فی بیت فان
الملائكة لاتدخل بیتا فیه بول منتقع ولاتبولن فی مغتسلك عبدالله بن یزید رضی
الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امته تنبیه
وهم ارشاده صالح اولانه خطابا بیوردی بر ظرفه یعنی برچولکه ویا برغیری قابه تجمیع
تبول ایدوب بیتنده قومه که ملائکه بول محبوس اولان بیته کیرمزلر ودخی غسل ایتدوکك
موضعه تبول اتمکه عامه وساوس اندن تولد ایدر دیو بیورلدن نهی ایتدیلر دیو بیوردیلر
ن س بوحدیث شریف حکیم ترمذی مسندندن ونسائی سنندن نقل اولنمشدر عن
عبدالله بن مغفل رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم نهی ان
یبول الرجل مستحمه وقال ان عامة الوساوس منه عبدالله بن مغفل رضی الله عنه دن
روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم نهی ایلدی کشی غسل ایتدوکی
یره تبول اتمکدن وتبول ایتدوکی یرده یاپنمق مستجلب عامه وساوسدن تولد ایدر
ومستجذب افکار فاسده اولدوغندن رسول علیه الصلوة والسلام اندن نهی ایلدیلر
د س بوحدیث شریف دخی ابوداود مراسیلندن ونسائی سننندن اخراج اولنمشدر عن عبدالله
بن سرجس رضی الله تعالی عنه انه نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم ان یبال فی الجحر قال
قتادة انها مساکن الجن عبدالله بن سرجس رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیقا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم برنوزنده طاشلرده دلکلره واراضیده واقع اولان ثقبه یه تبول
نهی بیورمشلردر تنزیها مکروهدر وکبار تابعیندن قتادة رحمه الله برده واقع اولان
چقور یرلرده دلکلر مساکن جن درمشدر ویکره احضاء بنی آدم وکذا تملکهم و
استخدامهم وکسبهم ایضا وکشینك بنی آدم جنالرینی چقروب خادم قیلمق تحریمه
شدید ایله حرامدر وشرط اهل اسلام دکلدر زیرا شجره وجودندن ثمره اولاد منقطع

وَاِسْتِطاعت دریانت وجوده کلمهٔ قلور ظلم عظیم وجور جسیم وازدیاد تنبیه ایله تحریدی
کذلك بر حیوانك حیالرینی چقرمق ونسلنی قطع بونندن طواشی قلمق دخی انسان کبی
منهیدر اول مقوله رجلی عنك امتسی وکسبلرندن تمتع امتسی دخی کذلك ولکن کمی مکروهدر
وَاَمَّا الْمَعَاصِی الْعَدَمِیَّةُ فَاَنْ لَا یُجَامِعَ زَوْجَتَهُ اَصْلًا اِذْ یَجِبُ الْبَیْتُوتَةُ وَالْمُجَامَعَةُ
مَعَهَا اَحْیَانًا اِنْ طَلَبَتْ بِغَیْرِ تَقْدِیرِ زَمَانٍ واما فرجك ترك جهتندن اولان کاهده
آفاتی کشینك خاتوننه جماع ایتمسیدر که زوجه طالبه اولیجق بیله یاتوب ومجامعت
ایتمك واجبی ترك اولور اثم اولور وَاَنْ یَعْزِلَ بِلَا اِذْنِهَا بِخِلَافِ اَمَتِهِ فَاِنَّهُ لَا یَجِبُ
مُجَامَعَتُهَا اَصْلًا وَیَجُوزُ الْعَزْلُ بِغَیْرِ اِذْنِهَا ودخی زوجه سنك اذنسز عزل ایتمسیدر که
حضرت امامدن ظاهر روایت عدم جائزدر یعنی خاتونی ایله جماع ایلیوب انزال زماننده
منیسی طشره دوکدرمکده نسنه یوقدر اگر خاتوننك بوکا اولجق اولورسه اما جاریه سنده
عزل جائزدر کرك اذنی اولسون کرك اولمسون زیرا طوغان ولد اکثر احتمال شق اولمقده
دیمشلر امدی جاریه سنه جماع ایتمك واجب اولیوب واذنسز عزل ایتمك جائزدر المغلة
ترك جماع وعزلدن هر بری فرجك آفات عدمیه سندن عد اولنماد یمشدر
وَعَدَمُ التَّسْوِیَةِ بَیْنَ الضَّرَّتَیْنِ اَوِ الضَّرَّاتِ فِی الْجِمَاعِ فِی ظَاهِرِ الرِّوَایَةِ ودخی ذو جتنیز
ویا زوجاتی بینلرینی جماعك عدمی اولان حقوقده برابر ایتمسیدر که ظاهر روایت
اوزره واجبه اولمدن ناشی ترك تسویه ایله اثم اولور وَرُوِیَ وُجُوبُ التَّسْوِیَةِ فِیهِ
اَیْضًا یعنی برکشینك دورت خاتونی اولسه جملسن برابر کوروب ویا یمقده ولباسده
ونفقه ده وهر خصوصده برابر ایده رسول علیه الصلوة والسلام دیر ایکیم یارب بونوجات
خصوصنده کوجم یتدوکی دکلو جهد ایلیوب برینه کوزدمم وکوجم یتدوکی یرده المدن
نه کلور محبت وجماع برابر اولمق مقدور بشر دکلدر دیر اتسویه بونك جماعنده وجود
دخی روایت غیر ظاهر ایله مرویدر وَعَدَمُ الْاِجْتِنَابِ مِنَ الْبَوْلِ بولدن اجتناب ایتمسیدر که
عذاب قبره کرفتار اولمغه اول سببدر کرك کندو بولی ولسون کرك غیر آدم وحیوان بولی
اولسون صقنه اثوابنی پاك وطاهر طوته واکر خطا واقع اولسه فودی یویه زیرا بوندن
عموم بلوی واردر اکثر عامهٔ عذاب قبر بولدن واقع اولدی حدیث شریفده تصریح اولنمشدر
زحك بزار مسندنده وحاکم مستدرکنده اخراج اولنمشدر عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالَی
عَنْهُمَا مَرْفُوعًا عَامَّةُ عَذَابِ الْقَبْرِ فِی الْبَوْلِ فَاسْتَنْزِهُوا مِنَ الْبَوْلِ وَتَرْكُ الْخِتَانِ بِلَا عُذْرٍ
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا روایت ایدر یعنی بدنکزی بول اصابتندن
صاقنك زیرا که عذاب قبرك جملسی بولدندر پس امدی عامهٔ عذاب قبر عدم تنزهدن
ناشیدر ودخی مرض یاخود قوجه لق کبی عذری یوق ایکن ختانی یعنی سنتی اولمغی ترك

ایتمسیدر الصِّنْفُ الثَّامِنُ فِی آفَاتِ الرِّجْلِ اوجنجی نوع طقوزنجی اصنافدن
سکزنجی صنف ایقلرك جانب معصیته کیتمسی وطرف عبادتدن قعود واجتناب
ایتمکلرندن اولان آفاتی بیاننده در وَهِیَ الذَّهَابُ اِلَی مَجْلِسِ الْمَعْصِیَةِ اِمَّا لِفِعْلِهَا
اَوْ لِلنَّظَرِ اِلَیْهَا وَالْخُرُوجُ اِلَی الْجِهَادِ بِغَیْرِ اِذْنِ الْوَالِدَیْنِ وَلَوْ کَانَا کَافِرَیْنِ اِنْ یَغْلِبْ عَلَی
ظَنِّهِ اِنَّمَا کَرِهَا الْمُقَاتَلَةَ اَهْلَ دِینِهِمَا لَا لِلشَّفَقَةِ فَیَجُوزُ آفات رجلدن بری بودرکه
کشینك مجلس معصیته معصیت ایتمك ایچون ویا نظر ایتمك ایچون کیتمسیدر
وبری دخی والدینك هر بیریك نفقه وخدمتلرینه کندودن غیری متکفل کیمسنه
یوق ایکن کافر اولسه هر برینك اذنی یوق ایکن دریا سفری کبی مخوف وخطرناك سفرلره
وجهاد سفرینه چقماق انلردن اذنسز جائزدکلدر الا مکر مطلع اوله کیم والدینك
اذن ویرمدکلرینه سبب اهل دینلری ایله مقاتله ایتدکلرینی کریه کوردکلرندندر اولوب
اولادلرینه شفقتلرندن ناشی دکل ایسه اول وقتده انلردن اذنسز خروجی جائزدر
وَکَذَا کُلُّ سَفَرٍ یَخَافُ فِیهِ الْهَلَاكَ کَرُکُوبِ الْبَحْرِ وَالْمَفَاوِزِ اَوْ کَانَا مُحْتَاجَیْنِ
اِلَی النَّفَقَةِ اَوِ الْخِدْمَةِ کرو بونجلین در بر کشینك نفقیه محتاج اتاسی واناسی خدمتلرینه
کوردکنه سی ولیوب انلردن اذنسز کیده کروب دریا سفرنه ایتمك ویاخود
تجارت ایله شول سفره دکه انك بولنده قطاع طریق خوفی اولان خطرناك یرلره
کیتمسیدر انلرك اذنی اولمیه جائز دکلدر وَحُکْمُ اَحَدِهِمَا کَحُکْمِهِمَا اتا واناد صاسی اولیجق
هلاك خوفی اولان یرلره ایتدی یرا غوب کیتمکدر بونلرك بریسی اذن ویریجك همان ایکیسنك
اذنی حکمنده در ذاکر والدینی کافر ایسه ده اذنسز بر یرده کیتمك جائزدکلدر وَالْفِرَارُ
مِنَ الطَّاعُونِ وَالدُّخُولُ عَلَیْهِ وبری دخی طاعون اولان یردن فرار ایلیوب قاچمقدر
ویاخود اولدوغی یره کیرمکدر بونکم بوکا دلالت ایدن حدیث شریفدر بری خم امام بخاری
ومسلم سنن صحیحلرندن اتفاقی اخراج اولنمشدر عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِیَ
اللّٰهُ تَعَالَی عَنْهُ مَرْفُوعًا اِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِاَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَیْهِ وَاِذَا وَقَعَ بِاَرْضٍ
وَاَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ عبد الرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه مرفوعا
ایدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه خطابا قچن بر یرده طاعون
اولدوغنی استماع ایتسکز اول یره وقچن طاعون بر یره نازل اولسه وسز انده بولنسکز
اول یردن فرار ایتمك ومنهی اولان اولدرکه طاعون اجلندن فرار درا اما بر آخر مصلحت
اولوب کیتسه جائزدر وبر روایت اخرده طاعون اولدوغی موضعده مقیم اولمق
شهادت مرتبسنه وصول بولنمقدر وانده فرار ایتمك میداندن کادرزادن وقتال کفاردن
قچمقدر وانده حاصل اولان جرایمک حصه دار بولنمقدر وبعضهم جمل هذا النهی

علی صیانة الاعتقاد فیجوز الدخول والفرار لمن علم عدم تغیر الاعتقاد وبعض علما
کرچه نهی مرقوم صیانت اعتقاده حمل ایتدیلر ناشی اعتقاد بنک متغیر اولمیجغنه بقتضی
اولانه دخول وخروج جائزدر دیمشلردر وبرده ان عمر رضی الله تعالی عنه لم یدخل الشام
بعد المشورة فرجع والصحیح ان النهی علی ظاهره وصحیح اولان اولدرکه نهی ظاهری اوزره در
زیرا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه قدس شریف فتحنده شامه قریب کلوب ابو عبیده رضی الله
تعالی مقدم ارسال ایتدکده شامده طاعون عظیم واردر کلورسکز امرسز کدر دیدکده
بو خبر کلیجک اصحاب کرام ایله مشورت ایدوب بعد المشوره شامه داخل اولمیوب جمله‌نک
رأیله رجوع ایتدکلرینه قول مذکوری رد ایتمکن صحیح اولان نهی مرقومی ظاهری اوزره ابقادر
اولدوغنه صاحب الطریقه رحمه الله تعالی قرار ویرمشدر والمشی فی ملک الغیر بلا اذنه
دارا او بستانا او کرما او ارضا مزروعة او مکروبة بردخی غیرک ملکی اولان اودن
کرک باغندن وکرک بستانندن ویاخود اکلمش تارلسندن ویا نطس اولمش یرندن صاحبنک
اذنی یوق ایکن یورویوب کچمسیدر وان کان ارضا جرزا بلا حائط ولا خندق وکان
لحائط من غیر ضرر یرجی الجواز لوجود الاذن دلالة وعادة واکر خندق ودیواری
یوق واورت بتماز قوری یرندن بر حاجت تقریبی ایله بلا ضرر کچمسنده جواز مرجودر
اوچ وجه اوزره نظر اعتباردن ساقط عادت حسبیله ابتنه ورونده‌لرینه مرفوعدر
اذن اولدوغنه دلالت ایدر ویدخل فیه الدخول الی ضیافة بلا دعوة وفیه حدیث
سیجیء ان شاء الله تعالی ودعوتسز بر ضیافته واروب همان بلا اذن ملک غیره دخول
قبیلندندر وبونک تفصیلی وزره بیانی کلور ان شاء الله تعالی بوکا دلالت ایدر حدیث
شریف ذکر اولنور ویستثنی الدخول لخوف ضیاع ماله کما اذا اخذ رجل ثوبه فدخل
داره جاز ان یدخل صاحبه داره ایضا لیأخذه بوندن مستثنی دیمشلر برکسنک ثوابنی
الوب اوینه کیرسه صاحبی ثوابنی المق ایچون اردنجه اوینه کیرمک جائزدر [illegible]
وکذا اذا وقع الف درهم فی دار رجل وخاف ان لو علم صاحب الدار منعه له ان یدخل
بغیر اذن لکن بحیث یعلم الصلحاء انه یدخل داره لهذا وکذلک برکسنه‌نک اوینه بیک
التون مقداری مالی بر نطر بقیله دوشسه واو صاحبی آنی بلدکده ویرمه‌سی خوفندن
تخلیص مالی ایچون صلحادن بعضیسی خبردار ایدکدن صکره اول شیئی المق ایچون اذنسز انک
اوینه کیرمک جائزدر وبالجمله بو مقوله اغراض ایچون غیرک ملکنه دخول اعتبار ایله جائز
اولمق ایله آفات رجلدن اولمز والمشی علی المقابر وبری دخی مقابر اوزرنده یورومکدر واتباع
النساء الجنائز وبری دخی عورتلرک جنازه اردنجه کتمه‌لریدر وزیارت قبوره عمل ایدیلدر
ترمذینک مسندندن اخراج اولنان حدیث شریف دلالت ایدر عن ابی هریرة رضی الله

تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لعن زوارات القبور ابو هریره رضی
الله تعالی عنه روایت ایدرکه تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم زیارت قبور
ایدن عورتلره ملعوندر یعنی اول عورتلر رحمت حقدن سورلمش وایراق اولمشلردر
ومردود دیمکدر ولو وجد طریقا فی المقبرة اذ وقع فی قلبه انه احدثوه لا یمشی
والقعود علی القبر کالمشی ومقابر اراسنده اولان یول کیم احداث ایلدوکی بیلنجک
اول یولدن یورومسی دخی آفات رجلدندر ومقابر اوزرنده اوتورمق دخی کذلک یورومک
حکمنده در ودخول الجنب والحائض والنفساء المسجد آفات رجلک بریده جنبک
وحائضک ونفسانک مسجده کیرمه‌لریدر ومد الرجل نحو القبلة والمصحف وکتب
الشریعة فی النوم والیقظة اذا کان فی حذائها دون احد الجانبین او الفوق وبری دخی
قبله جانبنه ومصحف شریف وکتب شریعت جانبلرینه نوم ویقظه حاللرنده بو
مذکوراته قارشو ایاق اوزاتمقدر لکن اخرینه ندن هر بری ایکی طرفندن برینده ویا فوقنده
بر یوکسک یرده اولوب برابرینه اولمیجق واقع معفودر وضرر یوقدر ووضعها علیها
وعلی الخبز وضرب احد بها ولو حیوانا بغیر ذنب وحق وتقاده [illegible]
وکذلک ایاغی ایله اخرینی تصویب وینا ایتمکی تصویب ویاخود انسانی ویا حیوانی کناهسز
انلری دیمع ایله ضرب ایتمسی دخی آفات رجلدندر وحیوانک ذنبی قاچمسی اولوب
اولمق ایله اولکی ضرب بحق وایکنجی ضرب بغیر حق اولوب اجتناب ایتمسی لازمدر ویجتنب
کل الجهد من حق الحیوان فان الفقهاء قالوا العذاب فیه متعین ان لم یستحل فی
الدنیا واتلاف مال بها واعلام شریعت حیوانی ویا آدمی بغیر حق وذنب ضرب
ایدوب ودنیاده ایکن استحلال ایتمسه اخرتنده هر بری ایچون عذاب متعیندر دیمشلر
پس کرک آدمی وکرک حیوانی هر بر بینک حقنده زیاده اجتناب ایتمک اهم مهماتدندر وممکن
اولدوغی مرتبه احتراز لازمدر زیرا فقها دیدیلرکه انده عذاب متعیندر وآدمی بر بیلدردر
اکر دنیاده حلاللشمزسه ایاق آفاتی بری دخی برکسنک مالنی ایاغی ایله دپوب ضایع
وهلاک ایتمکدر واتیان الظلمة والامراء زمانا وقضاة من غیر ضرورة بری دخی
ضرورة یوق ایکن ظلمه قپوسنه وامرا وقضاته واروب استمداد ایتمسیدرکه بر منفعته
واصل اوله بونلر احسانلرینه ایهدرلر مزاج کرا اولوب بر نسنه تحصیل ایدیلم دیو قپولو
کزرلر اما شمدی زمانمزده احسان ایتمکه بهانه ایدرلر الحریص کالمحروم موجبنجه بویله
ایدنلرک دینلرینه سلامت قالماز والمرینه دخی نسنه کرمز بو ابن ماجه مسندندن
نقل اولنان بو حدیث شریف دلالت ایدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا
ان ناسا من امتی سیتفقهون فی الدین یقرؤن القران یقولون نأتی الامراء فنصیب

بن دنیا هم تعتریهم بعضا ولا یکون ذلك کما لا یجتنی من القتاد الا الشوك کذلك
لا یجتنی من قربهم الا قال ابن الصباح یعنی الخطایا عبد الله بن عباس رضی الله تعالی
عنهما مرفوعا روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دیدی بندن
صکره امتمدن بر قوم کلور که دعوای علم دین ایدرلر احکام دینی بیلورلر ایکن و قرآن عظیم الشان
اوقورلر ایکن انلر بری برلرینه دیرلر که کلکز ولاة امور ناسه و امرا یه وارهلم بعض مصالح ضروره
ایچون معامله ضروریه ایدرز لکن ایتدکلری افعال غیر مشروعه ایچون قلبمزدن بغض
ایدرز دیرلر اما معلوم اولاکه اغاجدن یکندن غیری برشی دوشرلمکه مجال یوقدر یعنی مغیلان
اغاجی یکندن اصلا بر مجال اولمدوغی کبی کذلك فرهیلردن دخی خطا وعصیاندن
غیری برشی حاصل اولمز دیو بیورمشلر حم بو حدیث شریفی احمد بن حنبل سننندن
نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا من بدا جفا ومن تبع الصید
غفل ومن اتی ابواب السلطان افتتن وما ازداد عبد من السلطان قربا الا ازداد
من الله بعدا ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدرکه بادیه لرده ساکن
اولان کمسنه کندویه جفا وظلم وتعدی ایتمش بولنور جاهل فالموق ایلر و احکام شرعیه
بیلمز قالور ودخی صید و شکاره تابع اولوب ومشتغل اولان کمسنه مشغول اولدوغی
جهتدن قلبی ذکر حق وطاعت جناب مطلقدن غافل بولنور زیرا غفلت انسانه موجب
ندامت وسبب سلامتدر وشول کشی که سلطان و امرا قپولرینه وارر زیرا قرب سلطان
اختلال عقل ومالی موجبدر و بر عبدك سلطانه قربی زیاده اولدقلرکان حقدن
ابراق اولمسی زیاده اولور دیو بیورمشلر خ س امام ترمذی وسنن نسائیدن اخراج اولنمشدر
عن کعب بن عجرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اعیذك یا کعب بن عجرة من امراء
یکونون من بعدی فمن غشی ابوابهم فصدقهم فی کذبهم واعانهم علی ظلمهم
فلیس منی ولست منه ومن غشی ابوابهم ولم یغش فلم یصدقهم فی کذبهم
ولم یعنهم علی ظلمهم فهو منی وانا منه وسیرد علی الحوض کعب بن عجرة رضی الله تعالی
عنه مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بکا خطاب
ایدوب بیوردیکه یا کعب بن عجرة بندن صکره اخر زمانده کلن امرادن شرورندن امین
اولان شول کشی دیرکه انلرك شر و فسادندن حق تعالی حضرتندن حفظ اولنمسن طلب ایله
زیرا امراء جوردن قپوسنه واروب کذبلرین تصدیق ایدوب ظلملرینه معاون اولان
بندن دکلدر بن دخی انلردن دکلم و اول ظالملره اتباع ایلیوب متابعت ایدن کمسنه قیامت
کوننده بنم حوضم کوثرمه اوزره دخول ایتمز و داخل جنت اولمز زیرا سلاطین جهانك
وملوکی و وزرانك صحبتی مخاطره اولمغه باعث و بادی بوردکه اکر انلره طاعت

ایدرسك

ایدرسك دینکه ضرر ایدرز و اکر مخالفت ایدرسك نفسکه خطر درامدی سلامت انلر
سنی وسن انلری بیلمکده دروشلر دامرا اولدر که علمادن بعیدا اوله لر وشرار امرا به
قریب اولمیه لر کیمکه انلرك قپوسنه کیتمیوب بلاانلرنی تصدیق ایتمیه و اینتدکلری ظلم و فساده
معین و تابع اولمیه اول بندندر و بن اندنم و قیامت کوننده بنم حوض کوثرم اوزرینه
شراب کوثر ایچلر دیو بیوردی پس امدی علما و امرانك سمت صلاح و صوابدن سبب صلاح
ناسدر فاسد اولملری باعث فساد خلایقدر دیمکدر عبارتندر و یکره الدخول فی المواضع
الشریفة کالمسجد والدار بالرجل الیسری والمواضع الخسیسة کالخلاء والحمام بالیمنی
والسنة عکس هذا والخروج عکس هذا و کشینك مسجد و دار کبی مواضع شریفه
صول ایاغیله کیروب و حمام کبی خسیسه صاغ ایاغیله مکروهدر سنت اولان
مواضع شریفه صاغ ایاغیله کیروب و چقدقده عکس ایتمکدر زیرا چقمق کیرمکك
عکسیدر ولبس النعل والخف واخراجهما علی هذا والرجل کالید وقد ذکرنا ذلك
یعنی پابوج ومست کیوب چقارمق دخی بو وجه اوزره درکه کیرده صاغ ایاغن
کیوب چقرهق صول ایاغن چقارمق سنت اولدوغی مبسوط شیخ الاسلام مصرحدر
والدخول علی الاهل بغتة عند القدوم من السفر و سفردن کلدوکی کبی اول وهلده
اهلی اوزرینه کیرمسی دخی مکروهدر خم امام بخاری و مسلم صحیحینلرندن اخراج
اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال له
اذا جئت من سفر فلا تدخل علی اهلك حتی تستحد المغیبة وتمتشط الشعثة وعلیك
بالکیس وفی روایة اذا اطال احدکم الغیبة فلا یطرقن اهله لیلا جابر بن عبد الله
رضی الله تعالی عنهدن روایت اولندی تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردیکه یا جابر سن سفردن کلدکده اول وهله دن اهلك اوزرینه کیرمه حتی اهلك
کندوبی تزیین ایدوب قولتوغك یولنجه و صاچك طرایجه توقف ایدوب اکثر دن
کیرو کیردکدن صکره طلب ولد ایچون قربان ایله و جابر رضی الله تعالی عنهدن بر روایت
اخریده سفر حسبیله اهلندن غیبت طویلیا ایله غایب اولان اوینه کلدکده اهلنك
اوزرینه کیجه ایچنده کیرمه سن دیو نهی ایتمشلردر زیرا کیجه ایچنده کیشی خانه سنه و اهلنه
کلمك مکروهدر لیلا لفظی تاکید ددر بونده نیجه احتمال ضرر وارد در شاید که خاتونندن
اوضاع قبیحه ظهور ایلیه ده بغض و طلاقه سبب اوله دیمکدر عبارتندر وتخطی رقاب
الناس فی المسجد اذا لم یر فی الصفوف الاول فرجة و اوقات رجالك بری دخی صفوف
مسجد ده فرجه یوق ایکن صفوفی یاروب خلقی اتلایوب بو ینلرینی باصرق او که کچمسی دخی
کذلك مکروهدر کراهتا اولدوغنه دلیل ت ع امام ترمذی و ابن ماجه صحیحینلرندن

اخراج ایلدکلری حدیث شریفده عن معاذ بن انس جهنی رضی الله تعالی عنه مرفوعا من تخطی
رقاب الناس یوم الجمعة اتخذ جسرا الی جهنم معاذ بن جبل مرفوعا روایت ایدر کم هر
کیمکه جمعه کونی ناسک رقابنی کاموزیدن بصه بصه و آتلیه آتلیه کچه اول کمسنه جهنمه
جسر قیلنور دکویا جهنم کریسندن نار مرور و عبور ایلینلر نفسنی اهل جهنم کری
ایدر دیو بیورمشلر بو اولکسنینک عملنه مثال جراد زبو کار اهل ناری کمسه تخیتا الیمیه
زیرا تفرقه قلوب اولان مرغوب و مقبول دکلدر دیمکدر واما المعاصی القعد میته
فالقعود عن الجمعة والجماعات والتعلم والتعليم والحج والجهاد الفرضين والدعوة
التي ليس فيها منكر فان الاجابة واجبة عند البعض وسنة مؤكدة عند البعض
وایاق افاتندن بری دخی کشینک جمعه و جماعاتدن و تعلم و تعلیمدن و حج و جهاددن
اغماض عین ایدوب و توره مسبکدو بریره خی منکرات آلوده اولمیان دعوته اجابت
ایتمسیدکه دعوته اجابت بعض علما قتنده واجبدر و بعضیلر قتنده سنت مؤکده در اولغله
ترک ایتمسی ایمی باساتی موجبدر خ بنکم امام بخاری ایله مسلم اتفاق ایتدکلری سنن
صحیحلریندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا شر الطعام طعام
الولیمة یدعی الیها الاغنیاء ویترک المساکین ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت
ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امته خطابا بیوردیکه شرلو اولان
طعام اولدرکه محتاج اولان فقرا منع ایدرلر هر قنده بر دولت صاحبی فارنی طوق
وارسه هزار منتلر ایله انی دعوت ایدرلر بو ولیمه عروسده طعامی شر اولمغه باعث بودرکه
اکا اغنیا دعوت ایدرلر فقرا و مساکینی ار اقدن باقدیلر انک ایچون طعاملری شرلو
طعامدر زیرا ولیمه دیو سرور و شادلق قتنده ایتدکلری طعامدر تزویج دوکونی اولسون
و سنت دوکونی اولسون لکن استعمال لفظ ولیمه تزویج قتنده ایتدکلری طعامده در برلر
جمعی ولادر اولوبدیمن العرب طعام عروسه ولیمه و ختان دعوتنه اعذار و ولادت دعوتنه
و قدوم مسافر ایچون ایتدکلری دعوته نقیعه احداث بنا ایچون و کیره مغصیت و قتنده
اولان و خیمه دیرلر و شول طعام که بغیر سبب وله اکا مادبه دیرلر یعنی دعاک و لوکی
فجین بر کیمسنه دعوت اولنسه نکاح ضیافتنه اجابت ایدوب وارسون دیمکدر و من لم
یأت الدعوة فقد عصى الله ورسوله و شول کسکه دعوته اجابت ایتمیه تحقیق اول
کمسنه الله تعالیه و رسولنه عاصی اولور دیمکدر بوکا وجوب اجابته دلیل نص
صریحدر امذی دعوت اولانه بر وجه اجتناب واجبه کلدر خ بو حدیث شریف مسلم
سننند و ابوداود مراسیلده نقل اولنمشدر عن عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما
مرفوعا اذا دعا احدکم اخاه فلیجب عرسا کان او نحوه عبد الله بن عمر رضی الله تعالی

عنهما

عنهمادن مرفوعا روایت اولندیکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریندن روایت
قچنکه سزدن بر بکر نکاح ضیافتنه و یا غیرنه دعوت اولنسه اجابت ایدوب وارسون
دیو بیوردی و فی روایة لمسلم و بر روایت اخرى ده امام مسلمدن بو عبارت ایله منقولدر
اذا دعا احدکم اخاه الی کراع فاجیبوا یعنی قچن سزدن بریکزی مسلم قرنداشی بر
قیون و یا بر کچی پاچسنه بیله دعوت ایدرسه اجابت ایلکز قلیل اولدوغی تقدیرجه
بخیرلقیوب وارهکز و بعضیلر قولنجه کراع دیدکلری حرمین مابیننده بر مکاندر اکا کراع
الغمیم دیرلر اول محله دخی دعوت ایدرلرسه دعوته اجابت کوسترک دیمکدر لکن بو
سوز جمهور علما قتنده مقبول دکلدر خ بو حدیث شریف بخاری و مسلم اتفاقا
سنن صحیحلریندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم قال حق المسلم علی المسلم خمس رد السلام وعیادة المریض
واتباع الجنائز واجابة الدعوة وتشمیت العاطس ابو هریره رضی الله تعالی عنه
روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه خطا حمیده دن
هر مسلمک مسلم آخر اوزرنده بش حقی واردر انک برنجیسی بر جماعته سلام ویرلکده
ایچلرندن برینک رد سلام ایلسه کفایت ایدر ایکنجیسی بر مؤمن خسته اولدقده زیارتنه
واروب و حال خاطرنی صورمقدر اوچنجیسی فوت اولدقده جنازه سنه واروب نمازنی
قلمقدر و اکر دفنی ایچون بیله کیدرسه دخی افضلدر دردنجیسی نکاح ضیافتنه و غیر
طعامه دعوت ایدرلرسه قبول ایدوب وارمقدر زیرا ولیمه عروسده عرسنه دعوت
اولنورسه اجابت مندوبدر بشنجیسی اکسردقده الحمد لله دیرسه اکا یرحمك الله
دیمکدر بو سنتدر لکن سنت واجب وزره عطفا اولنمق جائزدر دیو حدیث شریف
ابوداود سننند اخراج اولنمشدر عن عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما مرفوعا من
دعی فلم یجب فقد عصى الله ورسوله ومن دخل على غير دعوة دخل سارقا وخرج
مغیرا عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما مرفوعا روایت ایدر شول کسکه دعوت اولنه
قبول ایتمیه اول شخص الله تعالی حضرتنه و رسولنه عاصی اولور و هم اول کسکه
دعوت اولنمدن بر کسنک مجلسنه و یا ضیافتنه وارسه سارق کبی کیروب و یغمجی
کبی مضطرب و پریشان چقار دیمکدر بو نه کیم بر شخص وارسه اهلینک اذنی ایله
کیت دیمکدر وان علم ان ثمة لعبا او غناء او نحوهما من المنکرات لا یجوز الذهاب
مطلقا وان لم یعلم فوجد ثمة فان لم یقدر على تغییره وکان مقتدی یجب ان یخرج
ولا یقعد مطلقا ایضا و اکر بر کمسنه دوکون طعامنه دعوت اولنسه انده غناء
ولعب کبی منکرات اولدیغنی بیلن کمسنه لازمدر که اجابت ایتمیه و اکر مقدم بلموب

اجابتنه شکوه ظهور ایدرسه مجیب مقتدا اولوب منعنه قادر ایسه منع ایده زیرا اول نهی
عن المنکراتدر واکر منعنه قادر دکلسه اکر غنا ولعب طعام اوزرنده ایسه اوتورمه
حضوری جائز دکلدر زیرا استماع لهو حرامدر ودعوة اجابتی سنتدر وحرامدن امتناع
سنت شریفه اتباعندن اولیدر واکر طعام اوزرنده اولمزسه اکر مقتدای ناسدن اولورسه
بنه اوتورمیه واوتورمسی مطلقا جائز دکلدر زیرا دینه شائن وبرزو مثلاندرك
اوزرینه باب معصیتی کشاده قیلور وان لم یکن مقتدی فان کان علی المائدة او علی مرأی
منه لا یقعد وان لا فلا بأس بالقعود والاکل واکر مقتدای ناس دکلسه ومنکرات
کورنبوردرزده اولمیجق اوتوروب طعامی یرایسه انده برنسنه کلمز زیرا حضوری اولغله
اکا طعامدن یمك لازم کلدی پس تبع جنازه کبی اولدیغی برانك ایله نیاحه اولغله
انك نمازینی قیلمق وانی کومدکدن کیتمك ترك اولنماز طعامدن دخی یمك واوتورمقده
نسنه لازم کلمز وان کان الداعی فاسقا معلنا یجوز ان لا یجیبه ثم الاجابة تتحقق
بالدخول والقعود فان لم یأکل فلا بأس به واکر داعی فاسق معلن اولورسه اجابت
دعوت محلنه واروب اوتورمق ایله محققه اولور عدم اکلده دخی باس یوقدر ولکن الا
ان یأکل لو کان غیر صائم کذا فی الخلاصة لکن افضل اولان بودرکه اکر صائم دکلسه
اول طعامدن اکل ایمسی اولیدر کذلك خلاصهده دخی بویله ذکر اولنمشدر وفی القعود
عن الامر بالمعروف والنهی عن المنکر واعانة المظلوم والسعی فی حاجة العاجز و
غسل المیت ودفنه وانقاذ انسان او مال بصدد الهلاك بالسقوط او الغرق او
الحرق او نحوها للقادر من غیر ضرر المتعین اما لعدم غیره او لعدم قدرته او لاهماله
وعدم مبالاته لدینه ورجل افاتك بری دخی امر معروف ونهی منکر ایمکدن فاحتقدر
یعنی اعانته قادر ایکن وصدد هلاکده اولان انسانی یاخود مالی خلاصه فادر
ایمیوب ولا انسان بر یوکسك یردن دوشمك ویا صویه غرق اولمق ویا اتشه یانمق ایله
هلاك اولمسی دخی بونك امثالی شیلرك تخلیصنه کوجی یترایکن ایمسیدر یعنی مظلوم
اولان خلاصی ایچون سعی ایلمك کندویه ضرر سز اولوب قدرتی وار ایکن اول عاجزه
یاردم ایدوب هلاکدن قورترمیوب ومیتی غسل ودفننه قادر کمسنه بولنمیوب
ویا بولنورسه ده مبالات دینیه سی قلیل اولمغله امور مذکوره دن هر بر بینك حضوری
متعین اولان کمسنه نك هر بیندن قعود واغماض عین ایمسیدر واما المشی لصلة
الرحم والعیادة والزیارة والتهنیة والتعزیة فمن السنن المستحبة واما افات رجلك
بری دخی صلۀ رحم ایمك وخسته حالك صورمه وارمقدن ودوستنك ولادی اولکه
ویا بر خیره نائل اولدقلرنده قوتلو ومبارك اولسون دیمك ایچون زیارت ایمك ومصیبت

فصل

واقع اولدقده متسلی اولمق سوزی دیمکدن قعود واجتناب ایمسیدرکه بو مجلسی
سنن مستحبه دندر اولمغله ترکی اپاق افاتلرندندر عد اولنمشدر ومنها قعود الاجیر
عن خدمة المستأجر والمملوك عن خدمة المالك والزوجة عن خدمة والولد عن
الوالدین والرعیة عما امره الوالی مما لیس بمعصیة الا بعذر واما افات رجلك بری دخی
اجیرك مستأجردن بلا عذر ایشنده تکاسل ایمسیدر نتکم روایت اولنور ابراهیم بن ادهم
رحمه الله تعالی اخر نهاره دکین اجرت ایله اوزاق بیچرامیش واجرتنی ویردکلرنده النه نوب
نظر ایدرامیش واصحابنه دیرامیش که قورقرمکه صاحب زرعك مرادی اوزره خدمتنده
بذل مقدور ایدممدم پس بو اجرت بکا حلال دکلدر دیو ترك ایدرامیش بو مقوله
حرفتده غالی همت ولنلر اخذ اجرت ایمزامیش زیرا انلرك وقتنده هر عمله حضور حلاوتی
دلالت ایچون مستأجرك ایشنده صاحبی راضی اولمق شرطدر وعبدنك خدمت مالکندن
وزوجه نك داخل خدمتندن وولدك والدین خدمتلرندن ورعیه نك امر مشروع
اوله رق والیدن بلا عذر قعود واجتناب ایمسیدر زیرا حق جل وعلا انلری خلق ایلدی
تاکه امور دین ودنیامزی تحصیلنده انلر ایله استعانت ایده رز وکندونك رضاسی
اولان نسنه لرده انلری استخدام ایده رزتاکه اول نعمت عظیمه ده کافر اولمیوب مهما
امکن شکرینی ایمش اوله وزیرا امدی کرکدر انلر ایله طریق حرامه کیتمیه وزامدیکه باعث
افاتی چوقدر جملسندن احتراز ایمکی حق جل وعلا میسر ایلیه امین نوع ثالث یعنی
اوچنجی نوع علت طقوزنجی اصنافندن الصنف التاسع فی افات بدن غیر مختصة ببعضو
معین مما ذکر وهذه کثیرة جدا طقوزنجی صنف اعضای انسانیه دن بر عضوه اختصاص
اولمیوب مجموع بدنه منسوب اولان افات کثیره بیانندهدر جدا قطعا دیمکدر منها الرقص
وهو الحرکة الموزونة والاضطراب وهو غیر الموزونة فکل من لعب غیر مستثنی
وافات مرقومه دن بری برکسنه نك رقص واضطراب ایمسیدرکه اول حرکت موزونه ایمسیدن
وایکنجی حرکت غیر موزونه ایمسیدن عبارتدر ورقص واضطرابدن هر بری دستولاکرك
هر لعب حرامدر دیو بیوردقلرینك عمومی تحتنده داخل اولوب اما اوچ لعب حرام دکلدر
برکسی اتنه اوبون اوکرتمك واوق اتمق وعورتیله اوینمقدر دیو بونلردن غیریسی حرامدر
زیرا رقص حرمتی اجماع ایله اولدوغی مقرردر ائمه حنفیه وشافعیه وسائر ائمه
مسلمین قتلرنده هر کیم رقص ودوران ایدنلره قبل الرجوع مصاحب اولسه یوم
اخرنده اعمی حشر اولور دیکلی اولدوغی ایچون ابو موسی اشعری روایت ایلدی ودخی
کتب معتبره دن تاتارخانیه ده وذخیره ده رقص وسماع کبیره ایدوکی تصریح ایمشلردر
واما مرازی وامام قرطبی واحمد النسفی حرمتی تصریح ایمشلردر بونها به یازلمشدر

واما مجوبیده رقص اولنان حصیر وارض اوزره نماز قیلمق جائزدر دکلدر تا اول طرغی
قاروب دوکیجیه دید وکی اصول فقهده بزدوی ده ومنیة المصلی ده وشرح کبیرنده
واکمل ده مصرحدر مسئله رقص حرمتنه مفتی زمان فتوی ویردکدن صکره جهال
متصوفه نك مقتدالرندن بری جامعده کرسیه چقوب علی ملأ الناس رقص حرامدر
دین کیمسه دکلسون بروبر بو رقصی شمدیه دکن ایده کلدك وایدرز مشایخ سالفه دن صادر
اولمشدر حلال در دیسه لازم کلور الجواب اول مجلسده اولان اهل اسلامه لازمدرکه
اول ضال ومضل اولان دجال اشقی کرسیدن اتوب وجامعدن چقاروب وحاکمه
الوب اولان کرکدر که شهردن انی نفی ایده زیرا شریعتی بالمیین امیلره سبب اولور واول محرمات
حلال اعتقاد ایدوب ذکر وعبادت بله لردخی بدعت وضلالت اوزرینه مصر اولوب
قالورلر امدی امور دینیه نك حفظی واصلاحی حقوق عبادك دنیا امورینك حفظی
واصلاحندن مقدمدر ویدخل فیهما ما یفعله بعض الصوفیة فی زماننا بل هو اشد
من کل ما عداه منهما لانهم یفعلونه علی اعتقاد العبادة فیخاف علیهم امر عظیم
قال الامام ابو الوفا ابن عقیل رحمه الله تعالی قد نص القرآن علی النهی عن الرقص فقال
ولا تمش فی الارض مرحا وزمانه صوفیلری کبی هر بر نسنه عبادت اعتقادیله حرام ونسنه
تحتنده داخل ایکن حرام اولسنك تحتنده داخل ایکن ینه عبادات اعتقاد ایدنلر ایچون خشیة
کفر واردر کارما لکیه دن ابو الوفا ابن عقیل رحمه الله تعالی دیدیکه حق جل وعلا قرآنده
منکر ومختال اولنلری سوره بنی اسرائیله وسوره لقمانده تکرار ذم ایدوب بیوردیکه یر
یوزنده کبر وفخر ایله یوریمه یعنی متکبرین یوریدکلری کبی مرح شدة فرح ایله یوریمدن
نهی بیورمشدر وذم المختال والرقص اشد المرح والبطر رقص ایسه ذم المتکبرین
فرح ایله مشبك اشدیدر بیوردی پس امدی بر یوریمه لعب ولهو ایچون صالیمه جالمق
کبی تحقیق حق تعالی هر صالیجی منکرلری سومز دیمکدن عبارتدر وقال الطرطوشی
رحمه الله تعالی حین سئل عن مذهب الصوفیة اما الرقص والتواجد فاول من
احدثه اصحاب السامری لما اتخذ لهم عجلا جسدا له خوار قاموا یرقصون علیه ویتواجدون
فهو دین الکفار وعباد العجل وکذلك علماء مالکیه دن امام طرطوشی رحمه الله دن
موسی علیه السلام حکایتنده قال لهم هرون من قبل آیتنك تفسیرندن استفسار ایدیلکده
نه دیرسك صوفیه نك برارایه جمع اولوب واظهار تواجد وعشق ایدوب رقص ودوران ایتملری
وجده کلوب عقللری زائل اولور دوشرلر اول رقص حلال میدر وانلر ایله اوتورمق جائز میدر
دیو سؤال ایتدیلر اول دخی جواب ویردیکه اول صوفیه طائفه سنك مذهبی بطالتدر
وجاهلکدر وازغونلقدر اما رقص ورقص یعنی سماع دوکمك ووجد اظهار ایدوب

عقلی کیدوب دوشمك اول سامری جماعتی بزاغویه طاپیجی ایدیلر انلرك احداث ایتدکلری
انلردن عادتدر قالدی اولکه بزاغویه طاپارلر ایدی وانك چوره سنده وجده کلوب سماع
ایدوب دونرلر ایدی پس بونسنه کفار عادتیدر وبزاغویه عبادت کیدر ومسلمان
کمسنه یه روا دکلدرکه انلر قاریشوب مصاحب اوله دیو بیوردی وعین سراج الملوکده
یکرمی ایکنجی بابده مذکوردر بو فقره ده اولان نسنه یه بکی بوزا وبوزالیقلار ایله در
شمدیکه علما غرض ایدوب صوفیلره دخل ایدرلر بو ظن اولنمیه بلکه کچن سلفدن
کچن علما انکاردر اما انلر شمدیکه صوفیلر زماننده اولسه لر زیاده سیله تهدید ایدرلر
تهدید اولنه ایدی حتی بدعتلرن ضعفایه ذم ایدوب احوالی بالمینلرینه وطریق اسلامه
علاییم ایله توجه ایدرلر ایدی زیرا هرکسك فعلی معتبر دشی عی ایله عبادا ولنوب معلوم
اولدقدنصکره صفاتنه کوره حکم ویرمك موجب شریعت شریفه ومقتضای سنت
منیفه در اما صوفیلرینده وسائر عوام ذکنده اولنلر اول صفاتی بیلیوب واکلمیوب
بلکه سلفی بویله ایمشلر دیو تقلید ایله ایتدکلرینك قباحتی اصلا بیلیوب طریقلردن
احسن طریق ظن ایدوب بدعت شنیعه عبادت دیو ایدنلر قباحتلرینه توبه دخی
ایتمزلر لابد شیطانك شبکه سنه دوشوب کندولر وکندولره تابع اولنلره دخی هلاك
اولورلر اما اضرار شول حده وارمشدرکه اول بدعتك قباحتنی بیلوب سویلیلرم
معاندر ضلر دوشوب نهی منکر ایدنلری تخطئه ایدرلر بو فقیر وحقیر دخی اهل سنت وجماعت
طریقنه عزت چکوب وصلحاء سلف استقامتنه غبطه ایدوب بو بابده بوندن غیری
درة البرهانیه اسمیله مسمی اولان کتابمزده دخی تفصیل اوزره بیان اولنمشدر زیرا
بوزمانده که اهل بدعت بوتحمیده سیرت ایچنده بولیبولمش واهل سنت وجماعت ایلهم
قارشمشدر شب روز خلایقی ضلاله دوشرلر ومذهب باطللرینك ترویجنه جالشورلر
نیچه کمسنه نك عقایدن برباد ایدرلر مع هذا انلرك خبرا ولمز اکاه اولملری ایچون بیان اولنمشدر
وتعاونوا علی البر والتقوی امرینه مثال کوسترلمشدر تاکه بیله لر اصل طریقنده مسلکمز
حق اوزره اولوب دینکم وحفاظم ایله علما عظام تابعیه اوله که باری تعالی فطیر
مشابه سنه قدم باصدیره وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب پس امدی
نفسانلری کندولره اعلام ایتکدن مقصود شرعا برنو واجبا ولانی قامت عکدر
تاکه بو واجبی ترك ایدنك حقنده الله تعالی ورسولی خبر ویردوکی عقوبتدن خلاص
بوله وزتاکیم انلرك توبه لرینه وهدایتلرینه سبب اوله وبونلره توبه نصوح وکندو ضیاسنه
موافق علم وعمل میسر قیله وبره دخی بونلرك علملرینی وعمللرینی سائر مسلمانلرك توبه لرینه
وهدایتلرینه سبب ایدوب بونلرك وسائر امت محمدك دخی خاتمه لرین خیر قیلوب

امین پس امدی صالحك ادنی مرتبه سی کبائردن مجتنب اولدوغندن صکره حسنات
سیئاتنه غالب اولوب اصلا کبیره اولانه مرتکب اولمیه و صغائردن برینه اصرار اوزره
اولمیه رقص و دوران خود اکبر کبائردندر اجتناب ایده لر وقال فی التاتارخانیة الرقص
فی السماع لا یجوز تاتارخانیه ده ایدر اشعار واذکار استماع حیننده رقص جائز دکلدر
وفی الذخیرة انه کبیرة وذخیرهٔ برهانیه ده کبیره عد اتمشدر وقال الامام البزازی
فی فتاواه قال القرطبی ان هذا الغناء وضرب القضیب والرقص حرام بالاجماع عند
ملك وابی حنیفة والشافعی واحمد فی مواضع من کتابه امام بزازیه وقرطبی رحمهما الله
تعالی تحقیق غنانك وضرب قضیبك یعنی چالپاره نك ورقصك حرمتنده شك
یوقدر کتب باتفاق المذاهب حرامدر امام مالك وابو حنیفه قتنده وشافعی واحمد بن حنبل
رحمهم الله تعالی بونلرك قتلرنده انك حرمتی بالاجماع در حتی بر مجتهدك قولی یوقدر
وسید الطائفة احمد النسوی رحمه الله تعالی صرح بحرمته ورأیت فتوی شیخ الاسلام
جلال الملة والدین الکیلانی رحمه الله ان مستحل هذا الرقص کافر لکونه قطعی الحرمة
وسادات حنفیه نك مشاهیرندن امام احمد نسوی رحمه الله تعالی رقصی استحلال
ایدنك کفرینه فتوی ویروب کافر اولور دیمشدر ولما علم ان حرمته بالاجماع لزم ان
یکفر مستحله تنکیم رقص وغنانك حرمتی اجماع ایله اولدوغندن حلال دین کافر اولور
مسئله حرمتی اجتهاد ایله ثابت اولانك مستحلی کافر اولمیجق رقص حلالدر دین طائفهٔ
متصوفهٔ تکفیر ایدرلر می وجمله تکفیر ایدرلر الجواب یعنی اجماع وارددر بو تکفیر الدی
هیچ بر مجتهد رقصه حلال دیمز اول رقصه که شمدی صوفیلر ایدرلر هیچ بر مسلمان
انکا عبادتدر دیمز بلکه بالاجماع بدعت وضلالتدر کفرهٔ به تشبیه در بو ایلکه اجماعا
حرمتی لازمدر اولدوغندن مستحلی کافر اولور وکان الشیخ الزمخشری فی کشافه فی کلمات فیهم
یقومها علیهم الطاقة ولصاحب النهایة والامام المحبوبی ایضا اشد من ذلك شیخ
زمخشری کشافده رقص ودوره مرتکب اولانلره عظیم بلا و تهمت چکرلر دیمشدر
وصاحب نهایه وامام محبوبی رحمهما الله طائفه رقاصه حقلرنده فوق الغایه تشدید
ایتدکلری فتاوی بزازیه ده ذکر اولنمشدر وکجلتی انتهی قلت من له انصاف ودیانة
واستقامة طبع اذا رای رقص صوفیة زماننا فی المساجد والدعوات بالالحان والنغمات
مختلطا بهم المرد واهل الهوی والفرق من جهال العوام والمبتدعة الطغام لا یعرفون
الطهارة والحلال والحرام پس انصاف ودیانتی اولوب واستقامت طبعنه حصه سی
اولان کمسنه زمانمز صوفیلرکه مساجد ومعابدده نغمه دمساز ومقام شناسن ذاکر جمع
اولوب نغمات والحان ایله اهل هوی ومبتدعه وتارهٔ او غلانلرك اختلاطی ایله رقص ودور

وتواجد

وتواجد وهای وهوی فریادلرینی فسقه فسق ایدکی ابیات واشعارده اتدکلری
تغنی کبی تغنی اتمك ایله لا اله الا الله چاغرلر بر مقدار زمان صکره ایاق اوزره قالقادر
دخی آه الله وقول قوله ویروب فالفنی فالفنی ویرلر دخی ذکر دیو کلمهٔ توحیدی بر وجه
ایله تغییر ایدرلر که اشیدنلر کمسنه نه دیدکلرین اکلیه مز وارلرنده بر بالی یوزلو وغلام
ابیات واشعار ایله تغنی ایدوکی وقتده صوفیلر هر بری بر طرفدن بر وجهله حایقرر
متحانه وصوفیلرده حایقره سرخوشلر اول مرتبه ده حایقردقلری معلوم دکلدر
وبو مجلسلك اولنده واخرنده قرآن دخی اوقودلر وقرآن عظیم الشانی تخفیف وتغییر
ایدوب کوناکون اوضاع کریهه ایله اوینغه وقالقمغه وقوشمغه مبادرت ایدرلر کاردر
بلکه طهارتی وفرائض وواجباتی وحلال وحرام نه در بلمزلر اگر انلره دینلسه که کلك
علمادن فرائض وواجباتی وسنن ومستحباتی اوکره نك دخی قامت ایلك وعمل ایلك
ومکروهاتی ومحرماتی اوکره نك دخی اندن احتراز ایلك تا که رسول الله نك خلفاسنه
اوله سز دینلسه انلرك شیخلری نامنده اولان بو فعال اول عالمك بو امرینی قبول ایتمیوب
مقابله سنده بغض وعداوت اظهار ایدوب مریدلرینه دیرکه اول مسکین ظاهرده
قالمشدر علم ظاهر اصحابنه حرام اولان علم باطنه حلالدر دیوب جاهلك واراذلك
کمی مدعی کمی شاهد کمی مرید کمی شیخ باررد اولوب تغییر الشکل لاجل الاکل بریره کلوب
اصل محرماتی حلال اعتقاد ایدوب ذکر وعبادت بیله لر دخی بدعت وضلالت
اوزره اولدیلر العیاذ بالله تعالی بل لا یعرفون الایمان والاسلام لهم زعیق وزئیر
ونهاق یشبه نهاق الحمیر یبدلون کلام الله ویغیرون ذکر الله ثم یتلفظون
بالفاظ مهملة وهذیانات کریهة مثل های وهوی وهی وهیا یقول لا محالة
هؤلاء اتخذوا دینهم هوی وان لم یکن له ممارسة بالفقه وعلم تفصیلی بحالهم
فالویل للقضاة والحکام حیث یعرفون هذا ویشاهدون ولا ینکرون ولا یغیرون
مع قدرتهم علیه بل یخافون منهم ویلتمسون الدعاء بلکه شول نطا ایمان واسلام
بلمزلر بهایم مقوله سی عوام اولوب تکیه نذر وصدقات کلسون دیو تکیه قوروب
هنکامه کرلك شرطی اولان های وهوی آلت جمعیت ومدار معاش ودکان انتعاش
قیلوب شیخلری اوچ دوب تغییر الشکل لاجل الاکل بریره کلوب ذکر وتوحیده دیرلر
های وهوی الت فساد ایدندیلر بو فریادلرینی خلق کوروب وایشتدکده فقها
ممارسنی یوق ایسه ده لعب ولهوی دین وعبادت اتخاذ اتمشلردر بو طائفهٔ مرقومه
تبری واستنکاف ایدوب وآیین ناسزالرینی استقباح واستنکار مقرردر واحوال
منکورهٔ مشاهده ایدوب ده تغییرینه قادر ایکن اتمیوب بلکه اهل مناصب همت

اجتناب ایدوب ومنصبلرینه باطل ایله معاونت ایدیله حامی وحافظلری ظن ایدرلر
ومرتبه لرندن دعاء خیر التماس ایدن اهل منصب وحکام ایچون اخرتده ویل وعذاب
شدید وارد اولور دنیاده دخی انلر شرکت مانند منصبه نائل اولمز اول فاسقلر کبی
مکروهات ارتکاب ایتمک ایله سائره همت منصبه قادر دکلدر زیرا فاسق کتاب وسنت
ایله عمل ایتموب هواسیله عمل ایدرلر کذبنک وجهی بودر که حق تعالی ورسول علیه الصلوة
والسلام فاسقه خیر ونافع اولان نسنه لرک اتمسنی امر ایدرلر ایکن وکندوسنه شر وضال اولان
نسنه لرک اتمسنی منع ایدرلر ایکن فاسق الله تعالی ورسولنه عاصی اولور وشیطان که کندو
شر وضال اولان نسنه لرک اتمسنی منع ایدرکن اکا تابع اولور وایله اولسه فاسقک
بو عملی عقله مخالف اولدوغی ایچون وهواسیله عمل ایلدوکی ایچون فاسق دینلدی زیرا سماع
ورقص ودور وتواجد ودق ومعزف بو النیسنک جملسی باطلدر قرآن عظیم واحادیث
شریفه ده منهی اولان نفس هواسندندر وبو معنالر فسق وفجوردر بونلردن حاصل
اولان وجد وذوق نفسانیدر شیطان رجیمدر وبو مسئله ده اهل تحصیل چوق کمسنه تلبیس
ایلمشدر زیاده تفصیل طالب اولان دلالة اللزوم ادلو کتابه نظر ایله سن سنکم کشف
المحجوب دلو کتابده ذکر شیخ ابو العباس شقانی رحمه الله تعالی ایدر صوفیلر جمع اولوب
دور ورقص ایدرلر ایکن کوردمکه شیطانلر عریان اولدقلری حالده قالقشوب وصوفی
بنالرین اوزرینه اوفورلر ایدرلرکه اوفورمسندن وجد مکلوب دوشرلر ایدی پس بونلر شیطان
فعلیدر وصحیح حور دجوانلر ایشیدر اهل التهلکه بو اصل فعللر اولمز والحاصل فرقه صوفیه
غایله چوق قدر جهلدن زیاده دین واسلامه هدمه سعی ایلیوب چوق خلق زندقه وکفره
اتحاد ووحدت وجود قول خبیثدن اولنلردر شیطان دزلودر صنعته آلتدر بلکه شیطانک
ایسه انساندن مطلب علاسی عقیده سنه خلل ویرمکدر لاجرم غافل کسنه لر فرط
حماقتلرندن وشدت ضلالتلرندن حیران قالوب الدینی فوت وارک فعللرندن دفع
ایده لر علما سوزلرن تعصبه حمل ایدرلر ونه قباحتدر اکلیوبیلورلرکه توبه واستغفار
ایده لر وجه حیرنده ودنیا محبتندن ناشی بو صورتده قالمشلردر رقاصلر ادا سنده
عبادت مشابه سنده اجرا اولندوغی ایچون نعم الذکر قیاما وقعودا وعلی جنوبهم
جائز اذا کان بادب وسکون اعضاء بلا لحن ولا تغن بلی ذکر ایدکمسنه لازم اولان
اولدرکه نمازده اوتوردوغی کبی یاخود مربع طهارة کامله ایله قبلیه قرشو اوتوره
ویاخود قیام حالنده وجنبی اوزره استناد واتکا حالنده کوزلرن قیابوب ذکر
ایدجکی سلطانه تفکر ایدوب کمال ادب وسکون اعضا ایله لحن وتغنی ایتمکسزین حضرت
الله تعالی ذکر ایتمک نه کوزلدر واما تحریک الرأس فقط یمنة ویسرة تحقیقا بمعنی

النفی

النفی والاثبات فی لا اله الا الله فالظن الغالب جوازه بل استحبابه اذا کان مع
النیة الصالحة فیخرج عن حد العبث واللعب واللهو فیکون فعلا دالا علی التوحید
مقارنا للقول الدال علیه فیکون کلمة ککلمتین واما توحید ایدرکن نفی واثبات
معناسنی تحقیق ایچون باشنی صاغ وصوله تحریک ایتمک متعلقه اکرچه روایت یوقدر
لکن نیت خالصه یه مقرون اولیجق لهو ولعب حدندن خارج اولمسیله جوازی بلکه هم
استحبابی ظن غالبدر او لا الا لفظیله ابتدا ایدوب کوکسندن باشی قالدورق حکیتا باشی
اوموزلرینه برابر اوله اندن صکره ایله لفظی صاغ اوموزینه آته اندن صکره الا الله لفظی
زیاده چکوب کوکسنک صول جانبنه بر وجه ایله ضربه ایده کیم نفسنک حرارتی قلبه
واصل اوله که توحید شریف هم قول ایله وهم دلالت ایدن فعل ایله اولمغن هر کلمه
شریفه سی ایکی کلمه مقامنده اولوب اجری مضاعف اوله واصله دفع المسبحة فی
الصلوة فی التشهد عند اشهد ان لا اله الا الله وقد روی فی الصحاح عن النبی
صلی الله تعالی علیه وسلم مع ان الصلوة موضع سکون ووقار حتی کره فیها الالتفات
لکن هر نماز محل سکون ووقار ایکن تشهدده اشهد ان لا اله الا الله دیدکده قعده اولیده
واخرده التحیات اوقوردکن شهادتین محلنده کلیجک صاغ الینک شهادت پارمغن
قالدروب توحیده اشارت ودلالت ایچون مسبحه دفع ایتمک حدیث شریف وارد
اولمغن اکا قیاسا تحریک مزبورک دخی وجه مشروح اوزره روایت اولنمشدر اما
فتاوای خلاصه ده پارمغن قالدرمق یکدر دیمشدر زیرا نمازک ادبی وضع وسکون اوزره
اولمقدر دیمش ومشایخدن جمع کثیر دخی اشارتی ترک ایتمشلردر منیة المفتیده کراهتی تصریح
ایتمشدر زیرا الجس ملل ولا ندرؤا وفضه تشبیه اولنمق ایچون واما امام ابو یوسف قتنده لا
باسدر ومنها کشف العورة عند غیره الا بعذر وقد مر فی آفات العین
وفی الخلوة ایضا الا بعذر حلق العانة والغسل فی زمان یسیر والتخلی والتداوی
والاستنجاء بقدر الحاجة وآفات مرقومه دن بری دخی غیری کشینک یاننده کشف
عورت ایتمسیدر که آفات عینده تفصیلی مرور ایتمشدر واستنجا وتخلی وحلق عانه وزمان
یسیرده اغتسال وقدر حاجتیله تداوی کبی عذرلردن بری یوق ایکن خلوتده ایکن
دخی کشف عورت ایتمسی دخی آفات مرقومه دندر ومنها لبس الحریر والذهب
والفضة سوی اربع اصابع للذکر بالغا او صبیا غیر ان الاثم فی الصبی یکون
دندن علی الملبس وآفات مرقومه دن بری دخی بالغ یاغیر بالغ صبیلر حریر ثیاب دورت پارمق مقدار
سنجغی ابریشم قفتان ویاخود التونلی وکومشلی ثیاب کیمسیدرکه حرامدر
لکن نسوانه حلالدر ارککک معصوملر دخی کیمک حرامدر انلک کناهی کیدورندن اوزرینه

اولور والذی لحمته حریر ففی حکم الخالص لا فی الحرب واغجی ابریشم اولان اثواب همان
حریر حکمنده در اولره حرامدر الا کفار ایله مقاتله جنکنده جائزدر لکن انده دخی
علما اختلاف ایلدیلر امام اعظم حربده دخی جائز دکلدر دیر اما امامین قتنده حربده
جائزدر و اما القعود والاضطجاع علیه وتوسده فجائز عند الامام رحمه الله خلافا
لهما واما ابریشمدن متخذ اولان اوزرنده اوتورمسی و یاخود یصدق ایدوب طیمسی
و ابریشمده قالیچه دوشمکده نسنه یوقدر امام اعظم قتنده لا بأسدر جائزدر امامین
قتلرنده مکروهدر ویکره ان یلبس الرجال الثیاب المصبوغة بالعصفر او الزعفران او
او الورس و آدامه عصفر ایله قرمزیه بویانمش و یاخود ورس ایله که یمنده بتر بر صاری اوتدر
بتر بونلر ایله بویانمش اثواب کیمك ارلره تحریما مکروهدر ولا بأس بتحلیة المنطقة وحمایل
السیف بالفضة ویکره بالذهب و آدامه کموشدن اولان قوشاق و قلیج حمائلن کیشدن
ایمك لا بأسدر التوندن ایمك مکروهدر ویکره الخرقة لمسح العرق والامتخاط ان
کانت متقومة لانها دلیل الکبر و دخی ترن و سومکن سلمك ایچون ابریشم ایله و غیری
ایله منقش مقرمه استعمال ایلمسی مکروهدر وعند البعض اکر کبر ایچون تقویم اولورسه
مکروهدر والا لا بأسدر ویکره ستر الحیطان باللبود ونحوها للزینة لا للحر او البرد
دیواره و قبویه و پنجره زینت ایچون پرده چکمك دخی کذلك مکروهدر اما اکر اسیدن
و یا صوقدن حفظ ایچون اولورسه لا بأسدر ولا بأس بان یکون فی بیت الرجل ثیاب
دیباج لا تلبس واوانی من الذهب والفضة للتجمل لا للاکل والشرب کذا فی الخلاصة
و بر کیشینك اونده اطلس و قطیفه دن ثوبی اولوب والتوندن و کموشدن اوانی و ظ
کیمك ایچون و دخی یچلیندن اکل و شرب ایچون اولیوب مجرد تجملات ایچون اولیجق
لا بأسدر صاحب خلاصه دخی تصریح ایلمشدر واما تطویل الثوب الی ما تحت الکعب
فان کان کبرا فمکروه تحریما واما طوبوقدن اشاغه اوزون اثواب کیمك کبردن ناشی ایسه
تحریما مکروهدر و اکر ایچون اولیوب همان معتادی اوزره کیرسه کراهت تنزیهیه در
واما لبس الثیاب الرقیقة فان لم تکن للکبر والریاء فجائز بل مستحب فی الاعیاد والجمعة
ونحوهما واما غایت انجه و قیمتلو اثواب کیمك کبر و ریادن خالی اولورسه جائزدر بلکه جمعه
و بیراملرده و بوکا بکزر کونلرده و دعوتلره وارد قده کیمسی مستحبدر واما الخشنة
والمرقعة فمستحبة فی سائر الاوقات ان لم تقصد الریاء واما اکثر اوقاتده یمانی و غلیظ
اثواب کیمك دخی کذلك مستحبدر اما ولان بودر که بر کیشینك لباسی کندونك اقرانی
و امثالی لباسنه مناسب و لا اقراننده لباسده نه قنی بوقاری و نه قنی اشاغه اوله
زیرا قنی زیاده بوقاری و یاخود اقران لباسندن زیاده اشاغی اولورسه خلقك کندی

غیبت و مساویسنه سبب اولور رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرندن مرویدر که
کیشینك لباسی علا و یاخود زیاده ادنی اولمیه دیمشلر و بیورمشلر که کسوه دردر
قسمدر اول فرضدر اول شول کسوه در که عورت موضعنی ستر ایدر و اسیغ و صوغوغی
دفع ایدر زیرا انسان ادای صلوته قادر دکلدر الا ستر عورت ایله در و انك خلقنی اشبه
و برده متحمل دکلدر الا انك ایله دریس لباس ایله انك ایله دفعنه محتاجدر اوبله یکنجی
لباس نفیس ایله خسیس ارا سنده بیاض اولاندر و ایکنجی قسمی مستحبدر و اول ستر
عورت و اخذ زینتدر زیرا حق جل و علا بیورر دیکی نعمتنك اثرینی قولنك اوزرنده
کورمکی سور اوچنجی قسمی مباحدر و اول تزیین ایچون یا جمعه و بیرام ایچون ثوب
جمیلدر زیرا صحابه رضی الله تعالی عنهم ثوب جمیلی کیرلر ایدی دردنجی قسمی مکروهدر
اول تکبر ایچون اولاندر زیرا اکبر حرامدر و حرامه وسیله اولان و یرسه
کرکدر اول کیسه دخی کندو یه وسعت و یره یعنی خوشجه نسنه لر کیه و خوشجه
نسنه لر ییه حضرت رب الارباب بو طریق ایله شکر ایلیه اکر دنیا فضلیله اولورسه
ولبس المخیط وستر الرأس باللباس المتصل للمحرم والوجه للمحرمة ومحرم اولان بعضی
بعضنه متصل ثوب ایله باشنی ستر ایمك دخی مکروهدر ولبس ثوب الغیر بلا اذنه
و غیرك ملکی اولان اثوابی صاحبندن اذنسز کیمك دخی مکروهدر ومنها مماسة
بدن الاجنبیة مطلقا بلا اذن الا کف العجوز للامر و افات مرقومه دن بری دخی
کیشینك بلا عذر شهوت ایله اجنبیه شابه نك بدننه مس ایتمسیدر که مطلقا حرامدر
الا مکر قوجه قاری الرنه یاپیشوب ما عداسی و اجنبیه نك بدننی مس ایتمسیدر
نتکم بونك تفصیلی بر کره دخی مرور ایتمشدر وعورة الغیر مطلقا بلا عذر و اعذار
شرعیه دن بری یوق ایکن اجنبیه دن غیریسنك عورتنی مس ایمك دخی مطلقا
حرامدر والمماسة بشهوة غیر زوجته وامته و کذا خاتوننندن و جاریه سندن غیریسنك
بدننه یاپیشمقدر اکر یا جماع ایدکنا یدر که بو مجموع بدن افاتندندر و یدخل فی
المماسة المضاجعة والمعانقة والتقبیل واتو ایله بر یرده یاتوب الکن بری برینك
بوینه دولبوب قوجشمق ایله اوپوشمك و یاپیشمق دخی داخلدر و مماسة ما تحت
السرة بلا حائل من زوجته وامته الحائضین او النفاسین و خاتونی ایله جاریه سنك
حیضلری و نفاسلری حالنده کوبکلری التندن دیزلری التنه وارنجه اولان یرلرینه
بلا حائل یاپیشمسی دخی جمله بدن افاتندندر و قال فی الخلاصة تقبیل ید العالم
والسلطان العادل جائز و خلاصه ده ذکر اولنمشدر که عالمك و سلطان عادلك الرین
اوپمك جائزدر و تکلموا فی تقبیل ید غیرهما قال بعضهم ان اراد به تعظیم المسلم

٧ نسنه دخی حرامدر و حضرت عمر رضی الله عنه
دیمشدر که تحقیق حق جل و علا بر قولنه
وسعت ویره صح

لإسلامية فلا بأس والأولى أن لا يقبّل هذا ما تقدّم في الفتاوى وبعضيلر قتنده بونلرك
غيريلرك ببوك آدمك مجرد بر مسلمي اسلامي ايجون تعظيم قصديله ايسه لا بأسدر
لكن اولى ولان عدم تقبيلدر نتكيم فتاواي تاتارخانيه ده ذكر اولنمشدر وفي الجامع
الصغير يكره أن يقبّل الرجل فم الرجل أو يده أو شيئا منه أو يعانقه وقال أبو يوسف
لا بأس به واما امام محمد رحمه الله تعالى جامع الصغيرده بر آدمك آغزيني او پمك ويا خود الني
او پمك ويا بر يرندن او پمك ويا خود قوجيشوب ويوشمكي مكروه ددير اما امام
ابو يوسف رحمه الله تعالى لا بأسدر ديمشدر زيرا خبرده واردر كه رسول عليه الصلوة والسلام
حضرتلري جعفر كلدوكنده جعفري الندن او پديلر واصحاب كرام رضوان الله عليهم
سفردن كلدكلرنده بري بريله معانقه ايدوب او پوشرلر ايدي ومنها السكنى في المسكن
المغصوب واوقات مرقومه دن بريده دخي بركشينك جبله وظلم ايله الدوغي اوده اوتورب
ساكن اولمسي حرامدر وعلما ديمشلركه بو اصل اوده ساكن اولان لابد اولكشي اهل وعيالي
ايله اولور اوده ديرلك ايدرلر عوده تاندن نفرت ايدر دار مغصوبه اولدوغيجون ومنها
عقوق الوالدين أو احدهما اوقات مرقومه بريده دخي كشينك اناسنه واتاسنه ياخود
ايكيسندن بريسنه عاق وعاصي اولمسيدر كه طرف سبحانيدن والدينه احسان ايله
ومؤنتلرينه اشتغال ايمه دن ناشي ضجره اظهار ايمك ايله واثنا كلامده قول كريم ولين
ايله خطاب ايمك ايله وهركاه رب العزتك دركاهنده انلرك مظهر مغفرت ورحمت
اولملريني طلب ايمك عامهء مؤمنين مأمورلردر نتكيم سورهء اسراده قال الله تعالى
جل وعلا بيوردي وقضى ربك ألا تعبدوا إلا إياه وبالوالدين إحسانا إما
يبلغن عندك الكبر أحدهما أو كلاهما فلا تقل لهما أف ولا تنهرهما وقل لهما
قولا كريما واخفض لهما جناح الذل من الرحمة وقل رب ارحمهما كما ربياني صغيرا
يعني يا محمد سنك ربك ويله حكم ايلديكه هيچ بر كمسنه يه كاه اولميجق نسنه لرده مطيع
اولميه لر اناسي واتاسي وبكي وپادشاهي دخي اولورسه لا طاعة لمخلوق في معصية الله تعالى
كركدر همز امر ايدرسه بر نسنه كنوره اكا مخالفت قلميه لر ودخي امر ايلديكه اناية واتاية
احسان ايرشدوره لر انلرك اوزرلرينه شفقت ايله كروب وخدمتلريني كوره لر انلره
عاصي اولميه لر اكر انا واتادن بريسنك يانده اولسه ويا خود ايكيسي بيله جوق ياشه وارب
پير فاني اولسه لر حاجتلرنده كوروب وكوزه ملكه سكا محتاج اولسه لر نتكيم اوغلانلغكده
سن انلره محتاج ايدك انلرك سندن اوشنيوب چيكك بيچه ارتديلر ايسه سن دخي
انلرك چكلرينه كري كوروب انلرك بر سوزي ايله خاطرلرين ملول قيلمغيل اكر شول اف
ديمك ايله انجنسه لر ديمه انلرك خدمتنه مشغول اولوب خاطرلرين طيب ايله وحضرت

رسول اكرمدن روايت دركه اتايه وانايه عاق اولوب عاصي اولمقده اف ديمكدن دخي
اشغه بر نسنه وار ايمش ايسه حق جل وعلا انيده دخي حرام ايدر ايدي پس اتايه وانايه
عاصي اولان وار سون نه عمل ايلرسه ايلسون اول جنته كيرمز واتايه وانايه احسان
ايدن نه عمل ديلرسه ايلسون اول طامويه كيرمز ودخي اول ايكيسنه فارشو يوري سوز
سويليه وانلره تواضع ايدوب الجملة بالكل انلري سركيجي اولغل وتعظيملرده بولكه
ايكي قنادك ايله يعني الك ايله انلري حفظ ايمك اولديكه انلرك الري ايله انجنميه كوجد
بيند وكي حدونا انلره تعظيم ايده سن نتكيم حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيوردركه يجن اتاك ويا اناك سكا اندا ايدوب سن نماز قيلرجا غرسه لر اكرچه غرض
اناك ايسه نمازي بوزوب اكا جواب ويروب اجابت ايله واكر بابالك ايسه نمازي
تمام ايدوب اندن صكره اجابت ايله كلامدي بر نظر قيلكو دركه اول نمازدن انايه
اجابت ايمك فضيلتي نه قدردر ديا اتا حقي اوز انا حقنك فضيلتي نه قدردر دركه انا
دعوتنه نمازي بوزمق روا اولوب بابا دعوتنه روا اولميه زيرا انانك رحمتي
رحمتي زياده در اتا رحمتندن ودخي انلره حال جوقلرنده ايكن خدمتلرنده سعي ايله كل
وفوت اولدقلرندن صكره دعا قيلوب ديكلكه اي ربم بو ايكيسنه سن رحمت ايله
نتكيم بونلر بنم طفللك حالنده ترحم ايدوب بني بسلديلر ديمكدر سورهء لقمانده بر
روايت اخرنده دخي وارد اولمشدر ووصينا الإنسان بوالديه حملته أمه
وهنا على وهن وفصاله في عامين أن اشكر لي ولوالديك إلي المصير يعني بن
عظمت شانم ايله بو انسانه امر ايدوب بيوردمكه اناسنه واتاسنه احسان ايليه اما
اناسي حقندن اناسي حقني زياده حفظ ايليه زيرا اناسي اني قارننده كتوردي
ضعفي اوزره اول وقتكه حامل ايدي كون بكون كه ضعفي ارتار ايدي وقوتي نقصان
نقصان اولور ايدي اول حالده اني كوتورر ايدي ودخي دنيايه كتوردي شدت وزحمت
ايله وايكي ييل امزردي كيجه كوندز زحمتك چكدي ايكي ييلدن صكره سودن كسوب
طعامه تربيت قيلدي پس بوندن او توري بو انسان اوله كه بره شكر ايليه كه هدايت
ايدوب اهل ايمان واهل اسلام قيلوب ودين اسلامي مجانا عطا قيلدم ديو امر بيوردي
اندن اتاكه اناكه احسان قيل انلك ايچونكه عالم صبا وبكدن برو زحمتك چكوب سني
تربيت قيلوب بسلدي انلك ضايع قيلمغل عاقبت دونوب كلجك منزلك بزدن يكادر
اكر احسان ايدر ايسك جزاسن بولورسن اساءت ايدرسك ينه جزاسن بولورسن
ديمكدن عبارتدر خ د ن س بو حديث شريفه امام بخاري سننده وترمذي مسنده
ونسائي مرموزنده نقل اولنمشدر عن عمرو بن العاص رضي الله تعالى عنهما أنه

النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال الکبائر الاشراك بالله وعقوق الوالدین وقتل
النفس والیمین الغموس عبد الله بن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهمادن روایت
اولندیکه تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کبائر بونلردرکه
الله تعالی حضرتنه شرك ایتمکدر نه طریق ایله اولورسه ده کافر بالله اولمقدر طاشه
واغاجه وغیره طاپمقدر حاشا ودخی اتاسنه وانا سنه عصیان ایتمکدر وانلره
افعال واقوالده اذا وجفا ایتمکدر ودخی بغیر حق قتل نفس ایتمکدر ودخی ظلم ایله وکذب
ایله یمین ایتمکدر وابن ملك رضی الله تعالی عنه روایتنده بو عبارت ایله زیاده نقل
ایتمشدرکه یالان یره شهادت ایتمك یمین غموس کبی بدلیدر طك بو حدیث شریف امام
طبرانینك مجمع کبیرندن اخراج اولنمشدر عن ثوبان رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی
الله تعالی علیه وسلم انه قال ثلثة لا ینفع معهن عمل الشرك بالله وعقوق الوالدین
والفرار من الزحف ثوبان رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اللهدن روایت ایدوب
ایدر تحقیقا رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه کبائردن اوچ نسنه واردرکه انلر
ایله عمل خیر فائده سی یوقدر اول اوچ نسنه نك برنجیسی وحدانیت جناب مطلقه شریك
قوشوب مشرك اولمقدر حاشا ایکنجیسی اتایه وانایه ویاخود ایکیسندن برینه عاصی
اولوب صحبتلرندن ایرلمقدر اوچنجیسی صفوف بربرینه ملاقی اولوب عدوی
بد فعال ایله محل جنك وجدال ومحاربه ده فالك عذرسز قاچمقدر وناصیه حالنده
علامت خیانت ظاهر قیلمقدر براشرك بالله ایله وجیش مسلمین محل جنکدن فرار
ایلین کمسنه نك عملنك نفعی اولمدوغی کبی عقوق والدین ایله دخی عمل قبول اولنماز دیو
بیورمشلردر حك صب بو حدیث شریف حاکم مستدرکندن واصبهانی سننندن
نقل اولنمشدر عن ابی بکرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا کل الذنوب یؤخر الله تعالی
منها ما یشاء الی یوم القیمة الا عقوق الوالدین فان الله یعجله لصاحبه فی الحیوة
قبل الممات ابی بکرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلمدن روایت ایدر حق جل وعلا جمیع ذنوبك عقوبات بونلرك جزاسی
قیامت کوننه دکین تأخیر قیلور الا ایدر وماورك عقوق وعصیانك جزاسی تأخیر
اولنمز شول والده جفاکاره انلرك جزاسی ولا یقتنی تعجیل قیلور یعنی دنیاده بلا وقضاسنی
تعجیل وبرز امدی عاق بد اخلاق حالا ناپرده اثری ظهوره کلور مکر که اول بد حالدن
توبه صدق الفؤاد ایله مستلزم احکام سداد وصنوف عندار بسیا ایله اناواناسنی
کندودن راضی وخوشنود ایلیه دیمکدن عبارتدر طط بو حدیث شریف امام
طبرانینك معجم اوسطندن اخراج اولنمشدر عن جابر رضی الله تعالی عنه مرفوعا

ایاکم وعقوق الوالدین فان ریح الجنة توجد من مسیرة الف عام والله لا یجدها عاق
ولا قاطع رحم ولا شیخ زان ولا جار ازاره خیلاء انما الکبریاء لله رب العالمین جابر بن
عبد الله الانصاری رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم امته خطابا بیوردیکه عقوق والدیندن حذر ایلك الله ایچون
رائحه جنت بیك یللق مسافه دن استشمام اولنور ایکن والدینه عاق اولان اول
رائحه جنتی وجدان واستشمامدن محروم اولور اتایه وانایه عاصی اولان وقاطع رحم
ایدنلر واخبار اولوبده زنا ایدنلر وقوکسبلرینه اذا وجفا اوزره اولوبده اهل رتبه
زنا ایلمك غیری عورته زنا ایلمکدن اشد وفاحشدر حتی جار اولدوغندن واثوابك
اوزون ایدوب انك ایله کبر وتکبر ایلمك دربو تکبر ایلمك حود رب العالمینه مخصوصدر
بو صفتلر ایله متصف اولان طائفه رذیله دخی جنت قوقوسین استشمامدن محروم اولورلر
دیو بیورمشدر اعلم ان العقوق انما یکون بالمخالفة فی غیر المعصیة اذ لا طاعة لمخلوق
فی معصیة الخالق والیه اشار بقوله تعالی ومعلوم اوله که عقوق والدین معصیتك غیریده
مخالفت ایله محقق اولور والا معصیتدن ماموربه اولان عدم اطاعتده که خالقه عصیان
وجهی اوزره مخلوقه اطاعت مقتضای قانون محمدی دکلدر نتکم حق جل وعلانك بو قول
شریفی بوکا اشارتدر وان جاهداك علی ان تشرك بی ما لیس لك به علم فلا تطعهما
وصاحبهما فی الدنیا معروفا الآیة سورة عنکبوتده بو آیت کریمه نك سبب نزولی
سعد بن ابی وقاص رضی الله تعالی عنه حقنده نازل اولمشدر شول وقتکه اسلامه کلدی
اناسی اکا دیدیکه یا سعد اشتدمکه اتاك دینك قیوب محمد دینه کیرمشسن والله
بن او ایچنده اولورمیم ودخی طعام یمیم اکادکین تا سن اولکی دینك اوزره اوله سن
دیدکده سعد اناسی سوزینه مطیع اولمیوب اسلام اوزره ثابت اولدی واناسی
دخی اندی اوزره ثابت اولدی برعزیره کروب طعام یمیوب وصو ایچمدی چونکه
اچلق وصوسزلك غایتنه ایرشدی اکل وشربدن عجزی جانه قالدی سعده خبر
خبرندن قالقوب بلمدیکه نه اشلیه پس حق تعالی بو آیتی اندوروب سعدك اناسی حقنده قندرردی
لکن معصیتده اولچی برده اکا مطیع اولمقدن منع ایلدی نتکم بیوردیکه بز وصیت قلدق
بو انسانه که اتاسنه وانا سنه نه قدر ایلك ایده بیلورسه ایلیه اما ایچون اتاك واناك
سکا جهد ایدوب بکا شرك کتورمك ایچون زحمت ویرسه لر اول وقت اتاکر واناکه
مطیع اولمیوب بکا شرك کتورمیوب بکا شرك کتوردمکلکه اندن صکره دونوب
کلیجك بر بکز بندن بکا درخبر واکر شر هر نه اشلدیکرسه سزه جزاسن قیلرم دیو
بیوردی پس بو آیت کریمه ایله ثابت اولدیکه کشی اتا وانا حقنده غایت واجد اکر

انلركافرلردخى ولورلرسه ده اما معصيت اولجق يرده مطيع اولميه لرديمكدر الى اخره

فَاِنَّ الْكُفْرَ لَا يُحِلُّ الْعُقُوقَ حَتّٰى يَجِبَ عَلَى الْمُسْلِمِ نَفَقَةُ الْوَالِدَيْنِ الْكَافِرَيْنِ وَخِدْمَتُهُمَا

وَبِرُّهُمَا وَزِيَارَتُهُمَا اِلَّا اَنْ يَجْلِبَاهُ اِلَى الْكُفْرِ فَيَجُوزُ اَنْ لَا يَزُورَ كَذَا فِى الْخُلَاصَةِ

وَلَا يَجُوزُ اَنْ يَقُودَهُمَا اِلَى الْبِيعَةِ وَيَقُودُهُمَا مِنْهَا اِلَى الْمَنْزِلِ ومسلمك والدينى كافر

اولمق ايله انلره عاصى اولمق حلال اولمز حتى مسلم اوزرينه والدين كافرينك نفقه لرى

وخدمتلرى بحسب الشرع واجب اولور وكذلك دين باطللرى جانبنه اما التمديكجه

زيارتلرى دخى واجب اولور ولكن والدينى كنيسه يه التمك معصيتلرينه اعانه اولمغله

منهيدر اما كنيسه دن اولرينه كتورمك ولرينه كتورمك بونك خلافنه ملابسه در

وَمِنْهَا قَطْعُ الرَّحِمِ وافات مرقومه دن برى دخى كشى اقربا ايله كسلمسيدر يعنى قطع رحم

اتمسيدر كه حرامدر وحرمتنه دلالت ايدن حديث نبويدن برى بودر كه امام مسلم

سننده منقولدر عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله تعالى عنه مرفوعا اِنَّ اللّٰهَ تعالى حِينَ خَلَقَ

الْخَلْقَ حَتّٰى اِذَا فَرَغَ مِنْهُمْ قَامَتِ الرَّحِمُ فَاَخَذَتْ بِحِقْوِ الرَّحْمٰنِ فَقَالَ مَهْ قَالَتْ هٰذَا مَقَامُ

الْعَائِذِ مِنَ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ اَمَا تَرْضَيْنَ اَنْ اَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وَاَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ قَالَتْ

بَلٰى قَالَ نَعَمْ فَذٰلِكِ لَكِ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله تعالى عليه وسلم اِقْرَأُوا فَهَلْ عَسَيْتُمْ

اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اِلَى اَقْفَالُهَا ابو هريره رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر تحقيق حق

جل وعلا جميع مخلوقاتى موجود ايلدكده نه نك وزرينه اولسه لركركدرانى تقدير

ايلدى حتى انلرك قضاسن تمام ايلدوكى چنده رحم يعنى قرابت طوروب ديديكه

بو دنياده كندو حقنى ويرمبوب يعنى صلۀ رحم اتميوب كندودن كسيلنلردن خوف ايله

قالقوب ذيلكرم رحمانه تضرع ايدوب يارب سكا صغنوب التجا ايدرم ديديكه

حق جل وعلا اكا خطاب ايدوب يا رحم سن ديلمسن شول كمسنه كه سنك حقنه

رعايت ايدوب سكا اوله شه بن دخى اكا رحمتم ايله اوله شم دخى شول كسكه

سنندن كسله صلۀ رحم اتميه بن دخى اندن اعراض ايدوب رحمتمى كسم ورحم دخى

يارب بلى راضيم ديدى اندن صكره حق تعالى ويله اولسون ديو بيوردى وحضرت

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بونى نقل ايلدكدن صكره بيوردى كه اكر قاطع

الرحمدن الله تعالينك رحمتى كسلدوكنه دليل استرسكز فهل عسيتم ايتن اخرينه

دكين اوقك ديديلر وبو ايت كريمه نك سورۀ محمدده معناى منيفى بودر كه حين

خوف وعدم يقيندن ناشى قرآنك حكمندن قلى واعراض ايدرسكز ياخود امور

ناسه متولى اولوب خلقك اوزرينه حاكم اولورسه كز سنن يره افساد ايدرم سز

دخى صله لركزى قطع ايدرسز امدى اول بنده افساد ايدنلر دخى صلۀ رحمى قطع ايدنلر

شونلردركه حضرت الله تعالى انلره لعنت ايدوب دخى قولقلرن صاغر ايلديكم حق

سوزنى ايشتمزلر ودخى كوزلرنى كور ايلديكم حق نشانه سنى كورمزلر ديمكدر اما اكرانلر

كافر وفاجر اولسه لر اول زمانده انلرك قطيعه سى صلۀ رحم حكمنده در اما اصل

الرحم مستقيم اولسه لر صلۀ رحم واجبدر صب بو حديث شريفى اصبهانى مسندنده

اخراج اولنمشدر عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ اَبِى اَوْفٰى رضى الله تعالى عنه مرفوعا اِنَّ الرَّحْمَةَ لَا

تَنْزِلُ عَلٰى قَوْمٍ فِيهِمْ قَاطِعُ رَحِمٍ عبد الله بن ابى اوفى رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت

ايدر تحقيق قاطع الرحم ايدركسنه اولنان اول قومك اوزرينه رحمت الهيه نازل اولمز

ديو بيوردى بوندن مراد قطيعه رحمى تجرد ويو قومك ايچنده كه بريسى قاطع الرحم

اوله انلردن بركت ممنوعدر ديمكه اشارت قيلمشدر طب بو حديث شريف طبرانيدن

منقولدر عَنِ الْاَعْمَشِ رضى الله تعالى عنه اَنَّهُ كَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ رضى الله تعالى عنه جَالِسًا

بَعْدَ الصُّبْحِ فِى حَلْقَتِهِ فَقَالَ اَنْشُدُ اللّٰهَ قَاطِعَ رَحِمٍ لَمَّا قَامَ عَنَّا فَاِنَّا نُرِيدُ اَنْ نَدْعُوَ

رَبَّنَا وَاِنَّ اَبْوَابَ السَّمَاءِ مُرْتَجَةٌ قَاطِعِ رَحِمٍ كبار تابعيندن اعمش رحمه الله تعالى روايت

ايدركه عبد الله بن مسعود رضى الله تعالى عنه برصباح هم صحبتلرى ايله اوتورركن

ايچلرنده قاطع الرحم قالقوب كيتسون الله تعاليدن دعا ايدرز ديكرده دعا وتضرع ايلسك

كركدر قاطع الرحم ولانك دعاسندن ابسه ابواب السما مغلقه در ديديكنكم رسول

عليه الصلوة والسلام عرفه كوننده اصحابه خطاب ايدوب بيورديكه قرابتن كسلن كمسنه

واراسه بزم مجلسمزده اوتورمسون ديدكلرنده بريكت على العجله يرله ايا قاوزره طوردى

كلوب كتمكه قصد ايلدى رسول عليه الصلوة والسلام اكا خطاب ايدوب ديديكه اى فلان

كتمكه سبب ندر اول دخى ايدى يا رسول الله قرابتدن كسلن مجلسنده اوتورمسون

ديو بيورديكز بلدمكه كناه كبير وحرام عظيم اتمش بو خال واردر احتمالدركه بكا بر

ضرر وعقوبت كلى اولمدن اول كناهى اوزرمدن ساقط ايدم ديو جواب ويردى بومحله

مناسب بر حكايه بيان ايدلم مكۀ مكرمه ده بر صالح امين كمسنه وارايدى اكا خراسانى

ديرلرايدى هر كشى امانتنى اكا قورايدى بركسنه كلوب اون بيك التون امانت قيوب بعده

چقدى سفرينه كتدى آزادن چقلى زمان يچدى كونلرده بركون اول كمسنه سفرندن

كلوب كورديكه خراسانى وفات اتمش مالى ايچون اهلنه سؤال ايلدكده بزانى بلمزز ديديلر

اول كمسنك جانه ابشرد وشوب علما اشكنه واردى علما اكا ديديلركه بز اومرز خراسانى

اهل جنت اوله حسن خالى سببندن نصف الليلده وار زمزم قيوسنده ندا ايله كه اول

زمزم قيوسى رحمت قيوسيدر اهل جنتك جوابى هر نه ايسه اول قيوده معلوم اولور

ديديلر پس اول كمسنه زمزم قيوسنه واروب ندا ايلدى يا فلان بن فلان ديو تمام

اوچ کیجه چاغردی قطعا بر جواب کلمدیکی کرو علما یانه واردی بو احوالی انلره بیان ایلدی
استماع ایدوب دیدیلرکه انا لله وانا الیه راجعون اویله خراسانی اهل جهنم ایمش وآن
امدیکمزده بر دره وارد ز اکا بر خود برلر اول دره ده بر قپو واردر اول قپودن جهنم
اهلنك جوابی ایشدیلور جمیع اشقیا ارواحی جمعه کیجه سی اول قپوده جمع اولورلر
وارانده اولکیجی اسمیله ندا ایله دیدیلر بعض روایتده کلورکه قیامت قوپیجق جهنم آتشی
اول قپودن چقر بعده یاقوب دورایسه کرکدر دیرلر پس اول کمسنه اول قپویه واروب
جمعه کیجه سی اولدوغی کبی یا خراسانی دیو ندا ایلدکده جواب بردی ابتدا سوال اولن
اولدیکه بن سنی اهل جنت قیاس ایدر ایدك سکا نه اولدی که بو ارایه دوشدك خراساندن
جواب کلدیکه کرچکسن صلحادن ایدم لکن خراسانده قرابتم وار ایدی واروب صله
ایمدم اول اجلدن اوتوری اهل جهنمدن اولمشم صلحالك فاتك ایلدی تقدیر ازلی بویلمش
دیدی اما سنك امانتك بنم وفلان محلده فلان کمسنه ده قومشمدر وار اول محلی بر مقدار
قازدیکده مالکی بولوب اله سن دیدی پس اول کمسنه واروب دیدیکی محلدن اول مالی بولوب
الدی بوندن دخی معلوم اولدیکه صله رحمی ترك ایتمك ایله کشی اهل جهنم اولورمش علم ان
قطع الرحم حرام ووصلها واجب ومعناه ان لا ینساها ویتفقدها بالزیارة او
الاهداء او الاعانة بالید او القول واقله التسلیم او ارسال السلام او المکتوب وهی
توقیت فیه معلوم اوله که تحقیق خصم واقربا برین ترك ایتمك حرامدر وصله
رحم واجبدر یعنی صله رحم ایتمك کشی اقرباسنی بالکلیه فراموش ایتمیوب کاهی زیارت
ایدوب یا بر شیء اهدا ایدوب هر نیه کوجی یترایسه اکر هدیه یه قادر اولمزسه بازی
سوزی ایله ویا فعلی ایله بر خدمت طریقیله خدمتلرن کوروب اعانه ایدوب اقل
مرتبه سلام یا مکتوب کوندرمك ایله صله ایده یا خود بر خبر کوندرمك ایله صله
ایده یا خود بر خبر کوندرمك ایله صله ایده اکر غائبده اولسه مکتوب ایله صله ایتمکدر
عبارتندر زیرا رسول علیه الصلوة والسلم صلوا ارحامکم ولو بالسلام دیو بیورمشدر
ویجب لکل ذی رحم محرم واختلف فی غیر المحرم منه بحسب الشرع واجبدر
وجوبی ایچون بر وقت تقدیری یوقدر واقاربك غیریه صله رحم ایتمك وجوبنده
علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر ویدل علی عدم وجوبه جواز النكاح
والجمع بین امرأتین لو فرض کل منهما ذكرا لم یحرم علیه الاخری اذ علة عدم
جواز النكاح والجمع لزوم قطع الرحم وبعض اکا احدهما ذکر فرض اولنسه آخرانی
نکاح ایله الموق جائز اولان امرأتین بینی نکاح جهتنده جمع ایتمکده قطع رحم وار ایکن
جائز اولمسی ایله اقاربك غیریه صله رحمك عدم وجوبنه استدلال ایتمشلردر

ومنها

ومنها ایذاء الزوجة زوجها ومخالفتها ایاه وعدم رعایة حقوقه واقات مرقومه دن
بری دخی عورت ارینه ایذا او مخالفت ایدوب وحقوق زوجینی رعایت ایتمسیدر
ت ترمذی مسندندن مخرج حدیث شریفده در عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا
لو کنت امرا احدا ان یسجد لاحد لامرت الزوجة ان تسجد لزوجها ابو هریرة رضی الله
تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر سبب ورودی بودرکه بر وقت بر کمسنه رسول علیه السلام
کلوب دیدیکه یا محمد بن ایمان کتوردم لکن دیلرم که بکا معجزه اظهار ایده سن تا که محبتم
زیاده اوله حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه وار شول قبا اغاجه
دعوت ایدوب دیه که رسول الله صلی الله علیه وسلم سنی دعوت ایدر اول کمسنه اول
اغاجه سنی رسول الله علیه الصلوة والسلام دعوت ایلدیکه کله سن دیدیکی کبی اول اغاج
ایکی یکا چالقنوب جمیع کوکلری طشره چقدی اندن صکره رسول اکرمه طوغری توجه
ایدوب یوریدی حضور شریفنه کلیجك عزت ایله السلام علیك یا حبیب الله دیدی
اول کمسنه انی کوروب عشق ایله صلوات کتوروب ایمانن محکم ایلدی رسول علیه الصلوة
والسلام اشارت بیوروب اول اغاج کرو یرینه واردی اول کمسنه یا رسول الله اکر بیوردیسك
سکا سجده ایلیم دیدکده اول وقت بو حدیث شریف جواب ویروب بیوردی ادم وعلا
سجده ایلمك درست دکلدر اکر حق تعالیدن غیریه سجده ایلمك جائز اوله ایدی امر
ایدردم که عورتلر ارلرینه سجده ایده لر ایدی ارلرینك حقن یرینه کتورمك ایچون بونده
امر محالده تعلیق شرط واردر ومخلوق ایچون سجود جائز اولمدوغنه اشارت واردر یعنی
بر کمسنه بر کمسه ایچون سجده امر ایلسه ایدم خاتونلره ارلرینه سجده ایتسونلر دیو امر ایدردم
امدی حقدن غیریه سجده جائز اولمدوغی عبارتدن وتمام الحدیث ولو امرها
ان تنقل من جبل ابیض الی جبل اسود وعلیه لکان ینبغی لها ان تفعل ذلك حتی ارینه شول
قدر مطیعه اوله که اکر اری اکا دیسه که شول بیاض طاغی اول قره طاغه التدیسه
اولمغله بیله یینه جهد ایتمسی لازمدر که اطاعت ایتمدن عبارتندر خ بخاری سنن صحیحلرنده
منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اذا دعا الرجل امرأته الی فراشه فابت
فبات غضبان لعنتها الملائكة حتی تصبح ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت
ایدر ایچون بر عورت اری کندو ایله یاتمق ایچون فراشنه دعوت ایتدکده ابا ایتمسندن
ناشی اری اکا غضبناك اولدوغی حالده یاتسه ابا ایتدوکی ایچون اصباح اولنجیه دکین
ملکلر اکا لعنت ایدرلر دیو بیوردی ذحك بو حدیث شریف بزار مسندندن وحاکم
مستدرکندن اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا من حقه ان
لو سال منخراه دما وقیحا فلحسته بلسانها ما ادت حقه ابو هریرة رضی الله تعالی عنه

مرفوعاً روایت ایدرکه بر خاتونك دینك بورنندن قان واریك قسه یاخود باشندن
آیاغنه دکین جسمی یاره اولوب ارینك وقان ایله وجراحت ایله مملو اولسه خاتون انی
دلی ایله یلیوب پاك ایلسه ینه حق زوجیتی کما ینبغی ادا ایدمز یعنی آنك حقنی ادایه قادر دکلدر

ارینه ایلسه خاتونی عصیان — مهیادر انك حقنده نیران
ارینه دل ویرزاولورسه اولرزن — انی بلکه اولور مغضوب رحمن

طب عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعاً حق الزوج علی الزوجة ان لا تصوم
تطوعاً الا باذنه فان فعلت جاعت وعطشت ولا یتقبل منها عبد الله بن عباس
رضی الله تعالی عنهمادن مرفوعاً روایت اولندی که خاتونك اوزرنده جمله حقوقندن
بری دخی بودرکه اری حاضر اولوب اذن ممکن اولورسه تا انك اجازتی اولمینجه نفلاً صائمه
اولممقدر اکر بلا اذن صائمه اولسه اوروجی مقبول اولمز ایجی آج وصوسز قالدوغی قالور
ولا تخرج من بیتها الا باذنه فان فعلت لعنتها ملائکة السماء وملائکة الرحمة وملائکة
العذاب حتی ترجع ودخی بندن اذنسز خانه سندن اذن صریح اولمینجه طشره چقمیه
که ملائکه سما وارض وملائکه رحمت وعذاب تا اوینه کلنجه اکا لعنت ایدرلر دیو بیورمشلر
اعلم ان المرأة ان تطیع زوجها فی الاستمتاع متی شاء الا ان تکون حائضاً او نفساء
فلا تمکنه من الاستمتاع تحت الازار وعلیها خدمة داخل البیت دیانة من الطبخ
والکنس والغسل والخبز ولو لم تفعل اثمت ولکن لا تجبر قضاء علیها معلوم اوله که
حیض ونفاس وقتلرندن غیریده زوج هر نه زمان استمتاع اراده ایدرسه زوجه یه لازم
اولان اطاعتدر واوی ایچنده اولان خدمتلرکه طعام پشورمك کبی واتمك ایچون خمیر یوغورمق
کبی وغسل ثیاب واوانی کبی شیلری پاك ایتمك کبی خدمتلری ایتمك کذلك اوزرینه لازمدرکه
ترك ایتمك ایله کناهکار اولورلکن حاکم اشله دیو جبر ایدمز ومنها العکس د ابو داود
مراسیلنده اخراج اولنمشدر بو حدیث شریف وعن حکیم بن معویة رضی الله تعالی عنه
قال قلت یا رسول الله ما حق زوجة احدنا علیه قال ان تطعمها اذا طعمت وتکسوها
اذا اکتسبت ولا تضرب الوجه ولا تقبح ولا تهجر الا فی البیت حکیم بن معویة القشیری
رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق بن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن
زوجه نك زوج اوزرنده اولان حقندن سؤال ایتدم یا رسول الله بزدن بری بریمزك
اوزرنده عورتنك حقی نه در دیدم رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه قچن طعام ییدوك
وقتده اکا دخی یدیره سن ودخی سن کیدوکك وقتده اکا دخی کیدوره سن ودخی یوزینه
اورمیه سن ودخی یرامزلقله سوکمیه سن وغضب ایلدوکك وقتده انی اودن چقرمیه سن
والی ترك ایتمیه سن ودخی اوایچنده انی یالکز قومیه سن ویرا وایچنده اولدقن

بو قدر

بو قدر وارکه مانع اولمدیغنه ایرودوشکده یاتمیه سن قال الفقیه ابو اللیث رحمه
الله تعالی حق المرأة علی الزوج ان یجد مهاماً من وراء الستر ولا یدعها ان تخرج من
الستر فانها عورة وخروجها اثم وترك للمروءة وان یعلمها ما تحتاج الیه من الاحکام
کالوضوء والصلوة والصوم وما لابد لها منه وان یطعمها من الحلال وان لا
یظلمها وان یحتمل تطاولها نصیحة لها وفقیه ابو اللیث رحمه الله تعالی ایدر زوجه نك
زوج اوزرنده بش حق واردرکه جمله دن احکام دینیه تعلیم ایلیوب ابدست المق
ونماز قلمق واوروج کبیلرك شرطلرن بلدرمك ووجه حلالدن اطعام ایلیوب وظلم
ایتمیوب وعورت اولمغله وراء ستردن خروجی خلاف ولمعن بو بشده طشره چقمغه
قومیوب ومعصیت ولمین قول وفعلنه تحمل ایلیوب ونصح ایتمسیدر دیمش ومنها اضاعة
الرجل اولاده وما یجب علیه من الاقارب والارقاء والدواب فانه راع هذه
رعایاه یسئل عنهم یوم القیمة خصوصاً الاولاد فانه یجب علی الاب نفقة
اولاده الصغار وکسوتهم وتعلیمهم وتأدیبهم وآفات مرقومه دن بری دخی کشینك
اولادنی واوزرینه نفقه وکسوه لری لازم اولان خصملرینی وعبید وحیوانلری ایچ آج
قیوب ضایع ایتمسیدر مذکوراتك رعایاسیدر وداعی قیامت کوننده رعایاسندن
مسئولدر خصوصاً اولاد صغارك نفقه واثوابی وتعلیم وتربیه وتأدیبلری باباسنك اوزرینه
واجب ولازمدر قال الله تعالی سنکم حق جل وعلا مؤمنینه خطاباً سوره تحریمده او
قریب بیوردی قوا انفسکم واهلیکم ناراً یعنی نفسکزی طاعات وترك معاصی الله واهلکزی
نصیحت وتربیه وتأدیب ایله نار جهنمدن وقایه وحفظ ایدن دیمکدر وان لا یلبس الحریر
ولا یخضب ایدی الذکور وارجلهم بالحناء ولا یفید قوله امهم فعلت وانا
غیر راض لان الرجال قوامون علی النساء والنهی عن المنکر فرض وکذلك اولاد صغارینه
حریر اثواب کیدرمملر والرینه وایاقلرینه حنا یقدرمملر وبنم رضام یوق ایکن انالری
یقمش دیمك عذر اولمز ولانك رعایا اوزرینه نظام وقیام حکملری کبی رجال دخی نسا
اوزرلرینه قائملردر وتأدیب حکملردر ونهی منکر ایسه فرضدر ومنها الخلوة مع
الاجنبیة فانها حرام بری دخی کشینك براجنبیه کنج عورت ایله خلوت ایتمسیدر
حرامدر که بوکا دلیل بو حدیث شریفدر خم امام بخاری ومسلم اتفاقی اخراج ایتمشلردر
عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعاً لا یخلون احدکم بامرأة الا مع ذی محرم
عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعاً روایت ایدر سزدن بریکز کندو محرمی
اولمیان عورتدن غیری عورت ایله خلوت ایتمسن دیو امتنه خطاباً نهی بیوردی ومنها
تشبه الرجل بالمرأة آفات مرقومه دن بری دخی اقوال وافعالده واثوابده آرادمك

عورته تشبه ایتملری وعورتلر دخی اقوال وافعال واثوابده ارلره تشبه ایتمسی
بو دخی حرامدر نتکم حدیث شریفده خ صحیح بخاریدن نقل اولنمشدر عن ابن عباس
رضی الله تعالی عنهما مرفوعا انه لعن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم المخنثین
من الرجال والمترجلات من النساء وقال اخرجوهم من بیوتکم فاخرج رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم فلانة واخرج عمر فلانا عبد الله بن عباس رضی الله
تعالی عنهمادن مرفوعا روایت اولندی تحقیقا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم مخنثین اولان ارلره ومترجلات اولان عورتلره لعنت ایلدی یعنی رجالدن اول
کمسنه تکلم وحرکات وسکناتنده کندولرین عورته تشبیه ایدن مخنثلره وعورتلردن
دخی علم ورأیدن غیریده کندولرین ارکشیه تشبیه ایدن عورتلره جناب عزت غضب
ولعنت ایسون دیمکدر نتمامز خاتونلری کبی مفرد یاقه‌لر وابرودوکمه‌لر وقوپچه‌لر
روم ایلی عسکرینه دونمشلردر وباشلرنده اوردکچی کبی ایلمشلردر ناقصات العقل
اولدقلرندن کورنه عجیب وغریب شکله کرمشلردر بوندن مرادلری ظاهر رجالدن کندو
انجذاب تعلقات خاطره درآینه‌ده کندولرین کورلر وبربرلرینه نیجه یوزدن متابعت
قیله رق حاللری زلف پریشانلری کبی پریشان دوشمشدر بیت

زن دنیا عجب اشکاله کردی   جهان کندنجه غیری حاله کردی

پس شول عورتلرکه ارادم اثوابلرین کیوب کندولرین ارادم اثوابلرین کیوب کندولرین ار
آدمه بکزدرلر بویله رجاله تشبه ایدن مترجله عورتلره رسول علیه الصلوة والسلام لعنت
ایدوب ومترجلاتدن بری خانه‌لرندن اخراج ایدوب سورمشدر کذلک حضرت عمر
رضی الله تعالی عنه خلافتنده مخنثیندن اولان بر آدمی اوندن اخراج ایدوب سورمشدر
سن دخی ومترجلاتدن اوبکره قومیوب اخراج ایدک دیمشدر وفی روایة لعن رسول
الله صلی الله تعالی علیه وسلم المتشبهین من الرجال بالنسا والمتشبهات من النسا بالرجال
وبر روایتده دخی صحیح بخاریده بویله تصریح اولنمشدر یعنی ارادملرکه کندویی عورتلره
بکزده وشول عورتلرکه کندو ارادملره بکزده لرلباسده وشویلکده واوتورمقده وقیامده
وسائر ارلره مخصوص اولان فعللرده اما رأیده وعلمده بکزنمسه جائزدر بوندن غیرده
ارکشی عورته وعورت ارکشیه تشبیه ایدنلره جناب عزت غضب ولعنت ایسون
دیمکدر وقال اخرجوهم من بیوتکم رسول علیه الصلوة والسلام اول عورت صفتلو ارلری
واول رجال صفتلو عورتلری اولرکزدن طرح واخراج ایدکز انلر مظهر لعنت اولنمشلردر
دیمک اولور ومنها اباق المملوک وعصیانه لمولاه وافات مرقومه‌دن بری دخی قول
وجاریه‌دن هر بریسی افندیسنک عصیاننده اولوب قاچمسیدرکه امام مسلم

سننندن اخراج اولنمش حدیث شریفده عن جریر رضی الله عنه مرفوعا ایما عبد
ابق فقد برئت منه الذمة جریر رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر هر قنقی
قول که افندیسنه عصیان ایدوب قاچه تحقیق اول قولدن اسلام عهدی بری
اولور یعنی کرم ایدا اولمز بتنی ایله چرایسه اسلام عهدی اول قولدن بری اولور
وآنی اولدرمک جائز اولور واکر بر شهردن بر اسلام شهرینه قاچوب مرتد اولمز
ولمسه انی اولدرمک جائز اولمز وذمتندن بری اولور بیوزدر وعید وتهدید طریقی
اوزره اولور بیوزدر وعید وتهدید طریقی اوزره اولور لکن ضرب ایتمک جائز اولوب تعزیر
وتادیبه مستحق اولور بیورمشدر وفی روایة اذا ابق العبد لم تقبل له صلوة وفی روایة اخری
اوزره قچن بر قول افندیسندن قاچسه هر نقدر نماز قیلرایسه عند الله علی الکمال
مقبول اولمز حتی کرو افندیسنه کلنجه‌یه دکین طط بو حدیث امام طبرانینک معجم
اوسطندن نقل اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اول سابق
الی الجنة اطاع الله واطاع موالیه ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر کم
جنته جمله‌دن اول کیرن الله تعالی حضرتنه وافندیسنه اطاعت ایدن قولدر دیمکدر
یعنی قولدن وجاریه‌دن هر بری افندیسی ایچون خیردلیوب مربه مطیع ولسه
دخی حق تعالیه کوچک قوللق ایلسه اول قول ایچون ایکی ثواب وار دیری حق جل
وعلایه قوللق ایلدوکی ایچون وبری دخی افندیسنه مطیع اولدوغی ایچون اول
قول ایکی اجر وثواب بولور وانک ایله دابرابر آره سبقت ایلیوب جنته کیردی بیورمشدر
ومنها سوء الملکة وبری دخی کشینک مملوکی اولان قول وجاریه لرینک حقوقنه
رعایت ایتممسیدر ت بو حدیث شریف امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن
ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی
الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه جنته کیرمز خدمتکارلرینی اداسنده براماز خلقلی ایدن
کمسنه یعنی قول وجاریه‌نک حقک ترک کمسنه جنته کیرمز دیمکدر نتکم حدیث
آخرده بیوردیکه خدمتکاری خوش طوتمق کرکدر زیرا امز خلق شومدر ودخی صدقه
ایلمک برامز خویی وفجاءة اولمکی منع ایدر زیرا بر کشی اکثریا درن اولجک اولورسه توبه
ایتمکه قادر اولوروننا اوزرنده اولان حقوقی اداایدوب کیدرمکه قادر اولور ودخی
ایلک ایلک عمری زیاده ایلر احتمالدر که حضرت الله ازلده تعلیق ایتمش اوله تحقیق
فلانک عمری شو قدر اولور اکر ایلک ایدوب وتصدق ایدر اولورسه انک اوقدر
شوقدر مقدار ییل زیاده اوله دیو ودخی قچن سزدن بریکز خدمتکارینی دوکر
ایکن الله الله دیسه الله تعالی حضرتنه تعظیم ایدوب انی دوکمکی ترک ایلسون دیو بیوردی

ت بو حديث شريف امام ترمذی سننندن منقولدر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
ان جاء رجل الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله کم اعفوا عن
الخادم فقال اعف عنه کل یوم سبعین مرة عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما
روایت ایدر که برکمسنه رسول اکرمک حضور شریفلرینه کلوب یا رسول الله
خدمتکاردن نه مقدار کناهن عفو ایلیهیم دیو سؤال ایتدکده رسول اکرم بیوردیکه
خدمتکاردن هر کونده یتمش کره کناه دخی واقع اولورسه عفو ایله و بر روایتده بر
کشی رسول اکرمه کلوب یا رسول الله خدمتکاردن نه مقدار ذنبی عفو ایدهیم دیدکده
جواب ویرمدی اول کشی سؤال ایلدیکده جواب ویرمدی وقتا که اول کشی اوچنجی کره
تکرار ایلدکده رسول علیه الصلوة والسلام هر یوم یتمش ذنبی دخی اولورسه عفو ایله دیو
بیورمشلر یعنی کثیر العفو اول دیمکدن کنایه‌در خ بو حدیث شریف امام بخاری سننندن
منقولدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا اذا اتی احدکم بطعامه فان لم
یجلسه فلیناوله لقمة او لقمتین او اکلة فانه ولی حره و علاجه ابو هریره رضی الله تعالی
مرفوعا روایت ایدر که هیچ سزدن بریکز خدمتکاری طعام پیشوروب ییمکه کتوردکده
اول خدمتکاری اقعاد ایلسه بیله اوتوروب یسون اکر بیله اوتورمزسه اول ایدوکی طعامدن
بر لقمه و یرسون و راوی شک ایلدی رسول الله بر لقمه یا ایکی لقمه می دیدی دیو یا بر اکله ویا
ایکی اکله می دیدی و اکله دخی لقمه معناسنه‌در زیرا اول خدمتکار اول طعامک اسی‌سنه
و علاجنه مباشر اولدی م بو حدیث شریف امام مسلم سنننده منقولدر عن ابی هریرة
رضی الله تعالی عنه مرفوعا للمملوک طعامه و کسوته ولا یکلف من العمل الا ما یطیق
ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایلدیکه کشینک مالک اولدوغی قولک
و جاریه‌نک طعامی و کسوتی اولنلرک اوزرینه و دخی قولک و جاریه‌نک کوجی یتمدیکی
ایشیدن تکلیف اولنمیه الا کوجی یتدوکی ایشی بیوره یعنی اول ایشک اوزرینه دائم
اولوب ایکی اوچ کون ایشلیوب یاخود دخی دوتوق اشلیوب صکره عاجز اولورسه
اول ایشی انک اوزرینه بیورمیه زیرا دائم اشلمکه بلکه طاقتی کتورمیه دیمکدر
اعلم انه یجب علی المولی تعلیم مملوکه القرآن بقدر ما یقرأ فی الصلوة و سائر ما
وجب ان کان مسلما و یأمره بالصلوة والصوم ولا یستخدمه زمان اداءه حتی
قالوا یجب علی المولی ان یوضئ عبده و جاریته اذا مرضا ولم یقدرا علی الوضوء
بنفسیهما معلوم اوله که کشی کلمش قولنه قرآن عظیم الشاندن نمازده قرائت
اولنجق مقداری و بقدر الکفایه سائر واجباتی تعلیم ایتمک و ابدست الوب نماز قلمغه
امر ایتمک و اوروج طوتمق و سائر واجباتی تعلیم ایلیک و ادالری وقتنده خدمت طلب

تعلم

ایتمک واجبدر دخی بعض علما عندندن و امه سندن هر بری مریض اولغله بنفسه
ابدست المغه قادر اولمیجق اکا ابدست الدرمسی ایچون اعانت دخی واجبدر دیمشلر ومنها
اذی الجار و افات مرقومه‌دن بری دخی کشینک قونشیلرینه ذمی ایسه دخی اذی ایتمسیدر
نتکیم حدیث شریفده وارد اولمشدر که برکمسه قونشی حقن ضایع ایلسه اول بزدن دکلدر
دیو بیورمشدر و هر کشیه قونشی الغنمات یحه لازم ایسه جور و جفاسنه صبر الملك
دخی اولیله لازمدر خم بو حدیث شریف امام بخاری و مسلم سنن صحیحلرندن مخرجدر
عن عائشة رضی الله تعالی عنها مرفوعا ما زال جبرائیل علیه السلام یوصینی بالجار حتی
ظننت انه سیورثه عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها مرفوعا روایت ایدر حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی جبرائیل علیه السلام بکا دائما قونشیه موانست
و احسان ایله اصمرلمقدن زائل اولمدی حتی بن احد جاریمی اخره وارث اولور ظن ایلدم زیرا
جبرائیل علیه السلام بکا نازل اولدیجه وصیتی جاردن خالی و زائل اولمشدر دیو بیوردی خم
بو حدیث شریف امام بخاری و مسلم اتفاق روایت ایتدکلری حدیثدر عن ابی هریرة رضی
الله تعالی عنه مرفوعا و الله لا یؤمن ثلثا قیل من یا رسول الله قال الذی لا یأمن جاره
بوائقه من کان یؤمن بالله والیوم الاخر فلا یؤذی جاره لا یمنع احدکم جاره ان یغرز
خشبة فی جداره ابو هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر یعنی بر تقویه
حکم و تأکید ایچون قسمدر یعنی بر یمین ایدرم رسول الله تعالی حضرتنه که والله مؤمن
اولماز اوچ کره تکرار ایتدکده اصحابدن بری سؤال ایدوب ایدیکه یا رسول الله
اول مؤمن اولمیان کیمدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه الله
تعالیه و قیامت کوننه مؤمن اولان کمسنه جارینه اذی و جفا ایتمز و قونشیسی انک شرندن
و داهیه سندن امین اولمیه و بر روایتده لا یدخل الجنة من لا یأمن جاره بوائقه واقع
اولمشدر بوائق بائقه‌نک جمعیدر و بائقه غائله و داهیه معناسنه‌در یعنی قونشیسی شرندن
امین اولمین کمسنه جنته داخل اولمز یعنی فائزلر ایله داخل اولمز بلکه اول ارتکاب
ایتدوکی کناه سببیله معاقب اولدقدنصکره داخل اولور و جائزکه و عید مذکور مستحل
حقنده اوله و سزدن بریکز جداری اوزرینه خشبه وضع ایتمکدن جارینی منع ایتمسون
دیو بیوردیلر شیخ بو حدیث شریفی ابو الشیخ سننده اخراج اولنمشدر عن انس رضی الله
تعالی عنه مرفوعا من اذی جاره فقد اذانی و من اذانی فقد اذی الله انس بن مالک رضی الله
تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیکه قونشیسنه اذی ایدن
تحقیق بکا اذی ایتمش اولور و بکا اذا ایدن تحقیق الله تعالی حضرتنه اذا ایتمش اولور دیمکدر
جمله‌ٔ اذادن بری بودر که قولنه و جاریه‌سنه اولشه نتکیم حدیثا اخرده وارد اولمشدر

عن انس رضي الله تعالى عنه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم الزاني بحليلة جاره
لا ينظر الله تعالى اليه يوم القيمة ولا يزكيه ويقول له ادخل النار مع الداخلين انس
ابن مالك رضي الله تعالى عنه روايت ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه
جارنك اهلنه زنا ايدن كمسنيه حق تعالى قيامت كوننده اكا نظر رحمت ولطف ومغفرت
ايله نظر ايلز پس هر وعيد شديددن معلومدر حليله جاردن زن همسايه در اكا زنا ايتمك
كناهي غيره زنادن زياده در خصوصا اجنبيه خاتونه زنا كناه كباردندر وبر حديث اخرده دخي
وارد اولمشدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه مرفوعا لان يزني الرجل بعشرة نسوة
خير له من ان يزني بامرأة جاره ابو هريره رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر اسناد
صحيحه ايله يعني جارندن بر كمسنه نك خاتوننه وجاريه سنه وقزينه وانا سنه زنا ايلكدن
بو قدر قباحت ولدوغنه اشارتدر زيرا قونشنك اوزرنده حق جار اهل جاره خيانت
ايتمكدر واكر ايدر ايسه اول زنانك عقابي اون عقاب زنايه معادل ومقابل ولور ولان
يسرق الرجل من عشرة ابيات ايسر له من ان يسرق من بيت جاره امدي سرقه وخيانت
وقول وفعل ايله اهانت وجفا وحقارت جار بينته زياده قباحتدر بو بونده تحذير
عظيم وارددر ديمكدر عبارتندر طب ز بو حديث شريف طبراني مسندنده وبزار مرموزندن
اخراج اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه مرفوعا ما آمن بي من بات شبعانا وجاره
جائع الى جنبه وهو يعلم انس بن مالك رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر كه بر كمسنه
قونشنك فقر واحتياجني بيلوركن كندو طوق يتوب وجاري آج يتن بنم نعمتمه ايمان كتورمش
اولمز ديو بيورمشدر زيرا قونشنك ضرورتن بيلور ايكن تغافل قلمق قسوة قلبه وغايت
بخله دلالتدر وعدم مروته وكمال دنائته اشارتدر خرايط بو حديث شريف خرائطي مرموزندن
اخراج اولنمشدر عن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده رضي الله تعالى عنهم مرفوعا
اتدري ما حق الجار اذا استعانك اعنته واذا استقرضك اقرضته واذا افتقر عدت
عليه بالصدقة عمرو بن شعيب باسنادن روايت ايدر اول دخي جدندن رضي الله تعالى
عنهم مرفوعا روايت ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم اصحاب كرامه خطابا
سؤال ايلديلر قونشنك قونشي اوزرنده اولان حقني بيلورميسز ديو بيوردقده اصحاب
كزين جواب ويردي الله ورسولي بيلور ديديلر بيوردي كه قونشنك قونشي اوزرنده
حقي اوندر بريدر كه قچن سندن استعانت ويارديم طلب ايلسه اعانت ايلكدر
وقچن اودنجه بر شي طلب ايلسه آني ويرمكدر وقچن اظهار فقر ايتسه اكا تصدق ايلكدر
واذا مرض عدته واذا اصابه خير هنأته واذا اصابته مصيبة عزيته واذا مات تبعت
جنازته ولا تستطيل عليه بالبناء فتحجب عنه الريح الا باذنه ولا تؤذه بقتار

ريح

ريح قدرك الا ان تغرف له منها وقچنكه حسنه اولسه خاطرن صوردمق كرك
وقچن بر خيره نائل اولسه تهنيت ايدوب مبارك اولسون ديمك وقچنكه بر مصيبته
اوغرسه تعزيه ايدوب تسلي ويرمك وقچنكه فوت اولسه جنازه سيله بيله كتمك
واذني اولمدقچه اوي وزرنيه يوكسك بنا ياپوب روزكارني سد ايتميه ودخي اوندن
بر لطيفچه طعام بشوردكده اول طعامدن بر مقدار اكا احسان ايدوب كوندرمدكدر
لايق اولان دخي بودر فاذا اشتريت فاكهة فاهد له فان لم تفعل فادخلها سرا
ولا تخرج بها ولدك ليغيظ بها ولده وقچنكه اوته بر يمش الدوغكده بر مقدارك
اكا احسان ايدسن واكر ويرمز ايسك اونيه ستر اكوردسن وولدك دخي الندا اوب
طشره ده اظهار ايتمسن تنبيه ايدر كه جارينك ولدي ني كوروب والدينه فاكهه
الويرمدكلرندن غيظ ايتمسون ديو حقوق جاري تعداد بيورمشلردر يعني بو ذكر
اولنانلر جمله قونشي حقلريدر تمام بونلره رعايت ايدن قونشي حقك رعايت ايتمش اولور
والا بو ذكر اولنانلره رعايت اولنميه حق اولور سه قونشي نجيتمدم ديمسون بلكه
ديسه يلان سويلمش اولور بر عبرتدر امين دكلار ديمكدر عبارتندر ومنها مجالسة
جليس السوء وافات مرقومه دن بري دخي كشينك بد قرين وبد فعال ايله مجالسه
وصحبت ايتمسيدر زيرا صحبت مؤثره در طبيعتنده دخي وغير بد صحبت ايتدوكي بولداشنك
خوي بدندن خوي اخذ ايدر اكرچه طبيعت صاحبي اولان اني اخذ ايتمز سه ده هر كشينك
حالي بولداشندن معلوم اولور ديمكدر خم بخاري ايله مسلم صحيحلرندن اخراج ولنمشدر
حديث شريفدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم قال انما مثل الجليس الصالح والجليس السوء كحامل المسك ونافخ الكير فحامل
المسك اما ان يحذيك واما ان تبتاع منه واما ان تجد منه ريحا ونافخ الكير اما
ان يحرق ثيابك واما ان تجد منه ريحا خبيثة ابي موسى الاشعري رضي الله تعالى
عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردي كه صالح ايله
اوتورمنك مثالي مسك كوتورن ايله اوتورمق كبيدر وفاسقلر ايله اوتورمنك مثالي
دمورجي كوريكي يانندا اوتورمق كبيدر پس مسك كوتورن ايله بولداش اولاني يا اول
مسكدن اكا باغشلر ويا خود صتون الور ويا خود رايحه سندن اكا سكر البته انكله
بر نسبي ايله حاصلدر هر كشي كيم سنك يانكه كلسه لطيف رايحه طيبه ايله دماغي
معطر اولوب اندن تمتع ايدر كه لمانك عكسنه منافقلر ايله مصاحب ولك مثالي
دمورجي دكاننده اودونك ايله اوتورمغه بكزر كه اولچركن قوقلري سكا
ويا اثوابك يقار ويانكه كلن كمسنه تو تونك رايحه كريهه سندن متأذي اولور

لمنشئه

بدعة الدخان عمت وبها العالم يأتي

إنها نار عذاب فارتقب يوم تأتي

بونلك مرادی مؤذی اشلر ایدن نهادك مخالطت و مصاحبتندن ایراق اولمق و امورین
ودنیا کرده انلردن حذر قلمق و صالحلر ایله یقین اولوب انلرك مجالسندن منتفع اولمق
دیو بن عبیدز زیرا بونلرده شرط وفا و عبودیت واردر اما صحبتنا ارازل اشقیادن دوری
بتر دیدن عبارتدر د ت بو حدیث شریفی ابو داود مراسیلنده و ترمذی مسندنده
اخراج اولنمشدر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه مرفوعا المرء علی دین خلیله فلینظر
احدکم من یخالل ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر امتنه خطابا رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیکه کشی هر کیم ایله دوست و مصاحب اولور ایسه
انك دینی اوزره اولور اکر بر کمسنهنك حالنی بیلمك ستر سك نظر ایله انك حالی یارانندن
و دوستلرندن معلوم اولور د ت بو حدیث شریفی ابو داود و ترمذی مرموزلرندن
منقولدر عن ابی سعید رضی الله تعالی عنه مرفوعا لا تصاحب الا مؤمنا و لا یأکل
طعامك الا تقی ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر رسول
علیه الصلوة والسلام بیوردیکه ایمانی کامل و لان مؤمن صادق مصاحب قیل مخلص اولمق
زیرا صحبت اخیار سبب صلاح ایدوکی ظاهردر و انسانه انسان تسمیه اولنمسی خیردن
و شردن هرنه کورر ایسه انا ایله مونس اولوب الفت طوتدوغندندر و طعامکی
اکل ایتمه الا متقی اولنلر ایتسون دیو بیورمشلردر ت بو حدیث شریفی ترمذی مسندنده اخراج
اولنمشدر عن سمرة بن جندب رضی الله تعالی عنه مرفوعا لا تساکنوا المشرکین و لا
تجامعوهم فمن ساکنهم او جامعهم فهو منهم سمرة بن جندب رضی الله تعالی عنه مرفوعا
روایت ایدر که مشرکین ایله برابر اوده اولمکیزی یعنی انلر ایله مساکنه ایتمك و بر مجلسده جمع
اولمك کرانلر ایله مساکنه و مجامعت ایدن انلردن معدوددر یعنی ولدخی انلردندر دیمکدر
ومنها فتح الفم عند التثاؤب و عدم دفعه افات مرقومه دن دخی کسنهنك اسندوکی
وقتده دفع ایتیوب اغزینی آچمسیدر نتکم م امام مسلم صحیحنده نقل اولنمشدر عن ابی
سعید رضی الله تعالی عنه مرفوعا اذا تثاوب احدکم فلیمسك بیده علی فیه ابی
سعید الخدری رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم امته خطابا بیوردی هیچ سزدن بریکز اسندوکده اول فعل معیوبی ستر ایتمك
ایچون الینی یوزی اوزرینه قویسون زیرا اسنمك کسله و نومی جالب اولدوغندن فعل
مذموم دیش تأدبا کرکدر الینی اغزینه وضع ایتسون دیو بیورمشدر و فی روایة
فلیکظم ما استطاع فان الشیطان یدخل و روایت اخرده اوزره اسنمك کلدکده ممکن

اولدیغی

اولدیغیجه منع و دفع ایتسون که شرعا مکروه اولان ایچون آچلان اغزه شیطان طریق
اولمغله داخل اولور دیو بیورمشلر و بر روایت اخرده دخی بیوردیکه هیچ سزدن بریکزه
اسنمك عارض اولسه انك اسباب ردینه مباشرت ایلسون و ممکن اولدوغی مرتبه
دفعنه سعی ایلسون تحقیقا سزدن بریکز ها دیسه مبالغه جهتندن بو حرف ها
کندودن ظاهر اولسه و آغزنی آچوب صید و صدا ایله اسنه جکه شیطان اندن فارسنه
کلوب انك بو حالنی مسخره ایدوب ملعبه شیطان اولور که فتور و تکاسلدن اولدوغنه
ومنها الجلوس فی الطریق اذا لم یعط حقه و افات مرقومه دن بریده دخی کشینك یول حقنه
رعایت ایدوب و برمکسزن یولده اوتورمسیدرکه نهی اولدوغنه دلالت ایدن حدیث شریفده
بیوردیکه خم امام بخاری و مسلم اتفاقی اخراج ایلمشدرلر عن ابی سعید الخدری رضی الله
تعالی عنه مرفوعا ایاکم و الجلوس فی الطرقات فقالوا یا رسول الله ما لنا من مجالسنا
بد نتحدث فیها فقال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فاذا ابیتم الا المجلس فاعطوا
الطریق حقه قالوا و ما حق الطریق یا رسول الله قال غض البصر و کف الاذی
ورد السلام و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه
مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابه
خطابا بیوردی یوللرده اوتورمقدن حذر ایلك زیرا بر کمسنه یولا اوزرنده اوتورسه
اول یولدن مرور ایدن کمسنهلرن حقی احتمالدرکه انك اوتوردوغی یرده مکثلری اوتورهنك
اوسنده حق قلمه رسول علیه الصلوة والسلام شفقة و ترحما یولا اوسننده اوتورمقدن
تحذیرا ایتسنه وجه بودرکه یوللرده و سوقاقلرده و دکانلرده و انك و کلریده اوتورانلرك
نظری کاهی حلال اولمیان نسنهلری کوروب و ایشیتمدن خالی اولمدقلری اجلدن بو حال ظاهردر
حتی یولدن کچنلر انجتسونلر دیو اصحاب کرام دیدیلرکه یا رسول الله بعضا و قاتده یولده
اوتورمقدن مرادمز بری بریمز ایله سویلشوب مصالحمز ایچون اولدیغی اوتورمغه احتیاجمز
اولوب یولا اوزرنده اوتورمقدن ممنوع اولمدیکز ایسه یولك حقنی ادا ایدکده جائز
مقدارینی اوتورك دیدکلرنده اصحاب کرام یا رسول الله یولك حقی ندر دیو سؤال ایلدکلرنده
بیوردیکه کوزیکزی محرمادن یوممقدر و کچنلره انجدیجی نسنهلر ایله ممنوع اولمقدر
و رد سلامدر یعنی سلام ویرنك سلامی المقدر و اهل سوقی خیره دلالت ایدوب
امر معروف ایدوب منکری کوردکده انلری نهی ایتمکدر و زاد د فی روایة ابی هریرة رضی
الله تعالی عنه و ارشاد السبیل و ابو داود مراسیلنده بونك اوزرینه ابو هریره رضی الله
تعالی عنه بو عبارت ایله زیاده روایت ایتمشدرکه یولدن مشلره خصوصا اعمی اولنلره
الکرینه یاپشوب اوکلرینه دوشوب یول کوسترمکدر و فی روایة عمر رضی الله

تعالى عنه وتغيثوا الملهوف وتهدوا الضال و روايت اخرىده حضرت عمر رضى الله
تعالى عنه بو عبارت ايله روايت اولنمشدركه محزون ومتحير اولان مظلومه و عاجز
يارده مرادى وبانى ظالمك ظلمندن خلاص ايلمكدر و يول ازانلره هادى اولوب انلره يول
كوسترمكدر بو بيورمشلر ومنها الجلوس بين الظل والشمس وافات مرقومه دن
برى دخى كيشينك بعض كولكده وبعض كونشده اولمق اوزره الا انجه كولكسى ولا
اغاج التنده اوتورمسيدركه بو ايكيسى اراسنى كندو به برزخ ايلمبه اوتورسه
ياكولكده وياكونشده اوتوره كه مضرتندن امين اوله حد بو حديث امام احمدك
سننندن اخراج اولنمشدر عن رجل من اصحاب النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ان النبى
عليه الصلوة والسلام نهى ان يجلس الرجل بين الضح والظل وقال مجلس الشيطان
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم اصحابندن برينه بويله الا انجه كولكلى
يرده كوردكه كونش ايله كولكلى يرده اوتوردنى نهى بيوردب بو محل مجلس شيطاندر
ديو بيوردى بو مقوله وضعه باعث اولان شيطاندر ديو بيورمشلردر زيرا افتابله سايه
بينده اوتورمق بدنه ضرردر تيرزينك اكثه سى اطلسندنيجه بجرسه اسقم وسائر امراض
بدن انسانه اوليه كجرو بالجمله بونده اولان سر وحكمت وصنوف مضرت سلطان رسالتك
علمنه مخصوص صد همان بره لازم اولان انك نهى اندوكى شيدن اجتنابدر زيرا انك دهان
كوهر نثارندن صادر اولان كلمات معجز بيان ماننده شعله لمعان افتابدر ومنها
القعود وسط الحلقة افات مرقومه دن برى دخى ذكر يا علم يا طعام حلقه سنك اورطه سنه
اوتورمسيدركه نهى اولدوغنه دلالت ايدن احاديث شريفه دن برى د سنن ابو داودن
اخراج اولنمشدر عن حذيفة رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم لعن من جلس وسط الحلقة حذيفة بن اليمان رضى الله تعالى عنه روايت
ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم قرآن عظيم الشان اوقنور ايكن
ومجلس علم حلقه سنه حرمت ايتميوب كلوب وسط حلقه ده اوتورن كمسنه ملعوندر
ديو بيورمشلردر بوندن مراد نفسنى مقيم مسخره لر مقيم ايدوب وخلق كولدرمك
ايچون علم استهزا حلقه درسك اورطه سنه كلوب اوتورندر ويا خود مسلكك مسخره
ايدوب نفاق بوزندن كورعكدر الله تعالى لعنته مستحق اولان ديعكدر ومنها
الجلوس مكان غيره والتفريق بين اثنين و برى دخى كيشينك مكان غيرده اوتورب
وايكى كيشى اراسنى تفريق ايدوب ما بيننه اوتورمسيدركه مخبر صادقدن نهى واردر
اولمشدر خم بو حديث شريف امام بخارى ومسلمك نتفا فا مسندلرندن اخراج اولنمشدر
عن ابن عمر رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال لا يقيمن

احدكم

احدكم رجلا من مجلسه ثم يجلس فيه ولكن توسعوا وتفسحوا عبد الله بن عمر رضى الله
تعالى عنهما روايت ايدر تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امته خطابا
بيوردى اليته سزدن برنسنه فالدرمسن صكره كندو انك برينه لكن اوتورددوكى
مكاننه اخر كلدكده اوتورمق قابل اولمق مرتبه اكابر ويروب تفسيح وتوسيع ايدك
ويا خود مسجده كلوب اوتوردقده بره وسعت ايدك ديو بيوردبلر د بو حديث شريف
ابو داود مراسيلندن منقولدر عنه انه جاء رجل الى رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم فقام له رجل من مجلسه فذهب ليجلس فيه فنهاه رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم عبد الله بن عمر رضى الله تعالى عنهما روايت ايدوب ديركه تحقيق بر كمسنه
حضرت رسول اكرمك مجلس شريفلرينه كلوب داخل ولمعله اكابر اولمق ايچون وتوررلرده
بر فالقوب كتدكده اول كمسنه انك برينه واروب اوتورمق لدكده رسول عليه الصلوة
والسلام نهى ايدوب وير برده اوتوردكن فالقوب كيدن كمسنه بنه كلدكده مكاننه اول
غيردن احق بيورمشدر م بو حديث شريف مسلم سننندن منقولدر عن ابى هريرة رضى الله
تعالى عنه مرفوعا اذا قام احدكم من مجلس ثم رجع اليه فهو احق به ابو هريرة رضى الله
تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر قچن سزدن بريكز اوتوردوغى يردن فالقسه اندن
صكره بنه اوتوردوغى يره كلسه اول كمسنه اوتورمغه غيريدن احقدر ديمشدر
د بو حديث شريف ابو داوددن نقل اولنمشدر عن جابر رضى الله تعالى عنه انه قال كنا
اذا اتينا النبى صلى الله تعالى عليه وسلم جلس احدنا حيث ينتهى جابر بن سمرة رضى الله
تعالى عنه روايت ايدوب ديديكه تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك
مجلس شريفلرينه بريمز وارد قده همان هر نه محلده خالى بر بولور ايسك اول برده اوتورب
فوقنه بر مكان اخره كتمز ايدك ديمشدر د بو حديث شريف ابو داود مراسيلندن اخراج
اولنمشدر عن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى
الله تعالى عليه وسلم قال لا تجلس بين رجلين الا باذنهما عمرو بن شعيب باباسندن
وجددندن رضى الله تعالى عنهم روايت ايدركه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلم امته خطابا بيورديكه ايكى كيشينك بيننى اذنلرى يوق ايكن تفريق ايدوب اوتورمه
نهى بيورمشلر وفى رواية لا يحل لرجل ان يفرق بين اثنين الا باذنهما و روايت
اخرىده اوزره ايكى كمسنه بر مجلسده اوتورر ايكن اراسنه كروب اذنلرى يوق ايكن انلرى
تفريق ايتمك وكچوب ايكيسى اراسنه اوتورمق حلال دكلدر الا مكر انلردن اذن ولجاذت
اوله بويله اولمزسه مكروهدر ومنها القعود فى المسجد فانه مكروه وكذا للتجارة و
الكسب حتى الكتابة بالاجرة وفى الخلاصة وينبغى ان يكون للسقاء هذا الحكم وافات

وافات مرقومه دن برى دخى كشينك مسجد شريفده تعزيت اولنمق ايچون اوتورمسى
تحقيق مكروهدر ياكسب يا تجارت ايتمك ايچون بيع وشرا ايتمك ويا خود اجرتيله يازى
يازمق ايچون اوتورمسى مكروهدر ومسجد شريفده صو اولشدرمك حكمى تجارت حكمى
كبى اولمق ظاهر ومناسب اولدوغى خلاصه ده تصريح اولنمشدر ومنها الانحناء في السلام
وافات مرقومه دن برى دخى كشينك سلام ويردكده انحنا ايدوب وسلام ويردوكى كمسنه نك
بربرينى اوپمك امام اعظم قتنده مكروهدر ديدى زيرا ولكن كسنك بربرينه تقبيل تحيه سيدر
انحنا وتقبيلك نهى حقنده وارد اولان احاديث شريفه دن برى ت ترمذى مسندندن
اخراج اولنمشدر عن انس رضى الله تعالى عنه انه قال سمعت رجلا يقول لرسول الله
صلى الله عليه وسلم يا رسول الله الرجل منا يلقى اخاه وصديقه اينحنى له قال لا قال
افيلتزمه ويقبله قال لا قال أيأخذ بيده ويصافحه قال نعم انس بن مالك رضى الله تعالى
عنه روايت ايدركه بركمسنه كلوب حضرت رسول اكرمه سؤال ايدوب ديديكه يا رسول
الله بزدن بر كمسنه قرنداشنه ويا بر دوستنه بولشدقده سلام محلنده اكا تعظيم ايچون
اكلوب طپنمق ويا برا وپمك وصدرينه وجسدينه چكوب قوچمق ويا باشى وبلى ايله
اشارت ايلمك جائز اولورمى ديدكده حضرت رسالت پناه يوق جائز دكلدر ديو بيوردى
تكرار سؤال ايدوب ديديكه يا رسول الله برى بريله كورشوب بولشدقده قوچشوب اكين
اوپمك لازم اولورمى ديدكده يوق لازم اولمز ديوب تجويز بيورمدى تكرار ديديكه يا رسول
الله يا بر دوستنه راست كلدكده اننك الن طوتوب مصافحه ايتمك جائز اولورمى ديدكده
نعم ديو بيوردوب مصافحه يه جائز كوروب تجويز بيورمشلر قول ولهذا الحديث قال الفقهاء
يكره الانحناء وفقها رحمهم الله تعالى بو حديث شريفله سلطانه وغيريه حين سلامده
انحنانك كراهتنه استدلال ايتمشلردر پس حضرت رسول اكرمك سعادتلرندن واذا
حييتم بتحية فحيوا باحسن منها او ردوها مقتضاسنجه بر وغلا نجق بيله حضور
شريفلرينه داخل اولسه السلام عليكم ديرايدى انلر دخى سعادتله وعليكم السلام
ورحمة الله وبركاته ديوب رد سلام ايدرلر ايدى خلفاء راشدين عصرلرنده دخى
اصحاب كرام واهل اسلام بو منوال اوزره سلاملشرلر ايدى صكره بنى اميه وآل
عباس دولتلرنده بعض عادتلر ظهور ايدوب هر قومك اراسنده بر نوع سلام
شايع اولوب قالدى حالا دولت عثمانيه ده عادت مثلا پادشاهلر حضورنده سلام
برينه براوسوب وانحنا ايدرلر خصوصا علمانا فلاح ركوع وانحنا ايدرلرسنا اراذل
ناس كيمى صباح الخير وكيمى عشق اوله استلشورلر سلام ثواباندن برى اولوب سنته مخالف
اولدوغنى بلمزلر ايدى عنده قلورلر سلفده كچن ملل واديان دخى بو يله در واخبارده

كلمشدركه

كلمشدركه هيچ بر پيغمبرك امتى اولمدى آخرنه دك جمله سنتلرن ادا ورعايت ايدوب
اجرى ايده مديلر زيرا عالم كون ومكان فساده بر حال اوزره برقرار دكلدر اما نتيجه سى
دخى سنتده قرار ايدوب سنت اوزره سلام ويررلر واصحاب كرام برى برينه ملاقى
اولدقده سلام ويروب ومصافحه غفر الله لنا ولكم ديرلر ايدى وبو بابده نيجه
احاديث شريفه روايت اولنمشدر امام نووى رحمه الله تعالى اذكارده تفصيل ايتمشدر
ومنها السحر فهو حرام فان اعتقد التأثير منه فهو كافر وافات مرقومه دن برى
دخى كشينك سحر ايتمسيدركه پس اول فعل حرامدر واكر تأثيرى سحردن اعتقاد ايدر ايسه
اول كافر در نتكم دلالت ايدن حديث شريف س امام نسائى مسندندن منقولدر
عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه مرفوعا من عقد عقدة ثم نفث فيها فقد سحر
ومن سحر فقد اشرك ومن تعلق بشئ وكل اليه ابو هريرة رضى الله تعالى عنه مرفوعا
روايت ايدر حضرت رسول اكرم بيوردى بر بغليوب صكره اوزرينه اوفوروب قرنجه
ناشى كبى براقمق الفا ايتمك سحردر وتأثيرى سحردن اعتقاد ايتمك ايله شرك ايتمش اولور
قلبنى انجق سبب ظاهره تعليق امرينى اكا تفويض ايتمش اولوب مسبب الاسباب فيض
وتأثيرندن حصه ياب اولمز ديو بيوردى بو حديث شريف ز بزار سنندن منقولدر
عن عمران بن الحصين رضى الله تعالى عنه مرفوعا ليس منا من تطير او تطير له او
تكهن او تكهن له او سحر او سحر له ومن اتى كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر بما
انزل على محمد صلى الله عليه وسلم عمران بن حصين رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت
ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه بر نسنه شومتلق
اعتقاد ايدن وانك ايله عمل ايلين بزدن دكلدر ويا خود فالجلق ايلين واكا انانك دخى
بزدن دكلدر وسحر اولنان بزدن دكلدر وايدن دخى دكلدر زيرا بونلرك جملسى فعل
جاهليتندندر هر كيمكه انلرك سويلدوكى سوزه اعتماد واعتقاد ايدرسه سلطان
انبيا اوزرينه انزال اولنان كتابه كافر اولور واموده مفروضاتى انكار ايتمش بولنور
امدى كاهن وفالجيلرى اعتقاد ايتمكسزين سؤال ونصديقده بو قدر قباحت وشناعت
كفر واردر العياذ بالله تعالى اما معتقدا سؤال ايدوب انلرك سوزنى تكذيب
ايلسه اكا وعيد لاحق اولمز بيت سحر سوزنى چونكه دكلدر واقف غيب نجه
بر ديركه فلان اولور فلان اولسه كركدر زيرا حق جل وعلانك خلق ايتدوكى وايده حكمى
نسنه لرك كيفيتنك اصلا بر فرده بلدرمامشدر اول تقديرجه معاينه سز مخبر صادق
خبر ويرمكسزين بعض خصوصلرك ولجعنه دعواى باطل ايدنلرك اقوال قبيحه لرى انك
ايچون مقبول دكلدر باطلدر منجم ساحر كاهن كافر كبى اولوب كافر ايسه اهل

ناردنده بزدن دکلدر دیو بویوز مشلر و بوایکیسنک هر بری تأثیری سحردن اعتقاد
ایدرسه بزدن دکلدر دیو فلرینک معناسی کافر دیمک اولور و الا سنتز ایله عامل اولنلر
دکلدر دیمک اولور ومنها تعلیق التمائم ونحوه واقات مرقومه دن بری دخی کشینک بوینه
و بر عضوینه آفاتدن حفظ ایچون افسون ایله کاغد و یاخود بر خاصه لی طاش و طلسم
کاغدی و ابو تمائم تعلیق ایدوب بونجقلر اصمسیدر که حرامدر یعنی عورتلر اراری سوسنلر
دیو شونلک ایدروب کتورمسی کبیلر کذلک حرامدر واکر تأثیری اندن اعتقاد ایدرسه
کافردر که رسول اکرمک حدیث شریفلری دلالت ایدر د سنن ابو داود دن منقولدر
عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما مرفوعا ان الرقی والتمائم والتولة شرک عبد الله
ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما مرفوعا روایت ایدر تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه کشی بوینینه دفع بلا ایچون بونجقلر اصوب و بغیر قرآن طلسم کاغدی
وحیلی و کلیوب و زرینه افسون اوقوب و عورتلر کوزل کورمک ایچون بر نجانه اوقوب
و کتورمک شرکدر و حدیث آخرده حد یعل حک احمد بن حنبل و ابو یعلی و حاکم مسندلرنده
اخراج اولنمشدر عن عقبة بن عامر رضی الله تعالی عنه مرفوعا من علق تمیمة فلا اتم الله
له ومن علق ودعة فلا ودع الله له عقبة بن عامر رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت
ایدر دریادن چیقن صدف کبی بر بوجکدر بعض کسنه لر اولادینک باشنه و بوینینه
دفع بلا ایچون اولر بونجی اصنک حضرت الله تعالی مرادنی و یرمز و کذلک کوز دکمک
ایچون کوز بونجی اصنی حضرت الله تعالی ترک ایدوب مرادنی و یرمز دیو بیورمشلر
بونلردن مراد حفظ حراست و یدیکر دن صیانت اتمز دیمکه اشارتدر و تمیمه دن مقصود
قلادر و حمایلدر که آسماندن قضا و قدردن نازل اولان حادثه مشکلهنک دفع و رفعنه
انلر فائده و یرمز قضایه رضادن معدود اولمز دیمکدر بسل مدکرضا. قضا. جناب عزت
کبی قلادهٔ کردن عفت و تمیمهٔ صدر و سینهٔ عصمت بولنماز دیمکدن عبارتدر و طریق
عبودیتده توکل و لطف کرم حقه اعتقاد ایدنلرک شعاری دکلدر دیمکه اشارتدر حلب
حاکم مسندرکندن منقولدر عن عائشة رضی الله تعالی عنها انها قالت لیست التمیمة
ما تعلق به بعد البلاء انما التمیمة ما تعلق به قبل البلاء و حضرت عائشهٔ صدیقه
رضی الله تعالی عنهادن روایت اولنان نهیک بلا اصابتندن صکره دفعی ایچون بونجی
اصمغه مخصوص و لمسی اولوب بلا اصابت اتمامک ایچون اصمغه باس اولمسیدر واما
تعلیق التعویذ فلا بأس به ولکن ینزعه عند الخلاء والجماع کذا فی التاتارخانیة واما
کشی دفع بلا ایچون بوینینه بعض آیات کریمه و ادعیهٔ مجربه اصوب و یازو سینه بند
اتمسی لا باسدر یعنی نسنه لازم کلمز و تاتارخانیه ده ذکر اولندوغی اوزره جماع

محلنده و خلایه دخول وقتنده چقرمسی لازمدر و بعض علما بر شئ ایله مستور اولنجی
ذکر اولنان محللرده چقرمسی لا باسدر یعنی جائزدر لکن احتیاط چقرمسندهدر دیمشلر
ومنها الوشم ونحوه و آفات مرقومه دن بری دخی کشینک قولنی و یا آخر عضوینی اکنه
ایله دوکوب ایچنه مرکب و یا چویت و یا کحل القا و ادخال اتمسیدر که منهی عنه اولدوغنه
دلیل حدیث نبویدر خم امام بخاری و مسلم سنن صحیحیلرنده اتفاقا اخراج ایلمشلردر
عن ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما لعن الله الواشمات والمستوشمات للحسن المغیرات
خلق الله بو حدیث شریف عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهما دن مرفوعا روایت
اولندی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشکه حق تعالی لعنت
ایتسون شول عورتلره که کوده لرینی اکنه ایله دلرلر و ایچنه چویت یا مرکب یا سورمه قورلر
بکلر اولسون دیو و حق جل وعلا لعنت ایتسون شول عورتلره که بو ایشی کندوسنه اشلدرلر
یعنی بر غیری عورته دیه که بکا بکلر ایله و دخی حق تعالی لعنت ایتسون شول عورتلره که
یوزلرنده اولان قللریدن بعضنی جنبصطره ایله و یاغیر شیله یولالر و دخی حق تعالی
لعنت ایتسون شول عورتلره که دیشلرین دزیولیوب انجلدهلر کوزل اوله لم دیو ایشده
بونلر حق تعالینک خلق ایتدوکی صورتی یکمنوب تغییر قلرلر اویله اولنجق بو حرامدر
بلکه حقلرنده لعنت واقع اولدوغندن بعضیلر قولنجه کبائردندر زیرا لعنت شدت
وعیده اشارتدر اما بر خاتونک مثلا صقالی بتسه انک ازاله سی حرام دکلدر بلکه مندوبدر
شافعی دخی بو قول اوزره در امام مالک بو حدیثک ظاهرنی اخذ ایلدیب حرامدر دیمشدر
وزاد س والواصلة والموصولة و امام نسائی بو عبارت ایله زیاده روایت ایتمشدر
دخی حق تعالی لعنت ایتسون شول عورته که غیر عورتک صاچنی کندو صاچنه قاتر
و دخی حق تعالی لعنت ایتسون شول عورته که غیر عورتلر اراییله صاچنی اوزدیر یعنی غیرک
صاچنی صاچنه اکلینه و اکلدنه واکل الربوا وموکله و حق تعالی ایچه معامله ایدنلر
ربوایه و یدورنه لعنت ایلیه بونلردن مراد بو رجلودر و کاتبی و شاهدی بوا وچ کسنک
لعنته استحقاقی اولدوغی جهتندنکر ربوادن راضیلردر و بری برلرینه معین و مددکارلردر
والمحلل والمحلل له بو کشیدر که بر کسنه خاتوننی اوچ طلاق بوشدقدن صکره آنی وطی
ایدوب بکر و طلاق و یرمک ایچون متزوج اولور مرادی حاصل اولدقدن صکره اسکی
ارینه نکاحی حلال اولسون دیو طلاق و یره کویاکه اکا وطی ایله زوج اوله حلال قبلر
اویله اولسه سلطان انبیا انلر ایکیسنه بیله لعنت اتمش غیرتسز اولدوغندن بو جهتدن که
انده هتک مروت و قلت همت و نفسلرینه خساست واردر دیمکدن عبارتدر وزاد
فی روایة ابی ریحانة الوشر والنتف و امام بزار بو حدیثی بو عبارت ایله ابی ریحانه

رضی الله تعالی عنه دن زیاده روایت ایتمشلر حق تعالی لعنت ایتسون شول کشیه که لحیة بیضا اوز
اولمدن ناشی تزیین وجه اوزره صقالینک بیاضنی یولانه و دیشنک وجهنی دخی بولوب
ایچه و کسکین ایدنه دیمکدر و فی روایة ابن مسعود رضی الله تعالی عنهما تغییر الشیب
والمراد بالنتف نتف البیاض من اللحیة علی وجه التزیین و عبد الله بن مسعود رضی
الله تعالی عنهما روایتنده تزیین ایچون وجهنی تغییر ایدنه حضرت الله تعالی لعنت ایتسون
بوندن مراد صقالینک بیاضنی یولوب و سیاهه بویایه دیمکدن عبارتدر دیمش یعنی
بیاض صقالی تغییر ایدنه دیمکدر ت بو حدیث شریف ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر
عن عمرو بن شعیب رضی الله تعالی عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم نهی عن نتف الشیب
عمرو بن شعیب رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی تحقیق رسول علیه الصلوة والسلام کیشی
صقالینک بیاضنی یولمقدن نهی ایتدی نیراکه احمق اولدو غندن مکروهدر و بعضیلر قتنده
حرامدر و قال انه نور المسلم و دخی بیوردیکه تحقیق صقالک بیاضلغی اهل اسلامک نوردر
و وقاردر و من تغییر الشیب تغییره بالسواد و کیشی اخبارلغی تغییر ایدوب صقالینک بیاض
سیاهه بویامقدن نهی بیورمشلردر لحیة بیضا بوزمشلردر س بو حدیث شریف سنن نسائی
منقولدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا یجیء قوم فی آخر الزمان یخضبون
بالسواد کحواصل الحمام لا یریحون ریح الجنة عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا
روایت ایدر رسول اکرم دیدیکه عن قریب آخر الزمانده بر قوم کلسه کرکدر که بیاض اولان
صقاللرینی سیاهه بویایوب صورتلرن سیاه کوکرجین کوکسنه بکزده لر لیس امدی صورتلرن
بو شکله قویوب و صقاللرن بویله سیاهه بویایانلر جنت قوقسن طویمزلر و رایحه جنتی
استشمام ایتمزلر بیورمشلردر و بر حدیث آخرده دخی م سنن مسلمده منقولدر عن جابر
رضی الله تعالی عنه و اجتنبوا السواد جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت
ایدر بر کیشی صقالنی سیاهه بویامقدن صاقنکز دیوب رسول علیه الصلوة والسلام نهی
بیورمشلردر و منها توفیر الشارب و آفات مرفوعه دن بری دخی کیشی بیغنی طوداغنی
اورتجک اوزادوب کسممسیدر که حنفیه و عبد رسول علیه الصلوة والسلام واقع
اولمشدر ت س بو حدیث شریف ترمذی و نسائی مسندلرندن و سننلرندن اخراج اولنمشدر
عن زید بن ارقم رضی الله تعالی عنه مرفوعا من لم یأخذ من شاربه فلیس منا زید
ابن ارقم رضی الله تعالی عنه دن مرفوعا روایت اولندی شول کیشی که بیغنی کسمیوب
اوزادوب قصر ایتمیه بزدن دکلدر یعنی شفاعتمزه مستحق اولنلردن دکلدر دیبورمشلر
و لا فضل ان یجعل کالحاجب و نظیره الاطار و افضل اولان کیشی بیغنی قاشی
مرتبسنه قرقوب و طوداغک کنارینی کورنجه کسمکدر زیرا آنی اوزاتمق زیاده مکروهدر

بعض

بعض اتراک بدا خلاف انی محاسن صفات استحقاقندن صانورلر و کلیه قورو غنی کبی
اوزادربلر و کی طعامی و ایچد وکی صوینی وشی بیتی مردار ایدر و بالجمله اول مقوله لر کبی
بد خصلت اهل سنت و جماعته مخالفتدر اول جهتدن سلطان سریر رسالت
فلیس منا دیو بیورمشلردر و قد مر قص اللحیة اذا کان زاد علی القبضة و حلقها
و حد صقال بر قبضه مقداری اولمقدر و اندن زیاده قرقمقدر تحقیق بونلرک
بیانی برکره دخی مرور ایتمشدر تفصیل اولنمغه حاجت یوقدر زیرا صقال و کثرت صقال
کمال زینتدر و زیاده اوزنی خلاف زینتدر پس کیشی صقالنی ال ایله طوتوب قبضه دن
زیاده کسمک مستحبدر و هفته ده بر کره باشنی و قاصغنی و قولتوغنی تراش
ایدوب و طرنقلرن کسه و بیغنی قرقه و بدنی غسل ایله پاک ایده و اکر هر هفته ده
اولمزسه هر اون بش کونده و یا خود بر آیده و قرق کونده زیاده ترکنه عذر یوقدر
پس هر هفته ده افضلدر و اون بش کونده اوسطدر و قرق کونده ابعددر و هر
قرق کونی کچر ایسه و عیده مستحق اولور خم امام بخاری و مسلم سنتندن اتفاقا اخراج
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما مرفوعا انهکوا الشارب و اعفوا اللحی عبد الله بن عمر
رضی الله تعالی عنهما مرفوعا روایت ایدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم اصحاب کرینه خطابا بیوردیکه بیغلریکزی قرقمقده مبالغه ایدک و قبضه دن
زیاده اولمدقجه صقاللریکزی عفو ایدک کسمک دیو بیورمشلر ت بو حدیث شریف
امام ترمذی مسندندن اخراج اولنمشدر عن ابن عمرو بن العاص رضی الله تعالی
عنهما ان رسول الله تعالی علیه وسلم کان یأخذ من لحیته من عرضها و طولها و کذا
حلق رأس المرأة بلا عذر ابن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهما دن مرویدر که تحقیق
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم مبارک صقاللرینی اوزونلغندن و ایندن کسدکلرینی
روایت ایتمشدر و بو روایت جوزیده دخی واردر زیرا عرض و طولی اخذ اولنمغله جمیع جوانبی
ندو بر قریب اولور و اعتدال بولنور و اعتدال ایسه هر حالده محبوب و مرغوبدر و کذلک
بر کشینک بر جیم قومسی و عورتک جمله باشنی و یا بعضنی تراش ایتدرمسی کذلک آفات
مرفوعه دندر که ایکیسنده بیله نهی بیورمشلردر س بو حدیث شریف امام نسائی مسندندن
تخریجدر عن علی رضی الله تعالی عنه انه قال نهی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان
تحلق المرأة رأسها و کذا القزع علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی
تحقیقا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم عورتلر باشنی جمله تراش ایتمکدن و یا بعضیسنی
الیقومقدن و کیشی او غلنجقلرینک باشنی تراش ایتدکده بعض یرنی متفرق صاچ قویوب
یعنی بر جیم و ذلف قومقدن نهی بیوردیکه ایکیسی دخی مکروهدر و بعضیلر قتنده

حرامدر اكر زمان مصيبتنده ايدرلرسه قولاً و فعلاً حرامدر خم بوحديث شريفي امام
بخاري و مسلم اتفاقا اخراج اولنمشدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنهما ان رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم نهى عن القزع وزاد في رواية قلت لنافع وما القزع قال
يحلق بعض رأس الصبي ويترك بعض عبدالله بن عمر رضي الله تعالى عنهمادن روايت اولندي
تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم اوغلانجقلرك باشني تراش ايتدكده بعض
يرلرنده متفرق صاج القومقدن نهي ايتمشدر و بوحديث شريفي ابن حبان بو عبارت ايله
زياده روايت ايتمشدر عبدالله بن عمرك كوله سي نافع رضي الله عنه رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم دن سؤال ايدوب قزع ندر يا رسول الله ديدكده بيوردي كه قزع بفتحتين
اوغلانجقلرك باشني تراش ايتدكلرنده بعض يرلرنده متفرق صاج القويوب باشنك
بعضيسن ترك ايدوب برجمي القومغه قزع ديرلر مكروهدر كذلك نهي اولنمشدر
ومنها ركوب النساء على السروج بغير عذر وافات مرقومه دن بري دخي كنج عورتلك مجرد
تزيين و تفرج ايچون اكرلي آته بنمسيدركه نهي اولنمشدر حب بوحديث شريفي ابن حبان مسندنده
اخراج اولنمشدر عن عبدالله بن عمر رضي الله تعالى عنهما مرفوعا في آخر امتي نساء يركبن
على سروج كاشباه الرجال ورجال ينزلون على ابواب المساجد نساؤهم كاسيات عاريات
على رؤسهن كاسنمة البخت العجاف العنوهن فانهن ملعونات عبدالله بن عمر رضي الله
تعالى عنهما مرفوعا روايت ايدر حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم اصحاب كرامنه
خطابا بيوردي كه آخر زمانده كلن امتمك نسالري اكرلو آتلره بنوب كيدكلري ايچه لباسلرن
ايچنده كندولري تشخيص اولنوب واررلري دخي بره كندلرنده كلوب مسجدلر قپوسنده
اينوب خلقا كبي عماد ايدرلر و عورتلرينك كيدوكي ايچه اسبابدن جمله عضوي بر مرتبه
كورينه كه كويا عريانلردر و باشلرنده آربق دوه اوركوجي كبي تقبيه كبي اكري نسنه لر وضع
ايدرلرسز انلره لعنت ايدك اهل لعنت اولدقلري ايچون انلر ملعون اولوب لعنته مستحقلردر
واردر بوبيوده مشددر فاما هذا اذا كانت شابة وقد ركبت للتبرج والتفرج فهذا يدل
يعني اول عورت كنج اولوب مجرد براغلق و تفرج ايچون آته بنمسي حرامدر بو وعيده اول مستحق
اولور فاما اذا كانت عجوزا او كانت شابة وقد ركبت مع زوجها العذر بان ركبت
للجهاد وقد وقعت الحاجة اليهن للجهاد او الحج او العمرة فلا بأس بها اذا كانت مستترة كذا
في التاتارخانية واما اكرلي آته بنن خاتون قوجه قري ايسه و يا خود كنج خاتون اولدوغي
تقديرجه نفير عام كبي وجه كيمك و عمره كتمك كبي عذردن ناشي كندوبي ستر ايدوب زوجي
ايله بيله بنرايسه باس اولمدوغي تاتارخانيه ده مسطوردر ومنها ترك الوليمة وافات مرقومه دن
بريده خي كشينك تاهل ايلدكده احبا و اصدقاسني ضيافت ايتمك طعام پيشوروب يدرمسي

ترك

ترك ايتمسيدركه خرجه الستة بوحديث شريفي كتب ائمه محدثينك الي سننده اخراج
اولنمشدر عن انس رضي الله تعالى عنه مرفوعا اولم ولو بشاة انس بن مالك رضي الله
تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر يعني كنجلكه متزوج اولسكز ضيافت ايلكز اكر بر قيون
ايله دخي اولورسه بوسرور دعوسنده طبخ اولنان طعام ضيافتدر بوقلتده قصده
مبالغه در بونده لو تعليليه در امتناعيه دكلدر اقل و اكثرينك حدي يوقدر بوحديثك
سبب ورودي بودركه عبدالرحمن بن عوف رضي الله تعالى عنه تزوج ايتدكده حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم برشاة ايله دخي اولورسه وليمه اجابكي ضيافت
ايله ديو بيورمشلر ومنها البيتوتة وفي يده ريح غمر وافات مرقومه دن بري دخي كشينك
الده آت قوقسي كبي شي وار ايكن كيجه ياتوب او يومسيدركه نهي صريح اولدوغنه دلالت
ايدن احاديث نبويه دن بري بودركه ت ترمذي مسندندن اخراج اولنمشدر عن
ابي هريرة رضي الله تعالى عنه مرفوعا ان الشيطان حساس لحاس فاحذروه
على انفسكم من بات في يده ريح غمر فاصابه شيء فلا يلومن الا نفسه وفي رواية
ابو هريرة رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلم دن كه الده آت مثللو ياغلو شي قوقسي وار ايكن ياتوب او يومقدن حذر ايليسون
و يمكدن فارغ اولدقده اثر طعامدن الكرين پاك ايدوب غسل ايليسون كه تحقيق شيطان
ايله ذفرلو الكري يالر و شيطانك قوت شامه سي زياده در ياغلو و ليچي بلا يجيد شايد
بهق و برص كبي مرضلره مبتلا اولمق اولورايسه حذر ايتمين كمسه كندو نفسنه لوم ايلسون
ديو بيورمشلر و بر روايت اخرى ده طب طبراني بو عبارت ايله زياده روايت ايتمشدر
عن ابي سعيد رضي الله تعالى عنه فاصابه وضح ابي سعيد رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله
روايت ايلدي بركمسنه ياغلو و اتلو طعام اكل ايدوب الكرن يايقمدن ذفري ايله ياتسه
اكا جنون و برص و غير مرض كبيلر اصابت ايتسه اكر ملامت ايدرسه كندو نفسنه ايتسون
براكا انك سببني بيان ايلدك ديمكدر ومنها الانبطاح بلا عذر وافات مرقومه دن بري
دخي كشينك عذري يوق ايكن يوزي اوزره ياتمسيدركه جه ابن ماجه سننندن اخراج
اولنمشدر عن ابي ذر رضي الله تعالى عنه انه قال مر بي رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
وانا مضطجع على بطني فركضني برجله فقال يا جنيدب انما هذه ضجعة اهل النار
ابوذر غفاري رضي الله تعالى عنه دن روايت اولندي كه بركره رسول عليه الصلوة والسلام
بنم اوزريمه مرور ايلدوب بيوردي كه اي جنيدب بو سنك قارني اوزره ياتشك اهل نارك
ياتشيدر ديوب و ايقلريمه يوب بني ايقاظ ايلدي ديو بيورمشلردر وفي رواية
دو روايت اخرى ده ابو داود مسندندن بو عبارت ايله زياده نقل ايتمشدر عن طخفة رضي

الله تعالی عنه إنّ هذه ضجعة يبغضها الله تعالی طحفة رضی الله تعالی عنه بو عبارت
ايله روايت ايله اولا ابن قيس الغفاری رضی الله تعالی عنه ايديكه بو حديث شريفی زياده
عبارت ايله روايت ايدر كه بو ياتش الله تعالينك بغض ايدوب سومدوكی ياتشدر
بيورمشلر وفی رواية ت ترمذی بو عبارت ايله زياده نقل ايتمشدر عن ابی هريرة رضی الله
تعالی عنه إنّ هذه ضجعة لا يحبها الله تعالی ابو هريره رضی الله تعالی عنه روايت ايدر
كه ابو ذر رضی الله تعالی عنه ياتركوردكده رسول عليه الصلوة والسلام بو ياتش الله تعالينك
سومدوكی ياتشدر بيورمشلر و جنيدب تصغير جندبدر كه ابو ذر رضی الله تعالی عنه نك
اسميدر ومنها النوم علی سطح ليس بمحجور عليه واقات مرقومه دن بريده خی كشينك
اكسزن دوشمسی احتمالی اولان طام اوزرنده ياتوب و بومسيكه ممنوع اولدوغنه
دلالت ايدن احاديث نبويه دن بری بودر ت ترمذی مسندنده اخراج اولنمشدر عن جابر
رضی الله تعالی عنه نهی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم ان ينام الرجل علی سطح ليس
بمحجور عليه وفی رواية جابر رضی الله تعالی عنه روايت ايدر كه طام اوزرينه چيقوب
اويومقدن رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم نهی ايدوب بيچملدركه سقوطی ايله
سبب هلاك اولدوغنه علی قنده مكروهدر زيرا بغته دوشمسنه مانع اولور بر شی
ولمين سطوح اوزرنده كيجه ايله ياتوب اويويان نفسنك عصمتی ازاله ايتمش اولور
ديو بيورمشدر وفی رواية اخری ده د سنن ابو داود بو عبارت ايله زياده منقولدر
عن علی بن شيبان رضی الله تعالی عنه من بات علی ظهر بيت ليس عليه حجار او حجاب
فقد برئت منه الذمة وفی رواية علی بن شيبان رضی الله تعالی عنه بو عبارت ايله روايت
ايتمشدر كه شول كمسنه كه بام خانه سی اوزرنده دوشمكه مانع اولور حجاب ولمين پرده
ياتوب اويوسه اول كمسنه عصمت نفسنی ازاله ايتمشدر يعنی اول مكان مرتفعدن دوشوب
هلاك اولسه انك ايچون ذمت يوقدر دمی هدردر بيورمشلر وروايت اخری ده
طب طبرانی مسندنده بو عبارت ايله منقولدر عن عبد الله بن جعفر رضی الله تعالی عنه
من نام علی سطح لا اجار له فمات فدمه هدر عبد الله بن جعفر رضی الله تعالی عنه
روايتنده بر كمسنه طام اوزرنده اويوسه سقوطه مانع و حائل و حجاب ولمسه دمی
هدردر بيورمشلر ومنها استصحاب الكلب و الجرس للهو فی السفر واقات
مرقومه دن بری ده خی كشينك تكبر و مجرد لهو و تماشا ايچون كلبنه و يابد و سنه
و يا فاطره چاك و چنغرق طقوب بيلسنجه كوزمسی منهی عنه اولدوغنه دلالت
ايدن احاديث نبويه دن بری بودركه م سنن مسلمده اخراج اولنمشدر عن ابی هريرة رض
الله تعالی عنه مرفوعا لا تصحب الملائكة رفقة فيها كلب ولا جرس ابو هريره رضی الله

تعالی عنه مرفوعا روايت ايدر ملائكه رفيق اولمز شول كروانه كه ايچنده كلب اوله ويا چاك
اوله بو ملائكه حفظه دن غيری ملائكه رحمتدر يعنی سفرده رحمت ملكلری بولنمز
اولمز شول كروانه كه وشول قافله يه رفيق اولمزكه انده كلب ويا چاك اوله ديمكدر بو
امام شافعی قتنده جرس الدواب تنزيها مكروهدر واكر معركه ده و مقاتله ده و صفوف
جدالده اعدای بدافعاله اظهار هيبت وشجاعت ايچون اولورسه مكروه دكلدر زيرا
جنك وجدالده زلازل درون غزوانه شجاعت جان بخش ايدر خصوصا دبارتن هيبت
اثار جليل الاعتبارده عريان ونمايانه باعث هيبت ودهشت اعدادك عين تحقيق ايله
مشاهده ايتمشزدر زيرا علما ديديلركه طواره چاك طاقمق شول وقتده منهيدركه مجرد
زينت ولهو ايچون اوله واكر منفعت لا باس در مثلا سفرده اتی ودوسنی بيلمك ايچون
واوازندن بولمق ايچون اولورسه اول زمانده جائزدر وفی رواية الجرس من
مزامير الشيطان وبر روايت اخری ده جرس شيطان سازلرندندر ديو بيورمشلر
بر كون رسول عليه الصلوة والسلام بر يوك كورديلركه اوزرنده چاكی وار ايدی
بو يوك شيطان مركبيدر ديمشدر ومنها سفر الحرة بلا زوج ولا محرم حرام
واقات مرقومه دن بری ده خی بر عورتك زوجی ويا باباسی وقرنداشی وذی رحم محرم مندن
برلسی اولمقسزن اوچ كونلك يوله ودخی زياده يه سفر ايتمسيدركه حرامدر
خم بخاری ومسلم اخراج ايتمشلردر عن الخدری رضی الله تعالی عنه مرفوعا لا يحل
لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر ان تسافر ثلثة ايام فصاعدا الا ومعها ابوها
او زوجها او ابنها او اخوها او ذو رحم محرم منها ابو سعيد الخدری رضی الله تعالی عنه
مرفوعا روايت ايدر رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم بيورديكه الله تعالی حضرتنه
و يوم آخرته ايمان كتورن خاتونه اوچ كونلك يوله ودخی زياده يه سفر ايلمك حلال
اولمسيدر حرامدر حتی كندونك ذی رحم محرمندن بری اولمقسزن باباسی ويا اوغلی
ويا قرنداشی ويا قوجسی وسائر نكاحی حرام اولان ذی رحم محرمی بيله اولمجه ديدی
امدی خاتونك عفت شعاری محرمسز بو مقدار محله مسافرت علامت عصمت اولمدغنه
اشارتدر وفی اخری لا تسافر المرأة يومين من الدهر الا ومعها ذو رحم محرم منها
او زوجها وروايت اخری ده ايكی كونلك يوله سفر ايتمك ده كلدر الا امكرانك ايله ذی رحم
محرمی اوله ديو بيورمشدر وفی اخری عن ابی هريرة رضی الله تعالی عنه لا يحل لامرأة
تؤمن بالله واليوم الآخر ان تسافر مسيرة يوم وليلة الا مع ذی رحم محرم عليها
وفی اخری مسيرة يوم وفی اخری مسيرة ليلة وروايت اخری اوزره ابو هريره رضی
الله تعالی عنه مرفوعا روايت ايدر معنای حديث شريفنده حلال دكلدر بر عورتكه

الله تعالى يه وقيامت كوننه ايمان كتورمش اولنه اول سفر ايتمكلك بر كون بر كيجه لك محله الا
مكر آنكله ذى رحم محرمى اوله ديمكدر و روايت اخرىده ياالكز بر كوننك يوله سفر ايتمكلك
و روايت اخرى اوزره بر كيجه لك سفر ايتمكلك حلال اولمسنه دخى روايت اولنمشدر حم
بخارى ومسلم اتفاقيله اخراج ايلمشلردر وفى مدة السفر حرام باتفاق الحنفية واختلفوا
فيما دونها يعنى عورتك بوذكر اولنانلردن برى اولمقسزن اوچ كوننك يوله سفر ايتمسنك
حرمتنده علماء حنفيه متفقلر اولوب ومدة سفرك مادونده اختلاف اولنمشدر
ومنها الركوب عند الوقوف الطويل وعدم النزول وافات مرقومه دن برى دخى راكب
اولان كمسنك بر محلده چوق طورمق اقتضا ايتدكده دابه سندن اينميوب اوزرنده
طورمسيدركه حقنده نهى صادر حد احمد بن حنبل سننندن اخراج اولنمشدر عن سهل
ابن معاذ رضى الله تعالى عنه مرفوعا لا تتخذوا ظهور دوابكم كراسى سهل بن معاذ
رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر حضرت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم دن
كه بر حيوانك ارقسنى كرسى اتخاذ ايديوب اوزرنده طورمقدن امتنى نهى بيورمشدر
ومنها سفر الواحد والاثنين وافات مرقومه دن برى دخى بر ويا ايكى كمسنه نك اوچ كونلك
يوله سفر ايتمسيدركه ممنوع اولدوغنه دليل خ امام بخاريك سنن صحيحندن اخراج اولنمشدر
عن ابن عمر مرفوعا لو ان الناس يعلمون من الوحدة ما اعلم ما سار راكب بليل وحده عبد الله
ابن عمر رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله تع
عليه وسلم بيوردى كه وحدتك مضرتلرندن بنم بلديكمى خلق بيله لر ايدى يالكز بر آتلو بر
كيجه سير ايتمك واقع اولمز ايدى يعنى يالكز بر آتلونك كيجه ايله سفر ايتمسنده خطر زياده
اولمغله بويله بيوردى ولا افاتدن معدوده اولان بر يا ايكى كشينك كيجه ده ياكوندزده
آت ايله ويا مشيا بلا عذر سفر ايتمسيدر و يولداش بولنميوب ويا خود انجق بر يولداش بولنوب
وسفر بحسب الشرع لازم اولمق عذردر ط بو حديث شريف موطا مالكدن اخراج اولنمشدر
عن سعيد بن المسيب رضى الله تعالى عنه مرفوعا الشيطان يهم بالواحد وبالاثنين
وان كانوا ثلاثة لم يهمهم سعيد بن مسيب رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دن شيطان بر ويا ايكى كشيه سفرده قصد ايدر
واوچنكه اوچ اولدقده قصد ايدمز ومعارضه قلمز ديمكدر ومنها عدم التأمير وافات
مرقومه دن برى دخى ايده نك ايچلرندن برى امير ايتمك ايله منهى اولوب تمسيله طرف نبويدن
مامورلردر دنكم سنن ابو داوددن اخراج اولنمشدر عن ابى سعيد رضى الله تعالى عنه مرفوعا
اذا خرج ثلاثة فى سفر فليؤمروا احدهم ابو سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه مرفوعا روا
ايدركه اوچ كشى سزدن بريكز اوچ كونلك ويا زياده يه سفر ايتسكز اوچ رفيقدن بريسنى

امير

امير ايتسونلر سائرلرى وجوبا انك تحت حكومتنده اولوب سوزينه تابع وامرينه
رام اولسونلر ولايق اولان هر قنغيسى زهد وتقواسى ورأى قول اقوى سى وشفقت
وسخاسى زياده ايسه انى امير وسردار ايتسونلر وصاحب عقل ودانش وضابط
زمام وتدبير اولدوغندن قوللرنه تابع اولسونلر ديمكدن عبارتدر ومنها ذهاب من
اكل ما له رائحة كريهة الى المسجد والجماعة وافات مرقومه دن برى دخى
كشينك صوغان ويا صرمسق ودخان كبى بد رائحه لى كبى وبرامز قوقلى نسنه لر
ايچمك واكل ايتمك واغزينك رائحه سيله جامعه وارمسيدركه نهى صريح ايله نهى
اولدوغنه حديث نبوى بر دليل خم امام بخارى ومسلم سنن صحيحلرندن اخراج
اولنمشدر عن جابر رضى الله تعالى عنه مرفوعا من اكل ثوما او بصلا فليعتزلنا
او فليعتزل مسجدنا وليقعد فى بيته وزاد فى رواية جابر بن عبد الله رضى الله
تعالى عنه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن مرفوعا روايت ايلدى
بيوردى بكه شول كمسنه كه صوغان وصرمسق ييه بزدن عزلت ايتسون ياخود بزم
مسجد يمزدن عزلت ايتسون وارسون اوينده اوتورسون اغزينك رائحه سيله مسجده
كلمسون زيرا اول نسنه كه اندن انسان متأذى اوله ملئكه لر دخى زياده متأذى
اولورلر وروايت اخرى ده زياده روايت اولنمشدر دلم ابو منصور ديلمى مسندندن
منقولدر والكراث وزاد پراصه اوزرينه دخى زياده قلنمشدر ططص طبرانيك
اوسط صغيرندن والفجل طورپى دخى پراصه وصوغان وصرمسقه الحاق ايدوب
انلرى بينه دخى جامعه وارمدن نهى بيورمشلردر وبونلرك اكلى كرك جمعت
جو عدن وكرك غيريدن ناشى اولسون برابردر بونلرى اكل ايدن كمسنه مسجده
كرمسون زيرا ملائكه رحمت بونلرك رائحه سندن متأذى اولوب قچرلر مكروهم
توقسى اولدوغندن اكراه ايدوب قوقسى زائل اولمينجه اول خانيه يقين كلمزلر بونلرك
معلوم اولديكه بيك اون تاريخنده ظهور ايدن توتون ديدكلرى شى صوغان وصرمسق
وپراصه وطورپه مشابه اولمغله وبونلرك رائحه سندن دخى اكره اولدوغندن
ناشى متأذى اولدوقده كمسنك شبهه سى يوقدر زيرا بونلرك قوقسى برقاج ساعتده
زائل اولوب خانيه بعده ملئكه رحمت بينه داخل اولورلر اما دخان انلرك خلافنه
ملابسه آنى شرب ايدن كمسنك اثوابنه وصاچنه وصقالنه وبيقلرينه سكوب
وصارى ايدوب بياضلرينه بوندن ما عدا بيت ودوشمه سنه وبيتك ماده لرينه دخى
قوقسى سكوب نيجه كره غسل ايدوب پاك ايتمكله وبنيجه زمان مرور ايتمكله رائحه سى
زائل اولمز واول خانيه رحمت ملكلرى داخل اولمز وجامعه واردقده يانينه يقين

واقع اولنلر انك اولدر انحه كريهه سندن برمرتبه اكراه ايدرلركه تعبيري قابل دكلدر
پس امدي دنياده شول كشيدن احمق و غافل كشي يوقدركه حمامه كيروب پاك غسل ايدر
طشره چقدقده عود و عنبر ايله بخورلنمق يرينه دخان بخورلنمق نقدر حماقتدر و كراه
باننده حمامدن چقان مسلمانلرم بوندن زياده جفا واهانت اولمز شوكا كراهت كريهه سي
صوغان و صارمسق و پراصه و طورپ اكل ايتمسندن دخي زياده اولدوغندن ناشي كيشينك
اپ مرده في ظاهردر و جهنمده واقع اولان شجره زقومك مثليدر زيرا هر نسنه نك كريهه
قوقسي اولوب هم زهر هلاهل كبي آجي وله اول خبائثه داخلدر نتكم سوره اعرافده
حق جل و علا ويحرم عليكم الخبائث ديو بيوردي حتي حرام اولان نسنه لركه منه في
آتي و خمردر و دخي كريه مردار اولان نسنه لري حرام قيلدي ديمكدر ويحل لكم
الطيبات دليل كافيدر امدي هر جهله دنياده توتوندن رائحه لي نسنه يوقدر و بدن انسانه
مضر اولدوغندن غيري بدعت ايسه يكاردندر واشديددر زيرا بدعتده هم نفسي
وهم شيطانه وهم تقليد ايلدوكي شيئي ايجاد ايليه نره و يعتقد دائك ايچون رسول عليه الصلوة
والسلام كل بدعة ضلالة بيورمشلردر و بدعت اكا ديرلركه طريقة الهدي دن چقوب زاده
شيطانه بوريمكدر پس امدي بوتوندن بدعت قبيحه در بدعت حسنه دن اولمق محالدر
زيرا بدعت قبيحه اولدوغنه دليل كريه رائحه سي اولوب و زهر كبي آجي اولدوغي كافيدر
باندي بر نادبدعت طوتونكه افاق دخاندر . كلدي وارسه مكر اشراط ساعتدن نشان
اهل نار حق تعالينك عذابيدر دخان . شمدي معتاد اولوب و كرنده لر خلق جهان
پس بوندن غايتله حذر ايتمك كركدر دين قيدنده اولنلره لايق دكلدر بركه ليا استعمال ايدوب
مبتلا اوله ومنها ترك الصلوة عمدا وهو من اكبر الكبائر و بري دخي عمدا فرضي ترك ايتمكدر
اكبر كبائردندر قال الامام المنذري رحمه الله تعالى ذهب جماعة من الصحابة رضوان الله
تعالى عليهم اجمعين الى كونه كفرا منهم عمر بن الخطاب وابن مسعود وابن عباس ومعاذ
ابن جبل وجابر بن عبد الله وابو الدرداء رضي الله تعالى عنهم اجمعين ومن غير الصحابة
احمد بن حنبل واسحق وابو داود وعبد الله بن المبارك والنخعي وحكم بن عيينة
وايوب السختياني وغيرهم رحمهم الله تعالى وامام منذري رحمه الله تعالى ديديكه كبار
صحابه دن عمر بن الخطاب وابن مسعود وابن عباس ومعاذ بن جبل وجابر بن عبد الله وابو
رضوان الله تعالى عليهم اجمعين وتابعين مجتهدلردن احمد بن حنبل ومشاهير محدثيندن
ايوب سختياني وجم غفير رحمهم الله تعالى عمدا نمازي ترك ايدنك كفرينه ذاهب اولمشلردر
زيرا بو صلوة مفروضه نك منكري كافردر خلافنه محتمل اولمز ادله قطعيه اولدوغي
منكرينك حكمي حكم مرتددر لكن لاجل الكسل قصدا ترك ايدرسه فاسقدر حبس اولنور

تا نمازي قلنجيه دك حبسي مشروعيتنك وجهي بودركه نماز حق الله ايچون
مشروع اولمق احق واوليدر وبعض ائمه كرام ديمشلركه ضرب شديد و تعزير
اولنور حتي قاني اقنجه دك كلور زجر مبالغه اجلي ايچون وبعض علما ديمشلركه قاضي
اولوالامر آني مصلحت كوردايسه بي نماز تعزير المال اولنور بو اقوال كريمه بزم امامليرمز
وحضرت امام شافعي وامام احمد بن حنبل وامام مالك رحمهم الله تعالى قتل اولنور
بو اوچي متفقدر نهايت علت قتلنده اختلاف محققدر امام شافعيله امام
قتنده حدا قتل اولنور امام احمد بن حنبل قتلنده كفرا قتل اولنور ديمشدر زيرا كافرك
جماعت ايله نماز قيلدوغي كورنلسه اسلامنه حكم اولنور زيرا جماعت ايله نماز بو
محمدك خصائصندندر منفردا وسائر عبادات بونك خلافنه ملاذ بشكد سائر امتده
دخي بولنمشدر و بو صلاتك خصائصندندركه بونك نيابت جائز دكلدر اصلا يعني
ونه مال ايله موضع تفصيلي كتب اصولده مسطوردر ومنها ترك الوضوء وغسل
الفرضين افات مرقومه دن بري دخي كيشينك ابدستنك فرضني وغسلك فرضني
ايتمسيدر ومنها ترك الجماعة فانها واجبة على القول الاقوى عند الحنفية وافات
مرقومه دن بري دخي كيشينك جماعتي ترك ايتمسيدر كه جماعت قول اقوي اوزره
قتلرنده واجبدر وقال الامام المنذري رحمه الله تعالى وممن قال بفرضية الجماعة
من الصحابة ابن مسعود وابو موسى الاشعري رضي الله تعالى عنهما ومن غيرهما
احمد بن حنبل وعطا وابو ثور رحمهم الله تعالى وامام منذري ديديكه كبار صحابه
ابن مسعود وابو موسى الاشعري رضي الله تعالى وغيريدن احمد بن حنبل وعطا وابو
ثور رحمهم الله تعالى فرضيتنه ذاهب اولمشلردر زيرا نمازدن مراد اولان جمعيت
جماعتدر الجماعة سنة من سنن الهدى لا يتخلف عنها الا منافق رسول عليه الصلوة
والسلام بيوردي كه اولي سنتدندركه اكا هدا ديرلر يعني هدايت اهلنك سنني ديمكدر و اولور
هركيمكه جماعته وارميه منافقدر وحديث اخرده الصلوة الجماعة تفضل صلوة
الفرد بسبع وعشرين درجة بيورمشدر يعني جماعت ايله قلنان نماز منفردا
يكرمي يدي مرتبه زياده دركه بو قدر درجه مرتبه ثواب و فضيلت بولنندندر شلا
منفردا قلنان نمازدن بوقدر زياده رضاء جناب مطلقه وصول بولور ديمكدر
نتكم حكايت اولنوركه كبار تابعيندن بري برگيجه يتسو نمازنه يتشميوب منفردا قيلدي
اما جماعته يرشمدوكنه غايت تاسف ايلدي وكوكلنه كلديكم رسول عليه الصلوة والسلام
ديمشدركه جماعت ايله ادا اولنان نماز يكرمي كره بشقه باشنه قلنان نمازدن افضلدر
ديو بيوردي دعا ايدي ديو بن في الحال فالقوب يكرمي يدي كره يتسو نمازي سنتلريله بيله

قلدی شاد اولوب یاندی دوشندکه کوردیکیم کوکدن بر جماعت بر افلره بنوب
ایندیلر کلوب بوکا دخی بر براق کتوردیلر و بندردیلر و بیله کتدیلر بو ایسه نفقده
جهد ایدم کوردی براقی انلرك ینشدرمدی عاجز قلوب دیدیکم ای جماعت بنم براقم
دخی سزك براقلریکز صورتنده در بوکا نه اولدیکه سزك براقلریکزه ایرشمز انلر
جواب ویروب دیدیلر که مکر سن یتسو نمازینی یشقه باشنه قیلدك اوله بن دخی
دیدیمکه کرچه یشقه باشمه قیلدم اما یکرمی یدی کره قیلدم تاکه جماعت ثوابنه
نائل اولیم دیو دیدم دیدیلر که جماعت ولی ثوابن یکرمی یدی بیك کره منفردا
قیلسك اولکی ثوابی بولمزسك دیوب کتدیلر پس بالجمله مسجد و جامعدن اجتناب
کل العیوبدر نتکیم حدیث آخرده کلدیکه الجماعة رحمة والفرقة عذاب یعنی لزوم جماعت
مسلمین رحمته موصولدر پس بر کمسنه جماعتدن شیطان اغواسی ایله منفرد
اولسه عذاب خالقه کرفتار اولوردیمکدر ومنها تعدیل الارکان وتسویة
الصفوف وموافقة الامام وقد صنفنا فی هذه الثلثة معدل الصلوة فعلیك
بر وافات مرقومه دن بری دخی کشینك تعدیل ارکانی و امامه موافقتی و تسویهٔ
صفوفی ترك ایتمسیدر که موافقه امام قول اقوی اوزره تعدیل ارکان واجبلرندندر
و تسویهٔ صفوف سنتدر و بو اوج صنفك تفصیلی صاحب طریقت معدل الصلوة
اسمیله مسمی اولنان رساله سنده بیان و تحریر اولنمشدر تعدیل ارکان دیو رکوع
و سجودکی و نمازك جمیع ارکانلرینی یرینه کتورمکه دیرلر اکر نمازك شروط ثمانیه سندن
بر نحوك اولنسه نمازی بجنده ایسه قضاسی ممکن اولورسه ایله ممکن اولمزسه نمازی
فاسد اولوردیو خلاصة الفتاوی ده تصریح اولنمشدر امام ابو یوسف قتنده
تعدیل ارکان فرضدر دلیلی بر کون حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بر اعرابی نماز
قلرکن راست کلدی کوردیلر که طاوق دانه دوشردکه قیلر بعده بیوردیلر که قم فصل
فانك لم تصل یعنی قالق نماز قیل تحقیق سن نماز قیلمدك دیو اوج کره تکرار قیلدیلر
آخر اول اعرابی جناب رسالت پناهه قتنه کلوب یا رسول الله نیجه قیلیمکه درست
اوله دیدکده رسول علیه الصلوة والسلام بیوردیلر که رکوع و سجود عقبنده قومه و جلسه
نك ایلین ایچون نماز یوقدر بو حدیث شریف تعدیل ارکانك وجوبنه دلالت ایدر
تعدیل ارکان رکوعدن صکره قیام و سجدتین بیننده قعود ایله بر مقدار قراردر
رکوعدن صکره قائم اولمغه قومه تسمیه ایدرلر و ایکی سجده بیننده اولانه جلسه
دیرلر بوندن خلقك اکثری غافلدر زیرا جمله نمازلك فرضی و واجبی و سنتی و مستحبی
تعدیل ارکان ایله نماز اولور وترك كل سنة مؤكدة كاعتكاف العشر الاواخر

من

من رمضان والتراويح والجماعة فيها فانها سنة على الكفاية ولكنه فيها وتسوية
وفعل كل مكروه تحريما و رمضان شریفك عشر اخرنده اعتکاف ایتمك و تراویح
نمازی قیلوب و تراویحده قرآن عظیمی ختم ایتمك کبی و مسواك استعمال ایتمك کبی
و سنن عینیه ترك ایتمك و تراویحی جماعت ایله قیلمق کبی على الکفایه سنتی ترك ایتمك
مکروه تحریمی اشلك دخی افات مرقومه دندر ومنها ترك الجمعة لمن لا عذر له و افات
مرقومه دن بری دخی کشینك عذری یوق ایکن جمعه نمازینی ترك ایتمسیدر ومنها
ترك الزكوة وانه من الكبائر و افات مرقومه دن بری دخی زکوتی ترك ایتمسیدر که تحقیق
کشی زکوتنی ویرمامك اکبر کبائردندر ومنها ترك صوم بلا عذر و بری دخی رمضان
شریف اوروجنی ترك ایتمسیدر که عذری یوق ایکن ومنها ترك القضاء والكفارة
والنذور و افات مرقومه دن بری دخی کفارت لازم اولنلرك کفارتنك ترك ایتمسیدر که
قضاسی لازم و واجب اولنلرك نماز و اوروج و کفارهٔ یمین و نذور و سائر کفارتلر
کبی ومنها ترك صدقة الفطر والاضحية للغنی فانهما واجبتان و افات مرقومه دن
بری دخی صدقهٔ فطری و قربانی بیرامنده قربان کسمکی ترك ایتمسیدر که تحقیق غنی اولنلره
ایکیسی بیله واجبدر ومنها ترك الحج الفرض افات مرقومه دن بری دخی کشینك اوزرینه
فرض اولان حجی ترك ایتمسیدر که احادیث نبویه ده وعید اولدوغی مقرردر نتکیم بو حدیث
شریف ترمذی مسندنده اخراج اولنمشدر عن علی رضی الله تعالى عنه من ملك زادا
وراحلة تبلغه الى بيت الله الحرام فلم يحج فلا عليه ان يموت يهوديا او نصرانيا حضرت
علی کرم الله تعالى وجهه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالى علیه وسلم دن مرفوعا
روایت ایدر بر کمسنه نك کعبیه واروب کلمکه وار ایکن بلا مانع حجی ترك ایدن یهودی
و نصرانی اولومی ایله اولمکه مانع یوقدر دیو روب بلا عذر ترك حج ایدنه زیاده تهدید
بیورمشدر العیاذ بالله تعالى نهج اسلام اوزره اولمدوغنه تنبیهدر و هم سعادت
شفاعتدن بی نصیب و رسول اکرمه مخصوص اولان حوض کوثردن محروم قالدوقلرینه
تهدیددر حضرت عمر رضی الله تعالى عنه دن مرویدر که خلیفه ایکن زکوتی ویرمیوب
و حج ایتمیاندن کفره کبی خراج المسنه قصد ایتدوکی مشهوردر و عبد الله بن عباس
رضی الله تعالى عنهما دن مرویدر که زکوتی ویرمیوب حج ایتمدن وفات ایدن کمسنه لرهم
جهنم عرض اولندقده قضاء مافاته ایچون دنیایه رجوعه تحسر و ندامت ایدوب دنیایه
رجوعه راغب اولورلر ایدی پس اهل اسلامه بونلر کبی سبب سوء خاتمه دن احتراز لازمدر
ومنها ترك الجهاد وهو فرض عين وهو فرض كفاية و بری دخی جهادی
ترك ایتمسیدر که نفیر عام اولدقده فرض عیندر والا فرض کفایه در مسلمیندن بعضنك

مباشرتلريله بافيلرندن فرضيتي ساقط اولور ومنها الفرار من الزحف اذا لم يزد
الكفار على ضعف المسلمين وبري دخي صف الجنكدن قاچمقدر يعني كفار بيكردار
اسلام عسكرينك ايكي قاتندن زياده اولمدقچه فرار اكبر كبائردندر خ بو حديث شريف
بخاري ومسلم اتفاق ايتدكلرندن منقولدر عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه مرفوعا
اجتنبوا السبع الموبقات قالوا يا رسول الله وما هن قال الشرك بالله والسحر وقتل النفس
التي حرم الله الا بالحق واكل الربوا واكل مال اليتيم والتولي يوم الزحف وقذف المحصنات
الغافلات المؤمنات ابو هريره رضي الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايدر حضرت رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امته خطابا بيوردي كه اجتناب ايدك وصافنك يدي دنلو
اولو كناهدنكه هلاك ايديجيدر انلر صاحبني نار جحيمه مستحق ايدر ديدي اصحاب كرام رضوان
الله تعالى عليهم اجمعين سؤال ايدوب ول يدي دنلو هلاك ايديجي اولو كناه ندر يا رسول الله
ديدكلرنده حضرت رسول عليه الصلوة والسلام بيوردي كه اول يديدن برى الله تعالى حضرتنه
شرك قوشمقدر حاشا ايكنجى سحردر نفس خبيثه نك اقوال وافعال بونلردن اوچنجي
قتل نفسدر ظلم ايله يعني شول نفسكه الله تعالى انك قتلني حرام ايلمشدر وشريعتده قتلي
واجب دكل ايكن بو كمسنه اوروب قتل ايتمكدر دردنجي ربوادر يعني اقچه معامله ايدوب
انك فائده سن اكل ايتمكدر بشنجي ظلم ايله يتيم مالني اكل ايتمكدر التنجي قتال كوننده مسلمانلري
براغوب قچمقدر كه سائر غازيلر محاربه ده اولوب كندو فرار ايدر يدنجي شول مؤمنه كه محصنه
اولوب فرجلرين حفظ وصيانت ايلمشلر وفواحشدن غافل وبي خبر ايكن قذف ايتمك وعرضلرينه
متعلق كذب وافترا وبهتان ايلمكدر اول اسناد ايلديكلري فعلدن غافل اولنلر اولسون
كندولره تهمت اولديلر اجتناب ايدن كه اشبو مزبوره دن هربري مهلكدر ديو
بيورمشلر ومنها العينة وبري دخي اخر ايله عينه طريقيله اقچه فائده استيدر بو حديث
شريف سنن ابو داوددن منقولدر عن ابن عمر رضي الله تعالى عنه مرفوعا اذا تبايعتم
بالعينة واخذتم اذناب البقر ورضيتم بالزرع سلط الله تعالى عليكم ذلا لا ينزعه
حتى ترجعوا الى دينكم عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما دن مرفوعا روايت اولنديكه
حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم دنيجي برنسنه آغر بها ايله صاتوب كيرو
اوجوز بها ايله الموق مثلا بر كمسنه قرض بيك اقچه طلب ايتدكده قرض حسن ويرميوب
بلكه ويردوكي مبلغه يا نچه بش يوز غروش ايكي قيمتلو بر اسبابي بيك اقچه يه بيع وتسليم
دور ايله قبض ايدوب مستقرضي بيك اقچه ايله مديون ايتمسيدر كه طرف نبوتدن
نهى اولنمشدر ودخي بقرلك ايسرينه تابع اولملر يعني اكين اكوب ايچمكه اشتغال ايدن عبادة
اهمال ايدوب بلكه اعلاء كلمة الله مقيد اولميوب سبيل حقده ترك جهاد ايدوب اهمال

المبلره

المبلره حق سبحانه وتعالى انلرك اوزرينه فقري وذليلكي حواله ايدوب كسوت ذلت
شاندن عاري اولورلر وانلر ذلت ايله يانوب يقلولر تا بو خصائل ذميمه دن انلر
دينلرينه رجوع وعودت ايدنجه دك اول فلاكت وذلتدن خلاص اولمزديمكدر
قال الفقهاء اياكم والعينة فانها العينة وقد صرح بكراهتها صاحب الهداية
وغيره فقها رحمهم الله تعالى ديديلركه عينه دن حذر ايلكه عينه لعينه در انلردن حذر
ايتمك هم دينده ودنيادن صاقنمق لازمدر ديو وهدايه وغيرده كراهيتني تصريح ايتمشلر
وحديث قدسيده وارددر كه حق جل وعلا عينه ايله معامله ايدنلر ايچون مالكه امر ايدركه
جهنمده اولان عنبا قپوسندن اتشدن بر تابوت چقره عينه ايدنلري انك ايچنه قويوب
قپاغن مهرليوب بنه اول قپونك يعني عنبا قپوسنك ايچنه براغه جهنمده اولنلردن انلرك
عذابي يتمش قات زياده اوله ديو بيوردي ومنها نسيان القران بعد تعلمه وافات قرء
بري دخي كسنك قرآن عظيم الشاني تعلم ايدوب اوكرنديكدن صكره اونتمسيدر
خ عن انس رضي الله تعالى عنه مرفوعا عرضت علي اجور امتي حتى القذاة يخرجها الرجل
من المسجد وعرضت علي ذنوب امتي فلم ار ذنبا اعظم من سورة من القران او اية
اوتيها ثم نسيها انس بن مالك رضي الله تعالى عنه حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلمدن مرفوعا روايت ايدر امتمك عملي بكا عرض اولندي يعني ليلة اسريده اعمال امتم
بكا عرض اولندقده قذاتدن مراد چوپ وطراقدر اولان جزئيادن بر نسنه كه
مسجددن بر نسنه اخراج ايلسه ان الله لا يضيع اجر من احسن عملا مقتضاسنجه خيرلو
جزالر كوردوم ودخي امتمك ذنوبي بكا عرض اولندي ايچنده قرآن عظيم الشانك بر سوره
ويا خود بر ايت تعليم ايدوب بعده فراموش ايدنك كناهندن بيوك كناه كورمدم ديو
بيورمشلردر زيرا بو معناي نسيان رجال ونسوانك لعب ولهو ايله اشتغاللرندن ناشي اولدوغي يا خود
قصوردن وقرآن عظيم الشاني استخفافدن حاصلدر ذنب عظيم وجرم كبير بو اولديغي
اجلدندر رفع عن امتي النسيان حديثنه بو نسيان منافي دكلدر زيرا اول نسيان بو نسياندن بعيددر
بو جهتدنكه بر ايت كريمه حفظ ايتدكدن صكره تكرار بتكرار كثرت تلاوت وعزيمت قرائتله
ملازمت ايله خاطردن كيتمز اكر كيدر ايسه اهمال وتقصيرندندر ديمكدن عبارتدر ومنها
الربوا وتلقي الجلب وبيع الحاضر للبادي والسوم على السوم والخطبة على الخطبة اذا
وجد دليل الرضاء بالقول والاحتكار وبري دخي ربا خوار اولوب معامله ايتمسيدر
حق جل وعلا بش دنلو بلا وعده ايتمشدر اولكيسي قرهندن دلو قويه ايكنجيسي جمله
طاعاتي باطل اوله اوچنجيسي كويا كه حضرت الله تعالى ورسولنه مخالفت ايدوب جنك
ايدركبي اوله دردنجيسي حق تعالى اهل ربا سوزن بشنجيسي جهنمده ابدي قاله سوء خاتمه

مبتلی اولمغله ننکم حق تعالی بیوردی ومن عاد فاولئك اصحاب النار هم فیها خالدون
ویره جق محتکر اولنوب و بر بلده یه خارجدن کتوردیلن ذخیره فارشولیوب جلب ایدوب
و بر بلده نك منافعنی زیاده ثمن طمع ایله بلادی اهلنه بیع ایتمیوب و بهاسی کسلن متاعك
ثمنی زیادهسی ایلمك ایچون اشترا مراد ایدوب و مزاد اولنان نسنه یه طمع ایله اوزدینه
دوشوب المغی استیوب احتکار المتسبب محتکر دیو مطرزه دیرلر ومطرز بغدای صقلیق
قحط و غلا اولسه ده بغدایم زیاده بهایه صاتسم دیو دینه دیرلر حضرت رسول کریمدن
مرویدر که برکسنه قتلق ایچون برکون غله صقلسه قرق یللق عبادتی هباء منثورا اولور
دیو بیورمشلر والتفریق بین مملوکین او صغیر وکبیر بینهما قرابة محرمیة و بیلرنده
قرابة محرمیه اولان مملوکین صغیرینك بری کوجك و بری بیوك اولان مملوکینك بینلری
تفریق ایتمسیده ومنها مطل الغنی وافات مرقومه دن بری ده غنی اداء دینه قدرتی اولان
کمسنهنك دیننی ویرمیوب مطل و تأخیر و حبس ایتمسیدر که حدیث شریفده تصریحا
خم امام بخاری و مسلم اتفاق ایله اخراج ایتمشلردر عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه
مرفوعا مطل الغنی ظلم "ابو هریرة رضی الله تعالی عنه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم دن مرفوعا روایت ایدر غنی اولان کمسنه بورجنی ویرمسی ظلمدر دیو بیوردی
شول غنی در که اداء دینه من غیر تسویف قادر ایکن ویرمیوب فردا یه صالروحق صاحبنی
وار کله جاندن بیزار ایدر پس بو معنادن صاحبی ایچون ظلمدر و حرام در بلکه کبیره در
ومنها الرجوع فی الهبة وافات مرقومه دن بری ده کمسنهنك هبه ایلدوکی شیئدن رجوع
ایتمسیدر که طرف رسالتدن منهیدر خم بخاری و مسلم اتفاقیله اخراج ایتمشلردر عن
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما مرفوعا الذی یرجع فی هبته کالکلب یعود فی قیئه عبدالله
ابن عباس رضی الله تعالی عنهما طرف نبویدن مرفوعا روایت ایدر شول کمسنه هبه ایلدکدن
صکره کرو دونوب رجوع ایدوب المغی مکروهدر و شول کمسنه که عطیه ویره و رجوع
ایده و سینه کر والله انك حالی کلب حالی کبیدر که برنسنه اکل ایدر بعده قوصوب ینه
ینه قوصدوغنی اکل ایدر مراد بودر که بو یله بر مذموم و مستنکره عمل ایدر بو یله فعلدن
اجتناب ایتمك لازمدر دیمکدر عبارتدر ومنها اقتناء کلب لغیر صید وماشیة وخوف
من اللصوص وغیرهم وافات مرقومه دن بری ده کمسنهنك حفظ و صید کبی اغراض
صحیحه یه غیری خرسز و غیری سی ایچون کلب امساك ایتمسیدر خم امام بخاری ایله مسلم
اتفاقا اخراج ایتمشلردر عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما مرفوعا من اقتنی کلبا
الا کلب صید او ماشیة ینقص من اجره کل یوم قیراطان عبدالله بن عمر رضی الله تعالی
عنهما مرفوعا حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دن مرفوعا روایت ایدر

برغرض

برغرض صحیح اولمقسزن کلب امساك ایتمسیدر فقها ایله اقتنا ادخار معناسنه در
و امساك بر قیون کلبیدر که دفع ضرر و برای حاجت ایچون امساکنده منفعت واردر
و صید ایچون کلب معلمك دخی صید و شکارده نفعی واردر اوله معتاد اولمشلردر
بونلردن غیری برکمسنه که کلب صقلسه قیون ایچون و اوین بکلمك ایچون و یا صید
ایچون اولمسه اول کمسنه نك حاصل اولجق عملنك هرکون ایکی قیراطی نقصان اولور
یعنی اول عملك ثوابندن الله تعالی قتنده معلوم اولدوغی مقداری نسنه اول کمسنهنك
عملی دفترینه یازلمز و قیراط دانق نصفنه دیرلر و دانق ایکی دیو ایکی حبه یه دیرلر بو ایکی
اربع دانه سی مقدارینه دیرلر لکن بعضیلر بونك معناسنه قیراط ایکی احد طاغی مثللو
نقصان اولور دیو معنا ویرمشلر پس امدی برغرض صحیحسز کلب امساك ایدنك اجر عملندن
هر یوم ایکی قیراط کسلور دیو بیوروب تهدید ایتمشلردر فان ارسل صاحبه فی
السکة فللجیران المنع فان ابی یرفع الی الحاکم فیمنع پس امدی غرض صحیح ایله کلب امساك
ایدن اکر سوقاغه ارسال ایدرسه جیرانی یعنی قونشیلری انی منع ایدرلر اکر اندن ابا
ایدوب ممتنع اولمزسه حاکمه منع ایتدیررلر وکذا الدجاجة والجحش والعجول وطاوق
وولد حمار و ولد بقر بسلیوب سوقغه ارسال ایتمهنك حکمی دخی همان کلب حکمی ویجهی
اوزره اولدوغی فتاوای قاضیخانده مسطوردر ومنها ایقاد الشموع فی القبور فانه
اسراف وبدعة وضلالة واتخاذ المساجد فیها وافات مرقومه دن بری دخی کمسنهنك
قبر اوستنده موم یاقمسیدر که حرامدر و کافرلره تشبیه بولنمغله طریقت ضلالتدر
و بدعتدر و اسراف داخل اولمغله حرامدر و قبوری عبادت ایده جك مسجد اتخاذ ایله
اتخاذ ایدنلر لعنته مستحق اولور بو حدیث شریف مقتضاسنجه د ت سنن ابو داوددن
و ترمذی سنندن اخراج اولنمشدر عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم لعن زائرات القبور والمتخذین علیها المساجد والسرج
عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن روایت اولندی تحقیق حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم قبوری زیارت ایدن که مسجد اتخاذ ایدوب اوزرلرینه
شمع ایقاد ایدن نسوانه لعن ایتمشلردر زیرا خاتونلره زیارت قبورده احتمال صلاح و سداد
یوقدر بلکه فتنه و فسادی چوقدر بر دیشی حیوانك اخورده بغلو اولمسی و دیوك
شیشه ده محبوس اولمسی خیر محضدر بر خاتونك خانهسندن طشره چقمق لازم کلسه
طوغری قبره کیتمك کا قبور زیارتنده افضلدر سلطان انبیانك زمان شریفی احسن زمان
ایکن بو یله بیورمشلر یا بزم زمانمزده صورت جمال عظمت و جمال الجهره عقب مشاهده سی
نظر ارباب بصائرده نیجه فائلدر و ممکن اولدوغی قدر برجه انلری ضبط و تحفظ اندیشهسی

عمر طويلدر وَلَا تُعَذِّرُ مِنَ الايماندر وغيريستر لر هميشه رذيلدر وقبورا اوزره مساجد
اتخاذ ايتمك جائز دكلدر بو امره مخالفت ايدرلر ايسه شايستهٔ لعنت اولورلر ويا خود منا زل
ابراردن بعيد دوشرلر ديمكدر ومنها افتناء امرأة لا تصلي في الخلاصة رجل له امرأة
لا تصلي يطلقها وافات مرقومه دن بري دخي كشينك نماز قيلمين عورت ايله بر دوشكده
ياتوب واني طوتمسيدر كه فتاواي خلاصه ده وغيريده ايدركه بر كمسه بي نماز عورت ايله
ياتمغي كرك كوروب اكا طلاق ويرسه حق جل وعلا فيامنده اول كشيه رحمت ايليه
واتك نكاحي مهرينه دكلو زياده ايسه حق تعالى اني غيب خزينه سندن اكا احسان ايدر
اني نكاح بوجندن خلاص ايليه زيرا بي نماز عورت ايله براوده طورمق وبيله طعام
يمك بودكلدر كه اول عورتنك وزرينه لعنت يغار واول اوك وطعاملك بركاتي اولمز
مادام كه اول بي نماز عورت انك ايله بيله اوله اول اوده بركت اولميه قال الامام ابو حفص
الكبير رحمه الله تعالى لان لقي الله ومهرها في عنقه احب الي من ان يلقي ومعه امرأة
لا تصلي وامام ابو حفص الكبير رحمه الله تعالى ديركه كشي تارك صلوة عورت نطليق ايدوب
نكاحي متنده بورج ايكن الله تعالى ايله ملاقي اولمق مرأة مرقومه يه ملاقي اولمقدن بكا
يكدر ديمشدر اما بحق كه بر عورت ربنه عاصي اولوب نماز قيلمسه قرآن عظيم الشانك
حكمي بودركه اولا ازي ولان كمسنه اكا كوزل خلق ايله نصيحت ايليه يا خود برنسنه
باغشليه كه تاكه اني بوله كتوروب نمازه معتاد ايده اما اولمز ايسه زجر ادوشكنه قومية
بونك ايله دخي اولمز ايسه تاديباً دوكمك كركدر نتكم روايت اولنور كه بر كمسه خاتوننه
ضرب ايتدكده صيحه لر اورمش وفرياد وفغان ايلمش ابو حنيفه حضرتلري ايشيدوب ديمشكه
صدقة مقبولة وحسنة مكتوبة يعني صدقهٔ مقبوله در وحسنهٔ مكتوبه در
فقيل له كيف ديلدكده وجه ايله ابو حنيفه جواب ويروب الحديث ضرب الجاهل
صدقة وانا اعرفها جاهلة ديمشدر نتكم حدود قرآن عظيم الشانده حق جل وعلا بيوردي
فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن اكر بونك ايله دخي اولمز ايسه اولدخي
نماز عورت اونه طوتموب طلاق ويره ومنها توسد كتب الشريعة من غير
قصد حفظ وافات مرقومه دن بري دخي كشينك حفظ قصدي اولمقسزن كتب شرعيه
طيا نمسيدر كه مكروهدر وفي الخلاصة ومن بخريطة فيها اخبار النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم ان قصد الحفظ لا يكره وان لم يقصد يكره وفتاواي خلاصه ده مذكور و
مسطوردر كه حضرت رسول اكرمك اخبار شريفه سي محرر اولنان كتبلري باصدق
اكر اذن برلك ايچون ايسه مكروه دكلدر اكر قصدي اذن برلك دكل ايسه مكروهدر ديدي
وفيها المحيط وكذلك اذا كان للرجل جوالق وفيها دراهم مكتوبة فيها شيء من القرآن وفي

وصاحب

وصاحب محيط ايدركه كذلك كلمات قرآنيه كتابت اولنان دراهم كيسه سنك ومصحف
شريف كيسه سنك ويا خود كتب تفاسيري برجوال ايله قويوب اوچوال اوزرينه اوتورمق
اكر حفظ اولور ايسه لا بأس در ديمش اوكان في الجوالق كتب الفقه او كتب التفسير
او المصحف فجلس عليها او نام فان كان من قصده الحفظ فلا بأس به وقد مر
جنس هذا فيما تقدم ويا خود برجوال ايچنه كتب فقه ويا تفسير ويا خود
مصحف شريف قويوب اوستنده اوتورمق ويا خود اويومق واكر اول كتابلري اذن برلك
ايچون بيله كتوردي ايسه اوستنده اوتورمقده ويا خود اويومقده برنسنه لازم
كلمز جائزدر واكر اذن برلك ايچون دكل ايسه مكروهدر نته كيم بونك
بياني افات رجلده بركره دخي مرور ايتمشدر واذا كتب اسم الله على كاغد
ووضع تحت طنفسة يجلسون عليها فقد قيل لا يكره فيجا بر كاغد
اوزره اسم الله يازلمش اولسه اول كاغدي قاليچه آلتنه قويوب اوزرينه
اوتورمق تجويز اولنمشدر لكن قياس مزبور محل تأمل ايدوكي بصيرت صاحبنه
خفي دكلدر اكر اذن برلك ايچون باشندن مندر آلتنه قومسي اياق التندن
فالمسون ديو تعظيم ايسه جائز والا مكروهدر بو مقامده ذكر اولنان كلامه
نفوا به منافي اولدوغي بديهيدر كه بعض اجلها دخطا دردي ديمشلر قال الاكثر
لو وضع في البيت لا بأس بالنوم على سطحه كذا هنا وايدركو رلرمكه
ايچنده اسم الله يازلمش كاغد اولان اوليه اوستنده اوتورمنك جوازينه
تجويز اولنمشدر ديمشدر فيجان اول فالبنك آلتنده اولان كاغد
اوتوردوغي يرده دكل ايسه واكر اوتوردوغي يرده ايسه كراهتنده هيچ
خلاف يوقدر كراهت تحريمي ايله مكروهدر وان حمل المصحف او شيء
من كتب الشريعة على دابة في جوالق لا يكره انتهى وايچنده مصحف شريف ويا خود
كتب فقه وغيريدن برنسنه چوال ايله قويوب ودابه يه يوكلدوب واوزرينه بنمك
مكروه دكلدر ديمشلر لكن بو ضرورت حالده اقتضاء حاجت اولدوغي بصيرت
صاحبنه خفي دكلدر صاحب محيطك قولي بو محلده تمام اولدي ولكن بودن كره
اولنانلر شول وقت جائز اولور كه مصحف شريف وسائر كتب شرعيه اذن برلك
بونلدن تعظيماً ايدر ايسه جائزدر اكر مصحف شريف وسائر كتب شرعيه تحقير
ايدوب خور ليسه ترك حرمت ايدوب استخفاف واستهانت طريقيله اباعن
تفسير شريف وفقه كتابنك اوزرينه قوسه العياذ بالله تعالى كافر اولور
انك ايچون كه تعظيم واحترامي واجب اولان محلده ترك ايتمك ايله كافر اولور

زيرا دينى وشريعتى وكتاب الله تعظيم وتكريم واجبدر . بونلاردن
برينى استخفاف واستحقار ايدن كافر اولور . وبركيمسه دف ايله ويا بر آخر
چالغو ايله قرآن اوقوسه كافر اولور . امدى بو فعللردن احتراز ايدوب
كندولرن حفظ ايليه لر كتابلره تعظيم اتمكده قصور اتميه كه آخرتده اولندن
محروم ومغبون وخائب خاسر اولميه لر . ومنها جعل شئ في قرطاس فيه اسم الله
تعالى . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك اسم الله يازلمش كاغدى برشيئه ظرف
اتمسيدركه . قال في الخلاصة ويكره ان يجعل شيئا في قرطاس فيه اسم الله
سواء كانت الكتابة في ظاهره او في باطنه بخلاف الكيس يكتب عليه اسم الله
تعالى . وفتاواى خلاصه ده ديركه ايچنه وباطشره سنه اسم الله يازلمش
كاغدى ظرف اتمك وايچنه نسنه قومق مكروهدر . اما اوزرنده اسم الله
يازلمش آقچه كيسه سى بونك خلافنه ملابسدر . لان الكيس يعظم
والقرطاس يستهان انتهى . زيرا اسم الله يازلمش كاغدى ظرف اتمك
مكروه اولوب واوزرينه اسم الله يازلمش كيسه ظرف اتمه ده كراهت
اولمادوغنك وجهى بودركه ظرف اولان كاغده بحسب العادة اهانت
اولنوب وكيسه يه تعظيم اولندوغى ايچوندر ديو تحرير اولنمشدر خلاصه نك
كلامى بو محلده آخرينه ايردى . وكذا بساط او مصلى كتب عليه في
النسج الملك لله يكره بسطه والقعود عليه واستعماله فلو قطع حرف
من الحروف او خط على بعض الحروف حتى لم يبق الكلمة متصلة لا ينبغي
الكراهة كذا في الخلاصة . كيرو بونجلاين مكروهدر . دوشمه ويا سجاده
طقونوجغى اوزرينه الملك لله نقش بساط وسجاده اوزرنده اوتورمق
واستعمال اتمك حروفى بربرندن مقطوعه اولوب وياخود كلمة اتصالى
حالنده باقيه قالمق وجهيله اوزره بعض حروف اوزرينه خط چكلمش
ايسه ده مكروه ايدوكى كذلك خلاصه ده تصريح اولنمشدر .
اقول ينبغي ان يكون حكم السفرة او الخرقة للوضوء او نحوه التي
يكتب عليها بيت او حرف كذلك . وصاحب الطريقة عليه الرحمة ديمشدركه
لايبقى ولان اولدركه اوزرنده بيت يا مصراع يا كلمه ويا حرف يازلمش سفره
وآبدست مقرمه سى وبونك امثالنى استعمال اتمكده دخى كراهت اولمق ظاهر
ومناسبدر . اوليكى ديمشدر . ومنها امساك المعازف في البيت وان
كان لايستعملها فانه آثم لان امساك هذه الاشياء يكون للهو عادة كذا

فى الخلاصة

في الخلاصة وغيره . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك آلات لهويه استعمال
ايتسه ده اوينده امساك ايدوب طوتمسيدركه اول نسنه نك امساكى
بحسب العاده لعب ولهو ايچون اولمغله كناهكار اولدوغى خلاصه ده
وغيرنده مذكوردر . ومنها التصدق على السائل في المسجد الا ان يكون
محتاجا ولا يتخطى رقاب الناس ولا يمر بين يدي المصلى فلا بأس حينئذ
على المختار . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك مسجدده سائله تصدق
اتمسيدر واكر سائل محتاج ايسه ونماز قيلنك موضع سجودندن كچمز
ايسه وخلقك چكنه مز ايسه برنسنه لازم كلمز اكر سائل حقوق
مسجده رعايت ايدمز ايسه اول وقتده مسجدده دور ايدن سائله
تصدق اتمك مكروهدر . ومنها التصدق على من علم انه مسرف او
صارف الى المعصية . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك اسرافه
ومعصيتنه صرف ايدر ايدوكنى بلدوكى كمسنه يه تصدق اتمسيدر .
ومنها الانتفاع ببدل ما اخذ غلطا علم صاحبه او لم يعلم فيكون لقطة
فالانتفاع به حرام على التقديرين كمن يلبس ثوب غيره او نعله سهوا
ويترك ماله . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك غلطا اخذ اولنان
شيئك بدلى ايله انتفاع اتمسيدر مثلا برثوبك ويا برپابوجى كيمك
وكيه نك ثوبى ويا پابوجى قالسه كيه نك كرك علمى اولسون كرك
اولمسون لقيط كبى يعنى بيابانه براغلمش نسنه مقوله سى كبى اولمغله
انك ايله انتفاع غناسى اولانه حرامدر مكركه برفقيره تصدق ايدوب آندن
استيهاب ايده اكر غناسى اولميوب احتياجى وار ايسه مدة تعريف تمامندن
صكره استيهاب حيله سبيله محتاج اولمايوب على الاباحة انتفاع ايدر . ومنها
الاشتراء ممن باع بكره او بسعر لا يرضاه ويخاف لو نقص ضربه السلطان
فانه يحل وكذا الاكل والانتفاع به . واقعات مرقومه دن برى دخى كشينك
قهر ايله بيع اولنان شئ اشترا ايدوب وانك ايله انتفاع اتمه سيدركه
حرامدر . وبو متاعك نرخ جاريسنه صاحبنك رضاسى اولمايوب
جور حاكمدن خوف اتمك ايله نرخ معهود اوزرينه بيع ايتدوكى متاعى
اشترا اتمسى دخى كذلك حرامدر . والحيلة في مسئلة السعر ان يقول
المشترى بعنى بما تحب كذا في الخلاصة وغيره . بو مقوله نرخ اولنان شيئك
اشتراسنك حيله سى بودركه مشترى يه لازم اولان بايعه ديه كه

بندن خوف اتمه بكا اسنه دوكلك كبى بيع ايله ديو رضا لشه ・ ومنها
اَخذُ الوكيل بالتصدقِ منه لِنفسِهِ فاِنّه لايجوز بِلا اِذنِ الموكل ・ وافات
مرقومه دن برى دخى كشى نك تصدقا اخذ نه وكيل اولدوغى صدقه‌يى كندو نفسى
ايچون اخذ اتمسيدركه اذن موكل سز جائز دكلدر ・ واهلنه ومحارمنه
ويرمه‌ده اكر فقيرلر ايسه ايكى روايت واردر ・ ومنها ركوبُ البحرِ لمن لايقدر
على دفع الغرقِ بلاضرورةٍ فى الذخيرة ・ افات مرقومه دن برى دخى سياحت ايله
وياطريق آخر ايله كندوبى غرقدن تخليصه قادر ايدوكنه يقينى يوق ايكن
بلاضرورة دريا سفرنه اتمسيدركه ذخيرهٔ برهانيه ده حرمتى تصريح اولنمشدر
・ اذا اراد اَن يركبَ السفينة فى البحرِ للتجارةِ اَوغيرِها فان كان بحال لوغرق
السفينة امكنه دفعُ الغرقِ عن نفسه بكل سببٍ يدفع الغرق به حلّ له الركوب
فى السفينة واِن كان لايمكنه دفع الغرق لايحل له الركوب انتهى ・ لكن
صاحب طريقت رحمه الله هامش كتابنده بو مسئلهٔ مزبوره ده حالهٔ متوسطه
تحرى ايدوب بعض مسائلدن فهم اولنان سلامت طرفى غالب اولدوقده كميه كيرمك
جائزدر ديمشدر يعنى شول كمى هلاك اولسه ابدى بو وجه ايله خلاص ممكندر
ديو كندويه اميدوير ايسه اول كميه كيرمك حلال اولور ・ واكر كمى غرق
اولدوقده كندونك هلاكندن خلاصه امیدى اولمازايسه اول كميه كيرمك
حلال اولماز ديو فتاواى ذخيره ده وغيرى فتاوالرده مسطوردر ・ ذخيره نك
كلامى بو محلده تمام اولدى ・ پس امدى كميه بنمنك آدابن واسبابن بيان
ايدركه حسن بن على رضى الله تعالى عنهما روايت ايدر رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم بيورمشلر كه امتمه غرقدن امانذر كميه بندكلرى
زمانده ・ بسمِ اللهِ مجريٰها ومرسيٰها اِنّ ربى لغفورٌ رحيمٌ وما قدروا الله
حقّ قدرِهِ والارض جميعاً قبضتُهُ يوم القيمة والسموات مطويات بيمينه
سبحانه وتعالى عما يشركون ديسه غرقدن ملقدن امانذر ・ ودخى بوذكر اولنان
آيت كريمه الما اغاجى اوزرينه يازوب كمينك اوكندن بر يره مخله بوب
پركنسه جميع افات بحردن وعوارض كونيه باذن الله تعالى امين اوله ・ ・
ومنها اِقراضُ البقالِ دراهمَ ثُمّ يأخذ بهامنه ما يشاء شيئاً فانه مكروه ・ ・
كالسفاتج ・ وافات مرقومه دن برى دخى كشى نك شيئاً فشيئاً لوازم
بيتنى المق ملاحظه سيله بقاله برمقدار مبلغ اقراض اتمسيدركه خوف ايتندن
ناشى آخره برمقدار مبلغ اقراض اتمك كبى مكروهدر ・ وينبغى اَن يستودعها البقال

ثم

ثم يأخذ منه ما يشاء فاِن ضاع فلاشئ على البقال ・ لابق اولان بودركه
بقاله برمقدار متاع امانت قيوب تدريج ايله بر شى الماقدركه مال
وديعه ضايع اولسه بقاله ضمان لازم كلمك ايله اقراض صورتنده
ضمان لزومندن ناشى جرّ نفعى متضمن اولوب مكروه اولدوغى كبى مكروه
اولماز ・ ومنها حبسُ البلبلِ ونحوه فى القفص فانه لايجوز كذا فى
التاتارخانية ・ وافات مرقومه دن برى دخى كشى نك بلبل وقمرى
كبى وسائر قوشلرى قفص ايچنده حبس اتمسيدركه تاتارخانيه ده وغيرى
ده ذكر اولندوغى اوزره جائز دكلدر ・ اما طاوق وقاز كبيلرى سمرتمك
ايچون حبس جائزدر ・ واما سائر قوشلرى وطننده آيروب قفصده
حبس اتمك فقيرلك ايراثنه سبب اولور ديمشلر ・ ومجربدركه قوشجيلر
اوكماز ・ وجملة ما ذكرنا فى هذا الصنف مما نون بعضها داخل فى الافات
السابقة فى اجمالها لكن ذكرناها ههنا لشهرته بين الناس واعتيادهم به ・
بو محله كلنجه ذكر ايدوكمز طقوزنجى صنف اولوب سكسان عددينى تجاوز
ايدن افاتك بعضيسى اجمالا اوزره افات قلب ايله افات لسانده ذكر اولنمشدر ولكن
صاحب طريقت رحمه الله طالبا ولان سالكه حفظى اسان اولماسى ايچون
التكرار حسنٌ مقتضاسنجه اجمال طريقى ايله تكرارا ذكر اولندى قلوبده زياده
تذكيرلرينه باعث اولمغله نصيحت وخفظنه تنبيه اولور وهم ناس
اراسنده شهرتى اولانلرى تكرارا ذكر اتمشدر ・ فلنعدها مجتمعة
كالاولين ليسهل ضبطها للطالب ・ حتى طالبا ولان سالكلره حفظى
اسان اولماسى ايچون ضبطى مهم اولان سكسان عددينى تجاوز ايدن آفاتك
جمله سى اولكى كبى اجمالا عددى ايله عد اولنور ان شاء الله تعالى خصوصا آفات
خباثت اولنلك اولكسى ・ رقصٌ ・ رقص تيز تيز حركت واضطراب
اتمه سيدر ・ اول حركت موزونه اتمه سندن وايكنجى حركت غير موزونه
اتمه سندن عبارتدركه بوندن اقدم مفصلا ذكرى مرور اتمشدر ・
وكشف عورته ・ ايكنجيسى بر كشى غيرلك يانندن عورت اولان عضوينى
كشف اتمسيدركه رسول عليه السلام على بن ابى طالب رضى الله تعالى عنهما
ديديكه يا على كندو اويلوغكه دينكده يقاروده آچمه ودخى غيرى
كمسنه اويلوغنه باقمه دينكه ستر موضعيده آچماق وباقمق جائز دكلدر
لبس حرير ونحوه ・ اوچنجيسى بر كشى نك ابريشيم قفتان ياخود التون

وكومش صرمالی اثواب كيمه سيدركه اركككه حرامدر . لكن عورتلره حلالدر .
واركك اوغلانجقلره كيمك دخی حرامدر . آنك كناهی كيدورن اوزرينه
اولور . مسّ حرام . دوردنجيسی بركمسنه شهوت ايله خاتوننندن
جاريه سندن غيرينك بدننه يا پشمق حرامدر وفوجه فرينك دخی
اللندن ماعداسنه مسّ اتمسی حرامدر . سكنی حرام . بشنجيسی بركشی
حيله وظلم ايله الدوغی اوده اوتوروب ساكن اولماسی دخی حرامدر علما
ديمشلر كه لابدا ول كشی اهل وعيالی ايله اول اوده زندكانی اولماز لر
عورت اردندن نفرت ايدر دار مغصوبه اولدوغی ايچون . عقوق
الثنجيسی اتاسنك وآناسنك حقوقلرينه رعايت اتميوب عاق اولماسيدر
قطع رحم . يدنجيسی اقاربندن كسلمكدر . عدم رعاية حقوق الزوج .
سكزنجيسی بر عورت ارينه مخالفت حقوق زوجيته رعايت اتممسيدر
عدم رعاية حقوق الزوجة . طقوزنجيسی بركشی عورتنه اذا ايدوب حقوق
زوجيتنه رعايت اتممسيدر . بو اولكنك عكسيدر . اضاعة اولاد .
اوننجيسی بركشی اولادنی واوزرينه نفقه وكسوه سی لازم اقارب وعبيد
ودوابنی اضاعت اتمسيدر كه بو مذكوراتك رعاياسيدر . وراعی قيامت
كوننده رعاياسندن مسؤلدر خصوصا اولاد صغاريكه اوزرينه نفقه
وكسوه وتعليم وتربيه وتأديبلری لازمدر . خلوة مع اجنبية . اون برنجيسی
كشی كنج عورت ايله اجنبيه اولدوغی حالده بر يرده خلوة اولماسيدر كه حرامدر
تشبه رجل بامرأة وعكسه . اون ايكنجيسی ار آدمك عورته وعورتك اره
اقوال وافعالده بكزه ديوب تشبه اتملريدر كه كذلك حرامدر . عصيان مملوك
لمولاه . اون اوچنجيسی قول وجاريه نك افنديسنه عاصی اولوب قاچمه سيدر
نشوز الملكه . اون دوردنجيسی مالك اولدوغی قول وجاريه حقوقنی رعايت
اتممسيدر نفقه واسبابنده . اذی الجار . اون بشنجيسی بركمسه نك
قومشيلری ذمی ايسه ده انلاره اذا وحقارت زياده قباحتدر بونده
تحذير عظيم واردر ديمكدر . مصاحبة اشرار . اون التنجيسی
بركشی فاسقلر ايله صحبت اتمسيدر كه صحبت مؤثره در طبيعت دخی اوغريدر
صحبت اتدوكی فاسقك خويلرندن خوی اخذ ايدر طبيعت اشی انی طويمازن
پس امدی يدقرين ايله صحبت اتمه دن احتراز كركدر . فتح فم عند تثاوب
اون يدنجيسی بركشی اسنه دوكی وقتده دفع اتميوب اغزينی آچمه سيدر كه

زيرا اسنه مك كسلی جالب اولدوغندن فعل مذمومدر ذكر كدر كه النی
اغزينه وضع ايليه . جلوس فی طريق . اون سكزنجيسی بركشی طريق
حقنه رعايت ايدوب ويرمكسزن يولده اوتورمه سيدر كه نهی صريح
ايله مكروهدر . جلوس بين الظل والشمس . اون طقوزنجيسی بركشی
اعضاسندن بعضيسی كولكده وبعضيسی كونشده اولماق اوزره آلاجه
كولكه سی محلده اوتورمه سيدر كه نهی صريح ايله حرامدر اكر اوتورسه
يا صاف كولكه ده يا صاف كونشده اوتوره كه مضرتندن امين اوله . زيرا
آلاجه كولكه لی اغاج التی مجلس شيطان اولدوغندن ماعدا بدن انسانه
جميع امراضی جاذبدر . قعود وسط حلقة . يكرمنجيسی بركمسنه كلوب
علم مجلسنك اورتاسنه اوتورمسيدر . رسول عليه السلام . وسط
حلقه ده اوتورن ملعوندر ديو بيورمشلردر . جلوس مكان غيره
يكرمی برنجيسی كشی نك كلوب غيری كشينك مكاننه اوتوروب وايكی كشی
اراسنی تفريق ايدوب ما بيننه اوتورمه سندن نهی اولنمشدر . عمل
دنيا فی المسجد . يكرمی ايكنجيسی كشی نك مسجد شريفه ده تعزيه ايچون
يا كسب وتجارت يوننده الی وصاتی اتمك ايچون اوتورمسيدر كه
مكروهدر . انحناء فی السلام . يكرمی اوچنجيسی بركسنه بر دوستنه
ملاقی اولدقده سلام محلنده اكا تعظيم ايچون اكيلوب طپونمقدر .
ويا يراويمك ويا باشی ايله ويا الی ايله اشارت ايلمك مذمومدر
جائز دكلدر كه كراهت تحريميه ايله مكروهدر . سحر . يكرمی دردنجيسی
سحر اتمسيدر كه حرامدر واكر تأثيری سحردن اعتقاد ايدر ايسه
كافر اولور . تعليق تميمة ونحوها . يكرمی بشنجيسی بركشی بوينينه
ياخود برآخر بوينه افاتدن حفظ ايچون افسون ويا خاصه لی طاش
كتورمك ويا طلسم كاغده دوكولمش ابی تعليق ايدوب وبونجقلر
اصماسيدر كه كذلك بو دخی سحر كبی حرامدر . واكر تأثيری
اندن اعتقاد ايدر ايسه كافر اولور . وشم ونحوه . يكرمی التنجيسی
بركشی قولنی ويا برغيری يرينی اكنه له يوب بعده مركب ويا چوِد
ويا سرمه القا ايدوب نكار اتمه سيدر كه مكروهدر . توفير الشارب
يكرمی يدنجيسی بركشی بيغنی اوزادوب كيتمه مسيدر كه حقنده وعيد
وارد اولمشدر وزياده مكروهدر . سفر الحرة بلا محرم . يكرمی سكزنجيسی

برعورتك باباسی یا قرنداشی ویا اوغلی ویا ذوجی ویا ذی رحم محرمی بونلاردن
بری اولماقسزن اوج کونلك یوله سفر اتمسیدر که حرامدر ۰ عدم
النزول عن الدابة ۰ یکرمی طقوزنجیسی برکشی آت اوزرنده بر زمان توقفی
لازم کلدوکی یرده انمیوب آت اوزرنده طورمه سیدر که رسول
علیه السلام اندن نهی بیورمشلردر ۰ عدم تأمیر ۰ اوتوزنجیسی
سفر ایدنلر ایچلرندن برینی جمله یه سردار اتمه ملریدر که سفر ایدن
اوج نفر کسه دخی اولور ایسه ایچلرندن برینی امیر اتمك ایله طرف نبوتدن
مأمورلردر ۰ رکوب النساء علی السرج ۰ اوتوز برنجیسی کنج عورت
مجرد تزیین وتفرج ایچون ایرلی آته بنمسیدر که منهیدر ۰ ترك الولیمة
اوتوز ایکنجیسی برکشی اولندکده احبا واصدقاسی ضیافت اتمك ایچون
طعام طبخ ایدوب یدورمکی ترك اتمسیدر ۰ انبطاح ۰ اوتوز اوچنجیسی
برکشینك عذری یوق ایکن یوزی اوزرینه یاتمه سیدر که مکروهدر ۰
نوم علی سطح لیس بمحجور علیه ۰ اوتوز دردنجیسی برکشی اطرفنده
دیوار ویا تحته دده حائل اولماقسزن طام اوزرنده یاتمقدر که ۰
اکسن دوشمه سی احتمال اولان یرده یاتوب اویومه سیدر ۰ بیتوتة
مع ریح غمر فی یده ۰ اوتوز بشنجیسی برکشینك الندهات ویا یاغلو
طعام کبی شی قوقسی وار ایکن یومیوب کیجه یاتوب اویومسیدر که نهی
صریح ایله مکروهدر ۰ استصحاب کلب وجرس فی السفر ۰ اوتوز التنجیسی
برکشی سفر ایتدوکده مجرد لهو ایچون کلب وچاك یوبجیلر طوارلری
بوینه اصارلر مصاحبت ایدوب بیله سنجه کتورمسندن نهی اولنمشدر
مرنجا مکروهدر ۰ سفر واحد واثنین ۰ اوتوز یدنجیسی بر یا ایکی
کشینك اوج کونلك یوله بلا عذر سفر اتمسیدر که شیطان بر یا ایکی
کشی یه قصد ایدر اوچ اولدقده قصد ایدمز بیورمشلر ۰ اختلاط
من اکل ثوما اونحوه ۰ اوتوز سکزنجیسی برکشی صوغان وصرمساق
کبی بدرایحه لی نسنه اکل ایدوب واغزنك رایحه سی زائل اولمادن
جامعه وجماعته وارمسیدر که نهی صریح ایله منهیدر ۰ ترك الصلوة
اوتوز طقوزنجیسی برکشی فرض قلنان نمازی عمداً ترك اتمسیدر ۰
ترك الوضوء ۰ قرقنجیسی ابدستك فرضن ترك اتمسیدر ۰ ترك
غسل ۰ قرق برنجیسی غسلك فرضن ترك اتمسیدر ۰ ترك جماعة

قرق ایکنجیسی جماعتی ترك اتمسیدر ۰ ترك تعدیل ارکان ۰ قرق اوچنجیسی
تعدیل ارکانی وامامه موافقتی وتسویه صفوفی ترك اتمسیدر ترك تسویة
صفوف ۰ قرق دردنجیسی صافی برابر اتمکی ترك اتمسیدر که ۰
تسویه صفوف سنتدر ۰ مخالفة امام ۰ قرق بشنجیسی امامه موافقتی
ترك اتمکدر ۰ ترك جمعة ۰ قرق التنجیسی برکشینك عذری یوق ایکن جمعه
نمازنی ترك اتمسیدر ۰ ترك زکوة ۰ قرق یدنجیسی زکوتی ویرمیوب ترك
اتمسیدر ۰ ترك صوم رمضان ۰ قرق سکزنجیسی بلا عذر رمضان اوروجن
ترك اتمسیدر ۰ ترك قضاء ۰ قرق طقوزنجیسی نمازینی واوروجنی قضا اتمسن
ترك اتمسیدر ۰ ترك کفارة ۰ اللنجیسی اوزرینه لازم اولان کفارتی
ترك اتمسیدر ۰ ترك منذور ۰ اللی برنجیسی اوزرنده نذر اولانك کفارة
ترك اتمسیدر ۰ ترك صدقة فطر ۰ اللی ایکنجیسی صدقة فطری ترك
اتمسیدر ۰ ترك اضحیة ۰ اللی اوچنجیسی قربان بیرامنده قربان کسمه سنی
ترك اتمسیدر ۰ ترك حج ۰ اللی دردنجیسی برکشینك اوزرینه حج فرض
اولدقده حجه کتمکی ترك اتمسیدر ۰ ترك جهاد ۰ اللی بشنجیسی برکمسنه
غزایه کتمکی ترك اتمسیدر که زیرا نفیر عام اولدقده فرض عین در
والا فرض کفایه در ۰ اقتناء کلب ۰ اللی التنجیسی صید وحفظ کبی
اغراض صحیحه دن غیریسی ایچون کلب امساك اتمسیدر ۰ اقتداء امرأة
لاتصلی ۰ اللی یدنجیسی برکشی اوندن بی نماز عورتی امساك اتمسیدر ۰
خلاصه ده وجوب تطلیقی فهم اولنوب واما ابو حفص کبیر رحمه الله تارکة
الصلوة عورتی تطلیق ایدوب مهرینی ویرممك ایله الله تعالی یه ملاقی اولمق
مرأ مرقومه ایله تلاقیدن یکدر دیمشدر ۰ توسد کتب ۰ اللی سکزنجیسی
کشینك حفظ قصدی اولماقسزن کتب محترمیه یاصدنمه سیدر که مکروهدر
امساك معازف ۰ اللی طقوزنجیسی کشینك آلات لهوی استعمال اتمز ایسه
ده اوندن طوتمسیدر ۰ رکوب البحر ۰ التمشنجیسی کشینك سیاحتله یاخود
طریق آخر ایله کندونی غرقدن تخلیصه قادر ایدوکنه یقینی یوق ایکن
دریایه سفر اتمسیدر ۰ حبس الطیر فی القفص ۰ التمش برنجیسی کشینك
بلبل وقمری وسائر قوشلری قفسه حبس اتمسیدر ۰ اقراض البقال ۰ والتمش
ایکنجیسی کشینك لوازم بیتی ایچون بقاله برمقدار مبلغ قرض اتمسیدر که ۰
خوف طریقندن ناشی آخره اقراض اتمك کبی مکروهدر ۰ اشتراء من مکس و

النمش اوچنجیسی کشی نك كوج ایله بیع اولنان شیء اشترا ایدوب وانك ایله
فائده اتمسیدرکه حرامدر . تصدق علی مسرف . النمش دوردنجیسی کشی نك
مسرفه ومعصیته صرف ایدن کمسیه اسرافنی بلدوکی حالده تصدق اتمسیدرکه
مکروهدر . تصدق علی السائل فی المسجد . النمش بشنجیسی کشینك مسجدده
سائله تصدق اتمسیدر . عدم رعایة ما فیه کلمة او حرف . النمش التنجیسی
بر کاغده یازلمش بر آیة یا بر کلمه یا بر حرف اوله اکا رعایت اتممسیدرکه مکروهدر
عینة . النمش یدنجیسی بر کمسنه بر آخر کمسنه ایله عینه طریقی ایله اقجه
معامله اتمه سیدر مثلا بو رج بیك اقجه طلب ایده نه قرض حسن ویرمیوب
بلکه بشیوز اقجه نك یانجه یوز اقجه اتمز بر شیء بشیوز اقجه یه طوتوب
اول کمسنه بیك اقجه ایله بورجلو اتمسیدرکه طرف نبوتدن نهی اولنوب
واعلام شریعت عینه لعینه درحذر اولنمق لازمدر دیوب هدایه وغیریده
کراهتی تصریح اولنمشدر . نسیان قرآن . النمش سکزنجیسی بر کشی
قرآن عظیم الشانی تعلمدن صکره اونوتمسیدر . ربوا . النمش طقوزنجیسی
ربادر ربا لغتده زیاده یه دیرلر . شرعده شول شیدرکه عوضندن
خالی اولان ملك فاضله درکه حرامدر حق جل وعلا سورهٔ بقره نك
اخرینه قریب . احل الله البیع وحرم الربوا . بیوروب حق تعالی بیعی
حلال وربایی حرام قیلدی وحرمتی قطعی بلنمش ایکن ربادن توبه
اتمیوب ربا یمسیدرکه تفصیلی مرور اتمشدر . احتکار . یتمشنجیسی
احتکاردر . یعنی هر کیم که ذخیره قسمنی جمع ایدوب وحبس ایدوب بهالو
اولدوغی وقتده صاتمقدن اوتوری صاقله سه اکبر کبائردندر .
تفریق . یتمش برنجیسی بر کشی بینلرنده قرابة محرمیه اولا مملوکین صغیرلری
ویاخود احدهما صغیر اولان مملوکینی بری برندن تفریق اتمسیدر . تلقی
جلب . یتمش ایکنجیسی بر کشی مرآئی اولوب بر شهر خارجده کتوریلان ذخیرهٔ
قارشوله یوب الماسیدر . بیع حاضر للبادی . یتمش اوچنجیسی بر ولایتك
متاعنی زیاده بها طمعی ایله بر وادی اهلنه بیع ایدوب بهاسی کسلن متاعك قیمتنی
زیاده اتمك ایله اشترا مراد اتمسیدر . خطبة علی خطبة . یتمش دوردنجیسی
بر عورتی نامزد اولدوغی کمسنه نکاح طلبنده ایکن اوزرینه دوشوب
المق مراد اتمسیدر . سوم علی سوم . یتمش بشنجیسی بر کمسنه صاحبنك
رضاسی ایله بر متاع آلور ایکن بر آخر کشی کلوب مرادی اول متاعی المق دکل

ایکن

ایکن مشتری یه حسارت قصدی ایچون اوزرینه زیاده بها قومقلد
مطل غنی . یتمش التنجیسی بورجنی بر مکه قدرتی اولان کمسه دینی
ویرمیوب تأخیر اتمسیدر اخذ الوکیل بالتصدق . یتمش یدنجیسی کشینك
تصدقنه وکیل اولان صدقه کندو نفسی ایچون المسیدر . انتفاع
ببدل ما اخذ غلطا . یتمش سکزنجیسی بر کشینك اثوابی ویاخود بابوجی
کیوب یرینه کیه نك شیء قالسه کرك کیه نك خبری اولسون کرك املاسون
بیا نه بره غلمش نسنه مفوله سی کبی ولمغله غناسی اولا نه انی کیمك ایقاد
شموع فی القبور . یتمش طقوزنجیسی بر کسه نك مقبره ده موم ویا قندیل
یاقمه سیدر . رجوع فی الهبة . سکسانجیسی بر کسه نك بر کمسیه بر شیء
هبه اتدوکدن کیرو هبه سندن دونوب رجوع اتمسیدر . فرار عن زحف .
سکسان برنجیسی کشینك جیش مسلمینك ضعفی ولما دیجه کفار ایله جنك
ومحاربه قچمه سیدر . هذا تمام القول فی التقوی . بو ایسه معلوم اوله
که طقوزنجی صنفی متضمنه اولوب سکسان عددینی تجاوز ایدن آفاتك
تمامی اسباب تقوانك غایتیدر . فعلیك ایها السالك بهذه الثلاثة
تصحیح الاعتقاد وعلم الحال والتقوی فانها جامعة لکل ما لزم وکافیة
فی النجاة من عذاب الله تعالی وعتابه وغضبه وسخطه فی الدنیا والقبر
وما بعده وفی الفوز برضاء الله تعالی ومحبته ودخول جنته . ای طالب
تقوی اولان سالك سنك اوزریکه اولسون تقوانك بو اوچ اسبابی واسباب
مرقومه میاننده جملهٔ جامع ودنیا وقبر وآخرتده الله تعالی نك سخطندن
تخلصه ورضاء شریفنه فوزه ودار نعیمه وصوله صافی اولان اوچ سببدر
که تصحیح اعتقاد وعلم حال وتقوادر . ما عداسی ازدیاد درجات اسبابیدرکه
بو اوچ اسبابك حصولندن صکره معتبردر وغیر هذه الثلاثة من الطاعات
انما یعتد به بعدها وفی زیادة الدرجات فقط بو اوچ خصال حمیده دن غیری
اسبابك حصولندن صکره ما عداسی طاعتده تحقیقا درجات زیاده اولمغلیدر
انجق جنتده . ثم ان تصحیح الاعتقاد داخل فی علم الحال
کما بیناه فی فضل العلم وهو داخل فی التقوی لانه فرض عین
ترکه حرام یجب الصیانة عنه فی تحقق التقوی فآل الامر الی التقوی
وحدها فهی الکافیة الوافیة بلا انضمام شیء فی امر الدین . وبو فصلده
علمده بیان اولندوغی اوزره تصحیح اعتقاد علم حالده داخل اولوب

وعلم حال فرض عين اولوب تركى حرام اولمه دن ناشى تحقيق تقواده
تركندن صيانت نفس لامرده واجبه اولمغله علم حال دخى تقواده داخل
اولوب جمله اسبابك مآلى ومرجعى تقوى اولمغن يالكز امر دينده كفايت
ايدوب سبب آخرده انضمامنه محتاج اولماز نته كيم قاضى بيضاوى
بيوردركه تقوى عرف شرعده نفسى آخرتده اكا ضرر ايدر نسنه دن حفظ
اتمكه درلر وانك اوج مرتبه سى واردر مرتبۀ اولى شركدن تبرى ايله عذاب
مخلددن تحفظدر ، وحق تعالينك والزمهم كلمة التقوى قول شريفى
بونك اوزرينه وارد اولمشدر ، ومرتبۀ ثانى فعل وتركدن هر كناهه
سبب اولان نسنه دن تحفظدر ، حتى بر قومك عندنده صغائردن
بيله شرعده تقوا ايله متعارف اولان اولدر وحق جل وعلانك ،
ولو ان اهل القرى آمنوا واتقوا ، قول كريمنده تقوادن مراد اولنان
بودركه ومرتبۀ ثالثه اولدركه قلبك كندونى خلقدن مشغول ايدن
نسنه دن بعيد اوله وكليت ايله اكا متوجه اوله وحق تعالينك ، يا ايها الذين
آمنوا اتقوا الله حق تقاته قول شريفيله مطلوب اولان تقوى تقواى حقيقيدر
وحق تعالينك هدى للمتقين قول شريفى وجه ثلاثه اوزره تعبير اولنمشدر
انتهى حاصل شرعده متعارف اولان فعل وتركدن انك سببى ايله عقوبته مستحق
نسنه دن نفسى حفظ ايلمكدر ، فلذا كثر جدا الامر والوصية بها فى كتاب الله
تعالى وسنة حبيبه صلى الله تعالى عليه وسلم ، وفى كلام الانبياء والاولياء ،
والصالحين وسن ذكرها مرتين فى الخطبة عندنا حتى نصيحت ودلالت وارشاد
وتنبيه وتأديب وتهديد وبونلرك امثالى نه وار ايسه جميعى تقواده مندرجدر
زيرا كتاب اللهده وسنت رسول اللهده وكلام انبياء عظام عليهم الصلوة
والسلامده وكلام اولياء كرامده رحمهم الله جمله مؤمنلر تقوا ايله مأمورلر
اولوب وتوصيه اولنملرى جدا كثيرا اولماسى وخطبه ده ايكى كره ذكرينك
عند الحنفيه رحمهم الله مسنون اولماسيدر ، وفرض عند الشافعى رحمه الله ، وامام
شافعى قتنده فرض اولمغيدر ، وكان اهتمام السلف رحمهم الله واجتهادهم فيها
خصوصا فيما يتعلق بحقوق العباد والبهايم وسلف صالحين رحمهم الله تقوى امرنده
خصوصا حقوق عباد وبهايمدن اتقاده كمال مرتبه اهتمام ايدكلرى تقوانك تمام مرعى
اولمغيجهتندر ، عن ابراهيم بن ادهم رحمه الله انه استأجر دابة الى عمان
فبينما هو يسير اذ سقط سوطه فنزل عن الدابة فربطها وذهب راجلا ،

واخذ

واخذ السوط فقيل له لو حولت رأس دابتك فقال انما استأجرتها
لاذهب ولم استأجرها لارجع ، نته كيم روايت اولنور ابراهيم بن ادهم
رحمه الله شام قريب عمان نام منه بر ولايته سفر ايتمك ايچون بر دابه كرايه
طوتوب بنوب كيدر ايكن يولده النده قامچى دوشمك ايله طوارندن
اينوب وبريره باغليوب يايان واروب اول قامچى بعلدكلوب ينه سوآر
اولدقده اكا دينلديكه دابه ايله واروب آلوب كلسك دخى خوش اولوردى
ديبانلره ايتدى بن دابه كتمك ايچون استيجار اتدم رجوع ايچون استيجار اتمدم
ديمش ، هكذا روى عن النخعى رحمه الله وعن ابن المبارك رحمه الله انه كان
فى الشام يكتب الحديث فانكسر قلمه فاستعار قلما فلما فرغ نسى القلم
فجعل القلم فى مقلمته فلما رجع الى مرو ورأى القلم وعرفه فتجهز بالخروج
الى الشام ليرد ليرد القلم ، ينه اولكى كبى ابراهيم نخعى رحمه الله روايت ايدر
عبد الله بن مبارك شام شريفه كلديكنده احاديث نبويه كتابت ايدر ايكن
قلمى شكست اولدقده بريندن عاريت بر قلم آلوب بعده صاحبنه ويرمك
خاطرندن زائل اولوب شامدن ولايت خراسانده مرو شهرينه واردقده
تذكر ايديجك قلمى صاحبنه ايصال ايچون اوچ آيلق يوله تكرار شام شريفه
سفر اتمشدر اول قلمى صاحبنه ويرمك ايچون ، وعن ابى يزيد رحمه الله
انه اشترى بهمدان حب القرطم ففضل منه شىء فلما رجع الى بسطام رأى
فيه نملتين فرجع الى همدان ووضع النملتين ، وبايزيد بسطامى رحمه اللهدن
روايت اولندى كه بر وقت همدانده عصفور تخمن اشترا ايدوب بسطامه
كلدكده تخمن ايچنده ايكى قرنجه كوريجك اول ايكى قرنجه وطنلرينه ايصال
اتمك ايچون يدى كونلك يولدن زياده محلدن تكرار سفر ايدوب همدانه كلوب
اول قرنجه لرى عصفور تخمى آلدوغى محله واصل اتمشدر ، وعنه ايضا انه
غسل ثوبه فى الصحراء مع صاحب له فقال صاحبه نعلق الثياب من جدران الكرم
فقال لا نغرز الوتد فى جدار الناس فقال نعلقه من الشجر فقال لا انه يكسر
الاغصان فقال نبسطه على الاذخر فقال لا انه علف الدواب لا نستره عنها
فولى ظهره على الشمس حتى جف جانبه ثم قلبه حتى جف جانبه الآخر
بايزيد بسطامى رحمه الله دن روايت اولندىكه بر وقتده صحراده اثوابى يقديقده
يانده بر باغچه ديوارى وار ايدى صاحبى دخى انده حاضر ايكن ديوارده
سره لم ديدكلرنده يوق غيرك ديوارينه شمدى يه دك بر اغاج قاقمامشدر

دیوب دیواره سرمیوب آوزوم اغاجنه سره‌یم دیدکلرنده یوقسه بلکه
داللرن کسرایدر دیوب سرمیوب بعده چمن اوزرینه سره‌یم دیدکلرنده یوقسه
زیرا علف دابه اولمغله صالح اولان نباداتی یاتوروب ضرر ایدر دیوب
ارقه‌سنی کونشه طوتوب برجانبن قوریدوب بعده دوندروب اول برجانبنی
دخی ارقه‌سنده قورتمشدر . وعن ابی حنیفة رحمه الله انه کان لا یجلس
فی ظل شجرة غریمه ویقول فی الخبر کل قرض جر نفعا فهو ربوا . وحضرت
امام اعظم رحمه الله جر نفع ایدن قرض ربادر مدیوننک اغاجینک کولکه
سنده اوتورمه‌مشدر . وعن بعضهم استأجر دابة الی موضع فاعطاه رجل
مکتوبا لیوصله الی رجل فی ذلك الموضع فقال سوف استأذن المکاری فان
اذن احمله . وروایت اولنورکه زهاددن بری بر یره سفر اتمك ایچون
بردابه استیجار ایدوب یولجیابندن بعض اول سفرده بردوستنه برمکتوب
یازوب زاهد ایله ارسال مراد ایلدکده دابه‌یی اجاره‌یه ویرندن استیذان
ایدیم اکر اذن ویررایسه مکتوبکی کتوره‌یم دیمشدر . وحکایت
اولنورکه امام احمد بن حنبل رحمه الله بغداد شهرنده اولور ایدی اما بغداد
اتمکین اکل اتمز ایدی ایدر ایدیکه امیر المؤمنین حضرت عمر رضی الله
تعالی عنه بغدادی غازیلر ایچون وقف ایلمشدر دیوب موصلدن اون
کتوروب اتمك ایله یوب اکل ایدر ایدی . پس احمد بن حنبلك اوغلو صالح
برسنه اصفهانده قاضیلق ایلدی صائم الدهر وقائم اللیل ایدی
همان ایکی ساعتدن زیاده اویومز ایدی واوینك قپوسی یوق ایدی .
دون کون حاضر اوتورر ایدی اولمیه که برکسنه کلوب قپویی کتلو بوله
ده مقصودی حاصل اولمایوب دونوب کیده بن کناهکار اولم دیر ایدی .
پس بونك کبی عالم عامل عادل قاضی ایکن اقتضا حسبیله برکون امام احمد
بن حنبلك اوغلی صالحك اوندن اتمك بشورمکه مایه ایچون برمقدار
خمیر کتوروب درون دقیقه قیوب ویوغروب بعده اتمك بشوروب امام
احمدك حضورینه کتوردیلر که اکل ایده . پس امام احمد برمقداردن اکل
ایلدی بعده کندویه برثقلك عارض اولدی بیوردیکه بکا نه اولدی عجبا غالبا
بنم ثقلتم بو اتمکدندر . بو اتمکه نه حال واقع اولمشدرکه بنی آغردوشوردی
دیدکده ایتدیلر بو اتمکك مایه‌سی اوغلوك صالحك اوندن کتورلدی .
دیدکلرنده امام احمد ایتدی اوغلوم بر بیل مقداری قاضیلق اتمشدر آنك اتمکی

بزه یاده مز

بزه یاده مزوارك بو اتمکی قپویه کلن فقیره ویرك وخبر ایدك که
اشبو اتمکك مایه‌سی صالحك اوندندر دك کرك السون کرك المسون دیدی
برآی مقداری اول اتمك اونده قالدی هیچ برفقیر کلمدی . پس اول اتمکی شط
ارماغنه براقدیلر امام احمد برکون اول اتمکی نه ایلدیکز دیو سؤال ایتدکده
ایتدیلر شطه براقدق امام احمد بعده شطك بالوغن اکل اتمدی . پس ایمدی
بو ذکر اولنان آیات قرآنیه‌دن واحادیث نبویه‌دن وعلماء شریعت ومشایخ
وطریقت سوزلرندن معلوم اولدیکه تقوی ایله زهد وورعدن اوزکه خصلت
اولمازایمش . فانظر الی دقة هؤلاء الائمة الاعلام . پس بر نظر
ایدوب کور اعلام شریعت محمدیه اولان ائمه دین کرام علیهم رحمة الملك
العلام تقواده بویله اهتمام ایدیجك سائر کسه‌لر تقوادن صورت
غفلت کوسترمیوب تقوی اوزره اولمغه رعایت ایلسه کندو نفسنی اصلاح
ایدوب لجام تقوی ایله ملجم قیلار . بعون الله تعالی ومساهلة اکثر
مشایخ هذا الزمان حتی لا نغتر بزیهم واقوالهم . اما بو زمانده
اولان صوفیلرك وبنچه اشخاصك امور دینلرنده مسامحه‌لرینه نظر
اولنمیوب انجق اهل سنت وجماعتدر مجامع کمالات بشریه آنلارك
الندهدر کرك دین وکرك دنیا جهتیله اولدرکه حضرت رسول اکرمك
اصحاب کزینه معالم اسلام نیجه وصول بولدی ایسه اصحابدن دخی
تابعینه اویله وصول بولمشدر آنلاردن دخی بو عصره کلنجه تسلسل ایله
انتقال وصحت اوزره وصول بولوب شول وجه اوزره که اکر رسالت
پناه ویا اصحاب کرام ویا ائمهٔ مجتهدین دنیایه رجوع اتسه‌لر علم وعملده
تفصیلا اعتقادات وعملیات ومعاملات آنلاردن یوقلنسه خطایه نسبت
اولنمازدی . اکرچه کیم ماعدای عقایدده خطا محتمل ایسه ده افراد
امت ایچنده ترك اولنمش شیء دخی بولنمازایدی . یعنی جمله مشروعات
برنده درآمدی حتی صریح دائما فقهاء عظام طرفندن بونلارده مخالفت ایدن
صاحب شریعته مخالفت اتمش اولور . والله المستعان وعلیه التکلان
. هر حالده یاردم طلب اولنه‌جق الله تعالی حضرتلریدر دخی توکل آنك
اوزرینه‌در الباب الثالث طریقت محمدیه‌نك اوچنجی بابی آخر ابواب
کتابدرکه بدع کثیره‌نك اعظمی اولان اشیاء ثلاثه بیانندهدر .
فی امور یظن انها من التقوی والورع بسبب نوع مناسبة ومشابهة

واكابر بعض الزهاد في زماننا عليها وليست منها في شيء بحسب الظاهر
بونده اولان امور تقوى وورعه مناسب كورنمك ايله تقوى وورعدن ظن
اولنور لكن بحسب الحقيقة ايكيسندن دخي دكلدر • بل هي بدع حدثت
بعد الصدر الاول معدودة من الوسوسة والورع البارد وتلك كثيرة ولكن
اعظمها ثلاثة نبين كلاً في فصل على حدة ان شاء الله تعالى • بلكه اول
صدر اولدن صكره حدوث ايدن بدع كثيره نك اعظمى اولان اشيانك
بيانندهدركه هر برينى بر فصلده بيان اولنمق اوزره اوچنجى بابده دخى
ايكنجى بابلر كبى اوچ فصل قيلنوب هر برينى ان شاء الله تعالى محلنده بيان
ايدهرز الفصل الاول في الدقة في امر الطهارة والنجاسة فصل اول
طهارت ونجاست امرنده دقت ايتمك اصلى بيانندهدر • فنقول وبالله التوفيق
حق جل وعلا توفيق ايدوب ميسر ايدرايسه بن ديرم الله تعالينك عونى ايله
اعلم ان مرادنا بالدقة فيهما كثرة صب الماء ومجاوزة الحد في عدد الغسل والعصر في
طهارة الاحداث والاخباث وغسل الاشياء الطاهرة • عالم نحرير وعلامهٔ خطير
مؤلف صاحب التحرير والتفسير كتابنده سن بل دبوب علم كلمه سيله تصدير ايدوب
ودقتدن مرادكثينك نجاسهٔ حقيقيه حكميه دن هر برينى تطهير ايچون غسل
وعصر ايتمده عددندن تجاوز ايدوب مجرد وهم ايله بر طاهر وپاك شيئى غسل
ايتمسيدر • وعدم الماء الطاهر نجساً والاحتراز عن استعماله واصابته بمجرد الوهم
ومجرد وهم باطل ايله بر پاك نسنه يو يوب وطاهر صوى نجس عد ايدوب استعمال
واصابتدن حذر ايتمسيدر • وترك بعض المهمات الدينية بسبب الاشتغال
بها كالتلاوة والذكر والفكر والتذكير بل الجماعة والصلوة • ودقتدن ناشى
جماعت ايله نماز قيلمغى وتلاوهٔ قرآن • وذكر وفكر وتعليم كبى مهمات دينيهدن
اولانلرى كا اشتغاللرى بعضيسن ترك ايتمه سببى اولماسيدر • وفعل بعض
المكروهات كتأخير الصلوة الى الوقت المكروه • اول وسوسه سبب اولور
بعض مكروهاتى اختيار ايتمه سنه نمازك وقتنى تأخير ايدوب وقت مكروهه
قومق كبى • وتعيين اناء للوضوء لا يتوضؤ من اناء غيره ولا غيره
منه وسجادة لا يصلي على غيرها ولا غيره عليها والسؤال عن طهارة
الماء والاناء والمكان والبساط واللباس بلا امارة ظاهرة على نجاستها
ونحو ذلك فلا بد لنا من اربعة انواع • وابدست ابريغنى وسجادهٔ كندويه
محصوص ايدوب غيريسينك ابريغندن ابدست المايوب وغيرك سجادهسنه

اولتورميوب

اوتورميوب وعلامت نجاست يوق ايكن ابدست صوينك وابريق ومكان
وبساطك طهارتندن سؤال ايدوب بالجمله اوهامه وجود ويروب ما لا
يعنى يه اشتغال ايتمه سيدر • ودقتك تفصيل احوالنى بيان ايچون تعداد
اولنان دورت نوعدر النوع الاول في كون الدقة في امر الطهارة والتفتيش
والتعمق فيه بدعة اولكى نوعى برشينك طهارتنى تفتيش ايتمهده حددن زياده
تعمق واهتمامك بدعت اولماسى بيانندهدر • لم تصدر عن النبي صلى الله
تعالى عليه وسلم والصحابة رضي الله تعالى عنهم اجمعين والتابعين والسلف
الصالحين رحمهم الله تعالى وانهم كانوا على سعة ورخصة وفتوى بهما فيه
بل على منع عن التوغل فيه • حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن
وصحابهٔ كرامدن وتابعيندن وسلف صالحيندن واقع اولمايوب وهرچند
طهارتده وسعت ورخصت اوزرهدرلر ووجه مزبور اوزره افتا ايدوب
تفتيش ترك ايلمك شول شيدندر كه سنت رسول الله ايله مشروع ومتعين
اولدى خاطرينه خطور ايدن نسنهلردن وطهارتده توغلدن منع ايتمشلردر
• اهل بدعتدن ايراق اولماقدن اوتورى • زيرا هر شيده اقتصاد •
واعتدال ممدوحدر • وهو صنفان نوع اول ايسه ايكى صنف قلنمشدر
الصنف الاول فيما ورد عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم وخير القرون
صنف الاول امر طهارتده وسعت ورخصت اوزره اولوب ودقتدن منع •
حقنده رسول اكرمدن وارد اولان اخبار وصحابهٔ كرامدن منقول اولان
آثار وجملهدن اعلم ودانا ونقللرى نقول غيريدن اصح واحكم وصدورلرى
صدور سائردن اضبط واسلم ومرتبهلرى عند الله مرتبهٔ آخردن
اعلى واعظمدر • وتابعيندن امام اعظم ابو حنيفه رحمه الله افضل
ائمهٔ دين علماء مسلميندن وحضرت رسول اكرمك خير الناس القرن
الذي انا فيه ثم الثاني ثم الثالث • قول شريفلرينك فضيلت ذاتيه
دليل قاطع واندن ورود بولان اخبار بيانندهدركه جدا كثيرهدر
وبو جملهدن بلنمهسى اهم اولوب وطريقه ثبوت بولان حديث شريفدن
بريبودركه د سنن ابو داودده بو عبارت ايله نقل اولنمشدر • عن ابي
سعيد رضي الله تعالى عنه انه قال بينا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
يصلي باصحابه فنعليه اذ خلعهما فوضعهما عن يساره فلما رأى ذلك اصحابه
القوا نعالهم فلما قضى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم صلوته قال

ماحملكم على خلع نعالكم قالوا رأيناك خلعت فخلعنا فقال رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم . إن جبرائيل عليه السلام اتانى فاخبرنى
ان فيهما قذرا . بوحديث شريف ابى سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه دن
روايت اولندى تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله
اصحاب كرام رضى الله تعالى عنهم اجمعين نماز قيلارلر ايكن نعللرينى چيقاروب
قوديلر نمازى تمام قيلدقدن صكره حضرت رسول عليه السلام اصحاب
كرامه خطابا سؤال ايدوب نعللريكزى چيقارمغه باعث نه اولدى ديو بيورديغى
انلار دخى جواب ديروب جناب رسالتپناهكزه اقتدا قصد اندك ديدكلرنده
رسول عليه السلام بيورديكه تحقيق جبرائيل عليه السلام نعللرمده .
قذر واث اولدوغنى بكا خبر ويردوكى اجلدن چيقاردم ديو بيوروب نعده
وقال . بوندن صكره بيورديكه . اذا جاء احدكم المسجد فلينظر فان رأى
فى نعليه قذرا او اذى فليمسحه وليصل فيهما وفى رواية خبثا فى الموضعين
. قچان سزدن بريكز مسجده كلديكزده پابوج ونعللريكزه نظر ايدك اكر
نجاستدن وطين شوارعدن برشى وار ايسه سلمك ايله تطهير ايدوب بعده
اول نعللر ايله نماز يكزى قيلك . وبر روايت آخرده اكر نعلينكزك برينده
نجاستدن ومردار پاكجقدن برشى وار ايسه سيلوب آندن نمازيكزى قيلك
ديمه دن عبارتدر . واثناء صلاتده نعلينلرينى چيقاروب صولطرفلرينه
قومه لرى ويا خلع والقادن هر برينى عمل يسير ايله اتملرينه محمولدر وياخود
اوائل اسلامده عمل كثير مفسد صلوة اولمايوب بعده نسخ اولدوغنه .
محمولدر د بوحديث شريف ابو داود مراسلندن اخراج اولنمشدر .
وعن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
قال اذا وطئ احدكم بنعله الاذى فان التراب له طهور . ابو هريرة
رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيورديكه قچان سزدن بريكز باصمغى ويا نعلينى ايله غير طاهر برنسنه
باصه طپراق ايله مسح اتمسى كافيدر كه طپراق طهور اولمق ايله آنى غسل
اتمكه محتاج اولنماز . زيرا پابوجه ويا چزميه نجاست بولاشسه اول نجسك
جرمى عينى ايله كورنسه امام اعظم وابو يوسف قتنده طپراق ايله وقوم ايله
سيلوب اوومق ايله طاهر اولور . نجسك جرمى ديديكى آت وقاطر وحمار نجاستنده
كبى وانسان نجسى كبى وقان ومنى كبى نسنه لردر تنوى دخى بونلر اوزرينه در عموم

بلوى ايچون حديث شريفك اطلاقى ايچون امام محمد خلافنه ملابس اولوب
انك قتنده دلك ايله طاهر اولماز . زيرا طپراغه سورمك ايله نجس چوق
اولور طاهر اولماز ديدى . اما فتوى ابو يوسف قولى اوزره در محيطده بويله
مذكوردر كه اول امام محمد رحمه الله امامينك خلافنه ملابس ايكن صكره رجوع
ايدوب امامينك قوللرينه ذاهب اولديلر . زيرا كه كيدر ايكن پابوجه
ونعلينه بولاشمغه امكانى اولمدوغنى بيلوب كوردلر كه بونده عموم
بلوى وارهر كيشى بوكا مبتلادر . احترازى مشكل ولمغله امامين
قولنى اختيار ايديلر واكر مايع ايله متنجس اولور ايسه غسل ايلمك
لازمدر يعنى بول وخمر كبى كه جرمى اولميه زيرا پابوج وچزمه نجاستى
شرب ايدر تشرب ايلدكدن صكره اخراج اولماز الا غسل ايله اولور . اكر
دينلور ايسه كه حديث شريفده رطب ويابس وجرمى اولان واولميان فرق
اولنمامشدر . واجب اولان حكمده برابر اولمامقدر جواب ويريلور كه ما بينده
فرق واردر . وجرمى اولمايان تعليل ايله اخراج اولنمشدر . فان التراب له
طهور . قول شريفى مزيل نجاست اولماسنه دليلدر . قچان بول وخمرى
پابوج وچزمه وساير اثواب تشرب ايلسه مسح ايله زايل اولماز وجلدك
اجزاسندن اخراج اولماز ديمكدر جمـ بوحديث شريفى امام بخارى ومسلم
اتفاقى سنن صحيحلرندن اخراج اولنمشدر . عن سعيد بن زيد رضى الله تعالى
عنه انه سئلت انس بن مالك رضى الله تعالى عنه اكان النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم . يصلى فى نعليه قال نعم . كبار تابعيندن سعيد بن زيد
رحمه الله انس بن مالك رضى الله تعالى عنه دن روايت ايدوب ديركه
انس حضرتلرندن سؤال ايتدم كه عجبا حضرت رسول الله نعللرى ايله
نماز قيلارلرمى ايدى ديدوكمده نعم قيلارلر ايدى ديدى د بوحديث شريف
سنن ابو داوددن منقولدر . عن شداد بن اوس رضى الله تعالى عنه
ان رسول الله تعالى عليه وسلم قال خالفوا اليهود فانهم لا يصلون فى
خفافهم ولا نعالهم شداد بن اوس رضى الله تعالى عنه دن روايت اولندى
تحقيقا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم . بيورديكه نمازيكزده
يهوده مخالفت ايدوب پابوج ونعللريكزى چيقارمك كه يهود طائفه سى
پابوجلرن ونعللرن چيقاروب نماز قيلارلر . سزك اياقلريكزه پابوج
ونعللريكز پاك وطاهر اولديغى نمازه شروع اتمك وانلارى چيقارميوب ايله نماز

قیلماق بزم مذهبمزده جائزدر. مضمون حدیث شریف بو معناء مشعردرکه
ملت اسلامیه ده یسرا اولوب وسهولت اوزره موضوعه ایدوکن اظهار
واعلان ایچون مخالفت یهود شریعت محمدیه برامر معتبر دردیمه دن عبارت
خم بو حدیث شریفی بخاری ومسلم اتفاقی اخراج ایتمشلردر. عن انس
رضی الله تعالی عنه ان امه ملیکة رضی الله تعالی عنها دعت رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم. لطعام صنعته فاکل منه ثم قال قوموا فاصلی لکم. انس
مالك رضی الله تعالی عنه دن روایت اولندی ایدکه برکون والده ملیکه رضی الله
تعالی عنها برمقدار طعام تدارك ایدوب رسول اکرم حضرتلرینی دعوت ایلدی
دعوتنه اجابت ایدوب طعامدن فارغ اولدقدن صکره قالقك بونده
نماز قیله لم دیو بیوردقلرنده. قال انس رضی الله تعالی عنه فقمت الی
حصیر لنا قد اسود من طول ما لبس فنضحته بماء فقام علیه رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم. وصففت انا والیتیم وراءه والعجوز من ورائنا
فصلی لنا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم. رکعتین ثم انصرف. انس
رضی الله تعالی عنه ایدر حضرت رسول الله والده‌نك دعوتنه اجابت ایدوب
کلدکلرنده اویمزده چوق زماندن برو قالمش براسکی حصیر یمز وار ایدی
کثرت استعمال ایله قرارمش ایدی اسکی حالنی تغییر قوریجه ایتمك ایچون
فی الحال قالقوب اول حصیرك اوزرینه صو سرپه لیوب بعده محکم سلوب
اوزرنده نماز قیلمق ایچون حضور شریفلرینه کتوردم قالقوب نمازه شروع
ایتدکلرنده آنده اولانلره نمازك صفتنی تعلیم ایتمك ایچون ایکی رکعت نماز
قلیوردی بعده سعدوا وغلی یتیم برصف اولوب وایکنجی صفده والدم عجوز
دخی اقتدا ایدوب قیلدق اندن صکره دعا ایدوب کتدیلر. بوندن معلوم
اولدیکه جماعت ایله تطوع نماز رمضان شریفده تراویحدن غیری قلنماز
شمس الائمه دن مرویدرکه نافله نماز قیلان امامه اوچ کمسنه نافله یه
اقتدا ایتمنك کرهتنده اختلاف ایتمشلر اما مقتدی دورت اولدقده کراهتنده
اختلاف یوقدر. یعنی اوچدن زیاده ده مکروه اولماسی متفق علیه‌در زیرا نافله
اوچدن زیاده جماعت ایله مکروه اولدوغندن رغائب وبرات وقدر نمازلرنده
امامه اقتدانك مکروه اولدوغنی فقها تصریح ایتمشلردر. حتی ابن ملك بو
نمازلرك واضعنه قتله الله واضعها دیو دعاء علیه ایلمشدر نته کیم تتمه
وفتاوی کتابلرنده ذکر اولنان فرائض وواجبات وسنن ومستحبات بزمنارده

کفایت

کفایت ایدر امدی نماز ایله الله تعالی حضرتلرینه عبادت وتقرب مراد
ایدنه لازم اولان اولدرکه حضرت رسول اللهك بیوردقلری نمازلر ایله
عبادت ایلیه لر بدعت وعادت ناس وشارع اوزرینه افتری اولان نمازلر
ایله عبادت وتقرب اولوردصنمیه لر. نته کیم حضرت رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم. حدیث شریفلرنده بیوردی عن ابن مسعود رضی الله
تعالی عنهما انه قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم. عمل قلیل
فی سنة خیر من عمل کثیر. معناء شریف حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم بیوردیکه بنم سنتمه موافق واقع اولان عمل قلیل هرنه قدر
از اولور ایسه منفعتی بوندن کثرت اوزره دربلکه جمله سی نفع
وفائده‌در. اما بدعتده اولان عمل کثیر ضرری بوندن اکثردر.
بلکه جمله ضرر محضدر دیمشدر. دیلمی مسندندن نقل اولنورکه راویسی
عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه‌در حد بو حدیث شریف احمد بن
حنبل سنن‌دن اخراج اولنمشدر. انه صلی الله تعالی علیه وسلم
اضافة الیهودی بخبز واهالة ونبت اکله علیه السلام فی بیت الیهودیة
التی سمته وتوضوءه من مزادة المشرکة تحقیق رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم. بریهودینك ایمکی ایله واتیله ضیافتنده امتناع
ایتمدوکی ذکر اولنمشدر. ودخی ثابت اولمشدرکه کندولرینی تسمیم
ایدن یهودینك طعامندن رسول علیه السلام اکل ایلدکی وبر مشرکه‌نك
قربه سنده اولان صو ایله ابدست الدقلری دخی ثابت اولوبدر خد بو
حدیث شریف امام بخارینك سنن صحیحندن وبوداود مراسلندن اخراج
اولنمشدر. عن عمرو بن شعیب عن ابیه عن جده رضوان الله علیهم اجمعین
انه توضأ رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ثلاثا ثلاثا وقال من زاد
علی هذا فقد ظلم واساء عبدالله بن عمرو بن العاص بابا سندن وده سندن
رضی الله تعالی عنهم. روایت ایدوب ایدر تحقیق حضرت رسول الله
علیه السلام ابدست الدقلرنده مبارك اللرن اوچر کره غسل ایدوب ومبارك
اغزلرینه اوچر کره صو ایله مضمضه وبورنلرینه دخی اوچر کره صو ایله
استنشاق ایلیوب ومبارك قولکرن درسکنه وارنجه اوچر کره غسل
ایلیوب ومبارك باشنه وقولاقلرینه وبوینه برکره مسح ایدرلر ایدی
ومبارك ایاقلرین دخی اوچر کره یورلر ایدی. بوترتیب اوزره بیان

ايليوب بيورديكه بندن اول كلن انبيانك دخى ابدستلرى بو ترتيب اوزره
در • هر كيم كه بو ترتيبدن زياده ويا نقصان ايلسه تحقيق كنديه ظلم
ايدوب كناهكار اولدى خم بو حديث شريف بخارى ومسلم سننى صحيحلرنده
اخراج اولنمشدر • وعن انس رضى الله تعالى عنه انه كان النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم • يغتسل بالصاع الى خمسة امداد ويتوضأ بالمد انس بن مالك رضى الله
تعالى عنه روايت ايدوب ايدركه تحقيق رسول عليه السلام بيك اوچ يوز درهم صودن
زياده ايله اغتسال ايدوب واكى يوز التمش درهم صودن زياده ايله ابدست الدقلرينى
بيان ايدوبدر م بو حديث شريف امام مسلم مسندندن اخراج اولنمشدر • عن ابى
هريرة رضى الله تعالى عنه انه قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم • اذا
وجد احدكم فى بطنه شيئا فاشكل عليه اخرج امله فلا يخرجن من المسجد حتى يسمع
صوتا او يجد ريحا وفى رواية • ابو هريرة رضى الله تعالى عنه دن روايت اولندى
تحقيق حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم • بيورديكه قچان سزدن
بريكز نمازده ايكن قارننده باد بوندن بر حركت حس ايدوب بر شى چقار ظن ايلسه
كنديه شبهه عارض اولوب عجب چقديمى يوخسه چقمه ديمى ديو ابدستنك
بوزيلوب بوزلمه سنه يقين تحصيل ايدمسه اول كمسنه البته مسجددن
چقمه سين بادبوندن خفى ياجلى بر صوت چقدوغن اشيدوب ياقوقسين طويمدقجه
مجرد شبهه يا وهم ايله مسجددن چقمه سين ديمكدر د ابوداود مراسلندن
بو عبارت ايله روايت اولنمشدر قال اذا كان احدكم فى الصلاة فوجد حركة
فى دبره احدث او لم يحدث فاشكل عليه فلا ينصرف حتى يسمع صوتا او يجد ريحا
• حاصل معناء شريفى سزدن بريكز صلاتده ايكن بطننده باد بوندن ريح حركت
ايدوب ابدستنك بوزيلوب بوزلمه سنه شبهه اتسه نمازنى بوزوب مسجددن چقمه سين
حتى مخرجندن چقاجق ريحك آوازينى اشيدوب ياخود ريحنى طويمينجه طا امام
مالك موطأ سندن منقولدر • عن يحيى بن عبد الرحمن رضى الله تعالى عنه ان عمر
رضى الله تعالى عنه خرج فى ركب فيهم عمرو بن العاص رضى الله تعالى عنه حتى
وردا حوضا فقال عمرو صاحب الحوض هل يرد حوضك السباع فقال عمر بن الخطاب
رضى الله تعالى عنه يا صاحب الحوض لا تخبرنا • يحيى بن عبد الرحمن رضى الله
تعالى عنه روايت ايدركه تحقيق بر وقتده عمرو بن العاص حضرت عمر بن الخطاب
ايله بر محله چقوب سفر ايدوب كيدر ايكن يولده بر حوضه اوغرادقلرنده عمرو بن
العاص حوضك صاحبنه هيچ بو حوضه سباع يعنى ير ييجى حيوانلر كلوب

صوابچشلرميدر ديو سؤال ايلدوكده حضرت عمر رضى الله تعالى عنه
ايتدى يا صاحب حوض اندن بزه خبر ويرمه ديمشدر ديو روايت ايلمشدر
خ امام بخارى سننندن اخراج اولنمشدر • عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما
انه كان الكلاب تقبل وتدبر فى المسجد فى زمان رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم • ولم يكونوا يرشون شيئا من ذلك • عبد الله بن عمر رضى الله تعالى
عنهمادن روايت اولندى تحقيق رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم • زمان
شريفلرنده كلاب مسجده كيروب چيقارلر ايدى كوريلور بر شى ولماغله •
ظاهره اعتماد اولنوب غسل اولنماز ايدى ديو بيورمشدر د ابوداود
مراسلندن نقل اولنمشدر • عن داود بن صالح عن امه رضى الله تعالى
عنهما ان مولاتها ارسلتها بهريسة الى عائشة رضى الله تعالى عنها قالت
فوجدتها تصلى فاشارت الى ان امنعها فجاءت هرة فاكلت منها فلما انصرفت
عائشة رضى الله تعالى عنها من صلاتها اكلت من حيث اكلت الهرة وقالت
ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال انها ليست بنجس انما هى
من الطوافين عليكم • تابعيندن داود بن صالح رحمه الله روايت ايدر صالحك
اناسى رضى الله تعالى عنها حضرت عائشة صديقة رضى الله تعالى عنهايه هريسه
كوندردكلرنده حضرت عائشة صديقه رضى الله تعالى عنها نمازه مشغول ايكن
كلدى انك اشارتى ايله قويوب كندى بعده بر كدى كلوب اول هريسه دن بر مقدار اكل
ايلدى بعده نمازى تمام ايندكده اول كدينك اكل ايلدوكى يردن تناول ايدوب
ايتدى حضرت رسول الله بيورديكه كدى شول خدمتكار كبيدر • اول ايچنده
اولان طعام قسمنى انلاردن تحفظ ممكن دكلدر بلكه اذن واجازت سزين اوزريكزه
طواف ايدرلر پس هره طوافيندن اولوب طاهر الذات ومونس اولمغله نجسه دكلدر
پس كدى برنسنه يه باشنى صوقسه واكل وشرب اتسه اول نسنه نجس اولماز ديو
بيوردى • پس آمدى خدمتكزده اولان خدمتكارده بعض شى صادر اولدقده
بر وجه ضرورت نيجه عفو خطا اولنور ايسه هره دن دخى عفو اولنمق كركدر ديمكدر
وانى رأيت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يتوضأ بفضلها حضرت عائشه
رضى الله تعالى عنها دير كه تحقيق بن كوردم حضرت رسول الله عليه السلام هره نك
ايچدوكى صويك بقيه سندن ابدست الدقلرينى حكايه ايتمشدر نته كيم ابو هريره
دن روايت اولنوركه سيد الانبياء وسند الاصفيا حضرت محمد المصطفى صلى الله
تعالى عليه وسلم انصارندن بر كمسه نك اوينه وارمش وانده اولان ساير اهل محله

بزه كلدى ديو نوعا الرجكوب وصبرايدن ميوب يا رسول الله بن كلمديكز ديدكلرنده
اويكزده كلب وارد ديو جواب ويرمشلر آنلار دخى ديمشلركه يا رسول الله
انلارك اولرنده دخى هره وارد ديدكلرنده هره نجس دكلدر طاهردر
كلب كبى نجس دكلدر ديو بيورمشلر د بو حديث شريف سنن ابى داوددن
منقولدر • عن عبد الله بن مغفل رضى الله تعالى عنه انه سمع ابنه يقول
اللهم انى اسئلك القصر الابيض عن يمين الجنة قال يا بنى سل الله تعالى
الجنة وتعوذ به من النار فانى سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول
انه سيكون فى هذه الامة يعتدون فى الطهور والدعاء • عبد الله بن مغفل رضى الله
تعالى عنه اوغلونك يا رب بكا جنتك صاغنده بر سراى ابيض احسان ايله ديو دعا
ايتدوكن اشتدكده اوغلونه ديديكه اى بنم اوغلوم الله تعالى دن جنتنه وصول
ونار جهنمدن حفظى طلب ايله يمين جنتده قصر ابيض رجاسى ايله حددن تجاوز
اتمكه تحقيقا بن حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمدن اشتدمكه بيوردى
شو امتمدن بر قوم كلهكه امر طهارتده و دعاده حددن تجاوز ايدهلر • وقال الامام
الغزالى رحمه الله فى الاحياء ما محصله ومختصره سيرة الاولين استغراق جمع الهم
فى تطهير القلوب والتساهل فى تطهير الظاهر • وامام غزالى رحمه الله احياء
علومنده ايتدى سيرت سلف صالحين تطهير قلوبده كمال مرتبه اهتمام ايدوب
وتطهير ظاهرده مسامحه ايدرلر ايدى ديمشدر • حتى ان عمر رضى الله تعالى عنه مع
علو منصبه توضأ بماء فى جرة نصرانية • حضرت عمر رضى الله عنه علو خلافتى
ايله خليفه رسول الله ايكن بر نصرانيه نك جره سندن يعنى بارداغندن ابدست الوب
هيچ احتمال النجاسته نظر ايتميوب طهارتنه حمل ايتمشدر وقال جـ وابن ماجه •
مسندنده ديمشدر ابو هريرة رضى الله تعالى عنه وغيره من اهل الصفة كنا نأكل
الشواء فيقام الصلوة فندخل اصابعنا فى الحصباء ثم نفركها بالتراب ثم نكبر
وكانوا يقتصرون على الحجارة فى الاستنجاء • ابو هريرة رضى الله تعالى عنه واصحاب
صفه رضى الله تعالى عنهم اقامت اولندقده هنوز يجنى ويا بريان يمش بولنسه
اولا الكريمزى اوفافطاشلره صوقوب بعده طبراغه سوروب نمازه تكبير ايدرلر ايدى
واستنجاده طاشلره قصر ايدركلرى ثابتدر وقال ح وابن ماجه مسندنده نقل ايدوب
ديمشدركه • عمر رضى الله تعالى عنه ما كنا نعرف الاشنان على عهد رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم وانما كانت منادلنا بواطن ارجلنا حتى قال بعضهم
الصلوة فى النعلين افضل لفعله عليه السلام وانكاره خلعهما • حضرت عمر رضى الله

تعالى عنه علو منصبى ايله بز عهد رسول الله ده اشنان بلماز ايدك واليمزى
ايا غمز التنه سيلر ايدك ديوب حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
نمازى نعلين ايله ادا ايدوب چقرمه سنى انكار اتمه لرندن ناشى بعض علما
نمازى نعلين ايله قيلمق افضلدر ديو بيوردى • وقال النخعى رحمه الله فى الذين
يخلعون نعالهم وددت لو ان محتاجا جاء واخذها منكرا لخلع النعال • امام
نخعى رحمه الله ايدر نمازده نعللرى چقارنلرى بر محتاج كلوب السه حفظ ايدردم
ديمشدر • وكانوا يمشون فى طين الشوارع حفاة ويجلسون عليها ويصلون فى
المساجد على الارض وياكلون من دقيق البر والشعير وهو يداس بالدواب وتبول
عليه ولا يحترزون من عرق الخيل مع كثرة تمرغها فى النجاسات ولم ينقل قط
عن واحد منهم سؤال فى دقايق النجاسات • پس اصحاب كرام رضى الله تعالى
عنهم سوقاقلرده يالن اياق كزوب ومساجدده فوريجه طبراق اوزرلرنده نماز
قيلوب بغداى خرمننى دوكر ايكن اوزرلرينه بول دواب ايدر ايكن هر بينك
بغداينندن واربه سندن اكل ايدوب آت و دوه ترندن احتراز اتميوب وامر
نجاستك دقايقندن سؤال اتمك بريندن واقع اولمامشدر وقد انتهت
النوبة الآن الى طائفة يسمون الرعونة نظافة ويقولون هى مبنى الدين
فاكثر اوقاتهم فى تزيينهم الظواهر كفعل الماشطة بعروسها والباطن خراب
مشحون بخبائث الكبر والعجب والرياء والنفاق ولا يستنكرون ذلك ولا يتعجبون
منه • والآن شمدى نوبت بر طائفه يه كلديكه ماشطه كبى يعنى كلين كبى
كندولرن تزيين ايدرلر ظاهرلرن تزيين ايدوب باطنلرن كبر وعجب وريا
ونفاق خباثتيله طولدوروب فالمشلردر • الترندن نه قوت واركه نعللرى
انكار ايدهلر ونه قباحتلرن بيلورلركه توبه واستغفار ايدهلر دينا محبتى
ايچون خير نه طالمشلردر • زيرا اهل مناصب همتن اوموب ومنصبلرينه
باطنلردن معاونت اميدى ايله بونده علما سوزن تعصبه حمل ايدرلر
بو فعل قبيحلرن انكار اتميوب وتعجب دخى اتمازلركه عجبدر ولو اقتصر
مقتصر على الاستنجاء بالحجر او مشى على الارض حافيا او صلى على الارض او على
بوارى المسجد من غير سجادة او توضأ من آنية عجوز او آنية رجل غير متقشف
لاقاموا فيه القيمة وشددوا عليه من النكير ولقبوه بالقذر ولخرجوه من زمرتهم
واستنكفوا من مواكلته ومخالطته وحافيا • كزمكى زوال النظر ايدوب
وقودى بر اوزرنده نماز قيلمقدى كل بلكه مسجدده حصير اوستنده سجاده سز

قلمايوب وخلاده استنجاده طاش ايله اكتفا اتميوب وبر قوجه قارينك
ارغندن ابدست تكليف اولنسه خود قيامتى قوپاروب اول ايسه تكبرندنكم
عجوزه قارينك طبراق باردغندن ابدست آلمغه عار ايدر ، وكيرو كندونك
ارغندن غيرك الدوغن كورسه عار ايدوب اشمئز كبرندن ناشى غيريى خود وحقير
عد ايدوب كمسه ايله مكالمه ايدوب ومخالطه اتماز ، فسموا البذاذة التى هى
من الايمان قذارة والرعونة نظافة ، فانظر كيف صار منكر معروفا والمعروف
منكرا وكيف اندرس من الدين رسمه كما اندرس تحقيقه انتهى وبدحالرى
اولدوغندن ناشى ثمرات ايماندن اولان اعتقاد پاكى ترك ايدوب نيجه مردار
بدعتلره پاكلكدر ديو اسم ويروب حماقت وجهالتلرندن ناشى پاكلكى اكلميوب
بلمديلر ، وبالجمله وضع آيين سلفى تغيير ايدوب معروفى منكر ومنكرى
معروف عد ايدوب دين مبينى انواع درلو بدعتلر ايله بوزوب محو اتمسنه
تحقيق باعث اولمشلردر ديو امام غزالى رحمه الله ختم كلام اتمشدر ، وقال
الامام الخبازى رحمه الله فى شرح الهداية عن محمد بن الباقر او على بن الحسين
زين العابدين رضى الله تعالى عنهما انه رأى فى الخلاء ذبابا يقعن على الثياب
فامر بثياب للخلاء امام خبازى رحمه الله هدايه شرحنده محمد بن باقردن يا على بن
حسين رضى الله تعالى عنهمادن روايت ايدوب ايتدى وقتا كه سكك خلاده
نجاسته قونوب بعده كيه جك ثوابا وزرينه قوندقلرن مشاهده اتمك ايله
خلا ايچون مستقله ايله امر ايدوب كتوردب كيدى ، فلما مضى على ذلك
زمان رجع عن ذلك واستغفر الله فسئل عن ذلك فقال احدثت ذنبا
فاستغفرته فقيل وماذا فعلت قال فعلت شيئا لم يفعله الصالحون والاخير
فى البدعة ، بر زمان بونك اوزرينه عمل ايلدوكندن صكره رجوع ايدوب
استغفار ايلدى سؤال اولندقده ايتدى سلف صالحينك اتمدكلرى بر
بدعت احداث اتمشمدر ، وبدعتده خير اولمايوب واحداث ايدن كناهكار
اولمغله رجوع ايدوب استغفار ايله دم ديدى واصل ، هذا كله ما روى عن النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم بعثت بالحنفية السمحة السهلة ولم ابعث بالرهبانية
الصعبة انتهى وبو بابده اصل اولان حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلمك يسير وسهولنه مقرون اولان شريعت مستقيمه ايله مبعوث اولماسيدر ،
زيرا السمحه سكون ميم ايله شول شيدر كه آنده ضيق وشدت ومشقت اولمايه
وحنفيه مسلم معناسنه در يعنى امور دينيه ده اعتدال اوزره مبعوثم مشقت

وصعوبت اوزره دكلم ديو بيورد قلرندندر ديو امام خبازى رحمه الله ختم
كلام اتمشدر الصنف الثانى فيما ورد عن ائمتنا الحنفية رحمهم الله ، ونوع اولك
ايكنجى صنفى امر طهارتده وسعته وعدم دقته متعلقه ائمه حنفيه رحمهم الله دن
ورود بولان كلمات بياننده در ، فى الخلاصة ويكره للرجل ان يستخلص لنفسه
اناء يتوضأ منه غيره ، كشينك ابدست ابريغنى كندويه تخصيص اتمه سى
وغيريسنك ابدست الدوغنه راضى اولماسى مكروه اولدوغنى صاحب خلاصه
ذكر اتمشدر ، وفيه التوضأ فى الحوض افضل من التوضوء فى النهر ، وحوضدن
ابدست الماق افضلدر وافرصودن ابدست آلماقدن ديمشدر ، وفيه يتوضأ بماء
الحوض الذى يخاف ان يكون فيه قذر ولا يستيقنه ، وبر حوضك صويى مردار اولدوغنه
يقينى اولمدقجه آندن ابدست المغى ترك اتميوب مردارلغندن سؤال اوزرينه لازم
اولمادوغنى كذلك خلاصه ده مذكوردر مادام تنجيسنه يقينى اولمادوغى حوضدن ابدست
المق جائزدر ، وليس عليه ان يسئل ولا يدع التوضأ منه حتى يستيقن انه
قذر ، ونجاستدن سؤال اوزرينه لازم دكلدر حتى تنجيسنه يقينى اولمادقجه
توضئ اول حوضدن ترك اتميه ، وعلى هذا الضيف ان يسئله من اين لك
هذا الطعام من الغصب او من السرقة ، وكذلك بركمسنه نك قونغى اولدقده
اوكينه طعام كتوردسه اول طعامى نه دن تحصيل اولندى ظلم ايله مى ياخود
سرقت ايله مى النمشدر ديو سؤال ايلمك لازم كلماز پاك وحلال اكله نزمكو
بركمسنه ديه كه انك طعامى حرامدر اكل ايتمه اول وقت آنك قولى مقبولدر سويلين
كرك عادل اولسون كرك اولماسن برابردر ، اما بو حوضك صويى نجسدر دين
كمسنه عادل اولمق كركدر ، زيرا بو مسئله انك خلافيدر كه اشياده اصل اولان
طهارتدر ، ويقين كندو مثللو يقيندن غيرى شك وظن ايله زوال
پذير اولمادوغى عامه كتب حنفيه وشافعيه ده واحاديث نبويه ده مصرحدر ، وكذلك
لا بأس بالوضوء من جب يوضع كوزة فى نواح البيت ويشرب منه ما لم يعلم انه قذر
كيرو بو نجليندر براوده كوپك ايچنده اولان صو پاك ايكن بونا پاك باردق
صوقدى اما اول باردقده نجس وار ايدوكن بلميوب اول صويك دخى ناپاكلكى معلوم
اولمادقجه ايچمه سنده وابدست آلمه سنده نسنه لازم كلماز جائزدر ، وفيه
ماء الثلج اذا جرى على الطريق وفيه نجاسات ان تغيبت النجاسات فيها واختلطت
بحيث لا يرى لونها ولا اثرها يتوضأ منه ، وكيرو بو نجلين شول قار صويى كه
يولده كه آت وقاطر وقيون ودوه بجسى مثللولرى كتوروب اولسيل ايله كلن

صودن آبدست آلماق جائزدر مکر که رقیق اولمایوب قویو ولونی متغیر
اولور ایسه اول وقت جائز دکلدر • وفیه اذا تنجس طرف من اطراف الثوب
ونسیه فغسل طرفا من الثوب من غیر تحر یحکم بطهارة الثوب هو المختار •
کبی و بو نجلیندر • برثوبک برطرفی متنجس اولسه و اول متنجس اولان ثوبک
قنغی طرفی متنجس اولدوغی اونودلدقده تحری ایتمکسزین برطرفینی غسل ایدیجک
قول مختار اوزره پاک اولوب اول ثوبک طهارتیله حکم اولنور ذکر اولنان
ثوبک پاک اولماسی شول بغدای کبیدرکه خرمن دوکر ایکن بقر یاخود حمار یا
بارکیر بغدایک اوزرینه بول ایتدکده بغدایک بعضیسی غسل اولنسه یاخود
بر مقدار کیده رنسه جمله سی طاهر اولور بونلاده تحری شرط دکلدر • بونده
حماری تخصیص ذکر اولندوغنک اصلی بودرکه حمارک بولی نجاستدر و نجاست
غلیظه اولدوغنه اشارتدر • وفیه رجل وضع رجله رطبا علی ارض نجسة
ان کان یابسا وهو لم یقف علیه بل مشی لا ینجس رجله ولو کان رطبا والرجل
یابسة وظهرت الرطوبة فی قدمه ینجس انتهی • ودخی برکیمسی آبدست آلوب
یاخود غسل ایدوب اندن صکره یاش ایاغیله بر ناپاک قوری یره باصوب اول یرک اثری
ایاغنده ظاهر اولسه ایاغی مردار اولماز اول آبدست ایله نماز قلمق جائزدر • واکر
قوری ایاغیله یاش متنجس یره باصوب اول یاش طپراغک یاشلغی کرک ایچ
اولسون اثری ایاغنده ظاهر اولیجق متنجس اولدوغی خلاصه ده مذکور اولیه یاش
اولمش ایاقیله نماز قلمق جائز اولماز • ایاغی تکرار یومینجه دیو صاحب خلاصه نک
کلامی بو محلده آخره اولدی • اما سوقاقلرده کلابک کزدوکی بالچغک طاهر
اولماسی ابو نصر روایتنجه سوقده اولان بالچغک نجاست مرتبه سی اولمادقجه
طاهر اولماسی روایتی حسبیله صحیح اقوال الحنفیه یه قریبدر دیندوکی
روایت اولنور • والحاصل نجاستدن احتراز لازمدر رایحه ولون قبیح و طعمی
کبی تغییر قلب ایدن اوصاف سنیعه سندن ناشی اولمغله وجودی متیقن
اولمادقجه احتراز اولماز و تیقن وقتنده دخی ضرورت حسبیله قلیلی معفودر
• وفی فتاوی قاضیخان رحمه الله اذا نام الکلب علی حصیر المسجد ان کان
یابسا لا یتنجس وان کان رطبا ولم یظهر اثر النجاسة فیه فکذلک • ومسجدک
حصیری اوزرنده کلب یاتدقده اکر قوری ایسه اول متنجس اولماز • واکر کلب
یاش اولوب لکن یاشلغی حصیرده ظاهر اولماز ایسه ینه اول حصیر متنجس
اولماز فتاوای قاضیخانده بویله مسطوردر • وفیه اذا وجد الشعیر فی بعر الابل

او الغنم یغسل ثلاثا ویؤکل وان کان فی اخثاء البقرة لا یؤکل • دوه وقیون
ترسی ایچنده قچان آرپه دانه لری بولنسه اوچ کره غسلدن صکره پاک اولوب
اکلی جائز اولور • وصغر ترسی ایچنده بولنان پاک اولماز و اکلی جائز دکلدر
• وفیه خف بطانة ساقه من الکرباس فدخل فی خرقه ماء نجس فغسل الخف
وذلک بالید وملاءه ثلاث مرات واهراق الماء یصیر طاهرا الا انه اتی بما هو الممکن
• بونده مذکور اولان بودرکه برکشینک ایچ ادوکینک استاری خام کتان
بزندن اولوب ایچ ادوکینک ایچنه مردار صو اصابت اتمک ایله یاش اولوب
مردار اولسه آندن صکره پاک صو ایله غسل ایدوب اکیله اوقوسه بوندن صکره
ایچ ادوکنی صو ایله طولدروب اوچ کره بعده دوکسه استارینی صقمه سه ده
پاک اولور • تحقیق اول حرمه استاری ایله بیله پاک اولور • وفیه الطین
النجس یجعل منه الکوز او القدر فیطبخ یکون طاهرا • بوندندرکه مردار
بالچقدن بارداق ویا دستی و یاچولمک یاپلدقده پشمک ایله طاهر اولور
• وفیه اذا غسل رجله ومشی علی ارض نجس بغیر مکعب فابتل الارض
من بلل رجله واسود وجه الارض لکن لم یظهر اثر بلل الارض فی رجله فصلی
جازت صلوته • برکشی آبدست آلوب ویا غسل ایدوب ناپاک محله
اوزرنده کزر ایکن اول یرک متنجس اولموش طپراغی یاشلغندن یاش اثری
ایاغنده ظاهر اولمایوب یرده بلورمسه ایاغی مردار اولماز اول آبدست ایله
نماز قلمق جائزدر • وفیه اذا استنجی الرجل وجری ماء الاستنجاء علی
رجله وهو متخفف ان لم یدخل ماء الاستنجاء فی خفه لا باس به ویطهر
خفه تبعا لطهارة ماء الاستنجاء • ینه اندندرکه قچان برکشی استنجا ایدر
ایکن استنجا صویندن جاری اولوب افدندن ایچ ادوکنه داخل اولمادقجه
برنسنه لازم کلماز و ایچ ادوکینک طهارتنه تبعیت ایله طاهر اولور •
وفیه بعر الفارة اذا وقعت فی حنطة فطحنت الحنطة لا باس باکل الدقیق
الا ان یکون کثیرا یظهر اثره بتغییر الطعم او غیره • وبغدای ایچنده فاره
ترسی اولسه اول بغدای دکرمنه کتوروب فاره ترسی ایله بیله اوکودلنسه
فاره ترسی چوق اولمغله طعمنی یا لونتی یا رایحه سنی تغییر ایتمدکجه اول
دقیقی اکل ایتمه سنده نسنه لازم کلماز طاهردر الا مکر چوق اولمغله طعمنی
یا لونتی یا رایحه سنی تغییر ایلیه اول وقتده حرام اولور • خبز وجد فی
خلاله بعر الفارة ان کان البعر علی صلابته یرمی البعر ویؤکل الخبز

مطلب احوال الذباب

بر پشمش اتمك ایچنده فاره ترسی بولنسه اول فاره ترسی اکر پك وقاتی
اولسه اولترسی آتوب اول اتمکی اکل اتمك جائزدر • وفیه ذباب المستراح
اذا جلس علی ثوب لا یفسده الا ان یغلب ویکثر • صاحب نهایه دیمشدر که
احیانا سکك نجاست اوزرینه قونار بعده نماز قیلانك اوزرینه قونسه
بونك قنادیله ویا ایاغینه نجاستدن اثر اولدوغی مقرردر اوبله اولسه
بوندن برکمسنه امتناعه قادر دکلدر وسکك خلاده غالب وچوق
اولدیغجه قوندوغی ثوابی افساد ایتمدوکی مقرردر • پس امدی بو مقوله لر
دخی معفو اولمق لازمدر دیمشدر • نته کیم روایت اولنور بر کون ابو جعفر
سریر سرورنده اوتوررایکن یوزینه بر سکك قونوب المروبرمك ایله
مضطرب اولوب دیمش که قپوده علمادن کیم وار در کوریکوز دیدکده
جواب ویرمشلر که مقاتل بن سلیمان وار در دیدکلرنده وارك انی بکا
کتورك دیدی وقتا که کلوب مجلسه داخل اولدی بعده اکا سؤال اتمشکه حق جل
وعلا سککی نه ایچون خلق ایلدی بیلورمیسن دیدکده جواب ویرمشکه
نعم حق جل وعلا حضرتی جبابره یه ذلت وحقارت ایچون یراتمشدر دیدکده
ابو جعفر بو سوزدن باشنی اشاغه ایدوب سکوت ایلمش وبالجمله سکك
دن تخلص ممکن دکلدر کندو نفسنی طعام حار وآتش مثاله القا ایدر کیسه حضور
قلب وصفای خاطر ایله طعام اکل ایتدرمز • اما سککده نیچه خواص واردر
جمله دن بری سکك اولماسه عالمی رایحهٔ کریهه واز دیاد عفونت باصدیب
خلایفه صنوف مضرت مقرر ایدی برکمسه سود ایچنه کندش قارشدوب اوند
ایچنه صاحبسه اول اوه سکك کیرمز • ودخی بر ایکی سککك باشن ازوب
اری صوقدوغی یره وضع اتسه لر وجع والمی ساکن اولور • ودخی سککی یاقوب
وسحق ایدوب عسل ایله قارشدروب داء الثعلب اوزرینه سوریلسه اولیرده
قللر بتوره • ودخی قباق یاپراغی ایله بر یره بخور اتسه لر اوچیندن سککلر
سرعت ایله کیدرلر واکر قباق یاپراغنی طبخ ایدوب اول صوبی ثواب اوزرینه صاچسه
لر کذلك سککلر قاچوب کیدرلر • وفیه لو کانت الارض نجسة فخلع نعلیه
وقام علی نعلیه جاز اما اذا کان النعل ظاهرة وباطنه طاهرة وان کان ما یلی الارض
منه نجسا فکذلك • ودخی اندندر بر نجس یرده نعلنی چقاروب ویرا اوزرینه
باصمق ویا خود چقارمیوب نعلین ایله یورمك اکر ظاهرده ایاغندن اول ارضك
باشلغی اثری کورنمیه یا نعلین ایچنده باشلغی ظاهر اولمایه طهارتی ایله حکم

اولنور شول کیه جك اثواب کبی که وهو بمنزلة ثوب ذی طاقین اسفله
نجس وقام علی الطاهر انتهی • واول ایسه ایکی یوزلی اثواب کبیدر دوشه
یوب اوستنه باصمق نعلین وثوبده هر برینك زمینی مس ایدن جانبی
مردار ایسه ده جائز اولدوغی فتاوای قاضیخانده مسطوردر دیو ختم کلام
ایتدی مثلا بر بساطك بر طرفی نجس اولوب وبر طرفی پاك اولسه اوك
بریانن دوندروب طاهر طرفی اوزرنده نماز قیلمق جائزدر • وفی التاتارخانیة
الصلوة فی النعلین تفضل علی صلاة الحافی اضعافا مضاعفة مخالفة للیهود
وصاحب تاتارخانیه دیمشدر که نمازی پابوج ایله قلمق افضلدر •
پابوجسز قیلمقدن وپابوج ایله قیلماق ثوابی نیچه مرتبه زیاده در زیرا
یهود طائفه سی پابوجلرن وجزمه لرن چقاروب نماز قیلارلر • سز
نمازیکزده چقارمك دیو حضرت رسول علیه السلام حدیث شریفلرنده
امته خطاب ایدوب بیورمشدر • زیرا اسلامیه نك یسیر وسهولت
اوزره اولدوغنی اظهار واعلان ایچون مخالفت یهود شرع محمدیده بر
امر معتبر حضرت رسول اکرمك پابوج ایله نماز قیلدقلری روایت
اولنمشدر • وفیه لو اشتری من مسلم ثوبا اوبساطا صلی علیه وان
بایعه شارب خمر • وتاتارخانیه دن منقولدر که کشینك بر شارب
خمردن الدوغی ثواب کرك کیه جك اولسون کرك اوزدوشمه سی اولسون
قالیچه وغیری کبی انك اوزرنده نماز قیلمه سی بلا کراهة جائزدر • وفیه
وفی المنتقی عن محمد رحمه الله انه سئل عن المتیقن بالوضوء اذا لم یتذکر
حدثا وقال له رجل انك بلت فی موضع کذا فشك الرجل وقد صلی بعد
ذلك الصلوات فقال اذا شهد عنده عدلان قضاها وان شهد واحد عدل
لم یقض • بوندندر که کیم که آبدست الدوغنه شك اتسه تکرار آنك
اوزرینه آبدست المق واجب اولور • زیرا آبدست الدوغنه یقینی ولانه تبول
ایدوب آبدستنی بوزدك دیدکده تذکر ایدهمیوب شك ایله اداء فرض
ایدیجك قضا اتمه سی وقوع حدثه ایکی عادل کمسنه شهادتنه محتاج اولمغله
نمازك قضاسی واجب اولور • اما بر عدل کمسنه شهادتی ایله نمازی قضا
اتماز دیو منتقی نام کتابده امام محمد بن حسن رحمه الله دن نقل اولندی •
ودخی بر کشی آبدستنی تمام الدقدن صکره بعض اعضانی غسل اتدوکنه شك
اتسه اول شکنه اعتبار اولنماز آبدستی کاملدر مادامکه یقینی اوزره

تحقیقین بلمینجه آبدستی بوزلماز آبدستی ناقض اولور اگر یقین اوزره
بلماز ایسه کتب معتبره ده تفصیلی مبیّن در ٭ وفیه الامالی عن محمد رحمه الله
اذا وقع فی قلب المتوضی انه احدث وکان علی ذلک اکبر رأیه قال افضل ان یعید
الوضوء وان صلی بوضوء الاول کان فی سعةٍ من ذلک عندنا ٭ وقوع حدث
غالب ظنی اولانه اعادهٔ وضو اتمسی افضل اولور ٭ واوّلکی آبدست ایله دخی
اداء فرضه رخصت اولماق امام محمد بن حسنک رحمه الله امالی تسمیله مسمّی اولان
کتابنده روایت اولنمشدر ٭ بزم ائمه مزدن قنده کیم که آبدستلو اولدوغی یقین
بیلوب اما بوزلدیمی دیو شک ایلسه انک اوزرینه تکرار آبدست الموق لازم اولماز
آبدستی تمام مددنمازن قیله ٭ اما کیم که آبدستلو اولدوغنه شک ایلسه تکرار
انک اوزرینه آبدست الموق گرکدر ٭ زیرا بو یله شک اتمک آبدستی بوزر ٭
وفیه من شک فی انائه او ثوبه او بدنه اصابته نجاسة اولا فهو طاهر ما لم
یستیقن ٭ بونلردن برکشی چاناغنه وابریغنه واثوابنه وبدننه نجاست
اصابتنده شک اتسه اما یقینی اولمادقجه بحسب حکم الشرع طاهردر زیرا
نجاست شک ایله ثابت اولماز ٭ وکذا الآبار والحیاض التی یستقی منها
الصغار والکبار والمسلمون والکفار ٭ کیرو بونک کبیدر صغیر وکبیر
مسلم وکافر استعمال اتدکلری حوضلک که اینی واوزنی اونر آرشون
اوله که هر آرشون یدی طوطام اوله قاضیخان روایتنده یدی قبضه ده
غیری برقائم برمق اولنه آرشون دیرلر ٭ امدی عشر فی عشر حوضلک
حکمی همان قار صو حکمنده یا کدر واقاردرّ صولرندن ایچمک وآبدست
الماق جائزدر ٭ وکذلک السمن والجبن والاطعمة التی یتخذها اهل الشرک
والضلالة ٭ کیرو بونجلیین اهل شرک وجهلهٔ مسلمیندن دینده تقلیدلری
بن مقلدینک پشردکلری طعام واتمکی ویا بدوعی یاغی وپینری وسائر
پشردکلری نسنه ٭ وکذلک الثیاب التی ینسجها اهل الشرک او الجهلة
من اهل الاسلام ٭ کیرو بونک کبیدر اثوابی نسج اتدکلری یعنی طوقیوب
ودیکوب ویا یقه دکلری اثوابلرک امثالی اهل شرک واهل اسلامدن اولان
جهله نک اتدکلری شیلر ٭ وکذلک الجباب الموضوعة او المرکبة فی الطرقات
والسقایات التی یتوهم فیها اصابة النجاسة کل ذلک محکوم بطهارته حتی
یتیقن نجاستها ٭ کیرو بو مذکور کبی دربو الرکارنده قونلان کوبلر مصلولر
کردبا چقدن وکرک طاشدن وخرساندن یاپلمش ولسون سبیل خانه لرکبی

یول اوزرنده بونلره نجاست اصابت احتمالی ولان یرلرده تا نجاست اصابتنه
یقینی اولمادقجه بحسب الشرع طاهر اولدوغنه حکم اولنور ٭ زیرا بونلر اصلنده
پاک اولوب ویقین کندو مثللو یقیندن غیری شک ظنی ایله زوال پذیر اولمدوغی
عامهٔ کتب حنفیه وشافعیه ده واحادیث نبویه ده مصرّحدر ٭ وفیه ماء المطر
الذی یجری فی سکک وفی السکک نجاسات ثم یجر الماء فی النهر ولیس فی النهر
غیر هذا الماء لا بأس به اذا لم یر لون النجاسة ٭ ودخی شول یاغمور ایله
کلان سیل صوتی که اسواقده بولدوغی نجاست مثللو انسنهٔ کثوریب برده یه
ایلتوب اولدن ده اندن غیری صو ولمیه الا اول یغمور صوبی اوله ما دامکه
آنده نجاست اثری ظاهر اولمیه که قوقسی ورنکی ودادی کبی بونلر اولمایجق اول
یغمور صوبی ایله آبدست الموق وغسل اتمک جائز ٭ وفیه سئل الخجندی رحمه الله
عن رکیةٍ وجدفیها خف لا یدری متی وقع فیها ولیس علیه اثر النجاسة هل
یحکم بنجاسة الماء قال لا واوزرنده اثر ٭ نجاست اولمیان پابوج وچزمه
برقیویه دوشوب ونه وقت دوشدوکی معلوم اولمادقده اول قیونک صوبی
طاهرمیدر دیو سؤال اتدکلرنده خجندی رحمه الله یوق نجس اولماز ظاهردر
دیو جواب فتوا ویرمشدر خجندی نسبتی اوزرنده برشهرک اسمیدر ٭
اول شهردن اولمغله خجندی درلر علماء کباردندر لب اللباب صاحبیدر
٭ وفیه والفتوی فی الثوب المصبوغ بالنیل ودهن السراج انه طاهر لان
الاصل هو الطهارة حتی یتیقن نجاسته ٭ ودخی اندن روجوازینه فتوی
دخی ویرلشدر قندیل یاغی ایله یعنی زیت یاغی ویا شرعی یاغی ایله وجوید
ایله بویانن اثوابک طهارتی اوزرینه در ٭ وفیه م واندن صاحب محیط رحمها
اشارت اتمشدر ٭ وقد وقع عند بعض الناس ان الصابون نجس لانه یتخذ
من دهن الکتان ودهن الکتان نجس لان اوعیته تکون مفتوحة الرأس عادة
والفارة تقصد شربها وتقع فیها غالبا ولکنا لا نعنی نجاسة الصابون
لانا لا نفتی بنجاسة الدهن ومع هذا لو انا نفتی بنجاسة الدهن لا نفتی
بنجاسة الصابون لان الدهن قد تغیر وصارت شیئا آخر وفیه سئل ابو نصر
رحمه الله عمن یغسل الدابة یصیبه من مائها او من عرقها قال لا یضره ذلک
وبرذ یاغی کو پینک ایچینه بحسب العادة آغزی آچوق قالماغن فاره اندن
شرب اتمک چوق واقع اولور وشرب قصدنده ایکی ایچنه دوشمک چوق واقع
اولور ایسه ده یقین یوق ایکن فتوی ویرلماز نجاستنه فتوی ویرلسه ده اندن

اتخاذ اولنان صابونك نجاستنه فتوی ویرلمکده مجال اولماز که اول یاغ
ایله بشن صابون طبخ ایله متغیر اولوب شیء آخر اولور دیدوکی محیطدن
نقل اولندی ۰ تتمه کیم ابو نصر رحمه الله دن سؤال اندیلر که برکمسنه آتنی
غسل ایدرایکن کندو اثوابنه صو صچره‌سه ویاخود درندن اثوابنه
بولاشسه نجس اولورمی دیدکده ضرر ویرمز اول اثواب ایله نماز قیلماق
جائزدر دیو جواب ویردی ۰ قیل فان کانت تمرغت فی بولها وروثها
قال اذا جف وتناثر وذهبت عینه لایضره ایضا ودیندیکه اکر بولنه
ویاترسنه بوارلنوب بعده قوریمق ایله بدننده عینی زائل اولدوقدنصکره
اول آتی غسل ایدرایکن صویی غاسله اصابت ایلسه ویاتری اصابت ایلیوب
صچره‌یوب نسنه‌سنه دوکیلوب عینی کتسه ضرر ویرمز پاکدر کیرو کچن کبی ابو
نصردن روایت اولندی ۰ وفی العتابیة فعلی هذا اذا جری الفرس فی الماء ۰
وابتلت ذنبه فضرب به راکبه ینبغی ان لایضره ۰ بو مسئله اوزرینه قیاس
ایله برآتك قویروغی صویه باتسه بعده صاحبنی اورمسنده لایق اولان
بودرکه ضرر اولمایه ۰ تتمه کیم فتاوای عتابیه ده مذکوردر ۰ وبرحمار صویکه
بول ایدرایکن اوستنده اولان آدمك اثوابنك اتکلرینه صاچلوب صچره‌سه
اتکلرن مردار اتماز و نمازه مانع دکلدر ۰ وفیه السخلة اذا خرجت من بطن
امها فتلك الرطوبات طاهرة لاتنجس بها الثوب ولا الماء وکذا البیضة وعلیه
الرطوبة التی علی الولد عند الولادة طاهرة ۰ ینه بونجلیننده قیون وکچی طوغردقده
وطاوق یومورتلدقده هربرینك اوزرنده اولان یاشلغی نجس اولمامغله
اثوابی وصویی متنجس اولماز ومطلقا ولادت وقتنده کچی اوغلاغی ایله قیون قوزیسی
ویمورطه ده اولان رطوبت طاهردر واثوابی دخی نجس اتمز اول اثواب ایله نماز
قیلماق جائزدر ۰ وفیه واما القسم الذی یستحب نزع بعض الماء فان وقعت فی البئر
فارة او عصفورة او دجاجة او شاة او سنور فاخرجت منها حیة لاتنجس الماء ولا
یجب نزع شیء منه ۰ ودخی اندن وقتا که انجاسلردن فارغ اولوب قیویه
واقع اولان احوالك بیاننه شروع ایدوب دیدیلرکه اکر برقیویه فاره ویا سرچه
ویا طاوق ویا قیون ویا کدی دوشوب دیری چقارلدقده ویاخود یلان ۰
دوشدکده استحبابا صویك جمله‌سن چقارمق واقع اولمایوب آنجق ۰
بعضیسنی چقارمق مستحب اولور ۰ اکر قیویه دوشن بردن زیاده اولسه
امام ابو یوسف دیدیکه بردن دردده دکن قیویه فاره دوشمه‌ده واقع اولسه

اول قیودن یکرمی قووه ویاخود اوتوز قووه صو چکلمك ایله پاك اولور
وهر قیونك کندو قووه‌سی اعتبار اولنور ۰ وبعضیلر دیمشلرکه اول
قوویه برصاع بغدای صیغه واکر برطولم ایله بردفعه ده نزع اولنسه که
یکرمی قووه مقداری صو السه کفایت ایدر ۰ امدی یکرمی قووه چکمسی
بطریق الایجاب واوتوز قووه اولماسی بطریق الایجاب واوتوز قووه ۰
اولماسی بطریق الاستحبابدر ۰ بومقدار صویی اول قیودن چکنجه اول
قیونك صویی وقووه‌سی وقوونك ایپی جمله پاك اولور ۰ وهذا استحسان لان
هذه الحیوانات مادامت حیة طاهرة ۰ وبونده مذکور اولان حیوانات مادامکه
اول قیودن دیری چقارلسه صویی متنجس اولماز طاهردر ۰ وبو قیودن یکرمی
اوتوز قووه صو چقارلمق کوکلك کوکلمك ایچون اخراج اولنور ۰ والقیاس
یتنجس البئر بوقوع واحد من هذه الحیوانات وان اخرج حیا لان سبیل هذه الحیوانات
نجس فینحل النجاسة فی الماء فیوجب تنجس الماء لکنا ترکنا القیاس بحدیث
رسول الله علیه السلام وآثار الصحابة رضی الله تعالی عنهم فانهم لم یعتبروا
نجاسة السبیل لامروا بنزح جمیع الماء ولکن مع هذا ان کان الواقع فارة ۰ وقتاکه
حوض صغیر منزله سنده وقویی صویی کول صویی منزله سنده اولدی ایسه
قیاس بوایدیکه قیویه نجاست واقع اولوب متنجس اولماغله منتفع به اولمیه اکرچه
که قیوده اولان صویك جمله‌سی اخراج اولنور ایسه ده الا بوقدر وارکه قیاس ترك
اولندی ۰ زیرا ماخذ حکم ایکیدر بری مبسوطده انس رضی الله تعالی عنه دن روایت
اولنان حدیث شریفدر ۰ ودخی اصحاب کرامدن روایت اولنان اخبار ایله حضرت رسول
علیه السلام بیورمشلرکه ۰ الفارة اذا وقعت فی البئر فماتت فیها ینزح منها عشرون
دلوا او ثلاثون ۰ بیوردغی ابو علی سمرقندی اسناد صحیح ایله بو یلجه روایت ایلدیکه
لفظ او ایکی شیئك بری ایچوندر ۰ پس امدی اقلی یقینا ثابت اولوب حکمی وجوبا اخذ
اولندی اکثری دخی کذلك که مروی اولان لفظ او ترك اولنمق لازم کلمسون
ایچون واکثری کذلك معنی استحباب اولدی ایکی معنانك بری دیمك ایله روایت
مختلفه اولمشدر ۰ بر روایتده عدد قووه برنده یدی قووه وبرنده یکرمی قووه
وبرنده اوتوز قووه وبرنده قرق قووه وبعضیلر فاره مثللوده یکرمی قووه
وبعضیلر دخی اقل دیدیلر ۰ پس امدی علمامز اکثری ایله اقلی مابیننده اختیار
ایدوب یکرمی قووه وجوبا زیاده‌سنی استحبابا دیدیلر ۰ پس امدی قویویه نجاست
واقع اولسه اول قیوده اولان صو اول نجاسته کوره اخراج اولنور بعض حالده

جمله سی چقاریلور . وبعضی سنده علمامز اکثری ایله اقلی مابیننی اختیار ایدیلر
نته کیم بیانی کچمشدر . یستحب لهم ان ینزحوا عشرین دلواً . قیویه دوشن
فاره نك موتی سببیله انجق یکرمی قووه صو چکمه سی مستحب اولور . وان کان
سنوراً او دجاجةً مخلاةً یستحب لهم ان ینزحوا اربعین دلواً لان سؤر
هذه الحیوانات مکروه علی ما یأتی والغالب ان الماء یصیب فم الواقع . واکر قیویه
یباندن کزن دوشسه واغزی صویه باتسه اول صوبك حکمی اول حیوانك سؤری
حکمی کبیدر قیویه یبان طاوغیله کدی دوشدن قرق قووه صو چکمك ایله پاك
اولور . زیرا که ابو سعید خدریدن رضی الله تعالی عنه روایت اولندیکه .
طاوغك صوده مولندن اوتوری قرق قووه صو نزح اولنه که مستحبدر .
وکوکرجن دخی جثه ده طاوغه مماثلدر حکمده طاوغه قیاس اولنور زیرا
بونلارك سؤری مکروه در . قیویه دوشدکلرنده غالب ولان اوزره اغزلرینه
صو ایریشور وارشمك ممکن دکلدر . حتی لو تیقنا ان الماء لم یصب فم هذه
الحیوانات لا ینزح شیء من الماء وان کانت الدجاجة غیر مخلاة لا ینزح منها
شیء . حتی یقینا بلنسه که تحقیقاً صویه دوشن حیوانك اغزینه کیروب
واغزی یاریخده وکمش اولسه اول صودن برشی چقارلمز . واکر اوده
بسلنمش طاوق بر قیویه دوشوب دیری چقارلسه استحساناً بر مقدار صوینی
چقارمسی مستحبدر . اما خزانه ده مذکوردر که سکز شی قیویه دوشسه
وحیاً اخراج اولنسه صوبك کلیسی اخراج اولنور . اول سکز حیوانك بری
قاتردر بری حماردر وبری کلبدر وبری خنزیردر وبری پارسدر وبری
ارسلاندر وبری قوردر . واکر اول قیوده اولان صوبی اخراج اولنماز
ایسه قیوده اولان صو مقداری اخراج اولنور . واول اخراج اولنان صوا
ایکی اهل خبرك تخمینینه اعتبار اولنور . ایکی یوز قووه دن اوچیوز قووه وارنجه
اخراج اولنمغه فتوی ویریلور ایکی یوزی وجوباً ویوزی استحباباً در . بو قول
امام محمددن مرویدر صاحب القنیه ده وخلاصه ده دخی بویله در .
وفتوی دخی بونك اوزرینه در . سؤرك حکمی دخی دورت نوعدر . بری
طاهردر ایکنجی نجسدر اوچنجی مکروهدر دردنجی مشکوکدر . وفیه
اذا غمس الرجل فی سمن نجس ثم غسل الید فی الماء الجاری بغیر حرض واثر الدهن
باق علی یده طهرت یده لان نجاسة السمن باعتبار المجاورة وقد زال المجاور
عنه فبقی علی یده سمن طاهر . یعنی انجلیده ذکر کچدی الی نجس اولمش

باغك ایچنه باتورسه آندن الینی قارصو ایله صابونسز یایقه دقلده .
الندن یاغك اثری باقی ایکن یویوب سلمه سیله الی طاهر اولوب اول
نجاست حددندن چقوب الی پاك اولور یاغ الندن باقی قالسه ده ینه
طاهردر . وفیه ثم یشترط العصر ثلاث مرات فی روایة الاصل احوط
وفی روایة یکتفی بالعصر مرة وانه اوسع وارفق بالناس وفی النوازل وعلیه
الفتوی . ینه انجلیده درلجان بر اثواب نجس اولسه صقمغك شرطی اوچ
کره در . روایت اصلده اوچ کره یویوب اوچ کره صقمقدر واوچنده
مبالغه ایلمك ایله طاهر اولور . اوچنجی صقمه سنده برجه ایله تقیید ایدیکه
اندن صو دامله یه اکر اثوابی صبانت ایدرایسه طاهر اولماز . وروایة
اخری اوزره امام شافعی وامام احمد بن حنبل قتنده بر کره یویوب مبالغه
ایله صقسه طاهر اولور . زیرا بر کره اتمسی ناسه ایچون اسان وقولای کلور
وفتوی دخی بونك اوزرینه در . یعنی بر کره یویوب صقماق کفایت ایدر دیو
مجموع النوازلده نقل اولنمشدر . وفیه وفی المنتقی شرط العصر مرة فیها علی
قول ابی یوسف رحمه الله . نوازلده ومنتقوده ایدر بول صابت ایدن اثوابی
برکره یویوب صقماق امام یوسف قولی اوزره روایت اولنمشدر . فقد روی
ابن سماعة عنه فی الثوب یصیبه مثل قدر درهم من البول فصب علیه الماء صبة
واحدة وعصره طهر . تحقیق ابن سماعه رحمه الله امام ابو یوسفدن روایت
ایدر برکیه جك اثوابه بولدن بر درهم مقداری بولشسه اول بول اصابت ایدن
اثوابك اوزرینه بر کره صو دوکوب صقمق ایله پاك اولور دیمشدر . وکذلك اذا
غمسه غمسة واحدة فی اناء او نهر جار وعصره طهر . کیروا انجلیدن دربول
بولاشان اثوابی بر کره لکنده اولان صویه باترسه یاخود اقار صویه صوقسه
بعده بر کره صقسه پاك اولدوغی امام ابی یوسفدن مرویدر . فان ذلك
یطهر وان غمسه غمسة واحدة سابغة لم یطهره . تحقیق مذکور اولان اثوابی
بر کره صقماق ایله پاك اولور اکر کاملجه صویه باترسه ویاخود ثوب نجس
اوزرینه صو جاری اولسه اندن صکره اثوابك پاك اولدوغنه ظن غالبی اولسه
صقماق سزن طاهر اولور دیمشلر . قال الحاکم الشهید رحمه الله یرید به اذا
لم یعصره حاکم الشهید رحمه الله . دیدیکه ابو یوسف قولنی مراد ایدوب تجان
اول نجس اولمش ثوبی یویوب صقمه یجه طاهر اولماز دیو بدر . وبعض مشایخنا
قالوا علی قیاس قول ابی یوسف رحمه الله اذا کانت النجاسة رطبة لا یشترط العصر

وان كانت يابسة يشترط انتهى • وبعض مشايخ قولى اوزره قول ابي يوسف
رحمه الله قياس ايدوب ديديلركه قبجان نجاست ياش اولیجق يعنى بول وخمر
كبى جرمى اولميه صقمیه احتياج اولمدوغى ایچون صقمه سى شرط قلنمدى اكر نجاست
غليظه اولوب اثوابه بولاشسه اول وقت يوبوب صقمه سى دخى شرط قيلنمشدر
تاتارخانيه ده مصرحدر صاحب النوازل سوزى تمام اولدى • وفى التجنيس
قال بعض مشايخنا رحمهم الله يكره الصلوة فى ثياب الفسقة لانهم لا يتوقون الخمور الا
ان الاصح انه لا يكره لانه لم يكره من ثياب اهل الذمة الا السراويل مع انهم
يستحلون الخمر • وتجنيس مزيدة ذكر اولنمشدر كه بعض مشايخمز ديديكه •
فسقه كيه جك اثواب ايله نماز قلمق مكروهدر • اما اصح اقوال اوزره فسقه
كيه جك اثواب ايله نماز قيلماق وذمى كيدوكى اثواب ايله نماز قلمق مكروه
دكلدر الا طونن كيوب نماز قيلمق مكروهدر زيرا فاسق ايله ذمى دخى اكثرى
هوالرينه تابع اولمغله نجاستدن وخمردن اجتناب ايتميوب شهوتلرينك آثرى
اولدوقلرى ایچون طونلرى مردار اولدوغى محققدر • وفيه رجل اصابه طين
اومشى فى طين ولم يغسل قدمه وصلى تجزيه ما لم يكن فيه اثر النجاسة انتهى
ينه بو تجنيس دربر كمسنه كزركن اياغنه بالجق بولاشسه بالجقى ايله نماز قيلمق
جائز • مادامكه اندن نجاست اثرى ظاهر اولميه يعنى نجاستك لونى وقوقوسى
ظاهر اولميه طاهر حكمندهدر تجنيس مزيدك كلامى تمام اولدى • وفى الفوائد
الظهيرية كان والدى رحمه الله يقول اذا ترششت البول على ظاهر الخف تختش عليه
التراب وتركه حتى جف ثم حكه اجزاه انتهى وقاضى ظهير الدين رحمه الله والدينك
نقل ايدر لكن پابوجنك اوزرينه بول صچره دقدن اوزرينه طبراق صاچوب
وقوردغى كبى حك ايتدكدن ايله اكتفا ايتدوكنى نقوا سندن حكايه ايدوبدر
• وفى المحيط السرخسى رحمه الله النجس اذا اصاب شيئا مما لا يتشرب فيه النجاسة •
كالحجر والحديد ونحوه فانه يطهر بالغسل ثلاثا ثلاثا من غير عصر • ورضى الدين
سرخسى رحمه الله ايدر طاش ودمور كبى وبونلاره بكزر شيلره نجاست اصابت •
انسه كه بونلارك ایچنه نجاست تأثير اتمز اوچ كره يوبوب صقمقسزين پاك
اولدوغى محيطده ذكر اتمشدر • اما قلج وآيينه وبچاق كبيلره نجاست
اصابت ايلسه كرك قورى كرك ياش مسح ايله پاك اولور • زيرا اصحاب كرامين كفار
خاكسارى قتل ايدوب وقليجلرين مسح ايدوب اول قليج ايله نماز قيلارلر ايدى
اكر قليج مصيقل اولوب خشن يا خود منقش اولور ايسه مسح ايله طاهر اولماز اوكبى

كبى

كبى اوچ كره صو ايله يومينجه پاك اولماز • وكذلك اذا كان شيئا يتشرب فيه
القليل كالبدن والخف والنعل لان الماء يستخرج ذلك القليل من غير عصر انتهى
ينه بو منكوركبيدر قبجان صو ایچنه تأثير اتمه ين نسنه لر كه جزمه وپابوج
ونعلين وبدن كبى آز تأثير ايدن نك اولكى كبى اوچ كره يوبدقده صقمقسزين پاك
اولوب طهارتنه حكم اولنور صاحب محيطك كلامى آخره ايردى وفى فتح القدير يتوضأ
من البئر التى يدلى فيها الدلاء والجرار الدنسة يحملها الصغار والعبيد لا يعلمون الاحكام
ويمسها الرستاقيون بالايدى الدنسة ما لم يعلم النجاسة • اندن دنه كيم ابن
همام رحمه الله ديديكه بر قريه نك اهلى وعبيدى وكوجك وبيوك طائفه اتراك
احكام شرعيه دن بى خبر اولا نلر پاك ايله ناپاكى فرق اتمزلر • كيرلى الرى
صوچكدكلرى قيونك قووه سى ایچنه الفا ايتدكلرى قووه نك صوى ايله آبدست
المق نه يوزلرك الرينك نجستى معلوم اولمادقجه جائز اولدوغى فتح القدير ده
ذكر اتمشدر • وفيه وفى يده نجاسة رطبة فجعل يضع يده على عروة الابريق
كلما صب على اليد فان غسل ثلاثا طهرت العروة مع طهارة اليد لان نجاستها
فطهارتها بطهارتها انتهى ينه بو تجنيس دربر كشى نك الينه ياش نجس بولاشوب
مردار اولسه اول ال ايله ابريغك قولينه ياپشوب والى ابريغك قولندن ايكن
اوچ كره صو ايله يودقدن صكره ال دا ول ابريغك قولى دخى پاك اولدوغى ابن
همام فتح القديرده تحرير اتمشدر كلام ابن همام انتهايه ايردى • وفى مجمع الفتاوى
والقنية الجلود التى تدبغ فى بلادنا ولا يغسل مذبحها ولا يتوقى النجاسات فى
دبغها ويلقونها على الارض النجسة ولا يغسلونها بعد تمام الدبغ فهى طاهرة يجوز
اتخاذ الخفاف وغلاف الكتب والقراب والدلاء رطبا ويابسا • مجمع الفتاوى ده
وقنيه مسطوردركه بزم شهرمزده باغت اولنان دريلر اكثريا كلب نجاستيله
دباغت اولنوب ونجاستلى يراوزرينه سريلور ايكن دباغتك تمامندن صكره
غسل اولنمدن پاك اولنوب قوريلقى حالنده قووه وقربه وكتابلره جلد
وكيسه ومست وپابوج وجزمه كبى شيلر اولدوغى جائز اولماسى ذكر اولنمشدر
• وفيهما صلى ومعه عنق شاة غير مغسول جاز لان الدم المسفوح جاز منه وما
بقى لا بأس به • ينه اشبو ايكى كتابدن كشى نك ياننده غسل اولنمدق قيونك كرداني اولسه
انك ايله نماز قيلماق جائز در آنده برنسنه لازم كلماز • ودخى قبجان بر قيونى
بوغازلرايكن بسم الله ديسه لر بسم الله ايله ذبح اولانلرك انى طاهردر
اول آت بر كشى نك قوينندن اولسه ويا بلسنجه اولوب نماز قيلسه جائزدر

وردیسی ایله دخی دباغت ایتمه دن اوزرنده نماز قلمق جائزدر . وفیهما
عن ابی نصر الدبوسی رحمه الله فی طین الشوارع ومواطئ الکلاب انه طاهر
وکذا الطین المسرقن وردغة طریق فیه نجاسات ظاهرة الا اذا رأی عین
النجاسات قال رحمه الله وهو الصحیح من حیث الروایة وقریب من المنصوص
عن اصحابنا من منیة الفقهاء انتهی . ینه انلرده سوقاق بالچغی وکلبه
باصدوغی بالچق پاکدر وقشقی ایله مخلوط اولان بالچق دخی پاکدر .
ودخی قوی بالچق اولوب یولده انک ایچنده نجاست اولسه اول دخی
پاکدر . بخارا ایله سمرقند بیننده اولان دبوسی قریه‌سنده اولان ابونصر نقل
ایلمشکه نجاست اولان سوقاک بالچغنک نجاستی مرئیه سی اولمدقچه طاهر
اولماسی روایتجه صحیح اقوال الحنفیه یه قریبدر دیدوکی روایت النتف
بزم مذهبمزده منیة الفقهادن کلام القنیه نهایت بولدی . وفی مجمع الفتاوی
غسل الثوب النجس بالاشنان والصابون ثلاث مرات وقد بقی فیه شیء من الصابون
والاشنان ملتصقا به طهر . ودخی کشی‌نک کیه‌جک اثوابی مردار اولدقده چوغان
وصابون ایله غسل ایدوب اوچ کره یایقه‌یوب تحقیق اول ثوبلر ایچنده صابون
وچوغاندن برشی قالسه اول پاکدر . وفیه وفی فتاوی قاضیخان ظهیر الدین
رحمه الله ومایصیب الثوب من بخارات النجاسات قیل تتنجس بها وقیل لا تتنجس
الثوب وهو الصحیح . ینه انلرده قاضی ظهیر الدین رحمه الله فتاواسنده مذکور
درکه اکا سؤال اولندیکه برکسه‌نک اثوابنه نجاستک بخاری یلسه اول
ثوب متنجس اولورمی دیدکده جوابنده دینلدیکه اولکیه‌جک اثواب اصح
اقوالده خلانک بخاری نجاستندن متنجس اولماز دیوبدر . اما قچانکه
خلانک بخاری چقسه ثزنک طوتوب بوز اولسه پاچه‌سندن ویاخود
قپوسندن صکره اول ثزنک آریوب اثوابه طاملیوب دوقاندوغی
یر مردار اولور . وفیه وفی المنیة سئل نور الائمة عمن استقی من الوادی وصب
فی الجب وکان فی الماء بعرة الغنم قال لا یتنجس الماء لان الاوانی بمنزلة البئر .
ینه انجلیندر . بریرده قریه ایله صوکتوریلوب کوپه قونان صویک
ایچنده بر یا ایکی قیون ترسی بولنماق حضرت امامدن روایت اولندوغی اوزره
کوپ قیو منزله سنده نقل اولنمشدر . قال نور الائمة قلت لشهاب الائمة
لو تفتتت بالحب قال تأخذ بالاوسع فلا یتنجس نور الائمه دیدیکه اکر اول
قیونک بر ایکی ترسی کوپک ایچنده یانه لنمش وانلمش اولسه بر تخفیف طرفی

ایدوب اسهالدن نوبت اول کوپک ایچنده بر یا ایکی قیون بخسی اصلانوب
طاغلدن صکره چیقارسه اول متنجس اولماز . وبونلر قلیلدر صویی نجس اولماز
زیرا بوندن صاقنمق غایتده مشکل اولدوغی ایچون هر کیشی بوکا مبتلادر ضرورتنه
کوره مردارلغنه حکم اولنماز دیدیلر . وفیه الاناء کالبئر فی حکم البعرة
والبعرتین فیما یروی عن ابی حنیفة رحمه الله . وفتاوی کتابلرنده مذکوردرکه
صو قودقلری کوپ ویا چناق ایچنده یا بر یا ایکی دانه قیون بخسی واقع اولسه
مادامکه چوق اولمایه بونلرک آزی صویی مردار ایتماز دیو امام اعظمدن روایت اولنمشدر
ننه کیم طوار صغار ایکن بر یا ایکی دانه قویون بخسی سود ایچینه دوشسه .
دوشدوکی کبی ینه چیقارسه‌لر اول سود مردار اولماز . وبعضیلر قتنده یاش
وقورسیی ویاره لنمشی وبتونی جمله برابردر جمله سی قورسیی حکمنده وکوب ایسه
قویی منزله سنده در بو اعتبار ایله اول کوب ایچنده اولان صو تحقیق نجس
اولماز دیمشلر . وقال ظهیر الدین وقاضی خان رحمهما الله یکون نجسا .
کیرو ایچنلین صاحب فتاوای قاضیخان وظهیریه دیدیلرکه کوب ایله چناق
ایچنده واقع اولان صویه بر ایکی دانه قیون ترسی دوشوب ایچنده ازلمک
واقع اولسه اول صویی مردار ایدر . اول صو ایله آبدست آلماق جائز دکلدر
زیرا کوب ایله چناقده اولان صوینک حکمی قیو صویی حکمنده در وانک کبیدر
. وفیه وفی التفرید عن ابی یوسف رحمه الله لو صب الماء علی ازار نجس طهر
وان لم یعصره وکذا الجنب لو اتزر فاغتسل ثم صب الماء علی الازار طهر
وان لم یعصر . ینه انجلیندر تفریدده امام ابو یوسفدن روایت
اولنمشدرکه اکر بر جنب حمامه کیروب جنابتدن اغتسال مراد ایدن حمامده
پشتمال طوتوب کوده سنه صودوکنسه شویله که آرقه سیله قرنی ایله جمله
بدننی غسل ایدوب جنابتدن پاک اولسه قوشاندوغی پشتمال آب مستعمل ایله مردار
اولمش ایکن اول پشتمال بلنده ایکن اوزرینه صودوکسه پاک اولور صقماق لازم
کلماز . امام ابو یوسف قتنده بر نجاست اولمش اثوابک اوزرینه صودوکسه
پاک اولور صقماز ایسه ده . امام محمد قتنده اول پشتماله صودوکیجک الی ایله
سورمک کفایت ایدر صقماغه حاجت اولماز پاک اولور . اما اولی واولان احتیاط
ایچون صقماقدر . ننه کیم صاحب منتقی ایدر بونده امام یوسف قولی اوزره
اول پشتماله صودوکیجک صقماق شرط دکلدر . وفی شرح الحلوانی رحمه الله
وکذا لو کان فی ازاره او بدنه نجاسة فاستکثر وصب الماء علیه طهر وان لم یعصر

ولم یذ لکه انتهی ٭ وبر کشی نك پشماللرنده ویاخود بدننده نجاست ولان ده صقماقسزن واوماقسزن اوزرینه صوچوقدکك ایله طاهر اولدوغی شرح حلوانیده نقل اولنمشدر ٭ وصاحب مجمع الفتاوانك کلامی بو محلده تمام اولدی ٭ وفی القنیة رعاة یشدون ضرع الشاة بخرقة متلطخة بطین مخلوط ببعرها کیلا یرضعها ولدها ویخف ثم یحلبها بعد الحل بید رطبة فیصیبها بقیة ذلك الطین علی الضرع فهو عفو انتهی ٭ قنیه ده مسطوردرکه چوبانلر قیونك ترسی ایله قاریشق بالچغی قیونك ممه سنه ترایله باغله یوب قوزوسن امزرمه سن دیو صکره صاغمق لازم کلمدکده یاش اللری ایله چوزوب سودن صاغدقلرنده ممه سنده اصابت ایلین بالچق معفودر صاحب قنیه نك کلامی دخی تمام اولدی ٭ والحاصل ان وجوب الاحتراز عن النجاسة لیس لذاتها بل لوصفها المنفر من الریح المنتن والطعم والشنیع واللون القبیح فاذا لم یوجد ولم یتیقن بوجودها فانه منفر ایضا فلا یجب مع التیقن بعفو القلیل فی مواضع الضرورة والحاجة لان الحرج منفی ٭ والحاصل نجاستدن احترازلذاتها اولمایوب بلکه مردار قوقسی اولوب ولون قبیحی اولوب وطعم بشیعی اولمغله تنفیر قلب ایلدن اوصاف شنیعه سندن ناشی اولمغله وجودی متیقن اولمادقجه احترازلازم اولمازو متیقن وقتنده دخی ضرورة حسبی ایله قلیلی معفودر ٭ نته کیم حسن بصری رحمه الله حضرتلرندن روایت اولنورکه بر رجل کلوب کندوسندن سودی سکك قاندن سؤال ایلدی حسن بصری ولکنه یه ایندی حضرت رسول علیه السلام بیورمشلرکه بن یسیر وسهولته مقرون اولان شریعت سنیمه ایله مبعوثم اومورد ینیه ده مشقت وصعوبتله مبعوث اولمامشم دیو بیوردیلر بو معقوله لرعفو اولنمشدر دیو جواب ویردیلر ٭ بخلاف امراض القلب من الریاء والکبر ونحوهما فان قبحها لذاتها فلذا ورد ان من کان فی قلبه مثقال ذرة من کبر لا یدخل الجنة وقد مر فخذ هذا التعلیل والضبط واعمل به فانه ینفعك امراض ٭ قلب بونك خلافنه ملابسدر زیرا امراض قلبیه دن کبر وعجب وریا کبی قبیح لذاتها اولانلردندر مشفق قلب اولدوغی اجلدن وارد اولدی که تحقیق برکسنه نك قلبنده مثقال ذره قدر کبر اولسه جنته داخل اولماز ٭ نته کیم بیانی کچشدی ٭ پس امدی سن بو بیانلری ضبط ایدوب عمل ایله تحقیق سکا نفعی واردر ٭ نته کیم رسول علیه السلام بیوردیلرکه استنزهوا من البول فان عامة عذاب القبر منه ٭ یعنی بدنکزی واثوابکزی بول اصابت اتمکدن صاقنك که عذاب قبرك جمله سنه سبب اولان بولدر

دیمکدر النوع الثانی فی ذم الوسوسة وآفاتها ٭ ایکنجی نوع اوچنجی بابك قلبه کلن وسوسه نك ذمی وآفاتی بیاننده در ٭ وسوسه قلبه یاره مز اندیشه بر اقمغه ودرلو درلو فنا فکرلر اتمکه دیرلر ٭ وشیطان انسانه وسوسه قیلوب عبادتنی باطل قیلمغه قصد ایلدوکیدر ٭ نته کیم وسوسه نك آفاتی حقنده وارد اولان حدیث شریفك بری بودرکه ت امام ترمذی سننندن اخراج المنشدر ٭ عن ابی بن کعب رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ٭ قال ان للوضوء شیطانا یقال له الولهان فاتقوا وسواس الماء ٭ وقال الحسن رحمه الله ان شیطانا یضحك بالناس فی الوضوء یقال له الولها ٭ ان ابی بن کعب رضی الله تعالی عنه روایت ایدر تحقیق رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ٭ بیوردیکه آبدست المق مراد ایدنلره وسوسه القا اتمك ایچون منصوب بر شیطان واردرکه اکا ولهان دیرلر وضوء متعلق وسوسه دن حذر اتمك لازمدر ٭ حسن بصری دن مرویدرکه ولهان دیرلر بر شیطان واردرکه آبدسته شروع اندوکده وسوسه سنه تابع اولانلری مزله نوب ذوکلنوز دیو بیورمشدر ٭ قش انه دخل یوما من الایام فقیر فقال للشیخ ابی عبد الله بن حفیف فی وسوسة فقال الشیخ عهدی بالصوفیة انهم یسخرون من الشیطان والان الشیطان یسخر بهم ٭ امام قشیری رحمه الله دن روایت اولنورکه شیخ ابی عبد الله حفیف شیرازی یه برکون بر صوفی کلوب وسوسه سندن شکایت ایندوکده ایتدی بزم رؤیت ایدوب کوردیکمز مشایخ شیطانك وساوسنه عدم تبعیت ایله تسخریه طوتار ایدی شمدی شیطان انلری تسخریه دیدوکنی قشیری رساله سنده حکایت اتمشدر ٭ وکفی للعاقل زجرا ان یکون ضحکة للشیطان ومسخرة له وهذه احد آفات اتباع الوسوسة ٭ فی الواقع عقل خالص وتمیز دن خبردار اولانه شیطانك مسخره سی اولوب شیطانی کندویه کولدرمك واکا تابع اولوب مسخره سی اولمقدن زیاده بر زجر اولماز بو ذکر اولنان آفات وسوسه نك بریدر ٭ امدی بوزمانه ده اهل بدعت اون ایکی فرقه اولوب اون بر فرقه سی ضلالت وبدعت طریقنه سالك اولوب بر فرقه سی اهل سنت وجماعتدر که انلار سلف صالحینك عابدلریدر ٭ مسلم بن عبد الله وفضیل بن عیاض ومعروف کرخی وجنید بغدادی وبونلارك طریقنده اولانلر کبی رحمهم الله شرع شریفه اتباع ایلمشلردر ٭ اما ذکر اولنان اون بر فرقه که طریق ضلالت وبدعتده واقع

اولمشلردر . اسملری بونلردر که ذکر اولنور حبیبیه اولیائیه شمراخیه اباحیه حالیه حلولیه حوریه واقفیه متجاهله متکاسله الهامیه . بونلرك کروهی نه در وهر برینك اعتقادلری نه نك اوزرینه در بعنایة الله تعالی تحریر وتقریر اولنه که حق باطلدن فرق اولنه . پس اول طائفه نك اولکسی حبیبیه در اعتقادی اولدر که چون بن الله تعالی نك محبتی درجه سنه واصل اولوب غیرك میل محبتندن منقطع اولمغله تکالیفدن کلی بری اولوب صوم وصلاة وسائر اوامر ونواهی مزبور حقنده ساقط اولوب جمیع محرمات بوکا نسبت حلال اولماسن زعم ایدرلر . وستری واجب اولان عورتلری ذی ستر اتمیوب اعلان مناهی ایلمه دن خالی دکلدرلر ذکر اولنان طائفه تفهیم والزامه قائل اولمایوب همان مؤمنه لایق اولان انلاردن پرهیز واجتناب ایلمکدر . وایکنجیسی اولیائیه در بونلار درلر که اولیا مرتبه سنه واصل اولدقدن تکلیف اندن ساقط اولور . ودخی درلر که ولی پیغمبردن افضلدر . زیرا اولیا نك علمی واسطه سزدر جبرائیل واسطه سیله دکلدر دیرلر حاشا بونلار کافرلردر . زیرا ایات کریمه یه واجماع امته مخالفدر تکلیف طاعات الهیه خواص وعوامه تاموته ورنجه در ورسول علیه السلامه وحی کاهی واسطه سز اولور ایدی کاهی جبرائیل علیه السلام ایله اولور ایدی اما جبرائیل علیه السلام واسطه سی ایله اولان اقوی در . انك ایچون که قرآن عظیم الشان جبرائیل علیه السلام واسطه سی ایله نازل اولمشدر . اما ولی اولان مؤمن وصالحلردندر ولی اولانه وحی اولنور دیمك کفردر . زیرا وحی بالاجماع پیغمبرلره مخصوصدر . وولی اولانه الهام اولنور بو محلده لفظك اعتباری ساقطدر . وولی نك شریعتدن خارج فعلی یوقدر نیجانکه بر طریق ایله شریعتدن خارج فعلی اولور ایسه الهام شیطانی اولور . اوچنجی فرقه سی شمراخیه در بونلار دیرلر که صحبت قدیمدر وصحبتده تکلیف اولنماز امر ونهیی اسقاط ایدر . دف ایله وونای وطبل صداسی ایله رقص وسماع ایدوب وعورتلرن مباح زعم ایدرلر . بونلر عبدالله شمراخیه نك اصحابیدر صورت صلاح ایله طرف عالمی سیر ایدوب فساد لر وکذبلر ایدوب نیجه کمسنه اضلال ایدرلر قتللری واجب اولان طائفه دندر . دوردنجی فرقه سی اباحیه در بونلاردرلر که نفسمزه مالك دکلز که معصیتدن منع ایده وز . ودخی هر کمسه نك مالنی وفرجنی حلال زعم ایدرلر . ومعصیته مانع اولماق کفردر دیو

اعتقاد ایدرلر

اعتقاد ایدرلر بونلار قتی آزغون طائفه در که بونلاردن زیاده آزغون کمسنه اولماز . بشنجی فرقه حالیه در بونلارك علامتلری سماع ورقص ایدوب والی آله اورمغی حلالدر دیرلر . بونلاردن بری رقص وسماع حیننده بیهوش اولسه شیخمزدن حالت کلدی دیو زعم ایدرلر . بو دخی ضلالت محضدر زیرا رسول اکرمك سنت شریفه سنه مخالفدر . التنجی فرقه سی حلولیه در بونلارك بر علامتلری اولدر که جمیله عورته محبوب وغلامانه نظر اتمك حلالدر دیرلر . وشاذیلکدن رقص ودوران ایدرلر ودیرلر که حق صفتی حلول اتمشدر دیو بری بریله معانقه ایدوب اوپوشورلر بو دخی کفر محضدر . یدنجی فرقه سی حوریه در بونلار دخی حالیه کبیدر . لکن بیهوشلقلری حالنده دیرلر که . بزه جنتدن حوریلر کلور بز دخی انلار ایله جماع ایده رز دیوب آیق اولدقلری زمانده غسل ایدرلر بو دخی کفر محضدر . سکزنجی فرقه سی واقفیه در . بونلار دیرلر که الله تعالی دن غیری کمسنه اللهی بیلماز دیوب معرفت حقی انکار ایدرلر وبونلار دخی کافرلردر . زیرا الله تعالی حضرتنی ذات وصفات واسماسی ایله بیلمك فرض عیندر طقوزنجی فرقه سی متجاهله در فاسقلر لباسی کیوب وحسن باطن دعواسن ایدوب بر بونی دفع ریا ایچون کیه رز دیرلر . بو دخی شرع شریفه مخالفدر بونلار هم مبتدعلردر . اوننجی فرقه سی متکاسلیه در بونلار کار وکسبی ترك ایدوب یوللرده وبازارلرده دروازایدوب خلقدن سؤال ایدرلر دهریه کبی همان عالمده زندکانه ونن پرورلکدن غیری نسنه یوقدر همان کشی بولدوغن یيوب وایچوب کندوینی خوش طوتماقدر دیرلر . بو دخی شرع شریفه مخالفدر وضلالتدر . اون برنجی فرقه سی الهامیه در بونلرك علامتلری بودر که علمدن وتعلیمدن نهی ایدرلر . وقرآن عظیم الشان طریقنده حجابدر دیرلر نعوذ بالله تعالی کافرلردر . بونلاردن غیری نیجه فرقه خبیثه وار در که قلندریه حیدریه جبریه کبی که اوائل کتابده ذکر اولنمشدر . بونلارك بو افعاللری جمله عدو مبین اولان شیطانك وسوسه سنه تابع وهوای نفسلرینه اتباع ایله اولمشلردر . وثانیها ترك الامر قال الله تعالی ان الشیطان لکم عدو فاتخذوه عدوا . والمتابعة للوسوسة اتخاذ الشیطان صدیقا بل اخا . آفات وسوسه نك ایکنجیسی حق جل وعلا نك مؤمنلره خطابا تحقیق شیطان سزك عدو کزدر سز دخی

شیطانی كندوكزه عدو اتخاذ ایدك دیو امر بیوردیغنه مخالفندر كه حق جل
وعلا خیر ونافع اولان نسنه لرك اتمسنی امر ایدر ایكن وكندویه شر وضرر
اولان نسنه لری اتمكدن منع ایدر ایكن الله تعالی یه ورسولنه عاصی اولوب
وشیطانكه كندویه خیر ونافع اولان نسنه لرك اتمسنی منع ایدر ایكن الله
تعالی نك امرینی طوتمیوب شیطانه تابع اولوب ووسوسه سنه ذاهب اولوب
شیطانی دوست بلكه قرنداش اتخاذ اتمك مدلول نص قرآندر . نتهكیم بیوریدی
تحقیق شیطان سزك دشمنكزدر . سز دخی انك ایله دشمنلك ایدك دیمكدر
. بو آیت كریمه دن بلندیكه شیطاندن دائما حذر اتمك واجبدر . زیرا شیطانك
خلقتی انسانه عداوت اوزره اولمغه نصب اولنمشدركه سنك ایله محاربه ومجادله
قیله كیجه ده وكوندزده سنك اوزریكه مكر اوقلرن آتارسن اندن غافل سن .
ودخی سن شیطانی كورمزسن اول سنی كورور وسن انی اونودرسن ول سنی اونوتماز
وكندو نفسكدن شیطانه یاردمجیلر واردر انلاری ده وسن صانورسن مرادلرینه
موافقت ایدرسن خبرك یوقدر . دشمنلرك ایله اتفاق ایدوب سنی هلاك
اتمكه مشغوللردر . سن صانمه كه شیطان آدمه كناه اشلندرمك ایله قانع
اوله لا قانع اولماز تا ایمانكه خلل ویرمینجه كناه اشلندرمكدن غرضی حال الحیاتده
كندویه تابع قلمقدركه حین وفاتكده آلدیوب ایمانكه خلل ویرمك آسان اولسون
دیو جهد ایدر . نتهكیم سوره اسراده بیوردی . قال الله تعالی ان المبذرین
كانوا اخوان الشیاطین . یعنی مالكزی الله تعالی نك رضاسی اولمدوغی یرلره
انفاق اتمك كه اول اسرافدر یعنی تحقیق شول كمسه لركه مالارن معصیت اولان
یرلره خرج وصرف ایلیه لر انلر شیاطینك معاونلریدر وقرنداشلریدر . امدی
شیطان خود دنی سنك نعمتلرن كافر راكا متابعت قیلوب امرینه اطاعت ایدنه
قورقو واردركه انك آخری ایمانسز كیدوب شیطان ایله ابدی جهنمده قاله .
پس امدی مؤمنك ایماننك علامتی بودركه شیطان وسوسه سنه تابع اولمایوب
اوامر حقه امتثال ونواهیدن اجتناب ایلیه . واسرافك ذمنی متضمنه ذكر اولنان
حدیث نبویدن بری بودركه . وقال علیه السلام فاتقوا وسواس الماء . یعنی
قورقك آبدست الدیغكزده كه صو وسوسه سندنكه شیطانك بوندن مرادی
اولدركه آبدست الیجق شول یره صو طوقنمدی ودكمه دی دیو اول یره دورت
بش یوب بدعت اشله ده . زیرا عضوی اوجدن زیاده یومق بدعتدر . حضرت
رسول علیه السلام امتنه خطا كا صو وسوسه سندن صاقنمالقلغی امر ایدوب

صو استعمالنده اسرافدن نهی بیوردی . والامر للوجوب فالاتباع معصیة
بوندن امر وجوب ایچوندر وشیطانه اویوب وسوسه سنه تابع اولمق معصیتدر
بلكه اكبر كبائردركه نیجه فرض وواجب تركه اول وسوسه سبب اولور وثالثها
اسراف الماء وهو حرام لقوله تعالی ولا تسرفوا . اوچنجیسی آبدست المقده صوبی
اسراف اتممه سیدر واول ایسه حرامدر . نتهكیم سوره اعرافده بیوردر تحقیق
الله تعالی مسرفلری سومز انك ایچون كه حق جل وعلا مؤمنلری اسرافدن نهی
بیورمسی ایله حرامدر . واسراف اولدركه حلال اولمیان نسنه یه لر ویا ایچه لر
یاخود حاجت مقدارندن زیاده یه لر تحقیق الله تعالی مسرفلری سومز وقد
سبق تحقیق الاسراف فی الوضوء ولو علی شط نهر . تحقیق اسرافك تفصیلی بحث
اسرافده مرور اتمشدر . آبدست المقده بیله صویك اسراف اولماسی اكر شط كبی
بر اقار صودن دخی آبدست الور ایسه هر بر یری اوجدن زیاده یومه سی .
اسراف اولدوغی محققدر . نتهكیم بر كره سعد رضی الله تعالی عنه رسول اكرمك
قارشوسنده آبدست آلور ایكن اوچ كره تجاوز اتمك ایله بیوردیكه یا سعد
آبدستكده نه در بو اسراف سعد ایدی یا رسول الله آبدستده اسراف اولورمی
دیدكده بیوردیلركه اولور . اكر بر اقار صویك اوزرنده دخی اولور ایسك
بنه افراط واسرافدر . اعضاء وضویی اوچ كره غسلدن تجاوز ایدن صوبی
اسراف اتمك ایله ظلم ایدوب وترك سنت اتمكله اساءت اتمش اولور دیمكدر .
ورابعها افضاؤه الی تاخیر الصلوة الی الوقت المكروه او ترك الجماعة او ترك الصلوة
او ترك التعلیم او الذكر او الفكر ونحو ذلك من الفضائل والفواضل وتضییع
العمر والاوقات . دوردنجیسی اوقات صلوتی اضاعت ایدوب وقتنی وقت
مكروهه ایلتمك یاخود جماعتی ترك اتمك وتعلیم علمی ترك اتمك وذكری وفكری
ترك اتمك . ودخی فضائلدن بونلاره بكزر عباداتك وقتنی ضایع وترك
اتمك ایله عمر یعنی ضایع اتمك كبی عبادات مقصوده ومتعدیه تركه مؤدیه
اولماسیدر . وخامسها تادیتها الی امور محدثة مكروهة كاتخاذ اناء
للوضوء واللباس والسجادة وعدم التوضؤ من اناء غیره وعدم الصلوة علی
بساطه ولباسه او سؤاله عن طهارته والاحتراز عن طعامه لتوهم النجاسة
ونحو ذلك وفیها اذی الناس . وبشنجیسی آبدست المق ایچون كندویه مخصوص
ابریغی ولباسی وسجاده تعیین ایدوب غیری كمسه نك ابریغندن آبدست الماسیدر .
وسائرك ثوابی اوزرنده نماز قیلمه مغه عادت ایدن . ویاخود اول ابریغك واثوابك

باکلکندن ونجاست اولماسندن تفتیش ایتمکدرکه اذاء غیره باعث اولمغله مکروهدر
وسادسها سوء الظن للمسلمین بعدم التوقی عن النجاسة فی الوضوء والغسل
والاکل والشرب بل بعدم صحة صلواتهم التنجیسی . خلقک اکل وشربی وآبدست
ونمازی وغسل ایتمه سی وموردن نجاستدن عدم احتیاطلرینی ونمازلرینک عدم
صحتنی اعتقاده مؤدیه اولماسیدرکه مسلمینه سوء ظندر . وسابعها الکبر
علی الناس والاعجاب بنفسه حیث تفرد من بین الناس بالاحتیاط البالغ فی الدین
والنظافة والطهارة التی هی اساس الدین . یدنجیسی احتیاط کامل ایله
خلقدن امتیاز اعتقادنه مؤدیه اولماسیدرکه تکبر وعجبدن ناشیدر . پس
امری نظافت لازمدر . اما دلالت نقل آبدست وضوء اعضاء مفروضه تطهیرده
نص قاطعدر تطهیر ایسه ازالۀ نجاستدرکه طهارت کامله ایله پاکلکدر اولی
پاکلک ایسه دینک اساسیدر النوع الثالث فی علاج الوسوسه وطریق التوقی عنها
لمن یخاف علیه بالاستعداد الطبعی وبمقارنة اصحاب الوسوسة وتوهمها خیراً وورعاً
وتقوی . اوچنجی بابک اولکی فصلنک اوچنجی نوعی وسوسه نک علاجی بیانندهدر .
معلوم اوله که وسوسه یه مبتلا اولان کمسنه یه لازمدر ازاله سنک علاجی علمنی
بیلوب تخلصه سعی ایده واعوجاج طبع حسبی ایله ویاخود وسوسه خیر وورع وتقوی
ظن ایدوب اصحاب وسوسه یه مقارنت حسبیله ابتلاسندن خوف ایده نه لازمدرکه
ازاله سنک علاجی علمنی وعملنی بیلوب حذر اوزره اوله . زیرا شیطان انسانه
اولو دشمندر . کشی عبادتینک وسوسه سندن خلاص ایتمک مشکلدر کشی
عبادتنده دائم احتیاط ایدوب حذر اوزره اولماق ولجبدر . ودخی حق تعالی
حضرتندن استعانت طلب ایدوب دائما استعاذه قیلماقدن خالی اولماق جائز دکلدر
اعلم ان علاجها بالعلم والعمل اما الاول فان یعرف الآفات السابقة ویکرر
ملاحظتها . معلوم اوله که تحقیقا کشی شیطان وسوسه نک علم وعملنی بیلوب حذر
اوزره اوله . پس علاج علمیسی آفات سابقه سنی بیلدکدن صکره وسوسه نک
ضررلرینی ملاحظه ده تکرار بتکرار ایتمک کرکدر . قش نته کیم امام قشیری
مسندندن روایت اولنمشدر عن عطاء الروزباری رحمه الله انه قال کان فی
استقصاء فی امر الطهارة وضاق صدری لیلة لکثرة ما صببت من الماء ولم تسکن قلبی
فقلت یا رب عفوک عفوک فسمعت هاتفاً یقول العفو فزال عنی ذلک . عطاء
روزباری رحمه الله روایت ایدر . روزباری زانک وراءنک فتحی وواوک سکونیله
طوس یاننده بر بلده صغیر اسمیدر . عطا اول بلده نک اسمیله ذکر اولنور

اکامنسوب

اکا منسوب اولنمغله ایدر . برکون آبدست امرنده اهتمام ایدم برکیجه وضوده
اسراف ایتدکیم تشویش خاطره ویروب درکاه الهیده عفو طلب ایتدوکده
عفوک عفوک دیو هاتفدن بر صدا استماع ایدوب دغدغۀ خاطرم زوال پذیر اولدی
دیمشدر . وان یعرف ان الاحتیاط والورع والتقوی بل سعادة الدارین فی الاقتداء
بسید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم . واصحابه رضی الله تعالی عنهم اجمعین
والمجتهدین رحمهم الله تعالی . واکر بیلور ایسک احتیاط ایدوب وسوسه دن
صاقنمق ورع وتقوی در . بلکه آفات سابقه سنی بیلوب سعادت دارین سید
المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم . واصحاب کزینه وائمۀ مجتهدین اقتدا
ایتمکده اولدوغنی بلدکدن صکره ملاحظه سنی تکرار ایتمکدر . وان یعرف مساهلتهم
فی امر الطهارة وعدم دقتهم فیه وانفعالهم واقوالهم وفتاواهم فی الرخصة والسعة
وقد ذکرنا بعضها . واکر بونلرک امر طهارتده مساهله وترک دقت ایتدکلرینی
اقوال الرینه وافعال الرینه متعلقه ورخصتلرید کلری فتاوای علی الکمال تتبع
وتیقن ایدوب وسوسه یی بالکلیه فرموش ایتمکدر . نته کیم بعضیده ذکری سبقت
ایتمشدر . وان المقصود الاصلی من العبادة تطهیر القلب عن الاخلاق المذمومة
وتحلیته بالاخلاق المحمودة فلذا کان دقة السلف رحمهم الله فیه وفی الاحتراز عن
حقوق العباد والحیوانات وفی حفظ اللسان والسمع والبصر . تحقیق عبادتدن
غرض اصلی اخلاق مذمومه دن قلبنی پاک ایدوب اخلاق محموده ایله بزه مکدر
. پس بویله اولدوغی اجلدن سلف صالحین حقوق عباددن وحیواناتدن
احتراز ایدوب ودخی لسانلرینی وقولاقلرینی آفاتلردن تحفظه صرف ایتمشلردر
. نته کیم آفات قلبک جمیع اقسامی واحکامی علی وجه التفصیل ذکری مرور
ایتمشدر . ائمۀ دین وعلماء اهل یقین کتب معتبره ده بیان ایلمشلردرکه قلب
انسانیده یتمش خصلت حمیده ویتمش صفت ذمیمه واردر . ودخی بونلاردن
صادر اولور نیچه درلو افعال واجبه وافعال محدوده واردر شول کمسنه لرکه
وسوسه دن حذر ایدوب خواب غفلتدن بیدار اولوبکندو نفسلرینک اصلاحی
علاجنه مشغول اولورلر وعلاجنی عمله کتورورلر . حق جل وعلانک حسن توفیقی ایله
تکاسل ایتمازلر . واما العمل فان یداوم علی العمل بالاقوال التی فیها رخصة وسعة
فی امر الطهارة ولو کانت مرجوحة بعد ان لم تکن مهجورة الی ان یزول عنه الوسوسة
ثم یعود الی الاقتصاد والعمل بالاقوی اذ الامراض تداوی بالاضداد . واما علاج
عملیسی امر طهارتده اولان رخص یعنی یسیر وسهولت ایله مرجوحه ایسه ده وسوسه نک

زوالنه ايروب اندن صكره اقواسى ايله عمل ايتمكدركه امراضه علاج
اضدادى ايله اولنماق معهوددر ، قانون طبدن بدنك صحت كامله حفظ اولنوب
ومرض عارضى ضدى ايله دفع ايتمك ايله صحت زائله سنى اعاده ايتمك مقرردر ،
روى عن بعض الزهاد انه قال اعترانى وسوسة وكنت اغسل عن ثوبى كلما اصاب
من طين الشوارع فخرجت يوما الى الصلوة الفجر فاصاب ثوبى من طين الطريق فان
ذهبت الى غسله يفوت عنى الجماعة فلما هممت الى غسله هدانى الله تعالى فالقى فى
قلبى ان تمرغ فى الطين ثم صل مع الجماعة بلا غسل ففعلت فزال عنى الوسوسة ،
روايت اولنديكه زهاددن برى هرچندكه نمازه شروعنده اول يولده اوزرينه
صچره ين بالچغى غسلنده اهتمامه مبتلا اولوب بر كون صباح نمازنده جماعت فوت
اوله جق وقتده ينه اول كبى بالچق صچره يوب ثوابنى غسله مباشرت ايتمش ،
ايكن قلبيه الهام الهى اولوب واروب فى الحال اول سوقده اولان بالچغه بولانوب
كلوب اول حال ايله جماعته ايريشوب نمازه اقتدا ايدوب جماعته حاضر اولوب
وسوسه دن خلاص اولدوغنى روايت ايلدى ، ومن الاعمال المزيلة لبعض الوسوسة
نضح الماء فرجه بعد الوضوء فاذا احس بللا احمله عليه ، ودخى ابدستى تمام
ايتدوكدن صكره عورت موضعنه صو سرپمسى دخى ازاله وسوسة اعمالندندركه
كوردكى بللى اكا حمل ايتمك ايله وسوسه دن خلاص اولور ، حكيم ترمذيدن
اخراج اولنمشدر ، عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه ان النبى صلى الله تعالى
عليه وسلم ، قال جاءنى جبرائيل عليه السلام فقال يا محمد اذا توضأت فانتضح
ابو هريرة رضى الله تعالى عنه دن روايت اولندى تحقيق حضرت رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم ، بيورديكه امر جناب جليل ايله بكا جبرائيل
عليه السلام كلدى وديديكه يا محمد قچان ابدست الديغكده دفع وسوسه
ايچون موضع عورته بر مقدار صو سرپمه سى وسوسة دافع اعمالندندركه ،
كوردكى بللى اكا حمل ايدوب كشى وسوسه دن خلاص اولور ديو بيوردى ، ومنها
ان يبول فى المغتسل واعمال مزيله دن برى دخى كشى نك غسل ايتدوكى محله
بول ايتمكدن حذر ايتمه سيدر ت س ترمذى ونسائى مسنه لرندن نقل اولنمشدر
عن عبد الله بن مغفل رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم ، قال لا يبولن احدكم فى مستحمه فان عامة الوسواس منه ،
عبد الله بن مغفل رضى الله تعالى عنه روايت ايدر تحقيق رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم ، بيورديكه عامة وساوس كشينك حمامده

قورنه يانندن بول ايتمه سندن حاصل اولور كشينك وسوسه سنك طلوعى
موضع اغتسالده تبول ايتمه سندن نشأت ايدر ديمكدر ، النوع الرابع فى اختلاف
الفقهاء فى امر الطهارة والنجاسة والقول الصحيح والقاعدة الكلية فيه عند
الحنفية ، اوچنجى بابك اولكى فصلنك انواع اربعه سندن ، دوردنجى نوع شول
شى بياننده دركه طهارت ونجاست خصوصنده فقهاء اهل سنت وجماعتك اختلافى
ومذاهب اربعه سيدر ، قول صحيح وقاعدة كليه ائمه حنفيه قتنده اولان قوللك
بياننده در ، زيرا طهارت طهر الشئ الملوث دن مصدر در نظف معناسنه
هاءلك فتحى وضمى ايله دخى جائزدر ، حرف حلق قرينه حا ايله اولماق وجهدر ،
لغتده طهارت مطلقا نظافتدر كرك ايسه خباثتدن نظافت اولسون
نظافت الثوب عن النجاسة كبى كركسه خباثتدن غيرى اولسون بقيه
طعامدن اوانى نظافتى كبى شرعده طهارت ايسه نجاست حقيقيه دن
ونجاست غليظه دن بثبوته دلالت عقل ونقل ايله در ، ودلالت عقلى بودركه
ابدست الماق عبادتدر ايچوندر عبادت ايسه قربتدر ، امدى عقلا عبادتده
نظافت لازمدر ، اما دلالت نقليده آيت كريمه وضوء اعضاء مفروضه
تطهيرده نص قاطعدر تطهير ايسه ازاله نجاستدر ، پس امدى عقلا
ونقلا نظافت يعنى پاكلك لازمدر ، اما الاول ففيه اربعة مذاهب
الاول مذهب الظاهرية ان الماء لا ينجس اصلا جاريا او راكدا ، قليلا
او كثيرا تغير لونه او طعمه او ريحه او لم يتغير ، لقوله عليه السلام
الماء طهور لا ينجسه شئ ، واما مذاهب اربعة مجتهدين اولوب رئيس
ظاهريه اولان داود اصفهانى واتباعى رحمهم الله حضرت رسول اكرمدن
ثقات محدثين حضراتلرينك تخريج ايتدكلرى حديث شريفك بحسب الظاهر
معناسى افرادمادن هر فرد طاهردر ، واشيادن برشى ايله متنجس اولماز ديمكدر
ديوب صويك كرك اقار وكرك طورر ، كرك آزى وكرك چوغى كرك طعمى وكرك
رنكى وريحى كرك متغير كرك دكل على الاطلاق برشى ايله متنجس اولماسنه
ذاهب اولمشلردر رخرجه د ت س قط حم ك هق ط ابو داود وترمذى ونسائى
ودار قطنى وحاكم مسندلرنده وبيهقى وامام طحاوى سننلرنده اخراج اولنمشدر
عن ابى سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه مرفوعا وصححه احمد ويحيى ابو سعيد
الخدرى رضى الله تعالى عنه دن مرفوعا روايت اولنمشدر ، واحمد بن حنبل
ويحيى بن معين حديث صحيح دردديمشلردر ، وقال ابن حزم رحمه الله فى المحلى

وممن روی عنه القول مثل قولنا ان الماء لا ینجسه شیء عائشه وعمر وابن
مسعود وابن عباس وحسن بن علی ومیمونه وابو هریرة وحذیفه واسود
بن یزید وعبد الرحمن واخوه وابن ابی لیلی وسعید بن جبیر وابن المسیب
وقاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق والحسن البصری وعکرمه وجابر بن زید
وعثمان البتی رضوان الله ورحمهم الله علیهم اجمعین • اقوال الظاهر
ان مرادهم طهارته ان یبقی علی طبعه من الرقة والسیلان اذ عند خروجه
عن طبعه لا یسمی ماءً • نته کیم ابن حزم رحمه الله کتاب مجلاسنده دیدیکه
اولکی بزم قولمز کبی روایت اتمشدرکه صو طاهردر برنسنه ایله متنجس اولماز
دیو حضرت عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها وعمر وبن مسعود وعبد الله بن
عباس وحسن بن علی ومیمونه وابو هریرة وحذیفه رضی الله تعالی عنهم اجمعین
• واسود بن زید وقرنداشی عبد الله وابن ابی لیلی وسعید بن جبیر وابن مسیب
وقاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق وحسن بصری وعکرمه وجابر بن زید وعثمان
البتی وغیریلری رحمهم الله دیدیلرکه نجاسته ملاقی اولدقده خلقت اصلیه
سی اولان رقت وسیلان اوزره باقی قلمیانده صویه صو اطلاقی صحیح اولمدوغی
جهتدن حدیث شریفک معناسی نجاسته ملاقی اولدقده خلقت اصلیه سی اوزره
باقی قلان صوی تنجیس اتمازدیمکدر • وظاهر حالدردیو تابعین دخی
تحقیق اتمشلردر • وحکی ابن حزم رحمه الله عن داود ان الابوال کلها والارواث
کلها طاهرة من کل حیوان الا الآدمی • وابن حزم حکایتی اوزره مرقوم
داود اصفهانیدن انساندن غیری جمیع حیوانانک ابوالی واوراثنک طهارتنه
ذاهبدر دیو حکایه اتمشدر والثانی مذهب مالك ومن تبعهم رحمهم الله تعالی
ان الماء طاهر الا ما تغیر احد اوصافه بالنجس جاریا او راکدا قلیلا او کثیرا اوبه
وایکنجی مذهب امام مالك واکا تابع اولان علمادن رحمهم الله دن بعضیلری
دیدیلرکه تحقیق رسول علیه السلام • نجاسته مقارنت ایله متغیر اولمیان
صو پاکدر دیو بیوردقلری ایله استدلال ایدوب احد اوصافی نجس اولمیان
صویک کرک اقار کرک طورر کول صوی کبی اکر از اولسون اکر چوق اولسون
صو نجس اولماز دیو امام مالك بو قولی اخذ اتمشدر • قال الاوزعی واللیث بن
سعد وعبد الله بن وهب واسمعیل بن اسحق ومحمد بن بکیر وحسن بن صالح •
واحمد بن حنبل فی روایة لقوله علیه السلام ان الماء طاهر الا ان یتغیر ریحه
اوطعمه اولونه بنجاسة • وبر روایتده امام احمد بن حنبل وفحول فقهادن

بعضیلر • وامام اوزاعی شام قربنده بر بلدهنک اسمیدر اول اسم ایله
تسمیه اولنور • واللیث بن سعد وعبد الله بن وهب واسمعیل بن اسحق
ومحمد بن بکیر وحسن بن صالح رحمهم الله تعالی علیهم اجمعین • حضرت
رسول اکرمک صو طاهردر کثیر اولیجق نجاست واقع اولسه متنجس
اولماز دیدیلر • لکن بونده قلت ایله کثرت مابینده اختلاف ایتدیلر
امام مالك دیدیکه قچان صو بر حال ایله اولسه که نجاست واقع اولدوغی
زمانده مادامکه اول صویک رنکی ودادی وقوقوسی اوزرینه صو غالبه
ذکر اولنان اوچ حالنده بری نجاسته مقارنت ایله متغیر اولمیان صو
طاهردر بیوردقلری ایله استدلال ایتدیلر وخرجه هق جه ذکر اولنان
حدیث شریف امام بیهقی وابن ماجه مسندلرندن اخراج اولنمشدر • عن ابی
امامة رضی الله تعالی عنه وخرجه رزاق قطن طح ابی امامه صدحی ابن عجلان
رضی الله تعالی عنه دن روایت اولنوب عبد الرزاق ودار قطنی وامام طحاوی
سننلرندن اخراج اولنمشدر • عن راشد بن سعد رحمه الله مرسلا ووجهه
المعقول ان الماء فی طبعه احالة کل شیء الی نفسه فاذا لم یظهر اثر النجاسة
یطهر انها انقلبت ماء فیطهر کالجیفة الملقات فی الماء المالح فانقلبت ملحا
فانها طاهرة عند غیره ایضا لانقلاب الجیفة الحقیقیة وصویک هر ملاقی
اولدوغی شیء کندویه تحویل اتمک مقتضای طبیعیسی اولمغله اثر نجاستک
عدم ظهوری صویه انقلابنه دلیل اولوب • نته کیم بر المولش حمار جیفه
سی طوزله یه دوشوب طوز اولسه طاهر اولور • یعنی حقیقة آخره مبدل
اولمش اولور • وتازه شیره خمر اولسه نجس اولور قچان سرکه اولسه
بالاتفاق طاهر اولوب خمر حله منقلب اولمغله پاك اولدوغی کبی صویه
منقلب اولان نجاستده طاهر اولور دیو وجه معقول بیانی ایله تنویر
مدعی اتمشلر • واصله الخمر اذا صارت خلا • نته کیم سرکهنک اصلی
خمر ایکن نجس اولور قچانکه سرکه اولسه طاهر اولور یعنی حقیقة آخره
متبدل اولدوغی کبی • وقال مالك وابن لیلی رحمهما الله الروث والخثی
طاهران وامام مالك وابن ابی لیلی رحمهما الله آت وقاطر وحمار وصغر وقیون ودوه
تزسینک طهارتنه ذاهب اولوب طاهردر دیمشلردر • وقال مالك وعطاء
والثوری والنخعی واحمد رحمهم الله بول ما یؤکل لحمه وروثه طاهران • وینه
امام مالك وعطا وثوری ونخعی وامام احمد بن حنبل رحمهم الله • دیدیلرکه

هرآتی یعنی حیوان لرك بولی و تزسی طاهردر دیو طهارتنه ذاهب اولمشلردر
والثالث مذهب الشافعی ومن تبعهم رحمهم الله ان الماء اذا بلغ قلتین
واوچنجی مذهب امام شافعی واتباعی رحمهم الله ، رسول اکرمك ماء قلتین
حدینه بالغ اولیجق نجسی قبول اتمز بیوردقلری ایله استدلال اتمشلردر ،
وهی خمسمائة رطل لاینجس الا بتغیر احد اوصافه ، واول مصلحك صویی
بشیوز رطل بغدادی مقداری اوله که هر رطل بغدادی قول اصح اوزره یوزیکرمی
سکز درهمدر ، بو مقدار صویه بالغ اولان قلتین صویك احد اوصافی
یعنی اوچ حالده بری لونی ودادی وریحی متغیر اولمدقچه متنجس اولماز ،
اول صو ایله ابدست الماق جائزدر ، کقول مالك رحمه الله وان لم یبلغ
تنجس بنجیس ولو کان قلیلا ، وامام مالك رحمه الله قولنده اگر اول قلتین
صویی بشیوز رطل بغدادیدن آز اولور ایسه اول صویه وآرد اولان نجاست
قلیله ایسه مطلقا اول قلتینك نجسنه ذاهب اولوب مادامکه اول قلتینك
صویی اوچ کره بوشالدوب تکرار بومینجه طاهر اولماز دیمشدر ، وقال الامام
حجة الاسلام الغزالی رحمه الله فی الاحیاء وکنت اود ان یکون مذهب الشافعی
رحمه الله مثل مذهب مالك رحمه الله لسبعة ادلة ، لکن حجة الاسلام امام غزالی
رحمه الله احیاء علومنده مذهب مالکی مذهب شافعی کبی اولمغله وارد اولان
مسئلهٔ یدی ادله ایله جواب ویروب دیمشدرکه ، الاول عدم وقوع السؤال
من اول عصر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ، الی آخر عصر الصحابة رضی الله
تعالی عنهم عن کیفیت حفظ الماء وحاله وکانت اوانیهم یتعاطاها الصبیان والاماء
والذین لا یحترزون عن النجاسات ، اول یدی ادله نك اولکیسی رسول اکرمك زمان
سعادتلرندن صحابهٔ کرام زمانلرینك آخرینه کلنجه امر نجاستك رقیقندن سؤال
اتمك برندن واقع اولمامش ایکن وحوض وقلتین ده صبیان وجاریه وغلام
اثوابلرندن غسل ایدوب وآبدست آلورلر ایدی نجاستدن احتراز ایتمینلر ،
استخدام اتدکلری چنان وچولکلرن اول قلتین صویندن غسل ایدوب کیفیت
حاللرندن سؤال اولنماق واقع اولمامشدر الآن نوبت بر طائفه یه کلدیکه
ظاهرلرن کلی اولمش عورت کبی تزیین ایدوب وباطنلرن کبر وعجب وریا
ونفاق وخباثتی ایله طولدروب وضع آیین شریعتی تغییر ایدوب نیجه لری
معروفی منکر ومنکری معروف عد ایتمشلردر ، والثانی توضؤ عمر رضی الله تعالی
عنه بماء فی جرة نصرانیة وهذا کالصریح فی انه لم یعول الا علی عدم تغیر الماء والا

فنجاسة النصرانیة واناءها غالبة ، ایکنجی ادله حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه بر کافرك بر داغندن اوله یاخود دستی سندن صو ایچوب وآبدست آلوب
پاکلکندن وناپاکلکندن هیچ تفتیش ایتمه مشدر ، کرچه کافرك چناغی
وباردانی کندوسی کبی متنجس اولماسی ظن غالب ایکن بونك چناغی صویی
تغییر اتمزدیوب طاهر عد اولنور ، والثالث اصغاء رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم الاناء للهرة وعدم تغطیة الاوانی منها ، اوچنجی ادله سی اولدرکه
حضرت رسول علیه السلام ، کدینك سؤری مکروه ایکن کدی سؤرندن
صاقنوب اوده چنان وطبق غزلرن اورتمه مدن نهی بیورمشلردر ، وحضرت
عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها رسول اکرمك کدی ایچدوکی صویك بقیه سی
ایله آبدست الدقلرن حکایه اتمشدر ، امدی کراهت ایکی نوع اوزره در ،
بری کراهت تنزیهیدر ، زیرا رسول علیه السلام سؤر هره ایله آبدست المازلر
ایدی ، امدی کرهتی کراهت تنزیهی اولوب ماء طاهر وآر ایکن آبدست
المق جائزدر ، حضرت رسول اللهك سؤر هره ایله آبدست الماسی امتنه
جوازینی تعلیم ایچوندر ، بو محلده سائلك بر سؤالی وآرد اولدیکه رسول
علیه السلام ، الهرة سبع قول شریفنده سؤر هره نجس اولماق اقتضا ایدر
ایدی لکن معناء شریف بویله دکلدر ، هره من حیث الخلقة والصورة سبع در ،
زیرا نبی علیه السلام بیان خلقت ایچون بعث اولنمدی بلکه احکامی ایچون بعث اولندی
کدینك سبعدن اولماسی من حیث الحکم در ، وسباعك حکمی ایسه لحمینك حرمتیدر
ورسول علیه السلام حضرتلری سباعدن اظفی صاحبی اولان حیوانك اکلندن نهی
بیورمشلردر ، بو قول دلالت ایدرکه سؤر هره نجس اوله ، لکن الهرة لیست
نجسة انما هی من الطوافین علیکم حدیث شریفی دلالت ایدرکه سؤر هره طاهردر
، بو تقدیرجه ایکی حدیث شریف مابیننده شك واقع اولوب سؤر هره مشکوك
واقع اولماق اقتضا ایدر ، سز ایسه طاهر مکروه دردیدیکز ، جواب ،
ویریلورکه رسول اکرمك الهرة سبع قول شریفی کدینك لحم وسؤرینی نجس در
دیمك اقتضا ایلمازکه ، الهرة لیست بنجسة قول شریفی تعارض ایلیه ، بوذکر اولنان
حکم اول زمان اقتضا ایدر ایدی که سبعك حکمی حرمت لحمه منحصر اوله ایدی ،
بو حکم ایسه بویله دکلدر بلکه سباعدر ، اوچ حکم واردر ، اولکیسی ،
نجاست سؤر سباع وبهائم کبی ، ایکنجیسی کراهت سؤر سباع طیور کبی ، اوچنجی
حرمت لحمیدر ، بو حرمت ایسه جمیع سباعده متحققدر ، امدی رسول اکرمك

الهرة سبع قول شريفنده نجاست سؤر وحرمت لحمی جهتنده حکم سباعدن
اولمق مراد اولمدی ایسه مراد کراهت سؤر جهتندن اولمش اولور • بو تقدیرجه
الهرة سبع حدیث شریفی الهرة لیست بنجسة قول شریفنه معارض اولماز وسؤر
هره امام یوسف قتنده مکروهدر • بو قول شافعینکدر و بو ایکی حدیث شریف
ایله احتجاج ایتمشدر • بری کتاب صیدده امام محمدک • ان النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم کان یصغی لها الاناء وتشرب منه ثم یشرب علیه السلام
ما بقی ثم یتوضأ • قولیدر ابو یوسف بو حدیث شریفی روایت ایدوب بو یله دلیل
وار ایکن سؤر هره یه مکروهدر دیمک نیجه ممکندر دیدی • ایکنجی حضرت
عائشه رضی الله تعالی عنهادن روایت اولنور که بر کون کندوسی نمار قیلار
ایکن هره طبخ اولنان هریسه دن اکل ایدوب بعده جاریه لری موضع فم هره ده
صاقنورلر حضرت عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها هره نک اکل ایلدیکی یردن
الوب اکل ایدوب ودیدیکه رسول علیه السلامدن استدمکه • الهرة لیست
بنجسة انما هی من الطوافین علیکم بیورمشلردر • پس بو روایت طهارتنه دلالت
ایدر ابو حنیفه وامام محمد وعبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن روایتدیکه
یغسل الاناء من ولوغ الهرة حدیث شریفنی نقل ایلمشدر • وابو هریره رضی الله
تعالی عنه دن دخی الهرة سبع حدیث شریفنی روایت ایدوب بونلر نجاستنه دلالت
ایتمکن نفتها ایکیسی بیننده اولان کراهتی اختیار اتدیلر • والرابع ان الشافعی
رحمه الله نص علی ان غسالة النجاسة طاهرة اذا لم تتغير واي فرق بين ان
يلاقي الماء النجاسة بالورود عليها • دوردنجی دلهسی بودر امام شافعی
رحمه الله قتنده بو صو بلک احد اوصافی متغیر اولمیان ایله غسل ایدوب
طاهر ایدر وطاهر اولدوغی ماء جاری ایله راکدک فرقی یوق ایکن نجاست
وقوعی ایله احد اوصافی یعنی اوچ حالدن بری که لونی ودادی وریحی متغیر
اولمیان اقار صودن دخی از اولور ایسه ده آبدست آلمق وغسل ایتمک جائزدر
والخامس انه لاخلاف فی مذهب الشافعی رحمه الله انه اذا وقع فی ماء جار
ولم یتغیر انه یجوز التوضؤ به وان کان قلیلا وای فرق بین الجاری والراکد
بشنجی دلهسی شافعی رحمه الله مذهبنده خلاف اولمدوغی نجان بر اقار
صویه نجس دوشمک واقع اولسه صویک رنکی ودادی وقوقسی کی اولنان اوصافی
متغیر اولمیان ماء جاریدن قلیل ایسه ده آبدست المه ده جوازی اقار صو ایله اقماز
صوبک فرقی یوقا ایکن اوصافی نجاست وقوعی ایله متغیر اولمیان اقار صو از ایسه ده

جائز

جائز • واقار صو شول صودر که صمان ویبراق قو نلدقده کتورر اکلمیه
الهکیده و بعضیلر قتنده اقار صو اولدر که اوچ آوچ صو آلسه لر دبی کلمیه
والسادس انه اذا وقع رطل من البول فی قلتين ثم فرقناه فكل كوز
يغترف منه طاهر ومعلوم ان البول منتشر فيه وهو قليل • التنجی دلهسی
بر رطل بول القا اولنور قلتیندن بر قاچ بارداقه تعریف اولندقده بول اول
قلتینک جمیع اجزاسنه سرایت ایتمکله هر بر بارداقده بولدن بر حصه موجود ایکن
امام شافعی قتنده طاهر اولدوغی محققدر اول صو از ایسه ده • والسابع
ان الحمامات لم تزل في الاعصار الخالية يتوضأ المتقشفون ويغمسون الايدي
الاواني في تلك الحياض مع قلة الماء ومع العلم بان الايدي النجسة والطاهرة
كانت تتوارد عليه فهذه الامور مع الحاجة الشديدة تقوى انهم كانوا ينظرون
الى عدم التغير انتهى مختصرا • یدنجی دلهسی حماملرده اولان حوضلرک
واو صولری صوبی از اولوب ونیجه کمسه لر الرلری ادخال ایتدکلری مقرر ایکن
شافعیه دن وغیریدن سقسفه دهان جمیع زمانده اول حیاضدن آبدست ایده
کلدکلری وذرع اولوب بو حمام قورناسنده اولان صو امورنک بیله هر کیمک
نک حاجتی ولمغله نفس الامرده اکا نظر اولندقده صوبک تنجس ایدوب
ایتمه مسنده امام شافعی وامام مالکی کبی نظری انجق احد اوصافک تغیر
اولوب اولمامسنده اولمغی تقوایه تأکیددر • تتمه کم صاحب نوادر ابی المعلی
رحمه الله امام ابو یوسفدن روایت ایدر که حمام قورنه سنه اقان صو اقار صو حکمنده
در مادامکه نجاستک اثری اولصوده ظاهر اولمایه مردار اولماز • مثلا بر
کشینک بر النه نجاست اصابت ایتمش ایکن حمام قورنه سنه طاسی صو الموقتینه
یا الن صوقسه امام اعظم قتنده اولصو مردار اولور • اما ابو یوسف وامام محمد
رحمهما الله قتلرنده اولصو طاهردر نجس اولماز • متأخرینک بو مسئله ده
سوزلری مختلف فیه اولدوغی ایچون صنوورتسز اولصویک قورنه سندن
اقدوغنه واستعمال اولندوغنه کوره اعتبار اولنور • بو تقدیرجه اولصو اقر
ایسه اقار صو کبیدر نجس اولماز • اکر اولصو حمامک لوله سندن آقوب
حوضی طولی ایدوب نیجه کمسه لر کلوب الرینی ایله صو الوب آبدست وغسل
ایتسه لر جائزدر • اما لوله سندن صو اقمیوب صوبی ساکن طورر ایکن بری
کلوب نجس الن صوقسه اول قورنه نک صوبی نجس اولور استعمال جائز اولماز
امام شافعی قتنده انجق احد اوصافنک تغیری وعدم تغیر اولمغی تقوایه

تاكيد ايدوكن امام غزالي رحمه الله احياء علومنده تحرير وتفصيل ايدوب
ختم كلام ايتمشدر ، والرابع مذهب الحنفية ، دوردنجي مذهب حنفية
ده صولرن پاك اولاني ونجس اولاني بيان ايدر ، معلوم اوله كه صولر
بش قسمدر بري مطلق وبري مقيد وبري مستعمل وبري مكروه وبري مشكوك
تفصيل كشف فقيه ده مسطوردر ، قال بعضهم الماء الجاري لا يتنجس
بوقوع ما لم يتغير طعمه او لونه او ريحه مطلقا ، علماء حنفيه دن
بعضيسي آجاري مردار اولماز ايچنه نجاست دوشمك ايله مادامكه اوچ حالندن
بري تغيير اولمادقجه يعني دادي ولوني وريحي ، وفي التصاب وعليه الفتوى
نصاب اسميله مسمى اولان كتابده فتوى دخي بو قول اوزره ديمشدر ، وبعضهم
جعل هذا قول ابي يوسف رحمه الله وبعض بو قولي امام ابو يوسف
نسبت ايدوب آندن مرويدر ديمشدر ، عندهما كانت النجاسة غير مرئية فكذلك
وان كانت مرئية فان لقي اكثر الماء النجاسة ، نصفه فنجس وان اقله نظام ،
واما امام اعظم ايله امام محمد رحمهما الله قوللري اوزره نجاست غير
مرئيه وياخود مرئيه اولوب لكن نصفندن اقلنه ملاقيه ايسه طاهردر ،
واكر نصفنه واكثرينه متلاقيه ايسه نجسدردر ، نيته صاحب النوازل
ديدكه نجسه كه بن صودن كن صودن زياده اولسه يعني اكر نجس اوزره
كلن صويك چوقلغي غالب ايسه اول صو ايله آبدست آلمق وغسل جائزدر
اكر آز اولوب غالب دكل ايسه جائز ، زيرا شفه يانندن اول اوزره كلمك
ايله نجس حكمنده اولوب وصاحب المنتقى ايدر ، بونلدن مختار اولان
بودركه اكر بر اقار صويك چوغي اوزرندن آقسه شويله كيم كورنمسه اول
صو مردار اولماز طاهردر ، اكر نجي جمله نجس ايسه ده اول صو ايله آبدست
آلمان وغسل ايتمك جائز ، واكر بر ايرماق قتي طوموش صو اولسه واول
صويه نجس دوشمك ايله مردار اولسه اما يوقارويانندن اقار صو كلسه
انك اوزرندن آفاق ايله اول صو پاك اولور ، آنك ايله ابدست المق
جائز ، نيته كيم امام محمددن مرويدركه بر اقار صويه بر اقسه بر نيجه
آدملر اشاغه يانندن آبدست السه لر جائز ، اكر اول نسنه اثري
قالمايجق اولور ايسه اثر ديديكمز دادي وقوقسي ورنكيدر ، واما ماء
البئر فله تفصيل معروف واما ماعداهما فان كان كثيرا كالماء الجاري ولا
فينجس بقليل النجاسة ، واما قيوركه تفصيل احوالي كفقيه ده بيان اولوبدر

وقتاكه

وقتاكه قيو حوض صغير منزله سنده اولديغي اقار صو ايله وقيو صوغندن
ماعدا سندن صوئي چوق ايسه قيو صوئي ولي والا نجاست آز ايسه ده
متنجس اولماسنه ذاهب اولمشلردر ، واختلفوا في حد الكثير والجمهور
على انه عشر في عشر وحد ، كثيرك اختلافنده جمهور اتفاق ايديلر
شول حوضكه آنك اني اون ذراع واوزوني اون ذراع اوله يعني اوزوني اون ذراع
اون ذراع اوله يعني دورت جانبندن اولچسه لر هر بريني اون ذراع
اوله كرباسي ديديكلري ارشو ايله كه هر ارشوني يدي طوطم اوله قاضيخان
فتاسنده يدي طوطم ايله بر قائم بر مقدار اولان ارشونه كرباسي ديرلر
بو منوال اوزره اولان حوضك بو اللغي شطرنج حسابنجه يوز ارشون
اولور ، بو قدر صو همان اقار صو حكمنده پاكدر ايچنه نجاست دوشسه
مردار اولماز تا نجاستك اثري ظاهر اولميه وشكه دوشميه بو مقدار
بيولك حوضك بر طرفنده نجس وار ايكن طرف آخرده طهارت ايدوب
ايدوب آبدست آلمق جائزدر ، اثر ديديكمز قوقوسي ودادي ورنكيدر
بونلر اولمايجق پاكدر ، بعضيلر قتنده اول نجاستك اثري كوزكسه چوره
ياني كوچك حوض قدر بري مردار اولور ، وقال صاحب الهداية وبه يفتي
واقع المشدد يعني فتوى دخي بو منوال اوزره در ديمشدر ، وقال
ابن الهمام رحمه الله في ظاهر الرواية يعتبر فيه اكبر رأي المبتلى ان غلب على ظنه
انه بحيث يصل النجاسة الى الجانب الآخر لا يجوز الوضوء والا جاز وهذا
اصح عند الكرخي ، وصاحب الغاية والينابيع وهو الاليق باصل ابي
حنيفة رحمه الله مختصرا ، وابن همام رحمه الله حضرت امامك اصلنه
ايلق اولان رأي مبتلى حواله اولنمقدر كه حوض امثالنك بر طرفنده طرف آخرينه
نجاستك صوئي غالب ظني ايسه ده آبدست آلماسي جائز والا نجاست اصل
اولميان طرفندن اولور ديوب وحواله مرقومه امام كرخي رحمه الله وعلامه
اتقاني وصاحب ينابيع قتلرنده اصح بو قولدر ديمشلر ، زيرا اول
حوضك بو اللغي اولمغله آنده ضرورت عام اولدوغي ايچون رخصت واردر
شك ايله نجس اولماز ، نتكيم بو مسئله بونك اوزرينه بنا ايتمشلردر كه بر كشي
حوض كبير كنارنده آبدست آلور ايكن يوزينه صو اوردوغي وقت صو اوزرينه
دوكلسه صوئي تحريك ايتمدن اول صودوكلن يردن ينه صو آلسه اول صو ايله
يوزيني يومق جائز اولورمي اولمازمي بو سؤال وارد اولور ايسه جواب ويروب

دیدیلرکه امام یوسف رحمه الله قولی اوزره جائز دکلدر زیرا حضرت
امام اعظم قتنده یوزن ایکن ایکنجی دفعه ده اول حوضك صوین ایله
تحریك ایتمك شرط قلنمشدرکه مستعمل اولان صولی اوته سوروب کیده رك طاهر
صو ایله ایلدیو شرط روایت اولنمشدر • وقال محمد رحمه الله بول ما یؤکل
لحمه طاهر • امام محمد رحمه الله قتنده اتی یئین حیوانلرك سیدوکی پاکدر
نمازی منع ایلماز • بولی خفیفه در وقالوا خرء ما یؤکل لحمه من الطیور •
طاهر سوی الدجاجة والبط والاوز والائمة ثلاثة قتلرنده اتلری یئنور
قوشلرك نجسی طاهردر الا طاوغك وقازك و وردكك و دخی بونلاره مشابه
اولانلرك پاك دکلدر • اما کوکرجن وسرچه وبونلاره بکزر اتی یینور قوشلرك
نجسی طاهردر اکر صویه دوشسه مردار ایلماز • قچان آز اولسه زیرا بونلرك
عموم بلوی وار کمسه منعنه قادر دکلدر • اکرچوق اولسه اول وقت افساد
ایلار • وبول الخفافیش وخرؤها معفو عنهما • ویرسه نك بولی وتریی
عفو اولنوبدر • نته کیم حسن بصری رحمه الله برکشی کلوب سویرسکك
فاندن سؤال ایلدکه حسن بصری اوکسیه ایندی حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم بیورمشلرکه بن یسر وسهولته مقرونه اولان شریعت مستقیمه
ایله مبعوثم امور دینیه ده مشقت وصعوبت ایله مبعوث دکلم دیو بیوردیلر
بو مقوله لر معفودر • وفی خرء ما لا یؤکل لحمه من الطیور روایتان طهارته
وصححه بعضهم ونجاسته خفیفة وصححه بعضهم واتی یئنمز قوشلرك ترسنده
ایکی روایت اولوب بر روایتده اتی کل اولنمیان قوشلرك نجاستی مخففه درکه
کرك سباع طیر اولسون کرك غیری اولسون شمس الائمة السرخسی مبسوطنده
اصح اولان بودرکه طاهردر • دیمش روایت اخرده غیریسی اصح اولان
نجسدر دیدی • وامام محمد رحمه الله دیدی که بونلارك ایکیسی دخی پاکدر
نمازی منع ایلماز دیو تصحیح اولنمشدر • وقالوا انتضح البول مثل رؤس
الابر فلیس بشیء وثوب وبدنه • اکنه یوردیسی کبی اصابت ایلدین بوله
اعتبار اولنماز • نته کیم عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما دن بو مقوله
شیء سؤال اولندقده • فقالوا لا ارجو من عفو الله ما هو اوسع من ذلك
• دیوب جواب ویرمشلرکه بو مقوله لر معفو اولماق رجا اولنور ••
سیواس مفتیسی اسمعیل افندی ملتقی شرحنده دیمشدرکه مثل رؤس ابر
اولان بولك اوزرینه مسح ایلدکده بری برینه الاشر ایسه نمازی جائز

والا لاشمار ایسه جائزدر دیمشدر • والغبار اذا وقع فی الماء والطعام لا
یضر • وصویه وطعامه اصابت ایدن توزی ضرر ویرمز • واذا
تنجس بعض صبرة او نحوها وقسم او غسل بعضه حکم بطهارته ••
اصابت ایدن نجس توزی ضرر ویرمز کل قسم حتی یحل کله • قچان بر طعامك
ویاخود تمکك بعضیری نجس اولسه کارندن قسمت اولنوب یا بعض
یری غسل اولنمق ایله جمله سی پاك اولوب یمه سی حلال اولور • ذکر
اولنان طعامك طاهر اولمسی شول بغدای کبیدرکه حمارلر اول بغدایك
اوزرینه تبول ایلسه خرمن دوکرایکن بغدایك بعضیسی غسل اولسه
یاخود بر مقداری کیده رلسه جمله سی طاهر اولور • بو نکره تحری شرط
دکلدر صاحب ترجمه بول حماری تخصیص بالذکر ایلدیکه حمارك
بولی نجاست غلیظه اولدوغنه اشارتدر • وکذا فی اللباس • وکذلك کیه
جك اثوابده دخی بو نجلیدر نجاست اصابت ایدن طرفی اونودیلن ثوبی
تحری ویا یقه مقسزن بر طرفی غسل اولنمغله کلی طاهر اولماق تحریر وتصریح
اولنوب طهارتنه حکم اولنمشدر • وقد جوز الاخذ فی باب الطهارة بمذهب
الغیر حکی ان ابا یوسف رحمه الله اغتسل یوم الجمعة وصلی ببغداد فوجد فی البئر
فارة میتة فاخبر بذلك فقال اذا نأخذ بقول اخواننا من اهل المدینة تمسکا بالحدیث
المروی عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم • انه قال اذا بلغ الماء قلتین لا یحمل
خبثا کذا فی التاتارخانیة وغیرها • تحقیقا بو مسئله بیانده کتبده تصریح
اولنان مجتهدك مذهب غیری اخذنك مطلقا جائز اولماسی ومقلدك اخذ و
مقلدینك محل خلاف اولماسی ولمعرض صاحب طریقت رحمه الله بو بابده تحقیق
مقام ایدوب تاتارخانیه ده تحقیقا وسائر فتاوی الرده حکایت اولنان اوزره
امام ابو یوسف رحمه الله جمعه ایچون اغتسال ایدوب اداء صلاة جمعه •
ایتدکدن صکره صوبی ایله اغتسال ایتدوکی قیوده فاره دوشمس ایمش
فاره نك اولوسی ظاهر اولوب اخبار اولندقده اهل مدینه دن قلتین
حدیث شریفی ایله تمسك ایدن اخوانمز قولرینی اخذ ایدن دیمشدر • وحدیث
شریفك معناسی حضرت رسول اکرم قچان بر قلتین که صو ایله صو ایله
طولو اولسه تنجس قبول قبول ایتماز بیوردقلری ایله استدلال ایلمشدر •
ولعل حرمة التقلید للمجتهد مقیدة بما اذا لم یکن ما قلده حکما
قویا موافقا للقیاس او الخلاف فی ظاهر النص مسائل شرعیه دن منفهم

اولا و بعض مباحث كتب مجتهدك غيري اخذينك عدم جوازيدر ظاهر
نصه داخل المغلة وقياسه موافق بر حكم فوتينك خلافندر المغلة
او في المقصود لا الوسائل فاذا جاز للمجتهد التقليد فيه فللمقلد اولى • ولخود
نمازك شرطندن اولان امر طهارتده مقيد اولوب زيرا امر طهارت كبي مسئله
قول غيري اخذينك جائز اولماسيدر كه بوندن مقلدك اخذي جائز اولماسي
اولويت طريقيله منفعهم اولورديمشدر • واما الثاني فالاصل في الاشياء
الطهارة لما ذكر في عامة الفتاوى واليقين لا يزول بالشك والظن بل يزول
بيقين مثله وهذا اصل مقرر في الشرع منصوص عليه في الاحاديث مصرح في كتب
الفقهاء من الحنفية والشافعية ولم ار مخالفا فيه • ودوردنجي نوعك بياني
متضمن اولدوغي امرينك ايكنجيسي طهارت ونجاست خصوصنده قاعدهٔ كليه
وقول صحيحك بيانندهدر • معلوم اوله كه قاعدهٔ طهارت لغتده پاكلكدر
شرعده محل نجاستي يعني محل طهارتي نجاست حقيقيه دن وحكميه دن پاك
ايلمكدر ونجاست حكميه شول معنادن عبارتدر كه اداء صلاة وقتنده انك
ايچون شرع وجوب صو ايله وياخود غسل ايله وياخود صويه مالك اولمغله
تيمم ده حكم ايتدي ونجاست حقيقيه شول شيدر كه شرع اداء حين صلاتده
بدندن ولباسدن ومكاندن انك ازاله سي فرضيه تنه حكم ايلدي • پس
نماز قلمق مراد ايدن كمسنه يه نمازه شروعدن اول بدنندن وثوبندن واورته
نماز قيلدوغي مكاندن نجاستي ازاله ايلمك فرضدر • نته كيم حق جل وعلا
قرآن عظيم الشاننده بيورر • وثيابك فطهر • تطهير ثوب فرض اولنجق
بدن ايله مكانك تطهيري اولويه ايله فرض اولور • زيرا بدن ايله مكان نمازه
ثوبدن زياده لازمدر • زيرا نماز بدن ايله مكاندن منفك اولماز وثوبدن
كلي منفك اولوربولنمدوغي زمانده ونجاست حقيقيه ايله حكميه بيننده فرق
اولدركه نجاست حكميه نك ماء مطلقدن غيري ازاله سي جائز دكلدر ونجاست
حقيقيه نك ماء مطلق ازاله سي جائز اولدوغي كبي ماء مقيد ايله دخي ازاله سي
جائزدر كرك بدندن اولسون وكرك ثوبدن اولسون • زيرا اشياده اصل
طهارت اولوب ويقين كندو مثللو يقيندن غيري شك وظن ايله زوال
پذير اولمدوغي • عامهٔ كتب حنفيه ده واحاديث نبويه ده مصرح ومنصوصدر
كه بوندن هيچ بري برينه مخالفت كورنمه مشدر • فاذا شك او ظن في طهارة
ماء او ارض او طين او لباس او طعام او اناء او غير ذلك مما ليس بنجس العين فذلك

الشيء طاهر في حق الوضوء والصلوة وحل الاكل وسائر التصرفات • يعني
بر اوتك صويندو وياطپراغنده ياپرنده ويا بساطنده وياطعامنده • ويا
كيه جك اثوابنده وياخود تنجره وصحاننده وجناق وچوملك وسائر بونك كبي
ظروفات ومتاعنده نجس عينك غيري نجاست اصابتنده شك وظن واقع
اولسه آبدستنده ونمازنده واكل ايده جك طعامنك حلالقنده وسائر
تصرفاتنده طاهردر • وجودي متيقن اولمادقجه احتراز لازم اولماز وتيقن
وقتنده دخي ضرورت حسبيله قليلي عفودر امراض قلبيه دن اولان كبر وعجب
وريا كبي قبيح لذاتها اولانلردن دكلدر كه قليلي متنفر اوله • وكذا اذا غلب
الظن على نجاسته لكن هنا يستحب الاحتراز عنه • كيرو بو مذكورلر كيبيدر يعني
نجاست اصابتنه ظن غالبي اولورايسه بونده احترازي مستحبدر كه احتياط
ينه اجتناب ايتمكده در • زيرا رسول عليه السلام بيوردكه بدنكزه بول
اصابت ايتمكدن صاقنك كه عذاب قبرك جمله سي بولدندر ديو بيوردي • امدي
بوكونه احتراز مستحبدر • ويكره تنزيها استعماله كر اواني الكفرة وسؤر المخالطة
المخلاة والماء الذي ادخل الصبي يده فيه وطين الشوارع اذا لم ير فيه عين النجاسة ولا
اثرها واواني المشركين • وتنزيها مكروهدر كافرك طونن كيمك ويباننده
كزن طاوغك ايچدوكي صويك بقيه سي ايله ابدست المق وكوچك اوغلانجقلر
اللرن پاكلكي ونا پاكلكي معلوم دكل ايكن اللرين صوقدوغي صو ايله دخي ابدست
المق مكروهدر • وصوقاقلرده كزن كلاب كزدوكي با لچقلر وكذلك فتحي
ايله مخلوط اولان با لچقلر با مشركلك چناغي وچوملكلك ايچنده نجاستك عين
واثري ظاهر اولميان قبل الغسل واستعمال اوررنده عين نجاست مرئيه اولميه
بالچق ايله اداء صلوة تنزيها مكروه اولدوغي ذخيره وتاتارخانيه مدلولي
اولوب وذخيره ده نجاست احتمالي امور مذكوره ده طاهرايكن مكروهات
تنزيهيه دن عد اولنمه لري اشياده اصل طهارت اولوب ويقيندن غيري
ازاله ايدر شي اولمدوغنه مبني ايدوكي تصريح اولنوبدر • والدليل على هذا
ما ذكرنا في النوع الاول من اكل النبي صلى الله تعالى عليه وسلم من ضيافة اليهودي
واليهوديه وما اخرجه د ابو داود عن جابر رضي الله تعالى عنه انه قال كنا
نغزو مع رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم • فنصيب من آنية المشركين
واسقيتهم نستمتع بها ولا يعيب ذلك علينا • بو مذكورات سابقا نوع
اولده ذكر اولندوغي وزره رسول عليه السلام يهوديك ضيافتنده امتناع

اتمیوب وارد قلرندن وطعامنی یدکلری و بر یهودیه قریسنک دعوتندن ذهرلی طعامندن اکل اتدکلری ومشرکینک قربه سندن اولان صو ایله آبدست الدقلری دخی روایت اولنمشدر ۰ نته کیم ابوداود مراسلندن اخراج اولنوب جابر رضی الله عنه دن روایت اولنمشدرکه تحقیق حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ایله غزو اتدیکمز زمان بیله کزر ایکن یولده راست کلدکمز مشرکینک تنجره سندن وچناقلرندن بولدیغمز طعامی اکل اید و بو قربه لرندن صولرندن ایچون وآبدست دخی آلور ایدک وتعییب دخی اولنماز ایدک دیدوکی اصل مرقوم اوزرینه بو دلیل وشندر ۰ وفی التاتارخانیه وفی الاصل الصبی اذا ادخل یده فی کوز ماء او رجله فان علم ان یده طاهرة بیقین یجوز التوضؤ بهذا الماء وان علم ان یده نجسة بیقین لا یجوز لا یجوز التوضؤ وان کان لا یعلم انه طاهر او نجس فالمستحب ان یتوضأ بغیره لان الصبی لا یتوقی عن النجاسات عادة ومع هذا لو توضأ به اجزاه انتهی ۰ وکوجک اوغلانجقلرک الرلری پاک اولدوغی وناپاک اولدوغی بلنمیوب الرلرین صوقدقلری صو ایله آبدست آلمق مکروهدر ۰ واکر الرلری وایاقلری یقینا اوزره پاک اولدوغی تحقیق بلور ایسه آبدست المق جائزدر ۰ واکر اول صبینک الرلری وایاقلری نجس اولدوغنی یقین اوزره بلور ایسه جائز دکل ۰ اما الرلری وایاقلری پاکمیدر نجسمیدر بلماز ایسه الرلرین وایاقلرین ادخال ایتدوکی صو ایله آبدست المق مکروهدر ۰ زیرا اوغلانجقلر عادتده نجاستدن کندولرین صاقنمق بلمزلر ۰ واکر اویله پاک صو ایله آبدست آلور ایسه جائز لکن اولی اولدر که اول صو اولان چناغن صوین دوکوب بعده انی غسل ایدوب غیری پاک صو قیوب آبدست المق مستحبدر صاحب تاتارخانیه کلامی تمام اولدی ۰ وقال فی الذخیرة ویکره الاکل والشرب فی اوانی المشرکین قبل الغسل لان الغالب الظاهر من حال اوانیهم النجاسة فانهم یستحلون الخمر والمیتة ویشربون ذلک ویأکلون فی قصاعهم واوانیهم فیکره الاکل والشرب قبل الغسل اعتبارا للظاهر ۰ وصاحب ذخیره دیدیکه مجوسینک تنجره وصحانندن وسائر چناقلرندن کندی پاک اتمدن ایچندن یمک وایچمک تنزیها مکروهدر ۰ زیرا ظاهر حاللرندن قابلری وچناقلری دخی کندولری کبی مردار درمیته وشراب یمکدن وایچمکدن خالی دکللردر ۰ اول اجلدن چناقلرن یویوب اندن صکره ایچندن یمک وایچمک ظاهرینه اعتبارا اتمکدر احسن اولان ۰ کما کره التوضؤ بسؤر

الدجاجة المخلاة لانها لا تتوقی عن النجاسة فی الغالب والظاهر ۰ نته کیم بباندن کزن طاوغک ایچدکلری صودن آبدست آلمق مکروهدر نجاستدن صاقنمیوب ظاهر آنجاست یدوکلری غالب اولدوغی ایچون سؤری دخی مردار اید ۰ وکما کره التوضؤ بماء ادخل الصبی یده فیه لانه لا یتوقی من النجاسة فی الظاهر والغالب ۰ ونته کیم شول اوغلانجقلرک کندولرن نجاستدن ولادن محلدن صقنمق بلمین کوجک اوغلانجقلرن الرن صوقدقلری چناغک صوی ایله آبدست آلمق مکروهدر ۰ وکما کره الصلوة فی سراویل المشرکین اعتبارا للظاهر فانهم لا یستنجون وکان الظاهر من حال سراویلهم النجاسة ومع هذا لو اکل وشرب فیها قبل الغسل جاز ولا یکون آکلا ولا شاربا حراما لان الطهارة فی الاشیاء اصل والنجاسة عارضة فیجری علی الاصل حتی یعلم بحدوث العارض ۰ نته کیم مشرکینک طون ایله پاک اعتباریله نماز قلمق تنزیها مکروهدر ۰ زیرا ظاهر حاللری کوربنن طونلری نجس اولدوغیدرکه ۰ نجاستدن وخمر کبی مردار اولانلردن صاقنمزلر ۰ بونک ایله بیله چناق وچولمکلرن یویوب پاک اتمدن ایچندن یبوب وایچمک حرام دکل ایکن مکروهات تنزیهیه دن عد اولنمه لری اشیاده اصل اولان طهارت اولوب ونجاست صکره دن عارض ولمغله اصل طهارت ایدوکی تصریح اولنوبدر ۰ وما یقول بان الظاهر النجاسة قلنا نعم ولکن الطهارة ثابتة بیقین والیقین لا یزول الا بیقین مثله انتهی ۰ والحاصل اکر سؤال وارد اولور ایسه دینلورکه اشیاده اصل طهارت اولوب ونجاست ایسه عارضه اولمغله طهارت ثابت اولوب ویقین کندو مثللو یقین دن غیری شک ومس ایله زوال پذیر اولمدوغی عامهٔ کتب حنفیه وشافعیه ده واحادیث نبویه ده مصرحدر کلام تاتارخانیه دخی بو محلده نهایت بولدی ۰ ثم قال بوندن صکره صاحب ذخیره دیدیکه ولا بأس بطعام الیهودی والنصرانی کله من الذبایح وغیرها لقوله تعالی وطعام الذین اوتوا الکتاب حل لکم من غیر تفصیل بین الذبیحة وغیرها ۰ ویهود ونصارادن اهل کتاب اولانک هر بینک طعام وذبیحه سنی یمکده بأس اولمیوب وغیری بیه جکلرینی یمکده نسنه لازم کلماز ۰ حق جل وعلانک قرآن عظیم الشانده بو قول شریفی حکایت ایدرکه سورهٔ مائده ده معناه لطیفی شونلرکه اهل کتابدر یعنی یهود ونصارانک جمیع طعاملری کرک بوغازلدقلری حیوانلرک لحمی وکرک غیری ذبایح اولسون یمکده باس یوقدر سزه حلالدر

دیمکدر ، زیرا حل لکم قول شریفنده اطلاق بیوردی ذبیحه ایله غیر ذبیحه بیلیننی تفصیل
ایتمدی • ویستوی الجواب بین ان یکون الیهودی والنصرانی من اهل الحرب وغیر اهل الحرب
وکذا یستوی الجواب بین ان یکون الیهودی والنصرانی من بنی اسرائیل کنصاری العرب
لظاهر ما تلونا من النص فانه لا یفصل بین کتابی وغیر کتابی • ویهود ونصارادن
هر برینک اهل کتاب ولانلر حکمنده برابردر کرک حربی اولسون کرک غیر حربی
اولسون وکرک بنی اسرائیل اولسون وکرک بنی اسرائیلک غیری اولسون ونصاری
عرب کبی طعاملرینی وذبیحه لرینی اکلده بأس یوقدر • زیرا حق سبحانه وتعالی بونده
جمله سن اطلاق قیلدی طعاملرینی وذبیحه لرینی تفصیل ایتمدی • ولا بأس بطعام
المجوس کله الا الذبیحة فان ذبیحتهم حرام انتهی وکذلک آتش پرست اولان
مجوسینک طعامین یمکده بأس اولمایوب لکن حین ذبحده بسم الله ایتمه ملری
ایله بوغازله دقلرین یمک حلال دکلدر • وبو مذکورلرک ملت معینه لری
یوقدر • زیرا حق تعالی • ولا تاکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه • بیورمشدر
لکن بو زمانده اولان کافر وطائفه سنک ذبیحه لرینی حین ذبحده نه وجه
ایله تسمیه ایدرسن دیو سؤال ایلدوکمده دیدیلر که حاشا بز حین ذبیحه
مزده انا سن ویا باسن واوغلون بیله ذکر ایدرز • یعنی حق تعالی
ومریم وعیسی مراد ایدرلر • ودیلر نیجه اسوآز ماردیرلر اناسی یمکدر
وتحریف ایتدکلری انجیلک عربیده باسم الاب والام وروح القدس یازمشلردر ،
ویهودیلر ایسه عزیر بن الله دیرلر • بو خصوصده مشرک اولمشلردر • نته کیم
کمال پاشاده رحمه الله فتوا واسنده ایدر منع اولنمق کرک الحاله هذه منعی قابل
ایکن عجبدر که اهمال اولنور بونک منعی حکامه لازم واهمدر وشاهراه تقوی بودر ،
زیرا علما وصلحا وسائر مسلمین میته یمک خوفی واردر • بو عصر خلقنک
قسوة قلبلرینه ظن ایدرزکه بر سبب دخی بونک منعنده حوصعوبت بوندر
سلخانه برنیجه ذبح ایچون نیچون تعیین اولنمیه یهود اعتقا باطلری اهتمامله
ایدوب مسلمینک ذبایحنی یمزلر • پس حکام مسلمین بو بابده اهمال ایتمک یونسنه
دکلدر الله تعالی ارشادی میسر ایلیه • زیرا جهودی مسلمین اوزرینه تسلیط
ایتدکلری دین ودولته ضرری بر فتنه عظیمدر بو بابده منع کثیر وآثار متعدد
خصوصا حضرت حق تعالی قرآن کریمنده • ولتجدن اشد الناس عداوة للذین
آمنوا الیهود • بیورمشکن بونلاده مالین وعرضین ویا طبیبلک ایله بدن وجانه
اینانمق قرآن عظیم الشانه ضعف یقیندن ناشیدر • ابن حجر رحمه الله شامده

مفتی الانام ایکن قایتبای مصری امورنده جهودی استعمال ایتدکده بو عمل
حرامدر • بونلره محبت حضرت رسوله اکرمه عداوتدر دیو فتوی ،
ویردکلرنده قایتبای استماع ایتمامش بالآخره یازمشکه السلام علینا
یا قایتبای • ولن ترضی عنک الیهود ولا النصاری حتی تتبع ملتهم
• یعنی اعتقادکه صورت محبتلرینه اعتماد حرامدر • وما دامکه مسلمانلر
جهود اولمیه انلار مسلمی سومک وصانمق امر محالدر دیو خبر کوندرمشدر
قایتبای دخی یهود ونصارانی استعمالدن تائب اولمشدر • وابن همام
رحمه الله ایدرکه بونلاری امین ایدوب دیناخاطر ایچون عباد اللهک
وامت محمدک اوزرینه مسلط ایتمکده عظیم خطا واردر • زیرا
مسلمین اوزرینه کافری تسلیط ایتمک کفر قپوسیدر • بو بابده الله
تعالی ورسولنی اغضابدن زیاده حذر ایتمک لازمدر • وقال فی موضع
آخر روی عن ابن سیرین رحمه الله ان اصحاب رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم کانوا یظهر علی المشرکین وکانوا یاکلون ویشربون فی اوانیهم
ولم ینقل انهم کانوا یغسلونها قبل الاکل والشرب • حسن بصرینک
قرنداشی اولان رئیس المعبرین ابن سیرین رحمهما الله روایت ایدر تحقیقا
اصحاب رسول الله غزاده مشرکین ارسنه کلدکلرنده قاب وقاجقلرنده اکل
وشرب ایدرلر ایدی ظاهر اعتبار ایدوب اشیاده اصل اولان طهارتدر
دیو اوانی وسواقیلرین غسلدن اول اکل وشرب ایدرلر ایدی یاکمیدنا یاکمید
بونده تفتیش وتفحص ایتمزلر ایدی دیو بیورر • معنی یظهرون یغلبون ،
ویستولون • معنادن ظاهر اولان قاب قاجقلرینک حالنده نجاست غالب
ایکن غسلدن اول انلاردن اکل وشرب مکروهدر • ومع هذا اکر انلاردن
قبل الغسل اکل وشرب ایدر ایسه جائزدر • نته کیم سورة صفده قال الله
تعالی فاصبحوا ظاهرین • نته کیم سورة صفک آخرنده حق تعالی
بیورر • پس مؤمنلر کافرلره غلبه ایدیجی اولدیلر دیمکدر • وروایت
اخراده سورة کهفده بیورر • وقال الله تعالی فما استطاعوا ان
یظهروه • یعنی حق تعالی بیورر که سز کافرلر اوزرینه غلبه ایدوب
مستولی اولماسنه سزه اشکاره طاقت ویردک ومعناه ما قلناه ومؤمنلرک
کافرلر اوزرینه غلبه ایتمسی بو ایکی آیات بینات ایله معناسی ظاهر اولدی
وروی ان اصحاب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم • لما هجموا علی باب

كسرى وجدوا فيها مطبخة قدوراً فيها الوان الاطعمة فسئلوا عنها فقيل
انها مرقة فاطعموه فاكلوا وتعجبوا من ذلك وبعثوا بشيء من ذلك الى عمر
رضي الله تعالى عنه فتناول عمر من ذلك وتناول اصحابه • وروايت اولندى
كه حضرت عمر رضي الله تعالى عنه خلافتنده اصحاب كرام ملك كسرى يه مستولى
اولدقلرنده مطبخنده قابلر ايچنده بولدقلرى الوان اطعمه تناول ايدوب
ولذتنى استحسان ايتمكى ايله آندن حضرت عمر رضي الله تعالى عنهه برمقدار
ارسال ايتدكلرنده تناول ايتدوكى روايت وحكايت اولنوبدر • فالصحابة
رضي الله تعالى عنهم كلوا من الطعام الذي طبخوا في قدورهم قبل الغسل •
كذلك اصحاب كزين تجره وصحانلرن غسلدن اول انلرك ايچندن طعام پيوب
وطعاملر پيشوررلر ايدى نجاستك اثرى ظاهر اولميان اناء كافرده • والمعنى
في ذلك ان الطهارة في الاشياء اصل والنجاسة عارضة وقد وقع الشك في هذا العارض
ولا يرتفع الطهارة الثابتة بقضية الاصل • شول معنادركه ظاهرى اعتبار ايله غسل
دن اول كافرلرك قابلرنده وقپلرنده اكل وشرب مكروهدر • ومع هذا اكر
انلاردن قبل الغسل يرايسه وايچرايسه جائزدر • ديدوكى ايچدوكى حرام اولماز
زيرا اشياده اصل طهارتدر ونجاست عارضهدر پس اصل اوزره جارى
اولور حتى حدوث عارض معلوم اوله • وما يقول بان الظاهر هو النجاسة قلنا
نعم ولكن الطهارة كانت ثابتة بيقين مثله • واكر دينلور ايسه كه ظاهر
اولان نجاست اولماقدر • ديرزكه نعم اويله در لكن طهارت يقين ايله ثابتدر
ويقين كندو كبى يقين ايله زائل اولور • الا يرى انه اذا اصاب عفو انسان ثوبه
من سؤر الدجاجة المخلاة من الماء الذي دخل الصبي يده فيه وصلى مع ذلك جازت
صلاته • اى سالك آنى حقيقت كورمزميسن بو كا دلالتدر كه بياندركن •
طاوغك ايچدوكى صويك ارتوغى وياخود كوچك اوغلانجقلرك اللرى پاكلكى
ونا پاكلكى معلوم دكل ايكن اللرينى صوقدوغى صويك بركمسه النه اصابت
ايلسه وياخود ثوبنه اصابت ايلسه مع هذا مكروه ايكن يو يوب پاك ايتمهدن آنك
ايله بيله نماز قلمق حكما جائزدر • واذا صلى في سراويل المشركين جازت الصلوة
لان الطهارة في هذه الاشياء اصل وقد تيقنا الطهارة وشككنا في النجاسة
فلم يثبت النجاسة بالشك كذا هنا انتهى • تمام مشركينك طونى ايله ستر عورت
ايچون كيوب نماز قلسه جائزدر • بو اشياده اصل اولان طهارت يقين ايله
ثابتدر • وشك وظن ايله زوال پذير اولمادوغى ذخيرهده تصريح اولندى

وكلام

وكلام ذخيره نهايته ايردى اكر مشركينك نجس اولدوغنه دليل ديو برسؤال
ايدر ايسه جواب ويريلور كه بوندن مراد عين نجس دكلدر اعتقادلرنده
نجسلردر • وسراويل كفرة ونجاستك غيرى واثرى ظاهر اولميان اناء كفرة
قبل الغسل استعمال ايدرلر ايسه تنزيهاً مكروهدر • ومع هذا اكر انلار
دن قبل الغسل استعمال ايدرلر ايسه دخى جائزدر • بو مذكوراتك امثاله
نجس عينك غيرى نجاست اصابتنده شك واقع اولسه آبدست و نماز و اكل
وشرب و سائر تصرفات حقنده طاهردر • واكر نجاست اصابتنه ظن غالب اولور
ايسه احترازى مستحبدر • ثم قال وروى محمد رحمه الله في الكتاب ان
علياً رضي الله تعالى عنه سئل عن ذبايح الزمرلة من اهل الحرب فلم ير به بأساً
انتهى • وبوندن صكره ينه صاحب ذخيره امام محمد رحمه الله دن • روايت
ايدر تحقيق حضرت على رضي الله عنه دن نصارى اهل حربك ذبايحندن •
سؤال اولندقده رأيلر اكلنده بأس اولماق اوزره اولدوغى روايت
اولنمشدر • كلام ذخيره آخر اولدى • وما نقلنا سابقا من المسائل
المتعلقة بالرخص مبنى على هذا الاصل • نته كيم رخصته متعلق اولان
مسائل فقهيه دن بو اصل اصيلدر بيان اولندوغى اوزره نقل اولنوب ذكرى
سبقت ايتمشدر تفصيله احتياج دكل اجمالى كفايت ايدر • وبالجملة ان الاهتمام
في امر الطهارة ليس من سنة السلف رحمه الله لمن له طبع مستقيم خال عن
الوسوسة واستعدادها فله يتحرى الاقوى والاحوط بحيث لا يفوت به اهم
منه كالجماعة والتلاوة والذكر والفكر والتصنيف • وبالجملة امر طهارتده رقت
واهتمام سنت سلف اولماز طبيعتى استقامت اوزره اولوب خلقتنده
وسوسهيه عدم استعداد ملاحظه ايدن كمسنه جماعته وآرموق قرآن
عظيم الشان اوقماق وذكر وفكر كبى بحسب الشرع اهم ومهم اولاندرى تكميل
اعمال صالحهنك اقوى واولانلرن تحرى ايدر واما الموسوس او المستعد
فعليه ان يتحرى الرخصة والسعة الى ان ينقطع عنه احتمال الوسوسة
• اما موسوس وياخود مستعد اولان كمسنهيه لازمدركه عنايت الهيه
مظهر اولوب وسوسهدن خلاص اولنجه رخصت ايله عمل ايدوب قواى اعمالى تحرى
رعنا ايله مضحك ابليس اولمايه **الفصل الثاني** في التورع والتوقي من
طعام اهل الوظايف من الاوقاف او بيت المال مع اختلاط الجهلة والعوام
واكل طعامهم وهذا ناشئ عن الجهل والرياء • اوچنجى باب ايكنجى فصلى اوقاندن

یاخود بیت المال وظیفه خورا اولانلرك بیاننده • او قافدن یاخود بیت المال
دن وظیفه خور اولانك طعامنده اجتناب ایتمك کبی • معلوم اوله جهله عوام
ایله اختلاط ایدوب وطعاملرینی لا ابالی تناول ایتمك حسب الحال فلان بعضك
او قافدن یاخود بیت المالدن بحال الاستحقاق قدر کفایه وظیفه سی اولوب
انك ایله قناعت ایدن مرد صالحك طعامندن تورع وتوقی تمسی کمال الجهلدن ایدیکندن
ناشی اولوب غیری محلی یوقدر • فکما ان الکسب بالبیع والاجارة ونحوهما اذا روعی
فیها شرائط الشرع حلال طیب کذلك الوقف اذا صح وروعی شرائط الوقف فلا شبهة
فیه اصلا اذ الصحابة وقفوا واکلوا منه • نته کیم تحقیق اولوب وصاتمق
وجه اوزره کسب دخی بونلار بکز رحلالدر • نیجه که اولوب وصاتمقده
شرع شریفه رعایت اولور ایسه حلالدر طیبدر • نته کیم وقف عن اصل وقف
صحیح وشرائطی مرعیه اولوب حاکم جوازینه ولزومنه حکم ایلیه مثلا برکمسنه
وقف ایلدوکی نسنه متولیه تسلیم ایدوب آندن صکره رجوعه مراد ایدوب
عدم لزومنه ذاهب اولوب منازعه ایلدکده قاضی دخی لزومنه حکم ایلیه
اول وقف لازم اولور • وبیت الماله رخصت یاب اولان مصرف بیت المال
اولور ایسه وقفدن وبیت المالدن مأخوذ اولان شروطنه رعایت اولنان
کذلك بیع واجاره وسائر عقود صحیحه منافعی کبی حلال وطیبدر که صحابۀ کرام
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وقف ایدوب ووقفدن اکل ایلدکلری مشهوددر
• ودخی خلایقك مسجدلر • ومدرسه لر • وعمارتلر • وچشمه لر وکاروانسرایلر
بنا احداث ایلدکلرینك استعمالی چوقدر • امامین قتنده وقف ایتدکلری
برعینی حبسدر الله تعالینك ملکی اولدوغی وجه اوزره نته کیم نفعی عباده
عائد اوله • وکذا بیت المال یحل لمن کان مصرفا له اذا اخذ بقدر
الکفایة وقد اخذ الخلفاء الاربعة رضی الله تعالی عنهم سوی
عثمان رضی الله تعالی عنه منه فلا فرق بین الوقف وبیت المال
وبین غیرهما من المکاسب فی الحل والطیب اذا روعی شرائط الشرع • کیرو
بونجلین در بیت المالدن کندویه کفایت قدر حصه یاب مصرف
بیت المال اولور ایسه اکا حلالدر • اکر شروطنه رعایت اولنور ایسه
زیرا حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه دن غیری خلفاء راشدین
رضی الله تعالی عنهم اجمعین حضرتلرینك بیت المالدن قدر کفایه
اخذ ایتدکلری ثابتدر • پس امدی نیجه ان برکشی کار وکسبنده شرع شریف

اوزره حرامی حلالدن سچه وریادن قچه وقف ایله کسب اراسنده فرق
اولنمان کذلك وقف ایله بیت المال آراسنده دخی فرق یوقدر شرط اولنان
اوزره شرعه موافق اولور ایسه سائر عقود صحیحه منافعی کبی حلال
وطیبدر • وفی الحرمة وفی الخبث اذا لم تراع بل الاولان اشبه وامثل فی
زماننا اذا کثر بیوع اسواقنا واجاراتهم باطلة او فاسدة او مکروهة
• اکر وقف باطلدن وبیت المالدن حصه منه اولان نامستحق اولمغله بیت
المال مصرفی اولمغله مأخوذ اولان عقود باطله حرام وخبیثدندر لکن فی
زماننا قول احوطی تحری ایدن قطع النظر اسواقده جاریه اولان عقودن
اکثری بطلان وفساد وکراهتدن برینه خالی اولمامغله بروجه ایله امکان
اولمدوغی جهتدن وقف وبیت المالدن مأخوذ اولان غلات عقودردن اشبه
وامثلدر • نعم الورع من الشبهات فی الحلال والحرام لیس کالورع فی امر الطهارة
والنجاسة بل هو اهم فی الدین وسیرة السلف الصالحین • نعم کرچه
اویله در اما زمانه مزده ورع وتقوی اولدرکه حرام وشبهاتدن صاقنوب احتراز
ایلیه • زیرا امر طهارت ونجاستدن صاقنمق اهم ومهم وسیرۀ سلف صالحین
اولمغله اکرچه امام ابو اللیث رحمه الله احتیاطا مالنك اکثری حلال ولاندن
غیریله معامله نك عدم جوازینی اختیار ایتمشدر • ولکن فی زماننا
لا یمکن الاخذ بالقول الاحوط فی الفتوی • لکن بوندن شبهاتدن صاقنمق
زمانه مزده ممکن دکلدر • وفتوی انك اوزرینه درکه فی زماننا شبهاتدن
ورع ایله دکل بلکه قول احوط ایله اخذ اولنه • زیرا خلق ایله معامله
اولنمق لازم دکلدر • نته کیم حرامی هبه ایله وصدقه ایله الماق جائزدر
• اما بیع ایله واجاره ایله المق جائز دکلدر • آنك ایله حلال اولماز •
وهو ما اختاره الفقیه ابو اللیث رحمه الله من انه اذا کان اکثر مال الرجل
حلالا جاز قبول هدیته ومعاملته والا فلا واول معنی فقیه ابو اللیث
رحمه الله قولی اوزره نیجه ان برکشینك مالنك اکثری حلال اولور ایسه هدیه
سنی قبول ایلمك جائز وبیع واشترا ایلمك جائزدر • غیری ایله احتیاطا معامله
نك عدم جوازینی اختیار ایلمشدر • قال الامام قاضیخان رحمه الله فی فتاواه قالوا
لیس زماننا زمان الشبهات وقاضیخان رحمه الله فتاواسنده وصاحب التجنیس رحمه الله
بیور رکه علما دیدیلرکه زمانه مز شبهات زمانی دکلدر • وعلی المسلم ان یتقی الحرام
المعاین • امدی همان مسلم اوزرینه لازم اولان ظاهر اولان حرامدن احتراز

ابلمكدر • وكذا قال صاحب الهداية فی التجنيس وزماننا قبل ستمائة كبر وبونجلين
درصاحب هدايه تجنيس نام كتابنده بيوردكه زمانمز شبهاتدن صاقنمق زمانيدكلدر
على المسلم ان يتقی الحرام المعاين • امدی همان مسلم اوزرينه لازم اولان ظاهر
اولان حرامدن احتراز ايلمكدر • وكذا قال صاحب الهداية فی التجنيس وزماننا
قبل ستمائة كبر وبونجلين درصاحب هدايه تجنيس نام كتابنده بيورر كه
زمانمز شبهاتدن صاقنمق زمانی دكلدر همان لازم اولان محرمات معلومه دن
توقی ولجتنابدر ديمشلر كه بونلارك زمانی التی يوزدن اول ايدی •
قاضيخان ايسه بش يوز طقسان ايكی سنه سنك رمضان شريفك اون بشنجی
كيجه سنده وفات اتمشدر رحمه الله وصاحب هدايه بش يوز طقسان اوج تاريخنده وفات
اتمشدر عليه الرحمة • وقد بلغ التاريخ اليوم تسع مائة وثمانين • وحالا تاريخ
طريقة المحمديه تأليفی طقوز يوز سكسان سنه سنده بو محله ايردی و ترجمه تاريخی
ايسه حالا بيك سكسان ايكی رمضاننك يكرمی التنجی چهارشنبه كيجه تراويحدن
صكره بو محله واصل اولدی • وبو نسخه نك تحريری تاريخی بيك طقسان
اوج رمضاننك اون دردنجی چهارشنبه كونی بين الصلاتين ده بو محله
ايردی كه بو نسخه دن اول يازيلان نسخه در • ولاخفاء ان الفساد
والتغير يزيدان بزيادة الزمان لبعده عن عهد النبی • وكز لودكلدر كه
عهد نبوتدن بعيد اولماغن زمان زياده اولدقجه فسق وفساد ايله تغير دخی
زياده اولور • فالورع والتقوی فی زماننا فی حفظ القلب واللسان وسائر
الاعضاء شك يوقدر كه بو عصرده فی زماننا ورع وتقوی اولدر كه هر كشی
قلبنی و دلنی وسائر اعضا جوارحنی مناهيدن وحرامدن حفظ ايليه •
والتحرز عن الظلم وايذاء الغير ولو بالسؤال والاستخدام بغير اجر وبر كمسنه
اجرتسز قوللانمق واكر سندن برشی دن سؤال ايدن كشی نك سؤالنه جواب ويرمك
وبغير حق غيره ظلم وايذا ايمكدن صاقنمق دخی ورع وتقوادندر • وان يجعل
ما فی يد كل انسان ملكا له ما لم يتيقن كونه بعينه مغصوبا او مسروقا • وزمانمزده
ورع وتقوی اولدر كه هر كسك النده كه شی انك كندو ملكی قيلنه مادامكه
انك بعينه مغصوب اولدوغی معلوم اولميه ويا مسروق ايدوكنه يقين اولميه
اول شیء شخص مرقومك ملكی عد ايلمكدر • وان علم يقينا ان فی ماله
حراما قال فی فتاوای قاضيخان رحمه الله لو ان فقيرا اخذ جائزة السلطان مع
ان السلطان يأخذها غصبا ايحل له ذلك • واكر يقينا بيلور ايسه كه تحقيق

انك مالی حرام اولدوغن الموجائز دكلدر • لكن قاضيخان رحمه الله فتوا واستدن
بيورركه اكر پادشاهك جائزه سنی آلسه پادشاه انی غصبا الدوغنی بيلور ايكن
اولحلال اولور ديو سؤال وارد اولور ايسه • قال فان كان السلطان خلط
الدراهم بعضها ببعض فانه لا بأس به • جوابنده بيورركه اكر پادشاه اولدوغی اقجه
بری برينه قارشدر ايسه اولحالده آنی الماق ضرر ويرمز اخذی جائزدر • وان
دفع عين الغصب من غير خلط لم يجز اخذه • واكر غصب ايندوكی نسنه نك عينی
ويرر ايسه اخذی جائز دكلدر • قال الفقيه ابو الليث رحمه الله هذا الجواب
تستقيم علی قول ابی حنيفة رحمه الله لان عنده اذا غصب دراهم من قوم وخلط
بعضها ببعض الغاصب • فقيه ابو الليث قاضيخانك بو جوابنی بيورركه •
بو جواب امام اعظم قولی اوزره مستقيم اولور • وامام اعظم رحمه الله
قتنده بر كمسنه بر قومدن بعض دراهم غصب ايلسه و انلارك
بعضيسنی بعضی سنه قارشدرسه غاصب اول دراهمه مالك اولور
• وقال فی الخلاصة السلطان اذا قدم شيئا من المأكولات اشتراه يحل
وخلاصه ده ديركه پادشاهك كل ايدوجك قسمندن بعضی نسنه كتوروب
اكر آنی صاتون آلدی ايسه اكلی حلال اولور • وان لم يشتره ولكن الرجل
لا يعلم ان فی الطعام شيئا مغصوبا بعينه يباح اكله انتهی • وخلاصه ده
ديركه اكر پادشاه آنی صاتون آلمدی ايسه لكن طعامدن بعينه مغصوب
برنسنه الدوغی معلوم اولمازايسه انك اكلی مباح اولور خلاصه نك
كلامی آخر اولدی • وهكذا قال قاضيخان رحمه الله وزاد لان الاصل فی
الاشياء الاباحة وقاضيخان • دخی آخرنده بويله ديدی زيرا اشياده
اصل اولان اباحتدر ويقين شك ايله زائل اولمدوغی نه اول كمسنه
نك يقينی اولمادقجه اكلی حلالدر ديو بيوردی • وفی بستان العارفين
اختلف الناس فی اخذ الجائزة من السلطان قال بعضهم يجوز ما لم يعلم
انه يعطيه من حرام وقال بعضهم لا يجوز • وفقيه ابو الليث بستان العارفين
ده ديركه پادشاهدن بخشيش قبول اتمكدر • علما اختلاف ايلديلر بعضيلر
مادامكه ويردوكی حرام ايدوكی معلوم اولميه جائزدر ديديلر • وبعضيلر
جائز دكلدر ديديلر اما من اجازه فقد ذهب الی ما روی عن علی بن
ابی طالب رضی الله تعالی عنه انه قال ان السلطان يصيب من الحلال
والحرام فما اعطاك فخذ فانما يعطی من الحلال • اما جائزدر دين كمسنه نك

دلیلی اولدرکه امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلری بیوردرکه پادشاهه
حلالدن وحرامدن کلور لکن هرنسنه که سکا ویرور قبول ایله آنی اول سکا
ویرمز الاحلالدن ویدیکی حرام ایسه ده سکا حلالدر • وروی عمر
رضی الله تعالی عنه عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من اعطی شیئا
من غیر مسئلة فالیاخذه فانما هو رزق رزقه الله • حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه برکسنه یه طلب
اتمکسزین برنسنه اعطا اولنسه آنی اخذ ایلسون اولدکه الا الله تعالی
حضرتندن اکا احسان اولنمش رزقدر دیو بیوردی • پس امدی جائزهٔ
سلطانی وجه مرقوم اوزره اخذك جوابنه استدلال ایتدیلر • وروی الاعمش
رحمه الله عن ابراهیم النخعی انه لم یر بأسا بالاخذ من الامرآء اعمش رحمه الله
روایت ایدر ابراهیم نخعیدن نقل اولندیکه امرانك ویردکلری نسنهٔ
الماقده باس یوقدر هدیه لرن الماق جائزدر دیدیلر وعن حبیب بن ابی
ثابت رحمه الله انه قال رأیت هدایا المختار یأتی الی ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
وابن عباس رضی الله تعالی عنهما فیقبلانها ابی ثابت رحمه الله کبار تابعین
دندر • روایت ایدوب ایدر تحقیق عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهما وعبدالله
بن عباس رضی الله تعالی عنهما زمانه ولایتده جور وظلم ایله معهود ومختارك
هدیه قبول ایتدکلرینی کوردم دیدکلری بستان العارفین ده مسطوردر •
وعن الحسن رحمه الله انه کان یأخذ هدایا • الامرآء وحسن بصری رحمه الله
امرانك هدیه لرن الوب قبول ایدر ایدی دیو روایت اولنمشدر • وروی محمد
بن الحسن رحمه الله عن ابی حنیفة رحمه الله عن حماد رحمه الله ان ابراهیم النخعی
رحمه الله خرج الی زهیر بن عبدالله الازدی وکان عاملا علی حلوان یطلب
جائزته هو • وابو نصر الهمدانی رحمه الله امام محمد بن حسن رحمه الله عامل
حلوان اولان زهیر بن عبدالله ازدیدن جائزه لرینی طلب ایتدکلرینی روایت ایدر
• امام اعظم وحماد وابراهیم النخعی جمع کثیر امام محمدك بو قولنه ذاهب اولشلردر
قال محمد رحمه الله وبه نأخذ ما لم نعرف شیئا من عطائه حراما بعینه وهذا قول
ابی حنیفة رحمه الله انتهی وهکذا فی الظهیریة وزاد واصحابه بعد ابی حنیفه
رحمه الله وامام محمد رحمه الله بیوردیکه بز دخی بونی اخذ ایدرز مادامکه
ویردوکی نسنه دن بعینه برحرامه واقف اولمیه وز بو قول امام واول همام
اقدم حضرتلرینك قولیدر • واصحابی رحمهم الله ابو حنیفه دن صکره

زیاده نقللر ایدوب فی زماننا مال غیر کندو اذنیله ورضاسی
ایله المق جائزدر • مادامکه انك حرامدن اولدوغی معلوم اولمیه
زیرا تصرف دلیل ملکدر انتهی کذلك فتاوای ظهیریه دخی بویله دد
بزم مأخوذمز بودرکه قول ابی حنیفه در ولعلك یختلج فی قلبك
ما سبب امتناع الورع عن الشبهات والاخذ بالقول الاحوط فی هذا الزمان
ای سالك راه حقیقت فی زماننا شبهاتدن ورع ایله دکل بلکه قول احوط
ایله اخذ اولنه خلق ایله معامله اولنماق لازم کلور • زیرا حرامی صدقه
ایله ووهبه ایله الماق جائزدر • اما بیع ایله الماق جائز دکلدر انك ایله
حلال اولماز ومال حرامی تصدق اتمك مالکی اوزرینه واجبدر • وآنی بیع ایله
ویاخود غیری وجه ایله صرف ایلمك کناهدر • وبر کمسنه شرا ایله ویاخود
غیری ایله آنی المق جائز دکلدر مکر که فقیر اوله وصاحبی آنی اکا تصدق
ایلیه • پس خلقدن عزلت لازم کلور حال بو که انسان مدنی الطبع در
وبونده حرج عظیم وتکلیف ما لا یطاق واردر وایکی سی دخی نص
قرآن ایله ثابتدر • زیرا بو زمانده الیتده امام محمدك واکا تابع اولانلرك
قوللری ایله اخذ متعیندر یعنی بر کمسه نك مالنی اذنی ایله ورضاسی ایله
الماق جائزدر مادامکه آنك حرام اولدوغی معلوم اولمیه لکن ما لا یدرك کله •
لا یترك کله مقتضاسنجه احوط وافضل الان اولدرکه بعض شبهاتدن که انده علامت
حرمت ظاهر اوله احتراز لازمدر • مثلا ظالم پادشاهك ویاخود شرقه ایله •
ویاخود قطع طریق ایله ویا تزویرلك وشریرلك ایله مشهور اولان کمسه نك جانبندن
کلن نسنه نك اخذی جائز دکلدر • اکر دینیلور ایسه که بو زمانده شبهاتدن
ورعك وقول احوط ایله اخذك امتناعنك سببی نه در • فنقول سببه
اربعة اشیاء جواب ویرورزکه سببی دورت نسنه در • غلبة الجهل
علی التجار والصناع والاجرآء والشرآء فی الاصل او العلة فلا یراعون شرائط
الشرع فی معاملاتهم فتفسد او تبطل او تکره فیکون مکسبهم حراما او خبیثا • وقول
احوط ایله عمله امکانی اولمامنك دورت سببی اولوب سبب اولی خلقه جهل
غلبه سندن ناشی شرائط معامله یه شرع شریفا وزده رعایت اولنمیوب •
تجار واهل صنعت واجرا او رطاقلر جاهللر اولدقلری اجلدن شرائطنه
رعایت اتمازلر • پس معامله لری فاسد اولور ویاخود باطل اولور یاخود
مکروه اولور • پس امدی اویله اولیجق کسبلری حرام اولور ویاخود خبیث اولور

والثانی غلبة الظلم من الغصب والرقة والخيانة والتزوير ونحوها ؛
ایکنجیسی ظلم کثرتیدر . یعنی ناسك غصبی وسرقتی وخیانتی وتزویری
وبونلر مثللولر غالبا اولماسیدر . والثالث والرابع ان قوام البدن
وانتظام المعاش بالنقود والحبوب ونحوها مما يخرج من الارض ؛
اوچنجیسی ودردنجیسی قوام بدنه وانتظام معاشه سبب اولان نقود
وحبوبك تشویش واختلاطیدر . زیرا یردن حاصل اولان جمله اشیا
وحبوبات وزنی معلوم اولان اقچه ایله آلنوب صاتیلور حتی بیعی صحیح
اوله لکن اقچه نك وزنی تغییر اولنجق بیع وشرا فاسد اولور . والغالب
المستعمل فی العقود ومعاملات الدراهم وقد صغروها حتی لا يبلغ اربعة
منها وزن درهم واحد شرعی . زیرا عقود ومعاملاتده غالب اولان درهمدر
که دردی بر درهم کله جکدر . شمدیکه زمانده معاملاتده جاریه اولان
دراهم دوردی بر درهم کله جك اون بش یکرمیسی بر درهم مرتبه سنه
تصغیر اولنوب وآنی دخی اهل طمع قرقوب دخی زیاده تصغیر ایدوب حد
شرعیدن معدودات قبیلندن قیلدیلر . والطامعون من اخساء الفسقة والكفرة
يقطعونها حتی صار المقطوع فی الدراهم غالبا علی غيره وجعلوها من المعدودات
فی التبايع والاستقراض وهجروا وزنها والفضة وزنية ابدا لنص الشارع عليه
فلا يتبدل بالعرف اذ شرط اعتباره عدم النص وحالا جمیع مبایعات
وامثالی دراهم مرقومه ایله در . کومشك ایسه دائما وزنی اوزره رائج اولماسی
طرف شارعدن منصوص اولوب عرف ناس ایله متبدل اولماموق ائمهٔ
ثلاثه رحمهم الله مذهبلریدر حال بوکه التون وکومشك همیشه وزن
معتبردر . زیرا عرفك شارع انك اوزرینه نص اتمشدر . پس عرف ایله
تبدیلی جائز دکلدر زیرا عرفك اعتبارنك شرطی آنده سرقت اولمامقدر شمدی
ایسه اقچه قرقوب تبایع ایسد فی معدودات قبیلندن قیلدیلر غلبهٔ جهله نك معامله‌لری
بو وجهله باطل اولنجق کسب اتدکلری نسنه حرام اولور . زیرا اقچه سی حرام
اولان فسقه وکفره ایله آلی وصاتی اتمك جائز دکلدر . وفاسق وفاجر اولان
آدم ایله واهل بدع ایله وظلمه ایله بیع وشرا اتمك جائز دکلدر . امدی مؤمن
اولان آدمك معامله سی اهل سنت وجماعت ایله اولماق کرکدر . اهل فسقه دخی
ایله اولماموق کرکدر . دائما اهل سنت وجماعت ایله قونشوب فسقه وفجره دن
ایراق اولوب شرع شریف اوزره سلوك اتمك کرکدر که حتی حال موتنده

دخی

دخی روحی حسن حال اوزره قبض اولنه . كما قال عليه السلام تموتون كما
تعيشون وتحشرون كما تموتون . نته کیم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه سز دنیاده نه حال اوزره تعیش ایدوب دیرلور ایسه کز اول حال
اوزره اولورسز . ونه حال اوزره اولوب آخرته کیدرسه کز قبردن اول حال
اوزره قالقوب محشر یرینه وارورسز دیو بیورمشدر . پس امدی مؤمنه لایق
اولان هر حالده شرع شریف وصراط مستقیم اوزره اولماقدر که سبب سعادت
دارینددر . اوله که حق جل وعلا جمله امت محمدیی شرع شریفدن وصراط
مستقیمدن آیرمیه آمین بحرمة سيد المرسلين . وهذا مذهب ابی حنيفة
ومحمد رحمهما الله . وبو ذکر اولانلر امام اعظم وامام محمد رحمهما الله مذهبلری
واضح روایتلریدر . وفی رواية ظاهرة عن ابی يوسف رحمه الله وعن اعتبار
العرف فقط مطلقا فاذا كانت وزنية ابدا يلزم بيان وزنها فی التبايع والاستقراض
لان بيان مقدار الثمن اذا لم يكن مشارا اليه شرط صحة البيع ونحوه ومقدار
الوزنی لا يعلم بالعد كالعكس . اما امام ابو يوسف جانبندن اولان
روایت مرجوحه وغیری ظاهره ایدوکی کتب شرعیه ده مصرحدر . اما امام ابو یوسفك
قوللری بودر . پس دراهم مطلقا وزنی اولنجق تبایع واستقراضده وزنلرینك
مقداری بیانی لازمدر . بیعك وامثالنك صحتنه ثمنك مشار الیه اولنجق
بیانی شرطدر و وزنك مقداری صایمغله معلوم اولماز . فاذا لم يبين وزنه
يفسد البيع والاستقراض والاجارة ونحوها ولا مخلص ولا حيلة فی هذا الا التمسك
بالرواية الضعيفة عن ابی يوسف رحمه الله . قچان که فی زماننا وزنی بیان
اولنمیجق بیع واستقراض واجاره اصطلاح شرعیده بر عینك منفعتی معلوم مدت سن
انی بر عوض معلوم ایله بیع ایلمکدر کرك اول منفعت دین اولسون نقد ومکیل
وموزون کبی کرك عین اولسون ثیاب وعبید کبی که ثمن اولماغه صالح اوله اجرت
الماغه صالح اولور . اجاره وامثالی شروط فاسده ایله فاسد اولور . وبزم
فی زماننا ومعاملاتك فساددن تخلیصنه امام ابو یوسف دن اولان روایت
مرقومهٔ ضعیفه ایله تمسك اولنمددن غیری بو حیله مجال یوقدر والله
اعلم . وامر الاراضی مشوش جدا اذ اصحابها يتصرفون فيها تصرف الملاك
من البيع والاجارة والمزارعة ونحوها ويؤدون خراجها من الموظف والمقاسمة
الی المقاتلة او غيرها ممن عينه السلطان الا انهم اذا باعوا اخذ بعض الثمن من
عينه السلطان لاخذ الخراج . وكذلك زمانه ده اراضی امری دخی حال اختلال

اوزه‌دركه اصحاب زرع وابجاد وزراعت ایدوب وعشر رسمین اهالی قتلدن
وغیریدن سلطان اسلام تعیین اندوكنه ویرمك ایله ملاك تصرف كبی
تصرف ایدرلر لكن حین بیعده طپو وحق فراغ نامیله ثمنك برمقدارینی
طرف سلطانیدن عشر ورسم اخذینه تعیین اولنان كمسیه ویررلر •
واذا ما توا فان تركوا اولادا ذكورا یرثونها فقط دون سائر الورثة
ولا یقضی منها دیونه ولا ینفذ وصایاه • ونجانكه اجللری ایرشوب
الْسه‌لر اولاد ذكورلرندن غیری سائر ورثه‌یه انتقال ایتمیوب وانلردن
دینلری ادا اولنمیوب واندكلری وصایا تنفیذ اولنماز • والا فیبیعها
من عینه السلطان والاطرف سلطاندن عشر ورسم جمعنه تعیین اولنان
كمسنه اول اراضیی كندو تصرف ایتمسیدر ویاخود بیع ایتمسیدر • فاذا اعتبرنا
بالید وقلنا ان الارض ملك لذی الید یلزم ان یكون میراثا لكل الورثة
بعد ان یقضی منها دیونه وینفذ وصایاه • پس نیجه‌ان اراضی
مرقومه متصرفینك ملكلری اعتبار اولنجاق موتلرندن صكره جمله
ورثه‌یه میراث اولماقدر • بورجلری ادا اولندقدن صكره وثلث
وصیتی دخی تنفیذ اولنماقدر • فحرمان ما عدا الاولاد الذكور وعدم
القضاء والتنفیذ ظلم وتصرفهم فیها وتصرف من عینه السلطان ان لم
یكن فی الورثة اولاد ذكور تصرف فی ملك الغیر فیكون الحاصل منها خبیثا
• پس اراضی مرقوم متصرفینك ملكلری اعتبار اولنجاق موتلرندن صكره
انلردن بعض ورثه‌نك محروم اولملری ووصیتلرینك اجرا اولنمامسی ودینلرینك
عدم قضاسی ظلم اولوب وطرف سلطنتدن عشر ورسم اخذینه تعیین اولنان
كمسه‌نك واراضیء مرقومه تصرف ایدن بلا ولد فوت اولدقده اراضیء
اخذ ایدوب كندو متصرف ایتمه‌سی ویاخود بیع ایلدوكینك ثمنی وبیع ایلدوكی
كمسنه تصرف ایتمسی ملك غیری تصرف ایتمسی كبی اولماغله منافعی خبیثه اولوب وبیع
مقابله‌سنده اخذ ایدوب الدوغی ثمن حرام اولوب واراضیء مذكوره اولاد ذكوردن
غیریلره انتقال ایتمدوكی جهتدن مرور ایام ایله ذوالید اولانلرك الكرندن
چقمغه مؤدی اولوب خلاف شرع شریف بوقدر فساد لازم كلور والحاصل زرعیت
ایتدكلری خبیث اولور • قال فی التاتارخانیة رجل غصب ارضا فاجرها واخذ
غلته اوزرع الارض كرا فخرج منه ثلاثة اكرار یأخذ رأس ماله الكر ویتصدق
بالغلة والكرین ویضمن النقصان • نته كیم صاحب تاتارخانیه بیوردیكه

برکسنه

برکسنه براوی یاخود بریری جبر ایدوب ظلم ایله الوب منفعتی ایچون كرایه
ویرسه ویاخود اول یره اكین اكسه اول اكینك فائده‌سی اكا حلال اولماز
انی صدقه ایلیه مثلا جبر ایله الدوغی یره بركره بغدای اكسه یدی یوز بیك
قرقدرهمه دیرلر • وصداولیجك معناسنه دخی كلور مثلا كره
حسابی بركره قرق قفیزدر وبر قفیز سكز كیله‌در دوكیله ایسه بربوچق
صاعدر اویله اولنجاق بر كره دورت یوز سكسان صاع ایدر اول بر كیله
اكیندن اوچ كره محصول حاصل اولسه بركیله‌سی تخمی وبركیله‌سی امكی وبر
كیله‌سی فائده‌سی اولور اول بركیله فائده بغدایك ویاخود اول اجاره
سی ماالطیب اولماز انی صدقه ایلیه دیمشدر وهذا فی قولهم جمیعا
انتهی • بوذكر اولنان اقوال الحمله دائمه دینك قولدر یدرتاتارخانیه
نك كلامی اخر اولدی • ویكون اخذ بعض الثمن او كله فی البیع حراما لمن
عینه السلطان وطرف سلطانیدن تعیین اولنان كمسنه اول یرلك
بهاسن بعضیسن ویاخود جمله‌سن الوب ورثه‌یه ویرمسه حرام ایتمدد
كذلك فوت اولانك اركك اوغلی اولوب قزی وسائر ورثه‌سی اولماغه
دخی اولكی حرامدر • وبمرور الایام یخرج الاراضی او اكثرها
عن ملك ذی الید بالكلیة وفیه فساد عظیم واراضی صاحبی اولوب
اكلی وغلوی ترك ایدوب اوغلنك بری دخی الوب اول دخی اكی
اوغلنی ترك ایدوب اكی نوبت اولانك بر اوغلی فالمغله دورت حصه ده بر
ما لك المغله ارضك چوغی ذی الیدك الندن چقار • ویاخود اراضیء
مذكوره اولاد ذكوردن غیریلره انتقال ایتمدوكی اجلدن مرور ایام ایله
ذوالید اولانلرك الكرندن بالكلیه چقمغه مؤدی اولوب خلاف شرع شریف
بوقدر فساد عظیم واقع اولور • بومذكور اولانلرك سببلرینی منع
ایلمك سلطانه لازم واهم مهماتدندر • وان قلنا ان الاراضی لیست
بمملوكة لاصحابها ورقبتها لبیت المال اذ المعهود فی زماننا وما تقدم ما ابعرنه
اباءنا واجدادنا ان السلطان اذا فتح بلدة لا یقسم اراضیها بین الغانمین
• واكر سؤال اولنوب دینلورایسه كه اول اراضی انلارك ملكلری دكلدر
كه ملكیتی اوزره مالك اوله‌لر بلكه بیت المال اولیوب رقبه ایدوب سلاطین
ماضیه رحمهم الله بودیاری فتح ایتدكلرنده اراضیء غانمین بیننده تقسیم
ایتمیوب بلكه برمقدار ینه تحملنه كوره برسی وضع وتقدیر ایدوب مسلمنه

ویرملری ابا و اجدادیمز یانلرنده معروف ومعهود اولماغن بوديارده
اولان اراضی ملکیه یه وامیریه یه متصرف اولانلرك ملکلری اعتبار
اولنمامق واجبدر • وأثانك زراعته صلاحیتلری اولمامغله اولاد
ذکوره انتقالی عاریت طریقیله اولوب ارث وملك طریقیله دکلدر
وهذا جائز اذا لامام مخیرٌ بین القسمة والابقاء للمسلمین
الی یوم القیمة بوضع الخراج ویکون تصرف ذی الید فیها باحد طریقین
بو ارض بین الغانمین قسمت اولنمادن جائزدر • زیرا نیجان که امام بر
دیاری کفره دن قهرًا فتح ایلسه اخراج خمسدن صکره امام مخیردر دیلر
ایسه مسلمین بیننده اول بلدی قسمت ایدر قیامته دکن اولرنده قالوب
ملکلری اولوب ورثه یه انتقال ایدر زیرا رسول علیه السلام حین
فتحده خیبری قسمت بیورمشلردر • دیلر ایسه اهلنی اول بلده اوزرینه
قرار ایتدردکدن صکره لرینك اوزرینه جزیه و اراضیلرینك اوزرینه خراج
وضع ایدر • نته کیم حضرت عمر رضی الله تعالی عنه سواد اراضی
عراقی فتح ایلدکده کندولرك اوزرینه جزیه و اراضیلری اوزرینه خراج
وضع ایلمشلردر • بو ایکی طریقده دخی تصرفلری اولرنده در • قال
فی التاتارخانیه السلطان اذا وقع اراضی لا مالك لها وهی التی تسمی اراضی
المملكة الی قوم لیعطوا الخراج جاز وصاحب تاتارخانیه بیوردرکه نیجان که سلطان
بر یره خراج وضع ایلسه اول یرکمسه نك ملکی اولمازسه سلطان ویاخود
طرف خلیفه دن تعیین اولنان کمسنه اول یره اجارت ویروب اکوب ویرك
خراجنی ویردکده تصرفلری جائزدر • نته کیم حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه سوادی فتح ایلدکده خراج وضع ایلدی واصحاب کرامدن شام اوزرینه خراج
وضعنده اجماع ایتدیلر واکا سواد تسمیه سی اغاجی واکنلری غایت بیشل اولدوغی
ایچوندر • زیرا ارض خراجی صاحب مسلمان اولسه ویا اول یری بر مسلم
اشترا ایلسه خراج متغیر اولماز • زیرا اصحاب کرامدن رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین خراجی اولان یری اشترا ایدرلر ایدی و اول یرلرك خراجن ویروب ادا ایدر
ایدی • وطریق الجواز احدی الشیئین اما اقامتهم مقام الملاك فی الزراعة
واعطاء الخراج او الاجارة بقدر الخراج • ویکون المأخذ منهم خراجا فی حق الامام
اجرة فی حقهم انتهی • وملك مقامنه قائم اولمنك جوازینه بر ایکی نسنه
لابد ولازمدر • بری اولدرکه حقوق اهل قتال ضایع اولمامق ضرورتیچون

متصرف

متصرف اولانلر زراعت ایدوب عشر و رسمن ادا ایتمده ملاك منزلهسنه
تنزیل اولنور • ویاخود طرف خلیفهٔ اسلامدن خراج ارض مقامنه
قائم اولان اجارهٔ تعیین اولنان مقداری ادا ایتمك ایچون اراضینك
مستأجرلری منزلهسنه تنزیل اولنور • وتنزیلین مرقومیندن هربرینك
شریعت مطهره یه مخالفتی وخلقه ضرری ملاك اعتبار اولنمهلرندن
اقلدر • کلام تاتارخانیه تمام اولدی • فعلی هذا الوجهین لا یجری فیه
البیع والهبة والشفعة والوقف والارث ونحوها • بو ایکی صورتك
هربری اهل قتالك ضرورتی ایچون اولدوغی اجلدن موضع ضرورته تجاوز
ایدوب اراضی مرقومه بیع وهبه وشفعه ایله آلماغه قادر اولماملری و وقف
ایتمکه وارث ایله مالك اولهمزلر • اما علی الاول فلان اقامتهم مقام الملاك
لضرورة صیانة حق المقاتلة عن الضیاع اعنی الخراج فیقدر بقدرها ولا یتعدی
الی غیرها • اما اولکی صورت اوزره اهل قتالك حقوقنی صیانت ضرورتی ایچون
اولدوغی اجلدن موضع ضرورته تجاوز ایتمسونلر ایچون ارض خراجی تعیین
اولندوغی وغیرلره تعدی ایتمسون ایچوندر • واما الثانی فظاهر فیکون
بیع ذی الید باطلا وثمنها حراما ورشوة • واما ایکنجی صورت ظاهردرکه
ذو الیدلرندن ارض میرك بیعی باطلدر • صاحبنك رضاسی ومدیحه وفراغت ایدوب
آلدقلری ثمن باطلدر • وآلدقلری ثمن حرامدر و رشوتدر • وهذا اصلح
الاحتمالین واقل مخالفة للشرع الشریف وضررا للناس فیجب الحمل علیه
فیکون انتقالهما للاولاد الذکور باحد الطریقین ایضا لا بالارث • بو مذکوراتك
ایکی صورتنده اصلح اولماق احتمالی واردر • وهربرینك شریعت مطهره یه مخالفتی
وخلقه ضرری ملاك اعتبار اولنمهلرندن اقلدر بو ایکی طریقده اناثك زراعته
صلاحیتلری اولمامغله اولاد ذکوره انتقال اعتبار اولنمق واجب اولماق اوزره
حمل اولنور • نته کیم ذکری سبقت ایتمشدر • واما جعل بیعها اجارة فاسدة
لیحل مقدار اجر المثل للبایع ففاسد جدا لا وجه له اصلا • واما صاحب الکتاب
بیع فاسد بیانه شروع ایدوب دیرکه اراضی مملکیه اولمغله متصرفك ملکی اعتبار
اولنمغه مجالی اولمیان ارضك بیعی کرك متصرف مالك منزلهسنه تنزیل اولنسون
کرك مستأجر منزلهسنه تنزیل اولنسون توقیت وبیان مدت اولمغله اجاره کلامنه
یه ارجاع اولنوب بایعه اجر مثل مقدارینك حلنه قائل اولماق بر قاچ وجه ایله
سخیفدر واما اولا فلان الاجارة لا تنعقد بلفظ البیع فی القول المختار

للفتوى خصوصا اذا لم يوجد التوقيت ۰ اما اولكيسى توقيت بولنمايجق بيع
لفظيله اجاره نك عدم انعقادى مختارى الفتوى اولدوغيدر خصوصا توقيت بولنميه
۰ قال الامام قاضيخان رحمة الله والفتوى على ان الاجارة لا تنعقد
بلفظ البيع والشراء ۰ زيرا اجاره ويردم واالدم ديمك ايله بيع وشراء
منعقد اولماز ۰ نته كيم اجاره شروط فاسده ايله فاسد اولور
فتوارخى قاضيخانك بيوردوغى اوزره در ۰ وفى العتابية والاظهر
انها تنعقد بلفظ البيع اذا وجد التوقيت ۰ وعتابيه ده اولان اظهر
روايت بودر كه اجاره نك بيع صحيح اولورلجان وقت تعيين اولنسه كه اول
وقته دكن متعين ايدر ايسه ديمشدر ۰ واما ثانيا فلانه قد سبق ان
الاقامة مقام الملاك ليس من كل جهة بل للضرورة فلا يملك الاجارة فى
الطريق الاول ۰ واما ايكنجيسينك ذكرى تحقيقا اول بيانده كچمشدر ۰ زيرا
متصرفك مالك منزله سنه تنزيل اولنماسى هر جهتده دكلدر بلكه صيانت حق
ضرورتى ايچوندر اولمغله موضع ضرورتى تجاوز ايدوب قادر اولمادوغيدر ۰
پس ملكيتى اولكى طريق ايله بر يرى اجاره ايله ملكيت اوزره مالك اولماز
بيع فاسد اولور ۰ وكذا فى الثانى لوجهين الاول ان يكون الخراج اجرة
فى حق ذى اليد لضرورة عدم تحقق حقيقته ۰ كبروابونجلين در ايكى ضرورتله
بنه اولكى كيد رمستاجر منزله سنه تنزيل اولنمق تقديرى اوزره لازم كلن
حقيقتده خراج اولوب اجرت اعتبار اولندوغى خراج مؤنت ارض اولمغله مالكه
لازم اولماقضرورتى ايچون اولوب حقيقته ومن كل الوجوه اجرت اولمايجق
اجاره قادر اولمدوغيدر ۰ ومعناه هنا لانه مؤنة الارض والمؤنة لا تجب الا
على المالك فجعله اجرة فى حق ذى اليد لضرورة فقط ۰ بومقامده معنا
بودر كه تحقيقا قچان لفظ بيع اجرا اولنمق تقديرى اوزره اوزرينه لازم كلن ۰
وواجب ولان خراج مؤنت ارض اولمغله مالكه لازم اولماقضرورة ايچوندر
انجق ۰ ولهذا سقط وجوب بيان قدر الاجرة وجاز مع جهالتها فى خراج
المقاسمة فهو فى الحقيقة خراج ۰ وبوندن وجوب ساقط اولمسى كر اجرت
نه قدر اولدوغنى بيان ايدوب تعيين اتمز ايسه اولور واكر اجرت عددى تعيين
اولنور ايسه جائز اولماز ۰ وخراج مقاسمه بونك خلافنه ملابسدركه وزنه
اعتبار اولنور ۰ تعيين عدد ده اعتبارى صحيح اولماز حتى آنك وزنى بيان
اولنمه يجق بيع واجاره فاسد اولور ۰ زيرا حقيقتده خراج اولوب اجرة اعتبار

اولندوغيدر ولذا لا يجوز صرفه الا الى مصارف الخراج فاذا لم يكن اجرة
حقيقة ومن كل وجه لا يجوز لصاحبها اجارتها حقيقة من كل الوجوه
اجرت ۰ اولمايجق اجاريه قادر اولمادوغندن اول يردن آلنان شئ ۰
صاحبى كندو لوازمنه خرج اتمك جائز اولماز مكر اول اجاره ديو
الدوغى اجرتى خراج مالى مصرفى اولان يره كه مصالح مسلمين در اكا
صرف ايليه ۰ والثانى ان الخراج يؤخذ من المتصرف فاذا كان شراؤه
استيجارا وثمنه اجرة معجلة لا يمكن ان يجعل الخراج اجرة بالنسبة الى
المتصرف بل يجب حينئذ ان يجب الخراج على البايع ويؤخذ منه ۰ وايكنجى
تحقيق خراج مع ذلك متصرفدن اخذ اولنور ۰ بيع صورتنده شراء ۰
واستيجار وثمن اجرت معجله اولجاق خراج متصرفه نسبت ايله اجرت
اعتبار اولنمغه مجال اولمايوب بايع اوزرينه لازم اولوب اندن اخذ
اولنماسى واجب اولور ۰ واما ثالثا فلان البايع والمشترى قد يموت فى
مدة قريبة فينفسخ الاجارة فيجب رد الاجرة المعجلة ۰ واما اوچنجيسى
صاتن والان دن هر برينك فوتى واقع اولدقده اجاره منفسخه اولوب اجرت
معجله نك كيرو يه ردى لازمدر ۰ فالحق ان بيعها باطل والمأخوذ رشوة
يجب ردها الى معطيها ۰ الحاصل حق كلام بودر كه بو مقوله ارضك بيعى
باطلدر وآلنان نسنه رشوتدر ۰ وشرعا كيرو الدوغى كمسيه ردى واجبدر
فاذا تقرر هذا فالاخذ بالقول الاحوط فضلا عن الورع عن الشبهات
يستدعى ان لا يعامل مع الناس لانه كما لا يجوز اخذ الحرام بالصدقة والهبة
لا يجوز بالبيع والاجارة ونحوهما لا يصير بها حلالا ۰ وبو محله كلنجه
تقرير اولنان تخلص بودركه فى زماننا شبهاتدن صاقنمق كمسنه خلق ايله
معامله اتمك لازم كلور ۰ زيرا بونك برله كه حرامى صدقه ايله وهبه
ايله الماق جائز در ۰ بيع ايله واجاره ايله آلماق جائز دكلدر ۰ ودخى
بونك امثالى ايله آلماق جائز دكلدر حلال اولماز ۰ والخبيث يجب
على مالكه تصدقه فياثم بغيره من البيع ونحوه ومال خبيث تصدق اتمك
مالكك اوزرينه واجبدر ۰ وتصدق كبى برلره صرف اتمسى لازمدر ۰
بونك غيرى يردن بيع ايلمك وسائر يره صرف ايلمسى ايله كناهكار اولور
ولا يجوز لاحد اخذه بشراء ونحوه الا ان يتصدق عليه وهو فقير
واول مالى بر كمسنه شوا ايله آلماق جائز دكلدر ۰ الا مكر فقير اوزرينه

تصدق اولنه • فيلزم العزلة عن الناس وسكنى المغارات وبطون الاودية
ورتع الكلاء والعشب ولبسهما والانسان مدنى بالطبع وفى هذا حرج عظيم
وتكليف بما لا يطاق وكلاهما منفيان بالنص • پس ادمى خلقدن عزلت
لازم كلوب وخلق ايله بالكليه معامله قطع ايدوب دآشنالردن يا اولپ
تنها وادى لرده ومغاره لرده ساكن اولوب اوت اوتلمغله اغذيه معاده دن
استغنا ايدوب زوا يا نشين خمود اولمغه محتاجدر بو ايسه انسان مدنى
بالطبع اولمغ حسبى ايله هر برى آخره محتاجلردر • واكر بيع وشرا اولمسه نظام
وانتظام ممكن اولماز ايدى حاجت ناس ايچون مشروعدر شرعده دخى مستعملدر
ونفس الامرده بونده حرج عظيم ونفسه تكليف ما لا يطاق واردر • وايكى سى
دخى نص قرآن ايله منتفيلردر كه بو امتدن مرفوعلردر • فتعين الاخذ
لا محالة فى هذا الزمان بما قال محمد رحمه الله ومن تبعه من المشايخ • پس
بو زمانده ابتلا امام محمدك واكا تابع اولان مشايخك قوللرى ايله اخذ
متعين در • وهو قول ائمتنا الثلاثة من جواز اخذ مال الغير باذنه
ورضائه بعوض وبلا عوض ما لم يعلم انه بعينه حرام • واول اخذ
متعين اولان بر كسنه نك مالنى اذنى ايله ورضاسى ايله آلمق جائزدر مادامكه
انك حرام اولدوغى معلوم اولميه واول ائمه ثلاثه نك قوللرنده تجويز ايدوب
بعض مشايخك ارتضا اندكلرى اوزره آخرك حرام ايدوكى بلنمدوكى مالنى
بعوض كرك بغير عوض اخذ اتمه ده اذن ورضاسنى تحرير اتمكدر • تمسكا
باصول مقررة فى الشرع من ان اليد دليل الملك وان الاصل فى الاشياء الاباحة
وان اليقين لا يزول الا بيقين مثله فى غرضنا هذا • بحث امكانده اولوب كيشى نك
الندن اولانى دليل ملكى اولوب ويقينك كندو مثللو يقين دن غيرى
شك وظن ايله زوال بذير اولمدوغى عامه كتب حنفيه ده وشافعيه ده
واحاديث نبويه ده مصرحدر تمسك اصولده شرع شريف وذرع اولدوغى
مقرردر • وان الاثمان النقود لا تتعين فى العقود والفسوخ لا سيما
الصحيح بل الثمن يثبت فى الذمة ولو حالا او منجزا بخلاف المبيع • ونقود عقود
وفسوخده خصوصا صحيحه اولانلرده متعينه اولميدر • بازركانلق بيعلـ
خلافنه ملابسدر • زيرا بيع ابلدوقى واقاله ايله بيعى كبى بو زمانده •
واصل بيع بهاسنى تعيين اتمكه محتاجدر حين اخذده • وبما قاله الكرخى
رحمه الله وقد صح ان يكون الفتوى عليه فى زماننا ان المشترى حرام بعينه حلال

طيب الا ان يشار اليه حين العقد ويسلم فيكون ملكا خبيثا • وامام
كرخى رحمه الله تصريح ايدوب ديديكه فى زماننا فتوى شونك اوزرينه دركه
بعينه حرام ايله اشترا اولنان نسنه حلالدر • مكر كه حين عقده
اكا اشارت اولنه پس ملك خبيث اولور • وفتوى تتمه ده منكوردركه
بر كسنه دراهم مغصوبه ايله بر نسنه صاتون آلسه اول بر قاچ
وجهدن خالى دكلدر • يا اول اولا دراهمى ويره بعده آنلر ايله صاتون
آله ويا خود اول دراهمى ويرمزدن اول انلاره اشارت ايليه صكره
بهاسنى انلاردن ويره ويا خود انلاره اشارت ايليه وبهاسنى انلاردن
ويرميه ويا خود اطلاق ايليه وبهاسنى انلاردن ويره وجه اولده وثانيده
ضماندن اول صاتون الدوغى نسنه دن تناول حلال اولماز • وضماندن
صكره ايتدوكى فائده اكا حلال اولماز فتوايه مختار اولان اولدر •
وجه ثانى وثالثده ورابع وخامسده حلال اولور • امام كرخى رحمه الله بويله
اختيار ايتدى وفتوى دخى انك اوزرينه دربعينه حرام ايله اشترا اولنان
طيب اولماسى بويله در • وبما ذهب اليه ابو حنيفة رحمه الله من ان
الخلط الرافع للتمييز استهلاك موجب للتملك والضمان • حضرت
امام اعظم رحمة الله ذاهب اولديكه تمييزى دافع اولان خلط
ملك وضمانى موجبدر ديمشدر • وبما روى عنه ان سبب الطيب وجوب
الضمان لا اداءه • تتمه كيم بر روايتده دخى سبب طيب اولمه وجوب
ضمان كفايت ايدوب اداى محتاج اولماميدر • مثلا بر كمسنه
بر كمسنه نك مالنى جبر ايله وظلم ايله غصب آيلسه وآنى تغيير اتسه
بر وجه ايله كه اسمى زائل اوله ويا خود مغصوب ملك غاصبه قارشوب
اصلا آيرلماسى ممكن اولمسه يا خود حرجسز ومشقتسز ايرلماسى
كذلك ممكن اولماسه غاصب اكا مالك اولور • لكن ضماندن ويا خود
ابرادن اول آنك ايله منتفع اولماق حلال اولماز • مثلا بر قيونى
غصب ايلسه وانى بوغازليوب بشوروسه ويا خود بغداى غصب
ايدوب اوكوتسه ويا خود دمرى غصب ايدوب قليج يا پسه بو صورتده
غاصب مغصوبه مالك اولور • لكن صاحبنى راضى اتمه دن آنك
ايله منتفع اولمق جائز اولماز • وامام زفر ايله حسن بن زياد
قتلرنده ضماندن اول آنك ايله انتفاع جائزدر • وبو معناده

امام اعظم دن بر روایتدر ۰ نعم ما لا یدرك كله لا یترك كله
فالاولی والاحوط الاحتراز عن بعض الشبهات مما فیه امارة ظاهرة
للحرمة نعم اویله در ما لا یدرك كله لا یترك كله مقتضاسنجه
اولی واحوط اولان وافضل اولان اولدر كه بعض شبهاتدن صاقنه كه
آنده علامت حرمت ظاهر اوله اندن اجتناب اتمك كركدر ۰ وممن له شهرة
تامة بالظلم والغصب والسرقة او الخیانة او التزویر ونحوها ۰ وشول
كمسنه كه ظلم ایله شهرت تامه سی اوله یاخود غصب ایله ویاخود سرقت ایله
یاخود خیانت ایله شهرت تامه سی اوله ویاخود تزویرات ایله مشهود
اولان كمسنه نك جانبندن كلن نسنه نك اخذی جائز دكلدر ۰ مما یمكن
الاحتراز عنه من غیر ترك ما فعله اولی منه به او فعل ما تركه كذلك
اكر دینلور ایسه كه بونلاردن احترازنیجه ممكندر كه ترك اتمدك
غیری ایله كذلك احتراز اتمه دن فعلنی ترك اولیدر ۰ واكر سؤال
اولنوب دینور ایسه كه بو زمانده شبهاتدن ورعك وقول احوط ایله
اخذك امتناعنك سببی نه در ۰ جواب اولدر كه اوچ نسنه در ۰
اولكیسی غلبهٔ جهلدر ۰ پس تجار وصناع واجرا وشركا معامله
لرنده شرائط شرعیه رعایت اتمازلر پس معامله لری فاسد ویاخود
باطل ویاخود مكروه اولور ۰ ایكنجیسی غلبهٔ ظلمدر یعنی غصبك وسرقتك
وخیانتك وتزویرك كثرتیدر ۰ اوچنجیسی نقودك تغییریدر ۰ زیرا
عقود ومعاملاتده غالب اولان درهمدر شمدی دراهمی تبایع واستقراضده
معدودات قبیلندن قلدیلر وانلاره وزنی ترك اتدیلر حال بوكه التونده
وكومشده همیشه وزن اولنماق معتبردر ۰ زیرا شارع آنك اوزرینه
نص اتمشدر ۰ پس عرف ایله تبدیل جائز دكلدر ۰ زیرا عرفك اعتبارینك
شرطی آنده نص اولمامقدر ۰ و امام اعظمك وامام محمدك اصح روایتنده وامام
ابو یوسفك قوللری بودر ۰ پس دراهیم همیشه وزنیله اولنجق تبایع ۰
واستقراضده وزنلرینك بیانی لازمدر ۰ زیرا بیعك وامثالنك
صحتنه ثمنك مشار الیه اولنجاق بیانی شرطدر ووزنینك مقداری معلوم
اولماز ۰ پس آنك وزنی بیان اولنمایجق بیع واستقراض واجاره وامثالی
فاسد اولور ۰ وبوندن تخلصه حیله ابو یوسفدن وارد اولان روایت
ضعیفه تمسكدن غیری بر حیله یه مجال قالماز ۰ فاذا لم یمكن الورع

عن الشبهات المالیه فی زماننا فالمرجو من فضل الله تعالی ان من اتقی
وتورع فی غیرها یحصل له ثواب المتقی والمتورع فی الكل لان الطاعة بحسب
الطاقة ۰ پس مادامكه شبهات مالیه دن توقی ایده نه جمله دن توقی ثوابی
اعطا اولنماق كرم الهیدن مرجودر ومتمنیدر كه طاعات وعبادات عباد
طاقتنجه اوله الفصل الثالث اوچنجی فصل امور مبتدعه بیانندهدر ۰ فی امور
مبتدعة باطلة اكب الناس علیها علی ظن انها قرب مقصودة وهذه كثیرة
فلنذكر اعظمها ۰ صلات نذری وسائر نوافلی علی سبیل التداعی جماعت
قلماق كبی قربات مقصوده زعمیله خلقك اعتبار واهتمام اتدكلری امور
مبتدعهٔ باطله حقنده اولان اقوال غایتچوقدر نهایت دلالدلنی اظهر
واقوی اولانلری ان شاء الله ذكر اولنور ۰ طریقتده ذكر اولندوغی اوزره
۰ منها وقف الاوقاف سیما النقود لتلاوة القرآن العظیم اولان یصلی
نوافل اولان یسبح اولان یهلل او یصلی علی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
ویعطی ثوابها لروح الواقف او لروح من اراده ۰ امور مرقومنك اعظم
واشهر اولانلردن بری زمانه مزده خیراته شایع اولان بر مقدار نقود
اقچه وقف اتمكدر كه قرآن اوقمق ایچون كندونك واولادینك
روحی ایچون ویاخود نافله نماز قیلوب ثوابن صاحب وقفه هبه
اتمك ایچون ویاخود تسبیح وتهلیل ایدوب وصلوة وسلام ایدوب
ثوابنی حضرت رسول اكرمك روحنه باغشلمق ایچون ویاخود مراد
اتدوكی كمسنه نك روحنه باغشلماق ایچون اول وقف اتدوكی اقچه نك
معامله سندن حاصل اولان فائده ایله اجرت تعیین ایدوب بو مذكورلر
تلاوت اولنمق ایچون ۰ پس مادامكه بونده دورت دورلو فساد وشرع
شریفه مخالفت واردر ۰ اولا نقود اقچه وقف اتمك امام لریمز قتنده
صحیح دكلدر ۰ امام زفردن بر قول ضعیف واردر كه جوازینه اما
اول قول دخی لزوم وقفه قائل دكلدر ۰ اكر وصیت طریقنه كرمسه
ورثه یه انتقال ایدر ایمش محیطده ۰ وسائر كتب فتاواده بویله تصریح
اولنمشدر ۰ واما وقفك جوازی نقود شرطنده علما اختلاف ایتدیلر
۰ امام ابو حنیفه وزفر ایتدیلر شرط وقف وصیت طریقیله در ۰
حتی اكر وصیت طریقنه كرمسه صحیح اولماز واقفك ملكی اوزره قالور
فوت اولدوقده میراث اولور ۰ پس زمانه مز قاضیلری زفر قولی اوزره

حکم ایتدم دیدکلری باطلدر اصلا نافذ دکلدر . فرض ایده لم که
امام زفر وقفك لزومنه قائل اوله بوندن دخی تنزل ایلسك امام زفر لزوم
وقفه قائل دیسك زمانه مز قاضیلرینك حکمی ایله لزوم کیمز . زیرا
قضاء رشوة ایله آلورلر . اقلی بر آته اقچه ویررلر انك رشوة اولماقدن
غیری محلی یوقدر عامه کتب فتاواده بویله مسطوردر که قضاء اقچه
ویروب رشوة ایله الان قاضی اولماز حکمی نافذ دکلدر . بوندن دخی
تنزل ایتسك قاضی اولسه لر کیر وحکم لری نافذ دکلدر زیرا سجل وحجتك
حرجنه اجر مثلندن زیاده آلورلر اولدخی کتب فتاواده مذکوردر که اجر
مثلندن زیاده بر اقچه الان قاضینك حکمی نافذ دکلدر . بوندن دخی تنزل
ایلسك مصرف بیان شرعیسی صحیح اولمایجق بالاتفاق وقف باطل اولور .
ورثه یه انتقال ایدر حکم قاضینك انده فائده سی اولماز لغو اولور . امدی
زمانه مزك حاکملری ورثه نك نص قاطع ایله ثابت اولان حقلرینی کندوزملری
اوزره لخره اکل ایتدردکلرندن آخرتده جواب لری واردر . ایکنجی اقچه معامله
ایله فائده لندرمکدر حضرت رسول علیه السلام ذم ایدوب وجمیع علما دخی
ذم ایتمشلردر . حتی دیدیلر که . وایاکم العینة فانها لعینة . معناسی
اقچه معامله دن زیاده حذر ایتمکدر . زیرا معامله یه لعنت اولنمشدر
. ودخی ربا اکل ایدنلر حقنده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم . بیورمشلر ربا ایدنلر وربا اکل ایدنلر دنیاده .
واخرتده ذلیل اولوب دشمنلری اکا غالب اولور دیمشدر . اوچنجی
بو معامله نك جوازی ایچون فتاوای مذکورده صورت ایتمدکلری بدر .
اکرچه کراهت ایله ایسه ده . پس رسول علیه السلام بیوردیکه
. کل قرض جر نفعا فهو ربا قولنده داخل اولورلر واولر بحسب
الشرع متولینك وکیلك وانلرك مثلی شونلرك مثلی کبی اولور که حق جل
وعلا انلرك حقلرنده قرآن عظیم الشانده وعید عظیم ایتمشدر . دردنجی
اکل بالدین وابتذال القرآن عظیمه سبب اولورلر یعنی زمانه جرخوانلری
سبب اولدقلری کبی ربایه وآخرت عملی دنیا ایچون ایشلمکه سبب
اولورلر . وبو جهتدن دخی کناهکار اولورلر . پس آخرنده مظهر
غضب الهی اولورلر زیرا که حق جل وعلا قرآن عظیمنده ربا اکل ایدنه
وعید عظیم ایتمشدر . حتی خزانة المفتین ده ایدر حق تعالی

سورة

سورهٔ بقره نك آخرینه قریب الذین یاکلون الربا . آیتندن
لا تظلمون ولا تظلمون . آیتنه وارنجه رباخورلك بس یرده .
کفرینه حکم ایتمشدر کتب تفاسرده بیان اولنمشدر . ننه کیم
صاحب طریقت برکوی محمد افندی رحمه الله حضرتلرینك سؤاللرینه
مفتی الزمان وعلماء دین اسلام مبین الحلال والحرام ابو السعود افندی
رحمه الله تعالینك ویردکلری جواب با صواب فتوای شریفك صورتینه
مناسبة ما اولمغله تبرکا بعبارتها بو مقاله ده درج اولندی . والله
المستعان وعلیه التکلان . وارمی دستورك ای مفتی انام . وار مشکلم
دیسم خطا اوله می . اجرت ایله امامت ایلیه نه . یوم دین اولیجاق جزا
اوله می . اجرلی بر امامك اولسه ریا . اکا هیچ اقتدا روا اوله می
اقچه فائده سز حلال دیو بیسه . بش وقتده اول مقتدا اوله می .
منبر چقسه ناسه وعظ ایتسه . خلق حق یولنه پیشوا اوله می وعظی
تأثیر ایدرمی یسه حرام . یولدن آزمیشه رهنما اوله می . برقساوتله
قلبی تیره ایکن . کوکلی آیینه سی صفا بوله می . عجبا سازاورانی
اقتدایه حرام . یوخسه داخی اشد آکل ربا اوله می الجواب الصحیح عن
المفتی پیشواء سائل خطا وصواب . چون ربا بیاننی ایتدك سؤال حق کلامی
ایله دکله کل جواب . دیدی قرآنده حق ربانی حرام . نص قاطعدر
آکله اشبو خطاب . کر بادن یسه امام اجرتی فاسد اولور نمازی
حالی خراب . چالغیلو دعوت اکا کوره دوکون . که رباخوره در
اشد عذاب . وعظی ایتماز قلوب ناسه اثر . کندوسی ولمیه اولو الالباب
. علمیله عامل ولمیان عالم . خر کبی نه تمیز ویوکی کتاب . عاقبت
منزلی خراب ولیس . هر کیمه رهبر اولور ایسه . اولدخی بولور عذاب .
یولدن آزمیشه اورر لو کونکی بغیر حساب . دیو جواب ویرمشلر وعبد الله
بن سلام رحمه الله بیوردیکه ربانك یتمش ایکی دلو کناهی وار در آنك کوچکی
اناسنه زنا ایتمك کبیدر نعوذ بالله تعالی . وحضرت علی رضی الله
تعالی عنه روایت ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردی تحقیق رباخوره سبب اولانلره وکاتبلرینه وشاهدلرینه
لعنت ایلدی . اکر سؤال اولنور ایسه که رباخور وشاهدلری
وکاتبلری حرامه مباشرت ایتدکلری ایچون لعنته مستحق اولدیلر

اما مدیون مضطر اولماسه فائض ایله اقچه الماذلر ایدی ضرورتدن خود
حرام مباح ایدی نه دندر که مدیون مضطر دخی لعنته داخل اولدی
. جواب الدر که بو معنی زیاده مبالغیه اشارتدر یعنی الله تعالی
ورسولی قتنده بو ربا بر جرم غلیظ واسم عظیمدر که اکا ضرورت ایله
سبب اولان دخی ملعون اولیجق اختیاری ایله ربایه رضا ومباشرت ایدن
نك شقاوة وعقوبتنه حد وحصر یوقدر دیمکدر . نته کیم ربانك
تفصیلی تکرار اقلده ذکر اولنمشدر . ومنها الوصیة باتخاذ الطعام
والضیافة یوم موته او بعده . وبری دخی فوت اولدوغی کون یانوندن
صکره روحی ایچون طعام بشورب ضیافت اتخاذ اولنماق ایچون وصیت
اتمك مکروهدر . زیرا خلاصه ده دمشدر که موتدن صکره ناسه
اوچ کون اطعام طعام اولنسون دیو وصیت اتسه وصیت باطله در .
امدی وصیت باطله اولیجاق پس اول طعام ورثه حقی اولور اول طعامی یمك
فقیره وغنی یه جائز اولماز علی الخصوص ورثه صغیر وصغیره اوله
کرچه قاضیخان فتاواسنده دیمش که اکر بر کشی وفاتندن صکره
طعام اولنسون وتعزی یه کلنلر یسونلر دیو وصیت ایلسه جائزدر
. وامام ابو جعفر دیرکه بو وصیت ثلثدن جائزدر . وحلالدر شول
کمسه لره که اول میتك یاننده چوق بکلمش اوله . ویاخود اوزاقدن
کلمش اوله لر بونده فقیر وغنی برابردر . اما شول کشی که میتك
یاننده بکلمش اولمیه واوزاقدن کلمش اولمیه اکا جائز اولماز .
وطعامدن آرتار ایسه وصی ضامن اولور . اکر چوق آرتمیوب
شیء قلیل آرتار ایسه ضامن اولماز دیمشدر . لکن زمانه مزده
معتاد اولنان بو مخالفدر اصلا جائز دکلدر . واکر طعام وصیت
اتمیوب ورثه کندو مالرندن اتسه لر بو دخی مکروهدر بدعت
قبیحه در ودعوتلرینه اجابت دخی بویله در . صاحب بزازیه
دیمشدر که اولکی کون وایکنجی کون وهفته سنده طعام مکروهدر
. وباعطاء دراهم معدودة لمن یتلو القرآن لروحه او یسبح له
او یهلل له او بان یبیت عند قبره رجال اربعین لیلة او اکثر او اقل
وبان یبنی علی قبره بناء . وروحی ایچون تلاوت قرآن وتسبیح وتهلیل
اولنماق ایچون ویاخود یدی کون ویا قرق کون قبری بکلمك ایچون ویاخود

قبری یا بلمق ایچون بر مقدار مبلغ وصیت ایلسه وصیتی باطلدر .
زیرا قبر محکم اولماق ایچون تعمیر مکروهدر . ودخی قرآن اوقیمق
ایچون بر شی آلمق جائز دکلدر . زیرا اجرت کبی اولور . وبعضیلر
دیدیلر که قاری معین اولیجق لایق اولان بودر که جائز اوله صله
طریقی ایله اجرت طریقی ایله دکل صحیح بودر که اصلا جائز دکلدر قاری
معین دخی اولورسه ده . ابو نصر علیه الرحمة دخی بویله دیوب
ودخی دیرکه بو وصیتك معناسی یوقدر قارینك قرائتی ایچون صله
نك دخی معناسی یوقدر . زیرا بو اجرت منزله سنده در بونده اجاره
ایسه باطله در . وبدعتدر خلفادن بر کمسه اشلمه مشدر .
صله معناسی اولدر که الله تعالی رضاسی ایچون اوقیه اصلا
اقچه یه طمع اتمیه وخاطرینه بیله کتورمیه سن دخی الله تعالی
رضاسی ایچون اوقودیغندن اوتوری بر مقدار اقچه الله تعالی
رضاسی ایچون ویره سن دیمه دن عبارتدر . وکل هذه بِدَعٌ
مُنکَراتٌ والوقفُ والوصیةُ بها باطلان والمأخوذُ منهما
حرامٌ للآخذ وهو عاصٍ بالتلاوةِ والذکرِ لاجل الدنیا
. بو جمله مذکور اولانلر بدعت منکراندر . ووقف ووصیتده
هر بری باطلدر . وآخذ ایدوب آلدقلری حرامدر . زیرا تاج
الشریعة هدایه شرحنده دیمشدر که اجرة ایله قرآن اوقیماق
ایله اصلا ثواب حاصل اولماز نه میته ونه اوقیه نه بلکه
ایکیسی بیله کناهکار اولور . وجهی بودر که نیت بولنماز
ونیت اولماینجه عبادت اولماز . ومناهی ارتکاب تذنیبه
اولور . نته کیم حافظ عینی هدایه شرحنده واقعاتدن نقل
ایدوب دیمشدر . دنیا اجلی ایچون قرآن اوقیان منع اولنور
الآن وویرن عاصی کناهکار اولورلر . وقد بیّنا ذلك فی رسالتنا
السیف الصارم وانقاذ الهالکین وایقاظ النائمین وجلاء القلوب
. وبو مباحث جمیعا صاحب طریقتك دورت رسالتندن نقل وبیان
وتحریر اولنمشدر که انك برینه سیف الصارم وایکنجیسنه
انقاذ الهالکین اوچنجیسنه ایقاظ النائمین . دوردنجیسنه
جلاء القلوب دیرلر فعلیك بها وطالعها حتی تعلم حقیقة مقالنا

ای طالب حقیقت رسائل مرقومه نك مطالعه سنه موفق اولان
حقیقة خاله علی وجه الکمال تحصیل واطلاع ایدر دیمشدر .
ونقول الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان
هدانا الله . اهل جنت جنته دخول ایتدکده دیرلر . نته کیم
حق جل وعلا سورهٔ اعرافك واولنه قریب بو قول شریفنك
بیودر جمیع الله تعالی ایچوندر . انجلین الله که بزه توفیق
هدایت ویروب اشبو کرامتلره ایرشدردی . اکر اول بزه
بونسنه لره توفیق ویرمسه بز بو کرامته وبو مرتبه یه ندن
ایریشور ایدك دیمکدر . پس امدی مظهر هدایت الهیه اولان
حمد وشکره مشغول اولو بدر . وبر روایت اخراده دخی بیوردر
. ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنك رحمة
انك انت الوهاب . معناء شریفی یا رب بزم کوکلیمزی حقدن میل
اندرمه بزه هدایت ایدوب طوغری یول کوستردکدن صکره
ودخی سنك طرفکدن بزه رحمت باغشلدقدن صکره دیمکدر . اللهم
صل علی محمد سید المرسلین وعلی آله واصحابه اجمعین . ای اللهم سنك
رحمتکدن رسولك محمد اوزرینه وآنك آلی وجمیع اصحابی اوزرینه
اولسون سن انلرك اوزرینه رحمت ایلکل تحقیق سن عطاسی
چوق اولو پادشاهسن . والحمد لله رب العالمین
حقیقتده حمد وشکر وجمیع عالملری تربیه
واصلاح ایلیان الله تعالی حضرتلرینه
مخصوصدر حسبی الله ونعم الوکیل
دیمك ایله دعا ایدوب طریقت
محمدیه ترجمه سی ختم
ایلیه وزدیوب تمام
اتمشمدر .

تمت الکتاب بعون الله الملك الوهاب
فی تاریخ سنه تسع وتسعین ومائة والف
م م م